קבלה · זהר

זוהר חדש

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

זוהר חדש

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/זוהר-חדש/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרשת בראשית 4
פרשת נח 111
פרשת לך לך 130
פרשת וירא 143
פרשת תולדות 144
פרשת ויצא 149
פרשת וישב 157
פרשת בשלח 163
פרשת יתרו 169
פרשת תרומה 227
פרשת כי תשא 237
פרשת צו 251
פרשת אחרי 252
פרשת בהר 268
פרשת נשא 270
פרשת חקת 271
פרשת בלק 288
פרשת מטות 306
פרשת ואתחנן 307
פרשת כי תצא 317
פרשת כי תבא 322
שיר השירים 326
מדרש רות 400
מדרש הנעלם על איכה 482
תקונים מזהר חדש 495
ספרא תנינא 496
תקונא קדמאה 533
זה שייך לפרשת נח 587
זה שייך לפרשת שלח לך 588
עוד לפרשת וירא אליו 601

פרשת בראשית

(בראשית א׳:ג׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִכָּאן מַשְׁמַע, דַּעֲקָרָן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַנֵּי נְטִיעָן, וְשָׁתֵיל לוֹן. דִּכְתִיב יְהִי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר אוֹר שֶׁכְּבָר הָיָה, תְּנַן. מַשְׁמַע דִּכְתִיב וַיְהִי אוֹר. וְהָיָה לָא כְתִיב, אֶלָּא וַיְהִי. וְכַד אִסְתַּכַּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִינּוּן דָּרִין דְּרַשִׁיעַיָּא, דְּלָא יִתְחַזּוֹן לְהַהוּא נְהוֹרָא, גְּנִיז לֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איוב ל״ח:ט״ו) וַיִּמָּנַע מֵרְשָׁעִים אוֹרָם. וּלְמַאן גְּנִיז לֵיהּ. לְצַדִּיקַיָּא. לְצַדִּיקַיָּא דַּוְקָא, כְּמָא דִכְתִיב, (תהילים צ״ז:י״א) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו מלכים א ב׳:כ״ב) מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח.

וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, מַאי רָאָה. אָמַר רִבִּי חִיָּיא כִּדְקָא אָמְרָן, חָמָא בְּעוֹבָדַיְיהוֹן דְּרַשִׁיעַיָּא, וּגְנִיז לֵיהּ. רַבִּי אַבָּא אָמַר, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, לְגָנְזוֹ אוֹתוֹ. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דְּלָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ רִיתְחָא. כְּתִיב הָכָא כִּי טוֹב, וּכְתִיב הָתָם (במדבר כ״ד:א׳) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה׳ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְסִיפֵּיהּ דִּקְרָא אוֹכַח, דִּכְתִיב, (בראשית א׳:ד׳) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וּבְגִין כָּךְ לָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ רִיתְחָא, וְאַף עַל גַּב דְּשָׁתֵיף לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּחֲדָא.

תָּא חֲזֵי, נְהִירוּ עִלָּאָה לְמֶהֱוֵי נָהִיר הַאי אוֹר. וּמֵהַהוּא נְהִירוּ חֵידוּ דְּכֹלָּא בֵּיהּ. וְהוּא יָמִינָא לְאִתְעַטָּרָא גְּלוּפֵי גְּלוּפִין בַּהֲדֵיהּ. וְהָא אִתְּמַר, דִּכְתִיב (תהילים ל״א:כ׳) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ, דָּא אוֹר קַדְמָאָה, דְּגָנִיז קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצַדִּיקַיָּא, לְאִינּוּן דַּחֲלֵי חַטָּאָה כְּדְקָאָמְרָן. וְיִהְיֶה עֶרֶב, מִסִּטְרָא דְּחֹשֶׁךְ. וְיִהְיֶה בֹּקֶר, מִסִּטְרָא דְּאוֹר. וּמַגּוֹ דְּאִינּוּן דְּמִשְׁתַּתְּפִין כַּחֲדָא, כְּתִיב יוֹם אֶחָד.

ר׳ יְהוּדָה אוֹמֵר, מַאי טַעְמָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּתִיב, וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר. לְמִנְדַּע, דְּהָא לֵית יוֹמָא בְּלָא לֵילְיָא, וְלֵית לֵילְיָא בְּלָא יוֹמָא, וְלָא אִתְיְהֵיב לְאַפְרָשָׁא.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַהוּא יוֹם דְּנָפַק אוֹר קַדְמָאָה, אִתְפַּשַּׁט בְּכוּלְהוּ יוֹמֵי, דִּכְתִיב יוֹם בְּכוּלְהוּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מִמַּשְׁמַע דִּכְתִיב בְּכוּלְהוּ בֹּקֶר, וְלָאו בֹּקֶר אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּאוֹר קַדְמָאָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, יוֹמָא קַדְמָאָה אָזֵיל עִם כּוּלְהוּ, וְכוּלְהוּ בֵּיהּ בְּגִין לְאַחֲזָאָה דְּלָאו בָּהוּ פֵּירוּדָא, וְכוֹלָּא חָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּהַאי אוֹר לְתַתָּא. וְאִלֵּין אִינּוּן מַלְאָכַיָּא דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, דְּאִית לוֹן קִיּוּמָא לְאִתְקַיְּימָא בְּסִטְרָא יְמִינָא.

(בראשית א׳:ד׳) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר. אֶת, לְאַכְלָלָא אִסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא, עִם אִסְפַּקְלַרְיָא דְּנָהֲרָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ כִּי טוֹב. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אֶת, לְאַכְלָלָא וּלְאַסְגָּאָה אִינּוּן מַלְאָכִין, דְּאִתְיְיהִין מִסִּטְרָא דְּאוֹר דָּא, וְכוֹלְהוֹ נָהִירִין בְּקַדְמֵיתָא, בְּקִיּוּמָא שְׁלִים.

(בראשית א) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּהַאי אִתְפָּרִישׁוּ מַיִין עִילָּאִין מִמַּיִין תַּתָּאִין. רָקִיעַ, פְּשִׁיטוּתָא דְּמַיִין. וְהָא אִיתְּמַר וְיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמַיִם בֵּין מַיִין עִילָּאִין לְמַיִין תַּתָּאִין.

(בראשית א׳:ז׳) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. דַּעֲבִיד בָּהּ עֲבִידְתָּא בִּסְגִיאוּ עִלָּאָה. וְיִהִי רָקִיעַ לָא כְתִיב, אֶלָּא וַיַּעַשׂ, דְּאַסְגֵי לֵיהּ בְּרִבּוּ סַגְיָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בַּשֵּׁנִי אִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם, לְחַיָּבֵי עָלְמָא. בַּשֵּׁנִי אִתְבְּרֵי בֵּיהּ מַחְלוֹקֶת. בַּשֵּׁנִי לָא אִשְׁתְּלֵים בֵּיהּ עֲבִידְתָּא. בְּגִינֵי כָךְ לָא כְתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב, עַד דְּאָתָא יוֹם תְּלִיתָאי, דְּאִשְׁתְּלֵים בֵּיהּ עֲבִידְתָּא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בֵּיהּ כִּי טוֹב, תְּרֵי זִמְנֵי. חַד, עַל אַשְׁלְמוּת עֲבִידְתָּא דְּיוֹם שֵׁנִי. וְחַד, לְגַרְמֵיהּ דְּיוֹם תְּלִיתָאי. אִתְתַּקַּן יוֹם שֵׁנִי בְּיוֹם שְׁלִישִׁי, וְאִתְפְּרִישׁ בֵּיהּ מַחְלוֹקֶת, וּבֵיהּ אִשְׁתְּלִימוּ רַחֲמֵי עַל חַיָּבֵי גֵּיהִנֹּם. בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה מִשְׁתַּכְּכוּ שְׁבִיבֵי דְּגֵיהִנֹּם, בְּגִינֵי כָךְ אִיתְכְּלִיל יוֹם שֵׁנִי, וְאִשְׁתְּלֵים בֵּיהּ.

רַבִּי חִיָּיא הֲוָה יָתֵיב קַמֵּיהּ דְּר"שׁ, אָמַר לֵיהּ, הַאי אוֹר בְּיוֹם רִאשׁוֹן, וְחוֹשֶׁךְ בְּיוֹם שֵׁנִי, וְאִתְפְּרִישׁוּ מַיָּא וּמַחְלוֹקֶת הֲוָה בֵּיהּ. אַמַּאי לָא אִשְׁתְּלֵים בְּיוֹם רִאשׁוֹן, דְּהָא יְמִינָא כָּלִיל לִשְׂמָאלָא. אָמַר לֵיהּ, עַל דָּא הֲוָה הַהוּא מַחְלוֹקֶת, וּתְלִיתָאָה בָּעֵי לְמֵיעַל בֵּינַיְיהוּ, לְאַכְרָעָא וּלְאַסְגָּאָה בְּהוּ שְׁלָם.

שם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא אִתְחַבְּרוּתָא דְּמַיִין עִילָּאִין בְּתַתָּאִין לְמֶעְבַּד פֵּירִין. מַיִין עִילָּאִין פָּרִין וְרָבְיָין, וְעַבְדִּין אִיבִּין. וְתַתָּאִין קָרָאן לוֹן לְעִילָּאִין, כְּנוּקְבָא לְגַבֵּי דְּכוּרָא, בְּגִין דְּמַיִין עִלָּאִין דְּכוּרִין, וְתַתָּאִין נוּקְבִין.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, כָּל דָּא הוּא לְעֵילָּא, וְהוּא לְתַתָּא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אִי הָכֵי אֱלֹהִים דְּקָאָמַר, מַאן אֱלֹהִים. אָמַר לֵיהּ אֱלֹהִים סְתָם, אֱלֹהִים חַיִּים לְעֵילָּא. וְאִי תֵּימָא לְתַתָּא, אֶלָּא לְתַתָּא אִיהוּ תּוֹלְדוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, וְאַמְרִינָן בְּה"א בְּרָאָם. וְהַהוּא דְּלְעֵילָּא, אֲבָהָן דְּכוֹלָּא הוּא. אִיהִי עָבִיד עֲבִידְתָּא, וְעַל דָּא אַרְעָא עֲבִידַת תּוֹלְדוֹת, דְּהָא הִיא מִתְעַבְּרָא כְּנוּקְבָא מִן דְּכוּרָא.

ר' אֶלְעָזָר אָמַר, כָּל חֵילִין הֲווֹ בְּאַרְעָא, וְלָא אֶפֵּיקַת חֵילָהָא וְאִינּוּן תּוֹלְדוֹת, עַד יוֹם הַשִּׁשִּׁי, דִּכְתִיב (שם א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ וְגו'. וְאִי תֵּימָא הָא כְתִיב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא. אֶלָּא אֶפֵּיקַת תִּיקוּן חֵילָהָא לְאִתְיַשְּׁבָא כְּדְקָא יָאוֹת. וְכֹלָּא הֲוָה גָּנִיז בָּהּ עַד דְּאִצְטְרִיךְ. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב תֹּהוּ וָבֹהוּ וַרִיקַנְיָא כְּתַרְגּוּמוֹ, וּלְבָתַר אִתְתַּקָּנַת וְאִתְיַשְּׁבַת וְקַבֵּילַת זַרְעָא וּשְׂאִין וְעִשְׂבִין וְאִילָנִין כְּדְקָא יָאוֹת. וַאֲפֵּיקַת לוֹן לְבָתַר הָכֵי. וּמְאוֹרוֹת נָמֵי לֹא שִׁמְשׁוּ נְהוֹרָא דִּילְהוֹן עַד דְּאִצְטְרִיךְ.

שם יְהֵי מְאוֹרוֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, מְאוֹרֹת כְּתִיב חָסֵר, לְאַכְלָלָא חִיוְיָא בִּישָׁא דְּאַטֵיל זוּהֲמָא וְעָבִיד פֵּירוּדָא, דְּלָא מְשַׁמֵּשׁ שִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא. מְאוֹרֹת: לְוָוטִין. וְעַל דָּא גָּרִים דְּאִתְתַּלְטָיָא אַרְעָא, דִּכְתִיב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ. וּבְגִין כָּךְ מְאוֹרֹת כְּתִיב.

יְהֵי מְאוֹרֹת, דָּא סִיהֲרָא. בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דָּא שִׁמְשָׁא. וְתַרְוַויְהוּ בִּכְלָלָא חָדָא לְאִזְדַּוְוגָא, לְאַנְהָרָא עָלְמִין לְעֵילָא וְתַתָּא, מַשְׁמַע דִּכְתִיב עַל הָאָרֶץ, וְלֹא כְּתִיב בָּאָרֶץ, דְּמַשְׁמַע לְעֵילָא וְתַתָּא. חוּשְׁבַּן דְּכוֹלָּא בְּסִיהֲרָא הוּא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר גִּימַטְרִיָּאוֹת וְחוּשְׁבַּן תְּקוּפוֹת וְעִיבּוּרִין, כֹּלָּא הוּא בָּרְזָא דְּסִיהֲרָא, דְּהָא לְעֵילָא לָאו אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ ר' אֶלְעָזָר, וְלָא, כַּמָּה חוּשְׁבָּנִין קָא עַבְדֵי חַבְרַיָּיא. אָמַר לֵיהּ, לָאו הָכֵי, אֶלָּא חוּשְׁבָּנָא קַיְימָא בְּסִיהֲרָא, וּמִתַּמָּן יֵיעוֹל בַּר נָשׁ לְמִנְדַּע לְעֵילָא. אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְּתִיב (שם) וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים. אָמַר לֵיהּ לְאוֹתֹת כְּתִיב חָסֵר. אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב וְהָיוּ. אָמַר לֵיהּ הַוְויָין, דְּכָלְהוּ דִּיהוֹן בָּהּ, כְּאִסְקוֹפָּה דָּא דְּאִתְמַלְיָיא מִכּוֹלָּא, אֲבָל חוּשְׁבָּנָא דְּכֹלָּא, בְּסִיהֲרָא הוּא.

תָּא חֲזֵי, נְקוּדָה חָדָא שֵׁירוּתָא מִתַּמָּן לְמִימְנֵי, דְּהָא מַה דִּלְגוֹ מֵהַהוּא נְקוּדָה, לָא אִתְיְידַע, וְלָא אִתְיְיהֵיב לְמִימְנֵי. וְאִית נְקוּדָה לְעֵילָא, סָתִים וְלָא אִתְגַּלְיָיא כְּלָל, וְלָא אִתְיְידַע, וּמִתַּמָּן שֵׁירוּתָא לְמִימְנֵי, כָּל סָתִים וַעֲמִיקָא. הָכֵי נָמֵי אִית נְקוּדָה לְתַתָּא דְּאִתְגַּלְיָיא, וּמִתַּמָּן הוּא שֵׁירוּתָא לְכָל חוּשְׁבָּנָא וּלְכָל מִנְיָן.

וְעַל דָּא הָכָא הוּא אָתַר, לְכָל תְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיָּאוֹת עִיבּוּרִין זְמַנִּין חַגֵּי וְשַׁבַּתֵּי. וְיִשְׂרָאֵל דְּדָבְקוּ בַּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָבְדִין חוּשְׁבָּנָא לְסִיהֲרָא, וְאִינּוּן דְּבִקְרִין בָּהּ, וְסָלְקִין לָהּ לְעֵילָא, דִּכְתִיב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

("חילופי גירסאות") מַתְנִיתִין. עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה. א. תְּנַן אַרְבַּע תַּקִּיפִין רוּחֵי עָלְמָא, תְּרֵין סְטָרִין מַמָּשִׁין, מַטְלָנוֹי עָבִיד בְּגַוָּון. אִתְקִין חַד בְּלִי כְּלוּם. וְנָפֵיק מִצָּפוֹן, חַד סֵפֶר וְשַׁוֵּי עֲלוֹי תְּלַת אַתָּוון רְשִׁימָן. אִתְקִין תְּחוֹתוֹי תְּלַת אָחֳרָנִין, רְשִׁים חַד עַל תְּרֵין, וְשַׁוֵּי עֲלוֹי אֶת ת'. ב. אַפֵּיק מִצָּפוֹן סֵפֶר תְּנָיָין, בְּאַתָּוון אַרְבַּע, רְשִׁימִין תְּרֵין עַל חַד, וְשַׁוֵּי עֲלוֹי אֶת ה'. ג. אַשְׁטַח עַל קוּנְדָא בְּסֵפֶר תְּלִיתָאי, סְטָרָא חַד בְּאַתָּוותָא, חַד רְשִׁימָא בְּכְתָרָא דְּמַלְכוּתָא, תָּלֵי לָהּ מֵעֵילָא לְעֵילָא, וּמִינָהּ סְטָרָא חַד רָשִׁים אוּמָנָא, וְשַׁוֵּי בָּהּ הַהוּא אָת. בְּהַהוּא אָת אוּמָנוּתָא אִשְׁתַּכְלַל, וְאִשְׁתַּכְלֵל סְטַר צָפוֹן וְאִתְבְּרֵי מִינָהּ, תְּחוֹתוֹהִי אִשְׁתַּכְלָלוּ תְּלַת סְטָרוֹי מִתְּלַת זִיוִיתֵיהּ, וְשַׁוֵּי עֲלוֹי אָת וא"ו.

ה', אַפֵּיק לְעֵילָא קַרְדְּנוּתָא דְּסִיהֲרָא, לָהּ אַרְבַּע רֵישִׁין, בְּסֵפֶר רְבִיעָאָה אַטְבַּע לֵיהּ, בְּכְסִיפָּא דְּתְהוֹמָא רַבָּא, הוּא תְּהוֹמָא רַבָּא דְּדִינָא אִתְיְיהֵיב, אָתַר בֵּי דִינָא מוֹתָבָא. הַהוּא דִּכְתִיב

(תהלים לו) מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה. אַשְׁרֵי עָלוֹי תְּרֵין אַתְוָון רְשִׁימָן בְּעִזְקָתָא דְמַלְכָּא, הֵיא עִזְקָא, בָּה נָטְלִין, בָּה שַׁרְיָין. שַׁוֵּי חַד עַל ד', וְאוֹתֵיב עָלוֹי אָת אָלֶף.

ה, אַשְׁטַח עַל זִיוּתָא דְּסֵפֶר חֲמִשָּׁאָה פָּרוֹכְתָּא דִּפְרָסָא, לְאַפָּרָשָׁא מִתַּתָּאִין לְעִילָּאִין, בָּהּ אִתְיְיהֵיב רְשׁוּתָא לְמַאן דְּרָשִׁים. מֵעִילּוֹי מִינָהּ נָטְלִין בָּהּ תְּרֵין תַּקִּיפִין, אֶלֶף עָלְמִין בֵּיהּ, יְרוּתָא דְאַחְסָנָא סְמִיךְ עָלוֹי, בֵּיהּ חֲמֵשׁ אַתְוָון רְשִׁימִין בְּתַרֵין, תְּלַת עַל תְּרֵין. אַתְקִין גַּבּוֹי תְּרֵין אֲחֲרָנִין, רְשִׁימוּ בְּרָזָא דְּחֵמֵשׁ, חֲמֵשׁ גּוֹ חֲמֵשׁ, שַׁוֵּי עָלוֹי אָת יו"ד.

ו, אַפֵּיק בְּזִיקִין דְּנוּר, עַל סֵפֶר שְׁתִיתָאָה, תְּרֵין סִטְרִין. סִטַר חַד, מַרְחִישׁ גְּבוּרָן. סִטַר חַד, רוּחַ חָכְמָה דְּבֵהּ. וְהַהוּא זִיוָא אִשְׁתַּטַח לְתַלַת אַנְפּוֹי. וְזִיוָא דְסִטְרוֹי, קַיָּים לְתַלַת לְתַתָּא. אַרְבַּע בְּאַרְבַּע רְשִׁימִין. חַד לָקֳבֵל חַד שַׁלִּיט. חַד רָכִיב. תְּרֵי אַתְוָון רְשִׁימִין בְּחַד. וְשַׁוֵּי עָלוֹי אָת ו'.

ז, אַשְׁטַח עַל זִיוּתֵיהּ דְּסֵפֶר שְׁבִיעָאָה, תּוֹקְפָא דִּבְלִי כְלוּם. הוּרְמָנֵי דְּבָרְיֵירֵי, וְעֵילְּעוּלָא דְּקוּאַנְרְיָתָא, קוּזְמִיטִין בִּשְׁבִיעָאָה, בְּלִימִין עַל שְׁבִיעָאָה. אִתְנַהֲגָן וְלָא נָטְלָן. נָטְלָן וְלָא אָזְלָן. אָזְלָן וְלָא הַוְיָין. הַוְיָין וְלָא אִתְבָּרְיָין. אִתְבָּרְיָין וְלָא אִתְמַשָּׁיָין. עִילָּאִין וְתַתָּאִין, נָחֲתִין סָלְקִין, תְּלַת רְכִיבִין, אַרְבַּע רְשִׁימִין, חַד אִתְחַזְרוּ, חַד הוּא, דְּחֵילָא דְּחַד שְׁבִיל דְּשָׁארֵי עָלוֹי, שַׁוֵּי עָלוֹי אָת ד'.

ח, אַפֵּיק עַל עִילָּאָה דְּסֵפֶר תְּמִינָאָה, רְשִׁים בְּכֹכָבָא חַד. וְהַיְינוּ בִּרְשִׁימָא חַד. הוּא עַל אַרְבַּע, אַרְבַּע עָלוֹי. שַׁלִּיט חַד בְּחַד. דְּא קָאִים, דָּא יָתֵיב. דְּא נָסֵיב, דָּא שָׁבֵיק. דָּא סָלֵיק, דָּא נָחַת. מַחַד תַּלְיָין, מֵחַד אִתְבָּרְיָין. קַדִּישָׁא הוּא. עִילָּאָה הוּא. הוּא הֲוֵי, הוּא חַד. רָשִׁים בְּגַוֵּיהּ אָת ה'.

ט, אַשְׁטַח עַל זִיוּתָא עִילָּאָה סֵפֶר תְּשִׁיעָאָה דְּא, וְלָא אִתְחֲזֵי. טְמִירָא בְּמַאתָן וְאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָן עָלְמִין דְּאָזְלִין בְּגַוֵּיהּ. שְׁקוּלָא בְּצַלְמָא דְּמָארֵי רְשִׁימָא. בְּחֲמֵשׁ רְכִיבָא עַל חֲמֵשׁ. מַלְכָּא דְּאִינּוּן עָלְמִין פָּלְחִין לֵיהּ, נָחֲתָא בִּימָמָא דְּנָהֲיר. סָלְקָא בְּלֵילְיָא דְּאִתְחַשָּׁךְ. רָשֵׁים עָלָהּ תְּלַת אַתְוָון. שַׁוֵּי עָלָהּ אָת י'.

י', אַפֵּיק מַרְזִין תְּמַנְיֵסַר אַלְפִין, סֵפֶר עֲשָׂרָה, בְּאָתִין עֲשָׂרָה, בִּשְׁמָא דְּאִתְגְּלַף בְּי', שַׁלִּיטָא בַּעֲשָׂרָה. כַּד מָטָא לְאִזְדַּעְזָעָא בִּתְמַנְיֵסַר עָלְמִין, אַרְבָּע אָתָאן אָזְלִין עָלָהּ, עֲשָׂרָה בַּעֲשָׂרָה רָכִיב עָלָהּ, עִזְקָאן דְּעִזְקָאן אִתְאַחָדָן מִנֵּיהּ. הוּא וְאִתְתֵּיהּ חַד הוּא.

אִתְפַּלְגוּ עֶשֶׂר סְפִירָן אִלֵּין, מֵעֶשֶׂר אָתְוָותִין עִילָּאִין דִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא. וּלְקַבֵּיל דְּנָא, בַּעֲשָׂרָה אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וְאַפֵּיק חֵילֵיהוֹן בְּעֶשֶׂר אֲמִירָן. שְׁמֵיהּ סָתִים, פָּרִישׁ לָא הֲוָה. עֶשֶׂר עַל חֲמֵשׁ, חֲמֵשׁ עַל עֶשֶׂר. שִׁיתָא עַל חֲמֵשׁ, חֲמֵשׁ עַל שִׁיתָא. בָּרִיךְ הוּא בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין אָמֵן וְאָמֵן.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח (תהילים ק״ו:ב׳) מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ וְגו'. (ירמיהו י׳:ז׳) מִי לֹא יִרָאֲךָ מֶלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לְךָ יָאָתָה וְגו'. בְּאַתְוָון רָשִׁימָן, דִּמְחַקְּקִין עַל גַּבֵּי סְתִימוּ דְּסִטְרָא דְּקִיּוּמָא, סָלְקָן רְתִיכִין בְּרְתִיכִין קַדִּישִׁין. כָּל רְתִיכָא וּרְתִיכָא סָלְקָא בְּאָת רְשִׁימָא. אִתְרְשִׁים אָת בְּקִיּוּמֵיהּ, סָלִיק בְּגַוֵּיהּ הַהוּא רְתִיכָא. כָּל אָת וְאָת קָאִים עַל קִיּוּמֵיהּ דְּהַהוּא רְתִיכָא דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ. מֵהָכָא סָלְקָא מִלָּה, לְאִתְפָּרְשָׁא כָּל אָת וְאָת, בְּרָזָא דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא, בְּאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא.

רָזָא דְּאָת קַדְמָאָה, סָלְקָא וְנָחֲתָא, סָלִיק בְּעִטְרוֹי לְגַבֵּי מְאָה עָלְמִין. לְקַבֵּל דָּא, אָת יו"ד סָלְקָא בִּרְעוּ דְּמַחֲשָׁבָה, וְאִסְתִּים וְלָא אִתְיְדַע.

אִתְחַפְיָיא תְּחוֹתֵיהּ חַד אֱגוֹזָא, דְּחַפְיָיא טְמִירָא בְּטָמִירוּ. וְאִיהוּ רְתִיכָא דְּקִיְימָא תְּחוֹת הַהוּא רָזָא טְמִירָא. וְהַהוּא אָת, קָיְימָא בְּגַוְונִוּ נְקוּדָה חָדָא תְּחוֹתֵיהּ. הַהוּא אֱגוֹזָא קָיְימָא בְּשֵׁית סָמְכִין, וְסָמְכִין לֵהּ בְּשֵׁית סִטְרִין. אִינּוּן שֵׁית סִטְרִין גְּנִיזִין בְּגוֹ הַהוּא אֱגוֹזָא.

מִגּוֹ סִטְרָא דְּאָת דָּא, נָפְקָא רְתִיכָא חַד קַדִּישָׁא, וְאִיהוּ רְתִיכָא גָּנִיז וְלָא אִתְגַּלְיָיא, בַּר כַּד נָהֲיר נְהִירוּ דְּהַהִיא אֱגוֹזָא טְמִירָא, כְּדֵין אִתְגְּלֵי הַהוּא רְתִיכָא, וְהַהוּא רְתִיכָא טָמִיר וְגַלְיָא. וְאִיהִי נָפְקָא מִגּוֹ נְצִיצוּ דְּבוּצִינָא, כַּד מָדִיד מִשְׁחָתָא תְּחוֹת קִשְׂרָא קַדְמָאָה, וְהוּא חַד נְצִיצוּ. כַּד מִשְׁחָתָא קָיְימָא, נָהֲיר דָּא, וְסָלְקָא וְנָחֲתָא, וְאִסְתְּמִיךְ תְּחוֹת אָת יו"ד, וְאִיהִי נְקוּדָה חָדָא. וּלְבָתַר אִתְפַּשַׁט הַהוּא נְצִיצוּ, וְאַפִּיק תְּלַת נִיצוֹצִין אָחֳרָנִין, וְאִסְתַּמְּכִין תְּחוֹת קוּצָא תַּתָּאָה דְּיו"ד.

לְבָתַר נָפְקָא מִגּוֹ קִשְׂרָא תִּנְיָינָא נְצִיצוּ אָחֳרָא דְּנָהֲיר וְסָלְקָא וְנָחֲתָא, וְאִסְתְּמִיךְ תְּחוֹת אָת יו"ד בְּסִטְרָא אָחֳרָא. לְבָתַר אִתְפַּשַׁט הַהוּא נְצִיצוּ, וְאַפִּיק תְּלַת נִיצוֹצִין אָחֳרָנִין, וְאִסְתַּמְּכָן בְּסִטְרָא דָּא, תְּחוֹת אָת יו"ד. לְבָתַר נָפְקָא מִגּוֹ קִשְׂרָא תְּלִיתָאָה נְצִיצוּ אָחֳרָא, וּמִגּוֹ דָּא אִתְקַשַּׁר רָזָא דְּחו"ל בְּמִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא.

אִשְׁתְּכָחוּ לְאָת יו"ד, נְקוּדָה עִלָּאָה, תִּשְׁעָה סָמְכִין, עַל מַה דְּאִסְתַּמִּיךְ. וְכָלְהוֹ רְתִיכָא לְגַבֵּי אָת דָּא. כְּדֵין אִתְנְהֵיר וְאִסְתַּמִּיךְ עַל תֵּשַׁע סָמְכִין אִלֵּין, וּכְדֵין נָהֲרִין מִגַּוֵּיהּ תְּמַנְיָא אָחֳרָנִין, וְכָלְהוֹ קָיְימִין בְּרָזָא דְּאָת יו"ד, נְקוּדָה עִלָּאָה טְמִירָא.

אִלֵּין תֵּשַׁע סָמְכִין דִּלְתַתָּא, סָלְקִין בִּשְׁמָא וְלָא סָלְקִין. בְּגִין דְּאִינּוּן תֵּשַׁע דְּאִיקָרוֹן אֵין סוֹף. קָיְימִין וְלָא קָיְימִין, וְלָא אִתְיְדָעוּ, וְאִיקָרוֹן וְלָא אִיקָרוֹן, וְלָא יְדִיעוּ כְּלָל, וְאִלֵּין סָלְקִין בִּשְׁמָא וְלָא סָלְקִין.

וְרָזָא דָּא (שמות ל״ג:י״ט) וְקָרָאתִי בְּשֵׁם ה' לְפָנֶי"ךָ וְחַנּוֹתִי אֵת אֲשֶׁר אָחוֹן וְרִחַמְתִּי אֵת אֲשֶׁר אֲרַחֵם. לֵית מַאן דְּיָקוּם בְּהוֹן וּבִשְׁמָהָן דִּילְהוֹן, וְלָא אִתְגַּלְיָין לְמֵיקַם בְּאָרְחַיְיהוּ. וְעַל דָּא לָא קָאִים מֹשֶׁה עֲלַיְיהוּ. בְּגִין דַּהֲווֹ מִקַּדְמַת דַּרְגָּא דִּילֵיהּ דְּהַהוּא נְצִיצוּ קַדְמָאָה, כְּתִיב

לְפָנֶיךָ. וְכֵן כּוּלְהוּ קָיְימִין, אַקְדִּימוּ לְדַרְגָּא דִילֵיהּ. וְעַל דָּא לָא קָאִים בְּאוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּכָלְהוּ סָלְקִין גּוֹ מַחֲשָׁבָה, וּמִתַּמָּן מִתְפַּשְׁטִין אוֹרְחוֹי לְכַמָּה סִטְרִין, בִּרְעוּתֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא אִתְיְדָעוּ כְּלָל.

סָלְקָא אָת דָּא, בְּאִלֵּין סָמְכִין לְעֵילָא, בָּטַשׁ מָאן דְּבָטַשׁ, דְּלָא יְדִיעַ, וְאֵין סוֹף נָהֵיר וְלָא נָהֵיר, וְנָחֲתָא, וְלָא יְדִיעַ מִמָּאן דְּנָהֵיר. כַּד נָחֵית אִתְכְּלִילָן בֵּיהּ אינוּן סָמְכִין וְאִתְפַּשַׁט. וְכַד אִתְפַּשַׁט, נָפַק חַד נְהוֹרָא כְּלִיל מִכּוּלָּן, וְאִתְחַפְיָין בֵּיהּ, כְּמַאן דְּעָיִיל בְּחַד הֵיכָלָא.

הַהוּא הֵיכָלָא קָיְימָא בְּתְרֵין סִטְרִין, דִּלְחַפְיָיא וְאִתְגַּלְיָיא לְעֵילָא. וְאינוּן תֵּשַׁע סָמְכִין, נָהֲרִין בְּגוֹ הַהוּא הֵיכָלָא, וְאָת יו"ד אִנְּנִיז בְּגוֹ הַהוּא הֵיכָלָא, בְּאינוּן סָמְכִין. וְהַהוּא הֵיכָלָא אִיקָרֵי ה"א.

זַמִּין וְלָא זַמִּין, אִתְגַּלְיָיא וְלָא אִתְגַּלְיָיא, וְלָא אִתְגַּלְיָיא כְּלָל. בְּרָזָא דָּא קָיְימָא אָת יו"ד, וְכוֹלְהוֹ סָמְכִין, בְּגִין דְּאִיהִי טְמִירָא, וּבָהּ קָיְימָא כֹּלָּא לְאִתְעַטָּרָא.

הַאי אִית לֵיהּ חָמֵשׁ רְתִיכִין, דְּנָפְקֵי מִגּוֹ הַהוּא נְהִירוּ דְּבוּצִינָא, כַּד סָלְקָא לְאַתְרָהּ וְאִתְכְּנִישַׁת, לְבָתַר דַּעֲבָדַת מִשְׁחָתָא.

וְאִלֵּין אִקְרוֹן נִפְלָאוֹת. נ' פְּלָאוֹת. רָזָא דָא בָּעָא דָּוִד מַלְכָּא לְמֵיקַם, עַל חָמֵשׁ רְתִיכִין אִלֵּין, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ. וְאִלֵּין כַּד נָהֲרִין וְסָלְקִין לָהּ לְאִתְעַטָּרָא, אִתְעֲבִידוּ חָמֵשׁ, לְנַהֲרָא גּוֹ חָמֵשׁ דִּלְתַתָּא, וּדְנָפְקוּ מִינָהּ.

וְאִינְהוּ נ' פְּלָאוֹת, נָהֲרִין וְסָלְקִין לָהּ לְעֵילָא וְאִתְעַטָּרָן וְאִתְקַשְּׁרָן גּוֹ אינוּן תֵּשַׁע סָמְכִין אָחֳרָנִין. וְאינוּן תֵּשַׁע סָלְקִין לְאָת יו"ד לְעֵילָא לְעֵילָא.

כַּד נָחֲתִין, וְלָא יְדִיעַ מִמַּאן נָחֲתִין, הַאי ה"א אִתְעַטָּרַת בְּרָזָא דְּאינוּן נ', וְאינוּן פְּלָאוֹת, דְּאינוּן חָמֵשׁ סָמְכִין לְגַוָּהּ. וְכַד אִתְעַטָּרַת וְאִתְפַּשְׁטַת, אִתְהַדְּרַת מֵרָזָא דְּנוּ"ן, לְגוֹ רָזָא דְּה"א.

אִתְפַּשְׁטוּ אִילֵּין חָמֵשׁ סָמְכִין לְתַתָּא, וְקָיְימָא עֲלַיְיהוּ כְּדֵין. וְכַד אִתְנְהֵירַת בְּכוֹלְהוֹ, כְּדֵין נָפְקִין מִינָהּ ה' נְהוֹרִין אֲחָרָנִין, מִשְּׁתַּנְיָין וְלָא מִשְׁתַּנְיָין, יְמִינָא וּשְׂמָאלָא.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, קָיְימָא מִלָּה לְאִסְתַּמָּכָא עַל רָזָא עִלָּאָה, בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי סָתִים דָּא בְּדָא, וּלְאִשְׁתַּכְלְלָא רְתִיכָא קַדִּישָׁא.

וְאִלֵּין חָמֵשׁ, אינוּן אַרְבַּע, וְאינוּן חָמֵשׁ לְקֵבֵיל חָמֵשׁ סָמְכִין. וְאינוּן אַרְבַּע לְקֵבֵיל אַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. וְכָל חַד וְחַד אִית לֵיהּ רְתִיכָא בִּלְחוֹדוֹי.

וְכָלְהוֹ רְתִיכִין, כָּלְהוֹ כְּלִילָן כָּל רְתִיכָא וּרְתִיכָא בִּנְהוֹרָא חַד, וְכָל נְהוֹרָא וּנְהוֹרָא אִתְכְּלִיל בְּאינוּן סָמְכִין, וְכָל סָמְכָא וּסָמְכָא אִתְכְּלִיל בְּאָת ה"א. וְהַאי אָת ה"א אִתְכְּלִיל בְּאינוּן תֵּשַׁע סָמְכִין. וְכָל חַד וְחַד אִתְכְּלִיל בְּאָת יו"ד נְקוּדָה עִלָּאָה קַדְמָאָה, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

מֵהָכָא אִשְׁתְּכָחוּ רְתִיכִין, דְּסָלְקִין עַל אֶת ה"א מִתַּתָּא לְעֵילָּא, כ"ה רְתִיכִין. וְרָזָא דָא, יְבָרְכוּ כ"ה מִתַּתָּא לְעֵילָּא.

מֵאֶת ה"א וּלְעֵילָּא תִּשַּׁע רְתִיכִין, דְּקָיְימִין בִּלְחוֹדוֹי בְּלָא חוּשְׁבָּנָא, עַד רָזָא דְּיו"ד, וְכֹלָּא אִסְתַּיִם בְּגֵוֵיהּ. מִכָּאן וּלְהָלְאָה רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְעַטָּרָא בְּאִינּוּן רְתִיכִין, וּלְאִתְכְּלָלָא דָּא בְּדָא, בְּאִלֵּין אַתְוָון יהו"ה.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקָרֵי אֶחָד, דִּכְתִיב (דברים ו) ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקָרֵי רִאשׁוֹן, דִּכְתִיב (ישעיהו מ"ד:ו') אֲנִי רִאשׁוֹן. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקָרֵי אַחֲרוֹן, דִּכְתִיב וַאֲנִי אַחֲרוֹן. בְּרִיךְ הוּא וּבְרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא.

ה"א רָזָא דִּכְתִיב וַאֲנִי אַחֲרוֹן, דָּא ה"א בַּתְרָאָה דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. רְתִיכָא קַדִּישָׁא בָּאַחֲרוֹן, דִּכְתִיב (שם מא) וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא. אַחֲרוֹן וְאַחֲרוֹנִים כְּלְהוֹ בְּרָזָא חָדָא אִתְכְּלִילוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין. רָזָא דְּה"א, אִינּוּן ד', וְאִלֵּין ד' דְּאִיקְרוֹן אַחֲרוֹנִים, כָּלְהוֹ קָיְימִין מִסִּטְרָא דִּלְעֵילָּא וּמִסִּטְרָא דִּלְתַתָּא.

רְתִיכָא דָא, מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵל רְפָאֵל אוֹרִיאֵל, אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע, וְחָדָא נְקוּדָה דְּקָיְימָא עֲלַיְיהוּ אִינּוּן ה"א. וְלָא אִיקָרֵי ה"א דָּא, אֶלָּא בְּרָזָא דְּאִלֵּין אַרְבַּע, וּנְקוּדָה בַּתְרָאָה דְּשַׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ. וְרָזָא דְּה"א דָּא דל"ת הֲוַות, וְהַהוּא נְקוּדָה דְּשָׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא אִתְעֲבִיד ה"א.

וּבְרָזָא דַּחֲנוֹךְ, אִית ה"א אָחֳרָא לְתַתָּא, דְּקָיְימָא מִתְקַשְׁרָא בְּהַאי ה"א, וְכֹלָּא חַד בְּחַד, וּכְדֵין אִיהוּ עִידָן לְמִבְכֵּי, וְסִימָנֵיךְ אַהֲה.

בְּגִין דְּסַחֲרָנוֹ בִּישָׁא לְתַתָּא, חַפְיָיא כְּגַוְונָא דְּדל"ת, וְסַחֲרָא לְאִלֵּין אַרְבַּע, וּלְהַאי נְקוּדָה. וְקָיְימָא בְּהַאי נְקוּדָה קְלִיפָּא תַּקִּיפָא, לְחַפְיָיא עֲלָהּ. וּכְדֵין אִתְכַּסְיָאַת סִיהֲרָא, וּנְהִירוּ דִּילָהּ אִתְחַפְיָיא, וּכְדֵין אִתְיְיהֵב רְשׁוּ לְמֵידַן עָלְמָא בְּדִינִין בִּישִׁין. וְרָזָא דְּה"א וְה"א בַּתְרָאָה תַּרְוַוייְהוּ בְּחַד נְקוּדָה ה"ה. דְּהָא כְּדֵין דִּינָא אִתְיְיהֵיב בְּרָזָא דִּכְתִיב (דניאל ד':י"ד) בִּגְזֵרַת עִירִין פִּתְגָמָא וּמֵאמַר קַדִּישִׁין שְׁאֵלְתָא עַד דִּבְרַת וְגו'.

רְתִיכָא דָא קָיְימָא בְּה"א בַּתְרָאָה, לָא אִיתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא לְעָלְמִין. וּבְכָל אֲתַר דְּיִשְׁתְּכַח מִיכָאֵל דְּאִיהוּ רֵישָׁא לְאִלֵּין, תַּמָּן אִיהִי שְׁכִינְתָּא. כֹּלָּא אִתְקַשַּׁר דָּא בְּדָא, וְאִינּוּן מִתְקַשְּׁרִין גּוֹ הַהוּא נְקוּדָה וְכֹלָּא ה"א.

וְכַד אִיהִי חַד ה"א, וְאָת אל"ף אוֹ אָת יו"ד קָדְמָא לָהּ, וְאִיהִי בְּחַד נְקוּדָה, כְּדֵין אִיהִי אַתְיָיא לְאוֹטָבָא לְעָלְמָא, א"ה אוֹ י"ה, דְּהָא קְלִיפָּא בִּישָׁא אִיתַּבְרַת מִקַּמָּהּ, וְלָא חַפְיָיא עֲלָהּ. הָא' י', קָיְימָא בְּרָזָא דָּא.

כְּגַוְונָא דָּא, לֵית לָךְ שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּאַתְוָון רְשִׁימִין, דְּלָא קָיְימָא בְּהַהוּא אָת רְתִיכָא דִּילֵיהּ, בְּהַהוּא שְׁמָא, עַל מַה דְּאִיסְתַּמִּיךְ. וְהַהוּא רְתִיכָא סְמָכָה דִּילֵיהּ. דְּלֵית לָךְ מַלְכָּא דְּלָא אִתֵּי

בְּחֵילוֹי וְלָא אִשְׁתְּכַח יְחִידָאי, וְעַל דָּא ידו"ד צְבָאוֹת כֹּלָּא כַּחֲדָא, דְּלָא אִיתְפְּרָשָׁן רְתִיכִין מִן שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְכָל אָת וְאָת כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ רְתִיכָא דִּילֵיהּ, וּכְדֵין כֹּלָּא אִיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא.

הַאי אָת ה"א, אִית לָהּ רְתִיכָא, בְּאִינּוּן שַׁלִּיטִין לְתַתָּא. בְּגִין דְּאָת דָּא אִיהִי בְּאִתְגַּלְיָיא, זְעֵירָא דְּמִן חַבְרַיָּיא. אֲבָל כָּלְהוֹ אַתְוָון אָחֳרָנִין, לֵית לוֹן רְתִיכָא, לְאִתְכְּלָלָא בְּאִינּוּן אַתְוָון, בְּאִלֵּין תַּתָּאֵי, בַּר הַאי. בְּגִין דְּאָת דָּא אִתְכְּלִיל בְּתַתָּאי דִּלְבַר, וְאַתְוָון אָחֳרָנִין אִתְכְּלִילוּ בְּהוֹן רְתִיכִין קַדִּישִׁין דְּלָאו אִינּוּן לְבַר. בַּר, כַּד מִתְחַבְּרָן הֵיכְלִין בְּהֵיכְלִין, תַּתָּאֵי בְּעִילָּאֵי, אֲבָל לָא אִיתְכְּלִילָן בְּאִינּוּן אַתְוָון לְמֶהֱוֵי חַד אָת.

וּבְגִין כָּךְ, כָּל שְׁמָא וּשְׁמָא מִן שְׁמָהָן קַדִּישִׁין, אִתְכְּלִיל רְתִיכָא קַדִּישָׁא בְּגַוֵּיהּ וְדָא הוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא כִּדְקָא יָאוֹת. וְכֵן לְכָל אָת וְאָת מֵאִינּוּן אַרְבַּע. וְאִינּוּן אַרְבַּע אַתְוָון, אִינּוּן רָזָא דְּרְתִיכָא, לְמַאן דְּלָא אִתְיְידַע. וּלְכָל אָת וְאָת, אִית לֵיהּ רְתִיכָא דְּאִתְכְּלִיל בְּגַוֵּיהּ, וְאִתְרְשִׁים בְּהַהוּא אָת מַמָּשׁ.

הַאי ה"א, אִיהִי תְּרֵיסַר. וְהַאי נְקוּדָה דְּקָיְימָא לְעֵילָּא, אִיהִי תְּלֵיסַר. וְאִינּוּן תְּלֵיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא. הַנֵּי תְּרֵיסַר, אִינּוּן תְּרֵיסַר תְּחוּמִין, וְאִינּוּן לְד' סִטְרֵי עָלְמָא, תְּלַת תְּלַת לְכָל סִטְרָא.

וְאִינּוּן תְּלַת, אִינּוּן תִּשְׁעָה לְכָל סִטְרָא. לְסִטְרָא מִזְרָח תִּשְׁעָה. לְסִטְרָא מַעֲרָב תִּשְׁעָה. לְסִטְרָא צָפוֹן תִּשְׁעָה. וְהַאי נְקוּדָה דְּקָיְימָא עֲלַיְיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. אִשְׁתְּכַח הַאי נְקוּדָה דְּאַשְׁלִים לְכָל סִטְרָא לַעֲשָׂרָה, בְּגִין דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. לְסִטְרָא מִזְרָח עֲשָׂרָה. לְסִטְרָא מַעֲרָב עֲשָׂרָה. לְסִטְרָא צָפוֹן עֲשָׂרָה. לְסִטְרָא דָּרוֹם עֲשָׂרָה. עֶשֶׂר סְפִירָן לְכָל סִטְרָא. וְאִלֵּין אִינּוּן מ' אַתְוָון, דְּקָיְימִין בְּרָזָא דִּבְרֵאשִׁית לְתַתָּא, בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וּתְרִין אִינּוּן לְאַחֲדָא בְּיַמִּינָא וּשְׂמָאלָא. וְכָלְהוֹ קָיְימִין בְּרָזָא דְּה"א.

הַשְׁתָּא אִשְׁתְּכַח דְּה"א דָּא, בְּכָל אִינּוּן רָזִין עִילָּאִין: בְּהַהוּא רְתִיכָא קַדִּישָׁא. בְּאִינּוּן תְּרֵיסַר. בְּרָזָא דְּעֶשֶׂר סְפִירָן. בְּרָזָא דְּמ"ב אַתְוָון מְחַקְּקָן דִּבְשְׁמָא קַדִּישָׁא. כֹּלָּא אִתְכְּלִיל בְּהַאי דִּיוּקְנָא דְּה"א.

וְכָלְהוֹ קָיְימֵי בַּאֲלְכְסוֹנָא, בְּרָזָא דִּנְקוּדָה דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאַכְרַע לְכָלְהוֹ בְּאוֹרַח מֵישָׁר, סִטְרָא דָּא בְּסִטְרָא דָּא, וְכֵן לְד' סִטְרִין, כָּלְהוֹ קָיְימֵי בְּמַתְקָלָא, תַּקְלָא דְּקָיְימָא לְאַתְקָנָא כֹּלָּא.

בְּרָזָא דָּא, אִתְבְּרִיאוּ וְאִתְתַּקָּנוּ כָּל הָנֵי תַּתָּאֵי. עַל דָּא כְּתִיב (בראשית א׳:כ״ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. נַעֲשֶׂה, וַדַּאי אִיהוּ ה"א, וְכָל הַנֵּי דְּקָיְימִין לְתַתָּא, וְאִתְאַחֲדוּ בָּהּ, בִּדְיוּקְנָא מַמָּשׁ. כְּמָא דְּאִיקְרֵי ה'. בַּר מַה דְּאִית חָדָא לְעֵילָּא, בַּמֶּה דְּלָא אִתְחֲזֵי כְּלָל בִּדְיוּקְנָהָא, וְלָא אִיתְרְשִׁים בָּהּ לְאִיתְחֲזָאָה.

כַּד אִקָּרֵי ה"א, אִזְדַּמְּנַת בְּכָל הַנֵּי רָזִין. אִיהוּ כֹּלָּא, בְּגִין דָּא קָיְימָא הַאי נְקוּדָה גּוֹ אֶמְצָעִיתָא, בְּגִין דְּאִתְאַחִידַת בְּכוֹלָּא, אִלֵּין דְּלִסְטַר מִזְרָח, אִתְאַחִידַת בָּהּ, וְאִיהוּ עִמְּהוֹן. אִלֵּין דְּלִסְטַר דָּרוֹם אִתְאַחִידַת בָּהּ, וְאִיהִי עִמְּהוֹן. אִילֵּין דְּלִסְטַר צָפוֹן, אִתְאַחִידַת עִמְּהוֹן וְאִיהִי עִמְּהוֹן, וּבְגִין כָּךְ אִיהִי בְּכֹלָּא, וְכֹלָּא בָּהּ, וְכֹלָּא ה"א. וְעַל דָּא כְּתִיב, נַעֲשֶׂה אָדָם, וּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא עִילָּאָה כְּדְקָא חָזֵי.

וְכָל הַנֵּי רָזִין, וְכָל רָזִין עִילָּאִין, כֻּלְּהוֹ אִשְׁתְּמוֹדְעָן בְּהַנֵּי אַתְוָון, וְאִתְרְשִׁימוּ בְּהַהוּא אָת מַמָּשׁ, לְאִתְיַחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא כְּדְקָא יָאוֹת. וְכֹלָּא רָזָא עִילָּאָה בְּשָׁמָא קַדִּישָׁא. עַד הָכָא אִיתְרְמִיזַת חָכְמָה עִילָּאָה, בְּרָזָא דְּאָת ה"א בַּתְרָאָה דְּאַתְוָון אַרְבַּע. זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ מַאן דְּעָאל וּנְפַק, וְיָדַע אוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיעַל בְּלָא כִּיסוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

רָזָא דְּאָת ו"ו רְתִיכָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, דְּקָיְימָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים הַאי אִתְפְּלַג לְתְרִין אַתְוָון, דְּאִינּוּן תְּרֵין וָוי"ן ו"ו, דָּא כְּנֶגְוונָא דְּדָא, וְאִינּוּן תְּרֵיסַר רָזִין עִילָּאִין.

הַאי ו"ו עִילָּאָה, אִיהוּ קָיְימָא בְּחָמֵשׁ סָמְכִין עִילָּאִין, דְּקָיְימָא עֲלַיְיהוּ אָת ה"א עִילָּאָה. וְהַאי ו"ו, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ שִׁית, וְרָזָא דְּשִׁית, אִיהוּ חָמֵשׁ, וְרָזָא דְּחָמֵשׁ, וְכֹלָּא אִיהוּ כְּדְקָא חָזֵי. שֵׁירוּתָא בְּסִטְרָא דְּיָמִינָא, רָזָא דִּנְהִירָא קַדְמָאָה דָּא, קָיְימָא עַל רְתִיכָא חָדָא, דְּאִיהוּ תְּלַת תְּלַת, וְלָא אַרְבַּע. וְאַף עַל גַּב דְּלֵית רְתִיכָא אֶלָּא בְּאַרְבַּע, כֹּלָּא הָכָא בָּרָזָא בִּתְלַת תְּלַת. כְּמָה דְּאַתְוָון אָזְלִין בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא אָזְלָא בִּתְלַת תְּלַת.

אָת ה"א דְּקָאֲמַרְתְּ, אִיהִי רְבִיעָאָה דְּאַתְוָון. וּבְגִין כָּךְ רְתִיכָא דִּילָהּ אִיהִי בְּאַרְבַּע. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי בְּאַרְבַּע, אִיהִי בִּתְלַת תְּלַת. וְכֹלָּא אָזְלָא בְּאוֹרַח מֵישָׁר, לְסַלְקָא דָּא כְּנֶגְוונָא דְּדָא, לְמֶהֱוֵי חָד.

רְתִיכָא דְּלִסְטַר דָּרוֹם, דְּאִיהוּ יָמִינָא, בִּתְלָתָא דִּי נָפְקָא מִגּוֹ בּוּצִינָא. כַּד סָלְקָא רוּחָא דְּנָשִׁיב בְּי"ב רוּחִין, דְּסָלְקִין רֵיחָא, וְלָא סָלְקִין, כְּלִיל בִּתְלַת גְּוונִין, נָהִיר בְּנָהִירוּ, אִישְׁתְּאַב בְּגַוְונִיהּ. חַד לְהֵיט בְּאֶשָׁא, וְחַד לְהֵיט בְּמַיָּא, וְחַד לְהֵיט בְּרוּחָא. וְהַאי אִתְפְּרַשׁ, וַהֲוֵי תְּלַת.

הַאי רוּחָא, כַּד אִתְפְּרַשׁ וַהֲוֵי תְּלַת גְּוונִין, אִלֵּין לָאו אִינּוּן אֶשָׁא, וְלָאו אִינּוּן מַיָּא, וְלָאו אִינּוּן רוּחָא, אֶלָּא הַאי רוּחָא כַּד אִתְפְּרַשׁ, כָּל חַד וְחַד נָהִיר וְלָהִיט וְיָהֵיב תּוּקְפָּא לַאֲתַר דַּעֲלִיהּ, וּלְבָתַר אִתְעֲבִיד סָמֵךְ תְּחוֹתוֹי.

גּוֹנָא חַד אִתְלַהֵיט, וְאַתְקֵף בֵּיהּ אֶשָׁא, דְּאִתְכְּלִיל בְּהַאי סִטְרָא דְּיָמִינָא. גּוֹנָא אָחֳרָא אִתְלַהֵט, וְאִתְתַּקֵף בֵּיהּ מַיָּא, דְּאִתְכְּלִילוּ בְּיָמִינָא. גּוֹנָא אָחֳרָא אִתְלַהֵיט, וְאַתְקֵף בֵּיהּ רוּחָא, דְּאִתְכְּלִיל בְּהַאי סִטְרָא דְּיָמִינָא. וְאִלֵּין תְּלַת גְּוונִין אִינּוּן רְתִיכָא חָדָא לְסִטַר יָמִינָא, בְּרָזָא דְּאָת ו"ו.

וְאִלֵּין אִינּוּן כִּינּוּיִין, דְּאִית בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרַזָּא דְּאִינּוּן שְׁמָהָן דְּאִיקָּרֵי בֵּהּ. וְעַל דָּא שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקָּרֵי בְּכַמָּה שְׁמָהָן, וְכָלְהוֹ אִתְכְּלִילָן בְּכָל רָזָא וְרָזָא מֵאִלֵּין סִטְרִין עִילָּאִין, דְּאִינּוּן שְׁמָהָן דְּלָא נִמְחָקִין.

סְטַר דָּא דְּאִיהוּ יְמִינָא, אִיקָּרֵי אֵל. רְתִיכָא דִּילֵיהּ אִיקָּרֵי גָּדוֹל בִּכְלָלָא. כַּד אִתְפַּרְשָׁן הַאי רְתִיכָא דְּאִלֵּין, אִינּוּן תִּלַת גְּוָונִין, הָכֵי אִינּוּן שְׁמָהָן אִיקְרוֹן: גָּדוֹ"ל, חֲסִי"ן, קָדוֹ"שׁ. הַנֵּי אִינּוּן רְתִיכָא לְיָמִינָא, דְּאִיקָּרֵי אֵל, רָזָא עִילָּאָה מַאִינּוּן שְׁמָהָן עֲשָׂרָה. כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

הַנֵּי תִּלַת גְּוָונִין, דְּאִינּוּן רְתִיכָא לִסְטַר יְמִינָא, לָהֶטִין וְנָהֳרִין. וְכָל גּוֹוָון וְגוֹוָון מֵהַנֵּי תְּלָתָא, אִתְפְּרֵישׁ לְתָרִין אֲחָרָנִין לְכָל סְטַר. עַד דְּעָאלוּ בְּחוּשְׁבָּנָא תְּלַת תְּלַת, וְאִינּוּן תֵּשַׁע. וְהַאי יְמִינָא דַּעֲלַיְיהוּ רָכִיב, אַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה. אוֹף נֶמֶי כָּל הַנֵּי אִיקְרוֹן סְפִירָן עִילָּאִין וּזְעִירִין, וְכוֹלְהוֹ מִדִּין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

תְּרִין דְּנָפְקוּ מִגּוֹ גוֹוָן חַד דְּאִתְתַּקַּף בֵּיהּ מַיָּא, חַד אִיקָּרֵי רַחוּם, וְחַד אִיקָּרֵי חַנּוּן, אִלֵּין אִינּוּן מֵהַהוּא גוֹוָן דְּאִיתְתַּקַּף בְּמַיָּא. תְּרֵין דְּנָפְקוּ מֵהַהוּא גוֹוָן דְּאִיתְתַּקַּף בֵּיהּ אֶשָּׁא, חַד אִיקָּרֵי אֶרֶךְ אַפַּיִם, וְחַד אִיקָּרֵי רַב חֶסֶד. אִלֵּין אִינּוּן מֵהַהוּא גוֹוָן דְּאִתְתַּקַּף בֵּיהּ אֶשָּׁא. תְּרֵין דְּנָפְקוּ מֵהַהוּא גוֹוָן דְּאִתְתַּקַּף בֵּיהּ רוּחָא, חַד אִיקָּרֵי חָסִיד וְחַד אִיקָּרֵי סוֹלֵחַ. וּבְרָזָא דְּסִפְרָא דַּחֲנוֹךְ, הַאי אִיקָּרֵי טוֹב, וְהַאי אִיקָּרֵי יָשָׁר. וְסִימָנָךְ (תהילים כ"ה:ח') טוֹב וְיָשָׁר ה'.

וּמֵאִלֵּין מִתְפָּרְשִׁין נְהוֹרִין לְתַתָּא. וְכוֹלְהוֹ רְתִיכִין אִלֵּין לְאִלֵּין. וְכָלְהוֹ כְּנוּיִין לְבַר, אֲבָל לָא מִתְדַּבְּקִין בְּאִלֵּין לְגַבֵּי עֵילָּא. וְכָלְהוֹ כְּלִילָן בְּסִטְרָא דְּיָמִינָא. וְכָלְהוֹ חַד לְגַבֵּי הַאי סִטְרָא. וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּאָת ו"ו.

שֵׁירוּתָא בְּסִטְרָא דְּשִׂמְאלָא, רָזָא דְּחֶשׁוֹכָא, דְּמִתְפַּשְׁטָא בַּחֲשׁוֹכָא לְתַתָּא, עַד דְּאִיתְבְּרֵי מִנַּיְהוּ גֵּיהִנֹּם, מְלַהֲטָא מֵהַהוּא חֶשׁוֹכָא דְּאֶשָּׁא תַּקִּיפָא, סוּמְקָא אוּכְמָא. וְהָכָא מְלַהֲטִין שְׁבִיבִין תַּקִּיפִין, דְּנָגְדִּין וְאִתְמַשְׁכָן לְתַתָּא. וְכָלְהוֹ מִגּוֹ חֶשׁוֹכָא דְּאִיהִי שִׂמְאלָא, לְהַאי סִטְרָא.

בַּר בּוּצִינָא סָלְקָא מִגּוֹ מְדִידוּ דְּמִשְׁחָתָא נְהִיר לִסְטַר יְמִינָא, וּמֵהַהוּא נְהִירוּ נָהֵיר לְגַבֵּי חֶשׁוֹכָא, וּמְטִין לְגַבֵּי הַהִיא אֶשָּׁא נְהוֹרִין, וְקָרְבִין לְגַבֵּי הַהוּא אֶשָּׁא, לְגַבֵּי הַהוּא יְמִינָא, וְנָהֵיר מִנַּיְהוּ.

כְּדֵין אִתְפְּשַׁט וְנָהֵיר מִגּוֹ בּוּצִינָא, רוּחָא אָחֳרָא, מְלַהֲטָא. הָא אִיהוּ אִתְפְּשַׁט לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא לְהַהוּא סְטַר דְּשִׂמְאלָא. אִתְפְּשַׁט בְּרָזָא דִּתְלַת גְּוונִין, לְגַבֵּי הַאי סְטַר דְּאִיקָּרֵי צָפוֹן, וְהַאי רוּחָא לָא סָלֵיק בְּבוּסְמִין, וְלָא רֵיחָא, בְּגִין דְּהַאי שְׂמָאלָא אִיסְתְּמִיךְ עַל הַהוּא רוּחָא דְּאִתְפְּרַשׁ בִּתְלַת גְּוונִין אִלֵּין.

אִלֵּין גְּוָונִין נְהָרִין בִּתְלַת סִטְרִין דְּאֶשָׁא, דְּאִיהוּ סִטְרָא דְשָׂמָאלָא. אֶשָׁא גַּוָון חָשׁוּךְ, אֶשָׁא גַּוָון סוּמָקָא, אֶשָׁא גַּוָון אוּכְמָא. הַנֵּי תְּלַת גְּוָונִין דְּמִתְפָּרְשָׁן מֵהַהוּא רוּחָא דְּנָפְקָא מִגּוֹ בּוּצִינָא, סָמְכִין לְתָרִין סִטְרִין.

גַּוְונָא חַד אִתְלַהֲט, וְאִתְתַּקַּף בֵּיהּ אֶשָׁא גַּוָון חָשׁוּךְ דְּאִיהוּ בִּסְטַר שְׂמָאלָא. גַּוָון אָחֳרָא אִתְלַהֲט, וְאִיתְתַּקַּף בֵּהּ אֶשָׁא גַּוָון סוּמָק, דְּאִיהוּ בִּסְטַר שְׂמָאלָא. גַּוְונָא תְּלִיתָאָה אִתְלַהֲיט, וְאִתְתַּקַּן בֵּיהּ אֶשָׁא גַּוָון אוּכָם, דְּאִיהוּ בְּהַהוּא סְטַר שְׂמָאלָא.

וְאִלֵּין תְּלַת גְּוָונִין, אִינּוּן רְתִיכָא חָדָא לְסְטַר שְׂמָאלָא, בְּרָזָא דְּאָת ו"ו. אִלֵּין אִיקָרוּן כִּינּוּיִין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרָזָא דְשָׂמָאלָא. חַד אִקָּרֵי אַדִּיר. וְחַד אִיקָרֵי חָזָק. וְכֹלָּא בְּכָלְלָא חָדָא אִיקָרֵי גְּבוֹר. בְּגִין דְּסִטְרָא דָא דְּאִיקָרֵי שְׂמָאלָא, אִיהוּ אֱלֹהִים. וְהָא אוֹקִימְנָא לְכַמָּה סִטְרִין אִיקָרֵי אֱלֹהִים.

הַנֵּי תְּלַת גְּוָונִין דְּאִינּוּן בְּסְטַר שְׂמָאלָא, מְלַהֲטִין נְהָרִין לְתַתָּא, וְכָל גּוֹן וְגוֹן מֵהַנֵּי תְּלָתָא, אִיתְפְּרַשׁ לְתָרִין אֲחָרָנִין לְכָל סִטְרָא, עַד דְּעָאלוּ בְּחוּשְׁבְּנָא תְּלַת תְּלַת, אִינּוּן תִּשְׁעָה, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּסִטְרָא אוֹחֳרָא. וְהַאי שְׂמָאלָא דַּעֲלַיְיהוּ רְכִיב, אַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה.

תְּרֵין דְּנָפְקִין מִגּוֹ גּוֹן דְּחַד דְּאִתְכְּלִיל גּוֹ אֶשָׁא גּוֹן חָשׁוּךְ, חַד אִקָּרֵי שׁוֹפֵט וְחַד אִיקָרֵי דַּיָּין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים נ) אֱלֹהִים שׁוֹפֵט, וּכְתִיב (שם סח) אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּין אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים.

תְּרֵין דְּנָפְקִוּ מִגּוֹ גּוֹן חַד דְּאִתְכְּלִיל מִגּוֹ אֶשָׁא סוּמְקָא, חַד אִיקָרֵי כַּבִּיר כֹּחַ. וְחַד אִיקָרֵי אִישׁ מִלְחָמָה. תְּרֵין דְּנָפְקִוּ מִגּוֹ גּוֹן חַד דְּאִתְכְּלִיל וְאִתְתַּקַּף גּוֹ גּוֹן אֶשָׁא אוּכְמָא. חַד אִיקָרֵי פּוֹקֵד עָוֹן, וְחַד אִיקָרֵי מְשַׁלֵּם גְּמוּל.

וּמֵהָכָא אִתְפָּרְשָׁן לְתַתָּא, לְכַמָּה גְּבוּרִין דְּלֵית לוֹן חוּשְׁבְּנָא. וְכֻלְּהוֹ בִּסְטַר שְׂמָאלָא, וּבְכֻלְּהוֹ אִיקָרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֻלְּהוֹ רְתִיכִין לְתַתָּא לְכָל סְטַר וּסְטַר. וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּאָת ו"ו.

בְּגִין דְּכָל אָת וְאָת מֵהַנֵּי ד' אַתְוָון דִּבְרָזָא דְּשָׁמָא קַדִּישָׁא, כֻּלְּהוֹ קָיְימִין עַל רְתִיכִין קַדִּישִׁין, סָמְכִין עַל מַה דְּאִסְתְּמִיכוּ. וְכֻלְּהוֹ רְשִׁימִין עֲלַיְיהוּ, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וְאִלֵּין רְתִיכִין אִינּוּן כִּינּוּיִין לְהַהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, עַל מַה דְּקָיְימֵי.

וְעַל דָּא מַאן דְּאָתֵי לְיַיחֲדָא שְׁמָא קַדִּישָׁא אִצְטְרִיךְ לְמִנְדַּע כָּל חַד וְחַד מֵאִינּוּן שְׁמָהָן דְּכִנּוּיִין עַל מָה קָיְימִין. וּמַאן אִיהוּ שְׁמָא דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, דְּהָא מֵהָכָא מִתְפָּרְשָׁן לְתַתָּא עַד דְּמָטוֹ לְאִינּוּן שַׁלִּיטִין מְמַנָּן דְּאִינּוּן רְתִיכִין לְתַתָּא וְכֻלְּהוֹ אִשְׁתְּמוֹדְעִין בְּרָזָא דְּהַהִיא שְׁמָא דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ בְּהַהוּא סִטְרָא דְּקָיְימִין רְתִיכִין. וְכֹלָּא בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּאִלֵּין אַתְוָון ד' דְּאִקָּרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהוֹן. זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא דְּאִינּוּן אָזְלִין בְּאוֹרַח מֵישָׁר, זַכָּאִין אִינּוּן בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָחִים לְהוֹן.

שֵׁירוּתָא בְּסִטְרָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בְּפִתְחָא דְּמִזְרָח, דְּפִתְחָא דְּמִזְרָח אִיהִי קַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. נָטֵיל תְּרִין סִטְרִין, לַעֲבָרָא לוֹן בַּעֲבָרִין וְדַשִּׁין, בְּסִטְרָא דָּא וּבְסִטְרָא דָּא.

פִּתְחָא דָּא אִיהִי כְּלִילָא מִכָּל הַנֵּי דְּקָאֲמָרָן. וְדָא קַיְימָא עַל רְתִיכָא עִילָּאָה וְאִיהִי רְתִיכָא דְּקַיְימָא בְּרָזָא דְּאָת ו"ו. דְּיהוּ ו"ו כְּלִילָא דְּכָל הַנֵּי, וְדָא קַיְימָא בְּרָזָא דְּכָל שִׁית סִטְרִין עִילָּאִין. דָּא קַיְימָא עַל רְתִיכָא חָדָא, דְּאִיהוּ תִּלַת בְּיִמִינָא וּשְׁמָאלָא. נָפְקָא מִגּוֹ בּוּצִינָא. כַּד סָלְקָא רוּחָא, דְּנָשֵׁיב בְּי"ב רֵיחִין דְּבוּסְמַיָּא, דְּסָלְקִין רֵיחָא וְלָא סָלְקִין. הַאי רוּחָא נָהֵיר בְּנְהִירוּ, וְדָא אִיהוּ רוּחָא דְּאִיהוּ שְׁלָמָא, וְאִיקְרֵי שְׁלָמָא.

וְהָא רוּחָא כַּד אִתְפְּרַשׁ, אִתְפְּרַשׁ בִּתְלַת גְּוָונִין, מְלַהֲטִין בְּאֶשָּׁא וְרוּחָא וּמַיָּא, כְּמָה דְּאִתְּמַר בְּיִמִינָא. וְכַד אִתְפְּרַשׁ, כָּל חַד וְחַד לְהִיט בְּאַתְרֵיהּ, וִיהֵיב תּוֹקְפָּא.

הַאי נְהִירוּ דְּאִתְפְּשַׁט מֵהַהוּא רוּחָא לְכָל סִטְרָא וְסִטְרָא מַהַנֵּי תְּלָתָא, גְּוָונָא חָדָא לְהִיט בְּאֶשָּׁא, וַאֲתַקִּיף לֵיהּ. גַּוְונָא אָחֳרָא לְהִיט בְּמַיָּא, וַאֲפֵישׁ לֵיהּ. גַּוְונָא תְּלִיתָאָה לְהִיט בְּרוּחָא, וּנְהִיר לֵיהּ כְּאַרְגְּוָונָא, מְלַהֲטָא בְּתַרִין סִטְרִין אִלֵּין. וְאִלֵּין תְּלַת גְּוָונִין, אִינּוּן רְתִיכָא חָדָא, בְּרָזָא דְּאָת ו"ו, וְאִיהוּ רָזָא דְּאָת ו"ו.

וְאִלֵּין אִינּוּן כִּינּוּיִין דְּאִיקְרֵי בְּהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאִתְּמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקְרֵי בְּכָל הַנֵּי שְׁמָהָן, וְאִלֵּין כִּינּוּיִין אִתְכְּלִילָן בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּהַאי סְטַר אֶמְצָעִיתָא אִיקְרֵי בֵּיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי אִיקְרֵי בְּרָזָא דְּאָת ו"ו, דָּא נָטֵיל כָּל שְׁמָהָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְכָל ד' אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא בֵּיהּ אֲחִידָן, בְּגִין דְּנָטֵיל לְכָל סִטְרִין עִילָּא וְתַתָּא, וְדָא רָזָא יה"ו, הָכָא תַּלְיָיא שְׁמָא דָּא.

וְאִיהוּ ידו"ד, נָטֵיל תְּרִין אַתְוָון לְעִילָּא, וְנָטֵיל חַד לְתַתָּא, וְאִיהוּ קָאִים בְּאֶמְצָעִיתָא בֵּין עִילָּא וְתַתָּא, וּמִתְּרִין סִטְרִין כִּדְקָאֲמָרָן.

רְתִיכָא דִּילֵיהּ אִיקְרֵי נוּרָא בְּכְלָלָא. כַּד אִתְפְּרַשׁ הַאי רְתִיכָא דְּאִיהוּ הַאי רוּחָא כִּדְקָאֲמָרָן, וְאִתְפְּרַשׁ לִתְלַת גְּוָונִין אָחֳרָנִין, דְּאִיקְרוּן נוּרָא, אֶמ"ת, נוֹצ"ר חֶס"ד. הַנֵּי אִינּוּן הַנֵּי תְּלַת, דְּאִינּוּן רְתִיכָא קַדִּישָׁא, לְהַאי סִטְרָא דְּקַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא.

הַנֵּי תְּלַת גְּוָונִין, דְּאִינּוּן רְתִיכָא קַדִּישָׁא דְּאָת ו"ו, לְהֲטִין וְנָהֲרִין לְתַתָּא, וְכָל גּוֹן מֵהַנֵּי תְּלָתָא, אִתְפְּרַשׁ לִתְרִין אָחֳרָנִין לְכָל סִטְרָא, עַד דְּאִתְעֲבִידוּ בְּחוּשְׁבְּנָא תְּלַת תְּלַת לְכָל סְטַר, וְאִינּוּן תִּשְׁעָה, וְהַאי שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ אַשְׁלִים לַעֲשָׂרָה.

וְכָל חַד וְחַד מֵהַנֵּי סִטְרִין תְּלָתָא דְּקָאֲמָרָן, יָמִינָא וּשְׂמָאלָא וְאֶמְצָעִיתָא, כָּל חַד וְחַד בְּרָזָא דִּרְתֵיכִין דִּילֵיהּ אִיהוּ עֲשָׂרָה, בְּגִין דְּכוֹלָּא עִילָּא וְתַתָּא, בְּאַשְׁלְמוּתָא חָדָא אִינּוּן עֶשֶׂר סְפִירָן, עֶשֶׂר אֲמִירָן. וְכָל הַנֵּי רְתִיכִין בַּהַהוּא סִטְרָא דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, אִיקְרוּן עֶשֶׂר סְפִירָן, עֶשֶׂר אֲמִירָן. וּבְגִין כָּךְ כָּל חַד וְחַד מֵהַנֵּי סִטְרִין, סָלְקָא לְעֶשֶׂר רְתִיכִין לְכָל סִטְרָא עַד דְּסָלֵיק כָּל

חַד וְחַד לְחוּשְׁבַּן סַגְיָא. וְתָא חֲזֵי, כָּל רְתִיכִין אִלֵּין כַּד מִתְפָּרְשָׁן לְסִטְרַיְיהוּ, כָּלְהוֹ אִיקְרוּן בְּהַהוּא שְׁמָא דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ, וּבְרָזָא דְהַהוּא אָת מַמָּשׁ לְתַתָּא.

תְּרִין דְּנָפְקִו מִגּוֹ נְקוּדָה חָדָא, חַד אִיקָּרֵי נוֹשֵׂא עָוֹן, וְחַד אִיקָּרֵי עוֹבֵר עַל פֶּשַׁע. אִלֵּין אִינוּן מֵהַהוּא גּוֹוְנָן דְּאִתְתְּקַף בֵּיהּ מַיָּא, תְּרִין דְּנָפְקִי מִגּוֹ גּוֹוְנָן דְּאִתְתְּקַף בֵּיהּ אֶשָּׁא, חַד אִיקָּרֵי מָרוֹם, וְחַד אִיקָּרֵי רָם.

וּבְרָזָא דַּחֲנוֹךְ, שְׁמָהָן אִלֵּין כְּלִילָן בְּרָזָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְהָכָא בְּהַאי סִטְרָא, בּוֹחֵן לִבּוֹת, מָרוֹם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהילים י׳:ה׳) מָרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנֶּגְדּוֹ, וּכְתִיב (שם צג) אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה', וְאַף עַל גַּב דִּשְׁמָא דְּקָא קָאִים בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, הָא כְּתִיב מָרוֹם. וְעַל דָּא אִשְׁתַּתַּף עָלְמָא דְּאָתֵי בְּכָל הַנַּי, וְהָכֵי אִיקָּרֵי אֱלֹהִים כִּגְוֹונִין דִּשְׁמָאלָא, וְכוּלָּא חָד.

גַּוונָא תְּלִיתָאָה אִתְתַּקַּף בֵּיהּ רוּחָא. אִינוּן תְּרִין דְּנָפְקוּ מִנַּיְיהוּ, חַד אִיקָּרֵי שׁוֹכֵן עַד, וְחַד אִיקָּרֵי קָדוֹשׁ, וּמֵאִלֵּין אִתְפָּרְשָׁן נְהוֹרִין לְתַתָּא, וְכָלְהוֹ רְתִיכִין אִלֵּין לְאִלֵּין, וְכוּלְהוֹ כִּינוּיִין דְּאִיקָּרֵי בֵּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכוּלְהוֹ אִשְׁתְּמוֹדְעָן בְּסִטַר דְּשַׁלִּיט עֲלַיְיהוּ.

כְּגַוונָא דָּא אִית סִטְרִין תְּלָתָא, דְּנָפְקִין מִגּוֹ אִלֵּין סִטְרִין עִילָּאִין דְּקָאָמָרָן, דְּאִינוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא וְאֶמְצָעִיתָא, וְאִלֵּין נָפְקִין לְבַר מִנַּיְיהוּ, וְקָיְימִין תְּרִין מִנַּיְיהוּ לְבַר, וְכָלְהוֹ נָטְלֵי רְתִיכִין לְתַתָּא, כְּגַוונָא דְּאִלֵּין עִילָּאִין, וְלָאו עִילָּאִין כְּגִינַיְיהוּ.

וְאִלֵּין דִּלְתַתָּא דְּנָפְקֵי מִגּוֹ אִלֵּין סִטְרִין עִילָּאִין דְּקָאָמָרָן, אִינוּן כְּגַוונָא דִּילְהוֹן, חַד אִיקָּרֵי יְמִינָא וְחַד אִיקָּרֵי שְׂמָאלָא, וְחַד דְּקָאֵי בְּאֶמְצָעִיתָא. גּוֹ הַהוּא אֶמְצָעִיתָא דְּקָאָמָרָן, וְכָלְהוֹ כְּלִילָן בְּהַנֵּי תְּלַת עִילָּאִין. וְכָלְהוֹ כְּלִילָן בְּרָזָא דְּאַת ו"ו, דְּכָלִיל כָּלְהוֹ. וְכָלְהוֹ בִּרְתִיכִין יְדִיעָן מִתְפָּרְשָׁן בְּסִטְרַיְיהוּ.

וְאִלֵּין לָא אִיקְרוּן בִּשְׁמָהָן יְדִיעָאן, בַּר בְּאִינוּן כִּינוּיִין דִּלְתַתָּא, כְּגַוונָא דְּאִינוּן כִּינוּיִין עִילָּאִין, וְאִלֵּין תַּתָּאִין אֲחִידָן בְּעִילָּאִין, וְהַנֵּי תְּלָתָא אוֹחָרְנִין כְּלְהוֹ רְתִיכִין לְבַר, וְהָא אוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי, הַנֵּי תְּרִין קָיְימִין, אִינוּן סָמְכִין דִּלְבַר, וְאִינוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִיקְרוּן חַסְדֵּי דָּוִד, וְאִלֵּין צְבָאוֹת רְתִיכָא דִּילְהוֹן. תְּרִין דְּקָיְימִין וְעָבְדִין שְׁלִיחוּתָא בִּנְבִיאֵי קְשׁוֹט.

וּמִתַּמָּן מִתְפָּרְשִׁין עוֹבָדִין בְּעָלְמָא בְּאִתְגַּלְיָיא, וְרָזָא דָּא דִּכְתִיב, (תהילים קי״א:ב׳) גְּדוֹלִים מַעֲשֵׂי ה'. גְּדוֹלִים: דְּנָפְקֵי מִן גָּדוֹל. וְאִלֵּין אִיקְרוּן (שם קיט) רַחֲמֶיךָ רַבִּים ה'. (שם פט) אַיֵּה חֲסָדֶיךָ הָרִאשׁוֹנִים ה'. (שם כה) זְכֹר רַחֲמֶיךָ ה' וַחֲסָדֶיךָ כִּי מֵעוֹלָם הֵמָּה. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא דְּאִינוּן לְעֵילָּא. מֵעוֹלָם הֵמָּה לְתַתָּא.

וְעַל דָּא לָא אִיקְרוּן בִּשְׁמָהָן, כְּגַוונָא דְּאִיקְרוּן בִּשְׁמָהָן אִינוּן דִּלְעֵילָּא. וְאִינוּן כְּגַוונָא דִּלְעֵילָּא, אֲבָל אִינוּן בְּכָלְלָא אִינוּן דְּקַיְימֵי לְבַר, וְאִינוּן סָמְכִין דְּאוֹרַיְיתָא דְּנָפְקֵי מֵרְתִיכִין עִילָּאִין. וְאִלֵּין הֲווֹ דְּאַדְכַּר דָּוִד מַלְכָּא, וְדָא אִיהוּ דְּאַדְכַּר תְּדִיר בְּכָלְלָא כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל הַנֵּי שְׁמָהָן עִילָּאִין מֵאינּוּן עֲשָׂרָה דְּקָאֲמָרָן דְּלָא נִמְחָקִין, יָאוֹת הוּא. רְתִיכִין אִלֵּין דִּילְהוֹן, דְּאִינּוּן שְׁמָהָן דְּאִיקְרוּן כִּינּוּיִן, אַמַּאי נִמְחָקִין.

אֶלָּא רָזָא דָא, הָא אִתְּמַר גּוֹ סִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, דְּכָל הַנֵּי שְׁמָהָן עִלָּאִין, אִינּוּן קַיְימִין כְּגוּפָא לְנִשְׁמָתָא עִילָּאָה, דְּלָא אִתְיְדַע, וְלָא אִתְגַּלְיָין. וְאִלֵּין כִּנּוּיִין אִינּוּן לְבוּשָׁא לְגוּפָא. כְּגַוְונָא דֵּאֱגוֹזָא, דְּאִית קְלִיפָּה לַקְלִיפָּה, אוֹ אִלֵּין לַבְלְבִין, דְּאִית לוֹן קְלִיפָּה לַקְלִיפָּה, וּמוֹחָא לְגוֹ.

הָכֵי נָמֵי דָּא, אִלֵּין עֲשָׂרָה שְׁמָהָן כְּלְהוֹ, כְּגַוְונָא דְּהַאי קְלִיפָּה לְמוֹחָא. וְאַף עַל גַּב דְּכָלְהוֹ מוֹחָא, כָּלְהוֹ נְהוֹרִין עִילָּאִין, וּבוּסְמִין עִילָּאִין, לֵית מָאן דְּקָאִים בְּקִיּוּמַיְיהוּ, אֲבָל כָּלְהוֹ כְּגַוְונָא דִּקְלִיפָּה לְגַבֵּי מַה דְּלָא יְדִיעַ, וְלָא קַיְימָא בְּחָכְמְתָא כְּלָל, וְכָל שֶׁכֵּן רָזָא דְּאֵין סוֹף, וְהַנֵּי כִּינּוּיִין אִינּוּן קְלִיפָּה לְגַבַּיְיהוּ, וְכוּלָּא דָּא לְגוֹ מִן דָּא, וּמוֹחָא סְתִימָאָה לְגוֹ בְּגוֹ, דְּלָא אִתְיְדַע כְּלָל, וְעַל דָּא קְלִיפָּה בַּתְרָא לָא אִיכְפַּת לָן, וְאַף עַל גַּב דְּנִמְחָקִין, עִם כָּל דָּא לָא אִתְיְהֵיב רְשׁוּתָא לְמָחָקָא, אֲפִלּוּ אוֹת זְעִירָא דְּאוֹרַיְיתָא.

וְאִי תֵּימָא, אִי הָכֵי, הַאי ה' בַּתְרָאָה דְּקָאֲמָרָן, אִיהִי קְלִיפָּה בַּתְרָאָה לְגַבֵּי אִלֵּין. לָאו הָכֵי, קְלִיפָּה אִיהִי לְגַבֵּי אִלֵּין עִילָּאִין, אֲבָל לְגַבֵּי אִינּוּן כִּינּוּיִין לָאו. דְּהָא לָא מִשְׁתַּמְּשִׁי בָּהּ, אֶלָּא אִינּוּן שְׁמָהָן עִילָּאִין, וְלָאו אִינּוּן כִּינּוּיִין.

אֶלָּא כַּד אִיהִי סָלְקָא לְאִתְעַטָּרָא לְעֵילָּא, וּלְאִתְאַחֲדָא בְּרָזָא דְּיַמִּינָא וּשְׂמָאלָא, כָּל הַנֵּי רְתִיכִין דְּאִינּוּן כִּינּוּיִין, כָּלְהוֹ סָחֲרִין לָהּ, וְחַפְיָין עֲלָהּ סַחֲרָנָהָא, כְּבַעְלָהּ לְאִתְתָּא, דְּפָרִישׁ גַּדְפֵּיהּ עֲלָהָא, הָכֵי אִינּוּן פְּרִישִׁין גַּדְפִּין דְּבַעֲלָהּ עֲלָהָא, וְחַפְיָין לָהּ בְּכָל סְטָרָא, וְאִיהִי מְשַׁמְּשָׁא בְּבַעֲלָהּ, וְסִימָנָא דָּא (יחזקאל ט"ז:ח') וָאֶפְרֹשׂ כְּנָפִי עָלַיִךְ, (רות ג':ט') וּפָרַשְׂתָּ כְנָפֶךָ עַל אֲמָתְךָ.

וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן לְבַר וְאִיהִי לְגַו, וְאִיהִי לְגַו וְאִיהִי לְבַר, וְהָכֵי כִּינּוּיִין אִינּוּן לְגַו, וְאִינּוּן לְבַר. מַה דְּאִיהוּ לְגַו קַיְימָא לְבַר, מַה דְּאִיהוּ לְבַר קַיְימָא לְגַו, וְכוּלָּא שַׁפִּיר אִיהוּ. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּאִינּוּן דְּיַדְעִין לְמֵיזַל בְּאוֹרַח מֵישָׁר, דְּלָא יָטְעִין לְיַמִּינָא וּשְׂמָאלָא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא, (הושע י"ד:י') כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'.

מַבּוּעָא דְּבֵירָא דְּלָא פָּסֵיק לְעָלְמִין, הַאי קַיְימָא קַיְימָא לְקַיְימָא, לְקַיְימָא כּוּלָּא, כָּלְהוֹ עִילָּאִין וְכָלְהוֹ תַּתָּאִין, קַיְימִין בְּהַאי לְרַחֲמָא דְּתֵיאוֹבְתָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ תֵּיאוֹבְתָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא, לְאַנָהָרָא אַנְפִּין, וּלְאַשְׁקָאָה גִּנְתָּא.

בְּהַאי לָאו רְתִיכָא קַיְימָא בֵּיהּ לְאִתְגַּלְיָא, אֶלָּא כּוּלָּא אִיהוּ סָתִים בְּסִתִימוּ, וְלָא קַיְימָא בְּאִתְגַּלְיָא, אֶלָּא כָּלְהוֹ שְׁמָהָן עִילָּאִין, וְכָלְהוֹ רְתִיכִין, כָּלְהוֹ אָתָאן לְגַבֵּיהּ בִּלְחִישׁוּ.

כַּד אִינּוּן שְׁמָהָן אַתְיָין לְגַבֵּיהּ, אֲלַיִן רְתִיכִין פְּרִישָׁאן וְחָפְיָין לְכָל סִטְרִין, לְדַרְגָּא דָּא וּלְדַרְגָּא דְּלְתַתָּא, וְאִלֵּין אִיקָרוּן גַּדְפִּין דְּבַעֲלָה. לְחָפְיָיא עַל כֻּלָּא. וְהַאי דַּרְגָּא עָאל בְּלְחִישׁוּ, כְּמַבּוּעָא גּוֹ בֵּירָא, דְּלָא פָּסְקִין מֵימוֹי לְעָלְמִין, וְלָא אִתְפְּרַשׁ מַבּוּעָא לְעָלְמִין. וְכֻלָּא אִיהוּ בְּאֵר, דְּכְתִיב (במדבר כ״א:י״ח) בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים (בראשית כ״ו:י״ט) בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וְהָא אוֹקִימְנָא. הַאי מַבּוּעָא דְּבֵירָא, אִיהוּ סְתִים לְגַבֵּי הַהוּא בֵּירָא, דְּעָאל לְגַבֵּיהּ בְּלְחִישׁוּ, וְהַאי כָּרֵי גּוֹ הַהוּא נְקוּדָה דְּקָאָמְרָן, רָזָא דה״א בַּתְרָאָה, וְכָרֵי בָּהּ, וְעָאל לְגַבֵּהּ, וְלָא אִתְיְידַע כְּלָל.

וְהַאי אִיהוּ כְּמָא דְאוֹקִימְנָא לְעֵיל, דְּכַד אָלֵף אִתְחַבַּר בָּהּ״א, אוֹ יו״ד, הַאי ה״א אִיהִי בְּנְקוּדָה חָדָא לְאוֹטָבָא לְעָלְמָא, כְּגוֹן א״ה, אוֹ י״ה. כְּדֵין הַהוּא מַבּוּעָא דְּבֵירָא, כָּרֵי גּוֹ הַהוּא נְקוּדָה, וְעָאל לְגַוֵּוהִי, וְלָא אִתְיְידַע.

וּכְדֵין הַהִיא נְקוּדָה קַיְימָא בְּרָזָא דְקֻדְשָׁ הַקֳדָשִׁים. וְעַל דָּא רָזָא דְּדוּכְרָנָא דִילָהּ, אִיהוּ בְּרָזָא דְקֻדְשָׁ הַקֳדָשִׁים, בַּאֲתַר דְּמַפְקְנוֹ דְּרוּחָא קַיְימָא בְּבֵי גַּרְוֹנָא, אהי״ה, בְּגִין דְּהַאי אִיהוּ אֲתַר דְּקַיְימָא קֻדְשָׁ הַקֳדָשִׁים, קוֹל גָּדוֹל וְלָא אִשְׁתְּמוֹדָע, וְלָאו אִיהוּ רוּחַ מַמָּשׁ. וּכְדֵין אִיהוּ ה״א בְּחִיבּוּרָא דְּאִינּוּן אַתְוָון עִילָּאִין, וְכֻלָּא שְׁמָא חָדָא, לְאַנְהָרָא מֵעֵילָּא וּמִתַּתָּא.

כַּד כָּרֵי הַאי מַבּוּעָא בְּהַאי נְקוּדָה, וְעָאל בְּגַוֵּוהִי, כְּדֵין כָּל אִינּוּן שְׁמָהָן עִילָּאִין, וְכָל אִינּוּן סִטְרִין עִלָּאִין דְּקָאָמְרָן, כָּלְהוֹ עָאלִין בְּגַוֵּוהִי, בְּתֵיאוּבְתָּא, בְּרוּחָא שְׁלִים לְעֵילָּא, בְּתֵיאוּבְתָּא עָאלִין בָּהּ, וְלָא בְּמִלָּה אָחֳרָא. כּוּלָּא בְּרוּחָא וְלָא בְּגוּפָא. כְּבַעֲלָהּ דְּאִשְׁתְּלֵיל מִכָּל לְבוּשׁוֹי, בְּשַׁעֲתָא דְּאָתֵי לְאִזְדַּוְוגָא בְּאִיתְתֵּיהּ, הָכִי נָמֵי כָּל אִינּוּן רְתִיכִין דְּקָאָמְרָן דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא, כָּלְהוֹ סָחֲרִין לָהּ, וְאִינּוּן חָפְיָין עֲלָהּ, וּבַעֲלָהּ אִשְׁתְּלֵיל מִכָּלְהוֹ. וְעַל דָּא לָא אַתְיָין כָּל אִינּוּן שַׁיְיפִין לְאִתְחַבְּרָא בָהּ, אֶלָּא בְּרוּחַ מַמָּשׁ, וּכְדֵין כֻּלָּא אִיהוּ רְעוּתָא חָדָא.

וְעַל דָּא בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לְגַבָּהּ, וְיִשְׂרָאֵל לָאו אִינּוּן זַכָּאִין דְּאִינּוּן יְהוֹן פְּתִילָה לְאַנְהָרָא, מַה כְּתִיב, (שיר השירים ה׳:ג׳) פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם. פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי, אִלֵּין אִינּוּן כִּינּוּיִין דְּקָאָמְרָן, דְּכָלְהוֹ כַּד מִתְחַבְּרָן אִינּוּן כֻּתָּנְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכַד אִיהוּ זַמִּין לְגַבָּהּ, אִיהוּ אִשְׁתְּלֵיל מִכּוֹלְהוֹ, לְאִתְחַבָּרָא בַּהֲדָהּ, וְעַל דָּא פָּשַׁטְתִּי וְגוֹ', לְאִתְתַּקָּנָא וּלְמֶהֱוֵי זַמִּין לְאוֹטָבָא לָךְ, וַאֲתְּ לָא מִתְתַּקְּנָא כְּדְקָא יָאוֹת, הַשְׁתָּא אֵיכָכָה אֶלְבָּשֶׁנָּה, וְאִתְהַדַּר וְאִסְתַּלַּק מִינָּךְ.

רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם, הָא אַסְחֵית רַגְלַי מֵהַהוּא טִינּוֹפָא, וּמַאי אִיהוּ, בְּגִין דְּכַד אִתְתַּקָּנִית וְאִזְדַּמְּנִית לְגַבָּךְ, אַעֲבְרִית הַהוּא סִטְרָא אוֹחֳרָא מִסָּאֳבָא מִקַּמֵּי רַגְלַי. הַשְׁתָּא אֵיכָכָה אַהֲדַר לְשַׁוְיָיא הַהוּא טִינּוֹפָא, לְחָפְיָיא עַל מַקְדְּשָׁא, הוֹאִיל וְאַתְּ לָא זְמִינַת בְּתִיקּוּנָךְ לְאִתְתַּקָּנָא לְגַבָּאי. הָכָא אוֹלִיפְנָא, דְּכַד רוּחַ מְסָאֳבָא אִתְעֲבַר מֵעָלְמָא, כְּדֵין אִתְרַבֵּי כֹּלָּא עֵילָּא וְתַתָּא. וְעַל דָּא רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי, אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם כְּמִלְּקַדְמִין.

וּבְגִין כָּךְ, כָּל אִינּוּן כִּינּוּיִין אִתְפַּשְׁטוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּהַאי מַבּוּעָא כָּרֵי בְּהַהוּא נְקוּדָה, וְאַסְתִּים בְּגַוְויהּ. וּכְדֵין כַּד הַהוּא מַבּוּעָא אַסְתִּים בְּגַוְויהּ, כְּדֵין כֹּלָּא אַנְהִיר וּבֵירָא אִתְמַלְיָא מֵהַהוּא מַבּוּעָא דְּעָאל בְּגַוְויהּ וְאַסְתִּים בֵּיהּ בַּחֲשַׁאי. אִינּוּן כִּינּוּיִין חָפְיָין עֲלָהּ וְאִתְפַּשְׁטוּ לְסָטַר דָּא וְלִסְטַר דָּא.

וְהַנֵּי אִינּוּן גְּלִידִין דֶּאֱגוֹזָא קַלִּישָׁא, דְּקָיְימָא וְחָפְיָיא לְגוֹ עַל מוֹחָא, וְהַהִיא קְלִיפָּא תַּקִּיפָא, אִתְבְּרַת וְלָא קָיְימָא תַּמָּן. וּכְדֵין כֹּלָּא אִיהִי בְּרָזָא עִילָּאָה, לְמֵיהַךְ בְּרָזִין אִלֵּין. זַכָּאִין אִינּוּן דְּמִסְתַּכְּלִין בִּרְעוּתַיְיהוּ, מִלִּין דְּרָזִין עִילָּאִין, לְמֵיהַךְ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, לְמִזְכֵּי בְּהַאי עָלְמָא, וּלְאַנְהָרָא לוֹן בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (דניאל י״ב:ג׳) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

דִּיוּקְנָא דְּאַתְוָון, בְּרָזָא קַדִּישָׁא ה״א תַּתָּאָה דְּקָאֲמָרָן, רָזָא דְּמַקְדְּשָׁא, סִיהֲרָא כַּד שְׁלִטָא, וְאִתְקַשְׁטַת לְגַבֵּי שִׁמְשָׁא, לְקַבְלָא נְהוֹרָא מִנֵּיהּ. אִינּוּן קָיְימִין כִּתְרִין רְחִימִין דָּא לָקֳבֵל דָּא, וְאִינּוּן בְּתוּלָאן דְּקָיְימָן בַּהֲדָהּ, אִתְקַשְׁטָן וְאִתְתַּקָּנָן בְּתִיקּוּנִין, חָדָא בַּתְרָאָה, וְחָדָא לְקַמָּאָה, וְחָדָא מִסְטָרָא דָא, וְחָדָא מִסְטָרָא דָא, וְאִיהִי קָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא.

וְשִׁבְעִין וּתְרִין סַנְהֶדְרִין, קָיְימִין כְּפַלְגוּ גוֹרָן עֲגוּלָה, לְמֵיעְבַּד גּוּפָא לְסִיהֲרָא, לְאִתְקַשְׁטָא מַטְרוֹנִיתָא לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ, וְאִיהִי קָיְימָא כְּגַוְונָא דְּא כ, כְּפַלְגוּ סִיהֲרָא.

וְהָא נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא. דְּהַהִיא נְקוּדָה נְטָלָה נְהוֹרָא מִן שִׁמְשָׁא, לְאַנְהָרָא לְכָל גּוּפָא. וְרָזָא דָּא נְקוּדָה דְּקָיְימָא בְּפַלְגוּ דְּעֵינָא, דְּכוֹלָּא קָיְימָא בְּהַהִיא נְקוּדָה דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי נָטְלָא כָּל נְהוֹרָא, לְאַנְהָרָא לְכָל עֵינָא. וְסִיהֲרָא לָא אִתְנְהִירַת אֶלָּא מִגּוֹ חַד נְקוּדָה דְּקָיְימָא וְאַסְתִּים גּוֹ אֶמְצָעִיתָא. אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְחֲזְיָיא בְּסִיהֲרָא.

תָּא חֲזֵי לֵית לְךָ עִיגּוּלָא בְּעָלְמָא, דְּלָא אִיתְעֲבִיד מִגּוֹ נְקוּדָה חָדָא דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין כָּךְ עִיגּוּלָא דְּסִיהֲרָא מִגּוֹ חַד נְקוּדָה דְּאַסְתִּים בְּגַוְויהּ בְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְעֲבִיד כֹּלָּא. וְהַאי נְקוּדָה דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא נָטִיל כָּל נְהוֹרָא, וְאַנְהִיר לֵהּ לְגוּפָא, וְאִתְנְהִיר כֹּלָּא.

רָזָא דְּרָזִין, לְאִינּוּן דְּמִסְתַּכְּלִין בְּרָזֵי דְּחָכְמְתָא. הַאי ה״א דְּאִיהִי פַּלְגוּ דְּגוּפָא דְּסִיהֲרָא, וְאִיהִי בְּעִיגּוּלָא, כִּדְאָמְרָן בְּגוֹ הַהוּא נְקוּדָה דְּקָיְימָא גּוֹ אֶמְצָעִיתָא, אַמַּאי אִיהוּ פַּלְגָא, לָאו, אֶלָּא סְתִימָא מִסְטָרָא דָא, וּפְתִיחָא מִסְטָרָא דָא, כְּנוּקְבָא דְּפְתִיחָא לְגַבֵּי דְכוּרָא לְקַבְלָא לֵיהּ בְּגַוְויהּ, וּלְאִתְנְהָרָא מִנֵּיהּ, וּלְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ. וְעַל דָּא אִיהִי פְּתִיחָא לְגַבֵּיהּ לְקַבְלָא לֵיהּ, וּכְדֵין אִיקְרֵי ה״א. מַאי ה״א, כְּמַאן דַּאֲמַר הָא אָנָא.

וְכַד אִיהִי אִתְנְהִירַת מִנֵּיהּ, וְאִתְחַבְּרוּ דָּא בְּדָא, וְסִיהֲרָא אִתְמַלְיָיא, כְּדֵין הַאי ה״א אִשְׁתְּלִים וְאִתְמַלְיָא סִיהֲרָא מִכֹּלָּא. וּבְאַתְרָהּ דְּאִיהוּ ה״א פַּלְגוּ דְּסִיהֲרָא, אִתְעֲבִיד מ״ם, סִיהֲרָא בְּשִׁלִימוּ.

וְקַיְימָא כְּגַוְונָא דְּאִימָא עִילָּאָה, דְּאִיהִי מ' סְתִימָא. כְּמָא דְּאוֹקִימְנָא, בְּרָזָא דִּלְסַרְבֵּה הַמִּשְׁרָה. וְהַשְׁתָּא קַיְימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא, עָלְמָא תַּתָּאָה, כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאָת ם'.

וְתָא חֲזֵי אָת דָּא ם', לָאו אִיהוּ אֶלָּא בְּעִיגּוּלָא. כֵּיוָן דְּקַיְימָא סִיהֲרָא בְּאַשְׁלָמוּתָא וְכוֹלָּא מֵרָזָא דְּאָת ה' כְּמָא דְּאוּקְמָה, אִיהִי בְּקַדְמִיתָא פְּתִיחָא בָּרָזָא דְּה"א, לְקַבְּלָא לְבַעֲלָהּ. וּלְבָתַר דְּאִשְׁתְּלִים מִנַּיהּ, אִיתְמַלְיָא בְּאַשְׁלָמוּתָא, אִתְעֲבִיד ם', כְּגַוְונָא עִילָּאָה דְּעָלְמָא דְּאָתֵי כִּדְקָאֲמָרָן. וּבְגִין כָּךְ ה"א עִילָּאָה, ה"א תַּתָּאָה. ם' עִילָּאָה, ם' תַּתָּאָה. כֹּלָּא דָּא כְּגַוְונָא דָּא, וְדָא אִיהוּ רָזָא חָדָא, עִילָּאָה וְתַתָּאָה כַּחֲדָא.

תָּא חֲזֵי, עָלְמָא עִילָּאָה אִיהִי פְּתִיחָא בְּקַדְמִיתָא, בְּרָזָא דְּה"א. וְכַד אִתְמַלְיָיא מֵאִינּוּן שְׁבִילִין עִילָּאִין, וְאִתְנַהֲרָא לְאַנְהָרָא, אִתְפַּשְׁטַת וְאִשְׁתְּלִים וְאִתְעֲבִיד ם', וְכוֹלָּא בְּרָזָא חַד.

דְּיוּקְנָא דְּאָת ו"ו בְּרָזָא קְדִישָׁא, הַאי אָת, עָלְמָא דִּלְעֵילָּא פָּשִׁיט פְּשִׁיטוּ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ, אִיהוּ בְּשִׁית סְטָרִין, כְּלִילָן כַּחֲדָא בְּחִיבּוּרָא חָדָא, דָּא כְּגַוְונָא דְּדָא וְדָא כְּגַוְונָא דְּדָא. וְכָלְהוֹ מִתְחַבְּרָן בְּאִינּוּן רְתִיכִין דִּילְהוֹן בְּאָת דָּא.

וְהַאי אָת אִיהוּ רְשִׁימוּ דִּבְשִׁית סְטָרִין כְּלִילָן כַּחֲדָא. וְדָא הוּא דְּאַנְהִיר לְסִיהֲרָא בְּרָזָא דְּשִׁית סְטָרִין כְּלִילָן. דְּהָא כַּד מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, פְּשִׁיטִין מִפְּשִׁיטוּ, כֹּלָּא דְּיוּקְנָא דְּוּ"ו, דְּיוּקְנָא דְּאָדָם וְאַף עַל פִּי דְּאִינּוּן שִׁיתָּא סְטָרִין, לָא אִיתְחֲזוּ בְּפָשִׁיטוּ בַּר חַד גּוּפָא.

רָזָא דְּרָזִין, לְאִינּוּן דְּמִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מֵישָׁר, בִּדְיוֹקְנִין דְּאַתְוָון, הָכָא בְּהַאי אָת, כָּלְהוֹ בְּחִיבּוּרָא דָּא, לְאַחֲזָאָה דְּכָלְהוֹ קַיְימִין בְּקִיּוּמָא דְּגוּפָא, דְּאִיהוּ נָטִיל כֹּלָּא. וְכַד הַאי אָת דְּאִיהוּ ו"ו, קַיְימָא הָכֵי בְּחִיבּוּרָא חָדָא, הָא אִיהוּ זַמִּין לְגַבֵּי נוּקְבָא, פָּשִׁיט וְאִשְׁתְּלִיל מִכֹּלָּא, רָזָא דְּיוּקְנָא דְּגוּפָא, דְּיוּקְנָא דְּאָדָם. וְכַד מִסְתַּכְּלִין, דְּרוֹעִין מִסְטָרָא דָּא וּמִסְטָרָא דָּא מִתְחַבְּרָן בְּהַאי גּוּפָא, דְּלָא אִתְחֲזָיִין בַּר גּוּפָא בִּלְחוֹדוֹי, בְּגִין דְּכָלְהוֹ כְּלִילָן בֵּיהּ.

אֵימָתַי אִתְחֲזוּן. בְּשַׁעֲתָא דְּאָת דָּא אִתְפַּשְׁטַת, וְאִיקְרֵי אֶלֶף. כְּדֵין, תְּרֵין דְּרוֹעִין, דָּא מִסְטָרָא דָּא, וְדָא מִסְטָרָא דָּא, וְגוּפָא קַיְימָא בֵּינַיְיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא. א.

וְעַל דָּא אֶלֶף רֵישָׁא לְכָל אַתְוָון, בְּגִין דְּתִיקוּנָא דָּא, כַּד קָאִים, אִיהוּ רֵישָׁא לְכָל מַאי דְּנָפֵיק מֵעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאַף עַל גַּב דְּרָזִין עִילָּאִין אַחֲרָנִין נֶאֱמְרוּ בָּרָזָא דְּאֶלֶ"ף, אֲבָל דָּא אִיהוּ בְּרִירוּ דְּרָזָא דְּמַלָּה כְּמָה דְּאִיהוּ בְּסִפְרָא, וְהָכָא אִיהוּ בְּרִירוּ דְּרָזָא. וּמֵהָכָא אִתְפַּשְׁטוּ אַתְוָון אָחֳרָנִין, כָּלְהוֹ בְּסִטְרַיְיהוּ, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ.

וְאָת דָּא כֹּלָּא אִיהוּ חַד, ו"ו וְאֶלֶ"ף, בַּר דְּהַאי אַסְתִּים כֹּלָּא בְּגַוֵּיהּ, וְהַאי אַחֲזֵי כָּל דְּיוֹקְנֵיהּ. וְאִי תֵּימָא תְּרֵין יַרְכִין דְּלָא אִתְחֲזָיִין. הָכֵי הוּא וַדַּאי, דְּהָא תְּלַת סְטָרִין, אִינּוּן רָזָא דִּתְלַת אָחֳרָנִין.

וְתוּ, אִלֵּין אִינּוּן רָזָא דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּלָלָא דְּכוֹלָּא. וּמֵהָכָא נָפְקָן כָּל שְׁאָר. כְּגַוְונָא דָּא, נְבִיאִים וּכְתוּבִים כָּלְהוֹ כַּחֲדָא. אֶלָּ"ף אִיהוּ חַד, רָזָא דִּתְלַת גְּוונִין כַּחֲדָא, דְּאִינּוּן אַבָּהָן. וְכַד אַבָּהָן מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, אִינּוּן חַד. וְעַל דָּא אִיקְרֵי אֶלָּ"ף, חַד רֵישָׁא לְכָל אַתְוָון, רָזָא דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, כְּמָא דְּאִיתְמַר.

וְעַל דָּא, ו' וְאֶלֶּ"ף רָזָא חָדָא אִינּוּן. אָת ו' דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, רֵישָׁא וְגוּפָא אִתְפַּשְׁטוּתָא חַד. אֶלָּ"ף אַשְׁלְמוּתָא דְּדִיוּקְנָא לְאַחֲזָאָה. וְכִי תֵּימָא, ו', דְּאִיהוּ אִתְפַּשְׁטוּתָא חַד, פְּשִׁיטוּ חַד בְּלָא דִּיוּקְנִין אָחֳרָנִין, אַמַּאי רָזָא דִּילֵּיהּ שִׁיתָּא, וְאֶלֶּ"ף דְּאִיהִי תִּלַת דִּיוּקְנִין, אַמַּאי רָזָא דִּילֵּיהּ חַד. אֶלָּא מֵהָכָא, רָזִין דְּסִלְקִין בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, אָסוּר לַאֲסָגָאָה לוֹן בִּפְרָטָא, אֶלָּא לְחַבְּרָא כָּלְהוֹ, וּלְיַיחֲדָא לוֹן כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי חָד. וְכַד אִינּוּן כַּחֲדָא בִּכְלָלָא חָדָא, בְּדִיוּקְנָא חָדָא, אִית לְפָרְשָׁא לוֹן, וּלְמֶעְבַּד פְּרָטִין דְּנָפְקֵי מֵהַהוּא כְּלָלָא דְּאִתְחֲזִי.

וְעַל דָּא, כְּלַל אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט. פְּרַט אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל. כְּלַל דָּא ו"ו, דְּאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט, בָּרָזָא דְּשִׁית, וְאִיהִי פְּשִׁיטוּ חַד בִּלְחוֹדוֹי. פְּרָט אֶלֶּ"ף, תִּלַת דִּיוּקְנִין מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל, בָּרָזָא דְּחַד. וְרָזָא דָּא, כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, א' ו', וְכֹלָּא חַד.

אל"ף פְּרָט דְּאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל, וּלְבָתַר אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט. וְאִיהוּ פְּרָט וּכְלָל וּפְרָט. ו"ו כְּלָל, וְאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט, וּלְבָתַר אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל. וְדָא רָזָא כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל.

אל"ף פְּרָט, וְאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל, כְּמָא דְּאוֹקִימְנָא, וּלְבָתַר אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט. בְּגִין דְּאִיהוּ אל"ף, וְהָכֵי סָלְקָא בְּרָזָא דְּאֶלֶּ"ף. דְּרוֹעִין וְגוּפָא, וְאִתְפָּרְשָׁן רָזִין לְמֵאָה, וּמֵמְאָה לְאֶלֶּ"ף. עַל דָּא אִקְרֵי אל"ף, בְּרָזָא דְּאל"ף, אֶלֶּ"ף חַד כְּלָל. אֶלֶּ"ף אַלְפָּא פְּרָט.

ו"ו כְּלָל, וְאִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי פְּרָט, בְּרָזָא דְּאוֹקִימְנָא. וּלְבָתַר אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל. רָזָא דְּאָדָם חַד. רָזָא חַד. וְכֹלָּא סָלְקָא בְּרָזָא חָדָא, וּבְמַתְקְלָא חָדָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד. ו"ו אִתְהַדַּר לְמֶהֱוֵי כְּלָל חַד, נְהִירָא חָדָא, כְּלִילָן בְּשִׁית סִטְרִין.

וְרָזָא דָּא (בראשית א׳:ד׳) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. דָּא ו"ו דְּהִיא אָזֵיל וְנָהִיר בְּרָזָא דְּיַמִּינָא, בִּכְלָלָא חָדָא. וּלְבָתַר וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, אִתְהַדַּר אָת דָּא לְמֶהֱוֵי אֶלֶּ"ף, תְּרִין דְּרוֹעִין, דָּא מִסְטָרָא דָּא, וְדָא מִסְטָרָא דָּא. חַד אִתְקְרֵי אוֹר, וְחַד אִתְקְרֵי חֹשֶׁךְ. אִתְפְּלַג אָת ו"ו בְּגַוְויְיהוּ, וּכְדֵין אִתְפְּלַג מַחְלוֹקֶת מִתְּרִין סִטְרִין, דְּאִינּוּן אוֹר וְחֹשֶׁךְ, דִּכְתִיב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. מַהוּ וַיַּבְדֵּל דְּאִיתְפָּרַשׁ מַחְלוֹקֶת הַהוּא, וְאִסְתַּכְּמוּ תְּרִין סִטְרִין לְמֶהֱוֵי בִּשְׁלָם, וְהַבְדָּלָה דָּא, הִיא הַבְדָּלַת מַחְלוֹקֶת, לְאִסְתַּכְּמָא לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד, שְׁלִים כַּחֲדָא.

וּבְגִין כָּךְ, א"ו כַּחֲדָא אִינוּן. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, דָּא סִטְרָא חָדָא דְרָזָא דְאל"ף. וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה, דָּא סִטְרָא חָדָא דְרָזָא דְאָלֶף. לְבָתַר אִתְפְּרָשׁוּ תְּרִין סִטְרִין לְמֵיעְבַּד עוֹבָדָא, חַד עָבִיד עָרֶב, וְחַד עָבִיד בֹּקֶר. כֵּיוָן דַּעֲבָדוּ עוֹבָדִין, אִסְתַּכְּמוּ תַּרְוַיְיהוּ, וְאִתְכְּלִילוּ בְּאָת ו"ו. הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר, וַיְהִי עֶרֶב, מִסִּטְרָא דְחשֶׁךְ. וַיְהִי בֹקֶר, מִסִּטְרָא דְאוֹר. כֵּיוָן דַּעֲבָדוּ עוֹבָדִין, מִיָּד אִשְׁתַּכְלָלוּ לְחַד, דִּכְתִיב יוֹם אֶחָד. הָא רָזָא דְאָת ו"ו, דְּאִתְכְּלִילָן בֵּיהּ לְמֶהֱוֵי חָד.

וְהָא הוּא רָזָא דִכְתִיב וַיְהִי, וְלֹא כְתִיב וְהָיָה. וַיְהִי, כַּד אִתְחַזְיָין בְּרָזָא דְאָלֶף, וַעֲבָדוּ עוֹבָדִין, וְאַסְתִּימוּ וְלָא אִתְחַזּוּן, כְּדֵין כְּתִיב וַיְהִי: הֲוָה, וְהַשְׁתָּא לָא אִיהוּ הֲכִי, דְּהָא אִתְכְּלִיל בְּרָזָא דְוּ"ו, וְהַשְׁתָּא כֻּלָּא יוֹם אֶחָד (תהילים ק"ו:ב') מִי יְמַלֵּל גְּבוּרוֹת ה' יַשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ.

(בראשית א':ט') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. דָּא סִטְרָא תַּתָּאָה, סִטְרָא חַד דִּבְרָזָא דְאָלֶף, דְּאִיהִי סִטְרָא דְאֵקְרֵי חֹשֶׁךְ, וְדָא אִיהוּ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. דְּהָא מֵהַהוּא סִטְרָא מִתְפָּרְשָׁן מַיִין, וְנָבְעֵי בִּנְגִידוּ דְטָמִירוּ, מִסִּטְרָא אָחֳרָא דִּלְעֵילָּא, דְּאִיהוּ יָמִינָא.

אוֹר דְּאִתְגְּנִיז, בְּאָן אַתָּ אִתְגְּנִיז, בְּרָזָא דְאָת ו"ו. וְכַד אִיהִי אִתְגְּנִיז, כּוּלָּא אִיתְגְּנִיזִין, סִטְרָא אָחֳרָא גְּנִיז עִמֵּיהּ. וְעַל דָּא מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד. וְדָא הוּא סִטְרָא דְאִשְׁתָּאַר חַד, בְּלָא חַבְרֵיהּ כַּד אִתְגְּנִיז בְּקַדְמִיתָא. וּמֵהַהוּא סִטְרָא כַּד אִתְפַּלְגוּ מַיָּא, וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּגַוַּיהּ, כְּדֵין אִיתְחֲזֵי יַבֶּשְׁתָּא מֵהַהוּא סִטְרָא. וְרָזָא דָא הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. דְּהָא מֵהַהוּא סִטְרָא אִיתְחֲזֵי וְאִתְגְּלְיָא. לְבָתַר דְּאִיתְגְּנִיזוּ אִלֵּין תְּרִין סִטְרִין, אִתְהַדַּר כֻּלָּא לְמֶהֱוֵי ו"ו. וְאַסְתִּים כֻּלָּא בְּגַוַּיהּ, וַהֲוָה חָד.

סְתָרֵי אוֹתִיּוֹת

(בראשית א':י"ד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. דָּא ו"ו, דְּאִיהִי אֶת דְּאִיקְרֵי שָׁמַיִם. רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דְּאִתְפַּשַּׁט מִנַּיהּ פְּשִׁיטוּ חַד, לְאַנְהָרָא לְאַרְעָא, וּלְאַשְׁקָאָה לְהַהוּא יַבֶּשְׁתָּא, וְהַאי אִיהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מַאן אִיהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. דָּא הוּא פְּשִׁיטוּ דְּאִתְפַּשַּׁט מֵאָת ו"ו, כְּגַוְונָא דָא ג, דְּא אִיהוּ פְּשִׁיטוּ דְּאִתְפַּשַּׁט מֵאָת ו"ו, לְאַנְהָרָא וּלְאַשְׁקָאָה לְאַרְעָא, כְּמָא דְּאִתְמָר.

אָת ו"ו, דִּיוּקְנָא דָא, אִשְׁתְּלִיל מִכֻּלָּא, דְּלָא אִיתְחֲזוּן בֵּיהּ כְּלָל מִכָּל אִינוּן סִטְרִין אָחֳרָנִין, בַּר חַד פְּשִׁיטוּ דְּגוּפָא בִּלְחוֹדוֹי, בְּלָא דְרוֹעִין וְסַמְכִין, וְקַיְימָא הֲכִי בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּגִין לְמֶהֱוֵי זַמִּין לְגַבֵּי נוּקְבָא לְתַתָּא.

וְאַף עַל גַּב דְּאִלֵּין סִטְרִין אָחֳרָנִין, אִתְרַשְּׁמוּ לְגַבֵּיהּ, הָכָא רָזָא דְרָזִין לְאִינוּן דְּיָדְעֵי רָזֵי דִמְהֵימְנוּתָא, לְמִנְדַּע בְּאָן זִמְנָא אִיהוּ אָלֶ"ף, וּבְאָן זִמְנָא אִיהוּ וָ"ו.

בְּזִמְנָא דְקַיְימָא לְאַחֲזָאָה רָזֵי מְהֵימְנוּתָא, וּלְאַלְפָּא יְחוּדָא בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא לְכָל עָלְמָא, כְּדֵין קַיְימָא בְּרָזָא. דְּא', אָלֶף לְעַיְינָא, דְּדָא רֵאשִׁיתָא דְכֹלָּא, לְמֵילַף מְהֵימְנוּתָא דְיִחוּדָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא קַיְימָא רֵישׁ לְכָל אַתְוָון, דְּהָא לָא אָתָא בַּר נָשׁ לְעָלְמָא, אֶלָּא לְמֵילַף וּלְמִנְדַּע לְמָארֵיהּ. וְקַיְימָא בְּדָיוֹקְנָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא וַאֲמַר לֵיהּ אוֹלִיף חָכְמְתָא דְּמְהֵימְנוּתָא דְּמָארָךְ, וּלְמִקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם.

וְעַל דָּא אִתְרְשִׁים גַּבֵּיהּ, בְּדָיוֹקְנִין דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִתְחֲזֵי לְמִשְׁאַל וּלְמִנְדַּע, דִּכְתִיב, (דברים ד׳:ל״ב) כִּי שְׁאַל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים. וְדָא הִיא שְׁאֵלְתָּא קַמַּיְיתָא, לְאִשְׁתְּמוֹדַע בַּר נָשׁ לְמָארֵיהּ, דְּדָא אִיהוּ רֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא. וּכְדֵין אִיהוּ רָזָא דְּאָלֶ"ף, רֵאשִׁיתָא דְקַיְימָא לְכָל אַתְוָון.

וּבְזִמְנָא דְקַיְימָא לְאִזְדַּוְוגָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, קַיְימָא בְּרָזָא דְוּ"ו, וְאִשְׁתְּלֵיל מִכֹּלָּא, וְלָא אִתְחֲזוּ בַּר גּוּפָא בִּלְחוֹדוֹי. וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר בְּנוּקְבָא. דְּרוֹעָא חַד, תְּחוֹת רֵישָׁא, וְחַד, דְּמְחַבְּקָא לָהּ.

וְעַל דָּא לָא אִיתְחֲזוּן בְּאָת ו"ו יְרֵכִין, וְהַהוּא דְּרְקִיעָא, כֹּלָּא אִסְתִּים בְּגַוֵּיהּ, בִּסְתִימוּ בְּרָזָא דְרָזִין, וְאִיתְחֲזוּ ו"ו בִּלְחוֹדוֹי, כְּמַאן דְּאִשְׁתְּלִילוּ מִכֹּלָּא. וּכְדֵין אִיהוּ זַמִּין וְאִתְקַשַּׁר לְגַבָּהּ דְּנוּקְבָא. וְעַל דָּא זַמִּין אָת ו"ו, בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, לְאִתְחֲזָאָה כֹּלָּא. וְקַיְימָא ה"א בַּתְרָאָה שְׁלֵימָא וּמַלְיָא כְּמָא דְּאִתְחֲזֵי. זַכָּאָה אִיהוּ חוּלָקֵיהּ, מַאן דְּעָאל וּנְפַק, וְיָדַע אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין בְּרָזָא דְמְהֵימְנוּתָא, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לְמָארֵיהּ, זַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא הָדֵין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

דְּיוּקְנָא דְּאָת יו"ד, נְקוּדָא קַדְמָאָה דְּסָלְקָא בְּמַחֲשָׁבָה, וְאִסְתִּים וְלָא יְדִיעַ, הַאי נְקוּדָא קַיְימָא בְּסִתִימוּ דְמַחְשָׁבָה, בְּגִין דְּלָא אִתְפַּשַּׁט כְּלָל, וְלָא יְדִיעַ לְאָן אוֹרְחָא הוּא, וּלְאָן אָזִיל, וּמֵאָן אִיהוּ, וּמֵאָן נָפְקָא. וְעַל דָּא כָּלְהוֹ קַיְימִין בַּר בְּהַהוּא נְקוּדָה, דְּקַיְימָא בִּרְעוּ דְמַחְשָׁבָה, דְּלָא אִתְיְדַע כְּלָל.

וְאִיהִי נְקוּדָה דְּקַיְימָא בְּאָת ה"א עִילָּאָה, דְּקַיְימָא עַל כָּל אִינּוּן תֵּשַׁע סְמָכִין דְּקָאָמְרָן, וְאִינּוּן חֲמֵשׁ כִּדְקָאָמְרָן, וְאִינּוּן פְּלִיאוֹת. וְעַל דָּא אִיקְרֵי רָזָא דָּא פֶּלֶא. וְאוֹת אָלֶף סָלְקָא הָכָא. וְהָכָא כֹּלָּא אוֹת פֶּלֶאוֹת. וְהָא אוֹקִימְנָא.

וְכָל אִלֵּין סְמָכִין, וְכָל אִלֵּין רְתִיכִין דְּקָאָמְרָן, כַּד סָלְקָא ה"א בַּתְרָאָה, לְאִתְקַשְּׁרָא בְּאָת וָא"ו, אִינּוּן רְתִיכִין דִּילָהּ פְּרִישָׁן עַל נוּקְבָא כִּדְקָאָמְרָן, וְכָל אִינּוּן רְתִיכִין דִּילָהּ כְּלִילָן בְּאִינּוּן רְתִיכִין עִילָּאִין, כָּלְהוֹ חֲפָיָין בְּסַחֲרָנָא דְנוּקְבָא.

רָזָא דָּא, כַּד נוּקְבָא לָא אִתְקְשָׁרַת בִּדְכוּרָא, חַפְיָא לָהּ חַד קְלִיפָּה תַּקִּיפָּא דְּסָתֵים נְהוֹרָהּ. וְכַד אִתְקְשָׁרַת בִּדְכוּרָא, חַפְיָין לָהּ כָּל הַנֵּי רְתִיכִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, אִינּוּן קְלִיפָּה קַדִּישָׁא דְּחַפְיָין לָהּ, וְאִתְלַבְּשַׁת בָּהוּ, וְהִיא אִתְקְשָׁרַת בְּאָת ו"ו.

לְעֵילָא נָטְלָא בְּהֵ"א, דִּנְקוּדָה עִילָּאָה סָתִים בְּגַוֵּוהּ. וְכַד אִיהִי נָטְלָא לוֹן, וְכָלְהוֹ בָּהּ, כְּדֵין אִיתְעֲבִידוּ כֻּלְהוֹ, כְּגַוֵּונָא דָא. כ וְאַסְתִּים נְקוּדָה עִילָּאָה דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ ו"ו דְּאָזְלָא בְּעִיגּוּלָא, לְמֶעְבַד גּוּפָא לְאַסְתָּמָא לְהַאי נְקוּדָה.

כְּגַוֵּונָא דְּהֵ"א אָחֳרָא, עָבִיד גּוּפָא בְּאִינּוּן רְתִיכִין דִּילָהּ, וְאִיהִי נְקוּדָא דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וּכְדֵין אִיקְרֵי הֵ"א. הָכִי נָמֵי הַאי אָת רָזָא דְּו"ו, אִינּוּן גּוּפָא, וְקָיְימָא בְּרָזָא דָא, וְהַאי נְקוּדָה בְּאֶמְצָעִיתָא, וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא חַד. וְהַאי נְקוּדָה עִילָּאָה, אִיקְרֵי חָכְמָה עִילָּאָה. וְהַאי נְקוּדָה תַּתָּאָה, אִיקְרֵי חָכְמָה תַּתָּאָה, חָכְמָה זְעֵירָא. וְהַאי הֵ"א, וְהַאי הֵ"א, בַּר דְּהַאי נְקוּדָה אִתְרְשִׁים בְּקַדְמֵיתָא בִּנְקוּדָאָה.

י' נְקוּדָה חַד עִילָּאָה, דְּקָיְימָא עַל תִּשְׁעָה סָמְכִין, כְּמָא דְּאוּקִימְנָא. אִלֵּין לָא אִיקְרוּן בִּשְׁמָהָן, בַּר בְּאִינּוּן רְתִיכִין דִּילְהוֹן. אֲבָל הַנֵּי תִּשְׁעָה, נָפְקֵי מִגּוֹ בּוּצִינָא, וְאִתְרְשִׁימוּ תְּחוֹתוֹי דִּיו"ד.

וְאִינּוּן ט' נְקוּדִין, דְּאִתְפַּשְׁטָן בְּכָל אַתְוָון נָפְקִין מִן יו"ד, בְּגִין דְּכָל אַתְוָון נָפְקִין מִן יו"ד, בְּאִינּוּן שְׁבִילִין דִּילָהּ. וּכְמָא דְּאַתְוָון נָפְקִין מִן יו"ד, הָכֵי נִיקוּדִין. וְכָלְהוֹ הַנֵּי נְקוּדִין תֵּשַׁע, נָפְקִין מֵאִינּוּן תֵּשַׁע.

וְאַף עַל גַּב דַּאֲמָרָן, דְּהַנֵּי תֵּשַׁע אִינּוּן תְּחוֹתֵיהּ דְּיו"ד, עֲלֵיהּ דְּיו"ד אִינּוּן. אֲבָל אִינּוּן סָמְכִין לָהּ, וְאִינּוּן רְתִיכִין לְט' אָחֳרָנִין, דְּאִינּוּן רָזָא דְּאֵין סוֹף, וְכָלְהוֹ קָיְימִין לְיו"ד. וְכָל הַנֵּי דִּלְתַתָּא, אִסְתִּימוּ, וְאַהֲדְרוּ לְהַאי נְקוּדָה. עַל דָּא כָּל יוֹמִין.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּמְּרָא מֵחוֹבֵיהוֹן, וּלְאִשְׁתַּדְּלָא בִּרְעוּתָא דְמָארֵיהוֹן. דְּהָא שִׁבְעָה זַכָּאִין דַּהֲווֹ בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִתְתַּקְפוּ בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְבָּא שְׁלִים, וְאִינּוּן שִׁבְעָה סָמְכִין דְּעָלְמָא מַמָּשׁ. בְּיוֹמֵיהוֹן, אִתְגַּבַּר בְּעָלְמָא יָמִינָא עַל שְׂמָאלָא. וְיִשְׂרָאֵל עַל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים.

וְכֵיוָן דְּאִשְׁתַּלִּימוּ אִינּוּן, קָמוּ מִסִּטְרָא דְשִׂמְאלָא שִׁבְעָה בָּתֵּי דִינִין מַמָּשׁ, דְּכָלְהוֹ עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמָה דְּאִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, דְּלָא חָרְבָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, עַד דְּפָלְחוּ שֶׁבַע בָּתֵּי דִינִין עֲבוֹדָה זָרָה, וּדְאָתוֹ מִנְהוֹן. וְאִלֵּין אִינּוּן: יָרְבְעָם בֶּן נְבָט. וּבַעֲשָׁא בֶּן אֲחִיָּה. וְאַחְאָב בֶּן עָמְרִי. וְיֵהוּא בֶּן נִמְשִׁי. וּפֶקַח בֶּן רְמַלְיָהוּ. וּמְנַחֵם בֶּן גַּדִּי. וְהוֹשֵׁעַ בֶּן אֵלָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיהו ט"ו:ט') אוּמְלָלָה יוֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה. דָּא אַרְעָא קַדִּישָׁא, דִּילִידַת לוֹן.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא לָא עָבִיד רְעוּתָא דַּאֲבוֹי, עַל אִימֵּיהּ רַמְיָא לְאַלְקָאָה לֵיהּ, וּלְדַבְּרָא לֵיהּ בְּאֹרַח מֵישָׁר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי לא) דִּבְרֵי לְמוּאֵל מֶלֶךְ מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ. מַאי אִמּוֹ. וַדַּאי בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה. וְלָא אֲבוֹי. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהִי אִתְפַּקְּדָא עַל בֵּיתָא, וְכָל גְּנִיזִין, וְכָל מָאנֵי קְרָבָא בִּידָהּ אִתְמְסָרִית, וְאִיהִי בָּעְיָיא לְדַבְּרָא בְּנָהָא בְּאֹרַח מֵישָׁר, דְּיַעְבְּדוּן רְעוּתָא דְמַלְכָּא. וְעַל דְּאִיהִי לָא דַּבְּרַת לְהַנֵּי שֶׁבַע בְּאוֹרַח מֵישָׁר, וְלָא אַלְקַת לְהוֹן,

אִסְתַּחֲרוּ לְסִטְרָא דְשְׂמָאלָא, וְשָׁלְטָא שְׂמָאלָא עַל יָמִינָא, וְאָזְלַת עִמְּהוֹן בְּגָלוּתָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיה טו) אוּמְלָלָה יוֹלֶדֶת הַשִּׁבְעָה.

תָּא חֲזֵי, קַדְמָאָה דְּהַוָה בְּהוּ דְּאִיהוּ יָרְבָעָם, אַתְעַר בְּעָלְמָא סִטְרָא דְשְׂמָאלָא, וְעָבִיד תְּרֵין עֲגָלִין דְּהָא עֶגְלָא מִסִּטְרָא דְשׂוֹר אִיהוּ, דְּאִיהוּ בְּשְׂמָאלָא. וּמַה דַּהֲווֹ תְּרֵי. רָזָא דִתְרֵי חֵילִין דְּשְׂמָאלָא אָתֵי מִינַּיהּ. כְּדֵין שְׁרִיאַת סִיהֲרָא לְאִתְפַּגְמָא, עַד דְּאִשְׁתַּלִּימוּ אִינּוּן ז' מִסִּטְרָא דְשְׂמָאלָא. כֵּיוָן דְּאָתֵי הוֹשֵׁעַ בֶּן אֵלָה, כְּדֵין אִתְפַּגִּימַת סִיהֲרָא, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל, וּשְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן.

מַאי טַעְמָא. בְּגִין דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּשִׁבְעָה סְלִיקַת, וּבְשִׁבְעָה נָחֲתַת, בְּשִׁבְעָה אִשְׁתְּלִימַת, וּבְשִׁבְעָה אִתְפַּגִּימַת. בְּשִׁבְעָה אִשְׁתְּלִימַת, כְּדְאוּקִימְנָא בְּרָזָא דְמְהֵימְנוּתָא, וְזַכָּאִין דַּאֲחִידָן בָּהּ, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מֹשֶׁה אַהֲרֹן דָּוִד. בְּשִׁבְעָה אִתְפַּגִּימַת הַנֵּי שִׁבְעָה בָּתֵּי דִינִין וְאִתְתָּרְכַת מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא.

דְּהָא תְּרֵיסַר בְּנִין רַשִּׁיעִין הֲווֹ לְהוֹ, לְאִינּוּן ז' בָּתֵּי דִינִין. וּכְדֵין אִינּוּן י"ב סָמְכִין דִּלְעֵילָּא אִתַּבָּרוּ, אִינּוּן י"ב שְׁבָטִין דְּסַחֲרֵנִי שְׁכִינְתָּא, וְיִשְׂרָאֵל אָזְלוּ בְּגָלוּתָא. אֶלָּא יְהוּדָה דְּאוֹרִיכוּ לֵיהּ, עַד עֶשְׂרָה.

תָּא חֲזֵי, עַד דַּהֲווֹ בִּירוּשָׁלַם לְתַתָּא, עֶשְׂרָה מַלְכִין רַשִּׁיעִין, לָא אִתְחָרְבַת, וְלָא אִסְתַּלַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִינָהּ, וּמִירוּשָׁלַיִם דִּלְעֵילָּא, דְּאִיהִי עֶשְׂיָרָאָה, וּשְׁבִיעָאָה אִתְקְרִיאַת. וְאִינּוּן עֲשָׂרָה מַלְכִין דִּלְתַתָּא: רְחַבְעָם. אֲבִיָּה. יְהוֹרָם. אֲחַזְיָהוּ. אָחָז. מְנַשֶּׁה. אָמוֹן. יְהוֹאָחָז. יְהוֹיָקִים. יְהוֹיָכִין. וְכַד הֲווֹ עֶשְׂיָרָאָה דְּבָהוֹ בִּישׁ וְלָא אִתְדַּבַּק בְּאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין יָהֵיב אַתְרָא לְסִטְרָא דְשְׂמָאלָא, לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ, וְעַל יְרוּשָׁלַיִם. וּכְדֵין שְׁכִינְתָּא אִסְתַּלְּקַת, וְיִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ בִּירוּשָׁלַיִם גָּלוּ. עַל דָּא כְּתִיב (ירמיהו ו':ד') אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה יוֹם, דָּא הוּא חֶסֶד עִילָּאָה, דְּאִיקָּרֵי יוֹם. כִּי יִנָּטוּ צִלְלֵי עֶרֶב, דָּא רָזָא דְשְׂמָאלָא, דְּשָׁרֵי לְשַׁלְטָאָה, דְּהָא מֵהָכָא אָתֵי חֵילָא לְסִטְרָא דְשְׂמָאלָא.

תָּא חֲזֵי, שְׁלֹמֹה בְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ, בֵּין סִטְרָא דְיָמִינָא לְסִטְרָא דְשְׂמָאלָא, וְחָכְמְתָא דִילֵּיהּ אִסְתַּלְּקַת בְּרָזָא דְיָמִינָא, בְּרָזָא דְמְהֵימְנוּתָא, עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא. דְּהָא אִימֵּיהּ אוֹלִיפַת לֵיהּ, וּבְיוֹמוֹי קַיְימָא סִיהֲרָא בַּאֲשְׁלְמוּתָא. בְּגִין דָּא כְּתִיב, (מלכים א ה':י"א) וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא.

וּבְסוֹף יוֹמוֹי, שַׁרְיָא סִיהֲרָא לְאִתְפַּגְמָא, וּכְדֵין כְּתִיב, (שם י"א) וַיַּעַשׁ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי ה', וְלָא מִלֵּא אַחֲרֵי ה' כְּדָוִד אָבִיו. לֹא מִלֵּא דַּיְיקָא, לָא אַשְׁלִים מַה דְּאִיהוּ הֲוֵי לֵיהּ לְאַשְׁלָמָא כֻּלָּא בָּתַר דָּוִד, דְּאִיהוּ מֵאִינּוּן שִׁבְעָה סַמְכִין, וְלָא מַלְיָיא סִיהֲרָא, אֶלָּא דְּאִיתְפַּגְּיָם.

בְּגִין כָּךְ, לָא מָנִינָן לֵיהּ, לָא עִם אִינּוּן שִׁבְעָה זַכָּאִין סָמְכִין דְּעַלְמָא, וְלָא עִם אִינּוּן דְּמָרְדוּ בְּמָארֵיהוֹן, אֶלָּא אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, מִסִּטְרָא דְּיַמִּינָא שְׁלִים, וּמִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא פָּגִים.

בְּגִין כַּךְ כְּתִיב (מלכים א י״א:י״א) קָרוֹעַ אֶקְרַע אֶת הַמַּמְלָכָה, דָּא רָזָא, דְּמַלְכָּא בָּזַע פּוּרְפִּירָא דְיֵלֵיהּ, דְּהָא מַמְלָכָה עֲלֵיהּ דִּשְׁלֹמֹה הִיא, וְאִמֵּיהּ אִיקְרֵי, וְדָא בַּת שֶׁבַע. וּנְתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, (משלי ל׳:כ״ג) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירְתָּהּ. תָּא חֲזֵי, הַאי עֶבֶד לָא אִתְיְהֵיב לֵיהּ מַלְכוּת, אֶלָּא מֵהָכָא, הָדָא הוּא דִכְתִיב וּנְתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ, וּכְדֵין שַׂרְיָא שִׂפְחָה לְשַׁלְטָאָה.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמֵיתָא כְּתִיב קָרוֹעַ, וּלְבָתַר אֶקְרַע. קָרוֹעַ זְעֵיר, דְּאִיתְקְרַע מִמֵּילָא, בְּגִין דְּהַהוּא שַׁעֲתָא שַׁרְיָיא סִיהֲרָא לְאִתְפַּגְמָא. וּלְבָתַר אֶקְרַע, דְּאִתְכַּסְיָא בְּגָלוּתָא. וְזִמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲתָבָא שְׁכִינְתָּא לְאַתְרָאָה, וּלְיִשְׂרָאֵל לְאַתְרַיְיהוּ, וּלְאִתְפָּרְעָא מֵאִינּוּן דְּסִטְרָא דִשְׂמָאלָא דְּעָאקוּ לוֹן. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (עובדיה א׳:כ״א) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט.

וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים: צַדִּיק, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּהַר צִיּוֹן: רָזָא דְיַמִּינָא. לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו: רָזָא דִשְׂמָאלָא.

תָּא חֲזֵי, הַאי הַר, ("חילופי גרסאות") לִישָׁנָא דְּתִקְּיפוּ הוּא. אִינּוּן הָרִים לְעֵילָּא, וְאִלֵּין צַדִּיקִים דַּאֲחִידָן בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְאִקְרוּן הַר צִיּוֹן. אִינּוּן הָרִים דְּסַחֲרָנֵי יְרוּשָׁלַם, בְּגִין דְּאִינּוּן מְצוּיְינִין וְאָמְרִין הַאי בְּהַאי, בְּסִתְרָא דְיִחוּדָא, לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו, דְּקַטְרִיגוּ מְקַטְרְגָא מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.

בְּהַהוּא זִמְנָא (עובדיה א׳:כ״א) וְהָיְתָה לַיְיָ' הַמְלוּכָה. בְּקַדְמִיתָא אִקְרֵי מַמְלָכָה, בְּגִין דְּיִנָּקָא לְתַרִין סִטְרִין, לְיַמִּינָא וְלִשְׂמָאלָא. וְהַשְׁתָּא מְלוּכָה אִקְרֵי, בְּגִין דְּיִנָּקָא לְיַמִּינָא. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (הושע ב׳:כ״א) וְאֵרַשְׂתִּיךְ לִי לְעוֹלָם. וּבְגִין דְּגָלוּתָא לָאו לְעוֹלָם הוּא, דְּהָא יָתְבָא בְּגָלוּתָא.

תָּא חֲזֵי, דִּסְמִיךְ לֵיהּ, (זכריה י״ד:ט') וְהָיָה יְיָ' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. בְּגִין דְּעַד הַשְׁתָּא כַּד יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, שְׁכִינְתָּא עִמָּהוֹן, וּמַלְכָּא בְּלָא מַטְרוּנִיתָא לָאו מַלְכָּא אִיהוּ אֶחָד. אֲבָל הַהוּא זִמְנָא, וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. כַּד אִתְדַּבְקַת שְׁכִינְתָּא בְּצַדִּיק, כְּדֵין הוּא יִחוּדָא. דְּהָכֵי אוֹלִיפְנָא בָּרָזָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע, דְּבָעֵי בַּר נָשׁ לְיַחֲדָא לְמָארֵיהּ, וּלְקַשְׁרָא קִשְׁרִין דִּמְהֵימְנוּתָא בִּרְעוּתָא דְלִבָּא.

וְכַד מָטֵי לְאֶחָד, אִבָּעֵי לֵיהּ לְכַוְונָא בְּא' סְתִימָא ב' עִתִּיקָא דְּכֹלָּא. וְח', תְּמַנְיָא דָּרְגִּין עִלָּאִין, מֵחָכְמָה עִלָּאָה עַד צַדִּיק. וְד' רַבָּתָא, אִתְדַּבְּקוּתָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְּאִיהוּ חוּלְקֵיהּ דְּדָוִד, דְּאִקְרֵי עָנִי וְאֶבְיוֹן, כַּד אִתְדַּבְּקָא לְאִינּוּן דַּרְגִּין דִּלְעֵילָּא דִּרְמִיזִין בְּא"ח. כְּדֵין אִיהִי רַבָּתָא

וְעָלְמָא כּוּלֵּיהּ יָנִיק מִינָּהּ, וְאִינּוּן שָׁדַיִם, דְּאִינּוּן כְּמִגְדָּלוֹת (שיר השירים ח':י') אֲז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם.

תָּא חֲזֵי, הַאי קְרָא עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר, כַּד אִיהִי בְּגָלוּתָא עִם בָּנָהָא, בֵּין אוּמִּין דְּעָלְמָא, אִקְרֵי זְעֵירָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה. וְכַד יִשְׂרָאֵל אִתְדַּבְּקוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאָזְלִין בְּאֹרַח קְשׁוֹט, כְּדֵין אִתְמַלְיָיא, וְשָׁלוֹם אִתְחַבַּר בְּהוּ. אֲתֵיבַת אִיהִי וַאֲמַרַת, אֲנִי חוֹמָה וְשָׁדַי כַּמִּגְדָּלוֹת. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְחַבַּר עִמֵּי אָ"ז, וְשָׁלוֹ"ם. א': רָזָא דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא דְּכֹלָּא. ז': שֶׁבַע דַּרְגִּין. וְשָׁלוֹם: דְּאִקְרוּן צַדִּיק. כֵּיוָן דְּהַנֵּי דַּרְגִּין מִתְחַבְּרִין, כְּדֵין אָ"ז הָיִיתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם. וּמָאן עַיְינִין. אִינּוּן ז' דַּרְגִּין דְּאִקְרוּן עֵינֵי יְיָ', פְּנֵי יְיָ'. וּכְדֵין שְׁלָמָא לְעָלְמָא, וְשַׁרְיָא טִיבוּ דְּעַתִּיקָא בַּאֲתַר דְּדָכַר וְנוּקְבָא. וּבְגִין כָּךְ פְּקַד מֹשֶׁה בְּאוֹרַיְיתָא וַאֲמַר, (דברים ו':ד') שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹקֵינוּ ה' אֶחָד. לְקַשְּׁרָא כָּלְהוֹ קְשִׁירִין דִּמְהֵימְנוּתָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל הַמַּאֲרִיךְ בְּאֶחָד מַאֲרִיכִין לוֹ יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַר, דְּכָל יוֹמִין וּשְׁנִין דְּעָלְמָא בֵּיהּ תָּלְיָין, בְּרָזָא דְּאִינּוּן דַּרְגִּין דִּרְמִיזִין בְּאֶחָד, וְאִינּוּן עֶשְׂרָה, וְכָלְהוֹ חָד, וְאִתְעָרוּ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא וַאֲמָרוּ וּבְדל"ת, וְשַׁפִּיר, בְּגִין דְּהַאי אַתְרָא דְּדל"ת הִיא, וְלֵית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילָהּ, וּבְעֵי בַּר נָשׁ לַאֲרָכָא בָּהּ, וּלְאַמְשָׁכָא לָהּ בִּרְכָאן, מֵאִינּוּן שִׁית סִטְרִין, שִׁית בְּנִין עִלָּאִין עַל יְדֵי דְּצַדִּיק.

וְאִינּוּן שִׁית סִטְרִין רְמִיזִין בְּח' בְּרָזָא דְּתַמְנְיָא. שִׁית אִלֵּין, וּתְרֵין לְעֵילָּא חָכְמָה וּבִינָה, אַבָּא וְאִימָּא לְאוֹסָפָא וּלְאַכְלְלָא לְהוֹ לְעֵילָּא, וּלְמֵיהַב לְהוֹ בִּרְכָאן מֵאַבָּא וְאִמָּא עִלָּאָה. דְּהָא לָא שַׁרְיָא טִיבוּ דְּעַתִּיקָא, אֶלָּא בַּאֲתַר דְּשִׁלִּים, בַּאֲתַר דְּאִשְׁתְּכַח דְּכַר וְנוּקְבָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ג':י"א) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְגוֹ', בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ וְגוֹ', בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ דַּיְיקָא.

וְעַל דָּא אֲמָרוּ וּבְלְבָד שֶׁלֹּא יַחֲטוֹף בְּחי"ת, אֶלָּא בָּעֵי לְאַמְשָׁכָא בִּרְכָאן מֵאֲתַר עִלָּאָה דְּכֹלָּא, וְלַאֲרָקָא בְּאִינּוּן שִׁית בְּנִין. לְבָתַר לְהַאי בַּת, דְּלֵית לָהּ אַחְסָנָא בְּבֵית אֲבוּהָ וְאִמָּא, אֶלָּא הַאי בָּרָא. וּמִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דִּבְרָא יָרִית לְאַבָּא וּלְאִימָּא, וּבְרָתָא לָא. אֶלָּא דְּאִית לָהּ מְזוֹנֵי מִן בָּרָא. אֶלָּא בָּעֵי לַאֲרָכָא בְּהַאי דל"ת.

וְתַמָּן אָמְרֵי, כַּמָּה בָּעֵי בַּר נָשׁ לַאֲרָכָא בָּהּ. כְּשִׁיעוּרָא דְּיַמְלִיךְ יָתָהּ לְעֵילָּא וּלְתַתָּא, וּלְאַרְבַּע זָוִיִין דְּעָלְמָא. רָזָא דְּשִׁית סִטְרִין עִלָּאִין, דְּכָלְהוֹ אִתְחַבְּרוּן עִמָּהּ, וְלָא יִתְפָּרְשׁוּן לְעָלְמִין. וְכַד בַּר נָשׁ מַאֲרִיךְ בְּהַאי, כָּל אִינּוּן יוֹמִין וּשְׁנִין עִלָּאִין, מוֹסְרִין בִּרְכָאן עַל רֵישֵׁיהּ, וְקִוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי לֵיהּ, (ישעיהו מ"ט:ג') וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אָתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

תָּא חֲזֵי, כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּהַאי קְרָא רְמִיזִין, וּכְלָלָא דְּכל אִינּוּן אָמִירָן, דְּאִתְבְּרֵי בְּהוֹן עָלְמָא, בְּאֶחָד רְמִיזִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כ"ג:י"ג) וְהוּא בְּאֶחָד וּמִי יְשִׁיבֶנּוּ וְנַפְשׁוֹ אִוְּתָה

וַיַּעַשׂ. וּבְהוֹן אִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְעַל דָּא תְּנִינָן, בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם וכו'. וְאוֹקִימְנָא דְּכֻלְּהוֹ י', וְכֻלְּהוֹ כְּלִילָן בִּקְרָא קַדְמָאָה דְּאוֹרָיְיתָא.

י (בראשית א׳:א׳) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, רָאשֵׁי תֵּיבוֹת אהו"ה, דְּבֵיהּ אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. א"ה, בֵּיהּ אִתְבְּרִיאוּ שְׁמַיָּא. ו"ה, בֵּיהּ אִתְבְּרִיאַת אַרְעָא, וְכָל מַה דְּאִית בָּהּ. וְהוּא יָהֵיב תֵּיאוּבְתָּא בְּכָל אִילָנִין וְעִשְׂבִין דִּי בְאַרְעָא. וְהוּא מַה דַּאֲמָרוּ, אֵין לְךָ עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שֶׁאֵין עָלָיו מַלְאָךְ מִלְּמַעְלָה שֶׁמַּכֶּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל. שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל"ח:ל"ג) הֲיָדַעְתָּ חֻקּוֹת שָׁמָיִם אִם תָּשִׂים מִשְׁטָרוֹ בָּאָרֶץ.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (בראשית א׳:ד׳) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, וּכְתִיב (שם) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דְּהַאי אוֹר דִּלְתַתָּא, כַּד נָהֵיר, נָהֵיר מֵחֵילָא דְּאִתְיְהִיב לֵיהּ מִטּוּב דִּלְעֵילָא.

וּבְגִין כָּךְ מִנַּיִן יְמוֹת הַחַמָּה שס"ה, מַאי טַעְמָא שְׁבוּעִין מִנְּהוֹן, לְקֵבֵיל הַאי דְּרִגָּא דְּצַדִּיק, דְּאִיקָּרֵי טוֹב, וְאִיהִי שְׁבִיעִי, וְיָנִיק מִנֵּיהּ הַאי שִׁמְשָׁא דִּלְתַתָּא, שֶׁבַע שְׁבוּעִין שֶׁבַע זְמָנִין, לְקֵבֵל שֶׁבַע שְׁבוּעִין שֶׁבַע זְמָנִין, דְּאִיהוּ יָנִיק מֵאִימָּא עִילָּאָה, דְּאִיקָּרֵי יוֹבֵל. וּלְקִבְלָא שְׁנֵי יוֹבֵל דִּלְתַתָּא.

אִשְׁתָּאֲרוּ מִשס"ה כ"ב יוֹמִין, לְקֵבֵל כ"ב אַתְוָון דְּאוֹרָיְיתָא, דְּעָלְמָא תַּתָּאָה אִתְקַיֵּים עֲלַיְיהוּ, דְּהָא צַדִּיק דִּלְעֵילָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב אִיתְקְרֵי. וְכַד אִשְׁתַּלִּימוּ אִינּוּן שס"ה יוֹמִין, תָּיְיבִין תִּנְיָינוּת לְקַבְּלָא מֵהַאי דַּרְגָּא דְּטוֹב, דְּהַאי דַּרְגָּא, וְכָל אִינּוּן שֶׁבַע דַּרְגִּין עִילָּאִין, תָּיְיבִין תִּנְיָינוּת לְקַבְּלָא מִן אִימָּא עִלָּאָה.

וְהַאי דַּרְגָּא דְּסִיהֲרָא דְּשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא, יָנְקָא מֵהַאי דַּרְגָּא דְּאִיתְקְרֵי צַדִּיק. וּבְגִין דְּהַהוּא צַדִּיק אַמְלֵי לָהּ מֵהַהוּא תַּפְנוּקִין עִילָּאִין, וְיָנְקָא מִנֵּיהּ, אִיקְרֵי סִיהֲרָא. דְּכַמָּה דְּהַאי סִיהֲרָא תַּתָּאָה, לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ, אֶלָּא מַאי דְּאִתְיְהֵיב לָהּ מִן שִׁמְשָׁא. הָכִי נָמֵי הַהוּא דַּרְגָּא דִּלְעֵילָא.

וְהַאי דַּרְגָּא אִיקְרֵי יַמָּא דְּחָכְמְתָא לְעֵילָא, וְקַיְימֵי תְּרֵיסַר שְׁבָטִין עִילָּאִין קַדִּישִׁין. תְּלָתָא לְצָפוֹנָא. וּתְלָתָא לְדָרוֹמָא. וּתְלָתָא לְמַעֲרָבָא. וּתְלָתָא לְמַדִּינְחָא. וְיַמָּא דְּחָכְמְתָא עֲלַיְיהוּ. וּלְקִבְלֵיהוֹן לְתַתָּא, תְּרֵיסַר שְׁבָטִין, קַיְימִין סַחֲרָנֵי מַדְבְּחָא, כִּי הַאי גַּוְונָא. וְלָקֵבֵל הַאי דַּרְגָּא, עֲבַד שְׁלֹמֹה יַמָּא לְתַתָּא, (מלכים א ז׳:מ"ד) עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר.

וְהַאי יַמָּא דִּלְעֵילָא, מַאי טַעְמָא אִיקְרֵי יַם. אֶלָּא בְּגִין הַהוּא דַּרְגָּא דְּצַדִּיק, דְּאַמְלֵי לְהַאי יַם, אִקְרֵי יוֹם, דִּכְתִיב (בראשית א׳:ה׳) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. וּכְתִיב (תהילים צ"ז:י"א) אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק. וְהַאי נָהֵיר בְּרָזָא דְּוָ"ו דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּבֵיהּ אַמְלֵי לְהַאי יַם, דְּאִקְרֵי ה"א תַּתָּאָה, בַּתְרָאָה דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת א׳:ז׳) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. כָּל: דָּא דַּרְגָּא דְצַדִּיק, דְּאִיקָרֵי כָּ"ל, בְּגִין דְּכָל תַּפְנוּקִין מִנֵּיהּ נָפְקִין. הַנְּחָלִים: אינוּן חָמֵשׁ דַּרְגִּין, דְּעִמֵּיהּ הוֹלְכִים אֶל הַיָּם, לְמִמְלֵי לָהּ.

וְהַאי דַּרְגָּא אִיקָרֵי בַּת שֶׁבַע, וְכַד נָהֵיר הַאי צַדִּיק לְהַאי דַּרְגָּא, בָּרְזָא דְּשֶׁבַע שְׁבוּעִין שֶׁבַע זִמְנִין, כְּדֵין שִׁמְשָׁא תַּתָּאָה נָהֵיר, בְּרָזָא דְּשֶׁבַע שְׁבוּעִין שֶׁבַע זִמְנִין לְסִיהֲרָא.

בְּגִין כַּךְ, שְׁנַת הַלְּבָנָה שנ"ה יוֹמִין. מַאי טַעְמָא שְׁבוּעִין מִנְּהוֹן, לְקֵבֵיל הַאי דַּרְגָּא שְׁבִיעָאָה, יַמָּא עִילָּאָה דְּנָהֲרָא מִצַּדִּיק, בְּמ"ט שְׁבוּעִין נְהוֹרִין עִלָּאִין, אִשְׁתְּאָרוּ תְּרֵיסַר יוֹמִין לְחוּשְׁבַּן שְׁנָה. לְקֵבֵיל תְּרֵיסַר שְׁבָטִין דְּסַחֲרַנִי הַאי יַמָּא, לְמַטַּר מַטָּרַת מַשְׁכְּנָא, בְּתְרֵיסַר תַּרְעִין עִלָּאִין, דְּאִית בֵּירוּשָׁלַם עִלָּאָה. וְאוֹרְחָא דְּאִנּוּן תְּרֵעִין, יַנְקִין אינוּן שְׁבָטִין, מֵאִימָּא תַּתָּאָה, כָּל חַד לְסִטְרֵיהּ, כְּדְחָזֵי לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל מ״ח:ל״א) שַׁעַר יְהוּדָה אֶחָד.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיהו מ״ג:ז׳) כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי, דָּא דַּרְגָּא דְצַדִּיק, דְּנָהֵיר בְּחֵילָא דִּשְׁמַיּהּ. וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו, לְאַנְהָרָא לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי כָּבוֹד בְּרָאתִיו. וְדָא יַמָּא דְּחָכְמְתָא, דְּאִקְרֵי כְּבוֹד ה', דְּאִתְגְּלֵי בְּמַשְׁכְּנָא. יְצַרְתִּיו, דָּא רָזָא דְּיוֹם דִּלְתַתָּא, דְּאִיהוּ לָקֵבֵל כָּל דִּלְעֵילָּא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיהו מ״ה:ז׳) יוֹצֵר אוֹר. וְהַאי צַדִּיק לְעֵילָּא לָא כְּתִיב בֵּיהּ יְצִירָה, עַד דְּאִיתְגְּלֵי עֲבִידְתֵּיהּ לְתַתָּא, וְנָהֵיר עָלְמָא תַּתָּאָה מִנֵּיהּ.

אַף עֲשִׂיתִיו, דָּא סִיהֲרָא לְתַתָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. כַּד אִיתְחַבְּרוּ, כְּדֵין עוֹשֶׂה שָׁלוֹם, שְׁלָמָא לְעָלְמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א׳:ה׳) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. כְּדֵין יְחוּדָא דִּלְעֵילָּא, יְחוּדָא לְתַתָּא, שְׁלָמָא לְעֵילָּא שְׁלָמָא לְתַתָּא.

כְּגַוְונָא דָּא, יוֹסֵף לְתַתָּא, דְּהוּא אָחִיד בְּצַדִּיק דִּלְעֵילָּא, כַּד אִישְׁתְּלִים לְתַתָּא, אוֹסִיף שְׁלָמָא בְּכָלְהוֹ עָלְמִין, וּבְכָל יוֹמִין עִלָּאִין. כְּתִיב הָכָא, (שם לט) וַיְהִי כְּדַבְּרָהּ אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם, וּכְתִיב הָתָם, (תהילים ס״ח:כ׳) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם. כַּד לָא שְׁמַע לָהּ יוֹם יוֹם, כְּדֵין יוֹמִין עִלָּאִין בְּשְׁלָמָא וּבִרְכָתָא בְּכָלְהוֹ עָלְמִין.

(בראשית ו׳:ז׳) וַיֹּאמֶר ה' אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. לַאֲפָקָא אָדָם דִּלְעֵילָּא, וְאִי תֵּימָא אָדָם דִּלְתַתָּא בִּלְחוֹדוֹי. לָאו לַאֲפָקָא כְּלָל, מִשּׁוּם דְּלָא קַיְימִים דָּא בְּלָא דָּא. וְאִלְמָלֵי חָכְמָה סְתִימָאָה דִכְלָּא, כֹּלָּא אִתְתַּקַּן כְּמַרְישָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ח׳:י״ב) אֲנִי חָכְמָה שָׁכַנְתִּי עָרְמָה. אַל תִּקְרֵי שָׁכַנְתִּי, אֶלָּא שִׁכְינְתִּי. וְאִלְמָלֵא הַאי, לָא קָאִים עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ג) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ. וּכְתִיב (בראשית ו׳:ח׳) וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה'.

(בראשית ה׳:ג׳) וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת, אוֹלִיפְנָא מֵהָכָא, דְּאָחֳרָנִין לָא הֲווֹ בִּדְיוֹקְנָא דִילֵיהּ, וְדָא הוּא בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, אִתְעֲבִיד בְּתִיקוּנָא דְּגוּפָא, וּבְתִיקוּנָא

דְּנָפְשָׁא, בְּאוֹרַח מֵישָׁר כִּדְקָא יָאוֹת. תָּא חֲזֵי, נָחָשׁ אַטֵיל זוּהֲמָא בְּחַוָּה, וְהַהוּא זוּהֲמָא מְכַשְׁכְּשָׁא הֲוָה בְּמָעָהָא, וְלָא יָכֵיל לְאִצְטַיְירָא.

בְּגִין דְּעַד לָא חָטָא אָדָם, הֲווֹ אַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא מִתְתַּקְנָן בֵּיהּ, וּמִתְצַיְירִין בֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא, כְּיוָן דְּחָטָא לְכָ"ף דְּאִתְתַּקְנוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, בַּחֲבִיבוּ בְּגִנְתָא, וּמַלְאֲכֵי עִילָּאֵי קַמַּיְיהוּ, וּמִיָּד אַבְאֵישׁ לִסְמָאל בְּרִקִיעָא, וּנְחַת רָכִיב עַל נָחָשׁ תַּקִיף, וְאִתְחֲזֵי קַמֵּיהּ, מִיָּד אִתְעָרְבוּ אַתְוָון.

כְּדֵין אִתְחַבַּר סְמָאל בְּהַהוּא נָחָשׁ, וְאִתְעֲבִידוּ חָד, וּנְטָלוּ אַתְוָון, וַעֲבָדוּ מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה אוּמְנוּתָא בִּישָׁא, בְּאַתְוָון צ"ד צי"ד, וְהַיְינוּ צ"ק, וְצָדוּ לוֹן בְּפִתְוִיָּיא בִּישָׁא, וַעֲבָדוּ אוּמְנוּתָא יַתִּיר בְּאַתְוָון ק"ר, אוּמְנוּתָא דְּשִׁקְרָא, בְּגִין דְּאַהַדְּרָן לְאִתְהַפָּכָא אַתְוָון בְּאוּמְנוּתָא בִּישָׁא, קו"ף דְּלָא יָכִיל לְקַיְימָא, דְּלֵית לֵיהּ רַגְלִין, כְּקוֹפָא קַמֵּי בְּנֵי נָשָׁא לֵית לֵיהּ קַיּוּמָא. רי"ש רָע. אִלֵּין אִתְהַפָּכוּ בְּאוּמְנוּתָא בִּישָׁא, עַד דְּנָפְלֵי אָדָם וְאִיתְחֵיהּ.

וּבְאִלֵּין אַתְוָון ק"ר אוֹלִידוּ בְּנִין, וְלָא בְּקַיּוּמָא. זוּהֲמָא דְּנָחָשׁ דְּאִשְׁתְּאִיב בְּחַוָּה, מֵהַהוּא זוּהֲמָא אִתְיְלִיד קַיִן. וּבְגִין כָּךְ אִשְׁתְּכַח קָטוֹלָא, בְּגִין דְּנָחָשׁ אוּמְנוּתָא דִּילֵיהּ קָטוֹלָא הוּא, וְאִתְעַכָּבוּ אַתְוָון עַד הָכָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּתָב אָדָם בִּתְיוּבְתָּא, וְאַהֲדַר כְּמִלְקַדְמִין לְשַׁמְּשָׁא בְּנוּקְבֵיהּ, מַה כְּתִיב, וַיּוֹלֶד בְּדָמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, דְּדָא הוּא מִתִּיקוּנָא דְּגוּפָא וְרוּחָא כִּדְקָא יָאוֹת, וּכְתִיב (קהלת ח׳:י״ד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְאַהֲדְרוּ אַתְוָון לְשֵׁירוּתָא דְּשי"ן תיו, דִּכְתִיב (בראשית ד׳:כ״ה) כִּי שָׁת לִי אֱלֹהִים זֶרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל. שֵׁת הֲוָה בְּצֶלֶם וּדְמוּת. דְּקַדְמָאי לָאו הָכֵי, וּמֵהָכָא אִתְבְּנֵי עָלְמָא בְּגִנְוּנָא אָחֳרָא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, קַיְינָן מַהֲלָלְאֵל יֶרֶד, אִתּוֹסַף אֶת לְתַקָּנָא עֲקִימָא. סִדּוּרָא דְּעָלְמָא, בְּשֶׁבַע קִטְרִין סְגַלְגַּלָּן. שֶׁבַע אַרְצוֹת אִינּוּן, דְּא לְעֵילָּא מִן דָּא. כְּמָא דְּאִינּוּן שִׁבְעָה רְקִיעִין, דָּא לְעֵילָּא מִן דָּא. וְאִינּוּן: אֶרֶץ. אֲדָמָה. אַרְקָא. גֵּיא. נְשִׁיָּה. צִיָּה. תֵּבֵל. לְעֵילָּא מִכֻּלְהוֹ, תֵּבֵל, דִּכְתִיב (תהילים ט׳:ט׳) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק.

כַּד נָפַק אָדָם מִגִּנְתָא דְּעֵדֶן, וְאִתְתָּרַךְ מִתַּמָּן, אִתְרַמֵּי לַהֲהוּא דְּאִיקָּרֵי אֶרֶץ. דְּאִיהוּ אֲתַר חָשִׁיךְ, דְּלֵית תַּמָּן נְהִירוּ כְּלוּם, וְלָא מְשַׁמֵּשׁ כְּלוּם, כְּיוָן דְּאָדָם עָאל תַּמָּן, דָּחֵיל דְּחִילוּ סַגִּי, וְלַהַט הַמִּתְהַפֶּכֶת, הֲוָה מְלַהֲטָא גּוֹ סְטָרִין, גּוֹ הַהוּא אֶרֶץ.

כֵּיוָן דִּנְפַק שַׁבָּת, וְהִרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, אֲרִים לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְסָלֵיק לֵיהּ לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי אֲדָמָה, דִּכְתִיב (בראשית ג׳:כ״ג) וַיְשַׁלְּחֵהוּ יְיָ' אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. בְּהַאי אִית נְהִירוּ דְּנָהִיר, וּדְיוֹקְנִין דְּכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי.

וְתַמָּן צִיּוּרִין דִּבְנֵי נָשָׁא עִילָּאִין, גּוּבְרִין דְּנָפְקוּ מֵאָדָם קַדְמָאָה, בְּמֵאָה וּתְלָתִין שְׁנִין, דְּקָא הֲוָה מְשַׁמֵּשׁ בְּרוּחֵי נוּקְבֵי. וְאִינּוּן עֲצִיבִין תְּדִיר, וְלֵית בְּהוּ חֶדְוָה, וְאִלֵּין מְשָׁטְטֵי וְנָפְקֵי

לְעָלְמָא דָא, וּמִתְהַפְּכִין לְסִטְרָא בִּישָׁא, וּמְהַדְּרָן תַּמָּן, וְצַלָּאן צְלוֹתָא, וּמִתְיַישְׁבָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ תַּמָּן. וְזַרְעִין זַרְעִין וְדָרְכִין וְאָכְלִין. וְחִטִּין לֵית תַּמָּן, וְלָא חַד מִשְׁבַּע זִינֵי תְּבוּאָה. בְּהַאי אֲתַר, אִתְיְלִדוּ קַיִן וְהֶבֶל.

כֵּיוָן דְּחָטָא קַיִן, אָחֵית לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְהַהוּא אֲתַר דְּאִיקָּרֵי אֶרֶץ, דִּכְתִיב (שם ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵהַהוּא אֲתַר דְּאִקָּרֵי אֲדָמָה. וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ, בְּגִין דְּתַמָּן אִתְדַּחְיָיא וְאִתְתָּרַךְ, וְהָיָה כָּל מוֹצְאִי יַהַרְגֵנִי, הַהוּא לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת.

וַהֲוָה דָּחֵיל וְהִרְהֵר בִּתְשׁוּבָה, וְסָלֵיק לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַרְקָא, וַהֲוָה תַּמָּן, וְאוֹלִיד בְּנִין. וּבְאַרְקָא אִית נְהִירוּ דְּנָהֵיר מִגּוֹ שִׁמְשָׁא. וְזַרְעִין זַרְעִין, וְנָטְעִין אִילָנִין, וְלֵית תַּמָּן חִטִּין, וְלָא מֵאִינּוּן שֶׁבַע זִינֵי תְּבוּאָה.

כָּל אִינּוּן דְּתַמָּן, אִינּוּן מִתּוֹלְדוֹת קַיִן, וְאִינּוּן בִּתְרִין רֵישִׁין, מִנְּהוֹן גֶּבְרִין עִילָּאִין, וּמִנְּהוֹן זְעִירִין. לֵית לְהוֹ דַּעְתָּא שְׁלִים כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא דְּהָכָא. זַכְאִין אִינּוּן לְזִמְנִין. וּלְזִמְנִין אֲהַדְּרָן לְסִטְרָא בִּישָׁא, וּמוֹלִידִין וּמַיְיתִין כִּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא.

אָדָם הֲוָה בַּאֲדָמָה, עַד דְּאוֹלִיד שֵׁת, וּמִתַּמָּן סָלֵיק לְעֵילָּא, אַרְבַּע דַּרְגִּין מִקַּיִן. וְסָלֵיק לְהַאי אֲתַר דְּאִקָּרֵי תֵּבֵל, כְּיָוָן דְּסָלֵיק סָלֵיק לַאֲתַר בֵּי מַקְדְּשָׁא. וְתֵבֵל דָּא עִילָּאָה עַל כָּלְהוֹ דַּרְגִּין, דְּאִקָּרֵי בְּאִינּוּן שְׁמָהָן דְּהֲוָה דִּיוּרֵיהּ בְּהוּ. אֶרֶץ אֲדָמָה הָכֵי אִקָּרֵי.

דָּלֵיג אָדָם תְּלַת דּוּכְתֵּי, גֵּי"א נְשָׁ"ה צָ"ה. גֵּיא אִיהוּ אֲתַר, בְּדוּכְתָּא סַגֵּי כְּהַאי פּוּתְיָא וְאוֹרְכָא דְּגֵיהִנֹּם. בְּגֵי"א וּנְשָׁ"ה וְצָ"ה, אִתְבַּדְּרוּ אִינּוּן דִּבְנוֹ מַגְדְּלָא, וְאוֹלִידוּ תַּמָּן. עַל דְּאַרְגִּיזוּ לְמַלְכָּא עִילָּאָה קַדִּישָׁא, בְּגִין דָּא קָרֵיב לְנוּרָא דְּדָלֵיק. תַּמָּן אִית בְּנֵי נָשָׁא בְּכָל יַקִּירוּ, בְּעוֹתְרָא וְעַפְרוֹת זָהָב, וְאַבְנִין יְקִירִין, מָאן דְּעָאל תַּמָּן וְהוּא מֵהָכָא מִתֵּבֵל, בַּחֲמִידוּ דְּהַהוּא עוֹתְרָא יָהֲבִין לֵיהּ, וְנַחֲית לְזִמְנִין לְדוּכְתָּא דְּאִקָּרֵי נְשִׁיָּה, בְּגִין דְּיִתְנַשֵּׁי מִתַּמָּן, וְנָחֲית לְהַאי גֵּיא, דְּלָא יָדַע אֲתַר דְּהוּא מִתַּמָּן.

גֵּי"א, דָּא הוּא בְּאֶמְצָעוּת דְּעֵילָּא וְתַתָּא, דָּא אִקָּרֵי גֵּי בֶּן הִנֹּם, וּרְצוּעָה חָדָא נָפְקָא מִתַּמָּן לְעֵילָּא לְהַאי תֵּבֵל, וְאִקָּרֵי אוּף הָכֵי גֵּי בֶּן הִנֹּם. וְתַמָּן פְּתְחָא דְּגֵיהִנֹּם. וְאִינּוּן בְּנֵי אֲנָשָׁא דְּתַמָּן, בְּגִין דָּא כָּלְהוֹ יְדְעֵי בַּחֲרָשִׁין וְחָכְמָאן. וְתַמָּן זַרְעֵי וְנָטְעֵי אִילָנִין. וְלֵית תַּמָּן חִטִּין, וְלָא חַד מִשְׁבְּעָה מִינִין.

בִּנְשָׁ"ה אִית בְּנֵי נָשָׁא קְטוּעִין זְעִירִין, וְלֵית לְהוֹן חוֹטְמִין, בַּר תְּרֵין נוּקְבִין, דְּנָפְקָא בְּהוּ רוּחָא. וְכָל מַה דְּעָבְדֵי, מַיָּד מִשְׁתַּכְּחֵי. וְעַל דָּא אִיקָּרֵי נְשִׁיָּה. וְזַרְעֵי וְנָטְעֵי אִילָנִין, וְלֵית תַּמָּן חִטִּים, וְלֹא מִשֶּׁבַע זִינֵי.

צָ"ה, הוּא אֲתַר כִּשְׁמֵיהּ, בְּיַבָּשׁוּתָא בְּכֹלָּא. תַּמָּן בְּנֵי נָשָׁא שַׁפִּירָן בְּחֵיזוּ. וּמִגּוֹ דְּהַהוּא צָ"ה, כַּד יָדְעֵי אֲתַר דְּמְקוֹרָא דְּמַיִין נָבְעִין, עָאלִין תַּמָּן. וּלְזִמְנִין דְּסָלְקִין מִגּוֹ מַיִין, לְהַאי תֵּבֵל.

וְאִינּוּן בְּנֵי מְהֵימְנוּתָא יַתִּיר מִבְּנֵי נְשָׁא אֲחָרְנִין, וּבֵינַיְיהוּ דִּיּוּרִין טָבָן, וְעוֹתָרָא סַגִּי. וְזֶרַע זְעֵיר, מִגּוֹ יַבְשׁוּתָא דְּהָתָם, וְנָטְעֵי אִילָנִין וְלָא מַצְלִיחִין. וְתֵיאוּבְתָּא דִּלְהוֹן לְבָנֵי נְשָׁא דְּהָכָא.

וּמִכָּלְהוֹ לֵית דְּאָכְלֵי נַהֲמָא, בַּר אִלֵּין דְּהָכָא בְּתֵבֵל. דְּהָא לְעֵילָּא מִכָּל אִלֵּין תֵּבֵל, דִּכְתִיב וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. כְּגַוְונָא דְּכָל אִלֵּין אַרְעָאן, אִית בְּהַאי תֵּבֵל. וְכָל אִלֵּין שְׁמָהָן אִית בְּהוֹן אוּף הָכֵי, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה. אִית הָכָא אוּף הָכֵי כְּגַוְונָא דְּהַהוּא דּוּכְתָּא דִּלְתַתָּא, וְכָל אִלֵּין בְּדִיּוּרִין דִּבְנֵי נְשָׁא, מְשַׁנְיָין אִלֵּין מֵאִלֵּין, דִּכְתִיב (תהלים קד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה'. עַד כָּאן.

תְּנַן, בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי נָתָן אוֹמְרִים, בְּמַאֲמָר אֶחָד נִבְרָא, וְאֵיזֶהוּ. דִּכְתִיב (תהילים ל"ג:ו') בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר, דִּכְתִיב כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי הוּא צִוָּה וַיַּעֲמֹד, אֲמִירָה אַחַת בִּלְבָד.

ר' אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא זֶה וְלֹא זֶה, אֶלָּא בְּאוֹת אַחַת נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּלֹא אֲמִירָה. דְּתַנְיָא, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אוֹת אַחַת נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִשְּׁמוֹ, וּבְאוֹתוֹ הָאוֹת נִבְרָא. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַאי דִּכְתִיב, (שמות ט"ו:י"א) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה', שֶׁיּוֹכַל לִבְרֹא אֶת הָעוֹלָם. אֶלָּא מַשְׁמַע בְּה"א נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּאוֹת אַחַת מַמָּשׁ, וּבְמַאי נוֹקִים (תהילים ל"ג:ו') כִּי הוּא אָמַר וַיֶּהִי וגו'. ד (שם לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ. אֶלָּא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְאַחֲזָאָה לְעָלְמָא דְּהָא אִתְבְּרֵי הֲוָה, וְלָא הֲוָה מִתְגַּלְיָא, וְאִצְטְרִיךְ כָּל חַד וְחַד לְאִתְגַּלָּאָה, לַאֲפָקָא כָּל חַד וְחַד עוֹבָדוֹי וְחֵילוֹ דְּאִיתְחֲזֵי לֵיהּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, וְכָל תּוֹלְדוֹתֵיהֶם, בְּרֵגַע אֶחָד נִבְרְאוּ, בְּשָׁעָה אַחַת נִבְרְאוּ, וּבְיוֹם אֶחָד נִבְרְאוּ, דִּכְתִיב (בראשית ב':ד') אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת י"י אֱלֹהִים, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מַמָּשׁ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מַמָּשׁ, וְאוֹתוֹ רֶגַע מַמָּשׁ.

וְתַנְיָא, אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, קֹדֶם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיָה הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהָיָה בְּדַעְתּוֹ לִבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם, וּבָרָא קֹדֶם אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ח':י"ב) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה. וְאַחַר כָּךְ בָּרָא עוֹלָמוֹת אֲחֵרִים, לְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל נָגְדּוֹ כְּאַיִן.

וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַבִּי חִיָּיא, לָמָּה אֶלֶף רֹאשׁוֹנָה בָּאוֹתִיּוֹת. מִפְּנֵי שֶׁבַּתְּחִלָּה בָּרָא אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שֶׁקָּדְמוּ לְשְׁאָר עוֹלָמוֹת, וְאַחֲרָיו בֵּי"ת, שֶׁהוּא בִּנְיַן שָׁמַיִם וָאָרֶץ. רַב הוּנָא אָמַר, בַּתְּחִלָּה כִּסֵּא הַכָּבוֹד. שֶׁכָּתוּב בּוֹ, אֶלֶף אֲלָפִין יְשַׁמְּשׁוּנֵּהּ, וְאַחֲרָיו שְׁאָר הַמַּלְאָכִים, וְהָאָרֶץ, שֶׁהֵם בֵּית הָעוֹלָם. וְאַחֲרָיו גִּימְנָא לָן, גַּן עֵדֶן, שֶׁהוּא גְּמוּל הַצַּדִּיקִים. וְאַחֲרָיו דָּל"ת, שֶׁהוּא הָאָדָם שֶׁנִּרְכַּב בְּד' רוּחוֹת.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי זְרִיקָא, קַלְטִיפִין דִּירוֹקִין, הֲוָה מַסְחַר עַל תְּהוֹמָא, וּתְהוֹמָא הֲוָה סָלֵיק וְנָחֵית, וְאַת אֶחָד הֲוָה פָּשִׁיט בִּתְלַת זִיוְויָתֵיהּ עַל תְּהוֹמָא, וּתְהוֹמָא שָׁכִיךְ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לָאו מֵהָכָא מַשְׁמַע, אֶלָּא מֵהָכָא, דִּכְתִיב (תהילים ע"ז:י"ז) רָאוּךָ מַיִם אֱלֹהִים רָאוּךָ מַיִם יָחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ תְהוֹמוֹת.

וְהַיְינוּ דִּתְנַן, אֶלֶף עָלְמִין הֲווֹ עַד דְּלָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא, וְזִיו יְקָרֵיהּ הֲוָה מִתְפַּשֵּׁט וּבָרָא עָלְמִין, וְסָתִיר לוֹן, עַד דְּסָלֵיק בִּרְעוּתָא קַמֵּיהּ לְמִבְרֵי הַאי עָלְמָא, וְהַהוּא שַׁעֲתָא אִתְפַּשְׁטוּ תְּרֵין אַתְוָון מִשְׁמֵיהּ, וְקַיְימִין לוֹן, וּתְרֵין אָחֳרָן אִתְגְּלִיפוּ לְעֵילָא וְתַתָּא, חַד גּוֹ חַד. גְּלִיף חַד, וְאִתְחֲזַר תְּלַת. וְגְלִיף חַד אָחֳרָא, וְאִתְחֲזַר תְּרֵין. עַד דְּסָלְקוּ עֲשָׂרָה. אִתְפְּלִיגוּ אינוּן עֲשָׂרָה, וְאִתְחֲזָרוּ לִתְלָתִין וּתְרֵין. וְאִינוּן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילֵי דְּחָכְמְתָא. אִלֵּין אִתְפְּלִיגוּ בְּגִילּוּפַיְיהוּ לַעֲשָׂרָה, וְאִתְחֲזָרוּ לְמ"ב. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, מָאן דְּיַשְׁגַּח יַשְׁגַּח בְּבִיעָתוּתָא דִּלְבָּא, יַסְתִּים, וְלֵית דְּפָתְחִין לֵיהּ. וְעַל הַאי כְּתִיב (ישעיהו מ"ב:ח'-ט') אֲנִי י"י הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. וּכְתִיב (שמות כ':ד') לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַתְּהוֹם הָיָה נִשְׁקָע בְּאַרְבַּע אֲבָנִים, וְהוּטְבְּעוּ לְמַטָּה עַל אֶבֶן אַחַת, שֶׁהוּא הָעַמּוּד, וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב ל"ח:ו') עַל מָה אֲדָנֶיהָ הָטְבָּעוּ אוֹ מִי יָרָה אֶבֶן פִּנָּתָהּ. אָמַר רִבִּי זֵירָא, זוֹ הִיא אֶבֶן שֶׁמִּמֶּנָּהּ הוּשְׁתְּתָה הָעוֹלָם, וְעָלֶיהָ הָעוֹלָם עוֹמֵד, וְהוּא קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, וְהִיא טִיבּוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִמֶּנָּהּ יָצְאוּ אֲבָנִים הַמְשׁוּקָעוֹת בַּתְּהוֹם, וּמֵהֶם יוֹצְאִים מַיִם.

אָמַר רִבִּי אַחָא בַּר יַעֲקֹב, בִּשְׁלֹשָׁה אוֹתִיּוֹת נִשְׁקַע הַתְּהוֹם, וְנֶחְלַק בִּשְׁלֹשָׁה חֲלָקִים, וְהֵם עַמּוּדֵי הָאָרֶץ. וְאֶחָד לִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, מִתְרוֹפְפִים מִמְּקוֹמָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן.

תָּאנֵי ר' שִׁמְעוֹן, עַל שִׁבְעָה עַמּוּדִים הָאָרֶץ עוֹמֶדֶת, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ט':א') חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה, וְהֵם תְּלוּיִים עַל הַמַּיִם, וּכְנֶגְדָּם אָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הֲשָׁלוֹם שִׁבְעָה קוֹלוֹת, דִּכְתִיב (תהילים כ"ט:ג') קוֹל יְיָ' עַל הַמָּיִם.

הַכֹּל תָּלוּי עַל שִׁבְעָה: עַמּוּדֵי שָׁמַיִם הֵם ז', וְהָרְקִיעִים ז'. וְהַכּוֹכָבִים שִׁבְעָה מַעֲלוֹת. ז' גּוֹיִם לְמַעְלָה. שִׁבְעָה גּוֹיִם לְמַטָּה. שִׁבְעָה אֲרָצוֹת. שִׁבְעָה יַמִּים. שִׁבְעָה נְהָרוֹת. יְמֵי בְרֵאשִׁית שִׁבְעָה. וְהַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה', יוֹם שֶׁכּוּלּוֹ שַׁבָּת.

תְּנַן הָתָם, ר' יְהוּדָה בַּר אִלְעָאי אוֹמֵר, שִׁבְעָה גְּלוּסְמוֹי פְּרִיסָן, אִתְגְּלִיפוּ בְּתְלָתִין וּתְרֵין אַלְפִין פְּלִינָאן, וַהֲוָה פָּרִיס בְּהוּ חַד שִׁיעוּרָא דְּעָלְמָא, עַד דִּמְתַח לֵיהּ לְאַרְבַּע זִיוְוִין, וְאַסְמַךְ עַל

סַמְכֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו מ״ד:כ״ד) אָנֹכִי ה' כּוֹ' נֹטֶה שָׁמַיִם לְבַדִּי רֹקַע הָאָרֶץ (מי אתי) [מֵאִתִּי].

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מַאי דִכְתִיב, (שם מח) קֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו. אֶלָּא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כְּשֶׁעָלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ לִבְרוֹא הָעוֹלָמוֹת, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִבְרְאוּ עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְכָל מַה שֶּׁבָּהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר קֹרֵא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעַמְדוּ יַחְדָּו, אַל תִּקְרֵי אֲלֵיהֶם, אֶלָּא אֱלֹהִים, מְלַמֵּד שֶׁבָּהֶ"א בְּרָאָם. וְהַיְינוּ דִכְתִיב (שמות ט״ו:י״א) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ'. כְּמוֹ אַסְקוּפָּה דְּמַלְיֵיא מִכָּל צָרְכֵי בֵיתָא. וּכְדֵין יָדְעִין דְּתַמָּן כֹּלָּא, מַה דְּאִצְטְרִיךְ לוֹן.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּגִ' דְּבָרִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, בְּסֹפֵר וְסֵפֶר וְסִפּוּר. כְּנֶגֶדָם, בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת. בְּחָכְמָה, דִכְתִיב (משלי ג׳:כ׳) ה' בְּחָכְמָה וְגוֹ'. בְּדַעַת, דִכְתִיב (שם) בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. רַבִּי נְחוּנְיָא אָמַר, בְּחָכְמָה בְּלִבַּד נִבְרְאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, וְרֵאשִׁית הִיא הַחָכְמָה. וְאִתְיָא כְּמַאן דְּאָמַר בָּה"א בְּרָאָם, וּשְׁלָשְׁתָּן נִכְלָלִים בּוֹ.

מַתְנִיתִין, פִּתְחֵי אִתְפַּתָּחוּ. תַּרְעֵי הֲווֹ נְטִירִין, דְּעַיֵּיל לָא נָפֵיק, וּדְנָפֵיק לָא עַיֵּיל, קַמֵּי פִּתְחָא הֲווֹ שִׁגְרָאן, סָלְקִין בְּגַוֵּיהּ רַבְרְבִין תַּקִּיפִין, סָמֶךְ חַד קָאִים בְּגַוֵּיהּ, הַהוּא סָמֶךְ הֲוָה נָעִיץ, וּתְלַת גְּוֹונִין הֲווֹ בֵּיהּ. גַּוְון חָשׁוּךְ, גַּוְון חִוָּורָא, גַּוְון יְרוֹקָא, בֵּיהּ סָלְקִין, בֵּיהּ נַחֲתִין, כֹּלָּא תְּאִבִין לְמֵיעַל בְּגַוֵּיהּ, וְלֵית רְשׁוּתָא לְכוֹלָּא.

הוּא קַדְמָא לְבְרִייָתָא דְעָלְמָא. עֲלֵיהּ קָאִים חַד שָׁלְטָן, דְּאִתְנְיִז בְּאֶלֶף עָלְמִין. מִנֵּיהּ אִתְבַּקְעוּ כָּל גִּילּוּפֵי עָלְמָא. זַכָּאָה הוּא דְּיִשְׁרֵי בְּגַוֵּיהּ.

בַּתְרֵיהּ אִשְׁתְּכָחוּ תְּרֵין אַחִין אֲחִידָאן דָּא בְּדָא. חָדָא קַבֵּיל אוּשְׁפִּיזִין, וְהוּא חֵיזוּ דְחַיִּין, מַאן דְּאָכֵיל בְּפִתּוֹרֵיהּ, קָאִים תְּדִירָא. וְחַד הוּא קַבֵּיל אוּשְׁפִּיזִין וְלָא קַבֵּיל, הוּא חֵיזוּ דְחַיִּין, חֵיזוּ דְמוֹתָא, מַאן דְּאָכֵיל בְּפִתּוֹרֵיהּ, נָפֵיל וּמֵית, לֵית לֵיהּ שֵׁיזְבָא, לֵית דְּאָחִיד בִּידֵיהּ. בַּתְרֵיהּ אִשְׁתְּכָחוּ רְחִימִין, תְּאֵבִין לְמֶחֱמֵי, תְּאֵבִין לְמִקְרַב לוֹן, כֹּלָּא מְשַׁבְּחָן לוֹן.

חַה עֲוִיר הֲוָה אָזֵיל קָרֵיב לְגַבּוֹן, לְאִבָּעָא חוּלָקֵיהוֹן. קָרֵיב לְהַהוּא חֵיזוּ דְחַיִּין וְחֵיזוּ דְמוֹתָא, אַתְקֵיף בֵּיהּ, אָחִיד בְּגוּפֵיהּ, חַבְרָא דִילֵיהּ הֲוָה קָרֵי, (משלי כ״ג:ב׳) וְשַׂמְתָּ שַׂכִּין בְּלֹעֶךָ אִם בַּעַל נֶפֶשׁ אָתָּה. לָא אָצֵית, וְלָא אַרְכִין אוּדָנֵיהּ, עַד דְּנָפֵיל וּמֵית.

בָּתַר אִלֵּין, נָפַק חַד מִתְקָא, וְאִתְפְּלִיג לְאַרְבַּע. וּמִכָּל חַד חָכְמָתָא נָפֵיק, מֵהַהוּא רַבָּא וְיַקִּירָא שֶׁבָּעָאן. וְכָל אִינּוּן רַחֲמִין וּתְאֵבִין לְמֶחֱמֵי, וְאִינּוּן תְּרֵין אַחִין דַּאֲחִידָן דָּא בְּדָא.

בַּתְרוֹהִי תְּרֵין רַבָּיָין עוּלְמִין יָנוֹקִין, וְשִׁינָּא דְסַיְיפָא דְּמִלַּהֲטָא, אֶשָּׁא בִּידֵיהוֹן. נָטְרִין אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין, דְּלָא יֵיעוֹל חַד, וְלֹא יִפּוֹק חַד, בַּר הַהוּא דְּלָא אָכֵיל וְלָא שָׁתֵי, שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם, דְּאִתְבְּרִיאוּ קַמֵּי עָלְמָא דֵּין. מִכָּאן וּלְהַלְאָה, אִשְׁתַּכְלֹלוּ כָּל סִטְרוֹי דְעָלְמָא.

שׁוּרְיָא אֲחֶרָא, סְטָרוֹי דִשְׁמָאלָא. סְטַר דְּנָפְלִין שְׁרִידִין. אֲתַר דְּנוּרָא הֲוָה דְּלֵיק יְמָמִין וְלֵילְיָין, לְמַרְמָא קַמָּה לְרֻמֵי רוּחָא, דְּאָזְלִין לִשְׁמָאלָא. בֵּיהּ אִתְטַרְדוּן, עַד עִדָּן עִדָּנִין. אִלֵּין אִינוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, אַקְדִּימוּ לְבְרֵייְתָא דְעָלְמָא. וּלְבָתַר זְוָיְיתְהוֹן דְּאַרְעָא.

פִּיסְקָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אָמַר רַב, כְּתִיב (משלי ג׳:י״ט-כ׳) ה׳ בְּחָכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. בִּשְׁלֹשָׁה דְּבָרִים הַלָּלוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל שְׁנַיִם מֵהֶן הוּא עוֹמֵד, עַל הַתְּבוּנָה וְעַל הַדַּעַת. וְהָא תְּנִינָן תְּלַת. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַחָכְמָה נְטָלָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַעְלָה, וְהוּא שְׁמוֹ, לְהוֹדִיעַ לַעֲבָדָיו הַצַּדִּיקִים. וְהַשְּׁנַיִם עָמְדוּ בָּעוֹלָם, וְהֵם קְ׳ וּמוֹ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, כְּלָהוֹ תְּלָתָא, אִתְרְמִיזוּ בְּחֵיזוּ זְעִירָא. וְאִינוּן תְּלַת תְּנוּעוֹת פּוּמָא: עֶלְיוֹן, אֶמְצָעִי, וְהַתַּחְתּוֹן, בְּנְהוּגֵי דְּפוּמָא אִתְּנַהֲיג בְּהוּ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, וְהֵם חָכְמָה וּתְבוּנָה וְדַעַת.

מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי תְּרִין אִתְּנַהֲיג בְּהוּ עָלְמָא, וְהֵם תְּבוּנָה וְדַעַת. דִּתְנִינָן, אִלֵּין מִנְהָגֵי עָלְמָא הַשְּׁמַיִם שֶׁנִּבְרְאוּ בִּתְבוּנָה. וְהַתְּהוֹם בְּדַעַת. וְהַחָכְמָה הוּא שְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם, וְהוּא נִקְרָא חָכְמָה. וְתָנִינָן, הוּא וְהַחָכְמָה הַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

דְּאָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מַאי דִכְתִיב, (ישעיהו מ״ב:ח׳) אֲנִי ה׳ הוּא שְׁמִי. מְלַמֵּד שֶׁהוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד הוּא. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, הַכֹּל נָתַן, אֲבָל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל לֹא נָתַן, וְלָא אוֹזִיף לְאָחֳרָן, דִּכְתִיב אֲנִי ה׳. לְבַדִּי. מְלַמֵּד דְּשֵׁם זֶה לֹא נָתַן לְשׁוּם נִבְרָא.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חָשַׁשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ, תֵּדַע לְךָ בִּזְמַן שֶׁבִּיה"מ הָיָה קַיָּים, כָּל הַמַּקְרִיב קָרְבָּן, וְזוֹבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חַיָּיב מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב) זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה׳ לְבַדּוֹ. מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְיוּחָד בִּלְבָד.

וְעַל כֵּן כְּדַי שֶׁלֹּא יִטְעֶה אָדָם, צִוָּה בַּקָּרְבָּנוֹת וְאָמַר, (ויקרא א׳:ב׳) אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַה׳. (שם כב) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח תּוֹדָה לַה׳. (שם יט) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַה׳. (שם ב) וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַה׳. הַכֹּל לַה׳, וְלֹא נֶאֱמַר לֵאלֹהִים.

מַאי טַעְמָא. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, שֵׁם זֶה הוּא מְשׁוּתָּף, שֶׁהַמַּלְאָכִים נִקְרָאוּ אֱלֹהִים. בְּנֵי אָדָם נִקְרָאוּ אֱלֹהִים, הַדַּיָּינִים נִקְרָאוּ אֱלֹהִים, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים לְמִי מֵהֶם זוֹבֵחַ, לְכָךְ צָרִיךְ לְהַזְכִּיר הַשֵּׁם הַמְיוּחָד לְבַדּוֹ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, תָּא חֲזֵי, מַאן דְּמְקַלֵּל אֶת הַשֵּׁם, דִּכְתִיב (ויקרא כ״ד:ט״ו) אִישׁ אִישׁ כִּי יְקַלֵּל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חֶטְאוֹ, דְּהָא אִם קִלֵּל שֵׁם זֶה סְתָם, אֵינוֹ חַיָּב מִיתָה, וְאֵין מְנַדִּין אוֹתוֹ, דְּיָכוֹל לְטָעוֹן לְחַד מִן דַּיָּינָא, אוֹ לְגָדוֹל הַדּוֹר קָאָמַר.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, מֵיתָה אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ, אֲבָל נִידּוּי מְחַיְּבִין אוֹתוֹ, מִשּׁוּם לָאו דְּאוֹרַיְיתָא, דִּכְתִיב (שמות כ״ב:כ״ז) אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל סָתָם. אֲבָל אִם קִלֵּל שֵׁם הַמְיוּחָד, חַיָּיב מִיתָה, דִּכְתִיב (ויקרא כ״ד:ט״ז) וְנֹקֵב שֵׁם ה' מוֹת יוּמָת, מְלַמֵּד שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב עַד שֶׁיַּזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְיוּחָד.

הַהוּא גַּבְרָא דְּאַקְדִּישׁ בְּרֵיהּ, וַאֲמַר, הַאי בְּרָא דְּאִתְיְלִיד, יְהֵא מְקוּדָּשׁ לֵאלֹהִים, שָׁמַע ר' חִיָּיא וְשַׁמְתֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, וּמַה עַל דְּאַקְדִּישַׁת בְּרִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֶהֱוֵי הַהוּא גַּבְרָא בְּשַׁמְתָּא. אָמַר לֵיהּ לָאו עַל כָּךְ עֲבָדִית, אֶלָּא עַל דְּאַקְדִּישְׁתֵּיהּ לַשֵּׁם הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (שמות כ״ב:י״ט) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם. אָמַר וְהַיְינוּ דְּהָוָה לִי לְמֵימַר. אָמַר לֵיהּ, הַאי בְּרָא דְּאִתְיְלִיד לִי לֵיהֱוֵי מְקוּדָּשׁ לַהּ', וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וּמְנָא לָן. מֵחַנָּה, דִּכְתִיב (שמואל א א׳:י״א) וּנְתַתִּיו לַהּ', וְלֹא אָמְרָה לֵאלֹהִים.

אָמַר רִבִּי שָׁלוֹם, וְהָא אוֹקִימְנָא דִּבְשֵׁם אֱלֹהִים נִבְרָא הָעוֹלָם, אִי הָכִי יָכִיל לְמִטְעַן הַאי גַּבְרָא כְּהַאי גַּוְונָא, דְּמַלְאָכִים הֲווֹ, אוֹ גְּדוֹלֵי הַדּוֹר הֲווֹ, אוֹ דַּיָּינֵי הֲווֹ. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, הָא עָלְמָא אִתְבְּרֵי עַד דְּלָא יֵיתוֹן בְּנֵי נָשָׁא, וְעַד דְּלָא יֵיתוֹן דַּיָּינֵי דָּרָא, וְרַבְרְבֵי דָּרָא, וְלָא אִית לְמִשְׁגָּא. כְּמָא דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר חֲבִיבָא יַקִּירָא, דִּכְתִיב (שמות ט״ו:י״א) מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם ה', שֶׁיּוּכַל לִבְרוֹא אֶת הָעוֹלָם, מַשְׁמַע דְּאֵלִים אֵינוֹ יָכוֹל לִבְרוֹא הָעוֹלָם, עַד שֶׁנָּטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ, וְהִיא אוֹת ה"א, וּבוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. וְנַעֲשָׂה מִן אֵלִים אֱלֹהִים, וְנִבְנָה שְׁמוֹ אֱלֹהִים. וְעַל הַאי תְּנַן, בְּה"א בְּרָאָם.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָא חֲזִינָן דְּלֵית כְּתָרָא וּמַלְכוּתָא אֶלָּא בִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא. דְּלָא אוֹזְפֵיהּ לְאָחֳרָא, וְהוּא הַשֵּׁם יו"ד ה"א וא"ו ה"א. דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בּוֹ נִכְלְלִים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְכָל צְבָאָם, כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְכֻלָּם לְנֶגְדּוֹ כְּאַיִן וּכְלָא חֲשִׁיבִין, וְהוּא הָיָה, וְהוּא הֹוֶה, וְהוּא יִהְיֶה. בְּרִיךְ הוּא, בְּרִיךְ שְׁמֵיהּ. לְעֵלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין אָמֵן.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יִתְבָּרַךְ וְיִתְעַלֶּה שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מה"מ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן, וְהוּא אַחֲרוֹן, וּמִבַּלְעָדָיו אֵין אֱלֹהִים. וּבָרָא אֶת הָעוֹלָם בְּסוֹד שְׁלֹשָׁה עִנְיָינִים גְּדוֹלִים וְטוֹבִים, וְהֵם דַּעַת חָכְמָה וּבִינָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג׳:י״ט-כ׳) ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ.

וְלָמָּה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָאָרֶץ, שֶׁהוּא עוֹלָם הַשָּׁפֵל, בְּסוֹד הַחָכְמָה. וְהַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא עוֹלָם גָּדוֹל מִמֶּנּוּ, בִּתְבוּנָה, שֶׁהוּא דָּבָר קָטָן מִן הַחָכְמָה. וּכְבָר שָׁנִינוּ, אֵימָתַי נִקְרָא אָדָם חָכָם בְּחָכְמָה, כְּשֶׁשּׁוֹאֵלִים אוֹתוֹ בְּכָל דָּבָר, וְעוֹנֶה וּמֵשִׁיב כְּעִנְיָן, וְיָדוֹ בַּכֹּל, אָז נִקְרָא חָכָם בְּחָכְמָה, שֶׁהוּא גָּדוֹל עַל הַתְּבוּנָה וְעַל הַדַּעַת, עַל כֵּן הָיָה לוֹ יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת הַשָּׁמַיִם בְּחָכְמָה, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא שְׁפֵלָה מֵהֶם בִּתְבוּנָה.

תֵּהַע כִּי הַחָכְמָה גְּדוֹלָה מִכּוּלָּם, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָדָם חָכָם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָכָם בְּכָל הַחָכְמוֹת. וְהַתְּבוּנָה קְטַנָּה מִן הַחָכְמָה, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָדָם מֵבִין, כְּלוֹמַר, מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, הוּא מַעֲצְמוֹ וּמִלִּבּוֹ, מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר אַחֵר. כְּלוֹמַר, בְּרֵאשׁוֹתוֹ יְסוֹד, בּוֹנֶה בִּנְיָן עָלָיו. וְכֵן הוּא הַמֵּבִין, בְּרֵאשׁוֹתוֹ דָּבָר אֶחָד אוֹ קְצָתוֹ, מַשְׂכִּילִים הָעִנְיָן עָלָיו.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, בָּרָא הַשָּׁמַיִם בְּסוֹד הַתְּבוּנָה, שֶׁהוּא עִנְיַן תְּבוּנָה מִתּוֹךְ הַיְסוֹד. וּבָרֵאשִׁית כָּל הַנִּבְרָאִים, בָּרָא צוּרַת הַמַּלְאָכִים הַקְּדוֹשִׁים, שֶׁהֵם תְּחִלַּת כָּל הַנִּבְרָאִים הַנֶּאֱצָלִים מִזִּיו אוֹר הֲדָרוֹ.

וַעֲשָׂרָה שֵׁמוֹת נִקְרְאוּ בְּסוֹדָם, וּבְתוֹךְ שְׁמוֹתָם נִקְרָא אֱלֹהִים. וְעַל כֵּן בָּא לְהוֹרוֹת בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, כְּלוֹמַר בָּרָא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ צוּרַת הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים אֱלֹהִים, וְהֵם הַיְסוֹד מִכָּל הַנִּבְרָאִים הָאֲחֵרִים, וּמִתּוֹךְ זֶה הַיְסוֹד, נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם לְאַחַר כֵּן בְּסוֹד הַתְּבוּנָה, כַּאֲשֶׁר הַתְּבוּנָה הוּא דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר כָּךְ נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, שֶׁהֵם מִסּוֹד אוֹר צוּרַת הַמַּלְאָכִים. כְּלוֹמַר הֵם בִּנְיָן מִתּוֹךְ הַיְסוֹד, וְעַל כֵּן כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה.

אֲבָל הָאָרֶץ נִהְיָה מִתּוֹךְ יְסוֹד אַחֵר, אֶלָּא שֶׁהִיא תְּלוּיָה עַל הַמַּיִם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָסַד לָהּ יְסוֹד עָשׁוּי בְּחָכְמָה, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ, כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה, דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חָשַׁשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהוּא יהו"ה, כִּי זֶהוּ שְׁמוֹ מַמָּשׁ. אֲבָל שֵׁם אֱלֹהִים, מְשֻׁתָּף הוּא עַל יֶתֶר הַנִּבְרָאִים. הַמַּלְאָכִים נִקְרָאִים אֱלֹהִים. בְּנֵי אָדָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים. הַדַּיָּינִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים.

וְעַל כֵּן חָשַׁשׁ הַמָּקוֹם עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. תֵּדַע לְךָ, כָּל הַמַּקְרִיב קָרְבָּנוֹ וְזִבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חַיָּיב מִיתָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (שמות כ"ב:י"ט) זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ. בְּשִׁבְיל שֶׁהוּא שֵׁם מְשׁוּתָּף, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים אִם הוּא זוֹבֵחַ לַמַּלְאָכִים, אוֹ לִבְנֵי אָדָם, אוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אָמְרָה הַתּוֹרָה, זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם בִּלְתִּי לַה' לְבַדּוֹ, כְּלוֹמַר, שֶׁצָּרִיךְ שֶׁיְּזַכִּיר שֵׁם יהו"ה לְבַדּוֹ. וּלְפִיכָךְ נֶאֱמַר בַּקָּרְבָּנוֹת, (ויקרא כ"ב:כ"ט) וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח תּוֹדָה לַה', וְכֵן בִּשְׁלָמִים, וְכֵן בְּעוֹלָה, וְלֹא נֶאֱמַר לָאֱלֹהִים אֶלָּא לַה' מַמָּשׁ.

וְשָׁמַיִם, נִבְרְאוּ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנִּשְׁפָּע בֵּאלֹהִים, עָשָׂה אוֹתָם דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, וּבְגִ' דְּבָרִים הַלָּלוּ נַעֲשָׂה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ל"א:ג') וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת. וּשְׁלֹשְׁתָּן הֵם בְּמַתְּנַת עֶלְיוֹן, לְכָל אֲשֶׁר יַחְפּוֹץ יִתְּנֵם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב':ו') כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה.

(בראשית א':א') בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. רַבִּי אַבָּא פְּתַח וַאֲמַר, (בראשית ט"ו:י"ח) בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר. בַּהֲמִשָּׁה עִנְיָנִים נֶאֱמַר הַבְּרִית, הָא' הוּא בְּרִית מִילָה,

שֶׁנֶּאֱמַר (שם יז) וְהָיְתָה בְּרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם לִבְרִית עוֹלָם. הַב' בְּרִית הַקֶּשֶׁת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית. הַג' בְּרִית הַמֶּלַח, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר י״ח:י״ט) בְּרִית מֶלַח עוֹלָם. הַד' בְּרִית הַיְסוּרִין, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כ״ח:ס״ט) אֵלֶּה דִּבְרֵי הַבְּרִית. הה' בְּרִית הַכְּהוּנָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כ״ה:י״ג) וְהָיְתָה לוֹ וּלְזַרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם.

וְקוֹהֶם שֶׁנִּתְּנוּ הַה' בְּרִיתוֹת, לֹא הָיְתָה הַבְּרִית אֶלָּא בְּאֵשׁ. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ט״ו:י״ז) וְהִנֵּה תַּנּוּר עָשָׁן וְלַפִּיד אֵשׁ וְגו'. וּכְתִיב (שם טו) בַּיּוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אַבְרָם בְּרִית לֵאמֹר. וְהָאֵשׁ הָיְתָה בְּרִית בַּתְּחִלָּה. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, הוֹצֵא מִשָּׁם אֵשׁ, וְנִשְׁאָר בְּרִית. כְּלוֹמַר בְּרִי"ת אֵ"שׁ.

ר' יוֹחָנָן אָמַר, בְּרִית כְּרוּתָה כָּרַת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הָעוֹלָם, וְעַל מְנָת שֶׁיַּעֲמוֹד אַבְרָהָם, וְיִתְקַיֵּים הָעוֹלָם בִּזְכוּתוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית ב׳:ד׳) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁכָּרַת עִמּוֹ הַבְּרִית בָּאֵשׁ, עָמַד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, בְּרִית אֵשׁ, בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ כְּדֵי שֶׁיַּעֲמוֹד אוֹתוֹ הַבְּרִית אֵשׁ.

וְהַחָכְמָה אוֹמֶרֶת, לָמָּה הֵבִיא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבּוּל מַיִם לָעוֹלָם, בִּתְחִלַּת דִּינוֹ, וְלֹא דָּבָר אַחֵר. אֶלָּא רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בִּבְרִית אֵשׁ, וְרָאָה שֶׁאִם יָדִין הָעוֹלָם בְּדִין אַחֵר, אֶפְשָׁר שֶׁיּוּכְלוּ הָרְשָׁעִים לַעֲמוֹד בָּעוֹלָם, מִפְּנֵי אוֹתוֹ בְּרִית אֵשׁ, כַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם. אֶלָּא מֶה עָשָׂה, דָּן אֶת הָעוֹלָם בַּמַּיִם, בְּדָבָר הָרָאוּי לְכַבּוֹת אֶת הָאֵשׁ, כְּדֵי לְהַעֲבִיר אֶת הָרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, שֶׁנִּמְשְׁלוּ לְאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל ט״ו:ז׳) מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ בִּתְחִלַּת הָעוֹלָם כְּשֶׁנִּבְרָא.

לָכֵן בַּתְּחִלָּה אָמַר אֶמְחֶה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי בַּמַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו נ״ז:כ׳) וְהָרְשָׁעִים כַּיָּם נִגָּרֵשׁ, לְאַחַר כֵּן נֶאֱמַר, מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַד כָּאן הָיוּ נִמּוֹקִים בַּמַּיִם, מִכָּאן וָאֵילָךְ מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם.

וּכְשֶׁחָטְאוּ אַחַר כֵּן, דָּן אוֹתָם בָּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית י״ט:כ״ד) וַה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גָּפְרִית וְאֵשׁ, וְאֵימָתַי נִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם, כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, וְנִתְמַלֵּא כֻּלּוֹ אֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד׳:י״א) וְהָהָר בֹּעֵר בָּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמָיִם. ר' יִצְחָק אָמַר, וְהַתּוֹרָה נִהְיְתָה בְּרִית בֵּין הַשֵּׁם וְהָעוֹלָם, שֶׁנִּמְשְׁלָה בָּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיהו כ״ג:כ״ט) הֲלוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ, וְזֶהוּ בְּרִית אֵשׁ בְּרֵאשִׁית.

ר' יוֹחָנָן פָּתַח, (משלי כ״ד:ג׳) בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בָּיִת, שִׁלְשָׁה דְּבָרִים צָרִיךְ אָדָם לַעֲשׂוֹת בְּדַרְכֵי הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵן: לִבְנוֹת בַּיִת מוֹשְׁבוֹ, וְלִיטַע כֶּרֶם לְהִתְפַּרְנֵס בּוֹ, וְאַחַר כַּךְ לְקַחַת לוֹ אִשָּׁה, וּלְהוֹלִיד בָּנִים, לְפַרְנְסָם בָּהֶם. וְלֹא כְּדֶרֶךְ הַשּׁוֹטִים, הַלּוֹקְחִים אִשָּׁה בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כָּךְ נוֹטְעִים כֶּרֶם, וְאַחַר כָּךְ בּוֹנִים בַּיִת.

כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי סִימוֹן, כָּל הַלּוֹקֵחַ לוֹ אִשָּׁה, וְאֵין לוֹ בַּתְּחִלָּה בַּמֶּה שֶׁיּוּכַל לְפַרְנְסָהּ, הֲרֵי זֶה חָפְשִׁי מִן הַמִּצְוֹת, כַּמִּתִּים הַנִּקְרָאִים חָפְשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים פ״ח:ו׳) בַּמֵּתִים חָפְשִׁי. וְלָמָּה נִקְרָא חָפְשִׁי. לְפִי שֶׁהוּא חָפְשִׁי מִן הַמִּצְוֹת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְהִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, אֶלָּא בַּעֲבוֹדַת אִשְׁתּוֹ.

ר' יְהוּדָה אוֹמֵר, כְּאִלּוּ לוֹקֵחַ עֲבוֹדָה זָרָה לְעַצְמוֹ. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בַּתְּחִלָּה הָיוּ הַחֲכָמִים וְהַחֲסִידִים לוֹקְחִין אִשָּׁה, וְלֹא הָיָה לָהֶם דֵּי פַּרְנָסָתָם, וּמְמִיתִים עַצְמָם בָּרָעָב וּבַצָּמָא, וּמַנִּיחִים כָּל חַיֵּי הָעה"ז, וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת וּבַעֲבוֹדַת בּוֹרְאָם. אֲבָל בַּזְּמַן הַזֶּה שֶׁהָעוֹלָם טָרוּד אַחַר הַפַּרְנָסָה, צָרִיךְ לְכוֹנֵן בַּיִת בַּתְּחִלָּה, וּלְזַמֵּן מְזוֹנוֹתָיו, וְאַחַר כַּךְ לָקַחַת אִשָּׁה, וְיָכוֹל לַעֲבֹד בּוֹרְאוֹ, וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה. כִּי הָא דְּאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִם אֵין קֶמַח אֵין תּוֹרָה.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, אָז נִקְרָא עֶבֶד ה', מִפְּנֵי שֶׁלִּבּוֹ פָּנוּי מִלְּהִסְתַּכֵּל בַּעֲבֵירָה וּבַנָּשִׁים, וּמִלָּתוּר אַחַר לְבָבוֹ וְעֵינָיו, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (במדבר ט״ו:ל״ט) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וְגו'. לְפִיכָךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל לְכוֹנֵן בַּיִת בָּרֹאשׁ, וְלַעֲשׂוֹת יְשׁוּב בַּבַּיִת.

וּמִמִּי אַתָּה לָמֵד, מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. קֹדֶם בָּנָה בַּיִת וְכוֹנְנוֹ, וְזִימֵּן כָּל הַפַּרְנָסָה וְהַמְּזוֹנוֹת, קֹדֶם שֶׁיָּבֹא אָדָם לָעוֹלָם. הָאֵיךְ. בָּרָא אֶת הָעוֹלָם בָּרֹאשׁ, שֶׁהוּא הַבַּיִת. וְזִימֵּן כָּל הַפַּרְנָסָה הָאֵיךְ. בָּרָא אֶת הַבְּהֵמוֹת, וְאֶת הַחַיּוֹת, וְאֶת הָעוֹפוֹת וְהַדָּגִים הַצְּמָחִים וְהָאֵילָנוֹת, שֶׁהֵם זִימּוּן כָּל הַפַּרְנָסָה. לְאַחַר שֶׁהֵכִין הַבַּיִת וְהַפַּרְנָסָה, הֵבִיא אֶת הָאָדָם, וּבָרָא אוֹתוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְהוֹלִידוּ בָּנִים וְעָשׂוּ יְשׁוּב בַּבַּיִת. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית, בַּיִת רֹאשׁ. כַּאֲשֶׁר תְּבִין בָּאוֹתִיּוֹת, תִּמְצָא בי"ת רֹאשׁ. וְכֵן הַתְּחִילָה הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית, כְּלוֹמַר בֵּית רֵאשִׁית, וְהַכֹּל עִנְיָן אֶחָד.

וְעִם כָּל זֶה צָרִיךְ הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, וְלַעֲשׂוֹת עִתִּים לַתּוֹרָה, וְלִהְיוֹת עָמֵל בִּשְׁנֵי הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ, מִפְּנֵי שֶׁיְּגִיעַת שְׁנֵיהֶם מַשְׁכַּחַת עָוֹן. וְשֶׁמָּא יֹאמַר אָדָם הֲרֵינִי בֶּן אֲבוֹת הָעוֹלָם, מִמִּשְׁפָּחָה גְּדוֹלָה, אֵינִי רָאוּי לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְלֹא לְהִתְבַּזּוֹת. אֱמֹר לוֹ, שׁוֹטֶה, כְּבָר קִדְמָךְ יוֹצְרָךְ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהוּא עָשָׂה מְלָאכָה קוֹדֶם שֶׁבָּאתָ לָעוֹלָם. וּמְנָא לָן. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) מִכֹּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. קָרָא אוֹתָהּ מְלָאכָה. וְכֵן (שם) וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וְכִי הָא דְּאָמַר ר' יוֹחָנָן, בֹּא וּרְאֵה, לָמָּה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם אַחֲרוֹן לְכָל הַנִּבְרָאִים. אֶלָּא לְלַמֶּדְךָ, שֶׁעָשָׂה בְּכָל יוֹם וְיוֹם מְלַאכְתּוֹ, וּבָרָא הָעוֹלָם וְכָל צְבָאָם, וּבְיוֹם הַשִּׁשִּׁי שֶׁהוּא אַחֲרוֹן לִמְלַאכְתּוֹ, בָּרָא בּוֹ אֶת הָאָדָם. אָמַר לֵיהּ לְאָדָם, עַד כָּאן הָיִיתִי אֲנִי

מִשְׁתַּדֵּל בַּמְּלָאכָה, מִכָּאן וְאֵילָךְ אַתָּה תִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, קוֹדֶם שֶׁיִּבֹא אָדָם לָעוֹלָם.

וְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, לָמָּה נִבְרָא אָדָם בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. שֶׁנֶּאֱמַר (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה מוֹשֵׁל עַל הַמְּדִינָה, וְהָיָה בוֹנֶה בִּירָנִיּוֹת וְתִיקוּנִין לָעִיר, וְכָל בְּנֵי הָעִיר מִשְׁתַּעְבְּדִין תַּחְתָּיו. יוֹם א' קָרָא לְכָל בְּנֵי הָעִיר, וּמִינָּה עֲלֵיהֶם שַׂר אֶחָד שֶׁלּוֹ, אָמַר, עַד כָּאן הָיִיתִי טוֹרֵחַ בְּכָל צָרְכֵי הָעִיר, וְלַעֲשׂוֹת מְגָדְלִים וּבִירָנִיּוֹת, מִכָּאן וְאֵילָךְ הֲרֵי זֶה כָּמוֹנִי.

כְּעִנְיָן זֶה נֶאֱמַר בָּאָדָם, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְאָמַר לֵיהּ רְאֵה בָּנִיתִי כָּל הָעִיר וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ, וְכַאֲשֶׁר הָיִיתִי מוֹשֵׁל עָלֶיהָ וּבוֹנֶה אוֹתָהּ כְּכָל חֶפְצִי, כָּךְ אַתָּה תִּבְנֶה וְתַעֲשֶׂה מְלֶאכֶת הָעוֹלָם. מִכָּאן וְאֵילָךְ יִהְיֶה הַכֹּל מָסוּר בְּיָדֶךָ, וְכוּלָּם יִהְיוּ מְשׁוּעְבָּדִים תַּחְתֶּיךָ, וְיִרְאִים מִמְּךָ, כַּאֲשֶׁר הָיוּ יְרֵאִים מִמֶּנִּי, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט) וּמוֹרַאֲכֶם וְחִתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ. וְעַל כֵּן בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, לַעֲשׂוֹת כָּל צָרְכֵי הָעוֹלָם וְתִיקוּנָיו, כַּאֲשֶׁר הוּא עָשָׂה בַּתְּחִלָּה.

בְּרֵאשִׁית, כְּתִיב (משלי ח׳:כ״ב) ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ קֶדֶם מִפְעָלָיו מֵאָז, הַפָּסוּק הַזֶּה חוֹזֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הָיְתָה רֵאשִׁית דַּרְכֵי אֵל, שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרֵאת אַלְפַּיִם שָׁנָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, שִׁבְעָה דְּבָרִים נִבְרְאוּ עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם. וְאֵלּוּ הֵם: הַתּוֹרָה. וְגַן עֵדֶן. וְגֵיהִנֹּם. וְכִסֵּא הַכָּבוֹד. וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וּשְׁמוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ. וְהַתְּשׁוּבָה. וּבַתּוֹרָה בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) ה' קָנָנִי וְגו'. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, רְצוֹנוֹ לֹאמַר עִם רֵאשִׁית, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה הֶפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם, שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁשָּׁת יָמִים, וְהַתּוֹרָה בְּאַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.

רַבִּי יוֹחָנָן הֲוֵי אָזִיל מִקֵּסָרִי לְלוּד, וְהָיָה מְטַיֵּיל עִמֵּיהּ ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא, כַּד מָטוֹ חַד בֵּי חֲקַל, אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, הַאי הֲוֵי דִּידִי, וְזַבִּינְתֵּיהּ, כְּדֵי לְמִזְכֵּי בְּאוֹרַיְיתָא. בָּכָה ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא, אָמַר לֵיהּ וְלָמָּה אַתְּ בָּכֵי. אָמַר לֵיהּ, דְּלָא שַׁבְקַת לְסִיבוּתִיךְ כְּלוּם.

אָמַר לֵיהּ, חִיָּיא בְּנִי, קַלָּה הוּא בְּעֵינֶךָ מַה דַּעֲבַדִית, דְּשַׁבְקִית דָּבָר שֶׁנִּבְרָא בְּשִׁשָּׁה יָמִים, בַּעֲבוּר דָּבָר שֶׁנִּבְרָא בְּאַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ל״ד:כ״ח) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה וְקִנְיתִי דְּבָרִים גְּדוֹלִים וְטוֹבִים שֶׁאֵינָם בָּעוֹלָם, וְהֵם עֵצָה וְתוּשִׁיָּה וְחָכְמָה וּגְבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח׳:י״ד) לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה אֲנִי בִינָה לִי גְּבוּרָה.

ר' יוֹחָנָן כַּד הֲוָה לְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, הֲווֹ אַנְפּוֹי זְהִירִין כְּזוֹהֲרָא דִּשְׁמְשָׁא, יוֹמָא חַד פָּגַע בֵּיהּ ר' יוֹסֵי, אֲמַר לֵיהּ חָמָא אַנְפָּךְ זְהִירִין כְּזַהֲרָא דִּשְׁמְשָׁא, אֲמַר לֵיהּ לָאו הוּא אֶלָּא שְׁמַעְתָּא דְּנָהֲרָא לִי. קָרָא עֲלֵיהּ (שופטים ה׳:ל״א) וְאוֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ.

ר' יִצְחָק אָמַר, הַתּוֹרָה נִקְרֵאת תּוּשִׁיָּה בַּתְּחִלָּה. וְאַחַר כַּךְ גְּבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר לִי עֵצָה וְתוּשִׁיָּה וְגוֹ', תֵּדַע לָךְ כִּי בַּתְּחִלָּה נִקְרֵאת תּוּשִׁיָּה, שֶׁמַּתְּשֶׁת כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם, מִפָּנֵי שֶׁיֵּשׁ לוֹ לְהִלָּחֵם עִם יֵצֶר הָרָע, וּלְכַתֵּת כָּל גּוּפוֹ בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, עַד שֶׁיְּרַגֵּיל אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה. כֵּיוָן שֶׁהוּא רָגִיל לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה, אָז יֵשׁ לוֹ שִׂמְחָה וּגְבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי בִינָה לִי גְבוּרָה, רְצוֹנוֹ לֹאמַר כְּשֶׁאָדָם רָגִיל בַּתּוֹרָה וּבַחָכְמָה, אָז יֵשׁ לוֹ תִּפְאֶרֶת, וְאֵיזוֹ הִיא גְּבוּרָה, לְהִלָּחֵם מִלְחָמוֹת ה', שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כ״א:י״ד) עַל כֵּן יֵאָמַר בְּסֵפֶר מִלְחֲמֹת ה', שָׁם תְּהֵא הַמִּלְחָמָה וְהַגְּבוּרָה.

וּבַתּוֹרָה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח׳:ל׳) וָאֱהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן, אַל תִּקְרֵי אָמוֹן, אֶלָּא אוּמָּן. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, עִם רֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְזוֹ הִיא הַתּוֹרָה.

ר' יְהוּדָה אוֹמֵר, לֹא נִבְרָא אֶלָּא בִּשְׁבִיל הַיִּרְאָה, שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי א׳:ז׳) יִרְאַת ה' רֵאשִׁית דָּעַת. וּמְנָא לָן שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא עַל פִּי הַיִּרְאָה, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ג׳:י״ד) וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שֶׁיִּירְאוּ מִלְפָנָיו. עֲשָׂה אֶת הָעוֹלָם, כְּדֵי שֶׁיִּירְאוּ מִלְפָנָיו, וְעַל פִּי הַיִּרְאָה שֶׁהִיא רֵאשִׁית, בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.

בְּרֵאשִׁית, רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהילים ק״כ:א׳) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל ה' בַּצָּרָתָה לִי קָרָאתִי וַיַּעֲנֵנִי. שִׁירִים תְּאֻבִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּבְרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּדֵי לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, שֶׁהוּא יוֹצֵר הַכֹּל. הַשָּׁמַיִם אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים י״ט:ב׳) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל, וְהָאָרֶץ אוֹמֶרֶת שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם צו) שִׁירוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ.

וְעוֹד, שֶׁכָּל הָעוֹלָם תְּאֻבִים וּשְׂמֵחִים לְפָאֵר לְיוֹצְרָם, בַּחֲזוֹתָם נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית. עַיֵּין בָּאוֹתִיּוֹת וְתִרְאֶה, שִׁי"ר תְּאֻ"ב. כְּלוֹמַר, תְּאֻ"ב לֵאמֹר שִׁי"ר, עַל נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, אֵיזֶה הוּא אוֹתָם הַמַּעֲלוֹת שֶׁהָיָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אוֹמֵר. אֵלּוּ הֵם אוֹתָם הַשִּׁירִים שֶׁל אוֹתָן הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהֵם הַשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט׳:ו׳) הַבּוֹנֶה בַּשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָיו. וְדָוִד תָּאַב לָהֶם, וְהָיָה אוֹמְרִים, וְזֶהוּ שִׁיר תְּאֻב.

וְאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (איוב ל״ח:ז׳) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאן אִינּוּן בְּנֵי הָאֱלֹהִים. אֵלּוּ הֵם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה לִפְנֵי יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּכָל לַיְלָה, כְּנֶגֶד שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת דַּהֲוֵי הַלַּיְלָה. וּבְכָל מִשְׁמָרָה וּמִשְׁמָרָה, כָּל כַּתּ וְכַתּ אוֹמֶרֶת שִׁירָה. וּבַמִּשְׁמָרָה הָאַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא בְּסוֹפָהּ, וְהִיא לְעֵת הַבֹּקֶר, כָּל הַכּוֹכָבִים וְהַמַּזָּלוֹת, וְהַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי הָאֱלֹהִים, הֵם אוֹמְרִים שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר, בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וְגוֹ'.

וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעֲלָתוֹ. לְהוֹרוֹת כִּי גְּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר, כִּי מַעֲלוֹת יֵשׁ לָהֶם אֱלֹהַּ לְמַעְלָה מֵאֱלֹהַּ, עַל כֵּן נֶאֱמַר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, מִמַּעֲלוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, שִׁי"ר תְּאֵ"ב, בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.

רַבִּי חִזְקִיָּה הֲוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וַהֲוָה עִמֵּיהּ ר' יוֹסֵי בַּר חֲלַפְתָּא, קָמוּ לְמֵיזַל. בָּתַר פַּלְגוּת לֵילְיָא, עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, אֲמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי חִזְקִיָּה, מַאי עֲבִידְנָא, דְּהָא תָּנִינָן לְעוֹלָם יֵצֵא אָדָם בְּכִי טוֹב.

אֲמַר לֵיהּ רַבִּי חִזְקִיָּה, יוֹסֵי בְּרִי, תָּא שְׁמַע הֲדַר נְעִימוּת קָל גַּלְגַּלֵּי חַיּוּתָא, דְּאִינּוּן מְשַׁבְּחָן שִׁירָתָא קֳדָם אֱלָהָנָא. עַד דְּאַרְכִין אוּדָנֵיהּ, שְׁמַע קָל תּוּשְׁבְּחָא נְעִימוּתָא, דַּהֲווֹ אָמְרֵי (תהילים ט׳:ז׳-ח׳) וַה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגו'.

אֲמַר לֵיהּ רַבִּי חִזְקִיָּה, בְּרִי, שְׁמַעְתָּ כְּלוּם. אֲמַר לֵיהּ, קָל נְעִימוּתָא. וּמִן נְעִימוּתָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא מֵהַאי פְּסוּקָא דִּשְׁמָעִית, כְּעָן יְדַעְנָא פֵּירוּשׁוֹ, דִּכְתִיב וַה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ. דִּבְכָל שַׁעֲתָא וְשַׁעֲתָא דְּדַיְינֵי דִּינָא שְׁכִינְתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהוּא כּוּרְסָא יְקָרֵיהּ מִתְתַּקֵּן תַּמָּן, מַשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר כּוֹנֵן לַמִּשְׁפָּט כִּסְאוֹ.

אֲמַר לֵיהּ יָדַעְתָּ אֵיזוֹ הִיא מִשְׁמָרָה מִמַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אָמְרֵי דָּא. אָמַר לֵיהּ לָאו. אָמַר לֵיהּ, מִשְׁמֶרֶת אוֹתָם הַמַּלְאָכִים, הַנִּקְרָאִים אֱלֹהִים הִיא. דְּתַנְיָא, עֲשָׂרָה מִשְׁמָרוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אֵיכָא בִּרְקִיעָא, וְאִינּוּן מִתְחַלְּקִין בִּשְׁלֹשָׁה מִשְׁמָרוֹת דַּהֲווֹ הַלַּיְלָה.

וְתֵהַע לָךְ הָאֵיךְ, כַּד יִשְׂרָאֵל מְסַיְּימִים צְלוֹתְהוֹן בְּלֵילְיָא, נָסְבִין שִׁירָתָא בַּתְרֵיהוֹן, אִינּוּן דְּנִקְרָאִים אִישִׁים, וְאָמְרֵי שִׁירָתָא. וּמַאי שִׁירָתָא אָמְרִין. (שם ה) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגו' וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעְטְרֵהוּ וְגו' ה' אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. בְּמִשְׁמָרָה שְׁנִיָּה נָסְבִין שִׁירָתָא, אִינּוּן דְּנִקְרָאִים מַלְאָכִים וְחַשְׁמַלִּים וְאֶרְאֶלִים. וּמַאי אָמְרֵי, (שם כט) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים.

בְּפַלְגוּת לֵילְיָא מַמָּשׁ, עַד דְּסַיְּימִים מִשְׁמָרָה שְׁנִיָּה, דְּהַהִיא שַׁעֲתָא הִיא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִסְתַּכַּל בְּעֵדֶן מַמָּשׁ, דְּנָנִיז לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבוֹא. פִּתְחֵי חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וּבַתְרֵיהוֹן שְׂרָפִים וְאוֹפַנִּים וּכְרוּבִים, וְאָמְרֵי (שם לא) מָה רַב טוּבְךָ אֲשֶׁר צָפַנְתָּ לִירֵאֶיךָ (שם סח) סוֹלוּ לָרוֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ.

בְּתִתְחַלַּת מִשְׁמָרָה תְּלִיתָאָה, נָסְבִין שִׁירָתָא אִינּוּן דְּנִקְרָאִים אֱלֹהִים, וְאָמְרֵי וַה' לָעוֹלָם יֵשֵׁב וְגו'. כַּד אָתֵי צַפְרָא, פָּתְחֵי שְׁמַיָּא וְאָמְרֵי, (שם יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וְגו'. כּוֹכְבֵי בֹּקֶר אָמְרֵי, (שם קמז) מוֹנֶה מִסְפָּר לַכּוֹכָבִים וְגו', גָּדוֹל אֲדוֹנֵינוּ וְרַב כֹּחַ. אוֹתָם הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי אֱלֹהִים פָּתְחֵי וְאָמְרֵי, (תהילים כ״ט:א׳) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֵלִים הָבוּ לַה' כָּבוֹד וָעֹז.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, חָמוֹ דְּקָדְרָא שַׁחֲרָא, וְהַדַּר נְהוֹרָא. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה לְרַבִּי יוֹסֵי, תָּא וְאֶחֱזֵי לָךְ דְּכָךְ הִיא גְּאוּלְתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בְּעִידְנָא דִּינְהַר לְהוֹן שִׁמְשָׁא דִּגְאוּלְתָא, יֵתֵי לְהוֹן עָקָא בַּתַּר עָקָא, וְקַדְרוּתָא בַּתַּר קַדְרוּתָא, עַד דְּאִינּוּן בָּהּ, יְנְהַר עֲלֵיהוֹן נְהוֹרָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ו׳:ג׳) כְּשַׁחַר נָכוֹן מֹצָאוֹ. וּכְתִיב (מלאכי ג׳:כ׳) וְזָרְחָה לָכֶם יִרְאֵי שְׁמִי שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמַרְפֵּא בִּכְנָפֶיהָ.

וּבְזִמְנָא הַהִיא מִלְחֲמוֹת יִתְעוֹרְרוּ בָּעוֹלָם, גּוֹי בְּגוֹי, וְעִיר בְּעִיר, וְצָרוֹת רַבּוֹת יִתְחַדְּשׁוּ עַל שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. עַד שֶׁיִּקְדְּרוּ פְּנֵיהֶם כְּשׁוּלֵי קְדֵרָה, וְאַחַר כַּךְ יִתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶן גְּאוּלָתָן מִתּוֹךְ שַׁאֲנַת לַחֲצָם וְדָחְקָם.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, (תהילים כ״ב:א׳) לַמְנַצֵּחַ עַל אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר. אַיֶּלֶת הַשַּׁחַר, אַיֶּלֶת הַבּוֹקֶר הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר. אֶלָּא עַל אַיֶּלֶת וְחוֹזֶק דְּשַׁחֲרוּתָא דְיִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם פח) כְּגֶבֶר אֵין אֱיָל. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא יִזְעָקוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְיֵמְרוּן אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי, מִגּוֹ עָקַתְהוֹן, לְבָתַר מַה כְּתִיב, (תהילים ל׳:י״ב) פִּתַּחְתָּ שַׂקִּי וַתְּאַזְּרֵנִי שִׂמְחָה.

רַבִּי אוֹמֵר, הַשִּׁיתִּין מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית נִבְרְאוּ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא שִׁית. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, כְּלוֹמַר, בָּרָא שִׁית. אֵילּוֹ שֶׁל יִצְחָק, קוּשְׁטָא הוּא דְּנִבְרָא מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא שִׁי"ת, תַּי"שׁ בְּהִפּוּךְ אוֹתִיּוֹת.

בְּרֵאשִׁית, יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבָּרָא כָּל הָעוֹלָם, וְהֵכִינוֹ בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת, וּכְנֶגְדָן בָּרָא ג' עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְהֵכִינוֹ בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת, וּכְנֶגְדָן בָּרָא ג' עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְעוֹלָם הַתִּיכוֹן. וְנָתַן בָּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַקָּטָן, צוּרַת שִׁלְשָׁתָן. צוּרַת הַמַּדְבֵּרֶת, וְצוּרַת הַצוֹמַחַת, וְצוּרַת הַשְּׂכְלִית.

וְתֵהַע לְךָ, כִּי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מִתְקַיִּים בַּאֲוִיר, כַּאֲשֶׁר תִּרְאֶה כִּי הַגּוּף מִתְקַיִּים בַּנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְקַיֶּמֶת בָּאֲוִיר, וְהָאֲוִיר בַּבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. תֵּדַע לְךָ, שֶׁהַבּוֹרֵא יִתְבָּרַךְ בָּרָא הָאָדָם, וּבָרָא אוֹתוֹ בְּצֶלֶם וּבְצוּרָה.

וְהֵכִינוֹ מֵאַרְבָּעָה דְּבָרִים מוּבְדָּלִים זֶה מִזֶּה, מַאֵשׁ, מֵרוּחַ, מִמַּיִם, מֵעָפָר. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א׳:א׳-ב׳) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים. אֵלּוּ הֵם הַד' דְּבָרִים הַנִּזְכָּרִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, מָקוֹם יֵשׁ בִּכְרַכֵּי הַיָּם, שֶׁקּוֹרִין לְאֵשׁ תּוֹהוּ, וְזֶהוּ הַיְסוֹד הָרִאשׁוֹן. וָבֹהוּ וְחשֶׁךְ, הֵם הַמַּיִם וְהֶעָפָר. וּמְנָא לָן דְּחשֶׁךְ הוּא הֶעָפָר. שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ו׳:ד׳) וּבַחשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֻסֶּה. וְאָמְרוּ שֶׁזֶּהוּ גּוּשׁ הֶעָפָר. וְהָרוּחַ, הוּא רוּחַ מַמָּשׁ.

וְאָמְנָם כִּי הָאֵל יִתְבָּרַךְ, בָּרָא אֶת הָאָדָם, שֶׁהוּא נִקְרָא עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, כְּנֶגֶד עוֹלָם הָעֶלְיוֹן הַגָּדוֹל, וְנָתַן בּוֹ קִיּוּם הַנֶּפֶשׁ, הַמַּנִיעַ לַגּוּף כֻּלּוֹ, וְעַל כֵּן הִבְדִּילוֹ מִכָּל הַנִּבְרָאִים אֲשֶׁר לְמַטָּה עִמּוֹ, וּבַמֶּה הָאָדָם מוּבְדָּל מִיֶּתֶר הַנִּבְרָאִים. מִפְּנֵי זֹאת הַנֶּפֶשׁ, וְאֵיזֶהוּ הִיא, נֶפֶשׁ הַמְדַבֶּרֶת.

שָׁאַל ר' יְהוּדָה לְר' דּוֹסְתָּאי, הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר בָּאָדָם הַנִּקְרֵאת שִׂכְלִית, אֵיזֶהוּ נֶפֶשׁ הִיא, וְאֵיזֶהוּ מְקוֹמָהּ. אָמַר לֵיהּ, הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי הָאָדָם בָּרָא אוֹתוֹ הַמָּקוֹם יִתְבָּרַךְ בִּשְׁמוֹ, וְכַאֲשֶׁר הוּא גָּדֵל וְרוֹאֶה עִנְיְנֵי הָעוֹלָם, וּמֵבִיט בְּלִבּוֹ, הוּא מֵעַצְמוֹ מֵרִיחַ הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, כִּי הוֹאִיל וְהוּא מַבִּיט וְרוֹאֶה נִפְלָאוֹת הַבּוֹרֵא, וְחִידּוּשׁ הָעוֹלָם, וְזִרּוּחַ הַמְּאוֹרוֹת עֶרֶב וָבֹקֶר, וְכִי כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ תָּלוּי בְּכֹחוֹ יִתְבָּרַךְ, הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּעַצְמוֹ לַחֲקוֹר וּלְהַשִּׂיג הַשָּׂגָה קְדוֹשָׁה וּבָרָה, וְאָז יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַשְׂכִּיל לְדַעַת לַחֲקוֹר בַּחָכְמָה.

רַבִּי עֲזַרְיָה אוֹמֵר, הַנֶּפֶשׁ מְקוֹמָהּ בַּלֵּב, וְהִיא מֵנִיעָה לְכָל הַגּוּף, וְהִיא מוּנַחַת בְּאֶמְצַע הַגּוּף, וּמֵאִירָה לְכָל הַגּוּף. כַּאֲשֶׁר נִתַּן הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם. וְהַגּוּף מִתְקַיֵּים בַּנֶּפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ בָּאֲוִיר, וְהָאֲוִיר בַּבּוֹרֵא. וְהַבּוֹרֵא יִת' סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכֹחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו מ״ו:ד׳) אֲנִי עָשִׂיתִי וַאֲנִי אֶשָּׂא וַאֲנִי אֶסְבֹּל.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר לָמָּה הִזְכִּיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּרִיאַת שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ תְּחִלָּה, וַהֲלֹא כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְהַמַּלְאָכִים, נִבְרְאוּ תְּחִלָּה. אֶלָּא, כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהַרְהֵר אָדָם דְּבָרִים הַסְּתוּמִים מֵהָעַיִן וַאֲשֶׁר לֹא גִּלָּה בָּרֹאשׁ.

רַבִּי אוֹמֵר, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָאָדָם, שֶׁאֵינוֹ בַּעַל חָכְמָה, וְאֵינוֹ רָאוּי לְגַלּוֹת לוֹ סִתְרֵי תּוֹרָה. דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵין מְגַלִּין סִתְרֵי תּוֹרָה, אֶלָּא לְאָדָם חָכָם, וְקוֹרֵא וְשׁוֹנֶה, וְתַלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּים בְּיָדוֹ, וְהוּא יָרֵא שָׁמַיִם, וּבְקִי בְּכָל דָּבָר. וְאָדָם שֶׁאֵינוֹ בְּעִנְיָן זֶה, וְיִשְׁאַל עַל הַסְּתָרִים וְהַנֶּעְלָמִים שֶׁלְּמַעְלָה, אֱמוֹר לוֹ מָה אַתָּה שׁוֹאֵל, שְׁא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה, כִּי בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, תֵּדַע לְךָ שֶׁלֹּא גִּילְתָה הַתּוֹרָה יוֹתֵר.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁאֵין סְתָרִים בַּתּוֹרָה, תֵּדַע לְךָ כִּי עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר יֵשׁ תֵּלִי תֵּלִים שֶׁל סוֹדוֹת וַהֲלָכוֹת וּפֵירוּשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים ה׳:י״א) קְוֻצּוֹתָיו תַּלְתַּלִּים, עַל כָּל קוֹץ וְקוֹץ תֵּלֵי תֵּלִים. כִּי הָא דְּרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הֲוָה אָמַר עַל הַאי פְּסוּקָא, (בראשית ל״ו:ל״ט) וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד בַּת מֵי זָהָב, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת, וְלֹא רָצָה לְגַלּוֹת אוֹתָם אֶלָּא לְר' אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, וּלְר' אֶלְעָזָר בֶּן הוֹרְקְנוֹס תַּלְמִידָיו, דַּהֲווֹי עָסְקֵי בְּמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה עִמּוֹ.

אָמַר רַבִּי, בֹּא וּרְאֵה מַה כְּתִיב בִּשְׁלֹמֹה, (מלכים א ה׳:י״ב-י״ג) וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאֶלֶף. עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר הֲוָה אוֹמֵר בּוֹ אֶלֶף וַחֲמִשָּׁה טַעֲמִים. וּמַה שְּׁלֹמֹה, שֶׁהָיָה עֶבֶד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָיָה אוֹמֵר עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר ג' אֲלָפִים מָשָׁל, וְאֶלֶף וַחֲמִשָּׁה טַעֲמִים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא מְגַלֶּה עֲמִיקָתָא וּמְסַתְּרָא, וְהוּא הַנּוֹתֵן הַחָכְמָה וְהַבִּינָה, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב׳:ו׳) כִּי ה' יִתֵּן חָכְמָה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

ר' לֵוִי אָמַר, כְּתִיב (תהילים צ"ב:ו') מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ. מַה גָּדְלוּ מַעֲשֶׂיךָ ה', זֶה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שֶׁהֵם מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מְאֹד עָמְקוּ מַחְשְׁבוֹתֶיךָ, אֵלּוּ סִתְרֵי תּוֹרָה.

ר' אֶלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר, כְּתִיב (מלכים א ה':כ"ו) וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ, מְלַמֵּד שֶׁעָמַד עַל דְּקְדּוּקֵי תוֹרָה, אֲבָל עַל עֲמָקֶיהָ לֹא עָמַד, וּכְשֶׁבִּקֵּשׁ לַעֲמוֹד עָלֶיהָ, אָמַר (קהלת ז':כ"ג) אָמַרְתִּי אֶחְכָּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי.

שְׁאַל ר' דוֹסְתַּאי לְר' אֶלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, אָמַר לֵיהּ רַבִּי, הַעֲמִידֵנִי עַל סוֹד זֶה הַפָּסוּק, (במדבר כ"ח:ו') עוֹלַת תָּמִיד הָעֲשׂוּיָה בְּהַר סִינַי לְרֵיחַ נִיחוֹחַ אִשֶּׁה לַה'. אָמַר לֵיהּ, בְּנִי, חַיֶּיךָ דָּבָר אָמַרְתָּ לִי, שֶׁעֲדַיִן אֵינְךָ רָאוּי לַעֲמוֹד עָלָיו, וְלֹא שְׁאָלַנִי אָדָם עַל זֶה, זוּלָתִי עֲקִיבָא תַּלְמִידִי, וַעֲדַיִן הַשְּׂרָשִׂים בְּיָדִי, שָׁמַע רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר כֵּיוָן שֶׁהֵנֵצוּ הַפְּרָחִים, אָכַלְתִּי הַשָּׂרָשִׂים. אָמַר לֵיהּ עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מוּכָן תִּהְיֶה לְרֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. וַעֲדַיִן בְּלִיעַת הַמָּתוֹק נִשְׁאָר.

יוֹמָא חַד הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר לֵיהּ, אִי כְּדֵין אֲכַלְתְּ שָׂרְשִׂים דַּאֲמַרְתָּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי, מִשֶּׁאָמַרְתָּ לִי הַסּוֹד, עָמַדְתִּי עַל תְּכוּנָתוֹ. וְסָח לוֹ הָאֵיךְ. אָמַר לֵיהּ עָמַדְתָּ וְאָכַלְתָּ, וַעֲדַיִן הַבְּלִיעָה מֵהַמָּתוֹק נִשְׁאָר. וְאוֹתָהּ שָׁעָה גִּלָּה לוֹ אַרְבָּעִים סוֹדוֹת בַּתּוֹרָה.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, חָמֵי חַד מַעֲיָינָא דְמַיָּא, יָתְבוּ תַּמָּן. אָמַר לֵיהּ ר' אֶלִיעֶזֶר, עֲקִיבָא, תָּא וְאַחֲזֵי לָךְ נְבִיעָא דְמַיָּא, דְּקָא פָּתְחֵי מַיָּא, וּצְלִילִין וְנָזְלִין, כְּהָא דִכְתִיב, (שיר השירים ד':ט"ו) בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. וְעַל הֲדָא פְּסוּקָא, גִּילָה לוֹ שִׂיחַת מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שִׂיחַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת, וִידִיעַת חֲלוֹנֵי חַמָּה בְּעִתּוֹתָיו וּזְמַנָּיו, שִׂיחַת דְּקָלִים וְעוֹפוֹת, שִׂיחַת הָרוּחוֹת, יְדִיעַת הַתְּקוּפוֹת וְהָעִיבּוּרִים.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, בָּכָה רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר לֵיהּ עַל מַה קָא בָכֵית. אָמַר לוֹ, אוֹ לְדוֹר שֶׁיִּהְיוּ יְתוֹמִים מִמְּךָ. אָמַר לוֹ, אַל תֹּאמַר כָּךְ, אֶלָּא וַוי לְדוֹר שֶׁיִּהְיוּ יְתוֹמִים בְּלִי אָב, בְּלִי חָכָם מוֹרֶה, וְלֹא תַּלְמִיד הוֹגֶה. וַיְמִים יָבוֹאוּ, שֶׁכָּל הַדּוֹר יִהְיוּ חֲצוּפִים וְעַזֵּי פָּנִים, וְתִשְׁתַּכַּח תּוֹרָה, וְאֵין דּוֹרֵשׁ וְאֵין מְבַקֵּשׁ. וְהַמִּתְעוֹרֵר לִבּוֹ בַּתּוֹרָה, יִהְיֶה נִבְזֶה וְחָדַל אִישִׁים, וַוי לְדָרָא הַהוּא כַּד יֵיתֵי הַהוּא דָּרָא.

אָמַר לֵיהּ לֵית הַהוּא דָּרָא מִתְקַיִּים, אֶלָּא בְּהֶבֶל פִּיהֶם שֶׁל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, כַּד אִינּוּן רָכִיכִין בִּלְבָד, וְכַד אִינּוּן קְשִׁישִׁין, אוֹרַיְיתָא מִשְׁתַּכְּחַת מִנְּהוֹן. כִּי הָא דְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַאי דִכְתִיב, (שמואל א א':כ"ז) אֶל הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר אֶל הַבֵּן הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי. אֶלָּא אָמְרָה חַנָּה, יְהִי רָצוֹן, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁיִּגְדַּל יִשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוֹדַת הַמָּקוֹם, כְּמוֹ עַכְשָׁיו שֶׁהוּא נָעַר.

וְכָל אָדָם שֶׁיִּזְכֶּה לִהְיוֹת בְּזִקְנוּתוֹ כְּמוֹ בְּנַעֲרוּתוֹ, יִזְכֶּה לְמַעֲלַת שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא, דִּכְתִיב (שם ב) וּמְעִיל קָטָן תַּעֲשֶׂה לּוֹ אִמּוֹ וְהֶעֱלְתָה לּוֹ מִיָּמִים יָמִימָה. וְכִי תַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ כָּךְ, אֶלָּא צַדִּיקוּתוֹ וּזְכוּתוֹ הָיָה גָּדֵל עִמּוֹ תָּמִיד, כִּתְפִלַּת אִמּוֹ. וּלְדַעְתִּיהּ דְּרִ' יְהוּדָה, מְעִיל מַמָּשׁ הוּא.

וְאָמַר רַבִּי, מַאי דִּכְתִיב, (ויקרא י״ט:ל״ב) מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן. אָמַר רַבִּי, בּוֹ הוּא מוּסָר לְיָנִיקָא, כְּלוֹמַר מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם, קוֹדֶם שֶׁתַּעֲלֶה לְשֵׂיבָה וּלְזִקְנָה, תָּקוּם לִהְיוֹת טוֹב. וְכַאֲשֶׁר תִּשְׁתַּדֵּל לִהְיוֹת טוֹב בְּבַחֲרוּתֶיךָ, לְאַחַר כֵּן וְהָדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן. וְסֵיפָא דְּהַאי פְּסוּקָא מוֹכִיחַ עָלָיו, שֶׁעַל זֶה נֶאֱמַר, מִשְּׁמַע דִּכְתִיב וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר תְּחִלַּת כָּל הָעוֹלָם וּבְנְיָינוֹ, לֹא נִבְרָא אֶלָּא עַל הַיִּרְאָה, לִהְיוֹת אָדָם בַּעַל יִרְאָה לַשָּׁמַיִם, וּבַעַל יִרְאָה לַבְּרִיּוֹת, מִדִּכְתִיב (בראשית א׳:א׳) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. אֵת הַשָּׁמַיִם, לִהְיוֹת יָרֵא לַשָּׁמַיִם. וְאֵת הָאָרֶץ, לִהְיוֹת יָרֵא לַבְּרִיּוֹת. כְּמוֹ כֵן מְלַמֵּד, שֶׁכָּל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֶלָּא עַל הַיִּרְאָה, שֶׁנִּקְרֵאת רֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים קי״א:י׳) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', וְזֶהוּ דִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית.

(בראשית א׳:ג׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהילים צ״ז:י״א) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָאָה וְצָפָה, שֶׁהָעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בִּלְתִּי הַיְסוֹד, וְאֵיזֶהוּ הַיְסוֹד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו, הוּא הַצַּדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י׳:כ״ה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְזֶהוּ יְסוֹד הָרִאשׁוֹן שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעוֹלָמוֹ. וְהוּא נִקְרָא אוֹר, שֶׁנֶּאֱמַר אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק. וְעוֹד, מִמַּה דִּכְתִיב, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. נֶאֱמַר כָּאן כִּי טוֹב, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן (ישעיהו ג׳:י׳) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב.

רַבִּי אוֹמֵר, זֶה הָאוֹר, אוֹר הַמַּלְאָכִים, הוּא שֶׁנִּבְרְאוּ תְּחִלָּה קֹדֶם כָּל הָעוֹלָם. וְאִי תֵּימָא וַהֲרֵי אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ נִבְרְאוּ תְּחִלָּה. לֹא קַשְׁיָא, דְּהָא שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה עַד כָּאן, סִפּוּר הוּא דְּאָמַר. אֶלָּא זֶה וַיְהִי, הוּא הָרִאשׁוֹן, וּמִכָּאן הִתְחִילוּ כָּל הַנִּבְרָאִים.

ר' יְהוּדָה אוֹמֵר, זֶהוּ אוֹר הַכִּסֵּא מַמָּשׁ. וּמִזֶּה הָאוֹר, נִבְרְאוּ שְׁאָר כָּל הַנִּבְרָאִים. מִמֶּנּוּ נִבְרְאוּ הַשָּׁמַיִם, וְכִסֵּא נִבְרָא בַּתְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיהו י״ז:י״ב) כִּסֵּא כָבוֹד מָרוֹם מֵרִאשׁוֹן.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר, אוֹר הַמַּלְאָכִים נִבְרָא בַּתְּחִלָּה. דִּכְתִיב, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. כְּלוֹמַר, הַבְדָּלָה נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ, בֵּין זֶה הָאוֹר, וּבֵין הַחוֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַזֶּה. וְהַשָּׁמַיִם הֵם הַמַּבְדִּילִים בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה, וּבֵין אוֹר הַמַּלְאָכִים, וְהֵם הַמַּבְדִּילִים בֵּינָתַיִם, בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ.

רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אוֹמֵר, נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֶמְשָׁלָה לַמַּלְאָכִים עַל הַשָּׁמַיִם, וְהַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. וְכֻלָּם נִתְלִים בְּכִסְאוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לְהוֹרוֹת כִּי גְּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר.

(בראשית א׳:ג׳) יְהִי אוֹר. רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי אוֹמֵר, הָרוֹאֶה הַכּוֹכָבִים בְּמִסְלוֹתָם חַיָּיב לְבָרֵךְ. מַאי מְבָרֵךְ, בָּרוּךְ הַמְסַדֵּר אֶת הַכּוֹכָבִים בָּרָקִיעַ. רָאָה כּוֹכָב אֶחָד, אֵינוֹ מְבָרֵךְ. שְׁנַיִם, מְבָרֵךְ. וְאֵימָתַי, כַּד הֲווֹ לֵילְיָא, מְבָרְכִין בָּרוּךְ הַמַּעֲרִיב עֲרָבִים. רַבִּי אוֹמֵר אִלֵּין כּוּפְרָנֵי אֲדַקֵּירַיָּיא, דְּאוֹרְחַתְהוֹן מִסְתַּלְקִין עַל הַהוּא יַמָּא, מִדְּחִילוּ דְּחַיּוּתָא, מְבָרְכִין שׁוֹמֵר עַמּוֹ לָעַד. וּלְפִיכָךְ תִּקְנוּ עַל דֶּרֶךְ זֶה כָּל תְּפִלַּת הָעַרְבִית.

ר׳ אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, אָזַל לְמֶחֱמֵי לְר׳ יוֹסֵי בְּר׳ שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חְמוֹי. סָמוּךְ לְקַרְיְיתָא, רָמַשׁ לֵילְיָא. אֲמַר לְר׳ יוֹסֵי דְּהֲוָה אָזִיל עִמֵּיהּ, חָמִית אִלֵּין כּוֹכְבַיָּא דְּנָהִירִין. אֲמַר חָמֵי אֲנָא דָּא כּוֹכְבָא דְּשַׁרְבִיטָא עִידָנָא סַגִּיאָה הוּא דַּאֲנָא מַשְׁגַּחְנָא בֵּיהּ, וּמִן יוֹמָאי לָא אֲמָרוּ לִי עַל דָּא כְּלוּם.

אֲמַר לֵיהּ תְּרֵי עִנְיְינֵי שְׁמַעְנָא. חָדָא הִיא, דְּכָל מַה דַּעֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין שְׁמַיָּא, וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלַיָּא, אִית בְּהוּ יְדִיעָא וְסוּכְלְתָנוּ. וְכָלְהוֹן עָבְדֵי שְׁלִיחוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַאי כּוֹכְבָא דְּאַתְּ אֲמַרְתְּ, לָא תֵּימָא וְלָא תִיסַק עַל דַּעְתָּךְ דְּחַד הוּא, אֶלָּא סַגִּיאִין אִינּוּן, דְּחַד תֶּחֱמֵי בְּהַאי גִּיסָא, וְחַד בְּהַאי גִּיסָא, וְזִמְנִין דְּכָלְהוֹן בְּחַד שַׁעֲתָא.

וַאֲנָא שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, דְּשֶׁבַע אִינּוּן. וּבְזִמְנָא דְּמָטָא עִידָנָא דְּכָל חַד מִנְּהוֹן לְמֵימַר שִׁירָתָא, מִסְּגִיאוּת חֶדְוָותָא דְּאִית בְּהוֹן, שָׁלְחִין זִיוָותְהוֹן וְאָזְלִין לְמֵימַר שִׁירָתָא.

וְעִנְיָנָא אַחֲרִינָא, דְּאִלֵּין שֶׁבַע כּוֹכְבַיָּא, לָא אָזְלִין וְלָא נָטְלִין מֵאַתְרֵיהוֹן, בַּר בְּעִידָנָא דְּקָרֵי לְחַד מִנְּהוֹן רִבּוֹן עָלְמָא לְמִנְהַר בַּאֲתַר דְּהוּא צָבֵי. דִּכְתִיב, (ישעיהו מ׳:כ״ו) לְכֶם בְּשֵׁם יִקְרָא. וְכַד נָטְלִין, שָׁלְחִין זִיוָותְהוֹן עִמְּהוֹן לְמֵיזַל.

כַּד מָטוֹ לְבֵי חְמוֹי, לָא הֲוָה תַּמָּן. כַּד אָתָא, אֲמַר אַתְּ הָכָא, וַאֲנָא אָתֵי לְמֶחֱמֵי חַד כּוֹכְבָא, דְּהֲוָה אָזִיל לְמִשְׁלַם רְעוּתֵיהּ דְּמָארֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ, מַאי הוּא. אֲמַר לֵיהּ, כּוֹכְבָא דְּשַׁבִּיט. וְחַד מִנְּהוֹן חָמִית, דְּהֲוָה אָזִיל לְפִיקּוּדַיָּא דְּמָארֵיהּ. יָתְבוּ תַּמָּן תְּלָתִין יוֹמִין.

לְבָתַר כֵּן אַשְׁכִּימוּ לְמֵיזַל, כַּד הֲוָה אָתֵי נְהוֹרָא, וְאָזִיל עִמֵּיהּ חְמוֹי כְּפַלְגוּת מִיל. בָּרְכֵיהּ חְמוֹי, אֲמַר דָּא הִיא שַׁעֲתָא דְּמִתְקַיְּים בְּרְכָתָא דְצַדַּיקַיָּא. מָנָא לָן, דִּכְתִיב (בראשית א׳:ד׳) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. כְּתִיב הָכָא כִּי טוֹב, וּכְתִיב הָתָם (במדבר כ״ד:א׳) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה׳ לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. אֲמַר לֵיהּ, אֲפִילּוּ בִּרְכָתָא דְּכָל אָדָם, מִתְקַיְּימָא בְּהַאי שַׁעֲתָא, דְּשַׁמַּיָּא וְכוֹכְבַיָּא וּמַלְאָכַיָּא אָמְרֵי שִׁירָתָא.

וְעוֹד שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, דִּבְרִכְתָא יְתֵירָא הוֹסָפַת לֵיהּ, וְדָא הִיא חֶדְוָותָא. מִשּׁוּם דְּהַאי שַׁעֲתָא אָמְרֵי שְׁמַיָּא, וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֵחֻפָּתוֹ. מַה הַחָתָן כְּשֶׁיּוֹצֵא יָשִׁישׁ, כָּךְ הַיּוֹצֵא לַדֶּרֶךְ יָשִׁי״שׁ בְּהַא״י שַׁעֲתָ״א.

(בראשית א׳:ג׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. תַּמָּן תָּנִינָן, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מַהוּ דִּכְתִיב, (ישעיהו כ״א:י״א) מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קֹרֵא מִשֵּׂעִיר שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְל וְגוֹ'. אֲוַלָּא הָא מִלְּתָא, כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַגְּלֻיּוֹת שֶׁגָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם, כְּלָהוֹ הָיָה גָּלוּי לַכֹּל, וְגָלוּתָא רְבִיעָאָה, לֹא נִגְלָה לְעוֹלָם, וְאֵיזֶהוּ גָּלוּת הָרְבִיעִי. זֶהוּ שֶׁהוּא מִשֵּׂעִיר, שֶׁהוּא עֵשָׂו, דִּכְתִיב (בראשית ל״ו:ח׳) וַיֵּשֶׁב עֵשָׂו בְּהַר שֵׂעִיר.

אָמַר רַבִּי לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שֵׂעִיר. עַל שֵׁם תּוֹקֶף וְחוֹזֶק, הָעוֹל הַכָּבֵד, שֶׁמּוֹנְעִין מֵהֶם הַתּוֹרָה וְהָעֲבוֹדָה, וְזֶהוּ עוֹל עַל נִשְׁמָתָם שֶׁנּוֹתְנִין עַל יִשְׂרָאֵל. שֵׂעִי"ר הוּא תֹּק"ף בְּגִימ'. וְזֶהוּ הַגָּלוּת שֶׁיִּשְׂרָאֵל יוֹשְׁבִים בָּהּ, הִיא מַשָּׂא דּוּמָה. כְּלוֹמַר, בַּחֲשַׁאי. דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְלָה מֵהַלֵּב לַפֶּה.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בַּגַּי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוּל בֵּית פְּעוֹר. וּכְתִיב (דברים ל״ד:ו׳) וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שׁוֹטִים הֵם הַמְחַשְּׁבִים קִצֵּי מְשִׁיחָא, דָּבָר שֶׁלֹּא גִּלִּיתִי לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו ס״ג:ד׳) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, לִבָּא לְפוּמָא לָא גַלְיָא, וְאִינּוּן מְשַׁתְּדְּלֵי לְמֶחֱשַׁב קִצֵּי.

בְּהַאי, נֶחֱזֵי תְּלָתָא סִימָנֵי, כְּתָבִית וַאֲחֵזִית לָדֵרֵי עָלְמָא, בְּקִבּוּרְתֵּיהּ דְּמשֶׁה עַבְדִּי. וְאִלֵּין אִינּוּן בַּגַּיָא, בְּאֶרֶץ מוֹאָב, מוּל בֵּית פְּעוֹר. אֲחֵזִית, וְיָהֲבִית סִימָנִים לְכָלְהוֹן דְּעָלְמָא, וְלָא יָדְעֵי קְבוּרְתֵּיהּ, דִּכְתִיב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבוּרָתוֹ. דָּבָר שֶׁלֹּא גִּלִּיתִי וְלֹא הֶרְאֵיתִי, הֵיאָךְ אֶמְרֵי שְׁטוּתָא וְשִׁקְרוּתָא קָמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהִוא.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיהו כ״א:י״א) מַשָּׂא דּוּמָה אֵלַי קוֹרֵא מִשֵּׂעִיר, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁקּוֹרְאִין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֵעוֹל כָּבֵד שֶׁל בְּנֵי שֵׂעִיר. וּמַאי אָמְרֵי, (ישעיהו כ״א:י״א) שֹׁמֵר מַה מִּלַּיְלָה וְגוֹ'. רְצוֹנוֹ לֹאמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אַתָּה הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה'. עַד מָתַי אָנוּ בָּזֶה הַגָּלוּת שֶׁדּוֹמֶה לְלַיְלָה, אֱמוֹר לָנוּ, מַה מִּלַּיְלָה, מַה תְּהֵא מִזּוֹ הַלַּיְלָה, אֵימָתַי תּוֹצִיאֵנוּ מִמֶּנָּהּ.

בֹּא וּרְאֵה מַאי דִּכְתִיב בַּתֶּרֶיהּ, (שם) אָמַר שֹׁמֵר אָתָא בֹקֶר וְגַם לָיְלָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל, אָתָא בֹקֶר, הֲבֵאתִי וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִן הַגָּלוּת, וְלֹא זְכִיתֶם לִהְיוֹת בַּבֹּקֶר, וְגַם לָיְלָה, הֲבֵאתִי לָכֶם הַלָּיְלָה וְהֶאֱפַלְתִּי אֶתְכֶם בְּבוֹר הַגָּלוּת הַזֶּה שֶׁהוּא כַּלָּיְלָה. אִם תִּבְעָיוּן בָּעָיוּ, אִם אַתֶּם מְבַקְּשִׁים לָדַעַת קֵץ גְּאוּלַתְכֶם אֵימָתַי תִּהְיֶה, וְאֵימָתַי תָּבוֹאוּ לְאַרְצְכֶם. שׁוּבוּ אָתְיוּ. כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵין קֵץ הַגָּלוּת נִתְלָה אֶלָּא בִּתְשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים צ״ה:ז׳) הַיּוֹם אִם בְּקוֹלוֹ תִשְׁמָעוּ.

וְכֵיוָן שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, נִרְמַז הֶרֶמֶז הַגָּדוֹל הַזֶּה, בְּרָזֵי הַסְּתָרִים, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א׳:ג׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כְּלוֹמַר, יְהִי רָז. וְרָז וְאוֹר, דָּבָר אֶחָד הוּא. וַיַּרְא אֱלֹהִים

לְזֶה הָרָז, כִּי טוֹב לִהְיוֹת בְּרָז וְסוֹד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְגַּלֶּה לְשׁוּם אָדָם, שֶׁאִלְמָלֵי יִתְגַּלֶּה, כַּמָּה פְּרִיצִים מִבְּנֵי עַמֵּנוּ יֵלְכוּ לַאֲבַדּוֹן.

וְעַל שֶׁהָיָה בָּרָזָא וְסוֹד, הִבְדִּיל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, בֵּין אוּמָתוֹ שֶׁהוּא הָאוֹר. וּבֵין הָאוּמּוֹת שֶׁהֵם הַחֹשֶׁךְ. שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א ב׳:ט׳) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדַּמּוּ. וְעוֹד כְּתִיב, (תהלים פב) בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלָּכוּ. (בראשית א׳:ה׳) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. אָמַר רִבִּי, זֶה יוֹם קֵץ הַגְּאוּלָה. שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה י״ד:א׳) הִנֵּה יוֹם בָּא לַה', זֶה יוֹם הַקֵּץ.

ר' יוֹסֵי בֶּן חֲלַפְתָּא, הֲוָה יָתֵיב קַמֵּיהּ דְּר' יְצְחָק, אָמַר לֵיהּ מִידֵּי שְׁמִיעַ לֵיהּ לְמַר, עַל מָה אִתְאֲרַךְ יוֹמָא דִמְשִׁיחָא מִן גְּלוּתָא דָא. אָמַר לֵיהּ, לָא אִתְאֲרַךְ אֶלָּא עַל בִּיטוּל אוֹרַיְיתָא. דְּהָכֵי שְׁמַעְנָא מַרַב הַמְנוּנָא סָבָא, תְּלָתָא גָּלְיוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל, וְחָזְרוּ בִּזְכוּתְהוֹן דִּתְלָתָא אָבוֹת. וְגָלוּתָא רְבִיעָאָה בִּזְכוּתָא דְמשֶׁה יִתְחַזְּרוּן.

תָּא וְאֲחֲזֵי לָךְ, לָא אִיתְגָּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶלָּא עַל בִּיטוּל תּוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיהו ט׳:י״ב) וַיֹּאמֶר ה' עַל עָזְבָם אֶת תּוֹרָתִי. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּגָּלֻיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת, חָזְרוּ בִּזְכוּת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, עַכְשָׁיו, הֵם חָטְאוּ בַּתּוֹרָה שֶׁנָּתַתִּי לְמשֶׁה, וְנִקְרֵאת עַל שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג׳:כ״ב) זִכְרוּ תּוֹרַת משֶׁה עַבְדִּי. כַּד יִתּוּבִין וְיִתְעַסְקוּן בְּתוֹרָתוֹ, בִּזְכוּת משֶׁה אֲנִי גּוֹאֲלָם.

עַל כֵּן נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה, (דברים ל״ג:ד׳) תּוֹרָה צִוָּה לָנוּ משֶׁה, כְּדֵי לְשָׁמְרָהּ וְלַעֲסוֹק בָּהּ. וְאִם לָאו, מוֹרָשָׁה קְהִלַּת יַעֲקֹב, מוֹרָשָׁה: דָּא מִסְכְּנוּתָא הוּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמואל א ב׳:ז׳) ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר, מְלַמֵּד דְּלָא אַתְיָא מִסְכְּנוּתָא לְבָרְתֵּיהּ דְּיַעֲקֹב, אֶלָּא עַל דְּלָא אִתְעַסְקוּ בְּפִיקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, אָנָא הֲוִית בְּאַתְרֵיהוֹן דְּעַרְבָיָא, וַחֲמֵית גּוּבְרִין דַּהֲווֹ מִתְטַמְּרִין בֵּינֵי טוּרַיָּא, בְּמְעַרְתָּא, וַאֲתוֹ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת לְבָתֵּיהוֹן. אֲמָרִית לְהוֹן, מָה דִּין דְּאַתּוּן עָבְדִין. אָמְרוּ לִי, פְּרִישֵׁי עָלְמָא אֲנַן, וּמִתְעַסְקָן בְּאוֹרַיְיתָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, וְזִמְנִין לֵית אֲנַן אָכְלִין בַּר מֵעִשְׂבֵי בָּרָא.

אֲמָרִית לְהוֹן, וּשְׁאַר זִמְנִין בַּמָּה אַתּוּן מִתְפָּרְנְסִין. אָמְרוּ לִי, אֲנַן אַשְׁכְּחַן בְּמַדְבְּרָא אִעַיָּיא דְּמַצְמִיחִים בְּאלוּד, וַאֲנַן אָכְלִין יַתְהוֹן. כַּד נְהִירָא לָן שְׁמַעְתָּא, מְסְגִּיאוּת חֶדְוָותָא, מְשְׁתַּמְטֵי חַד מִינָן, וּמְבַשְּׁלִין לְהוֹן וְאָכְלִינָן. וְיוֹמָא הַהוּא חָשִׁיב לָן דְּהוּא כִּי טוֹב. וּבְזִמְנָא דְּלָא צָמְחֵי אינוּן אִעַיָּיא, אֲנַן אָכְלִין עִשְׂבִין דְּמַשְׁכַּחְנָא, וּמְבַשְּׁלֵי לְהוֹן וְאָכְלִינָן.

אֲמָרִית לְהוֹן, תְּהֵי חֶלְקִי עִמְּכוֹן לְעָלְמָא דְאָתֵי. אַשְׁרֵיכֶם בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָכֶם לָעוֹלָם הַבָּא. כְּעָן יָדַעְנָא דְּלָא תֶּהֱווֹן בְּכִיסּוּפָא, כַּד יֵיתֵי משֶׁה לְמִתְבַּע עוּלְבָּנָא דְאוֹרַיְיתָא. אֲמָרִית לְהוֹן, בָּנַי, חַיֵּיכוֹן, יוֹמָא דָא מַה חִידּוּשׁ אִתְחַדַּשׁ לְכוֹן.

אָמְרוּ לִי, הַאי פְּסוּקָא (בראשית א׳:ג׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְתָאנֵי רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, גָּדוֹל הַתּוֹסֶפֶת מֵהָאוֹר. שֶׁהָיָה אוֹר שֶׁלֹּא הָיָה כָּמוֹהוּ, זֶה הוּא אוֹר הַשֵּׂכֶל הַגָּדוֹל, שֶׁנִּתְהַוָּה מֵאוֹר זִיו הוֹדוֹ, וְזֶהוּ הָעוֹמֵד מֵאֲחוֹרֵי הַפָּרְגּוֹד.

דְּתָנִינָן, מַאי דִכְתִיב, (תהילים ק״ד:ב׳) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה, מִלַּמֵּד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שְׁאָר הַמַּלְאָכִים, בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר מַמָּשׁ. סַלְקָא דַּעְתָּךְ כְּמוֹהוּ. אֶלָּא מַה הוּא דָּבָר מוּבְדָּל וּמוּשְׂכָּל, כָּךְ שְׁאָר הַמַּלְאָכִים דְּבָרִים מוּבְדָּלִים וּמוּשְׂכָּלִים. אֲבָל אֵין הַשָּׂגָתָם כְּהַשָּׂגָתוֹ. דְּתָנֵי ר' כְּרוּסְפְּדָאי, הַשָּׂגַת הַמַּלְאָכִים הִיא הַשָּׂגָה גְּדוֹלָה, מַה שֶּׁאֵין כֵּן לְמַטָּה מֵהֶם.

הַשָּׂגָה שְׁנִיָּה הִיא, הַשָּׂגַת הַשָּׁמַיִם, שֶׁמַּשִּׂיגִים הַשָּׂגָה, מַה שֶּׁלְּמַטָּה מֵהֶם אֵין מַשִּׂיגִים כְּמוֹתָם. הַשָּׂגָה שְׁלִישִׁית, הִיא הַשָּׂגַת הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה אֲשֶׁר מֵעָפָר יְסוֹדָהּ, וְהִיא הַשָּׂגַת בְּנֵי אָדָם, מַה שֶּׁאֵין מַשִּׂיגִין שְׁאָר הַנִּבְרָאִים.

וּכְנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ מַעֲלוֹת הַלָּלוּ, יֵשׁ בָּאָדָם שֶׁלֹּשׁ צוּרוֹת נַפְשִׁיּוֹת. צוּרָה הָרִאשׁוֹנָה הִיא הַנֶּפֶשׁ הַשִּׂכְלִית. הַשְּׁנִיָּה, הִיא הַנֶּפֶשׁ הַמְדַבֶּרֶת. הַשְּׁלִישִׁית, הִיא הַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית, הַמִּתְאַוֶּת תַּאֲוֹת, וְהִיא הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּמְעוֹל מַעַל.

וְאִיתֵימָא הָכֵי, הַנֶּפֶשׁ הָרִאשׁוֹנָה הִיא נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, כְּנֶגֶד הַמַּדְרֵגָה הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁאָמַרְנוּ. נֶפֶשׁ הַמְדַבֶּרֶת, כְּנֶגֶד הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִיא מַעֲלָה יְתֵירָה עַל הָרִאשׁוֹנָה. נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, כְּנֶגֶד מַדְרֵגַת הַמַּלְאָכִים, שֶׁהִיא הַמַּעֲלָה הָעֶלְיוֹנָה עַל כָּל אֵלֶּה.

(בראשית א׳:ו׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. ר' אֶלְעָזָר פָּתַח, (תהילים ס״ג:ב׳) אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ, תְּא חֲזֵי, שֶׁאֵין מָקוֹם בָּעוֹלָם פָּנוּי בְּלֹא מַיִם, מִפְּנֵי שֶׁהָאָרֶץ תְּלוּיָה עַל הַמָּיִם. שֶׁנֶּאֱמַר, (שם כד) כִּי הוּא עַל יַמִּים יְסָדָהּ וְעַל נְהָרוֹת יְכוֹנְנָהָ. וְכִי תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ, שֶׁהַמַּיִם הֵם מִתַּחַת לָאָרֶץ, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבֵדָה מִכָּל הַיְסוֹדוֹת עוֹמְדוֹת עַל הַמָּיִם. אֶלָּא שֶׁהַמַּיִם עַל הָאָרֶץ, וּלְמַעְלָה לַשָּׁמַיִם.

אָמַר לֵיהּ רַב חִסְדָּא וְהָא כְּתִיב הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ. אָמַר לֵיהּ, לָאו הַאי, אֶלָּא כְּתַרְגּוּמוֹ, בְּמְצִיעוּת מַיָּא, שֶׁהָרָקִיעַ מַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם. כִּי הַמַּיִם אֲחָדִים הָיוּ, אֲבָל מִפְּנֵי שֶׁנִּכְנַס הָרָקִיעַ בָּאֶמְצַע, נֶחְשְׁבוּ כִּשְׁנַיִם. וְהָרָקִיעַ כַּדּוּר, וּבָא בְּמֵימֵי אוֹקְיָינוּס, כְּמַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם, נִמְצְאוּ מַיִם מִמַּעַל, וּמַיִם מִתָּחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְקִיעִים הֵם הַסּוֹבְבִים, לְפָעָמִים מִמִּזְרָח לְמַעֲרָב, וְלִפְעָמִים מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, וּבָאִים בְּאֶמְצַע הַיָּם, וּמַבְדִּילִים בֵּינָתַיִם. וְזֶהוּ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמָּיִם.

וּמִפְּנֵי מָה מֵי הַיָּם מְלוּחִים. מִפְּנֵי חֲמִימוּת הָרָקִיעַ וּרְתִיחָתוֹ. בֹּא וּרְאֵה, קְדֵירָה הָעוֹמֶדֶת עַל הָאוּר, וְכָל מַה שֶּׁמִּתְעַכֶּבֶת עַל הָאוּר, יוֹתֵר הַתַּבְשִׁיל נִמְלָח מֵרוֹב חֲמִימוּת הָאֵשׁ. וְאָמַר

רִבִּי יְהוּדָה אִלְּמָלֵא הָרָקִיעַ הָיָה קַיָּים בֵּין הַמַּיִם, כָּל הַמַּיִם הָיוּ נִקְפָּאִים כַּמֶּלַח, אֶלָּא הוֹלֵךְ וְסוֹבֵב וְאֵינוֹ מִתְקַיִּים בֵּין הַמַּיִם.

אר"י, בֹּא וּרְאֵה לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי. מִפְּנֵי שֶׁעִנְיַן זֶה חוֹזֵר עַל יְחוּדוֹ, לְהוֹרוֹת כִּי אֵין שֵׁנִי לְנֶגְדּוֹ, וְאֵין טוֹב בַּשֵּׁנִי, עַל כֵּן נֶאֱמַר בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן יוֹם אֶחָד.

דְּתָנֵי ר"י, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר רִאשׁוֹן בִּמְקוֹם אֶחָד. לְהוֹרוֹת, דְּאִלּוּ נֶאֱמַר רִאשׁוֹן, עַל כָּל פָּנִים הָיָה רָאוּי לִהְיוֹת שֵׁנִי. כִּי רִאשׁוֹן מָחֳרָת לְשֵׁנִי. אֲבָל אֶחָד, אֵינוֹ מָחֳרָת לְשֵׁנִי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, וַהֲרֵי נֶאֱמַר (ישעיהו מ"א:ד') אֲנִי ה' רִאשׁוֹן. אָמַר לֵיהּ, מִלְּתֵיהּ מְסַיֵּיעַ לְקַמַּיְיתָא, מִדִּכְתִיב וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ אַחֲרוֹנִים לְרִאשׁוֹן, אֲנִי הוּא. וְכִי אַחֲרוֹנִים יֵשׁ לְרִאשׁוֹן. אֵין. שְׁמוֹ הַמְיוּחָד. שֶׁהוּא רֹאשׁ וּמְיוּחָד. אֲחֵרִים הֵם: אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד, אֱלֹהֵי"ם, שַׁדַּי", אֲ"ל, צְבָאו"ת. וְהֵם מִתְכַּנִּים בְּיִחוּדוֹ, וְהוּא הוּא יִתְבָּרַךְ מַמָּשׁ, דִּכְתִיב וְאֶת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא.

ר' יוֹסֵי בַּר חֲלַפְתָּא, וְר' יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי, וְר' יִצְחָק, הֲווֹ אָכְלֵי בִּסְעוּדְתָּא בְּהִילּוּלָא דְּרִבִּי אֶלְעָזָר בְּרִבִּי שִׁמְעוֹן. ר' חִיָּיא רַבָּה, הֲוָה יְנוּקָא, וַהֲוָה יָתִיב תַּמָּן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי. אָמַר לֵיהּ, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִגְמְרָה הַמְּלָאכָה בַּשֵּׁנִי, וּכְשֶׁנִּגְמְרָה בַּשְּׁלִישִׁי, אָמַר כִּי טוֹב תְּרֵי זִמְנֵי.

אָמְרוּ, נִשְׁאַל לְהַאי יְנוּקָא, דְּמִשֶּׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִמְצֵאת הַנְּבוּאָה בְּפִי הַתִּינוֹקוֹת, אוּלַי נִמְצָא דָּבָר בְּפִיו. אָמַר לֵיהּ חִיָּיא בְּרִי, אֵימָא לָן, לָמָּה לָא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי. אָמַר לָהֶם, מִפְּנֵי שֶׁאֵין טוֹב אֶלָּא בְּאֶחָד. אָתָא רַבִּי שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקֵיהּ, קְרֵי עֲלֵיהּ (ירמיהו א':ט') הִנֵּה נָתַתִּי דְּבָרַי בְּפִיךָ.

אָמְרוּ שַׁעֲתָא קַיְימָא לֵיהּ, נִשְׁאַל בֵּיהּ, אָמְרוּ לֵיהּ, מַאי (שופטים ה':ל"א) וְאוֹהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ. מַה שֶּׁבַח הוּא זֶה לַצַּדִּיקִים. אָמַר לֵיהּ, מַה הַשֶּׁמֶשׁ כְּשֶׁיּוֹצֵא בִּגְבוּרָתוֹ, אֵית דְּבַדְחֵי בֵּיהּ, וְאִית דְּלָא בַּדְחֵי בֵּיהּ. כָּךְ הַצַּדִּיקִים, צַדִּיקִים כְּמוֹתָם, יָשִׁישׁוּ, וְהָרְשָׁעִים לֹא יָשִׁישׁוּ. אִית לְמַאן דְּעָבִיד רְפוּאָה, וְאִית לְמַאן דְּלָא עָבִיד. כָּךְ הַצַּדִּיקִים, יִהְיוּ רְפוּאָה לַטּוֹבִים. וּמַכָּה לָרְשָׁעִים.

אָמְרוּ לֵיהּ, חִיָּיא בְּרִי, לָמָּה לֹא נִזְכַּר שֵׁם הַמְיוּחָד בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, אָמַר לוֹן, אֵין נָאֶה לְמֶלֶךְ הַכָּבוֹד לְהַזְכִּיר שְׁמוֹ עַל הַמֵּתִים, וְעַל דָּבָר הַנֶּאֱבָד. כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ, כְּשֵׁם שֶׁכָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָאם הֵם כֵּלִים וְנֶאֱבָדִים, כָּךְ שְׁמוֹ חַס וְשָׁלוֹם. וְלֹא הִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְיוּחָד, עַד שֶׁנִּבְרְאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁהֵם כֵּלִים וְנֶאֱבָדִים. וּלְאַחַר כֵּן, הִזְכִּיר שְׁמוֹ עַל דָּבָר שֶׁהוּא קַיָּים לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב':ד'-ה') בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. וּמִשְּׁאָר כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָּרָא לֹא הִזְכִּיר בְּכָאן, אֶלָּא דָּבָר הַקַּיָּים, וְלֹא נֶאֱמַר בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה'

אֱלֹהִים, אֶרֶץ וְשָׁמַיִם אָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפוֹת, שֶׁהֵם דְּבָרִים כְּלִים, אֶלָּא דָּבָר הָעוֹמֵד לְעוֹלָם, וְהֵם אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

אָמְרוּ לֵיהּ, מַאי דִּכְתִיב, (שם א) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם וְגו'. מַה צוֹרֶךְ הָיָה לוֹ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת רָקִיעַ לְהַבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם. אָמַר לְהוּ, כְּבָר כְּתִיב (משלי ט״ז:ד׳) כֹּל פָּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ. לֹא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר שֶׁלֹּא לְצוֹרֶךְ. וּבָרָא הָרָקִיעַ, וּכְשֶׁהוּא חוֹזֵר אֵינוֹ חוֹזֵר אֶלָּא לְעִתִּים יְדוּעִים. וְסִילוֹן אֶחָד שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִתְּהוֹמוֹת, וְסִילוֹן שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִגֵּיהִנֹּם, וְיוֹרֵד בְּצִינּוֹר לְסִילוֹן הַתְּהוֹם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהילים מ״ב:ח׳) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ. וְהָרָקִיעַ נִכְנָס בְּאֶמְצַע מִשְׁנֵיהֶם. וְאִלְמָלֵא שֶׁנִּכְנָס בֵּינְתַיִם, הָיוּ הוֹרְגִים לְשׁוֹתֵיהֶם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית א׳:ז׳) וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי הַאי יְנוּקָא בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אֲמָרוֹ, דְּהָכֵי הַוְיָא מַמָּשׁ, דִּכְתִיב יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, בְּתוֹךְ מַמָּשׁ, בְּאֶמְצָעִית מַיָּיא. בְּהַכָּנֵס הָרָקִיעַ בָּאֶמְצַע, מַחֲזִיר הַמַּיִם הָרָעִים הַיּוֹצְאִים מִגֵּיהִנֹּם לִמְקוֹמָן. וְלָא נָפִיק לְעָלְמָא מֵאינוּן מַיָּא, אֶלָּא כִּמְלֹא לוֹגָא, בִּימֵי אֱלִישָׁע. וְנֶאֱמַר בָּהֶם, (מלכים ב ב׳:י״ט) וְהַמַּיִם רָעִים וְהָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת. כְּלוֹמַר, בִּשְׁבִיל שֶׁהַמַּיִם רָעִים, הָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת מִבְּנֵי אָדָם, שֶׁכְּלִים בִּשְׁבִילָם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כּוֹלָא הַאי קְרָא מַסְהִיד עֲלֵיהּ. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא עָשָׂה דָּבָר לְבַטָּלָה, וּמִפְּנֵי שֶׁהָיָה גָּלוּי לְפָנָיו, שֶׁאוֹתָם הַמַּיִם הַיּוֹצְאִים מִגֵּיהִנֹּם, וְיִתְעָרְבוּ בַּמַּיִם הָאֲחֵרִים וְיַזִּיקוּ בְּרִיּוֹתָיו. עָשָׂה אֶת הָרָקִיעַ, לְהַכְנֵס בְּאֶמְצַע שְׁנֵיהֶם, לְהַבְדִּיל בֵּינְתַיִם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם, בֵּין מַיִם הָרָעִים, לַמַּיִם הַטּוֹבִים. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה מַמָּשׁ, שֶׁהַמַּיִם יוֹצְאִים לְהִתְעָרֵב בַּמַּיִם הַטּוֹבִים, אָז הָרָקִיעַ חוֹזֵר וְנִכְנָס בֵּינְתַיִם, וּמַחֲזִירָם לְאָחוֹר.

תָּא שְׁמַע, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הַנֵּי מַיָּיא דְּאִינוּן לְחַיָּיא עָלְמָא, וּלְתִקּוּנֵיהוֹן דִּבְרִיָּיתָא, הֵיאַךְ יִתְקָרוֹן. אָמַר רִבִּי בְּרֶכְיָה, הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם, דְּאִינוּן מַיָּיא טָבִין.

ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא, הֲוָה אָזִיל בְּאוֹרְחָא, וְלָאֳה מִתְקִיפוּתָא דְּשִׁמְשָׁא, וַהֲוָה צָחֵי לְמִשְׁתֵּי מַיָּא. פָּגַע בְּהַאי מַדְבְּרָא, וְאַשְׁכַּח חַד אִילָנָא, יָתִיב תְּחוֹתֵיהּ, עַד דְּזָקִיף עֵינוֹהִי, חָמָא חַד מַעְיְינָא דְמַיָּא דָּקִיק. חָדֵי לְמִשְׁתֵּי מִנָּהוֹן. שָׁתֵי מִן מַיָּא, וַהֲווּ מְרִירָן, אָמַר לְשַׁמְשֵׁיהּ, הַיְינוּ טַעֲמָא דְּר' אֶלְעָזָר, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לֵית לָךְ בְּעָלְמָא, דְּלֵית תַּמָּן תַּמְצִיתָא מֵהַהוּא סִילוֹנָא דְּגֵיהִנֹּם, בַּר אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. וְאִלְמָלֵא דְּשָׁתָן כָּל עָלְמָא מֵהַהוּא תַּמְצִיתָא דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, לָא יָכִיל לְמִשְׁתֵּי מִנַּיְיהוּ.

אָמַר רִבִּי הוּנָא, הַאי רָקִיעַ דִּכְתִיב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ, הוּא הָרָקִיעַ הַיָּדוּעַ לְמַעְלָה שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיּוֹת. דִּכְתִיב (יחזקאל א׳:כ״ב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַאי חַיּוֹת, חַיָּה כְּתִיב חָדָא, לְמָּה נֶאֱמַר רָאשֵׁי. אָמַר רִבִּי הוּנָא, אִית חַיָּה חַד רַבָּא, וְשַׁלִּיטָא עַל כָּל שְׁאָר חֵיוָתָא קַדִּישָׁא, וְזִיוֹהִי רַבְרְבִין סַגִּיאִין. לֵיהּ רֵישִׁין דְּזִיוָוא סַגִּיאִין, וּכְדֵין כְּתִיב רָאשֵׁי הַחַיָּה. וְדָא הִיא הַחַיָּה, דְּחָמָא יְחֶזְקֵאל בְּחֵיזוּ נְבוּאָתָא. וְאִי סַלְקָא דַעְתָּךְ דְּהוּא הַחַיּוֹת. תָּא שְׁמַע, כְּתִיב (שם) וְאֵרֶא הַחַיּוֹת וְגוֹ', חָמָא הַאי, וְחָמָא הַחַיּוֹת.

הַאי רָקִיעַ לְמַאי אִתָּא. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, לְאַפְרָשָׁא בֵּין מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דְּמִתְּחוֹת הַהוּא רָקִיעָא, וּבֵין מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דְּזָכוּ דְּאִינּוּן לְעֵילָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ. בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרָקִיעַ, מַלְאָכַיָּא דְּאִינּוּן תְּחוֹת הַהוּא רָקִיעָא. וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ, מַלְאָכַיָּא דְּאִינּוּן מִלְּעֵילָּא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, שְׁמַע מִינָּהּ דְּהוּא פַּרְגּוֹד דְּמַפְסִיק בֵּינַיְתִים.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר שָׁאַל לְרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, אָמַר לֵיהּ, הַאי רָקִיעַ דְּאִתְבְּרִי בַּשֵּׁנִי, מַאי הוּא, אָמַר לֵיהּ, רָזָא עִילָּאָה הוּא, דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְמוּנֶה תְּחוֹת יְדֵיהּ, וּבָחַר בֵּיהּ, וְשַׁלְטֵיהּ עַל כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא, וּבְגִין הַהוּא עִנְיָנָא, לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשֵּׁנִי. אַף עַל פִּי דְּשׁוּלְטָנָא יְתֵירָא אִית לֵיהּ, דְּכוֹלָּא תְּחוֹת יְדֵיהּ, לְאַחֲזָאָה לְכָל עָלְמָא, דְּלֵית טִיבוּ וְיִקָּרָא וּפִרְקוֹנָא וְגַאוּתָא, אֶלָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹהִי.

וְעוֹד אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, מַאי דִכְתִיב, (שיר השירים ו) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל. זֶהוּ מַה שֶּׁרָאָה יְחֶזְקֵאל, בְּאוֹתוֹ הָרָקִיעַ שֶׁנִּבְרָא בַּשֵּׁנִי. שֶׁבְּרָאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּסְתָמוֹ מִכָּל רִבְבוֹת קוֹדֶשׁ שֶׁלּוֹ. וְאוֹתָן הָעוֹלָמוֹת דְּכַסֵּיף בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, סְתָמָם מִמֶּנּוּ, וְיִקַּר הֲדָרוֹ סָתִים. מֵאוֹתָן עוֹלָמוֹת וּלְמַעְלָה סָתִים. וְהַטְמִין מִכּוּלָּם, וְכוּלָּם שׁוֹאֲלִים וְאוֹמְרִים, אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ (יחזקאל ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

תָּא חֲזֵי, מַאי קָאָמַר אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי, בְּגִנַּת אֱגוֹז לֹא כְתִיב, אֶלָּא אֶל גִּנַּת אֱגוֹז. כְּמַאן דְּנָחֵית וּמַקְרִיב לְגִנְתָּא, וְלָא עַיִּיל בָּהּ, כָּל שֶׁכֵּן דְּלָא קָרֵיב לֶאֱגוֹז אֶלָּא לְגִינָּה. וְכָל שֶׁכֵּן דְּלָא חָזָא מַה שֶּׁבְּתוֹךְ הָאֱגוֹז. וְכָל שֶׁכֵּן דְּאָמַר לְרְאוֹת, וְלֹא אָמַר רְאִיתִי. כְּלוֹמַר לַגִּינָּה שֶׁהוּא חוּצָה, קָרַבְתִּי וְיָרַדְתִּי לִרְאוֹת, וְלֹא אָמַר שֶׁרָאָה אֲפִילּוּ הַגִּינָּה שֶׁהִיא חוּצָה.

וְעוֹד אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, כַּמָּה נִצְטַעֵר הַהוּא גַּבְרָא, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (במדבר יב) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, לְמֶחֱזֵי חַד שַׁמְּשָׁא דְּמִשַּׁמְּשָׁא קַמֵּיהּ, וְלָא אִיתְיְהִיבַת לֵיהּ רְשׁוּתָא, דִּכְתִיב (שמות לג) הַרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדֶךָ. אָמַר רַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הוּא דִכְתִיב בֵּיהּ (תהלים יט) כְּבוֹד אֵל. וְהוּא מטטרו"ן שַׂר הַפָּנִים.

וְהָאֵיךְ שָׁאֵיל מֹשֶׁה לְמֶחֱמֵי דָּא. אֶלָּא מֹשֶׁה סָבַר, כֵּיוָן דְּחָמָא גּוּפֵיהּ אַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבְּעִין לֵילִין, דְּלָא אָכֵיל וְשָׁתֵי, וַהֲוֵי נִיזּוֹן מֵאַסְפַּקְלָרְיָא דִּלְעֵילָּא, סָבַר דְּכַדְאֵי הוּא לְמִישְׁאַל דָּא. וּמָה אָתֵיב לֵיהּ, לֹא תוּכַל לִרְאוֹת אֶת פָּנָי, הוּא מָאֲרֵיהּ דְּאַפַּיָּיא, וְלָא יָהֵיב לֵיהּ רְשׁוּתָא, עַד דְּנָפַק נִשְׁמָתֵיהּ. לְקַיֵּים מַה שֶּׁנֶּאֱמַר (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. וְכָל נִשְׁמָתָא דְצַדִּיקַיָּא, אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּתָא לְמִנְדַּע, וּלְאִדְבָּקָא מַה דְּלָא יָכִיל בְּעָלְמָא דֵּין.

תָּנוּ רַבָּנָן, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, וְאִילֵּין אִינּוּן נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. עָשָׂה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא עוֹשֶׂה, מַשְׁמַע שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, לֹא תִקְשֵׁי לְךָ הַאי, דְּהָא אִית מַלְאָכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְהֵם שְׁלוּחִים מְמוּנִים בִּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אִי שְׁאַר מַלְאָכְיָא דַּהֲווֹ מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד כְּךָ, נִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא דַּהֲווֹ מִתַּמָּן, וְקַיְימֵי אוֹרַיְיתָא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה דְּעָבִיד לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלְאָכִין עִילָּאִין קַדִּישִׁין.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, כָּלַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָדָם אַרְבָּעָה דְּבָרִים, אֵ"שׁ רוּ"חַ מַיִ"ם עָפָ"ר. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְהָא מְהוּפָּכִין אִינּוּן בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי פִּנְחָס, וּבְאוֹרַיְיתָא אִיכָּא אִינּוּן, אָמַר לֵיהּ הֵן. וְאֵלּוּ הֵן רוּ"חַ אֵ"שׁ מַיִ"ם עָפָ"ר. תֵּרִין אִינּוּן דְּאִתְגְּזָרוּ מִשַּׁמָּשַׁיָּא מִלְּעֵילָּא, וּתְרֵין אִינּוּן דְּאִתְגְּזָרוּ מִלְּרַע. מְנָא לָן, דִּכְתִיב (שם) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת, הָא רוּחַ. מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט, הָא אֵשׁ. יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוֹנֶיהָ, כְּמַשְׁמָעוֹ. תְּהוֹם כַּלְבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעַמְדוּ מָיִם, הָא מָיִם. כָּלְהוֹ מִתְחַבְּרָן דָּא עִם דָּא, רוּחַ אֵשׁ עָפָר מַיִם. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, אַף עַל גַּב דְּמִתְהַפְּכִי, לֵית לָן בָּהּ, וְשַׁפִּיר קָאָמַר רַבִּי יְהוּדָה.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּלְהוֹ כְּלָלָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָדָם. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי בָּרָאתִי אוֹתְךָ עֶלְיוֹן, וְהִמְלַכְתִּיךָ עַל כָּל בְּרִיּוֹתַי, נָתַתִּי בְּךָ כֹּחַ מִן הַמַּלְאָכִים, וְכֹחַ מִן הַמְשָׁרְתִים, שֶׁהֵם לְמַעְלָה, וְכֹחַ הַתְּהוֹם, וְכֹחַ הָאָרֶץ, וְנָתַתִּי בְּךָ שֵׂכֶל טָהוֹר הַגָּזוּר מִכִּסְאִי, וְאַתְּ חָטֵי קֳדָמַי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לָאָדָם עֶלְיוֹן עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו, לְמֶהֱוֵי יָחִיד בְּהַאי עָלְמָא, כְּמָה דְּאִיהוּ יְחִידָאי לְעֵילָּא. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵן הָאָדָם הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, הָיָה בְּדַעְתִּי לַעֲשׂוֹתוֹ כְּאֶחָד, עַכְשָׁיו, וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, רָקִיעַ אֶחָד עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמִמֶּנּוּ נִתְהַוּוּ הַשָּׁמַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א׳:ח׳) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וְלֹא זוֹ בִּלְבָד, אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, לֹא עָשָׂה אֶלָּא דְּבָר א' מֵהַכֹּל, וְאוֹתוֹ דָּבָר

הוֹצִיא כָּל פְּעוּלוֹתָיו לְמִינוֹ, כְּגוֹן הַשָּׁמַיִם, עָשָׂה מִמֶּנּוּ אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְשׁוּבָּח מִכֻּלָּם. וְאֶרֶץ עָשָׂה אֶחָד.

תָּא שְׁמַע, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מֵהַכֹּל עָשָׂה אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְשׁוּבָּח מִכּוּלָּם, וְזֶהוּ הָרָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְהַוּוּ הַשָּׁמַיִם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. וְאֶרֶץ אוֹתָהּ הַמְשׁוּבַּחַת מִכּוּלָּן, וְזוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִמֶּנָּה נִתְהַוּוּ שְׁאָר הָאֲרָצוֹת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (משלי ח׳:כ״ו) עַד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת, אֶרֶץ, זוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְחוּצוֹת, שְׁאָר הָאֲרָצוֹת שֶׁבְּחוּצָה לָאָרֶץ. הָאָדָם אֶחָד, וּמִמֶּנּוּ נִתְהַוּוּ כָּל הַשְּׁאָר, דִּכְתִיב (שם) וְרֹאשׁ עַפְרוֹת תֵּבֵל. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מְנָא לָן. מֵהַאי קְרָא דְּאָמַר דָּוִד, (תהילים קמ״ח:א׳) הַלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, מֵאוֹתוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ הַשָּׁמַיִם מִמֶּנּוּ.

תָּנוּ רַבָּנָן, זִמְנָא חָדָא הֲוָה אָזִיל רַבִּי יוֹחָנָן לְמֶחֱמֵי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וַהֲוֵי רַבִּי יוֹסֵי אָזִיל עִמֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסֵי, לְאָן אַתְּ אָזִיל. אָמַר לֵיהּ, לְמֶחֱמֵי לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. אָמַר, לְמֵאֲרֵי פְּלוּגְתָּא דִילָךְ, אַתְּ אָזִיל לְמֶחֱמֵי. אָמַר שְׁמַע מִינָּהּ, דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לְשֵׁם שָׁמַיִם קָא מִפְלִיג, וְהוֹאִיל וְכָךְ הוּא חֲבִיבוּתָא דְּלִיבָּאי אִשְׁתַּכְּחַת בֵּיהּ. אַסְכִּימוּ לְמֵיזַל, וַהֲוָה לֵילְיָא, אֲמָרוּ נֵיתִיב הָכָא, עַד דְּייֵתֵי נְהוֹרָא, וְנִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, יָתְבוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, הַאי רָקִיעַ שֶׁנִּבְרָא בַּשֵּׁנִי, הוּא הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן. וְתָנָא הוּא הַפַּרְגּוֹד הַמַּפְסִיק בֵּינָתַיִם. דִּכְתִיב (יחזקאל א׳:כ״ב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. וּמִזֶּה הָרָקִיעַ נַעֲשׂוּ כָּל שְׁאָר הָרְקִיעִים, הַסּוֹבְבִים וְשֶׁאֵינָם סוֹבְבִים, וְכוּלָּם אֲדוּקִים בָּזֶה הָרָקִיעַ, וְקָרָא לוֹ רָקִיעַ, וְקָרָא לוֹ שָׁמַיִם, דִּכְתִיב (בראשית א׳:ח׳) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. עַל שֶׁנִּתְהַוּוּ מִמֶּנּוּ.

עַד דַּהֲווֹ יָתְבֵי, קָרֵיב בְּרֵיהּ דְּר' יוֹסֵי לַאֲבוּהִי, אָמַר לֵיהּ הַאי דְּאָמַר שְׁלֹמֹה, (מלכים א ח׳:ל״ט) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר מִן הַשָּׁמַיִם. שָׁמַע רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר לֵיהּ אֵימָא בְּרִי אֵימָא, דְּמִלָּה דְּפוּמָךְ מִלָּה קַדִּישָׁא הִיא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הַאי פְּסוּקָא שָׁאֵיל, וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ. מִן הַשָּׁמַיִם הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן, מִקְרָא חָסֵר הוּא, כְּמוֹ שַׁוְעַת עֲנִיִּים, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר מִן עֲנִיִּים. וְכֵן צַעֲקַת עֲנָוִים, וְכֵן הַרְבֵּה. קָרֵיב לַאֲבוּהִי, וְאָמַר לֵיהּ מִלָּה שְׁמַעְנָא בֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹחָנָן, אֵימָא בְּרִי אֵימָא.

אָמַר, שְׁמַעְנָא דִּי בְּעִידָנָא דִּי בָּעוֹן יִשְׂרָאֵל צְלוֹתְהוֹן וּבָעוּתְהוֹן בְּבָתֵּי צְלוֹתְהוֹן, מִטְטְרוֹ"ן מָארֵי דְּאַפַּיָּא, נָטֵיל כָּל צְלוֹתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל וְסָלֵיק לְהוֹ בְּהַאי רָקִיעַ, וְכַד בָּעֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַשְׁגָּחָא בִּזְכוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, מְעַיֵּין בַּהֲהוּא רְקִיעָא דְּאִתְקְרֵי שָׁמַיִם, דְּתַמָּן בָּעוּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וּמְרַחֵם עֲלַיְיהוּ. דִּכְתִיב וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, מַמָּשׁ. כֵּן אָמַר דָּוִד, הַלְלוּ אֶת ה'

מִן הַשָּׁמַיִם, דְּתַמָּן הוּא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּיִשְׂרָאֵל. אָתָא ר' יוֹחָנָן וּנְשָׁקֵיהּ עַל רֵישֵׁיהּ, וּבָרְכֵיהּ, אֲמַר מַרְגְּלָא הָדָא הֲוָות תְּחוֹת יְדָיךְ, מַרְגְּלָא תְּהֵא בְּדָרָךְ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רָקִיעַ הַזֶּה, וְעָבִיד מִנֵּיהּ שְׁמַיִם, דְּי מְמַנָּן תְּחוֹתוֹהִי, רְקִיעָא לְעֵילָא, וּשְׁמַיָּיא לְתַתָּא. וְעָבַד תְּחוֹת אִלֵּין, שְׁמַיָּיא אָחֳרָנִין, דְּאִתְקְרוּן רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דִּמְמַנָּן בֵּיהּ כָּל בּוּצִינַיָּיא דְּנָהֲרִין.

תָּא חֲזֵי בֵּין רְקִיעָא דָּא, דְּאִתְקְרֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, עַד הָרָקִיעַ הַנָּטוּי עַל הַחַיּוֹת, אִית תְּלַת מְאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין אָחֳרָנִין, וּשְׁבַע אַלְפִין וְאַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין חוֹלְקִין, סָמְכִין אַתְּרִין דְּבוּצִינַיָּיא אוֹחָרָנִין, וּמֵאִלֵּין בּוּצִינַיָּיא נָטַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲנַח בְּהַאי רְקִיעָא דִּשְׁמַיָּא, לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא.

פְּרָשָׁה ד (בראשית א׳:כ״ד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. רַבִּי בָּא פָּתַח בְּהַאי קְרָא, (ירמיהו י״:ט״ז) לֹא כְאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. תָּא חֲזֵי, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, צָפָה וְרָאָה, שֶׁעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לַעֲמוֹד וּלְקַבֵּל תּוֹרָתוֹ, וְנָזַר מִכֹּפְאוֹ כָּל אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת הָעֲתִידוֹת לְהִנָּתֵן בָּהֶם.

וְעָשָׂה לְמַעְלָה אוֹצָר א', אֲשֶׁר כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַגְּזוּרוֹת מִכֹּפְאוֹ, עוֹמְדוֹת שָׁם. וְקָרָא לוֹ גּוּפֵי הַנְּשָׁמוֹת. וְלָמָּה נִקְרָא גּוּף הַנְּשָׁמוֹת. אָמַר רִבִּי בָּא, מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, עוֹשֶׂה לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּיוּקְנָא שֶׁל גּוּפוֹת, כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בָּזֶה הָעוֹלָם, וּמַנִּיחָם בָּזֶה הָאוֹצָר.

וְזֶה הָאוֹצָר, בְּאֵיזֶה מָקוֹם הוּא. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בַּמָּקוֹם שֶׁגְּנָזֵי גְשָׁמִים שָׁם, וְגִנְזֵי חַיִּים טוֹבִים, וְנִקְרָא עֲרָבוֹת. וּבַעֲרָבוֹת יֵשׁ גְּנָזִים הַרְבֵּה, וְגִנְזֵי הַנְּשָׁמוֹת שָׁם. וְהָא אָמַר רַבִּי בָּא שֶׁאוֹצָר אֶחָד הוּא, וְהָכָא תְּנִינָן גְּנָזִים.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, לֹא תִּקְשֵׁי לָךְ, שְׁנַיִם אוֹצָרוֹת הֵם: אוֹצַר הַנְּשָׁמוֹת, שֶׁעֲתִידִין לְהִנָּתֵן בִּבְנֵי אָדָם. דְּהָא תְּנִינָן, בְּהַהוּא צוּרָה, וּבְהַהִיא דְּיוּקְנָא מַמָּשׁ, שֶׁעֲתִיד לַעֲמוֹד בָּזֶה הָעוֹלָם, בְּהַהוּא דְּיוּקְנָא הוּא שָׁם. וְנִקְרָא גּוּף הַנְּשָׁמוֹת, מִפְּנֵי שֶׁעוֹשֶׂה לָהֶם גּוּף, כְּמוֹ שֶׁעֲתִידִין לִהְיוֹת. וְאוֹצָר אֶחָד כְּנֶגְדּוֹ, לְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְקִיְּימוּ הַתּוֹרָה, וְנִקְרָא גְּנָזֵי חַיֵּי הָעוֹלָם.

וְהַיְינוּ דְּהָוָה אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, בְּגִנְזֵי חַיֵּי עָלְמָא תְּהֵא פְּלַגְיָא, דְּנָפֵיק מֵעָלְמָא דֵּין.

תָּנוּ רַבָּנָן, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא כָּרוֹזָא קָרֵי, אִתְעָרוּ בְּנֵי קַדִּישָׁא עִילָּאָה, וַעֲבִידוּ פּוּלְחָנָא דְּמָארֵיכוֹן, דְּאַפְרֵישׁ לְכוֹן מִן שְׁאָר עַמִּין, וִיהַב בְּכוֹן נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְגְּזָרַת מִכּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ.

אָמַר רִבִּי יוּדָא, אִם כֵּן שְׁאָר עַמִּין, נִשְׁמַתְהוֹן מַאן אָתַר. אִזְדַּמַּן לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲמַר, תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב (בראשית ב׳:ז׳) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְגְּזָרַת

מִכּוּרְסֵי יְקָרָא דְמַלְכָּא עִילָּאָה. מַאי כְּתִיב בֵּיהּ. (שם) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, זוֹ הִיא הַכֹּחַ שֶׁנִּיתַּן לַבְּהֵמוֹת וְלַחַיּוֹת וְלַדָּגִים. שֶׁנִּבְרֵאת מִן הָאֲדָמָה, דִּכְתִיב (שם א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אוֹרַיְיתָא אִתְקַבָּלַת עַל אָדָם, וַאֲמָרַת, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרָא לְבַר נָשׁ, וִיהַב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ חַיִּין לְעָלְמָא דְאָתֵי, וְהִיא אִתְחָזַר בְּחוֹבֵיהּ לְהַהוּא נַפְשָׁא חַיְיתָא, דְּאִתְגְּזַרַת מִן אַרְעָא, לְבָעֵירָתָא וּלְחַיְיתָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִמַּשְׁמַע דִּכְתִיב וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, וַיַּעֲשֵׂהוּ לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. מְלַמֵּד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ גֶּרֶם, לַחֲזוֹר לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ הַגְּזוּרָה מֵהָאֲדָמָה.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָדָם, אֲנִי בָּרָאתִי אוֹתְךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל בְּרִיּוֹתַי, וְנָפַחְתִּי בְּךָ נִשְׁמַת חַיִּים, הַנּוֹתֶנֶת חַיִּים לִבְעָלֶיהָ, הַגְּזוּרָה מִכִּסְאִי. וְאַתָּה חָזַרְתָּ לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁבָּרָאתִי מִן הָאֲדָמָה לַבְּהֵמוֹת. חַיֶּיךָ, מִכָּאן וְאֵילָךְ, כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָתִי, וְיִשְׁמוֹר אוֹתָהּ, אֶתֵּן לוֹ אוֹתָהּ הַנִּשְׁמָה הַגְּזוּרָה מִכִּסְאִי, שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים לִבְעָלֶיהָ. וְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא יַעַסְקוּ בְּתוֹרָתִי, יִהְיֶה חֶלְקָם בְּאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שֶׁבָּחֲרוּ לְמַעַן יִכְלוּ עִמָּהּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, מַאי דִכְתִיב, (קהלת ג׳:כ״א) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם, הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְצַדִּיקַיָּיא. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה, דָּא הִיא נַפְשָׁא חַיְיתָא דְאִתְגְּזַרַת מִן אַרְעָא לְבָעֵירָא, דְּתִשְׁתֵּצֵי וְתֵחוֹת לְאִשְׁתְּצָאָה מִן עָלְמָא.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אִם כֵּן אֵין לָהֶם נְשָׁמָה לַגּוֹיִם אֶלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן כֵּן הוּא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וּלְיִשְׂרָאֵל מַאן יָהֲבָא. תְּוֹהּ רַבִּי חִיָּיא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר תָּא חֲזֵי, דִּתְנַן בָּא לִיטַּהֵר מְסַיְּיעִין אוֹתוֹ. מַאי סִיּוּעַ יָהֲבִין לֵיהּ, אֶלָּא הַהוּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ סָמֶךְ, דְּיָהֲבִין לֵיהּ לְסַיְּיעָא לֵיהּ בְּעָלְמָא דֵין וּבְעָלְמָא דְאָתֵי.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עַד תְּלֵיסַר שְׁנִין, אִשְׁתַּדְלוּתֵיהּ דְּבַר נָשׁ בְּהַהוּא נֶפֶשׁ חַיְיתָא. מִתְּלֵיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָא, אִי בָּעֵי לְמֶהֱוֵי זַכָּאָה, יָהֲבִין לֵיהּ הַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה, דְּאִתְגְּזַרַת מִכּוּרְסֵי יְקָרָא דְמַלְכָּא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַיְינוּ טַעֲמָא דְתָנִינָן, בִּתְלַת עֶשְׂר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, בְּמַתְנִיתָא דְרַבִּי אֶלְעָזָר.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, זַמִּין לְמָארֵי מַתְנִיתָא לְמֵיכַל בִּסְעוּדָתָא רַבָּה דַּעֲבַד לְהוֹ, וְחָפָא כָּל בֵּיתָא בְּמָאנֵי דִיקָר, וְאוֹתִיב לְרַבָּנָן בְּהַאי גִּיסָא, וְהוּא בְּהַאי גִּיסָא, וַהֲוָה קָא בָּדַח טוּבָא. אֲמָרוּ לֵיהּ מַאי בְּדִיחוּתָא דְמַר בְּהַאי יוֹמָא דֵּין מִשְּׁאָר יוֹמִין. אֲמַר לְהוֹ, דְּיוֹמָא דֵין נָחֲתָא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, בְּאַרְבַּע גַּדְפִּין דְּחֵיוָתָא, לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי, וּבְהִילּוּלָא דָּא, יְהֵא לִי בְּדִיחוּתָא שְׁלֵימְתָא.

אוֹתְבֵיהּ לְר' אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ לְגַבֵּיהּ, אֲמַר תִּיב בְּרִי תִּיב, דְּיוֹמָא דֵּין אַתְּ קַדִּישָׁא, וּבְעַדְבָא דְקַדִּישִׁין. אֲמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מִלָּה חַד, וְאִסְתַּר אֶשָׁא בְּבֵיתָא. נָפְקֵי רַבָּנָן, חָמוּ קִיטוֹרָא דְּהַוָּה סָלֵיק מִבֵּיתָא כָּל הַהוּא יוֹמָא.

אָתָא רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא, אַשְׁכַּח לְרַבָּנָן דַּהֲווֹ תְוָוהוּ, וְקָיְימֵי בְּשׁוּקָא. אֲמַר לְהוֹ, מַאי הוּא. אֲמָרוּ לֵיהּ, חָמֵי הַאי קִיטוֹרָא מֵאֶשָׁא דְּלֵעֵילָּא. הַאי הוּא דְקָא מַכְתִּירִין יוֹמָא דֵּין, בְּכִתְרָ"א קַדִּישָׁא לְרִבִּי אֶלְעָזָר. וְחָמוּ רַבָּנָן, אַרְבַּע גַּדְפִּין דְּנִשְׁרָא, דְּנָחֲתוּ בְּאֶשָׁא, דְּאַסְחַר לֵיהּ וּלְרִבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוּהִי. יָתִיב תַּמָּן רַבִּי יוֹסֵי, עַד דַּאֲזַל אֶשָׁא.

עָאל קֳדָמוֹהִי, אֲמַר לֵיהּ, אַכְתְּרָא וְסִיתְרָא, גַּבְהוּתָא עַל כֹּלָּא, הַאי הִילּוּלָא לֶהֱוֵי שְׁלֵימְתָא. אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מַאי דַּעְתִּיךְ. אֲמַר רִבִּי יוֹסֵי, הָא בְּרַתִּי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרָךְ. אֲמַר וַדַּאי יֶהֱא כְּךָ. קָרְאוּ לְרַבָּנָן וְיהַב לֵיהּ בְּרַתֵּיהּ.

יָתְבֵי תַּמָּן תְּלַת יוֹמִין, וְלָעוֹ בְּאוֹרַיְיתָא קַמֵּיהּ, וְלָא שָׁבְקוּ סִתְרָא דְּמַתְנִיתִין, דְּלָא אוֹלִיף לְהוֹ רַבִּי שִׁמְעוֹן. אֲמָרוּ עָלָיו עַל ר' שִׁמְעוֹן, שֶׁלֹּא נִתְרָאֶה קֶשֶׁת בְּיָמָיו. דְּהָא הוּא סִימָנָא בְּעָלְמָא הֲוָה.

אֲמַר רִבִּי יִצְחָק, נִשְׁמָתָא הִיא קַיְימָא בְּקִיּוּמָא לְעָלְמִין. מַה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קַיָּים, אַף הִיא קַיֶּימֶת. אֲבָל עַל הַהִיא נַפְשָׁתָא חַיָּיתָא, אֲמַר קְרָא, (במדבר ט״ו:ל״א) הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עֲוֹנָהּ בָּהּ.

אֲמַר רִבִּי יוֹסֵי, מַאי חָזָא אוּנְקְלוֹס, דַּאֲמַר (בראשית ב׳:ז׳) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, וְתִרְגֵּם לְרוּחַ מְמַלְלָא, אִי נַפְשָׁא דִּבְעִירָתָא הִיא, לְמָה לָא מְמַלְלָן.

אֲמַר רִבִּי יִצְחָק, עַל דְּאִתְגַּבְלוּן מֵעוֹבָיָיא רַבָּה דְּעַפְרָא, יַתִּיר מִבְּנֵי נָשָׁא, וְלָא זָקְפִין רֵישָׁא, וְלָא מִסְתַּכְלִין בְּרִקִיעָא כִּבְנֵי נָשָׁא. דְּאִלּוּ אִתְגַּבְלוּ מִקְלִילָא דְּעַפְרָא כִּבְנֵי נָשָׁא, וְזָקְפָן רֵישָׁא וְאִסְתַּכְלוּ בְּרִקִיעָא, הֲווֹ מְמַלְלָן.

אֲמַר רִבִּי יוֹסֵי, גַּבְלוּתָא וְזָקְפָן רֵישָׁא תִּינַח, אֲבָל אִסְתַּכְלוּתָא בְּרִקִיעָא, לְמַאי. אֲמַר לֵיהּ, הַהוּא סִיּוּעָא רַבָּה דִּבְנֵי נָשָׁא. תָּא חֲזֵי, נְבוּכַדְנֶצַּר כַּד הֲוָה טָרִיד, וַהֲוָה בְּעִירָא בְּטוּרַיָּיא, לָא הֲוָה לֵיהּ סִיּוּעָא, עַד דְּאִסְתַּכַּל בְּרִקִיעָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל ד׳:ל״א) אֲנָא נְבוּכַדְנֶצַּר עֵינַי לְשָׁמַיָּא נָטַלַת, וּמַנְדְּעֵי עָלַי יְתֵיב. דְּעַד לָא יִסְתַּכַּל בְּרִקִיעָא, לָא הֲוָה מְנַדְּעֵיהּ עִילּוֹיהּ.

אָמַר רִבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, הַגּוֹיִם וְעַמָּא דְאַרְעָא, דְּלָא מְהֵימְנֵי בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא עָסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לֵית לְהוּ בַּר הַהִיא נַפְשָׁא חַיָּיתָא דְּאִתְנְפָקָא מֵאַרְעָא, וְעַל כָּךְ לֵית לְהוּ מְהֵימְנוּתָא. אֲבָל יִשְׂרָאֵל דִּי מְהֵימְנֵי בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעָסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְנָטְרֵי פִּקּוּדוֹהִי, אֲמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ירמיהו י׳:ט״ז) לֹא כָאֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב וְגו'. לֹא יְהֵי לְהוֹן נַפְשָׁא חַיְתָא, אֲבָל מָה יְהֵא לְהוֹן. כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. הַכֹּל: הוּא שְׁכִינְתֵּיהּ. וְאִתְגְּזַרַת

נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא מִינָּהּ, לְמֶהֱוֵי חוּלָקָא דְיַעֲקֹב. מַאי הוּא, כְּלוֹמַר, הַכֹּל הוּא נִשְׁמָתָא, הוֹאִיל וְאִתְגְּזַרַת מִינָּהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי לְעֻבּוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת לֵית מְהֵימְנוּתָא, הָא חֲזִינָן דְּאָזְלֵי לְטַעֲוּותְהוֹן, חְגָרִין וְסוּמִין, וּמַלְיָין מָחִין וּמַרְעִין, וְאִיתְּסָאן. אָמַר לֵיהּ, לְאוֹבָדָא לְהוֹ לְעָלְמָא דְאָתֵי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב י״ב:כ״ג) מַשְׁגִּיא לַגּוֹיִם וַיְאַבְּדֵם.

וְעוֹד, הָא תְּנִינָן (דברים כ״ח:נ״ט) וְחֻלָיִם רָעִים וְנֶאֱמָנִים, מַאי נֶאֱמָנִים. דְּעָבְדֵי מְהֵימְנוּתָא. כַּד מָטָא זִמְנָא, נָפְקֵי מֵהַהוּא גַּבְרָא. וְזִמְנִין דְּאִישְׁתְּכַח לְאִינּוּן טַעֲוָון. דְּאִינּוּן אָזְלִין בְּמַרְעֵיהוֹן לְטַעֲוּותְהוֹן, וְאִתְּסָאן, וְאָמְרֵי דְּהַהוּא טַעֲוָותָא הוּא דְּעָבִיד.

וְאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, זִמְנָא חָדָא סָח לִי יְהוּדָאי חָד, דַּהֲוּוֹ לֵיהּ מַרְעִין סַגִּיאִין, וְלָא אִיתְּסִי, חָמָא לְאִינּוּן טָעְיִין דַּהֲוּוֹ אָזְלֵי בְּמַרְעֵיהוֹן לְטַעֲוּותְהוֹן, וְאִתְּסָאן, אֲמַר אִיזֵיל הָתָם, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ אָסוּר, אֲבָל לְמֶחֱמֵי מַאי הוּא.

וְאָזַל הָתָם, וְעָאל בְּגַוַּייהוּ, וּבָת תַּמָּן בֵּינֵי אִינְשֵׁי דַּהֲוּוֹ מָחְיָין וּמַרְעִין. כְּלְהוֹ אִדְּמָכוּ, וְאִיהוּ לָא אִדְּמִיךְ. עַד דְּחָמָא חַד שִׂטְנָא, דְּהֲוָה אָזֵיל בֵּינַייהוּ, וּמָאנֵי דַּאסָוְותָא בִּידֵיהּ, וַהֲוֵי שַׁוֵּי עַל כָּל חַד וְחַד, וְאִתְּסִי. אַעֲבַר עֲלֵיהּ, וְלָא שַׁוֵּי עֲלֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, מָארֵי, הָא אֲנָא מִבְּנֵי מַרְעִין שַׁוֵּי עָלַי.

אָמַר לֵיהּ לֹא כָּאֵלֶּה חֶלֶק יַעֲקֹב, דְּאִלֵּין אִתְפַּקְּדוּ לִי לְאוֹבָדָא לְהוֹן לְעָלְמָא דְּאָתֵי, אֲבָל בְּנוֹי דְיַעֲקֹב לָאו כְּאִלֵּין. וּמִן קֶדֶם מָה, עַל כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. מַה הַיּוֹצֵא סָתַר וּבָנֵי, אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחֵי וּמַסֵּי, וְסָתַר וּבָנֵי. נָפַק הַהוּא גַּבְרָא, וְסָח לִי עוֹבָדָא, אֲמְרִית בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁדְּרָךְ הָתָם לְמֶחֱמֵי דָּא, וּלְמִשְׁמַע כְּדֵין מִפּוּמֵיהּ. וּכְדֵין סָח לִי יוֹסֵי חְרָשָׁא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רַב אַחָא, מַאי דִּכְתִיב (איוב ל״ב:ח׳) וְנִשְׁמַת שַׁדַּי תְּבִינֵם. אֶלָּא הַנְּשָׁמָה הִיא מְבִיאָה לָאָדָם לְהַכִּיר אֶת קוֹנוֹ, וּלְהַכְנִיסוֹ בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאַשְׁרֵיהֶם אוֹתָם שֶׁנִּכְנָסִין בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ הַנְּשָׁמָה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ יִזְכּוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וּלְמַעֲלַת הַקְּדוֹשִׁים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רִבִּי אַחָא, כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא קוֹנֶה הַנְּשָׁמָה מֵעַצְמוֹ. הַיְינוּ דְּתָנִינָן, בָּא לִיטָּהֵר מְסַיְּיעִין אוֹתוֹ. אוֹי לָהֶם לָרְשָׁעִים, שֶׁהֵם נִדְבָּקִים בְּכֹחַ הָאֲדָמָה שֶׁהִיא נִקְרֵאת נֶפֶשׁ חַיָּה הַנִּבְרֵאת מִן הָאֲדָמָה, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ יִכְלוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

שָׁאַל רַבִּי דּוֹסְתָּאי לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לֵיהּ, אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה מַאי הֲוֵי מִינָּהּ לְעָלְמָא דְּאָתֵי. אָמַר לֵיהּ, לֹא תֵּימָא הָכֵי, אֶלָּא אֵימָא מַאי הֲוֵי מִינָּהּ תָּדִיר.

תָּא שְׁמַע, אָמַר רִבִּי בָּא, מַאי דִּכְתִיב, (במדבר ט״ו:ל״א) הִכָּרֵת תִּכָּרֵת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא. אֶלָּא כְּהֶבֶל דְּנָפִיק מִפּוּמֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דְּלָא יָכִיל לְסַלְקָא לְעֵילָּא, אֲפִילּוּ כְּמִלְּא עֵינָיו, וּמִיָּד תִּכְלֶה.

כָּךְ הִיא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, כְּאוֹתָהּ הֶבֶל שֶׁנִּכְרֶת מִן הַפֶּה מְהֵרָה, וְתִכְלֶה, וְאֵינוֹ נִרְאֶה בָּעוֹלָם, וְהָיָה כְּלֹא הָיָה.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְהָא תְּנַן נַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים הֵן הֵם הַמַּזִּיקִין שֶׁבָּעוֹלָם. אָמַר לֵיהּ ר"י, שַׁפִּיר קָאָמַרְתְּ, שֶׁהֵן הַמַּזִּיקוֹת לְבַעֲלֵיהֶן, וּמוֹנְעוֹת כֹּחַ הַנְּשָׁמָה מֵעֲבוֹדַת בּוֹרְאָן, שֶׁאֵין מַזִּיק לְאָדָם אֶלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ, עַל שֶׁנִּכְרְתָה וְכָלְתָה עִם הַגּוּף. וְאָמַר רִבִּי אַחָא, לָא תְּנַן הָכִי, אֶלָּא נַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הַגּוּף, הֵן הֵם הַמַּזִּיקִים שֶׁבָּעוֹלָם.

אר"י, וְכָךְ וְכָךְ שַׁפִּיר, כְּשֶׁיּוֹצְאוֹת מִן הַגּוּף, אֲז נִמְצָא הַנֶּזֶק. וְהַיְינוּ מַזִּיק אוֹתוֹ נֶפֶשׁ לַגּוּף. וְהַכֹּל תְּמֵהִים הֵיאַךְ הֵם אוֹתָם הַנְּפָשׁוֹת מַזִּיקִין שֶׁבָּעוֹלָם עַל שֶׁדְּבֵקִים בִּבְנֵי אָדָם.

תָּנוּ רַבָּנָן, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר יַעֲקֹב, תְּמַהּ אֲנִי עַל אַנְשֵׁי הַדּוֹר, אִם רוּבָּם נַעֲשִׂים בְּכַשְׁרוּת.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, (ויקרא י״א:מ״ד) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים, מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בְּשִׁעַת תַּשְׁמִישׁ.

מַאי קִידּוּשָׁא שַׁיְיךְ הָכָא. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר יַעֲקֹב, שֶׁלֹּא יַעֲשׂוּ פְּרִיצוּתָא וַחֲצִיפוּתָא, וְלֹא לְשׁוּם זְנוּת כִּבְהֵמוֹת. שֶׁהַבְּהֵמוֹת אֵינָן עוֹשׂוֹת אֶלָּא לְכָךְ.

דְּהָא תְּנַן כָּל הַבּוֹעֵל לְשׁוּם זְנוּת, אוֹ לְשׁוּם מַה דַּאֲמָרָן, וְלֹא יִשְׁמוֹר אֶת עַצְמוֹ מֵאוֹתָן הַדְּבָרִים הַצְּרִיכִין, דְּתָנִינָן בְּמַתְנִיתָא, הַהוּא עוּבָּרָא דְּאִתְיְלִיד, לֵיהֱוֵי פָּרִיץ חָצוּף זוֹנֶה רָשָׁע, וְאֵינוֹ בִּכְלַל זֶרַע אֱמֶת.

וְכָל הַבּוֹעֵל לְשֵׁם מִצְוָה, וּמְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ, וּמְכַוֵּין לִבּוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם. הֲוֹו לֵיהּ בְּנִין דְּמַעֲלֵי, צַדִּיקִים וַחֲסִידִים, יִרְאֵי שָׁמַיִם, קַדִּישִׁין הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הָרְשָׁעִים עַל שֶׁאֵינָן מוֹלִידִים אֶלָּא לְשֵׁם זְנוּת, בְּעַזּוּת וּבַחֲצִיפוּת, אֵין לָהֶם אֶלָּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה הַנְּתוּנָה לַבְּהֵמוֹת, שֶׁעֲנִיֵּינֵם אֵינָם אֶלָּא כִּבְהֵמָה.

אֲבָל צַדִּיקִים הַיּוֹדְעִים לְקַדֵּשׁ עַצְמָם, כְּתִיב בְּהוּ (ירמיהו ב׳:כ״א) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלֹּה זֶרַע אֱמֶת. מַאי אֱמֶת, אָמַר רִבִּי אַחָא, אֱמֶת בְּכָל שֶׁאֵינוֹ מְהַרְהֵר בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת, וְיֵשׁ לוֹ אֱמֶת עִם אִשְׁתּוֹ.

רַב הוּנָא אָמַר, לְכַוֵּין וּלְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים קכ״ז:א׳) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. כְּלוֹמַר, אִם אֵין הַכַּוָּנָה לְשֵׁם שָׁמַיִם, לִבְנוֹת הַבַּיִת וּלְהוֹלִיד בָּנִים, שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, שֶׁמַּכְנִיס בְּאוֹתוֹ הַוְלַד עָמָל שֶׁל שָׁוְא. וְאֵיזֶהוּ עָמָל שֶׁל שָׁוְא. זוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁתִּכְלֶה וְתִכָּרֵת, כְּהֶבֶל הַיּוֹצֵא מִן הַפֶּה, שֶׁהוּא שָׁוְא, וְהוֹאִיל וְהוּא מַכְנִיסוֹ בְּאוֹתוֹ הַוְלַד, הֲרֵי עָמָלוֹ שֶׁל שָׁוְא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֱמֶת הוּא נוֹטָרִיקוֹן. א', אֱמֶ"ת. מ"ם מֵאֶר"ץ. תי"ו, תִּצְמַ"ח. כְּלוֹמַר (תהילים פ"ה:י"ב) אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח. מַאי מַשְׁמַע, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְהַוָּה מֵאֶרֶץ וְנִתְיַיסֵּד, וְלֹא בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְגַּבֵּל. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רַב הוּנָא, כָּל בִּנְיָן שֶׁאֵין בּוֹ יְסוֹד, אֵינוֹ כְּלוּם. וְאֵיזֶהוּ יְסוֹד, שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם בְּשָׁעַת הַחִיבּוּר, כִּדְקָאָמְרָן.

רַבִּי זֵירָא אָמַר, זְמָנָא חָדָא הֲוָה אָזְלִינָא בְּמַדְבְּרָא, וְאַשְׁכַּחְנָא חַד עַרְבָאי, דְּהֲוָה מָטֵיל אַכְתְּפֵיהּ מְטוֹל י' סְאִין, וַהֲוָה סָבָא, וַאֲמַרְנָא לֵיהּ, חֵילָא דָּא בָּעֵי לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. אֲמַר, לָא עֲבַדוּ לִי אַבָּא וְאִימָּא בְּגִין כָּךְ, אֶלָּא לְעוֹבָדָא דָּא.

דַּאֲנָא שְׁמָעִית לַאֲבוֹי דְּבִשְׁעְתָּא דְּעָבִיד לִי, דְּכִסּוּפֵיהּ לְבַר הֲוָה, דְּיָהֵא לֵיהּ חֵילָא לְאַיְיתֵי עִיבּוּרָא מִן חַקְלָא. וּבְהַאי עִיטָּא אִימְלַךְ בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, וְהָא אֲנָא סָבָא מַאי אִיעֲבַד.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֲבוֹתָיו הִרְהֲרוּ בְּדָבָר טוֹב. מְנָא לָן, מִן בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה, דִּקְרָא מַסְהִיד עֲלֵיהּ, שֶׁהִיא אֵם שְׁלֹמֹה מַמָּשׁ. מִשּׁוּם דְּאִתְיַיסֵּיד מִמָּנָּהּ, מֵעָנְיָינָהּ, וּמֵהִרְהוּרָהּ, וּמֵהִשְׁתַּדְּלוּתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ל"א:ב') מַה בְּרִי וּמַה בַּר בִּטְנִי וְגוּ'.

אִיפֵּיהּ תֵּינַח, אֲבוּהִי מְנָא לָן. דְּכְתִיב (תהילים קכ"ז:א') שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. וְכִי שְׁלֹמֹה אָמַר זֶה הַמִּזְמוֹר. אָמַר ר"י חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא דָּוִד אֲמָרוֹ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל שְׁלֹמֹה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַנָּבִיא לְדָוִד, (דברי הימים א כ"ב:ט') הִנֵּה בֵּן נוֹלַד לְךָ כו', כִּי שְׁלֹמֹה יִהְיֶה שְׁמוֹ, אָמַר דָּוִד בֵּן אֶחָד הָיָה לִי מִבַּת שֶׁבַע, וּמֵת, עַכְשָׁיו אַחֵר יוּלַד לִי, מִן שְׁמַיָּא הוּא בָּא. וְאָמַר שִׁיר זֶה, וְנִתְכַּוֵּון בּוֹ לְשׁוּם שָׁמַיִם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לִשְׁלֹמֹה, בִּשְׁבִיל שְׁלֹמֹה.

אָמַר אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת, אִם סִיעָתוֹ לֹא יְסַיֵּיעַ בַּכַּוָּונָה הַשְּׁלֵימָה שֶׁלִּי, שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ, לַשָּׁוְא נַעֲמוֹל כְּמוֹ שֶׁהָיָה בָּרִאשׁוֹנָה, שֶׁעָמַלְנוּ לַשָּׁוְא, וּבְגִין הַהוּא חוֹבָה מֵת. וַאֲנָא אִית לִי לְאִתְטָרְדָא מִן יְרוּשְׁלַיִם, וּבְעוֹד שֶׁאֲנִי אֵצֵא, אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר מִכָּל אָדָם, שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, שֶׁהִנִּיחַ עֶשֶׂר נָשִׁים פִּילַגְּשִׁים לִשְׁמוֹר הַבַּיִת, וַהֲוָה מַה דְּהֲוָה. וְעַל כָּל פָּנִים, שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בִּשְׁבִיל שְׁלֹמֹה נֶאֱמַר שִׁיר זֶה, שֶׁנִּתְכַּוֵּון דָּוִד עָלָיו לְשׁוּם שָׁמַיִם. וְאִמּוֹ ג"כ נִתְכַּוְּונָה לְשׁוּם שָׁמַיִם. וְיָצָא מֵהֶם שְׁלֹמֹה, דִּכְתִיב בֵּיהּ (דברי הימים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמֶלֶךְ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לְפִיכָךְ נִקְרָא (משלי לא) לְמוּאֵל, מַאי לְמוּאֵל, כְּמוֹ לְמוֹ פִּי. מְלַמֵּד, שֶׁשְּׁנֵיהֶם נִתְכַּוְּונוּ לְמוֹ אֵל.

וּמִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל הַמִּתְכַּוֵּין לְשֵׁם שָׁמַיִם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, נָפִיק מִנֵּיהּ בַּר דְּמַעֲלֵי. וּמְנָא לָן, מִשְׁמוּאֵל, שֶׁנִּתְכַּוְּונָה אִמּוֹ עָלָיו תָּמִיד לְשׁוּם שָׁמַיִם, דִּכְתִיב (שמואל א א) וּנְתַתִּיו לַה', וְכֵן

(שם ב) אֶל הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי. וְכֵן אָמַר דָּוִד, אִם יִהְיֶה לִי הַבֵּן הַזֶּה, מִכָּאן יִהְיֶה זְמִין לְמוּאֵ"ל. כְּלוֹמַר, נָתוּן הוּא לָאֵל.

תָּנוּ רַבָּנָן, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן פַּזִּי, זִמְנָא חָדָא הֲוֵינָא אָזֵיל בְּאוֹרְחָא, וְעַרְעָנָא בְּהַהוּא טוּרָא דְּכַפַּר קַרְדוֹ, וַהֲווּ גּוּבְרֵי בְּדִיחֵי בְּחוּלָקֵיהוֹן, וּבָאִית תַּמָּן לֵילְיָא דְשַׁבַּתָּא, וַאֲפוּקֵי שַׁבַּתָּא. וַחֲמֵיתִי לְאוּשְׁפִּיזְאִי דְּהַוָה בָּעֵי לְמִשְׁכַּב עִם דְּבִיתְהוּ, קָאִים הַאי מֵהַהִּ גִּיסָא וְצַלֵּי, וְקָמַת הִיא מֵהָאֵיהִ גִּיסָא וְצַלַּת. אַמְרִינָא לְהוֹן, מַאי צְלוֹתְכוֹן בְּשַׁעֲתָא דָּא.

אָמְרוּ לִי, עִידָּנָא דִידָן, לְזַווּגָא מִשַּׁבַּת לְשַׁבַּת, וּמְצַלֵּינָן צְלוֹתָנָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּיהֵא לָנָא בַּר, דְּיִפְלַח פּוּלְחָנֵיהּ, בַּר דְּחֵיל חַטָאָה, בַּר דְּמֶעֱבִיד פִּיקּוּדּוֹהִי, וְלָא יִסְטֵי מֵאוֹרַיְיתָא לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא. אַמְרִינָא לְהוֹ, יְהֵא רַעֲוָא דִּיהֵא לְכוֹן בָּעוּתְכוֹן, דְּהָא לְשׁוּם שָׁמַיִם קָא עֲבַדְתִּין.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אֲחֶזֵי אַנְפֵּי שְׁכִינְתָּא, דְּלְבָתַר יוֹמִין עַרְעִית תַּמָּן, וְחָזֵית הַהוּא בְּרָא דְּאִתְיְלֵיד לְהוֹ, וַהֲוָה בַּר שֶׁבַע שְׁנִין, חָמֵי לִי בְּבֵיתָא, וְלָא בָּעָא לְמַלָּלָא עִמִּי. אָמַר לֵיהּ אֲבוּהָ, זִיל לְקַמֵּיהּ, דְּגַבְרָא רַבָּא הוּא.

אָמַר, מִסְתָּפֵּינָא לְאִשְׁתְּעוּיֵי בַּהֲדֵיהּ, וּלְאִתְקָרְבָא עִמֵּיהּ, דְּהָא לָא יָדַעְנָא אִי אִית לֵיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, אִי לָאו. דְּהָכֵי אוֹלִיף לִי מוֹרִי יוֹמָא דֵין, דְּכָל מַאן דְּלֵית לֵיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, אִסּוּר לְאִשְׁתְּעוּיֵי בַּהֲדֵיהּ, וּלְאִתְקָרְבָא עִמֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, חַס וְשָׁלוֹם, דְּגַבְרָא רַבָּא וַחֲכִימָא דְּדָרָא הוּא.

קָרֵיב גַּבָּאי, וְלָא סָפֵיק לְמַלָּלָא עִמִּי, אָמַר לִי אֲנָא חָמֵי בָּךְ, דְּנִשְׁמָתָא חַדְתָּא אִית בָּךְ, מִיּוֹמִין זְעִירִין, וְלָא אִזְדְּרִיקַת בָּךְ בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקַת לְעָלְמָא. תְּוּוהִית. אָמְרִית, כָּךְ הוּא, דְּרַוְוק הֲוֵינָא, כַּד לְעֵינָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִתְיְיהֲבַת בִּי נִשְׁמָתָא.

אָמַר לִי, יְדַעְתְּ נָפֶשׁ חַיָּה, דַּאֲמַר קְרָא, דַּהֲווּת מִן אַרְעָא, וְהָא מַשְׁמַע נָפֶשׁ חַיָּה, לָמָּה. אָמְרִית, אֵימָא בְּרִי.

אָמַר, הָכֵי אָמַר לִי מוֹרִי, דְּהִיא נַפְשָׁא דַּאֲפֵיקַת אַרְעָא. וּמִן אַרְעָא אִתְגְּזָרַת. אֲבָל הִיא חַיָּיתָא, לְאִתְנַעְנָעָא לְכָאן וּלְכָאן. כְּמָה דְּעָבְדִין בְּעִירָא וְרַחֲשָׁא, וְכוֹלָא. אֲבָל לֵית בָּהּ סוּכְלְתָנוּתָא וְחָכְמְתָא בְּפוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא אִתְבְּרִיאַת אֶלָּא לְבָעִירָא וּלְחַיָּיתָא, לְאִתְנַעְנָעָא בָּהּ בְּלָא סוּכְלְתָנוּ, וּלְאִשְׁתַּצָּאָה, כַּד תֵּפּוֹק, כְּהַאי הֶבֶל דְּפוּמָא.

אָמְרִית לֵיהּ בְּרִי, מָאן הוּא רַבָּךְ. אָמַר לִי רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי. אָמְרִית לֵיהּ, וּמָה לָעֵית יוֹמָא דֵין. אָמַר לִי, הַאי קְרָא דִּכְתִיב, (תהלים קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה' שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עוֹשֵׂיהֶם. כְּךָ אָמַר רִבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי, מָה הוּא חָכְמָה. הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהוּא חָכְמָה. וּמֵעוֹלָם לֹא גִּילָּה לְשׁוּם אָדָם, וְלֹא עָתִיד לְהִגָּלוֹת, אֶלָּא קְצָת הֵימֶנּוּ לְמשֶׁה לְבַד.

וְלֹא עָמַד עַל כָּל יְדִיעָתָהּ, אֶלָּא עָמַד עַל מַה שֶּׁלֹּא עָמַד אָדָם, עַל הַאי רֵאשִׁית, שֶׁהִיא חָכְמָה. דִּכְתִיב בֵּיהּ בְּמַשָּׂה, (דברים ל"ג:כ"א) וַיַּרְא רֵאשִׁית לוֹ, וְזֶהוּ חָכְמָה.

וְאִם תֹּאמַר, הָא כְתִיב (מלכים א ה':כ"ו) וַה' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. תָּא חֲזֵי, לֹא כְתִיב נָתַן הַחָכְמָה, אֶלָּא חָכְמָה, שֶׁעָמַד עַל קְצַת אֲמִיתָּתָהּ. הַמָּשִׁיחַ עָתִיד לָדַעַת קְצָתוֹ, דִּכְתִיב בֵּיהּ, (ישעיהו י"א:ב') וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה כו'.

וְהַחָכְמָה הִיא רֵאשִׁית הַכֹּל, וְקוֹדֶם הַכֹּל, אֲבָל יִרְאַת ה', שֵׂכֶל טוֹב. כְּלוֹמַר, הַיִּרְאָה נִשְׁאֶרֶה בַּשֵּׂכֶל וּבִינָה, לָדַעַת וְלַחֲקוֹר יִרְאַת ה'. לְכָל עוֹשֵׂיהֶם, לְעוֹשֶׂה הַמִּצְוֹת בְּיִרְאָה בַּתְּחִלָּה, עַד שֶׁיִּרְגִּיל עַצְמוֹ לַעֲשׂוֹת מֵאַהֲבָה.

אָמַרְתִּי לוֹ, מַה שִּׁמְךָ. אָמַר לִי, אַהֲבָה. אָמַרְתִּי לוֹ, מַר אַהֲבָה, וְקָרִיתִי עָלָיו, (ירמיהו ל"א:ג') וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךָ. וַאֲנָא זָכֵינָא לְמֶחֱמֵי לְרַב אַדָּא בְּרֵיהּ, וְסָחֵינָא לֵיהּ הַאי.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, חָכָם הָיָה אָדָם הָרִאשׁוֹן, שֶׁהָיָה מַכִּיר וְיוֹדֵעַ לְכָל מִי שֶׁהָיָה בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּמִי שֶׁהָיָה בּוֹ נְשָׁמָה, כְּשֶׁבָּאוּ אֶצְלוֹ הִכִּיר אֶת כֻּלָּם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית ב':י"ט) וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם נֶפֶשׁ חַיָּה, לְמִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וּמַכִּיר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ. וּנְשָׁמָה לְמִי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ וּמַכִּיר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ. וְכָךְ הוּא עַד הַיּוֹם, מִי שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וּמַכִּיר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, וְאֵינוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הוּא יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, וְלֹא נְשָׁמָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אַף עַל גַּב דְּהַאי נֶפֶשׁ חַיָּה אִית בִּבְהֵמוֹת וּבְחַיּוֹת וּבְמִינֵיהֶם, וְהִתִּירָם לִבְנֵי אָדָם, חָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם בְּמִיתָתָם, שֶׁלֹּא יְצַעֲרוּם לְאוֹתָם בַּעֲלֵי נֶפֶשׁ הַחַיָּה. דְּלֵית לָךְ כָּל אֵינַשׁ, דְּלֵית בֵּיהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, כְּדֵי שֶׁיִּשּׁוּב לַעֲבוֹד בּוֹרְאוֹ, לְהַבְדִּיל עַצְמוֹ מִשְּׁאָר כָּל אָדָם, כְּדֵי לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, שֶׁמַּרְוִיחַ בָּזֶה הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה.

לְפִיכָךְ הַאי טַבְחָא, דְּנָפְקָא נְבֵילָה אוֹ טְרֵיפָה מִתְּחוֹת יְדוֹהִי. זִמְנָא חָדָא, מִשְׁמְתִּינָן לֵיהּ. שְׁנִית, מַעֲבִירִינָן לֵיהּ. שְׁלִישִׁית, מַכְרִיזִין עָלֵיהּ בְּשׁוּקֵי, דְּכָל מַה דְּשָׁחִיט הוּא טְרֵיפָה. וּלְעוֹלָם לָא נוֹקִים לֵיהּ לְטַבְחָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְכִי עַל זִמְנָא חָדָא לָא לֵיעָנֵישׁ בַּר מֵהַאי. וְהָא תָּנִינָן, הַאי טַבְחָא דְּלָא סָר סַכִּינָא קַמֵּי חָכָם, מְשַׁמְתִּינָן וּמַעֲבִרִינָן לֵיהּ, וּמַכְרִזִינָן אַבְשָׁרֵיהּ דְּטְרֵפָה הִיא, וּמַה עַל סַכִּינָא דְּלָא נִמְצֵאת יָפָה הוּא כָּךְ. עַל מִי שֶׁיָּצְאָה נְבֵלָה אוֹ טְרֵפָה מִתַּחַת יָדוֹ, אֵינוֹ דִּין דְּמִשַּׁמְתִּין לֵיהּ וּמַעֲבִירִינָן לֵיהּ, וּמַכְרִזִינָן אַבְשָׁרֵיהּ דְּטְרֵפָה.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אֲנָא חָמִית לְרַבִּי יְהוּדָה דְּזַמִּין לְרַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חַגַּי, וַהֲוָה טַבָּחָא, וְרַבִּי אַבָּא קָרֵין לֵיהּ. וְנָכֵיס הַהוּא תַּרְנְגוֹלְתָּא, וְנִתְכַּוִּין לְתֵרֵי סִימָנֵי, וּבָדְקוּ וְאַשְׁכָּחוּ דְּנָכֵיס חַד סִימָנָא, וְחַד לָא נָכֵיס.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, עַל מָה אִתְכַּוַּונְתְּ. אֲמַר, עַל תְּרֵין סִימָנִין. אֲמַר, וְהָא אֲנָא אַשְׁכַּחְנָא חַד נָכֵיס. אֶלָּא בְּשָׁרָא הוּא דְּכְשֵׁרָה, וְאַתְּ לָא תְּהֵא טַבָּחָא מִכָּאן וּלְהָלְאָה. וְאַף עַל גַּב דְּלָא בָּעֵינָא כַּוָּונָה בִּשְׁחִיטָה.

אָמַר לֵיהּ ר' יוֹסֵי, הַכַּוָּונָה לָאו לְהַאי אִיתְמָר, אֶלָּא כַּוָּונָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּנָכֵיס לַשָּׁמַיִם, וְלָא לְשׁוּם פִּתְגָּם אָחֳרָן. אֲבָל נִתְכַּוֵּון לְתֵרֵי סִימָנֵי, וְשָׁחִיט חַד, מוּתָּר הוּא בְּדִיעֲבַד. דְּתָנַן, הַשּׁוֹחֵט אֶחָד בָּעוֹף, דִּיעֲבַד אִין, לְכַתְּחִלָּה לֹא.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, תָּא חֲזֵי, כָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא מִזּוֹ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה, הִתִּירוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְנֵי אָדָם, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם נְשָׁמָה לָדַעַת וּלְהַכִּיר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאָם. דְּאִלְמָלֵי הַוְיָא לְהוֹ נְשָׁמָה, לֹא הוּתְּרוּ.

שְׁאַל רַבִּי אַבָּא לְרַבִּי חִיָּיא, אַמְרִיתּוּן דְּנִשְׁמָתָא לָא עַיְיל בְּבַר נָשׁ, עַד דְּיִסְתַּכַּל בְּפוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּכְדֵין לָהֲוֵי לֵיהּ נִשְׁמָתָא, וְאַמְרִיתּוּן דְּנִשְׁמָתָא הִיא קַדִּישָׁא, מַעַלְיָא עַל כּוֹלָּא. אִם כֵּן מַאי הַאי דְּאָמַר קְרָא, (שם ז) כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ. לָמָּה מֵתוּ. הוֹאִיל וַהֲוָה לְהוֹ נִשְׁמָתָא, הֲוָה לְהוֹ לְאִשְׁתַּזָּבָא. לָא הֲוָה בִּידֵיהּ. אָתוֹ וְשַׁיְילוּהָ לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּר' שִׁמְעוֹן, אָמַר לֵיהּ כָּךְ הוּא וַדַּאי, וּקְרָא מְסַיְּיעַ לָן, דְּהָכֵי אָמַר אֲבוֹי, דְּכַד אָתֵי טוֹפָנָא לָא הֲוָה בַּר נָשׁ דְּיֵעֲבֵיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגִינֵיהּ, בַּר מִנֹּחַ וּבְנוֹהִי. וּזְכוּתְהוֹן לָא הֲוָה, אֶלָּא לְאֲגִין עֲלֵיהוֹן וְעַל בָּתֵּיהוֹן, וְלָא הֲוָה סַגֵּי זְכוּתְהוֹן כָּל כָּךְ, לַאֲגָנָא עַל כָּל דָּרָא. וְאִינּוּן דַּהֲווֹ זַכָּאִין בְּקַדְמֵיתָא, כְּגוֹן חֲנוֹךְ וְיֶרֶד, דְּהֲוָה לְהוֹן נִשְׁמָתָא, וְחַזְיֵין לְמֵיעְבַּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּגִינֵיהוֹן, מִיתוּ מִקַּדְמַת דְּנָא. וְהַיְינוּ דַּאֲמַר קְרָא, כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאַפָּיו, דְּעַל אינּוּן דְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא הֲוָה בְּהוּ. דְּלָא תֵּימָא דְּעַל אִלֵּין דַּהֲווֹ בְּטוֹפָנָא אֲמַר קְרָא. אֶלָּא אָתָא קְרָא, וַאֲמַר, מִכֹּל אֲשֶׁר בֶּחָרָבָה מֵתוּ, שְׁלֹא הָיוּ בִּימֵי דּוֹר הַמַּבּוּל, וְלָא בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֶלָּא בֶּחָרָבָה מֵתוּ, כְּלוֹמַר כְּבָר נִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נִשְׁתַּיֵּיר בָּעוֹלָם צַדִּיק לְהָגֵן עַל דּוֹרוֹ, וְאָז נַעֲשָׂה דִּין בָּרְשָׁעִים.

אָמַר לֵיהּ ר' חִיָּיא לְרַבִּי אַבָּא, לָא אֲמָרִית לָךְ דְּהַאי גּוּלְגַּלְתָּא דְּדַהֲבָא דְּהוּא מִמָּאנֵיהוֹן דְּמַתְנִיתִין. לֵימָא, זַכָּאִין אַתּוּן מָאנֵיהוֹן דְּמַתְנִיתִין, סַגֵּי חוּלָקֵיהוֹן עַל כּוֹלָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. עוֹד אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מַאי דִּכְתִיב. (תהילים ק"נ:ג-ד') הַלְלוּהוּ בְּתֵקַע שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ"ו בְּנֵבֶל"ל וְכִנּוֹ"ר הַלְלוּהוּ"ו בְּתוֹ"ף וּמָחוֹל הַלְלוּהוּ"ו בְּמִנִּ"ם וְעוּגָב. וְכִי צָרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַאי.

אֶלָּא אָמַר דָּוִד, כָּל מַה שֶּׁתִּשְׁבְּחוּ לְקַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַנֵּי מִינֵי זֶמֶר, אֵינוֹ כְּלוּם. כְּאָדָם הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ, עֲכְשָׁיו עָשָׂה זֶה וְזֶה, וְכָל מַה שֶּׁתַּעֲשֶׂה אֵינוֹ כְּלוּם, עַד שֶׁתַּעֲשֶׂה דָּבָר פְּלוֹנִי. כָּךְ אָמַר דָּוִד, הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי שָׁמַע הַלְלוּהוּ בְּצִלְצְלֵי תְרוּעָה, כְּלוֹמַר אֵינוֹ הַלְלוּ,

אֶלָּא מַהוּ הַלְלוּ, כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּיָהּ. וְהָאַחֵר אֵינוֹ כְּלוּם, אֶלָּא הִלּוּל הַנְּשָׁמָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָהּ הַלְלוּ יָהּ.

ט (בראשית א׳:ט׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם וְגוֹ', רַבָּנָן פָּתְחֵי בְּהַאי קְרָא, (תהילים מ״ו:ט׳) לְכוּ חֲזוּ מִפְעָלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אָמַר רִבִּי אַבָּא, בֹּא וּרְאֵה, שֶׁלֹּא כְּמִדַּת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִדַּת בָּשָׂר וָדָם. מִדַּת בָּשָׂר וָדָם מַעֲשָׂיו מְבַלִּין אוֹתוֹ. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מְבַלֶּה אֶת מַעֲשָׂיו.

וְהַיְינוּ דְּאָמְרָה חַנָּה, (שמואל א ב׳:ב׳) אֵין קָדוֹשׁ כַּה' כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ. מַאי כִּי אֵין בִּלְתֶּךָ. אַל תִּקְרֵי בִּלְתֶּךָ, אֶלָּא בַּלּוֹתָךְ.

כָּךְ הוּא כְּתִיב, לְכוּ חֲזוּ מִפְעָלוֹת אֱלֹהִים וְגוֹ', אָמַר רִבִּי אַבָּא, עוֹבָדוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּעָבִיד לְהוּ בְּעָלְמָא דֵּין, דָּוִד מַלְכָּא הֲוָה בְּהִתְבַּהֲלָא, וַאֲמַר לְכוּ חֲזוּ, בּוֹאוּ מִבָּעֵי לֵיהּ.

אֶלָּא אֲמַר דָּוִד, כָּל דְּיִירֵי אַרְעָא דִּי בְּעָלְמָא דֵּין, זִילוּ מֵרִישָׁא דְּעָלְמָא עַד סוֹפֵיהּ, וְתִשְׁכְּחִין עוֹבָדוֹי דְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּעוֹבָדוֹי בְּרִישָׁא דְּעָלְמָא, כְּךָ עוֹבָדוֹי בְּסַיְיפֵי דְּעָלְמָא, מַיְיתֵי דִּיוּרִין בְּעָלְמָא, אִי זְכוּ, מוֹתִיב לְהוֹ וְלִבְנַיְיהוּ וְלִבְנֵי בְנַיְיהוּ עַד סוֹפָא דְּעָלְמָא. לָא זָכוּ, מַחְרִיב לְהוֹ מִנְהוֹן. וְהַהוּא אַתְרָא, וְהַהוּא קַרְתָּא, לָא אִתְבְּנֵי לְעָלְמִין. לְאַחֲזָאָה לִבְנֵי נָשָׁא, דַּאֲתַר חַיְיבָיָא הֲוָה הַהוּא אֲתַר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עֲבַד בֵּיהּ דִּינָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ.

דָּבָר אַחֵר, לְכוּ חֲזוּ מִפְעָלוֹת אֱלֹהִים, אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מָה רָאָה דָּוִד דַּאֲמַר מִפְעָלוֹת אֱלֹהִים, וְלָא אָמַר מִפְעָלוֹת ה'. אֶלָּא בְּשִׁמְא דֵּאלֹהִים, אִשְׁתַּכְלֵל עוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְכַד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, הֲווֹ מַיָּא אָזְלִין וְנָחֲתִין וְכַד רָמָא אַרְעָא לְתַתָּא, רָמָא לָהּ בֵּין מַיָּא, וְהַוּת טְמִירְתָּא, וְאִתְקְרֵשָׁא בֵּין מַיָּא.

וְעָבַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת בְּגוֹ אֶת, אוֹרְחֵיהּ וְטִבְעֵיהּ דְּעָלְמָא, דְּמַיָּא קָלִילָן, וְאַרְעָא יַקִּירָא. וּמַאן דְּאִיהוּ יַקִּירָא נָחֵית לְתַתָּא. וּקְלִילָא סָלֵיק לְעֵילָא. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְאַחֲזָאָה אִתּוֹהִי וְעוֹבָדוֹי לִבְנֵי נָשָׁא, אַרְכִּין וְאַנְחֵית מַיָּא דְּקָלִילָן לְתַתָּא, וְאַרְעָא דְּאִיהִי יַקִּירָא, סָלֵיק לְעֵילָא, עַל קְלִילָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים קל״ו:ו׳) לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמָּיִם. כְּלוֹמַר, מַיָּא דְּאִינּוּן קְלִילִין, לְתַתָּא. וְאַרְעָא, דְּאִיהִי יַקִּירָא, לְעֵילָא.

וְעוֹד, דְּמַבֵּין מַיָּא אַחֲזֵי וְאַפִּיק יַבֶּשְׁתָּא, דְּלֵית אֲרַח אַרְעָא לַאֲסָקָא מִגּוֹ מַיָּא יַבֶּשְׁתָּא, אֶלָּא לַחוּתָא. וְכַד אַסִּיק יַבֶּשְׁתָּא מִבֵּין מַיָּא, קָרָא שְׁמָהּ אֶרֶץ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א׳:י׳) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ.

וְתָנָא, ז' שֵׁמוֹת קָרָא לָהּ: אֶרֶץ. אֲדָמָה. גֵּיא. נְשִׁיָּה. צִיָּה. אַרְקָא. תֵּבֵל. גָּדוֹל שֶׁבְּכוּלָּם תֵּבֵל, דִּכְתִיב (תהילים ט׳:ט׳) וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצֶדֶק. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ.

אר"י, ז' רְקִיעִים בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּנֶגְדָּם בָּרָא ז' אֲרָצוֹת. וְתָאנָא, אֶרֶץ אַחַת מַמָּשׁ, הוֹצִיאוּ הַמַּיִם, וּמִמֶּנָּה נִתְהַוּוּ ז' אֲרָצוֹת, כִּדְאָמְרָן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מַיָּא הֲווֹ יְסוֹדָא דְּכוֹלָּא. בְּגִין דְּאַשְׁכְּחָן דְּעִיקָּרָא דְּכָל עוֹבָדוֹהִי דִּבְרֵאשִׁית הֲווֹ מִן מַיָּא. וְתָאנָא, בַּתְּחִלָּה הָיוּ הַמַּיִם מְפוּזָּרִין תַּחַת הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁגָּעַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּהֶם, וְהִכְנִיסָם וַאֲסָפָם אֶל מָקוֹם אֶחָד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. וּלְאַחַר כַּךְ נִתְפַּזְּרוּ כְּמִתְּחִלָּה, וְרָקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ.

אָמַר עוּלָּא, וְכִי לְמַאי צָרִיךְ חֶסֶד הָכָא, דִּכְתִיב לְרוֹקַע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם כל"ח. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, חֶסֶד גָּדוֹל עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, שֶׁהֶעֱמִיד הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם, שֶׁאִלְמָלֵא לֹא הָיְתָה הָאָרֶץ מִלְמַעְלָה, הָיָה הָעוֹלָם מְטוּשְׁטָשׁ בְּבַת אַחַת.

אָמַר רִבִּי חִסְדָּא, אִלְמָלֵא כָךְ, לֹא הָיוּ בְּנֵי אָדָם נוֹטְעִין וְחוֹרְשִׁין וְזוֹרְעִין, עַכְשָׁיו שֶׁהָאָרֶץ לְמַעְלָה, נוֹטְעִין וְזוֹרְעִין, וְהָאָרֶץ עוֹמֶדֶת בְּכֹחָהּ וּבְקִיּוּמָהּ, מִפְּנֵי לַחוּת הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָאָרֶץ. וּמִלְמַטָּה יוֹצְאִין כַּמָּה נְהָרוֹת, כַּמָּה מַעְיָינוֹת, כַּמָּה מְקָוואוֹת, לְדַשֵּׁן כָּל הָעוֹלָם וּלְהַצְמִיחַ הַכֹּל. וְזֶהוּ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו, וְעִם כָּל הָעוֹלָם.

תָּנוּ רַבָּנָן, יוֹמָא חַד, הֲוָה יָתֵיב רַבִּי שִׁמְעוֹן אַבָּבָא דְּתַרְעָא דְּלוֹד, וַהֲווּ תַּמָּן רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חַגַּי וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. אָתָא רַבִּי פִּנְחָס, אָמַר לֵיהּ הָא בּוּצִינָא דְּמַתְנִיתָא אִתֵּי, קָם רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹתְבֵיהּ גַּבֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, מַאי יוֹמָא דֵּין מִשְּׁאָר יוֹמִין, דְּאַתְּ שָׁתֵיק, וְלֵית פּוּמָךְ מְנַטֵּף מִתְקָא דְּדוּבְשָׁא דְּחָכְמְתָא.

אָמַר לֵיהּ, מִסְתַּכֵּל הֲוֵית בִּלְבָאי, הַאי דַּאֲמַר יְחֶזְקֵאל, (יחזקאל א׳:כ״ד) וָאֶשְׁמַע קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי, שְׁקַל לֵיהּ לְמַיִם רַבִּים, וְשָׁקַל לֵיהּ לְקוֹל שַׁדַּי, וּשְׁמַע מִינָּהּ כְּקוֹל מַיִם רַבִּים, כְּקוֹל שַׁדַּי הוּא. אָמַר לֵיהּ עַל דָּא תְּוַוהְנָא עָלָךְ, דְּלָא הֲווֹ שִׁפְוָותֵיךְ מְרַחֲשִׁין בָּרָזִין עִלָּאִין.

אָמַר לֵיהּ הָא רָזָא דִּרְתֵיכָא קַדִּישָׁא הוּא. תָּא חֲזֵי, דִּתְנַן בְּמַתְנִיתִין דִּידָן, אַרְבַּע מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, נָטְלִין בְּמַטְלָנוֹהִי דְּכוּרְסָא יְקָרָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וּמַאן אִינוּן מַלְאָכִין. אִינוּן דְּאִתְקְרוֹן חֵיוָתָא קַדִּישָׁא. וְאִילֵּין אַרְבַּע, אִינוּן יַקִּירִין וְעִילָּאִין עַל כָּל שְׁאָר מַלְאָכִין, בַּר מֵחַד.

וְאִית דְּאָמְרֵי דְּחַד הוּא מֵאִילֵּין אַרְבַּע, וְלֹא כָךְ הוּא, דְּהָכֵי אַשְׁכְּחָן בְּסִפְרָא דְּחָכְמְתָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא.

וְאִלֵּין אַרְבַּע כַּד מִתְכַּנְפֵי בְּכִינּוּפָיָיא בְּמַטְלָנֵיהוֹן, מִשְׁתְּמַע בְּכָל רְקִיעָא קַל מַטְלָנֵיהוֹן, כְּקַל מַלְאָכִין סַגִּיאִין עִילָּאִין, דְּאִתְקְרוֹן אֶלֶף אַלְפִין, וְרִבּוֹ רִבְבָן. וּבְהַהוּא קָלָא דְּהַהוּא שַׁמְשָׁא חַד,

דְּמְשַׁמֵּשׁ קַמֵּיהּ דְּמַלְכָּא עִילָּאָה. וְהַהוּא כִּינּוּפַיָּיא דְּאִינּוּן מִתְכַּנְּפֵי, בְּעִידָנָא דְּאָתֵי לְאַשְׁפָּעָה עֲלֵיהוֹן טִיבוּ וְיִקָר מַלְכָּהוֹן.

בְּכָה רַבִּי פִּנְחָס וַאֲמַר, בִּקְלִידָא דְּקַלְדִּיטִין, גְּלִיפִין דְּאָמִיד נָתוֹזְרִיטָא, בְּכַד מִסְתַּלְקִין הֲוַיְתָא. בְּמָטוֹ מִינָךְ אַשְׁלֵים פְּסוּקָא.

אֲמַר, קוֹל הֲמוּלָּה כְּקוֹל מַחֲנֶה. מַאי קוֹל הֲמוּלָּה. הָכֵי תָּנֵינָן, דְּכַד מְשַׁבְּחָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מִלָּה דְּאִינּוּן מְשַׁבְּחִין קַמֵּיהּ, כְּמִלָּה דְּתוּשְׁבַּחְתָּא דְּמַשְׁרְיָיתָא דְּיִשְׂרָאֵל, כַּד מְשַׁבְּחָן לֵיהּ לְתַתָּא.

בָּעָמְהֶם תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן, הַאי בָּעָמְדָם, כְּמוֹ (איוב ל״ב:ט״ז) עָמְדוּ וְלֹא עָנוּ עוֹד. דְּכַד הַאי מַשְׁרְיָתָא דְּיִשְׂרָאֵל לָא מְשַׁבְּחָן לְהַקְדּוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְתַתָּא, מִיָּד תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן. מִתְרַפְּן חֵילֵיהוֹן דְּהַאי כְּנוּפְיָיא קַדִּישָׁא, וְלֵית לְהוּ חֵילָא לְשַׁבְּחָא תּוּשְׁבַּחְתָּא שְׁלֵימְתָא קַמֵּיהּ.

וְעוֹד קְרָא אַחֵר דְּמְסַיֵּיעַ לְהַאי, דִּכְתִיב (יחזקאל א׳:כ״ה) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם וגו', וַיְהִי קוֹל זֶה קוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. כְּשֶׁמַּרְבִּין בִּתְפִלָּה לְהֵיכָן סָלְקָא, מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם שֶׁל חַיּוֹת, שֶׁשָּׁם מֻנַּחַת תְּפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים.

וּכְשֶׁפּוֹסְקִים לְהַשְׁמִיעַ קוֹלָם וּלְהִתְפַּלֵּל וְלִקְרוֹת בַּתּוֹרָה, מַה כְּתִיב. בָּעָמְדָם, כְּלוֹמַר בְּשֶׁתִּיקוּתָם מֵהַתּוֹרָה וּמִן הַתְּפִלָּה, תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן שֶׁל הַחַיּוֹת כִּדְקָאֲמָרָן. אָמַר לֵיהּ, מְטוּל כֵּן אָתֵית לְמִשְׁמַע מִפּוּמָךְ, רוּחַ חָכְמְתָא, שׁוּרַיָּיא, וּשְׁלָמָא דִּלְעֵילָּא דִּיהַב בָּךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יְקָוו הַמַּיִם, כְּקָו זֶה שֶׁמַּנִּיחִים הָאוּמָנִים לִבְנוֹת הַבִּנְיָן, שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מִמֶּנּוּ לְכָאן וּלְכָאן. כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, קָו לַמַּיִם, שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִשְּׁפָתָם לְכָאן וּלְכָאן. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב ל״ח:י״א) וְאֹמַר עַד פֹּה תָּבֹא וְלֹא תֹסִיף.

וְתָאנָא, גְּבוּל הִגְבִּיל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַיָּם. וְאִי זֶהוּ גְבוּל. רַבִּי אַבָּא אוֹמֵר, זֶה הַחוֹל, דִּכְתִיב (ירמיהו ה׳:כ״ב) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. וּכְשֶׁרוֹאִים זֶה הַחוֹל, חוֹזְרִים לְאָחוֹר, וְאֵינָם יוֹצְאִים לַחוּץ, מֵאוֹתוֹ הַקָּו שֶׁנָּתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה הוּא עִיקָּרָא דְּעָלְמָא מַיָּא, דְּהָא שְׁמַיִם נָטְלוּ שְׁמָא מִנְּהוֹן, מַי"ם שָׁמַיִ"ם. וְלָמָּה, אָמַר רַבִּי יִצְחָק שֶׁהוֹסִיף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הַמַּיִם אֵשׁ, וּבָרָא מֵמֶּנּוּ הַשָּׁמַיִם, כְּלוֹמַר, אֵשׁ וּמַיִם.

אָמַר רַבִּי יוּדַאי, לָאו הָכֵי, דְּהָא מֵחֲבִיבוּתָא דְּקַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִיתְבְּרוּן שָׁמַיִם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְשַׁפִּיר קָאָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְלָא קַשְׁיָא, בְּמַאי דְּאָמַר רַבִּי יוּדַאי. וְכַד תִּנְדַּע מַהוּ מַיִם, תִּנְדַּע עִיקָּרָא דְּמִילְּתָא.

וְכַד אָתָא רַבִּי בָּא, עָאל לְקַמֵּיהּ ר' יְהוּדָה וְר' חִיָּיא, אֲמָרוּ לֵיהּ, לֵימָא לָן מַר עִיקָּרָא דְּחַד מִלָּה, מֵאִינּוּן רָזִין עִילָּאִין, אָמַר, אֵימָא חַד מִלָּה, וְטַב לְמַאן דְּיֶהֱוֵי לֵיהּ לְבָא לְמִנְדַּע.

אֲמָרִין מָארֵי דְרָזָא דְמַתְנִיתָא, דְּהַאי מַאן דְּבָעֵי לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּלִבֵּיהּ, מֵחָכְמְתָא דְמַלְכָּא עִלָּאָה, יִנְדַּע בְּקַדְמֵיתָא מַהוּ מַיִם. וּמַאן דְּבָעֵי לְמִנְדַּע מַהוּ קְרִישׁוּתָא דְכוּרְסְיֵהּ, יִסְתַּכֵּל בְּקִיּוּמָא דְמִלְּתָא, דִּכְתִיב (במדבר י״ח:י״ט) בְּרִית מֶלַח עוֹלָם הִיא. וּמִתְּרִין אִלֵּין, יִסְתַּכֵּל בְּחָכְמָתָא קַדִּישָׁא דִלְעֵילָא.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מַאן דְּבָעֵי לְמִנְדַּע עִנְיָנָא דְקִיּוּמָא דְעָלְמָא דֵּין, לִינְדַּע עִנְיָנָא דְמִלְּחָא, דְּאִתְמַנֵּיג מִשַּׁמָּשָׁא, דְּאִתְמְנֵי תְּחוֹתֵיהּ דְּמָארֵיהּ, וְינְדַּע מַהוּ, וְהֵיךְ יִתְמְחֵי בְּמַיָּא, וְיִסְתַּכֵּל בְּחָכְמָתָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, הַנֵּי קְלוּדְטֵי, דְּזִקְפִּין בְּלוּדְטֵיהוֹן מַיָּא וּמִלְּחָא, עִנְיָנָא דִּנְהוֹרִיתָא, בּוּצִינָתָא הֲוָות, לְאִסְתַּכְּלָא בְּחָכְמָתָא.

דָּבָר אַחֵר (בראשית א׳:ט׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, רִבִּי פִּנְחָס, (תהילים צ״ג:ד׳) מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה', מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים, כְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמַּיִם, שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, הָיוּ מְשׁוֹטְטִים לְכָאן וּלְכָאן, וְנִתְגָּאוּ לְמַעְלָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק בְּהַאי שַׁעֲתָא נָטָלוּ מַיָּא לְאַרְעָא, דַּהֲוָות כָּנֵיס בְּהוּ, וַהֲווּ מְחַפְּיִין לָהּ. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא כָךְ, אֶלָּא הִכָּנְסוּ כֻּלְּכֶם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. מַשְׁמַע דְּיַבֶּשְׁתָּא הֲוָות אַרְעָא קוֹדֶם, בְּלָא לֵיחוּתָא, בֵּין מַיָּא. יַבָּשָׁה לָא כְתִיב, אֶלָּא הַיַּבָּשָׁה.

וַהֲווּ מַיָּא אָזְלִין גָּבְהִין וְנָחֲתִין, וּמְשַׁמְּעִין קָלֵיהוֹן לְסֵייְפֵי שְׁמַיָּא, עַד שֶׁנֶּעֱרָ בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִכְנִיסָם לַתְּהוֹם, וְתַמָּן הִיא כְּנִישׁוּתָא דְמַיָּא. וְעַד כְּעָן קָלֵיהוֹן לָא שָׁכִיךְ, וְקָרָא לְהוֹ יַמִּים. וְכַד אִינּוּן גָּבְהִין תַּמָּן בְּאַתְרָא הַהוּא, אִתְּבַר תּוֹקְפֵיהוֹן, וְנָחֲתִין וְלָא נָפְקִין לְבַר, מִדְּחִילוּ דִּתְקִיפוּתָא דְמָארֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) אַדִּירִים מִשְׁבְּרֵי יָם אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְאִם כֵּן מַאי כְּתִיב אַחֲרָיו, עֵדוֹתֶיךָ נֶאֶמְנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ, מַאי בָּעֵי פְּסוּקָא דָא, לְפָסוּקָא דִלְעֵילָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֲמַר דָּוִד, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עֵדוּת שֶׁעָשִׂיתָ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, הֵם אֱמֶת, לְהַעִיד עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם. דְּהָא תְּנִינָן, כָּל הַמֵּעִיד בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית בְּכָל יוֹם, מוּבְטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן עה"ב.

וְאָמַר דָּוִד, אַתָּה הוּא שֶׁעָשִׂיתָ אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְעָשִׂיתָ אֶת הַמַּיִם, וְהַמַּיִם הָיוּ מְכַסִּין אֶת הָעוֹלָם מֵהָרְבּוּי שֶׁבָּהֶם, וְעָשִׂיתָ לָהֶם שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ בְּצִמְצוּם כֻּלָּם אֶל מָקוֹם אֶחָד. כָּךְ יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ, שֶׁשְּׁכִינָתְךָ שֶׁהִיא מְלֵאָה כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁתְּצַמְצֵם אוֹתָהּ בְּבֵיתְךָ, שֶׁיּוֹתֵר רָאוּי הוּא לִהְיוֹת שָׁם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, לְבֵיתְךָ נַאֲוָה קֹדֶשׁ, וְלֹא לִזְמַן מוּעָט, אֶלָּא לְאוֹרֶךְ יָמִים.

דְּבָר אַחֵר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. ר' תַּנְחוּם פָּתַח בָּהַאי קְרָא, (ישעיהו נ"ז:א') הַצַּדִּיק אָבַד וְאֵין אִישׁ שָׂם עַל לֵב וְאַנְשֵׁי חֶסֶד נֶאֱסָפִים בְּאֵין מֵבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצַּדִּיק. תָּמָן תְּנִינָן, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִסְתַּכֵּל בָּעוֹלָם, וְרוֹאֶה שֶׁאֵין בְּנֵי אָדָם זַכָּאִין, וּרְשָׁעִים הַרְבֵּה פּוֹרְחִים בָּעוֹלָם, אֲזַי עוֹשֶׂה דִּין בָּעוֹלָם. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, כְּעוֹבָדָא דְּגוּפָא עִם נִשְׁמָתָא, עָבִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם דָּרָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק הָאֵיךְ. אָמַר לֵיהּ, כִּי הַאי גַּוְונָא, צַדִּיקַיָּא אִינּוּן נִשְׁמָתָא, וְחַיָּיבַיָּא אִינּוּן גּוּפָא, כַּד מִסְתַּכֵּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעָלְמָא, נָטִיל נִשְׁמָתָא, וְאִשְׁתְּאַר גּוּפָא לְסָרְחָנָא דְּבִשְׁרָא. וּמַאי נָטִיל, נָטִיל לְנִשְׁמָתָא, דְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּא, וְיִשְׁתָּאֲרוּן גּוּפָא דְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם, אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, הַנֶּאֱסָפִים לְבֵית עוֹלָמָם, שֶׁהִיא מָקוֹם אֶחָד מְיוּחָד לָהֶם לְמַעֲלָתָם. וְכַד יִתְכַּנְּשׁוּן לְעָלְמָא דְּאָתֵי, מַאי כְּתִיב, וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים, בְּלִי מַעֲשֶׂה, שֶׁאֵין מִי שֶׁיָּגִין עֲלֵיהֶם, וְיִכָּסֶה עֲלֵיהֶם. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה כִּי גָוַע אַהֲרֹן, אַל תִּקְרֵי וַיִּרְאוּ, אֶלָּא וַיִּירָאוּ.

דְּהָא תָּנִינָן, אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, וְאַמְרֵי לָהּ אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, כָּל זְמַן שֶׁהַצַּדִּיקִים בַּדּוֹר, אֵין מִדַּת הַדִּין יְכוֹלָה לִשְׁלֹט בָּהֶם. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים ק"ו:כ"ג) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חֲמָתוֹ מֵהַשְׁחִית. וּכְשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת דִּין בָּרְשָׁעִים, מְסַלֵּק הַצַּדִּיקִים מִבֵּינֵיהֶם, וְאָז עוֹשֶׂה דִּין בָּרְשָׁעִים.

מָשָׁל לְמִדַּת הַדִּין, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ פַּרְדֵּס, יוֹמָא חַד עָאל לְגִינֵיהּ, וְחָמָא דַּהֲווֹ תַּמָּן בְּכוּלֵּיהּ דַּרְדָּרִין סַגִּיאִין, אָמַר, אֲנָא בְּעֵי לְבַעֲרָא לוֹן מֵהָכָא, זְקַף עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְרָדִין טָבִין יָאִין. אָמַר, בְּגִינֵי אִינּוּן וְרָדִין, אֶשְׁבּוֹק כָּל הַדַּרְדָּרִין. וְכַד יָהֲבוּ רֵיחָא אִינּוּן וְוָרְדִין, נָטַל לְהוֹן וְעָקַר לְהוֹן מִן גִּנְּא. כֵּיוָן דְּעָקַר לְהוֹן, אָמַר הָא עִידָן לְאַעָקְרָא דַּרְדָּרִין דְּגִנְּא, וּלְבַעֲרָא לְהוֹ מֵהָכָא. כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּל זְמַן שֶׁהַצַּדִּיקִים בַּדּוֹר, אֵין נַעֲשֶׂה דִּין בָּרְשָׁעִים. נִסְתַּלְּקוּ הַצַּדִּיקִים מִבֵּינֵיהֶם, אָז נַעֲשֶׂה דִּין בָּרְשָׁעִים.

שָׁאַל רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי אֶלְעָזָר, כַּד הֲווֹ אָזְלֵי בְּמַדְבְּרָא. אֲמַר אֲנָא בָּעֵי לְמִשְׁאַל חַד שְׁאֵילְתָּא, אִי לָאו הֲוָה חֲטָאָה. אָמַר לֵיהּ יָאוֹת אַנְתְּ לְמִשְׁאַל בְּאוֹרַיְיתָא, מַה דְּאַתְּ בָּעֵי שְׁאַל.

אָמַר, הַאי דְּאָמַר קְרָא, (בראשית א':י') וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. אִי קוּדָם הַפְּעוּלָה הֲוָה, יָאוֹת הוּא וְשַׁפִּיר. אֶלָּא מַה דְּאָמַר לְאַחַר הַפְּעוּלָה, מִשְּׁמַע דְּלָא הֲוָה יָדַע קוּדָם לָכֵן עִיקַּר הַפְּעוּלָה וְתִיקּוּנָהּ וְיוֹפְיָהּ. וּכְשֶׁהָיְתָה הַפְּעוּלָה נִגְמֶרֶת, מִשְּׁמַע דְּהֲוָה מְעַיֵּין בָּהּ כְּמוֹת שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת, וַאֲזַי הוּא אוֹמֵר כִּי טוֹב, דִּכְתִיב וַיַּרְא, וְאַחַר כַּךְ אָמַר כִּי טוֹב.

אָמַר לֵיהּ לָאו חֲטָאָה הוּא, וְאַתְּ צָרִיךְ לְמִשְׁאַל דָּא. וְדָא הִיא אַזְהָרָה לְבַר נָשׁ, דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּשֶׁיִּלְמוֹד אָדָם בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, פְּעוּלָתוֹ שֶׁל כָּל יוֹם וְיוֹם, אֵין לוֹ לִשְׁאוֹל עַל מַה שֶּׁאֵינוֹ מְצֻוֶּה, וְלוֹמַר פְּעוּלָה זוֹ לָמָּה נַעֲשֵׂית כָּךְ בִּדְמוּת זוֹ. וְזוֹ נַעֲשֵׂית כָּךְ בִּדְמוּת זוֹ. וֶאֱמוֹר לוֹ, תֵּדַע לָמָּה, וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב לַעֲשׂוֹתוֹ, וְעַל כֵּן אַל תִּשְׁאַל יוֹתֵר.

וְעוֹד, כְּדֵי לְהַזְהִיר לִבְנֵי אָדָם, וּלְהוֹרוֹת לָהֶם הַדֶּרֶךְ הַנָּכוֹן, כִּי גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנָיו הַפְּעוּלָה קוֹדֶם שֶׁיֵּעָשֶׂה, וְלֹא רָצָה לוֹמַר טוֹב הוּא זֶה, עַד גְּמַר הַמְּלָאכָה. וְכָךְ אֵין רָאוּי לָאָדָם לְשַׁבֵּחַ הַדָּבָר עַד סִיּוּמוֹ, שֶׁמָּא יִמְצָא בּוֹ גֶּרְעוֹן וְיִתְבַּזֶּה, וְיֵאָחֵז בְּדָבָרָיו.

אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה, כֵּן רָאִינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, שֶׁנָּתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַזְהָרָה לָאָדָם לְהַזְהֵר מִמֶּנּוּ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הָיָה צָרִיךְ לוֹ, וְהַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו, אֲבָל כְּדֵי לָתֵת אַזְהָרָה לָאָדָם, הוּצְרַךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן. תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב (בראשית י״ח:כ״א) אֵרְדָה נָא וְאֶרְאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה. וְכִי לֹא הָיָה גָּלוּי לְפָנָיו, שֶׁהוּא צָרִיךְ לָדַעַת וְלַחְקֹר. אֶלָּא אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה, מִכָּאן אַזְהָרָה לְבֵית דִּין, שֶׁאֵין לָהֶם לְהִסָּמֵךְ עַל דַּעְתָּם, אֶלָּא יֵשׁ לָהֶם לָדַעַת וְלַחְקוֹר וּלְדָרוֹשׁ הָעִנְיָן יָפֶה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים י״ג:ט״ו) וְדָרַשְׁתְּ וְחָקַרְתְּ וְשָׁאַלְתְּ הֵיטֵב, וְאֵין לְךָ רְשׁוּת לְהִסָּמֵךְ עַל דַּעְתְּךָ.

עַד דַּהֲווֹ יָתְבֵי, חָמוּ לְרַבִּי אַבָּא דְּהַוָה אָתֵי. אֲמָרֵי מִמַּאֲרֵיהוֹן דְּמַתְנִיתִין אָתֵי. קְרִיבוּ גַּבֵּיהּ, שְׁאִילוּ הַאי שְׁאֵילְתָּא.

אָמַר, כָּךְ פָּסְקוּ מָארֵי דְמַתְנִיתִין, דְּכָל מַה דְּעָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָבַד לֵיהּ בְּפִיקּוּדוֹי, עַל יְדָא דְּאֶמְצָעֵי. אָמַר לְאַרְעָא עֲבִידִי כָךְ, עֲבָדַת כְּמָא דְאִתְפַּקְּדַת, וְלָא שַׁנְיָא מִינֵּיהּ. אָמַר לְמַיָּא עֲבִידוּ כָךְ, וַעֲבָדוּ מַיָּא עֲבִידְתְּהוֹן דְּאִתְפַּקְּדוּ, וְלָא שָׁנוּ מִינֵּיהּ. וְכֵן לִרְקִיעָא כָךְ כִּי הַאי גַּוְונָא.

וְכַד הֲוָה עָבִיד שׁוּם חַד מִנְּהוֹן עֲבִידְתֵּיהּ כְּמָא דְאִתְפַּקַּד, הֲוָה חָזֵי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דַּעֲבַד כְּהַהוּא גַּוְונָא דְּפַקֵּיד לֵיהּ, וְהוּא מְשַׁבַּח לֵיהּ הַהוּא עוֹבְדָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. כְּלוֹמַר וַיַּרְא בְּאוֹתוֹ הַמַּעֲשֶׂה, שֶׁעָשָׂאוּהוּ כְּמוֹ שֶׁצִּוָּה. וְהָיָה אוֹמֵר כִּי טוֹב, כְּלוֹמַר, כִּי טוֹב עָשָׂה כְּמָה שֶׁנִּצְטַוָּה. וְזֶהוּ וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּלְהוֹ שַׁפִּיר אֲמָרוּ, וְהַאי מִלָּה שַׁפִּיר מִכּוּלְהוֹן.

אָמַר רִבִּי בֶּרֶכְיָה לְרַבִּי יִצְחָק, אִם כֵּן קַשְׁיָא מִילְתָא דָּא מִכָּל מַה דְּאִיתְמָר, דְּאִי הָכִי, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר הַאי קְרָא, (בראשית א׳:ל״א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מַאי אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ.

אֲזַלוּ בַּתְרֵיהּ דְּר' אַבָּא, אָמְרֵי לֵיהּ הַאי מִלָּה, אֲמַר לְהוֹ, שַׁפִּירָא הִיא, וּקְרָא דָּא מְסַיְּיעָא לָן. דִּכְתִיב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, בִּכְלַל. וְלֹא נֶאֱמַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ, דְּמַשְׁמַע עַל אִלֵּין אֶמְצָעִיִּים דַּעֲבַד, דַּאֲפִיקוּ כָּל מַה דְּאִתְפַּקָּדוּ, וְהָא טַב. וּבְגִינֵיהּ כְּתִיב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב, לְהִיוֹתָם עוֹמְדִים תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ קִיּוּם, וּבְאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ שֶׁעָשָׂהוּ, וְשֶׁלֹּא יִשְׁתַּנּוּ מִדַּרְכָּךְ זוֹ לְעוֹלָם.

אָמַר רַב הוּנָא אָמַר רַב, לִשְׁלֹשָׁה קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמוֹתָם בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְאֵלּוּ הֵן: הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ, וְהַמַּיִם. הַשָּׁמַיִם מְנָא לָן, דִּכְתִיב (שם) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם. הָאָרֶץ מְנָא לָן, דִּכְתִיב (שם) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ. הַמַּיִם מְנָא לָן, דִּכְתִיב (שם) וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים. וְלָמָּה, לַעֲשׂוֹת בָּהֶם כָּל מְלַאכְתּוֹ.

וּמַה שֶּׁיָּצָא מֵהֶם, הִנִּיחוּ לְאָדָם, לְקָרוֹא לָהֶם שֵׁמוֹת. אָמַר רִבִּי בְּרֶכְיָה, כָּל מַה שֶּׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אָדָם הָרִאשׁוֹן קָרָא לָהֶם שֵׁמוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ב) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וּלְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְכֹל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

פָּרָשָׁתָא ה'. (שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (שיר השירים ב) עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַּנִּי יִזְּלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו. רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהַרְהֵר בְּמַעֲשָׂיו, וְלִפְקוֹד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל וְנָתַן בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְשָׁמָה טְהוֹרָה, לְדַעַת וּלְהַכִּיר לְבוֹרְאוֹ, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּנִפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וְיוֹם.

וְתָאנָא, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְּׁבוֹת בְּכָל יוֹם, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. רוּחַ מִזְרָח מְנַשֶּׁבֶת מֵהַבֹּקֶר וְעַד חֲצִי הַיּוֹם. וְנָפְקֵי עִמֵּיהּ מֵהַהוּא אוֹצָר הַחֲמָדָה. דִּתְנַן, אוֹצָר יֵשׁ לְמַעְלָה בְּשַׁעֲרֵי מִזְרָח, וְחֶמְדָּה שְׁמוֹ. וְיֵשׁ בּוֹ שִׁלְשֶׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחָמֵשׁ רוּחִין דְּאַסְוָותָא לְעָלְמָא.

וְהַיְינוּ דִּתְנַן בְּמַתְנִיתָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מַאי דִּכְתִיב, (שמואל ב כ"ג:ד') בֹּקֶר לֹא עָבוֹת, כְּלוֹמַר כְּשֶׁהוּא בֹּקֶר, מַאן דְּאִית לֵיהּ מַרְעִין וַחֲלָיִים, אֵינוֹ נִלְכָּד בְּעָבוֹת.

אריב"ז, יֵשׁ מַלְאָךְ מְמוּנֶּה, מֵהַבֹּקֶר וְעַד חֲצִי הַיּוֹם, בְּהַהוּא רוּחָא דְּאָתֵי מִמִּזְרָח, וּמִיכָאֵל שְׁמוֹ, שֶׁהוּא מְמוּנֶּה לְצַד מִזְרָח. וְאריב"ז הוּא מִיכָאֵל, דִּכְתִיב בֵּיהּ (שמות ל"ב:ל"ד) הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ. בְּאַשְׁגָּחוּתָא תִּשְׁכַּח, מִיכָאֵל מַלְאָכִי. וְדָא הוּא דְּאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, הִנֵּה מַלְאָכִי יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ. כְּלוֹמַר, הִנֵּה מִיכָאֵל יֵלֵךְ לְפָנֶיךָ.

וְתָאנָא, כְּשֶׁרוּחַ מִזְרָח מִתְעוֹרֶרֶת לָצֵאת לָעוֹלָם, מֵאן דְּאָזִיל בְּאוֹרְחָא, וְיכַוֵּין רוּחֵיהּ לְהַאי עִנְיָנָא. כָּל בִּרְכָתָא דְּבָרְכִין לֵיהּ, מִתְקַיֶּימֶת בְּהַהִיא שַׁעֲתָא. וְיהֵא חָדֵי כָּל הַהוּא יוֹמָא.

רוּחַ מַעֲרָב, מְנַשֶּׁבֶת מֵחֲצִי הַיּוֹם עַד הַלַּיְלָה, וְנָפְקֵי עִמֵּיהּ מֵאוֹצַר מַעְיָן, ד' מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ רוּחִין, לְאַפְרָחָא עִשְׂבִים וְאִילָנִים וִיבוּלִים. וְתָאנָא, מַלְאָךְ מְמוּנֶּה מֵחֲצִי הַיּוֹם עַד הַלַּיְלָה, וּרְפָאֵל שְׁמֵיהּ, וְהוּא מְמוּנֶּה לְצַד מַעֲרָב.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן פַּזִּי, אִם כֵּן קוּשְׁיָא אִיכָּא הָכָא, דְּהָא תְּנִינָן מַלְאָךְ הַמְמוּנֶּה עַל הָרְפוּאָה, רְפָאֵל שְׁמוֹ, וְאַמַּרְתְּ דְּאַסְוָותָא אָתֵי מִמִּזְרָח, וּמִיכָאֵל מְמוּנֶּה עָלָיו.

תָּא שְׁמַע, אריב"ז, כָּל עוֹבָדוֹהִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גַּבֵּי בְּנֵי נָשָׁא, מְטוּל דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן לֵיהּ, דְּהוּא מָחֵי, וְהוּא מַסֵּי, וְלָא יַשְׁוִין בְּנֵי נָשָׁא לְבַיְיהוּ לְמַלְאָכָא, וְלָא לְרַבְרְבָנָא. וּבְגִין כָּךְ מַחֲלִיף עִידָנִין וְזִמְנִין, דְּלָא יֵימְרוּן מַלְאָכָא פְּלוֹנִי עֲבַד לֵיהּ הַאי, אֶלָּא כּוֹלָּא בִּידֵיהּ.

וּלְפִיכָךְ מַחֲלִיף רוּחִין, עַד דְּיִצְלוּ קַמֵּיהּ, וְיִתּוּבוּן. וּכְדֵין יִפְקוֹד לְאַסְוָותָא לְמִשְׁרֵי עֲלוֹהִי, וְהַהוּא מַלְאָכָא דְּאִתְפַּקַּד עַל אַסְוָותָא, עָבֵיד מַה דְּאִתְפַּקַּד, מַרְעוּתֵיהּ דְּמָרֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי, רַחֲמָנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא מָחֵי לְבַר נָשׁ, עַד דְּסָלְקֵי עוֹבָדוֹהִי בְּמַתְקְלָא בְּבֵי דִינָא דִּלְעֵילָּא, וְהַהוּא דְּאִתְמַנֵּי עַל דִּינָא הוּא מִיכָאֵל. וְרַחֲמָנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַף עַל גַּב דִּבְגִינֵיהּ מָטָא לֵיהּ דִּינָא בְּיָדֵיהּ, בְּדִינָא. מַמְטֵי לֵיהּ רוּחָא דְּאַסְוָותָא בְּכָל יוֹמָא, עַד דְּיִכְשַׁר אֱינַשׁ עוֹבָדוֹהִי, וְיִתּוּב מִנַּיְיהוּ קַמֵּי מָארֵיהּ, וּכְדֵין מְשַׁדַּר לֵיהּ אַסְוָותָא עַל יְדוֹהִי דְּהַהוּא שְׁלִיחָא דְּמַמָּנָא עֲלוֹהִי.

רוּחַ דָּרוֹם מְנַשֶּׁבֶת מֵרֵישָׁא דְּלֵילְיָא עַד פַּלְגוּת לֵילְיָא, וְנָפְקוּ עִמֵּיהּ מֵהַהוּא אוֹצַר הַחֶמְדָּה, מְאָתָן וְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ רוּחִין, לְדַשְׁנָא אַרְעָא, וּלְחַמְמָא קְרִירוּתָא. וּמַלְאָךְ מְמוּנֶּה עָלָיו, וְאוֹרִיאֵל שְׁמֵיהּ, וְהוּא מְמוּנֶּה לְצַד דָּרוֹם, בְּהַהוּא רוּחָא. וְהַהוּא רוּחָא כַּבְדָּא עַל בְּנֵי מַרְעִין, וְדָחֲקִין בֵּיהּ, וְהוּא טַב לְעָלְמָא. וְתָאנָא, בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִינִין לְחַיְיבַיָּא בְּנוּרָא דְּגֵיהִנֹּם, וְכָל עָלְמָא שָׁכְבִין, וְהוֹזִים בְּשֵׁינְתָא, וְלֵית מַאן דְּמְצַלֵּי עֲלֵיהֶן.

רוּחַ צָפוֹן מְנַשֶּׁבֶת מֵחֲצִי הַלַּיְלָה עַד הַבֹּקֶר. וְתָאנָא, תְּלַת מְאָה אַלְפִין רוּחִין וְעִלְעוּלִין אַתְיָין עִמֵּיהּ, וְהוּא קָשֶׁה מִכָּלְהוֹן לְכוֹלָּא. וְטַב לִבְנֵי מַרְעִין, מִסְגִּיאוּת קְרִירוּתָא לַחֲמִימוּתָא סַגְיָא דִּי בָהוֹן.

וְתָאנָא, אִרְבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי בֵּיהּ שַׁעֲתָא, נָפַק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִינּוּן עָלְמִין סַגִּיאִין דִּכְסִיף בָּהוּ, וְאָתֵי לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְקַל כַּרוֹזָא כְּרֵיז קָדָמוֹהִי, וַאֲמַר, עוּרִי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵּימָן. כְּלוֹמַר עוּרִי רוּחַ צָפוֹן, וְאִיתְעַר לְמֵיתֵי לְעָלְמָא וְלַאֲפָחָא בְּבוּסְמַיָּא דְּעֵדֶן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ד':ט"ז) הָפִיחִי גַנִּי יִזְלוּ בְשָׂמָיו.

דְּתָאנָא בְּזִמַּן שֶׁרוּחַ צָפוֹן מְנַשֶּׁבֶת בַּחֲצִי הַלַּיְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס בַּגַּן עֵדֶן, כָּל הַבְּשָׂמִים, וְכָל הָאִילָנוֹת שֶׁבַּגַּן עֵדֶן, עוֹלִים רֵיחָם, וּמְזַמְּרִים לְפָנָיו. דִּכְתִיב, (דברי הימים א

ט"ז:ל"ג) אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי ה'. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן הַאי יַעַר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר השירים ה':א') אָכַלְתִּי יַעָרִי עִם דִּבְשִׁי.

וְכָל הַצַּדִּיקִים כֻּלָּם נֶהֱנִין מִזִּיו אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁל מַעֲלָה, וְנִיזּוֹנִין מִמֶּנּוּ, וּמְזַמְּרִין לִפְנֵי יוֹצְרָם בַּגַּן עֵדֶן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו. אָמַר רִבִּי מְנַחֵם, מַאי יֹאכַל, סָלְקָא דַעְתִּין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֹאכַל. לָאו הָכִי, אֶלָּא כְּמַאן דְּאָמַר יֵיתֵי שׁוּלְטָנָא דְּבֵיתָא וְיֹאכַל אוּשְׁפִּיזָא, כָּךְ כְּתִיב יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ, כְּלוֹמַר, כְּשֶׁיָּבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ, יֹאכַל הַמַּמְתִּין לוֹ. וְאֵיזֶהוּ, פְּרִי מְגָדָיו. הֵם הַצַּדִּיקִים, שֶׁהֵם פְּרִי מְגָדָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

תָּנוּ רַבָּנָן, כְּשֶׁמַּתְחִיל רוּחַ צָפוֹן לְנַשֵּׁב, כָּל הַשָּׁמַיִם, וְכָל הָרְקִיעִים, וְחֵיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וְהָאוֹפַנִּים, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם, כֻּלָּם מִזְדַּעְזְעִים וּמִתְחַלְחֲלִים, וּפוֹצְחִים רִנָּה וְשִׁבְחָה, לְמִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּכְנָס עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, וְזֶהוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הַאי מַאן דְּנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא אִית בֵּיהּ, וּשְׁמַע קָל תַּרְנְגוֹלָא קָרֵי בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, דַּאֲמַר רַב יְהוּדָה אֲמַר רַב, בְּפַלְגוּת לֵילְיָא, כַּד עָיֵיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, זִיקָא דְאֶשָׁא נָפֵיק מִבֵּין גַּלְגַּלֵּי חֵיוָתָא, וְאָזֵיל בְּכָל עָלְמָא, וְנוֹגֵעַ תְּחוֹת גַּדְפּוֹהִי דְּתַרְנְגוֹלָא, וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, בִּדְחִילוּ מַקִּישׁ גַּדְפּוֹי דָּא עִם דָּא, וְקָארֵי, וְדָא הוּא בְּפַלְגוּת לֵילְיָא.

וּמָאן דְּאִית לֵיהּ סוּכְלְתָנוּ בְּלִבּוֹי, וְיִתְעַר וִיקוּם לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא, אָזֵיל קָלֵיהּ וְאִשְׁתְּמַע בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְאַצִּית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְצַדִּיקַיָּא אָמְרִין לֵיהּ, מָארֵי עָלְמָא. מָאן הוּא דָּא. וְהוּא אִתֵּיב וַאֲמַר פְּלָנְיָא, וְנִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּאִית בֵּיהּ, לָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, אֲצִיתוּ כּוּלְכוּ, דְּהַאי נִיחָא קֳדָמַאי, מִכָּל שִׁירָתָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא, דְּאָמְרִין לְעֵילָּא.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים. כְּלוֹמַר, נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דְּאַתְּ יָתְבָא בְּהַהוּא עָלְמָא, בֵּין גִּנּוּתָא וְטִנּוּפָא, וְאַתְּ עָסְקַת בְּאוֹרַיְיתָא. בְּשַׁעֲתָא דָּא, חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ, שֶׁהוּא עֵרֶב. וְהוֹאִיל וְכֵן, הַשְׁמִיעִי וְהָרִימִי קוֹלֵךְ בְּתוֹרָתִי, וְאֶתֵּן לָךְ שְׂכַר חֶסֶד בָּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, בֹּא וּרְאֵה, דָּוִד הֲוָה יָדַע הַהִיא שַׁעֲתָא. דִּתְנַן, כִּנּוֹר הָיָה תָּלוּי לְמַעְלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּכְשֶׁהָיָה חֲצוֹת לַיְלָה, רוּחַ צְפוֹנִית בָּאָה וּמְנַשֶּׁבֶת בּוֹ, וּמִיָּד הָיָה קָם וּמִתְגַּבֵּר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. דִּכְתִיב (תהילים נ"ז:ט') עוּרָה כְבוֹדִי עוּרָה הַנֵּבֶל וְכִנּוֹר אָעִירָה שָׁחַר.

אָמַר רִבִּי זֵירָא, מָנָא לָן דְּרוּחַ צְפוֹנִית מְנַשֶּׁבֶת בַּכִּנּוֹר. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מֵהָכָא, כְּתִיב הָכָא עוּרָה כְבוֹדִי, וּכְתִיב הָתָם עוּרִי צָפוֹן. מַה לְהַלָּן צָפוֹן, אַף כָּאן צָפוֹן. וַהֲווּ צַיְיתִין לֵיהּ בְּכָל לֵילְיָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכָל צַדִּיקַיָּא דִּי בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְזֶה הוּא בַּחֲצִי הַלַּיְלָה.

תָּנוּ רַבָּנָן, עֵשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גַּן עֵדֶן לְמַטָּה בָּאָרֶץ, וְהוּא מְכֻוָּון כְּנֶגֶד כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וּפָרוֹכֶת, הַקֶּרַח הַנּוֹרָא. וְתָאנָא, מָקוֹם יָדוּעַ יֵשׁ עָלָיו, אֲשֶׁר לֹא שָׁלְטָא בּוֹ עֵין נָבִיא לְרָאוֹת, לֹא בַּמַּחֲזֶה, וְלֹא בַּמַּרְאֶה, וְעֵדֶן שְׁמוֹ, דִּכְתִיב (ישעיהו ס"ד:ג') עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ. וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מֵאוֹתוֹ עֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה, מִמֶּנּוּ נִיזּוֹן אוֹתוֹ הַגַּן שֶׁלְּמַטָּה הֵימֶנּוּ, וּמִתְדַּשְׁנִים מִשָּׁם כָּל הָאִילָנוֹת וְכָל הַיְבוּלִים, וְכָל הַצְּמָחִים שֶׁבַּגַּן.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, שִׁלְשָׁה פְּעָמִים בְּכָל יוֹם, מְנַטֵּף אוֹתוֹ עֵדֶן שֶׁלְּמַעְלָה מֵעַל הַגַּן, מִכָּל רֵיחִין טָבִין, וְזֶהֳרִין עִלָּאִין, וַהֲנָאוֹת וְכִסּוּפִין, וּמֵהַהוּא רֵיחָא וְכִסּוּפָא וַהֲנָאָתָא דְּנָחֵית עָלּוֹהִי, מִתְּזַן כָּל עָלְמָא מִינֵּיהּ.

וְתָאנָא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּשֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא, מִיָּד הִצְמִיחָה הָאָרֶץ כָּל יְבוּלִין, וְכָל דְּשָׁאִים, וְכָל אִילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן בַּתְּחִלָּה. וְאַחַר כָּךְ הִצְמִיחָה לְכָל הָעוֹלָם. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאָרֶץ הִצְמִיחָה לְכָל הָעוֹלָם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הִצְמִיחַ לַגַּן עֵדֶן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב':ח') וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הָאָרֶץ הִצְמִיחָה הַכֹּל, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּירַר כָּל דְּמַעֲלֵי מִנַּיְיהוּ, וּשְׁתָלָן בְּגַן עֵדֶן. וּמִמַּה דְּנָחֵית מֵעֵדֶן, כֻּלָּם נְזוֹנִים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים ק"ד:ט"ז-י"ז) יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי לְבָנוֹן אֲשֶׁר נָטָע אֲשֶׁר שָׁם צִפֳּרִים יְקַנֵּנוּ. מַאן אִינּוּן צִפֳּרִים, אִלֵּין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לְהוֹ גַּדְפִין כְּצִפֳּרִין, לְאִתְעוֹפְפָא לְעֵילָא, בְּמִנְדָּע וְסוּכְלְתָנוּ, וּלְסָלְקָא לְהוֹ לְהַהוּא אֲתַר דְּנָנֵיז לְהוֹן, דִּכְתִיב בֵּיהּ עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לְמְחַכֵּה לוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוֹלִידָה הָאָרֶץ דְּשָׁאִים הַמְגַדְּלִים לְאַחַר כָּךְ, וְצוֹמְחִים, לַעֲשׂוֹת צוֹרֶךְ הָעוֹלָם. וְכָל הָעֲשָׂבִים שֶׁל רְפוּאָה לְרַפְּאוֹת בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, כֻּלָּם הוֹלִידָה וְהִצְמִיחָה הָאָרֶץ בְּבַת אַחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם עָשׂוּ כֻּלָּם תּוֹלְדוֹתָם. וְלֹא חָסַר מֵהֶם כְּלוּם. מַשְׁמַע דִּכְתִיב, (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאֵימָתַי נַעֲשׂוּ תּוֹלְדוֹת אֵלּוּ. בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. דַּיְיקָא, בּוֹ בַּיּוֹם נַעֲשָׂה כָּל צָרְכֵי הָעוֹלָם. וּלְאַחַר כֵּן גִּילָּה אוֹתָם, בְּכָל יוֹם וְיוֹם. וְנָתַן טַעַם לְכָל דָּבָר וְדָבָר בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁנִּתְגַּלָּה.

וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרֵאת הָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם הוֹלִידָה וְהִצְמִיחָה כָּל תּוֹלְדוֹתֶיהָ, וְהָיוּ כֻּלָּם גְּנוּזוֹת תַּחְתֶּיהָ, עַד שֶׁאָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תּוֹצֵא הָאָרֶץ. תִּבְרָא הָאָרֶץ לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא תּוֹצֵא הָאָרֶץ, דָּבָר שֶׁהָיָה גָּנוּז בָּהּ, וְהוֹצִיאָה כָּל דָּבָר וְדָבָר, בְּאוֹתָהּ הַטֶּבַע הָרָאוּי לָהּ לְהוֹלִיד וּלְהַזְרִיעַ מֵהֶם כַּדּוֹמֶה לָהֶם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב לְמִינָהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָרֶץ, כְּנֶגֶד זוֹ הַמְעוּבֶּרֶת, וְאַחַר כַּךְ מוּצִיאָה עוּבָּרָהּ מִמֶּנָּה. כָּךְ הָיְתָה הָאָרֶץ, בְּשָׁעָה שֶׁנִּבְרֵאת נִתְעַבְּרָה מֵהַיְסוֹדוֹת כֻּלָּם שֶׁנִּכְנְסוּ בָּהּ, וְהֵם הוֹצִיאוּ כָּל תּוֹלְדוֹת שֶׁלָּהּ.

אר"י כְּוָורְדִין שֶׁל שִׁלְיָא דְּאִשָּׁה, דְּמַלְיָיאן מִן זַרְעָא דְּבַר נָשׁ, דְּאִית בֵּיהּ הַיְסוֹדוֹת כֻּלָּם, כָּךְ הָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁנִּבְרֵאת, בּוֹ בַּיּוֹם נִתְעַבְּרָה, מִכָּל מַה שֶּׁהוֹלִידָה, דִּכְתִיב (בראשית א׳:א׳-ב׳) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וּמִיָּד וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְחֹשֶׁךְ וְרוּחַ. הֲרֵי בְּכָאן אַרְבָּעָה יְסוֹדוֹת, שֶׁהֵם: אֵשׁ. מַיִם. רוּחַ. חֹשֶׁךְ. וְאֵלּוּ הוֹלִידוּ כָּל תּוֹלְדוֹתֶיהָ, וּמֵאֵלּוּ נִתְיַיסְּדוּ כּוּלָּם. וְכָל הַתּוֹלְדוֹת נִתְהַוּוּ, מִכֹּחוֹת אֵלּוּ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, בְּצוּצִיתָא דְּאַרְעָא, מַלְיָיאן זַרְעָא כְּנֶגְדָּהּ, מֵאִינּוּן מַיָּא דִּלְעֵילָּא, וּמִתְעַבְּרָת מִנַּיְיהוּ כְּנוּקְבָא דְּמִתְעַבְּרָא מִן דְּכוּרָא.

שְׁאַל רַבִּי חַגַּי לְרַבִּי דּוֹסְתַּאי, אָמַר לֵיהּ, הָא כְתִיב (שם) וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. אִי אַרְעָא אַפֵּיקַת אִילָנִין וּפֵירִין, מַה כְּתִיב לְאַחַר כַּךְ, (שם ב) וְכֹל שִׂיחַ הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִהְיֶה בָּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טֶרֶם יִצְמָח, וּמַשְׁמַע טֶרֶם יִצְמָח, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְאֵד לֹא הָיָה, שֶׁיַּעֲלֶה מִן הָאָרֶץ, שֶׁאִלְמָלֵא הָיָה כָךְ, כָּל כֹּחוֹתָם הָיוּ לְהוֹלִיד וּלְהַצְמִיחַ. אֲבָל מִפְּנֵי זֶה לֹא הָיָה בָּאָרֶץ הַכֹּחַ הַמּוֹלִיד.

רַבִּי יִצְחָק אָזַל לְגַבֵּי רַבִּי זֵירָא. עָאל לְבֵיתֵיהּ אַשְׁכַּח דְּהַוָה מְטַיֵּיל בְּהַהוּא גִּינָא. פְּתַח וַאֲמַר, (שופטים א׳:ט"ז) וּבְנֵי קֵינִי חוֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים. מָה חָזוּ בְּנֵי יִתְרוֹ לְסָלְקָא מִתַּמָּן.

דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שְׁקוּלָה הָיְתָה יְרִיחוֹ, כְּנֶגֶד כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, מֵרוֹב הַתַּעֲנוּגִים שֶׁהָיוּ בָהּ. דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לָמָּה נִקְרֵאת שְׁמָהּ יְרִיחוֹ, עַל שֵׁם הֲרִיחַ. אָמְרוּ בְּנֵי יִתְרוֹ, אֲנַן צְרִיכִין לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרָיְיתָא, וְאוֹרָיְיתָא אֵינָהּ צְרִיכָה תַּעֲנוּגִים, נֵיקוּם מִכָּאן לְטוּרָא וְנִתְעַסֵּק בְּאוֹרָיְיתָא.

אָמַר רִבִּי זֵירָא, יְדַעְנָא עַל מָה אִתְכַּוְונָתְ, אֶלָּא בְּנֵי יִתְרוֹ, עַד כְּעָן לָא הֲווֹ יְדָעֵי אוֹרָיְיתָא, וּצְרִיכֵי לְטוּרָא. אֲבָל אֲנָא יְדַעְנָא בְּאוֹרָיְיתָא, וּצְרִיכְנָא צַחוּתָא לִשְׁמַעְתָּא.

אָמַר לֵיהּ, מַאי דִּכְתִיב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא. אָמַר לֵיהּ, הוֹצִיאָה הָאָרֶץ כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהָיוּ בָהּ, וְשֶׁהָיוּ גְּנוּזִים בָּהּ, לַחוּץ. וְלֹא הָיוּ בָּהֶם כּוֹחוֹתָם, עַד שֶׁהִמְטִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל הָאָרֶץ, וְעָמְדוּ כָּל הַתּוֹלְדוֹת בְּכֹחָם הַשְּׁלֵימָה, וּכְתִיב וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב.

פָּרְשָׁתָא ו (בראשית א׳:ט"ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. תַּמָּן תְּנִינָן, אָמַר רִבִּי יִצְחָק בַּר יַעֲקֹב, מַאי דִּכְתִיב, (שיר השירים ד׳:ז׳) כֻּלָּךְ יָפָה

רַעֲיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ, תָּא חֲזֵי, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עֲשָׂאוֹ מֵאוֹתוֹ הָאוֹר הַנֶּאֱצָל מִלְּמַעְלָה. וּבָרָא הַשָּׁמַיִם, מֵאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הָרִאשׁוֹן שֶׁהֵכִינוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּבָרְאוֹ בַּתְּחִלָּה. וְאוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל שְׁאָר הָרְקִיעִים שֶׁנִּתְהַוּוּ מִמֶּנּוּ.

וְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אוֹתוֹ הָרָקִיעַ הוֹלִיד כָּל הַמְּאוֹרוֹת, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁמְּקַבֵּל מִלְּמַעְלָה. וּכְשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רָקִיעַ, נָטַל אֶת הַמְּאוֹרוֹת, וְהִנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רָקִיעַ, הַנִּקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. שֶׁאוֹתוֹ הָרָקִיעַ, נִתְהַוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, הָרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן, הוֹלִיד הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתָּיו. וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ הַאי רָקִיעַ, וְנִקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְנָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַנֵּי מְאוֹרוֹת, וּנְתָנָם בּוֹ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית א׳:י״ז) וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַנֵּי מְאוֹרוֹת, וְהִנִּיחָם בָּזֶה הָרָקִיעַ, לִהְיוֹת מֶמְשָׁלָה עַל הָאָרֶץ, וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת, וּכְשֶׁבָּרָאָם, נָתְנוּ אוֹרָם שְׁנֵיהֶם בְּשָׁוֶה. אָמְרָה הַלְּבָנָה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵין לְךָ לְהִתְנַהֵג בְּשִׁנֵּי כְתָרִים בְּשָׁוֶה. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הִמְעִיט אוֹתָהּ, וְהֵיינוּ הַכַּפָּרָה שֶׁל שְׂעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לַה׳.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, בְּכַמָּה דּוּכְתֵי תְּנִינָן דָּא, וְלָא אִתְיַישְׁבָא בְּלִבָּאי עַנְיֵינָא. כַּד אָתָא רַב נַחְמָן, אָתוֹ וְשָׁיְילוּהָ, אָמַר כְּמַשְׁמָעוֹ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יַעֲקֹב, אַתָּה רוֹצֶה לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי חֲבֵרֶיךָ. אִשְׁתִּיק.

רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא, אָתָא לְמֶחֱמֵי לְרִבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רִבִּי שִׁמְעוֹן, חֲתְנֵיהּ, נָפְקָא בְּרַתֵּיהּ, וְשָׁקְלָא יְדוֹהִי לְנַשְׁקָא. אָמַר לָהּ, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ מִקַּמֵּי בַּעֲלַיִךְ, דְּאִיהוּ קַדִּישָׁא. שְׁמַע ר' אֶלְעָזָר, אָמַר כְּעַן אֲנָא אִדְכְּרְנָא מִלָּה חַד, דְּאִיהוּ מַרְגָּלָא יַקִּירָא, דְּאִיתְּמַר עַל סִיהֲרָא, כִּדְתָנִינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לְסִיהֲרָא, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, דְּחָשְׁבַת סִיהֲרָא דְּלָהּ אִתְיְיהֵיב שׁוּלְטָנָא. אָמַר לֵיהּ חָמוֹי, אֲנָא כָּךְ שְׁמַעְנָא, וְכָךְ הוּא מִתְסַדֵּר בְּלִבָּאי, בְּגִין דְּלָא אֲעֲבַר עַל דַּעְתּוֹי דְּחַבְרַיָּיא.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פּוּמֵיהּ וַאֲמַר, (דברים ל״ג:כ״ט) אַשְׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כָמוֹךָ עַם נוֹשַׁע בַּה' מָגֵן עֶזְרֶךָ וַאֲשֶׁר חֶרֶב גַּאֲוָתֶךָ. וְכִי גַּאֲוָתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל חֶרֶב הוּא. לָא. דְּהָא הַחֶרֶב לְעֻשָּׂו אִתְיְיהִיבַת, דִּכְתִיב (בראשית כ״ז:ל׳-מ׳) וְעַל חַרְבְּךָ תִּחְיֶה. אֲבָל יִשְׂרָאֵל, לָא.

אֶלָּא הָכֵי שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, דְּאִלֵּין אִינּוּן תָּא חֲזֵי, דְּכַד שָׁמְעִין מִלָּה, וְלָא אִתְיַישֵּׁב בְּלִבְּהוֹן, דְּאִינּוּן מַגִּיחִין דָּא עִם דָּא, כְּאִינּוּן דְּמַגִּיחֵי קְרָבָא בְּחַרְבָּא, וּבָעְיָין לְקָטְלָא דָּא לְדָא.

וּמִלָּה דָּא דַּאֲמַר חַבְרָנָא, כָּךְ הוּא, וְכֵן גָּזְרָנָא בְּרָזָא דְמַתְנִיתָא דִּילָן, דְּכַד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשִׁמְשָׁא וּלְסִיהֲרָא, גְּזַר עַל שִׁמְשָׁא, דְּאִתְחַזַּר לְמֶהֱוֵי שׁוּלְטָנָא דְּעֵשָׂו. וּגְזַר עַל סִיהֲרָא,

לְמֶהֱוֵי בְּעָלְמָא דֵּין, שׁוּלְטָנָא דְּיַעֲקֹב. וּמַנֵּי עֲלֵיהוֹן רַבְרְבִין תַּקִּיפִין, עַד דְּיֵיתוֹן תְּרֵין אוּמַיָּיא אִלֵּין.

וְהַהוּא רַבְרָבָנָא, דְּאִתְמַנֵּי עַל סִיהֲרָא, בְּגִין אוּמָּה דְּיַעֲקֹב, בָּעָא מִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּיִתְיְהֵב שׁוּלְטָנָא לְסִיהֲרָא בְּעָלְמָא דֵּין, כְּלוֹמַר לָאוּמָּה דְּיַעֲקֹב. אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי מָה בָּעָיָיא אוּמָּה דְּיַעֲקֹב, אֶלָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּלְשַׁלְטָאָה לְהוֹ עַל כָּל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת. אֲבָל בְּעָלְמָא דֵּין, לְכִי וּמַעֲטִי אֶת עַצְמֵךְ, וְאִשְׁתַּעְבִּידִי בְּגָלוּתָא, לְמִזְכֵּי לְעָלְמָא דְּאָתֵי.

כַּד אָתֵי אוּמָּה דְּיַעֲקֹב, אִתְרַעֲמוּ קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל דְּאִתְנְטַל מִנְּהוֹן שׁוּלְטָנָא, וְאִתְיְהִיבַת לְעֵשָׂו. אֲמַר לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי מָה אַתּוּן בָּעָאן שׁוּלְטָנָא דְּעָלְמָא דֵּין, דְּהָא אֲנָא עַרְבָאָה לְשַׁלְטָאָה לְכוֹ לְעָלְמָא דְּאָתֵי, עַל כָּל הָאוּמּוֹת. וּבְגִין כָּךְ הַקְרִיבוּ עָלַי כַּפָּרָה, כְּלוֹמַר עַל אוֹתָהּ הַבְטָחָה שֶׁאֲנִי עָרֵב בּוֹ, הַקְרִיבוּ כַּפָּרָה, וְאִתְעַסְקוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְעָלַי לָתֵת לָכֶם שָׂכָר טוֹב, וְעָלַי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם עַל כָּל הָאוּמּוֹת, שֶׁעַל כָּךְ מִיעַטְתִּי אֶת הַיֶּרַח בָּעוֹלָם הַזֶּה.

אָתָא ר' יוֹסֵי חֲמוֹ, וּנְשָׁקֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ, קָרָא לְבָרְתֵּיהּ וַאֲמַר לָהּ, קוֹטְפִיזָא דְּנְהִירוּתָא, וּבוּצִינָא דְּאִיתְפְּרָשָׁא בְּטַבְוָון, אִית גַּבְּךְ, זַכָּאָה אַנְתְּ, זַכָּאָה חוּלְקָךְ, זַכָּאָה הוּא חוּלְקִי בְּעָלְמָא דֵּין, דְּזָכֵינָא לְמֶחֱמֵי כָּךְ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, זָכוֹ יִשְׂרָאֵל, נֶהֱיר לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלֵית אִינּוּן צְרִיכִין לְבוּצִינָא אָחֳרָא, דִּכְתִיב (ישעיהו ס׳:י״ט) וְהָיָה לְךָ ה' לְאוֹר עוֹלָם.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, יִשְׂרָאֵל כֵּיוָן שֶׁנִּתְחַלֵּף לְהוֹ שׁוּלְטָנָא, מוֹנִין חוּשְׁבָּנָא לְסִיהֲרָא. דְּבָהּ מְנַהֲגִין יִשְׂרָאֵל חוּשְׁבַּנְהוֹן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ד׳:א׳) הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, מַנְהִיגָתִי. (שם) וּמוּם אֵין בָּךְ, דְּלָא אִשְׁתְּכַח בָּךְ גִּרְעוֹנָא מִן מוֹעֲדִין וְזִמְנִין.

דָּבָר אַחֵר, הִנָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. תָּנוּ רַבָּנָן, בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בַּשָּׁנָה הָעוֹלָם נִידּוֹן. אָמַר רִבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרַאי, וְכִי לֹא נִידּוֹן הָאָדָם אֶלָּא לִפְרָקִים אֵלּוּ, וְהָא כְתִיב (איוב ז׳:י״ח) וַתִּפְקְדֶנּוּ לַבְּקָרִים לִרְגָעִים תִּבְחָנֶנּוּ. וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֵין לְךָ כָּל רֶגַע וְרֶגַע שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַשְׁגִּיחַ בָּאָדָם, בְּכָל מַה שֶּׁהוּא עוֹשֶׂה. וְתָנֵי הָכָא, דִּבְאַרְבָּעָה פְּרָקִין בַּשָּׁנָה הוּא. אָמַר רִבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרַאי, הַדְרֵי בִי. מִלָּה דְּאוֹרַיְיתָא בְּעַנְיֵינָא דָא. וְלָא בְּעַנְיֵינָא דְּהַהוּא מִלָּה דְּרַבָּנָן. דְּפִסּוּקָא אֲמַר, פְּקִידָה וּבְחִינָה. וְרַבָּנָן אָמְרֵי דִּינָא. וּמַשְׁמַע דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַשְׁגַּח בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא בְּעָלְמָא. אֲבָל מֵידִין דִּינָא, עַד אַרְבָּעָה זִמְנִין אִלֵּין, לְמִידַן כָּל עָלְמָא. וְכָלְהוֹ דִּינִין אִלּוּ, בְּגִינֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא עֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּעָלְמָא. בַּפֶּסַח, עַל הַתְּבוּאָה, מַאי קָא מַשְׁמַע לָן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, עַל תְּבוּאָה מַמָּשׁ. דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, בַּשָּׁנָה

שֶׁעֲבָרָה נָתַן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא תְּבוּאָה סִיפּוּקָא דְּעָלְמָא. לָא מְעַשְּׂרִין לֵיהּ בְּנֵי נָשָׁא, וְלָא יַהֲבֵי לְמֵיכַל מִנֵּיהּ לְמִסְכְּנֵי וּלְיַתְמֵי וּלְאַרְמַלְתֵּי, כַּד אָתֵי שַׁתָּא דָּא דְּאִין לְכָל עָלְמָא עַל הַהוּא תְּבוּאָה דְּהֲוָה בְּשַׁתָּא דְּעָבְרָה.

בַּעֲצֶרֶת דָּן אֶת הָעוֹלָם, עַל אֵיזֶה עָוֹן. עַל עֲוֹן פֵּירוֹת הָאִילָן, שֶׁלֹּא הִמְתִּינוּ שְׁנוֹת עֶרְלָתָם, וְשֶׁלֹּא הִנִּיחוּם בַּשְּׁבִיעִית לֶעָנִי וְלַגֵּר.

בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה דָּן כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, גּוּפוֹת בְּנֵי אָדָם וְהַנְּשָׁמוֹת, וּפוֹקֵד אוֹתָם, וְדָן אוֹתָם עַל כָּל מַה שֶּׁעָשׂוּ כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. וְתָאנָא, אֲפִילּוּ צְעָדָיו שֶׁל אָדָם נִמְנִין וּבָאִין בַּדִּין בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם לא) וְכָל צְעָדַי יִסְפּוֹר.

תְּאנֵי רַבִּי יוֹסֵי, שְׁלֹשׁ כְּתוּבוֹת נִכְנָסִין לְיוֹם הַדִּין. כַּת צַדִּיקִים גְּמוּרִים. כַּת רְשָׁעִים גְּמוּרִים. כַּת בֵּינוֹנִים. וּכְנֶגְדָּן שְׁלֹשׁ כִּתּוֹת בָּאָדָם. כִּתַּ הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה. וְכִתַּ הַמִּתְאַוָּה. וְכִתַּ הַמְנִיעָה. מַאי כִּתַּ הַמְנִיעָה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כִּתַּ הַמְגַדֶּלֶת וְהַמְנִיעַ אֶת הַגּוּף בְּכָל צָרְכָיו.

רַבִּי יוֹסֵי בֶּן פָּזִי אוֹמֵר, בֹּא וּרְאֵה רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַף עַל פִּי שֶׁבֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה בָּאִין לַעֲמֹד בַּדִּין, וְלָדוּן אֶת הַבְּרִיּוֹת, וּלְהוֹרוֹת לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זְכוּת וְחוֹבָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם. דְּתָאנֵי ר' יוֹסֵי בֶּן פָּזִי, שְׁלֹשׁ כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת עוֹמְדִין עַל הַדִּין בְּיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה. יֵשׁ מֵהֶם שֶׁהֵם מוֹרִים זְכוּת לְטוֹבָה. וְיֵשׁ מֵהֶם חוֹבָה לְרָעָה. וְתָא חֲזֵי, רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁנָּתַן עֵצָה לְהִנָּצֵל מִן הַדִּין.

דְּתַנְיָא מַהוּ דִכְתִיב, (ויקרא כ"ג:כ"ד) זִכְרוֹן תְּרוּעָה לָא אַשְׁכַּחְנָא זְכִירָה לִתְרוּעָה, אֶלָּא הַאי דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב (במדבר י':ט') וְכִי תָבֹאוּ מִלְחָמָה בְּאַרְצְכֶם עַל הַצַּר וְגוֹ' וַהֲרֵעֹתֶם וְגוֹ', וְזֶכֶר לִתְרוּעָה זוֹ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָרִיעוּ לְפָנַי בִּתְרוּעָה זוֹ, שֶׁהִיא זִכְרוֹן אוֹתָהּ הַתְּרוּעָה, מִיָּד, וְנוֹשַׁעְתֶּם מֵאֹיְבֵיכֶם.

מָאן אינוּן, אֵלּוּ הֵם הַמּוֹרִים חוֹבָתָם שֶׁל בְּנֵי אָדָם. דְּתַנְיָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַלְאָכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים חוֹבָתָן שֶׁל בְּנֵי אָדָם. וּמַלְאָכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים זְכוּתָן. וַאֲפִילּוּ אֶחָד מִנֵּי אֶלֶף מוֹרֶה זְכוּתוֹ, שֶׁבָּקִין לוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב ל"ג:כ"ג) אִם יֵשׁ עָלָיו מַלְאָךְ מֵלִיץ אֶחָד מִנִּי אָלֶף. וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ, (איוב ל"ג:כ"ג) וַיְחֻנֶּנּוּ וַיֹּאמֶר פְּדָעֵהוּ מֵרֶדֶת שַׁחַת וְגוֹ'.

וְכִי יֵשׁ מַלְאָךְ מַשְׁטִין זְכוּתוֹ שֶׁל אָדָם, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁמַּלְאָךְ מַשְׁטִין זְכוּת. אֶלָּא, יֵשׁ מַלְאָכִים מְמוּנִים לְעַיֵּין וּלְהוֹרוֹת בְּחוֹבָתוֹ שֶׁל אָדָם, בְּכָל שָׁעָה שֶׁיַּעֲבוֹר, וְהֵם מוֹרִים אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁנִּצְטַוּוּ.

כַּיּוֹצֵא בַּדָּבָר (מלכים א כ"ב:י"ט) וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עָלָיו מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ. מַאי עָלָיו, עָלָיו שֶׁל אַחְאָב. שֶׁהָיוּ מְעַיְּינִים בְּדִינוֹ. מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ, וְכִי יֵשׁ יָמִין וכו', אֵלּוּ מַיְמִינִים לִזְכוּת, וְאֵלּוּ מַשְׂמְאִילִים לְכַף חוֹבָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִפְּנֵי מָה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה דִּין הַגּוּף וְהַנְּשָׁמָה, מִפְּנֵי שֶׁבּוֹ נוֹלַד אָדָם הָרִאשׁוֹן, וּבוֹ בַּיּוֹם נַעֲשָׂה גּוּף, וְנִזְרְקָה בּוֹ נְשָׁמָה, וּבוֹ בַּיּוֹם נִידּוֹן וְנִקְבַּע הַדִּין לְדוֹרוֹת.
וּבַחַג נִדּוֹנִין עַל שֶׁהֵם מְבַזִּים בִּנְטִילַת יָדַיִם, וְעַל שֶׁהֵם מְזַלְזְלִים בְּמִקְוָאוֹת וּבְטַהֲרוֹת שֶׁהֵם מַיִם. וְעַל כָּךְ נִדּוֹנִין עַל הַמַּיִם, עַל עִנְיַן הַמַּיִם.
אָמַר רִבִּי אַחָא, בְּד' פְּרָקִים כְּמוֹ כֵן, הָאָדָם נִדּוֹן. בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁמְּהַרְהֵר הָעֲבֵירָה. וּבַזְּמַן שֶׁעוֹשֵׂהוּ. וּבְיוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּבָעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר, בַּזְּמַן שֶׁעוֹשֶׂה הָעֲבֵירוֹת. וּבַזְּמַן שֶׁיֶּחֱלֶה. דְּאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁיֶּחֱלֶה הָאָדָם, סַלְקִין לֵיהּ לְדִינָא. וּבַזְּמַן שֶׁמֵּת כְּשֶׁיּוֹצְאָה נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ. וּבָעוֹלָם הַבָּא.
אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בִּטָּחוֹן הַצַּדִּיקִים וְשִׂמְחָתָם, כְּשֶׁיּוֹצְאִין מִן הָעוֹלָם הַזֶּה בְּכִשָּׁרוֹן מַעֲשִׂים. וּכְשֶׁבָּאִין לְעֵין בַּנְּשָׁמָה, אֵין מוֹחִין בְּיָדָהּ. וּמָה אוֹמְרִין לָהּ, כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, הַצַּדִּיק אוֹמֵר זֶה עַל הַנְּשָׁמָה שֶׁבּוֹ, כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, מַנְהִיגָתִי דִּלָּא אַבְאֵישַׁת לָךְ בְּעוֹבָדִין בִּישִׁין, דִּכְתִיב (שיר השירים ד׳:ז׳) וּמוּם אֵין בָּךְ.
דָּבָר אַחֵר (בראשית א׳:י״ד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת, לָמָּה חָסֵר ו', אִרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּצְאוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתְעַכֵּב שְׂכָרָם לָעוֹלָם הַבָּא. דְּאִרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, מַאי דִּכְתִיב, (יחזקאל א׳:כ״ו) דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמַעְלָה. זוֹ מַעֲלָתָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁהֵם לְמַעְלָה עַל כָּל הַמַּעֲלוֹת.
מַאי עָלָיו. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הוּא יַעֲקֹב, שֶׁמַּעֲלָתוֹ לְמַעְלָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, כְּמַרְאֵה אָדָם. מַאי מַשְׁמַע, כְּתִיב הָכָא עָלָיו, וּכְתִיב הָתָם (בראשית ל״ה:י״ג) וַיַּעַל מֵעָלָיו אֱלֹהִים.
אָמַר רִבִּי חִיָּיא בַּר יַעֲקֹב, אֵין לְךָ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, שֶׁאֵין הַכָּרוֹז יוֹצֵא וְאוֹמֵר, עָלוּ חֲסִידִים, בֹּאוּ וּבֵרְכוּ לְיוֹצְרְכֶם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים קמ״ה:י׳-י״ב) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ יֹאמֵרוּ וּגְבוּרָתְךָ יְדַבֵּרוּ. וְלָמָּה, לְהוֹדִיעַ לִבְנֵי הָאָדָם גְּבוּרוֹתָיו וְגו'.
תָּנוּ רַבָּנָן זִימְנָא חָדָא הֲוָה אָזֵיל ר״י בְּאוֹרְחָא, פָּגַע בֵּיהּ ר' יִרְמְיָה, וְאָזְלוּ כַּחֲדָא. פָּגְעוּ בְּהַהוּא טוּרָא, וַהֲוָה טוּרָא דְּחִיל עֲלֵיהֶן. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְרִבִּי יִרְמְיָה, נֵימָא מִילֵּי דְאוֹרַיְיתָא, וְנֵיזֵיל.
אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בְּוַדַּאי דְּאָמְרֵי חַכִּימֵי מַתְנִיתָא, שִׁמְשָׁא דְּהֲוָה לְיַעֲקֹב, עַד כַּמָּה לֶהֱוֵי דָא. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אֵימָא לָךְ מִלָּה דְּהֲוָה אָמַר אַבָּא, דְּהַהוּא שִׁמְשָׁא וּנְהוֹרָא סַגִּיאָה דְּהֲוָה לְיַעֲקֹב, גָּנִיז הוּא לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְלָא דָא הוּא שִׁמְשָׁא דְּמִשְׁתַּמְּשִׁין בֵּהּ בְּנוֹהֵי דְּעֵשָׂו, וְאִתְגַּזַּר דְּיִשְׁתַּעְבְּדוּן בְּנוֹהֵי דְּיַעֲקֹב תְּחוֹתוֹהִי.
בֵּיהּ שַׁעֲתָא, הֲוָה עָצִיב יַעֲקֹב, אֲמַר מָארֵי עָלְמָא, הָא נְהִירוּתָא דִילִי אִתְיְהִיבְתָּא לְעֵשָׂו. יָצְאָה ב"ק וְאָמְרָה וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וגו' וּנְהִירוּתָא דִילָךְ אִתְגְּנִיז וְלִבְנָיךְ. אֲמַר אוֹרֵינָא לִי.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא אַפֵּיק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַהוּא שִׁמְשָׁא דְּחָמֵי לֵיהּ יַעֲקֹב, וְלָא בַר נָשׁ אָחֳרָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ל״ב:ל״ב) וַיִּזְרַח ל"וֹ הַשֶּׁמֶשׁ. אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהָיָה גָּנוּז. כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁנִּצַּח שָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו. לוֹ מַשְׁמַע וְלֹא לְאַחֵר.

וְאַף עַל גַּב דְּיַעֲקֹב אִתְהַנֵּי לְמֶחְזֵייֵא דְּנָצַח לְרַבְרְבָא דְּעֵשָׂו, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (שם) וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יְרֵכוֹ. אָמַר רַבִּי אַחָא, נְהוֹרָא נְהִיר, אֲבָל לְבֵיהּ הֲוָה חָשׁוּךְ, עַל נָפְקֵי יְרֵכֵיהּ דְּיִשְׁתַּעְבְּדוּן תְּחוֹתוֹהִי דְּעֵשָׂו.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, שְׁמָעוּ קָל יְנוּקָא בְּטוּרָא, דְּהֲוָה אָזֵיל וּבָכֵי. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, נֵיזֵיל גַּבֵּיהּ דְּהָא לָא מִסְתַּפֵּינָא. דְּהָא תְּנַן לְחַד מִתְחָזֵי וּמַזִּיק, לְתָרֵי מִתְחָזֵי וְלָא מַזִּיק. אָזְלוּ לְגַבֵּיהּ, וְינוּקָא הֲוָה בָּכֵי.

כַּד מָטוֹ גַּבֵּיהּ, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, בְּנוֹי דְּמָארֵי עָלְמָא אֲנַן, דְּהַהוּא דְּאִקְרֵי שְׁמֵיהּ חַד עַל תְּרֵי, בְּאַתְוָותָא, תְּלַת רְשִׁימִין, בְּרָזָא דְּאַרְבַּע. גְּלִיפִין עַל חַד תְּרִין, וְאִתְקְרֵי עַל חֵיוָותָא קַדִּישָׁא. מַאי טַעְמָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי הָכֵי, דְּחַיְישִׁינָן שָׁמָא שֵׁד הוּא, וְאִינוּן מִסְתַּפּוֹ מִשְׁמֵיהּ דְּמָארֵי עָלְמָא סַגֵּי.

הַהוּא יְנוּקָא כַּד שְׁמַע מִלָּה דָּא, אֲתֵיב וַאֲמַר, יוֹדָאי אֲנָא, וּבַר בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא רַבָּה אֲנָא, וַהֲוָה אֲבוֹי מֵלִיף לִי פְּסוּקֵי דְּשִׁיר הַשִּׁירִים, וּפָרְשָׁתָא דִּבְרֵאשִׁית. וּמִית אֲבוּהִי, וּגְנָבוּ לִי גַּנָּבֵי, וּכְעַן אִשְׁתְּזֵיבְנָא מִנְּהוֹן, וְעָרְקָנָא בְּהַאי טוּרָא.

בְּכָה רַבִּי יוֹסֵי וַאֲמַר, וַוי דְּבַר בְּרֵיהּ דְּרַבִּי חִיָּיא רַבָּה אָזֵיל כְּדֵין. נְטָלֵיהּ בִּידּוֹי וַאֲזָלוּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוֹסֵי, אֵימָא בְּרִי מָה הֲוֵית לָעֵי עִם אֲבוּךְ. אָמַר בְּפָרָשַׁת יְהִי מְאוֹרוֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם הֲוֵינָא לָעֵי. אָמַר לֵיהּ, מָה הֲוָה אָמַר אֲבוּךְ בְּפָרָשָׁתָא.

פְּתַח הַהוּא יְנוּקָא פּוּמֵיהּ וַאֲמַר, (במדבר כ״א:י״ח) בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם בְּמָחוֹקֵק בְּמִשְׁעֲנוֹתָם. תָּאנָא, שְׁלֹשׁ מַתָּנוֹת טוֹבוֹת נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה רוֹעִים אֵחִים, מֹשֶׁה, אַהֲרֹן, וּמִרְיָם. בִּזְכוּת מֹשֶׁה, הָיָה הַמָּן יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל. בִּזְכוּת אַהֲרֹן, הָיוּ עֲנָנֵי כָבוֹד הוֹלְכִים עִם יִשְׂרָאֵל. בִּזְכוּת מִרְיָם, הָיְתָה הַבְּאֵר הוֹלֶכֶת עִמָּהֶם.

מֵתָה מִרְיָם, פָּסְקָה הַבְּאֵר. מֵת אַהֲרֹן, נִיטְלוּ עֲנָנֵי כָבוֹד. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב. (שם כ) וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה. אַל תִּקְרֵי וַיִּרְאוּ אֶלָּא וַיִּירְאוּ. מֵתָה מִרְיָם פָּסְקָה הַבְּאֵר, מְנָא לָן. דִּכְתִיב (שם) וַיֵּשֶׁב הָעָם בְּקָדֵשׁ וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם. וּכְתִיב בַּתָּרֵיהּ וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה. וּבִזְכוּת מֹשֶׁה חָזְרוּ שְׁלָשְׁתָן, וַהֲוָה אָמַר אֲבוֹי, תְּלָתֵיהוֹן גְּלִיפִין בִּרְקִיעָא דְּיוֹקְנֵיהוֹן, לְאַנָהָרָא זְכוּתְהוֹן עַל יִשְׂרָאֵל. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית א׳:י״ז) וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

וּמְנָא לָן דְּתָלֵתֵיהוֹן גְּלִיפִין בְּרִקִיעָא, דְּהָא תְּנַן, בְּכָלְהוֹ כְּתִיב עַל פִּי ה', וּבְמִרְיָם לָא כְתִיב עַל פִּי ה', דְּלָאו אוֹרַח אַרְעָא. אֶלָּא אֲמַר אֲבוּי, בְּכָלְהוֹ כְּתִיב שָׁם, וַתָּמָת שָׁם מִרְיָם. וַיָּמָת שָׁם אַהֲרֹן. וַיָּמָת שָׁם מֹשֶׁה. כְּתִיב הָכָא שָׁם, וּכְתִיב הָתָם שָׁם. (שמות ל"ד:כ"ח) וַיְהִי שָׁם עִם ה', מַה לְהַלָּן עִם ה', אַף כָּאן עִם ה'.

דִּתְנַן, לָמָּה מֵת מֹשֶׁה בְּחוּצָה לָאָרֶץ, לְהוֹרוֹת, דְּבִזְכוּתֵיהּ יִתְקַיְּמוּן מֵתֵי מִדְבָּר. וַאֲמַר אֲבוּי, אֲמַר מֹשֶׁה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֲכַנֵּס לְאָרֶץ לְקַיְּימָא פִּקּוּדֶיךָ, דְּהָא כְתִיב (ויקרא כ"ג:י') כִּי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ. (שמות י"ב:כ"ה) וְהָיָה כִּי תָבוֹאוּ אֶל הָאָרֶץ. וְתַמָּן הוּא קִיּוּמָא דְּפִיקּוּדֶיךָ.

אֲמַר לֵיהּ מַה דְּאַזְהָרַת שְׁלִים לָךְ וּמַה דְּיַעַבְדוּן יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא יְהֵי חוּלָקָךְ עִמְּהוֹן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב (ישעיהו נ"ג:י"ב) לָכֵן אֲחַלֵּק לוֹ בָּרַבִּים, אֵלּוּ זַכָּאִין דְּיִשְׂרָאֵל. וְאֶת עֲצוּמִים יְחַלֵּק שָׁלָל, אִלֵּין אֲבָהָתָא, וְלָמָּה, תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לָמוּת נַפְשׁוֹ.

דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא סָבָא, לָא אַשְׁכַּחְנָא רַעֲיָא דְּמָסַר נַפְשֵׁיהּ עַל עָאנֵיהּ, כְּמשֶׁה, דַּאֲמַר (שמות ל"ב:ל"ב) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. מַאי מְחֵנִי נָא, מִן עָלְמָא דֵּין וּמִן עָלְמָא דְּאָתֵי. לְקַיְּימָא תַּחַת אֲשֶׁר הֶעֱרָה לָמוּת נַפְשׁוֹ.

וְאֶת פּוֹשְׁעִים נִמְנָה, שֶׁנִּקְבַּר עִם מֵתֵי מִדְבָּר, דַּהֲווֹ חַיָּיבִין קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהוּא חֵטְא רַבִּים נָשָׂא, שֶׁלֹּא זָז מִשָּׁם עַד שֶׁמָּחַל לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְלַפּוֹשְׁעִים יַפְגִּיעַ, שֶׁהִרְבָּה תְּפִלָּתוֹ עֲלֵיהֶם.

וְעַל כְּדֵין, תְּלָתֵיהוֹן גְּלִיפִין לְעֵילָּא. אָתָא ר' יוֹסֵי וּנְשַׁקֵיהּ, וְאַרְכְּבֵיהּ עַל כְּתֵפֵיהּ תְּלַת מִילִּין, וּקְרָא עֲלֵיהּ (ישעיהו נ"ד:י"ג) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה'.

תְּאנֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, בֹּא וּרְאֵה, הַשֵּׁמֶשׁ לֹא עָשָׂאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא לְשַׁמּוּשׁ בְּנֵי אָדָם. תָּא חֲזֵי, בְּתַלַּת מְאָה וְתְשְׁעִין אַתְרֵי דְּיִשּׁוּבָא דְּאַרְעָא, אֲזֵיל שִׁמְשָׁא, וְסָלִיק וְנָחֵית, וּמַדְרְגוֹת וּמַעֲלוֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ לוֹ. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (ישעיהו ל"ח:ח') הִנְנִי מֵשִׁיב אֶת צֵל הַמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז.

אֲמַר רִבִּי יוֹסֵי, הֵיךְ הִיא סָלִיק. אָמַר רִבִּי, כְּבָר תְּנִינָא מִמַּאֲרִיהוֹן דְּמָתִיבְתָּא. דְּעָלְמָא סַגַלְגַּל הוּא כְּכַדּוּרָא דָּא. וְכַד נָפִיק מִמִּזְרָח, אָזֵיל בִּסְגַלְגְּלוּתָא, עַד דְּמָטָא לְתַתָּא, וּכְדֵין אִתְעֲבִיד רַמְשָׁא. וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא אָזֵיל וְנָחֵית בְּגַלְגַּלִּין דְּמַדְרֵיגָן יְדִיעָן, וְנָחֵית וְסָבֵב כָּל אַרְעָא וְיִשּׁוּבָא.

וְכַד נָחֵית וּמִתְכַּסְיָא מִינָן, רָמַשׁ לָן, וְנָהֵיר לְאִינּוּן דְּדָיְירִין תְּחוֹת לָן. לְפוּם יִישּׁוּבָא וּסְגַלְגַּלְתָּא דְּאַרְעָא.

וּכְדֵין אָזֵיל וְנָחֵית, וּמַפְרִישׁ בֵּין מַיָּא דִּתְחוֹתוֹהִי דְּמַיָּא דְּאוֹקְיְינוּס, וּבֵין מַיָּא דְּאָזְלִין לְעֵילָא, וּמַפְרִישׁ בְּמְצִיעָתָא דְמַיָּא, לְעַכָּבָא סִילוֹנָא דְמַיָּא דְּנָפֵיק מִגֵּיהִנֹּם, דְּלָא יַעֲבֹר לְנַזָּקָא בְּנֵי נָשָׁא. וְעַל דָּא לָא תִקְרֵי שִׁמְשָׁא, אֶלָּא לְשַׁמָּשָׁא לִבְנֵי נָשָׁא. דְּעַל כָּךְ מִתְקְרֵי שִׁמְשָׁא, שִׁמְשָׁא דְּמְשַׁמֵּשׁ לְכוֹלָּא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִלְמָלֵא דְּסָחֵי שִׁמְשָׁא בְּיַמָּא דְּאוֹקְיְינוּס, הֲוָה שָׁרֵיף וְאוֹקֵיד לְכוּלֵי עָלְמָא.

סָלֵיק מִתְּחוֹת אַרְעָא. וּמַגִּיעַ לְהַהוּא דַּרְגָּא דְּאִתְקְרֵי קַרְבּוּסָא, בִּלְשׁוֹן יָוָן. וּמֵהַהוּא דַּרְגָּא שָׁרֵי לְמֵיסַק לְעֵילָא, וְקַל גַּלְגְּלוֹהִי אִשְׁתְּמַע לְכוּלְהוּ רְקִיעֲיָא בְּמַטְלָנוֹהִי, לְמֵיזַל עִם שִׁירְתֵּיהּ דְּהוּא אָמַר. וְלָא הֲוָה בַּר נָשׁ דִּשְׁמַע לֵיהּ, בַּר מִמֹּשֶׁה, דְּהֲוָה מְהֵימָן מַלְכָּא, וְיהוֹשֻׁעַ דְּמְשַׁמֵּשׁ לֵיהּ.

וְכַד אִיצְטְרִיךְ לֵיהּ יְהוֹשֻׁעַ, לַאֲנָחָא קְרָבָא, וַהֲוָה שְׁמַע קַל נְעִימוּתָא, וּנְהִימוּתָא דְּשִׁמְשָׁא, לָא יָכֵיל לֵיהּ לְמִיסְבַּל. מַה כְּתִיב. (יהושע י׳:י״ב) וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם. מַאי דּוֹם. דּוֹם, מִלּוֹמַר שִׁירָה. דּוֹם, מִקָּל נְעִימוּתָא וּנְהִימוּתָא דִּילָךְ, דְּהָא הֲוָה שְׁמַע קוֹל מַטְלָנוֹהִי בְּמַטְלָנוֹתֵיהּ.

אֲמַר רַבִּי בָּא, שִׁית מְאָה וְאַרְבְּעִין מַטְלָנִין עָבִיד שִׁמְשָׁא. בְּחוּשְׁבַּן שֶׁמֶשׁ. בֵּין יָמָמָא וְלֵילְיָא. וְאַסְחַר לְכוּלָּא עָלְמָא בְּסַחֲרָנוּתָא. וּלְמַאי אִצְטְרִיךְ. לְרַכְּכָא וּלְחַמְּמָא אַרְעָא, וּלְדַשְׁנָא עִשְׂבִין וִיבוּלִין, וּלְאַצְמָחָא פֵּירִין וְאִילָנִין.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזֵי, כְּהַהוּא גַּוונָא דִּלְעֵילָא, עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתַתָּא. מַה לְעֵילָא הֲווֹ שְׁמַיָּא, אוּף לְתַתָּא הֲווֹ שְׁמַיָּא. וְלָמָּה אִתְקְרוּ שְׁמַיִם, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה. אֵשׁ וּמַיִם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מֵהָכָא, (איוב כ״ה:ב׳) עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. בְּמַלְאָכָיו לָא כְתִיב, אֶלָּא בִּמְרוֹמָיו. עַל דְּאִינּוּן אֵשׁ וּמַיִם, וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. כְּהַאי גַּוונָא לְתַתָּא, אֵשׁ וּמַיִם.

וְחוֹזֵר הָרָקִיעַ מִתַּחַת, וּמְחַמֵּם הָאֲדָמָה מֵחֲמִימוּת הָאֵשׁ, וְהַשֶּׁמֶשׁ, וּמוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ וּמְקָרֵר הָאֲדָמָה, וְסַיֵּיעַ לַחֲמִימוּתָא דְמַתָּא. וְהַאי וְהַאי, מוֹלִידִין וּמַצְמִיחִין לְאַרְעָא. וְכָלְהוֹ בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְתוֹעַלְתָּא דִּבְנֵי נָשָׁא.

רַבִּי אַבָּהוּ, וְר' חִיָּיא, וְר' נָתָן, הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי נָתָן, לֹא תְּהִיתוּן עַל אִלֵּין מָארֵיהוֹן דְּמַתְנִיתָא, דְּגָזְרַת פּוּמְהוֹן כְּגָזֵרַת מַלְאָכִין קַדִּישִׁין. וַאֲנָא דְּכִירְנָא מַה דַּאֲמָרוּ, דְּהָא שְׁמָשָׁא אִתְאֲצַל נְהִירוּתֵיהּ מִזִּיוָא דְאַסְפַּקְלַרְיָא דִּלְעֵילָא, וְהַאי נְהִירוּתָא לָאו דִּילֵיהּ הוּא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב (בראשית א׳:י״ד) יְהִי מְאוֹרוֹת הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר יְהִי אוֹרוֹת, מַאי מְאוֹרוֹת. אָמַר רִבִּי זֵירָא, מִן אוֹרוֹת. מ' תּוֹסֶפֶת, לְשַׁמָּשָׁא. כְּלוֹמַר, מִן אוֹרוֹת, וְתֵיבוּתָא הוּא אוֹרוֹת.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אַל תִּתְמַהּ עָלָיו, דְּהָא תּוֹרָה אִתְאֲצַל מֵחָכְמְתָא דִּלְעֵילָא, וּשְׁמַיָּא אִתְאֲצֵלֵי מֵהַהוּא רְקִיעָא עִילָּאָה דְּעַל רֵישׁ חֵיוָתָא, וּכְהַאי גַּוונָא, כַּד תִּסְתַּכֵּל, כָּל מַה דִּלְעֵילָא וְתַתָּא,

אִתְאֲצָלוּ דָּא מִן דָּא, וְדָא מִן דָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֻּלָּא. וּמִן כּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ שָׁרְיָיאן לְאִתְאֲצָלָ דָּא מִן דָּא, וְכוּרְסֵי יְקָרָא מִנַּיהּ, וְכָלְהוֹ כֻּלָּא חֲשִׁיבִין לְקַבְלֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל ד׳:ל״ב) וְכָל דַּיָּירֵי אַרְעָא כְּלָא חֲשִׁיבִין. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, לָא תִקְשֵׁי לָךְ הַאי, דְּהָא רֵישָׁא מִינָן בְּהֶבְדֵּל, שָׁרֵי בְּקַדְמִיתָא לְמִילְעָא בְּאוֹרַיְיתָא לְתוּרְגְּמָנָא, וְתוּרְגְּמָנָא לְדִסְמִיכֵי לֵיהּ, וְדִסְמִיכֵי לֵיהּ, לְדִסְמִיכֵי לֵיהּ. אִשְׁתִּכַח, דְּכַד מִסְתַּיֵּים שְׁמַעְתָּא, דְּכָלְהוֹ תַּלְיָין מִן רֵישָׁא. וּכְהַאי גַּוְונָא תִּשְׁכַּח לְעֵילָּא, וּלְכָלְהוֹ עָלְמִין.

וְאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, מֹשֶׁה, אִתְאֲצַל מִזִּיוָא עִילָּאָה. יְהוֹשֻׁעַ, אִיתְאֲצַל מִמֹּשֶׁה. זְקֵנִים, אִתְאֲצָלוּ מִיהוֹשֻׁעַ. נְבִיאִים, אִתְאֲצָלוּ מִזְּקֵנִים. נְשִׁיאִים וְרֵישָׁא דְעַמָּא, אִתְאֲצָלוּ מִנְּבִיאִים. וְכָלְהוֹ דָּא מִן דָּא.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, פָּגְעוּ בֵּיהּ בְּר' אֶלְעָזָר, אֲמָרוּ הָא חַד מֵאִינּוּן מָארֵי דְמַתִיבְתָּא אִתָּא. אֲמָרוּ לֵיהּ, וַדַּאי דְּאַמְרִיתוּ דְּשַׁמְשָׁא אִתְאֲצַל נְהִירוּתֵיהּ מִזִּיוָא דְאַסְפַּקְלָרְיָא דְלְעֵילָּא. אֲמַר, כָּךְ הוּא.

פְּתַח וַאֲמַר, (שיר השירים ד׳:ט״ו) מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. קוֹרְאָהּ מַעְיָן, וְאַחַר כָּךְ בְּאֵר, וְאַחַר כָּךְ נוֹזְלִים. בַּהֲדָא פְּסוּקָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא, דְּהַאי מַעְיָן אִתְמְשֵׁיךְ מִן בֵּירָא. וּבֵירָא מִן נוֹזְלִים. וְנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. לְמֵינְדַע, דְּכָלְהוֹ אִתְאֲצָלוּ דָּא מִן דָּא וְדָא מִן דָּא. כָּךְ הוּא שְׁמְשָׁא, לָאו נְהִירוּתָא דִילֵיהּ הוּא, אֶלָּא אִתְמְשַׁךְ חַד חוּטָא דְזִיוָא דְּנָהֵיר לִשְׁמְשָׁא.

תְּנַן בְּמַתְנִיתִין דִּילָן, אוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בַּתְּחִילָּה, אָדָם הָיָה רוֹאֶה בּוֹ וְצוֹפֶה מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. תָּא חֲזֵי, נְהִירוּתָא דִשְׁמְשָׁא, הוּא חַד מִשְּׁתִּין אַלְפִּין וְשִׁבְעִין וְחַמֵּשׁ חוּלָקִין, מֵהַהוּא נְהִירוּתָא דְּאַסְפַּקְלָרְיָא דְהַהוּא נְהוֹרָא דְאִתְגְּנִיז. וַאֲפִילּוּ בְּהַאי נְהִירוּתָא דִשְׁמְשָׁא, לֵית אִינִישׁ יָכֵיל לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, כָּל שֶׁכֵּן בְּהַהִיא נְהוֹרָא.

וְהָא אָמְרָן, דְּאִינִישׁ יִסְתַּכֵּל בֵּיהּ מֵרֵישֵׁיהּ דְּעָלְמָא וְעַד סְיָיפֵי עָלְמָא. אֶלָּא הָכִי גַּזְרָנָא בְּמַתְנִיתָא דִילָן, דִּבְהַהוּא נְהִירוּתָא, יָכֵיל אֱנָשׁ לְמִנְדַע וּלְמֶחֱזֵי בִּנְהִירוּ דְחָכְמְתָא, כָּל מַה דְּהָווֹ, וְכָל מַה דְּיֶהֱווֹי, מֵרֵישֵׁיהּ דְּעָלְמָא עַד סְיָיפֵי עָלְמָא, וְהַהוּא אִתְגְּנִיז לַצַּדִּיקִים לְעָלְמָא דְאָתֵי. מַאי לְעָלְמָא דְאָתֵי, כַּד תֵּיפּוֹק נִשְׁמְתָא קַדִּישָׁא מֵהַאי עָלְמָא, וְיֵזֵיל בֵּיהּ לְעָלְמָא דְאָתֵי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (שמות ל״ד:כ״ח) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה לֶחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. מַאי טַעֲמָא, מִשּׁוּם דְּאִתְהַנֵּי מֵהַהוּא זִיוָא. וְאַף עַל גַּב דְּנָחֵית מִתַּמָּן, וְהַהוּא נְהִירוּתָא לָא נָחֵית עִמֵּיהּ, לָא הֲווֹ יָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא בַּאֲנָפּוֹי דְמשֶׁה, מִמַּה דְּאִסְתַּכַּל בְּקַדְמִיתָא, כַּד הֲוָה תַּמָּן, וְאִשְׁתְּאַרוּ אַנְפּוֹהִי נְהִירִין כְּהַאי שִׁמְשָׁא.

סָטֵי רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוֹרְחֵיהּ, וְאִינּוּן אָזְלוּ אֲבַתְרֵיהּ, לְאוֹזְפֵיהּ לְאוֹרְחֵיהּ, תְּלַת מִילִּין. אֲמַרוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, זַכָּאִין אַתּוּן מָארֵי מַתְנִיתָא, דְּבָתַר גַּבּוֹ דְּמִשָּׁה הֲוֵיתוּן, כַּד אִתְיְיהֵב אוֹרַיְיתָא עַל יְדֵיהּ. אֱזָלוּ רַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי נָתָן, וְרַבִּי אַבָּהוּ לָא בָּעָא לְאִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ, וַאֲזַל עִמֵּיהּ לְאוֹרְחֵיהּ.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר פּוּמֵיהּ וַאֲמַר, (בראשית א׳:י״ד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאוֹרֹת. תָּא חֲזֵי, עָבֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּמַנְיָיסַר רְקִיעִין, דְּנָטְלִין לְמַטְלָנֵיהוֹן, וְסַחֲרִין כָּל עָלְמָא. וְכָל חַד מִתְעַכֵּב הַהוּא שִׁיעוּרָא דְּאִתְיְיהֵיב לֵיהּ מִן מָארֵיהּ. וְכַד אַשְׁלֵים הַהוּא רְקִיעָא הַהוּא שִׁיעוּרָא, אִתְחַדַּשׁ בְּעָלְמָא פִּתְגָּמִין טָבִין רַבְרְבִין סַגִּיאִין.

וְחָשְׁבִין בְּדַעְתַּיְיהוּ אִינּוּן טִפְּשָׁאֵי דְּלִבָּא, דְּבַסְחָרְנוּתָא דְּהַהוּא רְקִיעָא אִתְעֲבִיד דָּא. וְלָא כָךְ הוּא. דְּהָא כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, מְחַדֵּשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְצַפְרָא עַד רַמְשָׁא, פִּתְגָּמִין עִילָּאִין רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין, וְזִמְנִין דְּאַשְׁלֵים הַהוּא רְקִיעָא מַטְלָנוֹהִי, וְיֵעָרַע בְּעָלְמָא גְּזִירַת מַלְכָּא עִילָּאָה, וְחָשְׁבִין טִפְּשֵׁי לִבָּא, דְּבְגִינֵיהּ דְּהַהוּא רְקִיעָא הֲוָה, וְטָעָיין לְבָּהוֹן בְּטִפְּשׁוּתָא.

וְעָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהַהוּא רְקִיעָא רְבִיעָאָה, וַאֲנַח בֵּיהּ שִׁמְשָׁא, וְאַסְחַר כָּל עָלְמָא בְּעִידָנִין וְזִמְנִין לְתוֹעַלְתָּא דְּעָלְמָא לִבְנֵי נָשָׁא. וְתָנָא בְּמַתְנִיתָא דִּידָן, תְּלַת מְאָה וְאַרְבְּעִין מַשְׁקוֹפִין, אֲזִיל שִׁמְשָׁא, סָלִיק וְנָחֵית בְּעִידָנִין וְזִמְנִין.

וְאָזִיל וְשָׁרֵי, מִמַּשְׁקוֹפָא דְּמִזְרָח, מֵהַהוּא מַשְׁקוֹפָא דְּאִתְקְרֵי נוֹגַהּ, וְאָזִיל בַּסְגַלְגְּלוּתָא, עַד דְּמָטָא לְמַשְׁקוֹפָא דְּאִתְקְרֵי קַרְבּוֹסָא. כְּדֵין אָזִיל לְסַיְיפֵי דְּצָפוֹן, שִׁיתָּא יַרְחֵי, עַד דְּמָטָא לְמַשְׁקוֹפָא דְּזַהֲרָא, וְאָזִיל שִׁיתָּא יַרְחֵי, לְאַשְׁלָמָא שַׁתָּא לְתוֹעַלְתָּא דִּבְרַיְיתָא, לְמֶעְבַּד זְרוֹעָא וַחֲצָדָא.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ח׳:כ״ב) עוֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקוֹר וָחֹום וְקַיִץ וָחֹורֶף. וּבְאַשְׁלָמוּתֵיהּ לְצַד דָּרוֹם, לְפוּם יְשׁוּבָא דְּאַרְעָא, קָצִיר. וְחֹום. וְקַיִץ. וּבַאֲשְׁלָמוּתֵיהּ לְסַיְיפֵי צָפוֹן זֶרַע. קוֹר. וְחֹורֶף. וְכוּלָּא לְפוּם יְשׁוּבָא דְּאַרְעָא, כִּדְקָאָמְרָן. וּבְהַאי גַּוְונָא מַמָּשׁ, כְּמָא דְּמִשְׁתַּמְּשִׁין בְּנֵי נָשָׁא לְהַאי נְהוֹרָא דְּהַאי רְקִיעָא, כְּדֵין כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא מִשְׁתַּמְּשִׁין לְנְהוֹרָא דְּרָקִיעָא, דְּעַל רֵישׁ חֵיוָתָא.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, מְאוֹרֹת, לָמָּה חָסֵר ו״ו. אָמַר לֵיהּ, עַל מַה דַּאֲמָרָן בְּקַדְמֵיתָא, דְּלָאו נְהִירוּתֵיהּ שְׁלִים. דְּלֵית נְהִירוּתֵיהּ בַּר מַה דְּמְקַבֵּל כְּחַד חוּטָא בָּתַר כּוֹתָלָא, מֵהַהוּא נְהִירוּתָא דִּלְעֵילָּא. וּבְגִינֵיהּ לָא אִתְקְרֵי נְהִירוּתָא שְׁלֵימָתָא, וְלָא יָאוֹת לְאִתְקְרֵי שְׁלֵימָתָא, אֶלָּא הַהוּא נְהוֹרָא דְּאִתְקְרֵי (דניאל ב׳:כ״ב) וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵא. וְהַהוּא דְּאִתְגְּנֵיז לַצַּדִּיקִים, הוּא חַד מִס' אַלְפִּין וְשִׁבְעִין וְחַמֵּשׁ חוּלְקִין, מִנְּהִירוּתָא דְּשָׂרֵי עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּנְהִירוּתָא דְּשִׁמְשָׁא הוּא

חַד מִשְׁתִּין אַלְפִּין וְשִׁבְעִין וְחָמֵשׁ חוּלָקִין, מִנְּהִירוּתָא דְּגָנֵיז לְצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל כְּדֵין לָא אִתְקְרֵי נְהִירוּתָא שְׁלֵימָתָא הַאי נְהִירוּתָא דְּשִׁמְשָׁא, וְלָא יָאוֹת לְאִתְקְרֵי.
וּלְפִיכָךְ אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא תִקְשֵׁי לְכוֹ, דִּכְתִיב מְאוֹרֹת, וְלָא שְׁלִים. דְּאָנָא לָא עָבָדִית לֵיהּ, אֶלָּא לְמַה דִּכְתִיב, (בראשית א׳:ט״ו) לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. לְשַׁמָּשָׁא לִבְנֵי אַרְעָא, וְדֵי לְכוֹ לִבְנֵי אַרְעָא, לְבוּצִינָא דָּא לְשַׁמָּשָׁא לְכוֹ.
אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וּמַה נְּהוֹרָא זְעִירָא דָּא, לָא יָכְלִין בְּנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, נְהוֹרֵיתָא דְּגָנֵיז לְצַדִּיקַיָּא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, וְכָל שֶׁכֵּן נְהִירוּתָא דְּבוּצִינָא דְּשָׁרֵי קַמֵּי מַלְכָּא עִילָּאָה.
אִתָּא לְנַשְׁקָא יְדֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, אֲמַר כְּעַן יְדַעְנָא, דִּי בְקוּשְׁטָא הַאי מְאוֹרֹת חְסֵר, וְיָאוֹת לוֹ לְמֶהֱוֵי חְסֵר יַתִּיר מַהַאי. אֲמַר וַוי לְעָלְמָא כַּד תֵּפּוֹק מִנֵּיהּ, דְּעַד יוֹמָא דָּא שָׁאֵילְנָא דָּא, וְלָא אַשְׁכַּחְנָא עִיקָּרָא דְמִילְּתָא, בַּר כְּעַן. הַהוּא אוֹרְחָא דְּנָפְקַת בֵּיהּ, יְהֵא סִימָנָא דִּבְרָכָה לִי, עַל דְּעָרְעֵית לָךְ.
יַתֵּיב עִמֵּיהּ תְּלָתִין יוֹמִין, וְאוֹלֵיף כָּל סְפֵקָא וְקוּשְׁיָא דְּהֲוָה לֵיהּ, וְאוֹלֵיף לֵיהּ שִׁתִּין טַעֲמֵי בְּפָרְשָׁתָא דִּבְרֵאשִׁית. אֲזַל לְאוֹרְחֵיהּ.
אַשְׁכַּח לְרַבִּי חִיָּיא, אֲמַר לֵיהּ בְּמָטוֹ מִינָּךְ רַבִּי אַבָּהוּ, דְּאֶטְעוֹם מֵהַהוּא מְתִיקָא דְּדוּבְשָׁא, דְּאַמְצֵית מִגְּזֵירַת קַדִּישִׁין עִילָּאִין. אָמַר לֵיהּ, חֲרָרָתָא דַּאֲפֵיקוּתָא, וְסוּבְתָא דְּדוּבְשָׁא, לָא מִתְיַישְׁבֵי כַּחֲדָא. וְאַף עַל פִּי כֵּן אוֹלֵיף לֵיהּ.
בָּכָה ר' חִיָּיא וַאֲמַר, נַדִּירְנָא עָלַי, דְּעַד דְּאוֹלֵיף קַמֵּי מָארֵיהוֹן דְּמַתְנִיתָא עִילָּאָה, לָא אֵיתֵיב הָכָא. יָתֵיב תַּמָּן תְּרֵיסַר שְׁנִין, כַּד אָתָא קָארוֹ לֵיהּ ר' חִיָּיא רַבָּה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אוֹר גָּנוּז לְצַדִּיקַיָּא לֶעָתִיד לָבֹא, הַהוּא דְּהוּא גָּנוּז. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים צ״ז:י״א) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה.
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאוֹרֹת. ר' פִּנְחָס פָּתַח בְּהַאי קְרָא (שיר השירים ג׳:י״א) צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּעֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, חָזַרְנוּ עַל הַתּוֹרָה כּוֹלָּא, וְלָא אַשְׁכְּחַן עֲטָרָה דְּעִבְדַת בַּת שֶׁבַע לִשְׁלֹמֹה. כְּעַן אִית לְמֵימַר, הַאי דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק מַאי צְאֶינָה וּרְאֶינָה, הֲוָה לֵיהּ לְמֵיכְתַּב בֹּאוּ וּרְאוּ. מַאי צְאֶינָה.
אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, פְּסוּקָא דָּא, דְּאִתְקְרֵי עַל אִינּוּן זַכָּאִין דִּנְפָקוּ מִן עָלְמָא דֵּין, וְאִתְקְבָרוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, וְדִנְפָקַת נִשְׁמַתְהוֹן תַּמָּן. וַעֲתִידָה בַּת קוֹל לְאִתְעָרָא בְּכָל צִיּוּנָא וְצִיּוּנָא דְּבָתֵּי קִבְרֵי, וְאָמְרָה צְאֶינָה וּרְאֶינָה, פּוּקוּ מִתְּחוֹת בְּלֵיאוּתָא דְּעַפְרָא, וְאִיתְעָרוּ מִשְׁנַתְכוֹן. בְּנוֹת צִיּוֹן: כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר, (מלכים ב כ״ג:י״ז) מָה הַצִּיּוּן הַלָּז.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא לְמֶחֱמֵי בְּזִיוָוא יַקִּירָא עִלָּאָה דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, דִּשְׁלָמָא כּוֹלָּא דִּילֵיהּ. וּבְאֵיזֶה זְכוּתָא, בִּשְׁבִיל עֲטָרָה שֶׁעִטְרָה לוֹ אִמּוֹ, בְּדִיל הַהוּא כִּתְרָא, דְּאַכְתִּרוּ לֵיהּ צַדִּיקַיָּא בְּמִלֵּי דְאוֹרַיְיתָא בְּעָלְמָא דֵּין. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, אִמּוֹ, כְּמוֹ אוּמּוֹ. וְאֵיזֶהוּ אוֹם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אֵלּוּ צַדִּיקִים שֶׁהֵם אוֹם הַיְדוּעָה לוֹ.

בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ, חַתְנוּת דָּא מִמַּאן הוּא. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מֵהַהוּא אוֹם, חֲתוּנָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אוֹם שֶׁלּוֹ. מַהוּ חֲתוּנָתוֹ בְּיוֹמָא דְּכַשְׁרָן לְמֶעְבַּד פִּיקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּהוּא חֶדְוָותָא דְּצַדִּיקַיָּא. וְאֵימָתַי כַּשְׁרָן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מִתְּלִיסַר שְׁנִין וּלְעֵילָּא, דְּהַהוּא יוֹמָא חוֹבָתָא עַל צַדִּיקַיָּא לְמֵיעְבַּד חֶדְוָותָא דִּלְבָּא, כְּיוֹמָא דְּסָלִיק לַחוּפָּה. וּבְגִין הַהוּא זְכוּתָא, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַתְעָרָא לְהוֹ וּלְעַבְרָא כָּרוֹזָא קַדָּמֵיהוֹן בְּחֶדְוָה, צְאֶינָה וּרְאֶינָה בְּנוֹת צִיּוֹן.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, תָּא שְׁמַע, יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, ר' יִצְחָק אָמַר, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְחַיֶּה אֶת הַמֵּתִים, וְיַעֲבֵר כָּרוֹזָא עַל כָּל צִיּוּנָא וְצִיּוּנָא. בֵּיהּ זִמְנָא נָחֵית הַהִיא נִשְׁמָתָא, כְּנְהוֹרָא וּבוּצִינָא דְּיַנְהַר בְּנְהִירוּ רְקִיעָא דִּשְׁמַיָּא, עַל הַהוּא גּוּפָא דְּאִתְעַר מִן אַרְעָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְלָמָּה, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל אוֹתוֹ הַגּוּף הַיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ.

ר' אַבָּהוּ אָמַר, זוֹ הִיא זֹהַר הָרוּחַ, הַשּׁוֹרָה עַל הַגּוּף לְהַחֲיוֹתוֹ, וּלְהָאִיר אֲפֵלּוֹ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית א׳:י״ד) יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְלָמָּה, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל הַיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ, כִּדְאָמְרָן.

ר' יְהוּדָה בֶּן פָּזִי פָּגַע בֵּיהּ בְּרַב נַחְמָן, אָמַר לֵיהּ אוֹתוֹ הָרוּחַ שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת בּוֹ הַמֵּתִים, מַהוּ. אָמַר לֵיהּ, הוּא רוּחַ אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁל מַעְלָה, כַּאֲשֶׁר יַשִּׂיגוּ בְּנֵי אָדָם הַדֵּעוֹת הַנְּכוֹנוֹת. וּמְנָא לָן הָא. מִמַּה דִּכְתִיב, (יחזקאל ל״ז:י״ד) וְנָתַתִּי רוּחִי בָּכֶם וְחְיִיתֶם. וְנָתַתִּי רוּחַ בָּכֶם לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא רוּחִי, אוֹתוֹ הַנֶּאֱצָל מֵאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁלּוֹ. וּכְתִיב (שם) וְאֶת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וְאַחַר כַּךְ יִהְיֶה סִימָן יָדוּעַ בָּעוֹלָם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית א׳:י״ד) וְהָיוּ לְאוֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים.

ק (בראשית א׳:כ״ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ. ר' אַבָּהוּ פְּתַח, (תהילים ח׳:ה׳-ו׳) מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֶנּוּ וַתְּחַסְּרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. ר' תַּנְחוּם אָמַר, בְּשָׁעָה שֶׁרָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִבְרוֹא אֶת הָאָדָם, נִתְיַיעֵץ עִם הַמַּלְאָכִים אוֹתָם הַסּוֹבְבִים אֶת כִּסְאוֹ, וְאָמַר לָהֶם נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמְרוּ לוֹ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם מַה טִיבוֹ שֶׁל אָדָם זֶה, מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ.

דְּבָר אַחֵר נַעֲשֶׂה אָדָם, ר' בּוּטָא בְּשֵׁם ר' בּוֹ אָמַר, חָזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, וְלֹא מָצִינוּ שֶׁנִּתְיַיעֵץ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם הַמַּלְאָכִים לְעוֹלָם, עַל שׁוּם דָּבָר מִכָּל מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת.

וְעוֹד מָצִינוּ שֶׁאֵין לְמַעְלָה וּלְמַטָּה שֶׁמַּשִּׂיגִים לְדַעְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁהֵם רָצִים לְהַשִּׂיג, מִיָּד חוֹזְרִים לְאָחוֹר מֵהַשָּׂגָתָם, כְּהֲדֵין קַנְבּוֹסָא דְּקוֹנָאֵי, דְּפָרַח וְחוֹזֵר לְדוּךְ דְּשָׁאֵי. כָּךְ הֵם, עַד שֶׁחוֹזְרִים וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי בּוּטָא, מָצִינוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא אוֹר הָרִאשׁוֹן, וּבָרָא מִזֶּה הָאוֹר שְׁאָר הַמְשַׁמְּשִׁים שֶׁלּוֹ. אִם הָאוֹר הָרִאשׁוֹן שֶׁנִּבְרָא בַּתְּחִלָּה, לֹא נִתְיַיעֵץ עִמּוֹ, כְּשֶׁרָצָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שְׁאָר צִבְאוֹתָיו, כָּל שֶׁכֵּן וְכָל שֶׁכֵּן אָדָם לַהֶבֶל דָּמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנַּח לְרַבִּי בּוּטָא דְּעִם מָארֵי מַתְנִיתָא שַׁוֵּי מְדוֹרֵיהּ. אֲמַר ר' בּוּטָא, אֲנָא לָא זָכֵינָא לְמֶהֱוֵי מְדוֹרָאי עִמְּהוֹן, אֲבָל קוּשְׁיָא הֲוָה דִּידְהוֹן.

וּפֵירוּקָא שְׁמַעְנָא, דְּאָמַר רַבִּי בּוֹ, כְּהֲדֵין מַלְכָּא דְּהֲוָה שַׁלִּיטָא עַל כּוּלָּא, וּבָעֵי לְאַחֲזָאָה גַּרְמֵיהּ דְּכָלְהוֹ כְּלִילָן בֵּיהּ, וְהוּא כּוּלָּא. עָבִיד גַּרְמֵיהּ בְּלִישָׁן דְּסַגִּיאִין. כָּךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הוֹאִיל דְּבָעֵי לְאַחֲזָאָה דְּכָל עָלְמָא דִּידֵיהּ, כָּלִיל כּוּלָּא בִּידֵיהּ, וַאֲמַר לִישָׁן דְּסַגִּיאִין, לְאַחֲזָאָה דְּהוּא כּוּלָּא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִי קָלָא מִן רָמַיָּא שְׁמַעְתָּא מֵהַאי, אֵימָא דַּהֲוָה שַׁפִּיר, דְּלָא אִתְיַשְּׁבָא בְּלִבָּאי הַאי פֵּירוּקָא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי אָתָא לְטִבֶּרְיָא לְמִדְכֵּי לְכָל שׁוּקֵי טְבֶרְיָה, חָמוֹ לֵיהּ, ר' פִּנְחָס וְרַבִּי בָּא וְרַבִּי יִצְחָק. אֲמָרוּ, עַד אֵימָתַי נֵיתֵיב בִּקְיָימָא חָדָא, וְלָא נֵיכוֹל לְמֵהַךְ. אֲמָרוּ, הָא מָארֵי דְּמַתְנִיתִין הָכָא, נִשְׁאַל קַמֵּיהּ.

אָתָא רַבִּי אַבָּהוּ תַּמָּן, אֲמַר לֵיהּ, אִי לָא נִשְׁמַע מִלָּה דָּא, הָא אִתְפַּתְּחָא פּוּמְהוֹן דְּמִינָאי בְּפִסּוּקָא דָּא. אָמַר לֵיהּ, לֵימָא לָן מַר עִיקָּרָא דְּפִסּוּקָא דָּא, אָמַר לֵיהּ מַאי הוּא. אֲמַר לֵיהּ הַאי נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב (ישעיהו מ"ב:י"ח-י"ט) הַחֵרְשִׁים שִׁמְעוּ וְהָעִוְרִים הַבִּיטוּ לִרְאוֹת. וְכִי לְעִוְרִים וְלַחֵרְשִׁים אָמְרָה תּוֹרָה הַאי. אֶלָּא עִוְרִים, שֶׁהֵם עִוְרִים בַּתּוֹרָה, שֶׁדַּרְכָּהּ הַיָּשָׁר לְפָנֶיהָם, וְהוֹלְכִים אָרְחוֹת עֲקַלְקַלּוֹת כְּעִוְרִים, וְלֹא יָדְעוּן עִיקָּרָא דְּמִלְּתָא. הַאי פְּסוּקָא אִתְגְּזַר בְּמַתְנִיתָא דִּילָן, וְהָכִי גָּזְרָנָא.

כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, הֲוָה עִיקָּרָא דְּכֹלָּא מַיָּא, וּמִן מַיָּא אַשְׁתִּיל כָּל עָלְמָא. וְעָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּלָתָא אוּמָנִין, דְּיַעַבְדוּן אוּמָנוּתֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא, וְאִלֵּין אִינוּן: שְׁמַיָּא, וְאַרְעָא, וּמַיָּא. וְעַל יְדוֹי דְּאִלֵּין, אִתְבְּרֵי כָּל מַה דִּי בְּעָלְמָא דֵּין.

וְזַמִּין לְאִלֵּין תְּלָתָא, לְכָל חַד מִנְּהוֹן, לְאַפָּקָא בְּרַיְיתָא דִּצְרִיךְ לְעָלְמָא. זַמִּין לְמַיָּא, אָמַר לֵיהּ אַתְּ אַפֵּיק לְאַרְעָא דִּתְחוֹתָךְ, וְאַתְּ זִיל אִתְכְּנִישׁ לַאֲתַר חָד, וּמַיָּא עָבַד כָּךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) יִקָּווּ הַמַּיִם.

קְרָא לְאַרְעָא, אָמַר לָהּ, אַתְּ אַפֵּיק בְּרַיְין מִינָךְ, בְּעִירִין וְחֵיוָתָן וּכְדָמֵי לוֹן, מִיָּד עָבְדַת כָּךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

קְרָא לַשָּׁמַיִם, אָמַר לוֹן, אַתּוּן אַבְדִּילוּ בֵּין מַיָּא לְמַיָּא, עֲבָדוּ כָּךְ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. קְרָא לְאַרְעָא, אָמַר לָהּ אֲפֵיקִי דְּשָׁאִים וְעִשְׂבִים וִיבוּלִין וְאִילָנֵי חַקָּלָא, מִיָּד מָה כְּתִיב בָּהּ. (שם) וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵשֶׂב מַזְרִיעַ זָרַע.

קְרָא כְּמוֹ כֵן לַשָּׁמַיִם, אָמַר לוֹן, יְהֵא בְּכוֹן נְהוֹרִין וּבוּצִינִין לְאַנְהָרָא עַל אַרְעָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. קְרָא כְּמוֹ כֵן לְמַיָּא, אָמַר לוֹן, אַתּוּן אֲפִיקוּ רִיחָשָׁא דְנוּנִין וְעוֹפִין, וּכְדָמֵי לוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (שם) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְעַל יְדֵיהוֹן דִּתְלָתָא אִלֵּין, אִתְעֲבִיד כָּל עוֹבָדָא דִבְרֵאשִׁית, כָּל חַד וְחַד לְזִינֵיהּ.

כַּד אֲתָא יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, כָּלְהוֹ הֲווֹ זְמִינִין לְמִבְרֵי כִּשְׁאָר יוֹמִין. אָמַר לוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לָא שׁוּם חַד מִנְּכוֹן, יָכֵיל לְמֶעְבַּד בְּרַיָּה דָא בִּלְחוֹדוֹי, כִּשְׁאָר כָּל בְּרַיָּין דַּהֲווֹ עַד כְּאן, אֶלָּא כּוּלְכוֹן תִּתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא וַאֲנָא עִמְכוֹן, וְנַעֲבִיד אֵינָשָׁא. דְּהָא אַתּוּן לָא תֵּיכְלוּל לְמֶעְבְּדֵיהּ בִּלְחוֹדֵיכוֹן, אֲבָל גּוּפָא יְהֵא דִּילְכוֹן תְּלָתֵיכוֹן, וְנִשְׁמָתָא דִילִי.

וּלְפִיכָךְ קְרָא לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַאֲמַר לוֹן נַעֲשֶׂה אָדָם, אֲנָא וְאַתּוּן. אֲנָא נִשְׁמָתָא, וְאַתּוּן גּוּפָא. וְכָךְ הוּא, דְּגוּפָא הוּא מִתְּלָתְהוֹן, דַּהֲווֹ אוּמָנִין בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וְנִשְׁמָתָא יָהֲבָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִשְׁתַּתַּף עִמְּהוֹן בָּהּ.

בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, כְּלוֹמַר דְּאִתְחֲזֵי לָנָא, בְּהַהוּא גּוּפָא דְאִתְנְסַב מִנְּכוֹן, לְמִנְדַּע וּלְאַדְמָאָה לְכוֹן, כְּהַהוּא דְאִתְנְסֵיב מִנַּי, דְּהוּא נִשְׁמָתָא, דְּיִתְפָּרֵשׁ מֵעוֹבָדוֹי דְעָלְמָא, וְיֵהֵא תַּאוֹבְתֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְעֵילָּאִין קַדִּישִׁין.

וְעוֹד בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, דְּגוּפָא דְאִתְנְסֵיב מִנְּכוֹן, לָא יְהֵא בְּקִיּוּמָא כְּגִינֵיכוֹן. מַאי כְּגִינֵיכוֹן. כְּאִינּוּן בְּרַיָּין דְּאַפֵּקְתּוּן, עַל דְּאִיהִי עַפְרָא כִּשְׁאָר כָּל בְּרַיָּין. וְהַהִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא דַּאֲנָא יָהֵיב בֵּיהּ, דְּיֶהֱוֵי לָהּ קִיּוּמָא לְעָלְמִין, דְּלֵיתָהּ גּוּפָא, וְיִדְמֶה בְּקִיּוּמָא לִי.

אֲמַר רַבִּי אַבָּהוּ, הָדֵין הוּא בְּרִירָא דְמִלְּתָא, מִשּׁוּם דְּאִשְׁתְּכַח דְּבִבְרֵאשִׁית, הֲווֹ אִלֵּין תְּלָתָא, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וּמַיָּא.

ר' אֶלְעָזָר בַּר ר' שִׁמְעוֹן אָמַר, יָאוֹת הוּא. אֲבָל אַרְעָא נָסְבָא חֵילָא דִּתְלָתְהוֹן בִּלְחוֹדָהָא, עַד דַּהֲווֹ בָהּ אַרְבַּע יְסוֹדוֹת קַיְימִין. מִן שְׁמַיָּא תְּרֵין, וּמִן מַיָּא חַד, וְחַד דְּבָהּ. וְהִיא אֲפֵיקַת גּוֹלְמָא דְאָדָם, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת

הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. הֲרֵי תַּרְוֵיהוֹן, אַרְעָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִשְׁתַּתְּפוּ כַּחֲדָא לְמֶעְבַּד לֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אֲמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר לָהּ עֲשִׂי אֶת הַגּוּף, וַאֲנָא נִשְׁמָתָא. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, הָא כָּל סְפֵיקָא דָא אִתְעֲבַר מִינָן.

עוֹד אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּהַאי גַּוְונָא, אִשְׁתַּתַּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמָא, בִּבְרִייָתָא דִּבְנֵי נָשָׁא. דְּהָא תְּנִינָן, שְׁלֹשָׁה שׁוּתָּפִין בָּאָדָם, הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּהַאי גַּוְונָא, שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, שְׁמַיִם, כְּנֶגֶד אִישׁ. אֶרֶץ, כְּנֶגֶד אִשְׁתּוֹ. וּלְעוֹלָם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשׁוּתָּף עִמָּהֶם. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּלָשׁוֹן שׁוּתָּפוּת. וְאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשׁוּתָּף עִם שׁוּם בְּרִיָּה, זוּלַת עִם אָדָם.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וּבִשְׁאָר הַבְּרִיּוֹת מִי מְשׁוּתָּף עִמָּהֶם. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כֹּחַ הָאֲדָמָה, דַּאֲמָרַן שֶׁהִיא נֶפֶשׁ חַיָּה. אֲבָל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵין מְשׁוּתָּף, אֶלָּא עַל הָאָדָם בִּלְבָד.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, וַוי לָהֶם לָרְשָׁעִים, שֶׁאֵינָם רוֹצִים לְהִדָּבֵק בְּשׁוּתָּפוּתָא שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. בַּמֶּה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא נָתַן, אֶלָּא הוֹלֵךְ וְדָבֵק בְּכֹחַ הַבְּהֵמוֹת. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהילים מ״ט:י״ג) וְאָדָם בִּיקָר בַּל יָלִין נִמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת נִדְמוּ. בַּל יָלִין, שֶׁלֹּא רָצָה לַעֲמוֹד בְּאוֹתוֹ יְקָר וְתִפְאֶרֶת שֶׁל הַנְּשָׁמָה. אֲבָל מָה חַטָּאתוֹ שֶׁעָשָׂה שֶׁנִּמְשַׁל כַּבְּהֵמוֹת, בְּאוֹתוֹ הַכֹּחַ שֶׁלָּהֶן, הַנִּכְרַת וְהַנִּדְמֶה מְהֵרָה, וְלֹא תַעֲלֶה לְמַעְלָה.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן פַּזִּי, אָזְלָא הָא, כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בֶּן אִידִי, דְּאָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בֶּן אִידִי, מַאי דִּכְתִיב, (איוב כ״ח:י׳) וְכָל יָקָר רָאָתָה עֵינוֹ, אֵלּוּ נִשְׁמוֹתָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁהֵם יְקָר וְתִפְאֶרֶת לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ אָמַר רִבִּי יוֹנָתָן, בֹּא וּרְאֵה מַעֲלָתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁהִבְדִּילוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִכָּל שְׁאָר הַנִּבְרָאִים. הֵאֵיךְ. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָמַר לַפּוֹעֲלִים הָאֵלֶּה, שֶׁהֵם יַעֲשׂוּ לְבַדָּם, וְלֹא נִתְייַחֵד הוּא עִמָּהֶם. אָמַר עַל בְּרִיּוֹת הָאָרֶץ, תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגו'. אָמַר לַמַּיִם, יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, וְהוּא לֹא נִתְייַחֵד עִמָּהֶם.

כְּשֶׁבָּרָא הָאָדָם, נִתְייַחֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם בַּעֲשִׂיָּיתוֹ, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. וְנָתַן בּוֹ קְלַסְתֵּר פָּנִים, רְאִי"ה, רֵי"חַ, קוֹמָ"ה, הֲלִיכָ"ה, מְשׁוּ"שׁ, דִּבּוּ"ר, עֲשִׂי"ה, הִמְשִׁילוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהילים ח׳:ז׳) תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ כֹּל שַׁתָּה תַּחַת רַגְלָיו.

וּכְשֶׁזָּרַק בּוֹ נְשָׁמָה, קָם עַל רַגְלָיו, וְנִדְמָה לַתַּחְתּוֹנִים וְלָעֶלְיוֹנִים. נִדְמָה גּוּפוֹ לָאָרֶץ. וְנִשְׁמָתוֹ לָעֶלְיוֹנִים, בְּתוֹאַר, וְהָדָר, וְכָבוֹד, בְּאֵימָה, וּבְיִרְאָה. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעְטְרֵהוּ.

אָמַר רִבִּי יוֹנָתָן, רֵישָׁא דְּהַאי קְרָא, סְפֵיקָא בְּלִבָּאי, דִּכְתִיב (שם) וַתְּחַסֶּרֶהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בְּנִשְׁמָתֵיהּ דְּהִיא קַדִּישָׁא, וְדָמֵי לֵיהּ. אֲבָל מַאי גְּרִיעוּתָא הוּא, עַל דְּהַוָה גּוּפָא, וְאִתְנְטַל מִן אַרְעָא.

וְאִם תֹּאמַר בְּדַעַת וּבְחָכְמָה. אִי אֶפְשָׁר, דְּהָא רָחוֹק הוּא הָאָדָם מִן הָעֶלְיוֹנִים דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, הַמַּלְאָכִים הַקְּרוֹבִים, מְקַבְּלִים כֹּחַ שֶׁפַע אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁל מַעְלָה תְּחִלָּה, וּמֵהֶם יוֹרֵד לְאוֹתָם שֶׁאֵינָם קְרוֹבִים, וּמֵהֶם יוֹרֵד לַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, וּמֵהֶם אֶל הָאָדָם.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כִּסֵּא הַכָּבוֹד מְקַבֵּל תְּחִלָּה, וּמִמֶּנּוּ לַמַּלְאָכִים הָעֶלְיוֹנִים, וּמֵהֶם לְאוֹתָם שֶׁאֵינָם כָּל כָּךְ עֶלְיוֹנִים וּגְבוֹהִים כְּמוֹתָם, וּמֵהֶם לַשָּׁמַיִם, וּמֵהֶם אֶל הָאָדָם.

אֲבָל בְּמֶה נִדְמֶה לוֹ הָאָדָם, אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בַּנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא קְדוֹשָׁה, וְלֹא תִכְלֶה לְעוֹלָם, עַל שֶׁנִּטְלָה מִמֶּנּוּ, מִכֹּחוֹ וּמִגְּבוּרָתוֹ. וְלֹא כְּמוֹ הַגּוּף שֶׁנִּיטַל מִן הָאֲדָמָה, וְיִכְלֶה וְיָשׁוּב עָפָר כְּשֶׁהָיָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, אָדָם, וְזַוּוגוֹ עִמּוֹ, נִבְרְאוּ בְּיַחַד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ה׳:ב׳) זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם. וְנִטְלָה מִגַּבָּיו, וְהֵכִינָהּ, וְהֵבִיאָהּ אֶל הָאָדָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ב) וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו.

ר' יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, חַוָּה הָרִאשׁוֹנָה הָיְתָה, וּלְקָחָהּ מִמֶּנּוּ, וְהִיא נִזְקֵי דִּבְרֵיהֶן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקַּח אַחַת מִצַּלְעוֹתָיו, זוֹ הִיא הָרִאשׁוֹנָה שֶׁנִּלְקַח מִמֶּנּוּ, עַל שֶׁהִיא רוּחַ מַזֶּקֶת. וַיִּסְגֹּר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה, שֶׁהֵקִים אַחֶרֶת בִּמְקוֹמָהּ.

רַבָּא אָמַר, זוֹ הָיְתָה בָּשָׂר, וְהָאַחֶרֶת לֹא הָיְתָה בָּשָׂר, וּמַאי הֲוֹת. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, זוּהֲמָא דְּאַרְעָא וּשְׁמָרֶיהָ.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם, נָתַן זוֹהַר פָּנָיו, שֶׁמֵּאִיר בְּכָל הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁחָטָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (קהלת ח׳:א׳) וְעֹז פָּנָיו יְשֻׁנֶּא.

רַבִּי אֶלִיעֶזֶר וְרַבִּי עֲקִיבָא הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר לֵיהּ רַבִּי עֲקִיבָא, ר', אֵימָא לִי, הָא דִכְתִיב, (בראשית א׳:כ״ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם, לָמָּה לֹא נֶאֱמַר וַיְהִי כֵן מִיָּד, כִּשְׁאָר כָּל הַיְמִים, כְּשֶׁהָיָה אוֹמֵר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּבָר, מִיָּד נֶאֱמַר וַיְהִי כֵן, וְכָאן לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא לְאַחַר שֶׁאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, כְּתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, הָיָה לוֹ לוֹמַר וַיְהִי כֵן.

אָמַר לֵיהּ, עֲקִיבָא, וְכִי זֹאת הָיְתָה בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית וְלֹא יוֹתֵר, וְהָא כְּתִיב (שם) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, וְלֹא נֶאֱמַר וַיְהִי כֵן, אֶלָּא וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. וְכֵן (שם) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, הָיָה לוֹ לוֹמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, וּכְתִיב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים.

אֶלָּא אִימָא לָךְ, כָּל דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם הַכֹּחַ הָאָצוּל מִלְּמַעְלָה, נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן. שֶׁהָאָרֶץ הוֹצִיאָה אוֹתָם בְּתַשְׁלוּם כָּל פְּעוּלָּתָם, וְלֹא הוּצְרְכָה לְהַמְתִּין לַכֹּחַ הָעֶלְיוֹן, לְהַשְׁלִים תַּשְׁלוּם אוֹתָהּ הַפְּעוּלָּה.

אֲבָל בְּכָל דָּבָר וְדָבָר שֶׁהוֹצִיאָה הָאָרֶץ, וְקִיּוּם תַּשְׁלוּם הַפְּעוּלָּה לֹא הָיְתָה בָהּ, הוּצְרְכָה לְהַמְתִּין עַד שֶׁיָּבֹא הַכֹּחַ מִלְּמַעְלָה, וַיַּעֲשֶׂה הַקִּיּוּם וּשְׁלֵמוּת הַפְּעוּלָּה.

וְכֵן בְּכָאן בָּאָדָם, הָאָרֶץ הוֹצִיאָה אוֹתוֹ הַדָּבָר הַמַּסְפִּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעָמְדָה, עַד שֶׁיִּתֵּן הַכֹּחַ אוֹתוֹ שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ לָתֵת, וּלְפִיכָךְ לֹא נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָתַן בּוֹ הַכֹּחַ מִלְּמַעְלָה, וְעָשָׂה הַקִּיּוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מָה רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בַּשִּׁשִּׁי, אָמַר לֵיהּ, שֶׁלֹּא יְהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לָאָדָם לוֹמַר, שֶׁהוּא סִיַּיע בְּשׁוּם דָּבָר מִכָּל מַה שֶּׁנִּבְרָא.

אֲזַלוּ, עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְנָחֵין רֹאשֵׁיהּ, וְשַׁוֵּי יְדוֹי עַל פּוּמֵיהּ, וּבָכֵי. אָמַר לֵיהּ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לְמָה אַתְּ בָּכֵי. אָמַר לֵיהּ, עַל דָּא דִּשְׁאֵילְתָּא. חֵיזוּ חֲזִית, וְקַשְׁיָא מִלָּה.

עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מַאן יְזַכֵּי לְהַאי אוֹרְכָא דְּגָלוּתָא דְּאִתְמְשַׁךְ, דְּהָא לָא יָקוּם בַּר נָשׁ, דְּעָתִיד לִימְטֵי לַעֲנָנֵי שְׁמַיָּא, עַד יוֹמָא שְׁתִיתָאָה. דְּהוּא בְּשִׁית אֶלֶף שְׁנִין, וְלָא בְּאַשְׁלָמוּתֵיהּ, בַּר בִּתְקוֹף תְּשׁוּבָה, דְּהָא שׁוּלְטָנָא דְּבַר נָשׁ הַהִיא לֵיתֵיהּ אֶלָּא בִּשְׁתִיתָאָה.

וּבִשְׁבִיעָאָה, יִשְׁתָּאַר שְׁמָטָה בְּעָלְמָא, חָרוּב. וּבְתְמִינָאָה, יִתְחַדֵּשׁ עָלְמָא כְּמִלְקַדְמִין, וִיהֵא מַה דִּיהֵא. עַל דָּא (ישעיהו ד׳:ג׳) וְהָיָה הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קָדוֹשׁ יֵאָמֶר לוֹ.

וּבְגִינֵיהוֹן נֶאֱמַר, (תהילים ק״ד-ל״א) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

(בראשית ב׳:ד׳) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו'. רָבָא בְּשֵׁם ר' בְּרֶכְיָה אָמַר, בָּא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, כִּי לְאַחַר שֶׁסִּפֵּר כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שֶׁלֹּא תֹאמַר בְּשִׁשָּׁה יָמִים נִבְרְאוּ כֻּלָּם, בְּרִיָּה זוֹ בְּיוֹם פְּלוֹנִי, וּבְרִיָּה זוֹ בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אֶלָּא כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְהַוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, אֵימָתַי הָווּ. תֵּדַע לְךָ אֵימָתַי. בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם. כְּלוֹמַר, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מַמָּשׁ, הָיוּ בָּהֶם כָּל הַתּוֹלְדוֹת, שֶׁנִּתְהַוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, דִּכְתִיב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמָיִם.

רַבִּי יֵיסָא אָמַר, וְהָא כְתִיב (שם ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרֹא אֱלֹהִים אָדָם, אִם כֵּן בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מַמָּשׁ הָיוּ כָּל הַתּוֹלְדוֹת.

אָמַר רַבִּי בְּרֶכְיָה, כָּךְ הוּא, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִתְהַוּוּ, שֶׁהֶרְאָהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, כָּל תּוֹלְדוֹתָיו, וְהֶעֱבִירָם לְפָנָיו הַנְּשָׁמוֹת בִּדְיוּקְנֵיהוֹן, וְהָיָה אוֹמֵר, זֶה פְּלוֹנִי, וְזֶה פְּלוֹנִי. זֶה חָכָם הַדּוֹר, וְזֶה דַּיָּין הַדּוֹר, וְכֵן כָּל הַדּוֹרוֹת וּמַנְהִיגֵיהֶן.

ר' יִצְחָק בְּשֵׁם ר' חִיָּיא אָמַר, מַה כְּתִיב לְמַעְלָה מִן הָעִנְיָן. (שם ב) וַיְכֻלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צְבָאָם. לְאַחַר שֶׁאָמַר (שם א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד. מַהוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה. אֶת כָּל לְרַבּוֹת עִנְיַן הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם טוֹב מְאֹד. וּבְכָל הַנִּבְרָאִים לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא כִּי טוֹב בִּלְבָד, וּבְכָאן כִּי טוֹב מְאֹד. מְלַמֵּד שֶׁהַמַּלְאָכִים נִבְרְאוּ וְנֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כִּי טוֹב מְאֹד.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק לְמָה עוֹד הוֹסִיף קְרָא וְאָמַר וַיְכֻלּוּ. אָמַר רִבִּי בְּרֶכְיָה, לְשׁוֹן כְּסוּף הוּא. וְכָל צְבָאָם בִּכְלָל, הֵם הַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים צְבָא הַשָּׁמַיִם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (מלכים א כ"ב:י"ט) וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עָלָיו. וּכְשֶׁנֶּאֱמַר הַמְלָאכָה, נִכְסְפָה וְכָלְתָה לְכָל רוֹאֶיהָ.

אָמַר רִבִּי נַחְמָן, וַיְכֻלּוּ: כֻּלּוּ מִמַּעֲשֶׂה, כֻּלּוּ מִמַּחֲשָׁבָה. וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיוֹם הַשַּׁבָּת דּוּגְמַת עוֹלָם הַבָּא. שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׁבּוֹת בַּשַּׁבְּיעִי, מַאי בַּשַּׁבְּיעִי. בָּאֶלֶף הַשִּׁבְּיעִי.

וְאָמַר רַב נַחְמָן, נֶפֶשׁ יְתֵירָה נִתּוֹסֶפֶת בָּאָדָם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. אָמַר לֵיהּ רַבִּי, מַאי נֶפֶשׁ יְתֵירָה זוֹ, אָמַר לֵיהּ, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁשּׁוֹרָה עָלָיו, וּמַכְתִּיר לָאָדָם בְּכֶתֶר קָדוֹשׁ, בְּכִתְרֵי הַמַּלְאָכִים. וְהוּא מֵאוֹתוֹ רוּחַ, שֶׁעָתִיד לִשְׁרוֹת עַל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְעַל כֵּן חַיָּיב אָדָם לְכַבֵּד אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, עַל הַאי אוּשְׁפִּיזָא קַדִּישָׁא דְּשָׁרְיָא עִמֵּיהּ.

וְאָמַר רִבִּי נַחְמָן, רוּחָא דָּא אִיהִי אִתְקְרֵי. מְכוּבָּד אִתְקְרֵי. קָדוֹשׁ אִתְקְרֵי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו נ"ח:י"ג) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עוֹנֶג כְּמַשְׁמָעוֹ, לִקְדוֹשׁ ה' מְכֻבָּד, הֱיֵא תּוֹסֶפֶת הָרוּחַ הַנִּקְרָא קָדוֹשׁ ה', הַנִּקְרָא מְכוּבָּד.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁסִּיְּימוּ הַמְּלָאכוֹת כֻּלָּם, בֵּרְכָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵכִינָם בָּעוֹלָם, וְצִוָּה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שֶׁלֹּא יִשַּׁנֶּה הֶכְנָתוֹ, מֵאוֹתוֹ הָעִנְיָן שֶׁעָשָׂאהוּ. וְשֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד יוֹצִיא תּוֹלְדָתוֹ, הָרָאוּי לוֹ, מִכָּאן וּלְעוֹלָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב':ג') אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. מַאי לַעֲשׂוֹת. לְהוֹלִיד וּלְהוֹצִיא כָּל דָּבָר כְּמוֹתוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, זֶה גּוּף הַשֵּׁדִים, שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּם.

רַבִּי יוֹסֵי בַּר נַחְמָן אָמַר, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת, כָּל הַדְּבָרִים שֶׁנִּבְרְאוּ בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, שָׁבְתוּ וְשָׁקְטוּ, כָּל אֶחָד לְפִי בְּרִיָּיתוֹ. דְּתָנִינָן, אוֹתָן הָאוּמָנִין שֶׁהָיוּ מוֹצִיאִין תּוֹלְדוֹתָם בְּכָל יוֹם וְיוֹם, שָׁקְטוּ וְנָחוּ, וְרָאוּ כִּי כֻּלָּם שְׁלֵמִים, וְכָל תּוֹלְדוֹתָם עִמָּהֶם, בְּקִיּוּם וּמַעֲשֶׂה.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב':ד') אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. אָמַר רַב נַחְמָן, כְּאָדָם הַמְשַׁבֵּחַ וְאוֹמֵר, אֵלּוּ הֵם הַדְּבָרִים שֶׁאֵין כְּמוֹתָם. בְּהִבָּרְאָם, ר' יִצְחָק אָמַר, בְּהֵ"א בְּרָאָם. ר' יְהוּדָה אוֹמֵר בְּהִבָּרְאָם, מַמָּשׁ בִּדְמוּתָם וּבְשִׁלּוּמָתָם.

וְרַב נַחְמָן אָמַר, אַל תִּקְרֵי בְּהִבָּרְאָם, אֶלָּא בְּאַבְרָהָם. שֶׁקִּבֵּל תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׂם בּוֹ. וְאִלְמָלֵא אַבְרָהָם, שֶׁקִּבֵּל תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא נִתְקַיְּימוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר, (ירמיהו ל"ג:כ"ה) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי.

וְאַל תִּתְמַהּ עַל זֶה, דְּהָא תְּנַן כְּתִיב, (תהילים ק"ד:י"ח) הָרִים הַגְּבוֹהִים לַיְעֵלִים סְלָעִים מַחֲסֶה לַשְּׁפַנִּים. אִם הָרִים הַגְּבוֹהִים, נִבְרְאוּ בְּעוֹלָם לַיְעֵלִים. וְהַסְּלָעִים לֹא נִבְרְאוּ, אֶלָּא לַשְּׁפַנִּים. אַל תִּתְמַהּ לִהְיוֹת הָעוֹלָם נִבְרָא בִּשְׁבִיל אַבְרָהָם, שֶׁקִּיֵּים כָּל הַתּוֹרָה, וְכָל מַה שֶּׁנִּצְטַוּוה מֵהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, בְּה' בְּרָאָם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כ"ג:כ"א) כִּי שְׁמִי בְּקִרְבּוֹ.

עוֹד אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נִתְייַחֵד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל הַנִּבְרָאִים, זוּלָתִי בְּאֱלֶה, דִּכְתִיב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם כִּדְקָאֲמָרָן. וְלֹא נִזְכְּרוּ חַיּוֹת וּבְהֵמוֹת, וְלֹא שׁוּם נִבְרָא מֵאוֹתָם שֶׁהֵם נִפְסָדִים וְכָלִים, אֶלָּא עַל אוֹתָם שֶׁהֵם קַיָּימִים לְעוֹלָם, הִזְכִּיר שְׁמוֹתָיו.

רַב אָמַר, יוֹם שֶׁנִּכְסְפוּ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרִיַּית שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְרָאָה הַשַּׁבָּת שֶׁהִיא מְנוּחָה וּקְדוּשָׁה, הֵכִינוֹ לַדּוֹרוֹת.

וְתָאנָא, אֵין לְךָ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ לָחוֹל עִם הַצַּדִּיקִים בַּגַּן עֵדֶן. וְניזוֹנִין מֵהַהוּא זִיוָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ד':ו') עַד שֶׁיָּפוּחַ הַיּוֹם, זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת. אֵלֵךְ לִי אֶל הַר הַמּוֹר וְאֶל גִּבְעַת הַלְּבוֹנָה, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַב הוּנָא, אַל תִּתְמַהּ עַל זֶה, וּמַה בָּעוֹלָם הַזֶּה נוֹתֵן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ קָדוֹשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּמַכְתִּירִין בּוֹ. הַצַּדִּיקִים שֶׁיִּשָּׁנָם בָּעוֹלָם הַבָּא, אֵינוֹ דִּין לְהַכְתִּיר לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּכֶתֶר.

תָּא חֲזֵי, אָמַר רַב הוּנָא, אֲפִלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁבְּגֵיהִנֹּם, מוּכְתָּרִין הֵם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וְשׁוֹקְטִין וְנוֹחִין. דְּאָמַר רַב הוּנָא, אֵין לְךָ רָשָׁע מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁאֵין לוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים, דְּמַעֲלְיָיא לְהוֹ לְעָלְמָא דְאָתֵי. וְאֵימָתַי מַעֲלְיָיא לְהוֹ. בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. לִהְיוֹת כֻּלָּם מוּכְתָּרִים בְּכֶתֶר שַׁבָּת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְכִי הָרְשָׁעִים שֶׁחִלְּלוּ שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא, יֵשׁ לָהֶם מַעֲלָה בְּכֶתֶר שַׁבָּת. אָמַר לֵיהּ, אֵין. דְּהָא תְּנַן, (שמות טז) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי לָקְטוּ לֶחֶם מִשְׁנֶה לְכָךְ נִדּוֹנִים הָרְשָׁעִים בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי מִשְׁנֶה, לְהַרְוִיחַ לָהֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת.

כִּי יוֹם שַׁבָּת נִקְרָא שָׁלֵם, וְלֹא נִגְרַע. לְפִיכָךְ אֵינוֹ נִגְרַע מֵהַטּוֹב וְהַהֲנָאָה שֶׁבּוֹ, בֵּין לַצַּדִּיקִים בֵּין לָרְשָׁעִים. וּלְהוֹרוֹת שֶׁלֹּא לְחַנֵּם אָמְרָה תּוֹרָה, וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת. וְהַזְהִירָה עַל יוֹם הַשַּׁבָּת, יוֹתֵר מִכָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ. וְתָאנָא, כָּל הַמְקַיְּים אֶת הַשַּׁבָּת, כְּאִלּוּ מְקַיְּים אֶת כָּל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לֹא יָשַׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ, עַד שֶׁבָּא שַׁבָּת, וְנִתְעַלָּה וְיָשַׁב עַל כִּסְאוֹ. אָמַר לֵיהּ ר' יוֹסֵי, וְהָא קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם יָשַׁב הָיָה הוֹוֶה וְיִהְיֶה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִי מַשְׁמַע לָן דְּעַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ מַמָּשׁ הוּא, לֹא.

אֶלָּא הָכֵי תָּנִינָן, עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם, לֹא הָיָה מִי שֶׁיְקַלֵּס לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְיַכִּיר אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁבָּרָא עוֹלָמוֹ, בָּרָא הַמַּלְאָכִים, וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, הַשָּׁמַיִם, וְכָל צְבָאָם, וּבָרָא אֶת הָאָדָם, וְכֻלָּם מוּכָנִים לְשַׁבֵּחַ לְיוֹצְרָם וּלְפָאֲרוֹ. וַעֲדַיִין לֹא הָוָה פְּאֵר וְשֶׁבַח לְפָנָיו, עַד שֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת, וְשָׁקְטוּ כֻּלָּם, וּפָצְחוּ רִנָּה וְשִׁבְחָה, הָעֶלְיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאָז יָשַׁב עַל כִּסֵּא כְּבוֹדוֹ. כְּלוֹמַר, אָז הָיָה מִי שֶׁיַּכִּיר אֶת כְּבוֹדוֹ, וְיִשַּׁבֵּחַ לְכְבוֹדוֹ.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵין לְךָ שֶׁבַח וְקִלּוּס לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שִׁבְחוֹ שֶׁל שַׁבָּת, הָעֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים כֻּלָּם מְשַׁבְּחִין לוֹ כְּאֶחָד, וַאֲפִילּוּ יוֹמוֹ שֶׁל הַשַּׁבָּת מַמָּשׁ, מְשַׁבֵּחַ לוֹ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים צ״ב:א׳) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת.

(בראשית ב׳:ז׳) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים, ר' תַּנְחוּם פְּתַח, (ישעיהו מ״ב:ה׳) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם וְגו'. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, בָּרָא אוֹתָם מֵאַיִן, וְהוֹצִיאָם אֶל הַפּוֹעַל, וְעָשָׂה מֵהֶם מַמָּשׁוּת. וּבְכָל מָקוֹם אַתָּה מוֹצֵא בּוֹרֵא, עַל דְּבַר שֶׁבָּרָאוֹ מֵאַיִן, וְהוֹצִיאוֹ לַפּוֹעַל.

אָמַר רַב חִסְדָּא, וְכִי הַשָּׁמַיִם מֵאַיִ"ן נִבְרְאוּ, וַהֲלֹא מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה נִבְרְאוּ. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, כָּךְ הוּא, אֶלָּא גּוּף הַשָּׁמַיִם מֵאַיִן הָיָה, וְצוּרָתָם מִדָּבָר מַמָּשׁוּת. וְכֵן הוּא הָאָדָם.

וְתִמְצָא בַּשָּׁמַיִם בְּרִיאָה, וְאַחַר כָּךְ עֲשִׂיָּה. בְּרִיאָה בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, כְּלוֹמַר מֵאַיִן. עֲשִׂיָּה, לְעוֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם, מִדָּבָר מַמָּשׁוּת, מֵהָאוֹר שֶׁל מַעְלָה. וְאָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, עֲשִׂיָּה הוּא תִּקּוּן הַדָּבָר בְּגוֹדֶל וּמַעְלָה מִכְּמוֹת שֶׁהָיָה. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (שמואל ב ח׳:י״ג) וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם.

אָמַר רִבִּי חֲנִילַאי, פְּסוּקָא דָא לָא אִתָּא אֶלָּא לְהַדְרֵשׁ. וַיִּיצֶר בִּשְׁנֵי יוּדִין, וְכָל הַשְּׁאָר אַתְּ מוֹצֵא בְּיוּד א'. אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָא בְּמַעְלָה בְּבִינָה, אֶלָּא הָאָדָם לְבַדּוֹ. שֶׁנָּתַן בּוֹ כֹּחַ מִן הָעֶלְיוֹנִים, לָדַעַת וּלְהַכִּיר וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַטּוֹב וּבֵין הָרָע, וְהוּא מְעוּטָר בְּכָבוֹד וְהָדָר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהילים ח׳:ו׳) וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעְטְרֵהוּ, וְהוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל מַעֲשֵׂה יָדָיו, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדֶיךָ, וְאַחַר כָּל הַשֶּׁבַח הַזֶּה כְּשֶׁהוּא זוֹכֵר שֶׁהוּא עָפָר וְיָשׁוֹב אֶל הֶעָפָר, הַכֹּל נַעֲשָׂה הֶבֶל לְפָנָיו, וְאוֹמֵר וַוי. אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, פַּלֵּג הַתֵּיבָה, וַי יְצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, (בראשית ב׳:ז׳) וְיָשׁוֹב אֶל הֶעָפָר כְּמוֹת שֶׁהָיָה.

דָּבָר אַחֵר וַיִּיצֶר י"י אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה. אָמַר רִבִּי שָׁלוֹם, יְצָרוֹ בִּשְׁנֵי יְצָרִים, בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁאָר הַבְּרִיּוֹת. כְּדֵי לְנַסּוֹת בּוֹ אֶת הָאָדָם וְיִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לַצַּדִּיקִים, וְלֹא יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לָרְשָׁעִים.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, מִפְּנֵי מָה כְּתִיב ה', וְאַחַר כַּךְ אֱלֹהִים. אֶלָּא הַשֵּׁם שֶׁהוּא שְׁמוֹ מַמָּשׁ, שֵׁם הַקִּיּוּם. נֶאֱמַר עַל הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא בָּאָדָם קַיֶּמֶת. אֱלֹהִים, שֶׁהוּא שֵׁם מְשׁוּתָּף, נֶאֱמַר עַל הַגּוּף, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שׁוּתָּפוּת.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, שֵׁם הַקִּיּוּם, גָּזִיר וְשַׁלִּיטָא, כַּהֲדֵין טְרִיפִין שְׁקִיפִין דְּרַגְלִין. וְלָא אוֹזְפִין לְאָחֳרָן. וּבְגִינֵי כָךְ, לָא אִדְכַּר בְּעוֹבָדוֹי דִּבְרֵאשִׁית, אֶלָּא חַד אָת מִשְׁמוֹי, וְהוּא כְּמַאן דְּאָמַר בְּה"א בְּרָאם.

וְתָנִינָן בְּסִפְרָא דְּחָכְמְתָא רַבָּה דִּשְׁלֹמֹה, שְׁמָא דִּשְׁמִיטָה, מְטוּל שְׁזִיפָא, קְרָעוֹי דְּמַלְכָּא, קוּשְׁטִיזָא דַּאֲטֵיל בֵּיהּ בְּחוֹתָמָא זְעֵירְתָּא, לְמִשְׁלְטָא תְּחוֹתוֹי, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות ט"ו:י"א) מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים ה'.

אֶת הָאָדָם, לְרַבּוֹת כָּל הַכֹּחוֹת שֶׁבּוֹ. עָפָר מִן הָאֲדָמָה, אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, תָּא חֲזֵי, הֵיךְ יָכֵיל אֵינַשׁ לְאִתְקָיְמָא בְּהַאי עָלְמָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא אַסְהֵיד בֵּהּ דְּהוּא עַפְרָא.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, עָפָר וְלֹא חוֹמֶר, דְּאִלּוּ הֲוָה מֵחוֹמֶר, הֲוָה יַתִּיר בְּקִיּוּמָא, דְּהָא בְּנָיְינָא דְּאִתְבְּנֵי מֵחוֹמֶר קִיּוּמָא אִית לֵיהּ. אֲבָל עָפָר מַמָּשׁ, לָא יָכֵיל לְאִתְקָיְמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ג':י"ט) כִּי עָפָר אַתָּה וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב, לָא אִיתְּמַר כִּי חוֹמֶר אַתָּה. אָמַר רִבִּי חָנִין, וְהָא כְּתִיב (איוב ד':י"ט) אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי חֹמֶר אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, פְּסוּקָא דָּא מְסַיֵּיעַ לָן, וְהוּא נֶאֱמַר עַל הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁאֵינוֹ כֵּן בְּקִיּוּם. דְּהַאי כְּתִיב בִּבְנֵי נָשָׁא, דְּי מְדָרְהוֹן בְּהַאי עָלְמָא, דִּבְנָיְינֵיהּ בְּטִינָא, וְהוֹאִיל דְּהַהוּא בְּנָיְינָא בְּטִינָא הוּא, וְיִתְחֲזֵי לְקִיּוּמָא. מַאי חֲזֵי לֵיהּ לְיסוֹדָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מלכים א ה':ל"א) אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת אֲבָנִים יְקָרוֹת לְיַסֵּד הַבָּיִת. אֲבָל לָאו הָכִי בִּבְנָיְינָא תַּקִּיפָא, דְּהוּא בְּנָיְינָא דְּטִינָא, וְיסוֹדָא הוּא עַפְרָא, בְּגִין דְּא לָא לֶהֱוֵי בְּקִיּוּמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב אַף שֹׁכְנֵי בָתֵּי חֹמֶר אֲשֶׁר בֶּעָפָר יְסוֹדָם, שֶׁאֵינוֹ שֶׁל קִיּוּם.

(בראשית ב':ז') וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וְגו', אוֹרַיְיתָא אִתְקַבָּלַת עַל אָדָם, חֲזוֹ מַה דַּעֲבַד בַּר נָשׁ דָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהֵיב בֵּיהּ נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, לְמֵיהַב לֵיהּ חַיִּין לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְהוּא בְּחוֹבָתֵיהּ, אִתְחֲזַר לְהַהִיא נַפְשָׁא חֲיָיתָא, דְּהוּא נַפְשָׁא דִּבְעִירְתָּא, דַּאֲפִיקַת אַרְעָא לִבְעִירְתָּא וּלְחַיְיתָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, בֹּא וּרְאֵה וַיִּיצֶר יְיָ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה, אֶלָּא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, הוּא מֵעֲצָמוֹ חָזַר לְאוֹתוֹ כֹּחַ הַבְּהֵמוֹת, הַנִּגְזָר מִן הָאֲדָמָה, וְעָזַב כֹּחַ הַנְּשָׁמָה הַגְּזוּרָה מִלְּמַעְלָה, וְנוֹתֶנֶת חַיִּים לִבְעָלֶיהָ.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, נַחְזוֹר אֲנַן לְמַאי דְּשָׁרֵינָן בְּקַדְמִיתָא. (ישעיה מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטֵיהֶם. בָּרָא גּוּפֵי שֶׁלְּהֶם מֵאַיִן, וְאַחַר כַּךְ נָטָה אוֹתָם כְּאֹהֶל. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם מ) וַיִּמְתְּחֵם כָּאֹהֶל לָשָׁבֶת. רַב הוּנָא אָמַר מֵהָכָא, הַנּוֹטֶה כַּדּוֹק שָׁמָיִם.

רוֹקַע הָאָרֶץ וְצֶאֱצָאֶיהָ, ר' יִצְחָק אָמַר, הִתְפַּשֵּׁט בָּהּ כָּל הַצּוּרוֹת וְהַכֹּחוֹת שֶׁבָּהּ. (שם מב) נֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ, לְאַחַר שֶׁהִיא עָשְׂתָה הַגּוּף, אֲנִי נָתַתִּי הַנְּשָׁמָה עָלֶיהָ. מַאי עָלֶיהָ, עַל אוֹתוֹ מַעֲשֶׂה הַגּוּף שֶׁעָשְׂתָה. ר' חִיָּיא אָמַר, עָלֶיהָ לְאוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים עַל כּוֹחוֹתֶיהָ, לָהֶם נָתַתִּי הַנְּשָׁמָה.

וְרוּחַ לַהוֹלְכִים בָּהּ, לְאוֹתָם הַמִּשְׁתַּתְּפִים בָּהּ בְּכֹחוֹתֶיהָ, שֶׁאֵין לָהֶם אֶלָּא אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנִּקְרָאָה רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה לָאָרֶץ. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר נוֹתֵן נְשָׁמָה לָעָם עָלֶיהָ, הַשּׁוֹלְטִים עָלֶיהָ עַל כֹּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה הַגְּזוּרָה מִלְּמַעְלָה. אֲבָל לַהוֹלְכִים בָּהּ הַמִּשְׁתַּתְּפִים עִמָּהּ בְּכוֹחוֹתֶיהָ, אֵין לָהֶם אֶלָּא רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת ג':כ"א) וְרוּחַ לַהוֹלְכִים בָּהּ.

פָּרָשָׁתָא ז (בראשית ב':ח') וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם. ר' יוֹסֵי וְר' חִיָּיא אָמְרֵי תַּרְוַיְיהוּ, כְּתִיב (שיר השירים ו':י"א) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל, רְאֵה, כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִרְהֵר וּלְדַקְדֵּק בְּלִבּוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וּלְדַקְדֵּק בְּכָל עִנְיָנָיו, וְיִהְרְהֵר בְּלִבּוֹ, שֶׁלֹּא בָּרָאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנָתַן בּוֹ נְשָׁמָה עֶלְיוֹנָה, וּמַעֲלָה עַל שְׁאָר בְּרִיּוֹתָיו, אֶלָּא לְהִרְהֵר בַּעֲבוֹדָתוֹ, וּלְהִדָּבֵק בּוֹ, וְלֹא יֵלֵךְ אַחַר הֶהָבֶל.

דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי אָמַר רִבִּי חִיָּיא, כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבַר נָשׁ, אַסְקֵיהּ קַמֵּיהּ בְּדִיוֹקְנֵיהּ, וְהוּא יָתֵיב וְאַתְרֵי בֵּיהּ, וְאָמַר לֵיהּ אֲנָא עָבִיד לָךְ, בְּגִינֵי לְמֶהֱוֵי אַתְּ שׁוּלְטָנָא וּמַלְכָּא עַל כּוֹלָּא, בְּגִינֵי. אֲנָא לְעֵילָּא, וְאַנְתְּ לְתַתָּא.

וְעוֹד, אֲנָא יָהֵיב בָּךְ נִשְׁמָתָא, לְמִנְדַּע סוּכְלְתָנוּ וְחָכְמָתָא, מַה דְּלֵית כֵּן לִשְׁאָר בְּרִיָּין. הֲוֵי זָהִיר לְאִסְתַּכָּלָא בִּיקָרֵי, הֲוֵי זָהִיר לְמֶעְבַּד פִּיקּוּדֵי. וּבַר מִנַּי לָא יְהֵא שׁוּלְטָנָא יַקִּירָא כַּוָּותָךְ.

וּמְנָא לָן דְּאַתְרֵיהּ בֵּיהּ, וְאַזְהֵיר לֵיהּ עַל דָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כ"ח:כ"ח) וַיֹּאמֶר לָאָדָם הֵן יִרְאַת ה' הִיא חָכְמָה וְסוּר מֵרָע בִּינָה. כְּלוֹמַר כְּשֶׁתָּחוּל יִרְאָתִי עָלֶיךָ אָז תַּשִּׂיג חָכְמָה, שֶׁהִיא לְמַעְלָה עַל הַכֹּל. כַּד חָמָא אָדָם, דְּהוּא שַׁלְטָנָא יַקִּירָא עַל כּוֹלָּא, אִינְשֵׁי פִּיקּוּדָא דְּמָארֵיהּ, וְלָא עָבַד מַה דְּאִתְפַּקַּד.

אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם אָמַר רִבִּי חֲנִילָאִי, לֹא עָשָׂאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם, אֶלָּא לְהִשְׁתַּדֵּל בִּכְבוֹד קוֹנוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו מ"ג:ז') כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. מַאי לִכְבוֹדִי. לְהִשְׁתַּדֵּל וְלָדַעַת אֶת כְּבוֹדִי, וְלַחְשׁוֹב מִמַּעֲשָׂיו שֶׁיִּנָּתֵן לוֹ חֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא.
אָמַר רַב יְהוּדָה, בְּכָל יוֹם וָיוֹם ב"ק יוֹצֵאת מִלְּמַעְלָה, וְאֵימָתַי. בִּזְמַן שֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת, וְאוֹמֶרֶת אוֹי לָהֶם לַבְּרִיּוֹת שֶׁאֵינָם רוֹאִים אֶת כְּבוֹדִי, וְאֵינָם מִסְתַּכְּלִין לָדַעַת וְלַחְקוֹר אֶת כְּבוֹדִי.
דְּתָנִינָן, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ דְּר' שִׁמְעוֹן, כַּד נָטָא שִׁמְשָׁא גַּדְפּוֹי, לְמֵהַךְ בְּתַקִּיפוּתָא דְּגַלְגַּלּוֹן מְבַטְּשֵׁי בְּטָלְפֵיהוֹן, בְּטַרְפֵּי אִילָנַיָּיא דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. וְכָל מַלְאָכִין עִילָּאִין, וְחֵיוָתָא קַדִּישָׁא, וְכוּרְסֵי יְקָרָא דְּמַלְכָּא, וּבוּסְמַיָּא דְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְאִילָנֵי, שְׁמַיָּא וַאֲרָעָא וְחֵילֵיהוֹן, מְזַדְּעְזָעָן וּמִשְׁתַּבְּחָן לְמָארֵי כוֹלָּא.
וְזָקְפָן וְחָמָאן אַתְוָותֵיהּ דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִתְפְּרַשׁ, דְּגָלִיף בְּשִׁמְשָׁא בְּמַטְלָנוֹי, וְיַהֲבִין תּוּשְׁבְּחָן לְמָארֵי עָלְמִין. וְנָפִיק הַהוּא קָלָא, וְאָמְרֵי לְהוֹ לִבְרַיָּיתָא, דְּלָא מַשְׁגְּחִין בִּיקָר מַלְכָּא עִילָּאָה, כְּשְׁאָר כָּל בְּרָיָין דְּאִינּוּן מַשְׁגִּיחִין וְיַהֲבִין תּוּשְׁבַּחְתָּא לְשִׁמֵיהּ.
וּבְגִין כָּךְ אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אָסוּר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵימַר תּוּשְׁבְּחָן דְּצִלּוֹתֵיהּ, אֶלָּא עִם דְּמָדּוּמֵי חַמָּה, דִּכְתִיב (תהילים ע"ב:ה') יִירָאוּךָ עִם שָׁמֶשׁ.
וְכֵן אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, צְלוֹתָא וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְּלֵילְיָא, מִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה, עַד לָא אִתְחֲזֵי סִיהֲרָא. דִּכְתִיב יִירָאוּךָ עִם שָׁמֶשׁ, דָּא הִיא צְלוֹתָא דְצַפְרָא. וְלִפְנֵי יָרֵחַ וְגו', דָּא הִיא צְלוֹתָא דְלֵילְיָא.
ר' יְהוּדָה אָמַר מֵהָכָא, (מלאכי א':י"א) כִּי מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ גָּדוֹל שְׁמִי. וּבְאֵיזֶה מָקוֹם. בַּגּוֹיִם. בְּאִינּוּן דִּכְתִיב בְּהוּ, כִּי מִי גּוֹי גָּדוֹל.
מַאי טַעְמָא. דְּתָנִינָן, אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְמַעְלָה, לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְאוֹמְרִים שִׁירָה וְרִנָּה לְפָנָיו, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה. וְעָשָׂה כְּנֶגְדָּם יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה, לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְלוֹמַר שִׁיר וְשֶׁבַח לְפָנָיו בְּכָל יוֹם וָיוֹם.
וְתָאנָא, שֶׁלֹּשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה, וּבְאֵלּוּ הַשָּׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת, מִתְחַלְּקוֹת שָׁלֹשׁ כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, לְשַׁבֵּחַ לְיוֹצְרָם, בְּכָל מִשְׁמָרָה וּמִשְׁמָרָה. וּכְנֶגְדָּם יֵשׁ שָׁלֹשׁ תְּפִלּוֹת בַּיּוֹם, שֶׁמִּתְכַּוְּנִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּחַ לְיוֹצְרָם, בְּכָל תְּפִלָּה בְּכָל יוֹם וָיוֹם.
תָּא שְׁמַע, אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר רַב, בְּצַפְרָא כְּשֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת הוּא זְמַן תְּפִלָּה וּבָעוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל. וּמִשֵּׁשׁ שָׁעוֹת וּלְמַעְלָה עַד תֵּשַׁע שָׁעוֹת, זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה. וּמִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה, עַד שֶׁתֶּחְשַׁךְ, תְּפִלָּה הָאַחֲרוֹנָה. דְּאִרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַב, מִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה, עַד שֶׁיֵּרָאוּ שְׁנֵי כוֹכָבִים, זְמַן תְּפִלָּה הָאַחֲרוֹנָה.

דְּהָכֵי תָּנִינָן, מִשֶּׁיֵּרָאוּ שְׁנֵי כּוֹכָבִים, הוּא תְּחִלַּת מִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה, שֶׁבָּאִים כַּת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמַמְתִּינִים לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, עַד אוֹתָהּ שָׁעָה, וְאָז מַתְחִילִין לוֹמַר שִׁירָה. וְנִנְעָלוּ כָּל הַשְּׁעָרִים מִתּוּשְׁבַּחְתָּן שֶׁל מַטָּה, וְאֵין שְׁעָרִים נִפְתָּחִים, אֶלָּא לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָאוֹמְרִים שִׁירָה.

וּמִי אִרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי הָכִי, וְהָא תְּנַן, כָּל הַקּוֹרֵא בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים מ״ב:ט׳) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ, מְשׁוּם דְּבַלַּיְלָה שִׁירָה עִמִּי. וְהָכָא אַמְרִיתוּ דְּנִנְעָלוּ כָּל הַשְּׁעָרִים לְמַטָּה.

אָמַר ר' יְהוֹשֻׁעַ, הָתָם בְּמַאי קָאֲמְרֵי, כְּשֶׁסַּיֵּים כָּל תּוּשְׁבַּחְתָּן בַּיּוֹם. וּמִפַּלְגוּתָא דְּלֵילְיָא וּלְהָלְאָה, דְּעָסִיק בַּתּוֹרָה. מַאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דִּבְהַהִיא שַׁעֲתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָפִיק מֵאִינּוּן עוֹלְמוֹת דִּכְסִיף בְּהוּ, וְאָזִיל לְאִשְׁתַּעְשָׁע עִם צַדִּיקַיָּא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. וְהַיְינוּ דְּאָמַר דָּוִד חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ.

דְּתָנָא, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס עִם הַצַּדִּיקִים בַּגַּן עֵדֶן, כָּל שַׁעֲרֵי שָׁמַיִם לְמַעְלָה, עַל הַחַיּוֹת וּלְמַטָּה מֵהֶם, כּוּלָּם נִפְתָּחִים, וְהוּא עֵת רָצוֹן לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה.

וְאוֹתָם כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְכָל בּוּסְמֵי גַּן עֵדֶן, וְהַצַּדִּיקִים, כּוּלָּם פּוֹצְחִים רִנָּה, לִפְנֵי מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ. אֵימָתַי צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ. כְּשֶׁיּוֹשְׁבִים יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ, דְּהוּא בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹשְׁבִין לְפָנָיו בַּגַּן עֵדֶן.

וְכַת שְׁלִישִׁית שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמֶרֶת שִׁירָה, עַד שֶׁיִּבָּקַע הַשַּׁחַר. וְיֵשׁ חוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלֶה עַמּוּד הַשַּׁחַר, לָקוּם וּלְהִתְגַּבֵּר בְּשִׁירוֹת וְתֻשְׁבְּחוֹת לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַאי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּנִסְבִּין שִׁירָתָא בְּתַר מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצוּי לְמַטָּה עִמָּהֶם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ח׳:י״ז) וּמְשַׁחֲרַי יִמְצָאֻנְנִי. וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַפְסִיק מִשֶּׁיִּתְחִיל, עַד שֶׁיִּתְפַּלֵּל כְּשֶׁהַחַמָּה זוֹרַחַת.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן אָמַר רב, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹצֵא מֵאוֹתָן הָעוֹלָמוֹת דִּכְסִיף בְּהוּ, וּבָא לְהִכָּנֵס עִם הַצַּדִּיקִים בַּגַּן עֵדֶן, הוּא מַמְתִּין וְרוֹאֶה אִם שׁוֹמֵעַ קוֹל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הֲהוּא קָלָא נַיְחָא קַמֵּיהּ, מִכָּל שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן דְּאָמְרֵי מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְעֵילָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ו׳:י״א) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת, מַאי לִרְאוֹת, אוֹתָם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְכִי גַּן עֵדֶן הוּא נִקְרָא גִּנַּת אֱגוֹז. אָמַר לֵיהּ ר' יוֹחָנָן, כֵּן, נִקְרָא גִּנַּת אֱגוֹז. כְּלוֹמַר גִּנַּת עֵדֶן, מָה הָאֱגוֹז הוּא סָתוּם מִכָּל עֲבָרָיו, וְיֵשׁ עָלָיו כַּמָּה קְלִיפּוֹת. כָּךְ עֵדֶן שֶׁל מַעְלָה, הוּא סָתוּם מִכָּל עֲבָרָיו, וְיֵשׁ עָלָיו כַּמָּה שְׁמִירוֹת, שֶׁלֹּא שָׁלְטוּ לִרְאוֹת, לֹא מַלְאָךְ, וְלֹא שָׂרָף, וְלֹא חַשְׁמַל, וְלֹא עַיִן נָבִיא, וְלֹא חוֹזֶה, דִּכְתִיב (ישעיה סד) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, אֲנָא חֲוִית קַמֵּי דְּר' בְּרוֹקָא, וְהָיָה אוֹמֵר, כְּדֵין אֲזְכֶּה לְמַעְלַת גִּנַּת אֱגוֹז עִם חֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל. וְלָא הֲוָה יָדַעְנָא מַאי הוּא. עַד דְּשְׁמַעְנָא לָהָא דְּאריב"ז, קַרְיֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְגִנְתָּא דְּעֵדֶן גִּנַּת אֱגוֹז, מָה הָאֱגוֹז קְלִיפָּה אַחַר קְלִיפָּה, וּפְרִיוֹ מִבִּפְנִים. כָּךְ עֵדֶן, עוֹלָם אַחַר עוֹלָם, וְהוּא מִבִּפְנִים.

תָּאנֵי ר' שִׁמְעוֹן, הַגַּן הַזֶּה מֵאַיִן נָטוּעַ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַע אוֹתוֹ מִתַּחְתָּיו שֶׁל עֵדֶן. דְּאִי תֵּימָא שֶׁזֶּה כְּנֶגֶד זֶה בְּשָׁוֶה, אִי אֶפְשָׁר, אֶלָּא הַגַּן בָּאָרֶץ, וְעֵדֶן עָלָיו מִלְמַעְלָה. וּמֵאַיִן תַּמְצִיתוֹ שֶׁל גַּן, מֵעֵדֶן הוּא.

אָמַר לֵיהּ ר' יְהוּדָה, לְדָבָרֶיךָ, מַאי כְּתִיב (בראשית ב':י') וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, הָיָה לוֹ לוֹמַר וְנָהָר יוֹרֵד מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן, דְּמַשְׁמַע דְּמִלְמַעְלָה יוֹרֵד לְמַטָּה לַגָּן. אֶלָּא אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עֵדֶן לְמַטָּה, וְעֵדֶן לְמַעְלָה. גַּן לְמַעְלָה, גַּן לְמַטָּה. וּשְׁנֵיהֶם מְכֻוָּונִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נָטַע זֶה מִתַּחַת זֶה.

וְכִי הוּא נְטָעוֹ מַמָּשׁ, כֵּן. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, עַל שֶׁאֵין מַטָּעוֹתָיו כִּשְׁאָר מַטָּעוֹת, וְהֵם מוּבְחָרִים מִשְּׁאָר מַטָּעוֹת, הוּא הָיָה מַטַּע ה', כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיהו ס"א:ג') מַטַּע ה' לְהִתְפָּאֵר, כְּלוֹמַר לְשַׁבַּח, וְזֶהוּ לְהִתְפָּאֵר, כְּלוֹמַר אֵין זֶה כִּי אִם מַטַּע ה' וְלֹא מֵאַחֵר.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, עַל כָּל פָּנִים מַטַּע ה' הוּא, שֶׁנִּטַּע שָׁם כָּל עֵץ נֶחְמָד לְמַרְאֶה. וְהֵיאַךְ נִטַּע. אֶלָּא כְּשֶׁהוֹצִיאָה הָאָרֶץ אֵילָנֶיהָ וּפֵירוֹתֶיהָ, הוֹצִיאָה בַּתְּחִלָּה בַּגַּן עֵדֶן, וְאַחַר כַּךְ בְּכָל הָעוֹלָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר הַמָּקוֹם הַהוּא, וְהֵכִינוֹ לִהְיוֹת שָׁם לְעוֹלָם. וְהוּא פּוֹקֵד אוֹתוֹ, וּמַשְׁקֶה בְּטוּבוֹ, מֵאוֹתוֹ הַטּוֹב הַנִּשְׁפָּע מֵעֵדֶן שֶׁל מַעְלָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, יִשְׁבְּעוּ עֲצֵי ה' אַרְזֵי וְגוֹ', אַלּוּ אִילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן.

שְׁאַל ר' חַגַּי לְר' יְהוּדָה, תֹּאמַר שֶׁגַּן עֵדֶן הוּא בָּאָרֶץ, לְמַאי אִיצְטְרִיךְ. אָמַר לֵיהּ, לַהֲנָאָתֵיהּ דְּנִשְׁמָתָא. דְּמִקַּבֵּל מֵהַהוּא עֵדֶן דִּלְעֵילָּא. דְּי סַלְקָא דַּעְתָּךְ דִּלְכָל נִשְׁמָתָא, הָא תְּנִינָן לְאִינּוּן דִּלָּא יַהֲבוּ לְהוֹ רְשׁוּתָא לְסַלְקָא לְעֵילָּא, אִית לְהוֹ הֲנָאָה וְכִיסּוּפָא בְּהַהוּא דִּלְתַתָּא, מִמַּה דְּמִקַּבֵּל מִלְּעֵילָּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּכָל רֵישׁ יַרְחָא וְיַרְחָא, סָלְקֵי לְהוֹ לְמִתְיְבְתָּא עִילָּאָה דִּלְעֵילָּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם סו) וְהָיָה מִדֵּי חׇדֶשׁ בְּחׇדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ וְגוֹ'. וּבַהֲאי גַּן עֵדֶן דִּלְתַתָּא יָתִיב אָדָם, וְשַׁוֵּי לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶהֱוֵי מְדוֹרֵיהּ בֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ב':ח') וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר.

רַבִּי חִיָּיא וְר' יוֹסֵי הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי לְר' חִיָּיא, הָא תְּנִינָן בְּמַתְנִיתָא דִּידָן, דְּכָל מַה דַּעֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּין לְעֵילָּא בֵּין לְתַתָּא, כְּלְהוֹ כְּסִיפִין וְשָׁקְדִין לְמֶהֱוֵי לְזִינֵיהּ, גּוּפָא אָזִיל בָּתַר זִינֵיהּ, לְאַרְעָא, דְּאִתְנַסֵּיבַת מִינָהּ. וְנִשְׁמָתָא לֵית לֵיהּ כְּסוּפָא, אֶלָּא

לְאָתַר דְּאִתְנְסִיבַת מִתַּמָּן. דְּכָל מַה דְּעָבִיד, כָּסִיף בָּתַר זִינֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים פ״ד:ג׳) נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה', וְלָא לְעָלְמָא הָדֵין, כְּגוּפָא.

אָמַר לֵיהּ ר' חִיָּיא, אֵימָא לָךְ מִלָּה דְּהִיא רָזָא, וְלָא יָדְעִין בְּנֵי נָשָׁא. אַרְכִין רֵישֵׁיהּ, וּבָכֵי וְחַיֵּיךְ. שָׁתִיק ר' יוֹסֵי, לְבָתַר אָמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא, זָכְאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, וַוי לְהוֹן לְרַשִּׁיעַיָּא. זָכְאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּאִתְקְרוֹן חַיִּים לְעָלְמָא דְאָתֵי. וְכִי בְּדֵיל דְּנִשְׁמְתָא קָיְימָא בְּקִיּוּמָהָא, אִינּוּן קָיְימִין, וְגוּפָא מִתְרַקֵּב בְּאַרְעָא, אַף עַל גַּב דְּהַוָה שְׁלִים זַכְאי. וְהָתְנַן, דְּתָדִיר נִשְׁמָתָא בְּקִיּוּמָא קָיְימָא.

אֶלָּא הָכֵי אִתְּגְזַר, דְּכַד אִתְפַּטַר צַדִּיקָא מֵעָלְמָא דֵין, זַמִּין לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוּפָא אָחֳרָא, זָכְאָה וְטָב, דְּלָא לֶהֱוֵי כְּהַאי זוּהֲמָא וְלִכְלוּכָא דְּגוּפָא דֵין, וּמְעַיֵּיל בֵּיהּ הַהוּא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, וְהוּא אַשְׁרֵי לֵיהּ בְּקִיּוּמֵיהּ, בְּהַהוּא גּוּפָא, בְּהַאי גִּנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא, וְהַהוּא לֶהֱוֵי לוֹן עָלְמָא אָחֳרָא, עָלְמָא דְאָתֵי.

וּבְכָל רֵישׁ יַרְחָא וְיַרְחָא, נָפְקִין, וְחָזֵן חַיָּיבַיָּא דְּטָרְדִין לוֹן בַּגֵּיהִנֹּם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו ס״ו:כ״ד) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי. מַאיֵזֶה מָקוֹם יָצְאוּ. תָּאנֵי רַבִּי בָּא, מִגַּן עֵדֶן שֶׁל מַטָּה. וְלָמָּה, לִרְאוֹת לְרִשָּׁעִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, סָלֵיק לוֹן לְמִתְיִבְתָּא דְּרָקִיעָא, בְּכָל שַׁבַּתָּא וְשַׁבַּתָּא, וּבְכָל רֵישׁ יַרְחָא וְיַרְחָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְהָיָה מִדֵּי חׇדֶשׁ בְּחׇדְשׁוֹ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּכָל לֵילָה וְלֵילָה, וְכַד אָתֵי צַפְרָא, מְחַדֵּשׁ לוֹן נִשְׁמָתַיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה ג׳:כ״ג) חֲדָשִׁים לַבְּקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. ר' יִצְחָק אָמַר אֲפִילּוּ לְכָל אָדָם נָמֵי. בְּהַאי עָלְמָא נָאִים בְּשִׁינְתֵיהּ, בְּכָל לֵילָה, וְסָלְקָא נִשְׁמָתָא לְעֵילָּא, וְאִשְׁתַּכְּחַת בְּכַמָּה חִיּוּבִין קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּמְהֵימְנוּתָא רַבָּה, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחְזַר לָהּ לְגוּפָא, וּמְחַדֵּשׁ לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְלָמָּה, רַבָּה אֱמוּנָתֶךָ. מִפְּנֵי שֶׁרַבָּה אֱמוּנָתֶךָ.

מִכָּאן אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַמִּתְחַיֵּיב בְּמָמוֹן לַחֲבֵירוֹ, וַחֲבֵירוֹ מוֹצִיא לוֹ מַה שֶּׁיַּחֲזִיק בְּיָדוֹ, אָסוּר לוֹ לְהַחֲזִיק בּוֹ, עַד שֶׁיִּתְּנֵהוּ לוֹ חֲבֵירוֹ, וַאֲפִילּוּ שֶׁיִּתְּנֵהוּ לוֹ בֵּי דִינָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות כ״ב:כ״ה) אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן רַבִּי סִימוֹן אָמַר, (בראשית ב) וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר, בִּכְלָל. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, (שם) וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. וְכִי מַאי עֲבוֹדָה הָכָא. אֶלָּא עֲבוֹדַת הַנְּשָׁמָה, לְהַשְׁלִים לָהּ בְּתַשְׁלוּמֶיהָ, מַה שֶּׁלֹּא הִשְׁלִימָה בָּזֶה הָעוֹלָם.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הִנִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּגַן עֵדֶן, וְנָתַן לוֹ תּוֹרָתוֹ, לַעֲבוֹד בָּהּ, וְלִשְׁמוֹר מִצְוֹתֶיהָ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן. וּכְתִיב (משלי ג׳:י״ח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּשֶׁיִּהְיֶה לוֹ לְאָדָם הֶנָאָה בְּגַן זֶה,

יַעֲסוֹק בָּהּ וְיִשְׁמוֹר אוֹתָהּ. וּמִפָּנֵי הָעִדּוּנִין וַהֲנָאוֹת שֶׁהָיוּ לוֹ לָאָדָם שָׁם, לֹא שָׁמַר תּוֹרָתוֹ, עַד שֶׁגֵּרְשָׁהוּ מִשָּׁם.

רַבִּי אַבָּא בְּשֵׁם ר' חִיָּיא אָמַר, עֵץ מַמָּשׁ הָיָה, וְהָיוּ שְׁנַיִם, הָאֶחָד הַנּוֹתֵן חַיִּים לָאָדָם. וְהָאֶחָד שֶׁהָאוֹכְלוֹ יֵדַע הַטּוֹב וְהָרָע. לְדַעַת הַדֶּרֶךְ הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר, שֶׁיּוּכְשַׁר הָאָדָם. וְהַדֶּרֶךְ הָרַע, שֶׁיִּתְקַלְקֵל בָּהּ הָאָדָם. וּלְפִיכָךְ צִוָּהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יֹאכַל מִמֶּנּוּ, פֶּן יִדְחֶה הַטּוֹב, וְיַחֲזִיק בָּרַע.

וְעַל כֵּן נֶאֱמַר מִכָּל עֵץ הַגָּן אָכֹל תֹּאכַל, זֶהוּ עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהָיָה לוֹ לָאָדָם לֶאֱכוֹל מִמֶּנּוּ. וְהוּא לֹא חָטָא אֶלָּא בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע, שֶׁנִּצְטַוָּוה שֶׁלֹּא יֹאכַל מִמֶּנּוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב׳:י״ז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת.

מִכָּאן אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, גְּזֵירָה נִגְזְרָה עַל אָדָם, קוֹדֶם, לָמוּת, עַל שֶׁנִּלְקַח מִן הָאֲדָמָה. מַשְׁמַע דִּכְתִיב, בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ. מְלַמֵּד שֶׁאִלְמָלֵי לֹא חָטָא, הָיוּ לוֹ חַיִּים אֲרוּכִים, כְּיָוֹן שֶׁחָטָא, הוּא הָעוֹנֶשׁ, שֶׁיְּקַצֵּר יָמָיו, וְיָמוּת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. לְאַחַר שֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, נָתַן לוֹ יוֹמוֹ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שֶׁהוּא אֶלֶף שָׁנָה.

וְזוֹ רְאָיָה שֶׁהַגְּזֵרָה הָיְתָה קוֹדֶם לָמוּת, שֶׁאִלְמָלֵא כָךְ, כְּשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה הָיָה לוֹ לְבַטֵּל הַגְּזֵירָה. אֶלָּא אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, עָשָׂה תְּשׁוּבָה וּבִטֵּל הַגְּזֵירָה שֶׁנִּגְזְרָה עָלָיו, בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ, וְהֶאֱרִיךְ לוֹ יָמִים שֶׁנָּתַן לוֹ יוֹמוֹ.

רַבִּי בְּרוֹקָא אָמַר, הוּא נִצְטַוָּוה עַל הַשֵּׁם, וְחָטָא בַּשֵּׁם. נִצְטַוָּוה עַל הַשֵּׁם, זֶהוּ הַשֵּׁם הַמְיוּחָד, דִּכְתִיב וְעֵץ הַחַיִּים וְגו'. וְהוּא חָטָא בַּשֵּׁם, זֶהוּ שֵׁם הַמְשׁוּתָּף, דִּכְתִיב וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרַע.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, וּמַה הַמַּקְרִיב קָרְבָּן לְשֵׁם זֶה, אָמְרָה תּוֹרָה (שמות כ״ב:י״ט) זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם. הַמַּחֲלִיף שְׁמוֹ הַמְיוּחָד בִּשְׁבִילוֹ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְחָטָא בַּשֵּׁם מְנָא לָן. אָמַר רַבִּי בְּרוֹקָא דִכְתִיב (בראשית ג) "וַתִּקַּח "מִפִּרְיוֹ "וַתֹּאכַל"ל, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, דּוּגְמַת הַפְּרִי הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, לְפִיכָךְ כִּנָּה כָּל הָעִנְיָן בְּאֵלּוּ אִילְנֵי גַּן עֵדֶן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, חִזְינָן דְּהָא תְּלַת מִן חַבְרַיָּיא, עַל דָּא אִתְעָנָשׁוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָא דְּאָמַר רַבִּי בְּרוֹקָא אֵין לְהַרְהֵר עוֹד בַּפָּרָשָׁה, דַּאֲנָא כְּהַאי גַּוְונָא שְׁמַעְנָא מֵאָבוֹי, וּכְעַן אִדְכַּרְנָא, וּמִכָּאן צָרִיךְ דְּרָשָׁה.

(שם ג) וְהַנָּחָשׁ הָיָ"ה עָרוּ"ם מִכֹּל חַיַּת הַשָּׂדֶה. תָּאנֵי ר' יוֹסֵי, זֶהוּ יֵצֶר הָרַע, שֶׁהוּא הַנָּחָשׁ הַמַּסִּית לִבְנֵי אָדָם. וְלָמָּה נִקְרָא נָחָשׁ. מַה הַנָּחָשׁ הוֹלֵךְ עֲקַלְקַלְתּוֹן, וְאֵינוֹ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה. כָּךְ יֵצֶר הָרַע, מַשְׁטִין לָאָדָם בְּדֶרֶךְ רָע, וְלֹא בְּדֶרֶךְ יָשָׁר.

תָּאנֵי ר' יוֹסֵי, מַאי הָיָה עָרוּם מִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה, פְּקֵחַ מֵאוֹתוֹ נָפָשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּגּוּף, וְהוּא הָיָה הַמַּסִית לָאָדָם, עַד שֶׁנִּגְרַשׁ מֵהֶנָּאת גַּן עֵדֶן.

תְּנַן הָתָם, אָמַר ר"י בֶּן רַבִּי סִימוֹן, אַשְׁגַּחְנָא בְּהַאי מִלָּה דְּאָמַר רַבִּי בְּרוֹקָא, וְשָׁאִיל לֵיהּ, וְאַשְׁכַּחְנָא דְּעִיקַּר קַבָּלָה הֲוָה בִּידוֹי. וְהָכֵי אִתְנְּזוּר בְּסִפְרָא קַדְמָאָה, דְּמַתְנִיתָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַנָּחָשׁ כְּשֶׁהִשִּׁיא לְאִשָּׁה, מַה כְּתִיב. (שם) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב. מַאי כִּי טוֹב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר שָׁלוֹם, הִסְכִּימָה בְדַעְתָּהּ כִּי הוּא טוֹב, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלה) כִּי טוֹב ה'. (שם קו) הוֹדוּ לַה' כִּי טוֹב. וְכִי תַּאֲוָה הוּא לְעֵינַיִם, שֶׁהִיא הַתַּאֲוָה שֶׁמִּתְאַוִּים עֶלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, לָדַעַת וּלְהַשִּׂיג, מִיָּד וַתִּקַּח מִפְּרִיוֹ וַתֹּאכַל.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִחְלְפָא שׁוּלְטָנָא בְּפוּלְחָנָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות כג) אַל תַּמֵּר בּוֹ, אַל תְּמִירֵנִי בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְלָא אֲמִינָא דְּלֵית לְהַרְהֵר עוֹד בַּפָּרְשָׁה דֵּי בְּהָא דְּאָמַר רַבִּי בְּרוֹקָא בְּרֵישׁ פָּרְשָׁתָא, וְלָא אִצְטְרִיךְ יַתִּיר אֶלָּא דְּרָשָׁא. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַאי (בראשית ג) וַיִּתְפְּרוּ עֲלֵה תְּאֵנָה, מְתַרְגֵּם רַב נַחְמָן בַּר אַחָא וַחֲבֵרוֹ, תַּסְקוּפֵי מְלִין.

שם וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים וְגו'. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וּמַה קוֹוְדִיטָא דַּאֲהֵינָא בָּעְיָא רוּחַ הַיּוֹם. תְּנַן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲמִיטוֹן בִּבְהֵירוּתָא, לְדָא דַּאֲמָרָן, לְמָה הוּא דוֹמֶה אָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, לְצִפּוֹרָא דְּאָזְלַת, כַּד נָפְקַת מִקִּינָהּ, וְלָא אַשְׁכָּחַת מַאן דְּאַכְנֵישׁ לָהּ. כָּךְ הוּא הָאָדָם, כֵּיוָן שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹצְאָה, שׁוּב אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וּמֵבִין לְהַגּוּף. בַּר הַהוּא גּוּפָא, מְנַהֲרוּ טוּבָא דְּאִיזְדַּמַּן לֵיהּ לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מִתְהַלֵּךְ, מְהַלֵּךְ הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, מַהוּ מִתְהַלֵּךְ. אָמַר רַבִּי בָּא, וְכִי חוֹשְׁבִין בְּנֵי אָדָם שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה. תָּא שְׁמַע, דִּכְתִיב אֶת קוֹל, הוּא דִּכְתִיב בֵּיהּ, (שמות ט) וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְקוֹל. וְכֵן (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם. אָמַר רַב חִסְדָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, קוֹל כְּתִיב, מִתְהַלֵּךְ לְרוּחַ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם לז) וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה רַעַשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָאי, וְהָא ר' יְהוּדָה חֲבֵרִינוּ אָמַר, דְּכָאן צָרִיךְ דְּרָשָׁא, וְאַתֶּם אוֹמְרִים מַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה. אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי, יַתִּיר מֵעוֹבָדָא דְּמֶרְכָּבָה הוּא, דְּהָא רָזִין עִילָּאִין אֲנַן חָזֵינָן דְּאִתְגַּלְיָין הָכָא.

תָּנוּ רַבָּנָן, כְּשֶׁחָלָה רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי. עָאלוּ קַמֵּיהּ ר' פִּנְחָס, וְר' חִיָּיא, וְר' אַבָּהוּ. אָמְרוּ לוֹ, מַאן דְּהוּא קָיְמָא דְּעָלְמָא, שְׁכִיב. אָמַר לוֹן, לָא בֵּי דִּינָא דִּלְעֵילָּא מְעַיְּינִין בְּדִינָאי, דְּהָא אֲנָא חָזֵאי דְּלֵית אֲנָא מִתְיְיהֵב לְמַלְאָכָא וּלְדַיָּינָא דִּלְעֵילָּא. דַּאֲנָא לָאו כְּשְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא.

אֶלָּא הַאי דִּינָא דִּילִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דַּיְינֵיהּ, וְלָא בֵּי דִּינֵיהּ. וְהַיְינוּ דַּאֲמַר דָּוִד, בְּבָעוּתֵיהּ קַמֵּיהּ (תהילים מ״ג:א׳) שָׁפְטֵנִי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי. וְכֵן שְׁלֹמֹה אָמַר, (מלכים א ח׳:נ״ט) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ, הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא אַחֲרָן.

דְּהָא תָּנִינָן, כְּשֶׁהָאָדָם הוּא שׁוֹכֵב, בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָא מִסְתַּכְּלִין בְּדִינוֹי, אִית מִנְּהוֹן דְּנָטָאן לְכַף זְכוּת, דְּאַחְזָיִין זְכוּתָא דְּבַר נָשׁ, וְאִית מִנְּהוֹן דְּנָטָאן לְכַף חוֹבָה, דְּאַחְזָיִין חוֹבָה דְּבַר נָשׁ. וּנְפֵיק אִינִישׁ מִן דִּינָא, כְּמָה דְּהוּא בָּעֵי.

אֲבָל מַאן דְּדָאִין לֵיהּ מַלְכָּא עִילָּאָה, דְּשַׁלִּיט עַל כּוֹלָּא, הוּא טַב, וְלָא יָכִיל אִינִישׁ לְמֶהֱוֵי בְּהַהוּא דִּינָא, בַּר טַב. מַאי טַעְמָא, דְּהָא תָּנִינָן, מְכִילוֹי דְּמַלְכָּא עִילָּאָה, נָטֵי לְזָכוּתָא תְּדִיר, וְהוּא כּוּלֵּיהּ צַד רַחֲמָנוּתָא, וּבְיָדוֹ לְשָׁבְקָא לְחֶטְאִין וְחוֹבִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהילים ק״ל:ד׳) כִּי עִמְּךָ הַסְּלִיחָה וְגו', וְלֹא עִם אַחֵר.

וּבְגִין כָּךְ בָּעֵינָא קַמֵּיהּ דְּהוּא יְדִין דִּינָאי, וַאֲנָא אֶעֱיל תְּלֵיסַר אַבָּבֵי לְעֵלְמָא דְּאָתֵי, דְּלָא אֶעֱבְרוֹ לוֹן בַּר אֲבָהָתָא, וְלָא יְהֵא מַאן דְּיִמְחֵי בְּיָדִי, וְעוֹד דְּלָא אֶתְבַּע רְשׁוּתָא מִנְּהוֹן.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן מַלָּה, וְחָמוֹן בֵּי מַרְעֵיהּ, דְּלָא הֲוָה הוּא תַּמָּן. תְּוָוהוּ, וְלָא הֲוָה יָכִיל חַד מִנְּהוֹן לְמַלָּלָא בְּפוּמֵיהּ, מִדְּחִילוּ רַבָּה דַּהֲוֵי עֲלֵיהוֹן. עַד דַּהֲווֹ יָתְבֵי, סָלֵיק לוֹן רֵיחִין דְּבוּסְמֵי סַגִּיאִין, וְכָל חַד וְחַד מִנְּהוֹן אִתְיַישַׁר חֵילֵיהּ, עַד דְּחָמוֹ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, וַהֲוָה מְמַלֵּל מִלִּין, וְלָא הֲוָה חָמָאן אַחֲרָן בַּר מִינֵיהּ.

לְבָתַר עִידָן, אֲמַר לוֹן רַבִּי שִׁמְעוֹן, חֲמִיתוֹן מִידֵי. אָמַר לֵיהּ ר' פִּנְחָס, לָא, אֶלָּא כּוּלָּנָא תְּוָוהִין עַל דְּלָא חֲמֵינָא לָךְ בְּבֵי מַרְעָךְ, זְמַן רַב, וְכַד חָמֵינָא לָךְ סָלֵיק לָךְ רֵיחִין דְּבוּסְמִין דְּגַנְתָּא דְּעֵדֶן, וְשָׁמַעְנָא קָלָךְ מְמַלֵּל, וְלָא יְדַעְנָא מָאן מְמַלֵּל עִמָּךְ.

אָמַר לוֹן, וְלָא שְׁמַעְתּוּן מִלָּה אוֹחָרָנָא בַּר מִדִּידִי. אָמְרוּ לָאו. אָמַר לוֹן, לֵית אַתּוּן חַזְיִין לְמֶחֱמֵי סְבַר עַתִּיק יוֹמִין.

אָמַר לוֹן, אֵימָא לְכוֹ מִלָּה, תְּוָוהְנָא עַל ר' פִּנְחָס, דְּלָא חָמָא. דַּאֲנָא חָמִית לֵיהּ כְּעַן בְּהַהוּא עָלְמָא, לְתַתָּא מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרִי.

וּכְעַן שָׁדְרוּ בְּדִילִי מִלְּעֵילָא, וְאַחְזָיְן לִי אַתְרָא דְּצַדִּיקַיָּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְלָא אִתְיַישַׁר בְּלִבָּאי דּוּכְתָּאי, בַּר עִם אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי. וּבָרִירְנָא דּוּכְתָּאי, וְאָתֵינָא, וַאֲתוֹ עִמִּי תְּלַת מְאָה נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא, וְעֵילָּא מִנְּהוֹן אָדָם הָרִאשׁוֹן, דְּהֲוָה יָתִיב גַּבָּאי, וְהוּא הֲוָה מְמַלֵּל עִמִּי. וּבָעֵי, דְּלָא יִתְגַּלֵּי חוֹבֵיהּ לְכָל עָלְמָא. בַּר הַהוּא דְּאָמְרָה אוֹרַיְיתָא בְּגִינֵיהּ, וְאִתְכַּסֵּי בְּהַהוּא אֵילָנָא דְּגַנְתָּא דְּעֵדֶן.

וַאֲמַינָא לֵיהּ אֲנָא דְּהָא חַבְרַיָּיא גְּלוּ. אֲמַר הַהוּא דְּגַלּוּ חַבְרַיָּיא בֵּינַיְיהוּ טַב וְשַׁפִּיר, אֲבָל לִשְׁאָר בְּנֵי עָלְמָא לָא. מַאי טַעְמָא, דְּחָס קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יְקָרֵיהּ, וְלָא בָּעָא לְפַרְסוּמֵי חוֹבֵיהּ, אֶלָּא בְּהַהוּא אִילָנָא דַּאֲמַר דַּאֲכַל מִנֵּיהּ.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּלֵי לִי בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וּלְחַבְרַיָּיא, דְּלִישְׁתָּעוֹ אינון בֵּינַיְיהוּ, וְלָא לְדָרְדְּקֵי דְּחַבְרַיָּיא, וּלְאִינוּן דְּיֵיתוֹן לְעָלְמָא. דְּהוּא מִלָּה דְּלָא יָדְעֵי כָּל אִינְשֵׁי, וְטָעְיִין בֵּיהּ, לָאו מִשּׁוּם חוֹבָתָא דְחָב, אֶלָּא מִשּׁוּם יְקָרָא דִּשְׁמָא עִילָּאָה, דִּבְנֵי נָשָׁא לָא זְהִירִין בֵּיהּ, וּכְתִיב וְזֶה שְׁמִי לְעוֹלָם. וְיֵיתוֹן לְמִשְׁאַל מַה דְּלָא צְרִיכִי לוֹן.

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שמות יט) פֶּן יֶהֱרְסוּ אֶל ה' לִרְאוֹת וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב, מַאי וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב. הָכֵי גְּוָונָא, הַאי חַבְרָא דְּאוֹרֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא לְכוֹלָא, הוּא נָפִיל וְנִתְפַּס בְּהַהוּא חוֹבָא, יַתִּיר מִנַּיְיהוּ, דִּכְתִיב וְנָפַל מִמֶּנּוּ רָב, הַרֵב נוֹפֵל וְנִתְפַּס בְּאוֹתוֹ עָוֹן.

קָרֵיב לְגַבֵּיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ, אֲמַר לֵיהּ אַבָּא, מָה אֲנָא הָתָם. אֲמַר לֵיהּ זַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּרִי, זְמַן סַגִּי יְהֵא דְּלָא תִּתְקַבֵּר גַּבָּאי, אֲבָל בְּהַהוּא עָלְמָא, דּוּכְתָּא דִּידִי וְדִידָךְ בַּרֵירְנָא. זַכָּאִין אִינוּן צַדִּיקַיָּא, דְּזַמִּינִין אִינוּן לְמִשְׁבְּחֵי לְמָארֵי עָלְמָא, כְּאִינוּן מַלְאָכִין שַׁמָּשִׁין דְּקַמֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לִשְׁמֶךָ יֵשְׁבוּ יְשָׁרִים אֶת פָּנֶיךָ.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב הוּנָא אָמַר, כֵּיוָן שֶׁחָטָא אָדָם, וְנִזְרוּ עָלָיו אוֹתָן הַגְּזֵרוֹת, גֵּרְשָׁהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן הַהֲנָאוֹת וְהָעִידוּנִין שֶׁהָיוּ לוֹ בְּעֵדֶן, וּמִינָּה שׁוֹמְרִים לְשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן. וּמִי הֵם, הֵם הַכְּרוּבִים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ג) וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרוּבִים וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. כְּדֵי לִשְׁמוֹר אוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ וְהַפֶּתַח.

שֶׁאָז נִגְזַר, שֶׁלֹּא יְהֵא רְשׁוּת לְכָל אָדָם מִכָּאן וְאֵילָךְ, לְהִכָּנֵס שָׁם, זוּלָתִי הַנְּשָׁמוֹת הַצְּרוּפוֹת עַל יְדֵי הַכְּרוּבִים תְּחִלָּה. אִם רוֹאִים שֶׁהִיא רְאוּיָה לִיכָּנֵס, תִּכָּנֵס. וְאִם לָאו, דּוֹחִים אוֹתָהּ לַחוּץ, וְתִשָּׁרֵף בְּאוֹתוֹ הַלַּהַב, אוֹ תִּקַּבֵּל עוֹנְשָׁהּ.

וְתָאנָא, כְּנֶגְדָּם הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, כְּשֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן לִפְנֵי וְלִפְנִים. דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי אַבָּא אר"י בְּשֵׁם רַב הוּנָא, לִפְנֵי וְלִפְנִים הוּא דּוּגְמָתוֹ שֶׁל גַּן עֵדֶן. וּכְשֶׁנִּכְנָס הַכֹּהֵן לְשָׁם, נִכְנָס בִּנְשָׁמָה, וְלֹא בְּגוּף. בְּאֵימָה, בְּיִרְאָה, בְּרֶתֶת, בְּזִיעַ, בִּנְקִיּוּת, בְּטָהֳרָה. וְהַכְּרוּבִים עוֹמְדִים שָׁם שׁוֹמְרִים, כְּדוּגְמַת אוֹתָם הַכְּרוּבִים הָעוֹמְדִים בְּשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן.

זָכָה הַכֹּהֵן, נִכְנָס שָׁם בְּשָׁלוֹם, וְיוֹצֵא בְּשָׁלוֹם. לֹא זָכָה, מִבֵּין ב' הַכְּרוּבִים יוֹצֵא לַהַב, וְיִשָּׂרֵף וְיָמוּת בַּפְּנִים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לַעֲבוֹר מֵהֶם בְּשָׁלוֹם. אָמַר רַבִּי פְּרַחְיָה, אֵין לְךָ בָּעוֹלָם דָּבָר שֶׁאֵין בּוֹ מַעֲלָה כְּדוּגְמָתוֹ.

הַנָּחָשׁ שֶׁהֶעֱרִים לְחַוָּה, הוּא דָּבָר נוֹפֵל עַל הַלָּשׁוֹן. אָמַר רַב יוֹסֵף, הֵיאַךְ, אָמַר לֵיהּ, כְּתַרְגּוּמוֹ, נָחָשׁ חִיוְיָא הוּא, חִוְיָא זָכָר, וְהִיא חַוָּה, נְקֵבָה. דָּבָר נוֹפֵל עַל הַלָּשׁוֹן. כְּדוּגְמָתוֹ (במדבר כא) נְחַשׁ נְחשֶׁת, דָּבָר נוֹפֵל עַל הַלָּשׁוֹן.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְהָא כְתִיב (בראשית ג׳:כ׳) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם אִשְׁתּוֹ חַוָּה כִּי הִיא הָיְתָה אֵם כָּל חָי. אָמַר לֵיהּ ר' פְּרֶחְיָה, קָרָא לָהּ עַל שֵׁם הֶעָתִיד, הָיָה לוֹ לִקְרוֹא אוֹתָהּ חַיָּה, עַל שֵׁם חַי, וְנִקְרְאָה עַל שֵׁם הֶעָתִיד חַוָּה, דַּעֲתִיד חִיוְיָה לְמִסְטֵי לְחַוָּה.

שם הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ. אָמַר ר"י, כָּךְ דַּרְכּוֹ שֶׁל נָחָשׁ, אֵין הַקְּשָׁה שֶׁלּוֹ מֵאָדָם, אֶלָּא בָּרֹאשׁ. וְאֵין הַנְּשִׁיכָה מֵהַנָּחָשׁ לְאָדָם, אֶלָּא בֶּעָקֵב. אָמַר רִבִּי יִצְחָק בַּר רַבִּי יוֹסֵי לְמַאן דְּאָמַר דְּיֵצֶר הָרָע הָוָה, מַאי נַיְמָא בְּהַאי פְּסוּקָא.

אָמַר לוֹ ר' יוֹסֵי, מְלַמֵּד שֶׁאֵין הֲרִיגָה לְנָחָשׁ אֶלָּא בָּרֹאשׁ. וּמִי הוּא הָרֹאשׁ. זֶה רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה. וְאֵין הַנָּחָשׁ הַזֶּה הוֹרֵג לְאָדָם, אֶלָּא בֶּעָקֵב, כְּשֶׁעוֹשֶׂה לוֹ מַעֲשֵׂה עֲבֵירוֹת, וְדָשׁ בָּהֶם בֶּעָקֵב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים מ״ט:ו׳) עֲוֹן עֲקֵבַי יְסוּבֵּנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מֵהָכָא, (ישעיהו ה׳:י״ח) הוֹי מוֹשְׁכֵי הֶעָוֹן בְּחַבְלֵי הַשָּׁוְא וְכַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה. כְּלוֹמַר, עוֹשֶׂה עֲבֵירוֹת וְדָשׁ בָּהֶם בֶּעָקֵב, שֶׁחוֹשֵׁב שֶׁאֵינָם כְּלוּם, כְּמוֹ חַבְלֵי הַשָּׁוְא, שֶׁאוֹרֵג הָעַכָּבִישׁ. וּלְאַחַר כֵּן הֵם כַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה חַטָּאָה, חֲזָקִים וְקָשִׁים, עַד שֶׁנֶּאֱסָפִים כֻּלָּם וְהוֹרְגִים לָאָדָם, וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, בְּאוֹתוֹ עָוֹן הֶעָקֵב הוֹרֵג יֵצֶר הָרָע לָאָדָם.

אָמַר ר' יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ כָּךְ נִדּוֹנוּ. הַנָּחָשׁ בַּתְּחִלָּה, אַחֲרָיו הָאִשָּׁה, וְאַחֲרָיו הָאָדָם. הַיְינוּ דִכְתִיב (בראשית ג׳:י״ז) וּלְאָדָם אָמַר כִּי שָׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתֶּךָ.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, אִם אָדָם חָטָא, אֲדָמָה מַה חָטְאָה. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, כְּשֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הָיוּ עֵדִים. מִלַּמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם עֵדִים, עַל מַה שֶּׁיֵּעָשֶׂה הָאָדָם, שֶׁלֹּא יֹאמַר מִי רוֹאֲנִי. וְאוֹתָם הָעֵדִים מְפַרְסְמִין חַטָּאָיו, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כ׳:כ״ז) יְגַלּוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ.

וְתָנָא, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁעָבַר אָדָם, הַשָּׁמַיִם הֶחֱשִׁיכוּ אוֹרָם, וְהָאָרֶץ לֹא יָדְעָה מַה לַּעֲשׂוֹת, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְקִלֵּל אוֹתָהּ, עַל שֶׁהִתְעַכְּבָה בְּעֵדוּתָהּ, שֶׁלֹּא תּוֹסִיף תֵּת כֹּחָהּ לִזְרוֹעַ וְלִקְצוֹר כְּבָרִאשׁוֹנָה, וְעָמְדָה בְּקִלְלוֹתֶיהָ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אָבִינוּ, וְנִתְבַּסֵּס הָעוֹלָם.

ר"נ אָמַר, עַד שֶׁבָּא נֹחַ, דִּכְתִיב, (בראשית ה׳:כ״ט) זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ. וּלְפִיכָךְ נִקְרָאָה עַל שְׁמוֹ, דִּכְתִיב (שם ט) אִישׁ הָאֲדָמָה, עַל שֶׁיָּצָאָה מִקְּלָלָתָהּ בִּשְׁבִילוֹ.

אָמַר רַב נַחְמָן בַּר יִצְחָק, אָדָם הָרִאשׁוֹן, כֵּיוָן שֶׁנִּטְרַד מִגַּן עֵדֶן, חָשַׁב שֶׁיָּמוּת מִיָּד, וְהָיָה בּוֹכֶה וּמִתְחַנֵּן, וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, עַד שֶׁקִּבְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בִּתְשׁוּבָה, וְהֶאֱרִיךְ יָמָיו, וְקִיֵּים בּוֹ דְּבָרוֹ, דִּכְתִיב בְּיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ, וְנָתַן לוֹ יוֹמוֹ, שֶׁהוּא אֶלֶף שָׁנָה. לְהוֹרוֹת לְכָל הָעוֹלָם,

שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חַנּוּן וְרַחוּם הוּא, וּמְקַבֵּל בִּתְשׁוּבָה לַשָּׁבִים, וְאֵינוֹ חָפֵץ מֵהֶם, זוֹלָתִי שֶׁיִּחְיוּ, דִּכְתִיב (יחזקאל י״ח:ל״א) וְלָמָּה תָמוּתוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל וְהָשִׁיבוּ וְחְיוּ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַשְׁרֵיהֶם הַבָּנִים שֶׁהָאָב אוֹמֵר לָהֶם כָּךְ. וַוי לָהֶם לַבָּנִים, שֶׁאֵינָם שׁוֹמְעִים מִמֶּנּוּ. אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לָא חָזִינָן רַחְמָנוּתָא כְּרַחְמָנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכָל מָקוֹם אַתְּ מוֹצֵא כְּשֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, וְשָׁבוּ לְמוּלוֹ, פָּשַׁט יָדוֹ וְקִבְּלָם, וּמַחַל לָהֶם מִיָּד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ז׳:י״ח) מִי אֵל כָּמוֹךָ נוֹשֵׂא עָוֹן וְעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע.

פָּרָשְׁתָא ח (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ. אָרְבִי יְהוֹשָׁעַ בֶּן לֵוִי, יֵשׁ לָנוּ לְהַרְהֵר בְּהָא פָּרָשְׁתָא, וְכָל שֶׁכֵּן בְּהַאי פְּסוּקָא, דְּאָמְרָה חַוָּה, קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֲנָא יָדַעְנָא לֵיהּ כִּפְשִׁיטוּתֵיהּ. דְּהָא תְּנַן, אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הַאי מַאן דְּאִתְיְלֵיד לֵיהּ בַּר, כַּד שָׁרֵי לְמַלָּלָא, חוֹבָה עֲלֵיהּ לַאֲלָפָא לֵיהּ פְּסוּקֵי דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן דְּחִילוּ מִן קֳדָם ה', דְּכַד יְרִבֵּי יְדַכֵּר לוֹ לְאִינּוּן כְּתוּבִין, לְדַחֲלָא מִן מָאנֵיהּ.

רַבִּי עֲקִיבָא, הֲוָה יָתֵיב קַמֵּיהּ דְּר' אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לֵיהּ מַאי הַאי פָּרָשְׁתָא דִּפְסִיקָא דָּא, דַּאֲמַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. אָמַר לֵיהּ, עֲקִיבָא, אֵימָא לָךְ, יוֹמָא דְּר' בְּרוֹקָא וּשְׁאַר חַבְרַיָּיא גְּלוּ הַהוּא חוֹבָה דַּעֲבִיד אָדָם, לָא הֲוָה אִצְטְרִיךְ לְאִינּוּן דְּלָא יָדְעֵי עֲמִיקְתָּא וּמַסְתַּרְתָּא. וְהַהוּא יוֹמָא דְּאִתְגְּלֵי, אִשְׁתְּמַע כֹּלָּא מֵהַאי פְּסוּקָא.

אָדָם נְצְטַוָּה עַל הַשֵּׁם, וְחָטָא בַּשֵּׁם. נִצְטַוָּה עַל הַשֵּׁם, הוּא הַשֵּׁם הַמְיוּחָד, דִּכְתִיב (שם ב) וְעֵץ הַחַיִּים וְגו'. וְחָטָא בַּשֵּׁם, זֶהוּ שֵׁם הַמְשׁוּתָּף, דִּכְתִיב וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

וְחַוָּה הָיְתָה תְּחִלָּה בַּעֲבֵירָה עַל זֶה. דִּכְתִיב (שם ג) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ. וּלְאַחַר שֶׁחָטְאוּ, וְיָדְעוּ עָוֹנָם עַל מַה שֶׁעָבְרוּ, הִתְמַרְמְרוּ עַל מַה שֶׁחָטְאוּ, וְהִיא בְּיוֹתֵר, מִפְּנֵי שֶׁהִיא הָיְתָה תְּחִלָּה לָעֲבֵירָה, לַעֲבוֹר עַל שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד לָהּ בֵּן, הִרְגִּישָׁה בַּדָּבָר, וְאָמְרָה קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה' שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַמְיֻחָד, וְעַל כֵּן לֹא אָמְרָה הַשֵּׁם הַמְשׁוּתָּף.

אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא, הַאי טַעְמָא, חוֹזֵר עַל מַה דְּאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, (שמות כב) זוֹבֵחַ לָאֱלֹהִים יָחֳרָם. אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, חֲזָרָה חַוָּה לְהוֹדוֹת עַל אוֹתוֹ עָוֹן שֶׁעָבְרָה, וְאָמְרָה, לֹא יִהְיֶה זֶה כְּמוֹנוּ, לְתֵת כָּבוֹד לְאַחֵר זוּלָתוֹ. אֲבָל זֶה יִהְיֶה אֶת הַשֵּׁם מַמָּשׁ, וְלֹא לְאַחֵר.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, וְשַׁפִּיר קָאָמַר ר' עֲקִיבָא, דְּאִתְחַזַּר עְנְיֵינָא עַל מַה דְּאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ. וְכֵן חַוָּה אָמְרָה אֶת ה', וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וְכֵן חַנָּה אָמְרָה (שמואל א א) וּנְתַתִּיו לַה' כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וְעַל זֶה אָמְרָה תּוֹרָה, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, כִּי ה' קַנָּא שְׁמוֹ, אֵל קַנָּא הוּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, עַד אֵימָתַי יְטַיְילוּן חַבְרַיָּיא בְּרָזִין עִילָּאִין דְּמַלְכָּא. אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרַאי, תְּנִינָן, מוֹסְרִין סִתְרֵי תוֹרָה לַחֲבֵרִים הָרְאוּיִים לְכָךְ, כְּגוֹן אֲנַן וְחַבְרַיָּיא כְּגוֹנָן.

(בראשית ד) וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל, אָמַר רִבִּי אֶלִיעֶזֶר לְרִבִּי עֲקִיבָא, מַה שְׁמִיעַ לָךְ בְּהַאי. אָמַר לֵיהּ עַל כָּךְ אֲנָא יָתִיב קַמָּךְ. אָמַר לֵיהּ, אַסְתֵּים פּוּמָךְ, וּפְתַח עֵינָךְ וְאוּדְנָךְ, וַאֲצִית.

דְּרָמֶז הוּא דְקָא רָמַז, עַל הַהוּא שְׁמָא זְעֵירָא, דְּאִתְאֲצַל מִשְּׁמָא קַדִּישָׁא, דַּאֲנָא וְאַתְּ יָדְעָנָא. וּבְהַאי שְׁמָא חָבְיִין סַגִּיאִין בְּנֵי נָשָׁא, וְהוּא רָמֶז מְהֵימְנוּתָא, לְמַאן דְּאִסְתַּכַּל בָּחָכְמְתָא.

עוֹד אָמַר רִבִּי אֶלִיעֶזֶר, עֲקִיבָא, רָמֶז דְּאִתְקַטַּל הֶבֶל, אוֹרֵי עַל מְהֵימְנוּתָא דִּשְׁמָא יַקִּירָא עִילָּאָה דְּמַלְכָּא, דִּכְתִיב (ישעיהו ב׳:י״א) וְנִשְׂגָּב ה' לְבַדּוֹ. אָמַר רִבִּי עֲקִיבָא, וַוי לְעָלְמָא כַּד תֵּיפּוֹק מִנֵּיהּ, כְּעַן אֲנָא מִסְתַּכַּל בָּחָכְמְתָא סַגִּיאָה. אָמַר לֵיהּ, הָא אֲמָרִית לָךְ אַסְתֵּים פּוּמָךְ, דְּהָא חָזֵינָא דְּדַי לִי וְלָךְ בְּעָלְמָא.

אָמַר ר' יְהוּדָה, נִתְחַזַּר קַיִן לִהְיוֹת עוֹבֵד אֲדָמָה, וְהֶבֶל רוֹעֶה צֹאן, זֶה הֵבִיא קָרְבָּן, וְזֶה הֵבִיא קָרְבָּן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, קַיִן בָּא בְּגַסּוּת הָרוּחַ, וְהֶבֶל בְּנִמּיכוּת הָרוּחַ, דִּכְתִיב (תהילים נ״א:י״ט) זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה. מַה כְּתִיב (בראשית ד׳:ד׳-ה׳) וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, לָמָּה נָפְלוּ פָּנָיו, עַל שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה מִנְחָתוֹ.

וְתָאנָא, אר״י, אוֹתוֹ הַיּוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה, יוֹם שֶׁדִּין כָּל הַנִּשְׁמוֹת, עוֹבְרִים לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, לָמָּה חָרָה לְךָ, הֲלֹא אִם תֵּיטִיב שְׂאֵת, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּלוֹמַר אִם תֵּיטִיב, יִהְיֶה לְךָ שְׂאֵת. לַפֶּתַח חַטָּאת רוֹבֵץ, כְּלוֹמַר, לְאוֹתָם פְּתְחֵי גַּן עֵדֶן, שֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹבְרוֹת בּוֹ, חַטָּאת רוֹבֵץ. הַחַטָּאת שֶׁתַּעֲשֶׂה יִהְיֶה מְזוּמָן שָׁם, וְשָׁם תְּקַבֵּל עוֹנְשֶׁךָ. וְאֵלֶיךָ תְּשׁוּקָתוֹ, כְּלוֹמַר אִם תֵּטִיב מַעֲשֶׂיךָ, וְהַחַטָּאת הַהוּא יְכַסּוּף לְךָ שֶׁתַּעֲשֶׂה עֲבֵירוֹת. אַתָּה תִּמְשֹׁל בּוֹ, שֶׁלֹּא יוּכַל לְקַטְרֵג עָמְךָ.

תָּאנָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אֲנָא חָמֵינָא לְרִבִּי עֲקִיבָא, שֶׁשָּׁאַל לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דָּבָר זֶה. אָמַר לֵיהּ, עֲקִיבָא, סַךְ עֵינְךָ לְעֵילָּא, וְאַתְּ תִּיב גַּבַּאי, דְּהָא מְפֹרָשׁ כּוֹלָּא בַּמֶּה דַּאֲמַרְנָא. זְקַף עֵינוֹי, לְבָתַר אַרְכִּין רֵישֵׁיהּ, אָמַר, הָא עֲבַדְנָא כְּעוֹבָדָא דְּחִיוְיָא, וְלָא יְדַעְנָא. קָרֵיב גַּבּוֹי ר' אֱלִיעֶזֶר, וְלָחִישׁ לֵיהּ, אָתָא ר' עֲקִיבָא, וּנְשִׁיק יְדוֹי, וּבְכָה, וַאֲמַר, כּוֹלָּא הוּא כְּמָה דַּאֲמַרְתְּ בְּקַדְמֵיתָא. זָקְפָאן זְקִיפָן, תַּתָּאן תַּתְּאִין, דְּלָא יָכֵיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדֵי שׁוּתָּפִין.

אָמַר ר' שִׁמְעוֹן, חַוָּה אָמְרָה, שֶׁקָּנְתָה אִישׁ אֵת ה', שֶׁהוּא ה' הַמְיוּחָד. וְהוּא קִלְקֵל מַעֲשָׂיו, וְלֹא רָצָה לַעֲמוֹד בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וַיֵּצֵא קַיִן מִלִּפְנֵי ה', יָצָא מֵאוֹתוֹ הַכְּלַל שֶׁאָמְרָה אִמּוֹ.

וּבִשְׁבִיל כָּךְ מַה כְּתִיב. וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, שֶׁהָיָה נָד בָּאָרֶץ. וְהוּא כְּמוֹ כֵן עָשָׂה תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁהוֹדָה עַל חַטָּאתוֹ, וְקִבֵּל עָלָיו עוֹנְשׁוֹ. דְּתָנִינָן, כָּל הַמִּתְוַדֶּה חַטֹּאתָיו וּמִתְבַּיֵּישׁ מֵהֶן מוֹחֲלִין לוֹ מִיָּד עַל כָּל עֲוֹנוֹתָיו. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי כ״ח:י״ג) וּמוֹדֶה וְעוֹזֵב יְרוּחָם.

ר' חִיָּיא אָמַר מֵהָכָא, (ויקרא ה':ה') וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא, וְנֶאֱמַר (שם) וְנִסְלַח לוֹ. ר' יֵיסָא אָמַר, אֵין דָּבָר בָּעוֹלָם עוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה. קַיִן נִגְזַר עָלָיו נָע וָנָד תִּהְיֶה בָּאָרֶץ, וּכְשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, פָּקַע הַחֶצִי. דִּכְתִיב, (בראשית ד':י״ב) וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, אֲבָל נָע לֹא נֶאֱמַר.

תָּנוּ רַבָּנָן, עַל הַכֹּל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹחֵל, וְאֵינוֹ מוֹחֵל עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. וּמִי אֵינוֹ מוֹחֵל, וַהֲרֵי מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה הֵמִיר כְּבוֹדוֹ שֶׁל מָקוֹם בַּהֲבָלִים. שֶׁאֲנִי מְנַשֶּׁה, דְּהוּא בְּנַרְמֵיהּ יָדַע דְּהֶבֶל הוּא, וְלָא שַׁוִּי לֵיהּ עִיקָּר בְּלִבֵּיהּ, דִּבְרֵי ר' יְהוּדָה. ר' שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵין לְךָ דָּבָר שֶׁבָּעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד בִּפְנֵי הַתְּשׁוּבָה כְּלָל.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מַאי דִּכְתִיב, (בראשית ד':כ״ב) וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה. אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, צַדֶּקֶת הָיְתָה, וּנְעִימָה בְּמַעֲשֶׂיהָ. ר' אַבָּהוּ אָמַר, פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא מוֹרֶה, עַל שֶׁהָיְתָה חֲכָמָה בְּמְלֶאכֶת הַבְּרָזֶל, כְּמוֹ אָחִיהָ תּוּבַל קַיִן. מַשְׁמַע דִּכְתִיב, הוּא הָיָה אֲבִי כָּל חֹרֵשׁ נְחשֶׁת וּבַרְזֶל, וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה, הוּא הוֹצִיא אוּמָּנוּת זוֹ, וַאֲחוֹתוֹ עִמּוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַאֲחוֹת תּוּבַל קַיִן נַעֲמָה, שֶׁהָיְתָה בְּקִיאָה כְּמוֹתוֹ, וא״ו דְּוַאֲחוֹת מוֹסִיף עַל הָעִנְיָן שֶׁל מַעְלָה.

רַבִּי בָּא אָמַר, אִמָּן שֶׁל שֵׁדִים הָיְתָה, וְהוֹלִידָה אוֹתָם. דְּהָא אִימָּא דְּאַשְׁמְדַאי, מַלְכָּא דְּשֵׁדֵי, נַעֲמָה שְׁמָהּ. ר' יִצְחָק בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן אָמַר, עַל שֵׁם יוֹפְיָהּ נִקְרֵאת כָּךְ, וּמִמֶּנָּהּ יָצְאוּ אוֹתָן דִּכְתִיב (שם ו) כִּי טוֹבוֹת הֵנָּה, בְּמַרְאֶה וּבְיוֹפִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, לָמָּה נֶאֱמַר בִּשְׁת (שם ה) וַיּוֹלֶד בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ, וּבְקַיִן וּבְהֶבֶל לֹא נֶאֱמַר. אָמַר לֵיהּ ר' חִיָּיא, קַיִן וְהֶבֶל לֹא הָיוּ, אֶלָּא לְאַחֲזָאָה רְמִיזָא עִילָּאָה, וְרָזָא יַקִּירָא, וְלָא אָתוֹ לְאִתְיַשְּׁבָא עָלְמָא מִנְהוֹן. אֲבָל שֵׁת, לָא אָתָא לְעָלְמָא, אֶלָּא לְאִשְׁתַּלְשָׁלָא עָלְמָא מִינֵּיהּ, וּבְגִין כָּךְ אֱמַר בִּדְמוּתוֹ כְּצַלְמוֹ.

תַּנְיָא חָנוֹךְ בֶּן יֶרֶד צַדִּיק הָיָה, וְקִבֵּל עַל עַצְמוֹ לְהַרְשִׁיעַ. וּלְקָחוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קוֹדֶם זְמַנּוֹ, לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמּוֹ וְשֶׁיִּתֵּן לוֹ שָׂכָר טוֹב לָעוֹלָם הַבָּא.

ר' אַבָּהוּ אָמַר, אֲנַן תְּנַן, (שם כא) כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים אֶת קוֹל הַנַּעַר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. אֵיכָא דְּאָמְרֵי בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, שֶׁהָיָה צַדִּיק בְּאוֹתָהּ שָׁעָה. וּלְפִיכָךְ שָׁמַע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת קוֹלוֹ.

וַאֲנַן לָא גַּזְרִינָן הָכִי בְּמַתְנִיתִין, דְּהָא אָמַר רִבִּי יְהוּדָה אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לָמָּה נִתְגָּרֵשׁ יִשְׁמָעֵאל מִבֵּיתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, וּמָה רָאָתָה שָׂרָה שֶׁאָמְרָה גָּרֵשׁ אֶת הָאָמָה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ, אֶלָּא הָכָא

כְּתִיב, (שם) וַתֵּרֶא שָׂרָה אֶת בֶּן הָגָר הַמִּצְרִית אֲשֶׁר יָלְדָה לְאַבְרָהָם מְצַחֵק. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אֵין מְצַחֵק אֶלָּא בַּעֲבוֹדָה זָרָה. כְּתִיב הָכָא מְצַחֵק, וּכְתִיב הָתָם (שמות ל"ב:ו') וַיָּקוּמוּ לְצַחֵק, מַה לְּהַלָּן עֲבוֹדָה זָרָה, אַף כָּאן עֲבוֹדָה זָרָה. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא רָשָׁע הֲוָה, אִם כֵּן בְּמַאי נוֹקִים בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם.

אֶלָּא מֵהַהוּא דְּגַזְרָנָא בְּמַתְנִיתִין דִּילָן, דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵין בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה דָּנִין אֶת הָאָדָם, עַד שֶׁיִּהְיֶה בֶּן כ' שָׁנָה. וּבֵית דִּין שֶׁל מַטָּה, מִי"ג שָׁנִים וּלְמַעְלָה. וְיִשְׁמָעֵאל בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, לֹא הָיָה בַּר כ' שָׁנָה, וּלְפִיכָךְ לֹא דָּנוּהוּ, דְּהָא רָאוּי הָיָה לְעוֹנְשָׁא, אֶלָּא דְּיוֹמוֹהִי הוּא דְּלָא חַיְּבוּהוּ, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, בְּיוֹמִין דְּהוּא שָׁם.

אָמַר רִבִּי יִשְׁמָעֵאל, וְהָא חֲזִינָן רַבְיָא דְּלֵיתֵיהּ בַּר עֶשְׂרִים, וְהוּא טַב וְקוֹרֵא וְשׁוֹנֶה וּמֵת, מַאן סָלֵיק לֵיהּ מֵעָלְמָא. אִי תֵּימָא בְּחוֹבֵיהּ דַּאֲבוּהִי. לָא. דְּהָא אִיהוּ מִי"ג וּלְעֵילָּא. וְאִי תֵּימָא בְּחוֹבִין דִּידֵיהּ, הָא לֵיתֵיהּ בַּר כ' שָׁנָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מלה"ד, לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ פַּרְדֵּס, וְיוֹם אֶחָד נִכְנַס לְטַיֵּיל בְּאוֹתוֹ פַּרְדֵּס, וְרָאָה שׁוֹשַׁנִּים קְטַנִּים צוֹמְחִים בְּתוֹכוֹ, וְהָיָה עוֹלֶה רֵיחָם לְפָנָיו שֶׁאֵין כְּמוֹתָם בָּעוֹלָם, אָמַר הַמֶּלֶךְ, אִי עַכְשָׁיו כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים כָּךְ, כְּשֶׁיִּגְדְּלוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לְאַחַר יָמִים נִכְנַס בְּאוֹתוֹ פַּרְדֵּס, וְהָיָה חוֹשֵׁב שֶׁיִּמְצָא אוֹתָם הַשּׁוֹשַׁנִּים שֶׁנִּתְנוּ רֵיחַ בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיוּ לַחִים וּקְטַנִּים וּמַעֲלִים רֵיחַ, גְּדוֹלִים וְטוֹבִים עַתָּה, וְיֶהֱנֶה מֵהֶם. כֵּיוָן שֶׁהִשְׁגִּיחַ בָּהֶם, רָאָה שֶׁהֵם יְבֵשִׁים בְּלֹא רֵיחַ. וְכָעַס, אָמַר, אִלּוּ בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁהָיוּ לַחִים וְטוֹבִים וּמַעֲלִים רֵיחַ, לִקַּטְתִּים, הָיִיתִי נֶהֱנֶה בָּהֶם, עַכְשָׁיו בַּמֶּה אֶהֱנֶה, הָא יְבֵשִׁים הֵם.

לַשָּׁנָה הָאַחֶרֶת, נִכְנַס הַמֶּלֶךְ בַּפַּרְדֵּס, וְרָאָה שׁוֹשַׁנִּים קְטַנִּים וְנוֹתְנִים רֵיחַ, אָמַר הַמֶּלֶךְ, לִקְטוּ אוֹתָן עַכְשָׁיו, וְאֶהֱנֶה בָּהֶן, קוֹדֶם שֶׁיִּיבָּשׁוּ, כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ קוֹדֶם לָכֵן.

כָּךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רוֹאֶה בְּנֵי אָדָם קְטַנִּים, וְנוֹתְנִין רֵיחַ, וְהַכֹּל גָּלוּי לְפָנָיו, וְרוֹאֶה שֶׁעֲתִידִין לְהַרְשִׁיעַ, וְיִהְיוּ חֲשׁוּבִים כְּקֶשׁ יָבֵשׁ, וּמַקְדִּים לָהֶם חֶסֶד, כְּדֵי לֵיהָנוֹת בָּהֶם בַּגַּן עֵדֶן, וְעַכְשָׁיו כְּשֶׁהֵם טוֹבִים, מְסַלְּקָן מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לִיתֵּן לָהֶם שָׂכָר טוֹב בָּעוֹלָם הַבָּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ו) אֲנִי לְדוֹדִי וְדוֹדִי לִי הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים, הַמְּנַהֵיג עוֹלָמוֹ כְּעִנְיַן שׁוֹשַׁנִּים.

אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, אֲנָא מְסַיֵּיעַ לְהָא דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, דְּהָא חֲזִינָן כְּהַאי גַּוְונָא דְּעָבִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם יַרְבָּעָם בֶּן נְבָט, דְּכַד הֲוָה רַבְיָא הֲוָה זַכְאִי וְטַב. דִּתְנַן, מַאי דִּכְתִיב, (מלכים א י"א:כ"ט) וּשְׁנֵיהֶם לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה, מְלַמֵּד שֶׁשִּׁקּוּלִים הֵם בְּצִדְקוּתָם וּבְזְכוּתָם מִכָּל יִשְׂרָאֵל. אָמַר ר' בְּרֶכְיָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַמַּלְאָךְ שֶׁל מַעְלָה, רֵיחוֹ שֶׁל יָרְבָּעָם עוֹלֶה לְפָנַי, וַאֲנִי רוֹצֶה לְסַלְּקוֹ מִן הָעוֹלָם עַכְשָׁיו, כְּשֶׁיֵּשׁ בּוֹ רֵיחַ. אָמְרוּ לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל

עוֹלָם, אַתָּה דַּיָּין אֱמֶת, אִם עַכְשָׁיו הוּא כֵּן, כָּל שֶׁכֵּן כְּשֶׁיִּגְדַּל. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנַי שֶׁיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינַי. אָמְרוּ לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי, לָנוּ וְלִפְנֵי כָּל הָעוֹלָם מִי גָּלוּי. הִנִּיחוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

מַה כְּתִיב (שם יב) וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב, חָטָא וְהֶחְטִיא. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא אָמַרְתִּי לָכֶם שֶׁאֲנִי רוֹצֶה לְסַלְּקוֹ מִן הָעוֹלָם קוֹדֶם זֶה, חֲבָל דַּעֲבִידַת כֵּן.

בָּא אֲבִיָּה בְּנוֹ, וְהָיָה עוֹשֶׂה טוֹב כְּשֶׁהָיָה קָטָן, וּמַה טּוֹב הָיָה עוֹשֶׂה, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, עוֹלֵי הָרֶגֶל הָיוּ עוֹלִים עַל יָדוֹ, שֶׁלֹּא מִדַּעַת אָבִיו. רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא טוֹב, וְסִלְּקוֹ מֵהָעוֹלָם קוֹדֶם יָמָיו, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמּוֹ, וּלְהַנְחִילוֹ לָעוֹלָם הַבָּא, קוֹדֶם שֶׁיַּבְאִישׁ רֵיחוֹ, וְזֶהוּ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו.

כָּךְ חֲנוֹךְ, בְּעוֹד שֶׁהָיָה צַדִּיק, וְהַדּוֹר כֻּלָּם חַיָּיבִין, רָאָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁאִם יַנִּיחֵהוּ יִלְמוֹד מִמַּעֲשֵׂיהֶם, וְסִלְּקוֹ קוֹדֶם זְמַנּוֹ מִן הָעוֹלָם, קוֹדֶם שֶׁיַּבְאִישׁ רֵיחוֹ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ה׳:כ״ד) וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים, כְּלוֹמַר, וְאֵינֶנּוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה, לְמַלְאוֹת יָמָיו, כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים קוֹדֶם זְמַנּוֹ, לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ חֶסֶד לְהַנְחִילוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

(שם ו) וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. מַאן אינון בְּנֵי הָאֱלֹהִים. ר' יִרְמְיָה אָמַר, גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵיהֶם גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, וְלֹא הָיוּ מוֹחִין בְּיָדָם. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא לְרַב הוּנָא מַה דְּאָמַר בְּנֵי הָאֱלֹהִים. עַל שֵׁם שֶׁנִּבְרְאוּ מִשֵּׁם זֶה, דִּכְתִיב (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. (איוב א׳:ו׳) וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבוֹאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים כו'. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, הוּא שָׂטָן, הוּא יֵצֶר הָרָע, הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ הַיּוֹם, יוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה. יוֹם שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם לַחֲזוֹר לְמוּטָב, וְכָךְ תִּרְאֶה, אֵין דַּרְכּוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע לְקַטְרֵג, אֶלָּא בְּשָׁעָה שֶׁהָאָדָם רוֹצֶה לַחֲזוֹר לְמוּטָב.

תַּנְיָא, סָבָא בְּבֵיתָא, סְמָנָא טָבָא בְּבֵיתָא. צַדִּיקָא בְּדָרָא, סִימָנָא טָבָא הֲוֵי בְּעָלְמָא. דְּתָנָן, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַטִּיל אֵימַת הַדַּיָּין וְהַמַּנְהִיג עַל בְּנֵי אָדָם. דְּכָל זְמַן שֶׁאֵימַת הַדַּיָּין עַל הַדּוֹר, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא צַדִּיק, וְהֵם צַדִּיקִים. נִיטְלָה אֵימָתוֹ מִבְּנֵי אָדָם, הוּא חַיָּב, וְהֵם יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

וּבָא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, (בראשית ו׳:ד׳) הַנְּפִילִים הָיוּ בָאָרֶץ, אֵלּוּ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, שֶׁהֵם הָיוּ שֶׁנָּפְלוּ בָּאָרֶץ, בְּלֹא אָב וָאֵם. וְלָמָּה נִקְרְאוּ נְפִילִים. שֶׁנָּפְלוּ מִמַּעֲלָתָם שֶׁהָיָה לָהֶם. כְּלוֹמַר, נְפִלִים הֵם מִכְּמוֹת שֶׁהָיוּ כְּבָר. נְפִלִים הֵם, עַל שֶׁנִּטְרְדוּ מִגַּן עֵדֶן, וְלֹא חָזְרוּ לְשָׁם.

עַל כֵּן חָזְרָה תּוֹרָה וְאָמְרָה, אֵלּוּ הָיוּ בָּאָרֶץ, שֶׁהָיְתָה אֵימָתָם עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת, וַעֲדַיִין הָיוּ קַיָּימִים, וְלֹא מָנְעוּ בְּנֵי הַדּוֹר מִלַּעֲשׂוֹת עֲבֵירוֹת. וּמִי הֵם אוֹתָם הָעוֹבְרִים הָעֲבֵירוֹת. גְּדוֹלֵי הַדּוֹר, אַנְשֵׁי הַשֵּׁם, שֶׁהָיוּ גְּדוֹלִים בַּדּוֹר.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מִכָּאן מַשְׁמָעוּתוֹ דִּקְרָא, דִּכְתִיב (שם) הַנְּפִילִים הָיוּ בָאָרֶץ בַּיָּמִים הָהֵם, לָהֶם הַמְנִיעָה לִמְנוֹעַ עַצְמָן מֵהָעֲבֵירוֹת בִּשְׁבִילָם, וְלֹא מָנְעוּ, וּלְעֵינֵיהֶם מַמָּשׁ בָּאִים אֶל בְּנוֹת הָאָדָם בְּזָנוּת, וְיָלְדוּ לָהֶם. וּמִי הָיוּ אוֹתָם הַנְּפִילִים שֶׁהָיוּ בַּדּוֹר. אוֹתָם הַגִּבּוֹרִים שֶׁלֹּא נִרְאֶה בַּדּוֹר כְּמוֹתָם. אַנְשֵׁי הַשֵּׁם: שֵׁם הַיִּדּוּעַ שֶׁקָּרָא לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דִּכְתִיב (שם ה) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם.

פרשת נח

וְר' חִזְקִיָּה אָמַר, זַכָּאָה חוּלְקֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּהוּ, וִיהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא, וְאַזְהַר לוֹן, וִיהַב לוֹן עִיטָא, לְאִסְתַּמָּרָא מֵעֵילָא וְתַתָּא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּהוּ בַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְאִינוּן יָדְעֵי לְדַחְיָיא מִנַּיְיהוּ כָּל מְקַטְרְגִין, וְכָל קַסְטִירִין, בְּגִין דִּיהוֹן חוּלָקָא דְּעַדְבֵיהּ וְאַחְסַנְתֵּיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים ל״ב:ט׳) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

תָּא חֲזֵי, בְּיוֹמָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב בְּדִינָא עַל עָלְמָא, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא עָאלִין לְחוּשְׁבָּנָא, וְלָא אִית מָאן דְּלָא עָאל בְּחוּשְׁבָּנָא. וְסִפְרִין דְּחַיִּין וּמֵתִין פְּתִיחָן בַּהֲהוּא יוֹמָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין דְּאִתְרְעֵי בְּהוּ, יָהַב לוֹן עִיטָא לְאִשְׁתֵּזָבָא מִכָּל מְקַטְרְגִין דִּלְעֵילָא, דְּאִינוּן אִתְמַנָּן בְּכָל זִמְנָא דְּדִינָא שַׁרְיָא עַל עָלְמָא. בְּהַאי יוֹמָא אִזְדַּמְּנָן יִשְׂרָאֵל לְאִתְעָרָא רַחֲמֵי עֲלַיְיהוּ. וּבַמֶּה. בְּשׁוֹפָר.

דְּהָא קָלָא דְּנָפִיק, סָלֵיק לְעֵילָא, וְאִתְעַר שׁוֹפָר דִּלְעֵילָא. כְּדֵין אִתְעָרוּ רַחֲמֵי מֵאַתְרַיְיהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָם מִכּוּרְסַיָּיא דְּדִינָא וְיָתִיב בְּכוּרְסַיָּא דְּרַחֲמֵי, וְחַיֵּיס עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְלָא אִתְיְיהֵיב רְשׁוּ לְמְקַטְרְגָא עֲלַיְיהוֹן.

וְיִשְׂרָאֵל תַּיְיבֵי בִּתְיוּבְתָּא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתָקְעֵי שׁוֹפָר, וְאִתְעָרוּ רַחֲמֵי. דְּהָא הַהוּא קָלָא דְּנָפַק, אִתְעָרוּתָא דְּרַחֲמֵי אִיהוּ. וּכְדֵין, דִּלְטוֹרָא לָא יָכֵיל לְקַיְימָא קַמֵּי כוּרְסַיָּיא דְּרַחֲמֵי. דְּהָא לָא אָתֵי מֵהַהוּא סִטְרָא, וְלָא אִשְׁתְּכַח קַטֵּיגוֹרָא.

בְּיוֹמָא דְּכִפּוּרֵי, דְּאִיהוּ חֲתִימָא דְּדִינָא, וְקַיְימֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִדּוּשְׁתָא דְּמָארֵיהוֹן. בְּהַהוּא יוֹמָא, בְּגִין דְּלָא יִקְרַב דִּלְטוֹרָא לְמַקְדְּשָׁא, יָהֲבִין לֵיהּ שָׂעִיר, דְּאָתֵי מִסִּטְרָא דְּרוּחָא מְסָאֲבָא, וְהוּא

מְסָאֲבָא, וְרוּחָא מְסָאֲבָא אִתְהֲנֵי מִינֵּיהּ, וְהוּא אִתְעַסַּק בֵּיהּ, וְלָא קָרֵיב לְמַקְדְּשָׁא לְסָאֲבָא. וּכְדֵין אַנְפִּין נְהִירִין, וְיִשְׂרָאֵל אִשְׁתְּזִיבוּ מִנֵּיהּ.

בְּזִמְנָא אָחֳרָא כַּד סְגִיאוּ חוֹבֵי בְּנֵי נָשָׁא, הַאי דִּלְטוֹרָא, בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא אִיתְעַר עַל חוֹבֵי עָלְמָא, כְּדֵין אִיהוּ אָתֵי וְאִשְׁתְּכַח מְקַטְרְגָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִסְתָּאַב מַקְדְּשָׁא, וְכָל אַנְפִּין עֲצִיבִין, וְדִינָא אִשְׁתְּכַח. וְעַל דָּא קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. לְפָנַי וַדַּאי, לְמִתְבַּע עַל חוֹבֵי בְּנֵי עָלְמָא, דְּאִינּוּן גָּרְמוּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּיַעֲבֵד וְיִנְטַר פִּיקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, נִשְׁמָתָא אִסְתַּמְרָא בְּגוּפֵיהּ, דְּאִיהוּ תֵּיבָה, וְלָא אִתְעָנַשׁ, וְלָא יִשְׁלוֹט עֲלֵיהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְכָל בַּר נָשׁ דְּלָא נָטַיר וְלָא קַיָּים פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְאַעֲבַר עֲלֵיהּ, מַלְאַךְ הַמָּוֶת כְּדֵין יִשְׁלוֹט עֲלֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, תֵּיבָה, אִיהוּ גּוּפָא. נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ, י"ה. שֵׁם וְאִשְׁתּוֹ, ו"ה. וְאִתְעֲבִיד הַשֵּׁם מָלֵא, יְדו"ד אֶחָד. יֶפֶת וְאִשְׁתּוֹ, י"ה. חָם וְאִשְׁתּוֹ, וְאִינּוּן כְּדוּגְמָא.

וְהָא (בראשית ו׳:י״ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ. אֱלֹהִים, דָּא שְׁכִינְתָּא, קֵץ כָּל בָּשָׂר וְגו'. (שם) צֹהַר תַּעֲשֶׂה לַתֵּיבָה, דָּא אִיהוּ רָזָא דְּגוּפָא. אַתָּה וּבָנֶיךָ וְגו', גּוּבְרִין לְחוֹד, וְנָשִׁין לְחוֹד. (שם) וַיַּעַשׂ נֹחַ, דָּא בְּרִית קַדִּישָׁא. כְּכָל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ אֱלֹהִים, דָּא שְׁכִינְתָּא. (שם ז) וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ, הָכָא מִדַּת רַחֲמִים.

שם וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, דְּהָא הִיא מִסְטְרָא דִּמְסָאֲבָא, וְעַל דָּא אָמַר, וְהַאֲבַדְתִּי. וְאִסְתַּכַּל דִּלֵּית בֵּיהּ, אֶלָּא תְּרֵין, וְלָא אִית בְּהוֹן שִׁבְעָה שִׁבְעָה, כְּמָה דִכְתִיב בְּעוֹף הַשָּׁמַיִם, אַרְבַּע סְרֵי דְּכַר וְנוּקְבָא, לְחַיּוֹת זֶרַע עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ. (שם) שְׁנַיִם שְׁנַיִם בָּאוּ וְגו' אֶסְתַּכַּל וְחָמֵי, עַל מַה דַּאֲמַר בְּקַדְמֵיתָא וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא, וּלְבָתַר שְׁנַיִם שְׁנַיִם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזֵי לֵית לָךְ בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, דְּלָא תֵּיפּוֹק נִשְׁמָתָא מִגּוּפָא דְּבַר נָשׁ, דְּאִיקָרֵי יוֹנָה. דִּכְתִיב, (שם ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה. הֲקַלּוּ הַמַּיִם, אֵלֵּין מַיִם זַדוֹנִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהילים קכ"ד:ה׳) הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים. דְּאִינּוּן מִסְטְרָא דִּמְסָאֲבוּ. מֵעַל הָאָרֶץ, דְּאִינּוּן לְעֵיל מִן אַרְעָא, אִלֵּין מַלְאָכֵי חַבָּלָה.

מַה כְּתִיב. וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ, דְּאִתְמְנָעֵי מֵעָלְמָא עִילָּאָה, וּמִן צַדִּיקִים דִּלְעֵילָּא, וּמִכָּל בְּרָכָאן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ח׳:ט׳) וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל הַתֵּיבָה כִּי מַיִם עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ.

אַפֵּיק לָהּ תְּנֵיינוּת, וַיּוֹסֶף שַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, וּמִגּוֹ דּוֹחֲקָא וְצַעֲרָא, וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב, דְּלָא הֲוַת נָהֲרָא לוֹן שַׁעֲתָא דְּרָווּחָא, כְּמָה דַּהֲוַת בְּקַדְמֵיתָא, וְאִתְחַשַּׁךְ לָהּ יוֹמָא, וְאִתְעָרַב לָהּ שִׁמְשָׁא.

וּמָה אָמְרַת לְנֹחַ וְלִבְנוֹי. (שיר השירים ה׳:ז׳) מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בָּעִיר. אִלֵּין נָטְרֵי תַּרְעֵי יְרוּשְׁלַיִם. וְעִם כָּל דָּא, (בראשית ח׳:י״א) וְהִנֵּה עָלֶה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ, וְעַל דָּא וַיֵּדַע נֹחַ כִּי קַלּוּ הַמַּיִם, וְאִתְתַּקְפוּ מַלְאֲכֵי דְקְרֶדֻּשָׁה עַל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה. וַיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים כו', וְלֹא יָסְפָה כו', חָרְבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ.

בָּתַר דְּאִסְתַּתַּר וְאַעֲבַר הַהוּא זִימְנָא דְּשַׁלֵּיט מַלְאַךְ הַמָּוֶת, וְאִתְעֲבָרוּ חַיָּיבִין מֵעָלְמָא, מַה כְּתִיב, (שם) וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

סְפִינְתָּא אַמְתִּילַת לְתֵיבוּתָא דְנֹחַ, וְאִית בָּהּ גּוּבְרִין יְהוּדָאִין וְיִשְׂמְעֵאלִים וּבְנֵי עֵשָׂו, כְּדוּגְמָא דָּא אִית בְּגוּפָא, כְּלִיל מִכּוֹלְהוֹן, דְּגוּפָא דָּא, לָאו אִיהוּ מִן נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, וְדָא הוּא דַּאֲמַר לְנֹחַ, דְּאִיהוּ נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם ו) עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹּפֶר.

וְהָא הוּא דַּאֲמַר לְאַבְרָם, לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ, לָמָּה תְּרֵי זִימְנֵי. אֶלָּא, פּוֹק מִן דִּירָתָךְ וּמִן גּוּפָךְ, וּמִן בֵּית אָבִיךָ, דְּאִית שְׁלָם דְּלְעֵילָא. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, דָּא גּוּפָא, דְּאִיהִי תֵּיבַת נֹחַ.

וּבְדוּגְמָא דָּא הֲוָה נֹחַ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ח) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה. וַאֲפִיקוּ לָהּ לַיּוֹנָה מִן תֵּיבוּתָא, וַיָּהֲבוּ לָהּ בְּמַיָּא. בְּדוּגְמָא דָּא נָפְקָא לָהּ יוֹנָה מִן תֵּיבוּתָא דְנֹחַ, כְּמָא דְאַתְּ אָמַר וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד.

ר״י אָמַר, נֹחַ כַּד הֲוָה בְּתֵיבוּתָא, הֲוָה דָחֵיל דְּלָא יִדְכַּר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמִין, וְכֵיוָן דְּאִתְעֲבָרוּ חוֹבֵי עָלְמָא, כְּדֵין מַה כְּתִיב וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נֹחַ.

מדרש הנעלם

רַבִּי פִּנְחָס בְּהַאי קְרָא, (שיר השירים ה) מְצָאֻנִי הַשֹּׁמְרִים הַסֹּבְבִים בָּעִיר הִכּוּנִי פְצָעוּנִי נָשְׂאוּ אֶת רְדִידִי מֵעָלַי שֹׁמְרֵי הַחֹמוֹת. כַּמָּה חֲבִיבָה הִיא הַנְּשָׁמָה, הַנְּתוּנָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקּוֹדֶשׁ, מֵאַרְצוֹת הַחַיִּים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וְלָמָּה קָרְאוֹ דָּוִד אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְכִי לְמַעְלָה יֵשׁ אֲרָצוֹת. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לֹא אֲרָצוֹת מַמָּשׁ, וְלֹא אַדַּעְתָּא דְּאַרְצוֹת אֲמָרוֹ דָּוִד, אֶלָּא לְשׁוֹן רִיצּוּי הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל כ) אֶרְצֶה אֶתְכֶם. כְּלוֹמַר, אָמַר דָּוִד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה', בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִרְצוּ תָּמִיד הַצַּדִּיקִים, הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר רְצוֹנָם וְחֶפְצָם לְלֶכֶת שָׁמָּה. וּמִמְּקוֹם הַקּוֹדֶשׁ, בָּאָה הַנְּשָׁמָה לְהָאִיר עַל הַגּוּף הֶאָפֵל, כְּדֵי לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה, וְלַעֲבוֹד עֲבוֹדָתוֹ וּרְצוֹן בּוֹרְאוֹ, לָבֹא לְמָחָר וְלִיטוֹל שְׂכָרוֹ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אִלְמָלֵי לָא הֲוֵינָא בְּעָלְמָא יָאוֹת לָן, וְלָא נֵיהַב חוּשְׁבָּנָא לְמָארֵיהּ דְּפִיתְקָא, לְבָתַר אָמַר, הַדְרֵי בִּי.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בָּאָדָם, (בראשית ב) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. אָמַר רִבִּי, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֵזֶר, לְהוֹלִיכוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ. וְהֵיינוּ דִּתְנַן בָּא לִיטָּהֵר

מְסַיְּיעִין אוֹתוֹ. תְּנוּ רַבָּנָן, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ, הַרְבֵּה מְסַיְּיעִין אוֹתוֹ. נִשְׁמָתוֹ מְסַיַּעַת אוֹתוֹ. מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְסַיְּיעִין אוֹתוֹ. שְׁכִינָתוֹ שֶׁל מָקוֹם מְסַיַּעַת אוֹתוֹ. וְכֻלָּם מַכְרִיזִין לְפָנָיו וְאוֹמְרִים, (משלי ד) בְּלֶכְתְּךָ לֹא יֵצַר צַעֲדֶךָ וְאִם תָּרוּץ לֹא תִכָּשֵׁל. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים מְסַיְּיעִין אוֹתוֹ.

רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסֵי חָמוֹי, הֲווֹ אָזְלוֹ מֵאוּשָׁא לְלוּד. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְר' אֶלְעָזָר, אֶפְשָׁר דְּשָׁמַעְתְּ מֵאָבִיךָ, מַאי דִּכְתִיב, (בראשית לב) וְיַעֲקֹב הָלַךְ לְדַרְכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בּוֹ מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים. אָמַר לֵיהּ הָכֵי שְׁמִיעַ לִי מֵאַבָּא, אִינּוּן הֲווֹ מַלְאָכִים דְּאוּזְפּוּהוּ בְּקַדְמִין מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. אָמַר לֵיהּ, מָאן אִינּוּן. אָמַר לֵיהּ לָא יְדַעְנָא. אָמַר לֵיהּ, יָאוֹת לְכוֹן צַדִּיקַיָּא, מִלָּה דְּפוּמְכוֹן כְּכִתְרָא דְּמַלְכוּתָא, בְּרֵישָׁא דְמַלְכָּא.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלֵי מָטוֹ לְמַעֲרְתָּא דְלוּד, שְׁמָעוּ הַהוּא קָלָא דַּאֲמַר, תְּרֵין עוּזְלִין דְּאַיְילְתָּא, עֲבָדוֹ קֻדְמֵי רְעוּתָא דְּיִחָא לִי, וְאִינּוּן הֲווֹ מַשְׁרְיַיתָא קַדִּישָׁא, דְּעָרַע יַעֲקֹב קַמֵּיהּ. אִתְרַגִּישׁ רִבִּי אֶלְעָזָר, וְאִצְטָעַר בְּנַפְשֵׁיהּ, וַאֲמַר, מָארֵיהּ דְּעָלְמָא, כָּךְ אוֹרְחוֹי, טַב לָן דְּלָא נִשְׁמַע, שְׁמַעְנָא וְלָא יְדַעְנָא.

אִתְרְחִישׁ לֵיהּ נִיסָּא, וּשְׁמַע הַהוּא קָלָא דַּאֲמַר, אַבְרָהָם וְיִצְחָק הֲווֹ. נָפַל עַל אַנְפּוֹי, וְחָמָא דְּיוּקְנָא דְּאָבִיו, אָמַר לֵיהּ, אֲנָא שָׁאֵילְנָא, וַאֲתֵיבוּנָא, דְּאַבְרָהָם וְיִצְחָק הֲווֹ, דְּעָרְעוּ לְיַעֲקֹב, כַּד אִשְׁתֵּיזֵיב מִלָּבָן.

אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, פּוּק פִּיקָתָךְ, וְסַב סִיבָתָךְ, דְּפוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן הוּא. וְלָא דָא הוּא בִּלְחוֹדוֹהִי, אֶלָּא לְכָל צַדִּיקָא, נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא מְעָרְעָן קֳדָמוֹהִי לְשֵׁזָבוּתֵיהּ. וְאִינּוּן מַלְאָכַיָּא קַדִּישֵׁי עִילָּאֵי.

וְתָא חֲזֵי, יִצְחָק קַיְּים הֲוָה בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, אֲבָל נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא אִתְנְסִיבַת בְּכוּרְסֵי יְקָרָא דְמָארֵיהּ, כַּד אִתְעַקַּד עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, וּמִכְּדֵין אִסְתִּימוּ עֵינוֹי מִלְּמֶחֱזֵי. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שם לא) וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי.

אָמַר לֵיהּ מָה אֲנַן תַּמָּן. אָמַר לֵיהּ, אֲנָא וְאַתְּ מַלְאָכֵי עִילָּאָה, לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא בִּמְשִׁיחָא מַלְכָּא דְּדָוִד. קָם, עַד דְּהֲוָה קָם, חָמָא חָמוּהִי דְּאַנְפּוֹי נְהִירִין כְּשִׁמְשָׁא.

אָמַר לֵיהּ חָמוּי, מִלָּה חַדְתָּא שְׁמַעְתְּ, אוֹ בְּנְהִירוּ יְקָרָא זִיוָא דְמשֶׁה אִסְתַּכַּלְתְּ. אָמַר לֵיהּ לָא. אֶלָּא זַכָּאִין אִינּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּנָטְרִין לְהוֹן מַשְׁרְיַיתֵי קַדִּישֵׁי עִילָּאֵי, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים צ״א:י״א) כִּ"י מַלְאָכָי"ו יְצַוֶּ"ה לָ"ךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְרוּשָׁלַיִם לְמַעְלָה, כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יָבֹא שָׁם, עַד שֶׁיָּבוֹאוּ יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. שֶׁנֶּאֱמַר, (הושע י״א:ט') בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר.

וְשָׁבַע כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת שׁוֹמְרִים אוֹתָם סָבִיב, וְעַל כָּל פֶּתַח וּפֶתַח כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת. וְהֵם הַפְּתָחִים הַנִּקְרָאִים שַׁעֲרֵי צֶדֶק. וְאֵלּוּ הֵם הַפְּתָחִים, הַמְכֻוָּונִים לְהִכָּנֵס שָׁם נְפָשׁוֹת הַצַּדִּיקִים. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הֻשְׁלַם נִכְסַף לָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים קי"ח:י"ט-כ') פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ, זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבוֹאוּ בוֹ.

וּלְמַעְלָה מֵהֶם שׁוֹמְרִים מה"ש, בְּחוֹמוֹת הָעִיר. שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סב) עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם, זוֹ הִיא יְרוּשָׁלַ͏ִם שֶׁל מַעְלָה, הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים, אֵלּוּ מה"ש. וְתַאנָא, שֶׁבַע פְּתָחִים יֵשׁ לִנְפָשׁוֹת הַצַּדִּיקִים, לְהִכָּנֵס עַד מְקוֹם מַעֲלָתָם. וְעַל כָּל פֶּתַח וּפֶתַח שׁוֹמְרִים.

הַפֶּתַח הָרִאשׁוֹן, נִכְנָסֶת הַנְּשָׁמָה בְּמַעֲרֶת הַמַּכְפֵּלָה. שֶׁהִיא סְמוּכָה לְגַן עֵדֶן. וְאָדָם הָרִאשׁוֹן, שׁוֹמֵר עָלָיו. זְכֻתָהּ, הוּא מַכְרִיז וְאוֹמֵר, פַּנּוּ מָקוֹם, שָׁלוֹם בּוֹאֲךְ. וְיֹצְאָה מִפֶּתַח הָרִאשׁוֹן.

הַפֶּתַח הַשֵּׁנִי בְּשַׁעֲרֵי גַּן עֵדֶן, וּמוֹצְאָה אֶת הַכְּרוּבִים, וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. זְכֻתָהּ, נִכְנָסֶת בְּשָׁלוֹם. וְאִם לָאו, שָׁם תִּקַּבֵּל עוֹנְשָׁהּ, וְתִשָּׂרֵף בְּלַהַב הַכְּרוּבִים. וּכְנֶגְדָּם הָיוּ הַכְּרוּבִים בַּמִּקְדָּשׁ, בְּשָׁעָה שֶׁהַכֹּהֵן נִכְנָס בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, זָכָה נִכְנָס בְּשָׁלוֹם. לֹא זָכָה, מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יוֹצֵא לַהַב, וְנִשְׂרָף מִבִּפְנִים, וּמֵת. וְהָיוּ מְכֻוָּונִים כְּנֶגֶד אֵלּוּ אֲשֶׁר בְּשַׁעַר גַּן עֵדֶן, לְצַרֵף הַנְּשָׁמוֹת.

זְכֻתָהּ הַנְּשָׁמָה, נוֹתְנִין לָהּ פִּינְקָס סִימָן לִיכָּנֵס, וְנִכְנֶסֶת לַגַּן עֵדֶן אֲשֶׁר בָּאָרֶץ. וְעַמּוּד אֶחָד שֶׁל עָנָן וְנוֹגַהּ מְעוֹרֶב זֶה בָּזֶה, וְעָשָׁן וְנוֹגַהּ סְבִיבָיו. שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיהו ד':ה') וּבָרָא ה' עַל כָּל מְכוֹן הַר צִיּוֹן וְעַל מִקְרָאֶיהָ עָנָן יוֹמָם וְעָשָׁן וְנוֹגַהּ. וְהוּא נָעוּץ מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה לְשַׁעֲרֵי שָׁמַיִם. זְכֻתָהּ לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, עוֹלֶה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד. לֹא זְכֻתָהּ יוֹתֵר, נִשְׁאֶרֶת שָׁם, וּמִתְעַדֶּנֶת מֵהַטּוּב אֲשֶׁר לְמַעְלָה. דְּאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, רָאִיתִי גַּן עֵדֶן, וְהוּא מְכֻוָּון כְּנֶגֶד פְּרוֹכֶת קֶרַח הַנּוֹרָא אֲשֶׁר לְמַעְלָה. וְהִיא נֶהֱנֵית מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אֲבָל אֵינָהּ נִיזּוֹנֶית מִמֶּנָּהּ.

זְכֻתָהּ לַעֲלוֹת, עוֹלֶה בְּאוֹתוֹ עַמּוּד, עַד שֶׁמַּגַּעַת עַד הַפֶּתַח הַשְּׁלִישִׁי. וְהוּא נֶגֶד הָרָקִיעַ הַנִּקְרָא זְבוּל. וּמַגַּעַת עַד יְרוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר שָׁם. וְשָׁם הַשּׁוֹמְרִים. זְכֻתָהּ, פּוֹתְחִין לָהּ הַפְּתָחִים וְנִכְנֶסֶת.

לֹא זְכֻתָהּ, נוֹעֲלִים הַשְּׁעָרִים, וְדוֹחִים אוֹתָהּ לַחוּץ, וְנוֹטְלִים פִּינְקָסָהּ מִמֶּנָּהּ, וְהַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת, (שיר השירים ז) מְצָאוּנִי הַשּׁוֹמְרִים הַסּוֹבְבִים בָּעִיר, אֵלּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, הַשּׁוֹמְרִים בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וִירוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר לְמַעְלָה. נָשְׂאוּ אֶת רִדִידַי מֵעָלַי. זֶהוּ פִּינְקָס סִימָן שֶׁלָּהּ. שׁוֹמְרֵי הַחוֹמוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיהו ס"ב:ו') עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים.

זְכֻתָהּ לַעֲלוֹת, נִכְנֶסֶת שָׁם בְּאוֹתָן הַשְּׁעָרִים, וּמִשְׁתַּבַּחַת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ אֲשֶׁר לְמַעְלָה. וּמֵיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל מַקְרִיב אוֹתָהּ לְקָרְבָּן. אָמַר רִבִּי יִצְחָק לְרַבִּי חִיָּיא, מַה קָּרְבָּן הוּא זֶה, יָכוֹל לוֹמַר כִּשְׁאָר הַקָּרְבָּן. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, הַקָּרְבָּה זוֹ הִיא כְּאָדָם הַמַּקְרִיב דּוֹרוֹן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

וּמִיכָאֵל הוֹלֵךְ עִמָּהּ, עַד הַפֶּתַח הָרְבִיעִי וְהַחֲמִישִׁי וְהַשִּׁשִּׁי, אוֹמֵר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַשְׁרֵי בָּנֶיךָ, בְּנֵי אוֹהֲבֶיךָ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, אַשְׁרֵיהֶם הַצַּדִּיקִים הַטּוֹבִים הַזּוֹכִים לָזֶה. עַד שֶׁמַּגִּיעִים לַשַּׁעַר הַשְּׁבִיעִי, שֶׁהוּא עֲרָבוֹת, וְגַנְזֵי חַיִּים טוֹבִים מְצוּיִין שָׁם, וְכָל נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים כֻּלָּם שָׁם, וְנַעֲשִׂים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, וּמְקַלְסִין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִזּוֹנִין מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה, וְשָׁם הַמְנוּחָה וְהַנַּחֲלָה, וְנוֹחַ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

וְזֶהוּ, אֱלֹה תּוֹלְדוֹת נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים. מִי רָאוּי לִהְיוֹת בְּזוֹ הַהֲנָאָה וְהַמְנוּחָה וְהַמַּרְגּוֹעַ, מִי שֶׁהוּא אִישׁ צַדִּיק תָּמִים. אָמַר רַב פָּפֵּי, זֹאת הַמְנוּחָה לְמַעְלָה, הֵיא אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ, לְמַעְלָה, וְלֹא לְמַטָּה.

(בראשית ו׳:ט׳) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ, ר' אֶלְכְּסַנְדְּרַאי פָּתַח (תהילים פ״א:י׳-י״א) לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר. לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר, זֶה יֵצֶר הָרָע. וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל נֵכָר, שֶׁלֹּא תִבְעוֹל אֶרַמִּית.

רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, לֹא יִהְיֶה בְךָ אֵל זָר, שֶׁלֹּא תְּהֵא נֹחַ לְכַעֵס. שֶׁכָּל הַכּוֹעֵס, כְּאִלּוּ עוֹבֵד ע"א. דְּאָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, כָּךְ הוּא דִּרְכּוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע, הַיּוֹם אוֹמֵר לֵךְ עֲשֵׂה כָךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לֵךְ עֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה, וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד.

הוּא הָיָה אוֹמֵר, כַּעַס תַּלְמִיד חָכָם גָּדוֹל מִכּוּלָּן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּדָבָרִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דְּאָמְרָה תּוֹרָה (משלי כ״א:ל׳) אֵין חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה לְנֶגֶד ה'. אֲבָל בְּדָבָרִים אֲחֵרִים אָסוּר לוֹ לְכַעֵס. וְהָרַב אֲצָל תַּלְמִיד, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא מָצוּי בִּכְבוֹדוֹ וּבְמוֹרָאוֹ מוּתָּר. וְאֵצֶל שְׁאָר הָעָם לְמַעַן יִהְיֶה מוֹרָאוֹ עֲלֵיהֶם לְשֵׁם שָׁמַיִם, מוּתָּר. וּשְׁאָר אֲנָשִׁים אָסוּר, שֶׁאֵין כַּעֲסָנוּתָם לְיִרְאַת שָׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מִדַּת הַצַּדִּיק, קָשֶׁה לִכְעוֹס, וְנוֹחַ לִרְצוֹת. וְזוֹ הַמִּדָּה גְּדוֹלָה מִכּוּלָּם, וּבָא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, אֵלֶּה תוֹלְדוֹת נֹחַ, נֹחַ בְּדַעְתּוֹ, נֹחַ בְּדִיבּוּרוֹ, נֹחַ בְּמַהֲלָכוֹ. וּמִי עוֹשֶׂה זֶה. אִישׁ צַדִּיק. וּכְשֶׁמֵּת, אוֹמְרִים עָלָיו, אֵי עָנָיו, אֵי חָסִיד. תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, וּלְמַאי יְזָכֶּה, אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֶּךְ נֹחַ, לְמַעְלָה עַל כָּל הַמַּעֲלוֹת.

וַיּוֹלֶד נֹחַ שְׁלֹשָׁה בָנִים. תָּאנֵי רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, אֵלּוּ ג' הַנְהָגוֹת אֲשֶׁר בָּאָדָם. הַנְהָגַת הַנְּשָׁמָה, לִהְיוֹת לוֹ עֵזֶר בַּעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ, וְהִיא הַנִּקְרֵאת שֵׁם. וְהַנְהָגַת הַתַּאֲוָה, וְהַיֵּצֶר הָרָע, הַמַּנְהִיג וְהַמְחַמֵּם אֶת הַגּוּף בְּדִבְרֵי עֲבֵירוֹת, וְהִיא הַנִּקְרֵאת חָם. וְהַנְהָגַת הַיצ"ט, הַמַּנְהִיג אֶת הָאָדָם בְּכָל טוֹב, וּלְיַפּוֹת מַעֲשָׂיו בַּתּוֹרָה וּבְיִרְאַת הַשֵּׁם, וְהִיא הַנִּקְרֵאת יֶפֶת. וְהַהַנְהָגָה הַזּוֹ יַנְהִיג הָאָדָם לְהוֹלִיכוֹ בְּדֶרֶךְ חַיִּים.

וּמִי מְעַכֵּב וּמַפְסִידוֹ. (בראשית ו׳:י״א) וַתִּשָּׁחֵת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים, זֶהוּ הַגּוֹלֶם, הַמַּפְסִיד וְהַמַּשְׁחִית אֶת הַכֹּל. וְעָלָיו אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחָכְמָתוֹ, (משלי ו׳:ל״ב) מַשְׁחִית נַפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה. מַאי הוּא יַעֲשֶׂנָּה, אָמַר רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי הַגּוֹלֶם יַעֲשֶׂנָּה נִשְׁחֶתֶת.

דָּבָר אַחֵר אֱלֶה תּוֹלְדוֹת נֹחַ, מַה כְּתִיב לְמַעְלָה מֵהָעִנְיָן, (בראשית ו׳:ו-ז׳) וַיִּנָּחֶם ה׳ כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. רַבִּי אֶלִיעֶזֶר אוֹמֵר, בֹּא וּרְאֵה שֶׁאֵין כְּמִדַּת בָּשָׂר וָדָם, מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִדַּת בָּשָׂר וָדָם, עוֹשֶׂה מַה שֶּׁעוֹשֶׂה, וּלְאַחַר כֵּן מִתְחָרֵט וּמִתְעַצֵּב מִמֶּנּוּ, יָכוֹל אַף הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כֵּן.

תָּא שְׁמַע, דִּכְתִיב (דברים ל׳:ט״ו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. וְהִזְהִיר לָאָדָם וְאָמַר, (דברים ל׳:ט״ו) וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים לְמַעַן תִּחְיֶה. וְאִם הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רָע, הוּא בַּעֲוֹנוֹ יָמוּת. שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי ה׳:כ״ב) עֲוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּנוּ אֶת הָרָשָׁע. כָּךְ כְּתִיב, (בראשית ו׳:ה׳) וַיַּרְא ה׳ כִּי רַבָּה רָעַת הָאָדָם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי רוֹאֶה כִּי כֻלָּם מְחוּיָבִים, וְאִם יִכְלוּ בְּרָעָתָם, הֲרֵי יֹאבֵד עוֹלָמִי. כֵּיוָן שֶׁרָאָה לְנֹחַ וּבָנָיו שֶׁהָיוּ צַדִּיקִים וְיִשָּׁאֵר פְּלֵיטָה בָּעוֹלָם, הִתְנַחֵם וְשָׂמַח.

וְא״ר אֶלִיעֶזֶר, הַאי וַיִּנָּחֶם, לְשׁוֹן נְחָמָה הוּא. וְכֵן כָּל וַיִּנָּחֶם שֶׁבַּתּוֹרָה, לְשׁוֹן נְחָמָה הוּא. רוֹאֶה אֶת הָרַע, וְרוֹאֶה אֶת הַטּוֹב, וּמִתְנַחֵם עִם הַטּוֹב. א״ל ר׳ עֲקִיבָא, לְדָבָרֶיךָ, מַאי וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. א״ל, בֹּא וּרְאֵה מִדַּת רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הקב״ה, כִּי אע״פ שֶׁהִתְנַחֵם לְקַח עִצָּבוֹן עַל אֲבֵדַת הָרְשָׁעִים, שֶׁאע״פ שֶׁהָיוּ רְשָׁעִים, אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן, וְלֹא הָיְתָה שִׂמְחָה לְפָנָיו.

א״ר יְהוּדָה, מַאי דִּכְתִיב וְנֹחַ מָצָא חֵן בְּעֵינֵי ה׳. שְׁמוֹ גָּרִים, נֹחַ בְּהִפּוּךְ חֵן. וְלָמָּה פָּתַח קְרָא בְּתוֹלְדוֹתָיו תְּחִלָּה, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָעוֹלָם כְּמוֹ שֶׁהוּא הָיָה צַדִּיק, אַף הֵם הָיוּ צַדִּיקִים, וּרְאוּיִין לְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם מֵהֶם.

וּמְנָא לָן תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן שֶׁנִּכְנְסוּ לַתֵּיבָה, רָאוּ בְּצַעֲרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְנִצְטַעֲרוּ, וּמָנְעוּ עַצְמָם מִפְּרִיָה וּרְבִיָה. וְאעפ״י שֶׁיָּצְאוּ, יָצְאוּ כְּמוֹ כֵן. עַד שֶׁרָאָה הקב״ה מַעֲשֵׂיהֶם, וְאָמַר, לֹא תֹהוּ בָּרָאתִי עוֹלָמִי, וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ, הִזְדַּוְּגוּ לִנְשׁוֹתֵיכֶם, וַעֲשׂוּ פְּרִיָה וּרְבִיָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, בֵּרְכָם, שֶׁנֶּאֱמַר, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בָּנָיו וגו׳.

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת נֹחַ. רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח, וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה. מֵאן אינון בְּנֵי הָאֱלֹהִים, בְּנֵי גְדוֹלֵי הַדּוֹר. מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ טוֹבוֹת מַרְאֶה, כְּתִיב הָכָא כִּי טֹבֹת הֵנָּה, וּכְתִיב הָתָם טוֹבַת מַרְאֶה מְאֹד. הָיוּ הוֹלְכוֹת עֲרוּמוֹת, וַאֲנָשִׁים הוֹלְכִים עֲרוּמִים, וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ רוֹאִים אֶת עֶרְוָתָם, וְנוֹאָפִים אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ. וְלָמָּה נִקְרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים, שֶׁהָיוּ גִּבּוֹרִים גְּדוֹלִים עֲנָקִים.

אָמַר ריב"ל, זִימְנָא חָדָא עָרְעִית בְּטוּרָא דְטִינָרָא דְּעֵיטָם. וְאַשְׁכָּחִית בַּתְרֵי סִטְרֵי טִינָרָא, תְּרֵין גּוּבְרִין, וְדַמְיָין בִּתְרֵין פּוּמִין, דָּא עִילָּאָה דְדָא. וַהֲווֹ מְמַלְּלוּ דָּא עִם דָּא, תָּא וְנַעֲבְרֵיהּ מִן עָלְמָא. אִזְדַּמַּן לְהוֹ הַהוּא גּוּבְרָא רַבְרְבָא, דְאַגְרַת בַּת מָחֲלַת, וּשְׁמֵיהּ יוֹסֵף שִׁידָא, אֲמַר לְהוֹן, הֲלֹא דָּא הוּא רַבָּה סַגִּיאָה עִילָּאָה דְּדָרָא, דְּי בִּגְזֵרַת פּוּמֵיהּ אַעֲבִירְנָא מִן יִשּׁוּבָא דְאַרְעָא, וְדָא הוּא דְמַכְרְזֵי עֲלֵיהּ בִּרְקִיעָא.

עַד דַּהֲווֹינָא אָזְלֵי, אַשְׁכַּחְנָא אִמַּהוֹן דְּגוּבְרַיָּיא הָאִינוּן, אָמְרָה לִבְרַתָּא זְעֵירְתָּא, אִלֵּין אִינוּן חֲגָבַיָּיא זְעֵירַיָּיא, דְּחֵילְהוֹן בְּפוּמְהוֹן, אַיְיתֵי לְהוֹן גַּבָּאי, וְנַעֲבֵיד מִנְּהוֹן טַעֲמָא דְתַבְשִׁילָא לְאָחוּךְ. עַד דַּאֲתַת, אִיתְרְחִישׁ לָן נִיסָּא, וְאִיתְעֲבִיד מִקַּדְמָהָא נַהֲרָא דְמַיָּא רַבְרְבָא, שְׁמַעְנָא דַּהֲווֹת אָמְרַת, אִימָּא אִימָּא, פַּרְפָּרָא רַבַּאת סַבְרָנָא עֲבָרַת, וְעָרְקָנָא מִנְּהוֹן, וְאִשְׁתְּזִיבְנָא.

וְאָמַר ריב"ל, בִּימֵי דּוֹר הַמַּבּוּל עָשָׂה הקב"ה קֵנֶה הַחִטִּים, כְּקֵנֶה אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן. וְלֹא הָיוּ זוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, אֶלָּא הָרוּחַ מְנַשֶּׁבֶת, וּמְנַשֵּׁר הַחִטִּים לְמַטָּה, וְאוֹסְפִים אוֹתָן. וְכֵן בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, לְאַחַר שֶׁחָטְאוּ, אָמַר עֹד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר וְקֹר וָחֹם וְקַיִץ וָחֹרֶף וְיוֹם וָלָיְלָה לֹא יִשְׁבֹּתוּ.

וְא"ר יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נֶחְתַּם גְּזַר דִּינָם שֶׁל דּוֹר הַמַּבּוּל, עַד שֶׁפָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בַּגָּזֵל, שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ חָמָס.

וּבִימֵי דּוֹר הַמַּבּוּל הָיוּ פְּרִיָה וּרְבִיָּה הַרְבֵּה, וּמִשָּׁעָה שֶׁהָיְתָה הָאִשָּׁה יוֹלֶדֶת, הָיוּ הוֹלְכִים וְשׁוֹלְחִים אוֹתָם כְּצֹאנָם, שֶׁנֶּאֱמַר יְשַׁלְּחוּ כַּצֹּאן עֲוִילֵיהֶם וְיַלְדֵיהֶם יְרַקֵּדוּן. וּלְאַחַר כָּל זֶה מַאי כְּתִיב בְּהוּ, (שם) וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ. עַד שֶׁנִּגְזַר דִּינָם וְהֶעְבִירָם מִן הָעוֹלָם.

תָּנוּ רַבָּנָן, נֹחַ הָיָה מַתְרֶה בָּהֶם קוֹדֶם, וְלֹא שָׁמְעוּ מִמֶּנּוּ. שֶׁהָה בַּעֲשִׂיַּית הַתֵּיבָה, לְמַעַן יִרְאוּ וְיָשׁוּבוּ, וְהָיוּ מַלְעִיבִין בּוֹ, עַד שֶׁגָּבַר עֲלֵיהֶם הַתְּהוֹם שֶׁהָיוּ הַמַּיִם יוֹצְאִין רוֹתְחִין כְּאֵשׁ, וְהַמַּיִם מִלְּמַעְלָה, וְנִמְחוּ מִן הָעוֹלָם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מַאי דִּכְתִיב, (תהילים כ"ט:י') ה' לַמַּבּוּל יָשָׁב, וְכִי לְדָוִד הָיָה לוֹמַר דָּבָר זֶה. וְכָל הָעוֹלָם יוֹדְעִין, שֶׁהוּא רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וַאֲזַי וְקוֹדֶם.

אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה בְּכָל מָקוֹם אַתְּ מוֹצֵא אֱלֹהִים מִדַּת הַדִּין, ה' מִדַּת הָרַחֲמִים. וְאַף עַל פִּי שֶׁמִּדַּת הַדִּין הִיא, מִדַּת רַחֲמִים הָיְתָה בּוֹ, שֶׁאִלְמָלֵא כָּךְ אִתְחָרַב עָלְמָא. אֲבָל לְמַעַן אוֹתוֹ מִדַּת רַחֲמִים, אִתְיַישַּׁב עָלְמָא.

וְכֵן אַתְּ מוֹצֵא רְפוּאָה זוֹ, בְּכָל דִּין שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וְכֵן (בראשית י"ט:כ"ד) וַה' הִמְטִיר עַל סְדוֹם, נִשְׁאָר מִמֶּנּוּ פְּלֵיטָה. (שמות ל"ב:ל"ה) וַיִּגֹּף ה' אֶת הָעָם, נִשְׁאָר פְּלֵיטָה. וְכֵן כֻּלָּם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, חַכְמִין הֲווֹ דָּרָא דְּטוֹפָנָא טָפֵי, דַּהֲווֹ יָדְעֵי מַה דַּעֲתִיד לְמֶהֱוֵי. אֲבָל נָסַבוּ סוּכְלְתָנוּ בְּלִבְּהוֹן. וַאֲמָרוּ, אִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַיְיתֵי טוֹפָנָא, אֲנַחְנָא גּוּבְרִין רַאמֵי קוֹמָתָא, וְנָשׁוּט עַל אַפֵּי מַיָּא, וְנִשְׁתֵּיזִיב. וְאִי מִן תְּהוֹמָא יֵיתֵי מַיָּא, רַגְלָנָא נָשׁוֹי עַל בֵּירָא דְּמַיָּא, וְלָא יִפְקוֹן מַיָּא וְנִשְׁתֵּזִיב.

כַּד אָתָא טוֹפָנָא, אַרְתַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַיָּא דִּתְהוֹמָא, וַהֲווּ מַשְׁווֹי רַגְלֵיהוֹן עַל עֵינָא דְּמַיָּא, וְאִתְמְשַׁךְ מָשְׁכֵיהּ מִנַּיְיהּ, וּנְפָלוּ. וּמַיָּא מִלְּעֵילָא הֲווֹ מִתְגַּבְּרֵי עִם מַיָּא דִּתְהוֹמָא, וַהֲווּ מִתְגַּלְגְּלִין וְנַחֲתִין, נְמוּקִין בִּרְתִיחוּתָא דִּתְהוֹמָא לְבָבֶל. (בראשית ז׳:ט״ו) וַיָּבֹאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתֵּבָה. ר' יוֹחָנָן פְּתַח, (תהילים ס״ה:ה׳) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׂבְּעָה בְּטוּב בֵּיתֶךָ קְדֹשׁ הֵיכָלֶךָ. בֹּא וּרְאֵה, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לִיזָּהֵר, וְלִבְדּוֹק עִצְמוֹ וּמַעֲשָׂיו בְּכָל יוֹם וָיוֹם. הֵיאַךְ קָם בְּצַפְרָא, יֵימַר, יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהַי, שֶׁיְּהֵא לִבִּי נָכוֹן וּמָסוּר בְּיָדִי, שֶׁלֹּא אֶשְׁכָּחֶךָ. אוֹשֵׁיט רַגְלוֹהִי לְמֵיזַל, יְעַיֵּין בְּצַעֲדֵי רַגְלוֹהִי, דְּלָא יְשׁוּטוּן לְאַבְאָשָׁא. אֲזַל לְדַבָּר מִצְוָה, יְרַהֵט. שֶׁנֶּאֱמַר (הושע י״א:י׳) אַחֲרֵי ה' יֵלֵכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג. וַאֲפִילּוּ בְּשַׁבָּת מִצְוָה לְמֵירַהַט. עֲבַר כָּל יוֹמָא, צָרִיךְ לְמִבְדַּק גּוּפֵיהּ, מַה דַּעֲבַד בְּהַהוּא יוֹמָא, וְאִי צָרִיךְ יַעֲשֶׂה מִיָּד תְּשׁוּבָה עָלָיו קוֹדֶם שֶׁיִּישַׁן.

תָּנוּ רַבָּנָן, מַאי דִּכְתִיב, (שיר השירים ח׳:י״א) כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה בְּבַעַל הָמוֹן נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אִישׁ יָבִא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה, לַמֶּלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. בְּבַעַל הָמוֹן, אֵלּוּ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם. נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בָּאָרֶץ. אִישׁ יָבִיא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף, אֶלֶף הֲנָאוֹת שֶׁהַנִּשְׁמָה כּוֹסֶפֶת בָּהֶם.

דָּבָר אַחֵר כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה, זוֹ הִיא הַתּוֹרָה. בְּבַעַל הָמוֹן, מִן הַשָּׁמַיִם. נָתַן אֶת הַכֶּרֶם לַנֹּטְרִים, אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי מִשְׁמַרְתָּהּ. אִישׁ יָבִיא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כָּסֶף, שֶׁל שְׁכָרָהּ.

רַבִּי יוֹסֵי וְרִ' חִיָּיא הֲווֹ אָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי חִיָּיא, אֵימָא לָךְ מִמִּילֵי מַעֲלָיְיתָא דְּהַהִוא אָמַר אֲבוּהּ מִתַּעֲנוּגֵי הַנִּשְׁמָה. אָמַר לֵיהּ נֵיפּוֹק מִכָּאן, דְּקַפּוֹטְקִיָּא אִלֵּין בְּצִירֵי מֵעוֹבָדֵי דְּכַשְׁרָן. אָמַר לֵיהּ כָּךְ יָאוֹת לָךְ לְמִלֵּעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְנִשְׁתֵּיזִיב מִנְּהוֹן. אָמַר, בַּאֲתַר דְּסַכָּנָה, לָא אֲמָרוּהָ רַבָּנָן.

לְבָתַר דִּנְפָקוּ וַאֲזָלוּ בְּאוֹרְחָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, אֵימָא לָךְ מִילְּתָא, וְהִיא טְמִירְתָּא בֵּינֵי מַטְמוֹנַיָּיא דְּאַבָּא, בְּבֵי גְּנָזוֹהִי. וְדָא הִיא, דִּכְתִיב, כֶּרֶם הָיָה לִשְׁלֹמֹה וכו', הַאי כֶּרֶם, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְנְטָעַת לְעֵילָא, תְּחוֹת כּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ. לִשְׁלֹמֹה, מַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כּוֹלָּא דִּילֵיהּ. בְּבַעַל הָמוֹן, הוּא כּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ דְּשַׁלִּיטָא עַל כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא, וְהוּא מָארֵיהּ דְּכָל חֵילָא. יְהַב נִשְׁמָתָא דָּא, לְמֵי, לַנּוֹטְרִים, אִלֵּין נָטְרֵי פִּקּוּדוֹי.

וְאִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמִין סַגִּיאִין לְעֵילָא, עַל כָּל חַיָּילֵי שְׁמַיָּא, וְאֶלֶף וּמְאתָן עָלְמִין אָחֳרָנִין, דְּעָיֵיל בָּהוֹן לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא עִם צַדִּיקַיָּיא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. אִישׁ יָבִיא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף, אֶלֶף עָלְמִין דְּכִסּוּף בָּהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מְסַיְּים אֲנִי לְהַאי מִילְתָא דְּר' יוֹסֵי, וְכָךְ הִיא, מִמַּה דִּכְתִיב אַחֲרָיו, כַּרְמִי שֶׁלִּי לְפָנַי הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה וּמָאתַיִם לַנֹּטְרִים אֶת פִּרְיוֹ, שֶׁכֹּסֵא הַכָּבוֹד מַכְרֶזֶת וְאוֹמֶרֶת, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זוֹ הַנְּשָׁמָה נִיטְלָה מִמֶּנּוּ, הֲרֵי הִיא לְפָנַי. (שם) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה, שֶׁלְּךָ הֵם אוֹתָם הָאֶלֶף עוֹלָמוֹת, וְאֵינָם רְאוּיִם לְאַחֵר. וּמָאתַיִם לַנֹּטְרִים אֶת פִּרְיוֹ, זֶה עֵדֶן, שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מָאתַיִם עוֹלָמוֹת הֲנָאוֹת וְכִיסּוּפִין לְנַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים.

דִּתְנַן, אָמַר רַבִּי, בְּכָל לֵילָה וְלֵילָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּכָל אוֹתָן הָעוֹלָמוֹת, וּבִשְׁעַת חֲצִי הַלַּיְלָה, נִכְנָס בְּמָאתַיִם עוֹלָמוֹת שֶׁל גַּן עֵדֶן, לְהִשְׁתַּעְשֵׁעַ עִם הַצַּדִּיקִים. שֶׁנֶּאֱמַר, (שיר השירים ז׳:י״ד) חֲדָשִׁים גַּם יְשָׁנִים דּוֹדִי צָפַנְתִּי לָךְ. וְדָוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, נִכְסַף לִבּוֹ, כְּשֶׁרָאָה מַעֲלוֹת הַצַּדִּיקִים, אָמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, (תהילים ס״ה:ה׳) אַשְׁרֵי תִּבְחַר וּתְקָרֵב יִשְׁכֹּן חֲצֵרֶיךָ.

אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהִזָּהֵר, הוֹאִיל וְנִשְׁמַת אֵל בְּאַפָּיו, לְהִטָּהֵר מֵעֲוֹנוֹתָיו, וּלְעַיֵּין בְּמַעֲשָׂיו, וְלֹא יֶחֱטָא לִפְנֵי קוֹנוֹ, לְמַעַן תִּהְיֶה מַעֲלָתוֹ עִם שְׁאָר הַצַּדִּיקִים, וְלֹא יִמְצֵא מוֹחֶה בְּיָדוֹ, בַּעֲלוֹתוֹ לִרְאוֹת אֶת פְּנֵי ה'.

וּמִמִּי אַתָּה לָמֵד, מִן הַתֵּיבָה. בֹּא וּרְאֵה, מֵאי דִּכְתִיב, (בראשית ז׳:ט״ו) וַיָּבֹאוּ אֶל נֹחַ אֶל הַתֵּבָה, בְּלֹא רְשׁוּת. דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל אוֹתָן הָעוֹפוֹת וְהַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הֵם בָּאִים, וְהַתֵּיבָה קוֹלֶטְתָן, וְאוֹתָן שֶׁחָטְאוּ, הַתֵּיבָה דּוֹחָה אוֹתָן לַחוּץ. וּמַה הַתֵּיבָה, שֶׁהוּא עֵץ יָבֵשׁ כָּךְ. פִּתְחֵי הַשָּׁמַיִם וְשׁוֹמְרֶיהֶם, וְשׁוֹמְרֵי הַמִּשְׁמָרוֹת, וְכִסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם הָרְשׁוּת, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה לִהְיוֹת קוֹלְטִין, לְמִי שֶׁלֹּא חָטְאוּ, וְלִהְיוֹת דּוֹחִים לְמִי שֶׁחָטְאוּ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, נֹחַ מִקָּטְנֵי אֱמוּנָה הָיָה, שֶׁלֹּא הָיָה מַאֲמִין שֶׁיָּבֹא הַמַּבּוּל, וְלֹא נִכְנַס לַתֵּיבָה עַד שֶׁהַמַּיִם דְּחָקוּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר וַיָּבֹא נֹחַ מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַמַּיִם, הוֹרִידָם תְּחִלָּה בְּרַחֲמִים, כְּדֵי לְהַרְאוֹת לָעוֹלָם, שֶׁאִם יָשׁוּבוּ יְקַבְּלֵם. מִשְּׁמַע דִּכְתִיב בַּתְּחִלָּה, (שם) וַיְהִי הַגֶּשֶׁם, וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר, (שם) וַיְהִי הַמַּבּוּל, שֶׁאִם יַחְזְרוּ יִהְיוּ גִּשְׁמֵי בְּרָכָה, לֹא חָזְרוּ, הָיָה מַבּוּל.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, שְׁבוּעָה נִשְׁבַּע הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן שֶׁל רְשָׁעִים, שֶׁנֶּאֱמַר, (יחזקאל ל״ג:י״א) חַי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רָשָׁע מִדַּרְכּוֹ וְחְיָה וכו'. וְחְיָה בִּשְׁנֵי עוֹלָמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַשְׁרֵי הַבָּנִים שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם כָּךְ, וְהָשִׁיבוּ וְחָיוּ. (שם) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְלָמָּה תָּמוּתוּ ב"י. כִּי הוּא אֵינוֹ חָפֵץ בְּמִיתָתָן שֶׁל רְשָׁעִים אֶלָּא שֶׁיַּחְזְרוּ בִּתְשׁוּבָה לְמַעַן יִחְיוּ.

ר' יוֹחָנָן פָּתַח, (איוב י״א:כ') וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מִנֶּהֶם וְתִקְוָתָם מַפַּח נָפֶשׁ. מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְכַת לִסְטִים שֶׁהָיוּ שׁוֹדְדִים בָּהָרִים, שָׁמַע הַמֶּלֶךְ, וְשָׁלַח עֲלֵיהֶם גְּיָיסוֹתָיו, וּתוֹפְסָם וְהִנִּיחוּם בְּמִגְדָּל גָּבוֹהַּ. וְהָיוּ בָהֶם פִּקֵּחִים, אָמְרוּ יְדַעְנָא בְּנַפְשָׁתָנָא דַּעֲבַדְנָא עוֹבָדִין בִּישִׁין, וְלָא יָכֵילְנָא לְאִשְׁתֵּזָבָא. מָה עָשׂוּ, חָפְרוּ חֲפִירָה אַחַת בַּמִּגְדָּל, וְיָצְאוּ וּבָרְחוּ לָהֶם. טִיפֵּשׁ אֶחָד הָיָה בֵּינֵיהֶם, וְרָאָה אֶת הַחֲפִירָה, וְלֹא רָצָה לְנוּס לְהִמָּלֵט.

לְמָחָר בָּא הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹת אֶת הַמִּגְדָּל, וְאֶת הַלִּסְטִים, רָאָה אֶת הַחֲפִירָה שֶׁעָשׂוּ וְנָסוּ וְנִמְלְטוּ. אָמַר לָזֶה, שׁוֹטֶה, חֲבֵרֶיךָ בָּרְחוּ בְּזוֹ הַחֲפִירָה וְנִמְלְטוּ מִדִּינִי, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אַתָּה שֶׁרָאִיתָ אֶת הַחֲפִירָה בְּעֵינֶיךָ, וְלֹא רָצִיתָ לְהִמָּלֵט יִנָּקְרוּ עֵינֶיךָ, וְאַחַר כָּךְ יִתְלוּ אוֹתְךָ עַל עֵץ.

כָּךְ הַלִּסְטִים, אֵלּוּ הָרְשָׁעִים הַהוֹלְכִים בְּמַחֲשַׁכִּים. הָרְשָׁעִים הַפִּקֵּחִים, מָה הֵם עוֹשִׂים. אָמְרוּ חָטָאנוּ לַמֶּלֶךְ, אָנָה נִמָּלֵט מִדִּינוֹ. אֲבָל נִפְתַּח דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה, וּנְבַקֵּשׁ רַחֲמִים, וְנִבָּרַח וְנִימָּלֵט, וְכָךְ עָשׂוּ. הַטִּפְּשִׁים מָה הֵם עוֹשִׂים, רוֹאִים דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחַ לִפְנֵיהֶם, שֶׁפְּתָחוּ הָאֲחֵרִים, וְנִמְלְטוּ מִדִּין שָׁמַיִם, וְהֵם אֵינָם רוֹצִים לְהִמָּלֵט.

אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שׁוֹטִים, אֲחֵיכֶם בָּרְחוּ וְנִמְלְטוּ, בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ שֶׁל תְּשׁוּבָה שֶׁפָּתְחוּ, מָה אֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת עוֹד לָהֶם, אֲבָל אַתֶּם עֵינֵיכֶם שֶׁרָאוּ הַחֲפִירָה, דֶּרֶךְ הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחַ לִפְנֵיכֶם, וְלֹא רְצִיתֶם לְהִכָּנַס בְּתוֹכוֹ וְלָנוּס וּלְהִמָּלֵט, מַאי כְּתִיב בְּכוֹ, וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה. שֶׁרָאוּ הַדֶּרֶךְ פָּתוּחַ וּמָנוֹס אָבַד מִנֶּהֶם, שֶׁלֹּא רָצוּ לָנוּס וּלְהִמָּלֵט. וְתִקְוָתָם מַפַּח נָפֶשׁ לְעוֹלָם הַבָּא.

כָּךְ דּוֹר הַמַּבּוּל, רָאוּ לְנֹחַ עוֹשֶׂה הַתֵּיבָה, וּמַתְרֶה בָּהֶם בְּכָל יוֹם, וְרָאוּ אוֹתוֹ נִכְנָס לַתֵּיבָה, וְלֹא רָצוּ לָשׁוּב. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעֵינֵי רְשָׁעִים תִּכְלֶינָה וּמָנוֹס אָבַד מִנֶּהֶם, שֶׁלֹּא רָצוּ לָשׁוּב וְלָנוּס מִדִּינִי, וְתִקְוָתָם מַפַּח נָפֶשׁ, שֶׁלֹּא יָקוּמוּ לְיוֹם הַדִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כ״ו:ה') הָרְפָאִים יְחוֹלָלוּ מִתַּחַת מַיִם וְשֹׁכְנֵיהֶם.

(בראשית ט׳:כ') וַיָּחֶל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, לָמָּה נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה. שֶׁנִּתְיַישְׁבָה מִמֶּנּוּ הָאֲדָמָה. כְּלוֹמַר אֲדוֹן הָאֲדָמָה. רַבָּנָן אָמְרֵי, אִישׁ הָאֲדָמָה, לְפִי שֶׁבִּשְׁבִילוֹ עָמְדָה הָאֲדָמָה בְּכֹחָהּ וְטִבְעָהּ. שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה) זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂנוּ וּמֵעִצְּבוֹן יָדֵינוּ מִן הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֵרָרָהּ ה'. תֵּדַע לְךָ, כֵּיוָן שֶׁחָטָא אָדָם נִתְאָרְרָה הָאֲדָמָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בַּעֲבוּרֶךָ. וְעָמְדָה בְּקִלְקוּלָהּ, עַד שֶׁבָּא נֹחַ וּבִטֵּל הַקְּלָלָה.

דְּתַנְיָא אָמַר רִבִּי חִיָּיא רַבָּה, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ צֵא מִן הַתֵּיבָה, אָמַר לְפָנָיו רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, לְאָן אֵצֵא, אֵצֵא לָאֲדָמָה שֶׁנִּתְאָרְרָה. וּמִפְּנֵי שֶׁנִּתְאָרְרָה אָבְדוּ שׁוֹכְנֶיהָ, וְנִתְאָרְרוּ כּוֹחָם וְנִתְמַעֲטוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא כָךְ אַתֶּם, אֶלָּא שִׁרְצוּ בָאָרֶץ וּרְבוּ בָהּ. הָאֲחֵרִים אָבְדוּ בָהּ, אֲבָל אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ וְשִׁרְצוּ בָהּ.

וְעִם כָּל זֶה לֹא נִתְיַישֵׁב בְּלִבּוֹ, וְהֶעֱלָה עוֹלוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ח) וַיַּעַל עוֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהִקְרִיב עָלָיו אָדָם הָרִאשׁוֹן. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֲרֵי לְךָ מַה שֶּׁשַּׁאַלְתָּ, לֹא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם, אָז נִתְיַישֵׁב בְּלִבּוֹ וּלְפִיכָךְ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה, שֶׁנִּתַּן נַפְשׁוֹ וְלִבּוֹ עָלֶיהָ לְהוֹצִיאָהּ מִן הַקְּלָלָה. וְאִית דְּאָמְרֵי שֶׁנִּתְעַסֵּק בְּעִסְקֵי הָאֲדָמָה.

(שם ט) וַיִּטַּע כֶּרֶם. גֶּפֶן גְּרוּשָׁה מָצָא, שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִגַּן עֵדֶן וּבְיוֹמוֹ נִטָּעָהּ וְנִשְׁתַּגְשְׁגָה, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו י״ז:י״א) בְּיוֹם נִטְעֵךְ תְּשַׁגְשֵׁגִי. רַבִּי אוֹמֵר, גֶּפֶן הָיְתָה, שֶׁנִּתְגָּרְשָׁה מִגַּן עֵדֶן, וַעֲנָבֶיהָ עִמָּהּ, וְסָחַט אוֹתָם, וְשָׁתָה מִן הַיַּיִן, וְנִתְגַּל.

רַבִּי בּוֹן פָּתַח, (ויקרא י׳:ח׳-ט׳) וַיְדַבֵּר ה' אֶל אַהֲרֹן לֵאמֹר יַיִן וְשֵׁכָר אַל תֵּשְׁתְּ אַתָּה וּבָנֶיךָ אִתָּךְ בְּבֹאֲכֶם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמוּתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם. דְּאָמַר רִבִּי אָבוֹן, אֵין בְּכָל הָעוֹלָם דָּבָר שֶׁמִּתְגָּאֶה לִבּוֹ שֶׁל אָדָם, אֶלָּא בְּיַיִן. וְזֶה הָיָה עָנְשָׁם שֶׁל נָדָב וַאֲבִיהוּא, שֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ וְגָבָהּ לִבָּם, וְזֶהוּ אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אוֹתָם.

וְקוֹהֶם זֶה הָיָה נִגְזַר עֲלֵיהֶם, וּבָאָה מִדַּת הַדִּין לִשְׁלוֹחַ יָד בָּהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ״ד:י״א) וְאֶל אֲצִילֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שָׁלַח יָדוֹ. אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְזַר דִּינָם לִשְׁלֹחַ יָד בָּהֶם. וְלָמָּה הָיָה עָנְשָׁם, מִשּׁוּם וַיֶּחֱזוּ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ. נִכְנְסוּ, כְּשֶׁאָכְלוּ וְשָׁתוּ, וְנִגְזַר עָנְשָׁם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה.

וּלְאַחַר כֵּן רָאוּ שֶׁלֹּא שָׁלַח יָד בָּהֶם בַּפַּעַם רִאשׁוֹנָה, עָשׂוּ ג"כ בַּשְּׁנִיָּה, וּמִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יָצָא לַהַב וְנִשְׂרְפוּ. כִּי לְכָךְ הָיוּ הַכְּרוּבִים מְכֻוָּונִים, כְּנֶגֶד אוֹתָם הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר בַּגַּן עֵדֶן.

וּלְאַחַר שֶׁמֵּתוּ, צִוָּה לְאַהֲרֹן וְלַכֹּהֲנִים הַבָּאִים אַחֲרָיו, לְהַמָּנַע עַצְמָם מִן הַיַּיִן, בְּבוֹאָם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִכָּנְסוּ וְיִמְצָא לִבָּם בְּגֵאוּת וּבְגַסּוּת הָרוּחַ.

אָמַר רַבִּי, תְּרֵי עִנְיְינֵי אִינּוּן דְּלֹא מִתְיַישְׁבֵי כַּהֲדָא, יֵינָא וּפוּלְחַן שְׁמַיָּא. דְּתָנִינָן תַּמָּן, שְׁתוּי אַל יִתְפַּלֵּל. וְכֵן שִׁכּוֹר, אַל יִתְפַּלֵּל. וְאִם הִתְפַּלֵּל, תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שִׁכּוֹר הַמִּתְפַּלֵּל כְּאִלּוּ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה. וּמְנָא לָן, מֵחַנָּה. דִּכְתִיב (שמואל א א׳:ט״ז) וַיַּשְׁקֶהָ עֵלִי לְשִׁכּוֹרָהּ. וְהֵשִׁיבָה וְאָמְרָה אַל תִּתֵּן אֶת אֲמָתְךָ לִפְנֵי בַּת בְּלִיָּעַל. וְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, כְּתִיב הָכָא בַּת בְּלִיָּעַל, וּכְתִיב הָתָם, (דברים י״ג:י״ד) יָצְאוּ אֲנָשִׁים בְּנֵי בְלִיַּעַל, מַה לְהַלָּן עֲבוֹדָה זָרָה, אַף כָּאן עֲבוֹדָה זָרָה.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לֵית לָךְ גּוּבְרִין דְּאִתְקְרוֹן קַדִּישִׁין, בַּר אִינּוּן פְּרִישֵׁי חַמְרָא. דִּכְתִיב כָּל יְמֵי הֲזִירוֹ לַה' קָדוֹשׁ יִהְיֶה.

וְאָמַר רִבִּי יִצְחָק, לֵית לָךְ חֲמַר דְּאִתְקְרֵי חֲמַר טוֹב, כְּחַמְרָא דְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. וְיַתִּיר עַל כֻּלְהוֹן, חַמְרָא דְּגִלִּילָא עִילָּאָה, דְּלָא יָכֵיל אֵינַשׁ לְמִשְׁתֵּי פַּלְגוּת לוֹנָא מִינֵּיהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר ר' שִׁמְעוֹן, אֲזַל לְמֶחֱמֵי לְר' יוֹסֵי ב"ר שִׁמְעוֹן בֶּן לָקוֹנְיָא חָמוֹי. יַהֲבֵי לֵיהּ לְמֵיכַל עֶגְלָא תְּלִיתָאָה דְכֵיכָא, פְּתַח לֵיהּ חַד כּוּבָא דְחַמְרָא. חָמוֹי מָזִיג, וְהוּא שָׁתֵי, מָזִיג וְהוּא שָׁתֵי. אָמַר לֵיהּ אִיפְּשָׁר דְּשַׁמַּעְתְּ מֵאֲבִיךְ, כַּמָּה הוּא שִׁיעוּרוֹ שֶׁל כּוֹס. אָמַר לֵיהּ כְּמוֹת שֶׁהוּא, אַחַת בְּחַמִּין וְאַחַת בְּצוֹנֵן, אֲבָל לֹא שִׁיעֲרוּ רַבָּנָן בְּכוֹסְךָ דְּהִיא זְעִירָא. וּבְחַמְרָךְ דְּהוּא טָבָא. וּבְמַעוֹהִי דְּהוּא רְחָבָה.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מְבוּלְבָּל בְּדַעְתּוֹ הָיָה נֹחַ כְּשֶׁיָּצָא מִן הַתֵּיבָה, בְּדִירָתוֹ עִם הַחַיּוֹת וְהָרְמָשִׂים וְהַשְּׁרָצִים, וּמִפְּנֵי שֶׁשָּׁתָה מְעַט יַיִן, נִשְׂכַּר וְנִתְגַּל.

וְאָמַר רִבִּי יְהוּדָה בָּא כְּנַעַן וְסֵרְסוֹ, הֵקִיץ מִיֵּינוֹ, וּמָצָא עַצְמוֹ מְסוֹרָס. דִּכְתִיב (בראשית ט׳:כ"ד) וַיִּיקַץ נֹחַ מִיֵּינוֹ, וַיֵּדַע אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן. אֲשֶׁר רָאָה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ, שֶׁסֵּרְסוֹ. וּלְפִיכָךְ קִלְלוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וַיֹּאמֶר אָרוּר כְּנָעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאֶחָיו.

רַבִּי פָּתַח, (שם ח) וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ וַיֹּאמֶר לֹא אֹסִף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם. כְּשֶׁיָּצָא נֹחַ מִן הַתֵּיבָה, פָּתַח עֵינָיו, וְרָאָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ חָרֵב, הִתְחִיל בּוֹכֶה עַל הָעוֹלָם. אָמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִם בִּשְׁבִיל חַטֹּאת הָאָדָם, אוֹ בִּשְׁבִיל הַשּׁוֹטִים תְּאַבֵּד עוֹלָמְךָ, לָמָּה בְּרָאתָם, אוֹ הַאי, אוֹ הַאי. אִית לָךְ לְמֶעְבַּד אוֹ דְּלָא תִּבְרֵי אֵינַשׁ, אוֹ דְּלָא תֵּיבַד עָלְמָא. הֶעֱלָה עוֹלוֹת, וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הָרֵיחַ עָלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ.

אָמַר רִבִּי, ג' רֵיחוֹת עָלוּ לְפָנָיו, רֵיחַ עוֹלָתוֹ, וְרֵיחַ תְּפִלָּתוֹ, וְרֵיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רֵיחַ בָּעוֹלָם דְּנִיחָא קַמֵּיהּ, כְּאוֹתוֹ הָרֵיחַ. וּלְפִיכָךְ צִוָּה וְאָמַר, (במדבר כ"ח:ב') רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ. כְּלוֹמַר רֵיחַ שֶׁהִקְרִיב נֹחַ לְפָנַי, תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי, רֵיחַ עוֹלָה וּתְפִלָּה, וְכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים.

רַבִּי אַיְבוּ אָמַר, נֹחַ חָכָם הָיָה, וְהָיָה מֵבִין לְחִישַׁת וְצִפְצוּף כָּל הַנִּבְרָאִים וּרְמִיזָתָם, וּכְשֶׁהָיָה בַּתֵּיבָה, אָמַר יוֹדֵעַ אֲנִי שֶׁאֵין פִּקֵּחַ בָּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב, לְמֵידַע מִנַּיהּ סִימָנָא בְּעָלְמָא, מִיָּד וַיְשַׁלַּח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וְהָאֵיךְ עָבִיד הָכֵי, וְהָאָמַר רַבִּי בּוֹ, אָסוּר לְאִסְתַּכָּלָא בְּאִלֵּין מְנַחֲשֵׁי בְּעוֹפֵי דְּשָׁמַיָּא, וַהֲרֵי הוּא בִּכְלַל לֹא תְנַחֲשׁוּ וְלֹא תְעוֹנְנוּ, אֲפִילּוּ כָּל נִיחוּשׁ בְּעָלְמָא.

אֶלָּא אָמַר רִבִּי חִיָּיא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב. דְּאָמַר רִבִּי חִיָּיא, מִצְטַעֵר הֲוָה נֹחַ טְפֵי עַל אוֹבָדָא דְעָלְמָא. אָמַר רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, יָדַעְתִּי כִּי אַתָּה רַחוּם, וְאַתָּה לֹא רִחַמְתָּ עַל עוֹלָמְךָ, וְנָהְפַּךְ רַחֲמָנוּתְךָ לְאַכְזָרוּת, אַתָּה לֹא רִחַמְתָּ עַל בָּנֶיךָ, יֵצֵא זֶה שֶׁאֵינוֹ מְרַחֵם עַל בָּנָיו, וְנֶהְפַּךְ לָהֶם לְאַכְזָרִי, וּלְפִיכָךְ שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, רֶמֶז הוּא דְּקָא רָמַז.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, וְכִי לֹא כְתִיב בֵּיהּ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה, וְהָאֵיךְ הִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה. אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מֵרוֹב צַעֲרוֹ הוּא דְאָמַר, דְּהָא תְּנַן, מִנַּיִן שֶׁאֵין דָּנִין אֶת הָאָדָם לְפִי צַעֲרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ל״ד:ל״ה) אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהַשְׂכֵּל. אַף עַל פִּי שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, אֵין דִּינוֹ כְּמִזִּיד, אֶלָּא כְּאָדָם בְּלֹא דַּעַת, לְפִי צַעֲרוֹ.

וְלֹא רָצָה הָעוֹרֵב לַהֲלוֹךְ בִּשְׁלִיחוּתוֹ, מִפְּנֵי שֶׁמְּתוּקָן הוּא לִשְׁלִיחוּת אַחֶרֶת, לְפָרְנֵס אֲלִיָּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א י״ז:ו׳) וְהָעוֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר, וְלֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוּתוֹ, עַד יִבְשֶׁת הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ, שֶׁהָיָה עַל יְדֵי שְׁבוּעַת אֲלִיָּהוּ. כֵּיוָן שֶׁרָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא עָשָׂה כְּהוֹגֶן, שָׁלַח אֶת הַיּוֹנָה.

וְאָמַר רַבִּי בּוֹן, תְּרֵי עְנָיֵנֵי רָמַז בָּהּ, חָדָא, דִּכְתִיב (הושע ז׳:י״א) כְּיוֹנָה פּוֹתָה אֵין לֵב, כְּלוֹמַר מֵרֹב צַעֲרִי, אֵין לִבִּי עִמִּי וְנִפְתֶּה. אַחֲרִינָא, אָמַר נֹחַ, אֵין בְּכָל הָעוֹפוֹת דְּיִסְבּוֹל מִיתָתָה בְּלֹא סַרְבָנוּת, כַּיּוֹנָה. וּלְפִיכָךְ נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל כְּיוֹנָה. אָמַר נֹחַ, כָּךְ יָאוֹת לָנָא לְמִסְבַּל כֹּלָּא, בְּלָא סַרְבָנוּתָא, וּלְפִיכָךְ וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה.

תָּנוּ רַבָּנָן, מָה הֵשִׁיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנֹחַ, כְּשֶׁיָּצָא מִן הַתֵּיבָה וְרָאָה כָּל הָעוֹלָם חָרֵב, וְהִתְחִיל לְבַכּוֹת עָלָיו, וְאָמַר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, נִקְרֵאתָ רַחוּם, הָיָה לְךָ לְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתֶיךָ. הֵשִׁיבוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רַעְיָא שַׁטְיָא, כְּעָן אָמַרְתְּ דָּא, וְלָא בְּזִמְנָא דַּאֲמַרִית לָךְ בְּלִישְׁנָא רְכִיכָא, דִּכְתִיב (שם ו) עֲשֵׂה לְךָ תֵּבַת עֲצֵי גֹּפֶר כו', וַאֲנִי הִנְנִי מֵבִיא אֶת הַמַּבּוּל כו', לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר כו', וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ כו', כִּי אֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה, כּוּלֵי הַאי אִתְעַכָּבִית עִמָּךְ, וַאֲמַרִית לָךְ, בְּדֵיל דְּתִתְבְּעֵי רַחֲמִין עַל עָלְמָא. וּמִכְּדֵין דְּשָׁמַעְתְּ דְּתִשְׁתֵּיזִיב אַתְּ בְּתֵיבוּתָא, לָא עָאל בְּלִבָּךְ בִּישׁוּתָא דְּעָלְמָא, וַעֲבַדְתְּ תֵּיבוּתָא וְאִשְׁתְּזַבְתָּא. וּכְעָן דְּאִתְאֲבִיד עָלְמָא, פָּתְחִית פּוּמָךְ לְמַלְלָא קֳדָמַי בַּעְיָין וְתַחֲנוּנִין.

כֵּיוָן דְּחָזָא נֹחַ כָּךְ, הִקְרִיב עֲלָוֹון וְקָרְבָּנִין, דִּכְתִיב (שם ח) וַיִּקַּח מִכֹּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה וּמִכָּל הָעוֹף הַטָּהוֹר וַיַּעַל עוֹלוֹת בַּמִּזְבֵּחַ.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין הַצַּדִּיקִים שֶׁהָיוּ לְיִשְׂרָאֵל אַחַר כַּךְ, וּבֵין נֹחַ. נֹחַ לֹא הֵגִין עַל דּוֹרוֹ, וְלֹא הִתְפַּלֵּל עָלָיו כְּאַבְרָהָם. דְּכֵיוָן דְּאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם, זַעֲקַת סְדוֹם וַעֲמוֹרָה כִּי רָבָּה, מִיָּד וַיִּגַּשׁ אַבְרָהָם וַיֹּאמַר. וְהִרְבָּה דְּבָרִים כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד

שֶׁשָּׁאַל שֶׁאִם יִמְצָא שָׁם עֲשָׂרָה צַדִּיקִים, שֶׁיְכַפֵּר לְכָל הַדּוֹר בִּשְׁבִילָם, וְחָשַׁב אַבְרָהָם שֶׁהָיוּ י' בָּעִיר, עִם לוֹט וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּבְנוֹתָיו, וַחֲתָנָיו, וְלָכֵן לֹא הִתְפַּלֵּל יוֹתֵר.

בָּא מֹשֶׁה וְהֵגִין עַל כָּל הַדּוֹר, כֵּיוָן שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ, סָרוּ מַהֵר מִן הַדֶּרֶךְ. מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (שמות ל"ב:ח') וַיְחַל מֹשֶׁה. מַהוּ וַיְחַל. מְלַמֵּד שֶׁהִתְפַּלֵּל עַד שֶׁאֶחֱזַתּוּ חַלְחָלָה. רַבָּנָן אָמְרֵי, לֹא הִנִּיחַ מֹשֶׁה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד שֶׁנָּתַן נַפְשׁוֹ עֲלֵיהֶם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא. דִּכְתִיב, (שם) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי מֵהָכָא, (תהילים ק"ו:כ"ג) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידָם לוּלֵי מֹשֶׁה בְחִירוֹ עָמַד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו. וְכֵן כָּל הַצַּדִּיקִים הֵגִינוּ עַל דּוֹרָם, וְלֹא הִנִּיחוּ מִדַּת הַדִּין לִשְׁלוֹט בָּהֶם.

וְנֹחַ הִתְעַכֵּב עִמּוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לֵיהּ רִבּוּי דְּבָרִים, שֶׁמָּא יְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְלֹא הִשְׁגִּיחַ, וְלֹא בִּיקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְעָשָׂה הַתֵּיבָה וְנֶאֱבַד כָּל הָעוֹלָם.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הֲווֹ יָתְבֵי בְּפָלְבֵי טְבֶרְיָא, אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, רַבִּי, מַה רָאָה נֹחַ שֶׁלֹּא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים עַל דּוֹרוֹ. אָמַר לוֹ, אֲפִילּוּ הוּא לֹא חָשַׁב בְּלִבּוֹ שֶׁיִּמָּלֵט. מָשָׁל, לְמוֹצֵא אֶשְׁכּוֹל עֲנָבִים שֶׁאֵינָם מְבוּשָׁלִים, בֵּין הַבּוֹסְרִים, דְּאִלּוּ הֲוָה בֵּין עֲנָבִים מְבוּשָׁלִים, לָא הֲוֹוּ כְּלוּם.

מַשְׁמַע, דִּכְתִיב (בראשית ז':א') כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה. הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר צַדִּיק לְפָנַי, מַהוּ בַּדּוֹר הַזֶּה. כְּלוֹמַר, לְפִי הַדּוֹר. וּלְפִיכָךְ לֹא בִּקֵּשׁ רַחֲמִים, אָמַר בְּלִבּוֹ וּלְוַאי שֶׁאֲבַקֵּשׁ רַחֲמִים עָלַי וְאִמָּלֵט, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאֶתְפַּלֵּל עַל אֲחֵרִים.

לְבָתַר אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, עַל כָּל דָּא, הֲוָה לֵיהּ לְמִתְבַּע רַחֲמִין עַל עָלְמָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּנִיחָא לֵיהּ, מַאן דַּאֲמַר טָבָא עַל בְּנוֹהִי.

מָנָא לָן, מִגִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ, דְּלָא הֲוָה זַכַּאי, וְלָא בַּר זַכַּאי, וּמִשּׁוּם דַּאֲמַר טִיבוּתָא עַל יִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (שופטים ו':י"ד) וַיֹּאמֶר לוֹ ה' לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד מִדְיָן. מַהוּ בְּכֹחֲךָ זֶה. טִיבוּתָא דְּא דַּאֲמַרְתְּ עַל בָּנַי, יְהֵא לָךְ חֵילָא סַגִּיאָה, לְשֵׁיזְבוּתְהוֹן מִן יְדָא דְמִדְיָן.

וְעוֹד אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אַף עַל פִּי דִּיהֲווֹי צַדִּיקָא רַבָּה מִכָּל עָלְמָא, וְיֵימַר בִּישָׁא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי דַּלְטוֹרִין עַל יִשְׂרָאֵל, עוֹנְשֵׁיהּ סַגְיָא מִן כָּלְהוֹן. וְלָא אַשְׁכַּחְנָא צַדִּיקָא טָבָא כְּאֵלִיָּהוּ בְּכָל דָּרָא, וּמִשּׁוּם דַּאֲמַר דַּלְטוֹרִין עַל יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב (מלכים א י"ט:י') כִּי עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ הָרָסוּ וְאֶת נְבִיאֶיךָ הָרָגוּ בֶחָרֶב, בֵּיהּ שַׁעֲתָא אַבְאֵישׁ סַגְיָא קַמֵּיהּ.

תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (שם) וַיִּבֶּט וְהִנֵּה מְרַאֲשֹׁתָיו עֻגַת רְצָפִים. מַהוּ רְצָפִים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּדֵין יָאוֹת לְמֵיכַל, מַאן דַּאֲמַר דַּלְטוֹרִין עַל בָּנַי.

אָמַר רִבִּי אֶלִיעֶזֶר, מַאי דִּכְתִיב, (שם) וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֳכִילָה הַהִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֹהִים (חורבה). וְכִי בְּכֹחַ אָכִילַת עוּגַּת רְצָפִים אָזַל כּוּלֵי הַאי.

אֶלָּא אָמַר רִבִּי אֶלִיעֶזֶר, הִשְׁלִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דִּוּרְמִיטָה עַל אֵלִיָּהוּ, וְהֶרְאָהוּ עִנְיָנָא דְמִשָּׁה, דִּיתִיב קַמֵּיהּ אַרְבָּעִין יָמָמִין וְאַרְבָּעִין לֵילָוָן, וּמִכְּדֵין דְּהַוָה תַּמָּן, עָבְדוּ יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלָא. וּבְגִין דְּהַוָה אַרְבָּעִין יָמָמִין וְאַרְבָּעִין לֵילָוָן דְּלֶחֶם לָא אָכַל, וּמַיָא לָא שָׁתֵי, לָא אַעֲדֵי מִתַּמָּן עַד דְּמָחַל לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר לֵיהּ לְאֵלִיָּהוּ, כָּךְ הֲוָה לָךְ לְמֶעְבַּד, וְעוֹד הֲוָה לָךְ לְמֶחֱזֵי, דְּאִינּוּן בָּנַי בְּנֵי רְחִימָאי, דְּקַבִּילוּ אוֹרַיְיתִי בְּטוּרָא דְחוֹרֵב, וְדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֳכִילָה הַהִיא אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. דְּחָזָא עִנְיָנָא דְמִשָּׁה, דְּאִשְׁתְּהֵי קַמֵּיהּ אַרְבָּעִין יָמָמִין וְאַרְבָּעִין לֵילָוָן. וְעִנְיָנָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא בְּטוּרָא דְחוֹרֵב. וְדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, לֹא זָז אֵלִיָּהוּ מִשָּׁם, עַד שֶׁנִּשְׁבַּע לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לְהוֹרוֹת זְכוּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל תָּמִיד. וְכָל מִי שֶׁעוֹשֶׂה זְכוּת, הוּא מַקְדִּים וְאוֹמֵר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כָּךְ וְכָךְ עָשָׂה עַכְשָׁיו פְּלוֹנִי. וְאֵינוֹ זָז מִשָּׁם, עַד שֶׁיִּכְתְּבוּ זְכוּתוֹ דְּהַהוּא גַּבְרָא. דִּכְתִיב, (מלאכי ג׳:ט״ז) וַיִּכָּתֵב סֵפֶר זִכָּרוֹן לְפָנָיו.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי, מֶה הָיָה עוֹנְשׁוֹ שֶׁל נֹחַ, שֶׁיָּצָא חִגֵּר בְּרַגְלָיו מִן הַתֵּיבָה, וְשָׁכַב וְנִתְבַּזֶּה, וְהִתְלוֹצֵץ עָלָיו בְּנוֹ, וְעָשָׂה לוֹ מַה שֶׁעָשָׂה.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לֶלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יְשָׁרָה. בֹּא וּרְאֵה מִפְּנֵי שֶׁנָּטַל יַעֲקֹב הַבְּרָכוֹת מֵעֵשָׂו בְּרַמָּאוּת. תֵּדַע לְךָ, שֶׁלֹּא נִיתַּן רְשׁוּת לְשׁוּם אוּמָּה בָּעוֹלָם לְהִשְׁתַּעְבֵּד בְּיִשְׂרָאֵל, זוּלָתִי אוּמָּה שֶׁל עֵשָׂו.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי, נָטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת שֵׁם בֶּן נֹחַ, וְהִפְרִישׁוֹ לְכֹהֵן עֶלְיוֹן, וּלְשָׁרְתוֹ. וְהִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ עִמּוֹ, וְקָרָא שְׁמוֹ מַלְכִּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם. וְהָיָה יֶפֶת אָחִיו לוֹמֵד תּוֹרָה מִפִּיו בְּמִדְרָשׁוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם, וְלָמַד תּוֹרָה בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם. וְנִתְעַסֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאַבְרָהָם, וְנִשְׁתַּכְּחוּ כָּל הָאֲחֵרִים. בָּא אַבְרָהָם וְהִתְפַּלֵּל לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁיַּשְׁרֶה שְׁכִינָתוֹ תָּמִיד בְּבֵיתוֹ שֶׁל שֵׁם, וְהוֹדָה לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים ק״י:ד׳) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם עַל דִּבְרָתִי מַלְכִּי צֶדֶק.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, וַהֲלֹא יֶפֶת הוּא הַגָּדוֹל, לָמָּה שֵׁם נָטַל הַכְּהוּנָּה. בִּשְׁבִיל שֶׁהָיָה תָּמִיד עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וּפֵירֵשׁ מִדַּרְכֵי הָעוֹלָם. וּמֵאַיִן הָיָה לוֹ תּוֹרָה. אֶלָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן יָדַע הַתּוֹרָה, וְהִנִּיחָהּ בְּקַבָּלָה לְשֵׁת בְּנוֹ, וְאַחַר כַּךְ בָּאָה לְיַד חֲנוֹךְ, עַד שֶׁבָּא לְשֵׁם וְהָיָה מִתְעַסֵּק תָּמִיד בָּהּ.

אָמַר לוֹ ר' יוֹסֵי, אִם הַתּוֹרָה הָיְתָה בְּמִדְרָשׁוֹ שֶׁל שֵׁם, לָמָּה הוּצְרַךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְצַוּוֹת לִבְנֵי נֹחַ אוֹתָן שֶׁבַע מִצְוֹת שֶׁנִּצְטַוּוּ, שֶׁהֲרֵי בַּתּוֹרָה נִכְתְּבוּ קוֹדֶם לָכֵן, אֶלָּא אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁהַמַּבּוּל בָּא לָעוֹלָם, וְנִכְנְסוּ לַתֵּיבָה, מֵרוֹב צַעֲרָם נִשְׁתַּכְּחָה מִשָּׁם, עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְחִידֵּשׁ לָהֶם אוֹתָם שֶׁבַע מִצְוֹת.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, חַס וְשָׁלוֹם לֹא נִשְׁתַּכְּחָה הַתּוֹרָה מִמֶּנּוּ, אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם אוֹמַר לָהֶם שֶׁיִּשְׁמְרוּ כָּל תּוֹרָתִי, יִפְרְקוּ כָּל הָעוֹל מֵהֶם, כַּאֲחֵרִים שֶׁאָמְרוּ (איוב כא) וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ. אֶלָּא אֶתֵּן לָהֶם דְּבָרִים מוּעָטִים, וְיִשְׁמְרוּ אוֹתָם.

עַד שֶׁיָּבוֹא מִי שֶׁיִּשְׁמוֹר כּוּלָּהּ, וְהוּא אַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כ"ו:ה') עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקֹלִי וַיִּשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתָי. דְּכֵיוָן שֶׁלָּמַד מִשֶּׁם הַתּוֹרָה, קִבֵּל עַל עַצְמוֹ שֶׁיִּשְׁמוֹר הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ, וּלְפִיכָךְ בֵּירַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁבַע מִצְוֹת מִן הַתּוֹרָה כְּדֵי שֶׁיִּשְׁמְרוּ אוֹתָם.

רַבִּי פָּתַח בִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וַיְשַׁלַּח אֶת הָעוֹרֵב, דְּאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, כְּתִיב, (שמואל ב טו) וַיֹּאמֶר דָּוִד כו', קוּמוּ וְנִבְרְחָה כִּי לֹא תִהְיֶה לָנוּ פְּלֵיטָה מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם. וְאַף עַל פִּי שֶׁבָּרַח, מַאי כְּתִיב בֵּיהּ, (תהלים ג) מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבָרְחוֹ מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם בְּנוֹ. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיָה בּוֹרֵחַ וְנִגְרָשׁ מִמַּלְכוּתוֹ, לֹא מָנַע עַצְמוֹ מִלּוֹמַר שִׁירָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָשׁוּב וּלְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו. וַיְשַׁלַּח אֶת הָעוֹרֵב, זֶהוּ דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרֵא עִמָּהֶן תָּמִיד כָּעוֹרֵב.

דָּבָר אַחֵר, הָעוֹרֵב שֶׁבָּא מִיהוּדָה, שֶׁנִּקְרָא עוֹרֵב, שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית מג) אָנֹכִי אֶעֶרְבֶנּוּ. הָעֹרֵב כְּתִיב, בְּלֹא וא"ו. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ עוֹרֵב, שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ בֶּהָרִים כָּעוֹרֵב. וְהַיְינוּ דְּאָמַר לְשָׁאוּל, (שמואל א כו) כַּאֲשֶׁר יִרְדֹּף הַקּוֹרֵא בֶּהָרִים. אָמַר לוֹ, שֶׁמְּתַנִּי לִהְיוֹת כְּקוֹרֵא בֶּהָרִים, כְּתִיב הָכָא קוֹרֵא, וּכְתִיב הָתָם, (תהלים קמז) לִבְנֵי עוֹרֵב אֲשֶׁר יִקְרָאוּ.

וְאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, בֹּא וּרְאֵה מַה בֵּין מַלְכֵי יְהוּדָה לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל. שֶׁלַּח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְדָוִד, וְנִרְשֶׁהוּ מִמַּלְכוּתוֹ, וּמִיָּד שָׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאַל תִּתְמַהּ עַל זֶה, וַאֲפִילּוּ מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ יְהוּדָה, שֶׁהָיָה רָשָׁע, מִיָּד שָׁב בִּתְשׁוּבָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָקַח אוּמָנוּת אֲבוֹתָיו, וְשָׁב לְמַלְכוּתוֹ.

וְזֶהוּ שֶׁבָּא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, וַיְשַׁלַּח אֶת הָעוֹרֵב, זֶה דָּוִד, שֶׁהָיָה קוֹרֵא תָּמִיד כָּעוֹרֵב, וְשִׁלְּחָהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמַּלְכוּתוֹ, וְהוֹצִיאוֹ מִבֵּיתוֹ, וּמַה כְּתִיב בֵּיהּ. וַיֵּצֵא יָצוֹא וְשׁוֹ"ב. דִּכְתִיב, (שמואל ב טו) וְדָוִד עֹלֶה בְּמַעֲלֵה הַזֵּיתִים עָלֶה וּבוֹכֶה וְרֹאשׁ לוֹ חָפוּי. הָיָה יוֹצֵא וְשָׁב בִּתְשׁוּבָה, וּמִתְוַדֶּה עַל חַטֹּאתָיו, וּמְבַקֵּשׁ רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, וְיָדַע כִּי חַטֹּאתָיו עָשׂוּ לוֹ שֶׁנִּשְׁלַח מִמַּלְכוּתוֹ וְנִגְרַשׁ.

וּבְכָל דָּבָר וְדָבָר דְּחֶטְאָה גָּרִים בְּמַלְכוּתוֹ, אוֹ בְּיִשְׂרָאֵל, הָיָה תּוֹלֶה הַדָּבָר בּוֹ, וַהֲוָה יָדַע דְּהוּא הָיָה גָּרִים. עַד יְבשֶׁת הַמַּיִם, שֶׁהֶשִׁיבוּהוּ לֹא עָלֶיךָ הַדָּבָר, אֶלָּא אֶל שָׁאוּל וְאֶל בֵּית הַדָּמִים. תָּא חֲזֵי, דִּכְתִיב (שם כא) וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת פְּנֵי ה', דְּסָבַר דְּהוּא הֲוָה גָּרִים, אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לֹא עָלֶיךָ זוֹ אֶלָּא עַל שָׁאוּל. עַד יְבשֶׁת הַמַּיִם, הָיָה תּוֹלֶה הַכֹּל בְּעַצְמוֹ, וּמֵיָד הָיָה שָׁב בִּתְשׁוּבָה. וְאָז לֹא הוּצְרַךְ לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה, שֶׁהַדָּבָר לֹא בָּא בִּשְׁבִילוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ח׳:ז׳) וַיְצֵא יָצוֹא וָשׁוֹב עַד יְבשֶׁת הַמַּיִם, דְּאָז לֹא הָיָה הַדָּבָר תָּלוּי בּוֹ.

אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, רָצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנַסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל, וּשְׁלָחָם לְבָבֶל. שֶׁנֶּאֱמַר, (שם) וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רְאֵה מַה כְּתִיב בָּהּ, וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ. שֶׁהִכְבִּיד עוֹלָהּ מֶלֶךְ בָּבֶל, בְּרָעָב וּבְצָמָא וּבַהֲרִיגַת צַדִּיקִים הַרְבֵּה. וּמִשּׁוּם כּוֹבֶד עוֹלָהּ, וַתָּשָׁב אֵלָיו אֶל הַתֵּיבָה, וְחָזְרָה בִּתְשׁוּבָה וְקִבְּלָהּ.

חֲטָאָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כְּמִתְּחִלָּה, וַיּוֹסֵף לְהַגְלוֹתָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וַיּוֹסֶף שִׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה מֵאִתּוֹ, בְּגָלוּת אַחֶרֶת שֶׁל יָוָן. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, גָּלוּת יָוָן אַחְשִׁיךְ פְּנֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל כְּשׁוּלֵי קְדֵרָה.

וּמֵרוֹב צַעֲרָם וְדוֹחֲקָם מַה כְּתִיב בֵּיהּ. וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב. מַה לְּעֵת עֶרֶב, דְּלָא הֲוָה נְהִירָא לְהוֹן שַׁעֲתָא דְּרַוְוחָא, כְּמָה דַּהֲוַת עֲבִידָא בְּקַדְמִיתָא, וְאִתְקְטָלֵי צַדִּיקַיָּא, וְאִתְחַשַּׁךְ יְמָמָא, וְאִעֲרִיב לֶהֱוֹן שִׁמְשָׁא וְלָא יָכְלִין לְמֵיקַם מִן קֳדָם דּוֹחֲקָא סַגִּיאָה דַּהֲווֹי עֲלֵיהוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיהו ד׳:י״ג) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה הַיּוֹם כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עֶרֶב. כִּי פָנָה הַיּוֹם, אֲלוּ הֵן צַדִּיקַיָּא הַמְאִירִים כַּשֶּׁמֶשׁ. כִּי יִנְטוּ צִלְלֵי עֶרֶב, שֶׁנִּשְׁאֲרוּ כְּעוֹלְלוֹת בָּצִיר וְזֶהוּ לְעֵת עֶרֶב וְלֹא בִּזְמַן דִּנְהִירִין לְהוֹן צַדִּיקַיָּא כְּשִׁמְשָׁא.

(בראשית ח) וְהִנֵּה עֲלֶה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ. לוּלֵי שֶׁהֵעִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ הַכֹּהֲנִים, שֶׁהָיוּ מַדְלִיקִין נֵרוֹת בְּשֶׁמֶן זַיִת, אֲזַי אָבְדָה פְּלֵיטַת יְהוּדָה מִן הָעוֹלָם. וּבְכָל פַּעַם וּפַעַם שָׁבָה בִּתְשׁוּבָה וְנִתְקַבְּלָה. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, חוּץ מִן גָּלוּתָא רְבִיעָאָה, דַּעֲדַיִין לֹא שָׁבָה, וְהַכֹּל תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה.

וְאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, אֵין לְךָ בְּכָל פַּעַם וּפַעַם, שֶׁלֹּא הִתְעַכֵּב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גְּזַר דִּינָא שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁבַע שְׁמִיטִין, וְשֶׁבַע יוֹבְלוֹת, שֶׁמָּא תַּחְזוֹר בִּתְשׁוּבָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ח׳:י״ב) וַיִּיָּחֶל עוֹד שִׁבְעַת יָמִים אֲחֵרִים, בַּר מִן קֳדָמַאי.

וַיְשַׁלַּח אֶת הַיּוֹנָה, בְּגָלוּת אֱדוֹם. וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֵלָיו עוֹד, דְּעַד הַיּוֹם לֹא חָזְרָה בִּתְשׁוּבָה, וְלֹא הֵעִירָה רוּחָהּ. דְּאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, אִלְמָלֵי חָזְרָה בִּתְשׁוּבָה לֹא נִשְׁתַּיְּירָה בַּגָּלוּת יוֹמָא חַד. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, כָּל הַגָּלֻיּוֹת שֶׁגָּלְתָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, נָתַן לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זְמַן

וְקַץ, וְנִתְעוֹרָרָה תָּמִיד בִּתְשׁוּבָה, וְגָלוּת הָאַחֲרוֹן אֵין לוֹ קֵץ וּזְמָן, אֶלָּא הַכֹּל תָּלוּי בִּתְשׁוּבָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (דברים ל׳:ב׳) וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקוֹלוֹ. וּכְתִיב, (שם) אִם יִהְיֶה נִדַּחֲךָ בִּקְצֵה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יְקַבֶּצְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקָּחֶךָ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי עֲקִיבָא, אִם כֵּן, הֵיאַךְ יְהֵא דָּא לְהִתְעוֹרְרָא כּוּלְהוֹן כַּחֲדָא בִּתְשׁוּבָה, מַאן דַּהֲוֵי בְּסָיְיפֵי שְׁמַיָּא, וּמַאן דְּהוּא בְּסָיְיפֵי אַרְעָא, הֵיךְ יִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא לְמֶעְבַּד תְּשׁוּבָה.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, חַיֶּיךָ, דְּאִי יַחְזְרוּן בִּתְשׁוּבָה רֵישֵׁי כְּנִישְׁתָּא, אוֹ חָדָא כְּנִישְׁתָּא, בְּזְכוּתָם יִתְכַּנֵּשׁ כָּל גָּלוּתָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִסְתְּכֵי תְּדִירָא, אֵימָתַי יַחְזְרוּן, וְיֶעֱבֵד לְהוֹן טָבָא, דִּכְתִיב (ישעיהו ל׳:י״ח) וְלָכֵן יְחַכֶּה ה' לַחֲנַנְכֶם. מְחַכֶּה תָּמִיד אֵימָתַי יַעֲשׂוּ תְּשׁוּבָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִיתָא הָא, כְּהָא דְּאָמַר רַבִּי פִּנְחָס, דִּכְתִיב וְלֹא יָסְפָה שׁוּב אֲלֵיהוּ עוֹד. לֹא נֶאֱמַר וְלֹא יָסַף שׁוּב אֲלֵיהָ, אֶלָּא הִיא לֹא יָסְפָה שׁוּב אֲלֵיו, מִכְּלַל דְּהוּא מְזוּמָן וּמְחַכֶּה אֵימָתַי תָּשׁוּב.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, תָּא חֲזֵי, הַאי דִּכְתִיב בְּיַעֲקֹב (בראשית ל״ב:כ״ה) וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשַּׁחַר. בֵּיהּ זִימְנָא אִתְיַהֲבָא רְשׁוּתָא לְכָל חֵילֵי דִּשְׂמָאלָא, לְאִינּוּן רַבְרְבִין דְּאִתְמַנּוּן עַל מַלְכְוָותָא, וְאִתְפָּרְשׁוּ אִלֵּין לְשַׂלְטָאָה עַל אִלֵּין, וְאִתְיַהֲבַת רְשׁוּתָא וְשׁוּלְטָנָא לְרַבְרָבָא דֶּאֱדוֹם, לְשַׂלְטָאָה עַל אוּמַיָּא.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא מַה כְּתִיב. וַיִּוָּתֵר יַעֲקֹב לְבַדּוֹ, דְּעַד כְּעַן לָא הֲווֹ לֵיהּ בְּנָיְמִין וְלָא אַפּוֹטְרוֹפּוֹסָא בִּשְׁמַיָּא.

וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, דֵּין הוּא סמאל, רַבָּא דֶּאֱדוֹם. וּבְעָא דְּיִתְיְיהֵב יַעֲקֹב תְּחוֹת שִׁעְבּוּדָא דֶּאֱדוֹם, וּמִשּׁוּם זְכוּתָא רַבְרְבָא דַּהֲוָה בְּיַעֲקֹב, לָא אִתְיְיהֵיב בִּידֵיהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִתְכְּנָשׁוּ כָּל חֵילָא דִּשְׂמָאלָא, וּבְעוֹ לְמִיטְעַן עִם סמאל, בְּגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא אִיצְטְרִיךְ יַעֲקֹב לְשׁוּם חַד מִנְּכוֹן, הָא זְכוּתֵיהּ דְּיִטְעוֹן עִמֵּיהּ. מִיָּד וַיֵּאָבֵק אִישׁ עִמּוֹ, טָעִין עִמֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי יוּדָא, תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (שם) וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ, דְּהַוָה סַגִּיאָה זְכוּתֵיהּ, וְלָא יָכֵיל בְּטַעֲנָתֵיהּ לְאִשְׁתַּעְבְּדָא יַעֲקֹב תְּחוֹת יְדָא דֶּאֱדוֹם. מִיָּד וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ. אִלֵּין אִינּוּן בְּנוֹהִי נָפְקֵי יְרֵכֵיהּ.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא אִתְחֲלַשׁ יַעֲקֹב, וְלָא יָכֵיל לְמִטְעַן עִמֵּיהּ, דִּכְתִיב וַתֵּקַע כַּף יֶרֶךְ יַעֲקֹב בְּהֵאָבְקוֹ עִמּוֹ, בְּאַטְעָנוּתֵיהּ עִמֵּיהּ. וְאִתְיַהֲבָא רְשׁוּתָא לְסמאל, בְּנוֹהִי דְּיַעֲקֹב תְּחוֹת יְדָא דֶּאֱדוֹם, כָּל זִימְנָא דְּיַעַבְרוּן עַל אוֹרַיְיתָא.

פרשת לך לך

רַבִּי הַוָּה יָתִיב יוֹמָא חַד, וַהֲוָה מִסְתַּכֵּל בָּהָא מִילְּתָא, דִּכְתִיב (דברים ד':ל') בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ כֹּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקֹלוֹ. אָמַר, מַה דַּאֲמַר מֹשֶׁה דִּיהֱוֵי בְּסוֹף יוֹמַיָּא, כָּל אִינּוּן עָקְתִין הָא אָתָא, וּתְשׁוּבָה עַד כְּעָן לָא אִתְעֲבִידָא.

עַד דְּהַוָּה יָתִיב, אָתָא אֵלְיָהוּ זָכוּר לְטוֹב, אָמַר לֵיהּ, רַבִּי בְּמַאי אִתְעַסְקָתְּ. אָמַר לֵיהּ בְּהַאי דְּאָמְרָה תּוֹרָה, דְּכַד יֵיתוּן עָקְתִין לְיִשְׂרָאֵל בְּסוֹף יוֹמַיָּא, דְּיַעַבְדוּן תְּשׁוּבָה לְאַלְתַּר, דִּכְתִיב בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ, וְעַד כְּעָן לָא תָבוּ בִּתְיוּבְתָּא.

אָמַר לֵיהּ חַיֶּיךָ רַבִּי, בְּהַאי מִילְּתָא אִתְעַסַּק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹמָא דֵּין, וַאֲתָא מִיכָאֵל אַפִּטְרוֹפְּסָא רַבָּה דִּילְהוֹן, וּבָעֵי דְּאֵימָתַי יִפְקוֹן בְּנוֹהִי רְחִימוֹהִי מִתְּחוֹת גָּלוּתָא דֶּאֱדוֹם. וַאֲמַר, אַתְּ כְּתַבְתְּ בְּאוֹרַיְיתָךְ, דְּכַד יִסְבְּלוּן אִינּוּן עוֹנְשַׁיָּיא עַל מַה דַּעֲבָדוּ, מַאי כְּתִיב. (שם) כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר לֵיהּ, יֵיתֵי סמאל אַפּוֹטְרוֹפְּסָא דֶּאֱדוֹם וְיַטְעִין עִמֵּיהּ קַמָּאי. אֲתָא סמאל. וְטָעִין מִיכָאֵל מִלְּתָא דָּא, כִּדְבָקַדְמֵיתָ. אָמַר סמאל, מָארֵי דְּעָלְמָא, אַתְּ הוּא דַּאֲמַרְתְּ דִּתְהֵוֵי כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל תְּחוֹת שׁוּלְטָנָא דֶּאֱדוֹם, עַד דְּיֵיתֵי זַכָּאִין קַמָּךְ, וְהָא כָּלְהוֹן חַיָּיבִין עַד יוֹמָא דֵּין.

בֵּיהּ שַׁעֲתָא אַנְזִיפֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל דַּאֲמַר דַּלְטוֹרָא עַל בְּנוֹהִי, וְעָרַק תְּלַת אַלְפֵי מִילִין. וַאֲמַר לְמִיכָאֵל, מִיכָאֵל הֲוָה לָךְ לְמֶהֱוֵי שְׁפִיל לְרֵישֵׁיהּ דִּקְרָא, דִּכְתִיב וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְקוֹלוֹ, וְאַחַר כַּךְ כְּתִיב כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר מִיכָאֵל, מָארֵי דְּעָלְמָא, הֲוָה לָךְ לְרַחֲמָא עֲלַיְיהוּ, אַתְּ רַחוּם, וְכָךְ אִתְקְרִיאַת. אָמַר לֵיהּ אוֹמָאָה אוֹמֵיתִי בְּיוֹמָא דְּאִתְגְּזָרָא דִּינָא קַדְמָאי, עַד דִּי יְתוּבוּן. וְאִי כְּנִישְׁתָּא דְּיִשְׂרָאֵל, אַפְתְּחַת תְּשׁוּבָה כְּעֵינָא דְּמַחֲטָא, אֲנָא אֶפְתַּח לְהּ תַּרְעִין רַבְרְבִין.

תָּא חֲזֵי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָגֵן לְצַדִּיקַיָּא, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּהוֹן בְּנֵי אֱנָשָׁא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָגִין עַל אַבְרָהָם, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בֵּיהּ וּבְאַנְתְּתֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, שְׁכִינְתָּא לָא אִתְעַדֵּי מֵעִם שָׂרָה. בְּהַהוּא לֵילְיָא, אֲתָא פַּרְעֹה לְמִיקְרַב בַּהֲדָהּ. אֲתָא מַלְאָכָא, וְאַלְקֵי לֵיהּ. כָּל אֵימַת דְּהַוָּה שָׂרָה אָמְרָה אַלְקֵי, הֲוָה מַלְקֵי.

וְאַבְרָהָם הוּא אַתְקֵיף בְּמָארֵיהּ, דְּהָא שָׂרָה לָא יְהוֹן יָכְלֵי לְשַׁלְטָאָה עָלָהּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי כ"ח:א') וְצַדִּיקִים כְּכְפִיר יִבְטָח. וְהָכָא נְסִיבְנָא הִיא, דְּלָא הִרְהֵר אַבְרָהָם אֲבָתְרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי, תָּא חֲזֵי דְּבָגִין כָּךְ, לָא פַּקִּיד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַחֲתָא לְמִצְרַיִם, אֶלָּא הוּא מִגַּרְמֵיהּ נָחַת, בְּגִין דְּלָא יְהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לִבְנֵי עָלְמָא, דַּאֲמַר לֵיהּ כָּךְ, וּלְבָתַר אִצְטְעַר עַל אִנְתְּתֵיהּ. עַד כָּאן.

מִדְרָשׁ הַנֶּעֱלָם

לֶךְ לְךָ. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (שיר השירים ב׳:י״ב) הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בֹּא וּרְאֵה, כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לְהַכְשִׁיר מַעֲשָׂיו לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ, וּלְהִתְעַסֵּק בְּתוֹרָתוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה. שֶׁמַּעֲלַת הַתּוֹרָה לְמַעְלָה מִן כָּל הַמַּעֲלוֹת.

הָאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תְּרֵין טָבִין רַבְרְבִין אִית בְּאוֹרַיְיתָא, חַיִּים, וְעוֹתָרָא. דִּכְתִיב, (משלי ג׳:ט״ז) אֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בְּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד. אָמַר רַב פָּפָּא, אִלֵּין תְּלָתָא הֲווֹ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, כָּבוֹד בִּכְלַל הָעוֹשֶׁר הוּא. דְּמַאן דְּאִית לֵיהּ עוֹתְרָא, אִית לֵיהּ יְקָרָא, וּבַמֶּה יְזַכֶּה הָאָדָם לַכֹּל, בִּשְׁבִיל הַתּוֹרָה.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, תָּא חֲזֵי, אֵין בְּכָל לֵילָה וָלֵילָה, שֶׁאֵינוֹ אוֹחֵז מטטרו"ן שֹׁר הַפָּנִים, כָּל נִשְׁמָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, וּמַרְאֶה אוֹתָן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַמְתִּינִים מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת וְדוֹמְמִים מִלּוֹמַר שִׁירָה, עַד שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים עִמָּהֶם, וְיִזָּמְרוּ בְּיַחַד לְאֵל עֶלְיוֹן.

שֶׁנֶּאֱמַר הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ, אֵלּוּ הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ, אָז הוּא עֵת לְזַמֵּר לְבוֹרְאָם בְּיַחַד. וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ, זֶה מטטרון, הַבָּא לֶאֱסוֹף נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים, לְזַמֵּר לְיוֹצְרָם בְּכָל לַיְלָה וָלַיְלָה, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים קמ״ט:ה׳) יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד יְרַנְּנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם. מַהוּ בְּכָבוֹד. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה זֶה מטטרו"ן.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, כָּל נִשְׁמוֹתָן שֶׁל צַדִּיקִים, נִגְזְרוּ מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, לִנְהֹג אֶת הַגּוּף, כְּאָב הַמַּנְהִיג אֶת הַבֵּן. כִּי בִּלְתִּי הַנִּשְׁמָה, לֹא יוּכַל הַגּוּף לְהִתְנַהֵג, וְלֹא לָדַעַת וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאוֹ. דְּהָא אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, הַנְּשָׁמָה הִיא מוֹרָה וּמְלַמְּדָה לָאָדָם, וּמַחֲנַכְתּוֹ בְּכָל דֶּרֶךְ יָשָׁר.

וּבְשָׁעָה שֶׁשּׁוֹלֵחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָהּ מִמָּקוֹם הַקּוֹדֶשׁ, מְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב (בראשית י״ב:א׳) וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא א"ב, לְלַמֵּד אֶת הַגּוּף, וְר"ם עָלָיו, שֶׁמִּמָּקוֹם רָם וְנִשָּׂא בָּאָה. וּמָה אוֹמֵר לָהּ, לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, מִדִּירָתְךָ, וּמִמָּקוֹמְךָ, וּמֵהַנָּאָתְךָ. וּמִבֵּית אָבִיךָ, אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב זוֹ הִיא אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, כְּלוֹמַר לְגוּף פְּלוֹנִי, לְגוּף קָדוֹשׁ. לְגוּף יָשָׁר.

וְעִם כָּל דָּא, וַאֲבָרְכָה מְבָרֲכֶיךָ, אוֹתָם הַנּוֹהֲגִים עִמְּךָ מִדּוֹת טוֹבוֹת, מִדּוֹת יְשָׁרוֹת. אוֹתָם הַמְבָרְכִים אוֹתִי בִּשְׁבִילְךָ, וְאוֹמְרִים כָּל זְמַן שֶׁהַנְּשָׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדֶה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהַי. וּמְקַלְלֶךָ אָאֹר, אוֹתָם הַמְקַלְלִים אוֹתְךָ, וּמְקַלְקְלִים מַעֲשֵׂיהֶם וּדְרָכֵיהֶם.

שם וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה'. כֵּיוָן שֶׁנִּתְבָּרְכָה בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת הַלָּלוּ, מַה כְּתִיב, וַיֵּלֶךְ אַבְרָם, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא אָב לַגּוּף. וְרָם מִמְּקוֹם הָרָמִים. כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה', לְהַכְנֵס בְּאוֹתוֹ הַגּוּף שֶׁנִּצְטַוָּה לְהַנְהִיגוֹ וּלְלַמְּדוֹ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, רְאֵה מַה כְּתִיב בֵּיהּ, כֵּיוָן שֶׁבָּאָה לִיכָּנֵס בַּגּוּף, וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, זֶהוּ יֵצֶר הָרָע, הַמְזוּמָן לִיכָּנֵס עִם הַנְּשָׁמָה בְּיַחַד כֵּיוָן שֶׁנּוֹלַד אָדָם, וּמִנַּיִן שֶׁנִּקְרָא יֵצֶר הָרָע כָּךְ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ח) כִּי יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעָרָיו, וְזֶהוּ לוֹט שֶׁנִּתְאָרַר בָּעוֹלָם.

וְאָזְלָא הָא כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַנָּחָשׁ שֶׁהֵשִׁיא לְחַוָּה, הוּא יֵצֶר הָרָע. וְרָאִינוּ שֶׁנִּתְקַלֵּל, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל הַבְּהֵמָה, וּלְפִיכָךְ נִקְרָא לוֹט. שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה בָּא לִיכָּנֵס בַּגּוּף, מִיָּד וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט, שֶׁהוּא מְזוּמָן לִיכָּנֵס עִמּוֹ, וּלְהַשְׁטִין לָאָדָם, וְלִהְיוֹת מְקַטְרֵג לְהַנְּשָׁמָה.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב בַּר ר' אִידִי, מִנַּיִן מַה שֶּׁאָמַרְנוּ שֶׁהוּא מָשָׁל עַל הַנְּשָׁמָה. מִמַּה דִּכְתִיב אַחַר כָּךְ, (שם יב) וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרַי אִשְׁתּוֹ, זֶהוּ הַגּוּף. וְאֶת לוֹט בֶּן אָחִיו, זֶהוּ יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא בֶּן אָחִיו, מְשׁוּתָּף וְנִדְבַּק עִם הַגּוּף. וְאֶת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכָשׁוּ, אֵלּוּ מַעֲשֵׂיהֶם. וַיֵּצְאוּ לָלֶכֶת אַרְצָה כְּנַעַן, כּוּלָּם מִדּוּבָּקִים לָלֶכֶת בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם, הוֹלְכִים אַחֲרֵי בִּצָּעָם וְהִרְהוּרִים. וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בָּאָרֶץ עַד מְקוֹם שְׁכֶם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה, בְּכָל מָקוֹם שֶׁזֶּה מִתְאַוֶּה, הַנְּשָׁמָה עִמּוֹ. וְהַכְּנַעֲנִי אָז בָּאָרֶץ, זוֹ הַתַּאֲוָה, שֶׁהִיא דְּבֵקָה בַּגּוּף.

כֵּיוָן שֶׁפּוֹקֵד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַעֲשֵׂיהֶם, וּמוֹצִיא הַנְּשָׁמָה מִן הַגּוּף, הַנְּשָׁמָה רוֹצָה לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, רְאֵה מַה כְּתִיב בָּהּ. (שם יג) וַיֵּלֶךְ לְמַסָּעָיו מִנֶּגֶב וְעַד בֵּית אֵל, וּרְצוֹנָהּ לַחֲזוֹר אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שָׁם אָהֳלֹה בַּתְּחִלָּה. אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, אָהֳלֹה כְּתִיב בְּה"א, וַאֲזַי הִיא עוֹמֶדֶת בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין הָעַי, בֵּין לַעֲלוֹת לְמַעְלָה וּבֵין לֵירֵד לְמַטָּה.

זָכְתָה עוֹלָה אֶל מְקוֹם הַמִּזְבֵּחַ, (שם) אֲשֶׁר עָשָׂה שָׁם בָּרִאשׁוֹנָה, מָקוֹם אֲשֶׁר מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל מַקְרִיב נִשְׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים. וַיִּקְרָא שָׁם אַבְרָם בְּשֵׁם ה', הַנְּשָׁמָה נוֹתֶנֶת שֶׁבַח וְהוֹדָאָה בִּירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, שֶׁזָּכְתָה לְאוֹתָהּ הַמַּעֲלָה. וְאִם לֹא זָכְתָה, מַה כְּתִיב. (שם יב) וַיִּסַּע אַבְרָם הָלוֹךְ וְנָסוֹעַ הַנֶּגְבָּה, דּוֹחִין אוֹתָהּ וְהוֹלֶכֶת עַד שֶׁסּוֹבֶבֶת כָּל הָעוֹלָם עַד שֶׁתְּקַבֵּל עוֹנְשָׁהּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, הַצַּדִּיקִים מָה הֵם עוֹשִׂים אִם בָּא לִיטַהֵר, אֲפִלּוּ יֵצֶר הָרָע הַבָּא לְקַטְרְגוֹ, נִשְׁמָתוֹ מְסַיַּעַת אוֹתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם יג) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט, הַנְּשָׁמָה אוֹמֶרֶת לַיֵּצֶר הָרָע, אַל נָא תְהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ.

מָה עוֹשֶׂה הַצַּדִּיק הַזֶּה. הוֹלֵךְ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ, קוֹרֵא וְשׁוֹנֶה, וּמְקַטְרֵג לַיֵּצֶר הָרָע, וְאוֹמֵר לוֹ הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ, הִפָּרֵד נָא מֵעָלַי. סַגִּיאִין אִית בְּעָלְמָא, דְּאִתְּ יָכֵיל לוֹן, מִן קֳדָם

דְּאַבְאִישׁוּ עוֹבָדַיהוֹן. אִם הַשְׁמֵאל וְאֵימִינָה, אִם אַתָּה רוֹצֶה לְהַשְׁמְאִיל אוֹתִי, אֲנִי אַיְמִין, אֵלֵךְ לְצַד יְמִין, שֶׁלֹּא אַטֶּה אַשּׁוּרִי יָמִין וּשְׂמֹאל. וְאִם הַיָּמִין וְאַשְׂמְאִילָה, אַף עַל פִּי שֶׁאֶרְאֶה שֶׁהִיא טוֹבָה עֲצָתְךָ, אֶעֱשֶׂה הֵפֶךְ רְצוֹנְךָ וְתַאֲוָתְךָ.

וְאָמַר רַבִּי בּוֹ, יֵצֶר הָרָע מַהוּ עוֹשֶׂה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, שֶׁהוּא רוֹאֶה שֶׁלֹּא נֶעֱשְׂתָה עֲצָתוֹ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (שם) וַיִּבְחַר לוֹ לוֹט אֶת כָּל כִּכַּר הַיַּרְדֵּן, לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ עִמּוֹ, וּבִשְׁבִיל זֶה הַדֶּרֶךְ וַיִּפָּרְדוּ אִישׁ מֵעַל אָחִיו. וְאָז הַנְּשָׁמָה מַה כְּתִיב בָּהּ. וְאַבְרָם כָּבֵד מְאֹד, בְּכָל מַעֲשִׂים טוֹבִים וְיִשָּׂרִים בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת.

(בראשית יד) וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו, ר' תַּנְחוּם פָּתַח, קַמְתִּי אֲנִי לִפְתֹּחַ לְדוֹדִי כו' (שיר השירים ה) וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לָאָדָם לִיטָּהֵר מֵעֲוֹנוֹתָיו, בְּעוֹד דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה פְּתוּחִין לְפָנָיו, בְּטֶרֶם יִסָּתֵם הַדֶּרֶךְ. שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) דִּרְשׁוּ ה' בְּהִמָּצְאוֹ וְגו'. יֵשׁ עִתִּים שֶׁהוּא קָרוֹב, וְיֵשׁ עִתִּים שֶׁהוּא רָחוֹק.

וּמִי אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם הָכִי, וְהָא כְּתִיב (תהילים קמ"ה:י"ח) קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת. אָמַר, הַאי קְרָא מְסַיֵּיעַ לֵיהּ. מַשְׁמַע דִּכְתִיב לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בֶּאֱמֶת, וְעִם כָּל זֶה מַאי כְּתִיב, רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה.

מָשָׁל לְמֶלֶךְ, דְּהֲוָה יָתֵיב, וְאָתָא בַּר נָשׁ וְצָוַח קַמֵּיהּ, אָצִית מַלְכָּא כָּל מַה דַּאֲמַר, וְלָא אָתֵיב לֵיהּ, הוּא צָוַח וּמַלְכָּא אָצִית וְשָׁתֵיק. אָזַל הַהוּא גַּבְרָא.

אָמְרוּ מְשַׁמְּשׁוֹהִי קַמֵּי מַלְכָּא, מָרָנָא, לָמָּה לָא אָתֵיבַת לְהַאי מִסְכֵּינָא מִדַּעַם, אֲמַר לְהוֹ, שְׁמָעִית כָּל מַה דַּאֲמַר, וְאָצִית לֵיהּ, אֲבָל הוּא חַיָּיבָא קַמָּאי, וְלֵיתוֹהִי כְּדַאי לְמֶעְבַּד רְעוּתֵיהּ, דְּהָא אֲמָרוּ לֵיהּ וּלְחַבְרוֹהִי זִמְנִין סַגִּיאִין מִן שְׁמֵי, דְּלָא יֶהֱוֹוֹן בִּישִׁין, וְיֵיתוּן קַמָּאי וְאַעֲבִיד עִמְּהוֹן טָבָא, וְלָא אַשְׁגַּחוּ בִּי, כְּעַן לֵית אֲנָא מַשְׁגַּח בְּהוֹן.

כָּךְ הוּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶּאֱמֶת, וְשׁוֹמֵעַ לָהֶם. אֲבָל לְמִי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה רְצוֹנוֹ, לְהַאי כְּתִיב, (שם) רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְאֶת שַׁוְעָתָם יִשְׁמַע וְיוֹשִׁיעֵם.

אָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ אָמַר רַב הוּנָא, מִמִּי אַתָּה לָמֵד, מִמֹּשֶׁה רַבֵּינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם. דִּכְתִיב (שמות ל"ג:ט"ז) וּבַמֶּה יִוָּדַע אֶפוֹא כִּי מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמֶּךָ. אָמַר מֹשֶׁה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם לֵית אֲנַן צְרִיכִין לְמַלְאָךְ, וְלֹא לְשָׂרָף, וְלֹא לְשַׂר, מַאי שִׁינּוּיָא יְהֵא לָנָא מִן הָאוּמּוֹת, לָהֶם שַׂר, וְלָנוּ שַׂר, אֶלָּא וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ וְגו', וּבַמֶּה יִוָּדַע אֶפוֹא כִּי מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ הֲלֹא בְּלֶכְתְּךָ עִמָּנוּ, אַתָּה וְלֹא שַׂר.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מַאי הֲוָה דַּעְתֵּיהּ דְּמשֶׁה דְּלָא קַבֵּיל לֵיהּ לְמַלְאָכָא. אֶלָּא, אֲמַר משֶׁה יְדָעְנָא בְּהוֹן בְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן חַיָּיבַיָּא וּקְשֵׁי קָדָל, אִלְמָלֵי יִתְמַסְּרוּן לְמַלְאָכָא, וְכָל שֶׁכֵּן לְמִי שֶׁהוּא מִדַּת הַדִּין, לֹא יִשְׁתַּיֵּיר מִשֹּׁנְאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל שָׂרִיד וּפָלִיט.

דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּכָל מָקוֹם ה' מִדַּת רַחֲמִים. אָמַר משֶׁה, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה אָמַרְתָּ שֶׁמָּצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ. (שם לד) וְעַתָּה אִם נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ יֵלֶךְ נָא אֲדֹנָי בְּקִרְבֵּנוּ דְּהוּא מִדַּת רַחֲמִים.

אָמַר לֵיהּ לָמָּה. אָמַר לֵיהּ כִּי עַם קְשֵׁה עֹרֶף הוּא וְסָלַחְתָּ. יִשְׂרָאֵל סַרְבָנִין טַרְחָנִין הֵם, כֵּיוָן שֶׁחוֹטְאִים יֵשׁ בְּיַד הַמַּלְאָךְ לַעֲשׂוֹת דִּין, וְלֹא לַעֲשׂוֹת סְלִיחָה וּמְחִילָה. אֲבָל אַתָּה רַחוּם וְחַנּוּן, הַיְכוֹלֶת וְהַכֹּחַ בְּךָ, וְרַחֲמֶיךָ רַבִּים, וְסָלַחְתָּ לַעֲוֹנֵנוּ וּלְחַטָּאתֵנוּ וּנְחַלְתָּנוּ. מַה שֶּׁאֵין רְשׁוּת לְשׁוּם מַלְאָךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, רַחְמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵצֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה) פִּתְחִי לִי, פֶּתַח שֶׁל תְּשׁוּבָה, לְמַעַן תִּזְכִּי לְכָל טוּב שֶׁבָּעוֹלָם. שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל, זֶהוּ רֹאשׁ הָעוֹלָם. קְוֻצּוֹתַי רְסִיסֵי לָיְלָה, זֶהוּ קְצֵה הָעוֹלָם. כְּלוֹמַר, רֹאשׁ הָעוֹלָם וְקָצֵהוּ, מִלְּאתִי כָּל טוּב בִּשְׁבִילֵךְ, וְלֹא פָּתַחְתְּ לִי בְּאוֹתוֹ זְמַן. וּלְאַחַר כֵּן כְּשֶׁהֵצִיק לָהּ מַה כְּתִיב, (שם) קַמְתִּי אֲנִי לְפִתֹּחַ לְדוֹדִי וְדוֹדִי חָמַק עָבָר נַפְשִׁי יָצְאָה בְדַבְּרוֹ.

דָּבָר אַחֵר, קַמְתִּי אֲנִי לְפִתֹּחַ לְדוֹדִי, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה אֵצֶל הַגּוּף, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשָׁמָה בַּגּוּף, אֵינָם רוֹצִים לְהָעִיר דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה. אָמַר רִבִּי פִּנְחָס, בְּשָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה רוֹצָה לָצֵאת מִן הַגּוּף, מִתְחָרֶטֶת לָמָּה לֹא שָׁבָה בִּתְשׁוּבָה עַד שֶׁיָּצְאָה מִן הַגּוּף, וְנִשְׁאָר הַגּוּף כִּכְלִי אֵין חֵפֶץ בּוֹ.

וְאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים נַפְשׁוֹ מִתְאַבֶּלֶת עָלָיו וְאוֹמֶרֶת, קַמְתִּי אֲנִי לְפִתֹּחַ לְדוֹדִי. תֵּדַע לָךְ, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשָׁמָה בַּגּוּף, וְהַגּוּף עוֹמֵד בְּכֹחַ, הִיא, תְּשׁוּבָה מַעֲלֶיתָא, וְלֹא בְּשַׁעֲתָא דְּלָא יָכֵיל.

כִּדְאָמַר רִבִּי פִּנְחָס, מָשָׁל לְמִדַּת הַדִּין, לְאָדָם הָעוֹמֵד עַל שׁוּלְחָנוֹ, וְהָיָה רָעֵב וְתָאֵב לֶאֱכוֹל, וּבָעוֹד שֶׁהָיָה אוֹכֵל, עָמַד עָנִי עַל הַפֶּתַח, שָׁאַל מִמֶּנּוּ לְהַאֲכִילוֹ, וְלֹא הֶחֱזִיר לוֹ פָּנִים, הָלַךְ אוֹתוֹ הֶעָנִי בְּפַחֵי נֶפֶשׁ.

לְאַחַר שָׁעָה, הִגִּישׁוּ עוֹד לְפָנָיו לֶאֱכוֹל, הָיָה בִּטְנוֹ מָלֵא מִכֹּל, כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לֶאֱכוֹל עוֹד, אָמַר תְּנוּ לוֹ לָזֶה הֶעָנִי. הָיָה חָכָם אֶחָד עוֹמֵד עָלָיו, אָמַר לֵיהּ, שׁוֹטֶה, אִלּוּ יָכֵילַת לֶאֱכוֹל לֹא נָתַתָּ לוֹ, עַתָּה שֶׁאֵין בְּךָ כֹּחַ לֶאֱכוֹל יוֹתֵר אַתָּה נוֹתְנוֹ לֶעָנִי.

כָּךְ הוּא הָאָדָם בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוֹלֵךְ בַּהֲבָלָיו רָעֵב לֶאֱכוֹל וּלְהַרְוִיחַ מָמוֹן, בָּא הֶעָנִי שֶׁהוּא הַיֵּצֶר הַטּוֹב, וְשָׁאַל מִמֶּנּוּ בְּבַקָּשָׁה שֶׁיְּחַזּוֹר בִּתְשׁוּבָה וְלַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה, וְאֵינוֹ רוֹצֶה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָעֵב יוֹתֵר לְהַרְוִיחַ מָמוֹן.

לְאַחַר זְמַן תּוֹפְסִין אוֹתוֹ בַּקּוֹלָר, כְּשֶׁרוֹאֶה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר, אוֹמֵר אֶחֱזוֹר בִּתְשׁוּבָה. שֶׁמָּא יִתְּנוּ לוֹ שָׂעָה לְכָךְ, אוֹ שֶׁמָּא לֹא יִתְּנוּ לוֹ. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שׁוֹטֶה עַכְשָׁיו שֶׁאֵינְךָ יָכוֹל עוֹד לְהַרְוִיחַ יוֹתֵר אַתָּה אוֹמֵר אֶחֱזוֹר בִּתְשׁוּבָה, דְּאִלּוּ הָיִיתָ יָכוֹל לְהַרְוִיחַ עוֹד לֹא הָיִיתָ חוֹזֵר בִּתְשׁוּבָה, בְּעוֹדוֹ כָּךְ יָצָאת נִשְׁמָתוֹ.

וְאָמַר רִבִּי זְרִיקָא, רַב דִּמִן חַבְרַיָּיא אֱלִישָׁע בֶּן אֲבוּיָה הֲוָה, וְלָא יַהֲבוּ לֵיהּ רְשׁוּתָא לְמֶהֱדַר בִּתְשׁוּבָה, דְּנָפְקָא הַהוּא קָלָא, וַאֲמַר בְּשַׁעֲתָא דְּהֲוָה מֵת, כָּל אוֹרְחִין וּשְׁבִילִין מִלְּעֵילָּא וּמִלְּרַע יִסְתַּתְּמוּן מֵהַהוּא גַּבְרָא, דְּלָא יֵיתֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי. אַרְבִּי יְהוֹשָׁעַ בֶּן לֵוִי, לְמָה לָן כּוּלֵּי הַאי, ר (קהלת יב) וְזָכֹר אֶת בּוֹרְאֶךָ כו' עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הָרָעָה.

ג (בראשית יד) וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו. רַבִּי אַבָּא פָּתַח, כְּנֶגֶד יֵצֶר הָרַע כְּדְאִיתָא לְעֵיל. הָא תְּנִינָן, כֵּיוָן שֶׁנִּפְרַד יֵצֶר הָרַע מִן הַגּוּף שֶׁל צַדִּיק לְאֵיזֶה מָקוֹם הוֹלֵךְ, לִמְקוֹם הָרְשָׁעִים, שֶׁלֹּא יְקַטְרְגוּ עָמּוֹ.

מַאי מַשְׁמַע. דִּכְתִיב (בראשית יג) וְלוֹט יָשַׁב בְּעָרֵי הַכִּכָּר וַיֶּאֱהַל עַד סְדֹם וְאַנְשֵׁי סְדֹם רָעִים וְחַטָּאִים וְגו', לִמְקוֹם רְשָׁעִים וְחַטָּאִים, שָׁם שָׁם אָהֳלֹה לָשֶׁבֶת. יֵצֶר הָרַע שָׁם מַהוּ עוֹשֶׂה, חוֹטֵא עִמָּם, וּמַחְטִיא, עַד שֶׁנִּשְׁבָּה בַּעֲוֹנוֹתָיו וְנִלְכַּד.

וְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק מָה (הוא) עוֹשָׂה. וַיִּשְׁמַע אַבְרָם זוֹ הִיא הַנִּשְׁמָה, כִּי נִשְׁבָּה אָחִיו, זֶה יֵצֶר הָרַע. וַיָּרֶק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ, אֵלּוּ הֵם הַצַּדִּיקִים הַמְחוּנָּכִים בְּמִצְווֹת, וּבְדֶרֶךְ הַטּוֹב, כְּדְקָאָמַר רַבִּי אַבָּהוּ, כֵּיוָן שֶׁרוֹאֶה הַצַּדִּיק דְּהָרְשָׁע נֶעֱזָב וְנִלְכָּד בַּעֲוֹנוֹתָיו, הוֹלֵךְ לֶאֱחוֹז בּוֹ, אוּלַי יַחְזִירֶהוּ בִּתְשׁוּבָה, וּמְקָרְבוֹ וּמְלַמְּדוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיְרַדֵּף עַד דָּן, עַד עִיקַּר דִּינוֹ רוֹדֵף לְהַצִּילוֹ מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וְכֵן הוּא דֶּרֶךְ הַצַּדִּיקִים, לִרְדּוֹף אַחֲרֵי הָרְשָׁעִים כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לְמוּטָב. מַה כְּתִיב בְּהוּ. (שם יד) וַיֶּחְלַק עֲלֵיהֶם לַיְלָה וְגו'. וְזֶהוּ נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים, שֶׁמְּיַסְּרִים וּמְבַקְּשִׁים לָהֶם, כְּדֵי שֶׁלֹּא יֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ רִשְׁעָתָם. הוּא וַעֲבָדָיו וַיַּכֵּם, הַנִּשְׁמָה וְהַצַּדִּיקִים רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, וּמוֹכִיחִין לָהֶם, וּמְיַסְּרִים לָהֶם.

וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה, מוֹדִיעִים לָהֶם רָעָתָם, וְרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, עַד שֶׁמְּגַלִּים לָהֶם רָעָתָם וְרִשְׁעָתָם, לְמַעַן יֵבוֹשׁוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם. וְזֶהוּ וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה. הַנִּשְׁמָה עוֹשָׂה כָּךְ, וּמוֹדִיעָה לָהֶם דַּרְכָּם הָרָעָה, וְזֶהוּ עַד חוֹבָה. וְהָאֵיךְ הֵם הוֹלְכִים, לִשְׁמֹאל וְלֹא לְיָמִין.

מַה כְּתִיב אַחֲרֵי כֵן. (שם) וַיָּשֶׁב אֵת כָּל הָרְכֻשׁ וְגַם אֶת לוֹט. אָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בְּעַל כָּרְחָם הֵם חוֹזְרִים בִּתְשׁוּבָה. דִּכְתִיב וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וּרְכוּשׁוֹ הֵשִׁיב. וַאֲפִילּוּ יֵצֶר הָרַע, בְּעַל כָּרְחוֹ שָׁב בִּתְשׁוּבָה. וְאָמַר רִבִּי אַבָּהוּ, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה שְׂכָרוֹ שֶׁל אָדָם הָעוֹשֶׂה לַאֲחֵרִים לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה. מְנָא לָן, מִמַּה דִּכְתִיב אַחֲרָיו, (שם) וּמַלְכֵּי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם.

תָּאנֵי רַבִּי חִיָּיא רַבָּה, בְּשָׁעָה שֶׁנִּשְׁמַת הַצַּדִּיק, הַמַּחֲזִיר בִּתְשׁוּבָה לַאֲחֵרִים, יוֹצְאָה מִן הַגּוּף, מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הַמַּקְרִיב נַפְשׁוֹת הַצַּדִּיקִים לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ, הוּא יוֹצֵא וּמַקְדִּים שָׁלוֹם לְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, שֶׁנֶּאֱמַר וּמַלְכֵּי צֶדֶק, זֶהוּ מִיכָאֵל רֹאשׁ שׁוֹמְרֵי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. מֶלֶךְ שָׁלֵם, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. הוֹצִיא לֶחֶם וָיָיִן, שֶׁמַּקְדִּים וְיוֹצֵא לְקָרָאתוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ שָׁלוֹם בּוֹאֲךָ.

אָמַר רַבִּי חִיָּיא, מִכָּאן לָמַדְנוּ, כָּל הַמַּקְדִּים וְיוֹצֵא לְקָרַאת הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ, וְנוֹתֵן לוֹ שָׁלוֹם, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה הוּא נוֹתֵן לוֹ. מְנָא לָן, מֵהַאי קְרָא, דִּכְתִיב (דברים כ״ג:ד׳-ה׳) עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמָּיִם. וְכִי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְלֶחֶם וּלְמַיִם, וַהֲלֹא הַמָּן יוֹרֵד לָהֶם, שֶׁהָיָה טַב וְשַׁפִּיר מִכָּל אֲכִילָה שֶׁבָּעוֹלָם.

אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁלֹּא בָּאוּ לְהַקְדִּים לָהֶם שָׁלוֹם, הֶעֱלָה עֲלֵיהֶם הַכָּתוּב כְּאִילּוּ חִסְרוּ מִחְיָיתָם. וְכָל הַמַּקְדִּים שָׁלוֹם לַחֲבֵירוֹ, וְיוֹצֵא לוֹ לְדַרְכּוֹ, מַעֲלֶה עָלָיו הַכָּתוּב, כְּאִלּוּ נוֹתֵן לוֹ לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת. וְכֵן אָמַר רַבִּי חִיָּיא רַבָּה, מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הַשּׁוֹמְרִים שַׁעֲרֵי צֶדֶק, יוֹצְאִין לְקָרָאתוֹ וּמַקְדִּימִין לוֹ שָׁלוֹם.

וְהוּא כֹּהֵן לְאֵל עֶלְיוֹן, דְּתָאנֵי רַב יוֹסֵף, כְּשֵׁם שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל לְמַטָּה, כָּךְ מִיכָאֵל הַשַּׂר הַגָּדוֹל הוּא כֹּהֵן לְמַעְלָה, וְהוּא מַקְדִּים וּמְבָרֵךְ לַנִּשְׁמָה קוֹדֶם, וְאַחַר כַּךְ מְבָרֵךְ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאִלְמָלֵא מִקְרָא כָּתוּב אִי אֶפְשָׁר לְאוֹמְרוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית י״ד:י״ט) וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמַר בָּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֶלְיוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. אַשְׁרֶיךָ שֶׁזִּכִּיתָ לְכָךְ, וְאַחַר כַּךְ וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צָרֶיךָ בְּיָדֶךָ, אֵלּוּ הָרְשָׁעִים שֶׁזִּכִּיתָם בִּתְשׁוּבָה, וְעָשִׂיתָ אֶת נִשְׁמָתָם.

שם וַיִּתֶּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכֹּל, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַאי קְרָא לֹא יָדַעְנוּ, מִי נָתַן מַעֲשֵׂר לְמִי. אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹתֵן לוֹ מַעֲשֵׂר. נוֹטֵל אוֹת א' מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְנוֹתֵן אוֹתָהּ עֲטָרָה עַל הַנִּשְׁמָה, שֶׁהוּא אַבְרָם. וְאֵיזוֹ הִיא אוֹת אַחַת. אוֹת ה'. כַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם בָּהּ, לִהְיוֹת צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים, וְנִשְׁלֶמֶת בְּהַשְׁלָמָתוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם יז) וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם, וְזֶהוּ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁנָּתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַהוּ מִכֹּל, הוּא שְׁכִינָתוֹ שֶׁל מָקוֹם, דְּהָא תָּנִינָן, אָמַר רַבִּי בְּרֶכְיָה, מַאי דִכְתִיב (בראשית כ״ד:א׳) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל, שֶׁהִשְׁרָה שְׁכִינָתוֹ עִמּוֹ.

אָמַר רַב חִסְדָּא, אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט בָּרְשָׁעִים בָּעוֹלָם הַבָּא, עַד שֶׁנִּמְלַךְ בִּנְשָׁמָתָן שֶׁל צַדִּיקִים, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ד׳:ט׳) מִנִּשְׁמַת אֱלוֹהַּ יֹאבֵדוּ. וּכְשֶׁהֵן אוֹבְדִין, אֵין אוֹבְדִין אֶלָּא מֵאוֹתוֹ הַדִּין, שֶׁהַנִּשְׁמָה דָּנָה לָרְשָׁעִים.

וְתָאנָא, עַרְסִיאָמַר לֵיהּ שָׁרוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, עוֹמֵד לִפְנֵי נִשְׁמַת הַצַּדִּיקִים שֶׁלֹּא יִתְפַּלְּלוּ עַל הָרְשָׁעִים לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְשֶׁיִּתְּנֵם בִּרְשׁוּתוֹ לְהוֹרִידָם לִבְאֵר שַׁחַת, הֲדָא הוּא

דְּכְתִיב, (בראשית י״ד:כ״א) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סְדֹם אֶל אַבְרָם תֶּן לִי הַנֶּפֶשׁ. מֶלֶךְ סְדוֹם זֶהוּ שָׂרוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, הָעוֹמֵד עַל הָרְשָׁעִים, וְהוּא מֶלֶךְ סְדוֹם.

וּמָה אוֹמֵר לַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא אַבְרָם, תֵּן לִי הַנֶּפֶשׁ, שֶׁהִיא הַחוֹטֵאת, כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר (יחזקאל י״ח:ד׳) הַנֶּפֶשׁ הַחֹטֵאת הִיא תָּמוּת. כְּלוֹמַר תֵּן לִי אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא מִתְאַוָּה בַּחֲטָאוֹת, כְּדֵי שֶׁתְּהֵא נִדּוֹנִית כְּפִי רִשְׁעָתָהּ, וְלֹא תִקָּחֶנָּה בְּתַחֲנוּנֶיךָ. וְהָרְכוּשׁ קַח לָךְ, אוֹתָם אֲשֶׁר שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה בְּנַפְשׁוֹתָם מִדַּרְכָּם הָרָעָה, קַח לָךְ, וְהַצִּילֵם מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַנְּשָׁמָה מָה הִיא אוֹמֶרֶת, וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל מֶלֶךְ סְדֹם הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן, בִּשְׁבוּעָה, שֶׁלֹּא אֶתְפַּלֵּל וְלֹא אֶקַח לְאוֹתָם הָרְשָׁעִים, שֶׁהָיִיתִי מַכְרִיז לִפְנֵיהֶם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וְהוֹכַחְתִּים לַחֲזוֹר בִּתְשׁוּבָה, וּפֵרַשְׁתִּי לָהֶם כָּל מִשְׁפְּטֵי גֵּיהִנֹּם, וְלֹא שָׁמְעוּ לִי. אִם אֶקַח מִכָּל אֲשֶׁר לְךָ, שֶׁלְּךָ הֵם, וּבְרִשׁוּתְךָ הֵם.

דְּאַרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, זִמְנָא חָדָא חָזֵי הֲוֵית וַעֲרָעִית סְמוּךְ לְתַרְעָא דְּגֵיהִנֹּם, וּשְׁמָעִית קָל חַיָּיבַיָּא, דַּהֲווֹ טָרִידִין בַּגֵּיהִנֹּם בְּדִינָא רַבָּא, דְּדָיְינִין לְחַיָּיבַיָּא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי, וַהֲווּ אָמְרִין, פּוּתְקָנָא סְיָיפָנָא, שְׁמַעְנָא, וְלָא אָרִיכְנָא אוּדָנָא, וַוי לָן, מֵילְתָא דְּצַדִּיקַיָּא לָא עָבַדְנָא.

בָּכֵינָא, שְׁמָעִית הַהוּא קָלָא דַּאֲמַר, בַּר לֵיוָאֵי בַּר לֵיוָאֵי, סַק סִיקָתָךְ וּסְתוֹם פּוּמָךְ, לֵית לָךְ רְשׁוּתָא לְצַלָּאָה עֲלוֹהִי, וְאַתְּ וְחַבְרַיָּיא כְּתִיב בְּכוֹ (מלאכי ג׳:כ״א) וְעַסּוֹתֶם רְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֵפֶר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם.

וְאַרְבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, שִׁבְעָה מְדוֹרוֹת יֵשׁ בַּגֵּיהִנֹּם, בַּאֲשֶׁר נִדּוֹנִין הָרְשָׁעִים לֶעָתִיד לָבֹא. וְשִׁבְעָה פְּתָחִים יֵשׁ בַּגֵּיהִנֹּם, כְּנֶגֶד שִׁבְעָה פְּתָחִים שֶׁיֵּשׁ לִנְשָׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְהִכָּנֵס בָּהֶם. כְּנֶגְדָּן, יֵשׁ לְנֶפֶשׁ הָרְשָׁע שִׁבְעָה פְּתָחִים לְהִכָּנֵס בָּהֶם, וְאֵלּוּ הֵן: אוֹפֶל, צַלְמָוֶת, שַׁעֲרֵי מָוֶת, בְּאֵר שַׁחַת, טִיט הַיָּוֵן, שְׁאוֹל וַאֲבַדּוֹן. וְשָׁם נִידּוֹנִים שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ.

דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, מִשְׁפַּט רְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, שְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ, וְשָׁם יְצַפְצְפוּ בִּתְשׁוּבָה. וְנִשְׁמָתָם שֶׁל צַדִּיקִים פּוֹגְעִין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמַעֲלִין אוֹתָן מִשְּׁאוֹל, שֶׁהוּא הַמַּדּוֹר הַשִּׁשִּׁי, שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א ב׳:ו׳) מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל.

וּמִי שֶׁנִּכְנַס בַּמַּדּוֹר הַתַּחְתּוֹן שֶׁהוּא אֲבַדּוֹן, שׁוּב אֵינוֹ עוֹלֶה. דְּתָנְיָא, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אַף עַל פִּי שֶׁנִּכְנַס בַּשְּׁאוֹל, עוֹלֶה בִּתְשׁוּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (יונה ב׳:ג׳) מִבֶּטֶן שְׁאוֹל שִׁוַּעְתִּי שָׁמַעְתָּ קוֹלִי.

דָּבָר אַחֵר (בראשית י״ד:כ״ב) הֲרִמֹתִי יָדִי אֶל ה' אֵל עֶלְיוֹן וְגוֹ' אִם מִחוּט וְגוֹ' אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר הָרְאוּיִם לְךָ, שֶׁהֵם רְשָׁעִים גְּמוּרִים, שֶׁלֹּא שָׁבוּ בִּתְשׁוּבָה מֵעוֹלָם, בִּשְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֶקָּחֵם לְעוֹלָם.

בִּלְעָהֵי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים. אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, בֹּא וּרְאֵה כַּמָּה חֲבִיבָה הַתּוֹרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁבִּשְׁבִילָהּ זוֹכֶה הָאָדָם לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְכָל הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לַאֲחֵרִים,

יוֹתֵר מִכּוּלָּם. בֹּא וּרְאֵה מַה כְּתִיב בְּכָאן, אִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לָךְ, אוֹתָם הָרְשָׁעִים הָרְאוּיִם לָךְ. בִּלְעָדַי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, חוּץ מֵאוֹתָם הַמּוֹרִים תּוֹרָה לַאֲחֵרִים וּלְתִינוֹקוֹת, שֶׁשְּׁכָרָם כָּפוּל.

דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, הַמְלַמֵּד תּוֹרָה לְתִינוֹקוֹת, דִּירָתוֹ עִם הַשְּׁכִינָה. וְהַיְינוּ דְּאָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, כַּד הֲוָה אָתֵי לְמֶחֱמֵי עוּלֵימַיָּיא בְּבֵי רַב, הֲוָה אֲמַר, אֲזַלְנָא לְמֶחֱמֵי אַפֵּי שְׁכִינְתָּא.

וְאוֹמֵר (שם) רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, חוּץ מֵאוֹתָם אֲשֶׁר לִמְּדוּ לַנְּעָרִים תּוֹרָה, וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, תֵּדַע שֶׁאַחֲזִיק בָּהֶם, וְלֹא אֶתְּנֵם לְךָ, אַף עַל פִּי שֶׁרְאוּיִם לֵיעָנֵשׁ.

כָּל כָּךְ יֵשׁ לְנִשְׁמַת הַצַּדִּיק עִם מָלֵךְ סְדוֹם, שֶׁהוּא שָׂרוֹ שֶׁל גֵּיהִנֹּם, הַמּוֹשֵׁל עַל הָרְשָׁעִים. וְעוֹד אוֹמֵר לוֹ, לֹא אֲנִי לְבַדִּי אַחֲזִיק בְּאֵלּוּ, אֶלָּא עָנָר אֶשְׁכּוֹל וּמַמְרֵא, שֶׁהֵם הָאָבוֹת, הֵם יִקְחוּ חֶלְקָם.

רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּגַע בֵּיהּ בְּאֵלְיָהוּ, בִּדְיוֹקְנָא דְּסָבָא חָדָא, וְעֶלֶם זְעֵיר עִמֵּיהּ, וַהֲוָה מַעֲבַר נַהֲרָא דְמַיָּיא רַבָּא, לְאַעֲבָרָא לְהַהוּ גִּיסָא, אָמַר לֵיהּ סָבָא, אֲרַמֵּי אַכְּתְפָאי רַבָּיָיא דֵּין, וְאַתְּ בְּאִידָּךְ גִּיסָא, וְאַעֲבַר לְכוֹן מַעֲבָרָא דְמַיָּא.

אֲמַר, וְלָאו מָאנֵי דְּדָרָא אַתְּ, וְלָא תֵּיכוֹל לְאַעֲבָרִינָנָא. אָמַר לֵיהּ סָבָא, אִי אַתְּפְסָךְ בִּתְרֵי יָדַי, לָךְ וְלֵיהּ, אֲרַמֵּי יָתְכוֹן לְאִידָּךְ גִּיסָא בְּפַלְגוּת מַיָּא.

אָמַר לֵיהּ, וְלָעִית בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ אֵין. אָמַר לֵיהּ וְלָא נְקֵרַאת תּוּשִׁיָּה, שֶׁמַּתֶּשֶׁת כֹּחוֹ שֶׁל אָדָם. אָמַר לֵיהּ וְלָא נְקֵרַאת אַסְוָותָא, וְשִׁקּוּיָיא, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ג׳:ח׳) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ. אַף אֲנָא שְׁתֵּי מֵאוֹרַיְיתָא סַגִּיאָה, כְּמַאן דְּשָׁתֵי מָאנָא דְּאַסְוָותָא וְאִתְיַישַׁר חֵילִי. אַעֲבְרִינוּן.

אָמַר לֵיהּ סָבָא סָבָא, מָאן רַבָּיָא דֵּין גַּבָּךְ. אָמַר לֵיהּ אֲנָא מֵלִיף לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ, סָבָא סָבָא, חֵילִי סַגְיָא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וּבְגִינֵיהּ דְּרַבָּיָא דֵּין, לָא אֶשְׁבּוֹק לְמַלְאָכָא דְּגֵיהִנֹּם, לְמִינְּעַ בָּךְ, וַאֲנָא עַיְילְנָא לָךְ לְעָלְמָא דְּאָתֵי, בְּתִקֵּיף חֵילִי דְּאִית לִי תַּמָּן.

אָמַר לֵיהּ, רַבִּי ר', חֵילָךְ סַגִּיאָה לְעָלְמָא דְּאָתֵי, כְּחַד מִן שַׁמָּשׁוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָמוֹהִי. עַד דְּאַשְׁגַּח בֵּיהּ, לָא חַזְיֵיהּ. אָמַר שְׁמַע מִינָּהּ דְּאֵלְיָהוּ הֲוָה, וַהֲוָה חָדֵי בְּעוֹבָדוֹי דַּעֲבַד לֵיהּ.

וּמִן יוֹמָא הַהוּא כַּד הֲוָה חָמֵי דִּיוּקְנָא דַּאֲבוּי, הֲוָה אָמַר לֵיהּ אַבָּא אַבָּא, אִימָא לְהַהוּא סָבָא, שְׁפָמִין סַגִּיאִין מֵאוֹרַיְיתָא הֲוָה. אָמַר לֵיהּ אִימָא לֵיהּ סָבָא דְּקַדְמָאי, סָבָא דְּפוֹתְקָא. וּמִיָּד יִתְיַישַׁר חֵילָךְ.

(בראשיתטו) אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם וְגו', ר' עֲזַרְיָה פְּתַח, (שיר השירים א':ד') מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּתִקָּנָהּ עַל מִטָּתוֹ, עוֹלֶה נִשְׁמָתוֹ לָשׁוּט בְּאֲוִיר הַחַיִּים.

אָמַר רִבִּי אַיְיבוּ, מַאי כְּתִקָּנָהּ, תָּא שְׁמַע, שִׁשִּׁים אוֹתִיּוֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ בִּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לַיְלָה, שֶׁיְּהֵא מְכַוֵּין בָּהֶם לַדַּעַת, הַסּוֹבְבִים אֶת כִּסֵּא הַכָּבוֹד, שֶׁהֵם שִׁשִּׁים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. וְהָא ע' אינון. אֶלָּא עֶשֶׂר מְמוּנִים לְמֵיעְבַּד דִּינָא, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים פ"ב:א') אֱלֹקִים נִצָּב בַּעֲדַת אֵל.

תָּנוּ רַבָּנָן, זִמְנָא חָדָא, אָזַל רַבִּי דוֹסְתָּאי לְמֶחֱמֵי לְר' אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, אִזְדַּמַּן לֵיהּ רַבִּי חַגַּי, אָמַר לֵיהּ לֵימָא לָן מַר אוֹרְחָא דְּתַקָּנָא קַמֵּיהּ, לְמֵאן אָזַל. אָמַר לֵיהּ לְמֶחֱמֵי סְבָר אַפֵּי יוֹמִין. אָמַר לֵיהּ מַאן הוּא. אָמַר לֵיהּ, מַאן דְּנַחֲתִין קַמֵּיהּ רַבְרְבֵי עִילָּאֵי דְּמַלְכָּא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר לֵיהּ, נִיחָא לֵיהּ לְמַר דְּאֵיזִיל עִמֵּיהּ לְאוֹרְחֵיהּ. אָמַר לֵיהּ, אִי תֵּיכוֹל לְמִסְבַּר סָבָרָא לְמַאי דְּתִשְׁמַע, זִיל. וְאִי לָא, סְטֵי אֲבַתְרָךְ, כִּי הֵיכִי דְּלָא תֵּעָנֵשׁ. אָמַר לֵיהּ לָא לֵיחוּשׁ מַר לְהַאי, דְּהָא שְׁמָעִית מִילְּתָא דָּרָזָא עִילָּאָה, וְאִסְתַּכָּלִית בֵּיהּ, וּסְבָרִית סָבָרָא.

אָמַר לֵיהּ וּמַאי הִיא, אָמַר לֵיהּ שְׁמָעִית הַאי רָזָא דְּהַאי פְּסוּקָא, (שיר השירים ג':ז') הִנֵּה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה, הִיא כּוּרְסְיֵיא יְקָרָא דְּמַלְכָּא דְּשְׁלָמָא כּוּלָּא דִּילֵיהּ. שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ, אִלֵּין שִׁתִּין רַבְרְבַיָּא מְשַׁמְּשִׁין עִילָּאִין קַדִּישִׁין, דְּאִינּוּן מְשַׁמְּשִׁין גַּבֵּי כּוּרְסָא יְקָרָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה. מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, דְּאִנּוּן מְמַנָּן תְּחוֹת שׁוּלְטָנָא רַבְרְבָא קַדִּישָׁא, מִיכָאֵל אַפּוֹטְרוֹפְּסָא דְּיִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּאִינּוּן תְּחוֹת יָדֵיהּ, כֻּלְּהוֹ רַבְרְבִין אַפּוֹטְרוֹפִּין דְּיִשְׂרָאֵל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר לֵיהּ ר' דוֹסְתָּאי, יָאוֹת אַנְתְּ יַתִּיר מִנִּי, לְמֵיזַל לְמֶחֱמֵי סְבָר אַפֵּי יוֹמִין. אֲזָלוּ, כַּד מָטוֹ לְגַבֵּיהּ וְחָמָא לוֹן, אֲמַר לְשַׁמְּשֵׁיהּ זִיל וְאֵימָא לוֹן, דְּכוּרְסְיֵיא דְּתַלַּת קָיְימָא מַאי הִיא בְּלָא חָד.

שְׁמַע רַבִּי דוֹסְתָּאי, אִסְתַּכַּל בְּנַפְשֵׁיהּ מִילְּתָא, וַאֲמַר לְשַׁמְּשָׁא זִיל וְאֵימָא לֵיהּ לְמַר, דְּלָאו לְמַגְנָא אֲמַר דָּוִד, (תהילים קי"ח:כ"ב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, דָּא דָּוִד מַלְכָּא דְּאִיהוּ רְבִיעָאָה.

אֲזַל שַׁמְּשֵׁיהּ וְאָמַר לֵיהּ הַאי מִילְּתָא. אָמַר לֵיהּ מֵימַר שַׁפִּיר קָאֲמַרְתְּ, אֶלָּא זִיל וְאֵימָא לֵיהּ, אֶן נֶעֱלוּ בֵּיהּ בְּדָוִד, דַּאֲמַר אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים.

אָמַר לֵיהּ לְר' חַגַּי, שְׁמַעְתְּ בְּהַאי מִילְּתָא פִּתְגָּם, אָמַר לֵיהּ תְּלַת עִנְיְינֵי שְׁמָעִית, חַד הוּא דְּרָשָׁא, אָמַר לֵיהּ לָאו לְדָרְשָׁא קָא אָתֵינָא הָכָא. דְּעוֹבָדָא דְּיִשֵׁי וּבָנוֹי שְׁמַעְנָא, אֲבָל עִיקָּרָא דְּמִלְּתָא אִי שְׁמַעְתְּ, אֵימָא.

אָמַר, עִיקָּרָא דִּמְלְּתָא אִינּוּן תְּרֵי עִנְיָינֵי דִּשְׁמָעִית, חָדָא הוּא דַּאֲמַר אַבָּא, בְּיוֹמָא דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טִיבוּ סַגֵּי לְדָוִד מַלְכָּא.

דְּבָתַר דְּאִזְדַּמַּן לֵיהּ הַהוּא חוֹבָא, וְאַף עַל גַּב דְּמָחַל לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד נָפַק מֵהַאי עָלְמָא, לָא שָׁבְקוּהוּ מַלְאֲכֵי עִילָּאֵי לְמֵעֲבַר תַּרְעֵי יְרוּשָׁלַיִם דִּלְעֵילָּא, וְהָוָה יָתֵיב אַבָּרָאי.

וּבְיוֹמָא דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִיכָאֵל רַבְרְבָא קַדִּישָׁא, וּמַנֵּי לֵיהּ לְמֶהֱוֵי הוּא, וְשִׁתִּין קַדִּישִׁין עִילָּאִין, אַפּוֹטְרוֹפְּסִים דְּיִשְׂרָאֵל, אִינּוּן דְּאִסְתָּרוּ כּוּרְסֵי קַדִּישָׁא דִּיקָרְיהּ.

וּמַנֵּי לֵיהּ לְמִיכָאֵל, לְמֵיעַל לְדָוִד מְשִׁיחָא בְּתַרְעֵי יְרוּשָׁלַיִם דִּלְעֵילָּא, וּלְאַתְקָנָא לֵיהּ עִם אַבָּהָתָנָא, דִּתְכָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (מלכים א ח) עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ.

וְאִיהֵךְ, עִנְיָנָא הוּא, דִּכְתִיב בִּיהוּדָה סָבוֹ, דְּגָעֲלוֹ בֵּיהּ אֲחוֹי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית לח) וַיֵּרֶד יְהוּדָה מֵאֵת אֶחָיו, דְּסָרוֹ לֵיהּ מִגַּאוּתֵיהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא נִיחָא קַמֵּיהּ מִכָּל בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב לְמֶהֱוֵי שׁוּלְטָנָא דְּמַלְכוּתָא דְּעָלְמִין, אֶלָּא לִיהוּדָה. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם מט) לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וכו' וְלוֹ יִקְהַת עַמִּים, הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְלָא לְשָׁאַר בְּנוֹי דְּיַעֲקֹב, וְהַיְינוּ מִלְּתָא דְּהָוָה אָמַר אֲבוּי.

וְתוּ שְׁמַעְנָא, מַאי חָמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיהַב שׁוּלְטָנוּתָא לִיהוּדָה מִכָּל שְׁאָר אֲחוֹי. אֶלָּא, אִסְתַּכֵּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשְׁמֵיהּ הַגָּדוֹל דְּהָוָה רָשִׁים בְּשְׁמֵיהּ דִּיהוּדָה, וּבְגִינֵיהּ אַשְׁלְטֵיהּ עַל כֻּלָּא, וְשׁוּלְטָנֵיהּ לָא תַעֲדֵי. אֲתָא ר' דּוֹסְתָּאי וּנְשַׁקֵּיהּ בְּרֵישֵׁיהּ.

שְׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר, וּנְפַק לְגַבֵּיהוֹן, אֲמַר אַתּוּן מָארֵיהוֹן דְּמַתִּיבְתָּא עִילָּאָה, פַּלְגוּתָא וּשְׁלֵימְתָא אִיתוּ גַּבָּאי, וְתֶחֱמוּן וְתֵיחוּן. מַה דְּלָא הֲוָה גָּלֵי לְעָלְמִין, דִּכְתִיב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. וְאַתּוּן תֶּחֱזוּן וְתֵיחוּן.

יָתְבוֹן קַמֵּיהּ, אִשְׁתִּיק, וְאִינּוּן אִשְׁתִּיקוּ. עָאל לְאַדְרוֹנָא, שְׁמַע הַהוּא קָלָא דַּהֲוָה אָמַר, אֵימָא לוֹן מָה דְּאִינּוּן בָּעָאן, דְּזַכָּאִין אִינּוּן. עַד דְּנָחֵית, רָמַשׁ לֵילְיָא. אָכְלוּ. עַד דַּהֲווֹ אָכְלֵי, אִשְׁתִּיק, וְאִינּוּן אִשְׁתִּיקוּ. כַּד אָכְלוּ, קָמוּ לְמִשְׁכַּב, אָמַר לוֹן אִי אִית מִנְכוֹן, דְּשָׁמַע מִילְּתָא לֵימָא לִי.

פָּתַח רַבִּי דּוֹסְתָּאי וַאֲמַר, אֲנָן סָבָרָא נְסָבוֹר, וְטִיבוּ לְמֵינְדַע, אַתְּ אֵימָא לָן. אָמַר לוֹן, שְׁמַעְתּוּן הַאי מִילְּתָא דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּתִקָּנָהּ עַל מִטָּתוֹ, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְשׁוּט בְּאֲוִיר הַחַיִּים. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ג) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל. אָמְרוּ לֵיהּ לֵימָא מַר.

אֲמַר לוֹן, בְּקָרְיַאת שְׁמַע אִית שִׁתִּין אַתְוָותָא יְדִיעָאן, עַד וּבְשַׁעֲרֶיךָ. וְעַל כָּל אָת וְאָת אִית סוֹד יְקָרָא דְמַלְכוּתָא קַדִּישָׁא, דְּשַׁלִּיטָא עִילָּאָה. וּפוּלְחָנֵיהּ דְּבַר נַשׁ קַמֵּיהּ, עַד דִּיקָרֵב דַּעְתֵּיהּ, לְכוּרְסֵי יְקָרָא דְמַלְכוּתָא קַדִּישָׁא.

וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא, נָסֵיב לוֹן מִן פּוּמֵיהּ מָארֵיהּ דְּאַפַּיָּיא, דִּי שְׁמֵיהּ כִּשְׁמָא דְמָרֵיהּ, וְהוּא אַסֵּיק לְהוֹן לְעֵילָּא עִם נְשָׁמוֹתֵיהֶן דְּצַדִּיקַיָּיא, קַמֵּי מַדְבְּחָא יְקָרָא דִלְעֵילָּא.

וְנָסְבִין לוֹן, שִׁתִּין מַלְאָכִין, דְּסָחֲרִין כּוּרְסֵי יְקָרָא, כָּל חַד וְחַד אָת חַד, וּמְזַמְּרִין בְּהוֹן כָּל לֵילְיָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים כו) וְלָקַח הַכֹּהֵן הַטֶּנֶא מִיָּדֶךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ. וְלָקַח הַכֹּהֵן, דָּא הוּא מטטרו"ן, הַטֶּנֶ"א, אִלֵּין שִׁתִּין אַתְוָותָא דִּקְרִיאַת שְׁמַע דְּלֵילְיָא.

אוֹלִיף לְהוֹ, נָפֵק נְשָׁמַתְהוֹן מְנַיְיהוּ, וְחָמוֹ מַה דְּחָמוֹ, וְאִיתְעֲרוּ. אֲמַר חַד לְחַד, לָא נֵיתֵיב כָּאן, לֵית אֲנָן חָזְיִין לְהַאי. מַאן דְּאֵיהוּ מַלְאָכָא עִילָּאָה, לֶהֱוֵי בְּהַאי יְקָר. מַאי הֲוָה דַּעְתַּיְיהוּ. חָזוֹ דְּמַלְאָכַיָּיא דַּחְיָין לְהוֹ לְבַר, וְאִצְטָעָרוּ, עַד דְּחָמוֹ מַאי דְּחָמוֹ, וְנִשְׁמָתֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אַעֲבַר לְהוֹ, וְאִשְׁתְּזִיבוּ.

חָמוֹ לְהַהוּא כַּהֲנָא רַבָּא, דַּאֲתָא לְקַבְּלָא אוּלְפָנֵיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וַאֲמַר, רַבָּה קַדִּישָׁא, סַק סַק, אֲמַר לֵיהּ, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. אֲמַר לֵיהּ, מַאן אִלֵּין גַּבָּךְ. אֲמַר לֵיהּ רַבְרְבֵי דָרָא אינון. אֲמַר לֵיהּ לֵית לִי רְשׁוּתָא, דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר לִי לְקַבְּלָא אַפָּךְ, וַאֲנָא עַיְילָנָא קַמֵּיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים א:ד) הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. וּבְחַיָּיךְ קַדִּישָׁא כָּל חֵילֵי דִשְׁמַיָּיא, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ.

אֲמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּךְ, לְכָל צַדִּיקַיָּיא, עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְמטטרו"ן שַׂר הַפָּנִים, דִּיסַלֵּק נְשָׁמָתַיְיהוּ לְעֵילָּא. הוּא אוֹמֵר סַק סַק, וּנְשָׁמָתֵיהּ אָתֵיב לֵיהּ וְאוֹמֵר, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. הוֹאִיל וּרְעוּתֵיהּ דַּאֲנָא עָיֵיל לְאִידְּרִין עִילָּאִין נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב (תהילים קמ"ט:ה') יַעְלְזוּ חֲסִידִים בְּכָבוֹד"ד, דָּא מטטרון.

אֲמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק עוֹלָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עוֹשֶׂה לוֹ הַבָּטָחָה, וּמְבָרֵךְ לוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ט"ו:א') אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם בַּמַּחֲזֶה לֵאמֹר אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד. אֶל אַבְרָם, זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה. בַּמַּחֲזֶה, כְּשֶׁהוּא שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ. וּמַה אוֹמֵר לוֹ, אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד.

דָּבָר אַחֵר בַּמַּחֲזֶה, זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ"ד:י"ז) וּמַרְאֵה כְבוֹד ה' כְּאֵשׁ אוֹכֶלֶת בְּרֹאשׁ הָהָר. וְזֶהוּ מטטרו"ן, הַמּוֹלִיכוֹ לִפְנֵי בּוֹרְאוֹ.

דְּבָר אַחֵר אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, מַה כְּתִיב לְמַעְלָה מִן הָעִנְיָן, רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים, וּכְתִיב בַּתְּרֵיהּ אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְּבַר ה' אֶל אַבְרָם. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁהַנְּשָׁמָה יוֹשֶׁבֶת וְנִזּוֹנֶת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעְלָה, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ. דְּאָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, לְבוּשׁ הַנְּשָׁמָה לָעוֹלָם הַבָּא, הוּא אוֹר זוֹהֲר שֶׁלְּמַעְלָה מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים צ״ז:י״א) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וּכְתִיב (ישעיהו ס׳:כ׳) וְהָיָה לְךָ ה' לְאוֹר עוֹלָם. וְלֹא מַלְאָךְ וְלֹא כִּסֵּא הַכָּבוֹד. וְדָוִד אָמַר (תהילים כ״ז:א׳) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא.

וְאָזְלָא הָא, כִּי הָא דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק נִיטְלָה מֵאוֹר כִּסֵּא הַכָּבוֹד, וְנִכְנָס בָּעוֹלָם הַזֶּה. אִי זָכְתָה וְעוֹלָה לְמַעְלָה, אֵינוֹ דִּין שֶׁיִּתּוֹסֵף לָהּ יוֹתֵר אוֹר מִמַּה שֶׁקִּבְּלָה בָּרִאשׁוֹנָה לִיכָּנֵס בָּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִמִּי מְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ הָאוֹר, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֶלְמָלֵא מִקְרָא כָּתוּב אִי אֶפְשָׁר לְאוֹמְרוֹ, דִּכְתִיב (בראשית ט״ו:א׳) אַל תִּירָא אַבְרָם אָנֹכִי מָגֵן לָךְ, אָנֹכִי וְלֹא אַחֵר, וְלָמָּה, בִּשְׁבִיל שֶׁשְּׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד.

דָּבָר אַחֵר שְׂכָרְךָ הַרְבֵּה מְאֹד, יֵשׁ לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה מְאֹד, עַל שֶׁהָיָה לְךָ בָּרִאשׁוֹנָה. וּמִתְלַבֶּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹת א' מִשְּׁמוֹ, וְנוֹתָנָהּ בְּרֹאשָׁהּ. כִּי הָא דְּתָנַן, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהָיוֹת עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק לָעוֹלָם הַבָּא. וְאֵיזֶהוּ, זֶה אוֹת ה"א, כַּאֲשֶׁר בָּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, דִּכְתִיב (בראשית ב) בְּהִבָּרְאָם, בְּה"א בָּרָאם.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם יז) וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם. לְהָיוֹת הַנְּשָׁמָה שְׁלֵימָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵימוּת וְהַטּוֹב, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו ס״ד:ג׳) עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פַּזִּי, הֲוָה לֵיהּ הַהוּא אֲרִיסָא, וַהֲוָה קָא מְצַעַר לֵיהּ, אֲתוֹ לְקַמֵּיהּ ר' זֵירָא וְר' אַבָּא, אֲמָרוּ לֵיהּ מַאי עָבִיד מַר בַּאֲרִיסֵיהּ. אֲמַר לְהוֹן גַּבְרָא כִּי גָּנִיב, מָארֵיהּ דְּשִׁמְשָׁא יַזֵּהַר עֲלֵיהּ זִיהֲרָא. אֲמָרוּ לֵיהּ, לָא לְעַיֵּין מַר בְּמִלֵּיהּ. אֲמַר לְהוֹ, וּמָה אֲנָא עָבִיד וְהוּא מְצַעֵר לִי. אֲמָרוּ לֵיהּ, יִתְפָּרֵשׁ מַר מִינֵּיהּ, וְיִתְהַנֵּי לָךְ.

עַד דַּהֲווֹ יָתְבֵי, אֲמָרוּ לֵיהּ לָאו לְהַאי אָתֵינָא גַּבָּךְ, אֶלָּא לֵימָא לָן מַר, הַשִּׁבְטִים בְּנֵי יַעֲקֹב, מָה אִינּוּן לְעָלְמָא דְּאָתֵי. אֲמַר לְהוֹ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סָלֵיק לְהוֹ לִמְתִיבְתָּא דִּרְקִיעָא, וְכָל נִשְׁמָתָא דְּצַדִּיק דְּסָלֵיק, אִינּוּן סַהֲדִין עַל עוֹבָדוֹי.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים קכ״ב:ד׳) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. שֶׁשָּׁם עֲלוּ שִׁבְטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל, כְּדֵי לְהַעִיד עַל כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק מִיִּשְׂרָאֵל. וְלָמָּה, לְהִיוֹת כֻּלָּם מוֹדִים וּמְבָרְכִים לִשְׁמוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'. וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מַכִּיר אֶת שֶׁלּוֹ וּמִשְׁתַּבֵּחַ וְאוֹמֵר, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם רְאֵה מַה הִנַּחְתִּי בָּאָרֶץ, וְזֶהוּ לְהוֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

וְהַיְינוּ דִתְנַן, כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ מָדוֹר לְפִי כְבוֹדוֹ, וּלְפִי הֲרָאוּי לוֹ. מַאן דְּאָתֵי מֵרָאוּבֵן, שָׁם מְדוֹרוֹ עִם הַצַּדִּיקִים מִן רְאוּבֵן, וְכֵן כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט. וּמַאן דְּהוּא גֵּר מֵאוּמּוֹת הָעוֹלָם וְנִתְגַּיֵּיר, מְדוֹרוֹ בַּמָּדוֹר שֶׁל גֵּרִים. וְהַשְּׁבָטִים, עוֹמְדִים לְעֵדִים לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָהּ עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהֹדוֹת לְשֵׁם ה'.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צַדִּיק, יוֹדַעַת וּמַכֶּרֶת לָעוֹלָם הַבָּא, מַה שֶּׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ וּמַכִּיר מַלְאָךְ הַמְשָׁרֵת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו ג':י') אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, כִּי טוֹב מִמַּלְאָךְ הַשָּׁרֵת. וּכְתִיב (תהילים צ"ז:י"א) אוֹר זָרוּעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה.

רַבִּי אַבָּא פָּתַח וְאָמַר, (מיכה ז':ט"ו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת, זִמֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד פּוּרְקָנָא לִבְנוֹי, כְּאֵינוּן יוֹמִין דְּשַׁלַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲפָקָא לְיִשְׂרָאֵל, וְאַלְקֵי בְּאֵינוּן מַכְתְּשִׁין לְמִצְרַיִם, בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזֵי, מַה בֵּין פּוּרְקָנָא דָא, לְפוּרְקָנָא דְמִצְרַיִם. פּוּרְקָנָא דְמִצְרַיִם הֲוָה, בְּחַד מַלְכָּא וּבְמַלְכוּ חַד. הָכָא, בְּכָל מַלְכִין דְּעָלְמָא, וּבְכָל מַלְכוּתָא דְעָלְמָא. וּכְדֵין אִתְיַיקַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל עָלְמָא, וּבְכָל אַרְעָא, וְיִנְדְּעוּן כֹּלָּא שׁוּלְטָנָתֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל עָלְמָא, וְכָלְהוֹ יִלְקוֹן בְּמַכְתְּשִׁין עִילָּאִין עַל חַד תְּרִין, בְּגִין דִּי סַרְבוּן בְּהוֹן בְּיִשְׂ רָאֵל.

וְכַד יִנְדְּעוּן שׁוּלְטָנוּתֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָא דִכְתִיב, (זכריה י"ד:ח'-ט') וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ. כְּדֵין כָּלְהוֹ יִתְנַדְּבוּן בְּהוּ בְּיִשְׂרָאֵל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו ס"ו:כ') וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'. כְּדֵין יִזְדַּמְנוּן אֲבָהָן בְּחֶדְוָה, לְמֶחֱמֵי פּוּרְקָנָא דִבְנַיְיהוּ כְּמִלְקַדְּמִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

פרשת וירא

(בראשית יח) וְאַבְרָהָם הָיוֹ יִהְיֶה: יִהְיֶה בְּגִי' שְׁלֹשִׁים. יוֹמָא חַד נָפַק ר' שִׁמְעוֹן, וְחָזָא עָלְמָא דְּחָשִׁישׁ וְאָפֵיל, וְאִסְתַּתַּם נְהוֹרֵיהּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי אֶלְעָזָר, תָּא וְנֶחֱזֵי מַה בָּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲזָלוּ, וְאַשְׁכָּחוּ חַד מַלְאָכָא, דְּדָמֵי לְטוּרָא רַבְרָבָא, וְאַפֵּיק תְּלָתִין שַׁלְהוֹבִין דְּנוּרָא מִפּוּמֵּיהּ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, מָה אַתְּ בָּעֵי לְמֵיעְבַּד, אָמַר לֵיהּ בָּעֵינָא לְמִחְרְבֵיהּ לְעָלְמָא, בְּגִין דְּלָא שְׁכִיחֵי תְּלָתִין זַכָּאִין בְּדָרָא. דְּהָכֵי גָּזַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל אַבְרָהָם, וְאַבְרָהָם הֲוֹה יִהְיֶה, יִהְיֶה בְּגִי' תְּלָתִין הֲווֹ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּמָטוּ מִינָּךְ זִיל קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאֵימָא לֵיהּ, בַּר יוֹחַאי שְׁכִיחַ בְּעָלְמָא.

אֲזַל הַהוּא מַלְאָכָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמַר לֵיהּ, מָארֵי עָלְמָא גְּלֵי קַמָּךְ מַה דַּאֲמַר לִי בַּר יוֹחָאי, אֲמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, זִיל אַחְרְבֵיהּ לְעָלְמָא, וְלָא תַּשְׁגַּח בֵּיהּ בְּבַר יוֹחָאי. כַּד אָתָא, חַזְיֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן לְמַלְאָכָא, אָמַר לֵיהּ אִי לָא תֵּיזֵל, גָּזַרְנָא עָלָךְ דְּלֹא תֵּיעוֹל לִשְׁמַיָּא, וְתֶהֱוֵי בַּאֲתַר דַּעֲזָא וַעֲזָאֵל. וְכַד תֵּיעוֹל קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵימָא לֵיהּ, וְאִי לֵית תְּלָתִין זַכָּאִין בְּעָלְמָא, לֵיהֱוֹון עֶשְׂרִים. דְּהָכֵי כְּתִיב לֹא אֶעֱשֶׂה בַּעֲבוּר הָעֶשְׂרִים. וְאִי לֵית עֶשְׂרִים, לֶהֱוֹוֹ עֲשָׂרָה, וְאַחַר כַּךְ כְּתִיב, לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה. אִי לֵית עֲשָׂרָה לֶהֱוֹוֹן תְּרֵין, דְּאִינּוּן אֲנָא וּבְרִי. דְּהָכֵי כְּתִיב, (דברים יט) עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים יָקוּם דָּבָר, וְאֵין דָּבָר אֶלָּא עוֹלָם, דִּכְתִיב (תהלים לג) בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וכו'. וְאִי לֵית תְּרֵין, הָא אִית חַד, וַאֲנָא הוּא. דִּכְתִיב (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. בֵּיהּ שַׁעֲתָא נְפַק קָלָא מִן שְׁמַיָּא וַאֲמַר, זַכָּאָה חוּלָקָךְ רַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזַר לְמַעְלָה, וְאַתְּ מְבַטֵּל לְתַתָּא, בְּוַדַּאי עָלָךְ כְּתִיב (תהלים קמה) רְצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה.

פרשת תולדות

(בראשית כ"ה:ל') וַיֹּאמֶר עֵשָׂו אֶל יַעֲקֹב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה. אַמַּאי כְּתִיב תְּרֵי זִמְנֵי הָאָדֹם. אֶלָּא, בְּגִין דְּכָל מַה דְּאִית לֵיהּ אֱדוֹם, הוּא אָדוֹם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם) וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אַדְמוֹנִי. וְתַבְשִׁילָא דִילֵיהּ אָדוֹם, דִּכְתִיב הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה. וְאַרְעָא דִילֵיהּ אֲדוּמָה, דִּכְתִיב אַרְצָה שֵׂעִיר שְׂדֵה אֱדוֹם. וְגוּבְרִין דִּילֵיהּ אֲדוּמִין, דִּכְתִיב (בראשית ל"ו:ט') הוּא עֵשָׂו אֲבִי אֱדוֹם. וּמַאן דְּזַמִּין לְאִתְפָּרְעָא מִנֵּיהּ אָדוֹם, דִּכְתִיב דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם. וּלְבוּשֵׁיהּ אָדֹם, דִּכְתִיב (ישעיהו ס"ג:ב') מַדּוּעַ אָדֹם לִלְבוּשֶׁךָ, וּכְתִיב (שם) מִי זֶה בָּא מֵאֱדוֹם.

סִתְרֵי תּוֹרָה

תָּא חֲזֵי, שִׁבְעָה יוֹמִין עִלָּאִין, בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָלְמָא. וַעֲלַיְיהוּ שַׁתֵּיל וּבָנֵי עָלְמִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ':י"א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה', וְלֹא כְתִיב בְּשִׁשָּׁת.

וְלָקֳבֵיל אִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין עִילָּאִין, בָּרָא בְּאַרְעָא שִׁבְעָה זַכָּאֵי קְשׁוֹט, לְקַיְימָא לוֹן, וּלְאַנְהָרָא לוֹן, כָּל חַד וְחַד לָקֳבֵיל יוֹמֵיהּ. וְשָׁתֵיל לְהוֹ, כָּל חַד וְחַד בְּדָרָא דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ. וְאִינּוּן אֲבָהָן דְּעָלְמָא, אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְיוֹסֵף וּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וְדָוִד.

וְאִינּוּן אִיקָרוֹן הָרִים, הַרְרֵי קֶדֶם, דְּאִינּוּן תַּלְיָין מֵאִינּוּן שִׁבְעָה יוֹמִין עִילָּאִין דַּאֲמָרָן. ו' יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְז' דְּקַיְימָא קַמַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (זכריה י"ב:ח') וּבֵית דָּוִד כֵּאלֹהִים כְּמַלְאַךְ ה' לִפְנֵיהֶם.

וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, רְבִיעָאָה אִיהוּ בְּיוֹמִין. וְיוֹסֵף אִיהוּ שְׁבִיעָאָה. אֲבָל כַּד אִתְכְּלִילַת בֵּיהּ בְּיוֹסֵף, וְיָהֵיב לֵיהּ תּוֹסֶפֶת תַּפְנוּקָא מִבֵּי מַלְכָּא, אִקְרֵי אוֹף אִיהִי שְׁבִיעָאָה. וְכָלְהוֹ אֲחִידוּ בַּה בִּשְׁכִינְתָּא, בְּרָזָא דְּשִׁבְעָה. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִיקְרֵי בַּת שֶׁבַע. בַּת מֵאִמָּא עִילָּאָה, דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּשֶׁבַע דַּרְגִּין דְּעִמַּהּ. וְאִיהִי דַּרְגָּא דְּצַדָּק, עֲשִׂירָאָה דְּאִינּוּן סְפִירִין, דְּאִיקְרֵי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְאִיקְרֵי שְׁבִיעָאָה בִּקְרָא, (דברי הימים א כ״ט:י״א) דִּלְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל וכו', עַד הַמַּמְלָכָה. וּמַאי טַעְמָא, וְהָא רְבִיעָאָה הִיא לְיוֹמֵי. אֶלָּא בְּגִין דְּאִיהִי נְטִיעָה בַּתְרָאָה, וְאִתְכְּלִילַת בִּשְׁבִיעָאָה, בְּגִין כָּךְ נָטְלָה שְׁמֵיהּ, וְכוֹלָּא חַד.

וְכָל חַד וְחַד מֵאָבָהָן, יָדַע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא דִּילֵיהּ. אַבְרָהָם יָדַע לֵיהּ, מִגּוֹ חֶסֶד, דְּאִיהוּ מִדַּת הַגְּדוּלָּה, מִדַּת הַחֶסֶד, יָמִינָא דְמַלְכָּא. וְעַל דָּא אָחִיד בָּהּ, וְלָא שָׁבִיק לָהּ לְעָלְמִין, וְעָבִיד טִיבוּ עִם בְּנֵי נָשָׁא, וְאוֹקְמוּהָ. דְּהָא עוֹבָדוֹי סְלִיקוּ לֵיהּ בְּהַאי דַּרְגָּא.

יִצְחָק יָדַע לֵיהּ בְּדַרְגָּא דִּגְבוּרָה, דְּאִקְרֵי פַּחַד יִצְחָק, וְדָחִיל לֵיהּ לְעָלְמִין. יַעֲקֹב יָדַע לֵיהּ מִגּוֹ דַּרְגָּא דְּתִפְאֶרֶת. דְּאִיהוּ כְּלִיל מֵחֶסֶד וּמִפַּחַד, וְאִקְרֵי אֱמֶת, וְאָחִיד בַּהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (מיכה ז׳:כ׳) תִּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב.

יוֹסֵף יָדַע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִגּוֹ הַהִיא אַסְפַּקְלַרְיָא, דְּאִקְרֵי כֹּל. וְעַל דָּא אִיקְרֵי יוֹסֵף כַּלְכֵּל, דִּכְתִיב (בראשית מ״ז:י״ב) וַיְכַלְכֵּל יוֹסֵף. וְאִיקְרֵי יְסוֹד עוֹלָם.

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין, דְּאִשְׁתְּמַע קָלָא דִּלְעֵילָא מִבֵּינַיְיהוּ, וְעַל דָּא אִתְיְיהִיבַת אוֹרַיְיתָא עַל יָדַיְיהוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שָׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ וגוֹמֵר. וְאִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין דִּלְעֵילָא, אִינּוּן נֵצַח וְהוֹד, וְאִינּוּן תְּרֵין סַמְכִין דְּגוּפָא.

כְּנֶוונָא דָּא, אִית לָהּ לְמַטְרוֹנִיתָא לְתַתָּא, תְּרֵין כְּרוּבִין תְּחוֹתָהּ, דְּיָנְקִין מִינָהּ. וְאִינּוּן עִילָּאִין וַדַּאי, עַל אֲרוֹן הָעֵדוּת, דְּאִיקְרֵי צֶדֶק, אֲרוֹנָא דְּעֵדוּת. וּמַאן עֵדוּת, דָּא יוֹסֵף, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים פ״א:ו׳) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. וְאִיקְרֵי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהַאי אֲרוֹנָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

תָּא חֲזֵי, כָּל אִינּוּן אֲבָהָן עִילָּאִין דַּאֲחִידָן לְעֵילָּא, רְמִיזָן כֻּלְּהוֹ בַּתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, תּוֹרַת ה'. וְדָוִד דְּאִיהוּ אָחִיד בְּבָרַיְיתָא, דְּאִיהִי תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, רְמִיזָא בְּדִבְרֵי קַבָּלָה. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי קַבָּלָה, דִּמְקַבֶּלֶת נְהִירוּ מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, דְּאִיקְרֵי צַדִּיק, וְאִיקְרֵי יוֹסֵף, וְאִיקְרֵי כֹּל.

וְאִינּוּן תְּרֵין כְּרוּבִין עִילָּאִין, קָיְימִין עַל הַהוּא סַהֲדוּתָא דַּאֲרוֹנָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברי הימים א כ״ט:י״א) וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד, כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְדָא אִיהוּ סִיּוּמָא דִּשְׁמַיָּא וּמְזַוְּוגִ לְהַאי אֶרֶץ.

וְהָכִי הוּא, דְּכָל מַה שֶּׁבָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא, בָּרָא לְקַבְלֵיהּ לְתַתָּא. וְיוֹסֵף אִקָּרֵי עֵדוּת, הֲדָא הוּא דִכְתִיב עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שָׂמוֹ. וְעַל דָּא שְׁמָא דְיוֹסֵף שְׁלִים בְּכֹלָּא לְעֵילָּא וְתַתָּא.

וְעַל דָּא תָּנִינָן, אָרוֹן דְּיוֹסֵף וְאָרוֹן דִּשְׁכִינְתָּא, בַּהֲדֵי הֲדָדֵי הֲווֹ אָזְלִין בְּמַדְבְּרָא, וַהֲווּ כּוּלֵּי עָלְמָא אָמְרֵי מַה טִיבָן שֶׁל שְׁנֵי אֲרוֹנוֹת אֵלּוּ. וּמְתִיבִין לוֹן, קַיִּים זֶה מַה שֶּׁכָּתוּב בָּזֶה. קַיִ"ם וַדַּאי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי י':כ"ה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, אִיהוּ קַיּוּמָא דְעָלְמָא.

אָתָא דָּוִד דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, דַּאֲבָהָן אָחִיד בַּהּ, בְּהַאי בַּת שֶׁבַע, דְּאִיהִי מַמְלָכָה, וְלָא שָׁבִיק לָהּ לְעָלְמִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל ל"ז:כ"ה-כ"ו) וְדָוִד עַבְדִּי נָשִׂיא לָהֶם לְעוֹלָם. וּכְתִיב, (תהלים פט) כִּסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי. וְכָל דְּא אוֹלִיף לָן אוֹרַיְיתָא, דְּכָלְהוֹ אֲחִידָן בַּהּ בִּשְׁכִינְתָּא בְּרָזָא דְּשֶׁבַע.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם בּוּצִינָא קַדְמָאָה קַדִּישָׁא דְעָלְמָא, כַּד בָּעָא לְסַלְקָא לְדַרְגֵּיהּ, לָא יָכִיל, עַד דְּסָלֵיק וְאִשְׁתְּמוֹדַע בְּאִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין עִילָּאִין דַּעֲלֵיהּ, דְּהַהוּא חוּלָקָא דִילֵיהּ.

כֵּיוָן דְּסָלֵיק וְאִשְׁתְּמוֹדַע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ אִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין, דְּעִם אִינּוּן שִׁבְעָה, דְּאִיקָּרוֹן כֶּתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה בִּינָה, וְאִינּוּן שְׁלִימוּ דְּעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִיקָּרֵי בָּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵיוָן דְּסָלֵיק אַחַר כַּךְ בְּאִינּוּן תְּלָתָא, דְּאִינּוּן עַתִּיקָא וְאַבָּא וְאִימָּא, דְּנָגִיד מִנְּהוֹן נְהִירוּ לְתַתָּא, כְּדֵין אָחִיד לְחוּלָקֵיהּ, הַהוּא דַרְגָּא דִּתְחוֹתַיְיהוּ דְּאִינּוּן תְּלָתָא, דְּאִיקָּרֵי חֶסֶד.

וְכָלְהוֹ אַדְבֵּיק לוֹן, מִגּוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא דְּשַׁלְטָא בְּלֵילְיָא, דִּבְהוֹ מַמָּשׁ לָא הֲוָה בַּר נָשׁ דְּיַדַּע כְּלוּם. וְעַל דָּא תָּנִינָן, בֶּן שִׁלשָׁה שָׁנִים, הִכִּיר אַבְרָהָם אֶת בּוֹרְאוֹ, בֶּן שִׁלשָׁה דַּיְיקָא.

וְתָא חֲזֵי, רָזָא דְּהַנֵּי שִׁלשָׁה שְׁנִין, וְלָא פָּחוֹת, בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִקָּרֵי בַּת שֶׁבַע, וְלָא יָכֵיל לְאִתְקָרְבָא בַּהֲדָהּ, עַד דְּסָלֵיק בְּאִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין עִילָּאִין, דְּעִם אִינּוּן ז', לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא מִגַּוָּון, וּלְאִתְנַהֲרָא בְּכָל מַאי דְּאִיהוּ לְתַתָּא, וְג' וְז', הָא עֶשֶׂר דַּרְגִּין עִלָּאִין, רָזָא דִּשְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְכֵיוָן דַּהֲוָה מִתְנַהֵיר בְּאִינּוּן שִׁלשָׁה, בָּעָא לְסַלְקָא בְּאִינּוּן שֶׁבַע, בְּרָזָא דִכְתִיב, (בראשית כ"א:כ"ח) וַיַּצֵּב אַבְרָהָם אֶת שֶׁבַע כִּבְשֹׂת הַצֹּאן. וְרָזָא דָּא רָמִיז לַאֲבִימֶלֶךְ, דְּלָא יִשְׁלְטוּן עֲלֵיהוֹן בְּנוֹי, עַד דְּיִשְׁתְּלִימוּ אִינּוּן שִׁבְעָה זַכָּאֵי קִשׁוֹט בְּיִשְׂרָאֵל, לְקַבֵּיל אִינּוּן שִׁבְעָה דַּרְגִּין דִּלְעֵילָּא.

כֵּיוָן דְּיִשְׁתְּלִימוּ, יָתִיב עָלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה. בְּקִיּוּמָא שְׁלִים. וְייֵתֵי דָּוִד, דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה, וְיִתְעַר לְהַהִיא בַּת שֶׁבַע דִּלְעֵילָּא, דְּאִיהִי נָקְמָא נְקַמַּתְהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְיִתְפְּרַע מִנְּהוֹן.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמואל ב ח׳:א׳) וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח דָּוִד אֶת מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים. מַאי וַיְהִי אַחֲרֵי כֵן. בָּתַר דְּאִשְׁתְּלִימוּ יִשְׂרָאֵל, וַהֲווּ כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא, כְּדֵין וַיַּךְ דָּוִד אֶת פְּלִשְׁתִּים וַיַּכְנִיעֵם. דְּהָא עַד הַשְׁתָּא לָא יָכִילוּ יִשְׂרָאֵל לְמִיתְבַּר תּוֹקְפֵיהוֹן, וְהָא אִיתְעָרוּ חַבְרַיָּיא בְּהַהוּא מֶתֶג הָאַמָּה, וְאוֹקְמוּהָ.

וְתָא חֲזֵי, הַאי דְּרָמַז לֵיהּ אַבְרָהָם בְּכִבְשׁוֹת הַצֹּאן, וְלֹא בְּעִזִּים, וְלֹא בְּמִילֵי אַחֲרִינִי, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְחֶסֶד, מֵאִינּוּן מְמַנָּן דְּיָנְקִין מִסִּטְרָא דְחֶסֶד, יְנָקִין לְתַתָּא אִינּוּן כְּבָשִׂים, תְּחוֹת שׁוּלְטָנֵיהוֹן. וְאַבְרָהָם אָחִיד לְחוּלְקֵיהּ מִדַּת הַחֶסֶד, וְכוֹלָּא בְּרָזָא דְחָכְמְתָא.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, מַאן דְּשָׁרֵי גּוֹ עָאנָא, לָא מִסְתַּכֵּן לְעָלְמִין. וְאִי אִיהוּ שָׁרֵי גּוֹ עִזַּיָּיא, וְרָעֵי לוֹן, כַּמָּה גַּרְדִּינֵי נִימוֹסִין, יָתְבִין לְקַבְלֵיהּ לְאַסְטָאָה לֵיהּ, בְּגִין דְּאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא.

אֲבָל כַּד אָתָא יִצְחָק לְמַגְזַר עַמֵּיהּ קָיְימִים, גָּזַר עַמֵּיהּ בְּשִׁבְעָה, דְּאִתְגְּלְיָיא מַגּוֹ הַהִיא בֵּירָא, דִּכְתִיב (בראשית כ״ו:ל״ג) וַיִּקְרָא אוֹתָהּ שִׁבְעָה.

תָּא חֲזֵי, אַבְרָהָם קָרָא לְהַהִיא בֵּירָא דְמַיִין, בְּאֵר שֶׁבַע. יִצְחָק קָרָא לָהּ, שִׁבְעָה. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא בְּגִין דְּיִצְחָק אָחִיד לְחוּלָקֵיהּ דַּרְגָּא דְּפַחַד, דְּאִיהוּ דִינָא, וְעַל דָּא אוֹסִיף בָּהּ ה׳. וְה׳ בְּכָל אֲתַר מִדַּת הַדִּין. וְסִימָנָךְ (יחזקאל ט״ז:מ״ג) הֵא דַּרְכֵּךְ בְּרֹאשׁ נָתַתִּי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיִּקְרָא אוֹתָהּ שִׁבְעָה. דְּלָא עָבַד בְּחוּרְפָּן, כְּמָה דַּעֲבַד אֲבוּהָ, וְכֹלָּא בְּרָזָא דְחָכְמְתָא, וְאוֹסִיף בָּהּ ה׳, לְאַחֲזָאָה דְּאִיהִי חוּלָקֵיהּ.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, בָּרָא לֵיהּ בְּדִינָא. כֵּיוָן דְּחָזָא דְּלָא מִתְקַיֵּים, שִׁתֵּף בֵּיהּ חֶסֶד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב כ (בראשית ב׳:ד׳) בְּהִבָּרְאָם, בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה׳ אֱלֹהִים, וְאוֹקְמוּהָ בְּאַבְרָהָם אִיתְקַיֵּים עָלְמָא. בְּגִין כְּךָ הַאי בֵּירָא, בֵּיתָא דְעָלְמָא, עַל שְׁמֵיהּ אִיתְקְרֵי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם כא) עַל כֵּן קָרָא לַמָּקוֹם הַהוּא בְּאֵר שָׁבַע. אַף עַל גַּב דְּהַאי בֵּירָא אִתְדַּבַּק בְּיִצְחָק, דִּכְתִיב (שם כו) וַיִּקְרָא אֹתָהּ שִׁבְעָה. שְׁמָהּ בְּאֵר שָׁבַע, סִטְרָא דְאַבְרָהָם, וְלֹא בְּאֵר שִׁבְעָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ב) וּשְׂמֹאלוֹ תְּחַבְּקֵנִי.

וְתָא חֲזֵי, ד׳ מֵאִינּוּן שִׁבְעָה זַכָּאֵי קְשׁוֹט, כַּד בָּעוֹ לְאִתְקָרְבָא בִּשְׁכִינְתָּא, בְּרָזָא דְּשֵׁבַע, כֻּלְּהוֹ אִיעָרְעוּ בְּהַאי בְּאֵר, דְּלָא פָּסְקוּ מֵימוֹי לְעָלְמִין.

אַבְרָהָם כָּרֵי לָהּ לְהַאי בֵּירָא, בְּגִין דְּאִיהוּ אוֹלִיף לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, דְּיִפְלְחוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכֵיוָן דְּכָרֵי לָהּ, אַפֵּיק מַיִין נָבְעִין דְּלָא פָּסְקִין לְעָלְמִין.

וְכֵיוָן דְּמֵת אַבְרָהָם, מַה כְּתִיב (בראשית כו) וְכָל הַבְּאֵרֹת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו בִּימֵי אַבְרָהָם. בְּאֵרֹת כְּתִיב, וְחַד הֲוָה, דִּכְתִיב בְּאֵר שָׁבַע, וְקָרוֹ לֵיהּ בְּאֵרוֹת, דְּמַשְׁמַע דְּסַגְּיאִין הֲווֹ. בְּגִין דְּהַאי בֵּירָא, מִתְחֲזֵי לוֹן לַאֲבָהָן בְּכָל דּוּכְתָּא דַּהֲווֹ אָזְלִין, וַהֲוָה מִתְחֲזֵי לוֹן כְּבֵירִין סַגְּיאִין.

כְּיָון דְּמִילְּאוּ פְּלִשְׁתִּים עַפְרָא, רָזָא דְּאַהַדְּרוּ בְּנֵי עָלְמָא לַעֲבוֹדָה זָרָה, הֲוָה עָלְמָא שָׁמֵם, דְּלֵית דְּיַדַּע לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּיָון דְּאָתָא יִצְחָק, מַה כְּתִיב, וַיָּשָׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בִּימֵי אַבְרָהָם אָבִיו. מַאי וַיָּשָׁב, אֶלָּא דַּאֲתֵיב עָלְמָא לְתִיקוּנֵיהּ, וְאוֹלֵיף לוֹן לִבְנֵי עָלְמָא דְּיֵדְעוּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם כה) וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ.

וַיֵּשֶׁב יִצְחָק עִם בְּאֵר לַחַי רֹאִ"י, הַאי בֵּירָא מַמָּאן הוּא. מִמַּאן דְּכָל חַיִּין עִילָּאִין וְתַתָּאִין וְקַיּוּמֵיהוֹן תַּלְיָין בֵּיהּ. וְחָזֵי כֹּלָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל ב׳:כ״ב) יָדַע מַה בַּחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵא.

וְתָא חֲזֵי, אִינּוּן עַבְדֵּי יִצְחָק בְּגִין דְּאִינּוּן מִסְטְרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, כַּד חָפְרוּ לֵהּ, מַה כְּתִיב, שִׂטְנָה, וְהָא אוֹקְמוּהָ, עַד דְּאָתָא אִיהוּ (בראשית כ״ו:כ״ב) וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֶרֶת וְגוֹ', וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוֹבוֹת וַדַּאי. אֲבָל עַבְדֵּי אָבִיו, בְּגִין דְּכָלְהוֹ אַתְיָין מִסְטְרָא דְּיָמִינָא, לָא הֲוָה שִׂטְנָא בְּעָלְמָא, וְלָא נָפִיק דִּינָא בְּהַאי בֵּירָא, לְאַשְׁטָנָא לוֹן, כַּד לָא מַכְשְׁרֵי עוֹבָדַיְיהוֹן.

וּמַהַאי בֵּירָא, אִיהוּ פִּתְחָא לְמִינְדַּע לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים קי״ח:י״ט) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדֶה יָהּ. וְעַד דְּלָא סָלֵיק יִצְחָק מֵעָלְמָא, בָּרִיךְ לֵיהּ לְיַעֲקֹב, וּשְׁלָחֵיהּ לְחָרָן, לְאִזְדַּוְוגָא. וְכַד אָזֵיל לְחָרָן מַה כְּתִיב (בראשית כ״ט:ב׳) וַיַּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בַּשָּׂדֶה, כְּיָון דְּחָזָא יַעֲקֹב יְקָרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מִגּוֹ הַהוּא בֵּירָא, דְּאִקְרֵי בְּאֵר שָׁבַע. כְּדֵין אָמַר לֵיהּ לְלָבָן, אֶעֱבָדְךָ שֶׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בִּתְךָ הַקְּטַנָּה דַּיְיקָא.

תָּא חֲזֵי, לְקֶבֶל אִינּוּן שִׁבְעָה זַכָּאִין, פָּקִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְיתָא, לְקָרְבָא קָרְבַּן מוּסָף, בְּשֶׁבַע זְמָנִין בְּשַׁתָּא. בְּגִין לְאוֹסָפָא לְהוֹ עִדּוּנִין וְתַתָּנוּקִין מִבֵּי מַלְכָּא, דְּיִשְׁבְּעוּן אֲבָהָן בְּקַדְמֵיתָא, וּבָתַר כֵּן בְּנִין. וְאִינּוּן ז׳ זְמָנִין וְלָא יַתִּיר.

בְּשַׁבַּתָּא לְקֶבֶל צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, דְּאִקְרֵי כֹּל, וְאִקְרֵי שַׁבָּת, לְאוֹסָפָא לֵיהּ עִידּוּנִין מִמּוֹחָא סְתִימָאָה, וּבְרֵישׁ יַרְחָא, לְקֶבֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקְרִיאַת סִיהֲרָא.

וּבְט"ו יוֹמָא לְיַרְחָא קַדְמָאָה, לְקֶבֶל אַבְרָהָם אֲבוּהוֹן, דְּאָחִיד בְּמִדַּת הַחֶסֶד, וְאִקְרֵי רֹאשׁוֹן. וּבַעֲצֶרֶת דְּבַחֹדֶשׁ הַג', דְּאִתְיְיהִיבַת בֵּיהּ אוֹרַיְיתָא בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת, לְקֶבֶל יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ תְּלִיתָאי לַאֲבָהָן, וְאָחִיד בְּקוֹל קוֹל יַעֲקֹב. וּבְרֹאשׁ הַשָּׁנָה, לְקֶבֶל יִצְחָק, דְּאִתְיְלִיד בֵּיהּ, וַאֲנַן מַדְכְּרִינָן בֵּיהּ עֲקֵדַת יִצְחָק, וְאִיהוּ יוֹמָא דְּדִינָא, לְקֶבֶל מִדַּת הַדִּין דְּאָחִיד בַּהּ.

בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, לְקֶבֶל מֹשֶׁה, דְּקֶבֶל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּיהּ צְלוֹתֵיהּ, וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְאַהֲדַר לֵיהּ לוּחֵי אוֹרַיְיתָא. בְּחַג הַסֻּכּוֹת, לְקֶבֶל אַהֲרֹן, דְּבִזְכוּתֵיהּ הֲווֹ אָזְלִין שִׁבְעָה עֲנָנִין, דְּחָפָן עַל יִשְׂרָאֵל כְּסוּכּוֹת, וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן עָבְדִין סוּכָּה. וְכָל אוֹרַיְיתָא, כַּמָּה רָזִין עִילָּאִין סְתִימִין בַּהּ, וְכַד אִלֵּין שִׁבְעָה מִתּוֹסְפִין בְּבִרְכָאן, כָּל עָלְמָא בִּשְׁלִימוּ סַגִּיאָה.

פרשת ויצא

פְּתַח הַהוּא יוּדָאי וַאֲמַר, (בראשית ל׳:ל״ז) וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל לִבְנֶה לַח וְלוּז וְעַרְמוֹן. וַיִּקַּח לוֹ לְגַרְמֵיהּ, וּלְתִקּוּנֵיהּ. מַקַּל לִבְנֶה, דָּא רָזָא דְּוֹא"ו דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי תִּפְאֶרֶת. דְּאִיהוּ אֶחָיד בָּהּ. וְאִיהוּ כְּגַוְונָא דְּמַקַּל. לִבְנֶה, בֶּן לְהַאי עִילָּאָה סְתִימָאָה. לַח, מִסְטָרָא דְּמַיָּא דְּאִקְרוֹן חֶסֶד. וְלוּז, מִסְטָרָא דְּאֵשׁ דְּאִיקְרֵי גְּבוּרָה. וְעַרְמוֹן, מִסְטָרָא דְּגַרְמֵיהּ וְחוּלָקֵיהּ. כְּלָלָא דְּכָל גַּוְונִין. דְּהָא יַעֲקֹב חַכִּימָא הֲוָה בְּעַרְמִימוּתָא.

וַיְפַצֵּל בָּהֶם פְּצָלוֹת לְבָנוֹת. בָּהֶם, בּוֹ הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, דְּהָא מַקַּל חַד הֲוָה. מַאי בָּהֶם, בְּכָל אינון ז' דַּרְגִּין, דְּרְמִיזִין בִּקְרָא, (דברי הימים א כ״ט:י״א) דִּלְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה. אַשְׁלִים לוֹן בְּאינון קִילּוּפִין חִוְורִין, דְּקָלִיף בְּהוּ סִטְרָא דְּאֵשׁ, וְאַסְחַר לוֹן לְסִטְרָא דְּמַיִם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב מַחְשֹׁף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת.

תָּא חֲזֵי, ז' מַעֲלוֹת מִמַּקְלוֹת, דְּמִיזִין בְּהַנֵּי קְרָאֵי. וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מַקַּל, חַד. אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, תְּרִין. הָא תְּלַת. וַיַּצֵּג אֶת הַמַּקְלוֹת, תְּרֵין, הָא חֲמִשָּׁה. יֶחֱמוּ הַצֹּאן אֶל הַמַּקְלוֹת, הָא ז'.

וְאינון רָזָא דְּז' קוֹלוֹת, וְאינון רָזָא דִּכְתִיב, (משלי ט) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. וְאינון ז' יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, דְּנָהֲרִין מֵרֵאשִׁית, דְּאִיקְרֵי חָכְמָה. וְאינון ז' סְמָכִין, דְּאָקִים קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלַיְיהוּ עָלְמָא, וְכוֹלָּא בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

תָּא חֲזֵי, כַּד הֲוָה הַאי מַקַּל בִּידוֹ דְּיַעֲקֹב שְׁלֵימָא, קָרֵי לֵיהּ אוֹרַיְיתָא מַקַּל. וְכַד הֲוָה בִּיַדַיְיהוּ דְּמשֶׁה וְאַהֲרֹן, קָרֵי לֵיהּ מַטֶּה. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות ד׳:כ׳) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וְאַהֲרֹן נָמֵי אֶחִיד בֵּיהּ. מַה בֵּין הַאי לְהַאי.

אֶלָּא רָזָא עִילָּאָה הוּא, כַּד הֲוָה בִּידוֹי דְּיַעֲקֹב, קָרֵי לֵיהּ אוֹרַיְיתָא מַקַּל, מִסְטָרָא דְּקַל, דְּהָא יַעֲקֹב קוֹל אִיקְרֵי, דִּכְתִיב (בראשית כ״ז:כ״ב) הַקֹּל קוֹל יַעֲקֹב. וּבְקוֹל אָחִיד, דְּהָא דַּרְגֵּיהּ הוּא.

וְכַד הֲוָה בִּיַדַיְיהוּ דְּמשֶׁה וְאַהֲרֹן, דְּאינון אֶחִידִין בְּנֻצַ"ח וְהוֹ"ד, דְּאינון תְּרֵין סַמְכִין, אִיקְרֵי מַטֶּה, לִישָׁנָא דִּסְמָכָא. דְּהָא עַל יְדֵי אִסְתַּמִּיךְ עָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּנָפֵיק מִבֵּין תְּרֵין לְמִוְדֵי ה' וְאִתְיְיהִיבָא עַל יַדַיְיהוּ. וְעַל דְּאינון סָמְכִין לְעָלְמָא בְּאוֹרַיְיתָא, דְּנָפֵיק מִבֵּין נֻצַ"ח וְהוֹ"ד, דַּאֲחִידָן בְּהוּ. קְרָא לֵיהּ מַטֶּה. וּמַאן דְּאָחִיד בְּאוֹרַיְיתָא, סָמְכָא לֵיהּ, וּמַחְזְקָא לֵיהּ עַל יַרְכוֹי, דִּלָּא יִסְטֵי לְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא.

זַכָּאִין אינון יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵיב לְהוֹן אוֹרַיְיתָא, לְגַלָּאָה לוֹן רָזִין עִילָּאִין. מַאן דְּאָחִיד בְּאוֹרַיְיתָא, סָמְכָא לֵיהּ, וּמַחְזְקָא לֵיהּ עַל יַרְכוֹי, דִּלָּא יִסְטֵי לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא. זַכָּאִין אינון יִשְׂרָאֵל דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהַב לוֹן אוֹרַיְיתָא, לְגַלָּאָה לוֹן רָזִין עִילָּאִין. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (דברים ד׳:ד׳) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם.

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב. א (דניאל ב) יָדַע מַה בַּחֲשׁוֹכָא וּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵי, אַף עַל גַּב דִּנְהוֹרָא עִמֵּיהּ שְׁרֵי, יָדַע מַה בַּחֲשׁוֹכָא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב, (ירמיה כג) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וַאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'. וּמִי אר"י הָכֵי, וְהָא אָמַרְן דְּהָא חָכְמְתָא הֲוָה בִּסְמִיכוּתָא דִּקְרָאֵי, בְּכָל מַה דְּאִיתְמָר, וְהָאִידָנָא פְּשִׁיטוּתָא דִּקְרָא צְרִיכְנָא, דְּאַבְרָהָם הֲוָה, וְיִצְחָק הֲוָה, וְיַעֲקֹב הֲוָה. אָמַר לֵיהּ אַף עַל גַּב דַּהֲווֹ, חָכְמְתָא דִּקְרָאֵי אִסְתַּכַּלְנָא לְמִנְדַע.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (תהלים טו) מִזְמוֹר לְדָוִד ה' מִי יָגוּר בְּאָהֳלֶךָ מִי יִשְׁכֹּן בְּהַר קָדְשֶׁךָ הוֹלֵךְ תָּמִים וּפֹעֵל צֶדֶק וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ וְגוֹ'. מַאי מַשְׁמַע, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי יוֹסֵי, אִלֵּין עֲשָׂרָה, אִינוּן כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, שֶׁעֲתִידִין בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב, לְקַיֵּים בַּמָּקוֹם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְהָא חַד סַר אִינוּן. אָמַר לֵיהּ לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ, לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה, חַד מִלָּה אִינוּן. דְּכָל הַמְרַגֵּל בַּחֲבֵרוֹ, מֵיד עָשָׂה עִמּוֹ רָעָה. לֹא רָגַל בִּלְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה עִמּוֹ רָעָה. וְכִי מַאן שַׁוְיָא לְאִלֵּין, כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת.

אָמַר רַבִּי, כָּלְהוֹ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, מִשְׁתַּמְּעֵי מִינַיְיהוּ. הוֹלֵךְ תָּמִים, כְּנֶגֶד אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְקַבֵּל עָלָיו אֵימַת עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וְאֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַרְהֵר בַּמֶּה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַשִּׂיג, מַשְׁמַע דִּכְתִיב אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ סְתָם. כְּתִיב הָכָא הוֹלֵךְ תָּמִים, וּכְתִיב הָתָם (דברים יח) תָּמִים תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאֵין לְךָ רְשׁוּת לְהַרְהֵר עַל מַה שֶּׁלֹּא הוּרְשֵׁיתָ.

וּפֹעֵל צֶדֶק, כְּנֶגֶד לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנַי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תָעָבְדֵם. מִכָּאן אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין לְךָ דָּבָר עוֹמֵד כְּנֶגֶד חִילּוּל ה'. מְנָא לָן. מִמִּסִּית. דִּכְתִיב (שם יג) יָדְךָ תִּהְיֶה בּוֹ בָּרִאשׁוֹנָה לַהֲמִיתוֹ. לָמָּה, כִּי בִקֵּשׁ לַהֲדִיחֲךָ מֵעַל ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאִי קָטִיל לֵיהּ, נִקְרָא צַדִּיק, מְקַנֵּא, וּפוֹעֵל צֶדֶק, וְזֶהוּ וּפֹעֵל צֶדֶק.

וְדֹבֵר אֱמֶת בִּלְבָבוֹ, כְּנֶגֶד לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֵית אִינוּן כְּסִדְרָן, וְאַף עַל גַּב דְּלֵית אִינוּן כְּסִדְרָן, לֵית לָן בָּהּ. לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה לְרֵעֵהוּ רָעָה, כְּנֶגֶד לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. וְחֶרְפָּה לֹא נָשָׂא עַל קְרוֹבוֹ, כְּנֶגֶד מְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת בְּפַרְהֶסְיָא.

ר' יוֹסֵי אוֹמֵר, כְּנֶגֶד לֹא תִגְנוֹב. דִּכְתִיב, (שמות כ"ב:ב') אִם זָרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו.

(תהלים טו) נִבְזֶה בְּעֵינָיו נִמְאָס, כְּנֶגֶד לֹא תִרְצָח. מַאן דְּאִיהוּ נִבְזֶה בְּעֵינָיו, לֹא יַעֲבִיד קְטָטָה דְּיִקְטוֹל, וְלָא יִקְטְלוּנֵיהּ.

וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד, כְּנֶגֶד כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, עַל הַכֹּל חַיָּיב אָדָם לְכַבֵּד אָבִיו וְאִמּוֹ, יָצָא מִכְּלַל זֶה, אִם יֹאמְרוּ לוֹ לַעֲבוֹר עַל דִּבְרֵי תוֹרָה אוֹ לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁאֵינוֹ חַיָּיב לְכַבְּדָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְאֶת יִרְאֵי ה' יְכַבֵּד.

נִשְׁבַּע לְהָרַע וְלֹא יָמִיר, כְּנֶגֶד לֹא תִנָּאֵף. דְּהָא אִם יִצְרוֹ בָּעֵי לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ, יַטִּיל שְׁבוּעָה עַל יִצְרוֹ, כְּבוֹעַז, דְּאָמַר (רות ג) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר.

(תהלים טו) כַּסְפּוֹ לֹא נָתַן בְּנֶשֶׁךְ, הַאי הוּא כְּנֶגֶד לֹא תִגְנוֹב. דְּאִי הוּא לָא אוֹזִיף בְּרִבִּיתָא, וַדַּאי לָא יֵזִיל וְיִגְנוֹב. וְשׁוֹחַד עַל נָקִי לֹא לָקָח, כְּנֶגֶד לֹא תַחְמֹד.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא, כְּנֶגֶד אֵלּוּ נֶאֱמַר בְּיַעֲקֹב עֲשָׂרָה אֲחֵרִים, דִּכְתִיב (בראשית כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, א'. וַיָּלֶן שָׁם, ב'. כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, ג'. וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, ד'. וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו, ה'. וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, ו'. וַיֶּחֱלוֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, ז'. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה, ח'. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, ט'. עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, י'. הָא עֲשָׂרָה.

דָּבָר אַחֵר וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, רַבִּי בּוֹ פָּתַח, (שיר השירים א) אַל תִּרְאֵנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשֶּׁמֶשׁ בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי שָׂמַנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי. הָא אִתְחֲזַר עַל יַעֲקֹב, דְּשֶׁלְטָנָא דְּיַעֲקֹב בְּקַדְמֵיתָא הֲוָה שִׁמְשָׁא, וְאִתְחֲזַר הַהוּא שׁוּלְטָנָא לְעֵשָׂו, וְאִתְעֲבַר מִנֵּיהּ. וְיַעֲקֹב אָמַר, אַל תִּרְאֵנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, דְּהָא אִתְיְהִיבַת לִי שֶׁלְטָנָא דְּסִיהֲרָא, דְּהִיא אוּכְמָא לְעִידָנִין וְזִמְנִין. שֶׁשְּׁזָפַתְנִי הַשֶּׁמֶשׁ, כַּד אִתְעֲבַר מִנִּי שֶׁלְטָנָא דְּשִׁמְשָׁא.

בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, זֶהוּ עֵשָׂו. דִּכְתִיב, (בראשית כז) וַיִּשְׂטֹם עֵשָׂו אֶת יַעֲקֹב. שָׂמַנִי נֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, דִּכְתִיב (שם לא) הָיִיתִי בַיּוֹם אֲכָלַנִי חֹרֶב וְקֶרַח בַּלָּיְלָה. כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, דִּכְתִיב (שם ל) וְעַתָּה מָתַי אֶעֱשֶׂה גַּם אָנֹכִי לְבֵיתִי.

(שם כח) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, רַבִּי יִצְחָק אָמַר, בְּאֵיזֶה מָקוֹם פָּגַע, בַּמָּקוֹם שֶׁעָתִיד לַעֲמוֹד בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהִתְפַּלֵּל שָׁם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הַיּוֹם הָיָה גָּדוֹל, וְרָצָה לַהֲלוֹךְ וְלֹא יָכֵיל.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, הִתְפַּלֵּל בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וְהִתְחִיל לְהִתְרַעֵם לִפְנֵי קוֹנוֹ, עַל דְּאִתְעֲבַר מִנֵּיהּ הַהוּא שׁוּלְטָנָא דְּשִׁמְשָׁא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיָּלֶן שָׁם. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות טו) וַיִּלֹּנוּ הָעָם עַל מֹשֶׁה, לְשׁוֹן תְּרָעוֹמוֹת. וְלָמָּה, מִפְּנֵי כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִתְעֲבַר מִנֵּיהּ וְאִתְיְהִיבַת לְעֵשָׂו.

מָה עָשָׂה יַעֲקֹב, הִתְחִיל בּוֹכֶה. מִיָּד וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם וַיָּשֶׂם מְרַאֲשׁוֹתָיו, כְּדֵי לְצַעֵר נַפְשׁוֹ. כֵּיוָצֵא בַּדָּבָר וַיִּקְחוּ אֶבֶן וַיָּשִׂימוּ תַּחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ.

וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אֶבֶן אַחַת מַמָּשׁ הָיְתָה. מַשְׁמַע דִּכְתִיב מֵאַבְנֵי, וְלֹא אַבְנֵי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, וְלֹא אָמַר אֶלָּא אַחַת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית כד) אֲשֶׁר לֹא תִקַּח אִשָּׁה לִבְנִי מִבְּנוֹת הַכְּנַעֲנִי, אַחַת מֵהֶן.

רַבִּי זֵירָא עָאל קַמֵּי רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרָךְ, אַשְׁכְּחֵיהּ דְּהֲוָה יָתִיב, וְעֵינוֹי נָבְעִין מַיָּא, וַהֲוָה מַרְחֵישׁ בְּשִׂפְוָותֵיהּ וּבָכֵי, חָזַר לַאֲחוֹרוֹי רַבִּי זֵירָא. אָמַר לְשַׁמָּשֵׁיהּ, מַאי הַאי דְּיָתִיב מַר

וּבָכֵי, אֲמַר תְּרֵי זִמְנֵי עַיְּילִינָא לְקָרְבָא גַּבּוֹי, וְלָא יָכֵילְנָא. עַד דַּהֲווֹ יָתְבֵי, חָמוֹן לֵיהּ דְּעָאל לְאַדְּרֵיהּ, עַד דְּנָחַת, הֲוָה קָלֵיהּ אָזֵיל בְּבֵיתָא וּבָכֵי.

שְׁמַע דְּהֲוָה אָמַר, אַבְנָא אַבְנָא, אַבְנָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה עַל כָּל עָלְמָא, בִּקְדוּשָׁתָא דְּמָארָךְ, זְמִינֵי בְּנֵי עָמְמַיָּא לְאִתְזָלְזָלָא בָךְ, וּלְאוֹתָבָא גּוֹלְמֵי מְסָאֲבִין עָלָךְ, לְסָאֲבָא אַתָּרָךְ קַדִּישָׁא, וְכָל מְסָאֲבִין יִקְרְבוּן בָּךְ, וַוי לְעָלְמָא בְּהַהוּא זִמְנָא.

נָחַת וִיתֵיב בְּסוּלְסָלָנֵיהּ, אָמַר רִבִּי זֵירָא לְשַׁמָּשֵׁיהּ, זִיל וְאֵימָא לֵיהּ לְמַר, אִי אִיעוֹל קַמֵּיהּ. עָאל שַׁמָּשֵׁיהּ, אָמַר הָא רַבִּי זֵירָא הָכָא, לָא אַשְׁגַּח בֵּיהּ, וְלָא זָקֵיף עֵינוֹהִי.

לְבָתַר אָמַר, רַבִּי זֵירָא לֵיעוֹל, וְאַתְּ תֵּיב לְבַר. עָאל ר' זֵירָא, וְאַרְכִּין בִּרְכּוֹי, וִיתֵיב קַמֵּיהּ.

חָמָא ר' אֶלְעָזָר, בָּטַשׁ בְּרַגְלֵיהּ, אֲמַר קוּם מֵהָתָם, וְתֵיב כְּאַרְחָךְ, קָם וִיתֵיב כְּאַרְחֵיהּ.

אֲמַר רִבִּי זֵירָא, הַאי דְּמַר דְּהֲוָה בָּכֵי, מַאי חָזָא. אֲמַר, אַרְכַּבְתָּא תְּבִירָא סַגִּיאָה דְּכָל עָלְמָא, חָזִינָא הַהוּא אַבְנָא יַקִּירָא קַדִּישָׁא, דְּמִינָהּ אִשְׁתֵּיל עָלְמָא. וְהַהוּא אַבְנָא הֲוָה, דְּשַׁוִּי יַעֲקֹב רֵישֵׁיהּ עָלָהּ.

וְכִי אַבְנָא דְּמִינָהּ אִשְׁתֵּיל כָּל עָלְמָא, וַהֲוָה רֵישֵׁיהּ מְשַׁקְּעָא בִּתְהוֹמָא רַבָּא, הֵיךְ יָכוֹל יַעֲקֹב לְנַעֲנָעָה לָהּ. אֶלָּא הַהוּא אַבְנָא, זְוָיְיתֵיהּ מְשַׁקְּעָן בִּתְהוֹמָא רַבָּא, וְרֵישֵׁיהּ אִתְמַגּוֹס בְּבֵי מַקְדְּשָׁא, וַעֲלָהּ קֻדֶּשׁ קוּדְשִׁין, וּשְׁכִינְתָּא יְקָרָא עִילָּאָה עֲלָהּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית מ״ט:כ״ד) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. וּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה הֲוָה גָּלִיף עֲלָהּ.

כַּד אָתָא יַעֲקֹב, קָרָא הַהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּנְסָבָהּ מִכָּאן, וְשַׁוְיָהּ בְּהַהוּא אֲתַר דְּקֻדֶּשׁ קֻדְשִׁין הֲוָה תַּמָּן. אֲמַר רַבִּי זֵירָא, אֲנָא שְׁמַעְנָא בְּשֵׁם ר' בּוֹ, דַּאֲמַר רָזָא דְּמִלָּה בְּהַאי, וְלָא אִדְכַּרְנָא.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִי רַבִּי זֵירָא דַּעְתִּי אָחֵיס עָלָךְ. וְדֵילְמָא הַאי מִלָּה שְׁמַעְתְּ, וְכָךְ הוּא בְּרִירָא דְּמִלְּתָא, דִּכְתִיב (שם כח) וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, אֶבֶן אַחַת מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם. מֵאֵיזֶה מָקוֹם, מִמָּקוֹם הַיְּדוּעַ, שֶׁהוּא מְקוֹם הַתְּהוֹם, שֶׁשָּׁם אֲבָנִים שֶׁשּׁוֹחֲקִים מַיִם לְכָל הָעוֹלָם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב י״ד:י״ט) אֲבָנִים שָׁחֲקוּ מָיִם.

הָאֶבֶן הַזֹּאת, הָיְתָה עִיקַּר לְכֻלָּם, וְהָיְתָה עוֹלָה עַד מָקוֹם שֶׁהָיָה שָׁם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וְיַעֲקֹב לֹא הָיְתָה כַּוָּונָתוֹ עַל שׁוּם אַחַת מֵהֶן, אֶלָּא עָלֶיהָ, מֹשׁוּם דִּרְמִיזָא לֵיהּ רְמִיזָא. מַה הִיא הַכֹּל אִשְׁתֵּיל מִינָּהּ, כָּךְ יַעֲקֹב כָּל עָלְמָא אִשְׁתֵּיל מִנֵּיהּ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה וַיִּקַּח מֵאַבְנֵי הַמָּקוֹם, שֶׁהִיא עִיקַּר כָּל הָעוֹלָם, וַיָּשֶׂם מֵרַאֲשׁוֹתָיו, שָׁם בְּלִבּוֹ שֶׁהִיא מֵרֹאשׁוֹתָיו, דּוּגְמַת זֶה כָּזוֹ. מִיָּד וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, כְּלוֹמַר, נִתְיַשְּׁבָה דַּעְתּוֹ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם.

וְסִימָן יָדוּעַ לָקַח, אָמַר זוֹ הִיא דּוּגְמָא שֶׁלִּי, וְאִם לָזוֹ תִּהְיֶה שׁוּם מַעֲלָה, בְּיָדוּעַ שֶׁיִּהְיֶה לִי מַעֲלָה. וְעַל כָּךְ שָׁם לִבּוֹ עָלֶיהָ, וְנָדַר נֶדֶר, דִּכְתִיב, (בראשית כ״ח:כ״ב) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר

שַׁמְתִּי מַצֵּבָה. כְּלוֹמַר, אִם הָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שַׂמְתִּי מַצֵּבָה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, מִיָּד וְכֹל אֲשֶׁר תִּתֶּן לִי עֲשֹׂר אַעֲשְׂרֶנּוּ לָךְ. נָדַר הַמַּעֲשֵׂר. אָמַר רִבִּי זֵירָא, הָא וַדַּאי שָׁמַעְנָא.

אָמַר לֵיהּ, עַל הַאי אִתְקְרֵי (שם מט) אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. כְּלוֹמַר, נִקְרָאָה כָּךְ עַל שְׁמוֹ, עַל שֶׁנָּתַן לִבּוֹ וְעֵינָיו עָלֶיהָ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָהּ בֵּית עוֹלָמִים, וְשָׁם הָיְתָה שְׁכִינָתוֹ.

וְעַל דָּא בָּכִינָא, דַּחֲזִינָא דְּעַל הַאי אַבְנָא, זְמִינִין לְשַׁוָּאָה סוֹאֲבַת עַמְמַיָּא, וּפִגְרֵי מֵיתַיָּא. מַאן לָא יִבְכֵּי, וַוי לְעָלְמָא, וַוי לְהַהוּא זִימְנָא, וַוי לְהַהוּא דָּרָא. בְּכָה כַּד בְּקַדְמִיתָא, אִתְנַח וְאִשְׁתִּיק. לְבָתַר חָזַר וַאֲמַר, וַוי לְאִינּוּן דִּיהוֹן זְמִינִין בְּעָלְמָא, כַּד יִתְעַר מַלְכָּא עִילָּאָה דְּעָלְמָא.

בְּכָה רַבִּי זֵירָא, אֲמַר מַלְאָכָא קַדִּישָׁא יָדַע דִּין, יָאוֹת הוּא לְמִבְכֵּי עֲלָהּ. זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא, דְּאִתּוּן קַדִּישִׁין בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

פִּרְשָׁתָא יח. (שם כח) וַיַּחֲלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה וְגו', עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. רַבִּי פִּנְחָס בְּהַאי קְרָא, (שיר השירים ד׳:ד׳) כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו כֹּל שִׁלְטֵי הַגִּבֹּרִים. אָמַר רַבִּי, כָּל הַדְּבָרִים יִכְלוּ וְהַתּוֹרָה לֹא תִכְלֶה. וְאֵין דָּבָר חָבִיב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ. דִּתְנַן, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, יִתְחַדְּשׁוּ לוֹ סְתָרִים שֶׁל מַעְלָה. וְהַתּוֹרָה אוֹמֶרֶת לוֹ, (שם ח) אַשְׁקְךָ מִיַּיִן הָרֶקַח מֵעֲסִיס רִמֹּנִי. זֶהוּ יֵינָהּ שֶׁל תּוֹרָה. וְזֶהוּ יַיִן הַמְשׁוּמָּר בַּעֲנָבָיו מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית. וְהֵם דְּבָרִים הָעֲתִידִים לְהִגָּלוֹת לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא.

קָם רַבִּי בּוֹ עַל רַגְלָיו וַאֲמַר, אִי כָּךְ הוּא, לָא הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר, אֶלָּא יַיִן הַמְשׁוּמָּר בַּעֲנָבָיו מֵהַר סִינַי, מַהוּ מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית. אָמַר לֵיהּ, אִינּוּן עוֹמְקֵי סִדְרֵי בְרֵאשִׁית, דְּלָא אִיתְגַּלּוּ לְבַר נָשׁ, וּזְמִינִין צַדִּיקַיָּא לְמִנְדַּע לוֹן, כְּגַוְונָא דְּא יִנְדְּעוּן אִינּוּן דְּעָסְקוּ בְּאוֹרַיְיתָא תְּדִיר.

וְתָאנָא, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רָזָא אוֹרַיְיתָא לְחַכִּימִין אִתְיְהִיבוּ, לְאִינּוּן דְּאִתְעָסִיקוּ בְּאוֹרַיְיתָא תְּדִיר. וְתָנֵי רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מַאן דְּהוּא עָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא כָּל צָרְכּוֹ, סָלְקִין לֵיהּ לְנִשְׁמָתֵיהּ לְעֵילָּא, כַּד אִיהוּ נָאִים בְּשִׁינְתֵיהּ, וְאוֹלְפִין לֵיהּ מֵעוֹמְקֵי תּוֹרָה. וּמִינָהּ דּוֹבְבָן וּמְרַחֲשָׁן שִׂפְוָותֵיהּ בִּימָמָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם ז) דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לִשְׁמָהּ, כְּשֶׁהוּא יָשֵׁן בַּלַּיְלָה, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה וּמַרְאִין לָהּ אוֹתָן הַדְּבָרִים הָעֲתִידִין לִהְיוֹת בָּעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסֵי הֲוָה יָתִיב וְעָסִיק בְּאוֹרַיְיתָא, אֲתָא לְגַבֵּיהּ רַבִּי אַבָּא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי מָארֵי דִּשְׁמַעְתָּא אָתָא. קָם קַמֵּיהּ, יָתְבוּ וְאִתְעַסְּקוּ בְּאוֹרַיְיתָא, עַד דַּהֲווֹ יָתְבֵי, רָמַשׁ לֵילְיָא, יָתְבוּ וְאִתְעַסְּקוּ בָּהּ, עַד פַּלְגוּת לֵילְיָא.

אִהְמִיךְ רַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי יוֹסֵי הֲוָה יָתִיב, חָמָא לְרַבִּי אַבָּא, דְּאַנְפּוֹי מְסַמְקֵי טְפֵי, וְהוּא חָיֵיךְ, וַחֲמָא נְהוֹרָא רַבָּא בְּבֵיתָא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, שְׁמַע מִינֵּיהּ דִּשְׁכִינְתָּא הָכָא. אַרְכִּין עֵינוֹי, יָתִיב תַּמָּן. עַד דְּהֲוָה סָלֵיק שַׁחֲרוּתָא דְצַפְרָא, וּנְהוֹרָא הֲוָה נָהֵיר בְּבֵיתָא, עַד דְּזָקַף עֵינוֹי, חָמָא צַפְרָא וְאִתְחַשַּׁךְ בֵּיתָא.

אִיתְעַר רַבִּי אַבָּא, וַאֲנַפּוֹי הֲווֹ נְהִירִין, וְעֵינוֹי חָיְיכִין. אָחִיד בֵּיהּ רַבִּי יוֹסֵי, אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲנָא יְדַעְנָא מָה אַתְּ בָּעֵי. חַיָּיךְ, רָזִין עִלָּאִין חָמִית, וּבְשַׁעֲתָא דְּאִחֵיד נְשָׁמָתָא דִילִי מָארֵי דְּאַפַּיָּיא, סָלִיק לֵהּ לְאַדְרִין רַבְרְבִין וְעִילָּאִין.

וְחָמֵית נְשָׁמַתְהוֹן דִּשְׁאַר צַדִּיקַיָּא דְּסָלְקֵי תַּמָּן, וַאֲמַר לוֹן זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא, דִּבְגִינֵיכוֹן אֲנָא אִתְבְּנֵי בִּבְנְיָנָא קַדּוֹשָׁא, דִּשְׁמָא יְקָרָא, לְאַעֲנָאָה לְחֵילוֹי דְּמַלְכָּא עִילָּאָה. וְחָמֵית אוֹרַיְיתִי, דְּהֲוָה מַנְחָא תַּמָּן תְּלֵי תְּלִים כְּמִגְדָּלָא רַבָּא. וּבְגִינֵי כָּךְ חֲדֵינָא בְּחוּלָקִי, וְחָיְיכִין עֵינָאי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַל תִּתְמַהּ עַל הָא דְּרַבִּי אַבָּא, דְּהָא קָרָא אַסְהֵיד כָּךְ. דְּתָנִינָן, עֲשֵׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְזֶה הַמְמוּנֶּה תַּחְתָּיו, וְתָלָה מִמֶּנּוּ כָּל שְׁאָר הַצְּבָאוֹת, כְּהַאי צַוָּאר, שֶׁכָּל הַגּוּף תָּלוּי מִמֶּנּוּ. וּבְשָׁעָה שֶׁהַצַּדִּיקִים עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹ, וְנוֹתֵן שְׁמוֹ בְּקִרְבּוֹ, לְהַגִּיעַ לַכֹּל, וּלְהַסְפִּיק לָעוֹלָם מִטּוּבוֹ שֶׁל מָקוֹם.

וּכְשֶׁאֵין הַצַּדִּיקִים עוֹסְקִין בַּתּוֹרָה, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹטֵל שְׁמוֹ מִקִּרְבּוֹ, וַאֲזַי הָעוֹלָם חָסֵר, וְהוּא אֵינוֹ בְּמַעֲלוֹת הַיְכוֹלֶת. מְנָא לָן, דִּכְתִיב, (שיר השירים ד׳:ד׳) כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת. אִם מַרְבִּים וּמְגַדְּלִים הַצַּדִּיקִים תּוֹרָה כְּהַאי מִגְדָּל, מִיָּד צַוָּארֵךְ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת. זֶהוּ שֶׁהוּא צַוָּארוֹ שֶׁל עוֹלָם, בָּנוּי בְּבִנְיָן קָדוֹשׁ, שֶׁכָּל הַפִּיּוֹת תָּלוּי וְנִלְאוּ לָדַעַת הַשְׁגָּחָתוֹ, וְזֶהוּ תַּלְפִּיּוֹת, כְּמָא דְאַתְּ אָמַר (בראשית מ״ז:י״ג) וַתֵּלַהּ אֶרֶץ מִצְרַיִם.

וְאָז אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו, וְכֹל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים, אוֹתָן הַנִּקְרָאִים אֶלֶף אַלְפִּין, וְכָל הַנִּשְׁאָר תָּלוּיִם עָלָיו, וְכָל הַשִּׁלְיטִין, וְכָל הָעוֹלָמוֹת, מְלֵאִים מִטּוּבוֹ שֶׁל מָקוֹם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהַיְינוּ דִּכְתִיב (שם כח) וַיָּחֶלֹם וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, כְּלוֹמַר, כְּשֶׁהַצַּדִּיקִים אֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, וְאֵינוֹ בְּמַעֲלָה. זְכוּ הַצַּדִּיקִים וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה, רֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמָיְמָה, אַזַי יֵשׁ לוֹ מַעֲלָה, וְכָל טוּב לֹא יֶחְסַר, וּמִיָּד וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. מַאי בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בִּשְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהילים קי״ח:כ״ד) נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בּוֹ, בְּהַהוּא מְמוּנֶּה. וּמִפְּנֵי מַה. דִּכְתִיב אַחֲרָיו, (בראשית כ״ח:י״ג) וְהִנֵּה ה׳ נִצָּב עָלָיו, עַל הַהוּא מְמוּנֶּה. מִפְּנֵי זֶה עוֹלִים וְיוֹרְדִים בִּשְׁבִילוֹ. מִפְּנֵי שְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם, שֶׁהוּא נִצָּב עָלָיו. אָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מֶלֶךְ שָׁלֵם, מִכָּל שְׁאָר הַצְּבָאוֹת. שֶׁאֵין לְךָ נוֹשֵׂא שְׁמוֹ שֶׁל מָקוֹם בְּקִרְבּוֹ כְּמוֹ זֶה.

אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, רָמְזוּ לְיַעֲקֹב, וְהֵשִׁיבוּ עַל מַה שֶׁנִּתְרַעֵם לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּלוֹמַר, שֶׁאִם בָּנָיו יִזְכּוּ לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת, יֵשׁ מַעֲלָה לָזֶה, וּמַעֲלָה לְבָנָיו. לֹא זָכוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְווֹת, אֵין מַעֲלָה לָזֶה, וְאֵין מַעֲלָה לְבָנָיו. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים, אֵלּוּ בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב, וּבוֹ עוֹלִים. לֹא זָכוּ, יוֹרְדִים. בּוֹ: בְּשָׁבִילוֹ. בּוֹ: כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲלָה יֵשׁ לָהֶם.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כָּל שָׂרֵי הָאוּמּוֹת, הֵיוּ עוֹלִים אוֹ יוֹרְדִים בִּשְׁבִיל זֶה. כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ מַעֲלָה, יוֹרְדִים שָׂרֵי הָאוּמּוֹת. כְּשֶׁיֵּשׁ לוֹ יְרִידָה, עוֹלִים. וְהַכֹּל תָּלוּי בְּבָנָיו שֶׁל יַעֲקֹב. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, אֵין טוֹב וְאֵין רָע בָּא לָעוֹלָם, אֶלָּא בִּשְׁבִיל בָּנָיו שֶׁל יַעֲקֹב.

הֶגְמוֹן אֶחָד בָּא לְרַבִּי אַבָּהוּ, וַאֲמַר, אֵית לְאִתְכַּנָּפָא כָּל עָלְמָא עֲלַיְיכוּ, כְּעַל הַאי גּוּבָא, לְאוֹבָדָא לְכוֹן מִן עָלְמָא בְּשַׁעֲתָא חָדָא. אוּמָּה דָא הִיא לָא פָּלְחָה לְמָארָהּ, כְּתִיב (דברים י״א:י״ז) וְעָצַר אֶת הַשָּׁמַיִם וְלֹא יִהְיֶה מָטָר וְהָאֲדָמָה לֹא תִתֵּן אֶת יְבוּלָהּ. אִי הִיא סַטְיָיא, כָּל עָלְמָא יֵיבַד בְּגִינָהּ. אָמַר לֵיהּ, וְהָא אַתּוּן עָבְדִין לָהּ דְּתִסְטֵי וְלָא תְּהַךְ בְּאוֹרְחָא דְכַשְׁרָא. אָמַר לֵיהּ חוֹבַתְכוֹן עָבְדִין לְאִתְעָרָא לָן. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה שַׁפִּיר קָאָמַר הַהוּא הֶגְמוֹן.

תָּנוּ רַבָּנָן, (בראשית כ״ח:י״ב) וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, זֶהוּ בֵּית עוֹלָמִים. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמות ט״ו:י״ז) מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ ה'. אֵיזֶהוּ רֹאשׁוֹ, זֶהוּ צִיּוֹן, שֶׁשָּׁם הַשְּׁכִינָה, וְהַכְּרוּבִים, וְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. אָמַר רִבִּי אַבָּא, סוֹלָם זֶה סִינַי, שֶׁבּוֹ נִיתְּנָה תוֹרָה, וְשָׁם נִגְלוּ מֶרְכְּבוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם ר' יוֹחָנָן אָמַר, עוֹד אִית לְאִסְתַּכָּלָא בְּהַאי קְרָא כִּדְבַקַדְמֵיתָא, (שיר השירים ד׳:ד׳) כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֶךָ בָּנוּי לְתַלְפִּיּוֹת, דְּהָא תְּנִינָן, אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר רִבִּי זֵירָא, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּים, הֲדָא הוּא דִכְתִיב כְּמִגְדַּל דָּוִד צַוָּארֶךָ בָּנוּי. אִי מְגַדְּלִים תּוֹרָה, כְּהַאי מִגְדָּל, צַוָּארֶךָ בָּנוּי. מַהוּ צַוָּארֶךָ, זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית מ״ה:י״ד) וַיִּפֹּל עַל צַוְּארֵי בִנְיָמִין אָחִיו וַיֵּבְךְּ, מְלַמֵּד שֶׁבָּכָה עַל מִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן וְעַל מִקְדָּשׁ שֵׁנִי.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מַהוּ מִגְדָּל. אֶלָּא מַה מִּגְדַּל דָּוִד, מִגְדָּל חָזָק, אַף הַמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, צְרִיכִין חִיזּוּק, וּבְנָיָן חָזָק. ר' תַּנְחוּם אָמַר, מִגְדַּל דָּוִד, מַה דָּוִד הָיָה מִתְגַּדֵּל בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, כָּךְ הַמִּתְעַסְּקִים בַּתּוֹרָה, צְרִיכִין לְהִתְגַּדֵּל בַּתּוֹרָה וְשֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ מִמֶּנָּהּ. מַה דָּוִד הָיָה עוֹסֵק בַּתּוֹרָה לַיְלָה וְיוֹמָם, כָּךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לַיְלָה וְיוֹמָם, וּבְעוֹד שֶׁיִּתְעַסְּקוּ בָּהּ, וְיִתְגַּדְּלוּ בָּהּ, כְּמִגְדַּל דָּוִד הַצַּוָּאר בָּנוּי בִּנְיָן חָזָק וְגָדוֹל.

וְאִם לָאו, אֶלֶף הַמָּגֵן תָּלוּי עָלָיו, אֵלּוּ אֶלֶף שָׁנִים שֶׁיִּהְיוּ בַּגָּלוּת, וְהַדָּבָר תָּלוּי אִם יִגָּאֲלוּ בוֹ וְאִם לָאו. זָכוּ בַּתּוֹרָה, יִגָּאֲלוּ בְּאֶלֶף שָׁנִים. לֹא זָכוּ, כָּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים, אָמַר רִבִּי תַּנְחוּם, כָּל שִׁלְטֵי הַגִּבּוֹרִים יִשְׁתַּעְבְּדוּ בָּהֶם, וּלְאַחַר כֵּן יִגָּאֲלוּ.

מִכָּאן אָמַר רַבִּי בָּא, וְהִנֵּה סֻלָּם מֻצָּב אַרְצָה, זֶהוּ בֵּית עוֹלָמִים, הַנִּצָּב בְּבִנְיָנוֹ, בִּשְׁבִיל אוֹתָן הָעוֹסְקִין בַּתּוֹרָה בָּאָרֶץ. וְרֹאשׁוֹ מַגִּיעַ הַשָּׁמַיְמָה, שֶׁהַמִּקְדָּשׁ הוּא בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה, עַל כָּל הָעוֹלָם. וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עוֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ, אֵלּוּ כֹּהֲנֵי מִשְׁמוֹרֶת.

ר' אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, עַל שֶׁהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. וְאוֹתָם הַשּׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, הֵם שׁוֹמְרִים יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַטָּה. מַשְׁמַע, עוֹלִים וְיוֹרְדִים.

מַה מַּעֲלָה יוֹתֵר יֵשׁ בּוֹ. אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר, זֶהוּ דִּכְתִיב וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהילים קכ"ז:א') אִם ה' לֹא יִשְׁמָר עִיר שָׁוְא שָׁקַד שׁוֹמֵר. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו, לְהָיוֹת שׁוֹמֵר עַל אוֹתָן הַשּׁוֹמְרִים.

מַהוּ עָלָיו. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, לִשְׁמִירָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ירמיהו ל"ט:י"ב) וְעֵינֶיךָ שִׂים עָלָיו. כָּךְ (מלכים א ט':ג') וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל הַיָּמִים. וּלְעָתִיד לָבֹא, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַחֲזוֹר לִירוּשָׁלַיִם, וְלִהְיוֹת חוֹמָה לְשׁוֹמְרָהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (זכריה ב':ט') וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם ה' חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ.

(בראשית כ"ח:י"ג) הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שֹׁכֵב עָלֶיהָ. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, מְלַמֵּד שֶׁקִּפֵּל לוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ מַמָּשׁ הָיָה, וְעָלָיו נִתְבַּשֵּׂר, וְעָלָיו הָיָה שׁוֹכֵב. מַשְׁמַע דִּכְתִיב (שם) וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, מִן הַג' אָבוֹת לֹא נִתְבַּשֵּׂר אֶחָד מֵהֶם עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי מִן הָאָבוֹת. וּכְנֶגֶד אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה: יִשַׁי, דָּוִד, שְׁלֹמֹה. שְׁלֹמֹה שֶׁהוּא הַג' בְּנָאוֹ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַג' נִתְבַּשֵּׂר עַל שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַג', שֶׁיִּבְנֵהוּ. זֶה אוֹהֵב נָשִׁים, וְזֶה אוֹהֵב נָשִׁים. זֶה עוֹמֵד בְּתוּמּוֹ, וְזֶה לֹא עוֹמֵד בְּתוּמּוֹ, דִּכְתִיב (מלכים א י"א:ד') וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת לְבָבוֹ.

ר' יוֹסֵי פָּתַח, יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן קִרְיַת מֶלֶךְ רָב. (תהילים מ"ח:ג') יְפֵה נוֹף, זֶהוּ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא מָתוֹק לַנֶּפֶשׁ וּמַרְפֵּא לָעֲצָם. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר השירים ד':י"א) נוֹפֶת תִּטֹּפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֶרֶץ מִצְרַיִם כָּל יוֹפִי שֶׁבָּהּ נוֹף וְתַחְפַּנְחֵס הָיוּ. נוֹף הָיָה הַמְשׁוּבָּח מִכֻּלָּם, שֶׁהָיְתָה בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְחָמֵשׁ תַּכְשִׁיטִין שֶׁל יוֹפִי. וְצִיּוֹן גְּדֻלָּה בְּיוֹפִי וְהָדָר עַל נוֹף. דְּאָמַר רִבִּי יְהוּדָה לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ צִיּוֹן, מַה הַצִּיּוּן עוֹמֵד לְנֶגֶס לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ כוּ'.

וְהָיְתָה גְדוֹלָה בְּיוֹפִי מִנּוֹף, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים מ״ח:ג׳) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן, שֶׁכָּל מִי שֶׁהָיָה רוֹאֶה אוֹתָהּ, הָיָה שָׂמֵחַ. דְּתַנְיָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי אָמַר רִבִּי חִיָּיא, מֵעוֹלָם לֹא נִכְנַס אָדָם בִּירוּשָׁלַיִם וְהָיָה עָצֵב, לְקַיֵּים מַה שֶּׁנֶּאֱמַר מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כֵּיוָן שֶׁשָּׂכַב יַעֲקֹב עָלֶיהָ, נִתְיַשֵּׁב דַּעְתּוֹ, וְנִגְלְתָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה וְדִבְּרָה עִמּוֹ, מַה שֶּׁלֹּא הָיָה קוֹדֶם לְכֵן. דְּאָמַר רִבִּי יִצְחָק, עַד שֶׁעָמַד יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, לֹא נִגְלְתָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה.

כֵּיוָן שֶׁרָאָה יַעֲקֹב כָּךְ, יָדַע שֶׁהַמָּקוֹם גָּרַם לוֹ, וְהֵקִיץ מִשְּׁנָתוֹ, וְנִתְיָירֵא שֶׁמָּא דָּבָר אַחֵר הָיָה, וַיִּשְׁכַּב כְּבַתְּחִלָּה. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, יַעֲקֹב, לֹא כָּךְ הוּא, אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אַבְרָהָם אָבִיךָ וֵאלֹהֵי יִצְחָק. וְעוֹד הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ לְךָ אֶתְּנֶנָּה וּלְזַרְעֶךָ. וְלֹא אֶתְגַּלֶּה לְאוּמָּה אַחֶרֶת, בְּגִילּוּי הַשְּׁכִינָה עַל הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מַהוּ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ. אֶלָּא כְּשֵׁם שֶׁאַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ וּבְוּאָה עִמָּךְ, כָּךְ זַרְעֲךָ הַנְּבוּאָה תִּהְיֶה מְצוּיָה עִמָּהֶם, וְלֹא עִם אוּמָּה אַחֶרֶת.

ר' יַעֲקֹב פָּתַח, (ישעיהו כ״ו:י׳) יֻחַן רָשָׁע בַּל לָמַד צֶדֶק. תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, וַוי שֶׁהָרָשָׁע יוּחַן בָּעוֹלָם הַזֶּה, זֶה זַרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו הָרָשָׁע. וּמִפְּנֵי מָה יֵשׁ לָהֶם חֵן וְרַחֲמִים. מִפְּנֵי שֶׁזַּרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא לָמַד צֶדֶק. בְּאֶרֶץ נְכֹחוֹת יְעַוֵּל, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא אֶרֶץ נְכוֹחוֹת.

מַהוּ יְעַוֵּל, אָמַר רִבִּי יַעֲקֹב, אֲוִירָא דְּאַרְעָא יִשְׂרָאֵל מַחְכִּים. וּמְרַמֵּז נְבוּאָה. וְזַרְעוֹ שֶׁל עֵשָׂו יְעַוֵּל הָאֲוִיר וְהַנְּבוּאָה. מִפְּנֵי מָה, מִפְּנֵי שֶׁזַּרְעוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא רָאָה גֵּאוּת ה', וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה, וְעַל כֵּן יוּחַן רָשָׁע וְיעַוֵּל טוּב הָאָרֶץ וְהַנְּבוּאָה. ר״י בְּר' יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, יוּחַן רָשָׁע, אֵלּוּ אוּמוֹת הָעוֹלָם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מֶמְשָׁלָה בָּעוֹלָם הַזֶּה, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא לָמַד יִשְׂרָאֵל צֶדֶק.

פרשת וישב

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה שְׁנִין יְתִיב הַהוּא צַדִּיק, דְּלָא חָזָא לַאֲבוּהָ עֶשְׂרִין וּתְרִין שְׁנִין. הָא אִינּוּן יָתְבוּ בְּמִצְרַיִם, עֶשְׂרִים וּתְרִין שְׁנִין, לְכָל שִׁבָּט וְשִׁבָּט מֵאִינּוּן עֶשֶׂר שִׁבְטִין דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, לְפוּם חוּשְׁבָּנָא הֲווֹ מָאתָן וְעֶשְׂרִין שְׁנִין לְכֻלְּהוֹ, דַּל מִינַּייהוּ עֶשֶׂר שְׁנִין, דִּנְכִיתוּ לוֹן בְּדִינָא דִלְעֵילָּא, בְּגִין עֶשֶׂר שִׁבְטִין קַדִּישִׁין דְּמִיתוּ תַּמָּן בְּמִצְרַיִם, אִשְׁתְּאָרוּ מָאתַן וְעֶשֶׂר, הֲדָא הוּא דִכְתִיב רְדוּ שָׁמָּה.

תָּא חֲזֵי, כַּד גָּרְמוּ חוֹבִין, וְהַאי שַׁבָּת לָא אִתְנְטִיר כְּדְקָא יָאוֹת, דִּכְתִיב (ירמיה יז) וְלֹא תוֹצִיאוּ מַשָּׂא מִבָּתֵּיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. לָא תִטְלוּן עֲלֵיכוֹן מָטוֹלָא דְּחוֹבִין, דְּהָוָה מֵגִין עֲלֵיכוֹן מִנַּייהוּ, יוֹם הַשַּׁבָּת.

וְלָא שְׁמָעוּ לֵיהּ לְנְבִיאָה, וְאִיתְעַר עֲלַיְהֶן חֲרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית. מַאן בְּרִית, דָּא שַׁבָּת, דִּכְתִיב לְדוֹרוֹתָם בְּרִית עוֹלָם. וּבְרִית מִילָה, דִּכְתִיב (שם יא) וּבְשַׂר קָדְשׁ יַעֲבְרוּ מֵעָלַיִךְ. וּבְרִית צַדִּיק דְּזַבִּינוּ לֵיהּ.

וְכֹלָּא בְּחַד דַּרְגָּא, שַׁבָּת, וּבְרִית מִילָה, וְצַדִּיק. וְרָזָא דָא, (עמוס ב) עַל ג' פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ, וְכָלְהוֹ תְּלֵי בְּמִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק. וּכְדֵין שָׁרוֹ לְאִשְׁתַּעְבְּדָא שֶׁבַע עַל חַטָּאתָם. וְאִתְגְּזַר עֲלַיְהוֹן בְּגָלוּתָא דְּבָבֶל, שִׁבְעִין שְׁנִין, בְּחוֹבִין דְּשִׁמְטָה וְיוֹבֵל, דְּתַלְיִין בְּשַׁבָּת הַגָּדוֹל, וְשַׁבָּת סָתָם.

וּלְבָתַר אָתוֹ לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְאִתְיַישְׁבוּ בָּהּ ת"כ שְׁנִין, לְתַשְׁלוּם שִׁבְעִין שָׁבוּעִין, וְשִׁבְעִין שְׁנִין, עֲשָׂרָה שְׁנִין לְכָל יוֹמָא, מֵאינוּן דְּיַנְקִין מִשְּׁבִיעִי, דְּשַׁבָּת הַגָּדוֹל אוּף הָכִי אִיקְרֵי שְׁבִיעִי מִתַּתָּא לְעֵילָא. דְּכָלִיל כְּאֶחָד זָכוֹר וְשָׁמוֹר. וּלְבָתַר אִתְקַיְימוּ ת"כ שְׁנִין בְּאַרְעָא, עַל חֵילָא דְאוֹרַיְיתָא, דַּהֲווֹ מִתְעַסְקֵי.

וְכַד גָּרִם חוֹבָא דְּשִׁנְאַת חִנָּם, אִתְעֲרֵי שִׂנְאַת חִנָּם דִּבְקַדְמֵיתָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית לז) וַיִּשְׂנְאוּ אוֹתוֹ, לְהַהוּא זַכָּאָה. וּכְדֵין יְהֵיב לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּיַד מַאן דְּסָנֵי לוֹן שִׂנְאַת חִנָּם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב בֶּאֱדוֹם, (יחזקאל לה) יַעַן הֱיוֹת לְךָ אֵיבַת עוֹלָם וַתַּגֵּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חָרֶב.

וּכְדֵין אִתְפְּרַע מִנַּיְיהוּ, עַל יְדוֹי מִנַּיְיָנָא דְּאינוּן שְׁנִין, דְּחָסְרוּ מֵרָזָא דְּשֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. תָּא חֲזֵי, כַּד תִּמְנֵי עֶשְׂרִים וּתְרֵין שְׁנִין שֶׁבַע זִמְנִין, לְכָל חַד מֵאינוּן עֲשָׂרָה דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, הֲווֹ לְהוֹ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה וְאַרְבָּעִין.

לֹא עָלְתָה שַׁוְעָתָם לְפָנָיו. אָמַר רִבִּי יִצְחָק, כַּד עָבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינָא בְּפַמַלְיָא שֶׁל מַעְלָה, הַהוּא דִּינָא מַאי הֲוֵי. אָמַר ר' אֶלְעָזָר, אַעֲבַר לְהוֹ בְּהַהוּא נְהַר דִּינוּר, וְאַעֲבַר לְהוֹן מִשּׁוּלְטָנְהוֹן, וּמַנֵּי שׁוּלְטָנִין אַחֲרָנִין דִּשְׁאַר עַמִּין. אָמַר לֵיהּ, וְהָא כְתִיב (תהלים קד) מְשָׂרָתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. אָמַר לֵיהּ אִית אֶשָׁא קַשְׁיָא מֵאֶשָׁא, וְאִית אֶשָׁא דְּכָבֵי אֶשָׁא.

סִתְרֵי תוֹרָה

פְּתַח הַהוּא יוּדְאִי וַאֲמַר, (תהילים ע"ג:כ"ח) וַאֲנִי קִרְבַת אֱלֹהִים לִי טוֹב וְגו'. תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אִתְקְרֵיב לְאוֹרַיְיתָא דְּאִקְרֵי טוֹב, דִּכְתִיב (שם קיט) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ, כְּדֵין אִתְקְרֵיב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִקְרֵי טוֹב, דִּכְתִיב (שם קמה) טוֹב ה' לַכֹּל. וּכְדֵין אִתְקְרֵיב לְמֶהֱוֵי זַכָּאָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיהו ג':י') אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב, וְכַד אִיהוּ זַכָּאָה, שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ, וְאוֹלִיפַת לֵיהּ רָזִין עִילָּאִין בְּאוֹרַיְיתָא. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא לָא אִזְדַּוְּוגָא אֶלָּא בְּטוֹב, דְּהָא צַדִּיק וְצָדֵק כַּחֲדָא אָזְלִין.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, קַיָּים לֵיהּ וְשָׁתֵיל עַל הַנְהוּ שִׁיתָּא יוֹמִין עִילָּאִין, וּשְׁבִיעָאָה דַּעֲלַיְיהוּ, דִּבְגִינַיְיהוּ דִּשְׁבִיעָאָה דְּאִקְרֵי צַדִּיק, מִתְזָנִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, וַעֲלֵיהּ קָיְימִין, וּבֵיהּ מִסְתַּמְכִין, וְהוּא יְסוֹדָא וְשָׁרְשָׁא דִּילְהוֹן.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהילים קמ״ה:ט״ו) עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ וְגוֹ'. עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, לְהַהוּא מְשַׁח רְבוּת עִלָּאָה, דִּנְגִיד מִמּוֹחָא סְתִימָאָה דְּכָל סְתִימִין, לְהַאי כ״ל. וּכְדֵין וְאַתָּה נוֹתֵן לָהֶם אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, דְּהַאי כָּל כַּד אִתְעַר לְכַלָּה, דְּאִיהִי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּכְדֵין הוּא לְמִירְחַם עַל עָלְמָא, וְכוֹלְהוֹ עָלְמִין בְּחֵדוּ בְּשַׂעֲשׁוּעָא.

וּכְדֵין מַה כְּתִיב, פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וְגוֹ'. וְדָא רַעֲוָא דְּרַעֲוִין, דְּנָחֵית מִמּוֹחָא סְתִימָאָה, לְהַאי כָּל. וְכֵיוָן דְּהַאי כָּל אִתְבָּרֵךְ, כּוֹלְהוֹ עָלְמִין אִיתְבָּרִיכוּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב צַדִּיק ה' וְגוֹ', קָרוֹב ה' וְגוֹ', רָצוֹן יְרֵאָיו יַעֲשֶׂה וְגוֹ'.

וּכְמָא דִּבְרָא הַאי בְּעָלְמָא עִילָּאָה, בְּרָזָא דִּשְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא, הָכֵי בְּרָא בְּעָלְמָא תַּתָּאָה, שִׁיתָּא זַכָּאי קְשׁוֹט, וְחַד שְׁבִיעָאָה. כְּדִכְתִיב (קהלת ז׳:י״ד) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

וְכַד גָּרְמוּ חוֹבִין, וְדָחוֹ לְהַהוּא כָּל דְּאִיקְרֵי צַדִּיק מֵאַתְרֵיהּ, כְּדִכְתִיב (עמוס ב׳:ו׳) עַל מִכְרָם בַּכֶּסֶף צַדִּיק. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲנָא גָּזַרְנָא דִּיהֵא עָלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה, וְיהֵא הַהוּא צַדִּיק שַׁלִּיט עַל הָאָרֶץ, וְיֶהֱוֹון כָּל בְּנֵי עָלְמָא, מִתְבָּרְכִין עַל יְדוֹי.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית מט) בֵּן פּוֹרָת יוֹסֵף, דְּהָא לֵית בְּכָל שַׁיְיפֵי גוּפָא דְּיַעֲבִיד פֵּירִין, אֶלָּא הַאי צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וּבֵן פּוֹרָת עֲלֵי עָיִן, מַאי קָא מַיְירֵי.

אֶלָּא, כְּמָה דְּהַאי עַיִן קַיּוּמָא דְּגַלְגַּלָּא, דְּלָא יָכְלָא גַּלְגַּלָּא לְאִתְקַיְימָא, אֶלָּא בְּבַת עַיִן דִּילֵיהּ. הָכֵי יוֹסֵף אִיהוּ כְּעַיִן לְכָל אִינּוּן שִׁתָּא דְּסַחֲרִין לֵיהּ. מִיָּמִינֵיהּ תְּלָתָא, וּמִשְּׂמָאלָא תְּלָתָא, וְאִיהוּ מְקַיֵּם לוֹן. וְהָכֵי אִיהוּ לְכָל עָלְמָא, דְּהָא עָלְמָא לָא קַיְימָא אֶלָּא עַל אִינּוּן שִׁיתָּא, וּשְׁבִיעָאָה דַּעֲלַיְיהוּ.

וּקְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַצַּדִּיק בְּרָזָא דְּשַׁבָּת. וְנָח בֵּיהּ, וַאֲנַח בֵּיהּ כָּל בִּרְכָאן, לְבָרְכָא כָּל שְׁאָר יוֹמִין. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות כ׳:י״א) וַיָּנַח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. מַאן יוֹם הַשַּׁבָּת, הֱוֵי אֵימָא דָּא צַדִּיק.

אֲמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתּוּן חִלַּלְתּוּן לְהַאי שַׁבָּת, דַּאֲנָא גָּזַרְנָא דִּיהֵא מֻלָּךְ עַל כָּל שְׁאָר יוֹמִין, וְאַתּוּן עֲבַדְתּוּן יָתֵיהּ עֶבֶד עָבְדִין, אוּף אַתּוּן תִּסְבְּלוּן הַהוּא עָבוּדָה קַשְׁיָא.

תָּא חֲזֵי, כַּמָּה שְׁנִין יָתֵיב הַהוּא צַדִּיק, דְּלָא חָזָא לַאֲבוּהִי, כ״ב שְׁנִין. הָא אִנּוּן יָתְבוּ בְּמִצְרַיִם כ״ב שְׁנִין, לְכָל שִׁבְטָא מֵאִינּוּן עֶשֶׂר שִׁבְטִין דְּזַבִּינוּ לֵיהּ. לְפוּם חוּשְׁבָּנָא הֲווֹ מָאתָן וְעֶשְׂרִים שְׁנִין לְכוֹלְהוֹ, דְּל מִינַיְיהוּ עֶשֶׂר שְׁנִין דְּנָכִיתוּ לוֹן בֵּי דִינָא דִּלְעֵילָּא, בְּגִין עֶשֶׂר שִׁבְטִין קַדִּישִׁין דְּמִיתוּ תַּמָּן בְּמִצְרַיִם, אִשְׁתָּאֲרוּ מָאתָן וְעֶשֶׂר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית מב) רִד״ו שָׁמָּה.

אֲמַר לוֹן יַעֲקֹב, בְּבָעוּ מִינַיְיכוּ, חוּתוּ לְגָלוּתָא, וּנְכִיתוּ אִינוּן חוֹבִין וְלָא יִתְחָרַב עַלְמָא בְּכַפָּנָא, דְּהָא לֵית בְּכוֹ מַאן דְּיִזּוֹן לְכוֹ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר עַל יְדֵי דְּהַהוּא צַדִּיק דְּזַבִּינְתּוּן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים קמ"ה:ט"ז) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. עַל יְדֵי דְּמַאן, עַל יְדֵי דְּכ"ל. הָדַר פָּרֵישׁ מַאן הַאי כָּל, צַדִּיק, הֲדָא הוּא דִכְתִיב צַדִּיק ה' וְגו'.

וּכְגַוְונָא דָא לְתַתָּא, עַל יְדָא דְּהַאי צַדִּיק, הֲוָה לֵיהּ לְעָלְמָא שְׁזֵיבוּתָא, בְּאִינוּן שֶׁבַע שְׁנֵי כַּפָּנָא. וְעַל דְּמְנָעוּ בִּרְכָאן מִשָּׁבַע דַּרְגִּין עִילָּאִין, אִיתְעָרוּ דַּרְגִּין דְּסִטְרָא אָחֳרָא עֲלַיְיהוּ בְּחוֹבַיְיהוּ.

כֵּיוָן דְּנָחַת יַעֲקֹב שְׁלֵימָא לְמִצְרַיִם, הוּא וְכָל אִינוּן שִׁבְטִין, וְחָמוֹ עָלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה, דְּעַל יְדֵי דְּהַהוּא צַדִּיק מִיתְזַן עָלְמָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית מ"ב:ו') הוּא הַמַּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ.

הוּא הַמַּשְׁבִּיר, מַאי מַשְׁבִּיר. אֶלָּא שׁוֹבֵר הוּא בְּקַדְמֵיתָא מֵעָלְמָא עִילָּאָה. כְּדִכְתִיב עֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ. וּבָתַר מַשְׁבִּיר לְעָלְמָא תַּתָּאָה.

וּמְנָא לָן דְּיוֹסֵף אִקְרֵי כָּל. דִּכְתִיב (מלכים א ה':י"א) וְכַלְכֹּל וְדַרְדַּע. וְתָאנָא, כַּלְכֹּל זֶה יוֹסֵף, דִּכְתִיב וַיְכַלְכֵּל, וּכְתִיב מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל.

וְכַד חָמָא יַעֲקֹב שְׁלֵימָא כָּל דָּא, וְחָמָא כָּל אִינוּן שֶׁבַע שְׁנִין עִילָּאִין, דְּאִסְתַּכְמוּ לְמֶהֱוֵי כַּפָּנָא בְּעָלְמָא, עַל חוֹבָא דְּגָרְמוּ בְּנוֹי, דְּזַבִּינוּ לְהַאי זַכָּאָה קַדִּישָׁא, וְלַאֲפָקָא לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ. כְּדֵין צַלֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַעֲדֵי מִנְּהוֹן חֲמֵשׁ שְׁנִין.

מַאי טַעְמָא חֲמֵשׁ שְׁנִין, אֶלָּא תָּא חֲזֵי, רָזָא דְּמִלְּתָא הָכֵי הוּא, בְּאִינוּן יוֹמִין עִילָּאִין, אִיהוּ אָחִיד בַּחֲמִשָּׁאָה, דְּהָכֵי הוּא מִתַּתָּא לְעֵילָּא. אֲבָל בְּאִינוּן תְּרֵין דַּעֲלֵיהּ, דַּאֲחִדִין בְּהוּ אַבָּהָתוֹי, לָא הֲוָה לֵיהּ רְשׁוּתָא לְבַטָּלָא מִידֵי, וְעַד חוּלְקֵיהּ בְּאִינוּן בָּטֵל גְּזֵירָה, וְלָא יַתִּיר.

וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק נָמֵי עָבִיד הָכֵי, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית מ"ז:ב') וּמִקְצֵה אֶחָיו לָקַח חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים וַיַּצִּיגֵם לִפְנֵי פַּרְעֹה. מַאן אִינוּן, חֲמִשָּׁה אִינוּן דְּלָא סָנֵי לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם לז) וְהוּא נַעַר אֶת בְּנֵי בִלְהָה וְגו'. אָמַר כְּדַאי אַתּוּן זַכָּאִין, לְמֵיקַם בְּהַאי פִּרְצָה דְּפִרְצוּ אֲחֵיכוֹן. לִפְנֵי פַּרְעֹה, מַאן פַּרְעֹה, דָּא דִינָא עִילָּאָה, דְּקַיְימָא לְאִתְפָּרְעָא מֵחוֹבֵי עָלְמָא.

וְכַד אִשְׁתְּלִימוּ אִינוּן יוֹמִין דְּאִתְגְּזַר עֲלַיְיהוּ לְמֵיתַב בְּגָלוּתָא, כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיתְעַר בְּרַחֲמוֹהִי סַגִּיאִין עֲלַיְיהוּ, וּבְדִינָא עַל אִינוּן דְּאִשְׁתַּעְבְּדוּ בְּהוּ, וְאַפֵּיק לוֹן מִתַּמָּן.

כֵּיוָן דְּמָטוֹ לְמָרָה, קָמַת מִדַּת דִּינָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַאֲמַר, וְאֵיךְ יִפְקוּן יִשְׂרָאֵל מִגָּלוּתָא, וְהָא כְתִיב בְּאוֹרַיְיתָא דְּטָמִירָא תְּרֵי אַלְפֵּי שְׁנִין מִקַּמֵּי דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, דְּעַל חַד

שִׁבְעָה עַל חוֹבֵיהוֹן אִית לְהוֹן לִיסְבַּל, בְּגִין הַהוּא פִּרְצָה רַבְּתָא דְּפָרְצוּ וְחָבוּ בְּהַהוּא זַכָּאָה קַדִּישָׁא.

אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָכֵי הוּא דִינָא, מִיהוּ בְּאוֹרַיְיתָא קַדִּישְׁתָּא, אִית לִי מַתָּנָה טוֹבָה, וְשַׁבָּת שְׁמָהּ, וְכַד אִינּוּן נָטְרִין לָהּ, אִיהוּ קָיְימָא בְּהַהוּא אֲתַר, לְסָגְרָא הַהִיא פִּרְצָה דְּפָרְצוּ. דְּהַהוּא צַדִּיקָא שְׁבִיעָאָה בָּהּ אִחַיד, וּכְדַאי הִיא לְכַפָּרָא עַל הַהוּא חוֹבָא.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות טו) וַיִּצְעַק אֶל ה'. מַאן וַיִּצְעַק, דָּא מִדַּת דִּינָא, דְּקָיְימָא וְצָוְוחָא קַמֵּיהּ. וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ, דָּא אוֹרַיְיתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ג׳:י״ח) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם, מַאן אִינּוּן מַיִם, מַיִם הַזְּדוֹנִים דְּקָמוֹ לְאַתְפְּרָעָא מִינַיְיהוּ, וּכְדֵין וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם, אַבְסִימוּ וַדַּאי, דְּהָא חָזוֹ אַסְוָותָא רַבְּתָא לְהַהוּא חוֹבָא.

וּמְנָא לָן דְּבְמָרָה אִתְפַּקָּדוּ. דִּכְתִיב (דברים ה׳:י״ב) שָׁמוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ, וְאָמַר מָר, כַּאֲשֶׁר צִוְּךָ, בְּמָרָה. אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי אַתּוּן נָטְרִין לְהַאי שְׁבִיעָאָה עִילָּאָה, לֵית רְשׁוּ לְמַדַּת דִּינָא לְקַטְרְגָא בְּכוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ט״ו:כ״ה) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט.

וְעַל דָּא תָּנִינָן, יְכוֹלָה הִיא שַׁבָּת שֶׁתְּרַחֵם עָלֵינוּ, וְיקַבְּצֵנוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִן גָּלוּתֵינוּ, וְאִלְמָלֵי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כְּהִלְכָתָן, מִיָּד נִגְאָלִים.

תָּא חֲזֵי, כַּד גָּרְמוּ חוֹבִין, וְהַאי שַׁבָּת לָא אִתְנְטִיר כִּדְקָא חָזֵי, כִּדְאַשְׁכְּחָן דְּאָזְהַר לוֹן נְבִיאָה עִילָּאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיהו י״ז:כ״א) כֹּה אָמַר ה' הִשָּׁמְרוּ בְנַפְשׁוֹתֵיכֶם וְאַל תִּשְׂאוּ מַשָּׂא בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְהֵבֵאתֶם בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִָם. מַאי וְאַל תִּשְׂאוּ מַשָּׂא. אֶלָּא אָמַר לוֹן, בְּבָעוּ מִינַיְיכוּ, לָא תִשְׂאוּ מַשָּׂא דְּהַהוּא חוֹבָא דְּשַׁבָּת עֲלַיְיכוּ.

וְאִי אַתּוּן נָטְרִין לֵיהּ, תִּגְרְמוּן קִיּוּמָא דְּעִילָּאִין וְתַתָּאִין. דְּהַהוּא שַׁבָּת עִילָּאָה דְּחַבְתּוּן לְקַבְלֵיהּ, מְדוֹרֵיהּ וְשַׁעֲשׁוּעֵיהּ לָאו אִיהוּ, אֶלָּא בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם עִילָּאָה, דְּאִקְרוּן שַׁעֲרֵי צֶדֶק. וְאִיהִי כְּלָּה הַכְלוּלָה מֵהַכֹּל.

וְאִי אַתּוּן נָטְרִין לֵיהּ, תִּגְרְמוּן דְּכְדֵין הִיא תִּתְחַזַּק בִּידָא דְּמַלְכוּתָא דְּאַרְעָא, מַלְכוּתָא דְּדָוִד, בְּגִין דְּהִיא מַלְכוּת אִתְקְרִיאַת, וּבְגִין דָּא אָמַר דָּוִד, דְּאָחִיד בָּהּ, (דברי הימים א כ״ט:י״א) לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה, בְּתַרִין ממי"ן, לְאַכְלָלָא מַלְכוּתָא דִילֵיהּ, וּלְיַחֲדָא לָהּ בְּמַלְכוּתָא דִשְׁמַיָּא. וְאִי אַתּוּן לָא תִשְׁמְעוּן לְקַדֵּשׁ לֵיהּ, וְתַעַבְדוּן לֵיהּ חוֹל, מַה כְּתִיב (ירמיהו י״ז:כ״ז) וְהִצַּתִּי אֵשׁ בִּשְׁעָרֶיהָ וְאָכְלָה אַרְמְנוֹת יְרוּשָׁלִָם, דִּלְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, כְּדֵין אִתְעָרַת הַהִיא חֶרֶב נוֹקֶמֶת נְקַם בְּרִית, עַל דְּלָא נָטְרוּ הַהוּא בְּרִית קַדִּישָׁא, בְּתְלַת גְּוונִין. חַד בְּרָזָא דְּצַדִּיק דְּזַבִּינוּ, דְּאָחִיד בֵּיהּ, וּנְטַר לֵיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִקְרֵי צַדִּיק. וְחַד, דִּכְתִיב (שם יז) וּבְשֵׂר קֹדֶשׁ יַעֲבְרוּ מֵעָלָיִךְ. וְחַד בָּרָזָא דְּשַׁבָּת דְּחִלְּלוּ, וְכֹלָּא בְּחַד אֲתַר אִיהוּ.

וּכְדֵין עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, אִתְגְּזַר עֲלַיְהוּ לְמֶהֱוֵי שִׁבְעִין שְׁנִין לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, עֲשָׂרָה לְכָל יוֹמָא. וּלְסוֹף שִׁבְעִין שְׁנִין, אַפֵּיק לוֹ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתַּמָּן, וַאֲתוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וְאִתְקַיַּים בֵּית שֵׁנִי ת"כ שְׁנִין, עַל חֵילָא דְאוֹרַיְיתָא, דַּהֲווֹ מִתְעַסְּקִין בָּהּ, בְּאִינּוּן פְּקוּדִין קַדִּישִׁין כִּדְקָא חָזֵי.

וְכַד אִשְׁתַּלִּימוּ, גָּרַם חוֹבָה דְּשִׂנְאַת חִנָּם, וְאִיתְעַר הַהִיא שִׂנְאַת חִנָּם דְּקַדְמֵיתָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית לז) וַיִּשְׂנְאוּ אֹתוֹ, לְהַהוּא צַדִּיק. וּכְדֵין יְהַב יַתְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיָדָא דְּמַאן דְּסָנֵי לוֹן שִׂנְאַת חִנָּם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב בֶּאֱדוֹם (יחזקאל לה) יַעַן הֱיוֹת לְךָ אֵיבַת עוֹלָם וְתַגֵּר אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי חָרֶב.

וּכְדֵין אִתְפְּרַע מִנַּיְיהוּ, עַל יְדֵי מִנַּיְינָא דְּאִינּוּן שְׁנִין, דְּחָסְרוּ מֵרָזָא דְּשֵׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. תָּא חֲזֵי, כַּד תִּמְנֶה כ"ב שְׁנִין ז' זְמָנִין, לְכָל חַד מֵאִינּוּן עֲשָׂרָה דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, תִּשְׁכַּח אֶלֶף תק"מ, וּכְדֵין יִתְעַר פּוּרְקָנָא דְּיִשְׂרָאֵל, כְּצַפְרָא דְּשָׁארַת לְאַנְהָרָא זְעֵיר זְעֵיר, עַד י"ז שְׁנִין, דְּאִסְתַּלַּק הַהוּא צַדִּיק דְּרָגָא דְּטוֹ"ב, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית ל"ז:ב') וְיוֹסֵף בֶּן י"ז שָׁנָה הָיָה רֹעֶה אֶת אֶחָיו. דְּהָא כְּדֵין יִתְחֲזֵי לְמֵיקַם בַּפָּרָץ, קַמֵּי מִדַּת דִּינָא, דְּהָא אִשְׁתְּלִימוּ חוֹבֵי עָלְמָא, וּכְדֵין (עובדיה א':י"ח) וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבָה וּבֵית עֵשָׂו לָקַשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וַאֲכָלוּם.

וּכְדֵין יִתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טַבָּוון סַגִּיאִין עַל יִשְׂרָאֵל, וְיִתְבַּע עֶלְבּוֹנְהוֹן, וְעֶלְבּוֹנָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאוֹקְדוּ בְנוּרָא. וְדָמָא דְּאִינּוּן דְּאִתְקַטָלוּ עַל קִדּוּשַׁת שְׁמֵיהּ. וּכְדֵין יִתְרְעֵי יוֹסֵף לַאֲחוֹהִי, (ישעיהו י"א:י"ג) אֶפְרַיִם לֹא יְקַנֵּא אֶת יְהוּדָה וִיהוּדָה לֹא יָצוּר אֶת אֶפְרָיִם.

תָּא חֲזֵי דְּהָכִי הוּא, דְּתָנֵן בְּי"ז בְּתַמּוּז בּוּטָל הַתָּמִיד, וּבְט' בְּאָב חָרַב בֵּית מַקְדְּשָׁא. כִּדְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, מְגַלְגְּלִין זְכוּת לְיוֹם זַכַּאי, וְחוֹבָה לְיוֹם חַיָּיב. דִּבְהַהִיא לֵילְיָא אַפִּיקוּ דַּבָּה רָעָה עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא, וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן בִּבְכְיָה, וְאִתְקְבָעַת לָדָרֵי דָרִין.

וְדוֹק וְתִשְׁכַּח, מִדְּבוּטַל הַתָּמִיד, דְּהַוָה מְכַפֵּר עַל חוֹבֵיהוֹן, עַד דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, בֵּין בְּזִמְנָא קַדְמָאָה בֵּין בְּזִמְנָא תִּנְיָנָא, כ"ב יוֹמִין, לָקֳבֵל אִינּוּן כ"ב שְׁנִין דְּלָא חָמָא הַהוּא צַדִּיק אַפֵּי יְקָרָא דַּאֲבוּהָ, לְאַחָזָאָה חָכְמְתָא עִילָּאָה, דְּהָא בָּהָא תַּלְיָא.

וְהָא אִיתְעָרוּ חַבָּרַיָּיא, דְּכַד חָרִיב מַקְדְּשָׁא מוֹצָאֵי שַׁבָּת הֲיָתָה, וּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, וּמִשְׁמָרְתּוֹ שֶׁל יְהוֹיָרִיב הָיְתָה, וְהַלְוִים עוֹמְדִים עַל דּוּכָנָם, וְאוֹמְרִים שִׁירָה: (תהילים צ"ד:כ"ב) וַיְהִי לַיהוָה לְמִשְׂגָּב וֵאלֹהַי לְצוּר מַחְסִי. וְהֵשִׁיב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וְגוֹ', וְלֹא הִסְפִּיקוּ לוֹמַר עַל נָפֶשׁ צַדִּיק וְגוֹ' וַיְהִי ה' לִי לְמִשְׂגָּב וְגוֹ', וַיָּשֶׁב עֲלֵיהֶם אֶת אוֹנָם וְגוֹ', וְלֹא הִסְפִּיקוּ לוֹמַר יַצְמִיתֵם ה' אֱלֹהֵינוּ, עַד שֶׁבָּאוּ גּוֹיִם וּכְבָשׁוּם. דְּהָא אִי אֲמָרוּ לֵיהּ, לָא הֲוָה לוֹן תַּקָּנָה.

וּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, חָכְמְתָא סַגִּיאָה קָא רָמַז, דִּנְפָקוּ מִשַּׁבָּת דְּהַוָה רְפוּאָה לְמַכַּתְהוֹן. וּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית, דְּחָבוּ לְגַבֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּחָאבוּ בְּמִילָה, וְלָא קַיְימָא בְּשַׁר קוֹדֶשׁ.

וּמִשְׁמַרְתּוֹ שֶׁל יְהוֹיָרִיב, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ירמיה ב) עוֹד אָרִיב אִתְּכֶם נְאֻם ה' וְאֶת בְּנֵי בְנֵיכֶם אָרִיב.

וְזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲפָקָא לוֹן מִגָּלוּתָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (זכריה ט) גִּילִי מְאֹד בַּת צִיּוֹן הָרִיעִי בַּת יְרוּשָׁלִַם הִנֵּה מַלְכֵּךְ יָבֹא לָךְ צַדִּי"ק וְנוֹשָׁע הוּא.

וְאִי תֵּימָא אַמַּאי מְשִׁיחָא מִיהוּדָה, מִיּוֹסֵף מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא דְּתַרְוַיְהוּ יִיתוֹן, וּבְגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא מְקַפַּח שְׂכַר כָּל בְּרִיָה, יְהַב מַלְכוּתָא לְדָוִד, בְּגִין דְּהַוָה עֲשִׂירָאָה לַצַּדִּיקִים, וּשְׁבִיעָאָה דְּאַחִים. וְהָכִי הוּא מַלְכוּתָא דְאַרְעָא, כְּעֵין מַלְכוּתָא דְּרָקִיעָא.

פרשת בשלח

(שמות י"ז:ט') וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוֹשֻׁעַ בְּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וְצֵא הִלָּחֵם וְגו', מַאי טַעְמָא יְהוֹשֻׁעַ אַגַּח קְרָבָא וְלָא מִן שְׁאָר עַמָּא. אֶלָּא בְּגִין דַּעֲמָלֵק אָתָא עֲלַיְיהוּ, עַל דְּהַוּוּ חוֹבָא דְּשַׁבַּתָּא דְּלָא נָטְרִין לֵיהּ, כְּמָה דְּאִתְּעָרוּ חֲכָמִים זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה, אִלְמָלֵי נָטְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבַּתָּא קַמָּא, לָא שָׁלְטָא בְּהוּ אוּמָּה וְלִשׁוֹן. מַה כְּתִיב (שם טז) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יָצְאוּ מִן הָעָם לְלְקֹט וְלֹא מָצָאוּ, וּכְתִיב וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

וְתָא חֲזֵי רָזָא דְמִלָּה, כַּד פַּקֵּיד לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּמָרָה עַל שַׁבַּתָּא, בְּגִין דְּאַתְיָא מִדַּת דִּינָא לְקַטְרְגָא עַל הַהוּא חוֹבָא דְצַדִּיק דְּזַבִּינוּ לֵיהּ, דְּאִיהוּ לָקֵבִיל יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, וְאִינּוּן אַפִּיקוּ לֵיהּ לְחוֹל, אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא אִית לוֹן רְפוּאָה לְהַהוּא חוֹבָה, אִי אִינּוּן נָטְרִין לְיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא, דְּאִיהוּ לָקֵבִיל צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. וְהַיְינוּ דִכְתִיב (שם טו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ. עֵץ חַיִּים, דְּיִנְטְרוּן יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא. וְאִינּוּן אֲחִילוּ לֵיהּ, כְּדֵין וַיָּבֹא עֲמָלֵק.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אֲמַר לֵיהּ מֹשֶׁה לִיהוֹשֻׁעַ, פּוֹק אַגַּח קְרָבָא בַּעֲמָלֵק, דְּהָא לָךְ חַזְיָא, בְּגִין דְּאַתְּ בַּר בְּרֵיהּ דְּהַהוּא צַדִּיק, וְאִיהוּ בְּהַהוּא חוֹבָא אָתֵי עֲלָן. וְאִי לָא אִשְׁתְּכַח מְקַטְרְגָא לֵיהּ לַעֲמָלֵק, מֵחוּלְקֵיהּ וּמִבְּנוֹי דְּהַהוּא צַדִּיק, לֵית מַאן דְּיֵכֵיל לֵיהּ, כְּדֵין עֲבַד יְהוֹשֻׁעַ כְּמָא דַּאֲמַר מֹשֶׁה.

וְתָא חֲזֵי, דִּבְגִין הַהוּא חוֹבָא אָתָא עֲלַיְיהוּ, דְּאַרַע לוֹן לְאִינּוּן דַּהֲווֹ מִבָּתַר עֲנָנָא, וּנְסֵיב מִינַיְיהוּ הַאי בְּרִית קַדִּישָׁא, וּזְרִיק לֵיהּ כְּלַפֵּי עֵילָּא. וְאִי לָאו דְּאִינּוּן חָאבוּ בֵּיהּ, לָא הֲוָה לֵיהּ סַיְיעְתָּא מִלְּעֵילָּא לְמֵיעְבַּד הָכֵי. אֶלָּא בְּגִין לְאַחֲזָאָה לוֹן, דְּיִשְׁתְּמוֹדְעוּן חוֹבֵיהוֹן דְּחָבוּ בְּהַהוּא צַדִּיק, דְּנָטַר הַאי בְּרִית, וְהַשְׁתָּא אֲחִילוּ שַׁבַּתָּא דְּאִיהוּ לְקִבְלֵיהּ, דְּאִיהִי קַאי לַאֲגָנָא עֲלַיְיהוּ מִקַּמֵּי מִדַּת דִּינָא.

תָּא חֲזֵי מַה כְּתִיב, (שם) וַיִּסְעוּ מִמָּרָה וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה וְשָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינֹת מַיִם וְגוֹ'. מַהוּ אֵילִמָה, אֶלָּא דְּתָבוּ לְפוּלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּלְקַבָּלָא מִלּוֹי בְּלִבָּא שְׁלִים, בְּגִין כָּךְ אֵל"יְמָ"ה.

וְהָא אוֹקְמוּהָ, דְּהַהִיא אַתְרָא הֲוָה מְשׁוּבָּח בְּמַיָּא, מִכָּל אַתְרִין דְּעָלְמָא, דְּהָא אוֹרַיְיתָא שֻׁבְּכְתָב תַּמָּן הוּא, וְתַמָּן תְּרִין עֲשַׂר מַבּוּעִין, וְשִׁבְעִין דְּקָלִין. וְכוּלָּא בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, דְּהָא כְּלְהוֹ ע' סַנְהֶדְרִין מֵהַהוּא אַתְרָא מִתְזָנִין, וּמִתְבָּרְכִין מֵאִינּוּן מַיִין עִילָּאִין בְּסִימָאן.

זַכָאָה מַאן דְּזָכֵי לְהַנָּהוּ מַיָּא לְאִתְבָּרְכָא מִנַּיְיהוּ. וְיִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין שָׂרָאן תַּמָּן, וּמְחַבְּרִין אִינּוּן מַיִין עִילָּאִין בְּאִינּוּן תְּרִין עֲשַׂר מַבּוּעִין תַּתָּאִין. וְאִי אִינּוּן קִלְקְלוּ בְּקַדְמִיתָא, וְחָבוּ לְגַבֵּי הַהוּא צַדִּיק, הָא אַדְבְּקוּ לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ, וּמִתָּן עַל יָדֵיהּ עָלְמָא. וְשִׁבְעִים תְּמָרִים אִתְזְיָנָן מֵהַהוּא תָּמָר, (שיר השירים ז׳:ח׳) זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר. וְאִינּוּן תְּרִין עֲשַׂר מַבּוּעִין, לְקֵבֵיל תְּרִין עֲשַׂר שְׁבָטִין, סָחֲרִין לְהַהוּא אַתְרָא קַדִּישָׁא.

וַהֲווּ יִשְׂרָאֵל עָסְקִין בְּאוּלְפַּן אוֹרַיְיתָא, דְּאוֹלִיפוּ מִמָּרָה. וְאִתְחַבַּר עִמַּיְיהוּ הַהוּא בְּרִית קַדִּישָׁא, וְאִתְפְּרַשׁ חִוְיָא עֲקִימָא מֵהַהוּא בְּאֵר מַיִם, דְּהֲוָה מְמָרֵר לְאִינּוּן מַיִין. וּמַאן הֲוָה גָּרִים חוֹבַיְיהוּ עַד הַשְׁתָּא.

אֲבָל הַשְׁתָּא, כֵּיוָן דְּאַהֲדָרוּ בִּתְיוּבְתָּא לְמָארֵיהוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹלִיף לוֹן אוֹרְחֵי דְּהַהוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות ט״ו:כ״ה) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ, דָּא תוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם, דָּא תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּמַאי וַיַּשְׁלֵךְ, אֶלָּא י״ש ל״ך, י״ש, דָּא עָלְמָא דְּאָתֵי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ח׳:כ״א) לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ. ל״ך, דָּא אִימָּא עִילָּאָה, חֲמִשִׁין תַּרְעִין דְּאִתְדְּבַק בֵּיהּ. כְּדֵין בְּסִימוּ מַיָּא, וּנְחַת טַלָּא עִילָּאָה מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, וְאִתְמְלֵי חֲקַל תַּפּוּחִין.

מָאן גָּרַם כָּל דָּא, אֵל"י מָ"ה, תְּיוּבְתָּא דְּיִשְׂרָאֵל לְמָארֵיהוֹן. וּכְדֵין הֲוָה לְהוֹן רְשׁוּ, לְמִשְׁרֵי עַל הַנָּהוּ מַיָּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות ט״ו:כ״ז) וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם. מַאי וַיַּחֲנוּ שָׁם, אֶלָּא סַמָּא דְּחַיֵּי שַׁרְיָא בְּאִינּוּן מַיִין, בְּגִין כָּךְ וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמָּיִם. מִהָרֵשׁ הַנַּעֲלָם

(שמות טז) וּמַטֵּךְ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאֹר קַח בְּיָדֶךָ וְהָלָכְתָּ. תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, גָּלִיף הֲוָה חוּטְרָא מִתְּרֵין סִטְרִין, בִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. חַד סִטְרָא דְּרַחֲמֵי וְדִינָא בְּאַתְוָון גְּלִיפִין. וְחַד סִטְרָא דִּינָא בְּדִינָא, נָחָשׁ עֲלֵי צוּר.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (שם יד) וְאַתָּה הָרֵם אֶת מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם. מַאי וּנְטֵה. כְּלוֹמַר, וּנְטֵה בְּחַד גִּיסָא, דְּגְלִיפָא בְּרַחֲמֵי וְדִינָא. וּכְתִיב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וְלָא כְתִיב וַיִּשְׁלַח אֶת יָדוֹ, כְּלוֹמַר, אַסְטֵי מֵחַד גִּיסָא.

וְאִי תֵּימָא, דְּגָלִיף הֲוָה מִקַּדְמַת דְּנָא נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. אֶלָּא בְּאַסְנָא אִתְגְּלִיף דִּכְתִיב (שם ד) וַיַּשְׁלִכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְגְּלִיף נָחָשׁ עֲלֵי צוּר.

וְתָא חֲזֵי אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, בָּעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דִּשְׁמוֹי דַּהֲווֹ גְּלִיפִין בְּחוּטְרָא יַעֲבִיד אָתָאן. וְתַנְיָא, תְּרֵין אָתִין אִתְעֲבִידוּ בְּיַמָּא, בְּהַהוּא סְטַר דְּסָטָא מֹשֶׁה בְּרַחֲמֵי וְדִינָא. בָּזַע יַמָּא לְיִשְׂרָאֵל בְּי"ב שְׁבִילִין, וְאָתֵיב בְּדִינָא עַל מִצְרָאֵי, וְאַטְבַּע לוֹן בְּתְהוֹמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם טו) וַיָּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַיָּם.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, בָּעֵי לַאֲפָקָא מַיָּא, אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, אַסְטֵי חוּטְרָא מִגֵּיסָא אָחֳרָא. דְּתָרִין אָתָאן אִתְעֲבִידוּ בֵּיהּ. כְּמָה דְּאִתְעֲבִיד מִסְטְרָא אָחֳרָא. חַד אֶת הַכָּא, וְחַד אֶת בְּמְרִיבָה. אֲבָל הַשְׁתָּא, (שם יז) וְהִכִּיתָ בַּצּוּר. מַאי צוּר. בְּהַאי צוּר דְּסָלֵיק נָחָשׁ.

לְזִמְנָא אָחֳרָא אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מַאי דִכְתִיב, (במדבר כ׳:ח׳) קַח אֶת הַמַּטֶּה וְהַקְהֵל אֶת הָעֵדָה אַתָּה וְאַהֲרֹן אָחִיךָ וְדַבַּרְתֶּם. מַהוּ וְדִבַּרְתֶּם, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, מַנִּי לֵיהּ עֲלֵי נָחָשׁ. דְּהָא אִתְעֲבִיד בַּצּוּר, הַשְׁתָּא בָּעֵי דְּיִתְעֲבִיד בַּנָּחָשׁ. לְאַשְׁלָמָא שְׁמוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּאִלֵּין אַתְוָון.

מַשְׁמַע דִּכְתִיב וְדִבַּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע. וּכְתִיב (שם כא) וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. מַה כְּתִיב בַּתְרֵיהּ, (שם) וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים. מַה נָּחָשׁ חֵילֵיהּ בְּפוּמֵיהּ, אוּף הָכָא בְּפוּמָא.

וּמֹשֶׁה לָא עָבִיד הָכֵי, אֶלָּא הִכָּה, וְלֹא אַשְׁלִים שְׁמָא, אֶלָּא חָזַר כְּקַדְמֵיתָא בִּשְׁמָא דְּצוּר, וּשְׁבַק דְּנָחָשׁ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וַיַּךְ, וְלֹא כְתִיב וַיְדַבֵּר, כְּמָה דְּאִתְפַּקַּד וְדַבַּרְתֶּם. דְּתָנֵינָן, צוּר לְמֶעְבַּד, וְנָחָשׁ לְמַלְּלָא. וּכְתִיב (שם) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמָיִם, חַד דְּלִשְׁעָבַר, וְחַד דְּהַשְׁתָּא.

תַּנְיָא, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר בַּהּ שַׁעֲתָא אִשְׁתַּאַר שְׁמָא. כְּלוֹמַר, דְּלָא אִשְׁתְּלִים בְּהַהוּא אָת, דְּשַׁבַּק מֹשֶׁה נָחָשׁ, וְלֹא אִשְׁתְּלִים כָּל שְׁמָא.

דְּהָא בְּחַד גִּיסָא אִשְׁתְּלִים בְּיַמָּא. מִגִּיסָא אָחֳרָא שָׂרֵי בַּצּוּר, וְלֹא אִשְׁתְּלִים בַּנָּחָשׁ. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עֲבַדַת דְּשָׂרֵי שְׁמִי, וְלֹא אִשְׁתְּלִים לְמֶעְבַּד אָתִין. אוּף אַתְּ שָׂרִית, וְלֹא תִשְׁתְּלִים. לָכֵן לֹא תָבִיאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שָׂרִית לַאֲפָקָא לוֹן, וְלֹא תַשְׁלִים לְאַעֲלָאָה לְהוֹן לְאַרְעָא, לָכֵן לֹא תָבִיאוּ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, יָדַע לְבָּא דְּמֹשֶׁה בְּקַדְמֵיתָא דְּדָחֵיל, כַּד חָמָא נָחָשׁ. דִּכְתִיב (שמות ד׳:ג׳) וַיָּנָס מֹשֶׁה מִפָּנָיו. לִבָּא חָמָא, וְלָא יָדַע.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כְּתִיב (במדבר כא) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחַשׁ נְחֹשֶׁת וַיְשִׂימֵהוּ עַל הַנֵּס. עַל נֵס לָא כְתִיב, אֶלָּא עַל הַנֵּס, בָּעָא לְאִתְקַן וּלְהַשְׁלִים מַה דַּחֲסַר. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

מִשֶּׁה, כְּתִיב (שם כז) לְהַקְדִּישֵׁנִי בַּמַּיִם, בַּמַּיִם וְלָא בְּדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלְתִּי בְּמַיִם, בָּעֵינָא דְּיִשְׁתְּלֵים בִּשְׁמֵי הַנֵּס בַּמַּיִם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַתְרָא דַּחֲסַר לָא שְׁלֵים, אֲבָל אִתְעֲבִיד נִסָּא הָכָא.

אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּתִיב (שם כא) עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף. עֲשֵׂה לְךָ, לְתוֹעַלְתְּךָ. עֲשֵׂה לְךָ, תַּקֵּן מִמַּה דְּחָסַרְתָּ. עִם כָּל זֶה לֹא תִקֵּן אֶלָּא רְאִיָּה, שֶׁהָיוּ רוֹאִין בַּנָּחָשׁ וְחַיִּין, אֲבָל לֹא נִתְקַדֵּשׁ שְׁמָא בַּמַּיִם, וְנִשְׁאָר חָסֵר מֵהַשְּׁאָר.

וְתִקְנָתְךָ בָּרְאִיָּה, (שם כז) עֲלֵה אֶל הַר הָעֲבָרִים הַזֶּה וּרְאֵה וְגו', וְרָאִיתָ אוֹתָהּ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ, (דברים לד) הֶרְאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר. תָּא חֲזֵי, דְּעוֹנְשׁוֹ הֲוָה דְּאַפִּילוּ רְאִיָּה לָא תִקֵּן כִּדְחָזֵי, כְּיוָן דַּעֲבַד לֵיהּ רְאִיָּה, בְּהַאי אַשְׁלִים לֵיהּ רְאִיָּה, אֲבָל לָא אַשְׁלִים שְׁמַיְהּ בְּמַיָּא, כְּמוֹ כָּל שְׁאָר שְׁמָא.

אָמַר רִבִּי יִצְחָק, בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָכֵן לֹא תָבִיאוּ. אָמַר מֹשֶׁה, הַאי חִוּוְיָא לְתַקָּלָא דְּעָלְמָא הֲוָה. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאו הָכֵי, דִּינָא הֲוָה לְחַיָּיבָא, וְחַיִּין לְמָארֵי קְשׁוֹט. דִּכְתִיב (במדבר כ"א:ח') וְרָאָה אוֹתוֹ וָחָי. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו, וְהִצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין.

פָּתַח וְאָמַר, (דברים ל"ב:ד') הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ, דָּא הוּא צוּר דְּקָא אַמְרִינָן. אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל, דִּכְתִיב וְרָאָה אוֹתוֹ וָחָי. וּכְתִיב (תהילים י"ח:ל"א) הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ.

אָמַר רִבִּי חִיָּיא, וְהָא תָּנִינָן אֵל גְּזֵרַת רַחֲמֵי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (במדבר כג) אֵל מוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם. (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנּוּן. אָמַר לֵיהּ לָאו הָכֵי, דְּתָנִינָן, דְּשַׁלִּיט רַחֲמֵי עַל דִּינָא. אֵל בְּלָחוֹדוֹי יְכוֹלֶת הוּא, וּרְשׁוּתָא הוּא דִּילֵיהּ. מַאי יְכוֹלֶת, שׁוּלְטָנוּתָא. כְּלוֹמַר, שַׁלְטָנוּתָא דְּאֵל, אִתְגַּבַּר גְּזֵרָה דִּילֵיהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית לא) יֵשׁ לְאֵל יָדִי, רְשׁוּתָא דִּילֵיהּ יְכוֹלֶת דְּעֵינָא בִּישָׁא. אָמַר לֵיהּ וְהָא כְּתִיב (דברים י) הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר. אֵל גָּדוֹל נַצָּחָא, אֵל בְּלָחוֹדוֹי נַצָּחָא.

נֶהְדָּר לְמִילֵי קַדְמָאי, וּכְתִיב (שם לב) הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט, הָא צוּר. אֵל אֱמוּנָה וְאֵין עָוֶל וְגו', הָא נָחָשׁ עָלֵי צוּר. וּכְתִיב (איוב ח':ג') הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט. מִשּׁוּם דְּאוֹרְחֵיהּ דְּנָחָשׁ לְאַסְטָאָה אוֹרְחֵיהּ, לְכָךְ כְּתִיב וְאֵין עָוֶל. הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט חַס וְשָׁלוֹם. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, הֵיינוּ דִּכְתִיב (תהלים פה) אֶשְׁמְעָה מַה יְדַבֵּר הָאֵל ה'.

(שמות ד':ד') וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֶק בּוֹ וַיְהִי לְמַטֶּה בְּכַפּוֹ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר מַטֵּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי שְׁנֵי מַטּוֹת הָיוּ, אֶחָד שֶׁל מֹשֶׁה, וְאֶחָד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מַשְׁמַע דִּכְתִיב (שם יז) וּמַטֵּה הָאֱלֹהִים.

דְּתָנִינָן, בְּשַׁעֲתָא שֶׁהָיָה נוֹטֵל מֹשֶׁה הַמַּטֶּה, הָיָה כְּאִלּוּ הָיָה בִּרְשׁוּתוֹ וּבִיכָלְתּוֹ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות ד) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מַטֵּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וַדַּאי שֶׁבְּיָדוֹ לָקַח, אֶלָּא מַהוּ בְּיָדוֹ, בִּרְשׁוּתוֹ, כְּאִלּוּ הוּא שֶׁלּוֹ.

וְאָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בִּרְשׁוּתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה הָיָה, עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן. כֵּיוָן שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הֶחֱזִיר הַמַּטֶּה לִכְנֵי הָעֲדוּת. וּמִשָּׁם הָיָה נוֹטְלוֹ לַעֲשׂוֹת בּוֹ נִסִּים. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות ד) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת הַמַּטֶּה מִלִּפְנֵי ה', כֵּיוָן שֶׁלְּקָחוֹ הֲרֵי הוּא בִּרְשׁוּתוֹ, וּכְשֶׁלּוֹ הָיָה.

אָמַר רִבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמַּטֶּה שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיָה, וּמֵשֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית אִתְבְּרֵי. כְּמָה דְּתָנִינָן, וְהַמִּכְתָּב וְהַמַּטֶּה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, שֶׁל עֵץ הָיָה.

מַאן דַּאֲמַר שֶׁל סַנְפִּירִינוֹן הָיָה, דִּכְתִיב (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא, וּכְתִיב מַטֵּה הָאֱלֹהִים. וּמַאן דַּאֲמַר עֵץ הָיָה, דִּכְתִיב (שמות טו) וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וְגו'.

שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה הֲרֵי חֹק וּמִשְׁפָּט לַעֲשׂוֹת נִסִּים. חֹק וּמִשְׁפָּט, דִּכְתִיב (משלי ל) נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם נִסָּהוּ, מִשּׁוּם דִּכְתִיב וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם. דָּבָר אַחֵר, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה חֹק וּמִשְׁפָּט, שֶׁלֹּא יְהֵא נִקְדָּשׁ אֶלָּא בַּמַּיִם שֶׁנִּמְתְּקוּ.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב כִּי מָרִים הֵם, מִכָּאן שָׁנִינוּ, יֵשׁ מַיִם עֲכוּרִים, וְיֵשׁ מַיִם צְלוּלִים, וְיֵשׁ מַיִם מְתוּקִים, וְיֵשׁ מַיִם מָרִים. וַיִּצְעַק אֶל ה', לָמָּה צָעַק, מִכָּאן שֶׁהָיָה בְּצַעַר בְּאוֹתָהּ שָׁעָה.

אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, הַנָּחָשׁ שֶׁנֶּהְפַּךְ בַּסְּנֶה, עַכְשָׁיו אִצְטְרִיךְ לְחַקְקָא לֵיהּ בַּצּוּר. וְתַרְוַיְיהוּ עָמְדוּ עַל הַמַּיִם הַמָּרִים. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נִתְחַקֵּק צוּר בַּנָּחָשׁ שֶׁהָיָה בּוֹ קוֹדֶם, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט.

כַּד אַתָא רַבִּי אַבָּא, שְׁאִילוּ קַמֵּיהּ, אֲמַר לְהוֹ שַׁפִּיר קָאָמַר ר' יְהוּדָה, וְהָכִי הוּא. וַאֲנָא אִצְטְרִיךְ לְגַלָּאָה רָזָא דְּמִלָּה, הָא חָזִינָא דְּרַבִּי יְהוּדָה גָּלֵי לָהּ.

אֶלָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, הַשְׁתָּא בְּמִצְרַיִם הָיָה הַמַּטֶּה שֶׁל אַהֲרֹן לִדְחוֹת הַקֵּשׁ הַשּׁוֹלֵט עַל יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם, אֲבָל כְּשֶׁיְּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, כַּמָּה מְקַטְרְגִים מְזוּמָנִים עַל יִשְׂרָאֵל, לִדְחוֹתָם בַּיָּם, כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ אֲצָלָם. כַּמָּה מַיִם רָעִים יְקַטְרְגוּ בָהֶם.

בְּאוּ לַיָּם, בָּא רַהַב שָׂרוֹ שֶׁל מִצְרַיִם וְשֶׁל יַם. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (שמות י״ד:ט״ז) מֹשֶׁה הָרֵם אֶת מַטְּךָ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ. כֵּיוָן דְּאָמַר הָרֵם אֶת מַטְּךָ, מַהוּ וּנְטֵה אֶת יָדְךָ. אֶלָּא הָרֵם אֶת מַטְּךָ נֶגֶד שָׂרוֹ שֶׁל יָם. בְּאוּ לְמָרָה, כַּמָּה מַיִם מָרִים נִזְדַּמְּנוּ אֲצָלָם, וְנִצְטַעֵר מֹשֶׁה וְצָעַק, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּצְעַק אֶל ה'.

אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, הֲרֵי לְךָ עֵצָה בָּזֶה, הַשְׁלֵךְ הַמַּטֶּה אֲצָלָם, וְיִתְחַקֵּק נָחָשׁ עֲלֵי צוּר שְׁנֵיהֶם בְּיַחַד, וְיִנָּצְלוּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיּוֹרֵהוּ ה' עֵץ. כְּמַדְבָּר אַחֵר, (קהלת יא)

מָקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ, שֶׁהוּא עֵצָה. וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם. וּכְתִיב שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט, נָחַשׁ עֲלֵי צוּר. וְשָׁם נִסָּהוּ, עִטְרָהוּ בְּנִסִּים. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, הֲרֵי לְךָ שֶׁיַּעֲמוֹד אֵצֶל הַמַּיִם, הֲרֵי לְךָ שֶׁיִּתְקַדֵּשׁ שְׁמִי בַּמַּיִם.

כְּשֶׁבָּאוּ לְאֵלִים, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, בַּמָּקוֹם הַזֶּה אֵין צָרִיךְ מַטֶּה, הֲרֵי יַעֲקֹב שֶׁהוּא הָאִילָן בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וְהוּא שִׁבְעִים תְּמָרִים. וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עֵינוֹת מָיִם, שְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים. כְּשִׁבְעִים עַמּוּדִים, וּשְׁנַיִם עָשָׂר שְׁבָטִים, זְכוּתָם יָגֵן עֲלֵיכֶם, בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אֵילָן, וְהוּא אֵלִים. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיהו א׳:כ״ט) כִּי יֵבשׁוּ מֵאֵילִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם.

מִיָּד וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם, מַשְׁמַע דִּכְתִיב עַל הַמַּיִם, וּמַשְׁמַע דִּכְתִיב, שָׁם שָׂם לוֹ, וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר. וְשָׁם שָׁלְטוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַל הַמַּיִם, וְלֹא הוּצְרַךְ הַמַּטֶּה. מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִצְטְרִיךְ הַמַּטֶּה בַּנָּחָשׁ עֲלֵי צוּר, אֵצֶל הַמַּיִם.

בָּאוּ לְחוֹרֵב, בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג, אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהִכִּיתָ בַצּוּר, הַמַּטֶּה אִצְטְרִיךְ הָכָא, וְהִכִּיתָ לְאֵלּוּ בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא בַּנָּחָשׁ. אָמַר מֹשֶׁה, יַתִּיר אִצְטְרִיךְ הָכָא, אֲנָא חָמֵי מַיִם דְּבָעוֹ לְשָׁטְפָא. אַמַּאי, הִנְנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר וְהִכִּיתָ בַצּוּר.

אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, עֲדַיִן בִּמְרִיבָה עֲתִידִים הַמַּיִם לְקַטְרֵג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מַיִם עֲכוּרִים רָעִים וּזְדוֹנִים, וְיִזְדַּוְּגוּ בָּהֶם בְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּי לְעֵינֵיהוֹן, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה אִצְטְרִיךְ הַמַּטֶּה, וְהַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנָּחָשׁ בְּגָלוּי לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמִי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כ״ז:י״ד) לְהַקְדִּישֵׁנִי בַּמַּיִם לְעֵינֵיהֶם. מַהוּ לְעֵינֵיהֶם. בְּגָלוּי. כְּדְבָר שֶׁנִּזְדַּוְּגוּ בָּהֶם בְּגָלוּי.

תָּא חֲזֵי, הֲכֵי חָמָא דָּוִד, דִּכְתִיב (תהילים קכ״ד:ב׳) לוּלֵי ה׳ שֶׁהָיָה לָנוּ בְּקוּם עָלֵינוּ אָדָם, זֶה פַּרְעֹה. אֲזַי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזֵּדוֹנִים, כִּדְאַמְרִינָן. וּכְתִיב (שם) נַפְשֵׁנוּ כְּצִפּוֹר נִמְלְטָה מִפַּח יוֹקְשִׁים וְגו׳.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, מַה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, שֶׁלֹּא עָשָׂה בַּנָּחָשׁ. אֶלָּא יִשְׂרָאֵל הָיוּ דּוֹחֲקִין לְמֹשֶׁה תְּנָה לָנוּ מַיִם, נִתְיַעֵץ מֹשֶׁה וְאָמַר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִי לַעֲמוֹד בַּנָּחָשׁ, וַאֲנָא חָמֵי דְּאֵין גְּזֵירָה לַנָּחָשׁ בַּמַּיִם, דְּאֵין יְכוֹלְתּוֹ אֶלָּא בְּעָפָר, דִּכְתִיב (בראשית ג׳:י״ד) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, מַשְׁמַע דַּעֲפָרָא יֵיכוֹל וְיִשֵּׁיצֵי כָּל יוֹמוֹי, אֲבָל בְּמַיָּא לָא. וְיִשְׂרָאֵל דְּחֲקִין לִי, וְאַף עַל גַּב דְּיַעֲבִיד נִיסָּא, לָא יַעֲבִיד בַּאֲתַר דָּא, אֶלָּא כַּד אִתְחַקַּק, אִתְחַקַּק בְּעַפְרָא, וְלָא בְּמַיָּא. דִּכְתִיב (שמות ד׳:ג׳) וַיַּשְׁלִיכֵהוּ אַרְצָה וַיְהִי לְנָחָשׁ. וְצוּר בְּדָא אִתְחַקַּק, בְּמַיָּא, בְּמָרָה, וּכְבָר עָבַד נִיסָּא. טַב דְּאַעֲבִיד בְּהַאי, דְּאִתְעֲבִיד נִסָּא אָחֳרָא. מִיָּד וַיֵּדְ אֶת הַסֶּלַע בְּמַטֵּהוּ פַּעֲמַיִם, אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישֵׁנִי,

דַּחֲשַׁבְתּוּן דְּלָא יָכֵיל נָחֲשׁ בַּמַּיִם, לָכֵן לֹא תְּבִיאוּ. וּמַטֵּהּ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאוֹר כּוּ' מַאי טַעְמָא מִשּׁוּם דְּמְחַקֵּק בְּנִיסִּין הֲוָה וּשְׁמָא קַדִּישָׁא עִלָּאָה רְשִׁימָא בֵּיהּ.

פרשת יתרו

(שמות כ׳:ב׳) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּהַאי פְּסוּקָא שָׁאַל רַבִּי יֵיסָא זְעִירָא דְּמִן חַבְרַיָּיא מֵרִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, וְאָמַר לֵיהּ, אִית לִי לְמִשְׁאַל שְׁאֵילְתָּא חָדָא מִינָּךְ, וּמְכַשְׁכְּשָׁא לִי בְּלִבָּאי, וַאֲנָא דָּחֵיל מִלְּמִשְׁאַל מִינָּךְ. וַאֲמִינָא, אִי נִשְׁאַל, דָּחֵילְנָא דִּילְמָא אִיתְעֲנֵשׁ. אִי לָא נִשְׁאַל, מְשַׁבְּשָׁא לִי בְּלִבָּאי. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֵימָא.

אָמַר לֵיהּ הַאי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַדְכַּר לְהוֹן לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר, אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. (ויקרא י״ט:ל״ו) אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. מַאי רְבוּתָא אוֹלִיף הָכָא. תְּנָאָה שְׁלִים הוּא, הָדָא הוּא דַּאֲמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית ט״ו:י״ג) כִּי גֵר יִהְיֶה זַרְעֲךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְגוֹ' וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בִּרְכוּשׁ גָּדוֹל. אִם כֵּן, לָמָּה לְאַדְכָּרָא לְהוֹן מִילְּתָא דְּא בְּכָל אֲתַר וַאֲתַר.

אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי בְּרִי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַתְנֵי עִם אַבְרָהָם, אֶלָּא דְּיֵפֵּיק יַת יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא דְּמִצְרַיִם, וְלָא מִתְחוֹת שִׁעְבּוּדָא דְּדַחֲלָא אָחֳרָא. דְּוַדַּאי יִשְׂרָאֵל כַּד הֲווֹ בְּמִצְרַיִם, אִסְתְּאָבוּ וְאִתְטְנָפוּ גַּרְמֵיהוֹן בָּכָל זִינֵי מְסָאֲבוּ, עַד דַּהֲווֹ שָׁרָאן תְּחוֹת אַרְבָּעִים וְתַשַׁע חֵילֵי דְּמְסָאֲבוּתָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפֵּיק יַתְהוֹן מִתְּחוֹת פּוּלְחַן כָּל שְׁאָר חֵילִין.

וְעוֹד, דְּאָעֵיל יַתְהוֹן בְּמ"ט תַּרְעֵי דְּסוּכְלְתָנוּ לְקַבְלֵיהוֹן. מַה דְּלָא אַתְנֵי עִם אַבְרָהָם, אֶלָּא לַאֲפָקוּתְהוֹן מִמִּצְרַיִם, וְהוּא עָבִיד טִיבוּתֵיהּ וְחַסְדֵּיהּ עִמְּהוֹן.

וּבְגִין כָּךְ תִּשְׁכַּח בְּאוֹרַיְיתָא, חַמְשִׁין זִמְנִין יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְאַחֲזָאָה לְכָל בְּנֵי עָלְמָא, חַסְדָּא דַּעֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל, דְּאַפֵּיק יַתְהוֹן מֵאינּוּן חֵילִין דְּמְסָאֲבוּ, וְאָעֵיל לוֹן לְגוֹ חֵילִין דְּדַכְיוּ, דְּהַיְינוּ חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּסוּכְלְתָנוּ.

וְהָא אִיהוּ דַּאֲנַן מַנְּן לְהוֹ, מִיּוֹמָא טָבָא דְּפִסְחָא. וַאֲנַן מַנְּן יוֹמֵי וּשְׁבוּעֵי, וְהָא אִיתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, מִצְוָה לְמִמְנֵי יוֹמֵי, וּמִצְוָה לְמִימְנֵי שְׁבוּעֵי. כִּי בְּכָל יוֹמָא אַפֵּיק לָן מֵחֵילָא דְּמְסָאֲבוּ, וְאָעֵיל לָן בְּחֵילָא דְּדַכְיוּ.

(שמות י״ח:כ״א) וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, בְּשִׁית סְטָרִין: בְּשַׁעֲרָא דְעַל רֵישָׁא, דְּאִיהִי מִתְתַּקְנָא עַל אוּדְנִין. בְּמִצְחָא, בְּשִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא. בְּעַיְינִין, וּבְקְרִיצִין דְּעַל עַיְינִין. בְּאַנְפִּין, וּבְדִיוֹקְנָא דְּאַנְפִּין. בְּחוֹטְמָא, דְּאִיהִי מִתְתַּקְנָא בְּאוֹרַח מֵישָׁר עַל פּוּמָא. בְּגוּפָא, בְּקוֹמָה דִּילֵיהּ, וּבְשִׁיעוּרָא דִילֵיהּ לְכָל סְטַר, לְד' סְטָרִין וּלְעֵילָא וְתַתָּא. הַאי אִיהוּ תִּיקוּנָא דְּאָדָם. וּלְזִמְנִין אִיתְקְרֵי אַרְיֵה, וּלְזִמְנִין אִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּשׁוֹר, וּלְזִמְנִין דִּיוּקְנָא דְּנָשֶׁר.

וּכְעָן צָרִיךְ לְפָרְשָׁא, כֵּיוָן דְּאִיהוּ יִיחוּד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּסְפִירָן, אַמַּאי אִתְקְרִיאוּ בְּדִיוּקְנָא דְאָדָם, וּבְדִיוּקְנָא דְאַרְיֵה, וּבְדִיוּקְנָא דְשׁוֹר, וּבְדִיוּקְנָא דְנָשֶׁר.

אֶלָּא וַדַּאי בְּזִמְנָא דְּבָעֵי לְמֵיעְבַּד עֲבִידְתֵּיהּ, וּלְאַנְהָגָא לְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְקְרִיאוּ בְּמַזָּלָא דְאָדָם, אִתְלַבַּשׁ בִּדְיוּקְנָא דְהַהִיא חַיָּה דְּאִתְקְרִיאַת אָדָם, וְאִתְקְרֵי הוּא אָדָם. וּבְזִמְנָא דְּבָעֵי לְאַנְהָגָא לְיִשְׂרָאֵל לְאִינּוּן דְּאִתְקְרִיאוּ בְּמַזָּלָא דְאַרְיֵה, אִתְלַבַּשׁ בִּדְיוּקְנָא דְהַהִיא חַיָּה דְּאִתְקְרִיאַת אַרְיֵה. וְהָכֵי בְּגַוְונָא דָּא בְּחַיָּה דְּאִתְקְרִיאַת שׁוֹר. וְכֵן בְּגַוְונָא דָּא בְּחַיָּה דְּאִתְקְרִיאַת נֶשֶׁר. וּבְגַוְונָא דָּא שְׁכִינְתֵּיהּ.

וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִלֵּין שְׁמָהָן, וְכָל חֵילִין דִּילְהוֹן. לֵית אֲתַר וְלֵית בְּרִיָה בְּעָלְמָא, דְּלָא שַׁלִּיט שְׁמֵיהּ עָלֵיהּ, וְאִתְקְרִיאוּ בִּשְׁמֵיהּ. כְּגַוְונָא דָּא דִּיוּקְנָא דְאָדָם, י' שְׁרָיָיא בְּרֵישָׁא. ה' ה' בְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעָן, ו' בְּגוּפָא. וּכְגַוְונָא דָּא בְּנָשֶׁר, י' עַל רֵישֵׁיהּ ה' ה' עַל גַּדְפּוֹי. ו' עַל גּוּפֵיהּ. וְהָכֵי בְּכָל חַיָּה וְחַיָּה. וְכֵן בְּכָל מַלְאָךְ וּמַלְאָךְ.

וְלֵית נִימָא בְּרֵישָׁא דְּלָא שַׁרְיָיא בָּהֶם שֵׁם יהו"ה. וְלֵית עִשְׂבָּא, דְּלָא שַׁרְיָא בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה. וְשׁוֹשַׁנָּה, בְּתַפּוּחַ דִּילֵיהּ שַׁרְיָיא י'. וּבְשַׁרְבִיט דִּילָהּ ו'. בְּחָמֵשׁ עָלִין דִּלְבַר, וְחָמֵשׁ דִּלְגַו, שַׁרְיָיא ה"ה. לְאַחֲזָאָה, דְּלֵית אֲפִילּוּ עִשְׂבָּא דְּלָא אִתְבְּרֵי בִּשְׁמָא דְּיהו"ה. דְּלָא יֵימְרוּן דֵּאלוֹהַּ אָחֳרָא בְּרָא לוֹן.

לֵית בְּרִיָה בְּעֵילְאִין וְתַתָּאִין, דְּלָאו אינּוּן רְשִׁימִין בִּשְׁמֵיהּ, וְכֵן בִּשְׁכִינְתָּא בְּכָל חַד. וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא שׁוֹשַׁנָּה. וְאִתְקְרִיאַת נְשָׁרָא. פָּרָה אֲדֻמָּה אַיֶּלֶת. יוֹנָה. צִפּוֹר. לֵית בְּרִיָה דְּלָא אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמֵיהּ, כַּד אִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ, לְמֵיעְבַּד פְּעוּלָתֵיהּ.

וּבְגִין כָּךְ אִתְקְרִיאַת מַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. כַּד רְכֶבֶת בְּהַהִיא חַיָּה דְּאִיהִי נֶשֶׁר, אוֹ שׁוֹר, אוֹ אַרְיֵה, אוֹ אָדָם. וְשִׁבְחָא דְכֻלְּהוֹ בְּרִיָּין דִּבְרָא, אִיהוּ אָדָם, דְּאִיהוּ דִּיוּקְנָא דְּכָל עָלְמָא, וּמִכָּל בְּרִיָּין דְּאִית בְּעָלְמָא, וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ חָבִיב עֲלֵיהּ מִכָּל בְּרִיָּין.

וְכַמָּה בְּנֵי נָשָׁא אִינּוּן בִּדְיוּקְנָא דְּאָדָם מִלְּגָיו. וּמִלְּבַר לָא אִית בְּהוֹן אֶלָּא אוֹ עוֹפָא, אוֹ אַרְיֵה, אוֹ שׁוֹר, אוֹ חַיְיָא מֵאִלֵּין מַזָּלוֹת דְּאִתְקְרִיאוּ בִּבְנֵי נָשָׁא. וְאִלֵּין אִינּוּן בְּהִפּוּכָא, אִינּוּן בִּדְיוּקְנָא דְּאָדָם מִלְּבַר, וְלָאו הָכֵי מִלְּגָו. וְעַל דָּא הֲווֹ אָמְרִין מִכָּל מָקוֹם, כָּל מִי שֶׁאֵין תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ אַל יִכָּנֵס לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. דְּאִתְחֲזֵי בְּאַנְפּוֹי דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, וּמִלְּגָיו חִיוָא בִּישָׁא.

וּבְגִין דָּא אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל, מִסִּטְרָא דְאַבְרָהָם. יִרְאֵי אֱלֹהִים, מִסִּטְרָא דְיִצְחָק. אַנְשֵׁי אֱמֶת, מִסִּטְרָא דְיַעֲקֹב. שׂוֹנְאֵי בֶּצַע, מִסִּטְרָא דְדָוִד. דְּאִיהוּ רַגְלָא רְבִיעָאָה, וְעָלַיְיהוּ שַׁרְיָיא יהו"ה.

וְשַׂמְתָּ עֲלֵיהֶם שָׂרֵי אֲלָפִים, מִסִּטְרָא דְּ' מִן אַדְנ"י. שָׂרֵי מֵאוֹת, מִסִּטְרָא דְּאַת ד', דְּאִינּוּן אַרְבַּע מְאָה שְׁנִין דְּמִצְרַיִם בַּקְּרָא. נ' שָׂרֵי חֲמִשִּׁים. י' שָׂרֵי עֲשָׂרוֹת.

וַאֲנָא בָּעֵינָא לְפָרְשָׁא, גּוּפָא בִּתְמַנְיָא תִּיקוּנִין אִלֵּין, בְּגִין דְּאִית לוֹן יְסוֹדָא מֵהַאי קְרָא. אַף עַל גַּב דְּר"ש לָא פָּרֵישׁ אֶלָּא בְּשִׁתָּא אַנְפִּין. וְרָזָא דְּתַמְנְיָא אַנְפִּין אִלֵּין, בְּרָזָא דְּיאהדונה"י. וְאִלֵּין אִינּוּן ח' תִּיקוּנִין לְגַבֵּיהוּ. וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם אַנְשֵׁי חַיִל. בְּרֵאשָׁיָה, בְּעַיְינִין, וּבְקָרְיצִין דִּילְהוֹן, וּבְגָוְונִין דִּילְהוֹן, בַּעֲמִיקוּ דִּילְהוֹן, בַּאֲרִיכוּ דִּילְהוֹן, וּבְקִמִּיטוּ דִּילְהוֹן. הָכָא רָזָא דְּחַיָּה דְּאִיהוּ אַרְיֵה, חֶסֶד פָּעֵיל בֵּיהּ. וְאַרְיֵה דָּא מִיכָאֵל. בְּהֵיפּוּךְ אַתְוָון אַרְיֵה, תִּשְׁבַּח לֵיהּ רְאָיָה.

יִרְאֵי אֱלֹהִים בִּשְׁמִיעָה דְּאוּדְנִין, וּבְשַׁעֲרָא דְּתַלְיָיא מֵרֵישָׁא עֲלַיְיהוּ וּשְׁמִיעָה אִיהִי חַיָּה דְּאִתְקְרִיאַת שׁוֹר. שַׁעֲרָא אִיהִי דִּינָא. וְכַמָּה נִימִין תַּלְיָין מִינָהּ, דְּאִינּוּן צָבָא הַשָּׁמַיִם, קְיָימִין עַל בֵּי דִּינָא רַבְרְבָא, דְּאִיהִי גְּבוּרָה לִשְׁמָאלָא, דְּפָעוּלְתָהּ בְּחַיָּה דְּאִיהִי שׁוֹר, וְדָא גַּבְרִיאֵל. וּבְצָלוֹתָא, צָרִיךְ לְבַעֲרָא לוֹן מִן בָּתַר אוּדְנִין, דְּלָא יְהוֹן מְכַסְּיִן תַּרְעִין דִּשְׁמִיעָה, לְאָעָלָא בְּהוֹן צְלוֹתָא. וְאִם לָאו, אִתְקַיְּים בֵּיהּ קְרָא, (משלי א׳:כ״ח) אָז יִקְרָאֻנְנִי וְלֹא אֶעֱנֶה. וּבְזִמְנָא דִּשְׁמִיעָה אִיהִי פְּנוּיָה מֵאִלֵּין דִּינִין, אִתְקַיְּים בֵּיהּ (ישעיהו נ״ח:ט׳) אָז תִּקְרָא וַה' יַעֲנֶה. אַנְשֵׁי אֱמֶת, בְּדָיּוֹקְנָא דְּחוֹטְמָא, דְּאִיהוּ רוּחָא דְּקוּדְשָׁא, וְדָא תִּפְאֶרֶת אִיהוּ חוֹטְמָא, חוֹתָם אֱמֶת. יַעֲקֹב שְׁלֵימָא. תְּרִין אַנְפִּין אִית לֵיהּ לָקֳבֵל לֵאָ"ה וְרָחֵ"ל. וְאִלֵּין אִינּוּן אַנְפּוֹי דְּרַחֲמֵי, כְּלִילָן חִיוַר וְסוּמָק, מִסְטָרָא דְּחֶסֶד וּגְבוּרָה.

מִצְחָא מִתְתַּקְנָא עֲלַיְיהוּ, דְּאִיהוּ בִּינָה, בְּכַמָּה שִׁרְטוּטִין, דְּאִינּוּן אוֹרְחִין דְּיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא. עֲלַיְיהוּ אִיתְּמַר (תהילים כ״ה:י׳) כָּל אָרְחוֹת ה' חֶסֶד וֶאֱמֶת. מַאי נִיהוּ דְּעָבִיד אוֹרְחִין אִלֵּין, דְּאִינּוּן שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא. דָּא מוֹחָא, דְּאִיהוּ חָכְמָה. וְאִלֵּין שִׁרְטוּטִין, אִינּוּן תִּלְתִּין וּתְרִין שְׁבִילִין דְּיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא.

וְחַיָּה דְּרָכִיב עֲלֵיהּ תִּפְאֶרֶת, דָּא נָשָׁר. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ל׳:י״ט) דֶּרֶךְ הַנָּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם. וְדָא אוֹרִיאֵל. וּמוֹחָא וּמִצְחָא, וּתְרֵין אַנְפִּין אִלֵּין, דְּכָלְהוֹ עַל חוֹטְמָא. אִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע בָּתֵּי דִּתְפִילִין, דְּאִינּוּן עַל רֵישָׁא דִּתְפְאֶרֶת.

וְחוֹטְמָא דְּאִיהוּ יַעֲקֹב, אִיתְּמַר בֵּיהּ (בראשית ב׳:ז׳) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. וְדָא בִּינָה, בֵּן י"ה. מֹשֶׁה רַבֵּנוּ אִיהוּ לֵיהּ כְּנִשְׁמְתָא דְּחַיֵּי.

ל"ב שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא אִלֵּין, אַחְזְיַין רָזָא דְּל"ב אַנְפִּין, וְגַדְפִּין דְּד' חֵיוָן דְּאִינּוּן ד' אַנְפִּין, וְד' גַּדְפִּין לְכָל חַיָּה מֵאִלֵּין.

דִּיקְנָא דְּאַנְפִּין, אִינּוּן נִימִין דְּלֵית לוֹן סוֹף. וְאַחְזְיַין עַל סָבָא דְּסָבִין דְּאִיהוּ עִילַּת הָעִילּוֹת, דְּלֵית סוֹף לְעָלְמִין דְּתַלְיָין מִנֵּיהּ.

שׁוֹנְאֵי בָצַע, דָּא פּוּמָא, וְאִיהִי מַלְכוּת. תְּרִין שִׂפְוָון דִּילָהּ, מִתְתַּקְנָן עֲלָהּ, וְאִינּוּן נָצַח וְהוֹד. יְסוֹד, דָּא אִיהוּ לְשׁוֹן לְמוּדִים.

וְכֻלְּהוּ אָזְלִין בְּקַו הַמִּדָּה, דְּאִיהוּ קַו הַיּוֹשֶׁר, בֵּין עֵינִין, בֵּין אַנְפִּין, בֵּין אוּדְנִין, וְחוֹטְמָא, וּמְצָחָא, וְשַׂפְוָון. וְאִלֵּין דְּלָאו אִינּוּן בְּקַו הַמִּדָּה, דְּנָפְקִין מִקַּו הַיּוֹשֶׁר, וַדַּאי לָאו אִינּוּן דִּיוֹקְנִין דִּלְעֵילָא, וְלָא שַׁרְיָיא שֵׁם יהו"ה עֲלַיְיהוּ.

וּבְגִין דָּא אָמַר לְמשֶׁה, וְאַתָּה תֶּחֱזֶה וְגו'. פּוּמָא וַדַּאי סִיּוּמָא דְאָדָם, וְדָא מַלְכוּת. וְחַיָּה דְּרָכֵיב בַּהּ, הוּא רְפָאֵל. אִיהוּ אֵפֶר, אִיהוּ עָפָר דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, דְּאִתְנְטֵיל מִנַּיְיהוּ אָדָם. וּבְהַפּוּכָא אֵפֶר אִיהוּ פְּאֵר, וְדָא אִיהוּ (יחזקאל כ"ד:י"ז) פְּאֵרְךָ חֲבוֹשׁ עָלֶיךָ.

הָרֵי לְךָ ד' תִּיקוּנִין, דְּאִינּוּן, רְאִיָה, שְׁמִיעָה, רֵיחַ, דִּבּוּר. וְהַאי דִּבּוּר, מִתַּמָּן נָטְלִין לֵיהּ נְבִיאִים, דְּאִינּוּן תְּרִין שִׂפְוָון. וְדָא אִיהוּ וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים.

וְעַל אִלֵּין אַרְבַּע תִּיקוּנִין, שַׁרְיָיא יהו"ה. וְסָלֵיק לַעֲשָׂרָה, דְּאִיהוּ יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר סְפִירִין, דְּנָהֲרִין בְּמוֹחָא וּבְמִצְחָא וּבְעֵינִין וְאוּדְנִין וְאַנְפִּין וְחוֹטְמָא וּפוּמָא. מִצְחָא וּמוֹחָא תְּרֵין. עֵינִין תְּרֵין. אוּדְנִין תְּרֵין. וְאַנְפִּוי תְּרֵין. וְחוֹטְמָא וּפוּמָא תְּרֵין. הָא עֶשֶׂר.

ה' תִּיקוּנִין דִּלְתַתָּא, אדנ"י, וְאִינּוּן עֲשִׂיָּה בְּיִדִּין, נְעָנוּעַ בְּגוּפָא, שִׁימוּשׁ בִּבְרִית מִילָה, הֲלִיכָה בָּרַגְלַיִם, וְהָכָא שִׁיעוּר קוֹמָה. וְצָרִיךְ לְאַחְזָרָא עַל כָּלְהוֹ.

וְאַתָּה תֶּחֱזֶה מִכָּל הָעָם, אַנְתְּ אִית לָךְ לְאִסְתַּכָּלָא, וְלָא אָחֳרָא. דְּאַנְתְּ אִיהוּ נְהוֹרָא דְּאוֹרַיְיתָא, לְקַיְימָא בָךְ (מלאכי ג) זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי. וְאַתָּה תֶּחֱזֶה, וַדַּאי בִּרְאָיָה דִּילָךְ בְּעֵינִין, בְּגִין דְּעֵינֵי כֹל אֵלֶיךָ יְשַׂבֵּרוּ, וְאַנְתְּ יְהֵיב לוֹן אֶת אָכְלָם בְּעִתּוֹ, דְּאִיהִי מֵיכְלָא דְּאוֹרַיְיתָא, בְּגִין דְּשָׁמָא דִּילִי נְהֵיר בְּעֵינָךְ, וּבְכָל תִּיקוּנִין דִּילָךְ.

פִּתַּח וַאֲמַר, רִבּוֹן הָעוֹלָמִים, בַּרְשׁוּ דִּילָךְ אֲנָא אֵיעוֹל לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין דִּילָךְ. (תהלים קיט) גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נִפְלָאוֹת מִתּוֹרָתֶךָ, לְשַׁבָּחָא דְּכֻלָּה דִּילָךְ, בְּאִלֵּין תִּיקוּנִין, וּלְכָל אִינּוּן דְּתַלְיָין מִינָּהּ. וְאִינּוּן רְשִׁימִין מִינָּהּ, דְּאִיהִי תַּרְעָא דִּילָךְ לְאַעָלָא בָּךְ, לְמֶחֱזֵי אַפִּךְ, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. שׁוּפְרָא דִּילָךְ, עֲלָה אִיתְמַר (שיר השירים ד':א') כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי, (שם) הִנָּךְ יָפָה עֵינַיִךְ יוֹנִים. כְּיוֹנִים וַדַּאי, דְּאִינּוּן מֻרְקָמִין בְּגוּפַיְיהוּ בְּגַוְונִין וּבְרִקְמוּ דִּילְהוֹן אִשְׁתְּמוֹדְעִין בִּשְׁאָר עוֹפִין.

וְעוֹד כְּיוֹנִים, דְּלֵית בְּכָל עוֹפִין מְהֵימְנָא לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ כְּיוֹנָה. עֵינִין גַּבְהָנִין, מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מִישׁוֹר לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ. גַּדְפּוֹי דְּיוֹנִים, אִלֵּין כַּנְפֵי עֵינָא, דְּי בְּהוֹן פָּרְחַת יוֹנָה לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ. יוֹנִים אִתְקְרִיאוּ.

מִסְטָרָא דְּחֶסֶד חִוְורִין. וְסוּמְקִין מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה. וִירוֹקִין מִסְטָרָא דְּתִפְאֶרֶת. וְאוּכְמִין מִסְטָרָא דְּמַלְכוּת. דְּאִיתְּמַר בַּהּ (שיר השירים א':ה') שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

חִוָּורוֹ דִּילְהוֹן, כְּמַשְׁכִּיּוֹת כֶּסֶף. וְאִיהוּ כְּחִוָּורוֹ דְּשׁוֹשַׁנָּה. סוּמְקֵי דִּילְהוֹן, כְּתַפּוּחֵי זָהָב, וְאִיהוּ כְּסוּמְקֵי דְּשׁוֹשַׁנָּה. יְרוֹקָא דִּילְהוֹן, כָּלִיל תְּרֵי גְּוָונִין. אוּכְמֵי דִּילְהוֹן שַׁפִּירוּ דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהִי אוּכְמָא שַׁפִּירְתָּא, כְּמָה דְּאִיתְּמַר שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

בְּגַוְונִין חִיוָּר, אִיהוּ יָפֶה כַּלְּבָנָה. בְּגַוְונִין סוּמָק, בָּרָה כַּחַמָּה. אֲיוּמָה כַּנִּדְגָּלוֹת, בְּתָרִין גְּוָונִין אָחֳרָנִין. רִבּוֹן עָלְמָא, בְּאִלֵּין ד' גְּוונִין, אֱהֵא מִסְתַּכֵּל לְשִׁמְךָ יהו"ה, דְּתִפְרוֹק לַהּ.

(איוב א) רְאֵה ה' כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב דְּאִיהוּ סמאֲמַר לֵיהּ, דְּעַיְינִין דִּילֵיהּ עֲקִימִין, וּגְוָונוֹי חֲשִׁיכִין, וְלָא מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מֵישַׁר, לְמֶעְבַּד טַב בְּגַלּוּתָא עִם צַדִּיקַיָּא, אֶלָּא עִם רַשִּׁיעַיָּא, דְּאִינּוּן עֲקִימִין בְּאוֹרְחַיְיהוּ בְּכֹלָּא. בְּנוֹי דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּקַטֵיל לְאָדָם וּלְכָל בְּרְיִין דְּאַתְיִין מִנַּיְיהוּ.

גַּוְון חִוָּור דְּעַיְינִין דִּילֵיהּ, אִיהוּ נָחָשׁ. גַּוְון סוּמָק, שָׂרָף. גַּוְון תְּלִיתָאי, יָרוֹק. כָּלִיל מִתַּרְוַויְיהוּ, עַקְרָב. גַּוְון רְבִיעָאָה אוֹדֶם, צְמָאוֹן אֲשֶׁר אֵין מָיִם.

כֻּלְּהוֹ גְּוונִין דְּעֵינָא דְּרַשִּׁיעַיָּא, קָטְלִין. עֲלַיְיהוּ אִיתְּמַר (משלי כ"ג:ו') אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו. וּבְגִין דָּא, אָסוּר לְעַמָּא קַדִּישָׁא לְאִסְתַּכָּל בְּרַשִּׁיעַיָּא. וְאוֹרַיְיתָא דִּילְהוֹן, צָרִיךְ לְאִתְכַּסָּאָה מִינַּיְיהוּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהילים קמ"ז:כ') לֹא עָשָׂה כֵּן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יְדָעוּם.

כְּמָה דְּיוֹנָה צְרִיכַת נְטִירוּ מִנֵּץ, כְּגַוְונָא דָּא צְרִיכִין נְטִירוּ, עֵינַיְךָ יוֹנִים דְּצַדִּיקִים, מֵעַיְינִין דְּרַשִּׁיעַיָּא, דְּאִינּוּן עֲרֶב רַב, בְּנוֹי דְּלִילִית רַשִּׁיעָתָא, דְּאִינּוּן קָשִׁין לְמֶעְבַּד טִיבוּ עִם עַנְיֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִינּוּן עֲקִימִין בְּכָל אוֹרְחַיְיהוּ, בְּנוֹי דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּאִלֵּין אִינּוּן זוּהֲמָא דְּהַטִיל חִוְיָא בְּחַוָּה.

הֲרֵי אַרְבַּע גְּוונִין בִּישִׁין לְקָטְלָא. וְאַרְבַּע גְּוונִין אָחֳרָנִין טָבִין לְאַחָיָיא. תְּרֵין כְּרוּבֵי עֵינָא, אִינּוּן נָצַח וְהוֹד. אִלֵּין אִינּוּן כַּנְפֵי יוֹנָה. עַיִן דָּא צַדִּיק, אִיהוּ יוֹנָה מַמָּשׁ. דְּכַר וְנוּקְבָא, אִינּוּן צַדִּיק וְצַדָּקָת. מִסְטָרָא דְּצַדִּיק אִתְקְרִיאַת יוֹנָה, מִסְטָרָא דְּתִפְאֶרֶת אִתְקְרִיאַת עַיִן.

נָשֶׁר, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ל':י"ט) דֶּרֶךְ הַנָּשֶׁר בַּשָּׁמָיִם. דְּלָא דָּחֵיל מֵעוֹפָא דְּעָלְמָא, בְּגִין דְּנִשְׁרָא אִיהִי מַטְרוֹנִיתָא עִילָּאָה, וְשׁוּלְטָנוּתָהּ בְּיוֹמִין טָבִין וְשַׁבָּתוֹת. אֲבָל יוֹנָה שׁוּלְטָנוּתָהּ בְּשִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִיהִי בְּגָלוּתָא לֵית לָהּ מָנוֹחַ לְכַף רַגְלָהּ. בְּגִין דִּבְנוֹי דְּלִילִית, זוּהֲמָא דְּחִוְיָא, עֲלַיְיהוּ אִיתְּמַר (בראשית ז':י"ח-י"ט) וְהַמַּיִם גָּבְרוּ מְאֹד מְאֹד עַל הָאָרֶץ, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִתְּמַר בָּהֶן (בראשית כ"ח:י"ד) וְהָיָה זַרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. אִינּוּן מִתְגַּבְּרִין עֲלַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, בְּנָשִׁין שַׁפִּירִין, בִּבְנִין שַׁפִּירִין, בְּעוּתְרָא, בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין.

וְיִשְׂרָאֵל עֲנִיִּים בְּכֹלָּא, אוּכְמָא בְּכֹלָּא. בְּנוֹי דְּהַהוּא דְּאִיתְּמַר בַּהּ, (שיר השירים א':ו') אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, בְּגָלוּתָא. וְאִינּוּן בְּנוֹי דְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (ישעיהו נ':ג') אַלְבִּישׁ

שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׁק אָשִׂים כְּסוּתָם. אִינוּן מִתְלַבְּשִׁין בְּאִינוּן לְבוּשִׁין, בְּגִין אִלֵּין רַשִׁיעַיָּא דְּמִתְגַּבְּרִין עֲלַיְיהוּ בְּגָלוּתָא, דְּלָא מִסְתַּכְּלִין לוֹן אֶלָּא בְּעֵינָא בִּישָׁא. (משלי כ"ב:ג') וְעָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר, כְּגוֹן נֹחַ, וְהָכֵי צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְאִתְכַּסָּאָה מִנַּיְיהוּ בְּגָלוּתָא, בִּלְבוּשֵׁי יְהוֹן, בִּנְשֵׁי יְהוֹן, בִּבְנֵי יְהוֹן, בְּעוּתְרָא דִּלְהוֹן. וְלָאו לְמַגָּנָא אָמְרוּ מִכָּל מָקוֹם, דְּלֵית בְּרָכָה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּדָבָר הַסָּמוּי מִן הָעַיִן.

וְנָחָשׁ וְעַקְרָב, אִלֵּין מוּמִין דְּעֵינָא. עַיְינִין עֲקִימִין דְּבַר נָשׁ, דְּלָא מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מִישׁוֹר, חִוְיָא, דְּאִיהוּ נָחָשׁ עַקְלָתוֹן תַּמָּן. בְּהַאי לָא תְּפִיס כְּלָל, מֵאִינוּן דְּקוּ הַמִּדָּה בְּהוּ. עֲלַיְיהוּ אִתְּמָר, (במדבר ט"ו:ל"ט) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִו'. אַף עַל גַּב דְּיִשְׂרָאֵל אִינוּן בְּגָלוּתָא, וּפָרְנְסֵי דָרָא אִינוּן כְּגַוְונָא דִּלְבָּא, וְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה, כֵּיוָן דְּאִינוּן זוֹנִים וּמְשׁוּטָפִין בְּזִמָּה, לֹא תָתוּרוּ אֲבַתְרַיְיהוּ, דְּהָא לֵית בְּהוּ מְהֵימָנוּתָא.

עַיְינִין עֲקִימִין, רַמַּאי אִיהוּ, וּמְפַתֵּי בְּנֵי נָשָׁא בְּלִישָׁנַיְיהוּ, כְּגוֹן דְּפַתֵּי נָחָשׁ לְחַוָּה. עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אִיהוּ. אִתְחֲזֵי בְּפוּמַיְיהוּ וּבְמִלּוֹי טַב, וְלִבַּיְיהוּ רַמַּאי בִּישׁ, אִיסְתַּמַּר מִנַּיְיהוּ. עֲלַיְיהוּ אִתְּמָר, (בראשית ב':י"ז) וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.

חִוָּורוֹ דְּעַיְינִין, מְכַסְיָיא כָּל גְּוונִין אָחֳרָנִין. עַיְינִין דִּילֵיהּ אִינוּן רַבְרְבִין, גַּבָּהָנִין, וְאִיהוּ גְּבֹהַּ לֵב, עֲלַיְיהוּ אִיתְּמָר (משלי ט"ז:ה') תּוֹעֲבַת ה' כָּל גְּבַהּ לֵב. כָּל טָבִין דַּעֲבִיד, לְמֶעְבַּד לֵיהּ שֵׁם. וְאִיהִי מֵאִלֵּין דְּאִתְּמָר בְּהוֹן, (בראשית י"א:ד') הָבָה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. אִלֵּין אִינוּן דְּבוֹנִין בָּתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת מִמָּמוֹנַיְיהוֹן. וְכוֹלָּא לְמֶעְבַּד לְהוֹן שֵׁם, וְלָא לִשְׁמָא דַה'. הַאי אִיהוּ גַּיְיפָא, דִּיוּקְנָא דַּחֲמוֹר נוֹאֵף אִיהוּ. אִסְתַּמַּר בְּרַתָּךְ וְאִתְּתָךְ מִנַּיְיהּ, אִם יְהֵא אוּשְׁפִּיזָךְ.

וְעוֹד, הַאי בַּר נָשׁ מִשְׁתַּדֵּל כָּל יוֹמֵי בְּכִשּׁוּף, וְאַצְלַח בְּהוֹן עִם מַלְכִין וְשַׁלִּיטִין. אִיהוּ מְעוֹנֵן וּמְנַחֵשׁ וּמְכַשֵּׁף. וְאִיהוּ רְשִׁימוּ דִּילֵיהּ רְשִׁימוּ דְּחִוְיָא, בְּמִדָּה חִוָּורָא. וְרוֹשֶׁם חִוָּור אִית לֵיהּ בְּכַתְפּוֹי, דְּמִתַּמָּן אִתְנְטֵיל נָחָשׁ, וְלֵית שַׁעֲרָא עַל הַהוּא רוֹשֶׁם. וּמַזָּלֵיהּ דְּהַאי בַּר נָשׁ בְּכָל מִלָּה, חִוָּורָא. שַׁעֲרָא דִּילֵיהּ חִוָּור, וְהוּא אָרִיךְ קוֹמָה, וְשַׁעֲרוֹי אֲרִיכִין.

וְעַיְינִין חִיוָּרִין, מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מֵישָׁר. הַאי אִיהוּ מָארֵיהּ דְּחֶסֶד, דְּאִתְיְלִיד הַאי בַּר נָשׁ בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, בְּשַׁעֲתָא קַדְמָאָה, דְּמַזָּלֵיהּ טָלֶה. וְחַיָּה דִּילֵיהּ אַרְיֵה בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, כָּל י"ב מַזָּלוֹת, וְז' כּוֹכְבַיָּיא, אִינוּן מְשׁוּעְבָּדִים לְכוֹכָבָא דִּילֵיהּ, וּלְמַזָּלָא דִּילֵיהּ. וְהָכֵי כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא כְּגַוְונָא דָּא.

הַאי בַּר נָשׁ אִיהוּ חִיוָּר, מֵחִוָּורוֹ דִּנְהוֹרָא דְּאִתְבְּרֵי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אִתְיְלִיד בְּרֵישׁ שַׁעֲתָא דְּיוֹמָא, יְהֵא חַכִּימָא

יַתִּיר בְּאוֹרַיְיתָא. וְיהֵא רֵישָׁא דְּמָארֵי מְתִיבָתָא. וְאִם אִתְיְלִיד בְּאֶמְצָעִיתָא דְּשַׁעֲתָא, יְהֵא בֵּינוֹנִי בְּאוֹרַיְיתָא. וְאִם בְּסוֹפָא דְּשַׁעֲתָא, יְהֵא עָנִי בְּאוֹרַיְיתָא. זָנָב לָאֲרָיוֹת, דְּאִינוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים.

וְהַאי אִיהוּ בְּמַזָּל רְאוּבֵ"ן, דְּאִיהוּ אוֹ"ר בֵּ"ן, מִסְטְרָא דְּחֶסֶד. וְסִיהֲרָא דְּאִיהִי מַלְכוּת, נָטְלָא חִוָּורוּ דְּנְהוֹרָא. דְּמַלְכוּת אִיהִי סִיהֲרָא מִסְטְרָא דְּחֶסֶד, יָפָה כַּלְבָנָה. וְאִיהִי חַמָּה מִסְטְרָא דִּגְבוּרָה. וְאִיהִי כּוֹכָב מִסְטְרָא דְּת"ת, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר כד) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. וְאִיהִי נוֹגַהּ מִסְטְרָא דְּנֶצַח. וְאִיהִי מַאְדִּים, מִסְטְרָא דְּהוֹד, דְּאִתְאַדַּם בִּגְבוּרָה. וְאִיהִי שַׁבָּת, מִסְטְרָא דִּיסוֹד. שַׁבַּתָאי דְּמִסְטְרָא טָבָא אִיתְמַר בֵּיהּ שַׁבָּת.

אֲבָל מִסְטְרָא אָחֳרָא שַׁבְּתָא"י, וּבְזִמְנָא דְּהַאי שַׁלִּיט עַל עָלְמָא אִסְתַּלַּק שַׁבָּת, וְאָמְרִין אוּשְׁפִּיזִין דְּאִינוּן נְשָׁמוֹת יְתֵירוֹת, אֵי שַׁבָּת.

וּבְגִין דָּא, עַיְינִין חִיְוִורִין, נָטְלִין בְּסִיהֲרָא מִסְטְרָא דְּחֶסֶד. אֲלֵין אִינוּן מָארֵי דַּחֲסָדִים טוֹבִים, מִזְרְעָא דְּאַבְרָהָם. אֲלֵין עַיְינִין מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מֵישָׁר כְּלַפֵּי יְמִינָא.

הַאי בַּר נָשׁ, וְוותְרָן אִיהוּ בְּמָמוֹנֵיהּ, דְּמָמוֹנָא דְּנִשְׁמָתָא אִיהִי אוֹרַיְיתָא, וּשְׁאָר עוּתְרָא מָמוֹנָא דְּגוּפָא. הַאי בַּר נָשׁ חִוָּור אִיהוּ כְּכַסְפָּא, אָרִיךְ קוֹמָה אִיהוּ. רְשִׁימוּ חִוָּור אִית בְּיָמִינָא דְּיֵלֵיהּ. רָחֵים אִיהוּ מִבְּנֵי נָשָׁא, רָחֵים אִיהוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. שַׁעֲרָא דְּיֵלֵיהּ שְׁעִיעַ חִוָּור.

וְתָא חֲזֵי, דְּיֵלֵית עַיְינִין דְּלָאו אִינוּן כְּלִילִין מֵאַרְבַּע גְּוונִין. וְאַמַּאי אִתְקְרִיאוּ עַיְינִין חִוָּורִין. אֶלָּא כָּל גַּוון דְּשַׁלִּיט עַל אָחֳרָנִין, אִתְקְרִיאוּ עַיְינִין עַל שְׁמֵיהּ. וּבְגִין דָּא כַּד שַׁלִּיט גַּוון חִוָּור בְּעַיְינִין, אִתְקְרִיאוּ עַיְינִין חִוָּורִין. וּמַאן דְּבָעֵי לְאַצְלָחָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִשְׁתַּדֵּל בָּהּ, עֲלֵיהּ אִיתְמַר הֲרוֹצָה לְהַחְכִּים יַזְרִים.

עַיְינִין סוּמְקִין מִסְטְרָא אָחֳרָא, נָטְלִין סוּמְקוּ מִשְּׁרָף, דְּאוֹקֵיד לוֹן בְּשַׁלְהוֹבוֹי דְּחַמָּה בִּישָׁא, וּמִתְאַדְּמִין בְּמַאְדִּים דְּסִטְרָא אַחֲרָא. דְּתֵרִין דַּרְגִּין אִלֵּין, אִינוּן מַאוּמָה דְּעֵשָׂו, אִיהוּ אֱדוֹם מִסְטְרָא דְּמַאְדִּים, וְאִתְמַר בִּבְנוֹי דְּמוֹנִין לַחַמָּה, וּבְגִין דָּא כַּד לוֹקֶה חַמָּה סִימָן רַע לְאֻמּוֹת הָעוֹלָם. לָקוּתָא דְּחַמָּה דְּאוּמִין דְּעָלְמָא.

אוֹרַיְיתָא דְּאִיהִי אוּכְמָא, דְּאִתְמַר בַּהּ (שיר השירים א׳:ה׳) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. לָקוּתָא דְּשִׁמְשָׁא דְּסָטַר קַדִּישָׁא, שַׁבָּתָאי לִילִית פְּתַיָּיא אוּכְמָא. וּבְנָהָא, אִינוּן לָקוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל. מַאְדִּים, לָקוּתָא דְּסִיהֲרָא טָבָא דְּיַעֲקֹב. וּמַאְדִּים אִיהוּ עֵשָׂו. וּמַאְדִּים דְּסִטְרָא טָבָא, לָקוּתָא לְסִיהֲרָא בִּישָׁא, דְּמוֹנִין לָהּ אוּמָה דְּיִשְׁמָעֵאל.

לָקוּתָא דְּעַיְינִין בְּסוּמְקוּ דְּיֵלְהוֹן, וּבַאֲדִימוּ דְּיֵלְהוֹן בְּבִשְׂרָא, דְּגְבִינִין דְּלְהוֹן. הַאי אִיהוּ חַמָּה דְּאוֹקֵיד לוֹן, דְּאִיהוּ שָׁרָף, וְאוֹשְׁדִין דְּמָעִין וְאַדִּימוּ. כּוּלְהוֹן לָקוּתָא דְּמַאְדִּים אִלֵּין. אִינוּן

עַיְינִין קְמִיטִין בְּיִבְשׁוּתָא, דְּשָׁרֵף דְּאוֹקֵיד לוֹן וְאִתְקְמִיטוּ, וְעַיְינִין סוּמְקִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא הוּא.

מָארֵי דְעַיְינִין סוּמְקִין, אִסְטַמַר מִינֵיהּ, אוֹשִׁיד דָּמִין אִיהוּ. וְאִי הוּא חָזַר בְּתִיּוּבְתָּא, אוֹשִׁידוּ דְּדָמָא דִילֵיהּ, יְהֵא בְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא. אוֹ יְהֵא טַבָּחָא. אוֹ מוֹהֲלָא.

וְהַאי בַּר נָשׁ, אִיהוּ קָמִיט בְּאַנְפּוֹי, בְּחוּטְמֵיהּ, בְּקָדְלֵיהּ, בְּגוּפֵיהּ, בִּדְרָעוֹי, בְּרַגְלוֹי. בְּהַפּוּכָא דְּעַיְינִין חִוָּורִין, דְּאִיהוּ אָרִיךְ בְּאַנְפּוֹי בְּחוּטְמֵיהּ בְּקָדְלֵיהּ בְּגוּפֵיהּ בִּדְרָעוֹי בְּרַגְלוֹי. דָּא רַחֲמֵי. וְדָא דִּינָא.

עַיְינִין סוּמְקִין דְּסִטְרָא דַּכְיָיא, אִלֵּין עַיְינִין דְּדָוִד דְּאִיתְמַר בֵּיהּ, (שמואל א ט״ז:י״ב) וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי. שַׁעֲרֵי יְרוֹקִין בְּגַוָּון חַמָּה טוּבָא, אַנְפּוֹי סוּמְקֵי מִסִּטְרָא דְּמַאְדִּים טָב.

בְּשַׁעֲרוֹהִי הֲווֹ ז' מִינֵי גְּוָונֵי דַּהֲבָא, דְּאִיהוּ זָהָב סָגוּר, זָהָב אוֹפִיר, זָהָב פַּרְוִים, זָהָב שְׁחוּט, זָהָב טָהוֹר, זָהָב מוּפָז, זָהָב תַּרְשִׁישׁ. ז' אִינּוּן מִינֵי דַּהֲבָא, דְּשָׁבַע סְפִירִין אִתְכְּלִילָן בְּהוּ. וְשַׁעֲרָא דִילֵיהּ קְמִיט. וְכָל אֵיבָרִין דִּילֵיהּ קְמִיטִין. מִסִּטְרָא דְּשָׁבָרִים. וּבְגִין דָּא, דָּוִד הוּא הַקָּטָן, וְאִיהוּ דַּרְגָּא דִּילֵיהּ הוֹד, דְּנָטֵיל בִּגְבוּרָה.

אֲבָל עַיְינָא חִוָּורִין, נָטְלִין בְּנָצַח וְהֶסֶד, וְאִינּוּן אֲרִיכִין. וְשִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא כָּלְהוֹן אֲרִיכִין, מִסִּטְרָא דִּתְקִיעָה. אֲבָל שִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא מִסִּטְרָא דְּבַר נָשׁ קָמִיט, אִינּוּן קְמִיטִין בְּרָזָא דְּשָׁבָרִים. וְאִית לֵיהּ רוֹשֶׁם סוּמָק תְּחוֹת דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא, אוֹ בְּדְרוֹעָא שְׂמָאלָא, אוֹ בְּשׁוֹקָא שְׂמָאלָא.

וּמַאן דְּאִתְיְילֵיד בְּשַׁעֲתָא קַדְמָאָה דְּיוֹמָא תִּנְיָינָא, דְּאִיהוּ דַּרְגָּא דִּגְבוּרָה. יְהֵא תַּקִּיף בְּיִצְרֵיהּ, אִם יִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה. וּמַלְכוּת אִיהוּ חַמָּה טָבָא, אוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה מִסִּטְרָא דִּגְבוּרָה, וְאִיהִי סִיהֲרָא קַדִּישָׁא, אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְּחֶסֶד.

חַמָּה בִּישָׁא אִיהִי גֵּיהִנֹּם, דְּאִתְבְּרֵי בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא. וּבְסִטְרָא דְּדַרְגָּא דְּעֵשָׂו, נְפַקַת סוּמְקָא. אַף עַל גַּב דִּנְטִילַת לְבָתַר מִכָּל גְּוָונִין, חִוָּור וְיָרוֹק וְאוּכָם, מַאן דְּאָלִים גְּבַר, וְעַל שְׁמַיּהּ אִתְקְרִיאַת.

וְהַאי אִיהִי תִּיקּוּנָא דְּחָכְמָתָא עִילָּאָה. אֲבָל אִיסְטַגְנִינוֹן לָא נָטְלִין כּוֹכָבָא בְּסִיּוּרָא דָּא, אֶלָּא כְּפוּם מֶמְשֶׁלֶת דִּילְהוֹן בְּאוֹרַח חוּשְׁבָּנָא.

עַיְינִין סוּמְקִין, אִינּוּן מֶרְכָּבָה דְּחַיָּה דְּשׁוֹר, דְּאִיתְמַר בַּהּ (יחזקאל א׳:י׳) וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּן, דְּאִינּוּן ד' גְּוָונֵי עֵינָא. וְשׁוּלְטָנוֹ דְּאַרְבַּע גְּוָונִין אִלֵּין, אִיהוּ סוּמָק. אֲבָל עַיְינִין חִוָּורִין, מֶרְכָּבָה דִילְהוֹן אַרְיֵה.

וְאַרְיֵה אִיהוּ מִיכָאֵל. שׁוֹר, גַּבְרִיאֵל. וּמַאן דְּאִתְיְלִיד בְּרֵישָׁא דְּשַׁעֲתָא דְּשׁוֹר, יְהֵא עָתִיר בְּדַהֲבָא, וּבְכָל מִינֵי סוּמָק. בְּעַיְינִין חִוָּורִין נָהֵיר יהו"ה רַחֲמֵי וַדַּאי, וְאִתְמָר בֵּיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. בְּעַיְינִין סוּמְקִין נָהֵיר אדנ"י, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין.

מַאן דְּאִתְיְלִיד בִּפְלוּגְתָּא דְּשַׁעֲתָא קַדְמָאָה דְּיוֹמָא תְּנָיְינָא, יְהֵא בֵּינוֹנִי בְּעוֹתְרָא. מַאן דְּאִתְיְלִיד בְּסוֹפָא דְּשַׁעֲתָא, הַאי אִיהוּ בַּזְנָבָא דְּשׁוֹר, יְהֵא עָנִי.

וְיוֹמִין דְּכָל חַד מִתְפַּלְגִין לְתִלַת סִטְרִין, כְּגַוְונָא דְּנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא. נִשְׁמָתָא אִיהוּ מִכָּרְסְיָיא יַקִּירָא, וְאִיהִי מֶרְכָּבָה בְּרֵישׁ כָּל כּוֹכָב וּמַזָּל. רוּחָא אִיהִי מִן מַלְאָכַיָּיא, וְאִיהִי מֶרְכָּבָה בְּמִצִּיעוּת כָּל כּוֹכָב וּמַזָּל. וְנַפְשָׁא שׁוּתְפֵי דְּבְעִירָאן וְעוֹפִין, וְכָל אִילֵּין דְּתַאֲוָה דְּעָלְמָא שְׁפֵלָה, וְאִיהִי מֶרְכָּבָה בְּסוֹפָא דְּכָל שַׁעֲתָא, וּבְסוֹפָא דְּכָל כּוֹכָב וּמַזָּל.

וּמִסְטְרָא דְּנַפְשָׁא דִּבְעִירָא, יוֹמוֹי דְּבַר נָשׁ קְצִירִין, וְאִינּוּן מְעַט וְרָעִים. דְּכָל יוֹמֵי דְּבַר נָשׁ דְּאִינּוּן בַּעֲנִיוּתָא בְּצַעֲרָא וּבְדוֹחֲקָא, לָאו אִינּוּן חַיִּים, וְכָל שֶׁכֵּן אִי אִינּוּן יוֹמִין בְּלָא תּוֹרָה וּמִצְוָה, דְּלָאו אִינּוּן חַיִּים.

אִם חָזַר בְּתְיוּבְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ בִּזְנָב טָלֶה אוֹ שׁוֹר, בְּכָל מַזָּל וּמַזָּל, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹסִיף בֵּיהּ רוּחָא יְתֵירָא דְּמַלְאָכִין, וְסָלֵיק מִזְּנָבָא לְמֶהֱוֵי בֵּינוֹנִי. זָכָה יַתִּיר לְמֵיהֱוֵי בְּתְיוּבְתָּא בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהֵיב לֵיהּ נִשְׁמָתָא מִכּוּרְסַיָּיא, וְסָלֵיק לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא בְּרֵישׁ כָּל כּוֹכָב וּמַזָּל.

וּבְגִין דָּא אֵין מַזָּל לְיִשְׂרָאֵל. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְיְלִיד בְּרֵישׁ שַׁעֲתָא, וְקִלְקֵל עוֹבָדוֹי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לֵיהּ מֵרֵישָׁא לְגוּפָא, לְמֶהֱוֵי בֵּינוֹנִי. וְאִי מְקַלְקֵל יַתִּיר בְּעוֹבָדוֹי, נָחִית לֵיהּ לְסוֹפָא דְּכָל מַזָּל וּמַזָּל. וְהַאי אִיהוּ תְּלוּי בְּמַזָּל, וּמַזָּל רָכִיב עָלֵיהּ וְשַׁלִּיט עָלֵיהּ. אֲבָל בְּזִמְנָא דִּנְשְׁמָתֵיהּ שַׁלִּיט וְרָכִיב עַל מַזָּלָא, מַזָּלָא אִיהוּ טָפֵילָא לָרוֹכֵב עָלָיו.

וְאִם מַזָּלָא דְּאִיהוּ טָפֵלָה לָרוֹכֵב שַׁלִּיט עָלֵיהּ, אִיתְמַר בֵּיהּ (דברים כ״ח:מ״ג-מ״ד) הַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ יַעֲלֶה עָלֶיךָ מַעְלָה מַעְלָה וְאַתָּה תֵּרֵד מַטָּה מַטָּה הוּא יַלְוֶךָ וְאַתָּה לֹא תַלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזָנָב. וְאִיתְמַר עַל נִשְׁמָתֵיהּ וְרוּחֵיהּ, (שם) וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלוּאִים לְךָ מִנֶּגֶד.

וְאִם חָזַר בְּתְיוּבְתָּא, יַחְזְרוּן לֵיהּ רוּחֵיהּ וְנִשְׁמָתֵיהּ, וְאִתְקְיִים בֵּיהּ קְרָא דִּכְתִיב, (שם) וּנְתָנְךָ ה' לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב וְהָיִיתָ רַק לְמַעְלָה וְלֹא תִהְיֶה לְמָטָּה כִּי תִשְׁמַע אֶל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֶיךָ. בְּמִצְוֹת זָכֵי לְרוּחָא, בְּאוֹרַיְיתָא זָכֵי לְנִשְׁמָתָא.

עַיְינִין יְרוֹקִין דִּסְטְרָא אָחֳרָא, מִדִּידוּ דְּאִתְמְשַׁךְ מִנֵּיהּ רָזָא דְּתוֹהוּ, דְּאִיהִי קַו יָרוֹק, קְלִיפָּא דֶּאֱגוֹזָא.

וּתְלַת קְלִיפִּין אִינּוּן, דְּאִתְחַזְיָין בְּעַיְינִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא. תֹּהוּ גַּוְון יָרוֹק, קְלִיפָּא קַדְמָאָה דְּאֶגוֹזָא. בְּהוּ גַּוְון חִוָּור, קְלִיפָּא תִּנְיָינָא דֶּאֱגוֹזָא, וְאִיהוּ חִוָּורָא דְּעַיְינִין. חשֶׁךְ קְלִיפָּא תְּלִיתָאָה דֶּאֱגוֹזָא, וְאִיהוּ סוּמְקָא, כְּעֶשֶׁן דְּאִצְטְבַּע בְּסוּמְקָא דֶּאֱשָׁא, וְאִיהוּ סוּמָק חָשׁוּךְ. מָרָה אוּכְמָא, תְּהוֹם, וְאִיהוּ חָלָל דֶּאֱגוֹזָא, וְדָא אִיהִי לְבוּשָׁא דְּיֵצֶר הָרָע.

נָטַיל מָרָה יְרוֹקָה בְּסִטְרָא דְּתוֹהוּ, וְעָבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין כְּפוּם חוֹבִין דִּבְנֵי נָשָׁא. כָּלְהוֹ צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין עֲקִימִין, וְלָאו בְּאוֹרַח מֵישָׁר. וְכֵן חוֹטְמָא וְאַנְפִּין וְעַיְינִין, בְּכָל אֲתַר דְּיֵצֶר הָרָע חִוְיָא בִּישָׁא שַׁרְיָיא, אִיהוּ עֲקִימָא, וְכָל צִיּוּרִין דִּילֵיהּ עֲקִימִין.

נָטַיל מָרָה סוּמְקָא מִסִּטְרָא דְּחשֶׁךְ, וְעָבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין. נָטַיל מָרָה אוּכְמָא מִסִּטְרָא דְּתְהוֹם, דְּאִיהוּ חָלָל דֶּאֱגוֹזָא, וְעָבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין.

וְתָא חֲזֵי, תְּלַת קִטְרִין בְּבַר נָשׁ מִסִּטְרָא דְּדַכְיוּ, וְאִינּוּן נַפְשָׁא רוּחָא וְנִשְׁמָתָא. נֶפֶשׁ, נָטַיל עַפְרָא וּמַיָא וְאֶשָׁא וְרוּחָא. הַאי נֶפֶשׁ סְטָא לְיַמְינָא, וְנָטַיל מַיָא כְּלִיל בְּפוּמָא דְּאַרְיֵה, וְעָבִיד צִיּוּרִין. וְהַהִיא מַיָא דְּנָטַיל, אִיהוּ מְמוּחָא, וְאִתְפְּלַג לְאַרְבַּע מוֹחִין. וְרָזָא דְמִלָּה (בראשית ב׳:י׳) וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים. אִינּוּן גִּיחוֹן פִּישׁוֹן פְּרָת חִדֶּקֶל.

וּבְזִמְנָא דְּיֵיתֵי מְשִׁיחָא, כָּל חַד וְחַד מֵאֲבָהָן, אַחֲזֵי פְּעוּלָתֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, דְּאִיהוּ חַיְתוֹ אָרֶץ, אַפֵּיק זַרְעָא דִילֵיהּ, כָּל חַד בְּיִחוּסֵיהּ. וְדָא זַרְעָא דְיִצְחָק, דְּאִיהוּ נֶפֶשׁ חַיָּה, דְּאִינּוּן מִינָהּ, וְזַרְעָא דִילָהּ בְּאוּמָּה דָּא, זַרְעָא דְּאִינּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, דְּחַיָּה דְּאִיהִי שׁוֹר, דַּרְגָּא דְיִצְחָק.

שם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, אִלֵּין מַאֲרֵיהוֹן דְּחָכְמָה, דְּאִיהִי נֶפֶשׁ חַיָּה, דְּאִינּוּן כְּנוּנִין דְּמִתְרַבְּיִן בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְיתָא. וְאִינּוּן מִסִּטְרָא דְּאַרְיֵה דְּיַמָּא, דְּאִיהוּ כְּשֵׁר בַּיָּם. דְּאַרְיֵה דְּסִטְרָא אָחֳרָא אִיהוּ פָּסוּל בְּיַבֶּשְׁתָּא, וְאַרְיֵה דְּיַמָּא אִיהוּ לְיַמְינָא, דְּאַבְרָהָם, וּבֵיהּ הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים.

וְעוֹף יְעוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְדָא פְּנֵי נָשֶׁר אִלֵּין זַרְעָא דְיַעֲקֹב, דְּאִינּוּן מָאנֵי פִּקּוּדֵי דְאוֹרַיְיתָא.

שם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, הַיַּבָּשָׁה, דָּא אָדָם דְּאִתְנְטֵיל מֵד' סִטְרִין דְּעַפְרָא. כַּד אִתְקַיַּים בָּהּ, יָבְשָׁה הָאָרֶץ מִמַּיִ טוֹפָנָא, יִפְקוּן מִן גַּלּוּתָא. וְרָזָא דְמִלָּה וַיְהִי כֵּ"ן, דְּאִיהוּ שִׁבְעִין שְׁנִין.

בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, עָבִיד עֲבִידְתֵּיהּ לְאַנְהָרָא לוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות י׳:כ״ג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר. וְעוֹד (שם יג) וַה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם וְגו', כְּגַוְונָא דְמַצָּרִים. בְּיוֹמָא תִּנְיָנָא, וִיהִי מַבְדִּיל, אַפְרִישׁ לְיִשְׂרָאֵל מִנַּיְיהוּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה.

בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה, אַעֲבַר לוֹן בְּיַמָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א׳:ט׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. כְּתִיב הָכָא וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה, וּכְתִיב הָתָם (שמות י״ד:כ״א) וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לֶחָרָבָה.

אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה, מִינֵיהּ נָהֲרִין שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא, בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר, (שם יג) וַה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם.

יוֹמָא תִּנְיָינָא, בֵּיהּ אִתְבְּרֵי יַמָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א׳:ו׳) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. וְיוֹם חֲמִישָׁאָה, מִינֵיהּ אַפֵּיק נוּנֵי יַמָּא. דִּכְמָה דִּמְאוֹרוֹת דְּיוֹמָא רְבִיעָאָה תַּלְיָין בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, הָכֵי נוּנִין דְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה תַּלְיָין בְּיוֹמָא תִּנְיָינָא. יוֹמָא תְּלִיתָאָה, אִיהוּ כְּלִיל מִכֹּלָּא, אִיהוּ דַּרְגָּא דְּיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ נִשְׁרָא, כְּלִילָא מִמַּיָּא וְאֶשָּׁא. וְיוֹמָא שְׁתִיתָאָה, בֵּיהּ תַּלְיֵיא, וּבֵיהּ אִתְבְּרֵי אָדָם, מֵהַהוּא עַפְרָא דְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה.

יוֹמָא קַדְמָאָה אַבְרָהָם, דְּדַרְגֵּיהּ חֶסֶד, לְקִבְלֵיהּ הוּא נָצַח, וְאַהֲרֹן כַּהֲנָא נָהִיר אַנְפּוֹי כְּשִׁמְשָׁא, אִיהוּ לְקִבְלֵיהּ, יוֹמָא רְבִיעָאָה, דָּא בְּדָא תַּלְיָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים ט״ז:י״א) נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח.

יוֹמָא תִּנְיָינָא יִצְחָק, דְּדַרְגֵּיהּ גְּבוּרָה, לְקִבְלֵיהּ יוֹמָא חֲמִישָׁאָה, דְּאִיהוּ הוֹד, דַּרְגָּא דְּדָוִד.

יוֹמָא תְּלִיתָאָה יַעֲקֹב, לְקִבְלֵיהּ יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, שְׁלֹמֹה, דְּדַרְגֵּיהּ יְסוֹד, דְּאִיהוּ שָׁלוֹם ה',

וַעֲלֵיהּ אִיתְּמַר (במדבר כ״ה:י״ב) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם.

יוֹם שַׁבָּת, מַלְכוּת, דַּרְגָּא דְּבֶן י"ה, דְּאִיהוּ ו'. דְּמַהֲלַךְ חֲמֵשׁ מְאָה שְׁנִין, דְּאִינּוּן חֲמֵשׁ סְפִירוֹת, מָטֵי לִיסוֹד, לְאִתְחַבְּרָא בְּהּ'. וְיוֹם שַׁבָּת אִיהוּ מִשֶּׁה רַבֵּנוּ, דְּדַרְגֵּיהּ בִּינָה.

וְיוֹם שַׁבָּת כְּלִיל כֹּלָּא, כְּגַוְונָא דָּא, (בראשית ב׳:ב׳) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יוֹמָא קַדְמָאָה. מְלַאכְתּוֹ, דָּא יוֹמָא רְבִיעָאָה. וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יוֹמָא תִּנְיָינָא, מִכָּל מְלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה, דָּא יוֹמָא חֲמִישָׁאָה, דְּבֵיהּ אִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְלָא הֲוָה בִּנְיָינָא בֵּיהּ בְּאֶלֶף חֲמִישָׁאָה. וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ, דָּא יוֹמָא תְּלִיתָאָה, כִּי בוֹ שָׁבַת מִכָּל מְלַאכְתּוֹ, דָּא יוֹמָא שְׁתִיתָאָה.

אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת, דָּא גּוּפִין לְנִשְׁמָתִין דְּרִשְׁעָיֵיא. דְּלָא בָּעָא לְמֶעְבַּד לוֹן גּוּפִין, דְּאִזְלִין כָּלְהוֹ נָע וָנָד. וְדָא רָזָא (משלי י״א:כ״א) יַד לְיַד לֹא יִנָּקֶה רָע.

וְשַׁבָּת דְּכָלְהוֹ, נַיְיחָא דְּכָלְהוֹ, יְהֵא מֹשֶׁה. דְּאִיהוּ דּוּגְמַת בֶּן י"ה, דְּבַת זוּגֵיהּ מַלְכוּת, שַׁבָּת. שַׁבָּת וַדַּאי, דַּעֲלָה אִתְּמַר (תהילים ק״ג:י״ט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה, דְּאִיהוּ מְלָאכוֹת דְּאַדְכִּיר בְּיוֹמָא דְשַׁבַּתָּא.

וְלָא כְּמָה דְּחָשְׁבִין טִפְּשִׁין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד עֲבִידְתָּא, אוֹ טָרַח לְמֶעְבַּד עֲבִידְתֵּיהּ, וְנָח בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, כְּבַר נָשׁ דְּטָרַח בַּעֲבִידְתֵּיהּ, וּלְבָתַר דְּסַיֵּים נָח. חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא בְּכָל

זְמָנָא דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא, אִתְּמַר בַּהּ (בראשית ח׳:ט׳) וְלֹא מָצְאָה הַיּוֹנָה מָנוֹחַ, דְּלָא אִשְׁתְּכַח צַדִּיקָא, דִּיהֵא לָהּ נַיְיחָא בֵּיהּ.

וְנַיְיחָא דִּילָהּ, אינון צַדִּיקַיָּיא, דְּנַחְתַּת בְּהוֹן, כְּגוֹן אַבְרָהָם וְאַהֲרֹן וְזַרְעֵיהּ. יִצְחָק וְדָוִד וְזַרְעֵיהּ. יַעֲקֹב וּשְׁלֹמֹה וְזַרְעֵיהּ. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר, (בראשית ב׳:ב׳) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְיָבֶרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ. יוֹמָא דְּכָלְהוֹ, נַיְיחָא דְּכָלְהוֹ.

יוֹם הַשְּׁבִיעִי, משֶׁה, כְּלַיל כָּלְהוֹ, בֵּיהּ נָח שְׁכִינְתָּא מִכָּלְהוֹ, וְדָא אִיהוּ וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, שְׁבִיתָה דֵּאלֹהִים וַדַּאי, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְלָא אֲמַר וַיִּשְׁבֹּת ה', דְּאִימָּא אִיהוּ דְּטָרְחָא בְּבִנְיָן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיהו נ׳:א׳) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וּבְגִין דָּא ד' יְסוֹדִין, כָּל חַד עָבִיד עֲבִידְתֵּיהּ, חַד אַרְיֵה, וְהָא אִיתְּמַר. תְּנִינָא שׁוֹר, סוּמְקָא כְּוַורְדָא, סָטָא לִשְׁמָאלָא, נָטַל גַּוָּון אֶשָׁא וְעָבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין וְאַתְרִיהּ בְּלִבָּא.

נֶשֶׁר, אַתְרֵיהּ בְּגוּפָא, נָטַל רוּחָא כְּלִילָא בְּפוּמָא, סָטָא לַאֲחוֹרָא, וְנָטַיל גַּוָּון חַד מִסְּיָהֲרָא, סָטָא לְקַמֵּיהּ, וְנָטַל גַּוָּון חַד מִשִּׁמְשָׁא, סָטָא לְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא וְנָטַיל תְּרֵין גְּוָונִין מַנַּיְיהוּ, אִשְׁתְּכַח כָּלִיל מִכָּל גְּוָונִין. וְהַאי אִיהוּ נִשְׁרָא רַבְרְבָא, מָארֵי דְנוּצָה, רַב גַּדְפִּין, כָּל גְּוָונִין בֵּיהּ אִתְחֲזְיָין.

אָדָם סָטָא לְעֵילָא, וְשָׁרְיָיא בִּדְיוֹקְנָא דְּאַנְפִּין, וּרְשִׁים תַּמָּן דִּיוּקְנָא דְּכָלְהוֹ חֵיוָן, וְאִתְלַבַּשׁ בְּכָלְהוֹ, וְאִתְחֲזֵי דְּיוּקְנֵיהּ בְּהוּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל א׳:י׳) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׂמֹאל לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. וּרְשִׁים בְּהוֹן צִיּוּרִין וּגְוָונִין דְּאַנְפִּין, וְשִׁרְטוּטִין דְּמַצְחָא.

בְּהוֹן רְשִׁים תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין, דְּאינון נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה. וְכוּלְהוּ אִתְכַּסְיָין בְּתְלָתִין וּתְרֵין, בֵּין אַנְפִּין וְגַדְפִּין דְּחֵיוָן, דְּשַׁשׁ עָשָׂר אַנְפִּין אינון לְאַרְבַּעְתָּן לְד' חֵיוָן, וְשֵׁשׁ עָשָׂר גַּדְפִּין סַלְקִין ל"ב. הָכֵי אינון שִׁרְטוּטִין דְּמַצְחָא, וְשִׁרְטוּטִין דְּעַיְינִין.

תְּלַת עֲשַׂר גְּוָונִין אינון בְּצִיּוּרִין דְּאַנְפִּין דְּקָו הַמִּדָּה. וְכוּלְהוּ גְּוָונִין אָזְלִין בְּקָו הַמִּדָּה, בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, וְכוּלְהוּ רְשִׁימִין בְּוא"ו. תְּרֵין וּתְלָתִין שְׁבִילִין מְצוּיְירִין בְּיו"ד ה"א ה"א.

תְּרֵין עֲשַׂר גְּוָונִין, דְּתְלַת חֵיוָן, דְּאינון ו"ו, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, א דְּמִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן וְאִיתְכַּסֵּי בְּהוֹן. ו' לְתַתָּא, ו' לְעֵילָא. ו' לְעֵילָא, שִׁית גְּוָונִין עִילָּאִין. ו' לְתַתָּא, שִׁית גְּוָונִין תַּתָּאִין. בְּשִׁית גְּוָונִין עִילָּאִין פָּרַח לְגַבֵּי עֵילָא. וּבְשִׁית גְּוָונִין תַּתָּאִין פָּרַח לְגַבֵּי תַּתָּא.

וְרָזָא דְמִלָּה, (ישעיהו ו׳:ב׳) בִּשְׁתַּיִם יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׁתַּיִם יְכַסֶּה רַגְלָיו וּבִשְׁתַּיִם יְעוֹפֵף, אִלֵּין אינון דְּיוּקְנִין, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן א' עִלָּאָה, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. אָדָם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אִלֵּין אינון נְתִיבִין דְּחָכְמָה, נָתִיב לֹא יְדָעוֹ עַיִט, א', דְּאִיהוּ אָדָם, עֲלֵיהּ אִתְּמַר בְּמוּפְלָא מִמְּךָ אַל

תִּדְרֹשׁ וּבְמִכּוֹסֶה מִמְּךָ אַל תַּחְקֹר. דְּאִיהוּ דְּאִתְעַטַר בִּגְוונִין דְּאִינּוּן ו"ו, וְאִיהוּ לָא אִתְגַּלְיָיא, עֲלֵיהּ אִיתְּמַר (דברים ד׳:ט״ו) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה.

וְאִית לְתַתָּא דְּמוּת אָדָם, וְלֹא אָדָם. עֲלָה אִתְּמַר (במדבר י״ב:ח׳) וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט וְדָא נָפֵשׁ הַשִּׂכְלִית, מִסְטְרָא דְּמַלְכוּת, דְּרָשִׁים כָּל גְּוונִין אִלֵּין, וְאִיהִי אִתְקְרִיאַת יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְדָא אִיהוּ מ"ה לְמַטָּה.

רוּחַ רְשִׁים רְשִׁימִין בְּמַלְאָכַיָּיא, דְּאִינּוּן ד', מִיכָאֵ"ל גַּבְרִיאֵ"ל נוּרִיאֵ"ל רְפָאֵ"ל. וְסָלֵיק לְעֶשֶׂר, דְּאִינּוּן: אֶרְאֶלִי"ם. שְׂרָפִים. חַשְׁמַלִּים. שִׁנְאַנִּים. תַּרְשִׁישִׁים. אוֹפַנִּים. אֱלֹהִים. אִישִׁים. חַיּוֹת. בְּנֵי אֱלֹהִים.

וְכָלְהוֹ מִתְלַבְּשִׁין וְנָהֲרִין בִּגְוונִין דְּאַנְפִּין. דִּגְוונִין אִינּוּן לְבוּשִׁין לְאִינּוּן מַלְאָכִין, כְּגוּפָא דְּמִתְלַבֵּשׁ בִּלְבוּשִׁין. וְאִינּוּן אַחְזָיַין דְּיוֹקְנִין בִּלְבוּשִׁין, לִנְבִיאָה. וְרוּחָא דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת, רָכִיב בְּמַלְאָכַיָּיא, בְּרוּחָא דְּאִיהוּ רְכִיב בְּגוּפָא, וְרָזָא דְּמִלָּה, (חבקוק ג׳:ח׳) כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מַרְכְּבוֹתֶיךָ יְשׁוּעָה.

נִשְׁמָתָא אִיהִי מִסְטְרָא דִּבִינָה, וַעֲלָהּ שַׁרְיָיא מַחֲשָׁבָה דְּלֵית לָהּ סוֹף. וּבָהּ, לֵית דְּמְיוֹן, וְלֵית צוּרָה, וְלֵית דְּיוּקְנָא. בְּגִין דְּאִיהִי עָלְמָא דְּאָתֵי. וְלֵית בָּהּ לָא גּוּפָא, וְלָא דְּיוּקְנָא, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ מִכָּל מָקוֹם, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא גּוּף וְלֹא גִּוְיָה. וְנִשְׁמָתָא אִתְלְבַּשׁ בְּכוּרְסְיָא, דְּאִיהוּ אָדָם דְּבְרִיאָה, וּבְאַרְבַּע סִטְרִין דִּילְהוֹן. תַּמָּן אִיתְּמַר, (דברים ד׳:ט״ו) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה, דַּעֲלָה אִיתְּמַר (ישעיהו ס״ד:ג׳) עַיִן לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

וּבְהַאי מַחֲשָׁבָה, הֲווֹ מְצַיְירִין כָּל נְבִיאַיָּא, כָּל דְּמְיוֹנִין וְכָל צִיּוּרִין לְתַתָּא מִינָהּ. וּלְעֵילָא מִינָהּ לָא תִּפְסִין צִיּוּר כְּלַל. בָּהּ לֹא הֲווֹ יָכְלִין לְמִתְפַּס צִיּוּר וְלָאו גַּוְונָא כְּלָל. כָּל שֶׁכֵּן לְעֵילָא מִינָהּ.

וְצָרִיךְ לְאַחְזָרָא לְמִלָּה קַדְמָאָה. עַיְינִין יְרוֹקִין דְּסִטְרָא דְּדַכְיָיא, רַחֲמִים אִינּוּן מִסְטְרָא דְּת"ת, וְירוֹקָא דִּילְהוֹן מִסְטְרֵיהּ. אִיהוּ נְהִיר בִּנְהוֹרָא דְּאֶבֶן מַרְגָּלִית.

דִּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאוּ סְפִירָן סְפִירוֹת, דְּנָהֲרִין גְּוונִין דִּילְהוֹן כְּסַפִּירִים יַקִּירִין, וְלָא כְּסַפִּירִים דְּאִינּוּן פְּסוֹלוֹת דְּעָלְמָא שָׁפָלָה, אֶלָּא כְּאַבְנִין יַקִּירִין וּמַרְגָּלָן דְּגַנְתָּא דְּעֵדֶן, דְּנְהוֹרָא דִּלְהוֹן מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ. וְאִלֵּין אִינּוּן סְפִירָן דְּנָהֲרִין לְבַר נָשׁ בְּאוֹרַיְיתָא כּוּלָּא, עַד דְּלֵית שִׁיעוּרָא.

דְּאִית מַרְגָּלָן וְאַבְנִין יַקִּירִין, דְּאִינּוּן מִנְּשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא, דְּכָרְסְיָיא יְקָרָא, וּמַלְאָכַיָּא, וְד' סִטְרֵי עָלְמָא. נְהוֹרָא דְּאִלֵּין מַרְגָּלָן אִית לֵיהּ שִׁיעוּרָא, וְאִית לֵיהּ רֵישָׁא וְסוֹפָא. אֲבָל לְנְהוֹרָא דְּנִשְׁמָתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְּאִינּוּן בְּאוֹרַח אֲצִילוּת, מִבִּינָה וְתִפְאֶרֶת וּמַלְכוּת, לֵית לֵיהּ שִׁיעוּרָא.

וְאִלֵּין אִינּוּן בְּאוֹרַח אֲצִילוּת, אֲבָל אֲחֲרָנִין, אִיתְּמַר בְּהוֹן סַפִּיר גִּיזְרָתָם, כְּמָה דְאוֹקְמוּהָ קַדְמָאֵי, כָּל הַנְּשָׁמוֹת גְּזוּרוֹת מִכִּסֵּא הַכָּבוֹד.

וְכָל אִלֵּין גְּוונִין נְהִירִין בְּעַיְינִין דְּגוּפָא דְּגַן עֵדֶן. וּבְהוֹן שַׁבָּחַת אוֹרַיְיתָא לְשָׁכְינְתָּא. וּמשֶׁה בְּגִין דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהַהוּא גּוּפָא דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא, אִיתְּמַר בֵּיהּ (שמות ל״ד:ל׳) וַיִּירְאוּ מִגֶּשֶׁת אֵלָיו.

וּבְגַן עֵדֶן דִּלְעֵילָא אִיתְּמַר בֵּיהּ, (שם לג) וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ, דְּאַף עַל גַּב דִּבְכָל אֲתַר אִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִית אֲתַר דְּאִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ, וַאֲתַר דְּלָא אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ כָּל כַּךְ. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה, וְאַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה.

כְּגַוונָא דָא אִית בְּאוֹרַיְיתָא כַּמָּה לְבושִׁין, כַּמָּה אַנְפִּין, דְּאִתְקְרִיאוּ פָּנִים הַנִּרְאִים, וּפָנִים דְּאֵינָם נִרְאִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְגְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, אֶלָּא לְכָל חָדָא כְּפוּם עוֹבָדוֹי, וּכְפוּם נִשְׁמָתֵיהּ וְרוּחֵיהּ וְנַפְשֵׁיהּ מֵאֲתַר דְּאִתְגְּזָרוּ.

עַיְינִין אִינּוּן כְּגַוונָא דְּגַלְגַּל, דִּמְגַלְגַּל עִיגּוּלִין מִסְטָרָא דְמַיִם. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּגַלְגַּלִּים. וְאִזְלִין בְּקַו הַמִּדָּה, בַּאֲרִיכוּ דִּילְהוֹן, בַּעֲמִיקוּ דִּילְהוֹן.

וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיהו מ׳:י״ב) מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מָיִם. וְאִינּוּן ה' מְדוּדִים מָדַד בָּהּ, כְּגוֹן זֶה:: וְאִינּוּן אָ אֵ אוֹ אִ אֶ כֵּיצַד, מִי מָדַד

בְּשָׁעָלוֹ מַיִם ז אָ. וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן אֵ. וְכָל בַּשָּׁלִישׁ עֲפַר הָאָרֶץ אֹ. וְשָׁקַל בַּפֶּלֶס הָרִים אִ. וּגְבָעוֹת בְּמֹאזְנַיִם אֶ.

וְאִינּוּן ו', קַו דָּנֶפֶיק מִן הַמִּדָּה דְּאִיהִי י', וּמַדִּיד ה' מְדוֹדִין בָּהֶם, בְּחָמֵשׁ סְפִירָאן דִּכְלִילָן בְּהּ' תַּתָּאָה. וַדַּאי י' דִּילָהּ, אִיהִי מִדָּה דִּילָהּ.

וְאִינּוּן ד' גְּוונִין דְּעֵינָא, מָדַד בְּהוֹן לְד' סִטְרִין. וְקַו אִיהוּ ו', גַּלְגַּל דְּאִיהוּ י' עִם ו' אִתְעֲבִיד גִּלְגּוּ"ל. דְּסָלִיק לְחוּשְׁבַּן ע"ב.

כַּד גַּלְגַּל דְּעֵינָא אִתְהַפַּךְ בְּקַו דְּאִיהוּ ו', וּמִתְהַפַּךְ עֵינָא בֵּיהּ לְחִוָּורָא, אִתְגַּלְיָיא בֵּיהּ דְּאִיהוּ גִּלְגּוּל דִּילֵיהּ, מִזְּמְנָא קַדְמָאָה מִסְטָרָא דְּחֶסֶד. וְאִם יִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, חַכִּים יְהֵא, מִסְטָרָא דְּיָמִינָא, בְּגִין דְּתַמָּן אִתְּמַר בֵּהּ, הֲרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים.

וְאִי לָא יִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא, יְהֵא חַכִּים בְּמִלִּין, לְצַיֵּיר בִּיּדַיהּ כַּמָּה צִיּוּרִין, דְּכַמָּה מְלָאכוֹת, אַף עַל גַּב דְּלָא אוֹלִיפוּ לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא. דְּמַאן דְּלָא עָבִיד מִלּוֹי מִלְּבוֹי וּמְמַחֲשַׁבְתֵּיהּ עַד דְּאוֹלִיפוּ לֵיהּ, הַאי לָאו אִיהוּ בְּגִלְגּוּלָא דָּא כְּלָל.

וְכַד גַּלְגַּל דְּעֵינָא אִתְהַפַּךְ לְשִׁמָאלָא בַּאֲדִימוּ, דְּשַׁלִּיט עַל גְּוונִין אֲחֲרָנִין, אִיהוּ מִזְּמְנָא תִּנְיָינָא גִּלְגּוּלָא דִּילֵיהּ. וְהַאי יְהֵא עָתִיר בְּלָא טוֹרַח וּבְלָא מַזָּל וַעֲלֵיהּ אִיתְּמַר הֲרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין.

וְיִתְקָרֵב בַּר נָשׁ לְגַבֵּיהּ, דְּוַותָּרָן יְהֵא בְּמָמוֹנֵיהּ, בְּגִין דְּלָא טָרַח בֵּיהּ, דְּהַהוּא דְּטָרַח בְּמָמוֹנֵיהּ לָא תִתְקָרֵיב לְגַבֵּיהּ, דְּקַמְצָן יְהֵא.

וְכַד גַּלְגַּל דְּעֵינָא אִתְהַפַּךְ לְיָרוֹקָא, דְּשַׁלִּיט עַל כָּל גְּוונִין. דָּא אִיהוּ בְּגַלְגּוּלָא תְּלִיתָאָה. וְיהֵא חַכִּים בְּאוֹרַיְיתָא, וְעָתִיר בְּמָמוֹנָא דְּלָא טָרַח בֵּיהּ. דָּא אִיהוּ שְׁלִים מִכֹּלָא, מִסְטְרָא דְיַעֲקֹב, דְּאִיתְמַר בֵּיהּ (בראשית כ"ה:כ"ז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. (איוב ל"ג:כ"ט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר.

וּכְעָן צָרִיךְ לְפָרְשָׁא, מָאן אִיהוּ עַיִן דְּאִתְגַּלְגֵּל בְּגַלְגּוּלָא דִּתְלַת גְּוונִין, אִלֵּין אָדָם קַדְמָאָה דְּסִטְרָא דַכְיָיא, דְּאִית אָדָם אוֹחֳרָא מִסִּטְרָא דְּמָסָאֲבוּ. וְלָא עוֹד, אֶלָּא תְּלַת אָדָם אִינּוּן: אָדָם דִּבְרִיאָה, אָדָם דִּיצִירָה, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה, מִסִּטְרָא דְדַכְיוּ. וְאִית אָחֳרָא מִסִּטְרָא דְּמָסָאֲבוּ, דְּאִיהוּ אָדָם בְּלִיַּעַל, אִישׁ אָוֶן, יֵצֶר הָרָע. אָדָם טוֹב, יֵצֶר הַטּוֹב. דְּהָכֵי אוֹקְמוּהָ קַדְמָאִין, (קהלת ז':י"ד) גַּם אֶת זֶה לְעֻמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

וּכְעָן צָרִיךְ לְפָרֵשׁ אָדָם דְּסִטְרָא דַכְיָא. תָּא חֲזֵי, כַּד אִתְלַבַּשׁ אָדָם דְּדַכְיוּ, בְּאַבְרָהָם, אִתְלַבֵּן בֵּיהּ. וּבְיִצְחָק אִצְטָרִיךְ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (זכריה יג) וּצְרַפְתִּים כִּצְרֹף אֶת הַכֶּסֶף וּבְחַנְתִּים כְּבְחֹן אֶת הַזָּהָב. בְּיַעֲקֹב, אַחֲזֵי דְיוֹקְנֵיהּ, וְעָבִיד תּוֹלְדִין.

וְהַאי אַמַּאי. אֶלָּא לְיֵצֶר הַטּוֹב וּלְיֵצֶר הָרָע, דְּאִינּוּן אָדָם טוֹב אָדָם רָע, מַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּלַת פְּקוּדִין. עֲבוֹדָה זָרָה. גִּלּוּי עֲרָיוֹת. וּשְׁפִיכוּת דָּמִים. עֲבוֹדָה זָרָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ב) וַיְצַו ה' אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לֵאמֹר. וְאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, לֵית צַו אֶלָּא עֲבוֹדָה זָרָה. עַל הָאָדָם, זֶה שְׁפִיכוּת דָּמִים. לֵאמֹר, זֶה גִּלּוּי עֲרָיוֹת.

וּבְצַוּוּי דָּא הֲווֹ כַּחֲדָא יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע. לְבָתַר דַּעֲבַר יֵצֶר הָרָע עַל צַוּוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, גָּזַר עָלֶיהָ מִיתָה. אָמַר, מָה אַעֲבֵד, אִם אֶנָא אֵימוּת אִיהוּ נָטֵיל עֶבֶד אָחֳרָא. דְּיֵצֶר הָרָע אִיהוּ עֶבֶד, וּבַת זוּגֵיהּ שִׁפְחָה, וְאִתְרֵיהּ יְרִית לֵיהּ הַהוּא עֶבֶד.

מָה עֲבַד, אָזַל אִיהוּ וְאִתְּתֵיהּ, לְפַתָּאָה לְאָדָם וּלְאִתְּתֵיהּ דְּסִטְרָא טָבָא. בַּת זוּגֵיהּ דְּיֵצֶר הָרָע לִילִית, פַּתֵּי לְאָדָם דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב, וּבְגִינָהּ אִיתְּמַר (שם ג) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּ עִמָּדִי הִיא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ. וְיֵצֶר הָרָע פַּתֵּי לְחַוָּה, וְגָרְמוּ לוֹן מָוֶת.

בְּגִין דָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַפְּשִׁיט לְאָדָם דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב מִגּוּפֵיהּ בְּגַן עֵדֶן וּמְמַלְבּוּשׁוֹי, לֵיהּ וּלְאִתְּתֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וַיֵּדְעוּ כִּי עֵרֻמִּים הֵם. וְגֵירֵשׁ לוֹן מִגַּן עֵדֶן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם. אֶת, בַּת זוּגֵיהּ עִמֵּיהּ.

וְנָחֵית לוֹן לְשֶׁבַע אַרְעִין, דְּאִינּוּן: גֵּיא. נְשִׁיָּה. צִיָּה. אַרְקָא. אֶרֶץ. אֲדָמָה. תֵּבֵל. עֲבַד תְּיוּבְתָּא, הֲוָה מְצַפְצֵף וְעוֹלֶה. וְעִם כָּל דָּא הֲוָה עָרוֹם בְּלֹא לְבוּשׁ הוּא וְאִתְּתֵיהּ.

מָה עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אַיְיתֵי לֵיהּ בְּגַלְגּוֹלָא בְּאַבְרָהָם, וּלְאִנְתְּתֵיהּ בְּשָׂרָה. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה מְלַבֵּן לֵיהּ בְּכוּרָא דְּכַסְפָּא, דְּאִיהוּ מְעוֹרָב בַּאֲבָרָא, דְּאִיהוּ עוֹפֶרֶת, מִיָּד דְּאַרְמֵי לֵיהּ בְּנוּרָא, אִתְלַבְּנָא כַּסְפָּא, וַאֲפֵיקַת זוּהֲמָא, דְּאִיהוּ עוֹפֶרֶת לְבַר, וּכְגַוְונָא דָּא אִתְלַבֵּן אָדָם בְּאַבְרָהָם. וְאַפֵּיק מִנֵּיהּ זוּהֲמָא לְבַר, וְדָא יִשְׁמָעֵאל, דְּאִיהוּ זוּהֲמָא דְּהַטִּיל חִיוָיא בְּחַוָּה.

לְבָתַר אִתְגַּלְגַּל בְּיִצְחָק, בַּת זוּגֵיהּ דְּאָדָם, וְאִסְתַּמַּק בְּנוּרָא, וְאַפֵּיק זוּהֲמָא לְבַר, וְדָא עֵשָׂו. וְסוּמְקָא דִּילֵיהּ כְּדָמָא דִּשְׁחִיטָה. וּבְגִין דְּאִתְגַּלְגַּל נוּקְבָא בְּיִצְחָק, אִתְקְרֵי שְׁמֹאל נוּקְבָא.

לְבָתַר עָאלוּ תַּרְוַוְיִיהוּ בְּיַעֲקֹב וּבַת זוּגֵיהּ, וַאֲפֵיקוּ מִנֵּיהּ זָרְעָא. וְגוֹנָא דִּילֵיהּ הוּא יְרוֹקָא דִּילֵיהּ דְּסַחֲרָא. וְדָא אִיהוּ (איוב לג) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שְׁלֹשׁ עִם גָּבֶר.

עַיְינִין אוּכְמִין חֲשׁוֹכִין, תַּמָּן לֵילִית, דְּאִיהִי חֲשׁוֹכָא אֲפֵילָה, פְּתַיָּא אוּכְמָא. וְעַיְינִין אוּכְמִין עֲקִימִין, וַדַּאי תַּמָּן שַׁבְּתָאי, דַּעֲלֵיהּ אִתְּמַר (משלי ג) מְאֲרַת ה' בְּבֵית רָשָׁע. דְּהַהוּא גַּוְונָא חֲשׁוּךְ, שַׁלִּיט עַל גַּוְונֵי אֲחֲרָנִין.

וּלְמַאן דְּאִסְתַּכַּל בֵּיהּ לֵילִית אוֹ שַׁבְּתָאי בְּאִילֵּין עַיְינִין, מְאֵרָה וַעֲנִיּוּתָא וְכַפְנָא וּמוֹתָנָא יֵיתֵי. אִסְתַּמַּר מִנֵּיהּ, (שם ה) דְּרַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת שְׁאוֹל צְעָדֶיהָ יִתְמֹכוּ. וְכָל מַשָּׂא וּמַתָּן דְּעָבִיד בַּר נָשׁ קָדָם מָארֵי דְּעַיְינִין אִלֵּין, אִתְאֲבִיד.

וְצָרִיךְ בַּר נָשׁ דְּלָא יִשְׁתְּכַח בְּשָׁבְעָה קֶדְמֵיהּ בְּיוֹמִין דְּחוֹל, אֶלָּא בְּשַׁבָּת, דְּלֵית לֵיהּ שָׁלְטָנוּתָא עָלֵיהּ וְאִם אִשְׁתְּכַח בְּיוֹמִין דְּחוֹל בְּשָׁבְעָה קֶדְמֵיהּ, וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ בְּעֵינָא בִּישָׁא, לָא אִשְׁתְּזִיב מִנֵּיהּ מִמִּיתָה אוֹ מֵעוֹנִי. וְחוֹטְמָא וּפוּמָא וְאַנְפּוֹי דְּהַאי בַּר נָשׁ לָאו אִינּוּן עַל קַו הַיּוֹשֶׁר.

עַיְינִין אוּכְמִין שַׁפִּירָן, עַל קַו הַיּוֹשֶׁר, אִיהוּ מִסְטְרָא דְּשַׁבָּת, דְּאִיהִי בַּת עַיִן שַׁפִּירָא. עֲלָה אִיתְּמַר, (שיר השירים א':ה') שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. הַאי אִיהוּ בִּדְיוֹקְנָא דְּשַׁבָּת, דְּאִיהוּ שָׁקוּל לְאוֹרַיְיתָא כּוּלָּהּ.

וּבְשַׁבָּת צָרִיךְ לְאַחֲזָאָה שׂוֹבְעָה, בְּהִפּוּכָא דְּשִׁפְחָה לֵילִית. וְצָרִיךְ בַּאֲתַר דַּעֲצִיבוּ דְּשַׁבְּתָאי, לְאַחֲזָאָה חֶדְוָה, בַּאֲתַר דַּחֲשׁוֹכָא. שְׂרַגָּא. בַּאֲתַר דְּעִינּוּי, עֹנֶג. לְמֶעְבַּד תַּמָּן שִׁינּוּי בְּכֹלָּא.

דְּלֵילִית מָרָה אוּכְמָא, צְמָאוֹן דְּלֵית בֵּיהּ מַיִם, דְּאִיהוּ (בראשית ל"ז:כ"ד) הַבּוֹר רֵק אֵין בּוֹ מַיִם, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ. וּנְחָשִׁין וְעַקְרַבִּין דִּילָהּ אִינּוּן עֵרֶב רַב. יוֹסֵף דְּאִיהוּ בְּגוֹבָא, דָּא יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא דִּילָהּ, בְּהַהוּא בּוֹר.

וּמַאן דְּאוֹקִיר שַׁבָּת, יִמָּלֵט מִמֶּנָּהּ. (קהלת ז':כ"ו) וְחוֹטֵא יִלָּכֵד בָּהּ. חוֹטֵא דְּמְחַלֵּל שַׁבָּת, יִלָּכֵד בָּהּ, דְּאִיהִי חִילּוּל שַׁבָּת וַדַּאי, חֲלָלָה זוֹנָה. דְּמַאן דְּנָטִיר אוֹת שַׁבָּת אוֹ אוֹת בְּרִית, מִלְּחַלֵּל לֵיהּ, בֵּיהּ אִתְקְרֵי צַדִּיק, וְאִשְׁתְּזִיב מִינָּהּ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּסָלִיק לְמַלְכוּת, דְּאִיהִי שַׁבָּת וַדַּאי.

וְיוֹסֵף בְּגִין דְּנָטִיר בְּרִית, אִשְׁתְּזִיב מִן גּוּבָא, וּמִן נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים דִּילֵיהּ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּזָכָה לְמַלְכוּת. וְיִשְׂרָאֵל דְּנָטְרִין שַׁבָּת וְאוֹת בְּרִית מִילָה, אִיתְמַר בְּהוֹן כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וְאִלְמָלֵא נָטְרִין יִשְׂרָאֵל שַׁבָּת אֶחָד כְּהִלְכָתָהּ מִיָּד נִגְאָלִין.

וְכָל בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ עַיְינִין אוּכְמִין עַל קָו הַיּוֹשֶׁר, דְּאִיהִי קָו הַמִּדָּה, עֹנֶג אִיהוּ וְחֶדְוָה וְשָׂבְעָא, וְוַתְּרָן, וְעַיְינָא טָבָא. וּבָעֵי לְאִתְפָּאֲרָא בִּלְבוּשִׁין שַׁפִּירִין. בְּגִין דְּאִיהוּ בֶּן דְּשַׁבָּת, בֶּן מַטְרוֹנִיתָא וַדַּאי. וּבְהִיפּוּכָא בֶּן לִילִית. עַד הָכָא רָזָא דְּעַיְינִין. וַדַּאי אִיהוּ רָזָא דְּאַנְשֵׁי חַיִל.

יִרְאֵי אֱלֹהִים בִּשְׁמִיעָה, דְּתַלְיָיא בְּאוּדְנִין, דְּתַמָּן יִרְאָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (חבקוק ג׳:ב׳) ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי.

פּוּתְלַת צְלוֹתִין אִינּוּן, חַד תַּלְיָיא בְּרֵאִיה. וְתִנְיָינָא בְּרֵיחָא. וּתְלִיתָאָה בִּשְׁמִיעָה. פֶּה, אִיהוּ שַׁבָּת, כְּלוּלָה מִכֻּלְהוֹ. אִיהִי תְּפִלָּה לֶעָנִי, דְּאִיהוּ צַדִּיק, וְאִיהוּ יוֹם הַשַּׁבָּת. וּצְלוֹתָא דְּפֶסַח, אִיהִי כּוּרְסְיָיא דְּרַחֲמֵי. וּצְלוֹתָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, כּוּרְסְיָיא דְּדִין. וְתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיהוּ דַּיָּין, וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם קָיְימִין עֲלֵיהּ, מְיַמְּנָא וּמִשְׂמָאלָא. כְּגַוְונָא דְּשַׁעֲרָא, דְּתַלְיָיא בָּתַר אוּדְנִין, מְיַמְּנָא וּמִשְׂמָאלָא.

וְהָא אוֹקִימְנָא לְעֵיל, דְּצָרִיךְ לְבַעֲרָא לוֹן, אִם אִינּוּן תְּחוֹת אוּדְנִין, לְאִתְגַּלָּאָה אוּדְנִין, דְּאִינּוּן תַּרְעִין דְּצָלוֹתָא. דְּכַמָּה מָארֵי דְּדִינִין סָתְמִין תַּרְעִין, בְּחוֹבִין דְּיִשְׂרָאֵל. וּצְלוֹתָא לְבַר, דְּלָא מַנִּיחִין לָהּ לְאַעֲלָאָה בְּהֵיכָלָא דִילֵיהּ, דְּאִיהוּ אדנ׳. וְאִיהִי קָרְאָה לְתַרְעִין דְּהֵיכָלָא דְּיִפְתְּחִין לָהּ. וּבְנָהָא לְתַתָּא קָרָאן בְּיִחוּדָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְקַלָּא דְּצָלוֹתָא דִילָךְ, דְּאִיהִי לְתַרְעָא דִילָךְ. וְאִם מְבַעֲרִין שַׁעֲרִין דְּתְחוֹת אוּדְנִין, דְּאִינּוּן מָארֵי דְּדִינִין, מִיָּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, דַּיָּין אֱמֶת, אַפְתַּח הֵיכָלָא דְּתֵיעוֹל צְלוֹתֵיהּ. וְדָא אִיהוּ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, פֶּתַח הֵיכ"ל דְּאִיהוּ אדנ"י בְּחוּשְׁבַּן, וְייֵעוֹל צְלוֹתָא.

וּצְלוֹתָא דְּיִשְׂרָאֵל לְעֵילָּא, אִיהִי מַלְכוּת, וְאִיהוּ תִּפְאֶרֶת. וּצְרִיכִין יִשְׂרָאֵל דְּלָא יְסַלְקִין לְהוֹ לְעֵילָּא, עַד דְּיִתְבַּעֲרוּן דִּינִין מִתַּרְעָא, וִיהוֹן צָוְוחִין בָּהּ לְגַבֵּיהּ, בַּעֲשָׂרָה מַלְכֵיוּת, וּבַעֲשָׂרָה זְכָרוֹנוֹת, וּבַעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת.

דִּצְלוֹתָא דְמִנְחָה, אִיהִי דִינָא דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה. וּבְגִין דָּא תְּקִינוּ עֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת, דְּאִינּוּן: קשר"ק, קש"ק, קר"ק. לְסַלְקָא לָהּ בַּעֲשָׂרָה, דְּלֵית שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָיא בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה. וּבְגִינְיָיהוּ אִיתְּמַר (בראשית יח) לֹא אַשְׁחִית בַּעֲבוּר הָעֲשָׂרָה.

בְּשִׁבָּרִים, (שמות כג) שַׁבֵּר תְּשַׁבֵּר מַצֵּבוֹתֵיהֶם, דְּקָיְימִין קֳדָם תַּרְעִין, דְּלָא מַנִּיחִין לַאֲעָלָא צְלוֹתָא. בִּתְרוּעָה, תָּפְסִין לוֹן בְּשַׁלְשֶׁלְאִין. בִּתְקִיעָה, (במדבר כה) וְהוֹקַע אוֹתָם לַה' נֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ. בְּגִין דְּלָא יָהֲבוּ יְקָרָא לְמַטְרוֹנִיתָא, לַאֲעָלָא בְּתַרְעִין דִּילָהּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְּדִינִין מִתְרָעִין דְּהֵיכָלָא דְמַלְכָּא, סָלְקָא צְלוֹתָא בְּכַמָּה שִׁירִין וְתוּשְׁבָּחוֹת וְהוֹדָאוֹת דְּצְלוֹתָא. וְחֵיוָן כָּלְהוֹ פָּתְחִין גַּדְפַּיְיהוּ, לְקַבְּלָא לָהּ בְּחֶדְוָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (יחזקאל א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת. כָּלְהוֹ פְּרוּדוֹת לְעֵילָא לְקַבְּלָא לָהּ.

וְאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם, בְּגִין דְּיִשְׁמַע מַלְכָּא, דְּמַטְרוֹנִיתָא קָא אַתְיָא, וְיִפְתַּח הֵיכָלָא לְגַבָּהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים נא) אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. מֵיָד אַפְתַּח מַלְכָּא הֵיכָלָא, וְקַבֵּיל לָהּ בְּחֶדְוָה, וְיֵיעוֹל עִמָּהּ בְּהֵיכָלֵיהּ. אֵימָתַי בִּצְלוֹתָא דַעֲמִידָה. מֵיָד אִיתְמַר בְּחֵיוָן, בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם.

בְּהַהוּא זִמְנָא, אִיהוּ יהו"ה בְּהֵיכָלֵיהּ, כְּגַוְונָא דָא יאהדונה"י. בְּהַהוּא זִמְנָא, מַאן דְּבָעֵי לְמִישְׁאַל שְׁאֵלְתֵּיהּ, יִשְׁאַל. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים לב) שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ. (תהלים ב) שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גוֹיִם נַחֲלָתֶךָ. וְהַבֵּן שׁוֹאֵל מֵאֲבִיו, בְּאֶמְצָעִיּוֹת דְּצְלוֹתָא. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִיהוּ יהו"ה בְּהֵיכָלֵיהּ, אָז תִּקְרָא וַה' יַעֲנֶה.

וְאִית נִימִין דְּשַׁעֲרָא, דְּהַהוּא דְּאִיתְמַר בֵּיהּ (דניאל ז) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִיב לְבוּשֵׁיהּ כִּתְלַג חִיוָר וּשְׂעַר רֵישֵׁיהּ כַּעֲמַר נָקִי. וְכָלְהוֹ רַחֲמֵי. לֵית נִימָא דְלָא אִית לֵיהּ מַבּוּעָא, וְדָא י'. נִימָא אֲרִיכָא דָא ו'. קְמִיטָא ה' זְעִירָא. אֲרִיכָא וּקְמִיטָא לְתַתָּא, דָּא ה' עִילָּאָה, דְּאִית בָּהּ דִּינָא וְרַחֲמֵי. דְּקְמִיטָא וְלָא אֲרִיכָא, דָּא ה' תַּתָּאָה, דְּאִיהוּ כֻּלָּא דִּינָא.

וְכָל נִימָא וְנִימָא, אִיהוּ עָלְמָא שְׁלֵימָא, וַעֲלַיְיהוּ אִיתְמַר (שיר השירים ו׳:ח׳) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. בְּגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְאִיהוּ נִימָא חָדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עָלְמָא שְׁלֵימָא. וּבְגִינָהּ אִתְמַר, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִילּוּ כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה.

וּצְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית, כַּד סָלְקָא כָּל אִלֵּין מָארֵי דְּדִינָא, כָּלְהוֹ רַחֲמֵי, וְלָא מְעַכְּבִין לָהּ לְאַעֲלָא. שַׁעֲרָא יְרוֹקָא, לֵית תַּמָּן דִּינָא כְּלָל. נִימִין יְרוֹקִין שַׁפִּירִין, כְּלִילִין מֵחִוָּור וְסוּמָק, אינוּן כָּלְהוֹ רַחֲמֵי. וְכַד סָלְקָא צְלוֹתָא בְּהוֹן, כָּלְהוֹ חַיְילִין דְּנִימִין מְקַבְּלִין לָהּ בְּחֶדְוָה וּרְחִימוּ.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא שַׁפִּירָא, כָּל נִימִין דִּילֵיהּ, אִתְקְרִיאוּ עוֹלָמוֹת דִּילֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר, וְאִינוּן חַיְילִין דְּשַׁבָּת. וּצְלוֹתָא דְּשַׁבָּת, אִיהִי שְׁקִילָא לְאוֹרַיְיתָא. וְכַמָּה תִּלֵּי תִּלִּים דְּתַלְיָין מִינָהּ אִתְקְרִיאוּ קְוָצוֹתָיו תַּלְתַּלִּים.

שַׁעֲרָא חִוָּרָא מִסְטְרָא דְּחֶסֶד. סוּמָקָא, מִסְטְרָא דִּגְבוּרָה. שַׁעֲרָא יְרוֹקָא, מִסְטְרָא דְּתִפְאֶרֶת. אוּכְמָא, מִסְטְרָא דְּמַלְכוּת. דְּאִיתְמַר בֵּהּ (שיר השירים א׳:ה׳) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. הֲרֵי אַרְבַּע תִּקּוּנִין דְּשַׁעֲרָא, דְּשַׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ יהו"ה.

י"ג תִּיקּוּנִין אִינוּן דְּתַלְיָין מִשַּׁעֲרָא, ג' לְכָל סְטַר, לְד' סְטָרִין, וְאִינוּן וא"ו. עֲלַיְיהוּ אִיתְמַר (שם ה) קְוָצוֹתָיו תַּלְתַּלִּים. לְעֵילָא בְּרֵישָׁא, בְּפַלְגוּ דְרֵישָׁא, מִתְפַּלְגִין אוֹרְחִין בְּשַׁעֲרָא,

לְתַלְתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין, בְּחוּשְׁבַּן יו"ד ה"א ה"א. וְכֻלְּהוֹ שְׁבִילִין אִינּוּן בְּיַמָּא, דְּאִיהוּ מוֹחָא. וְאִלֵּין תִּיקוּנִין אִינּוּן בְּרֵישָׁא דְּהַהוּא גּוּפָא דְּגַן עֵדֶן, וְכֻלְּהוֹ תִּיקוּנִין אִית בֵּיהּ, עַד הָכָא יְרָאֵי אֱלֹהִים.

אַנְשֵׁי אֱמֶת, בְּדִיּוֹקָנָא דְּאַנְפִּין, בְּחוֹטְמָא, בְּשִׂרְטוּטִין דְּמִצְחָא, בְּדִיקָנָא דְּאַנְפִּין, בְּקָרִיצִין דְּעַל עַיְינִין.

תָּא חֲזֵי, תְּלַת שׁוּתְפִין אִינּוּן, אָדָם דִּבְרִיאָה, אָדָם דִּיצִירָה, אָדָם דַּעֲשִׂיָּה. אָדָם דִּבְרִיאָה, אִיהִי נִשְׁמָתָא, בָּהּ חָשִׁיב בַּר נָשׁ, וְדָא עוֹלָם הַמַּחְשָׁבָה וַדַּאי אִתְקְרִיאַת. רוּחַ, אָדָם דִּיצִירָה, עוֹלָם הַדִּיבּוּר, כַּד אִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ מַחְשָׁבָה, בָּהּ חָשִׁיב, וְצַיָּיר צִיּוּרִין דְּשִׂרְטוּטִין וּדְיוֹקְנִין. וְאַף עַל גַּב דְּחָשִׁיב לוֹן, לֵית רְשׁוּ לַאֲפָקָא לוֹן מֵהַהוּא חֵילָא דְּאִיתְמַר בֵּיהּ מֵהַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל, עַד דְּאִתְלַבְּשׁוּ נִשְׁמָתָא וְרוּחָא בְּנַפְשָׁא, וּבָהּ אַפִּיקוּ כֻּלָּא לַפּוֹעַל. בְּגִין דְּנַפְשָׁא אִיהוּ עוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה. וּבָהּ רוּחָא בָּטַשׁ בְּמִצְחָא וְעָבִיד שִׂרְטוּטִין. בָּטַשׁ בְּעַיְינִין, וְעָבִיד קְרִיצִין. בָּטַשׁ בְּעַיְינִין, וְעָבִיד גּוֹנָנִין. בָּטַשׁ בַּאַנְפּוֹי, וְעָבִיד גּוֹנָנִין וְתִיקוּנִין. נָחֵית לְתַתָּא, בָּטַשׁ בִּידִין, וְעָבִיד שִׂרְטוּטִין. בָּטַשׁ בָּאֵבָרִים כָּלְהוֹ דְּגוּפָא, וְעָבִיד דְּיוֹקְנִין. וְלֵית חֵילָא לְמַחְשָׁבָה וְלָאו לְרוּחָא לַאֲפָקָא חֵילָא לְעוֹבָדָא, בְּלָא נַפְשָׁא.

וְעִם כָּל דָּא דְּתַלַּת שׁוּתְפִין אִלֵּין בְּבַר נָשׁ, לֵית מַחְשָׁבָה דְּאִית לָהּ חֵילָא לַחֲשׁוֹב בְּלָא שְׂכִינְתָּא עִילָּאָה, דְּתַמָּן חָכְמָה. וְלָא רוּחָא דְּאִית לֵיהּ רְשׁוּ לְצַיָּירָא בְּלָא תִּפְאֶרֶת, דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סְפִירִן. וְנַפְשָׁא לֵית לָהּ חֵילָא לְמֶיעֱבַד עוֹבָדָא בְּלָא מַלְכוּת, דְּאִיהוּ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, עָלָה אִיתְמַר (בראשית א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה.

אֲבָל בְּרִיאָה בֵּאלֹהִים דְּאִיהִי בִּינָה, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א׳:כ״א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים. (בראשית א׳:כ״ז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. הוי"ה אִיהוּ בִּיצִירָה, הַדָּא הוּא דִּכְתִיב, (שם) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי רָקִיעַ. בְּכָל אֲתַר וַיְהִי כֵן, אִיהוּ תִּפְאֶרֶת כָּלִיל שִׁית סְטָרִין, הוּא טוֹב דְּכָל יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהוּא צַיָּיר יֵצֶר הַטּוֹב, דְּאִיתְמַר בֵּיהּ (שם) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים. בִּיצִירָה תִּשְׁכַּח יהו"ה.

מַאן דְּבָעֵי לְמִיפְעַל עֲשִׂיָּה, מֵאִלֵּין מַלְאָכִין דִּמְמַנָּן עַל צְלוֹתִין, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶיעֱבַד עוֹבָדָא בְּצְלוֹתָא, אֶלָּא בְּעוֹבָדִין טָבִין דְּתַלְיָין בְּמַעֲשֶׂה, דִּבְהוֹן נָחֵית שְׂכִינְתָּא עֲלֵיהּ, דְּאִיהִי עוֹלָם הַמַּעֲשֶׂה, דְּאִיהוּ מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית, דְּאִיהוּ פּוֹעַל.

וּבִינָה כֹּחַ, כ"ח אַתְוָון דִּקְרָא קַדְמָאָה דִּבְרֵאשִׁית, כ"ח מ"ה, דְּאִיהוּ חָכְמָה, מַחְשָׁבָה. יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. פְּעוּלָה דְּהַאי כֹּחַ לָאו אִיהִי, אֶלָּא בְּמַעֲשֶׂה, דְּאִיהִי פּוֹעַל אדנ"י וְדָא אִיהוּ מֵהַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל. וְהַפּוֹעַל לֵית לֵיהּ חֵילָא לְמִיפְעַל בְּלָא דִּיבּוּר, דְּאִיהוּ יהו"ה תִּפְאֶרֶת, דְּכָלִיל כֻּלָּא.

הָכָא לֵית קִיצוּץ וּפֵירוּד בְּמַחְשָׁבָה וְדִבּוּר וּמַעֲשֶׂה. תִּפְאֶרֶת כָּלִיל כֹּלָּא, וְהָכֵי אִתְכְּלִיל כֹּלָּא בְּבִינָה. וְהָכֵי אִתְכְּלִיל כֹּלָּא בְּמַלְכוּת.

מַחְשָׁבָה מִבִּינָה וּלְעֵילָּא עַד אֵין סוֹף, וּמִינָהּ לְתַתָּאָה עַד אֵין תַּכְלִית. דִּבּוּר בְּתִפְאֶרֶת, מֵעֵילָּא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵילָּא. עֲשִׂיָּיה בְּמַלְכוּת, מִתַּתָּא לְעֵילָּא וּמֵעֵילָּא לְתַתָּא.

מַחְשָׁבָה לְמֶהֱוֵי בָּהּ בַּר נָשׁ חָשִׁיב בְּבוֹרֵא עָלְמִין, לְיַחֲדָא שְׁמֵיהּ עַד אֵין סוֹף וְעַד אֵין תַּכְלִית, וְאִיהוּ בָּרָא בְּבִינָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו מ׳:כ״ו) וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. מִי וַדַּאי.

דִּבּוּר לְאִתְעַסְקָא בֵּיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְמִנְדַּע מִנֵּיהּ יוֹצֵר הַכֹּל, דַּעֲלֵיהּ אִיתְמַר יוֹצֵר אוֹר. וְלֵית אוֹר אֶלָּא תוֹרָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ו׳:כ״ג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר. וְדָא אִיהוּ יוֹצֵר, דְּצַיָּיר בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ אַנְפִּין וְעֵינִין וְאוּדְנִין וְחוֹטְמָא וּפוּמָא, לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְמִנְדַּע לֵיהּ מִינָהּ.

כְּגַוְונָא דָא צַיָּיר פּוּמָא, לְמַלָּלָא בְּאוֹרַיְיתָא. צַיָּיר עֵינִין, לְאִסְתַּכָּלָא בִּנְהוֹרָא דְּאוֹרַיְיתָא. צַיָּיר בֵּיהּ אוּדְנִין, לְמִשְׁמַע בְּהוֹן פִּתְגָמֵי אוֹרַיְיתָא. אִלֵּין אִינוּן שִׁית סִטְרִין דְּכָלִיל תִּפְאֶרֶת, תְּרֵין עֵינִין, תְּרֵין אוּדְנִין, פּוּמָא וְלָשׁוֹן.

צַיָּיר חוֹטְמָא, וּבָהּ (בראשית א) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים, לְמֶהֱוֵי חָשִׁיב בָּהּ בְּיִיחוּדָא, כְּמָה דְאִיתְמַר, (ישעיהו מ״ד:כ״ד) אָנֹכִי ה׳ עֹשֶׂה כֹּל, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. מִנֵּיהּ יְהֵיב בְּבַר נָשׁ נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית, לְמִנְדַּע מִינָהּ בְּכָל עוֹבָדִין דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִינוּן פִּיקּוּדִין דְּאוֹרַיְיתָא, לְהַהוּא דְּאִתְקְרֵי עוֹשֶׂה כֹּל.

וְאִינוּן תְּלַת קְטִירִין, דִּיהֵיב בְּבַר נָשׁ. נְשָׁמָה הַשִּׂכְלִית, לְמִנְדַּע בָּהּ לְעוֹשֶׂה כָּל עָלְמִין, דְּאִיהוּ אוֹמֵר וְעוֹשֶׂה, מְדַבֵּר וּמְקַיֵּים, וְאִיהוּ בּוֹרֵא יוֹצֵר וְעוֹשֶׂה. כֹּלָּא חַד. אִיהוּ מַלְּגָיו, אִיהוּ אַפֵּיק כֹּלָּא מִכֹּחַ לְפוֹעַל. וְאִיהוּ מְשַׁנֶּה עוֹבָדוֹי, וּבֵיהּ לֵית שִׁנּוּי.

וְאִיהוּ הוּא דְּמְסַדֵּר כָּל סְפִירָאן, וְאִית בְּסְפִירָן, מַנְיֵיהוּ, רַב וּבֵינוֹנִי וּזְעֵיר, כָּל חַד עַל סִדּוּרָא, וּבֵיהּ לֵית סֵדֶר. וְאִיהוּ בָּרָא כֹּלָּא בְּבִינָה, וְלֵית מַאן דְּבָרָא לֵיהּ. אִיהוּ צַיָּיר וְיָצַר כֹּלָּא בְּתִפְאֶרֶת, וְלֵיהּ, לֵית צִיּוּר וְצַיָּיר. אִיהוּ עָבִיד כֹּלָּא בְּמַלְכוּת, וְלֵית מַאן דַּעֲבִיד לֵיהּ.

וּבְגִין דְּאִיהוּ בְּאִלֵּין עֶשֶׂר סְפִירָן מִלְּגָו, דִּבְהוֹן בְּרָא וְצַיָּיר וַעֲבַד כֹּלָּא, שַׁוֵּי תַּמָּן יְחוּדֵיהּ, לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ תַּמָּן. וְכָל מַאן דְּאַפְרִיד בְּשׁוּם סְפִירָה מֵהָהֶבָרְתָּה מֵאִלֵּין עֶשֶׂר סְפִירָן, דְּאִתְקְרִיאוּ יו״ד ה״א וא״ו ה״א, כְּאִלּוּ אַפְרִיד בֵּיהּ.

וְאִיהוּ דְּמְיַיחֵד י׳ בָּהּ׳ ו׳ בָּהּ׳, וְלָא אִתְקְרִיאוּ יהו״ה, אֶלָּא בֵּיהּ. וְכֵן אדנ״י. וְכֵן אהי״ה. וְכֵן אֱלֹהִי״ם. וּמֵיָּד דְּאִסְתַּלַּק מִתַּמָּן, לֵית לֵיהּ שֵׁם יְדִיעַ. וְאִיהוּ דְּקָשֵׁיר כָּל מֶרְכָּבוֹת דְּמַלְאָכַיָּיא, וְקָשֵׁיר לוֹן כַּחֲדָא. וְסָבִיל עִילָּאִין וְתַתָּאִין. וְאִם הוּא אִסְתַּלַּק מִנַּיְיהוּ, לֵית לוֹן קִיּוּמָא, וְלָא

יְדִיעָה, וְלָא חַיִּים. לֵית אֲתַר דְּלָאו אִיהוּ תַּמָּן, לְעֵילָא עַד אֵין סוֹף, וּלְתַתָּא עַד אֵין תַּכְלִית, וּלְכָל סִטְרָא לֵית אֱלוֹהַּ בַּר מִנֵּיהּ.

אֲבָל עִם כָּל דָּא דְּאִיהוּ בְּכָל אֲתַר, בְּרִיאָה יְצִירָה וַעֲשִׂיָּה דִּילֵיהּ לָא שָׁוֵי, לָא בְּכוּרְסְיָיא, וְלָא בְּמַלְאָכַיָּא, וְלָא בִּשְׁמַיָּא, וְלָא בְּאַרְעָא וּבְיַמָּא, וְלָא בְּשׁוּם בְּרִיָּה בְּעָלְמָא. בְּגִין לְאִשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ כָּל בְּרִיָּין, אֶלָּא בִּסְפִירָן.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא כָּל בְּרִיָּין אינוּן, מִנַּיְיהוּ עַל יְדֵי בְּרִיאָה, וּמִנַּיְיהוּ עַל יְדֵי יְצִירָה, וּמִנַּיְיהוּ עַל יְדֵי עֲשִׂיָּה. וּסְפִירָאן, אַף עַל גַּב דְּכוֹלָּא בְּרָא וְיָצַר וַעֲבַד בְּהוֹן, לָא אִתְקְרֵי בְּהוּ בְּרִיאָה וְיִצִירָה וַעֲשִׂיָּה כְּתַתָּאי, אֶלָּא אינוּן בְּאוֹרַח אֲצִילוּת. וּבְגִין דָּא, כֶּתֶר וְחָכְמָה וּבִינָה וְדַעַת דִּשְׁאַר בְּרִיָּין, לָא דָּמֵי לוֹן, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם מ) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְאֶשְׁוֶה יֹאמַר קָדוֹשׁ. כְּגַוְונָא דְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְּמָר בָּהּ (משלי ג׳:ט״ו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ, וּבוֹרֵא וְיוֹצֵר וְעוֹשֶׂה כֻּלָּא. אַף עַל גַּב דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָא לִבְנֵי נָשָׁא בְּעֶשֶׂר סְפִירָאן, דְּאינוּן כֶּתֶר עֶלְיוֹן חָכְמָה וּבִינָה וכו', אִתְּמַר בֵּיהּ, דְּאִיהוּ חַכִּים, וְלָא בְּחָכְמָה יְדִיעָא. מֵבִין, וְלָא בְּבִינָה יְדִיעָא. חָסִיד, וְלָא בְּחֶסֶד יְדִיעָא. גִּבּוֹר, וְלָא בִּגְבוּרָה יְדִיעָא. אִיהוּ פְּאֵר בְּכָל אֲתַר, וְלָא בַּאֲתַר יְדִיעָא. אִיהוּ הוֹד וְהֶדֶר בְּכָל אֲתַר, וְלָא בַּאֲתַר יְדִיעָא. אִיהוּ צַדִּיק, וְלָאו בַּאֲתַר יְדִיעָא. אִיהוּ מֶלֶךְ, וְלָאו בְּמַלְכוּתָא יְדִיעָא.

אִיהוּ אֶחָד, וְלָא בְּחוּשְׁבָּן. כְּגוֹן אֶחָד, דְּסָלִיק תְּלַת עֲשַׂר מְכִילָן. וְאַף עַל גַּב דְּלָאו אִיהוּ לְבַר מִכֹּלָּא, אִיהוּ סָבִיל עִילָּאִין וְתַתָּאִין, וְסָבִיל כָּל עָלְמִין, עַד דְּלֵית סוֹף וְלֵית תַּכְלִית, וְלֵית מַאן דְּסָבִיל לֵיהּ.

כָּל מַחְשַׁבְתִּין לָאֵן לְמֶחֱשַׁב בֵּיהּ, וְלֵית חַד מִנַּיְיהוּ דְּיָדַע לְאַשְׁגָּא לֵיהּ. וַאֲפִילּוּ שְׁלֹמֹה דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (מלכים א ה׳:י״א) וַיֶּחְכַּם מִכָּל הָאָדָם, בָּעָא לְאַשְׁגָּא לֵיהּ בְּמַחְשַׁבְתֵּיהּ, וְלָא יָכֵיל. וּבְגִין דָּא אָמַר, (קהלת ז׳:כ״ג) אָמַרְתִּי אֶחְכְּמָה וְהִיא רְחוֹקָה מִמֶּנִּי.

לְמַאן דְּאִיהוּ מְחַיֶּה בְּיהו"ה, לֵית מַאן דְּקָטֵיל לֵיהּ, וּלְמַאן דְּאִיהוּ מֵמִית בְּאדנ"י, לֵית מַאן דְּמְחַיֶּה לֵיהּ. וְאִלֵּין אַתְוָון לֵית בְּהוּ חַיֵּי וּמִיתָה. בַּר מִנֵּיהּ. וְאַף עַל גַּב דִּבְהוֹן מִיתָה וְחַיֵּי, וְלֵית בְּהוֹן קְרִיבוּ וְיִיחוּדָא, בַּר מִינֵּיהּ. שְׁמָא לָא אִתְקְרֵי שְׁלִים, אֶלָּא בֵּיהּ. וְלָא אַפֵּיק פְּעוּלָה לַפּוֹעַל אֶלָּא בֵּיהּ.

וְסִטְרִין אָחֳרָנִין דְּאינוּן מִסִּטְרָא אָחֳרָא, כָּלְהוֹ בִּרְשׁוּתֵיהּ, לְמֶעְבַּד בְּהוֹן רְעוּתֵיהּ. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר, (דניאל ד׳:ל״ב) וְכָל דַּיְרֵי אַרְעָא כְּלָה חֲשִׁיבִין וּכְמִצְבְּיֵהּ עָבֵד בְּחֵיל שְׁמַיָּא. וְלָא אִיתֵי דִּי יְמַחֵא בִּידֵהּ וְיֵאמַר לֵהּ מָה עֲבַדְתְּ. הוּא תָּפֵיס בְּכָל מַחְשַׁבְתִּין, וְלֵית מַחְשָׁבָה יְדִיעָא בֵּיהּ.

וְלָא צָרִיךְ לְרַשְׁמָא אֲתַר לְמֶחֱשַׁב בֵּיהּ, וְלָא לְמִנְדַּע בֵּיהּ. אֲבָל לְבְרִיָּין, בְּגִין דְּלָא יָכֵיל מַחֲשַׁבְתָּא דִּילְהוֹן לַאֲשָׁגָא לֵיהּ בְּכָל אֲתַר, בְּגִין דְּאִית לֵיהּ עָלְמִין אֲפִילּוּ לְעֵילָּא מִן סְפִירָן. כְּנִימִין דְּשַׁעֲרָא דִּלְית לוֹן חוּשְׁבָּנָא. וּבְגִין דְּיִנְדְּעִין לְמַקְרֵי לֵיהּ בַּאֲתַר יְדִיעַ, רְשִׁים לוֹן סְפִירָן לְאַשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ בְּהוֹן, בְּגִין דְּאִינּוּן קְשִׁירָן בְּעִילָּאִין וְתַתָּאִין, וּבְרָא בְהוֹן כָּל בְּרִיָּין, לְאַשְׁתְּמוֹדְעָא לֵיהּ בְּהוֹן.

וְאִיהוּ דְּצַיָּיר שִׂרְטוּטִין, וְהַכָּרַת אַנְפִּין. בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא צַיָּיר תְּרֵי אַפִּין, בִּתְרֵין יוּדִין מִן וַיִּיצֶר. חוֹטְמָא בְּאוֹת ו' מִן וַיִּיצֶר, וְסָלֵיק בְּהוֹן חוּשְׁבַּן יהו"ה. צַיָּיר לוֹן בְּהַאי שְׁמָא לְאַשְׁתְּמוֹדְעָא מִנֵּיהּ לְיוֹצֵר עָלְמִין.

יהו"ה אִיהוּ תִּפְאֶרֶת, אִיהוּ נָהֵיר בְּאַנְפִּין. תְּרֵין גַּוְונִין דְּאַנְפִּין עָבֵד לֵיהּ, דְּאִינּוּן חִוְּור וְסוּמָק, דְּאִינּוּן חֶסֶד וּגְבוּרָה, דְּאִינּוּן רָזָא ק (שמות ל"ד:ו') דְּוַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמַר לְגַבֵּי עֵילָּא, (שם לג) וְדִבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים. פּוּמָא דִּילֵיהּ מַלְכוּת. תְּרֵין שִׂפְוָון, נָצַח וְהוֹד. יְסוֹד, לְשׁוֹן לְמוּדִים, עֲלָה אִתְּמַר (במדבר י"ב:ח') פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ.

שִׂרְטוּטִין דְּמִצְחָא, אִינּוּן כְּגַוְונָא דָא, = - = מִינַּיְיהוּ חָמֵשׁ בְּפוּתְיָיא. בְּרָזָא דְּהַאי כּוֹכָבָא כְּגַוְונָא דָא;:: מִנַּיְיהוּ כְּגַוְונָא דָא ו"ו ו"ו אַרְבָּעָה. בְּרָזָא דְּהַאי כּוֹכָבָא כְּגַוְונָא דָא;. וְאִינּוּן בְּרָזָא דְּאָת ד'. מִינַּיְיהוּ שִׁית כְּגַוְונָא דָא מַאן דְּרָשֵׁים כֹּלָּא י"ו, דְּאִינּוּן קַו הַמִּדָּה דִּילְהוֹן. וּבְהוֹן סָלְקִין לִתְלָתִין וּתְרֵין. וְכֹלָּא ד' כּוֹכְבָיָא. וְאִית בְּהוֹן תְּלָתִין פִּיקוּדִין, בְּחוּשְׁבַּן תְּלַת יוּדִין, דְּאִינּוּן י י י, וְאִלֵּין תְּלַת יוּדִין, אִינּוּן תְּלַת יְרָחִין דְּסִיהֲרָא. וּבְהוֹן (שמות ב׳:ב׳) וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ שְׁלֹשָׁה יְרָחִים. וְאִינּוּן תְּלַת יְרָחִין דְּסִיהֲרָא קַדִּישָׁא, תְּלַת אֲבָהָן אִינּוּן.

יַעֲקֹב, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (שם יט) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי. בֵּיהּ הַהוּא טוֹב גָּנִיז, וְהוּא אוֹרַיְיתָא, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (תהילים קי״ט:ע״ב) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ. (מלאכי ג׳:כ״ב) זִכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.

וְעַל הַהוּא טוֹב, אִיתְּמַר לְגַבֵּי יַעֲקֹב, (בראשית ל״ב:ל״ב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ. וַעֲלֵיהּ אִתְּמַר, (שמות י״ט:ט״ז) וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּהְיוֹת הַבֹּקֶר וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים.

וּבְזִמְנָא דְּיֵיתֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, בְּסוֹף גָּלוּתָא בַּתְרָאָה, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כ״ט:ז׳) הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל, (שמות ב׳:ג׳) וְלֹא יָכְלָה עוֹד הַצְפִּינוֹ וַתִּקַּח לוֹ תֵּבַת גֹּמֶא. כְּגַוְונָא דְּאָרוֹן דְּסֵפֶר תּוֹרָה. אוֹרַיְיתָא וַדַּאי יְהֵא גְּנִיזוּ דִּילֵיהּ, בְּדָרָא בַתְרָאָה. וּבָהּ אִתְטַמַּר, כְּגַוְונָא דִּנְחַ בַּתֵּיבָה, דְּהֲוָה אָזֵיל עַל מַיָּיא. הָכֵי הַאי אָזֵיל בֵּין עֲרֶב רַב, דְּאִינּוּן מַיִם הַזְּדוֹנִים.

וּבְסוֹף גָּלוּתָא שַׁוֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה בְּהַהִיא תֵּיבָה, וְאַיְיתֵי לֵיהּ בְּגָלוּתָא. וּמִנָּא לָן דְּבְסוֹף גָּלוּתָא אַיְיתֵי לֵיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) וַתָּשֶׂם בַּסּוּף. וְעַד הַהוּא סוֹף, כְּתִיב

(דברים ד׳:ל׳) וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ. וְעוֹד, וַתָּשֻׂם בַּסּוּף, דָּא אִיהוּ רָזָא (קהלת י״ב:י״ג) דְּסוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע.

וַתַּחְמְרָה בַּחֵמָר וּבַזָּפֶת, חֵמָר מִבִּפְנִים חִוָּור, וְזֶפֶת מִבַּחוּץ אוּכָם. הָכֵי אוֹרַיְיתָא, חִוָּורָא מִלְּגָיו, וְאוּכְמָא מִלְּבַר. חִוָּורָא מִסְטָרָא דְאוֹר, דְּאִיהוּ אוֹר דְּאַבְרָהָם, דְּדַרְגֵּיהּ חֶסֶד. וְהַאי אִיהוּ אוֹר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (בראשית א׳:ד׳) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְאִתְּמַר בֵּיהּ וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וְאֵין אוֹר אֶלָּא תּוֹרָה, דִּכְתִיב (משלי ו׳:כ״ג) וְתוֹרָה אוֹר. וְדָא אוֹר דְּאִתְיְיהֵיב מִיְּמִינָא. אוּכְמָא מִלְּבַר, בְּהַהוּא חִשָּׁךְ דְּיִצְחָק, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית כ״ז:א׳) וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאוֹת, וְאִתְּמַר (שם א) וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה.

וַתָּשֻׂם בַּסּוּף, דָּא יַעֲקֹב. דְּאִתְּמַר בֵּיהּ, (שם מט) וַיֶּאֱסֹף רַגְלָיו אֶל הַמִּטָּה. עַל שְׁפַת הַיְאוֹר, דָּא אוֹרַיְיתָא דְּבָעַל פֶּה, בְּגִין דְּאִיהִי הֲלָכָה לְמשֶׁה מִסִּינַי, קַבָּלָה לְמשֶׁה.

כַּד אָזְלָא לְגַבֵּיהּ, אִתְקְרִיאַת הֲלָכָה לְמשֶׁה. כַּד קַבִּיל לָהּ בִּדְרוֹעוֹי, אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה לְמשֶׁה. כַּד שַׁרְיָיא בְּפוּמֵיהּ, (במדבר י״ב:ח׳) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ. וַעֲתִידָא לְמֵיזַל לְגַבֵּיהּ בְּסוֹף יוֹמַיָּיא, וְיקַבֵּל לָהּ בִּדְרוֹעוֹי. וּבָהּ בּוֹקֵעַ מַיָּא דְאוֹרַיְיתָא.

וְעוֹד וַתַּחְמְרָה, בְּקַלְּיִן וַחֲמוּרִין דְּאוֹרַיְיתָא. בַּחֵמָר וּבַזָּפֶת, בְּחוּמְרָא דְּפִיקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, דְּאִינּוּן מִצַּד אוֹר. וּמִפִּיקּוּדִין דְּלֹא תַעֲשֶׂה, דְּאִינּוּן חִשָּׁךְ.

וְרָזָא דְמִלָּה, (תהילים מ״ב:ט׳) יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי. בְּהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְלַחשֶׁךְ קָרָא לָיְלָה. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, לְקִבְלֵיהּ אָמַר, יוֹמָם יְצַוֶּה ה' חַסְדּוֹ. וְלַחשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה, לְקִבְלֵיהּ אָמַר, וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי.

וַתָּשֻׂם בַּסּוּף, בְּסוֹף מ' שְׁנִין בַּתְרָאִין דְּגָלוּתָא. לְקִבְלַיְיהוּ עָלוּ יִשְׂרָאֵל לְסוֹף מ' שְׁנִין דְּאָזְלוּ בַּמִּדְבָּר, לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל. בְּהַהוּא זִמְנָא, (תהלים מב) כִּי רָם ה' וְשָׁפָל יִרְאֶה.

וַתֵּתַצֵּב אֲחוֹתוֹ מֵרָחֹק, דָּא חָכְמָה דִּילֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ז׳:ד׳) אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחֹתִי אָתְּ. וַתֵּתַצֵּב, בֵּיהּ (שמואל א ג׳:י׳) וַיָּבֹא ה' וַיִּתְיַצֵּב. מֵרָחוֹק, (משלי ל״א:י״ד) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ.

וְעוֹד וַתֵּתַצֵּב אֲחוֹתוֹ, דָּא חָכְמָה. מֵרָחֹק בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְרַחֲקִין יִשְׂרָאֵל מֵחָכְמַת קַבָּלַת משֶׁה, וְאִתְרַחֲקָא אִיהִי מִנַּיְיהוּ. בְּהַהוּא זִמְנָא, (שמות ב׳:ה׳) וַתֵּרֶד בַּת פַּרְעֹה לִרְחֹץ עַל הַיְאוֹר, נָחֲתָא מִדַּת הַדִּין לְקַטְרְגָא עֲלַיְיהוֹן, וּלְאִתְרַחֲצָא מִדָּמָא דְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן דָּמִים דִּילְהוֹן, דְּאִינּוּן חַיַּיהוֹן. וְכֻלָּא עַל דְּהַהוּא אוֹר דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (בראשית א׳:ד׳) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, עַל אוֹר דְּאוֹרַיְיתָא, דַּהֲווֹ מִתְרַחֲקִין מִינָהּ, אוֹר דְּמשֶׁה וַדַּאי.

וְנַעֲרֹתֶיהָ הֹלְכֹת עַל יַד הַיְאוֹר. אִלֵּין הָאוּמּוֹת, דְּאִינּוּן עֵרֶב רַב. וְכֵן כָּל אוּמִּין דְּעָלְמָא, אִתְיַיעֲטִין עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, לְאַעֲקָרָא לוֹן מִן עָלְמָא, וְכוֹלָּא עַל סִיבָּה דְּהַהוּא אוֹר, וְזֶהוּ עַל יַד הַאי אוֹ"ר.

סִתְרֵי תוֹרָה

וּתְלַת דְּלָא עָבְרוֹן, הַאי אִיהוּ בְּאָת פ' וְאָת א', וְכֹלָּא פ"א בְּאַשְׁלָמוּתֵיהּ. אָת ר' לֵית בֵּיהּ כְּלָל. שַׂעֲרוֹי אוּכְמִין, תַּלְיָין וְלָא שְׁעִיעָן. דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּשָׁתֵיק תְּדִיר. אֲבָל פְּקִיחָא אִיהוּ, מָארֵי דְּלִישָׁנָא בִּישָׁא, מְלוֹי בְּרוּגְזָא, פּוּם מְמַלֵּל רַבְרְבָן, אַצְלַח וְלָא אַצְלַח, מָארֵי קְטָטָא בְּבֵיתֵיהּ, לָא חַיֵּישׁ לִיקָרָא דְּבַר נָשׁ, חַד בְּפוּמֵיהּ וְחַד בְּלִבֵּיהּ, הֲפַכְפָּךְ בְּלִישָׁנֵיהּ, גְּבִינִין דִּילֵיהּ סוּמְקִין זְעִיר.

וְאִי קְמִיטָא תְּחוֹת עֵינֵיהּ רַב, וְאָזֵיל עַד חוֹטְמָא מִסְטַר יְמִינָא, וּתְרֵין תְּחוֹתֵיהּ, וְחַד מִנַּיְיהוּ זְעִיר מֵאוֹחֳרָא, דָּא שְׁכֵיב בְּנִדָּה מִיּוֹמִין זְעִירִין, וְחוֹבֵיהּ רְשִׁים בֵּיהּ רְשִׁימִין אִלֵּין.

בֵּין כְּתֵפּוֹי אִית לֵיהּ רוֹשָׁם חַד, וְד' שַׂעֲרִין בֵּיהּ, חַד מִנַּיְיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא רַב וְתָלֵי, וְג' אָחֳרָנִין זְעִירִין. וְעַד לָא הֲוָה עֲבֵירָה דָּא, הֲווֹ תְּלַת זְעִירִין, וְחַד דְּאִתְרְשֵׁם בֵּיהּ דַּקִּיק וּזְעֵיר מִכֻּלְהוֹ. הַהוּא רוֹשָׁם הֲוָה בֵּיהּ מִקַּדְמַת דְּנָא אוּכְמָא, וְאִינּוּן שַׁעֲרִין חִוָּורִין כֻּלְהוֹ. הַשְׁתָּא לָאו הָכֵי, אֶלָּא רוֹשָׁם אוּכְמָא, וְחַד סוּמְקָא כִּרְשִׁימוּ דְּטוּלְפָּחָא בְּאֶמְצָעִיתָא. וְהוּא שַׁעֲרָא דְּאִתְרַבֵּי בֵּין אָחֳרָנִין, רֵישֵׁיהּ סוּמָק, וּדְאִשְׁתָּאַר חִיוָּר. אִי תָּב בִּתְיוּבְתָּא, תִּשְׁכַּח בְּעֵינֵיהּ יָמִינָא חַד חִיוָּרָא, חִיוָּר גּוֹ הַהוּא אוּכְמָא.

בְּמִצְחֵיהּ תְּלַת שִׁרְטוּטִין עָבְרִין, וּתְרֵין דְּלָא עָבְרִין. הַהוּא רוֹשָׁם אוּכְמָא, וְסַחֲרָנֵיהּ חוּטָא סוּמְקָא, וּבְגוֹ הַהוּא חוּטָא, חַד שַׁעֲרָא דַּקִּיק זְעִיר, וּתְלַת שַׁעֲרִין בְּאֶמְצָעִיתָא, כֻּלְהוֹ כַּחֲדָא. זְעֵירָא יֶחְכַּם בְּאוֹרַיְיתָא, אִי יוֹלִיף, וְלָא יִצְלַח בְּעוֹבָדוֹי.

וְאִי יָרוֹקָא דְּעֵינָא לָא אִצְטַבַּע כָּל כָּךְ, וְעֵינוֹי אֻכְמִין, וְחַד חוּטָא סוּמָק זְעֵיר, אַעֲבַר בֵּין אִינּוּן גְּוּונִין. כְּדֵין אִיהוּ בְּאָת פ' בִּשְׁלִימוּ, וּבְאָת ר' בִּלְחוֹדוֹי.

בְּמִצְחֵיהּ תִּשְׁכַּח שִׁית שִׁרְטוּטִין, תְּלַת עָבְרִין, וּתְלַת לָא עָבְרִין. שַׁעֲרֵיהּ תַּקִּיף וְלָא כָּל כַּךְ, תְּלֵי וְלָא תָלֵי. הַאי אִיהוּ בִּשְׁלִימוּ לְכָל בַּר נָשׁ. קַמְצָן אִיהוּ, לֵית בֵּיהּ חֵידוּ, וַאֲפִילּוּ בְּחֶדְוָה לָא אִתְחַדֵּי. בְּדַוּוֹנָא אִתְחֲזֵי.

אָטִים אוּדְנֵיהּ שְׂמָאלֵיהּ. בְּשִׁינּוּי אִית תְּלַת רַבְרְבִין מִלְּעֵילָּא, וְיַהֲבוּן לוֹן דּוּכְתָּא אִינּוּן דִּלְתַתָּא, מְהֵימְנָא אִיהוּ וְלָא כָּל כָּךְ.

אַנְפּוֹי אֲרִיכִין, וְלָא שַׁפִּירִין, קָלֵיהּ כְּאִיתְתָּא, וּמִלּוֹי כְּאִיתְתָּא, מְקַנַּח פּוּמֵיהּ בְּמִלּוֹי, אַפְתַּח אֲצְבָּעָן דִּידוֹי בְּמִילּוֹלֵיהּ. כַּד אָזַל, אַקְדִּים לֵיהּ בְּלִיתָא דְּפַרְסָאי, דְּלָא יָחוֹב בַּר נָשׁ לְגַבֵּיהּ, עֲלֵיהּ כְּתִיב, (דברים כ"ד:ד') כִּי תוֹעֵבָה הִיא לִפְנֵי ה'.

עַיְינִין יָרוֹקִין, וְאִלֵּין סִימָנִין בֵּיהּ, וְאַנְפּוֹי אֲרִיכִין שַׁפִּירָן, שַׂעֲרוֹי אוּכְמִין וּמְרִיטִין מִלְּעֵילָּא בְּרֵישֵׁיהּ. רֵישֵׁיהּ רַב, כַּד אָזֵיל כָּפֵיף רֵישֵׁיהּ, קְרִיצִין דְּעֵינוֹי כְּקַדְמָאָה, עֲלֵיהּ כְּתִיב (משלי א׳:ט״ו) מָנַע רַגְלְךָ מִנְּתִיבָתָם.

עַיְינִין רַבְרְבִין וִירוֹקִין, דָּא אִיהוּ בְּתָרִין אַתָּוון, ר' פ"א, חַד יְחִידָא, וְחַד בְּשָׁלִימוּ. בְּמִצְחוֹי שְׁרִטוּטָא חָדָא, דְּאָזֵיל וְעָבַר מִסְּטַר לְסִטַר, וּתְלַת אָחֳרָנִין אִית דְּלָא עָבְרִין. מִצְחֵיהּ רַב. קְרִיצִין דְּעַל עֵינוֹי לָאו רַבְרְבִין. בְּדֵיקְנֵיהּ שַׁעֲרָא טְפֵי. וְאַנְפּוֹי שַׁפִּירָן סוּמָק, שַׂעֲרֵיהּ שְׁעִיעַ וְלָא כָּל כָּךְ.

דָּחִיל חַטָּאָה אִיהוּ, רָחִים אוֹרַיְיתָא אִיהוּ, רָחִים לְאִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ, חָדֵי בְּכֹלָּא, עָבִיד טִיבוּ לְכֹלָּא, כְּדִיבָא לְתוֹעַלְתֵּיהּ, מְהֵימָנָא אִיהוּ לְרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, טַב אִיהוּ לְמִלִּין דְּעָלְמָא, מַאן דְּאִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ לָא אַצְלַח, לֹא אִיהוּ, וְלָא אָחֳרָא. אַצְלַח אִיהוּ בְּלִחוֹדוֹהִי, דְּהָא אָת ר' גָּרִים.

פָּגִים אִיהוּ בְּרֵישֵׁיהּ לְעֵילָּא, רְשִׁימָא דְּחַד מַכְתְּשָׁא דְּהֲוָה לֵיהּ תַּמָּן, דְּעָבַד לֵיהּ חַד רַבְיָיא בְּאַבְנָא, בְּלָא רְעוּ וְכַוָּונָה, וְאִיכְסֵי בְּשַׂעֲרָא. וְהַהוּא רִישׁוּמָא דְּמַכְתְּשָׁא, כְּגַוְונָא דְּגִימְל יָוְנִי"ת. מְהֵימָנָא אִיהוּ לְגַבֵּי בְּנֵי נְשָׁא, וְסָלֵיק לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא דְּעַמָּא, עַד הָכָא רָזָא דְּעַיְינִין.

וְאִית רָזִין אָחֳרָנִין בְּעַיְינִין, דְּמִתְפָּרְשָׁן מִינַיְיהוּ. עַיְינָן דְּמְעַמְקָן וְחָיְיכָן, דָּא אִיהוּ בְּשָׁלִימוּ דְּאַתָּוון, בַּר דְּקַדְמָאָה ר', וּלְבָתַר פ'. דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּאַצְלַח בְּעוֹבָדוֹי.

תְּלַת שְׁרִטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ, מִצְחֵיהּ עָגֵיל, עֵינוֹי נְהִירִין, מְרַקְמָן עוֹבַד צִיּוּר, דַּכְיָין, קַיְימִין עַל שְׁלִימוּ. שַׁנָּאוֹי יְפָלוּן תְּחוֹתֵיהּ, פְּקִיחָא אִיהוּ, אַצְלַח בְּכוֹלָּא, בָּהִיל בְּעוֹבָדוֹי, טַב אִיהוּ עִם בְּנֵי נְשָׁא, מִלּוֹי בְּקַשְׁיוּ בְּלָא דְּחִילוּ, וַותְּרָן אִיהוּ, עָבִיד טִיבוּ, וְלֹא לִשְׁמָהּ.

שַׂעֲרֵיהּ שְׁעִיעַ וְתַלְיָא. וְלִישָׁנֵיהּ כְּחַרְבָּא. תְּחוֹת עֵינוֹי קְמִיטִין, תְּלַת רַבְרְבִין וּתְלַת זְעִירָן, וְאִי אִית ד' זְעִירִין וּתְלַת רַבְרְבִין, כְּדֵין תִּשְׁכַּח תְּרִין שְׁרִטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ, עָבְרִין מִסְּטַר לְסִטַר, וּתְלַת דְּמָטוֹ וְלָא מָטוֹ.

תְּחוֹת טַבּוּרֵיהּ קַיְימָא רִישׁוּמָא חַד, צִיּוּרָא דְּרֵישָׁא דְּבַר נָשׁ, אוּכָם וְחִיוָּור תְּרִין שַׂעֲרִין תַּלְיָין בֵּיהּ. הַהוּא בַּר נָשׁ אִתְכְּשַׁל בְּאִיתַּת גְּבַר מִיּוֹמִין רְחִיקִין, וְלָא תָּב מֵהַהוּא חוֹבָא. מַרְעִין רָדְפִין אֲבַתְרֵיהּ. וְעַל דָּא חַד מֵאִינּוּן מַרְעִין, דִּצְרִיךְ לְאוֹשְׁדָא שֻׁתָּן וְלָא יָכִיל. דְּעַד כְּעָן הַהוּא חוֹבָא תַּלְיָיא בְּקַדְלֵיהּ דְּנָחָשׁ עָקִימָא, וְשַׁלִּיט עֲלֵיהּ בְּדָא. וְדָא לְסוֹף יוֹמִין דְּסִיבוּ.

וְאִי תָּב בְּתִיּוּבְתָּא, בְּזִמְנָא דְּאִיהוּ בְּחֵילֵיהּ, הַהוּא רִשׁוּמָא אִזְדָּעְזַע דְּיוּקְנָאָה, וְשַׂעֲרִין לָא תַּלְיָין בֵּיהּ כְּלָל. וְאִי תָּב בִּתְיוּבְתָּא בְּסוֹף יוֹמוֹי, כַּד מַרְעִין רָדְפִין אֲבַתְרֵיהּ, כְּדֵין הַהוּא רְשִׁימָא קָמִיט, וְשַׂעֲרִין תַּלְיָין בֵּיהּ, וְהַהוּא מַרְעָא לָא אַעֲדֵי מִנֵּיהּ, מִגּוֹ דְּתַלְיָיא בְּקַדְלֵיהּ דְּנָחָשׁ.

בְּגִין דְּהַהוּא נָחָשׁ, כֵּיוָן דְּאָחִיד הַהוּא חוֹבָא עַל קַדְלֵיהּ, לֵית מַאן דְּיַתִּיר קִשְׁרָא מִקַּדְלֵיהּ. בְּגִין דְּהַהוּא נָחָשׁ לֵית לֵיהּ רְשׁוּת בְּיוֹמֵי דְּעוֹלֵימוּ דְּבַר נָשׁ לְקִשְׁרָא הַהוּא חוֹבָא עַל קַדְלֵיהּ. וְקִשְׁרֵי לֵיהּ בְּקִשְׁרִין תַּקִּיפִין.

וְאִיהוּ רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, וּמַלְקֵי לֵיהּ בְּהַהוּא בְּרִית דְּחָב בֵּיהּ. וְאַף עַל גַּב דְּתָב בִּתְיוּבְתָּא, יְצַוַּח מִגּוֹ עָאקוּ דְּלָקוּתָא. הַהוּא חִוְיָא דָּלִיג וְעָאל בְּהַהוּא קִשְׁרָא לְשֵׁיפּוּלֵי דְּתָהוֹמָא רַבָּא, כְּדֵין רָווּח לֵיהּ לְבַר נָשׁ, וְהַהוּא נָחָשׁ לְבָתַר יוֹמִין נָפִיק וְעָבִיד דָּא.

וּבְזִמְנָא דְּמִית הַהוּא בַּר נָשׁ, תְּלַת מְאָה שׁוֹטְרִין רָדְפִין אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, וְתָפְסִין לֵיהּ וְעָיְילִין לֵיהּ קַמֵּי מַלְכָּא. וּמַלְכָּא קַדִּישָׁא מְתַבַּר אינוּן קִשְׁרִין, וְנָחִית הַהוּא חוֹבָה מֵעַל קַדְלֵיהּ.

וְעַל רָזָא דָּא כְּתִיב, (ישעיהו כ״ב:י״ד) אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תְּמֻתוּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם כח) וְכֻפַּר בְּרִיתְכֶם אֶת מָוֶת. תָּבַר הַהוּא קְיָימָא דִּילְכוֹן. אֶת מָוֶת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית ל״ב:כ״א) כִּי אָמַר אֲכַפְּרָה פָנָיו בַּמִּנְחָה, אֲבָטֵל רוּגְזֵיהּ. כְּדֵין הַהוּא בַּר נָשׁ אָזִיל לְהַהוּא עָלְמָא נָקִי מֵהַהוּא חוֹבָה, דְּהָא קַבֵּיל עָנְשֵׁיהּ בְּהַאי עָלְמָא.

וְכִי תֵּימָא, הֵיכִי מַשְׁמַע דִּבְהַאי עָוֹן אֵשֶׁת אִישׁ מִשְׁתַּעֵי קְרָא. דִּכְתִיב הָכָא אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה, וּכְתִיב הָתָם בְּאִיסּוּר אֵשֶׁת אִישׁ שֶׁזִּנְּתָה, (במדבר ה׳:ל״א) וְנָקָה הָאִישׁ מֵעָוֹן. וּכְתִיב גַּבֵּי אַבְנֵר וְאִישׁ בֹּשֶׁת, (שמואל ב ג׳:ח׳) וַתִּפְקֹד עָלַי עָוֹן הָאִשָּׁה הַיּוֹם הַזֶּה. אִי נָמֵי, (ישעיהו כ״ב:י״ג) וְהִנֵּה שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה הָרֹג בָּקָר וְשָׁחֹט צֹאן אָכוֹל וְשָׁתוֹ, וּכְתִיב (משלי ל׳:כ׳) הָתָם אָכְלָה וּמָחֲתָה פִיהָ, וּכְתִיב (בראשית ל״ט:ו׳) כִּי אִם הַלֶּחֶם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל.

וּכְתִיב (משלי ט׳:ט״ז-י״ז) מִי פֶתִי יָסֹר הֵנָּה וַחֲסַר לֵב וְאָמְרָה לּוֹ. מַיִם גְּנוּבִים יִמְתָּקוּ וְלֶחֶם סְתָרִים יִנְעָם. וְלֹא יָדַע כִּי רְפָאִים שָׁם בְּעִמְקֵי שְׁאוֹל קְרֻאֶיהָ. זֶהוּ כַּד לָא קַבֵּיל עָנְשֵׁיהּ בְּהַאי עָלְמָא.

וְאִי אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ זְכוּת אָבוֹת, עוֹנְשֵׁיהּ בְּהַאי עָלְמָא בְּהַהוּא עָוֹן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהילים פ״ט:ל״ג) וּפָקַדְתִּי בְשֵׁבֶט פִּשְׁעָם וּבִנְגָעִים עֲוֹנָם. וּפָקַדְתִּי זְעִיר זְעִיר, ק (איוב ל) אִם בְּפִידוֹ לָהֶן שׁוּעַ. (שמות כ) פּוֹקֵד עֲוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים. מַזְעִיר וְנוֹתֵן זְעִיר עַל דָּא, וּזְעֵיר עַל דָּא, וְאִשְׁתְּזִיב הוּא וַאֲבוֹי מֵעוֹנְשָׁא דְּהַהוּא עָלְמָא, דְּהָא בְּרָא מְזַכֵּי אַבָּא.

עַיְינִין עֲקִימִין, דְּלָא מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח קְשׁוֹט, דָּא הוּא בְּלָא אַת כְּלַל, פָּרְחִין מְנַיְּהוּ כָּל אַתְוָון, בְּגִין דְּאִיהוּ מָארֵי דְּעֵינָא בִישָׁא, חֵיזוּ דִּילֵיהּ בְּהֵיפּוּכָא, הַהוּא רַע עַיִן שַׁלִּיט עֲלֵיהּ.

וְאִי כָּשְׁרִין עוֹבָדוֹי דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, לָא שַׁלִּיט אֶלָּא עַל עֵינוֹי. וְאִיצְטְרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִסְתַּמָּרָא מֵעֵינוֹי. בְּגִין דְּסִטְרָא אָחֳרָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ. אינוּן עַיְינִין חָמָאן כָּל בִּישׁ, וְאִתְעֲבִידִין סַרְסוּרִין לְגַבֵּיהּ, וְשַׁיְיפֵי גּוּפָא נְצָחָן, אֲבָל שָׁלְטִין עֵינוֹי מִסְתַּכְּלִין.

מַאן דְּבָעֵי לְאִסְתַּמְּרָא מִנַּיְהּ, לְכְתוֹב בִּידֵיהּ יְמִינָא יו"ד, וּבִידֵיהּ שְׂמָאלָא זַי"ן, וְיִפְתַּח קַמַּיְהּ וְלֵימָא, יו"ד בַּאֲפָכָא בְּאַתְוָוי, וְאִשְׁתְּזִיב מִנַּיְהוּ.

דָּא אִיהוּ דְּפָגִים לְשִׁימוּשָׁא דִּקְדוּשָׁה, בְּגִין כָּךְ לָא שַׁרְיָין בֵּיהּ אַתְוָון, וְהָא אִסְתַּלְקוּ מִנַּיְהּ. דְּהָא אִיהוּ בָּרָזָא דְּהַהוּא קַו יָרוֹק דְּנָפִיק מִתּוֹהוּ בְּמִדִּידוּ דְּבוּצִינָא. וְאִית לְאִסְתַּכְלָא גּוֹ שִׁרְטוּטִין דִּידָא, בְּיַמִּינָא וּבִשְׂמָאלָא, וּבְרָזָא דְּאִינּוּן שִׁרְטוּטִין דִּידִין תִּשְׁכַּח דָּא.

מַאן דְּעֵינָא חַד אָטִים וְלָא כָּל כַּךְ, וְעֵינָא אָחֳרָא פְּקִיחָא, מוּמָא חַד מֵאִינּוּן מוּמִין אִית בֵּיהּ. דָּא אִיהוּ בְּאָת ר' בִּלְחוֹדוֹי בְּאַשְׁלְמוּתֵיהּ. וְאָת י' מָטֵי לְגַבֵּיהּ וְלָא מָטֵי.

בְּמִצְחֵיהּ תְּלַת שִׁרְטוּטִין עָבְרִין, וְחַד זְעֵירָא דְּאַעֲבַר, אוּף הָכִי רְשִׁימָא חָדָא סָלִיק מֵעֵינֵיהּ לְקָבֵיל אוּדְנֵיהּ שַׂעֲרֵי תְּלֵי וְתַקִּיף. קְרִיצוֹי רַבְרְבִין. אִיהוּ מוּמָא מְסָטַר אוֹחָרָא. אִימָא דִּילֵיהּ אָזְלַת בְּחָרְשִׁין כַּד הֲוָה בִּמְעָהָא. וְנָפְקַת לְפָרְשָׁא דְּאוֹרְחִין בְּלֵילְיָיא, כַּד דָּא אִתְיְלִיד. בְּגוֹ תְּרֵין שְׁנִין דִּילֵיהּ אִתְחַלְּשׁ עַד דְּאַזְעַר דְּיוֹקְנֵיהּ וְאִמֵּיהּ אָזְלָא בְּלֵילְיָא בַּהֲדֵיהּ, וְקָא עָבְדַת חָרְשִׁין עֲלֵיהּ.

הַאי חָדֵי בְּחֶדְוָא, לֵית בֵּיהּ מְהֵימְנוּתָא, מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ בַּמֶּה דְּלֵית בֵּיהּ, גַּס רוּחַ, מְמַלֵּל בִּישִׁין וַעֲתִירָן. וַותְרָן אִיהוּ, לֵית בֵּיהּ קַמְצָנוּ כְּלָל. מָארֵי דְּגַיְיפָא הוּא. אַצְלַח וְלָא אַצְלַח, חֲדִידָא בְּלִישָׁנֵיהּ.

וְאִי חַד שִׁרְטוּטָא בְּמִצְחֵיהּ רַב וּתְרֵין זְעִירִין, דָּא אָזַל גּוֹ חָרְשִׁין, וְהָא אִימֵּיהּ עָבְדַת לְהוֹ. וּמִתְחַלְּפִין שִׁרְטוּטִין דְּקָא סָלְקִין מֵעֵינָא יְמִינָא לְעֵינָא שְׂמָאלָא. גַּס רוּחַ אִיהוּ, אֲבָל לֵית בֵּיהּ בִּישָׁא כְּלָל. קַמְצָאן אִיהוּ, לֵית בֵּיהּ קְצַת גִּיוּפָא. חֲדִידָא בְּלִישָׁנֵיהּ אִיהוּ.

בְּשָׂפָה דִּילֵיהּ אִית בֵּיהּ רוֹשֶׁם חַד סוּמָק טְפֵי, וְחַד שַׂעֲרָא בְּאֶמְצָעוּתָא. אֶצְבְּעָן דִּי בְרַגְלֵיהּ שְׂמָאלָא, קְמִיטִין זְקִיפִין מִתְפַּשְׁטִין, עֵינִין זְבַלְגָנִין, יָרוֹקִין, נָחֲתִין דִּמְעִין תְּדִיר. הַאי אִתְדַּבַּק בְּאָת פ', וְאָת ר' לָא אִתְיְישַׁב בֵּיהּ, הַאי אִית לֵיהּ אַרְבַּע שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ, וְעָבְרִין כֻּלְּהוֹ, וּתְרֵין זְעִירִין מֵעֵינֵיהּ וְעַד שַׂעֲרֵיהּ. תְּרֵין רְשִׁימִין, וּתְלַת זְעִירִין בֵּין קְרִיצֵי עֵינוֹי.

הַאי אִיהוּ בַּר נָשׁ, דְּאָזַל כְּפִיף רֵישָׁא. זִינָא חַד, מִתְּלַת מָארֵי רְשׁוּמִין דְּתוֹלְדוֹת מָארֵי צַרַעַת, אִית בֵּיהּ בְּזִינֵיהּ. הַאי לָאו מְסָאֲבָא הֲוָה לְמִסְנַּר. חָדֵי אִיהוּ בְּכֹלָּא, וְחַיֵּיהּ תְּדִיר, כָּל מִלּוֹי חָיְיכִין בְּהוּ בְּנֵי נָשָׁא. קַמְצָן אִיהוּ בְּבֵיתֵיהּ, בְּאֶחֳרָנִין לָאו הָכֵי. לֵית לֵיהּ כִּסּוּפָא בְּמִלּוֹי, בְּגִין דְּחָמֵי דְּכֹלָּא חָיְיכִין בֵּיהּ. גַּיְיפָא אִיהוּ, שַׂעֲרוֹי סוּמְקִין זְעִיר, לָא שְׁעִיעִין וְלָא קְמִיטִין.

וְאִי בְּמִצְחוֹי תְּלַת שִׁרְטוּטִין דְּעָבְרִין, וּתְלַת זְעִירִין דְּלָא עָבְרִין, וְכָל שְׁאָר סִימָנִין בֵּיהּ. הַאי אִית לֵיהּ פְּגִימוּ, וְרוֹשֶׁם חַד בְּעֵינָא. דְּבַר נָשׁ דְּהַהוּא צַד צִפֳּרִין עָבַד לֵיהּ, בְּלָא כַּוּונָה, בְּאָעָא דְּהַהוּא אוֹשִׁיט לַצִּפֳּרִין. וְאִיהוּ אִתְרְשֵׁים עַל עֵינֵיהּ שְׂמָאלָא, לְעֵילָא מִקְּרִצוֹי בְּאוֹרְכָא.

הַהוּא דְּהֲוָה צָד צִפֳּרִין, אַנְזִים לֵיהּ בְּהַהוּא אָתָא, בְּגִין דְּהֲוָה אַפְרַח צִפֳּרִים, וּמָחָא לֵיהּ בְּלָא כַוָּונָה. הַאי אַצְלַח לְמָזוֹנֵיהּ וּלְבֵיתֵיהּ, וְלָא לְמִכְנַשׁ מָמוֹנָא סַגִּי. מְהֵימְנָא אִיהוּ, וְלָא כָּל כַּךְ. וְהַאי מְהֵימְנוּתָא בְּמִלִּין זְעִירִין, אֲבָל בְּרַבְרְבִין לָאו אִיהוּ מְהֵימְנָא. מָארֵי דְּלִישָׁנָא בִּישָׁא. וְכֹלָּא חָיְיכִין בְּמִלּוֹי.

פּוּמֵיהּ רַב, שִׂפְוָותֵיהּ רַבְרְבִין. מַאן דְּאִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ, אַצְלַח בְּכוֹלָּא. וְאִיהוּ אַצְלַח אוּף הָכֵי. טַב אִיהוּ לְכָל שִׁתּוּפָא.

רִשְׁמָא דְּהַהוּא מַכְתְּשָׁא עִמֵּיהּ, עֵינוֹהִי זְבָלְגִין, יָרוֹקִין, וְחַד רִשְׁימוּ אוּכָם סַחֲרָא לוֹן. הַאי אִיהוּ בְּאָת פ"א בִּשְׁלִימוּ דְּתָרֵין אַתְוָון, וְאָת ר' בְּלָחוֹדוֹי.

דָּא רֵישֵׁיהּ רַב, וְד' שְׁרָטוּטִין רַבְרְבִין בְּמִצְחֵיהּ. וּתְלַת זְעִירִין בֵּין קָרִיצוֹי. וְחַד לְעֵילָּא קָרִיעָא זְעִיר. עַל חוֹטְמֵיהּ שַׁעֲרוֹי רַבְרְבִין. רֵישֵׁיהּ עָגִיל. הוּא גִּיבַּר חֵילָא, מָארֵי זְדוֹנָא בְּמִלִּין.

שַׁעֲרֵיהּ קָמִיט, גַּיְיפָא אִיהוּ. וּבְלֵילְיָא אִשְׁתַּתַּף אִיהוּ לְגַיּוּפָא. לְזִמְנִין אִתְכְּשַׁל אִיהוּ בְּאִינְתּוּ אֲסוּרָה. דִּיקְנֵיהּ מַלְיָא בְּשַׁעֲרִין, הַאי אִית לֵיהּ בִּדְרוֹעָא שְׁמָאלָא חַד רִשְׁימוּ דְּחַרְבָּא, דְּמָחָא לֵיהּ חַד גְּבַר, אִטַּר יָמִינָא, בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה דְּשַׁבַּתָּא, כַּד בָּעָא שִׁמְשָׁא לְאִתְכַּנְשָׁא. דְּהָא בְּהַהוּא יוֹמָא אִיתְעַר עֲלֵיהּ חַד חוּטָא דְּמַאְדִּים. הַהוּא חוּטָא דְּבִסְטַר שְׂמָאלָא, וְהַהוּא רִשְׁימוּ עָקִימָא בְּבִשְׂרֵיהּ בְּעִיגּוּלָא.

כַּד מָטָא לְיוֹמִין דְּסִיבוּ, נָפַל מֵאֲתַר דְּרָכִיב בֵּיהּ, אוֹ סוּסְיָיא, אוֹ חֲמָרָא, אוֹ נָפִיל מִן כּוֹתָלָא, וּמְנֵיהּ יְתַחֲלַשׁ וִימוּת. דְּהָא חוֹבָא דְּחָב בְּעוּלֵימוֹי בַּהֶבֶל רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ. וְאִי הַהוּא גַּבְרָא תָּב בִּתְיוּבְתָּא בְּאֶמְצַע יוֹמוֹי, נָפִיל מִגּוֹ חוּלְשָׁא דְּבֵיהּ, וִימוּת.

וְאִי תָּב בְּעוּלֵימוֹי, כְּדֵין תִּשְׁכַּח שְׁרָטוּטִין דְּמִצְחֵיהּ, תְּלַת רַבְרְבִין וְאַרְבָּעָה זְעִירִין. וּתְרֵין תְּרֵין מִגּוֹ עֵינוֹי דְּסָלְקִין לְעֵילָּא. הַאי בְּאוֹרַח כָּל אַרְעָא יְהֵא מַרְעֵיהּ. וְיִפּוֹל מַעֲרֵסֵיהּ, וִימוּת. דְּהָא לְעָלְמִין אִית בֵּיהּ נְפִילָה לְבַסּוֹף.

עֵינִין זְעִירִין דַּקִּיקִין, דְּלָא אִתְחָזְיָין גְּוונִין דִּילְהוֹן לְפוּם שַׁעֲתָא, וְכַד מִסְתַּכְּלִין בְּהוֹן, אִינּוּן יָרוֹקִין וְאוּכְמִין. הַאי אִיהוּ שִׁפְוָון חַדִּין, וְאַפִּין אֲרִיכִין בַּחֲרִידוּ, כְּדֵין תִּשְׁכַּח בְּמִצְחֵיהּ תְּרֵין שְׁרָטוּטִין, וְחַד זְעִירָא בֵּינַיְיהוּ, הַאי אִיהוּ בְּאָת פ' בִּלְחוֹדוֹי, וּבְאָת ר' בִּלְחוֹדוֹי.

הַאי אִיהוּ, שַׁעֲרֵיהּ תַּלְיָא, וְלָא שְׁעִיעַ. אַצְלַח בְּעוֹבָדֵי יְדוֹי, וּבְאוֹרַיְיתָא אִי אִשְׁתַּדַּל. אוּף הָכֵי זְעִירָא אִיהוּ בְּשַׁיְיפוֹי, וְגַס בִּשְׂרָא לֵית בֵּיהּ. רוּחָא, מְמַלֵּל מִגּוֹ חוֹטְמוֹי, בְּגִין דְּנָקְבִין דִּילְהוֹן דְּחִיקִין, וּבְגִין כָּךְ נָפֵיק רוּחָא בְּדָחִיקוּ לְסְטַר שְׂמָאלָא.

בְּיַרְכָא דִּילֵיהּ לְעֵילָּא מֵאַרְכוּבָא, רְשִׁימָא חַד חַבּוּרָה, דְּעָבַד לֵיהּ רַבְיָיא חַד בְּסַכִּין, בְּיוֹמֵי עוּלֵימוֹי, וְאִסְתַּכֵּן בֵּיהּ. מִקְּנֵא הוּא לְאִתְּתֵיהּ, עַד דְּבַר נָשׁ חָיְיכִין מִנֵּיהּ. בָּעֵי לְאִתְּתַקְּנָא בְּגוּבְרִין אָחֳרָנִין, וְלָא אִתְּתַקַּן, וְחָיְיכִין בֵּיהּ. הַאי לָא יִשְׁתַּתַּף בַּר נָשׁ בַּהֲדֵיהּ, דְּלָא יִצְלַח.

חַמְרָן אִיהוּ, אִשְׁתַּדַּל בַּמֶּה דְּלָא אִית לֵיהּ, חָשִׁיב גַּרְמֵיהּ דְּאִיהוּ גַּבְרָא רַבָּא, וְלָאו הָכֵי. זָכֵי לְבָנוֹת, וְלָא לְבָנִים.

וְאִי מִתְחַלְפָן שִׁרְטוּטִין, תְּרֵין זְעִירִין וְחַד רַבְרְבָא בְּמִצְחֵיהּ, וְאַנְפּוֹי סוּמָקִין. זָכֵי לִבְנִין, וְלִבְרַתָּא חָדָא, אוֹ דְּיָלְדַת בַּר וְאִסְתַּלְקַת מֵעָלְמָא.

אָת חַד אִית לֵיהּ בָּתַר אוּדְנֵיהּ יָמִינָא, רוֹשָׁם דְּטוּלְפְּחָא, וְחַד שַׂעֲרָא דְּתָלֵי בְּרֵישׁ אוּדְנֵיהּ. וְאֶצְבְּעָא זְעִירָא דִּי בִּידָא שְׁמָאלָא כָּפֵיף כְּדֵין תִּתְקַיֵּים וְתוֹלִיד בְּנִין וּבְנָן. אִי סִימָנִין אִלֵּין תֶּהֱוִין לָהּ. בֵּין רַגְלָהָא יְכַרַע וְיִפּוֹל חַד בְּרָא, בֵּין אִינּוּן דְּיהֵא מַבּוּעָא דְּנָבְעִי בְּאוֹרַיְיתָא. הוּא מְקָרֵב וּמַפִּיק מַבּוּעִין וְנַחֲלִין דְּאוֹרַיְיתָא, וּבְשִׁנִין זְעִירִין יִתְכַּנַּשׁ מֵעָלְמָא.

הַאי אִיהוּ מֵאִינּוּן אֶלֶף, דְּמִתְכַּנְּשִׁין מֵעָלְמָא מֵרֵישׁ שַׁתָּא וְעַד רֵישׁ שַׁתָּא. בְּיוֹמִין קַדְמָאִין. מִדְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, לָא אַשְׁכַּח בַּר שִׁתִּין חָסֵר חַד, וְאִלֵּין אִינּוּן דְּמִסְתַּלְּקֵי מֵעָלְמָא, כַּד יַהֲבֵי רֵיחָא, עַד לָא מָטָא זְמַנַּיְיהוּ.

בְּגִין דְּכַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל לְאוֹלִיף אוֹרַיְיתָא, לְאִינּוּן יְנוּקִין דְּאִסְתַּלְקוּ מֵעָלְמָא, כַּד יַהֲבוּ רֵיחָא, עַד לָא מָטָא זְמַנַּיְיהוּ, אִינּוּן קַדְמָאֵי בְּאִינּוּן מִלִּין. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ לְהַהוּא מָמָנָא יוֹפִיאֵמַר לֵיהּ שְׁמֵיהּ, דְּקָאִים וְקַשְׁרִין קִשְׁרִין דְּאוֹרַיְיתָא, מַאן הוּא דֵּין דְּאַקְדִּים לִי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (איוב מ״א:ג׳) מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם, וְאֲשַׁלֵּם וַדַּאי.

כְּדֵין קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמטטרו"ן, דְּאִיהוּ קַיְימָא גּוֹ פְּרוֹכְתָּא דְּפָרְסָא, וְשִׁשִּׁים אֶלֶף רִבּוֹא מָארֵי דְּאוּלְפָנָא דְּאוֹרַיְיתָא סוֹחֲרַנֵיהּ, וְאִיהוּ מְקַשֵּׁר קְשָׁרִים לְמָארֵיהּ. אָמַר לֵיהּ מַאן הַאי דְּאַקְדִּים לִי, מִי הִקְדִּימַנִי וַאֲשַׁלֵּם. אִיהוּ רְשִׁים גּוֹ מְתִיבְתָּךְ. אוֹ לֹא. אָמַר לֵיהּ מָארֵי דְּעָלְמָא, לָאו אִיהוּ בְּמְתִיבְתָּא דִּילִי, גּוֹ מְתִיבְתָּךְ אִיהוּ. וְכָל אִינּוּן דְּקַדְמֵי, תְּחוֹת כָּל שְׁמַיָּא הוּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא.

בְּגִין דְּתֵרִין מְתִיבְתִּין אִית לְעֵילָּא. מְתִיבְתָּא דְּהַהוּא נַעַר מטטרו"ן. וּמְתִיבְתָּא עִילָּאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְכָל אֲתַר דְּתָנֵינָן מְתִיבְתָּא עִילָּאָה, דָּא הוּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מְתִיבְתָּא דְּרָקִיעַ, דָּא דְּמטטרו"ן.

כְּדֵין אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי הָכֵי, לְקוֹט לֵיהּ גַּבָּאי. לְקִיט לֵיהּ, וְאָרַח לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים ו׳:ב׳) דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם. דּוֹדִי, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם ב) דּוֹדִי לִי וַאֲנִי לוֹ הָרוֹעֶה בַּשּׁוֹשַׁנִּים. יָרַד לְגַנּוֹ, דָּא גּוֹרָן דְּרָקִיעַ, דְּקַיְימֵי כְּגוֹרָן. לַעֲרוּגַת הַבֹּשֶׂם, דָּא מְתִיבְתָּא דְּמטטרו"ן. לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים, לְעַיְינָא וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּאִינּוּן מְתִיבְתָּאן דִּילֵיהּ. מַאי וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים, אַל תִּקְרֵי שׁוֹשַׁנִּים אֶלָּא שֶׁשּׁוֹנִים. אִלֵּין אִינּוּן דְּמְקַדְּמֵי רֵיחָא בְּהַאי עָלְמָא, דְּמִתְלַקְּטֵי וּמִסְתַּלְּקֵי מֵהַאי עָלְמָא, עַד דְּלָא מָטָא זְמַנַּיְיהוּ.

כְּדֵין קָארֵי הַהוּא נַעַר מטטרו"ן לְגַבְרִיאֵל, דִּי קֶסֶת הַסּוֹפֵר בְּחַרְצוֹי, וַאֲמַר לֵיהּ, כְּתוֹב פִּתְקָא וְהַב לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת עַל פְּלוֹנִי, דְּיִלְקוֹט לֵיהּ מֵעָלְמָא. וְאִתְלְקֵיט מִיָּד. וְסָלְקִין לֵיהּ בְּקַדְמִיתָא לְמִתִּיבְתָּא דְּמטטרו"ן, וְתַמָּן אֲמַר תַּלְמוּדֵיהּ דְּאַיְיתֵי בִּידֵיהּ. וְאוֹלִיף תַּמָּן מַה דְּאוֹלִיף. לְבָתַר סָלְקִין לֵיהּ לְמִתִּיבְתָּא עִילָּאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּזְמִינָא לְמִתִּיבְתָּא דִּילֵיהּ. וְתַמָּן אִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ, בְּאִינּוּן דִּילֵיהּ, וּבְרָזִין עִילָּאִין, וְטַעֲמֵי דְאוֹרַיְיתָא, דַּהֲווֹ סְתִימִין מִנֵּיהּ בְּהַאי עָלְמָא.

וְיוֹפִיאֲמַר לֵיהּ רַב מְמַנָּא, אֲזִיל מַגּוֹ מְתִיבְתָּא עִילָּאָה, וְחָתִים סְתָרִין וְרָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, מַגּוֹ תְּרֵין מְתִיבְתִּין. כָּל מַה דְּאַקְשׁוּ בְּמְתִיבְתָּא דְּרָקִיעָא, אִינּוּן דְּמְתִיבְתָּא עִילָּאָה מְתָרְצִין. בְּמְתִיבְתָּא עִילָּאָה, לֵית תַּמָּן פִּרְכֵי וְקוּשְׁיִין, אֶלָּא בְּמְתִיבְתָּא דְּרָקִיעָא. וְחָתִים מִתְּרֵי מְתִיבְתֵּי מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא כְּדְקָא יָאוֹת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהילים פ"ד:ח') יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל.

וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי יִסְתַּלְּקוּן פִּרְכֵי וְקוּשְׁיִין מִגּוֹ מְתִיבְתָּא דְּרָקִיעָא. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, יֵלְכוּ מֵחַיִל אֶל חָיִל, וּכְתִיב (שם קכב) יְהִי שָׁלוֹם בְּחֵילֵךְ שַׁלְוָה בְּאַרְמְנוֹתָיִךְ. עַד הָכָא רָזִין דְּעַיְינִין, בְּגוֹ גְּוונִין לְאִסְתַּכָּלָא.

דְּיוֹקְנִין דְּחוֹטָמָא, חוֹטָמָא אִיהוּ חוֹתָמָא וּפַרְצוּפָא דְּבַר נָשׁ לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא. חוֹטָמָא זְעֵירָא עָקִימָא, דְּלָא אִתְיַישְׁבַת כָּרָאוּי בְּאוֹרַח מֵישָׁר, דָּא אִיהוּ דְּאָבִיד פַּרְצוּפָא דְּבַר נָשׁ, וְדָא אִיהוּ בְּאַת ה' בִּלְחוֹדוֹי, בְּלָא שְׁלִימוּ. דָּא אִיהוּ דְּאוֹרַח עַנְוָתָנוּתָא וּשְׁלֵימָתָא אִתְעָבַר מִינֵּיהּ, חֲצִיפָא אִיהוּ. שַׁעֲרֵיהּ בֵּין סוּמָק לְחִיוָּר.

תְּלַת רְשִׁימִין רַבְרְבִין עַל מִצְחֵיהּ, וּתְלַת אָחֳרָנִין דְּלָא אִתְחַזְיָין כָּל כַּךְ. תְּלַת שִׁרְטוּטִין אָחֳרָנִין מִסִּטְרָא דְּא לְסִטְרָא דָּא, שִׁפְוָון דִּילֵיהּ רַבְרְבָן. בַּחֲצִיפוּתֵיהּ מְמַלֵּל בְּקַשְׁיוּ כָּל מַה דְּבָעֵי. דְּאוֹרַח עַנְוָתָנוּתָא אִתְעָבַר מֵחוֹטְמֵיהּ, וּמֵעַל אַנְפּוֹי, דְּהָא כִּיסּוּפָא וְעַנְוָתָנוּתָא מְיַישֵּׁר חוֹטְמָא עַל אַנְפִּין. וְהַאי לֵית בֵּיהּ כְּלַל. וּבְגִין דְּאִיהוּ חֲצִיפָא, כָּדִיב וְחַייְךְ בְּמִלּוֹי.

וְאִי מִתְעַבְּרִין שִׁרְטוּטִין מֵעַל מִצְחֵיהּ, וְאִינּוּן ג' רַבְרְבָן וְג' זְעִירִין, וְשַׁעֲרֵיהּ אוּכָם, הָא אִיהוּ בֵּין תְּרֵין אַתָּוון בְּמַתְקְלָא. דְּא נָמִיךְ רֵישָׁא, וְחַייְךְ בְּמִלּוֹי. שַׁעֲרֵיהּ שְׁעִיעַ וְלָא כָּל כַּךְ, צַעֲרִין רַבְרְבִין מִתְעָרִין עָלּוֹי, וְאִשְׁתְּזִיב מִכָּלְהוֹ.

דָּא, זְכוּ זְעֵירָא מֵאֲבוֹי מֵגִין עֲלֵיהּ. וְהַהוּא זְכוּ אִתְרְשִׁים גּוֹ עַמּוּדָא דְּקָאִים בֵּיהּ הַהוּא נַעַר. וְאִיהוּ זָכֵי בְּחַד יַתְמָא. בְּגִין דְּכָל יְתָם וְאַרְמַלְתָּא, קָיְימִין בְּפִקְדּוֹנֵיהּ דְּמטטרו"ן, דְּקָיְימָא לְדַיְינָא בְּאִינּוּן שִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין.

בְּהֵיכְלָא דְּזִכּוּתָא, דַּיְינִין כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא, בַּר מִתְּלַת, בָּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי. וְכָלְהוֹ בְּקִרְאֵי כְּתִיבֵי. בָּנַי, דִּכְתִיב (שמואל א א) וַתִּתְפַּלֵּל עַל ה', עַל דַּייְקָא, לְעֵילָּא לְעֵילָּא. אַתְרָא דְּמַזְלָא עִילָּאָה. חַיֵּי, דִּכְתִיב (ישעיהו ל"ח:ה') הִנְנִי יוֹסִיף עַל יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, יוֹסִיף דַּייְקָא. מְזוֹנֵי,

דִּכְתִיב (תהילים נ"ה:כ"ג) הַשְׁלֵךְ עַל ה' יְהָבְךָ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ, עַל דַּיְיקָא. וְתַמָּן דַּיְינִין בְּנֵי עָלְמָא.

וְיָהֲבִין פִּתְקָא לְמַלְאָךְ הַמָּוֶת לְקָטְלָא לוֹן, וּלְנָטְלָא רוּחֵיהוֹן, וְהוֹאִיל וּמַשְׁכּוֹנִין עִילָּאִין, וְטָבִין דִּבְנֵי נָשָׁא בִּידוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פַּקִּיד לְמטטרו"ן, דִּיהוֹן בְּנוֹי דְּהַהוּא בַּר נָשׁ וְאִתְתֵּיהּ בְּפִקְדּוֹנָא דִּילֵיהּ. וּבְגִין דְּאָסוּר לְמַשְׁכְּנָא לוֹן, מַשְׁכּוֹנִין עַל מַשְׁכּוֹנִין, לָא יְמִיתוּן. וְעַל דָּא, מַאן יְשַׁיְיזֵיב לוֹן מֵעִינּוֹיָא, הַהוּא זְכוּ אַגֵּין עַל בְּנוֹי. וְהוּא, חַד מִנַּיְיהוּ דְּהַהוּא זְכוּ אַגֵּין עֲלֵיהּ, בְּעִידָן עַקְתֵּיהּ.

לְהָא אִית לֵיהּ רוֹשֶׁם בְּמִצְחֵיהּ. חַיָּיבָא, אוֹ גַּיְיפָא אִיהוּ. וְלָא אִתְחֲזֵי קַמֵּי בְּנֵי נָשָׁא, דְּלָא יָדְעִין בֵּיהּ. דָּא אַצְלַח. וּמַאן דְּאִתְחַבַּר בַּהֲדֵיהּ, יַצְלַח יַתִּיר מִנַּיְיהּ.

חוּטְמָא עֲקִימָא, וּתְרֵין נוּקְבִין דִּילֵיהּ רַבְרְבִין, וְסָלְקִין לְבַר אִינּוּן פָּתְחִין דְּנְחִירוֹי, וְחוֹטְמָא לָא סָלִיק. דָּא אִיהוּ בְּאֵת ה' בִּשְׁלִימוּ.

ה' שִׁרְטוּטִין בְּמִצְחֵיהּ רַבְרְבָן, וְשִׁית זְעִירִין. אוּדְנוֹי רַבְרְבָן. עֵינוֹי רַבְרְבָן. וּתְרֵין רְשִׁימִין אוּכְמִין דַּקִּיקִין בְּעֵינֵיהּ דְּיָמִינָא. שַׂעֲרֵיהּ, לָא אִתְתַּקַּן בְּמַזָּיֵיהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ רַב וְתַקִּיף. רוֹשֶׁם מַכְתְּשָׁא בְּמִצְחֵיהּ.

דָּא שַׂרְפָּא, בְּכָל יוֹמָא זַמִּין כַּד אִתְרְעֵם. בְּרוּגְזֵיהּ, קָרִיר חוּטְמֵיהּ, וְאִתְחֲזֵי חִוָּור. תָּב מֵרוּגְזֵיהּ לְזִמַּן רַב. מְהֵימְנָא אִיהוּ בְּמִלִּין רַבְרְבִין. וּבְזְעִירִין לָאו הָכֵי. חַמְדָן אִיהוּ. גּוּפֵיהּ מָלֵי מַכְתְּשִׁין וַאֲבַעְבּוּעִין בְּכָל יוֹמֵי שַׁתָּא, וּבַר זִמְנָא חַד זְעֵיר בְּיוֹמֵי דְּסִתְוָוא, אִתְנַהֵיג בְּעִנְוָותָנוּתָא בְּבֵיתֵיהּ. תִּיאוּבְתֵּיא לְמֵיכַל בְּכָל אֲתַר, אַף עַל גַּב דְּלָא יְזַמְנוּן לֵיהּ. אִי זָכֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְאוֹלִיף יְנוֹקִין, זָכֵי בְּהוּ בְּשִׁי"ן תִּי"ו.

בֵּיהֵיהּ יָמִינָא, רוֹשֶׁם עֲמִיקָא מִתּוֹלָדָה דְּאִתְיַלֵּד בֵּיהּ. תַּרְתֵּי נְשִׁין אִזְדַּמְנוּ לֵיהּ, קַדְמַיְיתָא תָּמִית עַל מַשְׁבְּרָא. תִּנְיָינָא תְּזַכֵּי לְתְרֵין בְּנִין, חַד יְמִית זְעֵיר בַּחֲלָבָא דְּאִימֵּיהּ, וְחַד יְקוּם בְּעָלְמָא גְּיָיפָא, יַתִּיר מִבְּנֵי נָשָׁא אֲחֲרָנִין, וְחַיִּין קַיְימִין בֵּיהּ, אֲבָל לֹא כָּל כָּךְ.

חוּטְמָא דְּאָזִיל בְּאוֹרַח מֵישָׁר, וּמִתְתַּקְנָא עַל גַּבֵּי אַנְפִּין. הַאי אִיהוּ בְּאֵת ה' בְּשְׁלִימוּ. דָּא אִתְגְּלֵי בְּמִצְחֵיהּ תְּרֵין שִׁרְטוּטִין רַבְרְבִין, וְה' זְעִירִין, וּתְרֵין מִסְטָרָא דְּיָמִינָא לְגַבֵּי שַׂעֲרֵיהּ. מֵישַׁר מִתַּתָּא לְעֵילָּא. שַׂעֲרֵיהּ בֵּין אוּכָם לְסוּמָק, תַּלְיָא עַל אוּדְנוֹי. עֵינוֹי רַבְרְבִין יָרוֹקִין, וְחוּטָא סוּמְקָא סַחֲרָא לְגוֹ. אַנְפּוֹי אֲרִיכִין.

דָּא, אִיקָרֵי אַנְפֵּי נָשָׁר. דָּא, מִבְּנוֹי דְּסִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא. כַּד בָּעֵי לְאַזְעָרָא גַּרְמֵיהּ, טַב אִיהוּ לְגַבֵּי מָארֵיהּ. דָּחִיל חַטָּאָה אִיהוּ. בִּימֵי עוּלֵימוֹי אִיהוּ בְּלָא מַרְעִין, אָזִיל בִּבְרִיאוּתֵיהּ, כְּגִיבָּר בְּלָא דְּחִילוּ. בְּיוֹמִין דְּסִיבוּ נָחֵית כְּנִחִיתוּ דְּסִיהֲרָא, חֲלָשָׁא לֶהֱוֵי. מַרְעִין רָדְפִין אֲבַתְרֵיהּ, דָּא זַכָּאָה בְּמַרְעִין יְתִכַּפְּרוּן.

וְאִי מִתְחַלְּפִין סִימָנִין, בְּיוֹמֵי עוּלֵימוֹ לֶהֱוֵי בְּמַרְעִין. בְּגִין דְּאִיהוּ כְּסִיהֲרָא דְּבַעְיָא לְאַנְהָרָא. וְיהֵא הַהוּא גַּבְרָא בְּמִסְכְּנוּ. וּבְיוֹמִין דְּסִיבוּ, יֶהֱוֵי בְּלָא מַרְעִין, וּבְעוֹתָרָא וְיקָר סַגְיָא. דְּהָא כְּדֵין אַנְהֲירַת סִיהֲרָא וְקָיְמָא בְּאַשְׁלְמוּתָא. וְדָא אִיהוּ צַדִּיק וְטוֹב לוֹ. וְדָא עַנְוָתָנוּתָא בֵּיהּ, רְחִים הוּא לְמָארֵיהּ בְּכֹלָּא.

חוֹטְמָא אֲרִיכָא וְחַד, חִדּוּדָא כְּרִישָׁא דְּחוֹטְמָא דְּנִשְׁרָא. הַאי אִיהוּ בְּלָא אָת כְּלָל. שַׂעֲרֵיהּ קָמִיט. שִׂרְטוּטִין דְּמִצְחֵיהּ תְּלַת. אַנְפּוֹי חֲדִידָן. עֵינוֹי זְעִירִין. הָא אִיהוּ חַמְדָן בַּמֶּה דְּאִית לְהוֹ לְאַחֲרָנִין. כָּל עוֹבָדוֹי לָאו בִּדְחִילוּ דִּשְׁמַיָּא. סָאנֵי אוֹרַיְיתָא, סָאנֵי לְמַאן דְּלָעֲאן בָּהּ. רְחִים לְפוּם שַׁעֲתָא לְמִשְׁמַע מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וּלְפוּם שַׁעֲתָא פָּרְחִין מִנֵּיהּ.

בְּרַגְלֵיהּ שְׂמָאלָא תְּרֵין אָצְבְּעָן קְמִיטִין דְּלָא מִתְפַּשְּׁטִין וּבְרַגְלֵיהּ יְמִינָא חַד. הַאי אִיהוּ בְּחַטָּאָה דְּגַנְבָא, וְלָא יְתוּב מֵהַהוּא חוֹבָא לְעָלְמִין.

בֵּין כְּתֵפּוֹי תַּלְיָין תְּרֵין שַׂעֲרִין רַבְרְבִין. בְּחָדוֹי אִית תְּלַת שַׂעֲרִין דְּתַלְיָין. אוֹמֵי אוֹמָאָה בְּכָל רַגְעָא וְשַׁעֲתָא, וְלָא אִתְהֲנֵי. זִמְנִין תְּרֵין בְּשַׁתָּא יִשְׁתַּתֵּף בַּר נָשׁ בַּהֲדֵיהּ. וְלָא יַתִּיר, וְיִצְלַח, וְהוּא מֵאֲדָר עַד רֵישׁ נִיסָן. וּמֵאֱלוּל, עַד שִׁית יוֹמִין דְּמַרְחֶשְׁוָון, וְלָא יַתִּיר, וּבְיוֹמִין אִלֵּין, יִצְלַח מַאן דְּיִשְׁתַּתֵּף בַּהֲדֵיהּ, דְּהָא יוֹמִין אִלֵּין יוֹמִין דְּאַתְוָון אִינּוּן, וּמַאן דְּלֵית לֵיהּ אַתְוָון, אִתְאֲחַד בְּהוּ.

בְּיוֹמִין אִלֵּין נָפְקִין נִשְׁמָתִין עַרְטָלָאִין, וְאִינּוּן מִתְהַדְּרָן כְּמִלְקַדְמִין, וְלֵית לוֹן זִווּגִין. וּבְיוֹמִין אִלֵּין נָפְקִין אַתְוָון כ"ב וְשָׁרָאן בְּהוּ, וּמִתְעַטָּרָן בְּהוּ, וּבְרַחֲמֵי יִשְׁתַּכְּחוּן זִווּגִין. וּבְיַרְחִין אֲחֳרָנִין, וּבְיוֹמִין אֲחֳרָנִין, לָאו.

דְּהָא מִ' בַּאֲדָר בָּטַשׁ בּוּצִינָא, וְאַפֵּיק אַתְוָון זְעִירִין, וּבָקְעִין רְקִיעִין וְנָפְקִין לְעָלְמָא. בְּזִמְנָא דְּאִינּוּן נָפְקִין, כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין עַרְטָלָאִין, דַּהֲווֹ זְמִינִין לְאִתְהַדְּרָא, נָפְקִין בַּהֲדַיְיהוּ, וְאִתְאַחֲדָן בְּאִינּוּן אַתְוָון.

וְנָפְקִין עַל יְדֵי דְּפַרְוָונְקָא. בְּגִין דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא, כַּד אִתְבְּנִין לְאִתְצַיְּירָא בְּהַאי עָלְמָא, כָּל צִיּוּרִין דְּאַתְוָון מִתְצַיְּירִין בְּהוּ, עַל יְדָא דְּאִינּוּן תְּלַת שׁוּתָפִין, דְּקָא מְזַדְּוְוגִ בְּנַיְינָא. וְהַשְׁתָּא אִלֵּין דְּקָא מִתְהַדְּרָן, כָּל אִינּוּן אַתְוָון קָא אִתְצַיְּירוּ בָּהוּ. אֲחֳרָנִין לָא מִתְצַיְּירֵי בְּהוּ. דְּהָא אִינּוּן פַּרְוָונְקִין, לָא מְצַיְּירִין לוֹן בְּאַתְוָון, כְּמָה דְּאִתְצַיְּירוּ בְּקַדְמֵיתָא, מִסְּטָרָא דְּאַבָּא וְאִימָּא. וְאִלֵּין אַתְוָון אָזְלִין וּמְשָׁטְטִין בָּעָלְמָא, וְאִתְאַחֲדָאן בְּהוּ כָּל אִינּוּן דְּלֵית לְהוֹ אַתְוָון, עַד רֵישׁ יַרְחָא דְסִיוָון. דְּהָא כְּדֵין אִתְטַמָּרָן אִלֵּין, וְאַתְוָון עִילָּאִין בָּעְיָין לְאִתְגַּלָּאָה.

וּמֵאֱלוּל אִתְטַמְּרוּ אִלֵּין עִילָּאִין. עַד ו' יוֹמִין בְּמַרְחֶשְׁוָון. עַד דִּיהַדְּרוּן בְּנֵי נָשָׁא מֵחוֹבַיְיהוּ, וְיִתְכַּפֶּר לוֹן, וּמִתְהַדְּרָן אַתְוָון כְּמִלְקַדְמִין. וּבֵין כָּךְ וּבֵין כָּךְ, אִינּוּן זְעִירִין נָפְקִין לְקַיְימָא עָלְמָא, וְאִלֵּין אִתְאַחֲדִין בְּהוּ, בְּגִין דְּלֵית לוֹן אַתְוָון כְּלָל.

דְּהָא מֵאֱלוֹל קָיְימָא תְּשׁוּבָה, וְאַתְוָון סָלְקִין לְגַבָּה, וּבְנֵי עֶלְמָא מִתְהַדְּרָן מֵחוֹבַיְיהוּ, וּמִתְהַדְּרָן לְאַתְוָון, וְקָיְימִין עַל עָלְמָא תְּרֵין יָרְחִין, וּמִסְתַּלְקִין טֵבֵת וּשְׁבָט.

מַז' בַּאֲדָר נָפְקִין אִלֵּין אָחֳרָנִין, כְּמָא דְּאִתְמָר. וְאִלֵּין דְּמִתְאַחֲדָן בְּהוּ, מְקַדְּמֵי רַחֲמֵי בְּאִלֵּין יוֹמִין. וּתְרֵין יָרְחִין אָחֳרָנִין אִתְטַמְּרָן כָּלְהוֹ, וְאִלֵּין תַּמּוּז וְאָב. וְנָפְקִין יְמֵי הָרָעָה בְּאַתְוָותַיְיהוּ וְשָׁלְטִין אִלֵּין עַל עָלְמָא, וְאָחֳרָנִין אִתְטַמְּרוּ. וּבְגִין כָּךְ, בְּאִינּוּן יוֹמִין, זַכָּאָה אִיהוּ מַאן דְּאִשְׁתְּזִיב מִנַּיְיהוּ.

וְכַד חוֹטְמָא אֲרִיכָא, רַב בְּפוּתְיָיא לְגַבֵּי רֵישָׁא. דָּא אִיהוּ בְּאָת ה', וּלְזַמְנִין אָת י' אִתְחַבַּר בַּהֲדֵיהּ. דָּא אִיהוּ בַּר נַשׁ דְּאַצְלַח.

אַנְפּוֹי קְמִיטִין, בְּתוֹלְדוֹת דַּאֲבַעְבּוּעִין. עֵינוֹי סוּמְקִין. דָּא אִיהוּ בֵּין אִינּוּן תּוֹלְדִין דִּסְגִירוּ. דְּעֵינוֹי לְזַמְנִין זָלְגִין דִּמְעִין.

קְמִיטִין דְּמִצְחֵיהּ ד' וּב' עֲבָרִין רְשִׁימִין, כְּאָרִיחַ עַל גַּבֵּי לְבֵנָה. שַׂעֲרֵיהּ רַב. הַאי אַצְלַח, וּדְחִיל חַטָּאָה, שֶׁבַח גַּרְמֵיהּ בְּכֹלָּא, יַתִּיר מִמַּה דְּאִית בֵּיהּ. וּבְזַמְנָא דְּאִתְנַעֲנַע, עֵינוֹי זָלְגִין דִּמְעִין. וּכְאֵבָא בְּחוּטְמֵיהּ, עַד דְּאוֹשִׁיד לֵיחָה יָרוֹקָה. וְדָא קַשְׁיָא מֵאִינּוּן זִינֵי דִּסְגִירוּ. מַאן דְּאִשְׁתַּתַּף בַּהֲדֵיהּ אַצְלַח. מְהֵימְנָא אִיהוּ בְּכֹלָּא.

עַל כִּתְפֵּיהּ שְׁמָאלָא, אִית תְּלַת רְשִׁימִין. ב' סוּמְקִין, וְחַד אוּכָם. בְּרַם אוּכָם אִית לֵיהּ תּוֹעֲלְתָּא. הַאי מָשִׁיךְ לְאִתְקָרְבָא בִּבְנֵי נָשָׁא, וְאָחִיד בְּהוּ, דְּלָא יַחְשְׁבוּן לֵיהּ כִּסְגִירָא.

מוּמָא אִתְיְילִיד בֵּיהּ בְּלֵילְיָא, בְּחַד יוֹמָא דְּסִתְוָוא, בְּיוֹמֵי דְּעוּלֵימוֹי, דְּאָכַל נוּנָא וְשָׁתָה מַיָּא, וּנְפַק לְבַר. וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא הֲוָה שַׁלִּיט כּוֹכָב שַׁבְּתַאי בְּעָלְמָא, וְחַד עֲנָפָא דִּילֵיהּ הֲוָה מָשִׁיךְ לְאִתְפַּשְׁטָא לְתַתָּא, וּנְפַק אִיהוּ בְּגִילוּיָיא דְּרֵישָׁא, וּמְחָה בֵּיהּ עַל יָדָא דְּקורקפנ"י וְשִׁמרירו"ן תְּרֵין רוּחִין דְּשָׁלְטִין בַּהֲהוּא עֲנָפָא. וְכָךְ אִתְמְחֵי הַאי בַּר נָשׁ, רְשִׁמוּ בֵּיהּ תְּרֵין רְשִׁימִין סוּמְקִין. וְהַהוּא עֲנָפָא רְשִׁים בֵּיהּ הַהוּא רְשִׁימוּ אוּכְמָא. דְּהָא מִילּוֹי דְּשַׁבְּתַאי בְּאוּכָם אִשְׁתַּמַּשׁ.

וְרָזָא דָּא שַׁלִּיט בְּעָמָא דְּשַׁבְּתַאי וְלָא בְּעָמָא קַדִּישָׁא. בְּגִין דְּעָמָא קַדִּישָׁא לֵית לוֹן חוּלָקָא וְאַחְסָנְתָּא בְּכוֹכָבְיָיא וּמַזָּלֵי, אֶלָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְאִצְטְרִיךְ לוֹן לְאַחֲזָאָה חֶדְוָה, וּמֵיכְלָא וּמִשְׁתְיָיא, וּלְבוּשִׁין חִיוָּרִין, אוֹ דִּגְוָונִין שַׁפִּירִין, וּלְתַקָּנָא בֵּיתָא וּפְתוֹרָא בְּיוֹמָא דָּא.

דְּלָאו הָכֵי אִינּוּן דַּאֲחִידָן בְּכוֹכָבְיָיא דְּשַׁבְּתַאי, דְּאִצְטְרִיךְ לוֹן לְאִתְעַנָּאָה, וּלְאַחֲזָאָה עֲצִיבוּ וּדְאָגָה, וּלְמִלְבַּשׁ שְׁחוֹרִין, וּלְכַסָּאָה שְׁחוֹרִין, וְלָא לְמֵיכַל בִּשְׂרָא וְחַמְרָא וּמִשְׁחָא. וְלָא לְאִתְעַנְּגָא בְּעִינּוּגִין דְּעָלְמָא. אֶלָּא לְמֵיתַב בְּדִיּוּרָא עֲצִיב, וּלְאִתְפָּרְשָׁא מִן בְּנֵי נָשָׁא. וּכְדֵין

אִלֵּין רוּחִין קַרְקְפוּנ"י וְשַׁמְרִירוּ"ן אִתְמַשְׁכִּין עֲלֵיהּ, וְאוֹדְעִין לֵיהּ מִלִּין דְּעָלְמָא בְּאַמְשָׁכוּתָא דְּשַׁבְּתָאי.

חָזֵינָא בְּסִפְרָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּאִית בַּר נָשׁ דְּאִתְיְלִידוּ כַּד שָׁלְטָא עֲנָפָא דָּא, וְאִינּוּן עֲצִיבִין תָּדִיר דְּלָא חָדָאן לְעָלְמִין. בַּר אִי לָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא, וְקָא אִתְאַחֲדָאן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְעִם כָּל דָּא, אִי אִית בֵּיהּ בְּהַהוּא בַּר נָשׁ יְסוֹדִין וְשָׁרָשִׁין מִזְּכוּ דַּאֲבָהָן, עֲנָפָא דָּא דְּנָפֵיק מִשַּׁבְּתָאי, לְזִמְנִין נָצַח לֵיהּ, וְאָחִיד לֵיהּ, וְאִינּוּן תְּרֵין רוּחִין מִתְפַּשְׁטִין, וְאָזְלִין לְנוּקְבָא דְּטִינָרָא, דְּתַמָּן מִתְכַּנְּשִׁין כָּל רוּחִין עַרְטָלָאִין, דְּלָא עָאלָן לְגוֹ פַּרְגּוֹדָא דְּמַלְכָּא.

וְאִינּוּן עַרְטָלָאִין בְּהַאי עָלְמָא, וְכַד נָפְקֵי מֵהַאי עָלְמָא, מִשְׁטְטֵי לְאַעֲלָא בְּהַהוּא עָלְמָא, וְנָעֲלִין תַּרְעָא בְּאַנְפֵּיהוֹן, בְּכָל סִטְרִין דְּעָלְמָא. וְלָא אַשְׁכְּחוּ נִיְיחָא, עַד דְּאִינּוּן נָפְקִין וּמְשָׁטְטֵי בְּעָלְמָא, וְאִלֵּין אִיקְרוּן בִּשְׁמָהָן שכנות.

וּבְיוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא, כַּד אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא, וְאִינּוּן לְאָן עָאלִין. לְגוֹ נוּקְבָא דְּחַד טִינָרָא, דְּאִיהוּ לְבַר מֵחוֹמוֹת גִּנְתָּא, בְּטוּרִין דִּלְבַר, וּמִשְׁתַּכְּחֵי תַּמָּן כָּל יוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא. וּלְבָתַר נָפְקִין וּמְשָׁטְטִין בְּעָלְמָא, וּמוֹדִיעִין בְּחֵיזוּ דְּלֵילְיָא, מִלִּין לִבְנֵי נָשָׁא.

וְכָה נָצַח עֲנָפָא דָּא לְהַהוּא בַּר נָשׁ. אִינּוּן תְּרֵין רוּחִין אָזְלִין לְהַהוּא נוּקְבָא, וּמִתְעַכְּבִין תַּמָּן עַד דְּנָפֵיק שַׁבַּתָּא. כֵּיוָן דְּנָפֵיק שַׁבַּתָּא, נָפְקִין אִינּוּן נִשְׁמָתִין וְאִינּוּן רוּחִין בַּהֲדַיְיהוּ, וּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא.

וְאַתְיָין אִינּוּן תְּרֵין רוּחִין, וְחַד נִשְׁמָתָא דְּגִנְזָעָא דְּהַהוּא בַּר נָשׁ, ע' דַּרְגִּין לַאֲחוֹרָא, וְשָׁארָן עַל הַהוּא בַּר נָשׁ, רוּחָא בָּתַר רוּחָא, וְאוֹדְעֵי לֵיהּ מִלִּין בְּעָלְמָא, מְנַיְיהוּ קְשׁוֹט וּמְנַיְיהוּ לָאו קְשׁוֹט. מְנַיְיהוּ קְשׁוֹט, מִסִּטְרָא דִּנְשָׁמְתָא עַרְטִילָאָה. דְּהָא אַשְׁכְּחָא תַּמָּן נַיְיחָא. וּמְנַיְיהוּ לָאו קְשׁוֹט, מִסִּטְרָא דְּאִינּוּן רוּחִין. וּלְזִמְנִין, אִינּוּן רוּחִין אוֹדְעִין לֵיהּ מִילֵי קְשׁוֹט, לְזִמַּן קָרִיב.

וְהָא אִיהִי נִשְׁמָתָא דְּלָא אַשְׁכְּחַת פֵּירוּקָא, מַע' דַּרְגִּין לַאֲחוֹרָא. כְּדֵין, כּוֹכָב שַׁבְּתָאי מָשִׁיךְ לְהַאי עָלְמָא, אִינּוּן רוּחִין. וּבְגִינָהּ לָא דָּחִיל הַהוּא בַּר נָשׁ, כַּד שָׁרָאן עֲלוֹהִי, וְלָא אִזְדַּעְזַע.

זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְּמַאן דְּאִית לֵיהּ זְכוּ דַּאֲבָהָן, לְסַיְיעָא בְּכָל אִינּוּן עוֹבָדִין.

חוֹטְמָא עָקִים, וְהַהוּא עָקִימוּ סָטָא לְסָטָר יְמִינָא. דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ מְמַלֵּל רְכִיכִין.

בְּמִצְחֵיהּ שִׁרְטוּטָא חָדָא רַבְרְבָא, וְד' זְעִירִין, וְאִינּוּן דְּקִיקִין וְלָא כָּל כַּךְ, וְאִינּוּן מִתְהַפְּכָן לְסוּמְקָא. שַׂעֲרוֹי תַּלְיָין שְׁעִיעִין זְעֵיר, שַׁלְשְׁלָאָה רַבְרְבָא הֲוָה לֵיהּ, וְתַלְיָיא מִנֵּיהּ. סִיּוּעָא אִית לֵיהּ, מְהֵימְנָא אִיהוּ. אַצְלַח בְּעוֹבָדוֹי. דָּא אִית לֵיהּ פְּגִימוּ דְּמוּמָא, דְּאִיהוּ סְרִיס חַמָּה, אוֹ תַּלְיָיא בְּכִיסָא דְּבֵעוֹי חַד מִמֵּעוֹי, וְלָא אַפֵּיק זַרְעָא כִּדְקָא יָאוֹת. בִּידָא דִּשְׁמָאלָא אִית לֵיהּ אֶצְבַּע זְעֵירָא, קָמִיט וְלָא אִתְפַּשַּׁט .

אֲמַר אָדָם קַדְמָאָה, לֹא נִכְחַד עָצְמִי מִמֶּךָּ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בַּסֵּתֶר רָקַמְתִּי (תהלים קלט) בְּתַחְתִּיּוֹת אֶרֶץ. מִכָּאן דְּמִזּוּוּגָא דְּדָכַר וְנוּקְבָא, אַתְיָא נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא. מִזִּיוּוּגָא דְּמַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא. מַאי טַעֲמָא. תַּחְתִּיּוֹת אֶרֶץ. תְּרֵין תְּחוּמִין אִית לְהַהִיא דְּאִיתְקְרֵי אֶרֶץ חֻפָּץ. אַתְרָא דְּאִתְצַיְּירָא נִשְׁמָתָא דְּדָכוּרָא לְיָמִינָא. וְאַתְרָא דְּנִשְׁמָתָא דְּנוּקְבָא לִשְׂמָאלָא.

וְעַל דָּא בָּעֵי אִתְעָרוּתָא מִסִּטְרָא דְּנוּקְבָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיהו מ״א:כ״ה) הַעִירוֹתִי מִצָּפוֹן וַיֵּאת. וּכְדֵין מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ קוֹרֵא בִּשְׁמִי. זוּוּגָא דְּשִׁמְשָׁא בְּסִיהֲרָא, יַעֲקֹב בְּרָחֵל וְיִבֹא סְגָנִים כְּמוֹ חֹמֶר. אִלֵּין חַיָּילִין דְּעִלְּמָא, דְּנָפְקוּ מֵאָדָ"ם קַדְמָאָה.

בְּתַר הָכֵי, (תהלים קלט) גָּלְמִי רָאוּ עֵינֶיךָ, כְּשֶׁהָיִיתִי מוּטָל גּוֹלֶם בִּלֹּא צוּרָה, מִמִּזְרַח לַמַּעֲרָב. רָאוּ עֵינֶיךָ, הַדּוֹרוֹת הָעֲתִידוֹת לָצֵאת מִמֶּנִּי. כִּי אַתָּה הוּא הַקּוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ.

וְעַל סִפְרְךָ כּוּלָּם יִכָּתֵבוּ. זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם לְדִיוֹקְנִין. דִּבְהַאי סִפְרָן שֶׁל צַדִּיקִים, הֲווֹ אִתְחַקְקָן כָּל דִּיוֹקְנִין בְּעֶלְמָא. בְּצִירוּפָא דְּאַתְוָון, זר"ה פס"ץ.

וְתַמָּן כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ, בְּצִיּוּרִין דִּקְמָטִין, בְּמִשְׁכָּא דְּאָדָם, כְּגַוְונָא דִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דְּתַמָּן כּוֹכָבִים, (ישעיה מ) הַמּוֹצִיא בְמִסְפָּר צְבָאָם לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. לְזַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל עַבְדִּי, יַעֲקֹב אֲשֶׁר בְּחַרְתִּיךְ. דְּאִינּוּן אִיקָּרוֹן אָדָם, דִּכְתִיב (יחזקאל לד) וְאַתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי אָדָם אַתֶּם. וּבְגִינֵיהוֹן אִתְבְּרֵי עָלְמָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה. דְּאִינּוּן עָאלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה, עַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְכָלְהוֹ וְעַל סִפְרְךָ כֻּלָּם יִכָּתֵבוּ.

יָמִים יוּצָרוּ, לְכָלְהוֹ יוֹמִין עִילָּאִין, כְּמִנְיַן מִשְׁכ"ו וּקְחוּ לָכֶם. מִשְׁכוּ יוֹמִין עִילָּאִין, לְאַנְהָרָא לְיוֹמִין תַּתָּאִין. שס"ה וּרְבִיעַ יוֹם. וּמִקְצַת יוֹמָא כְּכוּלֵּי יוֹמָא, לְחוּשְׁבַּן מִשְׁכוּ. וּמַאן דְּמַשִּׁיךְ מִתַּמָּן מַשִּׁיךְ נְהִירוּ לְסִיהֲרָא לְקַדְּשָׁא לָהּ.

וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, דָּא דָּוִד מְשִׁיחָא. דְּלָא הֲווֹ לֵיהּ יוֹמִין לְאִתְנַהֲרָא, וְאִיהוּ מָשִׁיךְ לֵיהּ שִׁבְעִין שְׁנִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהלים לט) הִנַּה טְפָחוֹת נָתַתָּ יָמָי. מַאי טְפָחוֹת, ט' פָּחוֹת. טַב הָכָא דְּפָחֵית לוֹן מִיּוֹמוֹי דְּאָדָם, לְמֵיהַב לְדָוִד, דְּהֲווֹה טוֹב רוֹאִי. טוֹב דִּילֵיהּ, מֵאָדָם קַדְמָאָה, דְּעָבַד עֵמֵיהּ צְדָקָה, בְּגִין דְּיֵהֵא מוּכָן דָּוִד, לַעֲשׂוֹת צְדָקָה לְיִשְׂרָאֵל. כְּגַוְונָא דְּקַבֵּיל דָּוִד דְּהֲוָה עָנִי וְאֶבְיוֹן, הָכֵי יְהֵיב לְמִסְכְּנֵי. וְכֹלָּא בְּמִשְׁפָּט, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמואל ב ח) וַיְהִי דָּוִד עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ.

וְאִתְעָרוּ, שׁוּפְרֵיהּ דְּיַעֲקֹב אָבִינוּ, מֵעֵין שׁוּפְרֵיהּ דְּאָדָם קַדְמָאָה. בְּגִין דְּיַעֲקֹב יוֹשֵׁב אוֹהָלִים, וְאוֹלִיף תַּמָּן, בְּבֵית שֵׁם וְעֵבֶר וְאַבְרָהָם וְיִצְחָק, לְמִפְלַח לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּגִין דְּאִיהוּ בְּכוֹר, דִּכְתִיב (שמות ד) בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל, וַעֲבוֹדָה בִּבְכוֹרוֹת הֲוָה.

וַדַּאי, סִפְרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, הֲוָה לֵיהּ לְיַעֲקֹב. וְסִפְרָא דַּחֲנוֹךְ. וְסֵפֶר יְצִירָה דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ. וְהָא אִיתְרְעוּ, מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה דְּאַבְרָהָם אָבִינוּ, ד' מְאָה פִּרְקֵי הַוָיָין. וּמִכָּל אִינּוּן סִפְרִין,

אוֹלִיף יַעֲקֹב אֲבִינוּ אִישׁ תַּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים, חָכְמָתָא סַגִּיאָה, וַהֲוָה שׁוּפְרֵיהּ וְשַׁרְטוּטִין דְּיַעֲקֹב, כְּגַוְונָא דְּשַׁרְטוּטִין דְּאָדָם קַדְמָאָה.

וְהוּא כְּגַוְונָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ קֶדֶם לִיצִירָה, יְצִיר כַּפָּיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אוּף יַעֲקֹב רֵאשׁוֹן לִשְׁלִימוּ, קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתֹה, דְּהֲוָה עַרְסֵיהּ שְׁלִים.

מַה דְּלֵית הָכֵי בְּאַבְרָהָם, דְּנָפֵיק מִנֵּיהּ יִשְׁמָעֵאל וּבְנֵי קְטוּרָה, דְּאִינּוּן סִיגֵי הַכֶּסֶף. וְאָדָם, דְּנָפַק מִנֵּיהּ קַיִן. וְנֹחַ, דְּנָפַק מִנֵּיהּ חָם. וְיִצְחָק, דְּנָפַק מִנֵּיהּ עֵשָׂו, סִיגֵי דַּהֲבָא. אֲבָל יַעֲקֹב עַרְסֵיהּ שְׁלֵימָא אִיהוּ. וְעַל דָּא בֵּיהּ בָּחַר ה' מִכָּל הָעַמִּים. דִּכְתִיב, (תהילים קל"ה:ד'-ה') כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יָהּ יִשְׂרָאֵל לִסְגֻלָּתוֹ, וּכְתִיב (דברים ל"ב:ט') כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ. עַד כָּאן סִתְרֵי תוֹרָה.

(שמות כ':א') וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרִ' אֶלְעָזָר, וְרִ' אַבָּא, הֲווֹ יָתְבֵי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, אִי נִיחָא לֵיהּ לְאַבָּא, לֵימָא חַד מִלָּה בְּמַעֲשֶׂה מֶרְכָּבָה. אָמַר לֵיהּ, וְהָא תָּנִן, וְלֹא בַּמֶּרְכָּבָה בְּיָחִיד. אָמַר לֵיהּ, דַּעְתֵּיהּ דְּאַבָּא דְּאֵימָא מִלָּה דְּאוֹלִיפְנָא מִנֵּיהּ. נָפַק ר' אַבָּא. אָמַר לֵיהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן לְרִ' אַבָּא, אַנְתְּ בִּלְחוֹדָךְ תְּתַקֵּן פִּתְורָא, וְאֶלְעָזָר בַּהֲדָי.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (יחזקאל א':א') וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בָּרְבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה עַל נְהַר כְּבָר נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. הַאי קְרָא לָא אִתְּמַר מַאן אֲמָרֵהּ, אִי יְחֶזְקֵאל, הָא כְתִיב אֲבַתְרֵיהּ, (שם) הָיֹה הָיָה דְבַר ה' אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן. וְהַאי קְרָא אִצְטְרִיךְ לְמִיכְתַּב בְּקַדְמִיתָא, דְּהָא בִּרְשׁוּתָא קָאֲמַר, וּלְבָתַר וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים.

אֶלָּא יְחֶזְקֵאל קָאֲמַר לֵיהּ, וּבִרְשׁוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָאֲמַר כָּל מַה דְּקָאֲמַר, וְגַלֵּי כָּל מַה דְּגַלֵּי. וְהַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל נְבוּאָה דָּא הֲוָות, בְּזִמְנָא דְּנָחֲתַת שְׁכִינְתָּא עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וְיִקְרָא עִילָּאָה מְנַצְּצָא, סְתִימָא אִסְתַּכְּלוּתָא דְּהַהוּא דְּאִיקָּרֵי זֹהַר שְׁכִינְתָּא, דְּמֵהַהוּא זוֹהֲרָא אִתְּזַנַּת, לָא אִזְדַּהֲרָא. וּשְׁכִינְתָּא עִילָּאָה אִסְתַּלְקַת מֵעַל בְּנִין, וְאִתְיְיהַב רְשׁוּ לְשִׁבְעִין שְׁנִין אֲחֳרָנִין דְּמַלְכוּת בָּבֶל לְשַׁלְטָאָה.

אַדְהָכֵי, נָחֲתַת אֶשָּׁא מִלְּעֵילָּא, וְסָחֲרָא לוֹן, וַהֲווּ שָׁמְעִין קָל מַשְׁרְיָין עִילָּאִין, מִגּוֹ אֶשָּׁא. חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֲמַר לֵיהּ פְּתַח פּוּמָךְ וְינַהֲרוּן מִלִּין.

פָּתַח וַאֲמַר, בְּרִבְיעִי: דָּא דָּוִד מַלְכָּא דְּאִיהוּ סָמְכָא רְבִיעָאָה לְכוּרְסְיָיא עִילָּאָה, בַּהֲדֵי אִינּוּן תְּלַת סַמְכִין עִילָּאִין, דְּאִינּוּן רָזָא דִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְהַאי סָמְכָא רְבִיעָאָה, אִיהוּ בְּחִיבּוּרָא חָדָא עִמְּהוֹן. וּבְגִין דְּאִיהוּ עִמְּהוֹן בְּלָא פֵּירוּדָא, אִתְּמַר בָּרְבִיעִי. בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ, אִלֵּין דַּרְגִּין לְתַתָּא, דְּאִינּוּן תִּיקוּנָא דְּסִיהֲרָא, לְאִתְחַבְּרָא בְּהוּ.

וְלֵית לְכָלְהוֹ דַּרְגִּין בְּאִסְתַּלְקוּת שְׁכִינְתָּא עִילָּאָה מֵעַל בְּנִין, נַיְיחָא וּנְהוֹרָא. וּכְדֵין לָבְשׁוּ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׂק הוּשַׂם כְּסוּתָם. וּכְדֵין כְּתִיב, וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה, דְּהָא נָחֲתַת שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, וְאִתְגַּלְיָיא יְקָרָא עִילָּאָה, וְשִׁמְשָׁא אִתְחֲשַׁךְ.

וּכְמָה דִּבְזִמְנָא דָּא, הַאי קְרָא דַּרְשִׁינָן לֵיהּ בְּצַעַר, הָכֵי בְּזִמְנָא אוֹחֳרָא, כָּל זִימְנָא דְּקַיְימָא הַהוּא נְהוֹרָא לְאַנְהָרָא, וְכָרְסְוָון אִשְׁתַּלִּימוּ בִּנְהוֹרָא, דָּא בְדָא. כּוּרְסָיָיא עִילָּאָה קַדִּישָׁא, אַנְהֵיר נְהִירוּ בַּאֲבָהָן בְּקַדְמִיתָא, וְכַד אִינּוּן נָהֲרִין מִגּוֹ הַהוּא נְהוֹרָא עִילָּאָה, כֻּלָּא נָהֵיר. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים וְגו' וַיְהִי מִקַּדְמַת דְּנָא.

וְהָכִי תַּנְיָא, וַיְהִי אוֹר, וְהָיָה אוֹר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וַיְהִי אוֹר, שֶׁכְּבָר הָוָה. אוּף הָכָא וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְהָיָה לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא וַיְהִי, דְּהָא כְּבָר הָוָה. וְרָזָא דָא דִּכְתִיב, עַל נְהַר כְּבָר, עַל נְהוֹרָא דִּכְבָר הָוָה. בָּרְבִיעִי: דָּא דָוִד מַלְכָּא, כְּמָא דְּאִתְּמַר. וְאִיהוּ קַיְימָא בְּאַרְבַּע סְרֵי, לְאַנְהָרָא. אִיהוּ רְבִיעָאָה וַדַּאי. בַּחֲמִשָּׁה: דָּא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, דְּאִיהוּ אַשְׁלֵים לְכוּרְסָיָיא, דִּכְתִיב (דברי הימים א כ"ט:כ"ג) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמֶלֶךְ.

עָה כָּאן אִתְנְהֵיר נְהִירוּ בְּכֹלָּא, מִכָּאן וְאֵילָךְ, שָׁאֲרֵי נְהִירוּ לְאִתְכַּסְיָיא, דִּכְתִיב וַאֲנִי בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה. רָזָא וַאֲנִי, קְרִיבַת לְאִתְחַשְׁכָא. דִּכְתִיב בְּתוֹךְ הַגּוֹלָה, וְלָא כְתִיב בַּגּוֹלָה, אֶלָּא דְּהָוָה קָרֵיב לַגּוֹלָה, וְאִתְחַשְׁכָא וְאָזֵיל עַד דְּאִתְחַשַׁךְ, וְאִתְכַּסֵּי נְהוֹרָא.

אַמַּאי אִתְכַּסֵּי נְהוֹרָא, אַהֲדַר וַאֲמַר עַל נְהַר כְּבָר. עַל נְהוֹרָא דִּכְבָר הָוָה, דְּאִסְתְּלַק הַשְׁתָּא וְאִתְפְּרַשׁ מִינֵּהּ, וּבְגִין דְּאִתְפְּרַשׁ מִינֵּהּ הַהוּא נְהוֹרָא דִּכְבָר הָוָה, דְּאִיהוּ נְהוֹרָא קַדְמָאָה, נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, בְּגִין כָּךְ נִפְתְּחוּ וַדַּאי.

דְּהָא בְּקַדְמִיתָא אִשְׁתְּכַח חִיבּוּרָא חָדָא בִּכְלָלָא חַד, דְּאִתְכְּלִילָא יְמִינָא בְּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא בִּימִינָא, וְאִתְעֲבִיד מִנַּיְהּ שָׁמַיִם דְּכֻלֵּיל תַּרְוַוּיְהוּ. כֵּיוָן דִּימִינָא אִתְהַדַּר לַאֲחוֹרָא, כְּמָא דִּכְתִיב, (איכה ב':ג') הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ, כְּדֵין וַדַּאי נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, נִפְתְּחוּ מֵהַהוּא שְׁלִימוּ דְּחִבּוּרָא דְּהָוָה בְּקַדְמִיתָא, וְאִתְכַּסֵּי קַדְרוּתָא בְּהַהוּא אֲתַר, דִּכְתִיב (ישעיהו נ':ג') אַלְבִּישׁ שָׁמַיִם קַדְרוּת, דַּחֲסַר מִנַּיְיהוּ נְהַר כְּבָר, הַהוּא נְהוֹרָא אוֹר קַדְמָאָה, דִּכְבָר הָוָה. כִּבְיָכוֹל אִשְׁתְּכַח פֵּירוּדָא.

וְרָזָא (שם סג) כִּי אַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ, וְכֵיוָן דְּאַבְרָהָם לֹא יְדָעָנוּ וְלָא נָהִיר לָן, וּכְדֵין וְיִשְׂרָאֵל לֹא יַכִּירֵנוּ, דְּהָא נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, וְחִבּוּרָא לָא אִשְׁתְּכַח, וּנְהוֹרָא אִתְאֲבַד.

וְאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים, מַה דַּהֲווֹ מִתְכַּסְיָין בְּקַדְמִיתָא בְּגוֹ נְהִירוּ עִילָּאָה, וְלָא אִתְגַּלְיָין, הַשְׁתָּא חָמֵינָא לוֹן בְּקַדְרוּ, צָוּוחִין לְבַר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שם לג) הֵן אֶרְאֶלָּם וְגו', חָמֵינָא לוֹן דְּיִצְעָקוּ חוּצָה, וְנָחֲתוּ לְגָלוּתָא דְּאִיהוּ חוּצָה, לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, לְבַר מִתְּחוּמָא דְּיִלְהוֹן.

וְצָוּוחִין תְּרֵין בְּכְיָין, חַד, עַל דְּנָחֲתֵי בְגָלוּתָא, לְבַר מִתְּחוּמָא דִּילְהוֹן. וְחַד, עַל דְּנִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, וְשָׁלוֹם לָא אִשְׁתְּכַח, וְאִינוּן תְּרֵין בְּכְיָין, הֲדָא הוּא דִכְתִיב צָעֲקוּ חוּצָה, הָא בְּכְיָיה חַד. מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם, אִינוּן דַּהֲווֹ מִסְטָרָא דְּשָׁלוֹם, יִבְכּוּ עַל הַהוּא שָׁלוֹם, בְּגִין דְּחַסְרֵי נְהַר כְּבָר.

בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ הִיא הַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְגָלוּת הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָכִין, (יחזקאל א׳:ב׳) בַּחֲמִשָּׁה לַחֹדֶשׁ, הָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל יוֹמָא דָּא, יוֹמֵי דְּשַׁבּוּעוֹת, הַהוּא יוֹמָא דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, וְשָׁמְעוּ אָנֹכִי. וּכְדֵין אִתְקַיֵּים, (ישעיהו מ״ט:ט״ו) וְאָנֹכִי לֹא אֶשְׁכָּחֵךְ. וְאִדְכַּר לוֹן הַהוּא יוֹמָא, וְנָחֲתַת שְׁכִינְתָּא לְגָלוּתָא לְדָיְירָא עִמְּהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

בְּהַהוּא יוֹמָא דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁ"ה לַחֹדֶשׁ, יוֹמָא דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין, הֲוָה כַּד קַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, וְנָחֲתֵי כַּמָּה רְתִיכִין, כַּמָּה מַשְׁרְיָין דְּסָחֲרִין כּוֹרְסֵי יְקָרָא עִילָּאָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב עַל כּוֹרְסְיֵיא, גּוֹ יְקָרָא עִילָּאָה דְמַלְכָּא שַׁלִּיטָא בְּהִידּוּרָא. וְרַפְּיד שְׁמַיָּא וּשְׁמֵי שְׁמַיָּא עַל טוּרָא דְסִינַי, וִיהֵיב אוֹרַיְיתָא.

וּכְדֵין אִשְׁתְּכַח חֶדְוָה קַמֵּיהּ, יוֹתֵר מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרוּן שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. דְּהָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ עַל תְּנַאי אִתְבְּרִיאוּ, וְלָא אִתְקַיְּימוּ בְּקִיּוּמַיְיהוּ, עַד הַהוּא יוֹמָא דְּאִתְיְהֵיב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל. כֵּיוָן דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, כְּדֵין אִתְבַּסָּם עָלְמָא, וְאִתְקַיְּימוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

וּכְמָא דְהַהוּא יוֹמָא הֲוָה חֶדְוָה קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי נָמֵי הָכָא יוֹמָא דְּעַרְבּוּבְיָא וַעֲצִיבוּ הֲוָה, לְאִתְתָּרְכָא שְׁכִינְתָּא מִתְּחוּמָא קַדִּישָׁא, וְהוֹאִיל וְאִתְגַּלְיָיא נְבוּאָה דָּא, לָא אִתְגַּלְיָיא אֶלָּא בְּיוֹמָא דָא, יוֹמָא דְּאִדְכַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל הַהִיא קִיּוּמָא דְּטוּרָא דְסִינַי, וְקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא.

(יחזקאל א) הָיֹה הָיָה דְּבַר ה' אֶל יְחֶזְקֵאל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים עַל נְהַר כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. מִכָּאן, דְּבִרְשׁוּתָא גַּלֵּי יְחֶזְקֵאל, וְאִתְיְהֵיב לֵיהּ רְשׁוּ עִילָּאָה, לְגַלָּאָה כָּל מַה דְּגַלֵּי.

הָיֹה הָיָה: קִיּוּם עַל קִיּוּם, הֲוָה בְּקִיּוּמָא דְּהַהוּא מִלָּה, וְהַהוּא נְבוּאָה. שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְמְסַר לְמֹשֶׁה, הֲוֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, וּשְׁמָא דָא אִיהוּ לְאַגָּנָא עַל גָּלוּתָא, וְאִלְמָלֵי הֲוָה שְׁלָם בְּרָזָא דִּשְׁלִימוּ, לָא יִתְעַכְּבוּן כְּלַל בְּגָלוּתָא. אֲבָל אִסְתְּלַק מִשְׁמָא דָא א', וְאִשְׁתַּאַר הָיֹה. וּבְגִין דְּאִסְתְּלַק א'. אִתְכַּפַּל הָיָה תְּרֵי זִמְנֵי, לְאַגָּנָא עֲלַיְיהוּ, וְאִיהוּ רָזָא חָדָא. דְּהָא בְּשָׁמָא דָא נָחֲתָא שְׁכִינְתָּא לְגָלוּתָא, אֲבָל בְּאִסְתַּלָּקוּת אוֹר אָת א'.

וְאִתְגַּלֵי נְבוּאָה דָא לִיחֶזְקֵאל בְּאֶרֶץ כַּשְׂדִּים, בְּחֶסְרוֹן אוֹת אֶלֶ"ף מֵרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא. לְאַחֲזָאָה, דְּלָא הֲוָה אֶלָּא עַל נְהַר כְּבָר, עַל נָהָר דִּכְבָר הֲוָה, דְּאִסְתְּלַק מִשְׁמָא דָא.

וּבְגִין כָּךְ, וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. בְּקַדְמִיתָא דְּבַר ה', וּלְבָתַר יַד ה', וְכֹלָּא חַד, וְרָזָא חַד. אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא לָאו בְּדִינָא, דְּהָא לָאו אַתְרֵיהּ אִיהוּ לְאִתְגַּלְּאָה עֲלוֹי שְׁכִינְתָּא. וְהַאי קְרָא, רוּחַ קוּדְשָׁא אֲמָרָהּ. דְּאַסְהֵיד עֲלֵיהּ דְּיִחְזְקֵאל, דְּאִתְיְהֵיב לֵיהּ רְשׁוּ, וּבְרוּחַ נְבוּאָה אֲמַר כָּל מַה דַּאֲמַר. עַד כָּאן אִשְׁתְּעֵי קְרָא רָזָא דְּעוֹבָדָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה שֵׁירוּתָא דְּרָזִין עִילָּאִין.

שם וְאֵרָא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן וְגוֹ'. מִכָּאן שֵׁירוּתָא לְגַלָּאָה רָזִין, וְלָא אִצְטְרִיכוּ לְגַלָּאָה, בַּר לְחַכִּימֵי לִיבָּא, דְּיָדְעִין לְמִדְרַשׁ בְּהוּ. וְאֵרָא, וְלָא כְתִיב וְאֶרְאֶה. אֶלָּא ה' עִילָּאָה אִסְתַּלַּק, וְלָא חָמָא, בַּמֶּה דְּלָא אִתְיְהֵיב לֵיהּ רְשׁוּ, וְלָא לְאָחָרָא לְגַלָּאָה.

וְהוּא אִסְתַּכַּל לְתַתָּא, בְּאִינּוּן מַרְאוֹת דְּאִתְגַּלְיָין יַתִּיר, וְתַמָּן כְּתִיב וָאֶרְאֶה. אֲבָל הָכָא, אַף עַל גַּב דְּקָא רָמִיז מִלִּין עִילָּאִין, כְּמַאן דְּאִסְתַּכַּל בָּתַר כּוֹתְלָא הֲוָה, בְּגִין כָּךְ אִסְתַּלַּק ה' מִתֵּיבָה דָּא.

וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, הַאי אִיהוּ רָזָא דְּקָאֲמָרָן, דְּאָתָא לְמִיתְבַּר קַמֵּי נְבוּכַדְנֶצַּר חַיָּיבָא, רֵישׁ מַלְכָּוָון. רוּחַ סְעָרָה, דְּקָא מַסְעַר כּוֹלָּא.

וְהַיְינוּ רָזָא דְּקָא גַּלֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֵלְיָהוּ, דִּכְתִיב, (מלכים א י״ט:י״א) וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים כו', לֹא בָּרוּחַ ה' וַדַּאי. וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בָּרַעַשׁ ה'.

וְהַיְינוּ עָנָן גָּדוֹל. דְּהַהוּא עֲנָנָא קָא מַרְעִישׁ וְאָזֵיל, דְּאִיהוּ גָּדוֹל. וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָּאֵשׁ ה' וַדַּאי. וְהַיְינוּ אֵשׁ מִתְלַקַּחַת.

וְכָל אִינּוּן קְלִיפִּין לְמוֹחָא דְּסָחֲרָן, דָּא לְגוֹ מִן דָּא, וְדָא לְגוֹ מִן דָּא. וְהַהוּא אֵשׁ, אִיהוּ דְּקָא אָחִיד בְּגַוֵּיהּ הַהוּא נֹגַהּ, דִּכְתִיב וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב. הַאי אִיהוּ לְגוֹ מִן כּוֹלָּא, וְדָא אִיהוּ דְּקָא מִתְאַחֵד בְּמוֹחָא.

הָכָא אִיהוּ רָזָא דְּאַרְבַּע מַלְכָּוָון, דְּסָחֲרָן כּוֹלָּא. רוּחַ סְעָרָה, דָּא מַלְכוּת בָּבֶל. עָנָן גָּדוֹל, דָּא אִיהוּ מַלְכוּת מָדַי. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, דָּא אִיהוּ מַלְכוּת אֱדוֹם. וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, דָּא אִיהוּ מַלְכוּת יָוָן, דְּסָחֲרָא לוֹן נֹגַהּ, וְלָא בְּהוּ נֹגַהּ, דִּכְתִיב בְּהוּ סָבִיב. בְּגִין דְּלֵית בְּכָל מַלְכָּוָון, דְּאִינּוּן קְרֵבִין לְאוֹרַח מְהֵימְנוּתָא, כַּוָּותַיְיהוּ. אוּף הָכָא בְּאִינּוּן קְלִיפִּין, לָאו מַאן דְּקָרֵיב לְמוֹחָא, כְּהַאי.

וְהַאי סַחֲרָא לֵיהּ נוֹגַהּ, וְלָאו בֵּיהּ נֹגַהּ, אֶלָּא נַפְקָא מִגּוֹ מוֹחָא, וְנָהֵיר סְחוֹר סְחוֹר.

וְאִלֵּין ד' מַלְכָּוָון מִתְחַלְּפִין, כַּד שָׁלְטָא הַאי עַל אִינּוּן אָחֳרָנִין, אִתְדְּחָיָין כָּל אִלֵּין, וְעָאל הַהוּא דְּשָׁלְטָא לְקַבְּלָא מֵהַאי נוֹגַהּ, וּבֵיהּ שָׁלְטָא לְמֶהֱוֵי קָרֵיב.

(יחזקאל א׳:ד׳) וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל, הָא אוֹקְמוּהָ, דְּאִינּוּן חַיָּון אֶשָּׁא מְמַלְּלָן, וְאִינּוּן זוֹהֲרָא דְּזָהִיר, סָלְקָא וְנָחֲתָא, אֶשָּׁא דְּלָהִיט, קַאִים וְלָא קָאִים, דְּלֵית מַאן דְּיָכוֹל לְמֵיקַם בֵּיהּ בְּדוּכְתָּא חָדָא. וְעַיְינִין וְחֶזְווֹהִי לָא יָכְלִין לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ. הָא אִיהוּ, וְהָא לָא אִיהוּ.

הָא בְּדוּכְתָּא חָדָא, וְהָא בְּדוּכְתָּא אָחֳרָא. הָא סָלִיק, וְהָא נָחִית. וּבְחֵיזוּ דָּא, אִתְטַמַּר מַה דְּאִתְטַמַּר, וְאִתְגְּנִיז מַה דְּאִתְגְּנִיז.

וְהָא אִיהוּ רָזָא, דְּאִקְרֵי חַשְׁמַל. דִּנְבִיאָה לְמִגּוֹ מִן דָּא אִצְטְרִיךְ לְמֵיחֲזֵי וּלְמִנְדַּע, וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּצָחוּתָא דְּלִיבָּא, וְעֵינָא אִיהוּ סְגִיר יַתִּיר מִכּוֹלָּא, וּלְוַאי דְּיָכֵיל לְקָיְימָא בֵּיהּ.

וְכָל מַה דְּאִסְתַּכֵּל לְמֶחֱמֵי וּלְמִנְדַּע, כָּל דָּא בַּאֲסִפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא. אֲבָל בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנָהֲרָא, לָא זָכָה נְבִיאָה לְאִסְתַּכָּלָא בַּר מֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימְנָא, דְּכָל מַפְתְּחָן דְּבֵיתָא בִּידֵיהּ. שְׁאַר נְבִיאִים, כַּד הֲווֹ מָטָאן לְהַאי חַשְׁמַל לְאִסְתַּכָּלָא לְגָיו רַעְיוֹנִין אִתְבְּהִילוּ, וְלִבָּא לָא שְׁכִיךְ, וְנָפְקוּ בֵּיהּ מִכָּל רַעְיוֹנֵי גּוּפָא, כְּדֵין חָמוֹ לְגוֹ מַה דְּחָמוֹ בִּלְחִישׁוּ.

הַאי חַשְׁמַל, גַּוְונָא אֶשָׁא מְלַהֲטָא מְנַצְּצָא, סָלְקָא וְנָחֲתָא, נָצִיץ וְלָהִיט. מֵהַאי סִטְרָא, נָפְקָא נְצִיצוּ חַד, חֵיזוּ מְנַצְּצָא מְלַהֲטָא, הֲוֵי וְלָא הֲוֵי, קָאִים וְלָא קָאִים. וְחַד כְּגַוְונָא דָּא מֵהַאי סִטְרָא, וְדָא מֵהַאי סִטְרָא, וְכֵן לד' סִטְרִין.

מְמַלֵּל דָּא אֶל דָּא, וְדָא מְמַלֵּל אֶל דָּא, וְכֵן כֻּלְּהוֹ, עַד דְּאִינּוּן חַד. כְּדֵין נָצְצָן נִיצִיצִין בְּנִצּוּצוּ חַד. סָלְקָא וְנָחֲתָא, אָזְלָא וְקָיְימָא. אִתְחֲזֵי וְלָא אִתְחֲזֵי. הָא אִיהוּ, וְהָא לָאו אִיהוּ. לֵית מַאן דְּקָיְימָא בֵּיהּ. אִתְהַדָּרָן נְצִיצוּ בְּחֵיזוּ דְּחֵיזוּן כְּמִלְּקַדְּמִין. מְמַלְּלָא. רַעְיוֹנִין מִתְבַּהֲלִין בֵּיהּ, וְלִבָּא לָא שָׁכִיךְ וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּחַשְׁמַל.

לְגוֹ מִן דָּא אִיהוּ רָזָא בִּלְחִישׁוּ, רָזָא דְּקָיְימִין לְגוֹ בְּמוֹחָא. וְדָא אִיהוּ דִּכְתִיב, (שם) וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת ד' חַיּוֹת וְזֶה מַרְאֵיהֶן, וּמִתּוֹכָהּ וגו', הַאי אִיהוּ רָזָא פְּנִימָאָה, בְּמוֹחָא קָיְימָא, גּוֹ רָזִין עִילָּאִין, בְּדִיוּקְנָא עִילָּאָה, מִגּוֹ כָּל אִינּוּן קְלִיפִּין דְּסָחֲרִין לְמוֹחָא כִּדְקָאֲמָרָן.

וּמִתּוֹכָהּ, מִתּוֹכָהּ דְּמַאן. מִתּוֹךְ הַהוּא דְּאִקְרֵי חַשְׁמַל. וְאִי תֵּימָא, הָא כְתִיב חַשְׁמַל, וְהָא כְתִיב חַשְׁמָלָה, דְּמַשְׁמַע דְּחַשְׁמַל אִיהוּ דְּכַר, וְחַשְׁמָלָה אִיהִי נוּקְבָא, וְהָכָא כְּתִיב חַשְׁמַל, אֲמַאי כְּתִיב וּמִתּוֹכָהּ.

אֶלָּא כְּלְהוֹ לְתַתָּא, נוּקְבֵי אִינּוּן. וְכָל מַאן דְּשַׁלִּיט דָּא עַל דָּא, הַאי דְּאִיהוּ לְתַתָּא, אִיקְרֵי נוּקְבָא, וְכָל אִינּוּן דְּלְעֵילָּא דּוּכְרִין אִינּוּן, וְדָא לְגוֹ מִן דָּא.

דְּמוּת ד' חַיּוֹת, דְּמוּת דְּמַאן. דְּמוּת דְּאִינּוּן חֵיוֵן עִילָּאִין, דְּהָא מֵאִלֵּין אִתְחַזּוּן אִינּוּן גְּנִיזִין דְּלָא אִתְחַזּוּן. הָכָא אִיקְרֵי דְּמוּת, וְאִיקְרֵי צֶלֶם, דִּכְתִיב (בראשית א׳:כ״ו) בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וּכְתִיב (שם ט) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וּכְתִיב (שם ה) בִּדְמוּת אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ.

בְּגִין דְּהָכָא רָזָא עִילָּאָה אִיהוּ, דְּכַד הַהוּא נָהָר דְּנָפִיק מֵעֵדֶן, פָּרְחִין מִנֵּיהּ כָּל אִינּוּן נְשָׁמָתִין, דְּאִינּוּן אִיבָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְנָטְלָא לוֹן מַאן דְּנָטְלָא, בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקָא מִקַּמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כָּלְהוֹ כָּל חַד עָאל בִּדְיוּקְנָא לְאַצְטַיְירָא, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִיקְרֵי דְּמוּת, וְאִינּוּן ד' חֵיוָון.

וְתַמָּן מִצְטַיְּירָא כָּל חַד וְחַד, בְּהַהוּא דְּיוּקְנָא דְּאִתְחָזֵי לֵיהּ. וּמִתַּמָּן נָפְקֵי כָּל אִינּוּן דְּיוּקְנִין, מִצְטַיְּירִין בְּדְיוּקְנַיְיהוּ כָּל חַד בִּדְיוּקְנֵיהּ, כְּמַאן דְּאָעֵיל בְּדָפוּס לְאִצְטַיְּירָא. דְּמוּת דָּא, אַפֵּיק דְּמוּת. וְצֶלֶם, אַפֵּיק צֶלֶם. חַיּוֹת דְּנָפְקֵי מֵחֵילָא דְּחַיָּה דְּאִיהוּ דְּכַר.

וּבְגִין דְּאִינּוּן נוּקְבֵי, אִיקָּרוֹן חַיּוֹת ד', דְּאִינּוּן בְּד' סִטְרִין דְּעָלְמָא, וּבְהוֹן כְּלִילָן כָּל אִינּוּן חֵילִין וּמַשְׁרְיָין. דְּמוּת בָּרָזָא דִּלְעֵילָא בָּרָזָא דִּלְתַתָּא, נָטְלֵי דְּיוּקְנִין לְעֵילָא, נָטְלֵי דְּיוּקְנִין לְתַתָּא, וְאִינּוּן דְּיוּקְנָא מַמָּשׁ דְּכָל סִטְרִין. וַאֲפִיקוּ דְּיוּקְנִין דְּכָל סִטְרִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא.

כֵּיוָן דַּאֲמַר דְּמוּת, אֲמַאי לְבָתַר כְּתִיב וְזֶה מַרְאֵיהֶן. אֶלָּא דְּאָחֵית קַמֵּיהּ, וְאַחְזֵיהּ מִלָּה דְּלָא יְדִיעַ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (במדבר ח׳:ד׳) וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּנוֹרָה. (בראשית ו) וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וְגוֹ', אוֹף הָכָא וְזֶה מַרְאֵיהֶן.

וְאִי תֵּימָא כָּל אִינּוּן נְבִיאִים בַּר מֹשֶׁה נְבִיאָה מְהֵימָנָא, כֻּלְּהוֹ מִתְעָרְבְּבֵי דַּעְתַּיְיהוּ כַּד מָטֵי לְגוֹ חַשְׁמַל, וְהוּא יָכֵיל לְמֵיקַם עַל דָּא. אֶלָּא בְּגִין רוּחַ נְבוּאָה הֲוָה קָאֲמַר מִלִּין, וּבְגִין רְחִימוּ דְּיִשְׂרָאֵל אִיתְגְּלֵי כָּל חֶזְוָון דִּלְבַר. כֻּלְּהוֹ מִתְעָרְבְּבֵי, וְכֻלְּהוֹ בְּעִרְבּוּבְיָא.

וְחֵיזוּ פְּנִימָאָה אִיהוּ חֵיזוּ בִּלְחִישׁוּ, כְּמָא דַּאֲמַר (מלכים א י״ט:י״ב) וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה. וְדָא אִיהוּ רָזָא, דִּדְיוּקְנָא דְּכָלִיל כָּל דְּיוּקְנִין בְּחֵיזוּ דִּלְעֵילָא, קוֹל עִילָּאָה, בִּלְחִישׁוּ דִּלְעֵילָא, דְּמִנֵּיהּ נָפְקֵי כָּל דְּיוּקְנִין. קוֹל לְתַתָּא, כְּהַהוּא קוֹל עִילָּאָה דְּנָקֵיט בְּגַוֵּיהּ כָּל דְּיוּקְנִין.

וּבְגִין דְּדָא אִיהוּ בִּלְחִישׁוּ, כַּד נְבִיאָה מָטֵי לְגַבֵּיהּ, נָהִיר בֵּיהּ עַיְינִין, וְנָהֲרִין רַעֲיוֹנִין.

וְזֶה מַרְאֵיהֶן, דְּהָא לֵית לוֹן חֵיזוּ, אֶלָּא מִגּוֹ רָזָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנָהֲרָא לְעֵילָא, דְּאִיהוּ חֵיזוּ דִּילְהוֹן, וְחֶזְוָוא דְּכֹלָּא, וְכֹלָּא נָהֲרִין בְּהַהוּא נְהוֹרָא.

חַשְׁמַל, אִינּוּן אַרְבַּע נְצִיצִין, דְּלָהֲטִין וְנָצְצֵי וְעָאלִין דָּא בְּדָא, אִתְעֲבִיד מִנַּיְיהוּ חַד גּוּפָא, וְאִיקָּרֵי חַשְׁמַל. אוֹף הָכָא אִלֵּין ד' חַיּוֹת, כְּלִילָן דָּא בְּדָא.

בְּגִין דְּאִינּוּן לְד' סִטְרִין. הַהוּא דְּלִסְטַר מִזְרָח, אִתְכְּלִיל בִּסְטַר מַעֲרָב. וְהַהוּא דְּלִסְטַר מַעֲרָב, אִתְכְּלִיל בִּסְטַר מִזְרָח. וְהַהוּא דְּלִסְטַר צָפוֹן, אִתְכְּלִיל בְּסְטַר דָּרוֹם, וְהַהוּא דְּלִסְטַר דָּרוֹם, אִתְכְּלִיל בִּסְטַר צָפוֹן. וְכֵיוָן דְּאִתְכְּלִילוּ כּוּלְהוּ דָּא בְדָא, אִתְעֲבִיד מִנַּיְיהוּ חַד גּוּפָא, וְאִיהוּ רָזָא דְּאִקָּרֵי אָדָם. וְאַף עַל גַּב דְּכָל אַנְפִּין מִשְׁתַּנְּין בְּסִטְרַיְיהוּ.

וּמִגּוֹ אִלֵּין דְּאִינּוּן רָזָא פְּנִימָאָה, לְגַבֵּי נְקוּדָה דְּקָיְימָא עֲלַיְיהוּ, נָפְקֵי כַּמָּה מַשְׁרְיָין לְזִינַיְיהוּ.

אָדָם דְּכַר וְנוּקְבָא. אָת דְּאִיהוּ רָזָא, דְּכַר אִיהוּ אָת ן'. רָזָא דְּאָדָם בִּשְׁלִימוּ. וְאָת דָּא שְׁלִטָא בְּנְקוּדָה דָא דְּאִיהוּ ד', עַל ד' חֵיוָן.

וּבָרָזָא דָא דְּאִיהוּ רָזָא פְּנִימָאָה דְּכֹלָּא, כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין אָחֳרָנִין וְכָל אִינּוּן חֵילִין אִקָּרוּן בִּשְׁמָא דָּא, דִּכְתִיב, (תהילים ס״ח:י״ח) אַלְפֵי שִׁנְאָן. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקְמוּהָ, אֲבָל רָזָא דָא, בְּגִין דְּנָפְקֵי מִגּוֹ רָזָא דְמוֹחָא פְּנִימָאָה, בִּכְלָלָא דְּכֹלָּא, שִׁנְאָ"ן, רָזָא דְּמוֹחָא, שׁוֹר נֶשֶׁר אַרְיֵה,

אָדָם כְּלִיל לוֹן, אַכְלִיל עַלַיְיהוּ ן'. אִתְחַבַּר מוֹחָא כֹּלָּא כַּחֲדָא, בְּרָזָא פְּנִימָאָה, וְאִינּוּן רָזָא שִׁנְאָ"ן, וְעַל דָּא אִקְרוּן אַלְפֵי שִׁנְאָן.

וְכַד לְפוּם שַׁעֲתָא מִסְתַּכְּלִין, כְּתִיב, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וּלְבָתַר מִתְפָּרְשׁוּ דִּיוּקְנִין, כָּל חַד וְחַד לְסִטְרֵיהּ. וְכַד אִתְחַפְיָין כֻּלְהוּ, דְּלָא מִסְתַּכְּלִין לְעֵילָא, לְגוֹ רָזָא דַּעֲלַיְיהוּ, לָא אִתְחֲזֵי דִּיוּקְנָא כְּלָל, בַּר דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, דְּדָא אִיהוּ דִּיוּקְנָא דְּכָלִיל כָּל דִּיוּקְנִין. וְכֻלְהוּ סְתִימִין קַמֵּי הַאי דִּיוּקְנָא. בְּגִין כָּךְ, כָּל דִּיוּקְנִין דְּעָלְמָא כַּד מִסְתַּכְּלָן לִדְיוּקְנָא דְּאָדָם, כֻּלְהוּ דַּחֲלֵי וְזָעֲאִין מִקַּמֵּי הַאי דִּיוּקְנָא.

דִּיוּקְנָא עִילָּאָה דִּנְפַק מִגּוֹ רָזָא עִילָּאָה, בְּגוֹ אַתְוָון רְשִׁימָן, אִיהִי רָזָא דְּאָדָם, וְכֹלָּא כָּלִיל בֵּיהּ. אָדָם כְּלָלָא דְּכֹלָּא, בְּרָזָא דְּמַקָּצֵה הַשָּׁמַיִם עַד קְצֵה הַשָּׁמַיִם, וְאִיהוּ אֶמְצָעִיתָא, וְתַתָּא, וְעֵילָא, כֹּלָּא בִּכְלָלָא חָדָא. ם סְתִימָא, לְעֵילָא, דְּכָלִיל כֹּלָּא לְתַתָּא. ד' לְתַתָּא, דְּכָלִיל כַּמָּה רְתִיכִין וּמַשְׁרְיָין כַּחֲדָא. א רָזָא דְּכֹלָּא, בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּנָטֵיל לְכָל סִטְרִין, בְּגִין כָּךְ, אָדָם, רָזָא דְּכֹלָּא, מִסִּטְרָא חָד לְסִטְרָא חָד. בַּר רָזָא עִילָּאָה, דְּקָיְימָא בְּמַחֲשָׁבָה וּרְעוּ, עַד דְּסָלְקָא לְאֵין סוֹף.

(יחזקאל א׳:ז') וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה וְגו' דָּא אִיהוּ רָזָא, לְבָתַר דְּקָאָמַר רָזִין דְּגוּפָא, אַהֲדַר וְנָחֵית לְתַתָּא בְּרַגְלִין, וּטְלָפִין.

אִלֵּין מָטוֹ עַד נִיצוֹצֵי דְּחַשְׁמַל, הַאי אִיהוּ חַשְׁמַל דִּלְבַר. בְּגִין דְּמַהַאי חַשְׁמַל, נָפְקִין אֲוֵרָנִין דְּאִיקָרוֹן עַל שְׁמָא דָּא, וְכֻלְהוֹ נָפְקֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּחַיּוֹת מְכַוְונֵי רַגְלַיְיהוּ. וּמָטוֹ לְאִינּוּן נִיצוֹצִין דְּחַשְׁמַל, כְּדֵין מְלַהֲטִים אִינּוּן נִיצוֹצִין, סָלְקֵי וְנָחֲתֵי וְנָפְקֵי כָּל אִינּוּן דְּאִקָּרוֹן עַל שְׁמָא דָּא. חַשְׁמַל דָּא, מַקִּיף סְחוֹר סְחוֹר. נִצוֹצִין דִּילֵיהּ נָחֲתִין לְתַתָּא, עַד הַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי קַרְקַע זְעֵירָא. וְתַמָּן בְּהַהוּא קַרְקַע, רָהֲטֵי כָּל זִינֵי אֲבָנִין דִּבְדוֹלְחָא, וּמַרְגְּלָאן נְצִיצִין, וְאַבְנִין דְּבָרָקָת.

וְכַד נָצִיץ וְלָהֵיט נְהִירוּ דְּחַשְׁמַל, וְסָלִיק וְנָחִית, וּמִתְגַּפְּפָן אִינּוּן ד' סִטְרִין דָּא עִם דָּא, נָהֵיר הַהוּא קַרְקַע זְעֵירָא, וְרָהֲטֵי אַבְנִין, וּמַרְגְּלָאן סָלְקִין, עַד דְּמָטָן לְגַבֵּי תַּרְעָא דְּדָרוֹם. וְתַמָּן אוֹצָרִין סְתִימִין, וּפִיתְחָאן ד' מְאָה וְשִׁבְעִין, כְּחוּשְׁבַּן קַרְקַ"ע. וּגְלִיצוּ"ר מְמוּנֶה בְּהוּ.

בְּזִמְנָא דְּהַאי חַשְׁמַל אַנְהִיר נִצוֹצִין לְד' סִטְרִין, קָל חַד נָפֵיק מִלְּעֵילָא, וְאִיתְעַר מִבֵּין גַּדְפִין, כַּד אַקִישׁוּ דָּא עִם דָּא אִינּוּן גַּדְפִין דְּאַשְׁמִיעוּ קָלָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שם) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים. וּכְדֵין הַאי קָלָא כְּלִילָא בְּד' קָלִין, כַּד נָפַק פָּגַע בְּאִינּוּן נִצוֹצִין, וְאִתְפְּלֵיג לְד' קָלִין.

קַל חַד אָזְלָא לְגַלִּיצוּ"ר, וְאִיתְעַר בְּהַהוּא קָלָא נְהִירוּ דְּחַשְׁמַל, וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ דִּבּוּר חַד. וּבְהַהוּא דִּבּוּר אִיתְעַר דִּיבּוּרָא אָחֳרָא סְתִימוּ, בִּלְחִישׁוּ. וְכַד מָטֵי הַאי לְגַלִּיצוּ"ר, כְּדֵין אִתְגַּלְיָין לֵיהּ, מָאתָן וְאַרְבַּע סְרֵי רָזִין עִילָּאִין דְּאִתְגַּלְיָאן.

קָלָא תִּנְיָנָא, אָזְלָא לַעֲנָאֵ"ל, רַב מְמַנָּא עַל תְּמַנְסְרֵי אֶלֶף רִבּוֹא מַשְׁרְיָין, מְשַׁמְּשִׁין גּוֹ קַרְקַע אָחֳרָא, דְּאִיהוּ בִּנְהִירוּ דְּכָל גְּוונִין, הַאי אִקְרֵי קַרְקַע דְּאַרְגְּוָונָא, נָהֵיר בְּכָל זִינֵי נְהוֹרִין דְּנָפְקֵי מֵהַאי חַשְׁמַל. וְתַמָּן בְּהַהוּא קַרְקַע, שְׁקִיעָן תְּרֵיסַר אֶלֶף רִבּוֹא מַרְגָּלָאן עִילָּאִין.

וְכַד סָלְקִין נְצִיצִין דְּחַשְׁמַל, וְעָאלִין דָּא בְּדָא, סָלְקִין כָּל אִינּוּן מַרְגָּלָאן דְּאִינּוּן שְׁקִיעָן בְּהַהוּא קַרְקַע, וּמָטוֹ לְגַבֵּי תַּרְעָא דְמִזְרָח. וְתַמָּן שִׁית אֶלֶף אַלְפִּין תַּרְעִין פְּתִיחָן, וַעֲנָאֵ"ל רַב מְמַנָּא בְּהוּ.

קָלָא כַּד אִיתְעַר מִלְּעֵילָא, בָּטַשׁ נְהִירוּ דְּהַאי חַשְׁמַל בֵּיהּ, וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ דִּבּוּר, וּבְהַהוּא דִּבּוּר אִתְעַר דִּבּוּר אָחֳרָא סְתִימָא.

וְכַד מָטֵי הַאי לַעֲנָאֵ"ל מְמַנָּא, כְּדֵין אִתְגַּלְיָין תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ רָזִין עִילָּאִין, דְּאִינּוּן שְׁקִיעִים בְּגוֹשְׁפַּנְקָא חוֹתָם אֱמֶת. כְּדֵין בְּאֵימְתָא בְּחֵיל בְּרֶתֶת בְּזִיעַ, סָלְקִין שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן לְמָארֵי כֹּלָּא. וּנְהִירוּ דְּרָשִׁים בְּשֵׁם הַמְפוֹרָשׁ, בְּמ"ב אַתְוָון מְחַקְקָן, נָפְקָא מֵהַהוּא רַב סָנְגִין עַל כָּל שְׁאָר מַשְׁרְיָין, וְסַנְדַּלְפוֹ"ן אִקְרֵי, וְהַהוּא נְהִירוּ חַפְיָיא עַל אִינּוּן ב' קַרְקַעֵי, מִקַּרְקַע זְעֵירָא וְעַד קַרְקַע דְּאַרְגְּוָונָא.

וְרָזָא דָּא (מלכים א ז:ז') וְסָפוּן בָּאֻרֶז מֵהַקַּרְקַע וְעַד הַקַּרְקַע, סַנְדַּלְפוֹן אִקְרֵי הָכֵי, בְּגִין דְּתַמָּן עָאלִין כָּל רָזֵי פָּנִים עִילָּאִין, וְאַנְעִילוּ בֵיהּ, כְּהַאי סַנְדָּלָא, דְּאִיהוּ אָעֵיל בְּגַוֵּיהּ כָּל יְסוֹדָא וְשָׁרְשָׁא דְּגוּפָא.

דָּא רַב מְמַנָּא, מְשַׁמְּשָׁא לְאִינּוּן פָּנִים לְגוֹ. בְּהַאי חֻקִּיקִין רָזִין דְּאַתְוָון רְשִׁימִין גְּלִיפִין, בָּלְטִין בְּהַהוּא נְהִירוּ דְּחַפְיָיאן עַל אִינּוּן קַרְקַעֵי. כַּד הַאי קָשִׁיר כְּתָרִין לְמָארֵיהּ, אִינּוּן אַתְוָון סָלְקִין בְּהַהוּא נְהִירוּ, וּמִתְעַטָּרָן בְּאִינּוּן כְּתָרִין וְהַדְרָא הַהוּא נְהוֹרָא חַפְיָיא בְּאַתְרֵיהּ, וְאַתְוָון סָלְקִין בְּאִינּוּן כְּתָרִין, בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא.

(יחזקאל א:ז') וְרַגְלֵיהֶם רֶגֶל יְשָׁרָה, מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, דְּאִינּוּן כַּחֲדָא, לְמֵהַךְ בְּאוֹרַח מֵישָׁר, בְּרִגְשַׁת חֲבוּרְתָא בְּמֵישַׁר כַּחֲדָא, וְרַגְלֵיהֶן בְּמֵישָׁר. וְעַל דָּא, לְחֵיזוּ נְבִיאָה בָּדְרִגִּין יְדִיעָאן.

וְכֻלְּהוֹ דַּרְגִּין אִיקְרוּן רַגְלֵי הַחַיּוֹת אַרַע מִנַּיְיהוּ. וּלְהוֹ כְּחֵיזוּ רַגְלִין בְּגוּפָא, בְּסִדְרָא דְּקָא מְסַדְּרָא, וְאִיהוּ כֹּלָּא בְּשִׁעוּרָא.

וְכַף רַגְלֵיהֶם כְּכַף רֶגֶל עֵגֶל, בְּחִיבּוּרָא דְּהַאי סִטְרָא. וְלֵית לוֹן אֶצְבְּעָן לְתַתָּא, בְּגִין דְּאֶצְבְּעָן לְתַתָּא אַחְזָיִין חֵילִין אָחֳרָנִין, בִּדְיוּקְנָא אוֹחֳרָא. וְעַל דָּא בַּר נָשׁ אַחֲזֵי בְּאֶצְבְּעָן חֵילִין אָחֳרָנִין

לְעֵילָא בְּיָדִין, וְחֵילִין אָחֳרָנִין לְתַתָּא בְּרַגְלִין. וְאִלֵּין לָא רְשִׁימִין בְּגַוַּיְיהוּ חֵילִין אָחֳרָנִין דְּסָטַר אָחֳרָא, וְעַל דָּא אִקְרוּ רֶגֶל יְשָׁרָה, דְּסָתִים לְסִטְרָא דָּא, וְאִינּוּן כַּף אַחַת.

וְאַף עַל גַּב דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין בִּפְרִישׁוּ דְּאֶצְבְּעָן בְּחֵילִין אָחֳרָנִין דְּסָטַר אוֹחָרָא, אִית בְּהוּ רְשִׁימוּ חַד, לְמֵיהַב דּוּכְתָּא לְסָטַר אָחֳרָא, וְאִתְחַזְיָין לְתַתָּא כְּכַף רֶגֶל עֶגֶל, אֲבָל לָא כַּף לְאַסְטָאָה, אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן רֶגֶל עֶגֶל, יְשָׁרָה אִיהוּ, דְּלָא אַסְטֵי לְעָלְמִין.

בְּהַהוּא רִגְשָׁא, נָפַק נְצִיצוּ וְשַׁלְהוֹבָא לְסִטְרָא דָּא לִשְׁמָאלָא, וְאִינּוּן נְצִיצוּ וְשַׁלְהוֹבָא מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, וְנָצְצִין לְכָל עִיבּר, וְאִתְעֲבִיד מִנַּיְיהוּ חֵיילִין וּמַשְׁרְיָין, וְכָלְהוֹ אִיקְרוּן רַגְלֵי הַחַיּוֹת, בְּגִין דְּנָפְקֵי מֵאִינּוּן רַגְלִין. וְכָלְהוֹ אִזְלִין וְשָׁאטָן בִּשְׁלִיחוּתָא בְּעָלְמָא, לְאִתְלַבְּשָׁא בְּגוּפָא לְתַתָּא. וְאִתְחַזּוּן כְּאִינּוּן אָחֳרָנִין דְּאִיתְחַזּוּן וְעָבְדֵי שְׁלִיחוּתָא בְּעָלְמָא, וּמְהַדְּרָן בְּרַמְשָׁא וּבְפַנְיָא, וּמַקְדְּשֵׁי שְׁמָא דְּמָארֵיהוֹן.

שם וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דְּמוּת הַהוּא דְּיוּקְנָא לְעֵילָא, לְאִצְטַיְירָא בְּצִיּוּרָא גְּנִיזָא. פָּנִים קְלִיטִין בְּקוֹלְפִין דַּקִּיקִין. דְּמוּת אַנְפִּין דִּלְגוֹ צִיּוּרָא דְּיוּקְנָא דְּאָדָם, נָצִיץ נְצִיצוּ דְּהַהוּא נְצִיצָא מְלַהֲטָא דִּלְגוֹ דְּחַשְׁמַל פְּנִימָאָה, דְּטָמִיר וְגָנִיז, הֲוֵי וְלָא הֲוֵי.

אוֹר נָצִיץ, אֶשָּׁא לָהִיט, מְלַהֲטָא בְּשַׁלְהוֹבֵי דְּנוּרָא. רוּחָא מְנַצְצָא אָחִיד בְּגוֹוָנֵי, קוֹלְפָּא בָּסוּטָרָא, גּוֹ כְּלִילָא חָדָא. אָחִיד לְעֵילָא, אָחִיד לְתַתָּא. גְּוָונוֹי אֲחִידוּ לְכַמָּה סִטְרִין.

גַּוָּון אוֹר נָגִיז, אָחִיד נָהִיר וְנָצִיץ בִּנְצִיצוּ, וְהַאי אוֹר אָחִיד וְתָפִיס וְאָעֵיל לְגַבֵּיהּ נְהִירוּ דְּאֶשָּׁא מְלַהֲטָא, וְשַׁלְהוֹבֵי נוּרָא, אִלֵּין תְּרֵין לָא מִתְיַשְּׁבָן כַּחֲדָא. וּמִגּוֹ מַרְגְּלָא דְּלָא אִתְגַּלְיָיא כְּלָל, נָפְקָא רוּחָא דְּבוּסְמָא, כְּלִילָא בִּתְרֵיסַר בּוּסְמִין עִילָּאִין, וּמִגּוֹ הַהוּא סְלִיקוּ דְּאִינּוּן תְּרֵין דְּלָא מִתְיַשְּׁבָן כַּחֲדָא, אָחִיד בְּהוּ הַהוּא רוּחָא, וּמִתְיַשְּׁבָן בְּדוּכְתַּיְיהוּ.

וּכְדֵין, אִצְטַבַּע הַהוּא רוּחָא, מִגּוֹ הַהוּא נְהִירוּ דְּאוֹר גָּנִיז, וּנְהִירוּ דְּאֶשָּׁא מְלַהֲטָא, וְאִתְיַשְּׁבָן וְקַיְימָא בֵּיהּ, כְּדֵין אִצְטַיְירוּ בֵּיהּ, צִיּוּרָא דִּפְנֵי אָדָם, דְּכָלִיל כָּל דְּיוּקְנִין, וְהַאי אִיהוּ גַּוָּון דְּכָלִיל כָּל גַּוָּונִין. אַנְפִּין דְּכָלִיל כָּל אַנְפִּין.

וְכַד אִינּוּן מִתְתַּקְנָן כִּדְקָא יָאוֹת, לְגוֹ כָּרְסְיָיא, כָּלְהוֹ בְּדְיוּקְנָא חָדָא דְּאָדָם. וְרָזָא דָּא, כַּד מִסְתַּכְּלִין לְסִטַר מִזְרָח, כָּלְהוֹ אִינּוּן בְּדְיוּקְנָא חָדָא דְּאָדָם, בְּגִין דְּמִתַּמָּן אִיהוּ תְּקִיפוּ דְּרָזָא דְּאָדָם.

וְכַד מִסְתַּכְּלִין לְסִטַר דָּרוֹם, כָּל אַנְפִּין אִינּוּן בְּדְיוּקְנָא חָדָא, דְּיוּקְנָא דְּאַרְיֵה, דְּתַמָּן אִיהוּ חֵילָא וְתוּקְפָּא דְּכוּלָּא. וְכַד מִסְתַּכְּלִין לְסִטַר צָפוֹן, כָּל אַנְפִּין אִינּוּן בְּדְיוּקְנָא חָדָא, דְּיוּקְנָא דְּשׁוֹר, דְּתַמָּן אִיהוּ נְגִיחוּ דְּדִינָא תַּקִּיפָא.

וְכַד מִסְתַּכְּלִין לְסִטַר מַעֲרָב, כָּל אַנְפִּין אִינּוּן בְּדְיוּקְנָא חָדָא, בְּדְיוּקְנָא דְּנֶשֶׁר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי ל׳:י״ט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. בְּגִין דְּתַמָּן (דברים ל״ב:י״א) נֶשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל

גּוֹזָלָיו יְרַחֵף. וְאוֹרַח דְּנָשֶׁר, לְאִתְדַּבְּקָא תְּדִיר בַּשָּׁמַיִם, דְּתַמָּן אִיהוּ תֵּיאוֹבְתֵּיהּ לְאִסְתַּלָּקָא וּלְאִתְדַּבְּקָא. וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ לִסְטַר מַעֲרָב.

וּבְגִין דְּכָל אַנְפִּין מִשְׁתַּנְיִן, כְּפוּם הַהוּא אֲתַר דְּהַהוּא סִטְרָא דְּמִסְתַּכְּלָאן בֵּיהּ, כְּתִיב בְּכָלְהוֹ בְּכָל דְּיוּקְנָא וּדְיוּקְנָא, לְאַרְבַּעְתָּם. פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיֵה לְאַרְבַּעְתָּם פְּנֵי שׁוֹר לְאַרְבַּעְתָּן וּפְנֵי נָשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן.

הַאי כַּד מִתְתַּקְנָן בְּכָרְסְיָיא, כְּמָא דְּכָרְסְיָיא פָּנֵי לְמֵיזַל, הָכֵי אינון אִתְחַזְיָין דְּיוּקְנַיְיהוּ, כְּפוּם הַהוּא סִטְרָא דְּאָזַל, כְּדִכְתִיב (יחזקאל א׳:י״ב) אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

וְכַד לָא אָזְלִין וְלָא מִתְתַּקְנִין גּוֹ כָּרְסְיָיא, כְּדֵין כָּל חַד וְחַד אִתְפְּרַשׁ בִּדְיוּקְנֵיהּ דְּאִתְחֲזֵי לֵיהּ.

וְעִם כָּל דָּא, כָּל חַד וְחַד אִתְדַּבַּק בִּדְיוּקְנָא דְּחַבְרֵיהּ, וְכָלְהוֹ אִתְחַזְיָין דְּיוּקְנַיְיהוּ מִתְדַּבְּקוּ דָּא בְּדָא, וְדָא כְּלֵיל בְּדָא, כָּל חַד כְּלֵיל בְּחַבְרֵיהּ, וְחַבְרֵיהּ בֵּיהּ.

סִטְרָא חַד אוֹמֵר קָדוֹשׁ, וְסִטְרָא חַד אוֹמֵר קָדוֹשׁ, וְסִטְרָא חַד אוֹמֵר קָדוֹשׁ, וְסִטְרָא אוֹחֲרָא אוֹמֵר ה' צְבָאוֹת מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ.

וְיהֵי אָדָם מִתַּחַת כַּנְפֵּיהֶם, הַאי לְקַבְּלָא מָארֵיהוֹן דְּתִיּוּבְתָּא לְגַבַּיְיהוּ, דְּהָא יָמִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פְּרִישָׁא לְקַבְּלָא כָּל אינון דְּתָיְיבִין לְגַבֵּיהּ. מִתַּחַת כַּנְפֵּיהֶם, אַמַּאי, בְּגִין צְנִיעוּ, דְּהָא מָארֵיהוֹן דִּתְיוּבְתָּא צְנִיעוּ אִצְטְרִיךְ, דְּלָא לְמִנְדַּע בְּהוּ אַחֲרָא, כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (תהלים לב) כְּסוּי חֲטָאָה.

רָזָא דָּא, דְּלָא סָלְקִין יְדַיְיהוּ לְעֵילָא, כְּמָא דִּבְנֵי נָשָׁא דְּיָדַיְיהוּ סָלְקִין לְעֵילָא עַל רֵישַׁיְיהוּ, וְהַנֵּי לָאו הָכֵי, דְּהָא מִתְּחוֹת גַּדַפַּיְיהוּ לָא נָפְקֵי לְבַר, דְּהָא גַּדַפַּיְיהוּ וְאַנְפַּיְיהוּ פְּרִידָן אינון לְעֵילָא. כְּמָא דְּאָמַר (יחזקאל א׳:י״א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵּיהֶם פְּרֻדוֹת מִלְמָעְלָה. דְּאִתְפָּרְשָׁן כַּד לָא מִתְתַּקְנָן גּוֹ כּוּרְסְיָיא כְּדְקָא אֲמָרַן. וְאִלֵּין יָדַיִן לָא אִתְחַזְיָין כְּלַל לְסָלְקָא לְעֵילָא, מִגּוֹ דְּאִתְגַּלְיָין, וְעַל דָּא מִתַּחַת כַּנְפֵּיהֶם כְּתִיב.

וְכַד אִלֵּין נָטְלִין, גַּדַפַּיְיהוּ מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי בְּאוֹרַח מֵישָׁר, לְנַטְלָא דָּא עִם דָּא כַּחֲדָא, בְּשַׁעֲתָא חֲדָא, בְּזִמְנָא חֲדָא, וְכָלְהוֹ כַּחֲדָא סָלְקִין לְכָרְסְיָיא לְעֵילָא.

וְאינון דְּלָא יָדְעֵי לְאָן אֲתַר אָזְלִין וְלָא חָמָאן וְלָא מִסְתַּכְּלִין, זָעֲאן, וּמֵהַהוּא זִיעָא דִּלְהוֹן כַּד אינון נָטְלִין, וְסָלְקִין לְכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, אִתְעֲבִיד מַהַהוּא זִיעָא נְהַר דִּינוּר, נָגִיד וְנָפֵיק.

וְהַהוּא זִיעָא כְּנָטִילוּ דְּנָטְלֵי אִיהוּ. טִפִּין מְנַטְפִין מִד' גְּוָונֵי אֶשִׁין. אֶשָׁא חִוָּורָא, מְנַטְפָא אֶשָׁא סוּמְקָא, אֶשָׁא יְרוֹקָא. אֶשָׁא סוּמְקָא, מְנַטְפָא אֶשָׁא אוּכְמָא, אֶשָׁא יְרוֹקָא. אֶשָׁא יְרוֹקָא מְנַטְפָא אֶשָׁא סוּמְקָא, אֶשָׁא חִוָּורָא. אֶשָׁא אוּכְמָא, מְנַטְפָא הַהוּא אֶשָׁא סוּמְקָא.

חִיּוָרָא תְּנַיְינָא, לָאו אִיהוּ הַהוּא חִיּוָרָא קַדְמָאָה. וְהַהִיא אֶשָּׁא אוּכְמָא, לָאו אִיהִי הַהִיא אֶשָּׁא אוּכְמָא קַדְמָאָה. וְכֵן כָּל גְּוָונִין, לָאו אִלֵּין כְּאִלֵּין, קַדְמָאָה, וְתִנְיָינָא, וּתְלִיתָאָה, וְכֵן כֻּלְּהוֹ.

בְּשַׁעֲתָא דְּנָטְפִין אִלֵּין אֶשִׁין, וְאִתְכְּלִילוּ לְאִתְחַבְּרָא כַּחֲדָא, סָלְקִין שַׁלְהוֹבִין מִלַּהֲטָן, וּבָטְשֵׁי דָּא בְּדָא, וּמַהַהוּא בְּטִישׁוּ דְּבָטְשׁוּ כַּחֲדָא, אִתְעֲבִידוּ כָּל אִינּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, דְּטָרְדֵי חַיָּיבַיָּא בַּגֵּיהִנֹּם. מַאִינִין שַׁלְהוֹבִין אִתְעֲבִיד נוּרָא דְּגֵיהִנֹּם לְתַתָּא, דְּאִינּוּן שְׁלִיחָן דְּחַבָּלָה, אִתְמַנּוּן בְּאִינּוּן שַׁלְהוֹבִין, לְאוֹקָדָא חַיָּיבַיָּא תַּמָּן, דְּרָזָא דִּילְהוֹן תַּמָּן. דִּכְתִיב, (יחזקאל ט״ו:ז׳) מֵהָאֵשׁ יָצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם.

כַּד נָטְלִין, כְּלְהוֹן נָטְלִין לְקֶבֶל אַנְפּוֹי, דְּהַהוּא דְּאִתְמְנָא לְהַהוּא סִטְרָא. כַּד רוּחָא אִיתְעַר לְמֵיהַךְ לְסִטְרָא דְּמִזְרָח, בָּטִישׁ הַהוּא רוּחָא לְגַבֵּי אַנְפִּין דְּהַהוּא דְּקָיְימָא לְהַהוּא סִטְרָא, וְאִיהוּ נָטֵיל בְּקַדְמֵיתָא, וְכָלְהוֹ עִמֵּיהּ כַּחֲדָא, דִּכְתִיב (שם א) וְאִישׁ אֶל עֵבֶר פָּנָיו יֵלֵכוּ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ.

הַאי רוּחַ, אִיהוּ רוּחַ מְמַלְּלָא. רוּחַ דְּכָלִיל כָּל רוּחִין בְּגַוֵּויהּ. רוּחַ טָמִיר וְגָנִיז בְּגַוַּויְיהוּ. רוּחַ דָּא, אִיהוּ רוּחַ דְּכָלִיל בָּרָזָא דִּלְתַתָּא, לָקֶבֶל תְּלַת קִיּוּשִׁין דְּאִתְקַדַּשׁ בְּהוֹן כַּחֲדָא. וְאִינּוּן קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ קָדוֹשׁ, לָקֶבֶל תְּלַת זִימְנִין רוּחַ דִּכְתִיב הָכָא. אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ, חַד. עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ, תְּרֵי. שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת, תְּלַת. בְּגִין, דְּרוּחַ דָּא כָּלִיל מִתְּלַת רוּחִין, רָזָא דְּחַיָּוֹת הַקֹּדֶשׁ עִילָּאִין, דְּאִינּוּן רָזָא דִּתְלַת קְדוּשָׁאן, דְּנָהֲרָא מֵהַהוּא קֻדְשָׁא עִילָּאָה, רוּחַ סְתִימָא, דְּכָל קְדוּשָׁאן מִנֵּיהּ תַּלְיָין.

שם וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בֹּעֲרוֹת וְגו'. וּדְמוּת, דְּיוּקְנָא דְּמִתְלַבְּשָׁן בְּחַד מִנַּיְיהוּ, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּנוּרָא. וְאִיהוּ לָא חָזָא, אֶלָּא דְּיוּקְנָא חֵיזוּ שַׁמָּשֵׁי דְּגַחֲלֵי דְּנוּרָא.

גַּחֲלֵי אֵשׁ, אִלֵּין אִינּוּן דְּאִיקְרוּן מַרְאֵיהֶם, חֵיזוּ דְּחֵיוָון, דִּבְהוֹ אִסְתַּכְּלָן לְמֵיחֲמֵי בְּחֵיזוּ. כְּמַרְאֵה דְּאַחֲזֵי כָּל גְּוונִין, הָכֵי שְׁרָפִים, אִינּוּן כְּמַרְאֵה לְאַחֲזָאָה בָּהוֹן דְּיוּקְנִין דְּחֵיוָון. בְּגִין דְּכוֹלָּא אִתְלַבַּשׁ דָּא בְּדָא, וְדָא מַרְאֶה דְּדָא.

אֲבָל וּדְמוּת הַחַיּוֹת, לֹא אָמַר דְּיוּקְנָא דִּילְהוֹן, וְלָא אִיצְטְרִיךְ, דְּהָא בְּקַדְמֵיתָא קָאֲמַר כָּל דְּיוּקְנִין דִּילְהוֹן. וְהָכָא אָמַר מֵאִינּוּן דְּמוּת דִּלְהוֹן דְּאִינּוּן מַרְאוֹת דִּילְהוֹן.

כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, מַאן גַּחֲלֵי אֵשׁ. אִלֵּין שְׂרָפִים. מַרְאֵיהֶם, אִינּוּן אוֹפַנִּים, דִּבְהוֹן אִתְלַבְּשָׁן, לְאַחֲזָאָה דְּיוּקְנִין, וְחֵיזוּ דִּילְהוֹן.

נְצִיצוּ דִּילְהוֹן, בְּאִינּוּן דְּאִיקְרוּן לַפִּידִים. וּמַאן אִינּוּן חַשְׁמַלִּים תַּתְּאִין, דְּנָפְקֵי מֵהַהוּא חַשְׁמַל תַּתְּאָה. רָזָא דָּא, כְּרָזָא עִילָּאָה לְעֵילָּא, בְּהַהוּא חַשְׁמַל פְּנִימָאָה, בְּגִין דְּכוֹלָּא גְּוֹונָא חָדָא,

מִתַּתָּא וְעֵילָּא. עַד הָכָא רָזָא דְחַשְׁמַל, בְּגָוונִין דְּלָא אִתְחַזּוֹן, אֶלָּא בְּחֵיזוּ. חֵיזוּ לְגוֹ מִן חֵיזוּ, חֵיזוּ דָּא לְגוֹ מִן דָּא. כְּמָא דְכְתִיב, מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה.

הֵיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת, דְּאִתְיְיהִיבַת בֵּין תְּרִין סִטְרִין, וְאִתְחֲקָקַת תַּמָּן בְּגִלּוּפָא וּדְיוּקָנָהָא. דִּכְתִיב (שיר השירים ח׳:ו׳) שִׂימֵנִי כַּחוֹתָם עַל לִבֶּךָ וְגו'. וּמִגּוֹ דְּהַאי אֶבֶן טָבָא מַרְגָּלִיתָא, אָזְלָא בֵּין תְּרִין סִטְרִין, אִית לָהּ נְהִירוּ לְאַנְהָרָא, וּלְסַלְקָא נְהוֹרָא. עַל כָּל שְׁאָר אַבְנִין מְנַצְּצָן.

וְנוֹגַהּ לָאֵשׁ, הַאי נוֹגַהּ אִיהוּ מִסִּטְרָא דְיַמִּינָא, וְאִתְכְּלִיל בְּשַׁמְאלָא, וּשְׁמָאלָא בְּיַמִּינָא, וְאֵשָׁא מְלַהֲטָא מְנַצְּצָא. מֵהַהוּא נוֹגַהּ נָהִיר הַהוּא אַבְנָא, וְאִתְיְיהִיב בָּהּ חֵיזוּ, לְאִסְתַּכְּלָא בְּשׁוּפְרָהָא.

וְהַאי נוֹגַהּ אִיהוּ נְצִיצוּ דְּנְצִיצָן כְּאֶשָׁא, וְנָהִיר סוּמְקָא דִילֵּיהּ. וּמִגּוֹ דָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל וְנָקֵיב גּוֹ הַהוּא אַבְנָא, אִיהִי שַׁפִּירָא בְּחֵיזוּ.

בְּתְרֵין גְּוונִין, אִתְחַזְיָיא הַאי אַבְנָא וְאִצְטַבַּע, בְּגִין דְּאִיהוּ גַּוּון חֲשׁוּךְ בְּקַדְמִיתָא, כֵּיוָן דְּאִתְתַּקְנַת לְקַבְלָא נְהוֹרָא, אִתְעַר נְהִירוּ מִסִּטְרָא דְיַמִּינָא, וְאִתְנְהֵירַת בְּחִוָּורוֹ. כֵּיוָן דְּאַנְהִירַת בְּחִוָּורוֹ כְּאַבְנָא בְּדוֹלְחָא, עַד כְּעַן לֵית לָהּ חֵיזוּ בְּשַׁפִּירוּ לְאִסְתַּכְּלָא, עַד דְּאָתָא סִטְרָא דְשַׁמְאלָא דְהַהוּא נוֹגַהּ, דְּסוּמְקָא, וְעָאל בְּגַוֵּיהּ הַהוּא סוּמְקָא בְּהַהוּא נוֹגַהּ, כְּדֵין אִיהִי שַׁפִּירָא בְּחֵיזוּ, שַׁפִּירָא בְּרִיוָא, לְאִסְתַּכְּלָא.

אִיהִי אַבְנָא יַקִּירָא בְּשְׁלֵימוּ בְּגַוְונִין. כְּאִתְתָּא שַׁפִּירָא בְּחֵיזוּ, חִוָּור וְסוּמָק. וּכְדֵין אַתְוון מְנַצְּצָן בְּגַוַּהּ, וְנָפֵיק בְּגוֹ הַהוּא נְצִיצוּ בָּרָק מִבָּרֶקֶת, נָהֵיר לְפוּם שַׁעֲתָא, חִיוָּר וְסוּמָק, סוּמָק וְחִיוָּר.

רָזָא קַדִּישָׁא, לְאִצְטַבַּע שְׁאָר אַבְנִין מֵהַהוּא אַבְנָא טָבָא דְּאִקְרֵי בָּרֶקֶת. בְּגִין דְּאִצְטַבַּע מֵהַהוּא נְהִירוּ דְּבָרָק, אִיקְרֵי עַל שְׁמֵיהּ בָּרֶקֶת. בְּגִין דְּהַאי אַבְנָא טָבָא, מַרְגָּלִיתָא עִילָּאָה, אִצְטַבַּע בְּתְרֵיסַר גְּוונִין, מְנַהֲרִין גּוֹ אִינּוּן תְּרִין. מִגּוֹ נְצִיצוּ דְּנָצִיץ וְאַפִּיק, אִצְטַבְּעָן תְּרֵיסַר אַבְנִין דִּילָהּ, וְאִינּוּן תְּלַת סְדְרִין. וּכְפוּם דְּאִצְטַבְּעוּ מִינָּהּ, הָכֵי אִקְרוּן עַל הַהוּא שְׁמָא מַמָּשׁ.

(יחזקאל א׳:י״ד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב, נְהִירִין גְּנִיזִין גַּלְיָין, וּסְתָרִין קַיְימִין וְלָא קַיְימִין, נָהֲרִין וְלָא נָהֲרִין. זִמְנִין נָהֲרִין בְּהַאי גָּוון, וּלְפוּם שַׁעֲתָא גָּוון אָחֳרָא. הַשְׁתָּא שְׁמָא דָּא, וּלְפוּם שַׁעֲתָא שְׁמָא אָחֳרָא. לֵית מַאן דְּיָכֵיל לְקַיְימָא בְּאִלֵּין נְהוֹרִין.

יהו"ה, נְהִירוּ דְּאִסְתַּלַּק בִּשְׁמָא דָּא, דְּכָלִיל כָּל נְהוֹרִין בִּשְׁלִימוּ. וּלְפוּם שַׁעֲתָא, נָחֵית וְאִתְהַדַּר נְהִירוּ בְּגָוון אוֹחֳרָא, וְאִסְתַּלַּק בִּשְׁמָא אָחֳרָא, אֱלֹהִי"ם. וּלְפוּם שַׁעֲתָא, אֵ"ל. וּלְפוּם שַׁעֲתָא, צְבָאו"ת. וּלְפוּם שַׁעֲתָא שַׁדַּ"י. וְהָכֵי בְּכָל אִינּוּן שְׁמָהָן דְּאִיקְרֵי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וּבְגִין דְּאִית אֲתַר גְּנִיז דְּנַפְקֵי מִנַּיְיהוּ, וּכְפוּם דְּאִיהוּ נְבִיעַ מִגּוֹ מַבּוּעָא גָּנִיז דְּאִתְגְּנִיז בֵּיהּ, הָכֵי אִתְחֲזֵי כָּל חַד. וְלֵית מַאן דְּיָקוּם בְּהוּ. וְרָזָא דָא מָנָא דְמַיָּיא וְשִׁמְשָׁא, בְּכוֹתְלָא.

וּכְמָא דְּאִינּוּן רָצוֹא וְשׁוֹב, אוּף הָכֵי בְּלִבָּא וְדַעְתָּא. בַּר נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי, דְּמִסְתַּכְּלֵי מִגּוֹ אִינּוּן דִּילְתָתָא, דְּאִינּוּן בָּרְזָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא, וּמִגּוֹ אִלֵּין הֲווֹ מִסְתַּכְּלִין כְּבָתַר כּוֹתְלָא. עַד הָכָא דְּמוּת מֵאִינּוּן רָזִין לְעֵילָּא וְהַשְׁתָּא לְתַתָּא.

כְּתִיב (שם) וְאֶרְא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ וגו'. וְאֶרְא הַחַיּוֹת, דָּא אִיהוּ אִסְתַּכְּלוּתָא בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נָהֲרָא. וּמִגּוֹ דְּחָמָא אִלֵּין, אִסְתַּכַּל בַּמֶּה דְּנָנִיז וְסָתִים.

וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ, דָּא מטטרו"ן, דְּאִיהוּ עִילָּאָה מִנַּיְיהוּ ת"ק שְׁנִין. מטטרו"ן, מיטטרו"ן, זְבוּל, עבד, זבוּאַמַר לֵיהּ, הָא חָמֵשׁ. וּכְפוּם שְׁלִיחוּ דְּמָארֵיהּ, הָכֵי אַסְגִּיאוּ שְׁמוֹי לְד' סִטְרוֹי, כְּד' סִטְרִין דְּעָלְמָא.

קִשְׁיר קִשְׁרִין לְמָארֵיהּ, שְׁלִיט בְּרָזִין דְּאַרְבַּע אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מְאָה נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא, דְּנָגְדִין וְנָפְקִין מִגּוֹ תְּלֵיסַר אֲחָרָנִין גְּנִיזִין. וְאַרְבָּעָה אֲלָף ות"ק רִבּוֹא הֵיכָלִין, דְּאִינּוּן טְמִירִין בְּגוֹ אִינּוּן נְהִירִין, קָיְימִין קַמֵּיהּ, וְאִיהוּ מְמַנָּא עֲלַיְיהוּ.

כָּל זִמְנָא דְּעָאל וְנָפֵיק, אֶלֶף ות"ק רְקִיעִין זְעָאִין קַמֵּיהּ. תְּרֵיסַר אַלְפֵי רִבּוֹא מִיָּמִינֵיהּ, וּתְרֵיסַר אַלְפֵי רִבּוֹא מִשְּׂמָאלֵיהּ. תְּרֵיסַר אַלְפֵי רִבּוֹא קַמֵּיהּ, תְּרֵיסַר אַלְפֵי רִבּוֹא מֵאֲחוֹרֵיהּ. כָּל הַנֵּי מַשְׁרְיָין נָהֲרִין, מִגּוֹ שַׁלְהוֹבָא חַד מְנַצְּצָא. דְּנָפְקָא מִנֵּיהּ. וּבְהַהוּא שַׁלְהוֹבָא חֲקִיקָן אַתָּוון דְּשֵׁם הַמְפוֹרָשׁ, נְצִיצִין מְלַהֲטִין מִגּוֹ הַהוּא שַׁלְהוֹבָא. וְכָלְהוֹ כַּד מִסְתַּכְּלָאן בַּנְהִירוּ דְּאַתָּוון מְחַקְּקָן גְּלִיפָן, כָּלְהוֹ זְעָאִין וְדָחֲלִין, וְנָטְלִין לְגַבֵּי הַהוּא נְצִיצוּ דְּאַתָּוון.

וּמִגּוֹ שַׁלְהוֹבָא דָּא, נָהֲרִין אוֹפַנִּים אוֹחֲרָנִין, דְּנָטְלֵי בִּרְתֵּיכִין אָחֳרָנִין לְתַתָּא, גּוֹ אִינּוּן הֵיכָלִין, דְּאִינּוּן מְשַׁלְּבָן דָּא בְּדָא, כְּמָה דְּאָמַר כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפָן בְּתוֹךְ הָאוֹפָן, כְּלֵיל דָּא בְּדָא, וְעָאל דָּא בְּדָא, רֵישִׁין בְּרֵישִׁין, אִלֵּין בְּאִלֵּין. וְאַנְפִּין פְּרִישָׁן בְּסִטְרַיְיהוּ.

וְכָלְהוֹ נָטְלִין לְגַבֵּי אַנְפִּין, בְּגוֹ נְהִירוּ דְּמִסְתַּכְּלָאן לְגַבֵּי אִינּוּן אַנְפִּין. כַּד מִסְתַּכְּלָאן לְמַהַךְ, חָמָאן הַהוּא נְהִירוּ דְּנָהִיר, לְהַהוּא אֲתַר דְּנָהִיר, אָזְלִין וְנָטְלִין כְּלְהוֹ. וְאַתָּוון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא מְחַקְּקָא, נָהִיר עַל כֻּלָּא. וְאִיהוּ נָטֵיל כֻּלְהוֹ, גּוֹ הַהוּא רוּחָא עִילָּאָה, דְּנָטֵיל כָּל מַשְׁרְיָין.

וּמטטרו"ן רַב מְמַנָּא, קָאִים בְּקִיּוּמָא דְּהַהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וְנָטֵיל לְכָל מַשְׁרְיָין בָּרָזָא דִּילֵיהּ, לְד' פָּנָיו, בְּד' דִּיוּקְנִין, גּוֹ ד' סִטְרִין דְּעָלְמָא. וְאִיהוּ כָּלִיל שְׁמָא דְּאִקְרֵי שַׁדַּ"י. וְכָלְהוֹ קָרָאן שְׁמָא דָּא, גַּבֵּי שְׁמָא עִילָּאָה קַדִּישָׁא.

בֵּיהּ דְּמטטרו"ן אִתְמַסְרוּ תְּרֵיסַר מַפְתְּחִין עִילָּאִין, בָּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְד' מַפְתְּחָן מִנַּיְיהוּ, אִינּוּן ד' רָזִין נְהוֹרִין דְּמִתְפָּרְשָׁן. מַפְתְּחָא חָדָא, אִיקָרֵי אוֹר נָצִיץ, טָמִיר וְנָנִיז, לֵית לֵיהּ גְּוָון. וְהַהוּא נְצִיצוּ לָא קָיְימָא לְאִסְתַּכְּלָא, וְלָא אִתְחֲזֵי גְּוון, אֶלָּא נָצִיץ נְצִיצוּ לְעֵילָּא,

וְאִגְנִיז וְלָא אִתְיְדַע. מַפְתְּחָא תְּנָיְינָא, אוֹר נְהִירוּ חֵידוּ לְאִסְתַּכְּלָא. לְזִמְנִין אִיהוּ חִיוַּר, לְזִמְנִין יָרוֹק, לְזִמְנִין לָא דָא וְלָא דָא.

מַפְתְּחָא תְּלִיתָאָה, אִיקָּרֵי אוֹר זוֹהֲר, דְּזָהֲיר וְנָהֲיר, אִיהוּ זוֹהַר דְּנָהֲיר לְכָל שְׁאָר נְהוֹרִין. הַאי מְרַקְמָא בְּכָל גְּוָונִין. הַאי אוֹר אִיהוּ מֵהַהוּא זוֹהַר דְּהוּא רָקִיעַ דְּעַל גַּבֵּי חֵינָן, דִּכְתִיב (דניאל י״ב:ג׳) כְּזוֹהַר הָרָקִיעַ. כָּלִיל גּוֹ עֶשֶׂר שְׁבִילִין, דְּנָפְקֵי מֵאִינּוּן ל״ב שְׁבִילִין גְּנִיזִין.

מַפְתְּחָא רְבִיעָאָה, אִיקָּרֵי אוֹר דְּסוּכְלְתָנוּ, דְּיַהֲב סוּכְלְתָנוּ בְּלִבָּא לְמִינְדַע וּלְאִסְתַּכָּלָא וּלְקָיְימָא עַל רָזִין עִילָּאִין. וְהַאי אוֹר דְּחָדֵי לִבָּא, יַהֲיב נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא וְסוּכְלְתָנוּ, לְמִינְדַע וּלְאִסְתַּכְּלָא.

וְאִלֵּין אִינּוּן ד' מַפְתְּחָן עִילָּאִין, דְּכָל שְׁאָר מַפְתְּחָן כְּלִילָן בְּהוּ. וְכָלְהוֹ אִתְמָסְרוּ בִּידָא דְּהַאי רַב מְמַנָּא, מטטרו"ן. מָארֵי רַב כָּלְהוֹ רָזִין דְּמָארֵיהּ, בְּגִילּוּפִין דְּרָזִין דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא מְפוֹרָשָׁא.

עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶן בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ וְגו', עַל אַרְבַּעַת דְּאִינּוּן ד' דְּתְחוֹתַיְיהוּ, וְאִינּוּן דְּתְחוֹתַיְיהוּ, אִיקְרוּן רִבְעֵיהֶן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, רִבִיעַ תְּחוֹת טוֹעֲנֵיהּ, וְעַל אִינּוּן דְּרִבִיעִין תְּחוֹתַיְיהוּ, כַּד אִינּוּן בָּעָאן לְמֵיזַל אָזְלִין. דְּכָל חַד אִית לֵיהּ ד' גַּלְגַּלֵּי אוֹפַנִּים, רִבִיעִין תְּחוֹתַיְיהוּ. וְעַל אִלֵּין רִבְעֵיהֶן אָמַר, בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ.

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (יחזקאל א׳:י״ט) וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם, וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת כו' יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים. וְאִי אוֹפַנִּים רִבְעֵיהֶם דְּחַיּוֹת, אִצְטְרִיךְ לְמֵימַר וּבְלֶכֶת הָאוֹפַנִּים. אֶלָּא מִכָּאן דְּחַיּוֹת נָטְלִין לְדָנָטְלִין לוֹן, כְּגַוְונָא דָא אָרוֹן, נָטִיל לְמַאן דְּנָטִיל לֵיהּ.

כָּרְסְיָיא קַדִּישָׁא נָטְלַת לַחַיּוֹת. וְאִי אִיהִי נָטִילַת לוֹן, זַיְּעָא דְּחַיּוֹת מִמָּה אִתְעֲבִיד. אֶלָּא זַיְּעָא דִּילְהוֹן, בְּאִסְתַּכְּלוּתָא לְמִינְדַע וּלְאִסְתַּכְּלָא וּלְאַדְבְּקָא, בַּמֶּה דְּטָמִיר וְגָנִיז, וְלָא יָכְלִין לְמֵיקַם בֵּיהּ. וְעַל דָּא אִיהוּ זַיְּעָא דִּילְהוֹן. אֲבָל כָּל אִינּוּן דְּמִתְדַּבְּקָאן בִּקְדוּשָׁה עִילָּאָה, אִינּוּן נָטְלִין לְאִינּוּן דְּנָטְלִין לוֹן. וְרָזָא דָא, עַל אַרְבַּעַת רִבְעֵיהֶן בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ.

שם וְגַבֵּיהֶן וְגֹבַהּ לָהֶם. וְגַבֵּיהֶם, רָזָא דִּגְוָונִין דְּגוּפָא, אִתְנְהִיר וְסָלְקָא בְּשִׁיעוּרָא מֵרֵישָׁא דְּבוּצִינָא דְּרֵישָׁא דִּכְוּצִינָא כְּשִׁיעוּרָא דִּלְתַתָּא. וְאִסְתַּחָרָא בְּאַרְבַּע גְּוָונִין נְצִיצִין. גְּוָון נָהִיר בִּנְהִירוּ, בָּרָזָא דְּחַשְׁמַל לְעֵילָּא, כַּד נָהִיר וְאִתְגְּנִיז גּוֹ גְּוָונוֹי. גְּוָון נָצִיץ, דְּנָצֵיץ בִּנְצִיצֵי. גְּוָון זָהֵיר, בְּזָהֲרָא דְּרָקִימוּ דִּרְקִיעָא דְּקָיְימָא עֲלַיְיהוּ. גְּוָון מְרַקְמָא מִכָּל גְּוָונִין, וְאִתְכְּלִיל בְּכָלְהוֹ, וְדָא אִיהוּ גּוּפָא מְצַיְירָא בְּצִיּוּרָא, לְאִתְכַּלְלָא בִּכְלָלָא חָדָא.

וְגוֹבַהּ לָהֶם, מִסְּטָרָא דִּלְעֵילָּא. וְיִרְאָה לָהֶם, מִסְּטָרָא דִּלְתַתָּא. וְגוֹבַהּ לָהֶם, גּוֹבַהּ שָׁמַיִם. וְיִרְאָה לָהֶם, דְּחִילוּ דְּדָחֵיל וּמַבְעֵית וְאַרְעֵישׁ כּוּלָּא. דְּחִילוּ דְּסָחֲרָא דִּלְא לְקָרְבָא לְקוּדְשָׁא. וְאִיהוּ דְּסָחֲרָא לוֹן מִסְּטָרָא דִּלְתַתָּא.

וְגוֹבַהּ לָהֶם, בְּסִלְּיקוּ דְּחֵיזוּ דְּגַוְונֵי שָׁמַיִם. בְּגִין דְּגַוְונֵי שָׁמַיִם, הַהוּא רָזָא דִכְתִיב, גּוֹבַהּ שָׁמַיִם. וּמַאן אִיהוּ. דְּנָטֵיל כָּל גְּוונִין, מִימִינָא וּמִשְּׂמָאלָא, וְכַד נָטֵיל לוֹן לְגַבֵּיהּ, אִיקְרֵי גּוֹבַהּ שָׁמַיִם.

וְיִרְאָה לָהֶם, בְּחֵיזוּ דְּהַהוּא יְרָאָה לְתַתָּא, בְּסִדּוּרָא דְּאִינּוּן גְּוונִין לָהֲטִין וּמְהַפְּכִין חֵיזוּ דְּאֶשָּׁא דְּלָא דַּקִּיק, כְּאֶשָּׁא דַּקִּיק לְעֵילָא. וְהַאי אִיהוּ דְּקָא מַבְעִית לְכֹלָּא. וּבְגִין כָּךְ, וְגוֹבַהּ לָהֶם, מִלְּעֵילָא. וְיִרְאָה לָהֶם, מִתַּתָּא.

וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם, לְאִסְתַּכְּלָא בְּכָל סִטְרִין. וְאַף עַל גַּב דְּאִית מָארֵי דְּעֵינַיִם בְּחֵיזוּ לְאִסְתַּכְּלָא אֲחֲרָנִין לְתַתָּא, אֲלֵין בְּאִינּוּן עַיְינִין לְאִסְתַּכְּלָא אִלֵּין בְּאִלֵּין בְּסַחֲרָנוֹ, לְקַמַּיְיהוּ וּבַאֲחוֹרָא, דְּעַיְינִין סָחֲרִין לְכָל סִטְרִין.

וּבְגִין כָּךְ חָמָאן הַכָּא וְהָכָא, בְּסִטְרָא דָּא וּבְסִטְרָא דָּא, חָמָאן מַה דַּהֲוֵי, וּמַה דְּזַמִּין לְמֶהֱוֵי מִסִּטְרָא דַּאֲחוֹרָא. וְהַיְינוּ דִכְתִיב סָבִיב. וְחָמָאן מִימִינָא וְחָמָאן מִשְּׂמָאלָא. חָמָאן מִימִינָא, בְּכָל אוֹרַח זְכוּ וּקְשׁוֹט. חָמָאן מִשְּׂמָאלָא, בְּכָל אוֹרַח דְּלָא קְשׁוֹט וְלָא קַיְימָא בִּזְכוּ. וְעַל דָּא מִסְתַּכְּלָן בְּכָל סִטְרִין, וּבְדָא אִית לוֹן שׁוּלְטָנֵי וְסוּכְלְתָנוֹ עַל כּוֹלָּא, לְאִסְתַּכְּלָא בְּכָל הַנֵּי סִטְרִין, מַה דְּלָא מִסְתַּכְּלִין הָכֵי כָּל אִינּוּן אֲחֲרָנִין.

וְעִם כָּל דָּא לָא יָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא לְעֵילָא, וְלָא אִתְיְיהֵיב לוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא. וְכַד בָּעָאן לְאִסְתַּכְּלָא, כָּלְהוֹ מְרַתְּתֵי בְּדַחְילוּ בְּאֵימְתָא בְּזִיעַ, וְכָלְהוֹ קָרָאן בְּדַחְילוּ סַגֵּי, בְּקָל רַב, (שם ג) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וְגַבֵּיהֶם, וְלָא כְתִיב מַהוּ, כְּמָא דִכְתִיב לְבָתַר, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם. אֶלָּא גּוּפָא דְּסִטְרָא דְּמִסְתַּכְּלָא לְגוֹ, לְגַבֵּי נְקוּדָה סְתִימָא. מֵהַהִיא סִטְרָא אִית לוֹן גּוֹבַהּ. וְכָלְהוֹ מִסְתַּכְּלִין לְגוֹ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלכים א ז׳:כ״ה) וְכָל אֲחוֹרֵיהֶם בָּיְתָה.

אַבְרָהָם אִתְקְרֵיב לְגַבֵּי רָזָא דְקַיְימָא, עַד דְּסָלֵיק בְּרָזָא עִילָּאָה לְעֵילָּא. וְעִם כָּל דָּא לָא זָכָה כְּיַעֲקֹב, דְּיַעֲקֹב אִיקְרֵי אִישׁ תָּם. מַהוּ אִישׁ תָּם, רָזָא דָא כְּמָא דְּאִתְּמַר, אִישׁ הָאֱלֹהִים, מָארֵיהּ דְּבֵיתָא. מֹשֶׁה אִקְרֵי אִישׁ הָאֱלֹהִים, יַעֲקֹב אִקְרֵי אִישׁ תָּם, וְכֹלָּא רָזָא חָדָא.

אוֹף הָכֵי וְגַבּוֹתָם, הַהוּא דְּקַיְימָא לְגוֹ. כָּלְהוֹ מָלְיִין עַיְינִין לְאִסְתַּכְּלָא לְבַר. וְאַף עַל גַּב דְּלָא מִסְתַּכְּלָא לְגוֹ, גּוֹבַהּ לָהֶם, וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם.

(יחזקאל א׳:י״ט) וּבְלֶכֶת הַחַיּוֹת יֵלְכוּ הָאוֹפַנִּים אֶצְלָם וּבְהִנָּשֵׂא הַחַיּוֹת מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים, וְכָלְהוֹ כְּפוּם הַהוּא רוּחָא, דְּאָזִיל וְשָׁלֵיט עֲלַיְיהוּ.

שם עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָּׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת, כְּתִיב (שם) אֶל אֲשֶׁר, וּכְתִיב עַל אֲשֶׁר. אֶלָּא רוּחַ דָּא דְּנָפֵיק מִגּוֹ רוּחָא סְתִימָאָה, וְדָא אִיהוּ רוּחַ קַדִּישָׁא, כַּד נָפֵיק מִגּוֹ הַהוּא טְמִירָא דְּכוּרְסְיָיא,

וּבָטֵישׁ בְּהַהוּא דְּשָׁרֵי עֲלוֹי, כְּדֵין כָּלְהוֹ נָטְלִין כַּחֲדָא לְגַבֵּיהּ, וְהַיְינוּ עַל אֲשֶׁר. אֶל אֲשֶׁר, דְּבָטֵישׁ בֵּיהּ הַהוּא רוּחָא, וְלָא שָׁאֲרֵי, אֶלָּא דְּנָטֵיל לְגַבֵּיהּ, וְנָטְלֵי כָּלְהוֹ לְגַבֵּי הַהוּא סִטְרָא. עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת, עַל: הַהוּא אַתַר טָמִיר וְגָנִיז. דְּהַהוּא רוּחָא עִילָּאָה שַׁרְיָא עֲלוֹי, כָּלְהוֹ מִסְתַּכְּלָן לְגַבֵּיהּ, לְאִתּוֹסְפָא זִיוָא. וּמֵהַהוּא זִיוָא, אִתּוֹסַף זִיוָא אִינּוּן קַרְנֵי הַחַיּוֹת. וְאִינּוּן זִיוָא דְּלָהֵיט וְנָצֵיץ, לְפוּם אִסְתַּכְּלוּתָא דְּיִקְרָא, דְּהַהוּא רוּחַ אָחֳרָא, דְּנָפֵיק מֵהַאי רוּחַ קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז בִּגְנִיזוּ יְקָרָא.

דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּכָלִיל בֵּיהּ שֵׁם אהי"ה, שְׁמָא רַבָּה וְשַׁלִּיטָא. מֵהַאי שְׁמָא, זַעֲאִין וְדָחֲלִין, וְנָטְלִין בְּאֵימְתָא בְּזִיעָ. וְדָא אִיהוּ שְׁמָא דְּשַׁלִּיט עַל רְתִיכָא דָּא, בְּרִשִׁימוּ דְּתַלַת שְׁמָהָן דְּכְלִילָן בֵּיהּ. בְּרָזָא דָּא אִית שִׁבְעִין שְׁמָהָן מְפוֹרָשִׁין, שַׁלִּיטִין עַל כָּל רָזִין וּגְנִיזִין עִילָּאִין, דִּי כָּל חֵילִין וּמַשְׁרְיָין זָעָאן מִנַּיְיהוּ, וְנָטְלֵי בְּגִינַיְיהוּ. בְּרָזָא דָּא, כְּלִילָן כ"ב אַתְוָון, וְכָלְהוֹ שְׁבִילִין.

רוּחַ אָחֳרָא דְּנָפֵיק מֵהַאי רוּחָא קַדְמָאָה, אִיהוּ דְּמִתַּמָּן רָזָא דְּמְהֵימְנוּתָא בְּכָל סִטְרִין. וְדָא אִיהוּ בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּכָלִיל וְרָשִׁים עֲלֵיהּ, שְׁמָא דְּאִקְרֵי יהו"ה, דְּנָפֵיק וְאִתְרְשֵׁים מִגּוֹ שֵׁם אהי"ה. וְאַף עַל גַּב דְּכוֹלָּא בְּרָזָא חָדָא, אֲבָל שֵׁם יהו"ה בִּנְיַן אָב, דְּאִתְבְּנֵי מִשְׁמָא טְמִירָא אהי"ה. וְדָא אִיהוּ רָזָא, דְּנָפֵיק מֵרוּחָא קַדְמָאָה.

רוּחָא אָחֳרָא תַּתָּאָה, דְּנָפֵיק מִגּוֹ רוּחָא דָּא, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא כָּלִיל בֵּיהּ שֵׁם אדנ"י. שְׁמָא דָּא שַׁלִּיט, עַל חַיּוֹת וְאוֹפַנִּים לְתַתָּא.

וְהָכִי אִיהוּ רָזָא עִילָּאָה וְתַתָּאָה. עִילָּאָה שֵׁם אהי"ה, שַׁלִּיט עַל אִינּוּן חֵיוָון עִילָּאִין, בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּקָאָמְרָן. תַּתָּאָה שֵׁם אדנ"י, שַׁלִּיט עַל אִלֵּין חֵיוָון תַּתָּאִין לְתַתָּא.

וְאִינּוּן חַיּוֹת עִילָּאִין וְאוֹפַנִּים עִילָּאִין, וְחַיּוֹת תַּתָּאִין וְאוֹפַנִּים תַּתָּאִין. חַיּוֹת עִילָּאִין, דְּקָאָמְרָן. אוֹפַנִּים עִילָּאִין, אִינּוּן רָזָא דִּכְתִיב (שיר השירים ה':ט"ו) שׁוֹקָיו עַמּוּדֵי שֵׁשׁ, וְאוֹפַנִּים תַּתָּאִין בְּרָזָא דִּלְתַתָּא, כְּמָה דְּחַיּוֹת בְּרָזָא דִּלְתַתָּא.

חַיּוֹת עִילָּאִין ד'. אוֹפַנִּים ד'. כַּד מִתְחַבְּרָא חַד בְּאִינּוּן רָזָא דְּחַיּוֹת, כְּדֵין אִינּוּן וְאוֹפַנִּים בְּחִיבּוּרָא דְּהַהוּא חַד, אִינּוּן ד'. וְכֵן כְּנַוּונָא דָּא לְתַתָּא, כָּלְהוֹ בְּרָזָא דָּא דְּד'. חַיּוֹת ד'. אוֹפַנִּים ד'. וְאִתְפָּרְשָׁן לְתַתָּא בְּרָזָא דָּא. וְהָכָא בְּכָלְהוֹ מִתְפָּרְשָׁאן רָזִין עֵילָא וְתַתָּא, וְעַל דָּא אִיקְרֵי מֶרְכָּבָה. וְאַף עַל גַּב דְּלָא חָמָא יְחֶזְקֵאל, אֶלָּא מִגּוֹ רָזָא דִּלְתַתָּא אִסְתְּכִי בְּרָזָא עִילָּאָה.

עַל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלְכוּ, רָזָא אהי"ה, כְּלָלָא דְּכוֹלָּא, שַׁלִּיט עַל חַיּוֹת עִילָּאִין סְתִימִין. וּבְגִין כָּךְ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת, רָזָא הוי"ה בִּנְיַן אָב. כִּי רוּחַ הַחַיָּה רָזָא אדנ"י, לְמֶהֱוֵי סְתִימִין רָזִין גּוֹ סְתִימִין דִּרְתִיכָא דָּא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא כַּחֲדָא בְּרָזָא חָדָא.

(יחזקאל א׳:י״ז) בְּלֶכְתָּם יֵלֵכוּ, בְּלֶכְתָּם דְּמַאן. אִי תֵּימָא דְּחַיּוֹת, לָאו. אֶלָּא בְּרָזָא דְּאִלֵּין תְּלַת רוּחִין, תְּלַת שְׁמָהָן, כַּד נָצְצֵי, נָהֲרִין וְנָפְקִין אָזְלִין חֵיוָן עִילָּאִין וְתַתָּאִין. וּבְעָמְדָם יַעֲמוֹדוּ, כַּד אִינּוּן בְּחַבּוּרָא חַד, בְּלָחִישׁוּ כָּלְהוֹ קָיְימִין. כְּדֵין אִתְעֲבִידוּ תְּלַת רוּחִין חַד, תְּלַת שְׁמָהָן חַד, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיתְנַאֵי בְּגִיאוּתָא עַל כֹּלָּא.

וּבְהִנָּשְׂאָם מֵעַל הָאָרֶץ יִנָּשְׂאוּ הָאוֹפַנִּים, בְּהִסְתַּלְּקוּת חַיּוֹת, בָּרָזָא דְּרוּחִין עִילָּאִין, מֵעַל הָאָרֶץ, מִלְּשַׁמָּשָׁא עַל רוּחָא תַּתָּאָה, אִינּוּן אוֹפַנִּים מִסְתַּלְּקִין עִמְּהוֹן, לְאַחָזָאָה, דְּכֻלְּהוֹ גּוּפָא חָדָא, וְרָזָא חָדָא, בְּלָא פֵּירוּדָא מֵעִמְּהוֹן.

כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים, רְעוּתָא דְּהַהִיא חַיָּה בָּאוֹפַנִּים. דְּאַף עַל גַּב דִּרְעוּתָא בְּאִינּוּן חַיּוֹת עִילָּאִין, רְעוּתָא יַתִּיר בְּאִינּוּן אוֹפַנִּים. תְּלָתָא, תְּרִין גַּלְיָין. וְחַד גָּנִיז. וְאִלֵּין עָבְדִין עוֹבָדָא דִּרְעוּ בְּהַהִיא חַיָּה. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ, כְּעֵין תְּרֵי שֵׁשׁ דְּא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּאִלֵּין תְּרֵין מֵאִינּוּן שִׁית. וְעַל דָּא כְּעֵין: כְּגַוְונָא דִּילְהוֹן.

עַד הֲכָא רָזָא דְּחַיּוֹת בָּרָזָא עִילָּאָה, כְּגַוְונָא דָא לְתַתָּא, וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ. וּדְמוּת, דְּיוּקְנָא לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא. דְּעַד הָכָא אִית רְשׁוּ לְפָרְשָׁא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, מַאן דְּחָמֵי חָמֵי, דְּלָא אִית רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא. מֵהַאי רָקִיעַ וּלְתַתָּא, אִית רְשׁוּ לְמֵיחָמָא, וּמֵהַאי רָקִיעַ וּלְתַתָּא, אִית רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא. מֵאֲתַר דְּאִסְתַּכְּלוּתָא וּלְעֵילָּא, אִתְכַּסְיָין שְׁבִילִין וְאוֹרְחִין, לֵית עַיְנָא דְּאִסְתַּכַּל בֵּיהּ, דְּכוֹלָּא אִתְכַּסְיָיא.

רָאשֵׁי הַחַיָּה, אִינּוּן רְתִיכִין. ד' רֵישֵׁי נְהוֹרִין לְד' זִיווִין. וְאִינּוּן תְּרֵיסַר יַרְחִין. וְאִינּוּן תְּרֵיסַר מְכִילָן, וְחַד דְּשַׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, לְמֶהֱוֵי תְּלֵיסַר. וְאִלֵּין אִיקָּרוּן רָאשֵׁי שִׁלְטוֹנִין, שַׁלִּיטִין נְהִירִין לְכֻלְּהוֹ.

ב' רְקִיעִין בְּחַד, אִית רָזָא דִּדְיוּקְנִין דְּלָא אִתְחָזוֹן. וּבְחַד, לֵית בֵּיהּ דִּיוּקְנִין, וְלָא גְוונִין, וְלָא לְמִנְדַע, וְלָא לְאִסְתַּכָּלָא, וְלֵית מַאן דְּיָקוּם בֵּיהּ. דָּא אִיהוּ רָקִיעַ עִילָּאָה טְמִירָא, דְּגָנִיז מַה דְּגָנִיז, וְיהַב חֵידוּ וּקְיָימָא לְכֹלָּא.

בָּרָזָא דְּשֵׁם אהי"ה, שְׁלִימוּ דְּכָל שְׁמָהָן. רָזָא דִּרְתִיכָא קַדִּישָׁא, בָּרָזָא דְּד' זִיווִן דְּעָלְמָא עִילָּאָה. רָזָא דְּד' שְׁמָהָן דִּכְלִילָן בְּחַד. תְּלַת שְׁמָהָן עִילָּאִין, וְחַד דְּאִתְחַבַּר עִמְּהוֹן בְּכֻלָּא חַד.

י"ה, רָזָא טְמִירָא עִילָּאָה. כְּלָלָא דְּכֹלָּא, רָקִיעַ עִילָּאָה טָמִיר דְּקָיְימָא בְּגָנִיזוּ. וְחַד סְפִירָא גְּנִיזָא טְמִירָא דְּכֹלָּא עֲלֵיהּ. הַאי אִיתְאֲחַד וְלָא אִתְאֲחַד בַּמֶּה דְּלָא אִתְיְידַע, וְלָא קָיְימָא בְּסוֹכְלְתָנוּ. רָזָא דְּכֻלָּא. כְּלָלָא דְּכֹלָּא. בָּרִיךְ הוּא וּבְרִיךְ שְׁמֵיהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. לְתַתָּא כַּד אִתְפַּשַּׁט שְׁמָא דָּא, אִיהוּ ו' בְּאַתְרֵיהּ דְּאַלְפָּא, בָּרָזָא חָדָא. כְּדֵין אִיהוּ רָקִיעַ לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, וְחַד אֶבֶן סַפִּירָא לְעֵילָּא עַל גַּבֵּי הַהוּא רָקִיעָא וְדָא אִיהוּ רָזָא ה' דְּאִתְפָּרְשָׁא שְׁמָא לְתַתָּא, בָּרָזָא יהו"ה.

וּלְזַמְנִין דְּאִתְחַבַּר בְּשִׁמְא דָא אָת ו'. וְאִיהוּ כְּלָלָא חָדָא, הוּא וּבֵית דִּינוֹ וְכוֹלָא חַד, רָזָא דְּרָזִין גּוֹ שְׁמָהָן קַדִּישִׁין.

שם נָטוּי עַל רָאשֵׁיהֶם מִלְמַעְלָה, רָקִיעַ פָּרִישׁ לְעֵילָא, דְּלָא יְכִילִין חַיּוֹת לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא, דְּכוֹלָא אָחִיד דָּא בְּדָא, רָזָא דָא סִימָנָא בְּעָלְמָא, בַּר נָשׁ לָא יָכֵיל לְמֶחֱמֵי לְרֵאשֵׁיהּ, וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ הוּא, כָּל שֶׁכֵּן מַאן דְּסָתִים בֵּיהּ.

הַאי רָקִיעָא עִילָּאָה, לֵית בֵּיהּ דִּיוּקְנָא כְּלַל. לֵית מַאן דְּאִסְתַּכַּל מִתַּמָּן וּלְהַלְאָה, כּוֹלָא סָתִים וְחָתִים בְּגוֹשְׁפַּנְקָא. רָקִיעַ פָּרִישׁ עַל גַּבֵּי רֵישֵׁי דְּחַיְוָן לְעֵילָא, מְזוֹנָא דִּילְהוֹן נָטֵיף מֵהַהוּא רָקִיעָא. וּלְתַתָּא כָּלְהוֹ קַיְימִין בְּקִיּוּמָא, מִתְּחוֹת הַאי רָקִיעַ.

רָקִיעַ דָּא תַּלְיָין בֵּיהּ תְּלַת שְׁמָהָן לְעֵילָא, כְּמָא דְּמִתְפָּרְשָׁא לְתַתָּא, קָדוֹשׁ, רַחוּם, חַנּוּן, כְּנוּי שְׁמָהָן קַדִּישִׁין. סְתִימִין לְעֵילָא בְּרָזָא דִּלְתַתָּא, כֹּלָּא כְּבַנְוֹנָא דָּא מִן דָּא.

אִלֵּין שְׁמָהָן, גּוֹ רָזֵי מְהֵימְנוּתָא רָזָא דִּילְהוֹן. כָּל אִינּוּן כְּנוּי שְׁמָהָן, תַּלְיָין בְּרָזָא דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין אִלֵּין, דְּאִיקָּרוֹן חַיְוָן ו טְמִירִין, מְחַפְיָין עַל שְׁמָהָן דִּלְגָאו, וּמְעַפְּפָן בְּאִלֵּין, וְאִתְחַפְיָין בְּאִלֵּין. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקָּרֵי בְּהוּ. וְדָא אִיהוּ דִּכְתִיב, (שיר השירים ה':ג') פָּשַׁטְתִּי אֶת כֻּתָּנְתִּי, לְאִתְתַּקָּנָא לְגַבָּה.

מֵהַאי רָקִיעַ וּלְתַתָּא, תַּלְיָין אִינּוּן כִּינּוּיִין, לְאִתְחַפְיָא בְּהוּ רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. מֵהַאי רָקִיעַ וּלְעֵילָא, לָא תַּלְיָין כִּינּוּיִין. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל א':כ"ג) וְתַחַת הָרָקִיעַ כַּנְפֵיהֶם יְשָׁרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ. בְּגִין לְאִתְחַפְיָא בְּהוּ אִינּוּן טְמִירִין עִילָּאִין בְּרָזֵי שְׁמָהָן קַדִּישִׁין. כְּנָפַיִם, כְּסוּיִין לְאִתְכַּסָּאָה שְׁמָהָן בִּטְמִירוּ. וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי, לָא יִתְכַּסֶּה רָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּכָלְהוֹ זַכָּאָה קִשׁוֹט יִנָּדְעוּן בְּאִתְגַּלְיָיא, וְלָא מִגּוֹ כִּינּוּיִין. וְרָזָא דָא כְּתִיב (ישעיהו ל':כ') וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ.

לְאִישׁ שְׁתַּיִם מְכַסּוֹת לָהֶנָּה. תְּרֵין אִינּוּן לְכָל חַד וְחַד לְאִתְכַּסְיָא בְּהוּ. הַהוּא דְּיָמִינָא, אִית לֵיהּ חַד דְּיָמִינָא וְחַד דִּשְׂמָאלָא. וְהַאי דִּשְׂמָאלָא אִית לֵיהּ חַד דִּשְׂמָאלָא. וְחַד דְּיָמִינָא. וְכֵן כָּלְהוֹ כְּלִילָן אִלֵּין בְּאִלֵּין לְאִתְחַפְיָא בְּהוּ.

גְּוִיֹּתֵיהֶם, רָזִין דִּלְגָאו, בִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין. דְּמִנַּיְיהוּ רָזָא דְּגוּפָא דִּילְהוֹן. וְעִם כָּל דָּא, אִלֵּין כְּנָוְונָא דְּאִלֵּין. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (יחזקאל א':כ"ד) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל: אֵל, אֱלֹהִים, ה'. דְּכַנְפֵיהֶם: גָּדוֹל, גִּבּוֹר, וְנוֹרָא. הַאי בְּרָזָא דָּרָזִין לְעֵילָא, לְאִטַּמָּרָא כֹּלָּא בִּגְנִיזוּ. לְתַתָּא קַיְימִין בְּחֵיזוּ גַּוְונִין, גּוֹ שִׁעוּרָא, בְּת"ק פַּרְסֵי דְּשִׁיעוּרָא. וְאִינּוּן גַּוְונִין בְּחֵיזָוְוא.

הָכָא אִית חֲמֵשׁ קוֹלוֹת, לְקֶבֶל חֲמֵשׁ עִילָּאִין סְתִימִין. דִּכְתִיב, (שם) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם כְּקוֹל מַיִם רַבִּים כְּקוֹל שַׁדַּי בְּלֶכְתָּם קוֹל הֲמֻלָּה כְּקוֹל מַחֲנֶה. קוֹל כַּנְפֵיהֶם, דְּהָא בְּאִינּוּן כִּינּוּיִין אִית שְׁמָא חַד, מֵהַהוּא שְׁמָא דְּאִיהוּ מֵאִינּוּן שְׁמָהָן דִּלְגוֹ. וּמַאן אִיהוּ. אָמַר

לֵיהּ. דְּהָא שְׁמָא דָּא אָזַל בְּאִינּוּן כִּינּוּיִין וְדָא אִיהוּ שְׁמָא, כִּשְׁמָא דְּמַיִם רַבִּים. וּמֵהָכָא אִתְפְּרַשׁ שְׁמָא דָּא לְתַתָּאי.

כְּקוֹל שַׁדַּי, אֱלֹהִים. דִּשְׁמָא אִתְכַּנֵּי בְּתַתָּאי, וְאִתְחַתִּים בְּתַתָּאי, אלק"י. קוֹל הַמַּלְ"ה, דָּא שְׁמָא דְּאִקְרֵי אלו"ה, וּשְׁמָא דָּא אִתְבְּנֵי בְּבֵי דִינָא לְתַתָּא, בַּאֲתַר דְּזָכוּתָא שַׁרְיָא. כְּקוֹל מַחֲנֶה, דָּא שְׁמָא דְיַעֲקֹב שַׁרְיָא בֵּיהּ. דִּכְתִיב, (בראשית ל"ב:ג') מַחֲנֵה אֱלֹהִים זֶה.

תּוּ, קוֹל דָּא, מְחַפְּיָין חַד גּוּפָא, לְאַפְרָשָׁא דָּא מִן דָּא, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא, וּלְאִתְחַבְּרָא גּוּפָא חַד הָכָא, וְגוּפָא חַד הָכָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל א':י"א) לְאִישׁ שְׁתַּיִם חוֹבְרוֹת אִישׁ. מְחַבְּרָן אִישׁ, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא וּלְאַפְרָשָׁא דָּא מִן דָּא.

וּתְרֵין אֲחֲרָנִין מְחַפְּיָין לַגּוּף, וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֶת גְּוִיוֹתֵיהֶנָּה. וְכֻלְּהוֹ גְּלִיפִין מְחַקְּקָן, בְּאַתְוָון דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין אַתְוָון. תְּחוֹת תְּרֵין אַבְנִין עֵילָא וְתַתָּא, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּשְׁמֵיהּ בִּיקָרֵיהּ לְמֶהֱוֵי חַד.

אַרְבָּעִין וּתְמַנְיָא רְתִיכִין טְמִירִין בְּגַרְמַיְיהוּ, טְמִירִין בְּסִטְרָא דְּהַהוּא אָדָם דְּשָׁרְיָא עַל כָּרְסְיָיא, בָּרָזָא דְּאַרְבְּעִין וּתְמַנְיָא אַתְוָון. וּמָאתָן אָחֲרָנִין גְּלִיפָן בְּגַרְמַיְיהוּ, לְקַבֵּל שַׁיְיפִין דְּגוּפָא, וְכוֹלְהוֹן שָׁלְטִין עַל כּוּרְסְיָיא לְתַתָּא, כְּחוּשְׁבַּן פַּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, בָּרָזָא דְּזָכוֹר.

הַהוּא אָדָם נָטֵיל לְכָל הַנֵּי פִּקּוּדֵי, וּלְכָל הַנֵּי רָזִין דְּשַׁיְיפִין דְּגוּפָא, וְאוֹתִיב בָּרָזָא דִּילְהוֹן לְגוֹ כָּרְסְיָיא קַדִּישָׁא. וּבְהוֹ אִסְתַּלָּקַת כָּרְסְיָיא, בִּתְלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְהֹ' פִּקּוּדִין אָחֲרָנִין בָּרָזָא דְשָׁמוֹר.

כָּרְסְיָיא עִילָּאָה, אַפֵּיק כָּל אִינּוּן, מִגּוֹ חַד מַבּוּעָא טְמִירָא גְּנִיזָא דְּאִתְגְּנִיז דְּשָׁלְטָא עֲלֵיהּ. הַהוּא מַבּוּעָא לֵית מַאן דְּיָדַע לֵיהּ וְלֵית מַאן דְּאִסְתַּכַּל בֵּיהּ. עֲלֵיהּ כְּתִיב (איוב כח) וְנֶעֱלָמָה מֵעֵינֵי כָל חָי וּמֵעוֹף הַשָּׁמַיִם נִסְתָּרָה.

וּכְתִיב שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא, אִלֵּין שִׁית סִיטְרִין לְתַתָּא, כְּנִוּנָא דְּשִׁית סִטְרִין לְעֵילָא. שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לְכָרְסְיָיא עִילָּאָה. שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לְכוּרְסְיָיא תַּתָּאָה. אִלֵּין וְאִלֵּין, לָא יָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא וּלְמִנְדַּע, לְיקָרָא דְּכָרְסְיָיא דַּעֲלַיְיהוּ. כָּל שֶׁכֵּן לְמַאן דְּשָׁרֵי עַל כָּרְסְיָיא. כָּלְהוֹ בְּאֵימְתָא בְּדָחְילוּ, תְּחוֹת כָּרְסְיָיא קַיְימִין. נָטְלִין כָּרְסְיָיא עֲלַיְיהוּ, וְלָא יָדְעוּ, לְאָן אֲתַר מִתְחַבְּרָאן גּוּפִין, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (יחזקאל א) חוֹבְרוֹת אִשָּׁה אֶל אֲחוֹתָהּ כַּנְפֵיהֶם, בְּגִין לְסַלְקָא לָהּ. וּכְדֵין כָּל אִינּוּן כִּינּוּיִין דִּמְכַסְיָין לִשְׁמָהָן קַדִּישִׁין, שָׁלְטִין בִּשְׁמַיְיהוּ, וְאִקְרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכִנּוּיָיא.

וְכַד קַיְימָא כָּרְסְיָיא בְּכִינּוּיָיא דְּחָדְוָה, בַּאֲתַר דְּאִצְטְרִיךְ, כְּדֵין אִינּוּן חַיָּון תְּרֵפָּינָה כַּנְפֵיהֶם, וְלָא שָׁלְטִין בְּאִינּוּן כִּינּוּיִין, וְחָדְוָה דִילְהוֹן בְּהַהוּא זִמְנָא, דְּאִינּוּן כִּינּוּיִין תְּרֵפָּינָה כַּנְפֵיהֶם. דְּהָא כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִקְרֵי בְּהוֹן בִּשְׁמָהָן אָחֲרָנִין קַדִּישִׁין עִילָּאִין.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, בְּעָמְדָם, עַל קִיּוּמַיְיהוּ. בְּעָמְדָם, דְּלָא נָטְלִין. אֶלָּא דְּחָדָאן מֵחֶדְוָה דְּקִדּוּשָׁא. וְנָהֲרִין, מִגּוֹ נְהִירוּ דְּנָטְלִין מִכּוּרְסְיָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שם) תִּרְפֶּינָה כַּנְפֵיהֶן. וְשָׁלְטִין שְׁמָהָן אֲחֲרָנִין עִילָּאִין קַדִּישִׁין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקָרֵי בְּהוּ.

שם וְאֵרָא כְּעֵין חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב וְגו'. וְאֵרָא, דְּהָא אִסְתַּלַּק מִנַּיְיהּ הַהוּא חֵיזוּ, דְּחָמֵי לְפוּם שַׁעֲתָא. בְּגִין כָּךְ אָמַר וְאֵרָא, וְלֹא כְתִיב וַאֲרָאֶה.

כְּעֵין חַשְׁמַל, וְלָא חַשְׁמַל. כְּעֵין: כְּגַוְונָא מְלַהֲטָא מְנַצְּצָא, סָלְקָא בִּגְוָונוֹי. כְּעֵין: כְּגוֹוָנָא דְּעֵינָא דְּלָא יָכֵיל לְאִסְתַּכְּלָא בְּאִסְתַּכְלוּתָא, אֶלָּא סְתִים וּפְקִיחָא פְּקִיחָא וּסְתִים, הָכֵי אִיהוּ חַשְׁמַל. וְאִית חַשְׁמַל סָתִים, דְּלָא אִתְחֲזֵי כְּלָל, אֶלָּא מִגּוֹ מַרְאֶה סְתִימָא, דְּלֵית מַאן דְּיָכֵיל לְקַיְימָא בֵּיהּ, וּלְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בֵּיהּ כְּלָל. וְאִית חַשְׁמַל דְּקַיְימָא בִּגְוָונִין, גּוֹ נְצִיצוּ לְאַנְהָרָא וּלְאִסְתַּכְּלָא לְפוּם שַׁעֲתָא. וְדָא אִיהוּ לְתַתָּא, דְּהָא לְעֵילָּא לָא כְתִיב וַאֲרָא, אֶלָּא וַאֲרָאֶה. וְדָא חַשְׁמַל דְּאִתְחֲזֵי בִּגְוָונִין, גְּוון אַרְגְּוָונָא, יְרוֹק, אָדֹם, לְבָן. סָלְקָא דָּא, וְנָחֲתָא דָּא. נָצֵיץ וְלָהֵיט, סָלְקָא וְנָחֲתָא.

וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, כְּעֵין חַשְׁמַל, וְלָא כְתִיב וַאֲרָא חַשְׁמַל, וְלָא וַאֲרָא הַחַשְׁמַל, דְּלָאו אִיהוּ חַשְׁמַל, אֶלָּא כְּגוֹוָנָא דִילֵיהּ. כְּגַוְון דְּאִתְחֲזֵי, הָכֵי גְּוונוֹי. חַשְׁמַל דָּא אִיהוּ נְהִירוּ, דְּנָקִיט נְהִירוּ בְּגַוֵּיהּ, הַהוּא נְהִירוּ דְּאִתְחֲזֵי בְּאִינּוּן נְצִיצִין, נְהִירוּ אָחֳרָא דַּקִּיק, זָהֵיר וְנָצֵיץ יַתִּיר אִית בְּגַוֵּיהּ, וְהַאי דְּקָאָמַר הָכָא, לָאו אִיהוּ חַשְׁמַל, אֶלָּא כְּעֵין חַשְׁמַל.

בְּחֵיזוּ דְּקַדְמָאָה מַה כְּתִיב. וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת וְנוֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וּלְבָתַר, וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל. וְהָכָא בְּקַדְמֵיתָא כְּעֵין חַשְׁמַל, וּלְבָתַר כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, מֵאֶמְצָעִיתָא דְגוּפָא לְעֵילָּא, וּמֵאֶמְצָעִיתָא דְגוּפָא לְתַתָּא.

וּתְלַת גְּוונִין הָכָא, חַשְׁמַל בְּקַדְמֵיתָא. וּלְבָתַר אֵשׁ לְגוֹ מִינֵּיהּ. וּלְבָתַר נוֹגַהּ. וְאִינִין רָזִין גְּלִיפִין גּוֹ שְׁמָא קַדִּישָׁא. אדנ"י בְּקַדְמֵיתָא, כְּעֵין חַשְׁמַל. אֱלֹהִים לְבָתַר, כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ. ידו"ד לְגוֹ מִכּוֹלָּא, וְנוֹגַהּ לוֹ. וְכוֹלְהוֹ תְּלַת גְּלִיפָן, גּוֹ הַאי רָזָא, כְּלִילָן בְּחַד, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא חַד דָּא בְּדָא. וְעַל דָּא יְחֶזְקֵאל אִסְתַּכַּל לְעֵילָּא, וְאִסְתַּכַּל לְתַתָּא, גּוֹ מְהֵימְנוּתָא, בְּרָזִין עִילָּאִין. מִמַּרְאֵה מָתְנָיו כו'.

(שמות כ׳:א׳) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר. אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי בְּדִיבּוּרָא חָדָא וְהָא אוֹקִימְנָא, אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ בְּדִיבּוּרָא חָדָא אִתְאֲמָרוּ.

וְכִי הַנֵּי, וְתוּ לָא, אֶלָּא הַנֵּי כְּלָלָא דְּכֹלָּא, הַנֵּי כְּלָלָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא וְהָכֵי נָמֵי זָכוֹר וְשָׁמוֹר. וּבְגִין דְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר אינוּן כְּלָלָא דְּכֹלָּא, נָקֵט הַנֵּי דְּאִינּוּן כְּלָלָא. זָכוֹר וְשָׁמוֹר. אָנֹכִי, זָכוֹר. לֹא יִהְיֶה לְךָ, שָׁמוֹר. וְכֹלָּא בְּדִיבּוּרָא חָדָא.

מַאי בְּדִבּוּרָא חָדָא. הָכִי הוּא וַדַּאי, בְּדִיבּוּרָא חָדָא וְלָא בִּתְרֵין. בְּגִין דְּהַאי דִּבּוּר, אִיהוּ אִתְכְּלִיל מִכָּלְהוֹ קֻלֵי. וְאִיהוּ דַּהֲוָה אֲמַר בְּתוֹקְפָא וְחֵילָא דְּכָלְהוֹ, דְּכָל חַד וְחַד הוּא בָּטַשׁ בֵּיהּ בִּלְחִישׁוּ, וְאִיהוּ הֲוָה אֲמַר.

וּבְגִין דְּכָלְהוֹ הֲווֹ בִּלְחִישׁוּ וְלָא אִשְׁתְּמָעוּ, כְּתִיב (שם) וְכָל הָעָם רוֹאִים, וְלָא כְתִיב וְכָל הָעָם שׁוֹמְעִים, בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּמָעוּ כְּלָל, אֶלָּא כָּלְהוֹ הֲווֹ אַתְיָין, וְכָל חַד וְחַד נָשִׁיק לְהַאי דִּבּוּר בִּלְחִישׁוּ, כְּמַאן דְּנָשִׁיק בַּחֲבִיבוּ דִּרְחִימוּתָא, וּלְבָתַר הַאי דִּבּוּר פָּרִישׁ, וַאֲמַר מִלָּה, וְאַכְרִיז לָהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, דְּאִינּוּן כְּלָלָא דְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר אָנֹכִי וְלֹא יִהְיֶה לְךָ. אָנֹכִי כְּלָלָא דְּכָל פִּיקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, דְּאִינּוּן בְּכְלַל זָכוֹר, וְאִיקְּרוּן מִצְוֹת עֲשֵׂה. אָנֹכִי כְּלָלָא דְּדִבֵּר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא.

וּמַאן דַּאֲמַר דְּאִיהוּ רָזָא דְּכוּרְסְיָא, לָאו אִיהוּ כּוּרְסְיָא בְּלִחוֹדוֹהִי, וְלָאו הָכִי, דְּהָא רָזָא דְּזָכוֹר אִיהוּ, וְאִיהוּ דְּכוּרָא. אֲבָל אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ דְּכוּרָא, כְּלָלָא דְּדִבֵּר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא אִיהוּ.

וְאַף עַל גַּב דְּכֹלָּא שַׁפִּיר, אֲבָל אֲנִי, דָּא רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא, יְסוֹדָא דְּעָלְמָא. כ' אִתְכְּלִיל בְּגַוֵּיהּ, דָּא אִיהוּ רָזָא דְּנוּקְבָא. וּבְכָל אֲתַר כ', דָּא אִיהִי נוּקְבָא דְּאִקְרֵי כֶּתֶר.

וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא אִיהוּ כַּחֲדָא, רָזָא דְּדִבֵּר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, וְכֹלָּא אִקְרֵי זָכוֹר, דְּהָא דְּכַר לָאו אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, וְנוּקְבָא אוּף הָכֵי לָאו אִיהִי בִּלְחוֹדָהָא, וּלְעָלְמִין לָא אִתְפַּרְשָׁן דָּא מִן דָּא.

זָכוֹר אַתְיָא בְּנוּקְבֵיהּ, שָׁמוֹר אַתְיָא אוּף הָכֵי בְּרָזָא דְּוֹא"ו, דְּאִיהוּ דְּכוּרְבֵּי אֶלְעָזָר. בְּגִין דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן דָּא מִן דָּא.

אָנֹכִי כְּלָלָא דְּדִבֵּר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, וְכֹלָּא אִיקְרֵי זָכוֹר. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ נָטִיל לְנוּקְבָא, וְאַכְלִיל לָהּ בְּגַוֵּיהּ. וְעַל דָּא לָא אִידְכַּר אֶלָּא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי. וְכַד אִיהִי אַמְשִׁיכַת לְבַעֲלָהּ בַּהֲדָהּ, וְאָתֵי אִיהוּ לְגַבָּהּ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ג׳:ד׳) עַד שֶׁהֲבֵאתִיו אֶל בֵּית אִמִּי, כְּדֵין אִיהִי נָטְלָא שְׁמָא, וְכֹלָּא אִיקְרֵי שָׁמוֹר. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהִי אַמְשִׁיכַת לֵיהּ לְגַבָּהּ, וְנָטְלַת לֵיהּ. כְּדֵין כָּל בֵּיתָא קָיְימָא בְּרִשׁוּתָהָא, וְלָא אִדְכַּר אֶלָּא אִיהִי בִּלְחוֹדָהָא, וּלְעָלְמִין לָא מִתְפָּרְשִׁין דָּא מִן דָּא.

אָנֹכִי, רָזָא דְּרָזִין לְיָדְעֵי חָכְמְתָא. בְּהַהוּא שַׁעֲתָא דְּאִלֵּין אַתְוָון נָפְקוּ בְּרָזָא דְּכָלִיל כַּחֲדָא, נָפְקָא בּוּצִינָא לְגַלְפָּא מִשְׁחָתָא. מָדֵיד בְּסִטְרָא דָּא עֶשֶׂר אַמִּין, וּנְפָקוֹ זִיקִין, בְּזִיקִין שִׁבְעִין וּתְרֵין. וְאִתְלַהֲטָן שְׁבִיבִין, נְצִיצִין סָלְקִין וְנָחֲתִין. לְבָתַר, אִשְׁתְּכָכוּ, וְקָאִימוּ בִּסְלִיקוּ לְעֵילָּא לְעֵילָּא. מָדֵיד בְּסִטְרָא אָחֳרָא עֶשֶׂר אַמִּין, וּנְפָקוּ אוּף הָכֵי זִיקִין, בְּהַהוּא גּוֹנָא קַדְמָאָה, וְכֵן לְכָל סִטְרִין.

אִתְפַּשְׁטָא בּוּצִינָא וְסָחֲרָא סְחוֹר סְחוֹר, וְאִתְלְהִיטוּ שְׁבִיבִין נְצִיצִין, וּסְלִיקוּ לְעֵילָא לְעֵילָא, וְאִתְלְהִיטוּ שְׁמַיָּא. וְכָל חֵיילִין עִילָּאִין כָּלְהוֹ, אִתְלְהִיטוּ וְאִתְנְצִיצוּ כַּחֲדָא.

סַחֲרָא בּוּצִינָא לְבָתַר מִסְטָרָא דְּדָרוֹם וּמָדִיד וְסָחֲרָא מִתַּמָּן לְמַזָּרַח, וּמִמַּזָּרַח לְצָפוֹן, עַד דְּאַסְחַר וְתָב לְסִטְרָא דְּדָרוֹם כִּדְבָקַדְמֵיתָא.

לְבָתַר מִתְגַּלְגְּלָא בּוּצִינָא לְאִסְתַּלָּקָא, וְזִיקִין וּשְׁבִיבִין אִשְׁתַּכָּכוּ, וּכְדֵין נָפְקוֹ אִלֵּין אַתְוָון מְחָקְקָן מִתְלַהֲטָן נָצְצִין, כְּדַהֲבָא כַּד אִתְלַהֵיט בְּנִצִיצוֹ. כְּהַאי אוּמְנָא כַּד מְצָרֵף כַּסְפָּא וְדַהֲבָא, וְאַפֵּיק לוֹן מִגּוֹ אֶשָּׁא מְלַהֲטָא, בָּרִיר וְצָרִיף כּוּלָּא. הָכֵי נָמֵי נָפְקֵי אַתְוָון, צְרִיפָן בְּרִירָן מִגּוֹ מִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהילים י״ח:ל״א) אִמְרַת ה' צְרוּפָה. כְּמַאן דְּמְצָרֵף כַּסְפָּא וְדַהֲבָא.

כַּד נָפְקוֹ אִלֵּין אַתְוָון, נָפְקוֹ כָּלְהוֹ צְרִיפִין, מְחַקְקָן, בְּרִירָן, נְצִיצִין, מְלַהֲטָן. וְיִשְׂרָאֵל כְּלְהוֹ הֲווֹ חָמָאן לוֹן דַּהֲווֹ פָּרְחֵי בַּאֲוִירָא, וְאָזְלִין לְכָל סִטְרִין, וְאָתוֹ וּמִתְחַקְקָן עַל לוּחֵי אַבְנַיָּיא.

וְתָא חֲזֵי כַּד הֲווֹ נָפְקֵי אִלֵּין אַתְוָון בְּרָזָא דְּכֻלָּא דְּדָכַר וְנוּקְבָא, בְּרִירָן מְחַקְקָן. חַד אָת הֲוָה סָלֵיק עֲלַיְיהוּ, דְּהֲוָה רָשֵׁים וְגָלִיף לְהַנֵּי אַתְוָון, וּמְעַטֵר לוֹן, וְהַהוּא אָת אָזֵיל בְּכוּלְהוּ, מֵרָזָא דְּבוּצִינָא אִתְגְּלִיף. וְהַהוּא אָת אִיהוּ אוֹת ו', דְּהוּא סָלֵיק עַל כָּל אַתְוָון אָחֳרָנִין, וְגָלִיף לוֹן עַל כֻּלָּא.

וְרָזָא דָּא, (שמות כ׳:ט״ו) וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶ״ת הַ״קּוֹלוֹת וְאֶ״ת הַ״לַּפִּידִים וְאֵת קוֹל הַשּׁוֹפָר. אֶת הַקּוֹלוֹת, אִלֵּין אִינּוּן אַתְוָון אָחֳרָנִין, דַּהֲווֹ נָפְקִין מֵאִינּוּן קוֹלוֹת כִּדְקָאֲמָרָן, וְאִתְחַזּוֹן בַּאֲוִירָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכֹלָּא.

דִּכְתִיב אֶת הַקּוֹלוֹת, וְלָא כְתִיב וְכָל הָעָם רוֹאִים הַקּוֹלוֹת, אֶלָּא אֶת הַקּוֹלוֹת, אִלֵּין אִינּוּן אַתְוָון דַּהֲווֹ נָפְקֵי מִנַּיְיהוּ. וְאֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר, דָּא אָת ו', דְּהֲוָה סָלֵיק עַל כָּל אַתְוָון, וְגָלִיף לוֹן, כְּמָא דְּאִיתְּמַר. בְּגִין דְּרָזָא דְּאָת ו' אִיקָרֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב רוֹאִים. וְכַד שְׁמָעוּ לָא שְׁמָעוּ אֶלָּא קוֹל מִילּוֹלָא חָדָא, דִּכְתִיב (דברים ד׳:י״ב) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים, הַהוּא קוֹל דְּאִיקָרֵי דְּבָרִים, דְּהוּא הֲוָה אָמַר מִלָּה בְּלְחוֹדוֹי.

וְאַף עַל גַּב דְּכָל יִשְׂרָאֵל חָמוֹ יְקָרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא הֲווֹ חָמָאן, אֶלָּא כְּמַאן דְּחַמֵּי מִגּוֹ עֲשָׁשִׁיתָא, וַהֲווֹ מִסְתַּכְּלָן לְמִנְדַּע חָכְמְתָא בְּאִינּוּן אַתְוָון דַּהֲווֹ נָפְקֵי. וַהֲווֹ חָמָאן נְהִירוּ דְּנָהֵיר מִגּוֹ נְהִירוּ אָחֳרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שם) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה.

אָנֹכִי רָזָא דְּזָכוֹר, רָזָא דִּדְכוּרָא, דְּבָטַשׁ וְאַנְהִיר לְדִבּוּר, וְנָפְקֵי אִלֵּין אַתְוָון לְאִתְעַטָּרָא, וּבְאִלֵּין אַתְוָון הֲווֹ חָמָאן, וַהֲווֹ שָׁמְעִין מִלָּה דְּאִקָּרֵי אָנֹכִי, דְּאִיהוּ אִסְתַּכְּלוּתָא הֲווֹ חָמָאן מִנַּיְיהוּ. שְׁמִיעָה דְּתֵיבוּתָא דִּילְהוֹן, הֲווֹ שָׁמְעִין.

דְּכְתִיב קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים. הוּא שְׁמִיעָה, לְמֶעְבַּד דְּבָרִים, מֵאִינּוּן אַתְוָון דַּהֲווֹ חָמָאן. וְאַף עַל גַּב דְּקוֹלֹ דְּבָרִים אִיהוּ, וְאִיהוּ הֲוָה מְמַלֵּל, וְלָא הֲוָה מְמַלֵּל אֶלָּא מִלָּה, דְּאִינּוּן אַתְוָון, כְּמָא דְּאִיתְמָר.

אָנֹכִי הָכָא אִיהוּ רָזָא כְּלַל. וּפְרַט, יהו"ה אֱלֹהֶיךָ. ה', רָזָא דְּזָכוֹר. אֱלֹהֶיךָ, רָזָא דְּשָׁמוֹר. וְעַל דָּא הָכָא כְּלַל וּפְרַט, וְאוֹרַיְיתָא בְּרָזָא דָּא מִתְעַטָּרָא. בִּכְלַל וּפְרַט, כְּלָלָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא. וְכָל פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּזָכוֹר וְשָׁמוֹר כַּחֲדָא.

כְּמָא דְּאוֹקִימְנָא בְּסִפְרָא דִּשְׁלֹמֹה, בְּגִילּוּפָא דְּעִיטוּרָא דְּאַתְוָון. אָנֹכִי: א"י דְּכַר. נ"כ נוּקְבָא. וְשַׁפִּיר אִיהוּ, וְהָכִי קָאָמַר, אֲנִי דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, דְּהָא נו"ן כְּפוּפָה אִיהוּ נוּקְבָא בְּכָל אֲתַר. אוּף הָכָא אָנֹכִי כֻּלָּא כַּחֲדָא.

אַמַּאי נָקַט אָנֹכִי, וְלֹא אֲנִי. אֶלָּא נ"כ תְּרֵי נוּקְבֵי אִינּוּן, וּתְנִינָן, כְּגַוְונָא דִּשְׁכִינָה לְתַתָּא, אוּף הָכֵי שְׁכִינָה לְעֵילָּא. וְכֻלָּא אִשְׁתְּכַח בְּמִלַּת אָנֹכִי, בְּחִיבּוּרָא חָדָא. אָנֹכִי כְּלָלָא דְּזָכוֹר, רָזָא דְּכָל מְהֵימְנוּתָא, כְּלָלָא דְּעֵילָּא וְתַתָּא. יו"ד: לְעֵילָּא לְעֵילָּא, רֵאשִׁיתָא דְּכָל מְהֵימְנוּתָא. נ"כ: תְּרֵין נוּקְבֵי, עֵילָּאָה וְתַתָּאָה, תְּרֵין עָלְמִין עֵילָּא וְתַתָּא. א: רָזָא דְּקַו אֶמְצָעִיתָא, דְּנָטֵיל מִכָּל סְטָרִין, מֵעֵילָּא וּמִסִּטְרוֹי. וְעַל דָּא הָכָא אִשְׁתְּכַח כָּל רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא.

וּבְגִין דְּהָכָא תַּלְיָא כֻּלָּא, בְּחִיבּוּרָא חָדָא, בִּכְלָלָא חָדָא, שָׁארֵי בְּהַאי מִלָּה, לְאַעֲטָרָא רָזָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּמִלָּה דָּא אָנֹכִי, כְּלָלָא דְּכֻלָּא. ה' אֱלֹהֶיךָ, פְּרָטָא דְּכֻלָּא, שְׁמָא שְׁלִים, דְּאִתְגְּלֵיף עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל תְּדִיר.

תָּא חֲזֵי (בראשית ב) ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מִלֵּא, עַל עוֹלָם מָלֵא. דְּקַיְימָא אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, וְאִתְעַטִּיר בְּגַוְונִיהּ. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח בְּהַהוּא זִימְנָא עַמָּא וְלִישָׁן, עַל מַה דְּאִתְעַטַּר. וּבְגִין כָּךְ הֲוָה מִתְעַטַּר בְּגַוְונִיהּ, וְאִקְרֵי ה' אֱלֹהִים.

כֵּיוָן דְּאָתוֹ יִשְׂרָאֵל, וְקַיְימוּ עַל טוּרָא דְּסִינַי, וְקַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, כְּדֵין אִתְעַטַּר שְׁמָא שְׁלִים עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִיקְרֵי אֱלֹהֶיךָ. וְכַד אֲמַר מֹשֶׁה ה' אֱלֹהֵינוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שִׁבְחָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְעִמַּיהּ אַהֲרֹן כַּהֲנָא רַבָּא, וּבְנוֹי דְּמֹשֶׁה מִסִּטְרָא אוֹחֳרָא. בֵּיהּ הֲוָה מִתְעַטַּר שְׁמָא שְׁלִים יַתִּיר מִיִּשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא הֲוָה אָמַר ה' אֱלֹהֵינוּ.

וְעִם כָּל דָּא אַכְלִיל עִמֵּיהּ לְכָל יִשְׂרָאֵל, דְּלָא כְּתִיב ה' אֱלֹהִים, אֶלָּא ה' אֱלֹהֵינוּ, כֻּלָּא כַּחֲדָא, לְאִתְעַטְרָא עֲלַיְיהוּ. וְעַל דָּא אִתְעַטָּרָן יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי, לְמֶהֱוֵי שְׁמָא שְׁלִים מִתְעַטְרָא עֲלַיְיהוּ כַּחֲדָא, דְּהָא מִקַּדְמַת דְּנָא לָא אִקְרֵי ה' אֱלֹהֶיךָ, אֶלָּא ה' אֱלֹהִים.

כֵּיוָן דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא, ם סְתִימָא דְּהֲוָה אַסְתִּים בְּגַוְונִיהּ, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְפַּתַּח, וְאִתְמַשַּׁךְ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וּלְאִתְעַטְרָא עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וּמִן אוֹת ם אִתְפַּתַּח וְאִתְמַשַּׁךְ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וְאִתְעֲבִיד ך.

וְעַל דָּא תָּנִינָן בְּרָזָא דְּאַתְוָון, שִׁיעוּרָא דְּאָת ך, כְּשִׁיעוּרָא דִּסְתִימוּ דְּם' סְתִימָא. וּמְשִׁיכוּ דְּאָת נו"ן לְתַתָּא, כְּשִׁיעוּרָא דְּכַפֵּלְתָּא דְּנוּ"ן כְּפוּפָה. דְּהָא כֻּלָּא בְּרָזָא חָדָא. וְכֻלָּא הֲוָה נָפֵיק מֵהַהוּא קוֹל דְּבָרִים דְּקָאָמָרָן, דִּכְתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר.

פרשת תרומה

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, בְּשַׁעֲתָא דְּבַר נָשׁ אַקְדִּים בְּצַפְרָא, וְאַנַח תְּפִילִין בְּרֵישֵׁיהּ, וּתְפִילִין בִּרְשִׁימָא קַדִּישָׁא, בִּדְרוֹעָא, וְאִתְעַטַף בְּעִיטוּפָא דְּמִצְוָה, וְאָתֵי לְנָפְקָא מִתַּרְעָא דְּבֵיתֵיהּ. ד' מַלְאָכִין קַדִּישִׁין מִזְדַּוְּוגִין עִמֵּיהּ. וְנָפְקֵי עִמֵּיהּ מִן תַּרְעָא דְּבֵיתֵיהּ, וְאוֹזִיפוּ לֵיהּ לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, וּמַכְרִיזוּ קַמֵּיהּ, הָבוּ יְקָרָא לְדִיוּקְנָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, הָבוּ יְקָרָא לִבְרֵיהּ דְּמַלְכָּא, לְפַרְצוּפָא יַקִּירָא דְּמַלְכָּא. רוּחָא קַדִּישָׁא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ, אַכְרִיז וַאֲמַר, (ישעיהו מ״ט:ג׳) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

בָּתַר הָכֵי, אִית לֵיהּ לְמִקְרֵי פַּרְשָׁתָא דִּבְרֵאשִׁית עַד יוֹם אֶחָד, דְּאִיהוּ עִילּוּיָיא וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְּכֹלָּא. לְבָתַר יִתְעַסַּק בְּפָרְשַׁת קָרְבָּנוֹת, לְכַפָּרָא עֲלוֹי. וְכָל אִינּוּן קָרְבָּנִין. וְיֵימָא (ויקרא ו׳:ב׳) צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, בְּגִין לְכַפָּרָא עַל כָּל אִינּוּן הִרְהוּרִין וּמַחְשָׁבִין דְּלֵילְיָא. לְבָתַר יְשַׁבַּח בְּתוּשְׁבְּחָן דְּדָוִד מַלְכָּא. וּבְגִין כָּךְ עָאל בַּר נָשׁ, בְּתַרְעִין דְּבֵי כֹלָּה. וְאִיהִי אִתְתַּקָּנַת, וּמִתְתַּקְּנִין דַּרְגִּין בַּהֲדָהּ.

כֵּיוָן דְּמָטֵי לְיוֹצֵר אוֹר, דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא דִּצְלוֹתָא דְּמִיוּשָׁב, כְּדֵין כָּל אִינּוּן דַּרְגִּין פָּתְחִין תַּרְעִין, וּכְדֵין כְּתִמְרוֹת עָשָׁן כְּתִיב, (שיר השירים ג׳:ו׳) מַה תִּמְרוֹת עָשָׁן דְּקְטוֹרֶת סָלְקָא, וּמִתְחַבְּרִין דַּרְגִּין אִלֵּין בְּאִלֵּין, אוּף הָכָא אִיהִי צְלוֹתָא כְּתִמְרַת עָשָׁן דְּקְטוֹרֶת, סָלְקָא, וּמִתְחַבְּרָן דַּרְגִּין, וּמִתְקַשְּׁרָן אִלֵּין בְּאִלֵּין דְּהָא אִיהוּ מְקַשֵּׁר לוֹן.

וְאוֹמֵר כֻּלָּם אֲהוּבִים כֻּלָּם בְּרוּרִים כֻּלָּם גִּבּוֹרִים. לְבָתַר אַהֲבָה רַבָּה, לְסָלְקָא וּלְאִתְקַשְּׁרָא בִּימִינָא. וְיִחוּדָא דִּשְׁמַע, וְאִינּוּן פָּרְשָׁיִין. וּכְדֵין אִיקְרֵי מְקַטֶּרֶת מֹר. לְבָתַר אֱמֶת וְיַצִּיב, דְּאִיהוּ וּלְבוֹנָה. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ דִּידְהּ, כְּלָלָא אִיהוּ.

כֵּיוָן דַּאֲמַר אֱמֶת, אַמַּאי וְיַצִּיב, דְּאִיהוּ תַּרְגּוּם, וּמַה אִצְטְרִיכָא הָכָא, אֶלָּא וַדַּאי, כָּל אֱמֶת, דָּא יַעֲקֹב. וְיַצִּיב, דָּא יוֹסֵף. וְאִצְטְרִיךְ לְאִתְדַּבְּקָא בְּתַרְוַוּיְיהוּ. וּבְגִין דְּפָרְשַׁת צִיצִית רָזָא דְּכֹלָּה, אִצְטְרִיכַת לוֹן, מִיָּד אָנַן אָמְרֵי תַּרְוַוּיְיהוּ, אֱמֶת וְיַצִּיב. וְעַל דָּא אֱמֶת דָּא יַעֲקֹב, וְיַצִּיב דָּא יוֹסֵף. אִי הָכֵי, אַמַּאי תַּרְגּוּם. אֶלָּא בְּגִין דֶּאֱמֶת אֱמֶת לָא אַמְרִינָן, בְּגִין פְּגִימוּ. וְעַל דָּא אִיהוּ תַּרְגּוּם, וְלֵית פְּגִימוּ בְּתַרְוַוּיְיהוּ.

מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל, דָּא צְלוֹתָא דִּמְעוּמָד. ג' קַדְמָאי, דְּאִינּוּן מָגֵן, וּמְחַיֶּה, וְאַתָּה קָדוֹשׁ. מָגֵן, אִית בֵּיהּ מ"ב תֵּיבִין. בָּרְזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּמ"ב אַתְוָון. וְאִית לְאַכְלָלָא לֵיהּ בְּלִבָּא, וּלְאִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ בְּרָזָא דָּא, כְּשַׁלְהוֹבָא בְּגַוָּוֹלֶת, בִּרְחִימוּ דְּמָארֵיהּ. וְדָא אִיהִי בִּרְכְתָא יָמִינָא. מְחַיֶּה, אִית בֵּיהּ מ"ט תֵּיבִין, בָּרְזָא דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין חָסֵר חַד. וְאִית בֵּיהּ שְׁמָא, רָזָא דִּגְבוּרוֹת ה'. וְאִיהוּ אַתָּ"ה גְּבוֹ"ר לְעוֹלָ"ם אֲדֹנָ"י. וְרָזָא דִּילֵיהּ, אגל"א. וּבְרָזָא אָחֳרָא יגל"א. וְכוֹלָּא רָזָא חָדָא, מִן גְּבוּרְתָּא דְּבִרְכָאן, (בראשית מ"ט:י') "יְהוּדָה אַתָּה יוֹדוּךָ". "גּוּר אַרְיֵה יְהוּדָה. "לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה. "אוֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה. בְּדָא אִיתְעַר יְהוּדָה בִּגְבוּרְתָּא קַדִּישָׁא, וְדָא אִיהִי בִּרְכְתָא שְׁמָאלָא.

קְדוּשָׁה, אִית בֵּיהּ י"ד תֵּיבִין. עֶשֶׂר אֲמִירָן, וְד' אַתְוָון. וְדָא כְּלִיל לְכָל סִטְרִין, וְאָחִיד מִסְיָיפֵי עָלְמָא עַד סְיָיפֵי עָלְמָא.

תְּלַת בַּתְרָאי, לְאוּ אִינּוּן בְּחוּשְׁבַּן דָּא בְּתֵיבִין, וְאִינּוּן רְצֵה וּמוֹדִים תְּמַכֵּי אוֹרַיְיתָא, תְּרֵין עַמּוּדִים. שִׂים שָׁלוֹם, אִילֵּנָא דְּחַיֵּי, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דְּבֵיתָא, שְׁלָמָא דְּכוֹלָּא. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ בְּאֶמְצָעִיתָא, אִינּוּן בִּרְכָאן דִּתְקִינוּ קַדְמָאי, וְהָא אוֹקְמוּהָ. לְבָתַר דִּמְסַיֵּם צְלוֹתָא וְאוֹדֵי עַל חוֹבֵיהּ, נְפִילַת אַפַּיִם.

נְפִילַת אַנְפִּין מָה הִיא. הָא אוֹקְמוּהָ, דְּקָא עָבִיד כָּל מַה דַּעֲבִיד מֹשֶׁה, צְלוֹתָא וְתַחֲנוּנִים וּבָעוּתִין וּנְפִילַת אַפַּיִם, דִּכְתִיב (דברים ט':י"ח) וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה'. אֲבָל בָּתַר דִּמְסַיֵּים צְלוֹתֵיהּ, וְעָאל בְּכָל אִינּוּן דַּרְגִּין עִילָּאִין, וְאִתְקַשַּׁרַת כַּלָּה בְּכָלְהוּ, אִית לָנָחָא לְתַתָּא, וְהוֹאִיל וְנָחִית לְתַתָּא, אִצְטְרִיךְ נְפִילַת אַנְפִּין, בְּאַלֵּפָא בֵּיתָא.

מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּכֻלְיָן דְּצַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, וְאוֹדֵי עַל חוֹבוֹי, מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אַחֲזֵי גַּרְמֵיהּ, דְּמַסַר נַפְשֵׁיהּ לְמָארֵיהּ בִּרְחִימוּ. (תהילים כ"ה:א'-ב') לְדָוִד אֵלֶיךָ ה' נַפְשִׁי אֶשָּׂא. וְנִיחָא לֵיהּ לְהַהוּא סִטְרָא דְּשַׁרְיָיא בֵּיהּ מוֹתָא, וְעָבִיד לֵיהּ נַיְיחָא בָּדָא.

וְעִם כָּל דָּא, בְּאַלֵּפָא בֵּיתָא, אִית רָזָא דְּרָזִין לְחַכִּימִין. בְּאַלֵּפָא בֵּיתָא דָּא לֵית בֵּיהּ וא"ו, וְאִית בֵּיהּ פ"א בְּאַתְרֵיהּ, וְהַיְינוּ, (שם) פְּדֵה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל. לְבָתַר ר' תְּרֵי זִמְנֵי נִינְהוּ. וְלֵית בֵּיהּ קו"ף.

מַאי טַעְמָא. בְּגִין דִּנְפִילָה דָּא, דְּאִתְמְסַר בַּר נָשׁ לְמוֹתָא, אִצְטְרִיךְ לְכַוָּונָא רְעוּתֵיהּ, וּלְמֶעְבַּד נַחַת רוּחַ לְהַהוּא סִטְרָא דְּשַׁרְיָיא בֵּיהּ מוֹתָא, כְּמָה דְּעָבִיד קוֹף בְּחֻרְבוֹת וּבָהָרִים, אַחֲזֵי גַּרְמֵיהּ דְּמִית, וְאִתְחֲזֵי דְּמִית קַמֵּי חֵיוָתָא חָדָא דְּדָחֵיל מִינָּהּ. כֵּיוָן דְּהַהִיא חֵיוָתָא קָרֵיב לְגַבֵּיהּ, וְחָשֵׁיב לְקָטְלָא לֵיהּ, וּלְנַשְׁכָא לֵיהּ, חָמָא לֵיהּ נָפִיל לְאַרְעָא כְּמֵת, וְחָשֵׁיב דְּאִיהוּ מֵת, כְּדֵין תָּב לַאֲחוֹרָא, וְלָא מָקַטְרֵג לֵיהּ. וְעַל דָּא אִסְתַּלְקוּ אִלֵּין ב' אַתְוָון, דְּלָא יְדַע בְּהוּ בַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי.

וְעִם כָּל דָּא, בִּרְעוּתָא דְלִבָּא יַשְׁוֵי גַּרְמַיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּמָסַר לֵיהּ נַפְשֵׁיהּ בְּרַחֲימוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָשִׁיב עֲלוֹי, כְּאִלּוּ נָטַיל נִשְׁמָתֵיהּ מִנֵּיהּ. וְעַל דָּא צָרִיךְ לְמִנְפַּל בְּאַרְעָא כְּמֵת, בְּשַׁעֲתָא דְיֵימַר נְפִילַת אַנְפִּין, בְּגִין דְּאִית חוֹבִין דְּעָבִיד בַּר נָשׁ, דְּלָא מִתְכַּפְּרִין אֶלָּא בְּמוֹתָא. כְּדִכְתִיב, (ישעיהו כ"ב:י"ד) אִם יְכֻפַּר הֶעָוֹן הַזֶּה וְגו'. וְהַשְׁתָּא דְּאִתְחַשִּׁיב לֵיהּ דְּנָטַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִשְׁמָתֵיהּ, וְאִיהוּ יָהֵיב לֵהּ בִּרְעוּתָא. הַהִיא שַׁעֲתָא קָיְימָא לְכַפָּרָא עַל חוֹבוֹי, וְאַשְׁלֵים לְכָל סִטְרִין, וּלְהַהוּא סִטְרָא דְּאִתְמָר.

וְעַל כָּל דָּא, צְלוֹתָא עוֹלָה, וְאִסְתַּלְקָא בֵּין ב' דְּרוֹעִין, בְּחִבּוּק דְּרַחֲימוּ כְּדְקָא יָאוֹת. וְאִיהוּ מְקוּטָּרֶת מוֹר וּלְבוֹנָה מִכֹּל אַבְקַת רוֹכֵל.

הוּצָרְךְ מֹשֶׁה אַרְבָּעִים יוֹם לַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה לְלָמְדָהּ, בְּגִין דְּהַהוּא דַרְגָּא אַרְבְּעִין אִקְרֵי. וּלְכָךְ אָמַר, (שמות ל"ד:כ"ח) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה, דְּאִתְחַבְּרוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּלְכָךְ הוּצָרְךְ לְהַזְכִּיר וּלְפָרֵט אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לָיְלָה, דְּהָא בְּאַרְבָּעִים יוֹם הֲוָה סַגֵּי.

וּבְמ' יוֹם אֲפֵיקַת הַהִיא הוֹרָתָ"ם, בְּתוֹרָה וּמִצְוָה. דְּכוּרָא לְתוֹרָה וּמְצָוָה, לְקֻבֵּל מ' יוֹם דִּיצִירַת הַוְּלַד. דְּנָפֵיק מִן הַכֹּחַ אֶל הַפּוֹעַל. וְאִתְרְשִׁימוּ אֵיבָרוֹי דְּהַהוּא דְכוּרָא, בְּאִינּוּן אַרְבְּעִין יוֹמִין, לְאַכְלְלָא בֵּיהּ נְהִירוּ דִּלְעֵילָא, וּלְאִתְבְּנָאָה תַּמָּן גּוּפֵיהּ מִנְּהִירוּ דִּלְעֵילָא. בְּגִין דְּיִתְחַזֵּי לְשַׁמְּשָׁא קַמֵּי מַלְכָּא, וּלְאַמְשָׁכָא עֲלֵיהּ רוּחַ נְבוּאָה לְתַתָּא.

כְּגַוְונָא דְּאִשְׁתְּלִים בְּמ' יוֹם בְּמֵעֵי אִמֵּיהּ גּוּפָא דִלְתַתָּא, הָכֵי אִשְׁתְּלִים לְעֵילָא. וְעַל דָּא (במדבר י"ב:ז') בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. דְּאִשְׁתַּכְלֵל לְעֵילָא בְּבֵיתָא דִילֵי, כְּגַוְונָא דְּבֵיתָא דִלְתַתָּא.

וְעַל דָּא קַרַן עוֹר פָּנָי מֹשֶׁה, דְּהָא אִתְנְהִיר מִקַּרְנָא עִילָּאָה, וּמְשִׁיךְ שֻׁמָּן הַטּוֹב עַל רֵאשֵׁיהּ, וְאִשְׁתְּלִים כָּל חַד מֵאַרְבַּע יְסוֹדִין דִּילֵיהּ בְּעֶשֶׂר, הָא אַרְבְּעִין יוֹמִין וְאַרְבָּעִין לֵילָוון, וְאַמְשֵׁיךְ שֻׁמָּן הַטּוֹב עַל רֵאשֵׁיהּ, וּכְדֵין אִתְנְהִיר.

וּלְבָתַר בָּא אַהֲרֹן, וְשָׁנָה לוֹ פִּרְקוֹ, דְּאִתְחֵית לֵיהּ הַהוּא נְהִירוּ עַל דִּיקְנֵיהּ, וְהַיְינוּ שְׁנֵי טִפֵּי מַרְגָּלִיּוֹת, דְּנָחֲתֵי עַל דִּיקְנָא דְאַהֲרֹן. וּנְהִירִין נְהִירוּ סַגֵּי, וְאִינּוּן רָמְזוּ לְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, דְּאִתְחַבָּרוּ בְּדִיקְנָא דְאַהֲרֹן, וְחִיבּוּרָא דִּילְהוֹן בְּמַזָּלָא עִילָּאָה תָּלֵי.

וּכְדֵין מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. טוֹב: דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְדָא צַדִּיק. נָעִים: דָּא זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיקְרֵי נָעִים, כַּד שָׁרָא עֲלֵיהּ נוֹעַם דִּלְעֵילָא, דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. וְכוֹלָּא עַל יְדָא דְאַהֲרֹן, דְּחִבֵּר לוֹן כַּחֲדָא בְּקִרְבָּנָא.

וְעַל דָּא (מלאכי ב':ה') בְּרִיתִי הָיְתָה אִתּוֹ וְגו', דָּא מַטְרוֹנִיתָא דִילִי, דַּהֲוָות עִמֵּיהּ. הַחַיִּים וְהַשָּׁלוֹם, חַיִּים, דְּאִימָּא עִילָּאָה. וְשָׁלוֹם, דָּא שַׁר שָׁלוֹם.

וְאָתְנַם לוֹ מוֹרָא וַיִּירְאֵנִי. יַהֲבִית לֵיהּ הַנְהוּ דַּרְגִּין, לְחַבָּרָא לוֹן אִינוּן שְׁתֵּי טִפּוֹת מַרְגָּלִיּוֹת יַהֲבִית לֵיהּ. וְכַד אַעֲבַר מוֹרָה עַל דִּקְנֵיהּ, דְּהַיְינוּ כַּד הֲוָה מִסְתַּפֵּר, כְּמִדָּבָר אַחֵר (שופטים י״ג:ה׳) וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֹאשׁוֹ. וְיִרְאֵנִי, דִּלְמָא מֵעַל בְּהַהוּא שֵׁמֶן דְּנָגִיד לֵיהּ מִשְּׁמֵי עִילָּאָה, דְּאִיקְרֵי שֵׁם, דְּנָגִיד מִנֵּיהּ שֶׁמֶן הַטּוֹב. וְעַל דָּא, (מלאכי ב׳:ה׳) וּמִפְּנֵי שְׁמִי נִחַת הוּא.

וְהוּא מַה עָבִיד. (שם) בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי. דְּחִבֵּר שָׁלוֹם בְּמִישׁוֹר. מַאן מִישׁוֹר. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. וּכְדַיִן, וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן, עַל יְדֵי דְּקָרְבָּנוֹי דְּקָרֵיב לוֹן קַמֵּי מַלְכָּא. וּכְדַיִן אִתְיְהֵב שָׁלוֹם בְּמִישׁוֹר. וְהָכָא תְּלֵי רָזֵי דְּקָרְבָּנָא, דְּמִסַּר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַהֲרֹן. וּמִישׁוֹר אִיקְרֵי, עַל דְּאַמְשִׁיךְ אוֹרַיְיתָא וּנְהִירוּ לְעָלְמָא תַּתָּאָה.

וּמִזָּרַח אַנְהִיר לְדָרוֹם בְּקַדְמִיתָא, דְּכְתִיב הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם. בְּגִין כָּךְ (שמות ל״ד:ל״א) וַיָּשׁוּבוּ אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל הַנְּשִׂיאִים בָּעֵדָה. אַהֲרֹן, דָּא רָזָא דְאַהֲרֹן דְּאִתְנְהִיר מִמֹּשֶׁה. וְכָל הַנְּשִׂיאִים, דָּא נַחְשׁוֹן, דְּאִיהוּ רֵישָׁא דְּכָל הַנְּשִׂיאִים. וְכָלְהוֹ אִתְמָשְׁכוּ אֲבַתְרֵיהּ, וְקַיְימֵי לִשְׁמָאלָא דְמֹשֶׁה.

וְהָא אִיתְעָרוּ, אֶת גְּדֵלְךָ: דָּא אַהֲרֹן, מִיָּמִינָא. וְאֶת יָדְךָ הַחֲזָקָה: דָּא נַחְשׁוֹן, מִשְּׁמָאלָא. דִּלְבָתַר דְּאִתְנְהִיר דָּרוֹם מֵאַסְפַּקְלָרְיָא דְּנָהֲרָא, יִתְנְהִיר צָפוֹן. דִּכְתִיב, (קהלת א) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן. דְּאַקִּיף לֵיהּ נְהִירוּ דְּרַחֲמֵי מִכָּל סִטְרִין, דְּלָא יִפּוֹק בְּשַׁלְהוֹבוֹי לְאוֹקְדָא עָלְמָא, וְיִתְבַּסֵּם דִּינָא בְּרַחֲמֵי. מַאן רַחֲמֵי, דָּא שְׁמָשָׁא, וְהַיְינוּ רוּחַ, דִּכְתִיב (שם) סוֹבֵב הוֹלֵךְ הָרוּחַ, דְּרַחֲמֵי אַקִּיף כֻּלָּא.

וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ, סְבִיבוֹתָיו דְּמַאן. סְבִיבוֹתָיו דְּהַהוּא מָקוֹם דִּכְתִיב לְעֵילָא, וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף, וְדָא מַעֲרָב. וְעַד תַּמָּן שָׁב הָרוּחַ, לְאַנְהָרָא בְּאִינוּן ע׳ שְׁנִין, דְּאִתְכְּלִיל מְקוֹמוֹ לְאַנְהָרָא לְעָלְמִין, וּלְאַנְהָרָא לְע׳ רַבְרְבִין מְמַנָּן דְּקָיְימִין סָחֲרָנֵיהּ דְּהַהוּא מְקוֹמוֹ דְּשַׁמְשָׁא דַּאֲמָרָן.

תָּא חֲזֵי, כְּגַוְונָא דָּא מֹשֶׁה לְתַתָּא, אַנְהִיר לְאַהֲרֹן, סִטְרָא דְדָרוֹם. וּלְבָתַר לַנְּשִׂיאִים, סִטְרָא דְצָפוֹן. דִּכְתִיב, וְסוֹבֵב אֶל צָפוֹן, וְאַקֵּיף לוֹן סַחֲרָנֵי מַדְבְּחָא. לְבָתַר וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשַׂמְתִּי עֲלֵיהֶם, וְדָא הִיא וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ.

תָּא חֲזֵי, בְּקַדְמִיתָא אִינוּן שִׁבְעִים זְקֵנִים יָנְקִין מִמֹּשֶׁה, וְאִינוּן דְּבִקְצֵה הַמַּחֲנֶה אִתְאֲכָלוּ בְּנוּרָא דְּדֵלֵיק. וְהָא אִיתְעָרוּ, מֵאן גָּרִים לוֹן. כֵּיוָן דְּחָזָא מֹשֶׁה דְּלָא יָכְלִין לְאִתְקַיְימָא בְּלָא זְקֵנִים, בָּעָא סַיְעָתָא לְאַנְהָרָא לְיִשְׂרָאֵל, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לֵיהּ, (במדבר י״א:י״ז) אֶסְפָּה לִי שִׁבְעִים אִישׁ כוּ', וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ, דָּא רוּחַ דְּאַסְפַּקְלָרְיָא דְּנָהֲרָא

בְּמשֶׁה שַׁרְיָא וְלָא בְּאָחֳרָא. בְּגִין כָּךְ אִצְטְרִיכוּ לְאִתְנַהֲרָא מִנֵּיהּ, וְדָא הוּא וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הָרוּחַ, לְאַנְהָרָא כְּדְבָקְדְמֵיתָא.

כֵּיוָן דְּחָמָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דָא, אֲמַר (קהלת א׳:ב׳) הֶבֶל הֲבָלִים כו', וְזַרח הַשֶּׁמֶשׁ. בְּיוֹמוֹי דְמשֶׁה, דְּנָהֵיר שִׁמְשָׁא לְיִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין, לָקֳבֵל נְהִירוּ דִּלְעֵילָּא, דְּקַבֵּיל בְּאִינּוּן אַרְבְּעִין יוֹמִין דְּהֲוָה בָהוֹ, וּמִקְצַת שָׁנָה רִאשׁוֹנָה כְּכוּלָּם, דִּבְהוֹ קַבֵּל נְהִירוּ דְּאַנְהֵיר לְתַתָּא. וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ, כַּד אִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא. וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף, כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (יחזקאל ג׳:י״ב) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. וְדָא מָקוֹם עִילָּאָה, דְּנָהֵיר לְמָקוֹם תַּתָּאָה.

דָּבָר אַחֵר, מְקוֹמוֹ תַּתָּאָה מַמָּשׁ. שׁוֹאֵף נְהִירוּ מִלְּעֵילָּא, וְזוֹרֵחַ הוּא שָׁם, דְּנָהֵיר תַּמָּן לְסִיהֲרָא, וְדָא יְהוֹשֻׁעַ, דְּאִתְנַהֵיר מִנֵּיהּ, דִּכְתִיב וְנָתַתָּ מֵהוֹדְךָ עָלָיו. וְאִתְעָרוּ, פְּנֵי משֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה וכו'. הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם, בְּקַדְמֵיתָא כַּד הֲוָה בְּעָלְמָא, כָּל סִטְרִין אִתְנְהִירוּ כִּדְאֲמָרָן. אֲבָל הַשְׁתָּא כַּד אִסְתַּלַּק, בְּמְקוֹמוֹ זוֹרֵחַ וְלָא יַתִּיר.

וּשְׁמָא דִּיהֵיהּ אִיקָרֵי זָהָב יְרַקְרַק, וְרָזָא דָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא, אֶסְתֵּר יְרַקְרֹקֶת הָיְתָה. גַּוְונָא אֶתְרוֹג, וְכוֹלָּא חַד. זָהָב דָּא, אִיהוּ רֵישָׁא בִּסְתִימוּ, אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ בְּאִתְגַּלְיָא לְגַבֵּי זָהָב עִילָּאָה. עַד דְּאִתְמַשְׁכָא וְשַׁרְיָא לְרֵישָׁא דְּגַבְרִיאֵל, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא עִילָּאָה, וְאִתְמַשְׁכָא הַהוּא רָזָא לְתַתָּא, כֹּלָּא כְּגַוְונָא חַד.

(שמות כ״ה:י״ז) וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר, רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, בְּכָל פָּרְשָׁתָא דָא אַשְׁכַּחְנָא דְּאִתְמְסַר עֲבִידְתָּא בִּידָא דְמשֶׁה, בַּר תְּרֵין. בְּכֻלְּהוֹ כְּתִיב, וְעָשִׂיתָ. וּבְאַרוֹן וּבְאֵפוֹד כְּתִיב (שם) וְעָשׂוּ אָרוֹן, (שם כח) וְעָשׂוּ אֶת הָאֵפוֹד, וְלָא כְתִיב וְעָשִׂיתָ. מַאי טַעְמָא בָּאָרוֹן לָא כְתִיב וְעָשִׂיתָ, בְּגִין דְּאָרוֹן כְּלִיל לֵיהּ לְמשֶׁה בְּגַוּיהּ, לְאִתְנַהֲרָא מִנֵּיהּ. וְאִצְטְרִיכוּ אֲחֲרָנִין לְתַקָּנָא תִּיקוּנָא וְשַׁפִּירוּ דִּילֵיהּ, לְמֵיעַל לֵיהּ לְגַבֵּיהּ.

בָּאֵפוֹד, לָאו דִּילֵיהּ הוּא, וְלָא לְאִשְׁתַּמָּשָׁא בֵּיהּ, וְלָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמשֶׁה לְמֶעְבַּד פּוּלְחָנָא דְּאָחוֹ, דְּהָא משֶׁה אִיהוּ מַלְכָּא, וְאַהֲרֹן שׁוֹשְׁבִינָא דְמַלְכָּא.

וְאִי תֵּימָא, וְהָא כְתִיב (שם כט) וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת אַהֲרֹן כו', וְאַפַּדְתָּ לוֹ. וְשַׁמְתָּ הַמִּצְנֶפֶת עַל רֹאשׁוֹ וְגו'. הָא כּוּלֵי הַאי פּוּלְחָנָא דְמשֶׁה, וְיִקְרָא דְאַהֲרֹן אִיהוּ. לָאו הָכֵי אֶלָּא יְקָרָא דְמשֶׁה אִיהוּ, דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָּעָא פּוּלְחָנָא דְאַהֲרֹן, אֶלָּא עַל יְדָא דְמשֶׁה. וְאַהֲרֹן לָא יָכֵיל לְאִתְקַדָּשָׁא אֶלָּא עַל יְדָא דְמשֶׁה. וּבְכֻלָּא אִצְטְרִיךְ אַהֲרֹן לְמשֶׁה, וְכָל הַאי יְקָרָא דְמשֶׁה אִיהוּ.

וְעָשִׂיתָ כַּפֹּרֶת, תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בְּפָרְשָׁתָא דָא עוֹבָדָא דְשָׁמַיִם וְאֶרֶץ, וְכָל אִינּוּן חַיָּילִין דְּתַמָּן, דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא פַּקִּיד לְמֶעְבַּד מַשְׁכְּנָא, אֶלָּא כְּגַוְונָא דְּעוֹבָדֵי שְׁמַיָּא וְאַרְעָא,

לְמֶהֱוֵי דִּיּוּרָא דִלְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִדְיּוּרָא דִלְעֵילָּא, וּלְאִתְחַבָּרָא דָא בְּדָא כְּגַוְונָא דְנִשְׁמָתָא וְגוּפָא, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא חַד.

כְּתִיב (בראשית א׳:א׳) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. בְּרֵאשִׁית, הָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל רָזָא דְעוֹבָדָא דְכַפּוּרְתָּא, הָכָא בִּרְמִיזוּ דִלְעֵילָּא, שַׁלְשְׁלָא דְמטטרו"ן, גְּנִיזָא דְמַשְׁכְּנָא, לַאֲרָמָא אֲרָמוּת קוּדְשָׁא לְעֵילָּא וְתַתָּא.

בְּרֵאשִׁית, רֵאשִׁיתָא עִילָּאָה י' כַּפּוּרְתָּא גְּנִיזָא טְמִירָא, דְּאִשְׁתַּכְּחָא מֵרָזָא דִנְקוּדָא טְמִירוּ עִילָּאָה, וְאִתְפָּרַשׁ פְּרִישׁוּ, לְאִתְנְהָרָא גּוֹ נְהִירוּ, לְאִתְטַמְּרָא גּוֹ טְמִירוּ. טְמִירָא גּוֹ הַאי כַּפּוּרְתָּא, מיטטרו"ן מטטרו"ן, דְּאִתְאַחֲדָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא.

מִגּוֹ דְּחִילוּ דְּאָזַל בְּקוּשְׁטָא בְּגוֹ אַרְעָא, הֲוָה מַשְׁכַּח נְהִירוּ דְּאָבִיד אָדָם קַדְמָאָה, דְּאִיטַּמַּר הַהוּא נְהִירוּ בְּגִנְתָא דְעֵדֶן. סָלְקָא לְעֵילָּא, לָא אִתְיְישְׁבָא בְּדוּכְתֵּיהּ, דְּהָא לָא הֲוָה אִשְׁתְּלִים מִכָּל סִטְרִין, דְּהָא שְׁלִימוּ דִלְתַתָּא הֲוָה גָּרַע, דְּהָא אִתְאֲבִיד בְּחוֹבָא דְאָדָם קַדְמָאָה נָחַת לְתַתָּא, וְאִתְטַמַּר גּוֹ אִילָנֵי גִּנְתָא, אִתְפַּשְׁטָא תַּמָּן בְּכָל סִטְרֵי גִּנְתָא, עַד דְּאִתְיְילִיד חָנוֹךְ בֶּן יֶרֶד.

כֵּיוָן דְּאִתְיְילִיד הֲוָה אִשְׁתְּכַח סָמוּךְ לְגִנְתָא, שְׁרִיאַת הַהִיא נְהִירוּ לְאַנְהָרָא בְּגַוְויהּ, אִתְרַבֵּי בִּרְבוּ קוּדְשָׁא, וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ נְהִירוּ דָא מְנַצְּצָא. עָאל לְגִנְתָא דְעֵדֶן, אַשְׁכַּח תַּמָּן אִילָנָא דְחַיֵּי, עַנְפּוֹי וְאַנְבֵּי דְאִילָנָא, אָרַח בְּהוּ, וְאִתְיַישַׁב בְּגַוְויהּ הַהוּא רוּחָא דִנְהִירוּ דְחַיֵּי.

אָתוֹ שְׁלִיחָן מַלְאֲכֵי עִילָּאֵי, וְאוֹלִיפוּ לֵיהּ חָכְמְתָא עִילָּאָה, יַהֲבוּ לֵיהּ סֵפֶר דְּהֲוָה טָמִיר גּוֹ אִילָנָא דְחַיֵּי, וְאוֹלִיף מַנַּיהּ, וְיָדַע אוֹרְחוֹי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִשְׁתַּדַּל אֲבַתְרֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ה) וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים. עַד דְּהַהוּא נְהִירוּ, אִשְׁתְּלִים בְּגַוְויהּ.

כֵּיוָן דְּהַהוּא נְהִירוּ אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא, בָּעָא לְסַלְקָא לְדוּכְתֵּיהּ. וּבְגִין לְאַחֲזָאָה הַהוּא שְׁלִימוּ בְּרָזָא דַחֲנוֹךְ. יוֹמָא חַד עָאל גּוֹ גִּנְתָא דְעֵדֶן, וְאַחְמוּ לֵיהּ טְמִירִין דְּגִנְתָא, וַאֲנַח הַהוּא סֵפֶר, וְכָל מַה דְּחָמָא, לְבַר, וְאִיהוּ צָנִיעַ בְּגוֹ חַבְרַיָּיא.

לְבָתַר אִתְלַבַּשׁ הַהוּא נְהִירוּ, גּוֹ הַהוּא לְבוּשָׁא, לְאַחֲזָאָה לְעֵילָּא, וּלְמֶהֱוֵי כִּיסוּפָא בַּהֲדֵיהּ, לְכָל אִינּוּן דְּעָבְדוּ קִטְרוּגָא בְּמַאֲרֵיהוֹן, דְּלָא יִתְבְּרֵי בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְאֵינֶנּוּ: בְּהַאי עָלְמָא. וְאֵינֶנּוּ: כְּדְקָא הֲוָה בְּהַאי עָלְמָא. כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. לִדְיוּקָנָא אָחֳרָא. בְּהַאי, אִיהוּ נַעַר תָּדִיר. וְרָזָא דָא אוֹקִימְנָא, (משלי כ״ב:ו׳) חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ, לְאַנְהָגָא עָלְמִין כָּלְהוֹ. גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה, דְּהָא תָּדִיר אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ וְאִתְהֲדַר נָעַר.

בַּחֲנוֹךְ אִתְכְּלִיל דְּיוּקְנָא דְּעָלְמָא טְמִירָא. אִיהוּ כּוּרְסְיָיא דְּמָאנֵי"ה, עָבִיד שְׁלִיחָן בְּעָלְמָא. כַּד עָלְמָא בְּדִינָא, נְפַק וְאִיקָרֵי מטטרו"ן, רִבּוֹן עַל כָּל חַיָּילִין עִילָּאִין. וְסָבָא אִיהוּ נָעַר. עָאל מֵעָלְמָא לְעָלְמָא, וְאִתְיַישְׁבָא רוּגְזָא.

דְּיוּקְנָא דָּא אִתְפְּרַס בִּפְרִיסוּ כַּפּוּרְתָּא, וְאִתְצַיְירִין בֵּיהּ בְּהַהוּא פְּרִיסוּ תְּרֵין דְּיוּקְנִין, חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָא. וְקָיְימָן תְּרֵי רַבָּיָן עוֹלַמִּין רְחִימִין, בִּרְחִימוּ דְּבִיקָאן דָּא בְּדָא.

וְרָזָא דָּא בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, פְּרִיסוּ כַּפּוּרְתָּא סְתִימָאָה. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, תְּרֵין כְּרוּבִין קָיְימִין בְּדְבֵיקוּ דַּחֲבִיבוּתָא. שָׁמַיִם וָאָרֶץ לָא כְתִיב, אֶלָּא אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, לְאַסְגָּאָה תְּרֵין כְּרוּבִין כַּחֲדָא. כַּפֹּרֶת דָּא פְּרִיסָא לְגוֹ, בְּטָמִירוּ דְּהֵיכָלָא, וּבְתְרֵין סִטְרִין קָיְימִין תְּרֵין אִלֵּין.

בְּרֵאשִׁית סָלְקָא לְעֵילָּא. רָזָא דִּילֵיהּ, נָחֲתָא לְתַתָּא. כְּגַוְונָא דְּהַהוּא רָזָא דִּבְרֵאשִׁית סָלְקָא לְעֵילָּא, וְלָא אִתְרְשִׁים בִּרְשִׁימוּ, נָפְקָא רְשִׁימוּ לְתַתָּא, וְאִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ כַּפּוּרְתָּא עִילָּאָה, רְשִׁימָא בִּרְשִׁימִין תְּלָתָא. בְּרָזָא יהו"ה אֱלֹהֵינ"ו יהו"ה. מֵאִלֵּין תְּלַת, נָפְקוּ תְּלַת אָחֳרָנִין, וְאִינוּן שִׁית, וְהַיְינוּ בְּרִבּי אֶלְעָזָר שִׁי"ת.

אִתְפְּרַשׁ כַּפּוּרְתָּא דָּא לִסְטַר דְּרוֹם וּמַעֲרָב, וְאַפֵּיק תְּרֵין כְּרוּבִים כַּחֲדָא, דְּכַר וְנוּקְבָא, דְּיִשְׁתַּכְּחוּן דָּא לָקֳבֵל דָּא. דָּרוֹם, אִיהוּ רֹאשׁ, כֹּהֵן נוֹטֵל בָּרֹאשׁ. וְאִיהוּ בֶּן דְּכַר. מַעֲרָב אִיהוּ נוּקְבָא, בַּת יְחִידָה, בַּת הֵיתָה לְאַבְרָהָם וַדַּאי. וְהַיְינוּ בְּרָזָא דָּא, בְּרֵאשִׁית: ב"ת רֹא"שׁ. י' כַּפּוּרְתָּא, דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדָע, עַד דְּאִתְפְּרַס בִּפְרִיסוּ, וְאַפֵּיק תְּרֵין אִלֵּין. כְּגַוְונָא דָּא ה'. וְעַל דָּא. בַּת, בַּת רֹאשׁ, בַּת לְאַבְרָהָם. י' כַּפּוּרְתָּא לְאִתְפְּרָסָא.

אִתְהַדַּר כַּפּוּרְתָּא מִמַּעֲרָב לְצָפוֹן, וְאִתְפְּרַס בִּפְרִיסוּ. וְאִתְגְּלְיָיא דְּכַר, דְּאִתְאַחִיד בְּסִטְרָא דְּכַפּוּרְתָּא. וְנוּקְבָא אִתְטַמְּרַת לְתַתָּא, וְאִתְעֲבִידַת בְּאֵשׁ דְּצָפוֹן. וְרָזָא דָּא בְּרֵאשִׁית, בַּת אֵשׁ. י' כַּפּוּרְתָּא. י' פְּרִיסוּ דְּאִתְפְּרַס, וְאַחֲזֵי חַד, וְלָא תְּרֵין, דְּהָא נוּקְבָא אִתְכַּפְיָיא לְתַתָּא. וְאִי תֵּימָא כּוֹלָּא חַד פְּרִיסוּ עִילָּאָה וְתַתָּאָה. הֵכִי הוּא. דְּלָא אִתְפְּרִישׁ שְׁמָא דָּא מִן דָּא, כֹּלָּא אִיהוּ אֱלֹהִים.

אִתְהַדַּר כַּפּוּרְתָּא מִמַּעֲרָב לְמִזְרָח, פָּרִיס פְּרִיסוּ בִּתְרֵי סִטְרִין, בְּסִטְרָא דְּמִזְרָח, וּבְסִטְרָא דְּמַעֲרָב. כֵּיוָן דְּכַפּוּרְתָּא קָיְימָא בְּמִזְרָח וּמַעֲרָב, כְּדֵין חֶדְוָה אִשְׁתְּכַח, וְחִיבּוּרָא כִּדְקָא יָאוֹת, וְהַאי בַּת, אִתְכְּלִילַת בְּעִיטָרָהָא כִּדְקָא יָאוֹת, וְקָיְימָא בְּאַשְׁלָמוּתָא. וּכְדֵין אִיהוּ בְּרָזָא דִּילֵיהּ בְּרֵאשִׁית, בְּלָא פֵּירוּדָא כְּלָל.

וְלָקֳבֵל אִלֵּין תְּלַת זִימְנִין, סָלְקִין יִשְׂרָאֵל תְּלַת זִימְנִין לְמֵיחַג חַגֵּיהוּ. בְּפֶסַח אִתְהַדַּר כַּפּוּרְתָּא בְּסִטַר דְּרוֹם וּמַעֲרָב, וּכְדֵין הַהִיא בַּת קָיְימָא בְּאַבְרָהָם, וְאִיהִי בַּ"ת רֹא"שׁ, וְתַמָּן הַלֵּל, וְלָאו

הַלֵּל גָּמוּר, דְּהָא תְּרִין כְּרוּבִין אִלֵּין, לָאו אִינּוּן בְּאַשְׁלְמוּתָא כְּדְקָא יָאוֹת, דְּהָא יִשְׁמָעֵאל נָפִיק וּמְקַטְרֵג.

מִיּוֹמָא דְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה עַד יוֹמָא קַדְמָאָה דְּסוּכּוֹת, אִתְהַדַּר כַּפּוּרְתָּא מִצָּפוֹן לְמַעֲרָב, כְּדֵין הַהִיא בַּת אִתְכַּפְיָיא, וְקָיְימָא בֵּיהּ בְּיִצְחָק, וְלָא בְּחֶדְוָה, וְאִיהִי בַּ"ת אֵ"שׁ, וְאִינּוּן לָאו בְּאַשְׁלְמוּתָא, וְעַל דָּא לֵית תַּמָּן הַלֵּילָא כְּלַל, דְּהָא עֵשָׂו נָפִיק וּמְקַטְרֵג. בְּסוּכּוֹת, סָלְקָא הַאי בַּת. וְאִישְׁתַּלִּימַת בֵּיהּ בְּיִצְחָק בְּחֶדְוָה, וּמִתְחַבְּרָן דָּא בְּדָא, וּכְדֵין הַלֵּל גָּמוּר, עַל דְּאִשְׁתְּכִיךְ רוּגְזָא, וְחַבְרוּתָא אִשְׁתַּכַּח.

בְּשָׁבוּעוֹת דְּאִקְרֵי עֲצֶרֶת, אִתְהַדַּר כַּפּוּרְתָּא בִּסְטַר מִזְרָח וּמַעֲרָב, כְּדֵין שְׁלִימוּ אִשְׁתְּכַח, וַחֲבִיבוּ וּדְבֵיקוּתָא אִיהוּ בְּכָל סִטְרִין, וְחֶדְוָה דְּעִילָּאֵי וְתַתָּאֵי. וּכְדֵין (תהלים יטו) תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נָפֶשׁ.

וּבְתֻלַּת זִמְנִין אִלֵּין, כַּפּוּרְתָּא אִתְהַדְּרַת בְּסִטְרָהָא, כִּדְקָא יָאוֹת, כַּפֶּרְתָּא דָּא אִתְפָּרְסָא לְעֵילָּא, גּוֹ הַהוּא נְקוּדָה טְמִירָא, בְּנְהִירוּ קַדְמָאָה דְּאִתְפָּרְסָא. לְבָתַר אִתְפָּרַס בְּשִׁלֵּימוּ. וְשַׁרְיָיא עַל הַהוּא פְּרִיסוּ, כַּד אִתְחַפְיָין גַּדְפֵי כְּרוּבִים עַל הַאי כַּפֶּרְתָּא, בְּגִין לְאִתְחַפְיָיא כַּפֶּרְתָּא, וְלָא יְהֵא בְּאִתְגַּלְיָיא.

כַּפֹּרֶת. כַּפֹּרֶת כְּתִיב, דְּכַד אַתְיָא נְהִירוּ עִילָּאָה, אִינּוּן כְּרוּבִים בַּטְשֵׁי בְּגַדְפַיְיהוּ, וְסָלְקִין לוֹן לְעֵילָּא, וְאָמְרִין שִׁירָתָא מִסְּגִיאוּ דְּהַהוּא חֶדְוָה דְּהַהוּא נְהִירוּ.

כְּגַוְונָא דָּא לְתַתָּא, וְכַפּוּרְתָּא אִתְהַדַּר, וּמֵאִינּוּן תְּלָתָא הֲווֹ כְּרוּבִים יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. יְמִינָא שַׁרְיָא בֵּיהּ רוּחָא דִּלְעֵילָּא, מֵהַהוּא סִטְרָא. וּשְׂמָאלָא דְּהֲוָה בְּמַעֲרָב בְּאִתְהַדְּרוּתָא דְּכַפּוּרְתָּא, קָאִים לְגַבֵּיהּ בִּסְטַר שְׂמָאלָא, וְשַׁרְיָיא בֵּיהּ רוּחָא דִּנוּקְבָא, וְאִתְחַבַּר דָּא בְּדָא בַּחֲבִיבוּ דְּדָכַר וְנוּקְבָא. וְכֵן לְכָל סִטְרִין בְּאִתְהַדְּרוּתָא דְּכַפּוּרְתָּא. וּלְעוֹלָם תְּרִין אִינּוּן, דְּכַר וְנוּקְבָא, לְתַתָּא בְּהַאי עָלְמָא אִינּוּן תְּרִין וְלָא יַתִּיר.

וְאִי תֵּימָא לְעֵילָּא הוֹאִיל וְלָא אִצְטְרִיךְ דְּבֵקוּתָא בְּכַפּוּרְתָּא, אֵיךְ אִתְהַדַּר כַּפּוּרְתָּא. וַדַּאי בְּהַהוּא אִתְהַדְּרוּתָא, אִתְדַּבַּק דָּא בְּדָא, וְתַדִּיר אִתְדַּבַּק בָּהּ.

כְּגַוְונָא דִּכְרוּבִים אִינּוּן לְעֵילָּא, קָיְימִין עַל אַת וְנִיסָּא. וְהָא אוֹקִימְנָא רָזָא דִּכְתִיב, (שמות כ״ה:כ׳) פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם סוֹכְכִים, וְלָא כְתִיב פְּרוּשֵׂי כְנָפַיִם סְכוּכִים בְּכַנְפֵּיהֶם, אֶלָּא עַל אָת וְנִיסָּא הֲווֹ קָיְימִין. זִמְנִין יְדִיעָן הֲווֹ סָלְקָן גַּדְפַיְיהוּ, וּפָרְשֵׂי לוֹן לְעֵילָּא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וַהֲווּ מִתְהַדְּרָן וּמַחְפְיָין עַל כַּפּוּרְתָּא. וְעַל דָּא בְּאָת וְנִיסָּא הֲווֹ קָיְימִין.

בְּכָל אֲתַר דְּרוּחָא עִילָּאָה הֲוָה אָתֵי וְשַׁרְיָיא, וַדַּאי בְּהַהוּא אֲתַר דְּשַׁרְיָא, אִית בֵּיהּ מַמָּשׁוּ, וְקִיּוּמָא בְּאָת וְנִיסָּא, דְּעַד לָא שְׁרָא עֲלֵיהּ נְצִיצוּ דְּרוּחָא דִּלְעֵילָּא, לֵית בֵּיהּ מַמָּשׁוּ, כֵּיוָן דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ, אִית בֵּיהּ מַמָּשׁוּ, וְקָיְימָא בְּקִיּוּמָא.

וְאִי תֵּימָא דָּא בִּלְחוֹדוֹי, תָּא חֲזֵי מֵחוּטְרָא דְאַהֲרֹן, דְּאִיהוּ אָעָא בְּלָא מַמָּשׁוּ כְּלַל, כֵּיוָן דְּשַׁדַּר בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זְעִירוּ דְרוּחָא, קָאִים בְּקִיּוּמָא, וְאִתְעֲבִיד לֵיהּ בְּרִיָּה וּמַמָּשׁוּ. וּמָה אָעָא דְּלָאו אוֹרְחֵיהּ בָּכָךְ, כֵּיוָן דְּשַׁדַּר בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד זְעִירוּ דְרוּחָא, קָאִים בְּקִיּוּמָא, וַהֲוָה בֵּיהּ מַמָּשׁוּ. כְּרוּבִים דְּאִינּוּן קָדוֹשִׁין, וְקַיְימִין בִּקְדוּשָׁה כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

בְּכָל זִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל הֲווֹ זַכָּאִין, כְּרוּבִים הֲווֹ דְּבֵיקִין בְּדַבִּיקוּ אַפִּין בְּאַפִּין, כֵּיוָן דַּהֲווֹ סָרְחָן, הֲווֹ מְהַדְּרָן אַפַּיְיהוּ דָּא מִן דָּא. מְנָא הֲווֹ יָדְעֵי, הָכָא אִתְפַּלְגוּן עַמּוּדִין דְּעָלְמָא. אֲבָל בִּתְנָנָא דְּקוּרְבָּנָא, וּבְקוּרְבָּנָא עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא, וּבְכַהֲנָא כַּד בָּרִיךְ יָת עַמָּא. בְּאֵלֵּין תְּלָתָא הֲווֹ יָדְעֵי, דְּהָא כְּרוּבִים מְהַדְּרִין אַנְפִּין דָּא מִן דָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי תְּיוּבְתָּא דִּבְנוֹי.

תְּנָנָא דְּקוּרְבָּנָא, כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, תְּנָנָא הֲוָה סָלֵיק לְעֵילָּא בְּאוֹרַח מֵישַׁר, כְּעִיטּוּרָא דְּקוֹלְפִין, אִי לְסָטַר מִזְרָח, אִי לְסָטַר מַעֲרָב, אוֹ בְּכָל סְיָיפֵי עָלְמָא, בְּאוֹרַח מֵישַׁר הֲוָה סָלֵיק. וְכַד לָא סָטָא לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא, כְּדֵין רְעוּתָא קָיְימָא לְעֵילָּא וְתַתָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בְּעוֹבָדִין דְּיִשְׂרָאֵל בַּהֲבִיבוּ יַתִּיר.

בְּקָרְבָּנָא דְּעַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא. כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, הֲוָה מִתְחֲזֵי עַל גַּבֵּי אֶשָּׁא דְמַדְבְּחָא דְּיוּקְנָא דְאַרְיֵה אָכִיל קוּרְבָּנָא עַל מַדְבְּחָא. וְכַד לָא הֲווֹ זַכָּאִין, הֲווֹ חָמָן דְּיוּקְנָא דְּכַלְבָּא רְבִיעַ עַל מַדְבְּחָא.

כַּהֲנָא כַּד בָּרִיךְ יָת עַמָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּזָקֵיף יָדוֹי, כַּד הֲווֹ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין וְאִתְחַזּוּן לְבָרְכָא, יְדוֹי הֲווֹ זְקִיפִין בְּזִקּיפוּ, בְּלָא טוֹרַח כְּלַל, וְאִתְאָרְמוּ בְּחֵידוּ וּבִרְעוּ. כְּדֵין שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ, וְאִזְדַּקְּפָן אִינּוּן מְגַרְמַיְיהוּ, וּכְדֵין כַּהֲנָא הֲוָה יָדַע, דְּאִתְחַזּוּן יִשְׂרָאֵל לְבִרְכְּתָא, וּבָרִיךְ לוֹן בִּרְעוּ דְּלִבָּא.

וְכַד יְדוֹי הֲווֹ יַקִּירִין וּבְטוֹרַח סַגֵּי אִזְדַּקְּפוּ, וְלָא יָכֵיל לַאֲרָמָא לוֹן, אֶלָּא בְּרוֹב טוֹרַח. כְּדֵין הֲוָה יָדַע, דְּהָא שְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָיא עַל יְדוֹי. וְיִשְׂרָאֵל לָא אִתְחַזּוּן לְבָרְכָא.

בְּגִין דִּבְשַׁעֲתָא דִּשְׁכִינְתָּא הֲוָה אַתְיָיא לְשָׁרְיָיא עַל יְדוֹי, כָּל אִינּוּן אֶצְבְּעָן דְּאִינּוּן בְּדְיוּקְנָא עִילָּאָה, הֲווֹ חָדָאן בְּחֵידוּ, לְקַבְּלָא לָהּ לִשְׁכִינְתָּא עֲלַיְיהוּ, וּפָרְחֵי לְאִזְדַּקְּפָא לְעֵילָּא. כְּמָא דַּהֲווֹ חָדָאן כְּרוּבִין דְּהַאי עָלְמָא, וְכָל שֶׁכֵּן לְעֵילָּא, לְקַבְּלָא לָהּ לִשְׁכִינְתָּא עַל גַּבַּיְיהוּ.

וְרָזָא דָּא, (שמות י״ז:י״ב) וִידֵי מֹשֶׁה כְּבֵדִים. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעֲתָא יִשְׂרָאֵל לָא הֲווֹ זַכָּאִין. וִידוֹי דְמֹשֶׁה אִיתְיַיקָרוּ, וְלָא יָכֵיל לְזָקְפָא לוֹן לְעֵילָּא. דִּכְתִיב לְעֵילָּא, (שם) עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נַסּוֹתָם אֶת ה'. וּכְדֵין וַיָּבֹא עֲמָלֵק, וְאִתְיַיקָרוּ יְדוֹי דְמֹשֶׁה, וְלָא יָכֵיל לְזָקְפָא לוֹן, עַד דְּקַבֵּיל עֲלֵיהּ עוֹנְשָׁא. דִּכְתִיב וַיִּקְחוּ אֶבֶן וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה וגו'. כְּגַוְונָא דָּא לוּחֵי אַבְנַיָּא, כְּגַוְונָא דְכַהֲנָא.

וְעַל דָּא, כְּרוּבִים בְּהַהוּא זִמְנָא דַּהֲווֹ יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, הֲווֹ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, מִתְדַּבְּקִין דָּא בְּדָא. וְכַד לָא הֲווֹ זַכָּאִין, הֲווֹ מְהַדְּרִין אַנְפַּיְיהוּ דָּא מִן דָּא. וְעַל רָזִין אִלֵּין, הֲווֹ יָדְעֵי, אִי יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, אִי לָא.

כְּרוּבִים: רַבְיָין. וְכֹלָּא בְּרָזָא חַד קָיְימֵי, דִּכְתִיב (הושע י״א:א׳) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאוֹהֲבֵהוּ. וּבְגִין כָּךְ כֹּלָּא בְּחַדְתּוּתָא דְּסִיהֲרָא קָיְימָא, כְּמָה דְּאִתְחַדֵּי דָּא בְּחַדְתּוּתָא, הָכֵי אִיהוּ כֹּלָּא. וּבְגִין נַעַר, אִינּוּן נְעָרִים. וְרָזָא דָּא אֵשֶׁת נְעוּרִים, דְּקָיְימָא עַל תְּרֵין נְעָרִים, בְּחַדְתּוּתָא עִילָּאָה. כְּרוּבִים אַנְפֵּי רַבְרְבֵי, וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי. וַדַּאי הָכֵי אִינּוּן אַנְפִּין טְמִירִין לְעֵילָּא, דְּלָא אִתְגַּלְיָין. וּבְגִינַיְיהוּ, הֲוֵי חַדְתּוּתָא דְּסִיהֲרָא, וּמְלוּי דִּילָהּ.

אַנְפֵּי זוּטְרֵי לְתַתָּא, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא בְּכַסֵּרֶת, לְעֵילָּא וְתַתָּא בְּרָזָא חָדָא קָיְימָא. אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, אִינּוּן רָזָא דִּתְרֵין כְּרוּבִים, חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָא, לְמֶהֱוֵי דְּבִיקִין אִלֵּין בְּאִלֵּין בַּחֲבִיבוּתָא, כְּמָא דְּאִיתְמַר. אֶת, לְאַסְגָּאָה עֵילָּא וְתַתָּא כַּחֲדָא, לְמֶהֱוֵי רָזָא דִּכְרוּבִין כֹּלָּא בְּכָלָּא חָדָא.

כְּתִיב (תהילים ק׳:ב׳) עִבְדוּ אֶת ה׳ בְּשִׂמְחָה, חֶדְוָותָא דִּתְרֵין כְּרוּבִין. דְּהָא רַבְיָין, כָּל מַאן דְּשָׁארֵי בְּגַוַּיְיהוּ, אִתְהַדַּר אַנְפּוֹי כְּרַבְיָיא, וְחַדֵּי עִמְּהוֹן. וְרָזָא דָּא, כֵּיוָן דְּשָׁארֵי עֲלַיְיהוּ, מַאן דְּשָׁארֵי, אִתְהַדַּר נַעַר, בְּחֵידוּ דְּכֹלָּא, וּבִרְעוּתָא, אַף עַל גַּב דְּאַתְיָיא בְּדִינָא עַל עָלְמָא, כֵּיוָן דְּשָׁארֵי עֲלַיְיהוּ, אִתְהַדַּר בְּחֶדְוָה, נַעַר קָטִיר בְּחֵידוּ. וְעָלְמָא אִתְהַדַּר בְּרַחֲמֵי.

מַאן דְּאִיהוּ בְּרוֹגְזָא, ייתוּן לְגַבֵּיהּ נַעַר, וְיִשְׁתַּכַּח רוּגְזֵיהּ, וְיִתְהַדַּר בְּחֶדְוָה, וְשַׁוֵּי גַּרְמֵיהּ כְּרַבְיָיא, וּכְדֵין כֹּלָּא בְּחֵידוּ. וְעַל רָזָא דָּא כְּתִיב, (הושע י״א:א׳) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאוֹהֲבֵהוּ, לֵית רְחִימוּ וַחֲבִיבוּ בַּר בְּרַבְיָיא.

כְּתִיב (שמות ל״ג:י״א) וִיהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן נַעַר לֹא יָמִישׁ. דְּהָווֹ קָאִים גּוֹ מַשְׁכְּנָא דְמשֶׁה, בְּגִין דְּהַהוּא אוֹהֶל, אוֹהֶל דְּמשֶׁה הֲוָה. וּבְשַׁעֲתָא דִּשְׁכִינְתָּא הֲוָה אַתְיָא, וְאִשְׁתַּכַּח תַּמָּן לִיהוֹשֻׁעַ דְּאִיהוּ נַעַר, וּמִיָּד הֲוָה בְּחֵידוּ וּרְעוּ. דְּחֶדְוָה דִּיהוֹשֻׁעַ אַנְפּוֹי דְּסִיהֲרָא בְּכוֹלָּא, בְּכָל רָזִין דִּילֵיהּ הָכֵי הֲוָה.

כֵּיוָן דְּמַשְׁכְּנָא אִתְבְּנֵי, לָא אִצְטְרִיךְ יְהוֹשֻׁעַ לְמֶהֱוֵי תַּמָּן, אֶלָּא כְּרוּבִים הֲווֹ תַּמָּן, וּמִשְׁתַּכְּחֵי בַּחֲבִיבוּ דָּא בְּדָא, אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, כְּרַבְיָיא בְּחֵידוּ. כֵּיוָן דְּשָׁארֵי עֲלַיְיהוּ מִיָּד כּוֹלָּא בְּחֵידוּ, וְדִינָא לָא אִשְׁתְּכַח כְּלָל. וּבְגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְעוּתֵיהּ בְּעַמָּא דְּיִשְׂרָאֵל, בָּעְיָין לְאַחֲזָאָה עוֹבָדָא לְתַתָּא, לְאִתְעָרָא רַחֲמֵי, וּלְאַעֲבָרָא דִינָא, דְּלָא יִשְׁלוֹט עֲלַיְיהוּ כְּלָל, וִיהוֹן תָּדִיר בְּחֶדְוָה עִמֵּיהּ. זַכָּאִין אִינּוּן בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

כְּתִיב (שמואל א ג׳:א׳) וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת, כְּתִיב נַעַר, וּכְתִיב (תהילים צ״ט:ו׳) וּשְׁמוּאֵל בְּקוֹרְאֵי שְׁמוֹ. וְתָנִינָן, שָׁקוּל הָיָה שְׁמוּאֵל כְּנֶגֶד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. אִי שָׁקוּל אִיהוּ כְּמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן,

אַמַּאי כְּתִיב נַעַר, דְּהָא בְּכַמָּה דַּרְגִּין אִינּוּן, דְּלָא הֲוָה מָטָא אֲפִילּוּ לְדַרְגָּא זְעִירָא דְמשֶׁה, כָּל שֶׁכֵּן לְמֶהֱוֵי שָׁקוּל כְּתַרְוַויְיהוּ.

אֶלָּא הַאי קְרָא הָכֵי הוּא, (שם) משֶׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, משֶׁה אִיהוּ נְבִיאָה מְהֵימְנָא עִילָּאָה עַל כָּל שְׁאָר נְבִיאֵי. אַהֲרֹן בְּכֹהֲנָיו, אִיהוּ כַּהֲנָא עִילָּאָה עַל כָּל כַּהֲנֵי עָלְמָא, דְּלָא הֲוָה כַּהֲנָא רַבָּא דְּסָלִיק בְּדַרְגָּא עִילָּאָה כְּאַהֲרֹן. זָכָה אַהֲרֹן לְכָהוּנָה וּנְבוּאָה, נָבִיא וְכֹהֵן. מַה דְּלָא זָכָה כַּהֲנָא אָחֳרָא. וְאִי תֵּימָא, הָא זְכַרְיָה כֹּהֵן וְנָבִיא הֲיָה, הַהִיא נְבוּאָה לְשַׁעֲתֵיהּ הֲוָה, דִּכְתִיב (דברי הימים כד) וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת זְכַרְיָה.

פרשת כי תשא

מַאי (שמות ל׳:י״ג) כָּל הָעוֹבֵר עַל הַפְּקוּדִים, אֶלָּא דָּא הוּא מַאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדִין דְּמָארֵיהּ, אִי בְּעֵי לְאִתְתַּקָּנָא קַמֵּי מָארֵיהּ, וְלָא יִשְׁלוֹט עֲלֵיהּ דִּינָא דִּלְעֵילָּא, זֶה יִתְּנוּ. ז״ה בְּעֵי לְמִיתַּן, לְקָרְבָא לֵיהּ בְּזֹא״ת, וּלְאַנְהָרָא לֵהּ בְּנְהִירוּ, בְּגִין דְּלָא תּוֹקֵיד עַלְמָא בְּשַׁלְהוֹבוֹי. בְּגִין דְּמַאן דְּעָבַר עַל פִּקּוּדִין דְּמָארֵיהּ, אַפְרֵיד זֶה מִזֹּאת, כְּדֵין בָּעֵי לְאַתְקָנָא לְהַהוּא אֲתַר, וּלְאָרְמָא רֵישָׁא קַמֵּי דִּינָא, וְלָא יִשְׁלוֹט דִּינָא עֲלֵיהּ.

זֶה יִתְּנוּ. תָּא חֲזֵי, בֵּי דִּינָא דִּלְעֵילָּא, לָא מַעֲנִישִׁין לֵיהּ לְבַר נָשׁ עַד דְּאִיהוּ בַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהוּא זִמְנָא אִשְׁתַּלֵּים בְּתַרִין חוּלָקִין, בְּחוּלָקָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, אִי הַהוּא זִמְנָא עָבַר עַל פִּיקּוּדָא, לְמַאן בָּעֵי לְמֵיהַב, בְּאַתְרָא דְּחָב גַּבֵּיהּ, וּלְמַאן בָּעֵי לְאַמְשָׁכָא. הָדַר וַאֲמַר מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל.

תָּא חֲזֵי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִיקְרוּן אֶחָד. וְכַד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, לָא אִיקְרֵי אֶחָד. וְעַל דָּא מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, דְּהוּא עֶשֶׂר גֵּרָה, רָזָא דְי״ו״ד, בָּעֵי לְאַמְשָׁכָא וּלְאַנְהָרָא בְּאַתְרָא דְּפָגִים.

וְהָא הוּא כּוֹפֶר נַפְשׁוֹ וַדַּאי, דְּהָא נֶפֶשׁ וא״ו אִיהִי בֵּי דִּינָא. בְּמַאי אִתְכַּפְּרָא וְאִסְתַּלִּיק דִּינָא. בְּהַהוּא מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, וְדָא אִיהוּ טוֹב, דְּאַנְהַר לֵיהּ. וְכַד מִתְדַּבְּקִין תַּרְוַויְיהוּ כַּחֲדָא, טוֹב וְנֶפֶשׁ, כְּדֵין אִקְרֵי שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְאִיתְעַר כֶּסֶף יְמִינָא דְמַלְכָּא, לְגַבֵּי תְּרוּמַת ה׳.

וְעַל דָּא בָּעָא משֶׁה בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא, וַעֲתָה יִגְדַּל נָא כֹּחַ אֲדֹנָ״י. יו״ד רַבָּתָא יִתְחַבַּר בַּהֲדָה, דְּאִקְרֵי מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל. וּבְאַן אֲתַר אִתְחַבַּר. בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ. וְכַד תַּרְוַויְיהוּ מִתְחַבְּרִין, כָּל אִינּוּן בָּתֵּי דִּינִין דְּבִתְרַע מַקְדְּשָׁא, מִסְתַּלְקִין דְּלָא לְמֶעְבַּד דִּינָא, דְּהָא וַדַּאי כֹּפֶר נַפְשׁוֹ יָהַב.

תָּא חֲזֵי הַאי כּוֹפְרָא, כְּדַאי הוּא לְכַפָּרָא עַל עֶשְׂרָה שְׁבָטִין, דְּזַבִּינוּ לְיוֹסֵף, וְאַפְרִידוּ ז״ה מִזֹּא״ת, וְעָבְרוּ עַל פִּקּוּדַיָּיא דְּמָארֵיהוֹן. בְּגִין כָּךְ עֶשְׂרִים גֵּרָה הַשֶּׁקֶל, לָקֳבֵיל הַהוּא דְּגָר בְּאַרְעָא נוּכְרָאָה, דְּאִסְתַּלַּק מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְנִמְכַּר בְּעֶשְׂרִים. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָא אֲרִימוּ רֵישָׁא

מֵהַהוּא שַׁעֲתָא, בְּהַהוּא חוֹבָא. אָמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אִי אַתְּ בָּעֵי לַאֲרַמָּאָה רִישֵׁיהוֹן לְעֵילָא, זֶה יִתְּנוּ, כ"ל.

תָּא חֲזֵי, הַהוּא צַדִּיק כָּל אִקְרֵי, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל עֲשִׂירָאָה דְכָלְהוֹ אִתְכְּלִילַת בֵּיהּ אִתְקָרְבוּ דָּא בְּדָא, כְּדֵין שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ אִקְרוּן, בְּגִין דְּאִיהוּ פְּלַג גּוּפָא, וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל פְּלַג גּוּפָא, אִתְחַבָּרוּ דָּא בְּדָא, גּוּפָא אִשְׁתְּלִים.

וּתְרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין דְּתְחוֹת יַמָּא, יָנְקִין כָּל חַד מֵאֲתַר דִּילֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, זֶה יִתְּנוּ. ז"ה, חוּשְׁבַּן תְּרֵין עֲשַׂר, דְּאִתְדַּבְּקֵי סַהֲרֵנֵי מַשְׁכְּנָא עִילָּאָה. וּבְהַהוּא זִמְנָא יֵהֵא לוֹן נְשִׂיאוּת רֵישָׁא, מְשׁוּם דְּאִתְדַּבַּק רֵאשׁ הַמַּטֶּה בְּאַתְרֵיהּ הַהוּא דְנָטִיר יו"ד. וְכַד אָזַל לְעַלְמָא דְאָתֵי, אִתּוֹסַף בֵּיהּ יו"ד, דִּכְתִיב (בראשית נ׳:כ״ו) וַיִּישֶׂם בָּאָרוֹן בְּמִצְרָיִם.

וְעַל יְדוֹי דְּמֹשֶׁה דְּאִתְיְלִיד בַּאֲדָר, אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן, וַהֲוָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל נְשִׂיאַת רֵאשׁ. וּבְגִין כָּךְ בַּאֲדָר יְהֵבִין אִינּוּן שְׁקָלִים, לַאֲרַמָּא רִישֵׁיהוֹן לְעֵילָא, וּלְקָרְבָא קִידּוּשִׁין דְּמַלְכָּא לְאַתְרֵיהוּ, וְסִטְרָא דְיְמִינָא אִתְעַר בְּעָלְמָא, וְסָמְכֵי מַשְׁכְּנָא אִתְקַיְּימוּ עַל תִּיקוּנֵיהוֹן. וְאַתְיָא זֹאת בְּרִשְׁימוּ דְצַדִּיק דְּהוּא יו"ד, דְּאִיתְדַּבַּק בָּהּ בְּכָל קִידּוּשִׁין דִּלְעֵילָא, כַּד אִתְיְיהֵיב מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל, דְּאִיהוּ מָעִין דְּכַסְפִּין, דְּאִתְקַשְּׁרוּ דָּא בְּדָא.

וְעַל דָּא קִטֹּרֶת לְבַטָּלָא דִינָא, וּלְבַטָּלָא מוֹתָנָא, בְּגִין דְּקֻשְׁיר לָהּ בְּאַתְרָא דְזֶה. וְתָא חֲזֵי, קִטֹּרֶת וְכָל קָרְבָּנִין דְּמִקָּרְבִין, מֵהַאי מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל אָתֵי, דְּיָהֵיב כָּל חַד וְחַד מִישְׂרָאֵל, וּכְדֵין תְּרוּמַת ה' וַדַּאי.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (משלי ט״ז:ל״א) עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה כִּי'. עֲטֶרֶת, דָּא תְּרוּמַת ה', דְּאִיהִי עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת. בְּגִין דְּהָא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מְעַטְרָא לְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, בְּגִין דְּאִיהִי אַתְרָא דְּאִתְגַּלְיָיא, לְגַלּוּיֵי סִתָּרֵהָא, וּלְפָרוּשֵׁי תִּיקוּנִין דִּילָהּ, עַל יְדָא דַּעֲטָרָת, דְּאִיהִי מַרְאָה, דְּכָלְהוֹ אִתְגַּלְיָין בָּהּ. וְכִי תֵּימָא הֵיאַךְ אִתְגַּלְיָין בָּהּ. בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי דֶּרֶךְ"ה צְדָקָ"ה. וּמַאן אִיהוּ דֶּרֶךְ צְדָקָה. דָּא זֶה דְּאַנְהֵיר לָהּ. וּכְדֵין תִּמְצֵ"א וַדַּאי נְהִירוּ דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וְעַל דָּא תְּרוּמַת ה' אִיקְרֵי, תְּרוּמַת וַדַּאי, דְּאֲרֵים דִּגְלֵיהּ עַל כּוֹלָּא, הַהוּא דִכְתִיב בֵּיהּ, (תהילים מ״ח:ב׳) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. אֵימַת אִיהוּ גָּדוֹל וְאִתְעַטַּר בְּעִטְרוֹי, בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וּכְדֵין, נְהִירוּ דְּעַתִּיק יוֹמִין נָהֵיר בְּזִעֵיר אַנְפִּין, וְאִתְעַטַּר בְּגִין לְאִתְדַּבָּקָא בְּקַרְתָּא קַדִּישָׁא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת שֵׂיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצֵא. וְנֶגִיד לְהַהוּא אַתְרָא דְּאִקְרֵי צְדָקָה, וְאַנְהֵיר חִוָּורָא לְסוּמְקָא.

וְנָהֲרִין מְנֵיהּ שִׁתִּין גְּבוֹרִין, וּתְרֵין עֲשַׂר שִׁבְטִין. בְּגִין כָּךְ שִׁשִּׁים עִשָּׂרוֹן בְּכָלִי אֶחָד נִבְלָלִין, דְּכָלְהוֹ מִסְטְרָא חָד. וּתְרֵין עֲשַׂר לָא אִתְכַּלְלָן עִמְּהוֹן, דְּאִינּוּן יְנָקִין נוּפָא דְּאִילָנָא, הֲדָא הוּא

דְכְתִיב וְזֶה יִתְּנוּ, וַדַּאי יִתְּנוּ לְכוֹלָּא, לְעַנְפֵי דְסָחֲרָנֵי אִילָנָא. וְעַל דָּא כָּל אוּמִּין מִתְכַּפְּרִין בְּקָרְבָּנָא דְיִשְׂרָאֵל.

וְיִשְׂרָאֵל יָנְקִין בְּקַדְמִיתָא מֵהַאי אֲתַר דְּאִקְרֵי סֶלַע. הַיְינוּ דִּכְתִיב (דברים ל"ב:י"ג) וַיְנִיקֵהוּ דְּבַשׁ מִסֶּלַע. וּמַאי טַעְמָא דְּבַשׁ, בְּגִין דְּאִיהוּ תָּמָר, דִּכְתִיב (שיר השירים ז':ח') זֹאת קוֹמָתֵךְ דָּמְתָה לְתָמָר.

וּלְבָתַר, שֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר. דָּא אַתְרָא דִלְעֵילָּא, אַתְרָא דְיִצְחָק שָׂרֵי. אַף עַל גַּב דְּשֶׁמֶן מִסִּטְרָא דְאַבְרָהָם, כַּד יִשְׂרָאֵל מִכַּשְׁרִין עוֹבָדַיְיהוּ, מְהַפְּכִין דִּינָא לְרַחֲמֵי וְדָא הוּא דַּאֲמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַיְנִיקֵהוּ דְּבַשׁ מִסֶּלַע, דְּאִתְחַבָּרָן תָּמָר דְּכַר וְנוּקְבָא. וְשֶׁמֶן מֵחַלְמִישׁ צוּר, כּוּלְהוֹ דַּרְגִּין נַגְדִּין שֶׁמֶן, וַאֲפִילּוּ אֲתַר דְּאִיקְרֵי צוּר. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (דברים ל"ב:ד') הַצּוּר תָּמִים פָּעֳלוֹ. דְּאִתְהַדַּר צוּר לְמֶעְבַּד פָּעֳלוֹ דְּתָמִים. תָּמִים דָּא אַבְרָהָם, דִּכְתִיב (בראשית י"ז:א') הִתְהַלֵּךְ לְפָנַי וֶהְיֵה תָמִים. צוּר דָּא יִצְחָק, וְאוֹקְמוּהָ.

תָּא חֲזֵי, עַל דָּא תָּמַהּ מֹשֶׁה וַאֲמַר, (במדבר כ':י') הֲמִן הַסֶּלַע הַזֶּה נוֹצִיא לָכֶם מָיִם. כֵּיוָן דְּאַתּוּן לָא אָזְלִין בְּאוֹרַח מֵישַׁר, וְלָא מְבַסְּמִין אַתְרָא. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל עָבְדִין נִסּוּךְ הַמַּיִם בַּחַג, לְיַנְקָא הַאי מִזְבֵּחַ מִמַּיָּא דְּאַבְרָהָם, וּכְדֵין אִתְבָּרַךְ עָלְמָא.

וּבַר נָשׁ כַּד אִיהוּ מְבָרֵךְ עַל מְזוֹנָא בְּכַסָּא, אִיבָּעֵי לֵיהּ לְמֵיהַב בֵּיהּ מַיָּא, בְּבִרְכַּת הָאָרֶץ, לְבָרְכָא לְהַאי אֶרֶץ, דְּאִיקְרֵי מִזְבֵּחַ, וְאִיקְרֵי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, דְּכֻלְּהוֹ בִּרְכָאן בֵּיהּ תַּלְיָין.

וְתָא חֲזֵי, כַּד יִשְׂרָאֵל מַכְשְׁרָן עוֹבָדַיְיהוּ, הַאי מִזְבֵּחַ, שָׁלְטָא בְּסִטְרָא דְיָמִינָא, וַהֲווּ חַזְיָין כְּחֵיזוּ אַרְיֵה רָבִיעַ עֲלֵיהּ, עַל קָרְבָּנָא, וְאָכִיל לֵיהּ. וְעַל דָּא מִדְּבְחָא אִיקְרֵי אֲרִיאֵל. (ישעיהו כ"ט:א') קִרְיַת חָנָה דָּוִד. וַדַּאי דְּחוּלְקֵיהּ דְּדָוִד הוּא, וְכָל יוֹמוֹי אִשְׁתַּדַּל לְאַנְהָרָא לֵהּ.

וְעַל דָּא (תהילים ט"ז:י"א) תּוֹדִיעֵנִי אוֹרַח חַיִּים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות ב) וַיֵּדַע אֱלֹהִים. אוֹרַח חַיִּים, וּמַאן הוּא, שׂוֹבַע שְׂמָחוֹת, הַהוּא דְּכָל שָׂבְעָא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ, וִיהַדֵּר אַנְפּוֹי לְקָבְלֵי פָּנֶיךָ, דַּאֲנָא אִחִיד בְּהוֹן. וּכְדֵין נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח, דְּשִׁמְאלָא אִתְכְּלִילַת בְּיָמְינָא, וְכַד אִתְכְּלִילַת, אִתְהַדַּר צוּר לְמֶעְבַּד פָּעֳלוֹ דְּתָמִים, וְעַל דָּא זֶה יִתְּנוּ.

פְּתַח וַאֲמַר, (דברים ל"ג:י"ז) בְּכוֹר שׁוֹרוֹ, דָּא יוֹסֵף. הָדָר, דָּא יַעֲקֹב. דִּכְתִיב אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. וּמְנָא לָן דְּאִקְרֵי יַעֲקֹב הָדָר. דִּכְתִיב (בראשית ל"ו:ל"ט) וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַר, וְאוֹקְמוּהָ בְּאִידְרָא קַדִּישָׁא. וְקַרְנֵי רְאֵם קַרְנָיו, אִלּוּ אַבְרָהָם וְיִצְחָק. בָּהֶם עַמִּים יְנַגֵּח יַחְדָּיו. מַהוּ יַחְדָּיו, אֶלָּא כַּד כָּלְהוֹ אֲבָהָן כַּחֲדָא, לֵית דִּיקוּמוּן קַמַּיְיהוּ וּבְהַהוּא זִמְנָא, יִשְׂרָאֵל זָקְפִין רֵישָׁא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, כִּי תִשָּׂא.

וְתָא חֲזֵי, כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, בְּסִיּוּעָא דַּאֲבָהָן נָפְקוּ, וַאֲרִימוּ רֵישָׁא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות י״ד:ח׳) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה. מַאן יָד רָמָה. דָּא אַבְרָהָם. יָדָא יָמִינָא, דְּבָעֵי לַאֲרָמָא לָהּ עַל שְׁמָאלָא.

וּמַה אַבְרָהָם, עָבַד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נוּקְמִין בְּלֵילְיָא, אוּף יִשְׂרָאֵל בְּיַד רָמָה נָפְקִין, וְסִיּוּעָא דִילֵיהּ נָקְטוּ. וְנָטְרוּ יַד דִילֵיהּ, דְּאוֹמֵי לַאֲבִימֶלֶךְ. וְעַל דָּא לְנָטָרָא הַהוּא יַד רָמָה (שם יג) וְלֹא נָחָם אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

וּמָנוּ שֶׁבַע שְׁבוּעִין מִתַּתָּא לְעֵילָּא לְסַלְקָא לְאַתְרֵיהּ, וּלְקַבְּלָא חֵירוּת מֵאִימָּא עִילָּאָה. וְכַד אִשְׁתְּלִימוּ, נָחֲתָא אוֹרַיְיתָא, וּפְתִיחוּ דִילָהּ בְּאַבְרָהָם, אָנֹכִי לְקִבְלֵיהּ. לֹא יִהְיֶה, לְקִבְלֵיהּ דְּיִצְחָק.

וְתָא חֲזֵי, כַּד יְהֵיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, רָשִׁים לָהּ בְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, וַאֲמַר (שם כ) אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּרָזָא דְחֶסֶד דְּאַבְרָהָם אֶחִיד בָּהּ, וּלְקִבְלֵיהּ מִצְוֹת עֲשֵׂה. וְרָזָא דָא, תַּפְקֵידְתָּא קַמַּיְיתָא דְּכַפֵּיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם, מִצְוַת עֲשֵׂה הֲוָה. דִכְתִיב, (בראשית י״ב:א׳) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ. וּבְגִין כָּךְ מִצְוֹת עֲשֵׂה רמ"ח, כְּחוּשְׁבַּן אַבְרָהָם.

(שמות כ׳:ג׳) לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים. בְּרָזָא דִגְבוּרָה, דְאָחִיד בָּהּ יִצְחָק. דְּכָל אִינּוּן אֱלֹהִים אֲחֵרִים, וְאִינּוּן סָרְכִין מְמַנָּן, מִסִּטְרֵיהּ יָנְקִין. וְכֵן עֲשָׂו, וְכָל אִינּוּן מְמַנָּן דִילֵיהּ. דְּהָא יִצְחָק בְּמִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה אָחִיד, וְתַפְקֵידְתָּא קַמַּיְיתָא דִילֵיהּ, מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה הֲוָה, דִכְתִיב (בראשית כ״ו:ב׳) אַל תֵּרֵד מִצְרַיְמָה. וּמִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה מִסִּטְרָא דְדִינָא אִתֵּי, דְּהָא מַעֲנִישִׁין לֵיהּ לְבַר נָשׁ כַּד עָבַר עֲלָהּ.

וּבְגִין כָּךְ, חוּשְׁבַּן מִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה, בְּרָזָא דְדַרְגָּא דִילֵיהּ, בְּרָזָא דִשס"ה לָקֳבֵיל יוֹמִין דְּשִׁמְשָׁא, דְּנָהֲיר מִסִּטְרָא דִגְבוּרָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שופטים ה׳:ל״א) כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא, בְּרָזָא דִת"ת, דְּאִקְרֵי אֱמֶת, דְּאָחִיד בָּהּ יַעֲקֹב שְׁלֵימָא, וְיָנִיק תְּרֵי חוּלְקִין, מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה. דִכְתִיב, (בראשית כ״ה:כ״ז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֹהָלִים. וְעַל דְּאִיהוּ אַשְׁלֵים לְכָל סִטְרִין, לְרַחֲמֵי וּלְדִינָא, לְמִצְוֹת עֲשֵׂה וּלְמִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה, אִיקְרֵי שְׁלִים. וּלְקִבְלֵיהּ לֹא תִשָּׂא, בְּגִין דְּשִׁבּוּעָתָא לְשָׁלְמָא אָתֵי. וְעַל דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַּעֲשֶׂה. דְּכָמָא דְּאִיהִי לֹא תַּעֲשֶׂה כַּד אִיהִי לְשִׁקְרָא, דִכְתִיב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא. הָכִי אִיהִי מִצְוֹת עֲשֵׂה, כַּד אִיהִי בֶּאֱמֶת, דִכְתִיב (ירמיהו ד׳:ב׳) וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי ה' בֶּאֱמֶת. וּכְתִיב (דברים ו) וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ.

(שמות כ׳:ח׳) זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, בְּרָזָא דִבְרִית, דְּאִיהוּ יְסוֹד, דְּאָחִיד בֵּיהּ יוֹסֵף. וְעַל דָּא אִקְרֵי שַׁבָּת. דְּהָא יוֹסֵף כָּל אִקְרֵי, וְשַׁבָּת נָמֵי אִיקְרֵי כֹּל. בְּגִין דְּכָל עִינּוּגָא וְתַפְנוּקָא נָפֵיק

מִנַּיהּ, לְקַיְּמָא לְעָלְמִין כָּלְהוֹ. וְעַל דָּא שַׁבָּת כְּלִילָא מֵעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. בְּגִין דְּיוֹסֵף נָמֵי בּוֹכְרָא, דְּנָטֵיל תְּרֵין חוּלָקִין.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב בַּדִּבְּרוֹת בְּמִשְׁנֶה תּוֹרָה, (דברים ה׳:ט״ו) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיְּפְדְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. הָכָא אוֹלִיף לָן אוֹרַיְיתָא רָזָא עִילָּאָה, דְּהָא הַהוּא צַדִּיקָא דְּאִזְדַּבַּן לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וַאֲחִילוּ לֵיהּ. לְקַבְלֵיהּ אִיהוּ זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. וּבְגִין כָּךְ אָמַר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבָעוֹ מִנְכוֹן הֲווֹ דְּכִירִין הַהוּא צַדִּיקָא דְּאִזְדַּבַּן עַל יְדֵיכוּ, וַהֲוָה לְעַבְדָּא בְּמִצְרַיִם, וּבְהַהוּא חוֹבָא אִתְגְּזַר עֲלַיְיכוּ לְאִשְׁתַּעְבָּדָא בְּמִצְרַיִם, וּלְכַפָּרָא הַהוּא חוֹבָה דְּזַבִּינְתּוּן לֵיהּ. נְטָרוּ יוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא, וְיִשְׁתְּבִיק לְכוֹן, דְּהָא יוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא לְקַבְלֵיהּ אִיהוּ.

כְּהָאוֹקִימְנָא בָּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. יוֹמָא קַדְמָאָה, לְקַבְלֵיהּ דְּאַבְרָהָם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהילים נ״ב:ג׳) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. יוֹמָא תִּנְיָינָא, לְקַבְלֵיהּ דְּיִצְחָק. וּבְגִין כָּךְ בֵּיהּ יְתֵיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵידַן עָלְמָא. יוֹמָא תְּלִיתָאָה לְקַבְלֵיהּ דְּיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ כַּו הָאֶמְצָעִי, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בֵּיהּ בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, (בראשית א) יִקָּווּ הַמַּיִם.

יוֹמָא רְבִיעָאָה, לְקַבְלֵיהּ דְּדָוִד. דִּכְתִיב בֵּיהּ, (שם) יְהִי מְאוֹרוֹת. מְאוֹרֹת חָסֵר, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִדִּילָהּ, אֶלָּא מַה דְּאִיתְיְיהֵב לָהּ עַל יְדָא דְּצַדִּיקָא. הָכֵי נָמֵי דָּוִד, דִּכְתִיב בֵּיהּ (תהילים פ״ו:א׳) עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנִי, וְלֵית לֵיהּ חַיִּים, אֶלָּא מַה דְּאִתְיְיהֵיב לֵיהּ מִיּוֹמֵי דְּאָדָם קַדְמָאָה, ע' שְׁנִין.

יוֹמָא חֲמִישָׁאָה, לְקַבְלֵיהּ דְּמֹשֶׁה. יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, לְקַבְלֵיהּ דְּאַהֲרֹן. וְאִינּוּן שֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית לְתַתָּא, לְקֵבֵיל שֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית דִּלְעֵילָּא. וּמַאן אִינּוּן שֵׁשֶׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית לְעֵילָּא. אִינּוּן דִּרְמִיזוּ בִּקְרָא, (דברי הימים א כ״ט:י״א) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל וְגוֹ' לְךָ ה' הַמַּמְלָכָה. וְאִינּוּן חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּרָזָא דָּא, הַגְּדֻלָּה: דָּא אַבְרָהָם. הַגְּבוּרָה: יִצְחָק. הַתִּפְאֶרֶת: יַעֲקֹב. הַנֵּצַח: חוּלָקָא דְּמֹשֶׁה. הַהוֹד: חוּלָקָא דְּאַהֲרֹן. כִּי כֹל: לָקֵבִיל חוּלָקָא דְּיוֹסֵף. הַמַּמְלָכָה: חוּלָקָא דְּדָוִד. וְיוֹסֵף שַׁבָּת אִקְרֵי לְתַתָּא, לָקֵבִיל צַדִּיק חֵי הָעוֹלָמִים, וְאִקְרֵי שַׁבָּת לְעֵילָּא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב, (דברים ה׳:ט״ו) עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּעוֹ יִשְׂרָאֵל לְמִכְבַּשׁ לְאַרְעָא דְכְנָעַן, אֲקִיפוּ לָהּ שִׁיתָּא יוֹמִין, זִמְנָא חָדָא בְּכָל יוֹמָא, לָקֵבִיל אִינּוּן שִׁית זַכָּאֵי קְשׁוֹט דַּעֲלֵיהוֹן מִתְקַיֵּים עָלְמָא. וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה שָׁבַע זִמְנִין, לָקֵבִיל יוֹמָא דְּשַׁבַּתָּא, דְּאִיהוּ זַן לְכוּלְהוֹ, וּמְקַיְּים לְהוֹן, דִּכְתִיב (משלי ט׳:א׳) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. וּכְתִיב (שם י׳) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. אִיהוּ יְסוֹדָא וְעִיקָּרָא דְּכָל אִינּוּן זַכָּאִין, וְאִי לָא זְכוּתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא, לָא הֲווֹ יָכְלִין לְמִכְבְּשָׁהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים

ט׳:ה׳) לֹא בְּצִדְקָתְךָ וּבְיֹשֶׁר לְבָבְךָ אַתָּה בָא לָרֶשֶׁת כו׳, וּלְמַעַן הָקִים אֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה׳ לַאֲבֹתֶיךָ לְאַבְרָהָם כו׳.

(שמות כ׳:י״ב) כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, בְּרָזָא דְּנָצַח, דְּאָחִיד בָּהּ משֶׁה, וְיַנִּיק לָהּ, דְּהָא משֶׁה הֲוָה אוֹקִיר לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאוֹרַיְיתָא. תָּא חֲזֵי, אִי לָאו אוֹרַיְיתָא דְּאִתְיַהֲבַת עַל יְדוֹי דְּמשֶׁה נְבִיאָה רַבָּא, לָא הֲווֹ יָדְעִין בְּנֵי נָשָׁא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא הֲווֹ מוֹקְרִין לֵיהּ, דְּהָא עַל יְדָא דְּאוֹרַיְיתָא אוֹלִיף בַּר נָשׁ פּוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ, וְאוֹקִיר לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כְּךָ כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ, לְקֶבֶל דְּמשֶׁה אִיהוּ.

דָּבָר אַחֵר, כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ, זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאֶת אִמֶּךָ, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. דִּכְמָא דְּאַבָּא יָהֵיב שִׁפְעָא לְאִימָּא, הָכִי נָמֵי יָהֵיב שִׁפְעָא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

שם לֹא תִרְצָח, לְקֶבֶל דַּרְגָּא דְּהוֹד, דְּאָחִיד בָּהּ אַהֲרֹן. וּבְגִין כָּךְ לֹא תִרְצָח. בְּגִין דְּכַד קְטָלִין לֵיהּ לְבַר נָשׁ, הַהוּא זִיוָא וְהוֹד עִילָּאָה דַּעֲלֵיהּ, נְטָלִין מִנֵּיהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דניאל י׳:ח׳) וְהוֹדִי נֶהְפַּךְ עָלַי לְמַשְׁחִית. וּבְגִין כָּךְ אַזְהֵיר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְבָנֵי נָשָׁא, דְּהַהוּא שׁוּפְרָא עִילָּאָה דִּיהַב לוֹן, דְּלָא יִטְלוּן לֵיהּ מִנְּהוֹן. וְאִית נָמֵי רָזָא דִּשְׁלָמָא, וּבְגִין כָּךְ קָאִים אַהֲרֹן לְכַפָּרָא, לְנִכְסָא נִכְסַת קוּדְשִׁין. וְעַל פּוּמֵיהּ כַּפֵּר לְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר פָּדִיתָ.

(שמות כ) לֹא תִנְאָף, בְּרָזָא דְּמַלְכוּת. דְּאָחִיד בָּהּ מַאן דְּאָחִיד. וְאִיהוּ רָזָא דְּחָכְמְתָא, דְּהָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל לָא אִתְחַבְּרַת אֶלָּא בְּהַהוּא דְּחָזֵי לָהּ, דְּאִיהוּ צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. דְּבַר אַחֵר, הָכֵי אוֹלִיפְנָא בְּרָזָא דְּמְהֵימְנוּתָא. כַּבֵּד, לְקֶבֶל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. לֹא תִרְצָח, לְקֶבֶל דַּרְגָּא דְּנָצַח. לֹא תִנְאָף, לְקֶבֶל דַּרְגָּא דְּהוֹד.

דָּבָר אַחֵר, כַּבֵּד, לְקֶבֶל יְהִי מְאוֹרוֹת, דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. לֹא תִרְצָח, לְקֶבֶל (בראשית א׳:כ׳) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה. בְּגִין כְּךָ נֶפֶשׁ חַיָּה לָא תִקְטוֹל. לֹא תִנְאָף, לְקֶבֶל (שם) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. בְּגִין כָּךְ, לֹא תִנְאָף בְּאִיתְתָא דְּלָאו מִינָךְ, דְּלָאו אִיהִי בַּת זוּגָךְ.

לֹא תִגְנֹב, לֹא תַעֲנֶה, לֹא תַחְמֹד. דָּא הוּא סִיּוּמָא דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן דְּאוֹרַיְיתָא, לְקֶבֶל עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, רֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא לְאַחֲדָא סוֹפָא בְּרֵישָׁא, וְלִמְהֱוֵי כֹּלָּא חַד. וְהַאי דְּלָא שָׁאֲרֵי בְּהוּ בְּקַדְמֵיתָא. לְאוֹלָפָא רָזָא עִילָּאָה, עַד אָן אֲתַר אִתְיְיהֵיב רְשׁוּתָא לְמשֶׁה לְאִסְתַּכָּלָא, וּמֵאָן אֲתַר קַבֵּיל אוֹרַיְיתָא, דְּהוּא מְזִעֲיר אַנְפִּין.

וּבְגִין כָּךְ אֲמַר שֶׁבַע אֲמִירָן, לְקֶבֶל שֶׁבַע דַּרְגִּין עִילָּאִין, דִּרְמִיזִין בִּקְרָא (דברי הימים א כט) דִּלְךָ ה׳ הַגְּדֻלָּה וכו׳. וְעַד הַהוּא אֲתַר אִסְתַּכַּל משֶׁה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ה׳:ד׳) פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה׳ עִמָּכֶם. פָּנִים, דָּא בְּרָא קַדִּישָׁא, בְּפָנִים, דָּא בְּרִתָּא.

פָּנִים, דָּא בְּרִית. בְּפָנִים, דָּא אָרוֹן. וְכִיוָן דְּאִתְחַבָּרוּ, דִּבֵּר ה'. וּמַאי נִיהוּ. שָׁבַע אֲמִירָן, בְּאִינּוּן תְּלָתָא דַּרְגִּין עִילָּאִין דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, אִתְאֲמָרוּ לְקִבְלֵיהוֹן תְּלָתָא אֲמִירָן בַּתְרָאִין, וּסְלִיקוּ מִתַּתָּא לְעֵילָּא.

וְאָמַר לֹא תִגְנֹב, לָקֳבֵל אִימָּא עִילָּאָה, בִּינָה, דְּיָנְקָא מֵחָכְמָה. וּמַאן דְּאִית בֵּיהּ בִּינָה, אִיקְרֵי מֵבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. כְּמַאן דְּנָגִיב וּנְסִיב מַה דְּאִית בְּלִבָּא דְּחָכָם, דְּאוֹלִיף לֵיהּ חָכְמְתָא, וְאוֹלִיף לֵיהּ אוֹרַיְיתָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִשְׁתְּרֵי לְגַבֵּיהּ בִּינָה לְיָנְקָא מֵחָכְמְתָא. גְּנִיבָא אִית מִסִּטְרָא אָחֳרָא דְּאָסִיר, וְאָמַר לֹא תִגְנֹב סְתָם.

(שמות כ:י"ג) לֹא תַעֲנֶה, לָקֳבֵיל דַּרְגָּא עִילָּאָה דְּחָכְמְתָא. דְּהָא בַּר נָשׁ לָא יָכִיל לַאֲתָבָא פִּתְגָמֵי, אֶלָּא בְּגִין דַּרְגָּא דְּרוּחָא עִילָּאָה דְּחָכְמְתָא דְּאִית בֵּיהּ. דִּכְתִיב, (איוב ט"ו:ב') הֲחָכָם יַעֲנֶה דַּעַת רוּחַ. וְאַף עַל גַּב דְּהַאי עָנְיָיה דְּאִיהוּ עָנִי, אִית בֵּיהּ קִיּוּמָא דְּעָלְמָא, וְאִית לֵיהּ בָּהּ סִיּוּעַ עִילָּאָה, לְמִנְדַּע לְמָארֵיהּ, וְאִיהִי בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. אִית עָנְיָיה מִסִּטְרָא אָחֳרָא דְּאָסִיר, דִּכְתִיב (שמות כ) לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר.

שם לֹא תַחְמֹד, לָקֳבֵל דַּרְגָּא סְתִימָאָה עִילָּאָה, דְּכָל מַחְשַׁבְתָּן בֵּיהּ תַּלְיָין, וְלֵית בְּעָלְמָא דְּיִנְדַּע הַהוּא דַּרְגָּא, בְּגִין דְּאִיהוּ סְתִימָאָה דְּסְתִימִין. וְכַד סָלֵיק בְּמַחֲשָׁבָה עִילָּאָה, לְמִיבְרָא, עָלְמָא עִילָּאָה וְעָלְמָא תַּתָּאָה, כּוֹלָּא הֲווֹ בְּרִגְעָא חָדָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו מ"ח:י"ג) יָעַמְדוּ יַחְדָּו. וְהַהוּא מַחֲשָׁבָה סְתִימָא.

וּבַר נָשׁ לְתַתָּא, אִית לֵיהּ מַחֲשָׁבָה סְתִימָאָה, דְּלֵית דְּיַדַּע בָּהּ, בַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וַיהֲבָהּ לֵיהּ לְבַר נָשׁ, לְמֶחְשַׁב מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, מִלִּין דְּמִצְוָה. בְּגִין דְּהַהִיא מַחֲשָׁבָה עִילָּאָה, נָגְדָא מַבּוּעִין דִּילָהּ, לְאַתְרָא דְּחָכְמְתָא, וְלָא אִתְפְּרַשׁ כְּלָל. וּמַהַהִיא חָכְמְתָא עִילָּאָה נָפְקָא תּוֹרָה. וְנָגִיד שַׁקְיוּתָא עַד הַהוּא אֲתַר דְּחָכְמָה תַּתָּאָה, דְּאִיקְרֵי מִצְוָה.

וְעַל דָּא מַאן דְּחָשִׁיב לְמֶעְבַּד מִצְוָה, כְּאִלּוּ עֲשָׂאהּ. בְּגִין דְּגָרִים לְמֵיתֵי סִיפּוּקָא דְּבִרְכָאן, מֵהַהוּא מַחֲשָׁבָה עִילָּאָה, לַאֲתַר דְּאִקְרֵי מִצְוָה. וּכְאִלּוּ עֲשָׂאהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם. מַחֲשָׁבָה וַדַּאי רִישָׁא דְּכוֹלָּא. וְאַף עַל גַּב דְּבִסְטְרָא דְּמַחֲשָׁבָה עִילָּאָה אִתְיְיהַב לֵיהּ רְשׁוּתָא לְמֶחְשַׁב. מִלִּין דְּמִצְוָה מוּתָּר, מִלִּין דְּלָאו מִצְוָה, אֲסִירָן, דִּכְתִיב לֹא תַחְמֹד.

וְתָא חֲזֵי, מַאי טַעְמָא כָּלְהוֹ אֲמִירָאן, לָקֳבֵל כָּל כִּתְרָא, מִצְוֹת עֲשֵׂה בְּאַתְרָא דְּחָזֵי לֵיהּ, מִצְוַת לֹא תַּעֲשֶׂה בְּאַתְרָא דְּחָזֵי לֵיהּ. וְאִינּוּן תְּלָתָא בַּתְרָאי, אִינּוּן לֹא תַעֲשֶׂה, מִכְּלַל דַּעֲשֵׂה, כִּדְאוֹקִימְנָא בְּכוֹלָּא, אַף עַל גַּב דְּהַאי שָׁרֵי, הַאי אָסוּר. דִּבְגִין דְּאִינּוּן לָקֳבֵל עַתִּיקָא דְּעַתִּיקִין, דְּחֶסֶד וְרַחֲמִים גְּדוֹלִים בֵּיהּ שָׁרְיָין, וְלָא אִתְחֲזֵי אֶלָּא לְמִצְוַת עֲשֵׂה. בְּגִינֵי כָךְ דַּיֵּיק מִנַּיְיהוּ, דְּלָא יִתְפְּנֵי בַּר נָשׁ לְסִטְרָא אָחֳרָא, וְרִשִׁים לְהוֹ בְּמִצְוַת לֹא תַעֲשֶׂה.

וְאַזְהֵיר לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא בְּלָאו, עַל הַאי אֲמִירָה בַּתְרָאָה, דְּאִיהוּ כְּלָלָא בַּתְרָאָה דְּאוֹרַיְיתָא, וּמַאן דְּעָבַר עַל הַאי, כְּאִלּוּ עָבַר עַל כָּל אוֹרַיְיתָא. בְּגִין דְּאִיהוּ לְעֵילָא, רֵאשִׁיתָא דְּכֹלָּא, כְּלָלָא דְּכֹלָּא. וְאִי בַּר נָשׁ עָבַר עַל הַאי, וְאַסְטֵי מַחֲשַׁבְתֵּיהּ מִן אוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא, כְּדֵין אִתְדַּבַּק בְּסִטְרָא אָחֳרָא, בְּסִטְרָא דְּשֶׁקֶר, וּכְדֵין אָתֵי לִידֵי לֹא תַעֲנֶה בְרֵעֲךָ עֵד שָׁקֶר. כִּדְאַשְׁכַּחְנָא בְּאַחְאָב, דְּחָמִיד כַּרְמָא דְּנָבוֹת הַיִזְרְעֶאלִי, וּכְדֵין אַסְהִידוּ עֲלֵיהּ שִׁקְרָא, וּמֵהַאי אָתֵי בַּר נָשׁ לְמֶעֱבַר עַל כָּלְהוֹ אֲמִירִן.

אֲבָל כַּד אִיהוּ אָזֵיל בְּאוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא, וְחָשִׁיב בְּפִקּוּדוֹי, כְּדֵין אִתְפַּשְׁטָא הַהִיא מַחֲשָׁבָה בְּכָלְהוֹ דַּרְגִּין, מִסִּטְרָא דֶּאֱמֶת, סִטְרָא דְּמֵהֵימְנוּתָא עִילָּאָה.

וְתָא חֲזֵי, דְּהָא נְעִיצִין כָּלְהוֹ אֲמִירָן, סוֹפָא בְּרֵישָׁא, וְרֵישָׁא בְּסוֹפָא. רֵישָׁא לְמִנְדָּע לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַחֲשַׁבְתֵּיהּ. סוֹפָא דִּלָּא לְאַסְטָאָה מַחֲשַׁבְתֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ לְסִטְרָא אָחֳרָא. וְכַד בַּר נָשׁ מִתְדַּבֵּק בְּהַאי, כְּדֵין כָּלְהוֹ עָלְמִין מִתְמַלְּאִן בִּרְכָאן עִילָּאִין דְּנָגְדִין מִן עַתִּיקָא סְתִימָא דְּכֹלָּא.

וְכַד נָחֲתוּ, כָּלְהוֹ אִתְקַשְּׁרוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וְדָא יַעֲקֹב. בְּגִין כָּךְ שְׁבִיעָאָה לְקִבְלֵיהּ, דְּכָלְהוֹ שְׁבָעָה אִתְקַשְּׁרָן בֵּיהּ. וּכְדֵין דְּאָתֵי אֶרֶץ, בְּנָהִירוּ עִם בְּנָהָא, דְּכָלְהוֹ שְׁבָעָה אִתְקַשְּׁרָן לְאַנְהָרָא, וּכְדֵין אַרְבָּעָה כּוֹסוֹת, אַרְבָּעָה גְּאוּלּוֹת.

קִידּוּשׁ עַל הַיַּיִן, לְקִבְלֵיהּ דְּדָוִד. הַגָּדָה, לְקִבְלֵיהּ דְּיַעֲקֹב. בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, לְקִבְלֵיהּ דְּיִצְחָק. הַלֵּל הַגָּדוֹל, לְקִבְלֵיהּ דְּאַבְרָהָם.

מִתַּתָּא לְעֵילָא סָלִיק כְּגַוְונָא דָּא, מַצָּה, לְקִבְלֵיהּ דְּדָוִד. שְׁבוּעוֹת, לְקִבְלֵיהּ דְּיַעֲקֹב. רֹאשׁ הַשָּׁנָה, לְקִבְלֵיהּ דְּיִצְחָק. סוּכּוֹת, לְקִבְלֵיהּ דְּאַבְרָהָם. וְאַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא לְקִבְלֵיהּ דְּאַהֲרֹן, כֹּלָּא חַד. וְכֵיוָן דְּמָטוֹ לְאַתְרָא שְׁלֵימָא דְּיַעֲקֹב, אָמְרוּ הַלֵּל הַגָּדוֹל.

דָּבָר אַחֵר (שמות ל) זֶה יִתְּנוּ, כַּמָּה אִית לוֹן לִבְנֵי נָשָׁא לְאִסְתַּמְּרָא בְּאוֹרְחַיְיהוּ, דְּכַד הַהוּא זַכָּאָה אִזְדַּבַּן, כָּלְהוֹ עֶשֶׂר דַּרְגִּין אַסְתִּימוּ נְהוֹרַיְיהוּ, דְּהָא לָא נָגִיד נְהִירוּ דְּעַתִּיקָא, אֶלָּא בְּגִינֵיהּ לְתוֹעַלְתָּא עַל אַרְעָא. וּמַאן דְּעָבַר עַל דָּא, עָבַר עַל כָּל פִּיקּוּדַיָּיא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַחִימוּ סָגֵיא, יְהַב שַׁבָּת לְנַטָּרָא לְקִבְלֵיהּ, דְּשָׁקֵיל כְּכָל פִּיקּוּדַיָּיא. וְעַל דָּא עֶשֶׂר גֵּרָה, דְּאַהֲדַר לְאַתְרֵיהּ, אִיהוּ כּוֹפֶר נֶפֶשׁ, וְנָהֲרִין לְאַתְרָא דְּאִיקָּרֵי נֶפֶשׁ, מֵאַתְרָא דְּיִשְׂרָאֵ"ל. וְשָׁמַיִם נְהִירִין לְהַאי אֶרֶץ, וְיָהֲבִין לָהּ כָּל תִּקּוּנָהָא לְאִתְחַבָּרָא לְעֵילָא.

תָּא חֲזֵי, כְּתִיב (תהילים י״ט:ב׳) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל. מַאן שָׁמַיִם. שְׁמַיָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מְסַפְּרִים לְאַתְרָא דְּאִיקָּרֵי כְּבוֹד אֵל. מַאן כְּבוֹד אֵל. בְּרַתֵּיהּ דְּאַבְרָהָם, דְּאִיקָּרֵי אֵל. אֵל, דָּא אַבְרָהָם. מַאי מְסַפְּרִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (איוב כ״ח:ו׳) אֲז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ.

מַאי וַיְסַפְּרָהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם) מְקוֹם סַפִּיר אֲבָנֶיהָ. וְאִינּוּן שְׁמַיָּא, מְתַקְּנִין לָהּ בְּכָל תִּיקוּנָהָא, לְהַאי כְּבוֹד אֵל.

וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, מַיְיתִין לָהּ נְהִירוּ בִּלְחִישׁוּ, מִמַּבּוּעָא דִלְעֵילָּא, וְאוֹמְרִין בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וַאֲתַר דְּאִיקְרֵי שָׁמַיִם אַסְהֵיד בְּהוֹן. וְעַל דָּא עַי"ן וְדָלֶ"ת אִינּוּן רַבְרְבִין, לְמֶהֱוֵי סַהֲדִין. שָׁמַיִם, דִּכְתִיב (דברים ל׳:י״ט) הַעִדֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם, דָּא יַעֲקֹב, אַתְרָא דְשָׁמַיִם. וּמְנָא לָן דְּאִיהִי אַסְהֵידַת. דִּכְתִיב וְאֶת הָאָרֶץ. וּכְתִיב (תהלים פט) כְּיָרֵחַ יִכּוֹן עוֹלָם וְעַד בַּשַּׁחַק נֶאֱמָן.

וְכַד יִשְׂרָאֵל בִּשְׁלִימוּ כִּדְחָזֵי, סַהֲדִין שְׁלֵימִין סַהֲדִין בְּהוּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְהַהוּא זִמְנָא נָגִיד טַלָּא דִלְעֵילָּא, מֵאַתְרָא דְעַתִּיקָא. אֵימָתַי, כַּד אִינּוּן בְּיִחוּדָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה׳:ב׳) שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל. חֻשְׁבּוֹן ט"ל: יהו"ה אֶחָ"ד. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דִּבְהַהוּא שַׁעֲתָא אִתְחַזּוּן יִשְׂרָאֵל לְטַלָּא.

וְיִשְׂרָאֵל דְּיַדְעִין בְּהוֹן, אִינּוּן מְיַחֲדוּן לוֹן תְּרֵי זִמְנֵי בְּיוֹמָא. חַד בְּסִטְרָא דִימָמָא, וְחַד בְּסִטְרָא דְּלֵילְיָא.

וּמֵהַהוּא טַלָּא, זְמִינִין מֵיתַיָּיא לְאַחְיָא לְעָלְמָא דְאָתֵי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל י״ב:ב׳) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. מִיְּשֵׁנֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ה׳:ב׳) אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר כו', אַתְרָא דְּלִבִּי. קוֹל דּוֹדִי, אַתְרָא דְאִיקְרֵי קוֹל, וְדָא יַעֲקֹב. שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָל, הַיְינוּ בִּרְכוֹת שָׁמַיִם, דְּאַתְיָין לְהַאי אַתְרָא דְאִיקְרֵי שָׁמַיִם, כַּד אִיהוּ בְּיִיחוּדָא עִם נוּקְבָא, וְתֵיקוּם מֵעַפְרָא.

וְיִצְחָק כַּד בָּרִיךְ לֵיהּ לְיַעֲקֹב, אָמַר, (בראשית כ״ז:כ״ח) וְיִתֶּן לְךָ הָאֱלֹהִים מִטַּל הַשָּׁמַיִם. בְּגִין דְּחָזָא דְיַעֲקֹב יָרִית הַהוּא אַתְרָא. הָאֱלֹהִים, דָּא אִימָּא עִילָּאָה. דְּעַטְרָא לֵיהּ בְּעִיטְרִין עִילָּאִין, לְאִזְדַּוְּוגָא בְּמַטְרוֹנִיתָא.

וְכַד מָטֵי הַאי טַלָּא לְזִעֵירָא, מִסִּטְרָא דְצָפוֹן אִגְלִיד. וּמִסִּטְרָא דְּדָרוֹם נָגִיד. עַד דְּמָטֵי לְכַסָּא הַכָּבוֹד. וְכַד מָטֵי לְכַסָּא הַכָּבוֹד, אַתְרָא דְּאִיקְרֵי אֶרֶץ, כְּדֵין סִטְרָא דְצָפוֹן דְּאַחִיד בֵּיהּ, אִגְלִיד וְיִתְעֲבִיד שֶׁלֶג, וּבֵיהּ אִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ קַמָּאי, עוֹלָם מֵהֵיכָן אִתְבְּרֵי, מִשֶּׁלֶג שֶׁתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

וְעַל דָּא בְּדִינָא לָא קָאִים עָלְמָא, עַד דְּאִתְעָרוּ רַחֲמֵי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים י״ט:ב׳) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל וּמַעֲשֵׂה יָדָיו מַגִּיד הָרָקִיעַ. דָּא רָקִיעַ, דְּבֵיהּ תַּלְיָין כָּל נְהוֹרִין וְכוֹכְבַיָּיא. וְדָא צַדִּיק, דְּאַנְגִיד לוֹן לְהַאי אֲתַר דְּכָבוֹד.

שם יוֹם לְיוֹם יַבִּיעַ אֹמֶר, מַאן יוֹם לְיוֹם, דָּא שְׁמַיָּא וְרָקִיעַ. וְלַיְלָה לְלַיְלָה יְחַוֶּה דָּעַת, הַאי אַתְרָא דְּאִיקָרֵי לַיְלָה אַנְגִּיד לְגַבְרִיאֵל דְּאִיקָרֵי לַיְלָה. מַאי דְּקַבֵּיל מֵאַתְרָא דְּאִיקָרֵי דַּעַת. וְהוּא הוֹן יָקָר וְנָעִים, דְּגָנִיז דַּעְתֵּיהּ, בְּהַאי אַתְרָא דְּלַיְלָה. וְגַבְרִיאֵל קַבֵּיל מִתַּמָּן, וְהוּא דְּאִקְרֵי לַיְלָה, וְאַנְגִּיד לְתַתָּאי רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה'.

שם אֵין אֹמֶר וְאֵין דְּבָרִים, בְּגִין דְּכֹלָּא בִּלְחִישׁוּ. בְּכָל הָאָרֶץ יָצָא קַוָּם, דָּא קַו הָאֶמְצָעִי, דְּאַנְגִּיד לְהַאי אֶרֶץ. הָדַר פָּרִישׁ מַאן שָׁמַיִם, דָּא שְׁמֶשׁ. (שם) וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מֻחֻפָּתוֹ, דָּא (שיר השירים ג':י"א) עֲטָרָה שֶׁעִטְּרָה לוֹ אִמּוֹ.

יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אוֹרַח, לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא, מַהוּ יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר. בְּגִין דְּסִטְרָא דִּגְבוּרָה אִיתְעַר בְּהַהוּא זִמְנָא. (תהילים י"ט:ז') מִקְצֵה הַשָּׁמַיִם מוֹצָאוֹ, דָּא רֵישָׁא דְּכוֹלָּא. וּתְקוּפָתוֹ עַל קְצוֹתָם, בְּגִין דְּהוּא מַקִּיף לְכוֹלָּא, מַבְרִיחַ מִן הַקְּצָה אֶל הַקָּצֶה.

וְאֵין נִסְתָּר מֵחַמָּתוֹ, הַיְינוּ דִּכְתִיב (ירמיהו כ"ג:כ"ד) אִם יִסָּתֵר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים. תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (בראשית כ"ה:כ"ז) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם. מְשִׁיבַת נָפֶשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ירמיהו נ"א:י"ד) נִשְׁבַּע ה' צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ. בְּגִין דְּהוּא אַתְקֵין לָהּ עַל תִּיקוּנָהָא, וְיתֵיב בְּבֵיתָא דִּילָהּ, וְזָן לָהּ בְּכָל מַה דְּאִצְטְרִיכָא, וְעַל דָּא מְשִׁיבַת נָפֶשׁ.

(תהילים י"ט:ח') עֵדוּת ה' נֶאֱמָנָה, דָּא אַתְרָא דְּיוֹסֵף, דְּאִקְרֵי עֵדוּת. אַמַּאי נֶאֱמָנָה. בְּגִין דְּהוּא אַתְרָא דְּנַהֲרָא, דְּלָא יְכַזְּבוּן מֵימוֹי. מַחְכִּימַת פֶּתִי, אַתְרָא דְּלֵית לֵיהּ דַּעְתָּא הוּא מַחְכִּים לָהּ, בְּהַהוּא חָכְמָה זְעִירָא דְּקַבֵּילִת מִנֵּיהּ וְאוֹקְמוּהָ, וּמַנֵּי לָהּ לְפַרְנָסָא עָלְמָא. וְיַהֲבָא לְמַאן דְּלֵית לֵיהּ זְכוּתָא מִדִּילֵיהּ.

שם פִּקּוּדֵי ה', אִינּוּן דְּתַלְיָין מֵהַהִיא דְּאִתְפַּקְּדָן בִּידָהּ כָּל גְּנִיזִין דְּמַלְכָּא, וְעַל דָּא יְשָׁרִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (דברים ל"ב:ד') צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא, וְצָדֵק אִיקְרֵי הָכִי. מְשַׂמְּחֵי לֵב, שִׂמְחָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְאֵימָתַי הִיא בְּחֶדְוָה. בְּזִמְנָא דְּאִתְחַבְּרַת בְּלֵב הַשָּׁמַיִם.

מִצְוַת ה' בָּרָה, כְּדֵין אִתְעֲבִידַת מִצְוָה בָּרָה. בְּקַדְמִיתָא אִקְרֵי מִצְוָה, הַשְׁתָּא דְּשַׁרְיָא עָלָהּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, אִקְרֵי מִצְוָה בָּרָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים ו':י') בָּרָה כַּחַמָּה. וְצַדִּיק וְצָדֵק בְּשִׁקּוּלָא חָדָא.

מְאִירַת עֵינָיִם. (זכריה ד':י') עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים. מַאי טַעְמָא מְאִירַת. בְּקַדְמִיתָא מְאוֹרַת, דִּכְתִיב (בראשית א':י"ד) יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְכַד הַאי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם אַנְהִיר לָהּ, אִיהִי מְאִירַת, דְּיוּ"ד אִיתּוֹסַף בָּהּ נְהִירוּ דְּצַדִּיק, וּפְרִישׁוּ דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ, כְּדֵין הוּא בִּרְבוּ סַגְיָיא. וְאֵימָתַי הִיא בָּרָה, כַּד אִתְכְּלִילַת דְּכַר וְנוּקְבָא.

יִרְאַת ה' טְהוֹרָה, שִׁבְחָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאִיהִי בְּדַכְיוּ. כַּד אִיהוּ אַנְהִירוּ לָהּ אַנְפִּין. עוֹמֶדֶת לָעַד, דְּקַיְימָא תְּדִיר שׁוּר רָם וְתַקִּיף עַל בְּנָהָא. אֵימָתַי, כַּד מִשְׁפְּטֵי ה' מֵאָתַר דֶּאֱמֶת נָהֲרִין

בָּה. וְהַאי דִּכְתִיב, צָדְקוּ יַחְדָּו, כַּד אִינּוּן כַּחֲדָא בְּהַאי צֶדֶק, וְנָטְלִין שְׁמָא דִילֵּהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים י״ט:י׳) צָדְקוּ יַחְדָּו. וְאִיהִי שְׁמָא דִילֵּיהּ, מִשְׁפְּטֵי ה׳.

דָּבָר אַחֵר פִּקּוּדֵי ה׳, נָצַח וְהוֹד, דְּאִינּוּן לְמִוּדֵי ה׳, מְשַׂמְּחֵי לֵב, דָּא אֶתְרוֹג, דְּדַמְיָא לַלֵּב. מִצְוַת ה׳, דָּא אֶתְרוֹג. יִרְאַת ה׳, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי ל״א:ל׳) אִשָּׁה יִרְאַת ה׳ הִיא תִתְהַלָּל. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהִי טָהוֹרָה. מִשְׁפְּטֵי ה׳ אֱמֶת, אִלֵּין שִׁית בְּנִין, דְּכִלִּילָן בְּיַעֲקֹב, דְּאִקְרֵי מִשְׁפָּט, וְהוּא אֱמֶת. צָדְקוּ יַחְדָּו, בְּיִחוּדָא שְׁלֵימָא בְּיִרְאַת ה׳, דְּהִיא טָהוֹרָה.

(תהילים י״ט:י׳-י״א) הַנֶּחֱמָדִים מִזָּהָב וּמִפָּז רָב, מִסְטָרָא דְזָהָב, דָּא שִׁבְחָא דְיִצְחָק, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ח׳:ג׳) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי. וּמִפָּז, דָּא אַבְרָהָם, וְדָא יְמִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. רַב, דָּא יַעֲקֹב. וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ, דְּבַשׁ דָּא תָּמָר, דְּכָלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא. בְּגִין כָּךְ אֵימָתַי אִינּוּן מְתוּקִים. כַּד אִתְחַבָּרוּ, וּנְפֵיק מִנַּיְיהוּ דְּבַשׁ.

וְנוֹפֶת צוּפִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם ד) נוֹפֶת תִּטּוֹפְנָה שִׂפְתוֹתַיִךְ כַּלָּה. צוּפִים, בְּגִין דְּכָל מַאן דְּבָעֵי לְמִצְפֵּי וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּהַאי מַרְאָה, מִסְתַּכֵּל. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (יחזקאל ל״ג:ז׳) צוֹפֶה נְתַתִּיךָ לְבֵית יִשְׂרָאֵל וְשָׁמַעְתָּ מִפִּי דָּבָר. וַדַּאי הַאי אַתָּרָא, אִקְרֵי פִּתְחָא דְמַהֵימְנוּתָא. וּכְתִיב, (שם) וְאָרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. מִכָּאן וּלְעֵילָּא לֵית רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא. וְעַל דָּא מִינָּהּ יַנְקִין אִינּוּן לְמוּדֵי ה׳, דְּאִיקְרוּן צוֹפִים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְנוֹפֶת צוּפִים.

דָּבָר אַחֵר צוּפִים, אִלֵּין לְמוּדֵי ה׳, דְּנָהֲרִין בָּהּ, וּמִתַּמָּן יַנְקִין נְבִיאִין. בַּר מִמֹּשֶׁה דְּאִסְתַּלַּק לְעֵילָּא. וּבְהַהוּא זִמְנָא דִּכְלִילָן כֻּלְּהוֹ בְּחַד, אִינּוּן נֶחְמָדִים.

דָּבָר אַחֵר (תהילים י״ט:י׳) יִרְאַת ה׳ טָהוֹרָה עוֹמֶדֶת לָעַד. תָּא חֲזֵי, אִי בַּר נָשׁ אִשְׁתַּדַּל בְּקַדְמֵיתָא בְּהַאי אַתְרָא דְּאִיקְרֵי יִרְאַת ה׳, כְּדֵין אוֹרַיְיתָא עוֹמֶדֶת לָעַד. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּיֵעוֹל מִכָּאן לְמֵהֵימְנוּתָא, מֵהַאי פִּתְחָא דְּכוֹלָּא. וְכַד דָּחִיל מֵהַאי אַתְרָא, אִתְרַבְרָבָא הַאי אַתְרָא, וְיִתְבָּא בִּנְהִירוּ עִם מַלְכָּא, בְּגִין דַּאֲפֵיקַת בְּרָא טָבָא לְעָלְמָא.

וְעַל דָּא אֲמַר שְׁלֹמֹה, (קהלת י״ב:י״ג) סוֹף דָּבָר הַכֹּל נִשְׁמָע אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא. הַאי סוֹף, סוֹף דְּדַרְגִּין. סַמ״ךְ רַבְּתָא, דְּהַאי אֲתַר סַמ״ךְ אִקְרֵי. מִדְּאַתַּת אִתְּתָא, אִתָּא סַמ״ךְ, דִּכְתִיב (בראשית ב׳:כ״א) וַיִּסְגֹּ״ר בָּשָׂר תַּחְתֶּנָּה. וְאֵימָתַי הִיא בִּשְׁלִימוּ וּבְרִבּוּ סַגִּי. כַּד בַּר נָשׁ דָּחִיל מִינָּהּ בְּקַדְמֵיתָא, וּלְבָתַר עָבִיד פִּקּוּדֵי אֲבוּי.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת י״ב:י״ג) אֶת הָאֱלֹהִים יְרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ויקרא י״ט:ג׳) אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. אַקְדִּים אִימָּא בְּיִרְאָה בְּקַדְמֵיתָא. וְאֶת מִצְוֹתָיו שְׁמוֹר, מִצְוַת ה׳. מַאן עָבִיד שְׁמָא קַדִּישָׁא לְעֵילָּא. מַאן דְּעָבִיד דָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, וּכְדֵין אִשְׁתְּלִים הָאָדָם לְעֵילָּא.

פְּתַח וַאֲמַר, (משלי כ"ד:כ"א) יְרָא אֶת ה' בְּנִי וָמֶלֶךְ. יְרָא אֶת ה', לְחַבְּרָא יְרָאָה בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּנִי וָמֶלֶךְ, לְאַמְשָׁכָא נְהִירוּ מֵאִימָּא עִילָּאָה, דְּאִיקָּרֵי מֶלֶךְ. לְהַאי בְּרָא בּוּכְרָא, לְמֵיעַל מִתַּתָּא לְעֵילָּא. דָּבָר אַחֵר בְּנִי וָמֶלֶךְ, תַּמְשִׁיךְ נְהִירוּ מִבְּרָא לִבְרָתָא, דְּאִיקָּרֵיָא מֶלֶךְ. וְעִם שׁוֹנִים אַל תִּתְעָרָב, דְּלָא יְשַׁנֶּה מִסִּדְרָא דִּמְהֵימְנוּתָא. דְּהָא בְּקַדְמֵיתָא בָּעֵי לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּהַאי יְרָאָה, דְּאִיהִי פִּתְחָא דְּכוֹלָּא. וּלְבָתַר בְּתוֹרָה דְּבִכְתָב, דְּאִיהִי לְעֵילָּא. בְּגִין דְּכָל בַּר נָשׁ דְּלָא דָּחִיל חַטָּאָה, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְמֵיעַל לְהַאי פִּתְחָא דִּמְהֵימְנוּתָא. כֵּיוָן דִּמְהַאי פִּתְחָא דַּחְיָין לֵיהּ, מִכֹּלָּא דַּחְיָין לֵיהּ, דִּלֵּית לֵיהּ בְּמַאי דְּיֵיעוֹל לְכוֹלָּא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהילים קי"ח:כ') זֶה הַשַּׁעַר לַה'.

וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ קַדְמָאֵי, כָּל שֵׁירָאַת חֶטְאוֹ קוֹדֶמֶת לְחָכְמָתוֹ חָכְמָתוֹ מִתְקַיֶּמֶת. דְּיָתְבָא חָכְמָה עַל כַּנָּה אֲשֶׁר נָטְעָה יְמִינְךָ, דְּאִקְרֵי כְּבוֹד אֵל.

וְאִם בַּר נָשׁ לָא דָּחִיל מִינָּהּ, אִיהִי מְיַסֶּרֶת לֵיהּ, דְּאִתְמַנַּת לְיַיסְרָא בְּנֵי נָשָׁא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (משלי ו':כ"ג) וְדֶרֶךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוּסָר. מַאן הוּא דֶּרֶךְ לְאֵילָנָא דְּחַיָּיא. הַהוּא דְּאִתְמַנָּא עַל עָלְמָא, לְיַיסְרָא בְּנֵי נָשָׁא דְּלָא יִטְעַיִּין מֵאוֹרְחֵיהּ.

וְעִם כָּל דָּא, בָּעֵי לְקַשְׁרָא לָהּ לְעֵילָּא, בְּגִין דְּאִתְקְרֵיָא גּוּפָא, וּבָעְיָא נִשְׁמָתָא. וְנָדַב וַאֲבִיהוּ, עַל דְּלָא קְשִׁירוּ לָהּ, וּנְטָלוּ מִינָּהּ נִשְׁמָתָא, נְטָלַת נִשְׁמַתְהוֹן, וְגוּפָא דִּילְהוֹן קַיָּים, כְּגַוְונָא דַּעֲבָדוּ. וַיָּשִׂימוּ עָלֶיהָ קְטֹרֶת.

בְּגִין דְּלֵית לָהּ מִדִּילָהּ חַיִּים כְּלוּם. וְעֵץ הַחַיִּים יְהֵיב בָּהּ חַיִּים. בְּגִין כָּךְ אִיהִי גּוּפָא. יַעֲקֹב, נִשְׁמָתָא. עַתִּיקָא, נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.

וּפְנְחָס דִּיהַב שְׁלוֹם בָּאָרֶץ. חַיִּים בָּאָרֶץ. אִיתּוֹסַף לֵיהּ נִשְׁמָתָא, וְנָהֲרָא לֵיהּ אַנְפָּהָא, בְּגִין דְּאִתְעַר חַיִּים לְקִבְלָהּ, וְעַל דָּא בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ. כַּד הַאי מֶלֶךְ דִּילְתַתָּא, נְהִירָא אַנְפָּהָא, חַיִּים אִתְדַּבְּקוּ בָּהּ.

דָּבָר אַחֵר (שם טז) בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים, דָּא יַעֲקֹב, חַיִּים, דְּאִתְיְיהִי מֵאִימָּא. וּבְגִין פִּינְחָס אִתְקַיֵּים עָלְמָא, דְּחִיבֵּר בְּרִית בַּלַּיְלָה. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיהו ל"ג:כ"ה) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה. מַאי טַעְמָא יוֹמָם. דְּאִתְחַבְּרַת מ"ם סְתוּמָה בַּיּוֹם, וְנָהֲיר בַּלַּיְלָה. וְאִלְמָלֵא הַאי. חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי, אִלֵּין חוּקּוֹת דְּקָבִיעִין בְּהַאי חוּקּוֹת הַתּוֹרָה לֹא יִתְקַיְּימוּ. וְאֵימָתַי יִתְקַיְּימוּ, כַּד צָדְקוּ יַחְדָּו.

גַּם עַבְדְּךָ נְזָהַר בָּהֶם, מִלְּמֵיטְעֵי בְּתִיקּוּנֵי דְמַלְכָּא. דְּהָא בְּכָל לֵילֵי אִשְׁתַּדַּל בָּהּוּ, לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהילים קי"ט:ס"ב) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. עַל מִשְׁפְּטֵי צִדְקֶךָ, דְּמִשְׁפָּטִים דְּאִינּוּן נָחְמָדִים, וּכְלִילָן מִכּוּלָּם, יִתְחַבְּרוּן בְּהַאי צֶדֶק.

וּכְדֵין כַּד מִזְדַּוְּוגִין, אִינּוּן נָטְרִין דְּלָא יִתְקָרֵב לַמַּקְדָּשׁ עָרֵל וְטָמֵא. וְכַד אִינּוּן נָטְרִין לָהּ שְׁמִירָה לְהַאי סוֹפָא דְּדַרְגִּין דְּאִיהוּ עָקֵב, כְּדֵין אִיהִי רַב אִתְחַבְּרַת לְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (משלי כ"ב:ד') עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'. עֵקֶב עֲנָוָה, יָהֲבָה יִרְאַת ה'. עֲנָוָה: כְּמָא דְּאִתְּמַר (במדבר י"ב:ג') וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאֹד. וְאִיקְרֵי (דברים ל"ג:א') אִישׁ הָאֱלֹהִים. וּכְתִיב (תהלים יח) וְעַנְוָתְךָ תַּרְבֵּנִי.

וּכְתִיב, (שם קיא) רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה'. בְּגִין דִּבְרֵישָׁא בָּעֵי לְמִדְחַל מִינָהּ, וּלְבָתַר לְסַלְקָא בְּחָכְמָה. דְּבָר אַחֵר רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה', דָּא יִרְאָה עִילָּאָה. וּבְגִין דְּהִיא רֵישָׁא לְתַתָּאי נָקְטָא שְׁמָא דְּעִילָּאָה. וְעַל דָּא אִקְרֵי עֲטָרָת, בְּשְׁמָא דְּכְתָרָא עִילָּאָה, טְמִירָא דְּכוֹלָּא, לְיַחֲדָא רֵישָׁא בְּסוֹפָא, וּבְחַד שְׁמָא אִתְכְּלִילַת.

דְּבָר אַחֵר (תהלים יט) בְּשָׁמְרָם עֵקֶב רָב, אִינּוּן מִשְׁפָּטִים נָטְרִין לְהַאי עֵקֶב רָב, דְּהָא יַעֲקֹב, מָאריהּ דְּבֵיתָא, נָטִיר בֵּיתֵיהּ. וְהָא אִיתְעָרוֹ בְּהַהוּא דְּנָסִיב אוּמָנוּתָא דְּיַעֲקֹב, דְּכַרַע שֶׁבַע כְּרִיעָן, לְבַטָּלָא שֶׁבַע רֵישֵׁי דְּחִוְיָא, דְּלָא יִקְרַב לְמַקְדְּשָׁא.

גַּם מִזֵּדִים חֲשׂוֹךְ עַבְדֶּךָ, זֵדִים: דָּא נָחָשׁ דְּרָכִיב עֲלֵיהּ סמא"ל. חֲשׂוֹךְ עַבְדֶּךָ, כְּגוֹן הַהוּא עַבְדָּא דְּכָל מַפְתְּחָן דְּמָארֵיהּ בִּידֵיהּ, אֲמַר דְּהִיא בַּחֲשׂוֹכָא וְטָלֵימוּתָא, בְּגִין אִינּוּן זֵדִים דְּשָׁלְטוּ בְּעָלְמָא, וְגָרְמוּ מִיתָה. וְזִמְנִין פְּגִימָא סִיהֲרָא, וְשַׁלִּיט חִוְיָא.

וְהָוֹה הֲוָה בָּעֵי רַחֲמִין עַל דָּא, וְאָמַר אַל יִמְשְׁלוּ בִּי אָז אֵיתָם, דְּלָא יִשְׁלוֹט בְּאַתְרֵיהּ. לְנָטְרָא הַהוּא עֵקֶב, עַל יָדָא דְּיַעֲקֹב, דְּאִקְרֵי רַב, בְּרָא בּוּכְרָא. דְּלֵית לָךְ בְּעָלְמָא דְּאִתְגַּבַּר לְקַבְלֵיהּ דְּהַאי נָחָשׁ, כַּוָּותֵיהּ דְּיַעֲקֹב, וְאַעֲדֵי יָתֵיהּ מֵאַחֲסַנְתֵּיהּ, בְּגִין דְּהוּא מָארֵיהּ דְּבֵיתָא, דְּלָא יִסְאַב בֵּיתֵיהּ.

כֵּיוָן דְּלָא יִשְׁלוֹט, כְּדֵין, אָז אֵיתָם. אָז: אל"ף, נְהִירוּ דְּעַתִּיקָא. זי"ן, שֶׁבַע דַּרְגִּין דִּכְלִילָן בְּיַעֲקֹב. כֵּיוָן דְּכָל הַאי אִתְחַבַּר, כְּדֵין אֶהְיֶה תָּם. דְּהָכֵי אִקְרֵי מִכְתָּם, מָךְ וְתָם. מָךְ: בְּגִין דְּלֵית לֵהּ נְהוֹרָא מִדִּילֵהּ. תָּם: כַּד סִיהֲרָא בָּאַשְׁלְמוּתָא, וְנָהֲרָא בִּנְהִירִין עִילָּאִין, כְּדֵין תָּם. וְעַל דָּא מִכְתָּם לְדָוִד.

אֵימָתַי. כַּד אִתְנְטִירַת סִיהֲרָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם טז) שָׁמְרֵנִי אֵל כִּי חָסִיתִי בָךְ. מַאי חָסִיתִי, כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר (שם נז) חָסָיָה נַפְשִׁי".

מַאי טַעְמָא שָׁמְרֵנִי אֵל. סִטְרָא דְּאַבְרָהָם בָּעָא לְאִתְעָרָא, דִּינְהֵיר חֶסֶד עִילָּאָה, לְחַסְדֵּי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם קג) וְחֶסֶד ה' מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם. חֶסֶד: דָּא אַבְרָהָם. דְּנָקִיט מֵעוֹלָם עִילָּאָה נְהִירוּ וְחַיִּים, וְיָהֵיב לְעוֹלָם בַּתְרָאָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, וְעַד עוֹלָם עַל יְרֵאָיו. הוּא עוֹלָם בַּתְרָאָה דְּתַלְיָיא בֵּיהּ יִרְאָה.

וּכְדֵין, וְצַדְקָתוֹ דָּא עוֹלָם בַּתְרָאָה, דְּאִקְרֵי צֶדֶק. לִבְנֵי בָנִים, דְּיָנָקָא לְמַשְׁרְיָתָא דְּאִיקְרוּן בְּנֵי בָנִים. דְּהָא שִׁית עִילָּאִין דְּנָהֲרִין לָהּ, אִיקְרוּן בָּנִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שיר השירים א׳:ו׳) בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי. וּכְתִיב (תהילים קי״ג:ט׳) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וְאִלֵּין דְּסָחֲרֵי הַאי עוֹלָם בַּתְרָאָה, אִיקְרוּן בְּנֵי בָנִים. אֵימָתַי, כַּד נָטְרֵי קְיוּמֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם קנ) לְשׁוֹמְרֵי בְרִיתוֹ. תָּא חֲזֵי, בְּגִין דְּהַנֵּי בְּנֵי בָנִים, לָא נָטְרוּ קְיוּמֵיהּ כְּקַדְמֵיתָא, וְזַבִּינוּ לֵיהּ לְאַרְעָא נוּכְרָאָה, אִתְגְּזַר עֲלֵיהוֹן עוֹנָשָׁא.

וְהָא בָּעָא מֹשֶׁה, כַּד חָמָא דְּיִתְעֲבֵיד דִּינָא בְּאִינּוּן עֲשָׂרָה הֲרוּגֵי מַלְכוּת. וְאָן הוּא אוֹרַיְיתָא דְּיהוֹנָן. אָמַר לֵיהּ, חֲזוֹר לַאֲחוֹרָךְ, לְאִינּוּן דְּשָׁרָאן אֲחוֹרֵי מַשְׁכְּנָא, דְּזַבִּינוּ לְהַאי צַדִּיק. אָמַר לֵיהּ, וּמַאי שְׁנָא בְּאִלֵּין גּוּפִין. אָמַר לֵיהּ, כָּךְ עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, וְלֵית דְּיָכוֹל לְאַדְבְּקָא.

וְעַל דָּא אִשְׁתַּדַּל דָּוִד, לְבָרְכָא לְהַאי אַתְרָא, דְּאָתֵי מִנֵּיהּ נְהִירוּ. וַאֲמַר (תהלים קטו) ה׳ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ, דָּא צַדִּיק. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל, הַאי צַדִּיק יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, סִטְרָא דְּחֶסֶד דְּאִית בָּהּ, דְּאִקְרֵי בֵּית אַהֲרֹן, כַּד אִתְחַבְּרַת לְחֶסֶד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ו) וַיִּקַּח אַהֲרֹן אֶת אֱלִישֶׁבַע״ע בַּת עַמִּינָדָב, דְּאִתְחַבְּרַת לְאֵל.

יְבָרֵךְ יְרֵאֵי ה׳, אִלֵּין יַתְבֵי מַשְׁכְּנָא, דְּשָׁארָן בְּהַאי יְרָאָה. הַקְּטַנִּים עִם הַגְּדוֹלִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהילים ק״ד:כ״ה) חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת. חַיּוֹת קְטַנּוֹת, כָּל אִינּוּן רַבְרְבָן דְּנָפְקוּ מֵאִינּוּן בְּנֵי בָנִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (במדבר ב׳:ט׳) כָּל הַפְּקֻדִים לְמַחֲנֵה יְהוּדָה. עִם גְּדוֹלוֹת, אִינּוּן שְׁבָטִין.

וְעַל דָּא, כָּל דַּעֲבַד עַל פִּקּוּדַיָּיא, יָהֵיב אַגְרָא בְּקַע לַגֻּלְגּוֹלֶת, לְמֶהֱוֵי כּוֹפֶר לְהַהוּא נַפְשֵׁהּ, וְיִתְפַּשַּׁט מִנֵּהּ נְהִירוּ, כַּד אִתְחַבַּר יְמִינָא כֶּסֶף לְגַבֵּהּ. וְעַל דָּא יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, כַּד אִתּוֹסַף בֵּהּ בִּרְכָתָא, וְאִתְעַר יְמִינָא לְגַבֵּהּ, בְּהַהוּא כֶּסֶף, כְּדֵין בִּרְכָתָא דִּילֵהּ נָגִיד בְּאִינּוּן דְּדָחֲלִין מִינֵהּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל בַּר נָשׁ דְּתָב בִּתְיוּבְתָּא קַמֵּי מָארֵיהּ, וְדָחִיל כָּל יוֹמָא מֵהַהוּא חוֹבָה דְּעָבַד. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחִיל לֵיהּ, וְלָא גָּבֵי מִנֵּיהּ. דְּהָא אֲחוֹי דְּיוֹסֵף, דְּחִילוּ סַגֵּי נְפַל עֲלַיְיהוּ, כַּד חָזוֹ דְּאִסְתַּלַּק אֲבוּהוֹן לְעֵילָּא, וַחֲזוֹ גַּרְמַיְיהוּ בְּגָלוּתָא עַל הַהוּא חוֹבָא, עַד דַּאֲמַר לְהוֹ יוֹסֵף, (בראשית נ׳:י״ט) אַל תִּירָאוּ. לָא תִדְחֲלוּ וַדַּאי מֵעוֹנָשָׁא בְּהַאי זִמְנָא, כִּי הֲתַחַת אֱלֹהִים אָנִי.

וַדַּאי אִסְתַּלַּקְנָא לְעֵילָּא מֵהַהוּא אַתְרָא. וְדַרְגָּא דִּילִי יַנְהִיר, לְסִטְרָא בֵּי דִינָא, לְאַנְהָרָא לְכוֹ, דְּאִתּוּן תְּחוֹת הַהוּא אַתְרָא.

כַּד חָמָא דָּוִד לְמָארֵיהּ דְּבֵיתָא דַּאֲמַר כָּךְ. אָמַר (תהילים קט״ו:י״ב) ה׳ זְכָרָנוּ יְבָרֵךְ, הַהוּא דְּיָתֵיב בְּעָלְמָא דְּדִכּוּרָא. ה׳, לְעֵילָּא לְעֵילָּא, יְבָרֵךְ יָתֵיהּ בְּעִטְרִין עִילָּאִין. דְּהָא כָּלְהוֹ שְׁבָטִין בַּר מִיּוֹסֵף, בְּעָלְמָא דְּנוּקְבָא יָתְבִין, וּמִתְבָּרְכִין מִנֵּיהּ.

הַהוּא אַתְרָא, יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל וַדַּאי, בֵּיתוֹ דְּדָוִד. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית אַהֲרֹן, דְּיִתְעַר סִטְרָא דְּחֶסֶד דִּילֵהּ. יְבָרֵךְ יִרְאֵי ה' הַקְּטַנִּים. בְּגִין כָּךְ יוֹסֵף ה' עֲלֵיכֶם, מִסִּטְרָא דְּיוֹסֵף, דְּהוּא עֲלֵיכֶם, אִיתְעַר בְּרַחֲמֵי עֲלֵיכוֹן. דְּהָא הַהוּא חוֹבָא יוֹסֵף מְחִיל לְתַתָּא, וַאֲמַר (בראשית נ׳:כ״א) אָנֹכִי אֲכַלְכֵּל אֶתְכֶם וְאֶת טַפְּכֶם. בְּגִין כָּךְ עֲלֵיכֶם וְעַל בְּנֵיכֶם, וְיֶגֶן זְכוּתֵיהּ עֲלֵיכוֹן, וְעַל בְּנֵיכוֹן, דְּלָא יִתְפַּשְׁטוּן בְּחוֹבֵיכוֹן, וְלָא יִשְׁלוֹט עֲלֵיכוֹן הַהוּא חִוְיָא.

בְּגִין כַּךְ אַל יִמְשְׁלוּ בִי אָז אֵיתָם, וְאִתְעַטַר הַהוּא אַתְרָא בְּעִטְרוֹי, כְּגַוונָא דְּאִתְעַטַר כַּד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל יַמָּא, וְאָמְרוּ אָז יָשִׁיר, כַּד חָמוּ דְּאִשְׁתְּלִימַת סִיהֲרָא. (תהילים י״ט:י״ד) וְנַקֵּיתִי מִפֶּשַׁע רָב, דָּא חוֹבָא דִּשְׁבָטִין, דְּהָווּ רָב.

וְעַל כּוֹלָּא בָּעָא רַחֲמִין, (שם) יִהְיוּ לְרָצוֹן קַמֵּי עַתִּיקָא קַדִּישָׁא. אִמְרֵי פִּי, דָּא פֻּמָּא דִּילֵהּ. וְהֶגְיוֹן לִבִּי, דָּא לֵב הַשָּׁמַיִם. לְפָנֶיךָ, אִלֵּין פָּנִים עִילָּאִין, דִּמְטַמְּרִין וְאִתְגַּלְיָין בְּעֵת רָצוֹן. ה', דָּא יַמִּינָא. צוּרִי, דָּא שְׂמָאלָא. וְגוֹאֲלִי, דָּא אֶמְצָעִיתָא.

דָּבָר אַחֵר, ה', דָּא אֶמְצָעִיתָא, דָּא יַעֲקֹב. צוּרִי, דָּא שְׂמָאלָא. וְגוֹאֲלִי, דָּא דְּיַמִּינָא, דְּאִקְרֵי גּוֹאֵל, קָרוֹב, וַדַּאי. וְזִמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲרָמָא יְמִינָא דִּילֵהּ, וּלְמִיפְּדֵי לִבְנוֹי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם קיח) יְמִין ה' רוֹמֵמָה יְמִין ה' עוֹשָׂה חָיִל.

פרשת צו

[חָסֵר תְּחִלַּת הָעִנְיָן]. וּבְסִטְרָא שְׂמָאלָא, קַיְימָא דַּרְגָּא אָחֳרָא, דְּבִסְטְרָא מְסָאֲבָא, דְּאִקְרֵי אוּף הָכִי מַחֲשָׁבָה, וְאִקְרֵי מַחֲשָׁבָה רָעָה. בְּגִין דְּדַרְגָּא דַּעֲלָהּ אִיהוּ רַע, וּבְגִין כָּךְ אִיקְרֵי מַחֲשָׁבָה רָעָה.

הָכָא קַיְימָא כָּל רְעוּתִין בִּישִׁין, וְכָל הִרְהוּרִין בִּישִׁין, וְכָל בִּישִׁין דְּעָלְמָא. וְאִיהִי קַיְימָא לְכָל רְעוּתִין אִלֵּין, דְּיִסְתָּאַב בַּר נָשׁ בְּהוּ. בְּהַאי מַחֲשָׁבָה רָעָה קַיְימָא כַּמָּה דַּרְגִּין מְסָאֲבִין, וְכָלְהוֹ קַיְימִין לְסָאֲבָא לְבַר נָשׁ, בְּאִינּוּן רְעוּתִין וְהִרְהוּרִין דְּמַחֲשָׁבָה רָעָה, וּכְדֵין אִסְתָּאַב בַּר נָשׁ בְּהוּ, וְאִתְדַּבַּק בְּהַהוּא סִטְרָא.

וְעַל דָּא בָּעֵי לְקָרְבָא עוֹלָה לְאִתְדַּכָּאָה, וְכַד קָרִיב לְהּ, בָּעֵי לְאַסְטָאָה רְעוּתֵיהּ לְגַבֵּי מַחֲשָׁבָה קַדִּישָׁא. וְכַד סָלֵיק תְּנָנָא מֵאִינּוּן חֶלְבִּין וְאֻמּוּרִין, וּמֵאִינּוּן אֵיבָרִין, לְהַהִיא מַחֲשָׁבָה רָעָה סָלְקָא בְּקַדְמֵיתָא, וְכָלְהוֹ נְטִילַת לָהּ, וּמִתְזָנָא מִינַּייהוּ.

וּלְבָתַר סָלִיק תְּנָנָא אָחֳרָא דַּקִּיק. וְכָל אִינּוּן עִילָּאִין, מִינַּייהוּ מָאֲרֵיהוֹן דְּדִינָא, מִתְכַּנְּשֵׁי וְעַיְילוּ לְגוֹ לְגוֹ, עַד דְּאִתְכְּנַשׁ דָּא לְגוֹ דָּא, וְדָא לְגוֹ דָּא, עַד דְּאִסְתַּלִּיקוּ כּוּלְהוֹ לְאִתְכְּלָלָא כּוּלָּא דָּא עִם דָּא, וּלְאַשְׁלָמָא דָּא עִם דָּא, וְגוּפָא אִתְקַשַּׁר בְּגוּפָא.

כְּדֵין אַעְטַר הַהוּא בַּר נָשׁ רְעוּתֵיהּ דְּהַהִיא מַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה. וּכְדֵין כַּהֲנָא מִסְטָרָא דְּיָמִינָא, וְלֵיוָאֵי מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא, מְקַשְׁרֵי שַׁיְיפִין בְּשַׁיְיפִין, עַד דְּאִסְתַּלְקָא הַאי מַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה בֵּין יְמִינָא לִשְׂמָאלָא, וְאִתְחַבָּרוּ דָּא עִם דָּא, וְאִתְקַשָּׁרוּ דָּא עִם דָּא, וַהֲווּ חַד. וּכְדֵין אִקְרֵי נִיחוֹחַ, נַיְחָא וּרְעוּתָא, לְאִתְחַבָּרָא וּלְאַעֲלָא דָּא בְּדָא.

וְכַד כֹּלָּא אִתְקַשָּׁרוּ דָּא בְּדָא, עָלְמָא דְּאָתֵי אַפֵּיק כָּל נְהִירוּ, לְאִתְנַהֲרָא כּוּלְהוֹ כַּחֲדָא. וְכָל חֵידוּ אִשְׁתְּכַח, וְכָל אַנְפִּין נְהִירִין, וְכֹלָּא אִיהוּ בְּבִסְימוּ. וְאִתְפְּרַשׁ בַּר נָשׁ מִגּוֹ מַחֲשָׁבָה רָעָה, וְאִתְדַּבַּק בְּמַחֲשָׁבָה טְהוֹרָה, עַד דְּאִתְדַּבַּק כֹּלָּא בְּגוֹ מַחֲשָׁבָה סְתִימָאָה עִילָּאָה דְּכֹלָּא, וַהֲוֵי כֹּלָּא חַד.

וּמַאי דְּאִשְׁתְּאַר מִן קָרְבָּנָא, בָּעְיָא לְאִתּוֹקָדָא וּלְאִתְאַכְּלָא בְּלֵילְיָא, דְּלָא יִתְהַנֵּי מִינֵּיהּ בַּר נָשׁ. מַאי טַעְמָא דְּהַאי עוֹלָה, קָרְבָּנָא דְּעִלָּוון, לֵית רְשׁוּ לְבַר נָשׁ בְּעָלְמָא לְאִתְהֲנָאָה מִינֵּיהּ. בְּגִין דְּהַהוּא קָרְבָּנָא לָא אִתְקְרֵיב, אֶלָּא מִגּוֹ דְּאִתְמַשְׁכָא בְּמַחֲשָׁבָה רָעָה, סִטְרָא דְּמָסָאֲבָא. וּדְלָא יִתְפַּשַׁט וְלָא יִסְטֵי הַאי סִטְרָא, כֹּלָּא אִתְהַדַּר לְגוֹ אֶשָּׁא לְאִתְאַכָּלָא, וְלָא יִתְהַנֵּי מֵהַהוּא קָרְבָּנָא בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא.

בְּלֵילְיָא אִתְאַכָּל כָּל מַאי דְּאִשְׁתְּאַר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ויקרא ו׳:ב׳) עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה. דְּכַד עָאל לֵילְיָא, כָּל אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִימוּסִין מִשְׁתַּכְּחִין, וְאָזְלִין וְשָׁלְטִין בְּכָל אִינּוּן אֻמּוּרִין וּפִדָּרִין, וְכָלְהוֹ מִתְאַכְּלֵי, וּמִנְהוֹן אִתְּזָנוּן כָּל אִינּוּן גַּרְדִּינֵי נִמּוּסִין, וְאִינּוּן חוּלְקָא דִּילְהוֹן לְאִיתְּזָנָא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁלְטוּן, וְלָא יִתְקָרְבוּן לְגוֹ קוּדְשָׁא. וְיִתְפְּרַשׁ בַּר נָשׁ מֵהַהוּא סִטְרָא, וְיִתְדַּבַּק בְּרְעוּתָא עִילָּאָה, וּכְדֵין שְׁבִיק לֵיהּ מָארֵיהּ לְהַהוּא בַּר נָשׁ, וְכַהֲנָא מְכַפֵּר עֲלֵיהּ, דִּכְתִיב (שם ד) וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן מֵחַטָּאתוֹ.

פרשת אחרי

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְבְּרִיאוּ אִתְלַבְּשׁוּ בִּדְיוּקְנָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה דִּנְהוֹרָא, בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְעֵילָּא. וּבִדְיוּקְנָא קַדִּישָׁא אָחֳרָא, בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא. וְיָהֲבִין לוֹן אַחְסָנְתָּא עִילָּאָה. וְיָהֲבוּ לְהוֹן חוּלָקָא עִילָּאָה. וּבָתַר דְּיָהֲבִין לְהוֹן דָּא, אֲמַר לְהוֹן מַלְאָכָא, אָתָא זִימְנָא דְּתִיפְקוּ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר דִּי תִפְקוּן מִכָּאן.

תְּווּהוּ, וַאֲמָרוּ לְאָן. אָמַר לֵיהּ תְּרִין מַלְאָכִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר (בראשית י״ב:א׳) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ. מֵאַרְצְךָ: דָּא גִּנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא. וּמִבֵּית אָבִיךָ: דָּא גִּנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְעֵילָּא. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ: דָּא אַרְעָא חֲשׁוֹכָא שְׁפָלָה.

וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ כָּל גִּנְתָא דְעֵדֶן. וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ הֵיכָלִין וּבֵיתִין, מָדוֹרִין עִילָּאִין וְכַמָּה הֵיכָלִין דִּכְסִיפִין, וְכַמָּה בֵּיתִין, וְכַמָּה מָדוֹרִין, וְכַמָּה דַּרְגִּין, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שֶׁיֵּשׁ לוֹ לַצַּדִּיק בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

אֲמַר מָה אִינּוּן הֵיכָלִין, אֲמָרוּ לֵיהּ תְּרֵין מַלְאָכִין, אַרְבָּעִין וּתְרֵין הֵיכָלִין אִינּוּן מְרַקְּמָן מִכַּמָּה גְּוָונִין נָאִים, וְכָל אֵינַשׁ דְּקָרֵי קְרִיאַת שְׁמַע שְׁמַע דְּמ"ב שְׁמָהָן כְּדְקָא יָאוֹת, יְיִרַת לוֹן. עָאל לֵיהּ לְשִׁבְעִין דַּרְגִּין, וּבְהוֹן ע"ב חַלּוֹנוֹת, וּמְרַקְּמָן בְּכַמָּה גְּוָונִין. אֲמַר לְמָאן אִינּוּן. אֲמָרוּ לֵיהּ, כָּל אֵינַשׁ דְּקָרֵי קְרִיאַת שְׁמַע שְׁמָא דְּע"ב תֵּיבִין כְּדְקָא יָאוֹת, יְיִרַת דָּא.

עָאל לֵיהּ לְהַלָּן, וְאַחֲזִי לֵיהּ חַמְשִׁין מְדוֹרִין אֲחֲרָנִין, מְרַקְּמָן בְּכַמָּה גְּוָונִין. אֲמַר לְמָאן אִינּוּן. אֲמָרֵי לֵיהּ, לְכָל בַּר נָשׁ דְּקָרֵי קְרִיאַת שְׁמַע שְׁמָא דְּחַמְשִׁין תֵּיבִין כְּדְקָא יָאוֹת, יְיִרַת דָּא.

עָאל לֵיהּ לְהַלָּן, אַחֲזִי לֵיהּ שִׁבְעִין וּתְרֵין מְדוֹרִין אֲחֲרָנִין מְרַקְּמָן בְּכַמָּה גְּוָונִין. אֲמַר לְמָאן אִינּוּן, אָמַר לֵיהּ, לְכָל בַּר נָשׁ דְּקָרֵי קְרִיאַת שְׁמַע שְׁמָא דְּע"ב תֵּיבִין דְּאִית בְּפָרָשָׁתָא רַבִּיעָאָה.

אֲמַר לְהוֹן, וּבַמֶּה אֲנָא אִרְוַוח דָּא. אֲמָרוּ לֵיהּ, (בראשית ג׳:י״ז) בְּעִצָּבוֹן תֹּאכֲלֶנָּה. אֲמַר לְהוֹן וּמַהוּ הָעִצָּבוֹן. אֲמָרוּ לֵיהּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. עֲשָׂיָיה, בְּעוֹבָדִין טָבִין. וּשְׁמִיעָה, בְּאוֹרַיְיתָא.

אֲפִיקוּ לֵיהּ מִגִּנְתָא דְּעֵדֶן, וַאֲזָלוּ עִמֵּיהּ לַגֵּיהִנֹּם, וְעַמּוּדָא דַּעֲנָנָא לְמֵהַךְ בְּהוּ בִּימָמָא עַל רֵישֵׁיהּ, וַעֲמוּדָא דְּאֶשָׁתָא לְמֵיהַךְ בְּהוּ בְּלֵילְיָא. אֲמָרוּ לֵיהּ, תָּא חֲזֵי, אַתְרָא דָּא אִיהוּ חֲשׁוֹכָא בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא. אַחֲזִיאוּ לֵיהּ כָּל מָדוֹרִין דְּגֵיהִנֹּם וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ (ישעיהו נ״ו:י״א) הַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה.

אֲמַר לוֹן, מָאן אִינּוּן. אֲמָרוּ לֵיהּ, אִינּוּן אַרְבָּעִין וּתְרֵין הֵיכָלִין חֲשׁוּכִין. וְכַמָּה גּוּבְרִין בְּשַׁלְשְׁלִין בְּצַוָּארֵיהוֹן, וַאֲסוּרִין מִן יְדֵיהוֹן וּמִן רַגְלֵיהוֹן, וְאִינּוּן צָוְוחִין וְאָמְרִין וַוי וַוי. וַוי לָנָא דַּאֲזַלְנָא בְּהַבְלֵי עָלְמָא, וְלָא אֲזַלְנָא לְבָתֵּי כְנֶסְיוֹת, וְלָא קָרֵינָא שְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין שְׁמָהָן, דְּלָא אוֹלִיפְנָא לֵיהּ. וַוי לָנָא, וַוי לְנַפְשָׁתָנָא, וּבַעַל הָאִסּוּרִין מְמוּנֶּה עֲלֵיהֶם.

עָאלוּ לֵיהּ לְהַלָּן, אַחֲזִיאוּ לֵיהּ ע"ב חַלּוֹנִין חֲשׁוֹכִין, וּבְהוֹן הֲווֹ עָאלִין הַשַּׁלְשְׁלָאִין מִן צַוָּארֵיהוֹן. עָאלוּ לֵיהּ לְהַלָּן, וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ חַמְשִׁין שְׁעָרִין, וְכָלְהוֹ נוּקְבִין, וְרַגְלֵיהוֹן מִן חֵיְיבָיָא הֲווֹ עָאלִין בְּאִינּוּן נוּקְבִין, וְאִינּוּן צָוְוחִין וְאָמְרִין, וַוי לָרַגְלָנָא דַּאֲזִילוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם, וְלָא אֲזִילְנָא לְבֵית הַכְּנֶסֶת. וְלָא לָמַדְנָא שְׁמָא דְּחַמְשִׁין תֵּיבִין מִן קְרִיאַת שְׁמַע.

עָאלוּ לֵיהּ לְהַלָּן, ע"ב מָדוֹרִין, וִידֵיהוֹן אֲסִירִין בְּנוּקְבִין מִן מְזוּזָיִין דְּמִן בֵּיתָא, וְאִינּוּן אָמְרִין וַוי לָנָא, וַוי לִידָנָא, דְּלָא אַקְשָׁרוּ תְּפִילִין בְּרֵישָׁא וּבִידָנָא.

עָאלוּ לֵיהּ לְהַלָּן, וְאַחֲזִיאוּ לֵיהּ כָּל מְדוֹרִין דְּגֵיהִנֹּם, אָמְרוּ, כָּל בַּר נָשׁ דְּעָלְמָא, יֵיעוֹל בְּאַתְרָא דֵּין. וְאַפִּילּוּ מַאן דְּאִיהוּ חָפְשִׁי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב ג׳:י״ט) קָטֹן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד

חָפְשִׁי מֵאֲדֹנָיו, וְלֵית חָפְשִׁי אֶלָּא כָּל גְּבַר דְּיַדַּע שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּדְקָא יָאוֹת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים צ"א:י"ד-ט"ו) אֲשַׁגְּבֵהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ.

תָּא חֲזֵי, כָּל גַּבְרָא דַּעֲבִיד עוֹבָדִין טָבִין, דְּאִינּוּן מִצְוֹת עֲשֵׂה. כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה דְּיַעֲבִיד, אִסְתַּלַּק לְעֵילָּא, וְקָיְימָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַאֲמַר אֲנָא מִפְּלַנְיָיא דַּעֲבַד לִי, וִיהַב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלְאָךְ אֶחָד, דְּיַעְזְרוּנֵיהּ בַּאֲתַר חֲשׁוֹכָא דְּגֵיהִנֹּם דְּאִתְקְרֵי לֵילְיָא דְּאִיהוּ בְּאַתְרָא הָדֵין.

וְכָל פִּתְגָּמָא דְּאוֹרַיְיתָא דְּשָׁמַע, עַל כָּל מִלָּה וּמִלָּה, יְהַב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַלְאָךְ אֶחָד, לְכָל מִלָּה וּמִלָּה דְּיַעְזְרוּנֵיהּ. וְעַל דָּא (יהושע א':ח') וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ כִּי אָז תַּצְלִיחַ אֶת דְּרָכֶיךָ וְאָז תַּשְׂכִּיל. וְאִם אַתְּ תַּעֲבִיד דָּא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא פַּקְדָךְ דְּתִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא בִּימָמָא וְלֵילֵי, וְתִיטַר וְתַעֲבִיד כָּל מַה דְּאִית בָּהּ, לָא תִדְחַל מֵאַתְרָא דָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) הֲלֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ אַל תַּעֲרֹץ וְאַל תֵּחָת וְגו'. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא עִמָּךְ בְּשַׁעֲתָא דְּתִתְעַסֵּק בְּאוֹרַיְיתָא בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא עִמָּךְ בְּשַׁעֲתָא דְּתִתְעַסֵּק בְּכָל הַכָּתוּב בּוֹ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵא עִמָּךְ בְּשַׁעֲתָא דְּתִתְפַּטְרָא מֵעָלְמָא, וְתֵיעוֹל הָכָא.

וְאִי לָא תַּעֲסוֹק בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא תִיטַר וְלָא תַּעֲבִיד פִּקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְסְתַּלֵּק מִנָּךְ. וּמַלְאָכָיו לָא יְצַוֶּה לָךְ לְשָׁמְרָךְ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא כ"ו:כ"ג-כ"ד) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי וְגו' וְהָלַכְתִּי אַף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקֶרִי.

בְּתַר דְּיַחֲזֵי לֵיהּ כָּל דָּא, וְיֵימָא לֵיהּ כָּל דָּא, אֲמַר לֵיהּ מַלְאָכָא חַד מִן הַתָּרִין, דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר לִי דַּאֲזִילְנָא עִמָּךְ, אֲנָא וְיֵצֶר הָרָע. אוֹמֵי לִי דְּתִתְקַיֵּים אוֹרַיְיתָא כֻּלָּא, לְלַמּוֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת. אוֹמֵי לֵיהּ. וּבָתַר כֵּן אֲמַר, לָךְ לָךְ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, לְגוּף שָׁפֵל, כְּמָא דַּאֲמַרְנָא.

וּבָשַׁעֲתָא דְּיִפּוֹק מִבֶּטֶן אִימֵּיהּ, יְתִקְיף מַלְאָךְ בִּידֵיהּ בְּצַוָּארֵיהּ, וְיַשְׁכַּח לֵיהּ אוֹרַיְיתָא, וְרָשִׁים לֵיהּ בְּאֶצְבָּעֵיהּ עַל פּוּמֵיהּ, לָא תִשְׁכַּח הַשִּׁבוּעָה דְּנִשְׁבַּעְתָּ לִי. וְאִם גַּבְרָא יַעֲבִיד, וְאִתְקַיֵּים הַשִּׁבוּעָה, יַהֲבוּ לֵיהּ כָּל מַה דְּאַחֲזִיאוּ לֵיהּ. וְאִם יוֹתֵר יַרְוִיחַ, יוֹתֵר יִתְּנוּ. הֲדָא הוּא דִּתְנַן, לְמוֹד תּוֹרָה הַרְבֵּה וְיִתְּנוּ לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה.

וְאִם לָאו, תָּא חֲזֵי, בְּבַר נָשׁ אִית בֵּיהּ שֵׁם יהו"ה. י"ה, הָעוֹלָם הַבָּא. ו"ה, הָעוֹלָם הַזֶּה. י"ה אִתְלַבַּשׁ בְּדִיוּקְנָא עִילָּאָה, מִן גִּינְתָא דְעֵדֶן דִּלְעֵילָּא. ו"ה אִתְלַבַּשׁ בְּדִיוּקְנָא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא. וְאִינּוּן כְּדוּגְמָא דָּא, י', אֱלֹהֶיךָ. ה', נָעֳמִי. ו', מַחְלוֹן. ה', רוּת.

וְאִם הַהוּא גַּבְרָא אֲזֵיל בְּאָרְחִין טָבִין, וּיקַיֵּים הָאוֹמָאָה דְּאוֹמֵי, יַהֲבוּ לֵיהּ כָּל טִיבוּ דְּאַחֲזִיאוּ לֵיהּ, וְכָל מַה דְּרָווח בְּעָלְמָא דֵּין. וְאִם לָאו, מָה אָמְרַת נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא, (איוב א׳:כ״א) עָרֹם יָצָאתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרֹם אָשׁוּב שָׁמָּה. וּמַאי אִיהוּ עָרֹם, מִשְּׁמָא קַדִּישָׁא יהו״ה דַּאֲמִינָא. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאָתֵי בַּר נָשׁ לְעָלְמָא, יְהַב בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמֵיהּ בְּבַר נָשׁ. וּשְׁמָא אָחֳרָא מִן שֵׁד יְהוּדָאי, דְּאִיתְקְרֵי חוֹל. וּשְׁמָא אָחֳרָא, דְּאִתְקְרֵי חשֵׁךְ.

הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (דברים ל׳:ט״ו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. הַחַיִּים: דָּא שֵׁם יהו״ה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֶת הַטּוֹב: זֶה הַשֵּׁד יְהוּדָאי, דְּיהַב לֵיהּ עוֹשֶׁר בְּעָלְמָא דֵּין. וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע: אִלֵּין תְּרֵין מְקַטְרְגִין רְשָׁעִים טְמֵאִים, מִסִּטְרָא דְּסמא״ל וְנָחָשׁ, מִן שָׂרוֹ שֶׁל יִשְׂמָעֵאל וְעֵשָׂו.

אִם בַּר נָשׁ יְקַיֵּים הָאוֹמָאָה דְּאוֹמֵי, טוֹב. וְאִם לָאו, יִסְתַּלֵּק מִנֵּיהּ י״ו, אִשְׁתְּאַרַת ה' ה'. וּבְהַאי שַׁעֲתָא, ה' עִילָּאָה מָה אָמְרַת. (יחזקאל ל״ג:י״א) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים שֶׁאָמַרְנוּ.

וְאִם תָּבוּ הֲרֵי טַב. וְאִם לָאו, יִסְתַּלֵּק ה' עִילָּאָה עִם ו״י, וְאִתְעֲבִיד הו״י. וּמַה הִיא אוֹמֶרֶת. (ישעיהו א׳:ד׳) הוֹי גּוֹי חוֹטֵא וְגו'. וְאִם תָּבוּ מִדְּאִשְׁתְּאַרַת בֵּיהּ ה' תַּתָּאָה, הֲרֵי טַב. וְאִם לָאו, יִתְעֲבִיד הוי״ה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (איכה ב׳:ג׳) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ מִפְּנֵי אוֹיֵב. וְיִתְעֲבִידוּ הָרְשָׁעִים שַׂר עֲלֵיהֶם.

וּבְהַהוּא זִמְנָא, יִתְעֲבִידוּ הָרְשָׁעִים אֲדוֹנִים לְהוֹן, וּמִתְעַלֶּה הַטָּמֵא דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּשָׂרוֹ שֶׁל עֵשָׂו, עַל אֱלֹהֵינוּ וְנֶעֱמִי. וְשָׂרוֹ שֶׁל יִשְׂמָעֵאל, עַל מַחְלוֹן וְרוּת. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא אֲמָרוּ, (ישעיהו כ״ו:י״ג) ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעָלוּנוּ אֲדוֹנִים זוּלָתֶךָ.

וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, וְיִהְי רָעָב בָּאָרֶץ. הָאָרֶץ, דָּא גּוּפָא. וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, אִם יִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה הֲרֵי טַב. וְאִם לָאו, יֵיתֵי סמאֵל לֵיהּ רָכִיב עַל נָחָשׁ, לֶאֱלִימֶלֶךְ. (בראשית ל״ב:כ״ו) וַיַּרְא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַּע בְּכַף יְרֵכוֹ. אָזִיל לְאִתְתָא נָעֳמִי, יְהַפֵּךְ לָהּ, וְיַעֲבִיד לָהּ דְּתִיחוֹב, וּתְהֵא בִּישָׁא. אִם אָדָם אִתְפָּרֵשׁ מִינָהּ, הֲרֵי טַב. כְּמָא דַּאֲמַר אִיּוֹב, (איוב ב׳:י׳) כְּדַבֵּר אַחַת הַנְּבָלוֹת תְּדַבֵּרִי גַּם אֶת הַטּוֹב נְקַבֵּל מֵאֵת הָאֱלֹהִים וְהָרָע לֹא נְקַבֵּל. הָעֵצָה דִּיהַב לָךְ הַטָּמֵא, לֹא נְקַבֵּל. וְאִם יָקוּם עֲצַת הַחֲטָא כְּמוֹ שֶׁאָמְרָה הִיא, וְיִגְנוֹב אוֹ יַעֲשֶׂה כָּל הָעֲבֵירוֹת שֶׁבָּעוֹלָם, אַחַר כַּךְ יִתְלוּהוּ עַל הָעֵץ וְיָמוּת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב, (רות א׳:ה׳) וַיָּמוּתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן. וְנִשְׁאֲרוּ ה״ה אַלְמָנוֹת.

וַתֹּאמֶר נָעֳמִי, וּמַה הִיא אוֹמֶרֶת. יו״ד וי״ו וַ״ה. וְעִם כָּל זֶה נָעֳמִי אוֹמֶרֶת, (שם) שֹׁבְנָה בְנוֹתַי, שׁוּבוּ שׁוּבוּ בִּתְשׁוּבָה, הַעוֹד לִי בָנִים בְּמֵעַי וְהָיוּ לָכֶם לַאֲנָשִׁים, י״ו דְּאִסְתַּלְקוּ. עָרְפָּה

מִסְטָרָא דִּמְסָאֲבוּ, תְּשׁוּב אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. וְרוּת דָּבְקָה עִם נָעֳמִי, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) אֶל אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ.

וְאִם תָּבוּ בַּתְיוּבְתָּא, יֵיתֵי אֱלִימֶלֶךְ, וְיֵיתֵי מַחְלוֹן. וְאִם תָּבוּ כּוּלְהוֹ, יֵיתֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה. וְאִם לָא, יָמוּתוּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלּוֹתֶיהָ עִמָּהּ, נְפָקוּ מִגּוּפָא.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִיהִי אָזְלַת לְנָטְרֵי גַּן עֵדֶן, לְמֵיעַל בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, דְּחַיִּין לָהּ לְבַר, וְאָזְלַת בַּאֲתַר דַּחֲשׁוֹכָא. (שם) וַתְּהִם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אָמְרַת, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה', שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּהָוָה בִּי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) וַה' עָנָה בִי, שְׁמָא קַדִּישָׁא דְּיהוה"ה, אַסְהִיד בִּי כָּל חוֹבִין דַּעֲבִידְנָא.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא יֵיתֵי נָחָשׁ וְנָסִיב לָהּ לְשַׁפְחָה. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אָמְרַת, (ישעיהו א׳:כ״א) אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה מְלֵאתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים.

י"ו נִשְׁאֲרוּ עָנִי וְדָל, (זכריה ט׳:ט׳) עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר. דַּל, עֲלֵיהּ אִתְּמַר (תהילים מ״א:ב׳-ג׳) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה'. אִם יִשָּׁאֵר לוֹ בֵּן דְּאָזֵיל בְּאָרְחוֹהִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא, אַפֵּיק לוֹ מִן רָעָה. שֶׁהֵם מִתְפָּרְדִים בְּד' פִּנּוֹת הָעוֹלָם.

כְּתִיב (ישעיהו כ״ט:כ״ב) כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם. יַעֲקֹב לָא הֲוָה בְּעָלְמָא, וְאַתְּ אָמַר אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

אֶלָּא תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּאַפִּילוּ לְאַבְרָהָם בְּנוּרָא יָקֵידְתָּא, בְּקַדְמִיתָא הֲווֹ דַּיְינִין לֵיהּ לְעֵילָּא, אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּרְסְיָא דִּילִי, זִילִי וְשֵׁזִיבִי לְאַבְרָהָם מִן אוּר כַּשְׂדִּים, שֶׁבִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי עָבִיד מַה דְּעָבִיד.

אָמְרוּ לֵיהּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, גַּבְרָא דְּיִפּוֹק מִינֵּיהּ יִשְׁמָעֵאל, דְּיַעֲבְדִין לֵהוֹ לְיִשְׂרָאֵל מַה דְּיַעֲבְדִין. אָמַר לְהוֹ כֵּן יִפּוֹק מִינֵּיהּ יִצְחָק, דְּיוֹשִׁיט קַדְלֵיהּ עַל גַּבֵּי מַדְבְּחָא. אָמְרוּ לֵיהּ, הָא עִשּׂו דְּנָפִיק מִינֵּיהּ דְּיַחֲרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא. אָמַר, הָא נָפִיק מִינֵּיהּ יַעֲקֹב, דְּאִיהוּ כּוּרְסְיָא שְׁלֵימָא. אָמְרוּ, הָא וַדַּאי בְּזִכּוּתָא דְּיַעֲקֹב יִשְׁתְּזֵיב. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

וּבְשַׁעֲתָא דְּכְפִיתוּ לַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, לְמִרְמֵי לְגוֹ אַתּוּן נוּרָא יָקֵידְתָּא, פְּתַח חֲנַנְיָה וַאֲמַר, ה' לִי (תהלים קיח) לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. ה' לִי בְּעוֹזְרָי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשׂוֹנְאָי. פְּתַח מִישָׁאֵל וַאֲמַר, כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ כִּי בְרִאוֹתוֹ יְלָדָיו מַעֲשֵׂה יָדַי וְגוֹ'.

וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא דְּנוּ דִּינֵיהּ לְעֵילָּא, אֲמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ישעיהו מ"ד:ה') זֶה יֹאמַר לַה' אָנִי, זֶה יִתְנַנֶּיָה, שֶׁאָמַר ה' לִי בְּעוֹזְרֵי וַאֲנִי אֶרְאֶה בְשׂוֹנְאָי. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, זֶה מִישָׁאֵל, שֶׁאָמַר כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב וְגו'. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יְכַנֶּה, זֶה עֲזַרְיָה, שֶׁאָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר מִישָׁאֵל, כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, עֲבָדוּ לֵיצָנוּת בְּלִישָׁנֵיהוֹן. אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כּוּרְסְיָיא דִּילִי, הַהוּא לֵיצָנוּתָא דַּעֲבָדוּ, שֵׁזִיב לוֹן בְּדַרְגָּא דָּא, כְּמָה דְּשֵׁזִיבַת לְאַבְרָהָם. וְלֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, כָּל אִינּוּן דִּכְפִיתוּ לוֹן, קָטַל לוֹן שְׁבִיבָא דְּנוּרָא.

דָּנִיֵּאל אַמַּאי לָא הֲוָה עִמְּהוֹן. אֲמַר בְּלִבֵּיהּ, הָא עֲבָדוּ מִינֵיהּ צַלְמָא. וּמַלְכָּא אֲמַר, שְׁמֵיהּ כְּשֵׁם אֱלוֹהַּ דִּילֵיהּ, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דניאל ד':ה') דִּי שְׁמֵיהּ בֵּלְטְשַׁאצַר כְּשֵׁם אֱלָהִי. וּכְתִיב (דברים ז':כ"ה) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ, וְעַל דָּא אִתְכַּסֵּי מִינַּיְיהוּ. וְכִי אָדָם יִבְרַח מִן הַמַּלְכוּת, אֶלָּא מַלְאָכִין הֲווֹ מְכַסִּין לֵיהּ.

מַה רָאוּ חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה דְּיַהֲבוּ גַּרְמַיְיהוּ לְנוּרָא. אֶלָּא תָּא חֲזֵי, יוֹמָא חַד הֲוָה דָּוִד נָחִית לְהַנּוֹת גּוּפוֹ לְפָנֵי הַנָּהָר. וַהֲוָה אֲמַר, (תהילים פ"ו:ב') שָׁמְרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אָנִי. אֲמָרוּ לֵיהּ, וְאַתָּה חָסִיד. אֲמַר לְהוֹן, וְלֹא חָסִיד אֲנִי, שֶׁיָּדַי מְלוּכְלוֹת בִּשְׁפִיר וּבְשִׁלְיָא, וּמְטַהֵר אֶת הַטָּהוֹר, וּמְטַמֵּא אֶת הַטָּמֵא. וַאֲנִי קָם בְּחֶדְוָה בְּגִ' מִשְׁמָרוֹת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמֵר (תהילים קי"ט:ס"ב) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ. וַאֲנָא נָאִים כְּסוּסְיָא בְּהֶבֶל א'.

וּבַחֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה. וּבְמִשְׁמָרָה שְׁלִישִׁית, אֲנִי מְנַגֵּן עִם הַמַּלְאָכִים לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב לח) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מָאן אִינּוּן, מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דַּאֲמָרִין שִׁירָה עִמִּי בַּלַּיְלָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים מב) וּבַלַּיְלָה שִׁירֹה עִמִּי תְּפִלָּה לְאֵל חַיָּי.

אֲמָרוּ הַצַּפְרְדְּעִים, אֲנַחְנָא עֲבִידְנָא יַתִּיר מִינָּךְ בְּדֵיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲמַר לוֹן דָּוִד, וּמָה עֲבַדְתּוּן אַתּוּן יַתִּיר מִינִּי. אֲמָרוּ לֵיהּ, דַּהֲווֹינָן מוֹקְדִין גּוּפָנָא בְּנוּרָא בְּתַנּוּרָא בְּמִצְרַיִם. וּבְשַׁעֲתָא דַּהֲווֹ מְכַפְּתִין חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, אֲמָרוּ בְּלִבַּיְיהוּ דְּנַעֲבִיד כַּצַּפַּרְדְּעִים.

תַּנְיָא, שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה, וְעַל כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כְּאַרְיֵי. תָּא חֲזֵי, שָׁלֹשׁ מִשְׁמָרוֹת אִינּוּן י"ב שַׁעֲתֵי, וְאִתְפַּלְגּוּן ד' לְכָל מִשְׁמָר. וּבְכָל מִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כְּאַרְיֵי, וְאוֹמֵר אוֹי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וכו'.

תָּא חֲזֵי, כְּדוּגְמָא דְּאִית מִשְׁמָרוֹת בִּרְקִיעָא, כָּךְ אִית מִשְׁמָרוֹת בְּאַרְעָא. וּמָאן אִינּוּן. מִשְׁמָרָה שְׁנִיָּה, כְּלָבִים צוֹעֲקִים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ל) לַעֲלוּקָה שְׁתֵּי בָנוֹת הַב הַב. (ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נָפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה. רֹאשׁוֹנָה, חֲמוֹר נוֹעֵר. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.

וְעַל דָּא בִּלְעָם בָּזָה הַחֲמוֹר וּבְאִשְׁתּוֹ, הֲיָה מִתְנַבֵּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם לד) וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. אֲבָל בְּאוּמּוֹת הָעוֹלָם קָם. וְכִי מְטוּנָּף מִן הַטְּנוּפָּת, אַתָּה מַזְכִּיר עִם הַטָּהוֹר. אֶלָּא מֹשֶׁה בַּטָּהֳרָה. וּבִלְעָם בַּטּוּמְאָה. וְעֲבוֹדָה זָרָה הֲיָה עוֹשֶׂה מַעֲשֶׂה אִישׁוּת עִם הָאָתוֹן.

כְּתִיב (שם) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וְגוֹ', תָּא חֲזֵי, קַן: דָּא הוּא גּוּפָא. בַּדֶּרֶךְ: דְּאָזֵיל בְּאוֹרְחִין טָבִין. בְּכָל עֵץ: דָּא תּוֹרָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. אוֹ עַל הָאָרֶץ: אִלֵּין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאִתְקְרוּן אֶרֶץ, דִּמְלַמֵּד לְהוֹן אוֹרַיְיתָא. אֶפְרוֹחִים: אִלֵּין אִינּוּן נְעָרִים גְּדוֹלִים, דְּיִתְעַסְּקוּן בְּאוֹרַיְיתָא. אוֹ בֵּיצִים: אִלֵּין זְעִירִין, דְּיוֹלִיף לוֹן אל"ף בי"ת.

וְהָאֵם רוֹבֶצֶת, אֵין אֵם אֶלָּא תּוֹרָה, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם א) וְאֵל תִּטּוֹשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ. אִם תְּרָצֶה שֶׁתִּתְקַיֵּם הַבָּנִים, (דברים כב) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, וְאַחַר כַּךְ וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים.

דָּבָר אַחֵר כִּי יִקָּרֵא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קֶרִי, וְהָלַכְתִּי אַף אֲנִי עִמָּכֶם בְּקֶרִי. וְיָסַפְתִּי לְיִסְּרָה אֶתְכֶם שֶׁבַע עַל חַטֹּאתֵיכֶם. מַאן אִיהִי שֶׁבַע, דָּא שְׁכִינְתָּא.

בַּדֶּרֶךְ: דָּא קְבוּרַת רָחֵל, דְּאִיהִי קַיְימָא בְּפָרָשַׁת דְּרָכִים, וִיבַשֵּׂר לָהּ וִינַחֵם לָהּ וְלָא צְבִיאַת לְקַבְּלָא תַּנְחוּמִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ירמיה לא) מֵאֲנָה לְהִנָּחֵם עַל בָּנֶיהָ. וּבִשְׁבִיל דַּאֲזָלוּ עַמּוֹ בְּקֶרִי, גָּלָה לְהוֹן, וּשְׁכִינְתָּא גָּלְתָה עִמְּהוֹן.

בְּכָל עֵץ: דָּא יְרִיחוֹ. אוֹ עַל הָאָרֶץ: דָּא יְרוּשָׁלַ ם. אֶפְרוֹחִים: אִלֵּין כְּרוּבִים דִּלְעֵילָא. אוֹ בֵּיצִים: אִלֵּין כְּרוּבִים דִּלְתַתָּא. אַנְפֵּי רַבְרְבֵי, וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי.

וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (ישעיהו נ:א') וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, בִּשְׁבִיל דְּאִימָּא אִזְלָא וּמְנַדְּדָא מְגוֹזְלָהּ וּמִקִּינָהּ. וְדָא גָּרִים לָךְ אֲרִיכוּ דְּאַנְפִּין, שִׁית יוֹמִין דִּלְעֵילָא, דִּירַחֲמוּ עַל עָלְמָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות ל"ד:ו') ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְרַב חֶסֶד וֶאֱמֶת. וְאָרִיךְ רוּגְזָא מִן אַפִּין דְּאִסְתַּלְקוּ בְּחוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחוֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ.

(שיר השירים ו':ב') דּוֹדִי יָרַד לְגַנּוֹ לַעֲרֻגוֹת הַבֹּשֶׂם לִרְעוֹת בַּגַּנִּים וְלִלְקֹט שׁוֹשַׁנִּים. תָּא חֲזֵי, כָּל הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ, וְשִׁיר הַשִּׁירִים קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מְשַׁבַּחַת לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹמֶרֶת דּוֹדִי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם ה) דּוֹדִי צַח וְאָדוֹם.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּיהֵא פַּלְגוּת לֵילְיָא. אִיתְעַר שַׁלְהוֹבָא חָדָא, וְיֵעוֹל תְּחוֹת גַּדְפֵּי דְּתַרְנְגוֹלָא, וְקָאֲרֵי. וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָרַד אֶל גַּנּוֹ, דְּאִיהוּ גַּן עֵדֶן עִילָּאָה, דְּאִית לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבַהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְעַר תַּרְנְגוֹלָא דִּלְעֵילָא, וְאָמַר, קוּמוּ כָּל אִינּוּן

דְּשֵׁינְתָא בְּחוֹרֵיהוֹן, הָא שַׁעֲתָא אִיהִי לְאִתְחַבָּרָא אַיְילְתָא בְּבַעֲלָהּ. זַכָּאָה אִיהוּ כָּל בַּר נָשׁ דְּיקוּם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְיתָא. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צַדִּיקַיָּיא אֲצִיתוּ לְקָלֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם ח) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים חֲבֵרִים מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעִינִי. וּבְהַאי שַׁעֲתָא, מַאן דְּאִתְעַסַּק בְּאוֹרַיְיתָא, אִיתָּרַק עֲלֵיהּ חַד חוּטָא דְּחֶסֶד. וּבְהַאי שַׁעֲתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָרַד לְגַנּוֹ. לְמֵי יָרַד, לַעֲרוּגוֹת הַבּוֹשֶׂם. וּמַאן אִינּוּן עֲרוּגוֹת הַבּוֹשֶׂם, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שממות ל) בְּשָׂמִים רֹאשׁ. וּמַאן אִינּוּן, צַדִּיקִים.

לִרְעוֹת בַּגַּנִּים, בְּגַן עֵדֶן דִּלְעֵילָּא, וְגַן עֵדֶן דִּלְתַתָּא, דְּאִיקָרֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהָעוֹלָם הַבָּא. לִלְקוֹט שׁוֹשַׁנִּים, מַאן אִינּוּן שׁוֹשַׁנִּים. אִלֵּין צַדִּיקַיָּיא דְּאִתְעַסְקוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן דְּמַרְחֲשָׁן אוֹרַיְיתָא בְּשִׂפְוָותַיְיהוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב שׁוֹשַׁנִּים, אַל תִּקְרֵי שׁוֹשַׁנִּים, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹנִים, שֶׁאֲפִילּוּ בַּקֶּבֶר רוֹחֲשׁוֹת תּוֹרָה.

אָמַר לֵיהּ, וְכִי לְאִינּוּן דְּאִתְעַסְקֵי בְּאוֹרַיְיתָא קָטֵיל לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִינּוּן צַדִּיקִים דְּלָא חָבוּ. תָּא חֲזֵי, יָרְבְעָם בְּשַׁעֲתָא דְּהֲוָה יְנוּקָא, הֲוָה זַכַּאי, וְלָא הֲוָה לֵיהּ חוֹבָה, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמַלְאָךְ הַמָּוֶת, זִיל וְאַיְיתֵי לְיָרְבְעָם בֶּן נְבָט.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא אָמְרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, (תהילים ח׳:ב׳) ה' אֲדוֹנֵנוּ מָא אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. מָה דְּשִׁמְךָ אִיהוּ אַדִּיר בֵּיהּ, וְהוּא צַדִּיק, אֲנַח לֵיהּ, וְעַל זְכוּתָא דִּילֵיהּ יֵיתֵי שֶׁפַע לָנָא. אֲמַר לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי רַעֲוָא דִּילְכוֹן דְּאֶשְׁבּוֹק לֵיהּ, אֲנָא שָׁבֵיק לֵיהּ.

וּבְתַר כֵּן נָפַק לְתַרְבּוּת רָעָה, וְעָבִיד תְּרֵי עֶגְלֵי דְּדַהֲבָא, וְחָטָא וְהֶחֱטִיא אֶת יִשְׂרָאֵל. אֲמַר לְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֲרֵי כָּל שֶׁפַע דְּהֲוָה יָהֵיב לְכוֹן, אִתְהַפַּךְ לְכוֹן בְּזוּהֲמָא, לָא הֲוָה טַב לְכוֹן דְּתֵייתִי לֵיהּ הָכָא בְּשַׁעֲתָא דְּהֲוָה זַכַּאי, וַהֲוָה אוֹלִיף לֵיהּ מטטרו"ן אוֹרַיְיתָא. בְּשַׁעֲתָא הַהִיא, פָּתְחוּ כָּלְהוֹ וַאֲמָרוּ, (תהילים קי״ט:קל״ז) צַדִּיק אַתָּה ה' וְיָשָׁר מִשְׁפָּטֶיךָ. וְעַל דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָרַד לְגַנּוֹ לִלְקוֹט שׁוֹשַׁנִּים.

פְּתַח יְנוּקָא וַאֲמַר, (מיכה ו׳:ג׳) עַמִּי מָה עָשִׂיתִי לָךְ וּמָה הֶלְאֵתִיךָ עֲנֵה בִּי. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּחֲבִיבוּתָא דְּאִית לֵיהּ עִם יִשְׂרָאֵל, קָרָא לְהוֹן עַמִּי. מָה עָשִׂיתִי לָךְ, לְמָה עָשִׂיתִי לָךְ. אֶלָּא דְּתַזְלִין לְבָתֵּי כְנִסְיוֹת וּלְבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, וְתַסְהִידוּ בִּי דַּאֲנָא אֶחָד, הֲדָא הוּא דִכְתִיב ז (דברים ו) ה' אֶחָד.

תַּסְהִידוּ דַּאֲנָא חַד, וּמִתְעַלֶּה עַל שְׁמָא דְמ"ב תֵּיבִין, דְּאִינּוּן בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, מִן וְאָהַבְתָּ עַד וְהָיָה. וְתַעֲבִידוּ לְיַחֲדָנִי עֲלַיְיכוּ. וְאִיהוּ שְׁמָא כְּדּוּגְמָא שְׁמָא דמ"ב שְׁמָהָן.

וּבִשְׁמָא דְּע"ב תֵּיבִין, דְּאִית בְּפָרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, מִן וְהָיָה עַד וְשַׁמְתֶּם. וּבִשְׁמָא דַּחֲמִשִּׁין תֵּיבִין, מִן וְשַׂמְתֶּם עַד סוֹף פָּרָשָׁתָא, כְּחוּשְׁבַּן שַׁעֲרֵי בִינָה. וּבִשְׁמָא דְּע"ב, מִן וַיֹּאמֶר עַד סוֹף הַפָּרָשָׁה.

וְאִינוּן אַרְבַּע פָּרְשָׁיָין, עִם י"ב תֵּיבִין דְּאִית בִּקְרִיאַת שְׁמַע, תְּרֵין יְחוּדִין עִילָּאִין, יִתְעָבִידוּ כָּלְהוֹ מָאתָן וְאַרְבָּעִין וּתְמַנְיָא, כְּחוּשְׁבַּן רמ"ח אֵבָרִים. וְכָל אֵינַשׁ דְּיִקְרֵי קְרִיאַת שְׁמַע כְּדְקָא יָאוֹת, כָּל תֵּיבָה וְתֵיבָה מַשְׁפִּיעַ בְּכָל אֵבָר וְאֵבָר דִּילֵיהּ. וְאִי אֵינַשׁ לָא יִקְרֵי קְרִיאַת שְׁמַע בִּימָמָא וּבְלֵילְיָא, כָּל אֵבָר וְאֵבָר דִּילֵיהּ יִתְמְלֵי מִן רוּחַ רָעָה, וּמִכָּל מִלִּין וּמַרְעִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא.

אָמַר יְנוּקָא, תְּלַת תֵּיבִין אִינוּן, דְּחַסְרִין מִן קְרִיאַת שְׁמַע, מִן רמ"ח תֵּיבִין, וּבַמֶּה אִשְׁתְּלִימוּ. אָמַר, אֲנָא שְׁמַעְנָא מֵאַבָּא, עִם ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת שֶׁהַשְׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר בְּקוֹל.

פְּתַח סָבָא דִּינוּקָא וַאֲמַר, עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט וְגוֹ', (קהלת ט) וּמָצָא בָהּ יֶלֶד מִסְכֵּן חָכָם וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, עִיר קְטַנָּה, דָּא תֵּיבַת נֹחַ. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, אִלּוּ אִשְׁתּוֹ וּבָנָיו וּנְשֵׁי בָנָיו, וְחַיּוֹת וְעוֹפוֹת וּבְהֵמוֹת. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ, זֶה יֵצֶר הָרָע. וּמָצָא בָהּ אִישׁ מִסְכֵּן וְחָכָם, דָּא נֹחַ. וּמִלֵּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ.

סִתְרֵי תּוֹרָה

סְעוּדְתֵי דְשַׁבָּת בְּכָל אִינוּן אוּכְלוּסִין עִילָּאִין. (שמות ט"ז:כ"ה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַד'. הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה. תְּלַת זִמְנִין הַיּוֹם, כְּחוּשְׁבַּן תְּלַת סְעוּדְתֵי, דְּאִתְקְרִיאוּ עֹנֶג. וּמַהוּ עֹנֶג. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו נ"ח:י"ג) וְקָרָאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג. (בראשית ב':י') וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגָּן. וּבְחֶשְׁבּוֹן תְּלַת גָּלוּיוֹת, שֶׁאָמַר מֹשֶׁה כְּנֶגְדָן אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה תְּלַת זִמְנִין.

אֲנָא אֶהְיֶה עִמְכוֹן בְּגָלוּתָא קַדְמָאָה, הֲדָא הוּא דַאֲמָרוּ, גְּלוּ לְמִצְרַיִם שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וַאֲנָא אֶהְיֶה עִמְכוֹן בְּגָלוּתָא תִּנְיָינָא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, גָּלוֹ לְבָבֶל שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וַאֲנָא אֶהְיֶה עִמְכוֹן בְּגָלוּתָא תְּלִיתָאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב גָּלוּ לְיָוָן שְׁכִינָה עִמָּהֶם. אֶהְיֶה רְבִיעָאָה לָא גִּילָּה לְהוֹן, אֶלָּא (ישעיהו ס':כ"ב) אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה. זְכוּ אֲחִישֶׁנָּה, לֹא זָכוּ בְּעִתָּהּ.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, רְצָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְנַסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל וכו'.

תָּא חֲזֵי, אִם יָשִׁיבוּ לֹא נִשְׁאֲרוּ בַּגָּלוּת יוֹם א' שָׁלֵם. אָמַר לֵיהּ בַּחֲשַׁאי, מַהוּ יוֹם א', זֶהוּ שֶׁאָמַר (בראשית כ"ט:ז') הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה וְגוֹ'. אִם תָּבוּ בִּתְיוּבְתָּא, יֵצְאוּ לְזְמַן הַיּוֹם שֶׁאָמַר הַנָּבִיא. וְאִם לֹא עֵת הֵאָסֵף הַמִּקְנֶה, הַשְׁקוּ הַצֹּאן וּלְכוּ רְעוּ. בְּסִפְרָא דְּרַב הַמְנוּנָא סָבָא, אִם לָא תָבוּ בִּתְיוּבְתָּא, לָא יִפְקוּן עַד דְּיִשְׁתְּלִים שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יהו"ה.

דָּבָר אַחֵר, יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לְיוֹנָה, וְהַכְּנָפַיִם לְמִצְוֹת, כְּמוֹ בְּשָׁעָה שֶׁהַיּוֹנָה יֵשׁ לָהּ כְּנָפַיִם, וְהַכְּנָפַיִם שְׁלֵימִים, לֹא יֵשׁ עוֹף בָּעוֹלָם שֶׁיְּקָחֶהָ. כָּךְ יִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שֶׁהֵם שְׁלֵמִים בְּמִצְוֹת,

לֹא יֵשׁ בְּכָל הָעוֹלָם מִי שֶׁיּוּכַל לָהֶם. כְּמוֹ שֶׁהוּא כָּתוּב בְּפִי' בִּלְעָם (במדבר כ"ג:ח') מָה אֶקֹּב לֹא קַבֹּה אֵל וּמָה אֶזְעֹם לֹא זָעַם ה'. וְאַחַר כַּךְ זָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם, וַיִּזְנֶה אַף ה' בָּהֶם.

וְעַל דָּא (במדבר ט"ו:ל"ט) וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם. וּמַהוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם. זֶהוּ רַק רַע כָּל הַיּוֹם, וְזֶהוּ (משלי כ':י"ד) רַע רַע יֹאמַר וְגוֹ'.

וְעַל דָּא (שמות ל"ג:כ"ג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה ב':ג') הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. וּכְתִיב (דברים ל"ב:כ') אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם וְגוֹ'. וְעַל דָּא בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ בְּלֵב שָׁלֵם לִפְנֵי ה', מֶה הָיָה. פָּנִים בְּפָנִים דִּבֶּר ה'. וְאִם לָאו, בְּסִטְרָא דַּאֲחוֹרַיִים. וְזֶהוּ הָעֲרָיוֹת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא י"ח:ז') עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה.

וְיֵשׁ אָחוֹר מִן קְדוּשָּׁה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (הושע י"א:י') אַחֲרֵי"י ה' יֵלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׁאָג. וְאִתְקְרֵי פָּנִים לְגַבֵּי מַטָּה, וְאָחוֹר לְגַבֵּי מַעְלָה. וְאִתְקְרֵי חוֹל לְגַבֵּי מַעְלָה, וְקוֹדֶשׁ לְגַבֵּי מַטָּה.

וְזֶה בְּקֶשֶׁ מִשֶּׁה לֵידַע, זֶה שֶׁהָיָה פָּנִים לְגַבֵּי מַעְלָה. וְאָמַר לֵיהּ, כִּי לֹא יִרְאַנִי הָאָדָם וָחָי. וְאַחַר כַּךְ בְּקֶשׁ שֶׁיִּתֵּן נְשָׁמָה לְיִשְׂרָאֵל מִן הַפָּנִים שֶׁהֵם לְמַטָּה, וְנִקְרְאוּ אֲחוֹרַיִם לְגַבֵּי מַעְלָה. וְאָמַר לֵיהּ, וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי. אַתָּה תִרְאֶה וְהֵם לֹא יִרְאוּ. הֲרֵי תָּבִין שֶׁהָיָה לְגַבֵּיהּ אָחוֹר, וּלְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל פָּנִים. וְעַל זֶה אָמַר לֹא יֵרָאוּ, וְלֹא אָמַר לֹא תִרְאֶה.

תָּא חֲזֵי, בְּחוֹבָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, אָבְדוּ הַפָּנִים עִילָּאִין. וּבְחוֹבָא דְעֵגֶל, פָּנִים תַּתָּאִין, דְּאִתְקְרֵי אָחוֹר לְגַבֵּי עֵילָּא. וּבְכָל גָּלוּת וְגָלוּת אָבְדוּ. וְאִיהוּ רָזָא רַבְרְבָא, וְכָל דָּא נִרְמַז בְּשֵׁם יהו"ה. י', פָּנִים עִילָּאִין. ה', אָחוֹר לְגַבֵּי י', וּפָנִים לְגַבֵּי ו'. ו', אָחוֹר לְגַבֵּי ה' עִילָּאָה, וּפָנִים לְגַבֵּי ה' תַּתָּאָה. ה', אָחוֹר לְגַבֵּי ו', וּפָנִים לְגַבֵּי רָזָא דִלְתַתָּא.

וּמַאי אִיהוּ ידו"ד, דְּאִתְקְרֵי אָחוֹר לְגַבֵּי ידו"ד דִּלְעֵילָּא, וְדָא הַמַּבְדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים. ידו"ד דִּלְעֵילָּא, אָדָם עִילָּאָה. ידו"ד דִּלְתַתָּא, אָדָם תִּנְיָינָא. וְאִית אָדָם דְּאִיהוּ תִּלְיָיתָאָה, דְּאִקְרֵי אָחוֹר, לְגַבֵּי שְׁמָא תִּנְיָינָא. וּשְׁמָא תִּנְיָינָא אִיהוּ פָּנִים לְגַבֵּי דָּא. וְדָא הוּא הַמַּבְדִּיל בֵּין קֹדֶשׁ לְחוֹל. וְאִינּוּן תְּלַת, בְּחוּשְׁבַּן אֱהֶיֶ"ה אֱהֶיֶ"ה אֱהֶיֶ"ה תְּלַת זִמְנִין.

דָּבָר אַחֵר (שמות ט"ז:כ"ה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אִכְלוּהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבָּת הַיּוֹם לַה' הַיּוֹם לֹא תִמְצָאוּהוּ בַּשָּׂדֶה. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּא, תְּחוֹת כַּפְתּוֹר עִילָּאָה, כַּפְתּוֹר דִּי מְמַנָּא בְּכ"ב אַתְוָון. בְּעִיזְקָא דִּלְעֵילָּא, לְקִטְין תְּרִין סִטְרִין, חַד עִיזְקָא. וְהַהוּא עִיזְקָא אִיהוּ בְּרִיבּוּעָא לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא.

אֲחִיהֶן הַאי עִיזְקָא מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי סִטְרָא, דָּא לְיָמִינָא, וְדָא לִשְׂמָאלָא. הַהוּא דְּיָמִינָא סָלְקָא בְּרֵישָׁא, וְכַד אִיהוּ זָקְפָא, נָטֵיל עַמִּיהּ שִׁית מְאָה אֶלֶף גּוּבְרִין גִּבָּרִין, אֲחִידָן סְיָיפִין

עַל יְרֵכִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות י״ב:ל״ז) כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף רַגְלִי הַגְּבָרִים לְבַד מִטָּף. וְהַהוּא דְּשְׁמָאלָא סָלְקָא לְבָתַר כֵּן, וְכַד אִיהוּ זָקְפָא, נָטֵיל עִמֵּיהּ שִׁית מְאָה אֶלֶף ("חילופי גרסאות") מָארֵי דַּגְדְּפִין, אַנְפִּין דְּרַחֲמֵי. וּמִתְחַלְפִין דְּיָמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וְדִשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא. זָקְפָאן לְעֵילָא, עַד דְּאַמְטוּ לְחַד כַּהֲנָא, דְּגָלֵי מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא. כַּד מָטוֹ תַּמָּן, נָפֵיק הַהוּא כַּהֲנָא רַבָּא, וְקָא מְבָרֵךְ לְהַהוּא כַּפְתּוֹר. כֵּיוָן דְּקָא מִתְבָּרְכָא מִתַּמָּן, מִגּוֹ עַתִּיקָא סָבָא דְּסָבִין סִיבָּתָא דְּכָל סִיבָתִין, נָפֵיק טַלָּא דִּבְדוֹלְחָא, וְנָגֵיד לְהַהוּא רֵאשׁ דְּכַהֲנָא, וְאִיהוּ אִמְלֵי לְהַאי כַּפְתּוֹר. כֵּיוָן דְּאִתְמַלְיָיא, אִתְמַלְיָיא בְּשִׁית סִטְרִין, לְשִׁית יוֹמִין דְּשַׁבַּתָּא.

כַּד נָחִית מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא, וְאַקְרִישׁ לְהַהוּא בְּדוֹלְחָא, אִתְעֲבִיד כְּגַוְונָא דִבְדוֹלְחָא דְּאֶבֶן טָבָא. וְכָלְהוֹ אוּכְלוֹסִין אִתְזָנוּ מִנֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא, וּמִנָּהוֹן בְּלֵילְיָא. אִינוּן דְּיוֹמָא אָכְלֵי בְּגַוְונָא חַד, וְאִינוּן דְּלֵילְיָא אָכְלֵי בְּגַוְונָא אָחֳרָא. אִינוּן דְּלֵילְיָא אִקְרוּן מְתַבְּרֵי טוּרִין וְטַנְּרִין, אִלֵּין לָקְטִין מִפַּלְגוּת דְּלֵילְיָא עַד דְּיִתְתַּקַּף שִׁמְשָׁא, כֵּיוָן דְּאָתָא שִׁמְשָׁא לָא לָקְטֵי. אִינוּן דְּיוֹמָא, אִקְרוּן יְלִידֵי בֵּיתָא, טְמִירֵי הֵיכָלָא. לָא לָקְטֵי אֶלָּא בְּצַפְרָא. כֵּיוָן דְּאָתֵי צַפְרָא, לָקְטֵי כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. אָחֳרָנִין אִית דְּלָקְטֵי לְעִידַן רַמְשָׁא, וְכָל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

אִינוּן דְּלֵילְיָא, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (שמות ט״ז:י״ג) וּבַבֹּקֶר הָיְתָה שִׁכְבַת הַטָּל. אִלֵּין אִינוּן נָזְלֵי טַלָּא דְּמַנָּא לְתַתָּאי, מְחוּלָּקָא דִּילְהוֹן. הַאי מַנָּא לָא הֲוָה לֵיהּ גַּוּון, וְלָא אִנְלִיד. אִינוּן דְּצַפְרָא, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (קהלת י״א:ו׳) בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ. אִלֵּין הֲווֹי נָזְלֵי טַלָּא דְּמַנָּא לְתַתָּאי, וְיַהֲבִי גַּוּון לְהַהוּא מַנָּא, וּמִתְקָא וְדוּבְשָׁא.

אִינוּן דְּרַמְשָׁא, עֲלַיְיהוּ כְּתִיב (שמות ט״ז:ו׳) עֶרֶב וִידַעְתֶּם. וְאִינוּן דְּלֵילְיָא, הֲווֹ נָזְלֵי בְּזִמְנָא חָדָא מִסִּטְרָא דְּאִלֵּין. מַאן דְּאִשְׁאַר מִנֵּיהּ עַד צַפְרָא, כְּתִיב, (שם) וַיָּרֻם תּוֹלָעִים וַיְבְאַשׁ.

תִּלַּת סִטְרִין גְּלִיפִין הָכָא, לָקֳבֵיל תִּלַּת, הַיּוֹ"ם הַיּוֹ"ם הַיּוֹ"ם. תִּלַּת הֵהִי"ן, ה' ה' ה', וּלְכָלְהוֹ הֵהִי"ן, תְּלַת תִּלַּת אַתְוָון, וְאִתְעֲבִידוּ תְּרִין עֶשֶׂר, כְּחוּשְׁבַּן תְּרֵי עֲשַׂר שַׁעְתֵּי דִּיְמָמָא, וְכָלְהוֹ חַד, וְכָלְהוֹ יוֹם. תִּלַּת שַׁבַּתֵּי אִינוּן, כָּלְהוֹן יוֹמָא חַד, שַׁבַּתָּא דְּלֵילְיָא, שַׁבַּתָּא דִּיְמָמָא, שַׁבַּתָּא דְּרַמְשָׁא. לְקִבְלֵהוֹן תְּלַת סְעוּדָתֵי, סְעוּדָתָא דְּלֵילְיָא, סְעוּדָתָא דִּיְמָמָא, סְעוּדָתָא דְּרַמְשָׁא.

סְעוּדָתָא דְּלֵילְיָא, עַד לָא אִתְקַדַּשׁ יוֹמָא, מִתְתַּקְנֵי אוּכְלוֹסִין כָּלְהוֹ תְּלַת קְשִׁירִין, עָאלִין גּוֹ נַהֲרֵי דְּאַפַּרְסְמוֹנָא, אִתְסַחְיָין בְּתִסְרוּ דְּוֹרְדֵי גְּלִיפָן, מִתְעָבָרָן גּוֹ נְהַר דִּינוּר, וְסָלְקִין מִתַּמָּן בְּקוֹמֵי. כֵּיוָן דְּסָלְקִין לִסְטַר חִוָּורָא, אִתְסַחְיָין אִינוּן וְוַרְדִין. סָהֲדוֹ סָהֲדִין דְּשַׁבָּת בְּרֵאשִׁית. כָּלְהוֹן דְּלֵילְיָא קַדִּישִׁין. לִסְטַר חַד לְשִׁית שִׁית סִטְרִין.

כַּד בָּעָא יוֹמָא לְאִתְקַדְּשָׁא, קָל שׁוֹפָרָא אִתְנְגִיד מִלְּעֵילָּא לְתַתָּא, וְהַהוּא קָלָא חוֹלְקָא דְּעַמָּא דְּיִשְׂרָאֵל אִיהוּ. בְּגִין דִּלְית קִדּוּשָׁא בַּר כַּד אִשְׁתְּמַע הַהוּא קָלָא. וּכְדֵין יְדִיעַ דְּאִתְקַדַּשׁ יוֹמָא.

סַנְדַּלְפוֹן נְזִירָא פְּרִישָׁא, אִתְעַטָּרָא בְּעַטְרוֹי גְּלִיפִין, רְשִׁימָאן בְּאַתְוָון דְּאִקְרֵי גִּלְגּוּלָא דְּחַד וּתְרֵין וּתְלַת אַרְבַּע וְחָמֵשׁ וְשִׁית, וְאִינּוּן אַתְוָון אי"ק בכ"ר גל"ש דמ"ת הנ"ך וכו'.

כְּדֵין בְּוָאמַר לֵיהּ, רַב אַסְוָון דְּאִקְרֵי רְפָאֵל, (במדבר י״ב:י״ג) אֵל נָא רְפָא נָא, בָּעוּתָא דְּקָאֲמַר מְהֵימְנָא דְּמָארוֹי, וְאֲתַר דָּא אַסֵּי לְמַרְיָם. נ"א נ"א הוּא בְּוָאמַר לֵיהּ, בְּאַתְוָון רְשִׁימָאן דְּאָלֶ"ף דָּלֶ"ת נוּ"ן יוּ"ד. בֵּי"ת וָא"ו אָלֶ"ף לָמֶ"ד, דָּא הוּא בְּוָאמַר לֵיהּ. הַאי רַב אַסְוָון אַסֵּי לְכָלְהוֹ אוּכְלוּסֵי, וּמַעֲבַר מְנַיְיהוּ זִיוָא דַּחֲשׁוֹכָא, דְּהַוָה מְקַרְבָא גַּבַּיְיהוּ שְׁאָר יוֹמֵי.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא מִתְעָרֵי תְּרֵין רוּחִין עִילָּאִין, חַד מִסִּטְרָא דְּאוֹר וְחַד מִסִּטְרָא דְּחֹשֶׁךְ. וְאִינּוּן מִיכָאֵל גַּבְרִיאֵ"ל, מִתְגַּלְפָאן לְשִׁתִּין רִבּוֹא אוּכְלוּסִין, דְּשַׁלְטָן בְּהַהוּא לֵילְיָא. וְאִתְעַתְּדָן חַד לְיִמְינָא וְחַד לִשְׂמָאלָא, לְכָל חַד וְחַד פָּתוֹרֵי אִתְתַּקְנָן. בָּתַר דְּאִתְחַזּוּן כָּל פָּתוֹרֵי דִּלְתַתָּא בְּהֵיכְלָא יְדִיעָא.

כָּל אוּכְלוּסִין דִּלְעֵילָּא, אִית לוֹן דּוּכְתִּין פְּרִישָׁן בְּהַאי לֵילְיָא. וְכָל חַד רַב וְיַקִּירָא בְּדוּכְתֵּיהּ, עַל כָּל שְׁאָר חֵילוֹי, וְאִינּוּן חַיָּילִין מְמַנָּן תְּחוֹת יְדוֹי. מֵאִינּוּן חֵילוֹי, מִתְפָּרְשָׁן תְּרֵין עִילָּאִין דִּי בְהוֹן, וְנָטְלֵי פָּתוֹרָא חַד מִימִינָא וְחַד מִשְּׂמָאלָא, וְכָל פָּתוֹרָא דְּלָא אִתְקְרַב בֵּין תְּרֵין אִלֵּין, לָאו אִיהוּ פָּתוֹרָא דְּשַׁבַּתָּא, וְלָאו אִיהוּ פָּתוֹרָא דְּקַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא.

וְכַד אִינּוּן אִתָּא וּבַעֲלָהּ בְּחֶדְוָה, כְּדֵין הַהוּא פָּתוֹרָא מִתְעַטָּרָא. כַּד אִתְקְרֵיב הַהוּא פָּתוֹרָא, בְּשִׁית נַהֲמֵי דְּהַהוּא מַנָּא בְּהַהוּא סִטְרָא. וְשִׁית נַהֲמֵי דְּהַהוּא מַנָּא בְּהַאי סִטְרָא. דָּא אִיהוּ פָּתוֹרָא דְּמִתְעַטָּרָא בְּעַטְרוֹי.

אִינּוּן תְּרֵין דְּנָטְלִין פָּתוֹרָא, אִצְטְרִיכוּ לְנַטָּרָא פָּתוֹרָא, דְּלָא יִתְעָרְבוּ נַהֲמֵי שִׁית דְּהַאי סִטְרָא, וְשִׁית דְּהַאי סִטְרָא. כֵּיוָן דְּהַאי פָּתוֹרָא, אִתְקְרֵיב קַמֵּי הַהוּא רַב וְעִילָּאָה מִינַּיְיהוּ, כְּדֵין נָטֵיל חַד מֵהַאי סִטְרָא, וְחַד מֵהַאי סִטְרָא, וְקָא מְבָרְכָא עֲלַיְיהוּ. כָּל חַד אָמַר לְאוּכְלוֹסוֹי, זֶה הַשּׁוּלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. הֵכִין זָ"ה תְּרֵין עֲשַׂר.

עַל כָּל פָּתוֹרָא וּפָתוֹרָא, אִתְמַנָּן תְּלַת סָרְכִין, וְרוּחָא עִילָּאָה עֲלַיְיהוּ, וְהַהוּא רוּחָא חָדֵי בְּהַהוּא חֶדְוָה, וְהוּא אוֹרִיאֵ"ל. וְעִם כָּל אוּכְלוּסִין דִּילֵיהּ אָזִיל, עַל כָּל אִינּוּן פָּתוֹרִין.

שִׁתִּין מְמַנָּן, טָעֲמִין טַעֲמָא עַל כָּל חַד וְחַד, וְאוֹמֵר הַמּוֹצִיא, וּמְבָרֵךְ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַאן דְּטָעֵים בְּתֵיאוֹבְתָּא, הָכֵי אִיתּוֹסַף חֵילָא בְּתֵיאוּבְתָּא עִילָּאָה. הַהוּא רוּחָא דְּקָא שָׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, שֶׁסָּלְקָא נְהִירוּ בְּחֶדְוָה.

וְתָא חֲזֵי, כְּדוּגְמָא דְּאִינּוּן מַלְאָכִים, דְּאִינּוּן שֵׁדִין יְהוּדָאִין, דְּאָכְלִין בְּדוּגְמָא דְּבַר נָשׁ. כָּךְ אִית אָחֳרָנִין עִילָּאָה לְעֵילָּא לְעֵילָּא, וְאִינּוּן אָכְלִין וְשָׁתִין מֵאוֹר דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִינּוּן נָהֲנִין. וְדָא הוּא דְּאָמְרוּ, צַדִּיקִים יוֹשְׁבִין וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶן, וְנָהֲנִין מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה. וְדָא הָאֲכִילָה וַדַּאִית.

חַד אָת נָהֵיר לְעֵילָא לְעֵילָא, וְאִיהִי אָת י'. הַאי אָת נָהֵיר, וְאַנְהֵיר כָּל אוּכְלוּסִין, וְאִיהִי לָא יְדִיעַ, וְלָא אִתְגַּלְיָיא. תְּחוֹת הַאי, אִתְנַהֲרָן חֲמֵשׁ אַתְוָון, וּפְרִישָׁן עַל כָּלְהוֹ אוּכְלוּסִין, וְאִינוּן אֱלֹהִי"ם. אִתְגַּלְגְּלָא אָת א', וְשַׁרְיָיא עַל אוּכְלֶסָא חַד. וְכֵן כּוּלָּם.

וְתָא חֲזֵי, בְּיוֹמָא דָא דְּשַׁבַּתָּא, בָּעֵי בַּר נָשׁ לְמֶחֱדֵי בִּימָמָא וּבְלֵילְיָיא, וּבָעֵי לְתַקָּנָא פָּתוֹרָא, וְיַעֲבִיד חֵידוּ לְעֵילָאִין וְתַתָּאִין.

וְתָא חֲזֵי, כַּד אָתֵי בַּר נָשׁ מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא, יָהֲבוֹן עִמֵּיהּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין מֵהַאי גִּיסָא, וּמַלְאָכִין מֵהַאי גִּיסָא, וּשְׁכִינְתָּא עַל כָּלְהוֹן, כְּאִימָּא עַל בְּנִין. וּבְהַאי שַׁעֲתָא, (תהילים צ״א:ז׳) יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף וּרְבָבָה מִימִינֶךָ וגו', (שם) רַק בְּעֵינֶיךָ תַּבִּיט וגו', (שם) כִּי אַתָּה ה' מַחְסִי וגו', (שם) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וגו'.

כָּל דָּא, אִם אִינִישׁ יָעִיל לְבֵייתֵיהּ בְּחֶדְוָוא, וְיקַבֵּל אוּשְׁפִּיזִין בְּחֶדְוָוא. וְכַד אָתֵי שְׁכִינְתָּא וּמַלְאָכִין, וְיֶחֱזוּ שְׂרַגָּא נָהֲרָא, וּפָתוֹרָא מְתְתַּקְּנָא, וְאִינִישׁ וְאִיתְתֵּיהּ בְּחֶדְוָה, הַאי שַׁעֲתָא שְׁכִינְתָּא אָמְרַת, זֶה שֶׁלִּי הוּא, (ישעיהו מ״ט:ג׳) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וְאִם לָאו, שְׁכִינְתָּא אָזְלַת, וּמַלְאָכִין עִמָּהּ, וְייֵתֵי יֵצֶר הָרָע עִם חֵילֵיהּ, וְאִתְחַבָּרוּ עִמְּהוֹן, וְיֹאמֶר זֶה שֶׁלִּי הוּא, וּמִן חֵיילִין דִּילִי. וּמֵיָּד שׁוֹרֶה עָלָיו וּמְטַמְּאתוֹ, וְיִסְתַּלֵּק י"ה, מִן אִישׁ וְאִשָּׁה, וְיִשְׁתָּאַר אֶשָּׁא עִם אֶשָּׁא. וּמַאֲכָלוֹ טָמֵא. וְעַל דָּא, (משלי כג) וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו שֶׁל רַע עַיִן. וַדַּאי פָּתוֹרָא דִילֵיהּ הִיא מְלֵאָה קִי"א צוֹאָ"ה. וְאֵין צוֹאָה, אֶלָּא יֵצֶר הָרָע, שֶׁהוּא טָמֵא.

וְעַל דָּא הַבָּא לִיטָהֵר מְסַיְּעִין אוֹתוֹ. בָּא לְטַמֵּא פָּתְחִין לוֹ. וְתָא חֲזֵי, מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, וּמַלְאָכִין מְסָאֲבִין, אָזְלִין עִם בַּר נָשׁ בְּכָל אֲתַר דְּאָזֵיל. אִם בַּר נָשׁ זַכָּאָה הוּא, אִזְדַּוְּוגוּ לֵיהּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, וְיִנְטְרוּן לֵיהּ בְּכָל אֲתַר דְּאָזֵיל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים צ״א:י״א) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. וְאִם לָאו, יִסְתַּלְּקוּן מִנֵּיהּ מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, וְיִשְׁלְטוּן עָלֵיהּ מַלְאָכִין מְסָאֲבִין, וְאַנְהִיגוּ לֵיהּ לַגֵּיהִנֹּם. וּבְהַאי שַׁעֲתָא, קָרָאתִי וְאֵין עוֹנֶה בְּשַׁעַת דָּחֳקוֹ. וּבְשַׁעֲתָא דְּשַׁלֵּיט עָלֵיהּ רוּחַ מְסָאֲבָא, אוֹ מַרְעִין, אוֹ שָׁלְטִין עָלֵיהּ אוּמּוֹת הָעוֹלָם, (איכה ג׳:מ״ד) סַכֹּתָה בָּעָנָן לָךְ מֵעָבוֹר תְּפִלָּה. וְגַם תְּפִלָּתוֹ תּוֹעֵבָה.

דָּבָר אַחֵר (תהילים מ״א:ב׳) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה', (ישעיהו כ״ז:ה׳) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. תָּא חֲזֵי, דַּל אִתְקְרֵי, גַּבְרָא דְּלֵית לֵיהּ מִדִּילֵיהּ כְּלוּם, וְלָא שַׁאֵיל פִּרוּטָה מִשּׁוּם גַּבְרָא, וְאִיהוּ נִסְתָּר, דְּלָא גָּלֵי דּוּחֲקָא דִילֵיהּ לְשׁוּם גַּבְרָא. וּבְשַׁעֲתָא דּוּחֲקָא דִילֵיהּ, הוּא יַעֲשֶׂה מְרִיבָה כְּלַפֵּי מַעְלָה, וַאֲמַר, יוֹתֵר חַיָּיבָא אֲנָא מִכָּל שְׁאָר גּוּבְרִין דְּעָלְמָא, לְגַבְרָא חַד עוֹתְרָא סַגֵּי, בֵּיתָא דִילֵיהּ מַלְיָיא מִן דַּהֲבָא, מִן כַּסְפָּא,

וְלִי אֵין לִי שׁוּם פְּרוּטָה בָּעוֹלָם, וְלָא אִית לִי לֶחֶם לְאֶכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ, עַד דְּיֵחוֹב קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכָל אִינִישׁ דְּיַחֲזֵק בְּמַעֲוֵהוּ, וִיהֵיב לֵיהּ צְדָקָה, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. וְתָא חֲזֵי, כָּל אִינִישׁ דְּאִיהוּ דַּל וְחָב קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא חָשִׁיב לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חוֹבָה, בְּגִין דְּלָאו אִיהוּ בְּדַעְתֵּיהּ. וּמְנָא לוֹן, מֵאִיּוֹב, בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַשָּׂטָן (איוב א׳:ז׳) מֵאַיִן תָּבֹא כו׳, (איוב ב׳:ג׳) הֲשַׂמְתָּ לִבְּךָ אֶל עַבְדִּי אִיּוֹב. אָמַר לֵיהּ הַשָּׂטָן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִית בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא, דְּיֵהֵיב לֵיהּ מָארֵיהּ כַּסְפָּא וְדַהֲבָא וּמַרְגָּלִיּוֹת וּבְנִים וְכָל טוּבָא דְּעָלְמָא, וְיֵהֵא בִּישׁ.

אָמַר לֵיהּ, הִנֵּה כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדְךָ רַק אֵלָיו אַל תִּשְׁלַח יָדְךָ. יָהֵב לֵיהּ בִּידוֹי, וְקַטֵּיל בְּנוֹי, וְלָא נְשָׁאַר בִּידוֹי כְּלוּם. לְבָתַר הֲדַר וַאֲמַר, וְגַע אֶל עַצְמוֹ וְאֶל בְּשָׂרוֹ. עַד דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲמַר לֵיהּ, הִנּוֹ בְּיָדְךָ אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמֹר.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נְפַק אִיּוֹב מִדַּעְתֵּיהּ, וַאֲמַר הָכִי, (שם י) הֲטוֹב לְךָ כִּי תַעֲשֹׁק. הֲטוֹב זֶה הָעוֹשֵׁק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי. אָבִי וְאִמִּי עָשׂוּ הַגּוּף. וְאַתָּה הִתְחַבַּרְתָּ עִמָּהֶם בְּשׁוּתָפוּת, וְנָתַתָּ בִּי נֶפֶשׁ וּנְשָׁמָה. הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא שֶׁלְּךָ, אָמַרְתָּ אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ שְׁמוֹר, וְהַגּוּף שֶׁעָשׂוּ לִי אָבִי וְאִמִּי, אָמַרְתָּ עֲשֹׂה בּוֹ כָּל מַה שֶּׁתִּרְצֶה, וְכִי הוּא טוֹב זֶה הָעוֹשֵׁק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי.

דָּבָר אַחֵר (תהילים מ״א:ב׳) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל, מַהוּ דָּל. אָדָם שֶׁיְּמוּת בְּלֹא בָנִים. יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ, בִּשְׁעַת פְּטִירָתוֹ מִן הָעוֹלָם, רְאֵה מַה אָמַר עָלָיו הַפָּסוּק, (משלי י״א:כ״א) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. וְאִם נִשְׁאַר לוֹ בֵּן בָּעוֹלָם, אִם יַחֲזִיק בּוֹ א׳, וִילַמְּדֵנוּ תּוֹרָה, יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי. וּבְיוֹם רָעָה יְמַלְּטֵהוּ ה׳.

וְתָא חֲזֵי, גַּבְרָא חַד אָזִיל לְבֵי טוּרֵי קַרְדּוֹנְיָיא, הוּא וּתְרֵין עַמֵּיהּ, וְחָמָא גּוּמִין בְּקִיעִין דְּאֶשָׁא, וּתְנִנָּא נָפֵיק מִן גּוּמִין. וְשָׁמַע גַּבְרָא חַד דַּאֲמַר וַוי וַוי. אֲמַר, וַדַּאי אֲתַר חַד מִן דּוּכְתֵּי דְּגֵיהִנֹּם הָכָא.

אַהְמוּךְ וְחָזָא בְּחֶלְמֵיהּ לְאֱנָשׁ חַד, וַחֲדָא גְּדִישָׁא מִן קוֹצִין עַל כְּתְפּוֹי, וּתְרֵין מְמוּנִין מִן גֵּיהִנֹּם עָאלִין נוּרָא תְּחוֹת גְּדִישָׁא דְּמִן קוֹצִין, וְאִיתּוֹקַד. וַהֲוָה צָעֵיק. וַהֲווּ אָמְרִין לֵיהּ תְּרֵין מַלְאָכִין קַדִּישִׁין, שְׁלוּחִין מִן הַשּׁוֹפֵט דִּלְעֵילָּא דְּדָן לֵיהּ, אַתְּ שַׁבַּקְתְּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּלְמַלְאָכִין דִּילֵיהּ, דַּהֲווֹ נָטְרִין לָךְ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, וְאַתְּ עָבַדְתְּ רַעֲוָא דְּקוֹצִין, דְּאִינּוּן רְשָׁעִים, דְּאִינּוּן מִסְטָרָא דְּסִמְאַמַר לֵיהּ וְנָחָשׁ. הַקּוֹצִין יִשְׂרְפוּ אוֹתָךְ.

אָמַר לֵיהּ לְהַהוּא חַיָּיבָא דְּגֵיהִנֹּם, מַאן אַנְתְּ. אֲמַר יוּדַאי חַיָּיבָא אֲנָא, וּמְמוּנִין דְּגֵיהִנֹּם לָא מַדְכְּרִין לִי שְׁמִי. וּתְלַת זִמְנִין דַּיְינִין לִי בְּיוֹמָא, וּתְרֵין בְּלֵילְיָא. אֲמַר לֵיהּ שְׁמָא דְּדוּכְתָּךְ יְדָעִית. אֲמַר לֵיהּ, גְּלִילָא עִילָּאָה. וְשַׁבַּקְתְּ בַּר בְּעָלְמָא.

אֲמַר יְנוּקָא שְׁבַקְנָא. וַאֲנָא קַצָּבָא הֲוֵינָא. וּמִן בִּישִׁין סַגִּיאִין דַּעֲבִידְנָא בְּקַדְמִיתָא, הֲווֹ דָיְינִין לִי מִפִּי, וּמֵרַגְלַי, וּמִיָּדַי. וּמַלְאָךְ שֶׁהוּא מְמוּנֶּה עַל הַקְּבָרוֹת, אוֹמֵר לִי בְּשַׁעֲתָא דְּדָיְינִין לִי, אוֹי לְמִי שֶׁנִּשְׁבַּע לְקַיֵּים אֶת הַתּוֹרָה, וְנִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר. וַוי לְקַרְקַפְתָּא דְּלָא מַנְחָא תְּפִלִּין מֵעוֹלָם. וְאוֹי לַיָּדַיִם שֶׁשִּׁמְּשׁוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם. וְאוֹי לָרַגְלַיִם שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם. בְּשַׁעֲתָא שֶׁהָיוּ מַלְקִין אוֹתִי מַכּוֹת מַרְדּוּת, אֲמַרְתִּי כָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתִי. וּבָאָה נִשְׁמָתִי, וְהַמַּלְאָךְ שֶׁהָיָה מְמוּנֶּה עַל נִשְׁמָתִי, וְנָתְנוּ כְּתַב אֶחָד מִכָּל מַה שֶּׁעָשִׂיתִי. וְנִשְׁמָתִי עָשְׂתָה עֵדוּת עִם הַמַּלְאָךְ, וְאָמְרוּ (דברים י״ז:ו׳) עַל פִּי שְׁנַיִם עֵדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֵדִים יוּמַת הַמֵּת. וְעַל דָּא (מיכה ז׳:ה׳) מִשֹּׁכֶבֶת חֵיקֵךְ שְׁמֹר פְּתְחֵי פִיךְ. וּמַאן אִיהוּ. דָּא נִשְׁמָתָא, דְּהִיא מְעִידָה עַל בַּר נַשׁ בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ.

אִיתְעַר מִשִּׁינְתֵּיהּ הַהוּא גַּבְרָא, אֲזַיל לְגַלִּילָא עִילָּאָה, וַאֲמַר לְגַבְרָא חַד, חֲזִיתָא לִינוּקָא דְּאִיהוּ בֶּן קַצָּבָא, דְּמִית בְּזִמַּן פְּלוֹנִי. אֲמַר לֵיהּ יְנוּקָא דָּא דְּאַתְּ שְׁאֵיל עֲלֵיהּ, אִיהוּ אֲזַיל בְּבֵי מְטָבְּחַיָּא, וְאִיהוּ רָשָׁע כַּאֲבוּהִי, כָּךְ וְכָךְ יְהֵא לֵיהּ, וְלַאֲבוּהִי, וּלְמֵינִיקְתָּא דְּיַנִיקָא לֵיהּ. אֲזַיל לְמִדְרְשָׁא חַד, שָׁמַע לִינוּקָא דְּהֲוָה אֲמַר, (משלי ב) אִם תְּבַקְּשֶׁנָּה כַּכֶּסֶף וְגו'.

אָזַל לְבֵי מְטָבְּחַיָּא, וְחָזָא לִינוּקָא דְּהֲוָה מְשַׂחֵק עִם הַנְּעָרִים בְּבֵי מְטָבְּחַיָּא, אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, זִיל עְמִי, וְאָזַל עִמֵּיהּ, וְאַלְבֵּישׁ יָתֵיהּ, וְיָהַב לֵיהּ לְרַב חַד דְּהֲוָה אוֹלִיף לֵיהּ אוֹרַיְיתָא, עַד דְּרָבָא רַבָּיָא וּקְרָא. וַעֲבַד לֵיהּ, דְּיֵימַר הַפְטָרָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, וַעֲבַד לֵיהּ דְּיִתְפַּלֵּל. עַד דְּקָרָא וְשָׁנָה וְאִתְחַכַּם יוֹתֵר, עַד דְּקָרוּ לֵיהּ רַבִּי.

הַהוּא בַּר נַשׁ מִית דְּהוּא אֲבוּהִי דִינוּקָא, דַּהֲווֹ דָיְינִין לֵיהּ, אָתָא בְּחֶלְמָא לְחָכָם דָּא וַאֲמַר לֵיהּ, רַבִּי, כְּמָה דְּנַחַמְתְּ לִי, יְנַחֵם לָךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר בְּנֵי הַהַפְטָרָה בַּקָּהָל, אַפְקְעֵי לִי מִן דִּינָא. בְּשַׁעֲתָא דַּעֲבַר לְתְפִלָּה, וַאֲמַר קַדִּישׁ, קָרְעוּ לִי גְּזַר דִּין מִכֹּל וָכֹל. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְחַכַּם, יַהֲבוּ לִי חוּלָקָא בְּגַנְתָּא דְּעֵדֶן, וְדָא הוּא חֶלֶק, דְּאָמְרֵי חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, חֶלֶק שֶׁיֵּשׁ לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְעָאלוּ לִי עִם הַצַּדִּיקִים בִּישִׁיבָה דִּילְהוֹן.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְחַכַּם יוֹתֵר, וּקְרוֹ לֵיהּ רַבִּי, אַעֲטְרוּ לִי בְּכִתְרָא, דְּצַדִּיקַיָּיא אִתְעַטְּרִין בֵּיהּ. וְיַהֲבוּ לִי אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, מֵהַהִיא שֶׁנֶּהֱנִין מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. וְדָא הוּא דְּאָמְרֵי, צַדִּיקִים יוֹשְׁבִין וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנֶהֱנִין מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. וְכָל גַּבְרָא דְּנֶהֱנָה מִזִּיו הַשְּׁכִינָה, כְּאִלּוּ אָכַל וְשָׁתָה. וּבְשַׁבִּילְךָ רַבִּי, זָכִינָא לְכָל הַאי יְקָר. זַכָּאָה חוּלָקָךְ, שֶׁבִּשְׁבִיל דָּא אִית לָךְ חוּלָקָא עִילָּאָה יַתִּיר, בְּעָלְמָא דֵּין, וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְזַכָּאָה אִיהוּ, מַאן דְּזָכֵי דִּישְׁבּוֹק בְּרָא בְּעָלְמָא. עְנְיַן י״ח אֶלֶף עוֹלָמוֹת, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, עַד שֶׁלֹּא בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, הָיוּ הוּא וּשְׁמֵיהּ סְתִים בְּגַוּוֵיהּ. סָלִיק בִּרְעוּתָא לְמִבְרֵי עָלְמָא, כֵּיוָן דְּסָלִיק בִּרְעוּתָא, אַסְחַר נְקוּדָה דְּסָתִים, וְאַסְחַר תְּחוֹמֵיהּ בְּהֵיכָלֵיהּ. וּפָשִׁיט פְּשִׁיטוּ לְתִלַּת סְטָרִין וְלָא יַתִּיר.

מִגּוֹ דְּנָקוּדָה דָּא, נָפְקוּ כַּחֲדָא תְּלַת נְקוּדִין, וְאִתְיַישְּׁרוּ תְּרֵין בְּחַד גַּוְונָא, וְחַד לְתַתָּא. וְאִיהִי נְקוּדָה דְּאַפֵּיק אִלֵּין תְּלַת, עָאל וְאִתְטַמַּר בְּאֶמְצָעִיתָא, וְעַד דְּלָא עָאל, סָלֵיק וְאִינְּנִיז.

בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקוּ אִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין, וְדָלִיגוּ מַגָּוֹוה, נָפַק מִגּוֹ סְתִימָא דְּסָתִים, חַד בּוּצִינָא יְדִיעַ וְלָא יְדִיעַ, טָמִיר וְלָא טָמִיר, וּמָדֵיד מִשְּׁחָתָא סְתִימָא, מִנְּקוּדָא דָּא לִנְקוּדָא דָּא. אִתְפַּשְּׁטוּ נְקוּדִין גּוֹ חֵילָא דְּבוּצִינָא, וּמָדֵיד אֶלֶף עָלְמִין סְתִימִין, דְּעַיִן לֹא רָאָתָה, מִן דָּא נְקוּדָה לְדָא נְקוּדָה. וְאִתְאַחִידוּ תְּרֵין נְקוּדִין כַּחֲדָא. וּבֵין נְקוּדָה לִנְקוּדָה, אֶלֶף עָלְמִין. מָדֵיד אֶלֶף מִגּוֹ נְקוּדָה תִּנְיָינָא, עַד נְקוּדָה דִּלְתַתָּא, וְעָבַד מִשְּׁחָתָא בִּפְשִׁיטוּ דְּאֶלֶף עָלְמִין אָחֳרָנִין. וְכָלְהוֹ עָלְמִין סְתִימִין.

וְאִלֵּין תְּרֵין אַלְפִין שְׁנִין דְּקָיְימָא אוֹרַיְיתָא, עַד לָא אִבְרֵי עָלְמָא. כְּדֵין עָאל אוֹרַיְיתָא, נְקוּדָה סְתִימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאַשְׁלִים לְהַאי סִטְרָא, וּלְהַאי סִטְרָא. וְאִשְׁתַּכָּחוּ לְהַאי סִטְרָא תְּלַת נְקוּדִין, וּלְהַאי סִטְרָא תְּלַת נְקוּדִין.

כֵּיוָן דְּאִתְעֲבִיד דָּא, אִתְפַּשְּׁטוּ נְקוּדִין מֵהַאי נְקוּדָה לְהַאי נְקוּדָה אָחֳרָא, נְהוֹרָא דְּנָהִיר, וְאִתְלַבַּשׁ נְקוּדָה דָּא בִּנְקוּדָא דָּא. דְּלֵיג מֵהַאי נְקוּדָא אָחֳרָא סְתִימָא, נְקוּדָא אָחֳרָא, וְאִתְלַבַּשׁ דָּא בְּדָא.

נְקוּדָה סְתִימָא דִּבְרָא כֹּלָּא, בָּטַשׁ, וּבְגִין דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, אַפֵּיק נְקוּדָה אָחֳרָא, עַמּוּדָא דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא בֵּין אִינּוּן נְקוּדִין דִּנְפָקוּ, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין לְהַנֵּי סְתִימִין.

עַד הָכָא תְּרֵין נְקוּדִין סְתִימִין, דְּאִתְפַּשְּׁטוּ וְאִיבְרוּ מִגּוֹ נְקוּדָה סְתִימָא, עֲבִדוּ אוּמָנוּת דָּא, בְּהַהִיא נְקוּדָה סְתִימָא. הַהוּא נְקוּדָה דִּלְתַתָּא, דְּאִסְתַּחַר בֵּין אִינּוּן תְּרֵין, אַפֵּיק כְּנָקוּדָא דִּלְעֵילָא, תְּרֵין נְקוּדִין לְתַתָּא. וּמֵאִינּוּן נְקוּדִין לְבוּשִׁין דְּקָא אָמְרָן.

וְהַהִיא נְקוּדָה עִיקָּרָא דְּכֹלָּא, אַפֵּיק וְדָלֵיג מִנַּיהּ נְקוּדָה אָחֳרָא, דְּקָיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, בֵּין תְּרֵין נְקוּדִין אִלֵּין דִּלְתַתָּא.

עַד הָכָא, אִינּוּן נְקוּדִין לְבוּשִׁין לִנְקוּדִין עִילָּאִין כִּדְקָא חָזֵי. וְאִינּוּן שִׁית נְקוּדִין, דְּנָפְקָא מִגּוֹ תְּלַת נְקוּדִין סְתִימִין, דְּאִינּוּן שִׁית בִּנְקוּדָא עִיקָּרָא דְּכֹלָּא, דְּאַשְׁלִים לְכָל סִטְרָא.

אִלֵּין נְקוּדִין לְבוּשִׁין, דְּאִינּוּן שִׁית, כָּל חַד אַפֵּיק תְּרֵין, וְאִיהוּ עָאל בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִתְלַבַּשׁ בִּתְרֵין נְקוּדִין אִלֵּין, וְאִתְעֲבִידוּ לְבוּשִׁין לְהַאי נְקוּדָה דִּנְפָקוּ מִתַּמָּן.

וְאַף עַל גַּב דַּאֲמָרָן דְּאִינּוּן שִׁית, אַרְבַּע נְקוּדִין מִנַּיְיהוּ הֲווֹ, דַּאֲפֵיקוּ כָּל חַד וְחַד תְּרֵין נְקוּדִין, לְאִתְכַּסָּאָה וּלְאִתְלַבָּשָׁא בְּהוּ, וְאִתְעֲבִידוּ תְּמַנְיָיא נְקוּדִין, דְּאִינּוּן לְבוּשִׁין לְדֹ' נְקוּדִין. לְבוּשִׁין לְאִינּוּן עִילָּאִין סְתִימִין. עַד הָכָא נְקוּדִין דְּצִיּוּרָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה.

כֵּיוָן דְּאִצְטַיָּירוּ נְקוּדִין, נָפַק בּוּצִינָא, וְעָבַד מִשְּׁחָתָא, וּמָדֵיד אֶלֶף בֵּין נְקוּדָא לִנְקוּדָא. וּבֵין כָּל נְקוּדָא וּנְקוּדָא אִשְׁתַּכָּחוּ, מְדִידוּ וּמִשְּׁחָתָא דְּבוּצִינָא. בְּאִלֵּין נְקוּדִין תְּמַנְיָיא אֶלֶף עָלְמִין

מִתְפַּשְׁטִין. תְּמַנְיָא נְקוּדִין דְּאִתְאַחֲדָן בְּהוּ אִלֵּין מָשְׁחָתֵי, אִקְרוּן תְּמַנְיָיא אֶלֶף עָלְמִין גְּנִיזִין, אִשְׁתַּכָּחוּ מָשְׁחָתֵי בְּאִתְגַּלְיָיא, וּנְקוּדֵי דְּאִתְכַּסְיָין, שִׁיתְּסַר אֶלֶף עָלְמִין. וּמִן שִׁית נְקוּדִין לְבוּשִׁין אִלֵּין, אִשְׁתַּכָּחוּ תְּרֵין דְּאִינוּן בְּאֶמְצָעִיתָא דִּנְקוּדִין, עַל כָּל חַד אֶלֶף עָלְמִין, אִשְׁתַּכָּחוּ תְּמַנְיָסַר אֶלֶף עָלְמִין, דְּאַזֵיל בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא. וְכָל עָלְמָא וְעָלְמָא גְּנִיז וְסָתִים מִן דָּא. וְעַל כָּלְהוֹ כְּתִיב (קהלת ה׳:ז׳) כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שֹׁמֵר וּגְבֹהִים עֲלֵיהֶם. וּכְתִיב (ישעיהו ס״ד:ג׳) עַיִן לֹא רָאְתָה אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ.

פרשת בהר

רַבִּי שִׁמְעוֹן פְּתַח (משלי ח׳:כ״א) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵשׁ וְאֹצְרֹתֵיהֶם אֲמַלֵּא. מַאי אֹהֲבַי, דָּא אַבְרָהָם, דְּאִתְּמַר בֵּיהּ (ישעיהו מ״א:ח׳) זֶרַע אַבְרָהָם אֹהֲבִי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא אַבָּא, וְהָא יִשְׂמְעֵאל וּבְנֵי קְטוּרָה מִנֵּיהּ קָא אַתְיָין.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא תָּמַהּ רַבִּי שִׁמְעוֹן, אַדְּהָכֵי אַתָּא אֵלִיָּהוּ. אָמַר לֵיהּ, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא שְׁרָגָא עִילָּאָה, שַׁפִּיר קָאָמַר ר' אֶלְעָזָר, דְּלֵית אֹהֲבִי אֶלָּא זַרְעָא דְיַעֲקֹב. דִּכְתִיב (מלאכי א׳:ב׳) וַאֹהַב אֶת יַעֲקֹב. בָּדַח ר' שִׁמְעוֹן וּנְשָׁקֵיהּ לְר' אֶלְעָזָר עַל רֵישֵׁיהּ, אָמַר לֵיהּ, בְּנִי, (משלי כ״ג:ט״ו) אִם חָכָם לִבְּךָ יִשְׂמַח לִבִּי גַּם אָנִי. קוּם בְּרִי וְיִתְגַּלֵּי רָזָא דְּהַאי קְרָא, אִזְדַּעֲזַע, וְקָם עַל רַגְלוֹי.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵ״שׁ, מַאי יֵשׁ, דָּא רָזָא דְּיוֹבֵל וּשְׁמִטָּה, דְּלָא מְסַר יַתְהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשָׁאַר עַמִּין, אֶלָּא לְעַמָּא קַדִּישָׁא. וּבְשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל נָטְרִין שַׁתָּא דִּשְׁמִטָּה כְּדְקָא יָאוֹת, נְשָׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא מִשְׁתַּעְשְׁעָן בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, וְאִתְהַדְּרוּ חַדְתִּין. וַעֲלַיְיהוּ אִתְּמָר, (ישעיהו מ׳:ל״א) וְקוֵי ה' יַחֲלִיפוּ כֹחַ.

וְתוּ, כָּלְהוֹ נְשָׁמָתִין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא טָבִיל לוֹן בְּנַהֲרָא דְּחַמְשִׁין, דִּבְגִנְתָּא דְּעֵדֶן דִּלְעֵילָּא, וְאִתְקְרֵי נְהַר דִּינוּר.

וּבְרָזָא דִּשְׁמִטָּה וְיוֹבֵל, קַבֵּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא צְלוֹתָא, דְּשָׂרָה רִבְקָה רָחֵל וְלֵאָה וְזִלְפָּה וּבִלְהָה. דְּהָא כּוּלְהוֹ אִתְרְשִׁימוּ בְּהֵ״א הֵ״א, דְּהִיא שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל.

וּבְגִין דְּחָזַת רָחֵל דְּאִתְרְמִיז שְׁמִטָּה וְיוֹבֵל בִּשְׁמָא דְּלֵאָה, וְהִיא לֵית לָהּ רְשִׁימוּ דְּהֵ״א, מִיָּד אָמְרָה הִנֵּה אֲמָתִי בִּלְהָה דְּאִית בָּהּ תְּרֵי. סוֹפֵיהּ דְּיוֹבֵ״ל, בְּרֵישָׁא דִּשְׁמָא דְּלֵאָה, וּבְסֵיפָא דִּשְׁמָא דְּרָחֵל.

וְכִי בְּכָל עֵת יָכֵיל בַּר נָשׁ לְמֶעְבַּד צְדָקָה, אִי הָכִי תְּרֵיסַר שַׁעֲתֵי בְּיוֹמָא מַאן יָכֵיל. אֶלָּא הָכֵי אוֹלִיפְנָא, מַאן דְּעָבִיד צְדָקָה, בְּכָל עֵת עָבִיד. מַאי בְּכָל עֵת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ויקרא ט״ז:ב׳) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאוֹקְמוּהָ.

וְלָא תֵימָא בְּכָנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹי, דְּאִיהִי עֵת רַעֲוָא קַדִּישָׁא דְּצַדִּיק, אֶלָּא אֲפִילּוּ בְּכָל עֵת דִּלְתַתָּא, אַסְגֵּי צַדָּקָה עֲלַיְיהוּ, וְאִתְעַר צַדָּקָה בְּכוּלְהוֹ בְּעִילָּאֵי וּבְתַתָּאֵי. וּבְגִין כָּךְ יְשַׁוֵּי בַּר נָשׁ לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ, וְיִדְבַּק בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כֵּיוָן דְּמָטוֹ קַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, סָחוּ לֵיהּ עוֹבָדָא. אֲמַר, וּמַה דָּא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא כָּל מַאן דְּאָחִיד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, יִשְׁתְּיזֵיב בְּהַאי עָלְמָא, וַאֲפִילּוּ מִן מוֹתָא דְּעָלְמָא מִשְׁאָר בְּנֵי נְשָׁא, כָּל שֶׁכֵּן מִמּוֹתָא אָחֳרָא.

אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, בְּכוּלְהוֹ אִיתְעַר צַדָּקָה אִילָנָא דְּחַיֵּי. וְהַאי אִיהוּ אֲתַר דְּמָזוֹנָא לְכוּלֵי עָלְמָא. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים מַאי עֲבִידְתַּיְיהוּ, דְּהָא אִינּוּן בְּצַדָּקָה אָחִידָן, וְכָל בְּנֵי עָלְמָא בְּזְכוּתַיְיהוּ נִיזוֹנִין בְּהוּ מַמָּשׁ, וְאִינּוּן לָא יָכְלִין לְאִתָּזָּן בְּהוּ מַמָּשׁ. בְּגִין דְּאִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וּמַאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא, אִשְׁתַּדַּל בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי דְּכָל בְּנֵי עָלְמָא נִזוֹנִין מִנֵּיהּ. אִשְׁתְּכַח דְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים מִתְעָרֵי מְזוֹנֵי לְעָלְמָא וּשְׁלָמָא. אִי לְכָל בְּנֵי עָלְמָא מִתְעָרֵי מְזוֹנָא, לוֹן אַמַּאי לָא מִתְעָרֵי.

אֶלָּא, תַּלְמִיד חָכָם הוּא אִילָנָא דְּחַיֵּי מַמָּשׁ, וְאִילָנָא דְּחַיֵּי לָא מִתְּזַן, אֶלָּא מִן הָעוֹלָם הַבָּא, וְהָעוֹלָם הַבָּא לָא אִשְׁתַּכַּח בְּהַאי עָלְמָא. אֶלָּא בָּתַר דְּעָאל לְהַהוּא עָלְמָא, כְּדֵין אִתְּזָן בֵּיהּ, וְאִתְנַטָּעָן שָׁרְשׁוֹי עֲלֵיהּ.

הַשְׁתָּא אָכְלֵי מֵאִיבָּא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וּמַאן אִיהוּ, הַהוּא אֲתַר דְּאִשְׁתַּכַּח לְגַבֵּי מִסְכֵּינָא, וְאִיהוּ אִקְרֵי פְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן. וְעַל דָּא אָכְלֵי מֵהַהוּא פְּרִי בְּהַאי עָלְמָא.

וְעַל דָּא תְּנִינָן, הֵם נִיזוֹנִין בִּזְוִעֹ. מַאי זְוִעֹ. גְּבוּרָה. וְאִינּוּן זְמִינִין לָעוֹלָם הַבָּא. דְּמָזוֹנָא דְּעוֹלָם הַבָּא לָאו אִיהִי בְּהַאי עָלְמָא, אֶלָּא צַמְצוּמָא זְעִירָא, דְּחִילָא דִילֵיהּ אִשְׁתַּכַּח בְּמִתִיקוּ דְּאוֹרַיְיתָא. וְדָא טַעֲמֵי עַל הַהוּא אִיבָּא דְּאִילָנָא תַּתָּאָה, וְדָא הוּא חֲדְוּותָא וּמְזוֹנָא דִילְהוֹן.

כֵּיוָן דְּעָבְרִין מֵהַאי עָלְמָא, כַּמָּה נַחֲלִין עִילָּאִין דְּעה"ב, סָחֲרִין לְדוּכְתַּיְיהוּ, וְיִשְׁתַּרְשׁוּן בֵּיהּ, וְיִסְתַּלְקוּן לְעֵילָּא, כְּדֵין (ישעיהו ס״ד:ג׳) עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ. מַאן יַעֲשֶׂה. דָּא יוֹבְלָא, הַהוּא דְּאִקְרֵי הָעוֹלָם הַבָּא. לִמְחַכֵּה לוֹ, וַדַּאי דִּלָּא בָּעְיִין מְזוֹנָא בְּעָלְמָא דָּא, עַד דְּאַתְקִינוּ לְמְזוֹנָא דִילְהוֹן וְהַאי מְזוֹנָא דִילְהוֹן בָּעוֹלָם הַבָּא. וְעַל דָּא זַכְאִין אִינּוּן בְּכוּלָּא, דַּעֲלַיְיהוּ כְּתִיב עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹהִים זוּלָתְךָ יַעֲשֶׂה לִמְחַכֵּה לוֹ.

תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דִּבְנֵי נָשָׁא אִשְׁתְּלִימוּ שַׁיְיפוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְתַּקַּן כָּל שַׁיְיפָא כִּדְקָא יָאוֹת. כְּגַוְונָא דָּא, כֵּיוָן דִּשְׁכִינְתָּא אַקְדִּימַת לְבֵי כְּנִישְׁתָּא, בָּעְיִין עֲשָׂרָה דְּיִשְׁתַּכְּחוּן תַּמָּן כַּדְּקָא, וְיִשְׁתְּלִים מַה דְּיִשְׁתְּלִים, לְבָתַר דְּיִתְתַּקַּן כֹּלָּא. וּבַמֶּה הוּא תִּיקוּנָא דִּכְלָּא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי י״ד:כ״ח) בְּרֹב עַם הַדְרַת מֶלֶךְ, וְעַל דָּא עַמָּא דְּאַתְיָא לְבָתַר כֵּן, כָּלְהוֹ תִּיקוּנָא דְּגוּפָא.

וְכַד אָתַת וְאַקְדִּימַת שְׁכִינְתָּא, וּבְנֵי נָשָׁא לָא אַתְיָין כַּחֲדָא כִּדְקָא יָאוֹת, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָארֵי, (ישעיהו נ׳:ב׳) מַדּוּעַ בָּאתִי וְאֵין אִישׁ. מַאי וְאֵין אִישׁ. דְּלָא מִתְתַּקְנֵי שַׁיְיפֵי, וְלָא אִשְׁתְּלִים, אֵין אִישׁ וַדַּאי, וּבְגִין דָּא וְאֵין אִישׁ דַּיְיקָא.

וְתָא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּגוּפָא אִשְׁתְּלִים לְתַתָּא, קַדּוּשָׁה עִילָּאָה אַתְיָא, וְעָאל בְּהַאי גּוּפָא, וְאִתְעֲבִיד תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא מַמָּשׁ. וּכְדֵין כָּלְהוֹ בָּעְיָין דְּלָא יִפְתְּחוּן פּוּמָּא בְּמִילֵּי דְּעָלְמָא, בְּגִין דְּהָא קַיְימֵי יִשְׂרָאֵל בְּשָׁלִימוּ עִילָּאָה, וּמִתְקַדְּשֵׁי בְּקַדּוּשָׁה עִילָּאָה. זַכָּאָה חוּלְקֵיהוֹן.

פרשת נשא

(במדבר ו׳:כ״ג) וַיְדַבֵּר ה׳ כו׳, כֹּה תְבָרְכוּ. תָּא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּשָׁלְיֵחַ צִבּוּר סַיֵּים צְלוֹתֵיהּ, וְאָתָא לְבָרְכָא בִּרְכָתָא דְּכַהֲנֵי, אִצְטְרִיךְ וַדַּאי לְכַוְונָא בִּרְעוּתָא דִּלְבָּא, לְבָרְכָא לֵיהּ לְעַמָּא קַדִּישָׁא. דִּי בְּעוֹבָדָא וּבְמִילּוֹלָא, קָשִׁיר קִשּׁוּרָא דְּיִיחוּדָא. וְיִשְׁתַּכַּח דְּעַל יְדֵיהּ מִתְבָּרְכִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין.

וּכְדֵין בָּעֵי לֵיהּ שְׁלִיחַ צִבּוּר לְמֵימַר, יְבָרֶכְךָ ה׳ כְּלַפֵּי הַהֵיכָל. וְיִשְׁמְרֶךָ, לְאִסְתַּכָּלָא לְסִטְרָא דְּיָמִינָא דִּילֵיהּ, לְאַמְשָׁכָא חוּטָא דְּחֶסֶד עַל עַמָּא קַדִּישָׁא בְּקַדְמִיתָא. וּלְבָתַר יֹאמַר יָאֵר ה׳, כְּלַפֵּי הַהֵיכָל. פָּנָיו אֵלֶיךָ וִיחֻנֶּךָּ, וְיִסְתַּכֵּל לְסִטְרָא דִּשְׂמָאלָא דִּילֵיהּ, לְיַחֲדָא בְּיָמִינָא. בְּגִין דִּמְקוֹרָא דִּבְרָכָתָא מִסִּטְרָא דְּיָמִינָא הוּא. וּכְדֵין כָּל סִטְרָא דִּשְׂמָאלָא אִסְתַּלַּק, וְלָא הַוְיָיא נְזָקָא כְּלָל. וּכְדֵין, יִשָּׂא ה׳ פָּנָיו אֵלֶיךָ וְיָשֵׂם לְךָ שָׁלוֹם, וְדָא הוּא צְלוֹתָא שְׁלִים.

וַוי לֵיהּ, לְמַאן דְּאָתָא לְמִפַּתֵּי לְמָארֵיהּ, בְּלִבָּא רְחִיקָא, וְלָא בִּרְעוּתָא שְׁלֵימָתָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהילים ע״ח:ל״ו-ל״ז) וַיְפַתּוּהוּ בְּפִיהֶם וּבִלְשׁוֹנָם יְכַזְּבוּ לוֹ וְלִבָּם לֹא נָכוֹן עִמּוֹ. וְדָא הוּא שְׁלִיחָא דְּצִיבּוּרָא, דְּיִסְתַּכֵּל בְּקַדְמִיתָא בְּסִטְרָא דִּשְׂמָאלָא דִּילֵיהּ, בְּגִין דְּיִתְעוֹרֵר סִטְרָא דְּדִינָא בְּקַדְמִיתָא, וְעַל יְדֵיהּ הֲוֵי פֵּירוּדָא, וְלָא קִישׁוּרָא.

דְּיִחוּדָא דִּצְלוֹתָא וּבִרְכָתָא, תַּלְיָיא בְּדִיבּוּרָא וּבְמִילּוֹלָא דְּפוּמָּא, וְכוֹלָא תַּלְיָיא בְּעִיקָּרָא דְּעוֹבָדָא. וּמַאן דְּלָא יָדַע עִיקָּרָא דְּעוֹבָדָא, לָאו עֲבִידְתֵּיהּ עֲבוֹדָה. וְאִי פָּגִים עוֹבָדָא מִילּוֹלָא, לָא אַשְׁכַּח אֲתַר לְשַׁרְיָיא בֵּיהּ בִּרְכָתָא. וְלָאו אִיהוּ צְלוֹתֵיהּ צְלוֹתָא. וְאִתְפְּגִים הַהוּא בַּר נָשׁ לְעֵילָּא וְתַתָּא. וַוי לְהַהוּא בַּר נָשׁ דְּפָגִים צְלוֹתֵיהּ פּוּלְחָנָא דְּמָארֵיהּ. עָלֵיהּ כְּתִיב, (ישעיהו א׳:י״ב-י״ג) כִּי תָבֹאוּ לֵרָאוֹת כו׳, רְמֹס חֲצֵרַי לֹא תוֹסִיפוּ הָבִיא וְגו׳ לֹא אוּכַל אָוֶן וַעֲצָרָה.

פרשת חקת

(במדבר כא) וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר דֶּרֶךְ יַם סוּף. הָא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, דִּנְטָלוּ מִלְּאוֹלָפָא תַּלְמוּדָא, דְּאִקְרֵי הֹר הָהָר. אַמַּאי אִקְרֵי הֹר הָהָר, בְּגִין דִּמְתַמָּן נָפֵיק הוֹרָאָה לְעָלְמָא. דִּכְתִיב (שמות כד) אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָ"ם, וְדָא אִיהוּ תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, רָזָא דְחָכְמְתָא אִית הָכָא. הַאי אַתְרָא דְּאִיקְרֵי הֹר הָהָר, אוֹרְחָא הוּא לְיַמָּא דְסוּף, סוֹפָא דְדַרְגִּין, דַּהֲוַת מַדְבְּרָא קֲדָמֵיהוֹן בְּמַדְבְּרָא, וּמְאַלְפָא לְהוֹן אוֹרְחִין דְּחַיִּין, בְּגִין דְּאִיהִי אוֹרְחָא, לְמֵיעַל לְעָלְמָא דְאָתֵי.

וְאִינוּן נְטָלוּ מִבַּתְרָהּ וּמַאוֹרְחָהּ, וְאָזְלִין בָּתַר אֹרַח חִוְיָא עֲקִימָא, דְּשַׁלִּיט בְּאֶרֶץ אֱדוֹם, כְּדֵין (במדבר כא) וַתִּקְצַר נֶפֶשׁ הָעָם בַּדָּרֶךְ, בְּגִין דְּטָעוֹ מֵאָרְחָא דְחַיֵּי. כְּדֵין, וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. בְּכֹלָּא אִיתְרַעֲמוּ, בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּבְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. כִּי אֵין לֶחֶם, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאֵין מַיִם, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, וְהוּא לֶחֶם הַקְּלֹקֵל, דְּקִלְיָלָא הֲוָה בְּעֵינֵיהוֹן מִלְּתָא דְאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה.

תָּא חֲזֵי, אַהֲרֹן יְמִינָא דְמַלְכָּא, אִסְתַּלַּק, וְאִסְתַּלְקָן ז' עֲנָנִים מִנֵּהוֹן, כְּדֵין אִתְחֲזָרוּ לְבַתְרֵיהוֹן שֶׁבַע דַּרְגִּין. כַּד נְטָלֵי מֵהַאי בֵּירָא דְמַיִין נָבְעִין, דְּהֲוָה מְנַסְכָא עֲלַיְיהוּ לְקַבָּלָא עוֹל מַלְכוּתָא דִשְׁמַיָּא. דְּהָא בְּקַדְמֵיתָא הֲווֹ סָלְקִין בְּאִינוּן דַּרְגִּין מִתַּתָּא לְעֵילָּא. לְבָתַר, אִתְחֲזָרוּ לַאֲחוֹרֵיהוֹן, וְאִתְדַּבְקֵי בְּחִוְיָא עֲקִימָא, דְּשָׁאט בְּיַמָּא, דְּהָא נָפְקוּ מֵרְשׁוּתָא עִילָּאָה, בְּאִינוּן ז' דַּרְגִּין דְּחִבּוּ בְּהוֹן, וְאִסְתַּלְקוּ מִנֵּהוֹן. כְּדֵין הֲוָה לֵיהּ רְשׁוּתָא לְחִוְיָא תַּתָּאָה לְשָׁלְטָא בְּהוֹ, וְאִיהוּ, (שם יג) עֲמָלֵק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב. אִי לָאו דְּאַהַדְּרוּ בִּתְיוּבְתָּא, וְאִתְדַּבָּקוּ בְּקוֹל יַעֲקֹב, וּכְדֵין שְׁלִיטוּ בְּהַהוּא חִוְיָא וְאִתְמְסַר בִּידַיְיהוּ.

וּלְבָתַר אִתְהַדְּרוּ לְסוּרְחָנֵיהוּ, וְחָבוּ בְּאַתְרָא דְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאִתְהַדְּרוּ לְאָחוֹר שֶׁבַע דַּרְגִּין. כְּדֵין אִיתְעַר חִוְיָא עִילָּאָה לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ, דִּכְתִיב, (שם כא) וַיְשַׁלַּח ה' בָּעָם אֵת הַנְּחָשִׁים הַשְּׂרָפִים. מַאי שְׂרָפִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיה ו) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ. תְּרֵי הֲווֹ, חַד אִתְחֲזָרוּ, תַּנְיָנָם כְּתִיב חָסֵר.

וְכַמָּה נְחָשִׁים נָפְקוּ מֵהַהוּא חִוְיָא עִילָּאָה, וְאִזְדַּוְּוגוּ בֵּהוּ. כְּדֵין אַהֲדָרוּ בִּתְיוּבְתָּא שְׁלֵימְתָא, וְאִתְדַּבָּקוּ בְּסִטְרָא דְרַחֲמֵי, לְנַחֲתָא רַחֲמֵי, לְבַסְמָא עָלְמָא, וְאִתְעַדֵּי חִוְיָא, וְאִתְבַּסְמוּ כָּלְהוֹ עָלְמִין.

תָּא חֲזֵי, כַּד חָבוּ, כְּתִיב, וַיְדַבֵּר הָעָם בֵּאלֹהִים וּבְמֹשֶׁה. כַּד אַהֲדָרוּ בִּתְיוּבְתָּא כְּתִיב (במדבר כא) כִּי דִבַּרְנוּ בַּה' וָבָךְ. אֶלָּא בָּעוֹ לְאַהֲדָרָא מַיָּא מִמְּקוֹרָא עִילָּאָה לְאַתְרַיְיהוּ, מִתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאִתְדַּבָּקוּ בְּאַתְרָא עִילָּאָה, דְּבֵיהּ תַּלְיָיא כּוֹלָּא לְבַסְמָא אַתְרָא, וּלְאִנְגְּדָא מַיִין עִילָּאִין לְאַתְרָא דְשַׁרְיָיא עֲלַיְיהוּ, בְּגִין כָּךְ כִּי דִבַּרְנוּ בַּה' וָבָךְ.

תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ חָב בְּאַתְרָא דְּדִינָא, כְּאִלּוּ חָב בְּאַתְרָא עִילָּאָה. כָּל שֻׁכֵּן הָכָא, דְּבְכוֹלָּא חָבוּ, בֵּאלֹהִים וּבְמשֶׁה. וּמַאי טַעְמָא אָתָא עֲלַיְיהוּ נָחָשׁ. בְּגִין דְּאִינּוּן נְחִישׁוּ, וְאָמְרוּ, אִי לָא יֵיתֵי עֲלַיְיהוּ דִּינָא, לֵית לוֹן לְאִשְׁתַּדְּלָא בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִי אָתֵי נְשַׁתַּדֵּל בָּהּ.

עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיהו ו':ב') שְׂרָפִים עוֹמְדִים. בְּגִין דְּכֵיוָן דְּתָבוּ בִּתְיוּבְתָּא עִילָּאָה, הָא אִינּוּן בָּהֵיכָלִי, כִּשְׂרָפִים עִילָּאִין דִּמְשַׁמְּשִׁים קֳדָמַי. וְשִׂים אוֹתוֹ עַל נֵס, לְאַגְבָּהָא לוֹן לְעֵילָּא, דְּיִנָּקֵא לוֹן אֲתַר דְּמַדְבְּחָא עִילָּאָה בְּגַדְפָּהָא לְשֵׁזָבוּתְהוֹן מֵחִוְיָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמות י"ז:ט"ו) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נִסִּי, וְעַל דָּא וְשִׂים אוֹתוֹ עַל נֵס וַדַּאי.

תָּא חֲזֵי, (בראשית כ"ב:א') וְהָאֱלֹהִים נִסָּה אֶת אַבְרָהָם, דְּאָרֵים דִּגְלֵיהּ עַל כֹּלָּא. אוּף הָכָא אָרֵים דִּגְלָא דִּילְהוֹן עַל כּוֹלָּא. וּמַאי טַעְמָא עָבְדֵיהּ מְנַחֶשֶׁת. בְּגִין דְּנְחֹשֶׁת בְּאַתְרָא דְּחַיִּים תַּלְיָיא, אַתְרָא דְיַעֲקֹב שְׂרֵי תַּמָּן, בְּגִין כָּךְ וָחָי, וָחָי וַדַּאי.

וְתָא חֲזֵי, כַּמָּה הִיא עִילָּאָה חֵילָא דִּתְיוּבְתָּא עַל כֹּלָּא. בְּגִין דְּכַד בַּר נָשׁ תָּב קַמֵּי מָארֵיהּ, כְּדֵין בְּאַר מַיִם חַיִּים אִתְמְלֵי, וְנָפְקִין מַבּוּעוֹי לְכָל סִטְרִין, וּלְכָל שִׁבְטָא וְשִׁבְטָא נָגִיד לֵיהּ בִּתְרֵי עֲשַׂר תַּרְעֵי, לְאַשְׁקָאָה חֵיוָן וְעִירָן עִם רַבְרָבָן.

יִשְׂרָאֵל כַּד תָּבוּ בִּתְיוּבְתָּא, כְּדֵין אָמְרֵי שִׁירְתָא. וְאִינּוּן שֶׁבַע דַּרְגִּין דְּתָבוּ מִבַּתֲרֵיהוֹן, אַהֲדָרוּ לוֹן בְּשִׁירְתָא דִּילְהוֹן, וּסְלִיקוּ בֵּירָא עִילָּאָה לְעֵילָּא, דְּאִתְפְּרַשׁ חִוְיָא מֵעָלְמָא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (במדבר כ"א:י"ז) אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל וגו', עֲלִי בְּאֵר עֲנוּ לָהּ, דְּסָלְקָא לְעֵילָּא לְעֵילָּא, וְאִתְחַבְּרָא אִימָּא תַּתָּאָה בְּעִילָּאָה.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים, דָּא אַבָּא וְאִמָּא, דְּאוֹלִידוּ לָהּ. כָּרוּהָ נְדִיבֵי הָעָם, אִלֵּין אֲבָהָן. מַאי כָּרוּהָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (הושע ג':ב') וָאֲכָרֶהָ לִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כָּסֶף. אִלֵּין אֲבָהָן. וְזַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְחַבָּרוּ בָּהּ, בְּט"ו בְּנִיסָן, וְאִתְעָרָא יַד רָמָה דְּאִקְרֵי כֶּסֶף, יְמִינָא דְמַלְכָּא עֲלַיְיהוּ.

בְּמִחוֹקֵק בְּמִשְׁעֲנוֹתָם, עַל יְדָא דְמשֶׁה, דְּאִיהוּ מְחוֹקֵק, אִתְחַבְּרָא בִּתְרֵי עֲשַׂר שִׁבְטִין, דְּאִינּוּן בְּנִין דְּיִלְהּ דְּשָׁרָאן סַהֲרָנָהָא. מַאי בְּמִשְׁעֲנוֹתָם, תָּא חֲזֵי, כַּד יִשְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְיְיהִיבָא עַל יְדָא דְמְחוֹקֵק, כְּדֵין סָמְכִין לָהּ לִשְׁכִינְתָּא אִינּוּן תְּרֵיסַר סָמְכִין דִּלְעֵילָּא, וְעַל דָּא בְּמִשְׁעֲנוֹתָם, דְּאִיהִי נִשְׁעֶנֶת עֲלַיְיהוּ.

וְתָא חֲזֵי, תְּרֵיסַר תַּרְעִין אִית לָהּ לְהַאי בֵּירָא קַדִּישָׁא, קַרְתָּא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי יְרוּשָׁלַיִם. וּמִן אִינּוּן תַּרְעִין נָפְקִין לְעָלְמָא תְּרֵיסַר מַתְנָן עִילָּאִין: טוֹבָה. וְשִׂמְחָה. בְּרָכָה. וְשָׁלוֹם. עֶזְרָה. כַּפָּרָה. תּוֹרָה. חָכְמָה. וְחַיִּים. וְרָצוֹן. וְעוֹשֶׁר. וְכָבוֹד. וְכָל שִׁבְטָא וְשִׁבְטָא, יַנִּיקוּ מַתְּנָה עִילָּאָה לֵיהּ.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה. מַאי מִדְבָּר. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שה"ש ד) וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. מֵהַהוּא מִדְבָּר אַתְיָין לוֹן מַתָּנָה עִילָּאָה. בְּהַאי זִמְנָא כַּד אִינּוּן לָא מִתְפָּרְשָׁאן מִלְּאִסְתַּכָּא לָהּ. וְעַל דָּא אִתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, דְּכַד בַּר נָשׁ נְסִיב אִיתְּתָא, אִתְדַּבַּק בִּשְׁכִינְתָּא. דְּהָא עַד לָא אִנְסִיב, לָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ. דְּלֵית שְׁכִינְתָּא שַׁרְיָא עַל אַתְרָא פְּגִימָא. וְכַד לָא שַׁרְיָא עֲלֵיהּ, אִיהִי אִתְמְנָעוֹ מִנֵּיהּ תְּרֵיסַר מַתְּנָן עִילָּאִין.

וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, כָּל הַשָּׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה, שָׁרוּי בְּלֹא טוֹבָה. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית ב׳:י״ח) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. בְּלֹא שִׂמְחָה, דִּכְתִיב (דברים י״ד:כ״ו) וְשָׂמַחְתָּ אַתָּה וּבֵיתֶךָ. בְּלֹא בְּרָכָה, דִּכְתִיב (יחזקאל מ״ד:ל׳) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ. בְּלֹא שָׁלוֹם, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב ה׳:כ״ד) וְיָדַעְתָּ כִּי שָׁלוֹם אָהֳלֶךָ. בְּלֹא עֶזְרָה, דִּכְתִיב (בראשית ב׳:י״ח) אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ. בְּלֹא כַּפָּרָה, דִּכְתִיב (ויקרא ט״ז:ו׳) וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ. בְּלֹא תוֹרָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב ו׳:י״ג) הַאִם אֵין עֶזְרָתִי בִי, וְתֻשִׁיָּה נִדְּחָה מִמֶּנִּי. בְּלֹא חָכְמָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי י״ד:א׳) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ. בְּלֹא חַיִּים, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (קהלת ט׳:ט׳) רְאֵה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אָהַבְתָּ. בְּלֹא רָצוֹן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (משלי י״ח:כ״ב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיָּפֶק רָצוֹן מֵה'. בְּלֹא עוֹשֶׁר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם לא) בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעְלָהּ וְשָׁלָל לֹא יֶחְסָר. בְּלֹא כָּבוֹד, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם יא) אֵשֶׁת חַן תִּתְמֹךְ כָּבוֹד. בְּגִין דְּהַאי אֵשֶׁת חַיִל, יִרְאַת ה' אִקְרֵי. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (תהילים י״ט:י׳) יִרְאַת ה' טְהוֹרָה. וְכַד אִנְסִיב בַּר נָשׁ, כָּלְהוֹ תְּרֵיסַר תַּרְעִין אִתְפַּתְחָן, לְאוֹסָפָא בִּרְכָאן עַל רֵישֵׁיהּ. בְּגִין דִּיתֵיב בְּסִתְרָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְאִשְׁתְּלִים כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא.

וְעַל דָּא, (במדבר כ״א:י״ח-י״ט) וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה, וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵ"ל. נַחֲלִין דְּאֵל נָגְדִין עֲלֵיהּ. וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת. מַאי בָּמוֹת, אִסְתַּלָּקוּת, דְּאִסְתַּלִּיק וְיתֵיב בְּרוּמֵי עָלְמָא, וְאִשְׁתַּדַּל בְּמִלִּין עִילָּאִין דְּאוֹרַיְיתָא.

וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא, אוֹקְמוּהָ. אֲבָל תָּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ אִתְדַּבַּק בְּאוֹרַיְיתָא, וְיתֵיב בְּרוּמֵי עָלְמָא, אִיבָּעֵי לֵיהּ לְאַשְׁפָּלָא גַּרְמֵיהּ, בְּגִין דְּיִצְרָא בִּישָׁא קַטֵיגּוֹרָא דְּמִקַּטְרֵג עָלּוֹי, לָא יִשְׁלוֹט עָלּוֹי לְאַסְטָאָה לֵיהּ. וְעַל דָּא, וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא, אִיבָּעֵי לֵיהּ לְמֶעְבַּד כְּגַיְא בְּגִין דְּיִתְפָּרַשׁ מִנֵּיהּ הַהוּא דְּיתֵיב בַּשְּׂדֵה מוֹאָב, וַדַּאי, יִצְרָא בִּישָׁא דְּאִקְרֵי לוֹט, וְשַׁרְיָא בְּמוֹאָב, בְּגִין דְּאִתְדַּבְּקוּתֵיהּ בְּקַדְמִיתָא לַאֲפָקָא פֵּירָא דְּעוֹבָדִין בִּישִׁין בָּעָלְמָא, בְּמוֹאָב הֲוָה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (בראשית י״ט:ל״ז) וַתֵּלֶד הַבְּכִירָה בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאָב.

וְאִי בַּר נָשׁ אִתְפָּרַשׁ מִנֵּיהּ, סָלֵיק לְמֶהֱוֵי רֹאשׁ, וּלְמִשְׁרֵי בַּפִּסְגָּה. מַאי פִּסְגָּה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהילים מ״ח:י״ד) פַּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ. וְנִשְׁקְפָה. דְּאִסְתַּכְּלוּתָא דִּלְעֵילָּא בֵּיהּ. ו (במדבר

כ״א:כ׳) עַל פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן, דָּא עָלְמָא דְאָתֵי, דְּאִקְרֵי יְשִׁימוֹן, דְּאִסְתַּכַּל בָּהּ בְּהַאי פִּסְגָּה, קַרְתָּא קַדִּישָׁא יְרוּשָׁלַיִם.

דָּבָר אַחֵר, כַּד יִשְׂרָאֵל אֲהַדְּרוּ בִּתְיוּבְתָּא, וּסְלִיקוּ לְבֵירָא לְעֵילָא, אִתְיְיהִיבַת לוֹן בְּמַתָּנָה. וְכַד תָּבוּ לְאוֹרַח בִּישָׁא, כְּדֵין וּמְבָּמוֹת הַגַּיְא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים ג׳:כ״ט) וַנֵּשֶׁב בַּגָּיְא מוּל בֵּית פְּעוֹר. עַל הַהוּא חוֹבָה, יָתְבוּ לְתַתָּא בַּגָּיְא. אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מוֹאָב, בְּגִין דְּסִטְרָא דְמוֹאָב גָּרִים לוֹן.

וּלְבָתַר דְּקַבִּילוּ עוֹנְשַׁיְיהוּ, סְלִיקוּ לְרֵישָׁא, וַאֲרִימוּ דְּגְלֵיהוֹן עַל כֻּלָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (במדבר כה) וַיְהִי אַחֲרֵי הַמַּגֵּפָה וכו', שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ. לַאֲרָמָא דְּגְלֵיהוֹן עַל כֻּלָּא.

תְּא חֲזֵי, הַאי בֵּירָא מְנָחָה אִקְרֵי, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית מ״ג:י״א) וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מִנְחָה. תְּחַבְּרוּן מִנְחָה בְּבַעֲלָהּ, דְּגָרְמָתוּן דְּיִסְתַּלֵּק מִינָּהּ, כַּד נָחֲתוּ כ הַהוּא צַדִּיק לְמִצְרַיִם.

וְהָא הוּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאִקְרֵי בְּאֵר, דִּכְתִיב (דברים א׳:ה׳) הוֹאִיל מֹשֶׁה בֵּאֵר. וְאִית בָּהּ שִׁית סִדְרִין. בְּגִין כָּךְ שִׁית דַּרְגִּין יִסְתַּלֵּיק, מַאן דְּיִתְעַסַּק בָּהּ.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וּמִמִּדְבָּר מַתָּנָה. מַאי מִדְבָּר, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר השירים ד׳:ג׳) וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. מַתָּנָה, גָּרִים לַצַּדִּיק, דִּיהֵיב לֵיהּ מַתָּנָה. וּמִמַּתָּנָה נַחֲלִיאֵל, אִלֵּין נַחֲלִין עִילָּאִין, נָצַח וְהוֹד. וּמִנַּחֲלִיאֵל בָּמוֹת, דָּא אִסְתַּלְקוּתָא לְאַתְרָא דְמַלְכָּא שָׁאֵרִי. וּמִבָּמוֹת הַגַּיְא אֲשֶׁר בִּשְׂדֵה מוֹאָב, דָּא יִצְחָק, דִּיתֵיב בְּהַהוּא שָׂדֶה. דִּכְתִיב (בראשית כ״ד:ס״ג) וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה. וּמֵהַהוּא שָׂדֶה אִיתְעַר עֲלֵיהוֹן דִּינָא, עַד דְּיָתְבוּ בַּגָּיְא. רֹאשׁ הַפִּסְגָּה, דָּא אַבְרָהָם, רֵישָׁא דְעָלְמָא.

וְתָא חֲזֵי, כַּד נָחֵת יוֹסֵף לְמִצְרַיִם, חָזָא יַעֲקֹב בְּחָכְמָה, וְרָמַז לוֹן דְּיַחֲתוּן תַּמָּן לְמְנָחָה, דְּתֶהֱוֵי מְגִינָה עֲלֵיהוֹן בְּגָלוּתָא. וּבְהַאי מִנְחָה, שִׁית סִטְרִין כְּלִילָן. (בראשית מ״ג:י״א) מְעַט צֳרִי וּמְעַט דְּבַשׁ.

מַאי טַעְמָא מְעַט מְעַט. תְּא חֲזֵי, כַּד בַּר נָשׁ לָא אִתְכַּשְׁרוֹן עוֹבָדַיהוֹן לְעֵילָא, כְּדֵין סִטְרָא דְּיְמִינָא אִתְרַפְיָיא, וְשַׂלִּיט שְׂמָאלָא, וְעַל דָּא מְעַט צֳרִי וּמְעַט דְּבַשׁ, דָּא תָּמָר, דְּאִסְתַּלַּק דְּכוּרָא מִן נוּקְבָא, וּכְדֵין מְעַט דְּבַשׁ. נְכֹאת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלכים ב כ׳:י״ג) וַיַּרְאֵם אֶת כָּל בֵּית נְכֹתֹה. (בראשית מ״ג:י״א) וְלֹט בָּטְנִים וּשְׁקֵדִים, הָא שִׁיתָּא דַּרְגִּין הָכָא, דִּכְלִילָן בְּהַאי מִנְחָה.

וְעִם כָּל דָּא אַף עַל גַּב דְּנָחֲתָא, מְעַט צֳרִי אָתֵי מִשּׁוּם דְּיָתְבָא בְּגָלוּתָא. וְכַד תַּעְבְּדוּן הַאי מִנְחָה, כְּדֵין (שם) וְאֵל שַׁדַּי יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים. אֵל: דָּא אַבְרָהָם. שַׁדַּי: דָּא יִצְחָק. יִתֵּן לָכֶם רַחֲמִים: דָּא יַעֲקֹב. לִפְנֵי הָאִישׁ: דָּא יוֹסֵף. כָּל אִלֵּין דַּרְגִּין יִתְחַבְּרוּ. וַאֲנִי כַּאֲשֶׁר שָׁכֹלְתִּי

שָׁכַלְתִּי. שָׁכַלְתִּי בְּמִקְדָּשׁ רִאשׁוֹן. שָׁכַלְתִּי בְּמִקְדָּשׁ שֵׁנִי. לֹא אֶשְׁכַּח עוֹד. וְכָל דָּא בְּחוֹבָא דְּהַהוּא זַכָּאָה, דְּנָחֲתוּ לְמִצְרַיִם.

וְתָא חֲזֵי, תְּרֵיסַר שְׁנִין יָתִיב הַהוּא צַדִּיק בְּבֵית הָאֲסוּרִים. בְּגִין כָּךְ תְּרֵיסַר שְׁבָטִין בְּגָלוּתָא דְּאֱדוֹם. בְּגִין מְאָה בִּרְכָאן דִּמְנָעוּ מִכָּל יוֹמָא.

וְשַׁתָּא חָדָא לְחוּד יָתִיב בְּבֵית פּוֹטִיפַר. דִּכְתִיב, (בראשית ל"ט:ה') וַיְהִי בִּרְכַּת ה' בְּכָל אֲשֶׁר יֶשׁ לוֹ בַּבַּיִת וּבַשָּׂדֶה. בַּבַּיִת, דָּא פַּלְגוּת שַׁתָּא דְּקָרִירוּ נָחִית לְעָלְמָא. וּבַשָּׂדֶה, דָּא פַּלְגוּת שַׁתָּא דְּבַר נָשׁ יָתִיב בְּעוֹבָדוֹי בְּחַקְלָא. יִשְׁתָּאֲרוּ י"ב שְׁנִין דְּיָתִיב בְּהַהוּא בּוֹר. כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְעַר עֲלֵיהוֹן בּוֹר דְּהַהוּא נָחָשׁ, גְּלוּתָא דְּעֵשָׂו. וְעַל דָּא וְהוֹרִידוּ לָאִישׁ מְנָחָה, וּבְסוֹף גְּלוּתָא, בְּגִין דְּאִינּוּן יַהֲבוּ מְנָחָה, אִתְקַיְּים בְּהוּ (ישעיהו ס"ו:כ') וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'.

וְתָא חֲזֵי, הַאי מְנָחָה אַרְעָא קַדִּישָׁא אִתְקְרְיָיא, וְאִשְׁתַּבְּחָא בִּשְׁבְעָה פֵּירִין עִילָּאִין דְּאִית בָּהּ, כַּד אִיהִי בְּאִתְחַבְּרוּתָא לְעֵילָּא. וְעַל דָּא פַּקִּיד לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כַּד יֵיעֲלוּן לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, דְּיִתְחַבְּרוּן אִתְּתָא בְּבַעֲלָהּ.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים כו) וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרִי הָאֲדָמָה. אָדָם, דָּא יַעֲקֹב, כַּד אִתְחַבַּר בֵּיהּ אִימָא עִילָּאָה, דְּאִתְקְרְיָא ה', וְאַעְטָרַת לֵיהּ, כְּדֵין יָהֵיב פְּרִי הַהוּא אִילָנָא רַבְרְבָא, וְאִיקְרֵי בִּשְׁלִימוּ אֲדָמ"ה.

וְשַׁמְתָּ בַּטֶּנֶא, דָּא מַטְרוֹנִיתָא, דְּאָתֵי לָהּ נְהִירוּ מִנֵּיהּ, וְשַׁוֵּי בָהּ נְהִירוּ עִילָּאָה דְּאָתֵי לֵיהּ מֵרֵאשִׁית. וּכְדֵין, וְהָלַכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם. וּמַאן הוּא פְּרִי דְּאָדָם דְּעֵילָּא, דָּא יוֹסֵף, דְּאִקְרֵי צַדִּיק, פְּרִי מֵהַהוּא עֵץ חַיִּים. וְהַהוּא פְּרִי תְּחַבַּר בַּטֶּנֶא. וְאִי לָא תֵּיזֵל עִם הַאי פְּרִי, אִסְתַּמַּר מִלְּמֵיזַל לְהַהוּא אַתְרָא, דְּלָא תּוֹקִיד לָךְ בְּשַׁלְהוֹבָהָא.

כְּךָ אֱמַר יַעֲקֹב לִבְנוֹי, אִסְתַּמְּרוּ מִלְּמֵיחַת לְמִצְרַיִם, אִי לָא תַּחֲתוּן לָאִישׁ הַהוּא מְנָחָה. וְכַד תַּחֲתוּן, תִּתְפַּיְּיסוּן כַּחֲדָא, וְכָל עָלְמָא בְּחֶדְוָה.

וְתָא חֲזֵי, מַה כְּתִיב, וַיָּכִינוּ אֶת הַמִּנְחָה עַד בֹּא יוֹסֵף. דְּהַאי מְנָחָה אִתְתַּקָּנַת בְּתַרְיסַר סַמְכִין דִּילֵהּ, עַד דְּאָתָא בַּעֲלָהּ לְאִתְחַבָּרָא בָּהּ בַּצַּהֲרַיִם. וּבְהַהוּא זִמְנָא אִינּוּן יֵיכְלוּן לַחֲמָא תַּמָּן, וְסַמָּא דְּחַיֵּי אִתְעַר עֲלַיְיהוּ.

פְּתַח וַאֲמַר, (תהילים י:י"ב) קוּמָה ה' אֵל נְשָׂא יָדֶךָ. לְאַגְבָּרָא יְמִינָא עַל כֻּלָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות ו:ח') נָשָׂאתִי אֶת יָדִי. וְדָא יְמִינָא עִילָּאָה, דְּאִקְרֵי אֵל, דַּאֲרִימַת דִּגְלָא לְעֵילָּא. וְעַל דָּא, (דברים כ"ו:ג') וּבָאתָ אֶל הַכֹּהֵן, וְדָא סִטְרָא דְּיָמִינָא, דְּאִתְעַר בְּעָלְמָא, וְהוּא יְקַבֵּל מִינָךְ הַהוּא מְנָחָה, וְיקַבֵּל לָהּ בְּיָמִינָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברי הימים א כ"ט:י"א) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה. מַה טַּעַם, מִשּׁוּם דִּכְתִיב כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם. וְאִתְחַבַּר בָּאֲרָץ הַאי רֵאשִׁית פְּרִי, וְכָל כִּתְרִין.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהילים קל"ד:ב') שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ, קַבִּילוּ לְהַהוּא מְנָחָה דְּאִקְרֵי יֶדְכֶם דְּיָמִינָא, וְתִשְׁאוּ יָתָהּ לְאַתְרָא דְּאִקְרֵי קֹדֶשׁ, דְּהַיְינוּ שַׁבָּת, תִּשְׁאוּ יָתָהּ לֵיהּ. וּכְדֵין וּבָרְכוּ אֶת ה', וְאֵיהִי אִתְבָּרַכַת מִכֹּלָא, עַל יְדוֹי דְּכַהֲנָא דְּאִתְלַבַּשׁ בְּבַד, דְּאִיהוּ עֲנָפָא דְּאִילָנָא עִילָּאָה, דְּאִקְרֵי חָכְמָה עִילָּאָה דְּאִתְלַבְּשַׁת בֵּיהּ. וּמֵהַהוּא עֲנָפָא, נָפְקִין כָּל בִּרְכָאן בְּעָלְמָא.

וְחוּשְׁבָּנָא דְּהַאי כֹּהֵן שִׁבְעִין וְחַמֵּשׁ. שִׁבְעִין וּתְרֵין, לָקֵבִיל ע"ב סִטְרִין, רְשִׁימִין בְּסִטְרָא דְחֶסֶד. וּתְלָתָא דְּאִישְׁתָּאֲרוּ, לָקֵבִיל תְּלָתָא דַּרְגִּין עִילָּאִין, דְּאִתְלַבַּשׁ בְּהוֹן. וְלָא בָּעֵי כַּהֲנָא לְמִיפְסַק, בֵּין הַהוּא לְבוּשׁ עִילָּאָה דְּאִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ, דְּלָא לְאַחֲזָאָה פִּרוּדָא בְּאַתְרָא עִילָּאָה. וּכְדֵין אִתְבָּרְכָן עִילָּאִין וְתַתָּאִין עַל יָדֵיהּ.

וְתָא חֲזֵי, אִלְמָלֵא הַהוּא מְנָחָה דְּנָחֲתָא עִמְּהוֹן, וּבָעְיָא עֲלֵיהוֹן רַחֲמִין, לָא נַפְקֵי מִתַּמָּן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ב':כ"ג) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֲבוֹדָה. הָאֱלֹהִים: דָּא אִימָּא עִילָּאָה. מִן הָעֲבוֹדָה: דָּא מְנָחָה, דְּאִיהִי עֲבוֹדָה וְאִיהִי מְצַלְּאָה עַל בְּנָהָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהילים ק"ט:ד') וַאֲנִי תְּפִלָּה. וְאִקְרֵי עֲבוֹדָה, בְּגִין דְּהִיא גַּן עֵדֶן, וְאִצְטְרִיךְ לְמִפְלְחָה.

וְאִיהִי קַיּוּמָא דְּעָלְמָא. וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, עַל תְּלַת מִלִּין עַלְמָא מִתְקַיְּים, עַל הַתּוֹרָה, דָּא יַעֲקֹב. עַל הָעֲבוֹדָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְעַל גְּמִילוּת חֲסָדִים, דָּא אַבְרָהָם. דָּבָר אַחֵר, עֲבוֹדָה, דָּא יִצְחָק, וְכוֹלָא חַד.

וְכַד אִיתְעַר הַאי כֹּהֵן, לְהַאי עֲבוֹדָה, כְּדֵין נָחִית לָהֶם מִן הַשָּׁמַיִם לְהַאי אֶרֶץ, וְזָן לְיָתְבָהָא. וּמַאי לֶחֶם. דָּא לֶחֶם, דְּאִסְתַּלַּק לְעֵילָּא, וּמְזוֹנֵי בְּמַזָּלָא תַּלְיָין. וּמִתַּמָּן נָחִית בְּשַׁבָּת מְזוֹנֵי. כְּיָון דְּאִיהִי קַיּוּמָא דִּלְעֵילָּא. בְּגִין דְּהוּא עָלְמָא דְּאָתֵי, וְעָלְמָא דְּאָתֵי אַפֵּיק נָהִירוּ לְעֵילָּא.

וְעַל דָּא, (שמות ט"ז:כ"ה) הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֻהוּ בַּשָּׂדֶה, בְּגִין דְּהַאי יוֹמָא, קַבִּילַת הַאי שָׂדֶה, שֶׁקְיוּ לְנַרְמָהּ. אֲבָל לְעָלְמָא דְּאָתֵי, תִּשְׁכְּחוּן הַהוּא יוֹמָא טָבָא, דָּא הוּא שָׂדֶה, דְּנָהֲיר בִּנְהִירוּ דְּשִׁמְשָׁא.

וְתָא חֲזֵי, הַאי שַׁבָּת כְּ"ל אִיקָּרֵי. בְּגִין דְּחַמְשִׁין תַּרְעִין בֵּיהּ אִתְפַּתְחִין וְאִיתְעַר. וְכַד הַאי כָּל אִתְעַר לְכַלָּה, כְּדֵין אִימָּא עִילָּאָה אַלְבֵּישַׁת לֵיהּ גְּבוּרָן עִילָּאִין, וְאִיתְעָרוּ רַחֲמִין בְּעָלְמִין, וְתִיקוּנָא עִילָּאָה אִתְתַּקַּן.

וְהוּא, הַהוּא אַפְּרִיוֹן. וְעַל דָּא כְּתִיב (שיר השירים ג':ט') אַפְּרִיוֹן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. דָּא תִּיקוּנִין דְּעָלְמָא. עַמּוּדָיו עָשָׂה כֶסֶף, דָּא אַבְרָהָם. רְפִידָתוֹ זָהָב, דָּא יִצְחָק. מֶרְכָּבוֹ אַרְגָּמָן, דָּא יַעֲקֹב, כָּלִיל תְּרִין סִטְרִין. דְּרָכִיב עַל כּוּרְסְיָיא, דְּאִקְרֵי אַהֲבָה זוּטָא.

דְּבָר אַחֵר, תּוֹכוֹ רָצוּף אַהֲבָה, דָּא אַהֲבָה רַבָּה, דְּאִיהִי פְּנִימָאָה. מִבְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, כַּד אַתְקִינוּ לְהַאי מְנָחָה, דְּאַנְהֵיר לָהּ שִׁמְשָׁא.

וְעַל דָּא (בראשית מ״ג:כ״ה) וַיָּכִינוּ אֶת הַמִּנְחָה, כְּדֵין וַיִּשָּׂא מַשְׂאֵת, פָּלִיג לוֹן חוּלָקֵיהוֹן. וּמֵאָן אֲתַר יָהֵיב לוֹן, מֵאֵת פָּנָיו, דָּא הַאי כּוּרְסַיָּיא, דְּמְזוֹנָא דְּכוֹלָא בֵּיהּ.

שם וַתֵּרֶב מַשְׂאַת בִּנְיָמִין, מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּשְׁכִינְתָּא בְּחוּלָקֵיהּ. מִמַּשְׂאֵת כֻּלָּם חָמֵשׁ יָדוֹת, תָּא חֲזֵי, הַאי ה' בַּתְרָאָה, אִקְרֵי כַּלָּה, כַּד אִתְחַבַּר כָּ"ל עִמָּהּ, לָא אִתְיַישְׁבוּ אֶלָּא בְּחוּלָקָא דְּבִנְיָמִין. וְעַל דָּא חָמֵשׁ יָדוֹת קַבֵּיל, כַּד קַבֵּיל הַאי ה' דְּאִקְרֵי מִנְחָה בְּחוּלָקֵיהּ. וְכָל חַמְשִׁין בִּרְכָאן, דְּאִתְיְיִן מִכָּ"ל לְהַאי כַּלָּ"ה, קַבֵּיל בִּנְיָמִין. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהוּ זְעֵירָא דְּכָלְהוֹ. מַשְׂאֵת כָּלְהוֹ שִׁבְטִין עֲשָׂרָה, מַשְׂאֵת בִּנְיָמִין, אִתְרַבֵּי, ה' זְמָנִין עֲשָׂרָה. הָא חַמְשִׁין. וְכוֹלָא בְּגִין הַאי ה' דְּשַׁרְיָא בְּחוּלָקֵיהּ. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִיהִי זְעֵירָא, וְאִיהוּ זְעִיר, אִתְרְעִיאַת בֵּיהּ, לְשַׁוָּאָה מְדוֹרָה עִמֵּיהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים א׳:ד׳) הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, דָּא בִּנְיָמִין, דְּאָעֵיל לֵיהּ יוֹסֵף בְּאִידְּרֵיהּ. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה, אָגִילָה מִבָּעֵי לֵיהּ, מַאי נָגִילָה. דְּכָלְהוֹ אָעֵיל לוֹן בְּגִינֵיהּ דְּבִנְיָמִין. בָּךְ, מַאי בָּךְ. דָּא כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִתְקַיְּים כַּד נָטַיר אוֹת בְּרִית קֹדֶשׁ. נַזְכִּירָה דּוֹדֶיךָ מִיַּיִן, דְּכְתִיב וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׁכְּרוּ עִמּוֹ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, דְּמָשִׁיךְ לוֹן לַאֲחוֹרֵי תַּמָּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (הושע י״א:ד׳) בְּחַבְלֵי אָדָם אֶמְשְׁכֵם בַּעֲבֹתוֹת אַהֲבָה, דָּא אַהֲבָה דְּנַחֲתָא עִמְּהוֹן לְדַיְּירָא תַּמָּן, וְחָדוּ תַּמָּן בְּמַלְכָּא עִילָּאָה, דְּאִתְחַבַּר עִם יוֹסֵף תַּמָּן, בְּגִין דְּנָטַר בְּרִית קֹדֶשׁ דְּאִתְיְיהֵיב לִתְמַנְיָא יוֹמִין.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים א׳:ד׳) מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ. מַאי מֵישָׁרִים, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהילים צ״ט:ד׳) אַתָּה כּוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. וּמַאן אִינּוּן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שם) מִשְׁפָּט וּצְדָקָה. אִלֵּין אִיקָּרוֹן מֵישָׁרִים וַדַּאי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דברים ל״ב:ד׳) צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. וְאִתְכְּלִיל דְּכוּרָא עִם נוּקְבָא, מִשְׁפָּט אִתְכְּלִיל בְּצֶדֶק, וּצְדָקָה אִיתְעָרַת בְּעָלְמִין כָּלְהוֹ. וְעַל דָּא מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךָ וַדַּאי.

(בראשית ל״ז:ג׳) וְיִשְׂרָאֵל אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו. יִשְׂרָאֵל מִבָּעֵי לֵיהּ, מַאי וְיִשְׂרָאֵל. לְאַכְלָלָא עִמֵּיהּ שְׁכִינְתָּא, דְּרָחִימָא לֵיהּ לְיוֹסֵף. כְּגַוְונָא דָּא תָּנֵינָן וַה', הוּא וּבֵית דִּינוֹ.

וְכָלְהוֹ שְׁבָטִין אוֹדוּ לֵיהּ, עַל דְּאִתְרְחֵים מֵאַבָּא וְאִימָּא. וּבְרִיכוּ לֵיהּ בִּרְכַּת עָלְמִין כָּלְהוֹ, לְאִתְיַישְׁבָא בְּדוּכְתֵּיהּ כִּדְקָא חֲזֵי.

וּמְנָא לָן דַּאֲפִילּוּ אֲחוֹי רְחִימוּ לֵיהּ. דִּכְתִיב (שיר השירים א׳:ג׳) עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךְ. מַאי עֲלָמוֹת כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מלכים א ז׳:כ״ה) עֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר. וְאִינּוּן בְּעַלְמָא דְנוּקְבָא, וְאִינּוּן אִיקְרוּן עֲלָמוֹת.

בָּתַר דְּאִסְתַּלֵּיק יוֹסֵף לְעֵילָּא, מַה כְּתִיב, (שיר השירים א׳:ה׳) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, בְּגִין דְּאִתְתַּקֵּיף גָּלוּתָא עֲלַיְיהוּ. וְעִם כָּל דָּא וְנָאוָה, דְּלָא אִתְעַרְבֵי בְּהוּ. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, אִתְקְדָרִית בֵּינַיְיהוּ, דְּגָזְרוּ עָלַי כַּמָּה גְּזֵרִין בִּישִׁין, וְעִם כָּל דָּא אֲנָא אִיהִי כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, בְּעוֹבָדִין טָבִין. בְּגִין דִּשְׁבָטֵי יָהּ עָאלוּ, וְשִׁבְטֵי יָהּ נָפְקוּ.

שם אַל תִּרְאֵנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, בְּגִין דְּשִׁמְשָׁא אִסְתְּלִיק. וְכָל דָּא בְּנֵי אִמִּי נִּרְמוּ. מַאן בְּנֵי אִמִּי. דָּא בְּנוֹי דְיַעֲקֹב, דְּזַבִּינוּ לְיוֹסֵף הָכָא. וְאִינּוּן גָּרְמוּ לִי וְלִשְׁכִינְתָּא דְאִתְגַּלְיָיא עִמִּי הָכָא.

עַל דָּא אָמַר (שמות ב) וַיֵּאָנְחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. כַּד חָמוּ פּוּלְחָנָא קַשְׁיָא, עַד דְּהָווּ דָּכְיִר לְהוֹן קְיָימָא עִילָּאָה וְאִתְעָרַת בְּרַחֲמִין עַל בְּנָהָא, אִימָא עִילָּאָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל הָאֱלֹהִים, דָּא אִימָא עִילָּאָה, דְּכָל חֵירוּ בִּידָהָא, וּפָתְחָה לוֹן פִּתְחִין עִילָּאִין, חַמְשִׁין תַּרְעִין, וַאֲפֵיקַת לוֹן מִתַּמָּן. וְאִתְמַלְיָיא אִימָא תַּתָּאָה רַחֲמִין עֲלַיְיהוּ. וּמשֶׁה נְפַק לְעַלְמָא, מְמַנָּא וְאַב לְמַרְעֵי לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, דָּוִד רָמַז לֵיהּ לְהַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּשִׁיר הַשִּׁירִים קוֹדֶשׁ קוּדְשַׁיָּיא, עַל יָדָא דִבְנֵי קֹרַח, אֶלָּא דְּלָא מָטָא זִמְנָא דְּיִתְאֲמַר. בְּגִין כָּךְ כְּתִיב, (תהלים מה) לַמְנַצֵּחַ עַל שׁוֹשַׁנִּים לִבְנֵי קֹרַח מַשְׂכִּיל שִׁיר יְדִידֹת. עַל שׁוֹשַׁנִּים, אִלֵּין נְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דְּאִיקְרוּן שִׂפְתוֹתָיו שׁוֹשַׁנִּים.

דָּבָר אַחֵר, שׁוֹשַׁנִּים, אִלֵּין שִׁית שְׁנִין, דְּאִתְחַבְּרוּן בְּהַאי שׁוֹשַׁנָּה סוּמְקָא, דְּאִיהִי שְׁבִיעָאָה דְּכֹלָּא. מַשְׂכִּיל, דָּא נְגִידוּ דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא, דְּנָגִיד לוֹן בְּהַאי שַׁעֲתָא, דְּיָתְבֵי יַחַד וְלָא מִתְפָּרְשִׁין. בְּגִין אִינּוּן נְשִׁיקִין בְּדִבֵּיקוּתָא דְרוּחָא, וְלָא מִתְפָּרְשִׁין.

שִׁיר יְדִידוּת, רֶמֶז לְהַאי שִׁירְתָא, דְּאִקְרֵי שִׁיר כְּפוּל. הָכָא שִׁיר הַשִּׁירִים, וְהָכָא שִׁיר יְדִידוּת, וְכוֹלָּא חַד. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אִיקְרוּן דּוֹדִים. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שיר השירים ה׳:א׳) שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים. בְּגִין כָּךְ שִׁיר יְדִידוּת, דְּאִינּוּן דּוֹדִים, דָּא מְשַׁבְּחָא לְדָא, וְדָא מְשַׁבְּחָא לְדָא. וּכְמָא דְהָתָם, כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁרִיאַת בְּתוּשְׁבַּחְתָּא, דְּהָכֵי אִתְחֲזֵי, דִּכְתִיב יִשָּׁקֵנִי. אוּף הָכָא, הִיא שְׁרִיאַת לְשַׁבָּחָא לְמַלְכָּא.

(תהלים מה) רָחַשׁ לִבִּי דָּבָר טוֹב. רָחַשׁ לִבִּי, דָּא חַיָּיתָא, דְּרָחִישׁ בְּלֵילְיָא, דְּאִקְרֵי לִבִּי. דָּבָר טוֹב, דְּסִלְּיקַת בִּרְעוּתָהּ דְּיִתְחַבַּר מַלְכָּא עִמָּהּ, דְּאִקְרֵי טוֹב.

דָּבָר אַחֵר, בְּגִין דְּלָא אִתְיְיהֵיב לֵיהּ רְשׁוּ לְגַלָּאָה, אָמַר רָחַשׁ בְּגִין דְּמֶרַחֲשָׁא לֵיהּ הַאי מִלָּה בְּלִבֵּיהּ, וַאֲפִילּוּ בְּשִׂפְוָותֵיהּ לָא אִתְיְיהֵיב לֵיהּ רְשׁוּ לְרַחֲשָׁא, אֶלָּא בְּלִבֵּיהּ.

דָּבָר אַחֵר, מַאי טַעְמָא רָחַשׁ לִבִּי. בְּגִין דְּדִבּוּר בְּלָא קוֹל, לָא יָכִיל לְמַלָּלָא. וְהַאי לִבִּי"ו דְּאִקְרֵי דִּבּוּר, עַד הַשְׁתָּא לָא אִשְׁתַּלֵּימַת, עַד דְּאָתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וּבְנָא לָהּ בֵּיתָא, וְאִשְׁתַּלֵּימַת סִיהֲרָא בִּרְבוּ יַתִּיר עַל כּוֹלָא. בְּגִין דְּקוֹל אִתְחַבַּר עִמָּהּ.

וְהַהִיא שַׁעֲתָא, אִתְיְיהֵיב רְשׁוּ לְמַלָּלָא, דְּהָא אִשְׁתְּלֵימַת בְּקָלָא. וְיָתְבָא בִּשְׁלִימוּ עִם מַלְכָּא. בְּגִין דַּאֲפִיקַת בְּרָא חַכִּימָא לְעָלְמָא, וְאַתְקֵינַת בֵּיתָא לְמַלְכָּא. כְּדֵין מַלְכָּא שַׁוִּי מְדוֹרֵיהּ עִמָּהּ, וְשָׁרַאת לְמַלָּלָא, וְאָמְרַת יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

אֲבָל הַשְׁתָּא בְּיוֹמֵי דְּדָוִד, עַד כְּדֵין לָא יָתְבָא בְּאִשְׁתַּלְמוּתָא, בְּגִין כָּךְ רָחַשׁ לִבִּי וַדַּאי הַהוּא דָּבָר טוֹב. הַשְׁתָּא טוֹב, וְלֹא טוֹבִים. כֵּיוָן דְּאִתְחַבַּר קוֹל עִמָּהּ, כְּדֵין טוֹבִים וַדַּאי בְּכוֹלָא. צַדִּיק טוֹב אִקְרֵי, דִּכְתִיב, (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. אוּף אִיהִי אִתְקְרִיאַת טוֹבָה, (קהלת ז) טוֹבָה חָכְמָה. וְכַד אִיתְקְרִיבוּ אִתְחַבָּרוּ כַּחֲדָא בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין, כְּדֵין (שיר השירים א׳:ב׳) כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מְיַּיִן, אִינּוּן דּוֹדִים תַּרְוַוֵיהוּ כַּחֲדָא.

הָכָא דּוֹדִים, וְהָכָא יְדִידוּת. וְאַיְמַת אִינּוּן טוֹבִים. מְיַּיִן. כַּד אִשְׁתַּקְיָין מִנַּיהּ דְּהַהוּא יַיִן דְּמִנְטָרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שם ה) שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דּוֹדִים. דְּהָא נְטִיעָן שַׁקְיוּ בָּעָיַין מִנַּהֲרָא עֲמִיקָא, אִיהִי עִילָּאָה, דְּאִיהִי אַשְׁקִיאַת לוֹן בְּקַדְמִיתָא מֵהַהוּא יַיִן.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם ב) שְׂמאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, וּלְבָתַר לֶרִיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. וְדָא הוּא מִשְׁחָא טָבָא, דְּנָגִיד לֵיהּ מֵאִימָא.

הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהילים קל״ג:ב׳) כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֹאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקָן זְקַן אַהֲרֹן. דָּא כַּהֲנָא רַבָּא לְעֵילָּא, יְמִינָא דְמַלְכָּא, כֹּהֵן לְעוֹלָם. וְכַד מָטָא הַהוּא מִשְׁחָא אֶל דִּיקְנֵיהּ דְּאַהֲרֹן, כְּדֵין שְׁמָנֶיךָ וַדַּאי אִיקְרוֹן, מִסְּטָרָא דְּאִימָא וּמִסְּטָרָא דְּאַבְרָהָם, וּכְדֵין שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים.

מַאי טַעְמָא נָגִיד הַהוּא מִשְׁחָא טָבָא לְאַבְרָהָם. מִשּׁוּם דְּפָשִׁיט יְמִינָא, לְאַנְהָרָא לְסִיהֲרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שם) הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. מַה טּוֹב, דָּא נְהוֹרָא קַדְמָאָה. דִּכְתִיב (בראשית א׳:ד׳) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וּמַה נָּעִים, דָּא נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל. יוֹמָא רְבִיעָאָה, סִיהֲרָא.

וְתָא חֲזֵי, כְּמָה דְּנְהוֹרָא דְּאִתְבְּרֵי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה, יְהֵיב שְׁלִימוּ, וְנָגִיד מִנַּיהּ נְהִירוּ, לְנְהוֹרָא דְּהַאי עָלְמָא אִתְנְהֵיג בֵּיהּ. אוּף אַבְרָהָם, נְהוֹרָא קַדְמָאָה, יְהֵיב נְהִירוּ לְהַאי בְּרַתָּא דְמַלְכָּא, יוֹמָא רְבִיעָאָה, דְּעַל יָדָהּ אִתְנְהֵיג הַאי עָלְמָא. וְעַל דָּא חוּט שֶׁל חֶסֶד מָשׁוּךְ עָלֶיהָ, לְאַנְהָרָא מִן נְהוֹרֵיהּ. וְכַד אִתְחַבְּרַת עִמֵּיהּ וְיָתְבָא לְיָמִינָא, אִתְגַּדֵּל אִיהוּ בְּכוֹלָא.

וְתָא חֲזֵי, אַבְרָהָם כַּד אָתָא לְעָלְמָא, מַה כְּתִיב בֵּיהּ, (בראשית י״ב:ב׳) וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ. מַאי הִיא, דְּאוֹסִיף בֵּיהּ ה״א. וְהַאי אִתְּרָא, בֵּיהּ אִתְגַּדֵּל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב,

(תהילים מ"ח:ב') גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. כַּד הַאי קַרְתָּא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרֵי ה' תַּתָּאָה, אַהֲבָה זוּטָא אִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ, וְשָׁרֵי בְּגַוָּוהִי, שְׁמֵיהּ יִתְגַּדַּל עַל כּוֹלָא.

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב (שם קמה) צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו. בְּגִין דִּבְהַאי דַּרְגָּא יָהֵיב בַּיָּם דֶּרֶךְ. וְחָסִיד בְּכָל מַעֲשָׂיו, בְּהַהוּא דַּרְגָּא, יָמִינָא דְמַלְכָּא אִתְעֲבִיד בְּעָלְמָא. וְעַל דָּא, אַבְרָהָם בְּהַאי יָמִינָא, עָבִיד לֵיהּ בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, וְאִתְחַדֵּשׁ מַזָּלָא דִילֵיהּ לְאוֹלָדָא, וְאִתְגַּדַּל עַל כּוֹלָא. וְעַל דָּא, (בראשית כ"ד:א') וַי"י בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּ"ל בְּהַאי בַּכֹּ"ל, בְּרַתָּא דְמַלְכָּא דְּאִתְיְהִיבַת לֵיהּ.

וּמַאי בְּרָכָתָא. מִשְׁחָא טָבָא דְּנָחִית עַל רֵאשֵׁיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים קל"ג:א') מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים. וַדַּאי. כַּשֶּׁמֶן הַטּוֹב, שֶׁמֶן שַׁרְיֵיא בֵּיהּ בִּרְכָתָא, דְּאַתְרָא גָּרִים. וְעַל דָּא, וַה' בֵּרַךְ אֶת אֲדוֹנִי מְאֹד, וַיִּגְדָּל כְּמָא דִכְתִיב, (בראשית כ"ד:ל"ה) וַאֲגַדְּלֶה. שִׁמְךָ, כְּמָא דִכְתִיב, (שיר השירים א':ג') שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ.

תָּא חֲזֵי, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא זַמִּין לַאֲרָמָא יְמִינֵיהּ עַל כּוֹלָא, בְּיוֹמֵי דְמָשִׁיחָא, בְּהַאי מְשִׁחָא טָבָא. מַאי כְּתִיב. (עמוס ט':י"א) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפָלֶת. הַאי יוֹם הַהוּא לָא יְדַעְנָא מַאן הוּא. אֶלָּא דָּא יוֹמָא קַדְמָאָה, יְמִינָא דְאַבְרָהָם, דְּזַמִּין לְאִתְעָרָא לְאַקְמָא לֵהּ מֵעַפְרָא.

וְעַל דָּא בַּיּוֹם הַהוּא, יוֹמָא קַדְמָאָה דְּכֹלָּא. נְאוּם ה', דָּא אַבְרָהָם, דְּאִתְמַר עֲלוֹי נְאוּם ה' מִקַּמֵּי כּוֹלָא. דִּכְתִיב, (בראשית כ"ב:ט"ז) בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם ה'. וְהָכָא אִתְרְמִיז שְׁמָא דְעַתִּיקָא, דְּאוֹמֵי בֵּיהּ זְעֵיר אַנְפִּין לְאַבְרָהָם. וְעַל דָּא הַהוּא יוֹמָא, לָא יוֹם וְלָא לַיְלָה אִקְרֵי, דִּבְעַתִּיקָא תַּלְיָא, דִּבְעֵי לְאוֹקִיר דִּיקְנֵיהּ. בְּהַהוּא יוֹמָא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִד הַנּוֹפָלֶת.

מִשֶּׁה, חָמָא כָּל אִינּוּן עֲקָתִין דְּזַמִּינִין לְמֵיתֵי לְעָלְמָא, כַּד הַאי סֻכָּה נוֹפָלֶת. דִּכְתִיב, (ויקרא כ"ו:כ"ד) וְהִכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם אָנִי, אַף אֲנָא עִמְּכוֹן בְּגָלוּתָא. וְכַד אִשְׁתַּלִּימוּ אִינּוּן חוֹבִין מַאי כְּתִיב, (שם) וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר. סָמַךְ אַרְעָא קַדִּישָׁא, סוּכַּת דָּוִד, לְאַבְרָהָם, לְאַקְמָא לֵהּ בְּיָמֵינָא, וְתֵיתִיב בִּשְׁלִימוּ.

מַאן בְּרִיתִי. דָּא אַבְרָהָם. דִּכְתִיב, (בראשית י"ז:ד') הִנֵּה בְרִיתִי אִתָּךְ וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן גּוֹיִם. וְכַד הַאי בְּרִית דְּאִיהִי ה' עִמָּךְ, תִּשְׁתַּלֵּים בְּכוֹלָא. וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ חַבְרַיָּיא, מַאן דְּקָרֵי לֵיהּ אַבְרָם, פָּגִים אַתְרָא דְּאִקְרֵי עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. בְּגִין דִּבְהַאי ה', אִשְׁתְּלִים בִּמְהֵימְנוּתָא.

וְכַד תִּסְתַּלֵּיק ה' בְּיָמִינָא דְאִימָּא, בְּרַתָּא תְּקַבֵּל מֵאִימָּא עִילָּאָה, הַהוּא טוֹבָה דְּלָא אִתְפְּסַק לְעָלְמִין, וּכְדֵין עָבְדַת נוֹקְמִין לִשְׁאָר עַמִּין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דניאל ב':מ"ה) דִּי מִטּוּרָא אִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן דִּי לָא בִידַיִן. מִטּוּרָא: דָּא אַבְרָהָם, טוּרָא עִילָּאָה. אִתְגְּזֶרֶת אֶבֶן. דָּא אִיהוּ אֶבֶן אַחַת, דַּעֲלָהּ ז' עַיְינִין. וַעֲבַדַת דִּינִין בְּכָלְהוֹ דְּהַדְּיקוּ בְּנָהָא בֵּין רַגְלִין, הַדְּיקַת לוֹן בְּכוֹלָא.

וּכְתִיב (שם) הֲוֹת לְטוּר רַב וּמְלֵאת כָּל אַרְעָא, בְּגִין דְּאִתְדַּבְּקַת בְּיַמִּינָא, אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחַמָּה.

וְתָא חֲזֵי, בְּקַדְמֵיתָא כַּד אָתָא אַבְרָהָם לְעָלְמָא, אִתְנְהֵירַת סִיהֲרָא. וְשָׂרַאת לְאַנְהָרָא, עַד דְּאִשְׁתְּלֵימַת בְּדַרְגָּהָא, בְּיוֹמוֹי דִּשְׁלֹמֹה, דְּאִתְגַּדֵּל עַל כֹּלָּא. דִּכְתִיב, (מלכים א א׳:מ״ז) וַיְגַדֵּל אֶת כִּסְאוֹ מִכִּסְאֲךָ. וְעַל דָּא, (הושע ג׳:ב׳) וָאֲכָרֶהָ לִּי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף, אינון ט"ו זַכָּאִין עַד שְׁלֹמֹה. וְעַל דָּא עַל יָדוֹ אִתְיְהֵיבַת הַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא עִילָּאָה, בְּגִין דְּיִתְגַּדֵּל בָּהּ. אֲבָל דָּוִד בִּלְחִישׁוּ אִתְאֲמַר, וְלָא אִתְיְהֵיב לֵיהּ רְשׁוּ לְגַלָּאָה.

(תהילים מ״ה:ב׳) אוֹמֵר אֲנִי מַעֲשַׂי לְמֶלֶךְ, לְאִתְעָרָא מֶלֶךְ עִילָּאָה. וּמַאי אִינּוּן מַעֲשַׂי, מַאן דְּלָא תָּלֵי בֵּיהּ עוֹבָדָא מַאי עָבִיד, דְּהָא מַעֲשֶׂה לְעֵילָּא תְּלֵי. אֶלָּא, מַאי מַעֲשַׂי אִלֵּין אִינּוּן (שם) לְשׁוֹנִי עֵט סוֹפֵר מָהִיר. בְּגִין דְּשַׁבַּחַת בְּפַלְגוּ לֵילְיָא לְמַלְכָּא עִילָּאָה. שִׁיר יְדִידוּת, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים, דְּשַׁבָּחָא מַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא, אוּף הָכָא מַטְרוֹנִיתָא שַׁבַּחַת לֵיהּ.

שם יָפָיְפִית מִבְּנֵי אָדָם, הָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא בְּאַבְרָהָם. נִתְיַפֵּית בָּעֶלְיוֹנִים, פ (בראשית ט״ו:א׳) אָנֹכִי מָגֵן לָךְ. נִתְיַפֵּית בַּתַּחְתּוֹנִים, (שם כג) נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה. לְכָךְ יָפָיְפִית, תְּרֵין תּוּשְׁבְּחָן כְּלִילָן. הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתָיִךְ, (שם יח) הִנֵּה נָא הוֹאַלְתִּי. עַל כֵּן בֵּרַכְךָ, (שם כד) וַה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, הַאי קְרָא, רָזָא עִילָּאָה אִית בֵּיהּ. לְקֵבֵיל מַלְכָּא עִילָּאָה, אֲמַרִית לֵיהּ יָפָיְפִית לְעֵילָּא בְּמִשְׁרְיָין עִילָּאִין, דְּאִינּוּן מְשַׁבְּחָן קַמָּךְ. וּלְתַתָּא, בְּאִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט, דְּקַיְימִין בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. הוּצַק חֵן בְּשִׂפְתוֹתָיִךְ, בְּשַׁעֲתָא דְּאַתְּ קָרֵי וּמַקִּישׁ לְתָרַע הֵיכָלִי, פְּתְחִי לִי אֲחוֹתִי. עַל כֵּן בֵּרַכְךָ אֱלֹהִים. אִימָא עִילָּאָה אִעְטְרָא לָךְ בְּעִטְרִין עִילָּאִין. לְעוֹלָם, בְּגִין הַהוּא עוֹלָם בַּתְרָאָה, וּבְגִינֵהּ קָאֲמַר, דְּאִיהוּ אַנְהֵיר לָהּ.

דָּבָר אֶחָד. לְעוֹלָם, דָּא יַמִּינָא לְעֵילָּא. דִּכְתִיב, (תהילים ק״י:ד׳) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם. וְכָל בִּרְכָאן וּמִשְׁחָא טָבָא שַׁרְיָין בֵּיהּ, וְאוֹקִימְנָא לֵיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב עַל כֵּן, כַּד הַאי כֵּן אִתְחַבְּרַת לְעֵילָּא. אֲבָל בְּזִימְנָא דְּאִתְרַחֲקָא מִנֵּיהּ הַאי עוֹלָם, מַאי כְּתִיב (ירמיהו כ״ה:ל׳) שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ, דָּא מַטְרוֹנִיתָא, בְּגִין דְּאִתְמְנָעוּ מִנֵּיהּ בִּרְכָאן, דְּלָא שַׁרְיָין בֵּיהּ, אֶלָּא כַּד הַאי נָוֵהוּ אִתְחַבְּרַת בֵּיהּ. וְהַאי הוּא דִּכְתִיב שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ. לָקֵבֵיל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים א׳:ב׳-ג׳) כִּי טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיָּיִן לֵרִיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּבֵרְכָךְ אֱלֹהִים לְעוֹלָם.

מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, לְקֵבֵל דָּא כְּתִיב, (תהילים מ״ה:ד׳) חֲגוֹר חַרְבְּךָ עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר. דָּא (ישעיהו ל״ד:ו׳) חֶרֶב לַה' מָלְאָה דָם. לְאִתְפָּרְעָא מֵחַיָּיבַיָּא, דְּגָרְמִין לָהּ פִּרוּדָא מִלְּעֵילָּא. קְרֵבִית יָתְהּ לְגַבְּךָ לְרַחֲמָא עָלְמָא, וְתִתְבַּסְּמוּן כַּחֲדָא.

וְכַד אִתְקְרִיבַת בֵּיהּ, אִתְלַבֵּשׁ בְּהוֹד וְהָדָר. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים ק״ד:א׳) הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. וּמַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִתְגַּדֵּל בְּגִין דְּאִתְחַבַּר בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְעַל דָּא כְתִיב, (שם) גָּדַלְתָּ מְאֹד הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ. בְּאִינוּן לְבוּשִׁין דִּיקָר, דְּפָרְשַׁת עֲלֵיהּ אִימָא עִילָּאָה. בְּגִין כָּךְ (בראשית ל״ו:ל״ט) הֲדַר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ, אֵימָתַי, כַּד אִתְחַבָּרַת בֵּיהּ מְהֵיטַבְאֵל בַּת מַטְרֵד. וְעַל דָּא הוֹדְךָ וַהֲדָרְךָ וַדַּאי. כְּגַוְונָא דָא, (שיר השירים א׳:ד׳) נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ נַזְכִּירָה דּוֹדֶיךָ מִיַּיִן, נְגִידוּ דְּאִימָא, דְּאַשְׁקֵי לָךְ וּלְכֹלָּא. וְדָא הֲוֵי הוֹדְךָ וַהֲדָרְךָ וַדַּאי.

וַהֲהָרְךָ צְלַח רְכַב עַל דְּבַר אֱמֶת וְעַנְוָה צֶדֶק, לְקֶבֶיל דָּא, שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה. בְּקַדְמִיתָא כַּד אִתְקְרִיאַת חֶרֶב לְמֵידַן עָלְמָא, אִיתְקְרֵי שְׁחוֹרָה וַדַּאי. וְהַשְׁתָּא כַּד אִתְקְרִיבַת לְעֵילָּא בַּעֲנָוָה, אִתְקְרֵי נָאוָה. נָאוָה וַדַּאי בְּכוֹלָּא. בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אִינוּן תְּרֵיסַר חִיוָן עִילָּאִין רַבְרְבָן דְּאִקְרוּן הֵכִי, וְכֻלְּהוֹ בִּשְׁלִימוּ. עַל דַּהֲווֹ הַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא כְּאֲהֳלֵי קֵדָר, אִתְהַדְּרוּ אִינוּן הַשְׁתָּא כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה וַדַּאי.

וְתָא חֲזֵי, כֵּיוָן דְּהַהִיא חַרְבָּא אִסְתַּחֲרַת מִדִּין דְּהֲוָה בָהּ, דְּאַכְשְׁרוּ בְּנֵי עָלְמָא עוֹבָדַיְיהוּ. אִתְעֲבִידַת דָּבָר, דְּבַר אֱמֶת, וְאִתְחַבְּרַת בֶּאֱמֶת. וֶאֱמֶת בַּעֲנָוָה. וּכְדֵין צֶדֶק בְּכוֹלָּא וְכוֹלָּא חַד. סוֹפָא בְּרֵישָׁא דְּבַר אֱמֶת. אֱמֶת בְּרֵישָׁא, דִּכְתִיב (תהילים קי״ט:ק״ס) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת. רֵישָׁא דְּהַהוּא דְּאִקְרֵי דְּבָרְךָ, סֵיפָא דְּרַגִּין, אֱמֶת אִקְרֵי. רֵישָׁא בְּסוֹפָא, עֲנָוָה צֶדֶק בְּלָא פִּירוּדָא, אִתְכְּלִילוּ וְאִתְחַבָּרוּ בְּכוֹלָּא. עֲנָוָה רֵישָׁא, צֶדֶק סוֹפָא, (משלי כ״ב:ד׳) עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה׳.

וְתוֹרְךָ נוֹרָאוֹת יְמִינֶךָ, דָּא יַעֲקֹב, דְּנָטִיל תְּרֵין חוּלְקִין בְּגִין דְּאִתְדַּבַּק בְּיָמִינָא לְעָלְמִין, דִּכְתִיב (בראשית ל׳:ל״ז) מַחְשׂף הַלָּבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת.

וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא, כּוֹלָּא אִתְהַדַּר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה. בְּגִין דְּסִטְרָא דְּיָמִינָא אִיתְעַר בְּעָלְמָא, וְיָדָא יְמִינָא פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל לְדָתְיֵבִין בִּתְיוּבְתָּא. דְּהָא עַד הַשְׁתָּא אִתְקַדְּרוּ בְּחוֹבַיְיהוּ כְּאֹהֳלֵי קֵדָר, וְהַשְׁתָּא דְּהַדְּרִין בִּתְיוּבְתָּא אִינוּן כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, בְּגִין דְּאַבְרָהָם אִיתְעַר בְּעָלְמָא, יְמִינָא דְמַלְכָּא.

חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים, אוֹקְמוּהָ עַל אַבְרָהָם, כַּד רָדַף בָּתַר כָּל אִינוּן מַלְכִין בְּלֵילְיָא, כַּד אִתְפַּלְגוּ רַחֲמִין מִדִּינָא, וְקָטַל אִינוּן מַלְכִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו מ״א:ב׳-ג׳) כְּקַשׁ נִדָּף קַשְׁתּוֹ יִרְדְּפֵם יַעֲבוֹר שָׁלוֹם. וְנָפְלוּ כֻּלְּהוֹ בִּידֵיהּ.

אֲבָל תָּא חֲזֵי, רָזָא דְמִלָּה. חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים, אִלֵּין חִצִּים וְאַבְנֵי בְּלִיסְטְרָאוֹת. דְּדָנַת עָלְמִין, בְּאִינוּן מָאנֵי קְרָבָא, דְּמַלְכָּא דְּאַפְקֵיד בִּידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא. וְאִינוּן חִצִּים דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

שְׁנוּנִים וַדַּאי בְּכוֹלָא, מִסְטָרָא דְּיוֹמָא תִּנְיָינָא, סִטְרָא דְּיִצְחָק, בְּגִין דְּמִנֵּיהּ נָפַק דִּינָא לְחַיָּיבַיָּא לְמֵידַן יַתְהוֹן.

וְעַל דָּא עַמִּים תַּחְתָּיךְ יִפְּלוּ בְּל"ב. וּמַאן הוּא דַּרְגָּא דְּאַפִּיל לוֹן, דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי ל"ב, דְּאִתְמַנָּא עַל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא, וְדָנַת לוֹן עַל דְּאִינּוּן אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ.

לָקֵבֵיל דָּא אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִתְלַבַּשְׁנָא בְּדִינָא לְמֵידַן עַלְמָא. וַאֲמַרַת לִבְנָהָא דִּקְרֵיבִין לָהּ גּוֹ בֵּיתָא, אַל תִּרְאוּנִי. וַדַּאי, אִי אִשְׁתַּדַּלְתּוּן בְּאוֹרַיְיתָא דְּיַהֲבִית לְכוֹן, לָא תִדְחֲלוּן. וְאִי לָא תִּשְׁתַּדַּלְתּוּן, תִּגָּרְמוּן לִי, דִּבְנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, לְמִיטַר לְאוּמִין דְּעָלְמָא בְּגִינֵיכוֹן דְּתִתְבַּדְּרוּן תַּמָּן. וְעַל דָּא אִיתְעָרוּ, אִי דִינָא אִיתְגְּזַר עַל יִשְׂרָאֵל, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָחִית לֵיהּ עַל שְׁאָר אוּמִין, כַּד הַדְּרָן יִשְׂרָאֵל בִּתְיוּבְתָּא. וְאִי לָא הַדְּרָן, נַחֲתִין בֵּין שְׁאָר אוּמִין, וְאָכְלִין לוֹן גַּרְמָא וּבְשָׂרָא.

דָּבָר אַחֵר, בְּלֵב אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ, דָּא אַבְרָהָם, דְּאִתְמַנָּא מַלְכָּא עַל עָלְמָא, וְכָל אוּמִין אִסְתַּכְּמוּ עֲלוֹי לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עֲלֵיהוֹן, בְּעֵמֶק שָׁוֵה. וְכָל שַׁנְאוֹי לֵילְיָא קְטֵילַת לוֹן.

דָּבָר אַחֵר חִצֶּיךָ שְׁנוּנִים, דְּאִינּוּן זְמִינִין לְמֵיעְבַּד דִּינָא. עַמִּים תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ, אִלֵּין דְּאָתוֹ מִסִּטְרָא דִּשְׂאָר עַמִּין, תַּחְתֶּיךָ יִפְּלוּ, סִטְרָא דְּנָחָשׁ, כַּד הַהוּא שַׁלְהוֹבָא דְּסִטְרָא דְּצָפוֹן אִיתְעַר עֲלֵיהּ, אִיהוּ נָפִיל בְּעֵמֶק יַמָּא עִילָּאָה, וְאִתְבַּר חֵילֵיהּ. וְכַד חֵילֵיהּ אִתְבַּר, חֵילָא דִּשְׂאָר עַמִּין אִתְבַּר, בְּגִין דְּאִינּוּן אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ. מַאי מֶלֶךְ, דָּא יִשְׂרָאֵל, מַלְכָּא בְּכוֹלָא.

(תהילים מ"ה:ז') כִּסְאֲךָ אֱלֹהִים עוֹלָם וָעֶד, עֶלָּה קָאָמַר הָכִי, כְּאִתְּתָא דְּאִיתְעֲרָא לְבַעֲלָהּ, וַאֲמַרַת אִינְתְּךָ בַּעְיָיא לְאִתְחַבְּרָא בָּךְ, דְּהָא אִינּוּן חַיָּיבִין דְּאַפְרִידוּ זִוּוּגָא דִילָן, אִתְאֲבִידוּ מֵעָלְמָא, וַעֲבִידַת בְּהוּ דִינָא. וְהַשְׁתָּא בָּעֵינָא, דְּיִתְחַבַּר עוֹלָם בַּתְרָאָה, בְּאַתְרָא דְּאִיקְרֵי וָעֶד. בְּגִין דְּשֵׁבֶט מִישׁוֹר שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ, דְּהַהוּא דִּינָא דַּעֲבַדַת כִּסְאֲךָ בְּחַיָּיבֵי עָלְמָא, דִּינָא דְּקִשׁוֹט הוּא, דְּנָפִיק מֵאַתְרָא דְּאִקְרֵי יָשָׁר. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דברים ל"ב:ד') צַדִּיק וְיָשָׁר הוּא. וְכוּרְסְיָיא אִקְרֵי יָשָׁר, וְעַל דָּא דְּנָפִיק מִינֵּיהּ שֵׁבֶט מִישׁוֹר אִיקְרֵי.

דָּבָר אַחֵר שֵׁבֶט מִישׁוֹר, דָּא מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּאִיקְרֵי שֵׁבֶט לְאוֹכָחָא חַיָּיבֵי עָלְמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית מ"ט:י') לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וּכְתִיב (במדבר כ"ד:י"ז) וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל. מִישׁוֹר, (ישעיהו י"א:ד') וְהוֹכִיחַ בְּמִישׁוֹר לְעַנְוֵי אָרֶץ. שֵׁבֶט מַלְכוּתֶךָ, עַל דָּא כְתִיב, וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל לְאִתְעָרָא בָּעָלְמָא. מַאי טַעְמָא, דְּהָא אֲפִיקַת לָךְ בָּרָא טָבָא חַכִּימָא לְעָלְמָא. וְהַאי שִׁבְחָא מְשַׁבַּחַת מַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא לַאֲרָמָא רֵישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל עַל כּוֹלָא. לֹא יָסוּר שֵׁבֶט, בְּגִין דִּכְתִיב (תהילים פ"ט:ל"ז) כְּסֹאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי.

אָהֲבַתְּ צֶדֶק, בְּגִין דְּהַאי צֶדֶק, אַהֲבָה דִידָךְ, הִיא אַהֲבָה זוּטָא. דְּבְאִתְחַבְּרוּתָה לְעֵילָּא אִיתְעֲבִידָא רַבְרְבָא. וְאוֹף אִיהוּ נָמֵי בְּאִתְחַבְּרוּתֵיהּ עִמֵּהּ, אִיהוּ גָּדוֹל. הֲדָא הוּא דִכְתִיב,

(שם מח) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְעַל דָּא מָשְׁכָא לֵיהּ מַטְרוֹנִיתָא, בְּמִלִּין אִלֵּין דִּרְחִימוּ.

לָקֵבֵל דָּא, (שיר השירים א׳:ז׳) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. אַנְתְּ, דְּכָל רְחִימוּ דְּנַפְשָׁאי בָּךְ, אִי לָא תִתְחַבַּר בִּי, אֵיכָה תִּרְעֶה עָלְמָא, אֵיךְ תָּזוֹן נַפְשָׁךְ מֵעוֹמְקָא עִילָאָה, לָךְ, וּלְאַחֲרִינִי, דְּהָא בְּרָכָאן דִּלְעֵילָא לָא שַׁרְיָין, אֶלָּא בְּאַתְרָא דְּדִכַר וְנוּקְבָא.

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה. אֵיכְדֵין אֶהֱא בִּכְסִיפָא, כַּד תָּבְעִין מִינִי מְזוֹנָא בְּנֵי אֲבָהָן, דְּאִינּוּן עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ, עֶדֶר ה' מַמָּשׁ. בְּגִין כָּךְ אָהַבְתְּ צֶדֶק, דָּא כּוּרְסְיָיא דִּילָךְ. וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע, דָּא סִטְרָא דְּשִׁפְחָה, דְּכָל מִילָּהָא בְּחִיּוּבָא, וְקַיְימָא לְחִיּוּבָא עַל עָלְמָא.

דָּבָר אַחֵר, אַף עַל גַּב דְּכֹלָּא חַד, אָהַבְתְּ צֶדֶק, אִלֵּין יִשְׂרָאֵל דַּאֲחִידָן בְּהַאי צֶדֶק, וְאִיהִי חוּלָקֵיהוֹן, דִּכְתִיב (מלאכי א׳:ב׳) אָהַבְתִּי אֶתְכֶם וכו', וְאֹהֵב אֶת יַעֲקֹב. לְאַסְגָּאָה דַּרְגָּא דְּצֶדֶק, דְּאָחִיד בָּהּ בְּשַׁעֲתָא דְּאִיקְרֵי יַעֲקֹב. וַתִּשְׂנָא רֶשַׁע, דָּא עֵשָׂו, דְּכָל עוֹבָדוֹי בְּחִיּוּבָא, וְסִטְרָא דִילֵיהּ סִטְרָא דְּרָשָׁע, חִוְיָא עֲקִימָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) וְאֶת עֵשָׂו שָׂנֵאתִי. עַל כֵּן מְשָׁחֲךָ אֱלֹהִים אֱלֹהֶיךָ שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן, דָּא מִשְׁחָא טָבָא, דְּנָגִיד עַל רֵישָׁךְ מִסִּטְרָא עִילָאָה, דְּאִקְרֵי הָכֵי. מַאי עַל כֵּן. בְּגִין דְּאָהַבְתְּ צֶדֶק.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים קל״ג:א׳) הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד. שֶׁבֶת אַחִים, אִתְחַבְּרוּתָא דְּאָח בְּצֶדֶק. גַּם, לְאַסְגָּאָה לְיִשְׂרָאֵל. בְּגִין כָּךְ אֲמַרַת לֵיהּ, אֵיכָה תִּרְעֶה לְגַרְמָךְ. אֵיכָה תַּרְבִּיץ, אִינּוּן עֲדָרִין קַדִּישִׁין דְּיַעֲקֹב. מֵחֲבֵרֶיךָ, אִלֵּין אֲבָהָן עִילָאִין, דְּאִתְחַבָּרוּ בָּךְ בְּקַדְמִיתָא.

דָּבָר אַחֵר, יִשְׂרָאֵל דְּאִינּוּן אַחִים וְרֵעִים לֵיהּ, נִגְדִּין לְהַאי שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן עַל רֵישֵׁיהּ, בִּצְלוֹתְהוֹן. שֶׁמֶן שָׂשׂוֹן, אִלֵּין תְּרֵיסַר נַהֲרֵי אֲפַרְסְמוֹנָא דְּכְיָיא, דְּנָהֲרִין בָּהּ. וּכְדֵין חֶדְוָה בְּעָלְמִין, רָצוֹן בְּעָלְמִין, וְרוֹגְזָא אִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא.

מֹר וַאֲהָלוֹת, מֹר: דָּא אַבְרָהָם, דְּאִקְרֵי הַר הַמֹּר. וַאֲהָלוֹת: דָּא יַעֲקֹב. קְצִיעוֹת: דָּא יִצְחָק. כָּל בִּגְדוֹתֶיךָ: בְּאִלֵּין תְּלַת גְּוָונִין, חִיוֵו"ר וְסוּמָ"ק וְיָרוֹ"ק, אִשְׁתַּלִּימוּ אִינּוּן לְבוּשֵׁי דְּאַרְגְּוָונָא.

מִן הֵיכְלֵי שֵׁן, אִלֵּין שִׁבְעָה הֵיכָלִין עִילָאִין, דְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא חָדָאן בְּהוּ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּכְדֵין חֶדְוָה קַמֵּיהּ. וְאַמַּאי אִיקְרוּן הֵיכְלֵי שֵׁן, בְּגִין דְּזָכוּ בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִתְתַּקְפ"וּ בָּהּ, זָכוּ לְהַאי שֵׁ"ן.

מִנַּי שִׁמְחוּךָ, בְּמַאי עָסְקִין אִינּוּן נִשְׁמָתִין. אִינּוּן עָסְקִין בְּתֻשְׁבְּחָן דִּידֵי קַמָּךְ. וּכְדֵין חֶדְוָה קַמָּךְ אִשְׁתַּלִּימַת, דְּלֵית חֶדְוָה קַמֵּיהּ מִכָּל רְתִיכִין דִּילֵיהּ, כְּחֶדְוָה דְּנִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא דְּאִינּוּן קְרִיבִין לֵיהּ.

דָּבָר אַחֵר, מִנַּי שִׂמְחוּךְ, וַדַּאי דִּלֵּית חֶדְוָה קַמֵּיהּ, כְּזִמְנָא דְּעָבַד שְׁלֹמֹה שִׁיר הַשִּׁירִים. וְשַׁבַּח תּוּשְׁבְּחָן דְּמַטְרוֹנִיתָא לְמַלְכָּא.

וּמַאי אָמְרִין. בְּנוֹת מְלָכִים בִּיקָרוֹתָיךְ. בְּנוֹת מְלָכִים: אִלֵּין נְשָׁמָתִין קַדִּישִׁין, דְּאִקְרוּן וַדַּאי בְּנוֹת מְלָכִים, דְּהָא מִזִּוּוגָא דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא הֲווֹ אינוּן. בִּיקָרוֹתָיךְ: דָּא גַּן עֵדֶן, דְּיַקִּיר מִכָּל מַה דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי עָלְמָא דְּאינוּן נְטִיעָן דִּידוֹי.

נִצָּבָה שֵׁגָל לִימִינָךְ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שם קי) נָאֻם ה' לַאדֹנִי שֵׁב לִימִינִי. בְּגִין כָּךְ לְתַתָּא, בְּאַבְרָהָם אִתְדַּבְּקַת, וּבְגִין כָּךְ אִיקְרֵי אַבְרָהָם אוֹהֲבִי, דְּאִתְדַּבְּקַת בֵּיהּ אַהֲבָה דִּילֵי. וְאוֹדַע דִּיכִי לְעָלְמָא, וּבְגִינָהּ זָכָה לְבַן, דְּהָא ה"א אִיתּוֹסְפַת עֲלוֹי מִקַּדְמַת דְּנָא.

בְּכֻלָּם אוֹפִיר, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה יג) וְאָדָם מִכֻּלָּם אוֹפִיר, וְאֵימָתַי הוּא בְּכֻלָּם אוֹפִיר. כַּד אִזְדַּוְוגָא בְּמַלְכָּא, כַּד נָחִית כִּתְרָא בְּדִלּוּגִין, דְּאַנְהִיר מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִילָּאָה, וְשַׁרְיָא עַל רֵישָׁא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וּכְדֵין (שם מד) תִּפְאֶרֶת אָדָם לָשֶׁבֶת בָּיִת. דְּהָא בֵּיתָא דְּהַאי עָלְמָא, עַל יָדָהּ אִתְנְהִיגַת.

בְּגִין כַּךְ אָמְרָה לֵיהּ, אִם לֹא תִתְחַבַּר בִּי, אֵכְדֵין אֶהֱוֵי בְּצַחוּתָא עַל אינוּן עֲדָרִין קַדִּישִׁין, דְּסָמְכִין עַל פָּתוֹרִי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים א׳:ז׳) שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעוֹטִיָּה עַל עֶדְרֵי חֲבֵרֶיךָ.

קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָה אָתִיב לָהּ, (תהלים מה) שִׁמְעִי בַת וּרְאִי. לְקֶבֵיל דָּא, אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ. אָמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא עֵיטָא עִילָּאָה לָךְ, צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן, אִלֵּין זַכָּאִין שְׁלֵימִין דְּאִתְעַטָּרַת בְּהוּ קֶדְמַי, וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ אינוּן דְּאִתְמַשְׁכִין אֲבַתְרָךְ.

וְאינוּן חַיָּיבֵי דָּרָא, יִתְמַשְׁכְּנוּן בְּחוֹבַיְיהוּ, אַלְקֵי יַתְהוֹן בִּרְצוּעָא, וְלָא יוֹסִפוּן לְמֶחֱטֵי. וְתִטְרֵי בְּנָיךְ דְּאִזְלִין אֲבַתְרִיךְ, דְּלָא יִתְמַשְׁכְּנוּן עֲלַיְיהוֹן, וְכוֹלָא בְּדִינָא דִּקְשׁוֹט. מַאי טַעְמָא. דְּכָל הַנְּשָׁמוֹת קֶדְמֵי אינוּן, וְעַל דָּא (יחזקאל יח) בֵּן לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בַּעֲוֹן הַבֵּן.

כְּגַוְונָא דָּא שִׁמְעִי בַת וּרְאִי. שִׁמְעִי, דְּבָךְ תַּלְיָא שְׁמִיעָה, כַּד יִשְׂרָאֵל אֲהַדְּרִין בִּתְיוּבְתָּא קַמָּאי, שִׁמְעִי, אֵעֵיל צְלוֹתְהוֹן קֶדֶמַי, דִּפְתָחָא דְּכוֹלָּא בָּךְ הוּא, כּוֹלָּא מְסָרִית בִּידָךְ לְאַנְהָגָא עַלְמָא תַּתָּאָה. וְעַל דָּא שִׁמְעִי בַת וּרְאִי, בְּגִין דְּאַתְּ חַיְזוּ דְּכוֹלָּא, אַתְּ אִתְקְרִיאַת בְּאֵר לַחַי רוֹאִי. בְּגִין כָּךְ אִית לָךְ לְעַיְינָא כָּל יוֹמָא בְּעוֹבָדַיְיהוֹן דְּעָלְמָא, לְמֵיהַב לְבַר נָשׁ כְּפֵי עוֹבָדוֹי.

תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלְמָא, מַנַּי הֵיכָלֵיהּ בִּידָא דְּמַטְרוֹנִיתָא לְעַיְינָא עַל עָלְמָא. וְכַד בְּנֵי עָלְמָא זַכָּאִין, חֶדְוָה אִתּוֹסִיף לְעֵילָּא.

וְהַטֵּי אָזְנָךְ, לְקֶבֵל צְלוֹתָא דְּכוֹלָּא. וְכֵן עֲבַדַת אוּף אִיהִי מִכָּל צְלוֹתִין, לְקָרְבָא עֲטָרָה לַצַּדִּיק. בְּגִין דְּהָא כָּל צְלוֹתִין, לְקָרְבָא עֲטָרָה לַצַּדִּיק הוּא.

וְשִׂכְחִי עַמֵּךְ, דְּכַד בָּנַי לָא אָזְלִין בְּאוֹרַח מֵישָׁר, אִית לָךְ לְאַיְיתָאָה עֲלֵיהוֹן מָחָאן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא כ"ו:כ"ד) וְהֵכֵּיתִי אֶתְכֶם גַּם אֲנִי שֶׁבַע. וְעַל דָּא וְשִׂכְחִי עַמֵּךְ, עָבִיד יַתְהוֹן כְּאִלּוּ הֵם שְׂכוּחִין מֵעָלְמָא, עַד דִּיתוּבוּן בִּתְיוּבְתָּא קַמָּאי. וּבֵית אָבִיךְ, דְּאִיהוּ אַבְרָהָם, דְּאִיהִי בְּרָתֵיהּ, וּבַכֹּל שְׁמָהּ.

וְיִתְאוֹ הַמֶּלֶךְ יָפְיֵךְ, דָּא מַלְכָּא עִילָּאָה, דְּרָחִים לְאִתְדַּבְּקָא בָּךְ, וּלְאִזְדַּוְּוגָ בָּךְ זִוּוּג עָלְמִין. אֵימַת, בְּשַׁעֲתָא דְּכָל בְּנֵי הֵיכָלָא דְמַלְכָּא זַכָּאִין. בְּשַׁעֲתָא דְּיַסְרַתְּ לוֹן, וְדַבַּרְתְּ לוֹן לְרְעוּתָא דְמַלְכָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ל"א:א') מַשָּׂא אֲשֶׁר יִסְּרַתּוּ אִמּוֹ. וְדָא בַּת שֶׁבַע אֵם שְׁלֹמֹה, דְּדַבְּרַת לֵיהּ לְרְעוּתָא דְמַלְכָּא.

כִּי הוּא אֲדֹנַיִךְ, כָּל חֵילָא דִידָךְ מִנֵּיהּ הוּא. סִיהֲרָא לָא אִתְנְהִירַת אֶלָּא מִשִּׁמְשָׁא. שְׁמָה דְּיִלָּהּ אדנ"י, סִימָנָא נָקְטַת מִבֵּי מַלְכָּא. א' מֵרֵישָׁא דְּכוֹלָּא לְאִתְנַהֲנָא בָּהּ. וְי' רֵישָׁא דְּשְׁמָא קַדִּישָׁא, חָכְמָה עִילָּאָה.

וְהִשְׁתַּחֲוִי לוֹ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (מלכים א א) וַתִּקֹּד בַּת שֶׁבַע. וּכְדֵין מַלְכָּא עָבִיד כָּל רְעוּתָהּ. וְיִשְׂרָאֵל מִתְגַּבְּרִין לְעֵילָּא לְעֵילָּא. וּמְדוֹרַיְיהוּ עִם מַלְכָּא וְעִם מַטְרוֹנִיתָא.

כְּדֵין שְׁאָר עַמִּין אִתְכַּפְיָין תְּחוֹתַיְיהוּ, וְכֻלְּהוֹ אִתְהַדְּרוּן לְעָבְדִין לוֹן, בְּגִין דְּאִינּוּן בְּנֵי מַלְכָּא. בְּגִין כָּךְ (תהלים מה) וּבַת צוֹר בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם.

לָקֵבִיל דָּא, לְסֶסְתֵּי בְּרְכֵי פַּרְעֹה דְּמִיתִיךְ רַעְיָתִי. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהֵיב בְּלִבֵּיהּ לְמֵיעַל בַּתְרַיְיהוּ לְיַמָּא, בְּגִין דְּיִשְׁבְּעוּן יִשְׂרָאֵל מִמָּמוֹנֵיהוֹן, דְּאוֹבִילוּ עִמְּהוֹן תַּמָּן. וְכוֹלָּא נָטְלוּ יִשְׂרָאֵל בַּיַּמָּא, אַגְרָא דְּהַהוּא עֲבִידְתָּא דַּעֲבָדוּ עִמְּהוֹן.

כְּגַוְונָא דָּא לְזִמְנָא דְּאָתֵי, וּבַת צוֹר, דָּא סִטְרָא דְּעֵשָׂו וּשְׁאָר עַמִּין דְּאָעֲקוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעַד הַשְׁתָּא הֲווֹ אָעְקִין לוֹן בְּחוֹבַיְיהוּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה נט) כִּי יָבוֹא כַּנָּהָר צָר רוּחַ ה' נֹסָסָה בּוֹ.

כְּהֵין, יִשְׂרָאֵל יְהַדְּרוּן בִּתְיוּבְתָּא שְׁלֵימְתָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִתְחֲזֵי בְּאִינּוּן עָקְתִין סַגִּיאִין דְּאַתְיָין עֲלַיְיהוּ, כְּמַאן דְּאִשְׁתַּכַּח דּוּכְרָנֵיהוֹן לְעֵילָּא. וְכַד אִינּוּן הַדְּרָן בִּתְיוּבְתָּא בְּלִבָּא שְׁלֵימָא, כְּגַוְונָא דִכְתִיב (דברים ד) בַּצַּר לְךָ וּמְצָאוּךָ וְגו', וְשַׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ. וְיָשׁוּב מַלְכָּא לְבֵי מַטְרוֹנִיתָא לְפַיְיסָא לָהּ. וְעַל דָּא י (ישעיה נט) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵ"ל, דָּא מַלְכָּא דְּאַתֵּי לְבֵי מַטְרוֹנִיתָא. בְּגִין דְּבֵיתָהּ כֻּלְּהוֹ שְׁלֵמִין קַמָּהּ, אָתֵי לְאַקְמָא לָהּ מֵעַפְרָא.

בְּמִנְחָה פָּנַיִךְ יְחַלּוּ עֲשִׁירֵי עָם, בְּגִין דְּאַתְּ (תהלים מה) כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וּמַאי כְּבוּדָּה. כְּבוֹד ה'. וְדָא בַּת מַהֲהוּא מֶלֶךְ דְּאִיהִי פְּנִימָה וַדַּאי. וְדָא אִימָא עִילָּאָה, דְּאִיהִי פְּנִימָה דְּכֹלָּא, וְאִיהִי אִיתְעָרַת חֵירוּ וְנַיְיחָא עַל בְּנָאָה.

שם מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, לְקָבֵיל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה, (שיר השירים א׳:י׳) נָאווּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים. לְחָיַיִךְ תְּרִין. לְזִמְנָא הַהוּא, וּלְזִמְנָא דְּאָתֵי. בַּתּוֹרִים תְּרִין תּוֹרִים וַדַּאי. בְּגִין דְּבִיוֹמָא דְּמִשְׁיחָא תִּתְחַדַּשׁ דַּיְקְנָא בְּעָלְמָא, וְתִתְנְהִיר אוֹרַיְיתָא קַמֵּי כוֹלָא. בְּגִין דִּכְתִיב, (ירמיהו ל״א:ל״ד) כִּי כוּלָּם יֵדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטַנָּם וְעַד גְּדוֹלָם. וְעַל דָּא, מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ, דָּא סִיטְרָא דְצָפוֹן, דְּאִתְלְבִישַׁת בָּהּ לְמֶעְבַּד נוּקְמִין, בְּאִינּוּן דְּאָעְקִין לְבָנָהָא. וְעַל דָּא קָרִינָן לֵיהּ מָלֵךְ הַמְּשִׁיחַ, וְדָוִד וַדַּאי הוּא. וּכְדֵין אִיתְעַר בְּעָלְמָא.

מַה כְּתִיב לְעֵיל. (תהילים מ״ד:כ״ו) כִּי שְׁחָה לֶעָפָר נַפְשֵׁנוּ כו' קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ. מַאי קוּמָה. בְּגִין דְּעַד הַשְׁתָּא אִיהִי נוֹפֶלֶת, הַשְׁתָּא קוּמָה עֶזְרָתָה לָנוּ, דְּאִתְדַּבַּק מַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא. וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ. דָּא אַבְרָהָם, יְמִינָא, דְּלָא תֶּהֱוֵי לַאֲחוֹרָא. דְּבְגִין כָּךְ אָמַר, (תהילים ס׳:ז׳) הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. בְּגִין כָּךְ, מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ.

לְרָקָמוֹת: אִלֵּין לְבוּשִׁין דִּיקָר, דְּאִינּוּן מְרוּקָמִין לְמַקְדְּשָׁא. וְכָל מָנוֹי דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִלְבַּשׁ, לְמֵיהַב נוּקְמָתָא בֶּאֱדוֹם. תּוּבַל לַמֶּלֶךְ, דָּא כַּלָּה אַלְבִּישַׁת לֵיהּ. מַאן גָּרַם כָּל דָּא. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל לָא אִתְעָרְבוּ בְּסִטְרָא דְעֵשָׂו, כָּל אִינּוּן זְמִינִין לְמֶחֱמֵי בִּיקָרָא דְצִיּוֹן.

לָקֵבִיל דָּא תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ. תּוֹרֵי, תְּרִין. רֶמֶז לְאוֹרַיְיתָא דְּאִתְיְיהִיב בִּימֵי פַּרְעֹה. וְרֶמֶז לְדַעְתָּא דְּתִתְחַדַּשׁ בְּיוֹמוֹי דְּמִשִׁיחָא. עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף. הָתָם, (הושע ג׳:ב׳) בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר כֶּסֶף. וְהָכָא, (שה"ש ח) אִם חוֹמָה הִיא נִבְנֶה עָלֶיהָ טִירַת כָּסֶף, וַדַּאי מִסִּטְרָא דְּאַבְרָהָם אִתְיָא לוֹן הַאי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ויקרא כ״ו:מ״ב) וְאַף אֶת בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֶזְכֹּר וְהָאָרֶץ אֶזְכֹּר.

(תהילים מ״ה:ט״ז) תּוּבַל בִּשְׂמָחוֹת וָגִיל, תְּרִין חֶדְוָון, לְעֵילָּא וּלְתַתָּא. לְעֵילָּא, דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא וְכוּרְסְיֵיא אִשְׁתְּלֵים, כַּד אִתְאַבִּיד יוֹדַע צַיִד מֵעָלְמָא, וְדוּכְרָנֵיהּ לְעָלְמִין לָא אִידְכַּר. לְתַתָּא, יִשְׂרָאֵל בְּנוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּרַחֲמִין עִילָּאִין אֲרִים דִּגְלֵיהוֹן עַל כּוֹלָא. וְעַל דָּא מוּבָאוֹת לָךְ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיהו ס״ו:כ׳) וְהֵבִיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה'. וְעַל דָּא כְּתִיב תְּבֹאֶינָה בְּהֵיכַל מֶלֶךְ.

(תהילים מ״ה:י״ז) תַּחַת אֲבוֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ. אָמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, תַּחַת אֲבוֹתֶיךָ, אִינּוּן אֲבָהָן עִילָּאִין, דְּאוֹדִיעוּ לָךְ בְּעָלְמָא, וְאִתְקִינוּ לָךְ, עַל כּוֹלָא יִהְיוּ בָנֶיךָ. תְּשִׁיתֵמוֹ לְשָׂרִים, דְּאִינּוּן אֲבָהָן עִילָּאִין, דִּכְתִיב בְּהוּ (במדבר כ״א:י״ח) בְּאֵר חָפָרוּהָ שָׂרִים, דְּאִתְקִינוּ לָהּ בְּכוֹלָּא וְכוֹלָא לְהַאי בְּאֵר. כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אִתְקְרֵי.

דָּבָר אַחֵר, תַּחַת אֲבוֹתֶיךָ יִהְיוּ בָנֶיךָ. דְּכָלְהוֹ בְּרַחֲמוּ, כְּאִינּוּן דָּרָא דְּמַדְבְּרָא, כְּאִינּוּן דְּאִיקְרוּן דּוֹר דֵּעָה. יִהְיוּ בָנֶיךָ, דְּכָלְהוֹ בְּרַחֲמוּ יִתְגַּבְּרוּן עַל אוֹרַיְיתָא. לָקֵבֵל דָּא כְּתִיב, (שיר השירים

א׳:י״ב) עַד שֶׁהַמֶּלֶךְ בִּמְסִבּוֹ נִרְדִּי נָתַן רֵיחוֹ. דְּאַקְדִּימוּ עֲשִׂיָּה לִשְׁמִיעָה. אוּף הָכָא בָּנֶיךָ יִשְׁתַּלְּמוּן כְּוָותְהוֹן.

(תהילים מ״ה:י״ח) אַזְכִּירָה שִׁמְךָ בְּכָל דּוֹר וָדוֹר. מִדָּרָא עִילָּאָה, דְּתַלְיָיא בֵּיהּ דְּרוֹר וְחֵירוּ לְכֹלָּא. בְּזִמְנָא דְּהַהוּא שׁוֹפָר גָּדוֹל, יִפֵּיק כּוֹלָּא לְחֵירוּ, כְּדֵין עַמִּים יְהוֹדוּךָ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּלָא יִתְפְּרֵשׁ עוֹלָם מִוָּעֶד, וּוָעֶד מֵעוֹלָם. לָקֳבֵיל דָּא, צְרוֹר הַמֹּר דּוֹדִי לִי בֵּין שָׁדַי יָלִין.

עַד הָכָא אִתְיְיהֵב לֵיהּ רְשׁוּ לְגַלָּאָה. אָתָא שְׁלֹמֹה, וְאִשְׁתְּלִים בְּכֹלָּא, וְאַשְׁלִים כֹּלָּא, וְאַכְלֵיל בְּהַנָּהוּ תּוּשְׁבְּחָן חָכְמָתָא עִילָּאָה, קְיוּמָא דְכָל עָלְמִין, דְּזִמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַלָּאָה לֵיהּ לִבְנוֹי, בְּזִמְנָא דְּיִתְעַר דַּעְתָּא בְּעָלְמָא. דְּכָל חַד וְחַד מִישְׁרָאֵל יַדְּבִיק אַדְבְּקוּתָא בְּחָכְמָתָא עִילָּאָה, רָזָא דְשָׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְדָא אִיהוּ טִיבוּ, דְּלֵית לֵיהּ פְּסִיקוּ כְּלַל, לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין

פרשת בלק

אֱמוּנָה אוֹמָן, תְּרֵי דְּאִינּוּן חַד. חַד גַּן, וְחַד נָהָר. דָּא נָפִיק מֵעֵדֶן, וְדָא אִיתְשַׁקֵּי מִנֵּיהּ. הָא הָכָא כָּל רָזָא סְתִימָא דְמְהֵימְנוּתָא.

וְאוֹלִיפְנָא, הַאי מַאן דְּאִיתְעַר בְּלֵילְיָא, בְּשַׁעֲתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאל בְּגִנְתָּא, לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בְּצַדִּיקַיָּיא, בָּעֵי לְמֵימַר פְּסוּקָא דָא, בִּרְעוּתָא דְלִבָּא, וּלְכַוְונָא רְעוּתָא בֵּיהּ. (ישעיהו כ״ה:א׳) ה' אֱלֹהַי אַתָּה אֲרוֹמְמֶךָּ אוֹדֶה שִׁמְךָ כִּי עָשִׂיתָ פֶּלֶא עֵצוֹת מֵרָחֹק אֱמוּנָה אֹמֶן. וּבְתַר כֵּן יֹאמַר, (תהילים קל״ט:י״ד) אוֹדְךָ עַל כִּי נוֹרָאוֹת נִפְלֵיתִי נִפְלָאִים מַעֲשֶׂיךָ וְנַפְשִׁי יֹדַעַת מְאֹד. לְבָתַר, וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן וְגו'. וְהַיְינוּ שִׁבְחָא דְּחַסִידֵי קַדְמָאֵי, כַּד מִתְעָרוֹ בְּפַלְגוּת לֵילְיָא. וּלְבָתַר מְסַדְּרֵי שִׁבְחַיְיהוּ, וְלָעָאן בְּאוֹרַיְיתָא.

שַׁעֲשׁוּעָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַאי הִיא. אֶלָּא, כָּל צַדִּיקַיָּיא קָיְימִין בְּדִיוּקְנַיְיהוּ, וּמִתְלַבְּשִׁין בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, וְאִתְסְחָן בְּטַלָּא, דְּזִמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַאֲחָיָא מֵיתַיָּיא. וְעָאלִין כָּלְהוֹ לְגַבֵּי מְשִׁיחַ, וְשָׁאֲלִין מַה דְּשָׁאֲלִין, וְהָא אִיתְעָרוֹ חַבְרַיָּיא.

לְבָתַר מִתְכַּנְשִׁין, וּמִשְׁתַּדְּלִין כָּלְהוֹ בְּדַעְתָּא עִילָּאָה, בְּכָלְהוֹ מְתִיבְתֵי דְּתַמָּן. וְעַלַיְיהוּ כַּמָּה מְמַנָּן. וּמִתְחַדְּשִׁין תַּמָּן כַּמָּה חִידּוּשִׁין בְּאוֹרַיְיתָא. לְבָתַר נָפְקֵי כָּלְהוֹ, וְחָמָאן, כַּד אָתֵי אֵלִיָּהוּ לְגַבֵּי אֲבָהָן. אִיהוּ נָפַק, וְאִינְהוּ עָאלִין וְקָיְימִין קַמֵּי אֲבָהָן, וְחָדוֹ בְּהוּ, בְּכַמָּה בְּנִין קַדִּישִׁין דִּי בְּסַחֲרַנַיְיהוּ, וְחָדָאן כָּלְהוֹ.

כַּד עָיֵיל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּפַלְגוּ לֵילְיָא, כָּלְהוֹ קָיְימִין מִתְתַּקְנִין כִּדְקָא יָאוֹת, וְכָל אִשְׁתַּדְּלוּתָא דְּאִשְׁתַּדְּלוּ כָּל הַהוּא יוֹמָא בְּחִידּוּשֵׁי אוֹרַיְיתָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תֵּיאוּבְתֵּיהּ

בְּאִינּוּן צַדִּיקַיָּיא, דַּחֲדִישׁוּ בָּהּ מִלִּין. וְאִשְׁתַּעְשַׁע בְּהוּ, וְאִשְׁתַּעְשַׁע בְּאִלֵּין מִלִּין. וְכָל בְּכָל צַדִּיקָא וְצַדִּיקָא.

לְבָתַר, כָּלְהוֹ מִתְתַּקְנִין דְּכַר וְנוּקְבָא. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּתַר דְּאָרַח וְאִשְׁתַּעְשַׁע בְּהוּ, וּבְכָל אִלֵּין רָזִין דְּחָכְמְתָא דִּילְהוֹן, אִתְגְּלֵי עֲלַיְיהוּ, וְאִינּוּן חָמָאן בְּהַהוּא נוֹעַם ה'. כְּדֵין כָּלְהוֹ חָדָאן בְּחֶדְוָה סַגְיָיא, עַד דְּמִתְפַּשְׁטֵי זִינָא וּנְהוֹרָא דִּילְהוֹן. וּמֵהַהוּא מְשִׁיכוּ דְּזִינָא וּנְהוֹרָא דְּחֶדְוָה דִּילְהוֹן, עָבְדִין פֵּירִין וְאִיבִּין לְעָלְמָא דָּא, וְהַהוּא אִיבָּא עָאל תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דִּשְׁכִינְתָּא, עַד זִימְנָא דְּאִצְטָרִיךְ.

וְכָךְ מִשְׁתַּעְשַׁע בְּכָל צַדִּיק וְצַדִּיק, וְאָמַר, זַכָּאָה מַלְכָּא דִּבְנִין אִלֵּין אִתְבָּרְרוּ לְחוּלְקֵיהּ וְעַדְבֵיהּ. וְקַלָּא אִיתְעַר, מֵאֶמְצָעוּת גִּינְתָא דְּרָקִיעָא, וְקוֹרָא בְּקַל תַּקִּיף וַאֲמַר, (שם קלז) זְכֹר ה' לִבְנֵי אֱדוֹם אֵת יוֹם יְרוּשָׁלַ ם הָאוֹמְרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיְסוֹד בָּהּ. כְּדֵין עַרְטִילוּ וְקָרְקוּרָא דִּילֵיהּ. וְכָל צַדִּיקַיָּיא דְּתַמָּן אִתְעָרוּ בִּבְכְיָה.

וְקַלָּא אִיתְעַר מֵאֶמְצָעוּת גִּנְתָא דְּרָקִיעָא, דְּאִשְׁתְּמַע בְּתַלַּת מְאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין. בְּגִין דְּלֵית חֶדְוָה וְשַׂעֲשׁוּעָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּקָאִים בַּהֲדֵי צַדִּיקַיָּיא דְּתַמָּן. וּבְגִין דָּא אוֹמֵי וַאֲמַר, (שם) אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלַ ם תִּשְׁכַּח יְמִינִי תִּדְבַּק וְגוֹ', אִם לֹא אַעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַ ם עַל רֹאשׁ שִׂמְחָתִי. בְּכָל אֲתַר דְּאִית חֶדְוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קָלָא דָּא נָפֵיק וְקָארֵי.

כְּדֵין נָפֵיק מִתַּמָּן, וְסָלֵיק וּבָטַשׁ בִּרְקִיעִין, וְשָׁאִיג שְׁאוֹגִין, עַד דְּכָל חֵילֵי שְׁמַיָּיא כָּלְהוֹ בְּעַרְבּוּבְיָא. כְּדֵין נָשְׁבָא רוּחָא, וּבָטַשׁ בְּטַרְפִּין דְּהַהוּא אִילָנָא רַבְרְבָא, וְכָל עַנְפִּין דִּילֵיהּ בָּטְשִׁין דָּא בְּדָא. וְקָלָא אִיתְעַר מִגּוֹ נוּפָא דְּאִילָנָא וְקָרֵי, (שם קה) זָכַר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק. כֵּיוָן דְּקָלָא דָּא אִתְעַר, שָׁמַע אַבְרָהָם סָבָא וְאִיתְעַר, כְּדֵין אִיהוּ רַעֲוָא דְּמַלְכָּא, וְאִתְנַחֵם בַּהֲדֵיהּ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, אִיתְעַר רוּחָא חָדָא מִסִּטְרָא דְּדָרוֹם, וְכָל רְעוּ וְחֶדְוָותָא וְאַסְוָותָא אִיתְעַר בְּעָלְמָא. וּכְדֵין סָלֵיק צַפְרָא, וְרַעֲוָא אִשְׁתְּכַח, וְנַיְיחָא אִיהוּ לְכָל אֲסִירֵי מַלְכָּא דְּאִינּוּן בְּבֵי מַרְעַיְיהוּ. זַכָּאָה עַמָּא, דְּיָכְלִין לְמִנְדַּע מֵרָזִין טְמִירִין, סְתִימִין דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

אֲמַר רַבִּי אַבָּא, יוֹמָא חָדָא הֲוֵינָא אָזְלֵי בְּמַדְבְּרָא, אֲנָא וְרַבִּי יְהוּדָה דְּמִן עַכּוֹ בַּהֲדֵי, וְאָעֵילְנָא בְּמַעֲרָתָא חָדָא, וְאִשְׁכַּחְנָא תַּמָּן סִפְרָא חָדָא עַתִּיקָא מִיּוֹמִין קַדְמָאִין. אַפְּתַחְנָא לֵיהּ, וְאִשְׁכַּחְנָא דְּהֲוָה כְּתִיב בְּרֵישׁ מִלּוֹי, (ישעיהו מ"ב:ט') הָרִאשֹׁונוֹת הִנֵּה בָּאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. וְאוֹקִים קְרָא בִּנְשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּיא, מִן יוֹמָא דְּסָלֵיק בִּרְעוּתָא דְּמַחְשָׁבָה לְמִבְרֵי עָלְמָא.

דְּעַד לָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא, כָּל רוּחִין דְּצַדִּיקַיָּיא הֲווֹ גְּנִיזִין בְּמַחֲשָׁבָה קַמֵּיהּ, כָּל חַד וְחַד בְּדִיוּקְנֵיהּ. כֵּיוָן דְּצַיֵּיר עָלְמָא, אִתְגַּלְיָין כָּלְהוֹ, וְקָיְימֵי בְּדִיוּקְנֵיהוּ קַמֵּיהּ, תַּמָּן בְּרוּמֵי רְקִיעִין.

לְבָתַר יְהֵיב לוֹן בְּאוֹצַר חַד, בְּגִנְתָא דְעֵדֶן לְעֵילָא. וְהַהוּא אוֹצָר לָא מַלְיָיא לְעָלְמִין, וְתָדִיר קָרֵי, הָרַאשׁוֹנוֹת הִנֵּה בָאוּ וַחֲדָשׁוֹת אֲנִי מַגִּיד. מַאי אֲנִי מַגִּיד. אֶלָּא כָּלְהוֹ בִּשְׁמָהָן וְלֵית תַּאוּבְתָּא וְכִיסוּפָא לְהַהוּא אוֹצָר, אֶלָּא לַאֲרָקָא בֵּיהּ נִשְׁמָתִין.

כְּמָה דְּגֵיהִנֹּם, לֵית לֵיהּ תַּאוּבְתָּא, אֶלָּא לְקַבְּלָא נִשְׁמָתִין בֵּיהּ לְאִתְדַּכָּאָה, תַּמָּן, וְכָל יוֹמֵי קָרֵי, הַב הַב. מַאי הַב הַב, אֶלָּא אוֹקִיד אוֹקִיד.

וְהַהוּא אוֹצָר נָטֵיר כָּל אִינּוּן נִשְׁמָתִין, עַד זִימְנָא דְּאַלְבֵּישׁ לוֹן, וְנָחֲתוֹ לְהַאי עָלְמָא. וּמִגּוֹ חוֹבָא דְּאָדָם קַדְמָאָה, דְּאַחְשִׁיךְ עַלְמָא, וְאַמְשִׁיךְ סִטְרָא אָחֳרָא בִּישָׁא לְעַלְמָא, אִצְטְרִיכוּ לְאִתְלַבָּשָׁא אִינּוּן נִשְׁמָתִין. בִּלְבוּשָׁא דָא, דְּהָא לְבוּשָׁא אָחֳרָא זַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְבָּשָׁא לְאִינּוּן נִשְׁמָתִין. וַהֲוָה אֲמַר בְּהַהוּא סִפְרָא, עַד הָכָא, שְׁתִיקוּ. וְחַמֵּינָא מִכָּאן וְהָלְאָה, מִלִּין מְתִיקִן דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעָאן.

וּלְבָתַר חַמֵּינָא לוֹן בְּחֶלְמָא. וַאֲמָרוּ לִי שְׁתוֹק, וְלָא תְגַלֵּי אֶלָּא לְטִינָרָא תַּקִּיפָא, וְכָךְ עֲבִידְנָא. וְאַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ, וְאִיתֵימָא, לְבוּשָׁא אָחֳרָא זַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַלְבָּשָׁא לְאִילֵּין נִשְׁמָתִין לְעַלְמָא דְּאָתֵי, אִם כֵּן מֵיתַיָא דְּאַחְיָא יְחֶזְקֵאל, מַאי טַעְמָא לָא עָבַד לוֹן הַהוּא לְבוּשָׁא.

אֶלָּא, בְּגִין דְּלָא מָטָא זִמְנָא, לְאַעֲבָרָא בְּעַלְמָא הַהוּא אֲוִירָא דַכְיָיא, דְּעָבִיד לְבוּשִׁין. וּבְגִין כָּךְ לָא אַלְבֵּישׁ לוֹן, אֶלָּא כְּמָה דַּהֲווֹ. וְכָךְ יְהֵא לִתְחִיַּת הַמֵּתִים, בַּר דְּזוּהֲמָא דְּקַדְמֵיתָא לָא אִשְׁתַּכְּחַת תַּמָּן.

וְכַד בַּר נָשׁ נָפֵיק מֵהַאי עָלְמָא, כָּלְהוֹ, בֵּין חַסִידִים וּתְמִימִין, וְחַיָּיבִין וּרְשָׁעִים, כָּלְהוּ עָבְרִין בְּאוֹרְחָא דָא לְמֵיחֲמֵי לֵיהּ לְאָדָם קַדְמָאָה, לְכָל בְּנֵי עָלְמָא. וְתַמָּן נָטְלֵי אוֹרְחָא, אוֹ לְגַן עֵדֶן, אוֹ לְגֵיהִנֹּם.

כָּל אִינּוּן דְּאוֹרְחַיְיהוּ לְגַן עֵדֶן, מִתְקָרְבִין לְגַבֵּי חוֹמָה דִּלְבַר, מֵאִינּוּן תְּלַת חוֹמוֹת דְּתַמָּן. כְּדֵין נָפֵק חַד מְמַנָּא, וְאִתְעַר קַמַּיְיהוּ וְקָארֵי וַאֲמַר, זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמִין כָּלְהוֹ. וְהַהוּא מְמַנָּא יִעְזְרִיאֲמַר לֵיהּ שְׁמֵיהּ. אוֹלִיף לוֹן אוֹרְחָא, וְאָזְלִין קַמֵּיהּ, עַד תַּרְעָא חָדָא דְּגֵיהִנֹּם, וְהַאי מְמַנָּא קָרֵי בְּחֵילָא, צַנּוּן תְּנָנָא יַקִּידְתָּא. בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, בִּבְהִילוּ מְצַנְּנָן לֵיהּ, וְעָאלִין כָּלְהוֹ וְטָבְלִין וְעָבְרִין. וְכָלְהוֹ חַיָּיבְיָא, אִתְמַסְרָן בִּידָא דְּדוּמָה, וְאָעֳלִין בַּגֵּיהִנֹּם, וְכָל אִינּוּן זַכָּאִין לָא אִתְמַסְרָן בִּידּוֹי, אֶלָּא בִּידּוֹי דְּהַהוּא מְמַנָּא.

כֵּיוָן דְּטָבְלִין וְעָבְרִין, הַהוּא מְמַנָּא אָזִיל קַמַּיְיהוּ, עַד דְּמָטוֹן לְשׁוּר חוֹמָה דְּגִינְתָא דְעֵדֶן. וְהַהוּא מְמַנָּא קָארֵי לְפִתְחָא וַאֲמַר, (שם כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שׁוֹמֵר אֱמֻנִים. כְּדֵין פָּתְחִין פִּתְחָא, וְאָעֵיל לוֹן לְגַאו, וְכֵן לְכָל פִּתְחָא וּפִתְחָא.

כֵּיוָן דְּעָאלוּ לְגַאו, לַאֲתַר דְּצַדִּיקַיָּיא אָחֳרָנִין קָיְימִין, כַּמָּה חֶדְוָה עַל חֶדְוָה, וְכַמָּה חֵידּוּ עַל חֵידּוּ עַל צַדִּיקַיָּא, וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא חָדָאן. לְסוֹף תְּלָתָא יוֹמִין, דְּאִתְטַמְּרָן בְּהֵכָלִין יְדִיעָאן,

נָפְקִין, וַאֲוִירִין נָשְׁבִין, וּמְצַטַיְירִין כָּלְהוֹ בִּדְיוּקְנֵיהוּ. וּמִכָּאן לְהַלְאָה, יְרֵתֵי אַחְסָנַת יְרוּתָא, כִּדְקָא חָזֵי לְכָל חַד וְחַד.

חֵיזָוּוא דְּאִתְחַזְיָא בְּגַן עֵדֶן, מֵחֵיזוּ יְקָרָא דִּיוּקְנָא דְּכָל דְּיוֹקְנִין, וְגַוְון דְּכָל גַּוְונִין, דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, לָא אִתְגְּלֵי בְּהֵיכָלָא, וְלָא בַּאֲתַר חַד, אֶלָּא אִתְפַּתַּח רְקִיעָא מְרַקְמָא עַל גַּבֵּי גִּנְתָא, לְד' סִטְרִין, וְאִתְמַלְיָא מִזִּיוָא יַקִּירָא קַדִּישָׁא, וְאִתְחֲזוֹ תַּמָּן, וְאִתְנַהֲרוֹן כָּלְהוֹ צַדִּיקַיָּיא. מַאן חָמָא חֶדְוָוא דָּא, וְכַסּוּפָא דָּא, דְּהַהוּא נוֹעַם ה'.

עַד כָּאן הֲוָה לִי רְשׁוּ לְמֶחֱמֵי בְּהַהוּא סִפְרָא. אַדְמַקִּיפְנָא לְמֵיחֱמֵי יַתִּיר, פָּרַח מִן יָדִי, וְלָא חָמֵינָא לֵיהּ, וְאִשְׁתְּאַרְנָא עָצִיב, וּבָכֵינָא. דְּמִיכְנָא תַּמָּן בְּהַהוּא מְעַרְתָּא, וְחָמֵינָא לֵיהּ לְהַהוּא דְּלָבֵישׁ מַדָּא, אָמַר לֵיהּ, רַבִּי, מַה לְּךָ לְמִבְכֵּי, לָא תִתְעַצִּיב. מִמַּאן דְּהֲוָה הַהוּא סִפְרָא, פָּרַח לְגַבֵּיהּ, וּנְטָלֵיהּ. וְעַד דְּלָא נָפַק מֵהַאי עָלְמָא, גָּנִיז לֵיהּ בְּהַהוּא מְעַרְתָּא דְמַדְבְּרָא דָּא, וְהַשְׁתָּא דְּהֲוָה מִתְגַּלֵּי לְחַיָּיא, פָּרַח בַּאֲוִירָא וּנְטָלֵיהּ.

מִכָּאן וּלְהַלְאָה, זִילִי לָךְ לְאוֹרְחָךְ. וּמֵהַהוּא יוֹמָא עַד הָכָא. לָא אִתְגַּלֵּי לִי, וְלָא זָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִמַּאן הוּא. וּבְכָל זִמְנָא דַּאֲנָא דָּכִירְנָא, אִשְׁתְּאַרְנָא עָצִיב. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר דִּילְמָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרֵיהּ, דְּלָא יִתְגַּלֵּי בְּעָלְמָא.

עַד דַּהֲווֹ יָתְבֵי וְלָעָאן בְּמִלִּין יַקִּירִין וְעִילָּאִין אִלֵּין, נְהַר יְמָמָא. קָמוּ וַאֲזָלוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַשְׁתָּא עִידַן רַעֲוָוא הוּא קַמֵּי מַלְכָּא, נֵימָא מִילֵּי דְאוֹרַיְיתָא, וְנִתְעַסַּק בָּהּ, וְנִשְׁתַּתֵּף בִּשְׂכִינְתָא.

(במדבר כ"ב:ה') לֵאמֹר הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם. אִי תֵּימָא, דְּהָא צָרִיךְ לְנַטְלָא פִּיפּוֹסִין וְיוֹחֲסִין דִּילְהוֹן, לָא אִצְטְרִיךְ, אֶלָּא אוֹרַח כְּלַל. דִּכְתִיב הִנֵּה עַם יָצָא מִמִּצְרַיִם. מַאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּהָכֵי קְאָרֵי לוֹן פַּטְרוֹנָא דִּילְהוֹן כַּמָּה זִימְנִין, וְעַל דָּא לָא תִטְעֶה, דִּכְתִיב (שמות ה':א') שַׁלַּח אֶת עַמִּי בְּכָל זִמְנָא.

וְעוֹד, כַּד אִתְנַטְלַת עֵיטָא עֲלַיְיהוּ עִם פַּרְעֹה, בְּלִישְׁנָא דָּא יְכֻלֵּי לְהוֹ, דִּכְתִיב (שם א) הִנֵּה עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ. אוּף הַשְׁתָּא דִּכְתִיב, הִנֵּה עַם יָצָ"א מִמִּצְרַיִם, דְּלָא אַפֵּיק לוֹן אַחֲרָא, אֶלָּא אִיהוּ מְגַרְמֵיהּ נְפַק, וּבְגִין כָּךְ תֵּיכוֹל לְאַבָאשָׁא לוֹן.

הִנֵּה כִסֶּה אֶת עֵין הָאָרֶץ, אִית דְּאָמְרֵי, סִיחוֹן וְעוֹג, דְּקַטְלֵי לוֹן יִשְׂרָאֵל, דַּהֲווֹ עֵינָא דְּאַרְעָא. אֶלָּא כַּד אַיְיתֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְבֶּה עַל אַרְעָא דְמִצְרַיִם, מַה כְּתִיב, (שם י) וַיְכַס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ וַתֶּחְשַׁךְ הָאָרֶץ. אמַאי, בְּגִין דְּכָל חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין דְּעָלְמָא, לָא יְכִלִּין לְמֶעְבַּד חָרְשִׁין, אֶלָּא מִלָּה חָדָא, בְּדַרְגָּא חָדָא, בְּזִמְנָא חָדָא. וּלְעַמָּא דָּא אַיְיתֵי אַרְבֶּה, מְבוּלְבָּל בְּכַמָּה זִינֵי מְבוּלְבָּלִים אִלֵּין בְּאִלֵּין, עַד דְּלָא יְכִילוּ כָּל חָרְשִׁין וְכָל קוֹסְמִין, לְמֵיקַם קַמַּייהוּ. וְדָא הוּא וַיְכַס אֶת עֵין כָּל הָאָרֶץ. וְהָכָא כְּתִיב, הִנֵּה כִסֶּה אֶת עֵין הָאָרֶץ.

אָמַר רִבִּי אַבָּא, בֹּא וּרְאֵה, בָּלָק וּבִלְעָם לָא הֲווֹ בְּעָלְמָא חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין כַּוָּותַיְיהוּ. בִּלְעָם, חֵילֵיהּ וְתוֹקְפֵיהּ הֲוָה בְּפוּמָא וּבְעַיְינִין. בָּלָק, חֵילֵיהּ וְתוֹקְפֵיהּ בְּעוֹבָדָא דְיַדַיִן. וְדָא אִצְטְרִיךְ לְדָא. דְּהָא כָּל זִינֵי חָרְשִׁין דְּעָלְמָא בְּפוּמָא וְעוֹבָדָא הֲווֹ, וּבְהוֹ תַּלְיָין. בִּלְעָם הֲווֹ לֵיהּ לִישָׁן, וְלָא יַדַיִן. בָּלָק הֲוָה לֵיהּ יַדַיִן וְלָא לִישָׁן.

אֲזַלוּ חַבְרַיָּיא, וְשִׁמְשָׁא הֲוָה תַּקִּיף לַחֲדָא, חָמוֹ הַהוּא בֵּי חֻקָּל בְּשַׁפִּירוּ דַּעֲשָׂבִין, וּמַיִין נָפְקִין לְכָל סְטַר, וְאִילָנֵי חַקְלָא סַגִּיאִין, יַתְבֵי תַּמָּן. אֲמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יָאוֹת אֲתַר דָּא לְנַיְיחָא בֵּיהּ.

אַהֲדָוו יָתְבֵי, הָא חִיוָּיא רַבְרְבָא אָתֵי, בְּתוֹקְפָא דְשִׁמְשָׁא, אַעֲבַר קַמַּיְיהוּ. אָמַר לֵיהּ ר' אֶלְעָזָר, חִיוָּיא חִיוָּיא, סְטֵי לָךְ מֵאוֹרְחָךְ, דְּהַא הַהוּא גַּבְרָא תָּב, וְאִתְנָחֵם עַל מַה דַּעֲבַד, וְלָא יוֹסִיף לְמֶיעְבַּד הַהוּא מִלָּה. תְּווֹהוּ חַבְרַיָּיא, אֲמַר רַבִּי אַבָּא, מַאי הַאי. אֲמַר לוֹן שְׁתִיקוּ.

אָמַר ר' אֶלְעָזָר, חִיוָּיא חִיוָּיא, לְבָתַר דְּלְחִישׁוּ לָךְ מִן שְׁמַיָּא, אִתְנַחֵם הַהוּא גַּבְרָא, וְשָׁוֵי בִּרְעוּתֵיהּ, דְּלָא יְתוּב לְהַאי חוֹבָא לְעָלְמִין, סְטֵי לָךְ מֵאוֹרְחָךְ. קָם חִיוָּיא בְּקִיּוּמֵיהּ, וְלָא נְטֵיל הָכָא וְהָכָא. תָּב כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר לֵיהּ, חִיוָּיא חִיוָּיא, יְדַעְנָא מָה אַתְּ בָּעֵי, תּוּב מֵאוֹרְחָךְ, דְּהָא גּוֹ חַיָּיבָא אָתֵי, דְּעָבִיד בִּישׁ לְחַד יוּדָאי, וְהָא הוּא נָאִים בִּמְעָרְתָּא דִילָךְ, זִיל וְקַטְלֵיהּ. מִיַּד אַהֲדַר הַהוּא חִיוָּיא, וְדִלֵּג דִּילּוּגִין קַמַּיְיהוּ.

אָמַר ר' אֶלְעָזָר, חַבְרַיָּיא, אִי לָא הֲוֵינָא הָכָא, כַּמָּה בִּישִׁין הֲוָה עָבִיד הַהוּא חִיוָּיא. דְּהָא בַּר נָשׁ חַד יוּדָאי, עָבַד עוֹבָדָא דְחוֹבָה, וְעַד דְּלָא תֵּב בִּתְיוּבְתָּא, לְחִישׁוּ לֵיהּ לְהַאי חִיוָּיא, לְקַטְלָא לֵיהּ. וְאִמְלַךְ הַהוּא בַּר נָשׁ בֵּין כָּךְ וּב"כ, וְאִתְנַחֵם מֵחוֹבֵיהּ, וַאֲמַר דְּלָא יְתוּב לְעָלְמִין לְהַאי חֶטְאָה, וְעַל דָּא אִשְׁתְּזִיב מִן דִּינָא.

אָמְרוּ חַבְרַיָּיא לְרַבִּי אֶלְעָזָר, בַּמָּה יָדַעְתְּ. אֲמַר לוֹן, סִימָנָא יְהַב לִי אַבָּא וַאֲנָא אִשְׁתְּמוֹדַעְנָא בֵּיהּ. אָמַר לֵיהּ, תֵּינַח חִיוָּיא, דְּאִשְׁתְּמוֹדַעְתְּ בֵּיהּ. הַהוּא דְּאִתְנַחֵם וְתָב מֵחוֹבֵיהּ, בַּמָּה יְדַעְתְּ. אֲמַר לוֹן, כַּד הֲוָה אָזֵיל הַהוּא חִיוָּיא, קַשְׁקַשׁוֹ הֲווֹ סָלְקִין, וּזְנָבֵיהּ זָקֵיף, וְאִיהוּ דְּאָזַל בִּבְהִילוּ. רוּחָא אַחֲרָא הֲוָה אָזֵיל לְקִבְלֵיהּ, וַהֲוָה קָאֲרֵי קַמֵּיהּ, תּוּב מֵאוֹרְחָךְ, דְּהָא תָּב מֵחוֹבֵיהּ וְאִתְנַחֵם הַהוּא בַּר נָשׁ. וְהַהוּא חִיוָּיא בִּישָׁא לָא הֲוָה אָצֵית, עַד דְּיִתְנוּן לֵיהּ כּוֹפֶר בְּאַתְרֵיהּ דְּהַהוּא בַּר נָשׁ דְּאִתְחַיָּיב קְטִילָא וְתָב מֵאוֹרְחֵיהּ וְאִתְנַחֵם. דְּכָךְ אוֹרְחוֹי דְּחִיוָּא עֲיִלָּא וְתַתָּא, כֵּיוָן דְּאִתְיְהֵיב לֵיהּ רְשׁוּ, לָא תָּב, עַד דְּאַשְׁלִים הַהוּא דִינָא בִּישָׁא דְּאִתְיְהֵיב לֵיהּ רְשׁוּ לְמֶעְבַּד, אוֹ דְּיִתְנוּן לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ חַיָּיבָא אָחֳרָא בְּכוֹפְרָא, דְּהָא בְּרֵיקַנְיָיא לָא יִפּוֹק, כֵּיוָן דְּאִתְיְהֵיב לֵיהּ רְשׁוּ.

אָמַר לֵיהּ, תֵּינַח כָּל דָּא, הַהוּא גּוֹי דַּאֲמַרְתְּ דְּאִתְיְהֵיב לֵיהּ כּוּפְרָא בַּמֶּה יְדַעְתְּ. אֲמַר לוֹן, כֵּיוָן דְּמַלֵּילַת לְחִיוְיָא, הַהוּא רוּחָא דְּהַוָה אָזֵיל לְקַבָּלֵיהּ, וְלָחִישׁ לֵיהּ דִּיתִיב לְאוֹרְחֵיהּ דְּהָא אִתְנַחֵם הַהוּא בַּר נָשׁ, הוּא דָּלֵיג עַל אוּדְנֵי, וַאֲמַר לִי.

תְּוָוהוּ חַבְרַיָּיא, אֲמַר ר' אֶלְעָזָר, חַבְרַיָּיא, נְהַךְ וְנֶחֱמֵי, דְּהָא חִיוְיָא כְּבָר עֲבַד מַה דַּעֲבַד. קָמוּ וּקְרִיבוּ לְגַבֵּי חַד טִינָרָא בְּהַהוּא בֵּי חֲקַל, אַשְׁכָּחוּ לְהַהוּא גּוֹי דְּמֵת, וְהַהוּא נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עִקְבֵיהּ, וְלָא הֲוָה אִבְדִּיל מִנֵּיהּ. לְבָתַר אִתְפְּרַשׁ מֵעִקְבֵיהּ, וְסָלִיק עַל גְּרוֹנֵיהּ, וְאִכְרִיךְ תַּמָּן. וּמִתַּמָּן נָחִית עַל עִקְבֵיהּ, וְלָא הֲיָה מִתְפָּרְשָׁא מִנֵּיהּ.

אַשְׁכָּחוּ לֵיהּ אַרְנָקִי חַד מַלְיָיא דִּינָרִין, דְּנָזַל לְחַד יוּדְאִי בְּאוֹרְחָא, וּמְחָא לֵיהּ. נָטַל רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת הָאַרְנָקִי, וַאֲמַר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא, דִּבְכוֹלָּא עָבִיד שְׁלִיחוּתָא. תָּבוּ לְהַהוּא אֲתַר דַּהֲווּ.

פִּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וַאֲמַר, (ישעיהו מ"ג:ד') מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ בְעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ וּלְאֻמִּים תַּחַת נַפְשֶׁךָ. מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ, יָקָר מִבָּעֵי לֵיהּ, וְהָכֵי אִצְטְרִיךְ, מֵאֲשֶׁר אַתָּה יָקָר בְּעֵינַי, מַהוּ יָקַרְתָּ, מִכְּלַל דְּאִיהוּ מְגַרְמֵיהּ אִתְיַקַּר. הָכֵי הוּא וַדַּאי, דְּכָל בַּר נָשׁ דְּאִיהוּ בְּחִיוּבָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקַדְמִיתָא הוּא מְזַלְזָלָא. וְתוֹעֵבָה אִיהוּ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבָתַר דְּאִתְמַלַּךְ וְתָב מֵחוֹבֵיהּ, הַשְׁתָּא אִתְיַקַּר אִיהוּ מְגַרְמֵיהּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרֵי עֲלֵיהּ וַאֲמַר, מֵאֲשֶׁר יָקַרְתָּ, אַתְּ מְגַרְמָךְ יָקַרְתָּ.

בְּעֵינַי נִכְבַּדְתָּ וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ, דְּהָא לֵית רְחִימוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדֵי בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא, אֶלָּא לְמַאן דְּתָב מֵחוֹבֵיהּ, וְעַל דָּא וַאֲנִי אֲהַבְתִּיךָ. אֲבָל מָה אַעֲבִיד, דְּהָא יְהִיבַת רְשׁוּ לְחִוְיָא לְנַזָּקָא. דָּא הוּא עִיטָא, וְאֶתֵּן אָדָם תַּחְתֶּיךָ. מַאי אִיהוּ אָדָם דִּיהַב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כּוֹפֶר תְּחוֹתֵיהּ. הַהוּא אָדָם דְּאָתֵי מֵעִמָּא דְּסִטְרָא בִּישָׁא, דְּהַהוּא חִיוְיָא מִדִּילֵיהּ יֵיכוֹל. דִּכְתִיב וְאֶתֵּן אָדָם, אַל תִּקְרֵי אָדָם, אֶלָּא אֱדוֹם. וּלְאֻמִּים, דָּא הוּא (בראשית כ"ה:כ"ג) וּלְאֹם מִלְאֹם יֵאָמֵץ, וְדָא זַרְעָא דְּעֵשָׂו, דִּיהֵיב תַּחַת נַפְשֵׁיהּ.

אַהֲדָרוּ יָתְבֵי, הָא הַהוּא יוּדְאִי, דְּנָזַל לֵיהּ הַהוּא גּוֹי, דְּקַטְלֵיהּ חִוְיָא, אָתֵי מֵאוֹרְחָא וְלָאֵי. וּמְגוֹ תּוֹקְפָא דְּשַׁמְשָׁא, עָאל בְּהַהוּא חֲקַל, וְיָתֵיב תְּחוֹת אִילָנָא חַד, וְהוּא מִתְרָעֵם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַצְדִּיק עֲלֵיהּ דִּינָא, וַאֲמַר, מָארֵי דְּעָלְמָא, גָּלוּי וְיָדוּעַ קָמָךְ, דַּאֲנָא לָא חַיַּיבְנָא עָלַי, וְעַל גּוּפָאי, וְעַל מָמוֹנִי כְּלוּם, דְּהָא בְּדִינָא אִתְעֲבִיד כָּל מַה דְּאִתְעֲבִיד. אֲבָל אַבָּא וְאִמָּא סָבִין אִית לִי, דְּלֵית לִי בַּמֶּה דַּאֲפָרְנֵס לוֹן, וְעַל דָּא חַיַּיבְנָא.

וְתוּ, עַל כָּל דָּא, צְרוֹרָא חָדָא דִּדְינָרִין דְּהַוָה בְּהַהוּא אַרְנָקָא, דְּחַד מִסְכֵּינָא לְמֶעְבַּד חוּפָּה לִבְרָתֵיהּ עֲנִיָּיא, מָה יַעֲבִיד. מָארֵיהּ דְּעָלְמָא, עַל דָּא כְּאִיבְנָא בְּלִבָּאי יַתִּיר.

בְּכֵי וַאֲמַר, (תהילים י"ט:י') מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת צָדְקוּ יַחְדָּו. דִּינִין דְּמָארֵי עָלְמָא קְשׁוֹט אִינּוּן. אַמַּאי אִינּוּן קְשׁוֹט. בְּגִין דְּצָדְקוּ יַחְדָּו. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּדִינָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי לְמֶעְבַּד

דִּינָא, כַּמָּה מָארֵי תְּרֵיסִין קַיְימִין מֵהַאי סְטָר וּמֵהַאי סְטָר וּמַגִּיחִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וּמַצְדִּיקִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. כֵּיוָן דְּצָדְקוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין וְאִסְתַּכְּמוּ כַּחֲדָא, כְּדֵין מִשְׁפְּטֵי ה' אֱמֶת. אֵימָתַי צָדְקוּ יַחְדָּו, כַּד מַצְדִּיקִין כָּל בְּנֵי דִינָא דִּלְעֵילָּא. מֵארֵי דְעָלְמָא. עַל דָּא אֲנָא בָּכִינָא, וְלָא עַל דִּידִי.

שָׁמַע רִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּיא, וְקָמוּ לְגַבֵּיהּ, חָמוּ יָתֵיהּ דְּהֲוָה יָתִיב תְּחוֹת הַהוּא אִילָנָא. וְאַתְקִיפוּ בֵּיהּ, וּנְטָלוּ יָתֵיהּ לְגַבֵּיהוֹן, אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לָא תִדְחַל זַכָּאָה קִשׁוֹט, דְּאִי לָאו זַכָּאָה אַנְתְּ, לָא יַרְחִישׁ לָךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נִיסָא רַבְרְבָא כְּמָה דַּעֲבַד. וּבְקַדְמֵיתָא טוֹל אַרְנָקִי דְּדִינָרִין דִּילָךְ, וְתֶחֱמֵי מַה דַּעֲבִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינָךְ.

אָזַל בַּהֲדַיְיהוּ, וְחָמָא הַהוּא גּוֹי מֵת, וְחִוְיָא הֲוָה עָבִיד בֵּיהּ נוּקְמִין. וַהֲוָה כָּרִיךְ עַל קֶדְלוֹי כִּדְבָקְדְמֵיתָא. אִשְׁתַּטַח הַהוּא יוּדְאִי בְּעַפְרָא, וְאוֹדֵי וְשַׁבַּח לְמָארֵיהּ דְּעָלְמָא. וְקָם וּנְשַׁק יְדוֹי דְּרִבִּי אֶלְעָזָר וְחַבְרַיָּיא, אֲמַר לוֹן, הַשְׁתָּא יְדַעְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַרְחִישׁ נִיסָא דָּא בְּגִינַיְיכוּ.

אֲבָל רַבָּנָן, עַל אַבָּא וְאִימָא סָבִין דְּאִית לִי בָּכִינָא, וְעַל חַד מִסְכֵּינָא דְּיהַב לִי צְרוֹרָא דָּא. פְּתַח הָאַרְנָקִי, וְאַחֲמֵי לוֹן הַצְּרוֹרָא, וְכֵן אַחֲמֵי לוֹן מָחָאָה, דְּעָבַד לֵיהּ הַהוּא גּוֹי. צַלֵּי עֲלֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, וְאִיתְּסִי.

קְרִיבוּ לְגַבֵּי הַהוּא גּוֹי כְּמִלְקַדְמִין, וְחָמוּ הַהוּא חִוְיָא דְּהוּא עָבִיד בֵּיהּ נוּקְמִין כִּדְבָקְדְמֵיתָא. אֲמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, חִוְיָא חִוְיָא, כָּל מַה דַּעֲבַדְתְּ, יָאוֹת עֲבַדְתְּ. וְתוּ דְּאַחְמֵית חֵילָךְ וּגְבוּרְתָּךְ בֵּיהּ. וְעָבַדְתְּ נוּקְמִין סַגִּיאִין. וְהָא חָמֵינָן תְּלַת זִמְנִין, וְאַחְמֵית כָּל מַה דַּעֲבַדְתְּ. מִכָּאן וּלְהַלְאָה, זִיל וְאִתְטַמַּר בִּמְעַרְתָּךְ, וְגוֹזְרָנָא עָלָךְ, דְּלָא תַּנְזִיק לִבְרָיְיתָא בְּעָלְמָא. אִתְפְּרַשׁ הַהוּא חִוְיָא, וְכָפִיף רֵישֵׁיהּ, וַאֲזַל לֵיהּ.

אֲמַר רִבִּי אֶלְעָזָר לְהַהוּא יוּדְאִי, טוֹל עֲדָאָה דְּשַׁנְאַךְ, דְּהָא כִּיסָא דְּדִינָרִין דְּדַהֲבָא אִית לֵיהּ לְגַבֵּיהּ. וּשְׁבוֹק לֵיהּ מָאנוֹי, וְלָא תִטוֹל מִדִּילֵיהּ כְּלוּם. וְזִיל לְגַבֵּי גַּבְרָא דְּדוּף פְּלַן, וְתִשְׁכַּח דְּמֵיתַת אִתְּתֵיהּ, זִיל לְגַבֵּיהּ, וְהַב לֵיהּ כִּיסָא דְּדִינָרִין דָּא, בְּגִין דְּהַהוּא גַּבְרָא אִית לֵיהּ בָּרָא חָדָא, וְשִׁמְעוֹן שְׁמֵיהּ, וְהָוָה אָזִיל בִּסְחוֹרְתָא עַל יַמָּא, וְאִינּוּן בְּאַרְבָּא, וּבְרֵיהּ דְּהַאי גּוֹי גָּנַב לֵיהּ לְהַהוּא כִּיסָא, וְיהַב לֵיהּ לְהַהוּא רָשָׁע. וְאֵימָא לְהַהוּא יוּדָאי, דְּיסַלֵּק כִּיסָא דָּא לְבָרֵיהּ, דְּלַעֲגָל יֵיתֵי לְגַבֵּיהּ, וְיוֹדֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאַחְזַר אֲבִידְתָּא לְמָארֵיהּ. וְכָךְ עָבִיד, נָטַל כִּיסָא, וְאַסְגֵּיד לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר, וּנְשַׁק יְדוֹי, תְּוּוהוּ חַבְרַיָּיא.

אֲמַר רַבִּי אַבָּא, בָּכָל אָרְחָא דָּא, אִית תְּוָוהוּ, בְּכָל מַה דַּחֲמִינָן בָּךְ, וְהַשְׁתָּא אִיהוּ תְּוָוהָא עַל תְּוָוהָא. מַהוּ דֵּין. אֲמַר לֵיהּ, מִלָּה דָּא לָאו בְּסִימָנָא אִיהוּ, וְלָא בְּחָכְמְתָא, אֶלָּא רוּחָא דִּילִי אִסְתַּכַּל, וַאֲנָא חָמִינָא, כְּאִלּוּ בְּעֵינָא חָמִינָא. תְּוָוהוּ כֻּלְּהוֹ חַבְרַיָּיא. וַאֲזַלוּ כֻּלְּהוֹ, וְהַהוּא

יוּדְאי בַּהֲדַיְיהוּ. עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּי חָמוֹי. כֵּיוָן דְּמָטוּ תַּמָּן, אַשְׁכְּחוּהוּ לְחָמוֹי דַּהֲוֵי יָתִיב עַל גַּבֵּי עַרְסוֹי וְלָעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, בָּרִיךְ בְּרָכְתָא רַבִּי אֶלְעָזָר, וּבָרִיכוּ חַבְרַיָּיא, וְאִיהוּ חָדֵי בַּהֲדַיְיהוּ.
פְּתַח וַאֲמַר, (ירמיהו י״ז:י״ד) רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא כו', כֵּיוָן דַּאֲמַר רְפָאֵנִי, מַהוּ וְאֵרָפֵא. כֵּיוָן דַּאֲמַר הוֹשִׁיעֵנִי, מַהוּ וְאִוָּשֵׁעָה. כֵּיוָן דְּאַסְיָא מַסֵּי, מַאן הוּא דְּמָחֵי.
אֶלָּא כָּל אַסְוָותָא דְּעָלְמָא, בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲבָל אִית מִנְהוֹן, עַל יְדָא דְּשִׁלִּיחָא. וְאִית מִנְהוֹן, דְּלָא אִתְמַסְּרוּ בִּידָא דְּשִׁלִּיחָא. וְאִינּוּן דְּאִתְמַסְּרוּ בִּידָא דְּשִׁלִּיחָא, אַסְוָותָא אִינּוּן, אֲבָל לְזִמְנָא מִתְהַדְּרִין. אֲבָל אִינּוּן דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַסֵּי, הַהוּא מַרְעָא לָא אִתְהַדַּר לְעָלְמִין. וְעַל דָּא, אַסְוָותָא דִּילֵיהּ, אִיהִי אַסְוָותָא, דְּלֵית בָּהּ מַרְעָא כְּלָל. וּבְגִין כָּךְ, רְפָאֵנִי ה' וְאֵרָפֵא, וַדַּאי, בְּלָא קִטְרוּגָא כְּלָל. וְהַשְׁתָּא חַבְרַיָּיא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהֵיב לִי אַסְוָותָא, וְעָשַׁק לִי וְעָרַב לִי.
סָחוּ לֵיהּ כָּל הַהוּא עוּבְדָא, תְּוָוהּ, וּבְכָה וְחָדֵי. וַאֲמַר, חַבְרַיָּיא, נָדַרְנָא, דְּאֵיהַךְ לְגַבֵּיהּ, וְאֶתְחַבַּר בַּהֲדֵיהּ, וְנוֹדָה וְנִשְׁבַּח לְמָארֵי עָלְמָא. חָדֵי בַּהֲדַיְיהוּ.
אֲמָרוּ לֵיהּ, בְּמַאי הֲוֵית מִתְעַסֵּק. אֲמַר לוֹן, הֲוֵינָא מִשְׁתַּדֵּל בְּפ' בָּלָק, וְחָמֵינָא, דְּחָכְמְתָא דִּילֵיהּ, הֲוָה תַּקִּיף וַיַּתִּיר מֵחָכְמְתָא דְּבִלְעָם. חָכְמְתָא דְּבִלְעָם רִגְעָא חָדָא, חָכְמְתָא דְּבָלָק בְּכָל זִמְנָא. אֲבָל מַפְתְּחָן דְּכָלְהוֹ, בִּידוֹי דְּבִלְעָם הֲווֹ. בְּגִין דְּאִיהוּ הֲוָה אַשְׁלִים בְּפוּמָא. בָּלָק הֲוָה יָדַע לְמֶעְבַּד חָרְשׁוֹי, וְלָא יָדַע לְאַשְׁלָמָא בְּפוּמָא.
פְּתַח וַאֲמַר, (שם ל) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב כו'. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ. אֲבָל אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב, מֵחָרְשֵׁי דְּבִלְעָם. וְאַל תֵּחַת, מִקְסָמוֹי דְּבָלָק.
תָּא חֲזֵי, הֵיאַךְ הֲווֹ תַּרְוַויְיהוּ דָּא בְּדָא בְּעֵיטָא בִּישָׁא לְקֶבֶיל יִשְׂרָאֵל. אֲמַר בִּלְעָם, יַעֲקֹב בְּבֵיתָא דְּלָבָן אֲבִי אַבָּא הֲוָה, וּנְחַשׁ נְחָשִׁין לְקִבְלֵיהּ, וְיָכֵיל לֵיהּ. אֲנָא אֲסַדֵּר נְחָשִׁין לְקִבְלֵיהּ.
אֲמַר בָּלָק, וַאֲנָא אֲסַדֵּר קוֹסְמִין לִשְׁמָא דְּאִיקָרֵי יִשְׂרָאֵל.
בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, נָפַק רוּחָא חָדָא מִסִּטְרָא דְּיוֹסֵף, מִגּוֹ עַנְפֵי אִילָנָא, וְנָשַׁיב בְּאִינּוּן נְחָשִׁין, וּבַטֵּיל לוֹן. וְהַיְינוּ דַּאֲמַר יוֹסֵף, (בראשית מ״ד:ט״ו) כִּי נַחֵשׁ יְנַחֵשׁ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמוֹנִי. מַאי אִישׁ אֲשֶׁר כָּמוֹנִי. בְּגִינֵי אִית אִישׁ דְּנָחֲשִׁים יְבַטֵּל לְבָנַיְיכוּ. בְּגִינֵי אִיהוּ לְעֵילָא, וְהַיְינוּ אִישׁ אֲשֶׁר כָּמוֹנִי. כְּמוֹנִי אִית אִישׁ לְעֵילָא, דְּאַפֵּיק רוּחָא אָחֳרָא, מִגּוֹ אִילָנָא דִּלְתַתָּא, וְנָשַׁיב בְּהַהוּא קֶסֶם, וּבַטֵּיל לֵיהּ.
וְהַיְינוּ (משלי ט״ז:י׳) קֶסֶם עַל שִׂפְתֵי מֶלֶךְ. מַאן מֶלֶךְ, דָּא אִילָנָא דִּלְתַתָּא. כְּדֵין אָתֵיב בִּלְעָם וַאֲמַר, (במדבר כ״ג:כ״ג) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קֶסֶם בְּיִשְׂרָאֵל. וְתַרְוַויְיהוּ הֲווֹ מִתְּרִין סִטְרִין אִלֵּין.

כִּי אִתָּךְ אֲנִי. לָא הֲווֹ יוֹמִין מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא, דְּאִצְטְרִיךְ הָכֵי לְמֶהֱוֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, כְּהַהוּא זִמְנָא, דְּבָעָא בִּלְעָם לְשֵׁיצָאָה לְשַׁנְאֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל מֵעָלְמָא. וְעַל דָּא אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בִּלְעָם בָּעָא לְשֵׁיצָאָה לְכוֹ מֵעָלְמָא, אֲבָל אֲנָא לָא אֲעֲבִיד הָכֵי, אֶלָּא (ירמיהו מ"ו:כ"ח) כִּי אֶעֱשֶׂה כָלָה בְּכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדַּחְתִּיךָ שָׁמָּה וְאֹתְךָ לֹא אֶעֱשֶׂה כָלָה.

דְּאִלּוּ יֵיתוֹן כָּל עַמִּין דְּעָלְמָא, לָא יָכְלִין לְשֵׁיצָאָה לְכוֹן מֵעָלְמָא. אָתָא לָבָן בְּקַדְמֵיתָא, וּבָעָא לְאַעֲקָרָא לְיַעֲקֹב בִּלְחוֹדוֹי מֵעָלְמָא, אָתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאָגֵין עֲלֵיהּ. דִּכְתִיב, (בראשית ל"א:כ"ד) הִשָּׁמֶר לְךָ פֶּן תְּדַבֵּר עִם יַעֲקֹב מִטּוֹב עַד רָע. אָתָא פַּרְעֹה, וּבָעָא לְשֵׁיצָאָה לוֹן מֵעָלְמָא, אָתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְאָגֵין עֲלֵיהוֹן, דִּכְתִיב, (שמות א':י"ב) וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אֹתוֹ וְגוֹ'. אָתָא הָמָן וּבָעָא לְשֵׁיצָאָה לוֹן מֵעָלְמָא, אָתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲתֵיב כּוֹלָא עַל רֵישֵׁיהּ. וְכֵן בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָגֵין עֲלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל תָּדִיר.

וְיִשְׂרָאֵל אָמְרֵי, (איכה ג':כ"ב) חַסְדֵּי ה' כִּי לֹא תָמְנוּ. כִּי לֹא תָמוּ מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא חַסְדֵּי ה', בְּכָל דָּרָא וְדָרָא הֲווֹ בְּסַעֲדָן. כִּי לֹא תָמְנוּ, דְּלָא אִשְׁתֵּיצִינָא. מַאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּלָא אִתְמְנָעוּ רַחֲמוֹי מִינָן. דִּכְתִיב, (שם) כִּי לֹא כָלוּ רַחֲמָיו.

תָּא חֲזֵי, מַה כְּתִיב בְּקַדְמֵיתָא, (במדבר כ"ב:ז') וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל בִּלְעָם. וּלְבָתַר וַיֵּלְכוּ זְקֵנֵי מוֹאָב וְזִקְנֵי מִדְיָן, הֲוָה לֵיהּ לְמֵימַר וַיֵּלְכוּ הַמַּלְאָכִים, מַאי טַעְמָא קָא שָׁנֵי מִלָּה מִמַּאי דְּקָאָמַר בְּקַדְמֵיתָא.

אֶלָּא הַהוּא רָשָׁע דְּבָלָק, חַכִּים הֲוָה בְּכָל דַּרְגִּין דִּלְעֵילָא, אִינּוּן דְּקָשְׁרִין קְשָׁרִין, לְמֶעְבַּד בְּהוּ חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין. וְכָל אִינּוּן דַּרְגִּין עִילָּאִין מִינַיְיהוּ, דְּבָהוֹ כַּפְיִין לְדַרְגִּין תַּתָּאִין.

אֲמַר לֵיהּ, בְּכָל זִמְנָא דַּאֲנַן חָרְשִׁין וְקָסְמִין וְנָחֲשִׁין, אִית לָן דַּרְגִּין וּמַלְאָכִים יְדִיעָן, וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן לְגַבֵּי חָרְשִׁין וְקוֹסְמִין, אֲבָל מִכָּאן וּלְהָלְאָה, אִית לָךְ לְעַיְינָא בַּאֲתַר אָחֳרָא עִילָּאָה.

כְּתַב לֵיהּ שְׁמָהָן אָחֳרָנִין, בְּאִינּוּן דַּרְגִּין קַדִּישִׁין. וְהָכֵי אוֹרְחַיְיהוּ דְּקוֹסְמִין וְחָרְשִׁין, דְּיַדְעֵי אִינּוּן דַּרְגִּין דְּהַהוּא קֶסֶם שַׁרְיָיא בְּהוּ, וְעָבְדִין חָרְשַׁיְיהוּ, וְאוֹמֵי לְהוֹן בְּדַרְגִּין אָחֳרָנִין עִילָּאִין מִינַיְיהוּ, וְעָבְדֵי מַה דְּעָבְדֵי.

שַׁלַּח לֵיהּ הָכֵי. עַמָּא דָּא, לָאו קִשְׁרָא דִילְהוֹן כִּשְׁאָר עַמִּין דְּעָלְמָא, אֲבָל קִשְׁרָא דִילְהוֹן בַּאֲתַר אָחֳרָא עִילָּאָה, מִתְקַשְּׁרָא. לְעֵילָּא מִכָּל דַּרְגִּין.

כְּתַב וְשַׁלַּח לֵיהּ, פִּיפּוּסָא וּפַטְרוֹנָא דְּתַרְיסַר נְצוֹצִין, דְּסָחֲרָן גַּלְגַּלֵּי רְתִיכָא דְּכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, וְאָמַר לֵיהּ, אִי תִּסְתַּכֵּל בְּהַנֵּי, בְּהַנֵּי תִּסְתַּכֵּל, בְּגִין דְּהַנֵּי תְּרֵיסַר מִתְקַשְּׁרָן בְּי"ב

שְׁבָטִים. וְאִי בְּהַנֵּי תַּעֲבִיד חָרָשִׁין, בְּדִיּוֹקְנָא דִּילְהוֹן לְתַתָּא, דְּאִינּוּן י"ב שְׁבָטִים, וְי"ב דְּגָלִין פְּרִישָׁן, נֵיכוֹל לוֹן, וְנִיגַח בְּהוֹן קְרָבָא, וּנְעַקֵּר לוֹן מֵעָלְמָא.

וְהַיְינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים, מַלְאָכִים וַדַּאי. וּקְסָמִים בְּיָדָם, פִּיפּוּסִים דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין, הֲווֹ אַתְיָין בִּידַיְיהוּ. וְאִיהוּ לָא יָדַע, דְּכָל דַּרְגִּין עִילָּאִין, בִּידָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִינּוּן. מַה חָשִׁיב בָּלָק. חָשִׁיב, דְּעַמָּא דְּיִשְׂרָאֵל אִתְמַסְרוּ לְמַלְאָכִין, כִּשְׁאָר עַמִּין דְּעָלְמָא. וְעַל דָּא כָּתַב שְׁמָהָן דְּאִלֵּין מַלְאָכִים תְּרֵיסַר, וּשְׁלַח לֵיהּ, וְהַיְינוּ וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים.

אָמַר לֵיהּ תָּא חֲזֵי, כָּל דַּרְגִּין דְּאִינּוּן מְקַשְּׁרָן קְשָׁרִין, לְתַבְּרָא עַמָּא דָּא, מִסְטְרָא דְצָפוֹן אִינּוּן. וּמִסְטְרָא דְצָפוֹן זְמִינִין לְמִנְפַּל. שׁוּלְטָנוֹ דְּחָרְשִׁין דִּילָן, מִסְטְרָא דְצָפוֹן אִינּוּן. הַשְׁתָּא נֵיכוֹל לַאֲגָחָא בְּהוֹן קְרָבָא, דְּהָא י"ב אִלֵּין דְּאִינּוּן מִתְקַשְּׁרָאן בְּהוּ, מִסְטְרָא דְצָפוֹן שַׁרְיִין לְמֵימְנֵי. וְהוֹאִיל וּמִשְּׁמָאלָא שַׁרְיִין תּוּקְפָּא דִילְהוֹן, אִתְחֲלָשׁ וְאִתְבַּר, בְּגִין דְּכָל תּוּקְפָּא דִילְהוֹן לְהַהוּא סִטְרָא אִיהוּ. מַהוּ, דִּכְתִיב, (מלכים א ז׳:כ״ה) עוֹמֵד עַל שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צָפוֹנָה. מִצָּפוֹן שְׁאֵרֵי לְמִמְנֵי. אֲמַר, הָא תּוּקְפָּא דִילָן מִצָּפוֹן אִיהוּ, וְאִינּוּן מ' חָסֵר חַד דַּרְגִּין, תַּקִּיפִין מִפַּרְזָלָא וּנְחָשָׁא. וּתְחוֹתַיְיהוּ לֵית לוֹן חוּשְׁבָּנָא. וְעַל דָּא נֵיכוֹל לַאֲגָחָא בְּהוֹן קְרָבָא, וּלְאִיתְגָּרֵי בְּהוּ.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא עָבִיד הָכֵי, דְּלָא שָׁבֵיק לוֹן לְמַלְאָכִין, וְלָא לְחֵילֵי שְׁמַיָּא, אֶלָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי. וְכָל אִילָנִין רַבְרְבִין וְשׁוּלְטָנִין, פָּלַג עַל כָּל שְׁאָר עַמִּין. וְכַד אָתוֹ יִשְׂרָאֵל, נָטֵיל לוֹן אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, וְאַחֲסִין לוֹן בְּתוֹקְפָּא דְנוּפָּא דְאִילָנָא, וְלָא שָׁבֵיק לוֹן בִּידָא דְמַלְאָכִין, וְלֹא בִידָא דְמִמַּנָּא וְרַבְרְבִין דְּעָלְמָא. דִּכְתִיב, (דברים ל״ב:ח׳) בְּהַנְחֵל עֶלְיוֹן גּוֹיִם וְגו'. וְאִלֵּין י"ב תְּחוּמִין, מִתְתַּחֲמָן בְּד' סִטְרֵי עָלְמָא, לְבָתַר דְּבַדַּר עֲנָפִין וְטַרְפִּין, נָטַל לְיִשְׂרָאֵל וְאַחֲסִין לוֹן בְּתוֹקְפָּא דְנוּפָּא דְאִילָנָא. דִּכְתִיב, (שם) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כַּמָּה יָאוֹת וְשַׁפִּיר הַאי דַּאֲמַרְתְּ, זַכָּאָה אוֹרְחָא דִילָן, דְּכַמָּה מִלִּין עִילָּאִין קַדִּישִׁין רַוָּוחְנָא לוֹן וְחָמֵינָא. וְהַהוּא יוּדְאי הֲוָה תַּמָּן לְקַמַּיְיהוּ. אֲמַר לוֹן, רַבָּנָן, כָּל מִלִּין אִלֵּין, כַּמָּה טָבָאן, וּמִלִּין עִילָּאִין קַדִּישִׁין נִינְהוּ. מַהוּ דִּכְתִיב בַּתְּרֵיהּ, (שם) יִמְצָאֵהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וכו'.

אֲמַר לֵיהּ, אִי יְדַעְתְּ בֵּיהּ מִלָּה, אֵימָא. דְּהָא מִלָּה דָּא אוֹקְמוּהָ בְּאַבְרָהָם, דְּאַשְׁכַּח לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא דְּפָלְחֵי עֲבוֹדָה זָרָה, וְלָא יָדְעֵי בִּמְהֵימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶלָּא כֻּלְהוֹ הֲווֹ טָעָאן בָּתַר עֲבוֹדָה זָרָה, וְקָם אַבְרָהָם, וּפָרַח בֵּינַיְיהוּ עַנְפָּא חָדָא שְׁלִים, קָדָם מָארֵי דְעָלְמָא, וְאַשְׁכַּח לֵיהּ תַּמָּן.

מָה עֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, נְטַל לֵיהּ לְהַהוּא עֻנְפָּא, וּנְטַע לֵיהּ, וְאַשְׁקֵי לֵיהּ, וְאִשְׁתַּדַּל עֲלֵיהּ, וַאֲעָקַר לֵיהּ מִתַּמָּן, וְאַשְׁתִּיל לֵיהּ בְּאַרְעָא אָחֳרָא. דִּכְתִיב, (בראשית יב) לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. וְעָבַד מִנֵּיהּ עַמָּא קַדִּישָׁא, וְדָא הִיא מְצִיאָה דְּאַשְׁכַּח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, דְּלָא מְהֵימְנָא בֵּיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא יָדְעֵי מַאן אִיהוּ.

אֲמַר הַהוּא יוּדָאי, וַדַּאי שַׁפִּיר הוּא, וְיָאוֹת כֹּלָּא. אֲבָל אִית לְשָׁאֲלָה, אִי אַבְרָהָם הֲוָה דְיוֹקְנָא דְּאִצְטְרִיךְ. וְתוּ דְּהָא קְרָא לָא אוֹכַח עַל אַבְרָהָם כְּלָל, וְלָא אִדְכַּר לְאַבְרָהָם, וְלָא לְיִצְחָק, אֶלָּא לְיַעֲקֹב בִּלְחוֹדוֹי. דִּכְתִיב, (דברים ל) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ יִמְצָאֵהוּ.

אֲמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, עִם כָּל זֶה לָא קַשְׁיָא הָכָא, דְּהָא אַבְרָהָם אַשְׁכְּחָן דְּנָפַק מִגּוֹ פַּלְחֵי עֲבוֹדָה זָרָה. וְהָכָא אַף עַל גַּב דְּיַעֲקֹב אִדְכַּר, הוּא קָאֵי עַל אַבְרָהָם, וְלֵית פֵּירוּכָא כְּלַל בַּמִּלָּה. אֲבָל אִי יְדָעְתְּ מִילָּה אוֹ חִידוּשָׁא, אֵימָא.

פְּתַח הַהוּא יוּדָאי וַאֲמַר, (בראשית א) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, מַאן אֶרֶץ. הַהִיא דְּאִשְׁתְּמוֹדָעָא עֵילָּא וְתַתָּא. הָיְתָה תֹהוּ, מַאי תֹהוּ, דָּא קַו יָרוֹק, דְּאַקֵּיף כָּל עָלְמָא. וְאִיקְרֵי קַו תֹּהוּ, דִּכְתִיב, (ישעיה לד) וְנָטָה עָלֶיהָ קַו תֹּהוּ וְאַבְנֵי בֹהוּ. כְּמָה דְתָנֵינָן, אַבְנִין מְפוּלְמוֹת דְּמִשְׁתַּקְעִין גּוֹ תְּהוֹמֵי, וּמִנְהוֹן נָפְקִין מַיִין.

הַשְׁתָּא אִית לְמִנְדַּע, תֹּהוּ דְּאִיהוּ קַו יָרוֹק, מַאי הוּא קַו יָרוֹק, אֶלָּא אַשְׁכְּחָן בְּסִפְרָא דְּאַסְיָיא קִירְטִינָא, וְיוּדָן דְּקֶסָרֵי שְׁמֵיהּ קִירְטִינָא אַסְיָיא, בְּגִין דְּאִיהוּ רַב עַל כָּל אַסְיָין, וְיַקִּירָא בְּחָכְמְתָא. וְהָכֵי בְּלָשׁוֹן פָּרְסִי, לְבַר נָשׁ יַקִּירָא, קָרָאן לֵיהּ קִירְטִינָא. רַב וְיַקִּירָא בְּחָכְמְתָא. וַהֲוָה אָמַר, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, מַאי תֹהוּ. אִיהוּ קַו יָרוֹק, דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא. וּמַאן אִיהוּ, קְלִיפָּה דְּאֶגוֹזָא. וְדָא אִיהוּ קְלִיפָּה דִּלְבַר, דְּאִיהוּ יָרוֹק.

לְגוֹ מִנֵּיהּ, בֹּהוּ. אִינּוּן אֲבָנִין מְפוּלְמוֹת דְּמִנְהוֹן נָפְקֵי מַיָּיא. מִן תֹּהוּ אִתְמְשֵׁיךְ עוֹר וּבָשָׂר. מִן בֹּהוּ אִתְמַשְּׁכוּ גִּרְמֵי.

לְגוֹ מִנֵּיהּ וְחִשָּׁךְ. דָּא חֲשִׁיכוּ דְּאִתְמְשָׁךְ מִנֵּיהּ עַמָּא דְּעֵשָׂו. וְאִיתֵימָא מִן תֹּהוּ. הָכֵי הוּא וַדַּאי, דְּהָא חֹשֶׁךְ מִנֵּיהּ תַּלְיָיא תֹּהוּ. אֶלָּא אִינּוּן אַבְנִין מְפוּלְמוֹת, עָאלוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּמִנֵּיהּ אִתְמַשְּׁכָן גִּרְמִין, כְּמָא דְאִיתְּמַר. וְחֹשֶׁךְ מְשִׁיכוּ דַּקִּיק, דְּמִנֵּיהּ אִתְמְשַׁךְ עֵשָׂו.

וְרוּחַ אֱלֹהִים, דָּא מוֹחָא דְּאֶגוֹזָא, דְּמִתַּמָּן אִיתְמְשַׁךְ יַעֲקֹב שְׁלֵימָא, כְּגַוְונָא דְּאֶגוֹזָא דָּא, דִּכְתִיב, (יחזקאל א) וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, לְקִבְלֵיהּ דְּתֹהוּ. לְגוֹ מִנֵּיהּ עָנָן גָּדוֹל, לְקִבְלֵיהּ דְּבֹהוּ. לְגוֹ מִנֵּיהּ וְאֵשׁ מִתְלַקַּחַת, לְקִבְלֵיהּ דְּחֹשֶׁךְ. לְגוֹ מִנֵּיהּ וְנֹגַהּ לוֹ סָבִיב, לְקִבְלֵיהּ דְּרוּחַ אֱלֹהִים.

וּמִתּוֹכָהּ כְּעֵין הַחַשְׁמַל, לְגוֹ מִכֹּלָּא. דִּלְקִבְלֵיהּ, מְרַחֲפָת עַל פְּנֵי הַמַּיִם. דָּא רוּחַ דְּאִימָּא עִילָּאָה, דְּקָא מְרַחֲפָא עַל כֹּלָּא. וְיַעֲקֹב שְׁלֵימָא, אִיהוּ וַדַּאי מוֹחָא דָּאֱגוֹזָא. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יְמָצֵאהוּ בְּאֶרֶץ מִדְבָּר וַדַּאי. לְבָתַר עָבַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְכָל אינוּן קְלִיפִּין דִּלְהוֹן, דִּיהוֹן כָּלְהוֹן מִשְׁתַּעְבְּדִין לֵיהּ.

(במדבר כ״ד:י״ז) אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל וְגו'. אֶרְאֶנּוּ, לְמִלָּה דְּפוּרְקָנָא דָּא, דְּאִיהוּ רְבִיעָאָה. וְלֹא עַתָּה, אֶלָּא לְסוֹף יוֹמַיָּא.

שֵׁית יוֹמִין הֲווֹ בְּעָלְמָא, בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה חָמֵינָא, דְּנָהוֹרִין דַּהֲווֹ בֵּיהּ, מְסַתַּלְקֵי וּמִתְדַּעֲכֵי. שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא וְכוֹכָבַיָּיא וּמַזָּלֵי אִתְגְּנִיזוּ בֵּיהּ. הַנִּי אִתְהֲווֹ בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וּבֵיהּ אִסְתַּלָּקוּ בְּיוֹמָא דְּאֶלֶף רְבִיעָאָה.

בְּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר, וַוי דְּגָלוּתָא אִתְמְשַׁךְ, וּמַאן יָכִיל לְמִסְבַּל לֵיהּ. אֲמַר לֵיהּ, אִי רַבִּי אִי רַבִּי, אִלּוּ הֲוֵית יָדַע כַּמָּה עָרְטוּלָא וּבִלְבּוּלָא, עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָלְהוֹ רְקִיעִין, בְּשַׁעֲתָא דְּנָזַר וּמָסַר לוֹן לְיִשְׂרָאֵל בִּידָא דְּהַהִיא שִׁפְחָה, וּלְאִשְׁתַּעְבָּדָא תְּחוֹת יְדָא דֶּאֱדוֹם.

בְּשַׁעֲתָא דַּהֲווֹ כָּתְבֵי פִּתְקִין בִּרְקִיעָא, עַד דְּלָא אַחְתִּימוּ, בְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּחוֹתְמָא דְּמַלְכָּא, קָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּיא, וּקְרָא לְגַבְרִיאֵל דְּקֶסֶת הַסּוֹפֵר בְּחַרְצוֹי, וַאֲמַר לֵיהּ, אִיעַכַּב פִּתְקִין עַד דְּלָא אַחְתִּימוּ, וְאֶבְכֶּה עַל בָּנַי, וְאַעֲבִיד לְהוֹן מִסְפְּדָא וְאֶבְלָא. בְּאוֹמָאָה עֲלַיְיכוּ, כָּל חֵילָא דִּשְׁמַיָּא, דְּתִשְׁבְּקוּן לִי, וְלָא תִתְקְפוּן לְנַחֲמָא לִי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה כב) עַל כֵּן אָמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמָרֵר בַּבֶּכִי אַל תָּאִיצוּ לְנַחֲמֵנִי עַל שֹׁד בַּת עַמִּי.

בְּעַט בְּעִיטִין בִּרְקִיעָא דַּעֲרָבוֹת, וַעֲבַד בֵּיהּ בְּקוּעִין וְחַלּוֹנִין פְּתִיחִין. פְּתַח וַאֲמַר, בָּנַי, בָּנַי רְחִימוּ דְּמֵעַיי, רְבִיתִי לְכוֹן, וּנְטָלִית לְכוֹן, כְּאַבָּא דְּנָטֵיל לְבָרֵיהּ, אוֹלִיפְנָא לְכוֹ דַּחֲלְתִּי, אַשְׁלֵטִית לְכוֹ עַל כָּל אוּמִין דְּעָלְמָא. חַבְתּוּן קַמָּאי בְּכַמָּה חוֹבִין, עָבַרְנָא עֲלַיְיכוּ, בְּגִין דִּבְנִין יַקִּירִין רְחִימִין הֲוֵויתֶן קַמָּאי.

בָּנַי בָּנַי, אֶקְרָא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְאוֹמֵינָא לְהוֹ עֲלַיְיכוּ. מִזְרָח מִזְרָח, בְּאוֹמָאָה עָלָךְ, אִי בָּנַי יִתְבַּדְּרוּן בֵּינָךְ, דְּתִסְתַּכֵּל בְּתוֹקְפָא דְּאַבְרָהָם וּדְיוֹקְנָא דְּיִלְהוֹן, הֵיךְ אִשְׁתַּנֵּי וְאִשְׁתַּחַר בְּעִנּוּיִין דְּעָבְדוּן לוֹן בְּגָוָוךְ, וְתִבְכֶּה וְתִסְפֹּד עֲלֵיהוֹן וְתִנְטַר לוֹן.

בָּנַי בָּנַי, כַּד חֲוַיתוּן בְּבֵיתְאִי, בְּתוּקְפָא דְּאִמְכוֹן, בְּעִידּוּנִין בְּעִינּוּגִין, לָא אַשְׁגַּחְתּוּן עָלַי. בָּנַי בָּנַי, מָה אַעֲבִיד לְכוֹן, גְּזִירָא גָּזַרְנָא בְּאוֹמָאָה, אֶלָּא אֲנָא וַאֲתוּן נִגְלֵי.

מֹשֶׁה רַעְיָיא מְהֵימְנָא, אִיהִ לָא תַּשְׁגַּח עַל בָּנַי, עָנָא קַדִּישָׁא דְּמָסְרִית בִּידָךְ. מִזְרָח מִזְרָח, אִתְעָרֵי לְגַבֵּי מֹשֶׁה, וְתִבְכּוּן וְתִסְפְּדוּן עַל בָּנַי, אֶבְלָא וּמִסְפְּדָא אַשְׁמְעוּ כַּחֲדָא, עַד דַּאֲנָא אֶשְׁמַע וְאֶתְרַוֵּי עִמְכוֹן.

בָּנַי בָּנַי, רְחִימִין דְּנַפְשָׁאי, הֵיךְ תֶּהֱכוּן בְּשַׁלְשָׁלְאִין תַּקִּיפִין, יְדֵכוֹן מְהַדְּקָן לַאֲחוֹרָא. בְּנִין דְּאִתְרַבְּיאוּ בְּעִידּוּנִין, בְּנִין דַּהֲווֹ יַקִּירִין מִפָּז וְסַפִּירִין. בָּנַי בָּנַי, חֲסִידִין קַדִּישִׁין, הֵיךְ תִּפְלוּן בִּידֵי נוּכְרָאִין, דְּלָא רַחֲמִין כְּלָל. בִּשְׁרָא קַדִּישָׁא דְּגוּפֵיכוֹן, אִיתְרַמֵּי וְאִתְחַלֵּל בַּשָּׁווּקִים וּבָרְחוֹבוֹת. בָּנַי בָּנַי, וַוי עֲלֵיכוֹן וְעָלַי. כְּדֵין בָּזַע פּוּרְפִּירָא דִּילֵיהּ. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, בְּצַע אֶמְרָתוֹ.

דְּרוֹם דְּרוֹם, בְּאוֹמָאָה עָלָךְ, כַּד יִתְבַּדְּרוּן בָּנַי בְּגָוךְ, דְּתִסְתַּכַּל בְּהוּ הֵיךְ מְשַׁחֲרָא דְּיוֹקְנֵיהוֹן, וִימִינְהוֹן תְּבִירִין בֵּינֵי עַמְמַיָּא. דְּרוֹם דְּרוֹם, בְּאוֹמָאָה עָלָךְ, אִתְעַר לְגַבֵּי אַבְרָהָם רְחִימָאי, וְאֵימָא לֵיהּ אֵיךְ נָפְלוּ בָּנוֹי, וְאִתְבַּדְּרוּ בֵּין שַׁנְאֵיהוֹן, וְתִבְכּוּן וְתִסְפְּדוּן עֲלֵיהוֹן. דָּרוֹם דְּרוֹם, בְּאוֹמָאָה עָלָךְ, דְּתִתְנַטַּר בָּנַי רְחִימוּ דְּנַפְשָׁאי, כַּד יִתְבַּדְּרוּן בְּגָוךְ.

צָפוֹן צָפוֹן, אִתְעַר בְּקוֹל בְּכְיָה וּמִסְפֵּד וְאֲבֵלָא וְיגוֹנָא לְגַבֵּי בָּנַי. וְאֵימָא לֵיהּ לְעָקִידָא דְּמִדְבְּחִי, הֵיךְ אָזְלִין בְּנוֹי, וְהֵיךְ נָפְלוּן בְּחַרְבָּא. לָא תֵּימְרוּן דָּא, וְלָא תְּהוֹדְעוּן דָּא לְיַעֲקֹב אֲבוּהוֹן. דְּלָא יֵהָפֵךְ עַלְמָא בְּרִיגְעָא.

מַעֲרָב מַעֲרָב, אִתְעַר לְגַבֵּי נַאֲקַת חֲלָלִין, וּקְרָבִין תַּקִּיפִין דְּבָנַי. אִיתְעַר לְגַבֵּי רְחִימָתִי יוֹנָתִי תַּמָּתִי, הֵיךְ אָזְלִין בְּנָהָא. וְהֵיךְ מִתְבַּדְּרִין בְּכַמָּה סְטָרִין.

אֲחוֹתִי בְּרָתִי רַעְיָתִי רַעֲיָא דִּילִי, רְחֵימְתָּא דְּנַפְשָׁאי, מַה נֶּעֱבִיד מִן בְּנָא מַה יַּעַבְדוּן אִינוּן. אֲבָל רְחִימָתִי אֲחוֹתִי, אֵימָא לָךְ, אִי בִּרְעוּ סַלְקָא עָלָךְ, אַנְתְּ מְרוּבַּעַת, וְגַדְפִּין דִּילָךְ פְּרִישָׁן לְד' סְטָרִין, בְּאוֹמָאָה עָלָךְ בְּרָתִי יְחִידָתִי, דְּתֵהַדְּ בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא תִשְׁבּוֹק לוֹן, וְתֶחֱפֵי עֲלַיְיהוּ בְּאַרְבַּע סְטָרִין דְּעָלְמָא. וְאִי לָא, יִתְאַבְּדוּן מֵעָלְמָא.

מָה אֵימָא לָךְ ר', בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דִּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁמַעַת דָּא, אֲרֵימַת קָלָא, וְאִזְדַּעְזְעוּ תְּמַנְיסַר אֶלֶף עָלְמִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַּהֲדָהּ. וּכְדֵין (ירמיהו ל״א:ט״ו) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמַע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים רָחֵל מְבַכָּה עַל בָּנֶיהָ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדֵין, (ישעיהו כ״ב:י״ב) וַיִּקְרָא אֲדֹנָי ה' צְבָאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפֵּד.

מַאן חָמָא עָרְטוּלָא בְּכָלְהוֹ רְקִיעִין. מַאן חָמָא בַּלְבוּלָא וּמִסְפֵּדָא דְּתַמָּן. עַד דְּכָל חֵיילֵי שְׁמַיָּא חֲשִׁיבוּ, דְּכָל עָלְמִין יִתְהַפְּכוּן.

אֲמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּרָתִי יְחִידָתִי דִּילִי, תְּהַדְּ לְחַפְיָיא עֲלַיְיהוּ, וּלְדַיְירָא עִם בְּנָנָן. אֲמָרָה לֵיהּ, מָארֵי דְּעָלְמָא, לָא אֵיהַדְּ. בָּתַר דְּרָבִית לוֹן, וּתְקֵינִית לוֹן, וּגְדֵילִית לוֹן. אֱהֵי חָמִית לְשַׁנְאֵיהוֹן דְּאָכְלֵי לוֹן, וְתִינְשֵׁי לָנָא תַּמָּן. כְּדֵין אוֹמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָהּ, לַאֲקָמָא לָהּ, וּלְמִפְרַק לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, וְלַאֲפָקָא לוֹן מִגָּלוּתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ירמיהו ל״א:ט״ז) כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְגוֹ', וְיֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ כוֹ', וְשָׁבוּ בָנִים לִגְבוּלָם.

וְעַל דָּא נָפְקַת מִקַּמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּנָפְקַת מִקַּמֵּיהּ, פְּתַח קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל חֵילֵי שְׁמַיָּיא וַאֲמַר אֵיכָה יוּעַם זָהָב, וְכָל הַהוּא קִינָה דְּאַלְפָא בֵּיתָא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי אֲמַר לָהּ, לְבָתַר קְשַׁר רְחִימִין בְּהַהוּא תְּנָיָנָא וְחָתְמוּ פִּתְקִין.

וְהַשְׁתָּא אַהֲדַרְנָא לְפַרְשָׁתָא, דְּוַדַּאי גָּלוּתָא אִתְמְשַׁךְ. (במדבר כ"ד:י"ז) אֶרְאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה, לְמַאן קָאֲמַר אֶרְאֶנּוּ. לְהַהוּא דְּאִיתְּמַר עֲלוֹי כִּי אֵינֶנּוּ. כַּד יֵיתֵי לְפָקְדָא לַאֲיֵילְתָּא. וְלֹא עַתָּה, וְלֹא לִזְמַן קָרוֹב. אֲשׁוּרֶנּוּ וְלֹא קָרוֹב, אִסְתַּכַּלְנָא בֵּיהּ, אֲבָל לָאו כְּעַן, אֶלָּא לִזְמַן רָחוֹק.

דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב, רַבִּי רַבִּי, כַּמָּה רָזִין סְתִימִין כְּלִילָן הָכָא. פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ב':כ"א) וַיַּפֵּל ה' אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן. כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם קַדְמָאָה, דּוּ פַּרְצוּפִין בָּרָאוֹ, וַהֲווּ מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא בְּלָא פֵּירוּדָא. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דִּכְתִיב, (שם ה) זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם, בְּלָא פֵּירוּדָא, וְלָא כְתִיב בָּרָאוֹ, אֶלָּא בָּרָאָם.

כֵּיוָן דְּאִתְבְּרִיאוּ, הֲווֹ כַּחֲדָא דָּא עִם דָּא, בְּשִׁיקוּלָא. מָה עָבַד לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. נְסַר לֵיהּ נְסִירוּ, וּנְטַל לְנוּקְבָא מִנֵּיהּ, וְאַתְקֵין לָהּ בְּכַמָּה תִּיקוּנִין, וְקִשְׁטָהּ בְּכַמָּה קִישׁוּטִין, וְאַלְבֵּישׁ לָהּ בְּכַמָּה לְבוּשִׁין.

בְּאָן אֲתַר, בְּגִנְתָא דְּעֵדֶן אַתְקִין לָהּ. כַּמָּה קִישׁוּטִין קְשַׁט לָהּ. שִׁבְעִין. וְאִינּוּן שִׁבְעִים פָּנִים דְּאוֹרַיְיתָא. כַּמָּה תִּיקוּנִין תַּקֵּין לָהּ. תְּלֵיסַר תִּיקוּנִין. אִינּוּן תְּלֵיסַר מְכִילִין, דְּאוֹרַיְיתָא נְדָרֶשֶׁת בָּהּ. כַּמָּה לְבוּשִׁין אַלְבֵּישׁ לָהּ. שִׁית לְבוּשִׁין. וְאִינּוּן שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה, בְּשִׁית אַנְפִּין.

כָּל הַנֵּי תִּיקוּנִין, וְכָל הַנֵּי קִישׁוּטִין, וְכָל הַנֵּי לְבוּשִׁין, עָבַד לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּמָּן בְּגִנְתָא דְּעֵדֶן, וּלְבָתַר וַיְבִיאֶהָ אֶל הָאָדָם. וְאָדָם הֵיכָן הֲוָה. בַּאֲתַר דִּנְקוּדָה דְּצִיּוֹן, דְּבֵי מַקְדְּשָׁא תַּמָּן. וּמִתַּמָּן נָטֵיל לוֹן, וְאַעֲיל לוֹן בְּגִנְתָא דְּעֵדֶן, וּבָרִיךְ לוֹן בִּרְכַת חֲתָנִים.

וְרָזָא דָּא, דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. דָּרַךְ וְקַשֵּׁיט וְתַקֵּין הַהוּא כּוֹכָב, דְּאִתְנְטֵיל מִיַּעֲקֹב. דִּבְגִין כָּךְ, בְּגִינָהּ יִתְגַּלֵּי, מַאן דְּיִתְגַּלֵּי. בְּגִין דְּעַל דָּא הֲוָה אָתֵי לְגַבָּהּ, וְאִתְמְשַׁךְ מֵעֵילָא לְתַתָּא. וְקָם שֵׁבֶט מִיִּשְׂרָאֵל, דָּא אִילָנָא דְּחַיֵּי. וְקָם: כְּמָא דְּאִתְּ אָמַר, (שם ו) וַהֲקִמֹתִי אֶת בְּרִיתִי.

וְכַד יְהֵא דָּא, וּמָחַץ פַּאֲתֵי מוֹאָב וְגו'. כָּל אִינּוּן סִטְרִין דְּאִתְאַחֲדָן בְּאִילָנָא תַּתָּאָה, יִתְעַבְרוּן וְיִתְעֲדוּן מִנֵּיהּ. כְּדֵין, (שם ב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הַפַּעַם. דָּא זִמְנָא דְּעִדּוּנִין וְעִנּוּגִין, לְאִשְׁתַּעְשְׁעָא כַּחֲדָא וְלָא כְּשְׁאָר זִמְנִין דְּסִטְרָא בִּישָׁא אִתְאַחֲדַת בֵּינָנָא. אֲבָל הַשְׁתָּא לֵית עִרְבּוּבְיָא דְּסִטְרָא אָחֳרָא עִמָּנָא, אֶלָּא עֵצֶם מֵעֲצָמַי, וְלָא שִׁיתּוּפָא אָחֳרָא דְּבִישׁ.

עֵצֶם מֵעֲצָמַי, נְהִירוּ דְּאַסְפַּקְלָרְיָיא דְּנָהֲרָא מַמָּשׁ. וּבָשָׂר מִבְּשָׂרִי, מַלְבּוּשָׁא מֵהַהוּא מַלְבּוּשָׁא דְּאִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ נְהוֹרָא עִילָּאָה דִּילִי. לְזֹאת יִקָּרֵא אִשָּׁה, בְּשָׁלְטָנוּתָא עִילָּאָה עַל כָּל עָלְמָא, דְּלָא תַּעֲדֵי לְעָלַם. כְּדֵין (דניאל ב) תַּדִּק וְתֵסַף כָּל [אִלֵּין] מַלְכְוָתָא וְהִיא תְּקוּם לְעָלְמַיָּא.

אֲרָאֶנּוּ וְלֹא עַתָּה, רְאִיָּיה דָּא דַּאֲנָא חָמֵינָא, זְמִינָא לְמֶחֱמֵי לֵיהּ, וּלְאִתְקָרְבָא כַּחֲדָא. וְלֹא עַתָּה, בְּגָלוּתָא דְּבָבֶל, בְּהַהוּא בֵיתָא דִּבְנוֹ עוֹלֵי גוֹלָה. אֲשׁוּרֶנּוּ, אֲנָא זַמִּינָא לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְלֹא קָרוֹב, אֶלָּא בְּהַהוּא בֵיתָא בַּתְרַיְיתָא. דְּבֵין בְּהַאי וּבֵין בְּהַאי, לָא הֲוָה נַיְיחָא, וְלָא קוּרְבָא וְאַחְדוּתָא כִּדְקָא יָאוֹת.

אִי רַבִּי אִי רַבִּי, כַּמָּה קַשְׁיָא מִלָּה, כַּמָּה אָרִיךְ זִימְנָא, כַּמָּה עָאקוּ עַל עָאקוּ, זַמִּינִין לְשַׁנָּאֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל בְּגָלוּתָא, וְכַמָּה יִשְׁלְטוּן חִיוָותָא, וְכַמָּה יִשְׁאֲגוּן לְמִיטְרַף טַרְפִּין דְּיִשְׂרָאֵל, בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא עַד סוֹף יוֹמַיָּא.

כְּעֵת לְסוֹף יוֹמַיָּא, כְּפוּם שַׁעֲתָא דְּיוֹמָא, בְּעִידָן דִּי זָרַח שִׁמְשָׁא, מִן יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, בְּשַׁעֲתָא דְּיִזְדַּמְּנוּן לְפוּם מִנְיַן שְׁנִין, דְּיוֹבֵל וּשְׁמִטָּה כַּחֲדָא, דְּאִיהוּ רַעֲל דָּא מִן יוֹמָא שְׁתִיתָאָה. כְּעֵת זְמִינָא קָלָא חָדָא לְאִתְעָרָא מֵרוֹם רוֹמֵי רְקִיעִין, קָלָא עָצִיב בִּמְרִירוּ, מַה דְּלָא הֲוָה הָכֵי מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרוֹן עָלְמִין.

וְהַהוּא קָלָא יֶהֱוֵי דַּקִּיק, בַּחֲשַׁאי, בִּמְרִירוּ, וַעֲצִיבוּ, נָחִית וּסְלִיק, סְלִיק וּנְחִית, וְכֵן אֲמַר, אַיֶּלֶת רְחִימִין הֲוַת לִי מִן יוֹמִין קַדְמָאִין, וְאִתְנְשִׁיאַת מִינַאי. רְחוּמִין קַיְימִין הֲוֵי לִי בַּהֲדָהּ, אַדְכַּרְנָא דְּחוֹתְמָא דִּדְיוֹקְנָה הֲוָה חָתִים עַל לִבִּי, וַהֲוָה חָתִים עַל דְּרוֹעָאי, וַהֲוָה תַּקִּיף בְּגַוּוי רְחִימוּ דִּילָהּ, וְרִשְׁפֵּי שַׁלְהוֹבָה מוֹקְדִין בְּגַוּוי.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא גַּעֲי תִּלַת גוֹעִין, דָּא בָּתַר דָּא, וְיִזְדַּעְזְעוּן רְקִיעִין, וְיִזְדַּעְזְעוּן עָלְמִין כָּלְהוֹ, עַד דְּיִשְׁתַּמְּעוּ קָלִין תְּלַת, לְגוֹ נוּנָא תַּנִּינָא, וְיֵעָרוֹק אַרְבַּע מְאָה אֶלֶף פַּרְסֵי גּוֹ נוּנָא חַד דְּיַמָּא. וְתַמָּן יוֹשִׁיט מְצוֹדִין וַיַּפְרִישׁ רִשְׁתִּין, וַיַּמְשִׁיךְ לֵיהּ מִן יַמָּא, וְיָעֵיל לֵיהּ גּוֹ מְתִיבְתָּא דְּרָקִיעַ, וְיֶחֱמוּן מְנֵיהּ כָּל אִינּוּן קוֹשִׁין וְכָל אִינּוּן פְּלוּגְתִּין דְּאַקְשֵׁי תַּמָּן. וְיהֵא תָּפִיס תַּמָּן מְאָה וְחַמְשִׁין יוֹמִין.

וְהַהוּא זִמְנָא, יִכְנוֹשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל חֵיילֵי שְׁמַיָּא, וְכָל בְּנֵי מְתִיבְתָּא דִּילֵיהּ, וְהוּא לְעֵילָּא מִכָּלְהוֹ, וְאַיְיתוּן קַמֵּיהּ הַהוּא תִּנְיָינָא, וְיִקְשׁוֹר תִּלַת קִשְׁרִין בְּקוֹדְלֵיהּ, וְיִטְלוּ אִינּוּן תִּלַת רְחִימִין, וְיַהֲדְרוּן לֵיהּ לַאֲתַר דַּהֲוָה תָּפִיס תַּמָּן. וְאִינּוּן רְחִימִין יֵיעָלוּן בְּהֵיכָלָא חָדָא דְּאִיקָּרֵי אַהֲבָה, וְיהוֹן גְּנִיזִין תַּמָּן.

וְאוֹמֵי לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְכָל אִינּוּן חַיָּילִין, וְלִתְרֵי מְתִיבְתֵּי, לְמֵהַךְ כָּלְהוֹ, וּלְמִשְׁמַע קָלָא דְּרָחִימוּתָא, דְּאִיהוּ תָּאֵיב לְמִשְׁמַע קָלָה בַּהֲדַיְיהוּ. בְּהַהוּא שַׁעֲתָא יִתְעַר עַל עַמָּא קַדִּישָׁא עָאקִין, אִלֵּין עַל אִלֵּין, בִּדְחִיקוּ סַגֵּי, וְאִינּוּן צַוָּוחִין צַוָּוחָה בָּתַר צַוָּוחָה, דִּמְעִין בָּתַר דִּמְעִין, וְיִתְעָרוּן לְהּ. אִיהִי אַשְׁמַעַת קָלָא עַל בְּנָהָא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָארֵי וַאֲמַר, דָּא הִיא אַיֶּלֶתִי, חֲבִיבְרְתִי, יוֹנָתִי, שְׁלֵימְתִי הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגַּנִּים, דְּלָא הֲוַת יָתְבָא אֶלָּא בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה פְּנִימָאָה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהילים מ״ה:י״ד) כָּל

כְּבוּדָּה בַת מֶלֶךְ פְּנִימָה, וְהַשְׁתָּא בַּגְּנִים, בַּחֲצִיפוּ, כְּאִימָּא דְּאָזְלָא בָּתַר בְּרָהּ, בַּשְׁווּקִים וּבְפוּתְיֵי קָרְתָּא, מִדְּחִילוּ דְּלָא יַבְאִישׁוּן לֵיהּ.

אַיְילְתִי חֲבֵירָתִי חָמֵי, הָא חַבְרַיָּיא כָּלְהוֹ דִּתְרֵי מְתִיבְתֵּי הָכָא. חֲבֵרִים דְּאִינּוּן מְתִיבְתֵּי, מַקְשִׁיבִים לְקוֹלֵךְ הַשְׁמִיעֵנִי, דְּתֵיאוּבְתִּי לְמִשְׁמַע לְקָלָךְ.

כַּמָּה זְמָנִין אִיהוּ דְּלָא שְׁמַעְנָא לְקָלָךְ, וְלָא יְדַעְנָא לָךְ. כְּדֵין כָּל עַלְמָא בְּעַרְבוּבְיָיא, עַמִּין בְּעַמִּין אוּמִּין בְּאוּמִּין. וּמַאן דְּלָא אִתְחֲזֵי לְמַלְכָּא, ייתוּן לֵיהּ לְמִישְׁלַט. וְייתוּן עַמֵּיהּ עַמִּין נוּכְרָאִין, וְלִישָׁנִין אוֹחָרָנִין, דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעִין דִּינָא, וְלָא נִימוּסֵי מַלְכוּתָא. וְכַמָּה קָרְבִין יַחְשְׁבוּן לְמֶעְבַּד.

וּבְגוֹ שַׁפָּה רַפְיָיא, וּמַמְלַל רָכִיךְ, יַעֲבֵיד כִּרְעוּתֵיהּ, וְיִשְׁלוֹט. וְיַחְשֵׁיב כַּמָּה מַחְשְׁבִין לְאַבְאָשָׁא. וְעַל עַמָּא יְחִידָאָה יַעֲבֵיד נִימוּסִין בִּישִׁין. כְּדֵין יְהֵא עָאקוּ עַל עָאקוּ, עַל הַהוּא עַמָּא יְחִידָאָה. בֵּיהּ זִימְנָא יִתְתַּקַּף קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִפֵּייס לְאַיְילְתֵּיהּ בְּכַמָּה פִּיּוּסִין, וְיַתְקֵיף בָּהּ, וְיִקִּים לָהּ מֵעַפְרָא, אִיהוּ וְלָא אָחֳרָא. וּתְרֵי מְתִיבְתֵּי יִשְׁתָּאֲרוּן בַּהֲדָהּ.

תְּלַת מַלְכִין יִשְׁתָּאֲרוּן, וְיִתְעָרוֹן בִּתְלַת סִטְרִין דְּעָלְמָא, עַל עַמָּא דָּא. וְהַהוּא מַלְכָּא דְּהַוָה שָׁלִיט בְּפוּם רַכִּיךְ, יִשְׁלוֹט בִּרְגַז סַגְיָא, וְנֵס וְתוֹקְפָא עַל עַמָּא קַדִּישָׁא.

וּבְיַרְחָא תְּלִיתָאֵי, בְּד' לְיַרְחָא, בְּתֵשַׁע שַׁעָתֵי וּפַלְגָא, יֵהֲכוּן כָּל בְּנֵי מְתִיבְתֵּי בַּהֲדָהּ דְּאַיְילְתָּא, לְגוֹ קִבְרֵיהּ דְּרַעֲיָא, מְהֵימְנָא דְּבֵיתָא, וְתֵיהַב תְּלַת קָלִין עֲלֵיהּ. בְּשַׁעֲתָא דְּשַׁמְשָׁא יִתְכְּנֵישׁ מַעֲלָמָא, וְקִבְרֵיהּ יִתְפַּתַּח, וְיִבְעוּן בְּנֵי מְתִיבְתֵּי לַעֲאָלָא לְתַמָּן, וְלָא יִתְיְהֵיב לוֹן רְשׁוּתָא, וְיִסְתַּלְקוּן כָּלְהוֹ לְאַתְרַיְיהוּ. וְהֵיא תֵּיעוֹל, וּמְגַוַּוהּ יִפּוֹק מַה דְּיִפּוֹק. וְתִשְׁכַּח לְמשֶׁה יָתֵיב וְלָעֵי, וּבוּצִינָא דָּלִיק קַמֵּיהּ, וְכַמָּה רֵיחִין וּבוּסְמִין סַחֲרָנֵיהּ.

כֵּיוָן דְּחָאמֵי לָהּ דְּעָאלַת, יָקוּם, וְיִתְחַבְּרוּן כַּחֲדָא דָּא עִם דָּא, וְקָלָיָא יִתְעָרוּן בְּרוּם רוּמֵי רְקִיעִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׁמַע, וְייעוֹל לְגוֹ הֵיכָלָא דְּאַהֲבָה, וְיִטּוֹל מִתַּמָּן תְּלַת רְחִימִין, וְיִפְתַּח לוֹן מְעַרְתֵּיהּ. כְּדֵין יִתְעַר מָשֶׁיחַ בְּהַהוּא לֵילְיָא, וְיִשְׁתַּכַּח תַּמָּן בַּהֲדַיְיהוּ, וִיהַדְּרוּן רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא, בְּכָל הַהוּא לֵילְיָא, בְּמְעַרְתָּא דְמשֶׁה.

וְכַד סָלֵיק עַמּוּדָא דְצַפְרָא, יִתְגְּנֵיז מָשֶׁיחַ וְיִשְׁתָּאֲרוּן משֶׁה וּשְׁכִינְתָּא בְּהַהוּא יוֹמָא, כְּיוֹמָא דְּשַׁבּוּעוֹת. וְסַלְקָא שְׁכִינְתָּא עַל הַהוּא טוּרָא, וְתִשְׁתְּמַע תְּלַת קָלִין, חַד לָקֳבֵיל אַבְרָהָם, וְחַד לָקֳבֵיל יִצְחָק, וְחַד לָקֳבֵיל משֶׁה וְיַעֲקֹב. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו מ׳:ט׳) עַל הַר גָּבֹהַּ עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בַכֹּחַ קוֹלֵךְ וגו' הָרִימִי אַל תִּירָאִי אִמְרִי כו'.

הָרִימִי, הָרִימִי, אִמְרִי. דָּא הָרִימִי בַכֹּחַ, תְּרוּעָה. הָרִימִי אַל תִּירָאִי, תְּקִיעָה. אִמְרִי, הָא תְּרוּעָה תְּקִיעָה וּתְרוּעָה כַּחֲדָא. וְדָא אִיקְרָא שׁוֹפָר תְּרוּעָה. שׁוֹפָר מֵהַהוּא תְּרוּעָה דְּלֵילְיָא.

שׁוֹפָר זְעֵירָא, בְּגִין דְּאִית אָחֳרָא דְּאִקְרֵי שׁוֹפָר גָּדוֹל. שׁוֹפָר זְעֵירָא דָּא, אִקְרֵי שׁוֹפָר הוֹלֵךְ גּוֹ תְּנוּעָה דְּבוּצִינָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שמות י״ט:י״ט) וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ. בְּגִין דְּאָחֳרָא אִיהוּ שׁוֹפָר גָּנִיז וְטָמִיר, וְלָא הוֹלֵךְ. אֲבָל דָּא זְעֵירָא, אִיהוּ הָכָא בְּיוֹמָא דְּשָׁבוּעוֹת, וְהַאי אִיהוּ דְּאִיתְעַר בְּיוֹמָא דְּאוֹרַיְיתָא, בְּיוֹמָא דְּשָׁבוּעוֹת.

בְּאִתְעָרוּ דְּהַאי שׁוֹפָר, דְּאִיתְעַר בִּתְרוּעָה וּתְקִיעָה וּתְרוּעָה, יִתְעָרוּן אֲבָהָן מִגּוֹ מְעַרְתָּא, וְיִסְתַּלְקוּן בְּרוּחָא, וְייתוּן לְגַבָּהּ. וּמַהַהוּא קָלָא, כַּמָּה חַיָּיבִין בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא יְמוּתוּן, וְיִסְתַּלְקִין מֵעָלְמָא. בְּהַהוּא יוֹמָא, סָלְקִין צְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל בְּכָל אֲתַר, דְּאִינּוּן קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא. וַאֲבָהָן ייתוּן כַּחֲדָא, וְיהוֹן בְּהַהוּא טוּרָא. וּמֹשֶׁה סָלִיק בַּהֲדַיְיהוּ. וְתַמָּן יִסְתַּכַּל בַּאֲבָהָן, וְאִינּוּן בֵּיהּ. וְייֵעָלוּן כָּלְהוֹ גּוֹ מְעַרְתָּא דְמשֶׁה. וּמְשִׁיחַ יִתְעַר לְגַבַּיְיהוּ, וְיִתְחַבְּרוּן כָּלְהוֹן בְּהַאי יוֹמָא.

וּבְהַאי יוֹמָא, יִתְעָרוּן עֶשֶׂר שִׁבְטִין, לַאֲגָחָא קְרָבִין לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, בַּהֲדֵי מְשִׁיחָא דְּאִתְמְשַׁח עֲלַיְיהוּ, וְיקַבֵּל מְשִׁיחוֹ עַל יָדָא דְּחַד כֹּהֵן צָדֶק, וְשִׁבְעָה רוֹעִים מְהֵימָנָן עִמֵּיהּ. וּמְשִׁיחָא דָּא מִשִּׁבְטָא דְּאֶפְרַיִם הוּא, וּמִזַּרְעָא דְּיָרְבָעָם בֶּן נְבָט הֲוֵי בְּרֵיהּ דַּאֲבִיָּה, דְּבְעוּלֵימוֹ מֵת, וְהַהוּא יוֹמָא דְּמֵת, אִתְיְילֵיד לֵיהּ בַּר, וְאִתְנְטֵיל מִבֵּי יָרָבְעָם לְמַדְבְּרָא. וּלְתַמָּן נְטָלוּ מְאָה וְשִׁבְעִין גִּבָּרִין, כָּלְהוֹ זַכָּאִין מִשִּׁבְטָא דְּאֶפְרַיִם, דְּלָא אִשְׁתַּכְּחוּ בְּחוֹבָא דְּיָרָבְעָם.

וּמַהַאי בְּרֵיהּ דַּאֲבִיָּה, נָפִיק הַאי מְשִׁיחָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (מלכים א י״ד:י״ג) וְסָפְדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל וְקָבְרוּ אֹתוֹ. סְתִים הַאי נְבוּאָה לְשַׁעֲתָא, וּנְבוּאָה לֶעָתִיד, כִּי זֶה לְבַדּוֹ יָבֹא לְיָרָבְעָם אֶל קֶבֶר יַעַן נִמְצָא בּוֹ דָּבָר טוֹב אֶל ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית יָרָבְעָם. דָּא הַאי מְשִׁיחָא, דְּאִיהוּ דָּבָר טוֹב אֶל ה'.

כֵּיוָן דְּיִנְדְּעוּן אֲבָהָן, דְּפַקִּיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַיְילְתֵיהּ וּלְעַמֵּיהּ, כַּמָּה חֵידוּ עַל חֵידוּ בְּהַאי יוֹמָא. בְּאַרְעָא דְּצָפוֹן מַלְכוּתָא דְתֵימָן, כַּמָּה עָאקוֹ עַל עָאקוֹ יִתְעָרוּן בְּהַאי יוֹמָא עַל עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל, וְתִתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן בְּרַעֲוָא. וּבְפַנְיָיא דְּהַאי יוֹמָא, תֶּהֱדַר שְׁכִינְתָּא לְגוֹ בֵיתָא, וּמְשִׁיחַ לְאַתְרֵיהּ, וַאֲבָהָן לְגוֹ מְעַרְתָּא דִּילְהוֹן.

שְׁכִינְתָּא תְּהַדֵּר וְתֶהֱדַר לְגַבֵּי משֶׁה, שִׁבְעִין יוֹמִין. לְסוֹף שִׁבְעִין יוֹמִין, סָלִיק נָאקוֹ דְּיִשְׂרָאֵל לְקַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דִּיהוֹן מְעִיקִין לוֹן בְּכָל סִטְרִין דְּעָלְמָא. וּכְנִישְׁתָּא חָדָא לְצַד דָּרוֹמָא יִתְאַבִּיד וְיִתְחָרִיב. וַחֲמִשָּׁה זַכָּאֵי קְשׁוֹט יִתְקַטְלוּן בֵּינַיְיהוּ.

כְּדֵין לְסוֹף תְּלָתִין וּתְרֵין יוֹמִין דְּיִקְטְלוּן לִכְנִישְׁתָּא הַהִיא, יִלְבַּשׁ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְנָאָה לְהַהוּא שׁוֹפָר זְעֵירָא. וְהַהוּא מְשִׁיחַ בְּרֵיהּ דְּאֶפְרַיִם יִפְרוֹשׁ פְּרִישָׁא כְּחַד תּוֹר דְּקַרְנוֹי סָלְקִין כְּקַרְנוֹי דְּרְאֵם.

וְהַהוּא שׁוֹפָר זְעֵירָא, יִתְקַע תְּרוּעָה תְּקִיעָה וּתְרוּעָה, תְּלַת זִמְנִין בְּרֵישׁ טוּרָא כְּמִלְקַדְמִין, כְּדֵין נָטְלִין דִּגְלִין דְּהַהוּא מָשִׁיחַ, וְיִפּוֹל רַעֲשָׁא עַל עָלְמָא, בְּאִינּוּן קָלִין דְּשׁוֹפָרָא. וְכָל אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא יִשְׁמְעוּן וְיֶחֱמוּן. כְּמַדָּבָר אַחֵר, (ישעיהו י״ח:ג׳) כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשֹׁכְנֵי אָרֶץ כִּנְשֹׂא נֵס הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקֹעַ שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ.

וּכְדֵין יִתְבַּעֲרוּן גְּלוּלִין מִן אַרְעָא קַדִּישָׁא. וּתְלַת קָרְבִין יַעַבְדוּן בְּנֵי יִשְׂמָעֵאל בַּהֲדֵי מָשִׁיחַ דָּא. וְאִינּוּן יֵיתִין וְיִסְגְּדוּן לְמָארֵי עָלְמָא בְּטוּרָא דְקוּדְשָׁא בִּירוּשְׁלַיִם. וְאִילֵּין קְרָבִין יְהוֹן בְּאֶלֶף שְׁתִּיתָאָה.

וּבְיַרְחָא דְבוּל, יִפּוֹלוּ שַׁנְאֵיהוֹן, וְיִתְעַבְרוּן כָּל אִינּוּן גִּילּוּלִין דְּיִשְׁתָּאֲרוּן בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא. וּמִתַּמָּן יַהֲכוּן וְיִתְעָרוּן קְרָבִין עַל עָלְמָא. וּבְעוֹד דְּאִינּוּן יַגִּיחוּן קְרָבִין עִם כָּל בְּנֵי עָלְמָא, יִתְכַּנְּשׁוּן בְּנוֹי דְּאֱדוֹם עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא, וְיִתְפְּסוּן לָהּ, וְיִשְׁלְטוּן עֲלָהּ תְּרֵיסַר יַרְחֵי.

לְסוֹף תְּרֵיסַר יַרְחִין, יִתְגַּעַשׁ וְיִרְעַשׁ כָּל עָלְמָא. וּבֵין זִמְנִין אִלֵּין, דִּשְׁכִינְתָּא תֵּהֵךְ וְתֶהֱדַר לְגַבֵּי מְעַרְתָּא דְמשֶׁה, יִתְטַמַּר מַלְכָּא מְשִׁיחָא ט' יַרְחִין, כְּיַרְחִין דְּיוֹלְדָה, וְאִינּוּן ט' יַרְחִין, כַּמָּה צִירִין וַחֲבָלִים יִטּוֹל עַל גַּרְמֵיהּ.

וּבֵין כָּךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יַסְגֵּי צַעֲרֵיהּ, וְיֵעוֹל לְגוֹ שְׁבִילִין דְּאִילָנָא חָדָא, דְּאִית לֵיהּ אִילָנָא קַדִּישָׁא רַבְרָבָא וְתַקִּיף. וְתַמָּן בְּשִׁבְעִין עַנְפִּין, יִטּוֹל מְכִילָן דַּאֲלַכְסוֹנִין, וְיִטּוֹל לְשִׁבְעִין מְמַנָּן, דְּסַחֲרָאן לְשִׁבְעִין עַנְפִּין דְּאִילָנָא, גּוֹ אִינּוּן מְכִילָן אֲלַכְסוֹנִין, וְיִשְׁתַּכְּחוּן אֲסוּרִין חַד תַּקְלָא דְּמְכִילָא וּפַלְגּוּ. כְּדֵין יָחֵית לוֹן מִכָּל עֲנָפָא וַעֲנָפָא.

וְכַמָּה עַנְפִּין זְעִירִין וּדְלָא זְעִירִין יִתְבְּרוּן בְּמֵיחַתְהוֹן מִתַּמָּן, בְּגִין דְּאִתְאַחֲדָאן גּוֹ עַנְפִּין, וּבְמֵיחַתְהוֹן יִתְבְּרוּ. כְּדֵין כַּמָּה סַגִּיאִין מֵעַמָּא קַדִּישָׁא יִתְבְּרוּן בֵּין רַגְלִין דְּשִׁאָר עַמִּין. וְכָל אִינּוּן מְמַנָּן, יַעַבְרוּן לוֹן גּוֹ נְהַר דִּינוּר, וְיִתְעַבְרוּן מִשּׁוּלְטָנֵיהוֹן.

וּבֵין כָּךְ מָשִׁיחַ צִירִין וַחֲבָלִין יְהוֹן לֵיהּ כְּיוֹלֶדָה. וְעַל הַהוּא זִמְנָא כְּתִיב, (תהילים כ׳:ב׳) יַעַנְךָ ה' בְּיוֹם צָרָה. דְּאִינּוּן תֵּשַׁע פְּסוּקִים כְּיַרְחִין דְּיוֹלֶדָה. וְשִׁבְעִין תֵּיבִין, דְּהָא לְשִׁבְעִין שְׁנִין בְּאֶלֶף שְׁתִּיתָאָה, יוֹלִיד וְיִשְׁלוֹט עַל כָּל עָלְמָא. וּבְגִין כָּךְ בְּאִינּוּן תִּשְׁעָה יַרְחִין, יִתְחַזּוּן בְּכָל לֵילְיָא, מִפַּלְגוּ וָאֵילָךְ, רֶכֶב אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ לְבַר מֵרְקִיעָא, מְגִיחָן קְרָבִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, עַד דְּיִנְהַר צַפְרָא.

לְבָתַר דְּאִינּוּן תִּשְׁעָה יַרְחִין יַעַבְרוּן, כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְעַר לְמָשִׁיחַ דָּא, וְיַפֵּיק לֵיהּ מִגַּנְתָּא דְעֵדֶן. וְהַהוּא יוֹמָא דְּיִפּוֹק, יְזַדַּעְזַע כָּל עָלְמָא, דְּיַחְשְׁבוּ כָּל בְּנֵי עָלְמָא דִּימוּתוּן.

וְעַל הַהוּא יוֹמָא כְּתִיב, (ישעיהו ב׳:י״ט) וּבָאוּ בְּמְעָרוֹת צוּרִים וּבְמְחִילוֹת עָפָר מִפְּנֵי פַּחַד ה'. דָּא שְׁכִינְתָּא, דְּתֵירוֹם מֵהַהוּא זִמְנָא וָאֵילָךְ, וּמָשִׁיחַ בַּהֲדָהּ. וּמֵהֲדַר גְּאוֹנוֹ, דָּא מָשִׁיחַ.

בְּקוּמוֹ לַעֲרֹץ הָאָרֶץ. כְּדֵין (שם יא) וְאָסַף נִדְחֵי יִשְׂרָאֵל וּנְפֻצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ וְגו'. דָּא בְּשִׁתִּין שְׁנִין דְּאֶלֶף שְׁתִיתָאָה, וְיֵהָכוּן לְבָתַר דְּיַעֲבִיד לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כַּמָּה נִסִּין.

פרשת מטות

(במדבר ל"א:י"ח) וְכֹל הַטַּף בַּנָּשִׁים אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר. תַּמָּן תָּנִינָן, אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, אֵין הָעוֹלָם מִתְנַהֵג אֶלָּא בִּתְרִין גְּוָונִין, דְּאָתוֹ מִסְטַר אִתְתָא, דְּאִשְׁתַּכְּחַת חַכִּימַת לִבָּא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ל"ה:כ"ה) וְכָל אִשָּׁה חֲכַמַת לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן. וּמַאי מַתְיָין. אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאַרְגָּמָן, גְּוָונִין דִּכְלִילָן בְּגוֹ גְּוָונֵי.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ל"א:י"ג-י"ד) דָּרְשָׁה צֶמֶר וּפִשְׁתִּים וַתַּעַשׂ בְּחֵפֶץ כַּפֶּיהָ. וּכְתִיב בְּיֶדֶיהָ טָווּ. מַאי טָווּ. אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, טָווּ בְּדִינָא, טָווּ בְּרַחֲמֵי, אָמַר רִבִּי יִצְחָק, אַמַּאי אִתְקְרֵיָא אִשָּׁה. אָמַר לֵיהּ, דִּכְלִילָא בְּדִינָא, וּכְלִילָא בְּרַחֲמֵי. תָּא חֲזֵי, דְּאָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אִתְּתָא בְּדִינָא אִתְקְרִיאַת, עַד דְּאַטְעֲמַת טַעֲמָא דְּרַחֲמֵי. דְּתַנְיָא, מִסְטָרָא דְּבַר נָשׁ אָתֵי חִוָּורָא, וּמִסְטָרָא דְּאִתְּתָא אָתֵי סוּמְקָא, טַעֲמָא אִתְּתָא מֵחִוָּורָא, חִוָּורָא עָדִיף.

וְתָא חֲזֵי, אַמַּאי אֲסִירָן נָשָׁא שְׁאָר עַמִּין דְּיָדְעֵי מִשְׁכְּבֵי דְכוּרָא. מִשּׁוּם דְּתָנְינָן, אִית יַמְיָנָא, וְאִית שְׂמָאלָא. יִשְׂרָאֵל, וּשְׁאָר עַמִּין. גַּן עֵדֶן, וְגֵיהִנֹּם. עָלְמָא דָּא, וְעָלְמָא דְּאָתֵי. יִשְׂרָאֵל לְקִבְלֵי דְּרַחֲמֵי, וּשְׁאָר עַמִּין לְקִבְלֵי דְּדִינָא. וּתְנַן, אִתְּתָא דְּאַטְעֲמַת טַעֲמָא דְּרַחֲמֵי, רַחֲמִין נָצְחָא. אִתְּתָא דְּטָעֲמָא טַעֲמָא דְּדִינָא, דִּינָא בְּדִינָא אִתְדַּבְּקַת. וַעֲלַיְיהוּ אִתְקְרֵי, (ישעיהו נ"ו:י"א) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה.

וְעַל דָּא תָּנִינָן, הַנִּבְעֶלֶת לְגוֹי, קְשׁוּרָה בּוֹ כְּכֶלֶב. מַה כַּלְבָּא תַּקִּיפָא בְּרוּחֵיהּ, חֲצִיפָא. אוּף הָכֵי דִּינָא בְּדִינָא תַּקִּיפָא, חֲצִיפָא בְּכוֹלָא.

הַנִּבְעֶלֶת לְיִשְׂרָאֵל, תָּנִינָן, כְּתִיב, (דברים ד':ד') וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. מַאי טַעֲמָא, מִשּׁוּם דְּנִשְׁמָתָא דְּיִשְׂרָאֵל, אִתְיְיָא מֵרוּחָא דֵּאלֹהִים חַיִּים. דִּכְתִיב, (ישעיהו נ"ז:ט"ז) כִּי רוּחַ מִלְּפָנַי יַעֲטוֹף. מַשְׁמַע דִּכְתִיב מִלְּפָנַי. וּבְגִין כָּךְ אִתְּתָא דְּהִיא בְּתוֹלְתָּא, דְּלָא אִתְדַּבְּקַת בְּדִינָא קַשְׁיָא דִּשְׂאָר עַמִּין, וְאִתְדַּבְּקַת בְּיִשְׂרָאֵל, רַחֲמִין נָצְחָא וְאִתְכַּשְׁרַת.

וְתָא חֲזֵי, כְּתִיב (תהילים פ"ט:ג') כִּי אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. מַאי חֶסֶד. הוּא חַד מִכְּתָרֵי עִילָּאֵי דְּמַלְכָּא. דְּנִשְׁמָתָא דְּיִשְׂרָאֵל קָרֵא לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֶסֶד, עַל תְּנַאי דְּיִתְבְּנֵי, וְלָא יִשְׁתֵּיצֵי חֶסֶד מֵעָלְמָא, מַשְׁמַע דִּכְתִיב יִבָּנֶה.

בְּגִין כַּךְ תָּנִינָן, מַאן דְּשַׁצֵּי חֶסֶד מֵעָלְמָא, אִשְׁתְּתִיצֵי הוּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים כ״ה:ה׳) לֹא תִהְיֶה אֵשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה, בְּגִין לְמֵיעְבַּד חֶסֶד עִם מִיתָא, וְאִתְעֲבִיד בְּנָיָנָא, דְּכְתִיב עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה.

פרשת ואתחנן

מַאֲמָר קַו הַמִּדָּה. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, עַד הָכָא לָא הֲווֹ חַבְרַיָּיא יָדְעֵי רָזָא דְּגוֹ יְחוּדָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר, כָּל קָרְאִין דְּאוֹרַיְיתָא רָזִין סְתִימִין עִילָּאִין אִינּוּן, וְהַאי קְרָא מַאן אִיהוּ.

פְּתַח וְאָמַר, (דברים ו׳:ד׳) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַאי קְרָא, אַף עַל גַּב דְּכַמָּה סְטָרִין דָּרִישְׁנָא בֵּיהּ, רָזָא דְּיִיחוּדָא דְּבֵיהּ סְתִימָא מַעָיְינִין, לְבָּא אִטִּים הוּא מִנַּיְיהּ, דְּכַמָּה חַכִּימִין טָרִישִׁין דְּלִבָּא לָעָאן, וְלָא יָדְעֵי, וְלָא אִדְבָּקִין. סְתִים מֵחֵיזוּ עֵינֵיהוֹן, וּמְסוּכְלְתָנוּ לִבֵּיהוֹן. תָּא חֲזֵי, בְּרָזָא דְּיִיחוּדָא אַתְוון טְמִירִין, שׁוּרִין וְתִיבִין גְּלִיפִין בְּקִיּוּמַיְיהוּ.

שְׁמַע, שְׁמָא דְּרָזָא דְּיִיחוּדָא, גּוֹ טְמִירָא עִילָּאָה סְתִים, וְגַלְיָא גּוֹ גְּלִיפֵי טְמִירִין, לְסַלָּקָא בְּדַרְגּוֹי לְאִשְׁתְּלָמָא לְעֵילָּא. שְׁמַע, בֵּיהּ תַּלְיָיא שֵׁ״ם, בֵּיהּ תַּלְיָיא שְׁמִיעָה. שֵׁם, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמואל ב ו) אֲשֶׁר נִקְרָא שֵׁם. ע׳, אַשְׁגָּחוּתָא דְּרֵישׁ שַׁתָּא וְעַד סָיְיפָא שַׁתָּא.

ע׳ טוֹבָה לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ. בְּגִין דְּאִית עַיִן טוֹבָה וְעַיִן רָעָה. עַיִן טוֹבָה, מִסִּטְרָא דְּיַמִּינָא. עַיִן רָעָה מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא. עַיִן טוֹבָה, הַיְינוּ רָזָא דְּרֵישִׁים בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סָבָא. וְאוֹקְמוּהָ, דְּהָכָא יִשְׂרָאֵל סָבָא.

וּמַאן דַּאֲמַר יִשְׂרָאֵל זוּטָא, כֹּלָּא חַד. יִשְׂרָאֵל זוּטָא שַׁפִּיר, דְּעַיִן סְמִיךְ בֵּיהּ. וּמַאן אִיהוּ. דִּכְתִיב (איוב ל״ו:ז׳) לֹא יִגְרַע מִצַּדִּיק עֵינָיו. וְדָא ו' זְעֵירָא. ו' עִילָּאָה, ו' זְעֵירָא כֹּלָּא חַד. ו' זְעֵירָא, מַבּוּעָא דְּבֵירָא דְּלָא אַפְסִיק מִנַּיְיהּ לְעָלְמִין.

עַד הָכָא אִתְפָּרְשׁוּ אוֹרְחִין גְּלִיפִין בָּרָזָא דָּא. מִכָּאן וּלְהָלְאָה, רָזֵי דְּרָזִין דְּיִיחוּדָא שְׁלִים, כְּדְקָא חֲזֵי שִׁיעוּרָא דְּלֵיהּ שִׁיעוּרָא לְמֵיעְבַּד מִדִּידִין וְשִׁיעוּרִין לְסִטְרִין כְּלְהוֹ.

יהוה אֱלֹהֵינוּ יהוה. רָזָא דְּאַרְבֵּיסַר אַתְוון. תְּלַת שְׁמָהָן פְּנִימָאִין, כְּלָלָא דְּכֹלָּא. רָזָא חָדָא, עֵילָּא וְאֶמְצָעִיתָא וְתַתָּא. הָכָא כְּלָלָא דְּכָל סִטְרִין, מֵאֲתַר דְּלֵית בֵּיהּ שִׁיעוּרָא דְּאִקְרֵי אֵין סוֹף, עַד סָיְיפֵי סִטְרָא בַּתְרָאָה תַּתָּאָה לְכָל דַּרְגִּין.

חַד לְעֵילָּא, אֲתַר דְּשֵׁירוּתָא, דְּמִתַּמָּן נָפְקִין שְׁבִילִין לְכָל סִטְרִין. חַד בְּאֶמְצָעִיתָא רָזָא דְּמִשֶּׁה אַכְלִיל גַּרְמֵיהּ בֵּיהּ בְּגוֹ אַבְרָהָם וְיִצְחָק. חַד כְּלָלָא דְּדָוִד מַלְכָּא. תִּיקוּנָא וְסַמְכָא חַד לְכָלְהוֹ.

וְכַד מִתְחַבְּרָן אַתְוון דִּמְהֵימְנוּתָא, אִתְגַּלְיָין בְּחִבּוּרָא וְקִישׁוּרָא דְּכֹלָּא. תְּרֵין עָלְמִין, עֵילָּאָה וְתַתָּאָה. עֵילָּאָה סָלְקָא עַד דְּלֵית שִׁיעוּרָא וְאֵין סוֹף. תַּתָּאָה נָחֲתָא. בְּשִׁעוּרָא עַד סוֹף דְּכָל דַּרְגִּין.

עָלְמָא עִילָּאָה דְּמִתְקַשְׁרָא וְסָלְקָא עַד אֵין סוֹף, פָּלֵיג אַתְוֵי בְּדַרְגּוֹי, שֶׁבַע אַתְוָון, יהו"ה אל"ה. עַל כָּל רָזָא דְעָלְמָא עִילָּאָה, דְּמִתְקַשְׁרָא וְסָלְקָא עַד אֵין סוֹף, וְאִתְפְּלֵיג בְּאַתְוֵי שִׁבְעָה. עַלְמָא תַּתָּאָה, דְּמִתְקַשְׁרָא בֵּיהּ, וְנָחֲתָא עַד סוֹף דְּכָל דַּרְגִּין, פָּלֵיג אַתְוֵי בְּדַרְגּוֹי שֶׁבַע אַתְוָון, יג"ו יהו"ה. תְּלַת אַתְוָון עִילָּאִין, בְּד' אִלֵּין, רָזָא חָדָא, חִבּוּרָא וְקִשׁוּרָא חָדָא, דְּלֵית בְּהוּ פֵּירוּדָא. וּבְגִין כָּךְ לְאַרְבֵּיסַר אַתְוָון ז' וְז', וְכוֹלָּא חַד.

אֶחָה, וְאוֹקְמוּהָ דלי"ת עִילָּאָה וְרַב עַל שְׁאָר אַתְוָון. וְכֵן רֵי"ש דְּאֵל אַחֵר. לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא, דְּלָא לְאַחְלָפָא רָזָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, וּלְאַכְלָלָא סִטְרָא אָחֳרָא בַּהֲדֵיהּ.

סִימָן עי"ן דל"ת דְּאִינּוּן רַבְרְבִין, עַל דָּא, לְאַסְהָדָא סַהֲדוּתָא דְּרָזֵי דְרָזִין, לַאֲפָקָא מִשְׁחָתָא חָדָא, לְמִשַׁיחוֹ דְּרָזָא דְמֵהֵימְנוּתָא. וּמַאן דְּיָדַע רָזָא דָא, יָדַע רָזָא דְמָארֵיהּ וְאַחְסִין תְּרִין עָלְמִין, עָלְמָא דָא וְעָלְמָא דְאָתֵי. וּמִשְׁחָתָא אִקְרֵי קָו הַמִּדָּה.

וְהָא אִתְּיְהֵיב לְחַכִּימֵי עֶלְיוֹנִים קַדִּישִׁין, דְּיָדְעִין רָזָא דְמָארֵיהוֹן וּמִשְׁתַּדְּלֵי בִּיקָרֵיהּ. וְלָא אִתְּיְהֵיב לְחַיָּיבֵי עָלְמָא, דְּלָא יָדְעֵי וְלָא חַיְישֵׁי לִיקָרָא דְמָארֵיהוֹן. וְאִינּוּן זַכָּאֵי קְשׁוֹט דִּי בְהוֹ רָזָא דְמֵהֵימְנוּתָא עִילָּאָה, לְהוֹ אִתְּיְהֵיב לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא, בְּגִין דְּלָא סָטָאן יָמִינָא וּשְׂמָאלָא.

קָו הַמִּדָּה, אוֹרֶךְ וְרוֹחַב. קָו הַמִּדָּה, עוֹמְקָא וְרוֹמָא. קָו הַמִּדָּה, עִיגּוּלָא וְרִיבּוּעָא. בְּתְלֵיסַר תַּרְעִין קָיְימָא לְמִנְדַּע. וְאִינּוּן שִׁיתָּא וְעֶשְׂרִין לִתְרִין סִטְרִין, כַּד מִתְגַּלְּפֵי בְּגִילּוּפַיְיהוּ. כֹּלָּא חַד בְּמִשְׁחָתָא דָא. קָו הַמִּדָּה סָלְקָא וְנָחֲתָא, אִתְגְּלִיף בִּגְלִיפוּי לְכָל סִטְרִין.

נְהוֹרָא דְּלָא קָיְימָא בִּנְהוֹרָא, גְּלִיף, וּנְפִיק נְצִיצוּ דְּכָל נְצוֹצִין, וּבָטַשׁ גּוֹ רַעֲוָא דְּרַעֲוָון, וְאִתְטַמַּר בֵּיהּ, וְלָא יְדִיעַ.

בְּזִמְנָא דְּרַעֲוָא דָא בָּעָא לְאִתְפַּשְׁטָא, נָפֵיק הַאי נְצִיצוּ דְּטָמִיר גּוֹ הַאי רְעוּתָא, בְּגִין דְּאִתְחָזֵי, וְלָא אִתְחָזֵי לְאִתְקַיְימָא כְּגַוונָא דָא.

כַּד אִתְפַּשַׁט רְעוּתָא דָא, בָּטַשׁ הַאי נְצִיצוּ, דְּאַחֲזֵי גַּוּון וְלָא גַּוון, וְעָאל בְּהַהוּא אִתְפַּשְׁטוּתָא, וּנְפַק בִּגְוונוֹי, וְסָלְקָא, וְקָיְימָא בִּסְלִיקוּ גּוֹ רְעוּתָא וְאִתְפַּשְׁטוּתָא.

בָּטַשׁ רַעֲוָא אִתְפַּשְׁטוּתָא דִּילֵיהּ, בִּסְתִימוּ דְּלָא אִתְיְידַע, וְאַפֵּיק נְהוֹרִין דַּקִּיקִין צְלִילִין כְּלִילִין כַּחֲדָא. כַּד בָּעָאן לְנָפְקָא הַאי נְצִיצוּ, דְּבֵיהּ גְּוונִין. בָּטַשׁ בְּהַהוּא אִתְפַּשְׁטוּתָא, וְאִתְדְּחֵיק. וּמִגּוֹ דְּחִיקוּ, נָפְקִין אִינּוּן נְהוֹרִין דַּקִּיקִין, וְאִשְׁתַּמְּעוּ כַּחֲדָא. כְּדֵין הַאי נְצִיצוּ אַחֲזֵי בְּהוּ גַּוונֵי, וְאִצְטַבַּע כֻּלְּהוֹ כַּחֲדָא, חִיוַּר וְסוּמָק וְיָרוֹק וְאוּכָם. וְאִתְעַכַּב בֵּיהּ תְּרֵיסַר יַרְחִין. וּלְבָתַר אִתְעַקְּרוּ מִתַּמָּן, וְאִשְׁתְּיִילוּ בַּאֲתַר אָחֳרָא.

וְהַאי נְצִיצוּ, סָלְקָא וְנָחֲתָא. וְהַאי אִיקָרֵי בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא. הַאי אַתְקִין וּבָטַשׁ בְּכָל נְטִיעָן נְהוֹרִין, וְאוֹמֵר לוֹ גְּדַל. כְּדֵין אַפֵּיק מַבּוּעִין הַהוּא אִתְפַּשְׁטוּתָא עִילָּאָה קַדְמָאָה, וְאַשְׁקֵי וְנָהֵיר לְכָלְהוֹ, וְאִתְרַבְּיאוּ.

בְּהַאי בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, נָהֵיר מַאן דְּנָהֵיר, וְסָלְקָא וְנָחֲתָא, וְאִתְפַּשַׁט לְכָל סִטְרִין, וּכְדֵין אִיקָרֵי קַו הַמִּדָּה. וְקַיְימָא מִשְׁחָתָא לְעֵילָּא וְתַתָּא. קַו הַמִּדָּה בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא סְתִימָא דְּכָל סְתִימִן, מִשְׁחָתָא נְהִירָא דְּאִתְקִין שַׁפִּירוּ לְכֹלָּא. הַהוּא שַׁפִּירוּ דְּנָפֵיק מִפִּשִׁיטוּ קַדְמָאָה, אִיהוּ אַתְקִין לוֹן. בֵּיהּ קָיְימִין לְמִשְׁחָתָא לְעֵילָּא וְתַתָּא. מַאן דְּזָכֵי בְּהַאי, וְיָדַע בֵּיהּ, זָכָה לְמִנְדַּע בְּחָכְמְתָא דְּמָארֵיהּ, זָכָאָה חוּלְקֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

דָּא מִשְׁחָתָא לְרָזָא דְּמְהֵימְנוּתָא, קַו הַמִּדָּה אוֹרְכָא וּפוּתְיָא בְּשִׁיעוּרָא. עוֹמְקָא וְרוֹמָא בְּשִׁיעוּרָא. עִיגּוּלָא וְרִבּוּעָא בְּשִׁיעוּרָא. כֹּלָּא סַחֲרָא מִשְׁחָתָא חָדָא. כָּל נְהוֹרִין, וְכָל רָזִין, לָא סָלְקִין, וְלָא נָחֲתִין, וְלָא מִתְפַּשְׁטִין, אֶלָּא בְּמִשְׁחָתָא דָּא. בַּר לְעֵילָּא לְעֵילָּא, דְּלֵית שִׁיעוּרָא, וְלָא קָיְימָא בְּהַאי לְאִסְתַּכָּלָא וּלְמִנְדַּע.

כָּל שִׁיעוּרִין וְכָל מִשְׁחָתִין הוּא כָּלִיל לוֹן, וְכוֹלָּא אִתְכְּלִיל בֵּיהּ. קַו הַמִּדָּה, אִינוּן גְּוָונִין דְּאִצְטַבְּעוּ בֵּיהּ, וְקַיְימִין בֵּיהּ, אִתְפַּשְׁטוּ. וְכַד אִתְרַבְּיאוּ, סָלְקָן וּמִתְפַּשְׁטָן לְאוֹרְכָא וּלְפוּתְיָא וְעוֹמְקָא וְרוֹמָא. וְאִיהוּ סָלְקָא וּמַדִּיד לְכֹלָּא בְּמִשְׁחָתָא חָדָא. שְׁאֵרֵי מִלְּעֵילָּא מֵאַתַר דְּשָׁאֲרֵי שִׁיעוּרָא, עַד סוֹף דַּרְגֵּי מְהֵימְנוּתָא.

תַּרְעָא קַדְמָאָה, שֵׁירוּתָא דְּשָׁאֲרֵי טְמִירָא דְּטָמִירוּ, וְהַאי נְצִיצוּ אִתְרַבֵּי וְנָצִיץ, דְּלָא אִתְנַגְלְיָיא וְלָא אִתְיְדַע, עַד דְּמָטֵי לְרַעֲוָא דְּרַעֲוִין, וּמִתַּמָּן אִתְנַגְלְיָיא וְלָא אִתְנַגְלְיָיא, עַד דְּקִשִּׁיר קִשְׁרִין לְמִשְׁחָתָא, כְּגַוְונָא דְּאִיהוּ מָדִיד, הָכִי אִתְרַבְּיאוּ וְסָלְקָן לְכָל סְטַר, קִשְׁרָא דְּנָעִיץ מִתַּמָּן, וְשָׁרָאן קִשְׁרִין.

הַהוּא קִשְׁרָא קַדְמָאָה, תְּלָתָא אַלְפֵי עָלְמִין קִשִּׁירִין בֵּיהּ. חַד עַלְמָא סָלְקָא לְעֵילָּא, וְחַד נָחֲתָא לְגַבֵּיהּ, וְחַד נָחֲתָא לְתַתָּא מִנֵּיהּ, דְּאִיהוּ דַּקִּיקָא מִכָּלְהוֹ. בֵּין עָלְמָא וְעָלְמָא אֶלֶף עָלְמִין. עָלְמָא תַּתָּאָה מִכָּלְהוֹ, אָרְכֵּיהּ אֶלֶף אַמִּין.

וַחֲמֵשׁ זְרִתִּין אִתְכְּלִילוּ בְּהַאי קִשְׁרָא. וְהַאי קִשְׁרָא, אוּרְכֵּיהּ תְּלָתָא אַלְפֵי עָלְמִין וַחֲמֵשׁ אֲצְבְּעָאן. פּוּתְיֵהּ, תְּלַת אַלְפֵי עָלְמִין.

וְכֹלָּא אִתְקַשַּׁר בְּעִיגּוּלָא. עִיגּוּלָא דְּסָלְקָא וְנָחֲתָא. בְּעִיגּוּלָא חָדָא שִׁית אַלְפִין עָלְמִין לְגוֹ מֵעִיגּוּלָא חַד. וְהַאי קִשְׁרָא כָּלִיל כֹּלָּא. הַאי קִשְׁרָא קַדְמָאָה, קִיּוּמָא נָעִיץ מֵהָכָא, וְאִתְפַּשְׁטוּ קִשְׁרִין וּמְדִידִין.

מַהַאי קִשְׁרָא, שְׁאַרֵי קַו הַמִּדָּה לְאִתְפַּשְׁטָא, מָדֵיד אֶלֶף דְּאִיהוּ עִיזְקָא חָדָא, וְאֶלֶף דְּאִיהוּ עִיזְקָא חָדָא, לְאִתְאַחָדָא דָּא בְּדָא. וְאִלֵּין עִיזְקִן אִינוּן מָאתָן אֶלֶף עָלְמִין, דִּכְסִיף בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִלֵּין עִיזְקִן אִתְאַחָדָן דָּא בְּדָא.

בֵּין עִיזְקָא וְעִיזְקָא, ת"ק אֶלֶף עָלְמִין. וְאִלֵּין דְּפָתְחֵי תַּרְעִין לְכָל סְטַר. בֵּין עָלְמָא וְעָלְמָא טֶפַח. עִיזְקָא תְּנָיְינָא, רַב מֵחֲבֵירְתָּהּ בְּמִשְׁחָתָא קַדְמָאָה דְּכֹלָּא.

מֵהָכָא אִתְפַּשַּׁט לְתַתָּא, וּמָדֵיד קַו הַמִּדָּה תְּלַת זַרְתִּין פְּשִׁיטִין בְּלָא קִשְׁרָא. אָרְכָּא דְּהַהוּא זֵרֵת שִׁתִּין רִבּוֹא עָלְמִין.

בְּהַאי זֵרֵת אִתְתַּקְנוּ שְׁמַיִם, בְּרָזָא דְּשִׁתִּין רִבּוֹא עָלְמִין. וְכָל עָלְמָא וְעָלְמָא כְּלִילָא בְּאַרְבַּע אַלְפִין עָלְמִין אָחֳרָנִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו מ׳:י״ב) וְשָׁמַיִם בַּזֶּרֶת תִּכֵּן. אִתְפַּשַּׁט קַ"ו הַמִּדָּ"ה, וְאִתְתַּקַּן בְּמִדִּידוּ תְּרִין זַרְתִּין, וּפַלְגָּא, וּפְלַג פַּלְגָּא, בְּלָא קִשְׁרָא.

כָּל מִשְׁחָתִין דְּהַאי סְטָרָא, דְּקַיְימָא בְּקַו הַמִּדָּה, מִשְׁחָתָא חָדָא לְרִיבּוּעָא כֹּלָּא, וְלָאו הָכָא לְעִיגּוּלָא. וּמִשְׁחָתָא דְּקַיְימָא בְּקַ"ו הַמִּדָּ"ה, אִיקָרֵי מִשְׁחָתָא דְּרִיבּוּעָא. בְּהַאי מִשְׁחָתָא קַיְימָא כֹּלָּא וְאִתְקַיָּים.

עוֹמְקָא דְּרִיבּוּעָא דָּא, חַמְשִׁין זַרְתִּין, לְאִתְפַּתְּחָא לַחֲמֵשׁ סְטָרִין. רוֹמָא חֲמֵשׁ. וְעַד הָכָא קַיְימָא מִשְׁחָתָא דְּרִיבּוּעָא. וְהָכָא קַיְימָא קִשְׁרָא לְקִיּוּמָא, קִשְׁרָא קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ שֵׁירוּתָא דְּהַאי, אִיהוּ קִיּוּמָא. קַיְימָא קַו הַמִּדָּה בְּמִדִּידוּ דְּמִשְׁחָתָא, וְעַד הָכָא תַּרְעָא קַדְמָאָה לְקִיּוּמָא.

אִשְׁתַּכַח קַו הַמִּדָּה, בְּמִשְׁחָתָא דָּא דְּרִיבּוּעָא בְּכָל סְטָרוֹי, שֵׁבַע מְאָה אֶלֶף עָלְמִין, וְשִׁבְעָה טְפָחִים, וַחֲמֵשׁ זַרְתִּים, וּפַלְגָּא, וּפְלַג פַּלְגָּא. עוֹמְקָא וְרוֹמָא חֲמִשִׁין וַחֲמֵשׁ זַרְתִּין.

הָכָא אִשְׁתַּכְלְלוּ קַו הַמִּדָּה בְּמִשְׁחָתָא חָדָא. מִשֵּׁרוּתָא דְּקִשְׁרָא קַדְמָאָה, עַד סִיּוּמָא דְּמִשְׁחָתָא דָּנָא דְּרִיבּוּעָא. הָכָא מִשְׁחָתָא חָדָא לְקִיּוּמָא חַד. וְהַאי אִיקָרֵי מִשְׁחָתָא עִילָּאָה, קִיּוּמָא סְתִימָאָה, קִשְׁרָא קַדְמָאָה, וְרִיבּוּעָא דָּא קִיּוּמָא דְּרָזָא יְדו"ד, שְׁמָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, כְּלִלָּא דְּקִשְׁרָא קַדְמָאָה, וּמִשְׁחָתָא דְּרִיבּוּעָא דְּסָלְקֵי גּוֹ מִשְׁחָתָא, בִּרְעוּתָא דִּסְתִימוּ עַד אֵין סוֹף.

וְעַד הָכָא קִיּוּמָא חָדָא עִילָּאָה סְתִימָאָה. מֵהָכָא אִתְפַּשַּׁט קַו הַמִּדָּה, וּמָדֵיד גּוֹ גַּוּונִין דְּקַיְימִין בְּקִישׁוּרָא חָדָא, כְּלִילָא חָדָא. קַו הַמִּדָּה אִתְגַּלְיָיא, וְקַיְימָא בִּנְצִיצוּ דְּנָהִיר, וְכָל גַּוּונֵי קַיְימִין בֵּיהּ.

קִשְׁרָא תְּנָיְינָא. קַו הַמִּדָּה שְׁאַרֵי, וְאִתְגַּלְיָיא בְּי"ב קִשְׁרִין עִילָּאִין, וּמָאתָן וּתְלָתִין וְשִׁית קִשְׁרִין אָחֳרָנִין דַּקִּיקִין. אִלֵּין י"ב קִשְׁרִין עִילָּאִין, קַיְימִין גּוֹ קִשְׁרָא קַדְמָאָה סְתִימָא וְרִבּוּעָא,

וּמִתְקַשְׁרָאן וְאִתְאַחְדָאן בְּהוּ. וּמִתְאַחְדָאן וּמִתְקַשְׁרִין בְּאִלֵּין אָחֳרָנִין. וְכַד מִסְתַּכְּלִין מִלִּין, כּוֹלָּא אִיהוּ מִשְׁחָתָא חָדָא.

וְקִשְׁרָא קַדְמָאָה מֵאִינּוּן י"ב, אִלֵּין אִינּוּן דְּקַיְימִין בְּמִשְׁחָתָא, בְּגִין דְּמִתְפַּשְׁטֵי יַתִּיר. וְכָל אִינּוּן אָחֳרָנִין, מִתְפַּשְׁטִין הָכֵי, אֶלָּא אִילֵּין דְּבָקִין דָּא עִם דָּא, וּכְלִילָן דָּא עִם דָּא. וּבָקוֹ הַמִּדָּה, קַיְימֵי כָּלְהוֹ כַּחֲדָא, כְּלָלָא חָדָא, לְמִשְׁיחָא חָדָא.

הַאי קִשְׁרָא, כְּגַוְונָא דְקִשְׁרָא קַדְמָאָה אִיהוּ, וְשִׁיעוּרָא דִילֵיהּ, וְאוֹרְכֵיהּ וּפוּתְיֵיהּ, כְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ, בַּר דְּהַאי בְּאִתְגַּלְיָיא, וְהַהוּא קַדְמָאָה נָעִיץ דְּלָא אִתְגַּלְיָיא.

קִשְׁרָא תְּלִיתָאָה, קִשְׁרָא דָּא אִיהוּ קַדְמָאָה, וְדָא מְשַׁנְיָיא מִכָּל אִינּוּן גְּוונִין, וְדָא אִיהוּ קִשְׁרָא וְגַוְון יַתִּיר, וְאִיהוּ קָאִים לְמִשְׁחָתָא לְאִתְפַּשְׁטָא.

שְׁאַרֵי קָו הַמִּדָּה, וּמָדִיד בְּאִלֵּין תְּרֵיסַר קִשְׁרִין. תְּלַת קִשְׁרִין מִינַיְיהוּ עִילָּאִין, דְּקַיְימִין לְמִשְׁחָתָא בְּהַהוּא מְדִידוּ דְּמָדִיד, וְאַסְגֵּי אַרְכָּאן דְּיוֹמִין בְּכוֹלָּא. וְסִימָן דָּא חו"ל. וְיֵשׁ לוֹ רָזָא דְּכְתִיב, (איוב כ"ט:י"ח) וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים. וְהָא אוֹקִימְנָא.

מַהֵיה אֶלֶף, וְשָׁאַרֵי מֵרֵישָׁא דְּעִזְקָא דִּלְעֵילָּא, דִּיוּקְנָא רָזָא דָּאָדָם. מָדִיד בְּרֵישָׁא, לְאִתְפַּשְׁטָא לְתַתָּא בְּאוּרְכָּא.

הַהוּא רֵישָׁא שָׁאַרֵי מִלְּעֵילָּא, וּמָדִיד בְּעִיגּוּלָא, לְתָרִין סְטָרִין. סְטָרָא חָדָא תְּלַת מְאָה זַרְתִּין, וּפַלְגָא, וְחַד שְׁלִישׁ. סְטָרָא דָּא קַיְימָא בַּחֲמֵשׁ מַזְלָגִין, דְּעַיְילֵי לְסִטָרָא תִּנְיָינָא, וּמִתְדַּבְּקָן אִלֵּין בְּאִלֵּין. וּמִשְׁחָתָא דְּאִלֵּין מַזְלָגִין דְּעַיְילֵי דָּא בְּדָא, תְּלַת מְאָה טְפָחִים, וְחַד זַרְתָּא וּפַלְגָא. מִתְדַּבְּקָן אִלֵּין בְּאִלֵּין, לְקִשְׁרָא סִטְרָא דָּא בְּסִטָרָא תִּנְיָינָא.

סִטְרָא תִּנְיָינָא, מָדִיד בּוּצִינָא בְּאִתְפַּשְׁטוּת, וְאִתְעֲבִיד מִשְׁחָתָא תְּלַת מְאָה זַרְתִּין, וּפַלְגָא, וְחַד שְׁלִישׁ, כְּהַהוּא סִטְרָא קַדְמָאָה. אִשְׁתַּכַּח עִיגּוּלָא דְּרֵישָׁא דָּא, שִׁית מְאָה וְחַד זַרְתִּין, וּתְרֵין שְׁלִישִׁים. מִשְׁחָתָא דְּאִינּוּן מַזְלָגִין, שִׁית מְאָה טְפָחִים וּתְלַת זַרְתִּין.

דְּהָא הוּא עִיגּוּלָא דְּרֵישָׁא, דְּאִיתְפַּשַּׁט בּוּצִינָא וּמָדִיד לְתַתָּא, לְאוֹרְכָּא אִשְׁתַּכַּח בְּהַהוּא בּוּצִינָא בְּמִדִּינוּ, שִׁית מְאָה אַלְפִין עָלְמִין, וְשִׁתִּין רִבּוֹא אָחֳרָנִין. דָּא אִיהוּ אִתְפַּשְׁטוּתָא דְּבוּצִינָא, לְמֶעֱבַד מִשְׁחָתִין לְעִיגּוּלָא וְאוּרְכָּא. וְהָכָא אִיהוּ קִשְׁרָא חָדָא לְתַתָּא, וְקִשְׁרָא לְעֵילָּא.

קָו הַמִּדָּה, מָדִיד אֶלֶף. וְשָׁאַרֵי מֵעוֹמְקָא דְגוּפָא לְגוֹ, וְאִתְפַּשַּׁט בּוּצִינָא, וּמָדִיד לְאוֹרְכָּא בְּעוֹמְקָא. וּקְשַׁר חֲמֵשׁ מְאָה אַלְפִין עָלְמִין בְּמְעוֹי לְגוֹ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ה':י"ד) מֵעָיו עֶשֶׁת שֵׁן מְעֻלֶּפֶת סַפִּירִים.

מְעֻלֶּפֶת, דָּא הִיא בּוּצִינָא, עַד דְּלָא אִתְפַּשְׁטַת, דְּאִיהִי מְעֻלֶּפֶת לְאִתְפַּשְׁטָא, וּלְמֶעֱבַד מְדִידוּ, וְדָא אִיהוּ מְדִידוּ דְּבוּצִינָא בְּהַאי סִטְרָא, רוּמָא וּפוּתְיָיא. בְּרָזָא דִּנְפִיק מִבּוּצִינָא אִתְפַּשְׁטוּתָא

חָדָא, דְּאִיהוּ רוּמָא וּפוּתְיָיא, תְּלַת מְאָה אַלְפִין זַרְתִּין, לְאִתְפַּשְׁטָא בִּתְלַת מְאָה עָלְמִין. וּבֵין עָלְמָא וְעָלְמָא, תְּלַת מְאָה אֶלֶף טְפָחִים. וְכָלְהוֹ קָיְימֵי בְּרוּמָא וּפוּתְיָיא, בְּרָזָא דְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא. וְקָיְימָא הַאי בְּשִׁית סִטְרִין, אִלֵּין שִׁית סִטְרִין דְּעָלְמָא, דְּכָלְהוֹ קָיְימִין בְּהַאי בּוּצִינָא, בְּאִתְפַּשְׁטוּתָא דָּא.

וְהָכָא אִתְקַשַּׁר קִשְׁרָא חָדָא לְתַתָּא, וְקִשְׁרָא חָדָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְקִשְׁרָא חָדָא לְעֵילָּא. אִתְקַשְּׁרוּ אִלֵּין תְּלָתָא קִשְׁרִין, בַּאֲתַר דָּא בְּבוּצִינָא. אִשְׁתַּכַּח בּוּצִינָא דָּא, בְּרָזָא דִּלְעֵילָּא וְאֶמְצָעִיתָא וְתַתָּא, לְמֶיעְבַּד מִשְׁחָתָא.

תְּלַת קְשִׁירִין אִלֵּין אִתְקַשְּׁרִין בְּבוּצִינָא, וְקָיְימָא אִלֵּין תְּלָתָא בְּסִטְרָא דְּאוֹרְכָא, וְאִלֵּין עָבְדִין תְּלָתָא אֲחֲרָנִין, בְּסִטְרָא דְּאוֹרְכָא.

אִלֵּין תְּלַת קַדְמָאי, קָיְימֵי גּוֹ מִשְׁחָתָא, כָּל קִשְׁרָא וְקִשְׁרָא, קָאִים בְּמִשְׁחָתָא, שִׁית מְאָה אֶלֶף עָלְמִין, וְשִׁית זַרְתִּין, וְשִׁית טְפָחִים. וְכָלְהוֹ קָיְימִין בְּקִיּוּמָא.

אִשְׁתַּכְחוֹ תְּלַת קְשִׁרִין קַדְמָאי, דְּאִינּוּן תְּמַנֵּי סְרֵי מְאָה אַלְפֵי עָלְמִין, וּתְמַנֵּי סְרֵי זַרְתִּין, וּתְמַנֵּי סְרֵי טְפָחִים. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּבוּצִינָא בְּסִטְרָא דָּא. וְכֵן כְּגַוְונָא דָא קָיְימִין תְּלַת קְשִׁרִין אָחֳרָנִין.

וְכֹלָּא קָיְימָא בִּרְעוּתָא דְּמִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא, דְּסָלְקָא עַד אֵין סוֹף. מִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא אִתְפַּשְׁטַת מִקִּשְׁרִין אִלֵּין, וְסָלֵיק וְקָשֵׁיר כֹּלָּא בְּקִישׁוּרָא חָדָא גּוֹ מִשְׁחָתָא בִּשְׁלִימוּ חָדָא. אִתְהַדְּרַת אִתְפַּשְׁטוּתָא, וְקַיָּים גּוֹ רוּמָא וְעִינּוּלָא וְרִבּוּעָא, וְסָלֵיק וְקָשֵׁיר לְעֵילָּא חַד קִשְׁרָא. לְבָתַר נָחֵית וְקָשֵׁיר לְתַתָּא קִשְׁרָא חָדָא, וְקַיָּים כֹּלָּא.

אִשְׁתַּכַּח רָזָא דְּבוּצִינָא, בְּכָל הַנֵּי קִשְׁרִין, וּבְכָל הַנֵּי מְדִידִין, מִשְׁחָתָא חָדָא, וְקִשְׁרָא חָדָא. וְהַהוּא קִשְׁרָא כַּד סָלְקָא וְקָשֵׁיר חַד קִשְׁרָא, עָבִיד מִשְׁחָתָא, וְקָאִים בְּקִיּוּמָא, וְנָעֵץ נְעִיצוּ דְּמֶהֵימְנוּתָא. כַּד נָחֵית וְקָשֵׁיר חַד קִשְׁרָא עָבִיד מִשְׁחָתָא וְקָאִים בְּקִיּוּמָא וְנָעֵץ נְעִיצוּ דְּמֶהֵימְנוּתָא.

רִבּוּעָא קָיְימָא עַל עִינּוּלָא, וְעִינּוּלָא עַל אוֹרְכָא, וְאוֹרְכָא עַל עוֹמְקָא, וְעוֹמְקָא עַל רוּמָא, וְרוּמָא עַל פּוּתְיָא. וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּבוּצִינָא, לְמֶיעְבַּד מְדִידוּ.

קָיְימָא בּוּצִינָא, וְאַהֲדַר לְאִתְפַּשְׁטָא כְּמִלְקַדְמִין, כַּד קָשֵׁיר קִיּוּמָא זְמָנָא חָדָא אִיהוּ מָעוּלֶּפֶת, בְּזִמְנָן דְּאִיהִי מְעוּלֶּפֶת, כְּדֵין רְשִׁים כָּל גְּוונִין בְּאִינּוּן אַתְרִין דְּאִתְחֲזָיִין, חִיוַר וְסוּמַק וְיָרוֹק וְאוּכָם. וְאִלֵּין אִינּוּן אַרְבַּע גְּוונִין, דְּאַתְקִינַת בּוּצִינָא, וְאַנְהִירַת בְּנְהִירָא דְּנָעֵץ וְנָפְקָא, וְדָא הוּא מְעוּלֶּפֶת סַפִּירִים, סַפִּירִים דְּנְהִירִין.

אֲהַדְּרַת בּוּצִינָא וְאִתְפַּשְׁטַת כְּמִלְקַדְמִין, וְנָטָה קָו וְעָבִיד מִדָּה. וּמָדִיד אֶלֶף לִסְטַר דָּא, וְאֶלֶף לִסְטַר דָּא, וְכֵן לְאַרְבַּע סִטְרִין. לְקֶבֶל קִיּוּמָא דְּאַתְוָון יהו"ה, דְּאִינּוּן ד' אַתְוָון. אִתְפַּשְׁטַת

בּוּצִינָא, וּמַדֵּיד גּוֹ גְּוָונִין לְקִיּוּמָא, בִּנְצִיצוּ, לְאוֹרְכָּא וּלְרוֹמָא וּלְעוֹמְקָא וּלְפוּתְיָיא. נְצִיצוּ דְּיָמִינָא בְּגַוְונָן חִיוַר, בְּרָזָא דְּבוּצִינָא בְּמִשְׁחָתָא.

כְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּגַוְונִין, קָיְימָאן בְּמִדִּידוּ לְאוֹרְכָּא, לְעֵילָא, וְתַתָּא, שֶׁבַע מְאָה אֶלֶף עָלְמִין, וְשִׁית מְאָה וּתְלֵיסַר זַרְתִּין. וְכֵן בְּכָל אִינּוּן סִטְרִין, בְּכָל אִינּוּן גְּוָונִין.

כַּד מְדִידוּ דְּהַהוּא גַּוָון אוּכָם, דְּקָיְימָא בִּגְרִיעוּתָא, לְאִתְחַבְּרָא בְּגַוָון חִיוַר, וְכַד מִתְחַבְּרָן אִלֵּין תְּרִין גְּוָונִין כַּחֲדָא, כְּדֵין אִינּוּן מַשְׁחָתָא חֲדָא. אִשְׁתַּכְּחוּ אִלֵּין גְּוונִין בְּמִדִּידוּ דְּמַשְׁחָתָא, לְאַרְבָּעָה סִטְרִין דִּגְוונִין, תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין אֶלֶף עָלְמִין, וְאֶלֶף וּמָאתָן וְאֶלֶף וּמָאתָן, מֵהַאי סִטְרָא וּמֵהַאי סִטְרָא, וּתְרֵיסַר זַרְתִּין.

עַד הָכָא פְּשִׁיטוּ דְּרָזָא דְּבוּצִינָא לְעֵילָא, בְּמִדִּידוּ בְּכָל סִטְרִין, לְאוֹרְכָּא וּפוּתְיָיא, לְעוֹמְקָא וְרוֹמָא. בְּהַנֵּי אַרְבַּע, קָיְימִין כָּל מִשְׁחָתִין, בְּרָזָא דְּבוּצִינָא, וְאִתַּקְנָא לְקָיְימָא תְּדִיר בְּקִיּוּמָא, גּוֹ רְעוּתָא, וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּלִבָּא, וּמוֹחָא, וְרוּחָא. מַאן דְּבָעֵי לְמֶיעְבַּד מְדִידוּ בְּשִׁיעוּרָא דָּא, וּלְנַטְלָא בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא בִּידֵיהּ, וּלְאִתְפַּשְׁטָא בֵּיהּ בְּכָל הַנֵּי סִטְרִין, וְעָבִיד מִשְׁחָתָא דָּא. זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ, דְּכָל רָז לָא אָנֵיס לֵיהּ, וְכָל מִלָּה דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה לָא יִסְתַּלַק מִנֵּיהּ. עַד הָכָא קָיְימָא בּוּצִינָא בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה.

אִלֵּין דְּקָיְימִין בְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, אִינּוּן שֶׁבַע עֶשְׂרֵה קִשְׁרִין. בְּאִלֵּין י"ז קִשְׁרִין, קָיְימָא רָזָא דְּמִשְׁחָתָא, וּלְנַטְלָא מַטְלָנִין, וְאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּבוּצִינָא, בֵּין קִשְׁרָא וְקִשְׁרָא, לְסִטְרָא דָּא וּלְסִטְרָא דָּא. וְכָלְהוֹ שִׁבְסֵרֵי קִשְׁרֵי, כָּלְהוֹ קָיְימִין בְּכָל מִשְׁחָתִין, דְּאוֹרְכָּא וּפוּתְיָיא וְעוֹמְקָא וְרוֹמָא. מֵקִשְׁרָא דָּא לְקִשְׁרָא דָּא, קָיְימִין כָּלְהוֹ רָזִין בְּכָל מִשְׁחָתִין.

וְאִינּוּן קִשְׁרִין תְּלֵיסַר, וְכָל אִינּוּן אֲחָרָנִין, כָּלְהוֹ קָיְימִין בִּכְלָלָא חָדָא, וְכָלְהוֹ בְּרָזָא חָדָא, לְקָבֵיל אַרְבַּע אִלֵּין דְּקַאמְרִין, וְלְקָבֵיל אַרְבַּע גְּוונִין, וְלְקָבֵיל רָזָא דְּאַרְבַּע אַתְוון.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה אִתְפַּשַׁט בּוּצִינָא, וְקָיְימִין קִשְׁרִין אֲחָרָנִין בְּבוּצִינָא, לְמֶיעְבַּד מִשְׁחָתִין אָחֳרָנִין, בְּרָזָא דִּתְלַת שְׁמָהָן. וּמִנַּיְיהוּ קָיְימִין ב' שְׁמָהָן לְבוּצִינָא גּוֹ מִשְׁחָתָא. וְאִינּוּן תְּלַת שְׁמָהָן דְּקַאמְרָן, אִינּוּן יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה. אִשְׁתְּאָרוּ תְּרִין שְׁמָהָן לְבוּצִינָא, וְאִינּוּן יהו"ה אֱלֹהֵינוּ.

הַשְׁתָּא בְּבוּצִינָא דָּא, אִיהוּ מִשְׁחָתָא דְּלָא עָמִיק גּוֹ עוֹמְקָא, וְקָיְימָא רָז דָּא בְּאֶמְצָעִיתָא. הַשְׁתָּא בּוּצִינָא דְּהַהִיא מְעוּלָּפָת, אִתְפַּשְׁטַת בִּתְלַת סִטְרֵי דְּרָזָא, לְמֶעְבַּד מִשְׁחָתָא. הָכָא קָיְימָא בּוּצִינָא וְאִתְתַּקְנַת. בְּגִין דְּהָכָא אִיהוּ מִשְׁחָתָא אָחֳרָא, בַּר מֵאִינּוּן מִשְׁחָתִין.

תִּיקוּנָא דְּבוּצִינָא דְּאִתְתַּקְנַת, עַד לָא אִתְפַּשְׁטַת, אִתְתַּקְנַת מִגּוֹ טְמִירוּ דְּאֵין סוֹף, סַלְקָא וְנַהֲתָא, וְאִתְגְּנִיז בֵּיהּ מַה דְּאִתְגְּנִיז, וּפַשִׁיט לָהּ, תְּלַת אַרְגְּוונִין בֵּיהּ אִתְחַזְיָין, וְאִינּוּן הֲווֹ תִּיקוּנָא לְאִתְפַּשְׁטָא, וּלְמֶיעְבַּד מִשְׁחָתָא.

אִתְתַּקָּנַת בִּגְנִיזוּ דְּגֵנִיז, בְּגַוְונָן אָחֳרָא. לְמֶיעְבַּד שַׁפִּירוּ וְתִיקוּנָא דְּאָדָם. לְאִתְקָנָא גּוֹ מִשְׁחָתָא, בְּשַׁפִּירוּ, בְּתִיקוּנָא, לְאִתְחַפְיָיא מַה דְּטָמִיר לְגוֹ.

שָׁאֲרֵי בּוּצִינָא לְאִתְפַּשְׁטָא, וְאִתְעֲבִיד חַד קִשְׁרָא לְעֵילָא, הַהוּא קִשְׁרָא אִסְתַּלַק גּוֹ הַהִיא אִתְפַּשְׁטוּתָא, מִגּוֹ דְּהַהוּא מְעוּלֶּפֶת. כַּד שָׁאֲרֵי וְאִתְפַּשְׁטַת, קְשִׁיר קִשְׁרָא חָדָא, וְהַהוּא קִשְׁרָא אֱלֶף אַמִּין בֵּיהּ. מֵהַהוּא קִשְׁרָא אִתְפַּשְׁטַת בּוּצִינָא חַד זַרְתָּא וּפַלְגָא, וּמֵדִיד מְדִידוּ לְאוֹרְכָּא, אֱלֶף וְשִׁית מְאָה עָלְמִין.

הַהוּא אוֹרְכָּא, קִשְׁרָא מִכָּאן, וְקִשְׁרָא מִכָּאן. וּנְטִיל הַהוּא אוֹרְכָּא, גּוֹ הַהוּא טְמִירוּ דְּאִין סוֹף, עַד דְּמָטוֹ לְחַד מִגְדָּלָא דְּפַרְחָא בַּאֲוִירָא. כֵּיוָן דְּמָטָא הָתָם, אִתְפַּשְׁטַת בּוּצִינָא, וְקָיְימָא לַאֲנָחָא הַהוּא מִשְׁחָתָא, בְּקִשִׁירוּ דָּא, וְאִתְעֲבִידַת בּוּצִינָא דְּלָא אִתְיְדַע, עַד דְּאִתְמְשַׁח הַאי מִשְׁחָתָא, דְּהַאי אִתְגְּנִיז בְּגוֹ הַהוּא גְּנִיזוּ. לְבָתַר בָּטַשׁ לֵיהּ לְבַר, כַּד נַפְקָא, אִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ אֱלֶף אַלְפִין, וְאַרְבַּע מֵאוֹת רִבּוֹא עָלְמִין, וְכַמָּה רְזִין אָחֳרָנִין, כָּלְהוֹ קָיְימִין בְּהַאי מִשְׁחָתָא.

לְבָתַר אִתְפַּשְׁטַת מֵהַאי אֲתַר, וּמָדִיד בְּרִיבּוּעָא חֲמֵשׁ קִשְׁרִין. וְכָל קִשְׁרָא וְקִשְׁרָא, אִית בֵּיהּ חֲמֵשׁ מְאָה אֱלֶף עָלְמִין. כָּל קִשְׁרָא וְקִשְׁרָא קָיְימָא, בְּרָזָא דְּהַהוּא גְּנִיזוּ. קִשְׁרָא קַדְמָאָה שָׁאֲרֵי, וְאִתְפְּשַׁט בּוּצִינָא עַד קִשְׁרָא תִּנְיָינָא, בְּגוֹ רִיבּוּעָא אֱלֶף אַמִּין. מֵהַאי קִשְׁרָא אִתְפַּשְׁטַת בּוּצִינָא עַד קִשְׁרָא תְּלִיתָאָה, אֱלֶף אַמִּין אָחֳרָנִין. מֵהַאי קִשְׁרָא עַד קִשְׁרָא רְבִיעָאָה לְעוֹמְקָא, אֱלֶף אַמִּין. מֵהַאי קִשְׁרָא לְעוֹמְקָא דִּלְתַתָּא, אֱלֶף אַמִּין. אִשְׁתַּכְחוּ אִלֵּין קִשְׁרִין בְּאִלֵּין מִשְׁחָתִין תְּמַנְיָא אֱלֶף עָלְמִין.

וְהָכָא בְּמִשְׁחָתָא דָּא, אִתְעֲבִיד דָּא כּוּרְסְיָיא לְמִשְׁחָתָא עִילָּאָה קַדְמִיתָא דְּקָאֲמַרָן. וְהָכָא קָיְימָא וְאִתְיַישְׁבָא מִשְׁחָתָא קַדְמָאָה, דְּאִתְעֲבִיד בְּבוּצִינָא לְקִיּוּמָא לְאַשְׁרָאָה בָהּ. דָּא מִשְׁחָתָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דִּלָּאו אִיהוּ גְּנִיזָא כְּקַדְמָאָה.

בְּהַאי מִשְׁחָתָא דְּרָזָא דְּאָדָם דְּקָאֲמַרָן, בּוּצִינָא קָיְימָא וַעֲבִיד מִשְׁחָתָא בְּגוֹ אִתְפַּשְׁטוּתָא דָּא, וַעֲבִיד מְדִידוּ דְּקִשְׁרָא דְּקַיְימָא, דְּלָא נָטִיל לְעָלְמִין. וְקִשְׁרָא דָּא קַיְימָא לְתַתָּא, וַעֲבִיד בְּהַאי קִשְׁרָא מִשְׁחָתָא, לְהַהוּא מְדִידוּ דְּקַיְימָא בְּשַׁפִּירוּ, וְאַתְקִין וּמַדִּיד מִשְׁחָתִין, מִגּוֹ רְעוּ דְּגְנִיז. וּמָשִׁיךְ הַהוּא מְדִידוּ לְתַתָּא.

וְעַל דָּא אַחְסִין מֹשֶׁה יְרוּתָא דְּאִתְכְּלִיל בְּגוֹ רָזָא דְּאִתְמַשְׁכוּתָא דָּא, דְּאִתְמְשַׁךְ לְתַתָּא. וְעַל דָּא אַכְלִיל גַּרְמֵיהּ בְּמִשְׁחָתָא דָּא, דְּהִיא קַיְימָא בִּמְשִׁיכוּ דְּאֶמְצָעִיתָא. מִשְׁחָתָא דָּא קַיְימָא בְּקִיּוּמָא, עַד קַיְימָא קַדִּישָׁא דְּקָאֲמַרָן, וְתַמָּן אִשְׁתַּכְחוּ מִשְׁחָתִין בָּרָזָא דְּבוּצִינָא, כְּמִשְׁחָתָא דִּלְעֵילָּא.

מִכָּאן וּלְהַלְאָה אִתְפַּשְׁטוּ בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, לְאִשְׁתַּכָּחָא וּלְמֶהֱוֵי קִיּוּמָא דִּכְלָּא, לְכָל אִינּוּן רְתִיכִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין.

עַד כָּאן רָזָא דִּבוּצִינָא, קַו הַמִּדָּה, גּוֹ רָזָא דְּעָלְמָא עִילָּאָה, לְאִשְׁתַּכָּחָא קְיוּמָא בְּכָל אִינּוּן קְיוּמִין וְרָזִין עִילָּאִין. זַכָּאָה חוּלָקֵיהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִינּוּן יָכְלֵי לְאִתְדַּבְּקָא בְּרָזָא דְּמָארֵיהוֹן כִּדְקָא חָזֵי.

מִכָּאן וּלְהָלְאָה, שָׁאֲרֵי בּוּצִינָא לְאִתְפַּשְׁטָא גּוֹ רָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ קַדְמָאָה דְּמִשְׁחָתָא, אִנְּיז וְאִסְתַּלַּק. אִתְנְהִיר וְאִתְנְצִיץ.

כֻּלָּא מִגּוֹ רָזָא דְּבוּצִינָא, מֵהַהוּא מִשְׁחָתָא. אֲוִירָא חָדָא נָפְקָא מִגּוֹ בּוּצִינָא. וְהַהוּא אֲוִירָא סָלְקָא וְנָחֲתָא, וַעֲבִיד חַד פְּשִׁיטוּ אָחֳרָא, מְשַׁנְיָיא מִקַּדְמָאָה, וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ אִיהוּ דְּנָפְקָא מִגּוֹ הַהוּא אֲוִירָא.

בְּרָזָא דְּבוּצִינָא דְּקַיְימָא וְלָא קַיְימָא, נָפְקָא חַד פְּשִׁיטוּ דְּהַהוּא בּוּצִינָא, דְּנָפְקָא, וּמָשֵׁיךְ לְאִתְעַטָּרָא לְתַתָּא הַהוּא מִשְׁחָתָא. בְּגִין דְּהָכָא לְתַתָּא, קַיְימָא מִשְׁחָתָא לְאִתְעַטָּרָא וּלְאִתְקַיְימָא.

בּוּצִינָא נָפְקָא וְאִתְפַּשְׁטַת, בְּרָזָא דְּהַהוּא אֲוִירָא דְּנָפְקָא, וּמָדִיד מִגּוֹ תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחָמֵשׁ גְּוָונִין, בְּסוֹסְפִיתָא דְּדַהֲבָא כַּסְפָּא נְחָשָׁא וּפַרְזְלָא. וְנָפְקָא מִגּוֹ קִשְׁרָא חָדָא, דְּקַיְימָא לְחַבְּרָא בֵּין עִילָּא וְתַתָּא. וְהַהוּא קִשְׁרָא אַפֵּיק כָּל גְּוָונִין. בְּרָזָא דְּמִשְׁחָתָא דְּשַׁרְבִיטָא.

מֵהַאי קִשְׁרָא וּלְתַתָּא, אִתְפְּרָשָׁן מִשְׁחָתִין לְכַמָּה סִטְרִין. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּנָפַק מִגּוֹ הַהוּא קִשְׁרָא, מְחַבֵּר לוֹן כַּחֲדָא.

קִשְׁרָא דָּא אִתְקַשַּׁר לְעֵילָּא, בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּמִשְׁחָתָא עִילָּאָה דְּטָמִיר וְגָנִיז, וְאִתְקַיַּים בְּקִיּוּמֵיהּ דְּבוּצִינָא דְּנָהִיר וְקַיָּים. כּוֹלָּא אִתְקַשַּׁר לְתַתָּא, בְּהַהוּא נְהוֹרָא דְּלָא נָהִיר, דְּקַיְימָא לְאַנְהָרָא בְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא, לְאִתְחַבְּרָא דָּא בְּדָא. הַאי קִשְׁרָא קָאֵי בֵּין עִילָּא וְתַתָּא.

שֵׁבַע אַלְפֵּי עָלְמִין, קַיְימִין בְּנְהִירוּ דְּמִשְׁחָתָא, בְּהַהוּא קִשְׁרָא. הַאי קִשְׁרָא נָהִיר בְּאִינּוּן גְּוָונִין, לְתַתָּא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא. אִינּוּן גְּוָונִין נָהֲרִין מִגּוֹ הַהוּא קִשְׁרָא, וְקַיְימִין כֻּלְּהוֹ בִּמְדִידוּ דְּמִשְׁחָתָא, בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּאִתְפְּשַׁט, וְאִתְקַיְימָן כֻּלְּהוֹ בְּקִיּוּמָא בִּשְׁלִימוּ לְאִתְעַטָּרָא. הַאי פְּשִׁיטוּ כַּד אִתְפְּשַׁט וּמָדִיד, כּוֹלָּא אִתְתַּקַּן לְאִתְחַבְּרָא דָּא בְּדָא.

אִתְפְּשַׁט פְּשִׁיטוּ דְּנָפְקָא מִגּוֹ בּוּצִינָא, וַעֲבִיד מִשְׁחָתָא, לְיָמִינָא וּשְׂמָאלָא, לְעוֹמְקָא וְרוֹמָא, לְאוֹרְכָא וּפוּתְיָיא. מִשְׁחָתָא קַדְמָאָה לְיָמִינָא בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ. הַהוּא דְּנָפְקָא מִגּוֹ קִשְׁרָא הַהוּא דְּקָאָמַרְן. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ אִיקָּרֵי בּוּצִינָא זְעִירָא, וְקַיְימָא לְמִשְׁחָתָא דְּכַמָּה שַׁיְיפִין, לְחַבְּרָא לוֹן כַּחֲדָא, וּלְקִשְׁרָא לוֹן בְּקִישׁוּרָא חָדָא בְּהַהִיא מִשְׁחָתָא דִּלְעֵילָּא, לְמֶהֱוֵי כֻּלָּא בְּרָזָא דְּמִשְׁחָתָא חָדָא.

אִתְפְּשַׁט הַהוּא פְּשִׁיטוּ לְיָמִינָא, וַעֲבִיד מִשְׁחָתָא. שָׁאֲרֵי גּוֹ עִיגּוּלָא, מָדִיד אֶלֶף בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ. הַהוּא פְּשִׁיטוּ מָדִיד בְּעִיגּוּלָא, וַעֲבִיד קִשְׁרָא מֵהַהוּא קִשְׁרָא דִּלְעֵילָּא, עַד הַאי

פְּשִׁיטוּ, תְּרֵי אַלְפֵּי אַמִּין לִסְטַר יְמִינָא, וּתְרֵי אַלְפֵּי אַמִּין לִסְטַר שְׂמָאלָא, וּתְרֵי אַלְפֵּי אַמִּין לְכָל סְטַר.

עִיגּוּלָא דְּשָׁארֵי מָדֵיד, וְעָבֵיד קִשְׁרָא כִּדְקָאָמָרָן, בְּתָחוּם תְּרֵי אַלְפֵּי אַמִּין, גּוֹ מִשְׁחָתָא, מִתְפַּשֵּׁט מִגּוֹ נְקוּדָה דְּקָיְימָא בֵּין שְׁאָר חַיָּילִין, וּמָדֵיד תְּרֵי אַלְפֵּי מִילִין לְכָל סְטַר. שָׁארֵי בְּהַהוּא עִיגּוּלָא, אֶלֶף וּתְשַׁע מְאָה זַרְתִּין וּפַלְגָא.

בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ, שָׁארֵי וּמָדֵיד בְּעִיגּוּלָא, וַעֲבֵיד תְּרִין קִשְׁרִין, מִשֵּׁירוּתָא דָא, עַד סוֹפָא דְהַאי מְדִידוּ. בְּגִין דַּאֲתַר דָּא לָא קָיְימָא בְּרִבּוּעָא, יהו"ה, דָּא מִשְׁחָתָא דְּפִשִׁיטוּ דְּנָפְקָא מִגּוֹ קִשְׁרָא עִילָּאָה, בְּרָזָא דְּבוּצִינָא. שָׁארֵי בְּעִיגּוּלָא, וּמַשֵּׁיךְ וְנָטֵי לְתַתָּא, עַד סְטָרָא דְּקִשְׁרָא לְתַתָּא.

אַהֲהַר וּמָדֵיד מִסְּטָרָא דָא לְסְטָרָא דָא, בְּגוֹ עוֹמְקָא דְהַהוּא עִיגּוּלָא, וְלָא קַשֵּׁיר קִשְׁרָא. וּמָדֵיד בְּמִשִּׁיחוּ לְתַתָּא, מִשְׁחָתָא דְּהַאי מֵשֵּׁירוּתָא דְּעִיגּוּלָא, אֶלֶף אַמִּין וּתְרֵיסַר אַלְפִּין זַרְתִּין.

שָׁארֵי וּמָדֵיד, מִגּוֹ רוֹמָא וְעוֹמְקָא וְאוֹרְכָּא וּפוּתְיָיא, בְּרָזָא דְּדִיוּקְנָא דְּאָדָם, בְּשַׁפִּירוּ חֵיזוּ דְּנוּקְבָא, וּמָדֵיד בְּעִיגּוּלָא דְּרֵישָׁא, בְּסִטְרָא חָדָא בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ. הַהוּא פְּשִׁיטוּ אִתְפַּשַּׁט וּמָדֵיד בְּעִיגּוּלָא דְּרֵישָׁא, בְּלָא פַּלְגוּ כְּלָל.

וּמָהֵיה בְּסִטְרָא דְּרוֹמָא בְּעִיגּוּלָא. וְאִתְפַּשַּׁט וּמַשֵּׁיךְ לְתַתָּא, וְקַשֵּׁיר קִשְׁרָא. מָדֵיד מֵרֵישָׁא בְּעִיגּוּלָא, בְּשִׁיעוּרָא דִּתְלַת אֶלֶף, אַמִּין כְּלִילָן כַּחֲדָא. וְאִתְמְשַׁךְ וְאִתְפַּשַּׁט לְתַתָּא, בְּלָא קִשְׁירוּ. וְהַהוּא שִׁיעוּרָא, שִׁית אֶלֶף סִטְרִין דְּעָלְמִין, וְשִׁית אֶלֶף טְפָחִים, בְּעִיגּוּלָא.

גּוֹ פְּשִׁיטוּ דְּבוּצִינָא דְּנָפְקָא, אִתְפַּשְׁטַת הַאי דְּנָפַק מִגּוֹ הַאי קִשְׁרָא עִילָּאָה, דְּרָזָא דְּבוּצִינָא, וּמָדֵיד בְּעִיגּוּלָא לְסִטְרָא רְבִיעָאָה, וַעֲבֵיד מִשְׁחָתָא, וּמָדֵיד אֶלֶף לְסִטְרָא יְמִינָא. מִשְׁחָתָא דְּהַאי סִטְרָא דְּיְמִינָא, לְתַרָע דְּרוֹמָא, מָדֵיד אֶלֶף וְאֶלֶף וְאֶלֶף וְאֶלֶף, בְּהַהוּא סִטְרָא, דְּד' סִטְרִין דְּעָלְמָא, אִשְׁתַּכָּחוּ אַרְבַּע אֶלֶף. וְכֵן אִתְפַּשַּׁט הַאי פְּשִׁיטוּ לְכָל סִטְרִין.

בִּתְרַע מִזְרָח, קָיְימָא פְּשִׁיטוּ אָחֳרָא, דְּנָפְקָא מֵהַאי פְּשִׁיטוּ דְּמָדֵיד מִשְׁחָתָא, וְקָיְימָא הַהוּא פְּשִׁיטוּ אָחֳרָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וּמָדֵיד אֶלֶף, בְּהַהוּא סִטְרָא בְּאֶמְצָעִיתָא.

וְעָמֵיק בְּעוֹמְקָא, וּמָדֵיד מְדִידוּ בְּרָזָא דְּמֵהֵימְנוּתָא, בְּרָזָא דְּשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה. וְאִלֵּין שִׁית סִדְרִין, קָיְימִין בְּהַהוּא עוֹמְקָא דְּרָזָא דְּבוּצִינָא, דְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ. אִלֵּין שִׁית סִדְרִין, קָיְימִין גּוֹ מְדִידוּ דְּשָׁנָה. שָׁנַ"ה, אִיהוּ סִימָן, בְּרָזָא דְּאִינּוּן שִׁית סִדְרִין דְּמִשְׁנָה, דְּקָאָמָרָן.

הַאי פְּשִׁיטוּ קַדְמָאָה, דְּנָחֲתָא וּנְפֵיק מִגּוֹ הַהוּא קִשְׁרָא דְּקָאָמָרָן, אוֹרְכָּא דִּילֵיהּ לְמֵיעְבַּד מִשְׁחָתָא. בֵּיהּ, אִיהוּ אַלְפֵּי אַלְפִּין רִבְוָון עָלְמִין, עַד הַהוּא נְצִיצוּ בַּתְרָאָה, דְּלֵית בֵּיהּ נְהוֹרָא כְּלָל. וְרָזָא דָא לִבְנֵי מְהֵימְנוּתָא לְמֵיעְבַּד מִשְׁחָתָא. אִיהוּ רָזָא דִכְתִיב, (דניאל ז׳:י׳) אֶלֶף אַלְפִּין יְשַׁמְּשׁוּנֵיהּ וְרִבּוֹ רִבְוָון קֳדָמוֹהִי יְקוּמוּן. בְּהַאי אִיהוּ רָזָא לְמִשְׁחָתָא, כִּדְקָאָמָרָן.

פְּשִׁיטוּ תְּנַיְינָא דְּקָאֲמָרָן, דְּנַחֲתָא וּנְפֵיק מִגּוֹ הַאי פְּשִׁיטוּ קַדְמָאָה, וְאִיהוּ קַיְימָא בְּאֶמְצָעִיתָא, אוֹרְכָא דִּילֵיהּ, לְמֵיעְבַּד בֵּיהּ מִשְׁחָתָא בְּהַהוּא סִטְרָא, אֶלֶף רִבּוֹא עָלְמִין, וּשְׁבַע מְאָה אֶלֶף וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִין. וְסִימָנָךְ, (שמות ל״ח:כ״ח) וְאֶת הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים.

זַכָּאִין אינוּן דְּיָדְעִין לַאֲפָקָא רָזִין עִילָּאִין גּוֹ מְהֵימְנוּתָא, וְיָדְעֵי לְמֵיעַל לְיָמִינָא וְלִשְׂמָאלָא כִּדְקָא יָאוֹת בְּלָא כְּסוּפָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (דניאל י״ב:ג׳) וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ.

בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, כַּד עָבִיד מִשְׁחָתָא, אִתְכְּנַשׁ לְגַוֵּיהּ, וְקַיְימָא בְּכָל דַּרְגָּא וְדַרְגָּא, בְּהַהוּא כְּנִישׁוּ וְקַיְימָא לוֹן. לְבָתַר, קַיְימָא וְסָלְקָא מְעוּלָּפָת, עַד דְּסָלְקִין וְאִתְגְּנִיז, וְאִתְטַמַּר וְלָא אִתְיְידַע. וְכֹלָּא אִשְׁתְּאַר בְּקִיּוּמָא, כְּדֵין נָהִיר מַה דְּנָהִיר, וְאַפִּיק נַחֲלִין וּמַיִין, לְרַוָּואָה כּוֹלָּא. עַד הָכָא רָזָא דְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, לְאַחְדָא בָּהּ בְּכָל סִטְרֵי מְהֵימְנוּתָא.

בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, קַיְימָא גּוֹ טְמִירִין, וְסָלְקָא וְנָחֲתָא. מַאן דְּיָדַע רָזָא דְּחָכְמְתָא, יָכִיל לְאַדְבְּקָא וּלְמֵיעְבַּד מִשְׁחָתַיִן בְּכָלְהוֹ סִטְרִין, עַד דְּיָדַע בְּרָזִין עִילָּאִין, בְּרָזִין דְּמָארֵיהּ, בְּרָזִין דְּחָכְמְתָא, בְּגִין לְמִנְדַּע וּלְאַדְבְּקָא. מַאן דְּיָדַע וְאִסְתַּכַּל, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּגִין דְּהָא כְּלָלָא דָּא, יְתֵקֵן רַגְלּוֹי דְּבַר נָשׁ, לְעָאלָא בְּפַרְגּוֹדָא, וּלְמֵיהַךְ בְּאוֹרַח מֵישַׁר, זַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דֵּין, וְזַכָּאָה אִיהוּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. עַד כָּאן קוֹ הַמִּדָּה.

פרשת כי תצא

(דברים כ״א:י׳) כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח, (הושע ח׳:ג׳) זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב אוֹיֵב יִרְדְּפוֹ. מַאי זָנַח יִשְׂרָאֵל טוֹב, דָּא יֵצֶר הַטּוֹב, דְּשַׁלְמֹה מַלְכָּא קְרֵייהּ טוֹב. דִּכְתִיב, (קהלת ד׳:י״ג) טוֹב יֶלֶד מִסְכֵּן וְחָכָם. אוֹיֵב יִרְדְּפוֹ, דָּא יֵצֶר הָרָע, דְּאִיהוּ שַׂנְאֵיהּ דְּבַר נָשׁ, דְּשַׁלְמֹה מַלְכָּא קְרֵייהּ שׂוֹנֵא. דְּסַגִּיאִין שְׁמָהָן אִית לֵיהּ, דִּכְתִיב, (משלי כ״ה:כ״א) אִם רָעֵב שׂוֹנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לָחֶם. וְדָא הִיא אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שם ט) לְכוּ לַחֲמוּ בְלַחְמִי.

וְעַל דָּא בְּעֵי בַּר נָשׁ לְשַׁוָּואָה מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא עֲלֵיהּ, בְּגִין דִּיהֵא תְּבִירָא בֵּיהּ, דְּלֵית לֵיהּ קְטֹרוּגָא לְיֵצֶר הָרָע, בַּר מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (דברים ו) וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם עַל לְבָבֶךָ. עַל תְּרֵי יְצָרֶיךָ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָה, יֵצֶר הַטּוֹב מַאי בָּעֵי מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא. אָמַר לֵיהּ, יֵצֶר הַטּוֹב אִתְעַטַּר בְּהוּ, וְיֵצֶר הָרָע אִתְכְּנַע בְּהוּ.

וְעַל דָּא כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֶיךָ דָּא אִיהוּ יֵצֶר הָרָע. דַּאֲנַן צְרִיכִין לְמֵיפַק לְקַבְלֵיהּ בְּמִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, וּלְקַטְרְגָא לֵיהּ, וּכְדֵין יִתְמְסַר בִּידָא דְּבַר נָשׁ. כְּמָה דְּאִתְּמַר, וּנְתָנוֹ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּיָדֶךָ וְשָׁבִיתָ שִׁבְיוֹ.

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן, וַוי עַל דָּא, וַוי עַל דָּא, (משלי ל':כ"ב) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לָחֶם. דְּהָא יֵצֶר הַטּוֹב אִשְׁתַּבָּאי בִּידֵיהּ, וְאִיהוּ מָלֵךְ עֲלֵיהּ.

אֵשֶׁת יְפַת תֹּאַר, דָּא הִיא נִשְׁמָתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שם לא) אִשָּׁה יִרְאַת ה' הִיא תִתְהַלָּל. דְּהָא בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, אִינּוּן סִיְעָן וּמַנְהִיגִין דְּנִשְׁמָתִין, וְאִינּוּן סִיְעָן וּמַנְהִיגִין דְּיֵצֶר הָרָע, אִינּוּן בְּקַטְרוּגָא תְּדִירָא, מְקַטְרְגִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְכָל שַׁיְיפִין דְּגוּפָּא בְּצַעֲרָא בֵּינַיְיהוּ, בֵּין נִשְׁמָתָא וּבֵין יֵצֶר הָרָע.

וַהֲבֵאתָהּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתֶךָ, דְּאִתְתַּרְכַת מִתַּמָּן. (שם ל) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. וּכְבָר אוֹקִימְנָא מִלִּין. וְגִלְּחָה אֶת רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת צִפָּרְנֶיהָ, וְתִדְכֵּי מֵהַהוּא זוּהֲמָא דְּאַטֵּיל בָּהּ נָחָשׁ.

וְהֵסִירָה אֶת שִׂמְלַת שִׁבְיָהּ, מֵאִינּוּן כְּסוֹ דִּמְסָאֲבָא וְזִינִין בִּישִׁין מֵחוֹבָא דְּעֶגְלָא. דְּהָא בְּקַדְמֵיתָא הַוְיָא לְהוֹ לְבוּשֵׁי קוּדְשָׁא, דְּקַבִּילוּ בְּטוּרָא דְסִינַי. וְכַד עֲבָדוּ יַת עֶגְלָא, אַעְדוּ מִנַּיְיהוּ אִינּוּן לְבוּשֵׁי יְקָר, דִּכְתִיב (שמות ל"ג:ו') וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם מֵהַר חוֹרֵב. וּבָכְתָה אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֶרַח יָמִים, דָּא הִיא יַרְחָא דְּאֱלוּל, דְּבֵיהּ סָלֵיק מֹשֶׁה לְטוּרָא, לְמִבְעֵי רַחֲמִין קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּגִין דְּיִשְׁתְּבֵיק לְיִשְׂרָאֵל עַל חוֹבָא דְּעֶגְלָא. וּבְגִין דָּא וּבָכְתָה אֶת אָבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֶרַח יָמִים, בְּגִין דְּגַלֵּי עֶרְיַיתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְעֶרְיַיתָא דְּאוֹרַיְיתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא י"ח:ז') עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֶּה. וְעַל דָּא אָמַר, (תהילים קי"ט:קל"ו) פַּלְגֵי מַיִם יָרְדוּ עֵינָי עַל לֹא שָׁמְרוּ תוֹרָתֶךָ.

וַהֲוּוּ יִשְׂרָאֵל רְחִיקִין מִמַּלְכָּא כָּל הַהוּא זִמְנָא, עַד יוֹמָא דְּכִפּוּרֵי, דְּנָחֵית מֹשֶׁה מִן טוּרָא, וַהֲוּוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִיתָא כָּל הַהוּא יוֹמָא. וּכְדֵין אִתְדַּבַּק מַלְכָּא בְּמַטְרוֹנִיתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (דברים כ"א:י"ג) וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעַלְתָּהּ וְהָיְתָה לְךָ לְאִשָּׁה.

וְגָזְרוּ קַיְימָא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יִפְלְחוּן עוֹד פּוּלְחָן נוּכְרָאָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (שמות ל"ד:י') הִנֵּה אָנֹכִי כֹּורֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמְּךָ וְגו'. וּכְתִיב תַּמָּן, (שם) אֱלֹהֵי מַסֵּכָה לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ. וְעַל דָּא וּמָכֹר לֹא תִמְכְּרֶנָּה בַּכֶּסֶף, לָא תְשַׁעֲבֵד בְּנִשְׁמָתָךְ, בְּגִין דַּחֲלָן דִּכְסַף. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמות כ':כ') לֹא תַעֲשׂוּן אִתִּי אֱלֹהֵי כֶסֶף וֵאלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם.

זַכָּאִין אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּזַר עֲלֵיהוֹן תַּעֲנִיתָא בְּיוֹמָא דֵּין. דִּכְתִיב, (ויקרא כ"ג:כ"ט) כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תְעֻנֶּה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֶּיהָ. בְּגִין דְּיִתְכַּפֵּר

לְהוֹן כָּל חוֹבֵיהוֹן. דִּכְתִיב, (שם טז) כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכֹּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תִּטְהָרוּ. עַד כָּאן.

מדרש הנעלם

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, נַפְשָׁא, דְּהִיא מִשִּׁפְעָא דִּיסוֹדָא עִילָּאָה, כַּד אִיהִי חָבַת, אֶשָּׁא דִּלְעֵילָּא שָׁלְטָא עֲלֵיהּ. זִינָא בְּזִינֵיהּ. וּבְגוּפָא שָׁלְטָא אֶשָּׁא דִּלְרַע. וּשְׁלָמָא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

וּמַאן דַּאֲמַר, דְּמַאן דְּאָזִיל מֵהַאי עָלְמָא בְּלָא בְנִין, דְּאָתֵי זִימְנָא אַחֲרִיתֵי לְעָלְמָא הָדֵין, אֲמַר קְשׁוֹט.

וְעוֹד. אִינּוּן חַיָּיבַיָּא דְּשָׁאטְין בַּאֲוִירָא, עַד דְּמַרְצוּ חוֹבַיְיהוּ, וּבָתַר נְכָנְסִין פַּעַם שְׁנִיָּה בַּגּוּף, כְּדֵי לְצָרֵף אוֹתוֹ, וְאִם יִצְדַּק, שׁוּב אֵינוֹ נִכְנָס פַּעַם אַחֶרֶת. וְאִם לָאו, פַּעַם שְׁלִישִׁית. שֶׁנֶּאֱמַר, (איוב ל"ג:כ"ט) הֶן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר. וְאִם חַס וְשָׁלוֹם לֹא יִצְדַּק בְּאֵלּוּ הַשָּׁלשָׁה פְּעָמִים, שׁוּב אֵין לוֹ תַּקָּנָה, וְזֶהוּ הִכָּרֵת תִּכָּרֵת. וְעַל דָּא בָּעֵי בַּר נָשׁ לְאִזְדַּהֲרָא בְּנַפְשֵׁיהּ, דִּילְמָא אָתָא זִימְנָא אָחֳרָא.

וְאִית לָנָא רְאָיָה מִנָּבָד וַאֲבִיהוּא, כִּדְכָתִיבְנָא, דְּמִיתוּ פַּלְגֵי גוּפָא הֲווֹ בְּגִין דְּלָא אִנְסִיבוּ. וְעוֹד אִית לָנָא סָמָךְ, מֵעִנְיַן יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ. בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּרֵשׁ זַרְעֵיהּ, וְלָא יִצְטָרִיךְ לְמֵיתֵי זִימְנָא אָחֳרָא בַּגּוּף. וְתוּ אוֹלִיפְנָא מֵאוֹנָן, דַּאֲמַר הַכָּתוּב בֵּיהּ, (בראשית ל"ח:ט') לְבַלְתִּי נָתֵן זֶרַע לְאָחִיו.

וְעוֹד רְאָיָה אָחֳרָא, (רות ד':י"ז) יֶלֶד בֵּן לְנָעֳמִי. וְכִי לְנָעֳמִי יֶלֶד, וַהֲלֹא רוּת יָלְדַתּוּ. אֶלָּא לְלַמֵּד, שֶׁזֶּה עוֹבֵד הוּא הָיָה מַחְלוֹן, וּמֵית בְּלָא בְנִין.

וּבְגִין כָּךְ תֶּחֱמֵי, בַּר נָשׁ צַדִּיק וְרַע לוֹ. דִּילְמָא זִימְנָא אַחֲרִיתֵי אָתָא לְעָלְמָא, וְלָא הֲוָה זַכָּאי כָּל כָּךְ, וּמֵת בְּעִנְיַן זֶה, וּכְדוֹ הַשְׁתָּא כַּד עָאל לְהַאי עָלְמָא, מְנָכֶּה חוֹבֵיהּ, וְהַדִּין הוּא צַדִּיק וְרַע לוֹ.

וּכְמוֹ כֵן רָשָׁע וְטוֹב לוֹ. דִּילְמָא אָתָא זִימְנָא אָחֳרָא, וּמֵת בְּלָא בְנִין, וַהֲוָה זַכַּאי וְלָא גְּמוּר, וְהַשְׁתָּא מְשַׁלֵּם לֵיהּ מִזְכוּתֵיהּ בְּעָלְמָא דֵּין. וְדָא הוּא (הושע י"ד:י') כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם.

וְהָא דַּאֲמָרַן (דברים כ"ה:ה') כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים יַחְדָּו. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים, שֶׁיַּכִּירוּ בְּלִבָּם שֶׁהֵם אַחִים. כְּמִדָּבָר אַחֵר, (תהילים כ"ט:י') וַיֵּשֶׁב ה' מֶלֶךְ לְעוֹלָם. בַּמֶּה דְּאִשְׁתְּמוֹדְעִין דְּהוּא מַלְכָּא עַל כּוֹלָּא.

וּמֵת אֶחָד מֵהֶם וּבֵן אֵין לוֹ, הָא אִם הֲווֹ לֵיהּ בְּנִין, לָא אִצְטָרִיךְ. רַבִּי תַּנְחוּם אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ, לְמַאי אִצְטָרִיךְ. דְּלָא לְאַמְעוּטֵי מִדְּמִיוֹנָא דְּכָלֵיל כָּל דְּמִיוֹנִין.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (קהלת ד׳:ח׳) יֵשׁ אֶחָד וְאֵין שֵׁנִי גַּם בֵּן וְאָח אֵין לוֹ. יֵשׁ אֶחָד, דֵּין הוּא בַּר נָשׁ דְּיִתְפַּטַר מֵעַלְמָא הָדֵין חָסַר מִן טַבְתָּא, דְּהוּא חַד, וְלֵית לֵיהּ זְכוּתָא לְמֶעְבַּד תִּנְיָין. דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַאי מַאן דְּאִתְפַּטַר מִן עַלְמָא הָדֵין יָחִיד בְּלָא תִּנְיָין, אִיתְמְעֵיט וְיִשְׁתֵּיצֵי מִדְּמְיוֹנָא דְּכָלִיל כָּל דְּמְיוֹנִין.

טוֹבִים הַשְּׁנַיִם מִן הָאֶחָד. מַאי טַעְמָא, מִשּׁוּם דְּכְתִיב אֲשֶׁר יֵשׁ לָהֶם שָׂכָר טוֹב בַּעֲמָלָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, תָּא חֲזֵי, דְּכְתִיב קְרָא, (שם) כִּי אִם יִפֹּלוּ הָאֶחָד יָקִים אֶת חֲבֵרוֹ, בְּהַהוּא דְּמְיוֹנָא. וְאִילּוּ הָאֶחָד שֶׁיִּפּוֹל, וְאֵין שֵׁנִי לַהֲקִימוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה שְׁלַח לֵיהּ לְרַ' אַבָּא, אָמַר, אַתּוּן דְּקַיְימְתּוּן קַמֵּי מָארֵיהוֹן דְּמַתְנִיתִין, מַאי טַעְמָא יְבָמָה יָבֹא עָלֶיהָ לְהָקִים שֵׁם הַמֵּת, וְלֹא בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת.

שְׁלַח לֵיהּ, (ירמיהו ב׳:כ״ד) פֶּרֶ"ה לִמֶּד מִדְבָּר בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ שָׁאֲפָה רוּחַ. אִיתְרְגֵישׁ רַבִּי יְהוּדָה, וַאֲמַר, וַדַּאי דָּא הִיא רָזָא דְּחָכְמְתָא, מַשְׁמַע דַּאֲמַר שָׁאֲפָה רוּחַ, רוּחַ מַמָּשׁ.

וְאָזְלָא הָא כְּהַאי דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי דְּכְתִיב, (קהלת ח׳:י׳) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וָבָאוּ. וָבָאוּ מַמָּשׁ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וּמִתְפָּרֵשׁ מִלָּה, בְּמַאי דְּכְתִיב בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ דְּמַשְׁמַע דְּאֲפִילּוּ אֲרוֹסָהּ, וַאֲפִילּוּ בְּעוּלָה אַתְיָין בְּתוֹעַלְתָּא דְּהַאי מִלָּה.

(דברים כ״ה:ו׳) וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלֵד יָקוּם וכו׳. וּמַאי טַעְמָא הַבְּכוֹר, וְלֹא הַשֵּׁנִי וְלֹא הַשְּׁלִישִׁי. אָמַר רַבִּי יוּדָן, הַבְּכוֹר וְהָרִאשׁוֹן עַל כָּל פָּנִים שֶׁל מֵת הוּא, וְדַעְתַּיְיהוּ דְּתַרְוַיְיהוֹן בְּזִוּוּגָא קַדְמָאָה בְּמִיתָא.

תַּנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְעָלְתָה יְבִמְתּוֹ הַשַּׁעֲרָה אֶל הַזְּקֵנִים, הַאי מִלָּה חוּצְפָּא אִתְחֲזֵי. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חַס וְשָׁלוֹם דְּחוּצְפָּא הוּא, אֶלָּא לְאִתְחֲזָאָה טִיבוּ דְּבָעְיָא לְמֶעְבַּד עִם מִיתָא, וְאִיהוּ לָא בָּעֵי, וּלְפִיכָךְ עֲבֵדִית לֵיהּ קְלָנָא קַמֵּי כּוֹלָא.

מַאי קְלָנָא עֲבֵדִית לֵיהּ. דִּכְתִיב, וְיָרְקָה בְּפָנָיו, לְהַכְלִים בְּפָנֵי הַכֹּל, אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו. וּקְרָא כְּתִיב, וְיָרְקָה וְאָמְרָה כָּכָה כו׳. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (במדבר יב) וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ הֲלֹא תִכָּלֵם.

רַבִּי אַבָּהוּ אָמַר ר' יוֹחָנָן, צָהֳבָה וְיָרְקָה רוֹקָא, דְּמִתְחֲזֵי לְכוֹלָּא דְּאִיהוּ רוֹקָא, וְלָא מַיִם, וְלָא דְּאִתְכַּסֵּי בְּעַפְרָא.

הַהִיא אִיתְתָא, דְּאָתַת לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְרַמַת רוֹקָא, וַחֲזֵי בָהּ דְּאָכְלַת בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, וְלָא הֲוֵי מִתְחֲזֵי רוֹקָא, וְלָא אִתְעֲבִידַת הַהוּא יוֹמָא, וּלְבָתַר אִמְלְכוּ וְאִזְדַּוּוגוּ דָּא עִם דָּא.

וּמִי עֲבֵיד ר' שִׁמְעוֹן הָכִי, וְהָתְנַן אִי אִמְלְכוּ קוֹדֶם דְּתִסְתַּלֵּק קַמֵּי דַּיָּינָא יָאוֹת, וּמִדְּתִשְׁרֵי סִינֵיהּ קַמֵּי דַּיָּינָא לָא.

אָמַר רִבִּי יְהוּדָה, שָׁאנֵי הַהִיא אִיתְתָא, דְּעַד לָא עָבְדוּ דָּא עִם דָּא, אֶלָּא דְּאַרְמֵית רוֹקָא לְמָחֵזֵי, וְלָא הֲוָה כַּשְׁרָא וַאֲזָלוּ וְאִזְדַּוְּוגוּ דָּא עִם דָּא לְבָתַר.

וְחָלְצָה נַעֲלוֹ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (הושע ה) חָלַץ מֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חִיָּיא, כְּתִיב, (שמות ג) אַל תִּקְרַב הֲלֹם שַׁל נְעָלֶיךָ מֵעַל רַגְלֶיךָ, וְכִי מִנְעָל מְטַהֵר אֶת הַמָּקוֹם, אוֹ מְטַמֵּא אֶת הַמָּקוֹם. אֶלָּא אָמַר רִבִּי אַבָּא, מְלַמֵּד שֶׁצִּוָּה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדֶרֶךְ כָּבוֹד לְהִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ מִכֹּל וְכֹל. בְּמשֶׁה כְּתִיב נְעָלֶיךָ, וּבִיהוֹשֻׁעַ כְּתִיב נַעַלְךָ, שֶׁלֹּא יִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ מִכֹּל וְכֹל, אֶלָּא לְעִתִּים מְזוּמָנִים.

כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עוֹמֵד עָלָיו. מָקוֹם יֵשׁ לְךָ בְּמַעֲלָה גְּדוֹלָה מִשְּׁאָר בְּנֵי אָדָם, מַדְרֵגָה הַנִּקְרֵאת קוֹדֶשׁ. וְעַל כֵּן נִצְטַוָּה לְהִתְפָּרֵשׁ מֵאִשְׁתּוֹ בְּדֶרֶךְ נַעַל. אַף כָּאן נָמֵי הַאי נַעַל פְּרִישׁוּת אִשָּׁה.

אָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, צָרִיךְ הָאָדָם לִבְטוֹחַ בְּקוֹנוֹ, וְלִיקַח אִשָּׁה, וּלְהוֹלִיד בָּנִים, שֶׁלֹּא יֵלֵךְ עֲרִירִי לָעוֹלָם הַבָּא. דְּתָנַן, מַאי דִכְתִיב, (ויקרא כ) עֲרִירִים יָמוּתוּ, דְּכָל מִי שֶׁאֵין לוֹ בָּנִים בָּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא כְּאִלּוּ לֹא נִבְרָא וְלֹא הָיָה, וְנִקְרָא עֲרִירִי מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא.

הָאָמַר רִבִּי יוֹחָנָן, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, וּמוֹלִיד בָּנִים. נִקְרָא עָבֶד ה', וְנוֹחֵל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְהָעוֹלָם הַבָּא. דִּכְתִיב, (יחזקאל מד) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה. לְמֶלֶךְ שֶׁנָּתַן פִּקָּדוֹן לִשְׁלֹשָׁה בְּנֵי אָדָם, הָאֶחָד שָׁמַר אֶת הַפִּקָּדוֹן. הַשֵּׁנִי אָבַד אֶת הַפִּקָּדוֹן לְגַמְרֵי. הַשְּׁלִישִׁי טִנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן, וְנָתַן מִמֶּנּוּ לְאַחֵר לְשָׁמְרוֹ. לְיָמִים, בָּא הַמֶּלֶךְ לִתְבּוֹעַ פִּקְדוֹנוֹ. אוֹתוֹ שֶׁשָּׁמַר הַפִּקָּדוֹן, שִׁבְּחוֹ הַמֶּלֶךְ וַעֲשָׂאוֹ נֶאֱמָן בֵּיתוֹ. הַשֵּׁנִי שֶׁאָבַד אֶת הַפִּקָּדוֹן, הֶאֱבִידוֹ מִן הָעוֹלָם, וְצִוָּה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ שֵׁם וּשְׁאֵרִית. הַשְּׁלִישִׁי שֶׁטִּנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן, וְהִנִּיחַ מִמֶּנּוּ לְאַחֵר, אָמַר הַמֶּלֶךְ, הַנִּיחוּ לָזֶה עַד שֶׁנִּרְאֶה הָאַחֵר, הֵיאַךְ יַעֲשֶׂה מֵאַה שֶׁהִנִּיחַ זֶה בְּיָדוֹ, וּבֵין כָּךְ לֹא יֵצֵא מִבֵּית הַמֶּלֶךְ.

זָכָה הָאַחֵר, יֵצֵא זֶה לַחֵירוּת. לֹא זָכָה, אָמַר הַמֶּלֶךְ, תְּנוּ לָזֶה עוֹנֶשׁ עַל שֶׁטִּנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן, וְיִשָּׁאֵר הַפִּקָּדוֹן שֶׁלּוֹ. רַב הוּנָא אָמַר, כֵּיוָן דְּעָאל עָאל.

וְאִי טִנֵּף אֶת הַפִּקָּדוֹן וְלֹא הִנִּיחַ בְּיַד אַחֵר לְשָׁמְרוֹ, מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, עַד שֶׁיָּבֹא אַחֵר וְיִתַּקֵּן מַה שֶּׁטִּנֵּף זֶה, וְהַפִּקָּדוֹן מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ שֶׁל זֶה, וְנוֹתְנִין אוֹתוֹ לָזֶה שֶׁתִּיקְנוֹ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּתִיב (בראשית ב׳:ז׳) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. כֵּיוָן דַּאֲמַר נִשְׁמַת חַיִּים, אֲמַאי וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. אֶלָּא, עַל מְנָת כֵּן נָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְשָׁמָה בָּאָדָם, שֶׁיִּהְיֶה לְנֶפֶשׁ חַיָּה. בְּמַעֲרָבָא קוֹרִין לְיוֹלֶדֶת, חַיָּה.

וְתוּ, אֱלֹהִים אַפֵּיק זִינִין לְזִינֵיהּ, וְהֵיא הַנְּשָׁמָה. וְהַנְּשָׁמָה מִתְחַלֶּקֶת וּמִתְרַבָּה בַּגּוּף, בְּעוֹד שֶׁהִיא בַּגּוּף, וְכֵיוָן שֶׁיּוֹצְאָה מֵהַגּוּף, מִתְרַבָּה בְּיוֹתֵר, וּמַשֶּׁגֶת מַה שֶּׁלֹּא תּוּכַל לְהַשִּׂיג בְּעוֹדָהּ בַּגּוּף.

וְתֵיכֶף שֶׁנִּפְרֶדֶת מֵהַגּוּף, רוֹצָה לְהִדָּבֵק בֵּאלֹהִים, וּבְגִין דְּלָא אֲפֵיקַת גּוּפָא, דְּהוּא זִינֵיהּ, כְּמָה דַּאֲפֵיק אֱלֹהִים נִשְׁמָתָא דְּהוּא זִינֵיהּ, לֹא מִתְקַבְּלַת, וְחוֹזֶרֶת וְשׁוֹאֶפֶת עַד שֶׁתִּכָּנֵס בְּגוּף אַחֵר, כְּדֵי לְקַיֵּים זֶרַע וְלָשׁוּב לְהִדָּבֵק בַּגּוּף הַטָּהוֹר וְהַזַּךְ וְהַנָּקִי. וּמִי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בָּנִים, לָא מִזְדַּקֵּק לֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיהו ב׳:כ״ד) בְּאַוַּת נַפְשָׁהּ שָׁאֲפָה רוּחַ.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אָמַר, הַאי מַאן דְּלָא אִשְׁתַּאַר בַּתְרֵיהּ גִּוְעִין לְשָׁרְשָׁא, נִשְׁמָתֵיהּ אִשְׁתֵּיצֵי מִן הַהוּא דִּמְיוֹנָא דְּכָלִיל כָּל דִּמְיוֹנִין, עַד דְּמִתְגַּלְגְּלָא, וְאִיתּוֹרְקַת מִמַּאנָא לְמָאנָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שם מה) וְלֹא הוֹרַק מִכְּלִי אֶל כֶּלִי. מַאי תַּקְנְתֵּיהּ. כְּתִיב, (ויקרא כ״ה:כ״ה) וּבָא גֹּאֲלוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו וְגָאַל אֵת מִמְכַּר אָחִיו.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִתְגַּלְגְּלָת עַד דִּי תִשְׁכַּח מָאנָא דְּכַשְׁרָא לְאִתְתַּקָּנָא. וְאִי הַהוּא פָּרוֹקָא לָא הֲוֵי, קוּוְטִיפָא דְּבוּדִיטָא אִתְּבַר. וְעַל הַאי אִתְקְרֵי, (דברים ז׳:י׳) וּמְשַׁלֵּם לְשׂוֹנְאָיו אֶל פָּנָיו לְהַאֲבִידוֹ. וּכְתִיב (שם ה) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לַאֲלָפִים לְאֹהֲבַי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתָי.

הֵילְכָךְ אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתִיב (בראשית ט׳:ו׳) בְּצֶלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם. מַה שְׁמָא דָּא אַפֵּיק זִינִין לְזִינֵיהּ. כָּךְ בָּעֵי בַּר נָשׁ לַאֲפָקָא זִינִין לְזִינֵיהּ.

פרשת כי תבא

רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, אָזַל לֵיהּ וַעֲרַק לְמַדְבְּרָא דְלוּד, וְאִתְגְּנִיז בְּחַד מְעָרְתָּא, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. אִתְרְחֵישׁ לוֹן נִיסָּא, וּנְפַק לְהוֹ חַד חֲרוּבָא, וְחַד מַעְיְינָא דְמַיָּיא. אָכְלֵי מֵהַהוּא חֲרוּבָא, וְשָׁתָאן מֵאינוּן מַיִין. הֲוָה אֵלִיָּהוּ זָכוּר לַטּוֹב, אָתֵי לוֹן בְּכָל יוֹמָא תְּרֵי זְמָנֵי, וְאוֹלִיף לוֹן. וְלָא יָדַע אֱינָשׁ בְּהוּ.

יוֹמָא חַד הֲווֹ חַכִּימַיָּיא בְּבֵי מִדְרְשָׁא שׁוֹאֲלִין, וְאָמְרִין, קְלָלוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, אִינוּן כְּנֶגֶד בֵּית רִאשׁוֹן. קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה כְּנֶגֶד בַּיִת שֵׁנִי וְגָלוּת אַחֲרוֹן. בְּקִלְלוֹת שֶׁבְּתוֹרַת כֹּהֲנִים, אִית בְּהוּ הַבְטָחוֹת, וַחֲבִיבוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, דִּכְתִיב, (ויקרא כ״ו:מ״ד) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקוֹב וְגוּ׳. וּכְתִיב וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם. קְלָלוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה, לֵית בְּהוּ הַבְטָחוֹת, וְלֵית בְּהוּ נָחָמָה כְּלָל, כְּמָא דִכְתִיב בַּקְּלָלוֹת קַדְמָאִין. וְלָא הֲווֹ יָדְעֵי.

קָם רַבִּי יְהוּדָה בַּר אִלְעָאי וַאֲמַר, חֲבָל עַל גְּרִיעוּתָא דְּבַר יוֹחָאי, וְלֵית מַאן דְּיָדַע מִנֵּיהּ. וְאִלּוּ יָדְעֵי, לֵית רְשׁוּ לְגַלָּאָה לֵיהּ.

ר' יוֹסֵי בֶּן רִבִּי יְהוּדָה, קָם יוֹמָא חַד בְּצַפְּרָא, חֲמֵי כָּל אִינּוּן עוֹפִין דְּאִינּוּן הֲווֹ טָאסָן, וְשַׁפְנִינָא חָדָא אָזְלָא בַּתְרַיְיהוּ. קָם עַל רַגְלּוֹי וַאֲמַר, שַׁפְנִינָא, שַׁפְנִינָא מְהֵימְנָא, מִיּוֹמָא טוֹפָנָא דִּיוּקָנָא דְּעַמָּא קַדִּישָׁא, לְךָ יָאוֹת וּלְךָ נָאֶה, זִיל וַעֲבֵיד לִי שְׁלִיחוּתָא חָדָא לְבַר יוֹחָאי, בַּאֲתַר דְּאִיהוּ תַּמָּן.

אִסְתַּחֲרָא הַהוּא שַׁפְנִינָא וְקָמַת קַמֵּיהּ. כְּתַב פִּתְקָא חָדָא, וַאֲמַר מָה דַּאֲמַר. וְקָמַת שַׁפְנִינָא וּנְטָלַת בְּפוּמָהּ, וַאֲזָלַת לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, וְשַׁוְיאַת לֵיהּ בִּכְנָפָא. אִסְתַּכַּל בֵּהַהוּא פִּתְקָא, וּבָכָה, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ. וַאֲמַר, בְּכֵינָא עַל פְּרִישׁוּתָנָא מִן חַבְרַיָּא, וּבְכֵינָא עַל מִלִּין אִלֵּין, דְּלָא אִתְגַּלְיָין לְהוֹן, מַה יַּעֲבְדוּן דָּרֵי בַּתְרַאי, אִי יַשְׁגִּיחוּן בְּהַאי.

אַדְהָכֵי, אָתָא אֵלְיָהוּ זְכוּר לַטּוֹב, חֲמֵי דִּבְכֵי, אֲמַר בְּשְׁלִיחוּתָא אָחֳרָא הֲוֵינָא זַמִּין, הַשְׁתָּא, וְשַׁדַּרְנִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁכְּכָא דְּמָעִיךְ. אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, לָא הֲוָה אִצְטְרִיךְ הַשְׁתָּא לְגַלָּאָה לְצַדִּיקַיָּיא מִלִּין אִלֵּין.

אֲבָל כָּךְ אֲמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּקִלָּלוֹת קַדְמָאִין אִית ל"ב קְרָאֵי, וְכָלְהוֹ לָקֳבֵיל שְׁבִילֵי דְאוֹרַיְיתָא. בְּקִלָּלוֹת בַּתְרָאֵי אִית בְּהוּ נ"ג קְרָאֵי, לָקֳבֵיל פָּרְשָׁיָין וְאוֹרְחִין דְּאוֹרַיְיתָא.

בְּגָלוּת קַדְמָאָה דְּבֵית רֹאשׁוֹן, עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אִינּוּן שְׁבִילִין סְתִימִין דְּסִתְרָא, אִתְגְּלֵי חוֹבַיְיהוּ, וְאִתְגְּלֵי קִיצָא דִּילְהוֹן, וְנֶחְמָתָא וְאַבְטָחוּתָא דִּילְהוֹן. בְּגָלוּת בַּתְרָאָה דְּבֵית שֵׁנִי, עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל ג"ן פָּרְשִׁיּוֹת אוֹרְחִין דְּאִתְגַּלְיָין, אִסְתִּים חוֹבַיְיהוּ, וְאִסְתִּים קִיצַיְיהוּ, וְלָא כְתִיב בְּהוּ הַבְטָחוֹת וְנֶחָמוֹת.

אַדְהָכֵי, עָבַר חַד רוּחָא, וְאַפְרֵישׁ לוֹן, וְסָלִיק אֵלְיָהוּ גּוֹ גַּלְגַּלָּא דְנוּרָא, וְאִשְׁתַּאַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, וּבְכֵי, וְאַדְמוּךְ אַפֵּיתְחָא דְמַעֲרְתָּא. אַדְהָכֵי, אָתָא אֵלְיָהוּ זְכוּר לַטּוֹב, אֲמַר, קוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן אִתְעַר מִשְׁנָתְךָ, זַכָּאָה חוּלָקָךְ, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּעֵי בִּיקָרָךְ. כָּל הַבְטָחוֹת וְנֶחָמוֹת דְּיִשְׂרָאֵל, בְּהַנֵּי קְלָלוֹת כְּתִיבֵי.

פּוֹק וַחֲזֵי, מַלְכָּא דְּרַחֲיִם לְבָרֵיהּ, וְאַף עַל גַּב דְּלַטְיֵיהּ וְאַלְקֵיהּ, רְחִימוּ דְמָעוֹי עֲלֵיהּ. כַּד אַחֲזֵי רוּגְזָא תַּקִּיף, כְּדֵין רַחֲמָנוּתָא עֲלֵיהּ. כָּךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַף עַל גַּב דְּלַיֵּיט, מְלוֹי בְּרַחֲימוּ. אִתְחֲזָיִין בְּאִתְגַּלְיָיא לְוָוטִין, וְאִינּוּן סַגִּיאָן, בְּגִין דְּאִלֵּין קְלָלוֹת בְּרַחֲימוּ הֲווֹ. מַה דְּלָא הֲוָה כֵּן בְּאִינּוּן קַדְמָאִין, דְּכָלְהוֹ הֲווֹ בְּדִינָא תַּקִּיף.

בְּאִלֵּין אִית דִּינָא וּרְחִימוּ, כְּאַבָּא דְּרַחֲיִם עַל בָּרֵיהּ, וּרְצוּעָה דְּמַלְקֵיוּתָא נָקִיט בִּידֵיהּ, עֲבֵיד נְהִימוּ סַגְיָא, וְקָלִין רַבְרְבִין. וּמַלְקֵיוּתָא כְּלִילִין בְּרַחֲמֵי.

וְקַשְׁיָא מִכָּל אִינּוּן קְלָלוֹת, דָּא הוּא דִכְתִיב, (דברים כ"ח:ס"א) גַּם כָּל חֳלִי וְכָל מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כָתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה יַעְלֵם ה' עָלֶיךָ עַד הִשָּׁמְדֶךָ. הָכָא אִינּוּן הַבְטָחוֹת דְּאַבָּא עַל בְּרֵיהּ,

בְּרַחֲמוּ סַגֵּי. יַעֲלֶה לָא כְתִיב, אֶלָּא יַעְלֵם, יַכְבֵּשׁ לוֹן, וְיכַסֵּי לוֹן בְּנוּקְבָא דְּדוּכְתַּיְיהוּ, דְּלָא יִפְקוּן לְבַר, וְיהוֹן כְּבוּשִׁין וּמְכוּסִין בְּנוּקְבַיְיהוּ.

עַד הִשָּׁמְדָךְ, מַה דְּלָא יְהֵי לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּיא, דְּהָא אוֹמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יְשֵׁיצֵי יַת יִשְׂרָאֵל לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין, וְדוּכְרָנֵיהוֹן יְהֵי קַיָּים תְּדִירָא. דִּכְתִיב, (ישעיהו ס״ו:כ״ב-כ״ג) כֵּן יַעֲמֹד זַרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם. וּכְתִיב, (ירמיהו ל״א:ל״ז) כֹּה אָמַר ה' אִם יִמַּדּוּ שָׁמַיִם מִלְמַעְלָה כו'.

וְהוֹאִיל וּבְאוֹמָאָה אִיהוּ דְּלָא יִשְׁתֵּיצוּן יִשְׂרָאֵל, זְמִינָא דְּיהוֹן כָּל מַכְתְּשִׁין וּמַרְעִין טְמִירִין וּמְכוּסִין, דְּלָא יִפְקוּן לְבַר לְאַבָאְשָׁא לוֹן, עַד זִימְנָא דְּיִשְׁתֵּיצוּן מִן עָלְמָא, מַה דְּלָא יְהֵא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין.

סוֹפָא דְכוּלְהוֹן וְסִיּוּמָא דִּילְהוֹן, (דברים כ״ח:ס״ח) וֶהֱשִׁיבְךָ ה' מִצְרַיִם בָּאֳנִיּוֹת בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ לֹא תֹסִיף עוֹד לְרָאֹתָהּ וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם לְאֹיְבֶיךָ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת וְאֵין קֹנֶה. הָכָא הַבְטָחוֹת וְנֶחָמוֹת, דְּמִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לְיִשְׂרָאֵל בְּסוֹף יוֹמַיָּא. וֶהֱשִׁיבְךָ ה' מִצְרַיִם בָּאֳנִיּוֹת, אַבְטָחוּתָא לַאֲתָבָא וּלְמֶיעְבַּד נִסִּין וְאָתִין דַּעֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמִצְרַיִם, בְּיוֹמִין קַדְמָאִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (מיכה ז׳:ט״ו) כִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אַרְאֶנּוּ נִפְלָאוֹת.

בָּאֳנִיּוֹת, הָכָא אִיהוּ, כְּמָה דַּאֲמַרְתְּ, דְּאַתְּ דָּרִישׁ בַּעֲנִיוּת, שֻׁתְכְלָה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס. אֲבָל, זִמִינִין כָּל בְּנֵי עָלְמָא לְמֵיתֵי עֲלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל עַל סְפִינָן דְּיַמָּא, וַיַּחְשְׁבוּן לְשֵׁיצָאָה לוֹן מִן עָלְמָא, וְכֻלְהוֹ טְבִיעִין גּוֹ יַמָּא, כְּמָה דַּעֲבַד בְּיוֹמִין קַדְמָאִין.

וְתַמָּן אִיהוּ חֶדְוָה סַגִּיאָה. כְּתִיב הָכָא בָּאֳנִיּוֹת, וּכְתִיב הָתָם (ישעיהו מ״ג:י״ד) בָּאֳנִיּוֹת רִנָּתָם. מַה לְהַלָּן רִנָּה אַף כָּאן רִנָּה.

בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי לְךָ. מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרִי עָלְמָא, לָא גַּלֵּי גְּבוּרְתֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאִתְחַזָּאָה בְּעָלְמָא, וְשַׁעֲתָא דִּרְעוּתָא, אֶלָּא בְּהַהוּא דֶּרֶךְ. כִּי כַּאֲשֶׁר רְאִיתֶם אֶת מִצְרַיִם, בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ, וּבְהַהוּא גַּוְונָא יַעֲבִיד לָךְ.

דְּהָא לְבָתַר מִכָּל שְׁאָר סִטְרִין יִתְבַּנְּשׁוּן עֲלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל, וַיַּחְשְׁבוּן יִשְׂרָאֵל, דִּבְזִמְנָא דָּא יִתְאַבְּדוּן, וְאִינוּן זְבִינִין לְבַעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים כח) וְהִתְמַכַּרְתֶּם שָׁם, וְנִמְכַּרְתֶּם לָא כְתִיב, אֶלָּא וְהִתְמַכַּרְתֶּם, בִּלְבָבְכוֹן תַּחְשְׁבוּן דְּאִתּוּן זְבִינִין, וְלָאו הָכֵי, דְּהָא וְאֵין קוֹנֶה כְּתִיב, וְלֵית מַאן דְּיֶכֵיל לְשַׁלְטָאָה עֲלַיְיהוּ.

וְכָל דָּא, לְסוֹף יוֹמַיָּא. וְתַלְיָיא כּוּלָּא בִּתְיוּבְתָּא. וְכוּלָּא סְתִים. כְּמָא דִכְתִיב, (שם כט) לְמַעַן תַּשְׂכִּילוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן. מַאן דְּאִית לֵיהּ לִבָּא, יִסְתַּכֵּל וְיֵדַע לַאֲתָבָא לְמָארֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ ר' שִׁמְעוֹן, בְּאַן אַתַּר אִתְגַּלְיָיא פִּירְקָנָא דְיִשְׂרָאֵל בְּהַנֵּי קְלָלוֹת. אָמַר, אַשְׁגַּח וְדַיֵּיק, דִּוּכְתָּא בִּישָׁא מִכֻּלְהוֹ, תַּמָּן הֲוֵי.

אַשְׁגַּח וְדַיֵּיק וְאַשְׁכַּח, דִּכְתִיב, (שם כח) וְהָיוּ חַיֶּיךָ תְּלָאִים לְךָ מִנֶּגֶד וּפָחַדְתָּ לַיְלָה וְיוֹמָם וְלֹא תַאֲמִין בְּחַיֶּיךָ. וְאַף עַל גַּב דְּיָדְעֵי חַבְרַיָּא זְמַן, אִינּוּן חַיִּים, תְּלוּיִן קַמָּן וּסְפֵיקָן. וְעִיקָּרָא אִיהוּ וַיִּצִּיבָן מִלִּין.

כְּתַב פִּתְקָא לְעִידָּן רַמְשָׁא, וְשַׁוְּיוּהּ בְּפוּם שַׁפְנִינָא, וַאֲזַלַת לְגַבֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי, דְּהֲוָה בְּדוּכְתֵּיהּ, וְעֵינוֹי מְחַכָּאן. כֵּיוָן דַּחֲמָא לָהּ, אֲמַר, שַׁפְנִינָא. כַּמָּא אַתְּ מְהֵימְנָא מִכָּל עוֹפָא דִּשְׁמַיָּא, קָרָא עָלַיְיהּ, (בראשית ח׳:י-י״א) וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב וְהִנֵּה עֲלֵה זַיִת טָרָף בְּפִיהָ.

נָטַל פִּתְקָא, וְעָאל לְגַבֵּי חַבְרַיָּיא, וְאַחֲמֵי לוֹן. וְסָחֵי לוֹן עוֹבָדָא, תְּוַוהוּ. בְּכָה רַבִּי יְהוּדָה וַאֲמַר, וַוי, אַף עַל גַּב דְּלָא יַדְעִינָן לֵיהּ, (קהלת י״א:ג׳) מְקוֹם שֶׁיִּפּוֹל הָעֵץ שָׁם יִהְוֶא. אֲתַר דְּבַר יוֹחֲאי תַּמָּן, חַבְרַיָּיא בַּהֲדֵיהּ, וּמִתְעָרִין מִנַּיְיהּ וְאוֹלְפִין מִנַּיְיהּ.

זַכָּאָה נַפְשֵׁיהּ דְּבַר יוֹחָאי, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבֵיד עִמֵּיהּ נִסִּין, וְאִיהוּ גָּזִיר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַיֵּים. וַעֲתִיד לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא לְצַדִּיקַיָּיא, דְּיִתְבֵי בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן. וְיִקַּבֵּל אַפֵּי שְׁכִינְתָּא, וְיֶחֱמֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִשְׁתַּעְשַׁע עִם צַדִּיקַיָּיא, וְיֵימָא לְהוֹ, בֹּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרְעָה נִבְרָכָה לִפְנֵי ה' עוֹשֵׂנוּ.

מ (שמות כ״א:כ״ב) כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים, אִלֵּין מִיכָאֵל וְסמאל. וְנָגְפוּ אִשָּׁה הָרָה, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל וְיָצְאוּ יְלָדֶיהָ בַּגָּלוּת. עָנוֹשׁ יֵעָנֵשׁ, דָּא סמאל. כַּאֲשֶׁר יָשִׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

יוֹסֵף, מִדִּילֵיהּ יָהֲבוּ לֵיהּ. פּוּמָא דְּלָא נָשַׁק לַעֲבֵרָה, (בראשית מ״א:מ׳) וְעַל פִּיךָ יִשַּׁק כָּל עַמִּי. וְרָזָא דְמִלָּה, מִנַּיְיהּ אִתְּזַן כָּל עָלְמָא, וּמִנַּיְיהּ פָּרְחִין נִשְׁמָתִין לְכוֹלָּא.

הַצַּוָּאר שֶׁלֹּא הִרְכִּין לַעֲבֵירָה, וַיִּשָּׂם רִבֻּד הַזָּהָב עַל צַוָּארוֹ. וְרָזָא דְמִלָּה, ו' דְּרִגִּין דְּאִינּוּן לְעֵילָּא מִנַּיְיהּ, וְכוּלְּהוֹ נָגְדִין לֵיהּ נָגִידוּ טָבָא מֵעַתִּיקָא קַדִּישָׁא.

וְהָא הוּא רָזָא דְּזָהָ"ב דְּאִיהוּ אַרְבִּיסַר דְּכָל חָדָא וְחָדָא, מַאִינּוּן ז' דַּרְגִּין, כְּלִילָא מֵרַחֲמָא וְדִינָא. וְדָא הוּא רָזָא, דַּאֲמָרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין, סוּכָּה שֶׁהִיא גְּבוֹהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אַמָּה פְּסוּלָה. בְּגִין דְּכָל חָדָא וְחָדָא, כְּלִילָא מֵרַחֲמֵי וְדִינָא, וְאִם הִיא לְתַתָּא מִי' פְּסוּלָה, בְּגִין דְּלָאו אִיהִי כְּלִילָא מֵרַחֲמֵי וְדִינָא.

הַגּוּף שֶׁלֹּא הִרְכִּין לַעֲבֵירָה, (שם) וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ בִּגְדֵי שֵׁשׁ. הַיְינוּ רָזָא דְּוּ"ו דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. הָרַגְלַיִם שֶׁלֹּא הָלְכוּ לִדְבַר עֲבֵירָה, וַיְרַכֵּב אֹתוֹ בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה. בְּגִין דְּאִית רְתִיכָא עִילָּאָה, וּרְתִיכָא תַּתָּאָה, וְיוֹסֵף זְכֵי לְתַרְוַוּיְיהוּ, בְּגִין דְּנָטַר בְּרִית קַיָּימָא קַדִּישָׁא.

שַׁבָּת, ש' בַּת. בִּזְמַן שֶׁיִּתְחַבְּרוּ ג' אָבוֹת עִם הַמַּלְכוּת, שֶׁהִיא בַּ"ת, תִּקָּרֵא שַׁבָּת.

וַיִּטַע אֱשֶׁל בִּבְאֵר שָׁבַע, הַקִּיצוּץ שֶׁקִּצֵּץ אָדָם הָרִאשׁוֹן, תִּקְּנוֹ אַבְרָהָם, וְהוּא בִּבְאֵר שָׁבַע, שֶׁהִיא הַמַּלְכוּת. דְּ"א אֱשֶׁ"ל, גְּוָונֵי מִדּוֹת, שֶׁהֵם חג"ת "אָדוֹם "שָׁחוֹר "לָבָן הַמְּשִׁיךְ לָהּ מֵהֶם, בְּסוֹד (בראשית כ"ט:ב') ג' עֲדָרֵי צֹאן רוֹבְצִים עָלֶיהָ.

יַעֲקֹב שִׁמֵּשׁ בְּבֵית שֵׁם וְעֵבֶר, י"ד שָׁנָה. לְתִקּוּן יוֹבֵל וּשְׁמִטָּה, שֶׁהֵם לֵאָה וְרָחֵל.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דַּאֲפִיק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, אֲפִיק לוֹן בְּרָזָא דִּשְׁמָא דְּמ"ב אַתְוָון, כְּגַוְונָא דִּבְרָא בֵּיהּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא.

וּבְגִין דָּא, כַּד נָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם, נָטְלוּ תְּרֵיסַר מַטְלָנִין, עַד דְּמָטוּ לְטוּרָא דְסִינַי. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַּר סִינַי. וּבְעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּתְלָתִין מַטְלָנִין אוֹחֲרָנִין, דִּלְהֶוֵוי אָזְלִין יַתְהוֹן בִּתְלָתָא יוֹמִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר י':ל"ג) וַיִּסְעוּ מֵהַר ה' דֶּרֶךְ שְׁלֹשֶׁת יָמִים. עֲשָׂרָה מַטְלָנִין בְּכָל יוֹמָא.

וּבְגִין דְּחָבוּ, גָּרְמוּ דִּלְהֶוֵוי נָטְלִין יַתְהוֹן בִּתְלֵיסַר קַדְמָאִין. וּבְגִין דָּא לָא עָלוּ לְאַרְעָא, עַד דְּנָטְלוּ תְּלָתִין מַטְלָנִין אוֹחֲרָנִין, וְאִשְׁתְּלִים רָזָא דִּשְׁמָא דְמ"ב אַתְוָון, כְּגַוְונָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית.

(בראשית ג':ג') וּמִפְּרִי הָעֵץ אֲשֶׁר בְּתוֹךְ הַגָּן, דָּא הוּא אֲתַר דְּרוּחֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא גְּנִיזִין. וְדָא הוּא אֲתַר דְּאִיקָרֵי אוֹצַר הַנְּשָׁמוֹת. וְהוּא גַּבֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַאֲמַר לוֹן, לָא תִּשְׁתַּדְּלוּן לְמִנְדַּע, הָאֵיךְ רוּחֵיהוֹן מִתְפָּרְשִׁין מִזּוּוְגָא דִּיקָרָא דִּילְיְ.

וְעַל דָּא תָּנִינָן (ויקרא י"ב:ב') אִשָּׁה כִּי תַזְרִיעַ וְיָלְדָה זָכָר כְּתִיב, וְלָא כָּלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא כְּפוּם אוֹרְחוֹי דְּעָלְמָא, דְּלָא מִתְחַבְּרָאן כְּמָה דִּנְפָקוּ מִלְּעֵילָא זוּגוֹת זוּגוֹת.

בְּגִין, דְּאָדָם קַדְמָאָה וְזוּגָא דִּילֵיהּ, חָבוּ קַמֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְעַל דָּא, מִתְפָּרְשִׁין כַּד נָפְקִין מִלְּעֵילָא. עַד דְּיֵהֵא רַעֲוָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִי זָכָה בַּר נָשׁ, יַהֲבִין לֵיהּ זוּגֵיהּ, וְאִי לָא, מַפְרְשִׁין לָהּ מִנֵּיהּ, וַיַהֲבִין לָהּ אוֹחֲרָא, וּמוֹלִידִין בְּנִין דְּלָא כִּדְקָא יָאוֹת.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית ו':ג') לֹא יָדוֹן רוּחִי בָאָדָם לְעוֹלָם. מַאי רוּחִי, רוּחוֹ מִבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא אינון תְּרֵין רוּחִי, דְּנָפְקֵי זוּגוֹת, לָא יִדּוֹנִין כַּחֲדָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, וַיִּלְדָה זָכָר וְלָא כָּלִיל דְּכַר וְנוּקְבָא, כְּפוּם אוֹרְחוֹי דְּעָלְמָא. דְּאִינּוּן גָּרְמוּ.

שיר השירים

רַבִּי רְחוּמַאי פָּתַח, (ישעיה יא ב) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה רוּחַ עֵצָה וּגְבוּרָה רוּחַ דַּעַת וְיִרְאַת ה', הָא הָכָא אַרְבַּע רוּחוֹת, וְלֹא זָכָה בָּהֶם אָדָם, זוּלְתִי מֶלֶךְ הַמָּשִׁיחַ בִּלְבָד. וְהָכְתִיב (יחזקאל לז ט) מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ. אַרְבַּע לָא כְתִיב, אֶלָּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. זֶהוּ רוּחַ שָׁלֵם.

אָמַר לֵיהּ הֵיאַךְ. אָמַר לֵיהּ, זֶה הַבָּא מִתּוֹךְ אַהֲבַת נְשִׁיקָה. הֵיאַךְ נְשִׁיקָה מֵאַהֲבָה אֵינוֹ אֶלָּא בַּפֶּה, וּמִתְחַבְּרָן רוּחַ בְּרוּחַ, וְכָל אֶחָד מֵהֶם כְּלוּל מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת, רוּחוֹ וְרוּחַ חֲבֵירוֹ, נִמְצְאוּ

שְׁנֵיהֶם בְּאַרְבַּע רוּחוֹת. וְכָל שֶׁכֵּן הַזָּכָר וְהַנְּקֵבָה בְּהִתְחַבְּרָם, שָׁם אַרְבַּע רוּחוֹת יַחַד. וְהַבֵּן הַבָּא מֵהֶם, זֶהוּ רוּחַ הַבָּא מֵאַרְבַּע רוּחוֹת. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, מֵאַרְבַּע רוּחוֹת בֹּאִי הָרוּחַ, וְזֶהוּ רוּחַ שָׁלֵם.

רַבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר, יְתֵיב הֲוֵינָא עַל פִּילֵי דְרוֹמִי רַבָּתָא, וַחֲמֵינָא חַד בַּר נָשׁ דְּהֲוָה אָתֵי. נְפַקְנָא לְגַבֵּיהּ, אֲעֵילְנָא לֵיהּ בְּגוֹ בֵּיתָאי. בָּדִיקְנָא לֵיהּ, בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה בְּתוֹסֶפְתָּא וּבְהַגָּדָה, וְלָא אַשְׁכַּחְנָא בֵּיהּ. נָזִיפְנָא בֵּיהּ, וְלָא אָתֵיב לִי מִידֵי. אַפֵּיל גַּרְמֵיהּ אָחוֹרֵי דַּשָּׁא, וּדְמָךְ. אָמֵינָא, הוּא וְכַלְבָּא יֵיכְלוּן כַּחֲדָא.

דְּהָכֵי אָמַר רַבִּי מְנְיוֹמֵי סָבָא דְּגוּשׁ חַלְבָּא, מַהוּ (ישעיה נו יא) וְהַכְּלָבִים עַזֵּי נֶפֶשׁ לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה וְהֵמָּה רֹעִים וְגו'. לֹא יָדְעוּ שָׂבְעָה, אֵלּוּ עַמֵּי הָאָרֶץ, שֶׁהֵם עַזֵּי פָּנִים כַּכֶּלֶב, עַזֵּי נֶפֶשׁ בְּכֹלֶא. מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי (שם) שֶׁלֹּא יָדְעוּ הָבִין. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אַשְׁרֵי קְדוּשְׁתֵּיהּ בְּגַוַּוייהוּ, וְעַל דָּא אִינּוּן עַזֵּי נֶפֶשׁ. וּבְגִין כָּךְ הוּא וְכַלְבָּא יֵיכְלוּן כַּחֲדָא.

כַּד אִיתְעַר, קָם וּקְרֵיב לְגַבֵּי פָּתוֹרָא, מָאזֵיף רֵישׁוֹי וְלָא אָמַר מִידֵי. חָמֵינָא וְאִסְתַּכַּלְנָא בְּעֵינוֹי, דְּחַיְיכָן. אָמַר לִי, וַדַּאי מֵאוֹרְחוֹי דְּמָרֵיהּ אִתְרַחָקְתְּ, דְּהוּא תַּקֵּין פָּתוֹרָא עַד דְּלָא יֵיתֵי אָדָם, וְעַד דְּלָא יִפְקוֹד לֵיהּ, וְיִבְדּוֹק לֵיהּ. אִי תּוֹסִיף לְמֵהַךְ בְּאוֹרְחָא דָא, לָא יִתְקַיְימוּן לָךְ בְּנִין. מִיַּד אַהֲדַר וַאֲמַר, יֵיחוֹן לָךְ, וְיִתְקַיְימוּן לָךְ.

אָמֵינָא לֵיהּ אַמַּאי אֲהַדְּרַת מִלָּה וְאִתְנָחַמְתְּ. אָמַר לִי, אָסוּר לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְמֵילֵיט גַּרְמֵיהּ וְכָל שֶׁכֵּן אָחֳרָא, בְּגִין דְּקִלְלַת חָכָם אֲפִילּוּ עַל תְּנַאי יִתְקַיֵּים. אָמֵינָא, הָכִי הוּא וַדַּאי, דִּכְתִיב (בראשית לא לב) עִם אֲשֶׁר תִּמְצָא אֶת אֱלֹהֶיךָ לֹא יִחְיֶה, וְאִתְקַיֵּים. וַאֲנִתְּ בָּדִיקְנָא בָּךְ, וּלְוָוטָךְ לָאו כְּלוּם.

פְּתַח וְאָמַר, (שמות לב לב) וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אַיִן מְחֵנִי נָא מִסִּפְרְךָ אֲשֶׁר כָּתָבְתָּ. קַלָּלָא דָא עַל תְּנַאי, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחִיל לְחוֹבֵיהוֹן בְּגִינֵיהּ דְּמשֶׁה, וְאַף עַל פִּי כֵן אִתְמְחֵי מִפָּרְשָׁתָא מַעֲלֵיתָא בְּאוֹרַיְיתָא, בְּפִיקוּדָא דְּעוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא, וְאִיהִי פָּרְשַׁת וְאַתָּה תְּצַוֶּה. דְּהָוָה לֵיהּ לְמִכְתַּב שְׁמֵיהּ דְּמשֶׁה בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה, וּבְכָל פִּיקוּדָא וּפִיקוּדָא דְּתַמָּן, וְאִתְמְחֵי מִכָּל הַהִיא פָּרְשָׁתָא, דְּלָא אִדְכַּר תַּמָּן. הֲוֵי קִלְלַת חָכָם אֲפִילּוּ עַל תְּנַאי, אִתְקַיֵּים. כֵּיוָן דְּאַרְגִּישְׁנָא בֵּיהּ, קַמְנָא וְאוֹתִיבְנָא לֵיהּ בְּרֵישָׁא דְּפָתוֹרָא. אָמֵינָא, וְהָא לְבָתַר וְאַתָּה תְּצַוֶּה אָמַר מֹשֶׁה הַאי מִלָּה. אָמַר לֵיהּ, אֵין מוּקְדָּם וּמְאוּחָר בַּתּוֹרָה.

שְׁאֵילְנָא לֵיהּ בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה וּבְתוֹסֶפְתָּא וּבְהַגָּדָה, וַהֲוָה בָקֵי בְּכוּלָּא. אָמֵינָא אַמַּאי בְּקַדְמִיתָא לָא אֲתֵיבַת לִי, כַּד בָּדִיקְנָא בָּךְ. אָמַר, שֵׁינְתָא אֲנִיס לִי. תְּרֵין יוֹמִין הֲווֹ דְּלָא דְּמֵיכְנָא. וְהַשְׁתָּא דְּשֵׁינְתָא אֲתָא לְעֵינַי, לָא אֲתֵיבְנָא לָךְ.

לְבָתַר דְּאָכַל וְשָׁתָה, פָּתַח וְאָמַר, (שה"ש א א) שִׁיר הַשִּׁירִים. ש רַבְרְבָא, וְהִיא תִּנְיָינָא מִסּוֹפָא דְּאַתְוֵי דְּאַלְפָא בֵּיתָא. ב דִּבְרֵאשִׁית רַבְרְבָא, וְהִיא תִּנְיָינָא מִשִּׁירוּתָא דְּאַלְפָא בֵּיתָא, מַאי טַעְמָא.

בְּגִין דְּשי"ן רָזָא דִּרְתֵּיכָא עִילָּאָה, וְעַל דָּא אִיהִי בִּתְלַת סַמְכִין, דְּהָא אֲבָהָן אִינּוּן רְתֵיכָא. וְכָל שִׁיר הַשִּׁירִים רָזָא דִּרְתֵּיכָא עִילָּאָה אִיהִי, וּבְגִין כָּךְ שֵׁירוּתָא דִּילֵּיהּ בְּשי"ן. ב, אִיהִי בֵּיתָא דְּעָלְמָא, דְּעוֹבָדָא דְּעָלְמָא אִיהִי.

וְעַל דָּא אַתְוָון דְּקָיְימִין בְּשֵׁירוּתָא דְּסִפְרִין ד' אִינּוּן. דְּהָא כְּגַוְונָא דְּאִיתְעֲבִידוּ, וּכְהַהוּא רָזָא דִּילְהוֹן, הָכֵי אַתְוָון רְשִׁימִין בְּרֵישָׁא. וְאִינּוּן אַתְוָון רַבְרְבָן, דְּסָלְקָן עַל כָּל שְׁאָר אַתְוָון. וְהַהוּא אֶת רָזָא וְסִתְרָא דְּכָל סִפְרָא.

וְאִלֵּין אִינּוּן: א דִּהְבְרֵי הַיָּמִים. ב דִּבְרֵאשִׁית. מ דְּמִשְׁלֵי. ש דְּשִׁיר הַשִּׁירִים. אִלֵּין ד' אַתְוָון בְּרֵישׁ סִפְרִין, אִינּוּן אַתְוָון רַבְרְבָן. וּמַאן דְּיָדַע בְּהוּ, יוֹדַע רָזָא דְּכָל סִפְרָא. וְהַהוּא אֶת אוֹלִיף רָזָא דְּכָל סִפְרָא.

תִּיקוּנָא דִּילֵּיהּ, דִּיוּקְנָא וְסִתְרָא דְּאָדָם בִּתְרִין גַּוְונִין. רֵישָׁא דִּלְעֵילָּא, אִיהוּ נְקוּדָה קַדְמָאָה דְּשַׁלְטָא עַל כֹּלָּא, בְּגָלִיפוּ, דְּאִתְעַטַר לְאִתְפַּשְׁטָא תְּחוֹתֵיהּ. וא"ו דְּאִיהוּ רָזָא וּדְיוּקְנָא דְּאָדָם. הוּא, וּבַת זוּגֵיהּ דלת דִּלְתַתָּא, דְּאִתְאַחֲדַת מִסִּטְרוֹי. וְדָא אִיהוּ שְׁלִימוּ דְּאָדָם.

בְּגַוְונָא אָחֳרָא, בְּאֶמְצָעִיתָא דִּיוּקְנָא דְּאָדָם, וְאִתְאַחִידָא בֵּיהּ מִתְּרִין סִטְרִין, כְּגַוְונָא דְּדְרוֹעִין, מִסִּטְרָא דָּא וּמִסִּטְרָא דָּא. וְדָא א, דִּיוּקְנָא וְרָזָא דִּילֵּיהּ, אָדָם אִיהוּ. וְעַל דָּא רְשִׁימָא אל"ף, בְּרֵישׁ סִפְרָא דְּדִבְרֵי הַיָּמִים, דְּהָא לָא אִתָּא הַהוּא סִפְרָא אֶלָּא לְאַשְׁלְמָא אָדָם בְּסִתְרוֹי וְדַרְגּוֹי, בְּאִינּוּן תּוֹלְדִין דִּילֵּיהּ, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא חַד אָדָם שְׁלִים.

אִיהִי בֵּיתָא דְּכָל עָלְמָא, מְסַחֲרָא לִתְלַת סִטְרִין, עֵילָּא וְתַתָּא וְכָל עוֹבָדִין כְּלִילָן בְּגַוָּוהּ, סַחֲרָא תְּלַת סִטְרִין דְּכָל עָלְמָא, וְאִשְׁתְּאַר סִטְרָא דְּצָפוֹן דְּלָא אִתְבְּנֵי, דְּאִיהוּ מָדוֹרָא בִּישָׁא, דְּתַמָּן שָׁרַת רָעָה דְּכָל עָלְמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ירמיה א יד) מִצָּפוֹן תִּפָּתַח הָרָעָה.

וְעַל דָּא, ב' אִיהִי בֵּיתָא וּבְנָיְינָא דְּכָל עָלְמָא, אִיהִי בְּרֵישׁ אוֹרַיְיתָא, רַבְרְבָא רְשִׁימָא, לְאַחֲזָאָה עַל כָּל סִפְרָא.

וְסִפְרָא דָּא כְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, אִתְעֲבִיד, בְּרָזָא דִּשְׁמָא דְּאַרְבְּעִין וּתְרֵין, כָּלִיל בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְעַל דָּא רָזָא דְּסִפְרָא בְּרֵישָׁא ב. סִיּוּמָא דְּסִפְרָא ם. בְּרָזָא דְּאַרְבַּעִין וּתְרֵין אַסְתַּלַק.

מ' פְּתִיחָא, רָזָא דְּנוּקְבָא שְׁלֵימָתָא, אֵשֶׁת חַיִל מִתְעַטְּרָא בְּעַטְרָהָא. וְעַל דָּא, כָּל סִפְרָא דְּמִשְׁלֵי, לָאו אִיהִי אֶלָּא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּהַאי אֵשֶׁת חַיִל, וּלְמֵיתַב דַּעְתָּא דִּבְנֵי נָשָׁא, לְאִסְתַּמְּרָא

מַאשָׁה רָעָה. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, לִשְׁמָרְךָ מֵאִשָּׁה רָעָה, וּלְאִתְקָרְבָא לְהַאי אֵשֶׁת חַיִל, בְּפוּלְחָנָא עִילָּאָה. וְעַל דָּא מ רַבְרְבָא בְּרֵישׁ סִפְרָא, עַל הַהוּא רָזָא אָזְלָא.

ש, דָּא אִיהִי מִתְיַיחֲדָא בְּרָזָא דִּרְתִיכָא עִילָּאָה. דַּאֲבָהָן אִינּוּן רְתִיכָא עִילָּאָה. וְאַבְרָהָם וְיִצְחָק אֲחִידָן דָּא בְּדָא, וּכְלִילָן דָּא בְּדָא. וְיַעֲקֹב עָאל בְּאֶמְצָעִיתָא, וְאַסְכִּים לְתַרִין סִטְרִין. וְעַל דָּא מִתְיַיחֲדָאן כּוּלְהוֹ, בְּרָזָא דְּעַלְמָא עִילָּאָה.

וּבְגִין כָּךְ, תּוּשְׁבַּחְתָּא דָּא, בְּרָזָא דִּרְתִיכָא עִילָּאָה אִיהִי, דְּאִתְיַיחֲדָא בְּמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כּוּלָּא דִּילֵיהּ, וּבְגִין כָּךְ אִיהִי רַבְרְבָא. וּבְגִין כָּךְ אִתְיַיחֲדַת בְּרֵישׁ סִפְרָא, לְאַחֲזָאָה, דְּכָל סִפְרָא עַל רָזָא דָּא אָזְלָא וְאִתְתַּקַּן. וְעַל דָּא, אַת דָּא אִתְחֲזִיאַת שִׁבְחָא דְּכָל סִפְרָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא קַמְנָא וְנָשִׁיקְנָא לֵיהּ, וְתָבַעְנָא מִנֵּיהּ דְּיִמְחוֹל לִי, וּמְחַל לִי.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ה ה) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ כִּי שְׁגָגָה הִיא לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ. כַּמָּה אִית לֵיהּ לְבַר נָשׁ לְאִסְתַּמְּרָא בְּהַאי עָלְמָא. הַאי קְרָא אִתְיְבוֹן לְחַבְרַיָּיא, דְּהָכֵי אִצְטְרִיךְ לְמִיכְתַּב, אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת נַפְשֶׁךָ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ויקרא ד ב) נֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא, וְלָא אַשְׁכְּחָן קְרָא דִּכְתִיב וּבָשָׂר כִּי יֶחֱטָא, וְיָאוֹת הוּא.

אֶלָּא הָכֵי מַסְקָנָא, דְּאָסוּר לֵיהּ לְבַר נַשׁ לְמִשְׁתַּעֵי מִלֵּי דִזְנוּתָא אֲפִילּוּ בְּאִיתְתֵיהּ, בְּגִין דְּיִתְקַשֵּׁי, וְיֵיתֵי לְהִרְהוּרִין בִּישִׁין אָחֳרָנִין, וְיֵהֵא דָּשׁ בְּאִידְרֵיהּ, וְיִזְרַע חִטִּין אָחֳרָנִין.

הָדָא הוּא דִכְתִיב, אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ. דָּא בְּשַׂר קֹדֶשׁ דִּכְתִיב (בראשית יז יג) וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשַׂרְכֶם. וְאַל תֹּאמַר לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ, הַהוֹלֵךְ לִימִינוֹ שֶׁל אָדָם, אַל תֹּאמַר דְּבָרִים שֶׁאֵינָן כְּהוֹגֶן, אֶלָּא כָּל דְּבָרֶיךָ בְּנַחַת וּבְמִשְׁקָל. מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי כִּי שְׁגָגָה הִיא. וְחַיָּיב עַל זֶה קָרְבַּן שְׁגָגָה.

וְעוֹד. שֶׁעַל זֶה, לָמָּה יִקְצֹף הָאֱלֹהִים עַל קוֹלֶךָ. מִפְּנֵי שֶׁהַקּוֹל יוֹלִיךְ אוֹתוֹ עוֹף הַשָּׁמַיִם, וּמַעֲמִיד אוֹתוֹ לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְחִבֵּל אֶת מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ, עַל חֵטְא הַבְּשָׂר. מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי שֶׁכָּל אָדָם שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּרִית קֹדֶשׁ, אֵין יְכוֹלִים אוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים בַּגֵּיהִנֹּם לְהַכְנִיסוֹ שָׁם. וּבִלְבָד שֶׁיִּשְׁמוֹר אוֹתוֹ. וְאִם לֹא שָׁמַר אוֹתוֹ, מַעֲבִירִים מִמֶּנּוּ, וּמַשְׁחִיתִים וּמְחַבְּלִים אוֹתוֹ. שֶׁזֶּהוּ מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל אָדָם. וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיסִים אוֹתוֹ בַּגֵּיהִנֹּם, וְאֵין לָהֶם עַל מַה שֶׁיִּסְמוֹכוּ. הַשְׁתָּא בְּרִי, הֱוֵי זָהִיר בִּכְבוֹד חֲבִירָךְ יוֹתֵר מִגּוּפְךָ.

פְּתַח רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְאָמַר, (תהלים פד ד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרֹחֶיהָ אֶת מִזְבְּחוֹתֶיךָ ה' צְבָאוֹת מַלְכִּי וֵאלֹהָי. גַּם צִפּוֹר, תַּמָּן תְּנִינָן, עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא, אַתְרִין וְדוּכְתִין קַדִּישִׁין, עִילָּאִין יַתִּיר מִשְּׁאָר דּוּכְתֵי יְשׁוּבָא.

וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִּיצִירָה דְּבַר נָשׁ. דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּרִיר הַהוּא זַרְעָא, וּמְנַפְּצֵיהּ, כְּהַאי דְּמְבָרֵיר וּמְנַפֵּץ חִטִּין, תַּבְנָא לְחוּד, וְקַשׁ לְחוּד, עַד דְּבָרֵיר חִטִּין עַל דּוּכְתַּיְיהוּ.

כָּךְ נְטַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּלְגָּא מִתְּחוֹת כּוּרְסֵי יְקָרֵיהּ, וְהַהוּא תַּלְגָּא מִתְחַמְּמָא בְּכַמָּה גְּוָונִין, וְאַטֵּיל לָהּ בְּגוֹ מַיָּא דְּאִיתְתָּא. מֵהָכָא, דְּאִתְתָּא לָא מִתְעַבְּרָא עַד דְּתוֹשִׁיד מַיָּא, וּבְאִינּוּן מַיִּין אַטֵּיל דְּכוּרָא תַּלְגָּא, דְּא הוּא זַרְעָא דְּאִיהוּ מְחוּבָּר כַּחֲדָא, יַתִּיר מֵהַהוּא דְּאִתְתָּא, כְּגַוְונָא דְּתַלְגָּא לְקֶבֶיל מַיָּא.

לְבָתַר דְּאַטֵּיל לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוֹ מַיָּא, בָּרִיר לֵיהּ וְנַפֵּיץ לֵיהּ, וַעֲבַד בְּקַדְמֵיתָא טִיבּוּרָא, דְּאִיהוּ נְקוּדָה חָדָא מִגּוֹ בְּרִירוּ דְּתַלְגָּא, וְהַהוּא טִיבּוּרָא, אִיהוּ נְקוּדָא דְּצִיּוֹן.

וּמִתַּמָּן אִתְפַּשְּׁטוּ אַרְבַּע חוּטִין, לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, מִזְרָח וּמַעֲרָב צָפוֹן וְדָרוֹם. מֵהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשַׁךְ מִסִּטְרָא דְּמִזְרָח, אִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ גּוּפָא. שְׁאָרֵי בְּמִזְרָח, וְסַיִּים בְּמַעֲרָב. גּוּפָא אִיהוּ אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. אִתְרְשִׁים בְּאַתְוָוי אדנ"י. אָדוֹן וְרִבּוֹן כָּל עָלְמָא.

מֵהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשַׁךְ מִסִּטְרָא דָּרוֹם, דְּאִיהוּ בְּרִירוּ דְּכָל תַּלְגָּא וְתוּקְפֵּיהּ, אִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ דְּרוֹעָא יְמִינָא, וְאִיהוּ בְּרִירוּ דְּעִינּוּגָא. וְדָא גַּן עֵדֶן, דְּעָאל בֵּיהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְאִיהוּ לְעִינּוּגָא דְּנִשְׁמָתִין, וְדָא טָמִיר וְנָעִיז, יְמִינָא דְּכָל עָלְמָא.

מֵהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשַׁךְ מִסִּטְרָא דְּצָפוֹן, אִתְעֲבִיד מִנֵּיהּ וְאִתְבְּרֵי דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא. וְדָא גֵּיהִנֹּם. מֵהַהוּא פְּסוֹלֶת דְּתַלְגָּא. וְאִיהוּ לְעוֹנָשָׁא דְּנִשְׁמָתִין דְּחַיָּיבַיָּא.

רֵישָׁא אִיהוּ בְּשְׁמַיָּא אִתְתַּקַּן. וַהֲוָה עָלְמָא בְּלָא רֵישָׁא, עַד דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא. כַּד אִיתְתַּקַּם מַשְׁכְּנָא, אִיתְתַּקַּם רֵישָׁא.

פּוּמָא דְּכָל עָלְמָא דְּאִתְתַּקַּן בְּרֵישָׁא, סִינַי. וְהוּא רְשִׁים הַאי פּוּמָא גּוֹ מַיָּא, מִבְּרִירוּ דְּתַלְגָּא. יַרְכִין וְכָל שְׁאָר אֵיבָרִים, בְּכָל שְׁאָר אַרְעָא.

וּכְשֵׁם שֶׁהָאִשָּׁה יֵשׁ לָהּ צִירִים וַחֲבָלִים בְּשָׁעַת הַלֵּידָה. כֵּן כְּשֶׁבִּקֵּשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא הָאָרֶץ לְאוֹר הָעוֹלָם, הָיוּ הַמַּיִם עוֹלִים וְיוֹרְדִים, יַעֲלוּ הָרִים יֵרְדוּ בְקָעוֹת. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. הוֹצִיא מִן הַקַּרְקַע רְעָמִים וּזְוָעוֹת, וְנָסוּ הַמַּיִם. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים קד ז) מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן מִן קוֹל רַעַמְךָ יֵחָפֵזוּן. וְיִצְאָה הָאָרֶץ. וְנִשְׁאֲרָה נְמוּכָה מְלוּכְלֶכֶת, כַּיּוֹלֵד הַזֶּה, שֶׁיּוֹצֵא, נָמוּךְ כַּמֵּת, וּמְלוּכְלָךְ מֵהַלֵּידָה.

וּכְשֵׁם שֶׁמְּפַעְפְּעִין אֶת הַיּוֹלֵד עַד שֶׁיִּתְעוֹרֵר, וְנוֹתְנִים אֵשׁ וְנֵר לְצַבּוֹ, לְחַמְּמוֹ, וּמַרְאָה לְהָאִיר. כָּךְ עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּאָרֶץ, כְּשֶׁיָּצְאָה מִתּוֹךְ הַמַּיִם. וְכוֹלָּא בְּחַד קְרָא, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (תהלים עז יט) קוֹל רַעַמְךָ בַּגַּלְגַּל הֵאִירוּ בָרָקִים תֵּבֵל מִיָּד רָגְזָה וַתִּרְעַשׁ הָאָרֶץ.

עַל כֵּן נִסְתַּם הַפֶּה, עַד שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל, וְהַפֶּה נִפְתַּח בְּרֹאשׁוֹ בַּשָּׁמַיִם, וְזֶה סִינַי שֶׁנִּתְּנָה בּוֹ הַתּוֹרָה, וְשָׁם נִתְתַּקֵּן הַדִּבּוּר.

וּכְשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לָאָרֶץ, נִסְתַּם הַפָּתוּחַ. וְנִפְתַּח הַסָּתוּם. נִסְתַּם הַפֶּה, שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ הַדִּיבּוּר, מִשֶּׁנִּסְתַּלֵּק מֹשֶׁה. הֵפֶךְ מִן הָאָדָם. נִפְתַּח הַטַּבּוּר, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמִשָּׁם אוֹכֵל מַה שֶּׁאִמּוֹ אוֹכֶלֶת, וְשׁוֹתֶה מִמַּה שֶּׁאִמּוֹ שׁוֹתָה. וְכָל הָעוֹלָם נִזּוֹן מִתַּמְצִית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וּבְגִין כָּךְ, דּוּכְתִּין וְאַתְרִין אִינּוּן בְּעָלְמָא, בְּשִׁבְחָא אִלֵּין עַל אִלֵּין. גַּן עֵדֶן דְּאִיהוּ דְּרוֹעָא יְמִינָא דְּכָל עָלְמָא, אִית בֵּיהּ דּוּכְתִּין וְאַתְרִין, לְשִׁבְחָא אִלֵּין עַל אִלֵּין, וְתַמָּן הוּא עֵץ הַחַיִּים וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע.

וּבְחָה הֵיכָלָא מִינַיְיהוּ, אִית אֲתַר טָמִיר וְגָנִיז מִכּוֹלָא, וְלֵית מַאן דְּיָדַע בְּהַהוּא אֲתַר, בַּר חַד צִפּוֹר, דְּאִתֵּי בְּכָל יוֹמָא תְּלַת זִמְנִין, וּמְצַפְצְפָא בְּגוֹ אִילָנֵי דְּגִנְתָּא, וַאֲמַר גַּם צִפּוֹר וְגו'.

וּבְהַהוּא צִפּוֹר יָדְעִין נְשָׁמָתִין סִימָנַיְיהוּ, בְּזִימְנָא דְּאוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן, וּבְזִמְנָא דְּמִשְׁתַּדְּלָן בְּחָכְמְתָא לְמִנְדַּע, וְהַהוּא צִפּוֹר עָאל בְּהַהוּא הֵיכָלָא, וְאִיטָמַר וְאִגְנֵיז וְלָא יְדִיעַ. וּדְרוֹר, דָּא הִיא נְשָׁמָתָא קַדִּישָׁא, דְּסָלְקָא לְעֵילָּא וְהִיא בַּת חוֹרִין.

דָּבָר אַחֵר (תהלים פד ד) וּדְרוֹר קֵן לָהּ, דָּא יוֹבְלָא, דִּכְתִיב וּקְרָאתֶם דְּרוֹר. קֵן לָהּ בְּחָכְמְתָא עִילָּאָה. צִפּוֹר וּדְרוֹר, דָּא לְעֵילָּא, וְדָא לְתַתָּא. אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, מַאן. הַאי דְּרוֹר, שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים, דַּאֲפֵיקַת מִינָהּ שִׁית אֶפְרוֹחִין, וְהַאי צִפּוֹר.

אִינּוּן אֶפְרוֹחִין, תֵּיאוּבְתָּא דִּילְהוֹן, לְגוֹ תְּרֵי מַדְבְּחָן, מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וּמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. נְטָלוּ מִמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וְיָהֲבוּ לְמִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. מַלְכִּי וֵאלֹהָי, מַלְכִּי: דָּא מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. וֵאלֹהָי: דָּא מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי.

מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, תֵּיאוּבְתֵּיהּ תָּדִיר לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, וּלְעוֹלָם לָא שָׁכִיךְ מִלְּזַמְּרָא בְּשִׁירִין וְתוּשְׁבְּחִין, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה.

כָּל זְמַן שֶׁהַנֵּר דּוֹלֵק עַל הַפְּתִילָה, וְהַפְּתִילָה כְּתִיקוּנָהּ, הָאוֹר מֵאִיר וְצַח, וְהַכֹּל נֶהֱנִין מִמֶּנּוּ. וְכָל זְמַן שֶׁהַפְּתִילָה נֶעְדֶּרֶת, וְהַשֶּׁמֶן חָסֵר מִן הַפְּתִילָה, הָאוֹר נִסְתַּלֵּק, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בְּאוֹתוֹ אוֹר כְּלוּם.

כָּךְ, כָּל זְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל הָיוּ מְתוּקָנִים וּמְסוּרָגִלִּים כְּפְתִילָה זוֹ, אוֹר שֶׁל מַעְלָה הָיְתָה דּוֹלֶקֶת עֲלֵיהֶם, וְאוֹמֶרֶת שִׁירָה, וְאֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּחַ לְעוֹלָם. כְּדוּגְמַת הָאוֹר עַל הַפְּתִילָה, שֶׁאֵינוֹ מִשְׁתַּכֵּחַ לְעוֹלָם, לְנֶגֶד מַעְלָה. וְאוֹתוֹ הַשִּׁיר הוּא הַמְעוּלֶּה שֶׁבַּשִּׁירִים, קֹדֶשׁ קָדָשִׁים. נֶעְדָּר הַפְּתִילָה, כְּבָיְכוֹל נֶעְדָּר הָאוֹר, וְנִסְתַּלֵּק, וְאֵין מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ.

וּשְׁלֹמֹה צוָוחַ וְאוֹמֵר, וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ בִּימֵי בְחוּרֹתֶיךָ. הֱיֵה מִתְתַּקֵּן וּמְסֹרָגֵל עַצְמְךָ בְּמִצְוֹת וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ, בִּזְמַן שֶׁהַמָּאוֹר הַהוּא לוֹהֵב בַּפְּתִילָה.

דָּבָר אַחֵר עַל הָאוֹר הַהוּא בִּזְמַן שֶׁהַפְּתִילָה מְתוּקֶנֶת אָמַר לְנֶגֶד אוֹתוֹ הָאוֹר, וּזְכֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ. הִתְעוֹרֵר לְנֶגֶד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁיר וּתְעוֹרֵר הָאַהֲבָה.

(קהלת י״ב:א׳) עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הָרָעָה, בְּזִמַּן שֶׁהַלְּבָנָה מִתְמַעֶטֶת, וְתִשְׁלוֹט הָרָעָה, וְהַיָּמִים שֶׁלָּהּ הֵם יָמִים שֶׁאֵין בָּהֶם חֵפֶץ. עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, זֶה נָהָר הַיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, דִּכְתִיב (בראשית ב׳:י׳) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. דִּכְתִיב בּוֹ, (איוב י״ד:י״א) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. וְהָאוֹר, זֶה הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִתְעַטֵּף בּוֹ, וְהוּא יְמִינוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב (איכה ב׳:ג׳) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ.

וְהַיָּרֵחַ, הוּא הַיָּם הַמִּתְמַלֵּא מֵאוֹתוֹ נָהָר. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב י״ד:י״א) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיִבָּשׁ. וְהַכּוֹכָבִים, אֵלּוּ שְׁנַיִם עָשָׂר מַזָּלוֹת הַיְדוּעִים לְהּ. וְשָׁבוּ הֶעָבִים, אֵלּוּ שָׂרֵי אוּמּוֹת הָעוֹלָם. אַחַר הַגֶּשֶׁם, אַחַר בְּכְיָיתָן שֶׁל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת. דִּכְתִיב, (לא ידוע) מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.

(קהלת י״ב:ג׳) בַּיּוֹם שֶׁיָּזְעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת, אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי הַחוֹמוֹת. דִּכְתִיב (ישעיהו ס״ב:ו׳) עַל חוֹמוֹתַיִךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם הִפְקַדְתִּי שׁוֹמְרִים. וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל, אֵלּוּ הֵם שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. וּבָטְלוּ הַטַּחֲנוֹת, אֵלּוּ הֵם אוֹכְלֵי הַקָּרְבָּנוֹת. כִּי מִעֲטוּ כַּנְפֵי הַחַיּוֹת. וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת, אֵלּוּ הֵם (זכריה ד׳:י׳) עֵינֵי ה' הַמְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ, וְהֵם שִׁבְעָה עֵינֵי ה'.

וְסָגְרוּ דְלָתַיִם בַּשּׁוּק, אֵלּוּ הֵם הַשְּׁעָרִים שֶׁכְּווּלָם נִנְעָלוּ, זוּלָתִי שַׁעֲרֵי דְמָעוֹת שֶׁלֹּא נִנְעָלוּ. בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה, סוּכַּת דָּוִד, שֶׁנָּפְלָה וְנִשְׁפְּלָה לֶעָפָר, וְקוֹלָהּ שֶׁהָיְתָה מְשׁוֹרֶרֶת תָּמִיד בְּשִׁיר הָאַהֲבָה שָׁפַל. וְיָשַׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר, הֵם הַמַּלְאָכִים הַנֶּחֱלָקִים בְּמִשְׁמְרוֹתָם עַל הַשִּׁיר, מֵהֶם, מְשׁוֹרְרִים בַּיּוֹם, וּמֵהֶם מִשְׁמָרוֹת מְשׁוֹרְרִים בַּלַּיְלָה.

(קהלת י״ב:ה׳) גַּם מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ, כִּי גָּבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר. וְשׁוֹמֵר זֶה מִזֶּה, וּמְקַבֵּל זֶה מִזֶּה, בְּנַעְיְמָה וּבְקִדּוּשָׁה. וּבְחֶרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, יָצְתָה מְאֵרָה, וְדִין חָזָק מָצוּי לְפָנָיו. וְגָבוֹהַּ יִירָא מִגָּבוֹהַּ וּמִדִּינוֹ.

וְחַתְחַתִּים בַּדָּרָךְ, כְּתִיב (ישעיהו מ״ג:ט״ז) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבְמַיִם עַזִּים נְתִיבָה. וּבְאוֹתוֹ דֶּרֶךְ, הָיָה יוֹרֵד וּבָא הַטַּל מֵרֹאשׁוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְכָל שִׂמְחָה, וְכָל טוּב, וְכָל רָצוֹן, בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ הָיָה בָּא. וּבְחֶרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, תְּבִירוּ עַל תְּבִירוּ בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ נִמְצָא, וְכָל רוּגְזָא וְאִיתְתָנֵי וְתַקִּיפָא וְדִינָא, בְּהַהוּא דֶּרֶךְ הֲווֹ.

וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד, כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, וַיִּשְׁקֹד ה' עַל הָרָעָה. וּכְתִיב (ירמיהו א׳:י״א) מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רוֹאֶה. וּצְמִיחַת הַשָּׁקֵד אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם. כָּךְ מִי"ז בְּתַמּוּז, עַד תִּשְׁעָה בְּאָב. וּמִיּוֹם שֶׁהַשָּׁקֵד מֵצִיץ, הַפֶּרַח אֵין מוֹצִיא פְּרִי, עַד כ"א יוֹם.

וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב, יוּתַּן הַסֵּבֶל עַל שִׁכְמוֹ שֶׁל בֵּית דָּוִד. וְתָפֵר הָאֲבִיוֹנָה, זוֹ עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה. וּצְווּחִין בְּנֵי נָשָׁא, וְלָא מִתְעַנְּוִן. מַאי טַעְמָא, כִּי הוֹלֵךְ הָאָדָם אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ, מִסְתַּלֵּק הַכָּבוֹד לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְאִינּוּן צְוָוחִין וְלֵית מַאן דְּיַשְׁגַּח בְּהוּ. בְּגִין דְּאִיהוּ אִסְתַּלַּק לְבֵית

עוֹלְמוֹ דִּנְפַק מִינֵיהּ. וְעַל דָּא אִשְׁתַּכַּח מְאֵרָה, וּבִישׁ, וּמָוֶת, וּמְאוֹרְעוֹת רָעוֹת בָּעוֹלָם. וְסָפְדִין וּצְוָוחִין בְּכָל יוֹמָא. דִּכְתִיב, כִּי עָלָה מָוֶת בַּחַלוֹנֵינוּ.

(קהלת י״ב:ו׳) עַד אֲשֶׁר לֹא יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף, חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשַׁךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה. וְתָרֵץ גֶּלַת הַזָּהָב, דְּאִיהִי נַחֲתָא בְּהַהוּא חוּט. נִשְׁבַּר הַחוּט, נָפַל הַגּוּלָה. וְתִשָּׁבֵר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ, שֶׁהַתּוֹרָה נִשְׁתַּכְּחָה בְּגָלוּתָא, וְאוֹתוֹ הַמַּשְׁאֵב, יוֹפִיאָמַר לֵיהּ הַשַּׁר, לֹא שָׁאַב מִמַּעְיַן הַתּוֹרָה, וּבְנֵי אָדָם נְבוֹכִים בָּהּ.

וְנָרֹץ הַגַּלְגַּל אֶל הַבּוֹר, וּמַלְאָךְ הַמַּשְׁחִית נִיתַּן לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל בְּכָל יוֹם. וְיָשׁוֹב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה, וְיִכְלוּ כָּל הַנְּשָׁמוֹת, וְהָעוֹלָם יִכְלֶה, וְהֶעָפָר שֶׁהַכֹּל נִהְיָה מִמֶּנּוּ, יָשׁוּב כְּבַתְּחִלָּה, וְיִהְיֶה הָעוֹלָם חָרֵב כְּשֶׁהָיָה. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ, וְיִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כְּבַתְּחִלָּה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כְּתִיב, (דניאל י״ב:ב׳) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. אֲתָא ר׳ עֶזְרִיָה וְרַבִּי מְרוֹנוֹס, וּנְשָׁקוּהוּ בְּרֵישֵׁיהּ. קָרָא עֲלֵיהּ, (משלי י״ח:ט״ו) לֵב נָבוֹן יִקְנֶה דָּעַת וְאֹזֶן חֲכָמִים תְּבַקֵּשׁ דָּעַת.

פָּתַח וְאָמַר (שיר השירים א׳:א׳) שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, זַכָּאָה דָּרָא דִּי חָכְמְתָא דִּלְעֵילָּא שַׁרְיָא בְּגַוֵּיהּ. בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוֵי בָּעֵי לְגַלָּאָה בְּאַרְעָא, מַה דְּלָא אִתְגְּלֵי לְמַלְאֲכֵי עִילָּאֵי. וּמַאי אִיהוּ, רָזִין דְּחָכְמְתָא דִּשְׁמָא גְּלִיפָא עִילָּאָה. דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין לָא אִתְמַסְּרוּ לוֹן, וְאִתְמַסְּרוּ לְחַכִּימִין בְּאַרְעָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, מְשַׁבְּחָן וְאָמְרִין, (תהילים ח׳:ב׳) ה׳ אֲדוֹנֵינוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תְּנָה הוֹדְךָ עַל הַשָּׁמָיִם.

מָה אַדִּיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ, אִילֵּין רָזִין גְּלִיפִין דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין, דְּאִתְגַּלְיָין בְּאַרְעָא, וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְּהַאי, עַל הַשָּׁמָיִם. דְּכָל אִינּוּן אוֹכְלוּסִין אוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן עוֹבָדָא דָּא, דְּאִתְגְּלֵי בְּאַרְעָא מַה דְּלָא אִתְגְּלֵי לוֹן.

הָא הָכָא רָזִין דִּרְתֵּיכָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה, דְּאַרְבַּע שְׁמָהָן גְּלִיפָן, וְהָא אִיהוּ רָזָא דְּרָזִין רְתֵיכָא עִילָּאָה דִּשְׁמָהָן: אדנ"י. צְבָאוֹ"ת. יהו"ה. אהי"ה. רָזָא דְּאַרְבַּע שְׁמָהָן גְּלִיפָן, דְּאַרְבַּע זְהוֹרִין. וְכָל זְהָרָא וְזָהָרָא אִתְכְּלִיל חַד בְּחַבְרֵיהּ, וְתֵיאוּבְתָּא דְּהַאי לְעָאלָא בְּהַאי, וּלְאִתְכְּלָלָא הַאי בְּהַאי.

וְאִלֵּין אַרְבַּע זְהוֹרִין, אִתְפָּרְשָׁן בִּשְׁמָהָן יְדִיעָן: חַד אִקְרֵי זוֹהַ"ר חָשׁוּךְ וְלָא חָשׁוּךְ. בְּאִסְתַּכְּלוּתָא דִּילֵיהּ, מַיָּד אֲרֵים חָשׁוּךְ. מִסְתַּכְּלָאן בֵּיהּ יַתִּיר, נָצִיץ וְלָהֵיט בַּנְהִירוּ, וְשַׁפִּירוּ עִילָּאָה. וּנְהוֹרֵיהּ קָמִיט בְּגַוֵּיהּ, עַד דְּבָטַשׁ בֵּיהּ נְהוֹרָא אָחֳרָא, דְּכָרֵי בְּהַאי נְהוֹרָא, וְאַנְקֵיב לֵהּ, כְּדֵין אִתְמַלְיָא מֵהַהוּא זְהָרָא, וְנָצִיץ לְכָל סְטַר.

זְהָרָא דָּא, אִתְגְּלֵיף בְּשִׁבְעִין וּתְרִין נְצִיצִין, דְּאִינּוּן שִׁבְעִין וּתְרִין שְׁמָהָן גְּלִיפָן, דְּשִׁבְעִין סַנְהֶדְרִין וּתְרִין סַהֲדִין. כְּדֵין הַאי זוֹהֲרָא כְּלִילָא בִּשְׁתֵּי שְׁמָהָן, וּמִתְעַטְּרָא בִּשְׁמָא דָּא אדנ"י.

כְּדֵין אִיהוּ שַׁר דְּכָל עָלְמִין, וְכָל חֵילִין וְכָל מַשְׁרְיָין דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, כֻּלְּהוֹ אָמְרֵי תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּהַאי קְרָא דְּקָא מְשַׁבְּחָן לֵיהּ, וְאָמְרִין תּוּשְׁבַּחְתָּא, וּמְשַׁבְּחִים לְעֵילָא. וְדָא זָהֲרָא כַּד אִשְׁתְּלִים, אִיהוּ שי"ר. אָדוֹן, שַׁר, רִבּוֹן. י שְׁלִימוּ [ח ס ר כ א ן] מִכּוֹלָא, שִׁי"ר הַמַּעֲלוֹת, רִבּוֹן מְמַנָּא עַל כָּל חֵילִין וּמַשְׁרְיָין דַּרְגִּין דִּלְתַתָּא.

זָהֲרָא תִּנְיָינָא, הוּא זוֹהַר דְּכָל עַיְינִין עִילָּאִין סְתִימִין, כָּנִישׁ לְגַבֵּיהּ. וְהוּא זוֹהַר נָצִיץ לְעַיְינִין, דְּלָא יָכִילוּ לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, וְהַאי אִיקָרֵי חַי. וּבְגִין דְּאִיהוּ חַי, נָטֵיל כָּל זְהִירִין עִלָּאִין סְתִימִין, וְזָרִיק זְהִירִין נְצִיצִין לְתַתָּא, וַעֲבֵיד פֵּירִין וְאִיבִּין לְזַנֵּיהּ.

וְדָא זוֹהַר חַי, אִיקָרֵי חַי הָעוֹלָמִים. וְדָא אִיהוּ כְּלָלָא דְּעִילָּאֵי וְתַתָּאֵי, וְעַל דָּאֲפֵיק זָהֲרִין נְצִיצִין, וַעֲבֵיד אִיבִּין לְזַנֵּיהּ, אִיקָרֵי הַאי זוֹהַר צְבָאוֹ"ת. וְדָא אִיהוּ דְּתֵיאוּבְתֵּיהּ תְּדִיר, לְשַׁבָּחָא תְּדִירָא, בְּהַאי זוֹהַר קַדְמָאָה דְּאִקָּרֵי שִׁיר. וְכַד כְּלִילָן כַּחֲדָא בְּחִבּוּרָא חָדָא בְּלָא פֵּירוּדָא, גּוֹ תֵּיאוּבְתָּא שְׁלֵימָא, כְּדֵין אִיקָרֵי כֹּלָּא שִׁיר הַשִּׁירִים.

וַאֲפִילּוּ אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹהִי, דְּאִיהוּ כְּלָלָא דְּכֹלָּא, אִיקָרֵי כְּלָלָא דְּסַגִּיאִין, כְּלָלָא דְּכָל זָהֲרִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין. כָּל קָרִינָן לֵיהּ, כְּלָלָא דְּכוֹלָּא. חַיִּי"ם אִיהוּ. עֲלֵיהּ כְּתִיב (בראשית ב׳:ט׳) וְעֵץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגָּן. כָּל חַיִּים בֵּיהּ תַּלְיָין. מִינֵיהּ פָּרְחִין חַיִּין וּזְהוֹרִין לְכָל סְטַר.

הַאי שִׁיר דְּקָאֲמָרָן, אִיקָרֵי בְּאֵ"ר, וְאִינּוּן חַיִּים עִילָּאִין עָאלִין בְּגַוֵּיהּ. וְהַהוּא זָהֲרָא דְּאִקָּרֵי חַיִּים, נָבְעִין בֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וּכְתִיב בְּאֵר חֲפָרוּהָ שָׂרִים. עַל שְׁמָא דְּאִינּוּן רַבְרְבִין עִילָּאִין, זָהֲרִין טְמִירִין, דְּאִתְכַּנְּשׁוּ בְּהַאי זָהֲרָא. וְאִינּוּן לָא חֲפָרוּהָ, אֶלָּא עַל יְדָא דְּדָא.

זָהֲרֵי אֶלְעָזָר תְּלִיתָאָה, הַאי אִיהוּ זָהֲרָא כְּלָלָא דְּתִתְלַת זָהֲרִין, רָזָא דְּתִתְלַת אַתְוָון. בְּהַאי זָהֲרָא אֲבָהָן אִתְדַּבָּקוּ.

הַאי אִיהוּ רָצוֹא וְשׁוֹב, לֵית מַאן דְּיָכִיל לְאִתְיַשְׁבָא בִּנְצִיצוּ דִּילֵיהּ. עַל הַאי כְּתִיב, (יחזקאל א׳:י״ד) וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב. דָּא יֵרִית אַחְסָנָתָא יְרוּתָא דְּזָהֲרִין טְמִירִין, דְּלָא אִתְגַּלְיָין. וְרָזָא דְּשָׁמָא קַדִּישָׁא דְּתִתְלַת אַתְוָון תַּלְיָין בָּהוּ, יה"ו. מִכָּאן, אֶת ה' רְבִיעָאָה לְקֵיט וְנָקֵיט. וְהָכִי אִתְסַדַּר בְּסִידּוּרָא שְׁלִים.

דָּא זִיהֲרֵי אֶלְעָזָר אִיהוּ רָצוֹא וָשׁוֹב, בָּרָזָא דְּאֶת ו', וְאִיהוּ קָאִים בְּאֶמְצָעִיתָא, בֵּין עֵילָא וְתַתָּא. אֶת ה' מִסְטָרָא דָּא לְעֵילָא. וְאֶת ה' מִסְטָרָא דָּא לְתַתָּא. וְהַחַיּוֹת דְּאִינּוּן ו' בְּאֶמְצָעִיתָא. וְעַל דָּא רָצוֹא וָשׁוֹב, רָצוֹא לְגַבֵּי ה' עִילָּאָה, לְאִסְתַּלָּקָא לְגַבָּהּ בְּתֵאוּבְתָּא שְׁלִים. וְשׁוּב לְגַבֵּי ה' תַּתָּאָה, לְמֵיהַב לָהּ, כְּמָא דְּלָקֵיט מִלְּעֵילָא.

זָהֲרָא דָּא אִיהוּ כְּגַלְגַּלָּא דְּעֵינָא, בְּאוֹרַח סָתִים, דְּזָהֲרָא דִּילֵיהּ רָצוֹא וָשׁוֹב, תֵּיאוּבְתֵּיהּ לְאִסְתַּלָּקָא לְעֵילָא, וּמִיָּד אַהֲדַר. וְרָזָא דָּא אֲשֶׁר, קָאִים הָכָא וְהָכָא.

זָהֲרֵי אֶלְעָזָר רְבִיעָאָה אהי"ה. הַאי אִיהוּ זָהֲרָא סָתִים, דְּלָא אִתְחֲזֵי כְּלָל. דְּהָא מֵהַאי זָהֲרָא סְתִימָא נָפְקוּ שְׁאָר זְהִירִין, וְאִתְפַּשְׁטָן וְאִתְכְּלִילָן חַד בְּחַבְרֵיהּ. הַאי זָהֲרָא לָא אִתְגְּלֵי כְּלָל, אֲבָל קָאִים בְּסוּכְלְתָנוּ דְּלִבָּא. דְּלִבָּא יָדַע וְאִסְתַּכַּל בֵּיהּ, אַף עַל גַּב דְּלָא אִתְחֲזֵי כְּלָל.

וְהָא, בְּגִין דְּכָל אִינּוּן זָהֲרִין, נָפְקָא מִנֵּיהּ תִּיאוּבְתָּא דְּזָהֲרָא תַּתָּאָה, לְשַׁבָּחָא שְׁבָחָא, לְאִסְתַּכָּלָא בְּגוֹ אִינּוּן זְהִירִין, לְאִתְכְּלָלָא בְּגַוַּיְיהוּ, לְאִסְתַּלְקָא לְמֶחֱמֵי בְּהַהוּא נוֹעַם עִילָּאָה.

וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד מַלְכָּא, אַחַת שָׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שִׁבְתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיַּי לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ. וְרָזָא דָא לִשְׁלֹמֹה, לְמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כֹּלָּא דִּילֵיהּ.

כְּתִיב (זכריה ד׳:ב׳) רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ. זְכַרְיָה אִתְגְּלֵי לֵיהּ רָזָא דִּמְנָרְתֵי דַכְיָין. חַד מִתְסַדְּרָא. וְחַד דְּנָהֲרָא.

רָאִיתִי וְהִנֵּה מְנוֹרַת, דָּא מְנָרְתָּא מִתְסַדְּרָא בְּשִׁבְחֵי דִּגְוונִין גְּלִיפָאן, בְּשִׁמָא אדנ"י. בְּשִׁמָא דָא מְנָהֲרָא לְתַתָּאי, וְזָן וּמְפָרְנֵס לוֹן כִּדְקָא יָאוֹת.

זָהָב, רָזָא דְּבֵי דִינָא בְּשִׁמָא אֱלֹהִי"ם, לְמֵידַן כָּל עָלְמָא, דְּהָא בְּדִינָא קָאי, וְעַל שְׁמָא דָא אִתְבְּרֵי. וְכֹלָּא בְּרָזָא דִשְׁמָאלָא.

כּוּלָּהּ, כַּד אִשְׁתְּלֵים בְּסִטְרָא דְּיָמִינָא, דְּאִתְקְרִיךְ בָּהּ בְּרָזָא דִשְׁמָא ידו"ד, דְּהָא כְּדֵין אִיהִי כֻּלָּהּ בַּחוּפָּה, דְּעָלְמִין כּוּלְהוּ בְּרַחֲימוּ בְּחִבּוּרָא חָדָא. דְּהָא כְּדֵין וְגֻלָּהּ עַל רֹאשָׁהּ. כְּתִיב גֻּלָּהּ, דָּא אִיהוּ מְקוֹרָא דְצַדִּיק, דְּאִתְעֲבִיד, נָהָר פְּלָגָיו דְּחָדָאן עִיר אֱלֹהִים, וַעֲבִיד פֵּירִין וְאִיבִּין, בְּשִׁמָא דְּאִתְקְרֵי צְבָאו"ת. מִתַּתָּחָא בְּתַרְיסַר תְּחוּמִין, לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא.

וְשִׁבְעָה נֵרוֹתֶיהָ עָלֶיהָ, דָּא רָזָא דִשְׁמָא עִילָּאָה גְּלִיפָא, בְּרָזָא דְּשִׁבְעִין שְׁמָהָן, דְּאִתְקְרֵי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִינּוּן שִׁבְעָה קַיְימִין, דְּעָלְמָא קָאִים עֲלַיְיהוּ.

שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה, אִלֵּין תַּתָּאֵי, דְּקַיְימִין לְקִבְלַיְיהוֹן דְּעִלָּאֵי, וְכֻלְּהוֹ אָחִיד לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁהּ. שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, אִלֵּין שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים, אִלֵּין עִילָּאֵי וְאִלֵּין תַּתָּאֵי. דְּמִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא.

תּוּ. שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה כּוּלְהוּ לְעֵילָּא, בְּגִין דְּכָלִיל כָּל חַד בְּחַבְרֵיהּ. וְאִי תֵּימָא, שִׁיתָּא, אִיהוּ שַׁפִּיר דְּכָלִיל חַד בְּחַבְרֵיהּ, חַד דְּאִשְׁתַּאַר בְּמַאן אִתְכְּלִיל.

אֶלָּא כַּד סָלְקִין כֻּלְּהוֹ לְתַרְיסַר, הַהוּא דְּקָאִים עֲלַיְיהוּ, דְּאַשְׁלִים תְּלֵיסַר, אִתְכְּלִיל בְּחַד דְּקַיְימָא עֲלֵיהּ, דְּאִיהוּ דַרְגָּא דְּכֻלְּהוֹ כְּלִילָן בֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ נְקוּדָה עִילָּאָה, דְּכֻלְּהוֹ נָפְקוּ מִינֵּיהּ.

תּוּ. תְּרֵין דַּרְגִּין אִינּוּן, וְכָל חַד אִיקְרֵי שִׁבְעָה. חַד אִיהוּ עַלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִיהוּ שִׁבְעָה, וְאִקְרֵי שִׁבְעָה, דִּכְתִיב וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים. וְחַד אִיהוּ צַדִּיק, דְּאִקְרֵי שִׁבְעָה, וְאִיהוּ שֶׁבַע דִּכְתִיב (משלי כ"ד:ט"ז) כִּי שֶׁבַע יִפּוֹל צַדִּיק וָקָם.

וְאִלֵּין תְּרֵין כְּתָרִין, מוּצָקוֹת לַנְּרוֹת. חַד מִסִּטְרָא דָּא, וְחַד מִסִּטְרָא דָּא. וְאַף עַל גַּב דְּאִינּוּן בְּמַנְיָנָא דְּאִינּוּן נֵרוֹת, וְעִם כָּל דָּא, שִׁבְחָא מֵאִלֵּין, תְּרֵין, דְּאִינּוּן שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה, דְּמוּצָקוֹת לְגַבַּיְיהוּ. דְּאִינּוּן נֵרוֹת דְּקָא נָהֲרִין עַל רֵישָׁא דְּהַהוּא מְנוֹרָה, וְהַהוּא מְנוֹרָה קָא מְנַהֲרָא מֵחֵילָא דִּילְהוֹן, לְסִלְקָא לְגַבֵּיהּ עֵילָא. וְכַד סָלְקָא, סָלְקָא מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וּמִכְּתָרָא לְכִתְרָא, עַד דְּאִתְאַחֲדָא כֻּלָּא לְעֵילָא, וְרָזָא דָּא, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה.

שִׁיר הַשִּׁירִים, עַל פּוּמָא דְּאֵלְיָהוּ אִתְגְּזַר, בְּרֵישׁוּ עִילָּאָה. שִׁיר הַשִּׁירִים, שִׁבְחָא דְּשִׁבְחִין, לְמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲתַר דְּבָעֵי חֶדְוָה, דְּלָא אִית תַּמָּן רוּגְזָא וְדִינָא. דְּהָא עַלְמָא דְּאָתֵי, כּוּלָּא אִיהוּ חֶדְוָה, וְאִיהוּ חָדֵי לְכוּלָּא. וּבְגִין כָּךְ מְשַׁדַּר חֵדוּ וְחֶדְוָה לְכָל דַּרְגִּין. כְּמָא דְּאִצְטְרִיךְ אִתְעָרוֹ דְּחֶדְוָה לְאִתְעָרָא מֵהַאי עַלְמָא לְעֵילָא. הָכֵי אִצְטְרִיךְ לְאִתְעָרָא חֶדְוָה וְחֵידוּ, מֵעַלְמָא דְּסִיהֲרָא, לְגַבֵּי עַלְמָא עִילָּאָה. וּבְגִין כָּךְ עָלְמִין קַיְימִין בְּדוּגְמָא חָדָא, וְאִתְעָרוֹ לָא סָלְקָא אֶלָּא מֵהַתָּא לְעֵילָא.

שִׁיר תתר"ו סִימָן, בְּאַתְוָון גְּלִיפָאן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, זְעוֹ וְרֶתֶ"ת דְּכָל עָלְמִין, וְכָל נוּקְבִין דְּתִתְהוֹמָא רַבָּא, עַד דְּהַאי פִּשִׁיטוּ דְּרוּחָא, עָאל לְגַבֵּי תַּרְעָא קַדְמָאָה דְּלִסְטַר מִזְרָח. הַהוּא מָארֵי דְּעַיְינִין, בְּת"ק מַפְתֵּחָאן דְּהֵיכְלִין, וְהָא אִיהוּ בְּגִלִּיפוּ דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּתִרֵיסַר אַתְוָון, דְּטָאסִין בֵּיהּ תְּשַׁע סְרֵי מַשְׁרְיָין מְלַהֲטָן דְּנוּרָא.

וְהַהוּא מָארֵי דְּעַיְינִין, לָקֵיט גּוּמְרִין דְּאֶשָׁא, שַׁיְיפֵי דְּנוּרָא, וְעָאלִין גּוֹ הַהוּא הֵיכְלָא דְּאִתְקְרֵי זְבוּל, הֵיכָל דְּתַמָּן כָּל שְׁבָחִין אִתְסַדְּרָן לְסִלְקָא לְעֵילָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (מלכים א ח':י"ג) בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבוּל לָךְ. וְאִיהוּ הֵיכָלָא, דְּאִית בֵּהּ תתר"ו דַּרְגִּין, דְּסָלְקָן בְּשִׁבְחֵי דְּתוּשְׁבַּחְתָּא, וּבָגוֹ כּוּלְהוּ אִית חַד דַּרְגָּא פְּנִימָאָה מִכּוּלְהוּ, דְּתַמָּן אִתְבְּרִיר רְחִימוּ דְּהַאי תּוּשְׁבַּחְתָּא, בְּרִירוּ דְּנָקוּדָא תַּתָּאָה. וְכַד אִתְבְּרִיר מִגּוֹ כּוּלְהוּ, סָלְקָא לְעֵילָא בְּרָזָא דְּשִׁיר, וְאִיקְרֵי שִׁיר הַשִּׁירִים, וְסָלְקָא מִכָּל אִינּוּן שִׁבְחִין, וְאִתְבְּרִיר מִכּוּלְהוּ.

כְּתִיב (מלכים א ו':ו'-ז') וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה וְגו', וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ, כַּד הֲווֹ דָּכְרִין וְנוּקְבָא כַּחֲדָא מִתְחַבְּרָא, כְּדֵין אֶבֶן שְׁלֵימָה, אִשְׁתְּלֵימַת כְּמָה דְּאִצְטְרִיךְ. וְלָא אִשְׁתְּלֵימַת, עַד דַּהֲוַת מַסָּע, דְּנָסַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאַתְקֵין לָהּ, וְקַשִּׁיט לָהּ, וְאַיְיתֵי לָהּ לְגַבֵּי דְּאָדָם, וּכְדֵין נִבְנָה, וְאִשְׁתְּלֵימַת מִכּוּלְהוּ.

וְכַד אִתְחַבָּרוּ דָּא עִם דָּא, כָּל רוּחִין אוֹחָרָנִין, וְכָל זִינִין בִּישִׁין, אִתְעֲבָרוּ מִתַּמָּן, וְלָא אִתְקְרִיבוּ לְמַקְדְּשָׁא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ.

דְּהָא כּוּלְּהוּ עָאלוּ גּוֹ נוּקְבָא דְתָהוֹמָא רַבָּא. כֵּיוָן דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא לְתַתָּא, וְאִתְתַּקַּן הֵיכָלָא עַל בּוּרְיֵיהּ, כְּדֵין אִתְגְּלֵי שִׁיר הַשִּׁירִים, דְּאִצְטְרִיךְ לְאִתְחַבָּרָא מַקְדְּשָׁא בְּמַקְדְּשָׁא.

כַּד הֲוָה מֹשֶׁה בְּמַדְבְּרָא, בְּגִין חוֹבֵי הוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, זוּוְגָא דְמשֶׁה הֲוַת מִתְחַבְּרָא בֵּיהּ, בַּאֲחוֹרָא הֲוּוֹ דְּכַר וְנוּקְבָא מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא. כְּדֵין, וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ, זְעֵיר זְעֵיר.

כַּד עֲבַרוּ יִשְׂרָאֵל יַת יַרְדְּנָא, וּמשֶׁה אִתְכְּנִישׁ, נְסַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְקֵין לָהּ בְּמִשְׁכַּן שִׁילֹה, עַד דְּאִשְׁתְּלִימַת בְּבֵי עָלְמִין, וְאִתְחַבָּרַת בַּמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, וַהֲווּ עָלְמִין אַפִּין בְּאַפִּין. כְּדֵין, אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. מַסָּע: דְּלָא הֲוַת בַּאֲתַר חַד קְבִיעַ, אֶלָּא אִתְעַקַּר וְאִשְׁתְּיל, וּכְדֵין נִבְנָה כִּדְקָא יָאוֹת.

וְכָל זַיְינִין בִּישִׁין, וְכָל רוּחִין בִּישִׁין, כְּדֵין אִתְעֲבָרוּ מֵעָלְמָא, וְלָא שַׁלִּיטוּ כְּלָל, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (מלכים א ו׳:ז׳) וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ.

בְּהֵהִיא שַׁעֲתָא, כַּד אִתְעֲבָרוּ כּוּלָּא מֵעָלְמָא, וְאִשְׁתְּאַרַת אִתְתָא בְּבַעֲלָהּ אַפִּין בְּאַפִּין, כְּדֵין אִתְגְּלֵי שִׁיר הַשִּׁירִים. וְדָא אִיהוּ שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, בְּלָא עֵרְבּוּבְיָא כְּלָל. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, אַפִּין בְּאַפִּין. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, דְּאִתְעַקַּר וְאִשְׁתְּיל בַּאֲתַר דִּשְׁלָמָא כּוּלָּא דִילֵיהּ.

חֲדֵי ר׳ שִׁמְעוֹן. אָמַר לֵיהּ אֱלִיָּהוּ, רַבִּי אֵימָא מִילָּךְ, וַאֲנָא אֶבַתְרָךְ, דְּהָא מִינִי וּמִינָךְ תִּסְתַּיֵּים מִלְּתָא. וּרְשׁוּ אִתְיְהִיב לָן מֵעִם עַתִּיקָא דְכוּלָּא, דְּיִתְגַּלּוּ רָזִין אִלֵּין מִתַּתָּא וּמֵעֵילָא. אַנְתְּ לָקֵבִיל תַּתָּאֵי. וַאֲנָא לָקֵבִיל עִילָּאֵי.

וּבְחַיָּיךְ רַבִּי, רְבוּ יַתִּיר אִית לָךְ, דְּכָל מִילָּךְ יִכָּתְבוּן לְעֵילָּא קַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין, וּמִילַּיי לָא יִכָּתְבוּן לְעֵילָּא, אֶלָּא בְּהַאי עָלְמָא יִכָּתְבוּן מִילַּיי, עַל יָדָךְ. מִילָּךְ יְהוֹן כְּתִיבִין לְעֵילָּא, וּמִילַּיי כְּתִיבִין לְתַתָּא. זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּיא בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאִין אַתּוּן בְּעָלְמָא דְאָתֵי.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה. כְּתִיב (תהילים קכ״ו:ו׳) הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע וְגו׳. בְּכַמָּה זִמְנִין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹכַח לוֹן לְיִשְׂרָאֵל, לְאַהֲדָרָא לוֹן בְּתִיּוּבְתָּא לְגַבֵּיהּ, לְמַהַךְ בְּאוֹרַח מֵישַׁר, בְּגִין לְאַסְלְקָא בְּגַוַּיְיהוּ. דְּהָא כַּד יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, וְאָזְלִין בְּאוֹרַח מֵישַׁר, כְּבָיְכוֹל, סִילּוּקָא אִיהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמָּהוֹן, בְּכָל עַמִּין דְּעָלְמָא. כַּד יִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, וְאָזְלִין בְּאוֹרַח מִישׁוֹר, סָלֵיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא, וְכוּלְּהוּ אוֹדָן וּמְשַׁבְּחָן לֵיהּ, וְלָאו אִינּוּן בַּלְחוּדַיְיהוּ, אֶלָּא אֲפִילּוּ עִילָּאִין לְעֵילָּא, כּוּלְּהוּ אוֹדָן לֵיהּ בְּגִינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וְלָא דָא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא אִיהוּ אִסְתַּלַּק בִּיקָרֵיהּ, בְּגִינַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ. וְלָא דָא בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא אֲפִילּוּ יִשְׂרָאֵל מַמָּשׁ, מִסְתַּלְקֵי בִּיקָרֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָּא וְתַתָּא.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּיִשְׂרָאֵל זַכָּאִין, כּוּרְסָא יְקָרָא דִלְעֵילָּא אִסְתְּלִיק לְעֵילָּא לְעֵילָּא, בְּכַמָּה חֶדְוָון, בְּכַמָּה רְחִימוּ, וּמִתְחַבְּרָן עָלְמִין בְּחֶדְוָוא, וְכוּלְּהוּ אִתְבָּרְכָן מֵעָמִיקָא דְנַהֲלִין, וְעַלְמִין

כּוּלְהוּ אִשְׁתַּקְיָין, וְאִתְבָּרְכָאן וְאִתְקַדְּשָׁאן בְּכַמָּה בִּרְכָאן, בְּכַמָּה קִדּוּשִׁין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָדֵי עִמְּהוֹן, בְּחֶדְוָא בִּשְׁלִימוּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְיִשְׂרָאֵל לָאו אִינּוּן זַכָּאִין, כּוּלָּא אִיהוּ בְּהִפּוּכָא. וְעִם כָּל דָּא רְחִימוּ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְמְנַע מִנַּיְיהוּ, וְכוּרְסְיָיא דִילֵיהּ יָתְבָא עֲלַיְיהוּ, כְּאִמָּא עַל בְּנִין, וְלָא אִתְמְנַעַת מִלְּמִתְבַּע עֲלַיְיהוּ רַחֲמֵי.

וּבְהַאי קָלָא סָלְקָא לְעֵילָּא, בְּגִין דְּרְעוּתָא דִילֵיהּ מַאן דְּאוֹלִיף סַנֵּיגּוֹרְיָא עַל בְּנוֹי. מְנָא לָן, מִמּשֶׁה, דְּאִסְתַּלַּק בְּסִלּוּקוּ עַל דְּאוֹלִיף וְכוּ עֲלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ל״ד:כ״ט) וּמֹשֶׁה לֹא יָדַע כִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו. אֵימָתַי אִסְתְּלִיק לְיקָרָא דָּא. כַּד חָאבוּ יִשְׂרָאֵל, וְאוֹלִיף עֲלַיְיהוּ זְכוּ.

כְּגַוְונָא דָּא כְּתִיב, הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה, עַל חוֹבֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל. מַאי נוֹשֵׂא מָשָׁךְ הַזֶּרַע. דָּא רָזָא דְכוּרְסְיָיא דְיקָרָא, דְּאִיהוּ נָטֵיל מְשִׁיכוּ דְּזֶרַע קוּדְשָׁא עִילָּאָה, לְמֵיעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין בְּהַאי עָלְמָא.

וְכַד אִסְתַּלִּיקַת בְּקָלָא דְיִשְׂרָאֵל, אַף עַל גַּב דְּלָאו אינוּן זַכָּאִין, עִם כָּל דָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲלֵי לָהּ, וְאַשְׁקֵי לָהּ, מִשַּׁקְיוּ דְנַחֲלָא עֲמִיקָא, וְאִשְׁתְּלֵים מִכָּל סִטְרִין. כְּדֵין, בֹּא יָבֹא בְּרִנָּה, מִגּוֹ דְּהַהוּא שְׁלִימוּ וּבִרְכָאן וְקִדּוּשִׁין דְּאִשְׁתְּלֵימַת. בְּקַדְמִיתָא, הָלוֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה, עַל חוֹבֵייהוֹן דְיִשְׂרָאֵל. כַּד תָּבוּ, בֹּא יָבֹא בְּרִנָּה.

בְּשַׁעֲתָא דְּבָנָה שְׁלֹמֹה בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִשְׁתְּלֵים עַלְמָא תַּתָּאָה כְּגַוְונָא דְעַלְמָא עִילָּאָה, יִשְׂרָאֵל כּוּלְהוֹן הֲווֹ זַכָּאִין, וְאִסְתַּלְקוּ בְּכַמָּה דַרְגִּין עִילָּאִין, וּכְדֵין אִסְתְּלַק כּוּרְסְיָיא דִיקָרָא בְּחֶדְוָה, בְּכַמָּה חֶדְוִון, בְּכַמָּה עִילּוּיִין.

וּכְדֵין שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, סְלִיקוּ בְּחֶדְוָא, וּנְחִיתוּ בְּחֶדְוָא. עִלְּמִין כּוּלְהוּ בְּחֶדְוָא. וְחִיבּוּרָא בְּחֶדְוָה. שִׁיר, לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הַשִּׁירִים, לְעִילָּאִין וְתַתָּאִין. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, חִבּוּרָא דְּעָלְמִין כּוּלְהוּ בְּחֶדְוָא, לְמַלְכָּא דִשְׁלָמָא כֻּלָּא דִילֵיהּ. עַל פּוּמָא דְּאֵלֵּיהוּ אִתְגְּזַר.

שִׁיר הַשִּׁירִים, כְּתִיב (דברים כ״ח:י״ב) יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב וְגו'. בְּשַׁעֲתָא דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא, בָּרָא בְּקַדְמִיתָא, שִׁיתִּין עִילָּאִין, דְּאִינּוּן מְקוֹרֵי, לְנַחֲתָא בְּהוֹן גִּשְׁמַיָּא דִּבְרָכָן, וְקִדּוּשִׁין עִילָּאִין דִּלְעֵילָּא. וְאִינּוּן נְטָלוֹ בְּקַדְמִיתָא מִמְּקוֹרָא דְחַיֵּי, מֵאֲתַר עִילָּאָה דִּנְפָקוֹ מִתַּמָּן.

הָהָא בְּקַדְמִיתָא עַד לָא אִיתְבְּרֵי עָלְמָא, סָלֵיק וְאִתְגְּלֵי חַד רְעוּתָא, דְּאִיקָרֵי מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וְשַׁוֵּי כּוּלָּא בְּהַהִיא מַחֲשָׁבָה סְתִימָא, וְכָל מַאי דְּהֲוָה וִיהֲוֵי. וּמֵהַהוּא מַחֲשָׁבָה סָלֵיק רְעוּתָא לְמִבְרֵי עָלְמָא, וּנְפַק נְבִיעוּ דַּקִּיק, כְּלֵיל סְתִימוּ דְמַחֲשָׁבָה, וְדָא לָא אִשְׁתְּמַע לְבַר, וְלָא אִתְגְּלְיָא. וְאִית בֵּיהּ אִסְתַּכְּלוּתָא דְּחָכְמְתָא, לְחַכִּימֵי לִבָּא אִתְמְסַר, בְּגִין דְּלָא אִתְגְּלְיָא לְבַר.

מַהַאי נָפְקֵי חֲמֵשׁ מְקוֹרִין, וְחַד סְתִימָא, וְחַד דְּכָנֵישׁ כּוֹלָּא. וְאִינּוּן מְקוֹרִין הֲווֹ, כַּד אִתְבְּרֵי עָלְמָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (בראשית א׳:א׳) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית: בָּרִבִּי אֶלְעָזָר שִׁי"ת. דָּא שִׁית, מְקוֹרָא דְּכָנֵישׁ כָּל מְקוֹרִין, לְמֵיזַן עָלְמִין.

אֵת הַשָּׁמַיִם, אִלֵּין אִינּוּן ו' מְקוֹרִין עִילָּאִין דִּלְעֵילָּא, לְמֵיהַב לְהַאי שִׁית. מִיּוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עַד דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, הֲווֹ סְתִימִין, וְלָא אִתְפַּתְּחוּ כְּלָל.

וְאִיתֵימָא אַבְרָהָם הֲוָה בְּעָלְמָא. הָא כְתִיב (שם יב) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. יִצְחָק, וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ מִלְּבַד הָרָעָב וגו'. וְיַעֲקֹב, הָא כְתִיב (שם מא) וַיְהִי רָעָב בְּכָל הָאֲרָצוֹת. מֹשֶׁה, הָא בְּכַמָּה דּוּכְתִין כְּתִיב (במדבר יא) מִי יַאֲכִילֵנוּ. פ (שמות טז) לְהָמִית אֶת כָּל הַקָּהָל הַזֶּה בָּרָעָב. צ (שם יז) וַיִּצְמָא שָׁם הָעָם לַמָּיִם. (במדבר כ) וְלֹא הָיָה מַיִם לָעֵדָה.

יְהוֹשֻׁעַ, אַף עַל גַּב דְּעָאלוּ לְאַרְעָא, כְּתִיב (יהושע ה) וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת בְּאָכְלָם מֵעֲבוּר הָאָרֶץ. בִּימֵי שׁוֹפְטִים כְּתִיב, (רות א) וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹּט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. בְּדָוִד כְּתִיב (שמואל ב כא) וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד.

מַאי טַעְמָא כָּל דָּא. בְּגִין דְּאִינּוּן שִׁיתִּין לָא אִתְפַּתְּחוּ, וְעַלְמָא אִתְזַן מִתַּמְצִיתָא דְּחִיק, בְּלָא פְּתִיחָא כְּלַל, אֶלָּא כְּזִיעַ דְּזִיעַ מִגּוֹ אִילָנָא, וְנַחֲית לְתַתָּא, אוֹ מִגּוֹ אַבְנָא.

בְּשַׁעֲתָא דַּאֲתָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, וְאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וַהֲווּ עַלְמִין כּוּלְהוּ בְּשִׁיקוּלָּא חָדָא עִילָּא וְתַתָּא. כְּדֵין, הַהוּא שִׁית דְּמַקַּבֵּל וְכָנֵישׁ לְכָל אִינּוּן שִׁיתִּין עִילָּאִין, אִתְפַּתַּח.

אֵימָתַי אִתְפַּתַּח, בְּשַׁעֲתָא דְּאִינּוּן שִׁיתִּין עִילָּאִין אִתְפַּתְּחוּ. כֵּיוָן דְּאִתְפַּתַּח הַאי שִׁית, נָפְקוּ בְּרָכָאן לְעָלְמָא. אֵימָתַי אִתְפַּתַּח, כַּד אַעְדִּיאוּ מִנַּיְהּ, חַד עָקִימָא דִּיתֵיב לְרַגְלַיְהּ. וְכֵיוָן דְּהַהוּא אִתְעֲבַר, שִׁית אִתְעֲבִיד שִׁיר, וְאִתְפַּתַּח אוֹצָר הַטּוֹב. בְּחֵילָא דְמַאן, אֶת הַשָּׁמַיִם, אִינּוּן שְׁאַר שִׁיתִּין, וְהַיְינוּ הַשִּׁירִים, דְּכוּלְהוּ אִתְפַּתְּחוּ, וְאַתְקִינוּ לְמֵיהַב מְזוֹנָא לְכָל עָלְמִין.

כְּדֵין כְּתִיב (מלכים א ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ. וּכְתִיב (שם ד) אוֹכְלִים וְשׂוֹתִים וּשְׂמֵחִים. דְּהָא שִׁית וְשִׁיתִּין אִתְפַּתְּחוּ. וְכָל עִידּוּנִין עִילָּאִין הֲווֹ נַחֲתִין לְעָלְמִין כּוּלְהוּ. וְכָלְהוֹ הֲווֹ חָדָאן לְסַלְקָא לְגַבֵּי עָלְמָא עִילָּאָה, לְמִלְקַט בִּרְכָאן וְעִדּוּנִין לְעָלְמִין. כְּדֵין, חֲבִיבוּ אִתְעַר מִנַּיְיהוּ לְגַבֵּי מַלְכָּא עִילָּאָה, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא חַד בְּלָא פֵּירוּדָא. כְּדֵין שִׁבְחָא דְּסָלְקָא עַל כָּל שְׁבָחִין, לְמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כֻּלָּא דִּילֵיהּ, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא בְּחָדְוָה עִילָּא וְתַתָּא.

כְּתִיב (תהלים סה) שִׁיר, וּכְתִיב (שם) לְךָ דֳמִיָּה תְהִלָּה וגו'. דָּוִד מַלְכָּא הֲוָה יָדַע בְּרוּחַ קוּדְשָׁא, דְּאִזְדַּמַּן שִׁיר דָּא, לְאִתְגַּלְיָא בְּעָלְמָא. וַאֲמַר, שִׁיר דְּאִזְדַּמָּן לְאִתְגַּלֵּי, לְךָ דוֹמִיָּה. אִיהוּ בַּחֲשַׁאי, דְּלֵית רְשׁוּ לְאִתְגַּלְיָיא תּוּשְׁבַּחְתָּא דָּא, אֶלָּא תּוּשְׁבַּחְתָּא וּתְהִלָּה דָּא אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן, כַּד אִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּאִיהוּ לְקֳבֵיל מַקְדְּשָׁא עִילָּאָה, כְּדֵין לְךָ יְשׁוּלַּם נֶדֶר.

פָּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, (במדבר כ״א:י״ז) אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. (שמות ט״ו:א׳) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. הָתָם תּוּשְׁבַּחְתָּא דְנוּקְבָא. הָכָא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּסָלִיק לְעַלְמָא דְדִכוּרָא אִיהוּ.

הָכָא אִיהוּ רָזָא, דְּגוּפָא וְרוּחָא מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, גּוּפָא בְּגוּפָא, וְרוּחָא בְּרוּחָא. שִׁיר הַשִּׁירִים, אִתְדַּבְּקוּתָא דְּגוּפָא בְּגוּפָא. (שה"ש א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, אִתְדַּבְּקוּתָא דְּרוּחָא בְּרוּחָא. וְכֹלָּא אִיהוּ בְּרָזָא דִּרְחִימוּ עִילָּאָה, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא חַד, בְּיִיחוּדָא חָדָא.

וְרָזָא דְיִיחוּדָא הָכָא. שִׁיר דָּא אִיהוּ יִשְׂרָאֵל, דְּמַמָּנָא בְּסַהֲדוּתָא דְיִיחוּדָא. הַשִּׁירִים, ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. וְכוֹלָּא חַד, בְּיִיחוּדָא חָד. וְאוֹקִימְנָא יִיחוּדָא דָּא, וְהָכָא יִיחוּדָא דְעַלְמִין כָּלְהוֹ. אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה, רָזָא דְּאֶחָד.

וְהָא אִיהוּ דְּאִצְטְרִיךְ שְׁלֹמֹה מַלְכָּא לְיַיחֲדָא, בְּרָזָא דְרוּחַ קוּדְשָׁא. לְאִתְחַבְּרָא כּוֹלָּא בְּיִיחוּדָא חָדָא, בִּרְעוּתָא, לְאִתְדַּבְּקָא דָּא בְּדָא, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא חַד. דְּהָא שְׁלֹמֹה אִיהוּ מַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כּוֹלָּא דִּילֵיהּ.

מַאי כּוֹלָּא דִּילֵיהּ הָכָא, וְכִי סַגִּיאִין שְׁלָמִין נִינְהוּ. אֶלָּא חַד שְׁלָמָא אִיהוּ, וּתְרֵין נִינְהוּ. חַד שְׁלָמָא אִיהוּ, דְּאִיהוּ שְׁלָמָה דְּבֵיתָא, דִּבְגִינֵיהּ אִשְׁתְּמוֹדַע דְּכוּרָא דְּכַר. וְחַד שְׁלָמָא אָחֳרָא, דְּאִיהוּ שְׁלָמָא דִּתְרֵין סִטְרִין, חַד דְּעָאל בְּאֶמְצָעִיתָא בְּאִינּוּן תְּרֵין סִטְרִין, וַעֲבִיד שְׁלָמָא בֵּינַייְהוּ, אִיהוּ שָׁלוֹם אָחֳרָא.

אֲבָל שָׁלוֹם דִּדְכוּרָא אִשְׁתְּמוֹדַע דְּכַר בְּגִינֵיהּ, אִיהוּ צַדִּיק. וְאִקְרֵי מַלְכָּא עִילָּאָה בְּגִינֵיהּ, מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. וּבְגִין כָּךְ, כָּל תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּשִׁיר הַשִּׁירִים, לְמַלְכָּא דִּשְׁלָמָא כּוֹלָּא דִּילֵיהּ, וְייִחוּדָא דְקָא מִתְיַיחֵד כּוֹלָּא, בַּאֲתַר דָּא אִיהוּ. בְּגִין דְּאִיהוּ נָטִיל כָּל תֵּיאוּבְתָּא דְּכָל שַׁיְיפִין, וְכָל עִינּוּגִין, וְכָל כִּיסּוּפִין עִילָּאִין, וְכֻלִּישׁ כּוֹלָּא לְגַוֵּיהּ.

וְעַל דָּא אִיקְרֵי אִיהוּ אֶחָד, שְׁלֹמֹה מַלְכָּא בְּרָזָא דְּרוּחַ קוּדְשָׁא. כַּד שְׁרָא עֲלֵיהּ הַהוּא רוּחַ קוּדְשָׁא, בָּעָא לְחַבְּרָא כּוֹלָּה בִּרְעוּתָא שְׁלִים כְּדְקָא יָאוֹת, וּלְייַחֲדָא כּוֹלָּא בַּחֲבִיבוּ בִּרְעוּתָא, לְמֶהֱוֵי חַד עִילָּא וְתַתָּא. וְעַל דָּא אֲמַר קְרָא, (זכריה יד) יִהְיֶה ה' אֶחָ"ד וּשְׁמ"וֹ אֶחָ"ד.

(שה"ש א) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ וְגו'. כְּתִיב (יחזקאל א) וַאֲרֵא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֵצֶל הַחַיּוֹת לְאַרְבַּעַת פָּנָיו. הַאי קְרָא בְּקִיטוּרָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אִתְּמַר. וַאֲרֵא הַחַיּוֹת, רָזָא דְיִשְׂרָאֵל סָבָא, קַפְּטִירָא בִּגְלִיפוּ בְּיָמִינָא וּבְשְׂמָאלָא.

תְּלַת רְשִׁימִין קְטִירִין דָּא עִם דָּא, דְּרוֹם מִזְרָח וְצָפוֹן, יה"ו, אַפִּין סְתִימִין, לָא שָׁלֵיט עֵינָא לְמֶהֱמֵי, וְהָכָא אָמַר וָאֵרֶא.

אֶלָּא, הֲוָה מִסְתַּכֵּל מִגּוֹ נְהוֹרָא דְּלָא נָהֲרָא, כְּמַאן דְּחָמֵי בַּעֲשָׁשִׁיתָא, גּוֹ עַיְינִין סְתִימִין, כַּד מְנַצְּצָן גּוֹ הַהוּא עֲשָׁשִׁיתָא. לְהֵיט לְהִיטוּ לְפוּם שַׁעֲתָא, וְלָא קָאִים בְּקִיּוּמָא.

מִתְגַּלְגְּלִין נָצְצִין לְפוּם הַאי שַׁעֲתָא, וְעָאל נְצִיצוּ דָּא בְּדָא. חַד סָלֵיק וְנָחֵית, וְאִתְתַּקַּף בִּסְטַר דָּרוֹם, בְּרָזָא דְּאָת יו"ד. אִתְתַּקַּף וְעָאל בְּסִטְרָא דְצָפוֹן, וּמִתְגַּלְגֵּל בְּקוֹטְרוֹי, וְעָאל וְסָלֵיק בְּרָזָא דְּאָת ט', וְאִתְגְּנֵיז. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. דְּנָצֵיץ וְלָהֵיט בִּגְלִיפִין בְּאָת ט', וְגָנֵיז לֵיהּ.

רָזָא דְּאָת דָּא סְתִימָא בִּסְתִימוּ, נָפֵיק מִינֵּיהּ כָּל נְצִיצוּת וְזִהֲרָא, דְּנָהֵיר וְנָצֵיץ. זַכָּאָה אִיהוּ מַאן דְּחָמֵי לֵהּ בְּחֶלְמֵיהּ, דְּא אַכְסַדְרָה דְּמִינָהּ נָצְצִין נְצִיצִין, פְּשִׁיט וְכָנֵישׁ.

וְחַד סָלֵיק וְנָחֵית, וְאִתְתַּקַּף בִּסְטַר מִזְרָח, בְּרָזָא דְּאָת ט' וְאָת יו"ד. אִתְפַּשִׁיט מִתְּרִין סִטְרִין, וּמִתְגַּלְגְּלָא בְּאַרְבַּע, תְּרִין לְעֵילָא, כִּירוּתָא דְּאַבָּא וְאִמָּא. וְאִית תְּרִין מִתְּרִין סִיטְרִין, מִסְטַר דָּרוֹם וְצָפוֹן, מִתְיַישְׁבָא בְּכוּלְּהוּ. וְאִיהוּ רְתִיכָא עִילָּאָה, בְּאַרְבַּע סִטְרִין. אוֹפַן אֶחָד בָּאָרֶץ אֲצֶל הַחַיּוֹת, דָּא אִיהוּ רְתִיכָא תַּתָּאָה, כְּלִילָא בְּאַרְבַּע סִטְרִין.

רְתִיכָא עִילָּאָה, דְּאִיהוּ רָזָא דְּאַרְבַּע סִטְרִין, פָּשִׁיט נְהִירוּ מִתְּלַת סִטְרִין, חַד דִּילֵּיהּ דְּאִתְחַבָּרוּ בֵּיהּ יְרוּתָא דְּאַבָּא וְאִמָּא, דַּהֲווֹ תְּרִין, וּמִתְחַבְּרָן לְחַד. וּתְרִין מִתְּרִין סִטְרִין.

פָּשִׁיט נְהִירוּ דְּמִזְרָח, הַאי רְתִיכָא תַּתָּאָה גַּלֵּי פֶּן חַד, לְגַבֵּי דְּהַהוּא נְהִירוּ, וּמְקַבְּלָא לֵיהּ, וְאִתְנְהִיר מִינֵּיהּ. וְכַד אִתְנְהִיר הַהוּא פֶּן מֵהַהוּא נְהִירוּ, כְּדֵין הַהוּא פֶּן אִיקְרֵי אדנ"י. וְאִיהוּ שַׁלִּיט וְרִבּוֹן בְּשָׁלְטָנוֹ דְּנְהִירוּ רַב. וְהַהוּא פֶּן כֵּיוָן דְּמִקַּבֵּל הַהוּא נְהִירוּ, אִתְעֲבִיד לֵיהּ הֵיכָלָא, וְגָנֵיז לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ, וּבְגִינֵיהּ אִתְעֲבִיד אָדוֹן רִבּוֹן וְשַׁלִּיט.

פָּשִׁיט זְהִירוּ דְּדָרוֹם, הַאי רְתִיכָא תַּתָּאָה גַּלֵּי פֶּן חַד לְגַבֵּי דְּהַהוּא נְהִירוּ, וּמְקַבְּלָה לֵיהּ וְאִתְנְהִיר מִנֵּיהּ. וְכַד אִתְנְהִיר הַהוּא פֶּן מֵההוּא נְהִירוּ, כְּדֵין הַהִיא פֶּן אִקְרֵי אֵל. וְאִיהוּ שַׁלִּיט לְאוֹטָבָא לְעַלְמָא בְּרַחֲמֵי. וּלְמֵיהַב מְזוֹנָא לְכָל חַד וְחַד כִּדְקָא יָאוֹת.

פָּשִׁיט נְהִירוּ דְצָפוֹן, הַאי רְתִיכָא תַּתָּאָה גַּלֵּי פֶּן חַד לְגַבֵּי דְּהַהוּא נְהִירוּ, וּמְקַבְּלָא לֵיהּ, וְאַנְהִיר מִנֵּיהּ. וְכַד הַהוּא פֶּן אִתְנְהִיר מִנֵּיהּ, כְּדֵין הַהוּא פֶּן אִיקְרֵי אֱלֹהִים. וְאִיהוּ שַׁלִּיט, רִבּוֹן, לְמֵידַן עַלְמָא בְּדִינָא, וּלְמֵיהַב דִּינָא לְכָל מַאן דְּאִצְטְרִיךְ, וּלְאִתְנַהֲגָא כּוֹלָּא בְּדִינָא.

עַד הָכָא, אַנְפִּין עִילָּאִין וְאַנְפִּין תַּתָּאִין, בְּרָזָא דִּתְלַת בִּתְלַת מִתְחַבְּרָאן, וְאִתְכְּלִילוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין. פֶּן חַד דְּאִשְׁתְּאַר מֵרְתִיכָא תַּתָּאָה, כּוֹלָּא שָׁאֲלִין עֲלֵיהּ אוֹפַן, אֵן אִיהוּ פֶּן חַד דְּאִשְׁתְּאַר.

הָהַר וַאֲמַר בְּאֵן אֲתַר הוּא, בָּאָרֶץ. בְּגִין דְּלָא יִשְׁתְּאָרוּן תַּתָּאִין בְּלָא אַשְׁגָּחוּתָא אֲפִילּוּ רְגָעָא חָדָא. הַהוּא פֶּן, כַּד אִתְכְּלִילוּ כּוּלְּהוּ תְּלָתָא אָחֳרָנִין, הַאי פֶּן נָטִיל מִכּוּלְּהוּ, וְאִתְכְּלִילוּ בְּכֻלְּהוּ, וְאִיהוּ בְּלִחוֹדוֹי בְּכֻלְּהוּ, בְּגִין לְאַשְׁגָּחָא בְּטִיבוּ עַל כָּל בְּנֵי עָלְמָא.

וְהַאי פֶּן מְשַׁבֵּחַ תְּדִיר, וְאִתְעָרַת אִתְעָרוּ לְגַבֵּי אינון דִּלְעֵילָא דַּעֲלֵהּ. וְאינון דִּלְעֵילָא דַּעֲלֵהּ, מִתְעָרֵי לְגַבֵּי אינון עִילָּאִין דִּלְעֵילָא. וְאינון עִילָּאִין דִּלְעֵילָא, מִתְעָרִין לְגַבֵּי עֵילָא, וְאִתְקַשְׁרֵי דָּא בְּדָא עַד אֵין סוֹף.

וְהַאי כַּד אִתְעַר בְּאִתְעָרוּ דְּאינון פָּנִים, בְּאינון נְשִׁיקִין עִילָּאִין, לְמֶהֱוֵי דְּבִיקֵי בְּרָזָא עִילָּאָה, וּלְאַשְׁלָמָא וּלְמֵיזַן כָּל עָלְמִין, לְמֶהֱוֵי כָּל עָלְמִין כּוּלְהוּ בְּחֶדְוָא. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן.

יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. עַל פּוּמָא דְּאֵלִיָּהוּ אִתְגַּזַּר. כְּתִיב (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וגו'. וְהָאָדָם, דָּא אָדָם קַדְמָאָה, סִתְרָא, בְּגִלִּיפּוּי דַּקִּיקִין עִילָּאִין. יָדַע, מַה דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדַע בָּהּ מִקַּדְמַת דְּנָא. יָדַע לְמֶהֱוֵי אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. כַּד אִסְתַּכְּלָן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין לְשִׁימּוּשָׁא, כְּדֵין כְּתִיב יָדַע. יָדַע לְאַשְׁקָאָה לָהּ, לְמִיזְרַע בָּהּ זַרְעָא, לְמֶעְבַּד תּוֹלְדִין. הַאי לְטַב, בְּאִתְעָרוּ דְּאַשְׁגְּחוּתָא לְתַתָּא.

מַדְּאָתָא נָחָשׁ עַל חַוָּה, אָטִיל בָּהּ זוּהֲמָא, וְקַיִן מֵהַהוּא זוּהֲמָא נָפִיק. וְאִי תֵּימָא אֵיךְ נָפִיק מִתַּמָּן, וְהָא כְתִיב וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן, דְּמַשְׁמַע דְּמֵאָדָם הֲוָה, וְלָא מִסִּטְרָא אָחֳרָא, וְאִתְּ אֲמַרְתְּ דַּאֲטִיל נָחָשׁ בָּהּ זוּהֲמָא וּנְפִיק מִינֵּיהּ קַיִן.

אֶלָּא, וַדַּאי הַהוּא נָחָשׁ אֲטִיל בָּהּ זוּהֲמָא, וּמֵהַהוּא זוּהֲמָא אִישְׁתְּאִיב בָּהּ הַהוּא רוּחַ בִּישָׁא, וְהַהוּא הֲוָה מְכַשְּׁכְּשָׁא בְּמַעְהָא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ גּוּפָא לְאִתְכְּלָלָא בֵּיהּ, וּלְמֵיפַק לְעָלְמָא. וְכֵיוָן דַּאֲתָא אָדָם, בְּאִתְעָרוּ דְּהַהוּא זוּהֲמָא, וְאִתְחַבַּר בְּאִתְּתֵיהּ, עֲבַד לֵיהּ גּוּפָא לְהַהוּא רוּחָא בִּישָׁא דְּהֲוָה בְּמַעְהָא, וְאִתְכְּלִיל בְּגַוֵּיהּ, וּנְפַק לְעָלְמָא בְּדִיוּקְנָא מֵעֵילָא וְתַתָּא.

וְחַוָּה אַשְׁגְּחַת בְּהַאי, וַאֲמַרַת קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. עִם ה'. וּבְגִין כָּךְ, כָּל עוֹבְדוֹי דְּקַיִן, הֲווֹ מֵהַהוּא סִטְרָא אָחֳרָא בִּישָׁא. וְכַד אִיתֵי קוּרְבָּנֵיהּ, מֵהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא אִיתֵי לֵיהּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שם) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִים, וְלָא כְתִיב וַיְהִי מִקֵּץ יָמִין.

שם וַתּוֹסֶף לָלֶדֶת אֶת אָחִיו אֶת הֶבֶל. דְּוַדַּאי הַהוּא רוּחָא בִּישָׁא אִתְתַּקַּף וְאִתְגַּבַּר בְּעוֹבָדָא דְּקַיִן, וְאִתְבַּר חֵילָא וְתוּקְפָּא בְּהֶבֶל, וְלָא הֲוָה לְגַבֵּיהּ כְּלוּם. עַד הָכָא הֲוָה בְּסִטְרָא דְּזוּהֲמָא כּוֹלָא.

כֵּיוָן דַּאֲתָא לְתַתָּא וְאִתְיְלִיד שֵׁת, אִתְבַּסַּם עָלְמָא, בְּצַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי דַּהֲווֹ לְתַתָּא בְּעָלְמָא. שֵׁ"ת: דָּא אִיהוּ סִיּוּמָא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְבַּסַּם, לָא אַעֲדִיאוּ עָקִימוּ בִּישָׁא מֵעָלְמָא, אֶלָּא אִתְכַּפְיָא מִקַּמֵּי סִטְרָא דְּמְהֵימְנוּתָא, סִיּוּמָא דְּאַתְוָון.

דְּהָא עַד הָכָא אִתְבְּרֵי עָלְמָא בְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא אִשְׁתַּלִּימוּ אַתְוָון, עַד דְּאִתְיְלִיד שֵׁת. כֵּיוָן דְּאִתְיְלִיד שֵׁת, אִשְׁתַּלִּימוּ כָּל עוֹבָדִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, בְּרָזָא דְּאַתְוָון. כְּדֵין אִתְבַּסַּם עָלְמָא, דְּאִשְׁתְּלִים תִּיקוּנוֹי. מִכָּאן וּלְהַלְאָה, שְׁאֵרֵי עָלְמָא לְאִתְנַהֲגָא כְּפוּם מֵישַׁר אוֹרְחוֹי.

שֵׁירוּתָא דְּקָא שָׁאֲרֵי, מֵאִינּוּן אַתְוָון דְּאִשְׁתְּבָקוּ בְּקַדְמֵיתָא. אָדָם, שָׁאֲרֵי בְּאָלֶ"ף, וְסַיֵּים בְּמֶ"ם. וּלְבָתַר דְּסַיֵּים אַלְפָּא בֵּיתָא בְּשֵׁת, אִתְהַדְּרוּ אַתְוָון אֲנוֹ"שׁ, אָלֶ"ף כְּמִלְקַדְמִין, נ' דְּאִיהוּ בָּתַר מ' דְּאִשְׁתְּבִיק מֵאָדָם. ש', שֵׁירוּתָא דְּאַתְוָון דְּשֵׁ"ת. נָטַיל אַתְוָון מֵהַאי וּמֵהַאי. ו' דְּיוּקְנָא דְּאָדָם, לְאִתְחַזָּאָה, דְּהָא מִשֵּׁת אִתְיַחֲסוּ דָּרִין בְּעָלְמָא בְּאוֹרַח מֵישָׁר, כִּדְקָא יָאוֹת.

וּבְרָזָא דְּאַתְוָון אִתְבְּנֵי כּוֹלָּא. וַאֲזָלוּ תִּלְתִּין וּתְרֵין אַלְפָּא בֵּיתוֹת, עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי. כֵּיוָן דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְּסִינַי, אִתְכְּנִישׁוּ אַתְוָון, וְאַסְתִּימוּ בְּהַהוּפְכָא דְּאַלְפָּא בֵּיתוֹת, וּנְפָקַאת אוֹרַיְיתָא, כְּלִילָא בִּתְלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין דְּרָזָא דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה, וְאִתְרְשִׁימַת אַלְפָּא בֵּיתָא, בְּתְרֵיסַר תְּחוּמִין, תְּרֵיסַר שְׁבָטִין. בַּר תְּרֵין דְּאִסְתַּלָּקוּ מִנְהוֹן, וְאִינּוּן ח"ט, דְּלָא אִתְחֲזוֹ בְּהוּ כְּלָל.

עַד דְּאָעֲלוּ לְאַרְעָא בְּשֵׁירוּתָא, וַהֲוָה חֵרֶם בֵּינַיְיהוּ בְּחוֹבָא דְּעָכָן, וּכְדֵין אִתְהַדְּרוּ אִינּוּן תְּרֵין אַתְוָון, דַּהֲווֹ מִסְתַּלְּקֵי מִנַּיְיהוּ, וְאִינּוּן מַכְרְזֵי וְאָמְרֵי חָטָא יִשְׂרָאֵל. וְאִלֵּין אַתְוָון לָא אִסְתַּלָּקוּ מִנַּיְיהוּ, אַף עַל גַּב דַּהֲווֹ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, בְּכָל דָּרָא וְדָרָא

עַד דַּאֲתָא שְׁלֹמֹה, וּבָנָה בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְיַישְׁבוּ עָלְמִין, עֵילָּא וְתַתָּא בִּדְיוֹקְנָא חָדָא. כְּדֵין אִתְיַשְּׁרוּ אַתְוָון כּוּלְהוּ, וְאִינּוּן תְּרֵין אַתְוָון דַּהֲווֹ רְשִׁימִין בֵּינַיְיהוּ לְבִישׁ, אִתְהַפִּיכוּ לְטַב, אִתְהַדְּרוּ טַח, דִּכְתִיב (מלכים א ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַ"ח.

כּוּלְהוּ אַתְוָון הֲווֹ שְׁלָמִין בֵּינַיְיהוּ בְּלָא קִטְרוּנָא כְּלָל, וְאַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא כּוּלְהוּ, הֲווֹ שְׁלֵימֵי עֵילָּא וְתַתָּא. אַתְוָון עִילָּאִין הֲווֹ שְׁלֵימִין לְעֵילָּא. אַתְוָון דַּקִּיקִין הֲווֹ שְׁלֵימִין לְתַתָּא. בְּשַׁעֲתָא דְּכְרוּבִים הֲווֹ פָּרְסֵי גַּדְפַּיְיהוּ מִתַּתָּא לְעֵילָּא, אַתְוָון פָּרְחִין מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וְאַתְוָון מֵעֵילָּא לְתַתָּא, וְעָאלִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְאִתְכְּלִילוּ אִלֵּין בְּאִלֵּין, בִּנְשִׁיקִין דְּרָחִימוּ.

כֵּיוָן דְּאַתְוָון מִתְחַבְּרָן, כָּל דַּרְגִּין תַּתָּאִין, וְדַרְגִּין עִילָּאִין, וְעָלְמִין כּוּלְהוּ, מִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, וְנַשְׁקֵי אִלֵּין בְּאִלֵּין, בִּנְשִׁיקוּ דְּרָחִימוּ, עַד דַּהֲווֹ כּוּלְהוּ חַד, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַד, בְּלָא פֵּירוּדָא כְּלָל.

כָּל נְשִׁיקִין דְּרָחִימוּ, לָאו אִינּוּן אֶלָּא לְמֶהֱוֵי כְּלָלָא חָדָא, לְאִתְכְּלָלָא דָּא בְּדָא בְּלָא פֵּירוּדָא. וּבְגִין כָּךְ נְשִׁיקִין אִלֵּין בְּכוּלָּא, אִינּוּן, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא חַד בִּכְלָלָא חָדָא, אַתְוָון בְּאַתְוָון, עָלְמִין בְּעָלְמִין, דַּרְגִּין בְּדַרְגִּין, אִתְתָּא בְּבַעֲלָהּ, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא חַד.

פִּיהוּ, אַמַּאי פִּיהוּ, פִּיו מִיבָּעֵי לֵיהּ. אֶלָּא לְאַכְלָלָא תַּרְוַיְיהוּ כַּחֲדָא. פִּיהוּ, לְאִתְחַזָּאָה דְּהָא אִיהִי זְמִינִית לְגַבֵּיהּ, כְּאִתְתָּא דְּתַקִּינַת פּוּמָהּ, לְקַבָּלָה נְשִׁיקוּ מִבַּעֲלָהּ. בְּגִין כָּךְ אִתְחֲזֵי זְמִינוּ דְּפוּמָהּ.

פִּיהוּ, הָכָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא, אִי תֵּימָא דִּנְשִׁיקִין אִינּוּן לְעֵילָּא לְעֵילָּא בְּאֵין סוֹף, בְּגִין דַּאֲמַר בְּאוֹרַח סְתִים יִשָּׁקֵנִי פִּיהוּ. וּלְבָתַר אַהֲדַר בְּאִתְגַּלְיָא דּוֹדֶיךָ. לָאו הָכֵי, דְּהָא נְשִׁיקִין לָא תַּלְיָין

תַּמָּן לְעֵילָא, אֶלָּא אִתְּתָא בְּבַעֲלָהּ. אֶלָּא עַד לָא אִתְקְרִיבוּ דָּא בְּדָא, אֲמַר בְּאוֹרַח סְתִים. כֵּיוָן דְּאִתְקְרִיבוּ וְאִתְנְשִׁיקוּ בִּדְבֵיקוּ דְּרַחֲימוּ דָּא בְדָא, אִיהִי אָמְרָה בְּאִתְגַּלְיָא, דּוֹדֶיךָ, וְלָא כְתִיב דּוֹדָיו, דְּהָא כְּלִילָן כַּחֲדָא בְּרַחֲימוּ, בְּחִבּוּרָא חָדָא, בְּלָא פֵּירוּדָא כְּלָל.

כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מְיַּיִן, טוֹב לָאו אִיהוּ, אֶלָּא מִסְּטַר דְּאוֹר קַדְמָאָה, דִּכְתִיב (בראשית א׳:ד׳) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְהַשְׁתָּא דְּאָת בַּשְׁלִימוּ, דְּאִתְכְּלִיל יָמִינָא בִּשְׂמָאלָא. טוֹבִים דּוֹדֶיךָ מִיַּיִן, דָּא יֵינָא דְאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ חֶדְוָה, טוֹבִים מִסִּטְרָא דִשְׂמָאלָא.

חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר, וַדַּאי דָּא אִיהוּ חֶדְוָא, דְּזַכֵּינָא בְּכָל הַנֵּי מִלִּין עִילָּאִין. אֲמַר לֵיהּ אֱלִיָּהוּ, רַבִּי, אַפְתַּח פּוּמָךְ, דְּמִילָּךְ כְּתִיבִין לְעֵילָּא, וּמִילֵּי כְּתִיבִין לְתַתָּא. זַכָּאִין אַתּוּן צַדִּיקַיָּא קַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין, בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מְיַּיִן. אוֹרַיְיתָא דְּבָעֵל פֶּה, הֲוָה אָמְרָה לְגַבֵּי אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב, דְּאִיהִי אָזְלַת בָּתַר אִינּוּן נְשִׁיקִין דְּתוֹרָה דִּבְכְתָב, בָּתַר מְתִיקוּ דִילָהּ, לְאִתְחַבָּרָא דָּא עִם דָּא בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין. וּכְדֵין אִיהִי בְּפָלוּגְתָּא בְּעוּלֵימְתָהָא, לְאִתְתַּקָּנָא בַּהֲדָהּ, לְמֶהֱוֵי כּוּלְהוּ קְשִׁיטִין לְגַבֵּי תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב.

וְכַד אִתְחַבְּרַת וְאִתְכְּלִילַת בְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב בְּחֶדְוָה, בְּחִבּוּרָא חָדָא, דְּנָשֵׁיק דָּא בְּדָא בִּרְחִימוּ, אַתְקָפַת בֵּיהּ, וַאֲמָרָה לֵיהּ בַּחֲבִיבוּ, כַּמָּה יַקִּירִין חֲבִיבוּתֵיךְ, מֵחַמְרָא דִילָךְ, דְּאַתְקֵיף בִּי רְחִימוּ דִילָךְ, עַד דְּרַוֵי לִי חֲמַר דִּרְחִימוּ, לְאִתְתַּקְפָא בָךְ, קִישׁוּטָא דְּאִתְקַשְׁטַת אוֹרַיְיתָא דְּעַל פֶּה בְּעוּלֵימְתָהָא, לְאִתְחַבְּרָא בְּאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב.

מִשְּׁנָה אִיהִי שֵׁרוּתָא דְּרֵישָׁא, בְּרָזָא דְּתִיקוּנָא דְּאִתְחֲזֵי לָהּ, בָּרַיְיתָא אִיהִי בְּרָזָא דְּתִיקוּנָא יַרְכִין וְרַגְלִין. גּוּפָא בְּתִיקוּנָא דְּאִתְחֲזֵי לָהּ.

אִתָּאן עוּלֵימְתָהָא, מְקָרְבִין לָהּ, לְתַקָּנָא לָהּ. דָּא אָמַר מוּתָּר, וְדָא אָמַר אָסוּר, דְּדָא אִיהוּ קִישׁוּטָא דְּכַלָּה, כַּד מְקַשְׁטֵי לָהּ. דָּא אָמַר כַּד מְקַשְׁטֵי, הָכֵי אָזְלָא קִישׁוּטָא דָא. וְדָא אָמַר לָאו הָכֵי. דָּא אָמְרָה קִישׁוּטָא דְּרֵישָׁא הָכֵי אָסִיר וּמְהַדַּק. וְדָא אָמְרָה כִּיפָּה דְּרֵישָׁא מוּתָּר בְּסִטְרָא דָא, וְאָסִיר וּמְהַדַּק בְּסִטְרָא דָא.

דָּא אָמְרָה, קִישׁוּטָא דְּדַהֲבָא דָא, בִּלְבוּשָׁא דָא, אִיהוּ פְּסוּל לְמֶהֱוֵי קִישׁוּטָא לְגַבֵּי דָא. וְדָא אָמַר, כָּשֵׁר וְיָאוֹת הוּא לְאִתְחֲזָאָה דָּא בְּדָא. וְכָל דָּא אִיהוּ תִּיקוּנָא וְקִישׁוּטָא דְּכַלָּה.

וְעִם כָּל דָּא, בְּעוֹד דְּאִינּוּן מְקַשְׁטָן, וְרַמְיָא קְטָרוּגָא בְּקִישׁוּטָא, הֵיא אוֹסִיפַת חֵילָא וְנוֹי וְנָוֹון, וְתִיקוּן בְּהוּ וְיַתְבָא בֵּינַיְיהוּ, וְאִתְחַשְׁבַת בְּנַפְשָׁהּ יַתִּיר מִכַּמָּה דַּהֲוַת מְאָה זִמְנִין. כֵּיוָן דְּאִתְקַשְׁטַת בְּהוּ, כּוּלְהוּ אַחֲדִין לָהּ בְּקִישׁוּטָהָא, וּבְתִיקוּנֵי שְׁפִירָתָא, וְעָאלִין לָהּ לְגַבֵּי מַלְכָּא, אוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב.

כַּד יָתְבָא מַטְרוֹנִיתָא בְּמַלְכָּא, בְּתִיקוּן שַׁפִּירָא, וּמַלְכָּא חָזֵי לָהּ מִתְקַשְׁטָא בְּשַׁפִּירוּ, הַהוּא קִישׁוּטָא מַכְרִיז וַאֲמַר לְמַלְכָּא, לְנַשְׁקָא לָהּ, דְּדָא אִיהוּ דְּבֵקוּתָא דִּרְחִימוּ, לְאִתְכָּלָלָא דָּא בְּדָא. מַאן גָּרִים בְּאינוּן נְשִׁיקִין וּבְהַהוּא רְחִימוּ, אינוּן עוּלְמָתָאן דְּקַשִׁיטוּ לָהּ.

כַּד בָּעְיָא לְאוֹטָבָא לְעוּלֵימְתָהָא, הִיא וּמַלְכָּא לְמֵיהַב לוֹן נְבַזְבְּזִין, לְכוּלְהוּ יָהֵיב כַּחֲדָא. לְכוּלְהוּ דַּהֲווֹ מְקַטְרְגֵי דָּא בְּדָא עַל קִישׁוּטָהָא, יַהֲבֵי מַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא נְבַזְבְּזִין וּמַתְּנָן בִּרְעוּ בַּחֲבִיבוּ, לְמֵיחְסַן לוֹן יְרוּתָא בְּאֶלֶף עָלְמִין דִּכְסִיפִין לְעַלְמָא דְּאָתֵי. וְכָל שֶׁכֵּן אינוּן דְּיָדְעֵי בְּרָזִין דְּחָכְמְתָא, לְקַשְׁטָא קִישׁוּטָהָא, דְּלֵית שִׁיעוּרָא לְאַחְסָנַת יְרוּתָא דִּלְהוֹן בְּעַלְמָא דְּאָתֵי. עֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (משלי כא) לְהַנְחִיל אֹהֲבַי יֵ"שׁ וְגו'.

(שיר השירים א':ב') יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. הָא הָכָא שִׁבְעָה תֵּיבִין, לָקֵבִיל ז' דַּרְגִּין דַּעֲלָהּ. וּלְקִבְלַיְיהוּ ז' הַנְעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָהֶת לָהּ, דְּקָא מְקַשְׁטֵי לָהּ, לַאֲעָלָא לָהּ לְגַבֵּי מַלְכָּא.

יִשָּׁקֵנִי, לְגַבֵּי חַי הָעוֹלָמִים. מִנְּשִׁיקוֹת, לְגַבֵּי חַסְדֵּי דָּוִד. פִּיהוּ, לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל סָבָא. כִּי טוֹבִים, לְגַבֵּי אוֹר קַדְמָאָה. דּוֹדֶיךָ, לְגַבֵּי יִצְחָק יְדִיד מִבֶּטֶן. מִיָּין, לְגַבֵּי יַיִן עִילָּאָה דְּמַטְרָא תָּדִיר. שֶׁבַע הַנְּעָרוֹת הָרְאוּיוֹת לָהֶת לָהּ מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, אינוּן: מִיכָאֵ"ל. גַּבְרִיאֵ"ל. רְפָאֵ"ל. אוֹרִיאֵ"ל. צִדְקִיאֵ"ל. יוֹפִיאֵ"ל. רָזִיאֵ"ל. וְכַמָּה אֶלֶף וְרִבּוֹא מַשְׁרְיָין עִמְּהוֹן. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר.

תְּלַת קְרָאֵי אינוּן הָכָא, דְּכוּלְהוּ בְּחוּשְׁבְּנָא עַל רָזִין דִּלְהוֹן. חַד, שִׁיר הַשִּׁירִים, דְּאִיהוּ רָזָא דְּרָזִיכָא, כְּמָא דְּאִתְּמַר. תְּרִין, יִשָּׁקֵנִי, דְּאִיהוּ רָזָא דְּשֶׁבַע תֵּיבִין, בְּז' דַּרְגִּין, כְּמָא דְּאִתְּמַר. תְּלַת, לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, דְּאִיהוּ רָזָא דְּעָשֵׂר תֵּיבִין, עֶשֶׂר אֲמִירָן. וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּתוּשְׁבַּחְתָּא דָּא, לְכָלְלָא חָדָא קַדְמָאָה. וְעַל רָזָא דָּא תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּשַׁבָּת מִתְיַיסְדָא. בַּר תְּרֵיסַר בַּתְרֵאי, דְּאינוּן בְּתוּשְׁבַּחְתָּא אָחֳרָא.

הָכָא, בְּשִׁיר הַשִּׁירִים, בִּקְרָא, (שיר השירים ד':י"ד) נֵ"ר וְכַרְכֹּם וְגו'. ז' נְשִׁיקִין אינוּן, בְּשֶׁבַע דַּרְגִּין דְּהַאי קְרָא. דְּנְשִׁיקִין שֶׁבַע אינוּן, מִכָּל דַּרְגָּא חַד נְשִׁיקָה. וְכֵן נְשִׁיקִין דְּיַעֲקֹב, בְּז' תֵּיבִין כְּלִיל נְשִׁיקוֹי, דִּכְתִיב, וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל וַיִּשָּׂא אֶת קוֹלוֹ וַיֵּבְךְּ. בְּכִיָּה דְּחֶדְוָה דְּרְחִימוּ, לָקֵבֵל תֵּיבַת מַיָּין. דְּאִיהוּ רְחִימוּ דְּחֶדְוָה.

לְאִתְחֲזָאָה, דִּנְשִׁיקִין בְּרָזָא דְּשֶׁבַע אינוּן. כְּמָא דְּאִיהִי בַּת שֶׁבַע, הָכֵי כָּל מִילּוֹי בְּשֶׁבַע. וְעַל דָּא (תהילים ט"ז:י"א) שׂוֹבַע שְׂמָחוֹת אֶת פָּנֶיךָ וְגו', אַל תִּקְרֵי שׂוֹבַע, אֶלָּא שֶׁבַע, שֶׁבַע שְׂמָחוֹת.

בְּכָל נְשִׁיקִין דִּרְחִימוּ, לֵית נְשִׁיקִין כְּאִינּוּן דְּאִתְעָרָא הָכָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן ז' נְשִׁיקִין כְּמָא דְּאִתְּמָר, תְּלַת נְשִׁיקִין אִתְחֲזוֹן הָכָא, וְהַנֵּי תְּלַת נְשִׁיקֵי דְּאִתְחֲזוֹן בִּקְרָא. יִשָּׁקֵנִי חַד, מִנְּשִׁיקוֹת דְּאִינּוּן תְּרִין, הָא תְּלַת.

וְהַשְׁתָּא אִיהִי תְּבָעַת מֵאִינּוּן נְשִׁיקוֹת, וּמַה דַּאֲמַרְתְּ מִנְּשִׁיקוֹת, דְּמַשְׁמַע חַד נְשִׁיקָא, דִּכְתִיב מִנְּשִׁיקוֹת, וְלָא כְתִיב נְשִׁיקוֹת, דְּהָא נְשִׁיקוֹת דְּאִינּוּן תְּרִין, מֵאִינּוּן נְשִׁיקוֹת לָאו אִיהוּ אֶלָּא חָדָא. וַדַּאי אִצְטְרִיךְ, מַאן דְּשָׁאֵיל, לָא אִצְטְרִיךְ לְשָׁאֲלָה סַגֵּי, אֶלָּא זְעֵיר, דְּהָא כֵּיוָן דְּשָׁאֲרֵי, יִטּוֹל מַאן דְּיִטּוֹל. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שָׁאֲלִין לֵיהּ זְעֵיר, וְהוּא יָהֵיב סַגֵּי. אַבְרָהָם שָׁאַל זְעֵיר, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהַב לֵיהּ סַגֵּי. הוּא שָׁאַל בְּרָא חָדָא, מַה כְּתִיב, (בראשית כ"ב:י"ז) וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם וְגוֹ'. בְּגִין דְּכָךְ אוֹרְחוֹי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַל דָּא אַמַּרְתְּ מִנְּשִׁיקוֹת, וְלָא נְשִׁיקוֹת.

יִשָּׁקֵנִי, דְּבֵיקוּ דִּרְחִימוּ, רוּחַ בְּרוּחַ. דְּהָא ד' רוּחִין מִתְחַבְּרָן, וְאִתְעֲבִידוּ כַּחֲדָא. דָּא יָהֵיב רוּחָא לְחַבְרֵיהּ. וְנָטֵיל הַהוּא רוּחַ דְּחַבְרֵיהּ, דְּאִתְדַּבַּק בֵּיהּ. אִשְׁתַּכַּח, רוּחָא דִּילֵיהּ וְרוּחָא דְּחַבְרֵיהּ, הָא תְּרִין. אוּף הָכֵי חַבְרֵיהּ. אִשְׁתַּכְּחֵי, ד' רוּחִין דְּמִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא, בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין. מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, מֵאִינּוּן נְשִׁיקִין עִילָּאִין, דְּקָא הֲוָה נָשֵׁיק מִקַּדְמַת דְּנָא. דְּהָא רְחִימוּ דְּחָזָא לָאו אִיהוּ, אֶלָּא מִגּוֹ נְשִׁיקִין דְּרוּחָא עִילָּאָה בְּתַתָּאָה.

פִּיהוּ, וְלָא כְתִיב פִּיו, מַאי פִּיהוּ. אֶלָּא זְמִינוּ דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, מֶלֶךְ דִּשְׁלָמָא כּוֹלָּא דִּילֵיהּ. וְדָא אִיהוּ תּוֹסֶפֶת ה', דְּאִתּוֹסַף עַל דָּא. בְּגִין דְּכָל רְחִימוּ דְּעָלְמָא תַּתָּאָה, לָאו אִיהוּ אֶלָּא לְאִתְחַבְּרָא בְּעָלְמָא עִילָּאָה, עָלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל דָּא, כָּל תּוּשְׁבְּחָן אִתְעַר עָלְמָא תַּתָּאָה, לְגַבֵּי עָלְמָא עִילָּאָה.

כִּי טוֹבִים, דִּלִּיקוּ וּנְצִיצוּ דְּבוּצִינִין עִילָּאִין, וְכָל שְׂרָגִין מִתְתַּקְנָן וְדָלְקִין וְנָהֲרִין כִּדְקָא יָאוֹת וְדָא אִיהוּ דִּוּדֵיךְ, אִינּוּן בּוּצִינִין קַדִּישִׁין רְחִימִין עִילָּאִין, כּוּלְהוּ נָהֲרִין וְנָצְצִין בְּנְהִירוּ בְּנְצִיצוּ, כְּדְקָא יָאוֹת. מַיִין, מֵחֶדְוָה דְּחַמְרָא טָבָא עִילָּאָה, דְּנָהֵיר אַנְפִּין, וְיָהֵיב חֶדְוָה לְלִבָּא, וְכָל עָלְמִין בְּחוּלָקֵיהוֹן, חָדָאן בְּהַהוּא חֶדְוָה.

תָּא חֲזֵי, יִשְׂרָאֵל נָטְלִין חוּלָקֵיהוֹן, וְחָדָאן בְּהַהוּא חֶדְוָה, מֵחֶמֶר טַב דְּנָהֵיר, וְזַכֵּיךְ, וְשַׁכֵּיךְ, וְקַיְימָא עַל דּוּרְדַּיָּיה. שְׁאָר עַמִּין כּוּלְהוּ, לָא נָטְלֵי אֶלָּא מִגּוֹ אִינּוּן שְׁמָרִים דִּתְחוֹת חַמְרָא. וְעַל דָּא, זַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לוֹן מִשְׁתֶּה שְׁמָרִים. דְּהָא אִינּוּן שְׁמָרִים דּוּרְדַּיָּין כּוּלְהוּ, חוּלָקָא דִּשְׁאָר עַמִּין. וְעַל דָּא יִשְׂרָאֵל חֶדְוָה דִּילְהוֹן בְּהַהוּא יַיִן דְּמִנְטָרָא, וְנַפְקָא מֵעָלְמָא דְּאָתֵי, וּמִנְטָרָא בְּעִנְבוֹי.

תְּנַן, מַאן דְּחָמֵי עִנְבִין בְּחֶלְמָא, אִי חִוָּורָאן אִינּוּן, סִימָן טַב לֵיהּ. וְאִי אוּכְמֵי, בַּעְיָין רַחֲמֵי. דְּהָא וַדַּאי בְּדִינָא קָיְימָא. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאִינּוּן עִנְבִין חִוָּורָאִין, אִינּוּן עִנְבֵי דְּנַטְרֵי הַהוּא חַמְרָא עִלָּאָה, וְאִינּוּן גַּוָּון חִוּוּר רַחֲמֵי. וְאִינּוּן עִנְבִין סוּמְקִי"ן, אִינּוּן סָטַר דִּינָא גַּוָון סוּמָק. אֲכָלָן, כְּדַאי אִיהוּ לְעַלְמָא דְּאָתֵי. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דַּעֲבַר עַל דִּינָא, וְיָכֵיל לְשֵׁצָאָה לֵיהּ. וְחַמְרָא טָבָא דְּעַלְמָא דְּאָתֵי, אִית לֵיהּ בֵּיהּ חוּלָקָא. שָׁתֵי חַמְרָא חִוָּורָא, סִימָן טַב לֵיהּ, וְחֶדְוָה. סוּמְקָא, אִיהוּ דִּינָא דְּשַׁרְיָא עָלֵיהּ.

יַעֲקֹב, כַּד קָרִיב לְגַבֵּי יִצְחָק אֲבוּהִי, יְהַב לֵיהּ מֵהַהוּא חַמְרָא טָבָא דְּמַנְטַר מֵעַלְמָא דְּאָתֵי, דְּחֶדְוָה וּרְחִימוּ לָאו אִיהוּ, אֶלָּא כַּד אִתְעַר מִגּוֹ חַמְרָא טָבָא.

וְעַל דָּא יִצְחָק, דְּהָוָה מִסְטָרָא דְּדִינָא קַשְׁיָא, אִצְטְרִיךְ לְמֶחֱדֵי לֵיהּ בְּהַהוּא חַמְרָא טָבָא, דְּאָתֵי מֶרַחוֹק. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַיָּבֵא ל"וֹ יַיִן מֶרַחוֹק, מִדּוּכְתָּא עִילָּאָה, מֶשִׁיךְ עָלֵיהּ מֵהַהוּא חֶדְוָה לְמֶחֱדֵי לֵיהּ, כְּדֵין אִתְבַּסַּם רוּגְזָא, וְדִינָא תַּקִּיפָא אִתְכְּלִיל בְּרַחֲמֵי, לְמֶהֱוֵי כּוּלָּא כִּדְקָא יָאוֹת.

וּבְגִין כָּךְ אִינּוּן דּוֹדִים, רְחִימִין עִילָּאִין, בּוּצִינִין קַדִּישִׁין, לָא נָהֲרִין אֶלָּא מִגּוֹ הַהוּא יַי"ן, וּמַאן אִיהוּ, דָּא שְׁמָא גְּלִיפָא מְפָרֵשׁ דְּשַׁבְעִין אַתְוָון. דְּאִינּוּן בּוּצִינִין קַדִּישִׁין, שְׁמָא גְּלִיפָא קַדִּישָׁא דְּשַׁבְעִין שְׁמָהָן, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאִינּוּן עִנְבִין, דְּנַטְרִין יַיִן עִילָּאָה, כְּלָלָא דְּאִינּוּן שִׁבְעִין.

וּבְגִין כָּךְ, חֶדְוָה וּרְעוּ בְּאִינּוּן נְשִׁיקִין, לְאַתְעָרָא רְחִימוּ, מִיַּיִן עִילָּאָה אִיהִי. וְעַל דָּא, בּוּצִינִין נָהֲרִין וְנָצְצִין מֵהַהוּא יַיִן, דִּכְתִיב כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן.

(שיר השירים א׳:ג׳) לְרֵיחַ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, הַאי קְרָא אִסְתַּכְלְנָא בֵּיהּ, וְאִיהוּ סָתִים בְּרָזָא עִילָּאָה. רֵיחַ, אִית רֵיחַ וְאִית רֵיחַ, וְכַמָּה רֵיחִין אִינּוּן. אִית רֵיחַ דְּסָלֵיק מִתַּתָּא לְעֵילָּא, כְּגוֹן רֵיחָא דְּקוּרְבָּנָא, דְּהַאי אִיהוּ רֵיחָא, דְּסָלֵיק, וְקַשֵּׁר קִשְׁרִין דָּא בְּגוֹ דָּא, וּמִשְׁתַּלְשֵׁל דָּא בְּדָא, עַד דְּאִתְעֲבִיד כּוּלָּא קִשְׁרָא חָדָא, וּנְהִירוּ חַד.

אִית רֵיחַ אָחֳרָא וְדָא אִיהוּ מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּאִקְרֵי רֵיחַ. דִּכְתִיב, (ישעיהו י״א:ג׳) וַהֲרִיחוֹ בְּיִרְאַת ד'. וְדָא אִקְרֵי רֵיחַ. וּמִתְקַשְׁרָא בְּרָזָא דְּרֵיחַ קוּרְבָּנָא.

וְרָזָא דָּא (ויקרא א׳:י״ג) אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה', אִשֶּׁה לְבַר קִישׁוּרָא, וּמְזוֹנָא וּנְהִירוּ דְּחִילִין וּמַשְׁרְיָין דְּאֶשָּׁא, בְּטַהֲרוֹנָא קְמִיטִין. רֵיחַ לְגוֹ מִינֵיהּ, וְדָא אִיהוּ דְּאִתְקַשַּׁר לְגוֹ, וְנָהֵיר בְּרָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא. וְדָא אִתְקְרֵי מַלְכָּא מְשִׁיחָא, דְּאִיהוּ רֵיחַ מֵאִינּוּן בּוּסְמִין עִילָּאִין, דִּכְתִיב כְּרֵיחַ בְּשָׂמִים.

נִיחוֹחַ, נְהִירוּ דְּכָל גְּוונִין עִילָּאִין, תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל, וְשַׁפִּירוּ דְּכוּלָּא. וְדָא אִיהוּ נַיְיחָא דְּרוּחָא עִילָּאָה, דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ, וְנָהֵיר לְגַבֵּיהּ. לַה', לְמַלְכָּא דְּכוּלָּא, וְכוּלָּא אִתְקַשַּׁר דָּא בְּדָא, וְאַנְהֵיר דָּא בְּדָא, לְמֶהֱוֵי חַד בְּחֶדְוָה דְּכוּלָּא, בְּרָזָא דְּקוּרְבָּנָא.

וְאִי תֵּימָא, הָא אֶשָּׁא דְּאִיהוּ לְבַר בַּקְמִיטוֹן, דְּא אִיהוּ אִשָּׁה, דְּמַהֲהוּא אֶשָּׁא מִתְקַמְטָן כַּמָּה חַיָּילִין, וְכַמָּה מַשְׁרְיָין, אִלֵּין בְּאִלֵּין מְלַהֲטָן, בְּכַמָּה זַיְינִין, לְכַמָּה סִטְרִין. וְכוּלְהוּ בְּרָזָא דְּקוּרְבָּנָא אִתְקְמִיטוּ, וְתָאבוּ וְעָאלוּ בְּהַאי אֶשָּׁא.

בְּגִין דְּכוּלְהוּ מָארֵי תְּרֵיסִין, מָארֵי דְּדִינִין. וְכַד תָּבִין, כְּמָא דְּתָב רוֹגְזָא דְּנָפֵיק מִנְּחִירִין, כַּד הֲוֵי נַיְיחָא, לְדוּכְתֵּיהּ. כְּמָא דְּאִלֵּין חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין מְלַהֲטָן קְמָטִין בְּאַתְרַיְיהוּ, הָכֵי נָמֵי חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין עִילָּאִין קַדִּישִׁין, מָארֵי דְּנַיְיחָא וּרְעוּ, נָהֲרִין וְתָבִין בִּנְהִירוּ לְאִתְקַשְׁרָא, גּוֹ הַאי ה', וְכֻלְּהוֹ אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְדָא בְּדָא בְּחִבּוּרָא חָדָא, אִקָּרֵי אִשָּׁה, רָזָא דְּנַיְיחָא, וּמְזוֹנָא, וּנְהִירוּ דְּכָל סִטְרִין.

רֵיחַ, נְקוּדָה דִּלְגוֹ. רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא. אַמַּאי אִקָּרֵי רֵיחַ, בְּגִין דְּאִיהוּ רֵיחָא דְּבוּסְמִין עִילָּאִין קַדִּישִׁין, טְמִירִין, דְּלָא אִתְגַּלְיָין. וְכַד שַׁרְיָין, אָרַח לוֹן, כְּהַאי מַאן דְּאָרַח רֵיחַ בַּהֲדָס, אִיהוּ רֵיחַ נָפֵיק מֵהֲדָס, וְדָא נְקוּדָה אִקָּרֵי רֵיחַ דְּנָפֵיק מֵהֲדָס.

נִיחוֹחַ, אֲתַר דְּנָחַת רוּחַ עִילָּאָה, וְשָׁרָאת עֲלֵיהּ לְמֶהֱוֵי רְתִיכָא עִילָּאָה, בְּרָזָא דְּע"ב שְׁמָהָן. וּרְתִיכָא עִילָּאָה כֹּלָּא קִישׁוּרָא חָדָא. לַה', לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא בִּנְהִירוּ חָדָא. וְעַל דָּא אִקָּרֵי רֵיחַ נִיחוֹחַ.

וּבְכָל אֲתַר, רֵיחַ, מִסְתַּלְּקוּ דְּקָאִים עַל דַּרְגָּא אָחֳרָא תַּתָּאָה מִנֵּיהּ, וְהַאי אִיהוּ רֵיחַ מֵהַהוּא עִילָּאָה. לֶרֵיחַ, דָּא אִיהוּ נְקוּדָא עִילָּאָה, דְּקַיְימָא בִּסְתִימוּ, מִגּוֹ הַהוּא דְּסָתִים דְּכָל סְתִימִין, דְּלָא אִתְיְדַע כְּלָל. וְהַאי נְקוּדָה אִיהִי רֵיחַ מֵהַהוּא סְתִימָא דְּכוֹלָּא. וּבְגִין הַאי רֵיחַ, כָּל אִינּוּן שְׁמָנִין וּבוּסְמִין, כּוּלְהוּ נְהִירִין וְאִקְרוּן טוֹבִים, בְּגִין דְּהַאי קַיְימִים לוֹן, לְמֶהֱוֵי כּוּלְהוּ חַד קִישׁוּרָא, נְהִיר כַּחֲדָא.

וְאִי לָאו, לָא אִקְרוּן טוֹבִים. בְּגִין דְּכַד הַאי רֵיחַ עִילָּאָה, עָאל בִּסְתִימוּ לְגוֹ נַחֲלָא עֲמִיקָא, וְאִמְלֵי לֵיהּ כְּדְקָא יָאוֹת, כּוּלְהוּ דַּרְגִּין אִקְרוּן טוֹבִים.

רַב הַמְנוּנָא סָבָא אֲמַר הָכֵי, אִלֵּין אִינּוּן יָמִים דְּאִקְרוּן טוֹבִים. וְאִינּוּן תְּפִילִּין דְּרֵישָׁא, דְּאִינּוּן תְּפִילִּין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַנַּח לוֹן, וְעַל דָּא אִקְרוּן טוֹבִים, בְּגִין דְּאִינּוּן נַהֲרִין בְּרֵישָׁא דְּקוּדְשָׁא עִילָּאָה.

וּבְכָל אֲתַר, יָמִים טוֹבִים אִינּוּן תְּפִילִּין דְּרֵישָׁא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַנַּח לוֹן. חוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, דְּלָא אִקְרֵי יוֹם טוֹב, אִלֵּין תְּפִילִּין דִּדְרוֹעָא, דְּהָא לֵית לָהּ לְסִיהֲרָא מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, אֶלָּא מִנְּהִירוּ דְּיוֹם טוֹב.

תְּפִילִּין דִּדְרוֹעָא דְּאִיהִי תְּפִלָּה שֶׁל יַד, לָא נְהִירָא אֶלָּא מִגּוֹ נְהִירוּ דִּתְפִילִּין שֶׁל רֹאשׁ. תְּפִלָּה דְּרֵישָׁא, יָמִים טוֹבִים. תְּפִלָּה דִּדְרוֹעָא, חוֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד. וְשַׁפִּיר קָאָמַר, וְהָכֵי הוּא.

וְעַל דָּא, חוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד אִיהוּ לְעִנְיַן עֲבִידְתָּא, כְּגַוְונָא דְּיוֹם טוֹב וְאִצְטְרִיךְ חֶדְוָה כְּגַוְונָא דִּילֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ, בְּאִלֵּין יוֹמִין דְּאִינּוּן תְּפִילִּין דְּמָארֵי עָלְמָא, אָסוּר לַאֲנָחָא שְׁאָר תְּפִילִּין, דְּהָא אִלֵּין יוֹמִין, דְּאִינּוּן תְּפִילִּין עִילָּאִין שַׁרְיָין עַל יִשְׂרָאֵל קַדִּישִׁין.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאֵיל לְרַבִּי שִׁמְעוֹן אֲבוֹי, אָמַר לֵיהּ, תֵּינַח תְּפִילִּין דְּרֵישָׁא, דְּשָׁרְיָין עַל רֵישֵׁיהוֹן דְּעַמָּא קַדִּישָׁא בְּיוֹם טוֹב. תְּפִילִּין שֶׁל יַד, דְּאִיהִי חוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, אֵיךְ אֲנַן אֲחָדִין לָהּ.

אָמַר לֵיהּ, בְּגִין דַּאֲנַן אֲחָדִין לָהּ, וְאִיהִי י"ד כֵּהָה, אָסוּר לְמֶעְבַּד עֲבִידְתָּא בְּסִטְרָא דִּילָהּ, וְאִצְטְרִיךְ לְמֶעְבַּד חֶדְוָה, בְּסִטְרָא דִּתְפִילִּין דְּרֵישָׁא.

וְעַמָּא קַדִּישָׁא אַחֲדִין תְּפִילִּין דְּמָארֵי עָלְמָא וְשַׁרְיָין עֲלַיְיהוּ בְּיוֹם טוֹב וּבְחוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, וְאָסוּר לְאַעֲבָרָא תְּפִילִּין דְּמָארֵי עָלְמָא מֵעַל רֵישֵׁיהוֹן, לַאֲנָחָא תְּפִילִּין אָחֳרָנִין, דְּאִינּוּן דּוּגְמָא וּדְיוֹקְנָא לְתַתָּא.

לְמַלְכָּא דְּבָעֵי לְנַטְרָא לֵיהּ לְעַבְדֵּיהּ, אָמַר לֵיהּ עָבִיד חוֹתָמָא כִּדְיוֹקְנָא דְּחוֹתָמָא דִּילִי, כָּל זִמְנָא דְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא יִתְחֲזֵי עָלָךְ, כֻּלָּא יְזוּעוּן וְיִדַּחֲלוּן מִינָּךְ. לְבָתַר מִגּוֹ רְחִימוּ עִילָּאָה, דְּקָא רָחֲיִים לֵיהּ מַלְכָּא, יְהַב בִּידֵיהּ חוֹתָמָא דְּגוּשְׁפַּנְקָא עִילָּאָה דִּילֵיהּ, כֵּיוָן דְּאַחֵיד חוֹתָמָא עִילָּאָה דְּמַלְכָּא בִּידֵיהּ, שָׁבִיק מַנְיֵהּ הַהוּא דְּיוֹקְנָא דְּאִיהוּ עָבֵד.

אִי הַהוּא עָבֵד, דָּחֵי חוֹתָמָא עִילָּאָה דְּמַלְכָּא, בְּגִין הַהוּא חוֹתָמָא דְּאִיהוּ עָבִיד, וַדַּאי בַּר קְטוֹלָא אִיהוּ הַהוּא עַבְדָּא, בְּגִין דַּעֲבִיד קִלְנָא בְּחוֹתָמָא דְּמַלְכָּא, וְלָא חָיֵישׁ לִיקָרֵיהּ. וּבְגִין כָּךְ, אָסוּר לְעַמָּא קַדִּישָׁא לְדַחְיָא חוֹתָמָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה דְּשָׁרֵי עָלָן, בְּגִין דְּיוֹקְנָא דָּא דַּאֲנַן עָבְדִין.

הַאי בְּמוֹעֵד וּבְחוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, וְכָל שֶׁכֵּן בְּשַׁבָּת, דְּכֻלָּא שַׁרְיָא עָלָן, שַׁבָּת דְּמַעֲלֵי שַׁבְּתָא, תְּפִלָּה שֶׁל יַד. שַׁבָּת דְּיוֹמָא, תְּפִילִּין דְּרֵישָׁא.

וְהָכִי קָא מְסַדֵּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעַמָּא קַדִּישָׁא רְחִימָא דִּילֵיהּ, בַּחוֹל אִינּוּן תְּפִילִּין דְּעָבְדוּ דְּיוֹקְנָא דְּחוֹתָמָא דְּמַלְכָּא, לְמֶהֱוֵי נְטִירִין בְּכָל סִטְרִין. בְּשַׁבָּת וּמוֹעֵד דְּאִינּוּן יוֹמִין טָבִין, וּתְפִילִּין דְּמָארֵי עָלְמָא מַמָּשׁ. מְעַבְּרָן הַהִיא דְּיוֹקְנָא, וּמַנְחֵי תְּפִילִּין דְּמָארֵי עָלְמָא. זַכָּאִין עַמָּא דָּא, דִּבְיָדָן חוֹתָמָא עִילָּאָה דְּמַלְכָּא.

מַאן דְּמַנַּח תְּפִילִּין, אִצְטְרִיךְ לְמֶחֱדֵי. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְשָׂמַחְתָּ בְּחַגֶּךָ. בְּתְפִילִּין דְּמָארֵי עָלְמָא אִצְטְרִיךְ לְמֶחֱדֵי. וְחֶדְוָה דָּא, בְּמוֹעֵד וּבְחוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, בִּתְפִילִּין דְּרֵישָׁא, וּבִתְפִילִּין דִּדְרוֹעָא.

בְּיוֹם טוֹב מֵהַהוּא רֵיחָא עִילָּאָה, שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, תְּפִילִּין דְּרֵישָׁא. בְּחוּלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ, תְּפִלָּה שֶׁל יַד, דְּקָא סַלְקָא לְאִתְאַחֲדָא בְּאוֹרַח סָתִים בִּתְפִילִּין דְּרֵישָׁא.

עַל כֵּן עָלְמוֹת אֲהֵבוּךְ, בְּיוֹם טוֹב בַּתְרָאָה דְּחַג, דְּהָא תְּפִלָּה שֶׁל יַד אִשְׁתְּלִים וְאִתְנְהִיר בְּשָׁלִימוּ. וּלְפַלְגָא חוּלָקָא לְכוֹלָא, לְכָל אִינוּן מַשְׁרְיָין וְחֵילִין דִּלְעֵילָא, וּלְכָל אִינוּן מַשְׁרְיָין וְחֵילִין דִּלְתַתָּא. וְעַל דָּא עָלְמוֹת אֲהֵבוּךְ, אִינוּן מַשְׁרְיָין וְחֵילִין דִּלְעֵילָא, עוֹלְמוֹת וּמַשְׁרְיָין וְחַיָּילִין דִּלְתַתָּא.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר, כְּתִיב (בראשית כ״ז:כ״ז) וַיָּרַח אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרֲכֵהוּ וְגוֹ', מַה חָמָא יִצְחָק, דְּאַף עַל גַּב דְּהַהוּא מֵיכְלָא וּמַשְׁתְּיָא קָא אַיְיתֵי לֵיהּ יַעֲקֹב, לָא בָּרְכֵיהּ, עַד זִמְנָא דְּאָרַח בְּאִינוּן לְבוּשִׁין.

הָכָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא, דְּהָא אִינוּן לְבוּשִׁין לָא הֲווֹ דִּידֵיהּ דְּיַעֲקֹב, דְּהָא אוֹרַיְיתָא אַסְהֵידַת, דִּכְתִיב (שם) אֶת בִּגְדֵי עֵשָׂו בְּנָהּ הַגָּדוֹל, וְהָכָא כְּתִיב אֶת רֵיחַ בְּגָדָיו, וְכִי בְּגָדָיו הֲווֹ, רֵיחַ הַבְּגָדִים מִיבָּעֵי לֵיהּ, מַאי בְּגָדָיו.

אֶלָּא, בְּגָדָיו וַדַּאי הֲווֹ אִינוּן לְבוּשִׁין מַמָּשׁ, וְלָאו דְּעֵשָׂו. וְאַף עַל גַּב דִּכְתִיב בִּגְדֵי עֵשָׂו, בְּטוֹפְסָא הֲווֹ גַּבֵּיהּ. כְּגַוְונָא דָּא הַהוּא בְּאֵר דִּיתֵיב עֲלֵיהּ יַעֲקֹב, וִיתֵיב עֲלֵיהּ מֹשֶׁה, בְּטוֹפְסָא הֲוָה לְגַבֵּי אֲחָרָנִין, כֵּיוָן דַּאֲתָא יַעֲקֹב אִשְׁתְּמוֹדַע בֵּירָא לְמָארֵיהּ, וּסְלִיקוּ מַיָּא לְגַבֵּיהּ, וְכֵן לְגַבֵּי מֹשֶׁה.

כְּגַוְונָא דָּא, אִינוּן לְבוּשִׁין, בְּטוֹפְסָא הֲווֹ לְגַבֵּי עֵשָׂו, כֵּיוָן דְּאַלְבֵּישׁ לוֹן יַעֲקֹב, אִשְׁתְּמוֹדְעוּ מָאנִין לְמָארֵיהוֹן. מִיּוֹמָא דַּעֲבִיד לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא סְלִיקוּ רֵיחִין דִּילְהוֹן, עַד זִמְנָא דָּא דְּלַבֵּישׁ לוֹן יַעֲקֹב, דְּהָא אֲהַדְּרוּ לְבוּשִׁין לִדְיוֹקְנֵיהוּ. יַעֲקֹב דִּיוֹקְנָא דְּאָדָם וַדַּאי הֲוָה, וְשַׁפִּירוּ דִּילֵיהּ, בְּשַׁעֲתָא דְּחָמוֹ לְבוּשִׁין דִּיוֹקְנָא דְּאָדָם, סְלִיקוּ רֵיחָא.

תְּלַת רֵיחִין אִסְתַּלְקוֹ הָכָא, חַד, רֵיחַ בְּגָדָיו. ב', רֵיחַ בְּנֵי. ג', רֵיחַ שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרְכוֹ ה'. וְכוּלְהוּ תְּלַת, סְלִיקוּ לְגַבֵּי דִּיצְחָק, בְּשַׁעֲתָא דְּעָאל יַעֲקֹב לְגַבֵּיהּ.

וְכוּלְהוּ כְּתִיב בְּהַאי קְרָא, רֵיחַ בְּגָדָיו, הַיְינוּ עַל כֵּן עָלְמוֹת אֲהֵבוּךְ. רֵיחַ בְּנֵי, הַיְינוּ שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים. רֵיחַ שָׂדֶה, הַיְינוּ שֵׁם תּוֹרַק שְׁמֶךָ. וַדַּאי כּוֹלָּא קִישׁוּרָא חָדָא. וְרָזָא דְּקוּרְבָּנָא דְּקָא אַתְעַרְנָא בֵּיהּ, כְּמָא דְּאִתְמַר אִשֶּׁה, דְּהַיְינוּ עָלְמוֹת אֲהֵבוּךְ, וְכוֹלָּא רָזָא חָדָא. רֵיחַ, שֵׁם תּוֹרַק שְׁמֶךָ. נִיחוֹחַ, שְׁמָנֶיךָ טוֹבִים, וְכוֹלָּא חַד. לַה', הַיְינוּ לְרֵיחַ. וְכוֹלָּא מִלָּה חָדָא, וְרָזָא חָדָא, בְּקִישׁוּרָא חָדָא, כְּמָא דְּאִתְמַר.

(שיר השירים א׳:ד׳) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. כְּתִיב, וְנָתַתִּי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהַב שְׁכִינְתֵּיהּ בֵּינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, לְמֶהֱוֵי רְבִיעָא עֲלַיְיהוּ, כְּאִימָּא עַל בְּנִין, וְלַאֲגָנָא עֲלַיְיהוּ בְּכָל סִטְרִין.

וְכָל זִמְנָא דְּהַהִיא אִימָּא קַדִּישָׁא יָתְבָא עֲלַיְיהוּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָתֵי לְדַיְירָא עִמְּהוֹן. בְּגִין דְּהָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שָׁבִיק לָהּ לְעָלְמִין, וְכָל חֲבִיבוּ דִּלְעֵילָא עָלָהּ אִיהוּ.

וּבְגִין כָּךְ, יְהֵב לָהּ מַשְׁכּוֹנָא בְּגַוַויְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, לְמִנְדַּע דְּלָא יִנְשֵׁי לוֹן, וְלָא יִשְׁבּוֹק לוֹן לְעָלְמִין. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַהוּא מַשְׁכּוֹנָא בְּגַוַויְיהוּ. וְהִיא אָמְרַת, מַשְׁכּוֹנָא הֲוֵיתִי בְּתַתָּאי, אֲהֵא מַשְׁכּוֹנָא לְגַבָּךְ, וּלְסָלְקָא לְקַבְלָךְ, וַאֲנָא וּבְנֵי אַחֲרֵיךְ נָרוּצָה.

מָשְׁכֵנִי, אַהֲדַרְנָא לְקִישׁוּרָא דְּמִילִּין קַדְמָאִין, עַל הַהוּא רָזָא אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּרָעוּתָא סָלֵיק מִתַּתָּא בְּרָזָא דְּקוּרְבָּנָא, אִיהוּ סָלְקַת וְאָמְרָה לְגַבֵּי רְחִימָא דִּילָהּ, מָשְׁכֵנִי: אוֹשֵׁיט יְמִינָךְ לְגַבָּאי, לְקַבְלָא לִי, וּלְסַלְקָא לִי, בְּסִטְרָא דְּאִתְעָרוּתָא דִּשְׂמָאלָא. וִימִינָא לְחַבְּקָא לִי, וְדָא אִיהִי מָשְׁכֵנִי.

וְהָא אִשֶּׁה אָמְרָה לְגַבֵּי רֵיחַ, רֵיחַ לְגַבֵּי נִיחוֹחַ, נִיחוֹחַ לַה'. וּכְדֵין, אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. מַאי נָרוּצָה, נְהֵא בְּרְעוּתָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ויקרא א׳:ד׳) וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו. וְדָא אִיהִי דִּכְתִיב, (בראשית מ״א:י״ד) וַיְרִיצוּהוּ מִן הַבּוֹר. מַאי וַיְרִיצוּהוּ. דְּאַרְצוּ לֵיהּ בְּמִלִּין טָבִין, בְּמִלִּין דְּרַעֲוָא טָבָא, דְּהֲוָה עָצֵיב מֵהַהוּא בּוֹר. וְעַל דָּא נָרוּצָה: נְהֵא בְּרַעֲוָא, בִּרְעוּתָא שְׁלִים כִּדְקָא יָאוֹת.

אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, טוֹל אַתְּ רַעֲוָא בְּקַדְמִיתָא, וּלְבָתַר דְּתִטּוֹל אַנְתְּ, אֲנָא, וְכָל אִינּוּן עוּלֵימָתָאי, נְהֵא בְּרַעֲוָא. וְעַל דָּא מָשְׁכֵנִי.

מִכָּאן, דְּרַעֲוָאן וּבְרָכָאן לָא אִשְׁתַּכָּחוּ אֶלָּא בַּאֲתַר דְּדִכַר וְנוּקְבָא אִתְחַבָּרוּ כַּחֲדָא. וּבְגִין כָּךְ, מָשְׁכֵנִי לְגַבְּךָ בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דַּאֲקַבֵּל רַעֲוָא, מֵאֲתַר דְּכָל רַעֲוִין אִשְׁתַּכָּחוּ. וּלְבָתַר, אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, נְהֵא בְּרַעֲוָא. וְאִי לָא תִּמְשְׁכֵנִי לְגַבְּךָ, רְעוּתָא, וְרַעֲוָא עִילָּאָה לָא יִשְׁרוֹן עָלָךְ, דְּהָא דְּכַר בְּלָא נוּקְבָא, לָא שַׁרְיָין בֵּיהּ בְּרָכָאן.

וְכָל דָּא, בְּדִיוּקְנָא דְּקָא אִתְעַרְנָא בְּרָזָא דְּאֶלֶף. דְּהָא תַּמָּן אִשְׁתַּכָּחוּ רָזִין אִלֵּין, אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. וְאִיהוּ רָזָא דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא, וְכָל רָזָא דְּמֵהֵימְנוּתָא בֵּיהּ תַּלְיָא, וְעַל דָּא סָלְקָא בְּאֶחָד. וְכֻלָּא אִיהִי א.

בְּשַׁעֲתָא דְּאַת דָּא פָּרַח בַּאֲוִירָא, אִסְתַּלִּיקוּ אֶלֶף וּמְאָה עָלְמִין, וְאִתְכְּלִילוּ בְּגַוֵּיהּ. וְאִתְרַשִּׁימוּ אַתְוָון אָחֳרָנִין, וְאִתְגְּלִיפוּ אֲבַתְרֵיהּ. וְאִיהוּ אִתְעַטַר בְּעִטּוּרָא גְּלִיפָא, דְּכָלִיל כָּל עָלְמִין.

וְאִיהִי חַד א, אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. אִשֶּׁה, דָּא קוֹצָא דְּתַלְיָא לְתַתָּא, רָזָא דְּכָל חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין אִלֵּין וְאִלֵּין. רֵיחַ, רָזָא דְּעַל הַהוּא קוֹצָא דְּאִתְאַחָדָא בְּאֶמְצָעִיתָא. נִיחוֹחַ, רְתִיכָא דְּפִשִׁיטוּ דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ רוּחַ עִילָּאָה. לַה', נְקוּדָה עִילָּאָה דְּעַל גַּבֵּי אֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ מְקַיֵּים כּוֹלָּא. וְכוֹלָּא קִישׁוּרָא חָדָא.

וְהָא דַּאֲחוֹרֵי אֶמְצָעִיתָא, אֲמַר, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ, לְאִתְחַבְּרָא עִמָּךְ, לְיטוֹל בִּרְכָאן, מֵעִם נְקוּדָה עִילָּאָה דַּעֲלָךְ. וְכַד נְהֵא דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא, כֵּיוָן דְּתִטּוֹל בִּרְכָאן וְרַעֲוָא, אֲנָא וְקוֹצָא דְּתַלְיָא

לְתַתָּא מִינֵי, אַחֲרִיךְ נָרוּצָה, נִתְרְעֵי אֲבַתְרָךְ, לְמֶהֱוֵי חַד שְׁלִימוּ עֵילָא וְתַתָּא. וּלְמֶהֱוֵי א כָּל אֶחָד בִּשְׁלִימוּ דִּילֵיהּ.

(שה"ש א) הֱבִיאָנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו וְגו'. בְּכָה רַבִּי שִׁמְעוֹן כְּמִלְקַדְּמִין וַאֲמַר. הַלְוַאי יְהֵא בְּיָדָן לְגַלָּאָה רָזִין עִילָּאִין, חֲדָוָא אִיהוּ, הוֹאִיל וּרְעוּתֵיהּ לְגַלָּאָה רָזִין עִילָּאִין בְּדָרָא דָּא.

אִית לְמִנְדַע, דְּהָא קִישׁוּרָא דְּמִלִּין לָא אִשְׁתַּכָּחוּ בִּקְרָא, דְּכֵיוָן דַּאֲמַר מָשְׁכֵנִי, מַהוּ הֱבִיאָנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, תְּבִיאֵנִי לַחֲדָרֶיךָ מִבָּעֵי לֵיהּ. וְעַל דָּא נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ.

אֶלָּא בְּרַזָא דְּאַתְוָון, תַּלְיָין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, וְעָלְמִין כּוּלְהוּ. וְקִישׁוּרָא דְּמִלִּין הָכֵי הוּא, קִישׁוּרָא דְּתוּשְׁבַּחְתָּא לְגַבֵּי נְהוֹרָא, דַּעֲלָה אָמְרָה לְגַבֵּי בַּעֲלָהּ, אֶמְצָעִיתָא דְּאָלֶ"ף, מָשְׁכֵנִי עִמָּךְ, כְּמָה דְּאִתְּמַר, וְאַף עַל גַּב דַּאֲמַרְתְּ דָּא, בָּעֵאת לְאִשְׁתַּבָּחָא לְגַבֵּיהּ, דְּאַף עַל גַּב דְּאִיהִי תְּחוֹתוֹי בְּשִׁחוּתָא לְגַבֵּי אֶמְצָעִיתָא דְּאָלֶ"ף, וּשְׁכִיבַת תְּחוֹתֵיהּ, אֲמָרַת לְאוֹ אֲנָא בְּכָךְ, וְאַף עַל גַּב דַּאֲנָא לְגַבָּךְ הָכֵי, הֱבִיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, אֲנָא בְּעִילּוּיָא וַחֲבִיבוּ לְגַבֵּי מַלְכָּא עִילָּאָה, בְּלָא שַׁחוּתָא.

דְּהָא הֱבִיאֵנִי חֲדָרָיו. בְּאָן אֲתַר, בְּאֵת ה', דְּהָא אִתְפַּשְׁטוּתָא דִּלְעֵילָּא, רָזָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה, אָת הֵ"א אִיהוּ. וַהֲוּא דְּעָאל לְגַבֵּיהּ, אֲנָא אִיהִי. וּבְגִין כָּךְ, אֲנָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא סַגֵּי, וּבְעִילּוּיָא יַקִּירָא, אַף עַל גַּב דַּאֲנָא בְּשַׁחוּתָא לְגַבָּךְ.

וַאֲנָא לָא חַיִּישְׁנָא, אֶלָּא לְמֶהֱוֵי גַּבָּךְ בְּשַׁחוּתָא. וְאַתְּ דְּתִשְׁלוֹט עָלַי. וְעַל דָּא, אַף עַל גַּב דֶּאֱהֵא יַתִּיר בְּשַׁחוּתָא לְגַבָּךְ, אֲנָא וְחַיְּילַי נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, חֲדָוָא וְרַעֲוָא אִית לָן לְמֶהֱוֵי לְגַבָּךְ, וְלָא לְאִתְפָּרְשָׁא מִינָךְ, דְּהָא כָּל חֲדָוָא וְרַעֲוָא לָאו אִיהִי אֶלָּא בָךְ, דְּהָא לֵית חֲדָוָא וּרְעוּ לְאִתְתָּא אֶלָּא בְּבַעֲלָהּ, וְלָא בְּאִמָּא וַאֲבוּהָ. הֱבִיאָנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, וְלָא קַבֵּילְנָא חֲדָוָא וּרְעוּ אֶלָּא בָּךְ.

הֱבִיאָנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, אִלֵּין אִינּוּן חַדְרֵי גַּן עֵדֶן. וְאִם תֹּאמַר חַדְרֵי גַּן עֵדֶן, אִיהִי גַּן עֵדֶן, וְאִיהִי אִמְרַת הָכֵי. אֶלָּא, אִינּוּן חֲדָרִים דְּגַן עֵדֶן אִתְּנַת מְנַיְּיהוּ, וְאִתְקְרֵי בְּהוּ.

חֲדָרָא קַדְמָאָה, י"ה, דָּא חֲדָרָא, וְאִידְרָא עִילָּאָה דְּלֵית בֵּיהּ חִיזּוּ, וְלָא גַּוּון כְּלָל, אֶלָּא כְּמָא דְּאִצְטַבַּע לְפוּם שַׁעֲתָא בִּמְדִידוּ דְּבוּצִינָא דְּקָרְדִינוּתָא, וְהַדַר סָלְקָא לְאַיִן סוֹף, בְּסִתִירוּ דְּגַנִּיז.

הַאי חֲדָרָא קַדְמָאָה כַּד סָלְקָא מִשְׁחָתָא, אִתְעָבָרָא צְבִיעוּ דְּגַוּונָא וְאִתְטַמַּר, וְלָא אִתְחָזֵי בֵּיהּ גַּוּון כְּלָל. כְּדֵין בְּאַרְבַּע סִטְרִין, אִתְחָזְיָין בְּטָמִירוּ, וְאִתְכַּסְיָין בְּאִתְגַּלְיָא, אַרְבַּע אַתְוָון, אִינּוּן: אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה.

עַל מָה אִתְקְרֵי הָכֵי דְּזַמִּין לְאִתְגַּלְיָיא מִגּוֹ רֵיחָא דַּעֲלָהּ. וּבְגִין דְּעַד לָא אִתְמְלִיאַת לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, אִתְקְרֵי אֶהְיֶ"ה.

וְסִימָנָא דָּא שֵׁירוּתָא דִּנְבוּאָה דְּמשֶׁה, דְּעַד כָּאן לָא נָפְקַת סִיהֲרָא מִכְּסוּיָהּ, לְאִתְנַהֲרָא מִגּוֹ שִׁמְשָׁא. וְכֵיוָן דְּסִיהֲרָא הֲוַת בַּחֲשׁוֹכָא, עַד כְּעָן שִׁמְשָׁא לָא נָהֵיר לְגַבָּהּ, וְאִידְּרָא עִילָּאָה דָּא לָא אִתְגַּלְיָיא לְאַנְהָרָא, דְּהָא הַהוּא רֵיחָא עִילָּאָה, סָלְקָא לְגוֹ סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, דְּלָא אִתְיְדַע כְּלָל, וּכְדֵין אֶהְיֶ"ה.

וְכַד תָּב לְאַתָּרֵיהּ, כְּדֵין קָיְימָא וַדַּאי לְאַנְהָרָא לְכוֹלָּא, וּכְדֵין אֲשֶׁר, אֶהְיֶה, דְּהָא כְּדֵין אִתְתַּקָּנָן לְאִתְמַלְיָא, מִגּוֹ שְׁבִיל חַד דַּקִּיק, דְּעַיִּיל בֵּיהּ בְּסִתִימוּ. וְעִם כָּל דָּא, בְּשִׁמְהָן אִלֵּין, עַד כְּעָן לָא אִתְגַּלְיָיא לְאַנְהָרָא בּוּסִינִין.

לְבָתַר אֶהְיֶה תְּלִיתָאָה, דְּהָא זְמִינַת לְאִתְגַּלְיָא, וּלְאַפְּשָׁטָא נְהוֹרִין לְכָל סְטַר, וְדָא אִיהוּ אֶהְיֶ"ה, הָא אֲנָא זַמִּין לְאִתְגַּלְיָיא.

וְהָא תְּלִיתָאָה, תִּיקוּנָא דְּשׁוֹפָר לַאֲפָקָא קָלָא. וְכֵיוָן דְּנָפַק הַהוּא קָלָא בְּתִקִּיפוּ דְּשֵׁירוּתָא דְּקָלָא, נָפִיק בְּתוֹקְפָא דְּהַהוּא דְּתָקַע לֵיהּ, הַהוּא שֵׁירוּתָא דְּקָלָא אִיקָרֵי יהו"ה. בְּגִין דְּהַהוּא תּוֹקְפָא דְּשֵׁירוּתָא תָּב לְאַתָּרֵיהּ, וְלָא אִתְגַּלְיָיא כִּשְׁאָר שְׁמָהָן. לְבָתַר כַּד אִתְפַּשַּׁט קָלָא בְּפִשְׁיטוּ דְּנַיְיחָא, כְּדֵין אִיקָרֵי יהו"ה, שְׁמָא דְּאִתְגַּלְיָא.

הָכָא רָזָא דְּרָזִין, לְיָדְעֵי חָכְמְתָא עִילָּאָה. וּזְעִירִין אִינּוּן דְּיָדְעִין שְׁמָא דָּא. וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוֹקִימְנָא בְּרָזָא דְּאַתְוָון, וְהָכִי אִיהוּ. אֲבָל נְקוּדֵי וְטַעֲמֵי, קַבָּלָה לְמשֶׁה מִסִּינַי, בְּאוֹרַח סָתִים, לְחַכִּימֵי לִבָּא.

וְרָזָא דָּא, (שמות ל״א:ו׳) וּבְלֵב כָּל חֲכַם לֵב נָתַתִּי חָכְמָה. דְּהָא מֵרָזָא דְּנִקּוּדֵי וּתְנוּעֵי דְּטַעֲמֵי, הֲווֹ יְדָעִין לְאַנְהָרָא צִיּוּרִין דִּלְעֵילָּא. דְּהָא נְקוּדֵי דְּאַתְוָון מִתְנַהֲגָן בְּהוּ הֲווֹ יְדָעִין, וּבְרָזָא דִּילְהוֹן הֲווֹ יָדְעִין וְאִשְׁתְּמוֹדְעָן לְקַיְימָא הַהוּא צִיּוּרָא בְּרָזָא עִילָּאָה.

בְּגִין דְּכַוְונָה וּרְעוּתָא אִיצְטְרִיךְ לְכָל אִינּוּן עוֹבָדִין וְצִיּוּרִין עִילָּאִין דִּלְעֵילָּא. וְאִינּוּן הֲווֹ יָדְעֵי מִגּוֹ רָזָא דְּצִיּוּרָא דִּנְקוּדֵי, לְשַׁוּוּאָה רְעוּתָא וְלִבָּא בְּכָל עוֹבָדָא וְעוֹבָדָא.

כָּל אִינּוּן צִיּוּרִין דְּמַשְׁכְּנָא, לָא הֲווֹ אֶלָּא רָזָא דְּאַתְוָון דַּקִּיקִין. בְּגִין דְּאִית אַתְוָון עִילָּאִין רַבְרְבִין, וְאִית אַתְוָון זְעִירִין דַּקִּיקִין. אַתְוָון זְעִירִין דַּקִּיקִין, אִינּוּן עוֹבָדָא דְּמַשְׁכְּנָא. אַתְוָון עִילָּאִין רַבְרְבִין, עוֹבָדָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא דְּבֵית רִאשׁוֹן, וְהַנֵּי לָא אִתְעֲבִידוּ לְאִתְקַדְּשָׁא לְעֵילָּא, אֶלָּא בְּצִיּוּרָא דָּא.

דְּרָזָא דִּנְקוּדֵי דְּאַתְוָון דַּקִּיקִין, אִינּוּן מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא. וּנְקוּדֵי דְּאַתְוָון עִילָּאִין רַבְרְבִין, אִינּוּן מִסְטָרָא דְּיָמִינָא. וְאִלֵּין כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין אִתְנָשׁוּ מֵעָלְמָא, בַּר דְּאָתוֹ חַכִּימֵי, דְּקַבִּילוּ נְהִירוּ דְּחָכְמְתָא מִקַּדְמָאי, וַאֲקִימוּ לוֹן עַל אַתְוָון, לְנַטְלָא אַתְוָון מַטְלָנוֹן בְּגִינַיְיהוּ. וְעַל דָּא עֲבִידְתָּא דְּמַשְׁכְּנָא, וַעֲבִידְתָּא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, בְּצִיּוּרָא נְקוּדֵי הֲווֹ שְׁלֵמִין בִּרְעוּתָא וְכַוְונָה.

תְּנוּעֵי דְּטַעֲמֵי קַיְימוֹ כוֹלָא עַל יְדָא דְמשֶׁה. וְעַל דָּא, (שמות ל״ט:ל״ג) וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל משֶׁה, דְּאִיהוּ קַיְים כוֹלָא בְּרָזָא דִלְהוֹן.

בְּתְנוּעֵי דְטַעֲמֵי, אִית בְּהוּ תְּנוּעֵי בָּרָזָא דִלְתַתָּא, לְאַנְהָגָא וּלְקַיְימָא עוֹבָדָא דְמַשְׁכְּנָא. וְאִית בְּהוּ תְּנוּעֵי בָּרָזָא דִלְעֵילָא, לְאַנְהָגָא וּלְקַיְימָא עוֹבָדָא דְבֵי מַקְדְּשָׁא.

שְׁלֹמֹה מַלְכָּא, לָא אִצְטְרִיךְ לִנְקוּדֵי וּלְטַעֲמֵי, אֶלָּא אִינּוּן הֲווֹ אַתְיָין בִּסְתִימוּ וּלְחִישׁוּ, וּמִתְצַיְירִין בִּגְלִיפוּ צִיוּרֵי מַקְדְּשָׁא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְהַבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ, וַדַּאי, (מלכים א ו׳:ז׳) אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. אֶבֶן שְׁלֵמָה, וְלֹא חָסְרָה בְּאַתְוון דַּקִיקִין, כְּעוֹבָדָא דְמַשְׁכְּנָא. וּמַקְבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל כְּלִי בַּרְזֶל לֹא נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנוֹתוֹ. לֹא נִשְׁמַע וַדַּאי, דְּהָא אַתְרֵיהּ גָּרֵם דְּאִיהוּ בְּלְחִישׁוּ.

וְעַל דָּא, סֵפֶר תּוֹרָה דְּאִיהוּ דִיוּקְנָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, לֵית בֵּיהּ דִיוּקְנָא דְּטַעֲמֵי וּנְקוּדֵי, דְּכוֹלָא סְתִים בְּגַוּיהּ, כְּגַוְונָא דִּדְיוֹקְנָא דְּרָזָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא קַדְמָאָה, דְּטַעֲמֵי וּנְקוּדֵי הֲווֹ סְתִימִין בְּגַוּיהּ.

וּדְחִיקוּ דְּתוֹקְפָא דְּשִׁירוּתָא דְקָלָא, אַהֲדַר לְאַתְרֵיהּ, וּנְקוּדֵי דִילֵיהּ בְּאַתְוון יֵהוֹ״ה אִינּוּן, בְּרָזָא דִשְׁמָא אֱלֹהִים. וּבְגִינַיְיהוּ אִיקְרֵי בִּשְׁמָא דָּא, לְאִתְגַּלְיָא אֱלֹהִים חַיִּים. וְעַל דָּא נְקוּדֵי מֵעֵילָא לְתַתָּא כָּנֵישׁ וְנָטֵיל, וְאַהֲדַר לְאַתְרֵיהּ.

לְבָתַר אִתְפַּשֵּׁיט בְּפִשְׁיטוּ דְנַיְיחָא, וְאִתְהַדְּרוּ נְקוּדֵי, כְּגַוְונָא דְרָזָא עִילָּאָה, לְמֶהֱוֵי כוֹלָא רָזָא חָדָא כְּדְקָא יָאוֹת. אַתְוון וּנְקוּדֵי בְּגַוְונָא חָדָא.

נְקוּדֵי בְּתַלַת אַתְוון קַדְמָאִין. ה בַּתְרָאָה, לֵית לָהּ נְהוֹרָא מִגַּרְמָהּ כְּלוּם. י אִיהוּ אִתְנַהִיר בֵּיהּ נְהִירוּ דְּנְקוּדָה בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ, וְהַהוּא דִיוּקְנָא מַמָּשׁ. ה, נְהִירוּ דְּנְקוּדָה בְּהַהוּא גַּוְונָא, וְרָזָא חָדָא. ו דְּאִיהוּ אֶמְצָעִיתָא, בָּרָזָא דִילֵיהּ לְמֶהֱוֵי כוֹלָא גּוּפָא וְרוּחָא, בִּדְיוֹקְנָא וּנְהִירוּ שְׁלִים, כְּדְקָא יָאוֹת.

וְעַל דָּא, שְׁמָא דָּא שְׁמָא דְרַחֲמֵי, דְּאַתְוון וּנְקוּדֵי בִּדְיוֹקְנָא וְרָזָא חָדָא, בְּאוֹרַח מֵישָׁר. כַּד אַתְוון וּנְקוּדֵי בַּעֲקִימוּ דָּא מִן דָּא, כְּדֵין לָאו אִיהוּ בְּאוֹרַח דְּרַחֲמֵי, דְּהָא בְּהִפּוּכָא קַיְימָא.

וְרָזָא דָּא, (שמות י״ד:כ׳) וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם כו׳, בְּרָזָא דְּאַתְוון גְּלִיפִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִתְחֲזֵי בְּאִינּוּן תְּלַת סְטָרִין. וְהַהוּא דְּהִפּוּכָא, לָאו אִיהוּ בְּאוֹרַח דְּרַחֲמֵי, בְּגִין דְּמִתְהַפְּכָן אַתְוון. וְכָל שֶׁכֵּן אַתְוון דְּאִינּוּן כְּגַוְונָא אָחֳרָא.

ה' בַּתְרָאָה, לֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם. וּבְגִין כָּךְ לֵית לָהּ נְקוּדָה מִגַּרְמָהּ, בַּר כַּד עָבְדָא שְׁלִיחוּתָא, דְּאוֹזְפִין לָהּ חַד נְקוּדָה, לְאָעֳלָא וּלְמֶעְבַּד חֵילִין וְתוֹקְפָא. כְּמָה דְּאוֹזְפִין לָהּ נְקוּדָה לַאֲעָלָא, אוּף הָכֵי אוֹזְפִין לָהּ אַתְוון, דְּאִינּוּן רָזָא עִילָּאָה לְאַשְׁלָמָא בְּהַהוּא שְׁלִיחוּתָא.

חַדְרָא תִנְיָינָא, אֵל. דָּא חַדְרָא וְאִדְרָא דְיָמִינָא, דְּאִית בֵּיהּ חֵיזוּ, דְּאִתְטַמַּר וְאִתְגְּנִיז. כֵּיוָן דְּנָפֵיק וְנָהֵיר לְפוּם שַׁעֲתָא, מִיָּד אִתְגְּנִיז.

אֵל, אַמַּאי אִיקְרֵי הָכֵי. א, אִיהוּ רָזָא דִנְהוֹרָא קַדְמָאָה, דְּכָלִיל בִּתְרִין נְהוֹרִין, וְעַל דָּא א' אִיהוּ חַד. מִתַּמָּן שֵׁירוּתָא לְאִתְנַהֲרָא וּלְאִתְפַּשְׁטָא נְהוֹרִין לְכָל סְטַר, וְעַל דָּא אִיהוּ קַדְמָאָה לְכָל אַתְוָון, שֵׁירוּתָא דְכָלְהוֹ.

כְּלָלָא דְתִתַּל, דְּאִינּוּן חַד. תִּתַּל נְהוֹרִין אִינּוּן כְּלִילִין בְּאוֹת א'. בְּדְרוֹעָא חָדָא בְּחַד סִטְרָא. וּדְרוֹעָא חָדָא בְּחַד סִטְרָא. ו בְּאֶמְצָעִיתָא, דְּכָלִיל תְּרֵין דְּרוֹעִין, דִּתְרֵין סִטְרִין.

וְאִצְטְרִיךְ שִׁיעוּרָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בִּתְרֵין דְּרוֹעִין דִּתְרֵין סִטְרִין. בְּגִין דְּאִיהוּ נָטֵיל לוֹן, וְאִיהוּ בְּלָחוֹדוֹי בְּתַרְוַיְיהוּ. א, אֵשׁ מִסִּטְרָא דָא. מַיִם מִסִּטְרָא דָא. רוּחַ פָּסִיק בְּאֶמְצָעִיתָא, וְנָטֵיל בִּתְרֵין סִטְרִין, וְכוֹלָּא אִינּוּן חַד.

תּוּ, א' דָּא, אִתְפַּשַּׁט וְאִתְכְּלִיל בְּכֻלָּא דְּכָלְהוֹ, וְכֵיוָן דְּאִיהוּ כָּלִיל בִּשְׁלִימוּ דִּתְרֵין סִטְרִין, דְּאִתְעָרוֹ דִּתְלָתָא, אִתְעַר לְגַבֵּי נוּקְבִיהּ, וְאִתְהַפַּךְ א בְּרָזָא אָחֳרָא. וְנָטֵיל נוּקְבִיהּ לְתַתָּא מִינֵּיהּ, וּמִתְחַבְּרָאן כַּחֲדָא, וּכְדֵין נְקוּדָה עִילָּאָה שַׁרְיָא עֲלֵיהּ, לְאַחֲזָאָה דְּנְהוֹרָא עִילָּאָה, נְקוּדָה קַמָּיְיתָא, בְּרָזָא דִּשְׁכִינְתָּא עִילָּאָה, לָא שַׁרְיָא אֶלָּא בַּאֲתַר דְּאִיהוּ דְּכַר וְנוּקְבָא מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא.

(בראשית א׳:א׳) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת, הָא הָכָא אַרְבַּע אַלְפִין, מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא דְּכַר וְנוּקְבָא, בְּאַרְבַּע תֵּיבִין, בְּכָל תֵּיבָה וְתֵיבָה א' דְּאִיהוּ דְכַר. וּבְכָל תֵּיבָה וְתֵיבָה, אָת חַד דְּאִיהוּ נוּקְבָא.

וּבְסִפְרָא דְרַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּרֵאשִׁית, אָדָם וְאִתְּתֵיהּ. בָּרָא, אַבְרָהָם וְנוּקְבִיהּ. אֱלֹהִים, יִצְחָק וְנוּקְבִיהּ. אֵת, יַעֲקֹב וְנוּקְבִיהּ.

וְאִי תֵּימָא אֶת נוּקְבָא בְּכָל אֲתַר. תָּא חֲזֵי, א דְּכַר, ת נוּקְבָא כְּלִילָן תַּרְוַיְיהוּ כַּחֲדָא, וְנוּקְבָא אִתְחֲזֵי בִּשְׁלִימוּ, כְּלִילָא בְּרָזָא דְּכָל אַתְוָון. וּבְגִין כָּךְ אֶת, אַף עַל גַּב דְּנוּקְבָא אִיהוּ, אֲבָל אִיהִי בְּרָזָא דְּכֻלָּא דִּדְכוּרָא.

וְעַל דָּא אַרְבָּעָא זוּוגִין אִינּוּן הָכָא. וּבְכָל אֲתַר א דְּכַר, דְּמִתְחַבְּרָא בְּנוּקְבָא בְּאֶת אָחֳרָא, קְרֵית אַרְבַּע, עַל דְּאִתְחַבְּרוּ אַרְבַּע רַבְרְבָן מְמַנָּן דְּעָלְמָא תַּמָּן.

ל, דָּא מִגְדָּל דְּפָרַח בַּאֲוִירָא, דְּאִיהוּ מֶלֶךְ גָּדוֹל. וּבְגִין כָּךְ אִיקְרֵי אֵל עֵילָא וְאֶמְצָעִיתָא כַּחֲדָא. עֵילָא וְרִישָׁא דְּאַשְׁגָּחוּתָא, רֵישָׁא דְּכָל אַתְוָון, כַּחֲדָא. אֵל: נָטֵיל אָלֶ"ף סִיּוּעָא דְּהַהוּא מִגְדָּלָא דְּפָרַח בַּאֲוִירָא לְגַבֵּיהּ, וַעֲלֵיהּ סָלֵיק בִּשְׁמָא.

תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין אִינּוּן דְּנָפְקֵי מֵאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן רָזָא דְּעֶשֶׂר אֲמִירָן, וְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא. וְכָלְהוֹ נָפְקֵי מֵרָזָא דִּנְקוּדָה עִילָּאָה. עֶשֶׂר אֲמִירָן, כָּלְהוּ כְּלִילָן בְּרָזָא דְּאוֹרַיְיתָא, דְּאִיהוּ מֶלֶךְ עִילָּאָה, רָזָא דְּתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, עַלְמָא דְּאָתֵי.

וְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, מִתְפַּשְׁטִין, וְשָׁרְיָין לְאִתְנְהָרָא מֵרֵישָׁא דִּנְהוֹרָא קַדְמָאָה, בְּרָזָא דְּיִחוּדָא, דְּתַמָּן אַתְוָון לְאִתְגַּלְיָא, וּמִתַּמָּן נָהֲרִין אַתְוָון וְסָלְקִין, א' רָזָא דְּכָל אַתְוָון בְּרָזָא דְּאֶחָד.

חַדְרָא תְּלִיתָאָה, אֱלֹהִים. דָּא אִיהוּ זְהֲרָא סוּמְקָא, נָצִיץ כְּדַהֲבָא. זְהֲרָא, דִּלְזִמְנִין נָהֲיר וְטָב, וּלְזִמְנִין אִתְחַשַׁךְ בַּחֲשׁוֹכָא, וְלֵית לֵיהּ נְצִיצוּ כְּמָה דַהֲבָא.

אֱלֹהִים, רָזָא דְּאִתְעָרוּתָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, בְּהַהוּא סִטְרָא. דִּשְׁמָא דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְּרָזִין לְיָדְעֵי חָכְמְתָא, דִּשְׁמָא דָּא אִיהוּ דְּכַר, וְאִתְעָרוּ לְגַבֵּי נוּקְבָא בִּשְׁמָא דָּא, כֹּלָּא אִתְעַר.

וְאִלְמָלֵא אִתְעָרוּ דִּשְׁמָא דָּא, צַדִּי"ק לָא אִיתְעַר. וְאַף עַל גַּב דְּכוֹלָּא אִיהוּ דִּינָא, וְצַדִּיק מִסִּטְרָא דְּיָמִינָא אִיהוּ, אֲבָל אִתְעָרוּ דִּילֵיהּ, לָאו אִיהוּ אֶלָּא מִסִּטְרָא דִּשְׁמָאלָא.

אָדָם שֶׁבַּק סִטְרָא דָּא, וְאִתְעַר בְּהַהוּא טוּפְסְרָא דְּדַהֲבָא, דְּנָפִיק מִלְּכְלוּכָא דְּהַהוּכָא דִּילֵיהּ.

אֱלֹהִים, א', דְּכַר. לְהִי"ם, אִתְעָרוּתָא דְּצַדִּי"ק, וְאִיהוּ מִיל"ה בְּפִרְיעוּ, בְּלָא סְטַר עָרְלָה כְּלָל.

וְדָא אִיהוּ כַּד אִדְכַּר שְׁמָא דָּא לְטָב, כְּגוֹן וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ, דְּאִתְעַר בְּרִית. בְּרָזָא דָּא, וֵאלֹהִים פָּקֹד יִפְקֹד.

בְּסִטְרָא אָחֳרָא, אוֹרַיְיתָא אַסְהֵידַת עַל דִּינוֹי, דְּהָא מִתַּמָּן עָרְלָה נָפְקַת. לְזִמְנִין שְׁמָע דָּא נוּקְבָא יָרְתָא לֵיהּ, בְּגִין לְאִתְדָּנָא עָלְמָא בְּהַהוּא רָזָא דְּעָרְלָה. כַּד אִתְתַּקַּף הַאי אֱלֹהִים לְעֵילָּא, וְאִתְתַּקְּשֵׁי הַהוּא עָרְלָה, וּפְרִיעָה לָא אִשְׁתְּכַח.

וְעַל דָּא, לְטָב בִּפְרִיעוּ אִיהוּ, דְּהָא אִתְפָּרַע עָרְלָה וְאִתְעֲבַר, וְאִתְגַּלְיָא רָזָא דִּבְרִית קַדִּישָׁא. וְכוֹלָּא בְּרָזָא דֵּאלֹהִים אִיהוּ. דְּהָא גַּוּון דָּא אִתְהַפַּךְ לְכַמָּה גְּוונִין, לְזִמְנִין הָכֵי, וּלְזִמְנִין הָכֵי, וְדָא אִיהוּ בְּרָזָא דֵּאלֹהִים.

אֱלֹהִים, תְּלַת שְׁמָהָן אִינּוּן. חָדָא, אֱלֹהִים חַיִּים, דְּאִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם. אֱלֹהִים, דְּפַחַד יִצְחָק. אֱלֹהִים בַּתְרָאָה. וְתַמָּן מִתְפַּשְׁטִין אֱלֹהִים דְּפַחַד יִצְחָק.

אַשְׁגָּחוּתָא דִּילֵיהּ, (זכריה י"ד:ח') חֶצְיוֹ אֶל הַיָּם הַקַּדְמוֹנִי דַּיְיקָא. וְחֶצְיוֹ אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן. אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן דַּיְיקָא. דְּאִתְקְרֵי בִּשְׁמָא דָּא.

וּבְגִין דְּנָפִיק מִלְּעֵילָּא, אִית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַכְלְלָא יְמִינָא בְּגַוֵּיהּ. וְכַד אִתְכְּלִילָא יְמִינָא בְּגַוֵּיהּ, כְּדֵין אִיהִי בְּחֶדְוָא, וְאָחִיד בְּגוֹ יַמָּא תַּתָּאָה תְּחוֹת רֵישָׁא. דִּכְתִיב (שיר השירים ב':ו') שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי, כְּדֵין אִתְקְרֵי אֱלֹהִי"ם, דְּהָא אָזִיל אֶל הַיָּם הָאַחֲרוֹן. וְדָא אִיהוּ חַדְרָא תְּלִיתָאָה, מֵהַהוּא מֶלֶךְ עִילָּאָה.

חַדְרָא רְבִיעָאָה, דִּיוּקְנָא דְיַעֲקֹב סָבָא, בְּרָזָא יְהוּ, דְּנָטִיל יְרוּתָא דְאַבָּא וְאִמָּא, וְאִיהוּ אִתְרַבֵּי בְּגַוַּיְיהוּ, וַאֲזַל לְקַמַּיְיהוּ.

אוֹרַח דְּצַנִּיעוּ דְּכָל עָלְמָא, הָכֵי אִתְחֲזֵי, כְּגַוְונָא דְסִידּוּרָא דְּאַתְוָון דְּמָארֵי כּוֹלָּא, כְּמָא דְאִינּוּן מִסְתַּדְּרוֹן יהו"ה. אוֹרְחֵיהּ דִּדְכוּרָא, לְשַׁוָּאָה תָּדִיר נוּקְבֵיהּ לְקַמֵּיהּ, לְאַשְׁגָּחָא בָּהּ, וּלְאִסְתַּלָּקָא מִינָהּ חֶשְׁדָּא וְקִנְאָה, וְלָא יְהֵיב עֵינּוֹי בְּאִנְתּוֹ אָחֳרָא. י' דְּכַר, ה' נוּקְבָא. י"ה, הָא נוּקְבָא לְקַמֵּי דְכוּרָא, בְּגִין לְאִסְתַּכְּלָא בָּהּ תְּדִיר. בְּרָא אָזֵיל לְקַמֵּיהּ אִמֵּיהּ, לְחַפְיָא לָהּ מֵעֵינָא. בְּגִין יְקָרָא דִילֵּיהּ וִיקָרָא דַּאֲבוֹי. וְסִימָנָךְ (בראשית מ"ט:כ"ב) בֶּן פּוֹרָת יוֹסֵף. דִּכְתִיב, (שם לג) וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרָחֵל, יוֹסֵף לְקַמֵּי אִמֵּיהּ.

יַעֲקֹב נָטִיל נוּקְבֵיהּ, וְשַׁוֵּי לָהּ לְקַמֵּיהּ, לְאַשְׁגָּחָא בָּהּ תְּדִיר וְלָא בְּאָחֳרָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ, דְּלָא תִסְתַּלֵּק מֵעֵינָא רִגְעָא חָדָא. וְדָא אִיהוּ סִדְרָא דְּאַתְוָון קַדִּישִׁין, לְמֶהֱוֵי סִידּוּרָא דָּא עִילָּא וְתַתָּא.

אַתְוָון אִלֵּין אִתְרְשִׁימוּ בִּרְשִׁימוּ דִּלְהוֹן, כַּד נָפְקוּ לְבַר מֵחֵילָא וְתוֹקְפָא דְשׁוֹפָר. כְּדֵין בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקֵי מֵחֵילָא וְתוֹקְפָא דְשׁוֹפָר, מִגּוֹ דְּחִיקוּ, דְּאִתְעֲבִיד קָלָא כְּלֵילָא מֵאֵשׁ וְרוּחַ וּמַיִם, אַתְוָון אִתְגְּלִימוּ, וְאִתְרְשִׁימוּ בְּפָרְצוּפִין דִּלְהוֹן, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לוֹן, וְאִתְיַישְׁרוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ.

גְּנִיזִין הֲווֹ אַתְוָון גּוֹ שׁוֹפָר, בְּלָא רְשִׁימוּ דְּאִתְחֲזֵי כְּלַל, כֵּיוָן דְּנָפְקֵי, אִתְגְּלִימוּ כּוּלְהוּ, וְאִתְרְשִׁימוּ בִּדְיוּקְנַיְיהוּ, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, כְּמָא דְּאִתְחֲזֵי גּוֹ רָזָא דִּנְקוּדִין.

חֲדָרָיו, חֲדָרִין טְמִירִין. הֲבֵיאֲנִי, גּוֹ אינוּן אַתְוָון, לְמֶהֱוֵי בֵּינַיְיהוּ גּוּפְטָרָא בְּחִבּוּרָא חָדָא. וְכָל דָּא לְמָּה. (שה"ש א) נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, בְּגִין דְּיֵהֵא לָן חֶדְוָוא בָּךְ.

עַל פּוּמָא דְּאֱלֹיָהוּ אִתְגְּזַר. (שם) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. כְּתִיב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וכו'. כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם, כְּמָא דַאֲמָרוּ חַבְרַיָּיא זַכָּאִין אִינּוּן, דּוּ פַּרְצוּפִין אִתְבְּרִיאוּ בְּאַתְוָון עִילָּאִין רַבְרְבִין. וּבְאַתְוָון זְעִירִין תַּתָּאִין.

אַתְוָון עִילָּאִין רַבְרְבִין, הֲווֹ בְּאוֹרַח מִישׁוֹר לְגַבֵּי דְכַר. אַתְוָון זְעִירִין תַּתָּאִין, הֲווֹ בְּהִיפּוּכָא לְגַבֵּי נוּקְבָא. אַתְוָון עִילָּאִין רַבְרְבִין, הֲווֹ בְּאוֹרַח מֵישַׁר לְגַבֵּי דָּכָר, אב גד, וְכֵן כּוּלְהוּ, כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי לְמֵיהַךְ אַתְוָון בְּאוֹרַח מֵישַׁר לְגַבֵּי דְכוּרָא. אַתְוָון זְעִירִין תַּתָּאִין, הֲווֹ בְּהַפּוּכָא לְמִפְרַע גּוֹ נוּקְבָא, תשרק, וְכֵן כּוּלְהוּ, כְּמָא דְּאִתְחֲזֵי גַּבֵּי נוּקְבָא, דַּהֲווֹת מֵאָחוֹרָא, קֶשֶׁר דְּתְפִילִּין דְּאִיקָּרֵי אָחוֹר.

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר אָחוֹר וָקֶדֶם צַרְתָּנִי, אָחוֹר, לְגַבֵּי נוּקְבָא. וָקֶדֶם, לְגַבֵּי דְכוּרָא. וְדָא אִיהוּ דִּכְתִיב, (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי, דָּא נוּקְבָא דַּהֲווֹת מֵאָחוֹרָא.

וְכַד אִתְקַשְׁטַת נוּקְבָא, דְּקַשִּׁיט לָהּ מַלְכָּא עִילָּאָה, לְאִתְיַישְׁבָא אַתְוָון בְּדוּכְתַּיְיהוּ כְּדְקָא חָזֵי, אֲעֵיל לוֹן לְאִדְרוֹי לְאִתְתַּקְּנָא, וְאִתְתַּקְּנוּ אַתְוָון.

וְכָל אִת דְּנוּקְבָא, קֳרֵי לְכָל אִת דְּדָכוּרָא, וְאִתְתַּקְנוּ כָּל אִת וְאִת דְּכַר וְנוּקְבָא. וְכָל אִת קֳרֵי וַאֲמַר, (שה"ש א) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה.

כַּד אִתְתַּקְנוּ לְאִתְחַבָּרָא, בְּרָזָא דְּא"ת ב"ש אִתְתַּקְנוּ. וְאִתְיַישְׁבוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין. וְנוּקְבָא כַּד בָּעָא לְאִתְחָזָאָה לְגַבֵּיהּ, הִיא אוֹמֶרֶת, דְּהָא אִתְקַשְׁטָא בִּרְעוּ דְּאִימָּא, וְכָל אַתְוָון אִתְתַּקְנוּ. וְעַל דָּא הֲבִיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, לְאִתְתַּקְּנָא וּלְאִתְקַשְּׁטָא כִּדְקָא יָאוֹת.

וְכָל דָּא בְּגִין דְּנָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָּךְ. עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון רְשִׁימִין עִילָּאִין. וְדָא אִיהוּ בָּ"ךְ. וְרָזָא דָא אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּ לָהֶם בָּךְ.

נַזְכִּירָה דּוֹדֶיךָ מִיַּיִן, כְּיַיִן דְּנִתְחַבַּר כַּחֲדָא, בְּהַהוּא חֶדְוָא דִּילָן, נֵיהַב חֶלְקָא לְכָל חַד וְחַד מֵהַהוּא חֶדְוָא דִּילָן, וְנָרְווֹי לוֹן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, יִזְכֹּר כָּל מִנְחֹתָיִךְ. מִיַּיִן: מֵחֶדְוָא דִּילָן, מִסִּטְרָא דְּהַהוּא יַיִן דְּחָדֵי כּוֹלָּא.

מֵישָׁרִים אָהֵבוּךְ, מֵישָׁרִים: אִינּוּן שְׁאָר אַתְוָון דְּאִשְׁתְּאָרוּ. וּמָאן אִינּוּן. מנצפ"ך. דְּלֵית בְּכָל אַתְוָון דְּאִיקָרוֹן מֵישָׁרִים, בַּר אִלֵּין. וְאִינּוּן דְּאִתְכַּפְּלוּ מֵישָׁרִים אִלֵּין בְּאִלֵּין, מ' בְּם', נ' בְּן', צ' בְּץ', פ' בְּף', כ' בְּךָ'. אִלֵּין מֵישָׁרִים אִלֵּין בְּאִלֵּין, וְדָא בְּדָא.

דְּהָא עֶשְׂרִים וּתְרֵין אַתְוָון כְּלִילָן בָּ"ךְ, אִינּוּן דְּאִשְׁתְּאָרוּ דְּאִינּוּן מֵישָׁרִים, אַהֲבוּךְ לְאִתְכְּלָלָא עִמָּךְ, בְּאִינּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון.

אִילֵּין מֵישָׁרִים, אִינּוּן אַתְוָון טְמִירִין גְּנִיזִין גּוֹ עַלְמָא עִילָּאָה. וְכַד אִתְגְּנִיז אוֹר קַדְמָאָה, אִתְגְּנִיזוּ אַתְוָון אִלֵּין. וְהַוָה יָדַע לוֹן אָדָם. בָּתַר דְּחָטָא אָדָם, אִתְגְּנִיזוּ כְּמִלְקַדְמִין. עַד דַּאֲתָא אַבְרָהָם וְיָדַע לוֹן בְּרוּחַ קוּדְשָׁא דְּשַׁרַאת עֲלֵיהּ.

לָבָתַר אוֹרִית לוֹן לְיִצְחָק, דִּכְתִיב, (בראשית כ"ה:ה') וַיִּתֵּן אַבְרָהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לְיִצְחָק. יִצְחָק אוֹרִית לוֹן לְיַעֲקֹב. יַעֲקֹב אוֹרִית לוֹן לְיוֹסֵף. כֵּיוָן דְּמִית יוֹסֵף, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֲווֹ בְּגָלוּתָא, אִתְגְּנִיזוּ אַתְוָון, וְאִסְתַּלְקוּ כְּמִלְקַדְמִין.

עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי, וְאִתְמְסָרַת אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, אִתְגַּלּוּ אַתְוָון, וַהֲווּ יִשְׂרָאֵל יָדְעִין לוֹ עַל בְּרִירוּ דִלְהוֹן, בְּרָזָא דִשְׁמָהָן גְּלִיפִין. עַד דְּחָטְאוּ. כֵּיוָן דְּחָטְאוּ, כְּתִיב (שמות ל"ג:ו') וַיִּתְנַצְּלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֶדְיָם. וַהֲוָה יָדַע לוֹן מֹשֶׁה וִיהוֹשֻׁעַ וְשִׁבְעִים זְקֵנִים, וּבָהוֹ עָאלוּ לְאַרְעָא.

כֵּיוָן דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתְגְּלֵי שִׁיר דָּא, אִתְגְּלִיפוּ אִלֵּין אַתְוָון, בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, רָזָא בָּ"ךְ, וְהַיְינוּ מֵישָׁרִים אָהֵבוּךְ.

וּכְתִיב, (תהילים צ"ט:ד') אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. (שיר השירים ז':י') וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. כָּלְהוֹ בְּרָזָא דְּאִלֵּין אַתְוָון, אִינּוּן דְּאִקְרוּן מֵישָׁרִים. וְאִלֵּין אַתְוָון, כְּתִרִין גְּנִיזִין גּוֹ עַלְמָא דְּאָתֵי אִינּוּן. וְכוּלְהוּ נְבִיעוּ בָּתַר נְבִיעוּ גּוֹ מַחֲשָׁבָה, בִּגְלִיפוּ דְּרָזִין דִּשְׁמָהָן

קַדִּישִׁין, בִּגְלִיפוּ דְּכַר וְנוּקְבָא, לְאִסְתַּכְּמָא כַּחֲדָא, דְּהָא לֵית בְּכָל אַתְוָון אַסְכָּמוּתָא אִלֵּין בְּאִלֵּין לְמֶהֱוֵי דָּא בְּדָא, בַּר אִלֵּין.

תּוּ. מֵישָׁרִים, אִלֵּין יה, דְּרַחְימוּ דְּלְהוֹן לְגַבֵּי ו', וְאִינוּן אַסְכָּמוּתָא דְּכֹלָּא, וּבְרַעוּתָא חָדָא לְגַבֵּי ו. וְעַל דָּא, מָשְׁכֵנִי לְגַבֵּיךְ, לְמֶהֱוֵי עִמָּךְ, דְּהָא אַתְוָון קַדִּישִׁין עִילָּאִין אִינוּן יָה, אִתְחַבַּר עִמָּהוֹן ו', וְאִיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא עִילָּאָה. ה דְּיִתְבָא תְּחוֹתֵיהּ, וְלֵית לָהּ מִגַּרְמָהּ כְּלוּם, תֵּיאוּבְתָּה דִּידָהּ לְסָלְקָא לְגַבֵּיהּ, לְאִתְחַבָּר בַּהֲדֵיהּ, וְלָא סָלְקָא אֶלָּא בִּרְשׁוּ, וְאִיהִי אוֹמֶרֶת מָשְׁכֵנִי, לְמֶהֱוֵי בַּהֲדָךְ בְּחִיבּוּרָא חָדָא.

הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, וְאַתְקִין לִי בְּכָל זִינֵי תִּיקוּנִין, בְּשַׁפִּירוּ עִילָּאָה, בְּגִין לְמֶהֱוֵי לְגַבָּךְ. וְעַל דָּא נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, אֲנָא וְכָל תִּיקוּנַי, כַּד אֲתֵא לְגַבָּךְ בְּחִיבּוּרָא חָדָא.

(שם א) נַזְכִּירָה דּוֹדֶיךָ, כְּמָה דְּאִיתְּמַר, נָרֻווּי לְכָל חַד וְחַד, וְנַחְדֵי לוֹן מֵהַהוּא יַיִן דְּחֶדְוֵי כּוֹלָּא, וְלָא נַפְסִיק מִלֶּמֶחֱדֵי לוֹן, דְּהָא מֵישָׁרִים אֲהֵבוּךְ. וְלָא יִפְסְקוּן לְמִיתַּן לָךְ, הוֹאִיל וְהֵם אֲהֵבוּךְ, לְמֵיתַּן לָךְ, וְלַאֲרָקָא בָּךְ, וּלְאַנְהָרָא לָךְ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִי נִיחָא קַמֵּי דְּמָר, הָא כְּתִיב, (תהלים צט) אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. אִי אִינוּן יה, מַאן יָכֵיל לְאִתְתַּקָּנָא לוֹן, בַּר עַתִּיקָא דְּכָל עַתִּיקִין, דְּלָא יְדִיעַ כְּלָל, וְהַהוּא דְּלָא אִתְיְידִיעַ, טָמִיר וְגָנִיז, לָא אִקְרֵי אַתָּה, וְהֵיכִי קָאָמַר וּכְתִיב אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים.

אֲמַר לֵיהּ, הָא אִתְּמָר דְּלֵית דִּיוּקָנָא לְאַתְוָון בְּגְלִימוּ דִּלְהוֹן, עַד דְּנָפְקֵי לְבַר, כֵּיוָן דְּנָפְקֵי, אִתְגְּלִימוּ וְאִתְתַּקָּנוּ, לְאִתְקְרֵי בְּהוּ בְּאִינוּן אַתְוָון קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְגִין כָּךְ, אַתָּה כוֹנַנְתָּ מֵישָׁרִים. כֵּיוָן דְּמָטוֹ לְהַהוּא אָתָר דְּאִקְרֵי אַתָּה, כְּדֵין אִתְתַּקָּנוּ מֵישָׁרִים.

וְעַל דָּא תֵּיאוּבְתָּא לְאִתְחַבָּרָא בְּאִינוּן אַתְוָון, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא שְׁמָא שְׁלִים, וְעַד דְּאִתְתַּקָּנוּ אִינוּן סְטָרִין דִּילָהּ, לָא אִתְחַבָּרַת בְּאִינוּן אַתְוָון, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא שְׁמָא שְׁלִים.

וְעַל דָּא אִיהִי אָמְרַת בְּתִיקוּנֵי שַׁפִּירָהָא, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, הָא אִיהִי וְסִטְרָהָא. הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה, הָא הִיא וְסִטְרָהָא.

בְּגִין דְּאִיהִי אִתְתַּקָּנַת בְּשַׁפִּירוּ תִּיקוּנָהָא, לְאִתְחַבְּרָא, לְמֶהֱוֵי שְׁמָא שְׁלִים בְּחִיבּוּרָא חָדָא. דְּכַד סָלְקָא, כְּדֵין אִיהוּ שְׁמָא שְׁלִים, רָזָא דְּשָׁמַע יִדו"ד אֱלֹהִים.

וְאִי תֵּימָא, הָא כַּד סָלְקָא לְאִתְחַבְּרָא, כְּדֵין הִיא שְׁמָא שְׁלִים יִדו"ד, וְלָא יַתִּיר, אֶן הוּא רָזָא דֵּאלֹהִים. אֶלָּא כַּד הֲווֹ שְׁמָא בִּשְׁלִימוּ, כְּדֵין אִתְכְּלִילַת עִילָּא וְתַתָּא, עִילָּא בְּשְׁמָא דַּיהו"ה. לְתַתָּא בִּשְׁמָא דֵּאלֹהִים. וּכְדֵין אִשְׁתְּלִימַת בְּכוֹלָּא.

כְּתִיב, (מלכים א ב) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ. אַמַּאי אִיקְרֵי הָכֵי. אֶלָּא וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, מַלְכָּא דִּשְׁלָמָה דִּילֵיהּ. דְּהָא בְּכַמָּה אַתְרֵי כְּתִיב הַמֶּלֶךְ סְתָם, וְלָא כְּתִיב הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה. אֶלָּא הַמֶּלֶךְ סְתָם, עַל בֵּית דָּוִד קָאָמַר. הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה, עַל מַלְכָּא דִּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ קָאָמַר.

בָּרוּךְ, דְּהָא כְּדֵין נְבִיעוּ דְּבִרְכָאן לָא הֲווֹ פָּסְקִין עֵילָּא וְתַתָּא. בָּרוּךְ, דְּכָל בִּרְכָאן נָבְעִין מִתַּמָּן, לְאִתְבָּרְכָא כָּל עָלְמִין, וְכָל אַתְוָון אִתְנַהֲרִין, כָּלְהוֹ בְּחִבּוּרָא חָדָא, בִּשְׁלִימוּ חַד.

וּכְדֵין, יְרָתָא שְׁמָא דָא, אֶת בַּתְרָאָה דְּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא, לְאִתְקְרֵי אוּף הָכֵי בָּרוּךְ. דִּכְתִיב, (מלכים א ה) בָּרוּךְ ה' אֱלֹהֵי כו' דָּוִד אָבִי.

דְּכַד אִתְקְרֵי בָּרוּךְ, כְּדֵין כּוֹלָּא אִיהוּ שְׁמָא שְׁלִים כַּדְקָא יָאוֹת, וְכָל עָלְמִין אִתְבָּרְכָאן מִגּוֹ מְקוֹרָא דְּחַיֵּי. וּשְׁמָא דָא, אִיהִי עֵילָּא וְתַתָּא. לְזִמְנִין לְעֵילָּא, לְזִמְנִין לְתַתָּא. זַכָּאִין אַתּוּן עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּרָזִין קַדִּישִׁין עִילָּאִין אִתְגַּלְיָין לְכוֹ.

כַּד מִתְחַבְּרָן אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, כְּדֵין ו' נָחֵית לְאַמְשָׁכָא ה', מִתַּתָּא לְעֵילָּא, לְמֶהֱוֵי חִיבּוּרָא חָדָא, וּכְדֵין אַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא נָחֲתִין וְסָלְקִין. א' נָחֲתָא לְגַבֵּי ת', לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְגַבֵּיהּ, לְאִתְחַבְּרָא אִלֵּין גּוֹ אִלֵּין. ב' סָלְקָא לְגַבֵּי ש', מִתַּתָּא לְעֵילָּא, דְּהָא אִתְמַשְׁכַת מִתַּתָּא, וּבַעְיָא לְאִתְעַטָּרָא בְּבַעֲלָהּ.

רָזָא דְּאָת ו, דְּבָעֵי לְאִקְמָא לְכַלָּה, בְּאִלֵּין שִׁירִין דְּאִיהִי אִתְעָרַת מִתַּתָּא, כַּד אִיהִי מִתְקַשְּׁטָת. וְיָהֵיב לָהּ יָדָא לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְגַבֵּיהּ, וְאַתְוָון חָדָאן דָּא לְגַבֵּי דָא. בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי אֲמָרַת לְגַבֵּיהּ מָשְׁכֵנִי, כְּדֵין א' דְּאִיהוּ ו', נָחֵית לְגַבֵּי ת', לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְגַבֵּיהּ.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאִיהִי אֲמָרַת אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, סָלְקָא ב', וּמְרַהֲטָא בָּתַר ש', דְּאִיהוּ ו'. וּכְדֵין עַיְּילָא אִיהִי גּוֹ חַדְרֵי מַלְכָּא, דְּאִינּוּן תְּלַת נְקוּדִין, וַחֲדָרִין, וְאַכְסַדְרִין לְגוֹ חֲדָרִין, דָּא אִיהוּ אוֹת ש', תְּלַת נְקוּדִין, וְאַכְסַדְרִין לְגוֹ.

וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמַרְתְּ נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, אַתְיָא ג' לְאִתְדַּבָּקָא בְּאָת ר', דְּהָא כְּדֵין חֲדָוָא וְרַעֲוָא בְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּאִשְׁתַּלִּימוּ בְּאָת ג'. וְאָת ר אִתְפְּרַע לְגַבֵּיהּ, לְנַטְלָא מִנֵּיהּ בְּלָא כִּיסּוּפָא כְּלָל. וְאִיהוּ לְאִתְדַּבָּקָא בָּהּ, וְלַאֲרָקָא בָּהּ בְּרַעֲוָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי אֲמָרַת נַזְכִּירָה דּוֹדֶיךָ מִיַּיִן, אִיהִי דְּכַדְּרַת דְּהָא עָרְלָה אַתְיָיא גּוֹ אִינּוּן אוּכְלוּסִין, לְעַרְבָּבָא חֶדְוָהָא, בְּגִין לְמֵיטַל חוּלְקָא בְּחֶדְוָוא דְּקוּדְשָׁא. וְכַד אִיהִי חָמַת לֵיהּ, דְּאָחִיד מְסָאֲבָא בְּשִׁיפּוּלֵי מַקְדְּשָׁא, כְּדֵין אִיהִי אַזְעֲרַת גַּרְמָהּ, בְּגִין לְמֵיהַב לֵיהּ תַּמְצִית דְּחִיק וְסָתִים, כְּמָה דְּנָבְעִי מִגּוֹ אַבְנָא. וּכְדֵין ד' יָהֵיב לְאָת ק', וְאָת ק' אִתְפַּשַּׁט בְּחֶדְוָוא, לְנַטְלָא חוּלְקָא מִגּוֹ מַקְדְּשָׁא.

וְעַל דְּכַלָּה דָּא קַדִּישָׁא אִיהִי, לְמִסְאֲבוּ לֵית לָהּ לְמֵיהַב, עֲבִידַת גַּרְמָהּ ד', כְּמַאן דְּלָא נָטֵיל בְּגַוָּוהּ כָּל כָּךְ, וְאִיהִי מִסְכֵּנָא, וְהָכֵי אִצְטְרִיךְ. וְסִימָנֵיךְ, ב (בראשית מ"ב:א') וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ. דְּאַתּוּן בְּשָׁבְעָא וּבְעוֹתָרָא, הָא חַיָּיבֵי אַרְעָא גַּבַּיְיכוּ, אַחֲזוּ גַּרְמַיְיכוּ מִסְכֵּנִין וְכָפִינִין. וְעַל דָּא אַחְזִיאַת גַּרְמָהּ בְּחֶדְוָה, ד'.

כַּד חָמַת, חַיְיָבָא דְּא אָת ק', דְּאִתְפַּשְׁטָא כְּנָחָשׁ דְּפָשֵׁיט זְנָבֵיהּ, וְאַתְקֵיף לֵיהּ בְּחֶדְוָא, לְיַנְקָא מִן מַקְדְּשָׁא, דִּכְדֵין אִיהוּ אִזְדַּמַּן לְעַרְבָּבָא חֶדְוָה, בְּכָל אֲתַר דְּחָמֵי לָהּ.

וְעַל דָּא, בְּכָל אֲתַר דְּחֶדְוָא, אִית לְאַסְגָּאָה חֵילִין, בְּדִיל דְּלָא יָכֵיל לְקַטְרְגָא. וְכָל בְּכָל אֲתַר דְּאֶבְלָא, אִית לְאַסְגָּאָה חֵילִין, דְּהָא אִיהוּ תַּמָּן, דְּלָא יָךְ אָת חַד מֵאִינּוּן מַיְשָׁרִים. כְּדֵין נָפְקַת אָת תַּקִּיף זְנָבָא פָּשֵׁיט לְתַתָּא, חַמְשִׁין אַמִּין. כְּנַוּונָא דְּהַהוּא אֲתַר, דְּהָמָן אִזְדַּקַּף בֵּיהּ, וְדָא אִיהִי אָת ץ'. כֵּיוָן דְּזָקֵיף הַאי נָחָשׁ עֵינוֹי, וַחֲמָא לְהַאי זְקַפָּא דְּאָתֵי, כְּדֵין אִתְפְּרַשׁ מִגּוֹ מַקְדְּשָׁא, וְעָרִיק.

וְכַלָּה נָפְקַת לְגַבֵּיהּ דִּרְחִימָה, וְאִתְעַבְרַת מֵאָת ד', וְעַיְילָא בְּאָת ה', וְנָפְקַת לְגַבֵּיהּ, וְחֶדְוָה אִשְׁתְּלִים מִכָּל סִטְרִין, בְּלָא קִטְרוּגָא אָחֳרָא, וּבְלָא עַרְבּוּבְיָא.

הָכָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא, בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַרַת מָשְׁכֵנִי, אִיהוּ א', וְאִיהִי ת'. וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמַרַת אַחֲרֵיךְ נָרוּצָה, אִיהִי ב', וְאִיהוּ ש'. וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמַרַת נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, אִיהוּ ג', וְאִיהִי ר'. וּבְשַׁעֲתָא דְּאַתְיָא נָחָשׁ, כַּד אָמְרָה נַזְכִּירָה דוֹדֶיךְ מִיַּיִן, אִיהִי ד', וְהַהוּא מְקַטְרְגָא ק'. כָּל דָּא, אַמַּאי מִתְחַלְּפֵי אַתְוָון מֵאֲתַר לַאֲתַר, אִיהוּ אִתְחַלַּף בְּאַתְוָון אָחֳרָנִין, וְאִיהִי אִתְחַלְּפַת בְּאַתְוָון אָחֳרָנִין.

אֶלָּא, בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַרַת מָשְׁכֵנִי, לֵית אָת דְּאַמְשֵׁיךְ לָהּ, בַּר דָּא א. דְּאִיהִי אָת דְּנָהֲרָא בְּסִטְרָא דְּאוֹר קַדְמָאָה, רָזָא דְּיַמִּינָא, דְּהָא יַמִּינָא מְקָרֵב תְּדִיר, וְאַתְקֵיף בָּהּ, לְאַמְשָׁכָא לָהּ לְעֵילָא. וּבְגִין כָּךְ אִיהוּ א', וְאִיהִי ת', דְּאִיהִי מִתְקַשְּׁטָא בְּכָל סִטְרִין, בְּגִין לְסָלְקָא לְעֵילָא, מְשַׁבַּחַת וּמְהַדְּרַת לְאִתְעָרָא לְעֵילָא.

וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמַרַת אַחֲרֵיךְ נָרוּצָה, הָא כָּל אִינּוּן אוּכְלוּסִין פְּנִימָאן דִּילָהּ, דְּאִינּוּן גּוּפָא, נָטְלָה לְגַבָּהּ, וְאִיהִי בֵּיתָא לְקַבְּלָא אוּכְלוּסָהָא, וּלְעֵאלָא לוֹן לְגַבֵּי מַלְכָּא. כְּמָה דְּאִתְּ אָמַר, (תהלים מה) בְּתוּלוֹת אַחֲרֵיהָ רֵעוֹתֶיהָ וְגו'. וְעַל דָּא אִיהִי ב'. וְאִיהוּ אִתְעַטַּר בְּשי"ן, וּפָתַח הֵיכָלִין דְּאִינּוּן חַדְרֵי מַלְכָּא, לְקַבְּלָא לָהּ וּלְאַעֲלָא לָהּ לְגַבַּיְיהוּ.

וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמַרַת נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, הָא חֶדְוָא דְּצַדִּיקַיָּיא, דְּאִזְדַּמַּן לְמֶחֱדֵי לָהּ. וְעַל דָּא אִיהוּ ג', וְאִיהִי ר', אִתְתַּקְנַת אִיהִי בִּלְחוֹדָהָא, וְאִתְפָּרְעָא לְגַבֵּיהּ, לְנַטְלָא חֶדְוָה דַּהַהוּא אֲתַר, כְּאִתְּתָא דְּאִתְפָּרְעָא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בְּבַעֲלָהּ.

וּבְשַׁעֲתָא דַּאֲמַרַת נַזְכִּירָה דוֹדֶיךְ מִיַּיִן, אִתְקְרֵיב הַהוּא מְקַטְרְגָא, וְכֵיוָן דְּחָמַת לֵיהּ, אִתְעֲבִידַת מִסְכֶּנָא, בְּרָזָא דְּאָת ד', בְּגִין דְּלָא יִסְתָּאַב מַקְדְּשָׁא. וְהַהוּא מְקַטְרְגָא פָּשֵׁיט זְנָבֵיהּ בְּחֵידוּ, לְקַבְּלָא מֵעִינּוּגֵי דְּחֶדְוָא, וְעַל דָּא ק'.

עַד דַּאֲמַרַת מֵשָׁרִים, וְאִתְגַּלְיָיא ץ', וְהַהוּא מְקַטְרְגָא עָרַק. וְאִיהִי אַתְיָיא וּמִתְעַבְרָא מֵאָת ד', וְעַיְילַת בְּאָת ה'. וּכְדֵין אִתְגַּלְיָין מֵשָׁרִים. ה"ץ, הָא מֵשָׁרִים. ו"ף, הָא מֵשָׁרִים.

וְעַל דָּא, מִתְחַלְּפֵי אַתְוָון, מֵאָתַר לַאָתַר, וּמִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא, וְכוֹלָּא בְּרָזָא דְּאַתְוָון דְּאוֹרַיְיתָא. זַכָּאִין עַמָּא קַדִּישָׁא, דְּאִינּוּן מִתְדַּבְּקֵי בְּמַלְכָּא עִילָּאָה, וְכוֹלָּא אִתְתַּקַּן בְּגִינַיְיהוּ.

חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֲמַר לֵיהּ אֱלִיָּהוּ, ר', אַפְתַּח פּוּמָךְ, וִינַהֲרוּן מֵילָךְ קַמֵּי עַתִּיק יוֹמִין. פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר, אִי נִיחָא קַמֵּי דְּמַר דְּאֶשְׁתַּל מִינֵּיהּ חַד שְׁאֵילְתָּא. אֲמַר לֵיהּ, ר', קוּטְרָא דְּהוּרְמְנוּתָא בִּגְלִיפִין טָהִירִין מַהוּ.

אָמַר לֵיהּ, הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (שיר השירים א׳:ד׳) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. דְּהָא בַּאֲתַר דְּהוּרְמְנוּתָא דְּמַלְכָּא עִילָּאָה אָזֵיל, תַּמָּן אָזְלֵי כּוּלְהוֹ וְאִתְמַשְׁכָן אֲבַתְרֵיהּ. הַשְׁתָּא ר', אֵימָא מִילִּיךְ וּסְדַר זֵיְינָךְ.

פָּתַח וְאָמַר, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. כְּתִיב, (תהילים ס״ג:א׳) מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה. תָּא חֲזֵי. דָּוִד מַלְכָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ יַתִּיר מִכָּל מַלְכִּין דְּעָלְמָא, כְּמָה דְּאִתְּמָר, (מלכים א ח׳:ט״ז) וָאֶבְחַר בְּדָוִד לִהְיוֹת עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל. מַאי טַעְמָא.

בְּגִין דָּדָוִד, מִן יוֹמָא דְּהֲוָה אָזֵיל בָּתַר עָאנָא בְּמַדְבְּרָא, הֲוָה מִסְתַּכֵּל הָתָם בְּמַדְבְּרָא עוֹבַד אוּמָנוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְהֲוָה מְשַׁבַּח וַאֲמַר, (תהילים ח׳:ד׳) כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶךָ מַעֲשֵׂה אֶצְבְּעוֹתֶיךָ וְגו'.

מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהָא בְּלֵילְיָא, כָּל בְּנֵי עָלְמָא שָׁכְבֵי נַיְימִין עַל עַרְסַיְיהוּ, וְאִיהוּ הֲוָה יָתִיב בְּמַדְבְּרָא, וַהֲוָה אִסְתַּכֵּל בִּשְׁמַיָּא, בְּסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּבְמַזָּלֵי, וּבְעוֹבָדֵי דִּשְׁמַיָּא, וַהֲוָה אֲמַר כִּי אֶרְאֶה שָׁמֶיךָ וְגו'. וּכְתִיב (שם) ה' אֲדוֹנֵנוּ מָה אַדִּיר שִׁמְךָ וְגו'. וְתַדִּיר הֲוָה דָחֵיל, וּמְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

לְבָתַר הֲוָה עָרִיק מִקַּמֵּי חֲמוֹי, וּבְכָל עָאקוּ דְּהֲוָה לֵיהּ, הֲוָה מְשַׁבַּח וּמְצַלֵּי קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַשְׁתָּא בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה, דְּהֲוָה שָׁאוּל מַלְכָּא רָדֵיף בַּתְרֵיהּ, הֲוָה אֲמַר שִׁירָה. דִּכְתִיב, ט (שם ג) מִזְמוֹר לְדָוִד בִּהְיוֹתוֹ בְּמִדְבַּר יְהוּדָה, בַּאֲתַר דְּהֲוָה רָדְפִין אֲבַתְרֵיהּ.

וּמַה אֲמַר, (תהילים ס״ג:ב׳) אֱלֹהִים אֵלִי אַתָּה אֲשַׁחֲרֶךָּ וְגו'. אֱלֹהִים, אֵלִי, אַתָּה, תְּלַת שְׁמָהָן אִינּוּן. אֱלֹהִים, דָּא אִיהוּ דַּרְגָּא דִּילֵיהּ, כְּתָרָא דְּמַלְכוּתָא. אֵלִי, דָּא רִישָׁא, דִּכְתָרָא דָּא דְּקַיְימָא עֲלֵיהּ, וְאִיהוּ חַד עַמּוּדָא דְּכָל עָלְמָא עֲלֵיהּ קָיְימָא. דִּכְתִיב, (משלי י׳:כ״ה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. אַתָּה, דָּא יְמִינָא עִילָּאָה. דִּכְתִיב, (תהילים ק״י:ד׳) אַתָּה כֹהֵן לְעוֹלָם. וְעַל דָּא, תְּלַת דַּרְגִּין הָכָא, אֱלֹהִי"ם, אֵל"י, אַתָּ"ה. אֱשַׁחֲרֶךָּ, וַאֲבַקֵּר לַגַּבָּךְ בְּכָל יוֹמָא תָּדִיר.

(שם סג) צָמְאָה לְךָ נַפְשִׁי, כְּמַאן דְּצָחֵי לְמִשְׁתֵּי, אוּף הָכֵי אֲנָא, צָחֵי נַפְשִׁי לְגַבָּךְ, תְּאֵיבָא לְגַבָּךְ בִּשְׂרָא דִּילִי, לְמֶהֱוֵי נַפְשָׁא וּבִשְׂרָא דְּבַקָּא לְגַבָּךְ. בְּאֶרֶץ צִיָּה וְעָיֵף בְּלִי מָיִם, מַאי בְּלִי מָיִם. דְּלֵית תַּמָּן נְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא, נְהִירוּ דִּנְהוֹרָא עִילָּאָה.

שם כֵּן בַּקֹדֶשׁ חֲזִיתִיךְ, מַאי טַעְמָא. אֶלָּא כֵּן בַּקֹדֶשׁ חֲזִיתִיךְ, אַף עַל גַּב דַּאֲנָא בְּמַדְבְּרָא דָּא, בַּאֲתַר דְּאִיהוּ הָכֵי, אֲנָא חָמֵי לָךְ, לְאִתְדַּבְּקָא בָּךְ, וְתָאֵיב אֲבַתְרָךְ לְמֶחֱמֵי עוּזָּךְ וּכְבוֹדָךְ. וְדָא אִיהוּ כְּמָא דִכְתִיב, (שיר השירים א׳:ד׳) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, בְּזִמְנָא דְּתִמְשְׁכֵנִי אֲבַתְרָךְ, כֻּלָּא נִתְרָעֵי עִמָּךְ.

הֲבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, אִלֵּין חַדְרֵי דְגִנְתָּא דְּעֵדֶן. דְּתָנִינָן, כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, מֵעַפְרָא דְבֵי מַקְדְּשָׁא נָטִיל, וּמִתַּמָּן אִתְבְּרֵי. וּנְפַח בְּאַנְפּוֹי נִשְׁמָתָא דְּחַיֵּי, וּמִתַּמָּן פָּתַח לֵיהּ פִּתְחָא דְגַן עֵדֶן, וְעַיִּיל לֵיהּ בְּשִׁבְעִין אִדְרִין הֵיכָלִין קַדִּישִׁין, וַעֲבַד לֵיהּ עֶשֶׂר חוּפּוֹת. כְּגַוְונָא דְאִינּוּן חוּפּוֹת דְּזַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֶעְבַּד לַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וּמַלְאֲכֵי עִילָּאֵי הֲווֹ מְרַקְּדָן קַמֵּיהּ, וַהֲוָה חָדֵי תַּמָּן. וְתַמָּן אַעֲבַר קַמֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל אִינּוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, דְּזַמִּינִין וּמִתְעַתְּדָן לְמֶהֱוֵי בִּבְנֵי נָשָׁא, דְּיִפְקוּן מִינֵּיהּ.

כֵּיוָן דְּמָטָא לְמֶלֶךְ דָּוִד, חָמָא לֵיהּ דְּלָא הֲוֵי לֵיהּ חַיִּין כְּלָל. אֲמַר קַמֵּיהּ רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מַאן הוּא דְנָא, דְּלָא חָמֵינָא לֵיהּ חַיִּין, עַד דַּאֲמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דָּוִד מַלְכָּא אִיהוּ. כֵּיוָן דַּחֲמָא אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּךְ, יְהֵיב לֵיהּ מִשְּׁנוֹי שִׁבְעִין שְׁנִין, וְאִינּוּן ע׳ שְׁנִין דְּחַיֵּי דָּוִד מַלְכָּא. וְכָל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא מִכָּל שַׁיְיפּוֹי, יְהַב לֵיהּ מִדִּילֵיהּ, וְחָסְרוּ מֵאָדָם קַדְמָאָה שִׁבְעִין שְׁנִין, מֵאִינּוּן אֶלֶף שְׁנִין דִּילֵיהּ.

כְּתִיב, (שם) מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, אַתְוָון דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא, הֲווֹ גְּלִיפִין עֵילָא וְתַתָּא. בְּשַׁעֲתָא דְאִינּוּן אַתְוָון בָּלְטִין וְסָלְקִין לְגַבֵּי אַתְוָון אָחֳרָנִין, כָּל אִינּוּן מַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין, נָטְלִין בְּמַטְלָנִין בְּאֵימָתָא וְכִסּוּפָא. בְּגִין דְּלֵית תַּקִּיפוּ לְעִילָּאֵי.

מַהָכָא, כָּל אִינּוּן בְּנֵי עָלְמָא דְּלֵית בְּהוּ כִּיסּוּפָא, לֵית לְהוּ חוּלָקָא לְעָלְמָא דְאָתֵי. כָּל אִינּוּן תַּקִּיפָא מִצְחָא דַּהֲווֹ בְּיִשְׂרָאֵל, כַּד הֲווֹ מִסְתַּכְּלִין בְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, בְּצִיצָא נְזָרָא דְּקוּדְשָׁא דְּכֹהֵן גָּדוֹל, הֲווֹ מְתַבְּרֵי לְבַיְיהוּ, וּמִסְתַּכְּלֵי בְּעוֹבָדַיְיהוֹן, בְּגִין דְּצִיץ עַל אֶת הֲוָה קָאִים, דְּכָל מַאן דְּאִסְתַּכַּל בֵּיהּ, הֲוָה מַכְסִיף מֵעוֹבָדוֹי.

אַתְוָון דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְיִדו"ד, דְּהֲוָה גָּלִיף עַל צִיצָא, הֲווֹ נָהֲרִין וּבָלְטִין וְנָצְצִין, כָּל מַאן דְּאִסְתַּכַּל בְּהַהוּא נְצִיצוּ, הֲוָה חָמֵי אַתְוָון בָּלְטִין, וְאַנְפּוֹי נָפְלִין מֵאֵימָתָא דְּמָארֵיהּ, וְתָבַר לִבֵּיהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כְּגַוְונָא דָּא קְטוֹרֶת, כָּל מַאן דְּאָרַח בְּהַהוּא תְּנָנָא, כַּד סָלֵיק הַהוּא עַמּוּדָא, מֵהַהוּא מַעֲלֶה עָשָׁן, הֲוָה מְבָרֵר לִבֵּיהּ בִּבְרִירוּ וּנְהִירוּ, בְּחֶדְוָוא וּרְעוּתָא, לְמִפְלַח לְמָארֵיהּ, וְאַעֲבַר מִנֵּיהּ זוּהֲמָא וְטִנּוּפָא דְּיֵצֶר הָרָע, וְלָא הֲוָה לֵיהּ אֶלָּא לִבָּא חָדָא, לְקֶבֶל אֲבוֹי דִבְשְׁמַיָּא.

בְּגִין דִּקְטוֹרֶת תְּבִירוּ דְּיֵצֶר הָרָע אִיהוּ וַדַּאי בְּכָל סִטְרִין. וּכְמָא דְּצִיץ הֲוָה קָאִים עַל נִיפָּא, אוּף הָכֵי קְטוֹרֶת. דְּלֵית לָךְ מִלָּה בְּעָלְמָא, דְּמִתַּבַּר לֵיהּ לְסִטְרָא אָחֳרָא, בַּר קְטוֹרֶת.

תָּא חֲזֵי, דְּהָא אוֹקְמוּהָ, דִּכְתִיב, (במדבר י״ז:י״א) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְגו', דְּהָא תְּבִירוּ דְּסִטְרָא אָחֳרָא לָאו אִיהוּ אֶלָּא קְטוֹרֶת. בְּגִין דְּהָא לֵית חֲדָוָה וַחֲבִיבוּ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּקְטוֹרֶת. וְקְיְימָא לְבַטָּלָא חָרְשִׁין וּמִילִּין בִּישָׁא מִבֵּיתָא. רֵיחָא וַעֲשָׁנָא דְקְטוֹרֶת, דְּעָבְדֵי בְּנֵי נָשָׁא לְהַהוּא עוֹבָדָא אִיהוּ מְבַטֵּל. כָּל שֶׁכֵּן קְטוֹרֶת.

מִלָּה דָא אִיהוּ גְּזֵירַת קְיוּמָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכָל מַאן דְּאִסְתַּכַּל וְקָרֵי בְּכָל יוֹמָא עוֹבָדָא דְקְטוֹרֶת, אִשְׁתְּזִיב מִכָּל מִלִּין דַּחֲרָשִׁין דְּעָלְמָא, וּמִכָּל פְּגָעִין בִּישִׁין, וּמֵהַרְהוֹרָא בִּישָׁא, וּמִדִּינָא בִּישָׁא, וּמִמּוֹתָנָא. וְלָא יִתְזַק כָּל הַהוּא יוֹמָא, דְּלָא יָכֵיל סִטְרָא אָחֳרָא לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהּ, וְאִצְטְרִיךְ דִּיכַוִּין בֵּיהּ.

אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִי בְּנֵי נָשָׁא הָווֹ יָדְעֵי כַּמָּה עִילָּאָה הוּא עוֹבָדָא דְקְטוֹרֶת קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָווֹ נָטְלֵי כָּל מִלָּה וּמִלָּה מִנַּיְיהּ, וְסָלְקֵי לָהּ עֲטָרָא עַל רֵישַׁיְיהוּ, כְּכְתָרָא דְּדַהֲבָא. וּמַאן דְּיִשְׁתַּדֵּל בֵּיהּ, לְאִסְתַּכָּלָא בְּעוֹבָדָא דְקְטוֹרֶת, וּלְכַוִּין בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא, אִית לֵיהּ חוּלָקָא בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְאָתֵי, וְיסַלֵּק מוֹתָנָא מִינַּיְיהּ וּמִכָּל עָלְמָא, וְיִשְׁתְּזִיב מִכָּל דִּינִין דְּהַאי עָלְמָא, וּמִסִּטְרִין בִּישִׁין, וּמְדִינֵי דְּגֵיהִנֹּם, וּמִדִּינָא דְּמַלְכוּ אָחֳרָא.

בְּהַהוּא קְטוֹרֶת, כַּד הֲוָה סָלֵיק תְּנָנָא בְּעַמּוּדָא, כַּהֲנָא הֲוָה חָמֵי אַתְוָון דְּרָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא פְּרִישָׁן בַּאֲוִירָא, וְסָלְקִין לְעֵילָּא בְּהַהוּא עַמּוּדָא. לְבָתַר, כַּמָּה רְתִיכִין קַדִּישִׁין הֲווֹ סָחֲרִין לֵיהּ מִכָּל סִטְרִין, עַד דְּסָלֵיק וְחֲדֵי לְמַאן דְּחֲדֵי. וּבְהַהוּא קְטוֹרֶת הֲוָה מִתְקַשְּׁרֵי קִשׁוּרִין עִילָּאִין. וְשַׁיְיפִין נָחֲתִין לְאַמְשָׁכָא לְדַרְגָּא דִלְתַתָּא לְעֵילָּא. וּכְדֵין אִיהִי אָמְרַת, מָשְׁכֵנִי אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה. בְּגִין דְּקְטוֹרֶת אִיהִי מְקַשֶּׁר קִשְׁרִין עֵילָּא וְתַתָּא.

פִּתַּח וַאֲמַר, (שמות ל׳:א׳) וְעָשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקְטַר קְטֹרֶת וְגו'. הַאי קְרָא אִית לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ. בְּגִין דְּתָרֵין מִדְבְּחִין הֲווֹ, מִדְבְּחָא דַּעֲלָוון, וּמִדְבְּחָא דְקְטוֹרֶת בּוּסְמִין. דָּא לְבַר, וְדָא לְגַאו. הַאי מִדְבְּחָא דְקְטוֹרֶת, אִיהוּ פְּנִימָאָה.

אַמַּאי אִיקְרֵי מִזְבֵּחַ, וְהָא לָא דַּבְּחִין בֵּיהּ דִּבְחִין, וּמִזְבֵּחַ עַל דָּא אִיקְרֵי. אֶלָּא בְּגִין דְּבַטֵּיל וְכָפֵית לְכַמָּה סִטְרִין בִּישִׁין. וְהַהוּא סִטְרָא אָחֳרָא הֲוָה כָּפֵית, כְּעֶגְלָא דְּכָפֵית לְדַבָּחָא, אוּף הָכֵי סִטְרָא אָחֳרָא הֲוָה כָּפֵית, דְּלָא יָכֵיל לְשַׁלְטָאָה, וְלָא לְמֶהֱוֵי מְקַטְרְגָא, וְעַל דָּא אִיקְרֵי מִזְבֵּחַ.

כַּד הַהוּא סִטְרָא אָחֳרָא הֲוָה חָמֵי עַמּוּדָא דַּעֲשָׁנָא דְּקְטוֹרֶת סָלֵיק, הֲוָה אִתְכַּפְיָיא וְעָרַק, וְלָא יָכֵיל לְקָרְבָא לְמַשְׁכְּנָא. וּבְגִין דָּא אִתְדַּכֵּי, וְלָא אִתְעָרַב אָחֳרָא בְּהַהוּא חֶדְוָוא דִלְעֵילָּא, בַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי.

וְלֵית סִטְרָא אָחֳרָא דְּאִתְהַנֵּי מִינַּיְיהּ, וְלֵית לְסִטְרָא אַחֲרָא בָּהּ חוּלָקָא כְּבִשְׁאָר קוּרְבָּנִין וְעֹלָוון. בְּגִין דְּבִשְׁאָר קוּרְבָּנִין, לְכוֹלָּא אִית חוּלָקָא וּקְרִיבוּ בְּהַהוּא קָרְבָּן. בִּקְטוֹרֶת, לָא

מִתְקַשֵּׁר וּמִתְקָרֵב בַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּלְחוֹדוֹי, וְכָל סִטְרִין בִּישִׁין עָרְקִין, וְסִטְרִין קַדִּישִׁין מִתְקָרְבִין, וּמִתְקַשְּׁרִין שַׁיְיפָא בְּשַׁיְיפָא, דָּא בְּדָא, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

וּבְגִין דַּחֲבִיבָא כָּל כַּךְ, לָא קָאִים הַהוּא מִזְבֵּחַ פְּנִימָאָה אֶלָּא לְגוֹ. דְּהַאי אִיהוּ מִזְבֵּחַ דְּבִרְכָאן אִשְׁתַּכָּחוּ בֵיהּ, וְעַל דָּא סָתִים מֵעִינָא.

מַה כְּתִיב בְּאַהֲרֹן, (במדבר י״ז:י״ג) וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וְגוֹ'. דְּכָפִית לֵיהּ לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּלָא יָכֵיל לְשַׁלְטָאָה כְּלַל, וְלָא לְמֶעְבַּד דִּינָא. סִימָנָא דָּא אִתְמְסַר בִּידָנָא, דְּבְכָל אֲתַר דְּאָמְרֵי בָּכַוָּנָה וּבְרַעוּתָא דְּלִבָּא עוֹבָדָא דְּקִטוֹרֶת, דְּלָא שָׁלְטָא מוֹתָנָא בְּהַהוּא אֲתַר, וְלָא יִתְזְקוּ, וְלָא יָכְלִין עוֹבְדֵי גְלוּלִים וְלָא שְׁאָר דַּרְגִּין אָחֳרָנִין לְאִתְקְרָבָא בַּהֲדַיְיהוּ.

מַה כְּתִיב בְּיַעֲקֹב, (בראשית ל׳:מ׳) וַיָּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ. מִכָּאן, דְּבֵירַר פְּסוֹלֶת מִן מַקְדְּשָׁא, וְשַׁוֵּי חוּלְקֵיהּ בִּלְחוֹדוֹי, וְכָל אִינּוּן רְתִיכִין דְּאִתְחָזוֹן לֵיהּ לְרָזָא דְּמֵהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא. וְלָא שָׁתַם עַל צֹאן לָבָן, דְּשַׁוֵּי חוּלַק שְׁאָר עַמִּין בִּלְחוֹדַיְיהוּ, דְּלָא יִתְעָרְבוּן בַּהֲדֵי מְהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא. הַצֹּאן הַמְקוּשָּׁרוֹת, אִינּוּן דְּמִתְקַשְּׁרֵי בְּקִישׁוּרָא חָדָא, דְּלָא מִתְעָרְבֵי בַּהֲדֵי שְׁאָר עַמִּין, דְּלָא מִתְקַשְּׁרִין בַּהֲדַיְיהוּ לְעָלְמָא.

כְּגַוְונָא דָּא קְטוֹרֶת, דְּהָא בְּהַהוּא קְטוֹרֶת, כָּל רְתִיכִין קַדִּישִׁין דְּרָזָא דְּמֵהֵימְנוּתָא, הֲווֹ מִתְקַשָּׁרָן, וְכָל שַׁיְיפִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, כּוּלְהוּ מִתְקַשְּׁרִין אִלֵּין בְּאִלֵּין. דְּהָא רְתִיכִין קַדִּישִׁין דִּלְתַתָּא, הֲווֹ מִתְקָרְבִין וּמִתְקַשְּׁרִין אִלֵּין בְּאִלֵּין, לְמֶהֱוֵי כּוּלְהוּ בְּיִיחוּדָא חָדָא, לְסַלְקָא בְּיִיחוּדָא כְּדְקָא חָזֵי.

וְכָל אִינּוּן מַשְׁרְיָין דְּשָׁאַר עַמִּין, כּוּלְהוּ מִתְבַּדְּרֵי, וּמִתְפַּלְגֵי דָּא מִן דָּא, וְעַל דָּא אִיקָּרוֹן יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד, דְּאִינּוּן בְּיִיחוּדָא וְקִישׁוּרָא חָדָא. וְעַל דָּא אִיקָּרוֹן הַצֹּאן הַמְקוּשָּׁרוֹת, מַה דְּלֵית הָכֵי לִשְׁאָר עַמִּין.

קְטוֹרֶת אָסוּר לְאַקְטָרָא בַּר בַּמִּזְבֵּחַ, וְלָא בְּמָנָא אָחֳרָא, בַּר בְּמַחְתָּה. הַאי מַאן דְּדִינָא רָדִיף אֲבַתְרֵיהּ, אִצְטְרִיךְ לְהַאי קְטוֹרֶת, וְלַאֲתָבָא לְקַמֵּי מָארֵיהּ, דְּהָא סִיּוּעָא אִיהוּ לְסַלְקָא דִּינִין מֵעָלֵיהּ.

וּבְהַאי וַדַּאי מִסְתַּלְקִין דִּינִין מֵעָלֵיהּ, אִי הוּא רָגִיל בָּהַאי, לְאַדְכָּרָא לֵיהּ תְּרֵין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא, בְּצַפְרָא וּבְרַמְשָׁא, דִּכְתִיב (שמות ל) וְהִקְטִיר עָלָיו אַהֲרֹן קְטוֹרֶת סַמִּים בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר. וּכְתִיב (שם) וּבְהַעֲלוֹת אַהֲרֹן וְגוֹ'. וְדָא אִיהוּ קִיּוּמָא דְּעַלְמָא דִּלְתַתָּא, וְקִיּוּמָא דְּעַלְמָא דִּלְעֵילָּא.

בְּהַהוּא אֲתַר דְּלָא אִידְכַּר בְּכָל יוֹמָא עוֹבָדָא דְּקִטוֹרֶת, דִּינִין דִּלְעֵילָּא שַׁרְיָין עֲלֵיהּ, וּמוֹתָנָא סַגִּיאָה בֵּיהּ, וְעַמִּין אָחֳרָנִין שָׁלְטִין עָלֵיהּ, בְּגִין דִּכְתִיב, (שם) קְטֹרֶת תָּמִיד לִפְנֵי ה' לְדֹרֹתֵיכֶם. תְּדִיר אִיהוּ קָיְימָא לִפְנֵי ה', יַתִּיר מִכָּל פּוּלְחָנִין אָחֳרָנִין.

מָשְׁכֵנִי, בְּאַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. כַּד מִתְחַבְּרָן תְּרִין שְׁמָהָן כַּחֲדָא, דְּאִינּוּן שְׁמָא שְׁלִים, יהו"ה אֱלֹהִים. שְׁמָא קַדְמָאָה, מָשֵׁיךְ לְגַבֵּיהּ שְׁמָא אָחֳרָא.

וּמַה דַּאֲמַר אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה, וְלָא כְּתִיב אָרוּצָה. בְּגִין דִּשְׁמָא דָּא דְּאִיקָרֵי אֱלֹהִי"ם, כַּמָּה רְתִיכִין, וְכַמָּה בֵּי דִינִין, כּוּלְהוּ כְּלִילָן וּמִתְחַבְּרָן בֵּיהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב אַחֲרֶיךָ נָרוּצָה.

סַגִּיאִין אִינּוּן דִּכְלִילָן בְּהַאי שְׁמָא, וְאִיהוּ כּוֹלָּא שְׁמָא חָדָא. דְּכֵיוָן דִּשְׁמָא קַדְמָאָה מָשֵׁיךְ לִשְׁמָא אָחֳרָא, כְּדֵין כֻּלָּא הוּא חִבּוּרָא חָדָא, וְעִילָּאִין וְתַתָּאִין כּוּלְהוּ דַּרְגִּין מִתְקַשְּׁרִין הָא בְּהָא, לְמֶהֱוֵי כּוּלְהוּ קִשּׁוּרָא חַד, וְחִבּוּרָא חַד, וְייִחוּדָא חַד.

(שיר השירים א׳:ד׳) הֱבִיאַנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו, דָּא מַלְכָּא קַדִּישָׁא עִילָּאָה. חֲדָרָיו, אִלֵּין חֲדָרִין עִילָּאִין, וְאִידְּרִין קַדִּישִׁין דִּרְתִיכִין עִילָּאִין.

חַדְרָא קַדְמָאָה, אִיהוּ נְהִירוּ דְּנְהִיר מִסְּטָרָא דְּיַמִּינָא, נְהִירוּ דְּנְהִיר מִסְּיָיפֵי עַלְמָא וְעַד סְיָיפֵי עַלְמָא. נְהִירוּ דְּכָל נְהוֹרִין כְּלִילָן בֵּיהּ. נְהִירוּ דְּאַרְבַּע גְּוונִין, גְּלִיפִין בְּאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְאִיקָּרֵי אֵל גָּדוֹל. נְהִירוּ דְּנָטִיל בְּרִישָׁא, אִדְּרָא וְחַדְרָא קַדְמָאָה. וְדָא אִיהוּ נְהוֹרָא דְּאִתְאַחֲדָא בְּרִישָׁא בְּרָזָא דְּאִיקָּרֵי יהו"ה.

חַדְרָא תִּנְיָינָא, נְהִירוּ דַּחֲשׁוֹכָא, דְּקָא נָפְקָא מִסִּטְרָא דִּנְהִירוּ קַדְמָאָה. וְדָא אִיהוּ נְהִירוּ סוּמָקָא, דְּחָשִׁיךְ. וְדָא אִיהוּ דְּאִתְקְרֵי אֱלֹהִים, דְּבִסְטַר שְׁמָאלָא, לְאִתְקַשְּׁרָא בִּנְהִירוּ קַדְמָאָה.

תְּרֵין אִדְּרִין דְּמִתְקַשְּׁרָן וּמִתְחַבְּרָן דָּא בְּדָא. דְּהָא בְּאִלֵּין אִדְּרִין, הַהִיא דִּלְתַתָּא אִתְאַחֲדָא, וְאָעֵיל לָהּ מַלְכָּא עִילָּאָה לְאִלֵּין חֲדָרִין קַדִּישִׁין. וַאֲנָא וְכוּלְהוּ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְקַשְּׁרָנָא כַּחֲדָא בְּקִישׁוּרָא חָדָא, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ. נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בְּאִינּוּן כ"ב אַתְוָון אַלְפָּא בֵּיתָא, דְּאִקְרֵי בָ"ךְ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בָּךְ. בָּךְ יְבָרֵךְ יִשְׂרָאֵל. אב גד הו זח טי כל מנ סע פצ קר שת אִלֵּין אִינּוּן עֶשְׂרִים וּתְרֵין אַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, וּמִתְחַלְּפֵי לְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַלְפָּא בֵּיתוֹת, בְּרָזָא דִּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין גְּלִיפִין בִּשְׁמָהָן דִּלְהוֹן, וְאִינּוּן אִיקָרוּן ב"ך.

נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ, בָּךְ וַדַּאי, דְּהָא כָּל אַתְוָון נָטִיל הַאי קְיָימָא קַדִּישָׁא, רָזָא בָּךְ: אב גד הו זח טי כל מנ סע פצ קר שת.

אשב גתד הקו זרח טפי כצל מסן עזר אכתריאל יה צְבָאוֹת יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רָם וְנִשָּׂא. וְכָל גְּדוּדֵי שָׂרֵי צְבָאוֹת מַעְלָה, מִימִינוֹ חַיִּים מְשָׁמְאלוֹ מָוֶת. וְהַכִּסֵּא עוֹמֵד עַל אַרְבָּעָה עַמּוּדִים. וְדָא עַמּוּד הַיְמִינִי, בְּד' שַׁלְהוֹבֵי מְלַהֲטָן דְּאַתְוָון.

בשא דתג וקה חרז יפט לצכ נסמ עזר יהו, דָּא אִיהוּ רָזָא וְסִתְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, מֵאִינּוּן אַרְבַּע עַמּוּדִין, דְּהַהוּא כִּסֵּא סַמְכָא עֲלַיְיהוּ, בְּרָזָא דְּאַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא. וְאִינּוּן תְּרֵיסַר בְּכָל עַמּוּדָא וְעַמּוּדָא, לְאִתְקַיְימָא כָּל חַד מִנַּיְיהוּ עַל תְּרֵיסַר עַמּוּדִין סָמְכִין, לְאִתְקַיְימָא כּוּרְסְיָיא עֲלַיְיהוּ.

עַמּוּה הַשְׁמָאלִי, אִיהוּ בְּרָזָא אָחֳרָא, תא"ש רב"ק צג"פ עד"ס נה"ם לו"ך כז"י טח"י הו"י דָּא אִיהוּ רָזָא וְסִתְרָא דְּעַמּוּדָא דִשְׁמָאלָא. וְכוּרְסְיָיא מִתְתַּקְנָא עֲלַיְיהוּ, בְּרָזָא וְסִתְרָא דִּתְרֵיסַר סָמְכִין.

וְהָא תִּשְׁעָה הֲווֹ. אֶלָּא, תְּלַת אַתְוָון מִצְטָרְפִין גּוֹ צִירוּפָא חָדָא בְּהַאי סִטְרָא, וּבְהַאי סִטְרָא, לְתִתַּל תֵּיבִין. סָלְקִין וְנָחֲתִין, וְאִינּוּן טְמִירִין בְּרָזָא יה"ו, גְּלִיפוּ דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא מְחַקְקָא יה"ו יה"ו יה"ו אִלֵּין גְּנִיזִין בְּעַמּוּדָא קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּיָמִינָא. יה"ו יו"ה הי"ו, אִלֵּין גְּנִיזִין בְּעַמּוּדָא דִשְׁמָאלָא. לְמֶהֱוֵי כּוּרְסְיָיא שְׁלֵימָא בְּרָזָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, דְּהַהוּא קָיְם קַדִּישָׁא כְּנִישׁ וְנָטִיל בְּגַוֵּויהּ בְּרָזָא בָּךְ, וְעַל דָּא נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בָךְ.

נַזְכִּירָה דֹּדֶיךָ מִיַּיִן, מִייָנָהּ שֶׁל תּוֹרָה. דּוֹדֶיךָ, אִלֵּין ע' מְמַנָּן דְּסִחֲרִין כּוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא. וְאִינּוּן רַבְרְבִין שָׁלְטִין, וְנָטְלִין דִּינָא מֵהַהוּא יַיִן. וְעַל דָּא כְּתִיב, אַשְׁקֵךְ מִיַּיִן הָרֶקַח. וְאִינּוּן דּוֹדִים שִׁבְעִין.

וְאִלֵּין אִינּוּן: מִיכָאֵל. גַּבְרִיאֵל. רְפָאֵל. נוּרִיאֵל. קְדוּמִיאֵל. מַלְכִּיאֵל. צַדְקִיאֵל. פְּדַאֵל. תּוֹמְיאֵל. חַסְדִּיאֵל. צוּרִיאֵל. רָמָאֵל. יוֹפִיאֵל. סטוריה. גַּזְרִיאֵל. להמיאל. חזקיאל. רהטיאל. קדשיאל. שבניאל. גדהסיאל. ומיאל. קדמיאל. חכמיאל. רמאל. קדשיאל. עניאל. עזריאל. פוריאל. חכמיאל. מבניאל. קניאל. גדיאל. צורטק. עופפיאל. רחמיאל. סנסניה. ודרגזריה. ודרגויה. רססיאל. רומיאל. סניה. טהריאל. עזריאל. גדיה. שמיאל. עינאל. תסוריה. דנאל. צוריה. כסיסיה. עיריאל. סמכיאל. מרוניה. כמניה. ירויאל. טטרוסיה. חוניאל. זכריאל. ועריאל. דטיאל. גדיאל. בראל. אהינאל. אֵין בֵּין כּוּלָּם רק ס"ה.

בְּסִפְרִים אֲחֵרִים כָּתוּב כַּסֵּדֶר הַזֶּה: מִיכָאֵל. גַּבְרִיאֵל. רְפָאֵל. נוֹרִיאֵל. קְדוּמִיאֵל. מַלְכִּיאֵל. צַדְקִיאֵל. פדאל. תומיאל. חסדיאל. צוריאל. רמאל. יופיאל. סטוריאל. גזריאל. ודריאל. להריאל. חזקיאל. רהמיאל. קדשיאל. שבניאל. ברקיאל. אהיאל. חניאל. לעריאל. מלכיאל. שבניאל. רהסיאל. רומיאל. קדומיאל. קדמאל. חכמיאל. רמאל. קדשיאל. עניאל. עזריאל. חכמיאל. מחניאל. קניאל. גדיאל. צורטק. עופפיאל. רחמיאל. סנסניה. ודרגזיה. רססיאל. דומיאל. סניה. טהריאל. יעזריאל. נריה. סמכיאל. עינאל. תסיריה. רנאל. צוריה. פסיסיה. עיריאל. סמכיאל. מרוניה. קנוניה. ירואל. טטרוסיה. חוניאל. זכריאל. ועריאל. דניאל. גדיאל. בריאל. אהניאל.

הֵם ע' אִילֵּין, אִינּוּן דְּסִחֲרִין כּוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא, דְּאִקְרוּן דּוֹדִים. וְנָהֲרִין וְנָצְצִין, מֵאִינּוּן דּוֹדִים עִילָּאִין, דְּנָהֲרִין וְנָצְצִין בְּטָמִירוּ וּגְנִיזוּ עִלָּאָה. וַעֲלַיְיהוּ כְּתִיב, (שיר השירים א׳:ב׳) כִּי טוֹבִים דֹּדֶיךָ מִיָּיִן. דּוֹדֶךָ, אִלֵּין כּוּלְהוֹן בְּכָלְלָא חָדָא, תַּתָּאִין מִגּוֹ עִילָּאִין, וְכוּלְהוּ נְהִירִין וּנְצִיצִין מִגּוֹ הַהוּא יַיִן דְּמָנְטָרָא.

עִילָּאִין טְמִירִין, אִינּוּן אִיקָּרוּן חַיּוֹת טְמִירִין, דְּאִינּוּן רָצוֹא וָשׁוֹב. וְאִינּוּן נָהֲרִין מִגּוֹ עַלְמָא עִילָּאָה, עַלְמָא דְּאָתֵי. וְאִלֵּין תַּתָּאִין, נָהֲרִין וּנְצִיצִין מִגּוֹ הַהוּא נְהִירוּ טָמִיר וְגָנִיז, דְּאִלֵּין נְצִיצִין.

וְכָלְהוֹ מַיָּין, מֵאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן נְהִירִין טְמִירִין. דְּהָא אִינּוּן שִׁבְעִין דְּסָחֲרִין כּוּרְסְיָא קַדִּישָׁא לְתַתָּא, מֵאִינּוּן שִׁבְעִין פְּנִימָאִין נְהִירִין כָּלְהוֹ וְנָצְצֵי. וְדָא הוּא מַיָּין, מֵאִינּוּן נַהֲרִין עִילָּאִין, יַיְנָא דְּאוֹרַיְיתָא. וְאִינּוּן בּוּצִינִין עִילָּאִין דְּנָהֲרִין אַנְפִּין, וּבוּצִינִין. וְאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁמָהָן דְּאִתְקְרֵי בֵּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

בְּרָזָא וְסִתְרָא דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, דְּאִינּוּן כ"ב אַתְוָון, אִית מִנַּיְיהוּ עֶשֶׂר עִילָּאִין, א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י. וּתְרֵיסַר אֲחֵרָנִין, דְּמִתְהַפְּכִין לְכַמָּה גְוָונִין, וּמִתְגַּלְגְּלִין בְּאַתְוָון, וּלְעוֹלָם לָא מְשַׁנְּיִין. דְּהָא יַיְנָא דְּאוֹרַיְיתָא מַהָכָא מִתְפָּרֵשׁ. לָא דְּנַפְקָא מֵאִלֵּין אַתְוָון, אֶלָּא מִטְּמִירוּ דִּלְהוֹן.

בְּגִין דְּאַתְוָון כּוּלְהוּ נָפְקוּ מִגּוֹ נְקוּדָה עִילָּאָה, טְמִירָא וּסְתִימָא, רָזָא וּכְלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא הֲווֹ רְשִׁימִין אַתְוָון בֵּיהּ, עַד דְּעָלוּ לְגוֹ הֵיכָלָא טְמִירָא, וְנָפְקוּ אַתְוָון, וַלַחִים הֲווֹ, וְאִתְקְרִישׁוּ. וּכְדֵין אִתְגְּלִיף שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּרָזָא דְּאַתְוָון. בְּגוֹ אַתְוָון דְּאִתְבְּרִיאוּ בְּהוּ שְׁמַיָּא וְאַרְעָא. שְׁמָא גְּלִיפָּא עִילָּאָה בְּרָזָא דְּמ"ב אַתְוָון.

כֵּיוָן דְּקָיְימוּ אַתְוָון עַל תִּיקוּנַיְיהוּ, וְאִתְקַיַּים עַלְמָא. כְּדֵין אִתְתַּקָּנוּ אַתְוָון בְּע"ב שְׁמָהָן, דְּאִיקָּרוּן יַיִן, שִׁבְעִין שְׁמָהָן דְּאִתְקְרֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בֵּהּ. וְאִלֵּין אִינּוּן יַי"ן.

וה"ו. יל"י. סי"ט. על"ם. מה"ש. לל"ה. אכ"א. כה"ת. הז"י. אל"ד. לא"ו. הה"ע. יז"ל. מִבְּרִיךְ הוּא. הר"י. הק"ם. לא"ו. כל"י. לו"ו. פה"ל. נל"ך. יי"י. מל"ה. חה"ו. נת"ה. הא"א. יר"ת. שא"ה. רי"י. או"ם. לכ"ב. וש"ר. יַחַס וְשָׁלוֹם. לה"ח. כו"ק. מנ"ד. אנ"י. חע"ם. רה"ע. יי"ז. הה"ה. מי"ך. וו"ל. יל"ה. סאַמַר לֵיהּ. ער"י. עש"ל. מי"ה. וה"ו. דנ"י. הח"ש. עמ"ם. נג"א. נ"ת. מִבְּרִיךְ הוּא. פו"י. נמ"ם. יי"ל. הר"ח. מצ"ר. ומ"ב. יה"ה. עג"ו. מח"י. דמ"ב. מנ"ק. אי"ע. חב"ו. רא"ה. יב"ם. הי"י. מו"ם.

(שיר השירים א׳:ה׳) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, בּוּצִינָא דְּמַעֲרָב, כַּד שָׁלְטָא וְקָיְימָא לְגַבֵּי בּוּצִינָא דְּמִזְרָח, דָּא אוּכְמָא, וְדָא חִיוָּורָא. כַּמָּה הוּא יָאֶה, בְּהַהוּא נְהִירוּ חִוָּורָא.

נְהִירוּ דְּבּוּצִינָא, תְּרֵין נְהוֹרִין מִתְחַבְּרָן כַּחֲדָא. תַּתָּאָה אוּכְמָא, עִילָּאָה חִיוָּורָא. דָּא שָׁלְטָא עַל דָּא, נְהוֹרָא חִיוָּורָא עַל אוּכְמָא. וְעִם כָּל דָּא, כַּמָּה אִיהִי יָאָה.

בְּתִיקוּנָא דִּתְחוֹתָהּ, כַּמָּה תִּיקוּנִין קָיְימִין תְּחוֹתָהּ, פְּתִילָה וּשְׁרָגָא וּמַשְׁחָא. וְאִיהִי קָיְימָא בְּרִבּוּ עִילָּאָה, יָאָה בְּהַהוּא נְהוֹרָא חִיוָּורָא. כָּךְ בְּנוֹת יְרוּשְׁלַיִם, אִלֵּין תִּקוּנִין דִּלְתַתָּא, דְּקָיְימִין תְּחוֹתָהּ בְּנוֹי דִילָהּ. כְּאָהֳלֵי קֵדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה. דָּא אוּכְמָא, וְדָא חִיוָּורָא.

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, כְּתִיב (משלי כ"ב:ו') חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּהּ. כַּד בְּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָאָדָם, בָּרָא לֵיהּ בְּדִיוּקְנָא עִילָּאָה, אֲבָרוֹי וְשַׁיְיפוּ כָּלְהוֹ בְּרָזָא עִילָּאָה. נָחֵית לֵיהּ לְאַרְעָא גּוֹ גִּינְתָא דְּעֵדֶן, דִּבְרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַרְעָא בַּאֲתַר טָמִיר וְנָנִיז, דְּאִיהוּ בְּדִיוּקְנָא וְצִיּוּרָא דִּלְעֵילָא. דִּכְתִיב, (בראשית ב׳:ט"ו) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּחֵהוּ בְגַן עֵדֶן לְעָבְדָהּ וּלְשָׁמְרָהּ. וַיַּנִּחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן סְתָם, דְּכוֹלָּא בְּרָזָא חָדָא.

וְאִי תֵּימָא, בְּגַן עֵדֶן עִילָּאָה, כַּמָּה תְּחוּמִין, וְכַמָּה שׁוּרִין מִתְתַּחֲמָן סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ, מִכַּמָּה מַשְׁרְיָין עִילָּאִין וְרוּחִין קַדִּישִׁין, וְהָכָא בְּהַאי גִּנְתָא דְּעֵדֶן דְּאַרְעָא, לָא מִתְתַּחֲמָא הָכֵי. דְּאִי תֵּימָא, הוֹאִיל וְאִיהוּ בְּדִיוּקְנָא עִילָּאָה, אִתְקַיַּן לֵיהּ בְּכַמָּה רוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא. אִי הָכֵי, עַד לָא הֲווֹ צַדִּיקַיָּיא בְּעָלְמָא, לָא הֲוָה בְּדִיוּקְנָא עִילָּאָה הַאי גִּנְתָא דְּעֵדֶן דִּלְתַתָּא.

אֶלָּא, וַדַּאי בְּדוּגְמָא וּדְיוּקְנָא עִילָּאָה אִיהוּ מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְעַד לָא אִתְבְּרֵי אָדָם, הֲווֹ כַּמָּה שׁוּרִין תְּחוּמִין דְּמַלְאָכִין עִילָּאִין סָחֲרִין לֵיהּ, דְּלָא הֲוָה בָּלָא נְטִירוּ, בְּגִין דִּבְכָל אִינּוּן הֵיכָלִין דְּתַמָּן, אִית שׁוּלְטָנִין נָטְרִין לֵיהּ. עַד דְּאִינּוּן רוּחִין אִתְכְּלִילָן לְמֵיתֵי בְּהַאי עָלְמָא, כָּל רוּחִין וְנִשְׁמָתִין דַּהֲווֹ זְמִינִין לַאֲעָלָא בְּהַאי עָלְמָא, כָּלְהוֹ הֲווֹ תַּמָּן עַד לָא אִתְבְּרֵי אָדָם.

וְעַד יוֹמָא עַד לָא יֵיתוּן לַאֲעָלָא בְּהַאי עָלְמָא, אִינּוּן רוּחִין דְּזַמִּינִין לְאִתְיַיהֲבָא בְּהַאי עָלְמָא, כָּלְהוֹ הֲווֹ תַּמָּן. וְאִלֵּין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין סָלְקִין וְנַחֲתִין, נָפְקוֹ מִגַּו עֵדֶן דִּלְעֵילָּא, וְנָחֲתֵי בְּגַן עֵדֶן דִּלְתַתָּא, וּמִתְלַבְּשָׁן תַּמָּן בִּלְבוּשִׁין, כְּגַוְונָא דְּגוּפֵי דְּהַאי עָלְמָא.

וְאִתְעַסְקָן בְּאוֹרַיְיתָא, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּהַהוּא לְבוּשָׁא בֵּיקָרָא דְּמַארֵיהוֹן, כָּל חַד וְחַד, כְּמָה דְּאִזְדַּמַּן לְמֶהֱוֵי בְּהַאי עָלְמָא.

וְהַהוּא דְּתִיקוּנֵיהּ שַׁפִּיר וְיָאוֹת בְּהַהוּא לְבוּשָׁא, וְאִי אִשְׁתַּדְּלוּתֵיהּ כִּדְקָא יָאוֹת, סָלְקִין לֵיהּ לְעֵילָּא לְקַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּהַאי לְבוּשָׁא כְּגַוְונָא דְּהַאי עָלְמָא, וְקָאִים קַמֵּיהּ, וְחָדֵי בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, (מלכים ב ה׳:ט"ז) חַי ה' אֲשֶׁר עָמַדְתִּי לְפָנָיו. עַד לָא נָפְקַת לְעָלְמָא.

אִית לְבוּשִׁין דְּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן רוּחִין, כְּגַוְונָא דְּגוּפָא דְּהַאי עָלְמָא. וְאִי הַאי גּוּפָא אִזְדַּמַּן לְמִשְׁבַּק רוּחָא קַדִּישָׁא, וּלְאַסְטָאָה בָּתַר רוּחָא בִּישָׁא, הַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא פָּרַח מִגּוֹ הַהוּא לְבוּשָׁא, וְהַהוּא לְבוּשָׁא אִתְמְשַׁךְ לְבַר מִגַּו עֵדֶן.

בְּגִין דִּבְכָל יוֹמָא תִּנְיָינָא וּבְכָל יוֹמָא רְבִיעָאָה, רוּחָא בִּישָׁא דְּאֵשֶׁת זְנוּנִים, אָזְלָא סָחֲרָנֵיהּ דְּגִנְתָּא. וְאִית לְבוּשִׁין דְּאִתְמַשְׁכָן אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא רוּחָא בִּישָׁא, וְתִיאוֹבְתֵּיהּ דְּהַהוּא רוּחָא בִּישָׁא בֵּהּ. וְכֵיוָן דְּרוּחָא קוּדְשָׁא נָחֵית וְאִתְלַבְּשָׁא בֵּיהּ, לָא אִתְיַשְׁבָא בְּגַוֵּיהּ, וּפָרַח מִנֵּיהּ, וְסָלִיק לְעֵילָּא.

וְהַהוּא לְבוּשָׁא, אִתְמְשַׁךְ בָּתַר הַהוּא רוּחָא בִּישָׁא, וּמַפְקֵי לֵיהּ לְבַר, וְיָתְבָא תַּמָּן עַד דְּאָתֵי הַהוּא בַּר נָשׁ, וְאִתְלַבַּשׁ בֵּיהּ, וְנַחֲית לֵיהּ לְגֵיהִנֹּם, וְאִתְדָּן בֵּיהּ בְּכָל יוֹמָא. וְהַהוּא רוּחָא דְקוּדְשָׁא, דְּקָא פָּרַח מֵהַהוּא לְבוּשָׁא, סָלִיק לְעֵילָּא, וְאָעֵל בְּחַד אוֹצָר, עַד דְּנָפֵיק מֵהַהוּא חַיָּיבָא בְּרָא, אוֹ זַרְעָא, דְּיֵיחוֹת הַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא, וְאִשְׁתְּלֵים בֵּיהּ כִּדְקָא יָאוֹת. וְהַהוּא חַיָּיבָא אִית לֵיהּ נְיָיחָא לְבָתַר, וּמְצַפְצְפָא וְסָלִיק, וְאִתְלַבַּשׁ בִּלְבוּשָׁא אָחֳרָא.

וְקָאי אֲפִתְחָא דְגַן עֵדֶן, וְחָמֵי לְהַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא דְּאִיהוּ שָׁבַק, בְּכַמָּה יְקָר, וּבְכַמָּה נְהִירוּ, וְאַכְסִיף בֵּיהּ. וְכַן אַשְׁגַּח בְּהַהוּא יְקָר דְּשָׁאַר צַדִּיקַיָּיא, וְאַכְסִיף וּבְכֵי עַל עוֹבָדוֹי.

וְכַד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן, אָעֵיל לֵיהּ בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן בְּחַד לְבוּשׁ יְקָר דִּנְהוֹרָא דְגַן עֵדֶן, וְאִשְׁתְּלֵים בֵּיהּ בְּרוּחַ וּנְשָׁמָה קַדִּישָׁא, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים בְּכוֹלָּא.

הוּא וְאִתְּתֵיהּ הֲיוּ מְטַיְילִין בְּגַן עֵדֶן, וּמַלְאֲכֵי עִילָּאֵי סַהֲרַנְיָיהוּ, מְעַנְגֵי לוֹן בְּכַמָּה עִדּוּנִין וְעִינּוּגִין. פְּתַח לֵיהּ חַד אוֹצָר, וְאַחֲמֵי לֵיהּ כָּל אִינּוּן דְּרִין בַּתְרָאִין, כָּל דָּרָא וְדָרָא. וַהֲוָה חָמֵי דְּיוֹקְנִין עִילָּאִין, וּדְיוֹקְנִין תַּתָּאִין, בְּנָהִירוּ דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנָהֲרָא עֲלַיְיהוּ.

נָחֲתָא אֱשֶׁת זְנוּנִים, וַהֲוּא דָּרֵכִיב וְשַׁלֵּיט עֲלָהּ, הַהוּא חֻסַּר לֵב, דְּאַסְטֵי כֹּלָּא. וְחָמוֹ הַהוּא יְקָר עִילָּאָה דְּהֲוָה בֵּיהּ אָדָם וְאִתְּתֵיהּ. אִתְתָּקַפַת אֱשֶׁת זְנוּנִים, בְּחֵילָא וְתוֹקְפָא דְּהַהוּא דְּשַׁלֵּיט עֲלָהּ, וּקְרֵיבַת אֱצֶל חַוָּה, וּשְׁרִיאַת לְמִפְתֵּי לָהּ בְּכַמָּה פִּתּוּיִם, וּבְכַמָּה מְתִיקוּ דְּלִישָׁנָא, עַד דְּאִתְפַּתִּיאַת. כְּדֵין, וְאִתְפַּתֵּי לְבָתַר אָדָם, וּפָרְחוּ אִינּוּן לְבוּשִׁין מִנַּיְיהוּ, וּסְלִיקָא נִשְׁמָתָא זָהֲרָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דִּלְעֵילָּא מִנַּיְיהוּ, וְאִשְׁתְּאַר עָרוֹם מִכֹּלָּא, הוּא וְאִתְּתֵיהּ.

כֵּיוָן דַּחֲשִׁישׁ תִּשׁוּבָה, לְבָתַר דְּאִתְתָּרַךְ מִגַּן עֵדֶן, וְאִתְקַיֵּים לְבַר. חָס עֲלֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַעֲבַד לֵיהּ לְבוּשִׁין אָחֳרָנִין, כְּגַוְונָא דְּאִצְטְרִיךְ לְאִשְׁתַּמְשָׁא בְּהַאי עָלְמָא. וּלְבָתַר אִשְׁתַּמַּשׁ לְבַר, וְאוֹלִיד בְּנִין.

וְהַהוּא זָהֲרָא דְּנִשְׁמָתָא עִילָּאָה דְּפָרְחָה מִנַּיְיהוּ, סְלִיקָא לְעֵילָּא, וַהֲוַת גְּנִיזָא בְּחַד אוֹצָר, דְּאִיהוּ גּוּפָּא. עַד דְּאוֹלִיד בְּנִין, וּנְפַק חֻנּוֹךְ לְעָלְמָא. כֵּיוָן דְּאָתָא חֻנּוֹךְ, הַהוּא זָהֲרָא עִילָּאָה נִשְׁמָתָא קַדִּישָׁא נָחֲתַת בֵּיהּ, וַהֲוָה חֻנּוֹךְ בְּהַהוּא רְבוּ עִילָּאָה דְּשָׁבַק מִנַּיְיהוּ אָדָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ה׳:כ״ב) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְגוֹ'.

לְבָתַר, אִצְטְרִיךְ לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְלָא לֵיהּ מֵהַאי עָלְמָא, וּלְאִתְכְּלָלָא רוּחָא קַדִּישָׁא, מְתַתָּא וּמִלְּעֵילָּא, וְאִתְכְּלִיל כּוֹלָּא בְּהַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא. וְהַהוּא רוּחָא קַדִּישָׁא אִתְכְּלִיל מְתַתָּא וּמִלְּעֵילָּא, לְאִתְמַשְׁכָא כָּל עַלְמָא זִינָא בָּתַר זִינֵיהּ.

כֵּיוָן דְּאִתְכְּלִיל, אִתְעֲבִיד מְמַנָּא בְּהַאי עַלְמָא וּבְעַלְמָא דִּלְעֵילָּא. בְּהַאי עַלְמָא, מִסְטָרָא דְּהַהוּא כְּלִילוּ דְּאִתְכְּלִיל מֵהַאי עָלְמָא, וּבְעַלְמָא דִּלְעֵילָּא, מִסְטָר דְּהַהוּא כְּלִילוּ דְּאִתְכְּלִיל מִלְּעֵילָּא.

וּבְכָל זִמְנָא וְזִמְנָא דְּצַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי אִית בְּעָלְמָא, אִתְחַדַּשׁ הַהוּא כְּלִילוּ דְּאִתְכְּלִיל מִתַּתָּא מִסְטָרָא דַּחֲנוֹךְ, כְּדֵין אִיהוּ נַעַר, בְּרָזָא דְּחַדְתּוּתָא דְּסִיהֲרָא. וְרָזָא דָּא, (משלי כ"ב:ו') חֲנוֹ"ךְ לַנַּע"ר עַל פִּי דַּרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה. מַאי עַל פִּי דַּרְכּוֹ. עַל פִּי דַּרְכּוֹ דַּחֲנוֹךְ. לְמֵיזַל בְּהַהוּא דֶּרֶךְ קְשׁוֹט, בְּאוֹרַח מֵישָׁר וּשְׁלִים.

גַּם כִּי יַזְקִין הַהוּא דְּיוּקְנָא דַּחֲנוֹךְ, מֵהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְכְּלִיל בְּהַהוּא קוּדְשָׁא, לָא תֵּימָא דְּהָא סִיב מִכַּמָּה יוֹמִין וְאִתְעַדֵּי מֵהַהוּא אֲתַר, לָאו הָכֵי, אֶלָּא בְּכָל זִמְנָא וְזִמְנָא דְּצַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי אִית בְּעָלְמָא, הַהוּא כְּלִילוּ דְּהַהוּא סִטְרָא אִתְחַדַּשׁ, וְאִתְחֲזֵי הַהוּא דְּיוּקְנָא מַמָּשׁ נַעַר, וְלָא אִתְעַדֵּי מִתַּמָּן. וּבְגִין הַהוּא כְּלִילוּ, יַרְתֵּי תַּתָּאֵי מִטַּלָּא דְּשַׁקְיוּ עִילָּאָה, וְנָחֲתָא יְרוּתָא דְּרִבּוּ קַדִּישָׁא לְעָלְמָא.

וְעַל דָּא (שיר השירים א':ה') שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, שְׁחוֹרָה אֲנִי מִסִּטְרָא דִּלְתַתָּא, וְנָאוָה אֲנִי מִסִּטְרָא דִּכְלִילוּ דִּלְעֵילָּא.

שְׁחוֹרָה אֲנִי, כַּד חָזֵינָא כַּמָּה חַיָּיבִין דְּמַרְגִּיזִין לְמָארֵי כוֹלָּא, וַאֲנָא זָן לוֹן בְּסִטְרָא דְּהַהוּא כְּלִילוּ דִּלְתַתָּא דִּבְי. וְנָאוָה, מִסִּטְרָא דִּלְעֵילָּא.

בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, אַף עַל גַּב דִּירוּשָׁלַיִם וּבֵי מַקְדְּשָׁא כּוֹלָּא חָדָא, בֵּי מַקְדְּשָׁא אִיהוּ יַתִּיר, בְּכַמָּה קִדּוּשִׁין, בְּכַמָּה עִילּוּיִין. בֵּי מַקְדְּשָׁא חַד, וִירוּשָׁלַיִם חַד, וּבֵית קׇדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְגוֹ מִינַּייהוּ, דְּהוּא פְּנִימָאָה מִכּוּלְּהוּ.

וְהַאי בְּשַׁעֲתָא דְּמַטְרוֹנִיתָא אִתְקַשְׁטַת, וּבַעְיָא לְאִתְקָרְבָא בְּבַעֲלָהּ, וְהִיא אִתְקַשְׁטָא, אִיהִי אָמְרַת לְאוּכְלוּסֵיהָ, שְׁחוֹרָה אֲנִי, מִסִּטְרָא דִּלְתַתָּא. וְנָאוָה, בְּכְלִילוּ דְּסִטְרָא דִּלְעֵילָּא יַתִּיר, בְּגִין דִּכְתִיב, (דברים ד':ד') וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם. יִשְׂרָאֵל דְּבֵקִים בַּה', בְּהַהִיא תִּיקוּנָא יַתִּיר מִכּוּלְּהוּ.

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, אָמַר לֵיהּ אֱלִיָּהוּ, ר', כָּל אִלֵּין מִלִּין אִינּוּן רְשִׁימִין לְעֵילָּא עַד לָא תֵּיתֵי לְעַלְמָא מִן שְׁמָךְ. וְהַשְׁתָּא בְּחַדְתּוּתָא קָיְימֵי כּוּלְּהוּ כְּמִלְקַדְמִין. וּבְחוֹתְמָא דְּגוּשְׁפַּנְקָא דְּמַלְכָּא כּוּלְּהוּ סְתִימִין.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א':י"ד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, הַאי קְרָא אִתְּמַר. וְחַבְרַיָּא אִתְעָרוּ בֵּיהּ, וְהָכֵי אִיהוּ. אֶלָּא אַמַּאי כְּתִיב דָּא בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה, דְּהָא מִיּוֹם שֵׁנִי אִתְחֲזֵי לְמֶהֱוֵי סִיהֲרָא חַסְרָא, דִּבְיוֹם שֵׁנִי אִתְבְּרֵי בֵּיהּ גֵּיהִנֹּם, וְהוֹאִיל וְאִתְבְּרֵי בֵּיהּ, סִיהֲרָא אִיהִי חֲסֵרָה בְּגִינֵיהּ, אַמַּאי אִיהוּ כְּתִיב בָּרְבִיעִי.

תּוּ אִית לְשָׁאֲלָא, אִי גְּרִעוֹנָא דְּסִיהֲרָא אִיהוּ בָּרְבִיעִי, הָא תְּנִינָן, דְּנִישׁוּאֵי בְּתוּלָה לָאו אִיהוּ אֶלָּא בָּרְבִיעִי, יוֹמָא דְּגִרְעוֹנָא דִּבְתוּלַת יִשְׂרָאֵל, לָא אִתְחֲזֵי לְמֶהֱוֵי בְּתוּלָה אֲחֲרָא בִּשְׁלִימוּ, דְּהָא לֵית שְׁלִימוּ לְאִתְתָּא אֶלָּא בְּבַעֲלָהּ.

אֲבָל בְּיוֹם שֵׁנִי דְּאִתְבָּרֵי בֵּי"ה גֵּיהִנֹּם, עַד לָא קָיְימָא בְּקִיּוּמָא. דְּהָא נָפַק מִיּוֹם שֵׁנִי דְּהוּא חשֹׁךְ, וּכְדֵין אִתְבָּרֵי מִנַּיְיהּ. דִּכְתִיב, (איוב כ"ח:ג') קֵץ שָׂם לַחשֶׁךְ וְגו', וְאָרְחֵיהּ דְּהַהוּא קֵץ, לְכָל תַּכְלִית הוּא חוֹקֵר, אֵימָתַי. לְבָתַר דְּקָיְימָא בְּקִיּוּמָהּ.

וְלָא קָיְימַת בְּקִיּוּמָהּ, עַד דַּאֲזְעֵירַת סִיהֲרָא בָּרְבִיעִי, דְּהָא סִיהֲרָא רַגְלָא רְבִיעָאָה אִיהוּ בְּכוּרְסְיָיא עִילָּאָה. וּבְגִין דְּאִיהִי יוֹמָא ד' גַּבֵּי ג' קָיְימִין אָחֳרָנִין, אִתְמָר בִּרְבִיעָאָה עוֹבָדָא דִּילָהּ, דְּהָא אַזְעֵירַת גַּרְמָהּ, וְאַחְשֵׁיךְ נְהוֹרָאהּ. וְעַל דָּא בְּתוּלָה אִית לָהּ קִיּוּמָא בִּרְבִיעָאָה, לְאַחָזָאָה קִיּוּמָא בְּסִיהֲרָא.

וְהַהוּא יוֹמָא דִּבְתוּלָה נְשַׂאת בָּרְבִיעִי, וְאִית לָהּ קִיּוּמָא לְתַתָּא. כָּרוֹזָא קָיְימָא לְעֵילָּא וְקָרֵי, (מיכה ז':ח') אַל תִּשְׂמְחִי אֹיַבְתִּי לִי כִּי נָפַלְתִּי קָמְתִּי. וְעַל דָּא, בְּיוֹמָא דִּנְפִילָה קִימָה מַשְׁמַע, דִּכְתִיב כִּי נָפַלְתִּי קַמְתִּי.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת, חֶסֶר, בְּגִין דְּאִתְיְהֵיב דּוּכְתָּא לְסִטְרָא אָחֳרָא לְשַׁלְטָאָה. וְחַפְיָא נְהוֹרָא דְּסִיהֲרָא, כְּהַאי אֱגוֹזָא, דְּקְלִיפָּה חָפְיָא עַל מוֹחָא בְּכָל סִטְרִין, וְאִתְתַּקְפַת קְלִיפָּא לְבַר, וּכְעָרְלָה עַל בְּרִית. וּבְגִין כָּךְ אִתְחַשְׁכַת נְהוֹרָא דִּלְעֵילָּא.

וְהִיא אָמְרַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, לְגַבֵּי אִינּוּן אוּכְלוּסִין דְּלָא הֲווֹ בְּקִשּׁוּטָהָא בְּאִינּוּן פְּנִימָאֵי. לְפְנִימָאֵי דְּקַשִּׁיטוּ לָהּ, לָא אָמְרַת הַאי. אֶלָּא כַּד נָפְקַת לְבַר, לְגַבֵּי שְׁאָר אוּכְלוּסִין אָמְרַת הַאי.

לְפְנִימָאֵי דְּיָדְעֵי קִישׁוּטָהָא, וְקַשִּׁיטוּ לָהּ בְּכַמָּה קִישׁוּטִין עִילָּאִין, הִיא אָמְרַת לוֹן יְשַׁקֵּנִי. כַּמָּה אֲנָא מִתְתַּקְנָנַת יָאוֹת, לְקַבֵּל נְשִׁיקִין מִמַּלְכָּא. לְאִינּוּן דְּלְבַר דְּלָא יָדְעֵי בְּקִישׁוּטָהָא, אָמְרַת דְּאִיהִי שְׁחוֹרָה, מִסִּטְרָא דְּתַתָּאֵי, מִסִּטְרָא דִּכְלִילוּ דִּלְתַתָּא, בְּגִין דְּלָא יִשְׁגְּחוּן בְּעֵינָא בִּישָׁא לְקַטְרָנָא לְתַתָּאֵי.

דְּהָא לֵית לוֹן קִנְאָה אֶלָּא בְּתַתָּאֵי, כַּד תַּתָּאֵי אִינּוּן בְּעִילּוּיָא, אִינּוּן מְקַנְאָן לוֹן יַתִּיר מִכּוֹלָּא. וְאִי תֵּימָא, דְּלֵית בְּהוּ קִנְאָה. בֵּינַיְיהוּ לֵית קִנְאָה, אֲבָל עַל אֲחָרָנִין אִית קִנְאָה.

וּבְגִין דְּאִיהִי כְּאִימָּא עַל בְּנָהָא עַל יִשְׂרָאֵל, הַהוּא תִּיקוּנָא שַׁפִּירָא וְיָאָה מִכּוֹלָּא, דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דִּכְלִילוּ דִּלְתַתָּא, דִּבְגִינַיְיהוּ סָלְקָא לְעֵילָּא, מְחַכְדָא לֵיהּ לְגַבֵּי אוּכְלוּסָהָא דִּלְבַר, בְּגִין דְּלָא יְקַנְאוּן וְלָא יְקַטְרְגוּ עֲלַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל. וּבְגִין כָּךְ, אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, לָא תִסְתַּכְלוּן בְּהַאי תִּיקוּנָא, בְּגִין שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת.

וּבְכָל תִּיקוּנִין דִּילָהּ, לֵית תִּיקוּנָא שַׁפִּירָא וְיָאָה בְּעִילּוּיָא, לְסָלְקָא לְקוּדְשָׁא, בַּר הַהוּא תִּקוּנָא מִסִּטְרָא דִּכְלִילוּ דִּלְתַתָּא. וְכָל דָּא אָמְרַת לְגַבֵּיהּ אוּכְלוּסָהָא, וְלָא לְגַבֵּי רְחִימָהּ. וְעַל דָּא אָמְרַת לוֹן, שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה.

תּוּ. שְׁחוֹרָה אֲנִי מִסְּטָרָא דִּלְתַתָּא, וְנָאוָה מִסְּטָרָא דִּילְכוֹן, אַתּוּן בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם, הָא תִּיקוּנָא דִּילִי בְּכוֹן אִיהִי, דְּאַתּוּן אוּכְלוּסִין קַדִּישִׁין. וּבְגִין כָּךְ לָא תִסְתַּכְּלוּן בְּהַהוּא תִּיקוּנָא דְּסָטַר תַּתָּאֵי.

וְכֹלָּא אִיהוּ כְּאִמָּא עַל בְּנִין, דְּכַמָּה מְקַטְרְגִין אִינּוּן דְּקַיְימֵי הָתָם, וְאִי יִסְתַּכְּלוּ בְּהַהוּא תִּיקוּנָא דִּכְלִילוּ דִּלְתַתָּא, כַּמָּה אִיהוּ יָאֶה וְכַמָּה אִיהִי שַׁפִּירָא לְסָלְקָא בֵּיהּ לְעֵילָּא, יֵיתוּן לְקַטְרָגָא וּלְאַדְכָּרָא חוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. וּמְקַטְרְגֵי לְהוֹ, וּמְעַכְּבֵי לָהּ לְסָלְקָא לְעֵילָּא, וּלְאִתְחַבָּרָא בְּבַעֲלָהּ.

וְעַל דָּא, כְּאֶהֱלֵי קֵדָר, מִסְּטָרָא דְּתַתָּאֵי. כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, מִסְּטָרָא דִּילְכוֹן. וּבְגִין כָּךְ, אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת. לָא תִסְתַּכְּלוּן בִּי כְּלָל, בְּשְׁבִיל אִינּוּן תִּיקוּנֵי דִּילִי, דְּאִינּוּן בְּסִטְרָא דְּתַתָּאֵי, דְּהָא בְּגִינֵיהוֹן נָזִיף בִּי שִׁמְשָׁא. וְלָאו אִיהוּ בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, אֲבָהָן דְּעָלְמָא, כַּד חָמוֹ קַדְרוּתָא דִּילִי מִסְּטָרָא דְּתַתָּאֵי.

וְאִם תֹּאמַר יָאוֹת הוּא לְמֵימַר הָכֵי. אֵין. דְּהָא מִתְּרִין סְטָרִין יָאוֹת הוּא. חַד, בְּגִין אוֹרַח שְׁלִים, דְּלָא יְקַטְרְגוּן עַל יִשְׂרָאֵל בְּנָהָא. וְחַד, דְּלָא יְעַכְּבוּן עֲלָהּ מִלְּסָלְקָא לְאִתְחַבָּרָא בְּבַעֲלָהּ, וּלְמִנְקַט נַיְיחָא. דְּהָא כֹּלָּא בְּסִיהֲרָא.

דִּבְזִמְנָא דְּאִיהִי חַפְיָא נְהוֹרָא דְּסִיהֲרָא, שִׁמְשָׁא לָא אִתְקָרֵב בַּהֲדָהּ. בַּר חוּטָא חָדָא דְּחֶסֶד עִילָּאָה דְּאִתְמְשֵׁךְ עֲלָהּ, וְהַאי כָּרֵי בְּהַהוּא קְלִיפָּה וְתָבַר חֵילָהּ, וִיהֵיב לָהּ נוֹי וְשַׁפִּירוּ. וְאִיהוּ אָמְרַת, שְׁחוֹרָה אֲנִי מִסְּטָרָא דְּעָרְלָה. וְנָאוָה מִסְּטָרָא דְּהַהוּא חוּטָא דְּאִתְמְשֵׁךְ עָלַי.

תּוּ, שְׁחוֹרָה, מִסְּטָרָא דְּחשֶׁךְ עִילָּאָה כַּד אִתְתַּקַּף. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה הַחשֶׁךְ יְכַסֶּה אֶרֶץ. וְנָאוָה, מִסְּטָרָא דְּאוֹר קַדְמָאָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (מיכה ז) כִּי אֵשֵׁב בַּחשֶׁךְ, מִסְּטָרָא דְּשִׂמְאלָא. ה' אוֹר לִי, מִסְּטָרָא דִּימִינָא.

(שה"ש א) אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת. הִיא אָמְרַת לְאוּכְלוּסָהָא, כַּמָּה עֶרְבוּבָא דָּא לְכוֹן, דְּאַל תִּרְאוּנִי, בְּזִמְנָא דְּחַפְיָא עָלַי הַהִיא סִטְרָא, וְלָא תֵּיכְלוּן לְאִתְנַהֲרָא מִנִּי, וּלְאִסְתַּכְּלָא בְּנְהוֹרִי כְּלָל.

בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, דְּהָא אִסְתַּלַּק לְעֵילָּא שִׁמְשָׁא אִתְכְּנֵישׁ, וּבְנֵי אִמִּי אִסְתְּלָקוּ לְעֵילָּא, וּבְגִין כָּךְ שָׂלְטָא עָרְלָה, וְאַתּוּן אַל תִּרְאוּנִי, לָא תֵּיכְלוּן לְמֶחֱמֵי וּלְאִסְתַּכָּלָא בִּנְהוֹרִי כְּלָל. שָׂמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, דְּהוֹאִיל וְהָעָרְלָה לְגַבֵּי, וְהִיא יָנְקָא מִמֶּנִּי לְמֵיהַב לְאוּכְלֵסִין דִּילָהּ, וּלְאִינּוּן מַשְׁרְיָין דִּשְׁאָר עַמִּין. כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, אִלֵּין אוּכְלֵסִין קַדִּישִׁין דִּילִי, דְּלָא יָכֵילְנָא בְּהַהוּא סִטְרָא לְמֵיזַן לוֹן.

הַשְׁתָּא אִית לְאִסְתַּכָּלָא. מַאן דְּאִתְעַסַּק בְּשִׁיר, אֵיךְ אָמַר תִּרְעוֹמִין וְקִנְטוּרִין, בְּשֵׁירוּתָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא. אֶלָּא וַדַּאי טַעְמָא קַדְמָאָה אִיהוּ רָזָא דְתוּשְׁבַּחְתָּא, וְכֹלָּא אִיהוּ בִּקְרָא. עַל פּוּמָא דְּאֵלְיָהוּ אִתְגְּזַר.

(שיר השירים א׳:ה׳) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה וְגו', כְּתִיב, (תהילים מ״ח:ג׳) יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ וְגו', יְפֵה נוֹף, שַׁפִּירוּ דְּנוֹפָא, דְּאִילָנָא דְחַיֵּי, בְּרָזָא דִּכְלִילוּ דְּכָל אַתְוָון.

דְּכַד אַתְוָון מִתְחַקְקָן, וְאִתְרְשִׁימוּ בְּאִילָנָא דְחַיֵּי, סָלְקָן אַתְוָון כּוּלְהוּ, וְאִתְרַשְׁמוּ בְּחַד אָת, וְאִתְכְּלִילוּ בְּהַהוּא אָת. וְכָיוֹן דְּאִתְכְּלִילוּ בֵּיהּ, כּוּלְהוּ אַפֵּיק לוֹן לְבָתַר.

וְהַהוּא אָת, אִיהוּ שִׁבְחָא דְּכוּלְהוּ. הַאי אָת, לָא עָבִיד רְשִׁימוּ אָחֳרָא, לְבַר מִינָּהּ, בְּגִין דְּאִיהִי אִתְכְּלִילַת בְּגַוָּהּ, וְלָא עָבִיד רְשִׁימוּ בַּר טְמִירוּ וּגְנִיזוּ. וּמַאן אִיהִי. אָת י׳.

דְּאִיהִי נְקוּדָא חָדָא, בְּלָא רְשִׁימוּ אָחֳרָא. כָּל אַתְוָון אִית לוֹן רְשִׁימוּ אָחֳרָא, עַל גַּבֵּי אַתְרֵיהּ דְּכְתִיב תַּמָּן, וַהֲוּא רְשִׁימוּ, אִשְׁתְּאַר בְּחִוָּורוֹ דְּהַהוּא אָת, בַּר י׳ דְּאִיהִי נְקוּדָה חָדָא, בְּלָא חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא.

וְהַאי נְקוּדָה, יָרְתָא כַּלָּה דָּא בְּתִיקוּנָהא. וְאִיהִי נְקוּדָה חָדָא גּוֹ חֵילָהָא וּמַשְׁרְיָיאָה, וְאִתְקְרֵי י׳, נְקוּדָה חָדָא.

וְכֵיוָן דְּסָלְקָא בִּשְׁמָא דָּא, וְאִתְקְרֵי י׳, הָא אִתְקַשְׁטַת בְּתִיקוּנָא עִילָּאָה, וְאָמְרַת שְׁחוֹרָה אֲנִי, לִית לִי אַתְרָא לְאִתְכְּלָלָא אָחֳרָנִין בְּגַוּאי בְּזִמְנָא דָּא. דְּהָא בִּשְׁמָא דִּי' אִתְקְרֵינָא, לְסָלְקָא לְעֵילָא.

וְעַל דָּא, שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה, כְּתִיקוּנָא דִּלְעֵילָא, רֵישׁ כָּל דַּרְגִּין. בְּהַאי אִתְכְּלִילְנָא בְּגַוּוי לְסָלְקָא לְעֵילָא, וְלִית לִי הַשְׁתָּא אֲתַר פְּשִׁיטוּ אָחֳרָא לְאִתְגַּלְיָא. הָא אִתְכַּסֵּינָא בְּלָא חֵיזוּ אָחֳרָא, בְּרָזָא דִנְקוּדָה חָדָא, לְסָלְקָא נְקוּדָה לִנְקוּדָה.

וּבְגִין דַּאֲנָא שְׁחוֹרָה בְּלָא פְּשִׁיטוּ דַּאֲתַר אָחֳרָא, אַל תִּרְאוּנִי, לֵית לְכוֹ רְשׁוּ לְמֶחֱזֵי לִי כְּלָל, לָא תֵּיכְלוּן לְמֶחֱזֵי בִּי, דְּהָא אֲנָא בְּטְמִירוּ וּגְנִיזוּ, בְּרָזָא דְּחַד נְקוּדָה, דְּלָא אִתְיְדַע בָּהּ אֲתַר כְּלָל.

דְּכָל אַתְוָון אִית לוֹן דּוּכְתָּא אָחֳרָא בְּחִוָּורוֹ, בַּר י׳, דְּלֵית לָהּ פְּשִׁיטוּ לְאִתְחֲזָאה כְּלָל. וְדָא הִיא אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, בְּכָל סְטָרִין לֵית בִּי אֲתַר חִוָּורוֹ, וְדוּכְתָּא אָחֳרָא לְאִתְכְּלָלָא בִּי אָחֳרָנִין. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, דְּטְמִירִין גּוֹ טִינָרֵי, וְלָא נָפְקֵי לְבַר. כָּךְ הוּא יוֹנָתִי תַּמָּתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע, נְקוּדָה גּוֹ אוּכְלוּסָהָא.

כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, יְרִיעוֹת שְׁלֹמֹה אִינּוּן כְּלִילָן כַּחֲדָא בְּאָת חַד, וּבְהַהוּא אָת לָא אִתְחֲזוּן בֵּיהּ כְּלָל. וְאִינּוּן שִׁית, וְאִינּוּן חֲמֵשׁ. וְרָזָא דָּא, חֲמֵשׁ הַיְרִיעוֹת תִּהְיֶיךָ חוֹבְרוֹת, בְּלָא פֵּירוּדָא כְּלָל. וְחַד דְּכָלֵיל לוֹן, דְּאִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז. וְאִיהוּ אָת חַד, דְּלֵית בֵּיהּ חִיּוָרוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא.

וְהָא אִיהוּ אָת ו', דְּלֵית בָּהּ אֲתַר לְאִתְחַזָּאָה בָּהּ כְּלָלָא אָחֳרָא, אֶלָּא כֹּלָּא סְתִים בְּגַוֵּיהּ. כָּךְ הַאי נְקוּדָה, הִיא בְּלָא חִוָּורוֹ דְּאַתַר אָחֳרָא, וְכֹלָּא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ. וּמַאן כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ. שִׁית סְטָרִין אָחֳרָנִין.

כְּאָהֳלֵי קֵדָר, דָּא אָת אָחֳרָא, דְּאִית בָּהּ כָּל דַּרְגִּין אָחֳרָנִין, דְּלֵית לָהּ חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא, וְכוֹלָּא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ, וְדָא אִיהוּ אָת ז'.

אָת דָּא, אִיהִי אָהֳלֵי קֵדָר. יְרִיעוֹת שְׁלֹמֹה, דָּא אָת ו'. וְעַל דָּא ז' אִיהוּ, דִּבְנֵי קֵדָר כּוּלְהוּ מַגִּיחֵי קְרָבָא תְּדִיר, מִכָּל שְׁאָר אוּמִין וּזְמִינִין לַאֲגָחָא קְרָבָא בְּסוֹף יוֹמִין, בְּכָל אוּמִין דְּעָלְמָא.

וְעַל דָּא, שְׁחוֹרָה אֲנִי, דָּא יו"ד. כְּמָה דְּאִתְּמַר, דְּלֵית בֵּיהּ חִוָּורָא דַּאֲתַר אָחֳרָא, וְכוֹלָּא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ. כְּאָהֳלֵי קֵדָר, דָּא אָת ז', דְּהָכֵי אִיהוּ, דְּלֵית בֵּיהּ חִוָּורָא דַּאֲתַר אָחֳרָא, וְכוֹלָּא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ. כִּירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, אָת ו', דְּלֵית בֵּיהּ חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא, וְכוֹלָּא כָּלִיל בְּגַוֵּיהּ.

וְעִם כָּל דָּא, אַף עַל גַּב דְּתַרִין אִלֵּין, אָהֳלֵי קֵדָר וִירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, אִינּוּן סְתִימִין, וְלֵית בְּהוּ חִוָּורוֹ אָחֳרָא, לֵית סְתִים וְגָנִיז כְּאָת י'. וּבְגִין כָּךְ, אַל תִּרְאוּנִי, כְּמָא דְּאִתְּמַר.

וְאִי תֵּימָא, אָת ן'. הַאי, נָפְקָא מֵאָת ו', דְּאִתְפְּשַׁט מִכְּלָלוֹ דְּכַר וְנוּקְבָא. וּבְגִין דְּנָפְקַת מֵאָת ו', לָאו אִיהוּ חוּשְׁבְּנָא בְּגַרְמָהּ.

וְעַל דָּא, תְּרֵין אִלֵּין, אִינּוּן שְׁחוֹרוֹת בְּגַרְמַיְיהוּ, וּכְלָלָא דְּאִינּוּן פְּנִימָאִין, קְרֵבִין דִּלְהוֹן. וְלֵית בְּהוּ חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא, לְאִתְחַזָּאָה. אָהֳלֵי קֵדָר וִירִיעוֹת שְׁלֹמֹה, וּבְכָל אַתְוָון, לֵית בְּהוּ כְּאָת י', דְּאִיהִי סְתִים מִכָּל סְטָרוֹי.

(תהילים מ"ח:ג') יְפֵה נוֹף, דָּא נוּפָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּנָפֵיק מֵאָת ו'. וּלְבָתַר אִתְכְּלִיל בְּאָת י'.

כֵּיוָן דַּאֲרִיק כָּל אִינּוּן בִּרְכָאן בְּחִבּוּרָא חָדָא, אִתְכְּלִיל בְּאָת י', וַהֲוֵי כּוּלָּא נְקוּדָה חָדָא. וְדָא אִיהוּ מְשׁוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ. לְבָתַר דְּאִתְכְּלִיל בְּהַהוּא נְקוּדָה, כֹּלָּא אִיהוּ הַר צִיּוֹן. כֹּלָּא נְקוּדָה חָדָא אִיהִי.

אַף עַל גַּב דְּאִיהִי זְעֵירָא, וְלָא אִתְחֲזִיאַת בָּהּ פְּשִׁיטוּ אָחֳרָא, וְחִוָּורוֹ, לְאִתְכְּלָלָא בָּהּ אָחֳרָנִין, קְרִית מָלֵךְ רַב אִיהִי. וְהַהוּא מָלֵךְ רַב, עִילָּאָה וְשַׁלִּיטָא בְּכָל אוּכְלָסִין דִּילֵיהּ, כּוּלְהוֹן עָאלִין גּוֹ הַאי נְקוּדָה דְּאִיהִי י'.

וְהָא אִיהִי (קהלת ט':י"ד) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, דְּלֵית בָּהּ חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא לְאִתְכְּלָלָא וּלְאַעֲלָא אָחֳרָנִין בְּגַוָּוהּ. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, דָּא אָת ל', דְּאִיהִי מִגְּדֻלָּא דְּפָרַח בַּאֲוִירָא דַּכְיָא דְּאִתְפַּס. בְּגִין דְּאִית אֲוִירָא אָחֳרָא דְּלָא אִתְפַּס כְּלַל, וְלָא יְדִיעַ.

הַאי, אַף עַל גַּב דְּאָת דָּא מֶלֶךְ גָּדוֹל עַל כָּל אַתְוָון, עַיֵּיל בְּגַוָּוהּ, וְאִיהִי אָת זְעֵירָא שְׁחוֹרָה דְּלֵית בָּהּ חִוָּורוֹ דַּאֲתַר אָחֳרָא. כָּנֵישׁ לֵיהּ בְּגַוָּוהּ, וְכָלַל לֵיהּ. וְסָבַב אוֹתָהּ בְּאָת חַד דְּאִיהִי ט'. ט' ל' הֲוַת, וּבְהַהוּא סִיבּוּבָא דְּקָא מְסַבֵּב סְחוֹר סְחוֹר, אִתְעֲבִיד בְּעַגּוּלָא ט'.

וּבָנָה עָלֶיהָ מְצוּדִים גְּדוֹלִים, לְאִתְפְּשָׁא מַאן דְּבָעְיָא בִּתְפִיסוּ דִילָהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, אֲשֶׁר הִיא מְצוּדִים וַחֲרָמִים. וּבָנָה עָלֶיהָ, עָלֶיהָ וַדַּאי, בְּגִינָהּ, בְּגִין יְקָרָהּ, לְמֵיהַב לָהּ שָׁלְטָנוּתָא עַל בְּנֵי חַיָּיבֵי כַּמָּה מִיתוֹת בֵּית דִּין, כַּמָּה קְנָסִין, כַּמָּה עוֹנָשִׁין, מַאן דְּיֵיעוֹל לְגַבֵּי הַהוּא נְקוּדָה, קְנָסָא יְתֵירָא קָנֵיס, עַל נְקוּדָה דָא.

בְּגִין נְקוּדָה דָא, אַפְסֵיד שְׁלֹמֹה מַלְכָּא מַלְכוּתֵיהּ, וְאִתְקְרַע, וְאִתְיְהַב לְאָחֳרָנִין. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי זְעֵירָא מִכָּל אַתְוָון, וְאִיהִי נְקוּדָה חָדָא בִּלְחוֹדָאהּ.

דְּהָא בְּהַהִיא שַׁעֲתָא סָלֵיק י' קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, אָמְרָה קַמֵּיהּ, הָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא עֲבַד לִי פַּלְסְתֵּר. מַאן י'. י' (דברים י״ז:י״ז) דְּלֹא יַ"רְבֶּה לוֹ סוּסִים. וְלֹא יַ"רְבֶּה לוֹ נָשִׁים. וְכֶסֶף וְזָהָב לֹא יַ"רְבֶּה לוֹ מְאֹד. אֲמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁלֹמֹה יִתְאַבֵּד, וְאֶלֶף אָחֳרָנִין, וְאַתְּ לָא תִתְעַקַּר מִגּוֹ אַתְרָךְ.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, נָפְקַת קוּף מִקַּמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתָרֵיךְ לֵיהּ מִמַּלְכוּתֵיהּ, וַאֲזַל הֲדְיוֹטָא בָּעָלְמָא, וְהוּא אַכְרֵיז וַאֲמַר בְּאָת ק', (קהלת א׳:י״ב) אֲנִי קֹהֶלֶת הָיִיתִי מֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלָיִם.

וְעַל דָּא (שם ט) וּבָנָה עָלֶי"הָ מְצוּדִים גְּדוֹלִים, לְאִתְפְּסָא בְּגִינָ"הּ בְּנֵי עָלְמָא בְּחוֹבֵיהוֹן. וְאִם לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא הֲוָה הָכֵי, וְאִתְפַּס בְּאִינּוּן מְצוֹדִין, כ"ש וְכָל שֶׁכֵּן שְׁאָר בְּנֵי נָשָׁא. וּבְגִין כָּךְ אִיהִי אָמְרַת, שְׁחוֹרָה אֲנִי, כְּמָה דְאִתְּמָר. וְעַל דָּא, אַל תִּרְאוּנִי, לָא תֵּיכְלוּן לְאִסְתַּכָּלָא בִּי וּלְעָאלָא בְּגַוָּואי, בְּגִין שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחוֹרֶת, כֹּלָא כְּמָה דְאִתְּמָר.

(שיר השירים א׳:ו׳) בְּנֵי אִמִּי נִחֲרוּ בִי, אִעֵיקוּ לִי בְּהַאי נְקוּדָה, דְּלָא לְאַעָלָא אָחֳרָא בְּגַוָּואי. אֵינּוּן אִתְפְּשִׁיטוּ וְאִתְתַּקָּנוּ בְּתִיקוּנֵיהוֹן כְּדְקָא יָאוֹת. אִתְתַּקָּנוּ וְאִתְפַּשְׁטוּ בְּאָת ו', דְּנָפְקָא מִגּוֹ נְקוּדָה עִילָּאָה, וְאִתְתַּקָּנוּ בְּתִקוּנֵיהוֹן כְּדְקָא יָאוֹת. אִתְתַּקָּנוּ וְאִתְפַּשְׁטוּ וְאִתְגְּלִיפוּ בְּאָת ש', דְּנָפְקָא מִתַּמָּן.

אִתְתַּקָּנוּ וְאִתְגְּלִיפוּ וְאִתְפַּשְׁטוּ, בְּאָת ן'. אִתְתַּקָּנוּ וְאִתְגְּלִיפוּ וְאִתְפַּשְׁטוּ בְּאָת צ'. וַאֲנָא לֵית לִי פְּשִׁיטוּ לְסִטְרָא בָּעָלְמָא, וְלָא שַׁבְקוּ לִי אֲתַר אָחֳרָא לְאַכְלָלָא לְכוֹ.

שָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, דַּאֲנָא נְקוּדָה חַד, דְּנָטִיר לִשְׁאַר אַתְוָון דְּאִתְנְקִידוּ בִי, וְאַנְטָרְנָא לוֹן, דְּהָא אֲנָא אָזֵיל בְּכָל אַתְוָון, וְאִתְפַּשְׁטוּ בִי, כּוּלְהוּ בִּי אִתְפַּשְׁטוּ.

כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, דַּאֲנָא לֵית לִי פְּשִׁיטוּ, וְלָא עֲנָפָא, לְסִטְרָא דָּא, וְלָא לְסִטְרָא דָּא. דְּאִלְמָלֵי פָּשִׁיטְנָא עַנְפִין, כָּלֵילְנָא לְכוֹן בְּגַוָּאי. אֲבָל לֹא נָטָרְתִּי, לָא אוֹשִׁיטְנָא עַנְפִין לְסִטְרָא בָּעָלְמָא. נָטָרְתִּי, נָטַר עַנְפָא.

אָת דָּא, בֵּית יִשְׂרָאֵל אִיהִי, דְּיָרִית לָהּ מִגּוֹ נְקוּדָה עִילָּאָה. דִּכְתִיב, (ישעיהו ה׳:ז׳) כִּי כֶּרֶם ה׳ צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא, כַּרְמִי שֶׁלִּי לֹא נָטָרְתִּי, דְּלָא אוֹשִׁיטְנָא עַנְפִין לְסִטְרָא בְּעַלְמָא, לְאַחֲדָא לְכוֹ.

וַאֲנָא נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים, מְשַׁלַּח וּפַשֵּׁיט עַנְפִין לְכָל אַתְוָון, וּמְגַוְּואי אִתְתַּקָּנוֹ. וְאוֹת שֶׁלִּי לָא אוֹשִׁיטְנָא בֵּיהּ עַנְפִין, וּבְגִין כָּךְ אַל תִּרְאוּנִי, לָא תּוּכְלוּן לְאִסְתַּכָּלָא בִּי, וּלְאַעֲלָא בְּגַוָּאי. וְכָל דָּא, בְּגִין דְּאִיהִי ה"א אִתְכְּלִילָא בְּיִיחוּדָהָא לְסַלְקָא לְעֵילָּא, וְלָא אִצְטְרִיכָא לְאַעֲלָא בְּגַוָּהּ.

בַּר אִיהִי בְּיִיחוּדָא דִּילָהּ, נְקוּדָה פְּנִימָאָה גּוֹ אוּכְלוּסָהָא. וְכָל אוּכְלוּסָהָא בְּתֵיאוּבְתָּא לְאִתְקָרְבָא לְגַבָּהּ. וְכֵיוָן דְּאִיהִי אָמְרַת דָּא, אִיהִי סָלְקָא וְאִתְטַמְּרָא מִנַּיְיהוּ, לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא לְעֵילָּא. כֵּיוָן דְּסָלְקָא, וְשָׁבְקוּ לָהּ אוּכְלוּסָהָא.

דְּהָא דָּא קַשְׁיָא לָהּ, בְּגִין דְּלָא שָׁבְקוּ לָהּ אוּכְלוּסָהָא, וַאֲפִילּוּ רִגְעָא חָדָא. וְכַד אִיהִי בָּאָת דָּא, אִתְכְּלִילַת בְּגַוָּהּ בְּיִיחוּדָא, וַאֲמָרַת דָּא, כְּדֵין אוּכְלוּסָהָא שַׁבְקִין לָהּ בְּעַל כָּרְחַיְיהוּ, וְאִיהוּ אִשְׁתְּמִיטַת מִנַּיְיהוּ, וְסָלְקָא לְעֵילָּא. כֵּיוָן דְּסָלְקָא לְעֵילָּא, אָמְרַת לְגַבֵּי רְחִימָהּ, (שיר השירים א׳:ז׳) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְגו׳.

חָדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֲמַר אִי נִיחָא לֵיהּ לְמַר, מַאן דְּשָׁרֵי מִלָּה, לְיסַיֵּים. דְּהוֹאִיל וְחֶדְוָה דִּילֵי בְּמִלִּין דְּמַר, בְּמַאי דְּשָׁרֵי לְיסַיֵּים. אָמַר לֵיהּ, ר׳, מִלֶּיךָ דְּמִתְחַקְּקִין וּמִתְגַּלְּפִין לְעֵילָּא, הֲוֵי אֵימָא בְּקַדְמִיתָא. מִילֵי דְּמִתְחַקְּקִין וּמִתְגַּלְּפִין לְתַתָּא, אֵימָא לְבָתַר, וְאַתְּ פְּתַח פּוּמָךְ וְינַהֲרוּן מִילָּךְ.

פְּתַח רַבִּי שִׁמְעוֹן וַאֲמַר, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי וְגו׳. הָא אִתְעַרְנָא, בְּכָל אֲתַר דְּכְתִיב הַגֵּד, הַגִּיד, וַיַּגֶּד, כּוּלְהוּ מִלֵּי דְּאַגָּדָה אִינּוּן, וְאִית לְאִסְתַּכָּלָא בֵּהּוּ. וְהָכָא כְּתִיב הַגִּידָה לִי, רָזָא דְּחָכְמְתָא אִיהוּ.

וְאִם תֹּאמַר הָא סַגִּיאִין אִינּוּן בְּאוֹרַיְיתָא, דְּלִית בֵּהּוּ רָזָא דְחָכְמְתָא, כְּגַוְונָא דִכְתִיב, (שמואל א י״:ט״ז) הַגֵּד הִגִּיד לָנוּ כִּי נִמְצְאוּ הָאֲתוֹנוֹת וְאֶת דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא הִגִּיד לוֹ. אֲפִילּוּ הַנֵּי בְּרָזָא דְחָכְמְתָא הֲווֹ, דְּאִלְמָלֵא הֲווֹ בְּרָזָא דְחָכְמְתָא, מְנָא יָדַע שְׁמוּאֵל אִי אִשְׁתַּכְחָן אִי לָא. דְּבַר הַמְּלוּכָה, חָכְמְתָא עִילָּאָה הִיא לְעֵילָּא וְתַתָּא, רָזִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי. כְּתִיב, (בראשית א׳:ט׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וכו׳, כַּד סָלִיק בִּרְעוּתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרָא אַרְעָא, נָטִיל מִתַּלְנָא דִּתְחוֹת כּוּרְסְיָיא יְקָרָא, וַאֲרָמֵיהּ לְגוֹ מַיָּא, וְאַקְפְּיֵיהּ תַּמָּן, וַהֲוַת אַרְעָא גְּלִידָא גּוֹ מַיָּא, וְאִתְטַמְּרַת תַּמָּן, וַהֲוַת גּוֹ חֲשׁוֹכָא בְּקַדְרָא.

בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר יְקָוו הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, דְּהָא אִינוּן מְקוֹרִין אוֹשִׁיטוּ וְאַנְגִידוּ מַיִין מֵעֵילָא, לַאֲתַר דִּיסוֹדָא דְמַלְכָּא עִילָּאָה. כְּדֵין אַרְעָא דַּהֲוות טְמִירָא גוֹ תַּתָּא, אִתְקַשְׁטַת וְאִתְתַּקָּנַת לְאִתְחַזָּאָה. דְּאִי לָא אִתְתַּקַן הַאי אֲתַר, אַרְעָא לָא אִתְחַזְיָאת. דְּהַאי אֲתַר לָא אִתְתַּקַן בַּנְגִידוּ דְמַיִין עִילָּאִין, בַּר לְמִיתַּן לְנוּקְבָא.

וְכַד אִיהוּ אִתְתַּקַן לְגַבָּהּ, כְּדֵין וְתַרְאֶה הַיַּבָּשָׁה, וְתַרְאֶה בְּקַשִׁיטָהָא. מִכָּאן דְּלָא תִתְחֲזֵי אִתְּתָא בְּקוֹשִׁיטָהָא וּבְתִיקוּנָהָא, בַּר כַּד אִיהִי בְּבַעֲלָהּ, אֲזַי תֵּרָאֶה וְתִתְתַּקַן כְּדְקָא יָאוֹת.

כְּדֵין (שם) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ, יַבָּשָׁה הֲוָה בְּקַדְמִיתָא, דְּלֵית לָהּ חֵיזוּ וּדְיוֹקְנָא לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין, כֵּיוָן דְּאִתְתַּקָּנַת בְּבַעֲלָהּ, מִיָּד נִקְרֵאת אֶרֶץ, אֲתַר מִתְתַּקְּנַת לְמֶעְבַּד פֵּירֵי וְאִיבִּין.

בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר יְקָוו הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וַדַּאי, כְּדֵין כָּל חֶדְוָה וְכָל חֵידוּ וְכָל תִּיקוּנָא אִתְתַּקַּן. כֵּיוָן דְּכָל תִּיקוּנָא אִתְתַּקַּן, כְּדֵין סָלְקָא לְגַבֵּי דְכוּרָא, וְאִיהִי אָמְרַת הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִּרְעֶה אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם. אֵיכָה אֵיכָה תִּרִין זִמְנִין, רָמְז עַל שְׁנֵי חֻרְבָּנִין, חֻרְבַּן בֵּית רִאשׁוֹן וְחֻרְבַּן בַּיִת שֵׁנִי.

וּבְגִין כָּךְ, אֵיכָה תִּרְעֶה, בְּחֻרְבַּן קַדְמָאָה. אֵיכָה תַּרְבִּיץ, בְּחֻרְבַּן תִּנְיָינָא. דְּהָא חֶדְוָה דִּילָן טַב וְיָאוֹת, וּבְגוֹ חֶדְוָה דָּא אִית לִי לְבָכְיָיא עַל תְּרֵי מִקְדְּשֵׁי, חַד מִקְדְּשָׁא עִלָּאָה, וְחַד מִקְדְּשָׁא תַּתָּאָה.

(שיר השירים א׳:ז׳) שַׁלָּמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה, אִי לָאו הַנֵּי תְּרֵי זִמְנֵי דַּאֲנָא זְמִינָא לְמִקְרֵי אֵיכָה. שַׁלָּמָה אֶהְיֶה, בִּשְׁלָם אֲהֵא בְּלָא גָלוּתָא כְּלָל. בִּשְׁלָם עַל בָּנַי לְתַתָּא. כְּעֹטִיָּה, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמואל א כ״ח:י״ד) וְהוּא עֹטֶה מְעִיל. אֲהֵא אִתְעַטְּפָא בְּעִיטּוּפָא דְקוּדְשָׁא עִילָּאָה, דְּאִיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא י״ה. שַׁלָּמָה אֶהְיֶה, בִּשְׁלָם אֲהֵא בְּכָל שְׁלִימוּ דִּלְעֵילָּא. כְּעֹטִיָּה: כְּעוֹטֶה יְ״ה, לְמֶהֱוֵי בְּכָל שְׁלִימוּ עִילָּאָה. עַל עֲדָרֵי חֲבֵרֶיךָ, אִלֵּין דְּרִגִּין קַדִּישִׁין דְּכוּלְהוּ, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא.

כְּדֵין אִיהוּ אָתֵיב לְגַבָּהּ, וְשָׁרֵי מִן מִלָּה דָּא, דְּאִיהוּ בַּתְרָאָה מִן הַאי שִׁבְחָא, וְאָמַר, אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אִם אַתְּ לָא יָדַעְתְּ תֵּרִין אֵיכָה אֵיכָה לְמַאי נִינְהוּ. צְאִי לָךְ, פּוּקִי וַחֲמִי בְּעִקְבֵי הַצֹּאן, עַל מָה יְהֵא חוּרְבַּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. תִּנְדַּע עַל מַה. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, דְּהָא זְמִינִין לְבַטָּלָא אוֹרַיְיתָא, בְּבַיִת רִאשׁוֹן וּבְבַיִת שֵׁנִי.

הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, אַתְּ רְחִימָא דְנַפְשָׁאי, הַגִּידָה לִי בְּרָזָא דְחָכְמְתָא, אֵיכָה תִּרְעֶה, אִי כְּדֵין תִּרְעִי אַנְתְּ לְקִבְלִי, לְמֶהֱוֵי אֲנָא גַבָּךְ בְּחֶדְוָה, וּלְמֶהֱוֵי עִמָּךְ. דְּהָא בְּזִמְנָא דְּאֶהֱא עִמָּךְ, שַׁלָּמָה אֶהְיֶה, בִּשְׁלָם אֲהֵא, כְּמוֹחָא דְּאֱגוֹזָא, דְּאִיהִי מִתְעַטְּפָא עַל כָּל אִינוּן הֵיכָלִין דִּבְגַוְוהּ, דִּכְתִיב, (דברים ד׳:ל״ט) וְיָדַעְתָּ הַיּוֹם וַהֲשֵׁבוֹתָ אֶל לְבָבֶךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתָּחַת אֵין עוֹד.

זַכָאִין כָּל אִינּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, לְמִנְדַּע בְּחָכְמְתָא דְמָארֵיהוֹן, וְאִינּוּן יָדְעֵי וּמִסְתַּכְּלִין בְּרָזִין עִילָּאִין. בְּגִין דְּכַד בַּר נָשׁ נָפֵיק מֵהַאי עָלְמָא, בְּהָא אִסְתַּלְּקוּ מִנַּיְיהוּ כָּל דִּינִין דְּעָלְמָא. וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְּפָתְחִין לֵיהּ תְּלֵיסַר תַּרְעֵי דְּרָזֵי דַּאֲפַרְסְמוֹנָא דַכְיָא, דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה תַּלְיָיא בֵּהּ.

וְלָא עוֹד, אֶלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָקוּק לֵיהּ בְּהַהוּא פּוּרְפִּירָא, דְּכָל דְּיוֹקְנִין גְּלִיפִין תַּמָּן. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתַּעְשָׁע בֵּיהּ בַּגַּן עֵדֶן, וְאַחְסִין תְּרִין עָלְמִין, עָלְמָא דָא וְעָלְמָא דְאָתֵי. חָכְמְתָא דְאִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְבַר נָשׁ. חַד, לְמִנְדַּע לְאִסְתַּכָּלָא בְּרָזָא דְמָארֵיהּ. וְחַד, לְמִנְדַּע לֵיהּ לְגוּפֵיהּ, וּלְאִשְׁתְּמוֹדָע מַאן אִיהוּ. וְאֵיךְ אִתְבְּרֵי, וּמַאן אָתֵי. וּלְאָן יְהַךְ. וְתִיקוּנָא דְגוּפָא, הֵיאַךְ אִתְתַּקַּן. וְהֵיאַךְ אִיהוּ זַמִּין לְמֵיעַל בְּדִינָא קַמֵּי מַלְכָּא דְכוֹלָּא.

וְחַד, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכָּלָא בְּרָזִין דְּנִשְׁמָתֵיהּ. מַאי הִיא הַאי נָפֶשׁ דְּבֵיהּ, וּמַאן אַתְיָא, וְעַל מָה אָתֵי בְּהַאי גּוּפָא טְפָּה סְרוּחָה, דְּהַיְּום כָּאן וּמָחָר בַּקֶּבֶר. וְחַד לְאִסְתַּכָּלָא בְּהַאי עָלְמָא, וּלְמִנְדַּע עַלְמָא דְאִיהוּ בֵּיהּ, וְעַל מַה יִתְתַּקַּן. וּלְבָתַר, בְּרָזִין עִילָּאִין דְּעָלְמָא דְלְעֵילָּא, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא לְמָארֵיהּ. וְכָל דָּא יִסְתַּכַּל בַּר נָשׁ מִגּוֹ רָזִין דְּאוֹרַיְיתָא.

תָּא חֲזֵי, כָּל מַאן דְּאָזֵיל לְהַהוּא עָלְמָא בְּלָא יְדִיעָה, אֲפִילּוּ אִית בֵּיהּ עוֹבָדִין טָבִין סַגִּיאִין, מַפְקִין לֵיהּ מִכָּל תַּרְעֵי דְּהַהוּא עָלְמָא.

פּוּק חֲמֵי מַאי כְּתִיב הָכָא, הַגִּידָה לִי, אֵימָא לִי רָזִין דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה, אֵיךְ אַנְתְּ רָעֵי וְאַנְהֵיגַת בְּהַהוּא עָלְמָא עִילָּאָה. אוֹלִיף לִי רָזִין דְּחָכְמְתָא, דְּלָא יָדַעְנָא, וְלָא אוֹלִיפְנָא עַד הָכָא. בְּגִין דְּלָא אֶהֱוֵי בְּכִיסּוּפָא, בְּגוֹ אִינּוּן דַּרְגִּין עִילָּאִין, דַּאֲנָא עָאל בֵּינַיְיהוּ, דְּהָא עַד הָכָא לָא אִסְתַּכְלְנָא בֵּהּ.

תָּא חֲזֵי, מַאי כְּתִיב, (שיר השירים א׳:ח׳) אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, אִם אַנְתְּ אַתְיָא בְּלָא יְדִיעָה, וְלָא אִסְתַּכְּלַת בְּחָכְמְתָא, עַד דְּלָא תֵּיעוֹל הָכָא, וְלָא יְדַעְתְּ בְּרָזִין דְּעָלְמָא עִילָּאָה, צְאִי לָךְ, לֵית אַנְתְּ כְּדֵי לְמֵיעַל הָכָא בְּלָא יְדִיעָה, צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן, וֶהֱוֵי יָדַעְתְּ גּוֹ אִינּוּן עִקְבֵי הַצֹּאן, אֲלֵין אִינּוּן דִּבְנֵי נָשָׁא דְּדָשִׁין לוֹ בְּעִקֵּב, וְיָדְעִין רָזִין עִילָּאִין דְּמָארֵיהוֹן, וּבְהוֹ תִּנְדַּע לְאִסְתַּכָּלָא וּלְמִנְדַּע.

וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ, אֲלֵין אִינּוּן תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן. יְנוּקֵי דְּאִינּוּן בְּבֵי מִדְרְשָׁא, וְאוֹלְפִין אוֹרַיְיתָא. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, עַל אִינּוּן בָּתֵּי כְנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת, דְּתַמָּן אוֹלְפִין חָכְמְתָא עִילָּאָה. אַף עַל גַּב דְּאִינּוּן לָא יָדְעֵי, אַנְתְּ תִּנְדַּע מִגּוֹ אִלֵּין מִלִּין דְּחָכְמְתָא דְקָאַמְרֵי. כְּתִיב, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאוֹרֹת הַגְּדֹלִים וכו', וַיִּבְרָא אֱלֹהִים, בְּקַדְמִיתָא תְּרֵין נְהוֹרִין הֲווֹ שְׁקוּלִין דָּא לְקֶבֶל דָּא, כְּמָא דְאוֹקְמוּהָ חֲבֵרִין. וְאוֹקִימְנָא, דְּאִינּוּן תְּרֵין נְהוֹרִין הֲווֹ בְּרָזָא חָדָא, דְּבוּקִים כַּחֲדָא, וַהֲווּ בְּשִׁיקוּלָא חָדָא, לְאִתְקְרֵי תַּרְוַוייהוּ גְּדוֹלִים, כְּמָה דְאוֹקִימְנָא.

לַאו דַּהֲוַת סִיהֲרָא בְּקַדְמִיתָא רַב וְעִילָּאָה, אֶלָּא דִּבְכָל זִמְנָא דְסִיהֲרָא קָיְימַת בְּשִׁמְשָׁא בְּרָזָא חָדָא, בְּגִינֵיהּ, אִיהִי אִתְקְרִיאַת בַּהֲדֵיהּ גְּדוֹלִים. זְנָבָא דְאַרְיָה, אַרְיֵה אִיהוּ, וְאַרְיֵה אִתְקְרֵי. אָמְרָה סִיהֲרָא קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֶפְשָׁר לְמַלְכָּא חָדָא דְּלִשְׁתַּמֵּשׁ בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא. אֶלָּא דָא בְּלִחוֹדוֹהִי, וְדָא בְּלִחוֹדוֹהִי.

אֲמַר לָהּ, חֲמֵינָא בָּךְ, דִּרְעוּתָךְ לְמֶהֱוֵי רֹאשׁ לְשׁוּעָלִים. זִילִי וְאִזְעֵירִי גַּרְמֵיךְ, דְּהָא אַף עַל גַּב דְּאַתְּ תֶּהֱוֵי רֵישָׁא לְהוֹן, אַזְעֵירוּ אִית לָךְ מִכְּמָה דַּהֲוֵית.

וְהָא אִיהוּ דַּאֲמַרַת סִיהֲרָא, (שיר השירים א׳:ז׳) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי אֵיכָה תִרְעֶה, אֵיכְדֵין אֶפְשָׁר לָךְ לְאַנְהָגָא עָלְמָא, בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא. אֵיכָה תַּרְבִּיץ בַּצָּהֳרָיִם, דְּהָא סִיהֲרָא לֵית הִיא כְּדְאי לְאַנְהָרָא, וְאִי אֶפְשָׁר לָךְ לְאַנְהָגָא בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא, בְּשִׁמְשָׁא וּבְסִיהֲרָא, דְּהָא סִיהֲרָא מַה נְּהוֹרָא אִית לָהּ בַּצָּהֳרָיִם. בְּגִין כָּךְ, אִי אֶפְשָׁר לָךְ לְאִשְׁתַּמְשָׁא בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא.

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטִיָּה, אֵכְדֵין אֱהֵא אֲנָא מִתְעַטְפָא בַּצָּהֳרָיִם, כַּד נְהִירוּ וְתוֹקְפָא דְּשִׁמְשָׁא לֶהֱוֵי אָזֵיל וְאַתְקֵיף. הָא אֲנָא מִתְעַטְפָא בְּכִיסוּפָא קַמֵּיהּ, וְלָא אֵיכוֹל לְשַׁמְשָׁא קַמָּךְ. וְאִנְתְּ אֵיךְ תֵּיכוֹל לְאַנְהָגָא וּלְאִשְׁתַּמְשָׁא בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא.

אֲמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא יְדַעְנָא בֵּיךְ, זִילִי וְאַזְעֵירִי גַּרְמֵיךְ. (שם) אִם לֹא תֵּדְעִי לָךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים, דַּאֲמַרְתְּ, דְּאִי אֶפְשָׁר לִי לְאַנְהָגָא עָלְמָא בִּתְרֵין כִּתְרִין כַּחֲדָא, זִילִי וְאַזְעֵירִי גַּרְמֵיךְ, וְתֶיהֱוִי רֵישָׁא לְשׁוּעָלִים.

צְאִי לָךְ בְּעִקְבֵי הַצֹּאן, פּוּקִי וַהֲוִי רֵישָׁא לְאִינּוּן אוּכְלוּסִין וַחֲיָילִין דִּלְתַתָּא. וּרְעִי לוֹן, וְאַנְהִיגִי לוֹן, וֶהֱוִי מַלְכָּא דְּכוּלְהוּ תַּתָּאֵי, וְאַנְהִיגִי לְכָל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וֶהֱוִי שַׁלְטָא בְּלֵילְיָא. וַדַּאי פּוּקִי, וְאַזְעֵירִי גַּרְמֵיךְ, וְהָכֵי אִתְחֲזֵי לָךְ.

אֲמַר לֵיהּ אֱלִיָּהוּ, רַבִּי, זַכְאָה חוּלָקָךְ, דְּסִתְרִין דְּמָארָךְ נְהִירִין קַמָּךְ כְּנְהוֹרָא דְשִׁמְשָׁא. וּבְגִין כָּךְ, כָּל אִינּוּן מִילִּין דְּפוּמָךְ, כֻּלְּהוֹ חֲקִיקִין לְעֵילָּא. וְחַדֵינָא דַּאֲנָא שְׁמַעְנָא לוֹן מִפּוּמָךְ. זַכָּאָה אַנְתְּ בְּהַאי עָלְמָא, וְזַכָּאָה אַנְתְּ בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. מִלֶּה דָּא הֲוָה תַּלְיָא קַמֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, דְּלָא אִתְגְּלֵי לְכָל חַיָּילִין דִּלְעֵילָּא. מַאן אִיהוּ דְּגָלֵי לֵיהּ בְּהַאי קְרָא הַשְׁתָּא, אַנְתְּ הוּא, דְּזַכָּאָה חוּלָקָךְ בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

עַל פּוּמָא דְּאֵלִיָּהוּ אִתְגְּזַר, (שה"ש א) הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, כֵּיוָן דְּאִיהִי סָלְקַת לְעֵילָּא, וְאִשְׁתְּמִיטַת מִגּוֹ חֵילָהָא, וְכָל אִינּוּן אוּכְלוּסָהָא, בָּרָזָא דְּאָת י', אִיהִי אָמְרַת, הַגִּידָה לִי שֶׁאָהֲבָה נַפְשִׁי, אַנְתְּ דְּאִיהִי רְחִימָא דְּנַפְשָׁאי, אֵיכָה תִרְעֶה, הוֹאִיל וַאֲנָא נְקוּדָה חָדָא בְּלָא פְּשִׁיטוּ כְּלָל, דְּהָא אֲנָא כְּלִילָא בְּגַרְמָאי, וְלָא יָכֵילְנָא לְמִלְקַט וּלְמֵיהַב.

וְהָא אִיהִי אָמְרָה לְגַבֵּי רְחִימָה, בְּגִין דְּאִיהִי יָתְבָא קְמוּטָא בְּגַרְמָהּ, בִּנְקוּדָה חָדָא, וְאִיהִי בָּעָאת לְאַעֲלָא אִיהוּ בְּגַוָּהּ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי אָת זְעֵירָא, מִכָּל אַתְוָון.

וְעַל דָּא, מִיּוֹמָא דְּאִתְחֲרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, אוֹמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּלָא יֵיעוֹל לְגַבָּהּ לְעֵילָא, עַד דְּיֵיעֲלוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא. דִּכְתִיב (הושע יא) בְּקִרְבְּךָ קָדוֹשׁ וְלֹא אָבוֹא בְּעִיר. כְּתִיב הָכָא בְּעִיר, וּכְתִיב הָתָם (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה. דְּהָא אִיהִי אָת י' זְעֵירָא מִכָּלְהוֹ.

שַׁלְמָה אֶהְיֶה כְּעֹטְיָה, כְּלִילָא בְּגַוָּאי, דְּלֵית לִי פְּשִׁיטוּ מִכָּל סִטְרִין כְּלַל. בְּגִין דְּאִיהוּ סְתִימָא מִכָּל סִטְרִין יַתִּיר מִכָּל שְׁאָר אַתְוָון.

אִם לֹא תֵדְעִי לָךְ וְגוֹ', צְאִי לָךְ, פְּשִׁיטִי גַּרְמִיךְ בְּכָל סִטְרִין, וּלְקִיטִי עִדּוּנִין וְכִיסוּפִין, בְּהַהוּא פְּשִׁיטוּ. וּמַאי אִיהוּ הַהוּא פְּשִׁיטוּ. דְּאִתְעֲבִיד כְּחַד סָכָּה דְּאִינּוּן נְטוּרֵי עֲדָרֵי דְּעָנָא. וְדָא אִיהוּ אָת ה'.

וְהָא אִיהִי צְאִי לָךְ. צְאִי לָא כְתִיב, אֶלָּא צְאִי לָךְ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (ישעיה נד) הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ וִירִיעוֹת מִשְׁכְּנוֹתַיִךְ וכו'. דְּהָא בְּקַדְמִיתָא לָא הֲוֵית אֶלָּא נְקוּדָה חָדָא שְׁחוֹרָה, דְּלֵית בָּהּ אֲתַר אֲחֶרָא, אֶלָּא אִיהִי סְתִימָא בְּגַוָּהּ, הַשְׁתָּא דְּסָלְקָא וְאִיהִי מִתְחַבְּרָא בְּבַעֲלָהּ, אִיהוּ אֲמַר לָהּ, צְאִי לָךְ. הַרְחִיבִי מְקוֹם אָהֳלֵךְ, פְּשִׁיטִי גַּרְמִיךְ, וּכְדֵין וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ, תּוּכְלִי לְמִלְקַט עִדּוּנִין וְכִיסוּפִין.

דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּאִיהִי נְקוּדָה חָדָא, וְסַלְקָא לְעֵילָא, וְהַהוּא מַלְכָּא עִילָּאָה נָחִית לְגַבָּהּ לְמֵיעַל בָּהּ, בָּטַשׁ בְּהַהוּא נְקוּדָה, וְאִתְפַּשַׁט בְּכָל סִטְרִין, וְאִתְעֲבִיד הַהוּא נְקוּדָה אָת ה', וְאִשְׁתְּלִימַת מִכָּל סִטְרִין, וְלָקְטָא עִדּוּנִין וְכִיסוּפִין. כְּדֵין אֲמַר לָהּ, וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ, זִילִי, וֶהֱוֵי זָן וּמְפַרְנֵס לְכָל אוּכְלוֹסִיךְ, זְעֵירִין וְרַבְרְבִין.

הַיְפָה בַּנָּשִׁים, נְקוּדָה חָדָא גּוֹ אַתְוָון, לֵית שַׁפִּירוּ לְכָל אַתְוָון בַּר אָת י'. בְּנְקוּדָה דָא מִתְתַּקְנָן כָּל אַתְוָון, וְאִיהִי שַׁפִּירָא דְּכֻלְּהוֹ, וְלֵית אָת דְּאָזֵיל בְּלָא נְקוּדָה דָא. הִיא בְּכֻלְּהוֹ, וְכֻלְּהוֹ בָּהּ. וְהִיא יָפָה וְשַׁפִּירוּ דְּכוֹלָּא, דְּהָא מֵאֲתַר סְתִימָא עִילָּאָה קָא אָתַת, רֵישׁ כָּל דַּרְגִּין עִילָּאִין. וּבָהּ אִיהוּ רֵישׁ כָּל דַּרְגִּין תַּתָּאִין דִּלְתַתָּא. בְּגִין כָּךְ הַיְפָה בַּנָּשִׁים, שַׁפִּירוּ דְּכוֹלָּא.

וְתוּ הַיְפָה בַּנָּשִׁים, כְּתִיב בַּנָּשִׁים, בְּאִינּוּן אַתְוָון דְּאִינּוּן נוּקְבֵי. וּמַאי אִיהוּ. אָת ה'. דְּהָא כְּדֵין אִיהִי פְּשִׁיטוּ, וְשַׁפִּירוּ דְּכוֹלָּא, לְמִרְעֵי, וּלְמַפְלְגָא חוּלָקִין לְכָל אוּכְלוּסִין עִילָּאִין דִּילָהּ.

וְעַל דָּא, צְאִי לָךְ מֵהַאי סְתִימוּ, דְּאַת כְּלִילָא וּסְתִימָא בְּגַוָּוךְ. לָךְ, לְגַרְמָךְ וּלְתוֹעַלְתָּךְ. וְכוֹלָּא בְּרָזָא דְּאַתְוָון אִיהוּ.

כְּתִיב, (תהילים מ"ח:ד') אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ נוֹדַע לְמִשְׂגָּב. דְּהָא בְּשַׁעֲתָא דְּהַהוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל אָתֵי לְגַבָּהּ, וְאַמְשִׁיךְ לָהּ לְעֵילָא לְמֵיעַל בָּהּ, וּבָטַשׁ בָּהּ בְּהַהוּא נְקוּדָה. כֵּיוָן דְּבָטַשׁ

בְּהַהוּא נְקוּדָה, אִתְפַּשְׁטַת וְאִתְפַּתְּחַת לְכָל סִטְרִין, וְאִתְעֲבִידַת אָת ה', פְּתְחָא דְּהֵכָלִין לְכָל סְטַר, לְמֵיעַל הַהוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל, וּכְדֵין אֱלֹהִים בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ בְּאִינּוּן פְּתִיחוּ דְּהֵיכָלִין, בְּאָת ה' אִשְׁתְּמוֹדָע.

הַהוּא אֱלֹהִים חַיִּים, נָטְלָא הַהוּא שְׁמָא, לְמֵיזַן וּלְמִפְלְגָא חוּלָקִין לְכוֹלָא. וּכְדֵין נוֹדַע לְמַשְׁגָּב, לְמֶהֱוֵי מִשְׁגָּב לְתַתָּאי, וְלַאֲרָקָא בִּרְכָאן לְכוֹלָא, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּבָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי עָלְמָא, סְלִיקוּ כָּל מִלִּין דְּעָלְמָא, וְכָל דַּרְגִּין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, כֻּלְהוֹ בְּמַחֲשָׁבָה. אַמַּאי אִקְרֵי מַחֲשָׁבָה. אֶלָּא דָּא אִיהִי נְקוּדָה חָדָא סְתִימָא, דְּקָיְימָא בְּמַחֲשָׁבָה. דְּהָא נְקוּדָה חָדָא, לָא אִתְיְדַע לְאָן אָתַר אִתְפַּשְׁטַת, וּמַה יֶּהֱוֵי מִינָהּ, וּלְאָן אָתַר יִסְטֵי אוֹרְחָא. וּנְקוּדָה דָּא, אִיהִי רֵישָׁא דְּכָל רְעוּתִין וְכָל מַחֲשָׁבִין דְּעָלְמָא.

וַהֲוָה כֹּלָּא סְתִים בְּגַוָּוהּ, וְלָא אִתְיְדִיעַ, עַד דְּאִתְפַּשַּׁט הַאי מַחֲשָׁבָה, וְאִתְעֲבִיד חַד פְּשִׁיטוּ, לְסִטְרָא דָּא וּלְסִטְרָא דָּא. כֵּיוָן דְּהַאי נְקוּדָה אִתְפַּשַּׁט בְּהַאי פְּשִׁיטוּ, אִתְגְּלֵי יַתִּיר כָּל מַה דְּהֲוָה סָתִים.

לָא דְּאִתְגְּלֵי לְמִנְדַּע, אֶלָּא אִתְגְּלֵי הַהוּא סְתִימוּ, לְאָן אֲתַר סָטֵי אוֹרְחָא. וְנָפְקָא מֵרָזָא דְּמַחֲשָׁבָה, דְּהָא לָא קָיְימָא בְּמַחֲשָׁבָה, וְלָא סָלְקָא בִּשְׁמָא דָּא, אֶלָּא קָיְימָא בִּשְׁמָא לְאִתְגַּלְיָיא. וְאִתְעֲבִיד חַד קוֹל בָּלַחַשׁ, וּמַאי אִיהוּ. דָּא אָת ה'. דְּהוּא מַנּוֹ לַאֲפָקָא כָּל אִינּוּן מִלִּין סְתִימִין דַּהֲווֹ גּוֹ מַחֲשָׁבָה.

הָכָא אִיהוּ בְּהִיפּוּכָא מִגַּוְונָא דִלְתַתָּא. לְתַתָּא, מַאן דְּבָעֵי בְּהַהִיא נְקוּדָה דִלְתַתָּא, כַּד אִיהִי סְתִימָא, וְאָתֵי לְגַבָּהּ הַהוּא מֶלֶךְ גָּדוֹל, דְּאִיהוּ בְּרָזָא דְּאָת וּ' דְּנָפִיק מֵהַהוּא ה' עִילָּאָה. הַהוּא ו' דְּנָחֵית מִגַּוָּיהּ, בָּטַשׁ בְּהַאי נְקוּדָה, וְאַפֵּיק מִגַּוָּוהּ כָּל מַה דְּלָקֵיט מִלְּעֵילָא, וְאִתְפַּשְׁטַת וְאִתְפַּתְּחַת לְכָל סִטְרִין, וְאִתְעֲבִיד אָת ה'.

לְעֵילָא, מַאן דְּבָעֵי בְּאָת ה' עִילָּאָה, אִיהִי נְקוּדָה חָדָא עִילָּאָה סְתִימָא, כֵּיוָן דְּבָטַשׁ בָּהּ, אַפֵּיק לְבַר, וְאִתְגַּלְיָין כָּל אִינּוּן מִלִּין סְתִימִין דַּהֲווֹ תַּמָּן, וְנָפְקֵי לְבַר, הָא אִתְיְדַע הַהוּא מַחֲשָׁבָה דְּהֲוָה סָתִים וְלָא יְדִיעַ.

כְּגַוְונָא דָּא, כַּד בָּטַשׁ ו' בִּנְקוּדָה דָּא לְתַתָּא, כְּדֵין אַפֵּיק מִגַּוָּוהּ, כָּל אִינּוּן חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין וְאוּכְלוּסִין וּנְהוֹרִין וְנָחֲלִין עֲמִיקִין דִּלְעֵילָא.

וּכְדֵין אָמְרֵי לָהּ, (שיר השירים א׳:ח׳) וּרְעִי אֶת גְּדִיּוֹתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים. טוֹל נְהוֹרִין וּמְזוֹנִין, וּפַלְגֵי לְכָל אִינּוּן חַיָּילִין וְהָבֵי לוֹן. עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרוֹעִים, אִינּוּן רוֹעִים דְּהֵן מִנְּהֵגֵי עָלְמָא, לְמֵיהַב לוֹן שׁוּלְטָנוֹ וְתוֹקְפָא, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ. וְכָל דָּא, בְּאִתְפַּשְׁטוּ דְּהַהִיא נְקוּדָא דַּהֲוָת סְתִימָא מִן קַדְמַת דְּנָא.

חֲדֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, וַאֲמַר, בְּקַדְמֵיתָא עַד לָא אִתְאֲמַר וְלָא אִתְגְּלֵי מִלִּין אִלֵּין דְּשִׁיר הַשִּׁירִים, בְּכֵינָא וַעֲצֵיבְנָא. וְהַשְׁתָּא דְּמִלִּין אִלֵּין אִתְגַּלְיָין, חֲדֵינָא, וַאֲמֵינָא, דְּזַכָּאָה חוּלָקִי דַּהֲוֵינָא בְּדָא. וְתוּ, דְּמִלִּין עִילָּאִין דְּלֵעֵילָּא, אִתְגַּלְיָין הָכָא עַל יְדָא דְמַר.

(שה"ש א) לְסוּסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמְיתִיךְ רַעְיָתִי, רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר, (שמות יד) וַיִּקַּח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וכו', תָּא חֲזֵי, חָכְמְתָא דְמַצְרַיִם, דְּכָל מַה דַּעֲבָדוּ, לְגַבֵּי רָזָא דְחָכְמְתָא דְּלֵעֵילָּא עֲבָדוּ. וּפַרְעֹה חַכִּים הֲוָה יַתִּיר, דְּהָא לָא מוֹקְמֵי מַלְכָּא בְּמִצְרַיִם אִי לָא יְהֵא חַכִּים מִכָּלְהוֹ.

וְעַל דָּא כְּתִיב וַיִּקַּח, אִיהוּ נְטֵיל כּוֹלָּא בְּחָכְמָה, נְטֵיל עֵיטָא דְחָכְמְתָא לְגַבֵּיהּ. אָמַר, עַמָּא דָא שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף אינוּן, עָאל לְאִידְרוֹי, וַהֲפַךְ בְּכָל זִינֵי חָרְשִׁין דִּילֵיהּ, וַעֲבַד סְגִימִין פְּסִיסִין, וַחֲרַשׁ חָרְשִׁין, וּנְטֵיל שִׁית מְאָה רֶכֶב בְּרִירָן. בָּחוּר: בְּרִירָן בַּחֲרָשִׁין, טָעוּנִין בְּכָל זִינֵי קִסְמִין וַחֲרָשִׁין כְּרָזָא דִלְעֵילָּא, דְּהַהוּא מְמַנָּא דְּאִתְמַנָּא עֲלַיְיהוּ.

וַהֲוָה נְטֵיל טָעִין בְּקִסְמִין וַחֲרָשִׁין, שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר, דַּהֲווֹ בְּרִירָן לְקַבְלַיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל. וְכֹל רֶכֶב מִצְרַיִם, כָּל חַד וְחַד טָעִין בְּחַרְשׁוֹי וְקוֹסְמוֹי. לָא הֲווֹ חַכִּימִין בְּמִצְרַיִם, דְּלָא טָעִין טָעוּנִין דְּקִסְמִין וַחֲרָשִׁין.

וְשָׁלִישִׁים עַל כֻּלּוֹ, מַאי וְשָׁלִישִׁים. אֶלָּא זִינִין דַּחֲרָשִׁין לֵיהּ גְּלִיפָן בִּתְלַת תְּלַת. וּשְׁמָהָן דִּמְסָאֲבוּ הֲווֹ בְּאַתְוָון דִּתְלַת תְּלַת. כָּלְהוֹ גְּלִיפֵי בְּקִסְירִין מְזַיְינָן, כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ זִייּוּנִין קַסִּירִין לְגַבַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל.

עַל כַּלָּה כְּתִיב, דְּהָא עֵיטָא נָטַל עַל כַּלָּה, וּבְגִין לְשֵׁיצָאָה לוֹן לְיִשְׂרָאֵל. וְכָלְהוֹ הֲווֹ זִינֵי מַשְׁרְיָין עַל כַּלָּה, דַּהֲוֹת נָטְלָא קַמַּיְיהוּ דְיִשְׂרָאֵל.

מִיָּד (שמות י״ד:ח׳) וַיְחַזֵּק ה' אֶת לֵב פַּרְעֹה וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יוֹצְאִים בְּיָד רָמָה. מִיָּד רָמָה לְא כְתִיב, אֶלָּא בְּיָד רָמָה. אִיהִי יָד דִּכְתִיב בֵּיהּ, (שם) וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה, הַהִיא יָד הַגְּדוֹלָה אִיהִי יָד רָמָה.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, חָקֵיק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַאי יָד, כָּל דְּיוֹקְנִין, וְכָל חַיָּילִין וְתוֹקְפִין דְּמִצְרָאֵי, כְּגַוְונָא דְּאִינוּן חָרְשִׁין וְקִסְמִין דַּעֲבָדוּ, בְּשַׁעֲתָא דַּהֲווֹ אַתְיָין בַּחֲרָשָׁא דָּא. הַהִיא יַד, הֲוָה חָקֵיק בֵּיהּ לְקַבְלֵיהּ דְּהַהוּא חָרְשָׁאֵי, וְאִתַּבְרַת קַמֵּיהּ דְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא דַּהֲוָה חָקֵיק בְּהַהוּא יָד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם טו) יְמִינְךָ יְיָ' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ יְיָ' תִּרְעַץ אוֹיֵב. וּבְגִין הַאי דְּמִיתִיךְ, דְּיוֹקְנִין וְצִיּוּרִין חֲקֵקְנָא בִּיךְ, כְּגַוְונָא דְּסוּסְוָותָא דְּפַרְעֹה. עַד הָכָא.

אֲבָל בְּקִישׁוּרָא דְּמִלִּין, לָא אִתְקַשְׁרוּ. דְּאִי הָכֵי, מַאי הַאי לְגַבֵּי קְרָא דִלְעֵילָּא, וּבְרָזָא דְּרַחִימוּ וְחֶדְוָה דְּתַשְׁבַּחְתָּא דָּא. מַאי בָּעָאן הָכָא רְתִיכִין דְּפַרְעֹה. וּמַאי קָא אָתֵיב לְגַבָּהּ.

אֶלָּא וַדַּאי כּוֹלָּא בְּקִישׁוּרָא דְרָזָא חָדָא אִיהוּ. לְסוֹפֵי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה. אַהֲדְרָנָא לְמִלָּה קַדְמָאָה. דְּכַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַנֵּי לָהּ עַל כָּל אִינּוּן אוּכְלֶסִין וּמַשְׁרְיָין דִּלְתַתָּא לְמֶהֱוֵי רֵישָׁא דִלְהוֹן. מֵהַהוּא זִמְנָא אִיהִי מְשַׁבַּחַת תָּדִיר, וְלָא שְׁכִיכַת, וְכָל אוּכְלוּסִין דִּילָהּ מְשַׁבְּחָן תָּדִיר, וְלָא שְׁכִיכוּ לְעָלְמִין.

וְתוּשְׁבַּחְתָּא דְּרְחִימוּ דָּא, הֲוֵי שִׁירוּתָא, כַּד נָפְקַת מִמְּצָרִים, וְכָל אוּכְלוּסִין דִּלְעֵילָּא וְתַתָּא הֲווֹ קָמָּהּ, וּכְדֵין שִׁרְיָאת רְחִימוּ דְּתוּשְׁבַּחְתָּא לְגַבֵּי עֵילָּא. וְסוּסָוון דְּפַרְעֹה וּרְתִיכוֹי הֲווֹ נָטְלָן אֲבַתְרַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, אִיהִי שִׁרְיָאת בְּתוּשְׁבַּחְתָּא דְּרְחִימוּ לְגַבֵּי עֵילָּא.

וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא בָּעֵי בְּתוּשְׁבַּחְתָּא בְּהַהוּא זִמְנָא, כְּמָא דְתָנִינָן דִּכְתִיב (שמות י״ד:כ׳) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה. וְאִיהוּ אִשְׁתִּיק לָהּ מִגּוֹ תּוּשְׁבַּחְתָּא דְּרְחִימוּ דְּשִׁרְיָאת.

פּוּק חֲזֵי, כַּלָּה דְּקֵיְימָא בְּרְחִימוּ לְמֶחֱמֵי לְבַעֲלָהּ, כַּד חֲמַאת לֵיהּ, אִתְעָרַת רְחִימוּ לְגַבֵּיהּ, וְשָׁרְיָאת לְשַׁבְּחָא לְגַבֵּיהּ. וְאִי אִיהוּ לָא בָּעֵי בְּתוּשְׁבַּחְתָּא, מְשַׁתְּקָהּ בִּשְׁתִיקוּ מֵאִתְעָרוּתָא דְּרְחִימוּ דְּשָׁרְיָאת. אֵיךְ שְׁכִיךְ לִבָּהּ וּרְעוּתָהּ.

כֵּיוָן דְּטָבְעֵי כָּל אִינּוּן סוּסָוון וּרְתִיכִין דְּפַרְעֹה בְּיַמָּא, וְחָמוֹ יִשְׂרָאֵל כָּל אִינּוּן גִּבּוֹרָאן וְנִיסִּין דַּעֲבַד לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שַׁבְּחוּ יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא תּוּשְׁבַּחְתָּא בְּגִינָהּ, וְקַבֵּיל לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דִּכְתִיב, (שמות ט״ו:א׳) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ׳. לְבָתַר כַּד אַהֲדַר בֵּירָא, שַׁבְּחוּ יִשְׂרָאֵל תּוּשְׁבַּחְתָּא בְּגִינָהּ. דִּכְתִיב, אָז יָשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת. אָתָא יְהוֹשָׁעַ וְשַׁבַּח תּוּשְׁבַּחְתָּא בְּגִינָהּ. אֲתוֹ דְּבוֹרָה וּבָרָק וְשַׁבַּחוּ תּוּשְׁבַּחְתָּא בְּגִינָהּ.

כֵּיוָן דְּבָנָה שְׁלֹמֹה בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְעָלְמִין הֲווֹ כֻּלְּהוֹ בְּשִׁיקוּלָא חָדָא, כְּדֵין אִיהִי אִתְעָרַת רְחִימוּ וְתוּשְׁבַּחְתָּא עִילָּאָה, וַאֲמָרַת מִילִּין עִילָּאִין דְּתוּשְׁבַּחְתָּא וּרְחִימוּ לְגַבֵּיהּ.

כְּדֵין אִיהוּ, מִגּוֹ רְחִימוּ וְתִיאוּבְתָּא דְכַלָּה, בָּעָא לְאַדְכּוּרֵי לָהּ הַהוּא שְׁתִיקוּ דַּעֲבַד לָהּ לְמִשְׁתַּק, וְלָא בָּעָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא, פָּתַח וְאָמַר, (שיר השירים א׳:ט׳) לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה, כַּד אִינּוּן סוּסָוון וּרְתִיכִין דְּפַרְעֹה הֲווֹ אַתְיָין וְרָדְפִין אֲבַתְרַיְיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דִּמְיִתְיִדְּ רַעֲיָתִי, אַשְׁתֵּיקִית לָךְ בְּאִשְׁתּוֹקָא. דִּמְיִתְיִדְּ: כְּמָא דְאִתְמָר, וַיִּדֹּם אַהֲרֹן. שֶׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם.

וְעִם כָּל דָּא, הָכֵי אִצְטְרִיךְ, דְּהָא בְּהַהוּא זִמְנָא עַד כְּעָן, בְּנִין וְאֻכְלוּסִין דְּאַרְעָא, וְכָל תִּיקוּנִין דִּילָךְ, לָא הֲווֹ שְׁלֵמִין כִּדְקָא יָאוֹת, וְאַתְּ לָא הֲוֵית מִתְעַטְּרָא בְּהוּ כִּדְקָא יָאוֹת בְּתִיקוּנַיִךְ.

אֲבָל הַשְׁתָּא נָאוּ לְחָיַיִךְ בַּתּוֹרִים, כַּמָּא יָאִין כָּל תִּיקוּנִין דִּילָךְ, וְכַמָּה שַׁפִּירִין אִינּוּן בַּתּוֹרִים, דִּכְבָר קַבִּילוּ אוֹרַיְיתָא, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וְאִתְעַטָּרַת בְּהוּ. מַה דְּלָא הֲוֵית מִקַּדְמַת דְּנָא.

וּבְגִין כָּךְ דְּמֵיתִיךְ רַעְיָתִי, וְלָא בָּעֵינָא בְּתוּשְׁבַּחְתִּיךְ, וְאִתְעָרוּ דְּרְחִימוּ דִּילָךְ, בְּגִין דְּאַתְּ עֵרוֹם וְעֶרְיָה, וְלָא הֲוַית מִתְתַּקְּנָא בְּתִיקוּנִין. וְהַשְׁתָּא כַּמָּא יָאֲיָין תִּיקוּנִין דִּילָךְ, וּרְעוּתָא דִּילִי בָּךְ, וּבְמִילֵּי תּוּשְׁבַּחְתִּיךְ. צַוָּארֵךְ, הָא אִית לָךְ בֵּי מַקְדְּשָׁא בְּאַרְעָא, בְּגַוְונָא דְּכָלְהוֹ צִיּוּרִין עִילָּאִין וְכַמָּה צַדִּיקִים וַחֲסִידִים עָאלִין בְּגַוֵּיהּ.

וְהַשְׁתָּא דְּאַתְּ מִתְעַטְּרָא בְּתִיקוּנֵיךְ, וּבְשְׁלִימוּ דִּלְהוֹן, הָא כָּל מָקוֹרִין עִילָּאִין, וְכָל דַּרְגִּין וְשַׁיְיפִין הָא אִינוּן לְגַבָּךְ, לְקַבְּלָא לָךְ, וּלְאִתְקַנָּא לָךְ בְּתִיקוּנִין עִילָּאִין.

וְעַל דָּא (שיר השירים א׳:י״א) תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ, נַעֲשֶׂה וַדַּאי, אֶעֱשֶׂה לָא כְתִיב, אֶלָּא נַעֲשֶׂה, מֵרֵישָׁא דְּנָקוּדָה עִילָּאָה, עַד יְסוֹדָא תַּתָּאָה, נְתַקֵּן לָךְ, וְנַעֲבֵיד לָךְ מִסְטָרָא דְּזָהָב, דְּתַמָּן אִתְעָרוּ דְּרְחִימוּ. עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף, מִסְטָרָא דְּיִמְינָא.

לְאַחֲזָאָה, דְּהָא אִתְעָרוּ דִּלְעֵילָּא, לָא אִתְעַר וְלָא אִתְתַּקַּן לְגַבָּהּ, אֶלָּא כַּד אִתְתַּקְּנָא אִיהוּ בְּקַדְמֵיתָא בְּתִיקוּנֵי דְּהַאי עָלְמָא. כְּיָון דְּתִיקוּנִין דְּהַאי עָלְמָא אִתְתַּקְּנוּ בָּהּ כִּדְקָא יָאוֹת, כְּדֵין תִּיקוּנֵי דִּלְעֵילָּא מִתְתַּקְּנֵי בָּהּ, וְיַהֲבֵי לָהּ תּוֹרֵי זָהָב עִם נְקוּדוֹת הַכֶּסֶף. תּוֹרֵי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (אסתר ב׳:ט״ו) תּוֹר אֶסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל.

וְעַל דָּא, כַּד רָדְפִין סוּסָוון דְּרִכְבֵי פַּרְעֹה, דְּלָא תְּשַׁבַּח וְלָא תִּתְעָר רְחִימוּ לְגַבָּאי. בְּגִין דְּתִיקוּנִין דִּילָךְ לְתַתָּא לָא הַוְיָין. וְהַשְׁתָּא יָאוֹת הוּא, דְּהָא נָאוּוּ לְחַיָּיךְ בַּתּוֹרִים וְגוֹ', וַדַּאי תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ וְגוֹ', וְנִתְתַּקֵּן לָךְ כְּדְקָא יָאוֹת. וְכָל חַד וְחַד כְּפוּם אוֹרְחוֹי, וּמִלִּין הָכֵי מִתְקַשְׁרָן.

(שיר השירים א׳:ט׳) לְסֵסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה וְגוֹ', כְּתִיב (שמות י״ג:כ״א) וַה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וְגוֹ'. בְּשַׁעֲתָא דְּאָפִיק לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לָא הֲווֹ בְּעָאן לְמֵיזַל בְּמַדְבְּרָא בְּאוֹרַח נְגִיבוּ. דַּהֲווֹ רְגִילִין בְּמִצְרַיִם, דְּהַוְיָא כְּגִנְתָא דְעֵדֶן, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, כְּגַן ה' כְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דַּהֲווֹ אָזְלִין בַּאֲתַר נְגִיבוּ בְּאוֹרְחָא, בְּחוּרְבָא בְּלָא יְישׁוּבָא.

מָה עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, שְׁדַר קֻדָּמַיְיהוּ שְׁכִינְתָּא, דַּהֲוַת אָזְלַת בְּכָל גַּוְונִין דְּזָהֳרָא, בְּכָל גַּוְונִין דְּתֵיאוּבְתָּא, וַהֲווּ רְהִיטֵי אֲבַתְרָהּ לְמֶחֱמֵי בְּתֵיאוּבְתָּא. וּבְגִין כָּךְ הֲווֹ רְהִיטִין אֲבַתְרָהּ, וְאָזְלֵי, וְלָא הֲווֹ מִתְעַכְּבֵי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבֵיד לוֹן הָכֵי, כִּי הֵיכֵי דְּלָא יִתְעַכֵּב קִדּוּשָׁא דִּשְׁמָא עַל יַמָּא, דְּאִיהוּ הֲוָה בָּעֵי לְאִתְיַקָּרָא בְּגוֹ כָּל עַמְמִין דְּאַרְעָא.

כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין אָזְלִין בִּבְהִילוּ, אוּף הָכֵי עָבַד פַּרְעֹה בְּרְתִיכוֹי וְסוּסָוון דִּילֵיהּ, בְּגִין לְמִרְדַּף בִּבְהִילוּ, דְּלָא יִתְעַכְּבוּן רְתִיכוֹי בְּאוֹרְחָא. מָה עָבַד. נָטַל סוּסָוון נוּקְבֵי וְסוּסָוון דְּכוּרֵי, וְשַׁוֵּי נוּקְבֵי לְקַמַּיְיהוּ וּדְכוּרֵי מֵאָחוֹרָא, דְּכוּרֵי הֲווֹ רָהֲטֵי בָּתַר נוּקְבֵי, וְנוּקְבֵי הֲווֹ רָהֲטֵי מִקַּמֵּי דְּכוּרֵי, וְאִלֵּין וְאִלֵּין הֲווֹ רָהֲטֵי בִּבְהִילוּ. וְדָא עָבַד פַּרְעֹה בְּחָכְמְתָא, לְמִרְדַּף בִּבְהִילוּ אֲבַתְרַיְיהוּ דְּיִשְׂרָאֵל.

כְּיָון דְּאַדְבֵּיק לוֹן, וּבְעָא לַאֲנָחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל, נָטַל נוּקְבֵי וְחָנַר לוֹן לַאֲחוֹרָא, וּדְכוּרֵי לְקַמַּיְיהוּ, בְּגִין לְיַאֲשָׁא רְתִיכוֹי. כָּךְ בְּקַדְמֵיתָא כְּתִיב, (שמות) וַה' הוֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, וּלְבָתַר כְּתִיב, (שם יד) וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים הַהֹלֵךְ לִפְנֵי מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע, בְּגִין דְּיִתְיַיאֲשׁוּן יִשְׂרָאֵל, וְיהוֹן נָטְרִין. וְכָל אִינּוּן גִּירִין, וּבִלְסְטָרָאִין, וְאַבְנִין, וְקוֹלְפִין, דַּהֲווֹ רָמָאן לְגַבַּייהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, לָא מָטוֹ לוֹן. וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ, וּבְגִין כָּךְ דְּמֵיתִיךְ, בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ.

כְּיָון דְּאִינּוּן אוּכְלוּסִין אִתְעָבָרוּ, וְחָמוּ כָּל אִינּוּן נִסִּין וּגְבוּרָן דַּעֲבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל יַמָּא, כְּדֵין נָאוּוּ לְחַיַּיךְ בַּתּוֹרִים, אִתְתַּקָּנוּ יִשְׂרָאֵל בְּרָזָא דִמְהֵימְנוּתָא, דִּכְתִיב (שם) וַיַּאֲמִינוּ בַּה' וּבְמֹשֶׁה עַבְדּוֹ. וְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וּכְדֵין אִתְתַּקָּנוּ כּוּלָּא, עֵילָּא וְתַתָּא כִּדְקָא יָאוֹת.

(שיר השירים א׳:י׳) נָאוּוּ לְחַיַּיךְ בַּתּוֹרִים, תָּא חֲזֵי, כָּל גְּוונִין דִּלְגוֹ, וְכָל מַחְשְׁבִין וּרְעוּתִין דְּעָלְמָא דְּאִינּוּן גּוֹ לִבָּא, כּוּלְּהוּ אִתְחֲזוֹן בְּאַנְפִּין. וּבְאַנְפִּין אִשְׁתְּמוֹדְעָא בַּר נָשׁ מַאן אִיהוּ. אִי עוֹבָדוֹי לְטַב, אִי עוֹבָדוֹי לְבִישׁ. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיהו ג׳:ט׳) הַכָּרַת פְּנֵיהֶם עָנְתָה בָם. וְהַשְׁתָּא דְּתִיקּוּנִין דִּכְלָּא כָּלְהוֹ כִּדְקָא יָאוֹת, בְּתִיקּוּנִין דְּכֻשָּׁרָאן, בְּתִיקּוּנִין דְּעוֹבָדִין טָבִין, מִיָּד נָאוּוּ לְחַיַּיךְ בְּלָא כִיסּוּפָא כְּלָל.

וְכָל דָּא הֲווֹ בְּזִמְנָא דְּאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְעָלְמִין כּוּלְּהוֹן בְּחֶדְוָא, עֵילָּא וְתַתָּא, וּכְדֵין אִתְתַּקָּנוּ אַנְפִּין כְּדְקָא חָזֵי. אִתְחַבְּרוּ אַנְפִּין בְּאַנְפִּין כְּדְקָא חָזֵי.

לְחַיַּיךְ, וְלָא כְתִיב פָּנַיִךְ, בְּגִין דְּכוּלָּא חַד, אֲבָל לְחַיַּיִם, אִינּוּן מְתַקְּנָן צַפְצוּפָא וּמִילּוּלָא לְאִסְתַּכְּלָא בְּהוּ. וּבְגִין כָּךְ, שִׁירָתָא דָּא אִתְתַּקָּנָא הַשְׁתָּא, יַתִּיר מִשְּׁאָר זְמָנִין דְּעָלְמָא.

כְּתִיב, (בראשית ט״ו:ד׳) וְהִנֵּה דְבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ הוּא יִירָשֶׁךָ. וְכִי אַבְרָהָם דְּהַוָה אָזֵיל בִּשְׁלִימוּ לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, אֵיךְ לֹא הֶאֱמִין בְּמַאֲמָר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲמַר דְּלֶהֱווֹי לֵיהּ בְּנִין, דִּכְתִיב לְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת. וּלְבָתַר אִיהוּ אֲמַר, וְהִנֵּה בָן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי.

שְׁפִיל לְרֵישֵׁיהּ דִּקְרָא, מַה כְּתִיב, (שם) וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי. וּכְתִיב (שם) הֵן לִי לֹא נָתַתָּה זֶרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי יוֹרֵשׁ אֹתִי. אֶלָּא בְּקַדְמֵיתָא אַבְרָהָם הֲוָה הֵימִין בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַהֲוָה מִסְתַּכֵּל בְּכוֹכְבַיָּיא וּבְהַנֵּי מַזָּלַיָּיא, וַהֲוָה חָזֵי דְּלָא יְהֵא לֵיהּ בַּר. בְּגִין דְּעַד כְּעַן לָא הֲוָה דָּבֵיק בִּדְבִיקוּ דְּמָארֵיהּ.

כֵּיוָן דְּכְתִיב וַיּוֹצֵא אֹתוֹ הַחוּצָה, אַפֵּיק לֵיהּ מֵהַהוּא אוֹרַח, וְקָרֵיב לֵיהּ לְגַבֵּיהּ לְפוּלְחָנֵיהּ, לְמִנְדַּע אוֹרְחִין אֲחָרָנִין דְּחָכְמְתָא, וְאַפֵּיק לֵיהּ מֵהַהוּא טִיּוּרֵי דְּמַזָּלֵי, וַאֲמַר לֵיהּ, אַבְרָם אֵינוֹ

מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד. וְדָא (בראשית י״ז:ה׳) וְלֹא יִקָּרֵא עוֹד אֶת שִׁמְךָ אַבְרָם וְהָיָה שִׁמְךָ אַבְרָהָם כִּי אַב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ.

מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּלֵית בְּכָל אַתְוָון אָת דְּמִתְתַּקְנָא לְאוֹלָדָא, בַּר אָת ה'. הַאי אָת, אִיהִי מִתְתַּקְנָא לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין יַתִּיר מִכָּל שְׁאָר אַתְוָון. וּבְגִין כָּךְ אִיהִי פְּתִיחָא מִכָּל סִטְרִין. וְאִי תֵּימָא, אָת דָּא לָא אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְאַבְרָהָם לְאִתּוֹסָפָא לֵיהּ, דְּהָא לָאו דִּילֵיהּ הוּא, ה' אִיהִי נוּקְבָא בְּכָל אֲתַר, וְתִינַח לְשָׂרָה לְמֶהֱוֵי אָת דָּא רְשִׁימָא בְּגַוָּוהּ.

אֶלָּא תְּרֵי הֵה"י אִינּוּן, חַד עִילָּאָה, וְחַד תַּתָּאָה. חַד עַלְמָא דְּדִכוּרָא, וְחַד עַלְמָא תַּתָּאָה, דְּאִיהוּ עַלְמָא דְּנוּקְבָא. כֵּיוָן דְּאִתּוֹסַף ה' בְּאַבְרָהָם, אוֹר קַדְמָאָה דְּהַוָה הַאי ה' מִתְעַטֵּף בֵּיהּ, נָפֵיק וַעֲבַד אִיבִּין. וְאִתְרְשִׁים אַבְרָהָם בְּהַהוּא דַּרְגָּא עִילָּאָה דִּילֵיהּ, בְּחֵילָא דְּהַאי ה' עִילָּאָה, דְּהָא לֵית חֵילָא וְתוֹקְפָא לְהַהוּא אוֹר קַדְמָאָה, בַּר ה'. וּבְגִין כָּךְ נָטֵיל הַהוּא אוֹר קַדְמָאָה, אָת ה' עִמֵּיהּ, וְאִתְיַשֵּׁב בְּדַרְגֵּיהּ, דְּהָא סָלֵיק לְמֶהֱוֵי עָבִיד תּוֹלָדִין.

תְּרֵין אַתְוָון רְשִׁימִין הָכָא, דְּאִינּוּן סְלִיקוּ לְעַלְמָא עִילָּאָה, וְאִינּוּן ה"ם. אָת ם' מַעַלְמָא עִילָּאָה אִיהִי. מַאי בֵּינַיְיהוּ בֵּין אָת ם' וּבֵין אָת ה', דְּהָא תַּרְוַיְיהוּ מֵעַלְמָא עִילָּאָה אִינּוּן.

אֶלָּא כַּד סָתִים כּוֹלָּא גּוֹ מַחְשָׁבָה עִילָּאָה, וְאִיהִי נְקוּדָה לָא אִתְפַּשְׁטָא, וְאִסְתִּים לְגַוֹ. כָּל אִינּוּן שְׁבִילִין עִילָּאִין, וְאַתְוָון סְתִימִין, אִסְתִּים כּוֹלָּא בְּאָת ם'. וַהֲווּ כָּל אִינּוּן שְׁבִילִין וְאַתְוָון עִילָּאִין סְתִימִין כְּלִילָן בְּאָת דָּא. כֵּיוָן דְּסָלֵיק בְּרַעוּ לְאִתְגַּלְיָא, וְלַאֲפָקָא תּוֹלָדִין, הַאי אָת ם' אִתְפַּתַּח, וְאִתְעֲבִיד אָת ה'.

לָא אִשְׁתַּנּוֹ דָּא מִדָּא, אֶלָּא דְּאִתְפַּתַּח לַאֲפָקָא תּוֹלָדִין וּלְאִתְגַּלְיָיא בִּלְחִישׁוּ. דְּהָא אָת דָּא לָא אִתְגַּלְיָיא וְלָא אִדְכַּר. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהִי בִּלְחִישׁוּ, הוּא בְּפוּם גַּלֵּי. וּבְגִין כָּךְ, בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְגַּלֵּי וְאִתְפַּתַּח, כְּדֵי זַמִּין לְאוֹלָדָא.

דְּהָא בְּעוֹד דְּלָא קַיְימָא בִּפְתִיחוּ דָּה', כּוֹלָּא סָתִים בְּגַוָּוהּ בְּאָת ם'. לְבָתַר דְּאִתְפַּתַּח, עָבִיד תּוֹלָדִין בְּאוֹת ה'.

וְאִינּוּן תּוֹלָדִין לָא נַפְקֵי לְבַר, בַּר בְּחַד אֲבַר, שַׁיְיפָא קַדִּישָׁא דְּאִתְתַּקַּן גַּבֵּיהּ, וְעָאל בְּאָת ה' בַּתְרַיְיתָא. מַאֵת ה' נָפֵיק, וּבְאָת ה' עַיֵּיל, בְּהַהוּא אֲבַר דְּאִתְתַּקַּן גַּבֵּי ה' בַּתְרַיְיתָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְפַּתַּח, וְאִתּוֹסַף אָת דָּא, ה' עִילָּאָה, כְּדֵין אִתְתַּקַּן בְּתֵיאוּבְתָא, וְהַאי אֲבַר צַדִּיקָא דְּעַלְמָא אִתְתַּקַּן עֲלֵיהּ. וְעַל דָּא, כַּד אִתְתַּקַּן הַאי אֲבַר בְּתֵיאוּבְתָא, אִתּוֹסַף בֵּיהּ ה'.

וְכַד אֲבַר דָּא לָא הֲוֵי בְּתֵיאוּבְתָא, וַהֲוָה ם' בִּלְחוֹדוֹי, לְאִתְחָזָאָה דְּהָא לָא קַיְימָא לְאוֹלָדָא.

וְרָזָא דָּא אַבְרָם, אַבָּן רִבִּי ם', דָּא אֵינוֹ מוֹלִיד, דְּהָא ם' סְתִימָא אִיהִי, וְלָא קַיְימָא לְאוֹלָדָא. כַּד אִתּוֹסַף ה', הַהוּא ם' אִתְפַּתַּח, וְאִתּוֹסַף ה', וְקַיְימָא בְּהַהוּא אֲבַר לְמֶעְבַּד תּוֹלָדִין. וְרָזָא דָּא אַבְרָהָם, אַבָּן רִבִּי ה"ם, דָּא, מוֹלִיד וַעֲבִיד אִיבִּין.

וּבְגִין כָּךְ אַבְרָם אֵינוֹ מוֹלִיד, אַבְרָהָם מוֹלִיד. בְּגִין דְּהַהוּא אֵבָר לָא אִתְתַּקַּן עַד דַּאֲתֵי ה'. וּבְכָל אֲתַר ה"א קָיְימָא לְתוֹלְדִין וְאִיבִּין, וְעַל דָּא שְׁמָא גָּרִים.

וּמְנָא לָן דְּהַהוּא אֵבָר לָא אִתְתַּקַּן אֶלָּא בְּגִין ה'. דְּהָא בְּזִמְנָא דְּהֲוָה שְׁמֵיהּ אַבְרָם, לָא אִתְגְּזַר הַהוּא אֵבָר, וְלָא אִתְתַּקַּן. בָּתַר דַּאֲתָא ה', אִתְתַּקַּן הַהוּא אֵבָר, וְאִתְגְּזַר, לְמֶעְבַּד אִיבִּין בְּהַהוּא ה' בַּתְרָאָה. וּבְעוֹד דְּאִיהוּ עַלְמָא עִילָּאָה סָתוּם בְּאָת ם', הַהוּא אֵבָר לָא אִתְתַּקַּן, וְקָיְימָא עָרְלָה בְּלָא גְּזִירוּ.

וְהַרְגָּא תַּתָּאָה קָיְימָא מִגּוֹ עָרְלָה, בְּאָת ד', גּוֹ מִסְכֵּנוּ. כַּד עַלְמָא עִילָּאָה גּוֹ סְתִימוּ בְּרָזָא דְּאָת מ', עַלְמָא תַּתָּאָה בְּמִסְכֵּנוּ בְּרָזָא דְּאָת ד'.

כַּד אִתְפַּתַּח עַלְמָא עִילָּאָה מֵאָת ם', וְאִתְעֲבִיד ה', כְּדֵין, אִתְתַּקַּן בְּרִית, וְאִתְעֲבַר עָרְלָה. וְכֵיוָן דְּאִתְתַּקַּן הַאי בְּרִית, נָפְקִין אִלֵּין תְּרִין אַתְוָון, וְעַיְילֵי אַתְוָון אוֹחָרָנִין. נַפְקִין תְּרִין אִלֵּין ד"ם. וְכָל גְּזִירוּ דְּלָא נָפִיק מִינַּיהּ דָּם, לָאו אִיהוּ גְּזִירוּ. דְּהָא אִלֵּין מִתְעַבְּרָן וְעַיְילִין תְּרִין אָחֳרָנִין. בַּאֲתַר דְּאָת ם', עַיִּיל ה'. בַּאֲתַר דְּאָת ד', עַיִּיל ה'. כְּדֵין כּוֹלָא קָיְימָא לְאוֹלָדָא.

וְרָזָא דָּא (ישעיהו ט':ו') לְמַ"רְבֵּה הַמִּשְׂרָה וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ עַל כִּסֵּא דָוִד וְעַל מַמְלַכְתּוֹ לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ. ם' רַבָּה, לְמַרְבֵּה. רָזָא דָּא, כַּד לְאָת ם' רַבָּה הַמִּשְׂרָה, דְּאַסְגִּיאוּ רְבוּ עִילָּאָה, דְּאִתְפַּתַּח וְאִתְעֲבִיד ה', כְּדֵין וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ. מַאי וּלְשָׁלוֹם. אֶלָּא וּלְשָׁלוֹם, דָּא הַהוּא אֵבָר יְסוֹדָא דְּעָלְמָא, דְּאִתְעֲבַר מִנֵּיהּ עָרְלָה, הַהוּא דְּאִקְרֵי קֵץ כָּל בָּשָׂר, וַדַּאי וּלְשָׁלוֹם אֵין קֵץ, דְּהָא אִתְעֲבַר. וִיתֵיב שָׁלוֹם עַל כִּסֵּא דָוִד, וְעַל מַמְלַכְתּוֹ, לְהָכִין אֹתָהּ וּלְסַעֲדָהּ בְּמִשְׁפָּט וּבִצְדָקָה.

וְכָל דָּא, כַּד אִתְעֲבַר ם' וְאִתְפַּתַּח, כְּדֵין אִתְעֲבַר עָרְלָה, וְאִתְעֲבַר ד', כְּמָא דְּאִתְמַר. וְרָזָא דָּא, (שמות כ"ד:ח') הִנֵּה דַם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ה'. דְּאִצְטְרִיךְ לַאֲפָקָא מִינַּיהּ ד"ם בְּרִית, תְּרִין אַתְוָון אִלֵּין.

וְעַל רָזָא דָּא, אַבְרָהָם אֲבֵר ה"ם דְּאִתְפַּתַּח אֶת ם', בְּגִין לְשַׁמְּשָׁא הַאי אֵבָר בְּעַלְמָא דְּלַתַּתָּא. וּבְגִין הַאי, יִצְחָק לָא נָפִיק, עַד דְּאִתְעֲבַר עָרְלָה מֵהַהוּא אֵבָר קַדִּישָׁא עִילָּאָה. וּבְגִין כָּךְ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כָּל מַה דַּעֲבַד בְּאַרְעָא, כּוֹלָא אִיהוּ בְּרָזָא דְּשִׁימוּשָׁא כְּגַוְונָא עִילָּאָה, לְאַחֲזָאָה דְּהָא אַפֵּיק שְׁמָהָן כּוּלְהוּ בְּחָכְמָתָא עִילָּאָה, כְּגַוְונָא דְּרָזָא דִּלְעֵילָּא, כֹּלָּא כִּדְקָא יָאוֹת.

(בראשית ט"ו:ד') וְהִנֵּה דְבַר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהֲוָה עֶבֶד מַשְׁכִּיל. וּכְדֵין אֲמַר, הֵן לִי לֹא נָתַתָּ זֶרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי כו'. בְּגִין דְּהָא אִיהוּ הֲוָה מְסַתַּכֵּל וְחָמֵי בְּטִיּוּרֵי דְּלָא יוֹלִיד. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְגְּזַר אַבְרָהָם, אִשְׁתְּלִים בְּכוֹלָּא בְּאָת ה"א, דְּאִתְפַּתַּח

מֵאָת ס' וְאָת ד' אוּף הָכֵי. כְּדֵין עָאל אַבְרָהָם בְּאוֹרַח דְּחָכְמְתָא, וְאִתְעֲבַר מֵהַהוּא אוֹרְחָא אָחֳרָא דְּכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי.

תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּהַוָה בֵּיהּ עָרְלָה, דְּלָא אִתְגְּזַר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא אִתְגְּלֵי לֵיהּ אֶלָּא בַּמַּחֲזֶה. בְּגִין דְּעַלְמָא עִילָּאָה הֲוָה סָתוּם בְּאָת ס', וְעַלְמָא תַּתָּאָה הֲוָה בְּמִסְכֵּנוּ בְּאָת ד'. כֵּיוָן דְּעַלְמָא עִילָּאָה אִתְפַּתַּח בְּאָת ה', וְאַבְרָהָם אַעֲבַר הַהוּא עָרְלָה, וְאִתְעֲבַר עַלְמָא תַּתָּאָה מֵהַהוּא ד', כְּדֵין כְּתִיב, וַיֵּרָא אֵלָיו ה', כְּדֵין אִתְגְּלֵי כּוֹלָּא, וְאִתְפַּתַּח מַאי דְּלָא הֲוָה מִקַּדְמַת דְּנָא כְּדֵין.

כְּהַאי גַּוְונָא מַמָּשׁ, כָּל זְמַנָא דְּצַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי אַסְגִּיאוּ בְּעַלְמָא, כְּדֵין כּוֹלָּא אִתְגַּלְיָא וְאִתְפַּתַּח. בְּזִמְנָא דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא בָּנָה בֵּי מַקְדְּשָׁא, וַהֲווּ יִשְׂרָאֵל כּוּלְהוּ צַדִּיקֵי וַחֲסִידֵי, שָׁקְטֵי כְּחַמְרָא עַל דּוּרְדַּיָּיהּ, כְּדֵין אִתְפַּתַּח כּוֹלָּא, וְאִתְגַּלֵּי שִׁירָתָא דָּא עֵילָּא וְתַתָּא.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא כְּתִיב, (שיר השירים א׳:ט׳) לְסֻסָתִי בְּרִכְבֵי פַּרְעֹה דִּמִּיתִיךְ רַעְיָתִי. מַה סּוּסְוָותָא דִּרְתִיכִין דְּפַרְעֹה הֲווֹ מְזוּיָנִין בְּכָל זְיֵנֵי קְרָבָא, אוּף הָכֵי אַנְתְּ הֲוֵית מִתְלַבְּשָׁא בְּכַמָּה זְיֵנֵי קְרָבָא, לַאֲגָחָא קְרָבָא. וּמַה סּוּסָוון דְּפַרְעֹה הֲווֹ טְעוּנִין בְּכַמָּה מָאנֵי זְיֵנֵי קְרָבִין, אַבְנִין, גִּירִין, בְּלִסְטְרָאִין, קְסוּרִין, כּוּלְהוּ טְעוּנִין לַאֲגָחָא קְרָבָא, אוּף הָכֵי אֲנָא בָּךְ טָעֵינְנָא כָּל זְיֵנֵי קְרָבִין, לַאֲגָחָא קְרָבִין, לְאִתְקַדְּשָׁא בָּךְ לְעֵילָּא וְתַתָּא, וְלַאֲגָחָא קְרָבָא בְּהוֹן.

וְהַשְׁתָּא חָמֵינָא לָךְ בְּגַוְונָא אָחֳרָא, בְּכַמָּה תִּיקוּנִין יָאִין, בְּכַמָּה תִּיקוּנִין שַׁפִּירִין. נָאוּו לְחַיָּיךְ בַּתּוֹרִים, בְּתָרֵי הֵהִי"ן, דְּהָא כּוֹלָּא אִתְפַּתַּח לְגַבָּיךְ וְאִתְגַּלְיָיא. ה' עִילָּאָה חָדֵי בָךְ, וְיָאֵי לְקַבְּלָךְ, וְאִתְפַּתַּח. וְאַתְּ אִתְעֲבַרַת מֵאָת ד', וְעַיְילַת בְּאָת ה'. וְאִלֵּין תְּרֵין, נָאוּו וְאִתְתַּקְנוּ לְגַבָּיךְ, דְּאִינוּן תְּרֵין הֵהִי"ן, אִינוּן תּוֹרִים, תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. צַוָּארֵךְ בַּחֲרוּזִים תִּיקוּנִין עִילָּאִין, דְּכָל מְקוֹרִין דְּאִתְתַּקְנוּ לְגַבָּךְ.

וְהָא אִיהוּ דְּאִיהוּ דְּכִיר לְגַבֵּהּ בַּחֲבִיבוּ וּרְחִימוּ סַגֵּי, בְּגִין דְּתֵיאוּבְתֵּיהּ לְגַבֵּהּ, וּלְנַחֲמָהּ וּלְמַלְּלָא עַל לִבָּהּ, וּלְאַחֲזָאָה לָהּ רְחִימוּ סַגֵּי. וְעַל דָּא אָמַר לְגַבֵּהּ, תּוֹרֵי זָהָב וְגוֹ', מִכָּאן וָאֵילָךְ אִית לְאוֹסָפָא לָךְ שַׁפִּירוּ עַל שַׁפִּירוּ, תִּיקוּנִין עַל תִּיקוּנִין.

כְּתִיב, (שמות כ"ד:י"ב) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה וֶהְיֵה שָׁם וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת לֻחֹת הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם. הַאי קְרָא אוֹקְמוּהָ חַבְרַיָּיא. אֲבָל עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה, זַכָּאָה חוּלָקָא דְּעַבְדָּא, דְּמָרֵיהּ סָלֵיק לֵיהּ לְגַבֵּיהּ בִּרְתֵּיכֵיהּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב, עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה, הָהָרָה וַדַּאי. דְּהָא הָהָר מִבָּעֵי לֵיהּ.

וֶהְיֵה שָׁם, הָכָא אִתְמְסַר לֵיהּ לְמֹשֶׁה, מַה דְּלָא אִתְמְסַר לֵיהּ מִקַּדְמַת דְּנָא. דְּהָא הַהוּא שְׁמָא דִּרְתֵּיכָא קַדִּישָׁא, אִתְמְסַר לֵיהּ בִּידֵיהּ.

וְאִם תֹּאמַר הָא כְתִיב (שם ג) שַׁל נְעָלֶיךָ. וַדַּאי פַּקֵּיד לֵיהּ לְאִתְפָּרְשָׁא מֵאִתְּתֵיהּ מִכֹּל וָכֹל, אֲבָל זִוּוּגָא אָחֳרָא לָא אִתְמְסַר לֵיהּ עַד הַשְׁתָּא. בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וֶהְיֵ"ה שָׁם, כְּדֵין מְסַר לֵיהּ שְׁמָא גְלִיפָּא, וַחֲקֵיק לֵיהּ לְגַבֵּי מֹשֶׁה בְּאַרְעָא.

בְּקַדְמִיתָא כַּד הֲוָה בְּמִצְרַיִם, חָקַק בֵּיהּ שְׁמָא דֵּאלֹקִים, דִּכְתִיב (שמות ז׳:א׳) רְאֵה נְתַתִּיךָ אֱלֹהִים לְפַרְעֹה. שְׁמָא דָא וַדַּאי אִתְחֲקַק בֵּיהּ בְּשֵׁירוּתָא דִּנְבִיאוּתֵיהּ. כֵּיוָן דְּאִסְתַּלַּק בְּעֵילוּיָיא אָחֳרָא, חֲקֵיק בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמֵיהּ מַמָּשׁ, בְּגִין לְאִסְתַּלְקָא עַל שְׁמָא דֵּאלֹהִים דְּהֲוָה בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא. וְהַשְׁתָּא חָקִיק בֵּיהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ, בְּגִין לְאַזְדַּוְוגָא בֵּיהּ בְּשִׁמְאָה, וּלְמֶהֱוֵי בְּאַרְעָא שְׁמָא שְׁלִים, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא, יהו"ה אלהי"ם, דְּהוּא שְׁמָא שְׁלִים.

וּשְׁמָא שְׁלִים הֲוָה בְּיוֹמֵי דְמֹשֶׁה בְּאַרְעָא. אֱלֹקִים, הַהוּא זִוּוּגָא דִּילֵיהּ. יהו"ה, שְׁמָא קַדִּישָׁא בֵּיהּ. וְעַד דְּלָא אִתְגְּלִיף בֵּיהּ בְּמֹשֶׁה שְׁמָא דָא, לָא אִזְדַּוּוג בֵּיהּ שְׁמָא דֵּאלֹקִים. כֵּיוָן דִּכְתִיב עֲלֵה אֵלַי הָהָרָה, אִתְיְהִיב לֵיהּ רְשׁוּ לְמֵיתַב עַל כּוּרְסְיָיא דְמַלְכָּא. כְּדֵין כַּד מַלְכָּא יָהֵיב לֵיהּ כּוּרְסְיֵיהּ, יָהֵיב לֵיהּ שְׁמֵיהּ מַמָּשׁ, דִּכְתִיב וֶהְיֵ"ה שָׁם, אֲנַח לֵיהּ בְּאַתְרֵיהּ בְּכוֹלָּא.

בְּתַרֵּין דַּרְגִּין סָלֵיק מֹשֶׁה בְּהַהוּא זִמְנָא, מַה דְּלָא אִסְתַּלֵּיק הָכֵי בַּר נָשׁ בְּעָלְמָא. אִתְיְהִיב לֵיהּ כּוּרְסְיָיא דְמַלְכָּא, וּמַלְכָּא מְסַר לֵיהּ שְׁמֵיהּ, זַכָּאָה חוּלָקֵיהּ דְמֹשֶׁה.

וְאֶתְּנָה לְךָ אֶת לֻחוֹ"ת הָאֶבֶן, וְהָא אוֹקְמוּהָ לֻחוֹת הָאֶבֶן כְּמַשְׁמָעָן. אֶלָּא כָּל מַפְתְּחָן אִתְמְסְרוּ לֵיהּ לְמֹשֶׁה. מַשְׁמַע דִּכְתִיב וְאֶתְּנָה לְךָ, ל"ך וַדַּאי. דְּהָא כַּד אִסְתַּלַּק בִּשְׁמָא דָא וֶהְיֵ"ה שָׁם, וְאִתְמְסַר לֵיהּ כּוּרְסְיָיא דְמַלְכָּא, כְּדֵין אַעֲטַר לֵיהּ בְּכוֹלָּא, לְמֶהֱוֵי תִּיקוּנָא שְׁלִים, תִּיקוּנָא עִילָּאָה.

וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה, אִלֵּין תְּרֵין דְּרוֹעִין, מִסְטָרָא דָא, וּמִסְטָרָא דָא. אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי, אִלֵּין תְּרֵין יַרְכִין. לְהוֹרוֹתָם, דָּא אִיהוּ דַּרְגָּא יְסוֹדָא חָדָא, דְּמִינֵיהּ נָפְקִין כָּל טַעֲמִין, לְאַעֲנָאָה לְתַתָּא, וְכוֹלָּא אִתְמְסַר לֵיהּ לְמֹשֶׁה, בְּגִין לְאַעֲטָרָא לֵיהּ בְּרָזָא עִילָּאָה, לְמֶהֱוֵי תְּרֵין שְׁמָהָן גְּלִיפָן, דְּאִינּוּן שְׁמָא שְׁלִים בְּאַרְעָא.

וְעַל דָּא אֲמַר דָּוִד מַלְכָּא, (תהילים מ״ו:ט׳) לְכוּ חֲזוּ מִפְעָלוֹת אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׂם שַׁמּוֹת בָּאָרֶץ. אַל תִּקְרֵי שַׁמּוֹת, אֶלָּא שֵׁמוֹת. אִינּוּן תְּרֵין שְׁמָהָן, דְּאִינּוּן שְׁמָהָן גְּלִיפָן, וְסָלְקָן לִשְׁמָא שְׁלִים, לְמֶהֱוֵי שְׁמָא שְׁלִים בְּאַרְעָא, כְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא.

כֵּיוָן דְּאָתָא שְׁלֹמֹה, וְאִתְבְּנֵי בֵּי מַקְדְּשָׁא, מַה כְּתִיב. (דברי הימים א כ״ט:כ״ג) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יהו"ה לְמֶלֶךְ. כְּדֵין הַאי כִּסֵּא אִתְעַטָּרָא עִילָּא וְתַתָּא, וְסָלְקָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא לְגַבֵּי עִילָּא.

כְּיָון דְּסָלְקָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא, אוֹשִׁיט לָהּ מַלְכָּא יְמִינָא, לְקַבְּלָא לָהּ. וְקַבֵּיל לָהּ בֵּין דְּרוֹעוֹי, וַאֲמַר לָהּ מִילֵי דְּרַחִימוּ, וּפַקֵּיד לְמֵיהַב לָהּ מַתְּנָן וּנְבָזְבָּזָן וְיקָר סַגֵּי, וַאֲמַר (שיר השירים א׳:י״א) תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ עִם נְקוּדוֹת הַכָּסֶף. תּוֹרֵי זָהָב, אינוּן פִּסּוּקֵי טַעֲמֵי. בְּגִין דְּאִינוּן אוֹלְפִין אוֹרַח לְאַעֲנָאָה, אִי לְיָמִינָא וְאִי לִשְׂמָאלָא.

וְעַל מָה אִקְרוּן תּוֹרֵי. בְּגִין דְּכַד מָטָא תּוֹר וְזִמְנָא דְּהַאי דַּרְגָּא, לְמֵיהַב לָהּ עַל יְדָא דְּהַהוּא יְסוֹדָא. עָבִיד בָּהּ רְשִׁימוּ לְאַעֲנָאָה, וּלְמַהַךְ בְּהַהוּא אוֹרַח דְּבָעֵי לְמֵהַךְ. וְכֵן כַּד דַּרְגָּא אָחֳרָא, מָטָא תּוֹר וְזִמְנָא לְמֵיהַב בָּהּ, עָבִיד בָּהּ רְשִׁימוּ בְּגַוְונָא אָחֳרָא, לְאַעֲנָאָה וּלְמֵהַךְ בְּהַהוּא אוֹרַח מַמָּשׁ. וְעַל רָזָא דָּא, (הושע י״ד:י׳) יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה׳. אִלֵּין אִינוּן תְּנוּעֵי דְּטַעֲמֵי, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ.

תּוֹרֵי זָהָב, בְּגִין דְּטַעֲמֵי הָכִי תַּלְיָין עַל אַתְוָון, כְּמָא דְּתַלְיָין נְזוֹרִין דְּנִזְמִין עַל גַּבֵּי אוּדְנִין. כְּגוֹן תַּלְשָׁא, וּשְׁאָר תְּנוּעֵי דְּאִינוּן נְזָמִין וְנָזוֹרֵי, דְּתִיקוּנִין דְּאַתְוָון.

תֵּיבִין בְּלָא טַעֲמֵי, וְלָא אִית בָּהּ תְּנוּעֵי, הָכֵי אִינוּן כְּאוּדְנִין דְּכַלָּה, בְּלָא נְזוֹרִין וַעֲגוֹלִין, וּשְׁלִילָא מִתְקוּנָא. תֵּיבִין בְּלָא נְקוּדֵי, אִינוּן כְּאִתְּתָא בְּלָא לְבוּשִׁין, דְּלָא יָכְלָא לְמֵיהַךְ לַאֲתַר דְּעָלְמָא. בְּגִין כָּךְ תִּיקוּנֵי דְּאַתְוָון, אִינוּן טַעֲמֵי וּתְנוּעֵי. אִלֵּין וְאִלֵּין תִּיקוּנִין וּמַלְבּוּשִׁין אִינוּן לְאַתְוָון. וְעַל דָּא תּוֹרֵי זָהָב, אִינוּן תְּנוּעֵי דְּטַעֲמֵי.

וּמַה דַּאֲמַר זָהָב, בְּגִין דְּאִינוּן אַתְיָין מֵרִישָׁא דְּמַלְכָּא, לְמֵיהַב דִּעְתָּא וְסֵכְלְתָנוּ לְאַתְוָון כָּלְהוֹ. בְּגִין כָּךְ כּוּלְהוּ בָּרְזָא חָדָא קָיְימִין.

נְקוּדֵי וְטַעֲמֵי, תְּרֵין דַּרְגִּין אִינוּן, אִלֵּין וְאִלֵּין אִצְטְרִיכוּ לְאִתְתַּקְנָא בְּהוּ אַתְוָון. אַתְוָון אִינוּן רְשִׁימִין בְּרָזִין עִילָּאִין, דְּהָא כּוּלְהוּ נַפְקָן מֵרָזָא דְּחָכְמְתָא עִילָּאָה, בְּאִינוּן תְּלָתִין וּתְרֵין שְׁבִילִין דְּנָפְקָא מֵחָכְמְתָא.

וְאַתְוָון כּוּלְהוּ חָקִיקִין לְתַתָּא, וְיָרְתָא לוֹן תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְכַד כּוּלְהוּ אַתְיָין לְאִתְּתָקְנָא לָהּ בָּרָזָא דְּאִינוּן אַתְוָון, עַבְדֵי בָהּ נְקוּדֵי וְטַעֲמֵי, כְּמָה דְּאִתְּמָר. וְעַל דָּא תּוֹרֵי זָהָב וכו׳.

וְהָכָא רָזִין עִילָּאִין, לְאִינוּן דְּיָדְעֵי מִדִּין. אַתְוָון כּוּלְהוּ רְשִׁימִין בְּרָזָא, וְאִקְרוּן גּוּפֵי תּוֹרָה, דְּקָיְימִין לְמֵילַף וּלְמִנְדַּע בְּרָזִין עִילָּאִין.

נְקוּדִין אִינוּן נְפָקִין מֵרָזָא דְּמוֹחָא, לְקָיְימָא אַתְוָון עַל תִּיקוּנַיְיהוּ, וּבְנָקוּדָה חָדָא אִשְׁתַּנֵּי תֵּיבָה, וְאִעֲבַר לְהַהִיא תֵּיבָה מִקִּיּוּמָהּ, בְּגַוְונָא אָחֳרָא.

בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, כַּד בָּטַשׁ הַהוּא אֲוִירָא דְּכֵיָא בְּמוֹחָא, בָּטַשׁ וְלָא בָּטַשׁ, מָטָא לְגַבֵּיהּ דְּהַהוּא מוֹחָא, וְאִסְתַּלֵּיק מִנֵּיהּ, מָטָא וְלָא מָטָא. כְּדֵין הַהוּא בְּטִישׁוּ נָפֵיק לְגַבֵּי אַתְוָון מִגּוֹ מוֹחָא, וְאַתְוָון אִתְנַקְּדוּ.

וְאִם תֹּאמַר, נְקוּדֵי תִּיקוּן סוֹפְרִים הוּא. חַס וְשָׁלוֹם. דְּאֲפִילּוּ כָּל נְבִיאֵי דְּעָלְמָא יְהוֹן כְּמשֶׁה, דְּקַבֵּיל אוֹרַיְיתָא מִטוּרָא דְסִינַי, לֵית לוֹן רְשׁוּ לְחַדְּתָא אֲפִילּוּ חָדָא נְקוּדָה זְעֵירָא בְּאָת חַד, אֲפִילּוּ אָת זְעֵירָא דְאוֹרַיְיתָא.

כֵּיוָן דְּהַהוּא בְּטִישׁוּ אִתְיַישֵּׁב בְּמוֹחָא, מִגּוֹ אֲוִירָא דַכְיָא דְאִתְפַּס, בְּגִין דְּאִית אֲוִירָא דַכְיָא דְּלָא אִתְפַּס כְּלָל. וְהַאי דְּאִתְפַּס כַּד אִתְיַישֵּׁב בְּהַאי מוֹחָא, הַהוּא בְּטִישׁוּ עִילָּאָה. כְּדֵין נָפְקֵי כָּל תְּנוּעֵי דְּטַעֲמֵי, וְאִינּוּן טַעֲמֵי כְּמֶתֶג לְסוּסְיָא, לְמֶהֱךְ בְּאוֹרַח מֵישַׁר, לְיָמִינָא, וְלִשְׂמָאלָא, לְכָל רְעוּתָא דְּטַעֲמֵי אֲזְלֵי, וּפְסְקֵי, וְתָבֵי, וּמְרַהֲטֵי, אֲזְלֵי בְּנַאֲוָתָא, וּבְשִׁפְלֵי, וְלֵית רְשׁוּ לְכָל אִתְּוָון לְמֶהֱךְ לְסִטְרָא דָּא וּלְסִטְרָא דָּא, בַּר בִּרְשׁוּ, כְּמָה דְּטַעֲמֵי מְדַבְּרֵי לוֹן. וּמִלָּה בְּגִינֵהוֹן אִשְׁתְּמַע, בְּגִין לְמֶהֱךְ בְּאוֹרַח מֵישַׁר.

וְעַל דָּא, אַתְוָון כָּלְהוֹ אַתְיָין לְמֵיהַךְ בְּרָזָא דְהַנֵּי תְּרִין. בִּנְקוּדֵי וְטַעֲמֵי כַּחֲדָא. וְרָזָא דָא, (משלי כ״ה:י״א-י״ב) תַּפּוּחֵי זָהָב בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף דָּבָר דָּבֵר עַל אָפְנָיו. תַּפּוּחֵי זָהָב, אִינּוּן טַעֲמֵי וּתְנוּעֵי. בְּמַשְׂכִּיּוֹת כֶּסֶף, אִלֵּין נְקוּדֵי. דָּבָר דָּבֵר עַל אָפְנָיו, דְּהָא לֵית מִלָּה כְּדָקָא יָאוֹת, לְבַר בְּתְרֵין אִלֵּין. וּבְגִין כָּךְ, תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ.

כְּתִיב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ וְיִרְדּוּ וְגוֹ'. הַאי קְרָא אִתְעָרוֹ בֵּיהּ חַבְרַיָּיא, וַדַּאי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר דָּא, לְמַשְׁרְיָין עִילָּאִין, וְאִתְיְיעַט בְּהוּ לְמִבְרֵי אָדָם כְּמַלְכָּא גּוֹ חֵילוֹי.

אֲבָל אִית לְאִסְתַּכָּלָא, אִי בְּרָזָא דִלְעֵילָּא הֲוָה, דְּהַאי אֱלֹהִים אִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים, רָזָא דְעָלְמָא עִילָּאָה. וְאִי אִיהוּ אֱלֹהִים רָזָא דְעָלְמָא תַּתָּאָה. אֵיךְ אִתְתַּקַּן נַעֲשֶׂה לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא.

אֶלָּא וַדַּאי, כּוֹלָּא אִיהוּ כְּגַוְונָא חָדָא, וּבְרָזָא חָדָא. אָדָם כְּלִיל בְּכָל סִטְרִין, רָזָא דִילֵיהּ אִיהוּ בְּכוֹלָּא, וּמֵרָזָא דֵאלֹהִים אִשְׁתַּכַּח אָדָם. וְלָא אִשְׁתַּכַּח מֵרָזָא דִּשְׁאַר שְׁמָהָן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם, תְּרֵין צַלְמִין אַמַּאי אִינּוּן. אֶלָּא חַד לְדָכוּרָא, וְחַד לְנוּקְבָא.

תְּרֵין אֱלֹהִים הָכָא, חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָא. בְּצַלְמוֹ, דְּכַר. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, נוּקְבָא. וְעַל דָּא וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, דָּא עָלְמָא עִילָּאָה. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים, דָּא עָלְמָא תַּתָּאָה. וְרָזָא דָא נַעֲשֶׂה, כְּלָלָא חָדָא. כִּדְקָא אֲמָרָן.

בְּשַׁעֲתָא דְאִתְבְּרֵי אָדָם, אַתְוָון כָּלְהוֹ אִתְבְּרִיאוּ, אִתְגְּלִימוּ, וְאִצְטַיְירוּ. בְּשַׁעֲתָא דְאִתְנְשֵׁיב בֵּיהּ רוּחָא, נָפְקוּ נְקוּדֵי וְאִתְיַישְׁבוּ בְּאַתְוָון. בְּשַׁעֲתָא דְאִתְתַּקַּן בְּסוּכְלְתָנוּ וּבְמַדָּע, נָפְקוּ תְּנוּעֵי דְּטַעֲמֵי וְאִתְיַישְׁבוּ עַל נְקוּדֵי וְאַתְוָון. וְכָל תִּיקוּנָא דְּרָזָא דְאָדָם הָכֵי אִיהוּ, בְּכָל סִטְרִין דְּעָלְמָא. בְּרָזָא דְאָדָם, אִתְיַישֵּׁב כּוֹלָּא כְּמָא דְּאִתְמַר. וְלֵית אָדָם, בַּר בְּכָל הַנֵּי תִּיקוּנִין.

אָמַר לֵיהּ אֱלִיָּהוּ, ר', אַפְתַּח פּוּמָךְ, וִינַהֲרָן מִילָּךְ. דִּרְשׁוּ דִּלְעֵילָּא אִתְמְסַר בִּידָךְ. פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. הַאי קְרָא אוֹקִימְנָא לֵיהּ בְּכַמָּה דּוּכְתֵּי. אֲבָל תָּא חֲזֵי, עַל רָזָא דְּעִיקָּרָא דָּא כְּדְקָא אֲמָרַן, דְּהָא אִי יֵיתוּן כָּל נְבִיאֵי מְהֵימְנֵי דְּעָלְמָא, וְיִסְתַּלְקוּן בְּנְבוּאָתְהוֹן בַּסְלִיקוּ דִּנְבוּאָה דְמשֶׁה, לָא יָכְלִין לְחַדְתָּא אֲפִילּוּ חָדָא נְקוּדָה דְּאוֹרַיְיתָא.
מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּאַתְוָון כּוּלְהוּ לָא נָפְקוּ אֶלָּא מִגּוֹ נְקוּדָה זְעֵירָא, וְאַתְוָון אִינּוּן כְּלָלָא דְּאוֹרַיְיתָא. וְהָא לֵית לְכָל אַתְוָון רְשׁוּ לְנַטְלָא לְהַאי סִטְרָא וּלְהַאי סִטְרָא, בַּר בִּנְקוּדֵי.
אַתְוָון כּוּלְהוּ, כְּגוֹפָא בְּלָא נַפְשָׁא. כַּד אַתְיָין נְקוּדֵי, הָא גּוּפָא אִתְקַיָּים בְּקִיּוּמֵיהּ, וּכְדֵין (בראשית ב׳:ז׳) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה כְּתִיב. וְכָלְהוֹ מֵרָזָא דְּחַד נְקוּדָה נָפְקֵי.
בְּשַׁעֲתָא דְּאַתְוָון נָפְקוּ מִגּוֹ עַלְמָא דְּאָתֵי, כּוּלְהוּ אַגְלִימוּ בְּרָזָא דְּאָדָם, וַהֲווּ גוּפָא בְּלָא נַפְשָׁא. עַד דְּאִתְעַר הַאי נְקוּדָה עִילָּאָה, וְעָאל בְּטִמִירוּ גּוֹ עַלְמָא דְּאָתֵי. וְנָפְקוּ נְקוּדֵי כּוּלְהוּ, מִגּוֹ הַאי נְקוּדָה, לְקַיְימָא אַתְוָון עַל קִיּוּמַיְיהוּ. וְדָא אִיהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים, רֵאשִׁית דָּא נְקוּדָה עִילָּאָה, דְּבָהּ בָּרָא אֱלֹהִים, וְאַתְקֵין כָּל נְקוּדֵי תִּיקוּנֵי דְאַתְוָון, דְּאִינּוּן רָזָא דְּשָׁמַיִם וָאָרֶץ. וְאִי לָא הַאי רֵאשִׁית, רָזָא דִּנְקוּדָה עִילָּאָה, לָא אִתְנְקִידוּ אַתְוָון, וְלָא הֲוָה בְּהוּ קִיּוּמָא.
דָּבָר אַחֵר בְּרֵאשִׁית, בְּהַאי רֵאשִׁית רָזָא דִּנְקוּדָא עִילָּאָה, בָּרָא אֱלֹהִים, בְּחֵילָא דְהַאי נְקוּדָה, נָפְקוּ אַתְוָון, וְאִצְטַיְירוּ בְּתִיקוּנַיְיהוּ, לְמֶהֱוֵי רָזָא דְגוּפָא בְּשַׁיְיפִין יְדִיעָן, בְּלָא נַפְשָׁא. וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בָּרָא, בְּגִין דְּלָא נָפַק נַפְשָׁא לְגוּפָא לְקַיְימָא בְּקִיּוּמֵיהּ.
כֵּיוָן דְּאִתְעַר נְקוּדָה עִילָּאָה, גּוֹ עַלְמָא דְּאָתֵי, לַאֲפָקָא נְקוּדֵי נַפְשָׁא, כְּדֵין כְּתִיב, (בראשית א׳:ג׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, אִתְנְהִירוּ אַתְוָון בִּנְקוּדֵי, דְּאִינּוּן נַפְשָׁא.
אוֹר, דָּא נְקוּדָה קַדְמָאָה, דְּנָהֵיר מִגּוֹ הַהִיא נְקוּדָה עִילָּאָה סְתִימָא, דְּסָתִים וְלָא יְדִיעַ. נְקוּדָה דָּא, דְּנָהֵיר מִגּוֹ הַהִיא סְתִימָא דָּא, נְקוּדָה דְּאִיקָּרֵי חוֹלָם, דְּנָהֵיר לְעֵילָּא עַל כָּל אַתְוָון, בְּגִין יִקָּרָא דִּנְקוּדָה סְתִימָא.
וּבְגִין דְּאַתְוָון כּוּלְהוּ, אִתְכְּנָשׁוּ בַּחֲמֵשׁ מְאָה פַּרְסֵי דְעַלְמָא דְּאָתֵי, נָהֵיר נְקוּדָה דָּא חֲמֵשׁ זְמְנִין. וְרָזָא דָּא, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְהִי אוֹר. וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם.
יְהִי אוֹר דָּא נְקוּדָה חוֹלָם. וַיְהִי אוֹר, דָּא נְקוּדָה אָחֳרָא דְּאִקָּרֵי שֻׁרֵק. בְּגִין דִּנְקוּדָה קַדְמָאָה דְּאִיקָּרֵי חוֹלָם, נָהֵיר לְעֵילָּא, וְעַד דְּלָא אִתְמְשַׁךְ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, הֲוָה סָתִים. כֵּיוָן דְּאִתְמְשַׁךְ נָהֵיר גּוֹ אֶמְצָעִיתָא, בְּרָזָא דְּשֻׁרֵק. (בראשית א׳:ד׳) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, דָּא חִרֵק. כַּד נָהֵיר לְתַתָּא.

בְּזִמְנָא דְּנָפְקוּ נְקוּדִין לְאַנְהָרָא לְגוּפָא, אוֹר קַדְמָאָה דְּאִיהוּ חֹלֶם, נָהֵיר לְעֵילָא, וְאִתְיַישֵׁב בְּרֵישָׁא דְּגוּפָא, וְיָהֵיב נְהִירוּ לְכָל רֵישָׁא: לְאַנְפִּין. לְעַיְינִין. לְנְהִירוּ דְּרֵישָׁא, לְכָל תִּיקוּנֵי רֵישָׁא.

וְשֶׁרֶק שָׁארֵי בְּאֶמְצָעִיתָא, וְזָהֵיר נָהִירוּ לְקִיּוּמָא דְּגוּפָא מִמַּרְאֶה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה, בְּכָל רָזִין דִּילֵיהּ.

חִרֵק שָׁארֵי לְתַתָּא, וְיָהֵיב נְהִירוּ וְקִיּוּמָא מִמַּרְאֶה מָתְנָיו וּלְמַטָּה, בְּכָל תִּיקוּנִין וְרָזִין דִּילֵיהּ.

כְּדֵין וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

כַּד אִתְתַּקַּן גּוּפָא דְּאַתְוָון בְּאִלֵּין נְקוּדִין, כְּדֵין כְּתִיב, (בראשית א׳:ד׳) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. לְעוֹלָם הַבְדָּלָה בִּדְרוֹעָא דִשְׂמָאלָא, דְּאִית בֵּיהּ חֹשֶׁךְ. וְאַנְהֵיר בִּנְקוּדַת סֶגוֹל, לְאַנְהָרָא מִגּוֹ חֲשׁוֹכָא וְלוּאֵי.

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם, דָּא נְקוּדַת צֵרֵי, דְּאַנְהֵיר וְאִתְיַישֵׁב בִּדְרוֹעָא יְמִינָא, וְאַתְקֵין לֵיהּ בְּכָל תִּיקוּנוֹי.

וְכַד נוּקְבָא אִתְדַּבְּקַת בְּיָמִינָא וּשְׂמָאלָא, וְאִתְיְהֵיבַת בֵּינַיְיהוּ, אִתְדַּבְּקוּ בָּהּ תְּרִין נְקוּדִין אִלֵּין צֵרֵי"י וְסֶגוֹל. בְּקִיּוּמָא וְהִפּוּכָא אָחֳרָא, דְּלָא מִתְיַישְׁבָן בָּהּ הָכֵי. צֵרֵי אִתְהַפַּךְ וְאַנְהֵיר בָּהּ בִּדְיוֹקְנָא אָחֳרָא, בְּלָא יִישׁוּבָא כִּדְכוּרָא, וְאִיהוּ שְׁבָא. וְסֶגוֹל אִתְהַפַּךְ וְאַנְהֵיר בָּהּ בִּדְיוֹקְנָא אָחֳרָא, וְאִיהוּ שֶׁרֶק דְּתַלְתַּל נְקוּדִין. וּלְאַחֲזָאָה חֲבִיבוּ דְּדִכוּרָא לְגַבֵּי נוּקְבָא, אִיהוּ וְאִיהִי כּוֹלָּא חַד, לְזִמְנִין דְּאַנְהֵיר בֵּהּ דְּכוּרָא. מֵהָכָא אִתְפַּשְׁטוּ נְקוּדֵי לְכָל שְׁאָר שַׁיְיפִין דְּאַתְוָון בְּגוּפָא.

(בראשית א׳:ו׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם, דָּא נְקוּדָה פַּתָּח. פְּשִׁיטוּ דְּנְהִירוּ דְּאַנְהֵיר בְּסִטְרָא דְּדְכוּרָא, בְּסִטַר שְׂמָאלָא, וְאַנְהֵיר לְהַהוּא סִטְרָא, וְהַשְׁתָּא אִתְחֲלִיפוּ, וְאִתְכְּלִלוּ יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא בִּימִינָא.

מַיִם אִיהוּ לְיָמִינָא, בְּרָזָא דְּהַהִיא נְקוּדָה דְּאַנְהֵיר בָּהּ צֵרֵי, בְּסִטְרָא דָּא דְּיָמִינָא, אִתְפְּלִיגוּ תְּרִין מַיְמִין, וְהָא אוֹקִימְנָא. וּבְגִין כָּךְ, צֵרֵי, תְּרִין נְקוּדִין מִתְיַישְׁבָן מַיְמִין, לְקֶבֶל תְּרִין, חַד לְעֵילָא וְחַד לְתַתָּא, כְּמָה דְּאִתְחֲזֵי בִּנְקוּדַת שְׁבָ"א.

לְבָתַר, כֵּיוָן דְּאִתְנְהֵיר הַאי רָקִיעַ, דְּאִיהוּ נְקוּדָה דְּאִיקָרֵי פַּתָּח, עָאל הַאי נְקוּדָה בֵּין נְקוּדָה לְנְקוּדָה דְּצֵרֵי, בֵּין מַיִם לְמַיִם, וְאַפְרֵישׁ בֵּינַיְיהוּ, וְנָטֵיל לוֹן לְגַבֵּיהּ. וּכְדֵין מַיִם לְסִטַר שְׂמָאלָא בִּנְקוּדַת פַּתָּח. וְעַל רָזָא דָּא, (דברים כ״ח:י״ב) יִפְתַּח ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב וכו', לָתֵת מְטַר וכו', דְּהָא מַיִם מִסִּטְרָא דְּפַתָּח אִינוּן.

תּוּ אִתְפַּשַׁט רָקִיעַ מִסִּטְרָא דְּיָמִינָא, וְעָאל בִּסְטַר שְׂמָאלָא, בֵּין נְקוּדַת סֶגוֹל וְאִתְעֲבִיד קָמַץ. וְעָאל כְּדֵין שְׂמָאלָא בְּיָמִינָא, וְאִתְכְּלִיל דָּא בְּדָא, יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא וּשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא.

(בראשית א:ט') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם, לְעֵילָא כְּתִיב מַיִם חָמֵשׁ זִמְנִין. (שם) יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָּיִם. וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם כו'. וּבֵין הַמַּיִם. הָא חָמֵשׁ זִמְנִין מַיִם, לָקֵבֵיל תְּרֵין נְקוּדִין דְּאִינּוּן חָמֵשׁ, צֵרֵי וְסֶגוֹל. צֵרֵי תְּרֵין, וְסֶגוֹל תְּלָתָא, הָא חָמֵשׁ אִלֵּין מִתְיַיְשְׁבָן בְּיַמִּינָא וּשְׂמָאלָא.

נוּקְבָא עָאלַת בֵּין יַמִּינָא וּשְׂמָאלָא, וּמְקַבְּלָא לְאִלֵּין נְקוּדִין, לְמֵיהַב לָהּ דַּעְתָּא בִּשְׁלִימוּ. וְלָא מִתְיַיְשְׁבָן בֵּיהּ הָכֵי, וּמִתְהַפְּכָן בֵּיהּ בְּאוֹרַח קָלִיל. צֵרֵי, אִתְהַפַּךְ בָּהּ לְנָקוּדָה שְׁבָא, בְּאוֹרַח קָלִיל. סֶגוֹל, אִתְהַפַּךְ בָּהּ לְנָקוּדָה שׁוּרֶק בְּאוֹרַח קָלִיל.

וּלְעוֹלָם אִתְתָּא דַּעְתָּהּ קָלִיל עֲלָהּ, דְּהָא לָא יָכִילוּ לְאִתְיַשְּׁבָא בָּהּ לְמֶהֱוֵי בָּהּ דַּעְתָּהּ שְׁלִים, כְּמָה דְּאִינּוּן לְעֵילָא. אֶלָּא אַהֲדְרוּ בָהּ בְּאוֹרַח קָלִיל, וְאִשְׁתְּכַח דַּעְתָּהּ קַלָּה עֲלָהּ. כְּמָה דְּאִינּוּן תְּרֵין נְקוּדֵי צֵרֵי סֶגוֹל אִינּוּן חָמֵשׁ, אוּף הָכֵי בָּהּ שְׁבָא שׁוּרֶק אִינּוּן חָמֵשׁ, אֲבָל בְּלָא יִישׁוּבָא כְּלָל.

יִקָּווּ הַמַּיִם, אִינּוּן חָמֵשׁ כּוּלְהוּ, לְנָקוּדָה חָדָא, דְּאִיהִי נְקוּדַת שׁוּרֶק, דְּקָיְימָא תְּחוֹת רָקִיעַ, קָמַץ. כָּל אִינּוּן מַיִין דְּהַאי סְטָרָא, וְהַאי סְטָרָא, כָּל אִינּוּן חָמֵשׁ נְקוּדִין מִתְיַיְשְׁבָן בְּהַאי נְקוּדָה. וְדָא אִתְיַישְׁבַת, וְנָהִיר לְבְרִית קַדִּישָׁא דְּבִדְכוּרָא. וְכָל נְהוֹרָא דַּחֲמֵשׁ נְקוּדִין כּוּלְהוּ יָרִית דָּא.

כֵּיוָן דְּהַאי יָרִית כּוּלְהוּ, כְּדֵין אִתְנְהִירַת נוּקְבָא, לְמֶעְבַּד פֵּירִין וְאִיבִּין. דִּכְתִיב, (בראשית) תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא וגו'. בְּחֵילָא דְּהַאי נְקוּדָה דְּקָיְימָא לְתַתָּא, דְּעָבִיד בָּהּ פֵּירִין וְאִ יבִּין.

(שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאוֹרֹת בִּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, דָּא נְקוּדַת חֶטַף קָמַץ, דְּנָהִיר נְהִירוּ, כְּגַוְונָא דְּהַהוּא אוֹר קַדְמָאָה, נְקוּדַת חוֹלָם. וְעַל דְּלָא אַנְהִיר בְּיִשּׁוּבָא, כְּגַוְונָא דְּיֵלֵיהּ, אִיהוּ מְאוֹרֹת חָסֵר, דְּלָא נָהִיר בְּיִשּׁוּבָא, כְּגַוְונָא דְּחוֹלָם אַף עַל גַּב דְּקָיְימָא בְּגַוְונָא דְּיֵלֵיהּ.

שם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם שֶׁרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה, דָּא אִיהוּ, בְּרָזָא דִּנְקוּדַת שְׁבָ"א סֶגוֹ"ל. דְּהָא סֶגוֹ"ל אִתְכְּלִיל מַיִין בְּאֶשָּׁא. רַחֲשִׁין רְחִישׁוּ דְּהַהוּא נֶפֶשׁ חַיָּה, הַהוּא דַּעְתָּא דְּאִתְיְהִיב לָהּ מִתְּרֵין סִטְרִין, אִיהוּ קַלָּה עֲלָהּ, וְדָא אִקְרֵי שֶׁרֶץ דְּנֶפֶשׁ חַיָּה, רְחִישׁוּ דְּרָחֵישׁ וְנָפִיק וְאָזֵיל בְּכָל נְקוּדֵי.

וְתָא חֲזֵי, שְׁבָ"א אִיקְרֵי מָהִיר צָדֵק, וְהָכֵי אִיהוּ. וּבְגִין כָּךְ אִיקְרֵי נֶפֶשׁ דְּהַהִיא חַיָּה, שֶׁרֶק דִּתְלַת נְקוּדִין. בְּשַׁעֲתָא דְּאַת ו' אִסְתַּלַּק מִינָהּ, אֲפֵיקַת דַּעְתָּא הַהִיא דְּנָטְלָה מִגּוֹ עֵילָא, כְּמָא דְּאִתְּמָר, וּבַאֲתֵרֵיהּ דְּאַת ו', אֲפֵיק שֶׁרֶק, וְהָכֵי אִיהוּ בְּכָל אֲתַר.

וְעַל דָּא, נְקוּדֵי כּוּלְהוּ קָיְימִין לְאַנְהָרָא לְאַתְוָון, כְּעוֹבָדָא דִּשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְכָל עָלְמִין כּוּלְהוּ. וְלֵית קִיּוּמָא וּנְהִירוּ לְכָל אַתְוָון, בַּר בִּנְהִירוּ דִּנְקוּדֵי, וְכוּלָּא אִתְמְסַר בְּרָזָא דְּאוֹרַיְיתָא בְּסִינַי. וְהָכֵי אִיהוּ בְּרָזָא דִּלְעֵילָא, וְכוּלָּא תִּיקוּנָא דְּאָדָם, כְּמָה דְּאִתְּמָר.

(בראשית א׳:כ״ו) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, כְּתִיב (תהילים ל״ז:כ״ג) מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ. תָּא חֲזֵי, כַּד בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַלְמָא עִילָּאָה וְעַלְמָא תַּתָּאָה, כּוֹלָּא בִּדְיוֹקְנָא חָדָא הֲוָה, לְמֶהֱוֵי דָא כְּגַוְונָא דָּא. בְּשַׁעֲתָא דְּבָעָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִבְרֵי אָדָם לְתַתָּא, בָּעָא לְמֶעְבַּד לֵיהּ כְּגַוְונָא דִתְרִין עָלְמִין.

וְכָל רָזִין דִּלְעֵילָא וְתַתָּא, כֻּלָּא אִיהוּ בְּאָדָם. גּוּלְגַּלְתָּא דְּרֵישָׁא דְקַיְימָא עַל גּוּפָּא, אִיהוּ בְּרָזָא דְעַלְמָא עִילָּאָה, בְּאִינּוּן תִּיקוּנִין דְּרֵישָׁא. גּוּפָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְגוּפָּא, דְּקַיְימִין דַּרְגִּין בְּשַׁיְיפִין יְדִיעָן תְּחוֹת הַאי רֵישָׁא. יַרְכִין וְרַגְלִין, כּוֹלָּא בְּדַרְגִּין דִּלְתַתָּא, כִּדְקָא חֲזֵי לֵיהּ לְמֶהֱוֵי כְּגַוְונָא דִלְעֵילָּא. כָּל דְּיוֹקְנִין עִילָּאִין וְתַתָּאִין, כּוּלְהוּ חֲקֵיק קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בָּאָדָם, לְמֶהֱוֵי אִיהוּ שְׁלִים בְּכוֹלָּא.

תָּא חֲזֵי, מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ בְּבַר נַשׁ, כָּל צַעֲדוֹי וְכָל אוֹרְחוֹי אִינְהוּ מִתְתַּקְנָן קַמַּיְיהּ, וְאִיהוּ מְתַקֵּן לְהוֹ כָּל חַד וְחַד כְּדְקָא יָאוֹת. וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ, אֲפִילּוּ בְּמִילֵי דְעָלְמָא.

תּוּ. מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, אִי בַּר נַשׁ יְשַׁוֵּי דַּעְתֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ וְלִבֵּיהּ לְגַבֵּי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, לְמֵהַךְ בָּתַר אוֹרְחֵיהּ דְּאִיהוּ עָבִיד. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְרְעֵי בֵּיהּ, כְּאִילּוּ הוּא דִּילֵיהּ מַמָּשׁ.

בְּשַׁעֲתָא דְּנָפְקוּ אַתְוָון מִגּוֹ רָזָא עִילָּאָה, כְּמָא דְאִתְּמָר, וְאִתְגְּלִימוּ, וְאִצְטַיְירוּ בְּדְיוֹקְנָא דְאָדָם. לְבָתַר נָפְקוּ נְקוּדֵי, וְאַנְשִׁיב בְּהוּ רוּחָא דְחַיֵּי, וְאִתְקַיְימוּ אַתְוָון, כְּבַר נָשׁ דְּקָאִים עַל רַגְלוֹי בְּקִיּוּמָא דְּרוּחָא.

לְבָתַר דְּנְקוּדֵי אִתְקַיְימוּ עַל אַתְוָון, וְיָהֲבוּ בְּהוֹ נַפְשָׁא, אִצְטְרִיךְ לְמֶהֱוֵי בְּדַעְתָּא וְסוּכְלְתָנוּ, וּלְנַטְלָא בְּמַטְלְנוֹי, וּלְמֵיהַב מְזוֹנָא וְתוֹקְפָא לְאַחֲרָא. וְדָא אִיהִי בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. כְּמָא דְאוֹקִימְנָא, בְּצַלְמֵנוּ דָּא רָזָא דְעַלְמָא עִילָּאָה. כִּדְמוּתֵנוּ דָּא רָזָא דְעַלְמָא תַּתָּאָה.

דָּבָר אַחֵר, בְּצַלְמֵנוּ: אִלֵּין תְּנוּעֵי דְטַעֲמֵי, דְּאִינּוּן תִּיקוּנָא וּשְׁלִימוּ, בְּדַעְתָּא וְסוּכְלְתָנוּ, לְמִנְדַּע יְדִיעָה לְאִסְתַּכְּלָא לְעֵילָּא, כְּמָה דְּאִיהוּ סְתִים וְלָא אִתְגַּלְיָיא.

כְּמַלְכָּא דְּאִיהוּ חַכִּים בְּסוּכְלְתָנוּ בְּחָכְמְתָא, וְלָא נָטֵיל לְסִטְרָא דָּא אוֹ לְסִטְרָא דָּא, בַּר בְּחָכְמְתָא וּבְסוּכְלְתָנוּ וּבְמִנְדַּע. אוּף הָכֵי, כְּגַוְונָא דָּא, תְּנוּעֵי דְטַעֲמֵי, כּוּלְהוּ מַטְלָנֵיהוֹן בְּחָכְמְתָא וּבְסֵכְלְתָנוּ וּבְמִנְדַּע, כְּמָה דְּאִתְּחֲזֵי. וְדָא אִיהוּ בְּצַלְמֵנוּ.

כִּדְמוּתֵנוּ, אִלֵּין רָזִין דִּנְקוּדֵי, דְּאִינּוּן נָפְקוּ מִגּוֹ דִּיוּקְנָא חָדָא דִּנְקוּדָה עִילָּאָה, מֵהַהוּא דִּיוּקְנָא סְתִימָא דְּלָא אִתְחֲזֵי, וּמִגּוֹ דָּנָפְקֵי מִגּוֹ נְקוּדָה חָדָא אִקָּרוּן נְקוּדֵי דְמוּת, דִּיוּקְנָא דִּנְקוּדָה עִילָּאָה.

דְּאִי תֵּימָא אַתְוָון. לָאו הָכֵי, דְּהָא דְּיוֹקְנָא, לָאו אִיהוּ לְעֵילָא, וְלָא תַּלְיָיא תַּמָּן דְּיוֹקְנָא, דְּהָא לְבָתַר דְּנָפְקֵי מֵרָזָא דְעַלְמָא עִילָּאָה, אַגְלִימוּ וְאִצְטַיְירוּ כּוּלְהוּ, מַה דְּלָא הֲוַת מִקַּדְמַת דְּנָא, דְּלָאו אִית דְּיוֹקְנָא וְצִיּוּרָא לְעֵילָא כְּלָל, וְעַל דָּא לָא יְדִיעַ, וְלֵית מַאן דְּיָדַע בֵּיהּ כְּלוּם.

רָאשִׁיתָא סְתִימָא דְאִתְגַּלְיָיא, וְלָא יְדִיעַ, חַד נְקוּדָה סְתִימָא אִיהוּ. וְהַהוּא נְקוּדָה, לָא יְדִיעַ, וְלָא אִתְגַּלְיָא, וְלֵית מַאן דְּיָדַע בֵּהּ. אֲבָל אַתְוָון, לָא בָּהּ אִתְצַיְירָן, וְלָא תַּלְיָין לְעֵילָא, דְּהָא לֵית תַּמָּן דְּיוֹקְנָא כְּלָל. וְעַל דָּא, כְּדְמוּתֵנוּ אִלֵּין נְקוּדֵי. בְּצַלְמֵינוּ, אִלֵּין תְּנוּעֵי, דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא.

רָזָא הָכָא לְיָדְעֵי מִדִּין. תְּנוּעֵי דְּאִיהוּ שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא, אֵן אִינּוּן בְּבַר נָשׁ. אֶלָּא רָזָא דָּא בְּצַלְמֵנוּ, הָא אִיהוּ צוּלְמֵי דְּבַר נָשׁ מִלְּגוֹ וּלְבַר. לְגוֹ, סוּכְלְתָנוּ וּמַדָּע וְחָכְמָה. לְבַר, הַהוּא צוּלְמָא דְּאָזְלָא עֲלֵיהּ, וּמְדַבְּרָא לֵיהּ לְבַר נָשׁ בִּנְטִירוּ, לְמֶהֱוֵי נָטִיר מִכֹּלָּא. בְּעוֹד דְּהַנֵּי תְּנוּעֵי אִינּוּן בְּבַר נָשׁ, בַּר נָשׁ אִיהוּ שְׁלִים בְּכֹלָּא. כְּגַוְונָא דָּא בְּכָל אִינּוּן רָזִין עִילָּאִין דְּלְעֵילָּא.

וְרָזָא דָּא, מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, לְמֵיטַל בְּמַטְלָנוֹי, בְּאִינּוּן תְּנוּעִין דְּטַעֲמֵי. וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ, בְּאִינּוּן נְקוּדֵי. מֵה', מִינֵּיהּ אִתְנְטִיל רָזָא דָּא, לְמֶהֱוֵי לְתַתָּא כֹּלָּא כְּגַוְונָא חָדָא וְרָזָא חָדָא.

מֵה' מִצְעֲדֵי גֶּבֶר כּוֹנָנוּ, כְּגוֹן אַזְלָא מַקְפָּא שׁוֹפָר הוֹלֵךְ, דְּאִינּוּן מִצְעֲדֵי גֶּבֶר, דְּמִתְתַּקְּנָן כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא חָזֵי לֵיהּ, וְדָא אִיהוּ כּוֹנָנוּ. וּשְׁאָר תְּנוּעֵי, אִינּוּן דִּכְתִיב, וְדַרְכּוֹ יֶחְפָּץ, הֵן בְּזִקִּיפוּ, הֵן לְמֵיזַל, הֵן לְמִיפְסַק, הֵן לְנַגְנָא בְּחֶדְוָא, הֵן לְמִשְׁתַּק, הֵן לְמֵיהַב דִּינָא. כֹּלָּא אִיהוּ מְנָדַע וְסוּכְלְתָנוּ לְמֵיטַל בְּמַטְלָנוֹי כִּדְקָא יָאוֹת.

זַרְקָא, דָּא אִיהוּ נִיגוּנָא בְּחֶדְוָה, כַּד אָתֵי בּוּצִינָא דְקַרְדִּינוּתָא, בְּהַהוּא בְּטִישׁוּ דְּגוֹ אֲוִירָא דַכְיָא דְּלָא אִתְפַּס, יְהֵיב חֶדוּ וְחֶדְוָה, וְזַרִיק מֵרְחוֹק, לְנַגְנָא בְּחֶדְוָה, לְמַאן דְּלָא יְדִיעַ וְלָא אִתְפַּס כְּלָל, וְקָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ, וְלָא אִתְיַשֵּׁב לְמִנְדַע, עַד דְּקָרֵיב בְּסֵכְלְתָנוּ יַתִּיר. וְכֵן תְּנוּעֵי כּוּלְהוּ, כָּל חַד וְחַד כִּדְקָא יָאוֹת.

וְעַד לָא מָטוֹ אִלֵּין תְּנוּעֵי, כָּל אִינּוּן שַׁיְיפִין דְּגוּפָא, לָא יָכְלִין לְנַטְלָא בְּמַטְלָנִין. דְּהָא כָּל שַׁיְיפִין דְּגוּפָא אִתְפַּלְגוּ בְּאַתְוָון, דְּאִינּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּאִתְגַּלְמוּ בְּפָרְקִין וְשַׁיְיפִין. תְּרֵיסַר שַׁיְיפִין, אִינּוּן פָּרְקִין דְּנָטְלִין. וְאִלֵּין תְּרֵיסַר לָא נָטְלִין בְּמַטְלָנִין כִּדְקָא יָאוֹת, בַּר בְּרָזָא דִּתְרֵיסַר תְּנוּעֵי, דְּכוּלְהוּ עָבְדִין לְהַנֵּי פָּרְקִין לְנַטְלָא לוֹן. וְאִית תְּנוּעֵי אָחֳרָנִין, לְמֵיהַב סוּכְלְתָנוּ וְחָכְמָה וּמַדָּע לְכָל גּוּפָא, וּלְנַטְלָא כָּל גּוּפָא, וּלְמֵיהַב חֶדְוָה לְעֵילָא וְתַתָּא כּוֹלָּא כִּדְקָא חָזֵי.

עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, אִינּוּן כְּלָלָא דְרָזָא דְגוּפָא. וְכָלְהוֹ אִתְפַּלְגוּ בְּשַׁיְיפִין דְּגוּפָא. וּמֵרָזָא דְאַתְוָון, גּוּפָא אִשְׁתְּאַרוּ אַתְוָון אָחֳרָנִין, דְּאִינּוּן עֶשֶׂר. תְּרֵיסַר אַתְוָון אִינּוּן קַדְמָאֵי, דְּאִינּוּן שַׁיְיפִין קִיּוּמָא דְּכָל גּוּפָא, לְמֶהֱוֵי כָּל שַׁיְיפָא וְשַׁיְיפָא עַל תִּיקוּנֵיהּ.

וְאַף עַל גַּב דְּאִית בְּהוּ בָּאַתְוָון, אַתְוָון דְּאִתְחֲזוּן בִּדְכוּרָא, וְאַתְוָון דְּאִתְחֲזוּן בְּנוּקְבָא. כְּגוֹן א' דְּכוּרָא, ב' נוּקְבָא. ג' דְּכוּרָא, ד' נוּקְבָא. ה' נוּקְבָא, ו' דְּכוּרָא. וְכֵן אַתְוָון כּוּלְהוּ אָחֳרָנִין, מִנְּהוֹן כְּלִילָן בִּדְכוּרָא, וּמִנְהוֹן כְּלִילָן בְּנוּקְבָא. וְאִי תֵּימָא, אִי הָכֵי, אֵיךְ אִתְבְּנֵי אָדָם בְּרָזָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, דְּהָא כַּד אִסְתַּכְּלָן, וְאִתְבְּרִירוּ אַתְוָון דְּאִצְטְרִיכוּ וְאִתְחֲזוּן לְדְכוּרָא, לֵית בַּר תְּרֵיסַר, לָקֳבֵיל תְּרֵיסַר שַׁיְיפִין.

אֶלָּא וַדַּאי, אַתְוָון כּוּלְהוּ כְּלִילָן בְּרָזָא דִּדְכוּרָא, וְאִינּוּן עֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָון, אַתְוָון דְּכוּרֵי וְאַתְוָון נוּקְבֵי. בְּגִין דְּשַׁיְיפִין כּוּלְהוּ, אִית שַׁיְיפָא בְּאִינּוּן פִּרְקִין, דְּאִינּוּן כְּלִילָן דָּא בְּדָא, וְעַיְיל דָּא בְּדָא. מַאן דְּעַיְיל אֵיהוּ דְּכַר, הַהוּא דְּמְקַבֵּל לֵיהּ בְּגַוֵּיהּ, אֵיהִי נוּקְבָא.

בְּכָל שַׁיְיפִין אִית דְּכַר וְנוּקְבָא. וְעַיְיל דָּא בְּדָא, כִּדְכוּרָא בְּנוּקְבָא. וּבְגִין כָּךְ, כְּלִילוּ אַתְוָון סָלְקִין בְּרָזָא דִּדְכוּרָא וְנוּקְבָא. וְאַתְוָון כּוּלְהוּ אִצְטְרִיךְ אִלֵּין לְאִלֵּין, וּלְאִתְחַבְּרָא אִלֵּין בְּאִלֵּין. אָעֵיל דָּא בְּדָא, כִּדְכוּרָא בְּנוּקְבָא.

כ"ב אַתְוָון אָחֳרָנִין כְּלִילָן בְּנוּקְבָא לְתַתָּא, וְאִינּוּן אַתְוָון זְעִירִין. דְּהָא כַּד אִתְחַבַּר דְּכַר בְּנוּקְבָא, בְּתֵיאוּבְתָּא דִּבְכָל אַתְוָון דְּשַׁיְיפִין כּוּלְהוּ, לְגַבֵּי נוּקְבָא, אַטֵּיל בָּהּ רָזָא דְּאַתְוָון, בְּאִינּוּן מַיִין דִּילָהּ, וּלְבָתַר אַקְרִימוּ שָׁמַיִם דְּאַגְלִימוּ אַתְוָון, וְנָפְקֵי אַתְוָון אָחֳרָנִין כָּגַוְונָא דְּאִלֵּין. וְעַל דָּא אִית אַלְפָא בֵּיתָא דְּאַתְוָון עִילָּאִין רַבְרְבִין. וְאִית אַלְפָא בֵּיתָא דְּאַתְוָון דַּקִּיקִין.

א' אִיהוּ חַד, וְרָזָא דְּחַד, נָפֵיק וְאַגְלִים בְּרָזָא דִּלְתַתָּא, שַׁיְיפִין עִילָּאִין דְּאִתְחַבְּרָן בְּחַד, וְאִינּוּן חַד. וְעִם כָּל דָּא, לָאו אִיהוּ אֶלָּא שַׁיְיפָא חָד.

בְּגִין דְּכַד נָפְקָא א', וְאִתְיְהֵיבַת בָּרֹאשׁ, נָפְקָא בְּהַהוּא דְּיוֹקְנָא דְּהַנָּהוּ אָחֳרָנִין דְּאִצְטְרִיכוּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ, וְכַד נָפַק א', אַחֲזֵי לְתְרֵין דַּרְגִּין אָחֳרָנִין, דְּאִצְטְרִיכוּ לְאִתְחַבְּרָא בַּהֲדֵיהּ, דְּאִינּוּן שְׁמָאלָא וְאֶמְצָעִיתָא, וְכוּלְהוּ אִתְאַחְדוּ כַּחֲדָא, וְאִתְחֲזוּן בִּדְיוֹקְנָא דִּילֵיהּ. כֵּיוָן דְּאִשְׁתַּכָּחוּ וְאִתְיַישְּׁבוּ בְּדוּכְתַּיְיהוּ אִינּוּן תְּרֵין שַׁיְיפִין אָחֳרָנִין, אִתְהַדַּר א' וְאִתְיַישַּׁב בְּדוּכְתֵּיהּ בָּרֹאשׁ, בְּסִטְרָא דְּיַמִּינָא.

הֵיךְ עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כַּד אַתְוָון נָפְקוּ, אָת קַדְמָאָה דְּנָפֵיק, רֵישׁ לְכָל אַתְוָון, אִיהִי א'. מָה עָבַד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִתְעַטַּף בְּהַהוּא אָת, וּבְרָא שָׁמַיִם. וְאָת דָּא בְּרָא בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָזָא דְּיִיחוּדָא, דְּאִינּוּן תְּלַת דַּרְגִּין, וְאִינּוּן שָׁמַיִם, רָזָא חַד. כְּמָא דְּאוֹקִימְנָא, וְהָא אִתְּמַר. כֵּיוָן דְּאִתְבְּרוּ שָׁמַיִם בְּרָזָא דָּא, עַד לָא הֲווֹ קְרִישׁוּ וְלָא גְלִידוּ שָׁמַיִם, דְּהָא טְמִירִין הֲווֹ גּוֹ מַיָּא, רָזָא דְּאָת א', דְּאִיהוּ לְיָמִינָא.

לְבָתַר דְּאַקְרִישׁוּ מִגּוֹ מַיָּא, נָפְקַת אָת ו', מִתְצַיְירָא בְּצִיּוּרָא, דְּגְלִימוּ בִּדְיוֹקְנָא דְּאָדָם. וְעִם כָּל דָּא לָא חָסַר מֵהַהוּא דְּיוּקְנָא דְּאָת א' כְּלוּם, וְאִתְהַדַּר וְאִתְיַישַּׁב בְּדוּכְתֵּיהּ.

שָׁארֵי נְהִירוּ דְהַאי אָת לְאַנְהָרָא מֵרֵישָׁא דְעַלְמָא לְסָיְפֵי עַלְמָא. גָּנֵיז לֵיהּ נְהוֹרֵיהּ בְּאָת אָחֳרָא, וַעֲבֵיד לְהַאי אָת בַּי"ת חָד, לְאַגְנָזָא נְהוֹרֵיהּ בְּגַוֵּיהּ, וְאִתְגְּנֵיז הַהוּא אוֹר בְּגַוֵּיהּ.
וּמַהַהִיא שַׁעֲתָא, אִתְגְּנֵיז וְאִיטְמַר, וְלָא נָפֵיק לְעָלְמָא, בַּר בְּחַד שְׁבִיל דַּקִּיק, דְּאִמְשַׁךְ חַד חוּטָא מִינֵיהּ, וּמִינֵיהּ אִתְּזַן עָלְמָא, וְקָאִים בְּקִיּוּמֵיהּ.
מֵהַאי אָת אִתְבְּנֵי כּוֹלָּא. מֵהַאי אָת אִתְּזַן כּוֹלָּא. בְּאָת דָּא נָטֵיר לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְאִתְּבַר שַׁנָּאֵיהוֹן קַמַּיְיהוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמות ט"ו:ו') יְמִינְךָ ה' נֶאְדָּרִי בַּכֹּחַ יְמִינְךָ ה' תִּרְעַץ אוֹיֵב. בְּשַׁעֲתָא דְּגָרְמוּ חוֹבִין, מַה כְּתִיב. (איכה ב':ג') הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ.
כְּדֵין בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְגְּלוּן יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא, וְשָׁלְטוּ בְּהוֹן שׁוֹנְאֵיהוֹן.
א' אִתְיַיְשֵׁב בִּדְרוֹעָא, בָּרְזָא וְתוּקְפָּא וְחֵילָא, דְּאִינּוּן תְּרֵין סִטְרִין אֲחֳרָנִין דְּאִתְתַּקְפוּ בֵּיהּ, וְאִיהוּ דְרוֹעָא דְיָמִינָא. ב' אִתְכְּלִיל בְּגַוָּוהּ, וְכָנֵישׁ לֵיהּ לְקִבְלֵיהּ, כְּנוּקְבָא דְּעַיְיל בְּגַוָּהּ דְּכוּרָא.
בְּגִין כָּךְ אַתְוָון כּוּלְּהוּ, חַד דְּכַר, וְחַד נוּקְבָא.
א', אִתְפַּשַּׁט לְאַתְוָון אָחֳרָנִין, וְאִשְׁתְּלִימוּ בִּשְׁלִימוּ, לְנַטְלָא תְּרֵין דַּרְגִּין אָחֳרָנִין אֶלָּף, לְמֶהֱוֵי שְׁלִימוּ דִילֵיהּ. וְרָזָא דָא וְהַחוֹנִים עָלָיו מַטֵּה פְּלוֹנִי. וְהַחוֹנִים עָלָיו, תְּרֵי דַּרְגִּין בְּחַד.
עַד דְּסָלְקִין אַתְוָון, לְשִׁתִּין רִבּוֹא, כְּחוּשְׁבַּן שִׁבְטֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן תְּרֵיסַר, וְסָלְקִין לְשִׁתִּין רִבּוֹא. אוּף הָכֵי אַתְוָון, כַּד אִתְמָלוֹ סָלְקִין לְשִׁתִּין. אֶלֶף בֵּית גִּימֶל דָּלֶת הֵא וָו זַיִן חֵית טֵת יוּד כָּף לָמֶד מֵם נוּן סָמֶךְ עַיִן פֵּא צָדֵי קוּף רֵישׁ שִׁין תָּו. אִלֵּין אִינּוּן סְלִיקוּ דְּאַתְוָון, לְשִׁיתִּין רִבּוֹא. בְּגִין לְמֶהֱוֵי שְׁלִימוּ בְּרָזָא דְּאַתְוָון, בְּשַׁיְיפֵי כּוּלְּהוּ.
אִשְׁתָּאֲרוּ תּוּ אַתְוָון, וְאִינּוּן תְּרֵיסַר. מֵם סְתִימָא, צָדֵי אֲרִיכָא, נוּן, פֵּא, כָּף, וְאִינּוּן אַתְוָון אָחֳרָנִין כְּפוּלִים, מִנְצַפ"ךָ. וְאִינּוּן סָלְקֵי לִתְרֵיסַר אַתְוָון. וְכַד אַתְוָון כּוּלְּהוּ אִשְׁתַּלִּימוּ, סָלְקִין לְע"ב אַתְוָון, רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְקְרֵי בֵּהּ.
חוּשְׁבַּן יִשְׂרָאֵל שִׁבְעִים נֶפֶשׁ, וּתְרֵין אַתְוָון דְּאִינּוּן סָהֲדֵי בְּגַוַּיְיהוּ, וְאִתְכְּלִילוּ בֵּהּ, וְאִינּוּן י"ה. דִּכְתִיב, (תהילים קכ"ב:ד') שֶׁשָּׁם עָלוּ שְׁבָטִים שִׁבְטֵי יָ"ה עֵדוּת לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל רָזָא דָא, הָראוּבֵנִי הַשִּׁמְעוֹנִי. וְהָא אוֹקְמוּהָ, וְכָלְהוֹ סָלְקוֹ לְע"ב.
כְּגַוְונָא דָא אַלְפ"א בֵּיתָ"א, דְּסָלְקָא אַתְוָון כּוּלְּהוּ לְרָזָא דְע"ב אַתְוָון, לְמֶהֱוֵי כֹּלָּא רָזָא דְּגוּפָא שְׁלִים, רָזָא דְּאָדָם. רָזָא דְּרָתִיכָא עִילָּאָה. רָזָא דִשְׁמָא קַדִּישָׁא גְּלִיפָא.
בְּגִין כַּךְ אַתְוָון כָּלְהוֹ סָלְקִין בְּסָלִיקוּ דְּרָתִיכָא עִילָּאָה, בְּדִיוּקְנַיְיהוּ וְגוּפַיְיהוּ, לְמֶהֱוֵי כּוֹלָּא רָזָא חָדָא כְּדָקָא יָאוֹת. אַתְוָון כּוּלְּהוּ, כַּד מִתְחַבְּרָן וְאִתְגְּלִיפוּ בְּגַלּוּפַיְיהוּ, בְּרָזָא דְע"ב אַתְוָון גְּלִיפִין, אִתְעֲבִידוּ כָּלְהוֹ גּוּפָא חָדָא.

מדרש רות

(רות א׳:א׳) וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹּט הַשֹּׁפְטִים. רַבָּנָן פָּתְרֵי קְרָא דִּכְתִיב, (איוב ל״ח:ז׳) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מַאן כּוֹכְבֵי בֹקֶר. אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דְּשָׁלְטִין בִּימָמָא. מַאן בְּנֵי אֱלֹהִים. אִינּוּן מַלְאָכִין קַדִּישִׁין דְּשָׁלְטִין בְּלֵילְיָא.

בֹּא וּרְאֵה, כָּל מַה שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָא אֶלָּא לִיקָרָא דִּילֵיהּ. שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיהו מ״ג:ז׳) כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עָשִׂיתִיו. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא בַּר נָשׁ בְּעַלְמָא, וְיָהֵיב בֵּיהּ שְׁמֵיהּ יהו"ה. ה', נְפָשׁ. ו', רוּחַ. ה', נְקֵבָה. י', נִשְׁמָתָא. וּקְרָאם, י"ה, אָב וָאֵם. ו"ה, בֵּן וּבַת.

דּוּגְמָא דְּבָרָא רוּחַ וְנַפְשָׁא דְּקַדִּישָׁא, כָּךְ בָּרָא רוּחַ וְנַפְשָׁא מִסִּטְרָא דְּשִׁמְאלָא. וּבְדוּגְמָא דְּהוּא הַיַּיִן עַל שְׁמָרָיו, כָּךְ הוּא הָרוּחַ וְהַנֶּפֶשׁ הַשֻּׁכְלִית, עַל רוּחַ וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית. וְלָמָּה נִקְרֵאת בַּהֲמִית. שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דִּסמאל וְנָחָשׁ, דְּאִינּוּן דִּכַר וְנוּקְבָא. וְעַל דָּא אֲמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ בְּחָכְמָתוֹ, (קהלת ג׳:כ״א) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ.

וּלְסִטְרָא דִּמְסָאֲבוּ, לָא יְהֵיב קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמָא דִּילֵיהּ. שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיהו מ״ב:ח׳) אֲנִי יְיָ' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן וּתְהִלָּתִי לַפְּסִילִים. אֲנִי, רֶמֶז (ויקרא כ״ו:כ״ח) וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי. ה', רֶמֶז לְמִדַּת הָרַחֲמִים. לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן, רֶמֶז לְאֵל אַחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, דְּהוּא בְּסִטְרָא דִּמְסָאֲבָא.

פְּתַח רַבִּי וְאָמַר, בָּרְזָא דְּדִידוּד. י' אִקָּרֵי בְּדוּגְמָא, דְּא אֱלֹיקָלֵךְ. ה' אִתְקְרֵי בְּדוּגְמָא, דְּא נַעֲמִי. וְלָמָּה נִקְרֵאת שְׁמָהּ נָעֳמִי, שֶׁנֶּאֱמַר וִיהִי נֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ וְגו'. ו"ה דּוּגְמָא, דְּא רוּת וּבַעֲלָהּ.

רוּת הָפְכָה לִשְׁמָהּ תּוֹר. שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית ט״ו:ט׳) וְתוֹר וְגוֹזָל. (שיר השירים ב׳:י״ד) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע בְּסֵתֶר הַמַּדְרֵגָה הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ הַשְׁמִיעִינִי אֶת קוֹלֵךְ כִּי קוֹלֵךְ עָרֵב וּמַרְאֵךְ נָאוֶה.

פְּתַח וְאָמַר, וּמַה וּמַעֲשֶׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ. דָּא עוֹבָדָא דִּיעֲבַד בַּר נָשׁ. אִי אִינּוּן עוֹבָדִין טָבִין, יִשְׁכּוֹן עֲלֵיהּ הויה. וְאִי לָא, יִסְתַּלַּק מִינֵּהּ. שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי י״ד:א׳) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֲּהֶרְסֶנּוּ. חַכְמוֹת נָשִׁים: דָּא נִשְׁמָתָא וְנַפְשָׁא. וְאִוֶּלֶת, דָּא נֶפֶשׁ דִּשְׁמָאלָא שְׁנִקְרֵאת עָרְפָּה.

פְּתַח וְאָמַר, מַה הוּא דְּאָמַר, (שיר השירים ב׳:י״ד) הַרְאִינִי אֶת מַרְאַיִךְ. כַּד יִתְעַבִּיד בַּר נָשׁ מִטִּיפָּה, בְּשַׁלְיָיתָא דְּאִמֵּיהּ, כְּמָה דְּאִתְרַבֵּי, אָעִיל בֵּיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זְעֵיר זְעֵיר רוּחָא וְנַפְשָׁא. וְנֵר יְהֵיבַת עַל רֵישֵׁיהּ בְּלֵילְיָא. שֶׁנֶּאֱמַר, (איוב כ״ט:ג׳) בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי.

וְעַמּוּדָא דְנָהוֹרָא בֵּימָמָא, שֶׁנֶּאֱמַר ק (שמות י״ד:י״ט) וַיִּסַּע עַמּוּד הֶעָנָן וְגו', וְלַיְלָה בְּעַמּוּד אֵשׁ כו' לָלֶכֶת יוֹמָם וָלָיְלָה. וְנֶאֱמַר, (משלי ו׳:כ״ג) כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר.

וְאוֹלְפֵי לֵיהּ כָּל אוֹרַיְיתָא. וְאוֹלְפֵי לֵיהּ כָּל פִּיקּוּדֵי. וְיֶמְרוּן לֵיהּ, חֲזֵי, דְּדֵין הוּא דָּרְךָ עֲקַלָּתוֹן, דְּאִיתְקְרֵי לַיְלָה. וּבְאַתְרָא הָדֵין יַעֲלוּן כָּל נַפְשָׁתָא דְּאֵינָשָׁא. שֶׁנֶּאֱמַר, (איוב ג׳:י״ט) קָטָן וְגָדוֹל שָׁם הוּא וְעֶבֶד חָפְשִׁי מֵאֲדוֹנָיו.

וְאַחְזָיִין לֵיהּ, בְּעַמּוּדָא דְּאִישְׁתָא, דְּהִיא עַל רֵישֵׁיהּ, כַּמָּה דּוּבִין וּנְמֵרִין וַאֲרָיָין וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה דְּיִתְבִין תַּמָּן. וְכַלְבָּא תַּמָּן, וְעַל דָּא אָמַר דָּוִד, (תהילים כ״ב:כ״א) הַצִּילָה מֵחֶרֶב נַפְשִׁי מִיַּד כֶּלֶב יְחִידָתִי. וְדֵין אַתְרָא הוּא חֹשֶׁךְ, וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה קָרוֹן לְהוֹן לֵילוֹת. וְעַל דָּא אָמַר, מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. לֵילוֹת מַמָּשׁ אִקְרוֹן.

וְיֶמְרוּן לֵיהּ, אִם תִּזְכֶּה לְמִצְוֹת, כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה, יַעַבְדוּן לְךָ מִינָהּ מַלְאָךְ טוֹב. וּבְעִידָן דְּתִיעוֹל בְּאַתְרָא הָדֵין, וְתִזְכֶּה לְמִצְוֹת, יֶיְמְרוּן, סוֹלוּ סוֹלוּ פַּנּוּ דָּרְךָ הָרִימוּ מִכְשׁוֹל מִדֶּרֶךְ פְּלוֹנִי דָּא, וְלָא יִשְׁלְטוּן עָלֶיךָ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה.

וּבְדוּגְמָא דָּא בֵּימָמָא, יֶיְמְרוּן, אִם תִּזְכֶּה בְּאוֹרַיְיתָא, כָּל אוֹת וְאוֹת יִהְיֶה מַלְאָךְ, דְּיַעֲזֶרְךָ בְּאַתְרָא הָדֵין. וְאוֹרַיְיתָא דְּאִקְרֵי אוֹרְחָא, יְהַךְ בָּאוֹרְחָא הָדֵין, דְּלָא יִשְׁלְטוּן עָלָךְ. וְעַל דָּא אָמַר, לַנְחוֹתָם הַדֶּרֶךְ. וּבָתַר דֵּין יַחֲזוּן לֵיהּ גִּינְתָא דְעֵדֶן, וְכָל חֵלֶק וְחֵלֶק שֵׁישׁ לַצַּדִּיק בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וּמַשְׁבִּיעִין לֵיהּ שֶׁיְּקַיְּים כָּל הַתּוֹרָה.

וּבָתַר כֵּן יֶיְמְרוּן לֵיהּ, (בראשית י״ב:א׳) וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֶךְ לְךָ וְגו' (שם) וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וְגו'. וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם, דָּא נִשְׁמְתָא, דְּהִיא אָב לְרוּחַ, וְרָם לַגּוּף. לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ, דָּא גִּנְתָא דְעֵדֶן. וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, דָּא בֶּטֶן דְּאִימָּא, שֶׁל בָּשָׂר וָדָם. וּמִבֵּית, דָּא שְׁכִינְתָא. אָבִיךָ, דָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. שֶׁאֵין אָבִיו, אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְאֵין אִמּוֹ, אֶלָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. אֶל הָאָרֶץ, זֶה הָעוֹלָם הַשָּׁפֵל. וְיֵהָבוּ לֵיהּ ז' בִּרְכָאן דַּאֲמִירָן לְעֵיל, מְוֹאֶעֶשְׂךָ וְגו' עַד כָּל מִשְׁפְּחוֹת הָאֲדָמָה וְגו'.

אִם בַּר נַשׁ יִזְכֶּה, וְיִהְיֶה צַדִּיק, וְהוּא יָדַע שְׁמָא דְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה יֶּיְמְרוּן לֵיהּ כַּד אִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא. (תהילים צ״א:י״ב) לֹא תִירָא מִפַּחַד לָיְלָה וְגו', (שם) עַל כַּפַּיִם יִשָּׂאוּנְךָ פֶּן תִּגּוֹף בָּאֶבֶן. מִן הָאֶבֶן שֶׁל דֶּרֶךְ עֲקַלָּתוֹן, רַגְלֶךָ כו' עַד כִּי יָדַע שְׁמִי.

וְאִם בַּר נָשׁ לָא יִזְכֶּה בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְעוֹבָדִין טָבָן, כַּד יִסְתַּלַּק מֵעָלְמָא, יֵעוֹל בְּאוֹרְחָא חֲשׁוֹכָא דַּאֲמַרְנָא, וְאִזְדַּעְזְעוּ כָּל מַאן דְּאִית בְּהַהוּא אֲתַר, וְיֶיְמְרוּן הַזֹּאת נָעֲמִי, דְּאָזְלַת בְּאַתְרָא הָדֵין מַלְיָיא כָּל טוּבָא, מַלְיָיא מֵאוֹרַיְיתָא. עַמּוּד הֶעָנָן דְּנָהַר לָהּ בְּאַתְרָא הָדֵין לְמֵיהַךְ בֵּימָמָא. וְעַמּוּדָא דְּאֵישְׁתָא לְאַנְהָרָא לָהּ לְמֵיזַל בְּאַתְרָא הָדֵין בְּלֵילְיָא. וְעִם בַּעֲלָהּ נִשְׁמְתָא לְנִשְׁמְתָא.

אֲתֵיבָא אִיהִי וְאָמְרָה, (רות א׳:כ׳) אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאן לִי מָרָא כִּי הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד. דְּהַנְעֵל לִי בְּגוּפָא בִּישָׁא. אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי בַּאֲתָרָא הָדֵין, וֵרִיקָם הֱשִׁיבַנִי ה׳. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אָמְרָה, שֹׁבְנָה בְנֹתַי וְגו׳. שֶׁנֶּאֱמַר, (שם) וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלֹּתֶיהָ שֹׁבְנָה בְנֹתַי. אֱתֵיבַת רוּת נַפְשָׁתָא קַדִּישָׁא וַאֲמָרַת, אַל תִּפְגְּעִי בִּי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרָיִךְ כִּי בַאֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי אָלִין וכו׳.

אֲבָל עָרְפָּה, נַפְשָׁתָא דְּהִיא סִטְרָא דְשִׂמְאלָא, אִזְלָא לְגוּפָא, וְאִתְאַבְּלַת עָלֶיהָ. שֶׁנֶּאֱמַר, (איוב י״ד:כ״ב) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. וְכָל זְמַן דְּאִתְאַבְּל עֲלֵיהּ, אָמַר הַגּוּף לַנֶּפֶשׁ הַבַּהֲמִית, בִּשְׁבִיל הָאֲכִילָה וְהַשְׁתִיָּה שָׁנָתַתְּ לִי, הַנְּשָׁמָה בְּצַעַר גָּדוֹל, וּבְלֹא תוֹרָה וּבְלֹא מִצְוֹת. טוֹל מַה שֶּׁנָּתַתָּ לִי. וְנִבְקַע הַגּוּף.

אָמַר רַבִּי, כְּתִיב (תהילים מ״א:ב׳) אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל וְגו׳. מַהוּ דָּל. אִישׁ נִסְתָּר. וַיֹּאמֶר מַה תִּתֶּן לִי, וְכִי יוֹתֵר רָשָׁע אֲנִי מִכָּל הָאָדָם שֶׁבָּעוֹלָם. וְיַעֲשֶׂה מְרִיבָה עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אַשְׁרָיו מַאן דְּמַשְׂכִּיל לֵיהּ. דִּכְתִיב, (ישעיהו כ״ז:ה׳) אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם לִי שָׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.

דְּאָמַר רַבִּי נְהוֹרָאי, מַהוּ דִּכְתִיב אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי וְגו׳. וְכִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁהוּא בַּעַל הַשָּׁלוֹם, עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, צָרִיךְ לְמִי שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ שָׁלוֹם, וַהֲלֹא הַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ.

אֶלָּא, הֶעָנִי בְּשָׁעָה שֶׁרוֹאֶה אֶת עַצְמוֹ בְּדוֹחַק, הוּא עוֹשֶׂה מְרִיבָה כְּלַפֵּי מַעְלָה. וְהַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ שֶׁל עָנִי, וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ צְדָקָה, כְּבְיָכוֹל, עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שָׁלוֹם. לְפִי שֶׁגּוֹרֵם לֶעָנִי, שֶׁמְּבַקֵּשׁ מְחִילָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ, עַל שֶׁהֶטִיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְאָז עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בֵּינוֹ לְבֵין קוֹנוֹ. מִי גָּרַם לוֹ לַעֲשׂוֹת שָׁלוֹם. זֶה הַנּוֹתֵן צְדָקָה לֶעָנִי, וְהֶחֱזִיק בְּיָדוֹ, דִּכְתִיב אוֹ יַחֲזֵק בְּמָעֻזִּי וְגו׳, וְזֶהוּ הַדַּל. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַהוּ אוֹמֵר. אֵין דָּנִין אֶת הָאָדָם לְפִי צַעֲרוֹ.

וְהָכִי נָמֵי בְּאִיּוֹב, דְּאָמַר רַבִּי תַּנְחוּם, אָמַר אִיּוֹב לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (איוב כג) מִי יִתֵּן יְדַעְתִּי וְאֶמְצָאֵהוּ כו׳ אֶעֱרְכָה לְפָנָיו מִשְׁפָּט. עַד שֶׁהֶטִיחַ אִיּוֹב דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה.

וְתוּ לֹא. וַהֲלֹא בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כָּפַר בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים, וְהֵטִיחַ דְּבָרִים כְּלַפֵּי מַעְלָה, וְסָקַל אִיקוֹנִין שֶׁל מֶלֶךְ.

אֶלָּא אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאי, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אָמַר הַמְקַטְרֵג לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִיּוֹב שֶׁאָמַרְתָּ עָלָיו אִישׁ תָּם וְיָשָׁר וִירֵא אֱלֹהִים וְסָר מֵרָע, הֲרֵי כָּפַר בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים, וְהֵטִיחַ דְּבָרִים, וְסָקַל אִיקוֹנִין שֶׁל מֶלֶךְ. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּתְוַוכֵּחַ אִיּוֹב עִם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מַה הוּא אוֹמֵר, ש (איוב י) הֲטוֹב לְךָ כִּי תַעֲשֹׁק כִּי תִמְאַס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ וְגו׳. וְכִי הוּא טוֹב זֶה הָעוֹשֵׁק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי, אָבִי וְאִמִּי עָשׂוּ לִי הַגּוּף, וְאַתְּ אִתְעֲבִידַת אָרִיס עִמְּהוֹן, וִיהַבְתְּ בִּי נִשְׁמְתָא. וַאֲמַרְתְּ לַמְקַטְרֵג, אַךְ אֶת נַפְשׁוֹ

שְׁמֹר. מַה דִּידָךְ נָטַרְתְּ, מַה דְּאָבִי וְאִמִּי, אֲמַרְתְּ הִנּוֹ בְיָדֵךְ. וְכִי הוּא טוֹב זֶה הָעוֹשֶׂק שֶׁתַּעֲשֶׂה לִי, כִּי תִמְאָס יְגִיעַ כַּפֶּיךָ. שֶׁהַנֶּפֶשׁ מְאוּסָה מִצַּד יִסּוּרֵי הַגּוּף. וְעַל עֲצַת רְשָׁעִים הוֹפָעְתָּ, סָקָל אִיקוֹנִין שֶׁל מֶלֶךְ.

וְהַמְקַטְרֵג קִטְרֵג עַל כָּל זֶה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִיּוֹב לֹא בְדַעַת יְדַבֵּר, וְאֵינוֹ נִתְפָּס עַל צַעֲרוֹ. וְכֵיוָן שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנִתְוַוכֵּחַ עִמּוֹ, חָזַר בּוֹ וְאָמַר, (שם מ) אַחַת דִּבַּרְתִּי וְלֹא אֶעֱנֶה וּשְׁתַּיִם וְלֹא אוֹסִיף, אַסְכֵּר פּוּמֵיהּ קַמֵּי דַּיָּינָא.

רַבִּי פְּדָת אָמַר, כִּי לֹא דִּבַּרְתֶּם נְכוֹנָה בְּעַבְדִּי אִיּוֹב לֹא כְתִיב, אֶלָּא (שם מב) כִּי לֹא דִּבַּרְתֶּם אֵלַי נְכוֹנָה. אֵלַי לֹא דִּבַּרְתֶּם נְכוֹנָה, הוּא עָמַד וְהִצְדִּיק אֶת הַדִּין, וּבִקֵּשׁ עַל עַצְמוֹ עַל מַה שֶּׁאָמַר. וְהֵם לֹא בִּקְּשׁוּ עַל עַצְמָם, עַל מַה שֶׁהִטְעוּהוּ בְּמַעֲנֶה לְשׁוֹנָם.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּסִכְנִין בְּשֵׁם רַבִּי יוּדָא אָמַר, כָּל הַחוֹשֵׁד בַּכְּשֵׁרִים, רָאוּי לִלְקוֹת בְּצָרַעַת. דִּכְתִיב, (במדבר יב) אֲשֶׁר נוֹאַלְנוּ וַאֲשֶׁר חָטָאנוּ. וּכְתִיב, (שם) אַל נָא תְּהִי כַּמֵּת. חֲבֵרָיו שֶׁל אִיּוֹב חַשָּׁדוּהוּ בַּמֶּה שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ, וְלֹא בִּקְּשׁוּ מִמֶּנּוּ מְחִילָה, וְלֹא בִּקְּשׁוּ עַל נַפְשָׁם, עַד שֶׁבִּיקֵּשׁ אִיּוֹב עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הוֹדִיעַ לָהֶם, שֶׁחָטְאוּ בַּמֶּה שֶׁחָשַׁדּוּהוּ. וּלְפִיכָךְ, וְעַבְדִּי אִיּוֹב יִתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא, מַהוּ דִּכְתִיב, (איוב מב) כִּי אִם פָּנָיו אֶשָּׂא לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת עִמָּכֶם נְבָלָה. מַאי נְבָלָה, זוֹ צָרַעַת. דִּכְתִיב, (במדבר יב) וְאָבִיהָ יָרֹק יָרַק בְּפָנֶיהָ, וְתִרְגֵּם רַבִּי יוֹסֵי וְאָבִיהָ מְנַבֵּל יְנַבֵּל בְּאַפֶּיהָ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנִּגְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶל אִיּוֹב, מַה כְּתִיב. (איוב לח) וַיַּעַן ה' אֶת אִיּוֹב מִן הַסְּעָרָה וַיֹּאמֶר. רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲלַפְתָּא אָמַר, הֵשִׁיב לוֹ עַל מַה שֶּׁאָמַר, (שם ט) אֲשֶׁר בְּסְעָרָה יְשׁוּפֵנִי, אָמַר אִיּוֹב, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, שָׁמָּא רוּחַ סְעָרָה עָבְרָה לְפָנָיו, וְנִתְחַלֵּף לְךָ שְׁמִי אִיּוֹב, בְּאוֹיֵב. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם יג) וַתַּחְשְׁבֵנִי לְאוֹיֵב לָךְ. לְפִיכָךְ הֵשִׁיבוֹ מִן הַסְּעָרָה.

רַבָּנָן אָמְרֵי, סְעָרָה שֶׁל שָׂטָן, שֶׁהִסְעִיר גּוּפוֹ שֶׁל אִיּוֹב. וּמְנָלָן דְּאִיקְרֵי סְעָרָה. דִּכְתִיב, (תהילים קמ"ח:ח') רוּחַ סְעָרָה עוֹשָׂה דְבָרוֹ. שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לַעֲשׂוֹת שׁוּם דָּבָר, אֶלָּא בְּמַאֲמָרוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

רַבִּי בּוֹן אוֹמֵר, כְּתִיב בְּשִׁי"ן, דִּכְתִיב אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי. וּכְתִיב בְּסַמָּךְ, דִּכְתִיב מִן הַסְּעָרָה. כְּתִיב הָכָא אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה, וּכְתִיב הָתָם (ויקרא י"ז:ז') לַשְּׂעִירִים אֲשֶׁר הֵם זוֹנִים אַחֲרֵיהֶם.

וְהַאי דִּכְתִיב בִּשְׂעָרָה. רַבִּי רְחוּמָאי אָמַר, פַּעַם אַחַת זָכָר, וּפַעַם אַחַת נְקֵבָה. פַּעַם אַחַת זָכָר, דִּכְתִיב (ויקרא ט"ז:כ"ב) וְנָשָׂא הַשָּׂעִיר עָלָיו. וּכְתִיב, (בראשית כ"ז:י"א) הֵן עֵשָׂו

אָחִי אִישׁ שָׂעִיר. פַּעַם אַחַת נִקְבָה, דִּכְתִיב (שם לג) וַיָּשָׁב בַּיּוֹם הַהוּא עֵשָׂו לְדַרְכּוֹ שֵׂעִירָה, וּכְתִיב בְּסַמַךְ דִּכְתִיב מִן הַסְּעָרָה. מַאי טַעְמָא. שֶׁמַּסְעִיר גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם.

וְהָא כְתִיב, (מלכים ב ב׳:י״א) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם. רַבִּי נְחֶמְיָה וְרַבִּי יְהוּדָה אָמְרֵי, כְּשֶׁהֶעֱלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֵלִיָּהוּ לָרָקִיעַ, עָמַד מַלְאַךְ הַמָּוֶת כְּנֶגְדּוֹ.

אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַל מְנָת כָּךְ בָּרָאתִי שָׁמַיִם, שֶׁיַּעֲלֶה אֵלִיָּהוּ לְשָׁם. אָמַר לֵיהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַכְשָׁיו יִהְיֶה פִּתְחוֹן פֶּה לַבְּרִיּוֹת. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֵין זֶה כְּשְׁאָר בְּרִיּוֹת, וְיָכוֹל הוּא לְהַעֲבִיר אוֹתְךָ מִן הָעוֹלָם, וְאֵינְךָ יוֹדֵעַ כֹּחוֹ. אָמַר לֵיהּ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תֵּן לִי רְשׁוּת, וְאֵרֵד אֲלָיו. אָמַר לֵיהּ רֵד, מִיָּד יָרַד. כֵּיוָן שֶׁרָאָה אוֹתוֹ אֵלִיָּהוּ, הִכְרִיחוֹ תַּחַת רַגְלָיו, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רְשׁוּת. מִיָּד כָּפַף אוֹתוֹ תַּחְתָּיו, וְעָלָה לַשָּׁמַיִם. דִּכְתִיב (שם) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם.

כֵּיוָן שֶׁנִּגְלָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב, בְּהַהוּא סְעָרָה נִגְלָה אֵלָיו. דִּכְתִיב, מִן הַסְּעָרָה, הַנו"ן כְּפוּפָה, וְלֹא פְּשׁוּטָה. כָּפַף אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּנָחָשׁ הוֹלֵךְ עַל גָּחוֹן, וְדִבֵּר עִמּוֹ. מַה אָמַר לֵיהּ לְאִיּוֹב. (איוב ל״ח:ד׳) אֵיפֹה הָיִיתָ בְּיָסְדִי אָרֶץ. מִיָּד שָׁתַק, וְלֹא יָכוֹל לַעֲמוֹד בְּתוֹכַחְתּוֹ. לְהוֹרוֹת שֶׁמַּעֲשָׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֶּאֱמֶת.

רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי פָּתַח וְאָמַר, (שם) בְּרֶן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר, כּוֹכָבִים שֶׁבַּמָּרוֹם שׁוֹלְטִים בַּלַּיְלָה, חוּץ מֵאוֹתָן שֶׁשּׁוֹלְטִין בַּבֹּקֶר. וְכֻלָּן מְשַׁבְּחִין וּמְפָאֲרִין וּמְיַחֲדִין שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, בְּרֶן יַחַד כּוֹכְבֵי בֹקֶר, וְלֹא כּוֹכְבֵי לַיְלָה אַף עַל פִּי שֶׁמֻּמְשָׁלְתָּן כְּרַגַע.

שם וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, אַמַּאי וַיָּרִיעוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי, בְּשָׁעָה שֶׁעוֹלָה עַמּוּד הַשַּׁחַר, אוֹתָן בְּנֵי אֱלֹהִים מְרִיעִין בִּתְרוּעָה, וְכָל אוֹתָן הַמַּלְאָכִים וְהַכּוֹכָבִים הַמְמוּנִים בַּלַּיְלָה, מַעֲבִירִין אוֹתָם מִמְּקוֹמָם, וְשׁוֹלְטִים מַלְאָכִים אֲחֵרִים בִּמְקוֹמָם, לְהָיוֹתָם מְמוּנִים בַּיּוֹם.

רַבִּי חִסְדָּאי אוֹמֵר, כּוֹכָב אֶחָד יֵשׁ בַּמָּרוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מוֹצִיאוֹ מִמְּקוֹמוֹ, וְילוֹן שְׁמוֹ. וְהוּא מְמוּנֶה לְהַכְנִיס וּלְהוֹצִיא שְׁאָר הַכּוֹכָבִים, וּמְשַׁמֵּשׁ כָּל הַלַּיְלָה, כֵּיוָן שֶׁאוֹתָן כּוֹכְבֵי בוֹקֶר שׁוֹלְטִין, נִגְנָז וְנִבְלַע בִּמְקוֹמוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כְּתִיב (שם ט) הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן. כַּד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעֵי לְמִירְגַּז כָּל עָלְמָא, וּלְאַרְעָשָׁא וּלְאַרְעָשָׁא סַמְכוֹהִי, לָא אַרְעֵישׁ לֵיהּ אֶלָּא מִמְּקוֹמוֹ. מַאן מְקוֹמוֹ. דָּא נְקוּדָה דְצִיּוֹן.

רַבִּי רְחוּמָאי אוֹמֵר, מִצִּיּוֹן הוּשְׁתַּת הָעוֹלָם. דִּכְתִיב, מִזְמוֹר לְאָסָף אֵל אֱלֹהִים ה' דִּבֶּר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמִּזְרַח שֶׁמֶשׁ עַד מְבוֹאוֹ. וּכְתִיב בַּתְרֵיהּ, (תהלים נ) מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹופִי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.

וְאָמַר רַבִּי שִׁמְלָאי, כַּד בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עָלְמָא, אָעִיל נְהוֹרָא בִּנְהוֹרָא, וְאַלְבֵּישׁ דָּא בְדָא, וּבָרָא שָׁמַיִם. דִּכְתִיב, (שם קד) עוֹטֶה אוֹר כַּשַּׂלְמָה נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה.

וְהַאי אוֹר, אִקְרֵי אוֹר לְבוּשׁוֹ. אוֹר קַדְמָאָה, דְּאִתְלַבֵּשׁ בֵּיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהַהוּא אוֹר אִתְפַּשַּׁט בְּהוֹד וְהָדָר, וְאִיבְּרֵי עָלְמָא. דִּכְתִיב, הוֹד וְהָדָר לָבָשְׁתָּ כו' נוֹטֶה שָׁמַיִם כַּיְרִיעָה. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כְּשֶׁנָּטַל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת הַשֶּׂלֶג, וְזָרַק לְתוֹךְ הַמַּיִם, מִתַּחַת כִּסֵּא כְבוֹדוֹ, נָטַל כְּשִׁיעוּר שָׁעָלוֹ, דִּכְתִיב, מִי מָדַד בְּשָׁעָלוֹ מַיִם.

רַבִּי יוּדָאי אָמַר, כְּשִׁיעוּר שְׁלִישׁ זֶרֶת נָטַל, וְזָרַק לְתוֹךְ הַמַּיִם. דִּכְתִיב, (ישעיה מ) וְכָל בַּשָּׁלִשׁ עֲפַר הָאָרֶץ. וּכְתִיב, (איוב לז) כִּי לַשֶּׁלֶג יֹאמַר הֱוֵא אָרֶץ.

וּמִתַּחַת הַמַּיִם, נִקְפָּא מָקוֹם אֶחָד בַּתְּחִילָה, בְּאֶמְצַע הַתְּהוֹם, וְנַעֲשֵׂית מִשָּׁם אֶבֶן אַחַת מְשׁוּקַעַת בְּאֶמְצַע תְּהוֹם, וְעָלְתָה לְמַעְלָה וְנִרְאֵית בְּצִיּוֹן. וְהִיא נְקוּדַת הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, סַנַלְגַּל וּסְגוֹלְגַּלְתָּא לָא מִתְמוֹקְמֵי, אֶלָּא מִגּוֹ חַד נְקוּדָה, בְּאֶמְצַע, וְהַהִיא נְקוּדָה אִיהִי מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשָּׁם נִתְפַּשְּׁטָה הָאָרֶץ לְכָל רוּחוֹתֶיהָ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כְּעֵין בְּרִיָּיתוֹ שֶׁל אָדָם.

בְּשָׁעָה שֶׁנִּקְפְּאָה הָאָרֶץ מִתַּחַת הַמַּיִם, מַה כְּתִיב, (בראשית א) יִקָּווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְתֵרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ הַמַּיִם הַיַּבָּשָׁה, הָיוּ עוֹלִים וְנִגְבָּהִים לְכַסּוֹתָהּ כְּבָרִאשׁוֹנָה, עַד שֶׁגָּעַר בָּהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְנָסוּ, דִּכְתִיב (תהלים קד) מִן גַּעֲרָתְךָ יְנוּסוּן. וְאַף עַל פִּי שֶׁהָיוּ נָסִין, לֹא הָיוּ מִשְׁתַּכְּכִין. מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי שֶׁהָיוּ מְכַסִּין עָלֶיהָ בַּתְּחִילָה, וְעַכְשָׁיו נָסִין מִפָּנֶיהָ. מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נָטַל כְּמִין צְרוֹר שֶׁל חֶרֶשׁ, וְחָקַק בּוֹ שְׁמוֹ שֶׁל ע"ב שֵׁמוֹת, וְהִשְׁלִיךְ לְתוֹךְ הַמַּיִם, וְעָמְדוּ מִיָּד, וְנִשְׁתַּכְּכוּ.

וּבְאֵיזֶה מָקוֹם עָמְדוּ. בְּצִיּוֹן. דִּכְתִיב, (שם נ) מִצִּיּוֹן מִכְלַל יֹופִי, זֶה שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּכְשֶׁהָאָרֶץ מִתְמוֹטֶטֶת, אֵינָהּ מִתְמוֹטֶטֶת אֶלָּא מִמָּקוֹם זֶה, שֶׁהוּא מְקוֹם הָעוֹלָם.

רַבִּי פְּדָת אוֹמֵר, הַנִּשְׁבָּע בֶּאֱמֶת בִּשְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, צְרוֹר זֶה שֶׁחָתוּם בּוֹ שְׁמוֹ, מִסְתַּלֵּק לְמַעְלָה בְּחֶדְוָה, וּמִתְקַיֵּים בּוֹ, וְהָעוֹלָם מִתְקַיֵּים. וְהַנִּשְׁבָּע לַשֶּׁקֶר, אוֹתוֹ צְרוֹר עוֹלֶה וּמִסְתַּלֵּק, וְרוֹאֶה שֶׁהוּא שָׁוְא, וְאֵז הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט, וְרוֹצֶה לַחֲזוֹר לְתוֹהוּ וָבוֹהוּ. שֶׁאֵין הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים, אֶלָּא עַל שְׁמוֹ הַחָתוּם בֶּאֱמֶת. וְעַל דָּא כְתִיב, (שמות כ׳:ז׳) לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא.

רַבִּי חִזְקִיָּה אוֹמֵר, מְקוֹם כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, הִיא נְקוּדָה אַחַת, אֲשֶׁר עָלֶיהָ עוֹמֵד הַכֹּל. וְהַכָּבוֹד אֵינוֹ בָּרוּךְ אֶלָּא מִמְּקוֹמוֹ. דִּכְתִיב, (יחזקאל ג׳:י״ב) בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

מַאי (איוב ט׳:ו׳) וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלָּצוּן. רַבִּי פְּרַחְיָא אוֹמֵר, אֵלּוּ עַמּוּדִים סַמְכִין יְסוֹדָא, וְקַיְּימָא דְּעַלְמָא עֲלֵיהוּ. וְכַמָּה אינון. ז'. דִּכְתִיב, (משלי ט׳:א׳) חָצְבָה עַמּוּדֶיהָ שִׁבְעָה. יְסוֹד דְּאִינּוּן סָמְכִין, צַדִּיק אֶחָד. דִּכְתִיב, (שם י׳) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. עַמּוּד לָא כְתִיב, אֶלָּא יְסוֹד, יְסוֹדָא דְּכוֹלָּא קַיְימִין עֲלֵיהּ.

כְּנֶגֶד זֶה, שִׁבְעָה רְקִיעִין הֵן. וְשִׁבְעָה כּוֹכָבִים רָצִין וְחוֹזְרִין הֵן. שִׁבְעָה אֲרָצוֹת. שִׁבְעָה יַמִּים. שִׁבְעָה תְּהוֹמוֹת. וְכוּלָּם תְּלוּיִם בַּמַּאֲמָר הַהוּא. שֶׁנֶּאֱמַר, הַבּוֹנֶה בַּשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָיו. הֵם ז' סְפִירוֹת, מַעֲלוֹת גְּדוֹלוֹת, עֲמוּדִים חֲקוּקִים בִּשְׁמוֹ הַגָּדוֹל, וְכֻלָּם תְּלוּיִם בְּמַאֲמָר אֶחָד, וְהֵם שָׁמַיִם הָעֶלְיוֹנִים.

וְשֶׁבַע אֲרָצוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁמִּזְדַּוְּוגִין עִמָּהֶן. וְלָא אית בְּהוֹן פֵּירוּדָא. שֶׁנֶּאֱמַר, (בראשית א׳:ה׳) וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. יוֹם שֵׁנִי, יוֹם שְׁלִישִׁי. יוֹם רְבִיעִי. יוֹם חֲמִישִׁי. יוֹם הַשִּׁשִּׁי. עַד יוֹם הַשְּׁבִיעִי. א (שמות כ׳:י״א) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה'.

וּכְנֶגְדָּם שִׁבְעָה עֲמוּדִים חֲקוּקִים, שֶׁהֵם תְּלוּיִם בַּשָּׁמַיִם. וְאִינּוּן שְׁנֵי עָשָׂר שְׁבָטִים, דְּאִינּוּן תְּלוּיִין בְּמִדַּת יַעֲקֹב, הַנִּקְרָא שָׁמַיִם. שֶׁנֶּאֱמַר, (מלכים א ח׳:ל״ט) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ, וּכְתִיב (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'.

רַבִּי רְחוּמָאי אוֹמֵר, הַשִּׁבְעָה עֶלְיוֹנִים, הֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. (עמוס ט) וַאֲגֻדָּתוֹ, מַאי אֲגֻדָּתוֹ. הֵם שֶׁבַע מַעֲלוֹת לְמַטָּה מֵהֶם, שֶׁעוֹמְדִים עַל הָעוֹלָם, וּמַנְהִיגִים אוֹתָהּ. עַל אֶרֶץ, זוֹ אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה. יְסָדָהּ, זוֹ אֶרֶץ הָעֶלְיוֹנָה הַנִּקְרֵאת בִּינָה, וְהִיא תְּלוּיָה בְּחָכְמָה. וּמַאי אִיהוּ, תֵּבֵל. שֶׁנֶּאֱמַר, (ירמיהו י׳:י״ב) מֵכִין תֵּבֵל בְּחָכְמָתוֹ.

(עמוס ט׳:ו׳) הַקּוֹרֵא לְמֵי הַיָּם, יָם אֶחָד, וְהֵן שִׁבְעָה. רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי אוֹמֵר, הֲלֹא יַם אֶחָד בָּעוֹלָם הוּא. אָמַר רַבִּי רְחוּמָאי, יַמִּים כְּתִיב. דִּכְתִיב, וּלְמִקְוֵה הַמַּיִם קָרָא יַמִּים.

וְכוּלָּן נִכְנָסִין לַיָּם הַגָּדוֹל, וְהֵם שִׁבְעָה, וְכֻלָּם נִכְנָסִים בּוֹ, זֶה לְמַטָּה מִזֶּה, עַד הַתְּהוֹם, עַד שֶׁתִּמְצָא יַם הַגָּדוֹל שִׁבְעָה זֶה עַל זֶה, וְכוּלָּם תְּלוּיִם בְּמַאֲמָר אֶחָד.

אָמַר רַבִּי שִׁמְלָאי, אִימָתַי הָעוֹלָם מִתְמוֹטֵט. בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מַבִּיט וְרוֹאֶה בּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר, (תהילים י״ד:ב׳) ה' מִשָּׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְגו'.

רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יִצְחָק קָמוּ בְּנְהוֹרָא, כַּד נָהַר יַמָּא, לְמֵיהַךְ בְּאוֹרְחָא. עַד לָא נָפְקֵי, זְקַף עֵינוֹהִי רַבִּי נְהוֹרָאי, חָמָא בְּכוֹכְבֵי בקֶר דְּקָא מָרְתְּתֵי. אֲמַר ר' יִצְחָק, חֲזֵי אינּוּן כּוֹכְבַיָּא דְּקָא מָרְתְּתֵי בִּדְחִילָא דְּמָרֵיהוֹן, הַשְׁתָּא מָטֵי זִמְנַיְיהוּ לְזַמְּרָא.

בְּגִין, דְּאִינּוּן בְּנֵי אֱלֹהִים, קַיְימוּ עֲלַיְיהוּ. וְכַד מְסַיְימוּ שְׁאַר חַיְילִין דְּקָא מְשַׁבְּחִין בְּלֵילְיָא, אִינּוּן בְּנֵי אֱלֹהִים תּוֹקְעִין תְּרוּעָה, וּמִתְכַּנְסִין כָּל מַשְׁרְיָין דְּשִׁלְטָין בְּלֵילְיָא לְאַתְרַיְיהוּ.

כְּדֵין אִינּוּן כּוֹכְבַיָּא דְּשִׁלְטִין בִּימָמָא, בְּצַפְרָא, מָרְתְּתִין וְדָחֲלֵי וְסָלְקֵי שִׁירְתָא. וְהַשְׁתָּא מָטָא זִמְנַיְיהוּ, לְשַׁבְּחָא לְמָרַיְיהוּ, בְּזִמְנָא דָא דְּשָׁמְעִין הַהִיא תְּרוּעָה. דִּכְתִיב, (איוב ל״ח:ז׳) בְּרָן יַחַד כּוֹכְבֵי בקֶר וַיָּרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

אַקְדִימוּ וַאֲזִלוּ, וַהֲוָה נָהֵיר יְמָמָא. כַּד נָפַק שִׁמְשָׁא וְאִתְגְּלֵי לְעַלְמָא, אֲמַר לֵיהּ רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי נְהוֹרָאי, תְּוַוהְנָא כַּד אִסְתַּכַּלְנָא בְּשִׁמְשָׁא, דְּכִי נָפַק, נָפֵיק סוּמְקָא, וּלְבָתַר הָכֵי אִתְהַדַּר חִוָּורָא. אַמַּאי.

וַדַּאי אִדְכַּרְנָא מִלָּה, דַּאֲמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן שָׁלוֹם, אֲמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּן יְהוּדָא, שִׁמְשָׁא כַּד נָפֵיק, נָפֵיק בְּתוֹקְפָא, כְּגַבַר תַּקִּיף. וּבָקַע תְּלֵיסַר מַשְׁקוֹפֵי חַלּוֹנֵי דְּרָקִיעָא.

וְלֵית בָּכָל אינוּן כּוֹכְבֵי שְׁמַיָּא וּמַזָּלֵי דְּאִיקָרֵי גִּבּוֹר, בַּר מִשִּׁמְשָׁא. מַה גְּבוּרָה עָבִיד. אֶלָּא כַּד אִסְתַּיֵּים יְמָמָא וְעָאל לֵילְיָא, אִסְתַּתְּמָן כָּל אינוּן כֻּיִּין וּמַשְׁקוֹפִין דִּרְקִיעָא. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתֵּי יְמָמָא וְשִׁמְשָׁא נָפַק, אִתְעַטַּר וְאִתְגְּלִיף בְּאַתְוָון דְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, וּבְתוֹקְפָא וּבְחֵילָא דִּילֵיהּ, כָּנֵיס בְּכָל אִינוּן רְקִיעִין, וּבָקַע בְּכָל אִינוּן חַלּוֹנִין, וְאִתּוֹקְדוּן בְּשַׁלְהוֹבוֹי, וּפְתַח לוֹן וּנְפַק לְבַר.

וּמְנָא לָן דְּאִתְקְרֵי גִּבּוֹר. דִּכְתִיב, (תהילים י״ט:ו׳) יָשִׂישׂ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אוֹרַח. וּכְתִיב, (שופטים ה׳:ל״א) כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבוּרָתוֹ. כְּגִבּוֹר שֶׁנִּכְנַס לַמִּלְחָמָה וְנוֹצַחַ, הוּא אָדוֹם. כְּשֶׁנִּצַּח חוֹזֵר לְגָוְונוֹ הָרִאשׁוֹן. כָּךְ הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁיּוֹצֵא, נִדְלָקִים בּוֹ שַׁלְהָבוֹתָיו, וְהוּא אָדוֹם מֵרוֹב גְּבוּרָתוֹ, וְאַחַר כָּךְ חוֹזֵר לַגָּוְונוֹ הָרִאשׁוֹן.

אֲזִלוּ, כַּד מָטוּ בֵּי חֻקָּל, אֲמַר רַבִּי יִצְחָק, לֵימָא מַר מֵאינוּן מִילִּין דְּמַעֲלְיָיתָא דְּבַקְרִיאַת שְׁמַע. פָּתַח וְאָמַר, (דברים ו׳:ד׳) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַאי קְרָא, תִּינַח בְּשַׁעֲתָא דַּאֲמָרוּ בְּנֵין דְּיַעֲקֹב לַאֲבוּהוֹן, אוֹ מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, אֲבָל הַשְׁתָּא, כֵּלָּא עַלְמָא אָמְרֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְמַאן יִשְׂרָאֵל אָמְרִין.

אֶלָּא הָא תְּנִינָא, יַעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָתִים לֵיהּ גּוֹ כּוּרְסָא יְקָרֵיהּ, לְמֶהֱוֵי תְּדִיר סַהֲדָא עַל בְּנוֹי, דְּקָא מְיַחֲדֵי שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדָחֲזֵי, בְּכָל יוֹמָא תְּרֵין זִמְנֵי, וְכַד אינוּן מְיַחֲדִין שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אָמְרֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, הֲוֵי סָהֵיד עָלָן, דַּאֲנַן מְיַחֲדֵי שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדְקָא חָזֵי.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, נָטְלֵי לֵיהּ לְיַעֲקֹב בְּאַרְבַּע גַּדְפִּין, פְּרִישָׁן לְאַרְבַּע סִיטְרֵי עָלְמָא, וְסָלְקֵי לֵיהּ לְקַמֵּי קַדִּישָׁא עִילָּאָה, וּמְבָרְךְ לֵיהּ בְּשָׁבַע בִּרְכָאן. פְּתַח הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַאֲמַר, זַכָּאָה אִיהוּ אַבָּא, דְּזַרְעָא דָּא אוֹלִיד בְּאַרְעָא. זַכָּאין אינוּן בְּנִין, דְּקָא מְעַטְרִין לַאֲבוּהוֹן הָכֵי. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא, כָּל אינוּן חֵילֵי דִּשְׁמַיָּא, פָּתְחֵי וְאָמְרֵי בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וְיַעֲקֹב מִתְעַטַּר בִּתְלֵיסַר נַהֲרָא אַפַּרְסְמוֹנָא דַכְיָא, וְקָאִים תְּדִיר כָּקָרְתָא מַקָּפָא שׁוּר עַל בְּנוֹי קַמֵּיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלָא שָׁבַק דִּינָא תַּקִּיפָא לְשַׁלְטָא עֲלַיְיהוּ, וְכָל בְּנֵי עַלְמָא לָא יָכְלִין לְשֵׁצָאָה לְהוֹן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיה מד) אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב.

פְּתַח רַבִּי יְהוּדָאי וַאֲמַר, בְּדוּגְמָא דְּאִית י"ב שְׁבָטִים לְתַתָּא, דְּאִינּוּן בְּנֵי יַעֲקֹב, כָּךְ אִיתָא יַעֲקֹב עִילָּאָה בִּשְׁמַיָּא, וּתְרֵי עֲשַׂר שְׁבָטִין עִילָּאִין. וּבְדוּגְמָא דִּמְיַיחֲדֵי שְׁמֵיהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, כָּךְ מְיַיחֲדֵי מַלְאֲכֵי קַדִּישִׁין לְעֵילָּא. וְכוּלָּא בְּגַוְונָא דִּלְעֵילָּא.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרָאי וְאָמַר, (ישעיה כט) לָכֵן כֹּה אָמַר ה' אֶל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ. וְכִי יַעֲקֹב פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, וְיַעֲקֹב לָא אִבְרִי בְּעָלְמָא.

אֶלָּא תָּא חֲזֵי, בְּשַׁעֲתָא דַּהֲווֹ מַפְּלֵי לְאַבְרָהָם בְּאוּר כַּשְׂדִּים, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַכְנֵיס לְפַמַּלְיָא דִּילֵיהּ, וַאֲמַר שְׁזִיבוּ לְאַבְרָהָם מִגּוֹ יְקִידָא דִּילֵיהּ, דְּאִיהוּ רְחִימָאי.

אָמְרוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָא יִפּוֹק מִינֵיהּ יִשְׁמָעֵאל. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָא יִפּוֹק מִינֵיהּ יִצְחָק. אָמְרוּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָא יִפּוֹק מִינֵיהּ עֵשָׂו. אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הָא יִפּוֹק מִינֵיהּ יַעֲקֹב. אָמְרוּ, הָא וַדַּאי בִּזְכוּת יַעֲקֹב יִשְׁתְּזִיב. וְעַל דָּא אָמַר, אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, דְּבִזְכוּתֵיהּ אִישְׁתְּזִיב אַבְרָהָם.

אָמַר רַבִּי, בְּשָׁעָה דְּכָפִיתוּ לַחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, דְּיִפְּלוּן לוֹן בְּגוֹ אַתּוּן נוּרָא יְקִידְתָּא. חֲנַנְיָה אָמַר, (תהילים קי"ח:ו') ה' לִי לֹא אִירָא מַה יַּעֲשֶׂה לִי אָדָם. מִישָׁאֵל אָמַר, (ירמיה כז) וְאַתָּה אַל תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְאַל תֵּחַת יִשְׂרָאֵל כִּי אוֹשִׁיעֲךָ מֵרָחוֹק וְאֶת זַרְעֲךָ מֵאֶרֶץ שִׁבְיָם. עֲזַרְיָה אָמַר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְגו'.

אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, (ישעיהו מ"ד:ה') זֶה יֹאמַר לַה' אֲנִי, וְזֶה יִקָּרֵא בְּשֵׁם יַעֲקֹב, וְזֶה חֲנַנְיָה, שֶׁאָמַר ה' לִי לֹא אִירָא. וְזֶה מִישָׁאֵל, שֶׁאָמַר וַאֲנִי מִישָׁאֵל, זֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב. וְזֶה עֲזַרְיָה, שֶׁאָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וכו'. לֹא עַתָּה יֵבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עַתָּה פָּנָיו יֶחֱוָרוּ.

וְלָמָּה לָא הֲוָה דָּנִיֵּאל בְּהוֹן. אֶלָּא דְּנִיֵּאל אָמַר, אֲנִי נִקְרָא בַּלְטְשַׁאצַּר, כְּשֵׁם אֱלִיל שֶׁלּוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר, א (דניאל ד':ה') בַּלְטְשַׁאצַּר כְּשֵׁם אֱלָהִי כו', וּכְתִיב, (שם ב) בֵּאדַיִן מַלְכָּא נְבוּכַדְנֶצַּר נְפַל עַל אַנְפּוֹהִי וּלְדָנִיֵּאל סְגִד. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָמַר, פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ, אֲזַל וְלָא הֲוָה עִמְּהוֹן.

מָה רָאוּ חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה דְּנָפְלוּ בְּנוּרָא. אֶלָּא אָמְרוּ, צְפַרְדְּעִים מַפְּלִין גּוּפְּהוֹן בְּנוּרָא, בְּשָׁבִיל לְאַבָּאיֵשׁ לְמִצְרָאֵי, בְּמַאֲמַר דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲנַחְנָא עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּשָׁבִיל יְקָרָא דְּמָארָנָא.

אֲזָלוּ וְאִתְעַסְּקוּ בְּאוֹרַיְיתָא, אִדְּהָכֵי רָמַשׂ שִׂמְשָׂא. אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאי, נְעִבַּר מֵאָרְחָא, וּנְסַלַּק לְטוּרָא, וְנִשְׁתַּדֵּל בְּאוֹרַיְיתָא, וְלָא נְדַמּוּךְ.

עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי וּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא דָּא עִם דָּא, שְׁמָעוּ חַד קָלָא דְּהֲוָה אָמַר, עִילָּאִין קוּמוּ. תַּתָּאִין דְּמִיכִין, דְּשִׁנְתָא בְּחוֹרֵיהוֹן, אִיתְעָרוּ. הָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעֵי לְמִרְגַּז עָלְמָא,

וְאִינוּן סָמְכִין קַיְימִין, דְּעַלְמָא סָמִיךְ עֲלֵיהוֹן, מְרַחְתֵי. קַל בְּכְיָיא, דְּחַד אוּזִילָא דְּאַיְלְתָא, דְּקָא בָכְיָיא עַל חַד אַרְיָיא, דְּאִיתְרְשֵׁים תְּדִירָא בְּכוּרְסְיָיא קַדִּישָׁא.

אֲמַר רַבִּי נְהוֹרָאי לְרַבִּי יִצְחָק, שְׁמְעַת מִידִי. אֲמַר לֵיהּ, שְׁמַעְנָא, וְעַל דָּא אֲמִינָא, (לא ידוע) שָׁמַעְתִּי וַתִּרְגַּז בִּטְנִי. אֲמַר ר' נְהוֹרָאי, וַדַּאי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּעֵי לְמֵידַן עַלְמָא דִּילֵיהּ, וְעַד לָא יִתְעֲבֵד דִּינָא, הָא קָלָא אִיתְעַר, וְאַכְרִיז תְּדִיר בְּעַלְמָא. וַדַּאי רָמֵי דְּרָמִין יִסְתַּלְקוּן הַשְׁתָּא בְּעַלְמָא. וְכוֹלָּא בְּרִיר לָן, בַּר הַאי דַּאֲמַר, קַל בְּכְיָיא דְּחַד אוּזִילָא דְּאַיְלְתָא, דְּקָא בָכֵי עַל חַד אַרְיָיא, לָא יַדְעְנָא מַאי אִיהוּ.

אֲמַר רַבִּי נְחֶמְיָה, לָא יָדְעוּ בְּהַאי לְפוּם שַׁעֲתָא, לְיוֹמִין זְעִירִין אִיתְגְּלֵי בְּעַלְמָא, וּמַאי אִיהוּ בְּכְיָיא. דָּא בְּכְיָיא דְּרַבִּי יִשְׁמָעֵאל בֶּן אֱלִישָׁע כֹּהֵן גָּדוֹל, דִּבְכָה עַל רִישֵׁיהּ דְּרַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. דְּהַהִיא בְּכְיָיא לָא אִתְעֲבַר מִכּוּרְסָא דְּמַלְכָּא, עַד דְּיַעֲבִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוּקְמִין בִּשְׁאָר עַמִּין.

אֲמַר רַבִּי רְחוּמָאי, בֹּא וּרְאֵה, בְּשָׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, לְמִי דָּן תְּחִלָּה, לְגָדוֹלֵי הַדּוֹר דָּן תְּחִלָּה, וְאַחַר כַּךְ דָּן אֶת הָעוֹלָם. מְנָלָן. מֵהָכָא, דִּכְתִיב, וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים, שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים תְּחִלָּה, וְאַחַר כַּךְ דָּן וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אָמַר, מֵהָכָא, (מלכים א ח׳:נ״ט) לַעֲשׂוֹת מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ תְּחִלָּה, וְאַחַר כַּךְ מִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

(רות א׳:א׳) וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבָּנָן דְּאָמְרֵי, בִּזְמַן שֶׁהַדִּין בָּא לָעִיר, יְסַלֵּק אָדָם עַצְמוֹ מֵאוֹתָהּ עִיר, שֶׁכְּיוָן שֶׁנִּיתַּן רְשׁוּת לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, אֵינוֹ חוֹשֵׂשׂ לְכָל אָדָם, וְאִישׁ שֶׁפָּגַע בּוֹ, יֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְהַזִּיקוֹ.

כְּיוָן שֶׁרָאָה אֱלִימֶלֶךְ, שֶׁהַדִּין בָּא לָעוֹלָם, מִיָּד בָּרַח לְהִסְתַּלֵּק מִן הַדִּין, וְעִם כָּל דָּא לֹא בָּרַח מִמֶּנּוּ. רַבָּנָן דְּקֵיסָרִין אָמְרֵי, אֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה נִיכָּר לְמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא נִיכָּר לְמַעְלָה, הוּא נִתְפַּס תְּחִלָּה.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, מַה כְּתִיב בַּשּׁוּנַמִּית. (מלכים ב ד׳:י״ג) וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשָׁבֶת. מִכָּאן, שֶׁצָּרִיךְ לְהַכְנִיס רֹאשׁוֹ לְתוֹךְ רַבִּים, וְלֹא יְהֵא נִרְשָׁם לְבַד.

מַה כְּתִיב בַּתְּחִלָּה. וַיֵּלֶךְ אִישׁ סְתָם, רָצָה לְהַחְבִּיא וּלְהַסְתִּיר עַצְמוֹ שֶׁלֹּא יַכִּירוּ בוֹ. מִי הִכִּירוּ. מִדַּת הַדִּין. וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, אָדָם נִיכָּר וְנִרְשָׁם הוּא, לְהִסָּתֵר אֵינוֹ רָאוּי, וְלֹא לְהַחְבִּיא. וְלָא אִיהוּ דָּא אֱלִימֶלֶךְ, פִּרְנָסָא דְּעַמָּא. וְלָא אִיהוּ דָּא אֱלִימֶלֶךְ, דְּהָוָה סְתִים עֵינוֹי מֵעוֹבָדֵי עַמָּא.

רַבִּי פִּרְחָיָא אָמַר, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, וּבֵית דִּין שֶׁלְּמַעְלָה עוֹמֵד, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הָיָה מַסְתִּירוֹ וְאוֹמֵר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ סְתָם. עָמְדָה מִדַּת הַדִּין וְהִזְכִּירוֹ, וְשָׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ. מִיָּד נִגְזַר עָלָיו הַדִּין, וְעַל בָּנָיו. כְּדִכְתִיב, וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֱלִימֶלֶךְ, מִי לָא הֲוָה יָדַע דְּהוּא אֱלִימֶלֶךְ דָּא. אֶלָּא כֵּיוָן שֶׁרָאָה שֶׁהַדּוֹר מְבַזִּין בִּגְדוֹלִים, אָמַר וַדַּאי אֵלֵךְ מִכָּאן, וְלֹא אֶהְיֶה נִתְפָּס בְּתוֹכָם. וֱאֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה יְכוֹלֶת בְּיָדוֹ לִמְחוֹת, וְלֹא מִיחָה. וְהָלַךְ מִשָּׁם וּבָרַח, וּלְפִיכָךְ נִזְכַּר שְׁמוֹ וְנֶעֱנָשׁ.

(רות א) וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹּט הַשֹּׁפְטִים. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, כָּל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בִּימֵי, לָשׁוֹן צַעַר הוּא. אֱלִימֶלֶךְ, הוּא הָיָה כְּדוּגְמַת מֶלֶךְ. כֵּיוָן שֶׁהִכִּיר בַּדָּבָר, הִשְׁמִיט עַצְמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, וְהָלַךְ לְגוּר בֵּין הָאוּמּוֹת, דְּסָבַר שֶׁלֹּא יְהֵא נִידּוֹן בֵּינֵיהוֹן. עָמְדָה מִדַּת הַדִּין וְהִזְכִּירוֹ, וְנִתְפַּשׂ.

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹּט הַשֹּׁפְטִים, רַבִּי חִלְקִיָּה בַּר אֱלִיעֶזֶר פָּתַח קְרָא דִּכְתִיב, (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְגו'. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִם הַנְּבִיאִים, אֵינוֹ נִגְלֶה אֲלֵיהֶם אֶלָּא מֵרָחוֹק. וְעַל כֵּן רוֹאִים דְּמוּת דְּבָרִים, כְּאָדָם הָעוֹמֵד מִמֶּרְחָק, חוּץ מִמשֶׁה.

דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, כָּל הַנְּבִיאִים כּוּלָּם לֹא נִתְנַבְּאוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁאֵינָהּ מְאִירָה, מֹשֶׁה מִתּוֹךְ אַסְפַּקְלַרְיָא הַמְאִירָה. שְׁאָר הַנְּבִיאִים מֵרָחוֹק, וּמֹשֶׁה מִקָּרוֹב. שֶׁנֶּאֱמַר, (במדבר יב) לֹא כֵן עַבְדִּי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא. מְהֵימְנָא בְּבֵית מַלְכָּא, קָרֵיב הוּא לְמַלְכָּא.

וְאִי תֵּימָא, כֵּיוָן דְּכָל הַנְּבִיאִים נִתְנַבְּאוּ מֵרָחוֹק, אֵין אַהֲבָתוֹ שֶׁל מָקוֹם עֲלֵיהֶם. כְּתִיב, ק (ירמיה לא) מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי וְאַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מָשַׁכְתִּיךְ חָסֶד.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, יֵשׁ רָחוֹק וְנִתְקָרֵב, וְקָרוֹב וְנִתְרַחֵק. יֵשׁ רָחוֹק וְנִתְקָרֵב, דִּכְתִיב, (משלי לא) מִמֶּרְחָק תָּבִיא לַחְמָהּ. קָרוֹב וְנִתְרַחֵק, דִּכְתִיב, מֵרָחוֹק ה' נִרְאָה לִי. זֶה קָרוֹב לַנְּבִיאִים. וְזֶה רָחוֹק לַמַּלְכוּת. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר, אִיפְּכָא, קָרוֹב לַמַּלְכוּת. וְרָחוֹק לַנְּבִיאִים. שָׁרוֹאִין דְּמְיוֹנוֹת שֶׁל מַעְלָה כְּמִין גּוּפִּי.

רַבִּי חִלְקִיָּה אָמַר, כְּשֶׁרוֹאִין הַנְּבִיאִים בְּצִיחְצוּחַ, בְּיָדוּעַ שֶׁהָעוֹלָם נִידּוֹן לְמֵיטַב. וּכְשֶׁרוֹאִים בַּחֲשֵׁיכָה, נִידּוֹן לְפָרְעָנֻיּוֹת. וַאֲזַי פָּתַח קְרָא, וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹּט הַשֹּׁפְטִים וְגו'.

וַיְהִי בִּימֵי. רַבִּי בּוֹן, כָּל יוֹמוֹי הֲוָה בְּקֻסָרִין, יוֹמָא חַד חָמָא עַמָּא דְּסָרְחֵי, דַּהֲווֹ מִסְכְּנֵי אָזְלוֹ, וְלָא מַשְׁגִּיחִין עֲלַיְיהוּ. אֲמַר, וַדַּאי דִּינָא אִתְחֲזֵי הָכָא, קָם וַאֲזֵיל לֵיהּ.

יוֹמָא חַד חָלִישׁ דַּעְתֵּיהּ, פָּגַע בִּכְפַר סִיכְנִין בְּרַמּוֹן, וְאִדְמוּךְ. שְׁמַע חַד קָלָא, לְחַד תַּנָּא דְּלָעֵי בְּרַנָּנָא דְּאוֹרַיְיתָא דַּאֲמַר, (דברים כב) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר לְפָנֶיךָ וכו'. קַן, זֶה תְּשׁוּבָה. בַּדֶּרֶךְ, זֶה רָחֵל. שֶׁנֶּאֱמַר, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נָכוֹן הַיּוֹם. וְצַדִּיקִים,

תְּרֵין בְּנִין, יוֹסֵף וּבִנְיָמִין. וְהִיא נְקֵבָה לְבָנָה, הוֹלֶכֶת כָּל הַלַּיְלָה, וּמֵאִיר לָהֶם, עַד נְכוֹן הַיּוֹם, שֶׁהוּא יַעֲקֹב.

בְּכָל עֵץ, כָּל, דָּא צַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים. עֵץ, דָּא שְׁכִינָה. שֶׁנֶּאֱמַר, עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. עַל הָאָרֶץ, דָּא אֶרֶץ הַתַּחְתּוֹנָה. אֶפְרוֹחִים, דָּא שְׁנֵים עָשָׂר שְׁבָטִים דִּלְעֵילָא. אוֹ בֵּצִים, דָּא יִשְׂרָאֵל דִּלְתַתָּא, דְּאִינּוּן כְּמַלְבּוּשָׁא דְגוּפָא. וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים וכו', שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר, (ישעיה נ) וּבְפִשְׁעֵכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם.

וְאֶת הַבָּנִים תִּקַּח לָךְ. אַרְכִּין רַבִּי בּוֹן אוּדְנוֹי, וּשְׁמַע הַהוּא קָלָא דַּאֲמַר, חָס עַל דָּא, לָא אֱמַר וְלָא כְלוּם. מַאן דְּחָס, שְׁבַק אִמָּא וּבְנָהָא וְאָזִיל לֵיהּ. וּמַה דְּאִמָּא מִתְרָכָא מִן הַקַּן, מַה הִיא אוֹמֶרֶת. אוֹי שֶׁהֶחֱרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי, וְשָׂרַפְתִּי אֶת הֵיכָלִי, וְהִגְלֵיתִי בָּנַי לְבֵין הָאוּמּוֹת. וְעַל דָּא יְרַחֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דְּהָא רַחֲמָנָא לָא אִשְׁתַּכַּח אֶלָּא הָכֵי.

וְעַל דָּא שְׁכִינָה צוֹעֶקֶת עַל בָּנֶיהָ. הָא כְתִיב, שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח, תְּרֵין שִׁלּוּחִין, דְּאִינּוּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח אֶפִילּוּ ק' זִימְנִין דְּאִי אַהֲדַר עַל גּוֹזָלֵיהּ גּוֹ רְחִימוּ דִּבְנָהָא, שַׁלֵּחַ אֶפִילּוּ כַּמָּה זִמְנִין, עַד דַּאֲזַל לֵיהּ וְסָתַר קַן שֶׁלָּהּ, וְיִטּוֹל בְּנִין טְמִירִין דְּקוּנְטָרָא, לְמֵיטַל אִגְּרָא, הָא רַחֲמָנָא לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא הָכֵי. וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים, שֶׁיַּאֲרִיךְ רוֹגֶז מִן שֵׁשֶׁת יָמִים, שֶׁנִּקְרְאוּ אֲרֻךְ אַפַּיִם. ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כַּד בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עָלְמָא, בָּרָא לֵיהּ בִּתְלַת קִיטְרִין, וְאִינּוּן חָכְמָה וּתְבוּנָה וְדַעַת. דִּכְתִיב, (משלי ג':י"ט-כ') ה' בְּחָכְמָה יָסַד אָרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בִּתְבוּנָה בְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ.

וְכֻלְּהוֹ קִיטְרִין בְּבַר נָשׁ. וְקִיטְרָא דִּתְבוּנָה דְּפָקַע מִינַיְיהוּ, אִתְפַּשַּׁט בִּשְׁאָר בְּרְיִין וּבְכוּלְהוֹ אִית סוּכְלְתָנוּ לְפוּם אוֹרְחַיְיהוּ.

הַאי עוֹפָא כַּד פָּרַח מִגּוֹזָלֵיהּ, וְאִשְׁתְּלַח מֵעַל בְּנָהָא, מְצַפְצְפָא וְאָזְלָא, וְלָא יָדְעָה לְאָן אָתַר אָזְלָא, מְנַדְּרָא לְמֵיבַד גְּרָמֵהּ. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּכְתִיב בֵּיהּ (תהילים קמ"ה:ט') וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אֶפִילּוּ עַל יְתוּשָׁא זְעִירָא בְּעָלְמָא, רַחֲמִין דִּילֵיהּ עַל כֻּלָּא. הַהוּא דְּמָנָּא עַל עוֹפָא, אִיתְעַר לְגַבֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִתְעַר עַל בְּנוֹי, כְּדֵין קָלָא נָפְקָא קַמֵּיהּ, וְאָמְרָה, (משלי כ"ז:ח') כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. כְּדֵין אִיהוּ אִתְעַר רַחֲמֵי, עַל כָּל אִינּוּן דְּאָזְלֵי מְנַדְּדֵי מֵאֲתַר לַאֲתַר, וּמִדּוּךְ לְדוּךְ אָחֳרָא. תְּבִירֵי לִבָּא, תְּבִירֵי חֵילֵי. וְאִיתְעַר רַחֲמֵי עַל כָּל עָלְמִין, וְחָס עֲלַיְיהוּ, וְשָׁבֵיק חוֹבֵי דְּמִנַּדְּדָן מֵאַתְרַיְיהוּ, וְחָס עֲלַיְיהוּ וְעַל כָּל עָלְמָא.

וְעַל דָּא אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַשְׁרֵי צִפּוֹרָא לְבַר, וְהִיא אִיתְעָרַת רַחֲמִין עַל כָּל עָלְמָא, מַאן גָּרִים לְמֵיחַס עַל עָלְמָא וּלְאִיתְעַר רַחֲמִין עֲלַיְיהוּ. הַהוּא בַּר נָשׁ דְּשָׁלַח הַהוּא צִיפּוֹר

לְצַעֲרָה בִּתְרֵין גְּוָונִין, הָכֵי אִתְעַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאִתְמְלֵי רַחֲמִין עַל כָּל אִינּוּן מָארֵי דְּצַעֲרָא, וְעַל כָּל אִינּוּן דְּמְנַדְּדֵי מִדּוּכְתַּיְיהוּ. וּבְגִין כָּךְ, אַגְרֵיהּ דְּהַאי בַּר נָשׁ, מַה כְּתִיב בֵּיהּ. (דברים כ״ב:ז׳) לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהַאֲרַכְתָּ יָמִים.

קָם ר' בּוֹן עַל רַגְלוֹהִי, וְחָדֵי, וַאֲמַר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁמַּעְנָא לְהַאי קָלָא, וְאִתְמְלֵא לָא אֲתֵינָא לְעַלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא, דַּיְיִ.

אַהֲהַר הַהוּא קָלָא כְּמִלְקַדְמִין, פָּתַח וְאָמַר, (תהילים ק״ד:כ״ד) מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ ה' כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ וְגו'. כָּל עַלְמָא לָא אִיתוֹן אֶלָּא בְּחָכְמָה. וּבַר נַשׁ אִתְמְלֵי בְּכוּלָּא. שְׁאָר בְּרִיָּין, בְּתוֹסָפְתָּא דְּחָכְמְתָא, דְּאִשְׁתַּאַר בְּבַר נָשׁ.

וְאַף עַל גַּב דְּכוּלְהוֹ בְּרִיָּין הָכֵי, לָא הֲוָה בְּרִיָּה קַלִּיל לְמִירְדַּף בָּתַר עוֹבָדָא דְּבַר נָשׁ, כְּעוֹפָא. בַּר נָשׁ בְּנֵי בְּנָיִין לְדִיוּרֵיהּ, עוֹפָא בְּנֵי בְּנָיִין לְדִיוּרֵיהּ. בַּר נָשׁ אַתְיָא מְזוֹנֵי לְבְרֵיהּ, עוֹפָא אַתְיָא מְזוֹנֵי לְבָנָיהָ. בַּר נָשׁ אַסֵּי לְמַרְעִין בְּעִשְׁבָּא, עוֹפָא בְּעִשְׁבָּא מַסֵּי לְמַרְעִין. בַּר נָשׁ אוּמָנָא וְעָבִיד אַרְבִּין בְּיַמָּא, עוֹפָא נָטַל גּוֹזָלֵיהּ וְאַתְקֵין לֵיהּ עַל כֵּיף יַמָּא.

בַּר נָשׁ מְשַׁבַּח וּמְרוֹמֵם לְמַלְכָּא עִילָּאָה, עוֹפָא מְצַפְצְפָא וּמְשַׁבְּחָא לְמָרֵיהּ, דְּהוּא אֱלָהָא עִילָּאָה. וּבְגִין כָּךְ, לְמַעַן יִיטַב לָךְ, אִטִּיב לָךְ לָא כְתִיב, אֶלָּא יִיטַב לָךְ. הַהוּא שִׁלּוּחָא דְּצִיפּוֹרָא דְּמְשַׁלַּח, דְּאִתְעַר עַל עַלְמָא לְאוֹטִיב לָךְ.

רַבִּי בּוֹן קָם וַאֲזֵיל גַּבֵּיהּ, וְאַשְׁכַּח דְּהוּא רַבִּי יַנַּאי סָבָא, מִן חַבְרַיָּיא. עָאל גַּבּוֹי, וּנְשֵׁיק לֵיהּ בְּרֵישָׁא. אֲמַר, כְּמָה דְּמְנַחֲמְתָּ לְבָאי, כָּךְ יְנַחֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָךְ. יְתִיבוּ כַּחֲדָא.

פָּתַח הַהוּא סָבָא וְאָמַר, (רות א׳:א׳) וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. בְּזִמַּן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, לְמִי הוּא דָן תְּחִלָּה. לְאוֹתָם שֶׁהֵם דָּנִין אֶת הָעוֹלָם, הֵם דָּנִין אֶת הָעוֹלָם, מִי דָן אוֹתָם. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. מִפְּנֵי קַלְקוּל הַדִּין, רָעָב בָּא לָעוֹלָם.

בְּכָל זְמַן אֵינוֹ בָּא, אֶלָּא בַּעֲוֹן רָאשֵׁי הָעָם. כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי יוּדַאי, מַאי דִּכְתִיב, (משלי י״ג:כ״ג) רָב אֹכֶל נִיר רָאשִׁים וְיֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט. כְּשֶׁיֵּשׁ סִיפּוּק אוֹכֶל בָּעוֹלָם, נִיר רָאשִׁים, הֵם זוֹרְעִים וְאוֹכְלִים לְשׂוֹבַע. וּכְשֶׁאֵין אוֹכֶל בָּעוֹלָם, יֵשׁ נִסְפֶּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹמֵד בְּשַׁלְוָה, וְנִסְפֶּה מִן הָעוֹלָם. עַל אֵיזֶה עָוֹן. עַל עָוֹן שֶׁמְקַלְקְלִים אֶת הַדִּין וְאֶת הַמִּשְׁפָּט, וּמְעַוְּתִין אוֹתוֹ.

וְאִי תֵּימָא, אִם הַגְּדוֹלִים חוֹטְאִים בְּלֹא מִשְׁפָּט, שֶׁלֹּא עָשׂוּ מִשְׁפָּט בָּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּא לְהָרוֹג הָעֲנִיִּים בִּשְׁבִילָם. אֶלָּא, הָעֲנִיִּים הֵם כֻּלָּם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְהֵם קְרוֹבִים אֵלָיו, וּכְשֶׁהָרָעָב בָּא לָעוֹלָם, הֵם צוֹעֲקִים אֵלָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ לָהֶם, וּמְעַיֵּין עַל הָעוֹלָם, וְדָן לְאוֹתָן שֶׁגָּרְמוּ צַעַר זֶה עַל הָעֲנִיִּים, וְנִסְפִּים מִן הָעוֹלָם קוֹדֶם זְמַנָּם. כְּדִכְתִיב,

(שמות כ"ב:כ"ו) אִם צָעֹק יִצְעַק אֵלַי וְגו' וְשָׁמַעְתִּי כִּי חַנּוּן אָנִי. וְאוֹמֵר, (שם) וְחָרָה אַפִּי וְהָרַגְתִּי אֶתְכֶם בֶּחָרֶב וְגו'.

בְּוַדַּאי, בְּאוֹתוֹ זְמַן, יֵשׁ נִסָּפֶה וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, קוֹדֶם זְמַנּוֹ, בְּלֹא מִשְׁפָּט, עַל שֶׁלֹּא הוֹצִיאוּ הַמִּשְׁפָּט לְאוֹרָה, וְעַל שֶׁעִוְּותוּ וְקִילְקְלוּ הַמִּשְׁפָּט. דְּאָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כָּל דַּיָּין שֶׁאֵינוֹ מַחְמִיץ אֶת הַדִּין, אֵין מַחְמִיצִין דִּינוֹ מִלְמַעְלָה, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קוֹדֶם זְמַנּוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי י"ג:כ"ג) יֵשׁ נִסָּפֶה בְּלֹא מִשְׁפָּט.

יֵשׁ מִי שֶׁדָּן אֶת הַדִּין לַאֲמִיתּוֹ, וּמְקַבֵּל שָׂכָר עָלָיו מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְיֵשׁ מִי שֶׁדָּן דִּין אֱמֶת לַאֲמִיתּוֹ, וְנִתְפַּשׂ. כְּגוֹן דַּיָּין שֶׁמְּדַקְדֵּק דְּקִדּוּקִים לְזַכּוֹת לְרָשָׁע, וְאֵינוֹ מַעֲנִישׁ אֶלָּא בְּדִין אֱמֶת. דְּתַנְיָא, בֵּית דִּין מַכִּין וְעוֹנְשִׁין שֶׁלֹּא מִן הַתּוֹרָה, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת סְיָיג לַתּוֹרָה. אוֹ מִפְּנֵי שֶׁהַזְּמַן גּוֹרֵם, וְהַדַּיָּין מְסַלֵּק עַצְמוֹ מִן הַדִּין, וּמְלְהַעֲנִישׁוֹ, וּמְדַקְדֵּק בְּעִנְיַן הַדִּין, לְמְצוֹא פֶּתַח לְזַכּוֹת אוֹתוֹ מִן הַדִּין מַמָּשׁ, וְהוּא דִין אֱמֶת, אֲפִילּוּ הָכִי כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן אֶת הָעוֹלָם, אוֹתוֹ הַדַּיָּין נִתְפָּס עָלָיו, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קוֹדֶם זְמַנּוֹ. וְאִם לָאו, עָלָיו הַכָּתוּב אוֹמֵר, (איוב י"ח:י"ט) לֹא נִין לוֹ וְלֹא נֶכֶד בְּעַמּוֹ. כְּשֶׁעַצְמוֹ אֵינוֹ נִתְפָּס, נִתְפָּס זַרְעוֹ.

יֵשׁ מִי שֶׁאֵינוֹ דָּן אֶת הַדִּין לַאֲמִתּוֹ, וּמְקַבֵּל עָלָיו שָׂכָר. כְּגוֹן אַבָּא, שֶׁרָאָה אֶחָד מְחַבֵּק לְאֵשֶׁת אִישׁ, וּמְנַשְּׁקָהּ, אַפִּיק לוֹן לְקוֹלְפִין, וְקָטֵיל לוֹן. לָאו דִּבְנֵי הֲרִיגָה נִינְהוּ, אֶלָּא לַעֲשׂוֹת סְיָיג לַתּוֹרָה, דְּלָא יֵימְרוּן, דַּיָּינָא אַפִּיק לוֹן מִדִּין תּוֹרָה, דְּלָא מִתְחַיְּבֵי קְטוֹל, אֶלָּא וַעֲשׂוּ סְיָיג לַתּוֹרָה. וְדַיָּינָא דְּלָא עָבִיד סְיָיג לַתּוֹרָה, לֵית לֵיהּ סְיָיג בְּעַלְמָא דֵּין, שֶׁל נִין וְנֶכֶד עָצוּר וְעָזוּב. וּבָעוֹלָם הַבָּא מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ אוֹתָם מַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהֵם סְיָיג לְאָדָם לָעוֹלָם הַבָּא. כִּי הָא דְּאָמַר רַבִּי נוּרִי, עֲשׂוּ סְיָיג לַתּוֹרָה, בְּגִין דְּתוֹרְכוּן חַיִּים בְּהַאי עָלְמָא וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

וַיֵּלֶךְ אִישׁ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר אִישׁ, צַדִּיק גָּדוֹל הוּא בְּדוֹרוֹ, שֶׁיּוּכַל לַעֲמוֹד עַל עַצְמוֹ, וְעַל אֲחֵרִים. כְּעִנְיַן זֶה לִגְנַאי, אִישׁ יוֹדֵעַ צַיִד אִישׁ שָׂדֶה, רָשָׁע בְּרִשְׁעוֹ קָטֵיל, וּמְקַפֵּחַ בְּנֵי נָשָׁא וְלָא דָחִיל.

אֱלִימֶלֶךְ גָּדוֹל בְּדוֹרוֹ, רָאוּי לַעֲמוֹד עַל עַצְמוֹ, וְעַל אֲחֵרִים. כֵּיוָן שֶׁרָאָה הָרָעָב, מִיָּד בָּרַח. לְפִיכָךְ נֶעֱנָשׁ. מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה, מִמָּקוֹם סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה, מִנְּבִיעוּ דְּאוֹרַיְיתָא דְּתַמָּן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שמואל ב כ"ג:ט"ו) מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר.

וְהָא עָקַר רַגְלוֹי מִנְּבִיעוּ דְּאוֹרַיְיתָא דְּבֵית לֶחֶם יְהוּדָה, לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב, וּבְגִין כָּךְ אִתְעֲנָשׁוּ. וְאַנְתְּ רַבִּי, גִּלִּית גַּרְמָךְ בַּאֲתַר דְּנָבְעִין חַבְרַיָּיא מַבּוּעֵי דְאוֹרַיְיתָא הָכָא. אָמַר, בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּשַׁדְּרַנִי הָכָא, לְמִשְׁמַע מִילָךְ.

רַבִּי בּוֹן, הֲוָה אָזֵיל יוֹמָא חַד בְּאוֹרְחָא, פָּגַע בֵּיהּ חַד יְנוּקָא. אָמַר לֵיהּ, רַבִּי, תִּבְעֵי דְּאֵיהַךְ עִמָּךְ בְּאוֹרְחָךְ, וַאֲשַׁמֵּשׁ קַמָּךְ בְּהַאי אוֹרְחָא. אָמַר לֵיהּ, זִיל. אָזַל אֲבַתְרֵיהּ.

עַד דְּהָוָה אָזֵיל, פָּגְעָן בֵּיהּ, ר' חִיָּיא וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוּדָא וְר' יוֹסֵי, אֲמָרוּ לֵיהּ, אַתְּ בִּלְחוֹדָךְ, וְלֵית מַאן דְּטָעֵין בַּתָּרָךְ. אֲמַר לוֹן, חַד יְנוּקָא הָכָא דְּאָזֵיל אֲבַתְרָאי. אֲמַר רַבִּי חִיָּיא, כְּדַאי הֲוֵית לָחוֹב בְּעַצְמָךְ, דְּלֵית עִמָּךְ עִם מַאן דְּתִשְׁתָּעֵי בְּמִילֵי דְאוֹרַיְיתָא. יָתְבֵי בְּחַקְלָא תְּחוֹת אִילָן חַד.

פָּתַח ר' חִיָּיא וְאָמַר, (משלי ד) וְאֹרַח צַדִּיקִים כְּאוֹר נֹגַהּ הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נָכוֹן הַיּוֹם. הַהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ צָרִיךְ לְהֵיוֹת עִמּוֹ, מִי שֶׁיְּדַבֵּר עִמּוֹ בְּדִבְרֵי תוֹרָה. וְכָךְ דַּרְכָּן שֶׁל צַדִּיקִים, הוֹלֵךְ וְאוֹר, הוֹלֵךְ, וְעִמּוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. דִּכְתִיב, (משלי ו) וְתוֹרָה אוֹר. עַד נָכוֹ"ן הַיּוֹם, עַד שֶׁתִּשְׁתַּתֵּף עִמּוֹ הַשְּׁכִינָה, וְלֹא תָזוּז מִמֶּנּוּ. דְּתָנִינָן, בְּכָל מָקוֹם שֶׁיֵּשׁ דִּבְרֵי תוֹרָה, שְׁכִינָה שָׁם. שֶׁנֶּאֱמַר, (שמות כ) בְּכָל מָקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי וכו'.

פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר, (משלי ג׳:ח׳) רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וגו'. הַתּוֹרָה הִיא רְפוּאָה לָאָדָם, לַגּוּף וְלָעֲצָמוֹת, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא. דְּאָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאי, אַסְוָותָא לְבַר נָשׁ בְּהַאי עַלְמָא בְּכָל יוֹמָא, מַאן דְּקָרֵי קְרִיאַת שְׁמַע עַל תִּיקוּנֵיהּ.

וְאָמַר רַבִּי נְהוֹרָאי, בְּקְרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ רמ"ח תֵּיבוֹת, כְּמִנְיַן רמ"ח אֵבָרִים שֶׁל אָדָם. וְהַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּתִיקוּנָהּ, כָּל אֵבָר וְאֵבָר נוֹטֵל תֵּיבָה אַחַת לְעַצְמוֹ, וּמִתְרַפֵּא בּוֹ. וְדָא אִיהוּ רִפְאוּת תְּהִי לְשָׁרֶךָ וְשִׁיקּוּי לְעַצְמוֹתֶיךָ.

אַדְּהָכֵי, מָטָא הַהוּא יְנוּקָא, לָאֵי מֵאוֹרְחָא, וְיתֵיב קַמַּיְיהוּ. שְׁמַע אִלֵּין מִלִּין, קָם עַל רַגְלוֹהִי וַאֲמַר, וַהֲלֹא בְּקְרִיאַת שְׁמַע אֵין שָׁם אֶלָּא רמ"ה תֵּיבוֹת. אֲמַר לֵיהּ רַבִּי חִיָּיא, תֵּיב בְּנִי, יְתֵיב, אֲמַר, בְּנִי שְׁמַעְתְּ בְּהַאי מִידֵי.

אֲמַר לֵיהּ, כָּךְ שְׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, דִּבְקְרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ רמ"ח תֵּיבוֹת חָסֵר תְּלַת, לְמִנְיַן אֵיבָרָיו שֶׁל אָדָם. מַאי תַּקָּנְתֵּיהּ. תְּקִינוּ, דִּשְׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר שְׁלֹשָׁה תֵּיבוֹת אֲלוּ. וּמַאי נִינְהוּ. ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. כְּדֵי לְהַשְׁלִים רמ"ח תֵּיבוֹת עַל הַקָּהָל. וּכְדֵי שֶׁלֹּא יַפְסִיק לָאֱמֶת, לֹא פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה, וְלֹא יוֹתֵר מִשְּׁלֹשָׁה.

אַדְּהָכֵי אָתֵי רַבִּי יוּדָא בְּרֵיהּ דְּר' פִּנְחָס, וְיתֵיב לְגַבַּיְיהוּ, וַאֲמַר לְהוֹ, בְּמַאי עַסְקִיתוּ. אֲמָרוּ לֵיהּ, בְּמִילֵי דִּקְרִיאַת שְׁמַע, וְהָכֵי אֲמַר הַאי יְנוּקָא. אֲמַר, וַדַּאי הָכִי הוּא, וְהָכֵי אֲמַר ר' יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן דּוּרְמַסְקִית, מִשְּׁמֵיהּ דְּר' עֲקִיבָא, חֲסִידִים הָרִאשׁוֹנִים תִּקְּנוּ קְרִיאַת שְׁמַע כְּנֶגֶד עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת. וּכְנֶגֶד מִנְיַן אֵיבָרָיו שֶׁל אָדָם. וְהָא חָסְרוּ מֵהֶם שְׁלֹשָׁה. תִּקְנוּ שֶׁיְּהֵא שְׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר וּמַשְׁלִים אוֹתָם. וּמַאי נִינְהוּ. ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת.

בִּתְפִלָּה תִּקְּנוּ, ג' בְּרָכוֹת רִאשׁוֹנוֹת, וְג' בְּרָכוֹת אַחֲרוֹנוֹת. בְּקְרִיאַת שְׁמַע, ג' שֵׁמוֹת בָּרִאשׁוֹנָה, ה' אֱלֹהֵינוּ ה', וּשְׁלֹשָׁה שֵׁמוֹת בָּאַחֲרוֹנָה, ה' אֱלֹהֵיכֶם אֱמֶת. וְכָל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע כְּהַאי גַּוונָא, בְּיָדוּעַ שֶׁאֵינוֹ נִיזּוֹק בְּאוֹתוֹ יוֹם.

וְכָל הָאוֹמֵר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁלֹּא עִם הַצִּבּוּר אֵינוֹ מַשְׁלִים אֵיבָרָיו, מִפְּנֵי שֶׁחִיסֵּר הַשְּׁלֹשָׁה תֵּיבוֹת שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר. מַאי תַּקָּנְתֵּיהּ. יְכַוֵּון בְּט"ו וָוִי"ן דֶּאֱמֶת וְיַצִּיב.

וְעִם כָּל זֶה הָיָה קוֹרֵא עָלָיו אַבָּא, (קהלת א׳:ט״ו) מְעֻוָּת לֹא יוּכַל לְתִקֵּן וְגו'. אוֹתָן שְׁלֹשָׁה תֵּיבוֹת שֶׁבִּקְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁשְּׁלִיחַ צִבּוּר חוֹזֵר אוֹתָם, לֹא יָכוֹל לְהֵימָנוֹת אוֹתָם לְתַשְׁלוּם רמ"ח כְּשְׁאָר הַצִּיבּוּר. אָמַר לְהַהוּא יְנוּקָא, אֵימָא קְרָאךְ. פָּתַח וְאָמַר, (שם ט) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעָט.

רַבִּי בּוֹן, טָעֵין יוֹמָא חַד, אֲבַתְרוֹי דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, בִּסְלִיקוּ דְּחַד טִינָרָא, בְּרָמָאָה דְּטוּרָא, חָמוּ חַד צִפּוֹרָא מְנַדְּדָא מִגּוֹזָלָא, וְאַתְיָין אֲחֲרָנִין, וְאִמְרִטוּן אַגְפָּהָא, וַאֲמַר הַאי קְרָא עֲלָהּ, (משלי כ״ז:ח׳) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ.

עַד דַּהֲווֹ אָזְלוּ, חָמוּ חַד חִוְיָא, דְּקָטֵיל בַּר נַשׁ, וַאֲזֵיל לֵיהּ. וְחָמוּ אַרְיָא, דְּטָרִיף אוּדָנָא, וְאָכִיל. אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, מַאי אַהֲנֵי לְהַאי חִוְיָא, דְּטָרִיף לְמַגָּנָא.

פְּתַח וְאָמַר, (איוב ט׳:י״ז) אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי וְהִרְבָּה פְצָעַי חִנָּם. אֲשֶׁר בִּשְׂעָרָה, דָּא שָׂטָן, דְּאוֹרְחֵיהּ כְּחִיוְיָא, טָרִיף וְקָטֵיל לְמַגָּנָא, וְלָא אִתְהֲנֵי מִינֵיהּ. יְשׁוּפֵנִי, כְּתִיב הָכָא יְשׁוּפֵנִי, וּכְתִיב הָתָם הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ. וּבְגִין דְּבִשְׂעָרָה יְשׁוּפֵנִי, הִרְבָּה פְּצָעַי חִנָּם, דְּאוֹרְחֵיהּ לְאַבָּאשָׁא חִנָּם, וְטָרַף טַרְפָּא לְמַגָּנָא.

וְאִי תֵּימָא בְּלָא רְשׁוּת קָא עָבִיד. וְהָכְתִיב, רוּחַ סְעָרָה עוֹשָׂה דְּבָרוֹ. וּכְתִיב, (קהלת י׳:י״א) אִם יִשֹּׁךְ הַנָּחָשׁ בְּלֹא לָחַשׁ. חִיוְיָא לָא נָשַׁךְ, עַד דְּלָחֲשִׁין לֵיהּ מִלְעֵילָא. דַּאֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִית דְּלָחֲשִׁין לֵיהּ מִלְעֵילָא, וְלָא אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבֵּיהּ הַהוּא חִוְיָא, וְקָטֵיל לֵיהּ לְאַחֲרָא. זַכָּאָה מַאן דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדַע גַּבֵּיהּ, וְלָא אִתְרְשִׁים קַמֵּיהּ.

מַה כְּתִיב בֶּאֱלִימֶלֶךְ. (רות א׳:ב׳) וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, כֵּיוָן דְּאִתְרְשִׁים לְגַבֵּיהּ, אַסְטִין בְּדִינָא עֲלוֹהִי, עַד דְּקָטַל לֵיהּ. דִּכְתִיב, וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ. כֵּיוָן דְּשָׁרֵי בֵּיהּ שְׁארֵי בִּבְנוֹי וְכוֹלָּא בְּעוֹנָשָׁא דְּדַיְינָא, דְּלֵית עָנְשָׁא כְּעָנְשָׁא דְּדִינָא. דִּי לָא יֵימָא דַּיְינָא דְּאִיהוּ אִתְעָנַשׁ בִּלְחוֹדוֹי, אֶלָּא אִיהוּ וּבְנוֹי וְכָל בֵּייְתֵיהּ יִתְפְּסוּן בְּחוֹבָא דְּדִינָא.

דַּיְינָא, אִית לֵיהּ לְמִירְדַּף וּלְמֵדַע בָּתַר עוֹבָדֵי דִּבְנֵי מָתָא, דְּאִיהוּ אִיתְפַּס בְּחוֹבַיְיהוּ. דְּלָא יֵימָא דַּיְינָא, אֲנָא לְמֵידַן דִּינָא בֵּין גַּבְרָא לְחַבְרֵיהּ, וְלָא יַתִּיר. אֶלָּא כָּל עוֹבָדֵי מָתָא תְּלוּיִין עַל קוֹדְלֵיהּ. וְאִי אָטִים עֵינוֹי מֵעוֹבָדֵי מָתָא, אִיהוּ אִתְפַּיס בְּחוֹבַיְיהוּ.

אֱלִימֶלֶךְ יָכֵיל הֲוֵי לְמֵיקַם וּלְמֵיגָנָא עַל דָּרֵיהּ, וְזַכָּאָה הֲוָה. בְּשַׁעֲתָא דְּאִיתְעַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּדִינָא עַל עַלְמָא, אַשְׁגַּח בָּרְאשֵׁיהֶן דְּעַמָּא, וּבָעָא לְחַפְיָא עַל אֱלִימֶלֶךְ. בְּקַדְמִיתָא מַה כְּתִיב. אִישׁ סְתָם, וְלָא כְתִיב מַאן הוּא. מִיָּד קָם מְקַטְרְגָא וַאֲמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, דְּאִתְרְשִׁים אִיהוּ וְאִשְׁתְּמוֹדַע הוּא וְכָל בֵּייְתֵיהּ.

מִכָּאן אוֹלִיפְנָא, דְּלֵית דַּיְינָא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, דְּלָא אִתְרְשִׁים וְאִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבֵּיהּ עֵילָא. וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְעַר דִּינָא עַל עַלְמָא, אִיהִי אִיתְדָּן בְּקַדְמִיתָא, דִּכְתִיב שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים. וְשָׁם שְׁנֵי בָנָיו מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן. רַבִּי פְּדָת וְרַבִּי פְּרַחְיָא אָמְרוּ, מַחְלוֹן: שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַחַר זְמַן, עַל שֶׁהָיָה מוֹחֶה בְּיָדוֹ שֶׁל אָבִיו, וּמִשְׁתַּדֵּל בּוֹ עַל הַמִּשְׁפָּטִים. כִּלְיוֹן: עַל שֶׁנִּכְלָה מִן הָעוֹלָם.

ר' יוֹסֵי בֶּן קִיסְמָא אָמַר, כְּשֵׁם שֶׁהָיוּ הֵם, כָּךְ הָיוּ נְשׁוֹתֵיהֶם. עָרְפָּה, עַל שְׁמָהּ נִידוֹנֶת, קְשַׁת קָדַל, דְּלָא בָּעֵאת לְמֵיהֱוֵי לָהּ חוּלְקָא עִם יִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ דְּאַתְּ אָמֵר, כִּי פָנוּ אֵלַי עוֹרֶף וְלֹא פָנִים. רַבָּנָן אָמְרֵי, לְפִי שֶׁהֶחֱזִירָה עוֹרֶף לַחֲמוֹתָהּ.

רוּת: עַל שֵׁם תּוֹר, שֶׁהוּא כָּשֵׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ. כָּךְ רוּת, כְּשֵׁירָה לָבֹא בַּקָּהָל, שֶׁעָלֶיהָ נִתְקַיְּמָה הֲלָכָה, עַמּוֹנִי וְלֹא עַמּוֹנִית, מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית. רוּת: שֶׁיָּצָא מִמֶּנָּהּ בֵּן, שֶׁרִיוָּוה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת.

רוּת אֵשֶׁת מַחְלוֹן, בְּאַתָּה בַּקָּהָל. מַחְלוֹן, שֶׁמָּחַל לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לִהְיוֹת שְׁמוֹ נִזְכָּר. עָרְפָּה אֵשֶׁת כִּלְיוֹן, לֹא בָאתָה בַּקָּהָל, שֶׁכִּילָּה אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כִּלְיוֹן לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל.

וְעַל תִּיקוּנָא דָּא. נָעֳמִי, נִשְׁמָה. אֱלִימֶלֶךְ, נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. מַחְלוֹן, רוּחַ הַשִּׂכְלִית. רוּת, נֶפֶשׁ הַשִּׂכְלִית. כִּלְיוֹן, רוּחַ הַבַּהֲמִיוּת. וְעַל דָּא אֲמַר שְׁלֹמֹה, (קהלת ג׳:כ״א) וּמִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. רוּחַ הָאָדָם, דָּא מַחְלוֹן. רוּחַ הַבְּהֵמָה, דָּא כִּלְיוֹן, שֶׁהוּא מִסִּטְרָא דְּשָׂמָאלָא. נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, דָּא עָרְפָּה, שֶׁהִיא מַקְשַׁת קָדַל, וְהִיא מִסִּיטְרָא דְּשָׂמָאלָא. וְעַל דָּא, כִּלְיוֹן לֹא נִזְכַּר שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל.

וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מוֹאֲבִיּוֹת, אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, בָּנוֹת עֶגְלוֹן מֶלֶךְ מוֹאָב הָיוּ. וּמִפָּנַי מָה זָכָה עֶגְלוֹן לְכָךְ. אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, כְּשֶׁבָּא אֶהוּד וְאָמַר, (שופטים ג׳:כ׳) דְּבַר אֱלֹהִים לִי אֵלֶיךָ וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אַתָּה קָמְתָּ מִכִּסְאֲךָ בִּשְׁבִיל כְּבוֹדִי, חַיֶּיךָ, מִמְּךָ יֵצְא מִי שֶׁיֵּשֵׁב עַל כִּסְאִי. שֶׁנֶּאֱמַר, (דברי הימים א כ״ט:כ״ג) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה'.

רַבִּי בּוֹן אָמַר, אִלְמָלֵא הֲוֵינָא הָתָם, כַּד אִתְקַיְּימָא הֲלָכָה, מוֹאָבִי וְלֹא מוֹאָבִית, פַּלִּיגְנָא עָלָיו, וַאֲמִינָא, מוֹאָבִית וְלֹא מוֹאָבִי. דִּכְתִיב בְּהוּ, (במדבר כה) וַיָּחֶל הָעָם לִזְנוֹת אֶל בְּנוֹת מוֹאָב וַתִּקְרֶאנָה לָעָם לִזְבְחֵי אֱלֹהֵיהֶן. וּכְתִיב, (במדבר לא) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם וַתְּהִי הַמַּגֵּפָה בַּעֲדַת ה'. אִינּוּן גָּרְמִין כּוּלֵי הַאי, וְגוּבְרִין אֲסִירֵי וְאִינּוּן שָׁרְיָין.

וּמֵיָּד אָמַר, הַדְּרֵי בִי. וּמַה, מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר קִבְּלוּן. דִּכְתִיב, (שם) אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ מִשְׁכַּב זָכָר הַחֲיוּ לָכֶם. מַאי טַעְמָא. דִּבְהֶכְרַח עָמְדוּ בְּנוֹת מוֹאָב בְּאוֹתוֹ מַעֲשֶׂה, דְּאָמַר רַבִּי חִלְקִיָּה אָמַר

רַבִּי אַסְיָא בֶּן גּוּרְיוֹן, הָאֲנָשִׁים בָּאִין וּמְבִיאִין אוֹתָן בְּעַל כָּרְחָן, וְהַהִיא שֶׁלֹּא קִבְּלָה, הוֹרְגִין אוֹתָהּ. עַד שֶׁנִּמְצְאוּ מוֹאֲבִיּוֹת כּוּלָּן שָׁם בְּהֶכְרַח. וְעַל דָּא וַדַּאי הָאֲנָשִׁים אֲסוּרִים, וְהַנָּשִׁים מוּתָּרוֹת. וְעוֹד, כְּתִיב בְּאוֹרַיְיתָא תְּרֵי טַעֲמֵי, עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קִדְּמוּ אֶתְכֶם בַּלֶּחֶם וּבַמַּיִם, וַאֲשֶׁר שָׂכַר עָלֶיךָ בִּלְעָם, עִיקָּרָא דְּמִילְתָא גּוּבְרִין הֲווֹ.

אָמַר רַבִּי חִיסְדָּאי, וְהָא תְּנִינָן, דְּנַחַל שִׁיטִים מְגַדֵּל הַנִּיאוּף דְּנָשִׁים הוּא, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ בְּעַל כָּרְחָן עָמְדוּ שָׁם. וְאָמַר רַבִּי אוֹשַׁעְיָא, מַאי דִּכְתִיב, (יואל ד':י"ח) וּמַעְיַן מִבֵּית ה' יֵצֵא וְהִשְׁקָה אֶת נַחַל הַשִּׁטִּים, שֶׁבְּאוֹתוֹ זְמַן, עָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְרַפְּאוֹת אֶת כָּל הָעוֹלָם, וּמִפְּנֵי שֶׁנַּחַל שִׁטִּים מַרְבֶּה נִיאוּף, יֵצֵא מַעְיַן מִבֵּית ה' לְרַפְּאוֹת אוֹתוֹ הַנַּחַל. אִם כֵּן הֲרֵי לְךָ כִּי בִּשְׁבִיל הַנִּיאוּף הֵן בָּאוֹת מַעְצָמָן.

אָמַר רַבִּי מְנַסְיָא, חַס וְשָׁלוֹם. גָּלוּי וְיָדוּעַ, דִּבְמָקוֹם שֶׁבַּעֲלֵיהֶם וַאֲבִיהֶם שָׁם, שֶׁאֵינָן בָּאוֹת מֵעַצְמָן בְּפַרְהֶסְיָא, אֶלָּא הֵם הִפְקִירוּ אוֹתָן בְּעַל כָּרְחָן בַּעֲצַת בִּלְעָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא, תְּמֵיהָ אֲנִי, אִם מְגִילָה זוֹ לֹא בָאָה אֶלָּא כְּדֵי לְיַחֵס זֶרַע דָּוִד, שֶׁבָּא מֵרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, לֹא יִסַּפֵּר יוֹתֵר, וְלָמָּה לִי כּוּלֵּי הַאי, לִיכְתּוֹב יוֹחָסָא מִבּוֹעַז, כְּשֶׁנַּעֲשָׂא אֶת רוּת, וְיֹאמַר אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ, עַד וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת דָּוִד. אֶלָּא כּוֹלָּא אִיצְטְרִיךְ, בְּגִין צַדֶּקֶת זוֹ, שֶׁבָּאָה לְהִתְגַּיֵּר, וְלַחֲסוֹת תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וּלְהוֹדִיעַ עְנָוְתָנוּתָהּ וּצְנִיעוּת שֶׁבָּהּ וְצִדְקוּתָהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּר' יוֹסֵי אָמַר, לְהוֹדִיעַ זֶרַע דָּוִד, שֶׁהוּא (תהילים י"ב:ז') כֶּסֶף צָרוּף בַּעֲלִיל לָאָרֶץ. דְּהָא פֶּרֶץ וְעוֹבֵד כֶּסֶף צָרוּף הוּא, כְּכֶסֶף זֶה שֶׁנִּצְרַף פַּעַם וּשְׁתַּיִם.

וְאִם תֹּאמַר, מִפְּנֵי מָה בָּאוּ מִן הָאֻמָּהוֹת בְּעִנְיַן זֶה. אֶלָּא כֶּסֶף מְזוּקָק מִתּוֹךְ סִגִּים שֶׁבָּהּ. וְזֶרַע דָּוִד צָרוּף מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה. דִּכְתִיב, (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וְגוֹ', בְּשֶׁנֵי יְצָרֶיךָ, בְּיֵצֶר הַטּוֹב וּבְיֵצֶר הָרָע. הַכֹּל צָרִיךְ כְּאֶחָד. וְזֶרַע דָּוִד אִיצְטְרִיךְ הָכֵי.

פְּתַח רַבִּי וַאֲמַר, הָכֵי אָדָם הָרִאשׁוֹן, נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. חַוָּה, נִשְׁמָתָא. קַיִן וְהֶבֶל, הֶבֶל, מִזִּינָא חָדָא עִם אָדָם וְחַוָּה, וְאִתְקְרֵי רוּחַ דְּקוּדְשָׁא. קַיִן, רוּחַ דְּטוּמְאָה דִשְׁמָאלָא, אִתְקְרֵי כִּלְאַיִם. וַהֲוֵי עִירְבּוּבְיָא, דְּלָא אִצְטְרִיךְ. סִטְרָא אָחֳרָא, דְּלָא מִזִּינָא דְּאָדָם וְחַוָּה. וְעַל דָּא, לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו. וְעַל דָּא, לֹא תֵּיעוֹל בְּרִית דְּקוּדְשָׁא בִּרְשׁוּת אַחֲרִיתִי, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי.

וְאָדָם הוּא דּוּגְמָא שֶׁל מַעְלָה. אֱלֹהִים אֲחֵרִים, דָּא חֲמוֹר וְאַתָּוֹן. זָכָר וּנְקֵבָה. וְעַל דָּא, מַאן דְּעָאֵיל בְּרִית קַדִּישָׁא בִּרְשׁוּת אָחֳרָא, כְּתִיב בֵּיהּ, (הושע ה':ז') בַּה' בָּגָדוּ כִּי בָנִים זָרִים יָלָדוּ. וְלֵית קְנָאָה לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בַּר מִן דָּא דִּבְרִית קַדִּישָׁא.

בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּאֵינַשׁ י"ה ו"ה, דְּהוּא שְׁמָא קַדִּישָׁא דִּילֵיהּ, נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא, וְדָא נִקְרֵאת אָדָם, וּמִתְפַּשְׁטִין נְהוֹרִין בְּתִשְׁעָה נְהוֹרִין, וְהֵם מִשְׁתַּלְשְׁלִין מִן י', וְהוּא אוֹר אֶחָד בְּלָא פֵּירוּדָא. וְעַל דָּא, גּוּפָא דְּאֵינַשׁ, אִתְקְרֵי לְבוּשָׁא דְאָדָם.

ה' נִקְרֵאת נְשָׁמָה, וְתִזְדַּוֵּוג עִם י', וְאִתְפַּשִּׁיט לְכַמָּה נְהוֹרִין, וְהוּא חַד. י"ה בְּלִי פֵּירוּדָא. וְעַל דָּא, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ, זָכָר וּנְקֵבָה בָּרָאָם כו', וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם.

ו' נִקְרֵאת רוּחַ, וְאִתְקְרֵי בֵּן י"ה. ה', אִתְקְרִיאַת נַפְשָׁא, וְאִתְקְרִיאַת בַּת. וְעַל דָּא, אָב וָאֵם בֵּן וּבַת. וְרָזָא דְמִלָּה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, אִיקְרֵי אָדָ"ם. וְאִתְפַּשַּׁט נְהוֹרָא דִּילֵיהּ, לַחֲמִשָּׁה וְאַרְבָּעִים נְהוֹרִין, וְדָא הוּא חוּשְׁבַּן אָדָם מ"ה.

וְהַשֵּׁם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זָכָר וּנְקֵבָה בְּרָאָם כו'. וַיִּקְרָא אֶת שְׁמָם אָדָם. וְאַחַר כַּךְ יָצַר הַגּוּף, דִּכְתִיב (בראשית ב׳:ז׳) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עָפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים.

מַאי אִית בֵּין אָדָם לְאָדָם, הֲרֵי יהו"ה נִקְרָא אָדָם, וְגוּפָא נִקְרָא אָדָם, מַאי בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא, בַּאֲתַר דְּאִקְרֵי (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, הוּא יוד"ד. וּבַאֲתַר דְּלָא אִקְרֵי בְּצַלְמוֹ הוּא גּוּף.

וּבָתַר דַּאֲמַר וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים. שֶׁיָּצַר לָאָדָם, עֲשָׂאוֹ. דִּכְתִיב (שם ג) וַיַּעַשׂ ה' אֱלֹהִים לְאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם. בָּרִאשׁוֹנָה כָּתְנוֹת אוֹר, בְּדוּגְמָא שֶׁל מַעְלָה, וּבָתַר דְּחָבוּ כָּתְנוֹת עוֹר.

וְעַל דָּא אָמַר, (ישעיהו מ״ג:ז׳) כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו יְצַרְתִּיו אַף עָשִׂיתִיו. בְּרָאתִיו, דָּא יו"ד ה"א וא"ו ה"א. יְצַרְתִּיו, דָּא כָּתְנוֹת אוֹר. אַ"ף עָשִׂיתִיו, דָּא כָּתְנוֹת עוֹר. מִשּׁוּם דְּהַאי סִבָּב זֶה.

וּלְמַאן יִתְקְרֵי רָע. דָּא יֵצֶר הָרָע, וְדָא נָחָשׁ, דַּעֲבַד וְסִבֵּב דְּאִתְגְּזַר עַל אָדָם וְחַוָּה מוֹתָא, וְעַל כָּל אֱינַשׁ.

וּבְדוּגְמָא דְּאִיתָא שֵׁם דְּקוּדְשָׁא, הָכִי אִית שֵׁם דְּמִסְאֲבוּ, שֶׁהוּא טָמֵא. וְעַל דָּא, לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פָּנָי. וְכָל הַפּוֹגֵם אֶחָד מֵאֵיבָרָיו מִלְּמַטָּה, כְּאִלּוּ פּוֹגֵם מִלְּמַעְלָה.

וְעַל דָּא, חֶרֶב בָּא לָעוֹלָם, וְכַפְּנָא וּמוֹתָא אָתֵי לְעָלְמָא. וְעַל דָּא (שמות כ״ב:כ״ג) וְהָיוּ נְשֵׁיכֶם אַלְמָנוֹת וְגוֹ'. לְמַאן דְּעָאֵיל בְּרִית קְדִישָׁא בִּרְשׁוּ אָחֳרָא. וְעַל דָּא, (ויקרא י״ט:י״ט) שַׂעֲטָנֵז לֹא יַעֲלֶה עָלֶיךָ. (דברים כ״ב:י׳) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּו. וְעַל דָּא אָמַר, (שם כז) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה. מַאן הִיא בְּהֵמָה. דָּא כּוּתִית. גּוּף שֶׁהִיא מִסִּטְרָא דִּבְהֵמָה אָחֳרָא דִּלְעֵילָּא, מְסָאֲבָא.

וְעַל דָּא אָמַר, (שם ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע. אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב, דָּא ידו"ד. וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע, דָּא שִׂמְיהּ דְּסמאֲמַר לֵיהּ, נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא מִסְטָרָא דְשִׂמְאלָא, וּנְשָׁמָה וְרוּחַ וְנֶפֶשׁ מִסְטָרָא דְשִׂמְאלָא, שֶׁהִיא בְּגוּפָא, לָא אִקְרוּן אָדָם. וּמַה אָמַר. וּבָחַרְתָּ בַּחַיִּים.

וְעַל דָּא אִית שֵׁידִין יְהוּדָאִין. וְלָא אָתָא פְּסוּקָא, דַּאֲמַר לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֶלָּא לְיִשְׂמָעֵאל וּלְעֵשָׂו. וֵאלֹהִים אֲחֵרִים מִן יִשְׂמָעֵאל וְעֵשָׂו מֵאָן אָתַר נְפָקוּ. מִן הַשְׂמָרִים שֶׁל שֵׁדִים יְהוּדָאִין. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיהו י״ד:כ״ט) כִּי מְשׁוֹרֵשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע. וְעַל דָּא, אִם אָמַר לְךָ יֵצֶר הָרָע, חֲטָא, וּשְׁכַב עִם הַבְּהֵמָה, אַל תַּאֲמַן בּוֹ.

וְעַל דָּא, אִית שֵׁדִין יְהוּדָאִין וְיִשְׂמָעֵאלִים וְנוֹצְרִים, וְהַגְּדוֹלָה לִבְנֵי עֵשָׂו וְיִשְׂמָעֵאלִים. וּמֵאֵיזֶה מָקוֹם הִיא. מִן הַגּוּפוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם אַחִים עִמָּנוּ מִן הַגּוּף, וְלֹא מִנְּשָׁמָה, וְלֹא מִן רוּחַ, וְלֹא מִנֶּפֶשׁ, וְלֹא מִנִּשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.

וַאֲנִי פּוֹתֵחַ לְךָ פֶּתַח גָּדוֹל. כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וֵאלֹהִים שֶׁל בְּנֵי עֵשָׂו, הוּא יִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם. מְנָלָן. רֶמֶז שֶׁאָמַר הַכָּתוּב, (במדבר כ״ב:כ׳) וַיָּבֹא אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם בַּחֲלוֹם הַלַּיְלָה, אֱלֹהִים שֶׁלּוֹ יִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ, וַיָּבֹא עַד בֵּיתוֹ, וַיְדַבֵּר עִמּוֹ בִּלְעָם מִן הַחֲלוֹן שֶׁלּוֹ. וְזֶה לָמָּה. בִּשְׁבִיל כְּבוֹד הַגּוּף, שֶׁהוּא עִיקַּר שֶׁלָּהֶם.

וְעַל דָּא, כָּל גּוֹי שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, וְיִתְפָּרֵשׁ מֵעֲבוֹדָה זָרָה וּמֵעֲבֵירָה, יֵעוֹל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בֵּיהּ רוּחַ קַדִּישָׁא וְנַפְשָׁא קַדִּישָׁא. וְעַל דָּא יֵשׁ לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא. וְלֹא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֶלָּא חֵלֶק בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְעוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ.

וְכָל זֶה לָמָּה. בִּשְׁבִיל הַשְׂמָרִים שֶׁיֵּשׁ בְּגוּפוֹ, שֶׁהֵם מִן הַטּוּמְאָה. וְהָרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה, וְנֶפֶשׁ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁיִּשְׁבוּ עַל הַשְׂמָרִים, בְּחָזְקָה גְּדוֹלָה יָבִיאוּ לֵהּ לְזֶה הַגּוּף, כְּמוֹ הָאָדָם הַדָּר בְּאַשְׁפָּה. וּמִשֻּׁמּוּת נֶאֱבָדִים הַשְׂמָרִים שֶׁלּוֹ.

וְעַל דָּא אָמְרוּ, הַגּוּף מִן הַכּוּתִי, בְּחַיָּיו טָמֵא, וּבְמוֹתוֹ טָהוֹר. לָמָּה. בִּשְׁבִיל שֶׁתִּתְאַבֵּד נִשְׁמָתָא דִילֵיהּ, וְהַגּוּף יָשׁוּב אֶל הֶעָפָר כְּשֶׁהָיָה. הַיְהוּדִי, בְּחַיָּיו טָהוֹר, וּבְמוֹתוֹ טָמֵא. בִּשְׁבִיל שֶׁנִּשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמָקוֹם גְּבוֹהַּ, וְנִשְׁאָר נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית בַּגּוּף. וְעַל דָּא, זֶה נִקְרָא טָמֵא בְּמוֹתוֹ. וְהַכּוּתִי טָהוֹר.

לְמַדַּת הַדִּין, לִתְרֵין אִילָנִין, חַד קַדִּישָׁא, וְחַד מְסָאֲבָא. מָה הֲוֵי קַדִּישָׁא, וּמָה הֲוֵי מְסָאֲבָא. מַה דַּעֲבִיד אִיבָּא, הֲוֵי קַדִּישָׁא. וּמַה דְּלָא עֲבִיד אִיבָּא, הֲוֵי מְסָאֲבָא. וְדֵין הוּא דְּיַעֲבִיד צֵל לַעֲבוֹדָה זָרָה. וְעִם כָּל דָּא הֵם נְטוּעִים בָּאָרֶץ, וּלְחַד אִילָנָא אִית מַיִן, וּלְאִילָנָא אַחֲרִינָא אִית מַיִן, וְעִם כָּל דָּא, אִילָנָא חַד יַעֲבִיד אִיבָּא, וְאִילָנָא חַד לָא יַעֲבִיד אִיבָּא.

בְּדוּגְמָא דָּא, אִינּוּן יִשְׂרָאֵל, וּבְנֵי אוּמּוֹת. תְּרֵי אִילָנִין, דְּאִינּוּן נְטִיעִין בְּאַרְעָא. דְּרוּחַ דְּקַדִּישָׁא, וְרוּחַ דְּמָסָאֲבָא, דָּא הוּא הָאִילָנוֹת, וְאִינּוּן בְּאַרְעָא חָדָא, דְּאִינּוּן מִן גּוּפָא, אֲחוּנָא עִמָּנָא. וּלְחַד אִית מַיִן וְעֲבִיד אִיבָּא, דָּא אִיהִי אוֹרַיְיתָא קַדִּישָׁא דְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּמְשְׁלָה לְמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה) הוֹי כָּל צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם, וְאֵין מַיִם אֶלָּא תּוֹרָה.

וְעַל גּוּפָא דְּיִשְׂרָאֵל אָמַר, וְעֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ וְגו'. וְיָרִית גִּינְתָא דְּעֵדֶן. וְיָרִית גּוּפָא קַדִּישָׁא דִּלְעֵילָא. וְנֶהֱנֵית נִשְׁמָתוֹ מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה.

וְאַתְּ אֱמָרְתְּ, דְּלֵית אִיבָּא בְּאִילָנָא דְּמָסָאֲבָא, לָמָּה הַפְּסוּק אָמַר עֵץ עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. אֵין בְּאִיבָּא דְּאִילָנָא, דְּיַעֲבִיד צֵל לַעֲבוֹדָה זָרָה, שֶׁיֹּאמְרוּ עָלָיו דְּיַעֲבִיד אִיבָּא, דְּלָא אָכְלִין מִינֵיהּ, וְיִדְפָּנוּ הָרוּחַ. וְעַל זֶה אָמַר, לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמּוֹץ וְגו'.

וְאִית לְאִילָנָא דָּא דְּמָסָאֲבָא מַיִן, וְלָא יַעֲבַד אִיבָּא, אֶלָּא כְּמָא דַּאֲמַרְנָא, כַּמּוֹ"ץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ. דָּא אוֹרַיְיתָא דִּלְהוֹן, דִּכְתִיב (תהלים א) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמּוֹץ כו'. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל, מַה כְּתִיב. וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם.

רַבִּי אוֹשַׁעְיָא אָמַר, בֹּא וּרְאֵה מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, זֶרַע דָּוִד כְּהַאי גַּוְונָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. טוֹב מִצַּד הָאֱמוּנוֹת. וְרָע מִצַּד הָאֱמָהוֹת, שֶׁהָיוּ מִן הָאוּמּוֹת. וְעִם כָּל זֶה, לָאו מֵחֲצִיפוּת דִּלְהוֹן הֲוָות. כֵּיוָן שֶׁשָּׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסֵי דָּא בָּא וּנְשָׁקוֹ בְּרֹאשׁוֹ.

אָמַר רַבִּי חִסְדָּאי, רוּת מִצְנִיעוּת שֶׁבָּהֶם הָיְתָה, וְנִכְנְסָה תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, וְיָצָא מִמֶּנָּהּ דָּוִד. וְהַמְּלָכִים הִתְחַיְּבוּ לִהְיוֹת מִזֶּרַע דָּוִד, כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ רַחֲמָנִים וְאַכְזָרִים. רַחֲמָנִים מִצַּד הָאָב. וְאַכְזָרִים מִצַּד הָאֵם. וְזֶה וְזֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת כְּאֶחָד. וּלְפִיכָךְ, זֶרַע דָּוִד, נוֹקֵם וְנוֹטֵר כְּנָחָשׁ לְאוּמּוֹת וְרַחֲמָן לְיִשְׂרָאֵלִים.

אָמַר רַבִּי חֲלַפְתָּא, כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, נוֹתֶנֶת רֵיחַ טוֹב, כָּךְ רוּת מִזֶּרַע הָאוּמּוֹת, נָתְנָה רֵיחַ טוֹב לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. כְּשׁוֹשַׁנָּה שֶׁהֶעֱלָתָה רֵיחַ טוֹב, כָּךְ רוּת, מְמַעֲשֶׂיהָ הַטּוֹבִים נִכְנְסָה תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה.

שְׁאַל רַבִּי פְּדָת, לְבַרְיהּ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי אִישׁ סוֹכוֹ. רוּת, כֵּיוָן שֶׁנִּתְגַּיְּרָה, מִפְּנֵי מָה לֹא קְרָאוּהָ בְּשֵׁם אַחֵר. אָמַר לֵיהּ, כָּךְ שְׁמַעְתִּי, דְּשֵׁם אַחֵר הָיָה לָהּ, וּכְשֶׁנִּשֵּׂאת לְמַחְלוֹן, קָרְאוּ שְׁמָהּ רוּת. וּמִשֶּׁם עָלְתָה בְּשֵׁם זֶה. דְּהָא כְּשֶׁנִּשֵּׂאת לְמַחְלוֹן נִתְגַּיְּרָה, וְלֹא לְאַחַר זְמַן.

אָמַר לוֹ, וְהָכְתִיב אַחַר כַּךְ, (רות א׳:ט"ז) בַּאֲשֶׁר תֵּלִינִי אָלִין וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי וכו', הַרְבֵּה הִתְרָאוֹת עָשְׂתָה נָעֳמִי, כְּדִתְנִינָן, וְכוּלָּן קִבְּלָה עָלֶיהָ. וְאִם נִתְגַּיְּרָה קוֹדֶם, לָמָּה לָהּ הַשְׁתָּא כּוּלֵי הַאי.

אָמַר לוֹ, חַס וְשָׁלוֹם שֶׁנִּשֵּׂאת מַחְלוֹן, וְהִיא גּוֹיָה, אֶלָּא כְּשֶׁנִּשֵּׂאת נִתְגַּיְּרָה, וּבָחֲזָקַת אֵימַת בַּעֲלָהּ עָמְדָה הִיא וְעָרְפָּה, בְּעִנְיָן זֶה. כֵּיוָן שֶׁמֵּתוּ בַּעֲלֵיהֶן, עָרְפָּה חֲזָרָה לְסוּרְחָנָהּ, וְרוּת

עָמְדָה בְּטַעֲמָהּ. דִּכְתִיב, (שם) הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ (שם) וְרוּת דָּבְקָה בָהּ, כְּמוֹ שֶׁהָיְתָה בַּתְּחִילָּה. כֵּיוָן שֶׁמֵּת בַּעֲלָהּ, בִּרְצוֹנָהּ דָּבְקָה בַּתּוֹרָה.

אָמַר לוֹ, שְׁמַעְתָּ מַה שְׁמָהּ בַּתְּחִילָּה. אָמַר לֵיהּ, גִּילִית שְׁמָהּ. כְּשֶׁנִּשְׂאָהּ מַחְלוֹן, קָרָא לִשְׁמָהּ רוּת. עָרְפָּה, הָרְפָּה שְׁמָהּ, וְחָזְרָה לְסִרְחוֹנָהּ, וְלִשְׁמָהּ, וּלְעַמָּהּ, וְלֵאלֹהֶיהָ, דִּכְתִיב הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. אֶל עַמָּהּ, לְהִקָּרֵא בַּשֵּׁם הָרִאשׁוֹן. וְאֶל אֱלֹהֶיהָ, לַעֲבוֹד עֲבוֹדָה זָרָה.

רַבִּי רְחוּמָאי, וְרַבִּי קִיסְמִי בֶּן גֵּירֵי, הֲווֹ שְׁכִיחֵי בַּהֲדֵי הֲדָדֵי בְּאוֹנוֹ, מִשַּׁבָּת לְשַׁבָּת. יוֹמָא חַד הֲווֹ יַתְבֵי, וְרַבִּי רְחוּמָאי הֲוָה יָתִיב וְדָרֵשׁ, וְעַמָּא יָתְבֵי קַמֵּיהּ. פְּתַח וַאֲמַר, (ישעיהו כ״ד:ט״ו) עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ ה'. מַאי בְּאוּרִים. אֵלּוּ אוּרִים וְתוּמִים.

דָּבָר אַחֵר. בָּאוּרִים: בִּשְׁתֵּי אִישׁוֹת, שֶׁהֵם בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם. דִּכְתִיב, (שם לא) נְאֻם ה' אֲשֶׁר אוּר לוֹ בְּצִיּוֹן וְתַנּוּר לוֹ בִּירוּשָׁלָם. וְאֵין בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים בָּהֶם.

בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם לְבַד סַלְקָא דַּעְתָּךְ. אֶלָּא, כְּמוֹ דְּצִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם דָּא עִם דָּא, הָכָא נָמֵי אִלֵּין דָּא עִם דָּא, וְהֵם כְּעֵין זָכָר וּנְקֵבָה. וְהוּא אֵשׁ שֶׁל זָכָר, חָלוּשׁ. וְשֶׁל נְקֵבָה, חָזָק. זֶה אֵצֶל צִיּוֹן, וְזֶה אֵצֶל יְרוּשָׁלַיִם.

וְאֵין לְךָ אָדָם בָּעוֹלָם, שֶׁאֵין לוֹ שְׁתֵּי אִישׁוֹת אֵלּוּ, וְהֵם נִקְרָאִים יֵצֶר הָרָע וְיֵצֶר הַטּוֹב. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נְתָנָם לִבְנֵי אָדָם, כְּדֵי לַנְחוֹתָם בָּהֶם. וְהַכָּתוּב אָמַר, עַל כֵּן בָּאוּרִים כַּבְּדוּ ה', בָּהֶם הָאָדָם מְכַבֵּד לְקוֹנוֹ.

שַׂעַר אֶחָד יֵשׁ תַּחַת צִיּוֹן, וְהוּא תַּחַת הָאָרֶץ אַלְפַּיִם אַמּוֹת עַל אַלְפַּיִם אַמּוֹת, וְהַתְחָלַת הָאֵשׁ, הוּא דַּק וְחָלוּשׁ. וְהַשַּׂעַר הַהוּא נִקְרֵאת צְפוֹנִית, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ וּמִתְפַּשֵּׁט עַד יְרוּשָׁלַיִם, מְקוֹם הַר הַבַּיִת, עַד מָקוֹם שֶׁעוֹמֵד כָּל זָכָר לְהֵרָאוֹת אֶת פְּנֵי הָאָדוֹן ה' צְבָאוֹת.

מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם תַּחַת הַר הַבַּיִת, שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי הָעֲזָרָה, מִתַּחְתָּיו, שִׁיעוּר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה אַמּוֹת כִּפְלַיִם הָאֵשׁ. אֲבָל לְמַעְלָה, הָאֵשׁ אֵינוֹ בּוֹעֵר כְּתַנּוּר חָזָק. וּלְמַטָּה, הָאֵשׁ דּוּגְמַת הָעֲרֵלָה, הַחוֹפָּפֶת עַל הַבְּרִית, וְהִיא לְמַטָּה.

וְעַל כֵּן כָּל זָכָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ בְּרִית נִרְשָׁם, עוֹמֵד עָלָיו לִפְנֵי הָאָדוֹן ה'. וּמִפְּנֵי כָךְ, עַל כֵּן בָּאוּרִי״ם כַּבְּדוּ ה'. בָּאוּר שֶׁל צִיּוֹן, וְאוּר שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם.

שַׂעַר הַתַּנּוּר הֶחָזָק, נִקְרָא עֶרֶל. וּכְשֶׁהַזְּכָרִים עוֹמְדִים עָלָיו, נִשְׁקַע אוֹתוֹ הָאֵשׁ עַד תְּהוֹם רַבָּה. וְהוּא אֵשׁ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וְיֵשׁ לוֹ שִׁבְעָה שֵׁמוֹת לַיֵּצֶר הָרָע, וְאֵלּוּ הֵן: רָע. טָמֵא. שָׂטָן. שׁוֹנֵא. אֶבֶן מִכְשׁוֹל. עֶרֶל. צְפוֹנִי. וְשִׁבְעָה שֵׁמוֹת לַגֵּיהִנֹּם, וְאֵלּוּ הֵם: בּוֹר. שַׁחַת. דּוּמָה. טִיט הַיָּוֵן. שְׁאוֹל. צַלְמָוֶת. אֶרֶץ

תַּחְתִּית. שִׁבְעָה פְּתָחִים יֵשׁ לַגֵּיהִנֹּם, כְּנֶגֶד ז' שֵׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ. ז' מְדוֹרוֹת הֵן זוֹ עַל זוֹ, וְכוּלָּן מָדוֹרוֹת מְזוּמָּנִים לָרְשָׁעִים לִידוֹן שָׁם. גּוּפָן כָּלָה בַּקֶּבֶר, וְנִשְׁמָתָן נִשְׂרֶפֶת, וְהָאֵשׁ אוֹכַלְתָּן. מָדוֹר הָרִאשׁוֹן בּוֹר. וְהוּא מָדוֹר הָעֶלְיוֹן, וְשָׁם כַּמָּה כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, כְּעֵין הַבּוֹר אֲשֶׁר אֵין בּוֹ מַיִם, אֲבָל נְחָשִׁים וְעַקְרַבִּים יֵשׁ בּוֹ. כָּךְ הַמָּדוֹר הַזֶּה נִקְרָא בּוֹר, בּוֹ כַּמָּה כִּיתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, כְּעֵין נְחָשִׁים הַשְּׂרָפִים, אֲשֶׁר אֵין לָהֶם לָחַשׁ.

וּשְׁלֹשָׁה מְמוּנִים שׁוֹלְטִים בַּגֵּיהִנֹּם, מִתַּחַת יְדֵי דוּמָה. וְהֵם: מַשְׁחִית, אַף, חֵימָה. וְכָל הָאֲחֵרִים מְמוּנִים תַּחְתָּם. וְכָל אוֹתָם הַמְמוּנִים רָצִים וְשָׁבִים, וְדָנִין בָּם נַפְשׁוֹתָן שֶׁל רְשָׁעִים. וְכָל אוֹתָם כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, כּוּלָּם מַרְעִישִׁים גֵּיהִנֹּם, וְנִשְׁמַע קוֹלָם בָּרָקִיעַ. וְקוֹל הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, צָוְוחִין וְאוֹמְרִים, וַוי וַוי, וְאֵין מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

וְעַל כָּל אֵלּוּ הַשְּׁלֹשָׁה מְמוּנִים, עִם שְׁאָר כִּתּוֹת שֶׁל מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, שֶׁמַּרְעִישִׁים גֵּיהִנֹּם, אָמַר קְרָא עֲלֵיהֶם, (ישעיהו ס״ו:ו׳) קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מֵהֵיכָל קוֹל ה' מְשַׁלֵּם גְּמוּל לְאוֹיְבָיו.

כְּנֶגֶד ג' מַשְׁחִיתִים הַלָּלוּ, שֶׁשּׁוֹלְטִים כָּל יְמֵי הַשַּׁבּוּעַ. מִזְּמַן תְּפִילַּת עַרְבִית, כָּל הַלַּיְלָה, דָּנִין לְאוֹתָן אֲשֶׁר הָיָה בְּמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וְגוֹ', וּמְהַרְהֲרִים הִרְהוּרִים עַל מִשְׁכְּבוֹתָם. וְעֲלֵיהֶם אָמַר הַכָּתוּב, (שם כט) וְהָיָה בְמַחְשָׁךְ מַעֲשֵׂיהֶם וְגוֹ'. (מיכה ב׳:א׳) הוֹי חֹשְׁבֵי אָוֶן וּפֹעֲלֵי רָע עַל מִשְׁכְּבוֹתָם וְגוֹ'. וְכֵיוָן שֶׁהִתְחִילוּ, גּוֹמְרִים בַּיּוֹם עַל כּוּלָּם. אֲבָל הַתְּחָלַת הַדִּין בָּרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, מִשֶּׁתֶּחְשַׁךְ הַלַּיְלָה. וְעַל זֶה נִקְרָאִים לֵילוֹת. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ג׳:ח׳) מִפַּחַד בַּלֵּילוֹת. וְאָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרָאי, מִפַּחְדָּהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וּלְפִיכָךְ תִּקְּנוּ בִּתְפִלַּת עַרְבִית, כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן. עַל כִּי מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁתֶּחְשַׁךְ, דָּנִין אֶת הָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, עַל יְדֵי הַמַּשְׁחִיתִים, שֶׁהֵם מַשְׁחִית אַף וְחֵימָה. וְכוּלָּם נִכְלָלִים בְּהַאי דְּוְהוּא רַחוּם. מַשְׁחִית, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים ע״ח:ל״ח) וְלֹא יַשְׁחִית. אַף, דִּכְתִיב וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ. חֵמָה, דִּכְתִיב וְלֹא יָעִיר כָּל חֲמָתוֹ.

וּלְפִיכָךְ תִּקְּנוּ, לוֹמַר וְהוּא רַחוּם בִּימֵי הַחוֹל וְלֹא בְּשַׁבָּת. שֶׁכֵּיוָן שֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת, מִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְהָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה, וּמַלְאֲכֵי חַבָּלָה אֵינָם שׁוֹלְטִין עֲלֵיהֶם מִשָּׁעָה שֶׁקִּדֵּשׁ הַיּוֹם.

וְעַל כֵּן אֵין אוֹמְרִים בְּעֶרֶב שַׁבָּת וְהוּא רַחוּם, שֶׁלֹּא יִתְעוֹרְרוּ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה. וּלְפִיכָךְ הוּא אָסוּר מִפְּנֵי כְּבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ, הַמֵּגִין עַל הָרְשָׁעִים בְּשַׁבָּת, לְהוֹרוֹת שֶׁכְּבָר נִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וּכְבָר אֵין רְשׁוּת לַמַּחַבְּלִים לְחַבֵּל.

לְסַנְטָרָא, דְּהַוָה מַלְקֵי לְחַיָּיבָא. אֲתָא מַלְכָּא לַאֲגָנָא עֲלוֹי, וְשַׁוִּיהּ קַמֵּיהּ. כֵּיוָן דְּקָאִים קַמֵּי מַלְכָּא, מַאן דְּאַגְזֵים לֵיהּ בְּמַלְקֵיוּתָא, לָאו קָלָנָא שֶׁל מֶלֶךְ הוּא. כָּךְ מַלְכָּא אִיהוּ שַׁבָּת, נָטֵיל לְחַיָּיבֵי דְּגֵיהִנֹּם קַמֵּיהּ, וְאַגִּין עֲלַיְיהוּ. וְכָל סַנְטִירִין מִתְעַבְּרִין מִקַּמֵּי מַלְכָּא. מַאן דְּנָטֵל

רְצוּעָה קַמֵּי מַלְכָּא וְאַגְזִים לְהוֹ, לָאו קְלָנָא דְמַלְכָּא הוּא. וְהוּא הַדִּין שֶׁאֵין לוֹמַר שׁוֹמֵר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל.

בְּהַאי מָדוֹר, דֵּנִין לְאוֹתָן שֶׁקּוֹטְפִין מַלּוּחַ עֲלֵי שִׂיחַ, הַמַּפְסִיקִים דְּבָרִים שֶׁנִּתְנוּ בַּלּוּחוֹת, עֲלֵי שִׂיחָה בְּטֵילָה. וְאוֹתָם שֶׁאֵינָן נוֹהֲגִין כָּבוֹד בְּתַלְמִידֵי חֲכָמִים, וְאֵין דָּנִין בַּמָּקוֹם הַזֶּה לְמִבְזֶה תַּלְמִיד חָכָם, כִּי דָנִין אוֹתוֹ בְּטִיט הַיָּוֵן.

וּבַמָּדוֹר הָרִאשׁוֹן מוֹרִידִין וְדָנִין הַמְבַזֶּה תַּלְמִיד חָכָם בְּלִבּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁכִּבְּדוּם לִפְנֵי אֲחֵרִים. וְהַמְקַלֵּל חֵרֵשׁ, וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם. וְהָעוֹבֵר אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת, בְּשָׁעָה שֶׁהַצִּיבּוּר מִתְפַּלְּלִים. וְהַמְסַפֵּר שֶׁבַח חֲבֵרוֹ בִּפְנֵי מִי שֶׁשּׂוֹנְאִים אוֹתוֹ לְרָעָה. וְכָל אֵלּוּ, וְכַיּוֹצֵא בָּהֶם, נִידּוֹנִין בַּמָּדוֹר הָרִאשׁוֹן.

הַמָּדוֹר הַשֵּׁנִי, הוּא נִקְרָא שַׁחַת. וְהוּא אֵשׁ יְרוּקָה. וְאֵין שָׁם כִּי אִם חוֹשֶׁךְ, וְאֵין שָׁם רַחֲמִים כְּלָל. וְשָׁם דָּנִין, כָּל הַמְסַפְּרִין אַחַר מִטָּתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים. וְהַמַּלְבִּין פְּנֵי חֲבֵרוֹ בָּרַבִּים. וַאֲפִילּוּ בַּהֲלָכָה, שֶׁלֹּא לִלְמוֹד מִמֶּנּוּ. וְהַמִּתְגָּאֶה שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְהַמִּתְכַּבֵּד בַּקְּלוֹן שֶׁל חֲבֵרוֹ. וְהַיּוֹדֵעַ בַּחֲבֵרוֹ שֶׁיִּכָּשֵׁל בִּדְבָרִים אוֹ בַּהֲלָכָה אַחַת, וְהֵם בְּעִיר אַחַת, וְאֵינוֹ מוֹדִיעוֹ קוֹדֶם שֶׁיִּכָּשֵׁל, וְיִשְׁמַח הוּא אוֹ אֲחֵרִים. וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּית הַכְּנֶסֶת בְּעִירוֹ וְאֵינוֹ נִכְנָס בָּהּ לְהִתְפַּלֵּל. וּמִי שֶׁאֵינוֹ נֹחַ לַחֲבֵירוֹ בַּהֲלָכָה. וְהָאוֹכֵל מִסְעוּדָה שֶׁאֵינָהּ מַסְפֶּקֶת לְבָעֲלֶיהָ. וְהַמַּגְבִּיהַּ יָדוֹ עַל חֲבֵירוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִכָּהוּ. וּמִי שֶׁמְקַלֵּל בְּשָׁחוֹק לַחֲבֵרוֹ, בְּעִנְיַן שֶׁיִּגְיַע לוֹ בּוּשֶׁת. כָּל אֵלּוּ נִדּוֹנִים שָׁם בְּמָדוֹר זֶה, וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם.

הַמָּדוֹר הַשְּׁלִישִׁי, הוּא נִקְרָא דּוּמָה. וְשָׁם נִדּוֹנִים כָּל אוֹתָן גַּסֵּי הָרוּחַ, הַמִּתְגָּאִים בְּלִבָּם בַּהֲלָכָה לִפְנֵי הָעָם, שֶׁלֹּא לְשֵׁם שָׁמַיִם. וְהַמְסַפְּרִים לָשׁוֹן הָרַע. וְהַמַּגִּיס לִבּוֹ בְּהוֹרָאָה. וְהַדָּן אֶת חֲבֵרוֹ לְכַף חוֹבָה. וְהַמַּלְוֶה לַחֲבֵרוֹ בְּרִבִּית. וְהַמְגַלֶּה פָּנִים בַּתּוֹרָה שֶׁלֹּא כַּהֲלָכָה. וּמִי שֶׁאֵינוֹ עוֹנֶה אָמֵן אַחַר הַמְבָרֵךְ. וּמִי שֶׁעוֹשֶׂה תְּפִלָּתוֹ פִּיסְקֵי פִּיסְקֵי. כְּגוֹן הַמְסַפֵּר בִּתְפִלָּתוֹ, וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר דָּבָר אַחֵר, וְחוֹזֵר וּמַפְסִיק, וְהוּא נִקְרָא פִּיסְקֵי פִּיסְקֵי. וְהַמִּתְלוֹצֵץ עַל חֲבֵרוֹ, וְעַל הַזָּקֵן שֶׁשָּׁכַח תַּלְמוּדוֹ. וְהָרוֹאֶה דְּבַר עֶרְוָה בַּחֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ מוֹדִיעוֹ בֵּינוֹ לְבֵינוֹ. כָּל אֵלֶּה נִדּוֹנִין שָׁם, וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶם.

הַמָּדוֹר הָרְבִיעִי, נִקְרָא טִיט הַיָּוֵן. וְשָׁם נִידּוֹנִין, כָּל אוֹתָן גַּסֵּי הָרוּחַ. וְכָל אוֹתָן הָעוֹנִין עַזּוּת לַעֲנִיִּים וּמְדוּכָּאִין. וְהָרוֹאֶה לֶעָנִי בְּדוֹחַק וְאֵינוֹ מַלְוֶוהוּ, עַד שֶׁמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ הֲנָאָתוֹ. וְכָל אוֹתָם הַיּוֹדְעִים עֲדוּת לֶעָנִי וְאֵינָם מוֹדִיעִים. וְהָעוֹשֵׁק שְׂכַר שָׂכִיר. וְהַמּוֹצִיא זֶרַע לְבַטָּלָה. וְהַבָּא עַל גּוֹיָה וְנִדָּה. וְהַמְמַשְׁכֵּן לֶעָנִי וְאֵינוֹ מַחְזִיר לוֹ מַשְׁכּוֹנוֹתָיו כְּשֶׁאֵין לוֹ דָּבָר אַחֵר. וְהַמַּטָּה מִשְׁפָּט. וְהַלּוֹקֵחַ שׁוֹחַד. כּוּלָּם נִידּוֹנִים בַּמָּדוֹר הַזֶּה.

הַמָּדוֹר הַחֲמִישִׁי, נִקְרָא שְׁאוֹל. וְשָׁם נִידוֹנִים הַמִּינִים, וְהַמּוּסָרִים, וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים, וְהַכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה, וְהַכּוֹפְרִים בִּתְחִיַּית הַמֵּתִים. עַל אֵלֶּה נֶאֱמַר, (איוב ז׳:ט׳) כָּלָה עָנָן וַיֵּלֵךְ כֵּן יוֹרֵד שְׁאוֹל לֹא יַעֲלֶה. וְעַל שְׁאָר הַחוֹטְאִים כְּתִיב, (שמואל א ב׳:ו׳) ה' מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיָּעַל.

הַמָּדוֹר הַשִּׁשִּׁי, נִקְרָא צַלְמָוֶת. וְשָׁם נִידוֹנִין, כָּל אוֹתָן שֶׁשְּׁכְבוּ עִם אִמּוֹתָן, וְנִדָּה. הַמָּדוֹר הַשְּׁבִיעִי, נִקְרָא אֶרֶץ תַּחְתִּית, הַיּוֹרֵד לְשָׁם, שׁוּב אֵינוֹ עוֹלֶה. וְעַלֵיהֶם נֶאֱמַר, (מלאכי ג) וְעָסוֹתֶם רְשָׁעִים וְגו'.

וְכָל אֵלּוּ הַמָּדוֹרוֹת, אֵשׁ אוֹכְלָה דוֹלֶקֶת לַיְלָה וְיוֹם לְנַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים. יֵשׁ מִי שֶׁנִּקְרָא רָשָׁע, וְנִידּוֹן בַּגֵּיהִנֹּם י״ב חֹדֶשׁ. רָשָׁע גָּמוּר שֶׁאֵין לוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, אֵין לוֹ תַּקָּנָה, וְנִידּוֹן לְעוֹלָם בַּגֵּיהִנֹּם. רַבָּנָן אָמְרֵי, רָשָׁע נִידּוֹן בַּגֵּיהִנֹּם שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים. רָשָׁע גָּמוּר, שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. וְהַנֵּי מִילֵי כְּשֶׁהִרְהֲרוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וּמֵתוּ. אֲבָל אִם לֹא הִרְהֲרוּ לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, וְלֹא עָשׂוּ תְּשׁוּבָה, עֲלֵיהֶם הַפָּסוּק אָמַר, (ישעיהו ס״ו:כ״ד) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי וְגו'.

וְאָמַר רַבִּי רְחוּמָאי, כְּשֶׁגֵּירַשׁ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן מִגַּן עֵדֶן, נִתְיַיֵּרא מִמָּדוֹר זֶה הַנִּקְרָא אֶרֶץ תַּחְתִּית, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ שִׁיעוּר. וְעַל זֶה נֶאֱמַר, (איוב י׳:כ״ב) אֶרֶץ עֲפָתָה כְּמוֹ אֹפֶל צַלְמָוֶת וְלֹא סְדָרִים וַתֹּפַע כְּמוֹ אֹפֶל.

מֶה עָשָׂה. עָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְנִכְנַס בְּמֵי גִיחוֹן עַד צַוָּארוֹ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו, וְסִלְּקוֹ לְמָקוֹם הַנִּקְרָא אֲדָמָה. שֶׁהִיא אַחַת מִשִּׁבְעָה אֲרָצוֹת, וְשָׁם הוֹלִיד אֶת קַיִן וְהֶבֶל.

כְּשֶׁהָרַג קַיִן אֶת הֶבֶל, גָּזַר עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִהְיוֹת נָע וָנָד בָּאָרֶץ. מַה כְּתִיב. (בראשית ד׳:י״ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אוֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה וְגו', וְהָיִיתִי נָע וָנָד בָּאָרֶץ. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קִבְּלוֹ בִּתְשׁוּבָה, וְסִילְּקוֹ לְאַרְקָא.

כְּשֶׁנּוֹלְדָה שֵׁת, סִילְּקוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרִאשׁוֹן לְמַעְלָה מִכָּל הָאֲרָצוֹת, לְתֵבֵל. בְּמָקוֹם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחֶבְרוֹן. וְשָׁם חָצַב לוֹ קֶבֶר, וְעָשָׂה מְעָרָה לִפְנִים מִמְּעָרָה, סָמוּךְ לַגַּן עֵדֶן. וְשָׁם הָיְתָה קְבוּרָתוֹ. וּקְבוּרַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, וְהָאִמָּהוֹת.

רַבִּי קִיסְמָא אָמַר, מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, סָמוּךְ לְפֶתַח גַּן עֵדֶן. בְּשָׁעָה שֶׁמֵּתָה חַוָּה, בָּא אָדָם לְקָבְרָהּ שָׁם. וְשָׁם הֵרִיחַ, מֵרֵיחוֹת גַּן עֵדֶן, בְּאוֹתוֹ הֶרֵיחַ שֶׁהָיָה שָׁם. רָצָה לַחְצוֹב יוֹתֵר, יָצְתָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה דַּיֶּיךָ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמַד, וְלֹא חָצַב יוֹתֵר, וְשָׁם נִקְבַּר. מִי נִתְעַסֵּק בּוֹ. שֵׁת בְּנוֹ, שֶׁהוּא הָיָה בִּדְמוּתוֹ וּבְצַלְמוֹ.

אָמַר רַבִּי רְחוּמָאי, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִתְעַסֵּק בּוֹ כְּשֶׁנּוֹצָר, וְנִתְעַסֵּק בּוֹ כְּשֶׁמֵּת. וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיּוֹדֵעַ בּוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אַבְרָהָם אָבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וְנִכְנַס לְשָׁם, וְרָאָה אוֹתוֹ,

וְהֲרִיחַ רֵיחַ בְּשָׂמִים שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְשָׁמַע קוֹל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים, אָדָם הָרִאשׁוֹן קָבוּר שָׁם, וְאַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מוּכָנִים יִהְיוּ לַמָּקוֹם הַזֶּה. רָאָה הַנֵּר דּוֹלֵק, וְיָצָא. מִיָּד הָיְתָה תַּאֲוָותוֹ עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה.

אָמַר רַב הוּנָא, קוֹדֶם שֶׁבָּא אַבְרָהָם, רַבִּים הָיוּ מְבַקְּשִׁים לִיקָּבֵר שָׁם, וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ שׁוֹמְרִים הַמָּקוֹם, וְרוֹאִים אֵשׁ דּוֹלֶקֶת שָׁם, וְלֹא יָכְלוּ לִכְנוֹס, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְנִכְנַס, וְקָנָה אֶת הַמָּקוֹם.

רַבִּי נְחֶמְיָה פָּתַח, (בראשית ב׳:ח׳) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וְגו'. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּרָאוֹ, וּמֵעָפָר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נָטַל, וּבָרָא אוֹתוֹ. כֵּיוָן שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ, וְעָמַד עַל רַגְלָיו, בָּאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִשְׁתַּחֲווֹת לוֹ.

מֶה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נְטָלוֹ מִשָּׁם, וְהִכְנִיסוֹ לַגַּן עֵדֶן, וְעָשָׂה לוֹ עֶשֶׂר חוּפּוֹת, כְּדוּגְמַת י' חוּפּוֹת שֶׁעָתִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת לַצַּדִּיקִים בַּגַּן עֵדֶן לֶעָתִיד לָבֹא. וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ יוֹרְדִין וְעוֹלִין, וְעוֹשִׂים שִׂמְחָה לְפָנָיו, וְנָתַן לוֹ חָכְמָה עֶלְיוֹנָה.

וּכְשֶׁיָּרָה סמאמַר לֵיהּ מִשְׁמֵי מָרוֹם, רָאָה מַעֲלָתוֹ שֶׁל אָדָם, וּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְשַׁמְּשִׁין לְפָנָיו בְּחוּפָּתוֹ, וַיֵּרַע בְּעֵינָיו. מָה עָשָׂה. נָטַל נָחָשׁ כְּמִין גַּמָּל, וְרָכַב עָלָיו, וְיָרַד וּפִתָּה אוֹתוֹ, עַד שֶׁעָבַר מַאֲמַר יוֹצְרוֹ.

וּמַהוּ שֶׁעָבַר. רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי אָמַר, רוּחַ זְנוּנִים נִכְנַס בְּתוֹכוֹ. רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, רוּחַ הַטּוּמְאָה הָיְתָה בּוֹ, וְעָבַר מַאֲמַר יוֹצְרוֹ. כֵּיוָן שֶׁעָבַר, נִגְלָה עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְגֵרְשׁוֹ מִגַּן עֵדֶן, וְגָזַר עָלָיו י' גְּזֵירוֹת, וְעַל חַוָּה עֶשֶׂר גְּזֵירוֹת, וְעַל הַנָּחָשׁ עֶשֶׂר, וְעַל הָאֲדָמָה תִּשְׁעָה גְּזֵירוֹת. נִמְצְאוּ אַרְבָּעִים חָסֵר אַחַת, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים מַלְקִיּוֹת שֶׁנִּתְחַיֵּיב הָרָשָׁע בְּבֵית דִּין.

לַסּוֹף עָשָׂה תְּשׁוּבָה, וְקִבְּלוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּהֵהִיא שַׁעֲתָא. דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, מַאי דִּכְתִיב (תהילים ל״ט:י״ג) שִׁמְעָה תְפִלָּתִי ה' וְשַׁוְּעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ כִּי גֵר אָנֹכִי עִמָּךְ. דָּוִד מַלְכָּא אֲמַר דָּא. דְּאָמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חֲמָא, אָמַר דָּוִד, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִיהוּ קָרֵיב לְכָל אִינּוּן דְּקָרָאן לֵיהּ.

פָּתַח וַאֲמַר הַאי קְרָא, (תהילים קמ״ה:י״ח) קָרוֹב ה' לְכָל קֹרְאָיו לְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָאֻהוּ בֶאֱמֶת. דְּהָא כָּל אִינּוּן דְּקָרָאן בֶּאֱמֶת לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא קָרֵיב לוֹן, וּמְקַבֵּל לוֹן, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִבָּא בָּעֵי.

וּרְעוּתָא דְּבַר נָשׁ, חָשִׁיב קַמֵּיהּ מִכָּל קָרְבָּנִין וְעִלָּוִון דְּכָל עַלְמָא. כֵּיוָן דְּבַר נָשׁ שַׁוֵּי רְעוּתֵיהּ בִּתְשׁוּבָה, לֵית תַּרְעָא בְּכָל אִינּוּן רְקִיעִין, דְּלָא פָּתַח לְגַבֵּיהּ. קָרְבָּנָא דְּבַר נָשׁ, בְּלִבָּא וּרְעוּתָא תַּלְיָא. דִּכְתִיב, וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ. וְהִתְוַדָּה עָלָיו. וְכוֹלָא בְּלִבָּא תַּלְיָא.

רַבִּי נְחוּנְיָא בֶּן הַקָּנָה אָמַר לַחֲכָמִים. בָּנַי, חַיֵּיכֶם, אֵין קָרוֹב לִפְנֵי הַמָּקוֹם, כְּלִבּוֹ שֶׁל אָדָם, וְנִיחָא קַמֵּיהּ יוֹתֵר מִכָּל קָרְבָּנִין וְעֹלְוָון דְּכָל עָלְמָא.

מַאן דְּיֵתֵיב בְּתַעֲנִיתָא, וְיִשַׁוֵּי לִבֵּיהּ וּרְעוּתֵיהּ, אִיהוּ מַקְרִיב קָרְבַּן שָׁלֵם, דְּנִיחָא לֵיהּ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דְּמַקְרִיב קַמֵּיהּ תַּרְבֵּיהּ וְדָמֵיהּ וְגוּפֵיהּ, וּמַקְרִיב קַמֵּיהּ אִישָׁא וְרֵיחָא דְּפוּמֵיהּ, וְלִבָּא וּרְעוּתָא אִתְקְרֵי מִזְבֵּחַ כַּפָּרָה.

קָרְבָּן אִתְפְּלַג לְכַמָּה סִטְרִין, לְכַמָּה חוּלָקִין. תַּעֲנִית דְּבַר נַשׁ אִתְפְּלִיג לְכַמָּה סִטְרִין, לְכַמָּה חוּלָקִין. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָא נָטַל מִכּוֹלָּא, אֶלָּא לִבָּא וּרְעוּתָא.

וּתְלָתָא מְלָכִין אִינּוּן בְּגוּפָא: מוֹחָא. וְלִבָּא. וְכַבְדָּא. מוֹחָא, אָכִיל מִן כּוֹלָּא, וְיֵהֵיב לְלִבָּא. לִבָּא אָכַל מִן כּוֹלָּא, וְיֵהֵיב לְכַבְדָּא. הַכְּבֵד הוּא יְהֵיב לְכוֹלָּא. שֶׁנֶּאֱמַר, (קהלת א׳:ז׳) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מָלֵא. וְהוּא בְּדוּגְמַת יָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבְּלָן.

לֵית לֵךְ בְּכָל עָלְמָא, דְּקַיְימֵי קַמֵּיהּ, אֶלָּא תְּשׁוּבָה וּצְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תְּלַת זִינֵי תְּשׁוּבָה הָכָא בְּהַאי קְרָא. תְּפִלָּה. שַׁוְּעָה. דְּמְעָה. וְכָלְהוֹ בְּהַאי קְרָא כְּתִיבִי, כ (תהילים ל״ט:י״ג) שִׁמְעָה תְפִלָּתִי ה' וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ.

כֻּלְהוֹ תְּלָתָא חֲשִׁיבֵי לְפָנֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמְכוּלְהוֹ לָא חָשֵׁיב מִנַּיְיהוּ, בַּר דִּמְעָה. דְּהָא בְּדִמְעִין אָזְלָא לִבָּא וּרְעוּתָא וְכָל גּוּפָא. תְּלֵיסַר תַּרְעִין עָאלִין קַמֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא.

תְּפִלָּה, דִּכְתִיב בֵּיהּ שְׁמִעָה, דִּכְתִיב שִׁמְעָה תְּפִלָּתִי ה'. שַׁוְּעָה, דִּכְתִיב וְשַׁוְעָתִי הַאֲזִינָה. דִּמְעָה, לָאו כְּהַנֵּי, אֶלָּא יַתִּיר מִכּוֹלָּא, דִּכְתִיב אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ.

מַאי בֵּין הַאי לְהַאי. רַבָּנִין דְּקֵיסָרִי, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסֵי אָמַר, תְּפִלָּה, לְזִמְנִין דְּבַר נַשׁ צַלֵּי צְלוֹתֵיהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ, אֲבָל לָא בָּעֵי לְמֶעְבַּד שְׁאֵילְתֵּיהּ, וְשָׁתֵיק מִנֵּיהּ, וְלָא אַשְׁגַּח בֵּיהּ, דְּהָא לָא כְתִיב בֵּיהּ אֶלָּא שְׁמִיעָה.

שַׁוְּעָה אִיהוּ יַתִּיר מִתְּפִלָּה, דְּצָוַוח בִּרְעוּתָא דְּלִבָּא לְקַמֵּיהּ מָרֵיהּ. וּבְגִין דְּשַׁוֵּי רְעוּתָא יַתִּיר, כְּתִיב בֵּיהּ הַאֲזִינָה, כְּמַאן דְּאַרְכִין אוּדְנֵיהּ גַּבֵּי הַהִיא מִלָּה, וְעִם כָּל דָּא שָׁתֵיק, וְלָא בָּעֵי לְמֶיעְבַּד רְעוּתֵיהּ. אֲבָל דִּמְעָה, אִיהִי בְּלִבָּא וּבִרְעוּתָא דְּכָל גּוּפָא, וּבְגִין כָּךְ כְּתִיב בֵּיהּ, אֶל דִּמְעָתִי אַל תֶּחֱרַשׁ.

וְרַבָּנָן אָמְרֵי, לָאו כָּל דִּמְעִין עָאלִין קַמֵּיהּ מַלְכָּא. דִּמְעִין דְּרוּגְזָא, וְדִמְעִין דְּמוֹסֵר דִּין עַל חֲבֵירוֹ לָא עָאלִין קַמֵּיהּ דְּמַלְכָּא. אֶלָּא דִּמְעִין דִּצְלוֹתָא וְדִתְשׁוּבָה, וּדְבַעַיְין בָּעוּתָא מִגּוֹ עַקְתָא. כֻּלְהוֹ בָּקְעִין רְקִיעִין, וּפָתְחֵי תַּרְעִין, וְעָאלִין קַמֵּיהּ דְּמַלְכָּא.

דְּתָנִינָן, בְּיוֹמָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, כָּל תַּרְעִין נְעָלוּ, וְתַרְעִין דְּדִמְעִין לָא נְעָלוּ. מַה כְּתִיב בְּחִזְקִיָּהוּ, (ישעיה לח) שָׁמַעְתִּי אֶת תְּפִלָּתְךָ רָאִיתִי אֶת דִּמְעָתֶךָ. רְאִיָּיה מַמָּשׁ מִגּוֹ דִּמְעִין.

וּלְזַמְנִין דְּאָתֵי מַה כְּתִיב. (שם כה) וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים. אִית דִּמְעִין לְטַב, וְאִית דִּמְעִין לְבִישׁ. לְטַב, דְּיֵצֶר הַטּוֹב. דְּבִישׁ, דְּיֵצֶר הָרָע. עַל הַנֵּי דִּמְעִין דְּעָקוּ, וְדִמְעִין דְּצָלוֹתָא, כְּתִיב, (ירמיה לא) בִּבְכִי יָבוֹאוּ וּבְתַחֲנוּנִים אוֹבִילֵם.

רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי חָלַשׁ, עָאל לְגַבֵּיהּ רַבִּי יוֹסֵי בֶּן קִסְמָא וְרַבָּנָן, הַהוּא יוֹמָא, יוֹמָא דְשַׁבַּתָּא הֲוָה. חֲמוּנֵיהּ דְּהֲוָה בָּכֵי, וּלְבָתַר חַייֵךְ, אַדְהָכֵי דָּמִיךְ. אָמְרוּ יוֹם שַׁבָּת הוּא, וְאָסוּר לְטַלְטְלוֹ, וְטָרְחָא אוֹחֳרָא לָא אִצְטְרִיךְ, שַׁבְקוּהוּ.

קָם ר' יוֹחָנָן וְדָרִישׁ, (רות א) וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֵר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ. מֵת אֱלִימֶלֶךְ, נִשְׁאֲרוּ בָּנֶיהָ, לְאִתְנַחֲמָא בְּהוֹן, דְּאִשְׁתָּאֲרוּ תְּרֵין בְּנוֹי, לְאַשְׁלָמָא דּוּכְתָּא דֶּאֱלִימֶלֶךְ, דְּהֲוָה נְשִׁמְתָא לְנִשְׁמָתָא.

לְבָתַר מַה כְּתִיב, וַיָּמוּתוּ גַּם שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן, רוּחַ דְּקוּדְשָׁא, וְרוּחַ דְּמָסָאבָא. הַשְׁתָּא הוּא תְּבִירוּ עַל תְּבִירוּ. נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא דְּקוּדְשָׁא שְׁהוּא י', וְרוּחַ הַשִּׂכְלִית שֶׁהוּא וא"ו, לֹא יְמוּתוּן, אֶלָּא אָדָם יוֹרֵד מִגְּדוּלָּתוֹ נִקְרָא מֵת.

אוֹף הָכָא, כַּד מִית רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, נָחֲמָתָא בְּרַבָּנָן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ, וְאִינּוּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וַחֲבֵרָיו. מִיתוּ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי וַחֲבֵרָיו, אִשְׁתָּאַר ר' כְּרוּסְפְּדָאי. וְהַשְׁתָּא חַבְרָנָא רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי דְּמִית הַשְׁתָּא הוּא תְּבִירוּ עַל תְּבִירוּ.

עַד דַּהֲווֹ יָתְבֵי. רַבִּי חִלְקִיָּה דְּהֲוָה גַּבֵּיהּ, חָמָא לֵיהּ דְּאַהֲדְּרוּ דְּמָעִין עַל אַנְפּוֹי, וְחוֹכָא בְּפוּמֵיהּ. קָרָא לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן וּלְחַבְרַיָּיא, חֲמוּנֵיהּ בְּדִמְעִין עַל אַנְפּוֹי, וְחוֹכָא בְּפוּמֵיהּ, אָמְרוּ וַדַּאי לָא מִית.

יָתְבוּ, וְלָא שָׁבְקוּ בַּר נַשׁ לְמִקְרַב גַּבֵּיהּ. בְּרַמְשָׁא אַפְתַּח עֵינוֹי, שְׁאַל מַיָּא לְמִשְׁתֵּי, קָרִיבוּן לְגַבֵּיהּ רַבִּי יוֹחָנָן וְרַבָּנָן. אָמַר לוֹן, רַבּוֹתַי, זִילוּ בְּשָׁלוֹם, לְמָחָר תּוּבוּ לְגַבָּאי, וְאֵימָא לְכוֹן מַאי דְּחָמֵינָא, וּפַקִּידוּ לִי לְהוֹדִיעַ לְחַבְרַיָּיא.

דְּהַשְׁתָּא אִצְטְרִיכְנָא לְאַתְקָנָא כָּל מִלִּין דְּחָמֵינָא, וּבְהַאי לֵילְיָא דַּהֲוֵינָא תַּמָּן, עַלְמָא אֶחֳרָא חָמֵינָא, וְלָא יָדְעָנָא מַאי הֲוֵי. אָמְרוּ לְבֵיתִי דְּלָא יִקְרְבוּן לְגַבָּאי, וְלָא יְהֵא בַּר נַשׁ הָכָא. אֲזָלוּ כֻּלְהוֹ. וְרַבִּי יוֹחָנָן אִשְׁתָּאַר תַּמָּן, וְלָא קָרִיב גַּבֵּיהּ כָּל הַהוּא לֵילְיָא.

כַּד הֲוָה נָהֵיר יוֹמָא, חֲמוּנֵיהּ דְּהֲוָה מִשְׁתָּעֵי, וּבְכֵי. וְלָא יָדְעֵי מִידֵי. קָם וְיָתֵיב, וְקָרָא לֵיהּ לְרַבִּי יוֹחָנָן. אֲמַר לֵיהּ, מַאי חָמֵית. אֲמַר, מֵעַלְמָא אַחֲרִינָא אֲתֵינָא, וְאַעֵילְנָא תַּמָּן וְלָא יַהֲבֵי לִי רְשׁוּתָא לְגַלָּאָה מִידֵי, אֶלָּא לָךְ וּלְחַבְרָךְ. וַאֲמַר לוֹן מַאי דְּחָמָא.

אֲמַר לֵיהּ לְר"י, אַתְקֵין מִילָּךְ, וְזִיל לְכוּרְסָךְ דְּאַתְקִינוּ לָךְ, דְּהָא תְּרֵיסַר מִן חַבְרַיָּיא יֵיתוּן בְּגִינָךְ. וַאֲנָא חָמֵינָא, מַה דְּלָא יָהֲבוּ לִי רְשׁוּ לְגַלָּאָה.

וְחָמֵינָא מֵאִינּוּן חַבְרַיָּיא, דְּאִתְקַיִּים תַּלְמוּדַיְיהוּ בִּידַיְיהוּ. וַחֲמִית בְּהַהוּא אֲתַר דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא תַּמָּן. וְשָׁמַעְנָא כָּרוֹזָא כָּרֵיז בְּכָל יוֹמָא, זַכָּאִין אִינּוּן חַבְרַיָּיא דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִינּוּן דְּמִזְכְּאִין לָהּ לְאָחֳרָנִין, וְאִינּוּן דְּמַעֲבִירִין עַל מִדּוֹתַיְיהוּ.

חֲמִיתוּן, כַּד הֲוֵינָא בָּכֵי וְחַיֵּיךְ. רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְמַלְאָךְ הַמָּוֶת לְאַיְיתֵי יָתִי. וְחָמֵינָא שְׁכִינְתָּא לְגַבִּי, וְלָא שַׁבְקֵי לֵיהּ. וְעַל דָּא, בָּכִינָא מִמַּלְאָךְ הַמָּוֶת. וְחַיְיכִית, כַּד חָמֵינָא שְׁכִינְתָּא דְּלָא שַׁבְקֵי לֵיהּ.

וְחָמֵינָא עַד דְּנָטְלָן לִי לְבֵי דִינָא דְתַמָּן, וְחָמֵינָא כַּמָּה חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין, תַּמָּן כּוּלְהוֹ מִתְעַסְקִין בְּדִינִין דְּעַלְמָא, וּבְרֹאשֵׁיהֶן סנדלפו"ן מָארֵיהּ דְּאַנְפִּין, דְּמְקַשֵּׁר קְשָׁרִין לְמָארֵיהּ. וְחַד פָּרוֹכְתָּא פְּרִיסָא עֲלוֹי, וְכָל חֵילֵיהּ דִּשְׁמַיָּא תְּחוֹת יְדוֹי, וְלָא אִתְיְהִיב לִי רְשׁוּתָא לְמִיקְרַב לְמֵיחֲמֵיהּ.

וְחָמֵינָא בֵּי דִינָא, וְכַמָּה סָרְכִין מְמַנָּן קַמַּיְיהוּ, מְנַהוֹן סַנֵּיגוֹרִין עַל בְּנֵי עָלְמָא, וּמְנַהוֹן קַטֵּיגוֹרִין, נָטְלוּ וְקָרִיבוּ לִי גַּבַּיְיהוּ. וְחָמֵינָא תַּמָּן סַגִּיאִין מִן חַבְרַיָּיא.

אָמַר לֵיהּ לְמַלְאָךְ הַמָּוֶת, מַה דִּין מִן בְּנֵי עָלְמָא גַּבְךָ. אֲמַר לְהוֹ, דִּי לָא שְׁבִיקֵי לְמֵימַת יָתֵיהּ וְקָרִיבְנָא לֵיהּ לְדִינָא.

קָמוֹ תְּלַת סַהֲדִין, וַאֲמָרוּ תְּלַת זִמְנָא, מָצָאנוּ כוֹפֶר, וְאַסְהִידוּ עָלַי דְּאַעֲבַרְנָא תַּדִּיר עַל מִדּוֹתַי. אִתְעַסְקוּ בְּדִינִי כָּל הַהוּא יוֹמָא, דַּחֲמִיתוּן דְּדָמִיכְנָא, וַעֲבָדוּ חֶשְׁבּוֹן יוֹמִין וּשְׁנִין דִּילִי, וְאִשְׁתַּכָּחוּ תָּדִיר שְׁלֵימִין.

וְעַל דְּאַעֲבַרְנָא עַל מִדּוֹתַי תָּדִיר, שַׁבְקוּ דִינָא, וְלָא יָכְלוּ לְמֵידַן בְּהַאי, עַד דִּסְלִיקוּ דִינָאי לַאֲתַר אָחֳרָא, וְלָא יְדַעְנָא לְאָן אֲתַר.

וְאַתְיָא מִן דִּינָא, לְשַׁבְקָא לִי, וּלְמֵיהַב לִי זִמְנָא, לְאַשְׁלָמָא תַּלְמוּדָאי בְּהַאי עַלְמָא, דַּעֲדַיִין לָא גָּמִירְנָא לֵיהּ, וְלָא שָׁבֵיק לִי מַלְאַךְ הַמָּוֶת, עַד דְּיַהֲבוּ לֵיהּ בְּאַתְרֵי רַבִּי כְּרוֹסְפְּדָאי סָבָא דְּמַלְקַדְמִין, בֵּאדַיִן שְׁבַק לִי.

כַּד חֲמֵיתוּן דְּמָעִין בְּאַנְפַּי, וְחוּכָא בְּפוּמָא. אִינּוּן דְּמָעִין, דְּקָא בָּכֵינָא מִדְּחִילוּ דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת. וְחַיְיכִינָא מֵחֶדְוָה דִּשְׁכִינְתָּא. וְעַל דְּאוֹרִיכוּ לִי עַד זִמְנָא אָחֳרָא, בְּגִין לְאוֹדָעָא לִי מַה דְּגַלֵּינָא לְכוֹן. וְלָא דָמִיכְנָא עַל יַד מַלְאַךְ הַמָּוֶת, אֶלָּא שַׁבְקוּ בַּהֲדָאי לְרַבִּי אוֹשַׁעְיָא, וְעַמֵּיהּ אָזְלֵינָא תַּמָּן.

תְּמַהוּ חַבְרַיָּיא, וְקָרוֹ עָלֵיהּ, (תהילים פ״ד:ז׳) עֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה. עוֹבְרֵי בְּעֵמֶק הַבָּכָא, דָּא ר' כְּרוֹסְפְּדָאי, דַּעֲבַר עַל דָּא דְּמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּאִיהוּ עֵמֶק הַבָּכָא. דְּאִיהוּ גָּרִים בְּכִיָּה לְכוּלֵי עָלְמָא. מַעְיָן יְשִׁיתוּהוּ, דְּהִנִּיחוּהוּ לְמִיגְמַר תַּלְמוּדֵיהּ,

וּלְמֶהֱוֵי מְעַיֵּין בְּאוֹרַיְיתָא. לְפִיכָךְ, גַּם בְּרָכוֹת יַעְטֶה מוֹרֶה. אִי אוֹרַיְיתָא גָּרִים לֵיהּ חַיִּים, כָּל שֶׁכֵּן מַאן דְּגָרִיס לֵיהּ גְּרָסָא וְאוֹלִיף לֵיהּ.

קְרָא עֲלֵיהּ ר' יוֹחָנָן, (תהילים קי״ב:ד׳) זָרַח בַּחֹשֶׁךְ אוֹר לַיְשָׁרִים חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק. זָרַח בַּחֹשֶׁךְ, מַהוּ חוֹשֶׁךְ. דָּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְּאַחְשֵׁיךְ אַנְפֵּי עָלְמָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, וְחוֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וְאַנְהֵיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְצַדִּיק דָּא, רַבִּי כְּרוּסְפְּדָאי, נְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא. וּמַאן עָבַד דָּא. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דְּאִיקָרֵי חַנּוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק.

(רות א׳:ו׳) וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלּוֹתֶיהָ וְגוֹ', כִּי שָׁמְעָה בַּשְּׂדֵי מוֹאָב כִּי פָקַד ה' אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לָחֶם. אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה, מִי שֶׁמַּעֲלִים עֵינָיו מֵעֲנִיִּים בְּשָׁנֵי בַּצּוֹרֶת, הֵם יִרְאוּ בְּנֶחָמוֹת הָעוֹלָם וְלֹא יָמוּתוּ, עַד שֶׁיּוּפְקְדוּ לְטוֹבָה, וְהוּא לֹא יִזְכֶּה לִרְאוֹתָהּ. אֱלִימֶלֶךְ עָשִׁיר הָיָה, כֵּיוָן שֶׁרָאָה הָרָעָב, הֶעֱלִים עֵינָיו מִן הַצְּדָקָה, וּבָרַח לִשְׂדֵי מוֹאָב.

אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה, וְכִי לֹא דַּרְכָּן שֶׁל צַדִּיקִים לִבְרוֹחַ מִפְּנֵי הָרָעָב, וַהֲרֵי גְּדוֹלִים מֵאֱלִימֶלֶךְ אַבְרָהָם יִצְחָק עֲשִׁירִים מִמֶּנּוּ, וְהָלַךְ זֶה לְמִצְרַיִם מִפְּנֵי הָרָעָב, וְזֶה לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

אָמַר רַבִּי בֶּרֶכְיָה אָמַר ר' יִצְחָק, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּרַם לָהֶם לַצַּדִּיקִים הַלָּלוּ לָצֵאת מִתּוֹךְ הָרְשָׁעִים, וּלְהוֹדִיעַ טִבְעָם בָּעוֹלָם, וּלְפִיכָךְ הֵבִיא הָרָעָב.

אֲבָל אֱלִימֶלֶךְ, בְּמָקוֹם צַדִּיקִים הָוָה יָתֵיב, בְּמָקוֹם תּוֹרָה וּבְעוֹתְרָא סַגֵּי. וּכְשֶׁבָּא הָרָעָב, עֲנִיִּים הָיוּ בָּאִים אֵלָיו, וְהֶעֱלִים עֵינוֹ מֵהֶם, וּבָרַח. וְעוֹד, שֶׁרָאָה הַדִּין חָל עַל הָעוֹלָם, וּבָרַח וְהָלַךְ בֵּין הָאוּמּוֹת.

רַבִּי חִסְדָּאי פָּתַח, (קהלת ט׳:י״ד) עִיר קְטַנָּה וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט. עִיר קְטַנָּה, כָּךְ אָמַר רַבִּי יוֹסֵי מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יִצְחָק, עִיר קְטַנָּה, דָּא גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, אֵלּוּ הָאֵבָרִים. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, זֶה יֵצֶר הָרָע. שֶׁהוּא מֶלֶךְ זָקֵן וּכְסִיל וּבְנֵי אָדָם גַּם כֵּן מְשׁוּעְבָּדִים תַּחְתָּיו, וְהוּא מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם. וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם, זֶה יֵצֶר טוֹב, שֶׁהוּא מִסְכֵּן, וְאֵין מַאֲזִין לוֹ. חָכָם, שֶׁהוּא מַחְכִּים לְמַאֲזִין לוֹ, לְהִנָּצֵל מֵעוֹנְשָׁהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם.

וּמְלֵט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, זוֹ נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם, שֶׁלֹּא תֶחֱטָא לִפְנֵי בּוֹרְאָהּ. וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמִּסְכֵּן הַהוּא. אֵין זוֹכֵר אוֹתוֹ, וְיָשׁוּב הָאָדָם לַחֲטוֹא, בְּהַהוּא יֵצֶר הָרָע.

אָמַר רַבִּי בּוֹן, הַהוּא יְנוּקָא דְּהָוָה יָתֵיב לְגַבָּן, מַאי אָמַר בְּהַאי קְרָא. אֶלָּא הָכֵי פָּתַח, עִיר קְטַנָּה, זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרֵאת עִיר הַקֹּדֶשׁ, קַרְתָּא קַדִּישָׁא לְגַבֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. קְטַנָּה, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ח׳:ח׳) אָחוֹת לָנוּ קְטַנָּה. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כ״ט:ט״ז) וְשֵׁם הַקְּטַנָּה רָחֵל. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, אֵלּוּ הָאָב וֹת.

בָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן, יָרְדָה עִמּוֹ שְׁכִינָה, וְשָׁרְתָה בְּתוֹכוֹ. חָטָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְנִסְתַּלְּקָה מִמֶּנּוּ. בָּא נֹחַ, וְהוֹרִידָהּ לָאָרֶץ. חָטְאוּ דּוֹר הַמַּבּוּל, וְנִסְתַּלְּקָה מִן הָעוֹלָם. בָּא אַבְרָהָם, וְהוֹרִידָהּ.

בָּאוּ אַנְשֵׁי סְדוֹם, וְנִסְתַּלְּקָה. לְפִיכָךְ וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט לְהִתְקַיֵּים עִמָּהּ בָּעוֹלָם. זְמַן מוּעָט הָיוּ, וְלֹא נִתְקַיְּימוּ בָּהּ הַרְבֵּה.

וּבָא אֱלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ, דָּא פְּלוֹנִי. וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם, דָּא יַעֲקֹב, שֶׁבְּמִסְכֵּנוּת הָיָה בִּזְמַן שֶׁחָטְאוּ בָּנָיו בְּיוֹסֵף, וְנִמְנַע הַשֶּׂפַע מִמֶּנּוּ, וְנִתְפָּרְשָׁה מַטְרוּנִיתָא מִמֶּנּוּ. וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, דָּא מֹשֶׁה. מַהוּ וְסָבַב אוֹתָהּ. שֶׁמִּתְעַסֵּק פְּלוֹנִי שֶׁיֶּחֱטְאוּ יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, בִּשְׁבִיל לְהִתְעַכֵּב הַמַּטְרוּנִיתָא בַּגָּלוּת, דִּכְתִיב (תהלים צא) עִמּוֹ אָנֹכִי וְגוֹ'.

דָּבָר אַחֵר, (קהלת ט':י"ד) עִיר קְטַנָּה, דָּא צִיּוֹן. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, אֵלּוּ שִׁשֶּׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ, דָּא פְּלוֹנִי. וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן, דָּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ, (זכריה ט':ט') עָנִי וְרוֹכֵב עַל חֲמוֹר וְנֶאֱמַר (ישעיהו נ"ז:א') הַצַּדִּיק אָבַד. כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָבֹא עָלָיו הַשֶּׂפַע. וְעָלָיו נֶאֱמַר, (שם יט) וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ.

חָמוֹר, דָּא סמאל. חָכָם, דָּא מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד. וְעָלָיו נֶאֱמַר, וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ. שֶׁיִּהְיֶה גּוֹאֵל מָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם, וְדָא הוּא פָּרוֹקָא מִלְעֵילָא.

דָּבָר אַחֵר, (קהלת ט':י"ד) עִיר קְטַנָּה, זוֹ תֵּיבַת נֹחַ. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, אֵלּוּ נֹחַ וְאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל, דָּא יֵצֶר הָרָע, שֶׁסִּיבֵּב לָהּ. וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם, דָּא נֹחַ. וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, דָּא אַבְרָהָם, שֶׁבַּעֲבוּר אַבְרָהָם שֶׁעָתִיד לָבֹא, מִילַּט אֶת הַתֵּיבָה בְּחָכְמָתוֹ, וּמָלְטוּ נֹחַ וּבָנָיו.

דָּבָר אַחֵר, עִיר קְטַנָּה זוֹ יְרוּשָׁלַ ם, שֶׁהִיא בַּזְּמַן הַזֶּה קְטַנָּה וַחֲרֵיבָה. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט, מְעַטִים הֵם הַיְּהוּדִים שֶׁיֵּשׁ בָּהּ. וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב אוֹתָהּ, דָּא הוּא מַלְכָּא מִבְּנֵי עֵשָׂו, דְּאִתְמַר עָלֵיהּ בְּדָנִיֵּאל, (דניאל ב':מ') שְׁקוֹהִי דִי פַּרְזֶל. (שם) דִּי מְרַעַע כֹּל אִלֵּין תַּדִּק וְתֵרַע. (שם) דִּי מַלְכַיָּא וְגוֹ'. תַּדִּק וְתָסֵף כָּל אִלֵּין מַלְכְוָתָא. וּבַזְּמַן שֶׁהוּא סִיבֵּב בְּיִרוּשָׁלַ ם, מָצָא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן חָכָם, דָּא מָשִׁיחַ רֹאשׁוֹן, וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, דָּא מָשִׁיחַ אַחֲרוֹן.

דָּבָר אַחֵר, עִיר קְטַנָּה דָּא אוֹרַיְיתָא. וַאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט. וְלָמָּה הִיא קְטַנָּה, וְהָכְתִיב (איוב י"א:ט') אָרְכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ וְגוֹ', אֶלָּא מִשּׁוּם דַּאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט הֵם.

וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וְסָבַב כּוֹ', דָּא סַמָּא דְמוֹתָא, דְּסָבַב לָהּ, וּמָצָא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן, דָּא דָּוִד. חָכָם, דָּא שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, דְּאַתְקֵין לָהּ שְׁרָגָא, וְאַנְהֵיר לָהּ בִּנְהִירוּ, בְּמִשְׁלָיו וּסְפָרָיו. וּמִלַּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ, מִידָּא דְּאֶפִּיקוֹרְסִים וּמִינִים, דְּאִיהוּ אַתְקֵין אָזְנַיִם לַתּוֹרָה.

דְּתָנִינָן, עַד לָא אֲתָא שְׁלֹמֹה, חֲוַת אוֹרַיְיתָא כְּקַלְּחַת דְּלֵית לָהּ אָזְנַיִם, וּמַאן דְּקָרֵב בַּהֲדָהּ אִיתּוֹקַד. כֵּיוָן דַּאֲתָא שְׁלֹמֹה, וְעָבַד לָהּ אָזְנַיִם, וְאִשְׁתֵּיזְבוּן בְּנֵי עָלְמָא בַּעֲצָתֵיהּ. יְהַב בְּהַהִיא עִיר כִּבְיָכוֹל שְׁזֵיבוּתָא. וּבַמֶּה, בְּחָכְמָתוֹ.

וְכָל דָּא בְּגִין תִּיקוּנָא דְּאַתְקִין, וְאִשְׁתַּדְּלוּתָא דְּאִשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרָהּ הַהוּא מִסְכֵּן, דְּאִיהוּ דָּוִד. דְּלָאו אִית בַּר נָשׁ דְּאִשְׁתַּדֵּל אֲבַתְרָהּ, כְּדָוִד מַלְכָּא.

וְתָנִינָן, יָאוֹת הֲוָה דָּוִד מַלְכָּא, לְאִתְקָיְימָא בְּעַלְמָא מְאָה שְׁנִין. דְּאִלְמָלֵא אִתְקִיִּים אִיהוּ מְאָה שְׁנִין, אִיהוּ הֲוָה מְתַקֵּן לְבוּצִינָא, תִּקוּנָא תַּקִּיף, דְּלָא אִתְעֲדֵי לְעָלְמִין, וְלָא אִתְחֲרֵיב בֵּי מַקְדְּשָׁא. אֲבָל כַּמָּה גְּרִימוּ אִינּוּן שְׁנֵי דְּלָא אִתְקְיִימוּ.

וְאָדָם לֹא זָכַר אֶת הָאִישׁ הַמְסֻכֵּן הַהוּא, זֶה אָדָם הָרִאשׁוֹן, דְּיָהֵיב לֵיהּ מִשְׁנוֹי רַק ע' שְׁנִין. וְאָדָם לֹא זָכַר לֵיהּ בְּשָׁעָה שֶׁבָּא ס"מ וְרָכִיב עַל גַּמָּל, וְסָבַב אוֹתוֹ שָׁחְטָא, לֹא זָכַר אֶת דָּוִד, שֶׁבִּמְסָכְּנוּתָא לֶהֱוֵי עַל זֶה הֶעָוֹן, שֶׁנָּחַשׁ סָבַב לְחַוָּה, וּסמאל לְאָדָם הָרִאשׁוֹן.

וּסמאל לָא הֲוָה לֵיהּ כֹּחַ דְּיַהֲפוֹךְ לְאָדָם, עַד שֶׁבָּא נָחָשׁ וְהָפַךְ לִבָּהּ דְּחַוָּה, וְחַוָּה הָפְכָה לִבּוֹ שֶׁל אָדָם, וְחָטְאוּ שְׁנֵיהֶם. וְעַל דָּא אָמַר, (בראשית ג':י"ב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ וָאֹכֵל. וּסמאל לָא הֲוָה לֵיהּ רְשׁוּת דְּיַהֲפֹךְ לִבֵּיהּ דְּאָדָם, עַד שֶׁבָּאָה חַוָּה, וְגָרְמָה לֵיהּ דְּאָכֵיל מִינֵיהּ, וְעַל דָּא אִתְּתָא הִיא אִתְעֲנַשַׁת.

אָדָם הָרִאשׁוֹן כָּד יָהֵיב לֵיהּ מִשְׁנוֹי אִינּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין, לָא אִידְכַּר מִינֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, דְּאִלְמָלֵי אִידְכַּר מִינֵיהּ, מְאָה שְׁנִין יַשְׁאִיר לֵיהּ מִשְׁנוֹי, כְּמָה דְּאִתְחֲזוּ לֵיהּ, בְּגִין לְאִתְתַּקָּפָא בְּעַלְמָא, וְיִתְקַן תִּקוּנָא דְּבוּצִינָא. אֶלָּא לָא אִידְכַּר מִינֵיהּ, בַּר שִׁבְעִין שְׁנִין, וְלָא יַתִּיר.

תְּלָתִין שְׁנִין הֲווֹ, דְּהֲוָה אָזֵל מִנְּהוֹן בְּמַדְבְּרָא, וּמִנְּהוֹן בְּעָנָא. וּבְהַהִיא זִמְנָא, וְחָכְמַת הַמְסֻכֵּן בְּזוּיָה. וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים מִקַּמֵּי שָׁאוּל מַלְכָּא. הָא דְּלָא אִשְׁתָּאֲרוּ בֵּיהּ אֶלָּא אַרְבָּעִין חָסֵר אַחַת, דְּהָא שִׁתָּא חָדָא הֲוָה עָרִיק מִקַּמֵּי בְּרִיהּ אַבְשָׁלוֹם. וּבְגִין כָּךְ נָחֲתַת תִּקוּנָא דִּשְׁתַּרְגָּא, עַד דְּהֲוָה כְּפֶשַׁע בֵּינוֹ וּבֵין הַמָּוֶת.

וְכָל דָּא, מִקַּמֵּי דְּאָדָם לָא אִידְכַּר מִינֵיהּ בְּקַדְמִיתָא, לְאוֹסָפָא לֵיהּ אִינּוּן תְּלָתִין שְׁנִין לְתַתָּא, לְאַשְׁלָמָא לֵיהּ לְמֵאָה. וְאִתְפְּגִימוּ תְּלָתִין שְׁנִין לְתַתָּא, מֵאִינּוּן שִׁבְעִין שְׁנִין, דְּהֲוָה חָכְמָתוֹ בְּזוּיָה וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִין.

וְאִי תֵּימָא, דִּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא כָּל כָּךְ מְשַׁבַּח גַּרְמֵיהּ, וְקָרָא אִיהוּ עַל נַפְשֵׁיהּ חָכָם. אֶלָּא בְּגִין כָּךְ אֲמַר אִיהוּ בְּקַדְמִיתָא, וּגְדוֹלָה הִיא אֱלַי. מִלָּה דָּא רַבְרְבָא דַּאֲנָא אֲתֵי לְשַׁבָּחָא גַּרְמַאי. אֶלָּא הוֹאִיל וְלָא אִיתָא אָחֳרָא דְּיֵימָא לֵיהּ. אֲתוֹ חַבְרַיָּיא וּנְשָׁקְוּהוּ, קְרוֹ עֲלֵיהּ, (ישעיהו נ"ד:י"ג) וְכָל בָּנַיִךְ לִמּוּדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בָּנָיִךְ.

אֲמַר רַבִּי רְחוּמָאי, דָּוִד מַלְכָּא, תְּלַת שְׁנִין הֲוָה כַּפְנָא בְּיוֹמוֹהִי. מַאי טַעְמָא, בְּגִין לְאוֹדָעָא לֵיהּ דְּעַל דִּינָא תַּלְיָא מִלְּתָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמואל ב כ״א:א׳) וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיְבַקֵּשׁ וְגוֹ׳. עַד דְּאִשְׁתְּלִים דִּינָא, כֵּיוָן דְּאִשְׁתְּלִים, מִיָּד (שם) וַיֵּעָתֵר אֱלֹהִים לָאָרֶץ וכו׳.

דְּתָנֵי רַבִּי חִיָּיא, כָּל עַלְמָא לָא שַׁתְיָין, אֶלָּא מִתַּמְצִית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּד אִתְפַּקֵּיד עַלְמָא, אִיהִי אִתְפַּקְּדַת בְּקַדְמִיתָא. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתַּכַּח מַאן דִּישַׁזִּיב לָהּ וְיָגֵין עֲלֵיהּ.

אֱלִימֶלֶךְ זַכָּאָה הֲוָה, וְיָכוֹל לַאֲנָנָא עַל דָּרֵי עַלְמָא, וְעָרִיק לֵיהּ בֵּין שְׁאָר אוּמִין. וּבְגִין כָּךְ אִתְעֲנַשׁ, מֵת אִיהוּ, וְאָתוֹי בְּנוֹי, וּנְסִיבוּ נָשִׁין נוּכְרָיִין מֵאוּמִין אֲחֲרָנִין. וְאִתְעֲנָשׁוּ.

רַבִּי נְחֶמְיָה פָּתַח, (בראשית ו׳:ב׳) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכֹּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ. וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים, עז״א וַעזא״ל אָמַר לֵיהּ, תְּרֵין מַלְאָכִין הֲווֹ, דְּקָטְרְגוּ לְמָארֵיהוֹן, וְאַפֵּיל לוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, מֵאֲתַר קַדִּישָׁא דִּלְעֵילָא. וְכַד נָחֲתוּ, אִתְגְּלִימוּ בַּאֲוִירָא, וְאִתְעֲבִידוּ כִּבְנֵי אֱינָשָׁא.

וְלֵית לָךְ בְּכָל אִינּוּן מַלְאָכִין, דְּאַשְׁלִימוּ לְאִתְעַרְבָא גּוֹ בְּנֵי נָשָׁא, כְּאִינּוּן דְּאִקְרוּן אִישִׁים. וּכְאִינּוּן דְּאִיקְרוּן בְּנֵי אֱלֹהִים. כֵּיוָן דְּאַפֵּיל לוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִתְגְּלִימוּ מִכָּל אִינּוּן יְסוֹדֵי דִּבְנֵי נָשָׁא, וּמִתְלַבְּשִׁין בְּהוֹן.

שְׁאָר מַלְאָכִין, כַּד נָחֲתוּ, וְאִינּוּן זְמִינִין לַאֲתָבָא לְדוּכְתַּיְיהוּ, אִתְגְּלִימוּ בַּאֲוִירָא דְעָלְמָא, וְנָטְלֵי קְטוֹרָא דְאִנְשֵׁי בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא יַתִּיר. וּבְגִין כָּךְ אִתְחֲזִיאוּ לְפוּם שַׁעֲתָא, וְלָא יַתִּיר, זִימְנָא בְּיוֹמָא, אוֹ תְּרֵין זִימְנִין, אוֹ בְּכָל יוֹמָא זִימְנָא חָדָא אוֹ תְּרֵין, וּלְבָתַר פָּרְחֵי בַּאֲוִירָא וּמִתְפַּשְׁטִין מִינַּיהּ, וְאַהֲדְרוּ לְדוּכְתַּיְיהוּ.

רַבִּי קִיסְמָא בַּר רַבִּי יַנַּאי פָּתַח, (תהילים ק״ד:ד׳) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. אִית מַלְאָכִין דְּאִינּוּן מֵרוּחַ, וְאִית מַלְאָכִין דְּאִינּוּן מֵאֵשָׁא, דָּא יָהֵיב מִדִּילֵיהּ לְחַבְרֵיהּ, בְּגִין דְּאִית שְׁלָמָא בֵּינַיְיהוּ. וְעַל דָּא, אִינּוּן דְּנָחֲתִין, מִתְּרֵי יְסוֹדֵי אִילֵּין נָחֲתִין. כַּד נָחֲתֵי מִתְלַבְּשִׁין יַתִּיר בַּאֲוִירָא דְּהַאי עָלְמָא, וְאִתְגְּלִימוּ.

אִינּוּן דְּאִתְעַרְבוּ בְּהַאי עַלְמָא, מִתְלַבְּשָׁן בִּיסוֹדֵי דְּהַאי עַלְמָא, וְלָא יָכִילוּ לְפָרְחָא וְלַאֲתָבָא לְאַתְרַיְיהוּ, וּמִתְעַכְּבוּ הָכָא. כֵּיוָן דְּשָׁבַע יוֹמִין אִתְעַכְּבוּ הָכָא, דָּא בָּתַר דָּא, לָא אִתְהַדְּרוּ תַּמָּן. וְעַל דָּא וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגוֹ׳. מַאי כִּי טֹבֹת הֵנָּה. דְּהָווֹ נָהֲיר שַׁפִּירוּ דִּלְהוֹן, כִּנְהִירוּ עִילָּאָה.

כֵּיוָן דְּאוֹלִידוּ בְּנִין, נָטַל לְהוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָעֵיל לוֹן בְּטוּרָא דְּחֶשְׁוֹקָא, דְּאִיקְרוּן הַרְרֵי קֶדֶם. וּקְטִיר לוֹן בְּשַׁלְשְׁלָאוֹת שֶׁל בַּרְזֶל, וְאִינּוּן שַׁלְשְׁלָאִין מְשׁוּקְעִין עַד גּוֹ תְּהוֹמָא רַבָּא. וְתַמָּן אוֹלְפִין חֲרָשִׁין לִבְנֵי נָשָׁא.

בִּלְעָם, מִתַּמָּן נָטֵיל חֶרְשׁוֹי, וְאוֹלִיף מִינַּיְיהוּ, בְּאִינּוּן טוּרִין. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (במדבר כ״ג:ז׳) מִן אֲרָם יַנְחֵנִי בָלָק מֶלֶךְ מוֹאָב מְהֲרְרֵי קֶדֶם. וּמִתַּמָּן אִתְעַטְרוּ כָּל יָדְעֵי חֶרְשִׁין דִּבְעָלְמָא.

וּמִגּוֹ דַּהֲווֹ קִטְרוּגֵי דְמָרֵיהוֹן בְּקַדְמִיתָא, וְעַד הַאי יוֹמָא, אִינּוּן מְקַטְרְגִין לְמָרֵיהוֹן כָּל כַּמָּה, בְּאִינּוּן חֶרְשִׁין, דְּמַכְחִישִׁין פַּמַּלְיָא דִלְעֵילָא. וְאִלְמָלֵא אִינּוּן שַׁלְשָׁלָאִין דִּמְשׁוּקְעִין גּוֹ תְּהוֹמָא רַבָּא, וַאֲחִידָן בְּהוּ בִּתְפִיסוּ סַגֵּי מְטַשְׁטְשֵׁי עַלְמָא הֲווֹ, וְעַלְמָא לָא יָכֵיל לְמִיסְבַּל.

וְתַמָּן בְּאִינּוּן טוּרִין דַּחֲשׁוֹכָא, יַנְקִין מִסִּיטְרָא דְצָפוֹן, דְּהָא מֵהַהוּא סִיטְרָא, כָּל אִינּוּן זַיְינֵי מִתְעָרִין בְּעָלְמָא.

אָמַר רַבִּי נְחֶמְיָה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נַעֲמָה הָיְתָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְכָל הָעוֹלָם טוֹעִים אַחֲרֶיהָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אִימָּא שֵׁל שֵׁדִים הָיְתָה. כֵּיוָן שֶׁרָאוּ אוֹתָהּ בְּנֵי אֱלֹהִים, טָעוּ אַחֲרֶיהָ.

לְאַחַר כֵּן רָאוּ בְּנוֹת הָאָדָם הוֹלְכוֹת עֲרוּמוֹת, וּבָאוּ לָהֶן, וְיָלְדוּ מֵהֶם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (בראשית ו׳:ד׳) וְגַם אַחֲרֵי כֵן כַּאֲשֶׁר יָבֹאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים וגו׳. אַנְשֵׁי שֵׁם, מַאי אַנְשֵׁי שֵׁם וְגוֹ׳. אִלֵּין נְפִילִין דְּאוֹלִיפוּ בְּעָלְמָא, שֵׁם בְּכָל מִלָּה וּמִלָּה, לְאַשְׁלָמָא חֶרְשַׁיְיהוּ. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסֵי אָמְרוּ, אַנְשֵׁי שֵׁם מַמָּשׁ. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ג׳:ז׳) שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יִצְחָק, מִגִּבּוֹרֵי יִשְׂרָאֵל כְּתִיב.

רַבִּי עֲזַרְיָה שָׁאַל לְרַבִּי יוֹסֵי אִישׁ כְּפַר אוֹנוֹ, מַאי טַעְמָא חֶרְשִׁין אִינּוּן יַתִּיר בִּנְשַׁיָּיא, וְלָא בְּגַבְרַיָּיא. דִּכְתִיב (שמות כ״ב:י״ז) מְכַשֵּׁפָה לֹא תְחַיֶּה, וְלָא כְתִיב מְכַשֵּׁף.

אָמַר לֵיהּ, כְּתִיב (תהילים צ״א:י׳) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה. רַע לָא כְתִיב, אֶלָּא רָעָה. דָּא סִטְרָא דְנוּקְבָא וַדַּאי הוּא. וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ, דָּא הוּא דְכוּרָא. וּמִן נוּקְבָא כָּל זִינִין דַּחֲרָשִׁין, וְכָל עִיסְקִין בִּישִׁין אַתְיִין לְעָלְמָא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (קהלת ז׳:כ״ו) וּמוֹצֵא אֲנִי מַר מִמָּוֶת אֶת הָאִשָּׁה וְגוֹ׳.

וּמַאי אֲסוּרִים יָדֶיהָ. ר׳ יַנַּאי וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. חַד אָמַר, כָּל הַנּוֹגֵעַ בְּאִשָּׁה, אוֹ מְקַבֵּל מַמָּנָהּ מְיֻדֶּהּ לְיָדוֹ, לֹא יִנָּקֶה מִדִּינָהּ שֶׁל גֵּיהִנֹּם. שֶׁנֶּאֱמַר יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, אֲסוּרִים יָדֶיהָ. וַדַּאי.

וְחַד אָמַר, מִן הַנְּקֵיבוֹת בָּאוֹת כָּל מִינֵי נַחַשׁ וְכִישׁוּף, וְכָל הָרְהוּרִים רָעִים, וְאִלְמָלֵא שֶׁאֲסוּרִים יָדֶיהָ, דְּלָא שָׁבְקִין אוֹתָהּ מִן שְׁמַיָּא, הֲיוּ הוֹרְגִים וּמֵמִיתִין כָּל הָעוֹלָם בְּכָל עֵת וּזְמַן.

וְלָא אִתְּתַקְּפַת נוּקְבָא, אֶלָּא בְּחֵילָא דְדְכוּרָא. דְּהִיא שָׁאֲרַת בְּעוּמְקִין דִּילֵיהּ, שֶׁהִיא יוֹדַעַת לְאוֹמָאָה לְבַר נָשׁ, לְאַשְׁלָמָא רְעוּתָהּ. וּבְמֶהּ. בַּשֵּׁם, וּבְמִילִין עֲמִיקִין, בִּשְׁמָא דְמְסָאֲבָא. וְעַל

דְּא עוֹבָדֵי בָּה תַּלְיָין, וּמְלִין בִּדְכוּרָא. וְתַרְוַיְיהוּ מְנוּקְבָא מִתְעָרֵי. וּבְגִין כָּךְ, זִינֵי חֶרְשִׁין מִשְׁתַּכְּחִין בְּנוּקְבָא, וְלָא בִּדְכוּרָא.

תְּנַן, הָעוֹבֵר בֵּין שְׁתֵּי נָשִׁים, אִם נִדּוֹת הֵן, נִכְפֶּה. וְלֹא תָזוּז מִגּוּפוֹ, אִם לֹא יַעֲשׂוּ לוֹ מִידֵי. סַכָּנַת דַּם אוֹ הֶרְיָגָה מְזוּמֶנֶת לוֹ. וְאִם אֵינָן נִדּוֹת, עַיִן הָרָע שׁוֹלֶטֶת בּוֹ בְּגוּפוֹ, אוֹ בְּמָמוֹנוֹ. כִּי הָא דְּר' נָחוּם בְּרַבִּי שִׁמְלָאי, זִמְנָא חָדָא הֲוָה בִּכְרַךְ קֶסָרִין, אַעֲבַר בֵּין שְׁתֵּי נָשִׁים. אִסְתַּכָּלוֹ בֵּיהּ, וְאִיסְתַּכֵּן מִיָּד בְּגוּפֵיהּ וּבְמָמוֹנֵיהּ. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּהַהוּא רוּחָא בִּישָׁא שָׂרַאת עָלוֹן, וְיָכֵיל לְנַזְקָא.

מַאי תַּקַּנְתֵּיהּ. לֵימָא הָכֵי, זִיל זִיל, דּוֹמִי דּוֹמִי, אַעֲדֵי קְטוֹרָא דְּקִטְרָא, לָא וְלָא לִי. וּלְבָתַר יַתְחִיל בָּאֵל, וְיסַיֵּים בָּאֵל. יַתְחִיל בָּאֵל, דִּכְתִיב, (במדבר כג) אֵל מוֹצִיאוֹ מִמִּצְרַיִם. וְיסַיֵּים בָּאֵל, (שם) כִּי לֹא נַחַשׁ בְּיַעֲקֹב וְגוֹ', עַד מָה פָּעַל אֵל. וְיֵזִיל לֵיהּ, וְלָא יַשְׁגִּיחַ אֲבַתְרֵיהּ.

רַב הוּנָא הֲוָה סָלִיק מְבָבֶל לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וַהֲוָה סָלִיק לְהָתָם, אִיעָרַע בְּחַד כְּפַר, חָמָא הַהִיא אִתְתָא דְּהֲוָה אַתְיָא אֲבַתְרֵיהּ, אֲרַמַאת מַיִין אֲכַתְפּוֹי, וּנְטָלַת עַפְרָא מֵרַגְלוֹי. אֲהַדַּר רֵישֵׁיהּ וַאֲמַר לָהּ, עֲבִידִי וְטוֹל בַּתְרָאי, דְּהָא לָא כְלוּם גַּבָּאי, אֶבָל גּוֹזְרֵנִי עָלַיְיךְ בִּלְבוּלָא בְּדַעְתָּךְ. לְבָתַר אֲמַר, לָא בְגִינִי אֶלָּא בְגִין דְּלָא תִּיקְטְלִי בְּנֵי אֱינָשָׁא אוֹחָרְנִין. וְכֵן הֲוָה, אִיתְבַּלְבֵּל דַּיְיתָהּ, וְלָא יָדְעָה מִידֵי, וּמֵתָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים צא) לֹא תְאֻנֶּה אֵלֶיךָ רָעָה וְנֶגַע לֹא יִקְרַב בְּאָהֳלֶךָ.

תָּנֵי ר' חִיָּיא, (קהלת ז) טוֹב לִפְנֵי הָאֱלֹהִים יִמָּלֵט מִמֶּנָּה. מַמַּאן. מֵהַהוּא אִשָּׁה דִּכְתִיב בָּהּ, אֲשֶׁר הִיא מְצוֹדִים וַחֲרָמִים כו'. וְחוֹטֵא יִלָּכֶד בָּהּ, הַהוּא דַּאֲזַל בָּתַר יֵצֶר הָרָע.

בֹּא וּרְאֵה, בִּזְמַן שֶׁהָרָעָב בָּעִיר, לֹא יַרְאֶה אָדָם אֶת עַצְמוֹ, וְלֹא יֵלֵךְ יְחִידִי בָּעִיר, מִפְּנֵי שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת נִמְצָא שָׁם, וְיֵשׁ לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל. וְעַל דָּא כְּתִיב, (בראשית מב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִתְרָאוּ. כַּיּוֹצֵא בוֹ, בִּזְמַן שֶׁהַדֶּבֶר בָּעִיר, יִסְגּוֹר אָדָם עַצְמוֹ, וְלֹא יִתְרָאֶה בַּשּׁוּק. דִּכְיָון שֶׁנִּתַּן רְשׁוּת לַמַּחַבֵּל, מִי שֶׁפּוֹגֵעַ בּוֹ, נִיזּוֹק. וְאִיהוּ מִתְחַיֵּיב בְּנַפְשׁוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, עֶשֶׂר שָׁנִים הָיְתָה נָעֳמִי בִּשְׂדֵה מוֹאָב, לַסּוֹף, כִּי שָׁמְעָה בִּשְׂדֵי מוֹאָב כו'. מִפְּנֵי מָה נֶעֱנְשׁוּ מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן. מִפְּנֵי שֶׁנָּשְׂאוּ נָשִׁים מוֹאֲבִיּוֹת.

אֵין לְךָ בָּעוֹלָם, נָשִׁים מִתְעַסְּקוֹת בְּנַחַשׁ וּבְכִישּׁוּף, כְּמוֹ מוֹאֲבִיּוֹת. מִמַּאי, דִּכְתִיב, (במדבר כה) וַיֹּאכַל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לֵאלֹהֵיהֶן. כֵּיוָן דַּהֲווֹ אָכְלֵי מִידֵי בַּחֲרַשַׁיְיהוּ, מִיָּד הֲווֹ סָגְדִין לְטַעֲוָותְהוֹן, (שם) וַיִּצָּמֶד יִשְׂרָאֵל לְבַעַל פְּעוֹר. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, כְּהַנֵּי צְמִידִין תַּכְשִׁיטִין, הָכֵי הֲווֹ מִתְחַבְּרִים בְּבַעַל פְּעוֹר.

בַּחֲרָשַׁיְיהוֹן דִּנְשַׁיָּא. מִנָּלָן, דִּכְתִיב, (שם לא) הֵן הֵנָּה הָיוּ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בִּדְבַר בִּלְעָם. בַּעֲצַת בִּלְעָם לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא בִּדְבַר בִּלְעָם. אוֹלִיף לוֹן מִילִין בְּפוּמָא. דְּהָא חֶרְשִׁין וְקוֹסְמִין, לָא

הֲווֹ בְּעַלְמָא כַּוַּתַיְיהוּ, אֲבָל מִילִּין בְּפוּמָא לְאַשְׁלָמָא חֲרַשַׁיְיהוּ לָא הֲווֹ יָדְעֵי. וְעַל דָּא, בְּדָבָר בִּלְעָם עֲבָדוּ, וְאַשְׁלִים חֲרַשַׁיְיהוּ, וְיָכֵיל לְהוֹ. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, כְּשֵׁירָה הָיְתָה רוּת.

(רות א) וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה שֹּׁבְנָה אִשָּׁה לְבֵית אִמָּהּ יַעַשׂ ה', יַעֲשֶׂה כְתִיב. אָמְרָה לְהוֹן, אִם תִּזְכּוּ לִיכָּנֵס תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה, יַעֲשֶׂה. וְאִם לָאו, יַעַשׂ, חָסֵר ה'.

כִּי מַר לִי מְאֹד מִכֶּם. עֲלֵיכֶם מִבָּעֵי לֵיהּ, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שמואל ב א) צַר לִי עָלֶיךָ, מַאי מִכֶּם. אָמַר רַבִּי קְרוֹנְיָא אָמַר רַב כַּהֲנָא, עָאקוּ בְּלִבָּאי מִכֶּם, דְּאַתּוּן גְּרַמְתּוּן לְבָנַיי דִּימוּתוּ, כְּמַאן דְּמִתְרַעֲם מֵאָחֳרָא.

וַתִּשַּׁק עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ. עָרְפָּה, הָרְפָה שְׁמָהּ. לָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ עָרְפָּה. עַל שֶׁהֶחֱזִירָה עוֹרֶף לַחֲמוֹתָהּ, וְחָזְרָה לִמְקוֹמָהּ לִשְׁדֵה מוֹאָב. זְנָתָה, וְלֹא קִבְּלוּהָ, וְהָלְכָה לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים. וְהַכֹּל דְּשִׁים בָּהּ כְּהָרִיפוֹת, שֶׁהִפְקִירָה עַצְמָהּ לִזְנוּת.

וְיִלְהֶה מִזְּנוּת שִׁשָּׁה בָּנִים. וְכוּלָּם נָפְלוּ בְּיַד דָּוִד וַאֲנָשָׁיו, שֶׁהָיָה בֶּן בְּנָהּ שֶׁל רוּת. שֶׁנֶּאֱמַר, (שמואל ב כא) וְיִשְׁבִּי בְנֹב אֲשֶׁר בִּילִידֵי הָרָפָה. וְכִי מִי נָתַן אוֹתָם בְּנוֹב. וַהֲלֹא נוֹב סָמוּךְ לִירוּשָׁלַיִם הוּא, בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהוּא בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

אֶלָּא הָכִי אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מְלַמֵּד, שֶׁבָּא עַל עִסְקֵי נוֹב, מִפְּנֵי שֶׁגָּרַם עִנְיַין נוֹב עִיר הַכֹּהֲנִים, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצַּדִּיקִים אֲפִילּוּ כְּחוּט הַשַּׂעָרָה. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דָּוִד, גָּרַמְתָּ כָּל כָּךְ בְּנוֹב עִיר הַכֹּהֲנִים, חַייָךְ, אוֹ הַדִּין יָחוּל עַל עַצְמְךָ, אוֹ עַל זַרְעֲךָ, וְלֹא יִשָּׁאֵר אֶלָּא אֶחָד.

תָּנֵי ר' חִייָא, כְּתִיב, (שמואל א כב) וַיִּמְלֹט בֵּן אֶחָד לַאֲחִימֶלֶךְ וְגוֹ'. שֶׁלֹּא נִשְׁאַר לַאֲחִימֶלֶךְ מִכָּל בֵּית אָבִיו, זוּלָתִי אֶבְיָתָר לְבַדּוֹ, וְעַל עָוֹן זֶה מֵת שָׁאוּל וּבָנָיו, וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְנִגְזַר עַל דָּוִד לָמוּת.

כֵּיוָן שֶׁהָלַךְ לְאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים, רָאֲתָה אוֹתוֹ הָרָפָה, אָמְרָה לְבָנָהּ, הַאי דְּקָטֵיל אָחוּךְ. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, הִגִּיעַ זְמַן מִדַּת הַדִּין לְהִנָּקֵם מִדָּוִד, עַל עִסְקֵי נוֹב. וְזִימֵּן לְיִשְׁבִּי לְהוֹרְגוֹ. מִיָּד, וְיִשְׁבִּי בְּנוֹב, שֶׁבָּא עַל עִסְקֵי נוֹב. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּךְ אָמַר דָּוִד, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, זַרְעִי יִהְיֶה נָכוֹן לְפָנֶיךָ, וַהֲרֵינִי מְקַבֵּל עָלַי אֶת הַדִּין.

מֶה עָשָׂה. נָטְלוֹ יִשְׁבִּי, וְהִנְּרִים אֶת עַצְמוֹ עָלָיו, וְעַל הַמַּטָּה, אָמַר לֵיהּ, לְאוֹ יִקָּרֵא דִילִי. נָטְלוֹ וַאֲרַמֵי לֵיהּ לַאֲוִירָא, וְשַׁוֵּי סַייְפָא דְּיִתְקְטֵל בָּהּ דָּוִד. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שמואל ב כא) וְהוּא חָגוּר חֲרֵב חֲדָשָׁה וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת אֶת דָּוִד. מִיָּד הִזְכִּיר אֲבִישַׁי שֵׁם הַמְפוֹרָשׁ, וְעָמַד בָּאֲוִיר, וְסוּסוּ מִיָּד נִשְׁמַט, וְהָלַךְ לִירוּשָׁלַיִם.

הָלַךְ אֲבִישַׁי וּבָא לַסַּנְהֶדְרִין וְאָמַר, מַהוּ לְרַכּוֹב עַל סוּסוֹ שֶׁל מֶלֶךְ בְּשָׁעַת הַדְּחַק, וְהִתְּירוּהוּ. מְצָאוֹ לְדָוִד עוֹמֵד בָּאֲוִיר, אָמַר לֵיהּ חֲזוֹר מִתְּפִלָּתָךְ.

אָמַר לֵיהּ, (תהלים קטז) מָה אָשִׁיב לַה' כָּל תַּגְמוּלוֹהִי עָלָי. שֶׁכָּךְ מְקוּבָּלַנִי מִבֵּית דִּינוֹ שֶׁל שְׁמוּאֵל הָרָמָתִי, שֶׁאֲפִילוּ חֶרֶב חַדָּה מוּנַּחַת עַל צַוָּארוֹ שֶׁל אָדָם אַל יִמְנַע עַצְמוֹ מִן הָרַחֲמִים. מִיָּד חָזַר מִתְּפִלָּתוֹ, וְקִבֵּל הַדִּין עַל זַרְעוֹ. דִּכְתִיב, (שמואל ב כא) וַיֶּעָזֵר לוֹ אֲבִישַׁי בֶּן צְרוּיָה וַיַּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וְגו'.

מַה כְּתִיב. (מלכים ב יא) וַעֲתַלְיָה אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי מֵת בְּנָהּ וַתָּקָם וַתְּאַבֵּד אֵת כָּל זֶרַע הַמַּמְלָכָה. כְּתִיב וַתְּאַבֵּד, וּכְתִיב (דברי הימים ב כב) וַתְּדַבֵּר אֶת כָּל זֶרַע כו'. מַהוּ וַתְּדַבֵּר. אָמְרָה שֶׁעֲתִידִין זַרְעוֹ שֶׁל דָּוִד לִיאָבֵד מִן הָעוֹלָם.

וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע בַּת הַמֶּלֶךְ יוֹרָם כו', אֶת יוֹאָשׁ כו'. מְלַמֵּד שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא דָּן מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. וְעַל כָּל זֶה, אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְזְרָה גְּזֵירָה זוֹ, וְנִיתַּן רְשׁוּת לְמִדַּת הַדִּין, עַל זֶה כְּתִיב, (ישעיה י) עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לַעֲמֹד. עֲדַיִין מִדַּת הַדִּין בְּנוֹב עוֹמֶדֶת וְתוֹבַעַת דִּין מִלִּפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וּמַה בְּצַדִּיקִים מְדַקְדֵּק הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּךְ, בִּרְשָׁעִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

(רות א) וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. אָמַר ר' נְחוּם אָמַר ר' יְהוּדָה, מִדְּקָאָמַר שָׁבָה, מְלַמֵּד שֶׁגִּיּוֹרֶת הָיְתָה בַּתְּחִלָּה. וּכְתִיב וְאֶל אֱלֹהֶיהָ, דְּהָא אֱלוֹהַּ אֶחָד הָיָה לָהּ עִם נָעֳמִי, וְעַכְשָׁיו חָזְרָה לִסְרְחוֹנָהּ הָרִאשׁוֹן, וְטָעֲתָה אַחַר עֲבוֹדָה זָרָה שֶׁלָּהּ.

שם וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ, כְּמָה שֶׁקִּבְּלָה עָלֶיהָ בְּחַיֵּי בַּעֲלָהּ, דָּבְקָה בֶּאֱמוּנָתָהּ. בֹּא וּרְאֵה שִׁבְחָהּ שֶׁל רוּת, שֶׁאַף עַל פִּי שֶׁאֵימַת בַּעֲלָהּ לֹא הָיְתָה עָלֶיהָ, דָּבְקָה בֶּאֱמוּנָתָהּ. וְעַל כָּל דָּא, נָעֳמִי חִידְּשָׁה לָהּ כְּמִתְּחִלָּה, וְהִתְרָתָה בָּהּ הַתְּרָאוֹת, וְכֻלָּן קִבְּלָתַן עָלֶיהָ.

רַבִּי בְּרוֹקָא אָמַר, כְּתִיב (בראשית כא) וַיַּשְׁכֵּם אַבְרָהָם בַּבֹּקֶר וַיִּקַּח לֶחֶם וְחֵמַת מַיִם וַיִּתֵּן אֶל הָגָר שָׂם עַל שִׁכְמָהּ וְאֶל הַיֶּלֶד. כֵּיוָן דִּכְתִיב אֶל הָגָר, מַהוּ שָׂם עַל שִׁכְמָהּ. אֶלָּא מְלַמֵּד, שֶׁהִזְהִירָהּ עַל עוֹל הָאֱמוּנָה, וְלַעֲמוֹד בַּמָּה שֶׁהָיְתָה רְגִילָה בַּתְּחִלָּה עִמּוֹ. כְּתִיב הָכָא שָׂם עַל שִׁכְמָהּ, וּכְתִיב הָתָם (שמות טו) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט. מַה לְּהַלָּן עוֹל שְׁכִינָה, אַף כָּאן עוֹל שְׁכִינָה.

מָה עָשְׂתָה, כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה עַצְמָהּ יוֹצֵאת מִתַּחַת רְשׁוּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, חָזְרָה לְקִלְקוּלָהּ. מַה כְּתִיב, וַתֵּלֶךְ וַתֵּתַ"ע. אַחֲרֵי עֲבוֹדַת גִּלּוּלִים וְגִלּוּלֵי בֵּית אָבִיהָ. וּכְתִיב הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַּעְתּוּעִי"ם.

רַבִּי חִידְקָא וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בַּר יוֹסֵי, הֲווֹ קָאָזְלֵי בְּאוֹרְחָא, אֲמַר ר' שִׁמְעוֹן לְרַבִּי חִידְקָא, הָא תָּנִינָן, נָכְרִי וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, כְּכֹהֵן גָּדוֹל הֲוֵי. מַאי טַעְמָא שְׁקָלוֹ לְכֹהֵן גָּדוֹל. וְהָכְתִיב, (תהילים ע"ח:ה') וַיָּקֶם עֵדוּת בְּיַעֲקֹב וְתוֹרָה שָׂם בְּיִשְׂרָאֵל. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יָהֲבָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לְקַבֵּל עֲלֵיהּ אַגְרָא לְעַלְמָא דְּאָתֵי, וּמִי שֶׁלֹּא קִבְּלוּהָ, לָא מְקַבְּלֵי עֲלַיְיהוּ אַגְרָא בְּעַלְמָא דְּאָתֵי.

דְּהָכֵי אָמַר ר' עֲקִיבָא, יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, מְקַבְּלִין עֲלֵיהֶ שָׂכָר. נָכְרִים שֶׁלֹּא עָמְדוּ עַל הַר סִינַי, אֵין מְקַבְּלִין עֲלֵיהֶ שָׂכָר. וְאַתְּ אֲמַרְתְּ, נָכְרִי וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הֲרֵי הוּא כְּכֹהֵן גָּדוֹל. אָמַר לֵיהּ, כְּכֹהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ תָּנִינָא וַדַּאי. דַּאֲמַר רַבִּי יוֹסֵי בַּר יוּדָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מַאי דִּכְתִיב, (משלי ג׳:ט״ו) יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ. אֲפִילּוּ מַמְזֵר תַּלְמִיד חָכָם, עָדִיף מִכֹּהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ הַמְשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי וְלִפְנִים. הוֹאִיל וְאֵינוֹ קוֹרֵא בַּתּוֹרָה, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל עָלֶיהָ שָׂכָר, וְעָלָיו כְּתִיב, (שם יט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵע עִיקַּר שֶׁל עֲבוֹדָה, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה.

וְאָמַר רַבִּי יוּדָא, מִנַּיִן שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל צָרִיךְ לִהְיוֹת תַּלְמִיד חָכָם. דִּכְתִיב, (מלאכי ב׳:ז׳) כִּי שִׂפְתֵי כֹהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יְבַקְּשׁוּ מִפִּיהוּ. וְאִם הוּא עַם הָאָרֶץ, אֵין מְקַבֵּל עָלֶיהָ שָׂכָר.

כָּךְ גּוֹי הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הוֹאִיל וְהוּא גּוֹי, אֵין עִסְקוֹ בַּתּוֹרָה עֵסֶק, וְאֵינוֹ מְקַבֵּל שָׂכָר.

פִּתַּח וְאָמַר (ויקרא ו׳:ב׳) צַו אֶת אַהֲרֹן וְאֶת בָּנָיו לֵאמֹר. אַהֲרֹן וּבָנָיו מְצוּוִים, וּשְׁאָר כֹּהֲנִים אֵינָם מְצוּוִים.

אֶלָּא, כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עִיקַּר הָעֲבוֹדָה, כְּאַהֲרֹן וּבָנָיו, אֵינוֹ מְצוּוֶה. וְאִם עוֹבֵד, אֵין עֲבוֹדָתוֹ עֲבוֹדָה. דְּהָא בְּמַאי מְכַוְּין, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ עִיקַּר הָעֲבוֹדָה כְּאַהֲרֹן וּבָנָיו.

וְהָכֵי אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר ר' יִצְחָק, כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים מְעַכְּבִין אֶת הַקָּרְבָּן. עִיקָּרָא דְּקָרְבַּן כֹּהֵן, דְּאִצְטְרִיךְ לְכַוְּונָא שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּלְסַדְּרָא דַּרְגִּין עִילָּאִין, וּלְיַיחֲדָא כֹּלָּא בְּיִחוּדָא שְׁלִים, וּלְמֶחֱדֵי עִילָּאִין וְתַתָּאִין, בִּרְעוּתָא וְכַוָּנָה דִּילֵיהּ.

וְהָכֵי אָמַר רַבִּי חִיָּיא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַאי דִּכְתִיב, (שם א) אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ לַה'. אֶלָּא, לָקֳבֵל תִּלְתָא דַּרְגִּין אִלֵּין, אִשֶּׁה, לָקֳבֵל דָּא לְוִיִּים, דְּמְמוּנִין עַל הַשִּׁיר, וּלְאַרְמָא קָלָא, וְהוּא מִסִּיטְרָא דְּאִשֶּׁה, וּמְכַוְּנֵי בְּנְעִימוּתָא בְּנִיגּוּנָא וְחֶדְוָה וְשִׁיר.

וּמְגוֹ כָּךְ, כָּל זִמְנָא דְּהַוָה סָלִיק עַל הַדּוּכָן, בְּעוֹד דְּאִיהוּ גֶּבֶר, וְשַׁלְהוֹבָא דְּאֶשָּׁא תַּקִּיף בֵּיהּ, לְאַרְמָא קָלָא בְּנְעִימוּתָא דְּנִיגּוּנָא, אִיהוּ כָּשֵׁר לְעָבוֹדָה. כֵּיוָן דְּאִיתְחַלַּשׁ שַׁלְהוֹבָא דְּבַחֲרוּתָא דִּילֵיהּ, וְגוֹמְרִין דְּנוּרָא מִתְדַּעֲכִין בְּגַוֵּיהּ, הָא אִתְחַלַּשׁ תּוֹקְפֵיהּ, וְקָלָא שָׁאֲרֵי לְאִתְתַּבְּרָא. כְּדֵין כְּתִיב, (במדבר ח׳:כ״ה) וּמִבֶּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב מִצָּבָא הָעֲבֹדָה וְלֹא יַעֲבֹד עוֹד. וּפָסוּל לְעָבוֹדָה. מִכָּאן וָהָלְאָה, (שם) וְשֵׁרֵת אֶת אֶחָיו וַעֲבֹדָה לֹא יַעֲבֹד עוֹד.

מִשְׁמָרוֹת דִּרְקִיעָא, אוּף הָכֵי נָמֵי דִּמְמוּנִין לְנַגָּנָא קַמֵּי דְּמָרֵיהוֹן, אִיקְרוּן אִישִׁים. וְהָכֵי שְׁמַעְנָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאי, דְּאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, דַּרְגִּין אִלֵּין, אִית מִנְהוֹן דִּמְמַנָּן עַל תַּרְעִין לְבַר, וּמִינַּייהוּ עַל תַּרְעִין פְּנִימָאִין לְגוֹ.

אינון פְּנִימָאִין אָמְרִין שִׁירָתָא, וְסָלְקִין וְעָאלִין בְּהַאי שִׁירָתָא, חֲמִשָּׁה דַרְגִּין, עַד חֲמִשִּׁין. לָקֵבֵל חֲמִשִּׁין תַּרְעִין דְּיוֹבְלָא. כֵּיוָן דְּסָלְקִין תַּמָּן, נְטֵיל לוֹן רוּחָא דְּאֶשָּׁא מְלַהֲטָא, וְתָבַר תּוּקְפַּיְיהוּ. כֵּיוָן דְּאִתְבַּר תּוּקְפַּיְיהוּ, דַּחְיָין לְהוֹן, וְנָחֲתִין מֵאינוּן דַּרְגִּין.

וְקַיְימִין לְבַר, מָמוּנִין עַל תַּרְעִין דִּלְבַר, וְאִלֵּין נָטְלִין חוּלָקֵיהוֹן מִתְּנָא דְּאֶשָּׁא דְקוּרְבָּנָא, בַּר מֵאינוּן דְּנָטְלֵי לְגוֹ. וּבְכָל יוֹם וְיוֹם מִתְחַדְּשִׁין דְּמַמָּנָן עַל שִׁירָתָא. וְזֶהוּ אִשֶּׁה.

רֵיחַ, לָקֵבֵל יִשְׂרָאֵל, דְּקָא מַצְלוּ צְלוֹתָא, דַּחֲשִׁיבָא קַמֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, כְּרֵיחַ בּוֹסְמִין דְּבַגְנְתָּא דְעֵדֶן. נִיחוֹחַ, דְּאִיהוּ נַחַת רוּחַ לְגַבּוֹהַּ. לָקֵבֵל דָּא כֹּהֵן, דְּאִיהוּ מְכַוֵּין כַּוָּונָה, כְּגַוְונָא דְּרְעוּתָא דִּשְׂמָא קַדִּישָׁא, וּמְיַיחֵד יְחוּדָא בְּאַתְוָון רְשִׁימִין, וְכָל דַּרְגִּין נָהֲרִין, וּמִתְלַהֲטִין, וְנָצְצֵי בְּנִיצוֹצָא עִילָּאָה, מִגּוֹ דְּעוֹמְקָא עִילָּאָה טְמִירָתָא.

וְעַל דָּא אִצְטְרִיךְ כַּהֲנָא לְמֶהֱוֵי חַכִּימָא בְּחָכְמָה, וְיָאָה בְּסוּכְלְתָנוֹ, וְשַׁפִּיר בִּנְהִירוּ דְּאוֹרַיְיתָא, וְזָרִיז, וּפְקֵחַ יַתִּיר מִכָּל עַלְמָא. וְאִם עַם הָאָרֶץ הוּא, עֲבוּדָתוֹ לָאו עֲבוּדָה, וַעֲלֵיהּ כְּתִיב (תהילים ה׳:ו׳) לֹא יִתְיַצְּבוּ הוֹלְלִים לְנֶגֶד עֵינֶיךָ.

תָּא חֲזֵי, זוּהֲמָא דְכוּתִי, אַף עַל גַּב דְּאִנַּייר, קָשֶׁה לִפְרוֹשׁ מִינֵיהּ זוּהֲמָא עַד תְּלָתָא דָרִין, כָּל שֶׁכֵּן בְּעוֹד שֶׁהוּא כּוּתִי. כְּשֵׁרָה דְבָהוֹן, רוּת, וְלָא אַשְׁכְּחָן בָּהּ שׁוּם דּוֹפִי כְּלָל. וְדָא הוּא נָפֶשׁ הַשִּׂכְלִית. עָרְפָּה, שֶׁהִיא נָפֶשׁ הַבַּהֲמִית, מִיָּד חָזְרָה לְסִרְחוֹנָהּ וּלְקִלְקוּלָהּ. אָתָא רַבִּי חִידְקָא וּנְשָׁקֵיהּ. אֲמַר, וַדַּאי דְּזִעִירִין אִינוּן דְּמִתְעַבְּרָן זוּהֲמוּתַיְיהוּ מִינַיְיהוּ.

רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר, כְּתִיב (מלכים א ב׳:י״ט) וַיָּשֶׂם כִּסֵּא לְאֵם הַמֶּלֶךְ, זוֹ רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה, דְּזָכְתָה וְרָאֲתָה לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה עַל כִּסְאוֹ.

כְּשֵׁם שֶׁשִּׁלְבָּהּ הָיָה שָׁלֵם, כָּךְ הַשְּׁלִים יָמֶיהָ וּשְׁנוֹתֶיהָ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (רות ב׳:י״ב) וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ שְׁלֵמָה. שְׁלֵמָה כְּתִיב, וְקָרִינָן שְׁלֵימָה. מְלַמֵּד, שֶׁרָאֲתָה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה עַל כִּסְאוֹ, וְרָאֲתָה שְׁכָרָהּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.

וַתֵּצֵא מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה שָׁמָּה וּשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ כו'. וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לְכְנָה שֹּׁבְנָה כו'. וַתֹּאמַרְנָה לָהּ כִּי אִתֵּךְ נָשׁוּב לְעַמֵּךְ. וַתֹּאמֶר נָעֳמִי שֹׁבְנָה בְנֹתַי כו' וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל עַמָּהּ כו'. עָרְפָּה תִּבַּת אֶל עַמָּהּ וְאֶל אֱלֹהֶיהָ. וַתֹּאמֶר רוּת אַל תִּפְגְּעִי בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב מֵאַחֲרַיִךְ. כָּךְ בּוֹדְקִין לְגֵר, בִּשְׁבִיל שֶׁיִּתְקַיְּים תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה כְּרוּת, בְּלֵבָב שָׁלֵם.

רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי פָּתַח, (מלכים ב ד׳:א׳) וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי הַנְּבִיאִים צָעֲקָה אֶל אֱלִישָׁע וגו'. תַּמָּן תָּנִינָן, דְּא אֵשֶׁת עוֹבַדְיָהוּ. וּמְמוּנָּה הָיָה עַל בֵּית אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. וּבְשָׁעָה שֶׁהָלַךְ עוֹבַדְיָהוּ אֵצֶל אֵלִיָּהוּ, הִכִּיר בּוֹ אֱלִישָׁע.

וְאִי תֵּימָא, אֱלִישָׁע לֹא שִׁמֵּשׁ לְפָנָיו עֲדַיִין. כְּבָר הָיָה מְשַׁמֵּשׁ. וְאֵין מוּקְדָם וּמְאוּחָר. וְעַל כֵּן כְּתִיב, וְאַתָּה יָדַעְתָּ כִּי עַבְדְּךָ הָיָה יָרֵא אֶת ה', דְּוַדַּאי הִכִּיר בּוֹ אֱלִישָׁע מֵאוֹתָהּ שָׁעָה.
צָעֲקָה אֶל אֱלִישָׁע. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁמֵּת עוֹבַדְיָהוּ, מֵת אַחְאָב. וּמֶלֶךְ יְהוֹרָם בָּא לָקַחַת אֶת שְׁנֵי יְלָדָיו. מֶה עָשְׂתָה. הָלְכָה גוֹעָה צוֹעֶקֶת וּבוֹכָה לְבֵית הַקְּבָרוֹת. עָמְדָה עַל קִבְרוֹ וְצָעֲקָה, יְרֵא אֱלֹהִים, כָּךְ וְכָךְ עוֹשִׂים לִיתוֹמֶיךָ.
אָמְרוּ לֵיהּ לְעוֹבַדְיָהוּ, הֲרֵי אִתְּתָךְ עוֹמֶדֶת וְצוֹעֶקֶת וּבוֹכָה עַל קִבְרְךָ. מֶה עָשָׂה. הָלַךְ לוֹ אֵצֶל חִזְקִיָּהוּ, אָמַר לֵיהּ דַּיֶּיךָ בָּעוֹלָם הַזֶּה. הָלַךְ לוֹ אֵצֶל הָאָבוֹת, אָמַר כָּךְ וְכָךְ יֵשׁ לִי. אָמְרוּ לוֹ, כְּבָר שְׁמַעְנוּ צַעֲקוֹתֶיהָ, לֵךְ אֵצֶל אֱלִישָׁע הַנָּבִיא.
אַדְּהָכֵי, חֶזְרָה גוֹעָה וְצוֹעֶקֶת עַל קִבְרוֹ, אָמַר לָהּ אִי עֲנִיָּיה, לְכִי אֵצֶל אֱלִישָׁע, וְהוּא יִתֵּן לָךְ עֵצָה. מִיָּד הָלְכָה אֵצֶל אֱלִישָׁע.
אָמַר רַבִּי, בֹּא וּרְאֵה הֵיאַךְ מְסַפְּרִים הַמֵּתִים בְּקִבְרוֹתָם זֶה עִם זֶה, וַהֲלֹא נַפְשׁוֹתָם בְּמָקוֹם אַחֵר עוֹמֶדֶת. (תהילים כ"ה:י"ד) סוֹד ה' לִירֵאָיו וכו'. נִזְדַּמֵּן לֵיהּ רַבִּי בּוֹן, אָמַר, קַשְׁיָא הָכִי קַיְימָא, וְהַשְׁתָּא מִלָּה בִּתְרִין, מִשְׁתּוֹקָא לָא כְלוּם.
פָּתַח וְאָמַר, (ישעיהו כ"ו:ח'-ט') נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ בַּלַּיְלָה אַף רוּחִי בְקִרְבִּי אֲשַׁחֲרֶךָּ. נַפְשִׁי אִוִּיתִךָ, תְּרֵין קִטְרִין טָבִין יְהֵיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּבַר נָשׁ, לְשַׁמָּשָׁא בְּהַאי עָלְמָא, וְאִינּוּן נַפְשָׁא וְרוּחָא. נֶפֶשׁ, לְקִיּוּמָא דְּגוּפָא, בְּמִצְוֹת דְּיִתְעֲר מִנַּיהּ. רוּחַ, לְאִיתְעָרָא לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, וּלְאַנְהָגָא לֵיהּ בְּהַאי עָלְמָא. וְאִי זָכוּ נֶפֶשׁ בְּמִצְוֹת, וְרוּחַ לְאִתְעַסָּקָא בְּאוֹרַיְיתָא. כְּדֵין נָחֲתוּ עֲלֵיהּ רְבוּ יַתִּיר מִלְּעֵילָּא, כְּפוּם אוֹרְחוֹי.
וּבִתְרִין אִלֵּין, אָזֵיל בַּר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, לְשַׁמָּשָׁא בְּהוּ. דְּהַהוּא נֶפֶשׁ לָא אִתְקַיַּים בְּגוּפָא, אֶלָּא בְּאִתְעָרוּ דְּרוּחַ דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ.
כַּד עַיֵּיל בַּר נָשׁ לְשַׁמָּשָׁא וּלְמִפְלַח לְמָארֵיהּ בְּאִלֵּין תְּרֵין. אִיתְעַר עֲלֵיהּ מִלְּעֵילָּא אִתְעָרוּ קַדִּישָׁא, וְשַׁרְיָא עֲלֵיהּ דְּבַר נָשׁ, וְסָחֲרָא לֵיהּ מִכָּל סִטְרִין. וְאִיתְעַר בֵּיהּ בְּחָכְמְתָא עִילָּאָה, לְמִזְכֵּי וּלְמֶהֱוֵי בְּהֵיכְלָא דְמַלְכָּא.
וְהַהוּא אִתְעָרוּ דְּשַׁרְיָא עֲלֵיהּ, מַאֲתַר עִילָּאָה הוּא. וּמַאי שְׁמֵיהּ. נְשָׁמָה. וּמִינֵיהּ יִתְעַר לְבַר נַשׁ תְּשׁוּבָה, וְעוֹבָדִין טָבִין. וְאִיהוּ חֵילָא עִילָּאָה, חֵילָא דִּתְשׁוּבָה, אִימָא לְרוּחַ, וְרוּחַ בֵּן לָהּ.
וְעַל נִשְׁמָתָא, אִית לָהּ מְרַחֲמָא עִילָּאָה. וּמַאי שְׁמָהּ. נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. וְאִיהוּ אִיקָרֵי אַב לְרוּחַ. מִינֵיהּ יִתְעַר לְבַר נָשׁ, יִרְאָה, וְאַהֲבָה, תּוֹרָה, וּמִצְוָה. וְאִינּוּן מֵאָב וְאֵם בֵּן וּבַת. יו"ד אָב. ה"א אֵם. וא"ו בֵּן. ה"א בַּת. וְדָא ידו"ד מָלֵא.
בְּדוּגְמָא דְּאִית רוּחָא וְנַפְשָׁא דְּיִמְינָא, דְּיֵצֶר הַטּוֹב, כָּךְ אִית רוּחָא וְנַפְשָׁא דִּשְׂמָאלָא, דְּיֵצֶר הָרָע. וְעַל דָּא אָמַר, (דברים ל) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת

וְאֶת הָרָע. אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב, דִּקְדוּשָׁה. וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע, דִּשְׂמָאלָא, דְּיֵצֶר הָרָע.
וְעַל דָּא רָמַז, וּמֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִן הַטּוֹב אֶכוֹל, וּמִן הָרָע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ.
וְעַל ה"א עִילָּאָה שֶׁהִיא נִשְׁמָתָא אֵם. וְעַל ה"א תַּתָּאָה שֶׁהִיא בַּת. אִיתְקְרֵי הַאי קְרָא, (משלי יד) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ. וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ, דָּא נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית דְּיֵצֶר הָרָע. בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ, הַגּוּף דְּקוּדְשָׁא, דְּיַהֲיב לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְשַׁמָּשָׁא בְּהַאי עָלְמָא, וּנְשָׁמָה לְאִתְעָרָא לְשִׁמּוּשָׁא דִּלְעֵילָּא.
כַּד בַּר נַשׁ בְּהַאי עָלְמָא נָאֵים בְּעַרְסֵיהּ, רוּחֵיהּ מְשָׁטְטָא וְאָזְלָא וּרְעוּתֵיהּ לְסַלְּקָא בְּכָל לֵילְיָא. וְכַמָּה מְמַנִּין תְּרֵיסִין קַיְימִין בְּכָל רָקִיעַ וְרָקִיעַ.
דְּאָמַר רַבִּי נְחוּנְיָא, סָח לִי בֶּן גֵּאִים, כְּשֶׁעָלִיתִי לָרָקִיעַ, בָּרָקִיעַ הָעֶלְיוֹן מָצָאתִי מַלְאָכִים שְׂרָפִים, כּוּלָּם כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים, וְגַלְגַּלֵּי אֵשׁ סוֹבְבִים אוֹתָם, וְגַבּוֹתָם כְּגַחֲלֵי אֵשׁ, וְשִׁינֵּיהֶם וְעֵינֵיהֶם שְׁבִיבִין דְּנוּר, כְּסוֹתָם אֵשׁ לוֹהֶטֶת, וַעֲלֵיהֶם מְמוּנֶּה אֶחָד, הַדּוֹמִיעִם שְׁמוֹ.
כְּשֶׁרָאוּ אוֹתִי שָׁם, אָמְרוּ מִי נָתַן יְלוּד אִשָּׁה בֵּינֵינוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה, פָּחֲדָתִי מִמֶּנּוּ, וְהִזְכַּרְתִּי אוֹתִיּוֹת הַשֵּׁם, כְּשֶׁרָאִיתִי שֶׁמְבַקְּשִׁים לִשְׁרוֹף אוֹתִי בְּהֶבֶל פִּיהֶם, וְעָמְדוּ כּוּלָּם. אָמַר לִי אוֹתוֹ הַשַּׂר הַגָּדוֹל הַמְמוּנֶּה עֲלֵיהֶם, מִי אַתָּה. אָמַרְתִּי לוֹ שְׁמִי.
אָמַר לִי, אִי יְדִיד. כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים עַל יָדֵי בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, בְּשָׁעָה שֶׁבָּאִים לִשְׁכַּב עַל מִטּוֹתֵיהֶם, וּמַפְקִידִים רוּחָם בְּיַד אֲדוֹן עוֹלָם. מִיָּד פּוֹרְחִים מֵהֶם, וְעוֹלִים לְפָנָיו.
וְכָל הָרוּחוֹת לְפָנַי, וְלֹא נָתַן לִי רְשׁוּת לְהַכְנִיס, אֶלָּא אוֹתָם הַכְּתוּבִים לְפָנַי. חוּץ מֵאוֹתָם שֶׁעָשׂוּ מִצּוֹת לְפָנָיו בַּיּוֹם, עֲדַיִין אָנוּ מְבַקְּשִׁים וּמְחַפְּשִׂים אַחֲרֵיהֶם.
נָשָׂאתִי עֵינַי, רָאִיתִי שס"ה הֵיכָלוֹת, כְּמִנְיַן יְמוֹת הַחַמָּה. וְכוּלָּן לְצַד מִזְרָח, וְאַרְבַּע שְׁעָרִים בְּכָל הֵיכָל וְהֵיכָל, וְכַמָּה מְמוּנִים וּמְשָׁרְתִים עֲלֵיהֶם, וְכוּלָּם דְּמוּת אַחַת לָהֶם, וְקוֹרְאִים לָהֶם מְשָׁרְתֵי מִזְרָח. וְכֵן לְצַד דָּרוֹם.
חוּץ מִמַּה שֶׁרָאִיתִי לְאוֹתוֹ צַד, שַׁעַר גָּבוֹהַּ עַד מְאוֹד מִכָּל הַשְּׁעָרִים. שָׁאַלְתִּי עַל הַשַּׁעַר הַהוּא. אָמַר לִי אִי יְדִיד. בַּשַּׁעַר הַזֶּה עוֹבְרִים כָּל בַּעֲלֵי צַעַר, וְכָל בַּעֲלֵי דְּמָעָה, מִצַּעַר אוּמּוֹת הָעוֹלָם. וְכָל אוֹתָם בַּעֲלֵי תְּשׁוּבָה, כּוּלָּם נִכְנָסִים בְּשַׁעַר זֶה.
לְמַעְלָה מִזֶּה הַשַּׁעַר, נִגְלָה לְפָנַי שַׁעַר גָּדוֹל, וְי' שְׁעָרִים סְבִיבָיו, שָׁאַלְתִּי עָלָיו. אָמַר לִי, הַשַּׁעַר הַזֶּה אֵין לִי רְשׁוּת עָלָיו, וְלֹא נִפְתַּח אֶלָּא בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְשַׁבָּתוֹת וְיוֹם טוֹב. בְּאוֹתוֹ זְמַן כְּשֶׁנִּכְנָס שַׁבָּת, אוֹ רֹאשׁ חֹדֶשׁ, אוֹ מוֹעֵד, קוֹל מִתְפּוֹצֵץ בְּכָל הַנֵּי רְקִיעִים, וְאוֹמֵר, (ישעיהו כ"ו:ב') פִּתְחוּ שְׁעָרִים וְיָבֹא גוֹי צַדִּיק שֹׁמֵר אֱמֻנִים.
מִפְּנֵי שֶׁכָּל הָרוּחוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ כָּל יְמֵי הַשַּׁבּוּעַ עוֹמְדוֹת שָׁם, וּמְטַיְּילוֹת בְּתוֹכוֹ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן וּבְאוֹתוֹ רָקִיעַ שֶׁעַל גַּבֵּי גַּן עֵדֶן שֶׁבָּאָרֶץ, שֶׁבְּאוֹתָן שְׁעָרִים נִפְתָּחוֹת ד' חַלּוֹנוֹת,

רְשׁוּמוֹת בְּד' אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם הַמְפוֹרָשׁ, הוּא הַמְיוּחָד בְּגִנְזֵי מְרוֹמִים, וְכָל אוֹתָם הָרוּחוֹת מִתְלַבְּשׁוֹת בִּלְבוּשׁ יָקָר, בְּאוֹתוֹ גַּן עֵדֶן, כִּדְמוּת אוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁהָיוּ עוֹמְדוֹת בְּמַלְבּוּשׁ בָּשָׂר מִטְפָּה סְרוּחָה.

וּבְשָׁעָה שֶׁהַחַלּוֹנוֹת נִפְתָּחִים, כּוּלָּם פּוֹשְׁטִין מַלְבּוּשֵׁיהֶם, וּפוֹרְחִים לְמַעְלָה בְּאוֹתָן חַלּוֹנוֹת, וְעוֹלוֹת בַּמָּקוֹם הַזֶּה. וְשִׁשָּׁה בַּעֲלֵי כְנָפַיִם, וְכַמָּה מְמוּנִים עִמָּהֶם, פּוֹתְחִים הַשַּׁעַר הַזֶּה. וְכָל אֵלּוּ הֶעָשָׂרָה שְׁעָרִים, הָרוּחוֹת נִכְנָסוֹת לְשָׁם בְּחֶדְוָה וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה. וְכֵן כָּל רָקִיעַ וְרָקִיעַ בְּדֶרֶךְ זֶה, בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה רַבָּה.

בְּשָׁעָה שֶׁאֵלּוּ הָרוּחוֹת עוֹלוֹת, רוּחוֹת אֲחֵרוֹת יוֹרְדוֹת, שְׁנֵיהֶם נִסְפּוּ בֵּין הַחַיִּים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. אֵלּוּ עוֹלוֹת, וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת. בְּאוֹתוֹ מָקוֹם שֶׁיֵּרְדוּ אֵלּוּ מִשָּׁם, שָׁם חוֹנוֹת הָאֲחֵרוֹת, וְאֵין הַמָּקוֹם נִשְׁאָר פָּנוּי.

בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל אוֹמְרִים וִיהִי נוֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ כו', אוֹתָם הָרוּחוֹת שֶׁיָּרְדוּ לָהֶם בְּשַׁבָּת, עוֹלוֹת. אֵלּוּ עוֹלוֹת, וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת. אֵלּוּ עוֹלוֹת בְּמְקוֹמָן. וְאֵלּוּ יוֹרְדוֹת לִמְקוֹמָן. וְכֵן תָּמִיד בְּעִנְיָן זֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְכְּסַנְדְּרִי, בְּשָׁעָה שֶׁנִּפְטַר הָאָדָם מִן הָעוֹלָם, הַנְּשָׁמָה וְהַנֶּפֶשׁ אָזְלִין כַּחֲדָא. שֶׁנֶּאֱמַר, (רות א':י"ט) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם.

וַיְהִי כְּבוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי. דַּאֲזַלַת מֵאֲתַר הָדֵין, מַלְיָיא מִכָּל טָבָא, מַלְיָא מִן אוֹרַיְיתָא. עַמּוּדָא דַּעֲנָנָא בְּרֵישָׁא בִּימָמָא, וְעַמּוּדָא דְּאֶשָׁתָא בְּלֵילְיָא. וּשְׁרַגָּא נְהִיר קֳדָמָהּ. וְיֶחֱמוּן לָהּ גִּינְתָא דְעֵדֶן, אֲתַר אַגְרֵיהוֹן טַב דְּצַדִּיקַיָּיא. וְיֶחֱמוּן לָהּ גֵּיהִנֹּם, אֲתַר פּוּרְעָנָתְהוֹן דְּרַשִּׁיעַיָּא. דְּנִידּוֹנִין בֵּיהּ עַל חוֹבֵיהוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב כ"ט:ג') בְּהִלּוֹ נֵרוֹ עָלַי רֹאשִׁי.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, אָמְרָה הַנְּשָׁמָה, אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאן לִי מָרָא וְגו', אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי כְּמָה דַּאֲמַרְתּוּן, וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'. כַּד הֲוֵינָא בְּאַתְרָא הָדֵין, הֲוֵינָא מַלְיָא מִן אוֹרַיְיתָא, מַלְיָא מִכָּל טָבָא. וּכְעָן רֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה', לְזֶה הָעוֹלָם.

(רות א) לָמָּה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַה' עָנָה בִי וְשַׁדַּי הֵרַע לִי. דְּעָאל בִּי יְצֶר הָרַע, רוּחַ הַבַּהֲמִיּוּת וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (משלי יד) חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ. חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ, דָּא נְשָׁמָה וְנֶפֶשׁ דְּקוּדְשָׁא. וְאִוֶּלֶת בְּיָדֶיהָ תֶּהֱרָסֶנּוּ, דָּא נֶפֶשׁ הַבַּהֲמִיּוּת, שֶׁתַּהֲרוֹס בְּנִין הַגּוּף בְּאִוַּלְתָּהּ. וְדָא הִיא שֶׁנִּשְׁאֶרֶת בַּגּוּף, שֶׁנֶּאֱמַר, (איוב יד) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל, דְּאִשְׁתַּתְּפוּ בְּיַחַד.

מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמֶה, לְמַלְכָּא דְּמִינָה בְּגִינְתָא דִּילֵיהּ תְּרִין שׁוֹמְרִין, חָאֲחָד פִּיסֵּחַ, וְהָאֲחָד סוּמָא. אֲמַר לְהוֹן, אִסְתַּמְּרוּן דְּלָא תֵּיכְלוּן מֵאִיבָּא דְּגִינְתָא הָדָא, דַּאֲנָא יָדַעְנָא כָּל אִיבָּא דְּאִית בֵּיהּ.

מָה עֲבָדוּ. הַפִּיסֵּחַ אֲמַר לַסּוּמָא, הָא רְעוּתָן דְּנֵיכְלוּן מֵאִיבָּא דְּאִילָנִין אִלֵּין. אֲמַר הַסּוּמָא, אֲנָא לָא חָזֵי. וְהַפִּיסֵּחַ אֲמַר, וְהָא לֵית אֲנָא יָכֵיל לְמֵיזַל. מָה עֲבָדוּ. רָכַב הַפִּסֵּחַ עַל הַסּוּמָא וַאֲכָלוּ.

וַאֲתָא מַלְכָּא, וַחֲזָא דַּאֲכָלוּ מֵאִיבָּא דְּאִילָנָא. אֲמַר לְהוֹן, מַאן אָכַל מֵאִיבָּא דְּאִילָנָא. הַסּוּמָא אֲמַר, אֲנָא לָא חָזֵי. אֲמַר הַפִּיסֵּחַ, הָא אֲנָא לָא יָכֵיל לְמֵיזַל. מָה עָשָׂה הַמֶּלֶךְ, אֲמַר, כְּמָה דַּעֲבַדְתּוּן וַאֲכַלְתּוּן מֵאִיבָּא דְּאִילָנָא, כֵּן יִתְעֲבֵיד לְכוֹן. מָה עֲבַד מַלְכָּא. אֲמַר לַעֲבָדָיו, אַרְכִּיבוּ הַפִּיסֵּחַ עַל הַסּוּמָא, וְיַהֲבוּן לְהוֹן שִׁתִּין פּוּלְסִין בְּאַתְרָא הָדֵין.

כָּךְ נָפֵשׁ הַבַּהֲמִית מִן יֵצֶר הָרַע, עִם הַגּוּף. הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לָהֶם חִיבּוּר אֶחָד, הַנָּפֵשׁ הַבַּהֲמִית עִם הַגּוּף, וּמַעֲנִישָׁן יַחַד. וְכֵן אִם הָיָה צַדִּיק, מְחַבְּרָם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וּמְקַבְּלִים שָׂכָר טוֹב יַחַד.

רַבִּי עֻזְרִיָה וְרַבִּי חִזְקִיָה, הֲווֹי סָלְקוֹ לְרֶגֶל, הֲוָה עִמְּהוֹן הַהוּא טַיָּיעָא, דְּהֲוָה טָעֵין אֲבַתְרַיְיהוּ. אֲמַר ר' עֻזְרִיָה לְרַבִּי חִזְקִיָה, מִידֵּי שָׁמְעַת בְּהַהוּא קְרָא דִּכְתִיב, (שיר השירים ו':י"א) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי לִרְאוֹת בְּאִבֵּי הַנָּחַל. דִּבְרֵי הַתּוֹרָה נִמְשָׁלִים לֶאֱגוֹז, הֵיאַךְ.

אֲמַר לֵיהּ, מָה אֱגוֹז אִית לֵיהּ קְלִיפָּה לְבַר, וּמוֹחָא לְגוֹ. אַף דִּבְרֵי תוֹרָה, אִית בָּהּ מַעֲשֶׂה, מִדְרָשׁ, וְהַגָּדָה, וְסוֹד, כֻּלָּא דָּא לְגוֹ מִן דָּא.

אֲמַר לֵיהּ, הָכֵי שְׁמַעְנָא לְהַאי. בְּהַהוּא זִימְנָא דְּהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה גַּלֵּי שִׁיר הַשִּׁירִים, זוּהֲמָא דְּהַהוּא נָחָשׁ קַדְמָאָה דְּאַטֵּיל בְּאָדָם וְחַוָּה, אִתְפְּסַק מֵעַלְמָא, בְּגִין דְּכַד נָפְקוּ תּוֹלְדִין לְעַלְמָא מֵאָדָם וְחַוָּה, מֵהַהוּא זוּהֲמָא נָפְקֵי.

וְהָכֵי שְׁמַעְתִּי מֵרַבּוֹתַי, וְאִינּוּן שְׁמָעוּ עַד פּוּמֵיהּ דְּאֵלִיָּהוּ. דַּאֲמַר הָכֵי, מַאי דִּכְתִיב, (בראשית ד) וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה'. וְהָאָדָם, דָּא אָדָם קַדְמָאָה, כַּד אִתָּא נָחָשׁ עַל חַוָּה, אַטֵּיל בָּהּ זוּהֲמָא, וְקַיִן מֵהַהִיא סִטְרָא דְּהַהוּא נָחָשׁ נָפַק, מַה נָּחָשׁ דַּרְכּוֹ לַהֲרוֹג וּלְהָמִית, הָכֵי נָמֵי קַיִן, מִיָּד נַעֲשָׂה הוֹרֵג.

כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיהו י"ד:כ"ט) מִשֹּׁרֶשׁ נָחָשׁ יֵצֵא צֶפַע וּפִרְיוֹ שָׂרָף מְעוֹפֵף. כִּי מִשּׁוֹרֶשׁ נָחָשׁ, דָּא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי. יֵצֵא צֶפַע, דָּא קַיִן, שֶׁיָּצָא מִשָּׁרְשׁוֹ וּמֵעִיקָּרוֹ. וּפִרְיוֹ שָׂרָף מְעוֹפֵף, שֶׁנַּעֲשָׂה הוֹרֵג כַּשָּׂרָף הַזֶּה, שֶׁאֵין לְמַכָּתוֹ לַחַשׁ. מְעוֹפֵף כָּפוּל, שֶׁכְּבָר נַעֲשָׂה הַנָּחָשׁ בְּמִינוֹ כָּפוּל.

וְאִי תֵּימָא מֵהַהוּא זוּהֲמָא נָפַק, וּקְרָא אָמַר וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת קַיִן. וַדַּאי מֵאָדָם הֲוָה, וְלָא מֵהַהוּא זוּהֲמָא. אֶלָּא הַהוּא נָחָשׁ הִטִּיל בָּהּ זוּהֲמָא בְּחַוָּה, וְהַהוּא זוּהֲמָא דְּאִשְׁתְּאַב בָּהּ, הֲוָה מְכַשְּׁכְּשָׁא בְּמֵעָהָא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ גּוּפָא לְאִתְכַּלְלָא בֵּיהּ, וּלְנָפְקָא הַהוּא רוּחָא לְעָלְמָא.

כֵּיוָן שֶׁבָּא אָדָם הָרִאשׁוֹן עָלֶיהָ, אִיתְעָרַב הַהוּא זוּהֲמָא בְּהַהוּא זֶרַע, וַעֲבַד גּוּפָא לְהַהוּא רוּחָא בִּישָׁא, וְזוּהֲמָא דְּהֲוָה בְּמֵעָהָא אִתְכְּלִילָא בֵּיהּ, וּנְפַק לְעַלְמָא בִּדְיוֹקְנָא סוּמְקָא, סַגֵּי מִכָּל שְׁאָר בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּעַלְמָא דַּהֲווֹ אֲבַתְרֵיהּ.

וְעוֹד דְּהַהוּא זַרְעָא דְּאַטֵּיל בָּהּ אָדָם לְמֶיעֱבַד גּוּפָא, מֵהַהוּא סִיטְרָא בִּישָׁא הֲוָה, וְאִתְתְּקַף הַהוּא רוּחָא בִּישָׁא, וְאִתְגְּלֵים בֵּיהּ, וְנָפֵיק לְעָלְמָא. כֵּיוָן דְּחָמַת לֵיהּ חַוָּה, אָמְרָה קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה', עִם ה'.

וְכַד אַיְיתֵי קְרָבָנֵיהּ, מֵהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא אַיְיתֵי לֵיהּ. דִּכְתִיב, (בראשית ד׳:ג׳) וַיְהִי מִקֵּץ יָמִי"ם, דְּהוּא סִטְרָא בִּישָׁא, וְלָא מִסִּטְרָא דְּקִדּוּשָׁה, דְּהוּא מִקֵּץ יָמִי"ן.

שֵׁת, בָּסִיס עַלְמָא בְּצַדִּיקִים וַחֲסִידִים דְּנָפְקוּ לְבָתַר מִנֵּיהּ. שֵׁת דָּא הֲוָה סִיּוּם דְּאַלְפָּ"א בֵּיתָא, וּמִינֵּיהּ אַהֲדָרוּן אַתְוָון לְמֵישַׁר, שֵׁ"ת.

כֵּיוָן דְּאִסְתַּיְימוּ אִינּוּן צַדִּיקִים וַחֲסִידִים עַד נֹחַ, וַהֲווּ אִינּוּן בְּנֵי טוֹפָנָא, דְּאִתְמָחוּ כּוּלְהוֹן. כֵּיוָן דְּאִתְמָחוּ כּוּלְהוּ, וּנְפַק נֹחַ וּבְנוֹהִי מִתֵּיבוּתָא, כְּדֵין כְּתִיב, (שם ט) וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָּל הָאָרֶץ, כְּדֵין שְׁרִיאוּ אַתְוָון בְּאַלְפָּא בֵּיתָא לְמִפְרַע, תש"ר. וּכְדֵין כְּתִיב, וּמֵאֵלֶּה נָפְצָה כָּל הָאָרֶץ, וַאֲזַל כָּל עַלְמָא, בְּהַהוּא זוּהֲמָא דְּנָחָשׁ.

וְאַף עַל גַּב דְּאַבְרָהָם תִּקֵּן מַה דַּעֲבַד אָדָם. וְכֵן יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְצַדִּיקַיָּיא. עִם כָּל דָּא, זוּהֲמָא דְּנָחָשׁ לָא פָּסְקָא, עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי. וְאַהֲדְרוּ אַתְוָון בְּאוֹרַח מֵישַׁר, וּמִנְּהוֹן לְמִפְרַע, חַד מִכָּאן, וְחַד מִכָּאן. וְכַד סָרְחוּ, אַהֲדְרוּ בְּגוּפָא אָחֳרָא. אַהֲדְרוּ אַתְוָון בְּגַוְונָא אָחֳרָא.

וְכָךְ אֲזַל עַלְמָא, בְּרָזִין דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, עַד דַּאֲתָא שְׁלֹמֹה. כֵּיוָן דַּאֲתָא שְׁלֹמֹה, אִשְׁתַּכָּחִין אַתְוָון קָיְימִין עַל קְיוּמַיְיהוּ. וּכְדֵין כְּתִיב, (מלכים א ה׳:י׳) וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, וְקָיְימָא סִיהֲרָא בִּשְׁלֵימוּתָא, כְּדֵין אִתְגְּלֵי שִׁיר הַשִּׁירִים בְּעָלְמָא.

וּכְדֵין אֲמַר, (שיר השירים ו׳:י״א) אֶל גִּנַּת אֱגוֹז יָרַדְתִּי. מַה אֱגוֹז, מוֹחָא לָא אִשְׁתְּכַח אֶלָּא לְבַסּוֹף, כָּךְ עָלְמָא הָכֵי הֲוָה, עַד דְּאִתְקָיְימָא קְלִיפִּין, וְקָיְימָא עַלְמָא בְּמוֹחָא, וְסִיהֲרָא בְּאַשְׁלְמוּתָא.

אֲמַר הַהוּא טַיְיעָא, בְּמַאי קָאַמְרִיתוּ וּתְתוֹקְמוּ הַאי קְרָא דִּכְתִיב, (רות א׳:י״ט) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם וַיְהִי כְּבוֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶ"ן. עַד הָכָא

תְּרִין, וְתֹאמַרְנָה הֲזֹא"ת נָעֳמִי חַד וְלָא יַתִּיר. אֲמַר רַבִּי עֲזַרְיָה, אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁאֲפִילּוּ הָרֵיקָנִים שֶׁבָּכֶם, מְלֵאִים תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

נָחֲתִין תַּרְוַיְיהוּ, אֲמָרוּ לֵיהּ, מִידֵּי שְׁמִיעַ לָךְ בְּהַאי קְרָא. אֲמַר, הָכֵי שָׁמַעְנָא. בְּזִמְנָא דְּבָעֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֵיהַב תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַלּוּחוֹת הָיוּ כְּתוּבִים פָּנִים וְאָחוֹר. שֶׁנֶּאֱמַר, (שמות ל"ב:ט"ו) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּתוּבִים.

וְהַלּוּחַ אֶחָד פָּנִים וְאָחוֹר. וְהַלּוּחַ אַחֶרֶת יָמִין וּשְׂמֹאל. שֶׁנֶּאֱמַר, (שמות ל"ב:ט"ז) וְהַלֻּחֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת, תְּרֵין, עַל מָה אֲמַר תְּרֵין זִימְנִין וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב.

דְּקוֹהֶם שֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל הָעֵגֶל, וּבָעֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֵיהַב תְּרֵין תּוֹרוֹת, שֶׁבִּכְתָב וְשֶׁבְּעַל פֶּה אִלֵּין, עַל יְדָא דְמשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל, וְהַלּוּחוֹת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְגו'. וְהַלּוּחוֹת הָיוּ בְּדוּגְמָא ו"ה לוּחוֹת. ו"ה מִכְתָּב, מִכְתָּב דִּכְתִיב, דָּא הוּא ו"ה.

לוּחוֹת י"ה. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה, דָּא בִּינָה עִילָּאָה. ו"ה, אִינּוּן תְּרֵין דְּרוֹעִין. ו"ה מִכְתָּב, אִינּוּן יַעֲקֹב וְרָחֵל, שֶׁנִּקְרְאוּ שֵׁמֶשׁ וְיָרֵחַ, וְנִקְרְאוּ שְׁנֵי שְׁדַיִם, וְנִקְרְאוּ חַד. וְעַל דָּא אֲמַר, ו"ה מִכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא. חָרוּת עַל הַלּוּחוֹת, אַל תִּקְרֵי חָרוּת, אֶלָּא חֵירוּת, חֵירוּת מִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת, וּמִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת, וְכָל מַרְעִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא.

וְכֵיוָן דַּעֲבָדוּ יַת עֶגְלָא, פָּרְחוּ אַתְוָון מִתְּרֵין סְטָרִין פָּנִים וְיָמִין. וַאֲנִי אֶפְתַּח לְךָ הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר שֶׁתְּבִין. אֱלִימֶלֶךְ וְנָעֳמִי, וּמַחְלוֹן וְרוּת, בְּדוּגְמָא דָּא תְּרֵין לוּחוֹת. אֱלִימֶלֶךְ וְנָעֳמִי לוּחַ אֶחָד, יָמִין וּשְׂמֹאל. וּמַחְלוֹן וְרוּת, פָּנִים וְאָחוֹר, לוּחַ אַחֵר. וְכֵיוָן דַּעֲבָדוּ יַת עֶגְלָא, אִסְתַּלַּק אֱלִימֶלֶךְ וּמַחְלוֹן, נְשָׁאֲרוּ רוּת וְנָעֳמִי, תְּרֵין נְקֵיבוֹת.

וַאֲזַלוּ תַּרְוַיְיהוּ, עַד כְּדֵי שְׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֶת עַמּוֹ לָתֵת לָהֶם לֶחֶ"ם. דְּיהַב זִימְנָא אָחֳרָא אוֹרַיְיתָא, לוּחוֹת שְׁנִיּוֹת.

וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן עַד בּוֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן. כָּל, דָּא צַדִּיק. הָעִיר, דָּא צִיּוֹן, עִיר דָּוִד. וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי, שֶׁבְּשַׁעֲתָא דְּאִתְיְהֵיבַת אוֹרַיְיתָא עַל טוּרָא דְסִינַי, כְּתִיב, (שמות כ':ט"ו) וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים.

כְּדֵין צָוְוחָא אוֹרַיְיתָא, וְאָמְרָה, אַל תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מִכָּל חֵידוּ, וּמִכָּל טָבָאן, וְכָל חֵירוּ דְּעָלְמָא, אֲפִילּוּ מִשִּׁעְבּוּד מַלְכֻיּוֹת. כְּדֵין אָמְרָה, לָמָּה תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי. וְהָא הוּא רָזָא, דַּאֲמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי דְמשֶׁה, (שם לג) וְרָאִיתָ אֶת אֲחֹרָי וּפָנַי לֹא יֵרָאוּ. כְּשֶׁרָצִיתִי לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל יָמִין וּשְׂמֹאל פָּנִים וְאָחוֹר, הֵם לֹא רָצוּ, וַעֲבָדוּ יַת עֶגְלָא. וְכָאן כְּשֶׁהֵם רוֹצִים, אֲנִי לֹא אֶרְצֶה.

אֲמַר, הָכֵי שְׁמַעְנָא, בְּזִמְנָא דְּבָעָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֵיהַב אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל, נָטַל תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וַאֲזֵיל הוּא לְגַבֵּי שְׁאָר עַמִּין, וְלָא בָּעוֹ לְקַבְּלָא לוֹן. עַד דְּנָחֵית לוֹן לְיִשְׂרָאֵל עַל גַּבֵּי טוּרָא דְסִינַי.

אֲמָרוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, לְמַאן בָּעֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמֵיהַב תְּרֵין תּוֹרוֹת אִלֵּין. אֲמַר, לְיִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן עַדְבֵי וְחוּלָקִי. דִּכְתִיב, (דברים לב) כִּי חֵלֶק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ, הֲרֵי תְּרֵין. וַאֲנָא יְהֵיב לוֹן שְׁתֵּי תּוֹרוֹת. וְעוֹד, דְּסָלְקֵי בְּעַרְבוֹנָא עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים. וּבְגִינֵיהוֹן יִתְעָרוּן תְּרֵין תּוֹרוֹת אִלֵּין. דִּכְתִיב, מִפִּי עוֹלְלִים וְיוֹנְקִים יִסַּדְתָּ עֹז.

וּמֵהָכָא נַפְקָא, מֵהָתָם נַפְקָא, דִּכְתִיב, (ישעיהו כ"ח:ט') אֶת מִי יוֹרֶה דֵּעָה וְאֶת מִי יָבִין שְׁמוּעָה גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם. אֶת מִי יוֹרֶה דֵּעָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. וְאֶת מִי יָבִין שְׁמוּעָה, דָּא תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. גְּמוּלֵי מֵחָלָב עַתִּיקֵי מִשָּׁדָיִם, דִּבְגִינֵיהוֹן נָחֲתָא אוֹרַיְיתָא לְיִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (רות א) וַתַּלְכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם. לְאָן הָלְכוּ. לִשְׁאָר עַמִּין, עַד דְּקָיְימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי. כֵּיוָן דְּנָחֲתוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, מִיָּד וַתֵּהוֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמֶרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי, אִזְדַּעְזַע כּוּלֵי עַלְמָא, וַאֲמָרוּ, דֵּין הִיא אוֹרַיְיתָא חֲמִדָּה גְנוּזָה. מִיָּד וְכָל הָעָם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת וְאֶת הַלַּפִּידִים. כְּדֵין אָמְרַת הֲזֹאת נָעֳמִי. דָּא הוּא נְעִימוּ דְאוֹרַיְיתָא.

וְלָא יָדְעֵי יִשְׂרָאֵל עֲנָשָׁא דְאוֹרַיְיתָא, עַד דַּאֲתוֹ לְמָרָה, דִּכְתִיב, (שמות טו) וַיָּבֹאוּ מָרָתָה. וּכְתִיב, שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. כְּדֵין אָמְרָה אוֹרַיְיתָא, קְרֵאן לִי מָרָה.

וְאַרְכְּבֵיהּ ג' פַּרְסֵי, וְהוּא עָסִיק עִמְּהוֹן בְּאִלֵּין רָזַיָּיא. קְרָאוּ עָלֶיהָ, כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רַקָּתֵךְ. אֲפִילּוּ הֲרֵיקָנִין שֶׁבְּיִשְׂרָאֵל מְלֵאִין תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּרִימּוֹן.

אָמַר לוֹ, כְּדֵין הֲווֹ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרָן בְּאוֹרַיְיתָא, אִתְעָטָרוּ בִּשְׁמָהָן גְּלִיפִין עִילָּאִין. כֵּיוָן דַּעֲבָדוּ יַת עֶגְלָא וְסָרְחוּ, וַהֲוָה מַיְיתֵי מֹשֶׁה אוֹרַיְיתָא, כְּתִיבָא עַל לוּחִין דְּאַבְנִין עִלָּאִין, מַלְיִין מִכָּל טָבָאן, חֵירוּת מִמַּלְאֲךְ הַמָּוֶת, וּמִשִּׁעְבּוּד מַלְכֵיּוֹת, וּמִכָּל מַרְעִין בִּישִׁין דְּעָלְמָא.

כֵּיוָן דַּחֲמָא מֹשֶׁה יַת עֶגְלָא, פָּרְחוּ אַתְוָון, וְכָלְהוֹ סָלְקוּ לְעֵילָּא, כְּדֵין צָוַוחָא אוֹרַיְיתָא וְאָמְרָה, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי, מִכַּמָּה טָבִין לְיִשְׂרָאֵל, וְהַשְׁתָּא אַהֲדָרִית רֵיקָם לְמַגָּנָא, דְּלָא מְהַנְּיִת לְהוֹן. כְּדֵין צָוְוחוּ עִילָּאִין, וַאֲמָרוּ, (הושע ז) אוֹי לָהֶם כִּי נָדְדוּ מִמֶּנִּי. וַוי לְהוֹן, דְּלָא אִתְקַיְימוּ בְּמֵהֵימְנוּתָא דְּמָארַיהוֹן.

רַבִּי אֲלַכְסַנְדְּרַאי לְטַעְמֵיהּ, דַּאֲמַר ר' אֲלֶכְסַנְדְּרַאי, הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף הֵם שׁוּתָּפִין יַחַד, וְהוֹלְכִים מִזֶּה הָעוֹלָם בְּיַחַד. עַד בְּאָנָה בֵּית לָחֶם. וְאַמַּאי אִקְרֵי הָכֵי. אֶלָּא בֵּי דִינָא וְקִטְרוּגָא דְּדִינָא

וּקְרָבָא תַּמָּן. כְּדֵין כְּתִיב, וַתֵּהֹם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן. כָּל שְׁאַר מַתַּיָּיא מַרְעִישִׁין עֲלַיְיהוּ, לְקַל קְרָבָא דְּדִינָא.

דְּתָנַן, הַהוּא מַלְאָךְ הַמְמוּנֶּה עַל בֵּית הַקְּבָרוֹת, נִכְנַס לַקֶּבֶר בְּשָׁעָה שֶׁנִּקְבַּר, עוֹמֵד עָלָיו וּמַבִּיט וְאוֹמֵר, אוֹי לוֹ לִפְלוֹנִי זֶה, אוֹי לָעֵינַיִם שֶׁנֶּהֱנוּ מֵהָעוֹלָם הַזֶּה בַּעֲבֵירָה, אוֹי לָהֶם לַיָּדַיִם וְלָרַגְלַיִם שֶׁהָלְכוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם.

אָמַר הַגּוּף, אֲנִי אֵינִי רוֹאֶה, הַנֶּפֶשׁ הוּא הַמַּנְהִיג שֶׁלִּי. אוֹמֶרֶת הַנֶּפֶשׁ, אֲנִי אֵינִי יוֹדַעַת לֵילֵךְ. וְהֵם הַשְּׁנַיִם, דּוּגְמַת הָעִוֵּר וְהַפִּסֵּחַ. מֶה עָשָׂה, מַכְנִיס הַנֶּפֶשׁ לְתוֹךְ הַגּוּף, וְדָן אוֹתָם ג' יָמִים זֶה אַחַר זֶה. לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים, נִדּוֹן מִפִּיו וּמִיָּדָיו וּמֵרַגְלָיו.

לְאַחַר מִכָּאן, הַגּוּף נִבְקַע, וְרִימָה וְתוֹלַעָה עוֹלָה עָלָיו, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְאַבֶּלֶת עָלָיו. דִּכְתִיב, (איוב י"ד:כ"ב) אַךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכְאָב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. וְאוֹמֶרֶת, אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְרִיקָם הֶשִׁיבַנִי ה' לָזֶה הָעוֹלָם, בְּלֹא מַעֲשִׂים וּבְלֹא תוֹרָה.

וְאַשְׁרֵי מִי שֶׁתַּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּים בְּיָדוֹ בִּזְמַן שֶׁהוֹלֵךְ אָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ. שֶׁאֲפִילּוּ בַּקֶּבֶר שְׁפָתוֹתָיו"ו רוֹחֲשׁוֹת, וְהֵם שׁוֹשַׁנִּי"ם, אַל תִּקְרֵי שׁוֹשַׁנִּים, אֶלָּא שֶׁשּׁוֹנִים. מִפְּנֵי שֶׁתּוֹרָתָם מְגִינָה עֲלֵיהֶם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (משלי ו':כ"ב) בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ.

כִּי הָא דְּרַבִּי חִסְדָּא, כְּשֶׁנִּפְטַר לְעוֹלָמוֹ, הָלַךְ רַבִּי יוֹסֵי בְּרֵיהּ וּבַת תַּמָּן עַל קִבְרֵיהּ בְּלֵילְיָא. שְׁמַע מִנּוֹ קִבְרֵיהּ, חֶדְוָה דְּכְתוֹת כִּתּוֹת, דְּמִתְכַּנְפֵי וְקָאמְרֵי, נֵיזֵיל לְחֶדְוָתָא דְּהִלּוּלָא דְאוֹרַיְיתָא דְּרַבִּי חִסְדָּא. וַאֲפִילּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מִתְכַּנְפֵי לְמֵיחֱדֵי בַּהֲדֵיהּ.

שְׁמַע דַּהֲווּ אָמְרִין, מַה לְחַיֵּי בְּחֶדְוָה דִילָן הָכָא, יִלְעוֹן בְּאוֹרַיְיתָא בְּהַהוּא עָלְמָא. אָמַר לֵיהּ, בְּרִי, זִיל מְהָכָא, וְקַיָּים תַּלְמוּדָךְ, דְּזַכְאָה אִיהוּ מַאן דְּאָתֵי הָכָא וְתַלְמוּדוֹ בְּיָדוֹ. דְּהָא אֲפִילּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לָא יָכְלִין לְקָרְבָא לֵיהּ. זִיל וֶאֱמוֹר לֵיהּ לְרַבִּי חַגַּי, דְּיִגְמוֹר תַּלְמוּדֵיהּ, דְּבְיוֹם פְּלוֹנִי יֵיתֵי הָכָא.

אַדְּהָכֵי, דְּהַוָה מְשַׁתְּעֵי בַּהֲדֵיהּ, סָלְקוּהוּ לְרַבִּי חִסְדָּא לְמִתִיבְתָּא עִילָּאָה. וְקָם רַבִּי יוֹסֵי בְּרֵיהּ, וַאֲזֵיל, וְחַוֵי לְהוֹן לְחַבְרַיָּיא.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי יְהוּדָאי, אִלְמָלֵא רַבִּי יוֹסֵי אַתְּ, כְּדַי הֲוֵת לְאִתְעָנָשָׁא תַּמָּן. אָמַר לֵיהּ, בְּגִין צַעֲרָא דְאַבָּא, אָזְלִית וְשָׁמְעִית כָּל הַאי. קָרָא ר' יוֹנָתָן עֲלֵיהּ דְּרַבִּי חִסְדָּא, (משלי ג':כ"ד) וְשָׁכַבְתָּ וְעָרְבָה שְׁנָתֶךָ. וְהַאי קְרָא אַחֲרִינָא, (קהלת ה':י"א) מְתוּקָה שְׁנַת הָעוֹבֵד אִם מְעַט וְאִם הַרְבֵּה יֹאכַל.

דָּבָר אַחֵר, הַנֶּפֶשׁ נִמְשָׁלָה לַשְּׁכִינָה, וְהַגּוּף לְיִשְׂרָאֵל. אִם יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ וְגָלוּ, לָמָּה הִגְלָה הַשְּׁכִינָה לְשָׁם עִמָּהֶם, שֶׁהִיא לֹא חָטְאָה. אֶלָּא עַל שֶׁהָיְתָה מְבַקֶּשֶׁת עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. וּמַשְׁפַּעַת לָהֶם עוֹשֶׁר וְכָבוֹד מֵאֹד, וְיָהֲבָא לְהוֹן כָּל מַה שֶׁיִּרְצוּ, וְהֵם חָטְאוּ. וְעַל דָּא נֶאֱמַר,

(לא מפורט) וַיִּשְׁמַן יְשֻׁרוּן וַיִּבְעָט שָׁמַנְתָּ עָבִיתָ כָּשִׂיתָ וַיִּטֹּשׁ אֱלוֹהַּ עָשָׂהוּ וַיְנַבֵּל צוּר יְשֻׁעָתוֹ. וְעַל דָּא גָּלְתָה עִמָּהֶם.

מָה רִימָּה וְתוֹלֵעָה עוֹלָה עַל הַגּוּף, כָּךְ בְּשָׁעָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל הֵם רָעִים, אוּמּוֹת הָעוֹלָם בְּנֵי עֵשָׂו וְיִשְׁמָעֵאל שֶׁנִּקְרָאִים רִמָּה וְתוֹלֵעָה, שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְהַגּוּף נִבְקָע וְיִהְרְגוּ לְיִשְׂרָאֵל. וְעַל דָּא אַף בְּשָׁרוֹ עָלָיו יִכְאַב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל, מַהוּ בְּשָׁרוֹ עָלָיו יִכְאַב וְנַפְשׁוֹ עָלָיו תֶּאֱבָל. וּכְדֵין אִיהִי תּוֹאֲבַת לַנְּשָׁמָה עֶלְיוֹנָה דְּאִיתְקְרֵיָא נַעֲמִי.

(רות ב׳:א׳) וּלְנַעֲמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז וְגוֹ'. רַבִּי רְחוּמַאי פָּתַח, (תהילים קי״ב:ב׳) גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ. זַכָּאָה אִיהוּ מַאן דְּמִתְבָּרֵךְ בִּבְנִין בְּהַאי עָלְמָא, בְּגִין דְּלָא יְהֵךְ יְחִידִי לְהַהוּא עָלְמָא.

תָּא חֲזֵי, בְּדוּגְמָא דְּאִית בָּאָדָם ידו"ד מָלֵא, וּמִתְפָּרֵשׁ הָאוֹר שֶׁלּוֹ לְמ"ה. הָכָא אִית בְּגוּפָא הַשֵּׁם מָלֵא יהו"ה, וּמִתְפָּרֵשׁ לְכ"ב אוֹתִיּוֹת, וְעִם מנצפ"ך הֵם כ"ז.

וַאֲנִי אֶפְתַּח לְךָ דֶּרֶךְ יָשָׁר. כְּמוֹ שֶׁהוּא דּוּגְמַת אָדָם, שֶׁהוּא מִד' אוֹתִיּוֹת, וְהוּא אוֹר גָּדוֹל. כָּךְ אִית בַּגּוּף ד' יְסוֹדוֹת, אֵשׁ וְעָפָר רוּחַ וּמַיִם, וְהֵם ד' כּוֹחוֹת. וְדָא אִינּוּן: רוּחַ הַבַּהֲמִית. וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית. וְנִשְׁמָתָא. וְנִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. וְאִינּוּן מִסְטָרָא דִּשְׁמָאלָא.

וְאִינּוּן פּוֹעֲלִין בְּהַאי עָלְמָא כְּגַוְונָא דָּא. הַשֵּׂכֶל מִנִּשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא. וְתַאֲוַת הַשֵּׂכֶל נִמְשָׁךְ מִן נִשְׁמָתָא. וּמִן רוּחַ הַבַּהֲמִית יָבֹא הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עִם הַגּוֹיִם. וְנֶפֶשׁ הַבַּהֲמִית, לְהַנְהִיג הָאֵבָרִים, שֶׁיֵּלְכוּ לַאֲכִילָה וּשְׁתִיָּיה וְתַאֲוַת הַמַּשְׁגֵּל.

וַחֲמִשָּׁה מְקוֹמוֹת שֶׁכ"ב אוֹתִיּוֹת נִזְכָּרִים בָּהֶם, וְהֵם אחה"ע מִגְרוֹן, בום"ף מִשְׁפָּתַיִם. גיכ"ק מֵחֵיךְ. דטלנ"ת מִלְּשׁוֹן. זסצרבי שִׁמְעוֹן מִשִּׁנַּיִם. וְאֵלּוּ חֲמִשָּׁה מְקוֹמוֹת, נִכְלָלִים בְּאַרְבַּע כּוֹחוֹת, שֶׁהֵם מַנְהִיגִים הָאֵבָרִים, וּבָהֶם נִבְרָא כָּל הַגּוּף. וַעֲלֵיהֶם הַד' אוֹתִיּוֹת קְדוֹשׁוֹת, שֶׁנִּקְרְאוּ אָדָם. וַעֲלֵיהֶם אָמַר הַכָּתוּב, (בראשית א׳:כ״ז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

וּמִן הַיּו"ד אִיתְעַר יְרָאָה לַאֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים, שֶׁיִּהְיֶה הָאָדָם יָרֵא מִמֶּנּוּ. וּמִן הַה', אִיתְעַר תְּשׁוּבָה לְאִישׁ. וּמִן הַו', אִיתְעַר לְאָדָם תּוֹרָה. וּמִן הַה', אִיתְעַר מַעֲשִׂים טוֹבִים וּמִצְוֹת, וְלֹא יֶחֱטָא. זֶה הוּא הַשֵּׁם הַנִּסְתָּר בְּצַלְמוֹ. כְּמוֹ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִסְתָּר בְּעוֹלָמוֹ, כָּךְ הוּא זֶה הַשֵּׁם נִסְתָּר בָּאָדָם.

וְהַע שֶׁהֵם ד' שֵׁמוֹת, ע"ב. ס"ג. מ"ה. ב"ן. אִית ד' אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ גּוּף. וּמִתְפַּשְׁטִין לְרמ"ח אֵבָרִים. וְעַל אֵלּוּ הַד', אִית ד' אוֹתִיּוֹת הַנִּזְכָּרִים לְעֵילָּא, וְהֵם מִתְעַלִּין עַל אֵלּוּ ד' גּוּפִים שֶׁהִזְכַּרְנוּ, וְנִקְרָאִים נְקוּדוֹת. כִּי בַּהֲבָרַת י' אִי. וּבַהֲבָרַת ה' אֵה. וּבַהֲבָרַת ו' אוֹ. וּבַהֲבָרַת ה' אָה.

וְיֵשׁ עַל הַנְּקוּדוֹת טְעָמִים. שֶׁהֵם מַנְהִיגִים לְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת. שֶׁהֵם כְּנֶגֶד רַגְלֵי הַמֶּרְכָּבָה, שֶׁהֵם מוֹצָא הַיְסוֹדוֹת הַשְּׁפֵלִים, וְהֵם נִקְרָאִים נְקוּדוֹת. וַעֲלֵיהֶם שְׁלֹשָׁה טְעָמִים, וְהֵם זָרְקָא תְּלִשָׁא שַׁלְשֶׁלֶת. וְזֶהוּ שֵׁם הַנִּסְתָּר הַטָּהוֹר וְהַקָּדוֹשׁ, שֶׁהוּא שֵׁם הוי"ה.

וְכֵן בָּאָדָם, מִן הָא' לְבַדָּהּ הִתְפַּשְׁטוּ ד' אוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם, אי, אָה, אוֹ, אָה. וּמִן הָאָלֶף הִתְפַּשֵּׁט ה"א הַנֶּעֱלָם, כִּי הוּא מוֹצִיא מַה שֶּׁקִּבֵּל. וְגַם שְׁתֵּי הֶבְרוֹתָיו אָה אוֹ, הָרִאשׁוֹן מְקַבֵּל וְהַשֵּׁנִי מוֹלִיד. וְהַיו"ד הַנֶּעֱלָם שֶׁל אִי מוֹרֶה, כִּי מִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵּׁט הַכֹּל. וְעַל כֵּן נִקְרָא הָרִאשׁוֹן מְקַבֵּל וְהַשֵּׁנִי מוֹלִיד. וְהַיו"ד הַנֶּעֱלָם שֶׁמּוֹרֶה כִּי מִמֶּנּוּ מִתְפַּשֵּׁט הַכֹּל.

וְעַל כֵּן נִקְרָא הָרִאשׁוֹן זָרְקָא, כְּשְׁמוֹ כֵּן הוּא, כִּי הוּא מוֹרֶה שֶׁאֵין לוֹ סוֹף. וְהַשֵּׁנִיָּה תְּלִשָׁא, מִלָּה מוּרְכֶּבֶת: תַּלְמוּד לוֹמַר ש"א. כִּי הִיא נוֹשֵׂאת הַתַּלְמוּד לוֹמַר. וְהַשְּׁלִישִׁי שַׁלְשֶׁלֶת, כְּשְׁמָהּ כֵּן הִיא, הַמַּשְׁפַּעַת לַתֵּל שֶׁהַכֹּל פּוֹנִים שָׁם.

וְהַע שֶׁהֵם ד' שֵׁמוֹת. בְּדוּגְמָא דָּא, יוֹסֵי יוֹסֵי יוֹסֵי יוֹסֵי. אִית ד' אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ גּוּף, וּמִתְפַּשְּׁטִים לְרמ"ח אֵיבָרִים. וְאִית ד' אוֹתִיּוֹת, שֶׁנִּקְרְאוּ נְקוּדוֹת, וְהֵם מִתְעַלִּים עַל הַגּוּף. וְיֵשׁ עַל הַנְּקוּדוֹת טְעָמִים, שֶׁהֵם מַנְהִיגִים לָהֶם לָאוֹתִיּוֹת. וְעַל שְׁלֹשָׁה שֵׁם נִסְתָּר וְקָדוֹשׁ, וְהַנְּקוּדוֹת גּוּף לַטְּעָמִים, וְהָאוֹתִיּוֹת גּוּף לַנְּקוּדוֹת.

רַבִּי רְחוּמָאי פָּתַח, (תהילים קי"ב:ב') גִּבּוֹר בָּאָרֶץ יִהְיֶה זַרְעוֹ. זַכָּאָה הוּא מַאן דְּיִזְכֶּה דְּיִתְבָּרֵךְ בִּבְנִין בְּהַאי עָלְמָא. וְאִי לָא, אִיהוּ אָזֵיל מַיָּד לְיַד. וּכְתִיב, (משלי י"א:כ"א) יָד לְיָד לֹא יִנָּקֶה רָע. מַאי יָד לְיָד. סוֹד ה' לִירֵאָיו.

רַבִּי נַחְמָן אוֹמֵר, וּלְנֶעֱמִי מוֹדָע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז. וּכְתִיב, (רות ב':א') קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגּוֹאֲלֵנוּ הוּא. וְרַבִּי רְחוּמָאי אָמַר, אִי הָכֵי, מַאי לֹא יִנָּקֶה רָע.

אָמַר לֵיהּ, לְסַנְטֵרָא דְּהָוָה אַלְקֵי לְחַיָּבָא, עַד דְּיַהֲבֵי לֵיהּ עַרְבָא. וְאִי יְהֵיב לָא שַׁבְקִין סַנְטֵירָא לְאַלְקָאָה. אָמַר לֵיהּ לָאו הָכֵי, אֶלָּא בְּשַׁעֲתָא דְּיֵיתֵי וְיִתְגְּלֵי מַאן דְּאַחְיֵי לְבַר נָשׁ, תְּנָדַע הַאי.

רַבִּי זְמִירָאָה נָפַק לַחֲקַל אוֹנֵי, חָמָא בְּאִינּוּן בָּקְיעִין קַרְטוֹנְיָא, קוּמְטְרֵי שַׁלְהוֹבֵי דְּסָלְקִין. אַרְכִּין אוּדְנוֹי, וּשְׁמַע קָלִין. אָמַר לֵיהּ הַהוּא עַרְבָאָה, זִיל בַּהֲדֵי, וְאַרְאֶה לָךְ פְּלִיאָן טְמִירִין מִבֵּי נָשָׁא. אֲזַל עִמֵּיהּ אֲחוֹרֵי טִינָרָא, וְחָמֵי בְּקִיעִין אָחֳרָנִין, וְשַׁלְהוֹבִין סְלִיקוּ לְעֵילָּא. שְׁמָעוּ קָלִין אָחֳרָנִין. אָמַר לֵיהּ אַרְכִּין אוּדְנָךְ הָכָא. אַרְכִּין אוּדְנוֹי, וּשְׁמַע קָלִין דְּאָמְרִין וַוי וַוי. אָמַר, וַדַּאי הָא אֲתַר חַד מֵאִינּוּן דּוּכְתֵּי דְּגֵיהִנֹּם הָכָא. וַעֲבַר הַהוּא עַרְבָאָה, וְאִשְׁתְּאַר הוּא. אַדְּהָכֵי, גְּחִין גּוֹ דּוּכְתָּא אָחֳרָא, וְחָמָא חַד בַּר נָשׁ דְּהָוָה רָמֵי קָלִין, וַהֲווּ נָטְלִין לֵיהּ, וְאָעֲלִין לֵיהּ לְעוֹמְקָא דְּמְדוֹרָא אַחֲרִינָא, וְאִתְכַּסְּאִי, וְלָא חָמֵי יַתִּיר.

אַהֲמִיךְ, וְחָמָא בְּחֶלְמָא הַהוּא גַּבְרָא. אָמַר לֵיהּ מַאן אַתְּ. אָמַר לֵיהּ יוֹדָאי חַיְיבָא אֲנָא, דְּלָא שְׁבַקְנָא בִּישִׁין וְחָטְאִין בְּעַלְמָא דְּלָא עֲבַדְנָא. אָמַר לֵיהּ בְּגוֹ חֶלְמָא, מַה שְׁמָךְ. אָמַר לֵיהּ, לָא יְדַעְנָא, דְּחַיָּיבֵי גֵיהִנֹּם לָא דָכְרִין שְׁמַיְיהוּ.

אָמַר לֵיהּ, שְׁמָא דְּדוּכְתָּךְ מַהוּ. אָמַר לֵיהּ, בְּגִלִּילָא עִילָּאָה קַצָּבָא הֲוֵינָא. וּמִגּוֹ בִּישִׁין סַגִּיאִין דַּעֲבַדְנָא הָתָם, דְּיִינִין לְהַהוּא בַּר נָשׁ תְּלָתָא זִמְנִין בִּימָמָא וּתְלָתָא זִמְנִין בְּלֵילְיָא. אָמַר לֵיהּ, וּבְרָא שְׁבַקְתְּ. אָמַר לֵיהּ, אֵין.

קָם מִתַּמָּן, וַאֲזַל לֵיהּ לְגִלִּילָא עִילָּאָה, שְׁמַע קוֹל יְנוּקָא דְּהֲוָה אָמַר, (משלי ב׳:ד׳-ה׳) אִם תְּבַקְשֶׁנָּה כַכֶּסֶף וְכַמַּטְמוֹנִים תַּחְפְּשֶׂנָּה אָז תָּבִין יִרְאַת ה׳. אֲזַל לְבֵי מִדְרְשָׁא אְחֳרָא, שְׁמַע קוֹל יְנוּקָא אְחֳרָא דְּהֲוָה אָמַר, (צפניה ב׳:ג׳) בַּקְּשׁוּ צֶדֶק בַּקְּשׁוּ עֲנָוָה אוּלַי תִּסָּתְרוּ וְגוֹ׳.

אֲזַל וְחִפֵּשׂ אֲבַתְרֵיהּ דְּהַהוּא גַּבְרָא רְשָׁע. וּלְחַד יְנוּקָא קָא שָׁאֵיל. אָמַר לֵיהּ, רַבִּי, תֵּיתֵי כָּךְ וְכָךְ לְהַהוּא גַּבְרָא, דְּלָא שְׁבַק בִּישִׁין וְחָטְאִין בְּעַלְמָא דְּלָא עֲבַד. כָּךְ וְכָךְ תְּהֵא לְהַהוּא גַּבְרָא רְשָׁע, וּלְהַהוּא מַנִּיקְתָּה דְּיַנִּיקָא לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ, בְּרָא שְׁבַק בְּעַלְמָא. אָמַר לֵיהּ הֵן. חַד בְּרָא שָׁבֵיק, וְהוּא רָשָׁע כַּאֲבוּהָ, וְאִיהוּ יְנוּקָא דְּאָזֵיל בְּבֵי מִטְבָּחַיָּא. חִפֵּשׂ אֲבַתְרֵיהּ, וּנְטֵיל לֵיהּ וְלָעֵי לֵיהּ בְּאוֹרַיְיתָא, עַד דְּאוֹלִיף לֵיהּ מִקְרָא וּצְלוֹתָא וּקְרִיאַת שְׁמַע. לְבָתַר אוֹלֵיף לֵיהּ מִשְׁנָה וְתַלְמוּד וַהֲלָכוֹת וְהַגָּדוֹת, עַד דְּאִתְחַכַּם יַתִּיר, וְהַיְינוּ רַבִּי נְחוּם הַפָּקוֹלִי.

אַמַּאי קָרוֹ לֵיהּ הַפָּקוֹלִי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיהו כ״ח:ז׳) פָּקוּ פְּלִילְיָה. דְּאַפֵּיק לַאֲבוּהָ מִן דִּינָא דְּהַהוּא עָלְמָא. וְכַמָּה חַכִּימֵי דָּרָא דְּנָפְקוּ מִינֵיהּ, אִקְרוּן פָּקוֹלִי.

הַהוּא גַּבְרָא אָתֵי לֵיהּ בְּחֶלְמָא, וַאֲמַר לֵיהּ, רַבִּי, כְּמָה דְּאַנְתְּ נְחַמְתְּ לִי כֵּן יְנַחֵם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹתָךְ. דְּהָא מִן יוֹמָא דְּיָדַע בְּנֵי פָּסוּק חַד, פָּקוּ לִי מִן דִּינָא. כֵּיוָן דְּקָרָא קְרִיאַת שְׁמַע, סָלְקִין דִּינָאי בֵּין בִּימָמָא בֵּין בְּלֵילְיָא זִמְנָא חַד. כֵּיוָן דְּקָרֵי בֵּיהּ רַב, אַעָבְרוּ דִּינָאי מִכֹּל וָכֹל.

יוֹמָא דְּאִתְחֲכִּים וְקָרוֹ לֵיהּ רַבִּי, אַתְקִינוּ כּוּרְסֵי בֵּין צַדִּיקַיָּיא בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן. וּבְכָל יוֹמָא וְיוֹמָא דְּאִתְחַדְּשָׁא אוֹרַיְיתָא בִּשְׁמֵיהּ, מְעַטְּרִין לִי בְּעִיטְרָא עִילָּאָה, דְּצַדִּיקִים מִתְעַטְּרִין.

בְּגִינָךְ זָכֵינָא בְּכָל הַאי יְקָר. זַכָּאָה אִיהוּ חוּלְקֵיהּ, מַאן דְּשָׁבַק בָּרָא דְּלָעֵי בַּתּוֹרָה בְּהַאי עָלְמָא. אֲמַר ר' חִיָּיא בַּר אַבָּא, כְּהַאי גַּוְונָא אִירַע לֵיהּ לְרַבִּי עֲקִיבָא.

רַבִּי נָתָן שָׁאַל לֵיהּ לְרַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָא יוֹמָא חַד, וְאָמַר לֵיהּ, אֱלִיָּהוּ הֲוָה לֵיהּ בְּרָא, אוֹ לָאו. אָמַר לֵיהּ, מִילְתָא אְחֳרָא הֲוָה בֵּיהּ, וּכְתִיב, (דברי הימים א ט״ז:כ״ב) אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ. מַאי אַל תָּרֵעוּ אַל תַּעֲשׂוּ עַצְמֵיכֶם רֵעִים וַחֲבֵרִים לִנְבִיאָי.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּחַר בָּהֶם, וְהִבְדִּילָם מִיִּשְׂרָאֵל לַעֲבוֹדָתוֹ, וְהִכְנִיסָם בְּהֵיכָלוֹ. קַל וָחוֹמֶר, מִי שֶׁהוּא מַלְאָךְ בַּשָּׁמַיִם, אַתָּה שׁוֹאֵל עָלָיו.

רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר, מִשֶּׁבָּט גָּד הָיָה. רַבִּי נְהוֹרָאי אָמַר, אֱלִיָּהוּ מִלָּה אָחֶרָא הֲוָה בֵּיהּ, דִּכְתִיב, (משלי ל׳:ד׳) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיֵּרֶד. מִי עָלָה שָׁמַיִם, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דָּא אֵלִיָּהוּ. וַיֵּרֶד מִקּוֹדֶם לָכֵן.

וְקַשְׁיָא דְּרַבִּי אֶלְעָזָר אַדְּרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר אֵלִיָּהוּ דָּא פִּנְחָס. אִי בִּשְׁבִיל שֶׁקִּינֵּא לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זֶה קִינֵּא וְזֶה קִינֵּא. לָאו הָכֵי. דְּאָמַר רַבִּי אֶלִיעֶזֶר, כְּתִיב, (מלכים א י״ט:י׳) קַנֹּא קִנֵּאתִי. קַנֹּא בַּשִּׁטִּים, וְקִנֵּאתִי הָכָא. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, עַד מָתַי אַתָּה מְקַנֵּא לִשְׁמִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שָׁלוֹם, (משלי ל׳:ד׳) מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא אֵלִיָּהוּ. דִּכְתִיב, (מלכים ב ב׳:י״א) וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ בַּסְעָרָה הַשָּׁמָיְמָה. וַיֵּרֶד, זֶה יוֹנָה, דִּכְתִיב, (יונה א׳:ה׳) וְיוֹנָה יָרַד אֶל יַרְכְּתֵי הַסְּפִינָה וְגו׳. (שם ב) לְקִצְבֵי הָרִים יָרַדְתִּי. מִי אָסַף רוּחַ בְּחָפְנָיו, זֶה מֹשֶׁה.

מִי צָרַר מַיִם, זֶה אֱלִישָׁע, שֶׁרִיפֵּא הַמַּיִם בִּירִיחוֹ. בַּשִּׂמְלָה, בְּכֹחַ שִׂמְלָתוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ. מִי הֵקִים כָּל אַפְסֵי אָרֶץ, דָּא אַבְרָהָם. דִּכְתִיב (בראשית ב׳:ד׳) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם, בְּאַבְרָהָם.

מַה שְׁמוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אָדוֹן שֶׁהֵבִיא הַלָּלוּ לָעוֹלָם. ה׳ צְבָאוֹת שְׁמוֹ. וּמַה שֵּׁם בְּנוֹ. יִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב, (שמות ד׳:כ״ב) בְּנִי בְּכוֹרִי יִשְׂרָאֵל. ר׳ נַחְמָן אוֹמֵר כָּל הַאי בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר.

רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יְהוּדָאי, אִיעָרְעוּ תְּחוֹת אִילָנָא חָדָא בְּחַקְלָא, וַהֲווּ יַתְבֵי. אַדְּהָכֵי, חָמוּ חַד רַוָּוק, דְּאָתֵי וְטָעֵי בְּחַקְלָא. אֲמַר רַבִּי יוּדָאי, אוֹ טָעֵי הַהוּא בַּר נַשׁ בְּחַקְלָא, אוֹ לְסָטִים הוּא, אוֹ דְּחִיל מִינָן.

אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאי, שְׁכִינְתָּא גַּבָּן, קוּם. קָמוּ, רָמוּ לֵיהּ קָלָא, כֵּיוָן דְּחָמֵי לוֹן קָרֵיב לְגַבַּיְיהוּ, אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאי, מַאן אַנְתְּ. אָמַר לֵיהּ, מִגּוֹ דְּלָא שָׁאֵילְנָא לְכוֹן בְּשָׁלְמָא, לָא יַדְּעִיתוּן לִי. יוּדָאי אֲנָא, וְטָעֵינָא הַשְׁתָּא בְּהַאי חַקְלָא, וְלָא שָׁאֵילְנָא עֲלַיְיכוּ, דַּאֲמִינָא שָׁמָא רְשָׁעִים הֵם. וּכְתִיב, (ישעיהו מ״ח:כ״ב) אֵין שָׁלוֹם אָמַר ה׳ לָרְשָׁעִים. וּכְדֵין דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִי בְּכוֹן. עַד דַּחֲמֵינָא בְּכוֹן כַּנְפֵי מִצְוָה, וְחָדֵינָא. הַשְׁתָּא שְׁלָמָא עֲלַיְיכוּ רַבָּנָן. יָתְבֵי תְּחוֹת אִילָנָא, אֲמַר רַבִּי יוּדָאי, נִתְעַסֵּק בְּפוּלְחָנָא דְּמָרָנָא, וְנִפְתַּח בְּאוֹרַיְיתָא.

פָּתַח רַבִּי יוּדָאי וְאָמַר, (דברים ו׳:ט׳) וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ. מְזוּזוֹת כְּתִיב, מַאי טַעְמָא. אֶלָּא אַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְצוּיָינִים תָּמִיד בְּמִצְוֹת. בְּשִׁבְתָּם, וּבְלֶכְתָּם, בְּשָׁכְבָם, וּבְקוּמָם. דִּכְתִיב, בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתֶךָ וּבְלֶכְתְּךָ בַדֶּרֶךְ וּבְשָׁכְבְּךָ וּבְקוּמֶךָ.

וְשֶׁיִּהְיוּ יִשְׂרָאֵל מְעוּטָרִים בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, כְּדֵי שֶׁיִּדְבְּקוּ תָּמִיד בְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. דִּכְתִיב, וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. וְכָל הַדָּבֵק בְּקוֹנוֹ, אֵינוֹ נִיזּוֹק לְעוֹלָם.

וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁשְּׁנֵי מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת מְלַוִּין לוֹ לָאָדָם, אֶחָד בִּימִינוֹ, וְאֶחָד בִּשְׂמֹאלוֹ. דִּכְתִיב, (תהילים צ״א:י״א) כִּי מַלְאָכָיו יְצַוֶּה לָךְ לִשְׁמָרְךָ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא שֶׁאִם תָּמִיד מָצוּי בְּמִצְוָה, כְּבָיְכוֹל, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה לוֹ שׁוֹמֵר. שֶׁנֶּאֱמַר, (תהילים קכ״א:ד׳-ה׳) ה' שֹׁמְרֶךָ.

מַה עוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. נוֹטֵל מַלְאָךְ הַהוֹלֵךְ בִּימִינוֹ, וּמַעֲמִידוֹ לְפָנָיו. וְהוּא עוֹמֵד בְּמְקוֹמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר, ה' צִלְּךָ עַל יַד יְמִינֶךָ. וְאוֹתוֹ הַמַּלְאָךְ שֶׁהוּא מִשְּׂמֹאלוֹ, מַעֲמִידוֹ אַחֲרֵי הָאָדָם. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל. נִמְצָא הָאָדָם נִשְׁמָר מִכָּל צְדָדָיו, מִי יוּכַל לְהַזִּיק אוֹתוֹ.

וְעַל כֵּן, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא הָאָדָם מָצוּי בְּלֹא תוֹרָה וּבְלֹא מִצְוֹת, אֲפִילּוּ שָׁעָה אַחַת. בְּבֵיתוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמְרוֹ מִבַּחוּץ, וְהָאָדָם מִבִּפְנִים.

וְתָנִינָן, אָמַר רִבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה, פָּתַח הַמְצוּיָין בְּמִזוּזָה, אֵין מַזִּיק וְאֵין שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע רָע מִתְקָרֵב אֵלָיו. מִפְּנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר הַפֶּתַח, אֲפִילּוּ בְּשָׁעָה שֶׁנִּיתַּן רְשׁוּת לְמַלְאָךְ הַמַּשְׁחִית לְחַבֵּל, זוֹקֵף עֵינָיו, וְרוֹאֶה שֶׁשֵּׁם שַׁדַּי עוֹמֵד עַל הַפֶּתַח, כְּדִכְתִיב, (שמות י״ב:כ״ג) וְלֹא יִתֵּן הַמַּשְׁחִית לָבֹא אֶל בָּתֵּיכֶם לִנְגֹּף. לְפִיכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם שֶׁיִּהֵא תָּמִיד מָצוּי בְּמִצְוַת מְזוּזָה.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרַאי בְּפָרָשַׁת צִיצִית וְדָרַשׁ, (במדבר ט״ו:ל״ח) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית עַל כַּנְפֵי בִגְדֵיהֶם לְדוֹרוֹתָם. מַאי שְׁנָא דְּהָכָא וּבְשַׁבָּת לְדוֹרֹתָם חָסֵר, דִּכְתִיב, (שמות ל״א:ט״ז) לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, חָסֵר.

דְּתָנִינָן. תִּקְנוּ פָּרָשַׁת צִיצִית בְּקֶרִיאַת שְׁמַע. וּבְדִירָתוֹ שֶׁל אָדָם, נִמְצָא פָּרָשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע, חוּץ מִפָּרָשַׁת צִיצִית, שֶׁחָסֵר מִשָּׁם. בַּמֶּה נִשְׁלַם. אֶלָּא כְּשֶׁאָדָם מִתְעַטֵּף בְּבֵיתוֹ בַּצִיצִית, וְיוֹצֵא בוֹ לְפִתְחוֹ, הֲרֵי נִשְׁלַם.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שָׁמֵחַ בּוֹ, וּמַלְאַךְ הַמָּוֶת זָז מִשָּׁם וְהֵיינוּ לְדֹרֹתָם, שֶׁיִּהְיֶה שָׁלֵם. וְיֵצֵא מִפֶּתַח בֵּיתוֹ בְּמִצְוָה זוֹ, וּמַלְאַךְ הַמַּשְׁחִית זָז מִשָּׁם וְנִיצוֹל הָאָדָם מִכָּל נֶזֶק. מְנָלָן. מִמַּאי דִכְתִיב מְזוּזוֹת, מֵאוֹתִיּוֹתָיו מַשְׁמַע, ז"ז מָוֶ"ת. שֶׁלֹּא נִיתַּן לוֹ רְשׁוּת לְחַבֵּל, וְזָז מִפִּתְחוֹ.

בְּשַׁבָּת דִּכְתִיב לְדֹרֹתָם, מַאי טַעְמָא. מִפְּנֵי שֶׁכֵּיוָן שֶׁקִּידֵּשׁ הַיּוֹם, דִּירָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל צְרִיכָה לִהְיוֹת בְּנֵר דָּלוּק, וְשֻׁלְחָן עָרוּךְ, וּמִטָּה מְמוּצַעַת וְדִירָתָן מְתוּקֶנֶת כְּדִירַת חָתָן לְקַבֵּל בּוֹ הַכַּלָּה. וּמַאי נִיהוּ. שַׁבָּת הִיא כַּלָּה. וּלְעוֹלָם אֵין מַכְנִיסִין אוֹתָהּ אֶלָּא בְּדִירָה מְתוּקֶנֶת

לְכְבוֹדָהּ, כְּפִי הָרָאוּי לָהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת. וּכְתִיב, לְדוֹרֹתָם, לְהַכְנִיס בָּהּ כַּלָּה קְדוֹשָׁה לְדִירָתָהּ וְלִהְיוֹת בְּתוֹכָהּ.

בְּשָׁעָה שֶׁקִּידֵּשׁ הַיּוֹם, וְכַלָּה זוֹ בָּאָה, וְאֵינָהּ מוֹצְאָה דִּירָה מְתוּקֶנֶת, וְשׁוּלְחָן עָרוּךְ, וְנֵר דָּלוּק. כַּלָּה זוֹ אוֹמֶרֶת, אֵין דִּירָה זוֹ מִיִּשְׂרָאֵל. בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּתִיב, אֵין זֶה מִיִּשְׂרָאֵל, אֵין דִּירָתוֹ לְקִדּוּשָׁה. עַל כֵּן צָרִיךְ הֵיכֵר קְדוּשָׁה בַּבַּיִת. וְעַל דָּא כְּתִיב לְדוֹרֹתָם, בְּשַׁבָּת וּבְצִיצִית.

אָמַר רִבִּי נְהוֹרָאי, אַסְהֲדָנָא, עַל מַאן דְּנָפַק מִתְּרַע בֵּיתֵיהּ בְּעִיטּוּפָא דְמִצְוָה, וּתְפִילִּין בְּרֹאשׁוֹ, בְּשָׁעָה דְּנָפֵיק בֵּין תְּרֵין תַּרְעִין, אִזְדַּמְנָא שְׁכִינְתָּא עֲלֵיהּ. וּתְרֵין מַלְאָכִין דְּקָיְימִין עֲלֵיהּ, חַד מִימִינָא, וְחַד מִשְּׂמָאלָא, וְכוּלְהוֹן מְלַוִּין לֵיהּ עַד בֵּי כְּנִישְׁתָּא, וּמְבָרְכִין לֵיהּ. וְחַד מְקַטְרְגָא דְּאִיהוּ קָיְימָא קַמֵּי פִּתְחֵי דְּבַר נָשׁ אָזֵיל מִבַּתְרַיְיהוּ, וְעַל כָּרְחֵיהּ אָתֵיב וַאֲמַר אָמֵן. וְזָכוֹר וְשָׁמוֹר, כְּלָלָא דְּכָל אוֹרַיְיתָא. זָכוֹר, אִיהוּ פָּרָשַׁת מְזוּזָה. וְאִיתֵימָא מְזוּזָה בִּנְקֻבָּה מִדַּבֵּר. הָכֵי הוּא וַדַּאי, אֲבָל פָּרָשָׁתָא דָא, זָכוֹר כְּלוּל בִּנְקֻבָּה. שָׁמוֹר אִיהוּ צִיצִית.

וְכַד נָפַק בַּר נָשׁ מִתְּרַע בֵּיתֵיהּ, נָפֵיק בִּתְפִילִּין, דְּאִינּוּן כְּלַל זָכוֹר, וְצִיצִית בַּהֲדַיְיהוּ, דְּאִיהוּ שָׁמוֹר, וְאִיעָרַע בַּמְּזוּזָה בִּתְרַע בֵּיתֵיהּ, דְּאִיהוּ כְּלַל זָכוֹר, צִיצִית אַשְׁלֵים לֵיהּ לְכְלַל שָׁמוֹר.

וְאִם תֹּאמַר הָא צִיצִית לָא קָיְימָא בְּפִתְחָא, הָאֵיךְ קָיְימָא זָכוֹר בִּלְחוֹדוֹי, וְהָא תְּנַן זָכוֹר וְשָׁמוֹר כַּחֲדָא אִינּוּן. אֶלָּא, מְזוּזָה אִיהִי כְּלוּל זָכוֹר וְשָׁמוֹר. תְּנַן, זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד נֶאֶמְרוּ, וְכַחֲדָא אִינּוּן, וּמְזוּזָה כְּלַל דְּתַרְוַיְיהוּ, כְּלַל דְּכַר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא.

תְּפִילִּין לְעֵילָּא, כְּלַל זָכוֹר. תְּפִילִּין דְּיַד, שָׁמוֹר, כָּלוּל דָּא בְּדָא. עֲשַׂיֶּיה לָא כְּתִיב אֶלָּא בְּצִיצִית, דְּאִיהִי שָׁמוֹר. וְכוּלָּא אָזְלָא כַּחֲדָא. אֶתָּא הַהוּא רַוּוקָא וַאֲמַר, בְּאַתְרָא דָא רֵישִׁין אִשְׁתַּכְּחוּ, מַאן יָכֵיל לְמַלָּלָא.

פָּתַח וְאָמַר, (רות ב) וּלְנָעֳמִי מוֹדָע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בּוֹעַז. מְגִילָּה זוֹ לֹא הָיָה לָהּ לְהַתְחִיל אֶלָּא מִפָּסוּק זֶה.

תָּנִינָן, כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רָצָה לִבְרוֹא הָעוֹלָם, הָיָה מַחֲרִיט הָעוֹלָם לְפָנָיו, וְלֹא הָיָה עוֹמֵד. עַד שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, כֵּיוָן שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהֶעֱמִידוֹ עַל עָמְדוֹ. עַל עִמּוּד א'. מַאי נִיהוּ. הוּא צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם.

כֵּיוָן שֶׁבָּרָא אֶת הַתְּשׁוּבָה, הִתְנוֹצֵץ אוֹר מִמֶּנָּה, וְהָאוֹר הַהוּא הִבְהִיק וְהֵאִיר מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וּבוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. רָאָהוּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְנִסְתַּכֵּל בָּרְשָׁעִים הָעֲתִידִים לָבֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּגְנָזוֹ לָעוֹלָם הַבָּא לַצַּדִּיקִים.

וְאִם תֹּאמַר, הוֹאִיל וְהוּא עָתִיד לְגוֹנְזוֹ, לָמָּה בְּרָאוֹ. אֶלָּא כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אוֹר זֶה, לֹא בְּרָאוֹ אֶלָּא לִבְרֹא בּוֹ אֶת הָעוֹלָם. וְנִסְתַּכֵּל וְרָאָה שֶׁעֲתִידִים רְשָׁעִים לָבֹא, וּגְנָזוֹ לַצַּדִּיקִים לָעוֹלָם הַבָּא, וְעוֹד הַיּוֹם, אַף עַל פִּי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גְּנָזוֹ, בּוֹ הָעוֹלָם מִתְקַיֵּים.

בּוֹ סַלְקָא דַּעְתָּךְ. אֶלָּא אִימָא, בְּאוֹר אַחֵר הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ. וְהוּא כְּמוֹ חוּט הַיּוֹצֵא מֵאוֹר גָּדוֹל, וְהָעוֹלָם בּוֹ מִתְקַיְּים. וְהוּא עַמּוּדוֹ שֶׁל עוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י׳:כ״ה) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וּמִמֶּנּוּ הִשְׁתִּיל וְיָצָא זֶרַע דָּוִד עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים כ״ב:ל״א) זֶרַע יַעַבְדֶנּוּ יְסֻפַּר לַה' לַדּוֹר, הוּא שֶׁנֶּאֱמַר (שם פט) וְכִסְאוֹ כַּשֶּׁמֶשׁ נֶגְדִּי. וְכָל זַרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, מִצַּדִּיק זֶה יָצָא. כְּעִנְיַן זֶה (משלי ט״ז:ד׳) כֹּל פָּעַל ה' לַמַּעֲנֵהוּ.

כְּתִיב וּלְנָעֳמִי מוֹדָע לְאִישָׁהּ, מִכָּאן הָיָה רָאוּי לְהַתְחִיל מְגִילָה זוֹ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי נְהוֹרָאי, פְּתַח פִּיךָ, דְּהָא מִלִּין אִלֵּין, חַדְתִּין עַתִּיקִין אִינּוּן מִן יוֹמָא דְּאִבְּרֵי עָלְמָא.

אָמַר לֵיהּ מַה שְׁמָךְ. אָמַר לֵיהּ, אֵימָא מִלִּין אִלֵּין, וּלְבָתַר אֵימָא מַה שְׁמִי. אָמַר רַבִּי יוּדָאי, שְׁכִינָה גַּבָּן, וּמִדְּחָמֵינָא בָּךְ דְּמֵילְּךָ שְׁתִקִין, וְאִתְעַרְנָא לָךְ, אֵימָא, בְּרִיךְ תְּהֵא.

אָמַר לוֹן, רוּת וְנָעֳמִי וּבוֹעַז, תְּלָתֵיהוֹן, בְּדִיוּקְנָא דְּקוֹמְרִין דַּרְגִּין עִלָּאִין קַיְּימִין, וְזֶרַע דָּוִד מִגּוֹ דִּיוּקְנָא דְּאִילֵּן אִישְׁתִּיל בְּעָלְמָא.

נָעֳמִי, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר וַיהִי נֹעַם ה' אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וְעַל שְׁמָא דָּא, אִשְׁתִּיל הַהוּא שְׁמָא בְּעָלְמָא. מַאן נוֹעַם ה'. דָּא תְּשׁוּבָה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (תהילים כ״ז:ד׳) לַחֲזוֹת בְּנֹעַם ה', זוֹ תְּשׁוּבָה, וְעַלְמָא דְּאָתֵי. וּלְבַקֵּר בְּהֵיכָלוֹ, דָּא עַלְמָא אָחֳרָא לְתַתָּא.

רוּת בְּדִיוּקְנָא דְּעַלְמָא תַּתָּאָה, דְּקָא מַרְוָוה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּדִיר בְּשִׁירִין וּבְתוּשְׁבְּחָן. רוּת, עַל שֵׁם תּוֹר, דְּמְשַׁנְיָיא בְּקָלָא מִכָּל שְׁאָר קָלִין, אַף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, מְשַׁנְיָא בְּקָלָא בְּתוּשְׁבַּחְתָּא מִכָּל שְׁאָר קָלִין. תּוֹר דָּא יַהֲבָא תְּרִין קָלִין כַּחֲדָא, חַד עִילָּאָה וְחַד תַּתָּאָה, וְכוֹלָּא כַּחֲדָא. אוּף כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אִתְעָרַת לְעֵילָּא וְאִתְעָרַת לְתַתָּא, וְכוֹלָּא בְּזִמְנָא חָדָא, וּבְקוֹל חָדָא.

וְהַיְינוּ דִּכְתִיב, (שם פג) אֱלֹהִים אַל דֳּמִי לָךְ אַל תֶּחֱרַשׁ וְאַל תִּשְׁקֹט אֵל. אַל תֶּחֱרַשׁ, מִלְּאִתְעָרָא לְעֵילָּא. וְאַל תִּשְׁקֹט, מִלְּאִתְעָרָא לְתַתָּא, כֹּלָּא כַּחֲדָא.

בּוֹעַ"ז בְּדִיוּקְנָא עִילָּאָה, צַדִּיק, גְּבוֹר, נְטַר בְּרִית. וְאִתְתַּקַּף עַל יְצֵרֵיהּ. וְאִתְקְרֵי גִּבּוֹר חַיִל, וַדַּאי צַדִּיק הֲוָה.

וְאִי תֵּימָא, וְכִי מַאן קָרוֹב לְגַבֵּי כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דָּא צַדִּיק, וְהָא כְּתִיב, יֵשׁ גּוֹאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי, וּמַאן אִיהוּ. אֶלָּא וַדַּאי גּוֹאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי, דָּא אוֹר קַדְמָאָה, דְּאִקְרֵי טוֹב. דִּכְתִיב, (בראשית א) וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

אָ"ת הָאוֹ"ר, בְּגִי' תוֹרָ"ה. דְּאִתְקְרֵי לֶקַח טוֹב. וְאַף צַדִּיק, אִיקְרֵי טוֹב כַּנַּ"ל. דִּכְתִיב, (ישעיה ג) אִמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב. וְדָא הוּא קָרוֹב וְאַקְדִּים לְהַהוּא טוֹב דְּצַדִּיק. וְעַל דָּא כְּתִיב קָרוֹב מִמֶּנִּי, דַּאֲנָא וְאִיהוּ טוֹב. וְעַל דָּא, אִם יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל, דְּהוּא קָרוֹב מִמֶּנִּי,

הוּא דְּשָׁארֵי וְאַקְדִּים וְאִתְעַר לְאִתְחַבָּקָא בְּקַדְמֵיתָא וְהָא אִיהוּ קָרוֹב, דִּכְתִיב (בראשית כט) וַיִּשַּׁק יַעֲקֹב לְרָחֵל.

וּלְנָעֲמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ, מוֹדַע לָהּ מִבָּעֵי לֵיהּ, דְּהָא מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ תְּנִינָן, מַאן מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. צַדִּיק.

אֶלָּא כְּגַוְונָא דְּעַלְמָא דְּאָתֵי, לָא אָתָא וְלָא אִתְגְּלֵי אֶלָּא מֵהַהִיא מַחֲשָׁבָה עִילָּאָה, דְּקָיְימָא עֲלֵיהּ. אוּף הָכָא צַדִּיק, בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ דְּהַהִיא מַחֲשָׁבָה עִילָּאָה. וּמַה שְּׁמֵיהּ אֱלִימֶלֶךְ. כְּגַוְונָא דְּמֶלֶךְ עִילָּאָה, חָדֵי לְגַבֵּי עַלְמָא דְּאָתֵי, וְשַׁלִּיט עֲלֵיהּ. אַף הָכָא צַדִּיק, מוֹדַע וְאִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבֵּיהּ, לְמֶיחֱדֵי, וּלְמֶהֱוֵי לְהַהוּא מֶלֶךְ תַּתָּאָה, בְּהַהוּא גַּוְונָא מַמָּשׁ.

וְעַל דָּא אִתְקְרֵי בּוֹעַ"ז, בֵּיהּ תַּקִּיף לְנַטְלָא כָּל עִינּוּגֵי גוּפָא, וְכָל שִׂפַּר גּוּפָא, וְעָיֵיל תַּמָּן. וּמַהוּ אַעִיל תַּמָּן. כָּל זַרְעָא דְּדָוִד, וְכָל תִּיקוּנֵי מַלְכִין, וּפִקּוּדֵי אוֹרַיְיתָא, וְעַל דָּא בֵּיהּ תַּקִּיף, וְלָא חָלִישׁ. חַי לְעָלְמִין, לְמֶיהֱוֵי בּוֹעַ"ז לְנַטְלָא כָּל תֵּיאוּבְתִּין, וְכָל עִינּוּגִין, וְכָל שִׂפַּר גּוּפָא, וְיהֵיב לָהּ.

וְהַשְׁתָּא שָׁרִיאַת רוּת לְאִתְבְּנָאָה בְּעַלְמָא זְעֵיר זְעֵיר, עַד דְּאִתְחַבְּרַת בֵּיהּ בְּבוֹעַז. וְכֵן קִיּוּמָא דְּמִגִּילָּה זוֹ, נָעֳמִי וּבוֹעַז וְרוּת אִינּוּן.

כְּתִיב, (בראשית ה) וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים, מִגּוֹ עַלְמָא דָּא דִּבְנֵי נָשָׁא. וְאִתְמְשַׁךְ חֲנוֹךְ זְעֵיר זְעֵיר, עַד דְּאִתְעֲבַד מַה דְּאִתְעֲבַד, וְשָׁארֵי בְּדוּכְתֵּיהּ כְּדָקָא יָאוֹת. מַטטרוֹן רַבְרְבָא וְתַקִּיפָא, מְמַנָּא דְּאַנְפִּין, דְּמִינֵיהּ אִזְדַּעְזָעָן עִילָּאִין וְתַתָּאִין, וְשַׁלִּיטִין וְשַׁמָּשִׁין עִילָּאִין דְּקָרִיבִין לֵיהּ, לְשַׁלְטָאָה, וְלַאֲפָקָא מִינֵיהּ חֵילָא וְעִטְרִין קַדִּישִׁין.

אוּף הָכָא נָמֵי כְּגַוְונָא דָּא, מָשִׁיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רוּחַ אֲבַתְרֵיהּ, וּנְטַל לָהּ מִשְּׁאָר עַמִּין, וְקָרֵב לָהּ לְגַבֵּיהּ, לַאֲפָקָא מִינָהּ חַיָּילִין וּמַשְׁרְיָין קַדִּישִׁין.

חֲנוֹךְ עָבִיד לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּזִימְנָא דְּנָטִיל לֵיהּ מֵאַתְרֵיהּ, תַּפְקִידוֹ בִּדְבֵיקוּ כְּדָקָא חָזֵי, בְּעַטּוּרָא דְּרוּחַ עִילָּאָה. וּקְרָא לֵיהּ נַעַר. וּבְגִינֵיהּ, כָּל נַעֲרָה כְּתִיב נַעַר. וְקָיְימָא לְגַבֵּיהּ עִילָּאָה וְתַתָּאָה. לְגַבֵּיהּ עִילָּאָה בְּהַהִיא רוּחַ עִילָּאָה. תַּתָּאָה בְּהַהוּא כְּלִילוּ, דְּאִתְכְּלִיל מִסִּטְרָא דְּאִתְנְטַל מִתַּתָּא.

וְעַל דָּא, שׁוּלְטָנוּ דִּילֵיהּ בְּתָרִין סִטְרִין, אֲחִידָא לְתַתָּא וַאֲחִידָא לְעֵילָּא. כְּתִיב, (משלי כ"ב:ו') חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּהּ. חֲנוֹךְ לַנַּעַר, דָּא הוּא מטטרו"ן, דְּמָשִׁיךְ לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִתַּתָּא, וְאַנְהֵיג בֵּיהּ עַל פִּי דַרְכּוֹ, לְפוּם אוֹרְחֵיהּ דִּלְתַתָּא. אִי נָמֵי עַל פִּי דַרְכּוֹ, בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוֹצֶה לֵילֵךְ מוֹלִיכִין אוֹתוֹ. גַּם כִּי יַזְקִין, דִּכְתִיב (תהילים ל"ז:כ"ה) נַעַר הָיִיתִי גַּם זָקַנְתִּי. וְתִנְינָן, הַאי קְרָא שַׁר הָעוֹלָם אָמְרוֹ. וְעַל דָּא, גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר, לָא יַעֲדֵי מֵהַהוּא אוֹרַח, בְּגִין לְאִתְמַשְׁכָא לְתַתָּא.

וַאֲנָא שָׁמַעְנָא מֵרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּקָא מְפָרֵשׁ לָהּ בְּגַוְונָא דָּא. וּמֵהָכָא אִשְׁתְּמַע כּוֹלָּא. בְּכוֹ רַבִּי נְהוֹרָאי וְרַבִּי יוּדָאי, וְאָמְרוּ, מַאן דְּחָמֵי זַנְבֵיהּ דְּאַרְיֵה וְדָחֵיל, כָּל שֶׁכֵּן מַאן דְּחָמֵי אַרְיֵה מַמָּשׁ.

קָמוּ וּנְשָׁקוּהוּ, אֲמַר לָהֶם, שְׁמִי יֵיסָא זְעִירָא. אָמְרוּ, וַדַּאי דָּא רַבִּי יֵיסָא זְעִירָא, דְּמִתְאַבְּקָא תָּדִיר מֵעַפְרָא דְּבוּסְמִין דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי.

פָּתַח רַבִּי נְהוֹרָאי וְדָרַשׁ, (שיר השירים ז׳:י׳) וְחִכֵּךְ כְּיֵין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדִי לְמֵישָׁרִים. וְחִכֵּךְ, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, שֶׁהֵם כְּיֵין הַטּוֹב. מַה יֵּין הַטּוֹב, עוֹמֵד בְּכָאן וְרֵיחוֹ הוֹלֵךְ לְמֵרָחוֹק. אַף תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, הֵם בְּמָקוֹם אֶחָד, וְתוֹרָתָם הוֹלֶכֶת לְמֵרָחוֹק בְּכָל מָקוֹם.

וְאַף כְּשֶׁהֵם בַּקֶּבֶר, שִׂפְתוֹתֵיהֶם רוֹחֲשׁוֹת תּוֹרָתָן. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים. כָּל שֶׁכֵּן בְּמָקוֹם שֶׁעוֹמְדִים עַמּוּדֵי עוֹלָם, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. דְּהָא אֲפִילּוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, אֵין לָהֶם כֹּחַ לַעֲמוֹד לְפָנֵיהֶם.

דְּהָא זִימְנָא חָדָא הֲוָה דָּבָר בְּלוּד, אֲתָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי לְמָתָא. אֲמָרוּ לֵיהּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי, מַאי נַעֲבִיד. קֻם וְעָבַר בְּמָתָא, וְחָמָא בְּנֵי נָשָׁא שְׁכִיבָן. אֲמַר, כָּל הַאי בְּמָתָא, וַאֲנָא הָכָא, גָּזְרָנָא דְּלִיבָטֵל.

שְׁמָעוּ בְּרַת קָלָא דַּהֲוַת אָמְרָה, פּוּקוּ מֵהָכָא, דְּהָא רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי הָכָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוֹזֵר וְהוּא מְבַטֵּל. הֲוָה תַּמָּן ר' חֲנִינָא, אֲתָא וַאֲמַר לֵיהּ לְרַבִּי מֵאִיר, אֲמַר לֵיהּ רַבִּי מֵאִיר, שִׁבְחָא דִילֵיהּ מַן יָכוֹל לְמֵיקַם בֵּיהּ, אִי לָאו כְּמשֶׁה.

פָּתַח וְאָמַר, (במדבר י״ז:י״א) וַיֹּאמֶר משֶׁה אֶל אַהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׂים (עליה) קְטֹרֶת. וּכְתִיב, (שם) וַיִּקַּח אַהֲרֹן וְגוֹ'. וּכְתִיב, וְהִנֵּה הֵחֵל הַנֶּגֶף בָּעָם. וּכְתִיב, (שם) וַיַּעֲמֹד בֵּין הַמֵּתִים וּבֵין הַחַיִּים וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה. כּוּלֵי הַאי אִצְטְרִיךְ לֵיהּ לְמשֶׁה לְמִטְרַח. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחַאי בְּמֵימְרֵיהּ, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר, וְהוּא מְבַטֵּל מוֹתָנָא.

אֲמַר לוֹן ר' יֵיסָא, הוֹאִיל וְאִיתְעָרִית בְּהַנֵּי מִילִּין עִילָּאִין דְּחָכְמְתָא. אֲמִינָא, דְּהָא רוּת כְּשֵׁירָה הָיְתָה. אָמַר לֵיהּ רַבִּי יוּדָאי, אַף עַל גַּב דִּכְשֵׁירָה הָיְתָה, לֹא נִיכָּר כַּשְׁרוּתָהּ, עַד דְּדָבְקָה בְּאוֹתוֹ צַדִּיק.

בּוֹא וּרְאֵה, כְּשֵׁירָה מִכָּל אוּמּוֹת רוּת. מָה אָמַר לָהּ בּוֹעַז. (רות ב׳:ח׳) אַל תֵּלְכִי לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה אַחֵר גו', וְכֹה תִּדְבָּקִין עִם נַעֲרֹתָי. מָה אָמְרָה הִיא. גַּם אָמַר לִי עִם הַנְּעָרִים אֲשֶׁר לִי תִּדְבָּקִין. כֵּיוָן שֶׁרָאֲתָה חֲמוֹתָהּ כָּךְ, אָמְרָה לָהּ, לָאו הָכֵי. טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי עִם נַעֲרוֹתָיו וְלֹא עִם הַנְּעָרִים.

אֲמַר רַבִּי יֵיסָא, חַס וְשָׁלוֹם לְצַדָּקֶת זוֹ מִדִּבְרֵי גְנַאי, כְּשֵׁירָה הָיְתָה. דְּהָכֵי אֲמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן, כְּתִיב, וַיֹּאמֶר לָהּ בּוֹעַז הֲלֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל תֵּלְכִי לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה אַחֵר. מַאי כְּתִיב לְעֵיל.

(שם) אִלְכָה נָא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקְטָה בַּשִּׁבֳּלִים. מְלַמֵּד שֶׁנִּצְנְצָה בָּהּ רוּחַ הַקּוֹדֶשׁ. אֵלְכָה נָא הַשָּׂדֶה, מַאן שָׂדֶה. דִּקְדְּקָה בִּמְהֵימָנוּתָא סַגְיָא. וּמַאן נִיהוּ. הוּא שָׂדֶה אֲשֶׁר בֵּרַכוֹ ה'. וְהוּא שָׂדֶה שֶׁל תַּפּוּחִים קַדִּישִׁין.

מַאי כְּתִיב, וַיִּקַּר מִקֳּרֶהָ. וּבְבִלְעָם כְּתִיב, (במדבר כ"ג:ד') וַיִּקַּר אֱלֹהִים אֶל בִּלְעָם. וַיִּקַּר, בִּלְשׁוֹן קֶרִי וְטוּמְאָה. וְהָכָא שִׁינָה וְאָמַר וַיִּקַּר מִקֳּרֶהָ, הָכָא בְּלָשׁוֹן כָּבוֹד. כְּמָא דְאַתְּ אָמֵר, (תהילים ל"ו:ח') מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים.

וּמַה יָּקָר נִפְגַּע בָּהּ. חֶלְקַת הַשָּׂדֶה וְגוֹ', חוּלְקָא דְהַאי שָׂדֶה דְּצַדִּיקַיָּיא, וְתַמָּן אָזְלַת, וְאָעֲלַת בְּחוּלְקָא חָדָא, וְאוֹלִיפַת אוֹרְחֵיהּ, וְיָדְעַת בֵּיהּ מֵאִינּוּן קוֹצְרִים. וּמַאן נִינְהוּ. תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, מְחַצְּדֵי חַקְלָא אִיקָרוֹן.

אַדְּהָכֵי וְהִנֵּה בֹעַז בָּא. הַצַּדִּיק בָּא, אָתָא טָעִין בִּרְכָאן, וְכַמָּה קְדוּשִׁין. וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים. מַאי קוֹצְרִים. לְעֵילָּא אִינּוּן בֵּי דִינָא, סַנְהֶדְרֵי גְדוֹלָה דְתַמָּן. ה' עִמָּכֶם, הַשְׁתָּא יָהֵיב לְהוּ בִּרְכָאן וְקִדּוּשִׁים. וְאִינּוּן אָמְרִין יְבָרֶכְךָ ה', יַהֲבִין לֵיהּ תּוֹקְפָּא לְשָׁאֲבָא מִמְּקוֹרָא דְחַיֵּי, מִגּוֹ עַלְמָא דְאָתֵי.

(רות ב':ה') לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת. תֵּיאוּבְתֵּיהּ לְשָׁאֲלָה עֲלָהּ, דְּרִחִימוּ דִילֵיהּ בָּהּ. וְהָכֵי אֲמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא רַבִּי שִׁמְעוֹן, מְגִילָּה דָא, רָמֵז לְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּלְעַלְמָא דְאָתֵי. דְּהָא אִתְעָרַת לְצַדִּיקַיָּיא, רָזָא דְתוֹרָה שֶׁבִּכְתָב, לְאִתְחַבְּרָא בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וּבְגִין כָּךְ תְּקִינוּ רַבָּנָן לְמָגִילָּה זוֹ בְּשָׁבוּעוֹת, בִּזְמַן מַתַּן תּוֹרָה.

שם הֲלֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל תֵּלְכִי לִלְקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר. אִלֵּין אִינּוּן רְתִיכִין קַדִּישִׁין, דְּבָרִיר לֵיהּ יַעֲקֹב קַדִּישָׁא, עֲדָרִין קַדִּישִׁין, דְּלָא מִתְעָרְבָן בְּאָחֳרָנִין. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (בראשית ל':מ') וַיָּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבַדּוֹ וְלֹא שָׁתָם עַל צֹאן לָבָן. וְעוֹד דָּא, לֹא תֵּלְכִי לִלְקֹט בְּשָׂדֶה אַחֵר, לָא תִתְרְעֵי בְּמַלְכוּ אוֹחֳרִי וּבְרִתְיכִין אוֹחָרָנִין. וְגַם לֹא תַעֲבוּרִי מִזֶּה, מִן אִילֵּין כִּתְרִין דִּילָךְ, לָא תָזוּזִי לְעָלְמִין. מִזֶּה לֹא תָזוּזִי מִבַּעֲלִיךְ. לָא תָזוּז מִנֵּיהּ לְעָלְמִין.

(רות ב':ח') וְכֹה תִּדְבָּקִין עִם נַעֲרוֹתַי, סַגִּיאִין שְׁמָהָן אִינּוּן לָהּ, וְחַד מִנְהוֹן כ"ה. כְּמָה דְאַתְּ אָמֵר, (תהילים קמ"ה:י') וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָה. וְכֹה תִּדְבָּקִין, עִם אִלֵּין רְתִיכִין עִוּלֵּימָתָאן דְּאִתְבְּרִירוּ לָךְ לְאִתְדַּבְּקָא בָּהוּ.

מִיָּה, וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ. נָטַל חַד קָו הַמִּדָּה, וְעָבִיד מִשְׁחָתָא, וּמְדַד שֵׁית סְטָרִין, דְּאִיתְחֲזוֹן לָהּ לְאִתְאַחֲדָא בִּיחוּדָא דִילְהוּ, וִיהַב לָהּ נְבִזְבְּזָן וּמַתְּנָן. דְּהָא בְּלָא אִלֵּין, לָא יְכִילַת לַאֲעָלָא לְגַבֵּי עַלְמָא דְאָתֵי.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (רות ג':י"ז) שֵׁשׁ הַשְּׂעוֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר אַל תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל חֲמוֹתֵךְ. שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים, אִלֵּין שֵׁית סְטָרִין עִלָּאִין דְּקַיְימָא עֲלַיְיהוּ עַלְמָא דְאָתֵי, שְׂעוֹרִים, כְּמָה

דְּאַתְּ אָמַר, (תהילים כ"ד:ז') שְׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם. וַיֶּשֶׁת עָלֶיהָ, שַׁוִּי עֲלָהּ לְאַנְהָגָא לָהּ, וּלְבָרְכָא לָהּ. וְעַל דָּא, הִיא כַּלָּה כְּלוּלָה מִכָּל שִׁית סִטְרִין.

ש (רות ב':י"ט) יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ, מַאן בָּרוּךְ. דָּא שְׁלֹמֹה. מֶלֶךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ. וְעַל דָּא, (מלכים א ב':מ"ה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ. בִּשְׁמָא דָּא, תְּהֵא מִתְבָּרְכָא מִכָּל אִלֵּין שִׁית סִיטְרִין. כְּדֵין אִיהִי עַלְמָא דְּאָתֵי, יַהֲבַת לָהּ תּוֹסֶפֶת בִּרְכָאן, עַל אִינּוּן דְּאִית לָהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (רות ב':י"ח) וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן לָהּ אֵת אֲשֶׁר הוֹתְרָה מִשָּׂבְעָהּ. דָּא תּוֹסֶפֶת קְדוּשִׁן וּבִרְכָאן.

שם גַּם כִּי אָמַר אֵלַי עִם הַנְּעָרִים אֲשֶׁר לִי תִּדְבָּקִין. דְּהָא תֵּיאוּבְתָּא דִילָהּ לְאִתְדַּבְּקָא תָּמִיד עִם הַנְּעָרִים, אִלֵּין כְּרוּבִין קַדִּישִׁין, דְּכָל תֵּיאוּבְתָּא דִילָהּ בְּהוּ. מִלָּה דָּא בְּרַזָּא קַדִּישָׁא אִיהוּ. וְאִי תֵּימָא, מִלָּה כְּדִיבָּא אֲמַרְתְּ, וְהָא אִיהוּ אָמַר וְכֹה תִּדְבָּקִין עִם נַעֲרוֹתָי, וְלָא אָמַר עִם הַנְּעָרִים. אֶלָּא שְׁמָא דְּאִיקָרֵי כֹּה, לָא אִיהוּ אֶלָּא כַּד אַתְקִנַת עַל תְּרֵין כְּרוּבִים, לְקַבְּלָא בְּרָכָאן בְּרָזָא דְּכ"ה אַתְוָון דְּיִחוּדָא, דְּאִינּוּן (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הָא חָמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַתְוָון דְּיִחוּדָא, בְּתִקוּנָא דִּכְרוּבִים, דְּכֵיוָן דְּאַתְקָנַת בְּהוּ, כְּדֵין אִתְקְרֵי כ"ה, וּכְדֵין אָמַר וְכ"ה תִּדְבָּקִין. וְעִם כָּל דָּא, עִם נַעֲרוֹתָי. דְּכוֹלָּא אִצְטְרִיךְ, דְּלָא לְשַׁבָּקָא לוֹן דִּוכְרִין וְנוּקְבִין.

וְגַם לֹא תַעֲבוּרִי מִזֶּה. רַב יֵיבָא סָבָא אָמַר הָכִי. מִלַּמֵּד שֶׁהֶרְאָה לָהּ כְּרוּבִים. וְאִית בְּסִפְרָא דְּאָדָם, דְּאַף עַל גַּב דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּלָא תָּזוּז מֵחַד כְּרוּב לְעָלְמִין. כְּגַוְונָא דָּא, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (רות ב) וְגַם לֹא תַעֲבוּרִי מִזֶּה, לֹא תָּזוּזִי מֵחַד מִנְּהוֹן לְעָלְמִין.

וְעַל דָּא אִיהִי אָמְרַת עִם הַנְּעָרִים, אִינּוּן ב' כְּרוּבִים, תִּדְבָּקִין וַדַּאי. וְכֵן בְּאִינּוּן רְתִיכִין נוּקְבֵי. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שם) עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן. הַאי קְרָא לְדָרְשָׁא הוּא דְּאָתָא. אֲבָל עֵינַיִךְ, (זכריה ד) הֵם עֵינֵי ה' מְשׁוֹטְטוֹת בְּכָל הָאָרֶץ. בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן, דְּהוֹאִיל דִּמְשָׁטְטֵי בְּכָל עָלְמָא, וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן לְמִנְדַּע.

הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ, דְּהָא כְּרוּבִים לָא מִשְׁתַּכְּחֵי לְעָלְמִין, בְּגִין לְיַנְקָא מִינָהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה סו) לְמַעַן תָּמְצוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזִּיז כְּבוֹדָהּ. וּבְהַהוּא זִימְנָא דְּאִיהִי אָזְלַת בָּתַר עַיְינִין, לְמֶחֱמֵי כָּל עוֹבָדִין דְּעָלְמָא, אִינּוּן כְּרוּבִין לָא קָרְבִין בַּהֲדָהּ, וְלָא מִתְעָרִין לְיַנְקָא מִינָהּ.

וְצָמִית וְהָלַכְתְּ אֶל הַכֵּלִים. וְצָמִית, כַּד תֵּיאוּבְתֵּךְ לְיַנְקָא מֵרָזָא דְעַלְמָא עִילָּאָה, בְּאִתְעָרוּ דְּאִינּוּן כְּרוּבִין, וּבְגִינֵהוֹן אִיהִי מְשַׁתְּקְיָא מִשַּׁקְיוּ עִילָּאָה, הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁ"ר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים, אִינּוּן כְּרוּבִים. אֶל הַכֵּלִים, אִינּוּן מְקוֹרִין עִילָּאִין דְּאִיקְרוּן אַנְפֵּי רַבְרְבֵי.

עַד כָּאן הוּא דַּעְתִּין דְּמִילִּין סְתִימִין, וּקְדוּשָׁה עִילָּאָה, בְּמִלִּין דְּהַאי מְגִילָּה, וְכוֹלָּא בְּדִיּוֹקְנָא עִלָּאָה, וְרָזִין סְתִימִין. קָמוּ וּנְשָׁקוּהוּ. אֲמָרוּ, זַכָּאָה דָּרָא דְּזָכֵי לְכָל הַאי לְמַנְדָּע מִגּוֹ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, מִלִּין קַדִּישִׁין, מִלִּין דְּחָכְמְתָא. עַל דָּא כְתִיב, (משלי ג) אַשְׁרֵי אָדָם מָצָא חָכְמָה וְאָדָם יָפִיק תְּבוּנָה.

אֲמָרוּ לֵיהּ, הַאי קְרָא אִתֶּרָא, שְׁמַעַת בֵּיהּ עִיקָּרָא דְּחָכְמְתָא, דְּהָא אֲנַן יַדְעִינָן לְמִדְרַשׁ בֵּיהּ דְּרָשָׁא. אֲמַר לוֹן, מַאי הִיא. אֲמָרוּ, כְּתִיב, (רות ב׳:י״ד) וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל גְּשִׁי הֲלֹם וְאָכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ. אֲמַר לוֹן, שְׁמַעְנָא.

פָּתַח וְאָמַר, (ישעיה סו) שִׁמְעוּ דְּבַר ה' הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שׂנְאֵיכֶם מְנַדֵּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד ה' וְנִרְאֶה בְשִׂמְחָתְכֶם וְהֵם יֵבֹשׁוּ. הַאי קְרָא אוֹקִים לֵיהּ רִבִּי אֶלְעָזָר, כֵּיוָן דִּכְתִיב שִׁמְעוּ דְּבַר ה', מַהוּ הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ.

אֶלָּא דְּבַר ה' בְּכָל אֲתַר, דַּרְגָּא דִּמְהֵימְנוּתָא אִיהוּ. בַּר בְּכָל אֲתַר דִּכְתִיב שִׁמְעוּ דְּבַר ה', אִיהוּ מִלָּה דְּנָפֵיק מִגּוֹ דַּרְגָּא הַהוּא, דְּאִקְרֵי לֵיהּ דְּבַר ה', וְהוּא דַּרְגָּא דְּשַׁרְיָיא עֲלֵיהּ. שִׁמְעוּ דְּבַר ה', מִלָּה דְּנָפֵיק מִנֵּיהּ, כְּגוֹן (ירמיה לא) שִׁמְעוּ דְּבַר ה' גּוֹיִם, מִלָּה דְּנָפֵיק מֵהַהִיא דַּרְגָּא.

הַחֲרֵדִים אֶל דְּבָרוֹ, הַהוּא דַּרְגָּא מַמָּשׁ. מַאן חֲרֵדִים. אִלֵּין יִשְׂרָאֵל, דְּאִינּוּן חֲרֵדִים תָּדִיר עַל אוֹתוֹ דָּבָר. חֲרֵדִים בְּכַמָּה חֲרָדוֹת בֵּין הָעַמִּים, חֲרֵדִים בְּכַמָּה חֲרָדוֹת, לְתַקָּנָא לֵיהּ לְהַהוּא דָּבָר.

אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שׂנְאֵיכֶם, אִלֵּין בְּנֵי עֵשָׂו וּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל. מְנַדֵּיכֶם, מַאן מְנַדֵּי לְמַאן. אֶלָּא אִינּוּן בְּנִידּוּי מְנַיְיכוּ, דְּלָא תֵּיכְלוּן בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא תֵּישְׁתּוּן בַּהֲדַיְיהוּ, וְלָא תִּקְרְבוּן בַּהֲדַיְיהוּ. וְעַל דָּא אִינּוּן מְנַיְיכוּ בְּנִידּוּי.

דָּבָר אַחֵר מְנַדֵּיכֶם, בְּגָלוּתְכוֹן. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (איכה ד׳:ט״ו) סוּרוּ טָמֵא קָרְאוּ לָמוֹ. וּמַאי קָא אָמְרִי. לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד ה', בְּגִינָּן וּבְגִין נַפְשָׁאן, יִכְבַּד ה', וְכָל יְקָרָא דִּילֵיהּ בְּגִינָּן הוּא. וְכַד יִשְׂרָאֵל מִתְעָרֵי, וּמְחַכָּן בְּכָל יוֹמָא חֶדְוָה דְּפוּרְקָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִינּוּן לָא מְהֵימְנֵי כְּלָל, וְאָמַר נִרְאֶה בְשִׂמְחָתְכֶם, בְּזִמְנָא דְּנַחְית הַהוּא חֶדְוָה דִּילְכוֹן. וְהֵם יֵבוֹשׁוּ, כְּמַאן דְּתָלֵי סוּרְחָנֵיהּ בְּאוֹחָרָן.

בְּהִיוּרָא דְּבֵי אִדְרָא, הֲוֵי חַד עָתִירָא וְאִיהוּ חַד, וְאִינּוּן תְּרֵין, וְכַחֲדָא הֲווֹ. וְכָל עִטּוּרִין וּשְׁמָהָן דִּמְהֵימְנוּתָא קַדִּישָׁא, אוּף הָכֵי לוֹן בְּלָא הִיפּוּכָא דְּבִישׁ, דְּקְיְימִין תָּדִיר קַמֵּי פִּתְחָא דְּבֵי מַלְכָּא, לְבַר מֵרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. הַהוּא דְּבַר ה', אִיקְרֵי שֵׁם טוֹב. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, (קהלת ז) טוֹב שֵׁם. ה' אִיהוּ טוֹב.

הַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא, אִינּוּן תְּרִין, דְּכוּרָא וְנוּקְבָא, וְאִינּוּן מְחוּבָּרִין, וּשְׁמָהֶן דִּילְהוֹן בְּהַפּוּכָא דְּבִישׁ, אֱלֹהִים אֲחֵרִים, אֵל אַחֵר, שֵׁם רָע. הַהִיא נוּקְבָא, הָכֵי אִתְקָרְיָא, בְּחִבּוּרָא דִּדְכוּרָא, דְּאִתְחַבַּר בַּהֲדָהּ דְּלָא מִתְפָּרְשָׁן.

וּמִמַּיִן עַל שְׁאָר עַמִּין, וְלָאו בְּגִין שֵׁם דִּילְהוֹן, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי מְנַדְּדָא וּמְרַחֲקָא מִינֵּיהּ, אִיהִי עִמְּהוֹן בְּגָלוּתְהוֹן. וְלָא יָדְעֵי דְּהָא בְּשֵׁם קַדִּישָׁא דִּילָן אִינּוּן מִתְתַּקְפִין, דְּאִיהִי אִתְזָנַת וְאִתְקִיפַת לְהַהוּא שֵׁם רַע בְּחוֹבֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שה"ה א) שָׁמוּנִי נוֹטֵרָה אֶת הַכְּרָמִים. וַאֲפִילּוּ בְּזִמְנָא דְּשַׁלִּיטִין, הַהוּא דְּקִדּוּשָׁא דְּמֵהֵימְנוּתָא נָטֵיל וְיָהֵיב חוּלַק גְּרָמָא לְכַלְבָּא, וּמִינֵּיהּ אִתְזָנוּ רְשָׁעִים.

מַה כְּתִיב, (רות ב׳:י״ד) וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל. בְּזִמְנָא דְּאִיהִי אִתְתַּקְנָא מִגּוֹ תַּתָּאֵי וְעִילָּאֵי. מִתַּתָּאֵי, בְּקוּרְבָּנִין, וְעִלָּוִון, וּצְלוֹתִין, וּרְעוּ דְרַעֲוָוא, וְסַלְקָא מִתַּתָּאֵי. מֵעִילָּאֵי, בְּתִיקוּנִין רְתִיכִין וּכְרוּבִין, בְּמַאֲכָלָהּ, בְּחֶדְוָה וּרְעוּ. דְּדֵין אִיהוּ לְעֵת הָאוֹכֶל.

וּרְעוּ דְצַדִּיק חַי לְגַבָּהּ, וְאִתְתַּקְנַת עַל רְתִיכָהָא. וּמָה אָמַר לָהּ. גֹּשִׁי הֲלֹ״ם בְּקִישׁוּטֵי דְּמַלְכָּא עִילָּאָה. וְאָכַלְתְּ מִן הַלֶּחֶם, תְּקַבְּלִי מְזוֹנָא, וּרְעוּ, וּמֵיכְלָא קַדִּישָׁא, לְפַלְגָא לְאוּכְלוּסַיְךְ קַדִּישִׁין לְעֵילָּא וּלְתַתָּא.

וְעִם כָּל דָּא, וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ, אִית לָךְ לְנַטְלָא אוֹרַח טָבוּל מֵהַהוּא חוֹמֶץ דְּסִטְרָא שְׁמָאלָא, לְיַנְקָא לְהַהוּא סִטְרָא בִּישָׁא, לְמִיתְזַן שְׁאָר עַמִּין, וּלְאִתְזָנָא מִינֵּיהּ.

וַיִּצְבָּט לָהּ קָלִי, מֵיכְלָא דְּנַפְקָא מֵאֶשָׁא דְּסִטְרָא שְׁמָאלָא, בְּגִין לְמֵיהַב מְזוֹנָא וְטַרְפָּא לְכוֹלָּא, וַאֲפִילּוּ לַכְּלָבִים, וְכָל אִינּוּן דְּנַפְקֵי וּמִתְפַּשְׁטֵי מֵהַהוּא סִטְרָא אָחֳרָא דְּמָסָאֲבוּ.

וּכְדֵין, וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר. וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע, מֵהַהוּא מֵיכְלָא קַדִּישָׁא. וַתּוֹתַר, מֵהַהוּא מֵיכְלָא אָחֳרָא, דְּאִיהוּ אַתְיָא שִׁיּוּרִין שִׁיּוּרִין, מֵיכְלָא דְּאָתֵי עַל שׁוֹבַע. וַתֹּתַר, עֲבַד שִׁיּוּרִין לְהַהוּא מֵיכְלָא לְסִטְרָא אוֹחֳרָא.

חֲדוֹ ר' נְהוֹרָאי וְר' יוּדָאי, וְאָמְרֵי, אִלְמָלֵי לֹא אֲתֵינָא לְעַלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע מִילִּין אִלֵּין, דַּיָּין. (רות ג׳:ז׳) וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ. אָמַר רִבִּי חִזְקִיָּה, מְלַמֵּד שֶׁבֵּירַךְ עַל מְזוֹנוֹ. מַהוּ וַיִּיטַב לִבּוֹ. דִּבְרִיךְ לְהַאי אֲתַר דְּאִקְרֵי לֵב.

רַבִּי נְחֶמְיָה פָּתַח, (דברים ח׳:י׳) וְאָכַלְתְּ וְשָׂבָעְתְּ וּבֵרַכְתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְאָכַלְתְּ וְשָׂבָעְתְּ, כָּל הָאוֹכֵל וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, נִקְרָא מַשְׁחִית וְגַזְלָן. שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כ״ח:כ״ד) גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְאוֹמֵר אֵין פֶּשַׁע חָבֵר הוּא לְאִישׁ מַשְׁחִית.

וְאָמַר ר' יוּדָאי, גָּדוֹל כֹּחַ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, שֶׁמּוֹסִיף כֹּחַ בְּרָכָה בַּפַּמַּלְיָא שֶׁל מַעְלָה. אָמַר רִבִּי חֲנִינָא, גָּדוֹל כֹּחַ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, שֶׁמּוֹסִיף בְּרָכָה עַל מַעֲשֵׂה יָדָיו שֶׁל אָדָם.

רַבִּי בוֹן וְר' יוֹסֵי בְּר' חֲנִינָא, הֲווֹ אָזְלִין בְּאוֹרְחָא לְפִדְיוֹן שְׁבוּיִם. אִעְרְעוֹ בְּהַאי כְּפַר, דְּמָכוּ תַּמָּן בַּהֲדֵי הַהוּא אוּשְׁפִּיזָא. בְּפַלְגוּת לֵילְיָא קָמוּ לְמִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא. קָמַת הַהִיא אִתְּתָא דְּבֵיתָא, וְאַדְלָקַת לוֹן שְׁרָגָא, עַד דַּהֲווֹ יַתְבֵי, יְתֵיבַת הִיא אֲבַתְרַיְיהוּ לְמִשְׁמַע מִילִּין דְּאוֹרַיְיתָא. אַשְׁגְּחוּ בָהּ.

פְּתַח חַד וַאֲמַר, (משלי כ׳:כ״ז) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׂ כָּל חַדְרֵי בָטֶן. נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, וַדַּאי. מַה הַנֵּר מְאִירָה בַּאֲפֵילָה, אַף נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם מְאִירָה לַגּוּף.

הָהֵר וַאֲמַר, בְּגִ' דְּבָרִים הָאִשָּׁה זוֹכָה, בְּחַלָּה, וּבְנִדָּה, וּבְהַדְלָקַת הַנֵּר. וְכֻלְּהוּ תְּנִינָן. אַדְּהָכֵי אַהֲדַר רֵישֵׁיהּ, וְחָמָא לְהַהִיא אִתְּתָא דְּקָא בַכְיָא, קָם אֲבוּהָּ וִיתֵיב בֵּינַיְיהוּ.

אָמַר לֵיהּ רַבִּי בוֹן, אַמַּאי קָא בַכְיָא בְּרַתֵּיךְ. אֲמַר, דְּלָא זָכְתָה לְבַעֲלָא דְּיִלְעֵי בְּאוֹרַיְיתָא, וְאִיהוּ רַבְיָיא בֶּן תְּרֵיסַר שְׁנִין, וַאֲפִילּוּ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לָא יָדַע. וְלָא יְכִילְנָא עִמֵּיהּ דְּיוֹלִיךְ לֵיהּ.

אָמַר לֵיהּ, אִי הָכֵי, אִיעֲבַר לֵיהּ בְּאַחֲרָא, וְאַמַּאי יַהֲבַת לֵיהּ בְּרַתֵּיךְ.

אֲמַר אִיהוּ, לָא יְדַעְנָא בֵּיהּ, אֶלָּא עַל דְּחָמֵינָא יוֹמָא חַד, דְּהָא לְמִשְׁמַע חַד קִדּוּשׁ, דְּלֵיג מֵאִינָּרָא לְתַתָּא, נַדְרָנָא עָלַי לְנַסְבָא לֵיהּ בְּרַתֵּי. נְפַקְנָא מִבֵּי כְּנִישְׁתָּא, וְיָהִיבְנָא לֵיהּ בְּרַתִּי, וְלָא חַיְישֵׁינָא לְמִילֵּי אַחֲרִיתָא, וְלָא אַשְׁגַּחְנָא יַתִּיר. וְהַשְׁתָּא אִשְׁתַּכַּח, דְּאָפִילּוּ מִלָּה אַחַת בְּאוֹרַיְיתָא לָא יָדַע, וְלָא בָּעֵי לְמֵילַךְ מִידֵי.

אֲמַר לֵיהּ ר' בוֹן, דִּילְמָא יְזַכֶּה לְבַר דְּיֵלִיךְ לֵיהּ אוֹרַיְיתָא סַגֵּי. אַדְּהָכֵי, קָם הַהוּא רַבְיָיא מֵעַרְסֵיהּ, וְדָלֵיג עֲלַיְיהוּ, וִיתֵיב בֵּינַיְיהוּ. אִסְתַּכַּל בֵּיהּ ר' בוֹן, אֲמַר, אֲנָא חֲמֵינָא בְּאַנְפּוֹי, דִּנְהִירוּ סַגֵּי דְּאוֹרַיְיתָא יִפּוֹק מֵהַאי עוּלֵימָא.

פְּתַח הַהוּא רַוּוֹק, וְאָמַר, (איוב ל״ב:ו׳) צָעִיר אָנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים עַל כֵּן זָחַלְתִּי וְאִירָא מֵחַוֹת דֵּעִי אִתְּכֶם. עַד דְּפָתַח וְאָמַר בְּמִילִּין דְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן.

וְאָמַר, הַשְׁתָּא דַּאֲמַרְתְּ דְּאֲפִילּוּ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן לָא יְדַעְנָא, בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן אִית מִילִּין יְדִיעִין, וְהֵם י׳. חַד, לְתִקּוּנֵי פְּתוֹרָא כְּפוּם הַהוּא מְזוֹנָא. וּמַאן דְּלָא הֲוָה לֵיהּ מְזוֹנָא כָּל כָּךְ, וִיסַדֵּר פְּתוֹרָא, אִיהוּ מְשׁוּבָּח, בְּגִין דִּיתֵיב לְמֵיכַל קַמֵּי מַלְכָּא, דִּכְתִיב, וְאָכַלְתְּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ.

תְּנַיְינָ"א, נְטִילַת יָדַיִם, קוֹדֶם אֲכִילָה. מַאן דְּאָכִיל בְּלָא נְטִילַת יָדַיִם, כְּאִילּוּ אָכִיל טָמֵא. תְּלִיתָאָ"ה, נְטִילַת יָדַיִם, דְּיִטּוֹל יָמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וִישַׁמֵּשׁ בִּשְׂמָאלָא לְיָמִינָא. וְיִטּוֹל עַד שִׁיעוּרָא דְּפַרְקָא דְּגַזְרוּ רַבָּנָן.

רְבִיעָאָ"ה, דְּצָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ יָדָיו לְאַחַר נְטִילָה בְּשָׁעָה דִּמְבָרֵךְ. וִיזַוֵּוג שְׁנֵי זְרוֹעוֹתָיו כְּאַחַת בְּשָׁעַת הַגְבָּהַת יָדָיו. חֲמִישָׁאָ"ה, דְּצָרִיךְ לְמִסְמַךְ בְּרָכָה לִנְטִילָה זוֹ.

שִׁשִּׁי"ת, לְמֵיהַב מִפִּיתָא לַעֲנִיִּים. שְׁבִיעִי"ת, לְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא, וּלְדַקְדֵּק בַּהּ' וְאָסוּר לֶאֱכוֹל בְּלֹא בְּרָכָה. שְׁמִינִי"ת, הָאוֹכֵל עַל שֻׁלְחָנוֹ, צָרִיךְ שֶׁלֹּא יְהֵא גַּרְגְּרָן וּבַלְעָן, אֶלָּא כְּאוֹכֵל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ.

תְּשִׁיעִי"ת, צָרִיךְ לוֹמַר עַל שׁוּלְחָנוֹ דִּבְרֵי תוֹרָה. וְיָחִיד שֶׁאֵין לוֹ עִם מִי לַעֲסוֹק בַּתּוֹרָה, דַּי לוֹ בְּבִרְכוֹתָיו. עֲשִׂירִי"ת, מַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְלֹא הִצְרִיכוּ בּוֹ בְּרָכָה, אַף עַל גַּב דְּיָדָיו מְזוּהָמוֹת מִגּוֹ מַאֲכָל. וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ עַל רְחִיצַת יָדַיִם.

כָּל הַנִּי עֲשָׂרָה, אִיצְטְרִיכוּ קוֹדֶם בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, וְכָל חַד וְחַד אִית בֵּיהּ טַעְמָא מִגּוֹ מְתִיבְתָּא עִילָּאָה. וַאֲנָא אַהֲדַר עֲלַיְיהוּ.

חַה, לְתִיקוּנָא פְּתוֹרָא עַל הַהוּא מְזוֹנָא שֶׁל אָדָם, בְּגִין יְקָרָא דְמַלְכָּא, דְּיָהֲיב לֵיהּ מְזוֹנָא לְגוּפֵיהּ. דְּתָנִינָן, קָשִׁין מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם קַמֵּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כִּקְרִיעַת יַם סוּף.

אַמַּאי קָשִׁין. אֶלָּא בְּגִין דְּמְזוֹנֵי דְּעָלְמָא לָא אַתְיָין אֶלָּא מִגּוֹ דִּינָא. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אַעֲבַר עַל דִּינָא, וְזָן לְרִשָּׁעִים, לַהֲגוּנִים וּלְשֶׁאֵינָן מְהוּגָנִים. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא זָן לְכוּלָּם, מִקַּרְנֵי רְאֵם עַל בֵּיצֵי כִּנִּים.

וּשְׁכִינָה קָאֵימַת וְרוֹאָה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל. כְּמָה דִכְתִיב, (יחזקאל מ״א:כ״ב) זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה'. וַדַּאי. וּכְתִיב, וְאָכַלְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹהֶיךָ. לְפִיכָךְ צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה שׁוּלְחָנוֹ בַּחוֹל עָרוּךְ וְלֹא עָרוּךְ, וּבְיוֹם שַׁבָּת, צָרִיךְ תּוֹסֶפֶת שִׁינּוּי אַחֵר לְמַעֲלְיוּתָא.

תְּנֵיינָא, נְטִילַת יָדַיִם קוֹדֶם אֲכִילָה. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דַּאֲכִילָה אִצְטְרִיךְ נְקִיּוּת, כְּגַוְונָא דְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְעֵילָּא. דְּהָכֵי אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, מַאי דִכְתִיב, (תהילים ע״ח:כ״ה) לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ. לֶחֶם דְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹכְלִים.

לְמַאי נַפְקָא מִנַּיְיהוּ. אֶלָּא מַה מַּלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת אוֹכְלִים בְּקִדּוּשָׁה וּבְטָהֳרָה וּבִנְקִיּוּת, אַף יִשְׂרָאֵל כֵּן צְרִיכִין לֶאֱכוֹל בְּקִדּוּשָׁה וּבְטָהֳרָה. דִּכְתִיב, (ויקרא י״א:מ״ד) וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם, אֵלּוּ מַיִם רִאשׁוֹנִים. וְהְיִיתֶם קְדוֹשִׁים, אֵלּוּ מַיִם אַחֲרוֹנִים. כִּי קָדוֹשׁ, זֶה שֶׁמֶן טוֹב. אֲנִי ה', זוֹ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן.

וְהָכֵי אָמְרֵי. וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם, דְּכָל הָאוֹכֵל בִּקְדוּשָׁה וּבְטָהֳרָה וּבִנְקִיּוּת, נִדְמֶה לְמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת שֶׁהֵם קְדוֹשִׁים. וְדִכְתִיב כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי ה', מְלַמֵּד, שֶׁצָּרִיךְ כַּוָּנָה בְּבִרְכַּת הַמָּזוֹן.

וְכָל הָאוֹכֵל בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם, אֲכִילָתוֹ טָמֵא. וּשְׁכִינְתָּא מַה הִיא אוֹמֶרֶת. (משלי כ״ג:ו׳) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עָיִן וְאַל תִּתְאָו לְמַטְעַמּוֹתָיו. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּיֵשׁ מִדַּת פּוּרְעָנוּת בָּעוֹלָם, וּשְׁמוֹ עַיִן הָרָע. וְכָל הָאוֹכֵל בְּלֹא נְטִילַת יָדַיִם, אוֹתָהּ הַמִּדָּה שֶׁל פּוּרְעָנוּת שׁוֹרָה עָלָיו. וְכָל אוֹתוֹ הַמַּאֲכָל שֶׁלָּהּ, הוּא נִקְרָאת לֶחֶם רַע עָיִן.

דְּהָכֵי אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, שְׁתֵּי מִדּוֹת עוֹמְדוֹת עַל שׁוּלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם, אַחַת מִדַּת טוֹב, וְאַחַת מִדַּת רָע. כְּשֶׁהָאָדָם מְקַדֵּשׁ יָדָיו וּמְבָרֵךְ, מִדַּת טוֹב אוֹמֶרֶת, זֶהוּ שׁוּלְחָנוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַנְחָא יָדֶיהָ עַל רֹאשׁוֹ, וְאוֹמֶרֶת לוֹ, עַבְדִּי אָתָּה. עַבְדּוֹ שֶׁל מָקוֹם אָתָּה. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיהו מ״ט:ג׳) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאָר.

וּכְשֶׁאֵין אָדָם מְקַדֵּשׁ אֶת יָדָיו וְאוֹכֵל. מִדַּת רַע אוֹמֶרֶת, זֶה שֶׁלִּי הוּא. מִיָּד שׁוֹרָה עָלָיו וּמְטַמְּאָה אוֹתוֹ, וּמַאֲכָלוֹ נִקְרָא לֶחֶם רַע עַיִן.

עוּבְהָא הֲוָה בְּבָבֶל, בְּחַד בַּר נָשׁ דְּזַמִּין הַהוּא מִסְכֵּינָא לְמֵיכַל, חָמָא לֵיהּ דְּלָא נָטַל יְדוֹי וְאָכֵיל. הַהוּא מִסְכֵּינָא קָם מִפְּתוֹרָא וְאָזֵיל לֵיהּ, קָרֵייהּ, וְאָמַר לֵיהּ תִּיב בְּקִיּוּמָךְ וְאָכֵיל. אָמַר לֵיהּ, חַס וְשָׁלוֹם דְּאֵכֵיל אֲנָא עִמָּךְ, דַּעֲלֵיךְ כְּתִיב, (משלי כ״ג:ו׳) אַל תִּלְחַם אֶת לֶחֶם רַע עַיִן וכו׳, וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֶׁמַּאֲכָלְךָ טָמֵא. וּכְתִיב, (ויקרא י״א:מ״ג) וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם. דְּכָל מַאן דְּשַׁרְיָיא עֲלֵיהּ רוּחַ רַע עַיִן, מְקַבֵּל טוּמְאָה סְתוּמָה, דְּלֵית לָהּ פְּתִיחוּ כְּלָל. אֱתָא עוּבְדָא קַמֵּי רַבָּנָן, וְיָהֲבוּ לֵיהּ לְהַהוּא מִסְכֵּינָא מְאָה זוּזֵי.

בָּכָה רַבִּי חַגַּי, וְאָמַר, אַשְׁרֵיכֶם יִשְׂרָאֵל, אַשְׁרֵיכֶם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת. וּמַה מִּסְכֵּינָא, דְּהֲוָה כָּפִין, וְעָצִיר מֵעוֹי, וּנְטַר גַּרְמֵיהּ, וְלָא חַייֵשׁ אֶלָּא לִיקָרָא דְמָרֵיהּ. כַּמָּה אֲגַר טַב זַמִּין לְמַאן דְּלָעֲן בְּאוֹרַיְיתָא.

תְּלִיתָאָה, לְנַטְלָא יָמִינָא בִּשְׂמָאלָא. בְּגִין דְּיָמִינָא אִית לֵיהּ שִׁבְחָא עַל שְׂמָאלָא בְּכֹלָּא, וְאִצְטְרִיךְ לְנַטְלָא לְיָמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וּלְשַׁמָּשָׁא לֵיהּ. דְּהָא יָמִינָא דְּבַר נָשׁ, כְּגַוונָא עִילָּאָה, לְמֶהֱוֵי לֵיהּ שִׁבְחָא עַל שְׂמָאלָא.

דְּאוֹרַיְיתָא בְּיָמִינָא אִתְיְיהֲבִית. דִּכְתִיב, (דברים לג) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּכְתִיב, (תהילים קי״ח:ט״ז) יְמִין ה' רוֹמֵמָה יְמִין ה' עוֹשָׂה חָיִל. וְעַל דָּא, כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל. לְקַהְשָׁא יָדָיו, אִצְטְרִיךְ שְׂמָאלָא לְקַדְּשָׁא לְיָמִינָא. כֹּהֵן שֶׁעוֹלֶה לַדּוּכָן, מִמִּי נוֹטֵל יָדָיו, הֲוֵי אוֹמֵר מִלְּוִי, דְּאִיהוּ מִסְטַר שְׂמָאלָא, דְּאִיהוּ מְשַׁמֵּשׁ לְכֹהֵן הָעוֹלֶה לַדּוּכָן, לְמֵיהֱוֵי יְמִינָא כְּדְקָא יָאוֹת, וּלְאִתְקַדְּשָׁא מִגּוֹ שְׂמָאלָא. אוּף הָכִי נָמֵי הָכָא, יְמִינָא לָא בָּעֵי לְאִתְקַדְּשָׁא אֶלָּא מִגּוֹ שְׂמָאלָא.

תּוּ, אִצְטְרִיךְ לְנַטְלָא כָּל פִּרְקִין דִּיָּד. אַרְבָּעָה סָרֵי פִּרְקִין אִינּוּן, דְּאִיקְרוּן י״ד, וְדָא אִיהוּ כִּי יָד עַל כֵּס יָ״ה, כְּמָא דְּאוֹקְמֵיהּ רַב הַמְנוּנָא סָבָא, בְּאַתְוָון דְּאַלְפָּא בֵּיתָא, רֵישָׁא וְסֵיפָא, דְּאִקְרֵי א״ת ב״ש. וְכָל אִינּוּן י״ד פִּרְקִין, בָּרָזָא דְּאַלְפָּ״א בֵּית״א, מִגּוֹ ה' וּלְעֵילָּא, וְאִיקְרֵי י״ד פִּרְקִין. וְי״ד פָּלְחִין לְי״ד, לְמֶהֱוֵי כְּלָלָא דְּיָמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא בְּיָמִינָא. וְעַל דָּא נְטִילַת יָדִים, לְאַכְלָלָא דָּא בְּדָא.

רְבִיעָאָה, דְּצָרִיךְ לְהַגְבִּיהַּ יָדָיו בְּשָׁעָה דִּמְבָרֵךְ, לְאַחַר נְטִילָה, וִיקַדֵּשׁ יָדָיו. דִּכְתִיב, (תהילים קל״ד:ב׳) שְׂאוּ יְדֵיכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת ה׳, מַאי טַעְמָא.

בְּגִין דְּאֶצְבָּעָן אינוּן דִּיוּקְנָא עִילָּאָה. אֶצְבָּעָן אינוּן חֲמֵשׁ, ד׳ אֶצְבָּעָן דְּאִינוּן מְחוּבָּרִים כַּחֲדָא, אִית בְּהוּ תְּלַת פְּרָקִין בְּכָל חָדָא, דְּאִינוּן רָזָא דִּדְיוֹקְנָא דִּרְתִיכָא עִילָּאָה. דְּהָא רְתִיכָא קַדִּישָׁא אִיהִי אַרְבַּע, וְאִינוּן תְּרֵיסַר פְּרָקִין. וְעַל דָּא שֵׁם הַמְפוֹרָשׁ דְּאַרְבַּע אַתְוָון, תְּרֵיסַר אַתְוָון אִיהוּ. וְדָא הוּא שֵׁם הַמְפוֹרָשׁ בְּאוֹתִיּוֹתָיו, אינוּן תְּרֵיסַר פְּרָקִין, כָּל פֶּרֶק וּפֶרֶק אוֹת אִקָּרֵי.

אֶצְבַּע יְתֵירָה דְּאִתְקְרֵי גּוּדָל, דְּאִיהוּ חוּץ מִינַיְיהוּ, וְאִית בֵּיהּ תְּרֵין פְּרָקִין, אינוּן תְּרֵין פְּרָקִין, תְּרֵין אַתְוָון טְמִירִין, בִּתְרֵין דַּרְגִּין עִילָּאִין טְמִירִין, שִׁבְחָא דְּכוּלְהוּ אינוּן.

וּמַפְתְּחָא דְּכוּלְהוּ לְעֵילָּא, לְגַבֵּי הַהוּא דְּטָמִיר דְּלָא אִתְגַּלְיָיא, וְאִלֵּין פְּרָקִין, כּוּלְהוּ זְקִיפִין לְגַבֵּי הַהוּא טְמִירָא, לְבָתַר דְּאִתְקַדְּשִׁי. בְּגִין דְּכוּלְהוּ אִתְבָּרְכָאן מִינַיְיהוּ.

וְהַשְׁתָּא כֵּיוָן דְּאִתְקַדְּשִׁי, אֶצְבָּעָן אִצְטְרִיךְ לְזַקְפָּא לוֹן לְעֵילָּא, לְאִתְעָרָא אינוּן פְּרָקִין עִילָּאִין קַדִּישִׁין. וְעַל דָּא, ה׳ אֶצְבָּעָן וְי״ד פְּרָקִין דְּאִית בְּהוֹן, הֲרֵי י״ט. וּב׳ פְּרָקִין עִילָּאִין, הֲרֵי כ״א בִּזְרוֹעַ יָמִין, כְּנֶגֶד אֶהְיֶה שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ כ״א. וְכֵן בְּיַד שְׂמֹאל כ״א, כְּנֶגֶד אֶהְיֶ״ה שֶׁחֶשְׁבּוֹנוֹ כ״א. וְעַל דָּא אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה.

וְרָזָא, אֶהְיֶה רֹא״שׁ אֶהְיֶה. אֶשֶׁ״ר הֶפְכּוֹ רֹא״שׁ. וְעַל דָּא אָמַר, (דברים כ״ט:ט׳) רָאשֵׁיכֶם שִׁבְטֵיכֶם. רָאשֵׁיכֶם, זִרוֹעַ יָמִין. שִׁבְטֵיכֶם, זִרוֹעַ שְׂמֹאל.

חֲמִישָׁאָה, דְּצָרִיךְ לְבָרְכָא בְּכַוָּנָה, כְּמָה דַּאֲמָרָן. בְּגִין לְאִתְעָרָא בִּרְכָאן לְעֵילָּא, בִּדְיוֹקְנָא דְּאֶצְבָּעָן. שְׁתִיתָאָה, לְמֵיהַב מֵהַהוּא מֵיכְלָא לְמִסְכֵּנָא, דְּדָא אִיהוּ כִּדְקָא יָאוֹת. וּמִצָּוָה מִן הַמּוּבְחָר, לְמֵיהַב מֵהַהוּא מֵיכְלָא דְּאִיהוּ אָכֵיל, מִכָּל שׁוּפְרֵי דְּאִיהוּ תָּאֵיב. דְּהָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אִתְהַנֵּי מֵהַהִיא מְזוֹנָא דְּאִיהוּ יָהֵיב לְמִסְכֵּנָא, בְּגִין דְּהַהוּא מֵיכְלָא דְּאִיהוּ יָהֵיב, עָבְדָא נַיְיחָא לְנַפְשָׁא דְּהַאי מִסְכֵּנָא, וְחָדֵי לֵיהּ.

שְׁבִיעָאָה, לְבָרְכָא בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא עַל נַהֲמָא. דְּהָכֵי אָמַר רַב הַמְנוּנָא סָבָא, ז׳ אֲרָצוֹת נִינְהוּ, וְכוּלְהוּ מְדוֹרִין לְתַתָּא. וּמִכֻּלְהוּ לָא אִתְרְעֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֶלָּא בְּתֵבֵל דָּא. וּבְכוּלְהוּ לָא הֲוָה מֵאִינוּן שִׂבְעָה מִינִין, אֶלָּא בְּתֵבֵל דָּא.

וּבְכֻלְּהוּ יָהֵיב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כָּל עִשְׂבִּין, וְכָל יְבוּלֵי אַרְעָא, בְּיַד מְמַנָּן, בַּר מֵאִלֵּין שִׂבְעַת הַמִּינִין, נַהֲמָא דְּמֵיכְלָא דִּבְנֵי נָשָׁא. וּבְגִינֵי כָּךְ אִצְטְרִיךְ לְדַקְדֵּק בָּהּ דְּהַמּוֹצִיא, דְּהָא נַהֲמָא בִּידֵיהּ אִתְמְסָר, וְלָא בִּידָא דִּמְמַנָּן. וְאִיהוּ דְּאַפֵּיק לֵיהּ, וְלָא אָחֳרָא. וְעַל דָּא הַמּוֹצִיא, וְלָא מוֹצִיא.

תְּמִינָאָה, דְּלָא יְהֵא גַּרְגָּרָן וּבַלְעָן, אֶלָּא כְּמַאן דְּאָכֵיל קַמֵּי מַלְכָּא. דְּבִרְכְתָא לָא שַׁרְיָיא בְּמֵעוֹי דְּהַהוּא דְּאִשְׁתַּכַּח בַּלְעָן, אֶלָּא בְּהַהוּא דְּלָא אִשְׁתַּכַּח בַּלְעָן. וּבַלְעָן אִיהוּ כְּעֻשָּׁו, דִּכְתִיב,

(בראשית כ"ה:ל') הַלְעִיטֵנִי נָא מִן הָאָדֹם הָאָדֹם הַזֶּה, אוֹרַח הַלְעָטָה. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּחִוְיָיא בִּישָׁא שַׁרְיָא בְּמֵעוֹי, וְלָא יִשְׂבַּע. וְלֹא עוֹד, אֶלָּא דְּאִיקָרֵי רָשָׁע. דִּכְתִיב, (משלי י"ג:כ"ה) וּבֶטֶן רְשָׁעִים תֶּחְסָר. בְּגִין דָּא בָּעֵי לְמֵיכַל בָּנַחַת עַל פָּתוֹרֵיהּ, כְּמַאן דְּיָתִיב קַמֵּי מַלְכָּא.

תְּשִׁיעָאָה, לְמֵיהֱוֵי עַל פָּתוֹרֵיהּ דִּבְרֵי תוֹרָה. דְּהָא תָּנִינָן, שׁוּלְחָן דִּלֵּית בֵּיהּ דִּבְרֵי תוֹרָה, הֲרֵי הוּא כְּמַאן דְּאָכַל מִזִּבְחֵי מֵתִים, דְּא עֲבוֹדָה זָרָה. דִּכְתִיב, (ישעיהו כ"ח:ח') כִּי כָּל שֻׁלְחָנוֹת מָלְאוּ קִיא צֹאָה בְּלִי מָקוֹם. עֲבוֹדָה זָרָה אִיקָרֵי קִיא צוֹאָה.

בְּגִין דְּהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא פָּלֵיג חוּלְקִין בְּכָל יוֹמָא וּבְכָל לֵילְיָא, מְזוֹנִין לְעַלְמָא, לְעִילָּאֵי וּלְתַתָּאֵי. בְּלֵילְיָא, לְאִינּוּן מַלְאָכִין דְּמְמַנָּן עַל דּוּכְתַּיְיהוּ, וְשַׁלִּיטֵי בְּלֵילְיָא, אָכְלִי בְּלֵילְיָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (משלי ל"א:ט"ו) וַתָּקָם בְּעוֹד לַיְלָה וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ.

בְּיָמָמָא, לְאִינּוּן מַלְאָכִין דְּמְמַנִּין עַל דּוּכְתַּיְיהוּ, וְשַׁלִּיטֵי בְּיָמָמָא, פָּלֵיג לוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְזוֹנָא בְּיָמָמָא. כֵּיוָן דְּפָלֵיג לוֹן, לְבַתְרַיְיהוּ, פָּלֵיג לְכָל בְּנֵי עַלְמָא דְּא.

כָּל אִינּוּן מַלְאָכִין דִּלְעֵילָּא, בְּעוֹד דְּאָכְלֵי מְזוֹנַיְיהוּ, כּוּלְהוּ מְשַׁבְּחָן וּמוֹדָן וּמְנַשְּׁאָן לְמָארֵיהוֹן, וּלְבָתַר אוּף הָכֵי. כְּגַוְונָא דָּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, אִצְטְרִיךְ לְהוֹן כְּהַאי גַּוְונָא מַמָּשׁ, לְמֶהֱוֵי חֲבֵרִים בַּהֲדַיְיהוּ.

עֲשִׂירָאָה, מַיִם אַחֲרוֹנִים, דְּאִינּוּן חוֹבָה, לְאַעֲבָרָא זוּהֲמָא בִּישָׁא מִינֵּיהּ, וּלְמֵיהַב חוּלָקָא לְסִטְרָא בִּישָׁא מֵהַהוּא זוּהֲמָא דְּעַל יְדוֹי. בְּגִין דְּלָא יִשְׁתַּכַּח מְקַטְרְגָא לְגַבֵּיהּ.

דְּתָנִינָן, מִדָּה טוֹבָה נְטָלָה הַהוּא רְעוּתָא וְכַוָּנָה דִּנְטִילַת יָדַיִם, וְהַמּוֹצִיא, וּבִרְכַּת הַנֶּהֱנִין, וּבִרְכַּת מְזוֹנָא. מִדָּה רָעָה, נְטָלָה הַהוּא זוּהֲמָא דִּיָדַיִם בְּמַיִם אַחֲרוֹנִים, וּבְדָא יִתְפָּרֵשׁ מִינֵּיהּ, וּבְדָא נָטֵיל חוּלָקֵיהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (רות ג':ז') וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ, דְּבָרֵיךְ עַל מְזוֹנֵיהּ, וְחָדֵי לְהַהוּא אֲתַר דְּאִקְרֵי לֵב, הַהוּא לֵב דְּבָעֵי לְבָא וּרְעוּתָא דְּאִינִישׁ.

וּמַיִם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְקַבֵּיל לוֹן הַהוּא דְּאִקְרֵי חוֹבָה, וּבְאִינּוּן מַיִם נַיְיחָא דַּעְתֵּיהּ. בְּגִין דִּתְרִין דַּרְגִּין אִלֵּין, חַד אִיקְרֵי זְכוּת, וְחַד אִיקְרֵי חוֹבָה. וְכָל מִלִּין דְּדָא פָּתְחִין לְזְכוּת, וְכָל מִילִּין דְּדָא פָּתְחִין לְחוֹבָה, וְאִתְדָּנוּ לְחוֹבָה. וְעַל דָּא, מַיִם אַחֲרוֹנִים אִינּוּן חוּלְקִין דְּחוֹבָה, דְּאִתְמַנֵּי מֵהַאי. וְרָזָא שַׁפִּיר.

כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ י' דְּבָרִים, כְּמָה דְּאִתְעָרוּ בָּהוּ רַבָּנָן. בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּג', צָרִיךְ כּוֹס. שֶׁלֹּא בְּג', אֵין צָרִיךְ כּוֹס. מַאי טַעְמָא, דְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, אֵינוֹ מִתְבָּרֵךְ אֶלָּא בְּג', וּמִג' וּלְמַעְלָה. הָא פָּחוֹת מִג', לָא.

בְּג', אָמְרוּ רַבָּנָן, דְּהוּא אוֹמֵר נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ. הָכָא לָא אָמְרִי לְמַאן מְבָרֵךְ, אַף עַל גַּב דְּג' אִינּוּן, לֹא אָמַר נְבָרֵךְ לְמִי שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, אוֹ לַשֵּׁם, וְלָא אָמְרִי אֶלָּא נְבָרֵךְ שֶׁאָכַלְנוּ, וְלָא אָמְרִי לְמַאן.

וְהָכָא אִיתְעָרוּ רַבָּנָן, דְּהַאי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה קָיְימָא קַמַּיהּ, וְעֵינוֹי מִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ. וְרָזָא (דברים י"א:י"ב) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ. וְהַהוּא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, נָטַל בִּרְכָּן וּמְזוֹנֵי מִגּוֹ ג' אֲבָהָן. וּמֵהַהוּא מְזוֹנָא דְּאִיהוּ נָטַל אָנַן אָכְלֵי.

וְעַל דָּא מִסְתַּכְּלִין בֵּיהּ, וְאָמְרֵי נְבָרֵ"ךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, נַסְכֵּי"ם דַּעְתֵּנוּ לְבָרְכָא, בְּגִין דְּאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ, מֵהַהוּא מְזוֹנָא דְּאִיהוּ נָטִיל לְמֵיזַן עָלְמָא.

וְאִינּוּן עָנְיָן וְאָמְרִין לְגַבֵּי עָלְמָא עִילָּאָה, בָּרוּךְ שֶׁאָכַלְנוּ מִשֶּׁלּוֹ וּבְטוּבוֹ חְיִינוּ. וְהַשְׁתָּא רְשִׁימוּ וְאָמְרֵי דַּרְגָּא יְדִיעַ, דְּכָל מְזוֹנָא מִינַּיהּ נָפְקָא, וְאָמְרֵי בָּרוּךְ. מַאן בָּרוּךְ, הַהוּא מָלֵךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ, מָלֵךְ עִילָּאָה, דְּכָל בִּרְכָאן מִינַּיהּ נָפְקוֹ. וְהָא בָּרוּךְ מְנָא לָן. דִּכְתִיב, (מלכים א ב':מ"ה) וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ, מָלֵךְ שֶׁהַשָּׁלוֹם שֶׁלּוֹ.

וְעַל דָּא, אִינּוּן אָמְרֵי רְשִׁימָא דְּדוּכְתָּא, מַה דְּאִיהוּ לָא אֲמַר. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּהַאי עַלְמָא עִילָּאָה שָׁהִיא בִּינָה, אָרִיךְ בִּרְכָאן בְּקַדְמִיתָא לְתָרִין כְּרוּבִין דְּתָחוֹתָהּ, וְאִינּוּן יָמִינָא וּשְׂמָאלָא, חֶסֶד וּגְבוּרָה. וְעַל דָּא אִתְרְשִׁימוּ אִינּוּן תְּרִין, לְמֶיעֱבַד רְשִׁימָא דְּהַהוּא דַּרְגָּא עִילָּאָה. הַהוּא דִּמְבָרֵךְ דְּאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, נָטִיל כּוֹלָּא מִבֵּין תְּרִין סִטְרִין, וְאִיהוּ מְבָרֵךְ מִכָּאן וּלְהָלְאָה, וְאַרְשִׁים דּוּכְתָּא וְדַרְגָּא, וּכְדֵין מִתְבַּסְּמִין כַּחֲדָא בִּשְׁלָמָא רַבָּה, י"ב שִׁבְטִין דִּלְעֵילָּא.

וּבְטוּבוֹ חְיִינוּ, וְלָא מִטּוּבוֹ. דְּזַן בְּטוּב הַהוּא עַלְמָא תַּתָּאָה, דְּנָפַק מִמַּדַּת הַטּוֹב עַצְמָהּ, דְּאִתְקְרִיאַת טוּבוֹ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (הושע ג':ה') וּפָחֲדוּ אֶל ה' וְאֶל טוּבוֹ, אֶל ה' דָּא עַלְמָא תַּתָּאָה. וְאֶל טוּבוֹ, דָּא אִילָנָא דְּחַיֵּי. (ירמיהו ל"א:י"ב) וְנָהֲרוּ אֶל טוּב ה', דְּעַל יָדוֹ אִיתְּזָנוּ וְאִתְנְהִירוּ כָּל עָלְמִין.

בַּעֲשָׂרָה, דְּהָא כֹּלָּא בְּהַסְכָּמָה חָדָא, מֵרֵישָׁא עִילָּאָה וְעַד סוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין, הַהוּא דִּמְבָרֵךְ, אָמַר וְאַרְשִׁים, נְבָרֵךְ לֵאלֹהֵינוּ.

וְכֵן מִתַּמָּן וּלְהָלְאָה, כֵּיוָן דִּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַזָּן עַל מְזוֹנָא דְּנָפַק מִגּוֹ עַלְמָא עִילָּאָה, דְּאִיהוּ מְקוֹר דְּכֹלָּא, אַהֲדַר לְבָתַר, וַאֲמַר עַל אֶרֶץ חֶמְדָּה, רָזָא דְּעַלְמָא תַּתָּאָה. מַאי טַעְמָא, בְּגִין דְּכָל בִּרְכָאן אִצְטְרִיךְ בְּקַדְמִיתָא לְגַבֵּי עַלְמָא עִילָּאָה, דְּאִיהוּ מְקוֹר דְּכוֹלָּא, וּלְבָתַר לְגַבֵּי עַלְמָא תַּתָּאָה קַדִּישָׁא.

כְּגַוְונָא דָּא קַדִּישׁ, יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵיהּ רַבָּא, הַהוּא שֵׁם רַבָּא עִילָּאָה עַל כּוֹלָּא, מְקוֹרָא דְּחַיֵּי, דְּמִינַּיהּ נָפְקִין כָּל בִּרְכָאן וְכָל קִדּוּשָׁן, וְדָא עַלְמָא דְּאָתֵי. וּלְבָתַר מְשִׁיכוּ מִנַּיהּ, בְּעָלְמָא

דִּי בָּרָא כִּרְעוּתֵיהּ, עַלְמָא תַּתָּאָה. בְּגַוְונָא דָּא כָּל בִּרְכָאן, חוּץ מִתְּפִלָּה בִּבְרָכוֹת שְׁאָדָם שׁוֹחֶה בָּהֶם, דְּקָא מַתְחִיל מִתַּתָּא לְעֵילָא.

בִּרְכַת הָאָרֶץ, דָּא עַלְמָא תַּתָּאָה, דְּאִתְכְּלֵל בָּרָזָא דִּבְרִית וְתוֹרָה. בְּרִית, דָּא אִילָנָא דְּחַיֵּי. וְתוֹרָה, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. חַיִּים וּמָזוֹן, דְּנַפְקֵי מֵעַלְמָא דְּאָתֵי, לְמֵיזַן בֵּהוּ עַלְמָא תַּתָּאָה. נָשִׁים וַעֲבָדִים וּקְטַנִּים חַיָּיבִין בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן. אֲבָל הֵם אֵינָן מְבָרְכִין, דְּהָא תָּנִינָן, אוֹי לוֹ לְאָדָם שֶׁאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו מְבָרְכִין לוֹ.

וְאָמַר רַבִּי אַבָּא, נָשִׁים חַיָּיבוֹת בְּמִקְרָא מְגִילָה, אֲבָל הֵם אֵינָן קוֹרְאוֹת לַאֲחֵרִים. אֲבָל חַיָּיבוֹת לִשְׁמוֹעַ הַבְּרָכָה מִפִּי הַמְבָרֵךְ. כְּעֵין זֶה, חַיֶּיבֶת הָאִשָּׁה לִשְׁמוֹעַ הַבְּרָכָה מִפִּי בַּעֲלָהּ, וְחַיָּיב בַּעֲלָהּ לְהַמְתִּין לָהּ עַל הַשּׁוּלְחָן, כְּדֵי לִשְׁמוֹעַ מִפִּי הַמְבָרֵךְ.

אֵין שָׁם זָכָר, קוֹרְאִים לְמִי שֶׁמְּבָרֵךְ לָהֶם. הָיוּ נָשִׁים הַרְבֵּה, הַמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן, אֵינוֹ מְבָרֵךְ בַּשֵּׁם. דְּתָנֵינָן, נָשִׁים אֵינָן מִצְטָרְפוֹת לְזִימּוּן. וְהוֹאִיל וְאֵינָן מִצְטָרְפוֹת לְזִימּוּן, אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם בְּשֵׁם, דְּעִיקַּר בִּרְכַּת הַמָּזוֹן בְּזִמּוּן הוּא, וְלֹא בִּנְקֵבָה. אֲבָל מְחוּיָּבוֹת לִשְׁמוֹעַ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן. וּמְחוּיָּבוֹת בְּמִקְרָא מְגִילָה, לִשְׁמוֹעַ מִפִּי הַקּוֹרֵא.

בִּרְכַת בְּנְיַן יְרוּשָׁלַיִם בִּבְרָכַת הַמָּזוֹן, דְּהָא אֲנַן מְבָרְכֵי עַד הַשְׁתָּא לְמַעְלָה, וְיֵשׁ לְבָרֵךְ לְמַטָּה, וּלְבָרֵךְ עַל בִּנְיַן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּהָא מִשָּׁם מָזוֹן יוֹצֵא לְכָל הָעוֹלָם. וּשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם אֵינָן נִיזוֹנִים אֶלָּא מִשָּׁם, מִן הַתַּמְצִית. וְהַכֹּל הוּא בִּבְרָכָה רִאשׁוֹנָה, כְּלַל הַכֹּל. וְעַד הָכָא בִּרְכַּת הַזִּימּוּן.

וּמַאן דְּמְבָרֵךְ בִּרְכַּת הַמָּזוֹן, חָדֵי לְעֵילָא, וְחָדֵי לְתַתָּא. וְאִצְטָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּחֶדְוָא, וּבִרְעוּתָא דְּלִבָּא, בְּגִין לְמֶחֱדֵי מִדַּת הַטּוֹב, דִּכְתִיב וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ וַיִּיטַב לִבּוֹ. דָּא הִיא מִדַּת הַטּוֹב. דִּכְתִיב, (משלי ט״ו:ט״ו) וְטוֹב לֵב מִשְׁתֶּה תָּמִיד. אֲתוֹ חַבְרַיָּיא וּנְשָׁקוּ לֵיהּ, וַעֲבָדוּ חֶדְוָה וְהִלּוּלָא אַחֲרָא, וְזַמִּינוּ לְכָל בְּנֵי דּוּכְתָּא, וְשַׁוְיוּהוּ רֵישָׁא לְכוּלְּהוּ.

(רות ג׳:ז׳) וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה. רַבִּי נְהוֹרַאי וְרַבִּי יְהוּדַאי אֲתוֹ לְטִבֶּרְיָה, שְׁמָעוּ לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, דַּאֲמַר לְהַאי קְרָא, וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ כו'. וַיִּיטַב לִבּוֹ, אֲכִילַת חַיִּים שֶׁל מַעְלָה, וּמַאינוּן חַיִּין חָדֵי לְלִבּוֹ. וְכֵיוָן דְּחָדֵי לֵיהּ, מִיָּד וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵימָה, אִלֵּין אֲבָנִין טָבִין, וּמַרְגָּלִין טָבִין עִילָּאִין, דְּסָחֲרִין כּוּרְסַיָּיא קַדִּישָׁא. כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ז׳:ג׳) בִּטְנֵךְ עֲרֵמַת חִטִּים סוּגָה בַּשּׁוֹשַׁנִּים.

וּמַאי דִּכְתִיב, (רות ג׳:ז׳) וַתָּבֹא בַּלָּט וַתְּגַל מַרְגְּלוֹתָיו וַתִּשְׁכָּב. שְׁכִיבַת רַגְלוֹי, וְלָא שְׁכִיבַת לְקִיבְלֵיהּ, וְלָא לְגַבֵּיהּ. וְיִהְי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה, מִכָּאן דְּעַד חֲצִי לַיְלָה לֹא יָדַע. דְּאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נִכְנָס לַגַּן עֵדֶן עִם הַצַּדִּיקִים, אֶלָּא עַד אַחַר חֲצִי הַלַּיְלָה.

דְּהָא בְּרַאשִׁיתָא דְּלֵילְיָא, כָּל נִשְׁמָתִין סָלְקִין, וַעֲרֵימַת חִטִּין מִתְתַּקְנָא בְּהוֹן. כַּד אִתְפְּלֵיג לֵילְיָא, כְּדֵין קָלָא אִיתְעַר וְקָרֵי, וְהַהוּא קָלָא אִיתְעַר מִסִּטְרָא דְצָפוֹן. וְהַהוּא שַׂלְהוֹבֵי מָטֵי עַד לְהַהוּא אֲתַר דְּאִיקְרֵי גֶּבֶר, כְּדֵין קָרֵי בְּחֵילָא. וְאִיקְרֵי קְרִיאַת הַגֶּבֶר. וּמַאן אִיהוּ. גַּבְרִיאֵ"ל. בָּטַשׁ הַהוּא שַׂלְהוֹבָא בְּגַדְפּוֹי דְּתַרְנְגוֹלָא דִּלְתַתָּא, וְקָרָא.

כְּדֵין עֵילָא וְתַתָּא בְּקִיּוּמָא דְּדִינָא דִשְׁמָאלָא קָיְימָא. וּכְדֵין כְּתִיב, (רות ג׳:ח׳) וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מַרְגְּלוֹתָיו.

וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה. תְּנַן, תְּלַת מִשְׁמָרוֹת הֲוֵי הַלַּיְלָה, וְעַל כָּל מִשְׁמָר וּמִשְׁמָר יוֹשֵׁב הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשׁוֹאֵג כַּאֲרִי. וּבְכָל מִשְׁמָרָה וּמִשְׁמָרָה מַלְאָכִין יְדִיעִין, מְמַנָּן בְּלֵילְיָא בְּאִילֵּין תְּלַת מִשְׁמָרוֹת.

בַּמִּשְׁמָרָה הָרִאשׁוֹנָה, אִינּוּן מַלְאָכִין דְּאָמְרִין שִׁירְתָא בְּרֵישׁ לֵילְיָא. וּמַאי קָאָמְרֵי. (תהילים כ״ד:א׳) לְדָוִד מִזְמוֹר לַה' הָאָרֶץ וְגו', (שם) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'. (שם) נְקִי כַפַּיִם וּבַר לִבָּב וְגו'.

בְּגִין דְּכָל נִשְׁמָתִין דִּבְנֵי נָשָׁא, נָפְקוּ וּבָעָאן לְסָלְקָא. כַּד סָלְקִין לְדוּכְתָּא דְּאִלֵּין מְמַנָּן דְּמִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה קָיְימִין, אִית תַּמָּן תְּלַת מְאָה וְשִׁיתִּין וְחָמֵשׁ הֵיכָלִין, כְּחוּשְׁבַּן יוֹמֵי שַׁתָּא, וּמִמַּנָּן תְּרֵיסִין עֲלַיְיהוּ.

אִי זַכָּאִין אִינּוּן נִשְׁמָתִין, פָּתְחִין לְהוֹן פִּתְחִין עִילָּאִין. וְאִי לָאו, דַּחְיָין לוֹן לְבַר, וְאָזְלִין וּמְשַׁטְטֵי בְּכָל עָלְמָא, וּפָגְעֵי בְּאִינּוּן רוּחִין בִּישִׁין, וְאוֹדְעִין לְהוֹן מִילִּין, מַנְהוֹן כְּדִיבִין, וּמִנְהוֹן קְשׁוֹט. אִי זַכָּאן לְאַעָלָא, פָּתְחִין לְהוֹן פִּתְחָא, וְעָאלִין וְסָלְקִין לְדוּכְתָּא דְּאִינּוּן אוֹחָרָנַיְיתָא.

מִשְׁמָרָה שְׁנִיָּיה, תַּמָּן אִינּוּן מְמַנִּין אָחֳרָנִין, אִיקְרוּן אֲבֵלֵי צִיּוֹן, דְּקָא מִתְאַבְּלֵי עַל חוּרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּבְהַהוּא שַׁעֲתָא דְּקָרְיָאת הַגֶּבֶר, דְּאִיתְעַר הַהוּא שַׂלְהוֹבָא דְּסִטְרָא צָפוֹן, מֵהַהוּא אִתְעָרוּ דְּהַהוּא שַׂלְהוֹבָא, כַּד נָחֲתָא לְהַאי עַלְמָא, עַד גַּדְפֵּי תַּרְנְגוֹלָא דְּהַאי עָלְמָא, קָרֵי בְּחֵילָ, וַאֲמַר, אִתְעָרוּ לְבָכְיָא דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, כָּל אִינּוּן מָאנֵי הוֹן דְּשָׁלוֹם דִּכְתִיב, (ישעיהו ל״ג:ז׳) מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.

מַאן דְּחָמָא בַּכְיָא, וּמַאן דְּלָא חָמָא בַּכְיָא, כּוּלְּהוּ מִתְכַּנְּשִׁין לִבְכְיָה דְּבֵי מַקְדְּשָׁא. מַאן חָמָא עָרְבוּבְיָא דְּכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא, וְכָל רְתִיכִין קַדִּישִׁין גָּעוֹ וּבְכוֹ.

וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא גָּעֵי וּבָכֵי, וּבָעֵיט בִּתְלַת מְאָה וְתִשְׁעִין רְקִיעִין. וּכְדֵין, בְּהַהִיא שַׁעֲתָא כְּתִיב, (רות ב) וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת. הָאִישׁ, דָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, דְּשָׁאַג וְיָהֵיב קָלָא עַל חוּרְבַּן דְּבֵי מַקְדְּשָׁא. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיהו כ״ה:ל׳) ה' מִמָּרוֹם

יִשְׂאָג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ. שָׁאוֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ, דָּא שְׁכִינְתָּא. וַיִּלָּפֵת, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (איוב ו׳:י״ח) יִלָּפְתוּ אָרְחוֹת דַּרְכָּם.

כְּדֵין אִיהוּ בָּעֵט בְּרַקִּיעִין כּוּלְּהוּ, וְכָל חַיָּילִין, וְכָל רְתִיכִין, בָּכָאן וּמִתְאַבְּלָן בְּהַהוּא שַׁעֲתָא. מַאי קָאָמְרִי, (תהילים ע״ט:א׳) אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלָתֶךָ וְגוֹ'. נָתְנוּ אֶת נִבְלַת עֲבָדֶיךָ וְגוֹ'. (שם קלז) עַל נַהֲרוֹת בָּבֶל וְגוֹ'.

וַיִּלָּפֵת, אַמַּאי. בְּגִין, וְהִנֵּה אִשָּׁה שׁוֹכֶבֶת מַרְגְּלוֹתָיו, שְׁכִיבַת לְעַפְרָא, מְהַדְּקָא בֵּין רַגְלִין, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. כְּדֵין בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אִיהִי אִיתְעָרַת לְגַבֵּיהּ, וְהוּא שָׁאֵיל לָהּ, מִי אַתְּ בִּתִּי בְּנָלוּתָא. וּמִי אַתְּ בְּשַׁעֲתָא דָּא.

וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ. מְרַוָּות בְּצַעֲרִין, מְרַוָּות מַכְאוֹבִין עַל בָּנַי דְּאִינּוּן בְּגָלוּתָא. וְעַל פְּלָטֵירִין קַדִּישִׁין דְּאִתְתָּרִיכְנָא מִנַּיְיהוּ, וְלָא דַּי דְּאִתְתָּרִיכְנָא, אֶלָּא דְּמִחָרְפִין וּמְקַלְלִין בְּכָל יוֹמָא עֲלַיְיהוּ, וְלֵית לִי פּוּמָא בְּגָלוּתָא לְאַהֲדָרָא לוֹן.

(רות ג׳:י׳) וַיֹּאמֶר בָּרוּכָה אַתְּ לַה' בִּתִּי הֵטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי לֶכֶת אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים אִם דַּל אִם עָשִׁיר. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּרָתִי, אִדְכַּר קֳדָמַי, כַּד דָּוִד מְשִׁיחִי אִתְתָּרַךְ מֵירוּשְׁלַ ם, וְהוּא אָתָא עַד בַּחוּרִים, וּנְפֵיק שִׁמְעִי בֶּן גֵּרָא מִן הַיְמִינִי לְגַבֵּי מְשִׁיחִי, וְגָדֵיף וְקִילֵל לְגַבֵּיהּ, וְשָׁתֵיק. כְּהַאי גִּידוּפָא לָא הֲוָה גִידוּפָא. וְקָלֵיל לֵיהּ קְלָלָה נִמְרֶצֶת, וְלָא חַיֵּישׂ לַאֲתָבָא לֵיהּ, וְשָׁתֵיק.

וְהַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא, אוּף הָכֵי טִיבוּ וּקְשׁוֹט סַגֵּי עֲבָדַת עִמִּי, וְאוֹטִיבַת דָּא טִיבוּ בַּתְרָאָה, מֵהַהוּא קַדְמָאָה דְּהֲוָה מִבַּחוּרִים, וְלָא אַתְּ חַיֵּישׁ לְמֵיהַךְ בָּתַר חֵירוּפִין וְגִידוּפִין דִּשְׁאַר עַמִּין, דְּאִינּוּן כְּהַהוּא מִבַּחוּרִים. אִם דַּל, דָּא אַסְפַּסְיָינוּס דְּלָא בַּר מַלְכָּא הֲוָה. וְאִם עָשִׁיר, דָּא נְבוּכַדְנֶצַּר מַלְכָּא בַּר מַלְכָּא רֵישָׁא דְּדַהֲבָא.

וְחָכְמָתָא דִּשְׁלֹמֹה לְגַבֵּי שִׁמְעִי, מַאי כְּתִיב בֵּיהּ. (שמואל ב ט״ז:ז׳) צֵא צֵא אִישׁ הַדָּמִים וְאִישׁ הַבְּלִיָּעַל. פּוּק פּוּק תְּרֵי זִימְנֵי, פּוּק מִירוּשְׁלַיִם, פּוּק מִבֵּיתָךְ. אֲמַר לֵיהּ שְׁלֹמֹה אֲנָא לָאו הָכֵי אֶלָּא בְּנָה לְךָ בַּיִת בִּירוּשָׁלַיִם וְגוֹ', (מלכים א ב׳:ל״ז) וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ וְגוֹ'.

וְעַל דָּא אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הֵטַבְתְּ חַסְדֵּךְ הָאַחֲרוֹן מִן הָרִאשׁוֹן, דְּאִתְקַיְּימַת בְּקִיּוּמָא לְגַבַּאי, וְלָא חַיֵּישַׁת לְחֵרוּפָא וְגִידוּפָא דִּשְׁאַר עַמִּין. אֲבָל לְיָנִי הַלַּיְלָה, הֲוֵי הַשְׁתָּא בְּגָלוּתָא, וְאַנְהִיגֵי לִבְנָיךְ תַּמָּן בְּאוֹרַיְיתָא וּבְעוֹבָדִין טָבִין. וְאִם יִסְהֲדָן עָלָיךְ עוֹבָדִין טָבִין לְמִפְרוֹק לָךְ, יִפְרוֹק. וְאִם לָאו, וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי. חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, עַד דְּיֵיתֵי צַפְרָא וּנְהִירוּ דְּפוּרְקָנָא.

בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְפְּלֵיג לֵילְיָא, אִיהִי אִיתְעָרַת לְגַבֵּיהּ, כְּדֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אָעֵיל בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן, עִם צַדִּיקַיָּיא, לְאִשְׁתַּעְשָׁעָא בְּאוֹרַיְיתָא בְּגִינְתָּא דְּעֵדֶן, עַד יוֹמָא.

כְּדֵין אָתֵי גּוֹאֵל. אֵימָתַי. בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל מַצְלָן צְלוֹתָא, וְסָמְכִין גְּאוּלָה לִתְפִלָּה. וְיִשְׂרָאֵל שָׁרְיָין עַל אַרְעָא קַדִּישָׁא. וְכַד לָא סָמִיךְ גְּאוּלָה לִתְפִלָּה, אָז לָא סָמִיךְ דָּא לְדָא, וְאָזְלַת בְּגָלוּתָא.

(רות ד׳:א׳) וְהִנֵּה הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר דִּבֶּר בֹּעַז, דָּא אִיהוּ גּוֹאֵל קָרוֹב, יַתִּיר קָרוֹב לְפוּרְקָן, סַגִּי קָרוֹב לְעַלְמָא דְּאָתֵי, וּימִינָא עִילָּאָה.

וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה פֹּה פְּלוֹנִי אַלְמֹנִי. מַאי אַלְמוֹנִי. אַלְמוֹנִי מַמָּשׁ. דְּהָא כְתִיב, הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ. אַמַּאי. אֶלָּא, בְּגִין דְּהָא עַד קֵץ הַיָּמִין שְׁכִיבַת לְאַרְעָא, כְּדֵין הוּא אַלְמוֹנִי. פְּלוֹנִי מְכוּסֶּה, גְּנוּז מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא.

שם לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי פֶּן אַשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי. מִכָּאן, דְּתָרִין מְשִׁיחִין אִינוּן, גּוֹאֵל קָרוֹב וְגוֹאֵל רָחוֹק. גּוֹאֵל קָרוֹב, מִסִּטְרָא דְּיָמִינָא. גּוֹאֵל רָחוֹק, דָּא מְשִׁיחָא בֶּן יוֹסֵף. וּמַאן אִיהוּ. יוֹסֵף דְּאִקְרֵי צַדִּיק. וְדָא אִיהוּ מְשִׁיחָא דְּאָתֵי רִאשׁוֹן.

לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי, דְּהָא יְמִינָא דְּאִיהוּ לַאֲחוֹרָא, דִּכְתִיב (איכה ב׳:ג׳) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ, כְּתִיב בֵּיהּ, הוֹשִׁיעָה יְמִינְךָ וַעֲנֵנִי. וְעַד דְּאִתּוֹשַׁע דָּא, לֹא אוּכַל לִגְאָל לִי.

גְּאַל לְךָ אַתָּה אֶת גְּאֻלָּתִי. דְּהָא מָשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף אָתֵי וְיִפְרוֹק קַדְמָאָה, לְבָתַר אִתְעָרָא יְמִינָא גְּנִיזָא, דְּאִיהוּ גָּנוּז לְתָרִין צַדִּיקִים הַלָּלוּ, צַדִּיק וְצֶדֶק. וְעַל דָּא תָּנִינָן, דְּאִיהוּ גָּנִיז לַצַּדִּיקִים. וּבָזֶה יְקוּמוּן וְיִתְחַבְּרוּן בְּתֵיאוּבְתָּא בִּגְנִיזָא, לְמֶיעְבַּד אִיבִּין וּפֵירִין בְּעָלְמָא, וּכְדֵין יְמִין ה' רוֹמֵמָה.

(רות ד׳:ח׳) וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה לְךָ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (איוב כ׳:כ״ה) שָׁלַף וַיֵּצֵא מְגֻוָּה. בְּאִיתְעָרוּ דִּבְרִית מִשְׁתַּעֵי, וּבְלְשׁוֹן כָּבוֹד. דְּכֵיוָן דְּאִיתְעַר יָמִינָא לְגַבֵּי צַדִּיק, מִיָּד וַיִּשְׁלוֹף נַעֲלוֹ. אִתְעָרוּ דִּילֵיהּ לְגַבֵּי עַלְמָא תַּתָּאָה. כְּדֵין אִיתְעַר לְמֶעְבַּד אִיבִּין בְּעָלְמָא, בְּחֵילָא דְּהַהוּא גּוֹאֵל קָרוֹב. וְאִתְעַר לֵיהּ לְגַבֵּי עָלְמָא, וַאֲמַר קְנֵה לְךָ.

עָה כָּאן רָזִין דִּמְגִילָה זוֹ. אָתוֹ רַבִּי נְהוֹרַאי וְרַבִּי יְהוּדָאי, וּנְשָׁקוּ רֵאשֵׁיהּ וִידוֹי. אֲמָרוּ וַדַּאי נְהִירוּ דְּסִינֵי הָכֵי נָמֵי קַמֵּיהּ, בּוּצִינָא דְּנְהוֹרָא אִיהוּ.

(רות ד׳:ז׳) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל. רַבָּנָן פָּתְרֵי קְרָא, וְאָמְרוּ, דִּכְתִיב, (תהילים ק״ב:כ״ו) לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם. כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹ, לֹא בָּרָא אוֹתוֹ אֶלָּא עִם הַתּוֹרָה. וְהַתּוֹרָה הָיְתָה אַלְפַּיִם שָׁנָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. דִּכְתִיב, (משלי ח׳:ל׳) וָאֱהְיֶה שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם.

דְּתָנִינָן, כְּשֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, הֵכִין אֶת הַתּוֹרָה. דִּכְתִיב, (איוב כ"ח:כ"ז) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ וְגו'. וּבָרָא בָּהּ הָעוֹלָם, וְאַחַר כַּךְ גְּנָזָהּ. עַד שֶׁבָּרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן, וְלִימְּדָהּ לוֹ. דִּכְתִיב, (שם) וַיֹּאמֶר לָאָדָם וְגו'.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה, עָמְדוּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְפָנָיו, זֹאת אוֹמֶרֶת, בִּי יִבְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, וְזֹאת אוֹמֶרֶת, בִּי יִבְרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עוֹלָמוֹ. עָמְדוּ לְפָנָיו כָּל הָאוֹתִיּוֹת לְמַפְרֵעַ, בְּתש"ר.

בָּאָה ת', וְאָמְרָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרֹא בִּי אֶת עוֹלָמְךָ, שֶׁאֲנִי חֲתִימַת כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְעוֹד שֶׁשִּׁמְךָ הוּא אֱמֶת בִּי נֶחְתַּם. אָמַר לֵיהּ, לָא. אֵינָךְ כְּדַאי לִבְרוֹא בָּךְ אֶת עוֹלָמִי, שֶׁבָּךְ עֲתִידִין כַּמָּה צַדִּיקִים מְבָנֵי לְמוּת. דִּכְתִיב, (יחזקאל ט':ד') וְהִתְוִיתָ ת"ו עַל מִצְחוֹת הָאֲנָשִׁים וְגו'. וּמִיָּד יָצְאָה לְפָנָיו בְּפַחֵי נֶפֶשׁ.

עָמְדָה שי"ן לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאָמְרָה לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרוֹא בִּי אֶת הָעוֹלָם, שֶׁשִּׁמְךָ שָׁוְא שַׁדַּי חָתוּם בִּי. אָמַר לָהּ, לָא אִיבְּרֵי בָּךְ אֶת עוֹלָמִי. עַד שֶׁבָּאוּ ק"ר מְחוּבָּרִים יַחַד, אָמַר, לָא אִיבְּרֵי בָּהֶם אֶת עוֹלָמִי. וְכֵן בָּאוּ לְפָנָיו כּוּלָּם, עַד כ"ף.

כֵּיוָן שֶׁיָּרְדָה כ"ף מֵעַל הַכֶּתֶר, נִזְדַּעְזֵעַ הַכֶּתֶר, וְנִזְדַּעְזְעוּ שְׁמוֹנִים אֶלֶף רִבּוֹא מַרְגָּלִיּוֹת הַקְּבוּעִים בַּכֶּתֶר. אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, לָמָּה אַתֶּם מִזְדַּעְזְעִים. אָמְרוּ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, כָּל טוּבֵינוּ, וְכָל כְּבוֹדֵינוּ, אֵינוֹ אֶלָּא בָּאוֹת כ"ף. וְעַכְשָׁיו יָרְדָה מֵעָלֵינוּ.

אָמְרָה לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרוֹא בִּי אֶת עוֹלָמְךָ, שֶׁאֲנִי אוֹת שֶׁל כְּבוֹדְךָ. נָעַר בָּהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָמַר, כ"ף כ"ף, חֲזוֹר לִמְקוֹמְךָ, וְלֹא יִשָּׁאֵר הַכֶּתֶר שָׁלֵי גָּרוּעַ, וְלֹא אֶבְרָא בְּךָ אֶת עוֹלָמִי, שֶׁבְּךָ עֲתִידִין לִיכָּשֵׁל כַּמָּה אֲלָפִים מִיִּשְׂרָאֵל. שֶׁנֶּאֱמַר, (שמות ל"ב:כ"ח) וַיִּפֹּל מִן הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא כִּשְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי אִישׁ. מִיָּד חָזְרָה מִלְּפָנָיו בְּפַחֵי נֶפֶשׁ, וְכֵן כּוּלָּם.

עַד שֶׁבָּאָה בי"ת, וְאָמְרָה לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רְצוֹנְךָ לִבְרוֹא בִּי אֶת עוֹלָמְךָ, שֶׁאֲנִי אוֹת שֶׁל בְּרָכָה, וּבִי מְבָרְכִין אוֹתְךָ בָּנֶיךָ יִשְׂרָאֵל הָעֲתִידִים לָבֹא בָּעוֹלָם, וְאוֹמְרִים בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בָּךְ וַדַּאי אִיבְּרֵי אֶת עוֹלָמִי, וְאַתְּ רְאוּיָה לְכָךְ.

עָמְדָה אוֹת אָלֶף, וְלֹא נִכְנְסָה לְפָנָיו. אָמַר לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אל"ף לָמָּה לֹא תִכָּנְסִי כִּשְׁאָר כָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ לְפָנַי. אָמְרָה לְפָנָיו, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מִפְּנֵי שֶׁרָאִיתִי כָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּכְנְסוּ לְפָנֶיךָ, שֶׁיָּצְאוּ בְּפַחֵי נֶפֶשׁ. וּכְבָר נָתַתָּ לָאוֹת בי"ת רְשׁוּת, שֶׁתִּבְרָא בָּהּ אֶת עוֹלָמְךָ, וְאֵין רָאוּי לְמֶלֶךְ הַמְּלָכִים, לְמִי שֶׁנָּתַן מַתָּנָה, לְהַעֲבִירָהּ מִמֶּנּוּ, וּלְפִיכָךְ עָמְדָתִי בְּמְקוֹמִי. אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְכָךְ הוּא, אַתְּ תִּהְיִי רֹאשׁוֹנָה לְכָל הָאוֹתִיּוֹת. בָּךְ אֲנִי מִתְעַלֶּה, לְהִקָּרֵא בָּךְ שְׁמִי אֶחָד.

וּבַתּוֹרָה הָיָה מַשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבוֹרֵא אֶת הָעוֹלָם. וְהָא בְּאוֹת ב' בִּלְבָד בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְאַתְּ אֲמַרְתְּ בַּתּוֹרָה כּוּלָּהּ בָּרָא אֶת הָעוֹלָם.

אֶלָּא מִלַּמֵּד, שֶׁעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאוֹת בי"ת, כְּמִין קוּמַטְרָא דְּאַסְקוּפָּא זוֹ, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת בָּאוֹת וּמַרְאוֹת בָּהּ אֶת כֹּחָן, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת עָמְדוּ בָהּ. לְפִיכָךְ, בַּתּוֹרָה מַמָּשׁ הִשְׁגִּיחַ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבָרָא אֶת עוֹלָמוֹ.

רַב הוּנָא אָמַר, בֹּא וּרְאֵה, שֶׁאֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שְׂכַר כָּל בְּרִיָּה, אַף עַל פִּי שֶׁהָאוֹתִיּוֹת נִכְנְסוּ לְמַפְרֵעַ, תש"ר, וְהִדִּיחָן מִלְּפָנָיו, וְנָתַן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הַכָּבוֹד לָאוֹת ב'. כְּשֶׁבָּא לִבְרֹא אֶת עוֹלָמוֹ, בָּא וְצֵרְפָן לָאוֹת ב', דִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית. הֲרֵי לְךָ תש"ר, וְאוֹת א', וְאוֹת יו"ד, נִצְטָרְפוּ עִמָּהּ.

וְאוֹת ב' נָטְלָה כָּל הָאוֹתִיּוֹת עִמָּהּ, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּרָא בָּהֶם אֶת עוֹלָמוֹ. וְהָאוֹתִיּוֹת כּוּלָּם נִקְרְאוּ לְפָנִים. מַאי טַעְמָא, מִפְּנֵי שֶׁנִּבְרְאוּ אֶלֶפִּים שָׁנָה קוֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. וּבַתּוֹרָה שֶׁנִּקְרְאָה לְפָנִים, בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהלים קב) לְפָנִים הָאָרֶץ יָסַדְתָּ וּמַעֲשֵׂה יָדֶיךָ שָׁמָיִם.

רַבִּי חֲנִינָא אוֹמֵר, מֵאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁעָלוּ בַּמַּחֲשָׁבָה, קוֹדֶם שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, יִשְׂרָאֵל עָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּא רָאוּי לְקַבֵּל הַתּוֹרָה. וְכָל הָאוֹתִיּוֹת נִכְתְּרוּ בְּרֹאשׁוֹ. כֵּיוָן שֶׁעָלָה בַּמַּחֲשָׁבָה, כִּבְיָכוֹל, עָמַד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְחָקַק בּוֹ אֶת הַתּוֹרָה, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת נִכְתְּבוּ בְּרֹאשׁוֹ.

וְעָלְיוֹ נִתְקַיְּמָה הַתּוֹרָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (רות ד) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל. וְאֵין זֹאת אֶלָּא הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא קוֹדֶם לְיִשְׂרָאֵל, לְפָנִים אֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת. וְהַכֹּל הָיָה חָקוּק וְנִרְשָׁם בְּיִשְׂרָאֵל.

("חילופי גרסאות") וְזֹאת הַתְּעוּדָה, זוֹ תַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי. דִּכְתִיב, (ישעיה ח) צוֹר תְּעוּדָה חֲתוֹם תּוֹרָה בְּלִמָּדִי. בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, שָׁם נִקְרְאוּ לִמּוּדֵי ה', וְשָׁם הָיוּ, וְלֹא בְּחוּצָה לָאָרֶץ. וּכְתִיב, (שם) לְתוֹרָה, וְלִתְעוּדָה. וְעַל הַתְּמוּרָה, זוֹ תַּלְמוּד בַּבְלִי, שֶׁפִּלְפְּלוּ בְּלָשׁוֹן יְהֻדַּת, וְהַכֹּל הָיָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, קוֹדֶם שֶׁבָּרָא הָעוֹלָם.

לְקַיִּים כָּל דָּבָר, זֶה בְּרִית מִילָה, שֶׁהוּא קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה. שָׁלַח אִישׁ נַעֲלוֹ, זוֹ מִצְוַת חֲלִיצָה. וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, זוֹ מִצְוַת יִבּוּם. מִכָּאן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא מִצְוַת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת לְמִצְוַת יִבּוּם. וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, מִכָּאן אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, מִיּוֹם שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, נִגְדְּעוּ אֲלוּפֵי עֵצָה, וְהַדֵּעוֹת מְשׁוּבָּשׁוֹת, וְהַלֵּב אֵינוֹ קַיָּים עַל בּוּרְיוֹ, וְהוֹלֵךְ הַכֹּל אַחַר מַרְאִית הָעַיִן.

אָמַר רַבִּי יוּדָאי, מִצְוַת יִבּוּם מְשׁוּבַּחַת. וְהַמְקַיְּים מִצְוַת יִבּוּם לִשְׁמָהּ, נַעֲשָׂה שׁוּתָּף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. וְהַמְקַיְּים מִצְוַת יִבּוּם לִשְׁמָהּ גָּדוֹל הוּא מִיְּחֶזְקֵאל, דִּכְתִיב, (יחזקאל ל"ז:ז') וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה רַעַשׁ, שֶׁנִּבּוּאָתוֹ הָיְתָה בְּרַעַשׁ וְלֹא בְּנַחַת.

ר' חֲנִינָא אָמַר, גְּדוֹלָה מִצְוַת יְבוּם, שֶׁהַמְקַיֵּים מִצְוַת יְבוּם לִשְׁמָהּ, נַעֲשָׂה שׁוּתָף לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא. דִּכְתִיב, (רות ד׳:י׳) וְלֹא יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת. וּכְתִיב, (מלכים א ח׳:כ״ה) וְלֹא יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ וְגוֹ'.

רַבִּי חֲנִינָא לְטַעֲמֵיהּ, וְנָתַן לְרֵעֵהוּ, זוֹ מִצְוַת יְבוּם. מַאי וְנָתַן לְרֵעֵהוּ. אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, מָשָׁל לְאָדָם שֶׁהָיָה טוֹעֶה בַּמִּדְבָּר, בְּמָקוֹם לִסְטִים וְחַיּוֹת. כֵּיוָן שֶׁרָאוּהוּ לִסְטִים טוֹעֶה, עָמְדוּ עָלָיו, וְהִכּוּהוּ, וְקִפְּחוּ כָּל שְׁכָרוֹ וְכָל עֲמָלוֹ.

שָׁמַע חֲבֵירוֹ, זִיֵּין עַצְמוֹ, וְהָלַךְ וְהוֹצִיאוֹ מִיָּדָם, עָרוּם מִכֹּל. מָה עָשָׂה, בָּנָה לוֹ בַּיִת, וְנָתַן לוֹ מַתָּנוֹת, וְעָשָׂה לוֹ מַלְבּוּשִׁים אֲחֵרִים וְנָתַן לוֹ. בָּא וְלָבַשׁ אוֹתָם הַמַּלְבּוּשִׁים, וְיָשַׁב בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת, וְהִתְחִיל לְהַרְוִיחַ כְּבַתְּחִלָּה. וְדָא וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וַדַּאי.

וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל, וְלֹא בְּעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁלֹּא נִתְּנָה לָהֶם מִצְוָה זוֹ. וַעֲלֵיהֶם כְּתִיב, (ירמיהו י׳:י״א) יֵאבְדוּ מֵאַרְעָא וּמִן תְּחוֹת שְׁמַיָּא אֵלֶּה. וְאֵין לָהֶם תְּקוּמָה, לֹא בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא בָּעוֹלָם הַבָּא. דִּכְתִיב, (ישעיהו כ״ו:י״ד) מֵתִים בַּל יִחְיוּ רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ וְגוֹ'.

(רות ד׳:י״א) וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה וְגוֹ'. מִכָּאן, דְּאֵין מְבָרְכִין שֶׁבַע בְּרָכוֹת, אֶלָּא לִבְתוּלָה שֶׁנִּקְרֵאת כַּלָּה. דִּכְתִיב, (ישעיהו ס״ב:ה׳) כִּי יִבְעַל בָּחוּר בְּתוּלָה וְגוֹ', וּמְשׂוֹשׂ חָתָן וְגוֹ'.

אֲבָל אַלְמָן וְאַלְמָנָה, מְבָרְכִין לְהוּ כְּעֵין שִׁבְעָה בְּרָכוֹת. כְּעִנְיַן בּוֹעַז וְרוּת. דְּאָמַר ר' חֲנִינָא בּוֹעַז וְרוּת אַלְמָן וְאַלְמָנָה הֲווֹ, וּבֵרְכוּ לָהּ כְּעֵין שִׁבְעָה בְּרָכוֹת, דִּשְׁבַח בְּתוּלָה עַל בְּעוּלָה בִּבְרָכוֹת וּבְמַתָּנוֹת. זוֹ נִקְרֵאת כַּלָּה, וְזוֹ לֹא נִקְרֵאת כַּלָּה, דִּכְתִיב כִּי יִבְעַל כּוֹ' וּמְשׂוֹשׂ חָתָן עַל כַּלָּה.

כְּעֵין שִׁבְעָה בְּרָכוֹת שֶׁבֵּרְכוּ לְבוֹעַז. מַאן אִינּוּן, הָדָא הוּא דִכְתִיב, וַיֹּאמֶר כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וְכָל הַזְּקֵנִים עֵדִים. א', יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתֶךָ. ב', כְּרָחֵל. ג', וּכְלֵאָה. ד', אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶן אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. ה', וַעֲשֵׂה חַיִל בְּאֶפְרָתָה. ו', וּקְרָא שֵׁם בְּבֵית לָחֶם. ז', וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פָּרֶץ.

וּבְגִין יְקָרָא, מְבָרְכִין בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן לְאַלְמָן וּלְאַלְמָנָה כִּבְתוּלָה. וְכוֹלְלִין בָּרָכָה זוֹ בָּאֲמְצַע. וּלְבַסּוֹף חוֹתְמִים הַמְבָרֵךְ, אֲשֶׁר בָּרָא שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה חָתָן וְכַלָּה וְגוֹ', מְשׂוּם יְקָרָא דִּידְהוּ, דְּאִית בֵּיהּ עֲשָׂרָה אֲמוּנִים, כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת שֶׁבָּהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם.

רַבִּי יוּדָאי אָמַר, שִׂבְעָה אינוּן, שָׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה חַד. חָתָן תְּרֵי. וְכַלָּה תְּלַת. גִּילָה וְרִינָּה ד'. דִּיצָה וְחֶדְוָה חֲמֵשׁ. אַהֲבָה וְאַחְוָה שֵׁשׁ. שָׁלוֹם וְרֵיעוּת שֶׁבַע.

רַבִּי חֲנִינָא, פָּרִישׁ כָּל חַד וְחַד עַל קְיוּמֵיהּ, שָׂשׂוֹן חַד. שִׂמְחָה ב'. חָתָן ג'. וְכַלָּה ד'. וּמוֹסִיף, גִּילָה ה'. דִּיצָה ו'. אַהֲבָה ז'. וְאַחְוָה ח'. שָׁלוֹם ט'. וְרֵעוּת י'. דְּהָא אינוּן עֲשָׂרָה, כְּנֶגֶד

מַאֲמָרוֹת, שֶׁבָּהֶן נִבְרָא הָעוֹלָם. וְאִית בִּבְרָכָה זוֹ ה' קוֹלוֹת, שֶׁבָּהֶן נִתְּנָה הַתּוֹרָה. וְכוּלָּן יוֹרְשֶׁת כַּלָּה בְּתוּלָה בִּבְרָכוֹת. דְּהָא הִיא רְאוּיָה. וְאַלְמָנָה אֵינָהּ רְאוּיָה.

כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר, זוֹ סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה, שֶׁהָיוּ שָׁם. כְּמַדָּבָר אַחֵר, (שמואל ב כ״ג:ט״ו) מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבּוֹר בֵּית לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר. וְהַזְּקֵנִים עֵדִים, אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְהַפַּרְנָסִים. וְכוּלָּן בֵּרְכוּ בְּרָכָה זוֹ לָהֶם, דְּהָא פַּרְנָס הַדּוֹר הָיָה, וּמְנוֹ. אִבְצָן מִבֵּית לָחֶם.

(רות ד׳:י״ז) וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יֻלַּד בֵּן לְנָעֳמִי. רַבָּנָן פָּתְרִין קְרָא, בְּהַאי. דִּכְתִיב, (שמות כ״ב:כ״ה-כ״ו) אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ. הַאי קְרָא בִּנְשָׁמָה שֶׁל אָדָם מְדַבֵּר, בָּזֶה הָעוֹלָם. מְלַמֵּד, שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם יוֹצֵאת בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְמַשְׁכֵּן אוֹתָהּ, וּלְמָחָרָתָהּ מֵשִׁיב אוֹתָהּ לְחֵיקוֹ שֶׁל אָדָם.

לְפִיכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהַפְקִיד נִשְׁמָתוֹ לְיוֹצְרוֹ, וְקוֹרֵא חַד פְּסוּקָא דְּרַחֲמֵי, כְּגוֹן (תהילים ל״א:ו׳) בְּיָדְךָ אַפְקִיד רוּחִי פָּדִית אוֹתִי ה' אֵל אֱמֶת. וְהוֹאִיל וְהִיא בְּפִקָּדוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁהִיא מְחוּיֶּבֶת בְּכַמָּה חוֹבוֹת, הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מֵשִׁיב אוֹתָהּ לְחֵיקוֹ שֶׁל אָדָם.

כְּעִנְיָן זֶה, צָרִיךְ לְהִתְנַהֵג בְּמִידּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְלָלֶכֶת בִּדְרָכָיו. דִּכְתִיב, (דברים כ״ח:ט׳) וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכָיו. שֶׁהֲרֵי נִשְׁמָתוֹ פִּקָּדוֹן בְּיָדוֹ שֶׁהִיא מִתַּחַת כִּסֵּא הַכָּבוֹד וְהוּא נוֹצֵר מִטִּפָּה סְרוּחָה הֲרֵי פִּקָּדוֹן נִשְׁמָתוֹ בְּיָדוֹ.

וּכְתִיב אִם חָבֹל תַּחְבֹּל שַׂלְמַת רֵעֶךָ, אִם חָבַלְתָּ מַעֲשֶׂיךָ, וְלִכְלַכְתָּ נִשְׁמָתְךָ, שֶׁהוּא מֵאוֹר לְבוּשׁוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא רֵעֶךָ וְרֵעַ אָבִיךָ. עַד בֹּא הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁיַּגִּיעַ זְמַנְךָ לְהִפָּטֵר מֵהָעוֹלָם, תְּשִׁיבֶנּוּ לוֹ. דִּכְתִיב, (קהלת י״ב:ז׳) וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ. תְּנָהּ לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנְּתָנָהּ לָךְ.

אִם חָבֹל תַּחְבֹּל. אִם חָבַל אָדָם מַעֲשָׂיו, לְאַחַר כֵּן כְּשֶׁהִגִּיעַ שַׁעְתּוֹ, מֵרוֹב חוֹבוֹתָיו לְקוֹנוֹ, חוֹבֵל אֶת שֶׁלּוֹ, וְנוֹטֵל נִשְׁמָתוֹ.

לְפִיכָךְ כְּתִיב, לֹא תַחְבֹּל בֶּגֶד אַלְמָנָה. מַאי טַעְמָא, הוֹאִיל וּמַשְׁכּוּנְתּוֹ בְּיָדוֹ שֶׁל מָקוֹם, אֵין צָרִיךְ לְמַשְׁכֵּן אוֹתָהּ פַּעַם אַחֶרֶת. דִּכְתִיב, (נחום א׳:ט׳) לֹא תָקוּם פַּעֲמַיִם צָרָה. כָּל הַנְּפָשׁוֹת בְּיָדוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אִם זָכוּ, נִכְנָסוֹת בִּמְחִיצָתָן שֶׁל הַצַּדִּיקִים בַּגַּן עֵדֶן. לֹא זָכוּ, נִכְנָסוּ בַּגֵּיהִנֹּם.

רַבִּי נְחוּנְיָא בַּר יוֹסֵי אָמַר, מָקוֹם נִתְבַּצֵּר לָהֶם לָרְשָׁעִים בַּגֵּיהִנֹּם, וּמִשָּׁם יוֹצְאוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת נַפְשׁוֹתָם בָּעוֹלָם, וְאֵין לָהֶם מְנוּחָה, וְחוֹזֶרֶת לַגֵּיהִנֹּם, וּבָאוֹת לְאַחֲרֵי כֵן, וְנִדָּחוֹת מִשַּׁעֲרֵי חַיִּים, וְחוֹזְרוֹת לָעוֹלָם. וּמֵאן אִינּוּן. אוֹתָם שֶׁהִפְגִּימוּ אֶת בְּרִיתָם. וְלֹא נִתְעַסְּקוּ בְּפְרִיָה וּרְבִיָה.

עַד שֶׁבָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּבוֹנֶה אוֹתָם, וְשׁוֹתֵל וְנוֹטֵעַ אוֹתָם בָּעוֹלָם. מָשָׁל, לְאָדָם שֶׁנָּטַע אִילָן, רָאָה שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ, עוֹקְרוֹ וְשׁוֹתְלוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. וְכֵן פְּעָמִים רַבּוֹת. דִּכְתִיב, (איוב ל״ג:כ״ט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר.

(עמוס ב׳:ו׳) עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ. ד' פְּתָחִים בַּשָּׁמַיִם, וּבְכָל פֶּתַח וּפֶתַח מְמוּנִים. הָרִאשׁוֹנִים רַחֲמָנִים, וְעָקְרוּ וְשָׁתְלוּ בְּמָקוֹם אַחֵר. אִם שָׁב בִּתְשׁוּבָה, הָרִאשׁוֹנִים הָרַחֲמָנִים אוֹמְרִים לוֹ, צֵא מִן הַפֶּתַח הַזֶּה, וְנַעֲזוֹר לְךָ שֶׁתֵּצֵא מִן הַפֶּתַח הַזֶּה.

כְּהוּגְמָא זוֹ הַשְּׁנִיִּים וְהַשְּׁלִישִׁים, אִם יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, וְיַרְוִיחַ כְּבַתְּחִלָּה. הֲרֵי הָרִאשׁוֹנִים שְׁנִיִּים וּשְׁלִישִׁים נַעֲשׂוּ כּוּלָּם רַחֲמָנִים, וְיוֹצִיאוּהוּ. אֲבָל אִם יָבֹא לַפֶּתַח הָרְבִיעִי, לֹא יֵצֵא לְעוֹלָם. שֶׁנֶּאֱמַר, עַל שְׁלֹשָׁה פִּשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל אַרְבָּעָה לֹא אֲשִׁיבֶנּוּ. וְאֵינוֹן אוֹתָם שֶׁהִפְגִּימוּ בְּרִית קוֹדֶשׁ.

מַאי טַעְמָא, דְּתָנִינָן, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי אָמַר רַבִּי יוּדָא, מִפְּנֵי שֶׁמְּמַעֵט אֶת הַדְּמוּת. וּמְנַדְּין אוֹתָם בָּעוֹלָם הַבָּא, וּמְתַמְּעֲטִין מַעֲשֵׂיהֶם לִפְנֵי הַמָּקוֹם. וַעֲלֵיהֶם כְּתִיב, (ישעיהו ס״ו:כ״ד) וְיָצְאוּ וְרָאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת. שֶׁכָּל הַפּוֹגֵם בְּרִיתוֹ, כִּבְיָכוֹל, כְּאִלּוּ פּוֹגֵם בְּמָקוֹם אַחֵר.

רַבִּי יוֹסֵי פָּתַח, (תהלים קכז) אַשְׁרֵי הַגֶּבֶר אֲשֶׁר מִלֵּא אֶת אַשְׁפָּתוֹ מֵהֶם וְגו'. בְּמִתְעַסֵּק בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה הַכָּתוּב מְדַבֵּר. מַאי לֹא יֵבוֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר.

אֶלָּא בִּזְמַן שֶׁהָאָדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְנַפְשׁוֹ בָּאָה לִיכָּנֵס בַּמָּקוֹם הָרָאוּי לָהּ, כַּמָּה מַלְאֲכֵי חַבָּלָה עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְכַמָּה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, זָכָה, מַקְדִּימִים לוֹ מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם, וְאוֹמְרִים לוֹ שָׁלוֹם בּוֹאֲךָ. לֹא זָכָה, מַלְאֲכֵי חַבָּלָה מַקְדִּימִים לוֹ, וְאוֹמְרִים (ישעיהו ג׳:י״א) אוֹי לְרָשָׁע רָע כִּי גְמוּל יָדָיו יֵעָשֶׂה לוֹ.

וּמַאן אִיהוּ. מִי שֶׁלֹּא נִתְעַסֵּק לְהָנִיחַ בֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה. שֶׁכָּל הַמַּנִּיחַ בֵּן בָּעוֹלָם הַזֶּה, וּמְלַמְּדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵין מַלְאֲכֵי חַבָּלָה וְגֵיהִנֹּם שׁוֹלְטִין בּוֹ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (תהילים קכ״ז:ה׳) לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשָּׁעַר, אֵלּוּ מַלְאֲכֵי חַבָּלָה, שֶׁאֵינָם יְכוֹלִים לִשְׁלוֹט עָלָיו.

שֶׁלֹּא יֹאמַר אָדָם, הֲרֵי תּוֹרָתִי וּמַעֲשַׂי טוֹבִים מְגִינִים עָלַי, וְלֹא אֶתְעַסֵּק בְּפִרְיָה וּרְבִיָּה. אֶלָּא אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵינוֹ נִכְנָס בְּמִחִיצָתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא.

כְּגוֹן חַד מֵחַבְרָנָא, דַּאֲפָקוּהוּ מִתְּלִיסַר תַּרְעִין דְּהַהוּא עָלְמָא, דְּאִלְמָלֵא קָלֵיהּ דְּרַבִּי יוּדָא חֲסִידָא, אִתְטְרִיד מִתְּרִין עָלְמִין. שֶׁהֲרֵי אֵין לְךָ אָדָם בַּעַל תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים כְּחִזְקִיָּה

מֶלֶךְ יְהוּדָה עָלָיו הַשָּׁלוֹם, וּכְתִיב בֵּיהּ, (ישעיהו ל"ח:א') כֹּה אָמַר ה' צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה, כִּי מֵת אַתָּה בָּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא תִחְיֶה בָּעוֹלָם הַבָּא.

רַבִּי יוֹחָנָן הֲוָה דָּרֵשׁ, (קהלת י"א:ו') בַּבֹּקֶר זְרַע אֶת זַרְעֶךָ וְלָעֶרֶב אַל תַּנַּח יָדֶךָ וְגו'. צָרִיךְ לְהִתְעַסֵּק בָּעוֹלָם הַזֶּה בִּפְרִיָה וּרְבִיָה, בְּבַחֲרוּתוֹ וּבְזִקְנוּתוֹ, דְּלָא יִשְׁתְּבִיק מִינֵּיהּ, אַף עַל פִּי דְּאִיהוּ סָבָא, לָא יְסַלֵּק גַּרְמֵיהּ. מַאי טַעְמָא. כִּי לֹא תֵדַע אֵיזֶה יִכְשַׁר הַזֶּה אוֹ זֶה וְגו'.

רַבִּי יוֹחָנָן קְשִׁישׁוּ יוֹמוֹי, וְתַקִּיפוּ עֵינוֹי מִלְּאִסְתַּכָּלָא, וְחוּלְשָׁא תַּקֵּיף עֲלוֹי. קָם וַאֲמַר, מָה אֲנָא לְעַלְמָא דְּאָתֵי, דְּקָא הֲוֵי לִי בְּנִין וּמִיתוּ. אֲמָרוּ לֵיהּ, רַבֵּינוּ, מֵימֶךָ אָנוּ שׁוֹתִים, כַּמָּה בְּנִין אַתְּ שְׁבַקְתְּ דְּאִתְקִיפוּ לָךְ לְעַלְמָא דְּאָתֵי, לָא נָח דַּעְתֵּיהּ.

עַד שֶׁהֵאִיר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶת עֵינוֹי דְּחַד סָבָא, קָם וַאֲמַר, עָלֶיךָ רַבִּי יוֹחָנָן, דְּאַתְּ סָבָא וְחוּלְשָׁא תַּקֵּיף עָלָיךְ, וְעַל רַבִּי חִזְקִיָה דְּאִיהוּ עָקָר, אֲמַר קְרָא, (ישעיהו נ"ו:ד') כֹּה אָמַר ה' לַסָּרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת שַׁבְּתוֹתַי וּבָחֲרוּ בַּאֲשֶׁר חָפַצְתִּי כו', (שם) וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחוֹמוֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֶתֵּן לוֹ אֲשֶׁר לֹא יִכָּרֵת. נָח דַּעְתֵּיהּ דְּרַבִּי יוֹחָנָן, אֲמַר לֵיהּ, תָּנוּחַ דַּעְתְּךָ כְּמוֹ שֶׁהִנַּחְתָּ אֶת דַּעְתִּי.

רַבִּי בְּרוֹקָא אֲמַר, כְּתִיב, (ויקרא כ"ב:ג') וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלְּפָנַי. אִי הַנֶּפֶשׁ תִּכָּרֵת, הַגּוּף הַהוּא מַה תְּהֵא מִמֶּנּוּ, אִי הָכֵי, כַּמָּה קְבָרוֹת בְּרֵיקָנְיָא, כַּמָּה צִיּוּנִין לְמַגָּנָא. דְּהָא אִי לְבָתַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בָּנֵי לְהַהוּא נֶפֶשׁ כְּמִלְקַדְמִין בְּהַאי עָלְמָא, גּוּפָא דְּשָׁבִיק, אִתְאֲבִיד, וְקִבְרָא בְּרֵיקָנְיָא, אִי הָכֵי, כַּמָּה גַּרְמִין אִתְאֲבִידוּ, וְכַמָּה קִבְרִין לְמַגָּנָא.

אֶלָּא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָא יְשֵׁיצֵי עוֹבָדֵי יְדוֹי, אֶלָּא מֵאַרְעָא וּמִתְּחוֹת שְׁמַיָּא אֱלָה. וְיֶחֱתוּן לְתַתָּא, וְיִתְבְּנוּן בְּקִיּוּמָא אָחֳרָא גּוֹ אִינּוּן תַּתָּאֵי, בְּדִיּוּרָא דְּאִקְרֵי נְשִׁיָה, וְתַמָּן יִתְנַשְּׁוּן לְדָרֵי דָּרִין.

דְּהָא שֶׁבַע אַרְעִין לְתַתָּא. וְאִלּוּ הֵן: אֶרֶץ. אֲדָמָה. אַרְקָא. גֵּיא. נְשִׁיָה. צִיָּה. תֵּבֵל. תֵּבֵל, הוּא דִּיּוּרָא דִּילָן. בִּנְשִׁיָה אַמַּאי גּוּפִין אִלֵּין. אֶלָּא, אִינְהוּ אַנְשֵׁי פִּקּוּדֵי דְמָארַיְהוּ, וְלָא אִתְעַסְּקוּ בִּפְרִיָה וּרְבִיָה, וְלָא פְּשִׁיטוּ בְּרִית קַיְימָא בְּעָלְמָא. לְכָךְ אִינּוּן יִתְנַשְּׁוּ בִּנְשִׁיָה לְדָרֵי דָּרִין. וּלְעוֹלָם לֵית קִבְרָא לְמַגָּנָא, וְלֵית צִיּוּנָא בְּרֵיקָנְיָא.

וּבְהַהוּא דִּיּוּרָא דִּנְשִׁיָה, לָא הֲוֵי אֶלָּא אִינּוּן דְּאִקְרוּן גּוּפֵי מַגָּן, גּוּפֵי דְּלַמְגָּן נָחֲתִין תַּמָּן, וְלָא עָבְדִין תּוֹלְדִין, דְּהָא נָשִׁין לָאו בֵּינַיְיהוּ. וְזַרְעֵי וְאָכְלֵי, וְאַנְשֵׁי כָּל מַה דַּעֲבָדִין.

נַפְשִׁין עַל דְּלָא יִתְבְּנוּן בְּהַאי עָלְמָא, אִתְדַּחְיִין מִכַּמָּה תַּרְעֵי, וְאָזְלֵי וּמְשָׁטְטֵי בְּהַאי עָלְמָא, עַד דְּיִשְׁכְּחוּן פֵּרוּקָא. וְאִלֵּין אִיתְקְרוּן שְׁכִינוֹת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וַתִּקְרָאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם וְגו'. וְהַאי גּוּפָא אִתְבְּנֵי לְאִתְקַיְימָא בְּתֵבֵל אַרְצוֹ.

רַבִּי יוּדָאי הֲוָה קַמֵּיהּ דְּרַבִּי עֲזָרְיָה בַּר סִימָאי, אֲמַר לֵיהּ, צַדִּיקִים דְּאִזְדַּמֵּן לוֹן חוֹבָה מֵאִינוּן כְּרִיתוּת דְּאוֹרַיְיתָא, וְחָשְׁבֵי תְּשׁוּבָה וּמִיתוּ, מִיתָה מְכַפֶּרֶת עֲלַיְיהוּ, אוֹ לָאו. אֲמַר לֵיהּ, אֵין. וּלְזִמְנִין דְּאִתְעַנָּשׁוּ בְּהַהוּא עָלְמָא, וְאִתְכַּפַּר לְהוֹן.

חָמָא אַנְפּוֹי יְרוֹקִי. אֲמַר לֵיהּ, אֵימָא מַה דְּתֵימָא, אוֹרַיְיתָא הוּא דְּלָא מְקַבְּלָה טוּמְאָה. שֶׁנֶּאֱמַר, (ירמיהו כ״ג:כ״ט) הֲלוֹא כֹה דְּבָרִי כָּאֵשׁ נְאֻם ה׳. הִרְהוּרִים רְטִישָׁן בִּלְבָבָךְ. אֲמַר, סוֹד ה׳ לִירֵאָיו. עֲשָׂרָה סָבֵי קָטוֹלֵי מַלְכוּת אִתְעָנָשׁוּ עַל מְכִירַת יוֹסֵף. אֲמַר לֵיהּ, רַבִּי עֲקִיבָא לֵית לֵיהּ זְכוּת אָבוֹת. אֲמַר, (דברי הימים א י״ב:ל״ג) וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי בִינָה לָעִתִּים. פְּתַח וְאָמַר, (בראשית ל׳:ט״ז) וַיָּבֹא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב וַתֵּצֵא לֵאָה לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךְ. שָׂכֹר הַשְׂתָּא, שְׂכַרְתִּיךְ לְבָתַר זִימְנָא. יִשָּׂשכָר: יֵשׁ שָׂכָר. וּלְבָתַר זִמְנָא, נְהֲווּ לְמַלְכוּת שָׁמַיִם. גּוּפִין דִּלְהוֹן יִשְׁתָּאֲרוּן בְּדוּכְתַּיְיהוּ בְּהַאי עָלְמָא, וְכוּלָּא אִתְהַדַּר כְּמִלְקַדְמִין. (שם מט) אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אֹתָם כָּתִיב.

נָפַל עַל אַנְפּוֹי רַבִּי יוּדָאי, וְאִדְמוּךְ. אַחֲזוּ לֵיהּ בְּחֶלְמֵיהּ הַאי קְרָא, (קהלת ה׳:ה׳) אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לַחֲטִיא אֶת בְּשָׂרֶךָ. נִכְנְסָתָ סְתוֹם. מֵהַהוּא יוֹמָא לָא אִשְׁתָּעֵי בְּהַאי. אֶלָּא הֲוָה אֲמַר, (תהילים ל״ו:ז׳-ח׳) מַה יָּקָר חַסְדְּךָ אֱלֹהִים וּבְנֵי אָדָם בְּצֵל כְּנָפֶיךָ יֶחֱסָיוּן. וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ מַמָּשׁ, וְלֵית לְמִשְׁתָּעֵי בִּבְנוֹי דִילֵיהּ. דְּהָא חֶסֶד ה׳ בְּכוּלָּא אִשְׁתַּכַּח.

אֲמַר רַבִּי עֲזָרְיָא, וַדַּאי הָכֵי הוּא, דְּהָא כְּתִיב (דברי הימים א ט״ז:כ״ב-כ״ג) אַל תִּגְּעוּ בִּמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל תָּרֵעוּ. וּכְתִיב (איוב י״ב:י׳) אֲשֶׁר בְּיָדוֹ נֶפֶשׁ כָּל חָי וְרוּחַ כָּל בְּשַׂר אִישׁ. בְּכַבְשִׁין סְתִימָאִין דִּילֵיהּ, לֵית לְמִשְׁתָּעֵי כְּלָל, דְּהָא מַאן דְּבִידֵיהּ רוּחִין וְנִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּיא. מִילִּין סְתִימָאִין דְּאִיהוּ עָבִיד, לֵית לְאָעֱלָא בְּהוֹן.

(רות ד׳:י״ז) יֶלֶד בֵּן לְנָעֳמִי, בְּהַאי אַשְׁכָּחַת אֲבִידָה דַּאֲבַדְתְּ. מִכָּאן, דְּהַהוּא נָפֶשׁ דְּנָד מִגּוּפָא דַּקִּיק, לֵית לֵיהּ רְשׁוּ לְאַנָהָרָא וּלְאִתְפַּשָּׁטָא, לְמֵיחֲזֵי לֵית לֵיהּ חֵילָא, דִּכְתִיב (איוב ל״ג:כ״ה) יָשׁוּב לִימֵי עֲלוּמָיו.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּגוּפָא דָּא אִתְבְּנֵי, מִיָּד וַתִּקְרָאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם. וְאַמַּאי הָכָא שֵׁם. בְּכָל אֲתַר דִּכְתִיב שֵׁם, דָּא אִיהוּ נֶפֶשׁ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (רות ד׳:י״ז) וְלֹא יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת, דָּא אִיהוּ נֶפֶשׁ. וְהָכָא וַתִּקְרָאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם, אִינוּן שְׁכֵינוֹת קָרוֹ לְהַהוּא גּוּפָא דְּאִתְבְּנֵי הַשְׂתָּא שֵׁם, קָרוֹ לְהַהוּא נֶפֶשׁ, לְאִשְׁתַּכְלָלָא בְּהַהוּא גּוּפָא. דְּהָא לְזִמְנִין זִמְיָנָא תַּמָּן נַפְשָׁא, וּלְזִמְנִין לָא זִמְיָנָא, בְּגִין דְּאָזְלָא וּמְשָׁטְטָא בְּעָלְמָא, וּכְדֵין קָרוֹן לָהּ לְגַבֵּי הַהוּא גּוּפָא.

וּבְשַׁעֲתָא דְּרָעוּתָא אִתְעַר, לְאָן אָזְלַת. לְגַבֵּי קִבְרֵי דַּאֲבָהָן, לְגַבֵּי קִבְרֵי דַּחֲסִידֵי, עַד דְּאִיתְעַר בּוֹעַז הָכָא, וּשְׁאַר נִשְׁמָתִין קָרוֹן לָהּ, וְאָתַת וְאִשְׁתַּכְחַת וְאִשְׁתַּכְלָלַת בַּאֲתַר דָּא.

וְהָא כְתִיב, (איוב ל"ד:י"ד) אִם יָשִׂים אֵלָיו לִבּוֹ רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ אֵלָיו יֶאֱסֹף. שְׁאנֵי הָכָא, דְּהַוָה גּוֹאֵל קָרוֹב, דְּהָא תּוֹעַלְתָּא יַתִּיר, הַהוּא גּוֹאֵל דְּאִיקָרֵי קָרוֹב, דְּאִיתְעַר לְמֶהֱוֵי זְמִינָא תַּמָּן, מֵיָד דְּאִתְעַר לְגַבֵּיהּ. וְהָכָא דְּהַוָה רָחִיק, אִצְטְרִיכוּ לְמִיקְרֵי לֵהּ, דְּהָא מַחֲשָׁבָה רְחִיקָא הַוָה. בְּמַחֲשָׁבָה קְרִיבָא לָא אִצְטְרִיךְ, אֶלָּא הִיא אָתַת בְּהַהוּא אִתְעָרוּתָא לְאִתְבָּנָאָה תַּמָּן. עַל דָּא וַתִּקְרֶאנָה לְהַהוּא גּוּפָא שֵׁם, הַהוּא נֶפֶשׁ לְאִתְבָּנָאָה תַּמָּן.

רַבִּי סִימָאָה אָמַר, בְּכַמָּה דּוּכְתֵּי עָבִיד הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא חֶסֶד בְּאִינּוּן נַפְשָׁאן דְּלָא אַשְׁכָּחִין נַיְיחָא. בְּגִין דְּלָא עָבִידוּ חֶסֶד, וְלָא עָבִידוּ בַּר.

וּמָה אִעָבִיד מִינַּיְיהוּ, הַהִיא נְשָׁמָה דַּאֲזַלַת בְּלָא וְלַד לְהַהוּא עָלְמָא, וְלָא עָבִידַת בַּר. רַבִּי סִימָאי וְרַבִּי יוֹסֵי, חַד אָמַר, נָחֵית לֵיהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְאַרְעָא הַתַּחְתּוֹנָה. וְחַד אָמַר, בַּאֲבַדּוֹן, מַאן דְּנָחֵית תַּמָּן, אִתְאֲבִיד מִכֹּל וָכֹל. וַעֲלֵיהֶם כְּתִיב, (ויקרא כ"ג:ל') וְהַאֲבַדְתִּי אֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא.

רַבִּי יוּדָאי בַּר סִימוֹן אָמַר, זַכָּאָה מַאן דְּאִשְׁתַּדַּל לְמִנְדַּע בְּהַהוּא עוֹלָם דְּנִשְׁמָתִין תַּמָּן. מַאן דְּיָדַע בֵּיהּ, וְאִשְׁתַּדַּל לְמִנְדַּע בֵּיהּ, לֵית לֵיהּ שִׁעוּרָא לְחָכְמָתֵיהּ.

רַבִּי פְּרַחְיָא אָמַר, כָּל זִמְנָא דְּגוּפָא לָא נָח בְּדוּכְתֵּיהּ, נַפְשָׁא דִּילֵיהּ אוּף הָכֵי. וְאִיהוּ הֲוָה מִשְׁתַּדַּל תָּדִיר, לְמִנְדַּע בְּהַהִיא עַלְמָא דְּנִשְׁמָתִין.

יוֹמָא חַד הֲוָה אָזֵיל בְּחַקְלָא, וְאִשְׁתַּכַּח חַד גּוּפָא תְּחוֹת אִילָן חָרִיב מִית. אַשְׁגַּח בֵּיהּ, וְאַשְׁכַּח דְּהוּא יְהוּדָאי, וְאַשְׁכַּח כְּרִיכִין דְּמִצְוָה, וְסַפְרָא דְאַגַּדְתָּא בַּהֲדֵיהּ.

אָמַר וַדַּאי תַּלְמִיד חָכָם הוּא. אִשְׁתַּדַּל בְּקִבְרֵיהּ, וְאָזֵיל לְמָתָא, וְאַתְקִין לֵיהּ תַּכְרִיכִין, וְקַבְרָא, וְזַמִּין בְּנֵי נָשָׁא, וּבְכָה עָלֵיהּ, וְאִשְׁתַּדַּל עָלֵיהּ, וְאַפֵּיק כָּל מַאי דַּהֲוֵי בֵּידוֹי.

כֵּיוָן דְּאִתְגְּנֵיז וְאִתְקְבַר הַהוּא גּוּפָא, נֶפֶשׁ דִּילֵיהּ אֶעֱלַת לְגוֹ מְתִיבְתָּא עִילָּאָה. אֲמָרוּ לָהּ, לֵית לָךְ הָכָא הַשְׁתָּא רְשׁוּת לְאֶעֱלָא בְּדוּךְ דְּטִנָּרָא עִילָּאָה. זִילִי וְאַשְׁלִימִי טִיבוּ, לְמַאן דְּאַשְׁלֵים לָךְ.

יוֹמָא חַד, רַבִּי פְּרַחְיָה הֲוָה יָתִיב אַבָּבָא דְּפִתְחָא דְּלוּד, וַהֲוָה עָצִיב, דְּדְחִיקָא לֵיהּ שַׁעֲתָא. אֲתָא חַד בַּר נָשׁ לְגַבֵּיהּ, אֲמַר לֵיהּ, רַבִּי תִּיבָּעֵי לְמֵיהַךְ בְּדוּךְ פְּלוֹנִי בַּהֲדַאי, וְאֶתֵּן לָךְ מָאנֵי כֶּסֶף, בְּגִין דְּנִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְיתָא כַּחֲדָא בְּאוֹרְחָא, אֲמַר לֵיהּ נַיְזִיל. אָזְלוּ. אֲמַר לֵיהּ, רַבִּי, מַאי דְּכְתִיב, (קהלת ט':ה') כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שֶׁיָּמוּתוּ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה. אֲמַר לֵיהּ הַחַיִּים אֵלּוּ הַצַּדִּיקִים, וְהַמֵּתִים אֵלּוּ הָרְשָׁעִים.

אָמַר לֵיהּ חַיֶּיךָ רַבִּי, אֲפִילּוּ הָרְשָׁעִים בְּהַהוּא עָלְמָא, יָדְעִין בְּצַעֲרָא דִּידְהוּ, וְיָדְעִין בִּיקָרָא דְצַדִּיקַיָּיא, וּבְדִינֵהוֹן דִּרְשִׁיעַיָּיא. אֲמַר לֵיהּ, אִי הָכֵי מַאי וְהַמֵּתִים אֵינָן יוֹדְעִים מְאוּמָה.

אֲמַר לֵיהּ, בְּהַאי עַלְמָא כְּתִיב. דְּהָא צַדִּיקַיָּיא דְּאִיקְרוּן חַיִּים, מִסְתַּכְּלִין וְיָדְעִין דִּימוּתוּן, וּזְמִינִין לְמֵיהַב דִּינָא, דְּאִית דִּין וְאִית דַּיָּין. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שם ז) וְהַחַי יִתֵּן אֶל לִבּוֹ. אֲבָל רְשָׁעִים דְּאִיקְרִין מֵתִים, לָא יָדְעִין, וְלָא מַשְׁגִּיחִין, וְלָא מִסְתַּכְּלִין בְּעוֹבָדֵי דְּהַהוּא עַלְמָא כְּלוּם. וּמַאן דְּלָא יָדַע בְּעוֹבָדָא דְּהַהוּא עָלְמָא, אִיקְרֵי מִית. בְּגִין דְּהַאי עַלְמָא לָאו מִבְּנֵי חַיָּיא. דְּהַהוּא עַלְמָא דְּנִשְׁמָתִין וְרוּחִין אִיהוּ, וְהַאי עַלְמָא דְּגוּפָא הוּא.

הַהוּא עַלְמָא דְּדַיָּירֵי בֵּיהּ רוּחִיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא, וְדַמְיָין בְּדִיוּקְנִין, אִשְׁתְּמוֹדְעָן דָּא לְדָא, וְיָדְעִין בַּמֶּה דְּזִמִּין לְמֵיהֱוֵי בְּעָלְמָא. וּמִשְׁתַּדְּלִין לְמִנְדַּע בִּיקָרָא דְּמָארֵיהוֹן תַּמָּן, בְּהַהוּא מַלְבּוּשָׁא דְּהַהוּא עָלְמָא.

כַּד מָטָא לְהַהוּא חֶקֶל, אֲמַר לֵיהּ נְתַעַכֵּב הַשְׁתָּא, אִתְנַח. אֲמַר לֵיהּ, אַמַּאי קָא מִתְנַחַת. אֲמַר לֵיהּ אֲבִידָא קָא אָבֵיד לִי בְּהַאי דּוּכְתָּא. אֲמַר, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְזַמְנִינָהּ לָךְ.

אַשְׁכְּחוּ חַד מְעַרְתָּא. אֲמַר הַהוּא גַּבְרָא, ר', נֵיעוֹל הָכָא, דְּהָא יְדַעְנָא דְּאִשְׁתְּמוֹדְעָנָא הָכָא. אָעֲלוּ. נָחֲתִין בְּדַרְגִין, עַד דְּמָטוּ לְגַבֵּי חַד פַּרְדֵּס, וְחָמוּ תַּמָּן אִילָנִין מְשַׁנְיָין דָּא מִן דָּא וּמִשְׁאָר אִילָנֵי עָלְמָא, וְחַד אִילָן מְשַׁנְיָיא מִשְׁאָר אִילָנִין.

סְלִיקוּ תַּמָּן, שְׁמָעוּ חַד קָלָא דְּמִשַּׁרְיָין סַגִּיאִין, דַּהֲווֹ אָמְרִין, (תהלים צה) בּוֹאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וְנִכְרָעָה נִבְרְכָה לִפְנֵי ה' עוֹשֵׂנוּ. תָּוְוהּ רַבִּי פְּרָחְיָא, אֲמַר מַאי הַאי. אֲמַר לֵיהּ שְׁתוֹק.

אֲמַר רַבִּי פְּרָחְיָא, הָאֱלֹהִים, כַּד מָטֵינָא עִמֵּיהּ לְאֶמְצַע דְּהַאי פַּרְדֵּיסָא, וְחָמֵינָא תְּרִין אָרְחִין, וּמַשְׁרְיָין מִסְטָרָא דָּא וּמִסְטָרָא דָּא, וְאַמְרֵי לֵיהּ מַאי הַאי, וַאֲמַר לִי, הָכָא מִתְפָּרְשִׁין אוֹרְחִין דְּנַפְשִׁין, מַאן דְּאָזְלִין לְגַן עֵדֶן, וּמַאן דְּאָזְלִין לְגֵיהִנֹּם. מַאן דַּאֲזַל לְגַן עֵדֶן, אִלֵּין אָזְלֵי בַּהֲדֵיהּ, וְאַשְׁלִימוּ לֵיהּ שְׁלָמָא. וּמַאן דַּאֲזַל לְגֵיהִנֹּם, אִלֵּין נָטְלִין לֵיהּ לְמֵידַן לֵיהּ בַּגֵּיהִנֹּם.

אַעֲבַרְנָא הַהוּא פַּרְדֵּס, וּמָטֵינָא לְשׁוּרִין וּמִגְדָּלִין וְתַרְעִין. כַּד מָטֵינָא לְתַרְעָא חַד, דְּאִיקְרֵי שַׁעַר הַמְּזָרָח. קָרָא הַהוּא גַּבְרָא, פְּתָחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק. אֲמַר לֵיהּ אַמַּאי. אֲמַר לוֹן, בְּשְׁלִיחוּתָא דְּמָארֵיהּ דְּעַלְמָא קָא אָתֵינָא. פְּתָחוּ וְאָמְרוּ כּוּלְהוּ, מַאן יְהַב לִילוּד אִשָּׁה בְּאָתְרָא דָּא. אֲמַר לְהוֹ דָּא אִיהוּ רַבִּי פְּרָחְיָא. אֲמָרוּ דָּא הוּא דְּאַשְׁלֵים לָךְ חֶסֶד בְּהַהוּא עָלְמָא. אֲמַר אֵין.

פְּתָחוּ לֵיהּ. וַאֲמָרוּ, אַפְּשִׁיטוּ לֵיהּ, דְּלֵית רְשׁוּ לְמֵיעַל הָכָא בְּגוּפָא דְּהַהוּא עָלְמָא. מִיָּד אַפְּשִׁיטוּ לֵיהּ, וְאִתְלַבַּשׁ בַּאֲוִירִין דְּגַנְתָא דִּלְגוֹ.

וְעָאל וְחָמֵי הַהוּא רְקִיעָא דְּעַל גַּבֵּי הַהוּא גִּנְתָא. דְּהַהוּא רְקִיעָא אִתְפְּרַשׁ מֵהַהוּא רָקִיעַ דְּקָאִים עַל שְׁאָר בְּנֵי עָלְמָא. רָקִיעַ דָּא אִתְתְּחַם בִּתְחוּמָא מִכָּל גְּוונִין דְּעָלְמָא. אַרְבַּע חֵלּוֹנֵי מַשְׁקוֹפִין פְּתִיחִין בֵּיהּ בְּאַרְבַּע סִיטְרֵי עָלְמָא, וְחַד בְּאֶמְצָעִיתָא.

חַלּוֹן חַד דְּבִסְטַר מִזְרָח, בֵּיהּ קָיְימִין אַרְבַּע מַשְׁקוֹפִין מְרַקְמָן, בְּרָזָא דְּאַרְבַּע אַתְוָון יהו"ה, סָלְקִין לְתַרֵיסַר, תְּלַת אַתְוָון לְכָל חַד וְחַד.

תְּלַת זִמְנֵי בְּיוֹמָא, מִתְחַבְּרָן אִינּוּן מַשְׁקוֹפִין, וְאַתְוָון כּוּלְּהוּ מִתְחַבְּרָן לִשְׁמָא קַדִּישָׁא. חַד מְמַנָּא קָיְימָא לְהַהוּא סִטְרָא, יעזריאל שְׁמֵיהּ. וְאַרְבַּע מַפְתְּחִין בִּידֵיהּ, דְּאִיהוּ פָּתַח בָּהוּ אַרְבָּעָה תַּרְעִין, דְּאִינּוּן עַל גַּבֵּיהּ דְּהַהוּא רָקִיעָא. וְלֵית מַאן דְּיָדַע בָּהוּ.

בַּר בְּרִישׁ יַרְחֵי וְשַׁבַּתֵּי, דְּאַתְיָין אִינּוּן נַפְשָׁן דְּמִשְׁתַּתְּפָן עִם גּוּפָא בְּקִבְרֵי, לְמִכְרַע וּלְמִסְגַּד קַמֵּי אִינּוּן תַּרְעִין לְמָארֵי כּוֹלָּא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חׇדֶשׁ בְּחׇדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבַּתּוֹ יָבוֹא כָל בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנַי. כָּל, לְאַסְגָּאָה אִינּוּן נַפְשָׁאן דְּדָיְירֵי עִם גּוּפָא, וְאִיתְקְרוּן כָּל בָּשָׂר.

חַלּוֹן אָחֳרָא דְּבִסְטַר דָּרוֹם, בֵּיהּ קָיְימִין שִׁית מַשְׁקוֹפִין, לָא עָאלִין לְהַאי אֲתַר, אֶלָּא אִינּוּן דְּלָעָן קְרִיאַת שְׁמַע בִּרְעוּתָא, וּבְכַוָּנָה בְּכָל יוֹמָא.

אָמַר רַבִּי פִּרְחָיָא, הָאֱלֹהִים, כַּד אִסְתַּכְּלָנָא בְּהַהוּא חַלּוֹנָא, קָרֵיב הַהוּא מְמַנָּא, וענאל שְׁמֵיהּ, דִּי מְמוּנֶּה עַל תַּרְעָא דְּסִטְרָא דָּרוֹם, אֲמַר לִי, קוּם בְּקִיּוּמָךְ, וְחָמֵי הַאי חַלּוֹן, דְּלֵית רְשׁוּ לְאָעָלָא תַּמָּן, וְלָא לְמֶחֱמֵי בֵּיהּ, בַּר אִינּוּן דְּלָעָן בִּקְרִיאַת שְׁמַע כִּדְקָא יָאוֹת.

וְכָל אִינּוּן דְּלָעָאן בִּקְרִיאַת שְׁמַע כִּדְקָא יָאוֹת, שִׁתִּין מְמַנָּן עָאלִין קַמֵּיהּ, וּמַכְתִּירִין לֵיהּ בְּכִתְרִין קַדִּישִׁין, וְאָמְרִין לֵיהּ, דָּא הוּא כִּתְרָא דִּפְלוֹנִי דְּלָעָא בִּקְרִיאַת שְׁמַע כִּדְקָא יָאוֹת.

שְׁאֵילְנָא לֵיהּ, וְאָמְרֵי לֵיהּ, מָארֵי, הַאי קְרִיאַת שְׁמַע כִּדְקָא יָאוֹת מָה הוּא. אֲמַר לִי, אִי חֲסִידָא, רָזָא עִילָּאָה אִיהוּ הָכָא. בִּקְרִיאַת שְׁמַע אִית בָּהּ אַרְבַּע פָּרְשָׁיָין.

פָּרְשָׁה קַדְמָאָה דְּיִחוּדָא, דְּאִיהוּ תְּרִין יְחוּדִין, בְּתַרֵיסַר תֵּיבִין. שִׁית תֵּיבִין בְּיִחוּדָא עִילָּאָה. וְשִׁית תֵּיבִין בְּיִחוּדָא אָחֳרָא. פָּרְשָׁה תִּנְיָינָא וְאַהֲבְתָּ, בְּמ"ב תֵּיבִין, בְּרָזָא דְּשֵׁם דמ"ב אַתְוָון.

פָּרְשָׁה תְּלִיתָאָה, וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ, דְּאִתְכְּלִיל יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, וּשְׂמָאלָא בִּימִינָא. וְאִיהוּ בְּרָזָא וְסִתְרָא דְּרִתְיכָא קַדִּישָׁא, עַד וְשַׂמְתֶּם. דְּאִיהוּ פָּרְשָׁתָא דְּשַׁלְטָא עַל כּוֹלָּא. אִיהִי בְּרָזָא דְּע"ב תֵּיבִין, גּוֹ רָזָא דְּע"ב שְׁמָהָן דְּרִתְיכָא קַדִּישָׁא.

פָּרְשָׁה רְבִיעָאָה, וְשַׂמְתֶּם, דְּאִיהִי חֲמִשִּׁין תֵּיבִין, דְּאִיהוּ לְקֵבִיל חֲמִשִּׁין תַּרְעִין דְּבִינָה. פָּרְשָׁה דְּצִיצִית כְּלִילָא מִכּוּלְּהוּ. וְסָלְקִין פָּרְשָׁיָין לְמִנְיָינָא דְּאָדָם.

וְכָל שְׁאָר דּוּכְתִּין, בֵּין בְּפִקּוּדֵי דְּאוֹרַיְיתָא, בֵּין כָּל שְׁאָר דּוּכְתֵּי דְּאוֹרַיְיתָא, דְּכוּרָא לְחוּד, וְנוּקְבָא לְחוּד. וְהָכָא דְּאִיהוּ יִיחוּדָא, דְּאִתְיַיחֵד בֵּיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכַר וְנוּקְבָא אִתְכְּנִישׁוּ כַּחֲדָא, וְסָלְקִין בְּשַׁעוּרָא חָדָא.

דְּכוּרָא אִשְׁתְּלִים בָּהּ, מַה דְּלָאו הָכֵי בְּכָל שְׁאָר דּוּכְתֵּי דְאוֹרַיְיתָא. וְדָא שִׁבְחָא דִּמְהֵימְנוּתָא עִילָּאָה, לְמִנְדַּע דְּהָא ה' הוּא הָאֱלֹהִים. דְּכוּרָא אִשְׁתְּלִים בְּנוּקְבָא, וְאִתְכְּלֵל חַד בְּחַד, דְּכוּרָא אִתְבְּנֵי בְּנוּקְבָא. וְדָא אִיהוּ יִיחוּדָא שְׁלִים, וְלָא אִית שְׁלִימוּ אֶלָּא דְּכוּרָא וְנוּקְבָא כַּחֲדָא.

וְתָא חֲזֵי, כָּל מַאן דְּאַשְׁלֵים יִיחוּדָא כִּדְקָא יָאוֹת, וּמְכַוְּין בְּפָרְשִׁיּוֹת אִלֵּין בְּכָל יוֹמָא. זָכֵי לְאִלֵּין מַשְׁקוֹפִין וְחַלּוֹנִין, לְמֶהֱוֵי שְׁלִים הָכָא. וְלֵית מַאן דְּיִעַכֵּב עַל יְדוֹי, וּבְלָבָד דְּיִקְרֵי כִּדְקָא יָאוֹת, וְיכַוְּין בְּהַנֵּי רָזִין עִילָּאִין.

וְאָחֵיה בִּימִינָא דִּילִי וְאָמַר לֵיהּ, אִי חֲסִידָא, תָּא חֲמֵי יְקָר דְּאִינּוּן דִּמְיַחֲדֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא כִּדְקָא יָאוּת, וְלָעָאן בְּקָרְיַאת שְׁמַע כְּגַוְונָא דָא.

אַעֲיֹלְנָא בְּחַד הֵיכָלָא, וּבְהַהוּא הֵיכָלָא הֲווֹ שס"ה הֵיכָלִים, כְּחוּשְׁבַּן יוֹמֵי שַׁתָּא. אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שַׁלִּיטִין בְּהַהוּא הֵיכָלָא, וְאָדָם הָרִאשׁוֹן בְּגַוַּיְיהוּ.

וְחָמֵינָא כַּמָּה חֲבִילֵי נְשָׁמָתִין, מִתְלַבְּשִׁין בִּרְקִימוּ דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, וְכַמָּה גְּוונִין דְּיִקָּרָא עִילָּאָה.

וְעַיְּילִין גּוֹ הֵיכָלָא, וְיוֹפִיאֵל רַב מְמַנָּא עַל כּוֹלָּא, רַב מְמַנָּא דְאוֹרַיְיתָא בַּהֲדַיְיהוּ.

פָּתַח וְאָמַר, אִתְעָרוּ קַדִּישֵׁי עִלָּמָא, הָא בְּנֵיכוֹן קַדִּישִׁין, דְּקָא מְיַחֲדֵי שְׁמָא קַדִּישָׁא, וּמְכַוְּונֵי בְּרָעוּתָא דְּפָרְשָׁיָין דְּקָרְיַאת שְׁמַע.

וְאָדָם הָרִאשׁוֹן חָמֵינָא דְּמִשְׁתַּדֵּל בְּהוּ. וּבְשַׁעֲתָא דְּעָאלַת קָרְיַאת שְׁמַע דְּקָרֵי בַּר נָשׁ, סְלִיקָא בְּקַדְמֵיתָא לְהַאי הֵיכָלָא, וְאָרַח בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן, אִי חָסַר אוֹת אַחַת מִקְּרִיַּת שְׁמַע, לָא מְקַבֵּל לָהּ. דְּהָא חָסֵר בִּנְיָינָא דְּאָדָם, דְּאִיהוּ רמ"ח, בְּאִינּוּן תֵּיבִין דְּחוֹזֵר שְׁלִיחַ צִבּוּר.

וְאִי אַשְׁכַּח יָתָהּ כִּדְקָא יָאוֹת, מְקַבֵּל לָהּ, וְנָטְלִין אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב מִנַּיְיהוּ, וְנָשְׁקִין לָהּ. מַאן חֲמֵי חֶדְוָה, מַאן חֲמֵי עֶרְבּוּבְיָא, בְּכָל אִינּוּן צַדִּיקַיָּיא דִּבְגִינְתָּא דְעֵדֶן, דְּקָא אַתְיָין בְּהַהוּא חֶדְוָה.

וּבְשַׁעֲתָא דְּיֵיתֵי לְהַהוּא עִלָּמָא, מַאן יֶחֱמֵי חֶדְוָה דִילֵיהּ, דְּאוֹתְבִין לֵיהּ אֲבָהָן לְגַבַּיְיהוּ תְּרֵי זִימְנֵי בְּיוֹמָא, וּבְכָל יוֹמָא נַחֲית עֲלֵיהּ טַלָּא מֵרִישָׁא דְמַלְכָּא.

וּבְהַהוּא טַלָּא, יָדְעֵי וְאָכְלֵי מֵיכְלָא, דִּי מַלְאֲכֵי עִילָּאִין אָכְלִין. וְיָדְעִין מַה דְּהָוָה, וּמַה דְּיֶהֱוֵי, וּמַה דְּזַמִּין לְמֶהֱוֵי, עַד זְמָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יוֹקִים לְגוּפֵי דְסִרְיחָן בְּהַאי עִלָּמָא, וְיוֹקִים לוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, בְּבִנְיָינָא מִתְתַּקְנָא כִּדְקָא יָאוֹת.

בְּחַלּוֹן דְּבִסְטַר דְּרוֹם, הֲווֹ רְשׁוּמִין ש', דְּבִסְטַר דָּא ו', וּבִסְטַר אָחֳרָא ו', וּבִסְטַר אָחֳרָא ו'. שְׁאֵילְנָא לְהַהוּא גַּבְרָא, וַאֲמַרְנָא, מַאי הַנֵּי אַתְוָון, אֲמַר לָא יְדַעְנָא.

עַד דַּאֲתָא הַהוּא מְמַנָּא, וַאֲמַר לִי, אִי חֲסִידָא, אִינּוּן אַתְוָון, סִימָנִין דְּפָרְשָׁיָיתָא דְּקָרֵית שְׁמַע. זַכָּאָה חוּלְקֵיהּ דְּמַאן דַּאֲמַר לוֹן בְּכָל יוֹמָא בְּרָעוּתָא דִלְבָּא.

חִלּוֹן אָחֳרָא דְּבִסְטַר צָפוֹן, בֵּיהּ קַיְימָן תְּרֵין מַשְׁקוֹפִין, וְחָמֵשׁ אַתְוָון מְלַהֲטִין וּמִתְנַצְּצִין בְּגַוַּיְיהוּ. תְּרֵין אַתְוָון בְּסִטְרָא דָּא, וּתְרֵין אַתְוָון בְּסִטְרָא דָּא, וְחַד לְעֵילָּא מִנַּיְיהוּ תַּלְיָא עֲלַיְיהוּ. וְאִינּוּן בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא אִיקָרֵי אֱלֹהִים.

בְּחִלּוֹן דָּא וּבְאִינּוּן מַשְׁקוֹפִין, שַׁרְיָין תְּרֵין מְמַנָּן בְּהַהוּא רְקִיעָא, וְאִינּוּן צוּרטק וְגוּריאל, דְּיִ מְמַנָּן תַּמָּן בְּהַהוּא סִטְרָא דְּלָא אִתְפַּתְּחַת.

וְתַמָּן אִית חַד הֵיכָלָא, מְרַקְמָא בְּכַמָּה גְּוָונִין, וְכַמָּה צִיּוּרִין. וּבֵיהּ קַיְימִין כָּל אִינּוּן דִּמְקַדְּשֵׁי שְׁמָא דְּמָארֵיהוֹן בַּאֲמִירָה בְּכָל יוֹמָא, לְבָתַר דִּמְבָרְכִין לֵיהּ, וְאוֹמְרִין בָּרוּךְ ה' הַמְבוֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד, וּמַקְדִּישִׁים לֵיהּ לְבָתַר בִּקְדוּשָׁה מְשׁוּלֶּשֶׁת.

וְהַהוּא הֵיכָלָא אִיקָרֵי מְשׁוּלָּשׁ, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ירמיהו ז׳:ד׳) הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵיכַל ה' הֵמָּה. וְהַהוּא הֵיכָלָא אִיהוּ מְשׁוּלָּשׁ. וְשָׁאֵילְנָא מַאי הַאי. אָמַר הַהוּא גַּבְרָא, אִלֵּין אִינּוּן דְּלָא אָכְלֵי כָּל יוֹמֵיהוֹן עַל דִּמְהוֹן.

בְּגִין דְּנִשְׁמָתָא דְּבַר נָשׁ בְּהַאי עָלְמָא, נָפְקַת מִינֵּיהּ בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא. בְּצַפְרָא אִתְהַדְּרָא לֵיהּ, וְשָׁרְיָא בְּחוֹטְמָא דְּבַר נָשׁ, וְלָא עָאלַת וְלָא אִתְיַיְשְׁבָא בְּמֵעוֹי, עַד דִּמְבָרֵךְ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, וּמַצְלֵי עַל דְּמֵיהּ, כְּדֵין מִתְיַיְשְׁבָא בְּדוּכְתָּהּ.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיהו ב׳:כ״ב) חִדְלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְאַפּוֹ. מַאי אֲשֶׁר נְשָׁמָה בְּאַפּוֹ. בְּגִין דְּנַחֲתָא בְּצַפְרָא, וְאוֹמֵר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, זִילִי, וּשְׁרִי לֵיהּ בְּחוֹטְמוֹי, עַל מְנָת דְּיִצְלֵי צְלוֹתֵיהּ. אִי מְבָרֵךְ הוּא כִּדְקָא יָאוֹת, תִּשְׁרֵי בְּגַוֵּיהּ, וְאִי לָא, פָּרְחָא וּסְלִיקַת, וְאִשְׁתַּכַּח בַּר נָשׁ דְּחַסְרָא מִינֵּיהּ הַהוּא קְדוּשְׁתָא דְּנִשְׁמָתָא.

וְכֵיוָן דְּנִשְׁמָתֵיהּ חָסְרָא מִינֵּיהּ, בַּמֶּה נֶחְשַׁב הוּא, לָא אִתְחַשַּׁב לְכָלוּם, כְּאִלּוּ לָא הֲוָה בְּעָלְמָא. וְעַל דָּא, אָסִיר לֵיהּ לְאִינִישׁ לְבָרְכָא לְחַבְרֵיהּ, עַד דִּמְבָרֵךְ לְמָארֵיהּ בְּשִׁירוּתָא דְצְלוֹתָא. וְהַחַזָּן אוֹמֵר בָּרְכוּ אֶת ה', וְהוּא אוֹמֵר בָּרוּךְ ה' הַמְבוֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד. וְכֵיוָן דִּמְבָרֵךְ לְמָארֵיהּ, מִתַּמָּן שַׁרְוּתָא דִּצְלוֹתָא לְצַלָּאָה. וְעַל דָּא שְׁרִיאָן קְדוּשָׁאן. זַכָּאִין אִינּוּן דִּמְבָרְכֵי וּמְקַדְּשֵׁי לְמָארֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא, בִּרְעוּתָא דִלְבָּא.

בְּהַהִיא שַׁעֲתָא אוֹלִיפְנָא, דְּלֵית רְשׁוּ לְצַלָּאָה צְלוֹתָא בַּעֲשָׂרָה, עַד דִּמְבָרְכִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּשֵׁירוּתָא דִכוֹלָּא. וְכֵיוָן דִּמְבָרְכִין לֵיהּ, צַלּוּ צְלוֹתְהוֹן.

אָמַר הַהוּא גַּבְרָא, רַבִּי, הַהִיא בְּרָכָה, לָאו אִיהוּ אֶלָּא לְאַתְקָנָא שִׁבְחָא לְמָארֵיהוֹן. דְּאַהֲדַר לוֹן נִשְׁמַתְהוֹן, דְּאִיתְקְרֵיָא בְּהּ' שְׁמָהָן. וּבִרְכָתָא בְּהּ' תֵּיבִין, בָּרוּךְ ה' הַמְבוֹרָךְ כוּ'. וְעַל בְּרָכָה דָּא שַׁרְיָיא צְלוֹתָא. וּקְדוּשָׁה לָא שַׁרְיָא אֶלָּא עַל בְּרָכָה, לְאַתְקָפָא לְמָארֵיהוֹן בְּכוֹלָּא, וּבְרָכָה דָּא, וּקְדוּשָׁה דָּא, לָאו אִיהוּ אֶלָּא בַּעֲשָׂרָה.

שָׁאֵילְנָא לֵיהּ, אַמַּאי הֵיכָלָא לִסְטַר צָפוֹן. אֲמַר לִי, בְּהַאי הֵיכָלָא אִתְכַּפְיָין כָּל סִטְרִין בִּישִׁין, דְּלָא יִשְׁלְטוּן בְּעָלְמָא.

חַלּוֹן דָּא, אִיקָרֵי חַלּוֹן דְּנוּגַהּ. וְלֵית רְשׁוּ לְאִסְתַּכָּלָא בֵּיהּ, בַּר אִינּוּן דְּדִיוּרֵיהוֹן תַּמָּן, וְכֹלָּא אִינּוּן חָמָאן, וּמִסְתַּכְּלִין, וְיָכְלִין לְאִסְתַּכָּלָא. כָּל אִינּוּן דְּתַמָּן, אֲזְלֵי בְּמַלְבּוּשִׁין בִּדְיוֹקְנִין דְּהַאי עָלְמָא.

וְתַמָּן חָמֵינָא סַגִּיאִין מִן חַבְרַיָּיא, וְלָא אִתְיְהֵיב לִי רְשׁוּ לְאִתְקָרְבָא לְגַבַּיְיהוּ, וְכוּלְּהוּ אִשְׁתְּמוֹדְעָן דָּא לְדָא, וְאָכְלֵי מֵיכְלָא דְּתַקִּיפֵי עֶלְיוֹנִים.

רְקִיעָא דָּא, נָטֵיל בְּכָל יוֹמָא לְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא. וְכַד נָטֵיל, אַרְעִיף טַלָּא דְּחַיֵּי לְגוֹ גִּנְתָּא. וְאַתְיָין כּוּלְּהוּ צַדִּיקַיָּא דְּתַמָּן, וְאִסְתַּחְיָין בְּהַהוּא טַלָּא, וְאַזְהֲרָן כְּזוֹהַר הָרְקִיעַ, וְאָעֲלִין קַמֵּי מְשִׁיחָא, וּלְקַמֵּי אֲבָהָן, וְאִדָּם הָרִאשׁוֹן, וְלָא אִתְיְהֵיב לִי רְשׁוּ לְמִנְדַּע בְּהוּ.

חַלּוֹן דְּבִסְטַר מַעֲרָב, מְשַׁנְיָא מִכָּל שְׁאָר חַלּוֹנִין, בְּגַוְונִין וּבִנְהוֹרִין. מִתְתַּחְמָא בְּאַרְבַּע אַתְוָון דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּזָהֲרִין וְנָצְצִין עַל גַּבֵּי הַהוּא חַלּוֹנָא. זִימְנִין אִתְגַּלְיָין, זִימְנִין אִתְטַמְּרָן. וְאַחֲזֵי לִי בַּאֲתַר חַד, כְּתִוֹת שֶׁל צַדִּיקִים, בְּדַרְגִּין יַתִּיר עַל כּוּלְּהוּ.

מדרש הנעלם על איכה

שָׁלְחוּ לְהוֹ בְּנֵי בָבֶל לִבְנֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא, לָן יְאוֹת לְמִבְכֵּי, לָן יְאוֹת לְמֶעְבַּד הֶסְפֵּדָא עַל חוּרְבַּן בֵּית אֱלָהָנָא, עַל דְּאִתְבַּדַּרְנָא בֵּינֵי עַמְמַיָּא, וְאִית לָן לְמִיפְתַּח הֶסְפֵּידָא, וּלְפָרְשָׁא אַלְפָּ"א בֵּיתָא, דְּשָׁלַח מָארֵי עָלְמָא לְהֶסְפֵּידָא דְּחוּרְבַּן בֵּיתֵיהּ.

שָׁלְחוּ לְהוֹ בְּנֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא, יָאוֹת דְּאַתּוּן אִתְבַּדַּרְתּוּן בֵּינֵי עַמְמַיָּא, וְאַתּוּן לְבַר מֵאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְיָאוֹת לְכוֹ לְמִבְכֵּי עֲלַיְיכוּ וְעַל גַּרְמַיְיכוּ, דִּנְפַקְתּוּן מִנְהוֹרָא לַחֲשׁוֹכָא, כְּעַבְדָא דְּנָפֵיק מִבֵּי מָארֵיהּ. אֲבָל אֲנַן אִית לָן לְמִבְכֵּי וּלְמֶעְבַּד הֶסְפֵּידָא, וְלָן שַׁדַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סִפְרָא דְּהֶסְפֵּידָא, דַּאֲנַן בְּנָהָא דְּמַטְרוֹנִיתָא, וַאֲנַן מִבְּנֵי בֵיתָהּ, וְיָדְעִין יְקָרָא דְּמָארֵי עָלְמָא. וְלָן יָאוֹת לְמִבְכֵּי, וּלְפָרְשָׁא אִינּוּן אַלְפָּ"א בֵּיתֵי"ן.

וַאֲנַן יַתְמִין בְּלָא אַבָּא וְאִמָּא, וּמִסְתַּכְּלִין עַיְינִין לְכוֹתְלֵי בֵיתָא דְּאִימָּנָא, וְהָא אִתְחָרַב, וְלָא אִשְׁתַּכְחָנָא לֵהּ. דַּהֲוֹת יַנְקָא לָן בְּכָל יוֹמָא, בְּיוֹמִין קַדְמָאִין, מִשַּׁפִּירוּ דִּילֵהּ. וַהֲוֹית נְחִימַת לָן, וּמְמַלֶּלֶת עַל לִבָּנָא, כְּאִמָּא לִבְרָהּ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ישעיהו ס״ו:י״ג) כְּאִישׁ אֲשֶׁר אִמּוֹ תְּנַחֲמֶנּוּ וְגו'.

וְהַשְׁתָּא אִסְתַּכְּלָן עַיְינִין לְכָל סְטַר, וַאֲתַר בֵּית מוֹתְבָא דְּאִימָּנָא אִתְבַּלְבֵּל, וְהָא אִתְחָרַב. נְבַטַּשׁ רֵישָׁא לְכוֹתְלֵי בֵיתָא וּמוֹתְבָהּ. מַאן יְנַחֵם לָן, וּמַאן יְמַלֵּל עַל לִבָּנָא, וְיַגֵּין עָלָנָא קַמֵּי מַלְכָּא.

כַּד חֲוִינָן חָטָאן קַמֵּי אֲבוּנָא, וְסָלֵיק רְצוּעָא לְאַלְקָאָה לָן, אִיהִי קָיְימַת לְקַמָּן, וּמְקַבֶּלֶת מַלְקִיּוּתָא דְמַלְכָּא, בְּגִין לַאֲגָנָא עָלָנָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שם נג) וְהוּא מְחֹלָל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדֻכָּא מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ כו' וּבַחֲבָרְתוֹ נִרְפָּא לָנוּ. וְהַשְׁתָּא אִימָּא לֵית לָן, וַוי. וַוי לָן, וַוי לְכוֹ. לָן יָאוֹת לְמִבְכֵּי, לָן יָאוֹת לְמִסְפֵּד, לָן יָאוֹת לְפָתְרָא אִינּוּן מִילִּין דִּמְרִירוּ, לְאוֹדָעָא לְהוֹ, לְאִינּוּן דְּיָדְעִין לְמִבְכֵּי מִלִּין דְּהֶסְפֵּידָא.

נְקָרֵב בְּכָל יוֹמָא לְגַבֵּי עַרְסָא דְּאִימָּנָא, וְלָא נִשְׁכַּח לָהּ תַּמָּן. נִשְׁאַל עֲלָהּ, לֵית מַאן דְּיַשְׁגַּח עֲלָן. נִשְׁאַל לְעַרְסָא דִילָהּ, אִתְבַּלְבְּלָא. נִשְׁאַל לְכוּרְסְיָיא, נָפְלַת. נִשְׁאַל לְהֵיכָלִין דִּילָהּ, אוֹמָאן אִינּוּן דְּלָא יָדְעִין מִינָהּ. נִשְׁאַל לְעַפְרָא, רְשִׁימוּ דְּעִקְבָתָא לֵית תַּמָּן.

נִשְׁאַל לְאִיגְּרָא, הָא אִיגְּרָא אֲתֵיב לָן, דְּתַמָּן יְתָבָה מְבַכָּה וּמְיַיְלֶלֶת עֲלָן וְאָזְלַת מְבַכָּה, צוֹוַחַת בְּקוֹל מְרִירוּ עֲלָן, מֵאִיגְּרָא לְאִיגְּרָא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (שם כב) מַה לְּךָ אֵפוֹא כִּי עֲלִית כֻּלְּךָ לַגַּגּוֹת. נִשְׁאַל לְאוֹרְחִין וּשְׁבִילִין, כֻּלְּהוּ אָמְרִין דִּשְׁמָעוּ קָל מְרִירוּ דִּבְכִיָּה, דִּמְבַכָּה עַל בְּנָהָא, וְלָא יָדְעִין לְאָן אִסְתַּלָּקַת.

לָן יָאוֹת לְמִבְכֵּי, לָן יָאוֹת לְמִסְפֵּד. נְנַשֵּׁק עַפְרָא דְּרַגְלָהָא, נְנַשֵּׁק אֲתַר בֵּי מוֹתָבָהּ, נְנַשֵּׁק כּוֹתְלֵי הֵיכָלָא, וְנִבְכֵּי בִּמְרִירוּ. אֲנַן נִפְתַּח בְּהֶסְפֵּידָא, דְּחָמֵינָן בְּכָל יוֹמָא כָּל הַאי. נִבְכֵּי תְּדִיר וְלָא אִיתְנְשֵׁי מְרִירוּ דִּבְכִיָּה מִינָן.

פָּתְחוּ אִינְהוּ וְאָמְרֵי, (איכה א׳:א׳) אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד הָעִיר, כְּתִיב (ישעיהו כ״ב:ה׳) כִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה וְגו'. כִּי יוֹם. חַד יוֹמָא אִית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רְחִימָא דְנַפְשֵׁיהּ, כְּלֵילָא מִכָּל שְׁאַר יוֹמִין, שִׁית יוֹמִין כְּלֵילָן בֵּיהּ, וְהוּא כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ. וְעַל דְּאַסְגִּיאוּ חוֹבִין, אִסְתַּלַּק לְעֵילָא, לְבֵי עַלְמָא דְחַיִּין.

כְּדֵין מִתְּחוֹת שִׁפּוּלֵי מַשְׁכְּנָא, קָם יוֹמָא דִּמְרִירוּ, יוֹמָא דִּבְכִיָּה, יוֹמָא דְּצַעֲרָא, יוֹמָא דְּאִיקָרֵי מְהוּמָה וּמְבוּסָה וּמְבוּכָה, וְעָאל בְּגוֹ מַשְׁכְּנָא, וְשֵׁיצֵי וְסָאֵיב. וְרִבּוֹנָא דְמַשְׁכְּנָא, אֲזַל וַעֲרַק וְאִתְתָּרַךְ מִגּוֹ מוֹתָבֵיהּ לְגוֹ טוּרָא דִלְבָר, וּלְגוֹ טוּרָא דְחָרוּב, וּמַשְׁכְּנָא אִתְחָרַב.

לְבָתַר, נָחַת הַהוּא יוֹמָא עִילָּאָה, דְּאִסְתַּלַּק, שְׁאַל עַל מִשְׁכָּנֵיהּ, וְהָא אִתְחָרַב. עָאל וְאַשְׁגַּח עַל מָארֵי דְּמַשְׁכְּנָא, מַטְרוּנִיתָא רְחִימְתָּא דְנַפְשֵׁיהּ, וְהִיא אִתְתָּרְכַת וְעָרְקַת, וְכָל בְּנָיְינָהּ סָתִיר. כְּדֵין שָׁאֲרֵי לְמִבְכֵּי, גּוֹעָא בָּתַר גּוֹעָא, כְּנִהְימוּ דְּתַרְנְגוֹלָא עַל נוּקְבֵיהּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (שם) מְקָרְקַר קֹר, נְהִימוּ כְּתַרְנְגוֹלָא. קִיר, רִבּוֹן שַׁלִּיטָא.

וְשׁוֹעַ אֶל הָהָר, עָבִיד שׁוֹעָה וְצַוּוח לְגַבֵּי טוּרָא, דְּעָרְקַת תַּמָּן מַטְרוּנִיתָא. עָבִיד שׁוֹעַ צַוּוח וְקָרֵי בְּנְהִימוּ דִּבְכִיָּה אֵיכָה. אֵיכָה רְחִימְתָּא דְנַפְשָׁאי, אֵיכָה שַׁפְנִינְתִי שְׁלֵימְתִי, אֵיכָה יְחִידְתָּא דִילִי, דְּאִתְיַחֲדָא עִמִּי בְּיִחוּדָא. אֵיכָה דַּהֲוִית נָטְלָא בְּכָל יוֹמָא, חֲמֵשׁ וְעֶשְׂרִים אַתְוָון דְּיִחוּדָא, וְאִתְקְרִיאַת כ״ה עַל דָּא.

אֲחָתִי בְּרַתִּי אִמִּי, לְאָן אָזְלַת, לְאָן פָּנִית לְמֵיהַךְ. אֲנַן דְּשָׁמְעִין בְּכָל יוֹמָא קָרְקוּרָא דָּא דְּרִבּוֹנָנָא, לָן יָאוֹת לְמִבְכֵּי, לָן יָאוֹת לְמִסְפֵּד, לָן יָאוֹת לְמִפְתַּח אֵיכָה. אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד וְגו'. רַבִּי לְוִיטַס חוֹזָאָה פָּתַח, (בראשית ג׳:ט״ו) וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זַרְעָךְ. דְּבָבוֹ סַגֵּי הֲוָה מִן יוֹמָא דְאִתְבְּרֵי עַלְמָא, עַל עִילָּה דְּעֵיטָא דְּנָחָשׁ, מֵהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִתְלַטְיָיא, אִתְדַּחְיָיא מִקַּמֵּי תַּרְעָא דְמַלְכָּא, וְהוּא כָּמִין תְּדִיר בֵּין גְּדָרִין דְּעַלְמָא, בֵּין אִינּוּן גְּדָרִין דְּאוֹרַיְיתָא, כָּל אִינּוּן דְּדָשִׁין בְּעֶקֶב, בְּאִינּוּן גְּדָרִין, נָשִׁיךְ לוֹן.

וַוי דְּאַשְׁכַּח, וַוי דְּנָשֵׁיךְ. וַוי עַל דְּבָבוּ בִּישָׁא דְּאִתְנְטֵיר. עַל דְּבָבוּ בִּישָׁא דַּהֲוָות לֵיהּ בְּהַאי אִשָּׁה, דְּאִתְקְרֵיָא אִשָּׁה יְרֵאַת ה'. דְּבָבוּ בִּישׁ נָטַר לָהּ מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עַד דְּתָבַר לָהּ בְּתָבִירוּ, לְמִשְׁכַּב לְעַפְרָא.

(איכה א׳:א׳) "אֵיכָה "יָשְׁבָה "בָדָד "הָעִיר "רַבָּתִי "עָם "הָיְתָה, אִסְתַּכַּל בְּאַתְוָון דְּרֵישׁ כָּל תֵּיבָה וְתֵיבָה, וְתִשְׁכַּח נְטִירוּ דְּבָבוּ בִּישָׁא, דְּאִתְנְטָרָא, עַד דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא. אֵיבָ"ה רָעָ"ה בְּרֵישֵׁי אַתְוָון, אִתְנְטֵיר לָהּ לְהַהִיא אֵשֶׁת חַיִל, בְּתָבִירוּ דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, לְמִשְׁכַּב לְעַפְרָא.

הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איכה א׳:א׳) "כְּאַלְמָנָה "רַבָּתִי "בַּגּוֹיִם "שָׂרָתִי "בַּמְּדִינוֹת "הָיְתָה "לָמַס, תִּקְרֵא לְמַפְרֵעַ בְּרֵישֵׁי אַתְוָון, לָ"ה בְּשִׁבְרָ"ךְ. בְּתָבִירוּ דְּבֵי מַקְדְּשָׁא, בְּתָבִירוּ דִּכְנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל, דְּבָבוּ בִּישָׁא אַדְבֵּיק לָ"ה בְּשִׁבְרָ"ךְ.

אֵיכָה דְּאִתְדַּבְּקַת לְהַהִיא אֵיבָה רָעָה דָּא, קַל דְּנָחָשׁ, קַל מְרִירוּ דִּבְכִיָה בָּרְקִיעִין. אִלֵּין קָרָאן אֵיכָה, וּמִסְטְרָא אָחֳרָא קָרָאן אֵיבָה. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, וְאֵיבָה אָשִׁית בֵּינְךָ וּבֵין הָאִשָּׁה, בֵּין סִטְרָא דָּא, וּבֵין סִטְרָא דָּא, אִשְׁתַּכַּח בְּחֶרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא. וּבְקָרָא קַדְמָאָה אִתְרְשִׁים כֹּלָּא לְמִנְדַּע דְּהַאי כ"ה, אַדְבֵּיק לָהּ אֵיבָ"ה רָעָה, דְּנָטֵיר לָהּ מִיּוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא.

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, רַבִּי הָרְכִינַס פָּתַח, (בראשית ג׳:כ״ד) וַיְגָרֶשׁ אֶת הָאָדָם וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן. וַיְגָרֶשׁ אֶת, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. בְּחֶרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא, דְּאִתְתָּרְכַת בְּתֵירוּכִין, דְּאִשְׁתְּלַחַת בְּשִׁלּוּחִין, כְּרָסְיָיא דְמַלְכָּא נָפְלַת.

וַיְגָרֶשׁ אֶת, דָּא כְּרָסְיָיא דְמַלְכָּא. וַוי דְּאִתְתָּרְכַת, וַוי דְּנָפְלַת. הָאָדָם, הַהוּא דְּשַׁלֵּיט עַל כּוּרְסְיָיא, דִּכְתִיב בֵּיהּ (יחזקאל א׳:כ״ו) וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם כו'. נָפְלַת כְּרָסְיָיא, נָפַל כֹּלָּא.

וַיַּשְׁכֵּן, הַהוּא דְּתָרֵיךְ לְדָא, אַשְׁכֵּין וְאַשְׁרֵי יִישׁוּבָא אָחֳרָא, בְּהֵיפּוּכָא. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְחָרִיב בֵּי מַקְדְּשָׁא, סָלִיק לְכָבוֹד עִילָּאָה לְעֵילָּא, וְאַזְעִיר דְּיוֹקְנֵיהּ מִכְּמָה דַּהֲוָות. וְכוּרְסְיָיא נָטֵיל מִנֵּיהּ וְאִתְפְּרַשׁ.

כְּבְיָכוֹל אַשְׁרֵי לְגַן עֵדֶן עִם כְּרוּבִים לְתַתָּא, וְאִתְפְּרַשׁ מֵהַהוּא כָּבוֹד עִילָּאָה. וְאַשְׁרֵי לְהַהִיא לַהַט הַחֶרֶב, לְמֵיקַם בְּדוּכְתָּא דְּרַבָּנוּתֵיהּ, לְמֵיטַר וּלְמֵישְׁאַב וּלְמַסְתִּיר, הַהוּא אוֹרַח דְּאִנְגִיד מֵעֵץ הַחַיִּים.

וּשְׁלֹמֹה מַלְכָּא צָווּחַ וְאָמַר, (משלי ל׳:כ״א) תַּחַת שָׁלוֹשׁ רָגְזָה אֶרֶץ כו' תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ כו' וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. שִׁפְחָה לְגוֹ, גְּבִירְתָּהּ לְבַר. אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, מַאי בָדָד. כְּמָא דְּאַתְּ אָמַר, בָּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ.

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, ר' חֲנִינָאי וְרַבָּנָן פָּתְחֵי קְרָא בְּאָדָם הָרִאשׁוֹן. (בראשית ב׳:ט״ו) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח, בַּמֶּה לְקָחוֹ. ר' חֲנִינָאי אָמַר, לְקָחוֹ בְּדְבָרִים. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (ויקרא ח׳:ב׳) קַח אֶת אַהֲרֹן. וְרַבָּנָן אָמְרוּ, לְקָחוֹ בְּרוּחַ. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (מלכים ב ב׳:ג׳) הַיּוֹם ה' לֹקֵחַ אֶת אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשֶׁךָ.

וַיַּנִּיחֵהוּ בְּגַן עֵדֶן, כְּדֵי לִהְיוֹת לוֹ מְנוּחָה, לְדַעַת וּלְהַכִּיר הַחָכְמָה וְהַתּוֹרָה. דְּאָמַר רִבִּי חֲנִינָאי, הַתּוֹרָה לִימְדָהּ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לָאָדָם. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (איוב כ״ח:כ״ז) אָז רָאָהּ וַיְסַפְּרָהּ וְגו', וַיֹּאמֶר לָאָדָם. וְהָיוּ מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְקַלְסִין לְפָנָיו.

עַד שֶׁרָאָה סמאֵל יֵיהּ בַּשָּׁמַיִם, וְנִתְקַנֵּא בּוֹ, וְיָרַד מִן הַשָּׁמַיִם כִּדְמוּת צֵל עַל נָחָשׁ. הַנָּחָשׁ נִרְאָה, וְהַצֵּל עָלָיו, תָּקְפָא וְחֵילָא דִילֵיהּ.

קְרֵיב הַהוּא נָחָשׁ לְגַבֵּי אִיתְתָא, דְּדַעְתָּא קַלָּה מִן הָאִישׁ. מִכָּאן דְּאִתְתָא לָא אִתְפַּתַּת, אֶלָּא בְּאִתְתָא אָחֳרָא. (בראשית ג׳:א׳) וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים, מֵיָּד פָּתַח בְּאַף. מֵהָכָא, דִּבְתְחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁל אָדָם נִיכַּר מִי הוּא. כָּךְ הוּא פָּתַח בְּאַף, לְהוֹדִיעַ מִי הוּא.

נָטַל סִימָן זֶה, אִם תְּקַבֵּל, אִם לֹא תְקַבֵּל. וְהִמְשִׁיכָהּ בִּדְבָרִים, עַד שֶׁפָּתְחָה בְּאוֹת מ״ם, וְאָמְרָה מִכָּל עֵץ הַגָּן אָכֹל נֹאכֵל. מֵיָּד נָטַל הַנָּחָשׁ הָאוֹת, וַיָּשֶׂם אוֹתָהּ עַל זְרוֹעוֹ הַשְּׂמְאלִית, וְהָיָה מַמְתִּין עַל וא״ו תי״ו מִפִּיהָ, כְּדֵי לִהְיוֹת מו״ת נָכוֹן לְפָנֶיהָ.

הִתְחִיל לְפַתּוֹתָהּ, עַד דִּכְתִיב, (שם) וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה, בְּטַעְמָא סַגֵּי וְתַקִּיף. מְלַמֵּד, שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת וא״ו תי״ו, וְסָלְקוּ לְהִתְחַבֵּר עִם אוֹת מ״ם. וְאוֹת מ״ם הָיְתָה עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת, וְלֹא הָיְתָה מִתְחַבֶּרֶת עִמָּהֶם, עַד שֶׁנִּתְפַּתֵּת.

וּפָרְחוּ וא״ו תי״ו, ד' זְמָנִין, וַאֲקִיפוּ לְאוֹת מ״ם לְד' סִטְרִין. דִּכְתִיב, (בראשית ג׳:ו׳) וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ וַתִּפָּקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. הָא ד' זְמָנִין ו' ת'. מְלַמֵּד, שֶׁסִּבְּבוּ לְאוֹת מ״ם לְאַרְבַּע צְדָדִין, וְהַמ״ם בָּאֶמְצַע, מָוֶת בְּכָל סִטְרִין.

כְּמַדְבָּר אַחֵר, (ירמיהו ט׳:כ׳) כִּי עָלָה מָוֶת בַּחַלוֹנֵינוּ. דָּא סמאל, דְּאִיהוּ חַד מֵחַלּוֹנֵי שְׁמַיָּא. וְעַל דָּא מִי גֶּבֶר יִחְיֶה וְלֹא יִרְאֶה מָוֶת. מִיָּד שָׁלַט בָּהּ, וְהִטִּיל בָּהּ זוּהֲמָא. נָחַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵיחֲמֵי, וַיִּתְחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ.

תָּא חֲזֵי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲטָרָה עַל רֵאשֵׁיהֶם, לִהְיוֹת בְּשִׁבִילָם שׁוֹרָה עַל הָעוֹלָם. כֵּיוָן שֶׁחָטְאוּ, כְּבָיְכוֹל, תַּשׁ כֹּחָהּ, וְאִסְתַּלְקַת וְלֹא שַׁלִּיטַת. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאֲרֵי לְקוֹנָן, וְאָמַר אֵיכָה, מַה תְּהֵא מִינָהּ, שְׁלָטָנוּתָא אַעֲדוּ מִינָהּ. אוּף הָכָא בְּחוּרְבַּן בֵּי מַקְדְּשָׁא, שׁוּלְטָנוּתָא אַעֲדוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁאֲרֵי לְמִסְפֵּד, וְאָמַר אֵיכָה, מַה תְּהֵא עָלֶיהָ.

אֵיכָה, רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח, (ירמיהו ל״א:ט״ו) קוֹל בָּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תַּמְרוּרִים וְגו'. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְחָרַב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וְאִתּוֹקַד. אָתָא קָלָא וְאִיתְעַר עַל קִבְרֵי אֲבָהָן קַדְמָאֵי, וַאֲמַר, אֲבָהָן קַדְמָאֵי, אַתּוּן דְּמִיכִין בְּשֵׁינְתָא, וְלָא יָדְעִיתּוּן צַעֲרָא דְּעָלְמָא, בְּנֵיכוֹן דְּגַדְּלְתּוּן בְּצַעֲרָא, וְאַעֵילְתּוּן בְּהֵימְנוּתָא סַגֵּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא מִיתוּ, וְהָא אִתְקְטָלוּ, וְהָא אֲזָלוּ בְּגָלוּתָא בֵּין שַׁנְאֵיהוֹן, יְדֵיהוֹן מְהַדְּקָן לַאֲחוֹרָא, מַיְתִין בְּכַפְנָא, בָּתֵּיהוֹן אִתּוֹקַד. אָן רַחֲמִין דְּיִלְכוֹן, אָן מְהֵימְנוּתָא דְּיִלְכוֹן, קוּמוּ אִיתְעָרוּ לְגַבַּיְיהוּ.

מִיָּד אִתְעָרוּ אֲבָהָן וְאִמָּהָן, וַאֲזָלוּ לְגַבֵּי מֹשֶׁה, אֲמָרוּ לֵיהּ, מֹשֶׁה רַעְיָא מְהֵימְנָא, אָן אִינּוּן בְּנִין, אָן שְׁבַקְתְּ לוֹן. מִיָּד אִיתְעַר מֹשֶׁה, וַאֲזַל עִמְּהוֹן לְגַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ. אֲמַר לֵיהּ, בְּנֵי אֲבָהָן אִלֵּין, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דְּפַקְדַנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיהוֹן, וְשַׁבְקֵית לוֹן בִּידָךְ, אָן אִינּוּן.

אֲתֵיב יְהוֹשֻׁעַ וַאֲמַר, רַבִּינוּ מֹשֶׁה, בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא שַׁבְקֵית לוֹן, וּפְלִיגִית לוֹן אַרְעָא עַל פּוּם עַדְבָא, כְּמָה דְּפַקְדַתְּנִי, וְכֻלְּהוּ שַׁבְקֵית גְּבַר עַל אַחְסַנְתֵּיהּ וְעַל עַדְבֵיהּ.

וּמִיָּד אֲזָלוּ כּוּלְּהוּ לְאַרְעָא קַדִּישָׁא, וְאַשְׁכָּחוּ לָהּ דְּאִתְחָרְבָא, דְּלָא אִשְׁתַּמַּע בָּהּ קָלָא. עָאלוּ גַּבֵּי מַקְדְּשָׁא, וְחָמוּ דְּאִתּוֹקַד. עָבְדוּ בֵּיהּ הֶסְפֵּדָא, עַד דְּאִשְׁתַּמַּע קָל מְרִירוּ דִּבְכִיָּה לְרוּם שְׁמַיָּא, וְכָל מַלְאֲכֵי עִילָּאֵי בְּכוֹ עִמְּהוֹן לְעֵילָּא.

אִיתְעַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וַאֲתָא לְגַבַּיְיהוֹן, וְאַשְׁכַּח לוֹן מְמָרְרִין בְּקָל בְּכִיָּה, גּוֹ עַפְרָא דְּמַקְדְּשָׁא. אֲמַר לוֹן, רְחִימִין דְּנַפְשָׁאי, מָה אַתּוּן הָכָא, (ירמיהו י״א:ט״ו) מַה לִּידִידִי בְּבֵיתִי. קָם אַבְרָהָם סָבָא בְּקַדְמֵיתָא, אֲמַר קַמֵּיהּ מָארֵי דְּעָלְמָא, אַתְּ יָדַעְתְּ דְּאָזְלַת קַמְּךָ בְּאוֹרַח קְשׁוֹט. עֶשֶׂר זְמָנִין נִסֵּית לִי, וְקָיְימִית בְּכֻלָּא. בָּנַי אֵן אִינּוּן, לָא שְׁמַעֲנָא קָל מִלֵּיהוֹן בְּאַרְעָא דְּאוֹמַיִת לִי, לְקָיְימָא לְהוֹן בָּהּ.

אֲמַר לֵיהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי אַבְרָהָם רְחִימָא דְּנַפְשָׁאי, (שם) וּבְשַׂר קֹדֶשׁ יַעֲבְרוּ מֵעָלַיִךְ. בְּטִילוּ מִינַּיְיהוּ בְּרִית קַדִּישָׁא, וּפָלְחוּ עֲבוֹדָה זָרָה, וְעַל דָּא אִיתְקְרַפַת רוּגְזָאי בְּהוֹן, וּבְגִינָךְ אוֹרִיךְ לוֹן כַּמָּה זִמְנִין, וְלָא תָּבוּ קֳדָמַי.

כֵּיוָן דְּשָׁמַע אַבְרָהָם כָּךְ אֲמַר יִמָּחוּ עַל קִדּוּשַׁת שְׁמֶךָ כָּל אִינּוּן חוֹבַיְיהוֹן בֵּינֵי עַמְּמַיָּא, עַד דְּיֵהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ לַאֲתָבָא לוֹן לְגַבָּךְ. וְכֵן כֻּלְּהוּ כְּגַוְונָא דָּא, וְאָזְלוּ לְהוֹ.

אִשְׁתְּאָרַת תַּמָּן רָחֵל, וַאֲרִימַת קָל בְּכִיָּה בְּמְרִירוּ דְּתַמְרוּרִים, אֲמַר לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, רָחֵל, מָה אַתְּ מְבַכָּה. אֲמָרָה קֳמֵיהּ, וְלָא אֶבְכֶּה, בָּנַי אֵן אִינּוּן, וּמָה חָטָאן לְגַבָּךְ. אֲמַר לָהּ

עָאֲלוּ צָרָתִי לָקֳמַי, וְאַעֵילוּ לָהּ בְּבֵיתִי. מִיָּד אָמְרָה, וְכִי לָא עָבָדִית אֲנָא יַתִּיר, דְּאַעֵילְנָא צָרָתִי בְּבֵיתִי.

דִּתְנַן, בְּשַׁעָתָא דִּכְתִיב, (בראשית כ"ט:י"ב) וַיַּגֶּד יַעֲקֹב לְרָחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא, אֲמַר הַהוּא זִוְּוּגִי לְגַבָּאי, אָמְרָה לֵיהּ אֵין, אֲבָל אֲחָתָא אִית לִי קְשִׁישָׁא מִינָּאי, וּמִסְתַּפֵּינָא מֵאַבָּא, דְּרַמָּאָה אִיהוּ. מִיָּד וַיַּגֶּד יַעֲקֹב לְרָחֵל, כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא בְּרַמָּאוּתָא.

מִיָּד יְהַב לָהּ סִימָנִין. כֵּיוָן דְּעָאלַת לֵאָה בְּהַהוּא לֵילְיָא, אָמְרָה רָחֵל, הַשְׁתָּא מִתְכַּסְפָּא אֲחָתִי, אֲזָלַת וּמָסְרָה לָהּ סִימָנִין.

וְעַל דָּא אָמְרָה לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וַאֲנָא לָא עָבָדִית יַתִּיר, דְּאַעֵילְנָא צָרָתִי בְּבֵיתִי. וְאַתְּ דִּכְתִיב בָּךְ, רַחוּם וְחַנּוּן אֶרֶךְ אַפַּיִם, הֲוֵה לָךְ לְאַעֲבָרָא עַל חוֹבֵיהוֹן.

וּבְכָל מַה דַּאֲמַר לָהּ, לָא קַבֵּילַת תַּנְחוּמִין. הָדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיהו ל"א:ט"ו) קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע וגו' כִּי אֵינֶנּוּ. לָא בָּעֲאת לְקַבָּלָא תַּנְחוּמִין. מַאי טַעְמָא. בְּגִין כִּי אֵינֶנּוּ, כְּיוֹמִין קַדָּמָאִין לְאַשְׁרָאָה בֵּינַיְיהוּ, וְהָא אִסְתַּלַּק לְעֵילָּא.

וּבְגִין דְּכִי אֵינֶנּוּ בְּגוֹ בְּנָהָא, לָא קַבָּלִית תַּנְחוּמִין, עַד דְּאוֹמֵי לָהּ. דִּכְתִיב, (ירמיהו ל"א:ט"ז) כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה.

כְּמָה דַּעֲבָדַת רָחֵל, אוּף הָכֵי שְׁכִינְתָּא לְעֵילָּא. כְּדְמִתַּרְגֵּם קָל בְּרוּם שְׁמַיָּיא אִשְׁתְּמַע, שְׁכִינְתָּא מְבַכָּה עַל בָּנָהָא. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא דְּאִיהִי הֲוַת מְבַכָּה, אִתְעָרוּ לְגַבָּהּ שִׁתִּין רִבּוֹא מַשְׁרְיָין עִילָּאִין, וְכֻלְּהוּ אִיתְעָרוּ בְּכִיָּה לְגַבָּהּ.

בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, אִשְׁתַּמַּע קָלָא לְרָקִיעַ עֲרָבוֹת, וְאִזְדַּעְזְעוּ מָאתָן אֶלֶף עָלְמִין, דַּהֲווֹ גְּנִיזִי מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עַד דְּאִשְׁתְּמַע הַהוּא קָלָא לְרוּם שְׁמַיָּיא. וּמַאן אִיהוּ, דָּא רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, דְּאִיהוּ עַל גַּבֵּי הַחַיּוֹת.

עַד דְּאִתְגַּלְּיַת אִימָא לְבַרְתָּא, וְאָמְרָה לָהּ, מִנְעִי קוֹלֵךְ. כְּדֵין אִתְפָּרְשַׁת מִתַּמָּן, וַאֲזָלַת הִיא וְכָל אוּכְלוּסָהָא בְּגָלוּתָא. וְאִצְטְרִיכוּ לְאִתְבַּדְּרָא לְכַמָּה סְטָרִין, לְמֶהֱוֵי גָּלוּתָא לְכוֹלָּא, וְהִיא יָשְׁבָה בָדָד.

רַבִּי נְחוּנְיָא אָמַר, אֵיכָה, מַאן אָמַר דָּא, הַהוּא רוּחַ עִילָּאָה נְעִימָאָה, עַלְמָא דְּאָתֵי. וְעַל דָּא, תֵּיבָה דָּא רוּחָנִי אִיהוּ, וְלָא אִית בָּהּ שׁוּתְפוּ כְּלָל, לָאו לִישָׁן וְשִׁינַּיִן, וְלָאו שִׂפְוָון כְּלָל.

אִימָא שָׁאֲלָה עַל בְּרַתָּה, דָּא קְרַקְוּרָא דְּקִיר, אָדוֹן רִבּוֹן רַב וְשַׁלִּיט, יָשְׁבָה, וְלָא עוֹמֶדֶת, בַּתְּחִלָּה עוֹמֶדֶת, וְכָל אוּכְלוּסֵיהּ עוֹמְדִים, הַשְׁתָּא יוֹשֶׁבֶת וְשׁוֹמֵמָה. בָּדָד, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר בָּדָד יֵשֵׁב, כְּמַאן דְּמָסָאֵיב בְּמָסָאֲבוּ, וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ, הַהִיא דַּהֲוַות מְסָאֲבָא, יַתְבָא בְּדוּכְתָּהָא.

שָׁלְחוּ לְהוֹ בְּנֵי בָבֶל לִבְנֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא, יָאוֹת דְּאַתּוּן צְרִיכִין לְמִבְכֵּי, וּלְכוֹן יָאוֹת לְמִסְפֵּד, וּלְמֶעְבַּד אֶבְלָא, בְּמֶחֱזֵיכוֹן הֵיכָלִין דְּאִימָא חֲרִיבִין, וַאֲתַר עַרְסָה דְּאִתְהַפַּךְ בְּאֶבְלָא, וְהוּא לֵית תַּמָּן, וּפָרְחָא מִנְּכוֹן, וְלָא יְדַעְתּוּן מִינָהּ.

תֵּימְרוּן דְּאִיהִי עִמָּנָא גּוֹ גָּלוּתָא, וְנָחֲתַת דִּיוּרָהּ בְּגַוֹונָא. אִי הָכֵי, אֲנַן צְרִיכִין לְמֶחֱדֵי, דְּהָא יְחֶזְקֵאל נְבִיאָה חָמָא לָהּ הָכָא, וְכָל אוּכְלוּסָהָא.

וַדַּאי, עַל דָּא אֲנוּ צְרִיכִין לְמִבְכֵּי, וּלְמִסְפֵּד כְּתַנְיָנָא, וּכְיַעֲנֵי מַדְבְּרָא, דְּאִיהוּ אִתְתָּרְכַת לְבַר מֵהֵיכָלָהּ, וַאֲנַן בְּגָלוּתָא, וְהִיא אָתַת עֲלָנָא בְּמִרִירוּ, וְחָמֵאת לָנָא בְּכָל יוֹמִין בְּכַמָּה עָאקוּ, בְּכַמָּה נִימוּסִין גְּזִרִין עֲלָנָא בְּכָל זְמַן, וְלָא יָכְלָא לְאַעֲדָאָה מִינָן עָאקִין, וְכָל אִינוּן מַכְתְּשִׁין דַּאֲנַן סַבְלִין.

שָׁלְחוּ לְהוֹ בְּנֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא, יָאוֹת דְּאִימָּנָא עָרְקַת, וְאִתְתָּרְכַת מִגּוֹ הֵיכָלָהָא, וְנָחֲתַת לְגַבַּייכוּ בְּמִרִירוּ וּבְקָל עָצִיב, כְּאִיתְתָּא דְּיָתְבָא בְּלָא דַעְתָּא, וּכְגַבְרָא דְּלָא יָכֵיל לְשֵׁיזָבָא, וְיָאוֹת לְכוֹן לְמִסְפֵּד.

אֲבָל אֲנַן, אִית לָן לְמִבְכֵּי וּלְמִסְפֵּד בִּנְהִי וּמְרִירוּ, דַּאֲנַן חָמָאן בְּכָל יוֹמָא הֵיכָלָא חָרִיב, וְתַעֲלִין דְּמַדְבְּרָא עָאלִין וְנָפְקִין, וְשָׁרְקִין יַעֲנִים בְּגַוֵּיהּ, וַאֲנַן חָמָאן וּבָכָאן.

וּבְעוֹד דַּאֲנַן יָתְבִין נְבוֹכִין, וּשְׁכִיבִין פּוּמָנָא בְּעַפְרָא, אֲנַן שָׁמְעִין קָל נְעִימוּ דְּרַגְלָהָא, בִּתְלַת מִשְׁמָרוֹתָא דְּלֵילְיָא, נָחֲתַת וְחָמֵאת לְהֵיכָלָאָה, אֵיךְ חֲרֵבִין מִתּוֹקְדָן, אֲעֲלַת מֵהֵיכָלָא לְהֵיכָלָא, מִדּוּךְ לְדוּךְ, וְגָעֲת וּמְיַיללֶת, וּבְכַת עֲלָנָא וְעַל נַפְשָׁנָא.

וַאֲנַן מִתְעָרִין לְקָל נְעִימוּ דִּבְכְיָיתָהּ וִילָלוּתָהּ. וְרוּחָנָא אָזְלַת אֲבַתְרָהּ, וּפָרַח לְגַבָּהּ. וּלְפוּם שַׁעֲתָא פָּרְחַת וְאָזְלַת, וְלָא שְׁמַעְנָא, וְלָא יְדַעְנָא מִידֵי, דְּהָא אָזְלַת, וְאִשְׁתְּאַרְנָא נְבוֹכִין, דְּמִיכִין, בְּלָא רוּחָא, בְּלָא דַעְתָּא. צָעֲקִין, וְאָמְרִין אֵיכָה.

תְּנִינָן, בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, קָל מְרִירוּת דִּכְאִיבָא דְּצִיו"ן אִשְׁתְּמַע מֵרוּם רְקִיעָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְרְקִיעָא. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (ירמיהו כ״ה:ל׳) ה' מִמָּרוֹם יִשְׁאַג וּמִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ שָׁאֹג יִשְׁאַג עַל נָוֵהוּ.

בְּשֵׁירוּתָא דְּלֵילְיָא, הִיא אִתְכַּוְונַת בִּבְכִיָּה, וְשָׁאֲגַת מֵרוּם רְקִיעָא לְעֵילָא. נָחֲתַת לְתַתָּא, לְאָתַר מִדְבַּח הַחִיצוֹן, וְחָמַת דּוּכְתָּהּ חָרִיב, מְסָאַב בִּמְסָאֲבוּ, וְכָל אֲתַר לָא אִשְׁתְּכַח בֵּיהּ. גָּעֲת וּמְיַלֶּלֶת, צוֹוַחַת בְּקָל מְרִירוּ, וַאֲמָרַת, מִדְּבְחִי מִדְּבְחִי, פַּרְנָסְתִּי דְּמַרְוֵית לִי בְּכַמָּה נִיסּוּכִין, בְּכַמָּה עִלָּוִון דָּכְיָין קַדִּישִׁין.

כָּל גֻּבְרִין קַדִּישִׁין, רַבְרְבָן מְמַנָּן, הֲווֹ מַרְוָון וְחָדָאן מִינָךְ, אָכְלִין עִידּוּנִין, וּפַלְגִין חוּלָקֵיהוֹן, בְּרוּמֵי רְקִיעָא. יַהֲבוּ בָךְ נִיבְלַת חֲסִידִים קְדוֹשִׁים. בָּנַי דְּאִתְדַּבָּחוּ עֲלָךְ, וַוי לִי מִדְּמֵיהוֹן. וְכָל גֻּבְרִין רַבְרְבִין מְמַנָּן, נָפְלוּ מִדּוּכְתֵּיהוֹן לְקוֹל צְוָוחֵיהוֹן.

יָתְבִין לְבַר צָווחִין וּבָכָאן, אינוּן אֶרְאֶלִים קַדִּישִׁין, דְּאַת שְׁמֵיהּ קַדִּישָׁא הֲוָה מִתְעַטַּר עֲלַיְיהוּ, וּבֵיהּ אינוּן חָדָאן וְקָיְימִין. לְקַל בְּכִיוּתְהוֹן אָת דְּא פָּרְחָא מִנַּיְיהוּ, וְסָלְקָא לְרוּמֵי מְרוֹמִים, וְאִשְׁתָּאֲרוּ כְּנוּקְבָא דְּבָכַאת וּמְיַלֶּלֶת. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ישעיהו ל"ג:ז') הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חֻצָה. אֶרְאֶלָּם בְּלָא יו"ד, צָעֲקוּ חוּצָה.

מִהְבְּחִי מִדְּבְּחִי, לְבָתַר דְּמַרְוֵית לִי בְּנִיבְלוּת בְּנִין חֲסִידִין קַדִּישִׁין, דְּמָסְרוּ נַפְשֵׁיהוֹן וְגִשְׁמֵיהוֹן עֲלָךְ, אִיתְגְּנִיזַת. אָן אֶשְׁכַּח לָךְ, אָן אֶשְׁתָּא דַּעֲלָךְ. גַּעַת וּמְיַלֶּלֶת וּבְכַת בְּקַל עָצִיב. שְׁתָּא אַלְפֵי גַבְרֵי קַדִּישִׁין, בְּכָל סִטְרָא דְאַרְבַּע סִטְרֵי עָלְמָא, אינוּן דַּהֲווֹ אָכְלֵי קָרְבָּנָא בְּכָל יוֹמָא, נַחֲתֵי בַּהֲדָהּ, וּמְיַלְּלִין וּבְכַיְין עַל מִדְבַּח דַּעֲלָוון. וַיַּתִּיר הֲוֹו, אֶלָּא אִתְמַעֲטוּ.

וַאֲפִילּוּ אינוּן דְּקָיְימִין לְבַר, בְּרוּחַ אֲחֶרָא, דְּמַרְוון מֵאינוּן אִימְרִין וּפְדָרִין. בְּשֵׁירוּתָא דְּלֵילְיָא צָוְחִין גָּעָאן וּמְיַלְּלִין עַל הַאי מִדְּבַּח. וַוי לְחַמְרָא דְּאַבְיד אֲבוּסָה, אֲתַר דְּמַתְרְוָה מִנַּיהּ. מַאן חֲמֵי נְהִימוּ דְּגַבְרִין קַדִּישִׁין בְּמַטְרוּנִיתָא, מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וּמֵעֵילָּא לְתַתָּא.

בְּפַלְגוּ לֵילְיָא, עָאל לְגוֹ הַהִיא נְקוּדָה דְּצִיּוֹן, אֲתַר דְּבֵית קוֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, חֲמַת לֵיהּ דְּאִתְחָרֵיב, וְאִסְתָּאַב אֲתַר בֵּית מוֹתָבָהּ וְעַרְסָהּ, גָּעַת וּמְיַלֶּלֶת, סָלְקָא מִתַּתָּא לְעֵילָּא, וּמֵעֵילָּא לְתַתָּא, אִסְתַּכַּל בַּאֲתַר דְּכְרוּבִים, צָוְוחָא בְּקוֹל מְרִירוּ, וַאֲרֵימַת קָלָא וְאָמְרָה, עַרְסִי עַרְסִי, אֲתַר בֵּית מוֹתָבִי. עַל הַאי דּוּכְתָּא כְּתִיב, (שה"ש ג) עַל מִשְׁכָּבִי בַּלֵּילוֹת. מִשְׁכָּבִי, עַרְסָא דְּמַטְרוּנִיתָא. גָּעַת בִּבְכִיָּה וְאָמְרָה, עַרְסִי אֲתַר מְקֻדָּשִׁי, אֲתַר דְּמַרְגָּלְאִין טָבָאן, בֵּי פָּרוֹכְתָּא וְכַפּוֹרְתָּא, דַּהֲווֹ סָמְכִין עֲלוֹהִי שִׁתִּין אַלְפִין רִבְוון אַבְנֵי יְקָר, סִדְרִין סִדְרִין, שׁוּרִין שׁוּרִין, מִסְתַּכְּלָאן דְּא לְדָא. סִדְרִין דְּרִמּוֹנִין מִתְצַעֲן עֲלָךְ לְד' סִטְרִין. עַלְמָא קָיְימָא בְּגִינָךְ. רִבּוֹן עָלְמָא, בַּעֲלִי, הֲוָה אָתֵי לְגַבִּי, וְהוּא שָׁכַב בֵּין דְּרוֹעַי, וְכָל מַה דִּבְעֵינָא מִנַּיהּ, וְכָל בָּעוּתַי עֲבִיד בְּעִידְנָא דָא. כַּד הֲוָה אָתֵי לְגַבִּי, וְשַׁוֵּי בִּי מְדוֹרֵיהּ, וּמִשְׁתַּעֲשַׁע בֵּין שַׁדַּי.

עַרְסִי עַרְסִי, לֵית אַתְּ דְּכִיר כַּד הֲוֵינָא אַתָּא לְגַבָּךְ בְּחֶדְוָה וּבְשַׁפִּירוּ דְּלִבָּא, וְאינוּן רַבְיָין עוּלֵּמִין, הֲוֵי נָפְקִי לְקֳדָמוּתִי, בַּטְשֵׁי בְּגַדַּפַּיְיהוּ בְּחֶדְוָה, לְקַבְּלָא לִי.

עַפְרָא דְבָךְ, הֲוָה קָם מִדּוּכְתֵּיהּ, וְחָזוּ אֵיךְ אִיתְנַשְׁיָא אֲרוֹנָא דְאוֹרַיְיתָא דַּהֲוַת הָכָא, מֵהָכָא נָפְקָא מְזוֹנָא לְכָל עָלְמָא, וּנְהוֹרָא, וּבִרְכָאן לְכוֹלָּא.

אַשְׁגַּח עַל בַּעֲלִי, לֵית הָכָא. אַשְׁגַּח לְכָל סִטְרָא. בְּעִידְנָא דָא כַּד הֲוָה אָתֵי בַּעֲלִי לְגַבִּי, וְסָחֲרַנֵיהּ כַּמָּה בְּנִין חֲסִידִין, וְכָל אינוּן עוּלֵּמָתָאן זְמִינִין לְקַבְּלָא לֵיהּ.

וַהֲוֵינָא שָׁמְעִין מֵרָחוֹק, קָל זוּגִין דְּפַעֲמוֹנִים מְקַשְׁקְשִׁין בֵּין רַגְלוֹי, בְּגִין דְּאֶשְׁמַע קָלֵיהּ עַד דְּלָא יֵעוֹל לְגַבִּי. כָּל עוּלֵּימָתָאן דִּילִי, מְשַׁבְּחָן וְאוֹדָן קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לְבָתַר אָזְלִין כָּל חַד עַל בֵּי מוֹתָבֵיהּ, מְחַבְּקָן בְּנְשִׁיקָתְהוֹן בִּרְחִימוּ.

בַּעֲלִי בַּעֲלִי, אֶן פָּנִיתָ, הַשְׁתָּא הוּא עִדָּנָא דַּהֲוֵינָא אַשְׁגַּח בָּךְ. אִסְתַּכַּלְנָא בְּכָל סְטַר, וְלֵית אַנְתְּ. אֶן אַשְׁגַּח לָךְ, וְלָא אֶתְבַּע בְּגִינָךְ.

דָּא הוּא אַתָּרָךְ בְּעִידָנָא דָא, לְמֵיתֵי לְגַבִּי, הָא אֲנָא זְמִינָא הָכָא. הָא אִתְנְשֵׁית מִנָּאי, לֵית אַנְתְּ דְּכִיר יוֹמֵי דִּרְחִימוּ, כַּד הֲוֵינָא שָׁכְבַת בְּתוּקְפָּךְ, וּמְחַקְקָא בִּדְיוֹקָנָךְ, וּדְיוֹקְנֵי הֲווּת מְחַקְקָא בָּךְ, כְּהַאי חוֹתָם דְּשָׁבֵיק דְּיוֹקְנֵיהּ בִּגְלִיפוּ דִּכְתָבָא, הָכֵי שַׁבַקְנָא דְּיוֹקְנִי בָּךְ, בְּגִין דְּתִשְׁתַּעְשַׁע בְּדְיוֹקְנִי, בְּעוֹד דַּאֲנָא בְּגוֹ חֵילִי.

גָּעַת בְּבְכְיָה, וְצָוְחַת, בַּעֲלִי בַּעֲלִי, נְהִירוּ דְּעֵינֵי הָא אִיתְחֲשָׁךְ. לֵית אַנְתְּ דְּכִיר, כַּד הֲוֵית אוֹשִׁיט שְׁמָאלָךְ מִתְּחוֹת רֵישִׁי, וַאֲנָא מִתְעַנְּגָא עַל סְגִיאוּ דִּשְׁלָם, וִימִינָךְ מְחַבְּקָא בְּאַחְוָה וּבְנְשִׁיקִין. וְנָדַרְתְּ לִי דְּלָא תִּשְׁבּוֹק רְחִימוּתָא דִּילִי לְעָלְמִין. וְאוֹמֵית לִי, (תהילים קל"ז:ה') אִם אֶשְׁכָּחֵךְ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי, הָא אִיתְנְשֵׁינָא מִנָּךְ.

לֵית אַנְתְּ דְּכִיר, כַּד קָאֵימְנָא לְגַבָּךְ בְּטוּרָא דְסִינַי, שְׁלֵימִין שִׁתִּין רִבּוֹ דְּקַבִּילוּ לָךְ עֲלַיְיהוּ, וְאִתְעַטַּרְנָא לָךְ בְּהוּ, יַתִּיר מִכָּל עַמְמַיָּיא, וַהֲוֵינָא אָזְלִין אֲבָתָרָךְ לְכָל רְעוּתָךְ. וְהַהִיא שִׁפְחָה קַטְלָא בְּהוּ לַאֲלָפִים וְרִבָּוון, וְלָא אַשְׁגַּחְנָא. וְאִתְאֲבִידוּ כֻּלְּהוּ בְּמַדְבְּרָא, וְשַׁבְקִית לוֹן תַּמָּן, וְאָעֵילְנָא בְּנֵיהוֹן זְעִירִין לְקָיְימָא קַמָּךְ בְּאַרְעָא דָא. וּבָדֵילְנָא לוֹן לְקָיְימָא קַמָּךְ, בְּגִין רְעוּתָךְ.

בַּעֲלִי הֱוֵי דְּכִיר, בְּכַמָּה בְּנִין קַדִּישִׁין קָאֵימְנָא קַמָּךְ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא, בְּיוֹמֵי דְּדָוִד וּשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ. לֵית אַנְתְּ דְּכִיר כַּמָּה טָבָאן דַּעֲבַדוּ קַמָּךְ. יָאוֹת לָךְ לְמִידְכַּר חוֹבִין, וְלָא תִּדְכַּר זַכְוָון. אֶן אִתְהַפִּיכוּ עָלָךְ.

בָּעֵינָא עָלָךְ, לֵית אַנְתְּ. בָּעֵינָא עַל בְּנָאי, לֵית אִינּוּן. בָּעֵינָא עַל קִדּוּשְׁתָא דַּאֲתַר דָּא, הָא אִסְתָּאַב. כָּל עַלְמָא הֲוָה בְּשָׁלֵם בְּגִין אֲתַר דָּא. כְּלָבִין לָא נָבְחִין בְּעִידָנָא דָא, כּוּלְהוּ הֲווֹ בְּשָׁלֵם. גָּעָה וּמְיַיְלֶלֶת, וְכָל אִינּוּן אוּכְלוּסִין לְעֵילָא. וּכְלָבִים צָוְוחִין לְתַתָּא, בְּשַׁרְוּתָא דְּמַשְׁמוֹרָה תְּלִיתָאָה.

נָפְקַת וַאֲתַת, קָיְימָא עַל אֲתַר דְּמַדְבְּחָא קְטוֹרֶת בּוּסְמִין, גָּעַת וּמְיַיְלֶלֶת, וְסָלְקַת לְעֵלָּא, וְאַשְׁכְּחָא חַד כְּרוּב מֵאִינּוּן תְּרִין כְּרוּבִין דַּהֲווֹ בַּהֲדָהּ, וּמַהַהוּא זִמְנָא לָא הֲוָה לָהּ אֶלָּא חַד. וְהַהוּא רַבְיָיא עוּלֵימָא דְּאִשְׁתְּאַר, יָנְקָא מִינָהּ בְּכְיָיה וִילָלוּתָא.

כְּדֵין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִזְדַּמַּן לְגַבָּהּ, וְנָחֵית לָהּ, וּמְמַלֵּל עִמָּהּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ירמיהו ל"א:ט"ז) כֹּה אָמַר ה' מִנְעִי קוֹלֵךְ מִבֶּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ תִּקְוָה לְאַחֲרִיתֵךְ. וְעַל דָּא תָּנִינָן, תִּינוֹק יוֹנֵק מִשְּׁדֵי אִמּוֹ, וְאִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בַּעֲלָהּ. עַד הָכָא פְּתִיחָתָא, מִכָּאן וּלְהָלְאָה שֵׁירוּתָא דְּמִגִּילַּת אֵיכָה.

אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, רַבָּנָן פָּתְחֵי הַאי קְרָא, (קהלת י"ב:א') וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶךָ בִּימֵי בְחוּרוֹתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבוֹאוּ יְמֵי הָרָעָה. הַאי קְרָא, אוֹקִימְנָא לֵיהּ בְּיִשְׂרָאֵל כַּד הֲווֹ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא.

וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶיךָ, הֱוֵי דְכִיר כָּל אִינּוּן טָבָאן, וְכָל אִינּוּן אָתִין וְנָסִין, דַּעֲבַד לָךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיוֹמִין קַדְמָאִין, כַּד הֲוָות רַבְיָא בִּמְהֵימְנוּתָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (הושע י״א:א׳) כִּי נַעַר יִשְׂרָאֵל וָאֹהֲבֵהוּ.

בִּימֵי בְחוּרוֹתָיִךְ, בְּזִמְנָא דְאִיהוּ אִיתְרְעֵי בָּךְ מִכָּל עַמִּין דְּעַלְמָא. עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה, יוֹמִין דְּזִקְנָה, דְּשָׁלְטִין בָּךְ שְׁאַר עַמִּין, וִיבַדְּרוּן לָךְ בְּכָל עַמְמַיָּא.

בִּימֵי בְחוּרוֹתָיִךְ, יוֹמִין דְּשַׁתָּא, דְּאִינּוּן בְּרִירִין לָךְ, וּנְטִירוּ דִּלְעֵילָּא עֲלָךְ. וְאִינּוּן ד' יַרְחֵי דְשַׁתָּא, אֲדַר נִיסָן אִיָּיר סִיוָן. אִלֵּין אִינּוּן יוֹמִין דְּבַחַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיִשְׂרָאֵל, וַעֲבַד בְּהוֹן עִמְּהוֹן נִסִּין. וּכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְּרָא בְּבַעֲלָהּ, וְאִתְקְרִיבַת בַּהֲדֵיהּ.

עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הָרָעָה, יְמֵי הַזִּקְנָה, יְמֵי הָרָעָה מַמָּשׁ, וְאִינּוּן: תַּמּוּז אָב טֵבֵת שְׁבָט. אַף עַל גַּב דְּלָא אִיתְגַּלְיָיא כָּל כָּךְ, וְסִימָנָךְ (משלי י) וְשֵׁבֶט לְגֵו חָסֵר לֵב.

וְהִגִּיעוּ שָׁנִים, שְׁנִים דְּגָלוּתָא, דְּאִזְלִין יִשְׂרָאֵל מְטוּלְטָלִין. אֵין לִי בָּהֶם חֵפֶץ, דְּתָנִינָן, זְמִינִין בְּיוֹמָא דְגָלוּתָא, דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בִּידָא דְּבַר נָשׁ לְמִיזְבַּן בְּשׁוּקָא, וּכְדֵין תִּכְלֶה פְּרוּטָה מִן הַכִּיס.

עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, דָּא קְלַסְתֵּר פָּנִים שֶׁל שְׁכִינָה, מִלְּעֵילָּא וּמִתַּתָּא. מִתַּתָּא מֵאן אינון. מָארֵי מַתְנִיתִין דַּהֲווֹ בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, פַּטִישֵׁי דְפַרְזְלָא, מְהַדְּקִין טִנָּרִין, וְתַלְשִׁין טוּרִין רַמָּאִין.

וְהָאוֹר, זֶה הַתַּלְמוּד יְרוּשַׁלְמִי, דְּנָהִיר נְהוֹרָא דְאוֹרַיְיתָא, לְבָתַר דְּאִתְבַּטֵּל דָּא, כִּבְיָכוֹל, אִשְׁתָּאֲרוּ בַּחֲשׁוֹכָא. דִּכְתִיב, (איכה ג) בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי, זֶה תַּלְמוּד בַּבְלִי, דְּאָזְלִין בֵּיהּ בְּנֵי עַלְמָא בְּמַחֲשַׁכִּים.

וְהַיָּרֵחַ, אִלֵּין אִינּוּן הַבָּרַיְיתוֹת, דַּהֲווֹ נְהִירִין נְהִירוּ דְחָכְמָה סְתִימָאָה. וְהַכּוֹכָבִים, אִלֵּין אִינּוּן מַשְׂכִּילִים דַּהֲווֹ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא, כָּל אִינּוּן תַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים, דְּכָל עָלְמָא קָיְימָא בְּגִינַיְיהוּ.

דְּכַד הֲווֹ קָיְימֵי כַּחֲדָא, הֲוָה אָמַר בַּר נָשׁ לְחַבְרֵיהּ, מִגּוֹ מִלָּה דָּא דְּפַרַח מִפּוּמוֹי, אֲנָא חָמָא מַה דְּיֵהֵא יוֹמָא דָּא, אוֹ לְמָחָר, כְּךְ וְכָךְ.

דָּבָר אַחֵר (קהלת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תֶחְשַׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ, נְהִירוּ דְקְלַסְתֵּר פְּנֵי שְׁכִינָה, דְּהֲווֹ נָהֲיר לָהּ בְּכָל יוֹמָא, וּמַהַהוּא נְהִירוּ עַלְמָא אִתְקַיְּים, וְיִשְׂרָאֵל שָׂרָאן עַל אַרְעָא לְרוֹחֲצָנוּ.

וְהָאוֹר, אוֹר שֶׁבָּרָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, דְּהֲווֹ נָהֲיר מִסְּיָיפֵי עַלְמָא לְסְיָיפֵי עַלְמָא, וְאִתְגְּנִיז. וְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֲוָה נָהֲיר, וְאַפֵּיק מִינַּיהּ חַד חוּטָא דִּימִינָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאִתְחֵיד לְסִיהֲרָא. וּבְהַהוּא זִימְנָא כְּתִיב, (איכה ב) הֵשִׁיב אָחוֹר יְמִינוֹ.

וְהַיָּרֵחַ, דִּכְתִיב (ישעיהו א׳:כ״א) צֶדֶק יָלִין בָּהּ. וְהַכּוֹכָבִים, מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, שֶׁהָיוּ בָּאִים בָּהּ וִידוּעִים אֶצְלָהּ, וּבָטְלוּ מִקִּיּוּמַיְיהוּ, וְאִלֵּין אִיקָרוֹן מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם. וְשָׁבוּ הֶעָבִים אַחַר הַגֶּשֶׁם, דִּכְתִיב (שם לג) מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן.

(קהלת י״ב:ג׳) בַּיּוֹם שֶׁיָּזְעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת, אִלֵּין תִּלַת בָּתֵּי דִינִין, דַּהֲווֹ אוֹלְפֵי תּוֹרָה בְּלִשְׁכַּת הַגָּזִית. וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל, אִלּוּ סַנְהֶדְרֵי גְּדוֹלָה וְסַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה. וּבָטְלוּ הַטֹּחֲנוֹת, אִלּוּ כֹּהֲנִים וּלְוִיִם, וְכֻלְּהוּ מִשְׁמָרוֹת דַּהֲווֹ קָיְימֵי בִּירוּשָׁלַיִם.

וְחָשְׁכוּ הָרֹאוֹת בָּאֲרֻבּוֹת, אִלֵּין נְבִיאִים וְצוֹפִים, דַּהֲווֹ חָמָאן בִּנְבוּאָה וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. (שם) וְסָגְרוּ דְלָתַיִם בַּשּׁוּק, דִּבְנֵי נָשָׁא צָוְוחִין, וְלֵית מַאן דְּיָתֵיב עֲלַיְיהוּ, דְּהָא כָּל תַּרְעִין נְנָעֲלוּ, מִן יוֹמָא דְּאִתְחָרֵב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וּבְטֵילַת עֲבִידַת בֵּית אֱלָהָנָא.

בִּשְׁפַל קוֹל הַטַּחֲנָה, אִלֵּין אִינּוּן כּוֹתְשֵׁי קְטוֹרֶת, דַּהֲווֹ יַהֲבֵי קָלָא בְּכָל יוֹמָא, בִּכְתִישׁוּ דִּילֵיהּ. דָּבָר אַחֵר קוֹל הַטַּחֲנָה, קָלָא דִּשְׁכִינְתָּא, צָוְוחָא בְּכָל יוֹמָא, שׁוּבוּ בָנִים שׁוֹבָבִים, וְלֵית מַאן דְּיַשְׁגַּח בָּהּ.

וְיִשַּׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר, אִלֵּין אִינּוּן דְּסָלְקִין בְּדוּכְנָא בְּכָל יוֹמָא, וּמְנַגְּנֵי נִיגּוּנָא דְּשִׁיר. כָּל, לְאַסְגָּאָה מַלְאֲכֵי עִילָּאָה לְעֵילָּא, דַּהֲווֹ מִתְחַלְּקֵי מִשְׁמָרוֹת לְעֵילָּא, לְקַבֵּל אִינּוּן מִשְׁמָרוֹת לְתַתָּא. שַׁחוּ, אִלֵּין דִּלְתַתָּא. כְּבָיְכוֹל, אַף אִלֵּין דִּלְעֵילָּא שַׁחוּ. גַּם מִגָּבֹהַּ יִירָאוּ. וְאַף עַל גַּב דְּמִגָּבוֹהַּ הֲווֹ נַנָּסָא, הֲווֹ דַּחֲלִין.

שַׁחוּ אִינּוּן בְּנוֹת שִׁיר, בְּגִין דְּהָא פ' אֶלֶף לְוַיִּים, הֲווֹ יְדִיהוֹן מְהַדְּקָן לַאֲחוֹרָא. כַּד מְטוֹ לְנַהֲרוֹת בָּבֶל, כִּנּוֹרֵיהוֹן הֲווֹ תַּלְיָין עַל אִילָנִין דְּתַמָּן. הֲווֹ שָׁאֲלִין לוֹן לְנַגְּנָא. וְאָמְרֵי, (תהילים קל״ז:ד׳) אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר ה' עַל אַדְמַת נֵכָר. נָשְׁכוּ בְּשִׁנֵּיהוֹן בּוֹהֲנֵי יְדִיהוֹן וְכָרְתוּ לוֹן, וְלָא יָכִילוּ לְנַגְּנָא, וּקְטָלוּ לוֹן.

וְחַתְחָתִים בַּדֶּרֶךְ, דְּהָא הֲווֹ אָזְלִין בְּרֵיחַיָּין עַל צַוְּארֵיהוֹן, וּמַהַדּוֹקָא דְּהֲווֹ תַּקִּיף, הֲווֹ נָפְלוּ אֲצְבְּעוֹתַיְיהוּ בְּאוֹרְחָא. וְיִרְמְיָה הֲוָה לָקֵיט לוֹן בְּטַלְיתֵיהּ, וְנָשֵׁיק לוֹן, וּבְכֵי עֲלַיְיהוּ. וַהֲוָה אָמַר לְהוֹן, בָּנַי, וְלָא אֲמָרִית לְכוֹן, (ירמיהו י״ג:ט״ז) תְּנוּ לַה' אֱלֹהֵיכֶם כָּבוֹד בְּטֶרֶם יַחְשִׁיךְ וְגוֹ'. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שם ט) עַל הֶהָרִים אֶשָּׂא בְכִי וְנֶהִי וְעַל נְאוֹת מִדְבָּר כו'.

(קהלת י״ב:ה׳) וְיָנֵאץ הַשָּׁקֵד, מִן יוֹמָא דְּנָצֵיץ אִילָנָא דָּא לַבְלְבִין, עַד יוֹמָא דַּעֲבִיד אִיבָּה, חַד וְעֶשְׂרִים יוֹמָא נִינְהוּ. כָּךְ מִי״ז בְּתַמּוּז עַד ט' בְּאָב, כ״א יוֹם בֵּינַיְיהוּ. הֲדָא הוּא דִכְתִיב, (ירמיהו א׳:י״א) מַקֵּל שָׁקֵד אֲנִי רוֹאֶה.

וְיִסְתַּבֵּל הֶחָגָב, דְּאִתְיְהֵב מָטוֹלָא עַל כְּתְפּוֹי דְּזַרְעָא דְּדָוִד. וְתָפֵר הָאֲבִיוֹנָה, דְּאִתְבַּטֵּל עֲבִידַת בֵּית אֱלָהָנָא. כִּי הוֹלֵךְ הָאָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ, דָּא הוּא כָּבוֹד, דְּאִסְתַּלַּק לְעֵילָּא. וּבְנֵי נָשָׁא צָוְוחִין, וְלֵית מַאן דְּיַשְׁגַּח בָּהוּ.

(קהלת י״ב:ו׳) עַד אֲשֶׁר לֹא יֵרָתֵק חֶבֶל הַכֶּסֶף, אֲתַר דְּכַהֲנָא מַקְטִיר קְטוֹרֶת עַל מַדְבְּחָא דִּלְגַאו. וְתָרֵץ גֻּלַּת הַזָּהָב, דָּא הוּא בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים, דְּתַמָּן כְּרוּבִים דְּדָהַב. וְתִשָּׁבֵר כַּד עַל הַמַּבּוּעַ, דָּא מַלְכוּת בֵּית דָּוִד דְּאִיתְבַּר.

וְיָשֹׁב הֶעָפָר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה, יִתְחָרֵב בֵּי מַקְדְּשָׁא, וִיהֵא כְּעַפְרָא. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נְתָנָהּ, דָּא שְׁכִינְתָּא, וְאִסְתַּלְקוּתָא דְּרוּחַ נְבוּאָה מִן עָלְמָא.

רַבִּי יוּדָאי פָּתַח, (שם) בַּיּוֹם שֶׁיִּזְעוּ שֹׁמְרֵי הַבַּיִת, אִלֵּין תַּנָּאִים וְאֱמוֹרָאִים, דַּהֲווֹ נָטְרֵי עַמָּא דְּאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִזְדַּעְזְעוּן מִדּוּכְתַּיְיהוּ.

וְהִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (בראשית מ״ז:ו׳) וְיֵשׁ בָּם אַנְשֵׁי חַיִל. חוֹבָא דִּבְנֵי יַעֲקֹב, דַּהֲווֹ אַנְשֵׁי חָיִל, וְסָבְלֵי עִוּוּת דִּינָא, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (איוב ח׳:ג׳) הַאֵל יְעַוֵּת מִשְׁפָּט. קַבִּילוּ עִוּוּת דִּינָא. אִינּוּן אַנְשֵׁי חָיִל. דְּכָךְ אוֹרְחוֹי דְּנָחָשׁ, לְבָתַר דְּקַטֵּיל לְבַר נָשׁ, אַהֲדַר וְנָשֵׁיךְ לֵיהּ נְשִׁיכוּ בְּלָא רַחֲמִין, ("חילופי גרסאות") דְּא אִיהוּ עִוּוּת דִּינָא.

שְׁלָחוּ לְהוֹ בְּנֵי אַרְעָא קַדִּישָׁא, יָאוֹת דְּאַתּוּן אִית לְכוֹן לְמִבְכֵּי, כְּמַאן דְּבָכֵי מֵרְחִיק. דְּהָא אֲבָלָא וּבְכִיָּה וּמִסְפְּדָא בִּנְהִי וּמְרִירוּ לָא מָטָא לְכוֹ. דְּהָא רְחַצְתִּין רַגְלֵיכוֹן, וְלָא בְּעֵיתוּ לְטַנְפָּא לוֹן כְּמִלְקַדְמִין. כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר, (שיר השירים ה׳:ג׳) רָחַצְתִּי אֶת רַגְלַי אֵיכָכָה אֲטַנְּפֵם.

אֲבָל אֲנַן דְּשָׁכְנִין בֵּין גִּדְרֵי נָחָשׁ, וְכָמִין לוֹן בְּכָל יוֹמָא, קָטֵיל, וְנָשֵׁיךְ, וַאֲנַן חָמֵינָן בְּעֵינִין עִוּוּת הַדִּין דְּאִתְעֲבִיד בֵּינָנָא, בְּאִינּוּן אַנְשֵׁי חָיִל, דִּי בְיוֹמֵיהוֹן שָׁתֵיק, וְלָא בָּעָא דִינָא. דְּדָחֵיל מִינַיְיהוּ דְּחִילוּ סַגִּי, וְלָא יָכֵיל לְקַיְימָא קַמַּיְיהוּ. וְכֵיוָן דַּעֲבָרוּ לְהַהוּא עַלְמָא בִּתְיוּבְתָּא, קַיְימָא נָחָשׁ קַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְתָבַע דִּינָא.

וְהַיְיךְ קְרָא דִּכְתִיב, (שמות כ״א:ט״ז) וְגוֹנֵב אִישׁ וּמְכָרוֹ וְנִמְצָא בְיָדוֹ מוֹת יוּמָת. אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַנָּחָשׁ, יוֹסֵף לֹא הָיָה אִישׁ. וְנִמְצָא בְיָדוֹ וְגו', הָא בִּידֵיהוֹן לָא אִשְׁתַּכַּח. אַהֲדַר וְקָאָמַר, (דברים כ״ד:ז׳) כִּי יִמָּצֵא אִישׁ גּוֹנֵב נֶפֶשׁ מֵאֶחָיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמֶּר בּוֹ וּמְכָרוֹ וּמֵת הַגַּנָּב הַהוּא.

תְּמַנֵּי מְאָה שְׁנִין הֲוָה קַיְימָא הַהוּא נָחָשׁ וְתָבַע דִּינָא. וַאֲנַן תְּנִינָן, מַאן דְּאִתְחַיֵּיב בִּתְרֵי דִינִין, אִתְדַּן בַּחֲמִירָא. וַוי מַאן דְּקַבֵּיל עוֹנְשָׁא עַל חוֹבוֹי, דְּהָא מִיתָה מְכַפְּרָה עַל חוֹבִין, וְאַהֲדַר לְקַבֵּל עוֹנְשָׁא אוֹחֳרָא, וַוי דִּי הִתְעַוְּתוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל, וּסמאל וְנָחָשׁ קַיְימוּ לְתָבְעָא דִּינָא. עַל דָּא יָאוֹת לָן לְמִבְכֵּי וּלְמִסְפֵּד, דְּקַרְתָּא קַדִּישָׁא אִשְׁתָּאֲרַת בָּדָד מִכָּל טָבִין דַּהֲווֹ בָהּ. בְּהַהִיא שַׁעֲתָא נָחַת סמאל וּבִלְבֵּל עַלְמָא, וְאָעֵיל רוּחָא דָּא בְּמַעְוֵי דְּהַהוּא רָשָׁע מַלְכָּא דְּרוֹמִי, וְתָבַע דִּינָא מִתַּקִּיפֵי עַלְמָא. וַוי לְדָא, וַוי לְעַלְמָא, עִוּוּת דִּינָא לָא אִשְׁתַּכַּח מִן יוֹמָא דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, כְּדָא.

אֵיכָה בָּנַיִךְ עַמּוּדִים דְּעָלְמָא, קַיְימִין סָמְכִין, דְּעַלְמָא קַיְימָא עֲלֵיהוֹן, וַאֲנָא מִתְעַטְּרָא עֲלֵיהוֹן בְּכָל יוֹמָא. הֵיךְ הִתְעַוְּתוּ עַל יְדֵי דְּנָחָשׁ, הֵיךְ הִתְעַוְּתוּ רוּחִין קַדִּישִׁין, לְאִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשִׁין נָכְרָאִין אֲחֳרָנִין, לְמֵידַן לוֹן בִּקְלָנָא סַגִּי, וַוי לְדָא, וַוי לְעִוּוּתָא דָּא.

מַאן חָמָא גּוֹ גִּנְתָא דְעֵדֶן, בְּשַׁעֲתָא דְאִתְמְסַר דִּינָא לְעֵילָא. עֶשֶׂר מַרְגְּלָאן שַׁפִּירָאן, נְהִירוּ דְּכָל גִּנְתָא, בֵּין כָּל אִינּוּן אִילָנִין. מִתְפַּשְׁטִין וְנָפְקִין כֻּלְּהוּ לְבַר. וְכָל אִינּוּן אִילָנִין דְּגִנְתָא דְעֵדֶן, צָוְוחִין וְאָמְרִין, וַוי דְּהִתְעַוְּותוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל. וּנְטוּרֵי תַּרְעָא דְּגִנְתָא דְעֵדֶן מִזְּדַעְזְעָן, אִינּוּן כְּרוּבִים, סָלְקִין וְנָחֲתִין, וְלָא יַהֲבֵי דּוּכְתָּא לַאֲפָקָא אִלֵּין נְהוֹרִין.

כַּד אִתְפַּשְׁטוּ מִגּוֹ נְהוֹרִין דִּלְבוּשֵׁיהוֹן. וְעִילָּאִין וְתַתָּאִין צָוְוחִין לָקָדְמוּתְהוֹן, וְאִינּוּן נְטוּרֵי חוֹמוֹת לְעֵילָא מִזְּדַעְזְעִין, וְכָל חַיָּילֵי רוּם שְׁמַיָּא בָּכָאן וּמְיַיְלְלָן. מַאן חָמָא לְאִימָּנָא גָּעֵת וּמְיַיְלְלָא. נָחֲתַת לְגַבֵּי כְּרוּבִים, נְטוּרֵי תַּרְעִין דִּבְגִנְתָא, וְאִינּוּן מִזְּדַעְזְעִין. סָלְקַת אִימָּנָא, וְחַד כְּרוּב בַּהֲדָהּ.

וּכְדֵין לַהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, שְׁנָנָא סַגִּי, בָּטַשׁ לְגוֹ תַּרְעִין, וּנְפָקוֹ אִינּוּן עֶשֶׂר נְהוֹרִין. עִילָּאִין וְתַתָּאִין צָוְוחִין, וַוי לְעַלְמָא, וַוי לְדָרָא.

אֲנָן יָאוּת לָן לְמִסְפַּד כְּתַנִּים, כַּד נָחֲתַת אִימָּא, וְלָא אַשְׁכְּחַת לוֹן תַּמָּן בְּגִנְתָא, וְכָל אִינּוּן נְהוֹרִין וּבוּסְמִין, גָּעָאן וּמְיַיְלְלָן, כְּדֵין גָּעֵת וּמְיַיְלְלָת. אִינּוּן כְּרוּבִים נְטוֹרֵי תַּרְעִין בָּכָאן וּמְיַיְלְלָן, פָּתְחִין בִּבְכְיָה, אֲנַן עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה יָאוֹת לָן לְמִבְכֵּי עַל כּוֹלָּא, וְעַל עִוּותָא דָא.

תו פְּתַח, (בראשית נ׳:י״ז) וַיְצַוּוּ אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר וְגו' (שם) אָנָא שָׂא נָא פֶּשַׁע אַחֶיךָ וְחַטָּאתָם וְגו' וַיֵּבְךְּ יוֹסֵף בְּדַבְּרָם אֵלָיו. חוֹבָא לֵיהּ עֲבַדוּ, וְהוּא מְכַפֵּר כּוֹלָּא, וּמְכַפֵּר עַל חוֹבַיְיהוּ. כֵּיוָן דְּאִיהוּ מָחֵיל, מַאן אִית לֵיהּ לְתָבְעָא עַל חוֹבַיְיהוּ. הֲוֵי וְהִתְעַוְּותוּ אַנְשֵׁי הֶחָיִל. עִוּוּת הַדִּין סַגִּי, הֲוָה לְאִינּוּן אַנְשֵׁי הֶחָיִל, וַוי לָן, מַאן יְנַחֵם לָן.

אַמַּאי הֲוָה עִוּוּת דִּינָא דָא. בְּגִין דְּהָא אִימָּנָא אִתְתָּרְכַת וְעָרְקַת, וַאֲזַלַת לָהּ, וּבְגִין דָּא עִוּוּת דִּינָא אִשְׁתַּכַּח, דְּאִשְׁתַּכְּחָא בִּלְחוֹדָהָא הַהוּא דְּאַשְׁטָנָא עֲלָנָא, וְלָא הֲוָה מַאן דְּיִמְחֵי בִּידֵיהּ, וְיַטְעִין עֲלָנָא טַעֲנָתָא. עַל דָּא אִתְמְסָרוּ בִּידָהָא כָּל תִּיקוּנֵי דְּאִימָּנָא.

דְּאִלּוּ אִימָּנָא אִשְׁתַּכְּחַת תַּמָּן. לְגוֹ מִשְׁוּרַת הַדִּין אֲעָלַת לוֹן. עַל דָּא הִיא בָּכַאת, עַל דָּא הִיא מְיַיְלְלָא, עַל בְּנָהָא דְּאִתְגְּלוֹ, וּדְאִתְקְטָלוּ, וּדְאִשְׁתְּצִיאוּ עַל מַגָּן.

וּבְהֵינֵיהוּ לָא אִשְׁתַּכְּחַת, וַעֲבִיד הַהוּא נָחָשׁ רְעוּתֵיהּ בְּהוּ. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיהו נ׳:א׳) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם, דְּלָא תְּהֵא זְמִינַת בְּדִינֵיכוֹן. אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד בְּהַהוּא שַׁעֲתָא, דְּאִיהִי הֲוַת נְסָבָה טַעֲנַת בְּנָהָא, וּבְגִינָהּ אִתְקְרֵע דִּינָא.

וְכַד אִינּוּן עֶשֶׂר מַרְגְּלָן נָפְקוּ מִגַּן עֵדֶן, לְאִתְלַבְּשָׁא בִּלְבוּשִׁין אָחֳרָנִין, כֻּלְּהוּ לְבוּשִׁין אִתְמְסָרוּ בִּידָא דְנָחָשׁ, בַּר חַד, דְּאִיהוּ רְאוּבֵן. דִּכְתִיב וַיָּשָׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר.

וְעַל דִּיהַב עֵיטָא לְמִרְמֵי לְבֵירָא, אִיתְפַּס אִיהוּ בְּבֵירָא, וְאִשְׁתְּזִיב. וְדָא אִיהוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, כַּד תְּפָשׁוּהוּ לְמִינּוּת, וְיַהֲבוּהוּ בְּבֵירָא, וְאִשְׁתְּזִיבַת נִשְׁמָתֵיהּ דְּרְאוּבֵן.

[ח ס ר]

תקונים מזהר חדש

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. תָּא חֲזֵי תְּרֵין תֵּיבִין אִלֵּין אִתְפְּלָגוּ לִתְרֵין סִטְרִין כָּל חַד. בְּרֵאשִׁי"ת בָּרָא שִׁי"ת אֱלֹהִים מִי אֵלֶּה. מַאי שִׁית. אִלֵּין שִׁית סִטְרִין דְּמַשְׁכְּנָא דְּאִיהוּ כְּנָוְנָא דְּשָׁמַיִם וְאָרְעָא. וּבְגִינַיְהוּ אִתְמַר אֵלֶּה פִּקּוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. וְדָא הוּא מִי אֵלֶּה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו מ׳:כ״ו) שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בָרָא אֵלֶּה. וּתְרֵין מִשְׁכְּנוֹ' אִנּוּן דְּאִתְרְמִיזוּ בְּהַאי קְרָא, אֵלֶּה פִּקּוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת. מִשְׁכָּן עִלָּאָה. מִי, וְדָא עִלְּמָא עִלָּאָה מִשְׁכָּן תַּתָּאָה.

מַה מִּשְׁכָּן עִלָּאָה בְּגִינָהּ אִתְמַר מִי בָּרָא אֵלֶּה, מַאי אֵלֶּה. אִלֵּין אֱלֶּה מוֹעֲדֵי ה'. וּמַאי אִנּוּן מוֹעֲדֵי ה' אִלֵּין אִנּוּן חַג הַמַּצּוֹת וְחַג הַשָּׁבוּעוֹת וְחַג הַסֻּכּוֹת הֲרֵי תְּלַת. תְּלַת אָחֳרָנִין רֹאשׁ הַשָּׁנָה חֲנֻכָּה פּוּרִים. תְּלָתָא מִנְּהוֹן אִקְּרוּן מוֹעֲדֵי ה'. וְאִנּוּן מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ. תְּלָתָא אָחֳרָנִין אִקְּרוּן אֱלֶּה הֵם מוֹעֲדַי. וְלָקְבֵלֵיהוֹן אִתְמַר (איוב ל״ג:כ״ט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר.

וְהַאי מִשְׁכָּן עִלָּאָה דְּעָלַיְהוּ אִתְקְרֵי מִי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מִי בָרָא אֵלֶּה. וְהַאי מִי אִיהִי בִּינָה. (ודא שמא) וְדַרְגָּא דִּילֵהּ יוֹם הַכִּפּוּרִים אִיהוּ וַדַּאי, וְהַאי דַּרְגָּא דְּאִתְקְרֵי בִּינָה אִתְקְרֵי הָעוֹלָם הַבָּא. וּבְעוֹלָם הַבָּא, לֵית בֵּהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. כְּגַוְנָא דָּא יוֹם הַכִּפּוּרִים דִּילֵהּ לֵית תַּמָּן אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה. מַלְכוּת אִתְקְרֵי מַ"ה, דָּא מִשְׁכַּן הָעֵדוּת. וּבְגִין דְּבֵהּ אִשְׁתְּכַח עֵדוּת, אִתְמַר בֵּהּ מָה אָעִידֵךְ.

וּכְמָה דְּעָלְמָא עִלָּאָה אַפִּיק שִׁית מוֹעֲדִים, כָּךְ עָלְמָא תַּתָּאָה אַפִּיק שִׁית. וְאִנּוּן אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וּמִנַּיִן דְּאִנּוּן שִׁית בַּשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. כִּי שֵׁשֶׁת וַדַּאי דְּאִנּוּן שִׁית. וּבְגִין דָּא לֹא אָמַר כִּי בְּשֵׁשֶׁת יָמִים.

וּכְמָה דְּאִתְמַר עֵדוּת בְּעָלְמָא תַּתָּאָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מָה אָעִידֵךְ, הֲכִי אִית עֵדוּת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב הֲעִידוֹתִי בָכֶם הַיּוֹם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. הָא עָלְמָא עִלָּאָה בְּרֵאשִׁי"ת וְעָלְמָא תַּתָּאָה בָּרָא שִׁית, וְאִלֵּין אִנּוּן תְּרֵין מִשְׁכְּנוֹת לַאֲבִיר יַעֲקֹב. אִם כֵּן בָּתַר דְּאָמַר אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ דְּאִנּוּן שִׁית. מַאי נִיהוּ בְּמוֹעֲדָם דְּאָמַר בָּתַר כֵּן. אֶלָּא לֵית רְשׁוּ לְמִקְרֵי לוֹן אֶלָּא בְּמוֹעֲדָם דְּאִיהִי מַלְכוּת. וּבַאֲתַר אָחֳרָא אָמַר אֱלֶּה הֵם מוֹעֲדַי. הֵ"ם אִיהוּ בְּהִפּוּךְ אַתְוָן מָ"ה. וְדָא אִיהוּ אֱלֶּה הֵ"ם מוֹעֲדַי. וְדָא אִיהוּ שְׁמִינִי חַג עֲצֶרֶת דְּאִיהוּ חַג בִּפְנֵי עַצְמוֹ. תָּא חֲזֵי אִלֵּין מוֹעֲדֵי ה', אִזְלִין עַל תִּקּוּנָא דְּגוּפָא דְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְאִלֵּין אִנּוּן פֶּסַח דְּרוֹעָא יְמִינָא דְּמַלְכָּא, וְדָא חֶסֶד. וּבְגִינַהּ אִתְמַר יְמִין מְקֹרֶבֶת, רֹאשׁ הַשָּׁנָה דְּרוֹעָא שְׂמָאלָא דְּמַלְכָּא וְדָא גְּבוּרָה. וּבְגִינַהּ אִתְמַר שְׂמֹאל דּוֹחָה שָׁבוּעוֹת דָּא גּוּפָא דְּמַלְכָּא, וְדָא ת"ת עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא חֲנֻכָּה וּפוּרִים אִלֵּין אִנּוּן תְּרֵין שׁוֹקִין דְּמַלְכָּא, דְּעָלַיְהוּ שַׂרְיָא נֶס וּבְגִינַיְהוּ אִתְמַר אֵלֶּה פִּקּוּדֵי, תְּרֵין פִּקּוּדִין וַדַּאי, דִּבְגִינַיְהוּ אִתְמַר פָּקֹד פָּקַדְתִּי. תְּרֵין נְבִיאִים

תְּרִין מְשִׁיחִין אִנּוּן וַדַּאי. כָּל הָעוֹבֵר עַל הַפִּקּוּדִים, דְּא יְסוֹד וְדָא חַג הַסֻּכּוֹת כָּלִיל מִכֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ הָעוֹבֵר עַל הַפִּקֻּדִים. דְּאִנּוּן נָצַח וְהוֹד אוֹת הוּא בַּצָּבָא שֶׁלּוֹ. וְלָמָּה אִתְקְרֵי כֹּל, בְּגִין דְּעֻלֵּה שַׁרְיָא בֵּינָה דְּאִיהִי שְׁבִיעָאָה. יָם, דָּא יוֹם הַכִּפּוּרִים, אִיהִי וַדַּאי וְעִמָּהּ חַמְשִׁין תַּרְעִין דְּחִירוּ בְּחֻשְׁבָּן כָּל בִּינָה בֵּן יָהּ כְּתִיב דְּאִיהוּ אָזִיל מַהֲלַךְ חָמֵשׁ מֵאָה שְׁנִין, וּמְטֵי לְיסוֹד דְּאִיהִי חַג הַסֻּכּוֹת. בְּגִין לְאִתְחַבְּרָא בְּכַלָּה דִּילֵהּ דְּאִיהִי חַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. וּבְשַׁעַת' דְּאִנּוּן בְּחִבּוּרָא חָדָא, אִתְקְרִיאוּ תַּרְוַיְהוּ כ׳׳ל כַּלָּ׳ה פֶּסַח צְרִיכִין יֵ״שׁ לְמֵימַר בֵּהּ הַלֵּל גָּמוּר וְהַלֵּל שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר. הַלֵּל גָּמוּר לְקָבְעוֹ (חסר כאן).

ספרא תנינא

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ (דניאל י״ב:ג׳) וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. וְהַמַּשְׂכִּילִים אִלֵּין רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי, יַזְהִרוּ כַּד אִתְכְּנָשׁוּ לְמֶעֱבַד הַאי חִבּוּרָא דְּאִיהוּ מִזֹּהַר עִלָּאָה דְּלְעִלָּא, רְעוּתָא עִלָּאָה אִתְגַּלְיָא, רְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְרִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי לְגַלָּאָה בֵּהּ רָזִין סְתִימִין עֲמִיקִין, וּלְכָל נִשְׁמָתִין דְּמִתִיבְתָּא דִּלְעִלָּא, וּמִתִיבְתָּא תַּתָּאָה, וְלִשְׁבַע טוּרִין עִלָּאִין, דְּאִנּוּן תְּלָת אֲבָהָן וְרָעְיָא מְהֵימָנָא וְאַהֲרֹן וְדָוִד וּשְׁלֹמֹה וְאֵלִּיָּהוּ עִמְּהוֹן, וּלְכָל נִשְׁמָתִין דְּמִתִיבְתָּאן דְּאָזְלִין עַרְטִילָאִין, וּמַלְאָכִין דְּמָמְנָן עָלַיְהוּ, וְאָזְלִין עַרְטִילָאִין בְּגִינַיְהוּ, דְּאִנּוּן בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רְעוּתֵיהּ דִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי עַרְטִילָאָה מִנְּהוֹן וְאִנּוּן עַרְטִילָאִין מִנַּהּ. וְהָכִי אִנּוּן חַיָּלִין דְּמַלְכָּא עַרְטִילָאִין מִנַּהּ, דִּכְתִיב (ישעיהו ל״ג:ז׳) הֵן אֶרְאֶלָּם צָעֲקוּ חוּצָה מַלְאֲכֵי שָׁלוֹם מַר יִבְכָּיוּן. וּמְנָא לָן דִּשְׁכִינְתָּא יְחִידָא מִחַיָּלָהָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֵיכָה יָשְׁבָה בָּדָד. אֵ׳י כ׳׳ה יָשְׁבָה בָּדָד, דְּאִתְמַר בֵּהּ (תהלים קמה) וַחֲסִידֶיךָ יְבָרְכוּכָ׳ה. וְעַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ אָמַר קְרָא (משלי כ״ז:ח׳) כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִקִּנָּהּ כֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ, דְּאִתְמַר בֵּהּ (שמותטו) ה׳ אִישׁ מִלְחָמָה. וּבְזִמְנָא דְּאִיהִי עַרְטִילָאָה, תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְצַדִּיקִים וְאַנְשֵׁי מִדּוֹת דִּילֵהּ, כֻּלְּהוּ אָזְלִין מִנַּדְדִּין מִדּוּדְ לְדוּדְ, מֵאֲתַר לַאֲתַר. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין דּוֹר שֶׁבֶּן דָּוִד בָּא, אַנְשֵׁי חַיִל יְסוֹבְבוּ מֵעִיר לְעִיר וְלֹא יֵרָחֲמוּ, וּבְגִין דְּא אִסְתַּכַּם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ לְמֶעֱבַד הַאי חִבּוּרָא, עַל יַד הַהוּא דְּאִתְגַּלְיָא וְכָנִיס בֵּהּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין לְאַשְׁכָּחָא בֵּהּ נִיחָא לִשְׁכִינְתָּא בְּגַלּוּתָא, וְחִירוּ לֵהּ וּלְבָנָהָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פד) גַּם צִפּוֹר מָצְאָה בַיִת וּדְרוֹר קֵן לָהּ. הַהִיא דְּאִתְמַר בֵּהּ (ויקרא כ״ה:י׳) וּקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאָרֶץ לְכָל יוֹשְׁבֶיהָ. אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, אִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כ״ב:ו׳) וְהָאֵם רֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים. וְאִנּוּן מָארֵי דְּגַדְפִּין דְּאִתְמַר בְּהוּ (יחזקאל א׳:ו׳) וְד׳ פָּנִים לְאֶחָת וְאַרְבַּע כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם. דְּאִלֵּין אִנּוּן דִּמְמָנָן עַל מָארֵי מַתְנִיתִין דְּרוּחֵיהוֹן פַּרְחִין מִנְּהוֹן. אִלֵּין רִבִּי שִׁמְעוֹן וְחַבְרוֹי וּמָארֵי מְתִיבְתָּא דְּעַבְדֵי הַאי

חִבּוּרָא. אוֹ עַל הַבֵּיצִים, אִלֵּין אוֹפַנִּים דְּמָמָנָן עַל מָארֵי מִקְרָא. דְּבְגִין הַאי חִבּוּרָא וְהָאֵם רַבָּצָת עַל הָאֶפְרוֹחִים אוֹ עַל הַבֵּיצִים לֹא תִּקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, אִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וְהַאי חִבּוּרָא הֲוָא כְּגַוְנָא דְּתֵבַת נֹחַ דְּאִתְכְּנַשׁ בָּהּ כָּל מִין וָמִין, הָכֵי מִתְכַּנְּשִׁין בְּהַאי חִבּוּרָא כָּל נִשְׁמָתִין דְּצַדִּיקַיָּא וְאַנְשֵׁי מִדּוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהילים קי״ח:כ') זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ, וְאֶחָרנִין דְּלָא צַדִּיקִים, אִתְדַּחְיָן מִתַּמָּן. וְכַד אִתְגַּלְיָא הַאי חִבּוּרָא בְּעָלְמָא, סַגִּיאִין מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבֵּהּ דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כ״ט:י״ד) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה וְגוֹ', וְאֶת אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ פֹּה בְּהַאי חִבּוּרָא עִמָּנוּ הַיּוֹם. וְעָלֵהוּ אִתְמַר (דניאל י״ב:ג') וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד, כְּאִנּוּן כּוֹכְבַיָּא דִּיהוֹן קַיְמִין לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא, וְאִתְמַר בְּהוֹן וְהָיָה זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ אַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְלֹא כְּכוֹכְבַיָּא מִשְּׁמַיָּא דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיהו נ״א:ו') כִּי שָׁמַיִם כְּעָשָׁן נִמְלָחוּ (תהילים ק״ב:כ״ז) הֵמָּה יֹאבֵדוּ וְאַתָּה תַּעֲמֹד.

וְעוֹד וְהַמַּשְׂכִּילִים, אִלֵּין דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְמִנְדַּע גְּזִירוּ דְּנִשְׁמָתִין דִּילְהוֹן, מֵאִלֵּין סַפְּירִין דְּאִנּוּן מִלִּין גְּזִירָן מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, דְּעָלֵיהוּ אִתְמַר (תהילים י״ט:ב') הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל. דְּכֻלְּהוּ מִלִּין סְגֻלּוֹת, וְאִנּוּן אַנְשֵׁי מִדּוֹת, נִשְׁמָתִין דִּילְהוֹן רְשִׁימִין תַּמָּן, וּמִתַּמָּן אָצִילוֹתְהוֹן, מִסְטָרָא דְּמַלְכוּת אִנּוּן בְּנֵי מְלָכִים, דְּאִתְמַר בְּהוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וּמִסְטָרָא דָּא נָפְקִין מִיִּשְׂרָאֵל מְלָכִים, וּמִסְטָרָא דְּצַדִּיק אִתְקְרִיאוּ צַדִּיקִים, הָדָא הוּא דְּכְתִיב (ישעיהו ס׳:כ״א) וְעַמֵּךְ כֻּלָּם צַדִּיקִים, וּמִסְטָרָא דְּנָצַח וְהוֹד אִתְקְרִיאוּ נְבִיאִים, וּמִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִתְמַר בְּהוּ וְאָנֹכִי נָטַעְתִּיךָ שׂוֹרֵק כֻּלּהּ זֶרַע אֱמֶת, וְעָלֵיהוּ אִתְמַר (מלאכי ג) תּוֹרַת אֱמֶת הָיְתָה בְּפִיהוּ, וּמִסְטָרָא דִּגְבוּרָה אִתְקְרִיאוּ גִּבּוֹרִים עוֹמְדִים בַּפָּרֶץ דּוֹחִים אֶת הַגְּזֵרוֹת. וּמִסְטָרָא דְּחֶסֶד אִתְקְרִיאוּ חֲסִידִים. וּמִסְטָרָא דְּחָכְמָה וּבִינָה אִתְמַר בְּהוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים. וּמִסְטָרָא דְּכֶתֶר דְּאִיהוּ רֵישָׁא דְּכֹלָּא אִנּוּן רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל, דְּעָלַיְהוּ אִתְמַר אַנְשֵׁי מִדּוֹת, אִלֵּין אִנּוּן הַמַּשְׂכִּילִים דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְמִנְדַּע לְמָארֵיהוֹן, דְּרָזִין דְּמָארֵיהוֹן לָא אִתְכַּסְיָן מִנַּיְהוּ. דְּכֻלְּהוּ הֲווֹ בְּאַסְכָּמוּתָא בְּחִבּוּרָא דָּא. וּלְאִלֵּין דְּאִנּוּן בְּאִלֵּין מִדּוֹת צָרִיךְ לְגַלָּאָה רָזִין תְּמִירִין. אֲבָל מָאן דְּמְגַלֶּה רָזִין לְרַשִּׁיעָיָא, כְּאִלּוּ מְגַלֶּה עֶרְיִין בְּאוֹרַיְתָא. דִּבְנֵי שִׁפְחָה בִּישָׁא לִילִית אִמָּא דְּרַשִּׁיעָיָא עַרְבּוּבְיָא בִּישָׁא. מָאן דְּמְגַלֶּה רָזִין דְּאוֹרַיְתָא גָּרִים לַצַּדִּיק דְּאִיהוּ יְסוֹד, דְּאִתְמַר בֵּהּ (תהילים כ״ה:י״ד) סוֹד ה' לִירֵאָיו, דְּאִסְתְּלַק נְבִיעוּ מִנֵּהּ וּמִן שְׂכִינְתָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב י״ד:י״א) אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְנָהָר יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ. בְּהַהוּא זִמְנָא אִנּוּן צַדִּיקַיָּא לְתַתָּא עֲנִיִּים מִכֹּלָּא, עֲנִיִּים מֵרָזִין דְּאוֹרַיְתָא עֲנִיִּים בְּגוּפָא. וְכָל מָאן דְּמְגַלֶּה רָזִין לְצַדִּיקַיָּא, גָּרִים לַצַּדִּיק לְאַנְהָרָא בְּרָזִין דְּאוֹרַיְתָא, וְלִשְׂכִינְתָּא דְּאוֹר ר"ז אִתְקְרֵי. וּבְהַהוּא זִמְנָא וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. מַאי כְּזֹהַר, דַּרְגָּא

דְּמַשָּׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּעַל שְׁמֵהּ אִתְקְרֵי הַאי חִבּוּרָא סֵפֶר הַזֹּהַר. וּשְׁכִינְתָּא בֵּהּ נַהֲרָא וְזֵהֲרָא בְּסִיהֲרָא מִן שִׁמְשָׁא. דְּשִׁמְשָׁא נְהִירָא בְּשִׁית טוּרִין רַבְרְבִין, וְסִיהֲרָא בִּשְׁבִיעָאָה כְּלִילָא מִשֶּׁבַע.

אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שם אב"גית"ץ עָלַיְהוּ אִתְּמַר (ישעיהו ו׳:ב׳) שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד וְהַאי שְׁמָא אִיהוּ סְגוֹלְתָּא דְּיִלֵּהּ לְכַסָּאָה וּלְנִשְׁמָתָא, כַּד סְלִיקַת לְעֵלָּא בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, לְאַסְהֲדָא עַל עוֹבָדִין טָבִין דְּבַר נָשׁ, מַמְלָאֲכֵי חַבָּלָה וּמִכָּל מַזִּיקִין וְרוּחִין וְלֵילִין וְשֵׁדִין, וּבְהוֹן פָּרְחַת לְעֵלָּא. בִּשְׁתַּיִם אַתְוָן מִכָּל שֵׁם תְּכַסֶּה אַנְפָּהָא מִנְּהוֹן, בִּשְׁתַּיִם אַתְוָן תְּכַסֶּה רַגְלָאָה, וּבִשְׁתַּיִם אַתְוָן פָּרְחַת לְעֵלָּא, וְאוֹף הָכֵי לְרוּחָא וְאוֹף הָכֵי לְנַפְשָׁא. ע"כ.

שקוצי"ת דְּנִשְׁמָתָא בְּהוֹן פָּרְחַת לְעֵלָּא בְּכָל לֵילְיָא וְלֵילְיָא, וְהַאי אִיהוּ נִשְׁמַת כָּל חַי, דַּאֲצִילוּתָא מֵאִמָּא עִלָּאָה, וְשֶׁבַע שְׁמָהָן אִלֵּין דְּפָרְחַת בְּהוֹן, אִנּוּן שֶׁבַע, דִּכְלִילָן בְּבַת שֶׁבַע דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, כְּלִילָא מִשֶּׁבַע סְפִירָן, דְּעַלַיְהוּ אָמַר דָּוִד (דברי הימים א כ"ט:י"א) לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ.

וְאִמָּא עִלָּאָה אִיהִי הַנֶּעְשֶׂה הַגָּדוֹל בַּעַל הַכְּנָפַיִם, אָדָם הַגָּדוֹל, חָכְמָא, וְעֶשֶׂר חָכְמוֹת אִתְקְרִיאוּ עֶשֶׂר סְפִירָן מִסְטָרֵהּ, וְכֻתֶּר עֶלְיוֹן אִתְקְרֵי מִסְטָרֵהּ חָכְמָה קַדּוּמָה, וְאִיהִי יו"ד ה"א וָא"ו ה"א, דְּאִתְפַּשְׁטוּתֵהּ בְּעֶשֶׂר סְפִירָן, אֲבָל אִמָּה עִלָּאָה נִשְׂרָא עִלָּאָה דְּאִתְפַּשְׁטוּתֵהּ בְּשֶׁבַע, וְאִיהִי תְּמִינָאָה וּבָהּ שֶׁבַח מֹשֶׁה

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. וּמִנַּהּ תִּשְׂכַּח רָזָא דְּקַן צִפּוֹר, שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם דַּאֲצִילוּת, אַרְיֵה חֶסֶד, שׁוֹר גְּבוּרָה, הַאי אִיהִי מֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה. מֶרְכַּבְתָּא תִּנְיָנָא תִּפְאֶרֶת אָדָם תִּנְיָנָא, דְּאִתְּמַר בֵּהּ (יחזקאל א׳:י׳) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דְּמוּת אַרְיֵה שׁוֹר נֶשֶׁר, נֶצַח הוֹד יְסוֹד מַלְכוּת אִיהִי תַּבְנִית כֻּלְּהוּ, הַאי אִיהוּ רָזָא דְּתִקּוּנָא חָדָא.

אֲבָל מִסְטָרָא דְּנִשְׁמָתָא אִתְקְרֵאוּ שְׂרָפִים. וּמִסְטָרָא דְּרוּחָא חַיּוֹת, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (שם) וּדְמוּת הַחַיּוֹת מַרְאֵיהֶן כְּגַחֲלֵי אֵשׁ בּוֹעֲרוֹת כְּמַרְאֵה הַלַּפִּידִים הִיא מִתְהַלֶּכֶת בֵּין הַחַיּוֹת. (דא) וְאִתְּמַר בְּהוֹן (שם) וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת ד' חַיּוֹת, וְזֶה מַרְאֵיהֶן דְּמוּת אָדָם לְהֵנָּה.

וְרוּחָא אִיהוּ מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִית לָהּ אַרְבַּע אַנְפִּין, כְּגַוְונָא דְּנִשְׁמָתָא דְּאִית לָהּ ד' אַנְפִּין. אוֹפַנִּים מִסְטָרָא דְּנֶפֶשׁ וְאִיהִי מִסְטָרָא דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה, וְאִית לוֹן ד' אַנְפִּין, דְּמֻרְכָּבָה דְּאִנּוּן נֶצַח וְהוֹד. וְהֵנֵּה אוֹפַן א' בָּאָרֶץ דָּא צַדִּיק. אוֹפַנִּים אִנּוּן מִתַּתָּא לְעֵלָּא חֵיזוּ בְּאֶמְצָעִיתָא שְׂרָפִים לְעֵלָּא.

וְכֻלְּהוּ לְעֵלָּא אֲדוֹן יְחִיד שַׁלִּיט עַל כֹּלָּא, מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה בְּכֶתֶר, וּבְחָכְמָה אִיהוּ שׁוּלְטָנוּ דְּקָאִים עַל כֻּלְּהוּ בְּעֶשֶׂר אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ. אֲבָל מִתַּמָּן לְתַתָּא כֻּלְּהוּ סְפִירָן מְרֻבָּעִין

בְּאַרְבַּע אַתְוָן. כְּגַוְנָא דָּא בִּינָה יה"ו. הַהוּא בֵּן דִּ"ה אִיהוּ ו' דְּאִתְפַּשְׁטוּתֵהּ בְּשִׁית סְפִירָאן. ה' רְבִיעָאָה בִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בֵּהּ אִשְׁתְּלִים יהו"ה.

מִסְטָרָא דְּאַרְבַּע אַתְוָן אִלֵּין אִית לְכָל חַיָּה ד' אַנְפִּין, וּמִסְטָרָא דְּיוֹ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א דְּמוּת אָדָם לְאַרְבַּעְתָּן. וְלָקֳבֵל תִּשְׁעָה סַפִּירִין אִלֵּין, חָזָא יְחֶזְקֵאל ט' מַרְאוֹת, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם) נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וֶאֱרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. וְאִלֵּין אִנּוּן. חִיזוּ קַדְמָאָה (שם) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת כִּסֵּא. הַאי אֶבֶן אִיהוּ שְׁכִינְתָּא אֶבֶן סַפִּיר, וְיֶחֱזְקֵאל חָזָא מִתַּתָּא לְעֵלָּא. אִיהוּ חָזָא לֵהּ כְּמָאן דְּחָזָא מִגּוֹ עֲשָׂשִׁית.

חִיזוּ תִּנְיָנָא וְעַל דְּמוּת הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה. הָכָא חָזָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא סָמִיךְ לִשְׁכִינְתָּא, וְחָזָא לֵהּ מִגּוֹ מְטַטְרוֹן דְּאִיהוּ שַׁדַּי. חִיזוּ תְּלִיתָאָה (שם) וְאֵרֶא כְּעֵין חַשְׁמַל כְּמַרְאֵה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, וְדָא צַדִּיק חַי עָלְמִין, דְּאִחִיד בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יהו"ה, וּבֵין שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אדנ"י, וְצַדִּיק אִיהוּ חַשְׁמַל כְּלָלָא דְּתַרִּין שְׁמָהָן אִלֵּין, דְּאִנּוּן יאהדונה"י. וְחָזָא לֵהּ מִגּוֹ שַׁר הַפָּנִים.

וְד' אַנְפִּין אִנּוּן יהו"ה, וְד' גַּדְפִּין אִנּוּן אדנ"י. כָּל חַיָּה אִיהִי מְרֻבַּעַת, וּלְכָל סִטְרָא אִית לָהּ ד' אַנְפִּין, לְכָל פָּן ד' אַנְפִּין, וּלְכָל גַּדְפָּא ד' גַּדְפִּין, וְהוֹן י"ו אַנְפִּין וָי"ו גַּדְפִּין לְכָל חַיָּה, אִנּוּן ל"ב מְרֻבָּעִים סַלְקִין לְד' חֵיוָן ס"ד אַנְפִּין וס"ד גַּדְפִּין.

וְאִית דְּאָמַר הָכֵי וְכֹלָּא קְשׁוֹט, ד' פָּנִים לְאַחַת וְד' כְּנָפַיִם לְאַחַת לָהֶם וְאִנּוּן לְכָל חַיָּה ד' אַנְפִּין וְד' גַּדְפִּין, הָא אִנּוּן ל"ב כְּחֻשְׁבָּן ל"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דְּאִיהוּ עֶשֶׂר אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרֵשׁ לְקֶבֶל עֶשֶׂר אֲמִירָן, הָא מ"ב. וס"ד אַנְפִּין וְגַדְפִּין עִם תְּמַנְיָא אַתְוָן דְּחַשְׁמַל ע"ב. וְעֲלֵיהוּ אִתְמַר (שם) וְגַבֵּיהֶן אֹפַנִּים ע"ב גַּדְפִּין. וְגֹבַהּ לָהֶם וְאִנּוּן ע"ב אַנְפִּין. דְּאִנּוּן בְּאַתְוָן לְגַבֵּי נְקוּדֵי, דְּעֲלַיְהוּ אִתְמַר כִּי גָבוֹהַּ מֵעַל גָּבוֹהַּ שׁוֹמֵר. וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם אֹפַנִּים. וּבְגִינַיְהוּ אִתְמַר (יחזקאל א':י"ח) וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּם.

וְאִנּוּן נְקוּדִין כְּגַוְנָא דְּפַרְקִין דְּאֶצְבְּעָן דְּאִנּוּן עִגּוּלִין, וְאִנּוּן אַתְוָן כְּגַוְנָא דְּאֶצְבְּעָן. וְאִנּוּן טַעֲמֵי כְּגַוְנָא דְּעַיְנִין דְּמִתְנַהֲגִין כָּל אֵיבָרִין דְּגוּפָא אֲבַתְרַיְהוּ, וְאִנּוּן רְמִיזִין בְּהַאי שְׁמָא יְהֹוָה, וְעוֹד וְגַבּוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם סָבִיב לְאַרְבַּעְתָּם כְּגַוְנָא דָּא, וְאִתְמַר בְּגַדְפִּין שְׁתַּיִם חוֹבְרוֹת אִישׁ כְּגוֹן (שמות כ"ח:כ"ז) שְׁתֵּי כְתֵפוֹת חוֹבְרוֹת, ושתי מְכַסּוֹת אֶת גויותיהנה, כְּגוֹן עַל שְׁתֵּי קְצוֹתָיו וְחוֹבֵר. שְׁתַּיִם חוֹבְרוֹת אִנּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא.

אִישׁ, ה' אִישׁ מִלְחָמָה. מָאן אִישׁ. לְזִמְנִין מֵעֵלָּא לְתַתָּא אִתְקְרִיאַת חָכְמָה אָדָם וְאִתְקְרֵי אִישׁ, וּתְלַת סְפִירָן תְּחוֹתֵהּ אִתְקְרִיאוּ תְּלַת חֵיוָן. וּלְזִמְנִין אִמָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת הָאָדָם, בְּתוֹסֶפֶת ה', חֶסֶד גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת תְּלַת חֵיוָן, וּלְזִמְנִין תִּפְאֶרֶת אִתְקְרֵי אָדָם נָצַח הוֹד יְסוֹד

תְּלַת חֵיוָן, לְזִמְנִין חָכְמָה אִישׁ. א' כֶּתֶר עִלָּאָה, י' חָכְמָה, ש' תְּשׁוּבָה, דְּאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה, שְׁתַּיִם חוֹבְרוֹת אִישׁ גְּדֻלָּה גְּבוּרָה. וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אִנּוּן נָצַח וְהוֹד. אֶת גּוּיוֹתֵיהֶנָּה, אֶת, דָּא צַדִּיק דְּאִיהוּ תַּרְגּוּם אוֹת.

אֶת גּוּיוֹתֵיהֶנָּה דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ גּוּפָא, וּשְׁכִינְתֵּהּ טַבּוּר דִּילֵּהּ וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, עָלַיְהוּ אִתְּמַר (שמות כ"ה:כ') וְהָיוּ הַכְּרֻבִים פּוֹרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה. מָאן גַּדְפִּין דִּילְהוֹן לְעֵלָּא יְמִינָא וּשְׂמָאלָא, סוֹבְבִים בְּכַנְפֵּיהֶם, תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט. עַל הַכַּפֹּרֶת דָּא צַדִּיק דְּצָרִיךְ לְכַסָּאָה לֵהּ. וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אָחִיו אִנּוּן חָכְמָה וּבִינָה דְּאִנּוּן אַנְפִּין דִּכְרוּבִים.

וּלְמָאן הֲווֹ פָּרְשֵׂי גַּדְפַּיְהוּ וּמִסְתַּכְּלִין אִישׁ אֶל אָחִיו לְהַהוּא דְּעָאל בְּכִתְרָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ מְכַסֶּה דְּעֵלֵּהּ אִתְּמַר בַּמִּפְלָא מִמֵּךְ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר. וּכְרוּבִים לְגַבֵּהּ גַּדְפַּיְהוּ פְּתִיחָן לְעֵלָּא, לְקַבְלֵהּ לֵהּ עָלַיְהוּ (במדבר ז':פ"ט) וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל, מִגּוֹ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. מְדַבֵּר אֵלָיו, מִגּוֹ שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. וַיִּשְׁמַע אֶת הַקּוֹל לְעֵלָּא מִגּוֹ אַבָּא. וַיְדַבֵּר אֵלָיו, מִגּוֹ אִמָּא. וּמָאן שָׁמַע לֵהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּמִלּוֹלָא אִשְׁתְּמַע לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא.

חֵיזוּ רְבִיעָאָה וַחֲמִישָׁאָה מִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַעְלָה נָצַח, וּמִמַּרְאֵה מָתְנָיו וּלְמַטָּה הוֹד. דְּאִנּוּן תְּרֵין שׁוֹקִין. חֵיזוּ שְׁתֵּיתָאָה, רְאִיתִי כְּמַרְאֵה אִישׁ, וְדָא גְּבוּרָה דְּמִתַּמָּן אִנּוּן שְׁנַיִם כְּרוּבִים זָהָב. דְּכֻסֵּף אִיהוּ לִימִינָא, זָהָב לִשְׂמָאלָא. וְשֶׁבַע מִינֵי דַּהֲבָא אִתְּכְלִילָן בֵּהּ.

חֵיזוּ שְׁבִיעָאָה כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן. מָאן עָנָא, דָּא חֶסֶד דְּסָלִיק ע"ב וּבֵהּ אָתָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעֵב הֶעָנָן, בַּעֲבוּר יִשְׁמַע עַמִּי לְמַלְּלָא עִם מֹשֶׁה. וּבֵהּ אִי ע"ב דְּאִיהוּ חֶסֶד אִתְחֲזְיָא קֶשֶׁת דְּאִיהוּ צַדִּיק בְּגוֹנָוֹי נְהִירִין, דְּאִנּוּן ג' גְּוָנִין דִּתְלַת אֲבָהָן, וּבֵהּ אִתְכְּלִילָן. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בַּצַּדִּיק וַיְכַלּוּ דְּסָלִיק ע"ב, דְּבֵהּ אִתְכְּלִילָן תְּלַת אֲבָהָן, דְּאִתְּמַר בֵּהּ בַּכֹּ"ל מִכֹּ"ל כֹּ"ל. וּבְאִלֵּין תְּלַת גְּוָנִין וּרְאִיתִיהָ לִשְׁכִינְתֵּא לְזַכֹּר בְּרִית עוֹלָם.

דְּצַדִּיק אִיהוּ אֶלֶף שְׁתֵּיתָאָה יוֹם הַשִּׁשִּׁי. וְנָטִיל בִּימִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶד כְּלִיל ע"ב וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (בראשית א':י"ג) וְאַתָּה לֵךְ לְקֵץ וְתָנוּחַ בְּצַדִּיק וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין, דְּאִיהוּ יְמִינָא דְּבֵהּ (ישעיהו נ"ב:ח') כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן. וְנָטִיל בְּע"ב דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּבֵהּ וַיְהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמַיִם, וּבְגִינָא אִתְּמַר לְלִבִּי גִּלִּיתִי ולמהר"ש לֹא גִּלִּיתִי. לְלִבִּי גִּלִּיתִי וּלְאֵבָרַי לֹא גִּלִּיתִי. (חסר כאן) (נראה דקץ) אִית בְּכָל דָּרָא וְדָרָא כְּפוּם זַכְוָן דִּילְהוֹן.

בְּכָל מָאתֵּהּ דְּדָרָא כְּפוּם דְּרַב דָּרָא נוֹטִים אֲבָתְרֵהּ. וְאִם חוֹבִין מִתְרַבְּין עָלַהּ, אָמַר רִבִּי חִיָּא פָּרְקָנָא עַד דָּרָא אָחֳרָא. וּבְגִין דָּא כָּל הַקִּצִּין כָּלוּ, וְכֻלָּא תַּלְיָא בִּתְיוּבְתָּא וּבְזַכְוָן דְּמִדּוֹת דְּכָל דָּרָא וְדָרָא. אֲבָל קֵץ וּזְמַן דְּשׁוּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא תַּלְיָא בְּזַכְוָן וּבְמִדּוֹת דְּכָל דָּרָא וְדָרָא, אֶלָּא בֵּהּ תַּלְיָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו מ"ח:י"א) לְמַעֲנִי לְמַעֲנִי אֶעֱשֶׂה, וְאֵעָשׂ לְמַעַן

שְׁמִי. וּבְגִין דָּא כָּל קֶרֶן דְּכָל דַּרְגָּא כְּפוּם זְכְוָן דִּבְנֵי נָשָׁא אִיהוּ. וְקֶרֶן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא תַלְיָא בְּזִכְוָן דִּלְהוֹן.

וְאִית ע"ב בָּתַר אֶלֶף חֲמִישָׁאָה כְּפוּם הַהִיא מִדָּה. וְאִית ע"ב בָּתַר אֶלֶף וּמָאתָן, כְּפוּם הַהִיא מִדָּה וְאִית מָאתָן וְחַמְשִׁין וְשִׁית דנח דִּילֵהּ, כִּי עַיִן בְּעַיִן יִרְאוּ קֶרֶן אָחֳרָא אִית רמ"ה כְּפוּם מִדָּה, וְהַאי דַּרְגָּא דְּרַעֲוָא דְּאִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. תְּרִין קְצִין אַאֲרִיךְ. וְדָא וְכָל חֶשְׁבּוֹנוֹת וְגִימַטְרִיאוֹת דְּקְצִים, אִנּוּן פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה מִכְּתָרָא לְעֵלָּא לֵית קֵץ וְחֶשְׁבָּן, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בַּעַל סֵפֶר יְצִירָה וְלִפְנֵי אֶחָד מָה אַתָּה סוֹפֵר, רֵישָׁא דְּכָל קְצִין חָכְמָה, סוֹפָא דְּכָל קְצִין אִיהוּ, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא עֲשִׂירָאָה.

עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל רֵישָׁא וְסוֹפָא דְּכָל קְצִין. וְכָל סוֹף אִיהוּ בְּצַדִּיק, וְכוֹלָּא אִתְכְּלִיל בְּצַדִּיק דְּכָלִיל תְּלָת אֲבָהָן דִּבְהוֹן אִתְקְרֵי שְׁבִיעִי תְּלָת זִמְנִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב׳:ב׳) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. וְהַאי אִיהוּ בְּעֶב הֶעָנָן, וּמִנֵּהּ אִשְׁתְּכַח שֵׁם בֵּן ע"ב שְׁמָהָן וַיִּסַּ"ע וַיָּב"א וַיֵּ"ט, דְּאִנּוּן כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל, דְּאִתְכְּלִילָן בְּמַיָּא אֶשָּׁא וְרוּחָא. וְאִנּוּן יַמָּא וַאֲוִירָא וּרְקִיעָא.

וְאִנּוּן יַמָּא וְתַקְפָּא דִּימִינָא, מַלְאַךְ הַחֶסֶד וְדָא מִיכָאֵל, דְּאִיהוּ עַל שֵׁם (שמות טו) מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים ה', דִּי שְׁמֵהּ מכבי דְּסָלִיק ע"ב, בְּחֶשְׁבָּן אֶתּוֹי וּנְהוֹרָא דִּילֵהּ מ"ב. וְדָא חֵילָא דִּילֵהּ (ישעיה מג) כִּי תֵלֵךְ בְּמוֹ אֵשׁ לֹא תִכָּוֶה. דְּדָא מִכֹּבֵי אֶשָּׁא, וּמִיכָאֵל אִיהוּ דְּמוּת אַרְיֵה דְּאִיהוּ אַרְיֵה מִמַּיִם. (שמות טו) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם, וַיָּשֶׁם אֶת הַיָּם לְחָרָבָה בְּתַקְפָּא דְּגַבְרִיאֵל שְׁלִיחָא דִּגְבוּרָה דְּמָנָא עַל חָרְבָּה. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּהּ וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לְחָרָבָה, מִסְּטָרָא דְּאוּרִיאֵל שְׁלִיחָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אַפְרִישׁ בֵּין מַיָּא וְאֶשָּׁא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיָּבֹא בֵּין מַחֲנֵה מִצְרַיִם דְּאִיהִי אֶשָּׁא נוּכְרָאָה, וּבֵין מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי מַיָּא.

וַיְהִי הֶעָנָן מִימִינָא וְהַחֹשֶׁךְ דְּרַשִׁיעַיָּא מִשְּׁמָאלָא, דְּאָזַל לְקַטְרָגָא לְסִטְרָא דִּשְׂמָאלָא דְּגְבוּרָה וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה, וּכְמָא דְּאִתְפְּרִישׁ בֵּין שְׂמָאלָא דְּסִטְרָא אָחֳרָא לִימִינָא דְּקוּדְשָׁא דְּלָא אִתְקְרִיב לְגַבֵּהּ הָכֵי מְיַחֵד בֵּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא דְּקוּדְשָׁא, דְּבֵהּ שְׁמָהָן וּסְפִירָן וְאַתְוָן וְהַוְיָן מְשֻׁלָּשִׁין, וּבְגִין דָּא וה"ו וכו' מְשֻׁלָּשׁ בְּתְלָת אַתְוָן. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל שְׁלִישֵׁי לְכֹהֵן וְלֵוִי, אֲבָל שְׁמָהָן מְרֻבָּעִין וְאַתְוָן דְּתֵבָה אַרְבַּע אִנּוּן מְשֻׁכְּנְתָּא. וְתִשַׁע סְפִירוֹת אִנּוּן מְשֻׁלָּשִׁין בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא'. כְּגַוְנָא דָּא חָ'כְ'מָה חֶסֶ'ד נֶצַ'ח כֶּתֶ'ר תִּפְאֶרֶת יְסוֹ'ד בִּינָ'ה גְּבוּרָ'ה הוֹ'ד, וּמַלְכוּת עֲשִׂירִי לוֹן, וּרְבִיעִי לוֹן מִסְטָרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה, אִיהִי תְּמִינָאָה, וּתְלַת סְפִירָן אִלֵּין, לְבוּשַׁיְהוּ חֹשֶׁךְ עָנָן וַעֲרָפֶל. חֹשֶׁךְ לִשְׂמָאלָא, עָנָן לִימִינָא, וַעֲרָפֶל בְּאֶמְצָעִיתָא, תְּחוֹת שָׁמַיִם דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהילים י״ח:י׳) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֶד וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו. בֶּעָנָן דְּנָפִיק קָלָא, דְּאִתְּמַר בֵּהּ (שם צג) קוֹל ה' עַל הַמָּיִם.

וְכַמָּה קָלִים מִתְפּוֹצְצִין מִנַּהּ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן מִקּוֹלוֹת מַיִם רַבִּים, מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה דְּתַמָּן חֹשֶׁךְ, דְּבֵהּ (בראשית כ) יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מִרְאוֹת, דְּנָפִיק קָלָא דְּאִתְּמַר בֵּהּ קוֹל ה' חוֹצֵב לַהֲבוֹת אֵשׁ, וּמִסְטָרָא דַּעֲרָפֶל קָלָא דְּאִתְּמַר בֵּהּ קוֹל ה' בֶּהָדָר, הַיְדוּעַ לְיִשְׂרָאֵל נָפִיק סָבָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא מט) וְהַדַרְתָּ פְּנֵי זָקֵן.

תְּלָת קָלִין אִתָּרְנִין מִנָּצַח הוֹד יְסוֹד, דְּאִנּוּן לָקֳבֵל תְּלָת אֲבָהָן קָלָא שְׁבִיעָאָה מֵאִמָּא עִלָּאָה נַפָּקָא. וְלָקֳבֵל תְּלָת אָבָהָן אִנּוּן, זַיִת לִימִינָא. נֵר לִשְׂמָאלָא. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא פְּתִילָה דְּאִתָּאֲחִיד בְּתַרְוַיְהוּ. דְּאִיהִי עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. אֲשֶׁר זַרְעוֹ בוֹ עַל הָאָרֶץ, דָּא מָאנָא דְּשַׁרְגָּא וְנֵר דְּשַׁבָּת מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה אִתּוּקְדַת וְאִתְנְהָרַת. לְמָאן דְּקָרִיב אִשֶּׁה נוּכְרָא לְגַבֵּהּ דִּבְגִינֵהּ מָנֵי לֹא תְבָעֲרוּ אֵשׁ בְּכָל מֹשְׁבוֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, וּשְׁכִינְתָּא אוֹף הָכֵי אִתְקְרִיאַת נֵר מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא, וְאִתְקְרִיאַת אוֹר מִסְטָרָא דִּימִינָא, דְּתַמָּן (שמות כ״ז:כ׳) זַיִת זַךְ לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד, וְאִיהוּ שָׁמֶן לַמָּאוֹר דְּאִיהוּ כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר. וְאִיהִי פְּתִילָה מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתָּאֲחִיד בְּתַרְוַיְהוּ.

וּכְגַוְונָא דָּא, זֶרַע דְּבַר נָשׁ לָקֳבֵל מִשְׁחָא וּבְרִית מִילָה לָקֳבֵל פְּתִילָה. נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, לָקֳבֵל נֵר דְּשַׁרְגָּא. חִיזוּ תְּמִינָאָה אִמָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת כֵּן מַרְאֵה הַנֹּגַהּ סָבִיב, מט"ה הָאֱלֹהִים. הַנֹּגַהּ מִסְטָרָא דִּימִינָא מַטָּה כְּלַפֵּי חֶסֶד, לְרַחֵם עַל מָארֵי תְּיוּבְתָּא דְּבֵהּ אִתְּמַר, כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה לְקָבֵל שָׁבִים, מִסְטָרָא דְּשִׂמְאלָא מַטֵּה הָאֱלֹהִים, לְמַחָאָה בֵּהּ לְרִשְׁיעָיָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וּמַטֵּךְ אֲשֶׁר הִכִּיתָ בּוֹ אֶת הַיְאֹר קַח בְּיָדְךָ וְהָלַכְתָּ, וְשָׁבַע שַׁבָּתוֹת, לְכָל חַד שָׁבַע יוֹמִין סַלְקִין מ"ט. וְהַאי אִיהוּ וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת שָׁנִים, אִנּוּן מ"ט שָׁנִים. ומ"ט יוֹמִין שֶׁבַע שַׁבָּתוֹת לָקֳבֵל שָׁבַע שְׁמָהָן אִלֵּין דְּאִנּוּן.

אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שקוצי"ת אִנּוּן שָׁבַע שְׁמָהָן וּלְכָל חַד שִׁית אַתְוָן, לָקֳבֵל שִׁית יוֹמֵי שָׁבוּעַ לְכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְּמַר (ישעיהו ו׳:ב׳) שְׂרָפִים עוֹמְדִים מִמַּעַל לוֹ שֵׁשׁ כְּנָפַיִם שֵׁשׁ כְּנָפַיִם לְאֶחָד. וְכֻלְּהוּ מ"ט שָׁבַע שַׁבָּתוֹת, וְאַרְבָּעִין וּתְרֵין יוֹמִין דְּחֹל. וְשָׁבַע שַׁבָּתוֹת שָׁבַע סְפִירָן לְכָל חַד שִׁית דַּרְגִּין וְסַלְקִין מ"ט פָּנִים טָהוֹר דְּאוֹרַיְתָא אִמָּא עִלָּאָה חֲמִשִּׁים יוֹם דִּסְפִירַת הָעֹמֶר. ה' עִלָּאָה מִן מט"ה וּתְלָת דַּרְגִּין אִנּוּן עִלָּאִין, שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנֵּי קֹדֶשׁ.

שְׂרָפִים בְּהוֹן פָּרְחַת אִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי נִשְׁמַת כָּל חַי, וּמִנַּהּ נִשְׁמַת חַיִּים דְּבַר נָשׁ, דְּאִתְּמַר בֵּהּ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. וּבַשְּׂרָפִים דְּאִתְמַשְּׁכָן מֵאִלֵּין אִיהִי פָּרְחַת בְּכָל לֵילְיָא לְגַבֵּי אִמָּא עִלָּאָה וּבְכָל שַׁעֲתָא דַּחֲזָרַת בְּתִשּׁוּבָה, דִּבְגִינָא אִתְּמַר וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ הָאָד"ם חֶשְׁבְּנֵהּ חַמְשִׁין. רוּחָא דְּקוּדְשָׁא דְּאִתְּמַר בֵּהּ וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. דְּאִנּוּן בְּנֵי תּוֹרָה, מַיִם דְּאוֹרַיְתָא, אִינְטִילַת מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. הַאי סְלִיקַת בְּכָל לֵילְיָא

בְּד' חֵיוָן, דִּלְכָל חַד ד' גַּדְפִּין וּבְהוֹן פָּרְחִין לְעֵלָּא לְגַבֵּי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ כָּלִיל יאהדונהי יהוה מִימִינָא אֲדֹנָי מִשְּׂמָאלָא. נַפְשָׁא אַתְיָא מִסִּטְרָא דְּאוֹפַנִּים, דְּאִתְמַר עָלַיְהוּ (יחזקאל א׳:ט״ז) מַרְאֵה הָאוֹפַנִּים וּמַעֲשֵׂיהֶם כְּעֵין תַּרְשִׁישׁ. אִתְמַר הָכָא תַּרְשִׁישׁ וְאִתְמַר בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (שיר השירים ה׳:י״ד) יָדָיו גְּלִילֵי זָהָב מְמֻלָּאִים בְּתַרְשִׁישׁ.

וְאַף עַל גַּב דְּהָא אוֹקִימְנָא לְעֵיל שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים. בְּכָל אֲתַר דְּמִתְחַדֵּשׁ בֵּהּ רָזִין צָרִיךְ לְאַחֲזָרָא לוֹן שְׂרָפִים לְקֶבֶל גַּדְפִּין דִּכְרוּבִים. וְחַיּוֹת לְקֶבֶל גּוּפָא דִּכְרוּבִים. אוֹפַנִּין לְקֶבֶל רַגְלִין דִּכְרוּבִים דְּאִנּוּן עִגּוּלִין. מִשֻּׁנְּלוּ יִשְׂרָאֵל הֲווֹ מִתְמַעֲטִין גַּדְפִּין דְּחֵיוָן, וּכְרוּב חַד דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִסְתְּלַק לְגַבֵּי הַהוּא מְכַסֶּה דְּאִתְמַר בֵּהּ (תהילים י״ח:י״א) וַיִּרְכַּב עַל כְּרוּב וַיָּעַף.

אִשְׁתְּאַר כְּרוּב תִּנְיָנָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא, זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמִתְחַבַּר לוֹן בִּשְׁפְוָן שְׂלִים בְּחַ״י עָלְמִין, דְּאִיהוּ לְשׁוֹן לְמוּדִים, כָּלִיל ח״י בְּרָכָאן דְּצָלוֹתָא, דְּבֵהּ מִתְכַּנְּשִׁין שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים כֻּלְּהוּ גַּדְפַיְהוּ פְּתִיחָן לָקֶבֶל, וְקָלָא דִּילֵהּ אִשְׁתְּמַע מִגּוֹ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁמָעִין לְגַבַּיְהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל א׳:כ״ד) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כַּנְפֵיהֶם.

בְּאָן אֲתַר אִשְׁתְּמַע בִּקְרִיאַת שְׁמַע, וּבְאָן אֲתַר אִתְפְּתָחוּ, כַּד יִשְׂרָאֵל אָמְרִין אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אֲדֹנָי, שְׁכִינְתָּא כַּד אִיהִי אִתְפַּתְּחַת לְקַבְלָא לְבַעְלָהּ, מִתְפַּתְּחִין שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים. גַּדְפַיְהוּ וְגַבֵּהּ לְקַבְלָא לוֹן לְמָארֵיהוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה. הָא אִנּוּן כְּרוּבִים דְּכָר וְנוּקְבָא כַּחֲדָא. בִּצְלוֹתָא דַּעֲמִידָה אִתְמַר, בַּשְּׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים, (שם) בְּעָמְדָם תְּרַפֶּינָה כַּנְפֵיהֶם, בְּעָמְדָם וַדַּאי יִשְׂרָאֵל בִּצְלוֹתָא דַּעֲמִידָה, בְּהַהוּא זִמְנָא אִנּוּן כְּרוּבִים וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל אֲחִיו בְּהַהוּא זִמְנָא. צְלוֹתִין מִתְקַבְּלִין בְּרַעֲוָא, דְּאִתְמַר עָלַיְהוּ תְּפִלּוֹת כְּנֶגֶד תְּמִידִין, וְעוֹד הָא אוֹקְמוּהּ מִכָּל מָקוֹם דְּאֵין עֲבוֹדָה אֶלָּא תְּפִלָּה דִּשְׁקוּלָה אִיהִי צְלוֹתָא כַּעֲבוֹדַת הַכֹּהֲנִים וּכְקָרְבָּנַיָּא דִּילְהוֹן.

דְּבָזְמָנָא דִּכְרוּבִים דְּאִנּוּן עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּשְׁכִינְתָּא לָאו אִנּוּן אַנְפִּין בְּאַנְפִּין, צְלוֹתָא לָא מִתְקַבֵּל, וְנָפַק סמא״ל דְּאִיהוּ כַּלְבָּא לְמֵיכַל קָרְבָּנִין דִּילְהוֹן, דְּאִנּוּן צְלוֹתִין, וְהַאי אִיהוּ (ויקרא ט׳:כ״ד) וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי ה' וַתֹּאכַל אוֹתָם. וְדָא אֲכִילָה דְּקָרְבָּנִין דְּאִנּוּן צְלוֹתִין דְּיִשְׂרָאֵל, וְאִתְמַר בְּהוֹן וַיָּמוּתוּ כְּבָנָיו דִּבְנֵי אַהֲרֹן, וְלֵית מִיתָא לְיִשְׂרָאֵל אֶלָּא עֲנִיּוּתָא, וּבְאִלֵּין אַנְפִּין דִּכְרוּבִים אִתְמַר (שמות ל״ג:י״א) וְדִבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים.

קָמוּ כֻּלְּהוּ מְמָארֵי מַתְנִיתִין וּמַלְאָכִין וְאָמְרוּ מַאי נִיהוּ דְּגַלֵּי רָזִין אִלֵּין. אֶלָּא וַדַּאי דָּא אִיהוּ דְּאִתְקְרֵי סֵפֶר הַזֹּהַר, בְּדַרְגָּא דִּילֵהּ דְּאִיהוּ בְּדִיוּקְנָא דְּמָארֵהּ, דְּאִתְמַר בֵּהּ (דניאל ד׳:ט׳) רַבָּא אִילָנָא וְתַקִּיף, דִּבְרַגְלוֹהִי תטלל חֵיוַת בָּרָא, דְּאִנּוּן חֵיוַת הַקֹּדֶשׁ. וּבָעָנְפּוֹהִי יִדּוּן צִפֳּרֵי שְׁמַיָּא דְּאִנּוּן נִשְׁמָתִין עִלָּאִין וּמְנַהּ יִתְזַן כָּל בִּשְׂרָא דְּא יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא וְלָא עוֹד אֶלָּא

בְּבָבַת עֵינוֹ נַהֲרָא שְׁכִינְתָּא, דִּבְגִינֵהּ אִתְמַר (שמות ג׳:ב׳) וַיֵּרָא מַלְאַךְ ה' אֵלָיו בְּלַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה. וְדָא בַּ"ת לֵ"ב בַּת כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר אֲמִירָן וְל"ב נְתִיבוֹת דִּילָהּ. דְּאִנּוּן ל"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. דִּבְגִין הַאי ל"ב אִתְמַר הַלֵּב רוֹאֶה הַלֵּב שׁוֹמֵעַ. בְּעַיִן דִּילֵהּ נָהִיר עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא.

בְּתָלָת גְּוָנִין דְּעֵינֵהּ יְמִינָא נַהֲרִין תְּלָת אֲבָהָן. בִּתְרֵי גַּדְפֵּי עֵינָא דִּילֵהּ, פַּתְחִין וְסַגְרִין תְּרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט. בְּרֵב דְּעֵינָא דְּאָחִיד בִּתְרֵי גַּדְפֵּי עֵינָא דִּילֵהּ דָּא צַדִּיק. בַּת דַּקִּיקָא זְעֵירָא אִית מִלְּגָאו, תְּחוֹת בַּת עֵינָא עִלָּאָה וְדָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. דְּבַת עֵינָא עִלָּאָה תַּמָּן חָכְמָה לֵב אִמָּא עִלָּאָה.

אוֹר דְּנָהִיר בָּבַת עֵינָא דְּאִיהִי י' וְעִמֵּהּ אִתְקְרֵי אֲוִיר הַקָּדְמוֹן, דָּא כֶּתֶר עִלָּאָה. וְעוֹד בְּשִׁבְעָה גְּלָדֵי עֵינָא דִּילֵהּ, נַהֲרִין נִשְׁמָתִין דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְשִׁית חַבְרוֹי. וְעָלַיְהוּ אִתְמַר (זכריה ד׳:ב׳) שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת, וְאִית דְּפָרִישׁ לוֹן הָכֵי בְּי"ד אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ. בְּז' גְּלָדֵי עֵינָא וּתְלָת גַּוְנֵי עֵינָא, נַהֲרִין עֶשֶׂר אַתְוָן דְּאִנּוּן יוּ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְהַאי אִיהוּ (יחזקאל א׳:י׳) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם בִּתְרֵי כְּרוּבֵי עֵינָא וּבִתְרֵי עַפְעַפֵּי עֵינָא, נַהֲרִין פְּנֵי אָדָם דְּאִנּוּן ד' וְאִנּוּן יהו"ה. וְעָלַיְהוּ אִתְמַר וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דְּמוּת תְּלָת חֵיוָן אִנּוּן דְּמוּת אַנְפֵּי אָדָם, כָּל אֵבָר וְאֵבָר דִּילֵהּ, אִשְׁתְּכַח רְשׁוּת הַיָּחִיד, דְּרָחְבּוֹ ד' וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה, דְּאִנּוּן י"ד אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ, בְּאֵבְרִין דִּילֵהּ מְקַנְּנָן כְּלָ נִשְׁמָתִין דְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא דְּיִשְׂרָאֵל. דְּשִׁשִּׁים רִבּוֹא דְּמַלְאָכִים כְּלְהוּ דְּמִתְכַּנְּשִׁין בְּהַאי חִבּוּרָא, מְקַנְּנִין בֵּהּ.

אָמְרוּ נִשְׁמָתִין דְּמִתִּיבְתָּא עִלָּאָה, וַדַּאי הַאי אִיהוּ דְּדַרְגֵּהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּעָתִיד לְאִתְגַּלְיָא בְּדָרָא דְּמַלְכָּא מְשִׁיחָא אִתְגַּלְיָא בֵּהּ. וְרָזָא דְּמִלָּא קְרָא אוֹכַח, מַ"ה שֶׁהָיָ"ה הוּא שֶׁיִּהְיֶ"ה. וּבָהּ מִמְּכוֹ"ן שִׁבְתּ"וֹ הַשְׁגִּי"חַ אֶל כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ.

קוּם רָעֲיָא מְהֵימָנָא לְאִתְעָרָא לְהַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּהּ אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר. וּכְמָה אִנּוּן דְּמִיכִין וְשֵׁינָתָא בְּעֵינֵיהוֹן, דְּלָא פַּתְחִין לוֹן לְאִתְעַסְקָא בְּרָזִין דְּאוֹרַיְתָא, דְּכָל רָז אוֹר אִתְקְרֵי, לְאַנְהָרָא בֵּהּ לְבַת עֵינָא וּלְאִתְעָרָא לָהּ בֵּהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, דְּאִיהִי דְּמִיכָא בְּגָלוּתָא בֵּין אִנּוּן מָארֵי תּוֹרָה. דְּלֵית חַד מִנַּיְהוּ דְּיִתְעַר לָהּ בְּבַעְלָהּ דְּאִיהוּ ר"ז אוֹר דְּנָהִיר בָּהּ בָּבַת עֵינָא. דְּרָז אוֹר אִיהוּ בְּחֶשְׁבָּן.

דְּהָא אַנְתְּ הוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי. דְּהָא הֲווֹ כֻּלְּהוּ נְבִיאַיָּא וְחַכְמַיָּא וּמָארֵי קַבָּלָה לָגַבָּךְ, כְּסִיהֲרָא וְכוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי דְּלֵית לוֹן נְהוֹרָא אֶלָּא מִשִּׁמְשָׁא. וּבְגִין דְּאִתְמַר בָּךְ פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. קוּם אַנְהִיר לוֹן דְּעַד דְּאֶמֶת אַנְהִיר לוֹן, כֻּלְּהוּ הֲווֹ בַּחֲשׁוֹכָא וְלֵית לוֹן נְהוֹרָא. דְּבַאֲתַר דְּאַנְתְּ תִּשְׁתַּכַּח, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִשְׁתַּכַּח תַּמָּן, דְּאִיהוּ כָּלִיל עִלָּאִין וְתַתָּאִין. אַנְתְּ הוּא חִיזוּ דְּכָל מַרְאוֹת דִּנְבוּאָה, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א׳:כ"ח) וָאֶרְאֶה

מַרְאוֹת אֱלֹהִים. חִיזוּ תְּשִׁיעָאָה (שם) מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְדָא חָכְמָה דְּאִית בָּהּ כ"ח מ"ה, וְכַמָּה חֶשְׁבּוֹנוֹת וְגִימַטְרִיאוֹת אִית תַּמָּן, דְּאִתְמַר בְּהוֹן תְּקוּפוֹת וְגִימַטְרִיאוֹת פַּרְפְּרָאוֹת לַחָכְמָה. וְאִנּוּן מָ"ה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א אִיהוּ (נ"א אנון) עֶשֶׂר סְפִירוֹת. דְּאָמַר בָּעֹל ס"י עֶשֶׂר וְלֹא ט' וְלֹא י"א, כְּגַוְנָא דְּעֶשֶׂר אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ, דְּלָא לְאוֹסָפָא עֲלַיְהוּ יוֹתֵר מֵעֶשֶׂר, וְלֹא לְמִגְרַע מִנַּיְהוּ וְחֶשְׁבָּן דְּעֶשֶׂר אַתְוָן אִלֵּין אִנּוּן מָ"ה. כֹּחַ דִּילֵהּ אִנּוּן כ"ח אַתְוָן דְּאִנּוּן תּוֹלְדִין דְּעֶשֶׂר אִלֵּין. וְאִנּוּן יו"ד הֵ"א וְא"ו דָּ"ל, הֵ"א אֶ"ף, וְא"ו אֶ"ף וָא"ו, הֵ"א אֶ"ף. עֶשֶׂר אַתְוָן לְקֶבֶל עֶשֶׂר אֶצְבְּעָן. כ"ח אַתְוָן לְקֶבֶל כ"ח פִּרְקִין דְּעֶשֶׂר אֶצְבְּעָן. וּבְגִינַיְהוּ אִתְמַר (במדבר י"ד:י"ז) וַעֲתָּה יִגְדַּל נָא כֹּ"ח אֲדֹנָי. וּבְגִין הַאי כֹּחַ אִתְמַר דְּמָאן דְּלָא יָדַע בְּגִימַטְרִיאוֹת וְחֶשְׁבּוֹנוֹת דִּילֵהּ, עָתִיד לְנַחְתָּא לִשְׁאוֹל, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ בַּמִּדְרָשׁ (קהלת ט':י') כִּי אֵין מַעֲשֶׂה וְחֶשְׁבּוֹן וְדַעַת וְחָכְמָה בַּשְּׁאוֹל אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ שָׁמָּה, מָ"ה אִיהוּ כְּבוֹד אֶחָד. כְּגַוְנָא דָּא וָא"ו חֶשְׁבָּנֵהּ אֶחָ"ד כָּבוֹ"ד. אִיהוּ יו"ד הֵ"א הֵ"א. וְכָבוֹד אִיהוּ חֶשְׁבַּן לֵ"ב, וְאִיהוּ (נ"א והאי איהו) לֵ"ב אֶחָ"ד. וּבְגִינֵהּ אִתְמַר (יחזקאל א':כ"ח) הוּא מַרְאֵה דְּמוּת כְּבוֹד ה'. וְעוֹד מַה בְּאַתְוָן מ"ם ה"א דְּסָלִיק בְּגִימַטְרִיָּא אֱהֶי"ה אֲדֹנָ"י וְחֶשְׁבָּנֵהּ אֱלֹהִי"ם. וְדָא כְּנוּי דִּשְׁמָא מְפָרַשׁ דְּהָכֵי סָלִיק אֱלֹהִי"ם בְּגִימַטְרִיָּא כְּנוּ"י. וְהַאי אִיהוּ הַשֵּׁם בְּכְנוּי. הַכִּ"אּ הָכֵי סָלִיק אִיהוּ בְּחֶשְׁבָּנֵהּ כ"ו כ"פ וא"ו, אִיהוּ.

יְהוָ"ה אֱלֹהִי"ם בְּגִימַטְרִיָּא א' תּוֹסֶפֶת אַחֲזֵי דִּשְׁמֵהּ וְכִנּוּיֵהּ אֶחָד. וְלָאו אִיהוּ כְּגַוְנָא דְּבַר נָשׁ דְּאִיהוּ אֶחָד וְכִנּוּיֵהּ אֶחָד, אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּא וּשְׁמֵהּ וְכִנּוּיֵהּ כֻּלָּא חַד. אִלֵּין תֵּשַׁע מַרְאוֹת חָזָא יְחֶזְקֵאל מִגּוֹ תֵּשַׁע צוּרוֹת אֲחָרָנִין. חִיזוּ עֶשְׂרָאָה דְּאִיהוּ כֶּתֶר מַפְלָא וּמְכַסֶּה, לָא גַּלֵּי בֵּהּ שׁוּם מַרְאֶה בְּעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וְאֶרְאֶה וָאֶפֹּל עַל פָּנַי וְלֹא אָמַר מַאי חָזָא. בְּגִין דְּאִתְמַר עָלֵהּ בַּמַּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר, אֵין לְךָ עֵסֶק בַּנִּסְתָּרִים.

מָאן מִסְתָּרִים דִּילֵהּ. אִנּוּן שִׁית מֵאָה וְעֶשְׂרִים סִתְרֵי תּוֹרָה גְּנִיזִין (נ"א רזין) דְּתַלְיָין מִנֵּהּ, כְּחֶשְׁבַּן כֶּתֶ"ר וְכָל חַד אוֹלִיף רָזָא לְעַלָּא מִנֵּהּ, וְאִנּוּן עָלְמִין גְּנִיזִין לְהַהוּא מַפְלָא דְּאִיהוּ עִלַּת כָּל עִלָּאִין. קוּם רָעֲיָא מְהֵימָנָא גַּלֵּי שִׁבְחוֹי, דְּהָא רְשׁוּ אִתְיְהִיב לְךָ מִן עִלַּת כָּל הָעִלּוֹת. וְעָנָן וַעֲרָפֶל אַבָּא וְאִמָּא. וְז' עַנְנֵי כָּבוֹד שֶׁבַע סְפִירָן. שַׂקִּיו דְּאִלֵּין עֲמָמִין אִנּוּן יו"ד הֵ"י וְי"ו הֵ"י דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן ע"ב. וְעָלֵהּ אִתְמַר (ישעיהו י"ט:א') הִנֵּה ה' רוֹכֵב עַל עָב קַל וּבָא מִצְרַיִם. וְעֶשֶׂר סְפִירָן אִתְכְּלִילָן בֵּהּ מִסְטְרָא דְּחֶסֶד, וּמִנֵּהּ שֵׁם בֵּן ע"ב כְּתִיב בִּדְרוֹעָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּמָא דְּאוֹקְמוּהּ בְּסֵפֶר רָזִיאֵל, בְּשִׁעוּר קוֹמָה דְּאִיהוּ הֲוָה סְפָרָא דְּאָדָם קַדְמָאָה.

וְכַד סְלִיקַת שְׁכִינְתָּא בְּאִלֵּין עֲנָנִין, סְלִיקַת בַּחֲשַׁאי בְּצִלּוֹתָא בַּחֲשַׁאי. וְכַמָּה חַיָּוִן דְּאָזְלִין בָּאֲוִירָא דְּאִנּוּן שְׁרָפִים חַשְׁמַאלִים, עֶשֶׂר כִּתּוֹת אִנּוּן כֻּלְּהוּ פַּתְחִין גַּדְפַיְהוּ לְגַבָּהּ. הָדָא הוּא

דִּכְתִיב (יחזקאל א׳:י״א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה. לְקַבְּלָא שְׁכִינְתָּא עִלָּיְהוּ וְכַד סְלִיקַת, סְלִיקַת בְּכֻלְּהוֹן בְּאִלֵּין הֲבָלִים דְּפוּמָא, דְּאִנּוּן שֶׁבַע הֲבָלִים דְּאָמַר קֹהֶלֶת וּתְלָת גְּנִיזִין.

וְכַד סְלִיקַת עָלַיְהוּ מַיָּד נָחַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַבְּלָא לָהּ בְּכַמָּה חֵילִין וּמַשְׁרְיָן. מַשְׁרְיָן דְּשַׁכְנַת סַלְקִין עִם שְׁכִינְתָּא, וּמַשְׁרְיָן דְּמַלְכָּא נַחְתִּין עָלַיְהוּ, וְאִנּוּן מֶרְכָּבָה תַּתָּאִין מֵעִלָּאִין, וּמְקַבְּלִין אִלֵּין מֵאִלֵּין בְּחֶדְוָא בְּנְשִׁיקוּ. וְרָזָא דְּמִלָּה (בראשית כ״ח:י״ב-י״ג) וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. וְהִנֵּה מַלְאָכִים דְּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אִתְעֲבִידַת אֱלֹהִים, עוֹלִים וּמַלְאָכִים יוֹרְדִים בּוֹ לְגַבָּהּ. זַכָּאָה צְלוֹתָא דְּבַר נָשׁ דְּאִיהִי אִית עֲבִידַת סֻלָּם לְתַרִּין מַשְׁרְיָן דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. וּבְגִין דָּא כַּד סַלְקִין מַשְׁרְיָן דְּמַטְרוֹנִיתָא, סַלְקִין בַּחֲשַׁאי, וְכַד נַחְתִּין מַשְׁרְיָן דְּמַלְכָּא עָלַיְהוּ, אִנּוּן מְמַלְּלָן עָלַיְהוּ, בְּהַהוּא זִמְנָא אִיהוּ יְחוּדָא דְּקוֹל וְדִבּוּר כַּחֲדָא.

יאהה״ונהי דְּבְגִינֵהּ אִתְמַר גָּדוֹל הָעוֹנֶה אָמֵן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ. וְהָא אוֹקְמוּהּ וְכַד נַחְתִּין מַשְׁרְיָן דְּמַלְכָּא, נַחְתִּין בְּקָלִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות י״ט:ט״ז) וַיְהִי קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְעָנָן כָּבֵד עַל הָהָר וְקוֹל שׁוֹפָר חָזָק מְאֹד. דְּהָכֵי אַרַח דְּמִטְרָא לְסַלְקָא עֲנָנָא בַּחֲשַׁאי, וּלְנַחְתָּא נַטְרָא בְּקוֹלֵי קוֹלוֹת. וְלֵית מִטְרָא אֶלָּא שַׁקְיוּ דְּאוֹרַיְתָא לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא. דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי שְׁרָגָא, דְּאִתְמַר בָּהּ הִיא הָעוֹלָה. יִשְׂרָאֵל פִּתִּיל' מִשְׁחָא אוֹרַיְתָא לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד וּבְזִמְנָא דְּצְלוֹתָא דְּאִיהִי מְצָוָה סְלִיקַת בְּאוֹרַיְתָא, לֵית לָהּ כְּבֵהּ עוֹלָמִית.

וְכַד צְלוֹתָא אִיהִי עֵת רָצוֹן קֳדָם ה'. אִתְחֲזְיָא קֶשֶׁת בְּגַוְונוֹי נְהִירִין בַּעֲנָנָא, בְּהַהוּא זִמְנָא וְרָאִיתִי' לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. דִּבְאִלֵּין גְּוָונִין נְהִירִין אִשְׁתְּמוֹדַע דִּשְׁכִינְתָּא סְלִיקַת קֳדָם ה' בְּעוֹבָדִין טָבִין דְּיִשְׂרָאֵל אִם לֹא אִתְחֲזְיָא קֶשֶׁת בְּגַוְונִין נַהֲרִין אִיהִי קָא רְמִיזָא (בראשית ט) סַכּוֹתָה בָּעָנָן לְךָ מֵעָבוֹר תְּפִלָּה. וְאִתְחֲזְיָא בִּלְבוּשׁ דַּעֲנָנָא אֲכָמָא.

אִם קֶשֶׁת בֵּהּ בְּגַוְונֵי חֲשִׁיכִין חדיכין אִיהִי קָא רְמִיזַת אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. וְאִם גַּוְונֵי דְּקֶשֶׁת נְהִירִין, אִיהִי קָא רְמִיזַת שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה שְׁחוֹרָה אֲנִי בַּעֲנָנָא אֲכָמָא, וְנָאוָה בְּגַוְונִין שַׁפִּירִין. נְהִירִין דְּקֶשֶׁת בְּעוֹבָדִין טָבִין דְּיִשְׂרָאֵל.

וְאַגְרָא דְּצְלוֹתָא דְּתִקּוּנָא דָּא, כַּד נַפְקַת נִשְׁמָתָא מִן גּוּפָא לְאַזְלָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, כְּמָא דְּאִיהוּ אוֹקִיר לִשְׁכִינְתָּא, וְלָבִישׁ לָהּ בְּכַמָּה עֲנָנִין דִּלְבוּשִׁין יַקִּירִין, דְּאִתְקְרִיאוּ עֲנָנֵי יְקָר, וְסָלִיק לָהּ בְּצְלוֹתֵהּ לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּשִׁירִין וּזְמִירוֹת וְתֻשְׁבְּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, דְּצְלוֹתָא הָכֵי סָלִיק לָהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעָלְמָא דְּאָתֵי לְנִשְׁמָתֵהּ בִּלְבוּשׁ עֲנָנֵי יְקָר וּבְכַמָּה שִׁירוֹת וְתֻשְׁבְּחוֹת וְהוֹדָאוֹת כְּגַוְונָא דְּנָפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּעַנְנֵי יְקָר וּבְנִגּוּנֵהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ט״ו:א׳) אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגוֹ'.

וְכַמָּה דְּסָלִיק לָהּ בְּכַמָּה מַשְׁרְיָן דְּמַלְאָכִים, וְנָחִית לְגַבָּהּ מַשְׁרְיָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַדְמוּתָהּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִמָּהוֹן, הֲכֵי סָלִיק לְנִשְׁמָתָא מִן גּוּפָא בְּמַשְׁרְיָן דִּשְׁכִינְתָּא וְנָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְקַדְמוּתָא בְּמַשְׁרְיָן דִּילֵהּ.

וּכְמָה דְּאַעְטַר לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא, וְאַתְקִין לֵהּ כֻּרְסֵא בְּצִיצִית, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ, (ישעיה ט) וְהוּכַן בְּחֶסֶד כִּסֵּא. הֲכֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תִּקֵּן לְנִשְׁמָתֵהּ כֻּרְסֵא, וְתַקֵּן לֵהּ דִּירָה בְּמָזוֹזָה, וְאַעְטָר לֵהּ בְּכִתְרָא דִּילֵהּ.

וְכַמָּה דְּקִשַּׁר לִשְׁכִינְתָּא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין, וּמֵחַד לֵהּ בֵּהּ, הֲכֵי רוּחָא דִּילֵהּ קָשִׁיר עִם נַפְשָׁא, וְנִשְׁמָתָא עִם בַּעְלָהּ, דְּאִיהוּ אָדָם, וְתַקִּין לֵהּ דִּירָה עִמֵּהּ, וְסִימָנָא (משלי כ) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. נ"ר נָפֶ"ש רוּ"ח. וְאִנּוּן אֲצִילוּת דִּשְׁכִינְתָּא, וְעִמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּכָלִיל שִׁית סְפִירָן. נִשְׁמַת אָדָם אֲצִילוּתָא דְּאִמָּא עִלָּאָה וְחָכְמָה. דְּתַמָּן מָ"ה דְּאִיהוּ אָדָם קַדְמָאָה. מַחֲשָׁבָה כֶּתֶר עִלָּאָה, תְּפִלִּין עַל רֵישָׁא דְּאַבָּא וְאִמָּא. וּבְגִין דָּא אִתְמַר בְּבַר נָשׁ, בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדְדִין לוֹ. וּבְגִינֵיהוֹן דִּבְנֵי נָשָׁא אִתְמַר (שמואל א ב) כִּי מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד וּבוֹזַי יֵקָלוּ, וְלֹא עוֹד אֶלָּא מָאן דְּיִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְתָא אִית לֵהּ חֵירוּ.

וּכְעָן צָרִיךְ לְפָרְשָׁא עַל פּוּמָא דְּסִלִּיקָא צְלוֹתָא מִנַּהּ. כְּצִפּוֹר וּכְיוֹנָה וּכְנִשְׁרָא. וְיִשְׂרָאֵל כַּד נָפְקוּ מִמִּצְרַיִם נָפְקוּ כְּיוֹנָה דְּבָרַחַת, וְנֵץ הֲוָה רָדִיף אֲבַתְרַהּ הֲכֵי אִית צְלוֹתָא דְּמִסְטָרָא דִּילֵהּ שְׁכִינְתָּא אִיהִי פָּרְחָא בָּהּ כְּיוֹנָה וסמא"ל וְחֵילֵהּ רָדְפִין אֲבַתְרָאָה בְּכַמָּה חוֹבִין דְּאוֹלְפִין עַל מָארֵהּ דְּהַהִיא צְלוֹתָא, וְאוֹלִיף לוֹן בִּגְבוּרָה לְעַכָּבָא שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, דְּלָא סַלְקָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּהַהִיא צְלוֹתָא. וְאִיהוּ הַהוּא צְלוֹתָא דְּיִשְׂרָאֵל עַל יַמָּא, דַּהֲווֹ בָּלָא זְכוּ דְּאוֹרַיְתָא וְעוֹבָדִין טָבִין, וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה וְהָכֵי אִנּוּן צְלוֹתִין מְעֻכָּבִין.

וְאִם חוֹזְרִין בִּתְיוּבְתָּא. מָארֵי דְּצְלוֹתִין אִיהוּ דְּאָמַר לְגַבֵּי שְׁלוּחָא דְּצְלוֹתִין מְטַטְרוֹן, מַה תִּצְעַק אֵלַי, מַלִּיל לְצְלוֹתִין דְּנָטְלִין בְּמַטְלְנוֹתְהוֹן הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות יד) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסָּעוּ. לְבַר נָשׁ דְּאָזִיל בְּאוֹרְחָא וְרָדִיף אֲבַתְרֵהּ הַהוּא מָארֵי מנד' דְּמַלְכָּא, וְאָחִיד בֵּהּ עַד דְּפָרַע מנדה בלו וְהָלַךְ. בְּגִין דְּבָרַח אִיהוּ צווֹחַ לְמָאן דְּאַפִּיק לֵהּ. יֵתֵי מָארֵי' וְיֵמָא אִמָּא לֵהּ דְּיֵזִיל לְאוֹרְחֵהּ דַּאֲנָא פָּרַעְתֵּהּ. אָתָא מֵה עָבַד טָבַע רֵישֵׁהּ בַּטִּיט וְקָטַל לֵהּ, הֲכֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבַד בְּמִצְרָאֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות טו) מַרְכְּבוֹת פַּרְעֹה וְגוֹ' טָבְּעוּ בְּיַם סוּף.

וּמָאן גָּרִים דְּרַדְפִין אֲבַתְרַיְהוּ דְּיִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּעַד לָא הֲוָה לוֹן אוֹרַיְתָא לָא הֲוָה שְׁטַר חֵירוּ. בְּגִין דְּאוֹרַיְתָא אִיהִי שְׁטַר חֵירוּ לִבְנֵי נָשָׁא, מִיֵּצֶר הָרַע וּמִמַּלְאַךְ הַמָּוֶת וּמִכָּל מְקַטְרְגֵי דְּעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם לב) וְהַמִּכְתָּב מִכְתַּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלֻּחֹת. וְדָא אִמָּא

עִלָּאָה שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים, דְּמִתַּמָּן אוֹרַיְתָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי חֵירוּ, דְּמִתַּמָּן אִתְיְהִיב (חסר כאן) לְגַבֵּי יוֹנָה קַדִּישָׁא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, דְּמִסְטָרָא' אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל יוֹנָה. וְהָכִי כַּד צְלוֹתָא דְּאִיהִי יוֹנָה סְלִיקַת בְּאוֹרַיְתָא, מַה כְּתִיב בֵּהּ (ישעיה נא) כִּי לֹא בְחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן כִּי הוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם ה' וְגוֹ'. וְאִלֵּין אִנּוּן צְלוֹתִין דְּמָארֵי דְּאוֹרַיְתָא. דְּסָלִיק כְּנִשְׁרָא דְּלָא דַּחֲלַת מִכָּל עוֹפִין דְּעָלְמָא. וּמִסְטָרָא דְּאִנּוּן אִיהִי מַטְרוֹנִיתָא דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. וְאִית דְּיַמָּא הָכֵי וְכֹלָּא קְשׁוֹט.

וּמִסְטָרָא דְּמָארֵי מִקְרָא סְלִיקַת צְלוֹתָא כְּצִפּוֹר. וּמִסְטָרָא דְּמָארֵי מִשְׁנָה סְלִיקַת כַּיּוֹנָה. וּמִסְטָרָא דְּמָארֵי קַבָּלָה סְלִיקַת כְּנִשְׁרָא, מַטְרוֹנִיתָא עַל כֹּלָּא. אֲבָל מִסְטָרָא דְּאִלֵּין דְּלֵית בֵּהּ מִקְרָא מִשְׁנָה וְקַבָּלָה, דְּאִנּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, לֵהּ סְלִיקוּ בֵּהוֹן. וּבְגִין דָּא אָמַר קֹהֶלֶת בְּאֹרַח רָמְיָא, (קהלת ג) כִּי מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעוֹלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת הִיא לְמַטָּה לָאָרֶץ. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה אִלֵּין אִנּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ. וּלְזַמְנִין נָפְקִין מִנַּיְהוּ זַרְעָא מַעַלְיָא בְּנֵי תּוֹרָה לְאִסְתַּלְקָא בְּהוֹן בְּגִין דָּא אוֹקְמוּהּ מִכָּל מָקוֹם הַזֹּהֲרוּ בְּעַמֵּי הָאָרֶץ דִּלְזַמְנִין נָפְקִין מִנַּיְהוֹן בְּנֵי מַעַלְיָא מָארֵי אוֹרַיְתָא.

קָם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְכֻלְּהוּ מַשְׁרְיָין לְנַשְּׁקָא הַהוּא סָבָא פָּרַח. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן וַדַּאי הַהוּא סָבָא, לָא בָּעָא לְנַטְלָא אַגְרָא מִנָּן לְנַשְּׁקָא לֵהּ, וּבְגִין דָּא פָּרַח. זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע אַגְרָא דְּפִקּוּדָא דְּצְלוֹתָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי.

קָם רִבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, אַבָּא מָאן הֲוָה הַהוּא סָבָא. אָמַר וַדַּאי רַב הַמְנוּנָא סָבָא, אִשְׁתְּמוֹדַע דְּנִשְׁמָתֵהּ נַחְתָּא מִתַּלְבָּשָׁא בָּאֲוִירָא דְּהֶבֶל דְּאוֹרַיְתָא. דִּבְזִמְנָא דְּצַדִּיקַיָּא מִתְעַסְּקִין בְּאוֹרַיְתָא, כָּל אִלֵּין הֲבָלִים דְּסָלְקִין מִפּוּמֵיהוֹן בְּאוֹרַיְתָא, כְּמָה נְשָׁמָתִין דְּהַהוּא עָלְמָא רָכְבָן עֲלַיְהוּ וּמִתְלַבְּשָׁן בֵּהוּ. וְקָלִין וְדִבּוּרִין דְּאוֹרַיְתָא אִתְעֲבִידוּ לוֹן כְּסוּתָן, וְרָכְבִין עֲלַיְהוּ וְנַחְתִּין בְּהַאי עָלְמָא. וַאֲפִלּוּ מַלְאָכִין. וְכָל שֶׁכֵּן בְּחִבּוּרָא דָּא, וּבְמָארֵי דְּהַאי חִבּוּרָא דְּבֵהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַטֵּה הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם כְּגַוְנֵי דְּסִינַי, וְאִיהוּ נָחִית עָלֵהּ לְאָקְמָא שְׁכִינְתֵּהּ בְּשִׁתִּין רִבּוֹא דְּמַלְאָכִין. וּבְכָל נִשְׁמָתִין דְּאִתְבְּרִיאוּ וַעֲתִידִין לְמִבְרֵי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יֶשְׁנוֹ פֹּה עִמָּנוּ וְגוֹמֵר. וּבִנְשָׁמָתִין דַּאֲצִילוּתָא דְּפוּמֵהּ אִיהִי סִינַי. וְקָלָא דִּילֵהּ אָתָא כְּגַוְנָא דְּקָלָא דְּמָארֵהּ דְּאִתְמַר בֵּהּ (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים. וְכָל דְּבוּר וְדִבּוּר אִתְעֲבִיד מִנֵּהּ מַלְאָךְ. וְנִשְׁמָתָא דִּילֵהּ בְּגִינֵהּ מַכְרִיזִין לְעֵלָּא, כַּד סַלְקָא בְּכָל לֵילְיָא הָבוּ יְקָרָא לְדַיּוֹקְנָא דְּמַלְכָּא. אַדְּהָכִי הָא רַעְיָא מְהֵימְנָא קָא אָתֵי נָטַל קַרְטָא בִּידֵהּ.

פָּתַח וְאָמַר זָרְקָא מקף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. נָטִיל תִּלַּת אַבְנִין וְזָרִיק לוֹן לְגַבֵּי עֵלָּא. וְכַד זָרִיק לוֹן אִתְעֲבִידוּ אַבְנָא חָדָא, וְאָמַר לְמָארֵי מְתִיבְתָּא, קַבִּילוּ הַאי אַבְנָא לְגַבַּיְכוּ, דְּהָא שְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגָלוּתָא וְלֵית בְּכוּ מָאן דְּיִתְעַר לְגַבָּהּ לְרַצָּאָה לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ וְלֹא עוֹד אֶלָּא כַּמָּה מָארֵי

מִדְּרָשׁוֹת דְּאִנּוּן חֲבֵרִין לְגַבַּיְכוּ, צַוְחִין בְּכָל יוֹמָא וְלֵילְיָא בְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה, בְּכַמָּה קוּשְׁיָן. וְצַוְחִין בָּהּ בְּכַלְבִין דְּאָמְרִין הַב הַב. כְּגַוְנָא דְּגֵיהִנֹּם דְּצָוַח הַב הַב, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ל) לַעֲלֻקָּה שְׁתֵּי בָּנוֹת הַב הַב. הַב לָן עוּתָרָא בְּעָלְמָא דֵּין. הַב לָן עוּתָרָא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ לְמֹד תּוֹרָה הַרְבֵּה וְיִתְּנוּ לְךָ שָׂכָר הַרְבֵּה. וְלֵית מָאן דְּיִשְׁתְּדַל בְּאוֹרַיְתָא, לְסַלְקָא בֵּהּ שְׁכִינְתָּא מִן גָּלוּתָא, וּלְיַחֲדָא לָהּ עִם בַּעְלָהּ דְּאִנּוּן אֲטִימִין דְּעַיְנִין סְתִימִין דְּלִבָּא, וּבְגִין דְּא קְלָא נָפַק בְּכָל לֵילְיָא כַּד נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן, דְּסַלְקִין נִשְׁמָתִין קַמֵּהּ, וְהַהוּא קְלָא אָמַר קָרָא כְּדִכְתִיב (ישעיה מ) קוֹל אוֹמֵר קְרָא. זיל וְאֱמָא לוֹן דְּיִשְׁתַּדְּלוּן בְּאוֹרַיְתָא לְחַבְּרָא שְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. כְּגַוְנָא דְּדָוִד דְּאָמַר (תהלים קלב) אִם אֶתֵּן שְׁנַת לְעֵינָי לְעַפְעַפַּי תְּנוּמָה עַד אֶמְצָא מָקוֹם לַה'. וְאֵיהוּ הֲוָה מִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרַיְתָא לְחַבְּרָא אִמָּא, דְּאִתְּמַר בָּהּ (משלי א) וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ עִם בַּעְלָהּ. דְּהָא שְׁכִינְתָּא מִסְטָרָא דְּחֶסֶד אִתְקְרִיאַת גְּמִילוּת חֲסָדִים. וּמִסְטָרָא דִּגְבוּרָה אִתְקְרִיאַת עֻקְדָּה וְקָרְבָּנָא. וּמִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאַת תּוֹרָה. וְלֵית מָאן דְּיִתְעַר לָהּ בְּאִלֵּין מִדּוֹת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה נא) אֵין מְנַהֵל לָהּ וגו'. וּבְגִין דָּא קְלָא אָמַר מָה אֶקְרָא כָּל הַבָּשָׂר חָצִיר. דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין אֶלָּא לְדַבְּחָא בְּשָׂרָא, וְאִלֵּין אִנּוּן עַמֵּי הָאָרֶץ וְאִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּגִמִילוּת חֶסֶד וּבְאוֹרַיְתָא, לָא מִשְׁתַּדְּלִין אֶלָּא לְגַרְמַיְהוּ, וּבְגִינַיְהוּ אִתְּמַר וְכָל חַסְדּוֹ כְּצִיץ הַשָּׂדֶה. וְכָל אִלֵּין דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ, רוּחָא קוּדְשָׁא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא לָא שַׁרְיָא עֲלַיְהוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים עח) וַיִּזְכֹּר כִּי בָשָׂר הֵמָּה רוּחַ הוֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב.

וְאִית דְּלָא מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה לִשְׁמָהּ, וְאִתְּמַר בְּהוֹן (שמות א) וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, דָּא קוּשְׁיָא, בְּחֹמֶר, דָּא קַל וְחוֹמֶר. וּבִלְבֵנִים בְּלִבּוּן הַהֲלָכוֹת. דַּעֲלַיְהוּ אִתְּמַר וְתֹכֶן לְבֵנִים תִּתְּנוּ. בְּכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה, דָּא בָּרַיְתָא. אֶת כָּל עֲבוֹדָתָם, דָּא פִּסְקָא. אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ פְּרָכָא. כַּד מָטוּ לְעָמְקָא שֶׁל הֲלָכָה אִתְּמַר בְּהוֹן לֵית הֲלָכָה כְּפִלּוֹנִי. וְאִית אָחֳרָנִין דְּאִנּוּן מָארֵי (תורה) דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ לִשְׁמָהּ, תְּרֵיסִין דְּבֵהּ מִדְּרָשָׁא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר יט) אָדָם כִּי יָמוּת בְּאֹהֶל. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיֶּמֶת אֶלָּא בְּמִי שֶׁמֵּמִית עַצְמוֹ עָלֶיהָ.

וְלֵית מִיתָה אֶלָּא עֲנִי. דְּאוֹקְמוּהּ בֵּהּ, פַּת בַּמֶּלַח תֹּאכַל. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (ישעיהו כ״ו:י״ט) יִחְיוּ מֵתֶיךָ. אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר י״ט:י״ד) אָדָם כִּי יָמוּת בָּאֹהֶל. דְּוַדַּאי בְּהוֹן אִתְקַיְּמַת שְׁכִינְתָּא. וְעִתִּיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאָחֳיָא לוֹן בֵּהּ. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ כָּל הַמְקַיְּם אֶת הַתּוֹרָה מֵעֲנִי סוֹפוֹ לְקַיְּמָהּ וְגוֹ'. נְבֵלָתִי יְקוּמוּן, אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן אִם נִבלַת בְּהִתְנַשֵּׂא. וְאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין כָּל הַמְנַבֵּל עַצְמוֹ עַל הַתּוֹרָה, לַסּוֹף מִתְנַשֵּׂא.

הָקִיצוּ וְרַנְּנוּ שֹׁכְנֵי עָפָר. אִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן וְעַל הָאָרֶץ תִּישַׁן. בְּגִין הַהִיא דְּאִתְמַר בָּהּ (קהלת ג׳:כ׳) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר וַאֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה, דְּבֵהּ בָּרִיךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. וְדָא שְׁכִינְתָּא, דִּבְגִינֵהּ אִתְמַר בְּאִלֵּין דְּמִשְׁתַּדְּלִין בֵּהּ לִשְׁמָהּ, (דניאל י״ב:ב׳) וְרַבִּים מִיְּשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם. כִּי טַל אוֹרוֹת טַלֶּךָ (ישעיה כ׳), וְדָא יו״ד ה״א וָא״ו. הַאי אִיהוּ חֶשְׁבַּן טָ״ל אוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה. דְּאִיהוּ ה״א שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה אִיהוּ בְּחֶשְׁבַּן ה״א שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה אִיהוּ בְּחֶשְׁבַּן ה״א. וּבְגִינַהּ אוֹקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין, כָּל הָעוֹסֵק בְּטַל תּוֹרָה. טַל תּוֹרָה מְחַיֶּהוּ. וְהַאי אִיהוּ דמצילן בֵּהּ מוֹרִיד הַטָ״ל. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר (הושע י״א:ט׳) לֹא אָבֹא בָּעִיר.

מָשָׁל לְבַת מֶלֶךְ דְּאָזַל בַּעְלָהּ לִמְדִינַת הַיָּם, וּלְזִמְנָא דְּאָתָא לְגַבָּהּ, אוּמֵי לָהּ דְּלָא עָאל בְּיִשּׁוּבָא. וְהַאי אִיהוּ לֹא אָבֹא בָּעִיר. וְאִם לֵית אַתְּ מְהֵימְנַת לִי, הֲרֵי לָךְ סִימָנָא שֶׁרֹאשִׁי נִמְלָא טָ״ל. דְּהַאי אִיהוּ טַל לְהַחֲיוֹת בּוֹ מֵתִים. (שם) וְאֶרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל אוֹקְמוּהּ מָארֵי מתנ׳, מָאן רְפָאִים, אִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן בְּקֶרֶא אָחֶרָא, רְפָאִים בַּל יָקוּמוּ. וְאִלֵּין אִנּוּן דמתרפין מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא לע״ז, דְּיָהֲבֵי לְעוֹבְדֵי עַכּו״ם מָמוֹנָא דִּילְהוֹן, לְאִתְגַּבְּרָא בְּהוֹן וארפון יְדֵיהוֹן מֵאִלֵּין דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא לִשְׁמָהּ לְמֶעֱבַד טִיבוּ עִמְּהוֹן. אִלֵּין לֹא יְקוּמוּן וְאַפִּילַת לוֹן אַרְעָא, כְּאִתְּתָא עֲבָרָא דְּמַפֶּלֶת נְפָלִים, וְדָא אִיהוּ וְאֶרֶץ רְפָאִים תַּפִּיל. דְּנָפַל לָאו אִיהוּ בַּר קַיְמָא. וְהַאי הוּא דְּלָא כָּלוּ לוֹ חֲדָשָׁיו, דְּאִנּוּן ט׳ יַרְחִין דְּעֻבָּרָא מָאן עוֹבָדָא. אֶלָּא דָּא אוֹרַיְתָא. וְאִיהִי שְׁכִינְתָּא, הַהוּא יֶלֶד דְּאִתְיְלִיד מִנַּהּ בְּאוֹרַיְתָא, בְּיַרְחָא קַדְמָאָה מֵאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן אֵין בֶּן דָּוִד בָּא עַד דְּתִתְפַּשֵּׁט מַלְכוּת הָרִשְׁעָא ט׳ חֲדָשִׁים עַל יִשְׂרָאֵל. בְּיַרְחָא קַדְמָאָה אִיהוּ מָשִׁיחַ אַי״ן. וּבְיַרְחָא תִּנְיָנָא עָבִיד לֵהּ יֵשׁ מֵאַיִן, בִּסְפִירָה תִּנְיָנָא דְּאִתְמַר בָּהּ וְהַחָכְמָה מֵאַיִן תִּמָּצֵא. בְּיַרְחָא תְּלִיתָאָה מוֹסִיף בֵּהּ בִּינָה. וְהַאי אִיהוּ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה׳ רוּחַ חָכְמָה וּבִינָה. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין אֵיזֶהוּ חָכָם הַמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. דְּקֻדָּם דְּאָתָא לְעָלְמָא אוֹלִפִין לֵהּ חָכְמְתָא וּבִינָה. בְּיַרְחָא רְבִיעָאָה גְּמִיל עִמֵּהּ חֶסֶד, דְּעָאִיל לֵהּ פַּרְנָסָה מִטִּבּוּרָא דְּאִמֵּהּ בְּיַרְחָא חֲמִישָׁאָה יְהִיב בֵּהּ תֻּקְפָּא דִּגְבוּרָה לְאִתְגַּבְּרָא עַל יֵצֶר הָרַע מִסִּטְרָא דְּסַמְאֵל, דְּלָא שְׁלִיט עָלֵהּ בְּבֶטֶן אִמֵּהּ לְמֶעֱבַד לֵהּ נָפַל לְקַטְלָא מְשִׁיחָא. בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה יְהִיב בֵּהּ דַּעְתָּא וְכֹחַ וְשַׁפִּירוּ דאנפיו. בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה וּתְמִינָאָה יְהִיב בֵּהּ רוּחָא דְּקוּדְשָׁא מִסִּטְרָא דְּנָצַח וְהוֹד, דְּאִנּוּן תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט. וּבְגִין דָּא נִתְנַבֵּא רוּחָא דְּקֻדְשָׁא עֲלֵיהֶ (ירמיה א) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם וְגוֹ׳. מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק יָהִיב לֵהּ אוֹת וּמוֹפֵת. בְּיַרְחָא תְּשִׁיעָאָה דְּנוֹלַד מָהוּל, וְהַהוּא יְנוֹקָא אִיהוּ עֲשִׂירָאָה מִסִּטְרָא דְּמַלְכוּת, אִיהוּ טִפָּה עֲשִׂירָאָה. וּבְגִין דָּא זָכָה לְט׳ דַּרְגִּין אִלֵּין.

קָמוּ מָארֵי מַתְנִיתִין וְאָמְרוּ, רַעְיָא מְהֵימְנָא טְלוּ אַבְנָא דִּילָךְ לְגַבָּךְ, דְּאַנְתְּ הוּא דְּאִתְמַר עָלָךְ (שמות ה) וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וְאוֹקְמוּהּ מ"מ מַאי כִּי טוֹב, דְּאִתְיְלִיד מָהוּל. וְאַנְתְּ הוּא בְּלֵיל בְּט' יַרְחִין אִלֵּין, וּמִסְטָרָא דְּעִבּוּרָא דִּילָךְ, מַלְכוּת קַדִּישָׁא אִתְמַר בָּהּ (דברים ל"ג:ה') וַיְהִי בִּישֻׁרוּן מֶלֶךְ. וְהַאי אַבְנָא טְפָּה קַדִּישָׁא כְּלִילָא מֵעֲשָׂרָה. אַנְתְּ הוּא זֶרַע דְּאִתְמַשְׁכַת מִנַּהּ. וּבָךְ תַּלְיָא פָּרְקָנָה, וְעָלָךְ עָתִיד לְאִתְבָּנָאָה בִּנְיָנָא וְעָלָךְ תָּקוּם, טַל לָהּ לְגַבָּךְ. אָמַר לוֹן לֵית אַתּוּן יָכְלִין לְאִשְׁתַּזָּבְתּוּן מאכנא חֲדָא. אֲנָא זָרִיק לְכוֹן שִׁית, דְּאִתְמַר בְּהוֹן בְּד"א שִׁי"ת, נָטַל קְרָטָא כְּמִלְקַדְמִין.

פְּתַח וְאָמַר זַרְקָא מָקֵף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא תְּלֵת אַבְנִין עִלָּאִין אִנּוּן סְגוֹלְתָּא. תְּלֵת טִפִּין עִלָּאִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן (איוב ל"ג:כ"ט) הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר. וּתְלֵת טִפִּין תַּתָּאִין לְקַבְלַיְהוּ סָגוֹל עֲלַיְהוּ אִתְמַר שָׁמְעוּ הָרִים אֶת רִיב ה' (מיכה ו':ב'). מָאן הָרִים. אֶלָּא הָא תְּלֵת אַבְנִין עִלָּאִין לְגַבַּיְכוּ, דְּאִנּוּן סְגוֹלְתָּא. וּלְמָאן מִנַּיְכוּ לְרַבִּ' וְרַ'ב וְרַבָּ'א דִּמְתִיבְתָּא עִלָּאָה. דִּילְקְבְלַיְכוּ הֲווֹ כָּל רַב מִבָּבֶל. וְרִבִּי מֵאַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל. וְרַבָּא מִשְׁאָר אַרְעִין. שְׁמָעוּ דְּאַתְוָן רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת בַּהֲלָכָה לְעֵלָּא. וְרַבִּ' וְרַ'ב וְרַבָּ'א מַחֲלֹקֶת וְרִיב וּקְטָטָה בַּהֲלָכָה דִּילְהוֹן לְתַתָּא. וְלֵית בְּכוּ דִּיהֵא רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת בְּגִין שְׁכִינְתָּא, לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַחֲקָא לֵהּ בְּכַמָּה קוּשְׁיָן עַד דְּיָפִיק לֵהּ מִן גְּלוּתָא. וְהַאִיתָנִים, אִלֵּין תַּנָּאִים דְּמַתְנִיתִין דְּמִתְיבְתָּא דִּלְתַתָּא. הָא תְּלֵת אַבְנִין לְגַבַּיְכוּ, דְּאִנּוּן סָגוֹל. דְּשִׁית נְקוּדִין אִלֵּין, אִנּוּן שִׁית סִדְרֵי מַתְנִיתִין. וְכָל נְקֻדָּה אִיהִי. עֶשֶׂר וְסַלְקִין לְס' מַסֶּכְתּוֹת, דְּעָלַיְהוּ אָמַר שְׁלֹמֹה (שיר השירים ו':ח') שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת. וְאִית לֵהּ כַּמָּה בְּתוּלוֹת אַחֲרִיהָ רְעוּתֵיהָ דַּהֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם) וַעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי תָּגָא עַל כֻּלְּהוּ. תָּגָא דְּזַרְקָא עָלֵהּ אִתְמַר (משלי ל"א:כ"ט) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. וְאִיהִי רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת וְקוּשְׁיָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִין יִשְׂרָאֵל אַחֵיכוֹן. ומ"מ דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרַיְתָא בְּכָל יוֹמָא וְלֵילְיָא בְּגָלוּתָא, אִיהִי רִיב בְּגִינַיְהוּ דְּיִפּוּק לוֹן. וְלֵית מָאן דְּיֵהֵא רִיב וּקְטָטָה וּמַחֲלֹקֶת לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִינֵהּ בְּגָלוּתָא.

קָם סָבָא חֲדָא מִבֵּינַיְהוּ וְאָמַר, רַעְיָא מְהֵימְנָא כַּמָּה תַּקִּיפִין אַבְנִין דְּזַרִיקַת. דְּאִזְדַּעְזְעוּ מָארֵי מִתְיבְתָּא דִּלְעֵלָּא וְתַתָּא, וַאֲפִלּוּ מַלְאָכִין עִלָּאִין דְּאִנּוּן סַמְכִין שִׁית דַּרְגִּין דְּכַרְסָא וְכָרְסָא אִזְדַּעְזְעַת. אֲבָל הָא אִיתָן מוֹשָׁבָךְ לְגַבָּךְ דְּאִיהִי שְׁבִיעָאָה אִתְמַר מִנַּהּ, דְּהָא אַבְנָא דְּזַרִיקַת הָא אִיהִי לְגַבָּךְ דְּאִיהִי תָּגָא עַל כֻּלְּהוּ. שִׂים בַּסֶּלַע קִנֶּךָ, וְשִׁית אֲחֲרָנִין לְגַבָּךְ בְּגִין דְּאִיהוּ אָמַר (יחזקאל ל"ו:כ"ב) לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עוֹשֶׂה. הָא שִׁית לְגַבָּךְ כִּי אִם לְשֵׁם קָדְשִׁי הָא שְׁבִיעָאָה לְגַבָּךְ וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּאַנְתְּ הוּא דְּאִתְמַר בָּךְ וַיָּךְ אֶת הַסֶּלַע וְשִׁים בַּסֶּלַע, דְּחִוְיָא לְכַפֵּר עֲוֹנֵךְ קִנֶּךָ. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָנֵי לְכוּ וְדִבְּרְתֶּם אֶל הַסֶּלַע, וְאַתּוּן לָא עֲבַדְתּוּן הָכֵי. דְּאִי עֲבַדְתּוּן

מֵימְרֵי בְּדִבּוּרָא, הֲווֹ אוֹלְפִין אוֹרַיְתָא בְּלָא סָפֵק וּבְלָא קוּשְׁיָא וּמַחֲלֹקֶת. וּבְגִין דְּאִתְמַר בָּךְ (במדבר כ׳:י״א) וַיַּךְ אֶת הַסֶּלַע וְלֹא נָפְקוּ מַנָּהּ אֶלָּא טִפִּין טִפִּין. הָכֵי מִכָּל מָקוֹם אִנּוּן כְּמָאן דְּמָחֵי בַּסֶּלַע. וְאִנּוּן לִישַׁנְהוֹן. כְּפַטִּישׁ יְפוֹצֵץ סֶלַע וּפַסְקִין בָּהּ כַּמָּה פְּסָקוֹת דַּהֲלָכוֹת, וְלֹא נַפְקִין מִנַּיְהוּ אֶלָּא טִפִּין טִפִּין וְאִנּוּן לְקוּטוֹת. וּבְגִין דְּא בָּךְ תַּלְיָא כֹּלָּא. הָא אַבְנָא לְגַבָּךְ וְשִׁית אָחֳרָנִין. וּבָךְ תַּלְיָא פָּרָקָנָא דִּשְׁכִינְתָּא וּבְנָהָא, בְּגִין דְּיִתְקַן בָּךְ מַה דאתהרס בְּקַדְמִיתָא. וּבְגִין חֲבִיבוּתָא דִּילָךְ, שִׁית טִפִּין דְּגִלְגּוּלָא אִתְחַזְרוּן לְגַבָּךְ דְּאִנּוּן רְמִיזִין בְּרֵישֵׁי עַנְפִּין דִּלָךְ. אִנּוּן ש ש דְּכַפֵּל בְּהוּ מֹשֶׁה מֹשֶׁה. אַבְנָא שְׁבִיעָאָה (איכה ב׳:י״ג) מָה אֲעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָךְ וְאִתְמַר בֵּהּ הַבַּת יְרוּשָׁלַיִם. וְעָלַהּ אִתְמַר מָה אֲשַׁוֶּה לָךְ. אִיהִי אֲשַׁוֶּה לָךְ בְּתָבִירוּ דִּילָךְ, וַאֲנַחֲמֵךְ. דְּאִית לָךְ לְהִתְנַחֵם עִמָּהּ. דְּדַיְּיוֹ לְעֶבֶד לִהְיוֹת כְּרִבּוֹ. וְאַף עַל גַּב דִּיהֵא רַב תְּבִירוּ דִּילָךְ כְּיַמָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) כִּי גָּדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מ״י יִרְפָּא לָךְ, דְּאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה תְּשׁוּבָה צָרִיךְ בֵּירָא דִּילָךְ אִתְבַּקָּעַת דְּאִיהִי יַמָּא דְּאוֹרַיְתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות י״ד:כ״א) וַיֵּט מֹשֶׁה יָדוֹ עַל הַיָּם וַיּוֹלֶךְ ה׳ אֶת הַיָּם בְּרוּחַ קָדִים עַזָּה כָּל הַלַּיְלָה וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לְחָרָבָה. ע״כ.

מִכָּאן וָאֵילָךְ וַיִּבָּקְעוּ הַמַּיִם דִּילֵהּ לָגַבָּהּ. וְאִיהוּ עֵץ חַיִּים דְּאִתְמַר בָּהּ (שם טו) וַיּוֹרֵהוּ ה׳ עֵץ וַיַּשְׁלֵךְ אֶל הַמַּיִם וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם דְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שם) וְלֹא יָכְלוּ לִשְׁתּוֹת מַיִם מִמָּרָה כִּי מָרִים הֵם (שמות א׳:י״ד). כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה, דְּאִיהִי קוּשְׁיָא. וּבְהַהוּא זִמְנָא וַתֵּשְׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם. וְכַד אִתְגַּלֵּי לָךְ אִילָנָא דְּחַיֵּי בְּדָרָא בַּתְרָאָה, דְּאַתְּ עָתִיד לְאִתְגַּלָּאָה בֵּינַיְהוּ כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ (קהלת א׳:ט׳) מַ׳ה שֶּׁהָיָ׳ה הוּ׳א שֶׁיִּהְיֶ״ה. כַּמָּה נִסְיוֹנוֹת אִית לְאִתְנַסָּאָה יִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ לְמֹשֶׁה, וְאוֹרַיְתָא אִתְחֲזָרַת לוֹן נִסְיוֹן לְאִנּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בֵּהּ וְהַוְיָן בְּעָאקוּ סַגִּי. כְּגַוְנָא דְּמִצְרִים דְּאִתְמַר בֵּהּ (שם א) כָּל הַבֵּן הַיִלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ. וְדָא אוֹרַיְתָא דִּבְכְתָב. וְכָל הַבַּת תְּחַיּוּן אוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה, דְּתַרְוַיְהוּ אִנּוּן פֶּ׳ה וּלְשׁוֹן, וּבְהוֹן תְּהֵא אַנְתְּ כְּבַד פֶּה וּכְבַד לָשׁוֹן, וְחַכִּימָא בְּרַמְיָא. וְלֵית מִיתָה דְּמָארֵי דְּנְהוֹרָא דְּאוֹרַיְתָא אֶלָּא עֲנִיּוּתָא. וּבְפָרָקָנָא בַּתְרַיְתָא, אוֹרַיְתָא יְהֵא לְיִשְׂרָאֵל כְּגַוְנָא דְּיַמָּא, דְּאִתְמַר בָּךְ, רָעֲיָא מְהֵימְנָא (שם ב) וַתְּשֻׂם בַּסּוּף עַל שְׂפַת הַיְאֹר (שמות ב׳:ג׳). בְּסוֹ׳ף פ״ו יוֹמִין דַּרְגָּא דְּפָרָקָנָא אִתְמַר בָּךְ וַתְּשֻׂם בַּסּוּף עַל שְׂפַת הַיְאֹר (שמות ב׳:ג׳). שְׂפָה דִּילֵהּ שְׁכִינְתָּא בְּהַהוּא זִמְנָא אֵלֵין טִפִּין דַּהֲווֹ נַפְקִין מִן הַסֶּלַע, דְּאִנּוּן פַּסְקֵי הֲלָכוֹת אִתְמַר בְּהוֹן (תהילים צ״ג:ג׳) נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ה׳. תְּרֵין טִפִּין דְּאִנּוּן צרי סַלְקִין בִּתְרֵין וָוִין וְאִתְעֲבָדוּ נְהָרוֹת. וְהַהִיא נְקוּדָא עִלָּאָה דְּאִיהִי סְגוֹלְתָּא אִסְתַּלְקַת עַל גַּדְפַּיְהוּ. וּסְלִיקוּ דִּילֵהּ בְּאָן אֲתַר הֲוֵי, אֶלָּא אֵלֵין תְּרֵין נְהָרוֹת אִנּוּן אַבָּא וְאִמָּא. מִסְטָרָא דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא טִפִּין אִתְקְרִיאוּ דְּאִתְמַר בְּהוֹן, וַיִּצַּר, (ישעיה כה) כִּי בֵּהּ ה׳ צוּר עוֹלָמִים. צַיֵּר תְּרֵין עָלְמִין דַּקִּיקִין. עָלְמִין

דִּבְרָתָא דְּמַלְכָּא אנוּן מִתַּתָּא לְעֵלָּא. מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאוּ נְהָרוֹת. וּבְגִין דָּא נָשְׁאוּ נְהָרוֹת. לְמָאן לְהַהִיא סְגוֹלְתָּא, סַלְקִין לַהּ כֻּתָּ"ר עַל גַּבַּיְהוּ לְמֶהֱוֵי כָּלִיל סְגוֹלְתָּא, וּמִתַּעֲטָרָה בַּהּ בִּתְלָת כִּתְרִין. דְּאִנּוּן כֶּתֶר כְּהֲנָה וְכֶתֶר מַלְכוּת וְכֶתֶר תּוֹרָה עַל גַּבַּיְהֶן. וְהָכֵי אִנּוּן תְּלָת נְהָרוֹת ו'ו'ו וּתְלָת יוֹדִין וּתְלָת וָוִין רְמִיזִין בִּתְלָת רֵישֵׁי תֵּבִין, דְּאִנּוּן וַ'יִּסַּע וַ'יָּבֹא וַ'יֵּט. תְּרֵין דְּאִנּוּן אַבָּא וְאִמָּא סַלְקִין כֶּתֶר עַל גַּדַּפַּיְהוּ. נָשְׁאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. אִנּוּן חֶסֶד גְּבוּרָה עָלַיְהוּ אִתְמַר נָשְׂאוּ נְהָרוֹת קוֹלָם. מָאן קוֹלָם דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְדָא רָזָא דְּשׁוּרֶק לְעֵלָּא. שַׁלְשֶׁלֶת אִיהוּ כְּלִיל תְּלָת נְקוּדִין בְּקִשּׁוּרָא חָדָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. דְּעָלַהּ אִתְמַר (ירמיהו ב':כ"א) וְאָנֹכִי נְטַעְתִּיךְ שׂוֹרֵק כֻּלּוֹ זֶרַע אֱמֶת. יִשְׂאוּ נְהָרוֹת דָּכְיָם אנוּן נָצַח וְהוֹד. נָשְׂאוּ לֹא כְּתִיב אֶלָּא יִשְׂאוּ. וְאִנּוּן סָגוֹ"ל דְּהִיא נְקֻדָּה מִסְטָרָא דִּשְׂכִינְתָּא אִיהִי נְקֻדָּה לְתַתָּא דְּצַדִּיק שְׂכִינְתָּא תְּחוֹת רַגְלַיִן, דְּאִנּוּן יַרְכָתֵי צָפוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהילים מ"ח:ג') יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ וְגוֹ'. כַּד אִיהִי נְקֻדָּה וְד' תְּחוֹת יֶרֶכִי קְשׁוֹט אִתְקְרִיאַת הַר צִיּוֹן טוּרָא מָאִיךְ. וְאִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְּצַדִּיק, דְּכְיָ"ם ד"ך יָ"ם דַּהּ כְּלִיל מכ"ד אַתְוָן דְּאִנּוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, וּבְהוֹן אַל יָשׁוּב דַּךְ נִכְלָם. יָם אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה, כְּלִילָא מֵחַמְשִׁין אַתְוָן דִּכְלִילָן בִּקְרִיאַת שְׁמַע. בִּקְרָא קַדְמָאָה דְּמַיְחֲדִין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרִין זְמְנִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וּבְהוֹן וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי. וּמִסְטָרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה אִיהוּ נְקוּדָא עַל גַּדַּפַּיְהוּ קְרַיִת מָלֶךְ רַב. וּכְעָן אִתְמַר בַּהּ (איכה א':א') הָעִיר רַבָּתִי עַם הָיְתָה כְּאַלְמָנָה.

קוּם עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאַנְתְּ הוּא ו' כְּלִיל שִׁית סְפִירָן. וְאַנְתְּ אַחִיד בֵּין כ"ה עִלָּאָה וּבֵין כ"ה תַּתָּאָה. קוּם לְגַבֵּי סַמָּא"ל דְּאִיהִי מִצְרִי בְּמָאנֵי קְרָבָא דִּילָךְ, דְּאִנּוּן שְׂכִינְתָּא תַּתָּאָה קוֹרְטָא תַּתָּאָה. וּשְׂכִינְתָּא עִלָּאָה קוֹרְטָא דְּעָלַהּ אִתְמַר (שמואל א כ"ה:כ"ט) וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלַע מָאן נֶפֶשׁ אוֹיְבֶיךָ. סַם מָוֶת נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים דְּמַקְנְנָא בְּשֶׁבַע סְלָעִים וּבַעֲלָהּ בְּ-ז' טוּרִין. קוּם בְּאַבְנִין דִּילָךְ דְּאִסְתְּלָקוּ בטורי' לְתַבְרָא טוּרִין וְסַלְעִין דְּחִוְיָא, וּבְגִין טוּרִין דִּילָךְ אִתְמַר (תהילים צ"ג:ג') נָשְׂאוּ נְהָרוֹת ה'. וּבְהוֹן כָּל גֵּיא הַהוּא יִנָּשֵׂא דְּכֹלָּא כְּלִיל בַּהּ. וְדָא רַעְיָא מְהֵימְנָא דְּאִתְמַר בַּהּ (דברים ל"ד:ו') וַיִּקְבֹּר אוֹתוֹ בַּגַּיְא. דִּבְגִינָהּ אִתְמַר (תהילים ס':ב') וַיַּךְ אֶת אֱדוֹם בְּגֵיא מֶלַח. וְנִשְׁמְתֵהּ גְּנִיזָ' בְּגֵי"א מִן אבגית"ץ. ת' תּוֹרַת מֹשֶׁה צָפוּנָה בְּצַדָּ"י דְּאִיהוּ ץ'. דְּצַדִּי אֲרִיכָא מִסְטָרָא דְּעָלְמָא דְּאָתֵי, מִתַּמָּן הוּא טוֹב לַצַּדִּיקִים דְּעָלְמָא דְּאָתֵי. בְּגֵי"א אָב לְי"ג מְכִילִין, דְּאִנּוּן וְא"ו וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו. וַיַּעֲבֹר ע"ב רי"ו. ע"ב חֶסֶד. רי"ו גְּבוּרָה דְּבֵהּ קר"ע שט"ן מִן יַמָּא. וּבֵהּ עָתִיד לְמִקְרַע לַהּ מִן יַמָּא דְּאוֹרַיְתָא. וּמִסְטָרָא דְּחֶסֶד אִיהוּ אָב לְ-י"ג מְכִילָן, דְּבֵהּ אִיהוּ יהו"ה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אֲרֵךְ אַפַּיִם, וּמַאֲרִיךְ בֵּהּ עַל בֵּינוֹנִים וּמַטָּה לוֹן כְּלַפֵּי חֶסֶד. וּבְאַתְוָן א"ת ב"ש. יהו"ה אִיהוּ מצפ"ץ

אֵ"ל ת"ך, רחו"ם גספ"י וְהָכִי עַד י"ג תֵּבִין. בְּאַלֵּין י"ג מַאֲרִיךְ עַל בֵּינוֹנִים דְּיַחְזְרוּן בִּתְשׁוּבָה. אֲבָל בקר"ע שט"ן יָדִין בַּגּוֹיִם מָלֵא גְוִיּוֹת. דְּאִיהוּ שָׁטָן מָלֵא עֵינִין. וּבְגִין דָּא אבגית"ץ אִתְקְרֵי כֻּתֶּר חָכְמָה אָב לִי"ג מְכִילָן, דְּכִלִּילָן בְּחֶסֶד דְּכָלִיל. ע"ב שְׁמָהָן דְּאַנּוּן כְּלָלָא דִּילְהוֹן וְהוּ אֲנִי וָהוּ וְחָכְמָה לִימִינָא. כד"א הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. אִמָּא עִלָּאָה לְגְבוּרָה בָּהּ. קר"ע שט"ן מִן שְׁמָאלָא. וּבָהּ (שמות י"ד:כ"א) וַיָּשֶׂם אֶת הַיָּם לְחָרָבָה. וּבָא קָרַע יַמָּא לִי"ב קְרָעִים. וּבָהּ רֹקַע הָאָרֶץ וְצָאֱצָאֶיהָ. וּבָהּ עֵקֶר טוּרִין וְתָבַר טִינָרִין דְּחִוְיָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (מלכים א י"ט:י"א) וְהִנֵּה רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים. דְּאִנּוּן טוּרִים וּסְלָעִים דְּחִוְיָא, דְּאִתְמַר בֵּהּ דֶּרֶךְ נָחָשׁ עֲלֵי צוּר. וּבְהַאי שְׁמָא הֲוָה רָבָּה עוֹקֵר הָרִים בְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה.

כֻּתֶּר עֶלְיוֹן אִיהוּ פֶּלֶא, וּבֵהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִתְקְרֵי נוּרָא עָבִיד פְּלִיאָן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ט"ו:י"א) נוֹרָא תְּהִלּוֹת עוֹשֵׂה פֶּלֶא. וּבֵהּ אָמַר מֹשֶׁה נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֶעֱשֶׂה נִפְלָאוֹת וְכוּ'. וְהַאי אִיהוּ נג"ד יכ"ש, נג"ד י"ש כ' דְּאִיהוּ כֶּתֶר. יֵ"ש לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ. וְאַנּוּן י' חָכְמָה ש' תְּשׁוּבָה. כֻּלְּהוּ כָּלִיל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא שָׁמַיִם, דְּאִתְמַר בֵּהּ (מלכים א ח׳:ל"ב) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. בט"ר צת"ג דָּא נָצַח וְאִית דְּאָמְרֵי לֵהּ גת"ץ רט"ב בֵּהּ וְהָיִיתָ כְּגַן רָטֹב. וְיִתְקַיֵּים בְּיִשְׂרָאֵל (ישעיהו נ"ח:י"א) וְהִשְׂבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ, מִסִּטְרָא דְּנָצַח דְּאִיהוּ צַח (שם) וְעַצְמוֹתֶיךָ יַחֲלִיץ וְגוֹ'. וְאִתְמַר בג' מִן גת"ץ וְהָיִיתָ כְּגַן רָטֹב אִיהוּ רַחֲמִים, ת' תִּפְאֶרֶת וּבֵהּ (בראשית א׳:י"א) תּוֹצֵא הָאָרֶץ דֶּשֶׁא עֵץ פְּרִי עוֹשֶׂה פְּרִי, לְיִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּרָא, וְכַמָּה מַבּוּעִין דְּמַיָּא. חק"ב טנ"ע דָּא הוֹד בֵּהּ (שמות ט) שָׁם שָׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט וְשָׁם נִסָּהוּ. דְּהוֹד אִתְקַשַּׁר בִּגְבוּרָה, נֶצַח בְּחֶסֶד וְאִתְמַר בְּהוֹד נְתַנֵּנִי שׁוֹמְמָה כָּל הַיּוֹם דָּוֶה בֵּהּ אִסְתַּכַּל בְּחֶרְבָּנָא דְּמַקְדְּשָׁא, וְכַמָּה קְטִילִין דְּאִתְקְטָלוּ לְנַטָּלָא נוּקְמִין מֵאֻמִּין דְּעָלְמָא. וּבֵהּ אִתְמַר (בראשית ל"ב:ל"ב) וְהוּא צוֹלֵעַ עַל יֶרְכּוֹ. בְּהַהוּא זִמְנָא (ישעיהו ל"ה:ו') אָז יְדַלֵּג כְּאַיָּל פסח וְעוֹד טנ"ע בְּהִפּוּךְ אַתְוָן נָטַע בֵּהּ חָב אָדָם הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם יז) בְּיוֹם נִטְעֵךְ תְּשַׂגְשְׂגִי.

וּבֵהּ אִתְנַטַּע וְאִשְׁתְּרַשׁ בְּעָלְמָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו ס׳:כ"א) נֵצֶר מַטָּעַי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהִתְפָּאֵר. וְעוֹד חק"ב טנ"ע תָּמָן בט"ן וְתָמָן ע"ב. שְׁכִינְתָּא בֵּהּ אִתְקְרִיאַת בְּטִנֵּךְ עֲרֵמַת חִטִּים. דְּהָא כָּל שְׁמָא כְּלִיל שִׁית לְסִפִּירָן וְתָמָן ע"ב הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא כ"ג:מ') וַעֲנַף עֵץ עָבוֹת. דְּנָצַ"ח וְהוֹ"ד אִנּוּן עָבֵי שְׁחָקִים. וְעָלַיְהוּ אִתְמַר (שם) עַרְבֵי נַחַל (שם), דּוֹמְיָא דִּתְרִין שִׁפְוָן וּתְלַת סְפִירָן, כָּל חַד כְּלִיל ע"ב אַתְוָן דְּאִנּוּן נָצַח וְהוֹד יְסוֹד. כְּגַוְונָא דִּתְלַת אֲבָהָן וְכֻלְּהוּ תְּלַת כְּלִילָן שִׁבְעִין וּתְרֵין (נ"א מ"ב) אַתְוָן.

יג"ל פז"ק דָּא אִיהוּ צַדִּיק אֶלֶף שְׁתִיתָאָה דְּבֵהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְגַלֶּ"ה פִּדְיוֹ"ן זֵו"ע קְדוֹשִׁי"ם. דְּאִיהוּ יְסוֹד עָלְמִין, אִיהוּ סוֹד דְּקֵץ דְּפָרְקָנָא דְּאִתְרְמִיז בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרֵי

שקוצי"ת, דְּתַמָּן שי"ת וק"ץ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא שְׁבִיעִית לוֹן קֵץ דְּכֻלְּהוּ. עִלָּאָה אִתְמַר (דניאל יב) וְאַתָּה לֵךְ לַקֵּץ וְתָנוּחַ וְתַעֲמֹד לְגֹרָלְךָ לְקֵץ הַיָּמִין. וְאִיהוּ קֵ"ץ דְּדָלִיג מִן ד' מַאָה שְׁנִין, דַּהֲווֹ עֲתִידִין לְאִשְׁתַּעְבְּדָא בְּמִצְרַיִם הִיא וּבְנָהָא, וְאִשְׁתְּאֲרוּ רְד"וּ וְרִדוּ שָׁמָּה.

מִסְטָרָא דִּימִינָא אִתְקְרִיאַת קֵץ הַיָּמִין. וּמִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא קֵץ כָּל בָּשָׂר. לְמָאן דְּחַבִּיל אוֹת בְּשַׂר קֹדֶשׁ, אִיהִי לֵהּ דִּינָא, קֵץ כָּל בָּשָׂר. וְאִיהִי סוֹף פָּסוּק סוֹף פסק דַּהֲלֵלוּכוֹת. וּבְחִבּוּרָא דְּאָת ו' אִיהוּ פָּסוּק. אִיהוּ פְּסָק וְאִיהוּ פָּסוּק כְּלִיל כָּל פִּסְקֵי הֲלֵלוּכוֹת. דִּשְׁאֵלָה ברכ' וּפָסַק אִיהִי שְׁכִינְתָּא אוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה קָרִינָן לֵהּ. וְאִיהוּ מִשְׁמַעְתָּא שָׁטָה תְּיוּבְתָּא תּוֹסֶפְתָּא הַגָּדָה תֵּיקוּ. תַּנְיָא קַבָּלָה הֲלָכָה מִשְׁנָה בָּרַיְתָא קוּשְׁיָא. מַחֲלֹקֶת חֲמָרָא קַלָּא שְׁכִינְתָּא אִיהִי שְׁאֵלָה דִּבָּה חָכָם שׁוֹאֵל כָּעִנְיָן וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה. וּבָהּ (שמות ג׳:כ״ב) וְשָׁאֲלָה אִשָּׁה מִשְּׁכֶנְתָּהּ וְגוֹ'. וּבָהּ (דברים ל״ב:ז׳) שְׁאַל אָבִיךָ וְיַגֶּדְךָ דְּאִיהִי הַגָּדָה, דִּבָּהּ (שם כו) הַגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ. שְׁאַל מִמֶּנִּי וְאֶתְּנָה גּוֹיִם נַחֲלָתֶךָ. וּבָהּ אָמַר לִשְׁלֹמֹה (מלכים א ג׳:ה׳) שְׁאַל מָה אֶתֵּן לָךְ וּבָהּ תַּקִּינוּ לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתְּהּ בִּבְרָכָאן אֶמְצָעִית דִּצְלוֹתָא, דִּבְשְׁאֵלָה זוֹ לֹא יֵחָזֵר רֵיקָנֵהּ בְּצִלּוֹתֵהּ קַמֵּי מַלְכָּא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּבְבִרְכָאן קַדְמָאִין אִתְקְרִיאַת תֻּשְׁבְּחָתָא, דִּבֵּהּ תַּקִּינוּ לְתַקָּנָא (נ"א לסדרא) בַּר נָשׁ שְׁבָחָא דְּמַלְכָּא. וּבְתִלַּת בַּתְרָאִין אִתְקְרִיאַת קַבָּלָה דִּבָּהּ עַבְדָּא דְּאִיהוּ מְטַטְרוֹ"ן אִיהוּ כְּעֶבֶד הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, וּבֵהּ יְהֵבִין אַגְרָא דִּצְלוֹתִין לְאִלֵּין דְּמַצְלִין עַל מָנַת לְקַבֵּל פְּרָס. אֲבָל לְאִנּוּן (נ"א לבנין) דְּלָא מְצַלִּין אֶלָּא מִגּוֹ רְחִימוּ וּדְחִילוּ דְּמָארֵיהוֹן בְּצַדִּיק. יְסוֹד חַ"י עָלְמִין כְּלִיל חַ"י בְּרָכָאִין מְקַבְּלִין.

דְּמִסְטָרָא דְּצַדִּיק אִתְקְרִיאַת אִיהִי קַבָּלָה, אִיהִי בֵּית קִבּוּל לְיַרְתָּא נִשְׁמָתִין לְצַדִּיקַיָּא. הַבְּרָכָה אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, כַּד נָטִיל מִגְּבוּרָה דְּאִיהוּ שׁוֹר דְּקָרִיב אָדָם קַדְמָאָה, דְּאִיהוּ חָכְמָה דְּמָנָא עַל כָּל קָרְבְּנִין. דְּכֻלָּשׁ אִיהוּ מִסְטָרָא דִּימִינָא, וְשׁוֹר מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא. וּבְגִין דָּא שׁוֹר שֶׁהִקְרִיב אָדָם קַדְמָאָה אִתְּמַר בֵּהּ (תהילים ס״ט:ל״ב) מְשׁוֹר פָּר מַקְרִין מַפְרִיס. וְאִיהוּ מָנָא עַל מַדְבְּרָא וּבֵהּ סָפֵק צָרְכֵיהוֹן בְּאָרַע מַדְבְּרָא. וּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא הַבְּרָכָה, וּמִנַּהּ אִתְקְרִיאַת פְּסָק וּמִתַּמָּן פִּסְקֵי דִּינִין. וּמִתַּמָּן לְאוֵי דִּינִין לָא צְרִיכָא. וּבְגִין דָּא אִית לְאֵשֶׁת מוֹדַע לְבַר נָשׁ כָּל מִדָּה וּמִדָּה דְּאִיהִי שְׁאֵלָה וּתְשׁוּבָה דִּיהֵא בָּהּ שׁוֹאֵל וּמֵשִׁיב כַּהֲלָכָה. וְכָל רָז לָא אָנִיס לֵהּ. וְכָל עוּמְקָא דַּהֲלָכָה אִתְגַּלְיָא לֵהּ. וְצָרִיךְ לְאַחֲזָרָא עָלָהּ דְּלָא יְהֵא בֵּהּ סְפֵיקָא בְּעָלְמָא שְׁאֵל"ה אִיהִי מִימִינָא דְּאִיהוּ אֵל, הָאֵל הַגָּדוֹל דְּתַמָּן חָכְמָה. וּמִתַּמָּן שָׁאִיל שְׁלֹמֹה חָכְמְתָא. כַּד אָמַר לֵהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (מלכים א ג׳:ה׳) שְׁאַל מָה אֶתֵּן לָךְ. וּמִתַּמָּן תַּנְיָא דְּמַסַּיַּע לֵהּ, דִּבֵּהּ וְהֹ' נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה, מַאי תַּנְיָא, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת סַיְּעָתָא דִּשְׁמַיָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. צְרִיכָא הָא אוֹקִימְנָא לֵהּ מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה תְּיוּבְתָּא אִתְקְרִיאַת מִסְטָרָא

דְּבִינָה, דְּאִם בַּר נָשׁ לָאו מֵבִין הַהֲלָכָה, אֵיךְ יְחַזִּיר לָהּ וּמֵשִׁיב לַשּׁוֹאֵל. פָּסַק הָא אוֹקִימְנָא לֵהּ מִסְּטָרָא דְּדִינָא פְּסַק דִּין. מִשְׁמַעְתָּא מַשְׁמָעוּת הַהֲלָכָה, מִסְּטָרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ שְׁמַע יִשְׂרָאֵל דְּהַהוּא דְּאַרְבַּע אִנּוּן תִּקּוּפָן דַּהֲלָכָה דְּאִתְרְמִיזוּ בְּבַר נָשׁ. וְאִנּוּן י' רְאִיָּה. י"ה שְׁמִיעָה. יה"ו רֵיחָא. יהו"ה דִּבּוּר. וְד' בְּגוּפָא כְּלִילָן מִד' אַתְוָן. לְקָבְלַיְהוּ א' שְׁמוּשׁ. א"ד תְּנוּעָה. אד"נ מְשׁוּשׁ. אֲדנָ"י הִלּוּךְ. דְּאִנּוּן שְׁמוּשׁ בַּיָּדַיִם. תְּנוּעָה בְּגוּפָא. מְשׁוּשׁ בַּבְּרִית. הֲלִיכָה בָּרַגְלַיִן. אִית דְּאָמְרֵי מְשׁוּשׁ בַּיָּדַיִם. שְׁמוּשׁ בַּבְּרִית. וְכֹלָּא קְשׁוֹט.

רְאִיָּה מִסְּטָרָא דְּאַרְיֵה, דְּאִיהוּ לִימִינָא דְּאִתְמַר בֵּהּ (יחזקאל א':י') וּפְנֵי אַרְיֵה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעְתָּם. רְאִיָּה אַרְיֵה תּוֹסֶפֶת י' תִּנְיָנָא חָכְמָה. הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. וּמִתַּמָּן רָאוּבֵן, או"ר ב'ן אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה.

שְׁמִיעָה בְּשׁוֹר גְּבוּרָא דְּתַמָּן בִּינָה דְּאִיהוּ שְׁמִיעָה כְּלִילָא חַמְשִׁין אַתְוָן דְּקִרְיאַת שְׁמַע. וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בֵּהּ קְרִיאַת שְׁמַע דְּשַׁחֲרִית וְעַרְבִית. וּבְגִינָהּ אָמַר הַנָּבִיא (חבוק ג) ה' שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי. וְאָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין הֲבִינוֹתִי מִבְּעֵי לֵהּ. וּבְגִינָהּ אָמַר (ישעיהו ל"ז:י"ז) הַטֵּה ה' אָזְנְךָ וּשְׁמַע. וּמִסְּטָרָא דְּחֶסֶד כִּי עַי"ן בְּעַי"ן יִרְאוּ דְּאִיהוּ ע"ב חֶסֶד. אֲבָל מִסְּטָרָא דִּגְבוּרָא שָׁמַעְתִּי שִׁמְעֲךָ יָרֵאתִי דְּתַמָּן יִרְאָה דְּמִתַּמָּן אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מִשְׁמַעְתָּא, וּמִתַּמָּן שַׁמְעִין.

רֵיחָא (יחזקאל א':י') וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעְתָּן. וּבֵהּ אִיהִי פַּרְחָא נְשָׁרָא, וּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא נְשָׁרָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ל':י"ט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. וּמִתַּמָּן לֵוִ"י לְוָיָה דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא חִבּוּרָא דְּתַרְוַיְהוּ.

דִּבּוּר (יחזקאל א) וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וְיהוּדָה בָּהּ, אוֹדֶה אֶת ה'. וּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא אַגָּדָה. בְּגִין וַיַּגֶּד יַעֲקֹב לְרָחֵל. וְאִנּוּן תְּרִין חָכְמָה עִלָּאָה וְחָכְמָה תַּתָּאָה. וּבְגִינַיְהוּ אִתְמַר (איוב יא) וַיַּגֶּד לְךָ תַּעֲלֻמוֹת חָכְמָה. פִּיהּ פָּתְחָה בְּחָכְמָה. דְּמִתַּתָּא לְעִלָּא אִיהִי אָדָם הַקָּטָן, מֵחָכְמָה עִלָּאָה אָדָם הַגָּדוֹל, וּמִסְּטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא ת"ת אָדָם כָּלִיל בֵּהּ (נ"א בין) תַּרְוַיְהוּ. פְּשׁוּטָה אִתְקְרִיאַת מִסְּטָרָא דִּימִינָא כִּי יְמִינְךָ פְּשׁוּטָה וּכְגוֹן תְּקִיעָה פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ רַחֲמֵי, דְּלֵית תַּמָּן קוּשְׁיָא דְּדִינָא. דְּקוּשְׁיָא אִיהִי וַדַּאי קַשְׁיָא מִסְּטָרָא דְּדִינָא מִדַּת הַדִּין הַקָּשֶׁה מִדָּה דְּדִינָא קַשְׁיָא. וְכַד חֲזֵי דְּאִתְקַשֵּׁהּ מִינֵהּ הֲלָכָה, אִשְׁתַּדַּל בְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה, וְיִתְעַר יְמִינָא בִּשְׂמָאלָא, רַחֲמֵי בְּדִינָא. דְּפִקּוּדִין דַּעֲשֵׂה הָא אוֹקְמוּהָ. וְזֶה זִכְרִי דְּאִיהוּ וָ"ה עִם זִכְרִי רְמַ"ח, מִסְּטָרָא דְּאַבְרָהָם אֲבִינוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם דְּדַרְגֵּהּ חֶסֶד כְּמָה דְּאוֹקְמוּהָ אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חֶסֶד. דְּמָאן גָּרִים דְּאִתְקַשְׁיָא מִינֵהּ הֲלָכָה דְּאַעֲבַר עַל חַד מִשְׁ"ס ה"א תַּעֲשֶׂה, דְּאִנּוּן מִשְׁמָאלָא דְּאִתְמַר בֵּהּ זֶה שְׁמִי עִם יְ"ה שְׁ"ס ה. חֲמָרָא אִתְקְרֵי מִימִינֵהּ. קוֹלָא מִשְׁמָאלָא וְהַאי אִיהוּ (שמות א) מִקַּל וָחֹמֶר. גְּזֵרָה שָׁוָה מִסְּטָרָא

דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְהַאי אִיהוּ וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים, בְּקַל וָחֹמֶר וּבְכָל עֲבוֹדָה בַּשָּׂדֶה, בג"ש. וְחֹמֶר מִשְּׁמָאלָא דְּתַמָּן סְטָר סַמְאֵ"ל דְּאִיהוּ מָמוֹנָא עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְאִיהוּ חֹמֶר מִסְּטָרָא דְּאֵל אַחֵר. חָמוּר קוֹלָא מִימִינָא דְּאִתְמַר בֵּהּ וּבִלְבֵנִים בְּלִבּוּן הַהֲלָכָה. וְאִית דְּיָמָא הָכֵי חֹמֶר מִימִינָא, דְּתַמָּן חָמוֹר נוֹעֵר, דְּאִתְמַר בֵּהּ (חבקוק ג) חֹמֶר מַיִם רַבִּים. קוֹלָא מִשְּׁמָאלָא דְּתַמָּן שׁוֹר מוּעָד דִּנְזִיקִין, דְּאִיהוּ אֲבִי אָבוֹת דִּנְזִיקִין, אִיהוּ אֵשׁ דְּגֵיהִנֹּם. אֲבָל חֲמוֹר אִיהוּ אֲבִי אָבוֹת הַטֻּמְאָה. וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בֵּהּ חֹמֶר יַתִּיר, וְאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כב) לֹא תַחֲרֹשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמוֹר יַחְדָּיו. ג"ש דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאַפְלִיג בֵּינַיְהוּ מַחֲלֹקֶת לְאַפְרָשָׁא בֵּינַיְהוֹן, וְאִיהוּ שָׁוֶה בֵּין יְמִינָא וּשְׂמָאלָא דְּקֻדְשָׁא. וּבְגִין דָּא מַחֲלֹקֶת אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, בֵּין דַּרְגִּין דִּמְסָאֲבוּ, וְאִיהוּ פְּרוּדָא בֵּינַיְהוּ. וְיִחוּדָא בְּדַרְגִּין קַדִּישִׁין.

בָּרִיְתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא מִשְּׁמָאלָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי בַּשָּׂדֶה מְצָאָהּ. וּמִשְּׁנָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא, דְּיִחוּדָא דִּילֵהּ לָאו אִיהוּ אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וַאֲמַאי אִיהִי מִשְּׁנָה וּבָרַיְתָא מִסִּטְרָא דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא. בְּגִין חֲמוֹר וְשׁוֹר מוּעָדִים דְּאִנּוּן לִימִינָא וּשְׂמָאלָא.

תּוֹסֶפְתָּא אִתְקְרִיאַת מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ כְּלִיל כָּל מוּסָפִין, וּמִתַּמָּן אִיהִי שְׁכִינְתָּא קָרְבַּן הַמּוּסָפִין. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (משלי יא) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסָף עוֹד. בֵּהּ תּוֹסֶפְתָּא חָכְמָה וּבִינָה וְדַעַת וְכָל מִדּוֹת דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמִנֵּהּ תּוֹסֶפֶת נְשָׁמָה יְתֵרָה, דְּאִתּוֹסָף בְּבַר נָשׁ מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת. וְאִיהוּ יוֹם הַשַּׁבָּת, שְׁבִיעִי כָּל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ בֵּהּ שְׁבִיעִיּוֹת. וְכָל מָאן דְּאוֹסִיף בֵּהּ בְּשַׁבָּת בְּמַאֲכָלִין בְּעִנּוּגִין, מוּסָפִין לֵהּ. וּמַאי מַאֲכָלוֹת דִּילֵהּ. קָרְבְּנִין דְּצִלּוֹתָא דְּמוּסָף, דְּאִתּוֹסָפָן בֵּהּ עַמָּא קַדִּישָׁא יַתִּיר מִשְּׁאָר יוֹמִין דְּחֹל. תּוֹסֶפֶת קֶדֶשׁ דְּקֻדּוּשׁ עִנּוּג וְקָרְאתָ לַשַּׁבָּת עֹנֶג בְּתִלְתָּ סְעֻדָתָן. וּבְגִין דָּא כָּל הַמּוֹסִיף מוּסָפִין לֵהּ וְכָל הַגּוֹרֵעַ גּוֹרְעִין לוֹ. וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת תִּיק'ו, מִסִּטְרָא דְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ בַּמַּפָּלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר. וּבְגִינֵהּ אוֹקְמוּהּ מִכָּל מָקוֹם שְׁתֹק כָּךְ עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה.

קָם רָעֲיָא מְהֵימָנָא וְאָמַר, סָבָא סָבָא עָלָךְ אִתְּמַר (ויקרא י״ט:ל״ב) מִפְּנֵי שֵׂיבָה תָּקוּם. תָּקוּם בְּיִשְׂרָאֵל עִלָּאָה עַד דְּלֵית סוֹף לְסִלּוּקוּ דִּילָךְ. עִלָּאִין וְתַתָּאִין מִתְבָּרְכִין בָּךְ וּמִשְׁתַּבְּחִין בָּךְ, דְּאִתְכְּלִילוּ בָךְ כָּל מִדּוֹת אֲחוֹרַיִּים וּפְנִימַיִּים דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אָמַר הָא זְרִיקַת קִרְטָא. אַבְנִין דְּקִרְטָא לְגַבַּאי, אִמָּא לְאִנּוּן דְּאָזְלִין בָּאֲוִירָא, דְּהָא אַבְנָא לְגַבַּיְהוּ.

פְּתַח וְאָמַר זַרְקָא מָקָף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. מַלְאָכִין דְּאַתְוָן דְּעָלַיְכוּ אִתְּמַר (תהלים קד) עוֹשֶׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשָׁרְתָיו אֵשׁ לוֹהֵט. קַבִּילוּ אַבְנִין אִלֵּין דְּאִנּוּן נְקוּדִין דְּאִתְקְרִיאוּ עַל שְׁמְכֶם, דְּאִתְמַר בְּהוֹן (דברים כז) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ, אִלֵּין אִנּוּן.

קָמַץ. קדומיא"ל מלכיא"ל צוריא"ל. פָּתַח פרא"ל תומיא"ל חסדיא"ל. צֵרֵי צוריא"ל רָזִיאֵ"ל יופיאֵ"ל. סֶגוֹל סטטורי"ה גזריא"ל לְמוּאֵ"ל. שְׁבָא שמעיא"ל ברכיא"ל אהניא"ל. חֹל"ם חניא"ל להריא"ל מהניא"ל. חִר"ק חזקיא"ל רהטיא"ל קדושיא"ל. שׁוּר"ק שמועא"ל רעמיא"ל קניא"ל. שׁוּר"ק שמשיא"ל רפא"ל קרשיא"ל.

וְהַמַּשְׂכִּילִים אִלֵּין דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בְּצִלּוֹתָא, אִיךְ סַלְקָא לָהּ בְּרַתָּא בְּאַתְוָן וּנְקֻדֵּי וְטַעֲמֵי. דְּכֻלְּהוּ אִנּוּן רְחִימוּ דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא בְּחֶתָן דִּילָהּ, לְאַעֲלָא רְחִימוּ וּשְׁלָמָא וְחִבּוּרָא וְקוּרְבָא בֵּינַיְהוּ, בְּכָל מִדּוֹת דְּתַרְוַיְהוּ לְאַכְלָלָא לוֹן כַּחֲדָא בְּכֻלְּהוּ. וְאִנּוּן קְרָבָא לְסַמְאֵ"ל וְנָחָשׁ וְשִׁבְעִין מְמָנָן.

קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עַל רַגְלוֹי, וְסָלִיק יְדוֹי לְמָארֵי עָלְמָא וְאָמַר, רִבּוֹן עָלְמָא יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ, לְמֵיהַב לָן תְּקָפָא לִי וּלְכָל חַבְרַיָּיא וּלְכָל דְּעָאלִין בְּקְרָבָא דָּא, דְּאִנּוּן מִסְטָרָא דִּילָךְ לְאַעֲלָא בְּקְרָבָא דָּא בְּלָא כְּסוּפָא קַמָּךְ, וּלְאַפָּקָא מִתַּמָּן בְּלָא כְּסוּפָא קַמָּךְ וְקַמֵּי מַטְרוֹנִיתָא עִלָּאָה. דְּכַד נַצָּחִין בָּנָהָא קְרֵבִין, אִתְּמַר בָּהּ (תהלים קיג) אֵם הַבָּנִים שְׂמֵחָה. וְלֹא אָהָא בְּכְסוּפָא קַמֵּי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ (שם מה) כָּל כְּבוּדָּהּ בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה וְגוֹ'. דְּהָא כַּמָּה כָּרוֹזִין נַפְקִין בְּגִינָהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ח) בְּרֹאשׁ הוֹמִיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים בְּעִיר אָמְרֶיהָ תֹּאמַר. וּמַאי אַמְרִין כָּרוֹזִין (שם) אֲלֵיכֶם אִישִׁים אֶקְרָא וְקוֹלִי אֶל בְּנֵי אָדָם. דְּהָא כַּמָּה פָּרְשִׁין תַּקִּיפִין הֲווֹ מִתְכַּנְּשִׁין לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם חִוְיָא נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּקָטִיל לְאָדָם קַדְמָאָה, וְקָטִיל לְכָל דָּרִין דְּאַתְיָן אֲכַתְרֵהּ. מִנְּהוֹן הֲוָה אָכִיל בְּנוּרָא דִּילֵהּ דְּאִיהוּ גֵּיהִנֹּם, וּמִנְּהוֹן הֲוָה בָּלַע לוֹן חַיִּין כְּגַוְנָא דְּקֻרְחָ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (במדבר טז) וַיֵּרְדוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר לָהֶם חַיִּים שְׁאוֹלָה (במדבר ט"ז, ל"ג). מִנְּהוֹן קָטִיל בְּכַמָּה מִינֵי מִיתָה. דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (תהלים סח) לַמָּוֶת תּוֹצָאוֹת. וְכַמָּה מָארֵי תְּרִיסִין הֲווֹ מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבֵּהּ בְּבָתֵּי כְּנִסְיוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת וּפַסְקִין עֲלֵיהּ כַּמָּה פְּסָקוֹת בְּקָלִין וַחֲמוּרִין דִּילֵהּ (שמות ב) וַיִּפֶן כֹּ"ה וְכֹ"ה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. לֵית בְּהוּ חַד דְּקָטִיל לְחִוְיָא וְכָרוֹזִין נַפְקִין מָאן דְּנָצַח קְרָבָא וְקָטִיל לְחִוְיָא יְהֵא הֲלָכָה דִּילֵהּ וְכַמָּה הֲלָכוֹת פְּסוּקוֹת אִנּוּן דְּאִתְּמַר בְּכָל חַד הֲלָכָה כִּפְלוֹנִי וְאִנּוּן (תהלים מא) בְּתוּלוֹת אַחֲרֶיהָ רֵעוּתֶיהָ דְּבַרְתָּא דְּמַלְכָּא אֲבַל בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא עֲלַהּ אִתְּמַר (משלי לא) רַבּוֹת בָּנוֹת עָשׂוּ חַיִל וְאַתְּ עָלִית עַל כֻּלָּנָה. וְאִיהִי אָרְוִסָה לְמֹשֶׁה הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וְעַד לָאו אִיהִי נְשׂוֹאָה לֵהּ עַד דְּיִקְטוֹל לְחִוְיָא וְיֵעוּל לְאַרְעָא קַדִּישָׁא. דִּבְגִין דָּא לָא עָאל לְאַרְעָא קַדִּישָׁא עַד דְּיִזְכֶּה לָהּ דְּמִדְּתָרִין לוּחִין אִתְּבָרוּ פָּרְחָא מִנֵּהּ וּבְגָלוּתָא רְבִיעָאָה יִזְכֶּה לָהּ וּבְגִינָהּ יִזְכֶּה לְאַעֲלָא לְאַרְעָא קַדִּישָׁא.

קוּם אַנְתְּ רַעֲיָא מְהֵימָנָא, דִּבְגִינָךְ אִתְּמַר (שמות ב) וַיִּפֶן כֹּה וְכֹה וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי. דְּבִשְׁמָא דְּאִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי ן' תַּרְעִין, מָחִית לֵהּ דְּאִתְרְמִיזוּ בְּכ"ה. וְכ"ה אַתְוָן דִּמְיַחֲדִין בְּהוֹן

לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תְּרֵין זִמְנִין בְּכָל יוֹמָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, דְּאִית בְּשִׁית תֵּיבִין כ"ה אַתְוָן, וּתְרֵין זִמְנִין אִנּוּן נ'. בְּאִלֵּין חַמְשִׁין מָחֵי לְפַרְעֹה וּבְכָל עֲבָדָיו חַמְשִׁין מַכּוֹת. קוּם לְגַבֵּהּ בְּחוּטְרָא דִּילָךְ, לְמַחָאָה לֵהּ כְּכַלְבָּא, דְּהָכֵי אוֹרְחָא דְּכַלְבָּא לְמַחָאָה לֵהּ בְּחוּטְרָא. וְאוֹרְחָא דְּעַבְדָּא לְמַחָאָה לֵהּ בְּחוּטְרָא כְּכַלְבָּא, בְּגִין דְּעָלֵהּ אִתְּמַר (משלי כט) בִּדְבָרִים לֹא יוּסַר עֶבֶד. בְּקַדְמֵיתָא מָחִית לֵהּ עַל יַמָּא. כְּעָן קוּם מְחֵי לֵהּ בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְתָא בְּקַלְמוֹס דִּילָךְ בְּדְרוֹעָא דִּילָךְ בְּיָד דִּילָךְ. דְּאִתְּמַר בֵּהּ (שמות יד) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הַיָּם (שמות) דְּהָא בִּימִינֵהּ אִתְבַּקַּע יַמָּא. בִּשְׂמָאלָא אִתְחֲזַרַת יַבָּשָׁה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַּיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם (שם). בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָשַׁפְתָּ בְּרוּחֲךָ כִּסְמוֹ יָם. קוּם נְצַח קָרְבִין דְּהָא בְּרִתָּא דְּמַלְכָּא דִּילָךְ אִיהִי וְלֵךְ אִתְחֲזַרַת. וְלֹא עוֹד אֶלָּא כַּמָּה דַּבִּים וּזְאֵבִים דְּעַרְבּוּבְיָא מִתְכַּנְּשִׁין בְּגָלוּתָא לְמֵיכַל עָאנָא דִּילָךְ, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל לד) וַאֲתֶּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי. קוּם נָטִיל קִירְטָא דִּילָךְ לְגַבַּיְהוּ דְּהָא קִירְטָא דָּוִד אִתְּמַר בֵּהּ (שמואל א, יז) וַיִּבְחַר לוֹ חֲמִשָּׁה חַלּוּקֵי אֲבָנִים מִן הַנַּחַל. נָטִיל לוֹן בַּחֲמִשָּׁה תֵּיבִין, דְּאִנּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה'. וְכַד שַׁוֵּי לוֹן בְּקִירְטָא, אִתְעֲבִידוּ אֶחָד, אַבְנָא חֲדָא, וְקָטִיל לְפִלִישְׁתָּאָה. וְהַאי אַבְנָא עָלֵהּ אִתְּמַר (דניאל ב) וְאַבְנָא דִּי מְחָת לְצַלְמָא הֲוָת לְטוּר רַב וּמָלְאָה כָּל אַרְעָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל ג) מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ בָּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (תהלים קיח) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹאת. וּבְגִינֵהּ אָמַר דָּוִד (שם כז) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה לֹא יִירָא לִבִּי וְגוֹ' (שם). בָּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ וְאַל יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל כִּי אִם בָּזֹאת יִתְהַלֵּל הַמִּתְהַלֵּל. (איכה ג) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי עַל כֵּן אוֹחִיל. וְיַעֲקֹב בְּגִין דַּהֲוָה יָדַע דְּאִיהִי עִקָּרָא דְּכֹלָּא, אוֹלִיף לֵהּ לִבְנוֹי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מט) וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם, וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם מִינֵהּ קַבִּיל אוֹרַיְתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה. וְאַהֲרֹן בָּהּ עָאל לְקַדָּשׁ קָדְשִׁין, וְאִתְקַבֵּל קָרְבָּנֵהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא טז) בָּזֹאת יָבֹא אֶל הַקֹּדֶשׁ. זֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם. וּבְגִינַהּ אִתְּמַר (זכריה ג) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. (בראשית מט) עַל אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם.

זַכָּאָה אִיהוּ מַאן דְּשַׁוֵּי לֵהּ בְּקִירְטָא דִּילֵהּ, דְּאִיהִי פּוּמּוֹי, בְּקִרְיַאת שְׁמַע, וְזָרִיק לֵהּ לְגַבֵּי שְׁמַיִם דְּסַמָּאֵ"ל. דְּבְגִינַהּ אִתְּמַר (ירמיה ב) שׁוֹמּוּ שָׁמַיִם עַל זֹאת. וּבָהּ כִּי שָׁמַיִם דִּילֵהּ בֶּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה. וְאַנְתְּ רַעְיָא מְהֵימָנָא, קוּם טֹל קִירְטָא דִּילָךְ. דְּלַאֲתַר עִלָּאָה אַנְתְּ סָלִיק לֵהּ, יַתִּיר מִדָּוִד וּמִכָּל נְבִיאַיָּא וְחַכְמַיָּא דְּכָל דָּרָא וְדָרָא. וְהַאי אִיהִי קִירְטָא דִּילָךְ. זַרְקָא מֻקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. דְּאַבְנָא דָּא מִפּוּמְךָ סַלְקָא לְאָתָא דְּאִתְּמַר בֵּהּ בַּמֻּפְלָא מִמְּךָ אַל תִּדְרֹשׁ וּבַמְכֻסֶּה מִמְּךָ אַל תַּחֲקֹר. וְאִיהִי שְׁמָא דְּכֶתֶר עִלָּאָה דְּאִיהוּ חָכְמָה קְדוּמָה. דְּהָכֵי סָלִיק חָכְמָה לְחֶשְׁבַּן שְׁמָא קַדִּישָׁא, עִם עֶשֶׂר אַתְוָן בִּכְלָלָא, דְּאִנּוּן

יו"ד הֵ"י וְא"ו הֵ"י. דְּתַמָּן תְּלַת יודִי"ן דְּאִנּוּן שְׁמָא דְּאַכְתַּר לִשְׁמָא דְּחָכְמָה זְעֵירָא. דָּא כָּלִיל עֶשֶׂר מֵעֶלָּא לְתַתָּא. וְחָכְמָה זְעֵירָא כָּלִיל עֶשֶׂר מִתַּתָּא לְעֶלָּא. עֶשֶׂר בִּגְבוּרָא מֵעֶלָּא סְגוֹלְתָּא, דְּמִתַּמָּן אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא סְגֻלַּת מְלָכִים, וְאִיהִי שַׁנְּאָה (שצאה) לְאֻמִּין דְּעָלְמָא. אִיהִי אַבְנָא חֲדָא כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר אַתְוָן מִתַּתָּא לְעֶלָּא דִּרְמִיזִין בְּיוּ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. תְּלַת אַלְפִּין אִלֵּין דְּחָכְמָה זְעֵירָא דְּתַמָּן כ"ח מ"ה. דְּהַאי אִיהוּ שְׁמָא דְּסָלִיק מ"ה בְּחֻשְׁבָּן. וְתַלְיָן מִנֵּהּ כ"ח אַתְוָן דְּאִנּוּן יוּ"ד וָא"ו דְּלֶ"ת, הֵ"א אָלֶ"ף, וָא"ו אָלֶ"ף וָא"ו הֵ"א אָלֶ"ף. וּתְלַת אַלְפִּין דְּהַאי שְׁמָא, אִלֵּין דְּסַלְקִין אֶהְיֶה תְּלַת זִמְנִין, כְּחֻשְׁבָּן דְּרָמִיז קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְךָ בְּשְׁלִיחוּתָךְ, לְאַפָּקָא לְיִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם. וּבֵהּ אִשְׁתְּמוֹדַע דְּהוּא מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה מִסְּטָרָא דְּעִלַּת כָּל עִלָּאִין, דְּאִתְמַר בֵּהּ בְּג' יוֹדִין דְּסִגּוֹלְתָּא אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים. וּמִסְּטָרָא דְּעִלַּת כָּל עִלָּאִין אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא אֱמוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל. וְהַאי אַבְנָא חֲדָא י' בְּחֻשְׁבָּנָא עֶשֶׂר, וְאִית לָהּ קוֹצָא לְעֶלָּא וְקוֹצָא לְתַתָּא. וְנָקוּדָא בְּאֶמְצָעִיתָא וְכֻלָּא אֶחָד. וּמִתַּמָּן קָרֵא לְמֹשֶׁה לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּי"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי. דְּמָאן דְּקָרֵא בְּאִלֵּין י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי לְעִלַּת כָּל הָעִלּוֹת. לֹא יַחֲזֹר רֵיקָם בְּצִלּוֹתֵהּ. וְכַד אִיהוּ רָכִיב עַל אַבְנָא חֲדָא לֵית מָמָנָא וְשָׁלְטָן דְּבִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא, דְּקַיְּמָא קָמֵי הַאי אַבְנָא. דִּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְמַר בְּסַמַּאֵ"ל (עובדיה א) אִם תַּגְבִּיהַּ כַּנֶּשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכָבִים שִׂים קִנֶּךָּ וְגוֹ'. וְהָכֵי י' תִּתְאָה סְלִיקַת לְי"ג מְכִילָן, וּרְמִיזָן בְּאָת א' י' לְעֵלָּא וי' לְתַתָּא, חָכְמָה בָּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. ו' כְּרִיכָא דְּתַרְוַיְהוּ.

קוּם נָטִיל אַבְנָא וְכָרִיךְ לָהּ בְּהַהוּא חוּט דְּזַרְקָא דְּאִיהוּ אָרִיךְ אַנְפִּין בַּעְלָהּ וַדַּאי וְא"ו אָרִיכָא דְּאִם בַּר נָשׁ לָא בָּרִיךְ לָהּ ב"ה י' בְּאַבְנִין בְּרִישׁ טַבַּעְתָּא, דְּעָלֵהּ אִתְמַר תְּהֵא מְקֻדֶּשֶׁת לִי בְּטַבַּעַת זֹאת. וּבְרָצוֹעָה דְּאִיהִי קֶשֶׁר תְּפִלִּין תְּפִלָּה די"ד דְּאִיהִי כְּרִיכָא בְּאֶצְבְּעָא, לָא אִסְתַּלְקַת. וְכַד אִיהִי כְּרִיכָא עַל רֵישָׁא דְּאַת ו' אִתְקְרִיאַת תָּגָא דס"ת. וּבְגִינֵהּ אִתְמַר כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חָלָף. אִיהִי אֶבֶן מְכֻלֶּלֶת וּמְעֻטֶּרֶת עַל כָּל אַתְוָן. אִיהִי עֲטָרָה עַל כָּל רֵישָׁא דְּצַדִּיק, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ מ"מ, הָעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וַעֲטָרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם. וְאִיהִי כֶּתֶר תּוֹרָה וְכֶתֶר כְּהֻנָּה וְכֶתֶר מַלְכוּת בְּתְלַת אַנְפִּין דְּשִׁי"ן. מִן מֹשֶׁה אִשְׁתְּמוֹדַע בִּשְׁמָךְ רָעְיָא מְהֵימְנָא. בְּתְלַת אַתְוָן אִתְעַטָּרַת לְמֶהֱוֵי כֶּתֶר עַל רֵישָׁא דְּכֻלְּהוּ דְּכָהֲנִים וּלְוִיִּם וְיִשְׂרְאֵלִים אִתְעַטָּרַת עַל כֻּלְּהוּ. וְכַד סְלִיקַת בְּמַחֲשָׁבָה אִיהִי אַבְנָא חֲדָא כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן דְּאִנּוּן יוּ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. מַחֲשָׁבָה וַדַּאי אִיהִי חָכְמָה מ"ה חש"ב וְתִשְׁכַּח לָהּ תַּמָּן. וּמִסְּטָרָא דְּכֶתֶר תָּגָא אִתְקְרִיאַת, וּבָהּ עָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲשָׁבָה. דְּמַחֲשָׁבָה אִתְעֲבִידַת לֵהּ מֶרְכָּבָה. וְכַד סְלִיקָא לְגַבֵּי עִלַּת כָּל עִלָּאִין, אִתְעֲבִידַת תָּגָא בְּלֹא

שְׁתוּפָא דְּאִתְכְּלַל לְמֶהֱוֵי מֶרְכָּבָה לְהַהוּא דְּלֵית לֵהּ חֶשְׁבָּן וְשְׁתוּף. וְכַד אִית בְּיִשְׂרָאֵל מַשְׁכִּילִים וְזַרְקִין לֵהּ בְּדִבּוּרָא דִּצְלוֹתָן בְּקִירְטָא דִּילְהוֹן, וְסַלְקִין לָהּ בְּמַחֲשָׁבָה עַד, הַהוּא מֻפְלָא דְּאִיהוּ עַל הַכֻּתֶּר, מִיָּד נַעֲנִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהילים צ״א:ט״ו) כִּי יָדַע שְׁמִ׳ שֵׁם י׳ תְּגָא דְּזַרְקָא, יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֵהוּ עִמּוֹ אָנֹכִי וְגוֹ׳. בְּהַהוּא חוּט דְּאִיהוּ כְּרִיכוּ דִּילָהּ, דְּבֵהּ צָרִיךְ לְאַרְכָה לֵהּ עַד דְּסָלִיק לֵהּ עַד עִלַּת כָּל עִלָּאִין, וְנָחִית בָּהּ לְקַבְּלָא צְלוֹתְהוֹן. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּסָלִיק תְּלָת צְלוֹתִין לְגַבֵּהּ בְּתְלָת נְקוּדִין דְּסִגּוֹלְתָא. דְּמִנְּהוֹן אִתְמְשָׁכוּ תְּלָת טִפִּין דְּתְלָת מֹחִין עִלָּאִין. דְּכַד בַּר נָשׁ אִתְמְשַׁךְ זֶרַע מִנֵּהּ, אִלֵּין טִפִּין דְּאִתְמְשָׁכוּ מִנֵּהּ, אִנּוּן מְשׁוּפְרֵי שׁוּפְרֵי דְּמֹחָא מֻבְחָר מִכֹּלָּא. הָכֵי כְּגַוְונָא דָּא, כַּד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרִית בְּבַר נָשׁ. תְּלָת קְטִירִין דְּאִנּוּן נִשְׁמְתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא מְשׁוּפְרֵי שׁוּפְרֵי דִּילֵהּ, יָהִיב לוֹן דְּאִנּוּן מִתְּלָתְדִּסְגוֹלְתָא דְּאִתְרְמִיזוּ בְּשֵׁם יו״ד הֵ״י וָא״ו הֵ״י. וּבְגִין דָּא אָמַר לוֹן, (דברים כ״ו:י״ח) וּבְךָ בָּחַר ה׳ לִהְיוֹת לוֹ לְעַם סְגֻלָּה.

בְּהַהוּא זִמְנָא דְּנַפְקוּ מִלִּין אִלֵּין מִפּוּמוֹי דְּבוּצִינָא קַדִּישָׁא, נְחִיתַת שְׁכִינְתָּא וּנְשִׁיקַת לֵהּ וְכָל אִנּוּן מָארֵי מְתִיבָתָן בָּרִיכוּ לֵהּ, וְרָעֲיָא מְהֵימְנָא. בָּרִיךְ לֵהּ וְנָשִׁיק לֵהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא סָבָא חֲדָא אִזְדַּמַּן לְגַבֵּהּ. פָּתַח וְאָמַר נָשְׁקוּ בַּר דְּאִיהוּ סֹלֶת נְקִיָּה, טִפָּה קַדִּישָׁא דָּא דְּאוֹרַיְתָא דְּמֹשֶׁה אִזְדַּמַּן לְגַבֵּהּ, דְּלָא הֲוָה בֵּהּ פְּסֹלֶת דְּמֹץ וְתֶבֶן. דְּמַאן דְּלֵית פְּסֹלֶת בְּנִשְׁמָתֵהּ, אִיהוּ בָּרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. דְּאִית בַּר מֵהַהוּא חִטָּה דְּאִתְמַר בָּהּ אִילָן דְּאָכַל אָדָם קַדְמָאָה חִטָּה הֲוָה.

ח"ט מֹץ וְתֶבֶן. דְּבְגִינֵהּ אָמַר דָּוִד (תהילים נ״א:ז׳) הֵן בְּעָוֹן חוֹלַלְתִּי וְגוֹ׳. וּבְזִמְנָא דְּאָת ה׳ דְּאִיהִי חָכְמָה מִינֵי נַהֲמָא, אִיהִי בְּכִסּוּיָא דָּרַת בֵּין רַשִׁיעַיָּא בְּגָלוּתָא, דְּאִתְמַר עָלַיְיהוּ (תהילים א׳:ד׳) לֹא כֵן הָרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֹּץ אֲשֶׁר תִּדְּפֶנּוּ רוּחַ (א׳). י׳ דְּאִיהִי מַעֲשֶׂה דִּילֵהּ לֹא אִתְחַבְּרַת עִמֵּהּ. וּבְגִין דָּא מֹץ וְתֶבֶן פְּטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂר. וּבְגִין דָּא נָשְׁקוּ בַּר. נָשְׁקוּ בַּר. דְּשַׁפְוָן עִלָּאִין דְּרָעֲיָא מְהֵימְנָא דְּאִנּוּן שַׁקְיוּ דִּילְהוֹן בִּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּאִנּוּן לְמוּדֵי ה׳. וְצַדִּיק אִיהוּ לְשׁוֹן לְמוּדִים, אִיהוּ לְשׁוֹן לְעֵלָּא, וְאוֹת בְּרִית לְתַתָּא. וְעוֹד נָשְׁקוּ בַּר בְּשַׁפְוָן עִלָּאָה שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, דְּהָכֵי סְלִיקַת שְׁכִינָה כְּחֶשְׁבַּן שַׁפ"ה. חוּט דְּאַסְחַר עָלֵהּ, אִיהוּ הַהוּא כְּרִיכוּ, חוּט דְּזַרְקָא דְּאַסְחַר שַׁפָּה אִיהוּ חוּט שֶׁל חֶסֶד. וְאִיהוּ חוּט דְּדַהֲבָא. וְאִיהוּ קַו יָרֹק מִסִּטְרָא דִּתְיוּבְתָּא דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא. תְּלָת חוּטִין אִנּוּן לְעֵלָּא דְּסָחֲרִין לְבַת עֵינָא, דְּעָלַיְיהוּ אִתְמַר (שיר השירים ז׳:ה׳) עֵינַיִךְ בְּרֵכוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן עַל שַׁעַר בַּת רַבִּים. מַאי בַּת רַבִּים, בַּת עַיִן אִלֵּין תְּלָת אֲבָהָן תְּלָת גְּוָנִין אִנּוּן דְּעֵינָא. עֵינָא דְּמַיָּא דִּלֵית לָהּ הֶפְסֵק עֵין הַמַּיִם. וּמִתַּמָּן נָשְׁקוּ בַּר לְאַנְהָרָא עָלְמִין בְּרָזִין סְתִימִין דְּאוֹרַיְתָא. בְּהַהוּא זִמְנָא קָם הַהוּא סָבָא וְנָטַל קִירְטָא בִּידוֹי. פָּתַח וְאָמַר, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא עַד כְּעַן הֲוָה קִירְטָא בִּידָךְ. מִכָּאן וְאֵילָךְ הָא אִסְתַּלְקַת

בְּעִלָּאִין. נָטוּר גַּרְמָךְ מֵאַבְנִין דִּילָהּ. דְּהָא בְּפוּמָא דְצַדִּיקִים אִיהִי מִסְתַּלְקָא בִּצְלוֹתִין דִּילְהוֹן לְגַבֵּי בַּעְלָהּ וּבְעוֹבָדִין דִּילְהוֹן דְּהַאי אַבְנָא כַּד נַחְתַּת לְתַתָּאה אִיהִי אֶבֶן בֹּחַן, דְּעָלַהּ אִתְּמַר (תהילים י״א:ה׳) ה' צַדִּיק יִבְחָן וּבָהּ נִתְנַסּוּ אֲבָהָן. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר (תהילים קי״ח:כ״ב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים דְּאִנּוּן אֲבָהָן.

וְכַד נַחְתַּת לְתַתָּא נַחְתַּת כְּגַוְנָא דָּא הוה׳ וְכַד אִסְתַּלְקַת, אִתְּמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה, כְּגַוְנָא דָּא יהו׳ה. בָּהּ נִתְנַסָּה אַבְרָהָם בָּעֲשָׂרָה נִסְיוֹנוֹת. וּבְזִמְנָא נִתְנַסָּא בָּהּ בַּר נָשׁ, אִיהוּ מָאִיךְ. וּלְבָתַר דְּקָאִים בְּנִסְיוֹנָא דִילֵהּ, אִיהִי אִסְתַּלְקַת בֵּהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, דְּאִיהִי יהו׳ה. בְּהַהוּא זִמְנָא אִסְתְּלַק בָּהּ בַּר נָשׁ עַל כָּל אִנּוּן דָּרְגִּין וממן דְּאִתְנַסֵּי בְּהוֹן בַּר נָשׁ. וְכַד חָזָא סַמָּאֵ"ל דְּיַהֲבִין לֵהּ רְשׁוּ עַל צַדִּיק לְמֶהֱוֵי לֵהּ. נְסָיוֹן, וְחָזָא דְּאִיהוּ קָאִים בְּקְיוּמָא אִיהוּ אָמַר (אסתר ה׳:י״ג) וְכָל זֶ׳ה אֵינֶנּ׳וּ שׁוֶ׳ה לִ׳י. וְאִי תֵּימָא דְּעַל מָרְדְּכַי אָמַר לֵהּ הָמָן. וַדַּאי הָמָן דְּגְמָא דְּסַמָּאֵ"ל הֲוָה לֵהּ, דְּבֵהּ אִתְלַבַּשׁ וַעֲשָׂרָה כִּתְרִין תַּתְּאִין אִתְלַבְּשׁוּ בְּעֶשֶׂר בָּנוֹי וּבְגִין דְּקָאִים מָרְדְּכַי בְּנִסְיוֹנָא, יָהַב לוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּידֵהּ. עאכ״ו מָאן דְּאִתְנַסָּא בְּגִין שְׁכִינְתָּא בְּגַוְונָא. בְּגִין דְּנָחְתִין עָלַהּ עֶשֶׂר סָגֻלּוֹת דִּשְׁמָא דְּכִתְרָא, דְּאִנּוּן יו״ד הֵ״י וָא״ו הֵ״י, דְּאִנּוּן סְפִירָן מַלְיָן סָגֻלּוֹת, דְּסָחֲרִין לְכִתְרָא עִלָּאָה דְּמַלְכָּא וּמַטְרוֹנִיתָא. וְהַאי אִיהוּ כֶּתֶר עִלָּאָה דְּאִתְּמַר בֵּהּ בְּיוֹם שַׁבַּת בִּקֻּדְשָׁה כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ. מָאן ה' אֱלֹהֵינוּ, אַבָּא וְאִימָּא בֵּהּ מַכְתִּירִין לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי קְדֻשָּׁה. וְאִתְּמַר בָּהּ קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלְּשׁוּ. וְאִנּוּן קק"ק תְּלָת אֲבָהָן ה' צְבָאוֹת. מָאן צְבָאוֹת נָצַח וְהוֹד. מְלֹא כֹל, דָּא צַדִּיק, בֵּהּ מָלֵא כֹל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. וּמָאן דְּאִיהוּ מִתְּלָת אֲבָהָן לֹא צָרִיךְ לְאִתְנַסָּאָה. דְּמָאן דְּאִיהוּ מִגַּזְעוֹי וּמִשָּׁרְשׁוֹי, לֵית בֵּהּ סְפֵקָא בִּנְסְיוֹנָא. וְאִי תֵּימָא דְּאַבְרָהָם לֹא אִתְנַסָּא בִּשְׁמָא דְּכִתְרָא אֶלָּא בְּמִדַּת חֶסֶד, וְיִצְחָק בְּמִדַּת גְּבוּרָה, וְיַעֲקֹב בְּמִדַּת תִּפְאֶרֶת, וּשְׁכִינְתָּא מֵאֵלֵּין תְּלָת סְטָרִין אִתְקְרִיאַת לוֹן אֶבֶן בֹּחַן. שַׁפִּי׳ר אִיהוּ וּמָאן דְּיִתְנַסֶּה מִלּוּקָא בַּעֲשָׂרָה אָתְוָן דְּסָחֲרִין לְכִתְרָא. וְכֵיוָן דְּהָכֵי, הוּא יָכִיל לְאִתְנַסָּאָה. וּמָאן דְּיִתְנַסָּא תַּמָּן, לֵית סוֹף לְנִסְיוֹנָא דִילֵהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איכה ב׳:י״ג) מָה אָעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָךְ. דְּלֵית יָכִיל לְאִתְדַּמָּאָה נִסְיוֹנָא דִילָךְ לְמַ׳ה דְּאִיהוּ יו״ד הֵ״א וָא״ו בְּתְלַת אֲבָהָן. הֵ׳א בְּמַלְכוּתָא, בְּתַר דְּנִסְיוֹנָא דִילָךְ בָּאַיִן סוֹף (שם) כִּי גָדוֹל כַּ׳יָּם שִׁבְרֵךְ מִ׳י יִרְפָּא לָךְ. דְּהַהוּא דְּאִיהוּ מִפָּלָא וּמְכַסֶּה וּבֵהּ תִּסְתַּלַּק לְאֵ׳ם, כְּמָא דְּתִבְּירוּ דִילָךְ לֵית לִ׳י סוֹף. וּכְעָן בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, טַל אַבְנָא לְגַבָּךְ דְּאַנְתְּ יָכִיל לְמִסְבַּל לֵהּ, וְאִית לָךְ חֵילָא. וְאִי תֵּימָא דְּאַנְתְּ בִּלְחוֹדָךְ אִיהוּ דְּאִזְרִיקַת לָךְ. לֹא. אֶלָּא אֲפִלּוּ לַאֲבָהָן וּלְכָל מַשְׁרְיָן דִּנְשָׁמְתִין דִּמְקַנְּנִין עִמָּךְ בְּדִיוּקְנָא דִילָךְ, כְּרָעָיָא מְהֵימָנָא דְּאִית לֵהּ תְּרֵי פַּרְצוּפִין, חַד לְעֵלָּא וְחַד לְתַתָּא, לְקֶבֶל מֶרְכַּבְתָּא עִלָּאָה וּמֶרְכַּבְתָּא תַּתָּאָה. וּבְגִינַיְיהוּ אִתְּמַר (בראשית א׳:כ״ז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ בְּדִיוּקְנָא

דִּלְעֵלָּא בְּצֶלֶם אֱלֹהִים דִּיוֹקְנָא לְתַתָּא. וּבְגִין דָּא כָּפַל שְׁמֵהּ תְּרִין זִמְנִין מֹשֶׁ"ה מֹשֶׁ"ה הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ב׳:ט״ו) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה מֹשֶׁה. וּכְמָה דְּכָלִיל פַּרְצוּפִין דִּבְרִיאָה הָכֵי כְּלִילָן בֵּהּ פַּרְצוּפִין דַּאֲצִילוּת. אָמַר לֵהּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא סָבָא סָבָא, יְדַעְנָא בָּךְ דְּאַנְתְּ הוּא מִסְטָרָא דְּסָבָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל דִּלְעֵלָּא. וְהַאי אַבְנָא דִּילָךְ אֲנָן מְקַבְּלִין לֵהּ בְּרַעֲוָא דְּלֵית סוֹף וְתַכְלִית לְנִסְיוֹנִין דִּילֵהּ. בְּגִין יְקָרָא דִּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְמַר בֵּהּ (בראשית מ) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. בְּגִין לְאַחָזָרָא לֵהּ סְגוֹלְתָּא לְשַׁרְיָא עָלָךְ. וּבְגִין דְּיִשְׂרֵי עֲלֵהּ עִלַּת עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין.

אָמַר הַהוּא סָבָא בּוּצִינָא קַדִּישָׁא יו"ד ה"י וא"ו ה"י אִיהוּ עֶשֶׂר אַתְוָן. וְחֶשְׁבָּנֵהּ ס"ג. בֵּהּ נָטִיל נוּקְמָא מִן ג"ס רוּחָא דְּאִתְמַר בֵּהּ כִּי נָאוֹ נָאָה. בְּגִין דְּמִנֵּהּ קָא אַתְיָן עַרְבוּבְיָא בִּישָׁא. דְּאִתְמַר בְּהוֹן (תהילים נ״ג:ד׳) הַכֹּל סָג יַחְדָּיו נֶאֱלָחוּ אֵין עוֹשֵׂה טוֹב אֵין גַּם אֶחָד. וְעֶשֶׂר אַתְוָן עִם ס"ג הֵם ג"ע וְהַאי אִיהוּ שְׁלַח נָא יָדֶךָ. וג"ע בְּכָל אֲשֶׁר לוֹ. וּבוּצִינָא קַדִּישָׁא בָּתַר דְּקַבָּלְתּוּן הַאי אֶבֶן טוֹלוּ לָהּ לְגַבַּיְכוּ, דְּלָא תָּזוּז מִנְּכוֹן. עֲלָהּ אִתְמַר (תהילים ס״ח:י״ד) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּשָׁכִיב אִימָּא עִלָּאָה בֵּין שִׁפְוָן דִּילֵהּ וּבְגִינָהּ אִתְמַר (שם סח) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתַיִם אַל תִּקְרֵי אִם אֶלָּא אֵם. וּתְרֵין אִנּוּן אֵם עִלָּאָה אֵם תַּתָּאָה שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. דְּעֲלֵהּ אִתְמַר (דברים כ״ב:ז׳) שַׁלֵּחַ תְּשַׁלַּח תְּרֵין שְׁלוּחִין. לְקַבְלֵיהוּ אִתְמַר (רות א׳:י״ט) וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶן. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּשָׁכִיב לוֹן בְּשִׁפְוָן דִּילֵהּ, בְּצִלּוֹתָא בְּאוֹרַיְתָא בְּקִרְיַאת שְׁמַע, בִּצְלוֹתָא בְּהַשְׁכִּיבֵנוּ, דְּתַמָּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ הַשְׁכִּיבֵנוּ אֲבִינוּ לְשָׁלוֹם וְגוֹ', וְעַל שְׁכִינְתָּא אִתְמַר וּפְרֹשׂ עָלֵינוּ סֻכַּת שְׁלוֹמֶךָ, תְּרֵין שְׁלוֹמֵי חַד לְקֻבֵּל שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, וְחַד לְקֻבֵּל שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. חַד אִיהוּ בַּעַל הַבַּיִת, וּבְגִינֵּהּ אִתְמַר הַשְׁכִּיבֵנוּ אֲבִינוּ לְשָׁלוֹם וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְתִנְיָנָא אִיהוּ אוֹרַח. עַל תַּרְוַיְהוּ אִתְמַר בַּעַל הַבַּיִת בּוֹצֵעַ וְאוֹרֵחַ מְבָרֵךְ.

וּמִסְטָרָא דְּאוֹרֵחַ אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא מְלוֹן אוֹרְחִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיהו ט׳:א׳) מִי יִתְּנֵנִי בַּמִּדְבָּר מְלוֹן אוֹרְחִים. וּבְגִינֵּהּ אִתְמַר וַיָּלֶן שָׁם. וְאַמַּאי כִּי בָא הַשֶּׁמֶשׁ, דְּאִתְכְּנַשׁ מִנֵּהּ הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ (תהלים פד) כִּי שֶׁמֶשׁ וּמָגֵן ה' אֱלֹהִים. וְאִשְׁתְּאַרַת שְׁכִינְתָּא בַּחֲשׁוֹכָא בְּגָלוּתָא. וּמִסְטָרָא דְּנָצַח וְהוֹד אִתְקְרִיאַת נְבוּאָה. וּמִסְטָרָא דִּתְלַת אֲבָהָן דְּאִתְקְרִיאוּ אֶל אֱלֹהִים ה', דְּאִנּוּן הָאֵל הַגָּדוֹל הַגִּבּוֹר וְהַנּוֹרָא, אתקריא' גְּדֻלָּה גְּבוּרָה תִּפְאֶרֶת וּבְאִלֵּין תִּלַת שְׁמָהָן אִיהִי סַהֲדַת עַל הַוָּיְתָהּ, וְאַלְהוּתָהּ, וִיכוֹלְתֵּהּ עַל כָּל עָלְמִין. וּמִסְטָרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת אִם תְּשׁוּבָה יהו"ה, דְּאַחֲזֵי עַל כְּנוּי וַהֲוָיָה דְּמָארֵי עָלְמִין מָארֵי דְּכָל כְּנוּיִין וְכָל הַוָּיָן. דְּכָל כְּנוּיִין וְכָל הַוָּיָן אִנּוּן כְּנוּיִין לֵהּ, וְאִיהוּ לָאו אִיהוּ כְּנוּי. וְאִתְקְרִיאַת מ"ה מִסְטָרָא דְּחָכְמָה דְּאִתְמַר (דברים י׳:י״ב) מַה ה' אֱלֹהֶיךָ שֹׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם לְיִרְאָה. דְּאִם לֵית חָכְמָה לֵית דְּחִילוּ. וְאִם לֵית דְּחִילוּ לֵית חָכְמָה. וּבְהַאי. מ"ה מֵעִיד עַל עִלַּת כָּל עִלָּאִין, כִּי לֹא יָדְעוּ

מ"ה הוּא. וּמִסְטָרָא דְּחָכְמָה אִנּוּן נְקוּדִין. כְּגַוְנָא דָּא י' קוֹצָא דִּלְתַתָּא וְקוֹצָא דִּלְעֵלָּא, וְנְקוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אַחֲזֵי עַל כֶּתֶר עֶלְיוֹן, דְּבֵהּ תְּלָת קְטִירִין יְ"ֵ וְאִנּוּן רְמִיזִין בְּיוּ"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י. וְכָל אָת אַחֲזֵי ד' אַתְוָן, דְּאִנּוּן יְבָרֶכְךָ יהו"ה, יָאֵר יהו"ה יִשָּׂא יהו"ה י"ב אַתְוָן דְּתַלְיָן מִן י'. יוּ"ד וּבֵהּ אִנּוּן תְּלָת עֶשֶׂר מְכִילָן חַד. כְּגַוְנָא דָּא י' קוֹצָא לְעֵלָּא, חַד, וְקוֹצָא לְתַתָּא, תְּרֵין. וּנְקֻדָּה בְּאֶמְצָעִיתָא, הָא תְּלָת. וְאוֹת י' בְּחֶשְׁבָּנֵהּ עֶשֶׂר, הא י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, דְּאִתְמַר בְּהוֹן בַּעֲשָׂרָה מַאֲמָרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. וּמַה תַּלְמוּד לוֹמַר, וַהֲלֹא בְּמַאֲמָר אֶחָד יָכוֹל לְהִבָּרְאוֹת.

וּמִסְטָרָא דִּנְקֻדִּין אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בַּת קוֹל, כְּמָא דְּאוּקִימְנָא, כְּגַוְנָא דָּא א.

וּמִסְטָרָא דְּטַעֲמֵי אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא מַחֲשָׁבָה כְּגַוְנָא דָּא א. וְכֻלָּא אִתְרְמִיז בְּאָת אָלֶף. בָּהּ אִתְרְמִיזוּ טַעֲמֵי לְעֵלָּא נְקוּדִין לְתַתָּא, אַתְוָן בְּאֶמְצָעִיתָא, וְכֻלָּא אִיהוּ עֶשֶׂר אֲמִירָן, עֶשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת, וְשִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִנּוּן כ"ו כְּחֶשְׁבַּן יהו"ה, דְּכָלִיל טַעֲמֵי וְנְקוּדֵי וְאַתְוָן כְּגַוְנָא דָּא יְהוָ"ה וְאִנּוּן טַעֲמֵי וְנְקוּדֵי מַיִן עִלָּאֵי, כְּגַוְנָא דָּא א. מַיִן נוּקְבִין כְּגַוְנָא דָּא א. רָקִיעַ דְּאֶמְצָעִיתָא כָּלִיל כָּל אַתְוָן. בְּגִינֵהּ אִתְּמַר (בראשית א':ו') יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם וִיהִי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לָמָיִם. רָקִיעַ בְּהִפּוּךְ אַתְוָן עִקָּר. וְהַאי אִיהוּ עִקָּר הָאֱמוּנָה. וְעָלֵהּ אִתְּמַר (יחזקאל א':כ"ב) וּדְמוּת עַל רָאשֵׁי הַחַיָּה רָקִיעַ, דְּאִיהוּ רְקִיעָא דִּבְכִתְרָא עִלָּאָה, דְּאִיהוּ מֶרְכָּבָה לְהַהוּא דְּאִתְקְרֵי עִקָּר הָאֱמוּנָה, עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין טְמִיר וְנֶעְלָם. וְעוֹד שְׁכִינְתָּא מִסְטָרָא דִּנְקֻדֵּי אִיהִי בְּרַתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲדַם רַגְלָיו, וּמִסְטָרָא דְּטַעֲמֵי אִתְקְרִיאַת אֲשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ. וּבְצַרְופִין וְהַוְיָן אִשְׁתְּמוֹדְעַת בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא. כְּגַוְנָא דָּא הוה"י, מִסְטָרָא דָּא אִיהִי הֲדַם רַגְלָיו, וּמִסְטָרָא דיהו"ה אִתְקְרִיאַת פַּרְצוּף וְאִתְקְרִיאַת אַנְפּוֹי. וּמִסְטָרָא דִּתְרֵין נְקוּדִין אִלֵּין דְּאִנּוּן פַּרְצוּף וְזָנָב אִתְקְרִיאַת א. בְּרֵישָׁא דִּנְקֻדָּה עִלָּאָה אִיהִי רֵישָׁא וּבִנְקֻדָּא תַּתָּאָה סֵיפָא. וְרָזָא דְּמִלָּה חָכְמָה בָּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. בְּב' נְקוּדִין אִלֵּין. אַחֲזֵי עַל עִלַּת הָעִלּוֹת דְּאִיהוּ רֹאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו מ"ד:ו') אֲנִי רִאשׁוֹן וַאֲנִי אַחֲרוֹן. וְא"ו בְּאֶמְצָעִיתָא דִּתְרֵין יוֹדִין אַחֲזֵי עַל עִלַּת כָּל עִלָּאִין דְּלֵית אֱלָהָא בַּר מִנֵּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וּמִבַּלְעָדַי אֵין אֱלֹהִים. וּבְגִין דִּשְׁכִינְתָּא אִיהִי כְּלִילָא מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין, אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא. לְכֻלְּהוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין בִּשְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאוּ, דְּאִתְקְרִיאַת שֵׁם דִּבְגִינֵהּ אָמַר לְמֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (שמות ל"ג:י"ז) וְאֶדָּעֲךָ בְּשֵׁם. אִישׁ לֹא נֶעְדַּר מִכֻּלְּהוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין דְּלָא אִתְקְרִיאַת בְּהוֹן. בְּעִלָּאִין הָא אוּקִימְנָא דְּאִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, בַּהֲוָיְתָהּ בִּנְקֻדָּתָהּ וּבִשְׁמָהָן דְּכֻלְּהוּ כִּנּוּיִים. וְאִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְּתַתָּאִין כְּסָא שָׁרָף מַלְאָךְ אוֹפָן. כְּסָא (תהילים ק"ג:י"ט) ה' בַּשָּׁמַיִם הֵכִין כִּסְאוֹ. מַאי שָׁמַיִם, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דָּא סָמִיךְ לֵהּ (שם) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה.

מִסְטָרָא דְּשָׁמַיִם אִתְקְרִיאַת שָׁמַיְמָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ט"ו:ה') הַבֵּט נָא הַשָּׁמַיְמָה. וּכְמָא דְּאִיהִי אִתְקְרִיאַת בִּשְׁמָא דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, הָכֵי אִתְקְרֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין, דְּאִיהִי בְּכוֹלָּא חַד כְּמִדָּתֵהּ וְאִיהִי שְׁעוּר קוֹמָתֵהּ. וְאִתְקְרִיאַת שָׂרָף. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה ז) וַיָּעָף אֵלַי אֶחָד מִן הַשְּׂרָפִים. כְּגַוְנֵי דְּמַלְאָךְ דְּאִתְקְרֵי שָׂרָף וְאִתְקְרִיאַת מַלְאָךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מ"ח:ט"ז) הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע. וַיִּסַּע מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים. וּמַלְאַךְ פָּנָיו הוֹשִׁיעָם. וְאִתְקְרִיאַת מַלְאָךְ עַל שֵׁם מְטַטְרוֹן כַּד אִיהִי עֲבִידְתָּא בֵּהּ שְׁלִיחוּתָא דְּבַעְלָהּ. וְאִתְקְרִיאַת אוֹפַן עַל שֵׁם סנדלפו"ן כַּד שַׁלְטָנוּתֵהּ בֵּהּ עַל תַּתָּאִין. וְאִתְקְרִיאַת מֶרְכָּבָה עַל שֵׁם ד' חַיָּון דְּמֶרְכַּבְתָּא דִּלְתַתָּא. כַּד שַׁלְטָנוּתֵהּ עֲלַיְהוּ כְּמָא דְּאוֹקִימְנָא (תהילים ק"ג:י"ט) וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. אִתְקְרִיאַת דְּמוּת אָדָם, דְּמוּת אַרְיֵה, דְּמוּת שׁוֹר, דְּמוּת נָשֶׁר בְּהוֹן וּבְאִלֵּין דִּמְיוֹנוֹת אתחזיא' לְתַתָּאִין דְּאִנּוּן עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (הושע י"ב:י"א) וּבְיַד נְבִיאִים אֲדַמֶּה. וְאִית נְבִיאִים דְּאִנּוּן מִמֶּרְכָּבָה עִלָּאָה דְּאִתְקְרִיאוּ בָּנִים. כְּגַוְנָא דָּא מָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שַׂרְיָא י' בְּלִבֵּהּ. וּמָאן דְּרָחִים לֵהּ שַׂרְיָא ה' בְּמֹחֵהּ. וְעַל אִלֵּין תְּרִין אַתְוָן אִתְמַר (דברים כ"ט:כ"ח) הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ. דְּמָאן דְּדָחִיל לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹ רָחִים לֵהּ סָתִים אִיהוּ מִבְּנֵי נָשָׁא. וְהַנִּגְלוֹת אִנּוּן ו"ה. מָאן דְּאִתְעַסַּק בַּתּוֹרָה שַׂרְיָא ו' בְּפוּמֵהּ. וּמָאן דְּעָסִיק בְּמִצְוָה שַׂרְיָא ה' בִּרְמַ"ח אֵבָרִים דִּילֵהּ. וּמִצְוָה כְּלִילָא מִד' אַתְוָן כְּגַוְנָא דְּצִיצִית דְּאִתְמַר בֵּהּ (במדבר טז) וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית, וְאוֹקְמוּהּ מ"מ כָּל הַפּוֹחֵת לֹא יִפְחוֹת מִז', וְכָל הַמּוֹסִיף לֹא יוֹסִיף עַל י"ג. וְאִנּוּן חַ"י בֵּין קְשָׁרִים וְחֻלְיָן לַכֹּל, סְטָרָא סַלְקִין עַ"ב. עֲלַיְהוּ אִתְמַר (ישעיהו ט"ז:ה') וְהוּכַן בַּחֶסֶד כִּסֵּא. חֶסֶ"ד בְּגִימַטְרִיָּא עַ"ב. וּבוּצִינָא קַדִּישָׁא אָמַר כָּל מָאן דְּמַנַּח תְּפִלִּין וְצִיצִית, כְּאִלּוּ מְקַיֵּים תַּרְי"ג מִצְוֹת דְּאוֹרַיְתָא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא בְּצִיצִית כָּאֵלּוּ מְתַקֵּן כֻּרְסֵא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בִּתְפִלִּין דְּאִנּוּן שֵׁם יהו"ה כְּאִלּוּ נָחִית יהו"ה עַל כֻּרְסֵא.

אִי הָכֵי אַמַּאי אִתְמַר אֵין חָבוּשׁ מַתִּיר עַצְמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים. אֶלָּא וַדַּאי תְּרֵין רָזִין עִלָּאִין הָכָא. חַד דְּפָרְקָנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא וְאַבָּא וְאִמָּא דְּאִנּוּן יהו"ה, לֹא תַלְיָא אֶלָּא בְּעִלַּת כָּל עִלָּאִין, דְּאִיהוּ מֻפְלָא וּמְכֻסֶּה בְּכִתְרָא עִלָּאָה. וְחַד דְּמִסְטָרָא דְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים לָאו אִיהוּ חָבוּשׁ וְאָסוּר בְּגָלוּתָא, אֶלָּא אִיהוּ אָסוּר וְחָבוּשׁ עִמָּהֶם בִּרְחִימוּ, קָשִׁיר עִמְּהוֹן בַּחֲבִיבוּתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית מ"ד:ל') וְנַפְשׁוֹ קְשׁוּרָה בְּנַפְשׁוֹ. חָבוּשׁ עִמְּהוֹן בְּכֻרְסֵא דְּמַתְקְנִין לֵהּ וּבְמֶרְכָּבָה דִּילֵהּ, בְּכַמָּה שִׁירִין וְתֻשְׁבְּחָן דְּקָא נַחְתִּין עֲלַיְהוּ כַּמָּה מַשְׁרְיָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאִתְמַר בְּהוֹן (יחזקאל א':כ"ד) וָאֶשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנָפֵיהֶם. וּבְיִשְׁתַּבַּח אַתְיָן שְׂרָפִים, נָחְתִּין לֵהּ בְּכַמָּה מַשְׁרְיָן, דְּאִנּוּן שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנִּים. וּבְצִלּוֹתָא קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ (מלכים א, יח) וְהִנֵּה ה' עוֹבֵר רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק

הָרִים וְגוֹ'. דִּצְלוֹתָא בַּחֲשַׁאי אִיהִי קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה. וּבְגִין דְּתַמָּן אָתָא מַלְכָּא, צָרִיךְ לְמֵיקָם בְּגִינֵהּ. וּבְגִין דְּא אִתְקְרִיאַת צְלוֹתָא עָמִידָה. וּבְגִין דָּא חַי עָלְמִין כָּלִיל חַ"י בִּרְכָאן, בֵּהּ מִתְיַחֵד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. יאהדונהי דְּסָלִיק בְּחֶשְׁבַּן אָמֵן. וּבֵהּ צָרִיךְ לְמִכְרַע עַד שֶׁיִּתְפַּקְּקוּ חַ"י חֶלְיוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה. וְהָכֵי אוֹקְמוּהּ מָארִי מַתְנִיתִין. וּבְתִלַּת קַדְמָאִין צָרִיךְ לְתַקָּנָא שִׁבְחוֹי, לְאַעָלָא לְתַרְעָא דְמַלְכָּא בְּהֵיכָלֵהּ, דְּאִיהִי אדנ"י. דְּהָכֵי סָלִיק הֵיכ"ל כְּחֶשְׁבַּן אָדנָ"י. בָּתַר דְּעָאל תַּמָּן וְיִשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹי בי"ב בִּרְכָאן דְּאִנּוּן ו'ו. לְבָתַר יַהֲבִין לֵהּ שְׁאֵלְתּוֹי בְּתִלַּת בַּתְרָאִין, דְּתַמָּן צַדִּיק בֵּין תְּרִין שִׁפְוָן לְשׁוֹן לְמוּדִים, וּבֵהּ שְׁכִינְתָּא אִיהִי קַבָּלָה. מִסְטָרָא דְּאֵלִּין צַדִּיקַיָּא, אִיהוּ אָסוּר וְחָבוּשׁ דְּמִתַּקְנִין לֵהּ כָּרְסָא, עִם מָרְכַּבְתָּא דִּילֵהּ וּמַשְׁרְיָתָה מִסְטָרָא דְּעֵץ הַחַיִּים. אֲבָל מִסְטָרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּקָשִׁיר לוֹן בַּייֲצֶר הַטּוֹב, לְמֶהֱוֵי עֵזֶר בַּהֲדֵיהוּ, וְקָשִׁיר לֵהּ לַייֲצֶר הָרָע לְמֶהֱוֵי כַּחֲמוֹר לְמַשָּׂאוֹי תְּחוֹתַיְיהוּ, חֲמוֹר נוֹשֵׂא סְפָרִים. מִסְטָרָא דְּבֵינוֹנִים אִיהוּ אָסוּר וְחָבוּשׁ בְּגָלוּתָא. דְּעָלַיְיהוּ אִתְמַר בְּיוֹמִין דְּחֹל הָיָה כְּשׁוֹר לַחֲרֹשׁ וְכַחֲמוֹר לְמַשָּׂאוֹי. בְּרַשְׁיעַיָּא אִתְמַר (איכה א׳:י״ד) נָתַנִי ה' בְּיָדִי לֹא אוּכַל קוּם. דִּרְצוּעִין דִּתְפִלִּין אִנּוּן כַּחֲבָלִים לְקַרְנוֹי דְּסַמָּא"ל שׁוֹר מוּעָד דְּלָא יְשֵׁיצֵי לוֹן, וּתְפִלָּה דְּיַד קָשִׁיר לְרִגְלוֹי וּמָאן דְּלָא מָנַח תְּפִלִּין, עָלֵהּ אִתְמַר מְשׁוֹר מוּעָד הַרְחֵק מִמֶּנּוּ כְּמִלֹּא עֵינָיו, דְּמִנֵּהּ תַּלְיָן אֲבוֹת נְזִיקִין צִיצִית מַשְׁאוֹי עַל חֲמוֹר נוֹאֵף. נָחָשׁ בְּגִינֵהּ אִתְמַר אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק. וְד' בָּתֵּי תְּפִלִּין אִנּוּן כְּהֵיכָלָא לְד' אַתְוָן מָאן הֵיכָלָא דָּא אֲדנָ"י דְּהָכֵי סָלִיק כְּחֶשְׁבַּ"ן הֵיכ"ל. וְאִנּוּן ד' פַּרְשַׁיָּן ד' אַתְוָן דיהו"ה כַּגְוָנָא דְּאַנְפִּין דְּחֵיוָן. וּבָתִּים ד' לָקֳבֶל גַּדְפִּין דְּחֵיוָן, וְאִנּוּן כְּגַוְונָא דְּנִקּוּדִין וְאַתְוָן דְּאִנּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא. תְּרֵין רְצוּעִין לָקֳבֶל כַּנְפֵי יוֹנָה רְצוּעָה דְּיַד לְאַקְשָׁרָא לָהּ וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִתְמַר בָּהּ יוֹנָתִי. וּתְרֵין אִנּוּן יוֹנִים דְּכַר וְנוּקְבָא. מָאן דְּבָעֵי לְצַיְּדָא לֵהּ צֵדָה דְּתַרְוַיְיהוּ, נָטִיל נוּקְבָא וְקָשִׁיר לָהּ עִמֵּהּ וּמַיָּד יְקָרֵי לְדִבּוּרָא וַיֵּתֵי.

וְהָכֵי צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְנַטְלָא יוֹנָה קַדִּישָׁא מִצְוָה שְׁכִינְתָּא, לְקַשָּׁרָה לָהּ בְּקִשּׁוּרָא דִּתְפִלִּין, וּמַיָּד יְקָרֵי לְבָעְלָהּ דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל דִּלְעִלָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לְמִקְרֵי שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּקָלָא עִם מִצְוַת תְּפִלִּין. וּמַיָּד דְּנָחִית לְגַבָּהּ, צָרִיךְ לְקַשָּׁרָא לֵהּ עִמֵּהּ לְמֶהֱוֵי חָבוּשׁ עִמֵּהּ בִּרְצוּעָה דִּתְפִלִּין דְּיַד, כְּמָא דְּאוֹקְמוּהּ מ"מ. (יחזקאל כ״ד:י״ז) פְּאֵרְךָ חָבוּשׁ עָלֶיךָ, אֲלוּ תְּפִלִּין כְּמָא דְּאוֹקְמוּהּ לְעֵיל. וּמַיָּד דְּקָשִׁיר לוֹן צָרִיךְ לְיַחֲדָא לוֹן בְּיִחוּדָא דְּאֶחָד א"ח עִם ד', דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵאַרְבַּע פָּרְשַׁיָּן דִּתְפִלִּין, וְאִיהִי רְבִיעִית לְד' אַתְוָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. ה' רְבִיעָאָה שְׁלִימוּ דְּשֵׁם יהו"ה, וְאִיהִי קוֹצָא דְּאַת דָּלֶ"ת עֲשִׂירִית לא"ח, דְּאִיהוּ תֵּשַׁע בְּחֶשְׁבָּן, וּבָהּ אִשְׁתְּלִים לַעֲשָׂרָה. כְּגַוְונָא דָּא יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, וְהָא אוֹקְמוּהּ. וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ לְמִקְרֵי קְרִיאַת שְׁמַע בִּתְפִלִּין. וְאוֹקְמוּהּ מ"מ, דְּמָאן דְּקָאֲרֵי קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא תְּפִלִּין,

כְּאִלּוּ סָהֲרוּתָא דְּשִׁקְרָא. וְקִשׁוּרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּא צַדִּיק אוֹת דְּתְפִלִּין. וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּקָשִׁיר לוֹן בַּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, מָאן דְּשָׁח בֵּינָתַיִם עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ. וּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא אִיהוּ תְּפִלִּין אִימָא דְּקַשְׁרַת לַהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עֻלָּהּ אִתְּמַר וּבְזֹרוֹעַ עֻזּוֹ. כְּמָא דְּאוֹקְמוּהוּ מ"מ (ישעיהו ס"ב:ח') נִשְׁבַּע ה' בִּימִינוֹ זוֹ תּוֹרָה, וּבִזְרוֹעַ עֻזּוֹ אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבָּרֹאשׁ. גְּבוּרָה אִיהוּ זְרוֹעַ דִּילֵהּ וְאִיהִי עֻזּוֹ, וְהָא אוֹקְמוּהּ. וּשְׁכִינַת עֻזּוֹ בְּגַוְונֵהִי מְרוֹמִים, הוּא אֱלֹהֵינוּ מִסְטְרָא דִּילֵהּ תְּפִלָּה דְּיָד אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת שֶׁל רֹאשׁ וְכוּ'. דְּכָל חַד אִיהִי מִצְוָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. מִסְטְרָא דְּאִמָּא אִנּוּן הֲוָיוֹת בְּאֶמְצַע כְּמָא דְּאוֹקְמוּהּ. וְהָא אִתְּמַר. וּבְגִין דְּלָא בְּקִיאִין אִלֵּין דְּדָרָא בַּתְרָאָה, שַׁוְוֹן תְּרֵין זוּגִין דִּתְפִלִּין, דְּלָא יַדְעִין בְּרָזָא דָּא. וְעוֹד מָאן דְּשַׁוֵּי תְּפִלִּין כַּדְקָא חָזֵי, הַאי אִיהוּ מְקַיְּם מִצְוָה בְּמַאֲמָרָהּ. וּכְגַוְונָא דְּצַדִּיק אִיהוּ אוֹת דְּאָחִיד בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, הָכִי אִיהוּ אָחִיד בְּתַרְוַיְהוּ בְּחַ"י בְּרָכָאן דִּצְלוֹתָא. וְאִתְּמַר בִּתְפִלִּין שָׁח בֵּינָתַיִם עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ. וְאִתְּמַר בִּצְלוֹתָא וַאֲפִלּוּ נָחָשׁ עַל עֲקֵבוֹ לֹא יַפְסִיק. זַכָּאָה פּוּמָא דְּבִצְלוֹתָא עָבִיד בַּהּ מִשְׁכָּב לִשְׁכִינְתָּא וְהָא אִיהוּ. (תהילים ס"ח:י"ד) אִם תִּשְׁכְּבוּן בֵּין שְׁפָתָיִם דְּבִהוֹן אֲדָנֵי שְׁפָתַי תִּפְתַּח לְמִשְׁכְּבָא בְּהוֹן אִימָא עִלָּאָה דְּאִתְּמַר בַּהּ (דברים כ"ב:ו') וְהָאֵם רוֹבֶצֶת עַל הָאֶפְרוֹחִים. דִּבְזִמְנָא דְּאִיהִי פְּרִישַׁת גַּדְפָּהָא עַל גּוֹזָלֶיהָ, דְּאִנּוּן יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין כְּמָא דְּאוֹקְמוּהּ הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שָׁלוֹם עָלֵינוּ, אִשְׁתְּכַחוּ בְּחֵירוּ מִכָּל אֻמִּין דְּעָלְמָא. וּבְגִין דָּא בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין דְּאִיהִי רוֹבֶצֶת עַל יִשְׂרָאֵל, לֵית לוֹן דְּחֵילוּ מִכָּל מְקַטְרְגִין דְּעָלְמָא. וְכַד יֵיתֵי יוֹמִין דְּחוֹל אִתְּמַר בּוֹ (שם) שַׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם. וּמַאי אִית בֵּין שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה לְתַתָּאָה דְּכוֹלָּא חַד. אֶלָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי כְּיוֹנָה, וְאִתְּמַר בָּהּ (תהילים ס"ח:י"ד) כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפָּה בַּכֶּסֶף, צָרִיךְ לְכַסָּאָה לָהּ, דְּאִיהִי יְרֵאָה וּדְחֵילוּ אִשְׁתְּכַח מִסְטְרָאָה. בְּגִין דְּאִנְטִילַת מִסְטְרָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן סַמָּאֵ"ל לְמִתְבַּע דִּינִין. וּבְגִין דָּא צָרִיךְ לְכַסָּאָה לָהּ מִכַּמָּה מָארֵי דְּדִינִין, דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בַּהּ. וּבְמַאי בְּכֶסֶף דְּאִיהוּ יְמִינָא. דְּבְגִינֵהּ אִתְּמַר כָּל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בַּלַּיְלָה הַקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מוֹשֵׁךְ עָלָיו שֶׁל חוּט חֶסֶד בַּיּוֹם. וּבְגִין דָּא נָחְפָּה בַּכֶּסֶף לְרַשְׁמָא לָהּ מִסְטְרָא דְּרַחֲמֵי, דְּלָא יִשְׁתְּמוֹדְעִין בַּהּ מָארֵי דְּדִינָא. אֲבָל אִימָא עִלָּאָה אַיֵּה כְּנִשְׁרָא דְּלָא דְּחִילַת מִכָּל עוֹפִין דִּלְעֵלָּא. וְגַדְפִּין דִּילֵהּ אִנּוּן מִסּוֹף עָלְמָא וְעַד סוֹף עָלְמָא. וּבְגִינַהּ אִתְּמַר (דברים ל"ב:י"א) כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ, וְדָא יְרוּשְׁלֶם. וְעֻלָּהּ אִתְּמַר (שם כב) כִּי יִקָּרֵא קַן צִפּוֹר. דְּקַן דִּילֵהּ אִיהִי יְרוּשְׁלֶם דִּלְעֵלָּא. וְקַן דְּצִפּוֹר יְרוּשְׁלֶם דִּלְתַתָּא. זַכָּאָה פּוּמָא דְּאִיהוּ קַן דִּילֵהּ. זַכָּאָה אוֹרַיְתָא וּצְלוֹתָא דְּאִיהִי קַן לָהּ. זַכָּאָה נִשְׁמָתָא דְּאִיהִי קַן דִּילֵהּ. דְּכַד אִיהִי מְקַנְּנָא תַּמָּן לָא דְּחִילַת מִכָּל מְקַטְרְגִין דְּעָלְמָא. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת נִשְׁמַת כָּל חַי, אִיהִי מְקַנְּנָת בִּצְלוֹתָא דְּשַׁבָּת וְצַדִּיק. מִסְטְרָא דִּילֵהּ אִתְקְרֵי יוֹם הַשְּׁבִיעִי כַּד חָשְׁבִין יוֹמִין מֵאִימָא עִלָּאָה. וְאִיהִי יוֹמָא קַדְמָאָה דְּפָסַח. וְיוֹמָא קַדְמָאָה

דְּסַכּוֹת. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה חַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת וְאִיהִי יוֹם מַתַּן תּוֹרָה וְאִיהִי יוֹם הַכִּפּוּרִים. כָּל צְלוֹתִין דְּכָל שַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין צְרִיכִין לְמֶעֱבַד לֵהּ. וְהַאי אִיהוּ דְּאָמַר קְרָא (ויקרא כ"ג:ד') אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אוֹתָם בְּמוֹעֲדָם. מַאי מוֹעֲדָם. אִימָּא עִלָּאָה. וְצָרִיךְ לְאַכְלָלָא בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וְכַד אִיהִי סְלִיקַת, אִיהִי סְלִיקַת עַל עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה (משלי ל':י"ט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. עֲבִידַת אוֹרְחָא תַּמָּן וְלֹא אִשְׁתְּמוֹדְעַת בֵּהּ אֶלָּא לְבַעְלָהּ. וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֶת אִשְׁתּוֹ אֶלָּא דְּסָלִיק לֵהּ עִטָּרָא עַל רֵישֵׁהּ תְּפִלִּין עַל הָרֹאשׁ. וְכַד סְלִיקַת כַּמָּה חַיָּלִין סְלִיקִין עִמֵּהּ. וְכַד נְחִיתַת כַּמָּה חַיָּלִין נַחְתִּין עִמָּהּ, וְאִתְקְרִיאוּ נְשָׁמוֹת יְתֵרוֹת דְּיַרְתִּין עַמָּא קַדִּישָׁא. וּבְהוֹן אִית לוֹן נַיְיחָא לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁבָּתוֹת וְיוֹמִין טָבִין. וְיוֹנָה קַדִּישָׁא בְּכָל שִׁית יוֹמִין דְּחֹל. אַזְלָא מְנַדְּדָא מִדּוֹךְ לְדוֹךְ. וְאִם אַשְׁכְּחַת צַדִּיק בְּעָלְמָא אִתְדַּבְּקַת בֵּהּ. אִם לָאו אִתְחֲזָרַת לְקִנָּהָא וְאִתְטַמְּרָה תַּמָּן, בְּהַהוּא אֲתַר דְּאִתְקְרֵי קַן צִפּוֹר. וּמַאי נִיהוּ קֵן דִּילֵהּ מְטַטְרוֹ"ן דִּי שְׁמֵהּ שַׁדַּ"י, דְּאִיהוּ נָטִיר תַּרְעָא דְּאִתְמַר בֵּהּ (תהילים קי"ח:כ') זֶה הַשַּׁעַר לַה'. וּבְגִין דָּא בִּמְזוּזָה שַׁדַּי מִלְבַר יהו"ה מִלְגָּאו. דשס"ד מַלְאֲכֵי חַבָּלָה אִנּוּן כְּחֻשְׁבַּן יוֹמֵי שִׁתָּא שְׁסָ"ה חָסֵר חַד. דָּא אִיהוּ יוֹם הַכִּפּוּרִים דְּלֵית לַשָּׂטָן שׁוֹלְטָן עֲלֵהּ הַשָּׂטָן הָכֵי סָלִיק שס"ד. בַּאֲתַר דִּמְזוּזָה תַּמָּן, לֹא אִית לֵהּ רְשׁוּ לְקָרְבָא. וּבְגִין דָּא (דברים י"א:כ') וּכְתַבְתָּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתֶךָ מְזוּזוֹת זוּ מָוֶת. וּבְגִין דָּא כַּד לָא אִשְׁתְּכַחַת אֲתַר, אִתְחֲזָרַת לְקִנָּהָא דְּאִיהוּ מְטַטְרוֹ"ן, דְּחֻשְׁבָּנֵהּ שַׁדַּ"י, דְּתַמָּן יהו"ה מָארֵי דְּיוֹנָה קַדִּישָׁא. וּבְשַׁבָּת דְּתַמָּן צַדִּיק, וַתָּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעֵת עֶרֶב. בְּגִין דְּאִיהוּ יְחוּדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. וְכַד אִית צַדִּיק לְתַתָּא, אִיהוּ בַּאֲתַר דְּיוֹם הַשַּׁבָּת, דְּאִיהוּ שַׁדַּי דִּלְעֵלָּא, וּבֵהּ אִתְיַחֲדַת קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְתַמָּן אַשְׁכַּחַת נַיְיחָא, וְלָא אַזְלַת מְטַלְטְלָא מִדּוֹךְ לְדוֹךְ וּמֵאֲתַר לַאֲתַר. וּמָאן אִיהוּ צַדִּיק דְּאִיהִי אִתְדַּבְּקַת בֵּהּ הַהוּא דְּאִיהוּ כְּלִיל מִכָּל מִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּאִתְמַר בֵּהּ וַיְכֻלּוּ כָּלִיל כֹּלָא. דְּכָל סְפִירָן בֵּהּ אִתְכְּלִילוּ דְּאִיהוּ חֶסֶד וְגְמִיל חֶסֶד עִם שְׁכִינְתָּא, וְיָהִיב לָהּ תֻּקְפָּא בִּגְבוּרָה. וְהָכִי בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה יָהִיב לָהּ תֻּקְפָּא. אִיהִי אִתְדַּבְּקַת וְלֹא תָּזוּז מִנֵּהּ בְּכָל שִׁית יוֹמֵי שַׁבְּתָא. וּבְגִינֵהּ אִתְמַר עַל צַדִּיק א' הָעוֹלָם עוֹמֵד. אִיהוּ עַמּוּד סָבִיל כֹּלָא. וּבֵהּ כַּנְפֵי יוֹנָה נֶחְפֶּה בַּכֶּסֶף. אַיֵּה מְכַסִּיאַת עִלֵּהּ בְּגַדְפֶּהָא, וְאַגִּינַת עֲלֵהּ מִכָּל מְקַטְרְגִין דְּעָלְמָא. וּבְגִינֵהּ אִתְמַר (תהלים כה) לֹא יִתֵּן לְעוֹלָם מוֹט לַצַּדִּיק. לֹא יְאֻנֶּה לַצַּדִּיק כָּל אָוֶן. לֹא רָאִיתִי צַדִּיק נֶעֱזָב וְזַרְעוֹ מְבַקֵּשׁ לָחֶם. וּבֵהּ אִתְחֲזֵי קֶשֶׁת דְּפָרְקָנָא בְּגַוְונוֹי נְהִירִין. וּמְיָד (בראשית ט':ט"ז) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְלֹא תֵּצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים מִסְּטָרָא דְּקֶשֶׁת דְּאִיהוּ עֶבֶד. וְעוֹד זַרְקָא. הָא אֱלִיָּהוּ נָחִית וְכַמָּה מַשְׁרְיָן עִמֵּהּ דְּמַלְאָכִין וְנִשְׁמָתִין.

פָּתַח וְאָמַר בּוּצִינָא קַדִּישָׁא הָא כַּמָּה מַשְׁרְיָן דְּמַלְאָכֵי חַבָּלָה קָא מַחְתִּין עַל עָאנָא. אִימָּא לְרַעְיָא דְּזָרִיק אַבְנָא מִקֵּירְטָא קַדִּישָׁא לְגַבַּיְהוּ. (חסר כאן) אִתְרְמִיז בְּכֶתֶר עִלָּאָה כְּגַוְונָא דָּא יוּ"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י דְּסָלִיק אֱהְיֶה תְּלָת זִמְנִין. וְאִיהוּ אָשֵׁ"ר רא"ש דְּאֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה כְּלָלָא דְּמ"ב. וְאִיהוּ כָּלִיל עֶשֶׂר אֲמִירָן. כְּגַוְונָא דָּא אָלֶ"ף הֵ"א יוּ"ד הֵ"א. וְכַמָּה אִנּוּן סְפִירָן פְּנִימָאִין וְכַמָּה סְפִירָן אֲחוֹרַיִים, וְאִנּוּן דָּא עַל גַּב דָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שׁוֹמֵר וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם. וּבְגִינַיְהוּ אִתְמַר וְכַמָּה פָּנִים לַפָּנִים הַנּוֹרָאִים, וְכַמָּה אֲחוֹרַיִים לַאֲחוֹרִים דְּלָאו הַנְרָאִים, וְאִנּוּן פְּנִימַיִים אִלֵּין יוּ"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י. יוּ"ד הֵ"י וָי"ו הֵ"י. יוּ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, אֲחוֹרִים, אִנּוּן י' י"ה יה"ו יהו"ה א' א"ה אה"י אהי"ה. א' א"ד אד"נ אדנ"י. כַּד אִנּוּן פְּנִימַיִים מִלְּעֵלָּא כְּגוֹן טַעֲמֵי עַל אַתְוָן, אִנּוּן דְּכוֹרִין. וְכַד פְּנִימַיִים אִנּוּן לְתַתָּא בְּגִין נְקוּדִין תְּחוֹת אַתְוָן, אִנּוּן נוּקְבִין. וְכֻלְּהוּ אִשְׁתְּמוֹדָעוּ בְּרָזָא דָּא. כַּד אֶהְיֶ"ה עַל יהו"ה אִנּוּן נוּקְבָא. כֶּתֶר יִתְּנוּ לְךָ ה' אֱלֹהֵינוּ. וּבְכָל אֲתַר כֶּתֶר אִימָּא, וְתַרְוַיְהוּ אַרְמִיזוּ בְּשֵׁם אֲדנָ"י א' אֶהְיֶ"ה י' יהו"ה. וְהָכֵי כַּד אדנ"י עַל יהו"ה אִיהוּ נוּקְבָא בַּת. כְּגַוְונָא דְּטִפָּה דִּכְוֹרָא כַּד אַקְדִּים לְטִפָּה דְּנוּקְבָא, אִיהוּ בַּת. וְכַד נוּקְבָא אַקְדִּימַת לְדִכְוֹרָא אִיהוּ בֵּן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב׳:ד׳) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יהו"ה אֱלֹהִי"ם אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. וּבְגִין דָּא עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִסְטָרָא דְּאֶהְיֶה מַתְחִילִים בְּאָת א', וְאִיהוּ ב' כֶּתֶר כְּחֶשְׁבַּן חַיָּ"ה וּמִתְפַּשְׁטִין מִנֵּהּ עֶשֶׂר הַוָיָן, וְאִנּוּן הֶיֶה הָיָה אֶהְיֶה כְּגַוְונָא דְּאַתְוָן דְּאִנּוּן יְהוָ"ה מֶלֶךְ יְהוָ"ה מָלָךְ יְהוָ"ה יִמְלֹךְ. דִּנְקֵדָה דִּלְהוֹן הֲוָה הָיָה וְיִהְיֶה דַּהֲוָיָה דָּא מַסְהִיד עַל עִלַּת כָּל עִלָּאִין, דְּאִיהוּ הָיָה קֶדֶם כֹּל הֲוָיָה, וְיִהְיֶה בָּתַר כָּל הֲוָה עַד אֵין סוֹף. וּמִסְטָרָא דַּאֲדנָ"י אִתְקְרֵי אֵין דְּאִתְרְמִיז בַּאֲרנָ"י דְּאַסְהִיד עָלֵּה דְּאִיהוּ אַחֲרִית עַד אֵין סוֹף וְתַכְלִית. וְאֶהְיֶ"ה סָהִיר עַל קַדְמוּתוֹ דִּילֵית קַדְמוֹן עָלֵּה. וְסִימָנִיךְ דַּאֲחוֹרֵי' א"י א"י אֶהְיֶ"ה יְהוָ"ה. אֲדנָ"י יְהוָ"ה. אִנּוּן עֲשָׂרָה עֶשְׂרָה אַרְבַּע אַרְבַּע. אַרְבַּע רַשְׁיוֹת דְּשַׁבָּת דִּילֵית זָר בֵּינַיְהוּ, וְאִנּוּן תְּרֵין דְּכַר וְנוּקְבָא חַד לִימִינָא. וּדְכַר וְנוּקְבָא חַד לִשְׂמָאלָא. וּפָנֵי לֹא יֵרָאוּ. י"א י"א יְהוָ"ה אֱלֹהֵינוּ יְהוָ"ה אֶחָד, וְכָל שְׁמָא רָחֵבוֹ אַרְבַּע וְגָבְהוֹ עֶשְׂרָה וְסַלְקִין אַרְבַּע אַרְבַּע לע"ב, וְתַלְיָן מֵעֶשֶׂר. כְּגַוְונָא דָּא יוּ"ד הֵ"י וָי"ו הֵ"י. וְאִנּוּן יוּ"ד עֶשְׂרִין. ה' י' תְּלָתִין. וָי"ו עֶשְׂרִין וּתְרֵין. סַלְקִין ע"ב.

כְּגַוְונָא דְּעֶשֶׂר אַתְוָן דְּאִנּוּן י' י"ה יה"ו הו"ה וְסַלְקִין לע"ב. לֵית שְׁמָא בֵּין מע"ב בֵּין ממ"ב דְּלָא תַלְיָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן. כְּגַוְונָא דְּכָל סְפִירָא אִתְכְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן. אֲבָל עכ"ד דְּתַלְיָן מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, כָּל שְׁמָהָן צָרִיךְ כָּל חַד לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא לֵהּ בִּסְפִירָא דִּילֵהּ. כְּגוֹן חֶסֶ"ד דְּסָלִיק ע"ב, בֵּהּ צָרִיךְ לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא ע"ב הֲוָיוֹת דְּאִשְׁתְּכָחוּ מִשְׁמָא דָּא, דְּאִיהוּ יוּד הֵי וָיו הֵי וְאִלֵּין אִנּוּן יהו הוה והי היה והו הוי ויו יוה והו ויה יהי היו יוי הוה והו והי ויו יוי היו יהה הוי והה הוו ויה יוו יוה ויי יהו היי ייה יהה והה יוו ויי ההי יוה ההו ויה היו ווי יהו ייו ייה הוי

ההי ייה ווה ההו יו ויו היו ווה יהו ייה הוי והי יו ייה הוי יו ייה הוי והי יו יו ויי ההו ייה וההה ההו יו ויו (אמ"ז עין בתקונים ח"א יש עוד ב' נסחאות אחרות גם בס' הפרדס שער פרטי השמות דקכ"ג יש דרך אחר ואולי שהם בחינות שונות זו מזו אבל מה שצ"ע הוא שלא יש בנסח זה כי אם ע"א שמות) הָא הָכָא עָ"ב הַוְיָן דְּאִתְמַר בְּהוֹן יְהֵי יְהֵי כְּךָ. אִלֵּין אִנּוּן בְּנְיָנָא דְּנִשְׁמָתָא. וְעָלַיְהוּ אִתְמַר (תהלים כט) אֲמָרְתִי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה.

כָּל י' אִיהִי אַבָּא וְאִיהִי יְסוֹדָא דְּבִנְיָנָא מִסְטָרָא דְּצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם, דְּאִיהוּ יוֹם הַז' דְּבֵהּ וַיְכֻלּוּ, אִיהוּ כְּלִיל עָ"ב הֲוָיוֹת. וְכָל ה' בְּנְיָנָא דְּבֵיתָא. כְּגוֹן בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת. דְּצַדִּיק קַשׁוֹרָא דִּילֵהּ בְּחָכְמָה דְּאִיהִי י' עִלָּאָה. וְצַדִּיק אִיהוּ י' זְעֵירָא. שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בַּיִת ה' תַּתָּאָה וְדָא אִתְבְּנִיאַת בְּהּ' עִלָּאָה. ו' עַמּוּד סָבִיל כֹּלָּא וְאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אָרֹךְ בֵּין אַבָּא וְאִמָּא. וְאִיהוּ ו' זְעֵירָא בְּצַדִּיק. ה' דְּאִיהִי בַּיִת ב'. אֶלָּא כְּגַוְונָא דְּאִית ג' גגין בְּדָא, הָכֵי אִית תְּלַת גַּגִּין בְּדָא, וְכָל נְקֻדָּה בְּאֶמְצָעִיתָא דְּכָל תֵּבָה, צָרִיךְ לְאַרְכָּא בָּהּ וּלְסַלְקָא בְּתִפְאֶרֶת וּלְאַכְלְלָא בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וְכָל נְקֻדָּה לְעֵלָּא מִן צָרִיךְ לְסַלְקָא מַחֲשָׁבוֹתֵהּ בְּכֶתֶר, וּלְנַחְתָּא לָהּ עַד מַלְכוּת. וְהָכֵי בְּכָל תֵּבָה וְתֵבָה. דְּתְנוּעָה דְּנִקּוּדֵי אִנּוּן בַּאֲתַר דְּטַעֲמֵי. וְכַד אִית טַעֲמֵי דְּאִנּוּן כְּתַרְיִן עַל אַתְוָן, לֹא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד תְּנוּעָה בְּאַת מִן תֵּבָה, אֶלָּא בְּהַהִיא דְּתָנָא עָלַהּ. וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אע"ג דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת וּבָהּ אִתְקְרִיאוּ כֻּלְּהוּ אֲחוֹרַיִם. הָכֵי כַּד מִתְיַחֲדִים בָּהּ סְפִירָן דְּאִנּוּן פְּנִימְיִים, כָּל סְפִירָאן אִתְקְרִיאוּ מִסְטָרָא פְּנִימְיִים. וְאִית סְפִירָאן דְּאִנּוּן לְקֳבֵל לְפָנִים. וְכַד אִתְכְּלִילָן בָּהּ כָּל סְפִירָן, אִתְקְרִיאוּ לְקֳבֵל וְלִפְנִים. וּפְנִימְיִים וּפְנִימְיִים דְּפְנִימְיִים וַאֲחוֹרַיִים כֻּלְּהוּ אִנּוּן חַד. וְלָאו אִנּוּן כְּגַוְונָא דְּבַר נָשׁ דְּגוּפֵהּ מִינָא חָדָא, וְנִשְׁמָתֵהּ מִינָא אָחֳרָא, אֲבָל לְעֵלָּא כֹּלָּא חַד. אֶלָּא כָּל נְהוֹרָא וְכָל דַּרְגָּא דְּאִיהִי יַתִּיר, קָרִיבָא לְעִלַּת כָּל עִלָּאִין. אִתְקְרִיאַת לִפְנֵי וְלִפְנִים. וְעוֹד שְׁכִינְתָּא אִתְקְרִיאַת פַּרְדֵּס דְּאוֹרַיְתָא, עַל שֵׁם דְּאִיהִי כְּלִילָא 'מִפְּשָׁט 'רְאָיָה' 'דְּרָשָׁה 'סוֹד דְּאוֹרַיְתָא דָּא הוּא סִימָן פַּרְדֵּס. וְאִתְקְרִיאַת עֵץ חַיִּים מִסְטָרָא דְּצַדִּיקִים גְּמוּרִים דִּילֵית בְּהוֹן פְּסֹלֶת. וּמִסְטָרָא דְּכַמָּה אִילָנִין אִנּוּן, דְּמַאִיבָא דִּילְהוֹן אִשְׁתְּמוֹדַעַת שְׁכִינְתָּא בֵּינְהוֹן כְּפוּם עוֹבָדַיְהוֹן. כְּגוֹן אֱגוֹז דְּאִיבָא דִּילָהּ סְתִימָא וַחֲתוּמָה, הַאי אִיהוּ רָמִיז לִשְׁכִינְתָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (שיר השירים ד':י"ב) גַּן נָעוּל אָחֹתִי כַּלָּה גַּל נָעוּל מַעְיָן חָתוּם. כְּגָוְונָא דְּאִיהוּ סָתוּם וְחָתוּם, דְּלָא אִתְהַנְּיָן מִנֵּהּ רַשְׁיעָאָ, וְלָא אִתְנַבְּךָ, הָכֵי נַמֵּי אִיהִי שְׁכִינְתָּא סְתִימָא וַחֲתִימָא בֵּין רַשְׁיעָאָ דְּלָא אִתְהַנְּיָן מִנַּהּ. וְאוֹר דִּילַהּ אִתְמַר בֵּהּ (שמות ב':ב') וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ. וְהָכֵי אוֹרַיְתָא רָזִין דִּילָהּ סְתִימִין וַחֲתִימִין דְּלָא אִתְהַנְּיָן מִנְּהוֹן רַשְׁיעָאָ. וּבְגִין דָּא אֱכֹל דְּבַשׁ וְשָׁתֵי חַמְרָא וְאַל תְּלַמְּדֵהוּ לַגּוֹי. ועכ"ד.

דְּבַשׁ מָצָאתָ אֱכֹל דַּיֶּךָּ. דִּבְמַה (משלי כ״ה:ט״ז) שָׂהֲרַשֵּׁיתָ הִתְבּוֹנֵן וְאֵין לְךָ עֵסֶק בַּנִּסְתָּרוֹת. וּכְגַוְונָא דְּמַחָא דֶּאֱגוֹז סָתִים הָכֵי אִיהִי שְׁכִינְתָּא סְתִימָא. וְאִיהִי אֲסוּרָא בְּגָלוּתָא בֵּין רַשִׁיעַיָּא. וּבְגִינֵיהוּ אִתְמַר (איכה א׳:י״ד) נָתַנַנִי ה' בִּידֵי לֹא אוּכַל קוּם. דִּבְהוֹן אִיהִי סוֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת. וּבֵין צַדִּיקַיָּא לֵית בָּהּ פְּסֹלֶת. וּבַבֵּינוֹנִיִּים מָארֵי תְּיוּבְתָּא אִיהִי סַמָּאֵ"ל אָסִיר בַּפְּסֹלֶת דְּתַמְרָא דְּאִיהוּ אָסִיר וְסָתִים מִלְּגָאו וְלֵית לֵהּ רְשׁוּ לְשַׁלְטָאָה. וְעוֹד מִסִּטְרָא דְּבֵינוֹנִיִּים אִיהִי כְּשׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים, כְּגַוְונָא דִּירוּשְׁלֵם דְּאִתְמַר (יחזקאל ה׳:ה׳) זֹאת יְרוּשָׁלַם בֵּין הַגּוֹיִם שַׂמְתִּיהָ וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת. דָּא הִיא שְׁכִינְתָּא שַׁרְשָׁא דְּאִילָנָא בְּגוֹ גוֹבִין, דְּאִנּוּן עֻשָּׁר כִּתְרִין תַּתָּאִין, דְּאִתְמַר בְּהוֹן הַשּׁוֹכֵן אִתָּם בְּתוֹךְ טֻמְאָתָם. וְאִנּוּן אַרְעִין דְּשִׁפְחָה שֶׁמַּטְרוֹנִיתָא, דְּעָלַיְהוּ אִתְמַר וּסְבִיבוֹתֶיהָ אֲרָצוֹת. וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל מְזוֹנִין דְּחַמְרֵי וְכַלְבֵי, דְּאִנּוּן חַיְלִין דְּסַמָּאֵ"ל וְנָחֵשׁ דְּשָׁלְטִין בְּמִשְׁמָרוֹת דְּלֵילְיָא, כְּמָא דְּאוֹקְמוּהּ מ"מ, מִשְׁמָרָה רִאשׁוֹנָה חֲמוֹר נוֹעֵר. שְׁנִיָּה כְּלָבִים צוֹעֲקִים, כֻּלְּהוּ הֲווֹ צָוְחִין לְגַבֵּי מַטְרוֹנִיתָא, לְמֵיהַב לוֹן מְזוֹנָא לְקַיְמִים בְּהוֹן וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. הָא שְׁכִינְתָּא כְּלֵילָא מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין אִיהִי מְבוּעָא דְּאִילָנָא מִסִּטְרָא דְּאֵת י'. וְאִיהִי מְקוֹר מַיִם חַיִּים מִסִּטְרָא דְּכֶתֶר, מְקוֹרָא דְּלֵית לֵהּ סוֹף. וְאִיהִי יַמָּא דְּאוֹרַיְתָא מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה, וּבָהּ מִתְפַּלְגִין שִׁבַע סְפִירָן לְז' נַחֲלִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו י״א:ט״ו) וְהִכָּהוּ לְשִׁבְעָה נְחָלִים. וְאִיהִי איבא דְּאִילָנָא מִסִּטְרָא דְּאֵת י'. וְאִיהִי גּוּפָא דְּאִילָנָא מִסִּטְרָא דְּאֵת ו'. וְאִיהִי עַנְפִּין דְּאִילָנָא מִסִּטְרָא דְּאֵת ה' עִלָּאָה. וְאִיהִי שֹׁרֶשׁ דְּאִילָנָא מִסִּטְרָא דְּאֵת ה' תַּתָּאָה דְּאִיהִי גַּן, דִּבָּהּ נָטַע אִילָנָא מִסִּטְרָא דַּאֲדֹנָ"י. וְאִיהִי אָדָם דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית י) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גַּן בְּעֵדֶן מִקֶּדֶם וַיָּשֶׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר יָצָר. אִיהִי אָדָם מִסִּטְרָא דְּשִׁמָּא מְפָרֵשׁ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א אִיהִי כְּלֵילָא מִכָּל שְׁמָהָן עִלָּאִין. וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלֵילָא מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין, שַׁרְיָא עֲלַהּ עִלַּת כָּל עִלָּאִין ובי' שֶׁלְטָנוּתָא עַל כֹּלָּא. קוּם אֱלֹיָהוּ לְשַׁבָּחָא לְעִלַּת כָּל עִלָּאִין, דְּאַתְּ תְּהֵא אַקְדִּים לְכָל נְבִיאָה בְּדָרָא דְּמִשְׁיחָא. דְּאִית לְמָאן דְּאַתְּ עָתִיד לְאִתְגַּלְיָא לֵהּ מִסִּטְרָא דְּנִשְׁמָתֵהּ בַּשֵּׁכֶל דִּילֵהּ. וְאִית לְמָאן דְּאַתְּ עָתִיד לְאִתְגַּלְיָא לֵהּ פָּנִים בְּפָנִים מִסִּטְרָא דְּגוּפֵהּ, מִסִּטְרָא דְּנִשְׁמָתֵהּ בַּשֵּׁכֶל דִּילֵהּ וְאִית לְמָאן דְּאַתְּ עָתִיד לְאִתְגַּלְיָא לֵהּ.

קוּם אַפְּתַח מִלִּין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא. מִיָּד פָּתַח וְאָמַר. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. מָאן מַשְׂכִּילִים. אִלֵּין דְּאִית בְּהוֹן שֵׂכֶל לְמִנְדַּע לְמָארֵי עָלְמִין, דְּאִיהוּ עִלִּית כָּל עִלָּאִין בִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ (תהילים קי״ח:כ׳) זֶה הַשַּׁעַר לַה' צַדִּיקִים יָבֹאוּ בוֹ. שַׁעַר בְּהִפּוּךְ אַתְוָן עֻשָּׁר כְּלֵילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן. וּמִסִּטְרָא דְּיהוֹ"ה אִיהִי גְּבוּל. כְּגוֹן יַמָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (ירמיהו ה׳:כ״ב) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. הָכֵי אִיהִי גְּבוּל וּתְחוּם לְשָׁמָא דיהו"ה, דְּאִיהִי רְשׁוּת הַיָּחִיד דְּתַחוּמֵהּ, אִיהוּ שְׁמוֹנָה אֲלָפִים אַמָּה, אֶלֶפִים לְכָל סִטְרָא. וְאִנּוּן, יאהדונהי. וּרְשׁוּת אִיהִי לְיָחִיד דְּאִיהוּ

רַחְבּוֹ דַּק וְגָבְהוֹ עֲשָׂרָה אִיהִי גְּבוֹל לְיַמָּא דְּאוֹרַיְתָא, דְּאִיהִי אִימָּא עִלָּאָה דְּגַלְגַּלּוֹי דְּאִשְׁתְּכָחוּ מִן חָכְמָה, דְּאִיהוּ כָּל הָעִלּוֹת דְּלֵית לְעִלָּא מִנַּהּ, לֵית לָהּ גְּבוֹל מִסְטָרַהּ, וְלֵית לָהּ תְּחוּם מִסְטָרַהּ וְלֹא רְשׁוּת עָלַהּ, וְלֹא בַּר מִנַּהּ. וְלֵית לַהּ מִדָּה וְשִׁעוּר. וְלֹא עוֹד אֶלָּא מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִית לָהּ שִׁתּוּף וְחִבּוּר, כְּגוֹן דְּכַר וְנוּקְבָא דְּאִיהִי דַּק וְשִׁתּוּפָא דִּילַהּ א"ח וְתַרְוַיְהוּ אֶ'חָד אֲבָל מִסְטָרָא דְּעִלַּת כָּל הָעִלּוֹת. אֶחָד בְּלֹא שִׁתּוּף. וְלֹא עוֹד אֶלָּא מִסְטָרָא דְּאֶחָד, אִיהִי ד' עִמַּהּ י"ג אֶח'ד הַמְּנוּי. אֲבָל מִסְטָרָא דְּעִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין אִיהִי אֶחָד. וְלֹא כְּכָל אֶחָד הַכְּנוּי וְהַמְּנוּי דְּאִיהוּ כְּנוּי לִיהו"ה. אֱלֹהִים וַדַּאי הָכִי סְלִיקַת בְּחֻשְׁבָּן כְּנוּי"י. וּמִסְטָרָא דְּמָארֵי עַל כֹּלָּא לֵית לַהּ כְּנוּי"י. וְעוֹד מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאַת. בֵּית קִבּוּל דִּלְזִמְנִין נָחִית לָהּ נְבִיעוּ. וְאִיהִי מְלֵאָה דְּהָכֵי אַתְוָן דֵּאלֹהִים מְלֵאָ"ה. וּלְזִמְנִין אִיהִי יְבֵשָׁה כְּגוֹן (רות א׳:כ"א) אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'. וּמִסְטָרָא דְּעִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין לֹא יֶחְסַר וְלֹא יַעְדִּיף. נְבִיעוּ נְהוֹרַהּ דְּכָל סְפִירָן מְקַבְּלִין דֵּין מִדֵּין. וְיַכְלִינָן לְמֶעֱבַד תַּמָּן דְּמָיוֹן כְּגַוְנָא דִּנְבִיעוּ דְּמַיִן, דְּאִשְׁקֵי לְאִילָנָא וְאִם חָסֵר הַהוּא נְבִיעוּ מִנַּהּ, אִיהוּ חָרֵב וְיָבֵשׁ. כְּגַוְנָא דְּנָהָר דְּאִתְמַר בֵּהּ אָזְלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְגוֹ'.

אֲבָל בְּעִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין לֵית לְעִלָּא מִנַּהּ דְּאוֹסִיף בֵּהּ וְגָרַע בֵּהּ דִּבְכָל סְפִירָן אִיהוּ גָּרַע נְבִיעוּ מִנְּהוֹן, וְאוֹסִיף לוֹן נְבִיעוּ. כְּגַוְנָא דִּשְׁכִינְתָּא דִּלְזִמְנִין אִיהִי מְלֵאָה. וּלְזִמְנִין אִיהִי חֲסֵרָה וְהָכִי כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה. וְאִיהוּ דְּאוֹסִיף וְגָרַע בְּכֻלְּהוּ, וְלֵית עִלָּאָה דְּאוֹסִיף וְגָרַע. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִיהוּ אֲפִלּוּ תֵּשַׁע סְפִירָן דְּאָנוּן כְּלָלָא דא"ח, דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל מֵאָנוּן תֵּשַׁע. וְעִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין לֹא נָחִית עָלָהּ יְחוּדָהּ, עַד דְּאַפִּיק לַהּ בַּת זוּגָהּ כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר סְפִירָן, וּבְגִינָהּ נָחִית עָלָהּ יְחוּדָהּ בְּגִין דְּתִהֵא חֲבִיבָה עָלָהּ. וְאִיהוּ דְּאָחִיד בְּתַרְוַיְהוּ. וּבְגִין כָּךְ אָנוּן א"ח ד'. דְּאִית שִׁתּוּפָא דְּתַרְוַיְהוּ כְּגוֹן צַדִּיק דְּאִתְמַר בֵּהּ כִּי כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְתִרְגֵּם אֶנְקְלוֹס דְּאָחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא. שִׁתּוּפָא דִּילַהּ כְּגַוְנָא דִּבְרִית מִלָּה דְּאָחִיד בְּדַכַר וְנוּקְבָא, וְאִיהוּ לְזִמְנִין יְדִיעָן אִית זִוּוּגָא, וּלְזִמְנִין אַפְרְשׁוּתָא. כְּגוֹן אַהֲרֹן כַּהֲנָא דְּאִתְמַר בֵּהּ (ויקרא ט"ז:ב') וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וְזִמְנִין בְּזֹאת יָבוֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ כְּגַוְנָא דְּאִתְּתָא דִּלְזִמְנִין אִיהִי נִדָּה מְרַחֲקָא מִבַּעְלָהּ, וּלְזִמְנִין אִיהִי דַּכְיָא מֻתֶּרֶת לְבַעְלָהּ, אֲבָל כַּד עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין, בֵּינַיְהוּ לֵית תַּמָּן נִדּוֹת וְלֹא רְחוּק, וְלֹא קְצִיוּץ, וְלֹא פֵּרוּד, וְאִיהוּ דְּקֻשְׁרָא עֶשֶׂר סְפִירָן פְּנִימַיִּים וְעֶשֶׂר סְפִירָן חִיצוֹנַיִּים לְגַבַּיְהוּ. וּבְגִין דְּאִיהוּ מִלְּגָאוֹ שַׁוֵּי אֱמוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל בְּהוֹן, בְּהַהִיא דְּהִיא קְשׁוּרָא בְּכֻלְּהוּ פְּנִימַיִּים וְחִיצוֹנַיִּים דְּאִיהִי כְּלִילָא מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין, עַד דְּלֵית סוֹף וְתַכְלִית. וּבְגִין דָּא קָרָא לָהּ אֱמוּנָה דְּיִשְׂרָאֵל דְּבָהּ אִשְׁתְּמוֹדָעוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְעִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין. וּמָאן דְּמַיַּחֵד לֵהּ בָּהּ, כְּאִלּוּ מְיַחֵד לֵהּ וְאַמְלִיךְ לֵהּ עַל כָּל עִלָּאִין וְתַתָּאִין. קָמַת

שְׁכִינְתָּא מִכָּרְסֵא דִּילֵהּ וּנְשִׁיקַת לֵהּ, וְרַעֲיָא מְהֵימָנָא נָשִׁיק לֵהּ, וְכָל עִלָּאִין וְתַתָּאִין בָּרִיכוּ לֵהּ וִיהָבוּ לֵהּ נַבְזְבָן. ע"כ רָזָא דְּיִחוּדָא. מִכָּאן וְאֵילָךְ סִתְרֵי אוֹרַיְתָא וְטַעֲמֵי אוֹרַיְתָא.
קוּם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא אַפְּתַח מִלִּין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, לְנַחְתָּא נְבִיעוּ לְגַבָּהּ מִמִּשְׁחָא קַדִּישָׁא, דְּאִתְמַר בֵּהּ (שמות כ"ז:כ') שֶׁמֶן זַיִת זָךְ כָּתִית לַמָּאוֹר לְהַעֲלוֹת נֵר תָּמִיד. דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּאִתְמַר בָּהּ (משלי כו) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם. בְּגִינֵהּ אִתְמַר אֵשׁ תָּמִיד תּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה. וְהָכֵי לֹא תִכְבֶּה נִשְׁמָתֵהּ דְּמָאן דְּיִתְעַסַּק בָּהּ תָּמִיד. אַל תִּתֵּנוּ דְּמֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַד דְּיִתְעַר לְגַבָּהּ. דְּשַׁרְגָּא לֵית שְׁכִיבוּ לַגַּבָּהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב לְמַעַן יְזַמֶּרְךָ כָּבוֹד וְלֹא יִדֹּם. דְּאִיהִי כָּבוֹד דִּילֵהּ יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשְׁווּ בָּהּ.
קַם בּוּצִינָא קַדִּישָׁא פְּתַח וְאֱמַר, בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. רִבּוֹן עָלְמָא יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ לְקַיָּמָא בִּי וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִם פִּיךָ וְהוֹרֵתִי אֲשֶׁר תְּדַבֵּר. דְּלֹא בְּגִין יְקָרָא דִּילִי עֲבִידְנָא, אֶלָּא לְאַפְתְּחָא מִלִּין קַמֵּי שְׁכִינְתָּךְ. פָּתַח וְאָמַר זְמָנָא תִנְיָנָא. סו"ד ה' לִירֵאָיו. אִיהוּ ע' אַנְפִּין דְּסִתְרֵי תוֹרָה דְּצָרִיךְ לְפָרְשָׁא בְּהוֹן ע' זִמְנִין בְּעוֹבָדָא דְּפָרָשָׁתָא דָּא דִּבְרֵאשִׁית.

תקונא קדמאה

בְּרֵאשִׁית זִמְנִין סַגִּיאִין אִנּוּן בְּאוֹרַיְתָא רֵאשִׁית, וְכָל חַד אִתְפָּרַשׁ בְּאַתְרֵהּ. קַדְמָאָה אִיהוּ (משלי ח) ה' קָנָנִי רֵאשִׁית דַּרְכּוֹ. דָּא אוֹרַיְתָא דְּאִית בֵּהּ טַעֲמֵי וְנִקּוּדֵי וְאַתְוָן. וְכַמָּה פְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה דְּכֻלְּהוּ תַּלְיָין בְּשֵׁם יהו"ה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב זֶה שְׁמִי לְעֹלָם וְזֶה זִכְרִי לְדֹר וָדֹר. שְׁמִי עִם י"ב שְׂסָ"ה. זִכְרִי עִם ו"ה רמ"ח. שְׂסָ"ה מִשְּׁמָאלָא, מִדְּחִילוּ דִּגְבוּרָה אִתְיְהִיבוּ פַּחַד יִצְחָק. רמ"ח מִימִינָא, מֵרְחִימוּ דְּדַרְגָּא דְּאַבְרָהָם דְּאִתְמַר בֵּהּ (ירמיה ב) אַהֲבַת עוֹלָם אֲהַבְתִּיךְ עַל כֵּן מְשַׁכְתִּיךְ חֶסֶד. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא כְּלִיל תַּרְוַיְהוּ. וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי בְּשֵׁם יהו"ה. אֲבָל יְמִינָא א"ל נָטִיל עִמֵּהּ ו"ה הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֱלוֹהַּ מִתֵּימָן יָבוֹא. שְׂמָאלָא נָטִיל עִמֵּהּ י"ה מִן אֱלֹהִים, עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא נָטִיל שְׁמָא שְׁלִים. וּבְגִין דָּא אֵל אֱלֹהִים ה' דִּבֶּר וַיִּקְרָא אָרֶץ. כְּלִיל לוֹן בְּהַאי קְרָא. וְכָל פִּקּוּדָא אִית לֵהּ טַעְמָא יְדִיעָא לְעֵלָּא, וַאֲגָרָא דִּילֵהּ יְדִיעַ לְאִנּוּן דְּיַדְעִין רָזִין סְתִימִין דְּמָארֵיהוֹן. לָא אִתְכַּסְיָא מִנֵּהוֹן כָּל רָז. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דניאל ד) וְכָל רָז לָא אָנִיס לָךְ. וְכָל אוֹת וְאוֹת דְּאוֹרַיְתָא, וְקוֹצָא דִּילֵהּ וּנְקֻדָּה דִּילֵהּ וְטַעֲמֵי דִּילֵהּ, אִית לוֹן רָזִין סְתִימִין לְעֵלָּא. וְהַמַּשְׂכִּילִים אִשְׁתְּמוֹדָעָן בְּהוֹן דְּאִית בְּהוֹן חֵילָא לְמֵיקָם בְּהֵיכְלָא דְּמַלְכָּא. כְּגַוְנָא דְּאִתְמַר בַּחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה (שם א) וַאֲשֶׁר כֹּחַ בָּהֶם לַעֲמֹד בְּהֵיכַל הַמֶּלֶךְ, בַּעֲמִידָה דְּצִלּוֹתָא דְּאִיהִי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, כְּלִילָא מִכָּל טַעֲמֵי וְנִקּוּדֵי וְאַתְוָן. דְּלֵית יְדִיעָה כִּידִיעָה דִּנְקֻדֵּי וְטַעֲמֵי דְּאַתְוָן, לְאִשְׁתְּמוֹדָעָא בְּהוֹן סְגוֹלְתָּא, דְּאִתְמַר בֵּהּ זַרְקָא מֻקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. וְכֻלְּהוּ אִתְרְמִיזוּ בְּהַוְיָן כְּגַוְנָא דָּא י'י' ה'ה' ו'ו' ה'ה'.

אֲתַר דאנון תְּלָת יודי"ן כַּחֲדָא רְמִיזִין י"י"י לְסִגּוֹלְתָא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִן חָכְמָה חָסֵר נָצַח. חָכְמוֹת בַּחוּץ תָּרֹנָּה. וּבְגִינַיְיהוּ אוּקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. דְּכֻלְּהוּ תְּלָתָא אִנּוּן דְּרוֹמְיִים. גְּבוּרָא הוֹד. וְכֻלְּהוּ לְצָפוֹן. וּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּמִכַּוֵּן בְּהוֹן. לְנַחְתָּא חָכְמְתָא וְעוּתְרָא לִשְׁכִינְתָּא, דְּאִתְמַר בָּהּ קְדֻשָּׁה לְךָ יְשַׁלְּשׁוּ. דְּהָכֵי אִיהוּ סִגּוֹלְתָא דִּילְהוֹן לְנַחְתָּא חָכְמְתָא וְעוּתְרָא.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּלָא נָטִיל אִיהוּ אַגְרָא לְגַרְמֵהּ, אֶלָּא דְּאוֹלִיף סִגְּלוֹת אִלֵּין לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִנּוּן סִגְּלוֹת אִלֵּין דְּבַעְלָהּ דְּנָחְתָא לוֹן לְגַבָּהּ. ו'ו'ו' כֶּתֶר תִּפְאֶרֶת יְסוֹד. בְּגִין דְּכֶתֶר אִיהוּ יו"ד דְּסָלִיק לְחַשְׁבָּן כ' דְּתַמָּן ו' תְּרִין וָוִי"ן רְמִיזִין בְּאֶת וָא"ו. וְכֻלְּהוּ תְּלָת וָוִין כְּלִילָן בְּצַדִּיק חַי עָלְמִין. דְּהָכֵי סָלְקִין תְּלָת וָוִין כְּחֻשְׁבָּן חַ"י. וְהַאי אִיהוּ וּבְרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק. וְאִלֵּין תְּלָת וָוִין סְגֻלָּה דִּילְהוֹן לְיַחֲדָא שְׁכִינְתָּא עִם קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהַאי אִיהוּ לְקָרֵב רְחוֹקִים דְּאִנּוּן אוֹרְחִים, דִּבְהוֹן קָפְצָה אַרְעָא לְיַעֲקֹב. דְּאָת ו' דֶּרֶךְ אִיהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (במדבר כד) דָּרַךְ כּוֹכָב מִיַּעֲקֹב. דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בַּשָּׁמַיִם. קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ שְׁכִינְתָּא. דִּבְאִלֵּין וָוִין קָפְצַת אוֹרְחָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ. וְאִיהוּ יָשִׁישׁ כְּגִבּוֹר לָרוּץ אֹרַח לְגַבָּהּ. וּבְגִינַיְיהוּ אִתְמַר (משלי ג) דְּרָכֶיהָ דַּרְכֵי נֹעַם. וּמִסְטָרָא דְּאָת וָא"ו מִן שֵׁם בֵּן עָ"ב עֲבִיד י"ב אוֹרָיִן בְּיַמָּא, דְּאִתְעָבָרוּ בֵּינַיְיהוּ י"ב שְׁבָטִין דִּתְלָת שְׁמָהָן אִנּוּן, בְּוִיסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט. וְאִנּוּן וה"ו אנ"י וה"ו. וְרִישֵׁי תֵּבִין דִּילְהוֹן וָא"ו. יַמָּא בְּאֶמְצָעִיתָא א' אֶלֶף בֵּינָה וְתִשְׁכַּח לָהּ. וּבְתַקְפָּא דְּתְרִין וָוִי"ן אִלֵּין, בְּקַע שִׁמְשָׁא רְקִיעִין וְעָבִיד בְּהוֹן י"ב אוֹרְחִין בָּרָקִיעַ דְּאִתְּמַר בֵּהּ וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. וְחָמֵשׁ סָרֵי יְ"ה וְחַד סָרֵי וַ"ה סַלְקִין חֻשְׁבָּנֵיהוֹן שמ"ו. פָּעַל בְּכ"ח דְּסַלְקִין לְחֻשְׁבַּן שָׁמַיִם לְעֵלָּא י' מִינֵי תִּלִּים דִּכְלִילָן בְּעֶשֶׂר אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפָרֵשׁ וְסַלְקִין מ"ה. וְעִם שמ"ו שס"א. (כ"ל שצ"א) וְהַאי אִיהוּ וְאָמְרוּ לִי מַ"ה שְׁמ"ו. כִּי לֹא יִטֹּשׁ ה' אֶת עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. דְּלִיג מ'ה מ'ה מְשָׁמוֹ אִשְׁתְּאַר רנ"ו חָסֵר מ"ר אֶחָד שְׁמוֹ לְחֻשְׁבַּן שָׁמַיִם, בֵּהּ אֲמָאָה (ישעיה סג) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּ"י כְּחֻשְׁבַּן ד'ם, לְקַיֵּם בֵּהּ כִּי דַּם עֲבָדָיו יִקֹּם. שמ"ו עִם דָּם שָׁמַיִם. חָסֵר חַד לְמ"ה חַד בְּתוֹסֶפֶת א' לְאַחֲזָאָה דְּכֹלָּא חַד. הָא הָכָא רָזָא דִּתְלַת שְׁמָהָן יְהֹ"וּ מְשֻׁלָּשִׁים. וּמִתַּמָּן בְּנֵי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי. חַיֵּי, וְהָחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ. מְזוֹנֵי (תהלים) פּוֹתֵחַ אֶת יָדֶיךָ וּמַשְׂבִּיעַ לְכָל חַי רָצוֹן. וְאִיהוּ אִמָּא עִלָּאָה. בְּנֵי, בֵּן יְהֹ. וְאִיהוּ יָד רָמָה בֵּינָה דְּאַתְוָן דִּילֵהּ יה"ו וּמִן יה"ו (נר יו"ד) נָפִיק יהו"ה. וּמִן ה' נָפִיק אֱלֹהֵינוּ וּמִן וָא"ו וּמִן יהו"ה דְּאִנּוּן י"ד אַתְוָן, וּרְמִיזִין בִּקְרִיאַת שְׁמַע. דְּתַמָּן יהו"ה אֱלֹהֵינוּ יהו"ה וְכֹלָּא אֶחָד. ה'ה'ה' שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה שְׁלִימוּ דִּתְלָת יְהֹ"וּ יְהֹ"וּ, דְּרָמִיזוּ דִּילְהוֹן אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה דְּאִתְּמַר לְמֹשֶׁה רְמִיזוּ דִּילְהוֹן בִּקְרָא דָּא, (שמות ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶ"ה אֲשֶׁר אֶהְיֶ"ה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹּאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיֶ"ה

שַׁלְחֵנִי אֲלֵיכֶם. שֶׁמָּא דְּאִיהוּ י'ו י'ו שִׁית עָשָׂר זְמָנִין י'ו וְשִׁית עָשָׂר זְמָנִין ו'י רָמִיז דִּילְהוֹן בְּאָת א' כְּגַוְנָא דָּא א' רָמִיז יוּי דָּא אִיהוּ א וּיי וַיֵּיצֵר (חסר כאן).

וְעוֹד וְהַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִרוּ, אִלֵּין ס' רִבּוֹא מָארֵי מַתְנִיתִין דִּלְעֵלָּא. וְאִלֵּין ס' רִבּוֹא מָארֵי מַתְנִיתִין דִּלְתַתָּא. וְאִלֵּין ס' רִבּוֹא דְּמַלְאָכִין. וְאִלֵּין ס' רִבּוֹא דְּכוֹכְבַיָּא. כֻּלְּהוּ יַזְהִרוּ הַהוּא דְּאִתְּמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כִּפְנֵי חַמָּה. כֻּלְּהוּ יַזְהִרוּ בְּחִבּוּרָא דָּא. בֵּהּ יַזְהִרוּ בְּמִלּוֹלֵהּ. כֻּלְּהוּ יַזְהִרוּ בִּכְתִיבָתֵהּ. בְּהַאי סִפְרָא כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. וְעַל שְׁמֵהּ אִתְקְרֵי סֵפֶר הַזֹּהַר בְּדִיוֹקְנָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהוּ סֵפֶר דְּזֹהַר דִּילֵהּ מֵאֶמְצָא עִלָּאָה דְּאִיהוּ זֹהַר. וּבֵהּ אוֹקְמוּהּ רַבָּנָן אֵיזֶהוּ חָכָם הַמֵּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר. וְאִיהוּ זֹהַר דְּנַהֲרָא בְּלֵב דְּרַעֲיָא מְהֵימָנָא, זָהֳרָא בְּל"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי עִלָּאָה עַל שִׁית רְקִיעִין, תְּלַת מִכָּאן וּתְלַת מִכָּאן, וְאִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא, רְבִיעָאָה לְכָל תְּלַת וּשְׁבִיעָאָה לְכָל שִׁית. וְעָלֵהּ אִתְּמַר (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמָיִם, כָּלִיל אֵשׁ וּמַיִם, מַה דְּלָא קָרָא הָכִי לִשְׁאָר רְקִיעִים אֶלָּא לֵהּ מַמָּשׁ וְרַעֲיָא מְהֵימָנָא בְּדִיוֹקְנֵהּ.

פָּתַח וְאָמַר רִבּוֹן עָלְמִין יְהֵא רַעֲוָא דִּילָךְ לְאַכְלְלָא עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּסִפְרָא דָּא. וּלְאִשְׁתַּכְּחָא כָּל חַד וְחַד בֵּהּ בֵּין בִּכְתִיבָה בֵּין בְּדִבּוּרָא, בְּחֵילָא דִּשְׁמָךְ יהו"ה וּבְכָל הַוְיָן דְּנָהֲרִין מִנֵּהּ, וּבְכָל שְׁמָהָן וְכִנּוּיִין דִּילֵהּ דְּכֻלְּהוּ יַזְהִרוּ מִנֵּהּ. חכי יְהוֹן כֻּלְּהוֹן עִלָּאִין וְתַתָּאִין דְּאִדְכָּרוּן בְּהַאי חִבּוּרָא, זְהִירִין מִשְׁמָךְ וּמֵהַוְיָן דִּילֵהּ כְּזֹהַר דְּנָהִיר בִּרְקִיעָא. וְהָב רְשׁוּ לְכָל מָאן דְּאַדְכִּיר בְּסִפְרָא דָּא בְּחֵילָא דִּשְׁמָךְ, לְאִזְדַּמְּנָא מִיָּד בֵּהּ כְּהֶרֶף עַיִן לְגַלָּאָה בֵּהּ כָּל חַד וְחַד מִלִּין יַקִּירִין וְרָזִין גְּנִיזִין, קַמֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי יְחִידָה בְּגָלוּתָא, לְאַנְהָרָא מִשְׁמָךְ בְּהַאי חִבּוּרָא וּלְאִתְחַבָּרָא עִמָּךְ בְּהַאי חִבּוּרָא, לְאִתְקַשְׁרָא בֵּהּ לְגַבָּךְ בַּכְּמָה קִשׁוּטִין, לְקַיְּמָם בֵּהּ (בראשית מ) וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם.

קָם רַעֲיָא מְהֵימָנָא עַל רַגְלוֹי וְאָמַר רַעְיָן קַדִּישִׁין אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְאָדָם קַדְמָאָה וְאַהֲרֹן וְדָוִד וּשְׁלֹמֹה. וְאַתְוָן דְּמִיכִין אִתְּעָרוּ לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא דְּאִתְּמַר בָּהּ, אֲנִי יְשֵׁנָה בְּגָלוּתָא בְּאִלֵּין דְּעַבְרִין עַל שְׁסָ"ה פִּקּוּדִין כְּחֶשְׁבַּן יְשֵׁנ"ה. דְּהָא חֵיוָן בִּישִׁין וְדִבִּין קָא אַתְיָן לְמֵיכַל עָאנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (יחזקאל לד) וְאֶתְנָה צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי. דִּכְעָן מָטָא זִמְנָא דְּאִתְּמַר בְּהוֹן (ישעיה ט) וַיֹּאכְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל פֶּה. דְּהָא בְּכָל דָּרָא וְדָרָא אַתּוּן סַבְלִין כַּמָּה דַּחֲקִין בְּגִינַיְהוּ בְּאֹרַח נִסְתָּר. וּבְחֵילָא דְּשֵׁם יהו"ה וּבְכָל הַוְיָן דִּילֵהּ, וּבְכָל כִּנּוּיִין קַדִּישִׁין וּדְכִיְּין דִּילֵהּ, יִתְעָרוּן עִמְּכוֹן ס' רִבּוֹא מ"מ ס' רִבּוֹא דְּמַלְאָכִין עִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְס' רִבּוֹא נְבִיאִים. לְמֶהֱוֵי כֻּלְּהוֹן אוֹלְפִין זְכוּ עַל יִשְׂרָאֵל, לְשֵׁיזְבָא לוֹן מֵאִלֵּין חֵיוָן בִּישִׁין, לְמֶהֱוֵי מָחִיל לְהוֹן כָּל חוֹבֵיהוֹן, וּלְמִפְרָק לוֹן וּלְקַיְּמָם בְּהוֹן מְדַלֵּג עַל הֶהָרִים דְּאִנּוּן קְצִים. אַל תִּתְּנוּ דומי לוֹ עַד יערה לְגַבַּיְהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרַחֲמֵי. קוּם אֵלְיָהוּ דְּאַנְתְּ דָּלִיג עָלְמָא

בְּאַרְבַּע טָסִין לְאִשְׁתַּכְּחָא בְּכָל חַד וְחַד מִיִּשְׂרָאֵל דִּמְקַיְּמִין אוֹת בְּרִית מִילָה. בְּחֵילָא דִּשְׁמָא דיהו"ה וְכָל הַוְיָן וְכִנּוּיִין דִּילֵהּ, לָא תִּתְעַכֵּב לְנַטְלָא רְשׁוּ מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַחְתָּא לְנַטְרָא מָאנָא. וְתִתְעַטַּר בְּכָל שְׁמָהָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַגָּנָא בְּהוֹן עֲלֵהוּ, וּלְנַחְתָּא בְּהַאי חִבּוּרָא לְגַלָּאָה בֵּהּ רָזִין טְמִירִין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא, לְאַנְהָרָא לָהּ בְּרָזָא דְּאוֹרַיְתָא, דְּאִיהוּ כְּחֵשְׁבָּן ר"ז, דְּבֵהּ וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, כְּזֹהַר דְּבֵהּ כ'ו ר'ז כ"ה אַתְוָן דְּיִחוּדָא. וּבֵהּ ז'ו דְּאִיהוּ אֶחָד. וְיקוּמוּן עַמָּךְ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְשִׁית חַבְרוֹי דְּאִתְנַשּׂוּ בְּקַדְמִיתָא בְּהַאי זֹהַר, לְחַדָּשָׁא בֵּהּ מִלִּין כַּד בְּקַדְמִיתָא דְּעַלַּיְהוּ שְׁכִינְתָּא נַהֲרָא מִז' רְקִיעִין, וּבְהוֹן נַהֲרָא מִז' אַרְעִין דְּאָמַר עֲלַיְהוּ דָּוִד (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים. קוּם רִבִּי שִׁמְעוֹן אַפְתַּח מִלִּין קַמֵּי שְׁכִינְתָּא. פָּתַח וְאָמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. וְהַמַּשְׂכִּילִים אֵלֵּין רִבִּי שִׁמְעוֹן וְכוּ' כַּכְּתוּב בַּדָּפוּס בְּתִקּוּנִים רֵישׁ דַּף א'.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. וְהַמַּשְׂכִּילִים לְאַפִּיקוּ דְּאִתְוָן דְּאִתְמְשַׁח בְּמִשְׁחָתָא, רֵישָׁא וְגוּפָא וְשׁוּלֵי דְּזַנְבֵי טוּרֵיהוֹן יָתְבֵי בְּגוּפָא בְּלָא רוּחָא. נַפְשָׁא בְּסָכְלְתָנוּ דגשא וְרַפְיָא, זִמְנִין לָקְבְלֵהּ רוּחָא. רוּחָא נְקוּדֵי דְּאִתְתַּחְמָן בְּתַחוּמֵיהוֹן, לְאָחֳיָא גּוּפָא וּלְמֵיקָם לֵהּ עַל רַגְלַיָּא לְאַעֲנָאָה בְּאוֹרְחָא. וְלָא יָדְעֵי לְמֵיהַךְ לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא לְקַמָּא וְלַאֲחוֹרָא. יַזְהִרוּ כְּזוֹהֲרָא דְּנִשְׁמָתָא אִנּוּן תְּנוּעֵי לְמֵילַךְ אוֹרְחָא לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא, וּלְמֵיהַךְ בְּאֹרַח קְשׁוֹט דְּלָא יְסָטוּן מִנֵּהּ. כְּזֹהַר הָרָקִיעַ דְּאִיהוּ כְּגִלִּידָא תַּקִּיפָא דְּעַל גַּבֵּי חֵיוָתָא, בְּשִׁעוּרָא סְתִים וּלְתַתָּא בְּרָזָא דְּמִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים דְּאִיהוּ אִנּוּן פְּסִיקֵי תְּנוּעֵי דְּאִנּוּן מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים קָאִים וְלָא לְכֹלָּא. כַּכּוֹכָבִים ז' דְּנָהֲרִין וְנָטְלִין לְאַעֲנָאָה עָלְמָא, מִנְּהוֹן לִימִינָא וּמִנְּהוֹן לִשְׂמָאלָא. זַנְבֵי שׁוּלֵיהוֹן כְּשׁוּלֵי קְדָרָה דְּקַיְמָא עַל נוּרָא דְּלָא אֲכָלָא, וְהִיא אֶשָּׁא דְּאַסְנָא דְּאִתְחֲזֵי וְלָא אֲכָלָה. אִית אֶשָּׁא סָבִיל אֶשָּׁא, וְאִית אֶשָּׁא אֲכָלָה אֶשָּׁא. ז' נָטְלֵי וְז' קַיְמֵי. תְּמִינָאָה אִתְחֲזֵי בְּהוּ. תְּשַׁעְיָאָה נָטִיל לוֹן.

וְהַמַּשְׂכִּילִים עֶשֶׂר נְקוּדִין דְּקַיְמִין לְאַעֲנָאָה, ה' מִימִינָא וְה' מִשְּׂמָאלָא אוֹרְחָא דְּאֵלֵּין לָקֳבֵל אֵלֵּין. חָמֵשׁ אִנּוּן רַבְרְבִין בְּהַהוּא גַּוְנָא זְעִירִין. אָ אֵ א א א יְמִינָא. אַ אֶ אָ אֵ אִ (כ"ל בחיריק והם ה' נקדות קטנות) שְׂמָאלָא. אִתְכְּלִלוּ אֵלֵּין בְּאֵלֵּין לְאַעֲנָאָה גּוּפָא. חָמֵשׁ מִשְּׂמָאלָא נָפֶשׁ. חָמֵשׁ מִימִינָא רוּחַ. וְאִנּוּן חָמֵשׁ גּוֹ חָמֵשׁ. תְּרֵין טְמִירִין וְלָא אִתְגַּלְיָין. שַׁרְיָא לְאַעֲנָאָה נְקֻדָּה דְּאַבְרָהָם אָ כְּלָלָא דְּכֹלָּא. הַאי נְקֻדָּה דְּאַבְרָהָם מָשִׁיךְ אִנּוּן טְמִירִין וְכָלִיל לוֹן. בְּגִין כָּל אִנּוּן דְּלְתַתָּא עָאלִין בֵּהּ. וְדָא נְקֻדָּה דְּנָהִיר מִסִּפֵּי עָלְמָא עַד סִיפֵּי עָלְמָא. אָ רָזָא דִּשְׁמָא גְּלִיפָא. מָשִׁיךְ בּוּצִינָא וְרָשִׁים נְקוּדָה חֲשׁוֹכָא בְּלָא נְהִירוּ כְּלָל. וְדָא נְקֻדָּה דְּיִצְחָק. אַ דָּא אִקְרֵי שַׁבָּט לְגוֹ חֻסַּר לֵב. מְגִלָּה עֲמֻקּוֹת מִנֵּי חֹשֶׁךְ. וּבְגִין כָּךְ סָלִיק כִּשְׁמָא. נְקֻדָּה דְּיַעֲקֹב לָא מָשְׁכָא בֵּהּ בּוּצִינָא אָחִיד לְתֵרִין סִטְרִין, וְאִיהוּ לָא אִתְחֲזֵי. א יוֹמָא תְּלִיתָאָה דִּבְרֵאשִׁית כִּי טוֹב כִּי טוֹב

תְּרֵי זִמְנֵי, אִיהוּ גָּנִיז דְּלָא יְדִיעַ בְּגַוַּיְיהוּ, בּוּצִינָא לָא מָשִׁיךְ בֵּהּ כְּלָל. אִיהוּ טָמִיר וְגָנִיז וְלָא אִתְחֲזֵי. עֲרָבוֹת אַגְּנִיז בַּתְרַיְיהוּ לְאַתְקַנָּא בֵּהּ סָתִים מִכֹּלָּא. וּבְגִין דְּטָמִיר וְסָתִים עִלָּאָה דְּלָא יְדִיעַ כְּלָל כֹּלָּא גָּנִיז. קַרְקַע עֲרָבוֹת אִתְחֲזֵי, וְאַף עַל גַּב דְּסָתִים אִיהוּ. אֶ נְקֵדָה דְּתַלְיָא תְּחוֹת תְּרִין אִיהִי קַרְקַע עֲרָבוֹת. עֲרָבוֹת הוּא גָּנִיז וְסָתִים עִלָּאָה דְּלָא אִתְיְדִיעַ בֵּין תְּרִין לְבָתַר דְּרָכִיב בֵּהּ הַהוּא טָמִירָא דְּכֹלָּא, אַפִּיק לֵהּ שְׁלִיט קַרְקַע עֲרָבוֹת כֹּלָּא.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. וְהַמַּשְׂכִּילִים כד"א (משלי ט"ז:כ') מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב. הֱיֵינוּ יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. כְּזֹהַר זֹהַר זְהֶרָא דְּזָהֲרִין בִּסְלִיקוּ, זוֹהֲרָא זָהִיר וְאַנְהִיר וְאַדְלִיק נָצִיץ לְכַמָּה סִטְרִין זְהִירִין. זֹהַר סָלִיק וְנָחִית זֹהַר נָצִיץ לְכָל עֵיבָר. זֹהַר נָגִיד וְנָפִיק. זֹהַר דְּלָא פָּסִיק לְעָלְמִין. זֹהַר דְּעָבִיד תּוּלְדִין. זֹהַר זְהֶרָא דְּתָמִיר וְגָנִיז נְצִיצוּ דְּכָל נְצִיצוּ. דַּרְגִּין כֹּלָּא בֵּהּ נָפִיק וְטָמִיר, סָתִים וְגַלְיָא, חֲזֵי וְלָא חֲזֵי, סֵיפְתָּא בְּעַקּוּרָא מַבּוּעָא דְּבֵירָא, נָפִיק בִּימָמָא וְטָמִיר בְּלֵילְיָא. אִשְׁתַּעֲשַׁע בְּפַלְגּוּ דְּלֵילְיָא תּוֹלָדִין דְּאַפִּיק. זֹהַר דְּזָהִיר וְאַנְהִיר לְכֹלָּא כְּלָלָא דְּאוֹרַיְתָא, וְדָא אִיהוּ זֹהַר הָרָקִיעַ. הָרָקִיעַ דְּבֵהּ תַּלְיָן שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי, דָּא אִקְרֵי זְהֶרָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא, דְּלֹא זָכָה בֵּהּ בַּר נָשׁ, בַּר רַעְיָא מְהֵימָנָא דְּכָל בֵּיתָא, דְּלָא אַנְהִיר סִיהֲרָא אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא בַּר מִנֵּהּ דְּזָכָה בְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא. זֹהַר הָרָקִיעַ סָתִים עִלָּאָה דְּנָהִיר וְלָא יְדִיעַ, אַדְלִיק וְלָא אִתְחֲזֵי, וּמָאן דְּנָטִיל לָא יְדַע מִמָּאן נָטִיל. סְתִימוּ דְּיֵלֵּהּ סָתִים (נ"א טמיר) וְגָנִיז שְׁבָטָא דְּיוֹסֵף צַדִּיקָא סָתִים בְּד' גְּוָנִין, זֹהַר דְּנָצִיץ בְּתַרְיסַר חֵיוִן זְוָיִן, וּנְהוֹרִין נָצְצִין מִנֵּהּ תְּלֵיסַר אִנּוּן בְּרָזָא דְּשָׁמָא קַדִּישָׁא וְגוֹ רָזָא דְּאֵין סוֹף. אֵין סוֹף דְּלֵית שִׁיעוּרָא. תֵּשַׁע נְקוּדִין בְּאוֹרַיְתָא נָפְקִין אִתְפַּלְגִין בְּאַתְוָן. אַתְוָן בְּהוֹן נָטְלִין מַטְלָנִין דַּקִּיקִין בְּרָזִין פַּלְגִין. אִלֵּין ט' שְׁלִיטִין עַל אַתְוָן אָתְוָן מִנְּהוֹן אִתְפְּשָׁטוּ. אִשְׁתְּאֲרוּ נְקוּדִין לְאַעֲנָאָה לוֹן. לָא נָטְלִין בַּר כַּד אִנּוּן נָפְקִין, אִלֵּין אִקְרוֹן אֵין סוֹף. כֻּלְּהוּ אַתְוָן מַטְלָנִין בְּאֵין סוֹף. כְּמָא דְּאִנּוּן נָטְלִין לוֹן, הָכֵי נָטְלִין אִלֵּין סְתִימִין אַתְוָן גַּלְיָן קְלִין דַּקִּלַיָּא, אִשְׁתְּנִין מִגּוֹ נְקֻדָּה חֲדָא דְּנָפְקָא מֵאִלֵּין נְקוּדִין, דְּאִקְרוֹן אֵין סוֹף. וּמֵהַהִיא נְקֻדָּה אַתְוָן אִתְפְּשָׁטוּ כֻּלְּהוּ. לְבָתַר אִלֵּין נְקוּדִין אִסְתִּימוּ בְּגוֹ סְתִימוּ, וְנָטְלֵי לוֹן בְּכָל מַטְלָנִין. מֵאֵין סוֹף נָפְקָא בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא, לְאַעְטָרָא לְכֹלָּא, לְאַנְהָגָא לִימָא רַבָּא דְּלָא יִפּוּק מִשְׁעוּרָא לְבַר. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב לח) עַד פֹּה תָּבֹא וְלֹא תּוֹסִיף וּפֹה יָשִׁית בְּגָאוֹן גַּלֶּיךָ. פ"ה שִׁיעוּרָא דְּבוּצִינָא פ' תְּמָנִין מַטְלָנִין, מִגּוֹ שֵׁירוּתָא דְּעִגּוּלָא גּוֹ עוּמְקָא. כ' עִגּוּלָא. עוּמְקָא דְּעָאיל לְגוֹ בְּהַהוּא עִגּוּלָא ו' בְּדִיּוּקָנָא דְּהַאי כ"ו, וְהַאי פ' עִידּוּלָא וְעוּמְקָא. רְבוּעָא גּוֹ חֲמָשִׁין מַטְלָנִין ה' רְבוּעָא גּוֹ מִשְׁחָתָא ו' כְּדִיקְנָא דְּאָעִיל בְּעִגּוּלָא הַהוּא דִּיוּקְנָא מַמָּשׁ אָעִיל בְּרְבוּעָא. בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא אִתְפְּשַׁט בְּכָל אִנּוּן קְשָׁרִין וְסִימָנֵהוֹן חו"ל. ח' לְעֵלָּא, ו' בְּאֶמְצַע, ל' בְּכֻלְּהוּ כַּד אִתְפַּשְׁטַת בּוּצִינָא, כָּל חַד וְחַד עָבִיד תְּחוּמָא לְתַבְרָא גְּלוּפִי דְּיַמָּא. שָׁרָאן גַּלְיָן וְסַלְקִין רַגְזִין,

נְפָקָא ח' קִשְׁרָא בְּרָזוֹי וּבָטַשׁ לוֹן וְרָשִׁים בְּמִשְׁחָתָא וְאַהַדְרוּ גַּלְיָן. לִסְטָר מִזְרָח שְׁרָאן גַּלְיָן לִסְטַר צָפוֹן רָגְזִין וְסָלְקִין וְרָעֲשִׁין וְנָפְקָא רָזָא דְּקִשְׁרָא ו' בְּכָל אִנּוּן רְשִׁימִין, וּבָטַשׁ לוֹן רָשִׁים בִּרְשִׁימוּ גּוֹ מִשְׁחָתָא וְאַהַדְרוּ גַּלְיָן. לִסְטָר דָּרוֹם שְׁרָאן גַּלְיָן וְסָלְקִין וְרָגְזִין וְרָעֲשִׁין סַלְקִין וְנַחְתִּין. נָפְקָא ל' קִשְׁרָא דְּאִתְעֲבִיד בְּכֻלְּהוּ קִשְׁרִין מַגְדְּלָא בְּשׁוּרוֹי, מַקָּפָן בְּעַבְרִין ורשין וְרָשִׁים בִּתְחוּמָא, וְגַלְיָן אַהַדְרוּ לִסְטָר צָפוֹן לִסְטָר מִזְרָח לִסְטָר דָּרוֹם, וְאִתְבָּרוּ וְאִשְׁתְּכַדְּ רֻגְזָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיה ה) אֲשֶׁר שַׂמְתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. ח"ל סַלְקִין בָּאֲוִירָא אִתְעָרְבוּ באתון, וְאִתּוּן שְׁרָאן עלון לְנָפְקָא בְּהוֹן קְלִין דְּקְלַיָּא, וְאִלֵּין אִנּוּן תְּחוּמָא לְשַׁכְלוּלָא דְּרָזָא דִּמְהֵימְנוּתָא. וְאִלֵּין חֵי"ךְ וְלִישָׁ"ן וּמַגְדְּלָא דְּשִׁנַּיִן, עַל אִלֵּין שַׁרְיָאן כֹּלָּא. וְאִלֵּין אִנּוּן דְּאִתְכַּסְיָן בְּקָלָא פְּנִימָאָה, וּבְקָלָא דְּאִשְׁתְּמַע וּבְמִלּוֹלָא. וְאִלֵּין אִנּוּן תְּחוּמָא לְאִלֵּין. אִלֵּין מַשְׁנְיָן לְכִתְרָא קַדְמָאָה דַּהֲוָה בִּסְתִימוּ.

וְכַד אִתְפְּשַׁט מָטָאת לְחַד מֵאִלֵּין, וְאִשְׁתַּנֵּי וְאִתְעֲבִיד רוח' דְּלָא שָׁכִיךְ לְעָלְמִין וּנְבִיעוּ תָּדִיר. בְּגִין דְּהַהוּא קִשְׁרָא דְּאִיהוּ תְּחוּמָא דְּבוּצִינָא, בָּטַשׁ בֵּהּ, וּבְגִינֵהּ נָבִיעַ כַּחֲשַׁאי, וְדָא רָזָא ח' חֵיךְ, הָכֵי אִתְקְרֵי. דָּא עָבִיד בִּנְיָנָא בְּגָרוֹן דְּבַר נָשׁ. וְדָא הוּא תְּחוּמָא קַדְמָאָה, כַּד בָּעָא לְאִתְפַּשְׁטָא הַהוּא נְקֻדָּה, סָלִיק הַאי קִשְׁרָא וְנָטִיל לֵהּ מֵהַאי אֲתַר, וְשָׁנֵי לֵהּ בְּתִלְת גְּוָנִין, בְּאֶשָׁא בְּרוּחָא בְּמַיָּא. בְּגִין דְּהַאי קִשְׁרָא כַּד אִתְקַשַּׁר מֵאַיִן סוֹף בְּבוּצִינָא, הָכֵי אִתְקַשַּׁר. וְכַד אַפִּיק קָלָא דְּאִשְׁתְּמַע מִגּוֹ דְּחִיקוּ דְּפָשִׁיט דְּמַחֲשָׁבָה, הַאי קִשְׁרָא דְּחִיק לֵהּ, וְשָׁדַר לֵהּ לְקִשְׁרָא תִּנְיָנָא בְּרָזָא דוא"ו דְּאִיהוּ לִישָׁן, וּבָטַשׁ הַהוּא קָלָא בֵּהּ, וְאִשְׁתְּמַע מֵהַאי סִטְרָא וְשַׁרְיָא עַל הַאי סִטְרָא דְּלִישָׁן. וּבְגִין כָּךְ אִקְרֵי הַאי קָלָא ו' לִישָׁן. הַאי קִשְׁרָא דְּאִיהוּ לִישָׁן שָׁדַר לֵהּ לְגוֹ קִשְׁרָא תַּקִּיפָא, מַגְדְּלָא כְּלָלָא דְּעֶשְׂרִין וּתְרֵין שׁוּרִין, וּכְדֵין הַהוּא קָלָא אִשְׁתְּכַדְּ לְגוֹ מִלָּה בְּשִׁיעוּרָא. גּוֹ תְּהוֹמָא כַּדְקָא יָאוּת. וְאִלֵּין ג' קִשְׁרִין אִנּוּן תְּחוּמָא לְאַעֲנָאָה לְקָלָא וּלְמִלָּה, וּלְכָל אִנּוּן סִטְרִין דְּנָפְקִין מִקָּלָא וּמִלָּה דְּאִקְרוּן יְמֵי קֶדֶם. וְאִלֵּין אַסְגִּין יוֹמֵי בְּשִׁעוּרָא כַּדְקָא יָאוּת, לְקָלָא וּמִלָּה. וְרָזָא דָּא (איוב כ"ט:י"ח) וְכַחוֹל אַרְבֶּה יָמִים. בְּגִין חוֹל אַסְגִּיאוּ יוֹמִין גּוֹ שִׁיעוּרָא דְּבוּצִינָא כַּדְקָא חָזֵי, וְכֻלָּא מֵאַיִן סוֹף. אֵין סוֹף כֻּלְּהוּ נְקוּדִין דְּאוֹרַיְתָא, קִשְׁרִין אִלֵּין תִּלַת קִשְׁרִין דְּקָא אָמַרְנָן, בְּשִׁיעוּרָא רָזָא דְּחוֹל וְאִנּוּן תִּלַת נְקוּדִין דְּשַׁרְיָן עַל אַתְוָן, לְעֵלָּא וּלְאֶמְצָעִיתָא וּלְתַתָּא, וְאִנּוּן חו"ל דְּקָאָמַרְנָן. קַדְמָאָה שַׁרְיָא לְעֵלָּא וְאִקְרֵי בְּכֻלְּהוּ. שַׁרְיָא תִּנְיָנָא בְּאֶמְצָעִיתָא, וְשָׁנֵי שְׁמָא וְאִתְקַשַּׁר בֵּין עליא וְתַתָּא. תְּלִיתָאָה דְּאִיהוּ תַּקִּיפָא אִקְרֵי בִּשְׁמָא אָחֳרָא. וְעַל דָּא הַנֵּי תְּלָתָא אִקְרוּ גְּבוּל תְּחוּמָא דְּקוּלְפִין, סִטְרוֹי דְּבוּצִינָא לְשַׁוָּאָה תְּחוּמָא לְכֹלָּא לְעֵלָּא וְתַתָּא. מִקִּשְׁרָא תְּלִיתָאָה נָפִיק הַאי זֹהַר, וְאִיהוּ זֹהַר הָרָקִיעַ דְּבֵהּ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא כְּכוֹכָבִים וּמַזָּלֵי לְאַנְהָרָא. כַּד הַאי זֹהַר נָהִיר וּבָטַשׁ בְּכָל אִנּוּן טוּרִין, וְרָשִׁים לוֹן וְאָפִישׁ לוֹן וְאַסְגֵּי לוֹן, וּכְדֵין אִשְׁתְּלִימוּ כֻּלְּהוּ.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. הַאי זֹהַר אַפִּיק אַתְוָן דַּקִּיקִין כְּחִיזוּ דְּאִנּוּן עִלָּאִין, אַתְוָן עִלָּאִין אַתְוָן דַּקִּיקִין, וְכֻלְּהוּ בְּרָזָא עִלָּאָה כַּדְקָא חֲזֵי מִקִּשְׁרָא תִּנְיָנָא אֶמְצָעִיתָא נָפְקֵי מַזָּלוֹת דְּזָהֲרִין לְאִסְתַּכְּלָא בֵּהּ וְהוּא זֹהַר עִלָּאָה. מִקִּשְׁרָא תְּלִיתָאָה נָפְקֵי כּוֹכְבַיָּא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא וְעַל דָּא (דניאל י״ב:ג׳) וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. וּמַצְדִּיקֵי דַּיְקָא, וְאִנּוּן כְּכוֹכְבַיָּא דְּצַדֶּק. וְכֻלְּהוּ תַּלְיָן בְּהַאי זֹהַר. תֹּשַׁע נַהֲרִין לָא מִתְפַּשְׁטִין מִנַּיְהוּ אַתְוָן כַּהֲנֵי דְּנָפְקֵי מִגּוֹ נְקֻדָּה אָחֳרָא. אִלֵּין לָא מִתְפַּשְׁטֵי אֶלָּא פְּשִׁיטוּ דַּקִּיק וְאִשְׁתְּאַרוּ אִלֵּין בְּקִיּוּמַיְהוּ. וְהַהוּא פְּשִׁיטוּ דְּמִתְפַּשְׁטֵי אִנּוּן טַעֲמֵי דְּאוֹרַיְתָא דְּנָפְקֵי לְנַגְּנָא בֵּהּ. תְּלַת קִשְׁרִין קַדְמָאִין דְּקָא אָמְרָן, קִשְׁרָא קַדְמָאָה אִשְׁתְּאַר עַל אַתְוָן לְעֵלָּא לְנָקֻדָּה, וְאִשְׁתְּאַר לְמֶהֱוֵי טַעְמָא לְעֵלָּא. תְּרֵי אָחֳרָנִין קַיְמִין לְטַעְמָא חָדָא, וְאִנּוּן תְּרֵין נְקוּדִין גּוֹ דְּיוּקְנָא דו׳ו. ו׳ אִלֵּין לָא מִתְפַּשְׁטֵי יַתִּיר, אֶלָּא קַיְמֵי בְּקִיּוּמַיְהוּ ג׳ נְקוּדִין ג׳ קְשָׁרִים, לְאַעֲנָאָה כֹּלָּא בְּכָל אִנּוּן רָזִין דְּקָא אָמְרָן. וְכֻלְּהוּ אִיהוּ רָזָא דְּאוֹרַיְתָא דְּאִסְתַּמְּכָא, בְּגִין דְּאִית לְאוֹרַיְתָא עַל דְּיִסְתְּמַךְ. סְמִיכוּ סָתִים פְּנִימָאָה וּסְמִיכוּ דְּגַלֵּי יַתִּיר וְעָבִיד מַטְלְנוֹי דְּאוֹרַיְתָא לְמֵיהַךְ וְלָא תִּפּוֹק לְבַר. אוֹרַיְתָא בְּלָא סְמִיכוּ דָּא פְּנִימָאָה לָאו סְמִיכוּ וְלָא, אִשְׁתְּכַחַת לְמֶהֱוֵי אוֹרַיְתָא וְכֹלָּא מֵאַיִן סוֹף וְעֶשְׂרִין וּתְרֵין אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא וְאִלֵּין מֵהַאי נְקֻדָּה דְּנָפְקָא מֵאַיִן סוֹף. תֹּשַׁע נְקוּדִין דְּשָׁלְטִין עַל אַתְוָן אִנּוּן אֵין סוֹף וְשַׁלִּיטִין עַל כֹּלָּא. תְּלֵיסַר טַעֲמֵי דְּאוֹרַיְתָא אִתְפַּשְּׁטוּ מִנַּיְהוּ, וְכֻלְּהוּ כ״ב כְּחֻשְׁבָּן אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא. אִלֵּין כ״ב נְקוּדִין וְטַעֲמֵי דְּאוֹרַיְתָא. אִנּוּן רָזָא דְּבוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא לְמִשְׁחָתָא דְּכֹלָּא בָּרָזָא דָּא, כָּל מִשְׁחָתָא לְאָרְכָא וּלְפוּתְיָא לְעָמְקָא וּלְרוּמָא. לֵית לֵהּ מִשְׁחָתָא דְּנָפְקָא מִשִּׁיעוּרָא דָּא, מֵרֵיחַ דְּתֵשַׁע נְקוּדֵי וּתְלֵיסַר טַעֲמִין עַל רָזָא דָּא אוֹרַיְתָא קַיְמָא בְּכָל סִטְרוֹי, וְכָל רָזִין. וְכָל עֲמִיקִין דְּאוֹרַיְתָא לָא נָפְקוּ מֵרָזָא דָּא לְבַר. בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא בְּרָזָא דָּא עָבִיד מִשְׁחָתָא לְכָל אִנּוּן מִשְׁחָתִין, וְרָזָא דָּא לָא אִתְיְהִיב לְגַלָּאָה בַּר לְדַחֲלֵי חַטָּאָה, דִּי רָזָא דְּמֶהֱמְנוּתָא בִּידֵיהוּ וְאִנּוּן כְּשָׁרָאן לְגַלָּאָה לוֹן. אִלֵּין מַפְתְּחִין דְּאִנּוּן כ״ב דְּשָׁלְטִין עַל אוֹרַיְתָא, וּמֵאִלֵּין מִתְפָּרְשָׁן כָּל רָזִין וְכָל עֲמִקִין דְּאוֹרַיְתָא, וְכָל מְדִידוּ דְּכָל מִשְׁחָתִין בְּכָל אִנּוּן סִטְרִין. אִלֵּין מַפְתְּחָן אִתְמְסָרוּ לֵהּ לְמֹשֶׁה בְּסִינַי בְּשַׁעֲתָא דְּקָרַן עוֹר פָּנָיו, וּמְסַר לוֹן בְּרָזָא דְּלְחִישׁוּ לִיהוֹשֻׁעַ וְכָל אִנּוּן סָבִין, עַד דְּמָטוּ לְמָארֵי מְהֵימְנוּתָא לְמִנְדַּע. זְכָאָה חוּלָקֵהוֹן בְּעָלְמָא דֵּין וּבָעָלְמָא דְּאָתֵי.

מַתְנִיתִין בָּאֳרְבַּע תַּקִּיפִין דְּרוּחֵי דְּעָלְמָא. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. מָאן מַשְׂכִּילִים, אִלֵּין דְּיַדְעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בִּיקָרָא דְּמָארֵהוֹן, וְיַדְעֵי רָזָא דְּחָכְמְתָא לְמֵיעַל בְּלָא כְּסוּפָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי, אִלֵּין זְהִירִין כְּזוֹהֲרָא עִלָּאָה. וּמַה דְּאָמַר וְהַמַּשְׂכִּילִים וְלָא אָמַר וְהַיּוֹדְעִים, אִלֵּין וַדַּאי אִנּוּן דְּמִסְתַּכְּלָאן בָּרְזִין פְּנִימָאִין סְתִימִין דְּלָא קַיְמִין בְּגִלּוּיָא, וְלָא אִתְמְסָרוּ לְכָל בְּנֵי נָשָׁא. מָאן דְּזָכֵי לְאִסְתַּכְּלָא בֵּהּ בְּסָכְלְתָנוּ. דָּא אַזְהִיר דְּנָצִיץ בְּעִטּוּרָא דְּזֹהֲרָא עִלָּאָה עַל כֹּלָּא. לֵית

זְהָרָא דְּאַזְהַר כְּדָא. לֵית זִיהֲרָא דְּנָצִיץ לְהַהוּא עָלְמָא כְּהַאי זִיהֲרָא. דָּא זֹהַר דְּאוֹרַיְתָא דָּא זֹהַר דְּמָארֵיהוֹן דְּחָכְמְתָא דְּיַרְתִּין הַהוּא עָלְמָא עַל כֹּלָּא. אִנּוּן נָפְקִין וְעָאלִין בְּכָל גִּנְזֵי דְּמָארֵיהוֹן. וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִּידֵיהוֹן. כֹּלָּא כְּסִיפַּן מְזוּהֲרָא דִּילְהוֹן. זֹהַר דָּא נָצִיץ לְכָל סְטָר. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, הָרַבִּים וְלָא כֹלָּא. כְּגַוְונָא (דניאל י״ב:ב׳) וְרַבִּים מִישֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר יָקִיצוּ. מַאי וְרַבִּים בְּגִין דְּאִית דְּלָא יְקוּמוּן. וְדָא הִיא אַדְמַת עָפָר. מַאי אַדְמַת עָפָר. אֶלָּא אַדְמַת דְּהִיא מֵעָפָר, וְדָא הִיא אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאִיהִי אַדְמַת מֵהַהוּא עָפָר. דִּכְתִיב בֵּהּ (קהלת ג׳:כ׳) הַכֹּל הָיָה מִן הֶעָפָר. וַאֲפִלּוּ גַּלְגַּל חַמָּה. וְאִתְנַהֲרִין שְׁאַר חַיָּבִין מִנַּהּ וְלָא יְקוּמוּן. וּבְגִין כָּךְ וְרַבִּים אִלֵּין יִשְׂרָאֵל. אוֹף הָכָא וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. אִלֵּין יִשְׂרָאֵל דְּזָכוּן לְאוֹרַיְתָא דְּנָקֵדָה דְּסָתִים. וְאוֹרַיְתָא כְּלָלָא דִּנְבִיאִים וּכְתוּבִים. כְּלָלָא דְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה. וּבְגִין דְּאִיהִי כְּלָלָא דְּכֹלָּא מָאן דְּזָכָה בָּהּ זָכֵי בְּכֹלָּא. כַּכּוֹכָבִים. אִית כַּכּוֹכָבִים דְּאִתְחָזוּן לְסָטָר מִזָּרָח. כַּכּוֹכָבִים לִסְטָר צָפוֹן. כַּכּוֹכָבִים לִסְטָר דָּרוֹם. כַּכּוֹכָבִים לִסְטָר מַעֲרָב. אִי קִיסְטוֹן בְּקוּלְפּוֹן תְּלָת לְכָל סְטָר דַּקִּיקָיָא נַצְצִין, וּתְרֵין כְּקִיטְפָּא כּוֹכָבָא דְּזִיהֲרָא זָהִיר וְסָתִים גּוֹ תּוּקְפּוֹי דְּעֲנָלָא. כּוֹכָבָא נָהִיר וְזָהִיר בְּחַוָּוו מֵהַאי סִטְרָא. כּוֹכָבָא אָחֳרָא נָהִיר וְזָהִיר סָמְקָא. דָּא חַיִּין דָּא מוֹתָא סָמִיךְ לְהַאי דַּהֲבָא דַּקִּיק דְּלָא נָהִיר וְלָא נָפִיק קִיטָטָא דְּיִקְטָטָא. (נ״א דקנטא) גּוֹ הֵיכָלָא דְּאַתְוָן דַּקִּיקִין שָׁבַע טַעֲמֵי דְּאוֹרַיְתָא תַּלְיָן בְּהוֹן. וְאִלֵּין טַעֲמִין דְּאִתְפָּרְשׁוּ מֵאִנּוּן טַעֲמִין אָחֳרָנִין תְּלֵיסַר דְּקִיְימִין לְאַעֲנָאָה וּלְנַגְּנָא, וְאִלֵּין שֶׁבַע מִתְפָּרְשָׁן לִי״ג אָחֳרָנִין, לְאַעֲנָאָה וּלְנַגְּנָא לַכְּתוּבִים. וְאִלֵּין יְחִידָאֵי לַאֲתַר דָּא בְּז' הֵיכָלִין דִּכְתוּבִים וְאִלֵּין שֶׁבַע מִתְפָּרְשָׁן מֵאִנּוּן אָחֳרָנִין. וְכַד שָׁרָאן בַּכְּתוּבִים מִתְפָּרְשָׁן לְעֶשֶׂר, וְעַלֵּיהוּ אִקְרֵי סֵפֶר כְּתוּבִים סֵפֶר אֱמוּנִים. וְעֶשֶׂר אֱמוּנִים עֲלֵיהוּ אִנּוּן. לְבָתַר מִתְפָּרְשָׁן לִי״ג, וְכֹלָּא כְּגַוְונָא דִּלְעֵלָּא בְּאוֹרַיְתָא, נְבִיאִים שָׁרָאן בְּדוּכְתַיְהוּ וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּאוֹרַיְתָא אַזְלָא. בּוּצִינָא דְּקָאדִינוּתָא עָבִיד מִשְׁחָתָא בִּמְדִידוּ דְּקָא אָמַרְן. וְכֹלָּא בְּרָזָא דְּאֵין סוֹף בְּנִגּוּנָא דְּטַעֲמֵי, שְׁאֲרֵי וּבְטַשׁ אֲוִירָא דִּילְהוֹן. דְּהַהוּא אֲוִירָא נָפְקָא מֵאֵין סוֹף וּבְטַשׁ גּוֹ מֹחָא, וּמֹחָא אַפִּיק אֲוִירָא וּבְטַשׁ בִּגְרוֹנָא, דְּמִתַּמָּן נָפַק אֲוִירָא אָחֳרָא לְבַר. אִשְׁתְּכָחוּ תְּלָת אֲוִירִין וְאִתְכְּלִילוּ בְּחַד אִלֵּין שְׁרָאן בְּתְלָת קִשְׁרִין דְּקָא אָמַרְן וְשָׁאֲרֵי מְבוּצִינָא פְּשִׁיטוּ לְאִתְפַּשְׁטָא, וּמְדִיד לְאָרְכָּא וּפוּתְיָא לְעָמְקָא וְרוּמָא. לְאִנּוּן כ״ב מַפְתְּחָן עִלָּאִין וּמְדִיד כ״ב אַתְוָן. וְכָל רָזָא וְעוּמְקָא וּסְתִימוּ דִּילְהוֹן, לְקֶבֶל ג' אֲוִירִין ג' קִשְׁרִין, יהו״ה אֱלֹהֵינוּ יהו״ה. וְכֹלָּא בְּרָזָא לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וְכֵיוָן דְּאַדְכָּרוּ (נ״א דאתחברו) בְּפוּמָא, נָפְקָא בּוּצִינָא וְאִצְטְרִיךְ לְמַדִּיד לוֹן לְהַנֵּי שְׁמָהָן גּוֹ מִשְׁחָתָא, וּמִשְׁחָתָא דִּילְהוֹן אָחִיד בְּמִדִּידוּ דְּאָרְכָּא וּפוּתְיָא, עוּמְקָא וְרוּמָא, עִגּוּלָא וְרִבּוּעָא. וְהָכֵי אִצְטְרִיךְ, בְּגִין דְּרָזָא דְּשְׁמָהָן בָּעָאן לְאִסְתַּמְכָא עַל אֵין סוֹף, וּלְאִתְקַיְּמָא בְּקִיּוּמָא שְׁלִים גּוֹ מִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא, בְּנִקּוּדֵי וְטַעֲמֵי בְּנִגּוּנָא. דְּדָא שְׁלִימוּ דְּרָזָא דְּיִחוּדָא כַּדְקָא חֲזֵי. וְלֵית מָאן דְּיָדַע עַל מַה

קְיוּמָא דְּכֹלָּא, בַּר מָארֵי מְהֵימְנוּתָא וּזְעִירִין אִנּוּן. אֲחֵ"ד א' בַּחֲטֵיפָא רָזָא לְאִתְקַשְּׁרָא בּוּצִינָא בְּאִנּוּן קְשָׁרִין, וְעָבִיד מִשְׁחָתָא אוֹרַיְתָא דְּמֹשֶׁה נְקֻדָּה חֲדָא דְּנַפְקָא מֵאֵין. נְבִיאִים מֵהַהוּא נְקֻדָּה אִתְפְּשָׁטוּ וְאִתְכְּלִילוּ בָּהּ, וְנַחְתֵּי לְתַתָּא, וְאִלֵּין אִסְתְּמָכוּ עַל קְיָמָא דְּסָתִים מֵאֵין סוֹף ג' קְשָׁרִין כַּדְקָא אֲמָרַן.

מַתְנִיתִין קְטוּפֵי דְּקִטְרִין מָארֵי דַּחֲרִיכִין, פְּקִיחִין דְּעַיְנִין מָארֵי דְּלִבָּא, בְּסָכְלְתָנוּ קְרִיבוּ שְׁמָעוּ, מָאן מְנָכוֹן דְּשָׁמַע קַל גַּלְגַּלָּא דְּנָעִים וְאַסְחַר בְּגַלְגּוּלָא, סַלְקָא וְנַחְתָּא וְרָמֵי קָלִין בְּקַל נָעִימוּ, וּתְלַת נְצִיצִין נָפְקִין מֵאֲפוּתָא דְּכָל קָלָא. וְהַהוּא גַּלְגַּלָּא אַסְחַר לְעֵלָּא וּלְתַתָּא, וְנָפְקָא נְצִיצָא וְלָהִיט לָהּ לְגַלְגַּלָּא. וּכְדֵין אַפִּיק אֶשָּׁא מְלַהֲטָא בְּקוּלְפִין. הַהוּא גַּלְגַּלָּא כַּד אִתְפְּשַׁט בּוּצִינָא לְמִשְׁחָתָא, נָפְקָא אֲוִירָא דַּכְיָא דְּלָהִיט בְּאִנּוּן תְּלַת אֲוִירִין דְּקָאָמְרָן, וְלַהֲטִין כַּחֲדָא. וּמֵהַהוּא לְהִיטוּ נָפְקָא גַּלְגַּלָּא דְּא דְּאַסְחַר וּלְסַלְקָא וְנַחְתָּא. וְכַד מִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא נָפְקָא וּמָדִיד מֵעֵלָּא לְתַתָּא, הַאי גַּלְגַּלָּא כָּנִישׁ כָּל מַשְׁרְיָן. וְכַד שָׁארָא מִשְׁחָתָא הַאי גַּלְגַּלָּא נָהִים בְּנְעִימוּ וַאֲפִיק אַתְוָן נְצִיצִין דַּקִּיקִין לְפָרְשָׁא בְּאַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא וּכְדֵין אִקְרֵי מָסֹרֶת. מֵהַאי גַּלְגַּלָּא לָהִיט אָחֳרָא תַּתָּאָה, וְאִתְפְּשַׁט וְלָהִיט אַתְוָן אָחֳרָנִין לְפָרְשָׁא וְלֹא כְּאִנּוּן קַדְמָאֵי וְאִקְרֵי מָסֹרֶת זְעִירָא. אִלֵּין תְּרֵין גַּלְגַּלִּין אִקְרוּן מָסֹרֶת זְעִירָא וּמָסֹרֶת רַבְרְבָא. אִלֵּין תְּרֵין מָסֹרֶת אִתְמְסָרוּ לִידוֹי דְּרַעְיָא מְהֵימָנָא, לְמִנְדַּע וּלְאִסְתַּכְּלָא, עַד דְּנַחְתוּ אַתְוָן וְאִתְחֲקָקוּ עַל לוּחֵי אַבְנִין. כַּד גַּלְגַּלֵּי שָׁארֵי וְאִסְחַר כַּמָּה חַיְלִין וְכַמָּה מַשְׁרְיָן מָארֵיהוֹן דְּגַדְפִּין טָאסִין בְּאִנּוּן רְקִיעִין, וְאִנּוּן אַתְוָן דְּנָפְקֵי אִתְמְסָרוּ לְהַהוּא מְמָנָא קַדִּישָׁא דְּאִקְרֵי יופיא"ל מָארֵי דְּחָכְמְתָא. וּכְדֵין אָזִיל וְחָקִיק לוֹן סַהֲרֵי דְּאַתְוָן. וְהַאי מְמָנָא קַדִּישָׁא מָסַר לוֹן לְמְהֵימָנָא קַדִּישָׁא. כד"א (שמות כ"ד:י"ב) עֲלֵה אֵלַי ההָרָה וֶהְיֵה שָׁם וְגו'.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. אִלֵּין אִנּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְתָא, וְאִסְתַּכְּלִין בְּמִלֵּי דְּאוֹרַיְתָא בְּרַעְיָתָא בְּהֵרְהוּרָא דְּלִבָּא. וְהַמַּשְׂכִּילִים דְּמִסְתַּכְּלָן, וְלָא מִסְתַּכְּלָן בְּמִלָּה בִּלְחוּדָהָא. אֶלָּא דְּמִסְתַּכְּלָן בַּאֲתַר דְּתָלֵי הַהוּא מִלָּה. בְּגִין דְּלֵית מִלָּה דְּלָא תַלְיָא עַל רָזָא אָחֳרָא עִלָּאָה. וְיִשְׂכַּח בְּמִלָּה דָּא מִלָּה אָחֳרָא דְּרָזָא עִלָּאָה, מִגּוֹ אִסְפַּקְלָרְיָא דְּלָא נַהֲרָא, יִשְׂכַּח וְיֶחֱמֵי בַּר נָשׁ רָזָא דְּאִסְפַּקְלָרְיָא דְּנַהֲרָא. וְסִימָנִיךְ (משלי ט"ז:כ') מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר יִמְצָא טוֹב. דָּבָר, דָּא אִסְפַּקְלָרְיָא דְּלָא נַהֲרָא. יִמְצָא טוֹב, דָּא אִסְפַּקְלָרְיָא דְּנַהֲרָא. מַשְׂכִּיל. עַל דָּבָר, וְלָא כְּתִיב מַשְׂכִּיל דָּבָר, אֶלָּא עַל דָּבָר, דְּבָעֵי לְאִסְתַּכְּלָא עִלָּאָה לְעֵלָּא. וְדָא הוּא כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דָּא הוּא רָקִיעַ דְּאִשְׁתְּמוֹדָעָא עַל חֵיוָן לְתַתָּא. דְּמִגּוֹ הַאי רָקִיעַ יִסְתַּכַּל בְּהַהוּא זֹהַר, דְּנָצִיץ זָהֳרָא דְּזָהֳרִין עִלָּאִין, זָהֳרָא דְּנָפִיק מִגּוֹ נְקֻדָּה עִלָּאָה, יַזְהִיר וְיִתְנַצִּיץ בִּנְצִיצוּ דְּשָׁאַר נְהוֹרִין לְכָל סְטָר. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. מַה כּוֹכָבִים דְּקַיְמָן תְּדִיר בְּקְיוּמָא דְּאִנּוּן נְיְמוּסֵי שְׁמַיָּא לְאַנְהָרָא תְּדִיר. כמד"א וְאֶת הַכּוֹכָבִים, אִלֵּין כּוֹכָבִים דְּנָהֲרִין. וּמַצְדִּיקֵי

הָרַבִּים דְּדַחֲקֵי לוֹן וֵאלֵּקֵי לוֹן לְמֵיטַר אוֹרְחוֹי דְּאוֹרַיְתָא. כַּכּוֹכָבִים, אִלֵּין אִנּוּן דְּגָשִׁים דְּאַתְוָן דְּדַחֲקֵי לוֹן, וּמַפְקֵי לוֹן לְנָהוֹרָא. וְאִלֵּין אִנּוּן כּוֹכְבֵי דְּשַׁרְבִיטָא מְפָקֵי רוּחָא וּנְהוֹרָא כַּחֲדָא, וְאַנְהִירוּ לָרָזָא דְּאַתְוָן. כְּזֹהַר הָרָקִיעַ דָּא נְקֻדָּה דְּשַׁרְיָא עַל אַתְוָן לְנַגְּנָא וּלְאִתְפַּשְּׁטָא, וְדָא אִיהִי נְקֻדָּה דְּאִיהִי רְבִיעַ עַל אַתְוָן כְּאִמָּא עַל בְּנִין. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ נְקֻדָּה חֲדָא אִתְפַּשְּׁטַת לְנַגּוּנָא וְלָא אִתְפַּשְּׁטַת בחזות'. וְדָא אִיהוּ רָזָא דִּכְתִיב (תהלים לב) מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת דָּהָא יוֹם הַשַּׁבָּת בְּהַאי סָלְקָא. וְעַל דָּא נְגוּנָא דְּהַאי נְקֻדָּה. סָלְקָא בְּנַיְחָא וְדָא אִיהוּ זֹהַר דְּהַאי רָקִיעַ דְּאִקְרֵי יוֹם הַשַּׁבָּת.

וְעוֹד יַזְהִרוּ, אִנּוּן מַשְׂכִּילִים בְּהַהוּא זֹהַר דְּסָלְקָא בֵּהּ הַהוּא רָקִיעָא. וּבְגִין דְּהַהוּא רָקִיעָא. וּבְגִין דְּהַהוּא רָקִיעָא זְעֵירָא מִכָּל רְקִיעִין, הַאי נְקֻדָּה דְּסָלְקָא בֵּהּ הַהוּא אִתְפַּשְּׁטוּתָא דְּנְגוּנָא זְעֵיר בְּנַיְחָא, וְלָא סַגְיָא, וְשִׁעוּרָא דִּילֵהּ בְּנְגוּנָא כַּד אוֹשִׁיטוּ דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא לְגַבֵּי הַאי רָקִיעַ כְּדֵי דְּיַחֲדִין. וְעַל דָּא בֵּהּ תַּרְוַיְהוּ תְּרִין רוּחִין אִתְפַּשְּׁטַת בְּנְגוּנָא, כְּדֵי דְּחַיָּא וְאָתֵי רוּחָא זְעֵיר בְּנַיְחָא. לְבָתַר הַאי נְקוּדָּא אִטְמָרַת בְּגַוָּהּ, וְאִתְחַפְיָא וְאִתְפַּשְּׁטַת בְּאִתְפַּשְּׁטוּתָא כְּהַאי תּוֹלָעְתָּא דְּאִתְחַפְיָא, וּבָתַר דְּאִתְחַפְיָא בְּגַוָּהּ אִזְדְּרִיק לְתַתָּא לְנְגוּנָא, וְדָא אִקְרֵי זְרִיקָא דְּהַאי נְקֻדָּה, בְּגִין דְּאִתְיַשְּׁבַת בְּהַאי בִּימִינָא, וְכַד אִתְפַּשְּׁטַת הַאי נְקֻדָּה לְנַגְּנָא אֲחִידַת אַבּוּצִינָא דְּקַרְדּוּנִיתָא, לְאִתְיַשְּׁבָא וְנָהִיר וְנָצִיץ, וּכְדֵין וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר, כְּהַהוּא זֹהַר מַמָּשׁ דְּאִתְפְּשַׁט וְאִזְדְּרִיק נְצִיצוּ לְאִתְיַשְּׁבָא, וְדָא מַשְׂכִּיל עַל דָּבָר. וְדַאי בְּגִין דְּאִיהִי קַיְמָא עַל דָּבָר יְמָצָא טוֹב, אִתְפַּשְּׁטוּתָא דְּזֹהַר דָּא דְּאִיהוּ נְצִיצוּ וּזְהִירוּ לְאִסְתַּכָּלָא, וְרָזָא דָּא אִיהוּ עוּמְקָא וְרוּמָא לְאִתְיַשְּׁבָא בְּרָזָא דְּבוּצִינָא כְּהַהוּא דָּבָר.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דָּא רְקִיעָא דְּבֵהּ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא כּוֹכְבַיָּא וּמַזָּלֵי. הָכָא פְּשִׁיטוּ דְּבוּצִינָא לְנַגְּנָא, ע"ד בְּתִמְיהוּ בַּסְלִיקוּ עַל כֻּלָּא. וְסִימָנִיךְ (תהילים קי"ב:ט') פִּזַּר נָתַן לָאֶבְיוֹנִים. דְּהָא אִיהוּ יְהִיב לְכֻלְּהוּ תַּתָּאֵי, וּמִשְׁחָתָא דְּבוּצִינָא פִּזַּר רַבְרְבָא. דְּכַד מִשְׁחָתָא סָלְקָא וְאִתְרַבְרְבָא כְּדֵין אִיהוּ סָלִיק וְאוֹשִׁיט שִׁית אֲמִין, בְּשִׁעוּרָא דְּשִׁית נְקוּדִין לְאָרְכָּא וּלְפוּתְיָא כְּחִיזוּ דָּא דְּאִיהוּ פִּזַּר, וְהַאי אִיהוּ סִימָנִיךְ (אסתר ה) וַיִּשָּׁט הַמֶּלֶךְ לְאֶסְתֵּר אֶת שַׁרְבִיט הַזָּהָב. וְתָנֵינָן שִׁית אֲמִין אוֹשִׁיט לְקַבְּלָה. מֵהַאי פִּזַּר מַלְיָא מַבּוּעִיךְ וְיָהִיב למסכיני. וְהַאי אִיהוּ שַׁרְבִיטָא דְּאִתְתְּקַן בְּמִשְׁחָתָא דָּא. וּבְנְגוּנָא דְּמִשְׁחָתָא דָּא סָלְקָן וְאִתְתְּקָנָן כַּדְקָא יָאוּת. וּכְדֵין וְהַמַּשְׂכִּילִים וְגוֹ'. שִׁעוּרָא דָּא כְּשִׁעוּרָא דְּשִׁית נְקוּדִין, לְנַגְּנָא תִּלְתָּ לְאָרְכָּא וּתְלָתָ לְפוּתְיָא. בְּגִין דְּאִיהוּ רָזָא דְּשִׁית. שִׁית אִנּוּן, וְאִנּוּן חֲמֵשׁ. תְּלָתָ לְאָרְכָּא תְּרִין לְפוּתְיָא כַּד מִסְתַּכְּלָאן ג' לְסִטְרָא דָּא, וְג' לְסִטְרָא דָּא. וּכְדֵין וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. אִלֵּין אִנּוּן שִׁית נְקוּדִין דְּאִנּוּן נְצִיצִין, וְנָהֲרִין לְתַתָּא. וְאִנּוּן כּוֹכָבִים טְמִירִין לְאַנְהָרָא, וְסִיהֲרָא אִתְנְהִירַת בְּכָל חַד וְחַד מִמִּשְׁחָתָא דִּילְהוֹן דְּאִתְנַעְיָצָאן בְּבוּצִינָא.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. דָּא רָקִיעַ דְּחֵיוָן דְּקַיְמִין אִתְפְּשַׁט בּוּצִינָא וּמָדִיד לְאָרְכָּא ג' קִשְׁרִין לִימִינָא וְג' קִשְׁרִין לִשְׂמָאלָא. אִלֵּין תְּלַת קִשְׁרִין חַד קָיְמָא. וְאִלֵּין תְּלַת חַד קָיְמָא. וְאִלֵּין תְּלַת נְקוּדִין דְּקַיְמִין דָּא עֵ"ד בֵּין לְסִטְרָא דָּא בֵּין לְסִטְרָא דָּא. מְדִידוּ דְּבוּצִינָא שִׁעוּר לְנַגְנָא תְּרֵין טַעֲמִין, דְּקַיְמִין בְּחֵיזוּ דְּקַיְמִין נְגוּנָא דְּמַשְׁחָתָא דְּמָדִיד בַּתְרֵי יַרְכִין דְּקַיְמִין. יַעֲקֹב דְּאִיהוּ גּוּפָא, אִסְתְּמִיךְ עַל קִיּוּמִין בְּמִדִּידוּ דְּבוּצִינָא. כַּד עָאל לַאֲבוּה רָזָא דְּוַיְבָא לוֹ יַיִן וַיֵּשְׁתְּ. וְגוּפָא אִתְקַיַּם בְּקִיּוּמֵהּ. וְעַל דָּא וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ'. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ דְּמִתְפַּשְׁטִין וְנָהֲרִין לְתַתָּא, כַּד שַׁרְבִיטָא אִתְקַיַּם בְּרָזָא דְּפָזָר, וְיָהִיב וְעָאל בְּמִשְׁחָתָא וּמָדִיד וְאִתְתְּקָנוּ אִלֵּין תְּרֵין קַיְמִין בְּמִשְׁחָתָא לְתַתָּא, וְאִתְתַּקַּן בּוּצִינָא וּמָדִיד דָּא עִם דָּא. כְּדֵין וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ דְּהָא לְתַתָּא אִתְתְּקָנַת בְּתִקּוּנָא דְּנוּקְבָא לְקַבְּלָא דְּכוֹרָא, וְיַרְכִין אִתְתְּקָנוּ בְּלָא פְּשִׁיטוּ. וְהָכָא לָאו נְגוּנָא בְּגוֹ מִשְׁחָתָא דָּא, וְאִקְרֵי אֶתְנַחְתָּא לָקֳבֵל תְּרֵי טַעֲמֵי, רָזָא דְּנוּקְבָא דִּפְתִיחָא לְקָבֵל דְּכוּרָא וְהָכָא לָאו נְגוּנָא דְּכֹלָּא בְּנַיְיחָא. מִשְׁחָתָא דָּא טְמִירָא, כְּדֵין וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ. דָּא רָקִיעַ דִּימִינָא דְּזָהִיר וְנָהִיר וְאַתְקִיף בְּתֻקְפֵּהּ. שְׁאַרֵי בּוּצִינָא וְאִתְפְּשַׁט לְאַנְהָרָא, וְנְגוּנָא דְּקָא אָזְלָא מִסְּטָר יְמִינָא תְּרֵי אוֹחִיר וְהַאי כְּפוּף, וְאִתְיְעִיף לְקַבְּלָא דְּסַנְטוּרָא בְּקַנְטוּפָא וְאִתְפְּשָׁטוּ תְּרֵין דְּרוֹעִין כַּחֲדָא, בְּרָזָא דְּאָזְלָא וְגָרִישׁ דקטור שְׁמָאלָא. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כַּד פָּסַק נְהוֹרָא וּבוּצִינָא פָּסְקָה, וְלָא מָדִיד בְּאָרְכָּא וּפוּתְיָא מִתַּתָּא לְעֵלָּא, אִתְפְּשַׁט בּוּצִינָא וְאָחִיד מֵעֵלָּא לְתַתָּא בְּרָזָא דְּקַשִׁירוּ, וְאִתְבָּרְכָאן עִלָּאִין וְתַתָּאִין בְּהַאי מְדִידוּ דְּבוּצִינָא. (נ"א דנגונא) לְכֻלְּהוּ מִשְׁחָתִין, וְאִתְעֲבִיד כֹּלָּא מִשְׁחָתָא חַד דְּקַיְמָא וְאִסְתְּמִיךְ כֹּלָּא ע"ד. וּבְגִין כָּךְ כַּד עוֹבָדִין מִתְכַּשְׁרִין לְתַתָּא, וְאִתְכַּשְׁרָן בְּעוֹבָדִין טָבִין, בְּעוֹבָדִין דְּאוֹרַיְתָא, כְּדֵין כֹּלָּא אִתְתְּקַן עַד הַאי אֲתַר. דְּהָא הָכָא אִשְׁתְּכַח וְאִזְדַּמַּן בְּגִלּוּיָא וּבְכַסּוּיָא, רָזָא דְּמֹהֲמְנוּתָא וְנָטְלָא עַד הָכָא.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כַּד עוֹבָדִין מִתַּתְקְנָן וְאָחִיד מִשְׁחָתָא אָחֳרָא בְּסִתְימוּ, וּפָסְקָה בֵּין מִשְׁחָתָא דִּלְתַתָּא לְמִשְׁחָתָא עִלָּאָה. מִשְׁחָתָא עִלָּאָה אִיהִי מִשְׁחָתָא וְלָא לְמִשְׁחָתָא, לָא מִשְׁחָתָא כְּלָל. וּבְגִין כָּךְ פָּסְקָה מִתַּתָּא לְעֵלָּא, וּמַפְסְקָא מֵעֵלָּא לְתַתָּא. וְרָזָא דָּא יהו"ה ו' יהו"ה פָּסְקָה בְּגַוָּיהוּ, וְכֹלָּא חַד בְּרָזָא דְּבוּצִינָא. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ, כַּד עוֹבָדִין לָא מִתְכַּשְׁרָן וּבוּצִינָא לָא אִתְפַּשְׁטַת, כְּדֵין שׁוֹפָרָא אִתְהַפַּךְ וְכֹלָּא אִתְעַכָּב וּקְיָמָא בְּדוּכְתֵּהּ, וְלָא נָגִיד לַתַּתָּא. וּלְזִמְנִין דְּהָא נָגִיד עַד דְּמָטֵי לְשַׁרְבִיטָא וְקַיְמָא תַּמָּן, וְלָא נָגִיד לַתַּתָּא וְאִתְעַכָּב. וְנְגוּנָא קַיְמָא וּבְטַשׁ בַּדַּרְגָּא דְּאִיהוּ קַדְמָאָה, וּבוּצִינָא קַיְמָא תַּמָּן וְלָא מָדִיד וְלָא פָּשִׁיט מִשְׁחָתָא. וְכָל דָּא בְּגִין דְּשׁוֹפָרָא אִתְהַפַּךְ מִתַּתָּאֵי עַל עוֹבָדֵיהוֹן דְּלָא כָּשֵׁר. וְכַד בּוּצִינָא אִתְפַּשְׁטַת וּמָדִיד כְּדֵין שׁוֹפָרָא אָזְלַת וּתְלַת קִשְׁרִין קַיְמִין בְּדוּכְתֵּהּ וְאַף עַל גַּב דִּבְרָזָא אָחֳרָא

קְיָמָא כֻּלָּא אִיהוּ בְּרָזָא חֲדָא דְּהָא ג' קִשְׁרִין אִלֵּין דְּקַיְּמִין בְּדוּכְתֵּהּ תְּחוֹת גַּדְפּוֹי דְּהַהוּא שׁוֹפָרָא בּוּצִינָא קַיְּמָא תַּמָּן וְאִתְבָּרְכָן גּוֹ חֲבִיבוּ. סְגוֹלְתָּא בְּרָזָא דִּתְלָת אֲבָהָן דְּקַיְּמָא גּוֹ שׁוֹפָרָא, הָכָא בּוּצִינָא מָדִיד מִשְׁחָתָא דָּא בְּכֻלְּהוּ. בָּאָרְכָּא ופותיי' עוּמְקָא וְרוּמָא וְעָגוּלָא, וְלָא קַיְּמָא הָכָא מִשְׁחָתָא לְאִתְגַּלְיָא וּכְדֵין כְּזֹהַר הָרָקִיעַ רְקִיעָא סְתִימָאָה דְּלָא אִתְגַּלְיָא כְּלָל, וְקַיְּמָא עַל רֵישֵׁי דְּחִיוָן קְדוֹשִׁים דְּקַיְּמָן בְּרָזָא דַּאֲבָהָן. וְהַאי רְקִיעָא סְתִימָאָה עִלַּה קַיְּמָא עֲלַיְהוּ. וְאַפִּיק מִנַּהּ זֹהַר דְּנָהִיר לְכֻלְּהוּ חִיוָן. וּכְדֵין קַיְּמָא בּוּצִינָא דְּנָהִר וּבָטַשׁ בְּכֻלְּהוּ לְאִזְדַּהַר, וְעַל דָּא כֻּלָּא בְּרָזָא דְּמִשְׁחָתָא קַיְּמָא לְנַגְּנָא בְּשִׁעוּרָא דְּנִגּוּנָא מָדִיד בּוּצִינָא. לֵית מָאן דְּיָדַע לֵהּ לְהַאי רָזָא, בַּר אִנּוּן לְוָאֵי דְּקַיְּמָן עַל נִגּוּנָא וְלָא גַּרְעֵי וְלָא מִתְפַּשְׁטֵי לְבַר, אֶלָּא כֻּלָּא גּוֹ מִשְׁחָתָא דְּרָזָא דְּבוּצִינָא. אִנּוּן ג' קִשְׁרִין קַדְמָאֵי דְּקָאֲמַרַן דְּקִשְׁרָא קַדְמָאָה אִשְׁתְּאַר עַל אַתְוָן לְנַקְּדָא לְמֶהֱוֵי טַעֲמָא לְעֵלָּא. לַזְמִנִין הַאי נְקֻדָּה דְּקַיְּמָא לְטַעֲמָא לְעֵלָּא, בּוּצִינָא נָחִית לֵהּ לְתַתָּא לְהַאי קִשְׁרָא, לְמֶעֱבַד בֵּהּ מְדִידוּ לְתַתָּא. וְכֻלָּא בְּרָזָא דְּדִיוּקְנָא דְּוָא"ו נָחִית אִקְרֵי תביר'. וְכַד נָחִית וּקְיָמָא עַל אַתְוָן הָא אִתְמַר. וְאִנּוּן שְׁנֵי קִשְׁרִין אָחֳרָנִין דְּקָא אָמְרוּ דְּאִשְׁתְּאֲרוּ קַיְּמִין עַל אַתְוָן וְאִתְפַּשָּׁט בּוּצִינָא בְּרָזָא דְּוָא"ו וְאָחִיד לוֹן. וּכְדֵין אִקְרֵי זְקֵף רַב וְכַד לָא קַיְּמָא פְּשִׁיטוּ דָּא בְּהַנֵּי תְּרֵי קִשְׁרִין, אִקְרֵי זְקִיפָא זְעִיר, וְאַף עַל גַּב דְּהָא כֻּלָּא בְּרָזָא חֲדָא קַיְּמָא.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ יַעַבְדוּן נְגוּנָא בְּרָזָא דָּא כַּדְקָא חֲזַי. יַזְהִרוּ לְעֵלָּא יַזְהִרוּ לְתַתָּא, לְקַיְּמָא קְיוּמָא דְּרָזָא דִּמְהֵמְנוּתָא, וְסָמְכִין לֵהּ וְנַהֲרִין לֵהּ. יַזְהִרוּ בְּהַהוּא נְגוּנָא רוּחָא בָּתַר רוּחָא וּנְעִימוּ דָּא בָּתַר דָּא. כַּד מִתְחַבְּרָן כֻּלָּא בְּרָזָא דָּא, מִשְׁחָתָא סָלִיק כְּחַשְׁבָּן יַזְהִרוּ. בְּגִין דְּהַאי יַזְהִרוּ הוּא כְּחַשְׁבָּן רל"ח, דְּהַנֵּי רוּחֵי וּתְנוּעֵי לְנַגְּנָא לְאִתְפַּשְּׁטָא בּוּצִינָא בְּכֻלְּהוּ נְהוֹרִין, גּוֹ מִשְׁחָתָא לְאִסְתְּמָכָא אוֹרַיְתָא. וּבְגִין דָּא יַזְהִרוּ כְּזֹהַ"ר הָכֵי הוּא לְחַשְׁבָּנָא יַזְהִיר"ו. יַזְהִרוּ כְּזֹהַר חַד הוּא. מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֶלָּא כְּמָה דְּאִתְמַר דְּרָקִיעָא עִלָּאָה סְתִימָאָה עַל כֻּלָּא, מִשְׁחָתָא גּוֹ בּוּצִינָא דְּקַיְּמָא בְּהַאי רָקִיעַ, בְּכֻלְּהוּ מִשְׁחָתֵי דְּחִיוָן קַדִּישִׁין עִלָּאִין וְתַתָּאִין וּבְגִין כָּךְ יַזְהִרוּ כְּזֹהַר בְּכָל אִנּוּן חִיוָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין כְּזֹהַר בְּהַהוּא רָקִיעַ דְּקַיְּמָא עֲלַיְהוּ, וְכֻלָּא דָּא לְקֻבֵּל דָּא. וְסִימָנָא דְּכָל רָזִין אִלֵּין בְּהַאי קַיְּמָא יַזְהִרוּ כְּזֹהַר סִימָנָא דָּא. וְרָזָא דָּא לָא אִתְיְהִיב אֶלָּא לְמָארֵי מִדִּין דְּיַדְעֵי בְּרָזָא דָּא בּוּצִינָא. זַכָּאִין אִנּוּן צַדִּיקַיָּא בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי.

תָּא חֲזֵי וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ וְכוּ'. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ אִלֵּין אִנּוּן דְּמִסְתַּכְּלֵי בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא בְּסִתְרֵי רָזִין דְּאוֹרַיְתָא אִלֵּין צַדִּיקַיָּא דְּעָבְדִין רְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן. וּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְתָא יָמָמָא וְלֵילְיָא. וְאִלֵּין אִנּוּן מַשְׂכִּילִים דְּאִנּוּן מַשְׂכִּילִים בִּרְעוּתָא דְּמָארֵיהוֹן תָּדִיר. וְהָא אוֹקִימְנָא דְּלֵית דַּרְגָּא כְּדַרְגָּא דִּידְהוּ. בְּגִין כָּךְ כָּל אִנּוּן דְּמִשְׁתַּדְּלֵי בְּאוֹרַיְתָא, אִקְרוּן מַשְׂכִּילִים מִסְתַּכְּלָן בְּחָכְמְתָא מִסְתַּכְּלָאן בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא עִלָּאָה. אֵין סוֹף אִתְפַּשַּׁט נְהִירוּ סָתִים דְּלָא יְדִיעַ, וְהַאי

נְפָקָא מֵאַיִן סוֹף קַיְמָא לְקַיְמָא. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, אִלֵּין אִנּוּן דְּמִסְתַּכְּלֵי בְּרָזָא דְּחָכְמְתָא, בְּסִתְרֵי בְּרָזָא דְּאוֹרַיְתָא אִלֵּין אִנּוּן דְּיָדְעֵי בְּרָזָא דְּרָזִין, וּמִסְתַּכְּלָן וְתָחֲזוּ לְאִזְדַּהֲרָא בְּהַהוּא זְהִירוּ דְּנָגִיד וְנָפִיק וְקַיְמֵי בְּרָזֵי דְּאוֹרַיְתָא, וְיָדְעֵי לְאִסְתַּכְּלָא בְּסִתְרָהָא. כְּזֹהַר הָרָקִיעַ, דָּא אִיהוּ רָקִיעָא דְּקָאִים לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וְאִתְעַטַּר לְעֵלָּא וְנָהִיר לְתַתָּא. וְהַהוּא זֹהַר נָגִיד וְאִתְמְשַׁךְ לְתַתָּאֵי וּמֵהַהוּא זֹהַר אִתְזָנוּ, וְקַיְמֵי בְּקִיּוּמֵיהוּ וְאָזְלֵי וְשָׁאטָן וְנַצְחֵי גְּבוֹרֵי שְׁמַיָּא וְדַיְנֵי גְּבוּרְתֵּי טְסִיסִין. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. כַּד נָהֲרִין כּוֹכָבַיָּא בִּנְהִירוּ דְּנָצִיץ וְנָטְלֵי בְּמַטְלָנוֹי לְאִתְנַהֲרָא מִגּוֹ דַּרְגִּין יְדִיעָאן, כּוֹכָבָא דְּנָהִיר מִסְּטָר דְּמִזְרָח כַּמָּה אִנּוּן מַשְׁרְיָן מוֹלגן קַיְמָאן בְּקִסְטוֹרַיְהוּ. הַאי כּוֹכָבָא נָצִיץ תְּלַת זִמְנֵי וּבָטַשׁ נְצִיצוּ דִּילֵּהּ בִּרְבִיעָאָה לְקִבְלָא נְצִיצוּ דְּחַד קִטְרָא וְטַהֲרוּרָא דְּקַיְמָא. לְעֵלָּא. וּבְתַר שְׁכִיךְ וְאִתְנַצְּצָן כָּל אִנּוּן אֲחָרָנִין וְאִיהוּ סָתִים בַּאֲתַרֵיהּ. וְהַאי אִקָּרֵי כְּכוֹכָבָא אוּמָנָא לְבָתַר נָפְקָא לְסִטָּר דָּרוֹם כּוֹכָבָא אָחֳרָא, וְדָא נָצִיץ בְּד' כּוֹכָבִים דְּרָהֲטֵי וְאָזְלֵי וְאוֹשִׁיטוּ נְהוֹרָא דִּילְהוֹן לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלְמָא, וְהַאי אִקָּרֵי כּוֹכָבָא דְּנָצִיץ מִתְּרֵי סִטְרֵי דָּרוֹם וּמִזְרָח. מִתְנַהֲרֵי אֶלֶף וְרִבּוֹא רִבְוָן כּוֹכְבַיָּא דְּנָטְלֵי זִיהֲרָא וּנְצִיצוּ מִגּוֹ דְּנָהִיר מִן מֵם שְׁמְשָׁא. שִׁמְשָׁא דְּמַשְׁקוֹפָא (נ"א משקופא דשמשא) כַּד נָהִיר בְּמַטְלָנוֹי נָהֲרִין מִנֵּהּ כָּל אִנּוּן כּוֹכְבַיָּא דְּנָהֲרִין וְנָצְצִין כָּל אִנּוּן כּוֹכָבָא אוּמָנָא. אַף עַל גַּב דְּסָתִים לְבָתַר נָפִיק וְזָהִיר עִלָּאָה חַד מְמָנָא ויגזריא"ל שְׁמֵהּ. וְכַד הַאי כּוֹכָבָא אוּמָנָא נָפִיק וְנָצִיץ וְלָא אַסְתִּים, כְּדֵין הַהוּא מְמָנָא נְחִית (נ"א נפיק) שְׁלָמָא לְהַהוּא סִטְרָא. וְכַד בּוּצִינָא דְּקַרְדִּינוּתָא כַּד עָבִיד מִשְׁחָתָא לְעֵלָּא וְתַתָּא, וְכוּלָּא אִסְתָּמִיךְ וְאַנְהִיר וּנְגִיד אִתְעָרוּתָא דִּרְקִיעָא עִלָּאָה לָקָבְלֵהּ דְּמִזְרָח, וְאִיהוּ אִתְעַר לְקָבְלֵהּ דְּמַעֲרָב, וְסִימָנִיךְ (ישעיהו מ"א:ב') מִי הֵעִיר מִמִּזְרָח צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ. כְּדֵין כָּל אִנּוּן מְמָנָן דְּקַיְמִין עַל כּוֹכָבַיָּא, כֻּלְּהוּ יוֹבִילוּן נְהִירוּ דְּאַנְפִּין מִגּוֹ שִׁמְשָׁא, כַּד נָטִיל שִׁמְשָׁא לְמַשְׁקוֹפָא חֲדָא דְּקָאֵי מַשְׁקוֹפָא דבילג'. כְּדֵין הַהוּא כּוֹכָבָא דְּנָצִיץ נָהִיר מִגּוֹ חֵילָא דְּחַד מְמָנָא דְּנָטִיל כַּד נָטִיל שִׁמְשָׁא. (עכ"מ וכאן תחלת ענין ונראה שצריך להתחיל)

וַיְהִי לִי שׁוֹר וַחֲמוֹר מִסִּטְרָא דִּתְפִלִּין דְּרֵישָׁא. צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה מִסִּטְרָא דִּתְפִלִּין דְּיָד וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם, וְהָא אוֹקְמוּהּ כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה. דִּצְרִיכִין לְשָׁלֹשׁ גְּלֻגּוֹלִין לְגַבֵּהּ, כְּמָא דְּאוֹקְמוּהּ יְשַׁלֵּשׁ אָדָם שְׁנוֹתָיו וְגוֹ'. וְאוֹקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין בְּשַׁבָּת אֵין עוֹלִין בָּאֵילָן, וְאֵין רוֹכְבִין (נ"א סומכין) בָּאֵילָן, וְאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּאֵילָן. הַאי בְּאוֹרַח רָזָא אֲנָא שָׁאֵיל לָךְ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא וְלָאו בִּפְשִׁיטוּ דְּמָארֵי מַתְנִיתִין גּוּפָנִיִּים. אֶלָּא דְּמָארֵי מַתְנִיתִין שִׂכְלִיִּים דְּאִתְמַר עֲלַיְהוּ וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. א"ל סָבָא סָבָא אִמָּא אִנְתְּ דְּאַנְתְּ מִסִּטְרָא דְּאֵילָנָא דְּאִקְרֵי אִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּנָטְעִי בְּשַׁבָּת מַלְכְּתָא, דְּלָא צָרִיךְ שׁוּם בַּר נָשׁ לְאִשְׁתַּמְּשָׁא בָּהּ. כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָגָא חֲלָף. וְדָא שְׁמָא מְפָרַשׁ דְּסָלִיק לְחֵשְׁבַּן אָדָם. וְאוֹקְמוּהּ רַבָּנָן

כָּל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בַּשֵּׁם הַמְפֹרָשׁ נֶעֱקָר מִן הָעוֹלָם. א"ל בְּרִיךְ אַנְתְּ בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, דְּבַוַדַּאי הָכֵי הוּא, דְּבְיוֹמֵי דְּחֹל שָׁלְטָא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, דְּאִיהוּ אָדָם דְּוַיִיצֶר בַּייֵצֶר הַטּוֹב וּבַייֵצֶר הָרָע, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב׳:ז׳) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. וְאִיהוּ עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּחָב בֵּהּ אָדָם. וְדָא הוּא מְטַטְרוֹ"ן דְּאִיהוּ עָבֵד דְּשַׁלִּיט בְּשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה וְאִיהוּ גּוּפָנִי, וְשַׁלִּיט בְּשִׁית יוֹמִין דְּחֹל דְּאִנּוּן חֶלְיָן דְּטֻמְאָה וְחֶלְיָן דְּטָהֳרָה. וּמִנֵּהּ אִתְיְהִיבוּ שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, טֻמְאָה וְטָהֳרָה, כָּשֵׁר וּפָסוּל. וּבֵהּ שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלַאכְתֶּךָ. וְלֵית עֲבוֹדָה אֶלָּא צְלוֹתָא, דְּבֵהּ צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְמֶהֱוֵי כְּעָבֶד הַמְסַדֵּר שִׁבְחָיו לְפָנֵי רַבּוֹ, וּכְעָבֶד הַשּׁוֹאֵל פְּרָס מֵרַבּוֹ, וּכְעָבֶד הַמְקַבֵּל פְּרָס מֵרַבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ. אֲבָל בְּשַׁבַּת מַלְכְּתָא דְּשָׁלְטָא בֵּהּ אִילָנָא דְּחַיֵּי וְלֹא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע אוֹקְמוּהּ דְּאֵין מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּאִילָן שׁוּם שִׁמּוּשׁ, וְכָל הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בְּתָנָא חָלָף. וְלֹא עוֹלִין בֵּהּ וְלֹא סוֹמְכִין בֵּהּ לְאִשְׁתַּמְּשָׁא, דְּלָא מְקַצְּצִין בַּנְּטִיעוֹת, דְּלֵית תַּמָּן קְצוּץ וּפְרוּד בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי.

וְאִילָנָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בֵּהּ פְּרוּד בֵּין טוֹב לָרָע. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א, ד) וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וְצָרִיךְ לְמֶעֱבַד קְצוּץ בֵּהּ לְמֶהֱוֵי בַּר נָשׁ בְּלֹא יֵצֶר הָרָע, כְּגַוְונָא דְּקָצִיץ לֵהּ מִנֵּהּ וַהֲרָגֵהּ בְּגַרְסָתֵהּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים קו) לִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי. וְלָקֵבֵל מ"ט מִן מְטַטְרוֹ"ן אִנּוּן מ"ט פָּנִים טְהוֹר. וּמִסְטְרָא דְּסַמָּאֵ"ל מ"ט פָּנִים טְמֵא. וּמָאן דְּזָכֵי לְחַבְּרָא ה' למ"ט פָּנִים דְּטָהוֹר דְּאִיהוּ חֲמִשָּׁא חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה, אִתְעֲבִיד מטה לְמַחָאֲה בֵּהּ לְיִצְרֵהּ בְּאַת י' דְּאִיהִי עֶשֶׂר מְחָאַן וְהַיְנוּ, ה"י מִן אֱלֹהִים. וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי מַטֵּה הָאֱלֹהִים. וּבַעַל הַאי מַטֶּה אִיהוּ ו' דְּאִתְמַר בֵּהּ (שמות ל"ד:י') הִנֵּה אָנֹכִי כּוֹרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמֶּךָ, דְּכָרַת עִמֵּהּ י"ג מִכִּילָן דְּרַחֲמֵי דְּלֹא יַחֲזֹר רֵיקָם בִּצְלוֹתֵהּ. דְּאֵלִם בְּלֹא ה"י אִתְּיִרִיקָם. וְדָא הוּא דְּאָמַר יַעֲקֹב לוּלֵי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אַבְרָהָם וּפַחַד יִצְחָק הָיָה לִי כִּי עַתָּה רֵיקָם שִׁלַּחְתַּנִי (שם לא). וְאַמַּאי בְּגִין דְּאִתְמַר בְּלָבָן וַתַּחֲלֵף אֶת מַשְׂכֻּרְתִּי עֲשֶׂרֶת מוֹנִים (שם ל"א מ"א), וּבְאַת י' אִתְעֲבִיד לִיהַ נַס. דֶּאֱלֹהִים אַפִּיק מִנֵּהּ ה"י, נִשְׁאָר אל"ם רֵיק בְּלֹא אוֹרַיְתָא דְּבַעַל פֶּה. אֲבָל מָאן דְּצַלֵּי צְלוֹתָא לְאִילָנָא דְּחַיֵּי, לֹא יַחֲזֹר רֵיקָם בִּצְלוֹתֵהּ לְעוֹלָם. וּבְגִין דְּא אִית אֱלֹהִים מִסְטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, וְאִית אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מִסְטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי וְלֹא זָכִין לֵהּ אֶלָּא מָארֵי קַבָּלָה דְּיָדְעִין רָזִין דְּאוֹרַיְתָא. אֲ"ל בּוּצִינָא קַדִּישָׁא לְהַהוּא סָבָא מַאי אִשְׁתְּמוֹדַע מָאן דְּאִיהוּ בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי דְּאִיהוּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָ"ה בְּיוּ"ד אַתְוָן דִּשְׁמָא מְפֹרָשׁ דְּאִיהוּ אָדָם דַּאֲצִילוּת דְּהָכֵי סָלִיק יוּ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א לְחֶשְׁבַּן אָדָם. לְמָאן דְּאִיהוּ מִסְטְרָא דְּאָדָם דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע דְּאִית בֵּהּ אָדָם טוֹב וְאָדָם בְּלִיַּעַל.

אֲ"ל בּוּצִינָא קַדִּישָׁא בֵּין אָדָם טוֹב דְּעֵץ הַדַּעַת, לְאָדָם דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, אִית חִלּוּף בְּהוֹן. כְּגוֹן וְהִבְדִּילָה הַפָּרֹכֶת לָכֶם וְגוֹ'. דְּדָא בַּבְּרִיאָה וְדָא בַּאֲצִילוּת. אִשְׁתְּמוֹדַע מָאן דְּאִיהוּ מֵאִילָנָא

דְּחַיֵּי נִשְׁמָתֵהּ, וַדַּאי כַּד מָנַח תְּפִלִּין עַל רֵישֵׁהּ מִתְכַּוֵּן לְאַעֲלָא כָּל אֱלֹהִים אֲחֵרִים תְּחוֹת שֻׁלְטָנוּתָא דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא דְּבַר נָשׁ, וּלְאַעֲלָא כָּל אֻמִּין תְּחוֹת יַד ה' דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. בְּגִין דִּבְגָלוּתָא אִתְמַר תַּחַת שָׁלֹשׁ רָגְזָה הָאָרֶץ, תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנָבָל כִּי יִשְׂבַּע לֶחֶם, וְשִׂפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִרְתָּהּ. וּבְגִין דָּא תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא וְיָד לְאַעֲלָא שִׂפְחָה תְּחוֹת גְּבִרְתָּהּ עִלָּא וְתַתָּא. וּבַהַזְכָּרוֹת דִּלְבָאו דִּכְלִילָן בֶּהוֹן דְּאִיהוּ שָׁקוּל לְאוֹרַיְתָא, צָרִיךְ לְאַעֲלָא עֶבֶד תַּחַת רַבּוֹ עִלָּא וְתַתָּא. וְדָא אִקְרֵי בָּרָא דְּקַדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כֹּה אָמַר ה' בְּנִי בְּכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְאִלֵּין דְּעָבְדִין דָּא אִתְמַר בְּהוֹן בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וּבְגִין דָּא אָמַר (פרקי אבות) אַל תִּהְיוּ כַּעֲבָדִים הַמְשַׁמְּשִׁים אֶת הָרַב עַל מְנָת לְקַבֵּל פְּרָס. וּמָאן דְּעָבִיד פִּקּוּדָא דָּא עַל מְנָת לְקַשֵּׁר אֱלֹהִים אֲחֵרִים דַּעֲבוֹדָה זָרָה לְמֶהֱוֵי לְשִׁעְבּוּדֵהּ, וְאֻמִּין דִּלְתַתָּא לִישַׁוֵּי תְּחוֹת יְדֵהּ, לָא יְהַבִין לֵהּ נְשָׁמָה אֶלָּא מִסִּטְרָא דְּהַאי עֶבֶד. וּבְגִין דָּא אִם כְּבָנִים אִם כָּעֲבָדִים. וּבְגִין דָּא (תהילים א':ב') כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ. וְאוֹקְמוּהּ רַבָּנָן דְּלֵית לְאִתְעַסְקָא בַּר נָשׁ בְּאוֹרַיְתָא אֶלָּא בְּמָה שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ. אִית שֶׁלִּבּוֹ חָפֵץ בְּסִתְרֵי אוֹרַיְתָא, בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית וּבְמַעֲשֵׂה מֶרְכָּבָה. וְאִית דְּלָא בָּעֵי אֶלָּא בְּפִשְׁטֵי אוֹרַיְתָא, דְּפִשְׁטִין אִנּוּן מִסִּטְרָא דְּעֶבֶד וְרָזִין מִסִּטְרָא דְּמַלְכָּא. אֲדוֹן וְעֶבֶד. וּבְגִין דָּא לְדָא אִתְקְרֵי שְׁתִילָא וּלְדָא נָטוּעַ. שְׁתִיל דְּלֵית לֵהּ קְשׁוּרָא. וְנָטוּעַ דְּלֵית לֵהּ עֲקִירָא.

וַהֲנָחָה דְּשַׁבָּת בִּרְשׁוּת יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם, אִיהִי שְׁכִינְתָּא שַׁבַּת מַלְכְּתָא, לֹא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בֵּהּ עֲקִירָא מֵהַהוּא חֵפֶץ, דְּאִתְמַר בֵּהּ כִּי אִם בְּתוֹרַת ה' חֶפְצוֹ וְאוֹקְמוּהּ רַבָּנָן. אֶלָּא לְמֶהֱוֵי בֵּהּ קָבוּעַ. אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, צָרִיךְ לְמֶעֱבַד בֵּהּ עֲקִירָא לְמֶהֱוֵי מְטַלְטָל וְגַלֵּי מֵאֲתַר לַאֲתַר, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין. אַף חוֹבֵב עַמִּים וְגוֹ'. אִלֵּין אִנּוּן דְּמַכְתְּתִין רַגְלֵיהוֹן מִמְּדִינָה לִמְדִינָה. וְדָרְשִׁינָן לֵהּ דה"ק בְּזִמְנָא דְּאַתְּ חוֹבֵב עַמִּים בְּגָלוּתָא בְּחוֹבִין דְּדָרָא. כָּל קְדוֹשָׁיו יִהְיוּ בְיָדֶךָ, וּלְבָתַר אָמַר וְהֵם תֻּכּוּ לְרַגְלֶיךָ, אִלֵּין אִנּוּן דְּמַכְתְּתִין רַגְלֵיהוֹן מִמְּדִינָה לִמְדִינָה וּמֵאֲתַר לַאֲתַר, לְשָׁא וְלִתֵּן בְּמִשָּׁא וּבְמַתָּן דְּאוֹרַיְתָא, דְּאָזְלִין מְטַלְטְלִין מֵאֲתַר לַאֲתַר אִתְחֲשִׁיב לוֹן כְּגִלְגּוּל. דְּשָׁבַע מִינֵי עֲנִיּוּת אִתְחֲשִׁיב לֵהּ לְבַר נָשׁ כְּשֶׁבַע מִדּוֹרִין דְּגֵיהִינֹם, דִּלְכֻלְּהוּ נָחִית אָדָם בְּתִיּוּבְתָּא סָלִיק, דְּעָלְיְהוּ אִתְמַר וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי שֶׁבַע כְּחַטֹּאתֵיכֶם. בְּגִין דְּחָב אָדָם בְּז' מִינִין דְּאִנּוּן חִטָּה וּשְׂעוֹרָה וְגֶפֶן וּתְאֵנָה וְרִמּוֹן זֵית שֶׁמֶן וּדְבַשׁ. וּבְגִין דָּא הֲווֹ אָמְרֵי רַבָּנָן דמתני' אִילָן שֶׁאֹכַל אָדָם הָרִאשׁוֹן חִטָּה הָיָה. וְאָחֳרִנִין אָמְרִין גֶּפֶן הֲוָה. וְאָחֳרִנִין אָמְרִין תְּאֵנָה הֲיָתָה, וְלֹא הֲווֹ חוֹלְקִין בְּמִלּוֹלֵיהוּ, דְּכֹלָּא קְשׁוֹט. דְּשִׁבְעַת מִינִין נְטוּעִין בָּאָרֶץ, חִטָּה וּשְׂעוֹרָה. וְהֵינוּ דִּתְנַן, בָּעֻצֶּרֶת עַל פֵּרוֹת הָאִילָן נִדּוֹן כָּל עָלְמָא. כֻּלְּהוּ קָרָא לוֹן אִילָן חַד מִסִּטְרָא חַד. וּמִסִּטְרָא אָחֳרָא מִתְפָּרְשָׁן לְז' מִינִין. כְּגוֹן לוּלָב דְּאִיהוּ אֲגַדָּה חֲדָא לְתַתָּא וּלְעִלָּא מִתְפָּרְשָׁן מִינִין כָּל חַד לְחוֹלָקֵהּ. כְּגַוְנָא דְּחֵיוָן דְּאִתְמַר בְּהוּ

(יחזקאל א׳:י״א) וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה וּלְתַתָּא שְׁתַּיִם חֹבְרֹת אִישׁ וּשְׁתַּיִם מְכַסּוֹת אֶת גויותיהנה. זַכָּאָה אִיהוּ עֵץ דְּאִיהוּ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם דְּאוֹרַיְתָא. וַיִּתְּיר מָאן דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּאִתְּמַר בֵּהּ אֲשֶׁר פֹּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּ״וֹ, וְדָא שְׁכִינְתָּא וְלָא אַפִּיק מֵעֵת דִּילֵהּ. אֲנִי ה׳ בְּעִתָּ״הּ אֲחִישֶׁנָּה. בְּעִתָּהּ ע״ב פָּנִים לַתּוֹרָה, דְּאִיהוּ ת׳ מִן עֵת וְעָלֵהוּ לָא יִבּוֹל. כְּגוֹן שִׁמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ. וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ (תהילים א׳:ג׳). אִלֵּין פִּקּוּדִין דַּעֲשָׂה. דְּאִתְּמַר עֲלַיְהוּ וְכָל אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה ה׳ מַצְלִיחַ בְּיָדוֹ. וְאוֹקְמוּהּ מ״מ דְּאִיהִי אוֹרַיְתָא דְּאִתְּמַר בֵּהּ שְׁתֵּה מַיִם מִבּוֹרֶךָ וְגוֹ׳. וְאוֹקְמוּהּ בּוֹר מַיִם מְכַנְּסִים. בְּאֵר מַיִם חַיִּים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מַעְיַן גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים. מִסְטָרָא דְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, אִיהִי מַיִם מְכַנְּסִים לְמִקְוֶה. מַיִם מְכַנְּסִים סְרוּחִים. אִלֵּין מִסְטָרָא דְּטוֹב. וְאִלֵּין מִסְטָרָא דְּרַע. וּמַיִם מְכַנְּסִים אִלֵּין הֲלָכוֹת וּלְקוּטוֹת דְּאִנּוּן כְּגוֹן לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה לֶעָנִי. הָכֵי מַיִם מְכַנְּסִים לְהַהוּא דְּאִקְּרֵי עָנִי בְּאוֹרַיְתָא וּבְפִקּוּדִין דִּילֵהּ, דְּלֵית לֵהּ אֶלָּא מָא דְּיָהֲבִין לֵהּ, דְּאִשְׁתַּקְיָא מִלְּבַר ע״י אָחֳרָא. וְכָל (נ״א אכל) אִלֵּין דְּסִטְרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, אִנּוּן דַּמְיָן לְבֵאר מַיִם חַיִּים, דְּלֵית לְהוּ פְּסִיקוּ, וְדַמְיָן לְעֵץ דְּאִיהוּ נָטוּעַ עַל פַּלְגֵי מַיִם, אוֹ שָׁתוּל דְּאַעֲקִרוּ הַהוּא אִילָנָא מֵאֲתַר דְּיַבָּשָׁה וּשְׁתָלוּ לֵהּ עַל פַּלְגֵי מַיִם, דְּאִנּוּן מְשַׁלְּשִׁים בְּאוֹרַיְתָא. וְאִתְקְרִיאוּ פַּלְגֵי מַיִם, עַל שֵׁם דְּאִית לְהוּ פְּלַגְתָּא דְּמַתְנִיתִין דִּילְהוֹן וְהָכֵי (נ״א וההוא) פְּלַגְתָּא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי, אִיהוּ מַיִם עֶלְיוֹנִים דְּכָרִים, מַיִם תַּחְתּוֹנִים נְקֵבוֹת, וְאִנּוּן בּוֹכִים בְּגִין דְּלָא יְהוּ רְחוֹקִין מִקֻּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד בְּהוּ פְּלַגְתָּא, דְּשַׁוֵּי פַּלְגוּ לְעֵלָּא מִן רְקִיעָא, וּפַלְגוּ לְתַתָּא מֵרְקִיעָא. בְּגִין לְמֶהֱוֵי אִשְׁתְּמוֹדַע חִלּוּק בַּן דְּכוּרִין לְנוּקְבִין. בְּגִין כָּךְ שַׁוֵּי קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הָוָא הַבְדָּלָה בֵּין אַנְפִּין דִּדְכוּרָא לְאַנְפִּין דְּנוּקְבָא.

וְהַאי אִיהוּ מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם דְּסוֹפוֹ לְהִתְקַיֵּם. אֲבָל כֻּלְּהוּ אֶחָד, כְּגוֹן דְּאִתְּמַר בָּאָדָם וְאִתְּתֵהּ אֶחָד קְרָאתִיו. וְאָת א׳ תּוֹכִיחַ דְּאִיהִי י׳ לְעֵלָּא מַיִם זְכָרִים. י׳ לְתַתָּא מַיִם נוּקְבִין. כְּגוֹן י״ָ מִן יאהדונה״י אִשְׁתְּאַרוּ שִׁית אַתְוָן בְּאֶמְצָעִיתָא, בֵּין י״ָ מִן יאהדונה״י כְּחֶשְׁבַּן ו׳ מִן א׳ דְּאִיהוּ רָקִיעַ בְּאֶמְצָעִיתָא. וְעָלֵהּ אִתְּמַר (יחזקאל א׳:כ״ו) וּמִמַּעַל לָרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשָׁם. וְאִתְּמַר בֵּהּ דְּמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה, וְדָא א׳ מִן אָדָם. וְלָאו כָּל פְּלַגְתָּא שָׁוִין. דְּאִית פְּלַגְתָּא לְמִיפְלַג בֵּין טוֹב לְרַע. וְאִית פְּלַגְתָּא לְמִיפְלַג בֵּין דְּכוּרִין לְנוּקְבִין, כְּגוֹן מְאֹרֵי מַתְנִיתִין, דְּדָא הוּא חוּלָק עַל הַהֲלָכָה דִּילֵהּ, לְמֶהֱוֵי מַיִם עֶלְיוֹנִים לְאִתְגַּבְּרָא עַל נוּקְבָא דְּאִיהִי מַיִם תַּחְתּוֹנִים וּמָאן דְּאַלִּים גָּבַר. כְּגוֹן הֲלָכָה דְּהִלֵּל עַל הֲלָכָה דְּשַׁמַּאי דְּאִתְכַּפְיָא הֲלָכָה דְּשַׁמַּאי תְּחוֹת הֲלָכָה דְּהִלֵּל. אע״פ דְּאִלּוּ וָאִלּוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים. אֶלָּא לְאַחֲזָאָה דְּמָאן דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְּנוּקְבָא, צָרִיךְ לְאִתְכַּפְיָא תְּחוֹת דְּכוּרָא. כְּגוֹן טִפָּה דְּנוּקְבָא דְּאִתְכַּפְיָא תְּחוֹת דִּדְכוּרָא אִקְּרֵי בֵּן. וְאִי טִפָּה דְּנוּקְבָא שָׁלְטָא עַל טִפָּה דִּדְכוּרָא אִקְּרֵי בַּת. וְהָכָא אִיהוּ

רָזָא וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מַיִם, דְּאִנּוּן רָזִין דְּאוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה. וְאִתְקְרִיאוּ דִּבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים מִסְטָרָא דְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וְעָלְיְהוּ אִתְּמַר (משלי כ״א:א׳) פַּלְגֵי מַיִם לֵב מֶלֶךְ בְּיַד ה׳ עַל כָּל אֲשֶׁר יַחְפּוֹץ יַטֶנּוּ. וְאִית פְּלֻגְתָּא עַל לְבוּשֵׁי א׳ מִן אָדָם וְהַיְנוּ דְּכַר וְנוּקְבָא. כְּגוֹן אִלֵּין דְּחוֹלְקִין עַל פְּסָקוֹת דִּלְבוּשֵׁי מַטְרוֹנִיתָא, וְעַבְדִין לוֹן כַּמָּה פֵּרוּקִין, עָלְיְהוּ אִתְּמַר וְעָלֵהוּ לֹא יִבֹּל. כְּגוֹן שִׁמְלָתְךָ לֹא בָלְתָה מֵעָלֶיךָ. וְלָאו אִנּוּן כְּאִנּוּן לְבוּשִׁין דְּאִסּוּר טֻמְאָה פָּסוּל, דְּהַנֵּי מָאנֵי דְּרַבָּנָן דְּבָלוּ דְּמִתְחַכְּכֵי שֵׁדִים בְּהוּ. וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ, אִלֵּין פִּקּוּדֵי דַּעֲשֵׂה. וְעוֹד אוֹרַיְתָא אִתְקְרִיאַת חוֹמָא, כְּגוֹן וְהַמַּיִם לָהֶם חוֹמָה מִימִינָם. וְאֵיהִי חַמָּה לְאֻמִּין דְּעָלְמָא דְּלָא קַבִּילוּ לָהּ, כְּגוֹן מִצְרַיִם דְּאִתְעֲבִיד לוֹן חַמָּה וְטָבְעוּ בּוֹ וּמֵתוּ. וְהַיְנוּ כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה׳ וְגוֹ׳. מִסְטָרָא דִּימִינָא אִתְקְרִיאַת שְׁכִינְתָּא חוֹמָה מִסְטָרָא דְּחֶסֶד דְּתַמָּן חָכְמָה. וּמִסְטָרָא דִּגְבוּרָה, וַאֲנִי אֶהְיֶה לָהּ נְאֻם ה׳ חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב. וּמִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאַת רוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק. גְּדוֹלָה מִסְטָרָא דְּחֶסֶד. וְחָזָק מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה בְּיָד חֲזָקָה וְגוֹ׳. גְּדוֹלָה, וַיַּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדֹלָה (שם). מִתַּרְוַיְהוּ מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, דְּאִנּוּן אֻמִּין דְּעָלְמָא דְּלָא קַבִּילוּ אוֹרַיְתָא. מֵרוּחַ ה׳ דְּאִתְּמַר בֵּהּ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה׳. וְאִתְקְרִיאַת רַעַשׁ הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֶשְׁמַע אַחֲרֵי קוֹל רַעַשׁ גָּדוֹל וְגוֹ׳ וְעָתִיד לְאַעֲבָרָא רַעַשׁ דְּסִטְרָא אָחֳרָא דְּאִתְּמַר בֵּהּ לֹא בָרַעַשׁ ה׳ (מלכים). וְאִתְקְרִיאַת אֵשׁ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב כֹּה דְּבָרִי כְּאֵשׁ נְאֻם ה׳. וְעָתִיד לְלַחֵךְ אֶשָּׁא דְּסִטְרָא אָחֳרָא, דְּאִתְּמַר בֵּהּ לֹא בָאֵשׁ ה׳. אֶשָּׁתָא׳ מַלְכָּא בְּקוֹל דְּמָמָה דַּקָּה, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא צְלוֹתָא בַּחֲשַׁאי, דְּבֵהּ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יַגִּיד תְּהִלָּתֶךָ דִּבְאַרְבָּעָה אִיהִי רְבִיעָאָה דַּקָּה, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. אֲבָל תְּלַת קְלִפִּין שָׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֲרֵלִים לֹא יֵאָכֵל וּבַשָּׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל פִּרְיוֹ, דָּא קוֹל דְּמָמָה דַּקָּה. וּבְגִין דָּא ד׳ נִכְנְסוּ לַפַּרְדֵּס, תְּלַת דְּעָאלוּ בִּתְלַת שְׁנַיִם עֲרֵלִים חַד הֵצִיץ וָמֵת. וְחַד הֵצִיץ וְנִפְגַּע. ג׳ יָצָא לְתַרְבּוּת רָעָה. רְבִיעָה דְּעָאל בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית קֹדֶשׁ הִלּוּלִים לַה׳ עָאל בְּשִׁלְמָא וְנָפַק בְּשִׁלְמָא. וְדָא רָזָא דְּפַרְדֵּס בְּתוֹךְ הַגַּן דְּאִיהוּ פ׳, פְּשַׁט, ר׳ רְאֵיָה דְּפָסוּק, ד׳ דְּרָשָׁה, כְּמָה דְּאוּקְמוּהּ אֵין מְשִׁיבִין עַל הַהַגָּדָה. בְּאִלֵּין תְּלַת נָפְלוּ תְּלַת עִלָּאֵי עִלְמָא וְנִכְשְׁלוּ. רְבִיעָאָה דְּאִיהוּ ס׳ סוֹד. רע״ק עָאל בְּשִׁלְמָא וְנָפַק בְּשִׁלְמָא. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת אוֹרַיְתָא נ״ן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב גַּן נָעוּל. נ״ן סְדָרִים דְּאוֹרַיְתָא סְתִימִין וַחֲתִימִין. וְהַיְנוּ מַעְיָן חָתוּם, כְּגוֹן יַיִן חָתוּם וְסָתוּם דְּלָא מְנַסֵּךְ לֵהּ גּוֹי, אוֹף הָכִי צָרִיךְ לְמֶהֱוֵי רָזִין דְּאוֹרַיְתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי. כֵּ״ן בְּגִימַטְרִיָּא סו״ד. וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין אָסוּר לְנַלָּאָה סִתְרֵי תּוֹרָה לְגוֹי, דְּלָא יְנַסֵּךְ לוֹן לַעֲבוֹדָה זָרָה. וְאִי תֵּימָא הָא אוּקְמוּהּ רַבָּנָן דְּאַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה קְטָלוּ לְאַרְיֵה דַּעֲבוֹדָה זָרָה דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, דִּמְיוֹנוֹ כְּאַרְיֵה, דְּעָלֵהּ אָמַר דָּוִד יֶאֱרֹב בְּמִסְתָּר כְּאַרְיֵה בְּסֻכּוֹ יֶאֱרֹב לַחֲטֹף עָנִי (תהלים). וְלֵית עָנִי אֶלָּא עָנִי מֵאוֹרַיְתָא וּמִפְקוּדִין דִּילֵהּ. בְּגִין דַּעֲתִידִין יִשְׂרָאֵל לְמֶהֱוֵי

בְּגָלוּתָא בְּדוֹחֲקָא, וּבְגִין דְּלָא לֶהֱווֹ טוֹעִין בֵּהּ בְּכֹבֶד הַמַּס וּבְכֹבֶד הַמְּלָאכָה בְּאִבּוּד דְּדַעַת קְטִילוּ לֵהּ וּבְגִין דְּלָא יִתְפַּשָּׁטוּ בָּעֲרָיוֹת סְמוּ עֵינֵי דְּיֵצֶר הָרָע דִּבְנֵי נָשָׁא וְאוֹקְמוּהּ דְּאַרְיֵה דַּעֲבוֹדָה זָרָה כַּד תְּפָסוּ לֵהּ בְּנֵימָא חָדָא דְּנָשֵׁר מִנֵּהּ. צוֹוֵחַ קָלָא עַד ד' מֵאוֹת פַּרְסָה. בְּגִין דָּא עָאלוּ לֵהּ בְּמָאנָא דְּעֹפֶרֶת וְלָא אִשְׁתְּמַע קָלֵהּ בָּהּ, וְאוֹקִידוּ לֵהּ בְּנוּרָא, לְקַיֵּם בֵּהּ תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ. וּכְגַוְנָא דְּתַקִּינוּ אֲבָהָן תְּלַת צְלוֹתִין בְּעִתִּין יְדִיעָן הָכִי תַּקִּינוּ רַבָּנָן לְשָׁלֹשׁ שְׁנוֹתֵינוּ בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה בְּתַלְמוּד. וּבְגִינַיְהוּ אוֹקְמוּהּ דְּעִתִּיד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמֵימַר קְבָעְתְּ עִתִּים לַתּוֹרָה. וְאוֹקְמוּהּ דְּמָאן דְּמִתְעַסֵּק בְּמִשְׁנָה (נלע"ד בתלמוד) עָאלוּ הִתְעַסֵּק בְּכֹלָּא. בְּגִין דְּאִיהִי כְּלִילָא בְּמִקְרָא בְּמִשְׁנָה בְּתַלְמוּד. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּאַהֲרֹן בְּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ בְּפַר בֶּן בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לְעוֹלָה. בְּפַר לְכַפָּרָא עַל עֶגְלָא. וְאַיִל לְאִדְכָּרָא עֲקֵדַת יִצְחָק. וְעוֹד בְּמִקְרָא תַּקִּינוּ דְּמִלְּמֵד לֹא יֶהֱא רַשַּׁאי לְאוֹלָפָא יַתִּיר מֵעֶשְׂרִין וְחָמְשָׁה תִּינוֹקוֹת. וְרָזָא דְּמִלָּה מִימִינָא כ"ה תְּבָרְכוּ, מִסְטְרָא דְּשְׂמָאלָא הֲלוֹא כ"ה דְּבָרַי כָּאֵשׁ נְאֻם ה'. וְהַיְנוּ וַיִּפֶּן כ"ה וְכ"ה וַיַּרְא כִּי אֵין אִישׁ. לְקַבְלֵיהוּ כ"ה אַתְוָן דְּקְרִיאַת שְׁמַע עַרְבִית וְשַׁחֲרִית בְּקָרָא קַדְמָאָה דְּקְרִיאַת שְׁמַע. וְלֵית לְאַרְכָּא יַתִּיר וְאַל מָאן דְּקָרָא קְרִיאַת שְׁמַע עֶרֶב וְבֹקֶר, כְּאִלּוּ מְקַיֵּם וְהָגִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה.

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ. מַאי מַשְׂכִּילִים. אִלֵּין אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא. יַזְהִרוּ אִלֵּין נְקוּדִין דְּנָהֲרִין בְּאַתְוָן כְּנִשְׁמְתָא בְּגוּפָא. כְּזֹהַר. אִלֵּין טַעֲמֵי תּוֹרָה דְּאִנּוּן כְּתָרִין עַל רֵישֵׁיהוּ דְּאַתְוָן, בְּרָקִיעָא דְּאִיהוּ עַל אַרְעָא כְּכְתָרָא. וְאַתְוָן וְנִקּוּדֵי וְטַעֲמֵי אִנּוּן כְּנִשְׁמְתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא. אַתְוָן אִנּוּן מִסְטְרָא דְּנַפְשָׁא דְּאִיהִי בְּרִבּוּעָא. וְנִקּוּדִין בְּעַגּוּלָא דְּאַתְוָן בְּעַגּוּלָא בְּגִין דְּאִנּוּן כְּאָדָם דְּיצִירָה. נְקוּדִין אִנּוּן מִסְטְרָא דְּרוּחָא בְּאִנּוּן גַּלְגַּלִּין דְּאַתְוָן בְּגַלְגּוּלָא. וּכְמָה דְּרוּחָא אַנְהִיג לְכָל עָרְקִין דְּדָמָא דְּדַפְקִין מִן לִבָּא, הָכֵי אַתְוָן מִתְנַהֲגִין לְגַבֵּי נְקוּדִין. וְרָזָא דְּמִלָּה אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ לָלֶכֶת יֵלֵכוּ. בְּגִין דְּרוּחָא דְּבַר נָשׁ מִתַּמָּן אִתְנְטִילַת מִדְּרָגָא דְּאִתְּמַר בֵּהּ (יחזקאל א':י"ב) כִּי רוּחַ הַחַיָּה בָּאוֹפַנִּים. דְּאִנּוּן גּוּפָא לְרוּחַ לַנְּקוּדִין. דְּאִנּוּן רוּחִין קַדִּישִׁין מֵרוּחַ הַחַיָּה אִנּוּן. נִשְׁמְתָא אִתֵּי מִכָּרְסֵא. וּבְגִין דְּתַמָּן יְהוֹה דְּאִיהוּ מַנְהִיג כֹּלָּא. טַעֲמֵי דְּאִנּוּן כְּתָרִין דְּאוֹרַיְתָא אִנּוּן מִסְטְרָהָא.

תָּא חֲזֵי כָּל אַתְוָן אִנּוּן מִסְטְרָא דְּאַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא דְּכָלִילָן בִּשְׁכִינְתָּא. צַדִּיק אִיהוּ נָטִיל לִשְׂמָאלָא דְּאִיהוּ יִצְחָק, קֵ"ץ חַ"י, חַי עָלְמִין קַשִּׁיר בִּשְׂמָאלָא. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מִסְטְרָא דְּשְׂמָאלָא אִתְּמַר בָּהּ, וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ (ובהו). וּמִסְטְרָא דִּימִינָא וָבֹהוּ, בּוֹ הוּא. וּמִסְטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם (שם). וְאִלֵּין אִנּוּן לְבוּשִׁין דִּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה בְּגָלוּתָא. וּמָאן גָּרִים הַאי. אֶלָּא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קֹדֶם דְּבָרָא עָלְמָא הֲוָה סָתִים יְהוֹה. לְבָתַר אִתְפְּשַׁט ה' לְתַתָּא וְאִתְּמַר בֵּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. וְרָזָא דְּמִלָּה אֵלֶּה תוֹלְדוֹת

הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבָּרְאָם. בְּה' בְּרָאָם. הֲרֵי לְךָ דַּהֲוָה לְבוּשֵׁהּ תּוֹהוּ. וּבְגִין דָּא כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים וְגוֹ' (שם). לֹא נָחִית נְבִיעוּ עָלֵהּ. בְּגִין דְּאָדָם אַיִן, דַּהֲוָה בַּעְלָהּ לְעֵלָּא סָתִים בְּאַיִן. עַד דְּאִתְפְּשַׁט ו' מִן יְהוּ דְּאִיהוּ בִּינָה ם דְּאִיהִי מְקוֹרָא דִּנְבִיעוּ דְּאִיהִי נְקֻדָּה סְתִימָאָה. וּמִיָּד וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה. וְקַדֵּם דְּנַחְתַּת הֲוָה קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן בְּגִין דְּלָא הֲוָה נְבִיעוּ נָחִית בְּהַהוּא זִמְנָא דְּנַחַת נְבִיעוּ לְגַבֵּי ה', הֲוָה שִׁירוּתָא מְחֻסָּד הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֲמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה. וּבְגִין דְּא לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ, וְאִתְמַר בָּהּ (נ"א בה) לֹא טוֹב הֱיוֹת הָאָדָם לְבַדּוֹ. וּבְזִמְנָא דַּהֲוָה תֹּהוּ אָמַר אֱלֹהִים לְנַחַ קֵץ כָּל בָּשָׂר בָּא לְפָנַי. וְדָא קֵץ דִּיצְחָק דְּאִתְמַר בֵּהּ כִּי אוֹתְךָ רָאִיתִי צַדִּיק לְפָנַי בַּדּוֹר הַזֶּה (שם). דְּאִי אַנְתְּ בָּעֵי רַחֲמֵי עָלַיְהוּ. וְלֹא יְמוּת מָשִׁי'ח דְּאִיהוּ מִסְטָרָא דְּשָׁמָאלָא. אָמַר לֵהּ וְהָא בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן קַדֵּם דְּאִתְבָּרֵי עָלְמָא אֶלָּא מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָזָא בְּמַחֲשַׁבְתֵּהּ כָּל דָּרִין דַּהֲוָה בּוֹנֶה וְאִתְחָרִיבוּ קַדֵּם דְּאִתְבְּרִיאוּ. חָזָא דַּהֲוָה עָבְדִין עוֹבָדִין דְּאִתְחָרִיבוּ וְכֵיוָן דְּבָרָא וּמָנַע בִּרְכָאן מִנַּיְהוּ, לוֹן חָשִׁיב כְּאִלּוּ הוּא חָרִיב לוֹן. וְדָא מְמַלֵּל עַל סוֹף יוֹמִין דְּאִלֵּין תּוֹלְדִין בִּישִׁין הֲווֹ גַּרְמִין דְּנָהָר יֶחֱרַב וְיִבֵּשׁ. נְבִיעוּ דִּילֵהּ בְּתַרֵּין עָלְמִין שְׁכִינָה עִלָּאָה וּשְׁכִינָה תַּתָּאָה. וְדָא אִיהוּ יֶחֱרַב בְּבֵית רִאשׁוֹן, וְיִבֵּשׁ בְּבֵית שֵׁנִי. וּלְנַחַ אִתְגַּלְיָא מַה דַּהֲוָה עָתִיד לְמֶהֱוֵי, וְלָא בָּעָא רַחֲמֵי עָלַיְהוּ. עַד דְּאָתָא מֹשֶׁה וּבָעָא רַחֲמֵי. וַעֲתִידִין הֲווֹ יִשְׂרָאֵל דְּלָא יִפְקוֹן אֶלָּא חַד מֵעֵיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה דְּהוּא דִּין. וְאִתְחֲזַר עָלְמָא לְתֹהוּ וָבֹהוּ. וּבְגִין דְּבָעָא מֹשֶׁה רַחֲמֵי עָלַיְהוּ שְׁמָאל דּוֹחֶה וְלָא יִפְקוֹן בֵּהּ יִשְׂרָאֵל וְיָמִין מְקָרֶבֶת דְּאִיהוּ יְמִינָא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. וּמֹשֶׁה בְּגִין דְּיָהִיב גַּרְמֵהּ עָלַיְהוּ, יָהַב תֻּקְפָּא לְדַרְגֵּהּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, דְּאִיהִי אוֹרַיְתָא דְּאִתְיְהִיבַת בִּימִינָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים לב) מִימִינוֹ אֵשׁ דָּת לָמוֹ. וּבְגִין דָּא פָּרַקְנָא בֵּהּ תַּלְיָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב לֹא יָסוּר שֵׁבֶט מִיהוּדָה וְגוֹ'. עַד כִּי יָבֹא שִׁיל'ה, דְּאִיהוּ מֹשֶׁה בְּחֶשְׁבָּנֵהּ יְסוֹד צַדִּיק בֵּהּ ס"ו תְּהֵא דּוֹחֶה. אַף עַל גַּב דְּאוֹקִימְנָא בֵּהּ כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבָּאָה לְיַעֲקֹב מִצְרַיְמָה שִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ. בְּגִין דְּאִתְקַשְׁרָא בְּשָׁמָאלָא וְיָמִין מְקָרֶבֶת. בְּגִין דְּתַלְיָא מִנֵּהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דס"ו אִנּוּן שִׁתִּין מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה דְּאִתְיְהִיבוּ מִגְּבוּרָה. דְּאִיהוּ שְׁמָאלָא. שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים אִתְקְרִיאוּ דְּנָטְלִין מִגְּבוּרָה דְּתַמָּן אוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה כְּלָלָא דס' מַסֶּכְתּוֹת וְשִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה.

דְּאוֹרַיְתָא דִּבְכְתָב אִיהִי לְבָא כְּלָלָא מִל"ב אֱלֹהִים וְאוֹרַיְתָא. דִּבְעַל פֶּה פּוּמָא. וְדָא אִיהוּ לְבָא לְפוּמָא לָא גַּלֵּי. בְּגִין דַּעֲתִידָא שְׁמָאלָא דְּאִיהוּ פּוּמָא לְאִתְדַּחְיָא וּכְגַוְונָא לְבָא אִיהוּ סָתִים הָכֵי דְּאִיהוּ פָּרַקְנָא סְתִימָא בְּלִבָּא וּפוּמָא דְּאִיהוּ גַּלְיָא, לָא אִתְגַּלֵּי פָּרַקְנָא. וּבְגִין דְּכֹלָּא תַּלְיָא בִּימִינָא, אָמַר חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, וּבְגִין דְּפָרַקְנָא תַּלְיָא בִּימִינָא אָמַר הַנָּבִיא וּזְרוֹעַ

ה' עַל מִי נִגְלָתָה עַל מִי וַדַּאי דְּאִתְמַר בֵּהּ מִי יִרְפָּא לָךְ הָדָא הוּא דִּכְתִיב מָה אֲעִידֵךְ מָה אֲדַמֶּה לָךְ הַהוּא דְאִתְמַר בֵּהּ וְאָמְרוּ לִי מַה שְׁמוֹ מָה אֹמַר במ"ה יֵיתֵי נָחָמָה ובמ"י אַסְוותָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב מ'ה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ מִי יִרְפָּא לָךְ דְּמַשֶּׁה אִיהוּ מַה שְׁמוֹ וּבֵהּ יְהֵא נָחָמָה וּבְגִין דָּא כָּפַל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שְׁמֵהּ מֹשֶׁה מֹשֶׁה חַד עַל פֻּרְקָנָא קַדְמָאָה וְחַד עַל בַּתְרַיְתָא וּבְגִין דָּא אִי יָשִׁיר מֹשֶׁה אִי יָשָׁר לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא אָז יָשִׁיר עֲשִׁירָאָה בִּתְפִלָּה וְדָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְמַר תְּפִלָּה לְדָוִד שִׁמְעָה ה' צֶדֶק וְדָוִד בְּרוּחַ קֻדְשָׁא אָמַר בְּאַחֲרִית יוֹמִין דְּגָלוּתָא אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל בָּחַנְתָּ לִבִּי פָּקַדְתָּ לַיְלָה וְלֵית לֵילָה אֶלָּא גָּלוּת וְאִיּוֹב מַה דְּאָמַר כֹּלָּא הֲוָה מָשָׁל עַל יִשְׂרָאֵל דְּאָמַר כְּלָה עָנָן וַיֵּלֶךְ וְשָׁטָן בָּעָא לְקַטְרְגָא לֵהּ וְאָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיּוֹב לֹא בְּדַעַת יְדַבֵּר וְיַעֲקֹב בְּגִין דְּחָזָא בְּרוּחַ קֻדְשָׁא דּוֹחֲקָא דְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה בְּסוֹף יוֹמַיָּא אָמַר וַיִּירָא יַעֲקֹב מְאֹד וַיִּצַּר לוֹ וּפָלִיג עַמָּא קַדִּישָׁא בַּגָּלוּת לְתִלָּת סִטְרִין הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיָּשֶׂם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְיִלְדֵיהֶן רִאשׁוֹנָה בְּרֵישָׁא דֻּאדוֹם. וְאֶת לֵאָה וִילָדֶיהָ אַחֲרוֹנִים וְאֶת רָחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרוֹנִים (שם). וּבְגִין דְּחָזָא בְּתַר כֵּן עֲנִיּוּתָא וְצַעֲרָא דִּילְהוֹן אָמַר, וְשַׁבְתִּי בְּשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי (שם), דָּא מַקְדְּשָׁא וְאָמַר וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבֶגֶד לִלְבֹּשׁ. וְדָוִד בְּגִין גְּלוּתָא אָמַר הִנֵּךְ רָעֵב וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר. וּבְגִין דְּחָזָא שְׁכִינְתָּא חֲרֵבָה וּיבֵשָׁה, הֲוָה אִיהוּ נָטַל צַעֲרָא בְּגִינָהּ. דְּבָתַר דַּחֲזָא דְּחָזְרוּ יִשְׂרָאֵל בִּתְשׁוּבָה בְּחָדְוָה, תִּקֵּן עֶשֶׂר מִינֵי תְּהִלִּים וּבַסּוֹף כֻּלְּהוּ אָמַר תְּפִלָּה לְדָוִד הַטֵּה ה' אָזְנְךָ עֲנֵנִי וְגוֹ'. חָזָא דְּכֻלְּהוּ צְלוֹתִין דְּנִגּוּנָא, הֲווֹ מִתְעַטְּפִין קֳדָם מַלְכָּא, וְלָא הֲווֹ עָאלִין עַד דְּיֵיעוּל צְלוֹתָא דְּעָנִי. הָדָא הוּא דִּכְתִיב תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטוֹף (שם). דְּעָטַף כָּל צְלוֹתִין קַדְמָאֵי עַד דְּעָאל צְלוֹתֵהּ דְּעָנִי. וּבְגִין דָּא צְלוֹתָא דְּעַרְבִית דְּאִיהִי רְשׁוּת בְּפִנֵּי עַצְמָהּ בְּלָא בַּעְלָהּ. וּבְגִין דְּאִיהִי בְּלָא בַּעְלָהּ, אִיהִי עֲנִיָּה וּיבֵשָׁה וְצַדִּיק עָנִי וְיָבֵשׁ. וּצְלוֹתָא דְּשַׁבָּת אִיהִי צְדָקָה דְּעָנִי אַקְדִּים לְכֻלְּהוּ מָאן צְלוֹתָא דְּעָנִי דָּא צְלוֹתָא לָעֲנִיִּים. וּבְגִין דָּא צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְמֶהֱוֵי אִיהוּ כְּעָנִי לְתַרְעָא דְּמַלְכָּא בְּצְלוֹתָא דַּעֲמִידָה, בְּכָל שִׁית יוֹמִין דְּחוֹל בְּגִין שְׁכִינְתָּא. וּמִתְעַטֵּף בְּעָטוּפָא דְּמִצְוָה כְּעָנִי, וְיֵהֵא בִּתְפִלִּין כְּאֶבְיוֹן לְתַרְעָא דְּהֵיכְלָא דְּאִיהִי אדנ"י. דְּהֵכִי סָלִיק לְחַשְׁבַּן הֵיכ"ל. וְדָא אִיהוּ אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וְכַד אַפְתַּח פּוּמֵהּ בְּצְלוֹתָא דְּעַרְבִית, נִשְׁרָא קַל נָחִית בְּיוֹמִין דְּחוֹל לְקַבְּלָא בְּגַוָּהָא צְלוֹתָא דְּלֵילְיָא, וְדָא נוריא"ל אִתְקְרֵי. אוּרִיאֵ"ל מִסְטְרָא דְּחֶסֶד. וְנוריא"ל מִסְטְרָא דִּגְבוּרָה דְּאִיהוּ נוּר דָּלִיק, דְּאִתְמַר בֵּהּ נָהָר דִּינוּר נָגִיד וְנָפֵק מִן קֳדָמוֹהִי. וּבְצְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית נָחִית אַרְיֵה לְקַבְּלָא צְלוֹתֵהּ דְּבַר נָשׁ, בְּדְרוֹעוֹי וְגַדְפּוֹי דְּד' גַּדְפִּין לְכָל חַיָּה דָּא מִיכָאֵ"ל. וּבְצְלוֹתָא דְּמִנְחָא שׁוֹר נָחִית לְקַבְּלָא צְלוֹתֵהּ בְּקַרְנוֹי וּבְגַדְפּוֹי וְדָא גַּבְרִיאֵ"ל. וּבְשַׁבָּת נָחִית קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בִּתְלַת אֲבָהָן לְקַבְּלָא בַּת יְחִידָה בְּהוֹן וְדָא רָזָא דְּשַׁבָּת, ש' בַּת, בִּתְלַת אֲבָהָן מְקַבֵּל קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְצְלוֹתָא דְּאִיהִי שַׁבָּת בַּת יְחִידָה דִּילֵהּ.

בְּהַהוּא זִמְנָא חֵיוָן עִלָּאִין דְּאִתְקְרִיאוּ בִּשְׁמָא דה' פַּתְחִין וְאַמְרִין שְׁאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְגוֹ' (שם). בְּהַהוּא שַׁעֲתָא מִתְפַּתְּחִין שִׁבְעָה הֵיכָלִין הֵיכָלָא קַדְמָאָה הֵיכָלָא דְּאַהֲבָה. תִּנְיָנָא הֵיכָלָא דְּיִרְאָה. תְּלִיתָאָה הֵיכָלָא דְּרַחֲמֵי. ד' הֵיכָלָא דִּנְבוּאָה דְּאַסְפַּקְלָרְיָא דְּנַהֲרָא. ה' הֵיכָל דִּנְבוּאָה דְּאַסְפַּקְלָרְיָא דְּלָא נַהֲרָא. ו' הֵיכַל צֶדֶק. ז' הֵיכַל דִּין. וְעַלַיְהוּ כְּתִיב בְּרֵאשִׁי"ת, בָּרָא שִׁית. אֱלֹהִים הֵיכָלָא שְׁבִיעָאָה. וְאִנּוּן ז' הֵיכָלִין לְתַתָּא וְשִׁבְעָה הֵיכָלִין לְעִלָּא. וּלְקַבְלַיְהוּ ז' קְלֵי דַּהֲבוּ לָהּ'. וי"ח אַזְכָּרוֹת דַּהֲבוּ לָהּ', דְּבָהוֹן שָׁט קֶדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּי"ח עָלְמִין, בְּרֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן, דְּאִנּוּן י"ח רִבּוֹא עָלְמִין. וְכַמָּה נְטוּרֵי תַּרְעִין אֶת נְטוּרֵי הֵיכָלִין דִּמְקַבְּלִין צְלוֹתִין. וְכָל צְלוֹתָא לֹא תֵּיעוֹל אֶלָּא בְּמִדָּה וּבְמִשְׁקָל. וּבְגִין דָּא אִתְמַר עַל צְלוֹתָא, לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ וְגוֹ'. וּצְלוֹתִין חֲסֵרִין, עֲלַיְהוּ אִתְמַר תָּקֵל תְּקִילְתָּא בְּמָאזְנֵהּ וְאִשְׁתְּכָחַת חַסִּיר. אַף עַל גַּב דְּהַאי קְרָא בַּאֲתַר אָחֳרָא אוֹקְמוּהּ, ע' אַנְפִּין לַתּוֹרָה. בְּגִין דִּשְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְמַר כֻּלָּךְ יָפָה רַעְיָתִי וּמוּם אֵין בָּךְ. וְלָא קַבִּילַת צְלוֹתָא דְּאִית בָּהּ מוּמָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כָּל אֲשֶׁר בּוֹ מוּם לֹא תַקְרִיבוּ וְכִי אִית צְלוֹתָא דְּאִית בָּהּ מוּמָא אֵין הַהִיא דְּסָלְקָא פְּגִימָא בְּלָא מַחֲשָׁבָה. וּבִלְבּוּלָא דְּדַעְתָּא כ"ש אִם טָעָה בְּתַלְתָּ בְּרָכָאן קַדְמָאִין אוֹ בְּתַלְתָּ בַּתְרָאִין אוֹ בֶּאֶמְצָעִיּוֹת וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין טָעָה בְּג' רִאשׁוֹנוֹת חוֹזֵר לָרֹאשׁ וּבָאַחֲרוֹנוֹת חוֹזֵר לֶעָבוֹדָה. וּבֶאֶמְצָעִיּוֹת חוֹזֵר לַמָּקוֹם שֶׁנִּזְכַּר וּבְגִין דָּא אִתְמַר בִּצְלוֹתָא, מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וְגוֹ'. וְכַד צְלוֹתָא סָלְקָא בִּדְרוֹעָא יְמִינָא אוֹ בִּשְׂמָאלָא דְּאִנּוּן שַׁחֲרִית וּמִנְחָה, מַה כְּתִיב בָּהּ שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי. צְלוֹתָא דְּעַרְבִית אִיהִי מַטָּה, וּבְגִינֵהּ אִתְמַר בְּיַעֲקֹב וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל רֹאשׁ הַמִּטָּה דְּאִיהִי בְּבֵי תַּרְעָא בְּגָלוּתָא דְּאִיהוּ לֵילָה. כִּמְעַט שָׁעָבְרָתִי מֵהֶם וְגוֹ'.

וְכַד צְלוֹתִין סָלְקִין כַּדְקָא יָאוּת, כָּרוֹזָא נָפִיק וְאָמַר שְׁאוּ שְׁעָרִים וְכוּ'. וְאַמְרִין מִי זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד (שם) מִסְטָרָא דְּאִמָּא דְּאִיהִי מ', וְאִתְקְרֵי ה' עִזּוּז וְגִבּוֹר מִסְטָרָא דְּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכָּבוֹד ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכָּבוֹד סֶלָה מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק. וְאִם צְלוֹתָא לָאו אִיהִי שְׁלֵמָא, כְּמָה מַלְאָכֵי חַבָּלָה רַדְפִין אֲבַתְרֵהּ, וְאִתְמַר בֵּהּ כָּל רֹדְפֶיהָ הִשִּׂיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים. וּבְגִין דְּא מְצַלִּין וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עָוֹן, דְּא סמאל דְּאִיהוּ נָחָשׁ. וְלֹא יַשְׁחִית דְּא מַשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהָשִׁיב אַפּוֹ, דְּא אַף. כָּל חֲמָתוֹ, דְּא חֵמָה. בְּגִין דְּלָא יִרְדְּפוּן בָּתַר צְלוֹתָא. וְכַמָּה מַלְאָכֵי חַבָּלָה תַּלְיָין מִנַּיְהוּ. שָׁבַע אִנּוּן מְמָנָן וְתַלְיָין בֵּינַיְהוּ שִׁבְעִין. וּלְכָל רְקִיעָא וּרְקִיעָא אִנּוּן מְקַטְרְגִין וְתַלְיָין מִנַּיְהוּ ע' אֶלֶף רִבּוֹא. וְאִם צְלוֹתָא סָלְקָא שְׁלֵמָה בְּעִטּוּפָא דִּמְצְוָה וּבִתְפִלִּין עַל רֵישֵׁהּ וּבִדְרוֹעֵהּ, אִתְמַר בָּהוֹן יִפֹּל מִצִּדֶּךָ אֶלֶף. וּבִזְכוּת תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' וְגוֹ'. שֵׁם ה' הָא אוֹקְמוּהּ דְּאִיהִי תְּפִלִּין דְּרֵישָׁא. וּמִיָּד דְּחָזְיָן שֵׁם ה' עַל רֵישֵׁהּ בְּצְלוֹתָא דְּאִיהִי אֲדֹנָ"י. יְהוָ"ה תְּפִלִּין עֲלֵהּ, מִיָּד כֻּלְּהוּ דָּחֲלִין

וּמְזַדַּעְזְעִין מִצְּלוֹתָא. וּמִנְּהוֹן נָפְלִין וּמִנְּהוֹן בָּרְחִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף. וְלֵית מָאן דְּקָאִים קַמֵּי תַּרְעָא דִּצְלוֹתָא. וְעָלֵהּ אִתְּמַר לֹא יֵבֹשׁוּ כִּי יְדַבְּרוּ אֶת אוֹיְבִים בַּשַּׁעַר. בַּשַּׁעַר, דְּאִיהוּ תַּרְעָא דְּמַלְכָּא. וַאֲפִ עַל גַּב דְּבַאֲתַר אָחֳרָא אוֹקְמוּהָ, הָכָא אַתְיָא. וּצְלוֹתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא וְהַקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוֹרַיְתָא וְאִתְּמַר בֵּהּ מֵסִיר אָזְנוֹ מִשְּׁמוֹעַ תּוֹרָה וְגוֹ'. וְהָא אוֹקְמוּהָ מָארֵי מַתְנִיתִין בְּגִין דִּצְלוֹתָא אִיהִי מִצְוָה וְדָא שְׁכִינְתָּא. וְאוֹרַיְתָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא צָרִיךְ הַפְסָקָה בֵּינַיְהוּ. וְצָרִיךְ לְסַלָּק תּוֹרָה וּמִצְוָה בִּדְחִילוּ וּרְחִימוּ. דְּכָל פְּקוּדִין דַּעֲשֵׂה ול"ת כֻּלְּהוּ תַּלְיָין מִשֵּׁם יְהוָ"ה. וְרָזָא דְּמִלָּה זֶה שְׁמִי לְעוֹלָם. שְׁמִי עִם י"ה שס"ה. זִכְרִי עִם ו"ה רְמַ"ח. וּרְמַ"ח תֵּבִין אִנּוּן בְּקְרִיאַת שְׁמַע, וְאִתְיְהִיבוּ מֻרְחָמוּ דְּאַהֲבָה.

וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ הַבּוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה. וְאִלֵּין כְּלִילָן בְּאַבְרָהָם דְּאִתְּמַר בֵּהּ זֶרַע אַבְרָהָם אוֹהֲבִי. תְּפִלִּין אִנּוּן עַז דְּאִתְיְהִיבוּ מִיְּרָאָה דְּאִיהִי לִשְׁמָאלָא. וְדָא פַּחַד יִצְחָק, דְּתַמָּן כָּל מְקַטְרְגִין סַלְקִין לְמִתְבַּע כָּל דִּינִין. וּבְגִין דָּא וּבִזְרוֹעַ עָזּוֹ דָּא תְּפִלִּין יָ"ה בְּיִרְאָה. וְ"ה בְּאַהֲבָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֲהֻבוּ אֶת ה' כָּל חֲסִידָיו. תִּפְאֶרֶת יהו"ה כָּלִיל כֻּלָּא. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בְּיַעֲקֹב וְהִנֵּה ה' נִצָּב עָלָיו. דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. לְבָתַר דְּאִתְקְרֵי יִשְׂרָאֵל סָלִיק בְּיו"ד הֵ"א וְא"ו הֵ"א. וְרָזָא דְּמִלָּה יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרְאוֹת. מַחֲשָׁבָה, חֶשֶׁב מ"ה וְתִשְׁכַּח בֵּהּ שְׁמָא קַדִּישָׁא. וּבְגִינֵיהּ דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל אִתְּמַר, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, בְּדִיּוֹקְנָא דְּמָארֵהּ וַדַּאי. דְּכַד צְלוֹתָא דִּילֵהּ סַלְקָא לְעֵלָּא כָּרוֹזָא נָפִיק מֵרְקִיעִין וְיֵימָא, הָבוּ יְקָרָא לְדִיּוֹקְנָא דְּמַלְכָּא. וְלֵית תַּרְעָא דְּקָאִים קַמֵּי הַאי צְלוֹתָא. אֲדַנֵי שְׂפָתַי תִּפְתָּח, לְאַפְקָא מְזוֹנָא לְבָנִין קַדִּישִׁין דִּבְהַאי הֵיכָלָא תַּמָּן מְזוֹנָא. בָּנַי חַיֵּי וּמְזוֹנֵי מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וְאִיהוּ בְּנֵי בְכֹרִי יִשְׂרָאֵל. וְאִיהוּ עֵץ הַחַיִּים דְּנָפִיק מֵהַיִּים דִּלְעֵלָּא, וְאִיהוּ אִילָנָא דְּמָזוֹן לְכֹלָּא בֵּהּ, וְתַלְיָא בְּמַזָּלָא קַדִּישָׁא סָבָא דְּסָבִין. וּבְגִין דִּשְׁכִינָא אִנּוּן יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא חַיִּים דִּילֵהּ אוֹרַיְתָא, מְזוֹנָא דִּילֵהּ צְלוֹתָא דַּחֲשִׁיבָא לְקָרְבָּנָא. וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר לְגַבֵּי יִשְׂרָאֵל (בראשית ל׳:א׳) הָבָה לִי בָנִים. וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי קָרְבָּנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּמִקַּבֵּל לָהּ בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא וְגוּפָא. וְיִחוּדָא דִּילֵהּ עִמָּהּ בְּצַדִּיק דְּאִיהוּ אוֹת תְּפִלִּין וְאוֹת שַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין. וְאִית לְמִשְׁאַל לָמָּה מְצַלְּאִין לְקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכַמָּה דַּרְגִּין. זִמְנִין מְצַלִּין לֵהּ בִּסְפִירָה יְדִיעָה. לְזִמְנִין צְלוֹתָא. לִימִינָא. הָדָא הוּא דְּאָמַר הָרוֹצֶה לְהַחְכִּים יַדְרִים. לְזִמְנִין לִשְׂמָאלָא הָדָא הוּא דְּאָמְרֵי הָרוֹצֶה לְהַעֲשִׁיר יַצְפִּין. דְּאַבָּא וְאִמָּא לִימִינָא וּשְׂמָאלָא אִנּוּן. לְזִמְנִין לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. לְזִמְנִין לְצַדִּיק כָּל צְלוֹתָא סָלְקָא לְדַרְגָּא יְדִיעָה. אֶלָּא וַדַּאי יהו"ה אִיהוּ בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה. וּצְלוֹתָא אִיהִי שְׁכִינְתָּא. בְּזִמְנָא דְּבָעֵי לְרַחֲמָא עַל עָלְמָא סָלִיקַת בִּימִינָא. וּבְזִמְנָא דְּבָעֵי לְמֶעֱבַד דִּינָא בְּעָלְמָא, סְלִיקָא לִשְׂמָאלָא, וְכֹלָּא לְגַבֵּי יְהוָ"ה דְּאִיהוּ בְּכָל אֲתַר. וּבְגִין דָּא זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה. ה' עֹלָה לַה'. וְדָא צְלוֹתָא, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא

קָרְבָּן לַה'. וְכַד סְלִיקַת לְגַבֵּהּ, צָרִיךְ לְאַכְלָלָא עִמֵּהּ כָּל סְפִירָן, דִּלֵית קֻדְשָׁה פָּחוֹת מַעֲשָׂרָה, דְּאִיהִי קֻדְשָׁה דִּילֵהּ בָּרְכָה דִּילֵהּ יְחוּדָא דִּילֵהּ. וּבְגִין דָּא כַּד בָּעֵי בַּר נָשׁ לְסָלְקָא לְצָלוֹתָא לְעֵלָּא, צָרִיךְ לְסָלְקָא לָהּ בְּכָל תְּנוּעִין. וְאִם חָוְיָא בָּעֵי לְקַטְרְגָא לְצָלוֹתָא צָרִיךְ לְמֶעֱבַד לֵהּ קִירְטָא. וְרָזָא דְּמִלָּה זַרְקָא מַקָּף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָא.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר עִלָּאִין שָׁמְעוּ תַּתָּאִין אִתְכְּנָשׁוּ, אִלֵּין מָארֵי מְתִיבְתָּא דִּלְעֵלָּא וְתַתָּא אֱלִיָּהוּ בְּאַמָּאָה עָלָךְ, טֹל רְשׁוּ מִקַּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְנָחִית הָכָא דְּהָא קָרְבָּא סַגִּיאָה אִזְדַּמְנַת לָךְ. חֲנוֹךְ מְטַטְרוֹן נָחִית הָכָא אַנְתְּ וְכָל מָארֵי מְתִיבְתָּא דִּתְחוֹת יְדָךְ. דְּלָא לִיקָרֵב דִּילִי עֲבִידְנָא אֶלָּא לִיקָרֵא דִּשְׁכִינְתָּא. פְּתַח כְּמִלְקַדְמִין וְאָמַר זַרְקָא וַדַּאי בָּהּ צָרִיךְ לְסָלְקָא צְלוֹתָא לְהַהוּא אֲתַר יְדִיעַ, דְּהַאי אַבְנָא דְּקִירְטָא דְּאִזְדְּרִיקַת לַאֲתַר יְדִיעַ, הָכִי צָרִיךְ לְסָלְקָא מַחֲשַׁבְתָּא בִּצְלוֹתָא בְּהַאי תְּגָא אִיהִי אֶבֶן מַכְלֶלֶת וּמְעָטֶרֶת דְּאִתְמַר כָּל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם צָרִיךְ לְסָלְקָא לֵהּ לַאֲתַר דְּאִתְנְטָלַת וּבְהַהִיא שַׁעֲתָא דְּסָלִיק לָהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ אֲפִלּוּ נָחָשׁ כָּרוּךְ עַל עָקְבוֹ לֹא יַפְסִיק. אַף עַל גַּב דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית) וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב, הַהִיא אֶבֶן דְּאִיהִי י' דְּיַעֲקֹב דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית מ"ט:כ"ד) מִשָּׁם רוֹעֶה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל לֹא יַפְסִיק לְסַלְקָא לָהּ לְהַהוּא אֲתַר דְּאִתְנְטִילַת מֵעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא צָרִיךְ לְסָלְקָא לָהּ עַד אֵין סוֹף. וְכַד נָחִית לָהּ אִתְמַר בֵּהּ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. (נ"א נחית לה) בֵּהּ צָרִיךְ לְסָלְקָא לָהּ עַד אֵין סוֹף וְעַד אֵין תַּכְלִית. וְלֹא יַפְסִיק לָהּ מִינַּהּ לֹא לְעֵלָּא וְלֹא לְתַתָּא. לְזִמְנִין אִיהוּ בַּעְלָהּ ו' בְּצַדִּיק בְּשִׁית פִּרְקִין דְּתַרִּין שׁוֹקִין נְחִיתַת לְגַבֵּהּ בְּתַרִּין שׁוֹקִין. לְזִמְנִין אִיהוּ בַּעְלָהּ ו' בְּתַרִּין דְּרוֹעִין בְּשִׁית פִּרְקִין סְלִיקַת לְגַבֵּהּ בְּתַרִּין דְּרוֹעִין. לְזִמְנִין אִיהוּ בַּעְלָהּ בֵּין אַבָּא וְאִמָּא, בֵּ"ן יָ"ה צָרִיךְ לְסָלְקָא לָהּ לְגַבֵּי תַּמָּן. לְזִמְנִין אִיהוּ בַּעְלָהּ בְּבָתַר ו' בְּבֵין י"י כְּגַוְנָא דָּא א' צָרִיךְ לְסָלְקָא לָהּ לְגַבָּהּ. וְכַד סְלִיקַת תַּמָּן לְגַבֵּהּ אִתְמַר בָּהּ (תהילים קי"ח:כ"ב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים וְגוֹ' כַּד אִיהִי סְלִיקַת לְעֵלָּא בְּרֵישָׁא דְּכָל רֵישִׁין, שָׁאֲלִין בְּגִינָהּ מַלְאָכַיָּא אַיֵּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ. וְכַד סָלְקָא לא' (נ"א לעלא) אִיהִי תָּגָא בְּרֵישָׁא דְּא' עֲטָרָה עַל רֵישֵׁהּ כַּד נַחְתָּא בֵּהּ נַחְתָּא וְאִתְעֲבִיד א נְקֻדָּה לְתַתָּא מִנַּהּ. וּבְכָל דַּרְגָּא דְּסְלִיקַת הָכֵי נְחִיתַת. כַּד סְלִיקַת אִתְקְרִיאַת תָּגָא בְּרֵזָא דְּטַעֲמֵי. וְכַד נְחִיתַת אִתְקְרִיאַת נְקֻדָּה, וְכַד אִיהִי כְּגַוְנָא דָּא ו יִ מִתְיַחֲדָא עִמֵּהּ וְכַד אִיהִי תָּגָא עַל רֵאשֵׁהּ אִתְקְרִיאַת אוֹת זַיִן. כְּלִילָא מִנַּהּ אוֹת בְּרִית דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה דְּכוֹלָּא שְׁבִיעִי וַדַּאי, הַאי אַבְנָא אִיהִי בְּנִינָא דְּכָל עָלְמִין. וּבְגִינֵהּ אִתְמַר (דברים כ"ה:ט"ו) אֶבֶן שְׁלֵמָה וְצֶדֶק יִהְיֶה לָךְ. אִיהִי מִדָּה בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה, דְּכָל סְפִירָה בָּהּ סָלִיק לְעֵשֶׂר. שִׁעוּר דִּילֵהּ ו' בָּהּ אִתְעֲבִיד אַמָּה, עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ בֵּין כָּל סְפִירָה וּסְפִירָה. וְרָזָא דְּמִלָּא עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקֶּרֶשׁ וּבֵין כָּל אַמָּה וְאַמָּה אִיהִי י', בֵּין פִּרְקָא וּפִרְקָא תַּשְׁכַּח לָהּ.

וי' עֶשֶׂר זְמָנִין סְלִיקַת לְמֵאָה. וְהִפּוּכָא דְּמֵאָה אַמָּ"ה, כָּל מִדָּה וּמִדָּה אִתְקְרֵי עוֹלָם. וְאִנּוּן י"ו שְׁעִוּר וּמִדָּה ו' שֻׁקָּל י' מִדָּה דִּילֵהּ, וְשִׁיעוּרָא דְּמִדָּה חָמֵשׁ אַמּוֹת אֹרֶךְ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רֹחַב. וְאִנּוּן לָקֳבֵל שְׁעִוּר דְּכָל רָקִיעַ דְּמַהֲלַךְ ת"ק שָׁנָה אָרְכֵּהּ וְת"ק שָׁנָה פּוּתְיָא. וְאִנּוּן ה"ה הֲרֵי לְךָ שְׁעִוּר קוֹמָה בְּאַתְוָן יהו"ה, דְּאָת ו' אִיהוּ תִּפְאֶרֶת, שָׁמַיִם חָמֵשׁ רְקִיעִים דִּילֵהּ ה' אִלֵּין אִתְקְרִיאוּ הַשָּׁמַיִם, ה' רְקִיעִים דִּכְלִילָן בַּשָּׁמַיִם. חֹמֶשׁ עִלָּאִין שְׁמֵי הַשָּׁמַיִם. וְאִנּוּן כֻּלְּהוּ ה"ה חָמֵשׁ בְּחָמֵשׁ. ו' רָקִיעַ שְׁתִיתָאָה לוֹן. י' שְׁבִיעִי לוֹן וְאִנּוּן ז' בְּז' וְסָלְקִין י"ד. וְהָכִי אִנּוּן אַרְעִין ז' עַל גַּבֵּי ז' כְּגַלְדֵי בְּצָלִים. וְכֻלְּהוּ רְמִיזִין בִּתְרִין עֵינִין. י' אִתְקְרֵי עוֹלָם קָטָן. ו' עוֹלָם אָרֹךְ וְכָל מָאן דְּבָעֵי לְמִשְׁאַל שְׁאֵלְתּוֹי לְגַבֵּי עוֹלָם, צָרִיךְ לְאִסְתַּכָּא בֵּהּ. וּבְעוֹלָם קָצָר לְקַצְּרָא בֵּהּ. וְעַל דָּא אָמְרוּ מ"מ מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר לְקַצֵּר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ. לְקַצֵּר בְּצָלוֹתֵהּ אַל נָא רְפָא נָא לָהּ בְּנֶקֻדַּת י'. לְהַאֲרִיךְ מִסְטָרָא דְּאָת ו' וּנְפִילָה בְּאָת פ' וְכֹלָּא פ"ו וָאֶתְנַפַּל לִפְנֵי ה' מ' יוֹם וּמ' לַיְלָה. וְכֹלָּא מ"ם י' נְקֻדָּה בְּאֶמְצָעִיתָא אִתְעֲבִיד מַיִם. וּמִסְטָרָא דְּחֶסֶד צָרִיךְ לְאַרְכָּא בְּצָלוֹתֵהּ. וּבִשְׁמָא קַדִּישָׁא יַסְלִיק יְהוָ"ה בְּרַבִּיעַ. וְצָרִיךְ לְאַרְכָּא בְּתִנּוּעָה זוֹ דְּאִיהוּ רָזָא דִּתְקִיעָה. לְקַצֵּר מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה בְּתִנּוּעָה דִּשְׁבָרִים, דְּתַמָּן תְּבִיר בֵּינוֹנִי לָא בַּאֲרִיכוּ לֹא בְּקִצּוּרוּ, בִּתְרוּעָה בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהִי שַׁלְשֶׁלֶת. דְּתַרְוַיְהוּ שֻׁקָּל הַקֹּדֶשׁ לָקֳבֵל רְבִיעַ דְּסָלִיק אִיהוּ חֹלֶם. שְׁבָרִים לָקֳבֵל שְׁבָא. דְּא בָּעָא לְסָלְקָא קָלָא, וְדָא בָּעָא לְנַחְתָּא לָהּ. וּבְגִין דָּא אִנּוּן שְׁבָרִים תְּרוּעָה שַׁלְשֶׁלֶת דְּא י' סְגוֹלְתָּא. פְּתַח וְאָמַר זַרְקָא מֻקְדָּם שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. בַּחֲשַׁאי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמַע פְּתַח נְקֻדַּת יָמִין יְהוָ"ה מֶלֶךְ. נְקֻדַּת שְׂמֹאל יְהוָ"ה מָלַךְ. נְקֻדָּה אֶמְצָעִית יְהוָ"ה יִמְלֹךְ. רְבִיעַ לְסָלְקָא קָלָא. תְּבִיר לְחַבְּרָא קָלָא. שַׁלְשֶׁלֶת אָחִיד בְּתַרְוַיְהוּ כְּשַׁלְשֶׁלְאָה. וְאִיהוּ כְּגַוְנָא דִּרְבִיעַ דְּמַאֲרִיךְ בָּהּ תֵּבָה, וְאִיהוּ נְקֻדָּה חֲדָא כְּגַוְנָא דְּחוֹלָם. לֵית נְקֻדָּה דִּלֵּית לָהּ כְּגַוְנָא דִּילָהּ בְּטַעֲמֵי. סֶגוֹל לְגַבֵּי סְגוֹלְתָּא. שְׁבָא לָקֳבֵל זָקֵף גָּדוֹל כֻּלְּהוּ תִּשְׁכַּח לוֹן נְקוּדֵי, כְּגַוְנָא דְּטַעֲמֵי לְמָאן דְּיָדַע רָזִין סְתִימִין. קָם סָבָא דְּסָבִין מִבָּתַר טוּלָא דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר רִבִּי רִבִּי הָא כָּל מָארֵי מַתְנִיתִין קָא נָחְתִין לְאַגָּחָא קְרָבָא עִמָּךְ. אִתְתַּקַּן וְאִזְדָּרֵז בְּכָל מַאנֵי קְרָבָא. וְלֹא עוֹד אֶלָּא כָּל מָארֵי דְּסוֹטָן דְּאִנּוּן סוּסֵיהוֹן דְּאֵשׁ, מַרְכְּבוֹתֵיהוֹן מֻרְכָּבוֹת לֶהָבָה, רוֹמְחֵיהוֹן אֵשׁ, וְחַרְבוֹתֵיהוֹן אֵשׁ, וְקַשְׁתוֹתֵיהֶן אֵשׁ, וְחֵילֵיהוֹן אֵשׁ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא דְּסָבָא דְּסָבִין קָא אָתֵי עִמְּהוֹן, דְּאִתְמַר בֵּהּ (דניאל ד) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוַּר וְכוּ'. קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, חַבְרֵהּ שַׁעֲתָא אִיהוּ לְאַתְקָנָא שְׁכִינְתָּא בֵּינָנָא לְאַגָּנָא עֲלָנָא בְּהַאי קְרָבָא. וְאוֹרַיְתָא דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי נָחִית בְּכַמָּה מָארֵי דְּקִלִּין וְשׁוֹפְרִין, וְכַמָּה פָּרָשָׁיָן תַּקִּיפִין מִלְּמִדֵּי מִלְחָמָה לְאַגָּחָא עִמָּנָא. וּבְגִין דְּאוֹרַיְתָא דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אִיהִי נָחִית צָרִיךְ לְאִתְעָרָא אוֹרַיְתָא בְּאַתְוָן דְּאִנּוּן סוּסֵי אֵשׁ וְנִקּוּדִין דְּאִנּוּן פָּרָשָׁיָן רְכִיבִין עֲלַיְהוּ, וְטַעֲמֵי דְּאִנּוּן מָאנֵי קְרָבָא.

וְעוֹד קָם רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר אִם תַּחֲנָה עָלַי מַחֲנֶה וְכוּ' בְּוַדַּאי אֲנָא בָּעֵינָא וְכוּ' זֶה תִּמְצָא בַּתִּקּוּנִים בדנ"ז שַׁלְהֵי ע"א כמסויים שָׁם וְנִמְשָׁךְ בַּסֵּדֶר עַד דס"א ע"א חֶדְוָה וְנִגּוּנָא בִּקְרִיבוּ דִּילְהוֹן.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר זַרְקָא מָקֵף שׁוֹפָר הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא. כַּד גָּלוּ יִשְׂרָאֵל וְאִזְדָּרִיקוּ בֵּין אֻמִּין דְּעָלְמָא לְד' סִטְרִין, אִזְדָּרִיקוּ ד' אַתְוָן עֲלַיְהוּ מִלְּעֵלָּא. י' לְמִזְרָח. ה' לְמַעֲרָב. ו' לְדָרוֹם. ה' לְצָפוֹן. וְדָא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהִי יְהוָ"ה שְׁלִיט עַל ד' סִטְרִין דְּעָלְמָא. וְנִשְׁרָא דְּאִיהִי עִלָּאָה פְּרִישַׁת גַּדְפָּהָא עֲלַיְהוּ בְּכָל שַׁבָּת וְיוֹמִין טָבִין. בְּגִין דְּתֹהֵא מְגִנָּא עֲלַיְהוּ וַדַּאי מִכָּל סִטְרִין בִּישִׁין, וְדָא הוּא הַפּוֹרֵשׂ סֻכַּת שְׁלוֹם וְכוּ'. דְּסֻכָּה וַדַּאי אִתְקְרִיאַת בְּגִין דְּמִסַּכֶּכֶת עֲלַיְהוּ בְּשַׁבַּע יוֹמֵי סֻכּוֹת אִנּוּן בְּנָהָא לְקַבְלַיְהוּ וְאִנּוּן שֶׁבַע יוֹמֵי דְּפִסְחָא וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר שִׁבְעַת יָמִים יֵהָיֶה תַּחַת אִמּוֹ. וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וָהָלְאָה, דָּא ש"ע עֲלֵהּ אִתְּמַר יֵרָצֶה לְקָרְבָּן אִשֶּׁה לַה'. וְהַאי נִשְׁרָא עִלָּאָה אִתְּמַר בָּהּ כַּנֶּשֶׁר יָעִיר קִנּוֹ עַל גּוֹזָלָיו יְרַחֵף. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. דְּאִנּוּן ע' אַנְפִּין דְּאוֹרַיְתָא. מַיָּד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. יְהֵא פֻּרְקָנָא לְיִשְׂרָאֵל בְּהַהוּא זִמְנָא יִפְרֹשׂ כְּנָפָיו יְקַחֵהוּ יִשָּׂאֵהוּ עַל אֶבְרָתוֹ. וּבְגִין דְּאָמַר נִשְׁרָא אִיהוּ עֵינָא, גַּדְפּוֹי תְּרֵין כְּרוּבֵי עֵינָא. תְּלַת גַּוְונִין דִּילֵּהּ אִנּוּן תְּלַת אָבָהָן, דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. אִנּוּן גַּוְונִין דְּעֵינָא דְּאִיהִי מְרֻקָּמָא בְּהוֹן. זַכָּאִין עֵינִין דְּמִסְתַּכְּלָאִין וּמִתְפַּתְּחִין לְגַבֵּהּ לְקַבְּלָא לֵהּ מָרְכָּבָה עֲלַיְהוּ. וּמִיָּד וָאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְפֵי נְשָׁרִים וָאָבִיא אֶתְכֶם אֵלַי. בַּת עֵינָא דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. אִיהִי תָּגָא בָּרֹאשׁ זַרְקָא אִמָּא עִלָּאָה פְּרִישַׁת גַּדְפָּהָא וּנְטִילַת לֵהּ וּפָרְחַת בָּהּ עַד דְּמָטֵי לֵהּ לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, מִנַּהּ עַד אֵין סוֹף וְכַד סְלִיקַת לֵהּ מִתְתַּקְנָא בְּכָל עֻשֶּׁר סְפִירָן, מִתְקַשְּׁטָת בְּכָל תִּקּוּנִין וּלְבוּשִׁין דִּילֵהּ, כֻּלְּהוּ מְרֻקָּמָן מִכָּל גַּוְונִין דְּעָלַהּ, וְחָמֵשׁ אוֹר נְהִירִין בָּהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא מַה כְּתִיב בְּבַעְלָהּ דְּאִיהוּ ו' עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּרְאִיתִיהָ לִזְכֹּר בְּרִית עוֹלָם. וְכַד מְיַחֲדָא לוֹן אִמָּא לְתַרְוַיְהוּ, אִיהִי אַמְרַת לְגַבֵּי י' עִלָּאָה דְּאִיהוּ אַבָּא. מַלְכָּא מִלְכֵי יִשְׁפֹּר עָלָךְ. וְדָא אִיהוּ מָקֵף שׁוֹפָר לִישְׁנָא דְּשׁוֹפָרָא. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּמִתְחַבְּרַת עִם בַּעְלָהּ יֵימָא לָהּ אַבָּא הוֹלֵךְ סְגוֹלְתָּא, רְחִימָא עִם בַּעְלָהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא יִתְקְיִם בָּהּ (בראשית ב׳:כ״ד) עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשְׁתּוֹ וְהָיוּ לְבָשָׂר אֶחָד. וּבְיוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד לְעֵלָּא. וּשְׁמוֹ אֶחָד לְתַתָּא. וְיהוֹן אַבָּא וְאִמָּא בְּיִחוּדָא חָדָא י"ה לְעֵלָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ בְּיִחוּדָא חָדָא דְּאִנּוּן ו"ה לְתַתָּא, וְהָכֵי סָלִיק יְהוָ"ה לְחֶשְׁבַּן אֶחָ"ד. בְּהַהוּא זִמְנָא דִּיהוֹן אַרְבַּע חַד. שַׁרְיָן עַל צַדִּיק וְדָא אִיהוּ יְפֵה נוֹף מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ. וְיִתְעַר לְתַתָּא מָשִׁיחַ וְיִסְתַּלֵּק שְׁמוּעָתֵהּ בְּכָל עָלְמָא. מְשׂוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן. מַאי הַר צִיּוֹן. דָּא הַהוּא הַר דְּאִתְּמַר בֵּהּ הַר הָעֲבָרִים. מִתַּמָּן יָקוּם וּתְרֵין מְשִׁיחִין דְּאִנּוּן מָשִׁיחַ ן' דָּוִד וּמָשִׁיחַ ן' יוֹסֵף יְהוֹן יַרְכִין דִּילֵהּ. וְאִיהוּ אוֹת בֵּינַיְהוּ. בְּגִין דְּעָלַהּ

אִתְמַר (שמות ג׳:י״ב) וְזֶה לְךָ הָאוֹת. וּבְהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי קְרִית מֶלֶךְ רַב דְּאִיהוּ חָכְמָה, נְחִיתַת עֲטָרָה עָלֶיהָ.

קָם סָבָא אָחֳרָא וְאָמַר, סָבָא סָבָא תְּרֵי הֲווֹ, וְהָא אִנּוּן חַד לְתַתָּא. א״ל וַדַּאי, יָפֶה נוֹף צַדִּיק. מְשׁוֹשׂ כָּל הָאָרֶץ, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ מְשׁוֹשׂ דְּצַדִּיק. וְהָאָרֶץ דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא וּלְגַבָּהּ גּוּף וּבְרִית חַשְׁבִינָן חַד. וּלְעֵלָּא אִנּוּן תְּרֵין. כְּגַוְונָא דְּאִילָנָא דְּעִקָּרָא דִּילֵהּ אִיהוּ חַד, וְעַנְפִּין לְעֵלָּא מִתְפָּרְדִין לְקִבְלָא אִיבָא. וְרָזָא דְּמִלָּה וּפְנֵיהֶם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת מִלְּמַעְלָה. פְּרוּדוֹת וַדַּאי. אִנּוּן עַנְפִּין לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא לְקִבְלָא נְבִיעוּ מִמְּקוֹרָא עִלָּאָה דְּלֵית לֵהּ סוֹף, וּלְאַרְקָא כֹּלָּא בְּצַדִּיק לְגַבֵּי שְׁכִינְתָּא. וְעוֹד הַר צִיּוֹן יַרְכְּתֵי צָפוֹן הַאי נְקֻדָּה דְּאִיהִי צִיּוֹן, אִיהִי בֵּין תְּרֵי יַרְכֵי קְשׁוֹט דְּאִנּוּן צֵרֵי, וּבְהוֹן אִתְעֲבִיד סָגוֹל. בְּתְרֵין דְּרוֹעִין אִיהִי סְגוֹלְתָּא. לְעֵלָּא מִנַּיְהוּ חֹלָם עַל צֵרֵי אִתְעֲבִיד סְגוֹלְתָּא. חִירִיק תְּחוֹת צֵרֵי אִתְעֲבִיד סֶגוֹל תְּחוֹת תְּרֵין יַרְכִין. וּבְגִין דְּאִיהִי סְגוֹלְתָּא עַל תְּרֵין דְּרוֹעִין דְּאִנּוּן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב, אָמַר קְרָא (תהילים קי״ח:כ״ב) אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה. וְאִנּוּן ג׳ יוּדִי״ן יי״י, עֲלַיְהוּ אִתְמַר אֵין פּוֹחֲתִין מֵעֲשָׂרָה מַלְכֵיּוֹת וּמֵעֲשָׂרָה זִכְרוֹנוֹת וּמֵעֲשָׂרָה שׁוֹפָרוֹת דְּאִתְרְמִיזוּ בְּיוּ״ד ה״י וָא״ו ה״י. וְאִנּוּן תְּלַת טִפִּין דְּמֹחָא דְּאִתְקְרִיאוּ י״ְ וּמַאי מֹחָא דָּא חָכְמָה עִלָּאָה סְתִימָאָה בְּכֹתָרָא דְּרֹאשׁ דְּאִיהוּ כֶּתֶר עֶלְיוֹן. וְאִלֵּין אִנּוּן י׳חוּד בְּ׳רָכָה ק׳דֻּשָּׁה דִּבְהוֹן י׳עֲנֵנוּ בְּ׳יוֹם ק׳רָאֵנוּ. דְּאִנּוּן רֵאשִׁי תֵּבִין דְּעֶלְיֵהוּ אִתְּמַר (בראשית ל״ב:כ״ג) וַיַּעֲבֹר אֶת מַעֲבַר יַבּ״ק וְסָלְקִין בְּחֶשְׁבַּן אֶהְיֶ״ה יְהוָ׳ה אֲדנ׳י, דְּאִנּוּן נִשְׁמְתָא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא בְּאַרְח אֲצִילוּת מִתַּמָּן.

וְכַד הַאי זַרְקָא אִתְגְּלֵהּ בְּעָלְמָא אִתְּמַר בֵּהּ (ישעיהו מ׳:ט׳) עַל הַר גָּבֹהַּ עֲלִי לְךָ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן הָרִימִי בְכֹחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלִַם. עֲלִי לָךְ בִּנְקֻדָּה עִלָּאָה מִן סְגוֹלְתָּא דְּאִיהוּ חֹלָם עַל צֵרֵי. הָרִימִי בְּכֹחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלַם הָרִימִי אַל תִּירָאִי בְּתְרֵין יוּדִין דְּאִנּוּן צֵרֵי וְכֻלְּהוּ סְגוֹלְתָּא. בְּהַהוּא זִמְנָא סָלְקָא לְעֵלָּא קָלָא וְעוֹד בְּזַרְקָא אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר, וְלֵית מִיתָה אֶלָּא גָּלוּתָא. כִּי בְּחֶטְאוֹ מֵת. בְּחֶטְאוֹ נוּקְבָא דְּסַמְאֵל (מת) דָּא נָחָשׁ דְּפַתִּי לְחַוָּה נָחָשׁ אֵשֶׁת זְנוּנִים. וְהוּא לֹא הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה, בְּאִלֵּין נוֹעֲדִים עַל ה׳ בַּעֲדַת קֹרַח, מֵאִלֵּין דַּהֲווֹ מְקַצְּצִין בַּנְּטִיעוֹת וְעָבְדוּ פֵּרוּדָא בֵּין קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ, וְהַאי נָחָשׁ אִיהוּ כְּרִיכוּ עַל צַוָּארוֹ. וּבְגִין דָּא אָרִיךְ בֵּהּ וְאָמַר אָבִינוּ מֵת בַּמִּדְבָּר. וְדָא קָו יָרֹק דְּאִתְּמַר בֵּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. וְאִיהוּ קָו יָרֹק דְּאַסְחַר כָּל עָלְמָא דָּא קָו בְּחֶנֶק רוּחַ סְעָרָה, וְעָלֵהּ אִתְּמַר (איכה ד׳:כ׳) רוּחַ אַפֵּינוּ מְשִׁיחַ ה׳ נִלְכַּד בְּשִׁחִיתוֹתָם. רוּחַ אַף בֵּהּ נִלְכַּד מְשִׁיחַ ה׳, דְּאִתְּמַר בֵּהּ (בראשית א׳:ב׳) וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמָּיִם. וְעָלֵהּ אִתְּמַר וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם. וְאִלֵּין מַיָּא דְּאוֹרַיְתָא. בְּזִמְנָא דְּאִנּוּן חַיְבַיָּא בְּעָלְמָא נִצְּבוּ כְּמוֹ נֵד נוֹזְלִים, טִפִּין טִפִּין זְעֵיר שָׁם זְעֵיר שָׁם. בְּגִין דְּלָא אִשְׁתְּכַח מְהֵמְנוּתָא, קָפְאוּ תְּהוֹמוֹת בְּלֵב יָם, מַאי לֵב יָם. דָּא לֵ׳ב אֱלֹהִים

דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. כֻּלְּהוּ קָפְאוּ. בְּגִין דְּלָא יִתְגָּרֵי אַף בְּהוֹן. מַאי יָם דָּא אִמָּא דְּאִיהִי גְּלִידָא חֲתִימָא בֵּינַיְיהוּ. וְלָא אִתְנַגִּידַת וְאַשְׁפָּעָא בְּעָלְמָא. וְכַד בָּעֵי קָדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְנַטְלָא נוּקְמָא מִן חִוְיָא וּמִן רְתִיכוֹי, מַה כְּתִיב נָשַׁפְתָּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם, וּבְהַהוּא זִמְנָא אִתְמַשְּׁכָן מַיָּא דְּאוֹרַיְיתָא וְאַשְׁפָּעָא לְתַתָּא. וְאִנּוּן מַיִם זְדוֹנִים צָלְלוּ כְּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים מִנַּיְיהוּ. דְּאִנּוּן מֵהַהוּא דְּאִתְמַר (תהלים לג) אַדִּיר בַּמָּרוֹם ה'. בְּהוּ אֲבָנִין מְפַלְּמִין, וְאִית אַבְנִין מִסְטָרָא אָחֳרָא דְּאִתְמַר בְּהוֹן עֵץ וְאֶבֶן, נָפְקִין מִנַּיְיהוּ מַיִם זְדוֹנִים מִי טוּפָנָא, וּמָאן גָּרִים דְּאִנּוּן שַׁלְטִין עַל עָלְמָא. לוּחוֹת אַבְנֵי אוֹרַיְיתָא דְּאִתְּבָרוּ, דְּאִנּוּן אַבְנִין מְפַלְּמִין דְּמִנְּהוֹן הֲווֹ נָפְקִין מַיִם חַיִּים. וְכַד אִלֵּין מִתְגַּבְּרִין מַה כְּתִיב וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ. וְאִתְעֲבִידוּ לוֹן אַבְנִין דִּסְקִילָה וְחִשָּׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחֹשֶׁךְ וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלָּיְלָה. וְאִתְמַר בֵּהּ (שם קלט) גַּם חֹשֶׁךְ לֹא יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָּ. וְאִתְמַר בֵּהּ (שמות י״א:ו׳) וַיְהִי חֹשֶׁךְ אֲפֵלָה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם. וְרָזָא דְּמִלָּה וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר. בָּהִיר הוּא בַּשְּׁחָקִים אִתְּמַר הָכָא וְעַתָּה לֹא רָאוּ אוֹר.

וְאִתְמַר בְּמִצְרַאי לֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִתַּחְתָּיו. וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר. וְחִשָּׁךְ הוּא שְׂרָפָה, וְעָלֵהּ אִתְּמַר תִּשְׁלַח חֲרוֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ. וְדָא אִיהוּ אֵשׁ אוֹכֶלֶת אֵשׁ, אֶשָּׁא דְּאוֹרַיְיתָא דְּאַכְלָא אֶשָּׁא נוּכְרָאָה. תְּהוֹ"ם הוּא הַמָּוֶ"ת. וְאִית תְּהוֹם אָחֳרָא דְּאִתְּמַר בֵּהּ (תהילים מ״ב:ח׳) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרֵא לְקוֹל צִנּוֹרֶיךָ. מַאי צִנּוֹרֶיךָ. אִנּוּן צִנּוֹרִין דְּחָכְמְתָא דְּאִנּוּן וַוֵי הָעַמּוּדִים. כָּל מִשְׁבָּרֶיךָ, אִלֵּין טָעֲמִים דְּאוֹרַיְיתָא. וְגַלֶּיךָ, אִלֵּין נְקוּדֵי אוֹרַיְיתָא. עָלַי עָבְרוּ דָּא רָזָא דְּעִבּוּ"ר. דְּאִתְמַר בֵּהּ (שמות ל״ד:ו׳) וַיַּעֲבֹר ה' עַל פָּנָיו וַיִּקְרָא. וְאִית תְּהוֹם דְּאִיהִי בְּהִפּוּךְ אַתְוָן הַמָּוֶת, וְאִיהוּ הֶרֶג. וְד' אַתְוָן דְּשֵׁם יְהוָ"ה שָׁלְטִין עַל ד' מִיתוֹת בֵּית דִּין סְקִילָה שְׂרֵפָה הֶרֶג וְחֶנֶק י' עֲבִידַת סְקִילָה בה"ו. ה' עֲבִיד שְׂרֵפָה בְּתוֹה"ו דְּאִיהוּ קַו יָרֹק. וְאִיהוּ תְּשׁוּבָה. ה' אִתְלְבְּשַׁת בֵּהּ לְמֶעֱבַד דִּינָא בְּחַיָּיבָא. ו' אִתְלְבַשׁ בַּחֹשֶׁךְ לְמֶעֱבַד בֵּהּ חֶנֶק. ה' אִתְלַבַּשׁ בַּתְּהוֹם דְּאִיהוּ הַמָּוֶת לְמֶעֱבַד בֵּהּ הֶרֶג. וְהָאָרֶץ כָּלִיל מִכֻּלְּהוּ קְלִפִּין, וּשְׁכִינְתָּא מִתְלַבְּשַׁת בָּהּ לְבַעֲרָא רוּחַ הַטֻּמְאָה. כד"א וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וְאִית מָאן דְּאָמַר דְּבְאִלֵּין קְלִפִּין אִיהוּ שְׁמָא קַדִּישָׁא בְּהִפּוּכָא הוה"י. וְרָזָא דְּמִלָּה וְכָל זֶה' אֵינָנ"וּ שָׁוֶ"ה ל"י. וְאִנּוּן ה' בְּתוֹהוּ ו' בְּבוֹהוּ. ב"ו הו"א אנ"י וה"ו. וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם. וְחֹשֶׁךְ בֵּהּ ה'. תְּהוֹם בֵּהּ י'. וְכַד אִיהִי ה' זְעֵירָא בְּקִלְקֵפָה דְּאִיהִי תֹּהוּ, מַה כְּתִיב לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ. דְּלֵית לָהּ חִבּוּרָא דְּיִחוּדָא עִם בַּעְלָהּ כַּד אִיהִי מִתְלַבְּשָׁא בְּתֹהוּ. וְאִלֵּין קְלִפִּין אִתְקְרִיאוּ עָרְיוֹת, וְעָלַיְיהוּ אִתְּמַר עֶרְוַת אָבִיךָ וְעֶרְוַת אִמְּךָ לֹא תְגַלֵּה. דָּא חֹשֶׁךְ וּתְהוֹם דְּאִנּוּן עֶרְוַת אַבָּא וְאִמָּא דְּאִנּוּן י'ה. עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ, תֹּהוּ וְחֹשֶׁךְ. עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ בַּת אָבִיךָ אוֹ בַּת אִמֶּךָ, דָּא ה' זְעֵירָא. כֻּלְּהוּ עָרְיִין אִנּוּן הָכָא (תהו) וְהָכָא אִתְּמַר (ישעיהו כ״נ:י״ח) לֶאֱכֹל לְשָׂבְעָה וְלִמְכַסֶּה עַתִּיק.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ. בְּזִמְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הֲוָה בְּאִלֵּין קְלִפִּין הֲוָה בּוֹנֶה עוֹלָמוֹת וּמַחֲרִיבָן. וְהָא אוֹקְמוּהּ דְּלֵית הַשְׁפָּעָה בְּכָל עָלְמִין. וְנָהָר דְּאִיהוּ צַדִּיק יֶחֱרַב וְיָבֵשׁ בִּתְרֵין עָלְמִין בְּעָלְמָא דֵּין וּבְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְאִית מָאן דְּאָמַר דְּסָלִיק בְּמַחֲשַׁבְתָּהּ לְמִבְנֵי עָלְמִין וּלְהַחֲרִיבָן, וְאָמַר דֵּין מְהַנְּיָן לִי וְדֵין לָא מְהַנְּיָן לִי. אִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ, דְּאַחֲזֵי עַל עָלְמִין דְּסָלִיק בִּרְעוּתֵהּ לְמִבְרֵי לוֹן וְלָא עָבִיד לוֹן עֲלַיְהוּ. אִתְּמַר תֹּהוּ וָבֹהוּ בְּאִלֵּין אָמַר לָא מְהַנְּיָן לִי. וּבְזִמְנָא דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאִלֵּין קְלִפִּין אִתְּמַר בֵּהּ (איכה ג׳:מ״ד) סַכּוֹתָה בָּעָנָן לָךְ מֵעָבוֹר תְּפִלָּה. בֹּהוּ וְחשֶׁךְ עֲלַיְהוּ אִתְּמַר וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחשֶׁךְ עֲלַיְהוּ אִתְּמַר וַיְהִי הֶעָנָן וְהַחשֶׁךְ. וְאִלֵּין אִנּוּן קְלִפִּין דֶּאֱגוֹזָא מֹחָא מִלְּגָאו דְּאִתְפַּלַּג לְד׳ סְטָרִין, דָּא יְהוָ״ה דְּאִיהוּ לֹא קַבִּיל מְסָאֲבוּ. כמד״א (ירמיה יח, כג) הֲלֹא כֹה דְּבָרַי כָּאֵשׁ נְאֻם ה׳. מָה אֵשָׁא לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה אַף שְׁמֵהּ לֹא מְקַבֵּל טֻמְאָה. וּבְזִמְנָא דְּמִתְעַבְּרִין אִלֵּין קְלִפִּין יִתְבְּרוּן מֵאֱגוֹזָא. צְלוֹתָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא אדנ׳י סַלְקָא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ יו״ד, וּסְלִיקַת כֻּלָּא דִּבְזִמְנָא דְּאִיהוּ הֲוָה מִתְכַּסְיָא מִנֵּהּ בְּאִנּוּן קְלִפִּין, אִיהִי אִתְקְרִיאַת עֶנְיָה יְבֻשָׁה, וְלֵית לָהּ אֶלָּא מַה דאביהו לָהּ עַבְדֵּהּ בַּחֲשַׁאי. וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּאִתְפְּשַׁט קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵאִלֵּין קְלִפִּין אִתְּמַר בֵּהּ (ישעיהו ל׳:כ׳) וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ. וּמִיָּד דַּהֲוָא יַבָּשָׁה אִתְּמַר בֵּהּ מָלֵא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. וְאִתְקְרִיאַת בְּרָכָה דִּילֵהּ, קְטֹרֶת דִּילֵהּ, קָרְבָּנָא דִּילֵהּ, קְשׁוּרָא דִּילֵהּ, עוֹלָה דִּילֵהּ, וְאוֹקִירַת כָּל אִנּוּן קְלִפִּין וּסְלִיקַת לְגַבֵּהּ. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ו׳:י״ח) זֹאת תּוֹרַת הָעֹלָה, בְּצָלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית. הִיא הָעֹלָה אִיהִי הָעוֹלָה לְגַבֵּהּ בְּצָלוֹתָא דְּמִנְחָה. עַל מוֹקְדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלַּיְלָה בְּצָלוֹתָא דְּעַרְבִית. דְּבֵהּ אִיהִי אוֹקִידַת כָּל אִלֵּין קְלִפִּין דְּשַׁלְטָאן בְּלֵילְיָא דְּאִיהִי גָּלוּתָא. וְכַד סְלִיקַת לְגַבֵּהּ, סְלִיקַת בְּכַמָּה רֵיחִין וּבָסְמִין דְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דְּאִיהִי גַּן דְּאוֹרַיְתָא. דְּעָלֵהּ אִתְּמַר (שיר ד) גַּן נָעוּל אֲחֹתִי כַּלָּה. סְתִימָא דְּלָא אִתְפַּתְּחַת אֶלָּא לְגַבֵּי בַּעְלָהּ, וְכַד יֵיתֵי בַּעְלָהּ, אֲדנָ״י שְׂפָתַי תִּפְתָּח, אִתְפַּתְּחַת לְגַבֵּי תְּרֵין סַמְכֵי קְשׁוֹט וְקַבִּילַת לָהּ (נ״א וקביל לה) בְּתְרֵין דְּרוֹעִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) שְׂמֹאלוֹ תַּחַת לְרֹאשִׁי וִימִינוֹ תְּחַבְּקֵנִי, יְהוָ״ה נָחִית לְגַבָּהּ וְדָא אִיהוּ רָזָא דְּאָמַן יאהדונה״י, אִיהוּ חִבּוּרָא דְּתְרֵין שְׁמָהָן. וּבְגִין דָּא גָּדוֹל הָעוֹנָה אֲמַן יוֹתֵר מִן הַמְבָרֵךְ. בְּהַהוּא זִמְנָא דִּיהוֹן תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא יִתְעַר בְּרָתָא דְּמַלְכָּא בְּשִׁיר הַשִּׁירִים וּבְמִשְׁלֵי וּבְקֹהֶלֶת, דְּאִנּוּן תְּרֵין שְׁמָהָן כַּחֲדָא, שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל, תְּלַת יוּדִין דְּאִנּוּן תְּלַת טִפִּין דְּמֹחָא דְּנָחְתִין מִן י׳ וּלְאָן אִתְמְשָׁכוּ לְגַבֵּי צַדִּיק דְּאִיהוּ קֶשֶׁת, וּמַה דַּהֲוָה קָטֹן אִתְעֲבִיד גָּדוֹל. וְרָזָא דְּמִלָּה שׁוֹפָר הוֹלֵךְ פָּזֹר גָּדוֹל מָתַי יִהְיֶה זָרִיק חֵץ בְּדִיּוּקְנָא דָּא.

(פתח רבי שמעון ואמר עלאין אתתקנו ואזדרזו, זה תמצא בתקונים בדכ"ה ע"ב ונמשך כסדר עד תשלום התקון בדכ"ו ויש מקצת ספרים כתוב כאן ענין זה והוא נאות לעיל ואינו מן הענין.)

עוֹד כָּתְנוֹת עוֹר חֲשִׁיבִין דְּעַיְנִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן וַתִּכְהֶין עֵינָיו מִרְאוֹת, לְאִסְתַּכְּלָא בְּאִלֵּין דְּאִתְמַר בְּהוֹן נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וָאֶרְאֶה מַרְאוֹת אֱלֹהִים. דְּאִנּוּן חָמֵשׁ אוֹר דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כָּתְנוֹת עוֹר אִנּוּן וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ וְהָאָרֶץ חַד. תֹּהוּ תְּרֵין. בֹּהוּ תְּלָתָא. וְחֹשֶׁךְ ד'. תְּהוֹם ה'. וְאַרְבַּע אַתְוָן דְּכְלִילָן בְּגוּפָא, וְאִנּוּן ד' יְסוֹדִין דְּאִנּוּן קְלִפִּין דְּאֱגוֹזָא. וּבְגִין דָּא וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ, וְאוֹקְמוּהּ תֹּהוּ הָיְתָה מִקַּדְמַת דְּנָא, דְּהָכֵי אוֹרְחָא דִּקְלִפִּין דִּמְקַדְּמִין לְמֹחָא. וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת, דָּא רוּחָא דְּמְשִׁיחָא. מְיָד דַּיְקָא מְרַחֶפֶת עַל אַפֵּי מַיָּא דְּאוֹרָיְתָא, מְיָד יְהֵא פָּרְקָנָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים, מְיָד מְשִׁיחָא דְּאִיהוּ בְּגִנְתָּא דְּעֵדֶן דְּאִתְמַר בֵּהּ וַיְשַׁלְּחֵהוּ ה' אֱלֹהִים מִגַּן עֵדֶן. מֵעִדּוּן דִּילֵהּ. וְאַמַּאי לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, בְּגִין דָּא וַיְשַׁלְּחֵהוּ. מְיָד דְּיִפּוֹק מִתַּמָּן וְיִשְׁכֹּן מִקֶּדֶם לְגַן עֵדֶן אֶת הַכְּרוּבִים, דְּאִנּוּן מָשִׁיחַ בֶּן דָּוִד וּמָשִׁיחַ בֶּן אֶפְרַיִם דְּמַשְׁכָא רוּחָא דְּמְשִׁיחָא, דְּאִתְמַר בֵּהּ וְרוּחַ אֱלֹהִים דָּא שִׁי"ה, הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ וְאָצַלְתִּי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ. דְּהָכֵי סָלִיק מֹשֶׁה שִׁי"ה בְּחֶשְׁבָּן. וַיַּשְׁכֵּן מִקֶּדֶם דְּאַקְדִּים שִׁילֹה לְתַרְוַיְהוּ, בְּגִין דְּיֵהֵא מְרַחֶפֶת עַל אַנְפֵּי מַיָּא דְּאוֹרָיְתָא, וּפָרְקָנָא בֵּהּ תְּלֵי תַּלְיָא, וְהָא אוֹקְמוּהּ וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת, מְיָד יְהֵא בִּידֵהּ וּמַאי נִיהוּ מְטַטְרוֹן, דְּאִתְהַפַּךְ מִמַּטָּה לְנָחָשׁ, וּמִנָּחָשׁ לְמַטָּה. וְעוֹד מַטָּה דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתְּאָה, וְאִם זָכוּ יִשְׂרָאֵל מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד לִימִינָא וְיִפְקוּן בְּרַחֲמֵי. וְאִם לָאו מַטֶּה כְּלַפֵּי חוֹבָא לְסִטְרָא דִּגְבוּרָה, דְּתַמָּן נָחָשׁ אֵל אַחֵר דְּתָבַע לִשְׁפּוֹךְ דָּמָא, וְיִתְקְטִיל מְשִׁיחָא וְסַגִּיאִין מִיִּשְׂרָאֵל. וּבְגִין דָּא אִתְמַר (רות) חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר, דְּאִיהוּ בֹּקֶר דְּאַבְרָהָם (ערב) דְּיֵהֵא מַטֶּה כְּלַפֵּי חֶסֶד. וּבְגִין דָּא וְאֶת לַהַט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפֶּכֶת. וְכֹלָּא לִשְׁמֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים, דְּאִיהִי אוֹרָיְתָא. דְּאִתְמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְאִיהִי אוֹרָיְתָא שֶׁבְּעַל פֶּה. אִי זָכָה בַּר נָשׁ, אִיהִי סַם חַיִּים דִּילֵהּ. וְאִם לָאו, הִיא מִתְהַפֶּכֶת לֵהּ לְסַם הַמָּוֶת. וְהָא אוֹקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין הָכֵי, כְּגַוְנָא דְּמַטֶּה דְּאִתְהַפַּךְ מִמַּטָּה לְנָחָשׁ וּמִנָּחָשׁ לְמַטֶּה. וּבְזִמְנָא הַהוּא אִתְמַחוּן מַעֲלְמָא כָּל אִנּוּן דְּאִתְמַר בְּהוֹן וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵם חַרְטֻמֵּי מִצְרַיִם בְּלָטֵיהֶם כֵּן. עַד כָּאן.

בָּזֹאת יָבֹא אַהֲרֹן אֶל הַקֹּדֶשׁ. בֹּא וּרְאֵה אֵין אָדָם מֵפִיק רְצוֹן הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא אֶלָּא בָּזֹאת, שֶׁעָלֶיהָ נֶאֱמַר (משלי י"ח:כ"ב) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב. וְזֹאת הִיא עֵת לְעָשׂוֹת לַה'. וְכַמָּה עִתִּים יֵשׁ וַעֲלֵיהֶם נֶאֱמַר אַל יָבֹא בְּכָל עֵת. וּשְׁלֹמֹה אָמַר אוֹתָם בְּסִפְרוֹ. (קהלת ג':ד') עֵת לִשְׂחֹק וְעֵת לִבְכּוֹת הֵם כ"ח וְעַל זֶה הִזְהִיר לְאַהֲרֹן אַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ שֶׁהוּא קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'. וּכְשֶׁהַשְּׁכִינָה הַנִּקְרֵאת זֹאת עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ, וְאַף גַּם זֹאת בִּהְיוֹתָם

בְּאֶרֶץ אֹיְבֵיהֶם. יִשְׂרָאֵל מָה הֵם אוֹמְרִים לָהּ אָנָה הָלַךְ דּוֹדֵךְ הַיָּפָה בַּנָּשִׁים וְגוֹ' (שיר השירים ו', א'), בְּכַמָּה תַּחֲנוּנִים וּתְפִלּוֹת. וְצִיצִית וּתְפִלִּין וְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, שֶׁעָלָיו נֶאֱמַר (שמות ל"א:י"ז) בֵּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הִיא. אוֹת שֶׁל בְּרִית מִילָה, אוֹת שֶׁל שַׁבָּת, אוֹת שֶׁל יוֹם טוֹב, אוֹת שֶׁל תְּפִלִּין. וְעָלָיו נֶאֱמַר עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד אֵלֶיךָ. מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב. וְהַנָּבִיא אָמַר (ירמיה יט) אַל יִתְהַלֵּל חָכָם כִּי אִם בְּזֹאת. וַיַּעֲקֹב אָבִינוּ בַּעֲבוּר שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ שֶׁזֹּאת הִיא הָיְתָה עִקָּר לְהָפִיק רְצוֹן אֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם, צִוָּה לְבָנָיו וְהוֹדִיעָם בָּזֹאת. שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מ"ט:כ"ח) זֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם. וְדָוִד הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁבָּהּ מַפִּיק רָצוֹן מֵה', כְּשֶׁהָיָה נִלְחָם עִם אוֹיְבָיו אָמַר (תהילים כ"ז:ג') אִם תַּחֲנֶה עָלַי מַחֲנֶה. בָּזֹאת אֲנִי בוֹטֵחַ. וְהַנָּבִיא כְּשֶׁרָאָה צָרָעָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל בַּגָּלוּת, וְלֹא רָאָה לָהֶם מְנוּחָה וּגְאֻלָּה אֶלָּא בַּעֲבוּר זֹאת, שֶׁנֶּאֱמַר (איכה ג':כ"א) זֹאת אָשִׁיב אֶל לִבִּי. וְכֵן מֹשֶׁה וְאוּלָם בַּעֲבוּר זֹאת. וְכֵן לִיהוּדָה וְזֹאת לִיהוּדָה. וּמִי שֶׁלֹּא שָׁת לִבּוֹ גַּם לָזֹאת, עָלָיו נֶאֱמַר וּכְסִיל לֹא יָבִין אֶת זֹאת. וְעַתָּה צָרִיךְ אַתָּה לָדַעַת כֵּיוָן שֶׁהָאָדָם בָּהּ יָפִיק רְצוֹנוֹ, וּבָהּ מַשִּׂיג שֵׁם ה' שֶׁזֶּהוּ סוֹד עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חָסִיד. וְעַל זֹאת וַדַּאי לְשֵׁם ה' שֶׁהוּא עַל זֹאת. לָמָּה תִּקְּנוּ בְּשַׁחֲרִית תְּפִלָּה לְמִדָּה יְדוּעָה. וְכֵן בְּמִנְחָה לְמִדָּה יְדוּעָה. וְכֵן בְּעַרְבִית לְמִדָּה יְדוּעָה. וְכֵן בְּשַׁבָּת לְמִדָּה יְדוּעָה. וְכֵן בְּיוֹם טוֹב לְמִדָּה יְדוּעָה. וְכֵן בַּעֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה לְמִדָּה יְדוּעָה. אֶלָּא מַה שֶּׁאָמַר עַל זֹאת, הוּא מוֹרֶה שֶׁיְּהוֹ"ה הוּא כְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה. כְּמָה שֶׁאָמַר דָּוִד לְךָ ה' הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה. וְכָל סְפִירָה אֵין לָהּ פְּעֻלָּה בַּתַּחְתּוֹנִים, אֶלָּא עַל יְדֵי הַמַּלְכוּת. שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מָשָׁלָה. אֲבָל בִּזְמַן שֶׁצָּרִיךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַצְדִּיק צַדִּיק וְלַעֲשׂוֹת עִמּוֹ צְדָקָה, שֶׁהוּא מַלְכוּת עִם הַתַּחְתּוֹנִים, נִכְלָלִים בּוֹ כָּל הַסְּפִירוֹת וְנִקְרָאִים צַדִּיקִים עַל שְׁמוֹ. וְה' נִקְרָא עַל שְׁמוֹ צַדִּיק. שֶׁנֶּאֱמַר צַדִּיק ה' בְּכָל דְּרָכָיו. וּמְרַחֵם עַל בְּרִיּוֹתָיו בִּצְדָקָה. וְאֵין צְדָקָה אֶלָּא תְּפִלָּה, שֶׁהִיא צ', תִּשְׁעִים אֻמָּנִים. ד', ד' קְדֻשׁוֹת בְּכָל יוֹם. ק', מֵאָה בְּרָכוֹת. ה', חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. וְזֶה וּצְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי. וְעָלָיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה. וּכְשֶׁהוּא רוֹצֶה לְהָגֵן בָּהּ נֶאֱמַר בָּהּ (ישעיהו נ"ט:י"ז) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיוֹן. מִצַּד ה' הִיא צְדָקָה. וּמִצַּד י' הִיא כּוֹבַע עַל רֹאשׁ צַדִּיק, אוֹת בְּרִית עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צַדִּיק. וּמִצַּד ו' נֶאֱמַר בָּהּ אֲרֻכָּה מֵאֶרֶץ מִדָּהּ. מִצַּד ה' עֶלְיוֹנָה וּרְחָבָה מִנִּי יָם. וּכְשֶׁרוֹצֶה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלִים בָּהּ וְנִקְרָאוּ נְבִיאִים. וּמַלְכוּת הִיא דְּמְיוֹן כֻּלָּם. שֶׁנֶּאֱמַר (הושע י"ב:י"א) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה. כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים. שֶׁהִיא כְּמוֹ אַסְפַּקְלַרְיָא שֶׁכָּל הַפָּנִים נִרְאִים בָּהּ. וְכֵן כָּל הַסְּפִירוֹת מַרְאִים בָּהּ כֹּחָם וְדִמְיוֹנָם וְצוּרוֹתָם, לְכָל נָבִיא כְּפִי הַשָּׁגָתוֹ לְמַעְלָה. וּכְמוֹ כֵן לְמַטָּה הִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּכִסֵּא הַכָּבוֹד, וּבְכָל הַמַּלְאָכִים וְהָאוֹפַנִּים וְחַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, וּבְכָל הָרְקִיעִים וְהַכִּסְאוֹת שֶׁבָּהֶם הַמַּלְאָכִים הַתְּלוּיִים מֵהֶם, שֶׁיֵּשׁ מַלְאָכִים

גְּבוֹהִים עֲלֵיהֶם. שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה׳:ז׳) כִּי גָּבֹהַּ מֵעַל גָּבֹהַּ שׁוֹמֵר. וּגְבוֹהִים עֲלֵיהֶם וְכֵן בְּכָל כּוֹכָב וּמַזָּל. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מָשָׁלָה. וְזֶהוּ וּבְיַד הַנְּבִיאִים אָדַמֶּה. לְכָל אֶחָד נִדְמֶה כְּפִי כֹּחוֹ שֶׁהִיא נִשְׁמָתוֹ. וְהַבֵּן אֲמָרָם הָעוֹנֶה אָמֵן בְּכָל כֹּחוֹ ה' הוּא בְּכֻתֵּר, שֶׁהָיָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא וּשְׁמוֹ לְבַד בְּכֻתֵּר. כְּשֶׁבָּרָא הָעוֹלָם בְּמִדַּת רֵאשִׁית, יָרַד עָלָיו וְלֹא הָיָה חָסֵר מִלְּמַעְלָה, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה כְּמִדְלִיק נֵר מִנֵּר, וְאֵינוֹ חָסֵר מִן הָרִאשׁוֹנָה וְלֹא מֻחֲבָרְתָּה עַד אֵין סוֹף וְאֵין תַּכְלִית. וּמִי שֶׁמַּכִּיר אוֹתוֹ בָּזֹאת, כְּאִלּוּ מַכִּיר אוֹתוֹ בָּעֶלְיוֹנִים וּבַתַּחְתּוֹנִים. בָּעֲבוּר שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵהָעֶלְיוֹנִים. וְהִיא יְחוּד וְקֶשֶׁר כֻּלָּם. וְהִיא מִתְלַבֶּשֶׁת בְּכָל הַתַּחְתּוֹנִים. וְעַל זֶה אָמַר הַנָּבִיא (ירמיהו ט׳:כ״ב) כֹּה אָמַר ה' אַל יִתְהַלֵּל חָכָם בְּי אִם בָּזֹאת וְגוֹ', הַשְׂכֵּל וְיָדוֹעַ אוֹתִי. הִיא נִקְרֵאת נְבוּאָה מִצַּד הַנְּבִיאִים, חָכְמָה מִצַּד הַחֲכָמִים. שֵׂכֶל הַסְּפִירוֹת נִקְרָאִים חָכְמָה. (ע״כ לא נמצא יותר ואחר זה כתוב בספרים של כתיבת יד מה שכתוב בתקונים ל״ט עמוד ב׳. וכח אתון אנון לכל עובדא מבראשית וכלה אנון בין לכתיבה ונמשך בסדר בד״מ בע״ב בג׳ ניקודין אנון ממיא ואשא ורוחא ואחריו שייך זה)

וְעוֹד כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ וּמִדְבָּרֵךְ נָאוֶה. דָּא חוּט דְּשַׂפְוָן דְּצָלוֹתָא וּבְהוֹן אָדְנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח לְזַרְקָא ג' אַבְנִין לְגַבֵּי חִוְיָא. וְאִנּוּן ד' דְּצָלוֹתִין דִּבְהוֹן קִירְטָא דְּאִיהוּ שָׂפָה זָרִיק לוֹן לְגַבֵּי חִוְיָא, וְאִיהוּ מָקָף לוֹן בְּתַקְפָּא הוֹלֵךְ וַאֲזִילַת לוֹן בִּדְרוֹעָא יְמִינָא דְּאִיהוּ חֶסֶד, וְאִתְעֲבִידוּ סְגוֹלְתָא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּמַאן שָׂפָה דְּאַזְרַקַת תִּלַת צְלוֹתִין אִלֵּין, דָּא שְׁכִינָה דְּהָכֵי סָלְקָא בְּחֶשְׁבַּן שָׂפָ"ה. וּבְגִינָהּ אִתְמַר כְּחוּט הַשָּׁנִי שִׂפְתוֹתַיִךְ. וְהַאי חוּט דְּשָׂפָה אִיהִי קִירְטָא כַּד זְרִיקַת אִלֵּין אַבְנִין לְגַבֵּי חִוְיָא אִתְמַר בָּהּ (שמואל א כ״ה:כ״ט) וְאֶת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף הַקֶּלַע. דְּאִיהִי קִירְטָא וְהַאי קֶלַ"ע אִיהוּ סִינ"י, דְּבֵהּ אִשְׁתְּמָעוּ שִׁבְעִין קָלִין לְגַבֵּי ע' אֻמִּין פַּלְחֵי כּוֹכְבַיָּא דְּאִנּוּן תַּלְיָן מִז' רֵאשִׁין דְּחִיוָן, דִּמְקַנְּנָא בז' טוּרִין וּמֵתוּ כֻּלְּהוּ. בְּגִין דְּלָא בָּעוּ לְקַבְּלָא ה' חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה דְּאִנּוּן ה' בְּתוֹסֶפֶת הַקֶּלַע. וְדָוִד בָּהּ' נָטִיל ה' אַבְנִין לְקֶבֶל חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תּוֹרָה. וְאִנּוּן הֲווֹ כְּגַוְנָא דה' תֵּבִין דְּיִחוּדָא דְּאִנּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. וְכַד שַׁוֵּי לוֹן בְּקִירְטָא אִתְעֲבִידוּ כֻּלְּהוּ אֶחָד. בְּי"ג מִדּוֹת הַתּוֹרָה נִדְרֶשֶׁת וְקַטִיל לְפִלְשְׁתָּאָה דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע, וְאִיהוּ נָחָשׁ הוּא סַמָּאֵ"ל הוּא עֲמָלֵק הוּא פְּלִשְׁתִּי הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת, לְכָל בַּר נָשׁ אִתְעֲבִיד לֵהּ כְּפוּם חוֹבוֹי. וְה' אַבְנִין כֻּלְּהוּ מִתְתַּקְנִין בְּהֵ' תִּקּוּנִין דְּפוּמָא בְּכ"ב אַתְוָן דְּאוֹרַיְתָא. וְאִנּוּן אהח"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסצר"ש. וְאִנּוּן מִשְׁתַּמְּשִׁי בְּשִׁפְוָן בְּלִישָׁנָא בַּחֵיךְ בִּגְרוֹנָא בְּשִׁינַיִן. וְכֻלְּהוּ חֲמֵשׁ אִתְקְרִיאוּ פֶּ"ה אֶחָד. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיָלִיף (נ"א דלעי) בְּאוֹרַיְתָא דְּאִתְיְהִיבַת בְּהֵ' תִּקּוּנִין אִלֵּין לְקַטְלָא בְּהוֹן לְיֵצֶר הָרָע. דְּיֵצֶר הָרָע וְחַיְלִין דִּילֵהּ אִיהוּ אַסְחַר גּוּפָא בְּכָל יוֹמָא, לְאַגָּחָא עִמֵּהּ קְרָבָא בְּכַמָּה

חוֹבִין דְּכָנִישׁ בְּכָל יוֹמָא, וְקָרִיב לוֹן כֻּלְּהוּ בְּזִמְנָא דְּדִינָא דְּאִיהוּ רֹאשׁ הַשָּׁנָה, לְגַבֵּי כָּרְסֵא דְּדִינָא, בְּהַהוּא זִמְנָא צָרִיךְ בַּר נָשׁ לְאִתְעָרָא בְּצָלוֹתִין.

תִּקּוּנָא א' לְתַתָּא סוּפָן אַרְבַּע עִם צְלוֹתָא דְּמוּסָף. וְרָזָא דְּמִלָּה (חבקוק ג׳:ח׳) כִּי תִרְכַּב עַל סוּסֶיךָ מֶרְכְּבוֹתֶיךָ יְשׁוּעָה. וְאִלֵּין ד' צְלוֹתִין. וְצָרִיךְ לְמִלְבַּשׁ לוֹ שִׁרְיוֹן. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיה מט) וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כַּשִּׁרְיוֹן. צְדָקָה הָא אוֹקְמוּהּ צ', צ' אֻמַּנִים דְּתַלְיָן מִן א'. ד'. ד' קְדֻשׁוֹת. ק', מֵאָה בְּרָכוֹת. ה' חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה וְכֹלָּא אָמֵן. מ"ן תִּשְׁעִים.

וּמָאן דְּלָא אָמַר לוֹן, צָרִיךְ לְכַוְּוֹן בְּחֲמֵשׁ סרי וְוִין דֶּאֱמֶת וְיַצִּיב וְנָכוֹן וְקַיָּם וְגוֹ'. א' מִן אֱמֶת בְּהֹ סַלְקִין לְחַשְׁבַּן אָמֵן. וְאִיהוּ רָזָא יאהדונה"י.

וּמָאן דְּאָמַר לוֹן בְּכָל כֹּחוֹ אִיהוּ אֱלֹהִים דְּהָכֵי סָלִיק לְחַשְׁבַּן בְּכָ"ל כ"ח וְיָהִיב תֻּקְפָּא לְסוּפָן וְקוֹרְעִין לוֹ גְּזֵר דִּינוֹ שֶׁל שִׁבְעִים שָׁנָה, דְּאִנּוּן ע' סַנְהֶדְרִין דְּאֵינָן גָּזְרִין עַל בַּר נָשׁ. מַה דִּיהֵא לֵהּ בְּכָל שַׁתָּא.

אֱלֹהִים אִיהוּ הַכּפֵּ"א בְּחַשְׁבָּן. וְאִיהוּ כִּסֵּא רַחֲמִים. אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. כִּסֵּא חֶסֶ"ד וַדַּאי דְּסָלִיקוּ לְע"ב קִשְׁרִין וְחֻלְיָן דְּצִיצִית וְאִנּוּן זוּגִין דְּכִסּוּיִין דְּסוּפָן דְּסָלִיק נְגוּנָא דְּכִשְׁכּוּשׁ דִּילְהוֹן לְע"ב גְּוָנִין. בָּתַר דְּנַצְחִין סוּפָן קרב' בְּצָלוֹתִין, בְּהַהוּא זִמְנָא מָארֵי דְּסוּפָן דְּמָנָן עַל צְלוֹתִין, כֻּלְּהוּ פְּתָחוּ בְּזִמִּירוֹת שִׁירוֹת וְתֻשְׁבְּחוֹת וְהוֹדָאוֹת. וְשָׁפָה דְּאִיהִי קִירְטָא זְרִיקַת אַבְנִין בִּרְחִימוּ. וְאִנּוּן חֲמֵשׁ בְּחֲמֵשׁ דְּכִתִיב תִּקּוּנִין דְּעֵינָא דְּאִנּוּן תְּלָת גַּוְנֵי עֵינָא וּתְרֵי עַפְעַפֵּי עֵינָא.

וּלְגַבֵּי אֶן אֶתַר אִזְדְּרִיקוּ, לְגַבֵּי בַּת עֵינָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמואל א, כא) לִשְׁלֹחַ לִי לְמַטָּרָה. וּשְׁלֹשָׁה גַּוְנֵי עֵינָא אִנּוּן מְרֵקָמָן בְּתְלָת לְבוּשֵׁי ג' אֲבָהָן וּתְרֵי עַפְעַפֵּי עֵינָא תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט דְּאִנּוּן פָּתְחִין וְסָגְרִין עֵינָא דְּאִיהִי מַרְאָה דִּנְבִיאֵי קְשׁוֹט וּמַאי נִיהוּ בַּת עֵינָא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. עָלַהּ אִתְמַר (במדבר י״ב:ו׳) ה' בַּמַּרְאָה אֵלָיו אֶתְוַדָּע. וְעָלָהּ אִתְּמַר לְגַבֵּי מֹשֶׁה וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט. ה' גְּוָנִין אִנּוּן ה'. בַּת עֵינָא דָּא י' מָאן עֵינָא דְּכָלִיל כָּל גְּוָנִין דָּא ו' אִיהוּ פָּתַח וְסָגִיר. קָם אֵלְיָהוּ וְאָמַר, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא ה' רְבִיעָאָה אָנָה הִיא. אָמַר וַדַּאי חֲמֵשׁ אוֹר אִנּוּן מִלְּגָו. וּבְגִין דָּא ה"ה חֲמֵשׁ גְּוָנִין מִלְּבַר, חֲמֵשׁ גְּוָנִין דְּנָהֲרִין בְּהוֹן מִלְּגָאו.

וְאִנּוּן גָּוֶן חִוָּר, גָּוֶן סוּמָק, גָּוֶן יָרֹק, גָּוֶן תְּכֵלֶת, גָּוֶן אֹכֶם. וּלְבוּשִׁין דִּילְהוֹן אַרְגָּמָ"ן. א' אורפניא"ל. ר' רפא"ל. ג' גבריא"ל. מ' מיכא"ל. נ' נוריא"ל. אִלֵּין אִנּוּן גּוּפָא לְחֲמֵשׁ גְּוָנִין. א"ל אֱלִיָּהוּ לְרִבִּי שִׁמְעוֹן, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, וַדַּאי עֵינָא יְמִינָא כַּד שַׁרְיָא בֵּהּ יְהוָ"ה וְנָהִיר בֵּהּ, וְכֵן בְּעֵינָא שְׂמָאלָא, שְׁכִינְתָּא אַמְרַת לְגַבֵּי עַיְנִין אִלֵּין מֵרְחִימוּ סַגֵּי (שיר ו). הֲסֵבִי עֵינַיִךְ מִנֶּגְדִּי שֶׁהֵם הִרְהִבוּנִי. מוֹקְדִין לִי בְּשַׁלְהוֹבִין דִּרְחִימוּ דְּזַרְקִין לְכָל עֵיבָר.

קָם נַעַר חָנוּךְ מְטַטְרוֹן. פָּתַח וְאָמַר, צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים. וְלָנְהוֹרָא דְּעַיְנִין דִּילְכוֹן נְחִיתְנָא, דְּנָהֲרִין עֵלָּא וְתַתָּא וְעָלַיְהוּ אִתְמַר (רות ו) עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן. וּמַאי נִיהוּ תָּא חֲזֵי דִּבְכָל אֲתַר דְּיָהֲבֵי עֵינַיְהוּ אוֹ מִיתָה אוֹ עֹנִי. וְאִלֵּין אִנּוּן עוּלֵימִין דְּאִתְפָּטָרוּ בְּקַצְרוּת שָׁנִים. וְכֻלְּהוּ תַּחַת מֶמְשָׁלָה דִּילִי בְּמִתְיִבְתָּא דִּרְקִיעָא. וְדָא לָמָּה. בְּגִין שְׁכִינְתָּא דְּיָתְבָא בֵּינַיְהוּ וְשָׁם הַנָּהִיר בְּעֵינַיְהוּ דְּאִתְמַר בֵּהּ (דברים ל״ב:ל״ט) אֲנִי אָמִית וְאֲחַיֶּה.

וּבְגִין דְּא אָמַר קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן. בְּהַהוּא שָׂדֶה דְּתַמָּן וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה לִפְנוֹת עֶרֶב. לִפְנוֹת כָּל מְקַטְרְגִין דְּאִנּוּן עִרְבּוּבָא בְּיִשְׂרָאֵל דְּעֶרֶב רַב. וּבְהוֹן אִתְמַר בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן.

וְעוֹד עֵינַיִךְ אֵלּוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּאִנּוּן עֵינִין דְּאוֹרַיְתָא, אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן דְּעָנְשִׁין לְמָאן דְּנָגַע בְּאִסּוּרָא דְּאוֹרַיְתָא. וְעוֹד אֲשֶׁר יִקְצֹרוּן, דְּעָלַיְהוּ אִתְמַר מָקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהַאֲרִיךְ אֵינוֹ רַשַּׁאי לְקַצֵּר. לְקַצֵּר אֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַאֲרִיךְ. וְאִנּוּן פָּסְקִין אוֹרַיְתָא בְּאִסּוּר וְהֶתֵּר, פָּסוּל וְכָשֵׁר, טֻמְאָה וְטָהֳרָה. וְעָבְדוּ כַּמָּה גְּדֵרוֹת בְּאוֹרַיְתָא, דְּלָא עָבָדִין פִּרְצָה וּפֵרוּדָא בִּשְׁכִינְתָּא, דְּאִיהִי אוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה. וּבְגִין דָּא וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן. בְּגִין דִּיהוֹ״ה שַׁלִּיט עָלַיְהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (רות ב׳:ד׳) וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים יְהוָֹה עִמָּכֶם. וּבְגִין דָּא וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן דְּהָכֵי צְרִיכָה אִתְּתָא לְמֵיזַל בָּתַר בַּעְלָהּ. אֲלַקְּטָה בַּשִּׁבֳּלִים אֵלּוּ לְקוּטוֹת דְּאוֹרַיְתָא לְאִתְפַּרְנָסָא בְּהוֹן בְּגַלּוּתָא. בֵּין הֶעָמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא תַּכְלִימוּהָ. וְעָלַיְהוּ אִתְמַר (שמות לז) וַיִּמְדּוּ בָּעֹמֶר. כֻּלְּהוּ בְּמִדָּה עֹמֶר לַגֻּלְגֹּלֶת מִסְפַּר נַפְשׁוֹתֵיכֶם וְלֹא הֶעְדִּיף הַמַּרְבֶּה וְהַמַּמְעִיט לֹא הֶחְסִיר. דְּלָא לְהוֹסִיף וְלָא לְמֶגְרַע מִפִּתְגָּמֵי אוֹרַיְתָא. וְצַדִּיק זָרִיק וּשְׁכִינְתָּא כְּנִישַׁת, וְעָלַיְהוּ אִתְמַר (משלי י״א:כ״ד) יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסֵף עוֹד. מַאי וְנוֹסֵף עוֹד. דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְעוֹד מַאי וְנוֹסֵף, דָּא מָאן דִּמְפַזֵּר טַעֲמֵי אוֹרַיְתָא וְנוֹסֵף בְּחִדּוּשֵׁהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ ה'. וְדָא רָזָא דִּיבָרֶכְךָ ה', יָאֵר יי', יִשָּׂא יְיָ'. דְּאִנּוּן י״ב עֵינוֹת מַיִם. וְאִנּוּן ו״ו דְּנָפְקִין מִן צִנּוֹרָא דְּאִיהוּ א וְכֹלָ״א וָא״ו. וּבְגִין דְּבַעְלָהּ תַּמָּן דְּאִיהוּ וָ״ו בְּשִׁית פִּרְקִין דְּדִרוֹעִין, וְשִׁית פִּרְקִין דְּשׁוֹקִין. א בְּאֶמְצָעִיתָא עֲטָרָה עַל גּוּפָא. וּבְגִין דָּא וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים, דְּאִנּוּן בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם. נְעָרִים אִית לְעֵלָּא וּנְעָרִים אִית לְתַתָּא וְאִנּוּן אַנְפֵּי רַבְרְבֵי וְאַנְפֵּי זוּטְרֵי.

קָם נַעַר וְאָמַר. רַבָּנָן צָעִיר אֲנִי לְיָמִים מִסִּטְרָא דְּזָעִיר אַנְפִּין. וְאַתֶּם יְשִׁישִׁים מִסִּטְרָא דְּאָרִיךְ אַנְפִּין. דְּאִנּוּן בָּרְהָטִים בְּשִׁקְתוֹת הַמַּיִם. עַל כֵּן זָחַלְתִּי וְאֵירָא מְחַוּוֹת דֵּעִי אֶתְכֶם. אַדְּהָכֵי דִּשְׁכִינְתָּא בָּעְיָא אִיהִי לְאִשְׁתְּקָאָה מֵעוּלֵימִין, מִשּׁוֹאֲבוּ דְּאוֹרַיְתָא דְּאִיהִי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, צָרִיךְ לְאִתְשַׁקְיָא לָהּ עַל יְדֵי צַדִּיק דְּאִיהוּ צָעִיר לְיוֹמִין. תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט דְּאִנּוּן

לְקֶבֶל תְּרִין שִׁפְוָן. דְּאִתְמַר בְּהוֹן (שיר השירים א׳:ב׳) יִשָּׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. מַאי פִּיהוּ. דָּא שְׁכִינְתָּא וְאִנּוּן לָקֶבֶל תְּרִין כְּרוּבֵי עֵינָא דְּפָתְחִין וְסָגְרִין, דִּבְהוֹן נָהִיר עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בָּבַת עֵינָא, וְאִתְקְרִיאַת מִסְטָרֵהּ אַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא וְכַד סָתִים עֵינָא אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא. וּבַת עֵינָא אִיהִי עִתּוֹ דְּצַדִּיק וְעָלָהּ אִתְּמַר (בראשית כ״ד:י״א) לְעֵת עֶרֶב לְעֵת צֵאת הַשּׁוֹאֲבוֹת. יְמִינָא וּשְׂמָאלָא אִתְקְרִיאוּ שִׁקְתוֹת הַמַּיִם, תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט אַפִּיקֵי מַיִם. וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ, דָּא שְׁעוּרָא דְּתְרֵין שׁוֹקִין דְּאִנּוּן בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד ו' תַּתָּאָה. וְאִית שִׁית עִלָּאִין ו' דְּאִנּוּן ו' עִלָּאָה דְּתְרֵין דְּרוֹעִין, דְּאִנּוּן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. וְכֹלָּא אִשְׁתְּקִין מֵאִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי א אֶלֶף בִּינָה, וּבָהּ אִתְעֲבִידוּ אֶחָד. וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ לְגַבֵּי ה' תַּתָּאָה מַלְכוּת. וְעוֹד וַיָּמָד שֵׁשׁ שְׂעוֹרִים לְתַתָּא, אִנּוּן שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה. וְאִנּוּן מַאֲכַל בְּעִירָן דְּאִנּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. לְבָתַר דְּאִיהִי כְּנִישַׁת לוֹן זְרִיקַת לוֹן לְגַבֵּי חֵילָהָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ל״א:ט״ו) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרוֹתֶיהָ. וְכַד זְרִיקַת לוֹן לְתַתָּא. אִתְקְרִיאַת זַרְקָא. וּבְגִין דָּא יֵשׁ מְפַזֵּר וְנוֹסֵף עוֹד. דְּבַעְלָהּ אוֹסִיף לָהּ. קָמוּ עִלָּאִין וְתַתָּאִין וּבָרִיכוּ לֵהּ. פָּתְחוּ אִנּוּן סָבִין בְּבִרְכָּאן וּבָרִיכוּ לֵהּ. קָם הַהוּא סָבָא מֵאִנּוּן סָבִין וְאָמַר (בראשית מ״ח:ט״ז) הַמַּלְאָךְ הַגֹּאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים. מַאי הַמַּלְאָךְ אִי הֲוָה אָמַר מַלְאָךְ הֲוָה מַשְׁמַע עַל חֲנוֹךְ מְטַטְרוֹן אֲבָל ה' בְּתוֹסֶפֶת, אִיהִי שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי בְּרָכָה, בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים כֻּלְּהוּ נְעָרִים דְּאִתְקְרִיאוּ עַל שֵׁם נַעַר, אִתְבָּרְכָאן עַל הַהוּא נַעַר. וְיִקָּרֵא בָּהֶם שְׁמִי, דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה. וְשֵׁם אֲבוֹתַי אִלֵּין אֲבָהָן. וְעוֹד יְבָרֵךְ אֶת הַנְּעָרִים, צַדִּיק וּתְרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט. וְיִדְגּוּ לָרֹב, חָכְמָה דְּאִתְּמַר (מלכים ה) בָּהּ וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה, דְּתִתְרַבֵּי וְתִסְגֵּי. בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, בְּאִלֵּין דְּאִתְּמַר בְּהוֹן וְהָיָה זַרְעֲךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. וְלֹא תִתְפַּסֵּק בִּרְכָתָא מִנָּהּ, כְּמַבּוּעָא דְּאִתְּמַר בָּהּ (ישעיהו נ״ח:י״א) וּכְמוֹצָא מַיִם אֲשֶׁר לֹא יְכַזְּבוּ מֵימָיו. (זה חסר בתקונים בדל"ג ע"ב בשורה י"ט כשאומ' ולא חזרין גופיהו לגבי קודשא בריך הוא) דְּלֵית דּוֹרוֹנָא חֲבִיבָא קֳדָם קַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדוֹרוֹנָא דְּשְׁכִינְתָּא. זַכָּאִין אִנּוּן דְּרוֹעִין דְּסָלְקִין לָהּ לְגַבֵּי. תְּפִלִּין עַל יְדֵיהוּ וְעַל רֵישֵׁיהוּ זַכָּאִין אִנּוּן רַגְלַיִן וְגוּפָא וְיָדִין וְכָל אֵבֶר וְאֵבֶר דְּבָהּ סָלִיק דּוֹרוֹנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּלֵית דּוֹרוֹנָא חֲבִיבָא קֳדָם קַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּדוֹרוֹנָא דִּשְׁכִינְתָּא. זַכָּאָה אִיהוּ אֵבֶר דְּעָבִיד בָּהּ מִצְוָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דִּבְגִינָהּ נָחִית קַדִּשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְשַׁרְיָא בְּכָל אֵבֶר דִּילָהּ. וְעַל הַאי בַּר נָשׁ מַכְרִיזִין לְעֵלָּא הָבוּ יְקָר לְדַיּוֹקְנָא דְּמַלְכָּא.

וְעוֹד וִידֵי אָדָם. אִית בְּנֵי נָשָׁא דְּסָלְקִין דּוֹרוֹנָא לְמַטְרוֹנִיתָא. וּבְהוֹן מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיוֹרְדִים בּוֹ. בְּהַהוּא בַּר נָשׁ בְּנִשְׁמָתֵהּ דְּסָלְקָא דּוֹרוֹנָא לְמַלְכָּא, וְנָחְתָּא דּוֹרוֹנָא מִנֵּהּ לְמַטְרוֹנִיתָא, דְּכַד נָחְתִין דּוֹרוֹנָא לְמַטְרוֹנִיתָא, וִידֵי אָדָם נָחְתִין מִתְּחוֹת גַּדְפַּיְהוּ

דְּמַלְאָכִין שְׁלִיחָן דְּמַטְרוֹנִיתָא, וְיָהֲבִין לוֹן שְׁאֵלְתִין וּבָעוּתִין דְּשָׁאֲלִין מִמַּטְרוֹנִיתָא. וְכָל מַה דְּמַטְרוֹנִיתָא יַהֲבָא בִּרְשׁוּתָא דְּבַעְלָהּ אִיהוּ כֻּלָּא. וְאִם לָא עֹאלִין בְּדָחְילוּ וּרְחִימוּ, דְּחַיִין לוֹ לְבַר וּדוֹרוֹנָא דִּילְהוֹן לְכַלְבָּא אִתְמְסַר. זַכָּאָה אִיהוּ בַּר נָשׁ דְּמַטְרוֹנִיתָא אִיהִי מְקַבְּלָא מִנֵּהּ דּוֹרוֹנָא, אוֹ יָהֲבָה לֵהּ בִּידֵהּ, דְּוַדַּאי בָּרָא דְּמַלְכָּא אִיהוּ. אֲבָל לְאָחֳרָנִין עַל יְדֵי שְׁלִיחָן יְהַבַת לוֹן. מִיָּדָהּ אִלֵּין נָפְקִין וְאָחֳרָנִין קָא אַתְיָן דָּפְקִין לְפִתְחָהּ, וְאִנּוּן מָארֵי דְּאוֹרָיְתָא מָארֵי דְּפוּמָא. וְאִם עֹאלִין בְּדָחְילוּ וּרְחִימוּ דְּיְ"ה, הֵיכָלָא אִתְפַּתַּח לְגַבַּיְהוּ, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהִיב לוֹן לְשׁוֹן לְמוּדִים, וְשַׁוֵי לוֹן דִּבּוּרָא בְּפוּמַיְהוּ לְמַלְּלָא קֳדָם מַטְרוֹנִיתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיהו א׳:ט׳) וַיִּשְׁלַח ה' אֶת יָדוֹ וַיִּגַּע עַל פִּי וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרַי בְּפִיךָ. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (הושע י״ב:י״א) וּבְיַד הַנְּבִיאִים אֲדַמֶּה. וְדִבַּרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים. בְּדִבּוּר מַמָּשׁ, ועכ"ד דְּיֵעָלוּן לְהֵיכָלָא כָּל נְבִיאִים לְמַלְּלָא עִם מַטְרוֹנִיתָא, אִיהִי לָא מַלִּילַת עִמְּהוֹן עַד דְּאִתְדַּמְיָא עָלַיְהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּחֵיוָן דִּילֵהּ. מִנְּהוֹן עֹאלִין בָּדִיקְנָא דְּשׁוֹר, וּמִנְּהוֹן בָּדִיקְנָא דְּנֶשֶׁר, וּמִנְּהוֹן בָּדִיקְנָא דְּאַרְיֵה, וּמִנְּהוֹן בָּדִיקְנָא דְּאָדָם. וְאִית מָאן דְּעָאל בְּכָל אִנּוּן דְּיוֹקְנִין. וְאִם יְהוָ"ה עליה אדנ"י שְׁפָתַי תִּפְתָּח בְּוַדַּאי הֵיכָלָא מִתְפַּתְּחָא לְגַבֵּהּ. וְאִם שֵׁם יְהוָ"ה לָאו תַּמָּן בְּכָל אִנּוּן דְּיוֹקְנִין מַטְרוֹנִיתָא, אִיהִי כְּבוֹדָהּ בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְאַיְיהִ סְתִימָא בְּהֵיכְלָא וּמַלִּילַת עִמְּהוֹן עַל יְדֵי שְׁלִיחָן כְּפוּם דְּיוֹקְנֵיהוֹן וּמַזָּלֵיהוֹן. וּמַשֶּׁה הֲוָה שְׂלִים בדק חֵיוָן, וְשֵׁם יְהוָ"ה עֲלֵיהּ. כְּגַוְנָא דְּא שמן משה תְּלֵת חֵיוָן אַרְיֵה שׁוֹר נָשֶׁר. מָה וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, שֵׁם יְהוָ"ה עֲלֵיהֶ. מְנָא לָן הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות ג׳:י״ג) וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְּׁמ"וֹ מָ"ה אֹמַר אֲלֵיהֶם. וּבְגִין דְּאִיהוּ שְׂלִים בְּכֹלָּא הֵיכָלָא אִתְפַּתְּחָא לְגַבֵּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֲדֹנָי שְׂפָתַי תִּפְתָּח. וְאִתְּמַר בֵּהּ (במדבר י״ב:ח׳) פֶּה אֶל פֶּה אֲדַבֶּר בּוֹ וְגוֹ'. וּתְמוּנַת ה' יַבִּיט דְּאִיהוּ מַטְרוֹנִיתָא. מַה דְּלָאו הָכֵי שְׁאָר נְבִיאֵי דְּלָאו אִנּוּן שְׂלֵמִין כַּוָּותֵהּ. וּמִיָּד הָא אִלֵּין נָפְקִין הָא אָחֳרָנִין דָּנָפְקִין לְפִתְחָא, וְאִנּוּן מָארֵי דַּאֲנָפִין דְּיַדְּעִין בע' אֲנָפִין לְאוֹרָיְתָא. וְאִם עָאלִין בְּדָחְילוּ וּרְחִימוּ אִתְפַּתַּח לוֹן תַּרְעָא, וּעֹאלִין וְלָא יָכְלִין לְאִסְתַּכְּלָא בְּאַנְפָּאָה דְּמַטְרוֹנִיתָא מֵעֲנָוָה דִּילְהוֹן. וְנָפְלִין עַל אַפַּיְהוּ בְּנִפְלַת אַפַּיִם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (יחזקאל ג׳:כ״ג) וָאֶפֹּל עַל פָּנַי. יָהֲבִין לוֹן שאלתיהו וְנָפְקוּן.

הָא אָחֳרָנִין קָא אַתְיָן יָחֲזְקֵאל אוֹ כַּוָּותֵהּ, וְאִנּוּן מָארֵי דְּעֵינִין דְּאִתְּמַר בְּהוּ וְגֵבוֹתָם מְלֵאוֹת עֵינַיִם, דְּאִנּוּן לְאַתְוָן וְאַתְוָן מִנֵּהּ אִנּוּן מְלֵאוֹת עֵינַיִם מַלְיָן מִכַּמָּה פִּקּוּדִין, דְּאִנּוּן כָּל פִּקּוּדָא נַר מִצְוָה דְּאִתְּמַר בֵּהּ מִצְוַת ה' בָּרָה מְאִירַת עֵינַיִם וְדָפְקִין לְתַרְעָא אִי אִנּוּן כַּדְּאִין מַטְרוֹנִיתָא מַשְׁגִּיחַ מִן הַחַלּוֹנוֹת מֵצִיץ מִן הַחֲרַכִּים דְּהֵיכָלָא לְגַבַּיְהוּ אֲבָל לָא דְּיֵעָלוּן לְהֵיכָלָא. וְאִתְּמַר בְּהוֹן וָאֵרֶא כְּגוֹן יָחֲזְקֵאל דְּאָמַר וָאֵרֶא. וּכְגוֹן יְשַׁעְיָהוּ דְּאָמַר וָאֶרְאֶה אֶת ה'. דְּוַדַּאי לֹא אָמַר וָאֶרְאֶה ה'. אֶלָּא אֶת ה'. וְדָא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהוּ מַרְאֶה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ

הוּא דְּבָהּ אִתְחֲזֵי לַנְּבִיאִים. הָא אִלֵּין נָפְקִין וְאָחֲרָנִין קָא אַתְיָן וְדַפְקִין לְפִתְחָא, וְאִנּוּן מָארֵי דְּאוּדְנִין דִּבְהוֹן שְׁמִיעָה, וְאִנּוּן זְרִיזִין דַּהֲווֹ מַקְדִּימִין לְמִצְוֹת, וְהָא קְרָאן קְרִיאַת שְׁמַע עִם דְּמְדּוּמֵי חַמָּה, וְאִנּוּן מָארֵי דִּשְׁמִיעָה הֲוָת נָפְקָא מַטְרוֹנִיתָא לְקַדְמוּתַיְהוּ, וַהֲוַת אוֹקִירַת לוֹן בְּגִין דַּהֲווֹ מַחֲדִין לָהּ עִם קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (חבקוק ג׳:ב׳) יְהוָ֔ה שָׁמַ֥עְתִּי שִׁמְעֲךָ֖ יָרֵ֑אתִי. דְּכָל נְבִיאִים כֻּלְּהוֹן הֲוָה אֲתַר יְדִיעַ וְזִמְנָא יְדִיעַ אֲבָל מֹשֶׁה לֹא הֲוָה לֹא אֲתַר יְדִיעַ וְלֹא זִמְנָא יְדִיעַ אֶלָּא בְּכָל אֲתַר הֲוָה מִסְתַּכַּל, וְלָא הֲוָת מַטְרוֹנִיתָא מִתְכַּסְיָא מִנֵּהּ בְּכָל תְּקוּנָא.

אַחַר זֶה שַׁיָּךְ לְפִי גְּרַסַּת הַסְּפָרִים תְּקוּנָא עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה הַכָּתוּב בַּדְּפוּס הָרִאשׁוֹן. וְזֶה חָסֵר בַּתִּקּוּנִים בדמ"ר בְּרֵישׁ ע"כ כְּשֶׁאוֹמֵר ל"ב אֱלֹהִים בֵּהּ נְהִיר מִצְוָה דְּאִתְּמַר בָּהּ נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם וְאִלֵּין אִנּוּן עֶשֶׂר אֲמִירָן.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת יְהֹוָה ב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר ג וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ יְהֹוָה ד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם יְהֹוָה ה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ יְהֹוָה ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת יְהֹוָה ז וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם יְהֹוָה ח וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ יְהֹוָה ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ יְהֹוָה י וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי יְהֹוָה אִלֵּין אִנּוּן ל"ב אֱלֹהִים דִּבְרֵאשִׁית, דְּאִנּוּן לְקֶבֶל ל"ב שְׁבִילִין. א' בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת. ב' וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל. ג' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. ד' וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר. ה' וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר. ו' וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם ז' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רָקִיעַ. ח' וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הָרָקִיעַ. ט' וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָרָקִיעַ הַשָּׁמָיִם. י' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקָּווּ הַמַּיִם. יא' וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבָּשָׁה אֶרֶץ. יב' וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. יג' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תַּדְשֵׁא הָאָרֶץ. יד' וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. טו' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת. טז' וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי. טוֹב'. יז' וַיִּתֵּן אוֹתָן אֱלֹהִים בִּרְקִיעַ הַשָּׁמָיִם. יח' וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. יט' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם. כ' וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִים. כא' וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב כא' וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר. כג' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ. כד' וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת חַיַּת. כה' וַיַּרְא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. כו' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה. כז' וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. כח' בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אוֹתוֹ. כט' וַיְבָרֶךְ אוֹתָם אֱלֹהִים לֵאמֹר. ל' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. לא' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נָתַתִּי. לב' וַיַּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל. א' וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשִּׁבִיעִי. ב' וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. ג' אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. אִלֵּין תְּלָתָא סָלְקִין עַל כָּל ל"ב אֱלֹהִים בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְדָא רָזָא (שמות ג׳:ב׳) וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ ה' בְּלַבַּת אֵשׁ דְּאוֹרַיְתָא. וְדָא אִיהוּ (ישעיהו ס״ג:ד׳) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי, וּבְהוֹן פּוֹעֲלִים מ׳ב אַתְוָן דיהו״ה בם וְכֻלְּהוּ אִתְכְּלִילָן בְּבַת שֶׁבַע (תהלים קיט) וְאִנּוּן ז' שְׁמָהָן

דְּמ"ב אַתְוָן. אבג יתץ קרע שטן נגד יכש בטר צתג חקב טנע יגל פזק שקו צית. עָלַיְהוּ אִתְּמַר שָׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךְ. וּבְהוֹן וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים.

יַעֲקֹב דְּשָׁזִיב לֵהּ מֵעֵשָׂו בְּגָלוּתָא דְּתַמָּן בַּת שֶׁבַע וְכָל דָּא הֲוָה יָדַע יַעֲקֹב בְּרוּחַ קֻדְשָׁא וַהֲוָה אַדְכִּיר אֱדֹנָי לְגַבֵּי ב'ל (נ"א הקב"ה) דְּאִיהוּ אָדוֹן דְּנָטִיר לֵהּ לַאֲדֹנָי בְּגָלוּתָא. לָקֳבֵל שֶׁבַע שְׁמָהָן אִלֵּין אִנּוּן ז' יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית. וְאִנּוּן מ'ב אַתְוָן לְבוּשִׁין לְעֶשֶׂר אֲמִירָן, ול'ב אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, וּתְלַת אֱלֹהִים דְּוַיְכַלּוּ סְלִיק כֻּלָּא מ'ה, לְאַחֲזָאָה דְּתַמָּן קְבוּר בְּגָלוּתָא הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּהּ וְאָמְרוּ לִ"י מַ"ה שְׁמ"וֹ מָ"ה וְדָא הֵ"א וָא"ו יו"ד הֵ"א, וּשְׁלִימוּ דְּלֵילָה בְּלֵיל שְׁמוּרִים, דְּהַיְנוּ ע'ב בְּחֻשְׁבָּן בַּלַּיְל בֵּהּ נָהִיר מָ"ה דְּאִיהוּ שְׁמָא מְפָרַשׁ דְּגָלוּתָא, דְּאִיהוּ קְבוּרָא דִּשְׁכִינְתָּא.

וְכַד יֵיתֵי לֵיל פֻּרְקָנָא דִּילֵהּ, אַנְהִיר לֵהּ מָ"ה דְּאִיהוּ שְׁמָא מְפָרַשׁ. בְּהַהוּא זִמְנָא בֶּן שׁוֹאֵל לְאָבִיו מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת דְּבֵהּ (שם לג) מִשָּׁמַיִם הַבֵּט ה' וְרֵאֵה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם וְאִם יִתְמַהֲמֵהּ חַכֵּה לוֹ. אבג יתץ וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ יב יג' תּוֹרָה 'צִוָּה. לָנוּ מֹשֶׁה צָפוּן בְּאוֹרַיְתָא. קרע שטן קר"ע דְּאִיהוּ בְּיַמָּא, דְּאִתְּמַר בֵּהּ יְהִי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. י' מִן רָקִיעַ אִיהוּ עִקַּר יְחוּדָא וּבֵהּ קָרַע יַמָּא. וְיִהְיוּ מַבְדִּיל דְּאִיהוּ מַבְדִּיל בֵּין מַיִם לְמַיִם.

אבג ית"ץ בְּרֵאשִׁית אב"ג תש"ר בְּאַתְוָן א"ת ב"ש. קרע שטן יְהִי רָקִיעַ בְּיוֹמָא ב'. נגד יכש יוֹמָא תְּלִיתָאָה. נֶגֶד כָּל עַמְּךָ אֵעֶשֶׂה נִפְלָאוֹת. (בטר צתג) בֵּהּ תָּבַר נְהוֹרִין וְהֶחֱשִׁיךְ לוֹן הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו כ"ד:כ"ג) וְחָפְרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחַמָּה.

חקב טנע בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה נָפְקוּ זַרְעֵי דְּאִילָנִין בְּגִין דְּאִיהוּ ח"ק בט"ן וְאִיהִי ה' דְּאִתְּמַר בֵּהּ (שמות ב':ג') וַתָּשֶׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד וַתָּשֶׂם בַּסּוּף דְּאוֹרַיְתָא, בְּגִין לְכַסָּאָה לֵהּ בְּגָלוּתָא דְּעֲלֵהּ אִתְּמַר (שם א) כָּל הַבֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה תַּשְׁלִיכֻהוּ. דְּאִיהִי נְהוֹרָא דְּאוֹרַיְתָא דְּאִיהִי אוֹר, תַּשְׁלִיכֻהוּ. וְכָל הַבַּת דְּאִיהִי נֵר מִצְוָה תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, תְּחַיּוּן. כָּל אִלֵּין דְּיִתְגַּדְּלוּן בָּהּ. בְּגִין דַּהֲוָה עָתִיד לְאַפָּקָא מוֹשִׁיעַ. וְלֹא עָבְדוּ הָכֵי הַמְיַלְּדוֹת (נ"א הני המילדת והכי אמרו מ"מ) דְּאִנּוּן מ"מ, וַתְּחַיֶּיךָ אֶת הַיְלָדִים. בְּגִין דַּהֲווֹ דָּחֲלִין מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שם) וַתִּירֶאן הַמְיַלְּדֹת אֶת הָאֱלֹהִים וְגוֹ'. וּבְהַאי בֵּן הַיִּלּוֹד הַיְאֹרָה בֵּהּ תַּשְׁלִי"כֻהוּ. וְהַמַּשְׁכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וְגוֹ'.

בְּיוֹמָא שְׁתִיתָאָה אֶלֶף שְׁתִיתָאָה בֵּהּ יגל פזק ביה יג"ל פורקי"ן זֵר"ע קְדוֹשִׁי"ם וְעָלֵהּ אִתְּמַר (בראשית ל"א:מ"ז) יְגַר שָׂהֲדוּתָא. וַיִּקְרָא לוֹ גִּלְעֵד. וְצַדִּיק אִיהוּ עָנִי וּתְרֵין מְשִׁיחִין יְקוּמוּן כְּגַוְנָא דָּא, חַד לְקָבֵל בַּיִת רִאשׁוֹן דְּאִיהִי ה' עִלָּאָה, וְתִנְיָנָא לְקָבֵל בַּיִת שֵׁנִי דְּאִיהִי ה' תַּתָּאָה, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א, מָ"ה מִן מֹשֶׁה דְּשַׁלִּיט וְרָכִיב עָלַיְהוּ. ע"ב תַּלְיָן מִן י"דוה י"דור

י"דור אַרְבַּע אַנְפִּין דְּאַרְיֵה וְד' דְּשׁוֹר וְד' דְּנֶשֶׁר. וְאִנּוּן סָלְקִין אֶלֶף וּמָאתָן וְבֹהוּ רָכִיב מָ"ה חַיָּה דְּאָדָם דְּאִיהוּ מֹשֶׁה.

וְכֹלָּא אִתְעַכַּב עַד דְּיֵיתֵי שִׁילֹה דְּאִיהוּ מֹשֶׁה בְּגִימַטְרִיָּא מָ"ה, אַרְבָּעִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין בָּתַר אֶלֶף וּמָאתָן שְׁנִין. וְכֻלְּהוּ נָחְתִין בְּצַדִּיק וְאַרְבַּע אַתְוָן (נראה דה"ג וכלהו דא אתון נחתין בצדיק) וְאִתְקַשְׁרָן בֵּהּ, בְּגִין דְּאִיהוּ קִשׁוּרָא דְּיִחוּדָא. וּמַאי נִיהוּ י'הוה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, נַהֲרָא בְּצַדִּיק לְאַקָּמָא בֵּהּ לִשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי אֲדנָ"י דִּין בְּגָלוּתָא. וּבְגִין דְּצַדִּיק אִתְקְשַׁר בְּגְבוּרָה דְּמִתַּמָּן עוּתְרָא, שְׁמֹאל דּוֹחֶה וְלֹא יִפְרוֹק מִתַּמָּן עַד דְּיִתְקַשַּׁר צַדִּיק בִּימִינָא, דְּאִיהוּ עָנִי וְחַכִּים דְּתַמָּן צַדִּיק אִיהוּ מִסְכֵּן וְחָכָם, וּמְלֵט הוּא אֶת הָעִיר בְּחָכְמָתוֹ. מַאי הָעִיר דָּא יְרוּשָׁלַם, דְּאִתְמַר בָּהּ וְנִלְכְּדָה הָעִיר, וְלֹא יְמוּת מָשִׁיחַ. וּבְגִין עָנְיוּתֵהּ וְחָכְמָתֵהּ יְשֵׁיזֵב לְקָרְתָּא בְּגִין דְּאִיהוּ עָנִי וְחָשׁוּב כַּמֵּת. וַעֲתִידִין בְּאוֹרַיְתָא לָא יִשְׁתָּאֲרוּן אֶלָּא א' מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה. חַד מֵעִיר דְּאַגִּין עַל קַרְתָּא וְדָא שִׁילֹה דְּדַרְגֵּהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, וּתְרֵי מִמִּשְׁפָּחָה, תְּרֵין מְשִׁיחִין מִסִּטְרָא דִּתְרֵי סַמְכֵי קְשׁוֹט, דְּאַגִּינוּ עַל מִשְׁפָּחָה דְּאִנּוּן עֲתִירִין בְּאוֹרַיְתָא וּבְנְבוּאָה. וְאָחֳרָנִין כֻּלְּהוּ עֲנִיִּים בְּאוֹרַיְתָא וּבְנְבוּאָה. וּבְזִכּוּת אִלֵּין תִּלְתָּ וּבַעֲנִיּוּתָא דִּילְהוֹן יִשְׁתַּזְבוּן מִמֵּיתָא וְעָאקוּ וְיִפְקֹד בְּרַחֲמֵי. וּבְגִין דָּא שְׁמֹאל דּוֹחֶה וְיָמִין מְקָרֶבֶת, שקוצית בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה דְּאִיהוּ אֶלֶף שְׁבִיעָאָה, בֵּהּ קֵץ הַיָּמִין. וְרָזָא דְּמִלָּה כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, י' אֱלֹהֵינוּ י'. אֱלֹהֵינוּ הוּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה, עֲלֵהּ אִתְּמַר (רות ג:י"ג) וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. וְדָא אִיהוּ כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי. וְעוֹד לְלֵב"י גִּלִּיתִי, דָּא שְׁמָא דְּע"ב שְׁמָהָן, בֵּהּ אִתְבַּנֵּי בֵּי מַקְדְּשָׁא דְּאִיהוּ דְּרוֹעָא יְמִינָא, וּבֵהּ אִתְבַּנֵּי עָלְמָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבָּנֶה, וְאִיהִי חֶסֶד ע"ב שְׁמָהָן. וְעַלַיְהוּ אִתְּמַר הִנֵּה ה' רוֹכֵב עַל עָ"ב קַל וּבָא מִצְרַיִם. ע"ב דָּא י' י"ה יה"ו יְהוָ"ה, הָא הָכָא עֶשֶׂר אַתְוָן וְסָלְקֵי ע"ב בְּחֶשְׁבָּן. וְתַלְיָין מִנְּהוֹן ע"ב שְׁמָהָן. וְאִלֵּין אִנּוּן וה"ו יל"י. (סי"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו הה"ע יז"ל מב"ה הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י מל"ה חה"ו נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו לה"ח כו"ק מנ"ד אנ"י חע"ם רה"ע יי"י הה"ה מי"ך וו"ל יל"ה ס אל ער"י עש"ל מי"ה וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם נג"א ני"ת מב"ה פו"י נמ"ם יי"ל הר"ח מצ"ר ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק אי"ע חכ"ו רא"ה יב"ם הי"י מו"ם) וה"ו אנ"י וה"ו רָאשֵׁי תֵּבִין וָא"ו, י"ג מְכִילָן דְּרַחֲמֵי, עֲלַיְהוּ אִתְּמַר (ישעיה נט) וּבְרַחֲמִים גְּדוֹלִים אֲקַבְּצֶךָּ. וְאִלֵּין אִנּוּן תִּלְתָּ עֶשֶׂר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי דְּכָרַת עִם מֹשֶׁה, לְאַפָּקָא בְּהוֹן לְיִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא. וְאִית בְּהוֹן ע"ב תֵּבִין דְּאִנּוּן חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא, וּבְהוֹן רי"ו אַתְוָן בְּחֶשְׁבַּן גְּבוּרָה. וְאִנּוּן אַתְוָן מִתְכַּפְיָן תְּחוֹת תֵּבִין, וְדָא אִיהוּ וַיַּעֲבֹר ע"ב רי"ו. וְדָא אִיהוּ הִנֵּה ה' רוֹכֵב עַל עָ"ב קַ"ל. וְדָא אִיהִי י' י"ה יה"ו יהו"ה יו"ד יו"ד ק"א יו"ד ק"א וא"ו יו"ד ק"א וא"ו יו"ד ק"א וא"ו ק"א וְאִנּוּן כ"ו אַתְוָן

וְנָפְקִין מִן י' י"ה יה"ו יהו"ה וְדָא אִיהוּ הִנֵּה ה' רוֹכֵב עַל עָ"ב קַ"ל בְּהַהוּא זִמְנָא (שם מב). ה' כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מִלְחָמוֹת יָעִיר קִנְאָה יָרִיעַ אַף יַצְרִיחַ עַל אוֹיְבָיו יִתְגַּבָּר. יָרִיעַ, בְּתָקִיעָה וְדָא רְבִיעַ יַצְרִיחַ, בִּשְׁבָרִים, וְאִלֵּין ב' גְּרֵשִׁין. עַל אוֹיְבָיו יתגבר בִּתְרוּעָה, וְדָא שַׁלְשֶׁלֶת וְהָא אוֹקְמוּהּ. בְּהַהוּא זִמְנָא שׁוֹפָר מְהֻפָּךְ קַדְמָא, זָקֵף קָטָן, זָקֵף גָּדוֹל. מַאי מְהֻפָּךְ אֶלָּא מְהַפֵּךְ מֻמְשָׁלָה דְּאַמִּין פ"כ דְּעָלְמָא, לְמֻמְשָׁלָה דְּיִשְׂרָאֵל. וּבְהַהוּא זִמְנָא וְהַפַּכְתִּי אֶבְלָם לְשָׂשׂוֹן. זָקֵף גָּדוֹל זָקֵף קָטָן. וּבְהַהוּא זִמְנָא יִתְקְעוּ (ישעיהו ס׳:כ״ב) הַקָּטן יִהְי לְאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עָצוּם אֲנִי ה' בְּעִתָּהּ אֲחִישֶׁנָּה. וְהָא אוֹקְמוּהּ אִם זְכוּ אֲחִישֶׁנָּה, וְאִם לָא זְכוּ בְּעִתָּהּ, בְּעֵת ה'. צָרִיךְ לְמִנְדַּע מַאי עִתָּהּ דְּעָלַהּ אִתְּמַר (תהילים קי״ט:קכ״ו) עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. וְהַאי אִית עֵת וְאִית עֵת, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ויקרא ט״ז:ב׳) וְאַל יָבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וּבְגִין דָּא אָמַר (קהלת ה) עֵת לִבְכּוֹת וְעֵת לִשְׂחוֹק. וְרָזָא דְּמִלָּה מִיָּד דְּיֵיתֵי בְּכִיָּה עֵת דְּדַחֲקוּ לְיִשְׂרָאֵל, מִיָּד יְהֵא לוֹן עֵת פֻּרְקָנָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ירמיהו ל׳:ז׳) עֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמֶּנָּה יִוָּשֵׁעַ. דְּהָא סַגִּיאִין הֲווֹ עִתִּין דְּעָאקוּ, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהלים) מִשְׁגֶּב לְעִתּוֹת בַּצָּרָה. מָאן יָכִיל לְמִנְדַּע ההא עֵת בֵּינַיְהוּ, אֶלָּא עֵת דִּבְכִיָּה אִיהוּ. וְרָזָא דְּמִלָּה בְּבֶכִי יָבֹאוּ. בְּבֶכִי דְּדַלּוּת דְּכָךְ סְלִיק חֶשְׁבָּן בְּבֶכִי, כְּחֶשְׁבַּן דַּ"ל. וְכֵיוָן דְּחָזְא מֹשֶׁה הַאי דּוּחֲקָא דְּדַלּוּת לְיִשְׂרָאֵל, אִתְּמַר בֵּהּ וְהִנֵּה נַעַר בֹּכֶה. מִיָּד מַה כְּתִיב בָּתַר בְּכִיָּה וַתַּחְמֹל עָלָיו בְּפָרְקָנָא. וְרָזָא דְּמִלָּה וַיִּתְמַהֲמַהּ וַיַּחֲזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבְיַד אִשְׁתּוֹ וּבְיַד ב' בְּנוֹתָיו בְּחֶמְלַת ה' עָלָיו. דְּהָכֵי עֲתִידִין לְמֶהֱוֵי בְּדָרָא דְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה כְּאִנּוּן אַנְשֵׁי סְדוֹם וַעֲמוֹרָה. וּמִיָּד וַיּוֹצִיאוּהוּ וַיַּנִּיחוּהוּ מִחוּץ לָעִיר. וַיּוֹצִיאוּהוּ מִן גָּלוּתָא. וַיַּנִּיחוּהוּ מִמַּיָּא דְּטוֹפָנָא. וְעוֹד וְהִנֵּה נַעַר בּוֹכֶה ב'ו כ'ה דְּאִתְּמַר בֵּהּ וַיִּפֶן כ"ה וְכ"ה. וְאִיהוּ כְּלִילָא מֵחַמְשִׁין תַּרְעִין דְּבִינָה דְּאִתְמְסָרוּ לְמֹשֶׁה, וּבְהוֹן וַיַּךְ אֶת הַמִּצְרִי. וּבְהוֹן מָחָא ם' מְחָאן בְּמִצְרַיִם, וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר מִי יִרְפָּא לָךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב מָחַצְתִּי וַאֲנִי אֶרְפָּא. בְּמַאי דְּמָחַצְתִּי לְמִצְרָאֵי אֲנִי אֶרְפָּא לָךְ. וּבְגִין מָה אֲעֵדֵךְ. שְׁלִימוּ דִּקְרָא הַבַּת יְרוּשָׁלַיִם, מָה אַשְׁוֶה לָךְ וַאֲנַחֲמֵךְ. כִּי גָדוֹל כַּיָּם שִׁבְרֵךְ מִ"י יִרְפָּא לָךְ. מִיַּד שׁוֹפָר הוֹלֵךְ אֶתְנַח יָתִיב. בְּהַהוּא זִמְנָא אִתְּעַר מָשִׁיחַ דְּאִיהוּ כְּנָוָנָא דִּנְחַ דְּאִתְּמַר בֵּהּ זֶה יְנַחֲמֵנוּ מִמַּעֲשֵׂינוּ דְּאִיהוּ כֹּבֶד הַמְּלָאכָה. וּמַעְצְבוֹן יָדֵינוּ דְּאִתְּמַר בְּהוֹן אֲשֶׁר עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרֶךְ. וְדָא אִיהוּ אֶתְנַח אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ (בראשית). וַיִּתַּמּוּ חַטָּאִים מִן הָאָרֶץ, וְעֶרֶב רַב מ"ץ וְתֶבֶ"ן שְׁאוֹר וְחֹמֶץ. וְיִשְׂתָּאֲרוּן יִשְׂרָאֵל סֹלֶת נְקִיָּה, דְּעָלַיְהוּ אִתְּמַר (דברים כ״ה:י״ט) תִּמְחֶה אֶת זֵכֶר עֲמָלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. דְּאִנּוּן דְּאִשְׁתָּאֲרוּ מִמֵּי טוֹפְנִ' דְּאִתְּמַר בְּהוֹן, וּמָחִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם, דְּאִנּוּן הֲווֹ קַיְמִין עַל יִשְׂרָאֵל בְּחָמֵשׁ בְּגִין דְּאִנּוּן רֵישִׁין עָלַיְהוּ בְּגָלוּתָא. וּמִיָּד דְּאִתְּמַחוּן יָתִיב קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֻּרְסֵהּ דְּאֱמָאָה אֱמֵי דְּלָא יָתִיב עַל כָּרְסֵהּ עַד דְּיִתְמַחוּן מֵעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי יָד עַל כֵּס יָהּ מִלְחָמָה וְגוֹ'. וְדָא אִיהוּ אֶתְנַח יָתִיב. בְּהַהוּא

זִמְנָא דְּיִתְיִב עַל כֻּרְסֵא יְמִחֹל לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל חוֹבִין דְּעָבְדוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוָּר. לְקַיְמָא אִם יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם כַּשָּׁנִים כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ.

כֻּרְסֵא שְׁבִיבִין דְּנוּר אִם יַאְדִּימוּ כַּתּוֹלַע כַּצֶּמֶר יִהְיוּ. וְעוֹד אִם יִהְיוּ חַטָּאֵיכֶם כַּשָּׁנִים מִסְטָרָא דְּיִצְחָק, כַּשֶּׁלֶג יַלְבִּינוּ מִסְטָרָא דְּאַבְרָהָם, דְּבֵהּ מִתְלַבְּנִין. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּיִתְיִב קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל כֻּרְסֵהּ, מַיָּד אַתְּנַח. וַתָּנַח הַתֵּבָה שַׁרְיָא דְּטוּרֵי לוֹטְיָא לְמֶעֱבַד בְּהוֹן דִּינָא, דְּאִנּוּן טוּרֵי קַרְדוֹ, טוּרִין חֲשׁוּכִין בְּגָלוּתָא אֲרִירָן בְּגָלוּתָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים כ"ח:ט"ז) אָרוּר אַתָּה בָּעִיר, וְאָרוּר אַתָּה בַּשָּׂדֶה. דִּבְהַהוּא זִמְנָא נָחְתִין כָּל חוֹבִין (נ"א לוטא) עַל יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּיִתְכַּפְּרוּן מֵחוֹבֵיהוֹן, וְכָל זִכְוָן נָחְתִין עַל חַיָּבַיָּא לְקַבְּלָא בְּהוֹן אַגְרֵיהוּ. וְרָזָא דְּמִלָּה וְהִנֵּה מַלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֹלִים וְיֹרְדִים בּוֹ. עוֹלִים סָלְקִין זְכָוָן. וְיוֹרְדִין נִיתִין חוֹבִין. וְכֹלָּא בְּהַאי סֻלָּם סָלְקִין וְנָחְתִין. וּבְטַעֲמֵי סֻלָּם אִיהוּ, וְדָא אִיהוּ שׁוֹפָר הוֹלֵךְ רְבִיעַ דַּרְגָּא תְּרֵי טַעֲמֵי. בְּהַהוּא זִמְנָא סָלִיק זְכָוָתָא דְּיִשְׂרָאֵל לְעֵלָּא, וְנָחִית חוֹבִין דִּילְהוּ כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא. מַאי עוֹלִים וְיוֹרְדִים. אֶלָּא מָאן דְּחוֹבֵהּ נָחִית, זְכוּתֵהּ סָלִיק. בְּהַהוּא דַּרְגָּא דְּאַנְחִיתוּ שְׁכִינְתָּא עַד עַפְרָא, כְּךָ נָחְתִין אִנּוּן דְּאַנְחִיתוּ לָהּ. וְכַמָּה דְּאִנּוּן נָחְתִין. כָּךְ שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי מַזָּלָא דִּילְהוֹן סָלְקַת עַד דְּמָטָאת לַאֲתַר דְּאַנְחִיתוּ לָהּ, מִתַּמָּן. וּמַיָּד דְּסָלְקַת לְאַתְרָהָא, מַיָּד קַדִּישָׁא בְּרִיךְ הוּא קַבִּיל לָהּ בִּימִינָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ח':ט') וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ וַיָּבֵא אוֹתָהּ אֵלָיו הַתֵּבָה. בְּהַהוּא זִמְנָא וְהַמַּיִם הָיוּ הָלוֹךְ וְחָסוֹר, דְּאִנּוּן עֲרֶב רַב עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי. בָּעֲשִׂירִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רָאשֵׁי הֶהָרִים, דְּאִנּוּן אֲבָהָן וְאִתְעַר זְכוּתָא דִּילְהוֹן עַל יִשְׂרָאֵל. דְּעַד הַהוּא זִמְנָא תָּמָה זְכוּת אֲבָהָן. מִתַּמָּן וְאֵילָךְ חָלָה זְכוּת אֲבָהָן בְּהַהוּא זִמְנָא וּבְכֵן צַדִּיקִים יִרְאוּ וְיִשְׂמָחוּ וְגוֹ' וְהָרִשְׁעָה כֻּלָּהּ בָּעָשָׁן תִּכְלֶה וְגוֹ'. בְּכֵן וַדַּאי דְּאִיהוּ חֶסֶד דְּרוֹעָא יְמִינָא כֻּרְסֵא. בְּגִין דְּכוּרְסְיָא בִּימִינָא אִתְתְּקָנַת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְהוּכַן בְּחֶסֶד כִּסֵּא. וּבָהּ וְתִמְלֹךְ אַתָּה הוּא ה' אֱלֹהֵינוּ. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָתִיב עַל כֻּרְסֵא דְּחֶסֶד דְּאִיהוּ דְּרַחֲמֵי, אִתְּמַר אֵל מֶלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא רַחֲמִים וּמִתְנַהֵג בַּחֲסִידוּת. בְּהַהוּא זִמְנָא וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ.

(בכאן שייך מה שכתוב בתיקונים בד"ן סוף ע"ב וגדפוי דשכינתא אנון כסוי דם חיה ועוף)

וְכָל דָּא מִסְטָרָא דְּאֵילָנָא דְּחַיֵּי. וּמִסְטָרָא דְּאֵילָנָא דְּטוֹב וְרַע אֶתְרוֹג דָּמֵי לְצַדִּיקַיָּא, וַהֲדַס לַבֵּינוֹנִים, וַעֲרָבָה לְרִשְׁעִים. וּשְׁכִינְתָּא אִתְּמַר בָּהּ וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מָשָׁלָה. אַף עַל גַּב דְּאִתְּמַר בָּהּ עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. אִיהִי שָׁלְטָא עַל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע, מִסְטָרָא דִּילֵהּ הִיא קְרִיבָא לְמַלְכָּא. (נ"א ומסטרין אלין לזמנין איהי נוקבא קריבא למלכא, הדא הוא דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש מסטרא דימינא לזמנין איהי רחיקא מנה מסטרא דשמאלא

ואל יבא בכל עת אל הקדש. מסטרא דימינא איהי לא מקבלה טמאה טוב הוא ימינא. אבל אתרהא טוב מקבלא טמאה מרע ומות הוא אתר לית לה קריבו. (נ"א אל הקדש איהי לא מקבלא טמאה אבל אתרהא טוב מקבלא טמאה מרע ומההוא אתר דלית לה קריבו). ותמן צריך לקרבא, קטרת לרחקא רוח טמאה מההוא אתר. ולקרבא זכותא לשמאלא גבירתא ולרחקא שפחה מתמן. ובגין דא כל שמהן אית בה ואתקרי שדרה אחור דאיהי כל עובדוהי כלאחר יד ורזא דמלה כלאחר יד. ורזא דמלה כלאחר יד כל דאיהו צדיק. אחר יד דאיהי שכינתא דא שנוי מעשה. ובזמנא דאיהי כלאחר יד לית תמן סגידו דאתמר בה כל הכורע כורע בברוך. תעלא בעדנה סגיד לה. דבזמנא דאיהי כלאחר יד אתעביד זנב. ועכ"ד דאמר תעלא בעדנה סגיד לה באתרה.

אבל חוץ מאתרה הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים. דהא צדיק גמור אף על גב דנחית מדרגה ואתעביד זנב לאריות, עלה אתמר (תהילים ל"ז:כ"ה) לא ראיתי צדיק נעזב. מאי זנב דילה, ההוא קוצא דאת ד' מן אחד דאיהו י' זעירא שכינתא תתאה עליה אתמר (משלי כ"ד:ט"ז) כי שבע יפל צדיק וקם.

תא חזי גלגול דאת ו' איהו. דנפיק בשעתה, דעלה אתמר מזל שעה גורם. כמה דאוקמוה מ"מ אין מזל יום גורם אלא מזל שעה גורם. באברהם מה כתיב בה כד אתיא בגלגולא (בראשית י"ט:כ"ז) וישכם אברהם בבקר אל המקום, בגין לאקדמא לה. יצחק מה כתיב בה בגלגולא (שם כד) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. נפק לגבה לחקלא בגין דאתמר בה (ירמיהו ט':א') מי יתנני במדבר מלון אורחים. חד אקדים לפשפשא לה בצפרא. ותנינא לפשפשא בה ברמשא. יעקב מה כתיב בה (בראשית כב) ויפגע במקום (בראשית). פגע בה. זכאה איהו מאן דפגע בה, כגון יעקב דעלה אתמר (שם) וילן שם. וההיא לינה איהו לויה. מיד דאיערע בה (שם לב) ויפגעו בו מלאכי אלהים. ועכ"ד דפגע בה, הוה נטיר לה ולא אתאחר יעמד עד דאחד בעלה. ודא איהו (שם כה) וילן שם כי בא השמש. דבגינה (שם לב) ויזרח לו השמש דאיהו משה דאתא בה בגלגולא רוחה דמשה. ובגין דא יעקב ומשה הוו קימי בדרגא חדא בעמודא דאמצעיתא. אבל דא בגופא ודא נשמתא לה ובגין דא לית שעתא קימא לכל בר נש דאיהי שכינתא בלא בעלה. ובגין דא כד דחיקת שעתא לרבי פדת ואמר אי בעית דאחרבה לעלמא, ואפשר דנפלת בשעתא דמזוני ואולי דנפלת. מאי ואולי אלא ואולי אי בעי קדשא בריך הוא דנפלת בשעתא דמזוני. דהא אתתה עביד, ואולי אי בעי בעלה דהוי קימא מה דאיהי עבידת בלא רשותא דבעלה. וכגונא דא לית שעתא קימא דאיהי שכינתא חההוא בר נש, אלא אם ייתי בגלגולא בההוא בר נש בעלה דההיא שעתא. ורזא דמלה בזאת יבא אהרן

אל הקדש. ובלא בעלה אתמר (ויקרא ט״ז:ב׳) ואל יבא בכל עת אל הקדש, (שם) והזר הקרב יומת. ולית מיתה אלא עניותא. והאי זר לא בזר אחרא דמום זר, אלא זר מבעלה. זכאה מאן דאערא בשעתא דאתברי משׁשׁת ימי בראשׁית. דכל נשׁמתא אית לה עת וזמן בגלגולא. כמא דאמר קהלת (קהלת ג׳:א׳) לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השׁמים. ודא שׁכינתא תתאה דאיהי זמן ועדן לכל ספירה וספירה ולכל גלגולא וגלגולא. ואיהי עדן ועדנין ופלג עדן דכל עדנין שׁפי מאי ופלג עדן, אלא כגון פלג המנחה בשׁמאלא אתפלגת לדינא, ובימינא לרחמי, בעמודא דאמצעיתא אשׁתלימת. וכד אתפלגת בימינא ושׁמאלא אתמר בה לאסתר (אסתר ה׳:ו׳) מה בקשׁתך עד חצי המלכות ותעש. ואיהי כח יהו״ה פלגו דילה יד ימין, ופלגו דילה יד שׁמאל. ולקבל תרויהו אדכיר קהלת כ״ח זמנין עת הדא הוא דכתיב (קהלת ג׳:ב׳) עת ללדת וגו׳).

חָזָא דְּלָא אַצְלַח, וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֵצָיו וְאַרְכִּיב לֵהּ בְּגוּפָא אָחֳרָא, כְּמָאן דְּאַרְכִּיב אִילָן מִמִּין תַּפּוּחִים בְּמִין חֲבוּשִׁים, וְתַמָּן אִשְׁתַּנֵּי אִילָנָא וְאִיבָא דִּילֵהּ. וְדָא אִיהוּ שְׁנוּי הַשֵּׁם. חָזָא דְּלָא אַצְלַח אַעְקַר לֵהּ מִתַּמָּן, וְשָׁנֵי לֵהּ בְּכָל עוֹבָדוֹי מִכָּל מַה דַּהֲוָה בְּקַדְמֵיתָא וּמִכָּל צִיּוּרִין דִּילֵהּ. וְרָזָא דְּמִלָּה (איוב י״ד:כ׳) מְשַׁנֶּה פָּנָיו וַתְּשַׁלְּחֵהוּ. הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלוֹשׁ עִם גָּבֶר. קַרְקַע דְּנָטַע לֵהּ תַּמָּן וְאַצְלַח וְאִתְפְּשַׁט אַנְפּוֹי וְשָׁרְשׁוֹי עַד אֶלֶף דּוֹר, דָּא שְׁכִינְתָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר. וְעָלַיְהוּ אִתְּמַר (שיר השׁירים ח׳:י״ב) הָאֶלֶף לְךָ שְׁלֹמֹה. וְאִלֵּין אֶלֶף עָלְמִין דְּכִסּוּפִין דְּאַרְכִּיב לֵהּ לָאָדָם עַל כֻּלְּהוּ וְרָזָא דְּמִלָּה (דברים ה׳:י׳) וְעֹשֶׂה חֶסֶד לָאֲלָפִים. לְמָאן, לְאוֹהֲבָיו וּלְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו לְאֶלֶף דּוֹר. כֵּיוָן דְּאַצְלַח בְּכָל גַּלְגּוֹלָא וּבְכֻלְּהוּ אִתְדַּכֵּי וְאַצְלַח, אִתְּמַר בֵּהּ וְעֹשֶׂה חֶסֶד לָאֲלָפִים. אֲבָל לְחַיָּבָא דְּלָא אַצְלָחִין בְּכָל אִתְּמַר מַה כְּתִיב בְּהוֹן, יִפֹּל מִצִּדְּךָ אֶלֶף, לֹא אִית לוֹן חוּלָקָא בְּאֶלֶף עָלְמִין אִלֵּין. וְרָזָא דְּמִלָּה (קהלת ח׳:י׳) וּבְכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבוּרִים וָבָאוּ וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ. מַאי וּמִמְּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ, דְּהָא אִם אִנּוּן רְשָׁעִים לָא הֲוָה לוֹן מַאֲתַר דְּקֻדְשָׁה. אֶלָּא וַדַּאי בְּכֵן רָאִיתִי רְשָׁעִים בְּגִין רִשְׁעוּתָא דִּילְהוֹן לֵית לוֹן חוּלָקָא בקדוש׳. אַדְּהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין קָא אָזְדַּמַּן לֵהּ, א״ל לְאוּ כָּל רַשִּׁיעַיָּא שְׁוִין, דְּאִית רָשָׁע גָּמוּר, וְאִית רָשָׁע שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר. רָשָׁע שֶׁאֵינוֹ גָּמוּר אִית לֵהּ חוּלָקָא בְּקִדּוּשָׁא, וְאִית לֵהּ חוּלָקָא בְּמְסָאֲבוּ, דְּאִתְעָרְבוּ בֵּהּ תַּרְוַיְהוּ. וּלְהַאי אִתְּמַר רָאִיתִי רְשָׁעִים קְבֻרִים וּבָאוּ וּמִמָּקוֹם קָדוֹשׁ יְהַלֵּכוּ. וְלֹא אָמַר רָאִיתִי רְשָׁעִים גְּמוּרִים. דְּרָשָׁע גָּמוּר לֵית לֵהּ חוּלָקָא בַּקְּדֻשָּׁה וַדַּאי. אֲבָל רָשָׁע דְּלָאו אִיהוּ גָּמוּר, אִית לֵהּ חוּלָקָא בַּקְּדֻשָּׁה. וּבְגִין לְאִתְרְכָאָה מִמְּסָאֲבוּ נָחְתִין לֵהּ בְּגִלְגּוּלָא. וּלְהַאי לֵית שַׁעֲתָא וְעִדָּן וּזְמַן יְדִיעַ אֶלָּא יִיתֵי כַּמָּה זְמָנִין בְּגִלְגּוּלָא עַד דְּיִתְדַּכֵּי מֵהַהוּא זוֹהֲמָא. לְאוּמְנָא דַּהֲוָה לֵהּ מָאנָא דְּכַסְפָּא מְעָרַב בְּמִינָא אָחֳרָא. בָּעָא לְבָרְרָא וּלְלַבְּנָא לֵהּ. מֶה עָבֵד הֲוָה יוּצַק

לֵה בְּמָנָא כַּמָּה זִמְנִין, וְאַרְמֵי לֵה בְּנוּרָא עַד דְּאִתְבָּרַר וְאִתְלְבַּן. וְרָזָא דְּמִלָּה (איוב כ"ב:ט"ז) אֲשֶׁר קָמְטוּ וְלֹא עֵת נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם. מַאי נָהָר דָּא נָהָר דִּינוּר דְּתַמָּן יוּצַק נִשְׁמָתָא עַד דְּאִתְלַבְּנָא. וּמַאי אֲשֶׁר קָמְטוּ בְּלֹא עֵת. אִלֵּין תתקע"ד דְּרִין דְּאִתְקְמִיטוּ בְּלֹא עֵת וְאִסְתַּלְקוּ בְּלֹא עֵת קֶדֶם זְמַנֵּיהוּ, וְזָרִיק לוֹן קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּגִלְגּוּלָא עַל כָּל דָּרָא וְדָרָא וְחָזַר לוֹן לִיסוֹד. וְדָא אִיהוּ נָהָר יוּצַק יְסוֹדָם. דְּאִנּוּן ד' יְסוֹדִין דְּאַרְבַּע פַּרְצוּפִין, דְּאִנּוּן פַּרְצוּף אָדָם, וּפַרְצוּף אַרְיֵה, וּפַרְצוּף שׁוֹר וּפַרְצוּף נֶשֶׁר, דְּמָמָנָן עַל מַיָּא וְאֶשָּׁא וְרוּחָא וְעַפְרָא. אַרְיֵה מֶרְכָּבָה וְגִלְגּוּלָא דִּילֵהּ מַיָּא, שׁוֹר מֶרְכָּבָה וְגִלְגּוּלָא דִּילֵהּ אֶשָּׁא. נֶשֶׁר מֶרְכָּבָה וְגִלְגּוּלָא דִּילֵהּ רוּחָא. אָדָם מֶרְכָּבָה וְגִלְגּוּלָא דִּילֵהּ עַפְרָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאָדָם עַל עֲפָר יָשׁוּב. ג' חַיָּון עָלַיְהוּ אִתְמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל פַּעֲמַיִם שָׁלֹשׁ עִם גָּבֶר. אָדָם, צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר. אָתָא רִבִּי שִׁמְעוֹן לְנַשְּׁקָא לֵהּ פָּרַח לְעֵלָּא. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן סָבָא סָבָא עָלִיךְ אִתְמַר (מלאכי ג) הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ. בְּדִיוֹקָנָא דִּלְעֵלָּא אֲבִינוּ שֶׁבַּשָּׁמַיִם זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּזַכִינָא לְמֶהֱוֵי בָּךְ חוּלָקָא. פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן כְּמִלְקַדְּמִין. (כמו שנדפס בדח"ו) (בדק"י ע"ב כשאומר דקרבנא הוה מההוא אחד דאקרו ערוה)

וּמַאי הֱוָה פִּשְׁתִּים, דְּאִתְמַר בֵּהּ (שמות כ"ח:מ"ב) וְעָשָׂה לָהֶם מִכְנְסֵי בַד לְכַסּוֹת בְּשַׂר עֶרְוָה. אָמַר לֵהּ רִבִּי אֶלְעָזָר א"כ דְּאִתְכַּסֵּי בֵּהּ עֶרְוָה טָב אִיהוּ. אָמַר לוֹ בְּרִי לָאו כָּל עֶרְיוֹת שָׁוִין, הַאי לָא קָרִיב קָרְבְּנָא דְּא אֶלָּא לְקָרְבָא עֶרְוָה דִּילֵהּ לֵהּ' דְּאִתְמַר בֵּהּ (ויקרא י"ח:ו') אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל שְׁאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגַלּוֹת עֶרְוָה אֲנִי ה'. וּמַאי עֶרְוָה דִּילֵהּ זְהֲמָא בִּישָׁא עֶרְלָה נוּקְבָא דְּעֶרְלָה הִיא דְּאִתְמַר בָּהּ אָדָם הָרִאשׁוֹן מוֹשֵׁךְ בְּעֶרְלָתוֹ הָיָה. וּמַאי נִינְהוּ אִמָּא דְּעַרְבּוּבְיָא בִּישָׁא, אִיבָּא דְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע דְּאִתְמַר בָּהּ (בראשית ג':ו'), וַתִּקַּח מִפִּרְיוֹ וַ'תֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִישָׁהּ עִמָּהּ וַיֹּאכַל. וּמַאי נִיהִי לילי"ת מִתַּמָּן קָא אַתְיָן עֶרֶב רַב, דְּאִנּוּן מְעָרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל דְּאִתְמַר בְּהוֹן (ישעיהו א':ד') הוֹי גּוֹי חוֹטֵא דְּאִנּוּן זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִתִים וְגוֹ'. וְאָמְרוּ אֱלֹהֵיךְ יִשְׂרָאֵל לָעֶגְלָא. וּבְגִין דָּא (בראשית ו) וְאֶל קַיִן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. וְהָא קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִתְמַר בֵּהּ (תהילים קמ"ה:ט') וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְאִתְמַר בֵּהּ כִּי לֹא אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הַמֵּת, וְקַבִּיל לוֹן כ"ש לְקָרְבְּנָא דְּקַיִן. אֶלָּא דַּהֲוָה רְעוּתֵהּ לְבִישׁ כְּמָא דְּאִתְמַר אֲבָל הֶבֶל הָיָה רְעוּתֵהּ בְּקָרְבְּנָא דִּילֵהּ לְקָרְבָא שְׁכִינְתָּא לְהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ (דניאל ז':ט') וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוַּר וּשְׂעַר רֵישֵׁהּ כַּעֲמַר נָקֵא. בְּמַאי, בְּהַהוּא דְּקָרִיב מִבְּכוֹרוֹת צֹאנוֹ וּמֵחֶלְבֵיהֶן. וּבְגִין דָּא וַיִּשַׁע ה' אֶל הֶבֶל. וְהָא אִתְמַר וּמִיָּד דִּלָּא אִתְקַבַּל קָרְבְּנָא דְּקַיִן, וַיִּחַר לְקַיִן מְאֹד. וַיֹּאמֶר ה' לְקַיִן לָמָּה חָרָה לָךְ דִּלָּא אִתְקַבַּל קָרְבָּנֶךָ. אִם תֵּיטִיב עוֹבָדָךְ בְּגִלְגּוּלָא, שְׂאֵת לָךְ בְּעָלְמָא וְתִתְקַבֵּל בִּתְיוּבְתָּא. וְאִם לָאו, לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ. אָמַר רִבִּי אֱלִיעֶזֶר וְכוּ'.

(זהו מה שחסר לעיל בדקי"ד ע"ב כשאומר עם דרגין דסטרא דרכיו אצל פסקא והאדם ידע שיך זה) הָא הָכָא אָדָם דַּעֲשִׂיָּה וְיצִירָה אָדָם דִּבְרִיאָה דְּאוֹקְמוּהּ עַל תִּפְאֶרֶת. מַאי בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם תְּרִין דְּיוֹקְנִין דִּילֵהּ לְעֵלָּא. אִלֵּין אִנּוּן ו'ו תְּרִין וָוִין אִנּוּן תְּרִין דְּיוֹקְנִין דָּא דְּאִיהוּ אָדָם דְּאֶמְצָעִיתָא. דְּשָׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי דְּמוּת אָדָם עִלָּאָה דְּאִיהוּ חָכְמָה. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּמוּת אָדָם דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְעוֹד עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא בְּדְיוֹקְנָא דְּכֻלָּא דָּא וְדָא אָדָם דִּבְרִיאָה. וְאָדָם דְּיצִירָה צַדִּיק בְּדְיוֹקְנָא דְּחָכְמָה. וּבְגִין דָּא (מלכים א) וַיְהוָה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה. דְּאִיהוּ צַדִּיק בְּרִית שָׁלוֹם שְׁלֹם ה'. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אָדָם דַּעֲשִׂיָּה דְּמוּת דְּשָׁכִינְתָּא עִלָּאָה. וְעוֹד אָדָם מִסְטְרָא דְוָא"ו אִיהוּ אָרִיךְ אַנְפִּין וְדָא אָדָם דִּבְרִיאָה אָדָם דְּיצִירָה זְעֵיר אַנְפִּין מִסְטְרָא דְוֵיצֵר. יו"ד אִלֵּין אִנּוּן סְפִירָן דִּבְרִיאָה וְיצִירָה וַעֲשִׂיָּה תַּתָּאִין וְאָדָם דִּבְרִיאָה וְיצִירָה וַעֲשִׂיָּה עִלָּאִין. וְאִשְׁכַּחְנָא טְמִירִין בְּסִפְרָא דַּחֲנוֹךְ, דְּאָדָם בְּחֻשְׁבַּן זְעֵיר תֵּשַׁע אִיהוּ. וְכָל סְפִירָה אִתְקְרִיאַת אָדָם. וּשְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּמוּת אָדָם. בְּקַדְמִיתָא עִלַּת הָעִלּוֹת אמ' לְכֶתֶר נַעֲשֶׂה אָדָם יְהֵא רֵישָׁא מִמֵּךְ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר השירים ז':ו') רֹאשֵׁךְ עָלַיִךְ כְּכַרְמֶל. רֵישָׁא הָא חַד. וּמִצְחָא דִּילֵהּ וְתֶרֶין עֵינִין וְתֶרֶין אוּדְנִין הָא שִׁית. וְתֶרֶין אַנְפִּין וְחוֹטָמָא הָא תֵּשַׁע. נַעֲשֶׂה אָדָם הָא פּוּמָא דִּיהֵא עֲשִׂירִית כְּלָלָא דְּכֻלָּא. אָמַר לוֹ רִבּוֹן עָלְמָא כָּל עָמָל הָאָדָם לְפִיהוּ. וְכָל גִּלְגּוּלִין דִּילֵהּ לְפִיהוּ. וְאֶפְשָׁר דְּיֵהִיב בִּשְׁעָתָא דְּמָזוֹנֵי. אָמַר לוֹ אֲנָא אִשְׁתְּתַף בְּכוּ לָא יְהֵא עָמָל בְּפִיהוּ. בְּהַהוּא זִמְנָא בָּרָא כֻּלָּא בְּלָא עָמָל וִיגִיעָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהילים ל"ג:ו') בִּדְבַר ה' שָׁמַיִם נַעֲשׂוּ וּבְרוּחַ פִּיו כָּל צְבָאָם.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וּמָה עָמָל הֲוָה לְעֵלָּא וְחֶסְרוֹנָא דְּמָזוֹנָא. אָמַר לוֹ אֵין דְּהַהוּא אָדָם קַדְמוֹן הֲוָה בְּנֵי עָלְמִין וּמַחֲרִיבָן. בְּגִין דְּעִלַּת הָעִלּוֹת לָא הֲוָה מִשְׁתַּתְּפָא תַּמָּן. בְּגִין דְּעַד הַשְׁתָּא לָא הֲוָה שְׁלִים בְּנוֹקְבָא דִּילֵהּ. וּבְגִין דָּא אָמַר (בראשית א':כ"ו) נַעֲשֶׂה אָדָם דְּאִיהוּ נוֹקְבָא וְאִשְׁתְּתַף תַּמָּן דְּאִיהוּ לָא שַׁרְיָא אֶלָּא בַּאֲתַר שְׁלִים.

לְבָתַר נָחִית לְמֹחָא דְּאִיהוּ חָכְמָה וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. דְּמֹחָא אִיהוּ חַד וְאִתְפְּלַג לְד' מֹחִין הָא חֲמֵשׁ. וּתְרֵין כַּנְפֵי רֵאָה וּתְרֵין כֶּלְיָן דְּאִתְחֲשִׁיבוּ עִמֵּהּ מִלְּגָאו, הָא תֵּשַׁע וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם דָּא לְבָא דְּיֵהֵא שְׁלִימוּ דְּכֻלָּא.

וּלְבָתַר נָחִית לְגוּפָא וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. דְּגוּפָא עִלֵּהּ צַוָּאר וְקָנֶה וּוֶשֶׁט הָא תְּלַת. וְגוּף וּתְרֵין דְּרוֹעִין הָא שִׁית. וּבְרִית וּתְרֵין שׁוֹקִין הָא תֵּשַׁע. נַעֲשֶׂה אָדָם עֲשִׂירִית לְכֻלָּא דָּא נוּקְבָא בְּכָל אֲתַר נוּקְבָא דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה אִיהִי שְׁלִימוּ דְּעִלָּאִין וְתַתָּאִין. וְהָכֵי אָזִיל בְּכָל אֵבֶר וְאֵבֶר וּבְכָל סְפִירָה וּסְפִירָה, וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. עַד דְּאִתְכְּלִילַת שְׁכִינְתָּא בְּכָל סְפִירָה וּבְכָל אֵבֶר. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּאִשְׁתְּלִימוּ כָּל אֵבְרִין בָּהּ כָּל חַד לְעֻשֶּׁר כְּגַוְנָא דָּא, יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. לְבָתַר נָחִית לְאַרְבַּע חֵיוָן דְּאִתְנְטִיל מִנַּיְהוּ אָדָם דְּאִנּוּן יְהוֹ"ה. וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם לְמֶהֱוֵי

שְׁכִינְתָּא כְּלִילָא מִכָּל סִטְרָא. וְהָכֵי נָחִית לְתַתָּא לְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. וְהָכֵי לְתַתָּא בִּבְנֵי נָשָׁא. וְאֶלְעָזָר בְּרֵי נְקֹט הַאי כְּלָלָא בִּידָךְ, דִּבְכָל אֲתַר דְּלֵית שְׁכִינְתָּא תַּמָּן, לֵית שְׁלֵמוּתָא תַּמָּן, וְעִלַּת הָעִלּוֹת לָא שַׁרְיָא תַּמָּן. וּבְגִין דָּא אִיהוּ בַּר נָשׁ פָּגִים בְּלֹא נוּקְבָא, וְלָא שַׁרְיָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָלֵהּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וְכָל חַבְרַיָּא דְּתַמָּן אִלּוּ לָא אֲתֵינָא לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דִּי.

וְעוֹד אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּרָכָאן לָא נָחְתִין עַל סְפִירָה וְלָא נְבִיעוּ, עַד דִּשְׁכִינְתָּא אִתְחַבְּרַת בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ב׳:ה׳) כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ. אַמַּאי בְּגִין דְּאָדָם אַיִן. דְּעֵלֶּהּ אִתְּמַר (יחזקאל מה) לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ. וְאָדָם לֹא אִתְקְרֵי בְּלֹא נוּקְבָא, וּבְגִין דָּא כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ.

וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וָבֹהוּ. וְכָל בְּנָיְנִין הֲווֹ חֲרֵבִין וִיבֵשִׁין בְּלָא נְבִיעוּ, עַד דְּאַתַּת שְׁכִינְתָּא. וּבְגִין דָּא (שמות כ׳:כ״א) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ. וְתִרְגֵּם אֶנְקְלוֹס בְּכָל אַתְרָא דְּאַשְׁרֵי יָת שְׁכִינְתִּי. דְּכָל בִּרְכָאן בֵּהּ מִתְכַּנְּשִׁין. וּבְגִינֵיהּ אִתְּמַר כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. מַאי בָּרוּךְ כ' כָּתֵר. ר' רֵאשִׁית חָכְמָה. ב' אִמָּא עִלָּאָה וְאִמָּא תַּתָּאָה. ו' כְּלִיל שִׁית סְפִירָן, הָא עֶשֶׂר כְּלִילָן בָּהּ וְכֻלְּהוּ מִתְכַּנְּשִׁין לְגַבָּהּ. וּבְגִין דָּא אִתְקְרִיאַת בֵּית הַכְּנֶסֶת כניסו דְּכוּלָּא. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם וְעַל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּהּ וּבָרוּךְ אֵל עֶלְיוֹן. כְּלִיל עֶשֶׂר סְפִירָן מֵעֵלָּא לְתַתָּא דְּאִיהוּ מְקוֹר כָּל בְּרָכָאן. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם. תְּרֵין זְמָנִין אָמַאי. הֲוָה לֵהּ לְמֵימַר כָּל מָאן דִּמְצַלֵּי כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ וְזוֹקֵף בַּשֵּׁם. אָמַאי תְּרֵין כְּרִיעוֹת וּתְרֵין זְקִיפוֹת. אֶלָּא רָזָא דִּתְרֵין כְּרִיעוֹת רֵישָׁא וְגוּפָא. עַד חַ"י עָלְמִין דְּאִיהוּ כְּלִיל חַ"י חֶלְיָן. וְדָא אִיהוּ עַד שֶׁיִּתְפַּקְּקוּ כָּל חֶלְיוֹת שֶׁבַּשִּׁדְרָה. וְעֵלֶּהּ אִתְּמַר בְּיַעֲקֹב (בראשית ל״ג:ג׳) וַיִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעָמִים. וּכְמָא דְּתַקִּין כְּרִיעוֹת אִנּוּן בְּרֵישָׁא וְגוּפָא דְּאִיהוּ בָּרוּךְ. הָכֵי צָרִיךְ תְּרֵין זְקִיפוֹת תַּמָּן.

אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא רָזָא עִלָּאָה אִית יַתִּיר דִּנְחִיתוּ דִּנְבִיעוּ מִלְּגָאו אִיהוּ יַתִּיר. תְּרֵין כְּרִיעוֹת אִנּוּן י'ו לְגַבֵּי מָאן לְגַבֵּי ה'ה. וּתְרֵין זְקִיפוֹת בה'ה לְסָלְקָא ה' בִּי', ה' בּוֹ'. כְּגַוְנָא דְּבֵית רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי דְּאִסְתַּלְקִין בִּתְרֵין עַמּוּדִין. וְעַלַּיְהוּ אִתְּמַר (תהילים קמ״ה:י״ד) סוֹמֵךְ ה' לְכָל הַנּוֹפְלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים. אָמַר לוֹ וְהָא אִתְּמַר כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרְכוֹת, דְּאִיהוּ אֵל עֶלְיוֹן דְּאִתְכְּלִילָן בֵּהּ עֶשֶׂר. אִיהּ אִנּוּן כְּפוּלִים תַּמָּן עֶשֶׂר תְּנָיְנִין לְמֶהֱוֵי תַּמָּן תְּרֵין כְּרִיעוֹת. דְּהָא כְּרִיעוֹת אִנּוּן עֶשֶׂר מֵעֵלָּא לְתַתָּא. זְקִיפוֹת עֶשֶׂר מִתַּתָּא לְעֵלָּא. וְרָזָא דְּמִלָּה אֶל"ף הֵ"א יוּ"ד הֵ"א. יוּ"ד הֵ"א. וְא"ו הֵ"א. הַכְּרִיעוֹת בְּעֶשֶׂר מִן אֶל"ף דַּאֲדנָ"י עַד זְקִיפוֹת מִן י' דאדני עַד אֶל"ף מִן אֲדנָ"י אִיהוּ אֶהְיֶה. י' מִן אֲדנָ"י אִיהוּ יְהוָ"ה. וּבְגִין דָּא כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ אֶל"ף הֵ"א

יו"ד ה"א. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בַּשֵּׁם יו"ד ה"א וָא"ו ה"א. הָא הָכָא זְקִיפָה חַד וְהַכָּרְעָה חַד. הַכָּרְעָה בְּאֶהְיֶה זְקִיפָה בִּיהו"ה. וְכֹלָּא בַּאֲדֹנָי. א"כ זְקִיפָה תִּנְיָנָא וְהַכָּרְעָה תִּנְיָנָא בְּמַאי. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן בְּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין. וַדַּאי זְקִיפָה וְהַכָּרְעָה תִּנְיָנָא צָרִיךְ לְעִלַּת הָעִלּוֹת. דְּנָחִית לֵהּ מֵעֵלָּא לְתַתָּא וּלְסָלְקָא בֵּהּ שְׁכִינְתָּא, דְּאִיהוּ זָקֵף לָהּ בְּשֵׁם יְהוָ"ה דְּכֹלָּא בִּידֵהּ וּבִרְשׁוּתֵהּ עֶלְיָה וִירִידָה וּנְבִיעוּ בִּרְשׁוּתֵהּ דִּלָּא נָחִית אֶלָּא בִּרְשׁוּתֵהּ. וְאִם הוּא לֹא נָחִית נְבִיעוּ לֹא נָחִית. וְאִם הוּא לֹא נָחִית לֵית סְלִיקוּ לִשְׁכִינְתָּא וּנְבִיעוּ לֹא נָחִית לָהּ. חֲדוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וַחֲדָא רִבִּי אֶלְעָזָר. נָפַק קָלָא וְאָמַר עַל רִבִּי שִׁמְעוֹן יִשְׁמַח אָבִיךָ וְאִמָּךָ וְעַל רִבִּי אֶלְעָזָר וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם, אִתְחַבָּרוּ אוֹפָן וּמַלְאָךְ וְכִסֵּא וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה אָדָם, דְּיִהֵא בְּשֻׁתָּפוּ דִּילָן, נִשְׁמָתָא מִכִּסֵּא וְרוּחָא מִמַּלְאָךְ, וְנַפְשָׁא מֵאוֹפָן לְמֶהֱוֵי בְּדִיּוּקְנָא דִּילָן לְבָרְכָא וּלְקַדְּשָׁא וּלְיַחֲדָא לֵהּ כְּגַוְונָא דִּילָן וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם. אַדְּהָכֵי הָא סָבָא דְּסָבִין עַתִּיקָא דַּעֲתִיקִין קָא נָחִית וְאָמַר, שִׁמְעוֹן שִׁמְעוֹן מָאן הוּא דְּאָמַר מֹשֶׁה אָדָם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מַאי נִיהוּ הָכָא הַאי אֱלֹהִים. מִיָּד פָּרַח וְלֹא חָזָא לֵהּ. כְּמָא דְּשָׁמַע רִבִּי שִׁמְעוֹן שא"ל שִׁמְעוֹן וְלֹא קָרָא לֵהּ בְּשֵׁם רִבִּי. אָמַר וַדַּאי אִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ (דניאל ז׳:ט׳) וְעַתִּיק יוֹמִין יְתִב לְבוּשֵׁהּ כִּתְלַג חִוַּר. כְּעַן אִיהִי שַׁעֲתָא לְמִפְתַּח בְּהַאי רָזָא דְּוַדַּאי הָכָא אִית רָזָא דְּלָא אִית רְשׁוּ לְאִתְגַּלְיָא. וּכְעַן מַשְׁמַע דִּרְשׁוּתָא אִתְיְהִיב לְאִתְגַּלְיָא.

פְּתַח וְאָמַר לְמַלְכָּא דַּהֲוָה לֵהּ כַּמָּה בְּנָיְנִין לְמִבְנֵי, וַהֲוָה לֵהּ אוּמָנָא. וְאוּמָנָא לָא הֲוָה עָבִיד מִדְעַם אֶלָּא בִּרְשׁוּ דְּמַלְכָּא. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי ח׳:ל׳) וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אָמוֹן וְגוֹ'. מַלְכָּא וַדַּאי אִיהוּ חָכְמָה לְעֵלָּא, וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ מַלְכָּא לְתַתָּא. אֱלֹהִים אוּמָנָא לְעֵלָּא וְדָא אִמָּא עִלָּאָה, אֱלֹהִים אוּמָנָא לְתַתָּא וְדָא שְׁכִינְתָּא דִּלְתַתָּא. וְאִתְתָּא לֵית לָהּ לְמֶעֱבַד מִידְעַם בְּלָא רְשׁוּ דְּבַעְלָהּ. וְכָל בִּנְיָנִין דַּהֲווֹ בְּאֹרַח אֲצִילוּת, הֲוָה אַבָּא אָמַר בַּאֲמִירָה לְגַבֵּי אִמָּא יְהִי כָּךְ, וְכָךְ הֲוָה. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א׳:ג׳) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וַיֹּאמֶר, הֲוָה אָמַר יְהִי אוֹר מָאנֵי דְּבִנְיָנָא אִיהוּ אוֹמֵר, וְאוּמָנָא עָבִיד מִיָּד. וְהָכֵי בְּכָל בִּנְיָנִין דְּאִנּוּן בְּאוֹר' אֲצִילוּת, הֲוָה אָמַר יְהִי רָקִיעַ יְהִי מְאוֹרֹת וְכֹלָּא אִתְעֲבִיד מִיָּד. כַּד מָטָא לְעָלְמָא דְּפֵרוּדָא דְּאִיהוּ עוֹלַם הַנִּפְרָדִים, אָמַר אוּמָנָא לְמָארֵי בִּנְיָנָא, נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ. אָמַר מָארֵי בִּנְיָנָא וַדַּאי טָב הוּא לְמֶעֱבַד לֵהּ אֲבָל עָתִיד הוּא לְמֶחֱטֵי קַמָּךְ, בְּגִין דְּאִיהוּ כְּסִיל. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (משלי י׳:א׳) בֶּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב וּבֶן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, אִיהִי אָמְרַת בָּתַר דְּחוֹבֵהּ בְּאִמָּא תַּלְיָא וְלָא בְּאַבָּא, אֲנָא בָּעֵינָא לְמִבְרֵי לֵהּ בְּדִיקְנָא דִּילִי. הֲדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א׳:כ״ז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְלֹא בָּעָא לאשתתפ' בֵּהּ אַבָּא. בְּזִמְנָא דְּחָב מַה כְּתִיב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. אָמַר מַלְכָּא לְאִמָּא וְלֹא אֲמָרִית לָךְ דְּעָתִיד אִיהוּ

לְמֶחֱטֵי. בְּהַהוּא זִמְנָא תְּרִיךְ לֵהּ וְתָרִיךְ לָהּ עִמֵּהּ. וּבְגִין דָּא כְּתִיב בֵּן חָכָם יְשַׂמַּח אָב, דָּא אָדָם דְּאִיהוּ בְּאוֹרַח אֲצִילוּת. וּבֶן כְּסִיל תּוּגַת אִמּוֹ, דָּא אָדָם דִּבְרִיאָה. קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאָמְרוּ רִבִּי יוֹסֵי וְכִי אִית פֻּרוּדָא בֵּן אַבָּא וְאִמָּא, דְּמִסְטָרָא דְּאַבָּא אִיהוּ כְּאוֹרַח אֲצִילוּת וּמִסְטָרָא דְּאִמָּא בַּבְּרִיאָה. אָמַר חַבְרַיָּא חַבְרַיָּא לָאו הָכֵי, דְּהָא אָדָם דַּאֲצִילוּת דְּכַר וְנוּקְבָא הֲוָה מִסְטָרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא, וְדָא אִיהוּ (בראשית א׳:ג׳) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מִסְטָרָא דְּאַבָּא. וַיְהִי אוֹר מִסְטָרָא דְּאִמָּא. וְדָא אִיהוּ אָדָם דּוּ פַּרְצוּפִין. וּלְהַאי לֵית בֵּהּ צֶלֶם וּדְמוּת. אֶלָּא אִמָּא הֲוָת לֵהּ כְּנוֹ"י דְּסָלִיק לְחֵשְׁבַּן אֱלֹהִים. וְהַהוּא כְּנוּי אִיהוּ אוֹר וְחִשָּׁךְ. וּבְגִין הַהוּא חִשָּׁךְ דַּהֲוָה בְּהַהוּא כְּנוּי, אָמַר אַבָּא דְּעָתִיד לְמֶחֱטֵי לְאָדָם דִּבְרִיאָה (נ"א דאצילות) דְּאִיהוּ אוֹר לְבוּשׁ עֶלְיוֹן. וְהַאי אִיהוּ אוֹר דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּיוֹם א' דְּגָנְזוֹ לַצַּדִּיקִים. וְהַהוּא חִשָּׁךְ דְּאִתְבְּרֵי בְּיוֹמָא קַדְמָאָה לְרִשְׁיעַיָּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמואל א ב׳:ט׳) וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמּוּ. וּבְגִין הַהוּא חִשָּׁךְ דַּהֲוָה עָתִיד לְמֶמְטֵי לְהַהוּא אוֹר, לָא בָּעֵי אַבָּא לְאִשְׁתַּתְּפָא בֵּהּ. וּבְגִין דָּא אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ הַהוּא אוֹר. כִּדְמוּתֵנוּ הַהוּא חִשָּׁךְ דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא דְּאוֹר, כְּגַוְונָא דְּגוּפָּא דְּאִיהוּ לְבוּשָׁא לְנִשְׁמְתָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב י׳:י״א) עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי. חֲדוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאָמְרוּ זַכָּאָה חוּלָקָנָא דְּזָכֵינָא לְמִשְׁמַע מִלִּין דְּלָא אִשְׁתְּמָעוּ עַד הַשְׁתָּא.

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (דברים ל״ב:ל״ט) רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. אָמַר חַבְרַיָּא שְׁמָעוּ מִלִּין עַתִּיקִין דַּאֲנָא בָּעֵינָא לְגַלָּאָה בָּתַר דְּאִתְיְהִיב לִי רְשׁוּ לְגַלָּאָה. מַאי נִיהוּ דְּאָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. אֶלָּא דָּא הוּא עֵלַּת עַל כָּל עֵלְּאִין. וְהַהוּא אִתְקְרֵי עֵלַּת הָעֵלּוֹת, עֵלַּת מֵאֵלֵּין עֵלּוֹת דְּלָא יַעֲבִיד חַד מֵאִלֵּין עֵלּוֹת שׁוּם עוֹבַד' עַד דְּנָטִיל רְשׁוּ מֵהַהוּא עִלָּאָה דְּעֵלֵּה, כְּמָה דְּאוֹקִימְנָא לְעֵלָּא בְּנַעֲשֶׂה אָדָם, נַעֲשֶׂה וַדַּאי, עַל תְּרֵין אִתְמַר דְּאָמַר דָּא לְהַהוּא דְּלְעֵלָּא מִנֵּהּ, נַעֲשֶׂה אָדָם וְלָא עָבִיד מִדַּעַם, אֶלָּא בִּרְשׁוּ בַּאֲמִירָה מֵהַהוּא דְּלְעֵלָּא מִנֵּהּ. וְהַהוּא דְּלְעֵלָּא מִנֵּהּ לָא עָבִיד מִדַּעַם עַד דְּנָטִיל עֵצָה מֵחַבְרֵהּ. אֲבָל הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עֵלַּת עַל כָּל הָעֵלּוֹת, דְּלֵית לְעֵלָּא מִנֵּהּ וְלֵית לְתַתָּא דשוה לֵהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו מ׳:כ״ה) וְאֶל מִי תְדַמְּיוּנִי וְגוֹ'. אָמַר רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּהּ, כְּגַוְונָא דְּהַהוּא דְּאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ. קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאָמְרוּ ר' הַב לָן רְשׁוּ לְמַלְּלָא בְּהַאי אֲתַר. אָמְרוּ וְהָא אַמְרַת לְעֵיל דְּעֵלַּת הָעֵלּוֹת אָמַר לְכֶתֶר נַעֲשֶׂה אָדָם, וְאֵיךְ אָמְרוּ בְּעֵלַּת הָעֵלּוֹת דְּלָא נָטִיל עֵצָה וּרְשׁוּ אֶלָּא אִיהוּ בִּלְחוּדּוֹהִי בְּלָא שִׁתּוּף וְחֶשְׁבָּן, דִּכְתִיב וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. אֲפִלּוּ אֱלֹהִים דַּאֲצִילוּת. אָמַר לוֹן יְהוֹן שָׁמְעִין אוּדְנַיְכוֹן מָה דְּפוּמַיְכוּ מְמַלֵּל. וְהָא לָא אֲמָרִית לְכוּ הַשְׁתָּא דְּאִית דְּאִתְקְרֵי עֵלַּת הָעֵלּוֹת, וְלָאו אִיהוּ הַהוּא דְּאִתְקְרֵי עֵלַּת עַל כָּל הָעֵלּוֹת. דְּעֵלַּת עַל כָּל הָעֵלּוֹת לֵית לֵהּ

תְּנָיָא דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּהּ. דְּאִיהוּ יָחִיד קֶדֶם כֹּלָּא, וְלֵית לֵהּ שֻׁתָּפָא. וּבְגִין דָּא אָמַר רָאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי דְּנָטִיל עֵצָה מִנֵּהּ. דְּאִיהוּ יָחִיד קֶדֶם כֹּלָּא וְלֵית לֵהּ תְּנָיָא וְלָא שֻׁתָּפָא. וְלֵית חֶשְׁבָּנָא. דְּאִית אֶחָד בְּשִׁתּוּף כְּגוֹן דְּכָר וְנוּקְבָא דְּאִתְמַר בְּהוֹן כִּי אֶחָד קְרָאתִיו וְכוּ'. אֲבָל אִיהוּ חַד בְּלָא חֶשְׁבָּן וּבְלָא שִׁתּוּף. וּבְגִין דָּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. קָמוּ כֻּלְּהוּ חַבְרַיָּא וְאִשְׁתָּטָחוּ קַמֵּהּ וְאָמְרוּ, זַכָּאָה דְּמָארֵי אִסְתְּכַם עִמֵּהּ לְגַלָּאָה רָזִין טְמִירִין אִית בַּר נָשׁ דְּלָא הֲווֹ מִתְגַּלְּיָן לַמַּלְאָכִין קַדִּישִׁין. אָמַר לוֹן חַבְרַיָּא אִית לָן לְאַשְׁלָמָא קְרָא, דְּכַמָּה רָזִין טְמִירִין בְּהַאי קְרָא. אֲנִי אֲמִית וְאַחֲיֶה וְגוֹ'. אָמִית בְּסִפְירָה וְאַחֲיֶה בְּסִפְירָה מִסְטָרָא דִּימִינָא חַיֵּי, וּמִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא מִיתָה. וְאִי לָאו אִסְתְּכָמוּ תַּרְוַיְהוּ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לֹא אִתְקַיָּם דִּינָא דְּאִנּוּן בְּמוּתָב תְּלָתָא כַּחֲדָא. וּלְזִמְנִין אִתְחַכְּמוּן תְּלָתָא לְמֶעֱבַד דִּינָא, וְיֵיתֵי יַד יְמִינָא דְּאִיהִי פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל שָׁבִים. דְּאִיהוּ יְהוָ"ה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א וְדָא שְׁכִינְתָּא אִתְקְרֵי יַד יְמִין מִסְטָרָא דְּחֶסֶד, יַד שְׂמֹאל מִסְטָרָא דִּגְבוּרָה. יַד יְהוָ"ה מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. כַּד בַּר נָשׁ חָזַר בִּתְיוּבְתָּא הַאי יָד שֵׁיזִיב לוֹן מִן דִּינָא. אֲבָל כַּד דָּן עִלַּת עַל כָּל הָעוֹלוֹת, אִתְמַר בֵּהּ וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל. וְעוֹד תְּלָת זִמְנִין אִית בְּהַאי קְרָא אֲנִי אֲנִי אֲנִי דְּאִית בְּהוֹן אֵ אֵ אֵ י י י, דְּאִתְרְמִיזוּ בְּיו"ד הֵ"י וָא"ו הֵ"י. יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְאִית בְּהוֹן תְּלַת וָוִי"ן וְאִי"ן וְאַחֵי"ה וְאנ"י דְּאִתְרְמִיזוּ בְּאִלֵּין שְׁמָהָן. וְעִם כָּל דָּא דְּהַאי קְרָא אוֹקְמוּהּ חַבְרַיָּא לְגַבֵּי אֱלֹהִים אֲחֵרִים. רְאוּ עַתָּה כִּי אֲנִי אֲנִי הוּא דְּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ דְּאִתְמַר בְּהוּ אנ"י וה'. וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, דָּא שְׂמֹאל וְנָחָשׁ. אֲנִי אָמִית, בְּשְׁכִינְתָּא לְמָאן דְּאִיהוּ חַיָּב. וַאֲנִי אֶחֱיֶה בֵּהּ לְמָאן דְּאִיהוּ זַכָּאי. וְאֵין מִיָּדִי מַצִּיל דָּא יַד יְהוָ"ה דְּאִיהוּ יְהוָ"ה יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְאִיהוּ כוז"ו במוכס"ז וְכֻלָּא קְשׁוֹט. אֲבָל מַה דְּאִתְמַר לְעֵלָּא עַל עִלָּאָה דְּאִיהוּ עִלַּת עַל כָּל הָעִלּוֹת, הַאי רָזָא לָא אִתְמְסַר אֶלָּא לְחַכִּימַיָּא וּנְבִיאַיָּא. וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כִּדְמוּתֵנוּ, הָא אוֹקְמוּהּ חַבְרַיָּא עַל מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, דְּאִנּוּן אָמְרוּ הַאי קְרָא בָּתַר דַּהֲווֹ יַדְעִין מַה דַּהֲוָה וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי. וְאִנּוּן הֲווֹ יָדְעֵי דַּהֲוָה עָתִיד לְמֶחֱטֵי. וְאַמַּאי בָּעֵי לֵהּ לְמֶעֱבַד. וְלֹא עוֹד אֶלָּא עֲזָא וַעֲזָאֵל הֲווֹ מְקַטְרְגִין עִלֵּהּ זִמְנָא דְּאָמַר' שְׁכִינְתָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמְרוּ מָה אָדָם וַתִּדְעֵהוּ. מָה אֶת בְּעֵי לְמֶעֱבַד אָדָם וַתִּדְעֵהוּ וְעָתִיד לְמֶחֱטֵי קַמֵּהּ בְּאִתְתָּא דִּילֵהּ דְּאִיהִי חֶשְׁקֵהּ. דְּאוֹר אִיהוּ דְּכוּרָא. חֶשְׁקֵהּ נוּקְבָא. שְׂמֹאל חֶשְׁקֵהּ דִּבְרִיאָה, בְּהַהוּא זִמְנָא שְׁכִינְתָּא אָמְרָה לוֹ בְּהַאי דְּאַתְוָן מְקַטְרְגִין אַתְוָן עָתִידִין לְמִנְפַּל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ו':ב') וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. וְחָשְׁקוּ בְּהוֹן וְטָעוּ בְּהוֹן וְאַפִּיל לוֹן שְׁכִינְתָּא מִקֶּדֶשָׁהּ דִּילְהוֹן. אָמְרוּ חַבְרַיָּא אִי הָכֵי עֲזָא וְעַזָּאֵל לֹא מְשַׁקְּרִין בְּמִלּוֹלֵיהוּ. דְּוַדַּאי בְּנוּקְבָא הֲוָה עָתִיד לְמֶחֱטֵי אָדָם. אֶלָּא הָכֵי אָמְרָה שְׁכִינְתָּא אַתְוָן דְּאִזְדַּמְנְתּוּן לְקַטְרוּגָא קֳדָמַי יַתִּיר מִכָּל צְבָא מָרוֹם, אִי אַתּוּן הֲוֵיתוּן שַׁפִּירִין מֵאָדָם בְּעוֹבָדֵיכוּ, יָאוּת לְכוּ לְקַטְרָגָא עֲלֵהּ. אֲבָל

אִם הוּא עָתִיד לְמֶחֱטֵי בְּאִתְּתָא חָדָא אַתּוּן בְּנָשִׁין סַגִּיאִין. כְּמָא דְּאִתְמַר (בראשית ו׳:ב׳) וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בָּנוֹת הָאָדָם. בָּנוֹת הָאָדָם וְלֹא בַּת הָאָדָם. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אִם אָדָם חָב הָא אַקְדִּים לֵהּ תְּשׁוּבָה לְאַחֲזָרָא לְמָארֵהּ וּלְאִתְתַּקָּנָא בְּמָא דְּחָב. אָמַר לוֹ חַבְרֵיָא א"כ אַמַּאי כֻּלֵּי הַאי. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר חַבְרַיָּא אִי לָא הֲוָה הָכֵי דְּבָרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יֵצֶר הַטּוֹב וְיֵצֶר הָרָע דְּאִנּוּן אוֹר וְחֹשֶׁךְ, לָא הֲוָה זְכוּ וחוב' לְאָדָם דִּבְרִיאָה. אֶלָּא דְּאִתְבְּרִי מִתַּרְוַיְהוּ. וּבְגִין דָּא (דברים ל׳:ט״ו) רְאֵה נָתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמָּוֶת וְאֶת הָרָע וּבְחַרְתָּ בַּחַיִּים. אָמְרוּ לֵהּ וְעוֹד כֻּלֵּי הַאי אַמַּאי. לָא הֲוָה אִתְבְּרִי לְמֵיחַב קֳדָם יְהוָ'ה, וְלָא גַּרְמָא כָּל מַה דְּגָרִים לְעֵלָּא, וְלָא הֲוָה לֵהּ לֹא עָנֶשׁ וְלֹא שָׂכָר.

אָמַר חַבְרַיָּא מִן הַדִּין הֲוָה לְמִבְרֵי לֵהּ בְּגִין דְּאוֹרַיְתָא בְּגִינָהּ אִתְבְּרִיאַת דִּכְתִיב בָּהּ אַגָּרָא לְצַדִּיקַיָּא וְעָנְשָׁא לָרְשָׁעִים. (ולא הוה אגרא לצדיקיא ועונש לרשיעיא), אֶלָּא בְּגִין אָדָם דִּבְרִיאָה לֹא תֹהוּ בְּרָאָהּ לָשֶׁבֶת יְצָרָהּ. אָמְרוּ וַדַּאי כְּעָן שְׁמַעְנָא מַה דְּלָא שְׁמַעְנָא עַד הַשְׁתָּא. דְּוַדַּאי לֹא בָּרָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִלְּתָא דְּלָאו הוּא צָרִיךְ. וְלֹא עוֹד אֶלָּא אוֹרַיְתָא דִּבְרִיאָה אִיהִי לְבוּשָׁא דִּשְׁכִינְתָּא. אִם אָדָם לֹא הֲוָה עָתִיד לְמִבְרֵי הַוֹת שְׁכִינְתָּא בְּלָא כִּסּוּיָא כְּגַוְונָא דְּעָנִי. וּבְגִין דָּא כָּל מָאן דְּחָב כְּאִלּוּ בְּפָשִׁיט לִשְׁכִינְתָּא מַלְבּוּשָׁהָא, וְהַאי אִיהוּ עוֹנְשָׁא דְּאָדָם. וְכָל מָאן דְּמְקַיְּים פִּקּוּדֵי דְּאוֹרַיְתָא כְּאִלּוּ הוּא לָבִישׁ לִשְׁכִינְתָּא בְּמַלְבּוּשָׁהָא. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהּ בְּכִסּוּיָא דְּצִיצִית, (שמות כ״ב:כ״ו) כִּי הִיא כְסוּתָהּ לְבַדָּהּ הִיא שִׂמְלָתוֹ לְעוֹרוֹ בַּמֶּה יִשְׁכָּב בְּגָלוּתָא וְהָא אוֹקְמוּהּ. תָּא חֲזֵי חֹשֶׁךְ אִיהוּ אֲפָמוּ דְּאוֹרַיְתָא אוֹר חִוָּרוּ דְּאוֹרַיְתָא. וְכַד אִיהוּ אוֹר מִתְלַבַּשׁ בַּחֹשֶׁךְ, אִתְמַר בְּאוֹרַיְתָא שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנָאוָה (שיר השירים א׳:ו׳). וְכַד אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן אוֹר דְּאִיהוּ חִוָּרוּ, אִיהִי אוֹמֶרֶת אַל תִּרְאוּנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת. וְאוֹרַיְתָא כְּגַוְונָא דְּבַת עֵינָא דְּאִיהִי אֲפָמָא וְשַׁפִּירָא בְּאוֹר דְּנָהִיר בֵּהּ. וּבְגִין דָּא בַּת עֵינָא וְאוֹר דְּנָהִיר בָּהּ אָמַר דָּוִד (תהילים כ״ז:א׳) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעִי מִמִּי אִירָא. אוֹרִי אוֹר י' דְּאִיהִי בַּת עַיִן. וּתְרֵין גַּוְונִין אִית לָהּ, אוֹר מִלְּגָאו וְחֹשֶׁךְ מִלְּבַר לְמֶהֱוֵי שַׁלְטָאָה בָּהּ עַל כָּל קִלְפִּין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וּמַלְכוּתוֹ בַּכֹּל מָשָׁלָה. בִּלְבוּשָׁא דְּאוֹר אִיהִי שְׁלִיטַת עַל כָּל אִנּוּן דְּאִתְמַר בָּהוֹן וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אוֹר בְּמוֹשְׁבוֹתָם. וּבִלְבוּשׁ אֲפָמָא שְׁלִיטַת עַל חַיָּבַיָּא דְּאִתְמַר בָּהּ וּרְשָׁעִים בַּחֹשֶׁךְ יִדְמוּ. וְעוֹד אוֹר אִיהִי מִסְטָרָא דִּימִינָא דְּאִיהוּ אוֹר יוֹם קַדְמָאָה דְּאִתְמַר בֵּהּ יְהִי אוֹר, דָּא אַבְרָהָם וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. חֹשֶׁךְ מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא דְּיִצְחָק דְּאִיהוּ יוֹם תְּנִינָא דְּאִתְמַר בֵּהּ וַתִּכְהֶין עֵינָיו מֵרְאוֹת. וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וְגוֹ'. אָדָם דָּא יַעֲקֹב אִתְלַבַּשׁ בְּתַרְוַיְהוּ בְּאוֹר דִּימִינָא וּבַחֹשֶׁךְ דְּשְׂמָאלָא. וּבְתַרְוַיְהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה דְּנָהִיר בְּתַרְוַיְהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות י״ד:י״ט) לֹא יָמִישׁ עַמּוּד הֶעָנָן יוֹמָם וְעַמּוּד הָאֵשׁ לַיְלָה לִפְנֵי הָעָם וְגוֹ'. עָנָן מִסִּטְרָא דִּילֵהּ מַיָּא. חֹשֶׁךְ מִסִּטְרָא דִּילֵהּ

אֶשָּׁא. עַמּוּד אֵיהִי שָׁלוֹם בֵּינַיְהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (איוב כ"ה:ב') עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו. וְכַד אִיהוּ בְּאֶמְצָעִיתָא וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. לָא קָרִיב מַיָּא לְאֶשָּׁא, וְלֹא אֶשָּׁא לְמַיָּא. כְּגוֹן דְּאִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּינַיְהוּ הַאי אִיהוּ מַחֲלֹקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם הִלֵּל וְשַׁמַּאי. לְקָבְלַיְהוּ תְּרִין אִמּוּרָאֵי בִּרְקִיעָא מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל וְשַׂר שָׁלוֹם מַכְרִיעַ בֵּינֵיהֶם דְּאִיהוּ נוּרִיאֵל אוּרִיאֵל. אוּרִיאֵל אִתְקְרֵי מִסְטָרָא דִּימִינָא. נוּרִיאֵל מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא. וְאִיהוּ אָדָם דְּתִלְתָא מְטַטְרוֹן שְׁמֵהּ דְּשַׁלִּיט עַל עַל מָארֵי מַתְנִיתִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְיָרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם. אִלֵּין תַּלְמִידֵי חֲכָמִים דְּמִתְרַבְּיִן בְּיַמָּא דְּאוֹרַיְתָא דְּיַרְתֵי מִתַּמָּן וְכוּ'. (זה תמצא בדף פ"ו ע"ב שורה ח') (תיקון ע' זה לא נמצא בדפוס ראשון)

בְּרֵאשִׁית בָּרָ"א שִׁי"ת וְדָא מטט'רון אוֹת בַּצָּבָא דִּילֵהּ. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (בראשית) וַיְשֻׂם הַ' לְקַיִן אוֹת. לְאַגָּנָא עָלֵהּ מַה דַּהֲוָה אָזִיל נָע וָנָד בְּגַלְגּוּלָא, אִתְעֲבִיד נוֹד. מִיָּד וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן. וְדָא אוֹת דִּבְרִית מִילָה דְּקָנֵי עָלֵהּ דאחוה בְּגִין דְּנוֹלַד מָהוּל. וּבְאָן אֲתַר זָכָה לֵהּ בקיני בְּגִין דְּחָזַר תַּמָּן בְּתִיּוּבְתָּא וְנָפְקוּ בְּנוֹי מִנֵּהּ דְּעָאלוּ לְגַן עֵדֶן. וּבְגִין דָּא וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קִדְמַת עֵדֶן. לְבָתַר עָבִיד תּוֹלְדִין מִסְטָרָא דְּרַע, וְאִתְפְּשָׁטוּ בְּגַלְגּוּלִין דְּעָלְמָא. וְעַלְיְהוּ אִתְּמַר וַיֵּדַע קַיִן אֶת אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת חֲנוֹךְ. חֲנוֹךְ מִסְטָרָא דְּקַיִן וְדָא יֵצֶר הָרָע חִנּוּכָא לְבִישׁ. וְאִית חֲנוֹךְ מִסְטָרָא דֶּאֱנוֹשׁ דְּאִיהוּ יֵצֶר הַטּוֹב חִנּוּכָא לְטָב. וְאִתְּמַר בֵּהּ (שם) וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. וְדָא חֲנוֹךְ דְּנֶהֱפַךְ בשריה לְלַפִּידֵי אֵשׁ. וּתְלָתָא אִנּוּן אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ. אֱנוֹשׁ מִתַּמָּן אִתְיְחָסוּ כָּל דָּרִין. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'. מִתַּמָּן אִתְפְּשָׁטוּ כָּל גִּלְגּוּלִין דְּצַדִּיקַיָּא. חֲנוֹךְ דְּנֶפַק מֵאֱנוֹשׁ אִיהוּ מְטַטְרוֹ"ן דְּנֶהֱפַךְ בְּשֻׁרוֹ לְלַפִּידֵי אֵשׁ וְאִיהוּ נוּרִיאֵל. וְעַל תַּרְוַיְהוּ אִתְּמַר וְהַחַיּוֹת רָצוֹא וָשׁוֹב. רָצוֹ"א דָּא נוּרִיאֵל. וָשׁוֹ"ב מְטַטְרוֹ"ן הֲכִי סָלְקֵי בְּחֶשְׁבָּן. כְּמַרְאֵה הַבָּזָק אֶלָּא אִיהוּ כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בֶּעָנָן, דְּאִתְּמַר בֵּהּ (בראשית) וְהָיָה בְּעַנְנִי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאֲתָה הַקֶּשֶׁת בֶּעָנָן. וּבְגִינֵהּ אִתְּמַר (שם) וְלֹא יִהְיֶה מַבּוּל לְשַׁחֵת כָּל בָּשָׂר. בְּגִין דְּאִתְהַפַּךְ לְלַפִּידֵי אֵשׁ. וְכָל מַלְאָכִין דְּמִמָּנָן עַל נִשְׁמָתִין דְּגִלְגּוּלִין מִתַּמָּן הֲווֹ. וְעוֹד כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת, עָלֵהּ אִתְּמַר לְמֹשֶׁה וּרְאֵה וַעֲשֵׂה בְּתַבְנִיתָם אֲשֶׁר אַתָּה מֻרְאֶה בָּהָר. כַּמַּרְאֶה אֲשֶׁר הֶרְאָה ה' אֶת מֹשֶׁה כֵּן עָשָׂה אֶת הַמְּנוֹרָה. וְדָא מְטַטְרוֹ"ן, מ' דִּילֵהּ מְנוֹרָה. נוּרִיאֵל נוּר דְּלֵיק וְהוּא ט"ט וְהָיוּ לְטַטָּפוֹת בֵּין עֵינֶיךָ. וְכֹלָּא נְתִפַּשֵּׁט מֵאֱנוֹשׁ וּבְגִין דָּא אָז הוּחַל לִקְרֹא בְּשֵׁם ה'.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. (בראשית א׳:א׳) הַאי קְרָא אִתְפְּרַשׁ לְע' אַנְפִּין בְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ רַבָּנָן ע' אַנְפִּין לְאוֹרַיְתָא. בְּרֵאשִׁי"ת בַּת בְּתַחְלָה אַמַּאי. אֶלָּא הָכֵי אוֹקְמוּהּ רַבָּנָן דְּמַתְנִיתִין בַּת בְּתְחִלָּה סִימָן טוֹב לְבָנִים. וּמַאי נִיהוּ אִלֵּין שִׁית סְפִירָן דִּכְלִילָן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְּמַר עָלַיְהוּ (שמות) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה הַ' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ (שמות). וְאִנּוּן

שִׁית זִמְנִין טוֹב דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וּבְיוֹמָא תְּלִיתָאָה תְּרֵין זִמְנִין טוֹב. חַד דְּיוֹמָא תִּנְיָנָא דִּבְרֵאשִׁית, וְחַד דְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה. וְאִנּוּן (דברים הימים א כט) הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֶּצַח וְהַהוֹד כִּי כֹל. דְּאִיהוּ צַדִּיק. וְהַאי בַּת אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה מַלְכוּת הַקֹּדֶשׁ, עֲשִׂירָאָה לְט', וּשְׁבִיעָאָה לְשִׁית, וּרְבִיעָאָה לִתְלָת אֲבָהָן, וּתְמִינָאָה לְז' חַג שְׁמִינִי עֲצֶרֶת. וְאִיהִי בַּת קוֹל רְבִיעָאָה לִתְלָת דַּרְגִּין דַּהֲווֹ מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּהוֹן יִשְׂרָאֵל בְּאַרְכָּהוֹן וְאִנּוּן תּוֹרָה. נְבוּאָה. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ. בַּת קוֹל. וְכֻלְּהוּ כְּלִילָן בָּהּ בַּמַּלְכוּת קַדִּישָׁא, אִיהִי תּוֹרָה מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא תּוֹרַת ה' תְּמִימָה. וְאִיהִי נְבוּאָה מִסְטָרָא דְּנָצַח וְהוֹד דְּאִנּוּן תְּרֵי נְבִיאֵי קְשׁוֹט, בְּכָל צוּרוֹת וּמַרְאוֹת וְדִמְיוֹנוֹת וְחֶזְיוֹנוֹת דִּנְבִיאֵי, כֻּלְּהוּ רְשִׁימִין בָּבַת עַיִן דְּאִיהִי לַבַּת אֵשׁ מִתּוֹךְ הַסְּנֶה, י' כְּלִילָא מֵעֶשֶׂר מַרְאוֹת, וּנְהִירָא מל"ב אֱלֹהִים דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, כְּלִילָא מֵעֶשְׂרָה מַאֲמָרוֹת, וּבָהּ הַלֵּב רוֹאֶה, הַלֵּב יוֹדֵעַ הַלֵּב מֵבִין. ל"ב נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חָכְמָה. וְעָלַהּ אוֹקְמוּהּ מָארֵי קַבָּלָה, נָגַע בַּבַּת וְכָלַל בָּהּ כָּל הַמַּאֲמָרוֹת וְהַנְּתִיבוֹת. וְעֶשֶׂר אֲמִירָן וְל"ב נְתִיבוֹת, אִנּוּן מ"ב דְּרָמִיז בְּהוֹן מֹשֶׁה בְּשִׁיר שֶׁל פְּגָעִים. כ"י בַּ"י חָשַׁק וַאֲפַלְּטֵהוּ. כ"י בְּ"י מ"ב, דְּבְהוֹן אִתְקְרִיאַת יָד הַגְּדוֹלָה יָד הַחֲזָקָה יָד רָמָה. וְאִיהִי רוּחַ ה' קַדִּישׁ מִסְטָרָא דְּצַדִּיק חַי עָלְמִין. וְאִיהִי בַּת קוֹל מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִתְקְרֵי קוֹל הַשּׁוֹפָר הַקּוֹל קוֹל יַעֲקֹב. (שמות י"ט:י"ט) מֹשֶׁה יְדַבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל. אִיהִי בַּת קוֹל שֶׁמְּנַהֶמֶת כְּיוֹנָה דְּאִתְמַר (שיר השירים ב':י"ד) יוֹנָתִי בְּחַגְוֵי הַסֶּלַע. וְאוֹקְמוּהּ עָלַהּ בַּת קוֹל הָיְתָה יוֹצֵאת מִן הַשָּׁמַיִם וְאוֹמֶרֶת הֲלָכָה כְּפְלוֹנִי. אִיהִי בַּת קוֹל דְּאִתְמַר עָלַהּ (תהילים י"ז:ח') שָׁמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עַיִן. אִיהִי בַּת דְּאִתְמַר בָּהּ (תהילים מ"ה:י"ד) כָּל כְּבוּדָּה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה וְגוֹ'. פְּנִימָה לַמִּשְׁנָה דְּפָנִים דְּאִנּוּן נְרָאִים מִסְטָרָא דיהו"ה. מִמִּשְׁבְּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁהּ מִסְטָרָא דאדנ"י דְּאִיהִי דִּין דִּגְבוּרָה וְאִיהִי פְּנִימָה רַחֲמִים. דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּנָטִיל בִּימִינָא וּכְלִילָן כַּחֲדָא יאהדונה"י. אֲדנ"י לְבוּשָׁא ליהו"ה וְאַת י' כְּבוּדָּה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה. וְאִנּוּן בַּת עֵינָא יְמִינָא וּבַת עֵינָא שְׂמָאלָא יֵי מִן יאהדונה"י. וְאִיהִי בַּת מִסְטָרָא דְּחֶסֶד דְּרִגְא דְּאַבְרָהָם, דְּאִתְמַר בַּת הָיְתָה לְאַבְרָהָם וּבְכֹל שְׁמָהּ, שְׁנֶאֱמַר (בראשית כג) וה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בַּכֹּל. תִּנְיָנָא בְּרֵאשִׁית, אוֹקְמוּהּ רַבָּנָן אַמַּאי מַתְחִיל אוֹרַיְתָא בְּב'. אֶלָּא הָא אוֹקְמוּהּ בְּגִין דְּחָב אָדָם דְּאָכַל מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע וְלָטֵיהּ לְאָדָם עֶשֶׂר קְלָלוֹת וְאַרְעָא תִּשַּׁע, חָסֵר חַד דְּלָא אִתְלְטַיָּא דְּא אַרְעָא. וּמֵיָּד דְּאִתְיְהִיבַת אוֹרַיְתָא פָּתַח בְּבֵי"ת דְּאִיהִי בְּרָכָה לְאַפָּקָא עָלְמָא מִלָּטֵיהּ. וְעַל דָּא מַתְחִיל בְּב' וְעָלַהּ אִתְמַר (משלי י':כ"ב) בִּרְכַּת ה' הִיא תַּעֲשִׁיר. (יחזקאל מ"ד:ל') לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ. וּמָאן אִתַּר אִתְקְרִיאַת בְּרָכָה. לְמֶלֶךְ דְּבָעָא לְמִבְנֵי פַּלְטְרִין. חָפַר בְּאַרְעָא וְחָפַר לֵהּ מַבּוּעָא דְּמַיָּא. אָמַר בָּתַר דְּאִית לִי נְבִיעוּ דְּמַיָּא אֶבְנֶה בַּיִת. וְהַיְנוּ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת. וּמָקוֹר דְּהַהוּא נָהָר מַבּוּעָא דִּלֵּית לֵהּ סוֹף וְלָא פְּסָק. דָּא כֶּתֶר עֶלְיוֹן.

וְהַהוּא בַּיִת כַּד אִתְמְלִיאַת מֵחָכְמָה אִתְקְרִיאַת בַּיִת, בַּת י', וְהַיְנוּ בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת. כָּל אִתְּתָא בַּת לְבַעְלָהּ. וּבי"ת זְעֵירָא אִתְמְלִיאַת מִתִּפְאֶרֶת דְּהַיְנוּ תּוֹרָה וּבֵהּ אִתְקְרִיאַת בַּת. אֲבָל אִמָּא עִלָּאָה בְּתוֹסֶפֶת י'. וּשְׁלֹמֹה אָמַר (מלכים ה) וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה. מַאי אֶבֶן שְׁלֵמָה. דָּא י' עִלַּאי אִתְבְּנֵי בֵּיתָא. וּבְגִין דָּא בְּחָכְמָה יִבָּנֶה בַּיִת. וְדָא י' זְעֵירָא עִלַּאי אִתְבְּנֵי בֵּיתָא דִּלְתַתָּא. כְּגַוְונָא דְּאִתְבְּנֵי בְּאָת י' בֵּיתָא עִלָּאָה. וְאִנּוּן בַּיִת רִאשׁוֹן וּבַיִת שֵׁנִי. וְאִנּוּן יְיָ' מִן יְהוֹ"ה אֲדנ"י, עִלַּיְהוּ אִתְּמַר (דברים כו) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה'. אֶת לְרַבּוֹת מִזְבֵּחַ תְּנָיְנָא. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר וּשְׁאַר חַבְרַיָּא דַּהֲווֹ עִמֵּהּ, וַדַּאי אַלּוּ לָא אתינ' לְעָלְמָא אֶלָּא לְמִשְׁמַע דָּא דיי. וּכְעָן אִשְׁתְּמוֹדַע בֵּהּ מָאן אִתְבָּרְכַת וְאִתְקְרִיאַת בְּרִכַּת יְהוֹ"ה. וְהַיְנוּ וּמָלֵא בִּרְכַּת ה' יָם וְדָרוֹם ירשה. מִן הַמָּלֵא אִתְבָּרְכַת וּמִתַּמָּן אִשְׁתַּקְיָין כָּל דְּאִנּוּן צְרִיכִין לְאִשְׁתְּקָאָה. אָמַר מַלְכָּא בָּתַר דְּאִית לִי מַבּוּעָא אַטַע אִילָנָא. וְהַיְנוּ בֵּן, דְּאִיהוּ בֵּן מִלְּשׁוֹן בִּנְיָן כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ רַבָּנָן, אַל תִּקְרֵי בָּנַיִךְ אֶלָּא בּוֹנַיִךְ. וְאוֹקְמוּהּ בָּנוֹת בְּכָלַל בָּנִים. וַאֲבָא דְּאִיהוּ מְקוֹר דְּחָכְמָה אִיהוּ כֶּתֶר. מְקוֹר דְּחָכְמָה תְּנָיְנָא מַאי נִיהוּ. אָמַר לֵהּ אִמָּא בְּרִי. אָמַר לֵהּ בְּהַאי קְרָא רָמִיז לֵהּ שְׁלֹמֹה (משלי ה':י"ח) יְהִי מְקוֹרְךָ בָּרוּךְ וְדָא צַדִּיק. וּבְגִין דָּא אִתְּמַר בֵּהּ בְּרָכוֹת לְרֹאשׁ צַדִּיק וְדָא שָׁלוֹם. וּשְׁלֹמֹה אִתְקְרֵי עַל שְׁמֵהּ שְׁלֹמֹה. וְאִתְּמַר בֵּהּ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ. וּבְגִין דָּא אִתְּתָא לָא אִתְבָּרְכַת אֶלָּא מִפִּרְיֵי דְּבַעְלָהּ, דְּאִיהוּ זֶרַע מִבְּרִית חַי עָלְמִין כְּלִיל חַי בִּרְכָאן דְּצִלּוֹתָא. וּבְגִין דָּא מָאן דְּבָעֵי לְאַשְׁקָאָה מִנֵּהּ צָרִיךְ לְמִכְרַע לְגַבֵּהּ. וְיוֹסֵף הַצַּדִּיק כַּד זָכָה לְדַרְגָּא דָּא דְּצַדִּיק חַי עָלְמִין, חָזָא בְּחָלְמָא דְּכָל דַּרְגִּין הֲווֹ כָּרְעִין לְדַרְגֵּהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ל"ז:ט') וְהִנֵּה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְגוֹ'. וּבְגִין דָּא כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבָרוּךְ. אָמַר לוֹ בָּרִיךְ בְּרִי לְעַתִּיק יוֹמִין. יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאִמֶּךָ אָבִיךָ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִמֶּךָ דָּא שְׁכִינְתָּא. וְתָגֵל יוֹלַדְתֶּךָ דָּא אִמָּךְ דִּלְתַתָּא, דְּוַדַּאי מֵהַהוּא בָּרוּךְ אִתְבָּרְכַת שְׁכִינְתָּא דִּלְתַתָּא. וּבִרְכָן דִּילֵהּ אַתְיָין מִמֹּחָא דְּאִיהִי חָכְמָה עִלָּאָה עַל יְדֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דָּא גּוּף וּבְרִית חַשְׁבִינָן חַד. וּכְגַוְונָא דְּצַדִּיק אִיהוּ מְקוֹר דְּשְׁכִינְתָּא תַּתְאָה, אוּף הָכֵי עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ מְקוֹר דְּצַדִּיק. וְחָכְמָה עִלָּאָה מְקוֹר עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְכֻלָּהוּ מְקוֹר חָכְמָה עִלָּאָה. וּבְכָל אֲתַר בָּרוּךְ דְּכָר, בְּרָכָה נוּקְבָא. וְהַיְנוּ לְהָנִיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתֶךָ.

תָּא חֲזֵי שְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקְרִיאַת אַמָּה. וּשְׁכִינְתָּא דְּאִתְקְרִיאַת שִׁפְחָה. וּשְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקְרִיאַת בְּרָתָא דְּמַלְכָּא. הָכֵי אִית אִישׁ וְאִית אִישׁ. אִית אִישׁ דְּאִתְּמַר בֵּהּ (שמות ט"ו:ג') ה' אִישׁ מִלְחָמָה. וְאִית אִישׁ דְּאִתְּמַר בֵּהּ (דניאל ט':כ"א) וְהָאִישׁ גַּבְרִיאֵל. וּבְגִין דָּא נְשָׁמְתָא דְּאִיהִי מְחֻיָּבָא בְּגִלְגּוּלָא אִם הִיא בְּרָתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִי תֵּימָא דְּאִתְזַבַּן בְּגוּפָא נוּכְרָאָה דְּתַמָּן שֵׁלְטָנוּתָא דְּיֵצֶר הָרָע דְּאִיהוּ מִסִּטְרָא דְּסַמָאֵל. ח"ו. הָדָא הוּא דִּכְתִיב

(ישעיהו מלכים ב ח':י"ח) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. דְּאִיהוּ יֵצֶר הָרָע. וַהֲהוּא גּוּפָא דְּשַׁרְיָא בֵּהּ בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא אִתְמַר דְּאִזְדַּבַּן בְּכִתְרִין תַּתָּאִין דְּמִסָּאֲבוּ. ח"ו. עָלַהּ אִתְמַר וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר לִצְמִיתוּת כִּי לִי כָּל הָאָרֶץ. וּמָאן גּוּפָא דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא, דָּא מַטְרוֹנָ"ן. וַהֲהוּא גּוּפָא אִיהוּ אֵמָה דִּשְׁכִינְתָּא. אַף עַל גַּב דְּאִיהוּ נְשָׁמְתָא דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא שְׁבוּיָה תַּמָּן בְּגַלְגּוֹלָא דְּאַתְיָן גִּלְגּוּלִין. בְּגִין דְּאַתַת תַּמָּן מַה כְּתִיב בֵּהּ (שמות כ"א:ז') כִּי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ לְאָמָה וְגוֹ'. וְעוֹד וְכִי יִמְכֹּר אִישׁ אֶת בִּתּוֹ, אִישׁ דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶת בִּתּוֹ אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן מִסְטָרָא דְּבַת יְחִידָה אִתְקְרִיאוּ בִּתּוֹ. אִי תֵּימָא דְּיִפְקוּן כְּגַוְונָא דְּאִלֵּין מִסְטָרָא דְּעֶבֶד דְּאִיהוּ מְטַטְרוֹ"ן דְּנָפְקוּ בִּמְנוּסָה מִמִּצְרַיִם. לֹא תֵּצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (ישעיהו נ"ב:י"ב) כִּי לֹא בְּחִפָּזוֹן תֵּצֵאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תֵלֵכוּן.

תָּא חֲזֵי בַּר נָשׁ מִיָּד דְּאִתְיְלִיד יָהֲבִין לֵהּ נַפְשָׁא דִּבְעִירָא מִסְטָרָא דְּדַכְיוּ, מֵאִלֵּין דְּאִתְקְרִיאוּ אוֹפַנֵּי קוֹדֶשׁ. זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵהּ רוּחָא מִסְטָרָא דְּחֵיוָן דְּאִנּוּן חַיּוֹת הַקֹּדֶשׁ. זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵהּ נְשָׁמְתָא מִסְטָרָא דְּכֻרְסֵהּ וּתְלָת אִלֵּין אִנּוּן אַמַּ"ה וְעֶבֶ"ד וְשִׁפְ'חָה דִּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא. זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵהּ נַפְשָׁא בְּאַרְחָ אֲצִילוּת מִסְטָרָא דְּבַת יְחִידָה, וְאִתְקְרִיאַת אִיהִי בַּת מֶלֶךְ. זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵהּ רוּחָא דַּאֲצִילוּת מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְאִתְקְרֵי בֵּן לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (דברים י"ד:א') בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. זָכָה לְיַתִּיר יָהֲבִין לֵהּ נְשָׁמְתָא מִסְטָרָא דְּאַבָּא וְאִמָּא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית א':כ"ח) וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. מָאן חַיִּים. אִלֵּין אִנּוּן יְ'ה וְעָלַיְהוּ אִתְמַר (תהילים ק"נ:ו') כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ'הּ. וְאִשְׁתְּלִים בֵּהּ יְהוֹ"ה. זָכָה יַתִּיר יָהֲבִין לֵהּ יוּ"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א דְּאִיהוּ אָדָם בְּאַרְחָ אֲצִילוּת לְעֵלָּא וְאִקְרֵי בְּדִיוּקְנָא דְּמַאֲרֵהּ. וְעָלַהּ אִתְמַר (בראשית א) וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם. הַאי אִיהוּ שֶׁלְטָנוּתָא בְּכָל רְקִיעִין וּבְכָל אוֹפַנִּים וּשְׂרָפִים וְחֵיוָן וּבְכָל חֵילִין וְתוּקְפִין דִּלְעֵלָּא וְתַתָּא. וּבְגִין דָּא כַּד בַּר נָשׁ זָכֵי בַּנָּפֶשׁ מִסְטָרָא דְּבַת יְחִידָה, אִתְמַר בָּהּ לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הָעֲבָדִים. וּבַאֲבֹה רְשָׁעִים רִנָּ'ה. אִיהוּ הַנִּ'ר דְּאִיהוּ נָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן. וּמַאי נִיהוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַּעֲשֶׂה כְּחֻשְׁבַּן נָהָ'ר, וְאִיהוּ הַנָּר הַמֵּאִיר לְכָל אָדָם. וְעַל דָּא וּבַאֲבֹד רְשָׁעִים רִנָּה. וּבְהַהוּא זִמְנָא דְּהַטָּחוֹל אֵינוֹ שׂוֹחֵק אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ וּלְשׁוֹנֵנוּ רִנָּה. וַדַּאי וְאָז לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָ'הּ, בְּגִין דְּטַעְמָא כִּי טוֹב סַחֲרָהּ. וּבְהַהוּא זִמְנָא מְתַקְּנָא יְרוּשְׁלֵם יְרוּשָׁלַם דְּאִיהִי לְבָא, הִיא הַלֵּ"ב לה"ב הַמְזַבֵּחַ. יִכְבֶּ'ה כְּחֻשְׁבַּן לה'ב הַלֵּ"ב. לֹא יִכְבֶּה בַּלַּיְלָה נֵרָהּ דְּאִיהִי גְּלוּתָא, וְדָא יְרוּשָׁלַם דְּאִיהִי לְבָא, וְאִתְבְּנָאת עַל יְדֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָדָא הוּא דִּכְתִיב (תהילים קמ"ז:ב') בּוֹנֵה יְרוּשָׁלַם יְיָ.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים. בְּרִי"ת אֵ"שׁ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא רָזָא דִּבְרִית אַמַּאי שַׁוֵּי עָרְלָה בְּמָאנָא דְעַפְרָא. אָמַר לוֹ בְּרִי יוֹמָא חָדָא שָׁכִילְנָא לְאֱלִיָּהוּ שָׁאִילְנָא לֵהּ עָרְלָה אָמְרֵי תַּקִּינוּ

לֵהּ מָאנָא בְּעַפְרָא. אָמַר לִי עָרְלָה וַדַּאי אִיהוּ בַּת זוּגֵהּ דְּנָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי, דְּגָרִים מִיתָא לָאָדָם וּלְכָל בְּרְיָן. וּבְגִינֵהּ מְתַקְּנִין מָאנָא דְּעַפְרָא, וְהַהוּא עַפְרָא מְזוֹנָא לְהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ וְנָחָשׁ עָפָר לַחְמוֹ, וּבְדָא אִתְפָּרַשׁ מִבַּר נָשׁ. וְעָלֵהּ אִתְּמַר (שמות כ׳:כ״א) לֹא תִנְאַף לָא תֵּיהַב לֵהּ אֲתַר דְּאִתְהֲנֵי מִנֵּהּ, אֶלָּא דְּיֵהִיב לֵהּ מְזוֹנָא לְבַר. וּבְגִין דָּא פָּלִיג לֹא תֵּ֫ן אַ֥ף, לָא תֵּיהַב לֵהּ אֲתַרָא פְּרִיעָה נוּקְבָא דְּסַמָּאֵל אוֹשִׁיד דָּמָא, עָלֵהּ אִתְּמַר לֹא תִרְצַח, כַּלְבָּא צָרִיךְ לְמֵיהַב לֵהּ דָּמָא לְדָא עַפְרָא וּלְדָא דָּמָא לְקַיְמָא בְּהוֹן (משלי כ״ה:כ״א) אִם רָעֵב שׂנַאֲךָ הַאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם צָמֵא הַשְׁקֵהוּ מָיִם. וְכֹלָּא לְבַר וּבְדָא שֵׁזִיב מִנְּהוֹן מִחְבּוּט הַקֶּבֶר וּמֵחָרְבָּא דְּמַלְאָךְ הַמָּוֶת. הַאי אִיהוּ לְחַיָּבָא. אֲבָל לַבֵּינוֹנִיִּים הַאי דָּמָא אִתְחֲשִׁיב לֵהּ דָּמָא דְּקָרְבְּנָא. וְהַאי עַפְרָא אִתְחֲשִׁיב לֵהּ עַפְרָא דְּמַדְבְּחָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִי וְגוֹ'. וְאִתְּמַר בְּהוֹן לֹא תִבְנֶה אֶתְהֶן גָּזִית. בְּגִין דְּלֹא תַּעֲשֶׂה לְךָ פֶּסֶל, וְדָא דְּנָדָה אוֹ שִׁפְחָה אוֹ גּוֹיָה אוֹ זוֹנָה כִּי חַרְבְּךָ הֵנַפְתָּ עָלֶיהָ וַתְּחַלְּלֶיהָ, כְּלוֹמַר מְחַלֵּל שַׁבָּת לְצַדִּיקָיָא דְּלֵית בְּהוֹן זֵהֲמָא דְּנָחָשׁ אִתְעֲבִיד בְּקַדֵּשָׁה וּבְרָכָה וְיִחוּד. בַּאֲתַר דְּפִרְיעָה שַׁרְיָא בְּהוּ יָ֫הּ. וּבַאֲתַר דְּעָרְלָה שַׁרְיָא בְּהוּ וָ֫הּ. וְרָזָא דְּמִלָּה מִ֫י יַעֲלֶ֫ה לָנ֫וּ הַשָּׁמַ֫יְמָ֫ה בס״ת יְהוָ֫ה, כְּמוֹ מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'. נַפְשׁוֹ הַהוּא דְּאִתְּמַר בֵּהּ נִשְׁבַּע ה' בְּנַפְשׁוֹ. וְעָלֵהּ אִתְּמַר (דברים ד׳:ד׳) וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. (אמ"ז כתוב בסדר ההגהות אשר בידי שמכאן ואילך הם ליקוטים)

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר (ישעיהו מ״ג:ז׳) כֹּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְגוֹ'. תָּא חֲזֵי יְקָרָא דְּמַלְכָּא עִלָּאָה כַּד בָּרָא כֻּלְּהוּ עָלְמִין בְּרָזָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, יָהַב לוֹן חֵילָא לְאַנְהָגָא עָלְמָא. וּבָרָא עָלְמָא עִלָּאָה בְּרָזָא דְּיו"ד וְעָלְמָא תַּתָּאָה בְּרָזָא דְּהֵ"א. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי בְּהּ ה' צוּר עוֹלָמִים. וְאִתְנַהֲגוּתָא דְּהַאי עָלְמָא תַּתָּאָה אַחֲוֵי בְּאַנְהָגוּתֵהּ חֵילָא דְּאִתְיְהִיב לֵהּ מִלְּעֵלָּא לְעוֹלָה.

אִי בַּר נָשׁ אֲהַנֵּי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּקָרְבְּנִין דְּצָלוֹתָא. הָכֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲהַנֵּי לֵהּ מַאֲכָלִין זְהִירִין בֵּהַהוּא עָלְמָא, דְּאִנּוּן מַאֲכָלִים דְּגוּפָא מְזוֹנָא דִּלְעֵלָּא, מַאֲכָלִין לְנִשְׁמְתָא מַרְזִין דְּאוֹרַיְתָא. בַּר נָשׁ דעבי' דִּירָה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִשְׁכִינְתֵּהּ וּלְחֵילוֹתָיו בְּשַׁבָּתוֹת. כְּמָא דְּאִתְּמַר וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, לִישְׁנָא דְּדִירָה. הָכֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תַּקִּין לֵהּ דִּירָה בֵּהַהוּא עָלְמָא וּלְכָל דְּאִתְיַן עִמֵּהּ. דִּכְמָא דְּבַר נָשׁ עָבִיד נַיְיחָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִשְׁכִינְתֵּהּ בְּשַׁבָּת, הָכֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָבִיד לֵהּ לְבַר נָשׁ עִם בַּת זוּגֵהּ בֵּהַהוּא עָלְמָא, אִיהוּ נָטִיר שְׁכִינְתֵּהּ עִמֵּהּ בְּשַׁבַּת דְּלָא אִתְחַלַּל, הָכֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לֵהּ לְבַר נָשׁ עִם בַּת זוּגֵהּ דְּלָא אִתְחַלַּל. בַּר נָשׁ דְּלָא אַפְרִיד בֵּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבֵין שְׁכִינְתֵּהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיר לֵהּ לְבַר נָשׁ עִם בַּת זוּגֵהּ בֵּהַהוּא עָלְמָא,

וְלֵית רְשׁוּ לְחִוְיָא לְמִפְּרַד בֵּינַיְהוּ. וּבְכָל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא דְּאוֹקִיר בַּר נָשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עִם בַּת זוּגֵהּ בְּהַהוּא עָלְמָא. וְהַאי אִיהוּ דְּאָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּי מְכַבְּדֵי אֲכַבֵּד. בַּר נָשׁ דְּאַמְלִיךְ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאַרְבַּע סִטְרִין בְּהַאי עָלְמָא הָכֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַמְלִיךְ לֵהּ עַל שְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאַרְבַּע סִטְרִין בְּהַהוּא עָלְמָא. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהּ כָּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וּבְהַהוּא עָלְמָא אִיהוּ בַּר נָשׁ בְּדִיוּקְנָא דְּמָארֵהּ דְּכֹלָּא, וְהַאי אִיהוּ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר דִּרְקִיעַ. אִיהוּ זֹהַר טָמִיר וְגָנִיז וְדָא כְּתָ"ר. זֹהַר בְּהִיר בַּשְּׁחָקִים דָּא חָכְמָ"ה זֹהַר זָרִיק נִיצוֹצִין וּמַבְהִיק כְּבָרָק לְעֵינִין דָּא בִּינָ"ה. זֹהַר חִוָּרוּ כְּזִיהֲרָא דָּא גְּדֻלָּ"ה. זֹהַר זְהִיר סוּמָקָא בְּמַאְדִּים דָּא גְּבוּרָ"ה. זֹהַר מַבְהִיק כָּלִיל חִוָּר וְסוּמָק דָּא תִּפְאֶרֶ"ת. זֹהַר יָרֹק כְּכוֹכָב דָּא נֶצַ"ח זֹהַר כָּלִיל חִוָּר וְסוּמָק דָּא הוֹ"ד. זֹהַר זָהִיר לְכָל עֵיבָר כְּמָאן דְּמִחָא בְּפַטִּישׁ, וְזָרִיק שְׁבִיבִין לְכָל סִטְרִין, דָּא יְסוֹ"ד. וְכֻלָּם מַשְׁפִּיעִים לַמַּלְכוּת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כָּתֶר חָכְמָה חֲכָמִים. בִּינָה נְבוֹנִים. חֶסֶד חֲסִידִים. גְּבוּרָה גִּבּוֹרִים. מְאֹרֵי תּוֹרָה תִּפְאֶרֶת. נְבִיאִים נֶצַח. חוֹזִים הוֹד. צַדִּיקִים יְסוֹד. מַלְכוּת מְלָכִים. וְעַל שְׁמָהּ אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים בִּי בילא"ו.

זה שייך לפרשת נח

וַיִּבֶן נֹחַ מִזְבֵּחַ. (בראשית ח) מַאי וַיִּבֶן נֹחַ. אֶלָּא נֹחַ אִישׁ צַדִּיק. וַיִּבֶן מִזְבֵּחַ דָּא שְׁכִינְתָּא. בְּגִינָא דִּילֵהּ בֵּין דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה. מַאי בְּהֵמָה לְעֵלָּא וְעוֹף לְתַתָּא טָהוֹר. אֶלָּא בְּהֵמָה דָּא שׁוֹר עֹלָאָה דְּאִקְרֵי אָדָם עִלָּאָה דִּילְעִלָּא, דְּאִתְמַר בֵּהּ מַקְרִין מַפְרִיס. וְאוֹקְמוּהּ מְקֻרָּן כְּתִיב, קֻרָּן אַחַת הֲוָה לֵהּ בְּמִצְחֵהּ. וְהַאי אִיהוּ קֻרָּן הַיּוֹבֵל דְּמִנֵּהּ קֻרָּן פְּנֵי מֹשֶׁה. שׁוֹר דָּא אִיהוּ פָּר. פָּר אִיהוּ דִּינָא עִם ו' אִתְעֲבִיד פּוּר רַחֲמֵי סְלִיחָה וְעַל שְׁמֵהּ אִקְרֵי צוֹם כִּפּוּר. מַאי כ' בְּתוֹסֶפֶת פּוּ"ר. אֶלָּא דָּא כֶּתֶר מַלְכוּת. תָּא חֲזֵי לֵית שְׁכִינְתָּא דִּלָּא אִתְעֲבִידַת כִּתְרָא לְהַהִיא דִּלְתַתָּא מִנַּהּ. וּבְגִין דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִיהִי כֶּתֶר מַלְכוּת. וּמַלְכוּת אִתְקְרִיאַת צוֹם דִּילֵהּ אִיהִי מַלְכוּת. וּמַלְכוּת אִתְקְרִיאַת צוֹם כִּפּוּר. מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה אִיהִי צוֹם אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרִיאַת אוּכָל. לֶחֶם אַבִּירִים אָכַל אִישׁ. הַהוּא דְּאִתְמַר בֵּהּ ה' אִישׁ מִלְחָמָה. וּמָאן הָכָא אִישׁ אֶלָּא דָּא מ' פְּתוּחָה מִלְּגָאו דְּבֵהּ אָכְלוּ אֶת הַמָּן מ' שָׁנָה. אֲבָל ם אִיהִי עָלְמָא דְּאָתֵי, לֵית בֵּהּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָה, וְכָל סְפִירָן אִתְקְרִיאוּ צוֹמוֹת בָּהּ. וּבְגִין דָּא קָרְבְּנִין דְּמִתְעַכְּלִין דְּאִנּוּן צְלוֹתִין וּבְעוּתִין אִיהִי שְׁכִינְתָּא תַּתְּאָה. וְהַהוּא דְּאִתְהֲנֵי מִנַּהּ דְּאִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, אוֹרַח כָּל רֵיחִין דְּקָרְבְּנִין וְקָרִיב לוֹן לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית ח) וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ, לֹא כְּתִיב אֶלָּא אֶת רֵיחַ הַנִּיחוֹחַ דָּא אִיהִי. שׁוֹשַׁנָּה רֵיחָא טָבָא לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא. שׁוֹשַׁנָּה וַדַּאי בְּחָמֵשׁ

עָלִין אִיהִי ה'. אֲבָל רֵיחָא דִּילֵהּ ו' דְּאִיהוּ רֵיחָא לָא שַׁרְיָא בֵּהּ עַד דְּאִתְפַּתְּחַת לְסָלְקָא מִנָּהּ רֵיחָא טָבָא. כַּד יִשְׂרָאֵל פָּתְחִין בִּתְיוּבְתָּא שׁוֹשַׁנָּה אִתְפַּתְּחַת לְגַבֵּי בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ רֵיחַ דִּילֵהּ, וְהַהוּא רֵיחָא סָלִיק לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא דְּאִנּוּן יָ'ה, וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ. (שם) וַיֹּאמֶר ה' אֶל לִבּוֹ. וַיֹּאמֶר ה' דָּא אַבָּא. אֶל לִבּוֹ דָּא אִמָּא דְּאִתְמַר בָּהּ לֵב מֵבין. דִּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל אִנּוּן חֲטָאן לַאֲבוּהוֹן דִּי בִּשְׁמַיָּא, אִתְמַר וַיִּתְעַצֵּב אֶל לִבּוֹ. וּבְזִמְנָא דְּמַהֲנְיָן יִשְׂרָאֵל לַאֲבוּהוֹן דִּי בִּשְׁמַיָּא בְּקָרְבְּנִין דְּצָלוֹתָא, כמד"א (במדבר כח) צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ לָהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי וְגוֹ'. מִיָּד שֵׁמָן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב. וְגַרְמִין בְּהַהוּא רוּחָא לְאַרְקָא מִשְׁחָא וּנְבִיעוּ מִלְּעֵלָּא בִּשְׁכִינְתֵּהּ הָדָא הוּא דִּכְתִיב (שיר א) לְרֵיחַ שְׁמָנַיִךְ טוֹבִים שֶׁמֶן תּוּרַק שְׁמֶךָ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֲהֵבוּךָ. מַאי עֲלָמוֹת. ח"י עָלְמִין דִּכְלִילָן בְּחַ"י עָלְמִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן רֶכֶב אֱלֹהִים רִבּוֹתַיִם אַלְפֵי שִׁנְאָן"אֲדֹהָכֵי הָא סָבָא אִזְדְּמַן לְגַבֵּהּ פָּתַח וְאָמַר מַאי רֶכֶ"ב. אָמַר לוֹ ר' אִיהוּ חָכְמָה רֵאשִׁית חָכְמָה. ב' בִּינָה כ' כֶּתֶר עִלָּאָה. אִנּוּן רֶכֶ"ב לְהַהוּא טָמִיר וְנֶעְלָם דְּרָכִיב עֲלַיְהוּ. וְאִלֵּין תְּלָת סְפִירָן אִנּוּן רָכְבִין עַל ח"י עָלְמִין דְּאִנּוּן תֵּשַׁע נְקֻדּוֹת כְּפוּלוֹת וְאִנּוּן אָדָם עִלָּאָה טָמִיר וְנֶעְלָם בְּטַעֲמֵי דְּאָדָם דִּלְתַתָּא דְּאִנּוּן תֵּשַׁע נְקוּדִין, אִנּוּן ח"י עָלְמִין דְּשָׁט בְּהוּ עִלַּת הָעִלּוֹת, דְּאִיהוּ אָדָם תְּלִיתָאָה דִּלְא אִתְגְּלְיָא בְּאוֹרַיְתָא וְשָׁט בְּהוּ וְאִנּוּן מֶרְכָּבָה לֵהּ. וְהַאי ח"י בְּאַן סָלִיק בויר"ח. וּבְגִינֵהּ אִתְמַר וַיָּרַח ה' אֶת רֵיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכַד יִשְׂרָאֵל סָלְקִין בִּרְכָאן בְּצָלוֹתִין לְגַבֵּהּ כַּדְקָא יָאוּת, מִיָּד אִתְהַנֵּי מִתַּמָּן. מַה כְּתִיב וַיֹּאמֶר ה' אֶל לִבּוֹ. עכ"מ.

זה שייך לפרשת שלח לך

תִּקּוּנִים

וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִרוּ כְּזֹהַר הָרָקִיעַ וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כַּכּוֹכָבִים לְעוֹלָם וָעֶד. פְּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֲשֶׁר קִדֵּשׁ יְדִיד מִבֶּטֶן. בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ דָּא רוּחַ דִּיצִירָה. וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם דָּא נֶפֶשׁ דַּעֲשִׂיָּה. נָבִיא לַגּוֹיִם נְתַתִּיךָ דָּא נִשְׁמְתָא. דְּקֹדֶם דְּיֵיתֵי לְעָלְמָא בַּר נָשׁ אִשְׁתְּמוֹדַע לְרוּחֵהּ וְנִשְׁמָתֵהּ וְגוּפֵהּ דְּמִתְחַבְּרָן לְעֵלָּא. וּבְגִין דָּא וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם, דָּא נִשְׁמְתָא דְּאִיהִי אָב לְרוּחָא וְנַפְשָׁא וְרָם לְגוּפָא. וְעַל אִלֵּין רוּחָא וְנַפְשָׁא וְגוּפָא עֲלַיְהוּ אִתְּמַר הֵן כָּל אֵלֶּה יִפְעַל אֵל וְגוֹ' נִשְׁמְתָא, דָּא גּוּף פְּלוֹנִי. לֶךְ לְךָ מֵאַרְצְךָ דָּא שִׁנּוּי מָקוֹם. וּמִמּוֹלַדְתֶּךָ דָּא שִׁנּוּי הַשֵּׁם. וּמִבֵּית אָבִיךָ דָּא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. שִׁנּוּי מָקוֹם דָּא גִּלְגּוּלָא קַדְמָאָה, דְּאִתְעָקַר מֵאַתְרֵהּ וְאִתְנְטַע בְּגוּפָא אָחֳרָא. וּמָאן גָּרִים לֵהּ הַאי בְּגִין דְּאַעֲקַר אַרְעָא קַדִּישָׁא מֵאַתְרֵהּ דְּהִיא שְׁכִינְתָּא. כמ"ד וּבְפִשְׁעֲכֶם שֻׁלְּחָה אִמְּכֶם. וּמִמּוֹלַדְתֶּךָ הָכָא רָזָא וּמוֹלַדְתְּךָ אֲשֶׁר הוֹלַדְתְּ אֲחֵרִים לְךָ יִהְיוּ וּבוֹ יִקָּרְאוּ בְּנַחֲלָתָם. בְּגִין דְּלָא יִכָּרֵת שֵׁם הַמֵּת יִקָּרֵא עַל שֵׁם אָחִיו. וְדָא שִׁנּוּי הַשֵּׁם. וּמָאן גָּרִים דָּא בְּגִין דְּאַעֲקַר אֵילָנָא דְּאִיהוּ עֵץ הַגָּן

מֵאַתְרֵהּ, הָכֵי אִתְעָקַר מִנֵּהּ וְאִתְקְרֵי עָקַר בְּלֹא בֵּן, עַל שֵׁם דַּעֲקִיר אִיהוּ ו' י' כְּלִיל שִׁית סְטָרִין מֵאַתְרֵהּ. וּמִבֵּית אָבִיךָ דָּא שִׁנּוּי מַעֲשֶׂה. וּמָאן גָּרִים לֵהּ הַאי בְּגִין דְּחָב בְּמַעֲשֶׂה, דְּאִיהִי אִמָּא עִלָּאָה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, דְּתַמָּן מַחֲשָׁבָה גְּנִיזָא דְּלֵית עֲשִׂיָּה בְּלֹא מַחֲשָׁבָה. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כֻּלָּם בְּחָכְמָה עָשִׂיתָ. אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, דָּא גּוֹלָגָּא. כְּפוּם דְּאִיהוּ מְחַיָּב בְּחוֹבִין, הָכֵי אִתְנַטַע בֵּהּ וְאִתְרְכִיב עַד דְּאַחְזַר מַה דְּאַעֲקַ'ר לְאַתְרֵהּ. קָם עַמּוּדָא בָּתַר טוּלָא דְּרִבְּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר, רִבִּי רִבִּי רָזָא דָּא רָזָא אַחֲרָא עִלָּאָה אִית בְּגִלְגּוּלָא לְעִלָּא בְּדַרְגִּין עִלָּאִין. וְדָא אִיהוּ וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם. דָּא אִיהוּ דְּאִתְמַר בֵּהּ הֲלֹא אָב אֶחָד לְכֻלָּנוּ. וּמָאן אָמַר לוֹ הַהוּא רָם דְּעָלֵּהּ דְּאִיהוּ רָם עַל כָּל גְּבוֹהִים. וּמָה אָמַר לוֹ לֵךְ תְּרֵין תֵּירוּכִין אִנּוּן י' י' מִן א אֶת ו' מִתַּמָּן תְּרֵיךְ לֵהּ, הַהוּא רָם עַל כָּל רָמִים, דְּאִיהוּ עִלַּת עַל כָּל עִלָּאִין. וּלְאָן שָׁלַח לֵהּ, אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַרְאֶךָּ, דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה. אָמַר לוֹ רִבִּי שִׁמְעוֹן אִי הָכֵי מַאי מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתֶּךָ. אָמַר לוֹ רִבִּי רִבִּי תְּלַת אַלְפִין אִנּוּן מִתְּלָת שְׁמָהָן דְּאִנּוּן אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה דְּאִתְמַר לְמֹשֶׁה עַלַיְהוּ דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּהַהוּא ו' עִלָּאָה. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֶהְיֶה אֲשֶׁר אֶהְיֶה. אֶהְיֶה שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם. הָכָא אִתְרְמִיז דְּאִתְתָּרַךְ מִתְּלַת אִלֵּין, דְּאִנּוּן תְּלַת עָלְמִין דְּאִתְמַר בְּהוֹן מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתֶּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ (בראשית). וְדָא אִיהִי אִמָּא עִלָּאָה דְּאִיהִי כֶּתֶר אֵם כָּל חַי. דְּאַת ו' בְּמַעֲהָא אִיהִי אֵ בְּכֶתֶר עִלָּאָה. וא תִּנְיָנָא בְּבִינָא וְאִיהִי אֶלֶ"ף תְּלִיתָאָה בְּאֶמְצָעִיתָא דְּאַת ו'. וְרָזָא דְּמִלָּה יו"ד ה"א וא"ו ה"א וְאִיהִי כֶּתֶר מַלְכוּת. אֶל הָאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא תַּתָּאָה דְּכְלִילָן בֵּהּ כֻּלְּהוּ. וְאֶעֶשְׂךָ לְגוֹי גָּדוֹל וַאֲבָרֶכְךָ מִסִּטְרָא דָּא עִלָּאָה. וַאֲגַדְּלָה שְׁמֶךָ מִסִּטְרָא דָּא תִּנְיָנָא. וֶהְיֵה בְּרָכָה מִסִּטְרָא דָּא תְּלִיתָאָה.

וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, דַּע כִּי לִבָּא אִיהוּ דִּיוּרָא דְּנִשְׁמְתָא וְאִיהוּ שִׁבְעָה שֶׁנֶּאֱמַר אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בְּמִסְכֻּנוֹת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תֶחְסַר כֹּל בָּהּ. וְכַד נַחְתָּא נִשְׁמְתָא לְטָחוֹל דְּאִיהוּ רָעָב, בְּגִין דִּכְבָר לָא יָהִיב לֵהּ מִדָּמָא אֶלָּא שִׁיוּרִין בִּישִׁין דִּילֵהּ וּבְגִין דָּא (בראשית י"ב:י') כִּי כָּבֵד הָרָעָב בָּאָרֶץ. בְּהַהוּא זִמְנָא דְּנַחְתַּת תַּמָּן נִשְׁמְתָא דְּחִילַת מִתַּמָּן, שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לָבֹא מִצְרַיְמָה, קָדָם דְּאִתְקְרַב תַּמָּן נִשְׁמְתָא. וַיֹּאמֶר אֶל שָׂרָה אִשְׁתּוֹ, דָּא גּוּפָא וּמָה אָמַר לָהּ הִנֵּה נָא יָדַעְתִּי כִּי אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה אַתְּ. אַתְּ שַׁפִּירָא בְּזִכְנִין. וּבְגִינְךָ אֲנָא דָּחִיל דְּקָטְלִין לִי בְּגִינָךְ, דְּצוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק, וּבְגִין דָּא עָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. דְּזַכָּאָה דְּאִשְׁתְּכַח בֵּין חַיָּבַיָּא אִתְפַּס בֵּינַיְהוּ. וּבְגִין דָּא וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אוֹתָךְ הַמִּצְרִים, וְרָזָא דָּא כָּל הַבֵּן הַיִלּוֹד. וּבְגִין דָּא וְהָרְגוּ אוֹתִי וְאוֹתָךְ יְחַיּוּ. אֶלָּא אָמְרִי נָא אֲחוֹתִי אַתְּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אֱמֹר לַחָכְמָה אֲחוֹתִי אַתְּ. לְמַעַן יִיטַב לִי בַּעֲבוּרֵךְ, בְּהַאי עָלְמָא. וְהָיְתָה נַפְשִׁי בִּגְלָלֵךְ לְעָלְמָא דְּאָתֵי:

אַדְהָכֵי הָא עַמּוּדָא דִּנְהוֹרָא דְּאִתְחֲזֵיָא בטול' דְּרִבִּי שִׁמְעוֹן וא"ל. רִבִּי רִבִּי הָכָא רָזָא וְלֹא צָרִיךְ לְאִתְכַּסְיָא. בְּגִין מָארֵי חוֹבִין אַחֲזֵי קֻדָּמַיְיהוּ מָארֵי דְּעוּתְרָא דְּלֹא קַטְלִין לֵהּ עַל מָמוֹנֵהּ. וּמַאי מָמוֹנָא דִּילֵהּ בַּיִת וְהוֹן נַחֲלַת אָבוֹת וְגוֹ'. וְדָא בַּת עַיִן דְּאִתְמַר בָּהּ כְּסוּת עֵינַיִם דְּצָרִיךְ לְאִתְכַּסָּאָה בֵּינֵי חַיָּבַיָּא, בְּגִין הַהוּא אוֹר דְּנָהִיר בָּהּ, דְּאִיהוּ בַּעְלָהּ דְּאִיהוּ רָז צָרִיךְ לְכַסָּאָה לֵהּ מִבֵּינַיְיהוּ דְּלֹא אִתְפַּס עָלֵהּ. בְּגִין דַּחֲשׁוֹכָא דְּאִיהוּ נָחָשׁ הַקַּדְמוֹנִי מְקַנֵּא עַל נְהוֹרָא דְּאִיהוּ אוֹר הַגָּנוּז, דְּאִתְמַר בֵּהּ וַתֵּרֶא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וַתִּצְפְּנֵהוּ (שמות). וְהָכֵי מָאן דְּאִתְגְּלֵי לֵהּ אוֹר דְּאִיהוּ רָ"ז בֵּין חַיָּבַיָּא. צָרִיךְ לְכַסָּאָה לֵהּ עַד דְּיֵיתוּן צַדִּיקַיָּא לְאַנְהָרָא בֵּינַיְיהוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק. וְאִי לָא טָמִיר לֵהּ מַה כְּתִיב (בראשית י"ב:ט"ו) וַיְהִי כְּבֹא אַבְרָם מִצְרַיְמָה, וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל פַּרְעֹה וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פַּרְעֹה:

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר יַי לִבְנֵי עָלְמָא דְּאִנּוּן אֲטִימִין לִבָּא וסְתִימִין עֵינִין. דְּהָא כְּמָה רָזִין סְתִימִין אִית בְּאוֹרַיְתָא וְלֹא מַשְׁגִּיחִין בְּהוֹן. דְּלֹא בָּעָאן אֶלָּא לְמֵיכַל תֶּבֶן דְּאוֹרַיְתָא, דְּאִיהוּ פְּשַׁט לְבוּשָׁא דְּאוֹרַיְתָא, וְלֹא טַעֲמִין מִן מֹחָא מִלְּגָאו. תָּא חֲזֵי אִית נִשְׁמְתָא דְּאִיהוּ גּוּפָא לִנְשָׁמְתָא. וְאִית נִשְׁמְתָא לְנִשְׁמְתָא. וְאִית נִשְׁמְתָא דְּכוּרָא דְּאִתְקְרִיאַת אַבְרָם. וְאִית נִשְׁמְתָא נוּקְבָא דְּאִתְקְרִיאַת שָׂרַי. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְקְרִיאַת דְּכוּרָא, הַאי נִשְׁמְתָא אַבְרָם בְּלֹא ה' טָפֵל אִיהוּ לִנְשָׁמְתָא דְּאִיהִי שָׂרַי נוּקְבָא, דְּתַמָּן י' אוֹ לְשָׂרָה דְּתַמָּן ה'. וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין דְּטָפֵל הֲוָה אַבְרָם לְשָׂרָה בַּנְּבוּאָה, בְּגִין דְּאִיהִי זָכְתָה לִתְרִין אַתְוָן, י' בְּקַדְמֵיתָא שָׂרַי וּלְבַסּוֹף שָׂרָה בְּהֵ'. כַּד הֲוָת בְּיו"ד הֲוָת יְחִידָא. וְכַד זָכְתָה בְּהֵ' אִתְקְרִיאַת אִימָּא. וְכַד הֲוָת יָחִיד' בְּיו"ד עָלַהּ אִתְּמַר שָׂמְרֵנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עַיִן. וּפַרְעֹה דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּנָחָשׁ חַיָּבָא, כֻּתַּר דְּשִׁבְחוּהָ כְּתִיב וַתֻּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פַּרְעֹה. וְדָא רְמִיז לְגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם דְּגָלְתָא שְׁכִינָה בְּמִצְרַיִם. וְנָחָשׁ בָּעָא לקרב' לָהּ. מַה כְּתִיב וְהַזָּר הַקָּרֵב יוּמָת. וַיִּנַּע ה' אֶת פַּרְעֹה. וְדָא רָמִיז לְמָחָן דְּמֹחָא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְפַרְעֹה וּלְמִצְרַיִם וְלִמְמָנָן דְּיִלְהוֹן. וּמַה כְּתִיב וַעֲתָּה הִנֵּה אִשְׁתְּךָ קַח וָלֵךְ. כְּגַוְונָא דְּפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם דְּאָמַר לְמֹשֶׁה וּלְיִשְׂרָאֵל שַׁלַּח מֵעַל פָּנַי וְיֵצֵאוּ. וְהַאי אִיהִי אַבְטָחוּתָא לְיִשְׂרָאֵל וּלְשָׁכִינְתָּא בְּגָלוּתָא בְּתַרְאָה. מִיָּד דְּיִבְעוּן אֲמִין פֻּלְחֵי כּוֹכְבַיָּא דְּעָלְמָא לְקָרְבָא לְגַבְּהּ וּלְדַחֲקָא לֵהּ, אַגְרָא דְּכֹלָּה דּוֹחֲקָא. כְּתִיב וַיִּנַּע ה' אֶת פַּרְעֹה. מִיָּד וּבֵאלֹהֵיהֶם עָשָׂה ה' שְׁפָטִים. דְּעַל שְׁכִינְתָּא אִתְּמַר אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחֵר לֹא אֶתֵּן. וְהַזָּר הַקָּרֵב לְגַבְּהּ יוּמָת. וּכְמָה דְּפַרְעֹה קַדְמָאָה אָמַר הִנֵּה אִשְׁתְּךָ קַח וָלֵךְ, הָכֵי אָמַר פַּרְעֹה קוּמוּ צְאוּ מִתּוֹךְ עַמִּי, וְכָךְ עֲתִידִין עַמְמִין דְּעָלְמָא לְמֵימַר לְיִשְׂרָאֵל קוּמוּ צְאוּ, פּוּקוּ מִבֵּינָנָא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אַפִּיק לוֹן מִבֵּינַיְיהוּ עַד דְּנָטִיל מְמָנֵהּ. וְכַמָּה דְּאִתְּמַר וַיִּצַּו עָלָיו פַּרְעֹה אֲנָשִׁים וַיְשַׁלְּחוּ אוֹתוֹ וְאֶת אִשְׁתּוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ. כְּגַוְונָא דָּא בְּגָלוּתָא בַּתְרָאָה הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַהֲבִיאוּ אֶת כָּל אַחֵיכֶם מִכָּל הַגּוֹיִם מִנְחָה לַה' וְגוֹ'. אַדְהָכֵי הָא אֵלִיָּהוּ אִזְדַּמַּן

לְגַבֵּהּ וְאָמַר רִבִּי רִבִּי וַדַּאי כְּגַוְונָא דָּא אִיהוּ בִּנְשָׁמְתָא (דא איהי נשמתא) אִיהִי מִסְטָרָא דִּשְׂכִינְתָּא. וַיֵּצֶר הָרָע בָּעֵי לְקָרְבָא לְגַבָּהּ וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחֵי לָהּ בְּכַמָּה מַכְתְּשִׁין, כְּגַוְונָא דְּמָחָא לְפַרְעֹה עַל דְּבַר שָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם. וּבְהַהוּא זִמְנָא נָחִית סַמָּאֵל וְכָל חֵילָיו לְהַהִיא נִשְׁמְתָא, וְנָטִיר לָהּ עַד דְּאִתְקְרִיבַת לְגַבֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְהָכֵי כְּגַוְונָא דָּא כָּל בַּר נָשׁ דְּבָעֵי לְקָרְבָא לְצַדִּיק לאוזפא לֵהּ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָחֵי לֵהּ בְּכַמָּה מַכְתְּשִׁין לְאַנְזָקָא עַד דְּיִתְחַזַּר לְשִׁעְבּוּדֵהּ. וּבְגִין דָּא אָמְרָה אִנְתּוּ לְהָמָן חַיָּבָא (אסתר ו) אִם מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים מָרְדְּכַי לֹא תוּכַל לוֹ כִּי נָפוֹל תִּפֹּל לְפָנָיו. אֲבָל נִשְׁמְתָא דִּלְאוֹ אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּרוּחָא דְּקֻדְשָׁא, אִית לָהּ לְאִסְתַּמְּרָא, דְּאִית לֵהּ רְשׁוּ לְמִקַּטְרְגָא עֲלֵהּ, וְעָרוּם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר.

וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם מַאי וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. אָמַר לוֹ אֱלִיָּהוּ וַדַּאי בְּזִמְנָא דְּנִשְׁמְתָא אשתזיבה מֵהַהוּא מְמָנָא בִּישָׁא, דְּאִיהוּ אֵל אַחֵר מֶלֶךְ מִצְרַיִם מַלְכָּא דְּאִנּוּן צוֹרְרִים מַלְכָּא דְּדַחֲקִין לְנִשְׁמָתִין, וְאִנּוּן מַלְאֲכֵי חַבָּלָה מַזִּיקִין כְּמָא דְּאוֹקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין, נִשְׁמָתִין דְּרִשִׁיעַיָּא הֵן הֵן הַמַּזִּיקִין בָּעוֹלָם. מַה כְּתִיב בְּמָארֵי נִשְׁמְתָא וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם. אִסְתְּלַק עֲלַיְהוּ בְּתֻקְפָּא סַגִּי הוּא וְנִשְׁמָתֵהּ וְכָל דִּילֵהּ. וַאֲפִלּוּ לוֹט עִמֵּהּ דְּאִיהוּ שַׁר מִסִּטְרָא דִּימִינָא, דְּלָאו כָּל שִׁירִין שַׁוְיָן, דְּאִית שֵׁדִין דְּאִנּוּן כְּגַוְונָא דְּמַלְאָכִין קַדִּישִׁין, דְּיָדְעִין מַה דַּהֲוָה וּמַה דְּעָתִיד לְמֶהֱוֵי. וְעַל הַאי שֵׁד אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר. אִם זָכָה עֵזֶר. וְאִם לָאו אִיהוּ כְּנֶגְדּוֹ שֵׁד. הָדָא הוּא דִּכְתִיב (בראשית י״ג:ו׳) וְלֹא נָשָׂא אוֹתָם הָאָרֶץ לָשֶׁבֶת יַחְדָּיו. וְעוֹד אִי זָכָה בַּר נָשׁ אִיהוּ עֵזֶר, אֵימָתַי בְּלֵיל שַׁבָּת דְּאוֹזְפִין תַּקִּין מַלְאָכִין לְבַר נָשׁ, דָּא יֵצֶר הַטּוֹב וְדָא יֵצֶר הָרָע. אִי זָכָה יֵצֶר הַטּוֹב מְבָרֵךְ לְבַעַל הַבַּיִת וּלְאִנְתְּתֵהּ וְכָל דִּילֵהּ, וְיֵצֶר הָרָע אִיהוּ עוֹזֵר לֵהּ בְּעַל כָּרְחֵהּ וְעוֹנָה אָמֵן. וְאִי לָאו אִיהוּ כְּנֶגְדּוֹ, וּלְייט לֵהּ וּלְכָל דִּילֵהּ. וּבְגִין דָּא אִתְקְרֵי לוֹט דְּאַיְתֵי לְוָטִין עַל הַהוּא בַּר נָשׁ וְעַל בֵּיתֵהּ, וְאִיהוּ אָעִיל קְטָטָה בְּבֵיתֵהּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְהִי רִיב בֵּין רוֹעֵי מִקְנֵה אַבְרָם וּבֵין רוֹעֵי מִקְנֵה לוֹט. וּבְהַהוּא זִמְנָא (בראשית י״ג:ח׳) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לוֹט אַל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינֶיךָ וְגוֹ' כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנָחְנוּ. מִסִּטְרָא דְּאִיהִי גּוּפָא וּמָה אָמַר לוֹ הֲלֹא כָל הָאָרֶץ לְפָנֶיךָ (שם). וּבְגִין דָּא אָמְרוּ מָארֵי מַתְנִיתִין אִם רָאִיתָ שֶׁיֵּצֶר הָרָע מִתְגַּבֵּר עָלֶיךָ הוֹלִיכֵהוּ לְבֵית הַמִּדְרָשׁ. אִם אֶבֶן הוּא נְמוֹחַ וְאִם בַּרְזֶל מְתְפּוֹצֵץ. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן לְאֵלִיָּהוּ דָּא יְנוּקֵי יְדֵעֵי לֵהּ. אָמַר לֵהּ רִבִּי רִבִּי, וַדַּאי הָכֵי הוּא, אֲבָל רָזָא דְּמִלֵּי דְּפָרָשָׁתָא דָּא, לָאו אִנּוּן לְגַלָּאָה הָכֵי אֶלָּא בֵּינִי וּבֵינֶיךָ:

פָּתַח וְאָמַר (בראשית י״ב:י׳) וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ. מַאי רָעָב הָכָא. אֶלָּא וַדַּאי כַּר אִסְתְּלַק נְבִיאוּ מֵאַרְעָא דִּשְׂכִינְתָּא, מִיָּד כְּתִיב וַיְהִי רָעָב בָּאָרֶץ (שם). וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרַיְמָה, נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְדַיָּרָא בֵּין סִטְרִין בִּישִׁין אִלֵּין, בְּגִין זַרְעָא דִּילֵהּ לְמֶהֱוֵי נָטִיר בֵּינַיְהוּ. אָמַר לוֹ רִבִּי שִׁמְעוֹן רִבִּי רִבִּי וְהָא כְּתִיב בִּשְׂכִינְתָּא אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בַמִּסְכֵּנוֹת תֹּאכַל בָּהּ לֶחֶם. אָמַר

לוֹ וַדַּאי הָכֵי הוּא. דִּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל נָטְרִין אוֹת בְּרִית, אִתְמְלִיאַת כָּל טוֹב וְלָא חָסֵר מִנַּהּ, וְאִתְמַר בָּהּ וַתֵּרָאֶה הַיַּבָּשָׁה. וּבְהַהוּא זִמְנָא אִי לָא נָחִית קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לנטר' לָהּ, אִית רְשׁוּת לְסִטְרִין אָחֳרָנִין לְקָרְבָא תַּמָּן. וְהַהוּא דְּגָרִים דָּא אִית רְשׁוּ לְמִקְטְרְגָא לְקַטְלָא לַהּ. בְּגִין דָּא אָמַר לַהּ וְהָיָה כִּי יִרְאוּ אוֹתָךְ הַמִּצְרִים וְגוֹ' (שם). וְעַל דָּא אָמְרִי נָא אֲחוֹתִי אַתְּ (שם) לֹא תִשְׁתְּמוֹדַע בֵּינַיְהוּ. וְאִי תֵּימָא מָה חָב אַבְרָם. אֶלָּא חוֹבָה דִּילֵהּ קֹדֶם דְּאַיְתֵי לְעָלְמָא, הֲוָה בְּאוֹת ה' בְּחֶסְרוֹנָא דִּילֵהּ תַּמָּן הֲוָה. וּבְגִין דָּא הֲוָה אִתְקְרֵי אַבְרָם בְּלֹא ה' עַד דְּזָכָה לְהּ וּבֵהּ אִשְׁתְּלִים בְּכָל אֲבְרוֹהִי. וּבְגִין יוּד דַּהֲוָה בְּשָׂרַי אָמַר אָמְרִי נָא אֲחוֹתִי אַתְּ לְאַגָּנָא. לְמַעַן יִיטַב לִי בַּעֲבוּרֵךְ (שם) בַּת יְחִידָאָה. וְאִתְמַר בָּהּ אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים. יִיטַב לִי מִסִּטְרָא דְּטוֹב. וְחָיְתָה נַפְשִׁי מִסִּטְרָא דְּחַי עָלְמִין. בְּגִינֵיהּ דְּתֵרִין דַּרְגִּין אִלֵּין תִּבְנָא בְּהוֹן עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וְצַדִּיק:

וַיְהִיוּ חַיֵּי שָׂרָה וְגוֹ'. פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר דְּמִיכִין דְּחֶבְרוֹן קוּמוּ. וְיִהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה, מָאן שָׂרָה הָכָא. דָּא שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה. בְּגִין דְּשָׂרָה דִּלְתַתָּא בְּצַדִּיק וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. הָכֵי צַדִּקֶת דָּא אִתְבְּרִיאַת בְּדִיוּקְנֵהּ דִּשְׁכִינְתָּא. וְיִהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה דָּא שְׁכִינְתָּא. וּמַאי נִיהוּ חַיִּים דִּילֵהּ יָ"הּ וְדָא הַהוּא שְׁכִינָה. שֶׁכֵּן יָ"הּ, וְהַאי אִיהוּ חַיִּים דְּנִשְׁמְתָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב כָּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל יָ"הּ. וְהַאי ה' בא"ת ב"ש צ'. עִם י' סָלִיק לק'. וְאִנּוּן מַאָה בְּרָכָאן דְּחַיָּב בַּר נָשׁ לְאַרְקָא בְּכָל יוֹמָא לִשְׁכִינְתָּא וְדָא אִיהוּ מֵאָה שָׁנָה. וְעָלַיְהוּ מָנֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לַבַּר נָשׁ מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שׁוֹאֵל מֵעִמָּךְ, א"ת מָ"ה אֶלָּא מא"ה. וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים אִלֵּין עֶשֶׂר אֲמִירָן וְעֶשֶׂר דִּבְרוֹת וְשֶׁבַע יוֹמִין קַדְמָאִין דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית וְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה וְיוֹם הַשַּׁבָּת דְּאִיהוּ וַיְכֻלּוּ כְּלָלָא דְּכֻלְּהוּ. וְלָקְבַלַיְהוּ אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְתָא בְּעֶשְׂרִים וְשֶׁבַע אַתְוָן, כ"ב דְּאוֹרַיְתָא וְחָמֵשׁ דְּאִנּוּן מַנְצְפַּ"ךְ דְּצוֹפִין אֲמָרוּם. וְאִם ח"ו עַבְרִין עָלַיְהוּ יִשְׂרָאֵל מִתְבַּדְּרִין לְאַרְבַּע סִטְרִין, וּשְׁכִינְתָּא גָּלְתָא עִמְּהוֹן הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַתָּמָת שָׂרָה. מִיתָה דִּילֵהּ דְּאִסְתְּלַק יָ"הּ מִנַּהּ וְאִשְׁתְּאַרַת כֵּ"ס חָסֵר. וּבְגִין דָּא וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כֵּ"ס יָ"הּ. בְּקִרְיַת אַרְבַּע אִלֵּין ד' סִטְרִין דְּאִתְבַּדְּרַת עִם יִשְׂרָאֵל וּבְגִין דָּא תַּקִּינוּ בְּצִלּוֹתָא וְקַבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ. דְּגָלוּתָא אִיהִי מִיתָה לִשְׁכִינְתָּא וּלְכָל יִשְׂרָאֵל בְּנָהָא. וְעוֹד וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע, אִלֵּין תֹּהוּ וָבֹהוּ וְחשֶׁךְ וּתְהוֹם דְּאִיהִי אִתְלְבִישַׁת בְּאַרְעָא דְּאִתְמַר בָּהּ וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֹהוּ וְגוֹ' (שם). מַשְׁכְּנָא צַדִּיק דִּלְיֵת בָּהּ נְבִיעוּ דְּאוֹרַיְתָא. מֵאַרְבַּע חֵיוָן דִּילֵהּ דְּאִנּוּן אַרְבַּע חַיּוֹת הַכִּסֵּא, גְּלוּ בְּאַרְבַּע יְסוֹדִין אֲלוּ דְּאִנּוּן תֹּהוּ קַו יָרֹק, קְלִפָּה יֶרֶקָה דֶּאֱגוֹזָא. בֵּהוּ גַּוָּן חִוֵּר קְלִפָּה תִּנְיָנָא, וְחשֶׁךְ קְלִפָּה תְּלִיתָאָה דֶּאֱגוֹזָא דְּאִיהוּ אֵשׁ מִתְלַקַּחַת. תְּהוֹם חָלָל דֶּאֱגוֹזָא דְּתַמָּן מֹחָא דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא כֵּרְסֵא יְקָרָא וְאַרְבַּע חֵיוָן דִּילֵהּ. דְּהָכֵי אִתְפְּלַג מֹחָא דֶּאֱגוֹזָא לְאַרְבַּע סִטְרִין דְּעָלַיְהוּ קַיְמָא מֹחָא. וְאִלֵּין אִנּוּן לְקֻבֵּל אַרְבַּע רְהִיטֵי מֹחָא

דְּבַר נָשׁ עוֹר וּבָשָׂר תַּלְבִּישֵׁנִי וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תְּסוֹכְכֵנִי. אִנּוּן אַרְבַּע קְלִפִּין דֶּאֱגוֹזָא דְּאִנּוּן בְּרָזָא דְּעָרְלָה דְּעָלַיְהוּ יֹאמַר ה' אֱלֹהִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כָּתְנוֹת עוֹר וַיַּלְבִּישֵׁם (שם). וְאוֹקְמוּהּ קַדְמָאֵי מַאי עוֹר, דָּא מַשְׁכְּנָא דְּחִוְיָא. וּבְזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּאִנּוּן קְלִפִּין דְּאִנּוּן ד' גָּלְיוֹת אִנּוּן בְּפֵרוּדָא כְּבָיְכוֹל כְּאִלּוּ לֹא הָיוּ גּוּף אֶחָד וּשְׁמֵהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא שַׁרְיָא עֲלַיְהוּ וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהּ מָארֵי מַתְנִיתִין כָּל הַדָּר בְּחוּצָה לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא שְׁמַעְנָא דְּאַתְוָן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא הָכֵי אִנּוּן י' בְּפֵרוּדָא מִן ה' ו', מִן ה' וְלֹא מִתְחַבְּרִין עַד דְּיִשְׂרָאֵל יִפְקוּן מִן גָּלוּתָא. אָמַר לוֹ בָּנָיו אִית אַתְוָן דְּאִנּוּן לְבוּשִׁין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִתְקְרִיאוּ עַל שְׁמֵהּ דְּאִתְבְּרִיאוּ. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו. וְאִלֵּין בְּפֵרוּדָא. וְכַד אִתְחַבְּרָן בְּמִנְיָנָא תְּלַת עֲשָׂר לְעֵלָּא וּתְלַת עֲשָׂר לְתַתָּא, וְסָלְקִין עֶשְׂרִין וְשִׁית יְהוֹ"ה כְּחֶשְׁבַּן אֶחָ"ד אֶחָ"ד כְּדִכְתִיב בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד. אֲבָל אַתְוָן דְּיִחוּדָא בְּאַרַח אֲצִילוּת, לָאו תַּמָּן חֶשְׁבָּנָא וְלָא פִירוּדָא. וּבְגִין דָּא וְנָהָר יֹצֵא מֵעֵדֶן וְגוֹ' וּמִשָּׁם יִפָּרֵד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, בְּזִמְנָא דְּיֵיתֵי פֻּרְקָנָא יִתְקַיְּים וּנְפָצוֹת יְהוּדָה יְקַבֵּץ מֵאַרְבַּע כַּנְפוֹת הָאָרֶץ:

וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשֶׁבַע שָׁנִים. מֵאָה שָׁנָה דָּא יו"ד דְּסָלְקַת לְמֵאָה בְּתָרִין הֵהִי"ן כְּגַוְנָא דָּא ה"י סְלִיקַת יוּ"ד דְּסָלְקַת לְמֵאָה בְּתָרִין הֵהִי"ן כְּגַוְנָא דָּא הֵ"י סְלִיקַת בְּיוּ"ד. חָמֵשׁ פַּעֲמִים י' הֵם חֲמִשִּׁין. וְכָךְ ה' הָאַחֲרֶת ן' הֲרֵי מֵאָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה דָּא ו' דְּסָלְקַת לְכ' שֶׁל כֶּתֶר וְנַעֲשֵׂית כ"ו. בַּהּ אִשְׁתְּלִים י' לְמֶהֱוֵי י' בְּחֶשְׁבָּן כְּגַוְנָא דָּא אַ' אִיהִי יוּ"ד לְעֵלָּא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא דְּל"ת לְתַתָּא וּלְזִמְנִין י' לְעֵלָּא י' לְתַתָּא ו' בְּאֶמְצָעִיתָא וּסְלִיקַת לְחֶשְׁבַּן כ"ו. וְדָא כ"ו מִן כ'וּז וּבְגִין דכ' אִיהִי כֶּתֶר רַחֲמֵי וְרַעֲוָא דְּלֵית תַּמָּן דִּינָא כְּלָל, אָמְרֵי מ"מ דִּמְעַשְׂרִין וּלְמַטָּה לֹא מַעֲנִישִׁין בְּעָלְמָא דֵּין. וְשֶׁבַע שָׁנִין דָּא ו' כַּד שַׁרְיָא י' עַל רֵישֵׁהּ אִתְעֲבִיד ז'. וְאִם זָכָה בִּשְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי ז' לְנַטְרָא לָהּ בְּבְרִית, בְּגִין דְּאִיהִי בְּרִית מַמָּשׁ שַׁרְיָא עֲלֵהּ ז' דְּאִיהוּ יוֹם שְׁבִיעִי. וְאִתְמַר בֵּהּ שֶׁבַע בַּיּוֹם הִלַּלְתִּיךְ. וְאִי לָאו כְּתִיב בֵּהּ וְיִסַּרְתִּי אֶתְכֶם אַף אֲנִי שֶׁבַע וְעִקְּרָא דְּכוּלָּא אִיהוּ אוֹת בְּרִית דְּבֵהּ זָכֵי לְעָלְמָא דְּאָתֵי, דְּאִיהוּ עוֹלָם הַבָּא דְּאִין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִיָּה לֹא קִנְאָה וְלֹא תַּחֲרוּת, אֶלָּא צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם, וְנֶהֱנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. וְתִשְׁכַּח סמ"ך בִּיסוֹד דְּאִיהוּ כ"ו פְּלִיג סמ"ך וְתִשְׁכַּח בֵּהּ כ"ו. וְיסוֹד הוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי וְתִשְׁכַּח בֵּהּ כוז"ו. אָמַר רִבִּי אֶלְעָזָר אַבָּא וְהָא כוז"ו אַשְׁכַּחְנָא, אֲבָל וְ' בַּתְרָאָה לָא אַשְׁכַּחְנָא בֵּהּ בְּאַתְוָן. א"ל בְּרִי כַּד אָת חָשִׁיב מֵאִמָּא עִלָּאָה אִתְקְרֵי שְׁמֵהּ וְכַד אַתְּ חָשִׁיב מִימִינָא דְּאִיהִי גְּדֻלָּה אִתְקְרֵי ו'. אָמַר לוֹ הַאי שַׁפִּיר. כַּף אִתְחֲשִׁיבַת בִּסְפִירָן ל"ב הָא אִנּוּן וְלֹא יַתִּיר. כְּמָה דְּאָמְרֵי בְּסֵפֶר יְצִירָה, עֶשֶׂר סְפִירָן בְּלִי מָה עֶשֶׂר וְלֹא תֵּשַׁע, עֶשֶׂר וְלֹא אֶחָד עֶשֶׂר. אָמַר לוֹ בְּרִי כ' אַחֲזֵי י' מֵעֵלָּא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵלָּא וְכֹלָּא אַ' דְּאִיהִי רָזָא

דְּיו"ד וְכֻלָּא חַד. וּבְגִין דָּא תִּשְׁכַּח דְּאָת יו"ד אִיהִי כ' כֶּתֶר דְּאָת יו"ד דְּסָלִיק עַלָּה בְּחֶשְׁבְּנָא וְכֻלָּא חַד. כִּי יְ"יָ אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. כִּי הוּא י' וְאִיהוּ יְהוָ"ה דְּסָלִיק כ"ו וְעִם וְאַרְבַּע אַתְוָן סָלִיק ל' לְחֶשְׁבַּן כ"ף. וְדָא רָזָא יְהוָ"ה.

וַתָּמֹת שָׂרָה דָּא נִשְׁמְתָא דְּאִתְמַר בָּהּ וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נִשְׁמַת חַיִּים. וּמַאי מִיתָה דִּילָהּ, דְּנַחֲתַת מִלְּעֵלָּא וְעָאלַת בְּאַרְבַּע יְסוֹדִין בִּישִׁין דְּאִנּוּן אֵשׁ רוּחַ מַיִם עָפָר וְאִנּוּן שִׁתּוּפָא דְּנַפְשָׁא דִּבְעִירָא, בְּגִין דְּאִיהוּ תַּמָּן בְּלָא אוֹרַיְתָא. דְּקֹדֶם דְּנִשְׁמְתָא נַחְתָּא בְּגוּפָא בְּד' יְסוֹדִין אִלֵּין אִתְיְהִיבַת אוֹרַיְתָא כֻּלָּהּ. וּמֵיָד דְּעָאלַת בְּגוּפָא אִסְתַּלְקַת מִנָּהּ. וְרָזָא דְּמִלָּה אֲנִי מְלֵאָה הָלְכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי ה'. אָמְרָה נִשְׁמְתָא אֲנָא מְלֵאָה אֲזַלְנָא לְהַאי (נראה מהאי) עָלְמָא וּכְעָן רֵיקָן הֱוֵזִירַנִי ה' בְּהַאי גּוּפָא. וּעכ"ד אִי זָכָה בַּר נָשׁ לְאִתְעַסְקָא בְּאוֹרַיְתָא הִיא חֶבְרוֹן שֶׁהִיא אוֹרַיְתָא דְּאִסְתַּלְקַת מִנִּשְׁמְתָא אִתְחַבְּרַת לָהּ. דְּנִשְׁמְתָא אִיהִי מִכָּרְסֵי יְקָרָא ו' אוֹרַיְתָא שְׁמָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תּוֹרַת ה' תְּמִימָה. עֵץ חַיִּים הִיא לַמַּחֲזִיקִים בָּהּ. וְאַף עַל גַּב דְּאִיהוּ בַּר נָשׁ בִּישָׁא כְּנַעֲנִי דְּאִסְתַּר לֵהּ יֵצֶר רָע אִי מַתְקֵף בְּהַהִיא חֶבְרוֹן אִתְחַבְּרַת לֵהּ. ד"א הִיא חֶבְרוֹן דָּא שְׁכִינְתָּא"אַף עַל גַּב דְּאִתְרְחָקַת מִנֵּהּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הִיא חֶבְרוֹן לְגַבֵּהּ. כְּגַוְונָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּאָמְרִין הָא אֱלֹהֵינוּ בעלונו אֲדוֹנִים זוּלָתֶךָ. ועכ"ד לְבַד בָּךְ נַזְכִּיר שִׁמְךָ אַף עַל גַּב דְּאִתְרְחַק הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּרַח דּוֹדִי. ועכ"ד לְבָא דְּיָדָן וּפוּמָא דְּיָדָן לָאו אִיהוּ אִתְפְּרַשׁ מִנֵּהּ כְּדִכְתִיב וּדְמֵה לְךָ לִצְבִי (שם). כְּעָן אֲנַן מְיַחֲדִין שְׁמָךְ בְּכָל יוֹם וְאָמְרִין שְׁמַע יִשְׂרָאֵל בְּלִבָּא בְּפוּמָא וּבְמַחֲשָׁבָה. וּבְגִין דָּא הִיא חֶבְרוֹן בְּגִין דְּשְׁכִינְתָּא לֹא זָזָה מִקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיִשְׂרָאֵל מְיַחֲדִין שְׁמֵהּ בְּכָל יוֹמָא וְסָבְלִין כַּמָּה מַכְתְּשִׁין עֲלֵהּ כְּמָה דְּאוֹקְמוּהּ קַדְמָאִין:

פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר. וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה. אִלֵּין מַאָה בִּרְכָאן דְּאִשְׁתְּכָחוּ מֵחָכְמָה. וְעֶשְׂרִים שָׁנָה מִסְטָרָא דְּכֶתֶר. וְשֶׁבַע שָׁנִים מִסְטָרָא דְּאִימָּא עִלָּאָה. וַתָּמָת שָׂרָה בְּקִרְיַת אַרְבַּע דָּא קִרְיַת שְׁמַע. דְּלָא מִיתַת הַאי צַדֶּקֶת עַל יְדֵי נָחָשׁ, אֶלָּא נַפְקַת רוּחָא דִּילֵהּ בְּקִרְיַאת שְׁמַע בְּאַרְבַּע אַתְוָן הִיא חֶבְרוֹן, חִבּוּרָא דְּנִשְׁמְתָא הִילֵהּ הִיא שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי קִרְיַת אַרְבַּע, ד' אַתְוָן דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא דְּאִנּוּן י' יְהוָ"ה. ה' אֱלֹהֵינוּ. ו' יְהוָ"ה. ה' אֶחָד. בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד עכ"מ:

וַיָּבֹא אַבְרָהָם לִסְפֹּד לְשָׂרָה וְלִבְכֹּתָהּ. (בראשית כ"ג:ב') פָּתַח רִבִּי שִׁמְעוֹן וְאָמַר וַיֵּרָא אֵלָיו ה', מִסְטָרָא דְּאַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא הָכִי אִיהוּ, ה' בְּכָל סְפִירָה וּסְפִירָה כְּנִשְׁמְתָא בְּגוּפָא דְּבַר נָשׁ. וּמִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְמַר וַיֵּרָא אֵלָיו ה', אִתְגַּלֵּי בְּרַחֲמֵי לְיִשְׂרָאֵל כְּגַוְונָא דְּאִתְגַּלֵּי לוֹן בְּפָרְקָנָא דְּגָלוּתָא דְּמִצְרַיִם דְּאִתְמַר בֵּהּ אֲנִי וְלֹא מַלְאָךְ אֲנִי וְלֹא שָׂרָף. אַדְּהָכִי הָא סָבָא דְּסָבִין אִזְדְּמַן לְגַבֵּי וְאָמַר, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא מִסְטָרָא דִּנְבוּאָה כָּל סְפִירָן אִתְכְּלִילָן תַּמָּן. אֲבָל שֵׁם יְ"יָ הוּא בְּכָל אֲתַר וַדַּאי. אֲבָל נְבוּאָה דַּרְגָּא יְדִיעָה אִית לָהּ. וְהָכִי צְלוֹתָא

כָּל סְפִירָן אִתְכְּלִילָן בָּהּ. אֲבָל כָּל חָדָא וַחָדָא אִית לָהּ דַּרְגָּא יְדִיעָה דַּרְגָּא יְדִיעָה אִית לָהּ וְהָכֵי בְּכָל אִנּוּן פִּקּוּדָא כָּל פִּקּוּדָא וּפִקּוּדָא כָּל סְפִירָן אִתְכְּלִילָן בָּהּ אֲבָל. וּשְׁכִינְתָּא אִיהִי מְצָוָה דְּכֻלְּהוּ פִּקּוּדִין וּבֵהּ אִתְכְּלִילָן כֻּלְּהוּ נְבִיאִים וַדַּאי נָצַח וְהוֹד, וּבְהוֹן אִתְכַּלְיָן עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא מִתַּמָּן אִתְקְרֵי אַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא דְּנָצַח דְּבֵהּ אִיהוּ אוֹר צַח. וּבְגִינֵּהּ אִתְּמַר וְהִשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצָחוֹת נַפְשֶׁךָ. שְׁכִינְתָּא דְּאִיהִי מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא מִסִּטְרָא דְּהוֹד אִתְקְרִיאַת אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא. וְאִנּוּן כְּתוּבִים מְזֻזָּה וּמְזֻזָּה. וּכְתִיב בּוֹ מִשְׁנֵי עֻבְרֵיהֶם וְאִנּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא חֶסֶד וּגְבוּרָה דִּי בְּהוֹן תְּרֵין יוּדִין (נראה ידין) לְמִכְתַּב. וְאִנּוּן ה' ה' חָמֵשׁ אֶצְבְּעָן דְּיַד יְמִינָא, וְחָמֵשׁ אֶצְבְּעָן דְּיַד שְׂמָאלָא. רוּחָא דְּקֻדְשָׁא ו' אִיהוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב עָלַיְהוּ ה"ה ו' וְעִם י' דְּהִיא חָכְמָה אִתְעֲבִידַת יהו"ה וְאִנּוּן נָצַח וְהוֹד תְּרֵין נְבִיאֵי, תְּרֵין כְּתוּבִים, תְּרֵין לוּחִין דְּאוֹרַיְתָא דְּאִתְיְהִיבוּ מִימִינָא וּשְׂמָאלָא. עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ אוֹרַיְתָא דִּבְכְתָב מִימִינָא. מַלְכוּת אוֹרַיְתָא דִּבְעַל פֶּה מִשְּׂמָאלָא, וְאִיהוּ אַסְפַּקְלַרְיָא דְּנַהֲרָא מִימִינָא וְאִיהִי אַסְפַּקְלַרְיָא דְּלָא נַהֲרָא מִשְּׂמָאלָא. וְאִנּוּן רוּחָא דְּקֻדְשָׁא דְּכָר וְנוּקְבָא. מִסִּטְרָא דְּצַדִּיק מִתְחַבְּרָן עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא וּשְׁכִינְתָּא בֵּין בְּאוֹרַיְתָא בֵּין בַּכְּתוּבִים בֵּין בַּנְּבִיאִים. וּבְגִין דָּא כִּי כָל בַּשָּׂמַיִם וּבָאָרֶץ.

וְהָא אוֹקְמוּהָ דְּאַחִיד בִּשְׁמַיָּא וּבְאַרְעָא דְּבָכָל דַּרְגִּין אִנּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא לֵית יְחוּדָא וְקוּרְבָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶלָּא בְּצַדִּיק דְּאִנּוּן כְּאִילָנָא דְּעָנְפִין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא, וּמִתְיַחֲדִין לְתַתָּא כְּשׁוֹרֶשׁ דְּאִיהוּ אֲגַדָּה. דְּאִיהוּ צַדִּיק עִקָּרָא דִּיחוּדָא. וּכְגַוְונָא דְּצַדִּיק אִיהוּ עִקָּרָא דִּיחוּדָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּהּ לְתַתָּא, הָכֵי אִיהוּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא קוּרְבָּא וִיחוּדָא וְעִקָּרָא לְאַבָּא וְאִימָּא. וְהָכֵי כְּגַוְונָא דָּא תְּפִלָּה מְעוֹמֵד וּתְפִלָּה מְיוֹשֵׁב אִתְכְּלִילוּ בְּצַדִּיק חַי עָלְמִין כְּלִילָא חַ"י בְּרָכָאן דִּצְלוֹתָא, וּצְלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית וּצְלוֹתָא דְּמִנְחָה אִנּוּן יְמִינָא וּשְׂמָאלָא. תַּמָּן אַבָּא וְאִימָּא וְאִתְכְּלִילָן בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ צְלוֹתָא דְּעַרְבִית דְּבֵהּ (בראשית כ"ח:י"א) וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם, דַּרְגָּא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְאִיהוּ עִקָּרָא דִּתְפִלִּין, וּבֵהּ צָרִיךְ לְקַשְּׁרָא (נ"א לסדרא) לוֹן כְּגַוְונָא דָּא חָכְמָה קֹדֶשׁ לִי וְדָא י' בִּינָה. וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ וְדָא ה' שְׁמַע יִשְׂרָאֵל לִימִינָא ו'. וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ לִשְׂמָאלָא וְדָא ה' וּבְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְכְּלִילָן, וְכַד תְּפִלִּין דְּרֹאשׁ וּדְיָד אִתְכְּלִילָן בֵּהּ אִתְקְרִיאוּ תְּפִלִּין. וּבֵהּ אִנּוּן פִּקּוּדָא חָדָא וְלָא צָרִיךְ לְאַפְסָקָא כְּמָא דְּאוֹקְמוּהָ סָח בֵּין תְּפִלָּה לִתְפִלָּה עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ. וְהַאי אִיהוּ עִקָּרָא דִּגְמָרָא. וְאִלֵּין דְּעָבְדִין לֵהּ תְּרֵי פִּקּוּדִין דִּירוּשַׁלְמִי, אִיהוּ מִימִינָא וּשְׂמָאלָא דְּתַמָּן עָנְפִין מִתְפָּרְדִין דִּמְסִטְרָא דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא. שְׁתַּיִם דִּבֵּר אֱלֹהִים צָרִיךְ לְבָרְכָא עָלַיְהוּ תְּרֵין בִּרְכָאן חַד לְהָנִיחַ תְּפִלִּין עַל שֶׁל יָד, וְחַד עַל מְצוֹת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וְאִם סָח בֵּינָתַיִם מְבָרֵךְ עַל שֶׁל רֹאשׁ שְׁתַּיִם. אֲבָל מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא עָלַיְהוּ אִתְמַר אַחַת דִּבֶּר אֱלֹהִים.

וְלֹא צָרִיךְ אֶלָּא בִּרְכָתָא חָדָא. כִּי אֶחָד קְרָאתִיו. וְאִם סָח בֵּין תְּפִלָּה שֶׁל יָד לִתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ עָבִיד פְּרוּד בְּיִחוּדָא. וּבְגִין דָּא עֲבָרָה הִיא בְּיָדוֹ וְלֹא מִצְוָה. וְלֵית עֲבֵרָה אֶלָּא מָוֶת דְּאִתְמַר רַגְלֵהּ יוֹרְדוֹת מָוֶת דְּעָלַהּ אִתְמַר כִּי הַמָּוֶת יִפְרִיד בֵּין א'ח לְד'. וּבְגִין דָּא עֲבֵרָה הִיא בְּיָדוֹ וְחוֹזְרִין עָלֶיהָ מֵעוֹרְכֵי הַמִּלְחָמָה. וּדְאִי נָפִיק מִתַּמָּן בְּחוֹבָא דָּא יָמוּת. וְהַאי אִיהוּ אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים. זֶה צַדִּיק דְּאִיהוּ יוֹם שַׁבָּת. זָכוֹר וְשָׁמוֹר בְּדִבּוּר אֶחָד צְרִיכִין לְיַחֲדָא לוֹן בַּהּ וּלְמֶעֱבַד לוֹן חַד. וְהָא אוֹקְמוּהּ זָכוֹר לְזָכֹר שָׁמוֹר לְנוֹקְבָא. אֲבָל מִסְטָרָא דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא אִנּוּן תַּרְוַיְהוּ תְּרֵין פְּקוּדִין. וּכְגַוְנָא דָּא כָּל פְּקוּדִין. וּבְגִין דָּא מַחֲלֹקֶת דְּאִיהוּ בֵּין חַבְרַיָּא בִּתְפִלִּין וּשְׁאַר פְּקוּדִין בִּימִינָא וּשְׂמָאלָא אִיהוּ. אֲבָל בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא לֵית תַּמָּן מַחֲלֹקֶת. בְּגִין דְּאִיהוּ עִקָּרָא דִּגְמָרָא דְּאִיהִי שְׁלֵמָה. וּמִתַּמָּן אִתְקְרֵי יַעֲקֹב אִישׁ תָּם אִיהוּ ו' כָּלִיל שִׁית סִדְרֵי מִשְׁנָה. ה' גְּמָרָא דִּילָהּ אִיהִי תָּם בִּתְלַת אֲבָהָן יְהו"ו וּבֵהּ אִשְׁתְּלִים יְהוָ"ה. וּבְגִין דָּא בְּכָל אֲתַר דְּעַנְפִּין מִתְפָּרְדִין לִימִינָא וּשְׂמָאלָא. אֲבָל לְתַתָּא אִקְרֵי אֲגַדָּה חָדָא בְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דָּא וַיַּרְא אֵלָיו ה' וַיֹּאמֶר אַל תִּירַד מִצְרַיְמָה. דָּא דַּרְגָּא בִּישָׁא דִּגְרָמַת כַּפְנָא דְּאוֹרַיְתָא וַעֲנִיּוּתָא דְּפִקּוּדִין דְּאוֹרַיְתָא, דְּהָא אוֹקְמוּהּ שָׁכֵן בָּאָרֶץ דָּא שְׁכִינְתָּא וְהָא אוֹקְמוּהּ קַדְמָאִין, כָּל הַדַּר בְּחוּצָה לָאָרֶץ דּוֹמֶה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלוֹהַּ. וְאַבְרָם דַּרְגֵּהּ אַרְיֵה דְּאִתְמַר בֵּהּ גּוּר אַרְיֵה. וּבְגִין דָּא אָמַר לוֹ הַקּוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גּוּר בָּאָרֶץ הַזֹּאת. יְמִינָא תַּמָּן יְהו"ו דְּסָלִיק לְחֶשְׁבַּן אֱהֶיֶ"ה וְתַמָּן ו' בְּגִין ה' דְּאַבְרָהָם דְּאִיהִי הָאָרֶץ. וּמִסְטָרָא דִּימִינָא אִתְקְרֵי בָּאָרֶץ דְּתַמָּן אָב ב'א בְּהִפּוּךְ אַתְוָן אָב וְהַאי אִיהוּ בָּאָרֶ"ץ כִּי אָב הֲמוֹן גּוֹיִם נְתַתִּיךָ. וֶאֱהֶיֶה עִמְּךָ דָּא יהו"ו בְּחֶשְׁבַּן אֱהֶיֶה. בְּגִין ה' וֶאֱהֶיֶה עִמְּךָ ו' דְּאִיהוּ בֵּן יֶ"ה מִן אֱהֶיֶה עִמְּךָ. וַאֲבָרֶכְךָ דְּבִרְכָאן מִסְטָרָא דְּכַהֲנָא אִנּוּן. שְׁכִינְתָּא עִלָּאָה אִתְקְרִיאַת בְּרָכָה מִסְטָרָא דִּימִינָא. וְקִדּוּשָׁא מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא. וְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְקְרֵי יָבֵרֶךְ הָדָא הוּא דִּכְתִיב בָּךְ יְבָרֶךְ יִשְׂרָאֵל. וּמִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא אִתְקְרֵי קֹדֶשׁ הָדָא הוּא דִּכְתִיב קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לַה'. וּמְקַדְּשֵׁי תִירָאוּ וְקָדוֹשׁ מִסְטָרָא דִּשְׂמָאלָא. וּבְגִין דְּאִיהִי בְּרָכָה מִסְטָרָא דִּימִינָא אָמַר וַאֲבָרֶכְךָ כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ. זֶרַע מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִיהוּ לְעֵלָּא, וּמִסְטָרָא דְּצַדִּיק לְתַתָּא, וְהַאי אִיהוּ עַל כָּל זֶרַע זְרוּעַ. זְרוּעַ לְעֵלָּא. זֶרַע לְתַתָּא. דְּמָאן דְּנָטִיר בְּרִית סָלִיק עַל כָּל אִלֵּין קְלִפִּין דְּאִנּוּן עָרְלָה וּפְרִיעָה, דְּתַמָּן סַמָּאֵל וְנָחָשׁ מְמַנָּן דְּכָל אֻמִּין דְּעָלְמָא. פ"כ וּבְגִין דָּא כִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אֶתֵּן אֶת כָּל הָאֲרָצוֹת הָאֵל. דְּאִנּוּן שֶׁלְּטָנוּתָא דְּאֵל אֶחָד. וַהֲקִמֹתִי אֶת הַשְּׁבוּעָה. שְׁבוּעָה אִיהִי שְׁכִינְתָּא קַיּוּמָא דִּילָהּ עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם אָבִיךָ. דְּבֵהּ פָּרְקָנָא הָדָא הוּא דִּכְתִיב חַי ה' שִׁכְבִי עַד הַבֹּקֶר. עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אַבְרָהָם בְּקוֹלִי. עֵקֶב רֹאשֵׁי תֵּבוֹת ע' עֲנָוָה. ק' קְדֻשָּׁה. ב' בְּרָכָה. סַנְדָּל לַעֲנָוָה יִרְאָה. וּבְגִין דָּא עֵקֶב עֲנָוָה יִרְאַת ה'. עֲנָוָה מִסְטָרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וּבְגִין דְּמֹשֶׁה הֲוָה מִתַּמָּן, אִתְמַר בֵּהּ

וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד. וַעֲנָוָה מִימִינָא וּשְׂכִינְתָּא יְרָאָה מִסִּטְרָא דְּשְׂמָאלָא. וּבְגִין דְּשְׂכִינְתָּא אִיהִי עָקֵב לְעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא אִתְּמַר בֵּהּ, רֹאשׁ דָּבָרְךָ אֱמֶת. דְּאִיהוּ בִּשְׂכִינְתָּא עָקֵב עֲנָוָה יִרְאַת ה'. כְּהַאי אִיהוּ. הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תְּשׁוּפֶנּוּ עָקֵב. וּלְבָתַר אִתְּמַר בְּיַעֲקֹב הוּא יְשׁוּפְךָ רֹאשׁ הָדָא הוּא דִּכְתִיב וּפָקַדְתִּי עַל צְבָא הַמָּרוֹם בַּמָּרוֹם. וְיִשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי דָּא שְׂכִינְתָּא דְּאִיהִי מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמָתִי מִצְוֹתַי מִסִּטְרָא דִּימִינָא כְּלִילָן בְּרַמַ"ח אֲבָרִים. חֻקּוֹתַי מִסִּטְרָא דִּשְׂמָאלָא דְּמִתַּמָּן כִּי חֹק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים אִנּוּן מִתַּמָּן גְּזֵרַת מַלְכָּא, דְּתַמָּן גְּזִירוּ דְּכָל דִּינִין. וְתוֹרֹתַי מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְאִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה. צַדִּיק אִיהוּ סֵפֶר תּוֹרָה עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא. וְאִיהֵימָא צַדִּיקִים עוֹמְדִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם, אִלֵּין תַּגִּין דְּסֵפֶר תּוֹרָה דְּאִנּוּן בֶּדֶ"ק חַיָ"ה שעטנ"ז ג"ץ. וְאָמְרֵי מָארֵי מַתְנִיתִין אִלֵּין תַּגִּין אִנּוּן זַיְינִין כְּאָדָם שֶׁאוֹחֵז כְּלֵי זַיִן בִּידֵהּ וּמֵגֵיעַ לֵהּ לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא וְלִקְדָּשָׁה. וְזַיְינִין אִנּוּן בְּתָלַת עָשָׂר אַתְוָן ז'ן בדח"ק אִיהִי כְּמִין חֲטֶטֶרֶת דְּאַת זַיִן. וְאִתְעֲבִיד זֶה וְסִימָנִיךָ זָ"ה וְ"ד ז'חח"י. ז' צַדִּיק ח"ק בְּכָל אוֹת וְאוֹת. וְאִיהוּ עִם י' עֲטָרָה עַל רֵישֵׁהּ:

וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בִּגְרָר. תָּא חֲזֵי צָרִיךְ דְּלֹא יְהֵא דָּבֵק אוֹת בְּאוֹת, וְלֹא יְהֵא חָסֵר אוֹת מִן הַתֵּבָה וְלֹא מְשַׁנֵּין מִפְּתוּחוֹת לִסְתוּמוֹת וּמִסְּתוּמוֹת לִפְתוּחוֹת. וְאִי לָאו סֵפֶר תּוֹרָה פָּסוּל. וְכָל תִּקּוּנָא לְמָה, אֶלָּא אַתְוָן פְּתִיחָן מִסִּטְרָא דִּשְׂכִינְתָּא תַּתָּאָה. סְתִימָן מִסִּטְרָא דְּאִמָּא עִלָּאָה עָלְמָא סְתִימָא. וְאִנּוּן מ"ם דָּא פְּתִיחָא וְדָא סְתִימָא. מ' פְּתוּחָה מַלְכוּת. ם סְתִימָא בִּינָה מִסִּטְרָא דִּימִינָא וּשְׂמָאלָא, דְּעַנְפִּין מִתְפָּרְדִין לֹא יְדָבֵק אוֹת בְּאוֹת, וּמִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ שֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ, לֹא יוֹסִיף אוֹת וְלֹא יְחַסֵּר אוֹת. דְּכָל הַמּוֹסִיף גּוֹרֵעַ. וְאִם הִדְבִּיק נִגְרָר. וּבְגִין דָּא וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בִּגְרָר וְגוֹ'. אַדְּהָכִי הָא יַנּוּקָא אִזְדַּמַּן בֵּינַיְיהוּ וְאָמַר, אַמַּאי לֵית נְקוּד בְּסֵפֶר תּוֹרָה. אָמַר לֵהּ בְּרִי, כָּל נְקֻדָּה אִיהִי תְּנוּעָה דְּאַתְוָן. כְּגוֹן פְּרָקִין דְּאִנּוּן תְּנוּעִין דְּאִתְבָּרִין דְּגוּפָא. וְכָל תְּנוּעָה אִנּוּן מִסִּטְרָא דְּחָכְמָה. וּבְגִין לְאִשְׁתְּמוֹדָע דְּסֵפֶר תּוֹרָה, אִיהוּ מִסִּטְרָא דְּעַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא, לֵית בֵּהּ נְקוּדִין. וְכָל נְקוּדִין אִנּוּן בַּגּוּפָּא עֵינִין אַנְפִּין אוּדְנִין. חוֹטָמָא דְּכֻלְּהוּ עַל פֶּה. וּבְגִין דְּאוֹרַיְיתָא דִּבְכְתָב אִתְיְהִיבַת מִסִּטְרָא דִּימִינָא, דְּתַמָּן כְּתִיבָה, אוֹקְמוּהּ דְּאוֹרַיְיתָא דְּכָתַב סֵפֶר תּוֹרָה דְּלָא לְמִקְרֵי לֵהּ עַל פֶּה, וְאִתְּמַר דְּלֵית לֵהּ נְקוּדִין לְאוֹרַיְיתָא דִּבְעַל פֶּה אִית טַעֲמֵי:

דָּבָר אַחֵר וַיֵּרָא אֵלָיו ה'. תָּא חֲזֵי אִית נְבוּאָה מֵרְאִיָּה, וְאִית נְבוּאָה מֵרֵיחָא, וְאִית נְבוּאָה מִשְּׁמִיעָה, וְאִית נְבוּאָה מִדִּבּוּר. וְאִנּוּן ד' מֶרְכָּבוֹת לְשֵׁם יְהוָ"ה. בְּרִאְיָה, בְּרִיאָה דְּאִיהִי מַרְאֶה, וְלָקֳבֵל מֶרְכָּבָה דִּלְעֵלָּא מָנֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם. וְהָא אַקְשׁוּ קַדְמָאִין, בָּתַר דִּכְלְהוּ בְּרִין דָּבָרָא בְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית, אַדְכִּיר בְּרִיאָה בְּלִישָׁנָא דְּיָחִיד. אַמַּאי אַדְכִּיר בְּנַעֲשֶׂה אָדָם בְּלִישָׁנָא דְּרַבִּים, לְמֵיהַב פִּתְחוֹן פֶּה לַמִּינִים וְלַמּוּמָרִים. אֶלָּא הָכָא כְּתִיב (הושע י"ד:י') כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְצַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם. וְכָל מַאן דְּאִתְכְּשַׁל בְּהַאי קְרָא, לָא יָדַע מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא. וְכָל מַאן דְּיָדַע מִלִּין דְּאוֹרַיְיתָא, לָא אִתְכְּשַׁל בְּהַאי קְרָא

וּבַאֲבֵד רְשָׁעִים רִנָּה. כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה' וְגוֹ' וּפֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָּם. לְקַיְמָא בְּהוּ וּבַאֲבֵד רְשָׁעִים רִנָּה. דְּהָא אוֹרַיְתָא קָא סָתִים דְּאִיהוּ בָּרָא לָאָדָם עִלָּאָה קַדְמָאָה, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. אֶת לְרַבּוֹת דְּבָרָא לֵהּ בְּדִיוּקְנָא דְּאָדָם עִלָּאָה בְּמֶרְכַּבְתָּא, דְּאִתְמַר בֵּהּ וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וּבָרָא לֵהּ בִּתְרִין דִּיוּקְנִין בְּצֶלֶם דְּאִנּוּן אָדָם דְּכִסֵּא הַכָּבוֹד מָרוֹם. וְאָדָם דְּכִסֵּא תִּנְיָנָא דְּאִתְמַר בֵּהּ מֵרֵאשׁוֹן. וְזֶהוּ מָרוֹם מֵרֵאשׁוֹן. וּמַה דְּאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, הַאי לְלַמֵּד לְכָל חַד וְחַד מִיִּשְׂרָאֵל דְּאִנּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא לְשַׁתְּפָא לֵהּ בְּזִוּוּגֵהּ. דְּאִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שָׁוְא עָמְלוּ בוֹנָיו בּוֹ. וּבְגִין דָּא אָמַר קְרָא בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אָרְחוֹתָיִךְ. דְּאִתְמַר בְּהוֹן כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה'. דְּוַדַּאי אִתְמַר בְּעִלַּת הָעִלּוֹת תְּרִין עָלְמִין דְּצַיֵּר בְּהוֹן עִלַּת עַל כֹּלָּא. וְאִנּוּן י' מֵאִישׁ, ה' מֵאִשָּׁה. תְּרִין עָלְמִין דְּצַיֵּר בְּהוֹן עִלַּת עַל כֹּלָּא, אִנּוּן ו' ה' עָלְמָא דֵּין וְעָלְמָא דְּאָתֵי. וְדָא יָ"הּ. וְדָא אִיהוּ יו"ד הֵ"א וָא"ו הֵ"א. וְאָמַר עִלַּת עַל כֹּלָּא אַף עַל גַּב דְּבְאִלֵּין אִתְמַר בְּאִלֵּין אַתְוָן אִתְבְּרֵי עָלְמָא. וְכַרְסֵא, לָאָדָם לָשֶׁבֶת בַּיִת לָשֶׁבֶת עַל הַכִּסֵּא, דְּבְהוֹן אי"ה או"ה, וּבְהוֹן אִתְקְרִיאוּ יִשְׂרָאֵל בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. וְאִתְמַר בְּהוֹן אָדָם אַתֶּם. שִׁתְפוּנִי בַּהֲדַיְכוּ בְּאִלֵּין אַתְוָן וְיִתְקַיְּים עוֹבְדֵיכוֹן. דַּאֲנָא הוּא דְּבָרֵאתִי כָּל עָלְמִין, וְכָל כַּרְסְיָן וְחֵיוָן וּמַלְאָכִין, וְכָל צָבָא עִלָּאִין וּבְנֵי אָדָם בְּאִלֵּין אַתְוָן. וְאַף עַל גַּב דְּאִית בְּיִשְׂרָאֵל אִלֵּין אַתְוָן בְּגִין אוֹרַיְתָא דְּיָהֲב לוֹן. לֹא יִשְׁתַּכְּחוּן בְּאִלֵּין אַתְוָן לְמֶעֱבַד עוֹבָדָא בְּהוֹן דְּלָא יִשְׁתַּתְּפוּן לִי בַּהֲדַיְכוּ. וּבְגִין דָּא אָמַר לוֹן נַעֲשֶׂה אָדָם בְּשִׁתּוּפָא דִּילִי וְלָאו אוֹרַיְתָא וּפִקּוּדָא עָבִיד פְּעָלָה וְעוֹבָדָא עִלָּא וְתַתָּא פָּחוֹת מִנִּי. וּבְגִין דָּא בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָּעֵהוּ. וְכָל אֲמִין דְּעָלְמָא דְּלָא קַבִּילוּ מִנֵּהּ אוֹרַיְתָא, לֵית לוֹן יְדִיעָה בֵּהּ, וְאָזְלִין כְּעָאנָא בְּלֹא רָעָיָא, וְאִתְמַר בְּהוֹן כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו, וְעָבְדִין אֱלֹהוּת סַגִּיאִין.

וְכָל יִשְׂרָאֵל דְּקַבִּילוּ מִנֵּהּ אוֹרַיְתָא, אִנּוּן עָבְדִין לֵהּ אֶחָד בֵּהּ, וּבְכָל אַתְוָן וּשְׁמָהָן קַדִּישִׁין דִּילֵהּ וּבְכָל מַשְׁרְיָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין דְּאִתְבְּרִיאוּ בֵּהּ. וּבְכָל בְּרְיָן עִלָּאִין וְתַתָּאִין וּלְעִלָּא מִכֻּלְּהוּ אֶחָד וּלְתַתָּא מִכֻּלְּהוּ וּמִלְּגָאו דְּכֻלְּהוּ וּמַלְכָּא דְּכֻלְּהוּ אִיהוּ אֶחָד. מִבַּיִת וּמִחוּץ תִּצְּפְּנוּ. וְהָכִי תּוֹכוֹ כְּבָרוֹ, הָכִי אִיהוּ מִלְּגָאו דְּכָל עָלְמִין כְּמוֹ מִלְּבַר דְּכָל עָלְמִין לָא אִשְׁתַּנֵּי. וְלֵית שֵׁם וְחִבּוּר אַתְוָן דְּשֵׁם ה' וּבְכָל כְּנוּיִין דִּילֵהּ בַּר מִנֵּהּ. דְּאִי לָאו דְּאִיהוּ חִבֵּר בְּקִרְבֵּהּ בה' ו' בה', לֹא אִתְקְרִיאוּ אַתְוָן בְּשֵׁם יְהוָ"ה, וְאִיהוּ מְחַבֵּר יְהוָ"ה אֲדנָ"י, וְאִיהוּ מְחַבֵּר יְהוָ"ה בֵּאלֹהִים, דְּסָלִיק לְחַשְׁבַּן אֱהֶיֶ"ה אֲדנָ"י. וְאִיהוּ לָא אִתְקְרֵי פָּחוֹת מִנַּיְהוּ דְּאִיהוּ אֶחָד דְּמְחַבֵּר שְׁנַיִם, דְּאִנּוּן דְּכַר וְנוּקְבָא. וְעָבִיד לוֹן חַד. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּאָדָם וְחַוָּה כִּי אֶחָד קָרָאתִיו. וְאִיהוּ מְשֻׁתָּף בְּבְנַיָן בֵּן וּבַת דְּאִנּוּן בָּנִים לִישְׁנָא דְּבִנְיָן. וְדָא אִיהוּ אִם יֶיְ' לֹא יִבְנֶה בַּיִת. וְכָל עַנְיָנָא וְעוֹבָדָא דְּלָאו אִיהוּ מְשֻׁתָּף בֵּהּ, מַה כְּתִיב בָּהּ, כִּי שָׁמַיִם כָּעָשָׁן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבֶּגֶד תִּבְלֶה. וּמִיָּד יִשְׁמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ דְּאִנּוּן בִּנְיָנָא וְשֻׁתָּפָא דִּילֵהּ. דְּכָל הֲבָלִים דְּאֲמִין דְּעָלְמָא,

אִנּוּן שְׁמַיִם וָאָרֶץ וַעֲתִידִין לְאוֹבָדָא. וְכָל הֲבָלִים דְּיִשְׂרָאֵל בְּיֵי' בְּיִחוּדֵהּ. אִנּוּן שְׁמַיִם וָאָרֶץ בְּנָיְנָא דְּיֵלֵהּ, וּמַה הוּא חַי וְקַיָּם, הָכֵי עוֹבָדָא דְּיֵלֵהּ חַי וְקַיָּם. וּבְגִין דָּא אָמַר חַי אֲנִי נְאֻם ה' אִם אֶחְפֹּץ בְּמוֹת הָרָשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּבוֹ מִדַּרְכּוֹ וְחָיָה. וּכְגַוְונָא דְּאָמַר לְיִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה אָדָם, הָכֵי אָמַר לְסִפִּירִן נַעֲשֶׂה אָדָם, דָּא עַמּוּדָא דְּאֶמְצָעִיתָא דְּאִיהוּ רֹאשׁוֹן לְמַחֲשָׁבָה וְאַחֲרוֹן לְמַעֲשֶׂה, דְּאִנּוּן חָכְמָה בְּרֹאשׁ וְחָכְמָה בַּסּוֹף. דְּכָל סְפִירָה יְהִיב בֵּהּ חוּלָקֵהּ. וּבְגִין דָּא אִיהוּ בְּדִיּוּקְנֵהּ מְאַסֵּף לְכָל הַמַּחֲנוֹת לַצְּבָאוֹת. וְרָעֲיָא מְהֵימָנָא בְּדִיּוּקְנֵהּ. וְאָמַר לַמַּלְאָכִין נַעֲשֶׂה אָדָם, וְדָא מְטַטְרוֹן, דְּכָל מַלְאָךְ וְחַיָּה שַׁוִּי בֵּהּ חוּלְקֵי'. וְהָכֵי אָמַר לִצְבָא הַשָּׁמַיִם לְמֶעֱבַד לְשִׁמְשָׁא בְּדִיּוּקְנֵהּ, וְכָל כּוֹכָבָא יְהִיב בֵּהּ חוּלָקֵהּ, וְעִלַּת עַל כֹּלָּא אִשְׁתְּתַף בֵּהּ בְּכָל אֲתַר בְּתִפְאֶרֶ"ת בְּמְטַטְרוֹ"ן וּבְשִׁמְשָׁא, וְלֵית לְאַרְכָּא בְּהַאי.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם. לְאֶמָּן דְּזָרַע כַּמָּה זְרוֹעִין בְּבֵת אַחַת, וְכָל אֶחָד נָפִיק לְיוֹמוֹי. לְבָתַר אָמַר לְאִלֵּין דְּאִנּוּן פּוֹעֲלִים, אֲנָא בָּעֵי דְּתִשְׁתַּתְּפוּ כֻּלְּכוּ לְמֶעֱבַד מָאנָא, וְכָל חַד מִנַּיְהוּ יָהִיב בֵּהּ חוּלָקֵהּ מִמַּה דִּיהָבִית בְּכוּ, וַאֲנָא אִשְׁתְּתַף עִמֵּיכוּ בְּהַהוּא מָאנָא חוּלָקָא מִנַּי. אָמְרוּ לֵהּ מַאי הַאי מָאנָא כָּל כָּךְ חָשִׁיב קָדָמָךְ דְּיֵהֵא כְּלִיל מִכֹּלָּא. אָמַר לוֹן הַאי מָאנָא אִיהוּ אָדָם דְּיֵהֵא בְּדִיּוּקְנָא דְּאָדָם עִלָּאָה. אָמְרוּ לֵהּ אַמַּאי תֵּימָא לָן דְּכָל חַד וְחַד יָהִיב בֵּהּ חוּלָקֵהּ. וְהָא אַנְתְּ הוּא אָדוֹן דְּכֹלָּא, וְאַנְתְּ בָּרַאת כֹּלָּא, טֹל אַנְתְּ מִכָּל חַד וְחַד מַה דְּאַנְתְּ בָּעֵי, דְּלָא יֵהֵא פִּתְחוֹן פֶּה לְאִנּוּן דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדְעִין בָּךְ. דְּיֵמְרוּן דְּעוֹבָדָא דְּאָדָם אַנְתְּ צָרִיךְ מִשְׁלִיחִין דִּילָךְ. אָמַר לוֹן לְמַלְכָּא דְּיַהֲב מַתָּנָא לְעַבְדּוֹי, וְיָהִיב לְכָל אֶחָד וְאֶחָד חוּלָקֵהּ וְאַחֲסָנָתֵהּ מַהֲהוּא מַתָּנָא. לְבָתַר אָתָא עַבְדָּא מְהֵימָנָא לְגַבֵּהּ וְשָׁאֵיל לֵהּ מַתָּנָה. אָמַר מַלְכָּא הַאי עַבְדָּא פְּלַח לִי בְּכָל אֲבָרִין דִּילֵהּ. הָכֵי אֲנָא בָּעֵי לְמֶעֱבַד מָאנָא דִּילֵהּ מַתָּנָה בְּכָל חֵילִין דִּילִי מֶה עָבַד כְּנֶשׁ כָּל מַשְׁרְיָן דִּילֵהּ וְאָמַר בָּעֵינָא מִנַּיְכוּ דַּל חַד וְחַד יָהִיב מַתָּנָה. מִדִּידֵהּ לְהַאי עַבְדָּא, וַאֲנָה אִשְׁתְּתַף עִמְּכוֹן וְאַתֶּם בֵּהּ מַתָּנָה מִדִּילִי. מִנַּיְהוֹן אַקְשׁוּ וְאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ. וּמִנַּיְהוֹן אָמְרֵי בְּרַעֲוָא שְׁלִים. אוּף הָכֵי קֹדֶם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, עָאלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַחֲשָׁבָה לְהִבָּרְאוֹת, קֹדֶם דְּאִתְבְּרִיאוּ מַלְאָכִין וְכָל בְּרָיָן דְּעָלְמָא דְּעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וּבחביהו דִּילְהוֹן, אַנַּח לְעוֹבָדָא דִּילְהוֹן דִּיהוֹן בַּתְרָאִין לְעוֹבָדָא דִּבְרֵאשִׁית. וְאָמַר עֲלֵהּ נַעֲשֶׂה אָדָם. וְאַמַּאי אֶלָּא בְּגִין חֲבִיבוּ דְּאֲבוּהוֹן דִּבְשְׁמַיָּא דְּאִתְקְרֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִנּוּן הֲווֹ עֲתִידִין לְאִתְקְרֵי בִּשְׁמֵהּ יִשְׂרָאֵל, כְּנִישׁ לְעֵלָּאִין וְתַתָּאִין לְמֵיהַב חוּלְקֵ' מִכֻּלְּהוּ. בְּדֵין דְּאִי חֲב אָדָם, כֻּלְּהוּ אִשְׁתְּכָחוּ חֲסָרִין בְּהוֹן, מֵהַהוּא חוּלָקָא דִּיהָבוּ בֵּהּ, וְכֻלְּהוּ בָּעָאן רַחֲמֵי בְּגִינֵהּ. וְאִיהוּ יְהַב בְּהוֹן מִדִּילֵהּ, בְּגִין דְּמָרָן לֵהּ עֲשֵׂה לְמַעַנְךָ אִם לֹא לְמַעֲנֵנוּ, בְּגִין הַהוּא חוּלָקָא דִּילָךְ דְּיָהֲבַת בְּיִשְׂרָאֵל. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כִּי חֵלֶק יְיָ' עַמּוֹ. וְאִיהוּ מָחִיל לוֹן בְּגִין הַהוּא חוּלָקָא דִּילֵהּ דְּשַׁמֵּהּ דְּיָהֲבַת בְּהוֹן. דְּאִם לֹא יְהִיבוּ אִנּוּן מִגַּרְמַיְהוּ חולק' בֵּהּ בִּרְעוּתַיְהוּ, כֻּלְּהוּ הֲווֹ טַעֲנִין עֲלֵהּ, דְּאַנְתְּ נְטִילַת

מְנָן עַל כרחנ', חולק' דְּאִיהוּ בָּאָדָם מִכָּל חַד וְחַד, וְלֹא הֲווֹ מְרַחֲמֵי עלין. וּבְגִין דְּלָא יְהֵא לוֹן פִּתְחוֹן פֶּה. בְּגִין דָּא לֹא בָּעָא לנטל' חולק' אֶלָּא בִּרְעוּתָא דִּילְהוֹן. כְּגַוְונָא דָּא דְּאִתְמַר בָּרָעָיָא מְהֵימָנָא, עָלַיְתָ לַמָּרוֹם שָׁבִיתָ שֶׁבִי לָקַחְתָּ מַתָּנוֹת בָּאָדָם. וּבְגִין דְּמַזִּיקִין סָרְחוּ לְגַבֵּהּ, וְלֹא בָּעוּ לְמֵיהַב בֵּהּ חוּלָקָא, וְאָמְרוּ מָה אֱנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֶנּוּ וְגוֹ', לֹא בָּרָא לוֹן לְבוּשִׁין דְּאִנּוּן גּוּפִין דִּילְהוֹן. וְאִנּוּן שַׁנְאִין לוֹן. וְעַל כֵּן מְמָנָן דְּעַל עָ"ב אֵמִין, דְּאִנּוּן קַמְּךָ, כְּגַוְונָא כַּד יִשְׂרָאֵל מְחַיְּבִין לַאֲבוּהוֹן דְּבִשְׁמַיָּא, אִנּוּן אֵמִין דְּעָלְמָא רְצוּעִין בִּידָא דְּבוֹרֵא עָלְמָא לְאַלְקָאָה לוֹן בְּהוּ.

וְכַד חַזְרִין בְּתִיּוּבְתָּא זָרִיק רְצוּעִין מִידֵּהּ, וְלָא יְהֵא בְּהוֹן מַמָּשׁ. דְּחֵילָא דְּרְצוּעִין לָאו אִיהוּ אֶלָּא בִּידָא דמיי' (נראה דמאן) דְּנָטִיל. דְּעָלְיְהוּ אִתְמַר כָּל הַגּוֹיִים כְּאַיִן נֶגְדּוֹ. וּבְגִין דְּיִשְׂרָאֵל אִית בְּהוּ חוּלְקָ' מִבּוֹרֵא עָלְמִין דְּאִיהוּ עִלַּת עַל כֹּלָּא. וּמַעֲשֶׂר סְפִירָאן וּמְכָרְסָיָן וּמַלְאָכִין וְכוֹכָבַיָּא וּמַזָּלִין כַּד חַזְרִין בְּתִשׁוּבָה הַכֹּל מַה דְּאִתְנְטִילוּ בעון רַחֲמֵי עָלַיְהוּ. בַּר מִשֵּׁדִין וּמַזִּיקִין וְחֵילִין דִּמְסָאֲבוּ, דְּאִתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל אַל תִּטַּמְאוּ בְּכָל אֵלֶּה, דְּלֵית לוֹן חוּלָקָא בְּהוֹן. וּבְגִין דָּא אֵמִין דְּעָלְמָא דְּנִשְׁמָתִין דִּילְהוֹן מֵאִנּוּן חֵילִין דִּמְסָאֲבוּ, לֵית לְשַׁתְּפָא בְּהוֹן לַאֲכֵילָה וּשְׁתִיָּה, וְלֹא בְּכָל עוֹבָדֵיהוֹן, דְּעָלַיְהוּ כְּתִיב אֲשֶׁר חֵלֶק ה' אֱלֹהֶיךָ וְגוֹ', וּבְךָ בָּחַר ה'. וְעָלַיְהוּ אִתְמַר כִּי כָּל הָעַמִּים יֵלְכוּ אִישׁ בְּשֵׁם אֱלֹהָיו וְגוֹ', דְּאִיהוּ יָחִיד וּמְיֻחָד בְּכָל מַשְׁרְיָן דִּכְלִילָן בְּהוֹן. וּבְגִין דְּיִשְׂרָאֵל כְּלִילָן מֵעִלָּאִין וְתַתָּאִין, וְעִלַּת עַל כֹּלָּא שַׁוִּי שְׁמֵהּ בְּהוֹן, וְאִנּוּן רְחִימִין יַתִּיר מִמַּלְאָכֵי הַשָּׁרֵת, בְּגִין דְּאִית לוֹן חוּלָקָא בִּסְפִירָן, מַה דְּלָאו הָכֵי בְּמַלְאָכִין. בְּגִין דְּיִשְׂרָאֵל אִנּוּן עַרְבִיָה וְאַחֲסַנְתֵּהּ, כְּגַוְונָא דִּבְנִין לְגַבֵּי אֲבוּהוֹן. דְּמַלְאָכִין לָאו אִנּוּן לְגַבֵּי סְפִירָן אֶלָּא כְּסוּסְוָן לְגַבֵּי רוֹכְבֵי עֲלַיְהוּ. אֲבָל יִשְׂרָאֵל בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאוֹקְמוּהּ מ"מ אֵין יִשְׂרָאֵל נִגְאָלִין עַד שֶׁיִּשְׁתַּעְבְּדוּ בְּשִׁבְעִין וּתְרֵין אֻמִּין. וּבְגִין דָּא כָּלַל קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּסַנְהֶדְרִיב ע"ב אֵמִין, לְקַיְּם בְּהוֹן מִ'לְחָמָה לַ'ה' בַּ'עֲמָלֵק מִדּוֹר דּוֹר. וְלָקֵבֵל ע"ב שָׂרִים אִנּוּן שְׁמָהָן שִׁבְעִין וּתְרֵין דְּוַיסַּע וַיָּבֹא וַיֵּט, לְקַיְּמָא בְּהוֹן הַנֵּה ה' רוֹכֵב עַל עָ"ב קַ"ל, לְנָטְלָא מִנַּיְהוֹן נוּקְמָא מֵעֲמָלֵק דְּכָלִיל עָ"ב אֵמִין בֵּהּ. וְלָקֵבֵל ע"ב שְׁמָהָן אִיהוּ וַיִּכֶּלוּ דְּסָלִיק ע"ב. וְדָא עָלֵהּ אִתְמַר דְּזֶרַע כָּל זְרוֹעֲנִין בְּבַת אַחַת יְחִידָה וְהִיא כֻּלָּה שַׁבַּת מַלְכְּתָא מִן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ תִּפְאֶרֶת וּמַעֲשֶׂה דִּילֵהּ. וּבְגִין דְּכָל בְּרִין דִּבְרֵאשִׁית אִתְכְּלִילָן בֵּהּ, לְכָךְ הִתְחִילָה תּוֹרָה בְּבֵי"ת מִן בְּרֵאשִׁית. וְאִיהִי בַּת זוּגֵהּ דְּתִפְאֶרֶת אָדָם כָּל חַד יְהִיב בֵּהּ חוּלָקֵהּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לָהּ רַב וְשַׁלִּיט עָלַיְהוּ, בְּגִין דְּכֻלְּהוּ אִתְבְּרִיאוּ בְּאָת יו"ד בַּת יְחִידָא כְּלִילָא מֵעֲשֶׂר אֲמִירָן, וְעֶשֶׂר אֱלֹהִים. ה' כְּלִילָא מֵחָמֵשׁ אוֹרָיָן אוֹר דְּיוֹמָא קַדְמָאָה. ו' שִׁית סְמָכִין דְּקִשׁוֹט. יוֹם הַשִּׁשִּׁי ה' בְּגִין דִּבְיוֹם הַשִּׁשִּׁי וְאִשְׁתְּלִים ה' בְּבַת אַחַת. תָּא חֲזֵי כַּד אִית לְסִפִּירָן לְמֶעֱבַד פְּעֻלָּה בְּשֵׁם יְדִיעַ, דְּמִתַּמָּן פְּעֻלָּה, לֹא אִשְׁתְּלִים וְלֹא אִתְעֲבִיד עַד דְּכָל סְפִירָה יָהִיב תַּמָּן חוּלָקָא. (נ"א חולהא) דָּא יָהִיב תַּמָּן אַתְוָן דְּאִנּוּן כָּל גּוֹוְנִין אֲכָמִין מִסִּטְרָא דְּבַת יְחִידָה.

וְאִנּוּן סוּמָקִין נְקוּדִין מִסְּטָרָא דִּתְלָת אֲבָהָן. וְדָא יְהֵיב וְכוּ' עַד דְּאִתְכְּלִיל בְּהַהוּא שְׁמָא כָּל סְפִירָן עכ"מ:

עוד לפרשת וירא אליו

אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן מַאי וַיַּרְא אֵלָיו. אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּגַוְונָא דְּאַחֲזֵי לְאָדָם קַדְמָאָה, דּוֹר דּוֹר וּפָרָנְסָיו דּוֹר דּוֹר וּמַנְהִיגָיו, הָכִי אַחֲזֵי לֵיהּ לְאַבְרָהָם וְאָמַר, בְּהַאי דָּרָא יְהוֹן צַדִּיקִים, וּבְהַאי דָּרָא בֵּינוֹנִיִּים, וּבְהַאי דָּרָא רְשָׁעִים. אָמַר רִבִּי יוֹסֵי, בּוּצִינָא קַדִּישָׁא, הָא אוֹקְמוּהּ הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם, וּקְרָא אָחֳרָא כְּתִיב מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב. וְאִם קֹדֶם דְּאִתְיַן לְעָלְמָא, אִתְגְּזַר עֲלַיְהוּ לְמֶהֱוֵי צַדִּיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים, לָא הֲוָה עָתִיד לְמֶהֱוֵי לוֹן אַגְרָא וְעוֹנְשָׁא, וְלָא הֲוָה לֵיהּ לַנָּבִיא לְמֵימַר לוֹן מַתְנִיתִין לְמֵימַר, הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם. אָמַר רִבִּי שִׁמְעוֹן שְׁאֶלְתָּא דָּא עֲמִיקָא, וְאַפְלִיגוּ בָּהּ קַדְמָאֵי, וְסַגִּיאִין כְּשְׁלוּ בָּהּ. בְּגִין דְּלָא מָטוּ לְעוּמְקָא דְּרָזָא. עַל נָבִיא אִתְמַר הַאי קְרָא, (ירמיהו א׳:ה׳) בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ. וְרָזָא דָּא הַכֹּל צָפוּן, וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה, הָא מִלִּין אִלֵּין סְתִימִין, וְלָא אִתְגַּלְיָין אֶלָּא בְּמַאי דְּאוֹקְמוּהּ רַבָּנָן, מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרָפָהּ לְמַעֲשֶׂה. מַחֲשָׁבָה רָעָה אֵין הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרָפָהּ לְמַעֲשֶׂה. מַחֲשָׁבָה טוֹבָה הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְצָרָפָהּ לְמַעֲשֶׂה, אוֹלִיפְנָא מֵהָכָא דְּקֹדֶם דְּאִתְיָא לְעוֹלָם, צְלֵי בְּגִינֵּהּ וְשַׁוֵּי מַחֲשַׁבְתֵּהּ בֵּהּ בְּשַׁעֲתָא דְּזַוּוּגָא, וּבְגִין דָּא כְּתִיב בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ וְכוּ' וּבְטֶרֶם. חַד עַל דְּצָלֵי בְּגִינֵּהּ קֹדֶם דְּאָתָא לְעָלְמָא. בְּגִין דְּשַׁוֵּי מַחֲשַׁבְתֵּהּ בֵּהּ קֹדֶם יְצִירָתֵהּ בַּבֶּטֶן בְּשַׁעֲתָא דְּזַוּוּגָא. וּבְגִין דָּא בְּטֶרֶם אֶצָּרְךָ בַּבֶּטֶן יְדַעְתִּיךָ וּבְטֶרֶם תֵּצֵא מֵרֶחֶם. וּבְגִין דְּאַקְדִּימַת לֵיהּ בְּצִלּוֹתָא וּבְמַחֲשַׁבְתֵּהּ קֹדֶם יְצִירָתֵהּ וְקֹדֶם דְּנָפַק מֵרֶחֶם אִמֵּהּ אִיהוּ מְנַבֵּא עֲתִידוֹת קֹדֶם דְּיֵיתוּן לְעָלְמָא. כָּל שֶׁכֵּן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּיָדַע כָּל דָּרִין קֹדֶם דְּיֵיתוּן לְעָלְמָא. דְּקֹדֶם דְּיֵיתֵי כָּל בַּר נָשׁ לְעָלְמָא, קֹדֶם יְצִירָתֵהּ מַלְאָךְ מְמַנֶּה עַל הַהִיא טִפָּה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּזִיר עָלֵהּ אִם יִהְיֶה נָבִיא אוֹ חָכָם אוֹ בַּעַל מִקְרָא וּמִשְׁנָה, אוֹ מָאנֵי רוּחַ הַקֹּדֶשׁ, אוֹ מָאנֵי בַּת קוֹל, דְּאִתְנְהִיג בַּת קוֹל בְּמִלּוֹהִי דִּילֵהּ, וְיֵימָא הֲלָכָה כְּפִלּוֹנִי. אוֹ אִם יִהְיֶה טִפֵּשׁ, אֲבָל רָשָׁע וְצַדִּיק לֹא קָא גָּזַר. אַף עַל גַּב דַּאֲבוֹי עָבֵד. לֵהּ בְּמַחֲשָׁבָה רָעָה, דְּעָבִיד בֵּהּ מַעֲשֶׂה דְּעָבִיד לֵהּ בְּנִדָּה אוֹ כַּעֲרָיוֹת, אוֹ בְּגָוְיָה אוֹ בְּזוֹנָה אוֹ בְּשִׁפְחָה.

אַף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדַע דַּהֲוֵי בַּן רָשָׁע אוֹ מַמְזֵר קֹדֶם יְצִירָתֵהּ, לֹא מָנֵי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָדַע דַּהֲוֵי בַּן רָשָׁע אוֹ מַמְזֵר קֹדֶם יְצִירָתֵהּ, לֹא מָנֵי בֵּהּ בְּאוֹרַיְתָא עַל הַנִּדּוֹת וְעַל הָעֲרָיוֹת. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְאֶל אִשָּׁה בְּנִדַּת טֻמְאָתָהּ לֹא תִקְרַב וְהַאי אִיהוּ דְּאִתְמַר נָבִיא מִפִּי עֶלְיוֹן לֹא תֵצֵא הָרָעוֹת וְהַטּוֹב. מַאי הָרָעוֹת וְהַטּוֹב, אֶלָּא הָכִי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא

גָּזַר עָלֶה דִּיהֵא צַדִּיק וְטוֹב. אֶלָּא קֻדְּם יְצִירָתֵהּ הוּא יָדַע מַחֲשָׁבָה דַּאֲבוֹי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מַחֲשָׁבָה טוֹבָה מְצָרְפָהּ לְמַעֲשֶׂה. הַאי אִיהוּ כָּל חַד בִּפְרָט. וּבְגִין דָּא הַכֹּל צָפוּי בְּמַחֲשָׁבָה. דְּקֻדְשָׁא יָדַע מַחֲשַׁבְתֵּהּ בִּישָׁא. וְהָרְשׁוּת נְתוּנָה לֵהּ לָאָדָם בְּמַעֲשֶׂה. וְאָדָם חָב בְּמַחֲשָׁבָה וּבְעוֹבָדָא, וְגָרַם לְעָלְמָא דְּאִתְדְּבָקוּ בְּאִילָנָא דְּטוֹב וָרָע וְאִיהוּ חָזַר בִּתְיוּבְתָּא וְאִתְדַּבַּק, בְּאִילָנָא דְּחַיֵּי. וּבְגִין דְּכָל דָּרִין בֵּהּ תַּלְיָין, וְאוֹרַיְתָא דִּיהַב לֵהּ, יָהַב לְמֹשֶׁה וְכָל יִשְׂרָאֵל. וְכָל (נ"א ובכל) דָּרִין וְכָל דָּרִין חָזָא בֵּהּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא דּוֹר דּוֹר וּפַרְנָסָיו, דּוֹר דּוֹר וּמַנְהִיגָיו. וּמְנָא לָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יָהַב לֵהּ אוֹרַיְתָא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב אָז רָאָה וַיְסַפְּרֶהָ הֱכִינָהּ וְגַם חָקְרָהּ וַיֹּאמֶר לָאָדָם. אֲפִלּוּ שֵׁדִין וּמַזִּיקִין נָפְקוּ מִנֵּהּ. וְהַאי אִיהוּ פִּקֵּד עָוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים. אִלֵּין דְּמַעֲשֶׂה אֲבוּהוֹן בִּידֵיהוֹן. וְלֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים וּבָנִים לֹא יוּמְתוּ עַל אָבוֹת, אִלֵּין דְּעוֹבָדָא דַּאֲבוּהוֹן לָאו בִּידֵיהוֹן. וְלֹא עוֹד אֶלָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא אָמַר דְּאַחֲזֵי לֵהּ לָאָדָם, וְלֹא לְאַבְרָהָם, וְלֹא לְשׁוּם נָבִיא, אֶלָּא דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ', וְלֹא אָמַר דְּאַחֲזֵי לֵהּ צַדִּיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים, וְלָאו דְּגָזַר עֲלַיְהוּ לְמֶהֱוֵי צַדִּיקִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים אוֹ רְשָׁעִים. א"ל רִבִּי יוֹסֵי בָּתַר דְּאַחֲזֵי לֵהּ דָּרָא דָּרָא וּפַרְנָסָיו, דָּרָא דָּרָא וּמַנְהִיגָיו וַדַּאי אִשְׁתְּמוֹדַע בְּהוֹן אִי אִנּוּן צַדִּיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בֵּינוֹנִיִּים. א"ל הָכֵי אִיהוּ וַדַּאי, אֲבָל רָזָא דְּמִלָּה עָמֹק הַנִּסְתָּרוֹת לַה' אֱלֹהֵינוּ:

אַדְּהָכִי הַהוּא סָבָא עִלָּאָה אִזְדְּמַן לְגַבַּיְהוּ וְאָמַר לוֹן, בְּמַאי עָסְקִתּוּ סָחוּ לֵהּ עוֹבָדָא. אָמַר לוֹן וַדַּאי אוֹרַיְתָא אִתְבְּרִיאַת תְּרֵי אַלְפֵּי שְׁנִין קֳדָם דְּאִתְבְּרֵי עָלְמָא, וּבָהּ אַחֲזֵי לְאָדָם הָרִאשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ', וּבָהּ אַחֲזֵי לְאַבְרָהָם אוּף הָכֵי. מַאי דִּכְתִיב בֵּהּ. וּבְגִין דָּא וְיִשְׁמֹר מִשְׁמַרְתִּי מִצְוֹתַי חֻקּוֹתַי וְתוֹרֹתַי. וּבָהּ נְמִלַךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבָרָא עָלְמָא. וְנִשְׁמָתְהוֹן דְּצַדִּיקַיָּא אוּף הָכֵי נְמִלַךְ בְּהוֹן קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבָרָא עָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב בְּרֵאשִׁית, וְאֵין רֵאשִׁית אֶלָּא תּוֹרָה. וְאֵין רֵאשִׁית אֶלָּא נְשָׁמָה. וְאוֹרַיְתָא טְפֵלָה לַנְּשָׁמָה, בְּגִין דְּשַׁבָּת שָׁקוּל כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ, וּמְחַלְּלִין לֵהּ בְּגִין נִשְׁמְתָא דְּבַר נָשׁ דְּלָא תִּפּוֹק מִנֵּהּ קֳדָם זְמַנֵּהּ. וְאִיהִי נִשְׁמְתָא דָּא נְבוּאִית בָּהּ נִבְרָא עָלְמָא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא שָׁלַח לֵהּ בְּכָל דָּרָא וְדָרָא לְאַנָּנָא עֲלוֹי וּלְמִסְבַּל עַל דִּילְהוֹן, בְּגִין דְּאִיהִי מֵאִילָנָא דְּחַיֵּי, דְּלָא תַּלְיָא מִנֵּהּ זְכוּת וְחוֹבָה, לָא אַגְרָא וְלָא עוֹנְשָׁא, דְּאִנּוּן עֵץ הַדַּעַת טוֹב וָרָע. וְכָל דּוֹר לֵית הָוָא פָּחוֹת מִשִּׁשִּׁים רִבּוֹא שֶׁלְּטָנוּתָא דְּהַהִיא נִשְׁמְתָא. וְאַחֲזֵי לְאָדָם אִם דָּרָא יֵהֵא זַכָּאָה, בַּר נָשׁ יְקוּם לְמֵידַת נִשְׁמְתָא מִסְטְרָא דְּחֶסֶד, וִיהוֹן זַכָּאִין מִסְטְרָא דְּחֶסֶד, וּמַטָּה לוֹן כְּלַפֵּי חֶסֶד, וְדָרָא דָּא יְהוֹן מָארֵי חִנָּא וְחִסְדָּא. וְאִי לָא מִתְנַהֲגִין בְּדַרְגָּא דִּילְהוֹן דְּאִיהוּ מְמָנָא עַל דָּרָא וּפַרְנָסִין דִּילֵהּ דִּיהוֹן חַסִידִין, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַעֲבַר מִנְּהוֹן חֶסֶד, וְשַׁלִּיט עֲלַיְהוּ גְּבוּרָה מִדַּת הַדִּין, לְמֵידַן לְהוּ כְּפוּם עוֹבָדַיְהוּ, וְלֹא כְּפוּם דַּרְגָּא וּמוֹלָדָא וּמַזָּלָא דִּילְהוֹן. וְרָזָא דְּמִלָּה דָּא קָא רְמִיזָא לָן בְּהַגָּדוֹת

וּדְרַשׁוֹת, דְּאוֹקְמוּהּ מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר, אִלֵּין תְּרֵין מְשִׁיחִין דַּעֲתִידִין לְמֵיתֵי בְּהַנֵּי דָּרֵי. אִם דָּרָא אִיהוּ חַיָּבָא אִתְקְרֵים בְּהוֹן מְשַׁלְּחֵי רֶגֶל הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר.

וְעוֹד אוֹלִיפְנָא בְּרָזָא דָּא מִלָּה אָחֳרָא לְסַמְכָא לְגַבֵּהּ בְּשַׁגַּם הוּא בָּשָׂר. וְאוֹקִימְנָא בְּשַׁגַּם זֶה מֹשֶׁה, דְּעָתִיד הוּא לְמֵיהַב אוֹרַיְתָא בְּדוֹר הַמַּבּוּל. אֶלָּא דַּהֲווֹ רַשִׁיעַיָּא, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גָּנִיז לֵהּ לְצַדִּיקַיָּא. אוּף הָכִי מִזַּדְמְנָא הֲיָתָה בַּת שֶׁבַע לְדָוִד מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, אֶלָּא שֶׁאָכְלָה פֶּגָה, וְאוֹלִיפְנָא דְּחוֹבִין דְּבַר נָשׁ, גַּרְמִין דְּלָא יְזַכֵּי לְטוֹבָה דְּמִזַּדְמְנָא עָלֵהּ לְמֶהֱוֵי מִשֵּׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. אוּף הָכִי דְּרָא טָבָא מַרְעִין בִּישִׁין דַּעֲתִידִין לְמֶהֱוֵי. אִית לְמָאן דְּאִתְרַחַק מִנֵּהּ, עַד דְּמִתְקַן עוֹבָדוֹי וְאַחֲזַר לֵהּ אֲבֵדָה דִּילֵהּ. וְאִית דְּאָבִיד לֵהּ בְּחוֹבוֹי וְלָא אִתְחֲזַר לֵהּ לְעוֹלָם. וְהַאי אִיהִי אֲבֵדָה דְּאִתְיְאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה, וְאִיהוּ דְּזָכָה בַּמְּצִיאָה קָנָה לָהּ, אִי אַקְדִּים בָּהּ לְחַבְרֵהּ. וְהַאי אִיהוּ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַחֲזֵי לְכָל עָלְמָא, שִׁתָּא אַלְפֵי שְׁנִין וְחַד חָרוּב. וְאַחֲזֵי דִּבְכָל אל"ף קַדְמָאָה שׁוּלְטָנוּתֵהּ חָסֵד. באל"ף תִּנְיָנָא שׁוּלְטָנוּתֵהּ גְּבוּרָה דָּרִים בִּתְרֵין דַּרְגִּין גְּבוֹרִים וַחֲסִידִים. וְאֶלֶף תְּלִיתָאָה שׁוּלְטָנוּתֵהּ לְמֶהֱוֵי דָּרִים דִּילֵהּ אַנְשֵׁי אֱמֶת. אֶלֶף רְבִיעָאָה שׁוּלְטָנוּתֵהּ נָצַח. וְאֶלֶף חֲמִישָׁאָה שׁוּלְטָנוּתֵהּ הוֹד, וַהֲווֹ עָתִידִים לְמֶהֱוֵי דָּרִים דִּילְהוּ נְבִיאִים. אֶלֶף שְׁתִיתָאָה צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם. וְאִם ח"ו בַּאֲתַר דְּדָרְגָּא דִּילְהוֹן מְחַיֵּב לוֹן לְמֶהֱוֵי צַדִּיקִים וְאָנוּן רְשָׁעִים, כְּאִלּוּ עַבְרִין עַמּוּד צַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם מֵעָלְמָא, וְחָזְרִין עָלְמָא לְתוֹהוּ וָבוֹהוּ, וְשַׁלִּיט עָלְיְהוּ בַּאֲתַר דְּצַדִּיק, סמאל הָרָשָׁע. אוּף הָכִי אִם דָּרִים דְּנָצַח וְהוֹד רַשִׁיעַיָּא בַּאֲתַר דִּנְבִיאֵי הָאֱמֶת, שַׁלִּיטִין נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר. וְאִם דָּרָא דֶּאֱמֶת לֹא מַנְהִיגִין בֵּהּ, אִסְתַּלַּק מִנַּיְהוּ אֱמֶת וְשָׁלְטָא עָלַיְהוּ שֶׁקֶר. וְאִם דָּרִין דִּגְבוּרָה לָאו גְּבוּרָה עוֹמְדִים בַּפֶּרֶץ, אִסְתַּלַּק מִנַּיְהוּ גְּבוּרָה וְשַׁלִּיט נוּכְרָאָה עֲלַיְהוּ, עָלְיְהוּ כָּךְ גַּם כֵּן לְקַבְלְהוֹן לְתַתָּא, י"ב שִׁבְטִין קַיְמִין סַהֲרֵנִי מַשְׁכְּנָא בְּהַאי גַּוְונָא, כָּל חַד מִנַּיְהוּ בְּדוּכְתָּא דְּאִתְחֲזֵי לֵהּ. וְלָקֳבֵל הַאי דַּרְגָּא עֶבֶד שְׁלֹמֹה לְתַתָּא יָם עוֹמֵד עַל שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר, שְׁלֹשָׁה פּוֹנִים צָפוֹנָה, וּשְׁלֹשָׁה פּוֹנִים דָּרוֹם, וְג' פּוֹנִים מִזְרָח, וְג' פּוֹנִים מַעֲרָב. וְהַאי דַּרְגָּא לְעֵלָּא, מ"ט אִקְרֵי יָם. אֶלָּא בְּגִין דְּהַהוּא צַדִּיק דְּאִמְלֵי לְהַאי יָם, אִקְרֵי יוֹם. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאוֹר יוֹם. וּכְתִיב אוֹר זָרֻעַ לַצַּדִּיק וּלְיִשְׁרֵי לֵב שִׂמְחָה. וְהוּא נָהִיר בְּרָזָא דְּוָא"ו דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. וְהַהוּא יוֹם בְּרָזָא דְּחֵילָא דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא, דְּבֵהּ אַמְלֵי לְהַאי יָם דְּאִקְרֵי ה'א תַּתָּאָה דִּשְׁמָא קַדִּישָׁא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם. וְכָל דָּא דַּרְגָּא דְּצַדִּיק בְּגִין דְּכָל תַּפְנוּקִין מִנֵּהּ נָפְקִין.

מַאי הַנְּחָלִים, אִלֵּין חֲמֵשׁ דַּרְגִּין דְּעַמֵּהּ הוֹלְכִים אֶל הַיָּם לְמִמְלֵי לֵהּ. וְהַאי דַּרְגָּא אִקְרֵי בַּת שֶׁבַע. וְכַד נָהִיר הַאי צַדִּיק לְהַאי דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי צֶדֶק, לְהַאי דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי שִׁבְעָה שֻׁבוּעִין שִׁבְעָה זְמָנִין, כְּדֵין עָלְמָא תַּתָּאָה נַמֵּי הַאי דַּרְגָּא דְּאִקְרֵי סִיהֲרָא דְּשָׁלְטָא בְּלֵילְיָא, שְׁנַת הַלְּבָנָה כַּמָּה סַגִּי שנ"ה יוֹמִין וְאַרְבְּעִין וְתֵשַׁע שָׁבוּעִין, מִנְּהוֹן לְקָבֵל הַאי דַּרְגָּא דְּיָם דִּילְעֵלָּא,

דְּאִיהִי מְקַבְּלָא מִנֵּהּ. אִשְׁתְּאַרוּ י"ב יוֹמִין לָקֳבֵל י"ב שִׁבְטִין דְּסַחֲרָנֵי הַאי יוֹמָא, לְמָטָר מְטָרַת מַשְׁכְּנָא וְכֹלָּא לְאַחֲזָאָה חֵילָא עִלָּאָה. וע"ד כְּתִיב כָּל הַנִּקְרָא בִּשְׁמִי דָּא דַּרְגָּא דְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ נָהִיר בְּחֵילָא דִּשְׁמֵהּ קַדִּישָׁא, הָדָא הוּא דִּכְתִיב וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו, דָּא יַמָּא בְּחָכְמְתָא דְּאִקְרֵי כָּבוֹד. יְצַרְתִּיו דָּא רָזָא דְּיוֹם לְתַתָּא דְּאִיהוּ לָקֳבֵל כָּל דִּלְעֵלָּא. אַף עָשִׂיתִיו דָּא סִיהֲרָא דִּלְתַתָּא. וע"ד כְּתִיב יוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ, דַּרְגָּא דְּשִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא. כְּדֵין כַּד אִתְחַבָּרוּ עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו, וּכְדֵין שְׁלָמָא לְעָלְמָא. הָדָא הוּא דִּכְתִיב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹּקֶר יוֹם אֶחָד. וּכְדֵין יְחוּדָא לְעֵלָּא וְיִחוּדָא לְתַתָּא שְׁלָמָא לְעֵלָּא וּשְׁלָמָא לְתַתָּא. שֶׁנֶּאֱמַר שָׁלוֹם שָׁלוֹם לָרָחוֹק וְלַקָּרוֹב:

מַתְנִיתִין בְּטָהֳרוּ בְּרֵישׁ הוֹרָמְנוּתָא דְּמַלְכָּא, גְּלִיף תַּשַׁע גְּלִיפִין בְּגַלְגַּלּוֹי טְהִירִין, וְחַד טָמִיר וְלָא יְדִיעַ. גְּלִיף גְּלִיפִין וּבָטַשׁ גּוֹ בּוּצִינָא חָדָא, וְנָפִיק א הֵימָנוּ דְּחַד הוֹרָמְנוּתָא טָמִיר בְּטָמִירוּ יְדִיעַ וְלָא יְדִיעַ. כָּל סוּכְלְתָנוּ בֵּהּ הָדְרָא לַאֲחוֹרָא. זְעֵיר הוּא, וּמִגּוֹ זְעֵירוּתָא דִּילֵהּ טָמִיר בְּסְתִימוּ דְּמֵעוֹי וְלָא יְדִיעַ. כָּל הִרְהוּרִין בֵּהּ מְשַׁבְּשָׁן, תֵּבִין וְהָדְרָן וְלָא אִתְדַּבָּקוּ. בֵּהּ סְתִימִין תְּלָתִין וּתְרֵין עַיְנִין, אִנּוּן עַיְנִין לָא פְּתִיחָן. רְשִׁימָן אִנּוּן בִּרְשִׁימוּ זְעֵיר. בֵּהּ סָלְקִין הִרְהוּרִין וְעוֹבָדִין וְלָא גַּלֵּי טַעֲמַיְהוּ. כָּנִישׁ לוֹן בְּשַׁעֲתָא דְּאִזְדְּרִיקוּ, וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְכְּנִישׁוּ זָרִיק לוֹן. בֵּהּ מִתְצַיְּרָן צִיּוּרִין סְתִימִין וְלָא גַּלְיָן. גְּלִיף גְּלִיפִין וּבָטַשׁ וְנָפַק ב' חַד דְּלְתַתָּא דְּסַחֲרָא. סְחוֹר סְחוֹר וּפְרָחָא בָּאֲוִירָא. בָּטַשׁ בַּמַּגְדְּלָא וְאִסְתְּחַר הֵיכְלָא מִגּוֹ אֲוִירָא דְּפָרְחָא, בֵּהּ שַׁוְיָן צִיּוּרִין אֲמָנִין בְּכָל מָאנֵי כֶּסֶף וּדְהַב וּנְחָשָׁא. אָזְלָא וְאִתְטַמְּרָא וְלָא אִשְׁתְּמַע קָלֵהּ לְבַר. לְגוֹ בְּמְעוֹי שְׁמִיעַ קַל דְּלָא אִתְיְדַע, וְהַהוּא קָלָא נָפִיק מְסַיְּפֵי דְּעָלְמָא עַד סַיְּפֵי דְּעָלְמָא, סָלְקָא וְנָחְתָא אָזְלָא וּקְיָמָא, עֵינָא לָא שָׁלְטָא לְמֶחֱמֵי בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְכַּסֵּי אִתְגַּלְיָא, וּבְשַׁעֲתָא דְּאִתְגַּלְיָא אִתְכַּסֵּי. בְּסְתִימוּ דְּעַיְנִין חָמָאן לֵהּ. בַּאֲטִימוּ דְּאוּדְנִין שָׁמְעִין לֵהּ. בְּפְתִיחוּ דְּעַיְנִין אִתְכַּסֵּי לֵהּ. וְלָא יְדִיעַ עַד דְּאִזְדַּמִּין לְפָתּוֹרֵהּ זַכָּאֵי קְשׁוֹט לְמֵיכַל. גְּלִיף גּוֹ גְּלִיפָא דְּצִיּוּרָא וְנָפַק ג' דְּאִתְכַּסֵּי חוֹשְׁנָא וְאֵפוֹדָא. מְזָרֵז בְּהֵמָיְנָא. אִתְגַּלֵּי בִּימָמָא וְאִתְכַּסֵּי בְּלֵילְיָא. נָפַק זִמְנָא חָדָא וְאִתְחָרַט וְאָנֵיז, עַד דְּאָתֵי ו' אֶחִיד בֵּהּ וְאִתְפַּיַּס וְתָב לְדוּכְתֵּהּ, וְלָא בָּעֵי לְאִתְגַּלָּאָה אֶלָּא לְאָנוּן דְּקָאָרֵן לֵהּ בְּלֵילְיָא. וּבְצַפְרָא גַּלֵּי רְשִׁימוּ דְּחוּטָא סָעִיר דַּקִּיק דְּאִתְחַבַּר בַּהֲדֵיהוּ בִּימָמָא בְּגוֹ שִׁירוּתָא וְחֶדְוָה דְּמַזְמְרָן לֵהּ בְּלֵילְיָא. וְעָבִיד טִיבוּ לְכֹלָּא, סָלִיק דִּגְלָא לִימִינָא וְאִתְרְשִׁים וְקִיּם עָלְמָא. עָאל גּוֹ הֵיכְלִין פְּנִימָאִין וְנָפַק וּבָבֵי עָלְמָא שִׁירוּתָא וְסוֹפָא אִיהוּ טָמִיר בְּשִׁתִּין רִבְוָן עָלְמִין, בִּסְטָר דְּרוֹמָא שָׁאֲרֵי וְנָפַק וְאָחִיד מַגְרוֹפַיָּא וְאַפִּיק מְזוֹנָא לְכֹלָּא וְנָהִיר לוֹן. גְּלִיף גְּלִיפוּ דְּטָהֳרוּ דְּטֵיהֲרָא דַּכְיָא, וְאַפִּיק ד' בְּחֵשְׁבָּנָא (נ"א בחשבא) דְּמָאתָן אֶלֶף עָלְמִין עַרְטוּרָא דְּנָהוֹרָא דְּנָהִיר. מִנֵּהּ נָפְקָן עֲמִיקָן לְגַלָּאָה. נְהוֹרָא דְּנָהִיר וְאִתְטַמַּר וְאִתְחֲשָׁךְ. אִיהוּ דָּחֵי וְאָתֵי מְקָרֵב. אִיהוּ מָחֵי וְאָתֵי מָסֵי. בִּידֵהּ שַׁרְבִּיט דְּחַיֵּי וּמוֹתָא.

טָמִיר בְּאַרְבַּע מֵאָה אַבְנִין מַגִּיחֵי קְרָבָא, מָארֵי דְּרוֹמְחֵהּ וְחַרְבָּא דְּמְלַהֲטָא, דְּמִתַּמָּן נָפְקִין וּמִתְפַּשְׁטָן בְּלָא חֶשְׁבָּנָא. כַּד אַגְלִיף גְּלִיפוּ בְּהִתּוּכָא דְּנוּרָא דְּדָלִיק, נָפִיק מִנֵּהּ חַד סַמָּקָא כְּוָרְדָא. שַׁעֲרוֹי תַּלְיָן כְּרוּבֵי דְּטוּרֵי חָשׁוּךְ. דְּחִילֵי וְאֵימָתָנוּ תַּקִּיפָא יְתֵירָא הוֹסָפְתָּ בֵּהּ. יְדוֹי דְּבֵקָן בְּשַׁלְהוֹבָא דְּחַרְבָּא מְהַפְּכָא. יוֹמָא דְּיִתְעַר, כֻּלָּא עַבְרִין קַמֵּהּ כְּבָנֵי מָרוֹנָא.

זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּקָרִיב בֵּהּ וְאִשְׁתְּזִיב מִנֵּהּ. גָּלִיף גְּלִיפִין דְּטוּרֵי נְהִירוּ וְאַפִּיק ה' דְּקָיְמָא גּוֹ עַמּוּדִין דְּעָלְמָא, כֻּלָּא קַיְמִין קַמֵּהּ וְיָתִיב בֵּינַיְהוּ כְּמַלְכָּא גּוֹ חֵילֵהּ. תְּרֵין רַבְרְבִין מְמָנָן קַיְמִין לְקָבְלֵהּ, עָבִיד שְׁלָמָא בֵּינַיְהוּ. בְּשַׁעֲתָא דְּאִתְגְּלֵי. כֻּלָּא קַיְמִין בְּקִיּוּמַיְהוּ. סָגִיר וּפָתַח. וּבְגִינֵהּ קַיְמִין שִׁתִּין אֶלֶף רִבּוֹא עַל טוּרִין סַגִּיאִין. וְכָל מַפְתְּחָן דְּמַלְכָּא בֵּהּ קַיְמִין. עָבִיד כְּרְעוּתֵהּ וְלֵית מָאן דְּיִמְחֵי בִּידֵהּ. סְתִימִין עִלָּאִין רְמִין טְמִירִין קַיְמִין עֲלֵהּ וְחַדָּאן בֵּהּ, כָּוֵי נְהוֹרָא מִנֵּהּ פְּתִיחָן וְנַהֲרָן. חוֹתָמָא טְמִירָא דְּמַלְכָּא בִּידֵהּ, עָבִיד כִּרְעוּתֵהּ בְּחֵיל שְׁמַיָּא וְדַיָּרֵי אַרְעָא. גּוֹ אֲצִילֵי יְדוֹי יְדוּרוּן תְּלָת מְאָה אֶלֶף רִבּוֹא עָלְמִין. אוֹרְכֵהּ מְסַיְּפֵי עָלְמָא וְעַד סַיְּפֵי עָלְמָא. יָתִיב עַל כָּרְסֵא דִּשְׁבִיבִין דְּנוּר. מִנֵּהּ נַהֲרִין עָלְמִין מִנֵּהּ אִתְּזָנוּ, חַד הוּא חַד לֶהֱוֵי חַד אִקָּרֵי, בְּרִיךְ הוּא לָעָלָם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין. גָּלִיף גְּלִיף וּבָטַשׁ בְּצִיּוּרָא וְאַפִּיק ו' (נצח) דְּאָזְלָא תְּדִיר וְאָחִיד דְּחַיִּין, וְשָׁחִיק נְהִירִין לְמֵיזָן עָלְמִין בְּאִנּוּן נְהוֹרִין דְּשָׁחִיק. חֲמֵשׁ סִימָנִין דְּקִטְרֵת בּוֹסְמִין אִתְעָרְבָן בַּהֲדַיְהוּ. אִיהוּ שָׁחִיק וְנָהִיר וְלָא אִתְבַּסַּם לְבַר. טָמִיר גַּרְמֵהּ דְּלָא יִתְבַּסֵּם וְלָא יְרִיחוּן בֵּהּ רֵיחָא. קַדְמָא לְשַׁמּוּשָׁא בְּרָזָא דת"ק רָזִין דְּמַלְכָּא. קָאֵם עַל קִיּוּמֵהּ וּמַלְכָּא תְּמִיךְ עֲלֵהּ. בֵּהּ שַׁרְיָן כָּל אִנּוּן מְהֵימָנֵי קְשׁוֹט. חַד חַבְרָא אִית לֵהּ יְהִיב רְשׁוּ דָּא לְדָא מִיּוֹמוֹ דַּהֲווֹ. אוֹלְפֵי הֲכִי גְּלִיף וּבָטַשׁ בְּגַלְפּוֹי וְאַפִּיק: ז'. (הוד) הַהוּא מְהֵימָנָא אָחֳרָא דִּלְגַבֵּי חברי'. כָּל אוּמָנוּתֵהּ דְּחַבְרֵהּ אִיהוּ עָבִיד, קָאִים לְגַבֵּהּ בְּרַעֲוָא סַגֵּי. דָּא עַל דָּא קָאִים, נְטִיל. מְהֵימָנִין אִנּוּן לְמֶעֱבַד טִיבוּ לְבֵי דָּוִד אַבְרָהָם רְחִימָא תָּמִיךְ עַל דָּא יִצְחָק קָרְבָּנָא שְׁלִים תָּמִיךְ עַל דָּא. יַעֲקֹב שְׁלִימוּ דְּכֹלָּא קָאִים וְתָמִיךְ עֲלַיְהוּ. כַּחֲדָא אִנּוּן וְאִתְחַפְיָן בַּעֲשָׁשִׁיתָא דְּמִקַּבֵּל שְׁמָשָׁא י גְּלִיף גְּלִיפִין וּבָטַשׁ בּוּצִינָא וְאַפִּיק ח' (יסוד) וְדָא תְּמִינָאָה לְחֶשְׁבָּנָא, וְאַפִּיק חַד רְחִימָא דְּכֹלָּא תְּאוּבְתָּא דְּכֹלָּא. זַכָּאָה דְּכֹלָּא מְהֵימָנָא דְּכֹלָּא, דְּיוֹקְנָא דְּהַהוּא שְׁלִים.

זִיהֲרָא דְּמִתְפַּשַּׁט לְד' זְהֲרִין, הוּא נָעִיץ בְּאַרְעָא וְרֵישֵׁיָּא מָטֵי לְצִית שְׁמַיָּא. עַפְיָא שַׁפִּיר וְאִנְבֵּהּ סַגֵּי, וּמְזוֹן לְכֹלָּא בֵּהּ. תְּחוֹתֵהּ תַּטֶלֶל הַהִיא חִיוּתָא דְּאִתְחַמַּם לְד' סִטְרִין דְּעָלְמָא. בְּעַנְפּוֹי יְדָרוֹן צִפָּרֵי שְׁמַיָּא. אֲזַל וּעֵף בַּחֲמֵשׁ מְאָה עָלְמִין וְאַפִּיק מֵיכְלָא מִכֻּלְּהוּ, וְאִיהוּ נָטִיל וְגַבֵּי מְנַיְהוּ דָּא יָהִיב נָחָמָא, וְדָא יָהִיב מַיָּא, וְדָא יָהִיב מִשְׁחָא, וְדָא יָהִיב מָנָא. וְאִיהוּ גַּבֵּי וְאָעִיל בְּאוֹצָרָא דְּמַשְׁכְּנֵי, וְאִיהוּ טָמִיר לֵית בֵּהּ דְּיוֹקְנָא לְאִסְתַּכְּלָא לְבַר. נְהִירוּ דִּילֵהּ מְסַיְּפֵי דְּעָלְמָא וְעַד סַיְּפֵי דְּעָלְמָא. כָּל חַיִּין בֵּהּ שַׁרְיָן, וְאִיהוּ יָהִיב לְמָאן דְּלֵית לֵהּ חַיִּין כְּלָל. עָאל לְאִנּוּן חֲמֵשׁ מְאָה עָלְמִין, וְנָטִיל מִנַּיְהוּ חֲמִשִּׁין שְׁנִין וְלָא יַתִּיר, וְאִיהוּ יָהִיב. לְבָתַר עָאל

לְגַבֵּי אַבָּא וְאִמָּא, וּמַמָּה דְּיַהֲבֵי לֵהּ יָהִיב אִיהוּ וְאַשְׁלִים לְשִׁבְעִין. אִתְגַּלֵּי בִּימָמָא אִתְחַם לְתַרֵיסַר תְּחוּמִין. שִׁבְעִין תְּמָרִים וּתְרֵיסַר מַבּוּעִין דְּנָבְעִין בֵּהּ תַּלְיָן זַכָּאִין אִקָּרוּן עַל שְׁמֵהּ. בְּכָל מֵיכַל וְכָל עִבּוּרָא דְּכָל עָלְמָא, אִיהוּ לָקִיט וְאִיהוּ יָהִיב. בְּרִיךְ דּוּכְרָנֵהּ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא: גְּלִיף בְּתָקְפָּא גְּלִידָא דְּתַקִּיפוּ חַד וְאַפִּיק ט', וְאִיהוּ גְּרָמָא תְּשִׁיעָה דְּסָלְקָא בִּימָמָא וְנָחִית בְּלֵילְיָא. טְמִירָא בְּתִלְתָּ מֵאָה וְשִׁתִּין וְחֲמֵשׁ דְּיוֹקְנִין טְמִירִין. אָזְלָא וְנָחְתָא וְקָיְמָא טְמִירִין בֵּין תְּרִין דְּרוֹעֵי דְּמַלְכָּא: גְּלִיפָא בְּעִזְקָתָא דְּשַׁרְבִיטָא דְּגֻשְׁפַּנְקָא. פַּרְוָונְקָא דְּנָטִיר בְּאוֹרְחָא, דְּאֵין דִּינִין וְיֵטִיב עַל עִיוּנָא דְּסָפְרִין פְּתִיחָן. טָב וּבִישׁ קָיְמָא לְקֳבְלֵהּ. מִסְטְרֵהּ חַיִּין, וּמִסְטְרֵהּ מוֹתָא. מִסְטְרֵהּ מִתְקָא, וּמִסְטְרֵהּ מְרִירוּ. חַד חִיוְיָא קָאִים לְקֳבְלֵהּ רֵישֵׁהּ תְּחוֹת לְרַגְלֵהּ. בְּשַׁעֲתָא דְּאַפִּיק רֵישֵׁהּ מָחֵי בִּזְנָבוֹי. מָאן דְּאָעֵרְע בְּקֶשֶׁר שַׁוֵּי מָאיךְ לֵהּ עַד נוּקְבָא דְּתָהוֹמָא רַבָּה. קָיְמָא רַגְלֵהּ עַל רֵישֵׁהּ דְּהַהִיא חִיוְיָא, כַּד אִסְתַּלַּק בָּקַע יַמָּא בַּאֲוִירָא דְּמָטֵי וְלָא מָטֵי. קָיְמָא בְּלֵילְיָא. פְּלַג נָכְסִין לְעוּתְרִין. יָהִיב מְזוֹנָא לְבֵיתֵהּ. אִתְחַבַּר וְאִתְטַמַּר בְּרַמַ"ח אַנְפִּין. אִתְקַשַּׁט בְּקִשּׁוּטֵי מַלְכָּא. רִבּוֹן כָּל אַרְעָא אַגְנִיז בְּגַוֵּהּ נְהוֹרָא דְּנָהִיר וְרָהִיט בַּאֲרוֹנָא לְאוֹרַיְתָא, אַגַּח קְרָבָא בְּשַׁנְאוֹי וְנָטִיל נוּקְמִין. מְזָרֵז גַּרְמֵהּ כִּגְבַר תַּקִּיף. חַרְבָּא מְשַׁנְּנָא בִּידֵהּ. רֻמְחֵהּ שְׁבִיבִין דְּנוּר. גִּירִין דְּזָרִיק לְהָטָן בְּתַקִּיפוּ דְּאֶשָּׁא דְּאָכְלָא. בּוּצִינָא דְּשַׁרְגָּא דְּשָׁאֲרֵי עַל רֵישַׁיְהוּ דְּזַכָּאֵי קְשׁוֹט. טְמִירוּ דְּאִנּוּן הֵיכְלִין דִּילֵהּ לֵית לֵהּ חֲשִׁבָּנָא. תְּחוּמִין דִּילֵהּ עַד שִׁפְתָּא דְּיַמָּא דְּגִנּוֹסָר. אִתְתַּחְמָא לְד' סִטְרִין. אַרְבַּע מַלְכִין מִתְצַיְּרִן מִגַּוֵּהּ. בְּהוּ שָׁלְטָא עַל עָלְמָא. תְּרֵי רַבְיָן קְבִיעָן תְּחוֹתֵהּ. טָס בְּהוּ בִּתְרֵיסַר (נ"א בתמניסר) עָלְמִין וְאַגְנִיז תַּמָּן. בְּרִיךְ הוּא לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמִין אָמֵן נֶצַח סֶלָה וָעֶד:

תם ונשלם - שבח לאל בורא עולם